

Tartalom

1. Az iskola alapadatai	3
2. Az intézmény helyi tanterv	7
2.1.Általános rész.....	7
2.1.1. A választott kerettanterv megnevezése.....	7
2.1.2. A választott kerettanterv feletti óraszámok	13
3. Az iskola nevelési programja.....	19
3.1.A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	19
3.1.1. Iskolai nevelő - oktató munkánk pedagógiai alapelvei	19
3.1.2. Az oktató-nevelő munka céljai, feladatai.....	20
3.1.3. A nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai.....	21
3.2.A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	25
3.2.1. A személyiségfejlesztés célja	25
3.2.2. Tanulóink személyiségfejlesztésével kapcsolatos feladataink.....	25
3.3. A teljesskörű egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	26
3.3.1. Az egészségfejlesztés iskolai feladatai.....	26
3.3.2. Évfolyamokra lebontott egészségnevelési feladataink.....	29
3.3.3. Az iskola-egészségügyi tevékenység keretében a védőnő által ellátandó feladatok.....	31
3.3.4. Az iskolaorvos feladatai:.....	32
3.3.5. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása	33
3.4.Iskolai környezeti nevelési program	35
3.5. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	36
3.5.1. A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink	36
3.5.2. A tanulói személyiség fejlesztésének legfontosabb színtere a hosszabb tanítási-tanulási folyamatba illeszkedő tanítási óra	39
3.5.3. Az iskolában a nevelési és oktatási célok megvalósítását az alábbi egyéb (tanítási órán kívüli) tevékenységek segítik.....	40
3.6.pedagógusok helyi feladatai.....	44
3.6.1. A pedagógus alapvető feladatai.....	44
3.6.2. Az osztályfőnök feladatai és hatásköre	48
3.7.A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek.....	58
3.7.1. Sajátos nevelési igényű tanulók.....	59
3.7.2. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek enyhítését szolgáló tevékenységek	62
3.7.3. 2/2005. (III. 1.) OM rendelet utasítása alapján alkalmazzuk a helyi tantervünket az SNI-s tanulóknál.....	67

3.7.4	A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrációját segítő tevékenységek .	72
3.7.5	A tehetség, a képességek kibontakoztatását az alábbi tevékenységek segítik	73
3.7.6	Gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok	78
	3.8Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok	79
3.8.1.	Az iskola közösségeinek együttműködése.....	79
3.8.2.	A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje .	80
3.8.3.	A nevelők és a szülők kapcsolattartása és együttműködése	81
3.8.4.	Az iskola vezetésének és közösségeinek külső kapcsolatai, együttműködése iskolán kívüli intézményekkel	84
	3.9.A tanulmányok alatti vizsgák szabályai.....	84
3.10.	Az iskolába jelentkező tanulók felvételének és átvételének elvei.....	87
4.	Helyi tanterv	88
4.1.	Általános rész.....	88
4.1.1.	A választott kerettanterv megnevezése:.....	94
4.1.2.	A választott kerettanterv feletti óraszámok	97
4.1.3.	Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei.....	100
4.1.4.	A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása.....	102
4.1.5.	Mindennapos testnevelés	104
4.1.6.	A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	104
4.1.7.	Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái.....	105
4.1.8.	Az iskolai írásbeli beszámoltatások formái, rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe, súlya	111
4.1.9.	Alapelveink és szempontjaink az értékelés során.....	111
4.1.10.	Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai	116
4.1.11.	A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei:	117
4.1.12.	Nemzetiségek kultúrája.....	117
4.1.13.	A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek.....	117
4.1.14.	Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei	119
4.1.15.	Az iskola környezeti nevelési elvei.....	120
4.1.16.	A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelése.....	127
	Helyi tanterv a felnőttoktatás 5-8. Osztálya részére	133
	Helyi tanterv az alsó tagozat részére.....	
	Helyi tanterv a felső tagozat részére	761
	Helyi tanterv az alapfokú művészetoktatás részére.....	1711

1. Az iskola alapadatai

Az intézmény neve:	Jókai Mór Református Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda
Az intézmény rövid neve	Miskolci Jókai Református Iskola
Az intézmény székhelye, címe:	3525 Miskolc, Pallos utca 1.
Elérhetőségei:	46/509-684 E-mail: jokaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu http://www.jokai-miskolc.hu
Az óvoda elérhetősége:	3525 Miskolc, Szent László utca 7. 46/507-664
Az intézmény vezetője:	Vadasné Joó Katalin
Az intézmény jogállása:	Önállóan gazdálkodó, elsődlegesen közfeladatot ellátó belső egyházi jogi személy
Az intézmény fenntartója:	Miskolc-Tetenvári Református Egyházközség 3525 Miskolc, Palóczy u. 21.
Az intézmény típusa és OM-azonosítója:	OM 200001 Többcélú, közös igazgatású köznevelési intézmény (óvoda általános iskola és alapfokú művészeti iskola)

„...a mi belső emberünk napról-napra újul.” (2Kor. 4,16)

ISKOLÁNKRÓL

-bevezető-

Iskolánk az 1984/85-ös tanévben nyitotta meg kapuit, akkor még 44. sz. önkormányzati fenntartású, lakótelepi iskolaként.

Mivel nagy társadalmi igény jelentkezett az egyházi iskolák iránt, a Miskolc-Tetemvári Református Egyházközség presbitériuma református iskola működtetését határozta el. Iskolánk a 2001/2002-es tanévtől Jókai Mór Református Általános Iskola néven, református iskolaként működött tovább. Az újjászületett intézmény 461 tanulóval, 41 pedagógussal és 19 technikai dolgozóval kezdte meg munkáját.

Az iskola új arculatának kialakításában követtük a Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvényében foglaltakat, amely megfogalmazza a magyarországi református egyházi iskolák célját, feladatait, szervezeti rendjét, a fenntartói jogokat, kötelelességeket, az intézmény működésére, vezetésére vonatkozó szabályokat, az alkalmazottakra vonatkozó rendelkezéseket, valamint a felügyelet és ellenőrzés módját.

Egyházi szabályozóink:

- az 1995. évi I. törvény, a Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvénye
- a Magyarországi Református Egyház közép- és hosszú távú nevelési – oktatási stratégiája
- az Országos Református Tanáregyesület Etikai Kódexe – Iskolánk Etikai kódexe

Eszmei céljaink

Tevékenységünk fő célja a készségek feltárása, a tehetség kibontakozásának elősegítése, a szellemi kincskeresés, a "13 T" pedagógiai programja alapján. Ennek kulcsszavai: talentum, tanítvány, társadalom, tehetség, teljesítő-képesség, türelem, tudás, technika, teljesség, tradíció, tanulás, tisztelet, törekvés. Elköteleztünk magunkat abban, hogy ezt a programot a gyermekekkel, szülőkkel, fenntartóval való egyetértésben, szeretetteljes, befogadó légkörben valósítsuk meg. Az "istenti növés" és az "erkölcsi hang megkövetése" (Németh László) a magyar pedagógia legnemesebb és leginkább előremutató törekvései szerint annak az Úrnak lehetünk így munkatársai, aki a növekedést adja gyermeknek és felnőttnek egyaránt.

Iskolánk jelképei

Intézményünk szellemiségét és hivatását három jelkép tükrözi: *címer, zászló és nyakkendő*.

A *címer* középponti ábrája az ókori mitológiai eredetű fénixmadár, amely a keresztyén ikonográfiában a feltámadás, a megújulás szimbóluma. A református egyházi szimbolikában ezért kedvelt heraldikai elem.

A madár a földi világot ábrázoló zöld füves mezőből kiemelkedve az ég felé, égszínkéék mezőbe emeli szárnyait. Tollazata testén okkersárga, szárnyain a barna, zöld és sárga árnyalataiból sorokat alkotva az átváltozás folyamát sugallja. Alatta a nyitott könyv a nagy alfa és ómega betűkkel Krisztusra, mint az Ige megtestesülésére utaló jelkép. A könyv lapja fehér, rajta a betűk fekete színűek. A címerpajzsot körülvevő sárga betűszalagon alul az iskola önkormányzati és egyházi alapításának évszámai állnak, oldalt a 2.Korinthusi levél 4. fejezetének 16. verséből merített latin idézet olvasható: „homo noster intus est renovatus de die in diem” — „a mi belső emberünk napról napra megújul”. Az oldalsó és alsó szalagszakaszok halványszürkén árnyékolt ívekkel kanyarodnak össze.

Az *iskolázászló* jobbra hajtott, fehér selymét az iskola címere ékesíti. 140x100 cm-es, fehér selyem anyagból készült, körben piros-zöld lángnyelvvel. Körülötte világosbarna, gótikus metszetű betűkkel írott neve és a székhely település neve, Miskolc, míg balra hajtott selymén a Magyarországi Református Egyház címere látható. Az egyházi címer az 1881-es egyházszerkezeti egyesüléskor elfogadott jelkép, a református hitvallásra jellemző bibliai szimbólumokkal, zászlós báránnyal, nyitott könyvre metszett alfa és ómega betűkkel, fénixmadárral, pálmafa-ábrázolással, reneszánsz sisakkal, vérttel és abroncskoronával. Mindezeket a babérkoszorúra emlékeztető, vörös, kék és ezüstszerű akantuszfüzér öleli körül. E tárgyak a hit, a reménység, a megigazulás, a feltámasztás és az üdvösség (mint végső győzelem), valamint az ezekért folytatott küzdelem jelképei a keresztyén ikonográfiában. Erre utal az újszövetségi Szentírásból merített, buzdító idézet is, amely egyben a nagy református erdélyi fejedelem, Bethlen Gábor jelmondata: „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?” Mellette a bibliai hely megjelölése található: „Róm. VIII. 31.”

A fehér selyemzászlót szegélyező nemzetiszínű farkasfogazat a 48-as lobogókat idézi, éleit a két sarkán hurkolt arany zsinór fűzi egybe.

Ünnepi öltözetünk: fehér felsőrész, sötét színű (sötétkék vagy fekete) alj, Jókai *nyakkendő*. A Jókai-nyakkendő fekete színű selyemből egyedi díszítésmintákkal készült Bocskay-nyakkendőnek felel meg. Egyik szárán a Jókai-monogramként szolgáló, nagy „J” betű, fölötte a nyolcágú Kálvin-csillag; másik szárán a Deszkatemplom díszítőelemeiből merített szív-életfavirág—falevél hármassal rajzoltatú ábra található.

Az iskola hitélete

Iskolánkban a tanulmányi munka együttjárója a gyermekek hitben való nevelése. Ez a hétkezdi istentiszteletben, a heti két hittanórában és az egyházi ének tantárgyban is megnyilvánul. Református tanulóinkat egyházunk hitvalló tagjaivá kívánjuk nevelni. A más vallásúak számára biztosítjuk a vallásuknak megfelelő hitoktatást. Számukra a hitoktatást az iskolánkba delegált hitoktatók végzik. Iskolánkban iskolalelkészt alkalmazunk. Az iskola programjai kiegészülnek a református egyházi ünnepek, ünnepkörök programjaival. A hétfőnként első órában tartott hétkezdi istentiszteleten az intézmény minden tanulója osztályfőnöke felügyelete mellett vesz részt. A református tanulók havi legalább 1 alkalommal gyülekezeti istentiszteleten kell, hogy részt vegyenek. Erről „Istentisztelet látogatási napló”-t vezetnek. A tanévben havonta egy vasárnap az istentiszteleten, évfolyamonként, műsorral szolgálnak. Elvárás, hogy az általános iskola befejezéséig református tanulóink hitet tegyenek vallásukról,– konfirmáljanak. A szaktárgyi tananyagokba igyekszünk lehetőség szerint minél több bibliai tartalmat integrálni, preferálva az RPI (Református Pedagógiai Intézet) által kiadott kiegészítő könyvek, munkafüzetek ismeretanyagát, ily módon is sugallva hit és a tudás összetartozását

Képzési kínálat, képzési rendszer

Iskolánk többcélú oktatási intézmény.

Óvodánk 3-6 éves gyermekek gondozását és nevelését végzi.

Az 1-8. évfolyamon alapfokú nevelés-oktatás folyik, valamint alapfokú művészetoktatási feladatokat is megvalósítunk. Színművészeti- bábművészeti ágon, színjáték tanszakon folyik előkészítő és alapfokú képzés.

Az 1-4. évfolyamokon az „egész napos elfoglaltságot biztosító iskolaként” működünk, tantárgycsoportos tanítással.

Az 1. évfolyamtól biztosítjuk az idegen nyelvek tanulását szakkör keretében. Alapvető célunk az érdeklődés és figyelemfelkeltés, a későbbi tanulmányok megalapozása. Az idegen nyelvek tanítása harmadik osztálytól heti 3, ötödiktől 3, illetve az emelt szinten heti 5 órában történik. 1-8. évfolyamon legalább egy osztályban magyar – angol két tanítási nyelvű oktatás folyik.

Az oktatás - nevelés két épületben zajlik. Az alsó tagozaton osztálytermekben, felső tagozaton szaktantermekben tanítunk. Iskolánk rendelkezik tornateremmel, rekortán borítású kültéri sportpályával, orvosi szobával, fejlesztő szobával és lelkesítő szobával is.

Az órarend összeállításánál a tanulók terhelhetőségének korlátai, a szaktantermi elhelyezés, az egyes kollégák időbeosztásának megkötései (továbbtanulás, továbbképzés) játszanak szerepet, de az elsőrendű szempont a szakmaiság.

Az iskolai napirendet a házirend szabályozza, megvalósulását a tanári és a diák ügyeleti rendszer biztosítja.

A beiskolázási terv szerint elsősorban a református vallású, miskolci gyermekeket várjuk iskolánkba, de szívesen fogadunk vidéki református tanulókat is. A szabad férőhelyek függvényében más felekezethez tartozó tanulókat is felvesszünk. Csak az lehet iskolánk tanulója, aki elfogadja és aláírja az iskolánk értékrendjét ismertető „Küldetésnyilatkozat”-ot, illetve keresztlevéllel rendelkezik. A tanulók felekezetüknek megfelelő hitoktatást választhatnak.

Az alapfokú művészetoktatásra, színjáték tanszakra jelentkezők képességmérésen vesznek részt.

Személyi feltételek

Az intézmény fenntartója a Miskolc-Tetemvári Református Egyházközség. A fenntartó minden tőle telhető és elvárható módon biztosítja az intézményben foglalkoztatott mindenkori vezetőket, pedagógusokat, a nevelő-oktató munkát segítő, illetve más munkavállalók részére mindazokat a jogszabályban rögzített munkafeltételeket, juttatásokat, kedvezményeket és jogvédelmet, amelyek a közalkalmazottakat is megilletik. Az erre vonatkozó szabályozások a Magyarországi Református Egyház Közoktatási Törvényében találhatóak.

A vezetőség

Az iskola igazgatóját az oktatásért felelős miniszter egyetértésével a fenntartó bízza meg. Az igazgató képviseli az intézményt. Jogkörét, kinevezésének feltételeit a Magyarországi Református Egyház Közoktatási Törvényének vonatkozó paragrafusai határozzák meg. Az iskolavezetés az igazgatóból és az igazgatóhelyettesekből áll. Az igazgató egyszemélyi felelőssége fenntartása mellett a napi feladatokat, a szervezési és tervezési feladatokat a mindenkori helyettesek látják el.

A fenntartó, az igazgatótanács, az intézmény vezetősége felel az intézmény alapfeladatainak ellátásáért, a törvényes és szabályszerű működésért, a napi munka megszervezéséért, a feladatok kiosztásáért, a koordinálásért, és az

ellenőrzésért. Összességében a pedagógiai programban megfogalmazott célok megvalósulásáért. A munkaközösségek működését az iskolavezetés irányítja és támogatja. Fontos szakmai kérdésekben mindig támaszkodik a nevelői közösségek véleményére.

Tárgyi feltételek

Az elmúlt időszakban bővítéssel, két új csoportszoba kialakításával, belső átépítésekkel növeltük a férőhelyek számát. Kialakítottunk egy korszerű orvosi szobát. Az iskolalelkész számára lelkészi szobát biztosítottunk.

Felső tagozatban lehetőség szerint szaktantermekben folyik az oktatás. Heti 5 testnevelésórát több helyszínen tartjuk: tornaterem, udvari sportpálya, udvar. (Rossz idő esetén aula.) Az órák beosztásánál figyelünk ezek arányos elosztására. Az udvar a tanulók szabadidős programjának is egyik helyszíne.

Az iskolai rendezvények számára az aulában biztosítottuk a feltételeket: színpadtér, reflektorok, hangosítás, a kórus részére dobogó.

A szakmai informatikai fejlesztésből folyamatosan korszerűsítjük az iskola informatikai infrastruktúráját.

2009-ben a TIOP-1.1.1-07/1 pályázaton 11 db interaktív táblát és 40 db tanulói gépet nyertünk.

A tantermi berendezések állandó felújításra, pótlásra szorulnak. Ezt részben belső karbantartással, szülői támogatással és pályázatok, kedvezményes vásárlások útján oldjuk meg. 2008-ban a B épületben kicseréltük az ablakokat, korszerűsítettük a villamoshálózatot. A főépületben 2009 nyarán befejeződött az ablakok cseréje, megújult a fűtési és a villamossági rendszer. A vizesblokkok felújítása is megtörtént. Az épületben teljes körű festés és mázolás volt. 2012 nyarán folytatódott a B épület munkálatai: fűtőkorszerűsítés, víz- és szennyvíz-vezetékek cseréje, burkolás, festés. Megújult a tornatermi öltöző és a hozzá tartozó vizesblokk. Átalakításra került az ebédlő, és a konyha is felújításon esett át. Az épületek energetikai fejlesztése (szigetelés) és külsejének esztétikai rehabilitációja 2015 nyarán történt meg. Új kerítés építésére is sor került, valamint az udvari játszótér javítása és bővítése is elkészült.

Rendelkezünk megfelelő mennyiségű szemléltetőeszközzel. Az elhasználódottak pótlása, az eszköztár bővítése folyamatos. A perei régi iskolaépület és a 2 db 9 fős kisbusz egyaránt tanulóink sokoldalú nevelésének- oktatásának megvalósítását teszik lehetővé.

2. Az intézmény helyi tanterv

2.1.Általános rész

2.1.1. A választott kerettanterv megnevezése

2015/2016-os tanévtől 2. és 6. évfolyamtól kifutó rendszerben:

A tanított tantárgyak és óraszámok tekintetében az Oktatási Minisztérium NAT2003 az irányadóak. A tantárgyak elnevezését nem változtattuk meg.

A magyar tantárgyat 5-8. évfolyamon magyar nyelv és magyar irodalom tantárgyra bontottuk. A tantervi modulokat önálló tárgyként tanítjuk az alábbiak kivételekkel:

Az Egészségtant 6. évfolyamon a természetismeretbe, a mozgókép és médiaismeret modult 8. évfolyamon a rajz tantárgyba integráltuk, azokkal együtt osztályozva. Ember és társadalomismeret oktatása 7. évfolyamon 1 órában történik. Tánc- és dráma 5-6. évfolyamon is heti 0,5–0,5 óra. Hon-és népismeret 5-6. évfolyamon is heti 0,5–0,5 óra önállóan osztályozva.

Tantervi óraszámok 1-4. évfolyam

K: kötelező

NK: nem kötelező

Tantárgy/évfolyam egy osztálya	1.	2.		3.		4.	
		K	NK	K	NK	K	NK
Magyar nyelv és irodalom		8,0		6,0	2,0	7,0	
Idegen nyelv				2,0	1,0	3,0	
Matematika		4,0		4,0		3,0	1,0
Informatika				1,0		1,0	
Környezetismeret		1,0		1,5		2,0	
Ének-zene		1,0		1,0		1,0	
Rajz és vizuális kult.		2,0		1,0		1,5	

Technika és életvitel	1,0			1,0		1,0
Testnevelés	4,0		1,0	3,5	0,5	4,0
Összesen:	21,0		1,0	21,0	3,5	23,5
Kötelező óraszám:			21,0	21,0		23,5
Nem kötelező max órasz.			4,0	4,0		4,0
Maximális terhelhetőség:			24,0	24,0		26,5
Hittan			2,0	2,0		2,0
Egyházi ének			–	–		1,0

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

3525 Miskolc, Pallos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.:696

tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék

Email: jokaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu

Tömegsport		1,0	1,0	1,0
Egyéni fogl.		2,0	2,0	2,5
Tanórán kívüli foglalkozások (és csoportbontások)				
Idegen nyelvi szakkör		1,0	–	–
Idegen nyelvi csoportbont.		–	1,0	1,0
Informatika szakkör		1,0	–	–
Informatika csoportbontás		–	1,0	1,0
Énekkar		–	1,0	–

Tantervi óraszámok 5-8. évfolyam

K: kötelező, M: modul, NK: nem kötelező

Tantárgy/évfolyam egy osztálya	5.		6.			7.			8.		
			K	M	NK	K	M	NK	K	M	NK
Magyar nyelvtan			2,0			2,0			2,0		
Irodalom			2,0			1,5			2,0		
Történelem			2,0			2,0			2,0		
Hon-és népismeret				0,5							
Idegen nyelv			3,0		2,0	3,0		2,0	3,0		2,0
Matematika			3,0		1,0	3,0			3,0		
Informatika			1,0			1,0			1,0		
Természetismeret/Eg.tan			2,0	0,5							
Fizika						1,5			1,5		
Biológia-egészségtan						1,5			1,5		
Kémia						1,5			1,5		

Földrajz					1,5		1,5	
Ének-zene.			1,0		1,0		1,0	
Tánc és dráma			0,5					
Rajz/Mozg.k. és média			1,0		1,0		1,0	1,0
Technika és életvitel			1,0		1,0		0,5	
Testnevelés			4,5	0,5	4,5	0,5	4,0	1,0
Osztályfőnöki			0,5		0,5		0,5	
Ember és társ ismeret						1,0		
Összesen:			24,5	3,5	27	2,5	27	3,0
Kötelező óraszám:			24,5		27,0		27,0	
Nem köt. óraszám (alap):			5,5		7,5		7,5	
Max.terhelhetőség			30,0		35,0		35,0	
Maximális terhelhetőségbe nem számítandó be								
Hittan			2,0		2,0		2,0	
Egyházi ének			–		–		–	
Tömegsport			1,0		1,0		1,0	
Egyéni fogl.			2,5		3,0		3,0	
Tanórán kívüli foglalkozások (és csoportbontások)								
Idegen nyelvi csoportbont			1,0		1,0		1,0	
Inf.csoportbontás			1,0		1,0		1,0	
Technika csoportbontás			1,0		1,0		1,0	
Tanulószoza			1,5		1,5		1,5	
Énekkar			–		1,0		–	

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

3525 Miskolc, Pallos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.:696

tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék

Email: jokaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu

Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező és a választható tanórai foglalkozások, azok óraszámjai, az előírt tananyag és a követelményei:

A Tantervi óraszámok táblázatokban található évfolyamonként és tantárgyanként a kötelező és a választható órák felsorolása, óraszámokkal együtt. Az előírt tananyagot és követelményeit tantárgyanként külön melléklet tartalmazza. A nem kötelező órakeretből a nevelési koncepcióinknak megfelelően a tömegsportra, az idegen nyelvek tanítására, a művészeti képességek fejlesztésére és az informatika, technika tantárgyak csoportbontására is biztosítunk órákat.

A tanulóktól, illetve szüleiktől a tanévet megelőzően nyilatkozatot kérünk a választható órákat illetően, amellyel egyúttal kötelezettséget is vállalnak egy évre az órákon való részvételre.

Egyházi ének:

A Magyarországi Református Egyház Zsinata a MORE (Magyarországi Református Egyház) közoktatási törvénye a 2005. évi II. törvénycikk általi módosítással elrendelte az általános iskolák két évfolyamán az egyházi ének-zene oktatását református oktatási intézményekben. A 2006-ban megszületett a 96/2006. zsinati határozat, rendelkezik a tantárgy bevezetésének feltételeiről, lehetőségéről, az egyházi ének tantárgy kerettantervéről, valamint az oktatók képzési feltételeiről.

Iskolánkban az egyházi éneket órarendi óraként, heti 1 órában kötelező a 4. és az 5. évfolyamon tanítjuk.

Hittan:

A MORE 2007. évi II. törvénye szabályozza a hittanoktatást. A református oktatási intézményekben minimum heti 2 órában írja elő. A tantárgy tanítása a 124/2000 számú Református Hittanoktatási Kerettanterv alapján történik.

A választott kerettanterv megnevezése:

2013. szeptember 01. – jétől felmenő rendszerben az 1. és 5. évfolyamon:

A kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 1. sz. és 2. sz. mellékletei alapján az alábbi tantárgyak és kötelező minimális óraszámok kerülnek bevezetésre:

Alsó tagozat, 1–4. évfolyam

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok

Óraterv a kerettantervekhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7			
Irodalom ¹		4	4	4
Magyar nyelv		3	2	2
Idegen nyelvek				2
Matematika	4	4	4	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27

¹ Az 51/2012. évi (XII. 21.) EMMI rendelet 2. § (7a) pontja alapján intézményünk a magyar nyelv és irodalom tantárgyat magyar nyelv és irodalom tantárgyakra bontva oktatja 2-8. évfolyamokon.

Felső tagozat, 5–8. évfolyam Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok:

Óraterv a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Irodalom ²	2	2	2	2
Magyar nyelv	2	2	1	2
Idegen nyelvek	3	3	3	3
Matematika	4	3	3	3
Erkölcstan	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Természetismeret	2	2		
Fizika			2	1
Kémia			1	2
Biológia-egészségtan			2	1
Földrajz			1	2
Ének-zene	1	1	1	1
Dráma és tánc/Hon- és népismeret	1			
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Informatika		1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	3	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31

² Az 51/2012. évi (XII. 21.) EMMI rendelet 2. § (7a) pontja alapján intézményünk a magyar nyelv és irodalom tantárgyat magyar nyelv és irodalom tantárgyakra bontva oktatja 2.8 évfolyamokon.

A kerettantervek közül az alábbiakat alkalmazzuk:

Tantárgy megnevezése	Változat
Magyar nyelv és irodalom	B változat
Fizika	B változat
Kémia	B változat
Biológia-egészségtan	A változat

2.1.2. A választott kerettanterv feletti óraszámok:

A választott kerettantervek óraszámát a szabadon tervezhető órakeret terhére az Óraterv a kerettantervhez című táblázatokban leírt módon növeltük meg. (Piros színnel jelölve!) 2. évfolyamon idegen nyelv, 4. évfolyamon Informatika és Egyházi ének tantárgyat vezettünk be. 5. évfolyamon a Hon- és népismeret tantárgyat választottuk, illetve 6. évfolyamon Egyházi ének óra van. Minden évfolyamon Erkölcsan helyett a Nkt.6. sz. melléklete alapján heti 1+1 órában (zöld színnel jelölve) oktatjuk a Hit- és erkölcsan tantárgyat. A magyar tantárgyat 2-8. évfolyamon magyar nyelv és irodalom tantárgyra bontottuk.

Az előírt tananyagot és követelményeit tantárgyanként e dokumentum „2.2. Alsó tagozat tantárgyai” és „2.3. Felső tagozat tantárgyai” című fejezetei tartalmazzák.

Egyházi ének:

A Magyarországi Református Egyház Zsinata 2005. évi II. törvénye elrendelte az általános iskolák két évfolyamán az egyházi ének-zene oktatását.

Az egyházi ének tantárgy legalább két évig rendszeres tantárgyként, tanrendbe iktatottan heti 1 órában kötelező. Ez a 4. és a 6. évfolyamon valósul meg.

Hittan:

A MORE 2007. évi II. törvénye szabályozza a hittanoktatást. A református oktatási intézményekben minimum heti 2 órában írja elő.

A tantárgy tanítása a Református Hittanoktatási Kerettanterv alapján történik.

Alsó tagozat, 1–4. évfolyam

Óraterv a kerettantervekhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7+1			
Irodalom		4	4	4
Magyar nyelv		3	2	2
Idegen nyelvek (Angol/Német)		+1	+3	2+1
Matematika	4+1	4+1	4	4
Hít- és erkölcsan	1+1	1+1	1+1	1+1
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Egyházi ének				+1
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Informatika				+1
Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Rendelkezésre álló órakeret	25+1	25+1	25+1	27+1

Felső tagozat, 5–8. évfolyam

Emelt óraszámú angol nyelv esetében:

Óratervezet a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Irodalom	2	2	2	2
Magyar nyelv	2	2	1	2
Idegen nyelv / Angol	3+2	3+2	3+2	3+2
Matematika	4	3	3+1	3
Hit- és erkölcstan	1+1	1+1	1+1	1+1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Természetismeret	2	2		
Fizika			2	1+1
Kémia			1	2
Biológia-egészségtan			2	1
Földrajz			1	2
Ének-zene	1	1	1	1
Egyházi ének		+1		
Hon- és népismeret	1			
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Informatika		1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	28+1	28+1	31+1	31+1

Emelt óraszámú informatika esetében:

Óraterv a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Irodalom	2	2	2	2
Magyar nyelv	2	2	1	2
Idegen nyelv: Angol / Német	3	3	3	3
Matematika	4+1	3+1	3+1	3+1
Hit- és erkölcsan	1+1	1+1	1+1	1+1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Természetismeret	2	2		
Fizika			2	1+1
Kémia			1	2
Biológia-egészségtan			2	1
Földrajz			1+1	2
Ének-zene	1	1	1	1
Egyházi ének		+1		
Hon- és népismeret	1			
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Informatika	+1	1+1	1+1	1+1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	28+1	28+1	31+1	31+1

Két tanítási nyelvű tagozat óraterve

Óraterv a helyi tantervhez 1–4. évfolyam magyar- angol két tanítási nyelvű tagozat				
	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7+1			
Irodalom		4	5+1	5+1
Magyar nyelv		3	2	2
Angol nyelv	4+1	4+1	4+1	3+2
Matematika	4	4	4	4
Hit-és erkölcstan/ Erkölcstan	1+1	1+1	1+1	1+1
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Technika és életvitel	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Informatika				+1
Egyházi ének				1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	3	3
Két tanítási nyelvű tagozat órakerete	4	4	4	4
Rendelkezésre álló órakeret	29	29	28	30
Hittan többletóra kerete	1	1	0	0
Rendelkezésre álló órakeret összesen	30	30	29	31
Bevezetésre kerül:	2014/2015 tanév	2015/2016 tanév	2016/2017 tanév	2017/2018 tanév

Angol nyelven tanítjuk a vizuális kultúra, ének-zene és testnevelés és sport tantárgyakat.

Angol nyelven tanítjuk:

- 1-4.évfolyamon ének zene, testnevelés, vizuális kultúra
- Célnyelvi civilizáció és történelem tantárgyakat
- Az 5-6. évfolyamon a Természetismeret tantárgy földrajz témakörét, a 7-8. évfolyamon a Földrajz tantárgyat

Óraterv a helyi tantervhez 5-8. évfolyam magyar- angol két tanítási nyelvű tagozat				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Irodalom	2	2	2	2
Magyar nyelv	2	2	1+1	2
Angol nyelv	3+2	3+2	3+2	3+2
Célnyelvi civilizáció	0+1	0+1	0+1	0+1
Matematika	4	3 +1	3+1	3+1
Hit és erkölcsan/ Erkölcsan	1+1	1+1	1+1	1+1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2+1	2+1	2	2
Természetismeret	2+1	2+1		
Fizika			2	1+1
Kémia			1	2
Biológia-egészségtan			2	1+1
Földrajz			1	2
Ének-zene	1	1	1	1
Hon- és népismeret	1			
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Informatika	0+1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Egyházi ének		1		
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	3	3	3
Két tanítási nyelvű tagozat órakerete	4	4	4	4
Rendelkezésre álló órakeret	32	32	34	34
Hittan többletóra kerete	1	1	0	1
Rendelkezésre álló órakeret összesen	33	33	34	35
Bevezetésre kerül:	2018/2019 tanév	2019/2020 tanév	2020/2021 tanév	2021/2022 tanév

3. Az iskola nevelési programja

3.1. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

3.1.1. Iskolai nevelő - oktató munkánk pedagógiai alapelvei

A Jókai Mór Református Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, AMI és Óvoda pedagógusai mindennapi nevelő és oktató munkájukban az alább felsorolt pedagógiai alapelveket szeretnék érvényre juttatni.

A Magyarországi Református Egyház –Krisztus Urunk missziói parancsának engedelmességgel és engedelmeskedve valamint évszázados gyakorlatának folytatásaként, tagjai igényének megfelelően, a lelkiismereti- és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló hatályos törvények és egyéb jogszabályok alapján – köznevelési intézményeket tart fenn. Működésük és a rájuk vonatkozó egyházi szabályozás nem lehet ellentétes azokkal a jogszabályokkal, amelyek a fenntartótól függetlenül valamennyi magyarországi köznevelési intézményre vonatkoznak, amennyiben azok nincsenek ellentétben a Szentírás parancsaival.

A református köznevelési intézményekben a nevelés és az oktatás az állam által előírtak szerint, továbbá a magyar református iskolák hagyományaihoz méltóan, Istennek a teljes Szentírásban adott kijelentése, valamint a Második Helvét Hitvallásban, és a Heidelbergi Kátéban megfogalmazott hitelvek, és a magyar kálvinizmus szellemében folyik.

A gyermek és adottságai Isten ajándéka. A nevelés alapvető színtere a család. A keresztelekor tett szülői és gyülekezeti fogadalom megvalósulásának egyik lehetséges helyszíne a református közoktatási intézmény, amely a gyermeket leendő gyülekezeti tagként kezeli.

Alapelveink:

- Felkészítjük a diákokat, hogy mások szolgálatára tevékenyen vegyenek részt az egyház és a helyi közösség életében. Legyenek fogékonyak az emberi kapcsolatokra, a barátságra. Alapértékeink: a hűség, önzetlenség, megértés, tapintat, őszinteség, egymás elfogadása, udvariasság, figyelmesség.
- A család, szülők, nagyszülők, idősek, nevelők, az intézmény minden dolgozójának és társaiknak megbecsülése, szeretete.
- A világ megismerésének igénye. A szülőföld és Magyarország megismerése, szeretete, megóvása. A nemzeti kultúra ápolása: a nemzeti múlt megismerése, emlékeinek, hagyományainak tisztelete, ápolása, megbecsülése. Nemzeti önbecsülés és hazaszeretet.
- A kisebbségben élő magyarságért érzett felelősség és közösségvállalás. A hazánkban élő kisebbségek és más népek, nemzetek jogainak tisztelete, kultúrájuk, hagyományaik tiszteletben tartása.
- Az alkotmányosság, a törvényesség, az állampolgári jogok tisztelete.
- Igény a közösségi tevékenységekre.

A Magyarországi Református Egyház által fenntartott és működtetett református köznevelési intézmények célja és feladata, hogy tanulóit művelt, jellemes keresztyén emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőjévé, a magyar haza és nemzet hűséges, áldozatkész, alkotó, polgáiraivá formálják, akik mindenkor készek az örökölt és a jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, gyarapítani és közvetíteni.

Céljuk és feladatuk továbbá, hogy református tanulóikat egyházunk hitvalló tagjaivá, nem református tanulóit pedig – vallásuk szabad gyakorlásának biztosítása mellett – saját felekezetük és a református egyház értékeinek megbecsülésére neveljék.

E célok megvalósítására való törekvés egyházunk iskoláinak évszázadok során kialakult hitbeli örökségére és pedagógiai kultúrájára épül.

3.1.2. A nevelő-oktató munka céljai, feladatai

Alapvető célunk

- a szilárd, korszerű alpműveltség, az életkornak és egyéni képességeknek megfelelő tudás biztosítása,
- a tanulók pozitív személyiségjegyeinek kibontakoztatása, állandó fejlesztése a tanórai és azokon kívüli kereteken belül az iskolai közösségek és a társadalmi környezet szoros együttműködésével.

Ennek érdekében a következő értékeket tartjuk követendőnek, amelyeket nevelési programunk és helyi tantervünk tevékenységrendszerével kívánunk megvalósítani:

- A **keresztény értékrendet**, a Biblia történeteinek megismerésével felkészülést a felnőtt egyházi tagságra,
- az egyéni **képességek, adottságok** legteljesebb kibontakoztatását a közösségi célok elérése érdekében,
- az **önismerettel**, önbecsüléssel egyidejűleg mások jogainak és érdekeinek tiszteletben tartásával a **toleranciát**, a segítőkészséget,
- az emberi kultúra és tudomány értékeinek **megismerését** és védelmét, gazdagítását,
- a jelen és múlt egész emberiségre, Európára, más népek életére kiható nagy eredményeinek, értékeinek, nyelvének, szokásainak megismerése mellett az egész **magyarság**, országunk és városunk, szűkebb környezetünk kulturális, eszmei örökségének és jelenének megismerését és megbecsülését, a velük való azonosulást,
- a **kisebbségben** élő magyarságért érzett felelősség- és közösségvállalást,
- a hazánkban élő nemzeti, etnikai kisebbségek és más népek, nemzetek jogainak tiszteletét, kultúrájuk, hagyományaik megismerését és megbecsülését,
- **iskolánk hagyományainak** megőrzését, jó hírnevének öregbítését, névadónk szellemiségének ápolását,-
- a természeti és mesterséges **környezet iránti felelősségteljes** magatartást egyéni és közösségi szinten egyaránt,
- a közösségbe való beilleszkedés, a felnőtt életre való felkészülés érdekében a **demokratikus jogok és kötelességek** elsajátítását és gyakorlását,
- a **kommunikációs** kultúra fejlesztését az anyanyelv és az idegen nyelvek, az informatikai ismeretek magasabb szintű megszerzésével,
- a **tanulás iránti vágyat**, az értelmi képességek kiteljesítését,
- az **önálló ismeretszerzésre** törekvést, a kreativitást,
- a **felnőtt életre**, pályaválasztásra való tudatos készülést,
- a testi és lelki harmóniát, az **egészséges életvitelt**, a boldog családi életre való felkészülést,
- a káros szokások, deviancia elutasítását,
- a szociális és mentális **esélyegyenlőséget** szolgáló gyermekvédelmet.

Munkánk során szem előtt tartjuk a hátrányos megkülönböztetés tilalmát, a titoktartási kötelezettséget, a személyiségi jogok védelmét.

3.1.3. A nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai

Célkitűzés: Az iskola minden tanulója ismerje - korosztályának megfelelő szinten - azokat a legfontosabb **eszméket**, eszményeket, amelyeket társadalmunk, az iskola, és a család követ.

Feladat: El kell érniük, hogy diákjaink meg tudják különböztetni a pozitív, előrevívő értékeket a negatív, visszahúzó, káros eszméktől, elméletektől. A Biblia, Isten Igéjének ismerete, Krisztus tanításának segítségével, egyházunk felnőtt tagjainak személyes példamutatásával ellensúlyozni kell társadalmunk negatív jelenségeit az iskola falain belül (értékvesztés, anyagilag és szociálisan szétszakadó társadalom, bizonytalan jövőkép, agresszió stb.).

Eszközök, eljárások: A kisebbekkel főleg játékos, gyakorlati formában kell foglalkozni, a nagyobbakkal az érvelés, beláttatás eszközt is alkalmazzuk. A személyes példamutatás és érzelmi megközelítés mindkét korosztálynál fontos. Ezekre a tanórákon és azokon kívül (szakkörök, tehetségműhely), a társas kapcsolatok minden vonatkozásában figyelmet kell fordítani. Rendszeressé kell tenni a kölcsönös véleményformálás alkalmait a tanár-diák, tanár-szülő, a felnőtt-gyermekközösség és a gyermekközösségek egyes csoportjai között. (Osztályfőnöki- és tanórák, kirándulások, óráközi szünetek, iskolagyűlések, stb.). Be kell vonni ebbe a szülőket, családokat is a fogadóórák, szülői értekezletek, családi rendezvények alkalmával.

Célkitűzés:

Diákjaink szerezzenek ismereteket életkoruknak megfelelően az egyes **tudományágak, a művészetek, a sport** terén eddig elért eredményekről.

Törekedjenek a múlt és a jelen tudományos, technikai, művészeti és sportfejlődésének megismerésére, igyekezzenek saját képességeik legteljesebb kibontakoztatásával ezeket tovább gazdagítani.

Tudják, hogy a **tanulás, a tudás a legfőbb értékteremtő eszköz**, a feladatok elvégzése, a kötelességteljesítése ennek feltétele.

Feladat: A tehetséges, alkotó, kiemelkedő teljesítményt nyújtó tanulókat támogatni, megfelelően értékelni, jutalmazni kell, a közösség előtt pozitív példaként kell bemutatni teljesítményüket.

Eszközök, eljárások: A tanulmányi és egyéb versenyeken való sikeres szereplést - a tanár és diák munkájában is - el kell ismerni. Minden teljesítményt adekvát módon, súlyának megfelelően kell értékelni (szaktanári, osztályfőnöki, igazgatói, nevelőtestületi dicséret, illetve egyéb jutalom formájában).

Célkitűzés: A tanulóknak saját **egyéni adottságaik** megismerésére kell törekedniük, ill. a pedagógusoknak is tudniuk kell minden tanulóval, hogy milyen területen hogyan kell fejleszteni képességeiket. (Diagnosztizáló felmérés) Figyelmet kell fordítani arra, hogy a követelményeket a **tanulók egyéni képességeihez mérten** szabjuk meg, fejlődésüket önmagukhoz mérten értékeljük (fejlesztő értékelés). A tanulók világosan tudják, milyen célokat tűztünk eléjük, s ezekhez milyen úton juthatnak el.

Tudják egyéni érdekeiket a közösségiéknél alárendelni, tudásukat nem csak saját hasznukra kamatoztatni.

Feladat: Az iskola által kialakított értékelési rendszert minden tanulónak, tanárnak és a családnak is meg kell ismernie, ezt következetesen alkalmazni kell. (Részletezés a helyi tantervben). A tanulási technika tökéletesítése, az értelmi képességek

folyamatos fejlesztése minden tanórán feladat.

Eszközök, eljárások: Az egyes osztályok együttes értékelésével a közösség iránt felelősségtudatot erősítjük. (Iskolagyűlések, osztályok közötti versenyek)

Az egyénre szabott értékeléssel (fejlesztő értékelés) a tanulók egyéni fejlődését, haladását segítjük, a tanulásukért vállalt felelősség vállalására ösztönözzük őket.

Célkitűzés: Alakuljon ki tanulóinkban világ megismerésének igénye.

Feladat: A tanulók ismerjék meg **más népek, népcsoportok, vallások**, a különböző nemű és életkorú emberek értékeit, szokásait, az együttélés alapvető normáit, amelyeket egymással szemben be kell tartanunk.

Tudják, hogy a miénktől eltérő kultúrájú, szokású embercsoportok, egyéniségek is értékeket képviselnek, s egymástól tanulhatunk, átvehetünk hasznos tapasztalatokat.

Eszközök, eljárások: A történelem és életmód tanulmányozása, a művészi és hétköznapi tapasztalatok feldolgozása során kerüljön sor ezeknek az őszinte megvilágítására, gyakoroltatására. Felnőtt és korosztálybeli példa alapján is sajátíthatják el a gyermekek a megértést, segítőkészséget, türelmet egymás, és a rászorulókat iránt. (óraközi szünetekben, szabadidős foglalkozások során, az iskolaépületen belül és kívül, a felnőttekkel, kisebbekkel, idősekkel, sérültekkel való érintkezések során)

Célkitűzés: Intézményünkbe való beiratkozás után minden tanuló igyekezzon elfogadni az itt kialakult **hagyományokat**, törekedjen azok aktív fenntartására és továbbfejlesztésére.

Feladat: Vegyenek részt a rendezvényeinken, készüljenek fel ünnepeinkre, ismerjék névadónk életútját legalább két művét olvassák el 8. osztály végéig. Ismerjék zászlónk, jelszavunk, címerünk az egyházi jelképek jelentését. Viseljék az ünnepeken az iskolánkat jelképező nyakkendőnket, képviseljék méltóképpen iskolánkat más intézményekben, külső rendezvényeken. Versenyeken, vetélkedőkön felkészülten, legjobb tudásuk szerint szerepeljenek.

A „Határtalanul” program keretében a hetedikesek ismerkedjenek meg külföldi magyar területen élő honfitársaikkal, diákokkal.

Eszközök, eljárások: Beiratkozáskor minden tanuló megkapja a Jókai-nyakkendőt. A magyar nyelv- és irodalom tantárgy keretében kötelező olvasmány 7. évfolyamon Jókai Mór egyik regénye. Jelszavaink, címerünk és egyházi jelképeink jelentését a hit- és erkölcstan tantárgy keretében ismerik meg.

Célkitűzés: Diákjaink ügyeljenek a **tiszta, kulturált, esztétikus környezetre**, tegyenek meg mindent annak megóvása érdekében.

Feladat: Jelentsék, ha bármilyen rongálást, veszélyhelyzetet észlelnek. Tudják, mit kell tenni a tűz, baleset- és vagyonvédelem területén, saját szintjükön. Tudják, melyek a környezetet károsító közvetlen vagy közvetett hatások, tudatosan tevékenykedjenek a jelenben és készüljenek fel a jövőbeni (felnőttkori) feladataikra.

Eszközök, eljárások: Az osztályok hetesi rendszerben látják el feladataikat. A tanulók óraközi szünetekben ügyelestesként vigyáznak a rendre, a tisztaságra. Az osztályok között magatartási és dekorációs feladatok értékelését is magába foglaló, az egész tanévben tartó versenyt szervezünk.

Célkitűzés: Valamennyi diákunk tudja, milyen **jogai és kötelességei** vannak a családban, az iskolai közösségekben és majdani társadalmi közegében. Gyakorolja ezeket a napi tevékenységében.

Feladat: Ismerje a gyermeki jogokat és kötelességeket (a házirend tartalmazza), éljen ezekkel, jogai megsértése esetén tudja, hová fordulhat jogorvoslatért. Kötelességek megszegése milyen következményekkel jár.

Tudjon megfelelő formában kiállni saját és társai jogaiért, legyen képes nyilvános megszólalásra, intézkedésre életkorának megfelelő szinten. Vállaljon szerepet a diákönkormányzati munkában, vagy résztvevőként segítse azt.

Eszközök, eljárások: A házirendet minden gyermek beiratkozáskor megkapja. A házirend minden tanteremben kifüggesztésre kerül. Az osztályfőnök segíti az osztályába járó gyermekek diákönkormányzati munkáját.

Célkitűzés: Ismerkedjenek meg a minket körülvevő világ **kommunikációs jelrendszereivel**, tudjanak ezekkel bánni, értékelni, önmagukat megértetni másokkal, másokat megérteni.

Feladat: Fejlesszék anyanyelvi és idegen nyelvi kultúrájukat, ismerjék a számítógép, a média nyelvezetét és lehetőségeit, használhatóságát. A szöveges, a vizuális és auditív kommunikáció jelrendszereiben, eszköztáiraiban tanuljanak meg eligazodni, szelektálni. A tömegkommunikációt, médiát korosztályuknak megfelelően használni tudják. Médiatudatosságra nevelés (Könyvtár, televízió, fotó- és videotechnika, mozgókép, sajtó, rádió használata. A reklám szerepének megfelelő értékelése.)

Eszközök, eljárások: A hagyományos (szöveges) és digitális médiumok használata a tanórákon és tanórán kívül. Az oktatásban való innovatív felhasználásuk ösztönzése. (házi feladatok, egyéni fejlesztési munka, differenciálás)

Célkitűzés: **Diákjaink tanuljanak meg tanulni**, értelmi képességeiket tudatosan fejleszteni, törekedjenek önálló ismeretszerzésre, értékeljék a szellemi és fizikai alkotásokat. Megfelelő kitartással elérhető célokat igyekezzenek elérni, ismereteket elsajátítani, ezeket hasznosítani.

Feladat: A hatékony tanulás tanítása. Önismeret fejlesztése.

Eszközök, eljárások: Értékelésnél a sokoldalú, érdeklődő, aktív, fejlődésre képes személyiségjegyeit emeljük ki. A tanítás során minden tantárgy tanulásához módszertani segítséget nyújtunk.

Célkitűzés: Az alapozó ismereteken túl lehetőséget kell biztosítanunk a gyermekek saját **képességeiknek** a megismerésére, kipróbálására, érdeklődésüknek felkeltésére.

Feladat: A továbbtanulás segítése, pályaorientáció.

Eszközök, eljárások: Minél több lehetőséget adunk az általános képzés mellett speciális képességek fejlesztésére is. (Művészeti: tánc, dráma, ének-zene, képzőművészet, sport és idegen nyelvi képzési területeken). Megismer-

tetjük a gyermeket a különböző szakmák, foglalkozások lényegével, alkalmat adunk ezek gyakorlati megismerésére is.

Célkitűzés: Ismerjék meg a gyermekek az **ember biológiai, pszichés jellemzőinek** alapját, az egészséges testi és lelki élet feltételeit. Tudjanak az önmagukban bekövetkező változások okairól és következményeiről, az egyes külső tényezők, az életmód hasznos vagy káros hatásairól. Ismerjék fel a sport, az egészséges táplálkozás, a pihenés és munka, tanulás kedvező arányainak jótékony hatásait, a káros szenvedélyek veszélyes következményeit. Készüljenek fel az emberi kapcsolatokra, a keresztyén családi életre.

Feladat: A tanulók biológiai, egészségügyi, pszichológiai és gyakorlati, - életviteli kérdéseikre kapjanak megfelelő választ a tanórákon és tanórán kívül. Iskolaorvosi, védőnői, nevelési tanácsadói segítséggel, a családok bevonásával a problémákat le kell küzdeni, megoldásukon együtt dolgozni.

Eszközök, eljárások: Az „Egészségfejlesztési terv”-ben leírták alapján

Célkitűzés: Az **esélyegyenlőséget** a gyermekek érdekében szükség szerint segítséggel (gyámhatóság, szociális hivatal, családsegítő szolgálat stb.) is biztosítanunk kell.

Feladat: Az egyénre való odafigyelés, a személyre szabott tanítási módszerek alkalmazásával a tanulók teljesítményének a növelése.

Eszközök, eljárások: Tanulási problémákkal, részképeség zavarral küzdő tanulók felzárkóztatását a differenciált órai és azon kívüli foglalkozásokon (fejlesztő pedagógiai, logopédiai foglalkozás, korrepetálás, tanulószoba) biztosítjuk.

Nevelési céljaink megvalósítását segítik az óvoda és iskola pedagógusai által alkalmazott, személyiségfejlesztésre irányuló eljárások, nevelési módszerek.

Nevelési módszereink két nagy csoportra oszthatók:

1. Közvetlen (direkt) módszerek azok, amelyeknek alkalmazása során a nevelő közvetlenül, személyes kapcsolaton keresztül hat a tanulóra.
2. Közvetett (indirekt) módszerek azok, amelyekben a nevelőhatás áttételesen, a tanulói közösségen és pedagógus személyiségén keresztül érvényesül.

Iskolánk pedagógusai által alkalmazott közvetlen és közvetett nevelési eljárások:

Közvetlen módszerek:

- A) Szokások kialakítását célzó, beidegző módszerek (követelés, gyakoroltatás, segítségadás, ellenőrzés, ösztönzés)
- B) Magatartási modellek bemutatása, közvetítése (elbeszélés, tények és jelenségek bemutatása, műalkotások bemutatása, a pedagógus személyes példamutatása)
- C) Tudatosítás/meggyőződés kialakítása (magyarázat, beszélgetés, a tanulók önálló elemző munkája)

Közvetett módszerek:

A tanulói közösség tevékenységének megszervezése. Hagyományok kialakítása. Követelés, ellenőrzés, ösztönzés. A nevelő részvétele a tanulói közösség tevékenységében. Felvilágosítás a betartandó magatartási normákról.

3.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

3.2.1. A személyiségfejlesztés célja

- Kompetencia fejlesztő stratégia: a gyermek megterhelés- és konfliktustűrő képességének problémamegoldó kapacitásának, személyisége „erejének”, épségének növelése
- Ökológiai program: a környezetből származó megterhelések, ártalmak csökkentése

A személyiségfejlesztés feladatszintjei iskolánkban:

- **Edukáció:** általános (testi, lelki, szociális), személyiségfejlesztés és egészségvédelem a személyiség harmonikus, mindenoldalú, egészséges fejlődésének szolgálata; készség képesség, tehetséggondozás és -fejlesztés; zavarfelismerés, zavaraszűrés, problémakezelés; preventív védelem.
- **Támogató tevékenység:** pedagógusok, tanulók kapcsolati, közösségi problémáinak feldolgozása (konfliktus, zavar, probléma; átmeneti, enyhébb, aktuális, alkalmi, helyzeti).
- **Személyiségkorrekció (pótló fejlesztés);** tartóssá váló, alkalmi, állandósult magatartás problémák, teljesítményzavarok (családi háttérproblémák talaján, hátrányos helyzettel) kezelése.

Alapvető feladatunk a tanulók személyiségének az iskolai tevékenységek általi sokoldalú fejlesztése társadalmi beilleszkedésének megkönnyítése, erre irányuló képességeinek fejlesztése, önismeret.

3.2.2. Tanulóink személyiségfejlesztésével kapcsolatos feladataink:

- 1) A tanulók erkölcsi nevelése
Feladata: Az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása, meggyőződéssé alakítása.
- 2) A tanulók értelmi nevelése
Feladata: Az értelmi képességek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése, a világ megismerésére való törekvés kialakítása.
- 3) A tanulók közösségi (társas kapcsolatokra felkészítő) nevelése:
Feladata: Az emberi együttélés szabályainak megismertetése, a társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az együttműködési készség kialakítása.

4) A tanulók érzelmi (emocionális) nevelése

Feladata: Az élő és élettelen környezet jelenségeire, a tanulók közösségeire, önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek kialakítása.

5) A tanulók akarati nevelése

Feladata: Az önismeret, a tanulók saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igény felébresztése, a kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása.

6) A tanulók nemzeti nevelése

Feladata: A szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetése, a nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése, a hazaszeretet, az egészséges lokálpatriotizmus érzésének felébresztése.

7) A tanulók állampolgári nevelése

Feladata: Az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése, az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránti igény kialakítása a közösségi tevékenységekre, az iskolai és a helyi közéletben való részvételre, a tudatos fogyasztói magatartás kialakítására nevelés.

8) A tanulók munkára nevelése

Feladata: Az emberek által végzett munka fontosságának tudatosítása. A tanulók önellátására és környezetük rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása, pályaorientáció. Munkavégzésben az igényességre való törekvés.

9) A tanulók testi fejlődése, a testmozgás iránti igény felkeltése

Feladata: Egészséges, edzett személyiség kialakítása, az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságának tudatosítása, az egészséges életmód iránti igény kialakítása.

10) A tanulók hitben nevelése, hitre jutásának elősegítése

Feladata: Tanulóinkat megismertetni a Bibliával, megtanítani a leggyakrabban énekelt egyházi énekekre, kialakítani a templomba járás szokását, a 8. év végére konfirmáció letétele, aktív gyülekezeti taggá válás, a keresztyén értékek közvetítésének elsajátítás

3.3. A teljeskörű egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

3.3.1. Az egészségfejlesztés iskolai feladatai

Az egészségfejlesztés az a folyamat

- amely képessé teszi az embereket arra, hogy megértsék és növeljék befolyásukat a saját egészségük meghatározói felett annak érdekében, hogy egészségük jobb legyen,
- szemléletmód, amely a társadalmi és gazdasági jólétet szolgálja interszektoralis módon,
- képesség, amely az egyén és csoport szintjén megvalósítja és fenntartja az egészség állapotát,

Az iskolai egészségnevelésünk **célja**, hogy elősegítse a tanulók egészségfejlesztési magatartásának, életvitelének kialakulását.

Az iskolai egészségfejlesztés **módszerei:**

Az iskolai egészségfejlesztés az iskola egész életébe, mindennapjaiba beépülő tevékenység, hiszen egyaránt irányul a pedagógusok és a tanulók egészségismereteinek bővítésére, korszerűsítésére, valamint a fizikai és pszichoszociális környezet egészség támogató jellegének erősítésére, és az oktatói-nevelői tevékenységben a személyközpontú megközelítésre a tanulók személyiségfejlesztése érdekében.

Iskolánk alapvetően fontos célkitűzése tanulóink egészségének megóvása, a folyamatos egész ségnevelési tevékenység. Ezt az irányelvet alkalmazva dolgoztuk ki iskolánk egészségfejlesztési programját, amelynek **kulcsfontosságú** tekintünk a következő feladatokra:

- az egészséges táplálkozásra nevelés,
- az aktív testmozgás, és a mozgásszervi betegségek csökkentése,
- a mentális betegségek megelőzése,
- családi életre nevelés,
- az elemi elsősegélynyújtás szabályainak elméleti és gyakorlati elsajátítása,
- az egészséges táplálkozás,
- a szabadidő aktív eltöltése,
- a mindennapos testmozgás,
- a személyi higiéné, a lelki egyensúly megteremtése,
- a harmonikus párkapcsolat, fenntartása,
- az egészséges és biztonságos környezet kialakítása,
- az egészségkárosító magatartásformák elkerülése,
- a járványügyi és étel-miszer-biztonság megvalósítása.

Az egészségfejlesztési feladatok megoldása során az iskola minden rendelkezésre álló módszerrel elősegíti a tanulók és a nevelőtestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást.

- együttműködést alakít ki a pedagógiai, egészségügyi, gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen,
- egészséges környezetet, iskolai egészségnevelést és iskolai egészségügyi szolgáltatást biztosít, ezekkel párhuzamosan együttműködik a helyi közösség szakembereivel és hasonló programjaival, valamint az iskola személyzetét célzó egészségfejlesztési programokkal,
- kiemelt jelentőséget tulajdonít az egészséges étkezésnek, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének, teret ad a társas támogatást, a lelki egészségfejlesztést és a tanácsadást biztosító programoknak,
- olyan nevelési gyakorlatot folytat, amely tekintetbe veszi a pedagógusok és a tanulók „jól-létét” és méltóságát, többféle lehetőséget teremt a siker eléréséhez, elismeri az erőfeszítést, a szándékot, támogatja az egyéni előrelépést,
- törekszik arra, hogy segítse tanulóinak, az iskola személyzetének, a családoknak, valamint a helyi közösségek tagjainak egészségük megőrzését, együttműködik a helyi közösség vezetőivel, hogy utóbbiak megértsék, a közösség hogyan járulhat hozzá – vagy éppen hogyan hátráltathatja – az egészség fejlesztését.

Az iskolai egészségfejlesztésnek ahhoz kell hozzájárulnia, hogy a tanulók kellő ösztönzést és tudást szerezhessenek egy személyes és környezeti értelemben egyaránt ésszerű, a lehetőségeket felismerő és felhasználni tudó, egészséges életvitelhez. Ehhez arra van szükség, hogy az egészséggel összefüggő kérdések fontosságát értsék, az

ezzel kapcsolatos beállítódások szilárdak legyenek, s konkrét tevékenységekben alapozódhassanak meg. Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területeknek az iskola pedagógiai rendszerébe, összes tevékenységébe be kell épülnie.

Ezek közé tartoznak az alábbiak:

- önmagunk ismerete
- egészségi állapotunk ismerete
- a mozgás fontossága

Az egészségfejlesztésben képzett pedagógus szakembernek támaszkodnia kell az osztályfőnökök és az iskolai egészségügyi szolgálat szoros együttműködésére, a szaktanárok és a munkaközösség-vezetők munkájára. A feladat jellege közös problémakezelést és egységes viszonyulást igényel a résztvevők között:

- intézményvezető vagy megbízottja;
- iskolaorvos, védőnő;
- diákönkormányzatot segítő pedagógus;
- gyermek- és ifjúságvédelmi felelős;
- tanulószobai csoportok vezető

Az intézmény egészére vonatkozó egészségnevelési feladataink:

- Az iskola személyi és tárgyi környezetével segítse a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, melyek javítják a fiatalok egészségi állapotát, ehhez szükséges az iskola folyamatos felújítása, karbantartása, takarítása,
- évente balesetvédelmi, tűzvédelmi, közlekedésbiztonsági oktatás és tűzriadó gyakoroltatása,
- fogorvosi és orvosi ellenőrzés minden évben,
- a védőnő folyamatos munkája, jelenléte a tanév során,
- interjúk, felmérések készítése az iskola közvetlen partnerei és egészség viszonyáról,
- problémamegoldó gyakorlatok, értékeléssel,
- részvétel a helyi egészségvédelmi programokon,
- sport, kirándulás, egészségnapok rendszeres szervezése,
- az iskolai egészségügyi szolgálat tevékenységének elősegítése,
- környezetvédelmi tevékenységek kialakítása (madárvédelem, faültetés),
- a szabadidő hasznos, értelmes eltöltésére irányuló programok szervezése,
- az egészséges életmódra nevelés tantárgyakban történő megjelenítése,
- az iskolalelkész heti rendszerességgel lelki gondozza az öt felkeresőket,
- heti két hittanóra és hétkezdő istentisztelet a lelki élet fejlesztésére.

Támaszkodunk az osztályfőnökök, a szaktanárok és a munkaközösség- vezetőik munkájára is.

A feladat jellege közös problémakezelést és egységes viszonyulást igényel.

Az iskolai egészségfejlesztést nem lehet a család nélkül megvalósítani.

A szülői munkaközösség olyan szervezet, amely összekötő szerepet tölthet be az iskola és az otthon között.

3.3.2. Évfolyamokra lebontott egészségnevelési feladataink:

(A vastagon írott részek minden következő évfolyamra is értendők)

Évfolyam	Az egészségnevelés megvalósításának formái
1.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A tárgyi feltételek megteremtése az alapvető higiéniai viszonyok szerint (törülköző, szappan, szemeteskuka, szalvéta, WC papír stb.), és ezek használatának megtanítása, figyelemmel követése ➤ A tantermek, folyosók esztétikájának, tanulóbarát környezetnek a kialakítása (virágok, függöny, asztalterítő, képek stb.), fenntartásának megtanítása ➤ A tanulók személyi higiénijának az ellenőrzése, testápolási, testedzési, táplálkozási ismereteket átadása az első hetektől kezdve, de a környezet tananyagán belül is, ha probléma merül fel, a megfelelő szerv értesítése ➤ A társas érintkezés normáinak, a beteg, sérült és fogyatékkal élő embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartásnak kialakítása példamutatás által ➤ Az időjárásnak megfelelően a réteges öltözködés fontosságának hangsúlyozása, megtanítása ➤ A helyes napirend kialakításával szabadidejük helyes eltöltésére és a rendszeres életmódra neveljük tanulóinkat. A friss levegőn való tartózkodás fontossága ➤ Étkezés, esztétikus körülmények között, helyes étkezési szokások kialakítása év elejétől, de környezet órán tananyag is az év során ➤ Szülői értekezleten a szülők figyelmének felhívása az egészséges életmód fontosságára és a higiénikus környezet biztosítására ➤ Balesetvédelmi oktatás ➤ Heti 5 testnevelés óra, sportrendezvények szervezése, tömegsport lehetősége: a testi, fizikai erő, állóképesség, ügyesség, bátorság, kitartás fejlesztése révén egész személyiségük fejlődik, csapatjátékokkal közösségi élmény szerzése ➤ Rajzórán megfigyelésekre alapozva, események ábrázolásával a helyes érzelmi kötődések kialakítása, s a helytelenre való felhívás ➤ A technikaórán az eszközök helyes használatával, munkafogások elsajátításával neveljük tanulóinkat. ➤ A helyes közlekedés megtanítása, gyakoroltatása a tanulók testi épségének megóvására és a balesetek elkerülésére irányul környezetismeret óra keretében. ➤ Magyar, valamint hit- és erkölcstan órákon az ember kapcsolatairól, szerepéről, helyéről mesélő történetek olvasása, megbeszélése, egészséges lelki fejlődés, lelki élet kialakításának elősegítése ➤ Szűkebb és tágabb környezetünk természeti és tárgyi értékeinek megismerése és védelme, természettel és az állatokkal való kapcsolat fontossága és helyes mivolta a környezetismeret tananyag keretén belül is ➤ Az ünnepek a néphagyományban egy- egy évszakhhoz kapcsolódóan – a magyarságtudat megerősítése környezetismeret, magyar és osztályfőnöki óra keretében ➤ November: Egészségnevelési hónap az iskolában - rendezvények, versenyek, előadások, kiállítások, plakátkészítések, rejtvényfejtések szolgálják az ismeretek gyarapítását, gyakorlását ➤ Az egészséges táplálkozás, és a káros szenvedélyek megelőzése előadások, filmek segítségével ➤ Osztálykirándulások

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

3525 Miskolc, Pallos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.:696

tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék

Email: jokaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tavaszi nagytakarítás az osztályokban, iskolában, iskola környéken ➤ Virágok, fák ültetése az iskolaudvarra, Föld Napja alkalmából ➤ Rendszeres fogorvosi ellenőrzéssel évente a fogorvos felméri tanulóink fogainak állapotát. A gyermekeket jó tanácsokkal látja el, a szükséges beavatkozásokra felhívja a szülők figyelmét.
2.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A lokálpatriotizmus kialakításának a megalapozása a környezetismeret tantárgy keretén belül ➤ Természetvédelem az erdő élővilágának megismerése által környezetismeret óra keretén belül ➤ Egészséges életvitelre tanítás, testünk megismerése által szociális és életviteli kompetenciák fejlesztése: egészséges jövőkép, önismeret, önkritika kialakításának megalapozása a tananyag keretében ➤ A szociális és életviteli kompetenciák fejlesztése az „Aki más, mint én!” tananyagban környezetismeret keretében: empátiakészség fejlesztése, önszabályozás: törődés, tekintet másokra. A másokkal való törődés, együttérzés, jóindulat az előítéletektől való megszabadulás alapja ➤ Tolerancia: nyitottság, vélemény elfogadása ➤ A mező élővilágának megismerése által természethez való viszonyukat mélyítjük tovább környezetismeret órákon.
3.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A vizek, vízpartok élővilágának megismerése által tovább mélyítjük a természethez fűződő kapcsolatot környezetórán. ➤ Testünk működésének folyamatait megismerve megtanítjuk a gyermekeket az egészséges életmód fontosságára. ➤ Magyarország alaposabb megismerésével a népünkhöz való tartozás, a hazaszeretet fontosságát átértéztetjük a gyermekekkel.
4.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A környezetünkben lévő növények és állatok megismerése által a helyes táplálkozásra, a természeti környezethez fűződő viszony elmélyítésére kerül sor a környezetórán. ➤ A szerveink betegségeinek, a káros szenvedélyeknek a megismerése által tárgíthatjuk az egészséges életmódhoz kapcsolódó információinkat. ➤ A Föld és alkotóelemei megismerése által a környezetvédelemmel foglalkozhatunk behatóbban. ➤ Magyarország természeti kincseinek megismerésével hazaszeretetüket fejlesztjük környezetismeret órán.
5.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A helyes önismeret és a lelki egészség kapcsolatának fontossága ➤ A pozitív erkölcsi tulajdonságok kialakítása, és az egyénre, valamint a közösségre gyakorolt hatásai (magyar nyelv és irodalom, hit- és erkölcstan, osztályfőnöki órákon elsősorban) ➤ Természetismeret órán a szűkebb és tágabb természeti környezet jellemzőinek megismerése által a környezetvédelemre nevelés válik hangsúlyossá. Szokássá tenni az egészséges életmódot, a harmonikus életvitelt, a természet és a környezet tudáson és szereteten alapuló védelmét. ➤ Drogprevenció, fertőző betegségek, káros szenvedélyek, bűnmegelőzés témákban előadás szervezése, filmvetítések a védőnő vagy más szakemberek bevonásával ➤ Az egészséges táplálkozás, serdülőkori változások, személyi higiénia, felvilágosító elő-

	adások, filmvetítések, melyekre meghívott vendégként érkeznek szakemberek, pl. védőnő, nőgyógyász, pszichológus, rendőr
6.	<ul style="list-style-type: none">➤ A serdülőkori változások ismerete a problémák megoldásához osztályfőnöki óra keretében➤ Természetismeret órán a szűkebb és tágabb természeti környezet jellemzőinek megismerése által a környezetvédelemre nevelés válik hangsúlyossá. Szokássá tenni az egészséges életmódot, a harmonikus életvitelt, a természet és a környezet tudáson és szereteten alapuló védelmét.➤ A Föld felépítésének, alkotóelemeinek, éghajlati tényezőinek megismerése által a környezetvédelemre összpontosítunk.➤ Magyarország nagy tájainak alaposabb megismerésével a szociális kompetenciákat alakítjuk ki természetismeret órán.
7.	<ul style="list-style-type: none">➤ Kémiaórákon: vegyszerek, mosószerek helyes használata, tárolása és túlzott használata veszélyei környezetünkre➤ Változások kora – kortárs csoportok pozitív és káros hatásai osztályfőnöki óra keretében➤ Veszélyes anyagok és helyzetek – A tanulók tudjanak különbséget tenni a helyes és helytelen dolgok között, és tudjanak nemet mondani.➤ A világ különböző éghajlati öveinek és azok élővilágának a megismerésével Földünk védelmét fejleszthetjük tovább biológiaórán.
8.	<ul style="list-style-type: none">➤ A helyes önismeret, önértékelés és önkritika alakítása folyamatosan➤ A barátság jelentősége az önismeretben, párválasztásban hit- és erkölcsan, valamint osztályfőnöki órán➤ Szerelem – a nemi élet és elkezdésével járó veszélyek, a nemi szervekről kapott ismeretek során a nemi szervek higiéniájáról, a felelőtlen és öncélú szexualitás kerüléséről információk átadása biológiaórán <p>A családalapításra való felkészülés osztályfőnöki, biológia és hit-és erkölcsan órán. A testünkben zajló különböző folyamatokról tanulva az egészséges életmód, a tisztaságigény, a higiénia és az ízlés alakítását végezzük biológiaórán.</p>

Az iskolai egészségnevelési programban együttműködő partnereink: az iskola védőnője, iskolaorvosa, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, a TIREK PSZ, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal részeként működő Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv, a helyi egészségügyi szolgálat, a rendőrség, a Városi Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat és a helyi önkormányzat szociális osztálya.

3.3.3. Az iskola-egészségügyi tevékenység keretében a védőnő által ellátandó feladatok:

1. Alapszűrések végzése a vonatkozó módszertani irányelv szerint:

- testi fejlődés (súly, hossz, mellkőrfogat),
- pszichomotoros, mentális, szociális fejlődés,
- érzékszervek működése (látásélesség, színlátás, hallás),

-
- BCG-heg ellenőrzése,
 - mozgásszervek szűrése (lúdtalp, gerincelváltozások),
 - golyvaszűrés,
 - vérnyomásmérés
2. A gyermekek, tanulók személyi higiéniájának ellenőrzése, testi, szellemi fejlődésük ellenőrzése, regisztrálása
 3. Elsősegélynyújtás
 4. Az orvosi vizsgálatok előkészítése
 5. A védőoltásokkal kapcsolatos szervezési, előkészítési feladatok elvégzése
 6. A krónikus betegek, magatartási zavarokkal küzdők életvitelének segítése
 7. Részvétel az egészségtan oktatásában elsősorban az alábbi témákban:
 - Az egészséggel kapcsolatos alapismeretek (személyi higiéné, egészséges életmód,
 - betegápolás, elsősegélynyújtás),
 - családtervezés, fogamzásgátlás,
 - szülői szerep, csecsemőgondozás,
 - szennedélybetegségek megelőzése
 8. Testnevelés, gyógytestnevelés, technikai órák, iskolai helyiségek és környezet, az étkeztetés higiéniás ellenőrzésében való részvétel
 9. Kapcsolattartás a szülőkkel (szülői értekezlet, családlátogatás)
 10. Pályaválasztás segítése
 11. Az elvégzett feladatok dokumentációjának vezetése (egészségügyi törzslapok, ambuláns napló, védőoltások, szakorvosi beutalások, veszélyeztetettek nyilvántartása stb.)
 12. Egészségnevelési előadások, felvilágosító fórumok, egyéni beszélgetések
 13. Rendszeres, ill. szükség szerinti tisztasági vizsgálat

3.3.4. Az iskolaorvos feladatai:

- A tanulók életkorhoz kötött vizsgálata, amely magában foglalja a testi, érzelmi és intellektuális fejlődés követését és az érzékszervek vizsgálatát,
- Az életkorhoz kötött szűrővizsgálatok a fejlődés követésén kívül a krónikus betegségek és kóros elváltozások korai felismerésére is irányulnak (szekunder prevenció),
- Közreműködés a közegészségügyi-járványügyi, környezet-egészségügyi, táplálkozás egészségügyi és balesetvédelmi feladatok ellátásában az iskola vezetésével egyeztetve,
- Felkérésre közreműködés egészségügyi szakértői feladatokban.

Az iskolaorvos és különösen a védőnő hagyományos feladatai közé tartozik a tanórai egészségnevelésben való részvétel is.

A teljes körű iskolai egészségfejlesztés az alábbi részterületeken jelentkező hatások révén eredményezi a hatékonyság növekedését (indikátor-tényezők):

- a tanulási eredményesség javítása,
- az iskolai lemorzsolódás csökkenése,
- a társadalmi befogadás és esélyegyenlőség elősegítése,
- a dohányzás, az alkoholfogyasztás, a kábítószer-fogyasztás és egyéb szenvedélyek elsődleges megelőzése,
- bűnmegelőzés,
- a társadalmi kapcsolatok javulása a kortársakkal, szülőkkel, pedagógusokkal,
- az önismeret és önbizalom javulása,
- az alkalmazkodóképesség, a stresszkezelés, a problémamegoldás javulása,
- érett, autonóm személyiség kialakulása,
- a krónikus, nem fertőző megbetegedések (lelki betegségek, szív-érrendszeri, mozgásszervi és daganatos betegségek) elsődleges megelőzése,
- a társadalmi tőke növelése.

3.3.5. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

Az iskolában, háztartásban, közlekedés során mindenkit érhet kisebb vagy nagyobb sérülés, baleset, s bármikor kerülhetünk olyan helyzetbe, hogy segítséget kell nyújtanunk mások számára is. Az elsősegély azonnali segítségnyújtás vagy beavatkozás, amelyet a sérült kap valamely sérülésére vagy hirtelen egészségkárosodása miatt, a mentők, orvos vagy más személy megérkezése előtt. Sokszor a helyszínen nyújtott első segítség életet menthet, meghatározhatja a baleset kimenetelét, a gyógyulás esélyeit, vagy felépülés időtartamát. Az időben felismert és szakszerűen nyújtott segítség megakadályozhatja a sérülés súlyosbodását, további romlását is. Ezért fontos, hogy már az általános iskolában oktassuk az elsősegélynyújtás alapelveit és gyakorlatát.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv:

1. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának **célja**, hogy a tanulók
 - ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;
 - ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat.
 - ismerjék fel a vészhelyzeteket;
 - tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
 - sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;
 - ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével;
 - sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.
2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos **kiemelt feladatok**:
 - a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;

- a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük az elsősegély-nyújtás alapismereteit;
 - a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.
3. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok **megvalósításának elősegítése** érdekében
- az iskola kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálattal, Magyar Ifjúsági Vöröskereszttel és az Ifjúsági Elsősegélynyújtók Országos Egyesületével;
 - tanulóink lehetőség szerint bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe;
 - támogatjuk a pedagógusok elsősegély-nyújtási ismereteket nyújtó továbbképzését.
4. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő **tevékenységformák** szolgálják:
- a helyi tantervben szereplő alábbi tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek:

TANTÁRGY	ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK
biológia	<ul style="list-style-type: none">- rovarcsípések- légúti akadály- artériás és ütőeres vérzés- komplex újraélesztés
kémia	<ul style="list-style-type: none">- mérgezések- vegyszer okozta sérülések- savmarás- égési sérülések- forrázás- szénmonoxid mérgezés
fizika	<ul style="list-style-type: none">- égési sérülések- forrázás
testnevelés	<ul style="list-style-type: none">- magasból esés
osztályfőnöki	<ul style="list-style-type: none">- teendők közlekedési baleset esetén, segítségnyújtás baleseteknél

- az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vétele félévente egy alkalommal az ötödik-nyolcadik évfolyamon egy-egy osztályfőnöki óra megtartásában az elsősegély-nyújtási alapismeretekkel kapcsolatosan.

5. Az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:

- minden évben egy alkalommal elsősegély-nyújtási bemutatót szervezünk a tanulóknak az Országos Mentőszolgálat, Magyar Ifjúsági Vöröskereszt vagy az Ifjúsági Elsősegélynyújtók Országos Egyesületének bevonásával;
- évente egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegély-nyújtással foglalkozó 1-1 óra szervezése az alsó és a felső tagozatos tanulók számára.

Módszere:

Elsősegélynyújtással, baleset-megelőzéssel kapcsolatos ismeretek feldolgozása. A hagyományos frontális oktatást a szerepjátékok és a gyakorlati készségek (kötözés, rögzítés, stabil oldalt fektetés stb.) fejlesztése egészíti ki.

3.4. Iskolai környezeti nevelési program

1. Az iskola környezeti nevelési tevékenységének kiemelt feladatai:

- a tanulóknak a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése; a természetet, az embert, az épített és a társadalmi környezetet tisztelő szokásrendszer megalapozása;
- tanulóinknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük azokat a környezet megóvásához szükséges képességeket és készségeket, amelyek a természeti és a társadalmi környezet zavartalan működését elősegítik;
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkoznak a környezet megóvásának szempontjából legfontosabb ismeretekkel:
 - a környezet fogalmával,
 - a földi rendszer egységével,
 - a környezetszennyezés formáival és hatásaival,
 - a környezetvédelem lehetőségeivel,
 - lakóhelyünk természeti értékeivel,
 - lakóhelyünk környezetvédelmi feladataival kapcsolatosan.
- A környezeti nevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozás feladata.
- Az iskolai környezeti nevelést elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:
 - a) a helyi tantervben szereplő természetismeret, biológia, földrajz, fizika, kémia tantárgyak tananyagai
 - b) az ötödik-nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott ismeretek;
 - c) a környezeti nevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:
 - alkalmanként osztályonként egy-egy gyalog- vagy kerékpártúra a környékre a környezeti értékek felfedezésére;
 - évente egy környezetvédelemmel, természetvédelemmel kapcsolatos program szervezése, a „Föld napja” alkalmából játékos vetélkedővel, akadályversennyel az alsó és a felső tagozatos tanulók számára;

- minden tanévben egy alkalommal „környezetvédelmi őrjárat” szervezése az iskola területén;
- szelektív hulladékgyűjtés megszervezése az iskolában.

3.5. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A közösségfejlesztés vagy közösségszervezés az egyének és a közösségek kezdeményező- és cselekvőképességének fejlesztését jelenti. Ennek lényege a tevékeny közösség nevelőerejének tudatos és szakszerű kiaknázása az egyéni fejlődés érdekében. Ez a folyamat aktív, dinamikus kapcsolatot teremt az egyén és a társadalom között.

- Az emberi kapcsolatok erősítése, új kapcsolatok kialakításának elősegítése
- A kölcsönös egymásra figyelés fontossága, segítségnyújtás képességének kialakítása
- A társas kapcsolatok kialakításának segítése, az egymás iránti felelősségérzet és kötelességtudat fejlesztése
- Önmaga és társai különbözőség ismerete, elfogadása, az SNI, BTM, HH, HHH tanulók beilleszkedésének segítése
- Az egyéni és közösségi érdekek összehangolása
- A demokrácia értékékként való elfogadása
- Az emberek személyiségi jogainak tisztelete
- A szociális kompetencia fejlesztése: empátia, egymásra figyelés, együttműködés, tolerancia, alkalmazkodó képesség, segítségnyújtás
- Az önkormányzás képességének kialakítása
- A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása
- Az európai identitástudat kialakítása

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül. A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

3.5.1. A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink:

1. A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása.
Feladata: Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése.
2. A tanulók életkori fejlettségének figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében.
Feladata: A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a kisgyermek heteronóm – a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró – személyiségének lassú átalakulásától az autonóm – önmagát értékelnéni és irányítani képes – személyiséggé válásig.
3. Az önkormányzás képességének kialakítása.

Feladata: A tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.

4. A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.

Feladata: A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata, a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.

5. A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.

Feladata: A tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Alsó tagozat

Alapfeladataink: családi léggör kialakítása, beszoktatás, szokásrendek kialakítása, a Házirend szabályainak folyamatos megismertetése, betartása, az osztályközösség kiépítésének megkezdése (felelősi rendszer) saját szabályok létrehozása, betartása, szülőkkel való kapcsolattartás, önkiszolgálás megszervezése, szabadidős tevékenységek szervezése, a személyközi kapcsolatok figyelése, alakítása

Kiemelt feladatok: az osztály aktív magjának feltérképezése, az önkormányzó képesség kialakítása 3. osztályra, bekapcsolódás a DÖK munkájába, a közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása

Fő fejlesztési irányvok:

- Az elkülönült évfolyamközösségek egymáshoz „közelítése”
- Testi-lelki szociális fejlesztést szolgáló programok: életvezetési ismeretek és készségek tanítása, környezeti nevelés (séta, kirándulás, táborozás), egészség-megőrzési programok szervezése

Felső tagozat

Alapfeladatok: az osztály aktív magjának bővítése, az önkormányzás képességének kialakítása, aktív részvétel a DÖK munkájában, a közösség egyéni arculatának továbbfejlesztése, az iskolai hagyományok ápolása, ügyeleti rendszer kiépítése, viselkedési normák betartása (Házirend), vitakészség fejlesztése

Kiemelt feladatok:

Ismerje és alkalmazza a közösségben éléshez szükséges magatartásformákat, a család, az iskola, a társadalom együttélései szabályait.

Segítségnyújtás a kamaszkori testi, lelki problémák megoldásához.

Multikulturális képességek fejlesztése.

A tolerancia képességének fejlesztése, a másság elfogadására nevelés.

A kulturált beszéd, magatartás csiszolása.

Az összetartást erősítő normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása. Testi-lelki fejlesztést szolgáló feladatok: életvezetési ismeretek tanítása, felvilágosító előadások (drog, alkohol, cigaretta) a káros szenvedélyek elleni védekezés módjainak megismertetése (védőnői, iskolaorvosi, szakszolgálat) szakemberek bevonásával;

A sporttevékenység széleskörű elterjesztése (foci, kézilabda, kosárlabda, atlétika) életvezetési ismeretek tanítása, kirándulások, kerékpártúrák, táborozások

Osztályközösségek

A gyermek neveltségének fontos eleme a közösségben, a közösségekért végzett munka. A közösségi nevelés fontos része az önkormányzó képesség kialakítása, fejlesztése. Közös tevékenységek szervezése, amelyek együttes élményt adnak, az együvé tartozás érzését erősítik.

Cél: Jó csoportlégtérben az együtt megválasztott közeli és távoli célok érdekében közös munkálkodás. Fontos az önállóság lehetővé tétele. Közös szabályok, normák alkotása, azok betartása. Közben kialakulnak a megfelelő személyközi viszonyok, mélyül a fölé és alárendelt pozíciókban a tanuló helyes önértékelése.

A nevelési módszerek változatos alkalmazásával annak érdekében, hogy a „peremhelyzetű” tanulók osztályközösségben elfoglalt helye pozitív irányba változzék.

Egész napos elfoglaltságot biztosító intézmény

Elsőrendű feladatunknak tekintjük megtanítani a gyerekeket a tanulás helyes módszereire, valamint törekszünk arra, hogy a tanulás időbeli és sorrendi tervezésében fokozatosan váljanak a tanulók önállóvá.

Figyelmet fordítunk a helyes étkezési, testápolási, sportolási szokások kialakulására. A tanulás mellett helyet kapnak a tanulók érdeklődési körének kialakulását, kreativitásuk fejlesztését segítő szabadidős tevékenységek. Törekszünk az életkori sajátosságok figyelembevételével a különböző műveltségi területek nyújtotta lehetőségek kihasználására. Teret adunk a minél szélesebb körű önművelésre, pl.: színházlátogatás, könyvtárlátogatás. A szabadidő kulturált eltöltésének lehetőségét a délutáni foglalkozások szervezése biztosítja. Figyelmet kap a gyerekek életében fontos szerepet betöltő játék. Meg kell tanítanunk őket arra, hogy örömeiket leljék a mozgásos és szellemi játékokban, versengésekben. Szeretnénk újra meghonosítani a feledésbe merült népi játékokat.

A munka értékelésére több lépcsőben kerül sor: tanulmányi munka értékelése a tanulási idő záró mozzanataként, a kitűzött célok megvalósítását a közösség és az egyén fejlődését havonta értékeljük.

Az osztály közösségi fejlettségének ismérvei

- Közös célok, perspektívák ismerete, elfogadása
- Normák, szabályok követése
- Hagyományok, közösségi szabályok betartása
- Saját helyünknek, a társak helyének, értékeiknek, szerepüknek a megítélése (Én -tudat, Mi- tudat)
- Fegyelmezettség
- Kölcsönös tájékozódás, kommunikáció, véleménycsere
- Együttműködés, szolidaritás a társakkal
- Aktivitás a közös munkában

- Önállóság, öntevékenység
- Együttműködés és segítőkészség
- Szülők, pedagógusok vezetésének, irányításának az igénylése, elfogadása
- Igazodás a követelményhez
- Külső kapcsolatok keresése, ápolása
- Büszkeség a saját közösségre
- Tágabb közösséghez való igazodás

3.5.2. A tanulói személyiség fejlesztésének legfontosabb színtere a hosszabb tanítási-tanulási folyamatba illeszkedő tanítási óra

Iskolánk nevelői a tanítási-tanulási folyamat megszervezése során kiemelten fontosnak tartják a tanulók motiválását, a tanulói aktivitás biztosítását és a differenciálást.

- a) A motiválás célja, hogy tanulóinkban felébresszük érdeklődésüket a tanulás iránt, és azt a tanulás végéig fenn tartjuk.
- b) A tanítási órák tervezésénél és szervezésénél minden esetben előtérbe helyezzük azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók tevékenykedtetését, vagyis állandó aktivitását biztosítják.
- c) Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos feladat egyéb munkaformák mellett az egyéni differenciálás. A nevelők egyes szaktárgyak tanítási óráin előnyben részesítik az egyéni képességekhez igazodó munkaformákat, így - elsősorban a gyakorlásnál, ismétlésnél - a tanulók önálló és csoportos munkájára támaszkodnak.

Egységes alapokra épülő differenciálás

Intézményünk pedagógiai tevékenysége teret enged a színes, sokoldalú iskolai életnek, a tanulásnak, a játéknak, a munkának; fejleszti a tanulók önismeretét, együttműködési képességét, akaratát; hozzájárul életmódjuk, motívumaik, szokásaik, értékekkel való azonosulásuk fokozatos kialakításához, megalapozásához.

A kulcskompetenciák hatékony fejlesztésének egyik feltétele a fejlesztési céloknak megfelelő tanítási folyamat, tanulási tevékenység.

A tanítás nem más, mint a tanulók tanulásának szervezése: tervezése, irányítása, szabályozása és értékelése.

A differenciált tanulásszervezés terén különösen a következő szempontokra kell figyelemmel lenni:

- Olyan szervezési megoldásokat kell előnyben részesíteni, amelyek előmozdítják a tanulás belső motívációinak, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását, fejlesztését.
- A tanulásszervezés meghatározó szempontja a tanulók aktivitásának kibontakoztatása.

- Az oktatási folyamat megszervezése segítse elő a tanulók előzetes ismereteinek, tudásának, nézeteinek feltárását, adjon lehetőséget esetleges tévedéseinek korrigálására és tudásának átrendeződésére.
- Az oktatási folyamat alkalmazza az együttműködő (kooperatív) tanulás technikáit, formáit.
- Az iskolai tanítás-tanulás különböző szervezeti formáiban (az osztálymunkában, a csoportmunkában, a tanulók páros és egyéni oktatásában) a tanulók tevékenységét, önállóságát, kezdeményezését, problémamegoldását, alkotóképességét kell előtérbe állítani.
- A tanulásszervezés egyik fő elve és teendője a tanulókhöz alkalmazkodó differenciálás a feladatok kijelölésében, azok megoldásában, a szükséges tanári segítségben, az ellenőrzésben, az értékelésben.
- A feladathoz illeszkedő tanulásszervezési technikák, alkalmazása nélkülözhetetlen a hátrányos helyzetű tanulók egyéni képességeinek fejlesztése érdekében.

3.5.3. Az iskolában a nevelési és oktatási célok megvalósítását az alábbi egyéb (tanítási órán kívüli) tevékenységek segítik:

a) Hagyományőrző tevékenységek

Az intézmény hagyományainak ápolása, jó hírnevének megőrzése az alkalmazotti és a gyermekközösség minden tagjának kötelessége, amely közösségformáló erővel bír. A nemzeti, egyházi, családi ünnepek és megemlékezések a tanulók identitástudatát fejlesztik, élményt szereznek a kisebb és a nagyobb közösségekhez tartozásról is.

- Hagyományos rendezvényeink: tanévnyitó, Márton-nap, Hálaadás, Juniális, tanévzáró, ballagás, ünnepek, megemlékezések: október 6., október 23., február 25. (kommunista és egyéb diktatúrák áldozatai), március 15., április 16. (a holokauszt áldozatai), június 4. (Nemzeti Összetartozás Napja), egyházi ünnepek: a reformáció napja, advent, karácsony, nagypéntek, húsvét, áldozó csütörtök, pünkösd,
- más ünnepekről, nevezetes napokról való megemlékezés: az iskolai faliújságon vagy az iskolarádióban: fogászati hónap, állatok világnapja, a zene világnapja, a magyar kultúra napja, a költészet napja, magyar nyelv napja Európa-nap, anyák napja, gyermeknap, elsősök fogadalomtétele,
- az egyházközséghez kötődő rendezvényeink: konfirmáció, családi istentisztelet, gyülekezeti piknik, adventi gyülekezeti szolgálatok,
- "Sulikóstoló", nyílt nap,
- Jókai – napok: tanulmányi és játékos vetélkedők, sportversenyek, kulturális műsorok,
- Mikulás (osztálykeretben),
- farsang,
- karácsonyi műsor,
- családi istentiszteletek,
- csendesnap,
- tanulmányi versenyek: idegen nyelvi, versmondó, anyanyelvi, természettudományos, társadalomtudományi, matematikai, művészeti, bibliaismereti, hittan, stb. területén
- a város és az ország különböző intézményei által szervezett kulturális programokon,

városi sportversenyeken való szereplések,

- házbajnokságok, sportversenyek
- környezetvédelmi akciók: faültetés, parkosítás, virágosítás, osztályrendezés, dekorálás,
- közösségfejlesztő kirándulás Perén,
- az alapfokú művészetoktatásban részt vevő csoportjaink tanévzáró előadása (Dráma-hét).

b) Diákönkormányzat

A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviselőjére, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére iskolánkban diákönkormányzat működik. A diákönkormányzat munkáját a 3-8. osztályokban megválasztott küldöttekből álló diák-önkormányzati vezetőség irányítja. A diákönkormányzat tevékenységét az iskola igazgatója által megbízott pedagógus segíti.

1. A diákképviselők megválasztása, delegálása és beszámoltatása fontos közösségfejlesztő mozzanatok.
2. A diákönkormányzat által szervezett osztályok közötti magatartási, tanulmányi és a faliújság díszítési verseny erős közösség-összetartó erővel bír.
3. Az DÖK által szervezett kulturális és zenés rendezvények erősítik az együvé tartozás élményét.

c) Diákétkeztetés

A tanulók számára – igény esetén – napi háromszori étkezést (tízórai, ebéd, uzsonna) vagy ebédet (menzát) biztosítunk. Az étkezési térítési díjakat az iskola által meghatározott módon kell befizetni.

d) Tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások

Az egyéni képességek minél jobb kibontakoztatását, a tehetséges tanulók gondozását, valamint a gyengébben teljesítők felzárkóztatását az egyes szaktárgyakhoz kapcsolódó tanórán kívüli tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások segítik.

- Az 1-4. évfolyamon az egyes tantárgyakból gyenge teljesítményt nyújtó tanulók képességeinek fejlesztésére heti két felzárkóztató órát szervezünk.
- A 8. évfolyamon a továbbtanulás, a középiskolai felvétel elősegítésére a gyenge eredményt elérő tanulók részére lehetőség szerint felzárkóztató, a jó eredményt elérő tanulók részére képességfejlesztő órákat tartunk heti egy órában magyar nyelv és matematika tantárgyakból.
- További tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt.

e) Képesség-kibontakoztató felkészítés és integrációs felkészítés.

Az iskola – amennyiben a feltételek adottak a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló miniszteri rendeletben szereplő előírásoknak – a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók szociális helyzetéből és fejlettségéből eredő hátrányainak ellensúlyozása céljából képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítést szervez.

A képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítés keretei között a tanulók

- egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása,
- fejlődésének elősegítése,
- a tanuló tanulási, továbbtanulási esélyének kiegyenlítése folyik.
Integrációs felkészítésben vesznek részt azok a képesség-kibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók, akik egy osztályba, osztálybontás esetén egy csoportba járnak azokkal a tanulókkal, akik nem vesznek részt a képesség-kibontakoztató felkészítésben.

A képesség-kibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók nevelése-oktatása, tudásának értékelése az oktatásért felelős miniszter által kiadott program alkalmazásával történik.

f) **Iskolai tömegsport**

Az iskolai tömegsport foglalkozásain részt vehet az iskola minden tanulója. A tömegsport a tanórai testnevelési órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban az iskolai és iskolán kívüli sportversenyekre.

A csapatjátékok közösségfejlesztő hatásúak: egy célért, együtt, egymásért küzdünk! A sport fejleszti a tanulók önkontrollját. A sportközösségekben megtanulhatók és gyakorolhatók a konfliktuskezelő módszerek.

g) **Szakkörök**

A különféle szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek művészeti, technikai, szaktárgyi, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi mentén is. A szakkörök indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt. Szakkör vezetését – az igazgató beleegyezésével – olyan felnőtt is elláthatja, aki nem az iskola dolgozója.

A közös érdeklődési kör mentén szerveződött közösségek az iskolai élet más területén is összetartó erőt jelentenek.

h) **Versenyek, vetélkedők, bemutatók**

A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle (szaktárgyi, sport, művészeti stb.) versenyek, vetélkedők, melyeket az iskolában évente rendszeresen szervezünk. A legtehetségesebb tanulókat az iskolán kívüli versenyeken való részvételre is felkészítjük. A versenyek, vetélkedők megszervezését, illetve a tanulók felkészítését a különféle versenyekre a nevelők szakmai munkaközösségei vagy a szaktanárok végzik.

Az állami iskolák versenyein, rendezvényein való részvétel segíti önmagunk, mint egyházi közösség meghatározását, míg az egyházi iskolák rendezvényei az együvé tartozás élményét erősítik.

i) **Tanulmányi kirándulások**

Az iskola nevelői a tantervi követelmények eredményesebb teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából a tanulók számára gyalogos vagy kerékpáros tanulmányi kirándulásokat szerveznek a lakóhely és környékének természeti, történelmi, kulturális értékeinek megismerése céljából.

j) Osztálykirándulások

Az iskola nevelői a tantervi követelmények eredményesebb teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal osztálykirándulást szerveznek. Az osztálykiránduláson való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekszenek arra, hogy ezeken a programokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni. Határtalanul pályázat keretében, minden évben igyekszünk a hetedik évfolyamot egy határon túli tanulmányi kirándulásra elvinni.

k) Erdei iskolák, táborozások

A nevelési és a tantervi követelmények teljesítését segítik a táborszerű módon, az iskola falain kívül szervezett, több napon keresztül tartó erdei iskolai foglalkozások, melyeken főleg egy-egy tantárgyi téma feldolgozása történik, illetve az iskolai szünetekben szervezett táborozások. Az erdei iskolai foglalkozásokon és a táborozásokon való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy ezeken a programokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni.

l) Múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozás

Egy-egy tantárgy néhány témájának feldolgozását, a követelmények teljesítését szolgálják a különféle közművelődési intézményekben, illetve művészeti előadásokon tett csoportos látogatások. Az e foglalkozásokon való részvétel – ha az költségekkel is jár – önkéntes. A felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy ezeken a programokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni. (Koncert, színházlátogatás)

m) Szabadidős foglalkozások

A szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva különféle szabadidős programokat szervez (pl. túrák, kirándulások, táborok, színház- és múzeumlátogatások, klubdelutánok, táncos rendezvények stb.). A szabadidős rendezvényeken való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy ezeken a programokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni.

Az intézmény rendezvényei a közösségi élet formálását, a közös cselekvés örömét szolgálják, az együttműködésre nevelnek.

n) **Iskolai könyvtár**

A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon látogatható iskolai könyvtár segíti.

o) **Az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata**

A tanulók igényei alapján előzetes megbeszélés után lehetőség van arra, hogy az iskola létesítményeit, illetve eszközeit (pl. sportlétesítmények, számítógép stb.) a tanulók – tanári felügyelet mellett – egyénileg vagy csoportosan használják.

3.6. A pedagógusok helyi feladatai

3.6.1. A pedagógus alapvető feladatai

- A magasabb jogszabályokban a pedagógiai programban, a szervezeti és működési szabályzatban, valamint az intézmény más belső szabályzatában és a vezetői utasításban előírt pedagógiai és adminisztratív feladatok ellátása.
- Heti teljes munkaidejének 80 % - át (kötött munkaidejét) az intézményvezető által meghatározott feladatok ellátásával töltse.
- Heti teljes munkaidejének 55-65 %-ában (neveléssel, oktatással lekötött munkaidejében) tanórai és tanórán kívüli (egyéb) foglalkozásokat tartson.
- Kötött munkaidejének neveléssel-oktatással lekötött munkaidejét meghaladó részében a neveléstudatást előkészítő, a neveléssel-oktatással összefüggő egyéb feladatokat, tanulói felügyeletet, továbbá eseti helyettesítést lásson el.
- A tanítási órák és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások pontos és eredményes megtartása.
- Aktív részvétel a nevelőtestület értekezletein, valamint a szakmai munkaközösségek munkájában.
- Aktív részvétel az éves munkaterv szerinti rendezvényeken.
- A tudomására jutott hivatali titok megőrzése.
- A jogszabályokban meghatározott határidőkre megszerezze az előírt minősítéseket.
- Iskola céljainak képviselője a tanulók és a szülők előtt.
- A pedagógusra bízott osztályterem, szaktanterem gondozottságának és pedagógiai szakszerűségének figyelemmel kísérése.

1. A tanórai és a tanórán kívüli oktató-nevelő munka, tanulásirányítás

- Tanórai és tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások megtartása.
- A tanórai és tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások éves tervének elkészítése (tanmenetek, éves programok).
- Előzetes felkészülés a tanítási órákra és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozásokra.
- A motiválás, a differenciálás, a tanulói aktivitás változatos formáinak alkalmazása a tanítási órákon.
- Változatos szervezeti formák alkalmazása a tanítási órákon.

- A tanulók életkorához és a didaktikai feladatokhoz megfelelően illeszkedő módszerek, szemléltetés, ellenőrzés és értékelés alkalmazása a tanítási órákon
- A tanulók aktív munkájának és megfelelő magatartásának biztosítása a tanítási órákon és a különféle iskolai foglalkozásokon.
- Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatása, gyakoroltatása a tanítási órákon.
- A helyi tanterv követelményeinek elsajátítása a nevelő által tanított tanulók körében.

2. A tehetséges tanulók gondozása

- Egyéb (tanórán kívüli) fejlesztő foglalkozások szervezése a tehetséges tanulók részére.
- Iskolai tanulmányi, sport és kulturális versenyek, vetélkedők, bemutatók, pályázatok önálló szervezése, segítség a szervezésben.
- Részvétel az iskolai tanulmányi, sport és kulturális versenyeken, vetélkedőkön, bemutatókon.
- A tehetséges tanulók részvételének biztosítása és felkészítése a különféle iskolán belüli versenyekre, vetélkedőkre stb.

3. A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók gondozása, eredményes fejlesztése

- Egyéb (tanórán kívüli) fejlesztő foglalkozások szervezése a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók részére.
- A gyermekvédelmi feladatok ellátása a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók körében.
- A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók korrepetálása, segítése,
- A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók felkészítése javító vagy osztályozó vizsgára.
- Az eredményes középiskolai felvétel elősegítése a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók körében.

4. A tanulók tanórán kívüli foglalkoztatása

- Szabadidős programok szervezése iskolán kívül (pl. színház-, múzeumlátogatás, kirándulás).
- Szabadidős programok szervezése iskolán belül (pl. klubdélután, karácsonyi ünnepség).
- Iskolai rendezvények, ünnepélyek, évfordulók megrendezése.
- A nevelők, gyerekek és szülők együttműködését, kapcsolatát erősítő (közös) programok.

5. Az iskolai diákönkormányzat működtetésében való aktív részvétel

- Az iskolai diák-önkormányzati munka egy-egy részterületének irányítása, segítése.
- Az iskolai diákönkormányzat programjainak önálló szervezése, segítség a programok szervezésében, részvétel a programokon.
- Iskolai szintű kirándulások, táborok önálló szervezése, segítség a szervezésben, részvétel a kirándulásokon, táborokon.

6. Munkafegyelem, a munkához való viszony

- A munkaköri köteleességek teljesítése.
- Ügyeleti munka pontos, felelősségteljes ellátása az óráközi szünetekben.
- Pontos adminisztrációs munka. A formai követelmények, a határidők betartása.
- A tanév közben adódó feladatok pontos, határidőre történő megoldása.

7. Folyamatos, aktív részvétel a nevelőtestület és a szakmai munkaközösség tevékenységében

- Feladatvállalás a munkaközösség, a nevelőtestület aktuális feladataiban.
- Részvétel a különféle feladatok megoldására alakult nevelői munkacsoportokban.
- Oktatási segédanyagok, szemléltető és mérőeszközök kidolgozása, közreadása.
- Belső továbbképzések, előadások, bemutató órák szervezése, megtartása.

8. Továbbtanulásban, továbbképzésekben való részvétel, önképzés

- Másoddiploma megszerzésére irányuló továbbtanulásban való részvétel.
- Továbbképzéseken való részvétel.
- A továbbképzéseken tanult átadása a nevelőtestület tagjainak.
- Publikációk szakmai (pedagógiai, szaktárgyi) témákról folyóiratokban, kiadványokban lehetőség szerint.

9. Az iskolai munka feltételeinek javítása

- Pályázatok összeállítása, pályázatokon való részvétel.
- Bekapcsolódás az eredményes pályázatok megvalósításába.
- Az iskolai alapítvány működésének segítése.
- Az iskolai munka javítása új ötletekkel, az ötletek kivitelezése megvalósítása (innováció).
- Az oktatáshoz kapcsolódó szemléltető eszközök tervezése, kivitelezése.
- Az iskola épületének, helyiségeinek dekorálása.

10. Részvétel a nevelőtestület szakmai életében, a döntések előkészítésében és végrehajtásában

- Részvétel az adott tanév munkatervében meghatározott feladatok ellátásában.
- Részvétel a nevelőtestület szakmai (pedagógiai) döntéseinek előkészítésében.
- Önkéntes feladatok vállalása a nevelőtestületi feladatok megoldásában.

11. Aktív részvétel a tantestület életében

- A pályakezdő (gyakornok) vagy az iskolába újonnan került nevelők munkájának, beilleszkedésének segítése.
- Önkéntes feladatvállalások a nevelőtestület közösségi életének; rendezvényeinek szervezésében, a szervezés segítése.
- Részvétel a nevelőtestület közösségi életében, rendezvényeiben.

12. Az iskola képviselete

- A szülői szervezet által szervezett rendezvények segítése.
- Részvétel a szülői szervezet által szervezett rendezvényeken.
- Tudósítások közreadása a helyi társadalom számára az iskola életéről, eredményeiről a helyi médiában.
- Bekapcsolódás az iskolán kívüli szakmai-pedagógiai szervezetek tevékenységébe.
- Bekapcsolódás az iskolán kívüli érdekképviseleti szervezetek tevékenységébe.
- A település rendezvényein, eseményein való részvétel.
- Aktív részvétel, tisztségek vállalása a település társadalmi, kulturális, sport, stb. életében, civil szervezeteiben.

13. A vezetői feladatok ellátása

- Vezetői feladatok vállalása a nevelőtestület szervezeti életében.
- Az egyes vezetői feladatok (tervezés, szervezés, a végrehajtás irányítása, ellenőrzés, értékelés) lelkiismeretes ellátása.
- A vezetőre bízott közösség formálása, az emberi kapcsolatok javítása.

14. Megfelelő kapcsolat kialakítása a tanulókkal, a szülőkkel és a pedagógus kollégákkal

- A tanulók, a szülők és a pedagógus kollégák személyiségének tiszteletben tartása.
- Elfogadást, figyelmet, megértést, jóindulatot sugárzó stílus, hangnem és viselkedés a tanulók, a szülők és a pedagógus kollégák felé.
- Pedagógiai tanácsadás a tanulóknak és a szülőknek.
- Kellő figyelem, érdeklődés, megbecsülés és jóindulat a nevelőtársak felé (a pedagógus kollégák segítése, a tapasztalatok átadása, észrevételek, bírálatok elfogadása).

3.6.2. Az osztályfőnök feladatai és hatásköre

- Megfelelő magaviseletű; az iskolai diák-önkormányzati munkában és az iskolai rendezvényeken aktív osztályközösséget alakít ki az osztályközösség megfelelő irányításával.
- Fejleszti a tanulók személyiségét, elősegíti egészséges lelki és testi fejlődésüket.
- Elősegíti a társadalmi normákhoz és az iskolai elvárásokhoz igazodó értékrend kialakítást és elfogadását.
- Tanórákon kívüli – szükség esetén – iskolán kívüli közösségfejlesztő, szabadidős programokat (pl. osztálykirándulás, túra, színház-, múzeumlátogatás) szervez.
- Az osztályszintű és az iskolai rendezvényeken kíséri osztályát, felügyel a tanulókra.
- Megismeri a tanulók családi és szociális körülményeit.
- Rendszeres kapcsolatot tart és együttműködik a tanulók szüleivel.
- Rendszeres kapcsolatot tart együttműködik az osztályban tanító nevelőkkel.
- Tájékoztatja a tanulókat és a szülőket az őket érintő kérdésekről. Érdemi választ ad a szülők és tanulók iskolai élettel kapcsolatos kérdéseire.
- Figyelemmel kíséri a diákok tanulmányi előmenetelét, és erről rendszeresen – legalább havonta – tájékoztatja a szülőket.
- A bukásra álló tanulók szüleit a félév vége és az év vége előtt **legalább egy hónappal** írásban értesíti.
- Ha a tanuló az év végén tanulmányi kötelezettségeinek nem tesz eleget, a szülőket tájékoztatja a tanuló továbbhaladásának feltételeiről.
- Figyelmezteti a szülőket, ha a gyermekük jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tart szükségesnek.
- A szülők figyelmét felhívja a szociális és egyéb juttatásokra.
- Támogatja és segíti az osztályban működő szülői szervezet munkáját.
- A szülők tájékoztatására szülői értekezleteket és fogadó órákat szervez.
- Fokozott törődéssel foglalkozik az osztályába járó kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal.
- Az osztály tanulóinál segít ellátni a gyermekvédelmi feladatokat, együttműködik a gyermekvédelmi felölőssel, szükség esetén a gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal.
- Segíti a tanulási, beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő tanulók iskolai munkáját.
- Támogatja a tehetséges tanulók fejlődését.
- Tájékozódik a tanulók iskolán kívüli tevékenységeiről.
- Az iskolaorvosi szolgálat bevonásával figyelemmel kíséri a tanulók egészségi állapotát, és erről szükség esetén tájékoztatja az osztályban tanító nevelőket.(pl. tartós betegségek, fogyatékoságok, gyógyszerérzékenység).
- Minden hó végén érdemjeggyel értékeli a tanulók magatartását és szorgalmát.
- Az első félév végén és a tanév végén javaslatot tesz a nevelőtestületnek a tanulók magatartás és szorgalom osztályzatára.
- Az első félév végén és a tanév végén javaslatot tesz a nevelőtestületnek a tanulók egész tanévi munkájának dicsérettel történő elismerésére.

- A házirendet megsértő vagy feladatait elmulasztó tanulót először szóbeli figyelmeztetésben, majd írásbeli figyelmeztetésben, intőben vagy rovóban részesíti. Súlyosabb esetben javaslatot tesz a tanuló elleni fegyelmi eljárás lefolytatására.
- Figyelemmel kíséri a tanulók hiányzásait, vezeti a mulasztási naplót, a mulasztásokat az osztálynaplóban havonként összesíti. Igazolatlan mulasztás esetén a jogszabályokban előírt rendelkezések alapján jár el.
- A tanév elején elkészített osztályfőnöki tanmenet szerint vezeti az osztályfőnöki órákat, azokra előre felkészül.
- Segíti és ösztönzi a tanulók középiskolai továbbtanulását, megismerteti őket a pályaválasztási és továbbtanulási lehetőségekkel.
- A nyolcadik évfolyamban a szülők döntése alapján ellátja a tanulók középiskolai jelentkezésével kapcsolatos feladatokat, elkészíti az ehhez szükséges dokumentumokat.
- Elkészíti az osztályfőnöki munka éves tervezetét (osztályfőnöki munkaterv, felső tagozaton az osztályfőnöki tanmenetet is).
- Elkészíti az osztálystatisztikákat és ezekhez kapcsolódó elemzéseket.
- Elkészíti a tanév végi értékeléseket az osztályközösség fejlődéséről.
- Betartatja az alapvető erkölcsi normákat a tanulókkal, a szülőkkel és a nevelőtársakkal szemben.
- Kitölti és vezeti az osztálynaplót, hetente ellenőrzi a szükséges beírásokat, és szükség esetén gondoskodik azok pótlásáról.
- Megnyitja és vezeti a tanulói törzslapokat és bizonyítványokat.
- Tanév elején segít kitölteni a tanulók tájékoztató füzetét, tanév közben negyedévente ellenőrzi tájékoztató füzet vezetését (érdemjegyek, egyéb beírások, szülői aláírások).
- Figyelemmel kíséri az osztály tantermének gondozottságát és pedagógiai szakszerűségét.

Az osztályfőnöki munka tervezése

Az osztályfőnök osztályfőnöki nevelő munkáját a minden tanév elején összeállított osztályfőnöki munkaterv alapján végzi.

Az osztályfőnöki munkaterv felépítése

a) A tanév elején összeállított munkaterv

- Az előző tanév végi értékelés az osztályközösség fejlődéséről
- Tanév eleji statisztikai adatok az osztályról
- Osztályfőnöki tanmenet (az osztályfőnöki órák éves terve)
- Tervezett tanórán kívüli programok az adott tanévre havi bontásban
- Tervezett fogadó órák és szülői értekezletek az adott tanévre. Az egyes szülői értekezletek tervezett témái
- Az osztály diákközösségének vezetői
- Az osztályban működő szülői szervezet vezetői

b) Az osztályfőnöki munkatervhez csatolt dokumentumok a tanév folyamán

- Első félévi és tanév végi osztálystatisztika
- Tanév végi értékelés az osztályközösség fejlődéséről
- Jelenléti ívek és feljegyzések a szülői értekezletekről

Az osztályfőnök által készített statisztikák, jelentések az osztályról

Tanév eleji statisztikai adatok az osztályról

- Tanulók száma, ebből leány
- Állami nevelt (gondozott)
- Hátrányos helyzetű, ebből halmozottan hátrányos helyzetű tanuló
- Tanulási, magatartási, beilleszkedési zavarral küzdő tanuló
- Sajátos nevelési igényű tanuló
- Az iskolában étkező, ebből normatív támogatásban részesülő tanuló
- Az étkezőkből csak ebédelő, illetve háromszor étkező tanuló
- Az iskolába járás alól felmentett tanuló (magántanuló)
- Egyes tantárgyakból az értékelés alól felmentett tanulók
- Más településről bejáró tanuló
- Nem magyar állampolgár
- Évfolyamismétlő

Statisztikai adatok az első félév és a tanév végén az osztályról

- Tanulók száma
- Osztályozott tanulók száma és aránya
- Osztályozatlan tanulók száma és aránya
- Az egyes tantárgyakban elért osztályzatok száma és a tantárgyak osztályátlaga
- Az osztály tanulmányi átlaga
- Kitűnő tanulók száma és aránya
- Szaktárgyi dicséretetek száma tantárgyanként a tanév végén
- Példamutató magatartásért adott dicséretetek száma a tanév végén
- Példamutató szorgalomért adott dicséretetek száma a tanév végén
- Egy tantárgyból bukott tanulók száma és aránya
- Két tantárgyból bukott tanulók száma és aránya
- Három vagy több tantárgyból évfolyamismétlésre bukott tanulók száma és aránya
- A bukások száma tantárgyanként
- A tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyek eredményei
- Iskolán belüli versenyek eredményei (iskolai versenyeken részt vett tanulók száma és az elért helyezések)
- Iskolán kívüli versenyek eredményei (az iskola színeiben külső versenyeken részt vett tanulók száma és az elért helyezések)
- Nyolcadik évfolyamon a középiskolai továbbtanulás jellemzői
 - A középiskolai felvételi eljárást megelőző írásbeli vizsgán elért eredmények (magyar, matematika)
 - Középiskolai felvétel a tanulók választása alapján
 - A választott középiskolák közül az elsőként megjelölt iskolába felvett tanulók száma és aránya
 - A választott középiskolák közül a másodikként megjelölt iskolába felvett tanulók száma és aránya

- A választott középiskolák közül a harmadikként megjelölt iskolába felvett tanulók száma és aránya
- Továbbtanulás iskolatípusok szerint

A tanulói közösségek (osztályközösségek) tevékenységének, fejlődésének értékelési szempontjai a tanév végén.

- Az osztályközösség életét jellemző legfontosabb adatok (létszám, fiúk-lányok aránya, új tanulók, távozó)
- Az osztály szociális összetétele (a családok szociális helyzete, a családok kulturális elvárásai, hátrányos és halmozottan hátrányos tanulók, gyermek- és ifjúságvédelmi munka)
- A tanulási teljesítmény (tanulmányi átlageredmények, tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, a bukások, a tehetséges tanulók eredményei)
- Az osztályközösség társas szerkezete, a közösség rétegződése, struktúrája
- Neveltségi szint (magatartás, társas viselkedés, beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdő tanulók)
- A közösségi tevékenység (önkormányzás szintje, közös programok és rendezvények felsorolása, egyéb (tanórán kívüli) foglalkozásokon való részvétel)
- A szülői házzal való kapcsolat (a családlátogatások és a szülői értekezletek tapasztalatai, a szülők nevelési elvei, a szülők kapcsolata az iskolával)
- Minden felsorolt területen belül meg kell határozni az alapvető pedagógiai feladatokat:
 - Milyen változások történtek az előző értékelés óta eltelt időszakban?
 - Milyen új problémák jelentkeztek az előző értékelés óta eltelt időszakban?
 - A problémák megoldásának érdekében milyen beavatkozás látszik célszerűnek?

Az osztályfőnöki órák témái

a) *Kötelezően minden osztályban feldolgozásra kerülő témák a tanév legelső osztályfőnöki óráin*

- A házirend szabályainak megbeszélése
- Az osztályközösség belső szabályainak megbeszélése, rögzítése
- Balesetvédelmi, tűzvédelmi szabályok ismertetése, visszakérdezése
- Az osztályközösség gyermekvezetőinek megválasztása
- Az iskolai munkatervből az osztályt érintő feladatok ismertetése
- Az iskola környékére vonatkozó közlekedési ismeretek és veszélyhelyzetek megbeszélése
- A kerékpáros közlekedés szabályai

b) *Kötelezően minden osztályban feldolgozásra kerülő témák*

- Félévente egy alkalommal egészségvédelmi téma (helyes táplálkozás; az alkohol- és kábítószer fogyasztás, a dohányzás káros hatásai a szervezetre; a személyes higiénia; a szexuális fejlődés) az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségével igénybe vételével
- Elsősegély-nyújtási alapismeretek: teendők közlekedési baleset esetén, segítségnyújtás balesetknél; a mentők hívásának helyes módja
- Félévente egy alkalommal az elsősegély-nyújtás alapismereteinek gyakorlati elsajátítása céljából az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségével igénybe vétele
- Az osztály félévi munkájának és magatartásának értékelése az első és a második félév végén
- Osztálykirándulás előkészítése

c) *Az osztályfőnöki órák tananyaga, tematikája évfolyamonként:*

5. évfolyam

Tananyag: **Tanuljunk tanulni** /Ötödikbe léptünk, házirend, tisztségek / A tanulást is tanulni kell / Nehéz és könnyű tantárgyak / Eredményes tanulás az 5. osztályban

Követelmény: A tanulás kötelesség; Gazdálkodás az idővel; A tanulást is tanulni kell; Ami érdekel, amit szívesen csinállok

Tananyag: **Személyiségünk** Önismeret, öntudat, önbizalom / Az ember értéke/ Szokás, szenvedély

Követelmény: Önismeret fejlesztése, osztálytársak közti bizalom, a támogató légkör megerősítése; A dohányzás szenvedélybetegség jellegének tudatosítása.

Tananyag: **Test és lélek** /Az egészség értéke életünkben / Hogyan élhetünk egészségesen/ Testkultúra (testedzés, pihenés, öltözködés) / Életrend, életritmus / Szabadidő helyes felhasználásáról

Követelmény: Testünk iránti felelősségünk; Testi-lelki egészség legfontosabb összefüggései

Tananyag: **Tudni illik** / Az étkezés illemtana / Öltözködés, kultúrája / Szórakozás illemtana: színház, mozi, hangverseny, diszkó, kirándulás, sport, játék, strand

Követelmény: Alapvető viselkedési normák gyakoroltatása, betartása, megkövetelése.

Tananyag: **Családi élet** / Alkalmazkodás a családban / Egymás iránti figyelem a családban (hétköznapi, ünnepek)

Követelmény: A család életre szóló érzelmi háttér, erőforrás szerepének tudatosítása; Az egymásra figyelés fontosságának hangsúlyozása

Tananyag: **Közlekedés** Gyalogos közlekedés kisebb, nagyobb településen / Tömegközlekedési lehetőségek /Kerékpáros közlekedés /Idénybalesetek

Követelmény: Kövesse a közlekedés helyes magtartási szokásait! Ismerje a városi és vidéki közlekedésben lévő különbségeket! Ismerje a gyalogos és tömegközlekedés szabályait!

6. évfolyam

Tananyag: Gondolkodás, kommunikáció, tanulás / Problémamegoldás, tanulás, emlékezet / Intelligencia, okosság, bölcsesség / Megismerés, tudás

Követelmény: A beszéd és a gondolkodás összefüggései; Értékelje a tudást, a lelkerőt, és az egyéb szellemi képességeket!

Tananyag: Személyiségünk / Ember voltunk általános vonásai, egyediségünk / Örökletes adottságok: testi alkat, ösztönök, temperamentum, képességek, tehetség / Szokás és szenvedély: jó és rossz szokásaink

Követelmény: Képesség a másik ember személyiségének tiszteletére és megértésére, a helyes önismeret kialakítására, önmaga felvállalására, mások bírálatának segítségként való elfogadására; Legyen képes felismerni az örökletes tényezők szerepét a jellem kialakulásában!

Tananyag: Test és lélek /Test és lélek egysége/ Egészséges életmód, testkultúra, mentálhigiénia/ Növekszem, változom

Követelmény: Helyezze el önmagát a saját korcsoportjában, felismerve ebből adódó jellemzőit! Ismerje az ember életszakaszainak főbb általános jellemzőit!

Tananyag: Tudni illik /Találkozás, üdvözlés / Megszólítás, bemutatkozás, társalgás / A telefonálás illetve / Vendégségben, vendéglátás / Pontosság, pontatlanság

Követelmény: Alapvető magatartási normák ismerete

Tananyag: Családi élet / Személyi higiénia: testápolás, bőrápolás, ruha váltása / Nemi érés, nemi higiénia /A környezet tisztántartása: otthon, osztályban / Állatokkal a lakásban

Követelmény: Tudja önmagát, környezetét tisztán tartani! Tudja, hogy a tisztaság az egészséges élet alapfeltétele!

Tananyag: Közlekedés /Kerékpáros közlekedés korábban megismert szabályainak bővítése / Közlekedési jelzések, továbbhaladási algoritmusok leírása / Tömegközlekedés (országúti, vasúti, városi)

Követelmény: Ismerje az alapvető közlekedési szabályokat. Ismerje a kerékpár biztonsági felszereléseit!

7. évfolyam

Tananyag: **Test és lélek** / Egészség, betegség, fogyatékoság / Egészséges életmód testkultúra, mentálhigiénia / Veszélyeztető tényezők / Az egyén és a drogok / A drogok és a médiák / A reklám hatása

Követelmény: Ismerje fel a test és lélek összefüggéseit! Legyenek ismeretei a káros szenvedélyek veszélyeiről és elkerülésük módjáról!

Tananyag: **Személyiségünk** / Örökletes adottságok: testi alkat, ösztönök, temperamentum, képességek, tehetség / A tanulás szerepe: sajátos szokások, ismeretek, világlátás, hobbik, örömeik, félelmek / A nevelés szerepe: példaképek, jutalmazások, büntetések

Követelmény: Tudja, hogy minden ember egyedi, hogy énünk egyes összetevői örökölték, mások megszerzettek! Ismerje fel a tanulás jelentőségét a jellem alakulásában!

Tananyag: **Pályaorientáció** / Képességek: térbeli gondolkodás, nyelvi kifejezőképesség, számolási képesség, fizikai teherbírás, kez ügyesség, ötletgazdagság, kapcsolatteremtés / Képesség és teljesítmény összefüggése / Önismeret testi, lelki, szociális és szellemi szempontjai / Munkahelyi ártalmak és a stressz / A munkanélküliség állapota, folyamata, az átképzés / Pályaválasztási alapfogalmak: pálya, szakma, foglalkozás, beosztás, munkakör, képesítés, képzettség / Érdeklődés, érzelem, motiváció a pályaválasztásban /

Követelmény: A tanulók tudják a következőket: felsorolni a képességek fő jellemzőit, felismerni a képességek és a pályák kapcsolatát, megadni saját képességeik szintjeit, azonosítani a testi adottságok, a szociális körülmény és a tárgyi tudás szerepét az eredményes munkavégzésben; felismerni a munkahelyi ártalmakat, magyarázni a munkanélküliség állapotát, az átképzés szükségességét, értelmezni a pályaválasztási alapfogalmakat, azonosítani az érdeklődési területeket és elmondani azok szerepét a pályaválasztásban, bemutatni a motiváció szerepét a pályaválasztásban

Tananyag: **Közlekedés** /A KRESZ szabályai / Az elsősegélynyújtás szabályai / Veszélyhelyzetek kialakulása

Követelmény: Előrelátással hárítsa el a veszélyhelyzetek kialakulását. Alkalmazza a KRESZ szabályait különös tekintettel: rendőri karjelzések, behajtani tilos, kerékpárút, főútvonal!

Tananyag: **Tudni illik** / Fiúk és lányok, megismerkedés, udvarlás / Társalgás illemtana / Hogyan? Miről? Kamaszszerelm

Követelmény: A helyes viselkedési formák tudatosítása

8. évfolyam

Tananyag: Személyiségünk / Önmegfigyelés, önismeret, önnevelés: tapasztalat önmagamról és másokról / Elismerés, bírálat, építő, romboló. Érdeklődés, célok, akarat, énídeál, értékek / Önérték, önbizalom, önszeretet, szégyen, kisebbségi érzés / Önfegyelem, akarat, felelősség / Különbözőségek és hasonlóságok / A másik egyediségének, másságának elismerése, tisztelete / A másik megismerése / Kommunikáció / Vitakozás, versengés, kompromisszumok / Jellem-lelki tulajdonságok / Szokások, tudás, erkölcs, világnézet / Intelligencia, okosság, bölcsesség, kreativitás / Büszkeség, gőg, méltóság, önzés, önzetlenség / Nyitottság, kíváncsiság / Az ember, mint értékelő lény / Az értékelés szempontjai / Az értékelés nehézségei / A legfontosabbnak tartott értékek / Az ember, mint erkölcsi lény / Választás és döntés, szándék és tett / A rossz, a hibázás és a bűn / Az erkölcsös cselekedet (jót jól) / Mozgatóink / Meghatározottságaink, gyökereink / Vágy, szükséglet, lehetőség, igény / Érdekek, értékek, normák / Beállítódás, magatartás és viselkedés / Empátia, tolerancia / Az egyes ember fejlődése / Életkorok jellemzői

Követelmény: Tudjon érvelni az önuralom, önnevelés, önismeret fontossága mellett! Legyen képes érvelni a másik személyiségének tisztelete mellett! Legyen nyitott az értékek felismerésére és elfogadására! Legyen képes a megdöntött véleményalkotásra, mások józan, igazságos megítélésére! Legyen képes fontos helyzetekben a választási lehetőségek mérlegelésére, indokolni mások és önmaga hibás és jó döntéseit! Legyen képes felfedezni a különböző viselkedések és döntések mögött meghúzódó mozgatókat! Ismerje az egyes életszakaszok főbb jellemzőit!

Tananyag: Pályaorientáció / Képességek, munkahely, munkanélküliség / Térbeli gondolkodás, nyelvi kifejezőképesség / Számolási képesség, fizikai teherbírási, kézügyesség, ötletgazdagság és kapcsolatteremtési képesség / A képesség és teljesítmény összefüggése / Az önismeret testi, lelki, szociális és szellemi szempontjai / A munkahelyi ártalmak és a stressz / A munkanélküliség állapota, folyamata, az átképzés / Megbeszélés, vita, szituációs gyakorlatok, kérdőív, gyűjtőmunka

Követelmény: A tanulók tudják a következőket: felsorolni a képességek fő jellemzőit, felismerni a képességek és a pályák kapcsolatát, megadni saját képességeik szintjeit, azonosítani a testi adottságok, a szociális körülmény és a tárgyi tudás szerepét az eredményes munkavégzésben; felismerni a munkahelyi ártalmakat, megmagyarázni a munkanélküliség állapotát, az átképzés szükségességét

Tananyag: Pályák megismerése, pályaválasztási dokumentumok / A pályák megismerésének lehetőségei: pályaképek, pályatükrök, pályaismertetések, foglalkozás leírások / Pályaszintek, egymást helyettesítő pályaaajánlatok / Pályaalkalmasság, továbbtanulási lehetőségek / A pályaválasztás dokumentumai, ismeretforrások / Videofelvételek elemzése, pályatabló készítése, riportok készítése, elemzése / Érdeklődés, érzélem, motiváció a pályaválasztásban / Érdeklődési területek: szabadban dolgozni, növényekkel, állatokkal foglalkozni, emberek között dolgozni, testi erőt kifejteni, formákkal, vonalakkal dolgozni, kézi erővel, számmal dolgozni, technikai feladatokat ellátni, irodában dolgozni, embereken segíteni, eladni, vásárolni; tiszta környezetben dolgozni, gépeket szerelni és javítani, elektromos készülékekkel dolgozni, építőiparban, laboratóriumban dolgozni / Érzelmi viszonyulás és a motiváció szerepe a pályaválasztásban / Megbeszélés, vita, szituációs gyakorlatok, öndefiníciós folyamatok támogatása

Követelmény: A tanuló tudja: aonosítani az érdeklődési területek és elmondani azok szerepét a pályaválasztásban, bemutatni a motiváció szerepét a pályaválasztásban

Tananyag: **Családi élet** / Családtervezés, házasság, családi célkitűzések / Generációk kapcsolata, egymás segítése / Családi szabadidő szervezés

Követelmény: Legyen képes életvitele tudatos alakítására! Legyen fegyelmezett, segítőkész! Tudja szabadidejét kulturáltan hasznosítani! Legyen tájékozott nemzeti, vallási, családi ünnepekről! Tudjon ezek hagyományainak megfelelően viselkedni!

d) ***Választható témák az osztály összetételétől, neveltségi szintjétől függően***

- A tanulást is tanulni kell
- Tanulást segítő tevékenységek
- Egészséges életrend
- A helyes napirend kialakítása
- A család: a nagyszülők, a szülők és a gyerekek közössége
- Ünnepek a családban
- Az ünnepek szerepe az emberek életében
- Ismerem-e önmagam?
- A megismerés forrásai
- Baráti kapcsolatok
- Részvétel a házi munkában
- A nyári szünidő tervezése
- A tanulási szokások, a gazdaságos tanulás
- Fiúk és lányok barátsága
- A helyes viselkedés, a helyes beszéd, az udvariasság
- Igazmondás, hazugság
- A serdülők biológiai és higiéniai problémái
- Fejlesztő játékok tanulása
- Tudni illik, hogy mi illik
- Illemtan a gyakorlatban
- Lakásunk kultúrája
- Pályaválasztásra készülünk
- Önállóság a tanulásban
- Konfliktusok az osztályban
- Igaz barátok az osztályban
- A kulturált magatartás szabályai
- Viselkedés ünnepi alkalmakkor
- Bíráló, önbírálat
- A család funkciói
- Konfliktus a családban
- Fizikai és szellemi munka
- A pénz szerepe életünkben
- Ápolt, divatos megjelenés
- Hogyan rendezném be otthonomat?

- A vendéglátás illemtana
- A határainkon túl élő magyarság
- Testápolás, szépségápolás a serdülőkorban
- Az étkezési kultúra
- Az iskolaválasztás gondja
- A család pályaválasztási elképzelései
- Diákönkormányzat az osztályban és az iskolában
- Törekvés a harmonikus életre
- Jövőnkre készülünk
- Harcban önmagunkkal
- Bizonytalanok az iskola- és a pályaválasztásban
- Ügyintézés a mindennapokban
- Barátság, szerelem, szexualitás
- Házasság és család, a felbomló család
- Hétköznapok és ünnepek a családban
- Korunk jellemző betegségei
- A fiatalkori bűnözés
- A hivatalos helyen való viselkedés illemtana
- Különböző tanulási módszerek
- A jó időbeosztás, a helyes napirend
- Közösségfejlesztő játékok
- A kulturált viselkedés alapjai, illemtana
- Ismerős, haver, barát
- Kapcsolatok a másik nemmel, a nemi érés tudatosítása
- Árulkodás, becsület, "betyárbecsület"
- Hazugság, elhallgatás, igazmondás, becsületesség
- Közlekedési szabályok, utazási illemtana
- Színházlátogatás: viselkedés az előadáson, az élmények megbeszélése
- Megjelenés, öltözködés
- A sport szerepe az egészséges fejlődésben
- Helyem a családban, szüleink tisztelete
- Egészséges életmód rend, tisztaság, higiénia, korszerű táplálkozás
- Veszélyes anyagok (alkohol, dohányzás stb. egészségkárosító hatása)
- Az olvasás szerepe, fontossága, az olvasás élménye
- A televízió műsorok, a videó-filmek helyes megválasztása
- Ünnepek, az ünnepnapok szükségessége
- Iskolai hagyományok megismerés
- Fiú-lány kapcsolat, barátság, szerelem, a férfi, és a női szerepek.
- Szerelem és házasság
- Generációk együttélése, szüleink, nagyszüleink.
- Az idős emberek tisztelete, segítése, a kötelességtudat fejlesztése
- Családi hagyományok, ünnepek
- A vallások szerepe életünkben, sokfélék vagyunk, tolerancia

- Viselkedés iskolában a tanórán, iskolai rendezvényeken, utcán, közlekedési eszközökön, színházban, étteremben, szórakozóhelyen
- A munka az ember alapvető létformája, a munka értelme, megbecsülése
- Megélhetés, gazdálkodás, jólét
- Vitakultúra fejlesztése, a véleményalkotás szabadsága
- Nemzeti azonosságtudat, nemzeti hagyományaink, történelmünk, jelképeink
- Helyünk Európában
- Miért tanulunk? Pályaválasztás, szakmák, foglalkozások, hivatások
- Az információszerezés lehetőségei
- Családi munkamegosztás, segítség otthon
- A családi költségvetés ismerete, az előrelátó pénzgazdálkodás
- Szabadidő értelmes, hasznos eltöltése (olvasás, rendszeres sportolás, zenetanulás, tánc, képzőművészet stb.)
- Környezetünk kulturáltsága, növények, állatok gondozása
- Egészség, betegség. Egészségünk iránti felelősség kialakítása

3.7. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek

1. Iskolai nevelő és oktató munkánk egyik alapvető feladata a kiemelt figyelmet igénylő tanulók fejlesztése, melynek alapja a tanulók egyéni képességeinek, fejlettségének, ismereteinek figyelembe vétele, a differenciálás; valamint különféle egyéni fejlesztő módszerek és szervezeti formák alkalmazása a tanítási folyamatban.
2. Munkánk során kiemelten kezeljük
 - a sajátos nevelési igényű(SNI), BTM-es
 - a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő;
 - a kiemelten tehetséges;
 - a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű **tanulók** egyéni fejlesztését.

Feladataink a kiemelt figyelmet igénylő tanulók ellátása érdekében:

- Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése, az egyéni bánásmód minél tudatosabb alkalmazása,
- a nevelők és a tanulók személyes kapcsolatainak erősítése, érzelmi kapcsolatrendszer kiépítése, „gazdagítása”,
- kapcsolattartás a TIREK Pedagógiai Szakszolgálattal,
- beiskolázáskor kapcsolat felvétele a tanuló óvodájával, szükség esetén a gyermekjóléti és a családvédelmi szolgálattal, kapcsolat a gyógypedagógussal, a fejlesztőpedagógussal a tehetségfejlesztő szakemberrel,
- rendszeres konzultáció a szülőkkel, tájékoztatásuk szóban vagy írásban, pedagógiai, pasztorálpszichológiai előadások szervezése a szülők részére.

A tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása a következőképpen:

- Tanítási-tanulási folyamat megfelelő pedagógiai módszerrel és eszközzel történő irányítása,
- a tanulás iránti motiváció erősítése és a kudarcűrő képesség növelése,
- a kommunikáció fejlesztése,
- a pozitív énkép és önértékelés kialakítása,
- a kortársakra és a felnőtt közösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása,
- a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

Ennek érdekében

- Pedagógiai-módszertani önképzés és továbbképzéseken való részvétel,
- a munkaközösségek együttműködésének megerősítése,
- egész napos iskola, iskolaotthonos, tanulószobai ellátás biztosítása.

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókat segítő program:

- Az egyéni képességekhez igazodó differenciált órászervezés,
- speciális tanulás-módszertani segítségnyújtás minden tantárgyi órán,
- egész napos iskolai, tanulószobai ellátás,
- a felzárkóztató foglalkozások, korrepetálások fejlesztőpedagógiai és logopédiai ellátás, iskolapszichológus biztosítása,
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata,
- a szülők bevonása a hatékony otthoni tanulás érdekében, a továbbtanulás segítése, pályaeorientáció.

3.7.1. Sajátos nevelési igényű tanulók

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Köznevelési törvény 47.§ (1) (2)– A sajátos nevelési igényű gyerekeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

- Iskolánkban a sajátos nevelési igényű tanulók nevelése, oktatása a többi tanulóval együtt, integrált formában folyik.

- A sajátos nevelési igényű tanulók nevelését-oktatását a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet 2. sz. mellékleteként kiadott "Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve" alapján szervezzük meg.
- A sajátos nevelési igényű tanulók a tanítási órákon túl gyógypedagógus vezetésével – rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben – egyéni fejlesztési terv alapján terápiás fejlesztő foglalkozásokon vesznek részt.
- Iskolánk a sajátos nevelési igényű tanulók neveléséhez-oktatásához igénybe veszi az illetékes pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait.
- A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztéséhez biztosított feltételek:
 - gyógypedagógus végzettségű pedagógus alkalmazása,
 - az irányelvek figyelembevételével készített eltérő tanterv része az iskola helyi tantervének,
 - a fogyatékos típusának megfelelő tankönyvek, tanulási segédletek,????
 - a tanulók képességének megfelelő differenciált foglalkoztatás,
 - a fogyatékos tanulók részére kidolgozott értékelési formák alkalmazása,????
 - speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközök,???
 - képességfejlesztő játékok, eszközök,
 - számítógépek fejlesztő programokkal.

Vállalt területek:

1. anyanyelvi (diszlexia, diszgráfia, diszortográfia)
2. matematikai (diszkalkulia)

Diszlexia

Feladat: A fejlesztőmunka specifikus olvasászavar esetén alakítsa ki a tanuló mindenkori osztályfokának megfelelő értő olvasás készségét, segítse az olvasás eszközzé válását az ismeretek megszerzésében.

Képességeinek megfelelő teljesítmény /lehetőség szerint érje el, vagy közelítse meg a harmonikusan fejlődő tanulók szintjét/

Diszgráfia

Feladat: A specifikus írászavar javításának feladata az iskolás korban, hogy a tanuló a mindenkori osztályfokának megfelelő íráskészséggel rendelkezzen, képes legyen azt a kommunikáció egyik formájaként használni ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.

Képességeinek megfelelő teljesítmény /lehetőség szerint érje el, vagy közelítse meg a harmonikusan fejlődő tanulók szintjét/

Diszortográfia

Feladat: A fejlesztőmunka specifikus helyesírászavar esetén alakítsa ki a tanuló mindenkori osztályfokának megfelelő helyesírási készségét, segítse elő az anyanyelvi kompetencia kialakulását, az írott nyelv használatának korszerű szintű alkalmazását.

Képességeinek megfelelő teljesítmény /lehetőség szerint érje el, vagy közelítse meg a harmonikusan fejlődő tanuló szintjét/

Diszkalkulia

Feladat: A specifikus számolási zavar esetén a fejlesztő munka feladata iskolás korban, hogy a tanuló a mindenkori osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen amatematikai kompetencia megszerzésére, a számolási-matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein. A számolás elkülönülten szerveződő képességrendszer, amelynek számos kapcsolata van a beszéd, az olvasás és az írás rendszereivel, ezért a számolási zavarok a specifikus tanulási zavarok és nyelvi zavarok különböző megjelenési formáival együtt járhatnak. A diszkalkuliás tanulóknál általában hiányzik a matematikai érdeklődés, elmaradásai vannak a matematikai nyelv használatában, a matematikai relációk verbális kifejezésében. Matematika iránti érdeklődés felkeltése, nyelvi fejlesztés.

Képességeinek megfelelő teljesítmény /lehetőség szerint érje el, vagy közelítse meg a harmonikusan fejlődő tanuló szintjét/

Célkitűzések	Feladatok	Elvárások
<p><u>Diszgráfia, diszlexia esetén:</u> Az írás, olvasás elsajátításának, tanulási zavarainak csökkentése, ha lehet megszüntetése. Az elmaradások mielőbbi felismerése, korrigálása. Súlyosabb esetekben speciális szakemberhez kell juttatni a gyermekeket (pszichológus, logopédus, szakorvos, a szakértői bizottság szakemberei stb.) A diszlexiás, diszgráfias, diszkalkuliás az is marad. Fejleszteni lehet, sőt kell is. A diszes gyermek kompenzál, így tud jól teljesíteni. Fő fejlesztési területek: beszédfejlesztés (szókincs, mondatalkotás stb.) téri tájékozódás saját testén, térben majd síkban Pl. jobb-bal, névutók stb. ritmushoz kapcsolódó készségek fejlesztése pl. szótagolás, hangok hosszúságának érzékeltetése, kiejtése. Grafomotoros fejlesztés hallási észlelés differenciálás (hangok hosszúsága), emlékezet, gondolkodás</p>	<p>Diagnosztizálás, okok feltárása (logopédus, pszichológus). Diszgráfia, diszlexia korrekciója: A fejlesztő pedagógus terápiás foglalkozásai, mozgásfejlesztés – finommotoros, nagymozgások erősítése, írástechnikai gyakorlatok (betűelemek, rajzok stb.), betűkapcsolási gyakorlatok, térbeli tájékozódás, kommunikációs képesség fejlesztése, korrekciója.</p> <p>Logopédiai foglalkozások: artikulációs gyakorlatok, akusztikus gyakorlatok (utánzás, térbeli tájékozódás), összeolvasás, olvasástechnika fejlesztése, intonáció, képzeletfejlesztés, szövegértés fejlesztése.</p>	<p>A gyermekek legyenek tisztában problémáikkal. Fogadják el az erre irányuló javítást, segítséget Működjenek együtt mindenkori segítőjükkal, tanáraikkal, szakemberrel. Legyen az osztályközösség és a család megértő, elfogadó, segítő.</p>

<p><u>Diszkalkulia esetén:</u> A nehézségeket előidéző okok enyhítése, megszüntetése.</p> <p>A tünet intenzitásának csökkentése. A lemaradás korrigálása. Legyen képes a gyermek a matematikai gondolkodás elsajátítására korosztályának megfelelően.</p>	<p>Diagnosztizálás, a legrövidebb időn belül a korrekció megkezdése.</p> <p>Fejlesztő pedagógus, pszichológus: korrigáló korrepetálás egyéni foglalkozással (méret, mennyiség, számfogalom kialakítása), logikus gondolkodás fejlesztése (következtetések, ok-okozat stb.), a sikertelenség, a kudarcélmény minimálisra csökkentése, az érteshez szükséges szókincs biztosítása, megértés gyakoroltatása (elemzés, összehasonlítás), figyelem korrekciója (memóriafejlesztés), önkontroll fejlesztése, kialakítása (önértékelés).</p>	<p>A tanuló legyen partnere segítőinek. Gyakorlásaival önállóan is próbálkozzon problémája megoldásával. Legyen tisztában lehetőségeivel és képességeivel. Vállalja a „küzdést”.</p>
---	--	--

3.7.2. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek enyhítését szolgáló tevékenységek:

Az alkalmazkodási nehézségek megjelölésére több kifejezés szolgál. Használatos a beilleszkedési zavar, a magatartás rendellenesség, a nehezen nevelhetőség, a feltűnő viselkedés, elégtelen alkalmazkodás, az érzelmi zavar, a nevelési nehézség és hasonló elnevezések.

Ezzel a fogalommal jelölik azokat a gyermekeket, akik nem alkalmazkodnak az iskolai szabályokhoz, vétének ellenük, illetve kivonják magukat hatásuk alól, magatartásukkal zavarják a tanárt és társaikat. Ide tartoznak azok is, akiknek magatartási stílusa közli negatív beállítódásukat az őket körülvevő társas/iskolai környezettel szemben.

Nagyon fontos a beilleszkedési, magatartási problémákkal küszködő tanulók fejlesztése, mert a problematikus tanuló saját fejlődésének és közössége fejlesztésének is gátjává válhat. Az iskolai követelményrendszer és a társadalmi normáktól, a többségi kultúrától eltérően szocializált gyermekek összetalálkozása egy sor tipikus nehézséget hoz felszínre.

Pedagógiai tevékenységek:

- szoros kapcsolat a helyi óvodai intézményekkel, nevelési tanácsadóval, és gyermekjóléti szolgálattal,
- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- felzárkóztató órák, fejlesztő foglalkozások;
- egyéni foglalkozások;
- a pozitív énkép és önértékelés kialakítása;
- képesség-kibontakoztató felkészítés és integrációs felkészítés;
- nevelők és a tanulók személyes kapcsolatainak erősítése;
- a tanulás iránti motiváció és a kudarctüro képesség növelése;
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- a középiskolai továbbtanulás irányítása, segítése;
- iskolai sportkör, szakkörök;
- a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok);
- szabadidős foglalkozások (pl. színház- és múzeumlátogatások);
- a tanulók szociális helyzetének javítása (segély, természetbeni támogatás);
- a szülőkkel való együttműködés;
- családlátogatások;
- szülők és a családok nevelési gondjainak segítése;
- szülők tájékoztatása a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról.

Abban a kérdésben, hogy a gyermek, tanuló beilleszkedési zavarral, magatartási rendellenességgel küzd, vagy fogyatékosságban szenved, a nevelési tanácsadó megkeresésére a szakértői és rehabilitációs bizottság dönt.

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók esetében igen hatékony segítséget kapunk református lelkészeinktől és hitoktatóinktól, akik lelkipozozói tevékenységükkel sokat segítenek a problémák feldolgozásában.

A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős fogadóórái, a pedagógusok fogadóórái és a szülői értekezletek mind lehetőséget adnak a személyes beszélgetésre, kapcsolattartásra.

A beilleszkedési zavarok okának ismeretében a problémákat három csoportba soroljuk:

Pszichés zavarok állnak a probléma háttérben (önértékelési zavar, gyenge fékrendszer, konfliktuskezelési deficit, sérülékeny kudarctüro képesség, tolerancia hiány, szabálytartás hiánya), illetve különböző kompenzációs mechanizmusok, mint projekció, elfojtás, agresszivitás, stb.

Tanulási nehézségek váltják ki a problémát (percepció-diszlexia, diszgráfia, figyelemhiperaktivitás, kommunikáció-autisztikus jelek, a szenzomotoros mozgás fejletlensége, csak szekunder jellegű memória)

Rossz vagy hiányos szocializáció okozza a problémát (túlzott engedékenység, szeretet- és figyelemhiány, túlzott elvárások stb.)

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

3525 Miskolc, Pallos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.:696

tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék

Email: jokaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu

Fő célunk, hogy minden gyermek számára lehetővé tegyük az optimális intellektuális és érzelmi fejlődést, a testi–lelki és szociális kibontakozást, hogy belső harmóniában, önmagával és környezetével egyensúlyban éljen.

Célkitűzések	Feladatok	Elvárások
<p>Pszichés zavarok esetén: az adott diszfunkció csökkentése, esetleg megszüntetése a korábbi fejlődési szakaszban Az okok (diszfunkció) felkutatása különböző diagnosztikai módszerekkel gyökerező hiányosságok és torzulások feltárása, rendezése, újratanulása. Érzelmi életük egyensúlyban tartása, sikereik és kudarcaik egészséges feldolgozásának segítése. A kompenzáló magatartásformák elhagyása.</p>	<p>Az okok (diszfunkció) felkutatása különböző diagnosztikai módszerekkel (pszichológus). kommunikáció szerepjátékok szerepátétel szituációs játékok</p>	<p>Életkorának megfelelően a gyermek is értse meg a problémát. Érezze szükségét és fogadja el a segítségnyújtást.</p> <p>Kooperáljon (tanácsadóklens kapcsolatban). Csökkenjenek a szorongások. A megküzdő mechanizmusok erősödjenek. Érzelmi reakcióik a helyzethez adekvátak legyenek. Kompenzáló mechanizmusaik száma és intenzitása csökkenjen.</p>
<p>Tanulási zavar esetén: A tanulási nehézség csökkentése vagy megszüntetése (ez feltételezi az ezt kiváltó ok megszüntetését).</p>	<p>Beszédfejlesztés (logopédus): - arány- és hangsúlyeltolódás alkalmazása, - a környezet pontos észlelésén és tapasztalásán alapuló fejlesztés. A tanulási zavart kiváltó okok felderítése és kiküszöbölése a fejlesztő pedagógusok által. Képesség és készségszint felmérése. Fejlesztő, felzárkóztató programok kidolgozása személyre szabottan, részleges kiemeléssel, arány és hangsúlyeltolódással. A támasztott követelmények pontos, objektív meghatározása az egyén lehetőségeihez mérten. A teljesítményorientáltság csökkentése. Oldott, bensőséges,</p>	<p>A fejlesztő és fejlesztett összmunkája eredményeként fejlődés, változás mutatkozzék. (A fejlődés mértéke és ritmusa problémánként és tanulóként változó.) Legyen látható eredménye a fejlesztésnek az adott tanuló korábbi szintjéhez képest.</p>

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

3525 Miskolc, Pallos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.:696

tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék

Email: jokaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu

	<p>szeretetteljes légkör megteremtése.</p> <p>Valamennyi apró, pozitív irányba történő változás megerősítése.</p> <p>A negatív kompenzáló magatartás ignorálása, más kompenzációs lehetőségek feltárása, az okok megszüntetése.</p> <p>Törekvés a szülőkkel való együttműködésre.</p>	
<p>Szocializációs zavar esetén: mivel a problémák a gyermek rendszerint a korai szocializáció rendellenes tanulási folyamatából, illetve a családi diszfunkciókból, vagy a szűkebb környezetéből erednek, ezért a problémából adódó zavarokat csupán csökkenteni tudjuk, de megszüntetni nem. Célunk tehát a kompenzálás és a kooperáló szülők segítése a nevelési kérdésekben.</p>	<p>Fontos, az életkori sajátosságok ismeretében, az iskolás gyermektől elvárható viselkedésformák, és a még nem követelhető kontroll szétválasztása.</p> <p>Pontos meghatározása annak, amit elvárunk a gyermektől, és ennek a gyermek számára jól érthető (életkorának megfelelő) közlése.</p> <p>Feladatunk a pozitív modellnyújtás, a pozitív megerősítés és a minősítés.</p> <p>A gyermekben rejlő pozitív értékeknek kiaknázása.</p> <p>Szeretetteljes, meghitt légkör megteremtése.</p>	<p>Tudja, hogy mit várnak el tőle.</p> <p>Döntéshelyzetben tudjon jó és rossz, helyes és helytelen között választani.</p> <p>Legyen képes elfogadni és követni a pozitív modellt.</p> <p>Érezze tanárai, nevelői jó szándékát.</p>

A komplexitás elvének érvényesítése szellemében a fejlesztés az alábbi területeket öleli fel:

- mozgás (nagy- és finommozgás),
- testséma,
- téri orientáció,
- percepció (vizuális, auditív, taktilis), melyekhez mindig kapcsolódik a verbális tudatosítás.

A fejlesztésbe bekerülők köre:

- Azok a tanulók, akik az intelligencia szintjük alapján elvárhatóan lényegesen alacsonyabb tanulási teljesítményt mutatnak.
- A tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok,
- (továbbiakban: szakértői bizottságok) tanulási képességvizsgálata alapján
- zavarokkal, tanulási nehézséggel, illetve másodlagosan kialakuló
- magatartási zavarokkal küzdenek.
- A képességfejlesztés a szülő beleegyezésével és aktív támogatásával végezhető. A fejlesztés tartalmilag kiterjed mindazon részterületekre, amelyeket a szakértői bizottság megjelöl (mozgás, testséma, téri orientáció, percepciófejlesztés, stb.).

A fejlesztés szervezeti formái

- Egyéni fejlesztés (1-3 fő),
- Kiscsoportos fejlesztés (4- 6 fő),

a szakvéleményben illetve a szakértői véleményben rögzített óraszámok szerint.

A fejlesztés célja

Személyiségfejlődés, boldog, egészséges, erkölcsös ember

- Pozitív énkép, jó kommunikációs képesség
- Idegrendszer fejlődésének biztosítása
- Mozgásfejlődés
- Érzelmi élet fejlődése
- Beszéd fejlődése
- Érzékszervek fejlődése

Részképesség zavarok megszüntetése

- Figyelem-, viselkedési-, tanulási zavarok csökkentése
- Egészséges működéssel való ellensúlyozás (korrekció, kompenzálás)

Ismeretek bővítése

Iskolai szerepeknek, elvárásoknak való megfelelés

A fejlesztés elmélete és módszertana

A tanulási alkalmasság megítéléséhez szükséges pszichikus funkciók:

- pontos és differenciált vizuális észlelés,
- forma, méret, szín pontos felfogása,
- összetartozó részek értelmes egészként való észlelése (Gestalt-látás),

- megadott formák–színek megtalálása, kiemelése egy képi környezetből (figura, háttér észlelése),
- adott tárgyak térbeli helyzetének helyes felismerése, megítélése,
- vizuális információk téri elrendezése,
- vizuális információk sorba rendezése, szekventálása,
- a hallott (auditív) információk pontos észlelése, megkülönböztetése – adott hangok kiemelése,
- adott hangok helyes egymásutánosságának felismerése, hangcsoportok egységbe, foglalása,
- összerendezett, koordinált mozgás, szem-kéz összerendezett, célszerű együttes mozgása,
- a látott-hallott információk összekapcsolásának képessége, motoros visszaadása (a keresztcsatornák együttműködése),
- rövid idejű vizuális-verbális memória,
- szándékos figyelem - kb. 10 perces figyelemkoncentráció.

3.7.3. 2/2005. (III. 1.) OM rendelet utasítása alapján alkalmazzuk a helyi tantervünket az SNI-s tanulóknál.

A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók iskolai fejlesztése

A fejlesztés alapelvei

Kiemelt fejlesztési feladatok

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) módosulhat.

Kiemelt szerepet kap az Énkép és önismeret, a Kommunikációs kultúra, a Testi és lelki egészség, a Felkészülés a felnőtt lét szerepére.

A NAT alkalmazása a helyi tanterv készítésénél

A helyi tanterv készítésénél a NAT-ban foglaltak az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvénye.

A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, a tanítási-tanulási folyamat azonban zömében speciális pedagógiai módszerrel és eszközzel irányított.

A helyi tanterv kiemelten kezelje az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését. E feladatok minden műveltségi területen meg kell, hogy jelenjenek. Célzottan szerepet kaphat az Ember és társadalom, a Művészetek és ezen belül a Dráma és tánc fejlesztési feladatai között.

A beszédészlelés és beszédmegértés, a verbális figyelem és emlékezet intenzív fejlesztése, az olvasásértés fejlesztése a Magyar nyelv és irodalom műveltségi terület fejlesztési feladatai között kap kiemelt szerepet.

Az élő idegen nyelv tanításánál a nyelvoktatás auditív módszereinek előtérbe helyezése javasolt.

A Művészetek műveltségi területen belül a komplex művészeti terápia, a drámapedagógia, az akusztikus és vizuális észlelés fejlesztésének kiemelt szerepe van.

A Testnevelés és sport műveltségi terület fejlesztési feladatainak megvalósítása során szenzoros integrációs programok és terápiák beállítása és/vagy gyógyúszás, valamint logopédiai ritmika alkalmazása is javasolt. A Matematika területén a kompenzációs lehetőségek, speciális módszerek alkalmazása segíti az eredményes fejlesztést.

Értékelés

A szakértői vélemény alapján osztályzattal, szövegesen, illetve értékelés alóli mentességgel minősítjük ezeket a tanulókat.

Ütemterv az egyéni és kiscsoportos fejlesztéshez

Szeptember: szintfelmérések; csoportalakítások; egyéni fejlesztési tervek kidolgozása; a kijelölt fejlesztési területek negyedévenkénti felülvizsgálata, havonkénti nyomon követéssel az egész tanév folyamán.

Szeptembertől januárig: egyéni és csoportos fejlesztések

Február: értékelések, tájékoztatás a szülők felé

Februártól májusig: egyéni és csoportos fejlesztések

Június: értékelések, a szülők tájékoztatása

Módszerek

A módszerek az életkori sajátosságokhoz alkalmazkodva, lehetőség szerint játékos, az érzelmi motivációra építve kerülnek kialakításra.

Kidolgozott fejlesztő programok

Sindelar-program

Tanulási zavarok korrekciója kisiskolás korban

Egyéb fejlesztő terápiák:

Érzelmi intelligencia

Beszédfejlesztés

Számolás, írás, olvasás zavarok kezelése

Viselkedés korrekciós módszerek

Figyelem fejlesztő gyakorlatok

Kommunikációs készség fejlesztése

Tanulást segítő programok

Informatika és audiovizuális technika alkalmazása

A fejlesztés fő területei

Nagy mozgások

- kúszás, mászás, járás, futás, ugrások, dobás, szökellések, önazonosság, testfogalom, testséma, testi egészség

-

Szenzomotoros integráció (érező-érezkelő idegi szabályozás összhangja)

- egyensúly, ritmus, téri- és idői tájékozódás, reakcióidő növelése, taktilis érzékelés, téri orientáció, oldaltság

Perceptuomotoros készség (érezkelő-észlelő mozgások)

A halláshoz és a látáshoz kapcsolódó érzékelő-észlelő mozgásfejlesztések, hallási diszkrimináció, hang-szószöveg összefüggése, szerialitás, vizuális diszkrimináció, szemmozgás koordináció, alak-háttér megkülönböztetése, vizuális emlékezet, finommozgások vizuomotoros koordinációja, térbeli formaészlelés, azonosságok-különbözőségek meglátása, vizuomotoros integráció.

Sze mélyiség fejlesztés

A foglalkozások légköre, az életkori sajátosságok figyelembevétele, a játékosság mind hozzájárulnak a jótékony cseréhez, mely végső soron a pszichomotoros és a motorospszichés kiegyensúlyozott fejlődést eredményezi. A személyiség fejlesztésekor fontos figyelembe venni a fejlesztőpedagógus személyiségét is.

A pszichomotoros fejlesztés részterületei:

Téri-idői tájékozódás

A testséma és a téri tájékozódás két olyan terület, amelyek a fejlesztés folyamán szétválaszthatatlanok egymástól. Elméletben a pontos meghatározás és megértés érdekében szétbonthatók, de a gyakorlatban már csak a térben való elmozdulás, hely-helyzetváltoztatás miatt is összekapcsolódnak. Inkább hangsúlyeltolódásról beszélhetünk az egyik vagy másik terület javára. Ha rangsorolni szeretnénk, akkor azt mondhatjuk, hogy a testséma részképességeink egyik alappillére, amelyre a téri tájékozódás épül. Részképességeink mereven nem választhatók el egymástól, az egyik megléte szükséges a másik fejlődéséhez.

Egy hierarchikus rendszerben épülnek egymásra, és egyénekre jellemző sajátos mintázatot alkotnak.

Testséma

Ezen terület alapja a testkép kialakulása, a test testrészeinek megismerése. A gyermekeknek meg kell ismerniük saját testük felépítését, meg kell tapasztalniuk testrészeik létét, kiterjedését, és természetesen meg is kell tudniuk nevezni azokat. Fel kell velük fedeztetni testüket, annak azonosságait és különbözőségeit, és mindezekkel együtt elfogadtatni velük. A testről alkotott kép kialakítása a mozgásban fejlődik ki, csakis mozgással együtt tapasztalható meg. Először a főbb testrészeket kell megismerni, megnevezni, majd ezt követik a testrészek részei. A folyamat része a szimmetria fokozatos tudatosítása is. A fejlesztés legfontosabb eszköze a tükör, melyben a gyermekek látják magukat, másokat, ténylegesen szembesülnek saját – és mások – testének tulajdonságaival. (méret, alkat, színek).

A gyakorlati munka során nem csak a testrészeik helyét, nevét, kiterjedését tanulják meg, hanem azok funkcióját, mozgathatóságát is. Ez már a testfogalom tudatosítását segíti elő. Fontos a testrészek többféle módon történő érzékeltetése, ennek megfelelően a jobb-bal színnel, szalaggal történő jelölése, jobb-bal fogalmának fokozatos kialakítása. Kezdetben elég csak érzékeltetni a két oldal létét (jobb=bemutatkozó kezünk, bal=dobogó szívünk), a megnevezés később is ráér.

Téri tájékozódás

A saját test pontos ismerete, viszonyítása ad segítséget a térben való eligazodáshoz. A gyermekek önmagukhoz viszonyítva lesznek képesek meghatározni a környezetükben lévő tárgyak elhelyezkedését, később pedig a dolgok helyét egymáshoz viszonyítva is meg kell tudniuk határozni. A testsémához tartozó ismereteket a mozgás

rendszerén belül sajátítják el, hiszen e tevékenységi forma áll legközelebb fejlettségi szintjükhöz. Mozgás közben van lehetőségük arra, hogy megtanulják a térben való elmozdulások neveit (előre, hátra, oldalra, mellette, mögötte, alatta, fölötte).

Idői tájékozódás

Az idői relációk, összefüggések megértése talán a legnehezebb a gyermekek számára. Míg a mozgás kivitelezhető, érezhető, látható, addig az időben való tájékozódás megfoghatatlan számukra. Segítő tényező, ha mindent valamilyen eseményhez, cselekvéshez, tevékenységhez kötünk.

Lateralitás (oldalosság)

Szem-kéz-láb dominancia (egyik vagy másik oldal hangsúlyozottsága)

A gyermekek születésüket követően már elkezdnek mozogni, és ehhez kapcsolódva kezd kirajzolódni a mozgásközpont helye az agyban. Az emberiség nagyobb százalékára az agy baloldali féltekéjének domináns szerepe a jellemző, ami eredményezi – ha semmilyen zavaró tényező nem befolyásolja – a jobb oldali szem-kéz-láb dominanciát. A lateralitás kialakulása egy igen hosszú folyamat, mely a kisgyermekkor, óvodáskor egészét felfedi. Fejlődésének alapja egy megfelelő mozgás- és érzékszervi fejlődés, mely folyamat végkifejletének tekinthető a dominancia kialakulása.

A testséma fejlesztésének nagy szerepe van az oldalosság alakulásában. A páros testrészek felfedeztetésével, érzékeltetésével, megérintésével alakul ki tudatukban a két oldal léte. A gyakorlati munka során fontos az állandó szóbeli megerősítés arra vonatkozólag, hogy ezekből kettő van. (Pl.: Érintsd meg az egyik térded! Most érintsd meg a másik térded is!) Az ilyen típusú gyakorlatok során szerzett tapasztalatok sokaságából alakul ki az oldalak elkülönülése, azok megnevezése, megkülönböztetése; a tér irányokra történő felosztása, ennek eredményeként pedig a lateralitás.

A kezesség megállapítása nem minden esetben egyszerű. Pontos megfigyeléseket kell végezni a gyermekek tevékenységeit vizsgálva. Azoknál a feladatoknál, ahol a két kéz közös munkájára van szükség (pl.: gyümölcselejtés), egyértelműen nem dönthető el. A nehezebb feladatok kivitelezését általában a domináns kéz végzi (pl.: tárgyak egyensúlyozása, guruló tárgyak megfogása). Tapasztalható a vegyes kezűség problémája is, amikor a gyermek egyik keze sem domináns, hol az egyiket, hol a másikat használja. Találkozhatunk, olyan esetekkel is, amikor a kezességhez nem azonos szem-láb dominancia párosul (pl.: jobb kezességhez bal láb használat társul). A fejlesztő munkát a nagymozgások területénél érdemes kezdeni, összekapcsolva a testséma és téri tájékozódás alakításával. Hiszen, ahogyan az előzőekben említésre került, az oldalosság kialakulásának talaja a testséma (páros testrészek), ami szorosan összekapcsolódik a téri tájékozódás fejlődésével a mozgás keretén belül.

Mozgásfejlesztés

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája, mondhatnánk lételeme. A mozgásos tevékenység az alapja egészséges fejlődésüknek. Fejlesztő hatással bír egész énjükre, szellemi és fizikai állapotukra egyaránt. Kedvezően befolyásolja személyiségfejlődésüket, ugyanakkor a környezet által közvetített információk nagy részét mozgásos tevékenységek által szerzik meg. A mozgás fejleszti a gyermekek testsémáját, téri tájékozódását, egyensúlyérzékét, a test összerendezett (koordinált) mozgását, állóképességét, izomrendszerét, testi erejét.

Sok más fejlesztési területtel összekapcsolódik, jelen esetben mondhatjuk, hogy a fejlesztő munka alapja. A mozgásfejlesztés egyik fontos szabálya a fokozatosság elvének érvényesítése, a nagymozgásoktól haladva a finommozgások felé. Csak akkor szabad a következő, nehezebb gyakorlatot végeztetni, ha az előzőt teljes biz-

tonsággal kivitelezni tudja a gyermek. A másik fontos követelmény a többszöri helyes bemutatás a fejlesztő személy részéről, ugyanakkor a pontos megfigyelés és lemásolás a gyermekek részéről.

Nagy mozgások

Ide tartoznak az alapmozgások (járás, futás, ugrás, csúszás, kúszás, mászás, dobás). A mozgásformák nem vezíthetnek fontosságukból, hiszen az adott mozgássor egyszerre több funkciót is fejleszt. A fokozatosság elvét betartva, és a folyamatos ismétlések eredményeként a mozdulatok vagy mozgássorok egyre pontosabbá válnak, tovább finomodnak, részleteiben pedig specializálódnak (pl.: a szökdelésből ugrás lesz).

A gyakorlati munka során fejlesztési sorrend csak abból a nézőpontból alakítható ki, hogy mely terület, funkció fejlesztésével kapcsoljuk össze a tevékenységet, hiszen valamennyi mozgásforma nehézségi foka változtatható, még a legegyszerűbb is bonyolítható. A mozgásos gyakorlatokat mondókákkal, rövid versekkel érdekesebbé lehet tenni, ami jó hatással van a ritmusérzék fejlődésére.

Finommozgások

A mozgások e csoportjába azon mozdulatok, tevékenységek tartoznak, melyek kivitelezéséhez a kézre van szükség. Úgy is szoktuk említeni, hogy „kézügyesség”. A gyermekek iskolába kerülése előtti időszakban szintén nagyfokú figyelmet kell fordítani a finommotorika fejlesztésére. Fontos, hogy az írástanulás folyamata minél kevesebb nehézségekbe ütközzön, ugyanakkor a kézügyességre a többi tantárgy ismereteinek elsajátításánál is igen nagy szükség van.

Az aprólékos mozgások kivitelezése kisebb izomcsoportok, izomrészecskék elkülönített szabályozását, rugalmas izomműködését igényli. Minél jobban képesek erre az irányításra a gyermekek, annál inkább összerendezettebbek, koordináltabbak lesznek mozdulataik, egyre nehezebb és bonyolultabb tevékenységek elvégzését teszi lehetővé számukra.

A finommozgások fejlesztésének alapja a kéz és az ujjak izomzatának erősítése és lazítása, az ujjmozgások tökéletesítése, a kéz mozgékonyságának fejlesztése. A gyakorlati munkához számos tevékenység tartozik.

Ezek a következők: ujjgyakorlatok játékos mozdulatokkal, rövid ritmusos mondókákkal, versekkel kísérve. Színezés, rajzolás, vonalvezetési gyakorlatok, ragasztás, nyírás, gyurmázás, festés, varrás, ujjbáb készítés. A kéz ügyességének fejlesztése során is ügyelni kell a fokozatosságra. Soha nem szabad a munkát a feltárt hiányosság gyakoroltatásával kezdeni.

Mindig egy alacsonyabb szintű tevékenység begyakoroltatása alapozza meg a következő nehezebb funkció fejlesztését, fejlődését. Fontos, hogy megtaláljuk azt a területet, ahol a feladatvégzés szinte tökéletes, ezáltal biztos alap a kiinduláshoz, ugyanakkor már a tréning kezdetén sikerélményhez jut a gyermek. Például: nagyméretű golyók fűzése merev pálcára, majd fonálra – fokozatosan csökkenő nagyságú lyukakkal fűzés vékony fonálra, zsinórra – apró gyöngyök fűzése damilra, cérnára.

Egyensúlyérzék

A helyzet-helyváltogatás, mozdulat, mozdulatsor, egyszóval mindenféle mozgás esetében jelen van az egyensúlyozás. Ahhoz, hogy a motoros tevékenységeket kivitelezni tudjuk, nélkülözhetetlen az egyensúlyérzék bizonyos

fejlettségi foka. A fejlesztő tréning folyamán – mint valamennyi képesség esetében – szintén figyelni kell a fokozatosság elvének betartására.

Ennek megfelelően a nagyobb alátámasztási felületen végzendő feladatoktól kell haladni a kisebb felületeken végzendő gyakorlatok felé. Természetesen a nehézségi fokozatokat is figyelembe kell venni, például csúszások lejtőn (padon): egész testfelületen (hason, háton) – a test oldalán sarokülésben (előre, háttal) – térdelőtámaszban (előre, háttal); nehezíthető a feladat, ha párosan végzik a gyermekek a gyakorlatokat.

3.7.4 A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrációját segítő tevékenységek

Hátrányos helyzetű az a tanuló, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt folyósítanak. Ezen belül **halmozottan hátrányos helyzetű** az a gyerek, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen, illetve akit tartós nevelésbe vettek. Az eredményes fejlesztéshez ismernünk kell azokat a károsan ható tényezőket, amelyek hozzájárulnak a hátrányos helyzet kialakításához.

Ilyenek:

- a családi mikrokörnyezet (gazdasági, kulturális, szociális helyzet, nevelési módszerek),
- a családi házon kívüli környezet (lakókörnyezet, gyerekcsoportok),
- iskolai környezet (bejárás, rossz tanár-diák viszony, közösségek).

Célunk:

- Segíteni azon tanulók beilleszkedését az iskolai környezetbe, ismeretelsajátítását és egyéni ütemű fejlődését, akik szociális körülményeiket tekintve hátrányos helyzetűek.
- Az esélyteremtés megvalósítása érdekében a pozitív diszkrimináció elvének érvényesítése.

Feladat:

- Tájékozódás a hátrányos helyzetű tanulók számáról, a hátrány meghatározása.
- A tevékenységi formák megtervezése, ütemezése.
- A tevékenységi formák megvalósítása.
- Eredmények számbavétele.

Pedagógiai tevékenységek:

- képesség-kibontakoztató felkészítés és integrációs felkészítés, mely a pedagógiai program mellékletét képező „Intézményi integrációs program” alapján folyik;
- szoros kapcsolat a helyi óvodai intézményekkel, nevelési tanácsadóval, és gyermekjóléti szolgálattal,
- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;

- felzárkóztató órák, fejlesztő foglalkozások;
- egyéni foglalkozások;
- a tanulók háromhavonkénti fejlesztő értékelése a szülőkkel közösen;
- nevelők és a tanulók személyes kapcsolatai;
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- a középiskolai továbbtanulás irányítása, segítése;
- iskolai sportkör, szakkörök;
- a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok);
- szabadidős foglalkozások (pl. színház- és múzeumlátogatások);
- a tanulók szociális helyzetének javítása (segély, természetbeni támogatás);
- a szülőkkel való együttműködés;
- családlátogatások;
- szülők és a családok nevelési gondjainak segítése;
- szülők tájékoztatása a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról.

3.7.5 A tehetség, a képességek kibontakoztatását az alábbi tevékenységek segítik:

„Tehetségen azt a velünk született adottságokra épülő, majd a gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakozott képességet értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos vagy több területén az átlagosat messze túlhaladó teljesítményeket tud létrehozni.” (Harsányi 1988). Kiegészítve ezt Feldhusen (1985) meghatározásával, mely szerint „gyermek és serdülőkorban a tehetség olyan pszichológiai és testi adottságokat jelent, melyek lehetővé teszik a tanulóévekben a kiemelkedő ismeretelsajátítást és teljesítményt, felnőtt korban pedig a magas szintű teljesítményt, alkotást.”

A tehetség összetevőit és az ezzel kapcsolatos feltételeket, feladatokat a következők alapján határoztuk meg.

- Képességek
- Kreativitás
- Feladatalkötelezettség

Első lépés a tehetségek kiválasztása, azonosítása

Módszerei:

1. osztályban:

- előzetes vélemény az óvónőktől
- megfigyelés tanórán és tanórán kívül
- beszélgetés a szülőkkel, kikérdezés
- felmérések, versenyek eredményeinek a vezetése

2-8. osztályban:

- beszélgetés az osztályban tanító nevelőkkel, szülőkkel, osztálytársakkal, tanórán kívüli foglalkozások vezetőivel,
- tanári megfigyelés: tanórai, közösségi, szabadidős, szüneti megnyilvánulások
- iskolai teljesítménytesztek eredményei
- korábbi teljesítmények (osztályzatok is)
- kreativitástesztek eredményei
- tulajdonságlisták
- felmérések, versenyek, vetélkedők eredményei

Pedagógusok által használható: Renzulli skála, Tulajdonságlista értékelő lap (Tóth,1998.)

1. Képességek (adottságok), amelyek a korai években egymástól nem különülnek el teljesen, sőt gyakran együtt jelennek meg.

- Intellektuális képességek
- Logikus gondolkodás, következtetés, figyelem, emlékezet, absztrakció Különösen fontosak a természet-tudományok, matematika, nyelvek területén
- Művészi képességek: Ezek jól felismerhetők (pl. rajz, zenei), később fejlődnek ki pl. írói, rendezői stb., de ezt gyermekkorban pl. az élénk fantázia is jelezheti.
- Pszichomotoros képességek: a testi ügyesség, kézügyesség, sport, tánc területén
- Szociális tehetség: a társas viszonyokban való jó eligazodás, hatékony cselekvés, kommunikációs, empátiás készség, vezetői, szervezői tulajdonságok

2. Kreativitás, az intelligencia kiegészítője, kereső emberek, akik képesek a megszokottól eltérően látni

Jellemzői: az eredetiség (egyedi, ritka, nem szokásos megoldások keresése), a fluencia (a könnyedség, a gyakoriság, amivel a különböző ötletek, gondolatok előtörnek) és a flexibilitás (a szellemi rugalmasság, az ismeretek más összefüggésben történő felhasználása)

3. Feladatalkötelezettség

- Kíváncsiság, érdeklődés, ez a semmivel nem pótolható motivációs tényező
- Szorgalom, kitartás – csak ez biztosíthatja, hogy a gyerek az őt érdeklő dolgokat alaposan elsajátítsa
- Becsvágy, teljesítménymotiváció: az a belső erő, amely a gyerekeket a kiválóság felé hajtja

Mindezeket figyelembe véve igyekszünk minél változatosabb színtereket teremteni, minél szélesebb tevékenységrendszert felvonultatni, hogy lehetőleg mindenki találja meg a számára legmegfelelőbb tevékenységformát.

A tehetségfejlesztés színterei intézményünkben

Az intellektuális képességek fejlesztése

- Emelt szintű nyelvoktatás
- Magyar – angol két tanítási nyelvű képzés

-
- Matematika, anyanyelvi, nyelvi (angol, német), természettudományi szakkörök
 - Könyvtári foglalkozás, kutatómunka
 - Múzeumok kiállítások, tárlatok látogatása
 - Gazdasági ismeretek bevezetése
 - Versenyek, vetélkedők rendszere: versmondó, versíró, helyesírás, történelem, prózamondó, szaktárgyi és műveltségi

Művészi képességek és pszichomotoros képességek, kreativitás:

- Alapfokú művészetoktatás tanszakainak működtetése
- Agyagozás, batikolás, nemezélés, fonás-szövés, gyöngyfűzés, origami, rajz, varró, gyöngyfűző szakkör vagy játszóház formában
- Versenyek, vetélkedők rendszere
- Kulturális bemutatók, fellépések
- Az énekkar, ének tehetségműhely munkájában való részvétel
- Tömegsport keretein belül: labdarúgás, kosárlabda, játékos sport, atlétika, sakk

Szociális tehetség, feladatalkötelezettség fejlesztésére lehetőség van:

- A diákönkormányzat keretein belül
- Versenyek, vetélkedők szervezésében való aktív részvétel

Rövid távú feladatok:

- Tehetségek kiválasztásának, azonosításának módszereinek megismerése és alkalmazása a pedagógusok körében
- Szakirodalom összeállítása
- Tehetségfejlesztő programok megismerése
- Értelmi képességek fejlesztése és az önálló tanulás
- Tanulói teljesítmények értékelése

Hosszú távú feladatok:

- Gazdagítás, dúsítás, differenciálás a fejlesztésben
- Egyéni tanulási stratégiák, stílusok (individualizált oktatási tervek kidolgozása és megvalósítása)
- Tehetségfejlesztő programok tervezése
- Tantárgyakon belüli stratégiák tervezése (természettudomány, matematika, nyelv és irodalom)
- A reális énkép, attitűdök, életcélok kialakításának segítése
- A lehetőségek, helyzetek felismerésének és ezekkel élni tudás képességének kialakítása
- A változtatni tudás készségének gyakorlása

Teljesítmények, eredmények mérése (fejlődés mérése):

- házi versenyeken osztályban, iskolában (fejlesztési területenként)
- városi, területi, megyei és országos versenyeken
- önálló alkotások, gyűjtemények létrehozása
- pályázatokon elért sikerek
- kiállításokra juttatás (képzőművészeti téren)
- bemutatók
- tanári és szülői visszajelzések útján

Kiemelt feladatunk:

- **A hálózatépítés** mint a tehetség fontos eleme (Kellő kapcsolatrendszer nélkül és annak használata nélkül a mai világunkban a tehetség soha nem fogja megkapni a kellő segítséget, és nem is ismerik el, a tehetségből tehát nem lesz siker.)

- **Az esélyegyenlőség biztosítása a tehetséggondozásban**

- **Az alulteljesítő tehetséges tanulók segítése**

- **A hátrányos helyzetű tehetséges gyerekek és a velük foglalkozó pedagógusok segítése**

- **Mentorhálózat kiépítése a tehetséges tanulók segítésére**

- **Pedagógus-továbbképzések szervezése a témában**

- **A jó tehetségsegítő gyakorlatok megismerésének és terjesztésének segítése**

- **A tehetséges tanulók nyomon követésének kidolgozása**

A hálózat létrehozásának célja: (a városi és a kistérségi református oktatási-nevelési intézmények, ill. tehetséggondozással foglalkozó civil szervezetek, Tehetségpontok) hálózati programban működve elősegíteni a városban és a kistérségben a tehetséggondozás, a tehetségkutatás és fejlesztés szakmai megalapozottságának fenntartását, az esélyteremtés lehetőségeinek bővítését.

A hálózat feladata: tehetségazonosítás, tehetséggondozás, tehetségfejlesztés, tehetségmentés, tanácsadás, koordináció, monitoring

A hálózati programot megvalósítók köre: a városi és kistérségi református oktatási-nevelési intézmények, Tehetségpontok, munkaközösségek, civil szervezetek

Az esélyegyenlőség a tehetséggondozásban azt jelenti, hogy

- mindenki számára elérhető;
- felhívjuk a figyelmet az egyéni tehetségfejlesztés fontosságára;
- folyamatosan figyelünk arra, hogy a folyamat közben senki ne essen ki;
- segítjük a hátrányos szociokulturális környezetben élő gyerekek szüleit abban, hogy megértsék a tanulás, tudás fontosságát, ebben támogassák gyermekeiket

Mivel a tehetség komplex viselkedésegység, kiemelten fontosnak tartjuk a személyiségfejlesztést.

A gyerekeket feladatvégzés közben figyeljük, számos lehetőséget biztosítva számukra, hogy kipróbálhassák magukat, bizonyíthassák tehetségüket. A tehetséggondozás tartjuk a legmegfelelőbb azonosításnak.

A hálózat létrehozásának célja: (a városi és a kistérségi református oktatási-nevelési intézmények, ill. tehetséggondozással foglalkozó civil szervezetek, Tehetségpontok) hálózati programban működve elősegíteni a városban és a kistérségben a tehetséggondozás, a tehetségkutatás és fejlesztés szakmai megalapozottságának fenntartását, az esélyteremtés lehetőségeinek bővítését.

A hálózat feladata: tehetségazonosítás, tehetséggondozás, tehetségfejlesztés, tehetségmentés, tanácsadás, koordináció, monitoring

A hálózati programot megvalósítók köre: a városi és kistérségi református oktatási-nevelési intézmények, Tehetségpontok, munkaközösségek, civil szervezetek

Az esélyegyenlőség a tehetséggondozásban azt jelenti, hogy

- mindenki számára elérhető;
- felhívjuk a figyelmet az egyéni tehetségfejlesztés fontosságára;
- folyamatosan figyelünk arra, hogy a folyamat közben senki ne essen ki;
- segítjük a hátrányos szociokulturális környezetben élő gyerekek szüleit abban, hogy megértsék a tanulás, tudás fontosságát, ebben támogassák gyermekeiket
- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- a tehetséggondozó, fejlesztő foglalkozások;
- egyéni foglalkozások;
- képesség-kibontakoztató felkészítés és integrációs felkészítés;
- iskolai és iskolán kívüli versenyek, vetélkedők, bemutatók (szaktárgyi, sport, kulturális stb.);
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- a középiskolai továbbtanulás irányítása, segítése;
- iskolai sportkör, szakkörök;
- a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok);
- szabadidős foglalkozások (pl. színház- és múzeumlátogatások).

Tárgyi feltételek:

- Iskolai könyvtár, digitális tananyaggyűjtemény
- Számítógép, mint fejlesztő eszköz
- Videó, zenei anyag
- Variálható tanterem berendezés a csoportfoglalkozáshoz
- Megfelelő tankönyvek és szakmai könyvek (egyszerű alapfeladatokkal, többszintű nehézségi fokkal, szorgalmi és választható feladatokkal)

Személyi feltétel:

- Hatékony tanuló megismerési technikák alkalmazásában jártas pedagógus

- A tanár nevelési stílusa együttműködő, koordináló
- Megfelelő tudással bíró pedagógus, akinek van igénye és képes az önművelésre, önképzésre. Készség szinten használja az IKT eszközöket, web alapú tanulásirányításra képes.
- Jó kapcsolat a családdal.
- A differenciált tanulászervezéshez szükséges képzettséggel rendelkezik

3.7.6 Gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

Az ifjúságvédelmi munka területén elsődleges feladat a megelőzés, mely egyaránt dolga a szülőnek, védőnőnek, iskolapszichológusnak és pedagógusnak. A tevékenység irányítója az ifjúságvédelmi felelős, a munkáért felelős személy az igazgató. Feladatunk a beilleszkedési zavarokkal, tanulási nehézségekkel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermekek problémáinak feltárása, jellemzés készítése, a pedagógus és a szülő bevonásával.

Feladatok:

- Tájékozódás a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók számáról.
- A tanuló életkörülményeinek, szociális helyzetének feltérképezése, figyelemmel kísérése.
- Kapcsolattartás a szülőkkel, osztályfőnökökkel, belső jelzőrendszer működtetése.
- Az iskolalelkész együttműködik az osztályfőnökökkel és az ifjúságvédelmi felelőssel a problémák megoldásában.
- A tanulók és a szülők tájékoztatása azokról a lehetőségekről, személyekről, intézményekről, amelyekhez a megjelölt időpontban problémáik megoldása érdekében fordulhatnak.
- Halmozottan hátrányos, hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű tanulók integrációjának segítése, érzékenyítés, elfogadtatás.
- A kialakult problémák kezelése.
- A szükséges intézkedések megtétele, mely a veszélyeztetettséget vagy hátrányos helyzetet előidéző okok megszüntetésére irányul. (Szükség esetén hatósági védő-óvó intézkedések.)
- A szülők tájékoztatása a szociálisan igénybe vehető támogatásokról, az igénylés lehetőségeiről.
- A gyermek és ifjúságvédelem beépítése az iskola egészségnevelési, drog- és bűnmegelőzési programjába.

3.8 Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partneri kapcsolattartásának formái

3.8.1. Az iskola közösségeinek együttműködése

Az igazgatóság és a nevelőtestület együttműködése

A nevelőtestület különböző közösségeinek együttműködése az igazgató segítségével a megbízott pedagógus vezetők, illetve a választott képviselők útján valósul meg.

1. Az együttműködés fórumai:
 - az igazgatótanács ülései,
 - az iskolavezetés ülései,
 - a különböző értekezletek,
 - megbeszélések stb.
2. Ezen fórumok időpontját az iskola éves munkaterve határozza meg.
3. Az iskolavezetés az aktuális feladatokról a tanári szobában elhelyezett hirdetőtáblán, valamint az e-naplón keresztül írásban értesíti a nevelőket.
4. Az iskolavezetés tagjai kötelesek:
 - üléseik után tájékoztatni az irányításuk alá tartozó pedagógusokat az ülés döntéseiről, határozatairól,
 - az irányításuk alá tartozó pedagógusok kérdéseit, véleményét, javaslatait közvetíteni az igazgatótanács, vagy fenntartó felé.
5. A nevelők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg vagy munkaközöségi vezetőjük, illetve választott képviselőik útján jelezhetik az igazgatónak, az iskolavezetésnek, az igazgatótanácsnak, vagy a fenntartónak.

A szakmai munkaközösségek együttműködése

1. Az iskolában tevékenykedő szakmai munkaközösségek folyamatos együttműködéséért és kapcsolattartásáért a szakmai munkaközösségek vezetői felelősek.
2. A szakmai munkaközösségek vezetői a munkaközösség éves munkatervének összeállítása előtt közös megbeszélésen egyeztetik az adott tanévre tervezett feladataikat különös tekintettel a szakmai munka alábbi területeire:
 - a munkaközösségen belül tervezett ellenőrzések és értékelések,
 - iskolán belül szervezett bemutató órák, továbbképzések,
 - iskolán kívüli továbbképzések,
 - a tanulók számára szervezett pályázatok tanulmányi, kulturális és sportversenyek.

3. A szakmai munkaközösségek vezetői az iskolavezetőség (az igazgatói tanács) ülésein rendszeresen tájékoztatják egymást a munkaközösségek tevékenységéről, aktuális feladatairól, a munkaközösségeken belüli ellenőrzések, értékelések eredményeiről.

A nevelők és a tanulók kapcsolattartása és együttműködése

1. A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkaterről, illetve az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják:
 - az iskola igazgatója legalább évente egyszer a diákközgyűlésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén,
 - a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és a diákönkormányzat faliújságján keresztül,
 - az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon.
2. A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve a tájékoztató füzetben és e-naplón keresztül írásban) tájékoztatják.
3. A tanulók a jogszabályokban, valamint az iskola belső szabályzataiban biztosított jogaiknak az érvényesítése érdekében – szóban vagy írásban, közvetlenül vagy választott képviselőik, tisztségviselőik útján – az iskola igazgatóságához, az osztályfőnökökhöz, az iskola nevelőihez, a diákönkormányzathoz fordulhatnak.
4. A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik nevelőkkel, a nevelőtestülettel, és az iskola vezetőségével.

3.8.2. A tanulónak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

1. A tanulók érdekeinek képviseletére az iskolában diákönkormányzat működik.
2. A diákönkormányzat feladata, hogy tagjainak érdekeit képviselje, az érintett tanulók érdekében eljárjon.
3. A diákönkormányzat a tanulói érdekképviseleten túl részt vesz az iskolai élet – tanórán kívüli – alábbi területeinek tervezésében, szervezésében és lebonyolításában:
 - a tanulmányi munka (versenyek, vetélkedők, pályázatok stb.);
 - tanulói ügyelet, iskolai felelősi rendszer;
 - sportélet;
 - túrák, kirándulások szervezése;
 - kulturális, szabadidős programok szervezése;
 - a tanulók tájékoztatása (iskolarádió, iskolai honlap).

4. Ezekben a kérdésekben
 - az osztályközösség véleményét az osztály éves munkatervének összeállítása után az osztályfőnököknek ki kell kérniük;
 - a diákönkormányzat iskolai vezetőségének véleményét az iskola éves munkatervének összeállítása után az igazgatónak ki kell kérnie.
5. Ezekben a kérdésekben a tanév folyamán az osztályközösségek, illetve a diákönkormányzat iskolai vezetősége javaslatokkal élhet az osztályfőnökök, a nevelőtestület és az igazgató felé.
6. A magasabb jogszabályok alapján a diákönkormányzat véleményét ki kell kérni:
 - az iskola szervezeti és működési szabályzatának jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
 - a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
 - az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
 - a házirend elfogadása előtt.
7. A diákönkormányzatot az iskola vezetésével, a nevelőtestülettel, illetve más külső szervezetekkel való kapcsolattartásban (a tanulók véleményének továbbításában) a diákönkormányzat iskolai vezetőségének diákvezetője (elnöke) vagy a diákönkormányzatot segítő nagykorú személy képviseli.
8. Az iskolában az iskolavezetés az iskolai élet egészére kiterjedő döntés előkészítő, véleményező és javaslattevő jogkörrel rendelkezik.

3.8.3. A nevelők és a szülők kapcsolattartása és együttműködése

A szülő joga és kötelessége a pedagógiai program megismerése, annak véleményezése.

A szülők joga és feladata, hogy Isten és az emberek tiszteletével olyan családi légkört teremtsenek, amely elősegíti a gyermekek minden irányú nevelését az egyéni és közösségi élet számára. Ezért őket tekintjük az első és legfontosabb nevelőnek. Az iskolának elő kell segítenie, hogy a családban megkezdett vallásos és erkölcsi nevelés folytatódjék, illetve ha ez nincs, akkor segítenie kell a szülőket, hogy közeledjenek a református keresztyén hitelvekhez és erkölcsiséghez.

1. A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója és az osztályfőnökök tájékoztatják:
 - az iskola igazgatója legalább félévente egyszer a szülői szervezet iskolai vezetőségének ülésén vagy az iskolai szintű szülői értekezleten,
 - az osztályfőnökök folyamatosan az osztályok szülői értekezletein.
2. A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:
 - a) *Egyéni megbeszélések*
Feladata a szülők tájékoztatása gyermekük iskolai életéről, magaviseletéről, tanulmányi eredményeiről; segítségnyújtás a szülőknél a gyermek neveléséhez; valamint az együttes, összehangolt pedagógiai tevékenység kialakítása a szülő és a pedagógus között.

b) Szülői értekezlet

Feladata:

- a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása,
- a szülők tájékoztatása
 - az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről,
 - az országos és a helyi köznevelési-közüktatáspolitiká alakulásáról, változásairól,
 - a helyi tanterv követelményeiről,
 - az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról,
 - a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről,
 - az iskolai és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról,
 - a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola igazgatósága felé.

c) Fogadó óra

Feladata a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanulóól szóló tájékoztatás tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról, egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal. (Otthoni tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetség gondozás, továbbtanulás stb.)

d) Nyílt tanítási nap

Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről.

e) Írásbeli tájékoztató

Feladata a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy osztály szintű programokról.

3. A szülői értekezletek, a fogadó órák és a nyílt tanítási napok időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg.
4. A szülők a tanulók és a saját – a jogszabályokban, valamint az iskola belső szabályzataiban biztosított – jogaiknak az érvényesítése érdekében szóban vagy írásban, közvetlenül vagy választott képviselőik, tisztségviselőik útján az iskolavezetéshez, az adott ügyben érintett gyermek osztályfőnökéhez, az iskola nevelőihez, a diákönkormányzat képviselőjéhez fordulhat.
5. A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola vezetőségével, nevelőtestületével.

6. A szülők és más érdeklődők az iskola pedagógiai programjáról, szervezeti és működési szabályzatáról, illetve házirendjéről az iskola igazgatójától, valamint nevelőitől az iskolai munkatervben évenként meghatározott igazgatói, igazgatóhelyettesi fogadóórákon kérhetnek tájékoztatást.
7. Az iskola pedagógiai programjának, szervezeti és működési szabályzatának és házirendjének előírásai nyilvánosak, azt minden érintettnek (tanulónak, szülőnek, valamint az iskola alkalmazottainak) joga van megismernie.
8. A pedagógiai program, a szervezeti és működési szabályzat, illetve a házirend egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:
 - az iskola honlapján;
 - az iskola fenntartójánál;
 - az iskola irattárában;
 - az iskola nevelői szobájában digitálisan;
 - az iskola igazgatójánál;
 - az iskola igazgatóhelyettesénél digitálisan.

Együttműködésünk megvalósul, ha:

- megismerik, magukévá teszik és elősegítik az iskola szellemiségének megvalósulását;
- a pedagógusok megértő munkatársaivá válnak gyermekeik nevelésében;
- figyelemmel kísérik gyermekük emberi és erkölcsi fejlődését az iskolában is;
- nevelési gondjaikat a pedagógusokkal megosztva, a kettős nevelés elkerülése érdekében összehangolják az otthoni nevelést az iskolaival;
- segítik gyermekük iskolai és iskolán kívüli tanulmányi és kulturális előrehaladását az iskolai elfoglaltságukkal összhangban;
- rendszeresen eljárnak a szülői értekezletekre és fogadóórákra;
- részt vesznek a szülők közös rendezvényein,
- az iskolába való beiratkozáskor (átjelentkezésnél) a szülők a Küldetésnyilatkozat aláírásával igazolják, hogy a Pedagógiai Program és a Házirend tartalmát tudomásul veszik, magukra és gyermekükre nézve kötelező érvényűnek tekintik és elfogadják

Erkölcsei ajánlások a szülőknek

Minden iskola létét, szükségességét a mögötte álló szülők társadalma igazolja. A szülők joga és kötelessége, hogy hitüknek megfelelő iskolába járassák gyermeküket. Az iskola igazán egyházi szelleme csak akkor születhet meg, ha szülők is közösséget alkotnak.

Iskolánk a szülőktől is elvárja, hogy elfogadják intézményünk református keresztyén jellegét, és ez jelenjen meg nevelési gyakorlatukban is.

Az iskola és család együttműködését segítik a következő hagyományörző programok is.

Ezek a következők:

- tanévnyitó istentisztelet
- iskolai vers- és prózamondó versenyek,
- iskolai zsoltár- és népdaléneklő verseny,
- családi istentisztelet,
- karácsonyi, húsvéti és pünkösdi szolgálatok,
- farsangi rendezvények,
- anyák napi műsorok,
- Márton-napi tanár-szülő találkozó,
- drámahét,
- tehetségnap,
- Juniális,
- ballagási ünnepség,
- tanévzáró istentisztelet

Elvárások a szülőkkel szemben:

- kísérelje rendszeresen figyelemmel gyermeke iskolai eredményeit
- működjön közre az iskolával a közös nevelési célok megvalósításában
- tudásának, foglalkozásának megfelelően segítse az iskolát, ha lehetősége adódik

3.8.4. Az iskola vezetésének és közösségeinek külső kapcsolatai, együttműködése iskolán kívüli intézményekkel

1. Az iskolai munka megfelelő szintű irányításának érdekében az iskola igazgatóságának állandó munkakapcsolatban kell állnia a következő intézményekkel:
 - Az intézmény fenntartójával: Miskolc-Tetemvári Református Egyházközség (3525 Miskolc, Palóczy u. 21.)
 - BAZ Megyei Kormányhivatal
 - Miskolc Önkormányzat Oktatási Osztály
 - Tiszáninneni Református Egyházkerület
 - Református Pedagógiai Intézet
 - TIREK Pedagógiai Szakszolgálat
 - Felső Magyarországi Pedagógiai Műhely
 - MATEHETSZ
 - Egészségügyi intézmények? Iskolaorvos?
 - Helyi oktatási intézmények

3.9. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai

1. Iskolánkban az alábbi tanulmányok alatti vizsgákat szervezzük:
 - osztályozó vizsga,
 - pótló vizsga,
 - javító vizsga
 - különbözeti vizsga.

2. Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha
 - a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól fel volt mentve,
 - engedély alapján egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tehet eleget,
 - ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a kétszázötven tanítási órát meghaladja, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
 - ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet.
3. Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha valamely vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.
4. Javítóvizsgát tehet a tanuló, ha a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott.
5. A tanulmányok alatti vizsgákat a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet előírásaiban szereplő szabályok szerint kell megszervezni.
6. A vizsgák időpontját, helyét és követelményeit az érintett tanulók szüleivel
 - osztályozó vizsga esetén a vizsgák időpontja előtt legalább két hónappal,
 - javítóvizsga esetén a tanév végén (bizonyítványosztáskor)
 - közölni kell.
7. Az osztályozó és javítóvizsgák követelményeit az iskola helyi tantervében (a kerettantervben) szereplő követelmények alapján a nevelők szakmai munkaközösségei, illetve – amelyik tantárgynál nincs munkaközösség – a szaktanárok állapítják meg.
8. A tanulmányok alatti vizsgákon az alábbi tantárgyakból kell írásbeli, szóbeli vagy gyakorlati vizsgarészeket tenniük a tanulóknak:

TANTÁRGY	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	GYAKORLATI
	VIZSGA		
<i>ALSÓ TAGOZAT</i>			
Magyar nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Irodalom	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Idegen nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	

Matematika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Hit- és erkölcsstan		SZÓBELI	
Környezetismeret	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Ének-zene		SZÓBELI	GYAKORLATI
Vizuális kultúra			GYAKORLATI
Technika, életvitel és gyakorlat			GYAKORLATI
Testnevelés és sport			GYAKORLATI
FELSŐ TAGOZAT			
Magyar nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Irodalom	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Idegen nyelvek	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Matematika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Hit- és erkölcsstan	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Történelem	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Természetismeret	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Fizika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Kémia	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Biológia és egészségtan	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Földrajz	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Ének-zene	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	GYAKORLATI
Hon- és népismeret		SZÓBELI	
Vizuális kultúra			GYAKORLATI
Informatika	ÍRÁSBELI		GYAKORLATI
Technika, életvitel és gyakorlat			GYAKORLATI
Testnevelés és sport			GYAKORLATI

3.10. Az iskolába jelentkező tanulók felvételének és átvételének elvei

1. Iskolánk minden jelentkező tanköteles korú tanulót felvesz első osztályba, ha a szülők elfogadják az in- tézmény református-keresztény nevelési elveit és az erről szóló „**Küldetésnyilatkozatot**” aláírják.
2. Az első osztályba történő beiratkozás feltétele, hogy a gyermek az adott naptári évben a hatodik életévét augusztus 31. napjáig betöltse. Valamint a tankötelezettség kezdetéről az óvodavezető által kiállított határozattal rendelkezik.
3. Az első évfolyamba történő beiratkozáskor be kell mutatni:
 - a gyermek születési anyakönyvi kivonatát;
 - a keresztlevél fénymásolatát;
 - a szülő személyi igazolványát;
 - a gyermek lakcímkártyáját;
 - az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérését tanúsító óvodai igazolást;
 - a gyermek egészségügyi könyvét a gyermekorvos felvételi javaslatával;
 - szükség esetén a szakértői bizottság véleményét.

A felvételnél előnyben részesülnek a lelkeszi ajánlással rendelkező református vallású családok gyermekei, de beiskolázunk más felekezetűeket is.

4. A második-nyolcadik évfolyamba történő felvételnél be kell mutatni:

- a tanuló anyakönyvi kivonatát;
- a keresztlevél fénymásolatát;
- a szülő személyi igazolványát;
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt;
- az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot.

A felvételnél előnyben részesülnek a lelkeszi ajánlással rendelkező református vallású családok gyermekei, de beiskolázunk más felekezetű családok gyermekeit is.

5. Az iskola tanulók átvételéről a szülő kérésének, a tanuló előző tanulmányi eredményének, illetve maga- tartás és szorgalom érdemjegyeinek, valamint az adott évfolyamra járó tanulók létszámának figyelembe vételével az iskola igazgatója dönt.
6. Ha a tanuló előző tanév végi osztályzatának átlaga 3,5 alatt van, illetve magatartása vagy szorgalma rossz, hanyag vagy változó minőségű, az igazgató a tanuló felvételéről szóló döntése előtt kikéri az igazgatóhelyettesek és az érintett évfolyam osztályfőnökeinek véleményét.

Jókai Mór Református Magyar- Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola,

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

3525 Miskolc, Pallos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.:696

tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék

Email: jokaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu

7. Az iskolába beadott felvételi kérelmeket ***a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló rendelethez***

meghatározott sorrendben kell teljesíteni.

8. Amennyiben iskolánk – a rendeletben megadott sorrend szerint – az összes felvételi kérelmet helyhiány miatt nem tudja teljesíteni, akkor az érintett csoportba tartozók között sorsolás útján kell dönteni. A sorsolás lebonyolításának részletes szabályait a házirend tartalmazza.
9. A második-nyolcadik évfolyamba jelentkező tanulónak – az iskola helyi tantervében meghatározott követelmények alapján összeállított – szintfelmérő vizsgát kell tennie idegen nyelvből, illetve azokból a tantárgyakból, amelyeket előző iskolájában – a bizonyítvány bejegyzése alapján – nem tanult. Amennyiben a tanuló bármely tantárgyból a szintfelmérő vizsgán az előírt követelményeknek nem felel meg, a vizsgát az adott tantárgyból két hónapon belül megismételheti. Ha az ismételt vizsgán teljesítménye újból nem megfelelő, az évfolyamot köteles megismételni, illetve tanév közben az előző évfolyamra beiratkozni. Amennyiben a tanuló előző iskolájában nem vett részt hittan tantárgyból különbözeti vizsgát kell tennie. A különbözeti vizsgákra – lehetőség szerint – a szeptemberi iskolakezdésig kell felkészülnie a diáknak. Tanév közbeni átvételkor 2 hónap felkészülési időt biztosítunk.
10. A magyar-angol két tanítási nyelvű képzésre való felvételre vagy átvételre a fenti alapelvek vonatkoznak. A felvételtől vagy átvételtől az iskola igazgatója dönt.

Belépési feltételek az első évfolyamra (két tanítási nyelvű képzés esetén):

- a szülő kérelme, jelentkezési lap kitöltése;
- keresztlevel fénymásolata;
- a felvételi eljárásban (felvételi elbeszélgetés, keresztlevel bemutatása) való részvétel, a feltételeknek való megfelelés;
- szándéknyilatkozat aláírása;
- férőhely az engedélyezett osztályban

Belépési feltételek a 2-8. évfolyamra (két tanítási nyelvű képzés esetén):

- a szülő kérelme;
- keresztlevel fénymásolata;
- különbözeti vizsga célnyelven és a célnyelven tanított tantárgyból az adott évfolyam emelt szintű követelménye szerint;
- férőhely az engedélyezett osztályban

Jókai Mór Református Magyar- Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola,

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

3525 Miskolc, Pallos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.:696

tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék

Email: jokaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu

4. Helyi tanterv

4.1. Általános rész

Az elkövetkező években az általános iskolákban a nevelő-oktató munka a pedagógiai program, és két helyi tanterv szerint folyik, hiszen

- a köznevelési törvény előírása szerint az iskola a pedagógiai programját vagy annak módosítását a jóváhagyást követő tanévtől felmenő rendszerben vezetheti be,

- illetve a Nemzeti alaptanterv bevezetéséről szóló rendelet szabályozása alapján a 2012-ben kiadott NAT 2013. szeptember 1-jén az első, az ötödik és a kilencedik évfolyamon – majd ezt követően minden tanévben felmenő rendszerben – kerül bevezetésre.

Ezért 2013. szeptember 1-jétől:

- az első, az ötödik és a kilencedik évfolyamon az iskolai nevelés és oktatás a most felülvizsgált és módosított pedagógiai program és helyi tanterv szerint folyik majd;
- míg a többi évfolyamon a jelenleg is hatályos pedagógiai program és helyi tanterv szerint kell majd megszervezniük nevelő-oktató munkájukat.

Az egyes évfolyamokon a különféle tantervek szerinti oktatást a következő táblázatban foglaltuk össze:

TANÉV	ÉVFOLYAM											
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
2013-2014	2013	2007	2007	2007	2013	2007	2007	2007	2013	2007	2007	2007
2014-2015	2013	2013	2007	2007	2013	2013	2007	2007	2013	2013	2007	2007
2015-2016	2013	2013	2013	2007	2013	2013	2013	2007	2013	2013	2013	2007
2016-2017	2013	2013	2013	2013	2013	2013	2013	2013	2013	2013	2013	2013

A táblázatban használt jelölések az alábbi pedagógiai programokat, illetve tantervi változatokat jelentik:

- 2007 = a 2007-ben felülvizsgált és módosított NAT (202/2007. (VII. 31.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 243/2003. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról) alapján elfogadott – jelenleg is használt – pedagógiai program és helyi tanterv.
- 2013 = a 2012-ben felülvizsgált és módosított NAT, a köznevelési törvény, illetve a 2012-ben kiadott új kerettantervek alapján elkészített 2013 szeptemberétől érvényes pedagógiai program és helyi tanterv.

4.1.1. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

A tankönyveket a mindenkor hatályos tankönyvjegyzékről rendeljük, figyelembe véve a Református Pedagógiai Intézet által javasolt tankönyvek listáját is.

1. Iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, amelyek a hivatalos tankönyvjegyzékben szerepelnek.
2. A nyomtatott taneszközön túl néhány tantárgynál a tanulóknak egyéb eszközökre is szükségük van. Ezek a **matematika, idegen nyelv, testnevelés, a vizuális kultúra**, valamint a **technika, életvitel és gyakorlat**.
3. Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a nevelők szakmai munkaközösségei (illetve, ahol nincs munkaközösség, ott az egyes szaktanárok) határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján.
4. A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt (a megelőző tanév májusában szülői értekezleteken) tájékoztatjuk. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetéig a szülők kötelessége.
5. A taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek a következő szempontokat veszik figyelembe:
 - A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének.
 - Az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatóak.
 - A taneszközök használatában az állandóságra törekszünk: új taneszköz használatát csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen jobbító esetben vezetünk be.
6. Az iskola arra törekszik, hogy saját költségvetési keretéből, illetve más támogatásokból egyre több nyomtatott taneszközt szerezzen be az iskolai könyvtár számára. Ezeket a taneszközöket a szociálisan hátrányos helyzetű tanulók ingyenesen használhatják.

Az oktatásban alkalmazott tankönyvekkel és taneszközökkel kapcsolatos elvárásaink:

- A tananyagot a Nemzeti alaptanterv összefüggésrendszerében jelenítse meg,
- a szaktudományok eredményei az adott évfolyam(ok)on a tanulók tipikus fejlettségi szintjéhez igazodóan jelenjenek meg,
- az ismeretek elsajátítását az életkornak megfelelően differenciált didaktikai eszköztárral segítse,
- a kognitív fejlődés törvényszerűségeit vegye figyelembe,
- nyújtson segítséget a kompetenciák fejlesztéséhez,
- a tananyag feldolgozását illetően elsősorban az induktív, a heurisztikus és a kooperatív tanulásra épülő módszereket részesítsék előnyben,
- a tanulók munkáltatását biztosító taneszközök sok és sokféle feladatot tartalmazzanak.

- Legyenek bennük véleménynyilvánításra ösztönző gyakorlatok, ezek legyenek
- alkalmasak az önismeret, az empátia fejlesztésére is,
- a gyakorlatok mennyisége és nehézségi foka nyújtson lehetőséget a személyre szabott
- jártasság-, képesség- és készségfejlesztésre, a felzárkóztatásra, a tehetséggondozásra,
- tegye lehetővé a gyermekek kognitív és emocionális szükségleteinek kielégítését, aváltozatos nevelő hatások érvényesítését,
- alkalmas legyen a pedagógiai programunkban leírtak megvalósítására,
- legyen életszerű, a gyermekekhez közelálló, esztétikailag is megnyerő,
- egymásra épülő – taneszköz – család tagja legyen,
- legyen hozzá a modern elvárásoknak megfelelő elektronikus, digitális tan- és
- segédanyag,
- tartós, jól használható, áttekinthető legyen,
- esztétikus külső forma és belső tartalom jellemezze,
- megfelelő legyen egy-egy tanórai anyag terjedelme.

Taneszközök használata

Minimális programnak tekinthető, hogy valamennyi neveléssel-oktatással foglalkozó személy elsajátítsa az alapvető oktatási eszközök kezelését.

Tudjon minden nevelő egyszerű audiovizuális ismerethordozókat, diaképet, magnetofon hanganyagot, írásvetítő-transzparenszeket, képmagnófelvételeket készíteni, tudják az említett eszközöket és anyagokat eredményesen alkalmazni a nevelési-oktatási folyamatban.

Minden típusú taneszközzel szükség van a tanítás-tanulás folyamatában ahhoz, hogy a nevelés-oktatás minőségét, nagyobb hatékonyságát biztosítsuk.

Ezen eszközök csak akkor segítik a munkánkat, ha kiválasztásuk tudatospedagógiai munkával, módszertanilag megalapozott, célszerű kihasználással párosul.

4.1.2. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:

Az alapozó szakaszban történik az alapvető készségek, szokások kialakítása, képességek fejlesztése.

Az első négy évfolyamon a gyermekek sokirányú fejlesztését az osztályfőnök és az osztályban tanító pedagógusok végzik. Az ő pedagógusi, emberi jelenlétük, hatásuk a kisgyermek számára meghatározó.

Iskolánkban az alsó tagozatban ún. nagyfelmenő rendszerben folyik a tanítás.

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése történik.

- Fokozatosan átvezetjük a gyermekeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe;
- Szabályozott és kötetlen tevékenységek célszerűen kialakított rendszerével fejlesztjük a tanulók felelősségtudatát, kitartását és önállóságát;
- Mintákat adunk a követendő magatartási normák, szabályokat elsajátításához;
- A közösségekben való részvétel és együttműködés megtanulásához;
- Megerősítjük a humánus magatartásformákat, szokásokat, és a gyermek jellemét formálva elősegítjük a

személyiség érését;

- Támogatjuk az egyéni képességek kibontakozását;
- Segítjük a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatát;
- Csökkentjük azokat a hátrányokat, amelyek a gyermek szociális-kulturális környezetéből vagy a szokásostól eltérő ütemű éréséből, fejlesztési szükségleteiből fakadhatnak.

A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:

- Erősítjük a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználatot az alapvető képességek, készségek elsajátításával;
- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz;
- Megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;
- Megtanítjuk a házi feladat önálló elkészítésére;
- Megalapozzuk a reális önértékelést;
- Mintát adunk a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez;
- Felkeltjük érdeklődését idegen nyelvek és kultúrák iránt;
- Kialakítjuk a társakkal történő közös feladatmegoldás képességét;
- Betartatjuk a közösségben való normaalapú viselkedés szabályait;
- Kialakítjuk a tanulás iránti pozitív attitűdöt;
- Gyakoroltatjuk saját teljesítményének és képességeinek értékelését;
- Kiemelt figyelmet fordítunk a tehetséggondozásra;
- Felderítjük az alulteljesítés okait, igyekszünk ezeket csökkenteni vagy megszüntetni.

Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:

- A felső tagozaton a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása a célunk;
- Kiemelt figyelmet szentelünk a személyiségfejlesztésnek, figyelembe véve azt, hogy ebben az életkorban nő az iskolán kívüli személyiségformáló tényezők hatása;
- Fejlesztjük a tanulók önértékelési képességét és önismeretét;
- Tudatosítjuk az együttműködés fontosságát a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban;
- Mintát adunk az életkornak megfelelő tanulási stratégiák kialakításához: az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása révén

A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:

- Fejlesztjük a nevelési célok elérését támogató érzelmi, szociális és kognitív képességeket;
- A helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával fejlesztjük a személyiség erkölcsi arculatát; fejlesztjük az önbizalmat;
- Megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;
- Az oktatás során törekszünk az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára; a tanulók egészséges terhelésére;
- Kiemelt figyelmet fordítunk az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak

elsajátíttatására, a tanuláshoz szükséges kompetenciaterületek és képességek, akarat tulajdonságok fejlesztésére,

- A feladatokban való részvételhez fejlesztjük az elvont fogalmi és elemző gondolkodást;
- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz;
- Fejlesztjük a kreativitást;
- Előnyben részesítjük az életszerű, valóságos problémák és feladathelyzetek teremtését az önkifejezéshez, az ismeretszerzéshez, a kísérletezéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz;
- Tanulóinkat érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően felkészítjük a továbbtanulásra,
- A tanuláshoz való pozitív attitűd kialakításával megalapozzuk az életen át tartó tanulást.

A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

A tantárgyfelosztás az iskola pedagógus-erőforrásainak optimális kihasználásával készül úgy, hogy minden osztály és tanulócsoport számára biztosítsa a szakos ellátást. Ugyanakkor tantárgyfelosztásunknak biztosítania kell azt is, hogy minden pedagógus számára heti 22-26 óra tanítási órát vagy egyéb foglalkozást biztosítson. Az iskola méretéből adódóan a pedagógusok szülői-tanulói oldalról történő kiválasztására ezért általában nincs lehetőség.

Pedagógiai programunk szerint választható tantárgy iskolánkban az angol és a német nyelv az emelt szintű angol nyelv, két tanítási nyelvű képzés. A választható tantárgyak meghirdetésekor közölni kell azt is, hogy a tárgyat várhatóan melyik pedagógus fogja tanítani.

4.1.3. Mindennapos testnevelés

1. Az iskola a mindennapos testnevelést a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezi meg.
2. Ennek alapján
Az iskola minden osztályban, megszervezi a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében, amelyből a tanuló legfeljebb heti két órát az alábbi módok valamelyikével teljesíthet:
 - a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott tanórán való részvétellel,
 - kérelem alapján – sportszervezet, sportegyesület által kiállított igazolás alapján kiadott igazgatói engedéllyel – sportszervezet, sportegyesület keretei között szervezett edzéseken való sportolással.

4.1.4. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Minden tanköteles tanulónak törvényben biztosított joga, hogy a számára megfelelő oktatásban részesüljön. Intézményünkben a következő elvek szerint biztosítjuk a nevelő-oktató munka feltételeit:

- Kulcskompetenciák megalapozása, megszilárdítása;
- A tanulók tanulási nehézségeinek feltárása;
- A tanulók személyiségének megismerése, az illeszkedő pedagógiai módszerek
- alkalmazása;

- Önmagukhoz és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeinek, tehetségjegyeinek feltárása;
- Adaptív tanulásszervezési eljárások alkalmazása;
- Egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása.

A tanulók tanulmányi munkájának, magatartásának és szorgalmának ellenőrzése és értékelése

4.1.5. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

1. Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését.
2. Az előírt követelmények teljesítését a nevelők az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzik. Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.
3. A magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, környezetismeret tantárgyakból az első-negyedik évfolyamon a tanév végén a tanulók a követelmények teljesítéséről átfogó írásbeli dolgozatban is tanúbizonyítást tesznek.
4. A nevelők a tanulók munkáját egy-egy témakörön belül szóban és írásban is ellenőrizhetik; Az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és fő követelményeit átfogó témazáró dolgozatot írnak.
5. A tantárgyak félévenkénti jegyek száma függ a tantárgy heti óraszámától, melyeknek számát az SZMSZ határozza meg.
6. A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez; emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott – fejlődött-e vagy hanyatlott – az előző értékeléshez képest.
7. A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon a különböző tantárgyak esetében a következők szerint történik:
 - Az első évfolyamon, valamint a második évfolyam első félévében minden tantárgy esetében csak szöveges értékelést alkalmazunk.
 - A második évfolyamon a második félévben, valamint a harmadik-nyolcadik évfolyamon a tanulók teljesítményét, előmenetelét év közben minden tantárgyból érdemjegyekkel minősítjük.
 - Az első évfolyamon félévkor és év végén, valamint a második évfolyamon félévkor a tanulók teljesítményét, előmenetelét szöveges minősítéssel értékeljük. A szöveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:
 - KIVÁLÓAN TELJESÍTETT
 - JÓL TELJESÍTETT
 - MEGFELELŐEN TELJESÍTETT
 - FELZÁRKOZTATÁSRA SZORUL

- A második évfolyamon év végén, valamint a harmadik-nyolcadik évfolyamon félévkor és év végén a tanulók teljesítményét, előmenetelét osztályzattal minősítjük.
8. A második évfolyamon év végén, valamint a harmadik-nyolcadik évfolyamon félévkor és év végén a tanuló osztályzatát az adott félév során szerzett érdemjegyek, illetve a tanuló év közbeni tanulmányi munkája alapján kell meghatározni.
 9. Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők: **jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)**.
 10. A tanulók munkájának, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében minden tantárgyból egy-egy témakörön belül minden tanulónak legalább két érdemjegyet kell szereznie. Ha a témakör tanítása hosszabb időt vesz igénybe, minden tanuló munkáját havonta legalább egy érdemjeggyel kell értékelni.
 11. A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti az értesítő könyvön keresztül. Az értesítő könyv bejegyzéseit az osztályfőnök havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja.
 12. A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztheinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanító nevelők:

<u>Teljesítmény</u>	<u>Érdemjegy</u>
0-30 %:	elégtelen (1)
31-54 %:	elégséges (2)
55-74 %:	közepes (3)
75-90 %:	jó (4)
91-100 %:	jeles (5)

13. A tanulók magatartásának értékelésénél és minősítésénél az első-nyolcadik évfolyamon a **példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2)** érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk.
14. A tanulók magatartását az első évfolyamon a félév és a tanítási év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti és ezt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyzi.

A második-nyolcadik évfolyamon a tanuló magatartását az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli.

A magatartás félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök javaslata alapján a nevelőtestület állapítja meg.

A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

15. Iskolánkban a **magatartás** értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

- a) **Példás (5)** az a tanuló, aki:
- a házirendet betartja;
 - a tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik;
 - kötelességtudó, feladatait teljesíti;
 - önként vállal feladatokat és azokat teljesíti;
 - tisztelettel tudó;
 - társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik;
 - az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz;
 - óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet;
 - nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása;
- b) **Jó (4)** az a tanuló, aki:
- a házirendet betartja;
 - tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik;
 - feladatait a tőle elvárható módon teljesíti;
 - feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti;
 - az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt;
 - legfeljebb egy szaktanári figyelmeztetése van.
- c) **Változó (3)** az a tanuló, aki.
- az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be;
 - a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik;
 - feladatait nem minden esetben teljesíti;
 - előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva;
 - a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik;
 - igazolatlanul mulasztott;
 - osztályfőnöki intője van
 - két vagy több szaktanári figyelmeztetése van.
- d) **Rossz (2)** az a tanuló, aki:
- a házirend előírásait sorozatosan megsérti;
 - feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti;
 - magatartása fegyelmezetlen, rendetlen;
 - társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik;
 - viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza;
 - több alkalommal igazolatlanul mulaszt;
 - több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

16. A tanulók szorgalmának értékelésénél és minősítésénél az első-nyolcadik évfolyamon a **példás (5)**, **jó (4)**, **változó (3)**, **hanyag (2)** érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk.

17. A tanulók szorgalmát az első évfolyamon a félév és a tanítási év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti, és azt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyezi.

A második-nyolcadik évfolyamon a tanuló szorgalom osztályzatát az első félév és a tanév végén az osztályfőnök javaslatára a nevelőtestület állapítja meg.

A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

18. Az iskolában a **szorgalom** értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

a) **Példás (5)** az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi;
- a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi;
- munkavégzése pontos, megbízható;
- a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz;
- taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

b) **Jó (4)** az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik;
- a tanórákon többnyire aktív;
- többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt önként nem vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti;
- taneszközei tiszták, rendezettek.

c) **Változó (3)** az a tanuló, akinek:

- tanulmányi eredménye elmarad képességeitől;
- tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti;
- felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik;
- érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja;
- önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

d) **Hanyag (2)** az a tanuló, aki:

- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében;
- az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg;
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen;
- feladatait többnyire nem végzi el;
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek;
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül;
- félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges. A tanulócsoporthoz magatartás, szorgalom,

tisztaság és tanulmányi helyzetét a diákönkormányzat rendszeresen értékeli és jutalmazza a kidolgozott alapelvek szerint; a tanári napi jegyek és az ellenőrző beírásai alapján.

19. A magántanulók félévkor és év végén vizsgát tesznek. A vizsga anyaga az adott tantárgy adott évfolyamra vonatkozó követelménye. A vizsga írásbeli és szóbeli részből áll. Az írásbelikre a dolgozatokra érvényes %-os értékek vonatkoznak. Kétes jegy esetén az írásbeli jegy a döntő. A vizsgabizottság tagjai az osztályban tanító tanárok. A kijavított írásbeli dolgozatot – lehetőség szerint – egy másik azonos szakos is ellenőrzi.
20. A szakértői bizottság véleménye alapján egyes tantárgyak érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelése és minősítése alól felmentett tanulók félévkor és év végén szöveges értékelést és minősítést kapnak.
21. A felső tagozaton az egyes modulokat külön osztályozzuk. (Tánc és drama, Hon- és népismeret, Ember és társadalomismeret modulok a 2013/2014-es tanévtől kifutó rendszerben)
22. A művészeti képzésben részt vevő tanulók mentesülnek a Tánc és dráma modul tanulása alól.
23. Az egyes tantárgyakon belül az évfolyamokra meghatározott követelmények teljességét a munkaközösségek egységes normák alapján bírálják el. Ezen túl a tanulók önmagukhoz, képességeikhez mért teljesítménye (fejlődése, visszaesése) is tükröződik az osztályzatokban.
24. Azt a tanulót, aki képességeihez mérten
 - példamutató magatartást tanúsít,
 - vagy folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el,
 - vagy az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez,
 - vagy iskolai, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken, vetélkedőkön vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt,
 - vagy bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez **az iskola jutalomban részesítheti.**
25. Az iskolai jutalmazás formái:
 - a) Az iskolában tanév közben elismerésként a következő dicsérek adhatók:
 - szaktanári dicséret,
 - osztályfőnöki dicséret,
 - igazgatói dicséret,
 - nevelőtestületi dicséret
 - b) Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén
 - szaktárgyi teljesítményért,
 - példamutató magatartásért,
 - kiemelkedő szorgalomért,
 - példamutató magatartásért és kiemelkedő szorgalomért dicséretben részesíthetők.
 - c) Az egyes tanévek végén, valamint a nyolc éven át kitűnő eredményt elért tanulók oklevelet és könyvjutalmat kapnak a tanévzáró ünnepélyen.
 - d) Az iskolai szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók osztályfőnöki dicséretben részesülnek.

- e) Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek.
- f) A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni.
- g) A kiemelkedő tantárgyi teljesítményt az év végi jegynél 5D-vel jelöljük, ami szövegesen a kitűnő szóval kerül bejegyzésre.
- h) Ha egy tanuló év végén legalább négy tárgyból kitűnőt kap, és a magatartás és szorgalom jegye is ötös, akkor nevelőtestületi dicséretben részesül.

26. A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

27. Azt a tanulót, aki

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti,
- vagy a házirend előírásait megszegi,
- vagy igazolatlanul mulaszt,
- vagy bármely módon árt az iskola jó hírnevének, büntetésben lehet részesíteni.

28. Az iskolai büntetések formái:

- szaktanári figyelmeztetés;
- osztályfőnöki figyelmeztetés;
- osztályfőnöki intés;
- osztályfőnöki megrovás;
- igazgatói figyelmeztetés;
- igazgatói intés;
- igazgatói megrovás;
- tantestületi figyelmeztetés;
- tantestületi intés;
- tantestületi megrovás.

29. Az iskolai büntetések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül, amelytől azonban indokolt esetben – a vétség súlyára való tekintettel – el lehet térni.

30. A tanuló súlyos köteleességszegése esetén a büntetési fokozatok betartásától el kell tekinteni, s a tanulót azonnal legalább az „osztályfőnöki megrovás” büntetésben kell részesíteni. Súlyos köteleességszegésnek minősülnek az alábbi esetek:

- az agresszió, a másik tanuló megverése, bántalmazása;
- az egészségre ártalmas szerek (dohány, szeszesital, drog) iskolába hozatala, fogyasztása;
- a szándékos károkozás;
- az iskola nevelői és alkalmazottai emberi méltóságának megsértése;
- ezeken túl mindazon cselekmények, melyek a büntető törvénykönyv alapján bűncselekménynek minősülnek.

31. A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

32. Ha a tanuló a kötelességeit vétkesen és súlyosan megszegi, ellene **a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény** rendelkezései alapján fegyelmi eljárás indítható. A tanuló a fegyelmi eljárás alapján, írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető.

4.1.6. Az iskolai írásbeli beszámoltatások formái, rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe, súlya

- Az írásbeli beszámoltatásnál törekedni kell, hogy a szóbeliség ne kerüljön méltánytalan hátrányba az írásbeliséggel szemben.
- Az írásbeli felelet érdemjegye a szóbeli felelettel egyenértékű, a témazáró dolgozat és esszé típusú nagydolgozat érdemjegye legalább kétszer hangsúlyosabb a tanuló értékelésekor, hiszen nagyobb egységet ölel fel, a naplóba piros színnel kerül be.
- A tanuló egy nap 2 nagydolgozatnál többet nem ír, és ezt a nevelő köteles 10 munkanapon belül kijavítani. A tanuló hiányzása esetén a felmérést és az értékelést későbbi időpontban a tanár elbírálása szerint pótolhatja.
- Az értékelés során a tanulók teljesítményéről százalékos kimutatást kell készíteni, évi 3 alkalommal, amely felkerül a dropboxba is.
- A szülő joga, hogy a fogadóórán gyermeke dolgozatait megtekinthesse.

Szóbeli feleletek

- Törekszünk arra, hogy tantárgytól függően szóbeli felelet is legyen legalább havonta egyszer.

4.1.7. Alapelveink és szempontjaink az értékelés során

Alapelveink az értékelés során:

- A gyermek iránti tiszteletet az értékelés során is meg kell adni;
- Ennek a tiszteletnek a megnyilvánulása, hogy figyelembe vesszük a tanulók adott életkorhoz kapcsolódó - vélhető és tipikus valamint - egyéni sajátosságait, speciális igényeit;
- Az értékelés során törekszünk a pozitív hangvételő, nevelő jellegű, lehetőség szerint bátorító, biztató és fejlődést segítő megfogalmazásra és értékelésre, melynek **célja**, hogy a tanuló az adott területen, témakörön belül fejlődjön;
- Az értékelés során objektivitásra törekszünk.

A tanév elején az egyes tantárgyak követelményeit a tanulók tudomására kell hoznunk.

Az egyes tantárgyak egységes iskolai követelményrendszerét minden tanár köteles betartani.

A szaktanár minden tanév első óráján köteles ismertetni saját értékelési rendszerét, a hiányzások, mulasztások következményeit, a pótlási és javítási lehetőségeket.

Értékelési szempontok:

- A pedagógus folyamatosan végezzen az osztályában személyre irányuló értékelést,

illetve visszatérően az osztályt érintő, teljes körű értékelést is;

- Az értékelés döntően személyre szóló, fejlesztő legyen, vagyis a tanuló aktuális teljesítményét saját korábbi teljesítményéhez is viszonyítsa;
- A tanár változatosan, árnyaltan értékelje a tanulók munkáját. A tanári értékelés formáját tekintve lehet verbális vagy nonverbális, ill. szóbeli vagy írásbeli visszajelzés (ez utóbbiak egy szótól a szövegig terjednek);
- Az értékelés legyen konkrét, objektív, könnyen és jól dokumentálható;
- A tanuló minden szóbeli és írásbeli produktumát értékeljük, lehet néhány szavas vagy mondatos;
- Alkalmazzuk az önellenőrzést, önértékelést, ítéletalkotást, vitát, fordítsunk gondot ezek fejlesztésére;
- Fontos, hogy a tanulók az ellenőrző, értékelő feladatok elvégzése után maguk is pontosabb képet alkothassanak saját és társaik képességeiről, felismerjék hiányosságait, érezzék szükségét a hiányok pótlásának, a hibák kijavításának;
- A tanulók munkájának megítélésében hangsúlyos szerepet kapjon a szóbeli és az írásbeli kommunikációs készség: az írás, a helyesírás, az olvasás, a szóbeli és az írásbeli szövegalkotás értékelése;
- A reális és ösztönző értékelés alapja a tanulók tudásának, teljesítményének alapos ismerete. E tekintetben nagy jelentősége van a folyamatos megfigyelésnek, adatgyűjtésnek, az adatok rendszerezésének, reflektálásának;
- Formáló-segítő értékelésre van szükség, vagyis megerősíteni, visszaigazolni, amit a tanuló már tud, amit sikeresen old meg, egyúttal útmutatást adni arra nézve: hogyan emelhetné tudását, teljesítményét még magasabb szintre.

A tanulók mérése

a) Előmérés – PREFER mérés

Az angol két tanítási nyelvű osztályba való bekerüléshez elbeszélgetés

Elsődleges célja: tájékozódás a tanulók adottságairól, képességeiről.

b) Diagnosztikus mérés

Feladata: a tanuló tudásállapotának rögzítése egy tanítási–tanulási szakasz kezdetén, tanulási hibák, hiányosságok feltárása

- Az előmérést alsó és felső tagozaton a munkaközösség döntése alapján végzik a szaktanárok
- Eszköze: általában feladatlap
- Értékelése: szaktanárok, ill. munkaközösségek megállapodása alapján, figyelembe véve a készségektől eltérő sajátosságait

c) Formáló – segítő mérés

Feladata: az aktuális tudásszint feltérképezése

- Információ a tanulónak, hogy meddig jutott el a tantárgy tanulása során
- A tanárt tájékoztatja arról, hogy milyen hatékonysággal végezte munkáját
- Fejlesztés, megerősítés, korrigálás

- A tanév során folyamatosan végezzük.
- Az alkalmazott módszerek változatosak: feladatgyűjtemény használata, tesztek, feladatlapok

d) Összegző, lezáró mérés

Feladata: egy adott tanulási szakasz lezárulásával az „elért” tudásállapot rögzítése
Vizsga magyar nyelv és irodalomból, illetve idegen nyelvből

Évfolyamos mérések:

1. évfolyam

DIFER mérés:

A DIFER-ben szereplő tesztek diagnosztikus képet nyújtanak a készségek fejlettségéről, megmutatja, hogy mely területeken szükséges a tanulót fejleszteni. A mérések alapján dönti el a pedagógus, hogy mely tanulókat kell vizsgálatra küldeni.

Neveltségi szint mérése:

A neveltségi szint értékelése megmutatja, hogy egy tanulói csoport milyen neveltségi szinten áll az első év végén; és az osztályfőnöknek, hogy milyen területeken kell kiemelten figyelni a csoport fejlődésére.

Vizsgált területek:

- Társait, nevelőit az „Áldás, békességgel!” köszönti, étkezéseit az asztali áldás
- elmondásával kezdi és fejezi be.
- Tiszteletben tartja iskolánk törvényeit, hagyományait, ünnepeit és mindenkor azokhoz méltóan viselkedik.
- Szüleit, tanárait, az iskola dolgozóit tiszteli, társait segíti, az iskola jó hírét megőrzi.
- Fegyelmezett magatartással, rendes munkával, tevékenyen részt vesz a tanítási órákon.
- Képességeinek megfelelően tanulmányi kötelezettségeinek eleget tesz.
- A tanítási órákhoz szükséges felszereléseket, taneszközöket magával hozza. Az iskola létesítményeit, felszerelését, tisztaságát megőrzi.
- Óvja saját és társai épségét, kulturáltan és udvariasan viselkedik és beszél az iskolán belül és kívül is.

2. évfolyam

Olvasás- szövegértés- hangos olvasás:

Ismeretlen szöveg néma olvasása; Szövegértést ellenőrző feladatok; Meseszereplők, helyszínek; Események időrendje; Ismeretlen kifejezések értelmezése; Hiányos mondatok kiegészítése az olvasott szöveg alapján; Képről mondatalkotás. Hangos olvasás értékelése.

3. évfolyam

Matematika:

Számok bontott alakja, valódi értéke, megközelítő helyük a számegegyenesen; Alapműveletek szóban és írásban - 2000-es számkörben. Műveletek sorrendje; Nyitott mondatok igazsághalmazának megadása; Számsorozatok szabályának megállapítása, folytatása; Számok halmazba rendezése megadott tulajdonságok alapján; Megadott törtszámok értékének jelölése rajzzal, törtszámok meghatározása rajz alapján; Téglalap és négyzet tulajdonságai; Szabványmértékegységeket tartalmazó mennyiségek át- és beváltása; Szöveges feladat.

Környezet:

Év végi felmérés. írásbeli feladatmegoldás témái: Testünk, Zöld területek élővilága, Környezetünkben történő változások, Tájékozódási alapismeretek, Hazánk megismerése.

4. évfolyam

Matematika

Számok leírása számjegyekkel, valódi értékük, helyük a számegegyenesen; Szóbeli és írásbeli műveletek helyes sorrendje; Nyitott mondatok igazsághalmazának megadása; Számsorozatok; Összefüggések felismerése táblázat elemei között, szabályjáték; Mennyiségek át- és beváltása; Kerület- és terület számítása; Szöveges feladat

Olvasás- szövegértés- hangos olvasás:

Szépirodalmi és ismeretterjesztő szöveg néma olvasása; Szövegértést ellenőrző feladatok; Hiányos mondatok kiegészítése az olvasott szöveg alapján; Lényegkiemelés; Szöveg részekre tagolása, hiányzó vázlatpontok pótlása; Szó- és kifejezés-magyarázat

Nyelvtan- helyesírás:

Mondatvégi írásjelek pótlása; Igék, névszók, szókapcsolatok kigyűjtése megadott csoportokba; Igék, igemódok; Toldalékos főnevek; Számnevek, névelők, névutók; Tulajdonnevek, -i képzős melléknevek; Összetett szavak; Szótagolás, elválasztás; Ly és j pótlása szavakban; Hibás szavak felismerése, javítása; Tollbamondás

4. évfolyam május:

Angol nyelv szintfelmérés emelt szintű nyelvtanítás csoportbeosztásához. A csoportbeosztás a mérés eredménye és az év végi jegy figyelembevételével történik.

A mérés tartalma:

- A névcsoportok kialakításának egyik feltétele a szintfelmérő teljesítése, ennek megírása
- egy időpontban történik a 4. évfolyamon, lehetőség szerint a május hónap folyamán.
- A szintfelmérő értékelése része a tanuló értékelésének, ennek 90%-os teljesítése szükséges
- ahhoz, hogy a tanuló, amennyiben más tantárgyából is jeles érdemjegye van, és szorgalma is kiemelkedő, bekerülhessen az emelt nyelvi csoportba. Csak így látjuk biztosítottak azt, hogy a tanuló a plusz órákkal és tananyaggal járó többletterhelést bírni fogja.

Követelmények:

- A tanuló az ismert nyelvi eszközökkel kifejezett kérést, utasítást értse meg, arra megfelelően reagáljon.
- A tanuló a tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket fogalmazzon meg.
- A tanuló az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott egyszerű mondatokból álló szövegben a fontos információkat találja meg, a lényegét értse.
- A tanuló az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid mondatokat írja le.

Mérési szempontok:

- 1) SZÓKINCS
- 2) SZÖVEGÉRTÉS
- 3) TANULT NYELVTANI ISMERETEK
 - kiegészítő feladatok – mennyiségek kifejezésére
 - folyamatos jelen felismerése
 - egyszerű jelenben írt mondatok javítása
 - tanult névmások használata a mondatokban
 - tanult kifejezések alkalmazása
- 4) Tollbamondás alapján írás
- 5) OLVASÁS
KIEJTÉS

ÉRTÉKELÉS:

OLVASÁS: hibátlan, kifejező - kevés hibával - akadozva sok hibával olvas

SZÖVEGÉRTÉS: kifogástalan - megfelelő - kis segítséget igényel

ÍRÁS: hibátlan - néhány hibát vét - sok hibával dolgozik

KIEJTÉS: pontos – megfelelő – megközelítő

A tanult nyelvtani ismereteket: hibátlanul alkalmazza - kevés hibával alkalmazza - sok hibával alkalmazza

5. évfolyam év vége:

Matematika tantárgyból írásbeli felmérés: az 5. év végi követelmények alapján: Műveletek racionális számokkal, törtek ábrázolása, téglalap kerülete, területe, grafikon értelmezése

6. évfolyam:

Országos kompetenciamérés: Készség és képességmérés matematikából, szövegértésből, idegen nyelvből.

7. évfolyam év vége:

Magyar nyelv és irodalom tantárgyból: Szóbeli vizsgarész: A kezdetektől a XX. századig, irodalomelméleti fogalmak, memoriter

Írásbeli: Nyelvtan: Leíró magyar nyelvtani feladatok (hangtan, szófajtan, mondattan, helyesírás)

Angol nyelv: Az eddig tanult ismeretek számonkérése témakörökre épülő szóbeli felelet alapján

Témakörök: Család, otthon, iskola; Napi teendők; Hobbik, érdeklődési kör; Étkezés, kedvenc recept, vásárlás; Közlekedés, utazás; Szórakozás - tanulási szokások

8. évfolyam év vége:

Országos kompetenciamérés matematikából, szövegértésből és idegen nyelvből.

4.1.8. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

- A tanító és a szaktanár törekszik a tananyag mennyiségétől függő, a tanulók képességeinek és életkori sajátosságainak megfelelő, lehetőség szerint érdekes, a gondolkodást segítő, elvégezhető mennyiségű házi feladat adására. **Cél**, hogy a házi feladat segítse a tananyag elmélyítését, sikerélményt nyújtson. Törekedni kell az írásbeli és szóbeli házi feladatok arányára. A napi felkészülésre fordított idő ne haladja meg – az átlagos képességű gyermeket figyelembe véve – a tantárgyankénti napi fél órát.
- Kerülni kell az 1-4 évfolyamon a hétvégére és a szünetekre, az 1-8 évfolyamon a szünetekre adott írásbeli házi feladatokat, valamint a házi feladat hiányának érdemjeggyel történő értékelését.

a) Ellenőrzésük:

- Napi, órai rendszerességgel
- Módszerei: önjavítás, frontális osztály vagy csoportmunka, szaktanári javítás, stb.

b) Füzetek, munkafüzetek ellenőrzése:

- Legalább félévente
- Minden tanár törekszik a helyesírás javítására, különös tekintettel a szakszavakra

c) A tanulói teljesítmény ellenőrzésének formái, elvei:

- Írásbeli felelet (röpdolgozat)
- Külön bejelentés nélkül, bármikor a tanév során
- Témazáró dolgozatok

- Rendszerezés, összefoglalás, bejelentés után
- Évfolyamonként és szaktárgyanként egységes témazáróknál vagy nagydolgozatnál
- A helyesírási hibák javítása, különös tekintettel a szakszavakra
- Esszé típusú nagydolgozat
- Óraszámától, tantárgytól függően évente 2 - 3 alkalommal
- Több témát felölelő
- Tartalmát a szaktanár határozza meg
- A helyesírási hibákat itt is javítjuk tantárgytól függetlenül

A tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetjük, számukra szorgalmi feladatot javasolhatunk.

Az otthoni tanulási idő (írásbeli és szóbeli feladatok elvégzésének együttes ideje) maximum 20-30 percet vehet igénybe egy tantárgyból.

A napi felkészülés otthoni (napközis, iskolaotthonos, tanulószoba) ideje nem lehet több 1–1,5 óránál.

4.1.9. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei:

Iskolánkban lehetőség szerint csoportbontásban tanítjuk

- az idegen nyelvet
- a hit- és erkölcs tantárgyok bontásában és
- az informatikát.

Célunk ezzel, hogy az ismereteket elmélyítsük, hogy több idő jusson a kommunikációs készségek fejlesztésére és a tanulók tudásának megalapozására.

4.1.10. Nemzetiségek kultúrája

Nemzetiségek szülőföldünkön

Borsod megye és Miskolc területén többféle nemzetiség él. A tanulóknak ezzel tisztában kell lenniük, ismerniük kell lakóhelyük nemzetiségeit.

Honismeret órán a tanulók helytörténeti irodalom feldolgozásával, gyűjtőmunkákkal, kutatómunkával, tárgyak beszerzésével és bemutatásával ismerhetik meg lakóhelyük nemzetiségeinek szokásait, hagyományait.

A Magyarok a történelmi és a mai Magyarország területén, a hazánkban élő nemzetiségek és etnikai kisebbségek című fejezetben megismerkednek a lakóhelyükön élő népcsoportokkal.

Az órán bemutathatják, előadhatják az általuk megismert, kutatott meséket, mondákat, népszokásokat, népdalokat és népviseleteket.

Ha van az osztályban olyan tanuló, akinek a családja a határon túlról származik (szülők, nagyszülők, dédszülők), bemutathatja családjának ottani tárgyait, népviseletét, elmesélheti hagyományait, egyházi szokásait, előadhatja népdalaikat, meséiket.

4.1.11. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

A tanulók fizikai állapotának mérésére szolgáló eszközök

NETFIT mérés alapján az 5-8. évfolyamon, alsóban iskolai szintű évfolyamonként egységes mérés.

A NETFIT jellemzői:-tudományos megalapozottság

- minősítési kritériumorientálás
- egészségközpontúság
- izületi- és gerincvédelem
- pedagógiai alkalmazhatóság
- online adatkezelő rendszer
- egységes mérőeszközök

PROFILOK: - TESTTÖMEG ÉS TÁPLÁLTSÁGI PROFIL → testtömegmérés

→ testmagasságmérés

→ testzsírtékmérés

- AEROB FITTSÉGI PROFIL → ingafutás-mérés 20 m távon

- VÁZIZOMZAT FITTSÉGI PROFIL → ütemezett hasizom felmérése

→ ütemezett fekvőtámasz mérés

→ kézi szorítóerő mérés

→ helyből távolugrás mérés

-HAJLÉKONYSÁGI PROFIL → hajlékonysági teszt

Az általános fizikai teherbíró-képesség mérési módszere

A test általános izomerejét, erő-állóképességét legpontosabban hat motorikus próba alapján értékelhetjük:

I. Aerob vagy alap-állóképesség mérése

1. Cooper –teszt (12 perc)

II. Izomerő mérése

2. Helyből távolugrás (cm) (Az alsó végtag dinamikus erejének mérése)

3. Kétkezes labdadobás hátra (m)

4. Egykezes lökés helyből (m)

5. Fekvőtámaszban karhajlítás folyamatosan (db) (Maximális időtartama: 4 perc) (A vállövi és a karizmok dinamikus erő-állóképességének mérése)

6. Hanyattfekvésből felülés folyamatosan (db) (Maximális időtartam: 4 perc) (A hasizmok erő-állóképességének mérése)

7. Hasonfekvésből törzsemelés folyamatosan (db) (Maximális időtartam: 4 perc) (A hátizmok dinamikus erő-állóképességének mérése)

Általános vizsgálati szempontok

- A felmérések megkezdése előtt a tanulóknak tisztában kell lenni a vizsgálat céljával gyakorlati hasznosságával és az elvégzendő feladatokkal.
- A vizsgálati módszert, az erre a célra elkészített mérési útmutató alapján kell elvégezni.
- Az általános fizikai teherbíró-képesség pontértékeinek meghatározása a táblázatok alapján történik.

- A kondicionális képességek mérésére alkalmazott motorikus próbák elvégzését az izomerő mérésére alkalmazott próbákkal kell kezdeni.
- A dinamikus erő mérésére alkalmazott próbáknál legalább három kísérleti lehetőséget kell biztosítani, melyből a legjobb teljesítmény alapján kell a pontértéket számolni.
- A mérések és az értékelés során el kell érni azt, hogy a tanulók megszerezzék azokat az ismereteket, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a tudatos edzéstervhez, a pillanatnyi fittségi állapot ellenőrzéséhez.

A testnevelők által elvégzendő feladatok

- Egységes minőségellenőrzés
A tanév elején és a tanév végén mérik a fizikai állapot minősítéséhez szükséges motorikus próbákban elért teljesítményt, és a mért eredmények pontértékei alapján kell az értékelést és a minősítést elvégezni.
- Egységes minőségbiztosítás
Fel kell tárnai az egészség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek terén mutató esetleges hiányokat, és törekedni kell azok mielőbbi felszámolására, illetve a „kell” szint megtartására.
- Folyamatos visszacsatolás
A tanulók aktív közreműködésével a rendszeres testedzés hatásának elemzése. A pillanatnyi fizikai állapottal való szembesülés során a fiatalok önismeretének, tárgyilagos önértékelésének, akaratának és önbecsülésének fejlesztése.
- Adatok nyilvántartása
Az egyéni adatlapok vezetése, a mért adatok kiértékelése.

4.1.12. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei

Az iskola egészségnevelési elvei

Az alábbi képességeket és készségeket:

- érzelmek alkotó kezelése,
- stresszkezelés,
- önismeret, önbecsülés megerősítése,
- célok megfogalmazása és kivitelezése,
- konfliktuskezelés,
- problémamegoldás, döntéshozás,
- kortárs csoport nyomásának kezelése,
- segítségkérés és segítségnyújtás módjának megismerése,
- elutasítási készségek fejlesztése.

Egészségfejlesztési tevékenységünk célja az egészséggel kapcsolatos egyéni és közösségi érzékenység fokozása, az egészséges életstílusok elterjesztése és olyan környezeti körülmények kialakítása, melyek elősegítik az egészség feltételeinek létrejöttét.

A mindennapos iskolai testedzés programunk célja:

- A gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a testmozgás eszközeivel,
- A szociális kompetenciák, csapatmunka, valamint a társakkal történő kreatív együttműködés fejlesztése,
- A fizikai képességek hanyatlásának megakadályozása, előidézve ezzel a szellemi teljesítmény romlását is.

Iskolánkban minden évfolyamon biztosítjuk az órarendbe illesztett heti 5 testnevelés órát.

Az egészségfejlesztő testmozgás pedagógiai szempontjai:

- Minden gyermek minden nap részt vesz a testmozgás programban,
- Minden testmozgási alkalmon megtörténik a keringési- és légző – rendszer megfelelő terhelése,
- Minden testmozgás során törekszünk a mechanikailag helyes testtartás kialakítására és fenntartására,
- Különös gondot fordítunk a gerinc- és ízületvédelem szabályainak betartására,
- Figyelünk arra, hogy minden alkalom örömet és sikerélményt jelentsen az eltérő adottságú tanulóknak is,
- A testnevelés és a sport személyiségfejlesztő hatásai érvényesülnek a teljes testmozgásprogramban,
- Igyekszünk életmód-sportokat, életminőség-sportokat, játékokat és táncokat is megtanítani.

4.1.13. Az iskola környezeti nevelési elvei

"Senki sem követhet el nagyobb hibát, mint az, aki azért nem tesz semmit, mert csak keveset tudna tenni." (Burke)

Helyzetkép, helyzetelemzés

Tárgyi feltételek a környezeti nevelés szempontjából

Az iskola épülete modern, az építészeti szabványoknak megfelelő. Az egészségügyi követelményeknek megfelelő toalett-helyiségek, étkezés előtti kézmosási lehetőségek adottak. A javításokat folyamatosan elvégzik. A szellőztetés megoldott, a természetes világitásról nagy ablakfelületek gondoskodnak, napsütésben a nagy hőség ellen a sötétítés megoldott. Az udvar a nagyvárosi létből fakadóan kicsi. Az iskola körüli zöld terület parkosított, a közvetlen környezete még átalakításra vár.

Környezeti nevelési tevékenységeink

- Szelektív hulladékgyűjtés a papír, PET-palack és hagyományos kommunális hulladék elkülönítésére;
- Jeles napok alkalmából az iskola egészét érintő akciók, tevékenységek (pl. faültetés), környezetvédelmi témák megjelenítése a faliújságon;
- Tanulmányi versenyekre való felkészítés, versenyzés

A nagyvárosi léthez kapcsolódó előnyök és hátrányok meghatározzák környezeti nevelési tevékenységünk lehetőségeit. A természettel való kapcsolat részben hosszabb-rövidebb terepprogramok szervezésével, részben a

városi parkok, kertek tanulmányozásával valósítható meg. A környezetszennyezés és a közlekedés viszonya, a sétálóutca kialakításának következményei, az épített környezet felújítási programja jó vizsgálati, elemzési, véleményalkotási lehetőséget adnak. A diákoknak lehetősége van különböző állampolgári tevékenységek gyakorlására, amikor bekapcsolódnak a döntéshozatali eljárásokba, egy – egy környezetkárosítás feltárásába.

Jövőkép

Iskolánk feladatának tekinti azt, hogy diákjaink felnőve a megfelelő ismeretekkel, készségekkel és szemlélettel rendelkezzenek, hogy ne csak saját pillanatnyi érdekeik szerint, hanem a Föld egésznek fennmaradása érdekében cselekedjenek.

A környezeti nevelés csak az iskolai oktatással egységben, attól el nem különítve értelmezhető, mivel a tanulók teljes személyiségére hat. A motiváció kialakítása, megőrzése és fejlesztése minden életkori szakaszt átívelő célunk, mely egyben biztosítja is a folyamatosságot a környezeti nevelés során. A célok meghatározásánál figyelembe vettük a pedagógusok véleményét is, kiemelt hangsúlyt adva a gyakorlatnak, mivel fontosnak tartjuk, hogy elérhető, teljesíthető **célokat** tűzzünk ki magunk elé.

Pedagógiai célok:

- Az egyetemes természetnek (a Világegyetem, a teremtett világ egészének), mint létező értéknek tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt,
- a Föld egészséges folyamatainak visszaállítása, harmóniára törekvés,
- a bioszféra és a biológiai sokféleség megőrzése,
- az általános célokra vonatkozó érték-és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása,
 - az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése,
 - rendszerszemléletre nevelés,
 - holisztikus és globális szemléletmód kialakítása,
 - a szerves kultúra megvalósítása a környezeti nevelésben,
 - fenntarthatóságra nevelés,
 - a környezetetika hatékony fejlesztése,
 - érzelmi és értelmi környezeti nevelés,
 - tapasztalatokon alapuló, kreatív környezeti nevelés,
 - tolerancia és segítő életmód kialakítása,
 - a környezettudatos magatartás és életvitel kialakulásának segítése,
 - az állampolgári – egyéb közösségi – felelősség felébresztése,
 - az életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése,
 - az egészség és a környezet összefüggéseinek felismertetése, képességének kialakítása,
 - fejlesztése,
 - problémamegoldó gondolkodás, döntésképeség fejlesztése,
 - globális összefüggések megértése iránti igény felkeltése

Célok évfolyamonként:

Első és második évfolyam:

- fejleszteni a tanuló környezete iránti megismerési vágyát, nyitottságát,
- játékos átmenettel felkészíteni a tanulási tevékenységre,

- elemi ismereteket közvetíteni a tanuló számára,
- kielégíteni a gyermek kíváncsiságát,
- érzelmi kötöttséget kialakítani a gyermekben a természettel,
- kialakítani a gyermekek igényét a szabadban történő játékokra, a pihenésre,
- az esztétikus, rendezett környezet iránti igény kialakítása

Harmadik és negyedik évfolyam:

- fejleszteni a tanuló környezete iránti megértési vágyát,
- tudatosítani a környezetből megismerhető értékeket,
- mintákat adni a természet megismeréséhez,
- kialakítani a csoportos és az egyéni megismerés képességét,
- az esztétikai nevelés részeként kialakítani a közvetlen környezet rendezettségének igényét,
- kialakítani egy természet- és embertisztelő szokásrendszert

Ötödik és hatodik évfolyam:

- képi megismerési formákkal továbbfejleszteni a természettel kialakult kötődést,
- stabilizálni a kialakult helyes viselkedési szokásokat,
- lehetőséget biztosítani gyakorlati tapasztalatok szerzésére a végzett tevékenységek során,
- megalapozni a környezettudatos érdeklődés kulcskompetenciáit,
- tovább erősíteni a környezeti tapasztalatszerzés készségét és képességét,
- kialakítani az empátia képességét a természeti jelenségekkel kapcsolatosan

Hetedik és nyolcadik évfolyam:

- elvont megismerési formákat is felhasználva továbbfejleszteni a természettel kialakult érzelmi kötődést,
- a természetes és épített környezet iránti felelős magatartás kialakításával előkészíteni a társadalomba való beilleszkedést,
- fejleszteni a tanuló önismeretét és együttműködési képességét a környezeti problémák iránt érzett felelőssége kapcsán,
- kialakítani a gyermekben az emberiség közös problémái megértésének képességét,
- a környezetkímélő életmód fontosságának megértetése a tanulókkal, a természetközelség igényének, a pozitív jövőképnél a kialakítása
- a természetközelség igényének, a pozitív jövőképnél a kialakítása

Konkrét tantárgyi célok:

Magyar nyelv és irodalom

- Ismerjék meg az irodalmi művekben megjelenő természeti és környezeti értékeket, az ember és a természet közötti harmonikus kapcsolatok kialakulását;
- Legyenek képesek irodalmi szövegek alapján problémafelvetésekre, vitára, véleményalkotásra, érvelésre, véleményalkotásra, érvelésre;
- Erősödjön esztétikai, erkölcsi érzékenységük;
- Legyenek képesek lényeges és lényegtelen információk közötti különbségtételre;
- Tudjanak hivatalos iratokat (petíciókat, kérvényeket, javaslatokat) készíteni;
- Tudatosan készüljenek a "nyelvi környezetszennyezés" elkerülésére.

Történelem

- Értsék meg és tudják, hogy hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet;
- Vonják le a tapasztalatokat ismereteikből a fenntartható társadalom megvalósítása érdekében;
- Tudják értelmezni, hogy hogyan hatottak a környezeti változások a gazdálkodásra, az életmódra, a közösségi normák alakulására;
- Ismerjék meg a helyi történelmi értékeket;
- Alakuljon ki bennük a hagyományok tisztelete;
- Legyenek képesek a globális problémákra megoldásokat keresni a természeti népek példáján keresztül;
- Értsék meg az egész világot érintő globális problémákat;
- Érezzék az egyén, az állam és a társadalom felelősségét és feladatait a problémák elhárításában, csökkentésében.

Idegen nyelv

- Váljanak érzékennyé a természet szeretetére a jól megválasztott szövegek, feldolgozásának segítségével, legyenek érzékenyek a hazai környezeti problémákra és ismerjék meg a nyelv segítségével más országok hasonló problémáit;
- Tudják más népek ilyen irányú tevékenységeit és ismerjék az idegen országok környezetvédelemmel foglalkozó szervezeteit;
- Legyenek képesek a környezetvédelmi problémákra önállóan, csoportmunkában; projekt-munkában választ keresni;
- Fejlődjön állampolgári felelősségtudatuk;
- Alakuljon ki és fejlődjön a nemzetközi felelősség a környezettel szemben.

Matematika

- Váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket matematikai módszerekkel demonstrálják;
- Legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére, tudjanak táblázatok, grafikonokat készíteni és elemezni;
- Tudják megfigyelni az őket körülvevő környezet mennyiségi és térbeli viszonyait;
- Váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására;
- Ismerjenek konkrét, a valós életből vett példákat, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni;

Fizika, kémia

- Legyenek képesek a környezeti változások megértésére, magyarázatára;
- Ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai és kémiai hatások (sugárzások, zaj, rezgés, vegyi anyagok) egészségkárosítását, tudják ezek kibocsátásának csökkentési lehetőségeit;
- Ismerjék fel a fizikai és kémiai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közötti analógiákat, valamint az élő és élettelen közötti kölcsönhatásokat;
- Tudják elemezni a környezet változásának törvényszerűségeit, s ennek tudatában

legyenek képesek megoldást keresni a globális környezeti problémákra;

- Legyenek képesek a környezeti elemek egyszerű vizsgálatára, az eredmények értelmezésére;
- MÉRJÉK FEL annak fontosságát, hogy a környezeti erőforrásokat felelősséggel szabad csak használni;
- Ismereteik birtokában váljanak tetteik következményeit látó, előregondolkodó állampolgárrá;
- Rendelkezzenek a környezetbiztonsághoz szükséges ismeretekkel;
- Törekedjenek a környezettudatos magatartás kialakítására;
- Értsék meg a különböző technológiák hatását a természeti és épített környezetre, valamint becsüeljék meg ezek gazdasági hatásait.

Biológia, földrajz

- Szerezzenek tapasztalatot, gyűjtsenek élményeket a közvetlen élő és élettelen környezetükről;
- Érzékeljék és értékeljék a környezetben lezajló változásokat, mint a természeti és társadalmi folyamatok hatásainak eredményeit;
- Ismerjék meg a globális környezeti problémákat és azok megelőzési, illetve letűségeit;
- Értsék meg, hogy a társadalom-földrajzi változások, a felgyorsult globalizáció a Föld erőforrásainak kimerüléséhez vezet;
- Alakuljon ki az igény a szülőföld cselekvő felfedezésére;
- Ismerjék és szeressék a természeti és az épített környezetet;
- Ismerjék meg az élőlények alapvető szervezeti – működési jellemzőit,
- Fedezzék fel az ok-okozati összefüggéseket, valamint a környezeti hatások miatt bekövetkező változásokat;
- Ismerjék a környezetszennyezés egészségkárosító hatásait;
- Aktív tevékenységgel legyenek képesek az egészségügyi problémák megelőzésére és mérséklésére;
- Alakuljon ki ökológiai szemléletmódjuk.

Informatika

- Váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket informatikai módszerekkel demonstrálják (számítástechnika alkalmazása);
- Legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére a különféle szoftverek segítségével;
- Fejlődjön logikus gondolkodásuk, szintetizáló és lényegkiemelő képességük;
- Legyenek képesek a számítógép segítségével megszerezhető tudás szűrésére, redukálására;
- Váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására;
- Legyenek az interneten illetve a szakirodalomban információkat keresni; konkrét, a valós életből vett példákat értelmezni;
- Legyenek képesek ezeket elemezni;
- Tudjanak megfelelő következtetéseket levonni;

- A számítástechnikai eszközök használata során valósítsák meg az anyag- és energiatakarékos alkalmazás feltételeit.

Hit- és erkölcsstan:

- Elevenítsék fel a Biblia tanításait, útmutatásait azzal kapcsolatban, hogy milyen a helyes, kívánatos viselkedés a Földünk, környezetünk, a természet és teremtett világunk megóvása érdekében;
- Legyenek képesek a már kialakított, megteremtett értékek között úgy élni, hogy a lehető legkevesebb károsodást okozzák;
- Mérjék fel annak elengedhetetlen fontosságát, hogy az utódaiknak is megfelelő életteret kell hagyniuk;
- Alakuljon ki az a szemléletük, hogy a természet elemei emberi hasznosságuk fokától függetlenül is értéket képviselnek;
- Alakuljon ki személyes elkötelezettség és tolerancia a környezeti kérdésekkel kapcsolatban;
- Fejlődjön, szilárduljon meg a társadalmi szolidaritás és igazságosság az egészséges környezetért.

Ének–zene

- Ismerjék fel a természeti és a művészeti szépség rokonságát és azonosságát;
- Ismerjék meg a természet zenei ábrázolásának módjait;
- Fedezzék fel a természet szépségeinek megjelenését a népdalokban;
- Tudják, hogy az élő és az élettelen természet hangjai a zenében és a hétköznapi életben egyaránt akusztikus élményt jelentenek;
- Fedezzék fel a zenei környezetszennyezést, és tudjanak ellene védekezni.

Rajz és vizuális kultúra

- Ismerjék fel a természeti és a művészeti szépség rokonságát és azonosságát;
- Ismerjék meg a természet képzőművészeti ábrázolásának lehetőségeit;
- Ismerjék a természetes alapanyagok használatát;
- Tudjanak példákat mondani a környezetvédelmi szempontok szerinti formatervezésre;
- Kutassanak fel, ismerjenek meg helyi népi építészeti emlékeket.

Testnevelés

- Fedezzék fel, értsék meg, hogy a környezeti hatások jelentős mértékben befolyásolják egészségüket, egészséges testi fejlődésüket;
- Értsék és tapasztalják meg a szabadtéri foglalkozásokon keresztül, hogy a környezetszennyezés az egészségre veszélyes;
- Igényeljék, hogy a sportoláshoz lehetőség szerint természetes anyagokból készüljenek az eszközök, és a tornaszerek;
- Sajátítsák el régi, magyar. mozgást igénylő népi játékokat;
- Tudatosítsák az egészség és a környezet komplexitását.

Tanórán kívüli keretek

- A jeles napok megünneplése az iskolarádióban, plakátokon, akciókban, előadássorozatok szervezésével;

- A kerékpáros közlekedés népszerűsítése;
- Népi hagyományaik, népszokások megismertetése;
- Városunk építészeti értékeinek megismertetése;
- Városunk természeti értékeinek megismertetése.

Osztálykirándulások, tanulmányi séták

- A környezeti nevelés egyik hatékony módszere, a helyi tanterv megvalósulását szolgálja;
- A valóságos környezet megismerésére, értékeinek befogadására, a problémák értelmezésére támaszkodik;
- A kirándulásokon a megismerő tanulás, a cselekvő, felfedező magatartás dominál, ösztönzi a kollektív és egyéni érdeklődés kialakulását. A szabadidő megszervezése az önkiszolgálás, az együttesen megélt élmények képezik előnyei, jelentős személyiség- és közösségfejlesztő hatású;
- A kirándulások időpontját munkatervünkben előre meghatározzuk;
- Megszervezéséért az osztályfőnök a felelős.

Iskolai környezet

Feladatunk a mindennapi iskolai élet "fizikai" és szellemi környezetének átalakítása a környezeti nevelési program szellemében. Fontos megtervezni az iskola mindennapi életének ezernyi mozzanatát, s azt, hogy ezeken keresztül hogyan válhat az iskola környezetbarattá, miképpen alakíthatja az ott dolgozók és tanulók életmódját környezet-tudatosabbá.

Ehhez járulnak hozzá az alábbiak:

- Anyag-és energiatakarékos iskolaüzemeltetés és tanórai mozzanatok;
- A pedagógusok, dolgozók példamutatása;
- A szelektív hulladékgyűjtés következetes megvalósítása;
- A termék, folyosók és az udvar zöldítése, a tantermek díszítése;
- A tömegközlekedési eszközök, a kerékpáros és gyalogos közlekedés népszerűsítése;
- Az iskolai ismeretterjesztés tanórán kívüli eszközeinek jobb kihasználása (faliújság, iskolaújság, iskolarádió, helyi média);
- Jeles napok: a víz világnapja, a Föld napja, madarak és fák napja;
- Újrahasznosítható anyagok gyűjtése
- (iskolai papírgyűjtés tanévenként 2 alkalommal);
- Zöld könyvtár
- Az iskolai könyvtárban külön polcot jelölünk ki a környezeti témakörökkel foglalkozó könyveknek, videofilmeknek, cédékeknek.

Iskola – szülő – tanuló viszony

Az iskola legfontosabb célcsoportjai a környezeti nevelés terén: a tanulók, a családok, a szülők. Az iskolai környezeti nevelés hatékonyabbá teszi a szülőket, illetve a helyi lakosságot a helyes környezet- és természetvédő magatartás iránt. Az iskola törekszik a szülők környezeti akciókba való bevonására. Szoros együttműködés ala-

kult ki a hasznosanyag-gyűjtés terén, faültetési akciók, kerítésfestés, a Pere községben kialakításra kerülő táborhelyünk környezetének formálásában.

Fontos, hogy a szülőket rendszeresen tájékoztassuk környezeti nevelői munkánkról, valamint az ezzel kapcsolatos feladatainkról.

Iskolánk külső, belső megjelenésének tükröznie kell azt a szemléletet, hogy mindenki fontosnak tartja a környezet állapotának milyenségét, az egészséges, esztétikus környezet biztosítását a hatékony munkavégzéshez. Ehhez mindenkinek – pedagógusnak, technikai munkatársnak egyaránt – tevékenyen hozzá kell járulnia a saját munkaterületén.

4.1.14. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelése

A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei

Elvek, követelmények

- Az értékelés folyamatos megfigyelésen alapul. Mindig a gyermek érdekében, a fejlesztés és megerősítés szándékával történik.
- A tanulói teljesítmény értékelésekor visszajelzést kapunk és adunk a tanítás-tanulás eredményéről (cél - tanítási-tanulási folyamat - eredmény; visszajelzés: a tanuló felé, a tanítási-tanulási folyamatra, a célrendszerre).
- Az értékelés változatos módszereit használjuk (diagnosztikus, formatív, szummatív).
- Csak azt értékeljük (osztályozzuk), amit korábban megtanítottunk és meggyőződünk az elsajátításáról.
- Az értékelés legyen folyamatos, igazságos, körültekintő, következetes, humánus (egyévre szóló).
- Igyekezzünk egyértelműen megfogalmazni a követelményeket és az értékelési módszereket az egyes tantárgyi modulokban. A tanuló tudja, értse milyen teljesítményt, milyen irányú fejlődést várunk el tőle.
- A tanulók minél többféle tevékenységét értékeljük, de ne minden tevékenységét és ne mindig osztályozzuk.
- A jól megválasztott értékelési szempontok nagy segítséget nyújtanak a tanulók önellenőrző, önértékelő, képességének kialakításában.
- Az év végi osztályzatnak értékállóknak kell lennie. Ezért győződjünk meg az eredményességről - a belső értékelési módszereken kívül - külső felmérésekkel, vizsgálatokkal is.
- A gyermek szülőjének joga és kötelessége gyermeke tanulmányi előmenetelét figyelemmel kísérni. Pedagógus feladata: folyamatosan informálni a szülőt a tanuló teljesítményéről az e-napló és tájékoztató füzetben keresztül.

A tanulói teljesítmények értékelése

Célja : Diagnosztikus visszajelzés biztosítása a tanár és a tanuló számára

Módjai

Szóbeli: Az előző tanítási órákon feldolgozott ismeretek rendszeres ellenőrzése önálló feleletek és kérdésekre adott válaszok alapján

Írásbeli: Röpdolgozat, feladatlap néhány óra anyagából, témazáró dolgozat

Gyakorlati: A kísérletek, mérések, készségek, munkafolyamatok egyes műveleteiben elért gyakorlottság mérése

Helye a tanulás folyamatában

- Rendszeres szóbeli visszajelzés a tanítási órán
- Rendszeres szóbeli feleltetés az előző órák anyagából
- Írásbeli ellenőrzés olyan tananyagrészek után, amelyeknél alapvető követelmény a számítási feladatok megoldása
- Témazáró feladatlapok a témakörök lezárása után
- Évfolyamszintű mérések (írásbeli és gyakorlati) a negyedik, hatodik és a nyolcadik évfolyam végén

Súlypontjai

- A továbbhaladáshoz szükséges legfontosabb jelenségek, fogalmak, összefüggések, törvények ismerete, értelmezése
- Az ismeretek alkalmazásában elért jártasság, gyakorlottság ellenőrzése
- A kialakult képességek ellenőrzése
- A NAT és a kerettantervi minimum követelményeinek teljesítése (a továbbhaladás feltétele)

Minősítése

1. **1. és 2. évfolyam félév folyamán szöveges értékeléssel minősítünk**
2. **2. évfolyam végén, valamint 3.-8. évfolyam félévkor és év végén osztályzattal minősítünk a tájékoztatóban illetve a bizonyítványban.**

Az osztályzat összefoglaló képet ad a tanuló összteljesítményéről a tanterv által előírt törzsanyagra vonatkozó követelmények tükrében.

Jeles (5): ha a tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tesz; ismeri, érti, tudja a tananyagot, mindezt alkalmazni is képes; pontosan, szabatosan fogalmaz; lényegre mutatóan definiál, a saját szavaival is meg tudja fogalmazni a lényeget; tud önállóan, összefüggően beszélni; kérdéseit bátran megfogalmazza.

Kitűnő (év végén): a jelesnél jelzett követelmények teljesítésén túl jelentős az ismeretanyaga a kiegészítő anyagból is, érdemjegyei az év közben jellemzően 5-ösök.

Jó (4): ha a tantervi követelményeknek megbízhatóan, csak kevés és jelentéktelen hibával tesz eleget; csak apró bizonytalanságai vannak; kisebb előadási hibákat vét, definíciói bemagoltak.

Közepes (3): ha a tantervi követelményeknek pontatlanul, néhány hibával eleget tesz; nevelői segítségre (javításra, kiegészítésre) többször rászorul; ismeretei felszínesek; kevésbé tud önállóan dolgozni, beszélni; segítséggel képes megoldani önálló feladatát.

Elégséges(2): ha a tantervi követelményeknek súlyos hiányossággal tesz csak eleget, de a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik.; egyszavas válaszokat ad; fogalmakat nem ért; gyakorlatban képtelen az önálló munkavégzésre.

Elégtelen(1): ha a tantervi követelményeknek a nevelői útbaigazítással sem tud eleget tenni; a minimumot sem tudja.

A tantárgyi osztályzatok

- A tantárgyi osztályzatok száma félévente legalább három. Félévkor és tanév végén tantárgyanként egy-egy osztályzattal történik a tanulói teljesítmények értékelése.
- Érdemjegy adásakor a szóbeli értékelés, az ötfokú osztályozás mellett jelöljük különböző módon a különböző jellegű teljesítményekre szerzett eredményeket.
- A szóbeli felelet követelményeit, a témazárók, felmérők témakörét, értékelésének szempontjait előre ismertetjük.
- Az osztályzatot a kihirdetéssel egyidejűleg: beírjuk a tájékoztató füzetbe és az osztálynaplóba.
- A tájékoztatóban jelöljük a felelet témáját, a dolgozat tárgykörét.
- A beírt osztályzatot csak a szaktanár javíthatja (egy vonallal történő áthúzással, * jelöléssel, lapszélén szignálással).
- A dolgozatokat mindenkinek a lehető legrövidebb időn belül ki kell javítani, és értékeléssel együtt a tanulónak átadni. A szülőnek is joga, hogy a dolgozatokat fogadóórán vagy szülői értekezleten megtekintse.
- A témazárókat, a tanévben előírt dolgozatokat egy tanéven keresztül (a javítóvizsga befejezése utáni egy hétig) köteles minden szaktanár megőrizni.
- Félévkor, év végén a tanulók teljesítményének elbírálásánál az osztályzatok jellegük súlya szerint kerüljenek beszámításra. Az első félév teljesítménye is beszámít az év végi osztályzatba. Vegyük figyelembe az előmenetel tendencia jellegét.
- 1 hónappal a félév értékelése előtt a szülőt írásban tájékoztatni kell arról, ha gyermeke bukásra áll (a minimum követelményeket nem tudja teljesíteni).
- A szaktanárok az osztályozó értekezlet előtt zárják le az egyes tantárgyak jegyeit.

Az értékelés akkor sikeres és hatékony, ha:

- Folyamatos, megjelenése rendszeres, aktuális, tervszerű, nem kampányszerű
- Sokoldalú, méri az emlékezeti teljesítményeket, az ismeretek alkalmazását, a tudást, és feladat-meghatározó
- Változatos, vizsgálja a neveltségi szintet, figyelembe veszi a mindenkori életkori sajátosságokat, személyiség típusokat és alkalmazza a metakommunikációs jelzéseket

- Kiszámítható
- Tudatosított

A magatartás értékelésének elvei

A magatartás értékelése a következő szempontok és a tanulói vélemények összegzése alapján történik:

	Példás	Jó	Változó	Rossz
A tanuló fegyelmezettsége	igen jó	megfelelő	változó	nem jó
A tanuló viselkedése, hangneme	kiegyensúlyozott, kifogástalan	kis kívánnivalót hagy maga után	udvariatlan, nyegle	goromba, durva
A házirendet	kifogástalanul betartja	betartja	részben tartja be	sokat vét ellene
Társai között	gondos, segítőkész	segítőkész, megértő	ellentmondásos viselkedésű	ártó, szembenálló
Hatása a közösségre	pozitív	általában jó	gyakran ártó	negatív
A közösségi munkában	élen jár	aktívan vesz részt	közömbös	akadályozó

Egy tantárgyi bukás nem kizáró oka (a példás kivételével) egyetlen szorgalmi minősítésnek sem, az osztályfőnök mérlegeli a bukás körülményeit.

Kettő vagy több tantárgyi bukás esetén a szorgalom minősítése változónál jobb nem lehet.

A szorgalomjegyek megállapításának elvei

A szorgalom elbírálása a következő szerint történik:

	Példás	Jó	Változó	Hanyag
Tanulmányi munkájában a tanuló	igényes	figyelmes	figyelmetlen	hanyag
Munkavégzése	pontos, rendszeres, megbízható, kitartó	általában rendszeres, megbízható	rendszeretlen, pontatlan	megbízhatatlan
Feladatok megoldásakor	mindent elvégez	ösztönzésre dolgozik	kényszerrel dolgozik	feladatait nem végzi el
Többlet feladatot	gyakran vállal	keveset vállal	ritkán vállal	nem vállal
Önállósága, megbízhatósága	igen jó	jó	változó	önállótlan, megbízhatatlan
A tanórán kívüli információkat	rendszeresen felkutatja, felhasználja	többnyire felkutatja, felhasználja	ritkán használja fel	egyáltalán nem szerez

A jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei

Azokat a tanulókat, akik tanulmányi munkájukat képességeikhez képest kiemelkedően végzik, kitartó szorgalmat vagy példamutató közösségi magatartást tanúsítanak, illetve hozzájárulnak az iskola jó hírnévéhez, az intézmény dicséretben részesíti.

A jutalmazás formái:

Írásos:

- szaktanári,
- osztályfőnöki,
- igazgatói,
- nevelőtestületi dicséret

A jutalmazás feltételei:

- Hosszabb ideig végzett színvonalas szaktárgyi munka, gyűjtőmunka, osztály- és iskolai vetélkedőkön való jó szereplés
- Tanulmányi, sportversenyeken való jó szereplés, jó helyezés
- Osztályközösségben kiemelkedő és jutalmat érdemlő cselekedetért, a vállalt feladatok kifogástalan és példamutató végzéséért
- Igazgatói dicséretet kap az a tanuló, aki iskolai ünnepeken szerepel, illetve iskolán kívül rendezett tanulmányi versenyen, sportvetélkedőn a következő szintű eredményeket éri el:
 - megyei-regionális versenyeken 1-6. helyezés
 - országos versenyeken 1-10. helyezés
- Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő tanulmányi és közösségi munkát végzett tanulók a tanév végén szaktárgyi teljesítményükért, példamutató magatartásukért és kiemelkedő szorgalmukért dicséretben részesíthetők. A dicséretet a tanulók bizonyítványába be kell írni.
- A kitűnő tanulók év végén oklevelet és könyvjutalmat kapnak.

Fegyelmező intézkedések

Azt a tanulót, aki tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti, vagy a tanulói házirend előírásait megszegi, vagy igazolatlanul mulaszt, fegyelmező intézkedésben lehet részesíteni.

Ez a fokozatosság elvének betartásával lehet **szóbeli vagy írásbeli** figyelmeztetés.

A szaktanári figyelmeztetések egy adott tantárgyhoz- tanárhoz kapcsolódó mulasztások, vétségek. Ezek sorozatos előfordulása osztályfőnöki fegyelmező intézkedések megtételét vonja maga után.

Az igazgatói figyelmeztetés igen súlyos mulasztások, kötelességszegések esetében adható. (Részletezésüket lásd a Házirendben!)

A legsúlyosabb kötelességszegések fegyelmi eljárás keretében kerülnek kivizsgálásra.

A tanuló gondatlan, vagy szándékos károkozása esetén a tanulók szülője kártérítésre kötelezhető.

Jókai Mór Református Magyar- Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola,

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

3525 Miskolc, Pallos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.:696

tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék

Email: jokaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu

A fegyelmi eljárás, csakúgy, mint a többi fegyelmező intézkedés is – a tanuló személyiségének tiszteletben tartásával, testvéri szeretettel, jobbító szándékkal, pedagógiai céllal történik.

A tanulói dicséreték és büntetések a naplóba és az ellenőrzőbe is bekerülnek.

Jókai Mór Református Magyar- Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola,

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

3525 Miskolc, Pallos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.:696

tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék

Email: jokaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu

***JÓKAI MÓR REFORMÁTUS MAGYAR-ANGOL
KÉT TANÍTÁSI NYELVŰ ÁLTALÁNOS ISKOLA,
ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA ÉS ÓVODA***

**HELYI TANTERVE A FELNŐTTOKTATÁS 5-8.
OSZTÁLYA RÉSZÉRE**

2018.

Célok és feladatok

A felnőttek általános iskolája 5-8. osztályának feladata az alpműveltségre épülő általános alpműveltség közvetítése.

Olyan ismereteket és képességeket nyújt, amelyek átfogják az általános alpműveltség általános iskolai körét, tekintetbe véve a tanulók élettapasztalatait és korábbi (megszakított) iskolai tanulmányait, eredményeit, rendezve és kiegészítve ezeket. Ebből kiindulva megteremti a munkaerő-piaci szakképzés vagy a szakiskolai és a középiskolai továbbtanulás lehetőségét.

A tananyag tantárgyi tartalmi, tevékenységformái közvetítik és továbbfejlesztik a kommunikációs és a tanulási képességeket, az élethosszig tartó tanulás igényeinek és az erre való képességek kifejlődésének érdekében. Alkalmat adnak a tanulók életvitelének, társadalmi létformáiknak, a világban való tájékozottságuk továbbfejlesztésére. Rehabilitációs lehetőséget biztosítanak korábbi iskolai kudarcuk kompenzálására. Módot nyújtanak a tanulók személyiségének minél átfogóbb fejlesztésére, szocializálására.

A tanterv hangsúlyt helyez arra, hogy a tananyag nemcsak ismeretek rendszere, hanem ezzel együtt bevált megismerési-tanulási és cselekvési módszerek elsajátítási eszköze is, az ismeretsajátítástól elválaszthatatlan gondolkodási és cselekvési műveletek kifejlesztője. Ily módon törekszik a műveltség elvontabb elméleti és konkrétabb gyakorlati szintjeinek egyensúlyára, az elméleti és a gyakorlati gondolkodás közti átmenetek létrehozására. Hangsúly került a reprodukzív gondolkodás továbbfejlesztési lehetőségeinek biztosítására, a problémamegoldó és a kreatív működés irányába. Mindezek a felnőttek általános iskolája 5-8. osztályának kiemelt feladataihoz kapcsolódnak.

A tanterv a tananyagot az esti és levelező munkarendben történő tanításra tervezve tartalmazza. Ettől azonban, amennyiben a feltételek adottak, el lehet térni oly módon, ahogy azt a Köznevelési Törvény lehetővé teszi.

Tantárgyak és óraszámok

Évfolyam/ Tantárgyak	5.		6.		7.		8.	
	esti	levelező	esti	levelező	esti	levelező	esti	levelező
Anyanyelv, kommunikáció	1	1	1	1	1	0,5	1	0,5
Magyar irodalom	2	1	2	1	2	1	2	1
Matematika	3	2	3	2	3	1,5	3	1,5
Fizika	1	-	1	-	1	1	1	1
Kémia	1	-	1	-	1	1	-	1
Földrajz	1	1	1	1	-	-	-	-
Biológia	1	1	1	1	-	-	-	-
Történelem és állampolgári ismeretek	1	1	1	1	1	1	1	1
Művészeti ismeretek	-	-	-	-	1	-	1	1
Informatika	-	-	-	-	1	1	2	1
Idegen nyelv (Angol/Német)	2	2	2	2	2	2	2	1
Osztályfőnöki, osztály- közösségépítő program	1	1	1	1	1	1	1	1
Szabodon tervezhető órakeret (korrepetálás)	1	1	1	1	1	1	1	1
Összesen	15	10	15	10	15	10	15	10

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM
5–8. évfolyam
(Esti és levelező tagozat)

A felnőttek általános iskolájának 5–8. évfolyamán a magyar nyelv és irodalom tantárgy alapvető célja és feladata a szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, olvasási stratégiák megismerése és alkalmazása és az alpműveltség közvetítése. A szövegalkotás folyamatának megfigyelése, gyakorlása, különböző, a kommunikációs helyzetnek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban történő fogalmazás. Az elsajátított írástechnika, helyesírás gyakorlása, továbbfejlesztése.

A tanterv tekintetbe veszi a tanulók életkorát és életpasztalatait, korábbi (megszakított) iskolai tanulmányait, eredményeit, rendezve és kiegészítve ezeket, hogy a nyolcadik osztály elvégzése után alkalmassá váljanak a szakképzésre vagy a középiskolai továbbtanulásra. A tananyag tantárgyi és tantárgyközi tartalmi, tevékenységformái kialakítják, illetve továbbfejlesztik a kommunikációs és a tanulási képességeket, az élethosszig tartó tanulás igényét és képességeit. Alkalmat adnak arra, hogy eddigi életpasztalataikat, világban való tájékozottságukat továbbfejlessék, illetve integrálják az új ismereteket; képesek legyenek tájékozódni, eligazodni a világban. Rehabilitációs lehetőséget biztosítanak korábbi iskolai kudarcaik kompenzálására. Módot nyújtanak a tanulói személyiségek minél átfogóbb fejlesztésére, szocializálására.

A kerettanterv hangsúlyt helyez arra, hogy a tananyag nemcsak ismeretek rendszere, hanem ezzel együtt bevált megismerési-tanulási és cselekvési módszerek elsajátítási eszköze is, az ismeretelsajátítástól elválaszthatatlan gondolkodási és cselekvési műveletek kifejlesztője. Törekszik a műveltség elvontabb elméleti és konkrétabb gyakorlati szintjeinek egyensúlyára, az elméleti és a gyakorlati gondolkodás közti átmenetek létrehozására. Hangsúlyt kap a problémamegoldó és a kreatív gondolkodás, ezzel párhuzamosan a reprodukív gondolkodás továbbfejlesztési lehetőségeit is biztosítja.

A kerettanterv teljes mértékben épít az 5–8. osztály magyar nyelv és irodalom kerettantervére, ugyanakkor tekintetbe veszi, hogy ezeknek a tanulóknak eltérő életkoruk, életpasztalataik és korábbi kudarcaik miatt más volt a tanulási útjuk, „felnöttesebb” az érdeklődési körük, illetve olyan hétköznapi problémákkal kell szembe nézniük, melyekhez kommunikációs és anyanyelvi segítséget igényelnek. Ez a tananyag kiválasztásában is megjelenik, illetve igazodik az eltérő órakeretekhez.

A tematikai egységeknél az óraszámoknál elkülönülnek az esti és a levelező forma óraszámjai, mindkettő esetében építeni kell az otthoni kiegészítő felkészülésre. Alapvetően ez azt jelenti, hogy az általános ismeretek átadása zajlik órai keretben, ezek elmélyítése, részletes információkkal való kiegészítése tanórán kívüli, otthoni, önálló felkészülés során zajlik.

Az óraszámokat az alábbi táblázat tartalmazza:

Évfolyam/ Tantárgyak (36 hét/tanév)	5. évfolyam		6. évfolyam		7. évfolyam		8. évfolyam	
	esti	levelező	esti	levelező	esti	levelező	esti	levelező
Anyanyelv/ kommunikáció heti óraszám	1	1	1	1	1	0,5	1	0,5
Magyar irodalom heti óraszám	2	1	2	1	2	1	2	1
Éves óraszám: anyanyelv/ komm.	36	36	36	36	36	18	36	18
Éves óraszám: magyar irodalom	72	36	72	36	72	36	72	36

Általában a tanulók nagyon eltérő előzetes ismeretekkel érkeznek ebbe a képzési formába, ezért szükség van egy bemeneti mérésre, mely lehetőséget ad az egyéni képességek felmérésére, a szükség szerinti egyéni felzárkóztatás megtervezésére. Év végi záró mérést is tervezünk (ez évfolyamonként két órát vesz igénybe), ahol lehetőség van az egy év alatt elért fejlődés ellenőrzésére.

A tantárgy jellegéből adódóan fontos feladat a nyelvi és irodalmi kultúra fejlesztése, az egyéni ismeretszerzés módjainak, technikáinak előkészítése, gyakoroltatása, a kritikus, problémamegoldó és a fogalmi gondolkodás fejlesztése.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy fontos célja, hogy a tanulók olyan önálló gondolkodású emberekké váljanak, akik erkölcsi kérdésekben képesek a problémákat felismerni és döntéseket hozni. A demokráciára nevelésben és a nemzeti öntudat kialakulásában is kitüntetett szerepet kapnak a magyar irodalom jelentős alkotásai, így ezáltal is növekedhet bennük a nemzethez tartozás tudata és a hazaszeretet.

Fontos szerepet kap a magyar nyelv és irodalom kerettantervben a környezet- és médiatudatos magatartás kialakítása. Az anyanyelvi nevelés területén kiemelt feladat a diákok meglévő gyakorlati nyelvi tudására építve – a nyelvet használó nézőpontjából kiindulva – a nyelvnek mint működő, változó rendszernek az élményalapú megtapasztalása, megfigyeltetése.

E tapasztalatokra építve válik lehetővé néhány alapvető rendszerszerűség bemutatása, összefüggések felismerése, megnevezése. A kommunikációs képességeik fejlesztése, a kommunikáció elméleti vonatkozásainak megismerése segítséget nyújt abban, hogy az életben könnyebben tudjanak eligazodni, az emberi viszonyokat jobban meg tudják érteni, saját érdekeiket és véleményüket kulturáltan tudják elmondani és érvényesíteni.

A tematikai egységeknek megvan a maguk lineáris logikája, de ez a linearitás nem jelent előírt sorrendet. A sorrend azonban mégiscsak ésszerű megfontolásokat takar.

A *magyar nyelv és irodalom* tantárgy az anyanyelvi kulcskompetencia fejlesztésében játszik döntő szerepet, ezen kívül jelentősen hozzájárulhat a digitális, a szociális és állampolgári, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség elnevezésű kulcskompetenciák fejlesztéséhez is. A hatékony, önálló tanulás készségeinek-képességeinek fejlesztése szintén kitüntetett szerepet kap a magyar-nyelv és irodalom órákon.

Az 5–8. évfolyamon az irodalom kerettanterv épít a klasszikus értékekre, ugyanakkor jelentős szerepet szán a kortárs irodalomnak, és az irodalom határterületeire is (dalszövegek, képregények), hiszen ezek a tanulók hétköznapi tapasztalataik részét képezik, szemben a klasszikus irodalommal, így segítséget nyújthatnak abban, hogy ezek a diákok is eljussanak a klasszikus irodalom élményszerű befogadásához. A magyar nyelv és irodalom 5–8. évfolyamra vonatkozó kerettantervének szerkezete a következő: először a magyar nyelv 5–6. évfolyamra vonatkozó tematikai egységeit közöljük, utána következnek az 5–6. évfolyam irodalomra vonatkozó tematikai egységei. A két évfolyamra vonatkozó elvárt eredmények magyar nyelv és irodalomból egy közös táblázatban találhatóak. A 7–8. évfolyam hasonló szerkezetben követi az ötödik, hatodik évfolyamot.

5–6. évfolyam

Az életkori sajátosságok figyelembevételével szükséges a különböző életkorú tanulók számára az olvasás megszerettetése, az olvasás, mint örömforrás bemutatása, illetve az irodalom világába való bevezetés. Az olvasóvá nevelés fontos lépés a többi tantárgy, valamint a későbbi tanulmányok folytatása érdekében. A felnőtt korú és életmódú tanulók képzésében fontos szerepet játszik az önművelés. Az erre való felkészítésben kulcsszerepe van annak, hogy milyen viszonyt sikerül kialakítani a könyvek világa és a tanulók között.

Az irodalmi anyag feldolgozása, a művek elemzése különböző szintű lehet. Fő feladat, hogy az olvasmányok megtárgyalása folyamán érzelmi élmény alakuljon ki a tanulóban, illetve a mű legfontosabb gondolatait megértse. Ezekkel kapcsolatban önálló véleményt tudjon kialakítani, illetve más, fel nem dolgozott irodalmi művekben is képes legyen az irodalmi fogalmak, eszközök ismeretében a művek értékeit, tartalmait megérteni.

Ezáltal a tanulók megismerkedhetnek, képet alkothatnak a magyar irodalom legjelesebb képviselőiről. Képesek lesznek az olvasott művek alapján a legalapvetőbb irodalmi fogalmak között eligazodni, a szövegek elemzése során a megértés, a befogadás után önálló ítéletet alkotni. Fontos cél, hogy a későbbiekben önálló olvasmányválasztásaikban az igényesebb irodalmi alkotások felé forduljon figyelmük, s képesek legyenek a személyes vélemény megfogalmazására.

A magyar nyelv tantárgy esetében kiemelkedően fontos követelmény a szövegértés és a szövegalkotás képességeinek fejlesztése. Ezt alapozza meg az értő és megfelelő tempójú hangos

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

3525 Miskolc, Pallos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.:696

tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék

Email: jokaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu

és néma olvasás. Folyamatosan szükséges az aktív és a passzív szókincs fejlesztése. Mindezek a készségek és képességek a tanulási képesség és az önkifejezés fejlődését segítik elő, valamint közrejátszanak abban, hogy a tanulók az ismeretszerzés különböző formái közt eligazodjanak, további tanulmányaikban sikeresen használhassák ezeket.

Az 5–6. évfolyamon a tanulók már jól olvasnak, viszonylag hosszabb szövegeket is fel tudnak dolgozni. Beszédkészség szempontjából az 5–6. évfolyamon a tanuló beszéde fejlődjön tovább a megfelelő artikuláció, szókincs és nyelvhelyesség szempontjából. A hallott szövegről legyen képes rövid szóbeli összefoglalást adni. Beszédében alkalmazkodjék a hallgatósághoz és a beszédhelyzethez. Olvasás szempontjából legyen képes érzékelni a szövegek műfaji különbségeit. Tudjon néhány mondatos véleményt kialakítani, megfogalmazni. Szövegalkotás szempontjából legyen képes rövidebb szövegek alkotására, személyes és olvasmányélmények megfogalmazására. Tanulási képesség szempontjából előnyös, ha a tanuló képes különböző vázlatok felhasználására, különböző témájú, műfajú szövegek megértésére, megfogalmazására. Szövegértés szempontjából szükséges a globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás, továbbá a tartalommondás. Irodalomismeret szempontjából a tanuló ebben a szakaszban megfigyeli a költői nyelv néhány sajátosságát, a műfajok némelyikét, a szerkezetiség némely megnyilvánulásait, a téma és a hangulat változatait, a szereplő, az elbeszélő, a lírai én kérdésköreinek némely aspektusát, továbbá a tantervben számára előírt fogalmakat. Erkölcsi ítéloképesség szempontjából megismerkedik a tetszésnyilvánítás árnyaltabb nyelvi formáival, a különböző kultúrák és eltérő vélemények tiszteletben tartásának fontosságával.

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének a mérése	Órakeret E: 4 óra L: 2 óra
Javaslat	Bemeneti és kimeneti mérés 5. és 6. évfolyamon is.	

Magyar nyelv

Tematikai egység	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és szövegalkotás	Órakeret E: 18 óra L: 9 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolat-felvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés stb.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez)	A hallás utáni értés fejlesztése. A kommunikációs helyzetnek megfelelő hangképzés, hangsúlyozás, tempó és szünettartás	

kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>kialakulásának segítése: pl. beszédgyakorlatokkal, kommunikációs játékokkal.</p> <p>Törekvés a különböző beszédhelyzetekben a jól formált, a kommunikációs célt közvetítő beszéd alkotására. A kifejező kommunikáció, a megfelelő szókincs alkalmaztatása személyes beszámolóban, történetmeséléskor, személyek jellemzésekor. A társas viselkedés szabályozásához szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a konfliktuskezelés képességének kialakítása.</p> <p>A kiejtés, a szöveg és a nem nyelvi jelek közötti összhang kialakulásának fejlesztése. A nyelvjárási változatok felismeretése, ezen keresztül az elfogadó attitűd, a másság iránti tisztelet erősítése.</p> <p>A kommunikációs folyamat alapvető tényezőinek tudatosítása, a kulturális kontextus különbségeinek megértése.</p> <p>A kommunikáció nyelvi és viselkedési szabályainak tudatosítása, a helyes viselkedés nyelvi és nem nyelvi normáinak elsajátítása.</p>
--	---

Ismeretek/fejlesztési követelmények

Különböző hallott szövegek, információk megértése, rövid összefoglaló reprodukálása. Aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben (kommunikációs gyakorlatok). Alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a kommunikációs célhoz. A közlési szándéknak megfelelő szókincs, kiejtés (hangsúly, tempó, hangerő stb.), valamint a nonverbális eszközök megismerése, alkalmazása.

A kommunikáció kulturális kontextusának megfigyelése.

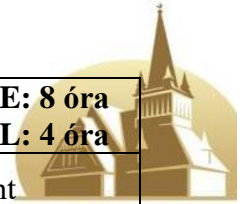
Különböző kommunikációs helyzetek létrehozása szerepjáttékkal: mindennapi kommunikációs szituációk különféle helyzetekben történő gyakorlása (kapcsolatfelvétel, kérdés, kérés, beszélgetés).

A kommunikációs helyzet tér-, időviszonyai és a résztvevői szerepek (kontextus), valamint a beszédpartner közlésének, viselkedésnek megfigyelése, értelmezése.

A kommunikáció teljes folyamatának megfigyelése, a következtetések nyomán alaptényezőinek megnevezése egy-egy példa elemzésével. (A kommunikáció modelljének és elemeinek megfigyelése).

<p><i>Kul</i></p> <p><i>csf</i></p> <p><i>og</i></p> <p><i>al</i></p> <p><i>ma</i></p> <p><i>k/</i></p> <p><i>fog</i></p> <p><i>al</i></p> <p><i>ma</i></p> <p><i>k</i></p>	<p>Beszédhelyzet, arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső, kommunikációs folyamat, tényező (adó, vevő, csatorna, kód, üzenet, kapcsolat).</p>
---	--

Tematikai egység	Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás,	Órakeret
-------------------------	---	-----------------

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

	<p>szövegértés 3525 Miskolc, Pallos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.:696</p>	<p>E: 8 óra L: 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék : A szöveg információinak és gondolatainak az életkor szerint Elvárások értelmezése és értékelése. Email: okaj@jokai-miskolc.hu vagy www.jokai-miskolc.hu</p>	
<p>A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Az olvasási technika fejlesztése különféle folyamatos és nem folyamatos szövegeken többféle szövegértési eljárással. A szöveghez tartozó kép és a szöveg közötti összefüggés felismertetése, egyszerűbb ábrák, grafikonok értelmeztetése. Az olvasási, a szövegértési hibák felismerésének fejlesztése, és a megfelelő javítási stratégia megismertetése, alkalmazásának elősegítése. A számítógépes szövegek olvasási sajátosságainak felismertetése. A webes felületek nem lineáris szövegei olvasási sajátosságainak felismertetése, a nehézségek tudatosítása. A tömegkommunikációs szövegekben rejlő manipulációk felismerése képességének fejlesztése. (Médiatudatosság.)</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		
<p>Különféle szövegek néma és a szöveg üzenetének megfelelő hangos olvasása. Olvasási, szövegértési stratégiák alkalmazása, gyakorlása és bővítése különböző témájú és típusú nyomtatott és elektronikus szövegeken. Az ismert szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása stb.) alkalmazása, illetve újabb stratégiákkal való bővítése (szintézis, szelektív olvasás). Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat, online dokumentum), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban. A szövegértés folyamatának megfigyelése, a szöveg megértésének követése. A hibás olvasási, szövegértési technika felismerése, a megfelelő javító stratégia megtalálása és alkalmazása. Az információhordozók kommunikációs funkcióinak és az olvasott szövegek tipológiai és műfaji különbségének megfigyelése, a szöveg mondanivalójának saját szavakkal történő megfogalmazása. A szöveg szereplőinek bemutatása. A szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása, értelmezése.</p>		

<p><i>Kul</i> <i>csf</i> <i>oga</i> <i>lma</i> <i>k/</i> <i>fog</i> <i>alm</i> <i>ak</i></p>	<p>Üzenet, szöveggép, betűrend, tartalomjegyzék, grafikon, diagram, infografika, szócikk, szótár, lexikon.</p>
--	--

<p>Tematikai egység</p>	<p>Írás, fogalmazás</p>	<p>Órakeret E: 8 óra L: 4 óra</p>
--------------------------------	--------------------------------	--

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

<p>Előzetes tudás</p>	<p>Megfelelő, kialakult egyéni írástechnika alkalmazása, az érzelmek hiteles kifejezésének képessége, udvariassági fomulák ismerete, alkalmazása. A tanult fogalmazási műfajokban való jártasság, alkalmazása. A tanult fogalmazási műfajokban való jártasság, alkalmazása.</p> <p>tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék</p> <p>Email: szovegalkotas@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu</p>
<p>A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Az írástechnika tempójának, esztétikai megjelenésének fejlesztése, javítása. Az önálló és a tanári segítséggel történő anyaggyűjtés módjainak megismerése, fejlesztése.</p> <p>Az ismert fogalmazási műfajokban történő változatos, kreatív szövegalkotás támogatása. Digitális kompetencia fejlesztése: néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzőinek megfigyelése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend, a szöveg tagolása bekezdésekre.</p> <p>A kialakult egyéni írástechnika további fejlesztése. Törekvés az esztétikus, olvasható kézírásra.</p> <p>Az írás folyamatának megtapasztalása, folytonos ön- és társkorrekció.</p> <p>Anyaggyűjtés különféle nyomtatott és elektronikus forrásokból az írott mű elkészítéséhez.</p> <p>A vázlatkészítés szabályainak, fajtáinak megismerése; gyakorlatok a vázlat kifejtéséhez, kiegészítéséhez.</p> <p>Néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzőinek megfigyelése.</p> <p>Az írott és nyomtatott szöveg formájának üzenete.</p> <p>Az írásmű üzenetének, céljának, befogadójának megfelelő szókincs használata.</p> <p>Személyes élmények megfogalmazása különböző szövegtípusokban: mese, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél.</p> <p>Szövegalkotás az internetes műfajokban: pl. e-mail, komment.</p> <p>Az írás nem nyelvi jeleinek (betűforma, betűnagyság, sorköz, margó, távolság, színek, kiemelések stb.), a szöveg képeinek az írott üzeneten túli jelentése.</p> <p>A kézzel írt és a számítógépes szövegek különbözőségei, hasonlóságai.</p>	
<p><i>Kulcsfogalmak</i></p>	<p>Anyaggyűjtés, vázlat, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, e-mail, SMS, chat, emotikon.</p> <p>Nem nyelvi jel (sorköz, betű, margó stb.).</p>

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

<p>Tematikai egység</p>	<p>3525 Miskolc, Pallos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.:696 Helyesírás Tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683 Email: okaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu</p>	<p>Órakeret E: 8 óra L: 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult főbb helyesírási szabályok felismerése, alkalmazása a szövegalkotásban, az írásbeli munkákban.</p>	
<p>A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>A leggyakrabban előforduló, a helyesírási alapelvekre épülő helyesírási szabályok megismertetése, tudatosítása, azok fokozatos önálló alkalmazásának fejlesztése az írott kommunikációban. A szófajokhoz kapcsolódó legalapvetőbb és leggyakoribb helyesírási szabályok, normák megismertetése. A helyzetnek megfelelő, pontos helyesírás iránti igény kialakítása, a helyesírást segítő segédeszközök (helyesírási szabályzat, szótár stb.) önálló használatának kialakítása. A magyar helyesírás alapelveinek ismeretében az írott magyar nyelvi norma tudatosítása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		
<p>A helyesírási szótár és az internetes szótárak használata tanári segítséggel. Az alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés) megismerése főleg a hangtani és szófajtani ismeretek elsajátításához kapcsolódóan. A tulajdonnév helyesírási alapjainak megismerése. A megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása az írott szöveg megértése és szövegalkotási folyamatában; önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal. Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával. Törekvés a mindennapi írásbeli alkotásokban az igényes helyesírásra.</p>		

<p><i>Kul csf oga lma k/ fog alm ak</i></p>	<p>Ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve), elválasztás.</p>
---	---

<p>Tematikai egység</p>	<p>A szavak szerkezete és jelentése</p>	<p>Órakeret E: 12 óra L: 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az azonos alakú, többjelentésű és a rokon értelmű szavak megfelelő alkalmazása a beszélt és írott szövegalkotásban; közmondások, szólások jelentésének értelmezése, eredeti funkciójuk ismerete.</p>	
<p>A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>A szavak szerkezetének megfigyeltetése, a főbb szóelemek funkcióinak tapasztalati úton történő fölfedeztetése.</p>	

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

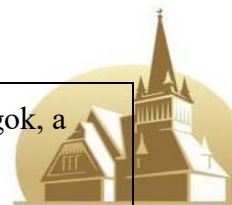
<p>feladatok</p>	<p>A magyar nyelv szinonima-gazdagságának, a szójelentések rétegzettségének, sokszínű kifejezőképességének fölfedeztetése. Szóösszeállítások, szóösszetétel, szóösszetétel, hogy ugyanazt a tartalmat többféle szerkezettel, más-más szavakkal is ki lehet fejezni.</p>
	<p>Néhány, mindennapi metafora jelentésszerkezetének játékos feladatokon keresztül történő megfigyeltetése. A magyar és valamely tanult, ismert idegen nyelv szerkezete közötti hasonlóságok és különbözőségek fölfedeztetése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>A szavak szerkezete: szó, szótó, toldalékok: képző, jel, rag. Az ige és a főnév. A hangalak és jelentés kapcsolata a szavakban. A szavak jelentése és hangalakja közötti összefüggés megfigyelése. Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, szerkezetének, használati körének megfigyelése. A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben játékos gyakorlatokkal. Egynyelvű szótárak használata, könyvtári kutatás, szójelentések csoportos és önálló feltárása.</p>	

<p><i>Kulcsfogalmak</i></p>	<p>Szótó, toldalék, képző, jel, rag; egyjelentésű szó, többjelentésű szó, rokon- és ellentétes jelentés; hangutánzó szó, hangulatfestő szó, állandósult szókapcsolat, közmondás, szólás; beszélt nyelvi metafora.</p>
-----------------------------	---

<p>Tematikai egység</p>	<p>A nyelv szerkezete</p>	<p>Órakeret E: 14 óra L: 7</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában, mondatban és szövegben, megfelelő használatuk írott és beszélt szövegben.</p>	
<p>A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Nyelvi tudatosság növelése figyelemfejlesztéssel: a magyar nyelv szerkezetének megfigyeltetése; a hangok, a szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata. A magyar nyelv sajátosságának tudatosítása (pl. hangrend és illeszkedés, agglutináló nyelvtípus). A kiejtés és az írás összefüggése szabályszerűségeinek megismertetése. Elemző képesség fejlesztése: a szófaji csoportok jellemző alaktani viselkedésének megfigyeltetése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

A magyar hangrendszer jellemzőinek tapasztalati úton történő megismerése. A hangok, a szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata.

A beszédhangok hasonlóságainak és különbségeinek felfedezése, a képzési módok megfigyelése. Email: jokaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu

A magyar hangok rendszere és főbb képzési jellemzőik:

- magánhangzók, mássalhangzók;
- magánhangzók: magas, mély; rövid, hosszú;
- mássalhangzók: zöngés, zöngétlen.

Néhány, a magyar nyelvre jellemző hangkapcsolódási szabályszerűség: megfigyelésük kiejtésben, a beszédben és az írásban. A hangok kapcsolódási szabályszerűségei: hangrend, illeszkedés, teljes és részleges hasonulás, kiesés, összeolvadás, rövidülés.

A saját nyelvváltozatból ismert hangok eltérései a standard változattól.

A szavak egy lehetséges osztályának, a szófajok legjellemzőbb csoportjainak áttekintése, szövegbeli és kommunikációs szerepük megfigyelése, alkalmazásuk a kommunikációban. A szófaji csoportok jellemző alaktani viselkedésének megfigyelése, főbb jellemzőinek megnevezése.

Az alapszófajok típusai, szerkezetük, szerepük a szövegalkotásban.

Az ige szerkezete, az igekötők szerepe az ige folyamatosságának, irányultságának kifejezésében.

A főnevek kategóriái, a tulajdonnevek néhány tipikus fajtája, szerkezete.

A névmások szövegszervező szerepének megfigyelése, alkalmazása a szövegalkotásban.

A tanult alapszófajok leggyakoribb képzőinek megismerése, szóalkotási gyakorlatok.

A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtani, szótani szerkezetével.

<p><i>Kul csf oga lma k/ fog alm ak</i></p>	<p>Magánhangzó, mássalhangzó; hangrend, illeszkedés, teljes hasonulás, részleges hasonulás, kiesés, összeolvadás, rövidülés; alapszófaj (ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmás, igenév).</p>
---	--

Irodalom

Tematikai egység	Népköltészet, népdalok, népmesék – kortárs dalszövegek	Órakeret E: 10 L: 5
Előzetes tudás	<p>Néhány klasszikus népmese és műmese történetének és alakjainak ismerete, néhány népdal szövegének és dallamának ismerete. Kortárs könnyűzenei (irodalmi igényű) szövegek.</p>	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>Az irodalom és a művészetek, mint érték és élményforrás felfedezése. Az irodalom fogalmának összekapcsolása a hétköznapi életben már megismert határterületi műfajokkal (krimi, képregény, sci-fi, dalszövegek). A fikció és valóság megkülönböztetése, a fikció, mint irodalmi eszköz. Mesék</p>	

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

<p>történetének jellemző motívumainak, nyelvi fordulatainak, típusainak azonosítása, értelmezése. A magyar népmesekincs felfedeztetése – az életkor figyelembevételével. A mese, mint „megküzdés”, a konfliktusok kezelése, a társas kapcsolatokra való nyitottság és más erkölcsi értékek, valamint a hozzájuk kapcsolódó magatartásminták felfedeztetése.</p> <p>A népdalszövegek néhány jellegzetes, visszatérő motívuma felismerésének segítése – a popdalok szövegeinek szerkezeti hasonlósága. A magyar népdalkincs felfedeztetése által a nemzeti identitás erősítése. A népdal közösségi szerepének tudatosítása. A lírai művekben kifejeződő élmény befogadásának előkészítése.</p>	<p>3525 Miskolc, Pállos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.: 699 tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék Email: elarseli@feldolgozo.kulnet.hu vagy www.jokai-iskola.hu</p>
--	---

Ismeretek/fejlesztési követelmények

3-4 magyar népmese, művek a népköltészetből, néhány műmese a világirodalomból és a magyar irodalomból, beleértve a kortárs mesét is (*Lázár Ervin, Tandori Dezső, Csukás István*). Különböző mesetípusok, pl. állatmesék, tündérmesék, varázsmesék, tréfás mesék. Tipikus férfi- és nőalakok és jellemző tulajdonságaik a népmesékben. A mesék műfaji sajátosságai. Magyar mesehősök.

Népdalok jellemzői. Népdalok kortárs zenei feldolgozása (pl. *Csik Zenekar*). Népzene, világzene. Megzenésített versek. Kortárs dalszövegek jellemzői.

A mesék csoportosítása, tipizálása, a mesetípusokhoz példaszövegek rendelése.

Különbségtétel a népmese és a műmese között.

Különbségtétel mese és valóság között.

<p><i>Kul csfo gal ma k/ fog alm ak</i></p>	<p>Népdal, népmese, műmese, folklór, dalszöveg.</p>
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Monda, rege, ballada	Órakeret E: 10 L: 5
Előzetes tudás	A régióhoz kötődő eredetmondák.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	A mondák, regék, balladák megismerése révén a nemzeti hagyományok, nemzeti kultúra és öntudat, hazaszeretet fogalmainak megértése, fejlesztése. Annak belátása, hogy e műfajok alkalmasak arra, hogy a nemzetek megfogalmazzák önmaguk számára hagyományaik egy-egy részletét.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

Két-három magyar történeti monda, köztük népmonda, egy népballada és műballadaként.

A walesi bárdok és még egy Aranyballada – 46/509-683-115 mellék

Vörösmarty Mihály *Szép-konka*; Arany János *Rege a walesi bárdokról*

Válogatás a görög, a római és a magyar mondavilágból (pl. *Daidalosz és Ikarosz*; *Mucius Scaevola*, *Horatius Cocles*; *A fehér ló mondája*, *Lehel kürtje*, Mátyás királyról és Kinizsi Pálról szóló mondák). A mesék és mondák realitásának, fantasztikumának, cselekményalakításának, helyszíneinek, szereplőinek összevetése a hatás és az elbeszélés mód szempontjából.

A mondákban szereplő, hasonló motívumok megfigyelése és összevetése.

Az érvek csoportosítása és szembeállítás.

A témával adekvát területekről indokok, magyarázatok, bizonyítékok keresése.

Arany János egy balladájának és egy népballada részletének szöveghű felidézése.

<p><i>Kulcsfogalmak</i></p>	<p>Monda, rege, ballada, hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet.</p>
-----------------------------	---

Tematikai egység	Petőfi Sándor: <i>János vitéz</i>	Órakeret E: 15 L: 7
Előzetes tudás	<p>Mesék; mesehős, kaland. Cselekmény, helyszínek, elbeszélés, párbeszéd, leírás. Verses epikai művek, verselés, rímelés. Petőfi néhány lírai alkotása (köztük: <i>Anyám tyúkja</i>, <i>Füstbe ment terv</i>, <i>Nemzeti dal</i>).</p>	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>A <i>János vitéz</i> olvasása, részletes feldolgozása folyamatában a tanuló felismeri az epikai jellemzőket, adott szempontokból elemzi és minősíti a művet (pl. tér, idő, cselekmény, szereplő, elbeszélő). Megismeri, megérti és képes jellemezni a szereplőket; együttműködik a mű poétikai, nyelvi sajátosságainak feltárásában. Szóbeli és írásbeli fogalmazási képessége különböző közlésformájú önálló gyakorlatok révén fejlődik. Képessé válik élménye, véleménye megosztására, magatartásformák megítélésére, azonosulásra erkölcsi értékekkel (pl. hűség, bátorság); memoriterek előadására.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények
<p>A <i>János vitéz</i> cselekménye, szerkezete. A mű mesei elemei (cselekmény, hősök) – népies elbeszélő költemény/verses mese. Kukorica Jancsi útja, tettei, választásai (értelmezés, jellemzés). A megjelenítés eszközei (az egységenkénti feldolgozás során néhány poétikai eszköz)</p>

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

megismerése: képek, pl. hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzatok, pl. ellentét, párhuzam, felsorolás, megszüntetés, kiállítás, kérdés).

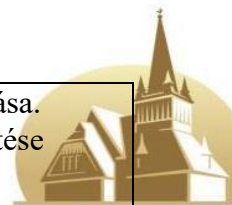
Verselési elemzések, ritmizálás, ütemhangsúlyos versek, 0646/509-683-115 mellék

A jellemek elemzése, önismeret fejlesztése. Beszélgetések során annak belátása, hogy a János Vitézzel megesett és mesebe ágyazott történetelemek hogyan jelentkeznek a hétköznapi életben (kiállítás a szerelemért, ellenállás a csábításnak, hűség, megbízhatóság, becsület, erkölcsi döntések).

A tanuló megismeri az epika jellegét (tér, idő, cselekmény, szereplő, elbeszélő), jellemzi a mű szereplőit, megismeri a kapcsolódó elméleti fogalmakat (pl. verses epika; elbeszélő költemény), megkezdi az ismerkedést a poétikai eszközökkel – a szóképek, alakzatok felismerése, megnevezése ettől kezdve folyamatos feladat; képes önálló szövegalkotási feladatok megoldására (különböző közlésformák; nézőpontváltás stb.); képes saját véleményének megfogalmazására; képes memoriterek előadására (szövegrészletek a műből).

<p><i>Kul</i> <i>csf</i> <i>oga</i> <i>lma</i> <i>k/</i> <i>fog</i> <i>alm</i> <i>ak</i></p>	<p>Epika, elbeszélő költemény; hasonlat, megszemélyesítés, metafora, ellentét, párhuzam; ütemhangsúlyos verselés, verssor, ütem, felező tizenkettes sorfajta, páros rím.</p>
--	--

Tematikai egység	Arany János: <i>Toldi</i>	Órakeret E: 15 L: 8
Előzetes tudás	Elbeszélés, elbeszélő költemény.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Az erkölcsi érzék és ítélőképesség fejlesztése a mű által fölvetett kérdések megvitatásával (pl. bűn-bűnhődés-elégtétel, megküzdés a nehézségekkel, hősiesség, bátorság, becsület). A szöveg-közeli olvasás, a szövegértelmező, műértelmező képesség fejlesztése (tér- és időviszonyok, cselekmény, a szereplők kapcsolatai; magatartások értelmezése; lélekábrázolás). A szókincs és az esztétikai érzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Emberi kapcsolatok, konfliktusok, lélekábrázolás a <i>Toldi</i>ban. Toldi Miklós helyzete, tettei, magatartása (értelmezés, jellemzés); kapcsolatai, konfliktusai (elemzés). Arany lélekábrázolása (családi kapcsolatok; bűn és megtisztulás). A történetmondás eszközei – szerkezeti, előadásmódbeli, nyelvi sajátosságok. A már tanult fogalmak alkalmazása, és jelentésük értelmezése (ütemhangsúlyos verselés, bonyodalom stb.). A Toldi-család viszonyairól beszélgetve saját dilemmák megfogalmazása. Emberi élethelyzetek felidézése és elemzése a <i>Toldi</i> jelenetei kapcsán, pl. társadalmi különbségek („Hé, paraszt...”), kiszakadás a családból (Miklós eltávozik), hit és hitetlenség (23–24. ének), képmutatás (György a király előtt) stb.</p>		

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

A történetben megragadható téma, tematika, motívum megnevezése, fogalmi körülírása.
A műben tematizált és fogalmilag megragadott életkérdés, dilemma, helyzet összevetése
mindennapi tapasztalatokkal, 50s csabardék/500 fészti megfigyelésekkel.

A beszélő és az elbeszélő szerepének elkülönítése.

Email: jokaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu

A cselekmény kisebb-nagyobb részéről, illetve egészéről áttekintő összefoglalás, a jelenetek fontosságának, jelentőségük mibenlétének megvilágítása szóbeli és írásbeli megfogalmazásokban; a szereplők megnevezése, megfigyelése, jellemzése.
A *Toldi* meghatározott részletének szöveghű felidézése.

<p><i>Kul</i> <i>csf</i> <i>oga</i> <i>lma</i> <i>k/</i> <i>fog</i> <i>alm</i> <i>ak</i></p>	<p>Mottó, beszélő, elbeszélő, próbatétel, előhang, expozíció, kaland, allegória, epizód, késleltetés, körülírás, páros rím, hangsúly, tiszta rím és asszonánc, felező tizenkettes.</p>
--	--

Tematikai egység	Gárdonyi Géza: <i>Egri csillagok</i>	Órakeret E: 15 L: 8
Előzetes tudás	<p>Korábban olvasott regények, ifjúsági regények. Epikus művek jellemzői: szerkezet, idő, helyszín, cselekmény, fordulat, szereplők; magatartásformák értékelése; vélemény megosztása.</p>	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>Alapvető erkölcsi értékekkel való azonosulás (szerelem, hazaszeretet, hűség, helytállás), az emberi magatartások megítélése és értékelése. A házi olvasmányok korábban megismert megközelítési lehetőségeinek felidézése, alkalmazása. Felkészítés a mű sok szempontú befogadására, értelmezésére; az olvasottak önálló dokumentálására (pl. motívumok azonosítása, jegyzetelés, vázlat). Kreativitás fejlesztése szövegalkotási gyakorlatokkal.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Tér- és időviszonyok (cselekményidő/külső, történelmi idő), cselekmény, szerkezet; a szereplők csoportjai, kapcsolataik; konfliktusok. Elbeszélői nézőpont, jellemábrázolás, ábrázolásmód. Bornemissza Gergely életútja. A mű fontos témái (történelem, hősiesség, barátság, szerelem, árulás stb.) és motívumai (pl. hold, csillag, gyűrű). A Gárdonyi-mű és más történelmi regények hőseinek párhuzamos jellemzése és szembeállítás.</p>		

<p><i>Kul</i> <i>csf</i> <i>oga</i></p>	<p>Történelmi regény, ifjúsági regény, kalandregény; téma, motívum, jellem, jellemvonás, jellemzés.</p>
---	---

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

lma
k/
fog
alm
ak

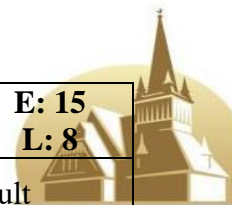
3525 Miskolc, Pallos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.:696
tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék
Email: jokaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu

Tematikai egység	Molnár Ferenc: <i>A Pál utcai fiúk</i>	Órakeret E: 15 L: 7
Előzetes tudás	Korábban olvasott gyermekregények, meseregények, ifjúsági regények. Epikus művek jellemzői: szerkezet, idő, helyszín, cselekmény, fordulat, szereplők; magatartásformák értékelése; vélemény megosztása.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	A gyermekkori konfliktusok átélése, azonosulás a vállalható erkölcsi értékekkel. Az elmélyült olvasás, a hatékony, önálló szövegfeldolgozás támogatása, felkészülés <i>A Pál utcai fiúk</i> sok szempontú megközelítésére. A szóbeli és írásbeli szövegalkotási képesség továbbfejlesztése feladatok megoldásával, pl. jellemzés, levél, elbeszélés, jellemzés nézőpontváltással, kreatív írás. Dramatikus játék előadása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Molnár Ferenc: <i>A Pál utcai fiúk</i> – sok szempontú megközelítés. Tér- és időviszonyok (cselekményidő/külső, történelmi idő), cselekmény, szerkezet, szereplők/jellemek, kapcsolatok, konfliktusok. Elbeszélői nézőpont. A mű fontos témái (pl. barátság, közösség, önfeláldozás, gyerekek-felnőttek, hűség-árulás). A beilleszkedés és a csoportba tartozás nehézségei. Próbatétel – kalandok, hősök, hősiesség magatartásformák (összevetés a Gárdonyi-regény alakjaival). Szövegalkotási feladatok megoldása (szóban/írásban), pl. jellemzés, levél, elbeszélés, jellemzés nézőpontváltással, kreatív írás.</p>		

<p>Kul csf og al ma k/ fog al ma k</p>	<p>Ifjúsági regény, cselekmény, tér- és időviszonyok, szerkezet, konfliktus, elbeszélői nézőpont, karakter, jellem, személyiség.</p>
--	--

Tematikai egység	A szűkebb természeti környezet, a családi	Órakeret
------------------	---	----------

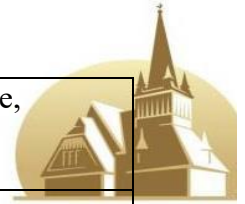

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

	kapcsolatok, és a teremtés, eredet, hagyomány 3525 Miskolc, Pallos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.:696	E: 15 L: 8
Előzetes tudás	tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék. Csaladdal, tjjal, természettel, szülőfölddel kapcsolatos tanult Email: iskola@jokai.miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	A saját és más kultúrák megértésének fejlesztése. A hagyomány fogalmának megértése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Petőfi Sándor <i>Az Alföld</i>, <i>A Tisza</i> című versei, valamint néhány családi témájú verse; Arany János: <i>Családi kör</i>; Juhász Gyula: <i>Este az Alföldön</i>; Tóth Árpád: <i>Körüti hajnal</i>, Radnóti Miklós: <i>Nem tudhatom ...</i> című művek megismerése, értelmezése, a művekben előforduló költői eszközök megismerése. Ezekon kívül több más, a témához kapcsolódó – különböző korokból származó – mű, beleértve a régióhoz, a lakóhelyhez kötődő irodalmi emlékeket is. A választott tárgyhoz kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p> <p>A Biblia olvasása, jelentősége életünkben. A mitológiai és bibliai történetektől (pl. Daidalosz és Ikarosz; Gilgames és Enkidu; Jákob és Ézsau) a kortárs irodalomig, magyar és világirodalmi szemelvényekkel.</p> <p>Kisepikai (pl. Kosztolányi, Karinthy művei) és nagyepikai (teljes művek és részletek, pl. Mark Twain, Jules Verne), valamint lírai alkotásokban található motívumok.</p> <p>A tematikába tartozó néhány jellegzetes motívum megkeresése, kigyűjtése, azonosítása, ezek előfordulásainak ismételt összevetése.</p> <p>Egy-egy motívum ismétlődéséről, variálódásáról egyre önállóbb vázlatkészítés, és saját vázlat alapján felkészülés.</p> <p>A beszélgetésekben vélemény megfogalmazása saját szavakkal a témába tartozó emberi hitek, kötődések jelentőségéről. Törekvés a toleráns fogalmazásra és a civilizált érvelésre a vitapartnerekkel szemben.</p> <p>A nemzedékek együttélésének motívumai kapcsán részvétel a családi élettel kapcsolatos beszélgetésekben (családi kapcsolatok, szerepek, munkamegosztás).</p> <p>Petőfi: <i>Az Alföld</i> és <i>Nemzeti dal</i> című műveinek szöveghű felidézése.</p>		

<p><i>Kul</i> <i>csf</i> <i>oga</i> <i>lma</i> <i>k/</i> <i>fog</i> <i>alm</i> <i>ak</i></p>	<p>Mítosz, életkép, idill, tájleírás, hagyomány, irodalmi emlékhely, útleírás, téma, motívum, tájleíró költemény, Biblia, mitológiai történet.</p>
--	--

Tematikai egység	Képek és formák a költészetben	Órakeret E: 15 L: 8
Előzetes tudás	Különféle műfajú lírai művek korábbi olvasmányokból.	
A tantárgyhoz	A lírai formanyelv sokféleségének megismerése, kép, zeneiség,	

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

(műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok szerkezet eszközeinek felismerése. Lírai alkotások elemzése, 3525 Miskolc, Pállos ut. 1. 3501 Miskolc, Pf: 6966
 érzelmek anyanyelvi kifejezése, az empátia fejlesztése.

tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék

Email: jokai@jokai.mfki.kiskolc.hu www.jokai.mfki.kiskolc.hu

Lírai alkotások elemzése különböző korokból, beleértve a régi magyar irodalmat, nevezetesen Csokonai: *A Reményhez*, Janus Pannonius: *Pannónia dicsérete*, továbbá néhány lírai mű más korokból (például: Balassi Bálint).

Szemelvények a 20–21. század magyar költészetéből.

Értő és élményszerű olvasás.

A lírai formanyelv sokféleségének bemutatása példákon keresztül, írásbeli és szóbeli ismertetésekben pedig egyre gyakorlottabb rámutatás a kép, a zeneiség, a szerkezet változataira, eltéréseire és hasonlóságaira.

Az irodalmi művekben megjelenített érzelmek, motívumok visszaadása mind többször saját szavakkal, mégis szakszerűen használva a kulcsfogalmakat. A művek megismerése, megértése során különböző olvasási stratégiák alkalmazása.

<p><i>Kul</i> <i>csf</i> <i>oga</i> <i>lma</i> <i>k/</i> <i>fog</i> <i>alm</i> <i>ak</i></p>	<p>Kompozíció, refrén, rímtípus, költői öntudat, tartalom, forma.</p>
---	---

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

Tematikai egység	3525 Miskolc, Pótlalmi utca 15. sz. szobeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék	Órakeret E: 10 L: 4
Előzetes tudás	Email: jokaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu Elbeszélés, elbeszélő szerkezet.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	A különböző szövegműfajok jellemzőinek elkülönítése. A különféle szóbeli és írásbeli megnyilatkozásokban főbb típusaik alkalmazása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Az 5–6. évfolyamon megismert, különböző művek feldolgozása kapcsán: a jellemzés tartalmi és formai követelményei, az elbeszélés, a leírás sajátosságai, az egyszerűbb dialóg formák, dramatikus népszokások tipikus jegyei. Főbb műfajok. A tematikai egységben szereplő szövegműfajok megkülönböztetése, és ilyenek alkotása is. A különféle irodalmi művekben olvasottak önálló reprodukálása elbeszélésben, leírásban, jellemzésben. A szövegműfajok különbségeinek érzékelése, és megnyilatkozásokban számadás ezekről a különbségekről.		

<i>Kulcsfogalmak</i>	Líra, epika, dráma, elbeszélés, leírás, párbeszéd, jellemzés.
----------------------	---

Tematikai egység	Fogalomhasználat	Órakeret E: 10 L: 4
Előzetes tudás	Definiált fogalomhasználat nélküli tapasztalatok (nem tudatos fogalomhasználat).	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Az 5–6. évfolyam tematikai egységeihez kapcsolódva fogalmak megértése és aktív használata a különböző művekről való szóbeli és írásos megnyilatkozásokban. Az absztrakciós képesség, a fogalmi gondolkodás fejlesztése. (A jelzett órakeret arányosan elosztható az egyes tematikai egységek között.)	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Elbeszélő és lírai művek, amelyekkel kapcsolatban a fogalmak felmerülnek. Igényes és az értelmezést segítő fogalomhasználat. A művekről beszélve, beszélgetve a fogalmak értő használata. A fogalomhasználatot segítő szótár- és lexikonhasználat.		

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

<p><i>Kulcsfogalmak</i></p>	<p>Dal, mese, ritmus, rím, ütem, ütemhangsúlyos verselés, zeneiség; cselekmény, helyszín, ismétlés, fokozás, párhuzam, ellentét, felező tizenkettes; hasonlat, megszemélyesítés, metafora; elbeszélés, regény; epika; irodalmi szerkezetek (közindulási pont, bonyodalom, tetőpont, megoldás, szereplő, mellékszereplő, főhős); allegória, időmértékes verselés, versláb; konfliktus, epizód, motívum, történetmondás; nézőpont, cselekményszál; alliteráció, metonímia; rímelhelyezkedés, jelentés (szó szerinti és metaforikus értelmezése).</p>
-----------------------------	--

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, adekvátan alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket. Képes rövidebb szóbeli üzenetek, rövidebb hallott történetek megértésére, összefoglalására, továbbadására.</p> <p>Ismeri és alkalmazni tudja a legalapvetőbb anyaggyűjtési, vázlatkészítési módokat. Képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, SMS, e-mail stb.) szöveget alkotni. Törekszik az igényes, pontos és helyes fogalmazásra, írásra.</p> <p>Az írott és elektronikus felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni, azokat alkalmazni. Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források).</p> <p>Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni.</p> <p>A tanuló ismeri a tanult alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások), valamint az igekötők általános jellemzőit, alaki sajátosságait, a hozzájuk kapcsolódó főbb helyesírási szabályokat, amelyeket az írott munkáiban igyekszik alkalmazni is.</p> <p>A megismert új szavakat, közmondásokat, szólásokat próbálja aktív szókincsében is alkalmazni.</p> <p>A tanuló tudjon megnevezni három mesetípust példákkal, és felidézni címe vagy részlete említésével három népdalt. Különbséget tud tenni a népmese és a műmese között. Meg tudja fogalmazni, mi a különbség a mese és a monda között. El tudja különíteni a ritmikus szöveget a prózától. Felismeri a hexameteres szövegről, hogy az időmértékes, a felező tizenkettesről, hogy az ütemhangsúlyos. Fel tud sorolni három-négy művet Petőfitől és Aranytól, képes egyszerűbb összehasonlítást megfogalmazni János vitéz és Toldi Miklós alakjáról. Képes értelmezni <i>A walesi bárdokban</i> rejlő üzenetet, és meg tudja világítani 5–6 mondatban az <i>Egri csillagok</i> történelmi hátterét. El tudja különíteni az egyszerűbb versekben és prózai szövegekben a nagyobb szerkezeti egységeket. Össze tudja foglalni néhány hosszabb mű cselekményét (<i>János vitéz</i>, <i>Toldi</i>, <i>A Pál utcai fiúk</i>, <i>Egri csillagok</i>), meg tudja különböztetni, melyik közülük a regény és melyik az elbeszélő költemény. Értelmesen és pontosan, tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tud felolvasni szövegeket. Részt tud venni számára ismert témájú vitában, és képes érveket alkotni. Ismert és könnyen érthető történetben párosítani tudja annak egyes szakaszait a konfliktus, bonyodalom, tetőpont</p>
--	---

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

	fogalmával. Képes az általa jól ismert történetek szereplőit jellemezni, kapcsolattrendszert felrajtani. Képes néhány példa közül kiválasztani az egyszerűbb megfogalmazásokat és/meghatározásokat. Képes egyszerűbb megfogalmazást adni a következő fogalmakról: líra, epika, epizód, megszemélyesítés, ballada, dal, rím, ritmus, mítosz, motívum, konfliktus. Képes művek, műrészletek szöveghű felidézésére. Az olvasott és megtárgyalt irodalmi művek nyomán képes azonosítani erkölcsi értékeket és álláspontokat, képes megfogalmazni saját erkölcsi ítéleteit.
--	--

7–8. évfolyam

A 7–8. évfolyamon – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése (azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése) történik. Az információ felismerése (azonosítása), visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje szintén nagy jelentőséget kap, mint pl. a digitális tartalomalkotás és -megosztás, továbbá kommunikációs együttműködés az interneten keresztül. Fontos feladat a nyelvről tanult ismeretek mélyítése, a nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyelése mondat- és szövegépítő eljárásokkal. Az olvasás és írás, a szövegértés és szövegalkotás ekkorra már több a tanulók számára, mint technikai gyakorlat vagy egyszerű kódoló-dekódoló eljárás.

Érteniük kell, hogy az irodalom olyan üzenet, amelyet elődeink és a rendkívüli képességekkel megáldott művészek örökítettek ránk, s amely üzenetnek a megfejtése és életünkbe építése a mi dolgunk. Ennek megfelelően 7–8. évfolyamon számos képességszintet el kell érni: a 7–8. évfolyamon a tanuló beszédében már nemcsak megfelelően artikulál, hanem kiejtésével közlő szándékát is jól tükrözi, továbbá a mondat- és szövegfonetikai eszközöket is megfelelően alkalmazza. Már nemcsak összefoglalni tudja az olvasottakat, hanem érvelni is képes, és a beszéd társsal empatikusan együtt tud működni. Nemcsak a beszédhelyzethez alkalmazkodik, hanem különféle kommunikációs technikákat is képes alkalmazni. Tanulási képesség szempontjából már nemcsak használni képes a vázlatot, hanem ő maga is képes az önálló vázlatkészítés különféle eljárásaira. Szövegértés szempontjából már nemcsak értelmezésre, hanem formai-stilisztikai elemzésre is képes, továbbá képes a zenei és ritmikai eszközök típusainak azonosítására. Irodalomismeret szempontjából már nemcsak a lírai és az elbeszélő szerkezetek kulcsfogalmait ismeri, hanem érti a formai jegyek jelentésteremtő szerepét is, továbbá megismerkedik a drámával, a befogadó, a hatás, a beszédhelyzet fogalmával, a jellemzés módjaival és a tantervben számára előírt további fogalmakkal.

Erkölcsei ítéloképesség szempontjából már nemcsak a tetszésnyilvánításra és az eltérő vélemény tiszteletére képes, hanem érti az ízlés kontextuális összefüggéseit, kulturális, történelmi, közösségi, családi, egyéni beágyazottságát. Megismeri a média működésének, társadalmi hatásainak alapvető összefüggéseit, a történetalkítás és elbeszélés mozgóképi eszközeit.

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének a mérése	Órakeret E: 4 L: 4
	Bementi és kimeneti mérés 7. és 8. évfolyamon is.	

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

Magyar nyelv

3525 Miskolc, Pallos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.:696

<p>Tematikai egység</p>	<p>tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék email: okaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu</p> <p>Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése és alkotása</p>	<p>Órakeret E: 7 L: 3</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Beszédhelyzet felismerése, azonosítása; nem nyelvi kifejezőeszközök használata. A kommunikáció folyamatának megértése, különféle beszédhelyzetekben való részvétel formái.</p>	
<p>A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>A társas viselkedés szabályozásához szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a kulturált véleménynyilvánítás, vitázás alapelveinek tudatosítása, a konfliktuskezelés képességének fejlesztése. A tanulók életében megjelenő különféle közéleti és kisközösségi beszédhelyzetek (iskolai, munkahely, család stb.) sémái, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókincs, nyelvi viselkedés gyakoroltatása. A magyar nyelv kiejtési sajátosságainak tudatosítása. A tömegkommunikáció formáinak, céljának, működési módjainak és hatásának, valamint néhány gyakoribb műfajának megismertetése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		
<p>A különféle mindennapi megnyilatkozásokban való jártasság, a nyelvi és a nem verbális jelek beszédhelyzetnek megfelelő használata. A különféle mindennapi megnyilatkozások, valamint a tömegkommunikáció üzeneteinek dekódolása. Az érvelés alapjainak megismerése. Részvétel beszélgetésben, vitában, a saját álláspont előadása, megvédése, esetleges korrigálása a témának, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kifejezésmóddal. Reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben. A közéleti kommunikáció iskolai helyzetei és műfajai: megbeszélés, vita, felszólalás, hozzászólás, rövid alkalmi beszéd, köszöntés, kiselőadás, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókincs használata. A tömegkommunikáció működésének, jellegzetességeinek megfigyelése, megértése, a manipulációs technikák megfigyelése. Munkahelyi környezet beszédhelyzetei (állásinterjú, érdekvényesítés, bemutatkozás stb.) A hétköznapi életben, a hivatalos kommunikációban megjelenő beszédhelyzetekben való jártasság, érdekvényesítés (bank, egészségügy, önkormányzat, bíróság stb.).</p>		
<p><i>Kulcsfogalmak</i></p>	<p>Vélemény, vita, érv; megbeszélés, hozzászólás, felszólalás, kiselőadás, köszöntő, ünnepi beszéd. Tömegkommunikáció, sajtó, rádió, televízió, internet, bulvármédia, reklám, manipuláció. Sajtóműfajok (hír, tudósítás, interjú).</p>	

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

<p>Tematikai egység</p>	<p>3525 Miskolc, Pallos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.:696 Olvasás, szövegértés tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék</p>	<p>Órakeret E: 6 L: 3</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Email: okaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu A tanult szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. A saját szövegértési hiba felismerése, korrigálása.</p>	
<p>A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Szöveg-feldolgozási módok, adatkeresési technikák, olvasási formák (intenzív és extenzív olvasás) megismertetése. A kifejező szövegtolmácsolás képességének fejlesztése. A tanulási képesség fejlesztése: adatkeresési technikák, információkezelési módok megismertetése, gyakorlati alkalmazása nyomtatott és elektronikus szövegekben. Kritikai gondolkodás fejlesztése: az elektronikus, internetes információforrások kezelése a megbízhatóság, hitelesség szempontjából (forráskritika, forrásellenőrzés). A tömegkommunikációs szövegekben rejlő manipulációk felismerése képességének fejlesztése. A webes felületek nem lineáris szövegei olvasási sajátosságainak felismertetése, a nehézségek tudatosítása.</p>	
<p style="text-align: center;">Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		
<p>A megismert szöveg-feldolgozási módok gyakorlása, újabb technikák, olvasási formák megismerése (intenzív és extenzív olvasás), azok gyakorlatban történő alkalmazása. A szöveg érzelmi-gondolati tartalmát kifejező olvasás. A különféle szöveg-feldolgozási módok (szó szerinti, kritikai, kreatív olvasás) használata elektronikus és nyomtatott, folyamatos és nem folyamatos szövegeken. Az olvasott szöveg tartalma és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése. Adatkeresés technikái (szelektív olvasás, átfutás). Az internetes adatkeresés, szöveghálók, az intertextualitás kezelése, a különböző forrásokból származó adatok megbízhatóságának és használhatóságának kérdése. A különböző forrásból származó információk megadott szempontok szerint való összehasonlítása, kritikai következtetés levonása. Ismeretterjesztő szövegek jellemzői és feldolgozási technikái. Elektronikus és nyomtatott szótárhasználat. Munkahelyeken használatos dokumentumok megértése (munkaköri leírás, szerződés, álláshirdetés.) A hétköznapi életben, a hivatalos kommunikációban alkalmazott dokumentumok, nyomtatványok megértése (banki, orvosi, önkormányzati, jogi).</p>		

<p><i>Kul</i> <i>csf</i> <i>oga</i> <i>lma</i> <i>k/</i> <i>fog</i> <i>alm</i></p>	<p>Adatkeresés, szótár, folyamatos szöveg, nem folyamatos szöveg, szövegfeldolgozás, fordítóprogram, kétnyelvű szótár.</p>
--	--

Jókai Mór Református Magyar- Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola,

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

ak

3525 Miskolc, Pallos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.:696

tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék

Email: jokaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

Tematikai egység	3525 Miskolc, Pallos u.,1. 3501 Miskolc, Pf.:696 Írás, fogalmazás tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék	Órakeret E: 6 L: 3
Email: okajsuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu Adatgyűjtés, jegyzet- és vázlatkészítés különböző technikákkal.		
Előzetes tudás	Megadott témához, problémához való célzott anyaggyűjtés (pl. adatok, példák, érvek) a könyvtár nyomtatott és elektronikus eszközeinek és forrásainak felhasználásával. A tanult műfajokban történő önálló szövegalkotás. A fogalmazás folyamatközpontúságának alkalmazása.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	A társas kultúrában való részvételhez szükséges írástechnikai kompetenciák fejlesztése: az érzelmek hiteles kifejezésének képessége, konfliktuskezelés képessége, udvariassági formulák ismerete, alkalmazása stb. Jegyzetelési technikák, formák elsajátíttatása, a célnak megfelelő kiválasztása, alkalmazása tanári segítséggel. A bemutatkozás írásos formáinak megismerése, írása. A nyilvános felületeken történő önbemutató etikai kérdéseinek, következményeinek elemző megismerése, megvitatása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
A kommunikációs céloknak megfelelő szövegek írása. A tanulást segítő papíralapú és számítógépes jegyzetelés gyakorlása, törekvés a legoptimálisabb egyéni forma kialakítására. Különböző nézőpontú és műfajú szövegek alkotása: elbeszélés, jellemzés, vélemény. Az írásban történő bemutatkozás szabályai a papíralapú és az online felületen (önéletrajz, blogbejegyzés, internetes közösségi portál). Az interneten való kommunikáció szabályai, veszélyei (pl. közösségi oldalak, chat, regisztráció stb). A munkahelyek által igényelt dokumentumtípusok elkészítése (önéletrajz, motivációs levél).		

<p><i>Kul</i> <i>csf</i> <i>oga</i> <i>lma</i> <i>k/</i> <i>fog</i> <i>alm</i> <i>ak</i></p>	<p>Jegyzet, elbeszélés, jellemzés, vélemény, elektronikus szöveg, komment, blog; önéletrajz.</p>
--	--

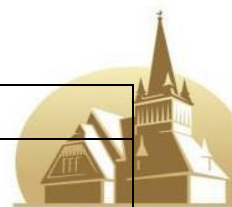
Tematikai egység	Helyesírás	Órakeret E: 6 L: 3
Előzetes tudás	Alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés) ismerete, alkalmazásuk a szövegalkotás folyamatában; önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal.	

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

<p>A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>A nyelvi tudatosság növelése: a normakövető és a normától eltérő helyesírás szerepének értelmezése. Szövegértelmezési képességek fejlesztése: a mondatfajták, a mondat szerkezeti típusainak megismerése, a mondatok szerkezetének felismerése, a párbeszéd és az idézetek leggyakoribb szabályainak megismertetése.</p>
---	---

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

Ismeretek/fejlesztési követelmények

A helyesírás szerepének felismerése a különböző írásbeli műfajokban.
 Az írásjelek, a szöveg központozásának legfontosabb szabályai.
 A párbeszéd és az idézetek (egyenes, szabad függő, függő) írásmódja.
 Összetett szavak helyesírása alapvető szabályainak megismerése, alkalmazása.

<p><i>Kul</i> <i>csf</i> <i>oga</i> <i>lma</i> <i>k/</i> <i>fog</i> <i>alm</i> <i>ak</i></p>	<p>Központosítás, írásjel (vessző, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kettőspont, gondolatjel). Egyenes, szabad függő, függő idézet.</p>
--	---

Tematikai egység	A nyelv szerkezete és jelentése	Órakeret E: 32 L: 15
Előzetes tudás	<p>Szótő, toldalék: képző, jel, rag, összetett szók; alapszófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmások, igenevek: főnévi, melléknévi, határozószói igenév.</p>	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>A mondatfajták közlési szándékának felismertetése a beszélt és írott nyelvben, alkalmazásuk a mindennapi kommunikációban. A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentésének felismertetése, az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése. A szóalkotási módok megismertetése. A modalitásnak (a mondatfajtáknak) megfelelő akusztikai eszközök tudatosítása.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>A mondat nyelvi funkciója, felépítése, szerkezete, mondatfajták, szövegszervező ereje. A mondat modalitása. Mondat-átalakítási gyakorlatok a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándéknak megfelelően szóban és írásban. Szószerkezetek típusai, fajtái: mellérendelés, alárendelés. A fő mondatrészek szerepének és mondatbeli viszonyainak, a hozzájuk kapcsolódó vonzatok jellemzőinek tanulmányozása. Fő mondatrészek szerepe, funkciója és fajtái, mondatbeli viszonyaik, vonzatok. Szóösszetétel, alapszó, képzett szó, szókapcsolat megkülönböztetése.</p>		
<p><i>Kul</i> <i>csf</i> <i>oga</i> <i>lma</i> <i>k/</i> <i>fog</i> <i>alm</i> <i>ak</i></p>	<p>Mondatfajta, kijelentő, kérdő, felszólító, felkiáltó, óhajtó mondat. Egyszerű és összetett mondat; tagolt és tagolatlan mondat; minimális és bővített mondat; alárendelő és mellérendelő mondat. Mondatrész, alany, állítmány, tárgy, jelző (minőség, birtokos, mennyiség), határozó (idő, hely, mód, társ, eszköz, állapot). Szószerkezet, mellérendelő és alárendelő szószerkezet.</p>	

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

3525 Miskolc, Pallos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.:696

tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék email: okaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu		Órakeret E: 3 L: 1
Tematikai egység	A nyelv állandósága és változása	
Előzetes tudás	A nyelv változó jelenség. Szótárhasználat, szókincsünk változásai. Irodalmi szövegek régies nyelvhasználata.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	A mai és korábbi nyelvallapot különbségének felismertetése (főképpen a szókincsbeli eltérések). A nyelvi tudatosság fejlesztése: a nyelv állandóságának és változásának megfigyelése, értelmezése különböző régi és mai szövegeken.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
A nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző régi és mai szövegeken. A nyelvi változás bizonyítékainak értelmezése különböző korokból származó írott szövegeken és irodalmi példákon (nyelvmélekeink). Nyelvhasználatunk, a környezetünkben lévő nyelvváltozatok néhány jellemzőjének megfigyelése, megnevezése. A Magyarországon élő nemzetiségek nyelve, nyelvhasználata. A szókincs változása: régi és új szavak, kifejezések gyűjtése, összehasonlítása. A magyar nyelv eredete (finnugor rokonság), helye a nyelvek között.		

<i>Kul csf oga lma k/ fog alm ak</i>	Nyelvváltozat, nyelvcsalád, uráli nyelvcsalád, nyelvjárás, nyelvmélek.
--	--

Irodalom

Tematikai egység	Klasszikus és kortárs lírai alkotások	Órakeret E: 8 L: 4
Előzetes tudás	Műnemek: líra, dráma, epika.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Az irodalmi élmények és azok megosztása alkalmas arra, hogy erkölcsi kérdések megvitatására, az ítéletképeség fejlesztésére. A tematikai egység feldolgozása során fejlődik a formaérzék, a szókincs mellett az érzelmek kifejezésének képessége, valamint a mások helyzetébe történő beleélés, az empátia.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Különböző témájú lírai alkotások a klasszikus és kortárs lírából, a magyar és a		

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

világirodalomból. (Választható például Arany János, Kosztolányi Dezső, Tóth Árpád, József Attila, Radnóti Miklós, Weöres Sándor, Tóth Krisztina, Borbély Szilárd, Határ Győző, Szilágyi Domokos). tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék

Megismert klasszikus lírai művek összevetése kortárs alkotásokkal.
Email: jokaisuli@jokai-miskolc.summet.hu www.jokai-miskolc.hu

A lírai formanyelv (szerkezeti változatok, szókincs, a képiség eszközei) elemeinek megismerése, a művek elemzése során a fogalmak használata.

Annak belátása, hogy az irodalmi formanyelv is változik, és a kortárs művek besorolása a kánonba nehéz és problematikus. Annak beláttatása, hogy a lírai művekbe is vegyülhet időnként epikus jelleg, szerepjáték, helyzetdal esetén vegyülhet bele imitált jelleg, drámai monológ esetén pedig drámaiság.

Egy József Attila-mű és egy Radnóti-mű szöveghű felidézése.

<p><i>Kul</i> <i>csf</i> <i>og</i> <i>al</i> <i>ma</i> <i>k/</i> <i>fog</i> <i>al</i> <i>ma</i> <i>k</i></p>	<p>Lírai kifejezőmód, történelmi motívum, kánon, kortárs irodalom, szókincs, képi.</p>
--	--

Tematikai egység	Lírai műfajok	Órakeret E: 4 L: 2
Előzetes tudás	Korábban tanult lírai és átmeneti műfajok: dal, ballada.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Lírai műfajok egyszerű meghatározása, a meghatározás elemeinek szövegpéldákkal történő illusztrálása, a könnyebben besorolható olvasott művek műfaji azonosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Különböző korok lírai alkotásainak felidézése. Műfajok megnevezése: dal, elégia, óda, himnusz, epigramma, helyzetdal, költői levél, ars poetica. Jellemzőik összefoglalása.</p> <p>Műfaji jellemzők elsajátítása: a dal egyszerű, egynemű érzéseket kifejező, énekelhető vers; az elégia értékhiányos állapotot és szomorú belenyugvást tükröző költemény; az óda emelkedett hangvétellű, ünnepélyes, gondolati elemet is tartalmazó vers; továbbá, hogy a himnusz ezen belül istenséget szólít meg általában kérés, indoklás formájában; az epigramma rövid, csattanós költemény; a helyzetdal a szerepjáték egy neme; a költői levél létező és megnevezett személyhez szól; az ars poetica költői hitvallás. Műfajok változásainak (koronként, szerzőnként) felfedezése.</p>		

<p><i>Kul</i> <i>csf</i> <i>oga</i></p>	<p>Dal, elégia, óda, himnusz, epigramma, helyzetdal, költői levél, ars poetica.</p>
---	---

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

lma
k/
fog
alm
ak

3525 Miskolc, Pallos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.:696
tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék
Email: jokaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A kisepika műfaji változatai: novella, elbeszélés	Órakeret E: 6 L: 3
Előzetes tudás	Epikai műnem. Verses és prózaepika (néhány, már tanult műfajjal). Mese, monda, mitológiai történet, bibliai elbeszélés. Cselekmény, idő, helyszínek, fordulat, szereplők; szerkezet; elbeszélés, párbeszéd, leírás; magatartásformák értékelése; vélemény megosztása.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	A novella és az elbeszélés jegyeinek felismerése, a két műfaj világos megkülönböztetése. Az anekdotikus mesélés fogalmának ismerete, annak átlátása, hogy miért játszhat gyakran szerepet az anekdota a novellairodalomban. Az érzelmi tartalmak felismerésének (pl. indulatok, szeretet, együttérzés, segítőkészség, félelem, bizalom, hála), az erkölcsi választások értelmezésének fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Anekdotikus történetek, kisepikai alkotások a magyar és a világirodalom különböző korszakaiból, különös tekintettel Kosztolányi Dezső, Mikszáth Kálmán és más magyar elbeszélők novelláira. Néhány novella és elbeszélés feldolgozása, értelmezése.</p> <p>Mind pontosabb ismeretek szerzése arról, hogyan illeszkedik az epika és a kispróza tágabb körébe az elbeszélés és a novella. Olvasmányok összevetésével a novella és az elbeszélés jegyeinek felismerése, a két műfaj megkülönböztetése.</p> <p>Az anekdotikus mesélés fogalmának ismerete, megértése, annak átlátása, miért játszhat gyakran szerepet az anekdota a novellairodalomban.</p> <p>Az idő- és térvizonyok felismerése, megnevezése, az elbeszélés és a történet időrendje közötti eltérés érzékelése; az elbeszélői nézőpont, beszédhelyzet felismerése.</p>		

<p>Kul csf oga lma k/ fog alm ak</p>	<p>Kisepika, mese, monda, legenda, anekdota, novella, elbeszélés, kisregény, szerkezet, időrend, elbeszélői nézőpont, beszédhelyzet.</p>
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kortárs novellák	Órakeret E: 4 L: 2

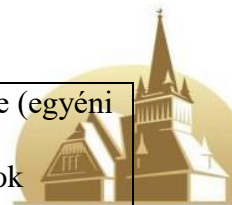

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

Előzetes tudás	Kisepikai műfajok 3325 Miskolc, Pállos tr. 1. 3501 Miskolc, Pf.: 696
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	tel: 06-46/509283 Fax: 06-46/509283 A klasszikus és az új epika kifejezésformái eltéréseinek megfigyeltetése. Az irodalmi hagyomány szerepének felismerése. Email: jokai@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>Korábban megismert klasszikus kisepikai művek összevetése kortárs alkotásokkal, pl. Háy János: <i>A kéz</i>, Békés Pál: <i>Ottília</i>, Az ólomkatona, Lázár Ervin: <i>A csomag</i>, <i>A tolvaj</i>. A szókincs, stílus, mondatszerkezet eltéréseinek megfigyelése, megnevezése. A tematika jellegzetes eltéréseinek elemzése. A hangulat, hangnem, világkép eltéréseinek megfigyelése.</p>	

<i>Kulcsfogalmak</i>	Töredékesség, torzó.
----------------------	----------------------

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A regény változatai	Órakeret E: 8 L: 4
Előzetes tudás	Konfliktus, kiindulási pont, bonyodalom, tetőpont, megoldás, szereplő, mellékszereplő, főhős.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>Annak felismerése és tudatosítása, hogy az elemző-értelmező olvasás elmélyíti az élmény- és tapasztalatszerzést, hogy az irodalomolvasás érzelmi, gondolati, erkölcsi, esztétikai élmények forrása.</p> <p>Epikai alkotások elemző, értelmező képességének fejlesztése. Nagyepikai alkotás(ok)ban az idő- és térviszonyok azonosítása, elemzése; az elbeszélés és a történet időrendje közötti eltérés érzékeltetése; az előreutalások, késleltetések szerepét azonosító szövegértelmező képességek fejlesztése. A műelemzések alapján műfaji, poétikai, tematikai, erkölcsi következtetések megfogalmazásának képessége.</p> <p>Az irodalmi élmény megosztása, önálló olvasmányválasztás indoklása, olvasmányok ajánlása.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Magyar történelmi események és korszakok megidézése az irodalomban, Jókai Mór, Mikszáth Kálmán és mások műveiben. Jókai Mór: <i>A kőszívű ember fiai</i>, Mikszáth Kálmán: <i>Szent Péter esernyője</i>. <i>A kőszívű ember fiaiban</i> szereplő apa- és anyafigura, a testvérek kapcsolata, konfliktusa.</p>		

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

Ter- és időviszonyok, cselekmény, szerkezet, anekdotikusság. A szereplők jellemzése (egyéni állásfoglalással). Elemzések, értelmezések és kreatív írások.

Ajánlott és/vagy egyéni olvasmányok: pl. Ötvenesek, Mark Twain, Dickens és mások műveiből; a klasszikus és kortárs, magyar és világirodalmi ifjúsági irodalomból – műbemutatók, értelmezések, ajánlások (a házi olvasmányok megközelítési szempontjainak alkalmazása, önálló állásfoglalással).

Az olvasott művek műfaji jegyeinek, felépítésének, elbeszélésmódjának megfigyelése, a szereplők azonosítása, jellemzése, kapcsolatrendszerük elemzése; a konfliktusok mibenlétének feltárása.

Beszélgetések, szerepjátékok a történetek határhelyzeteiről és a szereplők döntési kényszereiről.

Szóbeli, írásos beszámolók, elemzések az olvasott művekről, a cselekményt alkotó elemekről, helyszínekről és időkezelésről, a szereplők viszonyairól, érzelmeikről, konfliktusaikról.

<p><i>Kulcsfogalmak</i></p>	<p>Regény, regénytér, regényidő, regényszerkezet, nagyepika, szerkezet, időviszony, térvizony, cselekmény, fordulat, epizód, kitérő, késleltetés, előreutalás, magatartásforma.</p>
-----------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művek a reformkor irodalmából	Órakeret E: 16 L: 8
Előzetes tudás	Petőfi Sándor több műve, Arany János több műve, Vörösmarty Mihály: <i>Szép Ilonka</i> .	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>A nemzeti jelképpé vált alapművek megismerése (Kölcsey: <i>Himnusz</i>; Vörösmarty: <i>Szózat</i>; Petőfi: <i>Nemzeti dal stb.</i>). Annak fölfedezése, hogyan gazdagodott a magyar nemzeti irodalom a reformkorban.</p> <p>Rendszerezett ismeretek megszerzése a reformkori irodalmi élet főbb szereplőiről, fórumairól, a korszak kiemelkedő jelentőségének megértetése. Ismerkedés a romantikával, a romantikus stílusjegyek azonosítása, korstílusok és művek összefüggései. A korszak irodalmi életének megismerése, romantika és népiesség, romantika és reformkor összefüggéseinek megismerése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Olvasmányok a reformkor irodalmából, különös tekintettel Kölcsey Ferenc: <i>Himnusz</i>, <i>Parainesis</i> (egy részlet), Petőfi Sándor: <i>Nemzeti dal</i>, <i>Szeptember végén</i>, és Vörösmarty Mihály: <i>Szózat</i> című művére. Legalább 3 további alkotás, például <i>István öcsémhez</i>, <i>Reszket a bokor, mert...</i>, <i>Egy gondolat bánt engemet</i>.</p> <p>Egy korstílus – a romantika. Egy-két szemelvény a korszak jellemző alapvetéseiről, törekvéseiről (pl. szabadság az irodalomban; új, jellegzetes műfajok; kevertség, töredékesség; romantika és népiesség).</p> <p>Romantikus jegyek, vonások azonosítása, megnevezése.</p> <p>A <i>Himnusz</i> és a <i>Szózat</i> utalásainak értelmezése közös és önálló munkában egyaránt, rámutatás</p>		

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

kompozíciós elemekre, szövegük rögzítése memoriterként.
 Ismertetés a tanult Petőfi-művek tematikai és műfaji különbségeiről, életrajzi és történelmi beágyazottságukról. tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék
 Kölcsey *Husztjának*, *Himnuszának*, *Vörösmarty Szózatának* szövegű felidézése.

3525 Miskolc, Pallos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.: 6967
 Email: jokaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu

<p><i>Kul</i> <i>csf</i> <i>og</i> <i>al</i> <i>ma</i> <i>k/</i> <i>fog</i> <i>al</i> <i>ma</i> <i>k</i></p>	Retorika, variáció, kontraszt, ellentétes párhuzam, romantikus képalkotás.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művek a Nyugat három nemzedékének irodalmából	Órakeret E: 26 L: 13
Előzetes tudás	Lírai szerkezet, lírai én, metafora, metonímia.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	A magyar irodalom több kanonikus művének (pl. <i>A Dunánál</i> , <i>Nem tudhatom...</i> ,) megismerése, a nyelvi-kulturális identitás alakítása. Annak fölfedezése, hogyan gazdagodott a magyar nemzeti irodalom a Nyugat folyóirat működése által. A Nyugat korszakában született művek közötti hasonlóságok és az egyedi vonások felismerése. A koreszmék, életérzések hatásainak megismerése a műalkotásokban. Különösen a korszak epikus művei adnak alkalmat erkölcsi kérdések megvitatására, magatartásformák és cselekedetmotivációk megfigyelésére.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Szépirodalmi alkotások a Nyugat három nemzedékének korából. Ady Endre: <i>Párisban járt az Ősz</i> , és még két vers; József Attila: <i>A Dunánál</i> ; Karinthy Frigyes: <i>Tanár úr kérem</i> (egy részlet); Kosztolányi Dezső két novellája és két lírai alkotása; Móricz Zsigmond egy novellája, Radnóti Mikós: <i>Nem tudhatom...</i> és még egy műve, Szabó Lőrinc egy műve. További lehetőségek: <i>Ringató</i> , <i>Rejtelmek</i> , <i>Szeretném, ha szeretnének</i> , Babits Mihály, Tóth Árpád, Illyés Gyula, Juhász Gyula egy-két műve. Az impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió irányzatainak stílus- és formajegyei. Szövegek, irodalmi művek strukturális és tartalmi szempontú elemzése, az összefüggések felismerése és értelmezése. Művek tematikájának, meghatározó motívumainak azonosítása, alapvető lírai műfajok sajátosságainak felismerése. Kompozíciók, képek, alakzatok elemzése. Egy Ady- és egy Kosztolányi-mű szövegű felidézése.		
<p><i>Kul</i> <i>csf</i> <i>oga</i> <i>lma</i> <i>k/</i></p>	Paródia, tárgyias líra, epikus-balladás vers, karcolat, impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió, szinesztézia, allegória, szimbólum, összetett költői kép.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egy drámai mű feldolgozása	Órakeret E: 8 L: 4
Előzetes tudás	Dramatikus népszokások, párbeszéd, szereplő, mellékszereplő, főhős, konfliktus, bonyodalom, tetőpont.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	A drámákban, filmekben megjelenő emberi kapcsolatok, cselekedetek, érzelmi viszonyulások, konfliktusok értelmezése. A színház és dráma világának, eszközrendszerének megismerése. Az érzelmek kifejezése, a társas viselkedés különböző jellemzőinek megfigyelése, az empátia fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Legalább egy dráma (vígjáték, színmű) feldolgozása, lehetőség szerint megtekintése; a szöveg és az előadás összehasonlítása. Drámajáték az irodalomórán.</p> <p>Különböző szereplő- és embertípusok megjelenítése közös játékokban, pl. a tartás- és járásmód, gesztusok, mimika megfigyelését követően. Improvizáció a megismert drámai konvenciók és a színházi formanyelv elemeinek alkalmazásával.</p> <p>A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése.</p> <p>A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése, a drámában, drámajátékban szöveg és a mozgás kapcsolatának, a szándék és a feszültség jelentőségének felismerése.</p> <p>Egy drámarészlet szöveghű felidézése.</p>		
<i>Kul csf oga lma k/ fog alm ak</i>	Dialógus, díszlet, drámai szerkezet, felvonás, feszültség, fordulópont, helyzet, helyzetkomikum, humor, jelenet, jellemkomikum, jelmez, komédia, komikum, konfliktus, monológ, rendezői utasítás; szándék, szerep, szereplők kapcsolata, színmű, szöveg és mozgás, tetőpont, tragédia.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kortárs irodalom – kortárs írók és olvasók	Órakeret E: 8 L: 4
Előzetes tudás	Korábban olvasott kortárs művek.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Egy-egy irodalmi mű értelmezésekor a különböző olvasatok felismerése. Az irodalmi művek fogadtatásával, jelentőségével kapcsolatos eltérések belátása. A kánon lényegének és jelentőségének megértése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

Olvasmányok a 20–21. századi irodalomból. Egy Örkeny-novella, két Weöres-mű, 2-3 kortárs magyar szépprózai mű, 5 közelmúltbeli és kortárs magyar lírai mű (például Zelk Zoltán: *Hajnali vendég*, Áprily Lajos: *Királyasszony kertje*, Baká István: *Vezeklés*; Lackfi János: *Lavina-dal*, Kukorely Előd: *Én*).
 Hely: Erzsébet köz, Jókai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu
 tel.: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék

Olvasmányélmények és a közös tanulási tevékenységek nyomán egyre fejlődő képesség a homályos értelmű, a célzás és az elhallgatás eszközeivel élő mai műalkotások feldolgozására és befogadására is.
 Különféle olvasói attitűdök azonosítása; olvasatok, vélemények összevetése.
 A befogadás tapasztalatai, a téma, az írói látásmód és álláspont tudatosítása.
 Egy Weöres Sándor-mű és két kortárs szerző egy-egy művének szöveghű felidézése.

<i>Kul</i> <i>csf</i> <i>oga</i> <i>lma</i> <i>k/</i> <i>fog</i> <i>alm</i> <i>ak</i>	Szatíra, fantasztikum, látásmód, vélemény, befogadás.
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Bevezetés az irodalomtörténet tanulásába	Órakeret E: 8 L: 4
Előzetes tudás	Korábban olvasott művek különböző irodalomtörténeti korszakokból.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Az irodalomtörténeti megközelítésmód megértése, esetenkénti alkalmazása. Az irodalmi hagyomány szerepének felismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Felidézett, a reneszánszhoz sorolható művek az 5–6. évfolyam anyagából, felidézett, a romantika, illetve a modernség korához sorolható művek a 7–8. évfolyam anyagából. Néhány mondatos ismeretkör a barokkról, klasszicizmusról, realizmusról, posztmodernről. Korszakok időbeli körülhatárolása évszázad pontossággal. Három-három stílusjellegzetesség megnevezése leegyszerűsítő, absztrahált formában. Térben-időben tájékozódva a magyar és a világirodalom néhány alkotásának csoportosítása. Annak észrevétele, hogy az egyes korokhoz időnként jellegzetes módon kötődik egy vagy több kifejezésmód, stílus. Ismeretek szerzése arról, hogy az irodalmi tendenciák időnként szorosan összefüggnek más művészeti ágak tendenciáival.		

<i>Kul</i> <i>csf</i> <i>oga</i> <i>lma</i>	Reneszánsz, barokk, klasszicizmus, romantika, realizmus, modernség, posztmodern, irodalomtörténet, korstílus, stílusirányzat.
--	---

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

k/
fog
alm
ak

3525 Miskolc, Pallos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.:696
tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék

Email: jokaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Bevezetés a műfajelméletbe	Órakeret E: 6 L: 3
Előzetes tudás	Művek a líra, az epika és a dráma köréből.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	A műnemekről, műfajokról tanultak szintetizálása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Felidézett, a mese, monda, elbeszélő költemény műfajába, továbbá egyszerűbb lírai műfajokba sorolható művek az 5–6. évfolyam anyagából; felidézett, a lírai, drámai illetve a kisepika műfajai közé sorolható művek a 7–8. évfolyam anyagából.</p> <p>Annak észrevétele, hogy a műfaj jellemzői mindig csak általában jellemzőek, s a konkrét mű nem feltétlenül felel meg mindenben a műfaji definíciónak.</p> <p>Annak megfigyelése, hogy vannak egymáshoz közelebb álló és erőteljesebb eltéréseket mutató műfajcsoportok.</p> <p>Annak megértése a tematikai egység feldolgozása során, hogy a művek műfaji jellemzése egyben belső, tartalmi és formai lényegüket is jellemzi (beleértve a beszédmódot, a modalitást, a kommunikációs helyzetet), vagy legalábbis szoros összefüggésben áll azokkal.</p>		

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

<i>Kul csf oga lma k/ fog alm ak</i>	<p>Felhívó funkció, modalitás, műfaj, beszédmód 3525 Miskolc, Pállos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.: 696</p> <p>tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék</p> <p>Email: jokaisuli@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu</p>
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Fogalomhasználat	Órakeret E: 6 L: 3
Előzetes tudás	Definiált fogalomhasználat nélküli tapasztalatok (egyes fogalmak nem tudatos használata).	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Az 7–8. évfolyam anyagához kapcsolódó fogalmak megértése és aktív használata a különböző művekről való szóbeli és írásos megnyilatkozásokban. A tanulás képességének fejlesztése különböző munkaformákban. (A jelzett órakeret arányosan elosztható az egyes tematikai egységek között.)	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Elbeszélő, drámai és lírai művek, amelyekkel kapcsolatban a fogalmak felmerülnek. Igényes és az értelmezést segítő fogalomhasználat. A művekről beszélve, beszélgetve értő fogalomhasználat. Pontos fogalomhasználatot segítő szótár- és kézikönyvhasználat.</p>		

<i>Kul csf oga lma k/ fog alm ak</i>	<p>Szerkezet, epikai szerkezet, történetkezdés, fordulat, befejezés; értekező próza, rapszódia, lírai szerkezet, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon; szinesztézia, szimbólum, motívum, toposz, téma.</p>
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei (1) Történet és elbeszélés a mozgóképen	Órakeret E: 8 L: 4
Előzetes tudás	Megfigyeli és azonosítja a tanuló a különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és idő-, illetve konfliktusviszonylatokat. Érti a rövid, egy szálon futó, történetet bemutató művekben az ok-okozati viszonyokat, azonosítja a történet idejét és helyszínét, a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét.	
A tantárgyhoz	Médiatudatosságra nevelés. Az életkornak megfelelő mozgóképi	

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

(műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	(film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés és kritikus attitűd kialakítása, a képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a képességének fejlesztése. tel: 06 46/599633 fax: 06 46/599633
Email: jokai.kuli@jokai.mfki.kiskol.hu www.jokai.mfki.kiskol.hu	

Ismeretek/fejlesztési követelmények

Helyszín- és időviszonylatok, illetve karakter- és konfliktusviszonylatok felismerése, megfigyelése a médiaszövegekben (pl. rádióműsorban, riportban).
 Átélt, elképzelt vagy hallott esemény mozgóképi megjelenítésének megtervezése az életkornak megfelelő szinten (pl. story-board, animáció, interjú alkalmazásával).
 Mozgóképi szövegeken a cselekmény- és történetvezetés, valamint az elbeszélés (narráció) megfigyelése és tudatosulása, és mindezzel összefüggésben konkrét szövegek elemzése során az expozíció, bonyodalom, lezárás már ismert fogalmainak alkalmazása.
 Egyszerűbb médiaszövegek létrehozása (pl. interjú, újságcikk, közösségi portálra készülő adatlap, önportré) útján a képzelőerő, a kifejezőkészség önálló fejlesztése.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Karakter, hős, konfliktus, cselekmény, történet, elbeszélés, narráció, expozíció, bonyodalom, lezárás, beállítás, jelenet, epizód, fordulat.
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei Az írott és az elektronikus sajtó szövegeinek rendszerezése, a média nyelve	Órakeret E: 7 L: 3
Előzetes tudás	Az egyes médiumokban megjelenő médiaszövegek közötti különbségek érzékelése, médiaszövegek fikciós vagy dokumentum jellegének megfigyelése.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése. A tudatos szövegválasztás képességének fejlesztése. A sajtóban alkalmazott manipulatív technikák felismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Az írott és elektronikus sajtó műfajainak megismerése, különbségei. Az internet megjelenésének hatása a világra és a kommunikációra. A Gutenberg-galaxis fogalma. A meghatározó sajtóműfajok felismerése, alapvető jellemzőik tudatosítása (tudósítás, riport, publicisztika, kritika). A hírműfajhoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró, fotóriporter) ismerete. Mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasástudás fejlesztése.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tudósítás, riport, kritika, publicisztika, Gutenberg-galaxis, internet, elektronikus média, nyomtatott sajtó, bulvár, hír, vélemény, manipuláció.
--------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe	Órakeret E: 7 L: 3

Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda

<p>Előzetes tudás</p>	<p>A médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak. 3525 Miskolc, Pálos u. 1. 3501 Miskolc, Pf.: 696 A médiaszövegek elemi szövegalkotó kódjainak, tel: 06-46/509-683 Fax: 06-46/509-683-115 mellék kifejezőeszközeinek ismerete.</p>
<p>Email:</p>	<p>okaisulj@jokai-miskolc.sulinet.hu www.jokai-miskolc.hu A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet</p>
<p>A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása. A naiv fogyasztói szemlélet átértékelése (reklám, valóságshow). Önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>Annak felismerése, hogy a médiaszövegek megformálásához („írásához”) és megértéséhez („olvasásához”) az adott médiumra vonatkozó „nyelvismeretre” van szükség, és a tömegkommunikáció médiumai más- és más jelrendszert, kódokat használnak (írott, szimbolikus – például egy képen látható tárgy – és technikai – például a kameramozgás – kódokat).</p> <p>Annak felismerése, hogy míg a művek esetében a befogadó a szerző által megjelenített cselekményvilág eseményeiből maga konstruálja a történetet, a média direkt értelmezési kereteket kínál a fogyasztónak a közrebocsátott történetjavaslatok értelmezésére. Kérdések és állítások megfogalmazása a mediatizált kommunikáció egyirányú és/vagy interaktív jellegével kapcsolatban.</p> <p>Annak megismerése és aktuális médiaesemények feldolgozása során történő tudatosulása, miért és hogyan érvényesül a médiában a sztereotíp megfogalmazás kényszere, milyen veszélyekkel járhat mindez.</p> <p>A nemek, foglalkozások, életmódminták, kisebbségek a tapasztalati valóságtól eltérő megjelenítésének felismerése a médiában, annak tudatosulása, hogy a médiaszövegek a közösség kulturális képviselői (reprezentánsai).</p> <p>A sztereotípiák és a reprezentáció fogalmának meghatározása, annak érzékelése, miért problematikus, hogy a világ nem olyan módon jelenik meg a médiában, mint a tapasztalati valóságban.</p> <p>Élmények és tapasztalatok összevetése a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. hírműsorok, talk-showk, reality-showk, életmód-magazinok, közösségi portálok), az azonosságok és az eltérések megfigyelése, megbeszélése.</p> <p>Azonos események eltérő megfogalmazásainak összevetése, az egyszerűbb reprezentációk különbözőségeinek ésszerű indoklása (érdekek, nézőpontok, politikai és gazdasági érintettség, illetve műfaji, nyelvi különbségek feltárása a hírműsorokban, hírportálokon, napisajtóban).</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Értelmezési keret, egyirányú kommunikáció, interaktív kommunikáció, sztereotípiá, reprezentáció, közösségi média, bulvár, manipuláció, reklám.
------------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes a kulturált szociális érintkezésre, eligazodik, és hatékonyan részt vesz a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben, vitákban. Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit.</p> <p>Képes érzelmeit kifejezni, álláspontját megfelelő érvek, bizonyítékok segítségével megvédeni, ugyanakkor empatikusan képes beleélni magát mások gondolatvilágába, érzelmeibe, megérti mások cselekvésének mozgatórugóit.</p> <p>Képes a különböző megjelenésű és műfajú szövegek globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére.</p> <p>Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, állításait indokolni.</p> <p>Ismeri és a törekszik a szövegalkotásban a különböző mondatfajták használatára. Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket. A helyesírási segédkönyvek segítségével jártas az összetett szavak és gyakoribb mozaikszók helyesírásában.</p> <p>Ismeri a tömegkommunikáció fogalmát, legjellemzőbb területeit.</p> <p>Képes a könnyebben besorolható művek műfaji azonosítására, 8–10 műfajt műnemekbe tud sorolni, és a műnemek lényegét meg tudja fogalmazni. A különböző regénytípusok műfaji jegyeit felismeri, a szereplőket jellemezni tudja, a konfliktusok mibenlétét fel tudja tártani. Felismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján (elsősorban 19–20. századi alkotások). Felismeri néhány lírai mű beszédhelyzetét, a megszólító-megszólított viszony néhány jellegzetes típusát, azonosítja a művek tematikáját, meghatározó motívumait. Felfedez műfaji és tematikus-motivikus kapcsolatokat, azonosítja a zenei és ritmikai eszközök típusait, felismeri funkciójukat, hangulati hatásukat. Azonosít képeket, alakzatokat, szókincsbeli és mondattani jellegzetességeket, a lexika jelentésteremtő szerepét megérti a lírai szövegekben, megismeri a kompozíció meghatározó elemeit (pl. tematikus szerkezet, tér- és időszerkezet, logikai szerkezet, beszédhelyzet és változása). Konkrét szövegpéldán meg tudja mutatni a mindentudó és a tárgyilagos elbeszélői szerep különbözőségét, továbbá a közvetett és a közvetlen elbeszélés mód eltérését. Képes a drámákban, filmekben megjelenő emberi kapcsolatok, cselekedetek, érzelmi viszonyulások, konfliktusok összetettségének értelmezésére és megvitatására. Az olvasott, megtárgyalt művek erkölcsi kérdésfeltevéseire véleményében, erkölcsi ítéleteiben, érveivel tud válaszolni.</p> <p>Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: novella, rapszódia, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon, szinesztézia, szimbólum, tragédia, komédia, dialógus, monológ. Képes néhány egyszerűbb meghatározás közül kiválasztani azt,</p>
---	---

	<p>amely a következő fogalmak valamelyikéhez illik: fordulat, retorika, paródia, helyzetkomikum, jellemkomikum. Az ismertebb műfajokról tudja az alapvető információkat.</p> <p>Képes művek, műrészletek szöveghű felidezésére.</p> <p>Képes beszámolót, kiselőadást, prezentációt készíteni és tartani különböző írott és elektronikus forrásokból, kézikönyvekből, atlaszokból/szakmunkákból, a témától függően statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból.</p> <p>Tisztában van a média alapvető kifejezőeszközeivel, az írott és az elektronikus sajtó műfajaival. Ismeri a média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepét, működési módjának legfőbb jellemzőit. Kialakul benne a médiatudatosság elemi szintje, az önálló, kritikus attitűd.</p>
--	---

ANGOL NYELV
5–8. évfolyam
(Esti és levelező tagozat)

Magyarország az Európai Unió tagjaként az elmúlt évtizedekben nagy erőfeszítéseket tett és tesz napjainkban is annak érdekében, hogy a fiatalok és a felnőtt magyar lakosság minél nagyobb része rendelkezzen olyan idegennyelv-tudással, mely lehetővé teszi az alapvető kommunikatív szándékok megvalósítását. Az iskolarendszerű felnőttoktatás alapfokú szakaszában a hatékonyság szempontjából célszerű annak a nyelvnek a további tanulása, amelyet a tanuló már az általános iskolában elkezdett.

Az iskolarendszerű felnőttoktatás számára készült idegen nyelvi tanterv figyelembe veszi, hogy a fiatal felnőttek oktatásának módszerei eltérnek a nappali általános iskolás korosztályban alkalmazott módszerektől. Így fokozottan támaszkodik a tanterv a tanulók eddigi tapasztalataira, élményeire és gyakorlati ismereteire. A tanulók idegen nyelvi tanterveiben különösen fontos a továbbépíthetőség, fejleszthetőség. Ezért a nappali oktatásnál nagyobb mértékben és arányban javasol a tanterv olyan tevékenységi formákat, amelyek az idegennyelv-tudás továbbfejlesztését az iskolarendszerű oktatás lezárása után is lehetővé teszik és segítik. A fent felsoroltak következtében kiemelten fontos a nyelvtanulási technikák elsajátíttatása, a későbbi önálló, illetve tanfolyami nyelvtanulás megalapozásaként. A tanulók magyar nyelvtani ismereteinek elmélyítése és a tantárgyak rendszerező szakaszainak összehangolása szükséges.

A használható nyelvtudás a felnőtt tanuló számára nemcsak azt jelenti, hogy jobb esélyekkel indul a munkaerőpiacon, hanem egyben kulcsot is ad a kezébe más népek, más kultúrák, s ezáltal önmaga, saját népe és saját kultúrája alaposabb megismeréséhez, jobb megértéséhez.

A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben.

A tantárgy tanításának célja, hogy a tanulóban kialakuljon az idegen nyelv megismerésének és használatának természetes igénye, az alapszituációkban való jártassága, az idegen nyelv más tantárgyakba való integrálásának képessége (pl. számítástechnika), és emellett a nyelvtanulás járuljon hozzá a felnőtt szocializációjának folyamatához.

A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a NAT hangsúlyozza a tantárgyközi integráció jelentőségét. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra is. Ugyanakkor az idegen nyelvvél való foglalkozás olyan ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagíthatja a

tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak.

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint újabb nyelveket sajátítsanak el.

A kerettanterv az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg.

	6. évfolyam	8. évfolyam
Első idegen nyelv	A1	A2 mínusz

Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit, ezek a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a NAT-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek a tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A táblázatokban megjelenő fejlesztési egységek (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak.

A táblázatok fejlesztési célok rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. A fejlesztés tartalma elnevezésű rész olyan tevékenységeket tartalmaz, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható.

Az 5–8. évfolyamokra vonatkozó ajánlott témakörök egyes elemei újra és újra megjelennek, lehetőséget adva arra, hogy a korábban megszerzett ismeretek újabb nézőpontból kerüljenek feldolgozásra, és így bővüljenek, mélyüljenek.

A felnőttek az 5–8. évfolyamon heti 2 órában tanulják az idegen nyelvet. A fejlesztés várható eredménye a 6. évfolyam végén a KER szerinti A1 szint, a 8. évfolyam végén az A2 alsó szint. A középfokú iskolarendszerű felnőttoktatás erre a kimeneti szintre épít.

A táblázatokban megjelenő kompetenciák (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) fejlesztése mindig integráltan történik, ahogy az a valós kommunikációs helyzetekben előfordul. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett, és külön táblázat tartalmazza az ajánlott témaköröket az ajánlott óraszámokkal. A témakörök megismerését a kerettanterv az első két évre tervezi, évfolyamonként öt-öt téma kerülhet feldolgozásra, amelyek kiválasztását és sorrendjét az intézmények – profiljuk és igényeik szerint – helyi tanterveikben határozzák meg. A szabadon választható órakerettel (5–8. évfolyamon évfolyamonként: 7 óra) a helyi tantervek tetszőlegesen kibővíthetik a témák ajánlott óraszámait. A 7–8. évfolyamon a témák visszatérnek, folyamatosan bővülnek és magasabb nyelvi szinten kerülnek feldolgozásra.

A kerettanterv évfolyamonkénti mérés-értékelést tervez, amely az 5–8. évfolyam elején egy diagnosztikus (feltáró) méréssel indul (1 óra), amely a heterogén nyelvtudású tanulók sikeres felzárkóztatásához szükséges egyéni és csoportos fejlesztési terv elkészítéséhez

biztosítja a szükséges információkat. A tanév folyamán formatív (fejlesztő) értékelések sorozata biztosítja a folyamatos fejlődést, majd minden egyes tanév szummatív (minősítő) mérésrel zárul (1 óra).

5–6. évfolyam

Az 5. évfolyam megkezdésekor a felnőtt tanulók vagy már legalább egy év nyelvtanulási tapasztalattal rendelkeznek, vagy ezen az évfolyamon kezdik meg idegen nyelvi tanulmányaikat. Felnöttekről lévén szó, valószínűleg tudják, hogy az idegen nyelv ismerete elengedhetetlen a munkaerőpiacon való elhelyezkedéshez, a mindennapi élethelyzetekben való eligazodáshoz. A körülöttük lévő világ, a technikai vívmányok használata spontán idegennyelv-értővé tették őket, ha korlátozott módon is.

Az 5–6. évfolyamon folytatódó nyelvtanítás legfontosabb célja az, hogy a tanulók kedvet érezzenek a nyelvtanulás iránt, és örömet leljék benne, valamint hogy felkeltse érdeklődésüket az idegen nyelvet beszélő emberek és kultúrájuk iránt, nyitottak maradjanak az új ismeretek, tapasztalatok befogadására.

A nyelvsajátítás területén fontos cél a beszédértés és a beszédképesség fejlesztése, de fokozatosan felzárkózik melléjük az olvasott szöveg értése és az írás is. A készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. Az idegen nyelv elsajátítása továbbra is minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, melyekben a verbális és a nem verbális elemek természetes egységet alkotnak.

A motiváció fenntartása érdekében fontos, hogy a tanulók a fejlettségi szintjüknek megfelelő, változatos, érdekes és értelmes, kihívást jelentő tevékenységek során sajátítsák el az idegen nyelvet. A témakörök az évek során nem változnak, de bővülnek és mélyülnek, azzal párhuzamosan, ahogy a tanulók érdeklődése alakul, igényeik, szükségleteik változnak. További témák is feldolgozásra kerülnek, amelyek összhangban állnak a NAT-ban szereplő más műveltségi területek, tantárgyak tartalmaival.

Az 5–6. osztályban a nyelvtanulás kiemelt célja a tanulók szókincsének bővítése. A nyelvtani szerkezeteket kontextusba ágyazva sajátítják el. A helyes nyelvhasználat elsajátításában nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek. Fontos célkitűzés továbbá, hogy a tanulók idegen-nyelvi kompetenciájának fejlesztése szoros összefonódásban és kölcsönhatásban történjen a fejlesztési szakaszra vonatkozó nevelési célokkal és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikációval, a szociális kompetenciával, az esztétikai-művészeti tudatossággal és kifejezőképességgel, valamint az önálló tanulással. Fokozatosan egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia, hiszen az IKT-eszközök használata idegen nyelven is az információszerzés és információcsere korszerű és hatékony eszköze.

A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók a 6. évfolyam végére elérjék a KER szerinti A1 alsó szintet.

Éves órakeret: 72-72 óra, mind az esti, mind a levelező tagozaton.

Heti órakeret: 2-2 óra, mind az esti, mind a levelező tagozaton.

Az évi 72 óra felosztása: 1 + 1 óra teljesítmény mérése; 7 óra szabad, a kerettantervben tervezett 63 óra.

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének bemeneti mérése	Órakeret E: 1 óra L: 1 óra
Javaslat	A tanárnak lehetősége nyílik a tanulók előzetes tudásának mérésére, és ennek alapján a differenciálás, illetve felzárkóztatás biztosítására. Amennyiben a tanulók még nem tanulták az idegen nyelvet, a csoportot homogénnek tekintheti.	

Tematikai egység	Beszédértés
Előzetes tudás	Az iskolán kívül, az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció. A tanuló már megért bizonyos célnyelvi fordulatokat, amelyek az anyanyelvben és környezetében is használatosak.
A tantárgyhoz kapcsolható fejlesztési feladatok	A célnyelvi óravezetés követése: az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó, rövid, egyszerű tanári utasítások megértése; az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy rövid mondatból álló kérdések, néhány rövid mondatból álló megnyilatkozások megértése; a mindennapi témakörökben elhangzó rövid, egyszerű szövegekben az ismerős szavak, fordulatok felismerése, ezekből következtetés a szövegek témájára; néhány, a megértést segítő alapvető stratégia egyre önállóbb alkalmazása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>A kissé komplexebb formában elhangzó célnyelvi óravezetés növekvő biztonsággal történő követése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat). Rövid, egyszerű tanári utasítások alaposabb és biztosabb megértése (manuális tevékenységek; mozgásos, játékos tevékenységek).</p> <p>Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a szöveg lényegének kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével.</p> <p>A megértés során egyre tudatosabb támaszkodás a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre. Tanári ösztönzésre a hallott szövegből kiszűrt információk egyre tudatosabb összekapcsolása a témával kapcsolatos egyéb ismeretekkel, és ezek alapján következtetések levonása a tartalomra vonatkozóan.</p> <p>Különböző beszélők egyre biztosabb megértése, ha a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat hangsúlyozva, megismételve beszélnek.</p>	

A fenti tevékenységhez használható szövegfajták/ szövegforrások	Dalok, versek, képekkel illusztrált történetek, kisfilmek, animációs filmek, a célcsoportnak szóló egyéb hangzóanyagok, tanárral, tanuló társakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd, interaktív feladatok.
--	--

Tematikai egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Részvétel interakciót igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával.
A tantárgyhoz kapcsolható fejlesztési feladatok	A beszédszándék kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel és nonverbális elemekkel támogatva; egyszerű kérdések feltevése ismert témákról, illetve válaszadás egyszerű nyelvi eszközökkel a tanulóhoz intézett kérdésekre; rövid beszélgetés folytatása ismert témákról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal; rövid beszélgetés folytatása a társakkal a tanult témákról; rövid, egyszerű szövegek közös előadása; az ismert szöveg célnyelvi normákhoz közelítő kiejtése, helyes intonációval és megfelelő beszédtempóban.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>A mondanivaló nonverbális elemekkel (pl. testbeszéddel, hanglejtéssel, vizuális eszközökkel) támogatott kifejezése bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel.</p> <p>Egyszerű kérdések feltevése ismert témákhoz, osztálytermi szituációkhoz, egyéni szükségletekhez kapcsolódva.</p> <p>Egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal.</p> <p>Kommunikálás begyakorolt beszédfordulatokkal (pl. bemutatkozás, bemutatás, üdvözlés, köszönés, alapvető információ kérése és adása saját magáról, társairól, közvetlen környezetéről, különböző dolgok kérése és adása, tetszés, nemtetszés kifejezése).</p> <p>Hallott, látott jelenségekre (pl. váratlan osztálytermi történésekre, időjárással kapcsolatos megfigyelésekre) való reagálás egyszerű nyelvi eszközökkel.</p>	
A fenti tevékenységhez használható szövegfajták/ szövegforrások	Versek, dalszövegek, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, dramatizált jelenetek, néhány mondatos leírások, egyszerű felszólítások, kérések.

Tematikai egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció.
A tantárgyhoz kapcsolható fejlesztési feladatok	Rövid, egyszerű szövegek elmondása, illetve párbeszéd előadása társaival közösen, tanári segítséggel; leírás saját magáról és a környezetében előforduló tárgyokról, egyszerű nyelvi eszközökkel; munkájának bemutatása egyszerű nyelvi eszközökkel; ismert szöveg elmondása a célnyelvi normához közelítő kiejtéssel, intonációval és beszédtempóban.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>A mindennapi életben előforduló kommunikációs helyzetekben használatos fordulatok begyakorlása, tevékenységekhez kapcsolódó cselekvéssor önálló előadása társak részére.</p> <p>Egyszerű nyelvi eszközökkel begyakorolt beszédfordulatok – megszólítás, köszönés, jókívánság, horgylét felőli érdeklődés, elbúcsúzás – előadása.</p> <p>Tanári példa vagy autentikus hangzóanyag hallgatása és együttes elmondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása.</p> <p>Egyénileg vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy rövid bemutatása.</p>	

A fenti tevékenységhez használható szövegfajták/ szövegforrások	Rövid történetek, témakifejtés, dalszövegek, rapszövegek, rövid prezentációk és projektek csoportos bemutatása.
--	---

Tematikai egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	<p>Az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció.</p> <p>Különböző szövegfajták olvasásában való jártasság a tanuló anyanyelvén és az első idegen nyelven.</p>
A tantárgyhoz kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>Az egyszerű szövegekben – hirdetés, felirat, dalszöveg – az ismert nevek, szavak felismerése, megértése;</p> <p>az egyszerű, autentikus szövegek lényegének megértése;</p> <p>az egyszerű, autentikus szövegekből néhány alapvető információ kiszűrése;</p> <p>az olvasott szövegre vonatkozó egyszerű feladatok elvégzése;</p> <p>a képek segítségével az olvasott szövegek értelmezése;</p> <p>érdeklődés kialakítása a célnyelvi kultúra irodalmi, művészeti alkotásai iránt.</p>

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>Írott szöveggel kapcsolatos tevékenységek végzése, leírás alapján illusztráció készítése, képek sorba rendezése, szövegrészlettel való párosítása.</p> <p>Különböző műfajú szövegek – versek, mesék, történetek, viccek – közös olvasása.</p> <p>Egyszerű, informatív szövegből – brosúrából, menetrendből, utcai táblákról, feliratokról – tárgyszerű információ szerzése.</p> <p>Egyszerű üzenetek, például képeslapok szövegének megértése.</p> <p>Nyomtatványok, űrlapok személyes adatokra vonatkozó kérdéseinek megértése.</p> <p>Rövid, egyszerű, írott instrukciók követése – útbaigazítás.</p>	

A fenti tevékenységhez használható szövegfajták/ szövegforrások	Hirdetések, plakátok, egyszerű katalógusok, útleírások, képeslapok, feliratok, nyomtatványok hagyományos és online formában.
--	--

Tematikai egység	Íráskészség
Előzetes tudás	A szövegalkotáshoz szükséges anyanyelvi szabályok ismerete.
A tantárgyhoz kapcsolható fejlesztési feladatok	Ismert témáról rövid, egyszerű mondatok másolása, majd diktálás utáni írása. A megadott mintát követve különböző rövid szövegek alkotása; írásbeli válaszadás személyes adatokra vonatkozó egyszerű kérdésekre; a közösen feldolgozott olvasott szöveghez kapcsolódó írásbeli feladatok elvégzése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>Szavak és rövid szövegek másolása, illetve hallás utáni leírása. Rövid mondatok írása – napirend bemutatása, emberek, állatok, tárgyak jellemzése, képfeliratok készítése. Különböző műfajú, egyszerű, rövid szövegek írása – hagyományos vagy elektronikus képeslap, üdvözlőlap, meghívó, üzenet, SMS, e-mail. Egyszerű, autentikus kérdőívek, adatlapok, bejelentők, a személyes adatokra vonatkozó részének kitöltése. Hirdetések, faliújságok, tájékoztató táblák, ismertető készítése tanári/osztálytársi segítséggel. Kreatív írás – napló, dalszöveg, versek. Egy-két mondatos üzenet, illetve bejegyzés írása internetes közösségi oldalon, blogban vagy fórumban.</p>	

A fenti tevékenységhez használható szövegfajták/ szövegforrások	Képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg, leírás, felirat, utasítás.
--	---

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének mérése	Órakeret E: 1 óra L: 1 óra
Javaslat	A szaktanár a tanulócsoport kompetenciáinak figyelembevételével a készségek együttes mérésének módját maga határozza meg.	

Ajánlott témakörök

Az alaptémaköröket a tanulók életkorának megfelelően ajánlott feldolgozni.

Tervezett témakörök	Órakeret
<i>Család</i> Én és a családom. Családtagok bemutatása. Napirend.	E:14 óra L:14 óra
<i>Otthon</i> Otthonom, lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak.	E:14 óra L:14 óra

<i>Idő, időjárás</i> Az óraidő, a hét napjai, napszakok, évszakok és hónapok.	E:14 óra L:14 óra
<i>Öltözködés</i> Évszakok és ruhadarabok, kedvenc ruháim.	E:14 óra L:14 óra
<i>Sport</i> Testrészek és mozgás.	E:14 óra L:14 óra
<i>Iskola, barátok</i> Iskolám, osztálytermünk. Tantárgyaim, tanárain.	E:14 óra L:14 óra
<i>Szabadidő, szórakozás</i> Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem.	E:14 óra L:14 óra
<i>Utazás, pihenés</i> Vakáció, nyaralás. Közlekedési eszközök.	E:14 óra L:14 óra

Tematikai egység	Szabadon felhasználható órakeret	Órakeret E: 7 óra L: 7 óra
Javaslat	A szabadon felhasználható órakeretről a nyelvtanár maga dönt, a tanulói igényeket és a megadott témákat szem előtt tartva.	

A teljesítmény mérése

A teljesítménymérés *visszajelzést ad* a tanítási-tanulási folyamat egy adott szakaszában elért eredményekről, és segít a továbblépésben, másrészt alapot szolgáltat *az egyes tanulók önmagukhoz és tanulótársaikhoz viszonyított teljesítményének* értékeléséhez.

A mérésnek tartalmilag és formailag *összhangban* kell állnia a *tanítás tartalmával és módszereivel*. (Csak azt mérhetjük, amit megtanítottunk, és csak úgy mérhetünk, ahogy tanítottunk.)

A tanulókat minden esetben tájékoztatni kell a mérés céljáról/céljairól, tartalmáról/tartalmairól és az *értékelés szempontjairól*.

A mérésnek és értékelésnek egyértelműen tükröznie kell azt a szemléletet, hogy a mérés célja az elsajátított ismeretek, készségek azonosítása.

A tanulónak lehetőséget kell kapnia a *felkészülésre*, s ha indokolt, a *javításra*.

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének kimeneti mérése	Órakeret 1 óra
<p>A mérés</p> <ul style="list-style-type: none"> – Három területen (beszédkészség, olvasott szöveg értése és az íráskészség) végezzük, a hangsúly a beszédkészségen és az olvasott szöveg szövegértésén legyen. – A nyelvi jelentésre és ne a nyelvi formára koncentráljunk. – Az olvasott szöveg értését mérő feladatokban a szövegek lényegét kelljen megérteni a szövegösszefüggésre támaszkodva, vagy konkrét információt kelljen kikeresni a szövegből. 		

- A feladatok fokozatosan nehezedő itemeket tartalmazzanak a minimumszinttől az alapszint felé vezető skálán.
- A szövegek a célcsoportok számára érdekesek, motiválók legyenek, olyan témakörökhöz kapcsolódjanak, melyek az elvégzett tananyagban megtalálhatók.
- A feladatokhoz idegen nyelven egyszerűen megfogalmazott, közérthető utasításokat adjunk.
- A feladatok mindegyike példával kezdődjön.
- Lényeges a párosításon alapuló feladatoknál, hogy a szükségesnél mindig több lehetőség közül kelljen az odaillőt kiválasztani.
- A feladatlap a következő feladattípusokból állhat: reklámok, dalszövegek párosítása hiányzó mondatrészsel, felirat párosítása hellyel, címek párosítása szöveggel (pl. tévéműsor, mozifilmek), interjúkérdések párosítása válaszokkal, hiányos szöveg kiegészítése megadott szavakkal.
- A szóbeli mérést tanuló párokban, kiscsoportban is elvégezhetjük: a) párbeszéd: interakció az átvett témakörök alapján, b) egy téma önálló bemutatása 6-8 egyszerű mondattal.

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A1 alsó szintű nyelvtudás: A tanuló megérti a célnyelvi óravezetést, az ismert témákhoz kapcsolódó kérdéseket, rövid megnyilatkozásokat, szövegeket. Egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal kommunikál. Felkészülés után elmond rövid szövegeket. Közös feldolgozás után megérti az egyszerű olvasott szövegek lényegét, tartalmát. Ismert témáról rövid, egyszerű mondatokat ír, mintát követve önállóan írott szövegeket alkot.</p>
--	---

7–8. évfolyam

Az alapfokú iskolarendszerű felnőttoktatás 7–8. évfolyamán idegen nyelvet tanulók az A1 alsó szintű nyelvtudással lépnek be a további nyelvtanulási folyamatba, ami a Közös európai referenciakeret (KER) szerint „alapszintű”, és ezen belül „minimumszintű” nyelvismeretet jelent. A korábbi években megtanulták, hogy személyes boldogulásuk egyik fontos feltétele a használható nyelvtudás. A tanulók megismerkedtek különféle hallott és olvasott célnyelvi szövegekkel, fejlődött a beszédképességük, és megtanulták, hogyan tudják az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani.

Remények szerint a nyelvtanulás során kapott pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

A 7–8. évfolyamon folytatódó nyelvtanítás legfontosabb célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának fejlesztése. Ez továbbra is szoros kölcsönhatásban történik az adott életkori szakaszra megfogalmazott nevelési célokkal, és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikáció, a szociális kompetencia, valamint a hatékony, önálló tanulás területén. Felnőtt tanulókról van szó, tehát egyre nagyobb szerepet kap a tanulási folyamatban a digitális kompetencia fejlesztése.

A nyelvi készségek fejlesztése komplex módon történik, a tanulók egyre több autentikus szövegfajttal ismerkednek meg, bővül a szókincsük, egyre magabiztosabban tudják

megvalósítani beszédshándékaikat. Az új nyelvtani szerkezetekkel a korábbi fejlesztési szakaszokhoz hasonlóan továbbra is kontextusba ágyazva ismerkednek meg. Javasolt ebben a fejlesztési szakaszban az önértékelés és a társértékelés módszereivel való megismerkedés, illetve ezen módszerek alkalmazása. A helyes nyelvhasználat elsajátításában változatlanul nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek.

A korábbi témakörök a 7–8. évfolyamon bővülnek és mélyülnek. Ezek és az újonnan feldolgozásra kerülő témák is összhangban állnak a NAT-ban más műveltségi területek tartalmaival, és lehetővé teszik a tanulók számára, hogy a nyelv eszközével alaposabban, árnyaltabban megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket. A nyelvtanulás iránti motiváció fenntartása szempontjából meghatározó jelentősége van a témák gondos megválasztásának, és annak, hogy a tanulók kívánságára időről-időre olyan témák is feldolgozásra kerüljenek, amelyek aktuálisan érdeklik, foglalkoztatják őket. A tanulási kedvet fokozza, ha a tanulók változatos munkaformák, értelmes tevékenységek és érdekes, kihívást jelentő feladatok keretében fejleszthetik nyelvtudásukat.

Ebben a fejlesztési szakaszban tovább bővül azoknak a nyelvtanulási stratégiáknak a köre, amelyeket a tanulók megismernek és alkalmaznak a nyelvórákon. Ezek fokozatos elsajátítása lehetővé teszi számukra, hogy az iskolán kívül is egyre inkább hasznosítsák, fejlesszék nyelvtudásukat.

A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók a 8. évfolyam végére elérjék a KER szerinti A2 szintet.

Éves órakeret: 72-72 óra mind az esti, mind a levelező tagozaton.

Heti 2-2 óra mind az esti, mind a levelező tagozaton.

Az évi 72 óra felosztása: 1 + 1 óra teljesítmény mérés; 7 óra szabad sáv; a kerettantervben tervezett 63 óra.

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének mérése	Órakeret E: 1 óra L: 1 óra
Javaslat	A nyelvtanár maga dönti el, hogy a komplex nyelvhasználat milyen formáját választja a tanulók teljesítményének bemeneti méréséhez.	

Tematikai egység	Beszédértés
Előzetes tudás	A1 nyelvi szinten történő célnyelvi óravezetés megértése, egyszerű, rövid, hangzó szövegekhez kapcsolódó feladatok megoldása.
A tantárgyhoz kapcsolható fejlesztési feladatok	Az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó tanári utasítások megértése; az ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű kérdések és kijelentések megértése; a tanult témakörökben elhangzó szövegekben a tanult szavak, szó- és beszédfordulatok felismerése, és ezekből következtetés a szövegek témájára, tartalmára; a lényeg és néhány alapvető információ kiszűrése az ismert témakörökben elhangzó szövegekből, néhány, a megértést segítő alapvető stratégia egyre önállóbb

	alkalmazása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>Az ismert nyelvi elemekre támaszkodó, célnyelvi óravezetés folyamatos követése – osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat –, és a tanári utasítások megértése.</p> <p>Ismert témákhoz kapcsolódó rövid kérések és kijelentések megértése.</p> <p>Az életkornak megfelelő és az ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid autentikus szövegek bemutatása, néhány konkrét információ kiszűrése, a megértést segítő feladatok segítségével.</p> <p>Ismert témakörökben elhangzó rövid, egyszerű szövegekben a beszélők gondolatmenetének követése.</p> <p>A szaktanáron kívül egyéb beszélők megértése, amennyiben azok a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat megismételve beszélnek.</p>	

A fenti tevékenységhez használható szövegfajták/ szövegforrások	<p>Képekkel illusztrált történetek, dalok, versek, kisfilmek, a célnyelvi kultúrát bemutató multimédiás anyagok, a célcsoportnak szóló egyéb hangzóanyagok; tanárral, tanuló társakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd, interaktív feladatok.</p>
--	--

Tematikai egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal folytatott kommunikáció.
A tantárgyhoz kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>Kommunikáció ismert témákról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal, egyszerű és közvetlen információcserét igénylő feladatokban;</p> <p>kérdésfeltevés kiszámítható, mindennapi helyzetekben, válaszadás a kérdésekre, illetve rövid párbeszéd folytatása;</p> <p>az első lépések megtétele a célnyelv spontán módon történő használata útján;</p> <p>törekvés a célnyelvi normához közelítő kiejtésre, intonációra és beszédtempóra.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>A tanuló törekszik a mondanivalója idegen nyelven történő kifejtésére, melyhez használja az egyre bővülő szókincsét, a begyakorolt beszédfordulatokat és nyelvi eszközöket.</p> <p>Egyszerű, tényszerű információk megszerzése és továbbadása.</p> <p>Vélemény, gondolat, érzés kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel.</p> <p>Ismert témákhoz, mindennapi helyzetekhez vagy osztálytermi szituációkhoz kérdések feltevése, kérések, felszólítások megfogalmazása, illetve az azokra történő válaszadás.</p> <p>Rövid párbeszédben és beszélgetésben való részvétel.</p> <p>A célnyelv tudatos használata a tanórai tevékenységek során.</p> <p>Lehetőség esetén kapcsolatfelvétel, rövid társalgásban való részvétel, spontán kommunikálás célnyelvi beszélőkkel.</p> <p>A kommunikáció fenntartása érdekében, nem értés esetén ismétlés, magyarázat kérése, visszakerdezés gyakorlása.</p>	

A fenti tevékenységhez használható szövegfajták/ szövegforrások	Rövid párbeszéd, egyszerű társalgás, szerepjátékok, kérdések, felszólítások, kérések, spontán megnyilvánulások.
--	---

Tematikai egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A1 nyelvi szintnek megfelelően, felkészülés után rövid szövegek elmondása.
A tantárgyhoz kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanuló képes önmagáról és közvetlen környezetéről összefüggően beszélni, egyszerű beszédfordulatok alkalmazásával; a tanuló képes munkája bemutatására egyszerű nyelvi eszközökkel; tud rövid, egyszerű történeteket elmesélni; meg tud fogalmazni egyszerű állításokat, összehasonlítás, magyarázat, indoklás megfogalmazására képes; tud egyszerű nyelvtani szerkezeteket és mondatfajtákat használni; ismeri és alkalmazza a megértést segítő legfontosabb stratégiákat. A kiejtése, intonációja és beszédtempója közelíti a célnyelvi normához.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Szöveg elmondása egyszerű nyelvi elemekkel és szókinccsel, ismert témákról, felkészülés után. Történet elmesélése, élménybeszámoló, egyszerű nyelvtani szerkezetekkel, mondatfajtákkal. Összefüggő szöveg alkotása minta alapján; szavak, szócsoportok, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal. Csoportos prezentáció jegyzetek alapján. Autentikus hangzóanyag meghallgatás utáni elismérlése, a célnyelvi normához közelítő kiejtés gyakorlása.	

A fenti tevékenységhez használható szövegfajták/ szövegforrások	Rövid történetek, élménybeszámolók, szerepek, leírások – képleírás, tanulói munka bemutatása –, előadás, prezentáció, témakifejtés.
--	---

Tematikai egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szintű, egyszerű olvasott szövegek lényegének, tartalmának megértése.
A tantárgyhoz kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanuló számára ismert témákról szóló rövid szövegek megértése; az alapvető információk megtalálása az egyszerű, hétköznapi szövegekben; autentikus szövegek lényegének megértése, az alapvető információk kiszűrése; az olvasott szövegekre vonatkozó feladatok elvégzése;

	tájékozódás a célnyelvi kultúráról.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>A tanuló nyelvi szintjének megfelelő rövid, egyszerű szövegek – leírás, történet, párbeszéd – megértése.</p> <p>Egyszerű szövegekben – hirdetésben, prospektusban, étlapon, menetrendben, rövid újságcikkben, programfüzetben – lényeges információk megtalálása.</p> <p>Egyszerű üzenetek, levelek, elektronikus üzenetek, SMS-ek, bejegyzések megértése.</p> <p>Használati utasítások, instrukciók megértése, követése.</p> <p>Információszerzés hagyományos és elektronikus forrásokból.</p>	

A fenti tevékenységhez használható szövegfajták/ szövegforrások	<p>Ismeretterjesztő szövegek, dalszövegek, cikkek – a célcsoportnak szóló újságokból és honlapokról –, útleírások, hirdetések, plakátok, hagyományos és elektronikus nyomtatványok, internetes fórumok hozzászólásai, képregények, egyszerű üzenetek, képeslapok, feliratok, étlap, menetrend, egyszerű biztonsági előírások, magánlevelek.</p>
--	---

Tematikai egység	Íráskészség
Előzetes tudás	A1 nyelvi szintű, ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; a tanulók életkorának megfelelő témájú szövegek alkotása.
A tantárgyhoz kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>A tanuló közvetlen környezetével kapcsolatos témákról összefüggő mondatok írása;</p> <p>az írás kommunikációs eszközként történő használata;</p> <p>gondolatok kifejtése egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatokban;</p> <p>egyszerű szövegek írása a tanulót érdeklő, ismert témákról.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>Rövid szövegek másolása és diktálás utáni leírása.</p> <p>A tanuló közvetlen környezetével kapcsolatos témákról egyszerű, összefüggő mondatok írása, különböző szövegtípusok létrehozása – leírás, élménybeszámoló, párbeszéd.</p> <p>Levél, üzenet, blogbejegyzés, fórumbejegyzés írása.</p> <p>Gondolatok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal:és, vagy, mert.</p> <p>Írásbeli műfajok legalapvetőbb szerkezeti és stílusjegyeinek követése – megszólítás levélben, e-mailben, záró formula.</p> <p>A mondanivaló közvetítése vizuális eszközökkel – szövegkiemelés, internetes vagy SMS-ben használt emotikon, rajz, ábra, diasor.</p>	

<p>A fenti tevékenységhez használható szövegfajták/ szövegforrások</p>	<p>Leírás, ismertető, képaláírás, élménybeszámoló, párbeszéd, üzenet, levél, e-mail, SMS, blogbejegyzés.</p>
---	--

Ajánlott témakörök

Az 5–6. évfolyamon megismert témakörök magasabb nyelvi szinten újra feldolgozhatók és bővíthetők, ezért az új témák mellett ezek is szerepelnek a táblázatban.

Ajánlott témakörök	Órakeret
<p><i>Család</i> Én és a családom. Családtagok bemutatása, családfa. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Nagyszüleim világa.</p>	<p>E:10 óra L:10 óra</p>
<p><i>Otthon</i> Otthonom, szűkebb környezetem. Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Lakóhelyem, tágabb környezetem. Otthonok a célnyelvi országban és a nagyvilágban. Otthontalanok.</p>	<p>E:10 óra L:10 óra</p>
<p><i>Étkezés</i> Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás. Receptek, főzés, sütés, főzőműsorok. Étkezési szokások a célnyelvi kultúrában és a nagyvilágban.</p>	<p>E:10 óra L:10 óra</p>
<p><i>Idő, időjárás</i> Az óra. Évszakok és hónapok. A hét napjai és a napszakok. Időjárás. Időjárási rekordok. Időjárási jelenségek. Természeti katasztrófák.</p>	<p>E:10 óra L:10óra</p>
<p><i>Öltözködés</i> Ruhadarabok. Kedvenc ruháim. A divat világa.</p>	<p>E:10 óra L:10 óra</p>
<p><i>Sport</i> Testrészek és mozgás. Kedvenc sportom. Sportok, sportfelszerelések. Extrém sportok. Sportversenyek, olimpia.</p>	<p>E:11 óra L:11 óra</p>
<p><i>Iskola, barátok</i> Iskolám, osztálytermünk. Tantárgyaim, tanárain. Osztálytársaim, barátaim. Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.</p>	<p>E:11 óra L:11 óra</p>
<p><i>Szabadidő, szórakozás</i> Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet, interaktív játékok. Mozi, színház, zenehallgatás, kiállítások. Közös időtöltés barátokkal.</p>	<p>E:11 óra L:11 óra</p>
<p><i>Természet, állatok</i> Kedvenc állataim. Kisállatok, felelős állattartás. Kontinensek, tájegységek. Hazánk és más országok, más kontinensek élővilága.</p>	<p>E:11 óra L:11 óra</p>
<p><i>Ünnepek és szokások</i> Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.</p>	<p>E:11 óra L:11 óra</p>

<i>Város, bevásárlás</i> Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás. Látnivalók, nevezetességek a lakóhelyemen. Híres városok és nevezetességeik.	E:11 óra L:11 óra
<i>Utazás, pihenés</i> Vakáció, nyaralás. Táborok, kirándulás. Közlekedési eszközök. Utazás belföldön és külföldön.	E:10 óra L:10 óra

Tematikai egység	Szabadon felhasználható órakeret	Órakeret E: 7 óra L: 7 óra
Javaslat	A szaktanár saját belátása szerint, a tanulók ismereteinek, hiányosságainak függvényében használja fel ezt az órakeretet.	

A teljesítmény mérése

A teljesítménymérés *visszajelzést ad* a tanítási-tanulási folyamat egy adott szakaszában elért eredményekről, és segít a továbblépésben, másrészt alapot szolgáltat *az egyes tanulók önmagukhoz és tanulótársaikhoz viszonyított teljesítményének* értékeléséhez.

A mérésnek tartalmilag és formailag *összhangban* kell állnia a *tanítás tartalmával és módszereivel*. (Csak azt mérhetjük, amit megtanítottunk, és csak úgy mérhetünk, ahogy tanítottunk.)

A tanulókat minden esetben tájékoztatni kell a mérés céljáról/céljairól, tartalmáról/tartalmairól és az *értékelés szempontjairól*.

A mérésnek és értékelésnek egyértelműen tükröznie kell azt a szemléletet, hogy a mérés célja az elsajátított ismeretek, készségek azonosítása. A tanulónak lehetőséget kell kapni a felkészülésre, s ha indokolt, a javításra.

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének mérése	Órakeret E: 1 óra L: 1óra
A mérés <ul style="list-style-type: none"> – Három területen (beszédkészség, olvasott szöveg értése és az íráskészség) végezzük, a hangsúly a beszédkészségen és az olvasott szöveg szövegértésén legyen. – A nyelvi jelentésre és ne a nyelvi formára koncentráljunk. – Az olvasott szöveg értését mérő feladatokban a szövegek lényegét kelljen megérteni a szövegösszefüggésre támaszkodva, vagy konkrét információt kelljen kikeresni a szövegből. – A feladatok fokozatosan nehezedő feladatokat tartalmazzanak a minimumszinttől az alapszint felé vezető skálán. – A szövegek a célcsoportok számára érdekesek, motiválók legyenek, olyan témakörökhöz kapcsolódjanak, melyek az elvégzett tananyagban megtalálhatók. – A feladatokhoz idegen nyelven egyszerűen megfogalmazott, közérthető utasításokat adjunk. – A feladatok mindegyike példával kezdődjön. 		

- Lényeges a párosításon alapuló feladatoknál, hogy a szükségesnél mindig több lehetőség közül kelljen az odaillőt kiválasztani.
- A feladatlap a következő feladattípusokból állhat: reklámok, dalszövegek párosítása hiányzó mondatrészsel, felirat párosítása hellyel, címek párosítása szöveggel (pl. tévéműsor, mozifilmek), interjúkérdések párosítása válaszokkal, hiányos szöveg kiegészítése megadott szavakkal.
- A szóbeli mérést tanuló párokban, kiscsoportban is elvégezhetjük: a) párbeszéd: interakció az átvett témakörök alapján, b) egy téma önálló bemutatása 8-10 egyszerű mondattal.

<p>A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén</p>	<p>A2 mínusz szintű nyelvtudás: A tanuló egyszerű hangzó szövegekből kiszűri a lényegét és néhány konkrét információt. Válaszol a hozzá intézett kérdésekre, sikeresen vesz részt rövid beszélgetésekben. Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazva történetet mesél el, leírást ad saját magáról és közvetlen környezetéről. Megért ismerős témákról írt rövid szövegeket, különböző típusú, egyszerű írott szövegekben megtalálja a fontos információkat. Összefüggő mondatokat, rövid szöveget ír hétköznapi, őt érintő témákról.</p>
--	---

MATEMATIKA
5–8. évfolyam
(Esti és levelező tagozat)

Az iskolai matematikatanítás célja, hogy hiteles képet nyújtson a matematikáról mint tudásrendszerről és mint sajátos emberi megismerési, gondolkodási, szellemi tevékenységről. A matematika tanulása érzelmi és motivációs vonatkozásokban is formálja, gazdagítja a személyiséget, fejleszti az önálló, rendszerezett gondolkodást, és alkalmazásra képes tudást hoz létre. A matematikai gondolkodás fejlesztése segíti a gondolkodás általános kultúrájának kiteljesedését.

A matematikatanítás feladata a matematika különböző arculatainak bemutatása. A matematika: kulturális örökség; gondolkodásmód; alkotó tevékenység; a gondolkodás örömeinek forrása; a mintákban, struktúrákban tapasztalható rend és esztétikum megjelenítője; önálló tudomány; más tudományok segítője; a mindennapi élet része és a szakmák eszköze.

A felnőtt tanulóknál hasznos és fontos, hogy élet- és munkatapasztalataikat, előzetes ismereteiket beépíthessék tanulásuk folyamatába. Erre a szaktanárnak lehetőséget kell adnia, ezeket értékelni és hasznosítani kell.

A tanulók matematikai gondolkodásának fejlesztése során alapvető cél, hogy mindinkább ki tudják választani és alkalmazni tudják a természeti és társadalmi jelenségekhez illeszkedő modelleket, gondolkodásmódokat (analógiás, heurisztikus, becslésen alapuló, matematikai logikai, axiomatikus, valószínűségi, konstruktív, kreatív stb.), módszereket (aritmetikai, algebrai, geometriai, függvénytani, statisztikai stb.) és leírásokat. A matematikai nevelés sokoldalúan fejleszti a tanulók modellalkotó tevékenységét. Ugyanakkor fontos a modellek érvényességi körének és gyakorlati alkalmazhatóságának eldöntését segítő képességek fejlesztése. Egyaránt lényeges a reprodukív és a problémamegoldó, valamint az

alkotó gondolkodásmód megismerése, elsajátítása, miközben nem szorulhat háttérbe az alapvető tevékenységek (pl. mérés, alapszerkesztések), műveletek (pl. aritmetikai, algebrai műveletek, transzformációk) automatizált végzése sem. A tanulás elvezethet a matematika szerepének megértésére a természet- és társadalomtudományokban, a humán kultúra számos ágában. Segít kialakítani a megfogalmazott összefüggések, hipotézisek bizonyításának igényét. Megmutathatja a matematika hasznosságát, belső szépségét, az emberi kultúrában betöltött szerepét. Fejleszti a tanulók térbeli tájékozódását, esztétikai érzékét.

A tanulási folyamat során fokozatosan megismertetjük a tanulókkal a matematika belső struktúráját (fogalmak, axiómák, tételek, bizonyítások elsajátítása). Mindezzel fejlesztjük a tanulók absztrakciós és szintetizáló képességét. Az új fogalmak alkotása, az összefüggések felfedezése és az ismeretek feladatokban való alkalmazása fejleszti a kombinatív készséget, a kreativitást, az önálló gondolatok megfogalmazását, a felmerült problémák megfelelő önbizalommal történő megközelítését, megoldását. A diszkussziós képesség fejlesztése, a többféle megoldás keresése, megtalálása és megbeszélése a többféle nézőpont érvényesítését, a komplex problémakezelés képességét is fejleszti. A folyamat végén a tanulók eljutnak az önálló, rendszerezett, logikus gondolkodás bizonyos szintjére.

A műveltségi terület a különböző témakörök szerves egymásra épülésével kívánja feltárni a matematika és a matematikai gondolkodás világát. A fogalmak, összefüggések érlelése és a matematikai gondolkodásmód kialakítása egyre emelkedő szintű spirális felépítést indokol – az egyéni fejlődési és érdeklődési sajátosságoknak, a bonyolódó ismereteknek, a fejlődő absztrakciós képességnek megfelelően. Azonban pl. a felnőttek levelező tagozatos oktatásánál ez esetleg túlzottan elaprózná az ismereteket, tehát érdemes a kétéves ciklusokon belül inkább tömbösítve dolgozni az egyes témákkal – ezt nem zárja ki sem a tanterv, sem más szabály, ezért is célszerű, hogy ne egy-egy tanévre bontsuk kötelezően a tantervet.

A feladatmegoldáson keresztül a tanuló képessé válhat a pontos, kitartó, fegyelmezett munkára. Kialakul benne az önellenőrzés igénye, a sajátunkétól eltérő szemlélet tisztelete. Mindezek érdekében is a tanítás folyamatában törekedni kell a tanulók pozitív motiváltságának biztosítására, önállóságuk fejlesztésére. A matematikatanítás, -tanulás folyamatában egyre nagyobb szerepet kaphat az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése, az ajánlott, illetve az önállóan megkeresett, nyomtatott és internetes szakirodalom által. A matematika a lehetőségekhez igazodva támogatni tudja az elektronikus eszközök (zsebszámológép, számítógép, grafikus kalkulátor), internet, oktatóprogramok stb. célszerű felhasználását, ezzel hozzájárul a digitális kompetencia fejlődéséhez.

Nagy gondot kell fordítani a kommunikáció fejlesztésére (szövegértésre, mások szóban és írásban közölt gondolatainak meghallgatására, megértésére, saját gondolatok közlésére), az érveken alapuló vitakészség fejlesztésére. Változatos példákkal, feladatokkal mutathatunk rá arra, hogy milyen előnyöket jelenthet a mindennapi életben, ha valaki jártas a problémamegoldásban. A matematikatanításnak kiemelt szerepe van a pénzügyi-gazdasági kompetenciák kialakításában. Szánjunk kiemelt szerepet azoknak az optimum-problémáknak, amelyek gazdasági kérdésekkel foglalkoznak, amikor költség, kiadás minimumát; elérhető eredmény, bevétel maximumát keressük. Fokozatosan vezessük be matematikafeladatainkban a pénzügyi fogalmakat: bevétel, kiadás, haszon, kölcsön, kamat, értékcsökkenés, -növekedés, törlesztés, futamidő stb. Ezek a feladatok erősítik a tanulóknál azt a tudatot, hogy matematikából valóban hasznos ismereteket tanulnak, illetve, hogy a matematika alkalmazása a mindennapi élet szerves része.

A matematika a kultúrtörténetnek is része. Segítheti a matematikához való pozitív hozzáállást, ha bemutatjuk a tananyag egyes elemeinek a művészetekben való alkalmazását. A motivációs bázis kialakításában komoly segítség lehet a matematikatörténet egy-egy mozzanatának megismertetése, nagy matematikusok életének, munkásságának megismerése. A NAT néhány matematikus életének megismerését előírja minden tanuló számára: Euklidész, Pitagorasz, Descartes, Bolyai Farkas, Bolyai János.

Az egyes tematikus egységekre javasolt óraszámokat a táblázatok tartalmazzák. A

tematikus egységekhez rendelt óraszámok hozzávetőleges arányokat fejeznek ki, minthogy a tantárgyi sajátosságok következtében az egyes részegységek feldolgozásában átfedések fordulnak elő. (Pl. képletek behelyettesítése, képletgyűjtemények használata a geometria, az algebra, a függvények témakörnél is előfordul, a geometria feladatai nagyrészt szöveges feladatoknak minősülnek, megoldásuk legtöbbször egyenlettel és függvénnyel kapcsolatos.)

Az egyes tematikus egységekre javasolt óraszámokat a táblázatok tartalmazzák. Továbbá találhatóak javaslatok a tanulói munka értékelésére, a tananyag rendszerezésére és a szabad sáv felhasználására is.

5–6. évfolyam

Éves óraszám	5. évfolyam	esti: 108	levelező:	72
	6. évfolyam	esti: 108	levelező:	72
Heti óraszám	5. évfolyam	esti: 3	levelező:	2
	6. évfolyam	esti: 3	levelező:	2

Az egyes tematikus egységekre javasolt óraszámokat a táblázatok tartalmazzák. Ezen felül javaslunk időkeretet a szabad sáv felhasználására és mérésre is.

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének a mérése	Órakeret E: 14 óra L: 14 óra
Javaslat	Ez a mérés lehet néhány szokványos órai írásbeli és/vagy egyéni tanulói vállaláson alapuló kiselőadás, bemutató, akár egy kiscsoportos munka során egymás értékelésével összekötött önértékelési folyamat, esetleg hosszabb idő alatt kidolgozott (egy vagy több tanuló által készített) projektmunka minősítése is. Az éves munka végső minősítése természetesen tartalmazza a tanuló összes órai teljesítményét is. Kiemelten kell törekedni a gyakori, azonnali, személyre szóló, szöveges fejlesztő értékelés megvalósítására.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret E: 30 óra L: 16 óra
Előzetes tudás	Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben. Több, kevesebb, ugyanannyi fogalma. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Néhány elem sorba rendezése, az összes eset megtalálása (próbálgatással).	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Ismeretek tudatos memorizálása, felidézése. A megtanulást segítő eszközök és módszerek megismerése, értelmes, interaktív használatának fejlesztése. A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok megismerése. Valószínűségi és statisztikai szemlélet fejlesztése. Tervezés, ellenőrzés, önellenőrzés igényének kialakítása. Kommunikáció fejlesztése. A saját képességek és műveltség fejlesztésének igénye.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		
Elemek elrendezése, rendszerezése adott szempont(ok) szerint. Néhány elem sorba rendezése különféle módszerekkel. Néhány elem kiválasztása. A kombinatorikus gondolkodás, a célirányos figyelem kialakítása, fejlesztése.		
Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján. A részhalmaz fogalma. Két véges halmaz közös része. Két véges halmaz egyesítése. A helyes halmazszemlélet kialakítása. A megfigyelőképesség fejlesztése: Tárgyak tulajdonságainak kiemelése, összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás, tulajdonságok szerint, az érzékszervek tudatos működtetésével. A közös tulajdonságok felismerése, tagadása.		
Változatos tartalmú szövegek értelmezése. Összehasonlításhoz szükséges kifejezések értelmezése, használata (pl. egyenlő; kisebb; nagyobb; több; kevesebb; nem; és; vagy; minden; van olyan, legalább, legfeljebb). Értő, elemző olvasás fejlesztése. Kommunikáció fejlesztése a nyelv logikai elemeinek használatával. A lényegkiemelés, a szabálykövető magatartás fejlesztése.		

Példák a biztos, a lehetséges és a lehetetlen bemutatására. A tanultakhoz kapcsolódó igaz és hamis állítások. A matematikai logika nyelvének megismerése, tudatosítása.	
Megoldások megtervezése, eredmények ellenőrzése. Tervezés, ellenőrzés, önellenőrzés igényének a kialakítása.	
Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. Definíció megértése és alkalmazása. Kommunikációs készség, lényegkiemelés fejlesztése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, elem, részhalmaz, egyesítés, közös rész, igaz, hamis, nem, és, vagy, minden, van olyan, biztos, lehetséges, lehetetlen, legalább, legfeljebb.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számтан, algebra	Órakeret E: 54 óra L: 44 óra
Előzetes tudás	<p>Számok írása, olvasása (10 000-es számkör). Helyi érték, alaki érték, valódi érték. Római számok írása, olvasása. Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).</p> <p>Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése. Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok, kerekítés. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása.</p> <p>A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mérőeszközök használata.</p> <p>Matematikai jelek: +, -, •, :, =, <, >, ().</p> <p>A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása. Fejben számolás száz-as számkörben. A szorzó- és bennfoglaló tábla biztos tudása. Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalma. Műveletek tulajdonságai, tagok, illetve tényezők felcserélhetősége. Műveleti sorrend.</p> <p>Négyjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás és osztás egy- és kétjegyű számmal írásban. Műveletek ellenőrzése.</p> <p>Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata.</p> <p>Páros és páratlan számok, többszörös, osztó, maradék fogalma.</p> <p>Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.</p>	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>Biztos számfogalom kialakítása. Számolási készség fejlesztése. A műveleti sorrend használatának fejlesztése, készségszintre emelése.</p> <p>Mértékegységek helyes használata és pontos átváltása.</p> <p>Matematikai úton megoldható probléma megoldásának elképzelése, becslés, sejtés megfogalmazása; megoldás után a képzelte és tényleges megoldás összevetése. Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével.</p> <p>Fegyelmezettség, következetesség, szabálykövető magatartás fejlesztése.</p> <p>Pénzügyi ismeretek alapozása.</p> <p>Ellenőrzés, önellenőrzés, az eredményért való felelősségvállalás.</p>	

Ismeretek/Fejlesztési követelmények
Természetes számok milliós számkörben, egészek, törtek, tizedes törtek. Alaki érték, helyi érték. Számlálás, számolás. Hallott számok leírása, látott számok kiolvasása. Számok ábrázolása számegyenesen. Számfogalom mélyítése, a számkör bővítése. Kombinatorikus gondolkodás alapelemeinek alkalmazása számok kirakásával.
Negatív szám értelmezése: <ul style="list-style-type: none"> – adósság, – fagypon alatti hőmérséklet, – számolások az időszalagon, – földrajzi adatok (magasságok, mélységek). Készpénz, adósság fogalmának továbbfejlesztése. Mélységek és magasságok értelmezése matematikai szemlélettel.
Összeadás, kivonás szóban (fejben és írásban), szemléltetés számegyenesen. Alapműveletek negatív számokkal. Ellentett, abszolút érték. Számolási készség fejlesztése.
Közönséges tört fogalma. A közönséges tört szemléltetése, kétféle értelmezése, felismerése szöveges környezetben.
Tizedes tört fogalma. A tizedes törtek értelmezése. Tizedes törtek jelentése, kiolvasása, leírása. Helyiérték-táblázat használata. Mennyiségek kifejezése tizedes törtekkel: dm, cl, mm...
Egész számok, törtek helye a számegyenesen, nagyságrendi összehasonlítások. Matematikai jelek értelmezése (<, >, = stb.) használata.
Összeadás, kivonás az egészek és a törtek körében. Szorzás, osztás az egészek és a törtek körében (0 szerepe a szorzásban, osztásban). A számok reciprokanak fogalma. Számolási készség fejlesztése. A műveletekhez kapcsolódó ellenőrzés igényének és képességének fejlesztése. Önellenőrzés, önismeret fejlesztése.
Szorzás, osztás 10-zel, 100-zal, 1000-rel. A műveletfogalom mélyítése. A számolási készség fejlesztése gyakorlati feladatokon keresztül.
Összeg, különbség, szorzat, hányados változásai. Fegyelmezettség, következetesség, szabálykövető magatartás fejlesztése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése.
Műveleti tulajdonságok, a helyes műveleti sorrend. Műveletek eredményeinek előzetes beclése, ellenőrzése, kerekítése. Egyszerű feladatok esetén a műveleti sorrend helyes alkalmazási módjának felismerése, alkalmazása. Az egyértelműség és a következetesség fontossága. Az ellenőrzési és beclési igény fejlesztése.
A racionális számok halmaza. Véges és végtelen szakaszos tizedes törtek. A mennyiségi jellemzők kifejezése számokkal: természetes szám, racionális szám, pontos szám és közelítő szám.
Egyszerű elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása következtetéssel, lebontogatással. A megoldások ábrázolása számegyenesen, ellenőrzés behelyettesítéssel. Önálló problémamegoldó képesség kialakítása és fejlesztése. Állítások megítélése igazságértékük szerint. Az egyenlő, nem egyenlő fogalmának elmélyítése. Ellenőrzési igény fejlesztése.
Arányos következtetések. A mindennapi életben felmerülő, egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel. Egyenes arányosság. A következtetési képesség fejlesztése. Értő, elemző olvasás fejlesztése. Annak megfigyeltetése, hogy az egyik mennyiség változása milyen

<p>változást eredményez a hozzá tartozó mennyiségnél. Arányérzék fejlesztése, a valóságos viszonyok becslése települések térképe alapján.</p>	
<p>A százalék fogalmának megismerése gyakorlati példákon keresztül. Az alap, a százaléérték és a százalékláb értelmezése, megkülönböztetése. Egyszerű százalékszámítási feladatok arányos következtetéssel. Az eredmény összevetése a feltételekkel, a becsült eredménnyel, a valósággal.</p>	
<p>Szabványmértékegységek és átváltásuk: hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő, tömeg. Matematikatörténeti érdekességek: a hatvanas számrendszer kapcsolata idő mérésével. Gyakorlati mérések, mértékegység-átváltások helyes elvégzésének fejlesztése (pl. napirend, vásárlás). Az arányosság felismerése mennyiség és mérőszám kapcsolata alapján. Kreatív gondolkodás fejlesztése. Mennyiségi következtetés, becslési készség fejlesztése.</p>	
<p>Szöveges feladatok megoldása. Egyszerű matematikai problémát tartalmazó rövidebb és hosszabb szövegek feldolgozása. Szövegértés fejlesztése. Egyszerű matematikai problémát tartalmazó és a mindennapi élet köréből vett szövegek feldolgozása. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése, gondolatmenet tagolása.</p>	
<p>Egyszerű oszthatósági szabályok (2-vel, 3-mal, 5-tel, 9-cel, 10-zel, 100-zal). Két szám közös osztói, közös többszörösei. Az osztó, többszörös fogalmának elmélyítése. Két szám közös osztóinak kiválasztása az összes osztóból. A legkisebb pozitív közös többszörös megkeresése. Számolási készség fejlesztése szóban (fejben). A bizonyítási igény felkeltése.</p>	
<p>Osztó, többszörös alkalmazása. A tanult ismeretek felhasználása a törtek egyszerűsítése, bővítése során. Számolási készség fejlesztése.</p>	
<p>Algebrai kifejezések gyakorlati használata a terület, kerület, felszín és térfogat számítása során. Számolási készség fejlesztése. Feladatok a mindennapi életből: lakás festése, járólapozása, tejes-doboz térfogata, teásdoboz csomagolása stb.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Tíz-es számrendszer, helyi érték, alaki érték, számegyenes, összeadandó, az összeg tagja, kibővítendő, kivonandó, különbség, szorzandó, szorzó, szorzat, a szorzat tényezője, osztandó, osztó, hányados, maradék. Közös osztó, közös többszörös. Kerekítés, becslés, ellenőrzés. Arány, egyenes arányosság. Százalék, százaléérték, alap, százalékláb. Negatív szám, előjel, ellentett, abszolút érték. Közönséges tört, számláló, nevező, közös nevező, reciprok, tizedestört, véges és végtelen szakaszos tizedes tört, racionális szám, egyenlet, egyenlőtlenség. Mértékegység.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei	Órakeret E: 26 óra L: 12 óra
Előzetes tudás	<p>Szabályfelismerés, szabálykövetés. A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.</p>	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez)	<p>Sorozat megadása szabállyal. A koordináta-rendszer biztonságos használata. Függvény szemlélet előkészítése. Probléma felismerése.</p>	

kapcsolható fejlesztési feladatok	Összefüggés-felismerő képesség fejlesztése. Szabálykövetés, szabályfelismerés képességének fejlesztése.
Ismeretek/Fejlesztési követelmények	
Helymeghatározás gyakorlati szituációkban, konkrét esetekben. A Descartes-féle derékszögű koordináta-rendszer. <i>Matematikatörténet</i> : Descartes. Megadott pont koordinátáinak leolvasása, illetve koordináták segítségével pont ábrázolása a Descartes-féle koordináta-rendszerben. Tájékozódási képesség fejlesztése.	
Táblázat hiányzó elemeinek pótlása ismert vagy felismert szabály alapján, ábrázolásuk grafikonon. Összefüggések felismerése. Együttváltozó mennyiségek összetartozó adatként megjelölésük jegyzése: tapasztalati függvények, sorozatok alkotása. A helyes függvényeszmélet megalapozása.	
Egyszerű grafikonok értelmezése. Változó mennyiségek közötti kapcsolatok, ábrázolásuk derékszögű koordináta-rendszerben. Megfigyelőképesség, összefüggések felismerésének képessége, rendszerező-képesség fejlesztése.	
Gyakorlati példák elsőfokú függvényekre. Az egyenes arányosság grafikonja. Eligazodás a mindennapi élet egyszerű grafikonjaiban.	
Sorozat megadása a képzés szabályával, illetve néhány elemével. Példák konkrét sorozatokra. Sorozatok folytatása adott szabály szerint. Szabálykövetés, szabályfelismerés képességének fejlesztése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sorozat, egyenes arányosság, koordináta-rendszer, táblázat, grafikon.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret E: 50 óra L: 32 óra
Előzetes tudás	Vonalak (egyenes, görbe). Hosszúság és távolság mérése (egyszerű gyakorlati példák). Háromszög, négyzet, téglalap, jellemzőik. Kör létrehozása, felismerése, jellemzői. Egyszerű tükrös alakzat, tengelyes szimmetria felismerése. A test és a síkidom megkülönböztetése. Kocka, téglalap, jellemzőik. Négyzet, téglalap kerülete. Mérés, kerületszámítás, mértékegységek. Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Tételek fogalmának elmélyítése – környezetünk tárgyainak vizsgálata. Távolság szemléletes fogalma, meghatározása. A sík- és térszemlélet fejlesztése. A vizuális képzelet fejlesztése. Rendszerező-képesség, halmazszemlélet fejlesztése. A geometriai problémamegoldás lépéseinek megismertetése (szerkesztésként: adatfelvétel, vázlatrajz, megszerkeszthetőség vizsgálata, szerkesztés). Számolási készség fejlesztése. A szaknyelv helyes használatának fejlesztése. A geometriai jelölések pontos használata.	

	Pontos munkavégzésre nevelés. Esztétikai érzék fejlesztése.
Ismeretek/Fejlesztési követelmények	
A tér elemei: pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, szögtartomány. A tanult térelemek felvétele és jelölése.	
Párhuzamosság, merőlegesség, konvexitás. Síkidomok, sokszögek (háromszögek, négyszögek) szemléletes fogalma. Síkidomok tulajdonságainak vizsgálata, közös tulajdonságok felismerése.	
A távolság szemléletes fogalma, adott tulajdonságú pontok keresése. Két pont, pont és egyenes távolsága. Két egyenes távolsága. Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok. Körző, vonalzók helyes használata, két vonalzóval párhuzamosok, merőlegesek rajzolása. Törekvés a szaknyelv helyes használatára (legalább, legfeljebb, nem nagyobb, nem kisebb...).	
Kör, gömb szemléletes fogalma. Sugár, átmérő, húr, szelő, érintő. Körök, minták megjelenésének vizsgálata a környezetünkben, előfordulásuk a művészetekben és a gyakorlati életben.	
Két ponttól egyenlő távolságra levő pontok. Szakaszfelező merőleges. A problémamegoldó képesség fejlesztése. A problémamegoldó képesség fejlesztése. Pontosság igényének fejlesztése.	
A szög fogalma, mérése. Szögfajták. A szög jelölése, betűzése. Szögmásolás, szögfelezés. Nevezetes szögek szerkesztése: 30° , 60° , 90° , 120° . <i>Matematikatörténet</i> : görög betűk használata a szögek jelölésére, a hatvanas számrendszer kapcsolata a szög méréssel. Szögmérő használata. Fogalomalkotás képességének kialakítása, fejlesztése. Törekvés a pontos munkavégzésre. A szerkesztés gondolatmenetének tagolása.	
Adott egyenesre merőleges szerkesztése. Adott egyenessel párhuzamos szerkesztése. Téglalap, négyzet szerkesztése. Gyakorlati példák a fogalmak mélyebb megértéséhez.	
Téglalap, négyzet kerülete, területe. Adott alakzatok kerületének, területének meghatározása méréssel, számolással. Számolási készség fejlesztése.	
Háromszögek csoportosítása oldalak és szögek szerint. A háromszög magasságának fogalma. Tulajdonságok megfigyelése, összehasonlítása. Csoportosítás. Halmazszemlélet fejlesztése.	
Négyszögek, speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz) megismerése. Alakzatok tulajdonságainak kiemelése, összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás különféle tulajdonságok szerint.	
Háromszög, négyszög, sokszög belső és külső szögeinek összege. A belső és külső szögeinek összegére vonatkozó ismeretek megszerzése tapasztalati úton. Az összefüggések megfigyeltetése hajtogatással, méréssel, tépkedéssel. Megfigyelőképesség fejlesztése.	
Egyenlőszárú háromszög és speciális négyszögek szerkesztése, egyszerűbb esetekben. Körző és vonalzó használata. Pontos munkavégzésre törekvés.-Esztétikai érzék fejlesztése.-A szerkesztés gondolatmenetének tagolása.	
Sokszögek kerülete. Kerület meghatározása méréssel, számolással. A matematika és gyakorlati élet közötti kapcsolat felismerése.	
Kocka, téglatest tulajdonságai, hálójá. Téglatest (kocka) felszínének és térfogatának kiszámítása. Testek építése, tulajdonságaik vizsgálata. Rendszerező-képesség, halmazszemlélet fejlesztése. Testek csoportosítása adott tulajdonságok alapján.	
A tengelyes tükrözés. Egyszerű alakzatok tengelyes tükröképek megszerkesztése. A tengelyes	

tükrözés tulajdonságai.

Szimmetrikus ábrák készítése. Tükrözés körzővel, vonalzóval. Tükrözés koordináta-rendszerben. Transzformációs szemlélet fejlesztése.

Tengelyesen szimmetrikus alakzatok. Tengelyesen szimmetrikus háromszögek, négyszögek (deltoid, rombusz, húrtrapéz, téglalap, négyzet), sokszögek.

A kör.

A szimmetria felismerése a természetben és a művészetben.

Derékszögű háromszög és tengelyesen szimmetrikus háromszögek, négyszögek területe. Terület-meghatározás átdarabolással.

**Kulcsfogalmak/
fogalmak**

Pont, egyenes, szakasz, félegyenes, sík, merőlegesség, párhuzamosság, szögfajta.

Távolság, szakaszfelező merőleges, szögfelező.

Síkidom, sokszög, kör, test, csúcs, él, lap, szög, gömb.

Konvexitás.

Kerület, terület, felszín, testek hálójája, térfogat, magasság.

Tengelyes tükrözés, szimmetria.

Egyenlő szárú háromszög, egyenlő oldalú háromszög, húrtrapéz, deltoid, rombusz.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret E: 10 óra L: 6 óra
Előzetes tudás	Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása. Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	A statisztikai gondolkodás fejlesztése. A valószínűségi gondolkodás fejlesztése. Megfigyelőképesség, az összefüggés-felismerő képesség, elemzőképesség fejlesztése.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		
Valószínűségi játékok és kísérletek dobókockák, pénzérmék segítségével (biztos, lehetetlen esemény). Valószínűségi és statisztikai alapfogalmak szemléleti alapon történő kialakítása. Valószínűségi kísérletek végrehajtása.		
Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Egyszerű diagramok, értelmezése, táblázatok olvasása, készítése. Elemzőképesség fejlesztése a napi sajtóban, különböző kiadványokban található grafikonok, táblázatok felhasználásával.		
Átlagszámítás néhány adat esetén (számtani közép). Az átlag lényegének megértése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adat, diagram, átlag, biztos esemény, lehetetlen esemény.	

Tematikai egység	A tananyag rendszerezése	Órakeret E: 10 óra L: 6 óra
Javaslat	Minden tanulási szakasz végén szükség van annak rövid összefoglalására, miről is szól, milyen témakörökkel foglalkozik a matematika, illetve milyen elemeivel ismerkedhettek meg a tanulók az elmúlt tanulási szakaszban. Az összefoglalás, rendszerezés elvégezhető egy tanítási blokkban a ciklus végén, de lehet az egyes témakörökhöz is csatolni.	

Tematikai egység	Szabadon felhasználható órakeret	Órakeret E: 22 óra L: 14 óra
Javaslat	Ennek az időnek a felhasználása sokban függ a szervezési formától. Nappali vagy esti tagozaton hasonlóan használhatjuk akár tanulói egyéni problémáknak (ha fejlesztési céljainkkal összhangba hozható) a megoldására, esetleg (ha az osztály többségének megfelel) a tanulók szakmájába vágó speciális feladatokra. Levelező formánál a kisebb időkeretben szűkebb a választás, mindenképpen törekedni kell arra, hogy valóban a helyi adottságok és igények határozzák meg ennek az időnek a felhasználását. Elképzelhető tanulói egyéni munkákra, azok közös	

	elemzésére, alapos, kritikus, az osztály nyilvánossága előtti értékelésére fordítani. Legyen megtervezve, az osztállyal/csoporttal közösen előzetesen megbeszélve!
--	--

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p><i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján, részhalmaz felírása, felismerése. – Két véges halmaz közös részének, két véges halmaz uniójának felírása, ábrázolása. – Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. – Néhány elem sorba rendezése különféle módszerekkel. – Állítások igazságának eldöntésére, igaz és hamis állítások megfogalmazása. – Összehasonlításhoz szükséges kifejezések helyes használata. – Néhány elem összes sorrendjének felsorolása. <p><i>Számтан, algebra</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Racionális számok írása, olvasása, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen. – Ellentett, abszolút érték, reciprokok felírása. – Mérés, mértékegységek használata, átváltás egyszerű esetekben. – A mindennapi életben felmerülő egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel, az egyenes arányosság értése, használata. – Két-három műveletet tartalmazó műveletsor eredményének kiszámítása, a műveleti sorrendre vonatkozó szabályok ismerete, alkalmazása. Zárójelek alkalmazása. – Szöveges feladatok megoldása következtetéssel (szimbólumok segítségével összefüggések felírása a szöveges feladatok adatai között). – Becslés, ellenőrzés segítségével a kapott eredmények helyességének megítélése. – A százalék fogalmának ismerete, a százalékkérték kiszámítása. – Számok osztóinak, többszöröseinek felírása. Közös osztók, közös többszörösök kiválasztása. Oszthatósági szabályok (2, 3, 5, 9, 10, 100) ismerete, alkalmazása. – A hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő, tömeg szabványmértékegységeinek ismerete. Mértékegységek egyszerűbb átváltásai gyakorlati feladatokban. Algebrai kifejezések gyakorlati használata a terület, kerület, felszín és térfogat számítása során. – Elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása szabadon választott módszerrel. <p><i>Összefüggések, függvények, sorozatok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tájékozódás a koordináta-rendszerben: pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak a leolvasása. – Egyszerűbb grafikonok, elemzése. – Egyszerű sorozatok folytatása adott szabály szerint, szabályok felismerése, megfogalmazása néhány tagjával elkezdett sorozat esetén. <p><i>Geometria</i></p>
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> – Térelemek, félegyenes, szakasz, szögtartomány, sík, fogalmának ismerete. – A geometriai ismeretek segítségével a feltételeknek megfelelő ábrák pontos szerkesztése. A körző, vonalzó célszerű használata. – Alapszerkesztések: pont és egyenes távolsága, két párhuzamos egyenes távolsága, szakaszfelező merőleges, szögfelező, szögmásolás, merőleges és párhuzamos egyenesek. – Alakzatok tengelyes tükröképének szerkesztése, tengelyes szimmetria felismerése. – A tanult síkbeli és térbeli alakzatok tulajdonságainak ismerete és alkalmazása feladatok megoldásában. – Téglalap és a deltoid kerületének és területének kiszámítása. – A téglatest felszínének és térfogatának kiszámítása. – A tanult testek térfogatának ismeretében mindennapjainkban található testek térfogatának, űrmértékének meghatározása. <p><i>Valószínűség, statisztika</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Egyszerű diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása. – Néhány szám számtani közepének kiszámítása. – Valószínűségi játékok, kísérletek során adatok tervszerű gyűjtése, rendezése, ábrázolása.
--	--

7–8. évfolyam

Éves óraszám	7. évfolyam	esti: 108	levelező: 54
	8. évfolyam	esti: 108	levelező: 54
Heti óraszám	7. évfolyam	esti: 3	levelező: 1,5
	8. évfolyam	esti: 3	levelező: 1,5

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének a mérése	Órakeret E: 14 óra L: 14 óra
Javaslat	Ez a mérés lehet néhány szokványos órai írásbeli és/vagy egyéni tanulói vállaláson alapuló kiselőadás, bemutató, akár egy kiscsoportos munka során egymás értékelésével összekötött önértékelési folyamat, esetleg hosszabb idő alatt kidolgozott (egy vagy több tanuló által készített) projektmunka minősítése is. Az éves munka végső minősítése természetesen tartalmazza a tanuló összes órai teljesítményét is. Kiemelten kell törekedni a gyakori, azonnali, személyre szóló, szöveges fejlesztő értékelés megvalósítására.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	<i>1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok</i>	Órakeret E: 30 óra L: 12 óra
Előzetes tudás	Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján. A részhalmaz fogalma. Két véges halmaz közös része.	

	<p>Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. Állítások igazságának eldöntése. Igaz és hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlításhoz szükséges kifejezések értelmezése, használata. Definíció megértése és alkalmazása. Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. Néhány elem sorba rendezése különféle módszerekkel.</p>
<p>A tantárgyhoz (műveltségterület hez) kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Az önálló gondolkodás igényének kialakítása. Halmazok eszköz jellegű használata, halmazszemlélet fejlesztése.</p> <p>Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése, a matematikai szaknyelv pontos használata. Saját gondolatok megértetésére való törekvés (szóbeli érvelés, szemléletes indoklás). Rendszerszemlélet, kombinatorikus gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Fogalmak egymáshoz való viszonyának, összefüggéseknek a megértése. A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok használatának fejlesztése.</p> <p>A bizonyítás, az érvelés iránti igény felkeltése, a kulturált vitatkozás gyakoroltatása.</p>
<p>Ismeretek/Fejlesztési követelmények</p>	
<p>Halmazba rendezés több szempont alapján a halmazműveletek alkalmazásával. Két véges halmaz uniója, különbsége, metszete. A részhalmaz. (<i>Matematikatörténet: Cantor.</i>)</p> <p>A halmazszemlélet fejlesztése. Rendszerszemlélet fejlesztése.</p>	
<p>Az „és”, „vagy”, „ha”, „akkor”, „nem”, „van olyan”, „minden”, „legalább”, legfeljebb” kifejezések használata.</p> <p>A matematikai szaknyelv pontos használata.</p> <p>A nyelv logikai elemeinek egyre pontosabb, tudatos használata.</p>	
<p>Egyszerű („minden”, „van olyan” típusú) állítások igazolása, cáfolata konkrét példák kapcsán. Érvelés.</p>	
<p>A matematikai bizonyítás előkészítése: sejtések, kísérletezés, módszeres próbálkozás, cáfolás.</p>	
<p>A gyakorlati élethez és a társtudományokhoz kapcsolódó szöveges feladatok megoldása. Szövegelemzés, értelmezés, szöveg lefordítása a matematika nyelvére. Ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény erősítése.</p> <p>Igényes grafikus és verbális kommunikáció.</p>	
<p>Egyszerű kombinatorikai feladatok megoldása különféle módszerekkel (fadiagram, útdiagram, táblázatok készítése). Sorba rendezés, kiválasztás. Néhány elem esetén az összes eset felsorolása.</p> <p>A kombinatorikus gondolkodás fejlesztése. Tapasztalatszerzés az összes eset rendszerezett felsorolásában.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Halmaz, elem, részhalmaz, egyesítés, metszet. Alaphalmaz.</p> <p>Igaz, hamis, nem, és, vagy, minden, van olyan, biztos, lehetséges, lehetetlen.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>2. Számelmélet, algebra</p>	<p>Órakeret E: 54 óra L: 28 óra</p>
---	---------------------------------------	--

<p>Előzetes tudás</p>	<p>Racionális számkör. Számok írása, olvasása, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen. Műveletek racionális számokkal. Ellentett, abszolút érték, reciprok. Mérés, mértékegységek használata, átváltás egyszerű esetekben. A mindennapi életben felmerülő egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel, egyenes arányosság. Alapműveletek racionális számokkal írásban. A zárójelek, a műveleti sorrend biztos alkalmazása. Helyes és értelmes kerekítés, az eredmények becslése, a becslés használata ellenőrzésre is. Szöveges feladatok megoldása. A százalékszámítás alapjai.</p>
<p>A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>A matematikai ismeretek és a mindennapi élet történései közötti kapcsolat tudatosítása. Szavakban megfogalmazott helyzet, történés matematizálása; matematikai modellek választása, keresése, készítése, értelmezése adott szituációkhoz. Konkrét matematikai modellek értelmezése a modellnek megfelelő szöveges feladat alkotásával. A definícióalkotás igényének felkeltése. A szabványos mértékegységekhez tartozó mennyiségek és többszöröseik, törtrészeik képzeletben való felidézése. Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása. Az ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény, az eredményért való felelősségvállalás erősítése.</p>
<p>Ismeretek/Fejlesztési követelmények</p>	
<p>Racionális számok (véges, végtelen tizedes törtek), példák nem racionális számra (végtelen, nem szakaszos tizedes törtek). A számfogalom mélyítése.</p>	
<p>A természetes, egész és racionális számok halmazának kapcsolata. A rendszerező képesség fejlesztése.</p>	
<p>Műveletek racionális számkörben írásban és számológéppel. Az eredmény helyes és értelmes kerekítése. Eredmények becslése, ellenőrzése. Műveletfogalom mélyítése. A zárójel és a műveleti sorrend biztos alkalmazása. Számolási és a becslési készség fejlesztése. Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése.</p>	
<p>A hatványozás fogalma pozitív egész kitevőre, egész számok körében. A hatvány fogalmának kialakítása, fejlesztése.</p>	
<p>Műveletek hatványokkal: azonos alapú hatványok szorzása, osztása. Hatványozásnál az alap és a kitevő változásának hatása a hatványértékre.</p>	
<p>10 egész kitevőjű hatványai. Számolási készség fejlesztése (fejben és írásban).</p>	
<p>A négyzetgyök fogalma. Számok négyzete, négyzetgyöke. Példa irracionális számra (π, $\sqrt{2}$). Négyzetgyök meghatározása számológéppel.</p>	
<p>Prímszám, összetett szám. Prímtényező felbontás. Matematikatörténet: érdekességek a prímszámok köréből. A korábban tanult ismeretek és az új ismeretek közötti összefüggések felismerése.</p>	

<p>Oszthatósági szabályok. Számelméleti alapú játékok. <i>Matematikatörténet</i>: tökéletes számok, barátságos számok. Legnagyobb közös osztó, legkisebb pozitív közös többszörös. A tanult ismeretek felelevenítése. Oszthatósági szabályok alkalmazása a törtekkel való műveleteknél. A bizonyítási igény felkeltése oszthatósági feladatoknál. Két szám legnagyobb közös osztójának kiválasztása az összes osztóból. A legkisebb pozitív közös többszörös megkeresése a közös többszörösök közül.</p>	
<p>Arány, aránypár, arányos osztás. Egyenes arányosság, fordított arányosság. A következtetési képesség fejlesztése: a mindennapi élet és a matematika közötti gyakorlati kapcsolatok meglátása, a felmerülő arányossági feladatok megoldása során.</p>	
<p>Mértékegységek átváltása racionális számkörben. Gyakorlati mérések, mértékegység-átváltások helyes elvégzése. Ciklusonként átélt idő és lineáris időfogalom, időtartam, időpont szavak értő ismerete, használata.</p>	
<p>Az alap, a százaléktört és a százalékláb fogalmának ismerete, értelmezése, kiszámításuk következtetéssel, a megfelelő összefüggések alkalmazásával. A mindennapi élet és a matematika közötti gyakorlati kapcsolat meglátása a gazdasági élet, a környezetvédelem, a háztartás köréből vett egyszerűbb példákon.</p>	
<p>A mindennapjainkhoz köthető százalékszámítási feladatok. Gazdaságossági számítások. Feladatok az árképzés: árleszállítás, áremelés, áfa, betétkamat, hitelkamat, adó, bruttó bér, nettó bér, valamint különböző termékek (pl. élelmiszerek, növényvédő szerek, oldatok) anyagösszetétele köréből. Szövegértés, szövegalkotás fejlesztése. Becslések és következtetések végzése. Zsebszámológép célszerű használata a számítások egyszerűsítésére, gyorsítására.</p>	
<p>Az algebrai egész kifejezés fogalma. Egytagú, többtagú, egynemű kifejezés fogalma. Helyettesítési érték kiszámítása. Elnevezések, jelölések megértése, rögzítése, definíciókra való emlékezés. Egyszerű szimbólumok megértése és alkalmazása a matematikában. Betűk használata szöveges feladatok általánosításánál.</p>	
<p>Egyszerű átalakítások: zárójel felbontása, összevonás. Egytagú és többtagú algebrai egész kifejezések szorzása racionális számmal, egytagú egész kifejezéssel. <i>Matematikatörténet</i>: az algebra kezdetei. Egyszerű szimbólumok megértése és a matematikában, valamint a többi tantárgyban szükséges egyszerű képletalakítások elvégzése. Algebrai kifejezések egyszerű átalakításának felismerése.</p>	
<p>Elsőfokú, illetve elsőfokúra visszavezethető egyenletek, elsőfokú egyenlőtlenségek megoldása. Azonosság. Azonos egyenlőtlenség. Alaphalmaz, megoldáshalmaz. Az egyenlő, nem egyenlő fogalmának elmélyítése. Algoritmikus gondolkodás továbbfejlesztése. A megoldások ábrázolása számegyenesen. Az ellenőrzés igényének fejlesztése.</p>	
<p>A matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása a tanult matematikai módszerek használatával. Ellenőrzés. Egyszerű matematikai problémát tartalmazó hosszabb szövegek feldolgozása. Feladatok például a környezetvédelem, az egészséges életmód, a vásárlások, a család jövedelmének ésszerű felhasználása köréből. Szövegértelmezés, problémamegoldás fejlesztése. A lényeges és lényegtelen elkülönítésének, az összefüggések felismerésének fejlesztése. A gondolatmenet tagolása. Az ellenőrzési igény további fejlesztése. Igényes kommunikáció kialakítása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Racionális szám. Hatvány, alap, kitevő. Négyzetgyök. Százalékalap, százalékláb, százaléktört.</p>

	<p>Prímszám, összetett szám, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös.</p> <p>Arány, aránypár, arányos osztás, egyenes és fordított arányosság.</p> <p>Változó, együttható, algebrai egész kifejezés, helyettesítési érték, egynemű kifejezés, összevonás, zárójelfelbontás.</p> <p>Egytagú, többtagú kifejezés.</p> <p>Egyenlet, változó, egyenlőtlenség, azonosság, mérlegelv, ellenőrzés.</p>
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei	Órakeret E: 24 óra L: 10 óra
Előzetes tudás	<p>Egyszerű sorozatok folytatása adott szabály szerint.</p> <p>Biztos tájékozódás a derékszögű koordináta-rendszerben.</p> <p>Egyszerű grafikonok értelmezése. Egyszerű kapcsolatok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben.</p>	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>Függvényszemlélet fejlesztése. Grafikonok, táblázatok adatainak értelmezése, elemzése.</p> <p>Megoldás a matematikai modellen belül. Matematikai modellek ismerete, alkalmazásának módja, korlátai (sorozatok, függvények, függvényábrázolás).</p>	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		
<p>Két halmaz közötti hozzárendelések megjelenítése konkrét esetekben. Függvények és ábrázolásuk a derékszögű koordináta-rendszerben.</p> <p>A függvényszemlélet fejlesztése. Időben lejátszódó valós folyamatok elemzése a grafikon alapján.</p>		
<p>Lineáris függvények. Egyenes arányosság grafikus képe. (Példa nem lineáris függvényre: $f(x) = x^2$, $f(x) = x$). Függvények jellemzése, növekedés, fogyás.</p> <p>A mindennapi élet, a tudományok és a matematika közötti kapcsolat fölfedezése konkrét példák alapján. Számolási készség fejlesztése a racionális számkörben. Számítógép használata a függvények ábrázolására.</p>		
<p>Egyismeretlenes elsőfokú egyenletek grafikus megoldása. Helyzetfelismerés: a tanult ismeretek alkalmazása új helyzetben.</p>		
<p>Grafikonok olvasása, értelmezése, készítése: szöveggel vagy matematikai alakban megadott szabály grafikus megjelenítése értéktáblázat segítségével. Kapcsolatok észrevétele, megfogalmazása szóban, írásban.</p>		
<p>Egyszerű sorozatok vizsgálata. <i>Matematikatörténet</i>: Gauss. Gauss-módszer.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Hozzárendelés, függvény, lineáris függvény, növekedés, fogyás, értelmezési tartomány, értékészlet.</p> <p>Számtani sorozat, számtani közép.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret E: 50 óra L: 21 óra
--	---------------------	---

<p>Előzetes tudás</p>	<p>Pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, szögtartomány. Háromszögek, csoportosításuk. Négyszögek, speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, deltoid). Kör és részei. Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok. Háromszög, négyszög belső és külső szögeinek összegére vonatkozó ismeretek. Téglatest tulajdonságai. Tengelyesen szimmetrikus alakzatok. Egyszerű alakzatok tengelyes tükröképének megszerkesztése. Két pont, pont és egyenes távolsága, két egyenes távolsága. Szakaszfelezés, szögfelezés, szögmásolás. Merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése. Néhány nevezetes szög szerkesztése. Szerkesztési eszközök használata. Koordináta-rendszer megismerése, pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak a leolvasása. A téglalap és a deltoid kerületének és területének kiszámítása. A téglatest felszínének és térfogatának a kiszámítása.</p>
<p>A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Rendszerező készség fejlesztése. A mindennapi élethez kapcsolódó egyszerű geometriai számítások elvégzésének fejlesztése. A gyakorlatban előforduló geometriai ismereteket igénylő problémák megoldására való képesség fejlesztése. Statikus helyzetek, képek, tárgyak megfigyelése. Geometriai transzformációkban megmaradó és változó tulajdonságok megfigyelése. Az esztétikai, művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése. Képzeletben történő mozgatás: átdarabolás elképzelése, testháló összehajtásának, szétvágásának elképzelése. A pontos munkavégzés igényének fejlesztése. A geometriai problémamegoldás lépéseinek megismertetése (szerkesztésnél: vázlatrajz, adatfelvétel, a szerkesztés menete, szerkesztés, diszkusszió). A bizonyítási igény felkeltése. Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása; kezdeményezőképeség, együttműködési készség, tolerancia.</p>
<p style="text-align: center;">Ismeretek/Fejlesztési követelmények</p>	
<p>Háromszögek osztályozása oldalak, illetve szögek szerint. A tanult ismeretek felidézése, megerősítése. A halmazszemlélet fejlesztése. A háromszögek és a négyszögek tulajdonságaira vonatkozó igaz- hamis állítások megfogalmazásán keresztül a vitakészség fejlesztése. Tömör, de pontos szabatos kifejezőképeség fejlesztése. A szaknyelv minél pontosabb használata írásban is.</p>	
<p>A háromszögek magassága, magasságvonala, magasságpontja. A háromszögek kerületének és területének kiszámítása. Átdarabolás a terület meghatározásához. Eredmények becslése.</p>	
<p>A háromszög és a négyszög belső és külső szögeinek összege. <i>Matematikatörténet: Bolyai</i></p>	

<p>Farkas, Bolyai János. Érdekességek: gömbi geometria. Tételek megfogalmazása megfigyelés alapján.</p>
<p>Paralelogramma, trapéz, deltoid tulajdonságai, kerülete, területe. Szabályos sokszögek. Kör kerülete, területe. A kör és érintője. Törekvés a tömör, de pontos, szabatos kommunikációra. A szaknyelv egyre pontosabb használata írásban is. A terület meghatározása átdarabolással. A kör kerületének közelítése méréssel. Számítógépes animáció használata az egyes területképletekhez.</p>
<p>A tanult síkbeli alakzatok (háromszög, trapéz, paralelogramma, deltoid) szerkesztése. Nevezetes szögek szerkesztése: 30°, 45°, 60°, 105°, 135°. A szerkesztéshez szükséges eszközök célszerű használata. Átélt folyamatról készült leírás gondolatmenetének értelmezése (pl. egy szerkesztés leírt lépéseiről a folyamat felidézése).</p>
<p>Középpontos tükrözés. A középpontos tükrözés tulajdonságai. A középpontos tükörkép szerkesztése. Pontos, precíz munka elvégzése a szerkesztés során. A transzformációs szemlélet továbbfejlesztése.</p>
<p>Középpontosan szimmetrikus alakzatok a síkban. A tanult sokszögek osztályozása szimmetria szerint. Halmazképző, rendszerező képesség fejlesztése. A matematika kapcsolata a természettel és a művészeti alkotásokkal.</p>
<p>Tengelyes és középpontos szimmetria alkalmazása szerkesztésekben. Áttekinthető, pontos szerkesztés igényének fejlesztése.</p>
<p>Eltolás, a vektor fogalma. Egyszerű alakzatok eltolt képének megszerkesztése. Áttekinthető, pontos szerkesztés igényének fejlesztése.</p>
<p>Párhuzamos szárú szögek. A tanult transzformációk tulajdonságainak felismerése, felhasználása a fogalmak kialakításánál.</p>
<p>Az egybevágóság szemléletes fogalma, a háromszögek egybevágóságának esetei. A szaknyelv pontos használata.</p>
<p>Három- és négyszög alapú egyenes hasábok, forgáshenger hálójá, tulajdonságai, felszíne, térfogata. Ismerkedés a forgáskúppal, gúlával, gömbbel. A halmazszemlélet és a térszemlélet fejlesztése.</p>
<p>Mértékegységek átváltása racionális számkörben. A gyakorlati mérések, mértékegységváltások helyes elvégzésének fejlesztése.</p>
<p>Pitagorasz-tétele. <i>Matematikatörténet</i>: Pitagorasz. A pitagorasz-i számhármak. A Pitagorasz-tétel alkalmazása geometriai számításokban.</p>
<p>Egyszerű számításos feladatok a geometria különböző területeiről. A számolási készség, a becslési készség és az ellenőrzési igény fejlesztése. Zsebszámológép célszerű használata a számítások egyszerűsítésére, gyorsítására.</p>
<p>Kicsinyítés és nagyítás. A megfigyelőképesség fejlesztése: a középpontos nagyítás, kicsinyítés felismerése hétköznapi szituációkban.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Geometriai transzformáció, tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás. Vektor. Egybevágóság.</p> <p>Középpontos szimmetria, paralelogramma, rombusz.</p> <p>Egyállású szög, váltószög, csúcsszög.</p> <p>Belső és külső szög. Háromszög, magasságvonal, magasságpont.</p> <p>Hasáb, henger, gúla, kúp, gömb. Alaplap, alapél, oldallap, oldalél.</p>
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret E: 10 óra L: 6 óra
Előzetes tudás	<p>Egyszerű diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.</p> <p>Néhány szám számtani közepének kiszámítása.</p> <p>Valószínűségi játékok és kísérletek, az adatok tervszerű gyűjtése, rendezése.</p>	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>A statisztikai gondolkodás fejlesztése.</p> <p>A valószínűségi gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Gazdasági nevelés.</p>	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		
<p>Adatok gyűjtése, rendszerezése, adatsokaság szemléltetése, grafikonok készítése.</p> <p>Adatsokaságban való eligazodás: táblázatok olvasása, grafikonok készítése, elemzése.</p> <p>Statisztikai szemlélet fejlesztése.</p>		
<p>Adathalmazok elemzése (átlag, módusz, medián) és értelmezése, ábrázolásuk. Számtani közép kiszámítása. Gazdasági statisztikai adatok, grafikonok értelmezése, elemzése.</p> <p>Adatsokaságban való eligazodás képességének fejlesztése. Ok-okozati összefüggéseket felismerő képesség fejlesztése.</p>		
<p>Valószínűségi kísérletek. Valószínűség előzetes becslése, szemléletes fogalma. Valószínűségi kísérletek, eredmények lejegyzése. Gyakoriság, relatív gyakoriság fogalma.</p> <p>Matematikatörténet: érdekességek a valószínűség-számítás fejlődéséről. Valószínűségi szemlélet fejlesztése.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Diagram, gyakoriság, relatív gyakoriság, valószínűség.	

Tematikai egység	A tananyag rendszerezése	Órakeret E: 12 óra L: 6 óra
Javaslat:	<p>Minden tanulási szakasz végén szükség van annak rövid összefoglalására, miről is szól, milyen témakörökkel foglalkozik a matematika, illetve milyen elemeivel ismerkedhettek meg a tanulók az elmúlt tanulási szakaszban. Az összefoglalás, rendszerezés elvégezhető egy tanítási blokkban a ciklus végén, de lehet az egyes témakörökhöz csatolni. Az általános iskolai szakasz végén minél szélesebb áttekintés szükséges a tanult ismeretek kapcsán.</p>	

Tematikai egység	Szabadon felhasználható órakeret	Órakeret E: 22 óra L: 11 óra
<p style="text-align: center;">Javaslat</p>	<p>Ennek az időnek a felhasználása sokban függ a szervezési formától. Nappali vagy esti tagozaton hasonlóan használhatjuk akár tanulói egyéni problémáknak (ha fejlesztési céljainkkal összhangba hozható) a megoldására, esetleg (ha az osztály többségének megfelel) a tanulók szakmájába vágó speciális feladatokra. Nagyon hasznos volna csoportos projektmunkákra, jó esetben más tantárggyal közös projekt megvalósítására fordítani. Levelező formánál a kisebb időkeretben szűkebb a választás, mindenképpen törekedni kell arra, hogy valóban a helyi adottságok és igények determinálják ennek az időnek a felhasználását. Elképzelhető tanulói egyéni munkákra, azok közös elemzésére, alapos, kritikus, az osztály nyilvánossága előtti értékelésére fordítani. Legyen megtervezve, az osztállyal/csoporttal közösen előzetesen megbeszélve!</p>	

<p style="text-align: center;">A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p><i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Elemek halmazba rendezése több szempont alapján. – Egyszerű állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, állítások tagadása. – Állítások, feltételezések, választások világos, érthető közlésének képessége, szövegek értelmezése egyszerűbb esetekben. – Kombinatorikai feladatok megoldása az összes eset szisztematikus összeszámlálásával. – Fagráfok használata feladatmegoldások során. <p><i>Számtan, algebra</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Biztos számolási ismeretek a racionális számkörben. A műveleti sorrendre, zárójelre vonatkozó szabályok ismerete, helyes alkalmazása. Az eredmény becslése, ellenőrzése, helyes és értelmes kerekítése. – Mérés, mértékegység használata, átváltás. Egyenes arányosság, fordított arányosság. – A százalékszámítás alapfogalmainak ismerete, a tanult összefüggések alkalmazása feladatmegoldás során. – A legnagyobb közös osztó kiválasztása az összes osztóból, a legkisebb pozitív közös többszörös kiválasztása a többszörösök közül. – Prímszám, összetett szám. Prímtényezős felbontás. – Egyszerű algebrai egész kifejezések helyettesítési értéke. Összevonás. Többtagú kifejezés szorzása egytagúval. – Négyzetre emelés, négyzetgyökvonás, hatványozás pozitív egész kitevők esetén. – Elsőfokú egyenletek és egyenlőtlenségek. A matematikából és a mindennapi életből vett, egyszerű szöveges feladatok megoldása
--	---

	<p>következtetéssel, egyenlettel. Ellenőrzés. A megoldás ábrázolása számegyenesen.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A betűkifejezések és az azokkal végzett műveletek alkalmazása matematikai, természettudományos és hétköznapi feladatok megoldásában. – Számológép ésszerű használata a számolás megkönnyítésére. <p><i>Összefüggések, függvények, sorozatok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Megadott sorozatok folytatása adott szabály szerint. – Az egyenes arányosság grafikonjának felismerése, a lineáris kapcsolatokról tanultak alkalmazása természettudományos feladatokban is. – Grafikonok elemzése a tanult szempontok szerint, grafikonok készítése, grafikonokról adatok leolvasása. Táblázatok adatainak kiolvasása, értelmezése, ábrázolása különböző típusú grafikonon. <p><i>Geometria</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanuló a geometriai ismeretek segítségével képes jó ábrákat készíteni, pontos szerkesztéseket végezni. – Ismeri a tanult geometriai alakzatok tulajdonságait (háromszögek, négyszögek belső és külső szögeinek összege, nevezetes négyszögek szimmetriatulajdonságai), tudását alkalmazza a feladatok megoldásában. – Tengelyes és középpontos tükörkép, eltolt alakzat képének szerkesztése. Kicsinyítés és nagyítás felismerése hétköznapi helyzetekben (szerkesztés nélkül). – A Pitagorasz-tételt kimondása és alkalmazása számítási feladatokban. – Háromszögek, speciális négyszögek és a kör kerületének, területének számítása feladatokban. – A tanult testek (háromszög és négyszög alapú egyenes hasáb, forgáshenger) térfogatképleteinek ismeretében ki tudja számolni a mindennapjainkban előforduló testek térfogatát, űrmértékét. <p><i>Valószínűség, statisztika</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Valószínűségi kísérletek eredményeinek értelmes lejegyzése, relatív gyakoriságok kiszámítása. – Konkrét feladatok kapcsán a tanuló érti az esély, a valószínűség fogalmát, felismeri a biztos és a lehetetlen eseményt. – Zsebszámológép célszerű használata statisztikai számításokban. – Néhány kiemelkedő magyar matematikus nevének ismerete, esetenként kutatási területének, eredményének megnevezése.
--	---

TÖRTÉNELEM, TÁRSADALMI ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK
5–8. évfolyam
(Esti és levelező tagozat)

A történelem – mint múltismeret – a társadalom kollektív memóriájaként az emberi azonosságtudat egyik alapja. A nemzeti, az európai és az egyetemes emberi identitást formálja, erősíti. A történelemből ugyanakkor az is kitűnik, hogy az egyes népek, nemzetek kölcsönösen egymásra vannak utalva. A kölcsönös függőség megértése, a különbségek tudomásul vétele a kultúrák sajátos értékeinek és érdekeinek megismerését és tiszteletben tartását kívánja.

A tantárgy feladata elsősorban a történelmi szemlélet fejlesztése és képességek kialakítása. A történelem és állampolgári ismeretek tantárgy célja az is, hogy megértesse a folyamatosság és a változás-változtatás történelmi szerepét, és ezen keresztül mutassa meg, hogy minden nemzedéknek megvan a maga felelőssége a történelem alakításában. Mindez a jelen ellentmondásos folyamataiban való eligazodást is szolgálja.

A diákoknak arra is szükségük van, hogy a múlt ismerete mellett megértsék saját korukat. Az állampolgári ismeretek tanításának célja, hogy a diákok el tudjanak igazodni a közéletben, értsék a jogilag szabályozott demokratikus viszonyok rendszerét, működését. Így a tantárgy tanítása alapot ad a demokratikus közéletben való tudatos részvételhez.

A történelem és állampolgári ismeretek tantárgynak fontos szerepe van az ismeretszerzési és -feldolgozási képességek kialakításában és fejlesztésében. Szükséges, hogy a tanulók ismereteket szerezzenek saját emberi-társadalmi környezetükből, történetekből, képekből, a tömegkommunikációs eszközökből, egyszerű statisztikai adatokból, grafikonokból, diagramokból, tárgyi és szöveges forrásokból és más ismerethordozókból. Fontos, hogy ezeket az ismereteket egyre önállóbban és egyre kritikusabban értelmezzék, s belőlük következtetéseket tudjanak levonni.

A tananyag-feldolgozás folyamatában a diákok sajátítsák el a sokoldalú információgyűjtés és -felhasználás képességét, a legfontosabb kézikönyvek, lexikonok, atlaszok használatát. Legyenek képesek a legfontosabb történelmi fogalmak és kifejezések készségszintű alkalmazására.

A különböző információk feldolgozása során legyenek képesek különbséget tenni tények és vélemények között, tanulják meg az információt kritikusan szemlélni, a történelmi-társadalmi jelenségek összefüggéseit megkeresni, e jelenségeket összehasonlítani.

Konkrét ismeretekhez kapcsolódóan ismerjék fel a folyamatosság és a változások szerepét a történelmi folyamatokban, tudatosítsák, hogy a folyamatosságnak, az értékek megőrzésének nagy szerepe van a társadalom életében. A tananyag feldolgozása során ismerjék meg azokat az alapvető elemzési, értelmezési szempontokat, módszereket, amelyek segítségével képesek lesznek kialakítani véleményüket személyekről, helyzetekről, eseményekről, intézményekről. Ennek alapján véleményüket egyre árnyaltabban tudják megindokolni.

A történelemtanításnak-tanulásnak a tanulók szóbeli és írásos kifejezőképességének fejlesztésében is jelentős szerepe van. A tanulók szerezzenek gyakorlatot események elbeszélésében, különféle szövegek reprodukálásában. Tanuljanak meg írásban válaszolni szóbeli és írásbeli kérdésekre, vázlatot, felelettervet írni, jegyzetelni. Legyenek képesek rövid beszámolót, kiselőadást tartani egy-egy témáról, különböző információk alapján. Sajátítsák el a kulturált vita technikáit és szabályait. Véleményüket lényegre törően és érvekkel alátámasztva fejtssék ki. Ugyanakkor legyenek képesek a másik fél véleményét is pontosan megérteni és figyelembe venni hozzászólásaikban.

A történelmi események időben és térben játszódnak, történelmi tudat nem alakulhat ki időbeli és térbeli tájékozódási képesség nélkül. Az évszámok segítségével történő tájékozódó képesség fejlesztése mellett a diákoknak el kell sajátítaniuk az idő tagolásának módszerét. Az eseményeket térben is el kell tudni helyezniük. Gyakorlatot kell szerezniük különböző méretarányú térképek olvasásában és annak megítélésében, hogy a földrajzi környezet miként hat egy-egy ország, térség fejlődésére.

5. évfolyam

Éves óraszám:

Esti tagozat: 36 óra

Levelező tagozat: 36 óra

Heti óraszám:

Esti tagozat: 1 óra

Levelező tagozat: 1 óra

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének a mérése	Órakeret E: 2 óra L: 2 óra
Javaslat	A tanulók előzetes tudásának azonosítása.	

Tematikai egység	Őskor – ókor – korai középkor	Órakeret E: 28 óra L: 28 óra
Előzetes tudás	A tanulók előzetes tudása.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p><i>Ismeretszerzési és feldolgozási képességek</i></p> <p>Az egyes korszakok jellemző tárgyainak felismerése, azonosítása, környezeti szerepének értése. Információk gyűjtése és értelmezése tankönyvi szövegből, képekből, statisztikai adatokból. Különböző írásos források összevetése, elemzése megadott szempontok alapján. Egyszerű mennyiségi mutatók gyűjtése, értelmezése. A tanári elbeszélés, magyarázat megértése. A kerettantervben megjelölt személyiségek és fogalmak összekapcsolása. Információk szerzése újságokból, filmekből és rádióműsorokból. Anyaggyűjtés tanári segítséggel egy adott témában. Valamely kijelölt téma feldolgozása csoportmunkában, tanári irányítással. Könyvtárhasználat.</p> <p>Kifejezőképesség</p> <p>Kérdés megfogalmazása egy-egy történelmi tényről, témáról. Egyszerű írásos források szövegének megértése tanári segítséggel. A megismert történelmi fogalmak alkalmazása élőbeszédben. Történelmi személyek vagy csoportok konkrét tetteinek megokolása. Összefüggő élőbeszéd gyakorlása megadott történelmi témáról. Összehasonlító diagramok, grafikonok, táblázatok készítése. Összefüggő felelet megadott történelmi témáról, a megismert fogalmak felhasználásával. A megismert tematikus rajzok, ábrák megelevenítése élőszóban. Az egyetemes és magyar történelem eseményeinek rendszerezése.</p> <p>Tájékozódás időben</p> <p>A jelen, a múlt és a régmúlt megkülönböztetése. A Kr.e., Kr.u., illetve az évtized, évszázad, évezred fogalmak megértése,</p>	

	<p>gyakorlása. Történelmi események időrendbe állítása. Az egyetemes és a magyar történelem eseményeinek összevetése. A történelmi múlt jelenben való továbbélésének felismerése. Annak gyakorlása konkrét példák segítségével, hogy a különböző területeken végbement események közül melyik történt előbb, melyik később. Kronologikus táblázatok készítése.</p> <p><i>Tájékozódás térben</i> A kerettantervben felsorolt helyekhez a kerettantervben rögzített események hozzákapcsolása. Az események helyszíneinek megnevezése. Területi változások megfigyelése különböző történelmi atlaszokon.</p>
--	--

Ismeretek

Az őskor és az ókori Kelet (Mezopotámia /sumérek, akkádok, Hammurabi, asszírok, hettiták, Egyiptom).

- Az ókori Kelet kulturális öröksége. A Biblia és az Ószövetség.
- A görög civilizáció (Kréta és Mükéné, a görög poliszok: Spárta, Athén).
- Konfliktusok: Trója, a perzsa háborúk.
- A hellenizmus (Nagy Sándor és a hellenisztikus államok).
- Az ókori Róma (a királyság és a köztársaság évszázadai).
- Konfliktusok: a pun háborúk, polgárháborúk, rabszolga felkelések.
- A császárság.
- A népvándorlás.
- Az Európán kívüli civilizációk (India, Kína, Japán, a Kolumbusz előtti Amerika, Afrika).
- Európa a korai középkorban (a frankok és Nagy Károly, a Német-római Császárság, a Pápai Állam).
- Európa 1000 és 1300 között.

A magyar történelem kezdetei. (A magyar nép eredete: mondák és valóság. Az Uráltól a Kárpát-medencéig. Társadalom és hitvilág. A honfoglalás.)

Magyarország az Árpádok időszakában.

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p style="text-align: center;"><i>Fogalom:</i></p> <p>Őskor, ősember, régészet, eszközhasználat és eszközkészítés, munkamegosztás, gyűjtögetés, vadászat, halászat, földművelés, állattenyésztés, termelés, kézművesség, csere, barlangrajz, város, birodalom. Városállam, piac, kereskedelem, népgyűlés, démosz, demokrácia, mítosz, színház, királyság, köztársaság, rabszolga, császár, provincia, amfiteátrum, keresztény, evangélium, megváltó, a keresztény időszámítás, barbár, népvándorlás;</p> <p>finnugor, őshaza, nomád pásztorkodás, nemzetség, törzs, törzsszövetség, fejedelem, táltos, honfoglalás.</p> <p><i>Topográfia:</i> Egyiptom, Nílus, Olümposz, Olümpia, Athén, Spárta, Perzsa Birodalom; Itália, Róma, Karthágó, Római Birodalom, Betlehem, Pannónia, Aquincum; Urál, Volga, Levédia, Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence.</p> <p><i>Név:</i></p>
---	--

	<p>Ádám, Éva, Noé, Mózes, Dávid vagy Salamon. Athén és Spárta. Zeusz, Pallasz Athéné, Periklész, Hannibál, Julius Caesar, Augustus. Jézus, Mária, József, Júdás, Szent Pál. Hunor, Magor, Emese, Álmos, Árpád, Géza, István.</p> <p><i>Évszám:</i> Kr.e. 753, Kr.u. 476, 800, 895, 997–1038, 1000, 1241–1242, 1301.</p>
--	--

Tematikai egység	Szabadon felhasználható órakeret	Órakeret E: 4 óra L: 4 óra
Javaslat	Múzeumlátogatás. A régészek munkája (ásatások). Közösen megtekintett történelmi film megbeszélése.	

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének mérése	Órakeret E: 2 óra L: 2 óra
Javaslat	a) A tanuló éves teljesítménye alapján (portfólió). b) A tanuló szóbeli és írásbeli teljesítményei alapján (dolgozatok).	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	<p>A tanuló tudjon különbséget tenni a történelem forrásai (tárgyi, írásos, szóbeli) között. Tudja, hogy a tanult történetek közül melyik történt előbb, melyik később. Tudja, hogy az egyes történetek eseményeihez milyen nevek, helyszínek kapcsolhatók. Tudjon tanult történetet elmondani kérdések alapján a kerettantervben megjelölt fogalmak felhasználásával. Tudja a tanult történet lényegét kiemelni. Tudja a tanult történetek eseményeinek helyszíneit térképeken megmutatni. Tudjon elvégezni egyszerű kronológiai számításokat.</p>
---	---

6. évfolyam

Éves óraszám:

Esti tagozat: 36 óra

Levelező tagozat: 36 óra

Heti óraszám:

Esti tagozat: 1 óra

Levelező tagozat: 1 óra

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének mérése	Órakeret E: 2 óra L: 2 óra
Javaslat	A tanuló előzetes tudásának azonosítása.	

Tematikai egység	A középkor és a polgári átalakulás kora	Órakeret E: 28 óra L: 28 óra
Előzetes tudás	A tanuló előzetes tudása.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p><i>Ismeretszerzési és feldolgozási képességek</i></p> <p>Az egyes korszakok jellemző tárgyainak felismerése, azonosítása, környezeti szerepének értése. Információk gyűjtése és értelmezése tankönyvi szövegből, képekből, statisztikai adatokból. Különböző írásos források összevetése, elemzése megadott szempontok alapján. Egyszerű mennyiségi mutatók gyűjtése, értelmezése.</p> <p>A tanári elbeszélés, magyarázat megértése. A kerettantervben megjelölt személyiségek és fogalmak összekapcsolása. Információk szerzése újságokból, filmekből és rádióműsorokból. Anyaggyűjtés tanári segítséggel egy adott témában. Valamely kijelölt téma feldolgozása csoportmunkában, tanári irányítással. Könyvtárhasználat.</p> <p><i>Kifejezőképesség</i></p> <p>Kérdés megfogalmazása egy-egy történelmi tényről, témáról. Egyszerű írásos források szövegének megértése tanári segítséggel. A megismert történelmi fogalmak alkalmazása élőbeszédben. Történelmi személyek vagy csoportok konkrét tetteinek megokolása. Összefüggő élőbeszéd gyakorlása megadott történelmi témáról. Összehasonlító diagramok, grafikonok, táblázatok készítése. Összefüggő felelet megadott történelmi témáról, a megismert fogalmak felhasználásával. A megismert tematikus rajzok, ábrák megelevenítése élőszóban. Az egyetemes és magyar történelem eseményeinek rendszerezése.</p> <p style="text-align: center;"><i>Tájékozódás időben</i></p> <p>A jelen, a múlt és a régmúlt megkülönböztetése. A Kr.e., Kr.u., illetve az évtized, évszázad, évezred fogalmak megértése, gyakorlása. Történelmi események időrendbe állítása. Az egyetemes és a magyar történelem eseményeinek összevetése. A történelmi múlt jelenben való továbbélésének felismerése. Annak gyakorlása konkrét példák segítségével, hogy a különböző területeken végbement események közül melyik történt előbb, melyik később. Kronologikus táblázatok készítése.</p> <p><i>Tájékozódás térben</i></p>	

	A kerettantervben felsorolt helyekhez a kerettantervben rögzített események hozzákapcsolása. Az események helyszíneinek megnevezése. Területi változások megfigyelése különböző történelmi atlaszokon.
Ismeretek	
<p>Károly Róbert és Nagy Lajos uralkodása. Zsigmond, a császár és király. Hunyadi János törökellenes küzdelme. Mátyás király. A magyar királyság a XVI. század fordulóján. A három részre szakadt ország.</p> <p>A nagy földrajzi felfedezések és következményeik. A reformáció, a vallásháborúk. Török világ Magyarországon. Erdély aranykora. Buda visszafoglalása. II. Rákóczi Ferenc szabadságharca.</p> <p>A polgári átalakulás kora: az angol forradalom és polgárháború, az Amerikai Egyesült Államok megalakulása. A francia forradalom és következményei. Napóleon és Európa. A mezőgazdaság és a gépek forradalma. Az ipari forradalom társadalmi következményei. Mária Terézia és II. József. A soknemzetiségű Magyarország.</p> <p>A polgárosodás kezdetei Magyarországon. Haza és haladás a XIX. század első felében. A reformkor nagyjai (gróf Széchenyi István, Kossuth Lajos.) 1848. Március 15-e. A polgári forradalom eredményei. A szabadságharc és Európa: esélyek és eredmények.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p><i>Fogalom:</i> Aranyforint, nemes, báró, kilenced, kormányzó, végvár, újkor, felfedező, gyarmat, világkereskedelem, bankár, hitel, humanizmus, reformáció, protestáns, katolikus, parlament, szpáhi, janicsár, pasa, hajdú, végvár, kuruc, labanc, nádor, betelepítés, bevándorlás, állandó hadsereg, vallási türelem, államnyelv, alkotmány, emberi jogok, felvilágosodás, forradalom, jakobinus, terror, nemzet, ipari forradalom, mezőgazdasági forradalom, vetésforgó, gyár, vállalkozó, haszon, tőkés, bérmunkás, kapitalizmus, politika, országgyűlés, alsótábla, felsőtábla, nyelvújítás, reformkor, közteherviselés, örökváltság, cenzúra, sajtószabadság, választójog, felelős kormány, jobbágyfelszabadítás, nemzetiség, nemzetörtség, honvédség, trónfosztás.</p> <p><i>Név:</i> Róbert Károly, Nagy Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, Hunyadi Mátyás, Dózsa György, II. Lajos, I. Szulejmán, I. Ferdinánd, Szapolyai János, Kolumbusz, Magellán, Luther, Kálvin, Gutenberg, Leonardo da Vinci, Galileo Galilei, Dobó István, Zrínyi Miklós, Bocskai István, Bethlen Gábor, II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia, II. József, Washington, XVI. Lajos, Robespierre, Napóleon, Watt, Stephenson, Kazinczy Ferenc, báró Wesselényi Miklós, gróf Széchenyi István, Kossuth Lajos, Deák Ferenc, Petőfi Sándor, gróf Batthyány Lajos, Görgey Artúr, Bem, Metternich, Haynau.</p> <p><i>Topográfia:</i> Bécs, Nándorfehérvár, Visegrád, Mohács, Amerika, London, Madrid, Királyi Magyarország, Hódoltság, Erdélyi Fejedelemség, Eger, Szigetvár, Pozsony, Isztambul, Boston, Waterloo, Debrecen, Isaszeg, Világos, Arad.</p> <p><i>Évszám:</i> 1301, 1351, 1437, 1456, 1514, 1526, 1541, 1492, 1517, 1552, 1686,</p>

	1703–1711, 1740–1780. 1776, 1789, 1815, 1848, 1848. március 15., 1849. október 6.
--	---

Tematikai egység	Szabadon felhasználható órakeret	Órakeret E: 4 óra L: 4 óra
Javaslat	Múzeumlátogatás. A régészek munkája (ásatások). Közösen megtekintett történelmi film megbeszélése.	

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének mérése	Órakeret E: 2 óra L: 2 óra
Javaslat	a) A tanuló éves teljesítménye alapján (portfólió). b) A tanuló szóbeli és írásbeli teljesítményei alapján (dolgozatok).	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló legyen képes a korszakokra jellemző képeket, épületeket felismerni. Tudjon információkat gyűjteni adott történelmi témában egyénileg vagy tanári segítséggel. Tudjon önállóan elmesélni történetet a kerettantervben megjelölt fogalmak segítségével. Legyen képes a feldolgozott történelmi anyag lényegének felismerésére, tudjon különböző típusú térképeket (földrajzi, történelmi) használni.
---	---

7. évfolyam

Éves óraszám:

Esti tagozat: 36 óra

Levelező tagozat: 36 óra

Heti óraszám:

Esti tagozat: 1 óra

Levelező tagozat: 1 óra

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének mérése	Órakeret E: 2 óra L: 2 óra
Javaslat	A tanuló előzetes tudásának azonosítása.	

Tematikai egység	A nemzetállamok kora	Órakeret E: 28 óra L: 28 óra
Előzetes tudás	A tanuló előzetes tudása	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p><i>Ismeretszerzési és feldolgozási képességek</i></p> <p>Az egyes korszakok jellemző tárgyainak felismerése, azonosítása, környezeti szerepének értése. Információk gyűjtése és értelmezése tankönyvi szövegből, képekből, statisztikai adatokból. Különböző írásos források összevetése, elemzése megadott szempontok alapján. Egyszerű mennyiségi mutatók gyűjtése, értelmezése.</p> <p>A tanári elbeszélés, magyarázat megértése. A kerettantervben megjelölt személyiségek és fogalmak összekapcsolása. Információk szerzése újságokból, filmekből és rádióműsorokból. Anyaggyűjtés tanári segítséggel egy adott témában. Valamely kijelölt téma feldolgozása csoportmunkában, tanári irányítással. Könyvtárhasználat.</p> <p>Kifejezőképesség</p> <p>Kérdés megfogalmazása egy-egy történelmi tényről, témáról. Egyszerű írásos források szövegének megértése tanári segítséggel. A megismert történelmi fogalmak alkalmazása élőbeszédben. Történelmi személyek vagy csoportok konkrét tetteinek megokolása. Összefüggő élőbeszéd gyakorlása megadott történelmi témáról. Összehasonlító diagramok, grafikonok, táblázatok készítése. Összefüggő felelet megadott történelmi témáról, a megismert fogalmak felhasználásával. A megismert tematikus rajzok, ábrák megelevenítése élőszóban. Az egyetemes és magyar történelem eseményeinek rendszerezése.</p> <p>Tájékozódás időben</p> <p>A jelen, a múlt és a régmúlt megkülönböztetése. A Kr.e., Kr.u., illetve az évtized, évszázad, évezred fogalmak megértése, gyakorlása. Történelmi események időrendbe állítása. Az egyetemes és a magyar történelem eseményeinek összevetése. A történelmi múlt jelenben való továbbélésének felismerése. Annak gyakorlása konkrét példák segítségével, hogy a különböző területeken végbement események közül melyik történt előbb, melyik később. Kronologikus táblázatok készítése.</p> <p><i>Tájékozódás térben</i></p> <p>A kerettantervben felsorolt helyekhez a kerettantervben rögzített események hozzákapcsolása. Az események helyszíneinek megnevezése. Területi változások megfigyelése különböző történelmi atlaszokon.</p>	
Ismeretek		
Az ipari forradalom és kapitalizmus kora. Új nemzetállamok: USA, Olaszország, Németország.		

Nemzetállamok a Török Birodalom helyén.
 Versenyben a világ felosztásáért – *gyarmatosítás*.
 Magyarország a szabadságharc bukása után. A kiegyezés. Gazdasági felzárkózás.
 Polgárosodó magyar társadalom.
 Az első világháború előzményei.
 Az első világháború. A háború okai és céljai. Győztesek és vesztesek. Frontvonalak és a hátszín. Forradalom Oroszországban.
 Európa az első világháború után. A nagy gazdasági világválság. A náciizmus Németországban. A sztálini Szovjetunió. Ut a háború felé.
 Magyarország az első világháború után. Forradalom és ellenforradalom.
 A gazdasági világválság és Magyarország.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p><i>Fogalom:</i> Polgárháború, nemzetállam, szabad verseny, monopólium, szociálpolitika, gyarmatbirodalom, passzív ellenállás, emigráció, kiegyezés, közös ügyek, polgárosodás, dzsenti, nagypolgárság, kispolgárság, asszimiláció, millennium, szakszervezet, anarchisták, szocializmus, szociáldemokrácia, központi hatalmak, antant, villámháború, állóháború, hátszín, békerendszer, bolsevik, szovjet, parlamenti demokrácia, gazdasági válság, nemzeti szocializmus, fajelmélet, antiszemitizmus, sovinizmus, koncentrációs tábor, egypártrendszer, sztálinizmus, koncepciók per, terveződés, propaganda, öszirozsás forradalom, tanácsköztársaság, konszolidáció, irredentizmus, kommunisták, nyilasok, konzervatív, liberális.</p> <p><i>Név:</i> Bismarck, Garibaldi, Lincoln, Edison, Marx, Ferenc József, gróf Andrássy Gyula, báró Eötvös József, Tisza Kálmán, Ganz Ábrahám, Weiss Manfréd, Wilson, Lenin, Adolf Hitler, Joszif V. Sztálin, F. D. Roosevel, gróf Károlyi Mihály, Kun Béla, Horthy Miklós, gróf Bethlen István, gróf Teleki Pál, Gömbös Gyula.</p> <p><i>Topográfia:</i> Poroszország, Németország, Olaszország, Szerbia, Románia, Bulgária, Osztrák-Magyar Monarchia, Budapest, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Ausztria, Szovjetunió, New York, Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Észak-Erdély.</p> <p><i>Évszám:</i> 1861–1865, 1871, 1867, 1867–1916, 1914–1918, 1917, 1929–1933, 1938, 1918, 1919, 1920</p>
------------------------------------	--

Tematikai egység	Szabadon felhasználható órakeret	Órakeret E: 4 óra L: 4 óra
Javaslat	Múzeumlátogatás. A régészek munkája (ásatások). Közösen megtekintett történelmi film megbeszélése.	

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének a mérése	Órakeret E: 2 óra L: 2 óra
Javaslat	a) A tanuló éves teljesítménye alapján (portfólió). b) A tanuló szóbeli és írásbeli teljesítményei alapján (dolgozatok).	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló tudjon beszámolót, kiselőadást tartani adott történelmi témáról, a tankönyv vagy a megadott irodalom alapján. Készítsen önállóan vázlatot az adott témáról. Tudjon egyszerű történelmi tárgyú táblázatokat, grafikonokat, diagramokat értelmezni néhány mondatban. Tudjon egyszerűbb forrásokat értelmezni tanári segítséggel. Ismerje az egyes történelmi korok, korszakok nevét és sorrendjét, ismerje egy-egy korszak fontosabb jellemzőit. Legyen képes összefüggéseket találni a történelmi események és a technikai-gazdasági fejlődés legfontosabb állomásai között.
---	--

8. évfolyam

Éves óraszám:

Esti tagozat: 36 óra

Levelező tagozat: 36 óra

Heti óraszám:

Esti tagozat: 1 óra

Levelező tagozat: 1 óra

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének a mérése	Órakeret E: 2 óra L: 2 óra
Javaslat	A tanuló előzetes tudásának azonosítása.	

Tematikai egység	A II. világháborútól napjainkig	Órakeret E: 18 óra L: 18 óra
Előzetes tudás	A tanuló előzetes tudása.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p><i>Ismeretszerzési és feldolgozási képességek</i></p> <p>Az egyes korszakok jellemző tárgyainak felismerése, azonosítása, környezeti szerepének értése. Információk gyűjtése és értelmezése tankönyvi szövegből, képekből, statisztikai adatokból. Különböző írásos források összevetése, elemzése megadott szempontok alapján. Egyszerű mennyiségi mutatók gyűjtése, értelmezése. A tanári elbeszélés, magyarázat megértése. A kerettantervben megjelölt személyiségek és fogalmak összekapcsolása. Információk szerzése újságokból, filmekből és rádióműsorokból. Anyaggyűjtés tanári segítséggel egy adott témában. Valamely kijelölt téma feldolgozása csoportmunkában, tanári</p>	

	<p>irányítással. Könyvtárhasználat.</p> <p style="text-align: center;">Kifejezőképesség</p> <p>Kérdés megfogalmazása egy-egy történelmi tényről, témáról. Egyszerű írásos források szövegének megértése tanári segítséggel. A megismert történelmi fogalmak alkalmazása élőbeszédben. Történelmi személyek vagy csoportok konkrét tetteinek megokolása. Összefüggő élőbeszéd gyakorlása megadott történelmi témáról. Összehasonlító diagramok, grafikonok, táblázatok készítése. Összefüggő felelet megadott történelmi témáról, a megismert fogalmak felhasználásával. A megismert tematikus rajzok, ábrák megelevenítése élőszóban. Az egyetemes és a magyar történelem eseményeinek rendszerezése.</p> <p style="text-align: center;">Tájékozódás időben</p> <p>A jelen, a múlt és a régmúlt megkülönböztetése. A Kr.e., Kr.u., illetve az évtized, évszázad, évezred fogalmak megértése, gyakorlása. Történelmi események időrendbe állítása. Az egyetemes és a magyar történelem eseményeinek összevetése. A történelmi múlt jelenben való továbbélésének felismerése. Annak gyakorlása konkrét példák segítségével, hogy a különböző területeken végbement események közül melyik történt előbb, melyik később. Kronologikus táblázatok készítése.</p> <p style="text-align: center;"><i>Tájékozódás térben</i></p> <p>A kerettantervben felsorolt helyekhez a kerettantervben rögzített események hozzákapcsolása. Az események helyszíneinek megnevezése. Területi változások megfigyelése különböző történelmi atlaszokon.</p>
Ismeretek	
<p>Európai háborúból világháború. A II. világháború jellemzői, főbb eseményei</p> <p>Magyarország a második világháborúban. Magyarország német megszállása és a nyilas hatalomátvétel. Az európai és a magyar zsidóság tragédiája. A háború befejezése és a békekötés.</p> <p>A hidegháború kora: a kétpólusú világ létrejötte, a megosztott Európa (a szovjet típusú kommunista diktatúrák és a demokratikus berendezkedésű országok).</p> <p>Az európai integráció.</p> <p>A globalizáció és a globális problémák (az urbanizáció, a környezetszennyezés, a terrorizmus, a migráció és a klímaváltozás).</p> <p>A szocialista világ bukása, a vasfüggöny lebontása.</p> <p>Az USA világhatalmi szerepe és az új „nagy hatalmak: Kína, Japán, India.</p> <p>A „harmadik világ”. A világgazdaság működése.</p> <p>Magyarország a II. világháború után:</p> <p>Sztálinizmus Magyarországon, a Rákosi-korszak. Az 1956-os forradalom és szabadságharc főbb eseményei, céljai, alakjai.</p> <p>A Kádár-korszak jellemzői. A Kádár-rendszer bukása. A rendszerváltozás, az alkotmányos demokrácia kialakulása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p><i>Fogalom:</i></p> <p>Totális háború, hadigazdaság, gettó, deportálás, munkaszolgálat, holokauszt, „hintapolitika”, partizán, antifasiszta ellenállás, háborús bűnös, hidegháború, kommunista diktatúra, harmadik világ,</p>

	<p>világgazdaság, globalizáció, integráció, népességrobbanás, fogyasztói társadalom, vasfüggöny, pártállam, kollektivizálás, rendszerváltozás, földosztás, államosítás.</p> <p><i>Név:</i> Churchill, Kállay Miklós, Bajcsy-Zsilinszky Endre, Rákosi Mátyás, Nagy Imre, Maléter Pál, Kádár János, Antall József.</p> <p><i>Topográfia:</i> Sztálingrád, Normandia, Auschwitz, Hiroshima. New York, Afganisztán.</p> <p><i>Évszám:</i> 1939, 1941, 1944. március 19., 1944. október 15., 1945. május 9., 1945. szeptember 2., 1945–1948, 1948–1953, 1956. október 23., 1989–1990, 2001.09.11.</p>
--	--

Tematikai egység	Állampolgári ismeretek	Órakeret E: 10 óra L: 10 óra
Előzetes tudás	A tanuló előzetes tudása.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>Az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismerése, megértése.</p> <p>Az erkölcsi értékek felismerése, az ítélőképesség fejlesztése.</p> <p>Tájékozottság növelése a napi politika történéseiben.</p> <p>A médiahasználat és fogyasztás tudatosságának fejlesztése.</p>	
Ismeretek		
<p>Az állam és polgára. A nyilvánosság. A politikai rendszer intézményei. Részvétel a közügyekben. Emberi jogok, társadalmi kötelezettségek. A gyermek jogai.</p> <p>Értékek és normák. Szokások és erkölcsök. Választás és döntés.</p> <p>A helyes életvezetés alapelvei.</p> <p>Az ember mint csoportlény. Egyén és közösség. Magánélet és közélet a társadalomban</p> <p>Fizikai és szellemi munka. Megélhetés, gazdálkodás, jólét. Tulajdon, vállalkozás</p> <p>Társadalom, kultúra, vallás. Kultúra és civilizáció. Kultúra és művelődés. Műveltség és képzettség.</p> <p>Munkaidő, szabadidő, szórakozás. Otthonteremtés. Háztartás. Ünnepek és ünneplés. Az élet értelme az értelmes élet.</p> <p>Megismerés, hit, meggyőződés. Természetkép, világkép, világszemlélet. Istenhitek és vallások. A vallás, mint hit, ismeret, élmény, szertartás, rítus és közösség. A vallás, mint világmagyarázat.</p> <p>A demokratikus állampolgárság értékei: a közjó, az egyén jogai, törvényesség, emberi jogok, más kultúrák tisztelete, hagyománytisztelet, igazság, törvényesség, igazságosság, a polgári állam értékei. Társadalmi közösségek. Az egyén és a közösség a társadalomban.</p> <p>Döntés, megegyezés, együttműködés, többség, kisebbség.</p> <p>A magyarországi nemzetiségek és a határokon túl élő magyarok.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állam, nemzet, nemzetiség, állampolgárság, választási alapelv, népszavazás, emberi jogok,	

	civil társadalom, párt, politika.
--	--------------------------------------

Tematikai egység	Szabadon felhasználható órakeret	Órakeret E: 4 óra L: 4 óra
Javaslat	Civil szervezet meglátogatása és tevékenységének megismerése. Az önkormányzati munka megismerése.	

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének mérése	Órakeret E: 2 óra L: 2 óra
Javaslat	a) A tanuló éves teljesítménye alapján (portfólió). b) A tanuló szóbeli és írásbeli teljesítményei alapján (dolgozatok).	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	<p>A tanuló tudja a XX. századi magyar és egyetemes történelem legfontosabb fordulópontjait.</p> <p>Tudja, hogy a kerettantervben szereplő személyeknek mi volt a jelentőségük az adott időszakban. Tudja térben és időben elhelyezni az egyes korszakok fontosabb eseményeit. Tudja összehasonlítani különböző időszakok térképeit. Legyen képes egy-egy ország területváltozásait térképről leolvasni. Tudja megállapítani, hogy a magyar és egyetemes történelem megjelölt személyei közül kik voltak kortársak. Környezetének, lakóhelyének fontos történelmi eseményeit el tudja helyezni a köztörténet folyamában.</p>
---	--

BIOLÓGIA-EGÉSZSÉGTAN
5–8. évfolyam
(Esti és levelező tagozat)

A biológia tantárgy tartalma a természettudományos műveltség sajátos és egyben szerves része. Különös jelentőségét az adja, hogy az élő természettel foglalkozik, amelynek része a társadalomban élő, tanuló ember is. Az e kerettantervben szereplő biológia tantárgy témakörei, és azok feldolgozási módjai a NAT azon törekvésére építenek, amely szerint a természettudományokban való alapvető jártasság nemcsak az orvosok, mezőgazdászok, környezetvédők, biológusok és a szaktudósok, hanem minden ember számára fontos. A biológia tanulása által a diákok nemcsak az élő természet szépségét és változatosságát, de saját szervezetük működését is megismerik, miközben egyre jobban megértik a természeti törvényszerűségeket, a jelenségek háttérében zajló folyamatokat és a közöttük lévő összefüggéseket.

A tantárgy tanulásának fontos feladata a természetről és az emberről, a kettő kapcsolatáról való szemlélet formálása, a diákok egészséges életmódjának és környezettudatos magatartásának alakítása.

Annak érdekében, hogy diákjaink nyitottak legyenek a világra, tudjanak tapasztalati tényekből következtetéseket levonni, felismerjék a problémákat, keressék azok okait, és életkoruknak megfelelő válaszokat fogalmazzanak meg a felvetődött kérdésekre, a biológia tanulása során a mindennapi életben tapasztalható jelenségekből, problémákból kiindulva jutunk el a megoldáshoz szükséges ismeretekhez, és azok alkalmazásához.

A tartalmak egy része lehetőséget ad a társadalom és a gazdaság aktuális problémáinak felismerésére és értelmezésére, az aktív és felelős állampolgári magatartás gyakorlására.

A célok megvalósításához elengedhetetlen, hogy a tanulók aktívan részt vegyenek az ismeretszerzés folyamatában. Ehhez megfelelő motiváció, tanulási környezet és az (inter)aktív tanulási formákat támogató tanulásszervezés szükséges, amelynek során folyamatosan fejlődik a természettudományos gondolkodáshoz nélkülözhetetlen megfigyelőképesség, a könyvtári és más információforrások használata, az információk rögzítésének és felidézésének képessége. Ennek során alakul a diákok egyéni tanulási stílusa és együttműködési képessége, megtanulnak másokkal együttműködni és csoportban tanulni.

A természet szépségére, az élővilág „érdekes dolgaira” történő rácsodálkozás, a kíváncsiság kielégítése és fenntartása mellett azokat a pozitív érzelmeket mozgósítja, melyek motiváló hatása a tanulás fáradtságosabb szakaszain is átsegíti a tanulót.

A tanítás-tanulás folyamatát a fejlesztő értékelés segíti, amely támogatja a tanulónak a tanulás folyamatában való aktív részvételét, segíti a reális önismeret alakulását és az önálló tanulási stratégiák kiépítését.

A tananyag a természet leíró megismeréséből kiindulva fokozatosan halad a jelenségek háttérében lévő általános természeti törvények felismerése, a természetben lévő kölcsönhatások megismerése és megértése felé. A Föld nagy tájai zonális életközösségeinek megismerése során, e biotopok jellegzetes élőlényének megismerése által világossá válnak a fajok elképesztő sokfélesége mögött rejlő alapvető törvényszerűségek: a testfelépítésnek és a működésnek, illetve az állati viselkedésnek a környezeti feltételekhez való alkalmazkodása. Példák sorozatán keresztül derül fény az életközösségek felépülésének törvényszerűségeire, és a fajok közötti kapcsolatok különböző típusainak megismerésére. Sor kerül a fajok sokféleségében való rendszerezés szükségességének belátására és a tudományos rendszerezés alapjainak a megismerésére.

Az egyedekből álló szerveződés, valamint az egyedek jellemzésének és működési

sajátosságainak a megismerését az egyed alatti szerveződési szintek megismerése követi: a struktúra és a funkció közötti kapcsolat megvalósulása a sejtekben és a szövetekben, a növényi és az emberi szervekben, szervrendszerekben.

Témakör			
		E	L
5. évfolyam			
1.	et a kertben	4	4
2.	zek, vízpartok élővilága	4	4
3.	földi tájakon	4	4
4.	z erdő életközössége	4	4
5.	et a forró éghajlati övben	4	4
6.	z élővilág alkalmazkodása a négy évszakhoz	4	4
7.	z élővilág alkalmazkodása a hideghez, és a világtenger övezeteihez	4	4
8.	endszer az élővilág sokféleségében	4	4
 összesen		32	32
6. évfolyam			
1.	szekből egész – Szervezetan	6	6
2.	z emberi szervezet	6	6
3.	szervezet anyag- és energiaforgalma	6	6
4.	belső környezet állandóságának biztosítása	7	7
5.	fogamzástól az elmúlásig	7	7
 összesen		32	32

A környezettudatosság és a fenntarthatóság tantárgyakon átívelő nevelési feladat, amely karakteresen kötődik a természettudományos tárgyakhoz és a biológiához. Megvalósítása leginkább az életközösséggel és az emberrel foglalkozó tematikus egységeknél lehetséges.

A tudományos megismerés során nemcsak a „mi van a természetben?“, hanem a „miért éppen úgy van?“ kérdésre is keressük a választ. Több témakör tartalma ad lehetőséget arra, hogy a tanulók tervezett megfigyeléseket, kísérleteket, méréseket végezzenek, és tapasztalataikról feljegyzéseket készítsenek. A balesetmentes kísérletezés fegyelemre szoktat, miközben fejleszti a megfigyelés és az elemzés képességét. Az önálló tanulás megvalósítását segítik a gyűjtőmunkára épülő, prezentációval is kísért kiselőadások és projektek, melyek információhordozók alkalmazására és természettudományi témájú ismeretterjesztő források keresésére, követésére, értelmezésére épülnek. A tudomány gyakorlati alkalmazásának felelősségét az egészség, a természeti erőforrások és a környezeti rendszerek állapotának kontextusában helyezük el.

Az ember megismerése és egészsége fejlesztési feladataihoz kapcsolódó tartalmaknak és tevékenységeknek meghatározó szerepük van a reális önismeret alakításában. Nevelési feladataink súlypontjai a testi-lelki egészségre, a családi életre nevelésre, az önismeret és a társas kultúra fejlesztésére és a fenntarthatóságra koncentrálnak. Szándékainknak azonban van

erkölcsi-állampolgári vetülete is, azaz az önmaga cselekedeteiért és azok következményeiért viselt felelősség tudatával rendelkező személyiség alakítása.

5. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Élet a kertben	Órakeret 4 óra
Belépési követelmény	Gyökérzet, szár, fás és lágy szár, törzs, lombkorona, levél, virág, termés, szíromlevél, csészelevél, porzó, termő, megporzás, életjelenségek.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<p>A szerkezet és a működés összefüggéseinek felismerése a virágos növények testfelépítésén keresztül.</p> <p>A zöldség- és gyümölcsfélék szerepe az egészséges táplálkozásban, fogyasztásuk egészségvédelmi szabályainak megismerése.</p> <p>A növények környezeti igénye – termesztése, valamint szerveinek felépítése – működése közötti oksági összefüggések feltárása, magyarázata</p> <p>A felépítés és a működés kapcsolatának megfigyelése a növények testfelépítésének példáján. A növények életfeltételeinek megismerése.</p> <p>A fenntarthatóságot segítő szemlélet megalapozása a kártevők elleni védekezés kapcsán.</p> <p>A rendezett és szép környezet iránti igény felkeltése. Az ember személyes felelősségének felismertetése a környezet alakításában.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Mire van szükségük a növényeknek ahhoz, hogy szépek, egészségesek legyenek, és bő termést hozzanak?</p> <p>Miért egészséges a zöldség- és gyümölcsfélék fogyasztása?</p> <p>Milyen növényi részt fogyasztunk, amikor zöldséget, gyümölcsöt eszünk?</p> <p>Mi a veszélye a kártevők vegyszeres irtásának?</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>A növényi test felépítése, a szervek működése, a növények életfeltételei.</p> <p>Gyümölcs- és zöldségfélék (őszibarack, dió, burgonya, vörshagyma, paprika) környezeti igényei, termőhelye, testfelépítése, ehető részei, élettartama, felhasználása. A termés megkülönböztetése.</p> <p>A zöldség- és gyümölcsfélék szerepe az egészség megőrzésében. Fogyasztásuk higiénés szabályai.</p>	<p>Az egyes fajok/fajták környezeti igényei és gondozási módja közötti összefüggés felismerése.</p> <p>Zöldség- és gyümölcsfélék ehető növényi részeinek összehasonlítása. Annak felismerése, hogy nemcsak a termések lehetnek termények. A főbb növényi szervek és a módosult növényi részek azonosítása. A növények különböző szempontú csoportosítása.</p> <p>A kártevők alapvető (ország szintű) besorolása és a kártevők hatására bekövetkező elváltozások értelmezése.</p> <p>A vegyszermentes védekezés fontosságának tudatosítása, a biológiai védekezés lehetőségeinek és jelentőségének felismerése.</p> <p>Egynemű és különemű takarólevelű virág</p>

<p>A gyümölcs- és zöldségfélék kártevői: burgonyabogár, káposztalepke, házatlan csigák, monília.</p> <p>A kártevők elleni védekezés. A vegyszerhasználat következményei.</p> <p>A virágos növények (petúnia, tulipán) szervei, testfelépítése.</p> <p>Dísznövények szerepe közvetlen környezetünkben (lakás, osztályterem, udvar). A növények gondozásának elemi ismeretei.</p> <p>A földigiliszta és az éti csiga testfelépítése, életmódja, jelentősége.</p> <p>Jellegzetes kerti madarak.</p> <p>A házban és a ház körül élő állatok: házi veréb, füstifecske, házi légy testfelépítése, életmódja, jelentősége.</p> <p>Az állatok szerepe a betegségek terjesztésében.</p> <p>A megelőzés lehetőségei.</p> <p>Madárvédelmi alapismeretek.</p>	<p>vizsgálata, a megfigyelések rögzítése.</p> <p>Növények telepítése, gondozása az osztályteremben, iskolaudvaron, a növények fejlődésének megfigyelése.</p> <p>A kert mint életközösség értelmezése. A kerti madarak szerepének felismerése a kártevők megfékezésében.</p>
---	---

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Zöldség, gyümölcs, virág, mag, termés, fő- és mellékgyökérzet, főeres, mellékeres levél, virág, takaréplevél, lepellel, ivarlevél, csonthéjas-, bogyótermés, módosult növényi rész: gumó, hagyma, egynyári, kétnyári, évelő, gyűrűsféreg, bőrizom-tömlő, puhatestű, köpeny, zsigerzacskó, átalakulás nélküli fejlődés, tápláléklánc.</p>
---------------------------------------	---

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Vizek, vízpartok élővilága</p>	<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A víz jelentősége, gerinctelen, puhatestű, ízeltlábú, rovar, gerinces, madár, növényevők, mindenevők, ragadozók, átalakulásos fejlődés, pete, átalakulás nélküli fejlődés, vízszennyezés forrásai, következményei.</p>	
<p>A tematikai egység fejlesztési céljai</p>	<p>Az élő és élettelen környezeti tényezők sokoldalú kapcsolatrendszerének megismerése a vizek-vízpartok életközösségében.</p> <p>Az élőhely – szervezet – életmód összefüggéseinek magyarázata a víz-vízpart élőlények vizsgálatán.</p> <p>A természetszeretet és természetvédelem iránti elkötelezettség elmélyítése az élővilág változatosságának, sokszínűségének, sérülékenységének tudatosításával.</p> <p>A természet jelzéseinek felismertetése, értelmezése, az okok és következmények elkülönítése az emberi tevékenységek és az élettelen környezet közötti kapcsolatrendszer elemzésével.</p> <p>A helyi környezeti problémák iránti érdeklődés felkeltése. A személyes felelősség tudatosítása a vízkészlet tisztaságának megőrzésében. A természet védelmében a tanulók aktív cselekvésre ösztönzése egyéni és közösségi szinten.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Meleg, nyári napokon olykor tömegesen pusztulnak a halak a Balatonban. Mi ennek az oka? Hogyan képesek a kígyók egészben lenyelni táplálékukat? Mit tehetünk, hogy kevesebb szúnyog fejlődjön ki környezetünkben? Mire jó a téli álom?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A vízi élőhely jellemző élettelen környezeti tényezői. Vizek egysejtűi: zöld szemes ostoros, papucsállatka, baktériumok testfelépítése, életmódja. Vízi-vízparti növénytársulások vízszintes tagozódása: lebegő, gyökerező hínár, nádas mocsárrétek, ártéri erdők jellegzetes növényeinek testfelépítése, életmódja, jelentősége.</p> <p>A vízi-vízparti életközösség jellemző gerinctelen és gerinces állatai: tavi kagyló, orvosi pióca, kecskerák, szúnyogok, szitakötők, ponty, leső harcsa, kecskebéka, vízisikló, tőkés réce, barna réti héja, fehér gólya külleme, teste, élete, jelentősége az életközösségben, az ember életében, védettségük.</p> <p>Kölcsönhatások az életközösségben: táplálkozási láncok, táplálékhálózatok.</p> <p>Az életközösség veszélyeztetettségének okai, következményei: tápanyagdúsulás és a méreganyag koncentrációja.</p>	<p>A vízi és a szárazföldi élőhely környezeti tényezői közötti különbségek azonosítása.</p> <p>Az egysejtű élőlények közötti különbségek megállapítása.</p> <p>A növények környezeti igényei és térbeli elrendeződése közötti összefüggés elemzése.</p> <p>A megismerési algoritmusok alkalmazása a lágymű- és fűszárú növények vizsgálata során.</p> <p>A növényi szervek környezethez való alkalmazkodásának bizonyítása konkrét példákon.</p> <p>A vízparti növények környezetvédelmi és gazdasági jelentőségének elemzése.</p> <p>A megismerési algoritmusok használata a gerinces és a gerinctelen állatok bemutatása során.</p> <p>A vízi élethez való alkalmazkodás példákkal történő illusztrálása.</p> <p>Az életfeltételek és az élőlények egyedszáma közötti összefüggés elemzése, bizonyítása.</p> <p>Táplálkozási láncok összeállítása, táplálkozási hálózat elemzése.</p> <p>Az emberi tevékenység hatásainak elemzése, a környezetszennyezés és az ember egészsége közötti összefüggés felismerése.</p> <p>Az állatok egyedszáma, veszélyeztetettsége és védettsége közötti összefüggés elemzése.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Egysejtű, sejtiszervecske, baktérium, moszat, telepes test, gyöktörzs, kétlaki növény, hínárnövényzet, gerinctelen, gyűrűsféreg, puhatestű, kagyló, ízeltlábú, rovar, rák, gerinces, hal, kopoltyú, úszóláb, lemezes csőr, gázlóláb, tépőcsőr, markoló láb, lágyhéjú tojás, átalakulásos fejlődés, átváltozás, átalakulás nélküli fejlődés, költöző madár, téli álom, változó testhőmérséklet.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alföldi tájakon	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Síkság, alföld, élőhely, életközösség madár, emlős, ízeltlábú, rovar, táplálkozási lánc, táplálkozási hálózat, környezetszennyezés, környezet – szervezet – életmód összefüggései, élőlények bemutatásának algoritmusai, tájékozódás a térképen, diagramok, tematikus térképek értelmezése.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<p>Átfogó kép kialakítása alföldi tájaink természetföldrajzi jellemzőiről, természeti-társadalmi erőforrásairól, gazdasági folyamatairól, környezeti állapotáról.</p> <p>A természeti, társadalmi-gazdasági értékek megismerésén keresztül a hazához való kötődés erősítése, a nemzettudat fejlesztése.</p> <p>Az alföldek keletkezésének vizsgálata során a folyamatok sorrendjének, időléptékének érzékeltetése.</p> <p>A szemléleti térképolvasás elemi készségeinek fejlesztése.</p> <p>A környezetre kifejtett egyéni és társadalmi hatások és a belőlük adódó problémák felismertetése, megoldási módok keresése.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p><i>Ismeretek:</i> A füves puszták élővilága. Jellegzetes növényei: fűfélék, gyógy- és gyomnövények, jellemzőik, jelentőségük. Az életközösség állatai: sáskák, szöcskék, gyíkok, fácán, mezei pocok, mezei nyúl, egerészölyv szervezete, életmódja. Táplálkozási láncok, táplálékhálózatok. Az életközösség veszélyeztetettsége, védelme. A Kiskunsági vagy a Hortobágyi Nemzeti Park természeti értékei.</p> <p>Alföldek hasznosítása, szerepük a lakosság élelmiszerellátásában. Termesztett növényei: búza, kukorica, napraforgó. Jellegzetes szerveik, termesztésük, felhasználásuk.</p> <p>A növénytermesztés, állattenyésztés és az élelmiszeripar összefüggései.</p>	<p>Az alföldi tájak természeti adottságainak összehasonlítása.</p> <p>A tájjellemzés algoritmusának megismerése, gyakorlása.</p> <p>Diagramok, tematikus térképek információtartalmának értelmezése.</p> <p>Természeti erőforrások felismerése, értelmezése. Földrajzi-környezeti jelenségek közötti kölcsönhatások felismerése, analógiás következtetés.</p> <p>Hazai életközösségek ökológiai szemléletű jellemzése. Az élőhelyek földrajzi sajátosságainak, kapcsolatainak a felismerése.</p> <p>A növényi szervek környezeti tényezőkhöz való alkalmazkodásának bizonyítása.</p> <p>Környezet – szervezet – életmód összefüggéseinek felismerése, magyarázata.</p> <p>Egy választott nemzeti park természeti értékeinek, vagy ősi magyar háziállatoknak a bemutatása önálló kutatómunka, ismeretszerzés alapján.</p> <p>A természeti- és a kultúr-táj összehasonlítása. A tájatalakítás elemeinek felismerése.</p>

*Kulcsfogalmak/
fogalmak*

Síkság, alföld, feltöltődés, természeti erőforrás, fűfélék, koronagyökér, takarólevél nélküli virág, fészek-, kalász-, szemtermés, kifejlés, kételtű, hüllő, rágcsáló.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az erdő életközössége	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Életközösség: lombhullató, örökzöld, porzós és termős virág, megporzás, telepes test, gerinces, madár, emlős, patás állat, gerinctelen, ízeltlábú, rovar, bogár, növényevő, mindenevő, ragadozó, redős, gumós, tarajos felületű zápfog, összetett gyomor, kérődző állat, állandó madár, átalakulás nélküli fejlődés, teljes átalakulás, növények, állatok bemutatásának algoritmusai, környezet – szervezet – életmód és szervek felépítése-működése közötti összefüggés.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<p>A rendszerek – fejlesztési területhez kapcsolódóan – az erdő életközösségének, az élőlények szerveződésének, sokoldalú kapcsolatrendszerének ökológiai szemléletű vizsgálata.</p> <p>Az erdei életközösségek előfordulása, környezeti tényezői, és szerkezeti különbségei közötti összefüggés feltárása és magyarázata.</p> <p>A hazai erdők szépségeinek, sokszínűségének felismerése, az érdeklődés felkeltése az életközösségek élőlényeinek megismerése iránt. A természetjárás igényének kialakítása, a terület védelmét szolgáló magatartás- és viselkedéskultúra fejlesztése.</p> <p>A környezet – szervezet – életmód, a szervek felépítése – működése közötti oksági összefüggések feltárása, bizonyítása.</p> <p>Az emberi tevékenységek az erdő életközösségére gyakorolt hatásainak elemzése. Az erdőpusztulás okainak és következményeinek feltárása.</p> <p>Szűkebb és tágabb környezetünkben fák és cserjék telepítésében, gondozásában aktív cselekvésre ösztönzés.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Hogyan változik a hegyvidéki erdők képe a magasság emelkedésével?</p> <p>Milyen jelei vannak az élőlények egymás közötti versengésének az erdőben?</p> <p>A gombák gyűjtésének és fogyasztásának szabályai.</p> <p>A kullancsok által terjesztett betegségek, jellemző tüneteik. A megelőzés és védekezés formái.</p> <p>Az erdőjárás magatartási szabályai.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Hazai erdőségek földrajzi helye, kialakulása, gyakori erdőtípusainak jellemzői.</p> <p>Az erdő, mint életközösség. Az erdő szintjei, a környezeti tényezők függőleges irányú változásai.</p>	<p>A természetjárás viselkedési szabályainak megfogalmazása.</p> <p>Hazai erdők életközösségének ökológiai szemléletű jellemzése.</p> <p>Az élő és az élettelen környezeti tényezők szerepének felismerése az erdők kialakulásában, előfordulásában és az erdők függőleges tagolódásában.</p> <p>A növények környezeti igénye és előfordulása közti oksági összefüggések bizonyítása konkrét példákon keresztül.</p> <p>A tölgy-, bükk- és fenyőerdők szerkezeti különbségeinek vizsgálata, kialakulásuk okainak feltárása.</p> <p>A megismerési algoritmusok használata a lágyszárú és fás-szárú növények vizsgálata során.</p> <p>Az erdei növények szerveinek összehasonlítása,</p>

<p>Az erdőszintek legjellemzőbb növényeinek: kocsánytalan tölgy, gyertyán, bükk, erdei fenyő, gyepürózsa, erdei pajzsika, nagy seprúmoha környezeti igényei, faji jellemzői, testfelépítése, hasznosítása, az életközösségben betöltött szerepe.</p> <p>Az erdő gombáinak: erdőszéli csiperke, gyilkos galóca faji sajátosságai. A gombák testfelépítése, táplálkozása, szaporodása. A gombák szerepe az életközösségekben, az egészséges táplálkozásban. A gombafogyasztás szabályai.</p> <p>Az erdő gerinctelen és gerinces állatainak (szarvasbogár, gyapjaslepke, erdei vöröshangya, koronás keresztspók, közönséges kullancs, széncinege, nagy tarkaharkály, gímszarvas, vaddisznó, erdei fülesbagoly, róka) külleme, teste, élete, szerepe az erdő életében.</p> <p>A kullancsok által terjesztett betegségek, az ellenük való védekezés.</p> <p>A vadgazdálkodás szerepe, jelentősége.</p> <p>Táplálkozási láncok, táplálékhálózat.</p> <p>Az erdő szociális, környezetvédő szerepe, veszélyeztetettsége. Az erdőjárás szabályai.</p> <p>Herman Ottó munkásságának jelentősége.</p>	<p>hasonlóságok és különbségek azonosítása.</p> <p>A szervek felépítése és működése közti összefüggés magyarázata: mohák, harasztok, nyitvatermők és zárvatermők jellegzetes különbségeinek azonosítása.</p> <p>Az ehető és mérgező gombapárok összehasonlítása. A veszélyek felismerése, a különbségek azonosítása.</p> <p>A növények és gombák táplálkozása közötti különbségek magyarázata.</p> <p>A megismerési algoritmusok alkalmazása az állatok faji sajátosságainak bemutatása során.</p> <p>A pókszabásúak, a rovarok, a lepkék és a bogarak összehasonlítása, a hasonlóságok és a különbségek azonosítása. A különböző rendszertani csoportok egymáshoz való viszonyának megértése.</p> <p>A szervek környezethez, életmódhoz való alkalmazkodásának felismerése.</p> <p>A kullancsfertőzés felismerése, a védekezés formái. A kullancsok eltávolításának módszerei.</p> <p>Az orvoshoz fordulás eseteinek azonosítása.</p> <p>A vadállomány szabályozása és az élőhely védelme közötti kapcsolat megértése.</p> <p>Táplálkozási láncok összeállítása, a táplálékhálózat elemzése.</p> <p>Az erdő mikroklímára, a levegő összetételére kifejtett hatásának elemzése, az erdők talajvédő szerepének modellezése.</p> <p>Erdő életközösségének vagy egyes növényeinek, növényi részeinek vizsgálata.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Erdő, erdő szintjei, zárvatermő, nyitvatermő, haraszt, moha, virágtalan növény, gomba, spóra, barkavirágzat, makktermés, tülevél, tobozvirágzat, cserje, pókszabású, rovar, bogár, lepke, csáprágó, pödörnyelv, kúszóláb, vésőcsőr.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Csapadékhoz igazodó élet a forró éghajlati övben	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az éghajlat elemei, talaj (humusz), éghajlati övezetek, a környezeti tényezők hatása az élőlényekre, táplálkozási lánc, a víz körforgása a természetben.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	A rendszerszemlélet fejlesztése az élővilág és a környezet kapcsolatának, az életközösségek szerkezetének, időbeni változásának elemzése során. Az életközösségek belső kapcsolatainak megértése a fajok közötti kölcsönhatások típusain keresztül. Az életközösségek veszélyeztetettségének felismerése, a lokális környezetszennyezés globális következményeinek feltárása.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Miért elképzelhetetlen az élet víz nélkül? Milyen következményekkel jár az erdők kiirtása? – Az elsivatagosodás veszélyei és következményei.</p> <p><i>Ismeretek:</i> A környezeti tényezők (fény, hőmérséklet, levegő, víz, talaj) hatása a növényzet kialakulására. A víz szerepe a földi élet szempontjából (testalkotó, élettér, oldószer). Példák az élőlényeknek a magas hőmérsékletre való alkalmazkodására. Az életközösségek vízszintes és függőleges rendeződése mint a környezeti feltételek optimális kihasználásának eredménye. A forró éghajlati öv jellegzetes biomjainak jellemzése (területi elhelyezkedés, kialakulásuk okai, főbb növény- és állattani jellemzői). Fajok közötti jellegzetes kölcsönhatások (együttélés, versengés, élősködés, táplálkozási kapcsolat) a trópusi éghajlati öv életközösségeiben. A trópusi biomokat fenyegető főbb emberi eredetű veszélyek (elsivatagosodás, erdőirtások, ipari szennyezés, erózió): okok és következmények.</p>	<p>Példák a növények környezethez való alkalmazkodására (szárazságtűrő, fénykedvelő, árnyéktűrő). Példák a víz fontosságára. A magas hőmérséklet mellett a csapadék mennyiségéhez, illetve eloszlásához való alkalmazkodási stratégiák (testfelépítés, életmód, élőhely és viselkedés) bemutatása néhány jellegzetes forró éghajlati növény és állat példáján keresztül. Az élővilággal kapcsolatos térbeli és időbeli mintázatok magyarázata a forró éghajlati öv biomjaiban. A kedvezőtlen környezet és a túlélési stratégiákban megnyilvánuló alkalmazkodás felismerése. Táplálkozási lánc összeállítása a forró éghajlati öv biomjainak jellegzetes élőlényeiből. Az állatok viselkedésének jellemzése konkrét példákon, az életközösségben betöltött szerepük alapján. A megismert élőlények csoportosítása különböző szempontok szerint. Projektmunka lehetősége: a forró éghajlati övben megvalósuló emberi tevékenység hatása a természeti folyamatokra; cselekvési lehetőségek felmérése.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Környezeti tényező, életfeltétel, alkalmazkodás; trópusi esőerdő, erdős és füves szavanna, trópusi sivatag, sivatagosodás; versengés, együttélés,
------------------------------------	---

táplálkozási lánc; gerinces, hüllő, madár, emlős.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az élővilág alkalmazkodása a négy évszakhhoz	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A környezeti tényezők hatása az élőlényekre, az éghajlat elemei és módosító hatásai, éghajlati övezetek, táplálkozási lánc.	
A tematikai fejlesztési céljai	Életközösségek felépítésének és belső kapcsolatrendszerének megismerése megfigyelések és más információforrások alapján. Az élőlények alkalmazkodásának bizonyítása a testfelépítés, életmód, élőhely és viselkedés kapcsolatának elemzésével. Az emberi szükségletek kielégítésének környezeti következményei, veszélyei feltárása során a globális problémákról való gondolkodás összekapcsolása a lokális, környezettudatos cselekvéssel.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hogyan változik egy rét, vagy a park füve a nyári szárazságban, illetve eső után? A természetes növénytakaró változása a tengerszint feletti magasság, illetve az Egyenlítőtől való távolság függvényében. Hogyan alakulnak ki a savas esők és hogyan hatnak a természetre?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A mérsékelt övezet és a magashegységek környezeti jellemzői. A mérsékelt éghajlati övezet biomjainak (keménylombú erdők, lombhullató erdőségek, fűves puszták jellemzői) jellemzése (földrajzi helye, legjellemzőbb előfordulása, környezeti feltételei, térbeli szerkezete, jellegzetes növény- és állatfajok). A mérsékelt öv biomjainak jellegzetes növényei és állatai. Az ember természetátalakító munkájaként létrejött néhány tipikus mesterséges (mezőgazdasági terület, ipari terület, település) életközösség a Kárpát-medencében. A környezetszennyezés jellemző esetei és következményei (levegő-, víz-, talajszennyezés). Invazív és allergén növények (parlagfű).</p>	<p>A környezeti tényezők és az élővilág kapcsolatának bemutatása a mérsékelt övi biotopok néhány jellegzetes élőlényének példáján. A környezeti tényezők élővilágra tett hatásának értelmezése a mérsékelt övi (mediterrán, kontinentális, tajga, magashegységi övezetek, déli és északi lejtők) fás társulások összehasonlításával. A megismert állatok és növények jellemzése (testfelépítés, életmód, szaporodás), csoportosítása különböző szempontok szerint. Példák az állatok közötti kölcsönhatásokra a jellegzetes hazai életközösségekben. A lakóhely közelében jellegzetes természetes és mesterséges életközösségek összehasonlítása. Az ember és a természet sokféle kapcsolatának elemzése csoportmunkában.</p> <p>A lakókörnyezet közelében lévő életközösség megfigyelése: a levegő-, a víz- és a talajszennyezés forrásainak, a szennyező anyagok típusainak és konkrét példáinak megismerése, vizsgálata.</p> <p>Lehetséges projekt munka: helyi környezeti probléma felismerése, a védelemre vonatkozó javaslat kidolgozása.</p>

**Kulcsfogalmak/
fogalmak**

Plankton, egysejtű, moszat, szivacs, csalanózo, gerinces, hal, madár, emlős;
környezeti tényező, tűrőképesség, táplálkozási hálózat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az élővilág alkalmazkodása a hideghez, és a világtenger övezeteihez	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Éghajlati övezetek, vizek– vízpartok élővilága; környezeti tényezők, életfeltételek, a fajok közötti kölcsönhatások típusai.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<p>Az élővilág sokféleségének mint értéknek a felismerése.</p> <p>Az életközösség anyag- és energiaáramlása és az egyensúlyi állapot közötti összefüggés megértése.</p> <p>A Föld globális problémáinak összegzése, a fenntarthatóságot támogató életvitel, illetve az egyéni és közösségi cselekvés megalapozása.</p> <p>A tudomány és a technika a társadalomban és a gazdaság fejlődésében játszott szerepének bemutatása konkrét példák alapján.</p> <p>A kutató és mérnöki munka jelentőségét felismerő és értékelő attitűd megalapozása.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Miért élhetnek fenyők, illetve örökzöld növények a mediterrán és az északi mérsékelt éghajlaton is?</p> <p>Miben hasonlít a sivatagi, illetve a hideg égövi állatok túlélési stratégiája?</p> <p>Miben mások a szárazföldi és a vízi élőhelyek környezeti feltételei?</p> <p>Milyen veszélyekkel jár a globális fölmelegedés a sarkvidékek és az egész Föld élővilágára?</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>A hideg éghajlati övezet biomjainak jellemzése az extrém környezeti feltételekhez való alkalmazkodás szempontjából.</p> <p>A világtenger, mint élőhely: környezeti feltételei, tagolódása.</p> <p>A világtengerek jellegzetes élőlényei, mint a vízi környezeti feltételekhez való alkalmazkodás példái.</p> <p>Az életközösségek belső kapcsolatai, a fajok közötti kölcsönhatások konkrét típusai.</p> <p>Anyag- és energiaáramlás a tengeri életközösségekben.</p> <p>Az élőhelyek pusztulásának okai: a prémes állatok vadászata, a túlzott halászat, a bálnavadászat, a szennyvíz, a kőolaj, a radioaktív hulladék, a turizmus következményei.</p>	<p>Az extrém környezeti feltételekhez (magas és alacsony hőmérséklet, szárazság) való alkalmazkodás eredményeként kialakuló testfelépítés és életmód összehasonlítása a hideg és a trópusi övben élő élőlények példáin.</p> <p>Önálló kutatómunka: a világtengerek szennyezésével kapcsolatos problémák.</p> <p>A megismert élőlények csoportosítása különböző szempontok szerint.</p> <p>Táplálkozási lánc és táplálékpíramis összeállítása a tengeri élőlényekből.</p> <p>Példák a fajok közötti kölcsönhatásokra a tengeri életközösségekben.</p> <p>Kutatómunka: nemzetközi törekvések a környezetszennyezés megakadályozására, illetve a környezeti terhelés csökkentésére. Az ember természeti folyamatokban játszott szerepének kritikus vizsgálata példák alapján.</p> <p>Az életközösségek, a bioszféra stabil állapotait megzavaró hatások és a lehetséges következmények azonosítása.</p> <p>A környezeti kár, az ipari és természeti, időjárási katasztrófák okainak elemzése, elkerülésük lehetőségei.</p> <p>Az energi-átalakító folyamatok környezeti hatásának elemzése, alternatív energiaátalakítási módok megismerése.</p> <p>Az energiatakarékos magatartás módszereinek és ezek fontosságának megismerése önálló forráskeresés és feldolgozás alapján.</p> <p>Az ismeretszerzés eredményeinek bemutatása,</p>

<p>A Föld globális problémái: túlnépesedés – a világ élelmezése, fogyasztási szokások – anyag- és energiaválság, környezetszennyezés – a környezet leromlása.</p> <p>Konkrét példák a biológiának és az orvostudománynak a mezőgazdaságra, az élelmiszeriparra, a népesedésre gyakorolt hatásáról.</p> <p>A fenntarthatóság fogalma, az egyéni és közösségi cselekvés lehetőségei a fenntarthatóság érdekében.</p> <p>Az éghajlat hatása az épített környezetre (pl. hőszigetelés).</p>	<p>mások eredményeinek értelmezése, egyéni vélemények megfogalmazása.</p>
---	---

<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Tajga, nyitvatermő, zárvatermő, gerinces, hüllő, madár, emlős; táplálkozási hálózat, táplálkozási piramis, fenntarthatóság, környezeti terhelés.</p>
---------------------------------------	---

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Rendszer az élővilág sokféleségében</p>	<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A főbb növény- és állatcsoportok tulajdonságai. A környezethez való alkalmazkodás formái; a testfelépítés, életmód, élőhely és viselkedés kapcsolata.</p>	
<p>A tematikai egység fejlesztési céljai</p>	<p>Az élővilág rendszerezésében érvényesülő szempontok értelmezése. A hierarchikus rendszerezés elvének alkalmazása. A tudományos modellek változásának felismerése. A tudományos módszerek és a nem tudományos elképzelések megkülönböztetése.</p>	

<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Mire jó a dolgok (könyvek, zenék, ruhák, gyűjtemények) csoportosítása és rendszerezése a hétköznapi életben? Milyen szempontok szerint lehet csoportosítani az élőlényeket?</p> <p><i>Ismeretek:</i> Az élőlények csoportosításának lehetőségei. A tudományos rendszerezés alapelvei – a leszármazás elve, és néhány jellegzetes bizonyítéka. Az élővilág törzsfelődésének időskálája. Baktériumok, egyszerű eukarióták, gombák, növények és állatok</p>	<p>A rendszerezés és a csoportosítás közti különbség megértése. Rendszertani kategóriák (ország, törzs, osztály, faj) megnevezése, a közöttük lévő kapcsolat ábrázolása. A földtörténeti, az evolúciós és a történelmi idő viszonyának bemutatása, az egyes változások egymáshoz való viszonyának érzékelése. A hazai életközösségek jellegzetes fajainak rendszertani besorolása (ország, törzs). A főbb rendszertani csoportok jellemzőinek felismerése 1-1 tipikus képviselőjének példáján.</p>

általános jellemzői.	
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Rendszerezés, rendszertani kategória; ország, törzs, osztály, leszármazás.

6. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Részekből egész – testszerveződés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A növények és az állatok testfelépítése; táplálkozási lánc; szaporodási típusok a növény- és az állatvilágban.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<p>A rendszerszemlélet fejlesztése rendszer és környezete kapcsolatának elemzésén keresztül.</p> <p>A rész és egész viszonyának felismerése az élő, egységes egész, és a benne összehangoltan működő szerveződési szintek összefüggésében.</p> <p>A növényi és az állati sejt hasonlóságainak megállapításával a természet egységére vonatkozó elképzelések formálása.</p> <p>Az ember természetben elfoglalt helye, a természetben megjelenő méretek és nagyságrendek érzékeltetésével.</p> <p>A sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok összekapcsolása a növényi sejt és a növényi szervek működésének példáján.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Hogyan tudunk különbséget tenni élő és élettelen, növény és állat között?</p> <p>Miben egyezik, és miben különbözik a madarak tojása, a halak ikrája és a mohák spórája?</p> <p>Minek a megfigyelésére használunk távcsövet, tükröt, nagyítót, mikroszkópot?</p> <p>Mi a magyarázata annak, hogy a táplálkozási láncok általában zöld növényvel kezdődnek?</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>A rendszer és a környezet fogalma, kapcsolata, biológiai értelmezése.</p> <p>A biológiai szerveződés egyeden belüli szintjei, a szintek közötti kapcsolatok.</p> <p>Testszerveződés a növény- és állatvilágban.</p> <p>Az eukarióta sejt fénymikroszkópos szerkezete, a fő sejtalkotók (sejthártya, sejtplazma, sejtmag) szerepe a sejt életfolyamataiban.</p> <p>Néhány példa a növényi és az állati</p>	<p>Az élővilág méretskálája: a szerveződési szintek nagyságrendjének összehasonlítása.</p> <p>A rendszer és a környezet fogalmának értelmezése az egyed, és az egyed alatti szerveződési szinteken.</p> <p>A rendszerek egymásba ágyazottságának értelmezése az egyeden belüli biológiai szerveződési szintek példáján.</p> <p>Növényi és állati sejt megfigyelése, összehasonlításuk.</p> <p>Néhány jellegzetes növényi és állati szövettípus vizsgálata; a struktúra és a funkció közötti kapcsolat jellemzése a megfigyelt szerkezet alapján.</p> <p>A struktúra-funkció kapcsolatának elemzése zöld levél szöveti szerkezetének vizsgálata alapján.</p> <p>Vázlatrajz készítése.</p>

szövetekre. A növények táplálkozásának és légzésének kapcsolata; jelentősége a földi élet szempontjából.	
---	--

<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Szerveződési szint, sejt, szövet; sejtalkotó, táplálkozás, anyagszállítás, légzés.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szépség, erő, egészség	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A kültakaró és a mozgás szerveinek legfontosabb jellemzői; a hám-, a kötő- és támasztó-, valamint az izomszövetek szerkezete.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	Az egészséges életvitel szokásrendszerének kialakítása érdekében a rendszeres testmozgás és a bőrápolás iránti igény felkeltése. Az egészséget veszélyeztető tényezők azonosítása, az ismeretek és tapasztalatok felhasználása a veszély időbeni érzékelése és elhárítása érdekében. A fogyatékkal élő emberekkel tanúsított elfogadó, segítő, megértő magatartás erősítése. A reális énkép és az önismeret fejlesztése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Milyen szerepe van a bőrnek és függelékeinek (haj, köröm) a vonzó megjelenésben? Mikor és miért izzadunk? Hogyan válasszunk kozmetikai szereket?</p> <p><i>Ismeretek:</i> Az emberi test síkjai, szimmetriája, formavilága, esztétikuma. A bőr felépítése és funkciói, szerepe a külső testkép kialakításában: a bőr kamaszkori változásainak okai. A bőr- és szépségápolás. A bőr védelme; bőrsérülések és ellátásuk. Bőrbetegségek (bőrallergia, fejtetvesség, rühátka, gombásodás). A mozgásszervrendszer aktív és passzív szervei. Az ember mozgásának fizikai jellemzése (erő, munkavégzés). A csontok kapcsolódása. Az ízület szerkezete. A porcok szerepe a mozgásban. Mozgássérülések (ficam, rándulás, törés) ellátása, mozgásszervi betegségek (csípőficam, gerincferdülés, lúdtalp) és</p>	<p>Példák szimmetrikusan és aszimmetrikusan elhelyezkedő szervekre. A bőr szöveti szerkezetének és működésének összefüggése. Példák a szerkezeti változás – működésváltozás összefüggésére. A pattanás, a zsíros és a száraz bőr, a töredezett haj és köröm összefüggése a bőr működésével. A bőr védelme az időjárás szélsőséges hatásai ellen. Öngyógyítás és az orvosi ellátás szükségessége. Elsősegélynyújtás bőrsérülések esetén. Az emberi csontváz fő részei, a legfontosabb csontok felismerése. Példák a jellegzetes csontkapcsolatokra. Elsősegélynyújtás mozgássérülések esetén. A mozgássérült és mozgáskorlátozott emberek segítése. Sportoló és nem sportoló osztálytársak napi- és hetirendjének összehasonlítása, elemzése a mozgás (edzés), pihenés, tanulás egyensúlya, a test napi energiaigénye szempontjából. Önálló kutatómunka: sportolók, edzők, gyógytornászok, ortopéd orvosok stb. élményei,</p>

megelőzésük. A mozgás, az életmód és az energia- szükséglet összefüggései.	tapasztalatai a mozgás és a testi-lelki egészség kapcsolatáról.
--	--

<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Kültakaró, mozgásszervrendszer, ízület.
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szervezet anyag- és energiaforgalma	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A sejt felépítése, sejtszintű életfolyamatok, a tápcsatorna szakaszai és fő működéseik, a táplálékok tápanyagtartalma. A légzőszervrendszer részei és működéseik; a keringés szervei és szerepük a szervezet működésében.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<p>A sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok összekapcsolásával a rendszerfogalom mélyítése.</p> <p>A saját és mások egészségének megőrzése iránti felelős magatartás erősítése.</p> <p>Az egészséges táplálkozás jellegzetességeire építve a tudatos fogyasztói szokások megalapozása, erősítése.</p> <p>Az orvoshoz fordulás céljának, helyes időzítésének tudatosítása, illetve baleset esetén a tudatosan cselekvő magatartás megalapozása.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Miért van szüksége szervezetünknek különböző tápanyagokra (fehérjékre, szénhidrátokra és zsírokra)?</p> <p>Miben különbözik a be- és a kilélegzett levegő összetétele, és mi a különbség magyarázata?</p> <p>Hogyan jutnak tápanyaghoz és oxigénhez a szervezetünk belsejében található sejtek?</p> <p>Mitől függ, hogy mennyi folyadékot kell elfogyasztanunk egy nap?</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Az élőlényeket felépítő szervetlen és szerves anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és olajok, fehérjék, vitaminok) szerepe.</p> <p>A tápcsatorna részei és szerepük a tápanyagok emésztésében és felszívódásában.</p> <p>Az egészséges táplálkozás jellemzői.</p> <p>A vér és alkotóinak szerepe az anyagszállításban.</p> <p>A légzési szervrendszer részei és működésük.</p> <p>Hangképzés és hangadás.</p> <p>A keringési rendszer felépítése és működése.</p> <p>A táplálkozás és a légzés szerepe a szervezet energiaellátásában.</p> <p>A vér szerepe a szervezet védelmében és belső állandóságának fenntartásában. A védőoltások jelentősége.</p> <p>A kiválasztásban résztvevő szervek felépítése</p>	<p>A táplálékok csoportosítása jellegzetes tápanyagtartalmuk alapján.</p> <p>A fő tápanyagtípusok útjának bemutatása az étkezéstől a sejtekig.</p> <p>Projektmunka, pl. az egészséges táplálkozás megvalósítására; a testsúllyal kapcsolatos problémák veszélyeinek megismerésére.</p> <p>A szív működést kísérő elektromos változások (EKG) gyógyászati jelentősége; a szív megállás, szívinfarktus tüneteinek felismerése.</p> <p>A sejtbe jutott tápanyagok felhasználási útjainak végiggondolása.</p> <p>A pulzusszám, a vércukorszint, a testhőmérséklet és a vérnyomás fizikai terhelés hatására történő változásának megfigyelése és magyarázata.</p> <p>A vér- és vizeletvizsgálat jelentősége, a laborvizsgálat legfontosabb adatainak értelmezése.</p> <p>Vénás és artériás vérzés felismerése, fedő- és nyomókötés készítése.</p> <p>Önálló kutatómunka: milyen feltételekkel köthet életbiztosítást egy egészséges ember, illetve aki dohányzik, túlsúlyos, magas a vérnyomása, alkoholisták vagy drogfüggők?</p> <p>Adatgyűjtés arról, hogy milyen hatással van a dohányzás a keringési és a légzési szervrendszerre, illetve a magzat fejlődésére.</p> <p>Az interneten található betegségtünetek értelmezése és értékelése.</p>

<p>és működése. A vízháztartás és a belső környezet állandósága. A só- és vízháztartás összefüggése. Vérzéscsillapítás. Légzőszervi elváltozások, betegségek megelőzése. A szív- és az érrendszeri betegségek tünetei és következményei. A rendszeres szűrővizsgálat, önvizsgálat szerepe a betegségek megelőzésében. Betegjogok: az orvosi ellátáshoz való jog; háziorvosi és szakorvosi ellátás.</p>	<p>Vita a rendszeres egészségügyi és szűrővizsgálatok, az önvizsgálat, a védőoltások, valamint az egészséges életmód betegségmegelőző jelentőségéről. Az eredményes gyógyulás és az időben történő orvoshoz fordulás ok-okozati összefüggésének összekapcsolása.</p>
--	--

<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Tápanyag, anyagcsere, alpanyagcsere, emésztés, vér, vércsoport, vérárvadás, immunitás, szűrlet, vizelet, só- és vízháztartás.
--------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A belső környezet állandóságának biztosítása	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A sejt felépítése, külső- és belső környezet, egyensúlyi állapot, környezethez való alkalmazkodás, az érzékszervek specializálódása adott inger felfogására.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	A szervezet és a környezet kölcsönös egymásra hatásának megértése. A környezeti jelzések kódolásának és dekódolásának értelmezése az érzékelés folyamatában. Az alkohol és a kábítószeres káros élettani hatásának ismeretében tudatos, elutasító attitűd alakítása.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Mi történik, ha valamelyik érzékszervünk nem, vagy nem megfelelően működik? Meddig tudjuk visszatartani a lélegzetünket, tudjuk-e szabályozni a szívverésünket? Mit jelent a szemüveg dioptriája? Miben hasonlít, és miben különbözik az EKG és az EEG?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A környezeti jelzések érzékelésének biológiai jelentősége. A hallás és egyensúlyozás, a látás, a tapintás, az ízlelés és a szaglás érzékszervei. Az idegrendszer felépítése; a központi és a környéki idegrendszer főbb részei, az egyes</p>	<p>Az érzékeléssel kapcsolatos megfigyelések, vizsgálódások végzése, a tapasztalatok rögzítése, következtetések levonása. Az érzékszervi fogyatékkal élő emberek elfogadása, segítségük kulturált módja. Adatgyűjtés a leggyakoribb szembetegségekről és korrekciós lehetőségeikről. Annak megértése, hogy az érzékelés az érzékszervek és az idegrendszer együttműködéseként jön létre. Az EEG működésének alapja és elemi szintű értelmezése. Az idegsejt különleges felépítése és működése közötti összefüggés megértése. Példák arra, hogy a tanulás lényegében a környezethez való alkalmazkodás.</p>

<p>részek. Az idegsejt felépítése és működése. A feltétlen és a feltételes reflex. A feltételes reflex (ingertársítás) mint a tanulás alapja. Az alkohol egészségkárosító hatásai. A drogok hatása az ember idegrendszerére, szervezetére, személyiségére. A megelőzés módjai. Az alapvető életfolyamatok (légzés, pulzusszám, vérnyomás, testhőmérséklet és vércukorszint) szabályozásának fontossága a belső környezet állandóságának fenntartásában.</p>	<p>Az egyensúlyi állapot és a rendszerek stabilitása közötti összefüggés felismerése, alkalmazása konkrét példákon. A személyes felelősség tudatosulása, a szülő, a család, a környezet szerepének bemutatása a függőségek megelőzésében. A kockázatos, veszélyes élethelyzetek megoldási lehetőségeinek bemutatása.</p>
---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Receptor, érzékszerv, reflex, reflexkör, feltétlen és feltételes reflex, központi és környéki idegrendszer
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A fogamzástól az elmúlásig	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Sejtosztódás, szaporodási típusok a növény-és állatvilágban, a nemi érés jelei.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<p>Felkészítés a felelősségteljes párkapcsolatra alapozott örömteli nemi életre és a tudatos családtervezésre. Az életszakaszok főbb testi, lelki és magatartásbeli jellemzőinek megismerésével azoknak a viselkedési formáknak az erősítése, melyek biztosítják a korosztályok közötti harmonikus együttélést. Az önismeret fejlesztésével hozzájárulás önmaguk kibontakoztatásához, mások megértéséhez, elfogadásához, a boldogságra való képesség kialakításához.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Mi a szexualitás szerepe az ember életében? Mely környezeti és életmódbeli hatások okozhatnak meddőséget?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A férfi és a nő szaporodási szervrendszerének felépítése és működése. Elsődleges és másodlagos nemi jellegek. A nemi hormonok és a pubertás. Az ivarsejtek termelődése, felépítése és biológiai funkciója.</p>	<p>Az örökítő anyagot megváltoztató környezeti hatások megismerése, azok lehetséges következményeinek megértése, felkészülés a veszélyforrások elkerülésére. Másodlagos nemi jellegek gyűjtése, magyarázat keresése a különbségek okaira. A petesejt és a hímivarsejt termelődésének összehasonlítása. A nemek pszichológiai jellemzőinek értelmezése. A biológiai és társadalmi érettség különbözőségeinek megértése.</p>

<p>A menstruációs ciklus.</p> <p>A fogamzásgátlás módjai, következményei.</p> <p>Az abortusz egészségi, erkölcsi és társadalmi kérdései.</p> <p>A nemi úton terjedő betegségek kórokozói, tünetei, következményei és megelőzésük.</p> <p>A fogamzás feltételei, a méhen belüli élet mennyiségi és minőségi változásai, a szülés/születés főbb mozzanatai.</p> <p>A méhen kívüli élet főbb szakaszainak időtartama, a testi és szellemi fejlődés jellemzői.</p> <p>A serdülőkor érzelmi, szociális és pszichológiai jellemzői.</p> <p>A személyiség összetevői, értelmi képességek, érzelmi adottságok.</p> <p>Az önismeret és önfejlesztés fontossága.</p> <p>Leány és női, fiú és férfi szerepek a családban, a társadalomban.</p> <p>A családi és az egyéni (rokoni, iskolatársi, baráti, szerelmi) kapcsolatok jelentősége, szerepük a személyiség fejlődésében.</p> <p>A viselkedési normák és szabályok szerepe a társadalmi együttélésben.</p>	<p>Érvelés a tudatos családtervezés, az egymás iránti felelősségvállalásra épülő szexuális élet mellett.</p> <p>Érvelés a tudatos gyermekvárás mellett.</p> <p>A születés utáni egyedfejlődési szakaszok legjellemzőbb testi és pszichológiai megnyilvánulásainak összehasonlítása, különös tekintettel az ember életkora és viselkedése összefüggéseire.</p> <p>Példák a családi és iskolai agresszió okaira, lehetséges kezelésére, megoldására.</p> <p>Az adott életkor pszichológiai jellemzőinek értelmezése kortárs-segítők és szakemberek segítségével.</p>
--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ivarsejt, nemi hormon, elsődleges, másodlagos nemi jelleg, nemi szerv, szexualitás, abortusz, fogamzásgátlás, tudatos családtervezés.
------------------------------------	---

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló érti az éghajlati övezetek kialakulásának okait és a biotopok összetételének összefüggését az adott térséget jellemző környezeti tényezőkkel. Ismeri a globális környezetkárosítás veszélyeit, érti, hogy a változatosság és a biológiai sokféleség érték.</p> <p>Ismeri és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tud belőlük táplálékláncot összeállítani. Példákkal tudja illusztrálni az élőlények közötti kölcsönhatások leggyakoribb formáit. Be tudja mutatni az egyes életközösségek szerkezetét, térbeli elrendeződésük hasonlóságait és különbségeit, ismeri az életközösségek változatosságának és változásának okait.</p> <p>Tud különbséget tenni csoportosítás és rendszerezés között, tisztában van a fejlődéstörténeti rendszer alapjaival. Ismeri az élővilág országait, törzseit és jellegzetes osztályait. Morfológiai jellegzetességek alapján ismert élőlényeket el tud helyezni a fejlődéstörténeti rendszerben (maximum osztályszintig).</p> <p>Látja a sejtek, szövetek és szervek felépítése és működése közötti összefüggést. Érti a sejt szintű és a szervezetszintű életfolyamatok közötti kapcsolatot.</p> <p>Ismeri az ivaros és az ivartalan szaporodás előnyeit és hátrányait, szerepüket a fajok fennmaradásában, a földi élet változatosságának fenntartásában.</p> <p>Tisztában van saját teste felépítésével és alapvető működési sajátosságaival, a férfi és a nő közötti különbséggel és a kamaszkor biológiai-pszichológiai problémáival. Ismeri a betegségek kialakulásának okait, megelőzésük és felismerésük módjait, az egészséges életmód és az elsősegélynyújtás legfontosabb szabályait. Érti a szűrővizsgálatok jelentőségét a betegségek sikeres gyógyításában.</p> <p>Önállóan és társaival együttműködve tud megfigyeléseket, vizsgálódásokat, kísérleteket végezni, tapasztalatairól feljegyzéseket készíteni, valamint jártassággal rendelkezik a mikroszkóp használatában.</p>
---	--

FIZIKA
5–8. évfolyam
(Levelező-, és esti tagozat)

A természettudományos műveltség minden ember számára fontos. A fizika tanítását nem az alapfogalmak definiálásával, az alaptörvények bemutatásával kezdjük. Minden témakörben mindenki számára fontos témákkal, gyakorlati tapasztalatokkal, praktikus, hasznos ismeretekkel indítjuk a tananyag feldolgozását. Senki ne érezhesse úgy, hogy a fizika tanulása haszontalan, értelmetlen ismeretanyag mechanikus elsajátítása. Rá kell vezetnünk tanítványainkat arra, hogy a fizika hasznos, az élet minden fontos területén megjelenik, ismerete gyakorlati előnyökkel jár. Mindez nem azt jelenti, hogy a tanítási-tanulási folyamatból száműzni szeretnénk az absztrakt ismereteket, illetve az ezekhez rendelhető készség- és képességelemeket. Célunk a problémaközpontúság, a gyakorlatiasság és az ismeretek egyensúlyának megteremtése a motiváció folyamatos fenntartásának és minden diák eredményes tanulásának érdekében, mely megteremti a lehetőségét annak, hogy tanítványaink logikusan gondolkodó, a világ belső összefüggéseit megértő, felelős döntésekre kész felnőttekké váljanak.

Az elvárható alapszint az, hogy a tanulók a tantervben lévő témaköröket megismerjék, értelmezzék a jelenségeket, ismerjék a technikai alkalmazásokat, és így legyenek képesek a körülöttünk lévő természeti-technikai környezetben eligazodni. A tanterv ezzel egy időben lehetővé teszi a mélyebb összefüggések felismerését is, ami a differenciálás, a tehetséggondozás, az önálló ismeretszerzés révén a mérnöki és a természettudományos pályára készülőkhöz számára megfelelő motivációt és orientációt nyújthat.

A felnőttképzési fizika tanterv nem a hagyományos, sokszor öncélú, „begyakoroltató” számítási feladatokon alapul. Számításokat csak olyan esetekben várunk, amikor a számítás elvégzése a tananyag mélyebb megértését szolgálja, vagy a számértékek önmagukban érdekesek.

A tantervben a fentebb megfogalmazott elveknek megfelelően olyan modern tananyagok is helyet kapnak, melyek korábban nem szerepeltek a tantervekben. Egyes témák ismétlődhetnek is, annak megfelelően, ahogy különböző kontextusban megjelennek. Ezek az ismétlődések tehát természetes módon adódnak abból, hogy a tantervben nem teljesen a fizika tudományának hagyományos feldolgozási sorrendjét követjük, hanem a mindenki számára fontos, a mindennapokban használható ismeretek bemutatására törekszünk.

A megváltozott szemlélet és a megújuló tartalom a tantárgy belső összefüggéseinek rendszerét is módosítja. Az értelmezés és a megértés szempontjából kiemelkedő jelentőségű a megfelelő szövegértés.

Az önálló tanuláshoz nélkülözhetetlen az információs források helyes alkalmazása. Fontos megértetni a diákokkal, hogy a világ ábrázolása a médiában nem azonos a valósággal. Az eseményeknek, jelenségeknek az alkotók által konstruált változatát láthatjuk. A dokumentum- és ismeretterjesztő filmek esetében is fontos a gyártási mechanizmusokban vagy az ábrázolási szándékban rejlő érdekek vagy kényszerek felfejtése. Valódi tudományos ismeretet csak hiteles forrásból, a témákat több oldalról, tárgyilagosan megvilágítva, megfelelő tudományos alapokkal rendelkezve szerezhethetünk.

A fizika tantárgy keretében eszközként használjuk a matematikát. A tanterv alkalmazása során az életkornak megfelelően megjelennek a tapasztalat, értelmezés, megértés folyamatait segítő matematikai modellek, eszközök, például matematikai műveletek, függvények, táblázatok, egyenletek, grafikonok, vektorok. Jelen képzésben ezek természetesen kizárólag a megértést segítő eszközök.

A tanterv keresztivatközásaiban a fenti képességterületekre csak a hangsúlyosabb

esetekben térünk ki külön.

A tanterv lehetővé teszi a tananyag feldolgozását az aktív tanulás módszereivel.

A felnőttek általános iskolája 5–8. osztályának feladata az alpműveltségre épülő általános műveltség közvetítése.

A fizika olyan ismereteket nyújt és olyan képességeket fejleszt, amelyek átfogják az általános alpműveltség általános iskolai körét, tekintetbe véve a tanulók élettapasztalatait és korábbi (megszakított) iskolai tanulmányait, eredményeit, rendezve és kiegészítve ezeket. A tananyag tantárgyi és tantárgyközi tartalmai, tevékenységformái közvetítik és továbbfejlesztik a kommunikációs és a tanulási képességeket, az élethosszig tartó tanulás igényének és az erre való képességek kifejlődésének érdekében. Alkalmat adnak a tanulóknak életvitelük, társadalmi létformáik, a világban való tájékozottságuk továbbfejlesztésére. Rehabilitációs lehetőséget biztosítanak korábbi iskolai kudarcaik kompenzálására. Módot nyújtanak a tanulók személyiségének minél átfogóbb fejlesztésére, szocializálására.

A kerettantervek hangsúlyt helyeznek arra, hogy a tananyag nemcsak ismeretek rendszere, hanem ezzel együtt bevált megismerési-tanulási és cselekvési módszerek elsajátítási eszköze is, az ismeretelsajátítástól elválaszthatatlan gondolkodási és cselekvési műveletek kifejlesztője. Ily módon törekszenek a műveltség elvontabb elméleti és konkrétabb gyakorlati szintjeinek egyensúlyára, az elméleti és a gyakorlati gondolkodás közti átmenetek létrehozására. Hangsúly került a reproductív gondolkodás továbbfejlesztési lehetőségeinek biztosítására, a problémamegoldó és a kreatív működés irányába. Mindezek a felnőttek általános iskolája 5–8. osztályának kiemelt feladataihoz kapcsolódnak.

Témakör		
5. évfolyam		
	Mekkora, milyen nehéz, milyen nagy, milyen messze, milyen gyors?	
	Kölcsönhatás alapjelenségei	
	Összesen	

6. évfolyam		
	Találkozás az energiával	
	Hidrosztatika	
	Föld és világegyetem	
	Összesen	

7. évfolyam		
	A járművek mozgásának részletes jellemzése	
	Kölcsönhatások kibontakozása	
	Hőmérséklet, halmazállapot	
	Összesen	

8. évfolyam		
	A hang; hullámmozgás a természetben	
	Környezetünk és a fizika	
	Elektromos alapjelenségek, elektromos áram	
	Elektromágneses indukció	
	Naprendszer	
	Összesen	

A javaslat nem tartalmazza a 10%-os, szabadon felhasználható időkeretet.

5. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Mekkora, milyen nehéz, milyen nagy, milyen messze, milyen gyors?	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Anyagok érzékszerveinkkel észlelhető (megfigyelhető) és mérhető tulajdonságainak felismerése, mérése, természetes és mesterséges mérőeszközök használata.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	A közvetlen környezet egyes anyagainak felismerése, megnevezése, bizonyos tulajdonságaik alapján történő csoportosítása, előre megadott halmazképző-fogalmak alapján. A mérés, mint megismerési módszer alkalmazása testek tulajdonságainak meghatározásában, jelenségek felismertetésében. A mennyiségi tulajdonságok mérése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p> <p>Milyen közös és milyen eltérő tulajdonságai vannak a bennünket körülvevő testeknek? Miért és mivel lehet a testek egyes tulajdonságait megmérni?</p> <p>Ismeretek</p> <p>A hosszúság, az idő és a tömeg mértékegységei és átváltásuk. A terület és a térfogat fogalma, mértékegységei és átváltásuk.</p> <p>Sebesség.</p>	<p>Otthoni mérések.</p> <p>Mérési eljárások, mérőeszközök használata.</p> <p>Hőmérséklet, hosszúság, időtartam mérésének önálló elvégzése megadott szempontok alapján. A mért adatok rögzítése, értelmezése.</p> <p>Mérési eljárások, mérőeszközök használata a hőmérséklet, hosszúság, időtartam mérésének önálló elvégzése során megadott szempontok alapján. A mért adatok rögzítése, értelmezése.</p> <p>Úrtartalom mérése. Szilárd test térfogatának meghatározása vízkiszorítással.</p> <p>A sebesség egységei és átváltásuk jelentésük alapján, következtetéssel.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mértékegység, mérés, hőmérséklet, tömeg, idő, sebesség.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A kölcsönhatás jelenségei	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Kölcsönhatások felismerése.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	A mindennapi környezetben előforduló kölcsönhatások felismerése, jellemzése, bizonyítása kísérletek elvégzésével. A kölcsönhatásokban résztvevő erők. A tanultaknak a hétköznapi életben tapasztalható jelenségek, változások során történő felismerésére, alkalmazására való képesség fejlesztése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati	Fejlesztési követelmények	

alkalmazások, ismeretek	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan lehet könnyen összeszedni a szétszóródott gombostűt, apró szegeket? Mikor villámlik? Miért nem esik le a Hold a Földre? Létezik-e egyedül fellépő hatás?</p> <p>Ismeretek: A mozgás és mozgásállapot-változás. Erő. A mágneses kölcsönhatás: vonzás, taszítás.</p>	<p>Az érintkező testek közötti kölcsönhatás vizsgálata. A kölcsönhatásban résztvevő testek felismerése. Az erő egysége.</p> <p>A vonzás és taszítás jelenségének bemutatása két elektromosan töltött és semleges test, illetve két állandó mágnes és lágyvas esetén.</p> <p>Hőmérséklet és mérése. Kölcsönhatás különböző hőmérsékletű testek között.</p> <p>Különböző hőmérsékletű folyadékok keveredése során beálló közös hőmérséklet mérése. Környezetéhez képest melegebb folyadék hűlési folyamatának kísérleti vizsgálata.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hőmérséklet, mágnes, erő, kölcsönhatás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Találkozás az energiával	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Erő, mozgás.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	Az energia azonosítása a változások kiváltójaként. A tanultaknak a hétköznapi életben tapasztalható jelenségek, változások során történő felismerésére, alkalmazására való képesség fejlesztése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mire való a hűtőszekrény, a gázkonvektor, a tűzhely és a klíma? Miért van szükségük az élőlényeknek energiára, és hogyan jutnak hozzá? Miért fontos az energiával takarékoskodni? Mi történne a Földön, ha eltűnne a Nap?</p> <p>Ismeretek: Különböző energiafajták. A háztartásban használt energiahordozók</p>	<p>Példák gyűjtése a melegítés és a hűtés szerepére a hétköznapi életben.</p> <p>Példák gyűjtése arra vonatkozóan, hogy miért fontos a Nap a földi élet szempontjából (fény- és hőforrás).</p> <p>Az energiahordozók csoportosítása különböző szempontok alapján.</p> <p>A mindennapi életből hozott példákon keresztül az energiafajták és az</p>	

jellemzése, felhasználásuk. Az energiatakarékosság. Az élő szervezetek energiája. Energia-megmaradás. A hő, mint energia.	energiaátalakulások csoportosítása. Példák a megújuló és a nem megújuló energiaforrások felhasználására. Az ember táplálkozása, mozgási szokásai és testsúlya közötti kapcsolat felismerése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hőmérséklet, hőterjedés, energia, energiaforrás, energiahordozó, energiagazdálkodás, energiatakarékosság.

6. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hidrosztatika	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Erő, nyomás, folyadék.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	A folyadék tulajdonságainak a szilárd anyagokétól való megkülönböztetése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mi a feltétele annak, hogy egy test ússzon, lebegjen, vagy elmerüljön? Hogy lehet, hogy a hal, illetve a tengeralattjáró mindhármat tudja? Hogy lehet kis erővel nagy erőt kifejteni egy hidraulikus szerkezettel? Ismeretek: Összenyomhatatlanság, felhajtóerő folyadékokban, úszás, lebegés, merülés feltétele.	Mindennapi példákon keresztül a felhajtóerő hatásának bemutatása. Az úszás, lebegés, merülés feltételének ismerete. A hidraulikus emelő működésének ismerete. Az úszás, merülés bemutatása konkrét példán. Arkhimédész törvényének kvalitatív alkalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felhajtóerő, fajsúly, összenyomhatatlanság.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A Föld és a Világegyetem	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A Nap látszólagos napi járása, a Nap mint energiaforrás, időjárás, hőmérséklet, csapadék, szél.	
A tematikai egység	A térbeli tájékozódás, a térfogalom fejlesztése átfogó kép	

<p>fejlesztési céljai</p>	<p>kialakításával a Naprendszer felépítéséről, Földünknek a világegyetemben elfoglalt helyéről.</p> <p>A rendszerszemlélet fejlesztése a Nap, a Föld és a Hold mozgásai, a közöttük levő kölcsönhatások és következményeik vizsgálata során.</p> <p>Az oksági gondolkodás fejlesztése a természeti környezet jelenségeinek – a Hold fényváltozásainak, a napszakok, évszakok és az éghajlati övezetek kialakulásának – magyarázata, a légköri alapfolyamatok közötti oksági összefüggések feltárása során.</p> <p>Természeti törvények felismerése, alkalmazása a hétköznapi jelenségek értelmezésekor.</p> <p>Különböző típusú információforrások használatának gyakoroltatása éghajlati diagramok, tematikus térképek révén.</p> <p>A klímaváltozás és az emberi tevékenység közötti összefüggés felismerése, a személyes felelősség tudatosítása.</p> <p>A tudományos megismeréshez kötődő történeti szemlélet formálása.</p>
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan állapítható meg éjszaka iránytű nélkül az északi irány? Miért látjuk másnak a csillagos égboltot a különböző évszakokban? Miért van a sarkvidékeken hideg, a trópusokon meleg? Hogyan készül az időjárás-jelentés? Miért váltakoznak az évszakok és a napszakok? Miért hosszabbak a nappalok nyáron, mint télen? Hogyan keletkezik a szél és a csapadék? Hogyan védhetjük magunkat villámláskor, hóvihárban, hőségben, szélvihárban?</p> <p>Ismeretek: A Föld helye a Naprendszerben és a Világegyetemben.</p> <p>Égitest, csillag, bolygó, hold. Sarkcsillag, csillagképek.</p> <p>A Naprendszer. A Nap jelentősége. A Nap, a Föld és a Hold egymáshoz viszonyított helyzete, mérete, távolsága, mozgása, kölcsönhatása.</p> <p>Kopernikusz hipotézisének tudománytörténeti jelentősége.</p> <p>A Föld alakja. A tengelykörüli forgás és a</p>	<p>A Föld, a Nap és a Világegyetem közötti hierarchikus kapcsolat ábrázolása.</p> <p>A csillag és a bolygók közötti különbség felismerése.</p> <p>A sarkcsillag és egy-két csillagkép felismerése az égbolton.</p> <p>Érvek gyűjtése arról, hogy a Nap csillag.</p> <p>A holdfogyatkozás és a Hold fényváltozásainak értelmezése modell vagy más szemléltetés alapján.</p> <p>A napközponjú világgkép egyszerű modellezése.</p> <p>A Föld mozgásai és a napi, évi időszámítás összefüggéseinek megértése.</p> <p>Az éghajlati övezetek összehasonlítása.</p> <p>Az évszakok váltakozásának magyarázata.</p> <p>Nap és a Föld helyzetének modellezése a különböző napszakokban és évszakokban.</p> <p>A Föld gömbalakja, a napsugarak hajlásszöge és az éghajlati övezetek közötti összefüggés felismerése.</p> <p>Időjárás-jelentés értelmezése, a várható időjárás megfogalmazása piktogram alapján.</p>

<p>Nap körüli keringés következményei.</p> <p>A Föld gömbhéjas szerkezete. Éghajlati övezetek.</p> <p>Időjárás, éghajlat és elemeik: napsugárzás, hőmérséklet, csapadék, szél.</p> <p>Légköri alapfolyamatok: felmelegedés, lehűlés, szél keletkezése, felhő- és csapadékképződés, csapadékfajták, a víz körforgása és halmazállapot-változásai.</p> <p>Éghajlat-módosító tényezők: földrajzi szélesség, óceántól való távolság, domborzat.</p> <p>Magyarország éghajlata: száraz és nedves kontinentális éghajlat.</p> <p>Veszélyes időjárási jelenségek: villámlás, szélvihar, hóvihar, hőség.</p>	<p>A csapadék és a szél keletkezésének leírása ábra vagy modellkísérlet alapján.</p> <p>A fizikai jelenségek (nyomásváltozás, hőmérsékletváltozás, halmazállapot-változások) bemutatása a csapadék és a szél keletkezésében.</p> <p>Az időjárási elemek észlelése, mérése. A mért adatok rögzítése, ábrázolása. Napi középhőmérséklet, napi és évi közepes hőingadozás számítása.</p> <p>Az időjárás és a gazdasági élet közötti kapcsolat bizonyítása konkrét példák alapján. Éghajlat-módosító tényezők felismerése a példákban.</p> <p>Éghajlat jellemzési algoritmusának megismerése és használata. Éghajlati diagramok és éghajlati térképek információtartalmának leolvasása, az adatok értékelése.</p> <p>A légkör általános felmelegedésének helyi, és globális következményeinek felismerése példákban.</p> <p>A veszélyes időjárási helyzetekben való helyes viselkedés szabályainak összegyűjtése.</p>
--	---

7. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A járművek mozgásának részletes jellemzése	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A sebesség fogalmának tapasztalati ismerete. Mozcásjelenségek a mindennapi környezetben.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	A rendszerek szempontjából a térbeli tájékozódást szolgáló eszközök és módszerek alapjainak megismerése a GPS-en keresztül. Az állandóság és változás területén a mozcásjelenségek leírása, a grafikonok értelmezése. Az egyenletes és egyenletesen változó mozcás felismerése. A GPS idő-, távolság- és sebességadatainak értelmezése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	
Problémák, jelenségek, gyakorlati	Különböző testek, járművek (gyalogos, futó,	

<p>alkalmazások: Mit mutat a sebességmérő? Milyen adatok jellemzik a járművek mozgását?</p> <p>Ismeretek: A járművek mozgásának jellemzése: út, idő, elmozdulás, út-idő kapcsolat, sebesség, átlagsebesség. Egyenletes mozgások, egyenletesen változó mozgások. Sebességváltozás, gyorsulás. A GPS szerepe a közlekedésben. Körmozgások a természetben, technikában. A körmozgás jellemzői: keringési idő, fordulatszám.</p>	<p>kerékpár, autó, vonat) sebességének meghatározása a megtett út és a menetidő mérésével. A sebesség fogalmának, mértékegységeinek használata egyszerű számításokban, a mértékegységek közötti átváltás alkalmazása. Különböző sebességű testek, járművek (kerékpár, autó, vonat, repülő, műhold) sebességének összehasonlítása adatgyűjtés alapján. Út-idő, sebesség-idő grafikonok elemzése, a mozgások leírása grafikonok alapján. Az egyenletes és az egyenletesen változó mozgás közötti különbség vizsgálata. A GPS-adatok, a GPS működésének értelmezése. A jármű műszerfalán megjelenő fordulatszám-adat értelmezése. Körmozgások jellemzése a természetből, technikából vett további konkrét példák alapján.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sebesség, átlagsebesség, körmozgás, forgómozgás, fordulatszám, keringési idő, periódusidő, egyenletes mozgás, egyenletesen változó mozgás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kölcsönhatások kibontakozása	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Kölcsönhatások a mindennapi környezetben. Mágneses vonzás, taszítás tapasztalati ismerete. Tömeg fogalma, mértékegysége.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	A mindennapi életben tapasztalt erőhatások megismerése, a tapasztalatok értelmezése az erők mozgásállapot- és alakváltoztató hatásaként. Az állandóság és változás szempontjai szerint a sebességváltozás és az erő viszonyának megismerése. A kölcsönhatás fogalmának mélyítése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mitől változik a sebesség? Miért kell fogódkodni a metróban? Milyen nehéz egy vasgolyó? Miért könnyebb egy test vízben, mint levegőben?</p> <p>Ismeretek: A testek súlya. Különböző testek súlyának meghatározása méréssel. Gravitációs erő és a súly.</p>	<p>A gravitációs kölcsönhatás vizsgálata. Eötvös Lóránd munkásságának megismerése. Különböző testek súlyának meghatározása becsléssel és méréssel, a becslés és mért értékek összehasonlítása. A súlytalanság értelmezése. A tömeg és a súly kapcsolatának használata egyszerű számítási feladatokban. Az erő értelmezése hatásainak áttekintése révén. Különböző kölcsönhatásokban fellépő erők vizsgálata (súrlódás, mágneses kölcsönhatás, ütközés). Mozgó testek</p>	

<p>A súly fogalma, mértékegysége. Az erő és mérése. Az erő fogalma, jellege (nagysága és iránya), mértékegysége. Erő mérése. Egyszerű erőegyensúly. Az erő és a sebességváltozás kapcsolata. Gyorsulás és hatásai, példák. Súrlódás, közegellenállás. Közlekedési alkalmazások, balesetvédelem. A takarékos, kényelmes, biztonságos közlekedés eszközei (villanyautó, légszák, gyűrődési zóna).</p>	<p>sebességváltozása okának elemzése. A járművek sebességváltozásakor (kanyarodás, gyorsítás, fékezés) fellépő jelenségek vizsgálata. Különböző súlyú és alakú testek talajra gyakorolt hatásának ismerete. A nyomás értelmezése, kiszámítása egyszerű esetekben a nyomóerő és a nyomott felület meghatározása után.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Gravitációs kölcsönhatás, súly, erő, tömeg, sebességváltozás, gyorsulás, nyomás, légnyomás.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hőmérséklet, halmazállapot	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Halmazállapotok. Víz a természetben.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<p>A halmazállapotok, halmazállapot-változások összehasonlítása. A halmazállapot-változásokat kísérő energiaváltozások megfigyelése, mérése. Az állandóság és változás szemszögéből az anyagok vizsgálatában leggyakrabban használt állapotleírások, állapotjelzők alkalmazása, mérése, a mértékegységek szakszerű és következetes használata. A termikus egyensúly és a kiegyenlítődés fogalmának értelmezése. Természeti folyamatok irányának felismerése konkrét példákon keresztül.</p>	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások ismeretek	Fejlesztési követelmények	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hány fokos a forró leves? Forró leves kevergetése, fújása. Szétfagy a kerti csap. Kuktafazék, korcsolya. A víz hűtéséhez és melegítéséhez kapcsolódó jelenségek. Mi történik, ha forró vízbe hideg vizet öntünk? Mi esik az ónos esőben? Vízforrálás a mikrohullámú sütőben.</p> <p>Ismeretek: Hőmérséklet mérése, mértékegységei. Olvasás, fagyás, párolgás, forrás. A víz különböző halmazállapotai. Olvasás, fagyás, forrás. Termikus egyensúly. Megfordítható és nem</p>	<p>A hőmérséklet mérésére alkalmas mérőeszközök megismerése.</p> <p>A víz hűtéséhez, melegítéséhez kapcsolódó jelenségek vizsgálata, olvadáspont, fagyáspont, forráspont mérése. A fagyáskor bekövetkező térfogatváltozás vizsgálata, gyakorlati jelentőségének megértése példákon keresztül. A „kuktafazék”- és a korcsolya-jelenség vizsgálata, az olvadáspont és forráspont nyomásfüggésének megismerése, gyakorlati alkalmazások keresése.</p> <p>Folyamatok megfordíthatóságának vizsgálata, példák keresése megfordítható és nem megfordítható folyamatokra. A saját környezetünkben előforduló</p>	

megfordítható folyamatok. Csapadékfajták a környezetünkben.	csapadékfajták.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hőmérséklet, halmazállapot, olvadáspont, fagyáspont, forráspont, nyomás, túlűtés, túlhevítés, csapadék, megfordítható, megfordíthatatlan folyamat.

8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A hang; hullámmozgás a természetben	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A sebesség fogalma, mértékegysége.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	A tudomány, technika, kultúra területén a témához kapcsolódó fogalmak és jelenségek megismerése a természet megfigyelésén, tanári kísérleteken keresztül. A hang és a hullámmozgással kapcsolatos jelenségek vizsgálatán keresztül a környezet szépségének megjelenítése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p> <p>Miért szól, miért halljuk? Miért más a gitár hangja, mint a zongoráé?</p> <p>Denevérek, delfinek tájékozódása.</p> <p>Ultrahangos vizsgálatok az orvosi diagnosztikában.</p> <p>Túlzott hangerő – halláskárosodás.</p> <p>Hullámok a hétköznapi életben, a víz hullámzása, víz hullám terjedése.</p> <p>Ismeretek:</p> <p>A hang és a hallás. Hangforrások. A hang keletkezése. Hangsebesség, hangerősség, hangmagasság, hangszín. A hallás fizikai alapjai.</p> <p>Az ultrahang és szerepe az élővilágban.</p> <p>Hangerősség, decibel. Zajszennyezés.</p> <p>A hullámok jellemzői, hullámjelenségek (törés, visszaverődés).</p>	<p>A hang keletkezésének vizsgálata, a hallás fizikai alapjainak megértése. A hang információhordozó szerepének elemzése az állatvilágból vett példák alapján.</p> <p>Néhány hangszer hangképzésének, működésének (a hang jellemzőinek változtatása) értelmezése.</p> <p>A hallott hangmagasság és a frekvencia összefüggésének értelmezése. Az ultrahang gyógyászatban és az élővilágban betöltött szerepének bemutatása konkrét példákon.</p> <p>A túlzott hangerősség egészségkárosító hatásának ismeretében a megfelelő magatartásra való törekvés.</p> <p>A fizika hullámfogalmának és a hullám szó köznapi jelentésének vizsgálata, megkülönböztetése konkrét példákon keresztül.</p> <p>A vízfelületen keltett hullámok, rugalmas közegben terjedő hullámok megfigyelése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hang, hangforrás, frekvencia, hangszín, terjedési sebesség, hangerősség, ultrahang, zajszennyezés, hullám, hullámtörés, visszaverődés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Környezetünk és a fizika	Órakeret 6 óra
--	---------------------------------	---------------------------

Előzetes tudás	Hullámmozgás, a hullámok jellemzői. Halmazállapotok, halmazállapot-változások. Csapadékfajták. Nyomás, légnyomás. A napenergia földi megjelenése.
A tematikai egység fejlesztési céljai	Az energiatakarékosság módszerei és fontosságuk megismerése, a fenntarthatóság iránti elkötelezettség erősítése. A környezet és fenntarthatóság szemszögéből az ember természeti folyamatokban játszott szerepének kritikus vizsgálata. Természeti értékek és károk, környezeti károk felismerése, egyéni és közösségi cselekvési lehetőségek felmérése az energiaátalakító folyamatok környezeti hatásainak elemzése, alternatív energiaátalakítási módok megismerése kapcsán. A környezet szépsége, az emberi kultúrák fenntarthatósága és a benne élők testi-lelki egészsége közti összefüggések megjelenítése konkrét példák alapján.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Természeti katasztrófák. Az ember természetkárosító tevékenysége.</p> <p>Ismeretek: A Föld. Belső szerkezete, földrengések, rengéshullámok. A légkör fizikai tulajdonságai. Természeti katasztrófák. Viharok, árvizek, földrengések, cunamik kiváltó okai. A kárenyhítés lehetőségei. A napenergia megjelenése a földi energiahordozókban. Víz-, szél-, nap- és fosszilis energiatípusok, atomenergia. Energiatakarékosság a háztartásban (hőszigetelés, korszerű fűzési, fűtési módszerek). A természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere (erdőirtás, légszennyezés, fényszennyezés).</p>	<p>Természeti katasztrófák kiváltó okainak elemzése. Kárenyhítés lehetőségeinek megismerése. A megújuló energiaforrások háztartásokban történő felhasználási lehetőségeinek elemzése. Az atomenergia, mint az anyagszerkezetben rejlő jelentős energiaforrás tudatosítása. Energiatakarékossági lehetőségek vizsgálata a háztartásokban, iskolában, lakóhelyünkön.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Földrengés, légkör, légnyomás, légköri és tengeri áramlat, cunami, napenergia, fosszilis energia, atomenergia, megújuló energia, energiatakarékosság.
--------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Elektromos alapjelenségek, elektromos áram	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Elektromosság. Az elektromos energia felhasználása, szerepe a mindennapi életben.	

A tematikai egység fejlesztési céljai	Az elektromosság, mint környezetalakító tényező tulajdonságainak értéke.
--	--

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért életveszélyes az elektromos vezeték közelsége, megérintése? Az elektromos áram. Az atomszerkezet és az elektromosság kapcsolata.</p> <p>Ismeretek: Az anyag részecskéinek szerkezete. Atomi méretek. A testek elektromos állapota. Villámlás. Az elektromos áram. Áramerősség, áramerősség mértékegysége. Elektromos vezetők, szigetelők. Fogyasztók soros és párhuzamos kapcsolása. Az elektromos feszültség, a feszültség mértékegysége. Áramkörök. Elektromos ellenállás. A háztartások elektromos energia fogyasztása. Elektromos munka és teljesítmény. Az elektromos áram hatása az élő szervezetre. Veszélyek, érintésvédelmi ismeretek.</p>	<p>Elektromos töltéssel rendelkező testek vizsgálata. Adott feszültség esetén a fogyasztó ellenállása és a rajta áthaladó áramerősség kapcsolatának vizsgálata, a rövidzárlat és a balesetveszély megismerése. Az elektromos áram élettani hatásának elemzése adatgyűjtés alapján. A feszültség nagysága és veszélyessége közötti kapcsolat megismerése. Az elektromos készülékek használata során fellépő kockázatok és veszélyek elemzése.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elektron, elektromos töltés, atom, molekula, elektromos áram, elektromos vezető, szigetelő, feszültség, teljesítmény, fogyasztás, érintésvédelem.
--------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Elektromágneses indukció, váltakozó áram	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Elektromos áram, áramerősség, feszültség, energia, energiaforrások.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	Az energiatakarékosság módszerei és fontosságuk felismerése. Energiatípusok (kémiai-, nap-, elektromos-) egymásba alakítását jelentő folyamatok megismerése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan keletkezik az áram? Az elektromos áram előállítása. Elektromos áram a</p>	<p>Permanens mágnes tulajdonságainak vizsgálata, gyakorlati alkalmazások, elemzése. A Föld mágnességének vizsgálata,</p>

<p>háztartásokban.</p> <p>Ismeretek: Az anyag mágneses tulajdonsága. Mágnesezhető, nem mágnesezhető anyagok. Az elektromágneses indukció. Generátor, váltakozó áram. Elektromos motorok. Elektromos energia termelése. Erőművek. Atomenergia. Villamosenergia-hálózat. A villamos energia szállításának problémái. Lakások elektromos hálózata. Az elektromos áram hatása az élő szervezetre. Veszélyek, érintésvédelmi ismeretek. Energiatakarékos eljárások, eszközök ismerete (energiatakarékos izzó, hőszivattyú).</p>	<p>elemzése, az iránytű használata. Az elektromágnes gyakorlati alkalmazásainak elemzése. Elektromos motor modellezése. Erőművek csoportosítása, a környezetünkben található erőművek. Az atomenergia energiaellátásban betöltött szerepének áttekintése. Transzformátor vizsgálata, a villamos energia szállításában betöltött szerepének elemzése. A háztartásokban található elektromos fogyasztók adatainak értelmezése, csoportosításuk energiaigény szerint. A háztartásokban használt elektromos fogyasztók működési költségeinek meghatározása egyszerű számításokkal. Az energiatakarékosság lehetőségeinek vizsgálata.</p>
---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Permanens mágnes, elektromágnes, elektromágneses indukció, generátor, váltakozó áram, elektromos motor, erőmű, villamosenergia-hálózat, transzformátor, elektromos fogyasztó, érintésvédelem.
--------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A Naprendszer	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A fény tulajdonságai. Körmozgás jellemzői.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<p>A tudomány, technika, kultúra szemszögéből a tudományos gondolkodás műveleteinek megismerése. A tudományos és a nem tudományos elképzelések megkülönböztetése. A tudományos modellek változásának felismerése. A témához illeszkedő ismeretterjesztő források önálló keresése, értelmezése, az ismeretszerzés eredményeinek bemutatása, mások eredményeinek értelmezése.</p> <p>A felépítés és működés kapcsolata szerint a Naprendszer felépítésének, égitest-típusainak megismerése. A Hold fázisainak megértése. Távolságok és időbeli nagyságrendek összehasonlítása.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Helyünk a világmindenségben. A csillagok és a földi élet kapcsolata.</p> <p>Ismeretek: A Naprendszer. A Naprendszer objektumai (bolygók, holdak, üstökösök, meteorok).</p>	<p>A Naprendszer legfontosabb objektumainak megismerése képek, adatok alapján. Bolygók, holdak mozgásának modellezése, vizsgálata. A holdfázisok értelmezése. Napfogyatkozás, holdfogyatkozás megfigyelése filmen, a természetben.</p> <p>A naptár és az időszámítás kialakulásának</p>

<p>Bolygók, holdak és a rajtuk uralkodó fizikai viszonyok. A Hold jellemzői, fázisai. Az idő mérése az égitestek mozgása alapján. Naptár. Árapály. Napfogyatkozás, holdfogyatkozás. Csillagképek, csillagászati távolságok, fényév. Tejútrendszer. Asztrológia és asztronómia. A földközéppontú és a napközéppontú világkép jellemzői. A Föld, a Naprendszer és a Világmindenség fejlődéséről alkotott elképzelések.</p>	<p>történeti áttekintése. Csillagászati távolságok és az ezt leíró egységek értelmezése, az Univerzum méretviszonyainak ismerete. A legfontosabb csillagképek felismerése. Az asztrológiai jóslás esetlegességének vizsgálata.</p>
--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nap, Naprendszer, csillag, bolygó, hold, meteor, holdfázis, napfogyatkozás, holdfogyatkozás, árapály, tejútrendszer, csillagkép, fényév, asztronómia, asztrológia.
------------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén	<p>A tanuló ismerje a tanult fizikai mennyiségek (hosszúság, térfogat, tömeg, sűrűség, hőmérséklet, idő, nyomás, légnyomás, erő, súly, feszültség, áramerősség) fizikai jelét, mértékegységét, tudja használni a mérésükre alkalmazható mérőeszközöket, legyen képes a közismert mértékegységek közötti átváltásra.</p> <p>Ismerje a víz különböző halmazállapotait, a halmazállapot változásokhoz tartozó jelenségek szerepét a gyakorlati életben, időjárásban. Ismerje a hang és a fény jellemzőit, a hallás és látás fizikai hátterét. Ismerje fel a gyakorlati életben tapasztalható fény- és zajszennyezéseket. Ismerje az ultrahang gyakorlati jelentőségét. Legyenek ismeretei a fényképezőgép és a távcsövek működéséről, az űrkutatás eszközeiről. Ismerje a háztartásokban, a közlekedésben alkalmazott energiahordozókat, értse az energiatakarékosság szükségességét, a fenntartható fejlődés fogalmát. Legyen képes a közlekedésben, a hétköznapi életben előforduló egyszerű mozgások jellemzésére. Ismerje a sebességváltozás és az erő kapcsolatát, tudja fizikai ismereteit felhasználni a járművek sebességváltozásakor fellépő jelenségek magyarázatára.</p> <p>Ismerje a Naprendszer objektumait, legyenek ismeretei az Univerzum felépüléséről. Legyenek ismeretei az időjárási jelenségek, természeti katasztrófák fizikai hátteréről. Ismerje fel az ember környezetszennyező, természetkárosító tevékenységét.</p> <p>Az elektromos áramról tanult ismereteit tudja alkalmazni a háztartási elektromos készülékek használatakor, legyen tisztában az elektromos készülékek használata során fellépő kockázatokkal, veszélyekkel.</p> <p>IKT-ismereteit tudja alkalmazni fizika témájú információgyűjtésben, -rendezésben, -megjelenítésben. Legyen képes mérési adatok táblázatos és grafikus ábrázolására. Ismerje, és önálló tanuláshoz tudja használni a tanórák során megismert online tananyagbázisokat, enciklopédiákat, elektronikus könyvtárakat.</p> <p>Tanult ismeretei alapján legyen képes a tananyaghoz tartozó kísérletek, hétköznapi jelenségek magyarázatára.</p>
---	--

KÉMIA
5-8. évfolyam
(Esti tagozat)

A kémiai alpműveltség az anyagi világ megismerésének és megértésének egyik fontos eszköze. A kémia tanulása olyan folyamat, amely – tartalmain és tevékenységein keresztül – az alapismeretek elsajátításán, illetve az alapvető logikai összefüggések felismerésén túl arra motiválja a tanulókat, hogy tudásukat a napi életüket érintő kémiai problémák kritikus végiggondolására alkalmazzák, és igényt alakít ki arra, hogy azt a későbbiekben gyarapítsák.

A kémiai alpműveltség birtokosaként a tanuló érzékenyebbé válik az anyagokkal kapcsolatos természettudományos problémákra, és ezek értelmezésében képes kémiai

ismeretekkel kapcsolatos információk értelmezésére, érti a kémiai gondolkodásmód és a tudományos kutatások alapvető szemléletmódját. A kémia tanulása abban segít, hogy a tanuló felnőttként életvezetésével, otthona és környezete állapotával kapcsolatban megalapozott döntéseket hozzon, tudatos fogyasztóvá, felelős és kritikus állampolgárrá váljon, aki tudása révén védett az áltudományos, gyakran manipulatív információkkal, illetve a téves vagy hiányos tájékoztatással szemben. A kémiai alapképzettség révén érthető és értékelhető, hogy a kémiával kapcsolatos területek (egyebek mellett a kémiai alapkutatások, a vegyipar, a gyógyszer-, élelmiszer- és kozmetikai ipar) művelése milyen perspektívát jelent globális és nemzeti szinten, az egyéni életminőség változása, illetve a személyes karrier szempontjából.

Célunk és feladatunk, hogy a program végére a tanuló tudja, mivel foglalkozik a kémia tudománya, milyen kérdésekre, milyen módszerekkel keres válaszokat. Tanulmányai révén fogékonyra válik arra, hogy egyes problémák kémiai vetületeivel foglalkozzon, kritikus szemlélettel közelít az ezekkel kapcsolatos információkra. Pozitív környezeti attitűdje révén aktívan gyakorolja közösségi szerepét, illetve állampolgári jogait abban, hogy kémiai tudását alkalmazva felelős döntéseket hozzon. Képes rendszerszemlélettel gondolkodni kémiai problémákról, igénye van az oksági kapcsolatok feltárására, megértésére. Saját élményei vannak az anyagok megismeréséről, alkalmazza az alapvető biztonsági előírásokat és szabályokat, képes szabatosan kifejezni tapasztalatait.

Ezért ez a kerettanterv a tanulók számára releváns problémák, jelenségek, folyamatok megfigyeltetésén, feltárásán alapul, és csak az alapvető anyagismeret, fogalmak és jártasságok elsajátítása után kerül sor a tudományos rendszerezés megismerésére – ily módon alakítva ki a kémiával kapcsolatos természettudományos műveltséget. A tanterv tartalmi elemei gyakran összetettek, integrált szemléletűek, számos tantárgyközi kapcsolatot tárnak fel.

A mennyiségi szemlélet kialakítása és fejlesztése a kémiai alapképzettség fontos eleme. Ezt elsősorban a mértékegységek és nagyságrendek értelmezésén és a gyakorlati élet szempontjából legjelentősebb problémák kapcsán alapozzuk meg. Ezzel lehetőséget teremtünk arra, hogy a kémiával elmélyültebben foglalkozó tanulók biztos alapokkal kezdjék a komolyabb számítások megoldását. Noha ebben az alapozó szakaszban összetett számítási feladatok gyakoroltatása nem célunk, hangsúlyozzuk a differenciálás szerepét a különböző mélységű (mennyiségi jellegű) problémák megoldásában. Ezzel elkerülhetjük, hogy az általános képzésben részt vevő tanulók felesleges és elkedvetlenítő kudarcélményeket szerezzenek, ugyanakkor az érdeklődő és tehetséges növendékek elé is megfelelő kihívásokat állítunk.

A kémiaoktatás a fenntarthatóságra nevelés fontos eszköze. Általában is, de konkrét anyagokhoz kötötten is bemutatja a természeti erőforrások véges voltát, a felelős, takarékos, balesetmentes anyaghasználat és hulladékkezelés fontosságát. A tudománytörténeti példák arra világítanak rá, hogy egy-egy felfedezés hosszú, kitartó, következetes munka eredménye, és hogy egy-egy tudományos felismerés vagy technikai újítás az élet számos területén gyökeres változásokat, alkalmazásuk pedig közös felelősséget jelent.

Javasoljuk, hogy a kémiatanárok minél változatosabb tevékenységformákat válasszanak a feldolgozott témákhoz. Az egyes tevékenységformák megfelelő alkalmazásához elengedhetetlen a diagnosztikus értékelés, amely számos formában alkalmazható. A fejlesztő értékelés során a tanulói csoportok egymást is megítélik (a pedagógus segítő támogatásával), illetve a tanulók önértékelésére is sor kerülhet. A folyamatorientált értékelés különösen vizsgálatok, csoportos tevékenységek esetén lényeges. A pedagógiai értékelés nemcsak érdemjegyekkel, hanem rövid írásbeli formában, verbálisan vagy csoporton belüli egyezményes jelekkel (akár játékosan) is történhet.

A kerettanterv a kémia tanulását egyetlen ívként jeleníti meg, mégsem teljesen lineáris szerkezetű. Ennek oka, hogy az érés-fejlődés révén a tanulók egyre inkább képesek absztrakcióra és egyre összetettebb modellekben gondolkodnak: ezért néhány alapvető jelenséget célszerű ismételt feldolgozni, finomítva és mélyítve az addig megszerzett tudást.

Ugyanakkor erősen épít arra, hogy a tanulók egyetlen intézményben végzik kémiai tanulmányaikat, így a részleges lezárás igénye nélkül, szabadabban építkezhetünk a folyamat során.

5–7. évfolyam

A kémiaoktatás kezdetén a legfontosabb feladat, hogy a tanulók megtapasztalják, hogyan látja a kémia az anyagi világ jelenségeit, és felismerjék, milyen módon írhatók le és érthetők meg ezek. Ezért a kerettanterv első szakaszának célja a tanulók közvetlen környezetében megtalálható anyagok és jelenségek megismertetése és azoknak az alapvető ismereteknek az elsajátíttatása, amelyek az anyagi világot tudományos igénnyel is megmagyarázhatóvá teszik.

Ebben a szakaszban az érzékszervi tapasztalatokra való tudatos odafigyelés, azok megfelelő kifejezőmódja mellett a tanulók jártasságot szereznek abban, hogy az őket körülvevő anyagokat és azok átalakulásait megfigyeljék, tapasztalataikat elemezzék és értelmezzék. A többi természettudományos tárggyal együtt a kémiaoktatásnak is célja, hogy felkeltse a tanulóknál az anyagi tulajdonságokkal és az egyes folyamatokkal kapcsolatos kérdések felvetésének és a válaszok megtalálásának igényét.

Ebben az életkorban a világról kialakított elképzeléseink sorozatos átalakulásokon mennek keresztül. A kémia tanítása során fontos cél, hogy az anyagokról szóló és az anyagi változásokra vonatkozó naiv magyarázatok egyre inkább közelítsenek a tudomány által elfogadottakhoz. További fontos cél, hogy a tanulók felismerjék a kémiai tudás alkalmazhatóságát, mind egyéni, mind közösségi szinten. A tudás alkalmazásához azonban az ismeretterjesztő irodalom megértését, a kritikai gondolkodást, a tudatos információkeresést is szükséges fejleszteni, beleértve az információhordozók megválasztását és a tudásépítő eszközök használatát is.

A kémia tantárgy absztrakt jellege és szintjeinek (makro-, részecske- és szimbólumszint) összekapcsolása sokak számára nehezen leküzdhető akadályt jelent. Ezért a tantárgy által igényelt megfelelő tanulási módszereket úgy kell megismertetni, hogy a kémiaórák minél több lehetőséget kínáljanak a különböző egyéni és társas tanulási formák kipróbálására, elsajátítására, begyakorlására.

A hetedik évfolyamon a kémiatanítás célja, hogy a tanulók anyagokkal kapcsolatos tapasztalatait tudatosítva és újraértelmezve, egyrészt láttassa a kémia mindennapi életünkben betöltött fontos szerepét, másrészt gyakoroltassa az anyagi tulajdonságok és a vizsgált jelenségek szabatos leírását, igényt alakítva ki azok tudományos magyarázatára, harmadrészt pedig megismertesse a tanulókkal az anyag felépítésének részecskemodelljét, és alkalmazza azt az anyagok és jelenségek értelmezésére. A tanulók megismerkednek a kémiában használt harmadik szinttel, a szimbólumokkal is a vegyjelek, képletek írása kapcsán. Kiemelt fejlesztési cél, hogy a tanulók megismerjék, gyakorolják és egyre tudatosabban alkalmazzák a tudományos megismerés, magyarázat és érvelés alapelveit, és megértsék, hogyan segíti mindez a hétköznapi életben az egyszerűbb és összetettebb döntéseket. A modellek alkalmazásának, a modellalkotásnak a megalapozásában is fontos lépéseket tesznek.

A nyolcadik évfolyamos kémia oktatása során az ismeretek bővítésén, a gyakorlati alkalmazások mind szélesebb spektrumának feltárásán túl törekedni kell az anyagok és jelenségek leírásában a két, az előzőekben már megismert szint (a részecskeszint és a makroszint) elkülönítésére, a szerkezet és tulajdonság összefüggéseinek mélyebb megértésére és szimbólumszintű feldolgozására. Mindez előkészíti az ismeretek szakszerű, a kémia tudományában alkalmazott rendszerezését is, amelyre a felsőbb évfolyamokon kerül sor. A nyolcadik évfolyamon a kémiai problémákat nemcsak személyes, de közösségi szinten is értelmezzük.

Témakör		
5. évfolyam		
	Állandóság és változás környezetünkben	
	Energia a vegyületekből	
	Kőzetek	
	Találkozások a kémiával	
	Összesen	

6. évfolyam		
	Kémia a fürdőszobában	
	Kémia a konyhában	
	Kémia a szobában	
	Összesen	

7. évfolyam		
	Föld	
	Tűz	
	Levegő	
	Víz	
	Összesen	

5. évfolyam – TERMÉSZETISMERET/KÉMIA

Óraszám: KÉMIA:36 óra/év

1 óra/hét

Tematikai egység/	Állandóság és változás környezetünkben (Anyag és	Órakeret
--------------------------	---	-----------------

Fejlesztési cél	közeg)	10 óra
Előzetes tudás	Anyagok érzékszerveinkkel észlelhető (megfigyelhető) és mérhető tulajdonságainak felismerése, mérése, természetes (arasz, láb, nap, év) és mesterséges mérőeszközök használata. Halmazállapotok és halmazállapot-változások megkülönböztetése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>A közvetlen környezet egyes anyagainak felismerése, megnevezése, bizonyos tulajdonságaik alapján történő csoportosítása, előre megadott halmazképző-fogalmak alapján.</p> <p>A kísérlet mint bizonyítási módszer alkalmazása anyagok tulajdonságainak meghatározásában, jelenségek felismertetésében.</p> <p>A mennyiségi tulajdonságok mérése.</p> <p>A talaj, a levegő és a víz tulajdonságai, szerepük megértése az élővilág és az ember életében.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p> <p>Milyen közös és milyen eltérő tulajdonságai vannak a bennünket körülvevő anyagoknak?</p> <p>Miért és mivel lehet a testek egyes tulajdonságait megmérni?</p> <p>Hogyan készíthetünk keverékeket, és hogyan lehet őket alkotórészeikre szétválasztani?</p> <p>Mi történik a cukorral, ha vízbe tesszük?</p> <p>Mi a hasonlóság és a különbség a fa égése és korhadása között?</p> <p>Mi kell az égéshez?</p> <p>Miért kell szellőztetni?</p> <p>Mi a teendő, ha valakinek meggyullad a ruhája?</p> <p>Miért nélkülözhetetlen a víz, a levegő és a talaj az élőlények számára?</p> <p>Ismeretek:</p> <p>Élő és élettelen anyag fogalma, minőségi tulajdonságai, mérhető jellemzői.</p> <p>Az anyagok különféle halmazállapotainak és halmazállapot-változásainak összefüggése a hőmérséklettel.</p> <p>Keverékek és azok szétválasztása.</p> <p>Gyors és lassú égés, a tűzoltás alapjai.</p>	<p>A környezetben előforduló élő és élettelen anyagok felismerése, csoportosítása megadott szempontok alapján, szempontok keresése.</p> <p>Mérési eljárások, mérőeszközök használata.</p> <p>Hőmérséklet, hosszúság, időtartam mérésének önálló elvégzése megadott szempontok alapján.</p> <p>A mért adatok rögzítése, értelmezése.</p> <p>Olvasás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás a természetben, a háztartásban, az iparban.</p> <p>Hétköznapi és kísérleti tapasztalatok összehasonlítása, a közös vonások kiemelése.</p> <p>Olvasás és oldódás közötti különbség felismerése.</p> <p>Keverékek és oldatok készítése, a kapott új anyag megfigyelése, megnevezése.</p> <p>Keverékek és oldatok szétválasztása többféle módon.</p> <p>A tűzveszélyes anyagokkal való bánásmód, teendők tűz esetén.</p> <p>A víz-fagyáskor történő térfogat-növekedésének bizonyítása, következményei a környezetben (pl. kőzetek aprózódása, vízvezetékek szétfagyása).</p> <p>A talaj fizikai tulajdonságainak vizsgálata.</p> <p>A talaj tápanyagtartalma és a növénytermesztés összefüggései.</p>

<p>A víz: tulajdonságai, megjelenési formái, jelentősége a természetben.</p> <p>A talaj kialakulása, szerkezete. A talaj szennyeződése és pusztulása. A talaj védelme.</p> <p>A talaj fő alkotóelemei (levegő, víz, humusz).</p> <p>A levegő összetétele.</p>	<p>A talajszennyeződés okai és következményei.</p> <p>A talajpusztulás okainak és következményeinek a feltárása. Személyes cselekvés gyakorlatának és lehetőségeinek megfogalmazása.</p> <p>A levegő egyes tulajdonságainak kísérletekkel való igazolása (összenyomható, a benne található egyik összetevő, az oxigén táplálja az égést, van tömege).</p>
---	---

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, élő-élettelen, halmazállapotok, a víz és hőmérséklet-változáskor kialakuló halmazállapotai, keverék, a levegő alkotórészei, légnyomás, talaj, közettörmelék, humusz, talajnedvesség.
--------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Energia a vegyületekből	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Energiaforrások, energiafajták.	
Tantárgyi fejlesztési célok	<p>A kölcsönhatásokat kísérő energiaváltozások során az energia-megmaradás elvének megtapasztalása, elfogadása.</p> <p>Környezettudatos, energiatakarékos szemléletmód megalapozása a fenntarthatóság érdekében.</p> <p>A természettudományos tantárgyakban megszerzett ismeretek felismerése, alkalmazása a hétköznapi életben végbemenő változások során.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p> <p>Hogyan ismerte meg és hogyan gyújtott tüzet az ősember?</p> <p>Miért van szükségük az élőlényeknek energiára?</p> <p>Hogyan jutnak energiához az élőlények?</p> <p>Miért fontos az energiával takarékoskodni?</p> <p>Ismeretek:</p> <p>Energiahordozók (tápanyagok, kőszén, kőolaj, földgáz) jellemzői, felhasználása.</p> <p>Az élő szervezetek energiája: napfény és vegyületek.</p>	<p>Az energiahordozók csoportosítása különböző szempontok alapján.</p> <p>A mindennapi életből hozott példákon keresztül az energiafajták csoportosítása, az egymásba átalakuló folyamatok értelmezése az energia-megmaradás szempontjából.</p> <p>Az ember táplálkozása, mozgási szokásai és testsúlya közötti kapcsolat felismerése.</p>

Kulcsfogalmak/	Hőmérséklet, energia, energiaforrás, energiahordozó, energiagazdálkodás,
-----------------------	--

<i>fogalmak</i>	energiatakarékosság.
-----------------	----------------------

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ásvány, kőzet	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Homok, lösz, barnaszén, feketekőszén, kőolaj, földgáz, környezetszennyezés, talajpusztulás.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A természeti erőforrások – éghajlat, talaj, ásványkincsek – jelentőségének tudatosítása. A természeti erőforrások és a társadalmi-gazdasági folyamatok összefüggéseinek bizonyítása, következtetések levonása. A logikai térképolvasás megalapozása. Az emberi tevékenység által okozott károk és a megelőzés lehetőségeinek megismerése, a személyes felelősség tudatosítása.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mik a kőzetek, honnan erednek? Mire használják a bazaltot és a mészkövet?</p> <p>Ismeretek: Kőzetek vizsgálata. Az andezit, bazalt, mészkő, homok, lösz, barnakőszén, feketekőszén jellegzetes tulajdonságai, felhasználásuk.</p>	<p>Aprózódás és mállás közti különbségek azonosítása.</p> <p>Néhány jellegzetes hazai kőzet felismerése, összehasonlítása, csoportosítása.</p> <p>Kőzetek tulajdonságai és a felhasználásuk közötti összefüggések felismerése. Az emberi tevékenység kárt okozó hatásainak bizonyítása konkrét példákon keresztül.</p> <p>Ásványkincsek és az ipar összefüggéseinek felismerése.</p>

<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Kőzet, ásvány, kristály, andezit, bazalt, mészkő, belső erő, külső erő, bauxit, lignit.
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Találkozások a kémiával – a részecskemodell	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Halmazállapotok, halmazállapot-változás.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tudomány, technika, kultúra összefüggésében a kémia tantárgy elhelyezése, az önálló kísérletezés és biztonságos munkavégzés megalapozása, a kémia vizsgálati módjának megismerése, a tudományos megismerés alapjai és néhány módszerének megtapasztalása, a kezdeményezőkézség és a szaknyelvi kifejezőkézség fejlesztése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mit árul el a tapasztalat? Hogyan írhatók le egyértelműen a környezetünkben megfigyelt jelenségek? Mit jelent a kísérlet?</p> <p>Ismeretek: A változások típusainak megfigyelése, a megfigyelés, a leírás és a jelenség kapcsolata. Egyszerű tanulói kísérletek és vizsgálatok elvégzésén keresztül alapvető biztonsági szabályok betartása, az érzékszervi tapasztalatok megfogalmazása, a kísérlet leírásának elvei, a kémiai (tudományos) leírás jellemzői.</p>	<p>Egyszerű kémiai kísérletek elvégzése leírások alapján, érzékszervi tapasztalatok (színek, fényjelenségek, hangok, szagok, hőmérséklet) szabatos megfogalmazása, a tapasztalt folyamatok megjelenítése különböző módokon: mozgással, zenével, verbálisan és vizuálisan (például rajzban). Adott egyszerű jelenség (például olvadás) művészi, gyermeki, köznapi és tudományos leírásának összehasonlítása. Ismert makroszintű folyamatok (például halmazállapot-változás) felismerése. Annak felismerése, hogy az érzékszervi tapasztalat még nem maga a következtetés és fordítva. Önálló feljegyzés készítése megfigyelt jelenségről.</p>
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan írhatók le a házban és a ház körül található anyagok fizikai tulajdonságai? Hogyan csoportosíthatók ezek az anyagok?</p> <p>Ismeretek: Az anyagok csoportosítása fizikai tulajdonságaik, halmazállapotuk alapján. Fázis fogalma, homogén és heterogén rendszer.</p>	<p>A környezetben lévő anyagok tudatos megfigyelése, csoportosítása többféle szempontrendszer alapján. Konkrét hétköznapi vagy természetben előforduló anyagok csoportokba sorolása.</p>
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miből állnak az anyagok? Hogyan írhatók le az anyagok kisebb egységei, építőkövei?</p> <p>Ismeretek: A négy ősprincípium. Anyagi részecske. Az atom, mint az anyagok felépítő eleme.</p> <p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért érezzük a sütemény illatát a pékség előtt? Miért veszi fel a váza alakját a víz? Miért hajlik az acél? Halmazállapot-változások a környezetünkben.</p> <p>Ismeretek:</p>	<p>Az anyag szerkezetére vonatkozó egyéni modellek alkotása. A folytonos természetű anyagfelfogás lebontása és a részecskeszemléletű anyagfelfogás kialakításának megkezdése, a részecskefogalom értelmezése, saját modellek alkotásán keresztül.</p> <p>A részecskék közötti kölcsönhatások minőségének és a belőlük felépülő anyagok makroszkópos tulajdonságainak összefüggése, ennek értelmezése, a részecskemodellek alkalmazása halmazállapotok és tulajdonságok magyarázatára. Összefüggés megfogalmazása az anyagok tulajdonságai és a gyakorlati felhasználásuk között.</p>

<p>A szilárd, folyékony és gáz halmazállapotok és tulajdonságaik vizsgálata köznapi anyagokon és problémákon.</p>	<p>Vizsgálatok csoportos elvégzése különböző halmazállapotú anyagok tulajdonságainak (szín, összenyomhatóság, hővezető képesség, keménység, rugalmasság, sűrűség) megállapítására.</p>
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miből keletkeznek a felhők? Hogyan magyarázhatjuk a vízkörforgás lépéseit kémikus szemmel? Hová lesz a pocsolya? Miért mondják, hogy eltűnik, mint a kámfor?</p> <p>Ismeretek: A víz halmazállapot-változásainak megfigyelése csoportos vizsgálatokon keresztül. A halmazállapot-változások részecskeszintű magyarázata a víz körforgásának egyes lépésein keresztül.</p> <p>A szublimáció – kísérletek kámforral, jóddal.</p>	<p>A folyamatokat kísérő változások megfigyelése, a tapasztalatok nyelvileg helyes megfogalmazása, az adatok áttekinthető rögzítése. A részecskemodellek alkalmazása halmazállapot-változásokra. A vízkörforgalom legfontosabb lépéseinek értelmezése a halmazállapot-változások részecskeszintű magyarázatának segítségével. Kémiai modellek alkalmazása: a halmazállapot-változás modellezése a részecskék mozgáslehetőségének megváltozásával (fagyás, kristályosodás, olvadáskból, olvadás, párolgás, forrás, lecsapódás); a folyékony és a szilárd halmazállapotú víz közötti különbség bemutatása, illetve a jég és a víz térfogatának összehasonlítása modellek segítségével.</p> <p>Más anyagok halmazállapot-változásai, a változások leírása makro- és részecskeszinten. A hőmérséklet-változás és a halmazállapot-változások összekapcsolása.</p>

<p><i>Ku lcsf og al ma k/ fog al ma k</i></p>	<p>Részecskemodell, fizikai tulajdonságok, fizikai változások.</p>
---	--

6. évfolyam

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Kémia a fürdőszobában: oldódás, folyadékok</p>	<p>Órakeret 10 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Részecskeszintű modellek alkalmazása.</p>	

Tantárgyi fejlesztési célok	Az állandóság és változás, illetve a rendszerek megismerésében a fizikai és kémiai változások megkülönböztetése, az oldódás és diffúzió értelmezése; absztrakt gondolkodás fejlesztése, a környezettudatosság és a környezeti problémák iránti érzékenység erősítése.
------------------------------------	---

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan távolítható el a piszok és a szennyeződés a mosás, tisztítás, tisztálkodás során?</p> <p>Ismeretek: Az oldódás folyamata, az oldószer és az oldott anyag, a „hasonló a hasonlóban” elv, a telített és telítetlen oldat fogalma, az oldódás hőmérsékletfüggése.</p>	<p>Az oldódás vizsgálata, megfigyelése és magyarázata a részecskemodell segítségével. Makro- és részecskeszintű leírás a „hasonló a hasonlóban” elvvel kapcsolatos vizsgálatokról. Az oldódás hőmérsékletfüggésének vizsgálata, az adatok rögzítése és ábrázolása. A „jól oldódik” kifejezés eltérő értelmezései, az oldódás mértékének és sebességének különbözősége.</p>
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: A szennyvíz tisztítása, a WC és a szagok, a szennyvízkezelés és az ivóvízzel való takarékoság kérdései.</p> <p>Ismeretek: A diffúzió jelensége (a léghfrissítők vagy szagtalanítók példáján).</p> <p>A szennyvíztisztítás elvei, a szennyvíztisztító működése.</p> <p>Keverékek szétválasztása, szűrés, üleptetés, desztillálás.</p> <p>A víztisztaság, a vízszennyezés és a víztakarékosság. Hígítás.</p>	<p>A diffúzió magyarázata a részecskemodell alkalmazásával, példák keresése a diffúzió előfordulására.</p> <p>A helyi (települési) szennyvízkezelés megismerése. Az egyéni és közösségi felelősség kérdése.</p> <p>A folyamatok részecskeszintű magyarázata, feljegyzések készítése vizsgálatokról.</p> <p>Adatok gyűjtése a Föld vízkészletére és megoszlására vonatkozóan, ezek táblázatos és grafikus megjelenítése. Táblázatos és grafikus adatok leolvasása, elemzése. Ismerkedés a nagyságrendekkel: az egyéni, családi vízfogyasztás összehasonlítása közösségi, globális adatokkal, a nagyságrendi különbségek. A vízszennyezés példáján a hígítás és a nagyságrendek értelmezése. Az egyéni felelősség felismerése.</p>
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Kristályképződés és csapadékképződés összehasonlítása. Mitől képződik vízkő? Hogyan hat a vízkőoldó?</p> <p>Ismeretek: Modellkísérlet. Fizikai és kémiai változások összehasonlítása.</p>	<p>Csapadékképződési folyamat vizsgálata és értelmezése részecskeszinten, illetve az oldhatóság fogalmával.</p> <p>A kémiai és a fizikai változás különbözősége.</p> <p>A modellkísérlet és a valós példa összekapcsolása.</p> <p>A vízkőképződés magyarázata részecskemodell segítségével.</p> <p>A változás leírása szóegyenlet segítségével.</p>

<p>Az oldatból kiváló (kikristályosodó) oldott anyag részecskék, és a különböző részecskék találkozásával és átalakulásával keletkező, rosszul oldódó új részecske, a csapadék keletkezése eltérő folyamatok. A csapadék, a reakció fogalma, a vízkőképződés és a vízkőoldás folyamata, a biztonsági jelek megismerése. Szóegyenletek alkalmazása.</p>	<p>A vízkőoldó példáján a termékismertető és a biztonsági jelek értelmezése.</p>
--	--

<p><i>Ku lcsf oga lm ak/ fog al ma k</i></p>	<p>Fizikai és kémiai változások, oldódás, diffúzió, elválasztás, csapadék.</p>
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kémia a konyhában – fizikai és kémiai változások	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Oldatok, fizikai és kémiai változások.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az állandóság és a változás leírásában a szimbólumszint bevezetése, az anyag, energia, információ szempontjából a kémiai részecskefogalom és a szimbólumszint alkalmazása, a savas és lúgos tulajdonságok egyszerű értelmezése; az egészségtudatos magatartás erősítése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Milyen folyamatokat végzünk a konyhában? Miért kell főzés előtt a hozzávalókat meghámozni, felaprítani? Miért kell az ételeket melegíteni és hűteni?</p> <p>Ismeretek: Az aprítás, oldás, melegítés és hűtés szerepe egyszerű konyhai eljárásokban.</p> <p>Sózás, cukrozás, tartósítás és befőzés. Mennyiségek. Hígítás és töményítés. Kristályosodás. Az ozmózis jelensége.</p>	<p>A felületnövelési technikák összekapcsolása a részecskemoddellal és a folyamatok sebességével. A sebesség értelmezése az időegység alatt átalakuló részecskék számával.</p> <p>Az ozmózis jelenségének vizsgálatán keresztül a folyamat részecskeszintű magyarázata. Egyszerű számítások a közvetlen környezetünkben előforduló oldatok tömegszázalékos és térfogat-százalékos összetételével.</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p>	<p>A szimbólumszint alkalmazása a vízmolekula példáján.</p>	

<p>Hány részecske található egy csepp vízben? Milyen részecskékből áll a víz?</p> <p>Ismeretek: A vízmolekula példáján az atom, molekula, elem, kémiai kötés fogalma. A szimbólumképzés tudományos megismerésben betöltött szerepe. Vegyjel, képlet, összegképlet.</p> <p>Első találkozás a periódusos rendszerrel. A mol fogalma. A moláris tömeg és a tömeg kapcsolata.</p>	<p>A vízmolekula modellezése. A molekula és az atom méretének összehasonlítása arányokon keresztül. Összegképlet írása. Az elemek száma és a kapcsolódási variációk száma közötti összefüggés vizsgálata modellek használatával.</p> <p>Atomtömeg és moláris atomtömeg, molekulatömeg és moláris tömeg leolvasása a periódusos rendszerből. Egyszerű számítások az anyagmennyiség és a tömeg kapcsolatával.</p>
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan csoportosíthatók a konyhai anyagok? Mi a különbség a csapvíz és az ásványvíz között? Milyen információk találhatóak az ásványvizes üvegek címkéjén? Miért gyógyít a gyógyvíz?</p> <p>Ismeretek: Egyszerű és összetett anyagok fogalma. A desztillált víz, csapvíz, tengervíz, ásványvíz, gyógyvíz különbözősége.</p> <p>Savas és lúgos anyagok, indikátor, kémhatás.</p>	<p>Anyagok csoportosítása további szempontok alapján. Egyszerű számítások az ásványvizek, illetve a gyógyvizek összetételével kapcsolatban. Vegyjelek és képletek azonosítása.</p> <p>Savak és lúgok vizsgálata, az indikátor és a pH-skála alkalmazása. A köznapi és tudományos szóhasználat eltérése.</p>

<p><i>Ku lcsf oga lm ak/ fog al ma k</i></p>	<p>Kémiai részecske, anyagmennyiség.</p>	
<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Kémia a szobában</p>	<p>Órakeret 12 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Kémiai változás, vegyjel, képlet.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Az anyag, energia, információ összefüggésében az anyag és energia kapcsolatának első értelmezése, a kémiai reakciók megfigyelése és értelmezése három szinten (makro, részecske, szimbólum); környezet és fenntarthatóság kérdései az energiahasználatban; környezettudatos magatartás erősítése.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mi történik az égés, a fűtés során? Mi szolgáltat meleget? Mitől függ, hogy mennyire melegszik fel a szoba a fűtés során?</p> <p>Ismeretek: Az égés vizsgálata. A gyertya égése során bekövetkező tömeg- és energiaváltozás összefüggései és különbségei. A kémiai folyamatokat kísérő energiaváltozás értelmezése a hőmérséklet-változás segítségével.</p> <p>A tűzoltás módjai, ezek magyarázata. Az égéssel, nyílt láng használatával kapcsolatos legfontosabb biztonsági előírások és szabályok.</p> <p>Az égés mint oxigénnel való reakció. Tudománytörténeti magyarázatok az égésről (Stahl, Lavoisier).</p> <p>A szén-dioxid, a szén-monoxid és tulajdonságaik. Az erjedés és az égés közti hasonlóság. A mérgezések elkerülése. A szén-dioxid képződése szén és oxigén reakciójával, a kémiai egyenlet alkalmazása.</p>	<p>Az égés, példáján a kémiai reakció résztvevő anyagai, feltételei. Az égés során keletkező égéstermékek közül a színtelen gázok tömegének, és annak vizsgálata, hogy nyílt rendszerek esetén ezek eltávozhatnak a reakciótérből.</p> <p>Tűzesetek leírásának kémiai szempontú vizsgálata.</p> <p>Az oxigén felfedezésének példáján keresztül a tudományos megismerés folyamatába való betekintés, tapasztalatok és az elmélet összefüggése.</p> <p>A szén-dioxid és szén-monoxid vizsgálata, a tapasztalatok rögzítése mindhárom szinten. Szóegyenletek alkalmazása, kémiai egyenlet írása egyszerű példákon. Egyszerű sztöchiometriai számítások az égés példáján.</p>
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért fontos a szellőztetés? Miből áll a levegő? Miért nem szellőzik ki a szén-dioxid a pincéből?</p> <p>Ismeretek: A levegő összetétele. Oxigéngáz, nitrogéngáz. A nitrogén oxigéntől való eltérő viselkedése. Elemmolekula fogalma. Nemesgázok.</p> <p>A szén-dioxid mennyiségének változása a levegőben, a nagyságrendek értelmezése. A szén-dioxid kibocsátás alapvető kémiai háttere, veszélyei. A növények és az állatok eltérő igénye a szén-dioxidra. Szén-dioxid-kibocsátás környezetünkben: szén-dioxid-források.</p>	<p>Az elemek elnevezése. A kémiai kötések erősségének és a molekula reakciókészségének összefüggése. A kémiai reakciók értelmezése a részecskék ütközésével és a kötések átalakulásával részecskeszinten.</p> <p>A létfontosságú és mérgező anyagok értelmezése a szén-dioxid példáján, a mennyiségi viszonyok jelentősége.</p>

Kulcsfogalmak	Kémiai egyenlet, égés, oxidáció.
----------------------	----------------------------------

7. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A föld – szilárd anyagok	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Vegyjel, atom, elem, anyagok csoportosítása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az anyag, energia, információ szempontjából az anyagszerkezet és a periódusos rendszer kapcsolatának felismerése; a tudomány, technika, kultúra szempontjából az anyag szerkezetéről való gondolkodás; a környezet és fenntarthatóság szempontjából az élettelen természeti értékek iránti érzékenyítés, a természeti kincsek esztétikumának felismerése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miből állnak az ásványok? Mi a hasonlóság és a különbség az ásvány, a drágakő, illetve a kőzet és az érc között?</p> <p>Ismeretek: Az ásványok csoportosítása, egyes ásványok tulajdonságai. Az egyes ásványok kémiai összetétele. Az összegképlet. Fontosabb ércásványok. Az összetétel és az összegképlet különbözősége.</p>	<p>Fontosabb ásványok megismerése. Az elem és a vegyjel fogalmának rögzítése, a képletek értelmezése. Az összetétel és az összegképlet közötti kapcsolat, illetve a két fogalom különbözőségének felismerése. Az ásványok társítása a periódusos rendszer egy-egy eleméhez. Egyszerű számítások vegyületek tömegszázalékos összetételével kapcsolatban.</p>
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért különböznek az egyes ásványok és más szilárd anyagok tulajdonságai?</p> <p>Ismeretek: Az amorf és kristályos anyag fogalma. Az üveg, mint nem molekuláris amorf anyag. Az üveghuta működése, anyagszerkezeti magyarázattal.</p>	<p>Modellek alkalmazása rácstípusok megjelenítésére.</p> <p>Egyes ásványok kristályrács-modelljének vizsgálata. Az üveg modelljének vizsgálata.</p>

<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért jelent gazdasági előnyt, ha egy területen fémérc-lelőhelyek vannak?</p> <p>Ismeretek: Fémek ércásványai, ércei. Az érc fogalma, kapcsolata az ásvány (vegyület) és a keverék fogalmával. Ércok csoportosítása. A fémek előállítása redukcióval, példák. Elsődleges és másodlagos nyersanyag, termék értelmezése a folyamatban. Egyes ércek (oxidos, szulfidos) felhasználásához köthető környezeti hatások.</p>	<p>A redoxi-reakciók értelmezése az elektronátmenettel az elektronszerkezet alapján. A kémiai egyenlet felírása egyes fémek előállításának példáin.</p> <p>Annak megértése, hogy a fémek előállításának folyamatában a nyersanyag típusának (terméselem, oxidos, szulfidos érc) döntő szerepe van.</p>
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért értékes az arany? Hogyan készülnek az ékszerekhez használt fémek? Lehet-e „aranyat csinálni”? Miért használnak nemesfémeket a gyógyászatban?</p> <p>Ismeretek: A nemesfémek előfordulása, tulajdonságai és előállítása. A királyvíz, a választóvíz és a karát. Az alkímisták és az „aranycsinálás”. Az arany előállítása és a környezetszennyezés.</p>	<p>Az aranytárgyak vizsgálatának értelmezése. Annak értelmezése, miért nem redukciós eljárással készül az arany.</p> <p>Esettanulmányok révén megismert, konkrét folyamaton keresztül kémiai ismeretek alkalmazása. Gyűjtőmunka végzése a nemesfémek kozmetikai és gyógyászati alkalmazásáról, ezek kémiai szempontú értelmezése.</p>
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: A fémek mint nyom- és mikroelemek.</p> <p>A klorofill és hemoglobin példáján keresztül ezek jelentőségének bemutatása.</p>	<p>Az elemek mennyiségi előfordulásainak, az egyes nagyságrendi viszonyoknak az értelmezése.</p>

<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Elemi részecskék, redoxi-folyamatok, fémek, ércek.</p>
-----------------------------	---

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Tűz – égés, reakciósebesség</p>	<p>Órakeret 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Kémiai egyenlet, képlet, vegyjel, részecskék.</p>	
<p>Tantárgyi</p>	<p>Az állandóság és változás szempontjából kémiai reakciók értelmezése,</p>	

fejlesztési célok	megfordítható és egyirányú folyamatok, egyensúly; az anyag, energia, információ szempontjából az energiaviszonyok értelmezése és a szimbólumszint alkalmazása; a tudomány, technika, kultúra területén áramlásdiagram és technológiai folyamat értelmezése; az ember megismerése és egészsége területén az egészségtudatos magatartás erősítése; a környezet és fenntarthatóság szempontjából az energiahatékonyság jelentősége.
--------------------------	--

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mitől függ, hogy két anyag reagál-e egymással? Miért robban fel egy elegy akkor, ha „recept” szerint, de nagyobb mennyiségeket keverünk be? Miért lassabb, ha ugyanazok az anyagok szilárd fázisban reagálnak?</p> <p>Ismeretek: Szilárd és folyadékfázisú csapadékképzési reakciók összehasonlítása. A kémiai reakciók ütközési elmélete, a reakcióegyenlet felírása.</p> <p>A reakciósebesség fogalma, koncentrációfüggése.</p>	<p>Kísérletek alapján, a szilárd és folyadék halmazállapotú anyagok reakciói között a sebesség eltérésének magyarázata részecskemoddellel. A kémiai reakciók ütközési elmélete és a kémiai reakciók feltételei. Kémiai egyenletek felírása és értelmezése.</p> <p>A reakciósebesség mérése tetszőleges kémiai reakción.</p> <p>A változók értelmezése, összefüggés megállapítása.</p> <p>Az eredmények megfogalmazása tudományos közleményként. A kémiai reakciókkal kapcsolatban a mennyiségi leírások pontos betartása.</p>
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért csalóka a mészégetést égetésnek nevezni? Mi ég a mészégetés folyamatában? Mihez kell az égetett mész?</p> <p>Ismeretek: A mészégetés, mészoltás és a habarcs megkötésének kémiai háttere. A mészégető boksa.</p> <p>Az endo- és exoterm reakciók vizsgálata, energiadiagramja, Hess-tétel.</p> <p>Aktiválási energia. A katalizátor és inhibitor. Kémiai reakciók több úton is végbemehetnek.</p>	<p>Diagram készítése a mészégetés, mészoltás és habarcs megkötésének folyamatáról. A folyamatok egyenleteinek értelmezése. Annak indoklása, miért félrevezető a mészégetés kifejezés. A mészégető boksa rajza alapján az égést és a hőbomlást szenvedő anyagok azonosítása.</p> <p>Áramlásdiagramon egy energialánc ábrázolása a kémiai energiától a kimeneti energiáig.</p> <p>Az endo- és exoterm reakció energiadiagramjának eltérése, energiadiagram készítése. Alkalmazás a vizsgált példára. A Hess-tétel alkalmazása a mészégetés és mészoltás példájára.</p> <p>Az aktivált állapot modellezése. Az aktiválási energia változásának jelentősége.</p>
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p>	<p>A Hess-tétel alkalmazásának elve élelmiszerek energiataralmának meghatározására. Az</p>

<p>Mit jelent az élelmiszereken jelzett „kalóriatartalom”? Hogyan függ össze az adott „kalóriatartalmú” ételek fogyasztása az egészséges testsúly elérésével, illetve megtartásával? Kísérletek katalizátorral, enzimekkel.</p> <p>Ismeretek: Az energiamérleg értelmezése. Az égéshő fogalma. Az élelmiszerek energiatartalmának meghatározása (elvi szinten).</p> <p>Az energiafelvétel és -leadás kapcsolata a hízással, illetve fogyással.</p>	<p>élelmiszerek energiatartalmáról tájékoztató feliratok értelmezése.</p> <p>A szervezetünkben zajló egyes folyamatok sebességének eltérése az élettelen környezetben tapasztalt reakciósebességtől. A szervezetben lejátszódó katalitikus folyamatok egyes jellemzőinek értelmezése grafikonok vagy táblázatok alapján.</p> <p>Étrendek értelmezése az élelmiszerek energiatartalma alapján.</p>
--	---

<p><i>Ku lcsf oga lm ak/ fog al ma k</i></p>	<p>Termokémia, reakciósebesség, katalizátor, energiahatékonyság.</p>
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Levegő – gázok	Órakeret 8 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Halmazállapotok, elektronszerkezet.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Az anyag, energia, információ kapcsán a gázok tulajdonságai, az állandóság és változás szempontjából az oxidáció fogalmának értelmezése elektronátadással, a környezet és fenntarthatóság, valamint az ember megismerése és egészsége szempontjából a levegő összetétele és a levegőszennyezés.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mi található a levegőben? Miben különbözik a szennyezett és a tiszta levegő?</p> <p>Ismeretek: A légnemű anyagok csoportosítása: gáz, gázkeverék, füst, köd, ülepedő és szálló por.</p>	<p>A levegő mint homogén gázkeverék és heterogén rendszer értelmezése. A füst és köd értelmezése kvázi-heterogén rendszerként. A szilárd szemcsék méretének elhelyezése méretskálán a szálló por, füst és ülepedő por példáján.</p> <p>A modell alapján következtetések levonása a gázok tulajdonságaival kapcsolatban. Párhuzam</p>

<p>Gázfejlesztés. Modellalkotás segítségével a gázok tulajdonságainak értelmezése, állapotjelzők, állapotfüggvények, a relatív sűrűség fogalma.</p> <p>Mennyiségi viszonyok: Avogadro törvénye, a térfogatszázalék, relatív sűrűség.</p>	<p>keresése a modellezés tapasztalatai és az érzékszervi megfigyelések között.</p> <p>Egyszerű számítások a térfogatszázalék és a moláris térfogat alkalmazásával.</p>
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p> <p>Miért használható a nitrogén védőgázként? Mitől nemes a nemesgáz? Mi okozza a keszonbetegséget?</p> <p>Ismeretek:</p> <p>A nemesgázok és a nitrogénmolekula stabilitásának következményei, ezeknek a gázoknak a fizikai tulajdonságai, felhasználásuk. A keszonbetegség.</p> <p>Vizsgálatok: ammónia, nitrogén-dioxid – ezek fizikai tulajdonságai, élettani hatása, felhasználása.</p>	<p>Az egyes gázok felhasználásának, alkalmazásának, élettani hatásának magyarázata.</p>
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p> <p>Hogyan segíti az oxigén az égést? Létezhete élet oxigénszegény környezetben? Miért nem égünk el a levegőben? Hogyan változnak az anyagok a levegőn való állás következtében?</p> <p>Ismeretek:</p> <p>Az oxigén tulajdonságai és a láng szerkezete.</p> <p>Az oxigén és az oxidáció.</p> <p>Az oxidáció értelmezése oxigénfelvétellel.</p> <p>A korrózió mint oxidatív folyamat.</p> <p>Fém tisztító praktikák.</p>	<p>A leggyakoribb korrózióvédelmi eljárások és fém tisztító praktikák kémiai háttere.</p>
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p> <p>Miért veszélyes a szmog? Hogyan alakulhat ki szmog?</p> <p>Ismeretek:</p> <p>A levegőszennyezés típusai, főbb szennyezőanyagok.</p> <p>Kén-dioxid vizsgálata.</p> <p>Az inverzió jelensége, Los Angeles- és</p>	<p>Grafikonok és táblázatos adatok alapján összefüggés keresése egyes gázok koncentrációinak növekedése és az egészségügyi kockázat között.</p>

London-típusú szmog: esettanulmányok. Teendők szmog-riadó esetén.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért jelent veszélyt az ózonpajzs „sérülése”? Ismeretek: Az ózon szerkezete és tulajdonságai. Az allotrópia az oxigén és az ózon példáján. Az üvegházhatás kialakulása, változása. A politikai összefogás lehetősége a Nemzetközi Éghajlat-változási Keretegyezmény (IPCC) példáján.	Példák az ózon felhasználására, az alkalmazás indoklása. Az ózon bomlását elősegítő vegyületek kibocsátásának veszélyei. Annak felismerése, hogy az éghajlatváltozás kérdése összetett probléma. Annak megértése, hogy a tudomány segíthet választ találni a globális kérdésekre, de kész megoldásokkal nem állhat elő. Az ENSZ szerepének felismerése a globális problémák megoldásával kapcsolatban.

<i>Ku lcsf oga lm ak/ fog al ma k</i>	Gáz, oxidáció, korrózió, levegőtisztaság, üvegházhatás.
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Víz – oldatok	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Víz, elsőrendű kötések, kémiai reakció.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A felépítés és működés kapcsolata szempontjából a másodrendű kötések és fizikai tulajdonságok közötti kapcsolat; az állandóság és változás szempontjából a reakciótípusok; a környezet és fenntarthatóság szempontjából a vízkészlet felelős felhasználása, az ivóvízkincs védelme illetve az elsavasodás; az ember megismerése és egészsége témakörében a víz szerepe az emberi szervezetben.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan élnek túl az élőlények, ha befagy egy tó vagy folyó? Miért csúszik a jég? Miért maradnak fenn bizonyos rovarok a víz felszínén?	A másodrendű kötések jelentőségének felismerése, a kialakulásuk feltételeinek értelmezése. A molekulárcsosz anyagok tulajdonságai és azok kapcsolata a másodrendű kötés erősségével.

<p>Ismeretek: Kísérletek alapján a víz felületi feszültségének, különböző folyadékok forráspont-különbségének leírása. A vízmolekula szerkezete, a víz különleges tulajdonságai és a másodrendű kötések összefüggései. A molekuláris.</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért fordul elő, hogy nem fő meg az étel, hiába készítjük megfelelő ideig? Kell-e vízlágyító adalékokat használnunk? Szappan habzása különböző keménységű, illetve vízlágyítóval kezelt vízben.</p> <p>Ismeretek: Vízkeménység: az állandó és a változó keménység, a keménységet okozó ionok, a vízlágyítás.</p>	<p>Néhány vízlágyítási eljárás működésének elve. A desztillált és az ioncserélt víz közti különbségnek, az ioncserélési eljárások lényegének magyarázata. Vízlágyító anyagok reklámjainak értékelése kémiai tartalom szempontjából. Kísérlet alapján (például szappan habzása) az eredmények ábrázolása, összehasonítása.</p>
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Érdemes-e ásványvizet venni? Miben különbözik a csapvíz és az ásványvíz?</p> <p>Ismeretek: A Föld vízkészletei, a vezetékes víz, a palackos víz és az ásványvíz összehasonlítása. A vízszűrés és -tisztítás módjai.</p>	<p>Az ismeretek alkalmazása önálló vagy csoportos munkában. Vizsgálat tervezése különböző fajta vizek összehasonlítására.</p>
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Egészségesebb-e a tejeskávé a fekete kávénál? Miért nem szoktak minden teához tejet tenni? Miért nem kapunk mérgezést a röntgenezésre használt, mérgező anyagot tartalmazó báriumpep lenyelésekor?</p> <p>Ismeretek: Csapadékképződési reakciók értelmezése az oldhatósággal és a szerkezetváltozással. A móló koncentráció fogalma.</p>	<p>Csapadékképződés vizsgálata, a tapasztalatok makro- és részecskeszintű leírása. Táblázat, illetve grafikonelemzés sók oldódásáról. A csapadékképzési reakciók szerepének felismerése az anyagok minőségi elemzésében.</p>
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért kell gyakrabban felújítani a nagyvárosi hidakat? Mészke, kagylóhéj, szög, tojáshej és ecet, vízkőoldó reakciója.</p> <p>Ismeretek: A savasság magyarázata a savak</p>	<p>Modellkísérlet értelmezése a mészkő oldódásával és a savas esők hatásával kapcsolatosan. Az elsavasodás okainak magyarázata, következményeinek és az egyéni felelősség kérdésének értelmezése.</p>

disszociációjával.

Az elsavasodás és a savas esők okai és hatásai
(modellkísérletek),
az elsavasodás közvetlen és közvetett hatásai,
védekezés az elsavasodással szemben.

<i>Kul csfo gal ma k/ fog alm ak</i>	Másodrendű kötés, kémhatás, sav-bázis reakció.
--	--

A fejlesztés várt eredményei a három évfolyamos ciklus végén	A tanulók ismerik az anyagok legfontosabb csoportjait, ezekre köznapi példákat sorolnak. Képesek anyagi változásokat makro- és részecske-szinten is leírni és értelmezni. Értik a kémiai reakciók feltételeit, lényegét, ezeket szimbólumokkal is jelölik. Érzékenyek az egészség és a környezet állapotának megőrzésével kapcsolatos kémiai problémák iránt. Képesek vizsgálatokat végezni, adatokat értelmezni, eredményeiket bemutatni.
---	--

FÖLDRAJZ
5–6. évfolyam
(Esti és levelező tagozat)

A tantárgy tanításának célja, hogy az 1–4. évfolyam környezetismeret tantárgyára építve megismertesse a tanulókat a szűkebb és a tágabb környezet természeti és társadalmi jellemzőivel, térbeli vetületével. Tudatosítsa a tanulóknak, hogy Földünk egységes egész, melynek része az ember. Keltse fel a tanulók érdeklődését a Világegyetem, valamint a világ társadalmi–gazdasági viszonyai iránt. Hazánk természeti és gazdasági adottságainak bemutatásával segítse elő, hogy reális kép alakuljon ki fejlődésünkről, sajátosságainkról. Nyújtson a tantárgy általános földrajzi tájékoztatást a hazánkkal szomszédos országokról, Európáról, illetve az Európai Unióról. Foglalja össze a világ jelentősebb országainak legfontosabb jellemzőit. Ismertesse meg a tanulókkal hazánk, Európa és a világ kiemelkedő természeti szépségeit. Érje el, hogy a tanulók készségszinten legyenek képesek a térképolvasásra, mind tematikus, mind domborzati térképen egyaránt. Ösztönözzön önálló ismeretszerzésre (TV- és rádióadások, újságcikkek feldolgozása).

5. évfolyam

Éves óraszám: 36

Heti óraszám: 1

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének a mérése	Órakeret E: 4 L: 4
Javaslat	Alapvetően és hangsúlyosan írásbeli tesztekkel, vaktérképekkel és esszé jellegű kérdésekkel komplexen mérjük a tárgyi tudást és az ok-okozati összefüggések feltárásának képességét.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tájékozódás térben és időben. Magyarország földrajza	Órakeret E: 28 L: 28
Előzetes tudás	Az általános iskola alsó tagozatában elsajátított környezetismereti tudáson kívül építeni lehet a tanulók életpaszttalára is.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Ismeretszerzési, feldolgozási és alkalmazási képességek kialakítása, fejlesztése, tájékozódás az időben és térben; tájékozottság a természettudományos megismerésről, a természettudomány fejlődéséről; térbeli tájékozódás a kontinensek és Magyarország általános és tematikus térképén; időbeli tájékozódás a földtörténeti korok legfontosabb eseményeiben.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<ul style="list-style-type: none"> – Csillagászati ismeretek: a Világegyetem, a Tejútrendszer, a Naprendszer, a Föld mozgásai, időszámítás. – Tájékozódás a térképen, térképismeret: a térkép ábrázolásmódja, méretaránya, 		

<p>jelrendszere; irány és távolság meghatározása a térképen; a domborzat ábrázolása térképen.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az időjárás és az éghajlat elemei, éghajlati övezetek: napsugárzás, napfény, hőmérséklet és mérése; a hőmérséklet napi és évi változása, a szél keletkezése, iránya; a csapadék keletkezése, csapadékformák; időjárás és éghajlat. – A földfelszín változása: a hőingadozás, a jég, a víz és a szél felszínformáló munkája; folyóvizek, állóvizek; domborzati elemek és formák; a hegységek és a síkságok kialakulása; a talaj keletkezése, jellemzői és védelme. – Tájékozódás a földtörténeti időben: a földtörténeti események időbelisége és térbelisége; eligazodás a földtörténeti időbeosztás főbb egységeiben. – A kontinensek nagytájai. – Hazánk természeti adottságai: hazánk földrajzi fekvése a Kárpát-medencében; Magyarország földtörténete; hazánk felszíne, domborzata, ásványi nyersanyagai; Magyarország éghajlati adottságai; hazánk vízrajzi adottságai, természetes növénytakarója és talajviszonyai; tájaink. – Hazánk társadalomföldrajza: Magyarország népessége; településhálózatunk, városaink, falvak és szóróványtelepülések; a gazdaság térbeli jellemzői: az ipar, a mezőgazdaság és az élelmiszeripar, az idegenforgalom, a közlekedés és a távközlés földrajza; külkereskedelmünk és nemzetközi kapcsolataink; régióink, megyéink.
--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tejútrendszer, Naprendszer, keringés, forgás, méretarány, aránymérték, fókusz, idő, időjárás, éghajlat, síkság, dombság, fennsík, földtörténet, „távvezérelt” éghajlat, centripetális vízhálózat, természetes népszaporulat, falu, város, tanya, agglomeráció, élelmiszeripar, energiaszerkezet, külgazdaság.
------------------------------------	---

Tematikai egység	Szabadon felhasználható órakeret	Órakeret E: 4 L: 4
Javaslat	<p>A törzsanyag kiegészítése, illetve elmélyítése a szűkebb környezetben található földrajzi jelenségek alaposabb megismerésével. A helyi időjárás, felszínformák, vizek, élővilág részletes megfigyelése, leírása, térképi ábrázolása elősegítheti az ismeretek gyakorlati alkalmazását.</p> <p>Példák gyűjtése a környezetszennyezésre, egyéb környezetkárosításra, a környezeti problémák megelőzésére és megoldására.</p> <p>Nemzeti parkjaink bemutatása. Kiemelkedő jelentőségű idegenforgalmi területeink bemutatása.</p> <p>Önálló információgyűjtéssel a szűkebb környezet és a lakóhely földrajzi-környezetvédelmi problémáinak vizsgálata.</p>	

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének mérése	Órakeret E: 4 L: 4
Javaslat	Alapvetően és hangsúlyosan írásbeli tesztekkel, vaktérképekkel és esszé jellegű kérdésekkel komplexen mérjük a tárgyi tudást és az ok-okozati	

	összefüggések feltárásának képességét.
--	--

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	<p>A tanuló legyen képes konkrét tárgyak, élőlények, jelenségek, folyamatok megfigyelésére, és legyen képes különböző tartalmú térképek gyakorlati használatára. Ismerje az időjárást kialakító legfontosabb tényezőket, és jellemezze éghajlatunkat, valamint ismerje fel a megfigyelt táj legfontosabb felszínformáit. Értse meg, hogy a környezet állapotának romlásáért az emberek a felelősek.</p> <p>A tanuló tudja elemezni a hazánk természeti adottságait bemutató tematikus térképeket, valamint tudja bemutatni hazánk tájainak természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőit; ismerje fel a természeti adottságok szerepét, hatását az egyes térségek gazdasági életében, és ismerje hazánk környezeti értékeit.</p>
---	--

6. évfolyam

Éves óraszám: 36

Heti óraszám: 1

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének mérése	Órakeret E: 4 L: 4
Javaslat	Alapvetően és hangsúlyosan írásbeli tesztekkel, vaktérképekkel és esszé jellegű kérdésekkel komplexen mérjük a tárgyi tudást és az ok-okozati összefüggések feltárásának képességét.	

Tematikai egység	A kontinensek földrajza	Órakeret E: 28 L: 28
Előzetes tudás	Az 5. évfolyamon elsajátított természetföldrajzi és társadalomföldrajzi ismeretek.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	A különböző tartalmú földrajzi térképeken közölt információk felhasználása a kontinensek, illetve az egyes országok természetföldrajzi és társadalmi-gazdasági megismeréséhez, valamint a kontinensek felszínét, éghajlatát, növényzetét, talaját, és gazdaságának jellemzőit bemutató képek és ábrák elemzése, a jellemző elemek közötti összefüggések bemutatása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<ul style="list-style-type: none"> – Európa: Európa helyzete, kialakulása és természeti adottságai; Európa népei; az Európai Unió általános társadalmi és gazdasági jellemzői; Észak-Európa országainak közös és egyedi földrajzi vonatkozásai, kapcsolatuk a természeti környezettel; Nyugat-Európa országainak hasonló és eltérő földrajzi vonásai; a történelmi múlt hatása a mai gazdasági életre; Franciaország és Nagy-Britannia; Közép-Európa általános földrajzi képe; Németország, Ausztria, Szlovénia, Szlovákia, Románia; Dél-Európa országainak 		

általános és egyedi földrajzi vonásai; Olaszország, Spanyolország, Horvátország, Szerbia; Kelet-Európa országai jellegzetes természet- és társadalom-földrajzi vonatkozásainak bemutatása; Oroszország, Ukrajna.

- Ázsia: általános természet- és társadalom-földrajzi képe; eltérő adottságok és sajátos társadalmi-gazdasági fejlődési utak a kontinensen; Japán, Kína, India, Délkelet-Ázsia, Délnyugat-Ázsia.
- Afrika: a kontinens természeti adottságai, és társadalmi-gazdasági képe.
- Ausztrália és Óceánia: természeti képe, társadalmi-gazdasági jellemzői.
- Amerika: fő részeinek eltérő természet- és társadalom-földrajzi képe; USA, Kanada, Mexikó, Brazília.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Európa, Európai Unió, Benelux államok, Montánunió, Európa országai, Ázsia, Japán, Kína, India, Törökország, Izrael, arab országok, Dél-afrikai Köztársaság, Nigéria, Ausztrália, Új-Zéland, USA, Kanada, Latin-Amerika, Brazília, Mexikó, Argentína.
------------------------------------	--

Tematikai egység	Szabadon felhasználható órakeret	Órakeret E: 4 L: 4
Javaslat	A Szovjetunió és Jugoszlávia felbomlásának, az utódállamok kialakulásának és az új országok létrejöttének társadalmi, gazdasági, politikai vonatkozásai. A gazdasági fejlettség földrajzi különbségei. A városok forradalma. Az emberiség élelmezési problémái. A nemzetközi munkamegosztás és a világkereskedelem. Argentína, Törökország, Kuba, Izrael, Dél-afrikai Köztársaság, arab világ, NIC I-II.	

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének mérése	Órakeret E: 4 L: 4
Javaslat	Alapvetően és hangsúlyosan írásbeli tesztekkel, vaktérképekkel és esszé jellegű kérdésekkel komplexen mérjük a tárgyi tudást és az ok-okozati összefüggések feltárásának képességét.	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló legyen felkészülve az egyes kontinensek, tájak, országok jellemzőit bemutató képek, ábrák elemzésére, és ismerje fel a természeti és társadalmi környezet alapvető összefüggéseit, valamint tudja megmutatni különböző méretarányú és tartalmú térképeken az egyes témákhoz kapcsolódó topográfiai fogalmakat. A tanuló megadott szempontok alapján tudja bemutatni az egyes országokat, tipikus tájakat, és tudja elemezni az Európára vonatkozó tematikus térképeket, valamint legyen képes bemutatni az eltérő társadalmi-gazdasági fejlettségű országokat Európában, és ismerje meg Európa jelentősebb országait.
---	---

MŰVÉSZETI ISMERETEK – DRÁMA ÉS TÁNC
7–8. évfolyam
(Esti és levelező tagozat)

A dráma és tánc tanítása olyan művészeti és művészetpedagógiai tevékenység, amelynek célja az élményeken keresztül történő megértés, valamint a kommunikáció, a kooperáció, a kreativitás fejlesztése, az összetartozás érzésének erősítése.

A dráma és tánc kreatív folyamata szolgálja a tanulók ön- és társismeretének gazdagodását, segíti az oldottabb és könnyebb kapcsolatépítést és kapcsolatfenntartást.

A dramatikus és a mozgásos-táncos tevékenység gyakorlása és tanulása hozzájárul a nemzeti, helyi vagy a nemzetiségi hagyomány megismeréséhez, az önazonosság erősítéséhez, fontos szerepe lehet a közösségi tudat kialakításában.

A tárgy közműveltségi tartalmai, fejlesztési feladatai elsősorban tevékenység-központú, gyakorlati képzés során sajátíthatók el. A tematikai egységekhez időkeretek csak ajánlatként határozhatók meg, mivel a témák feldolgozása komplex gyakorlati tevékenységek keretében valósul meg. A feltüntetett tematikai egységek és közműveltségi tartalmak megjelenése átfedi egymást, a tagolás csak a könnyebb áttekinthetőséget szolgálja, a feltüntetett óraszám-ajánlások az éves összóraszám vonatkozásában nyújtanak tájékoztatást. A tematikai egységek nem sorrendben, hanem a korosztály és a csoport adottságainak megfelelően, a szaktanár döntése alapján dolgozhatók fel.

A dráma és tánc metodikájának, tematikájának felépítése a korosztálytól, a csoport adottságától és képzettségétől, valamint a helyi nevelési-oktatási céloktól függően különböző lehet.

A kerettanterv összességében az adott iskolaszakaszokra fogalmazza meg a fejlesztési tartalmakat a hozzárendelt óraszámokkal, amelyeknek csak a 90%-ára ad kötelező tartalmat, míg a fennmaradó 10% szabad felhasználást biztosít a tervezés során.

A dráma és tánc jellegénél fogva nagy szerepet játszik több fejlesztési területen meghatározott ismeretek, készségek és képességek fejlesztésében.

Az erkölcsi nevelés területén a tanuló a dráma és tánc tanulása során olyan kérdésekkel és problémákkal találkozik, amelyek segítenek eligazodni az őt körülvevő világban. Megtanulja a munkához szükséges rendet és fegyelmet, e tevékenységek révén megismeri, képes elfogadni és követni különböző közösségek normáit.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés területén megismer több különböző, népszokásokhoz vagy ünnepkörökhöz köthető hagyományt, így felkelthető érdeklődése szűkebb és tágabb környezetének kultúrája iránt, megtapasztalhatja ezek helyét Európa és a világ szokásvilágában, fontossá válhat számára a hagyományok megismerése és megőrzése.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés területén nyitottá válhat a társadalmi jelenségek iránt, ezek ábrázolására törekszik dramatikus tevékenységeiben is. Foglalkozik a kisebb és nagyobb közösségek sajátosságaiból eredő lehetőségekkel és korlátokkal.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése, valamint a felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén képes az alkalmazkodásra és az érdekérvényesítésre. Életkorának megfelelően megnyilvánul különböző társas helyzetekben. Képes több szempontból is értékelni, és drámajátékos tevékenységekben megmutatni egy-egy helyzetet. A megbeszéléseken önálló véleményt fogalmaz meg, tapasztalatot szerez önmaga és társai tevékenységének elemző értékelésében, ugyanakkor képes mások munkájának elismerésére, tiszteletére is.

A testi és lelki egészségre nevelés területén megismeri a különféle, a figyelem összpontosítására szolgáló koncentrációs és lazító játékokat és tevékenységeket.

A fenntarthatóság, környezettudatosság területén fejlődhet közvetlen és tágabb

környezetének természeti és társadalmi értékei, sokszínűsége iránti szenzibilitása.

A tanulás tanítása területén képes kialakítani a személyiségének megfelelő tanulási szokásokat, képes a hatékony, önálló felkészülésre, és alkotó jellegű részvételre nyilvános közösségi tevékenységekben.

A médiatudatosságra nevelés területén megfelelő módon eligazodik az interneten, illetve a különféle hiteles médiatartalmakban, valamint a rendelkezésére álló szakirodalomban.

A kompetenciafejlesztés területén az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésében az aktív tevékenységek folytán a dráma és tánc tantárgynak jelentős szerepe van. A tanuló részt vesz verbális és nonverbális kommunikációs játékokban, megtapasztalja az önkifejezés több formáját. Ezek segítségével képes érzéseinek és véleményének kifejezésére, valamint saját és mások tevékenységének értékelésére is. Fejlődik a tiszta, érthető, artikulált beszéd, a világos, adekvát nyelvhasználat területén.

A szociális és állampolgári kompetencia területén a tanuló lehetőséget kap más kultúrák sokszínűségének megismerésére. A dramatikus tevékenységek során gyakorolja a társainak való segítségnyújtást különféle megjeleníthető élethelyzetekben. A közös munka folyamatában megtapasztalja, hogy kisebb és nagyobb közösségének működése az ő felelőssége is, a dramatikus tevékenység során, a mintha-helyzetek „gyakorlóterepén” felelősséget érez és vállal társaiért. Képes megfogalmazni véleményét, és elfogadni mások érvelését.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kultúra területén a tanuló korának megfelelő élethelyzetekben képes a mérlegelésre, döntéshozatalra, és arra, hogy felmérje döntései következményeit – mindezt a dramatikus tevékenységek során a gyakorlatban, védett környezetben meg is tapasztalja.

Ugyanakkor az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség területén fejlődik emocionális érzékenysége is, megismerkedik a befogadást és a kifejezést segítő játékokkal, dramatikus tevékenységekkel, a megjelenítés többféle (pl. verbális, mozgásos-táncos, vizuális) formájával.

Emellett a hatékony, önálló tanulás megalapozásaként részt vesz egész csoportos, kiscsoportos tevékenységekben, és vállal egyéni tevékenységeket is. Megtapasztalja saját készségeit és képességeit, felismerheti, miben kell még fejlődnie.

7. évfolyam

Éves óraszám: 36 óra

Heti óraszám: 1 óra

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének a mérése	Órakeret E: 1 óra

Tematikai egység	Csoportos játék és megjelenítés	Órakeret E: 4 óra
Előzetes tudás	Kommunikációs alapismeretek.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez)	A kapcsolatteremtésen alapuló, alkotó együttműködés képességének fejlesztése.	

kapcsolható fejlesztési feladatok	Tiszta, érthető, artikulált beszéd, világos kifejezés, adekvát nyelvhasználat fejlesztése; nonverbális kifejezőeszközök helyes és tudatos használata; az élőszo zenei kifejezőeszközeinek helyes és tudatos használata. Táncos és mozgásos tevékenységek a mozgáskultúra és a mozgásos kommunikáció fejlesztése céljából.
--	--

Ismeretek/fejlesztési követelmények

A kifejező közlés alapjainak elsajátítása – artikulációs gyakorlatok, tempó-, hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok (pl. beszédre készítő játékok, hanggyakorlatok; egyszerűbb stilisztikai játékok, szókincsbővítő gyakorlatok; beszédgyakorlatok szavakkal, szókapcsolatokkal, mondatokkal; beszédgyakorlatok egyszerű, könnyen tanulható, időmértékes és/vagy hangsúlyos szövegekkel).

Nem verbális kommunikációs játékok: beszéd nélküli gyakorlatok egész csoportban különféle kommunikációs helyzetekben, kis csoportokban és párban.

A korosztály sajátosságait figyelembe vevő koncentrációs és lazítógyakorlatok (a koncentráció érvényesülhet pl. a figyelem irányításában, a mozgás koordinációjában, az együttműködésben, az egymáshoz igazodásban).

Egyszerűbb interakciós játékok.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bemelegítés, testtartás, gesztus, mimika, tekintet, hangerő, hangsúly.
--------------------------------	--

Tematikai egység	Rögtönzés és együttműködés	Órakeret E: 4 óra
Előzetes tudás	Kommunikációs alapismeretek.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Improvizációs képesség fejlesztése; az egymásra figyelés és az együttműködés erősítése. A tartós, intenzív figyelem erősítése; a kooperáció, a munkamegosztásban való részvétel gyakorlása; a társak munkájának megértése, tisztelete.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Páros, kiscsoportos és csoportos interakciós játékok. Különböző karakterek mozgásbeli kifejezése. A figyelem irányításának erősítése. Alkalmazkodás, érdekérvényesítés együttműködést igénylő csoportos tevékenységek során. Mozgásos/szöveges/némajátékos improvizáció a tanár által meghatározott témára.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Indítás, megállítást, gyorsítás, lassítás, karakter.
--------------------------------	--

Tematikai egység	A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása	Órakeret E: 4 óra
Előzetes tudás	A dráma és a színház fogalma, műfaji sajátosságai, dramatikus eszközök.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Alapvető dramaturgiai, műfaji fogalomkészlet megismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Egyszerű kifejezési formák megismerése és alkalmazása dramatikus tevékenységekben. Jelenetalkotás a tanár által megadott elemek alapján.</p> <p>Az alapvető fogalmak megismerése és alkalmazása megbeszélések során (pl.: feszültség, konfliktus, dialógus, monológ, ellentét és párhuzam, fordulópont/tetőpont, főszereplő, mellékszereplő, késleltetés, ritmus, tér).</p> <p>Irodalmi művek egy-egy részletének közös dramatizálása, megjelenítése dramatikus tevékenységekkel.</p>		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Feszültség, konfliktus, dialógus, monológ, ellentét, párhuzam, fordulópont/tetőpont, főszereplő, mellékszereplő, késleltetés, ritmus, tér.
--------------------------------	--

Tematikai egység	Történetek feldolgozása	Órakeret E: 7 óra
Előzetes tudás	A szaktanár választása szerinti történelmi és irodalmi alapismeretek.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Részvétel különböző drámajátékos tevékenységekben, különféle történetek/alkotások/gondolatok stb. megjelenítésében.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Történet szituációkra bontása (pl. kiscsoportokban létrehozott állókép, állókép narrációval, állóképsorozat, némajáték, hangjáték), majd a látottak egész csoportos megbeszélése.</p> <p>Történetek, döntési helyzetek elemzése, feldolgozása dramatikus tevékenységekkel a szaktanár döntése szerint (pl. irodalmi és más művészeti alkotások, történeti események, mindennapi történetek stb. alapján).</p> <p>Dramatikus improvizációk irodalmi, képzőművészeti alkotások, zeneművek, ismert történelmi események, fénykép, film, (nép)hagyomány felhasználásával.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dramatikus tevékenységforma, improvizáció, cselekmény, jelenet, konfliktus.	

Tematikai egység	Megismerő- és befogadóképesség	Órakeret E: 8 óra
Előzetes tudás	A szaktanár választása szerinti történelmi és irodalmi alapismeretek, színházi előadások esetleges látogatása.	

A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>Különböző művészeti alkotások dramatikus tevékenységen keresztül történő feldolgozása.</p> <p>Színház- és drámatörténeti ismeretek iránti érdeklődés felkeltése.</p> <p>A dramatikus néphagyományok alapfokú ismerete.</p> <p>Színházi előadások megtekintése alapján a befogadó/értelmező képességek fejlesztése.</p> <p>Egyes történelmi táncok, társastáncok felismerése.</p>
--	---

Ismeretek/fejlesztési követelmények

Színházi előadások (pl. gyermek- vagy diákszínházi csoportok előadásai) közös megtekintése, előkészítése, a látottak feldolgozása dramatikus tevékenységekkel.

A szereplők jellemének (külső és belső jegyeinek, valamint motivációinak) vizsgálata dramatikus tevékenységek felhasználásával.

A színpadi tér és a színpadi idő fogalma.

Ismerkedés a tánc és a mozgás szerepével és jellemzőivel (pl. különféle történelmi és társastáncok, különböző kultúrák táncai, különböző korok színpadi táncai).

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Díszlet, jelmez, kellék, jelenet, tánc típus.
------------------------------------	---

Tematikai egység	Szabadon felhasználható órakeret	Órakeret E:4 óra
Javaslat	Az előző témakörökben tárgyalt ismeretek elmélyítése, a más művészeti ágakhoz köthető kapcsolódási pontok felismerése, értelmezése.	

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének a mérése	Órakeret E: 1 óra

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	<p>Részvétel dramatikus, illetve mozgásos-táncos tevékenységekben.</p> <p>Alapszintű improvizációs képességek fejlődése.</p> <p>Részvétel a dramatikus tevékenységek értelmező megbeszélésében.</p> <p>A legalapvetőbb dramaturgiai, drámaszerkezeti és színházi alapfogalmak ismerete és használata.</p> <p>Egy színházi előadás alapján gondolatok, élmények megfogalmazása.</p>
---	--

8. évfolyam

Éves óraszám: 36 óra

Heti óraszám: 1 óra

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének a mérése	Órakeret E: 1 óra L: 1 óra
Javaslat	A tanár által meghatározott formában, a tanulókkal egyeztetve.	

Tematikai egység	Csoportos játék és megjelenítés	Órakeret E: 4 óra L: 4 óra
Előzetes tudás	Tiszta, érthető, artikulált beszéd, világos kifejezés, adekvát nyelvhasználat; nonverbális kifejezőeszközök helyes és tudatos használata; az élőszó zenei kifejezőeszközeinek helyes és tudatos használata. Táncos és mozgásos tevékenységek a mozgáskultúra és a mozgásos kommunikáció fejlesztése céljából.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	A kontextusnak megfelelő nyelvhasználat fejlesztése. A társak iránti bizalomérzet erősítése. A kommunikáció több csatornán történő fejlesztése (vokális, verbális, nem verbális). A mozgáskultúra és a mozgásos kommunikáció fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Beszéd- és légzéstechnikai gyakorlatok. Koncentrációs és lazítógyakorlatok. Koordinációfejlesztő és egyensúlygyakorlatok. Térérzékelést, tájékozódást fejlesztő gyakorlatok. Ön- és társismereti játékok. Egyes tánc- és mozgástípusok technikáinak alapjai.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangmagasság, hangszín, hanglejtés, beszédtempó, szünettartás, koncentráció, lazítás, együttműködés, egyensúly, bizalom.
--------------------------------	--

Tematikai egység	Rögtönzés és együttműködés	Órakeret E: 4 óra L: 4 óra
Előzetes tudás	Kommunikációs alapismeretek.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Részvétel a megadott témára, illetve a társművészetek eszköztárának bevonásával történő improvizációs munkában. Részvétel az improvizációk elemző értékelésében, megvitatásában.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények
<p>Improvizáció közösen választott témára, a tanár által megadott szervezési formában a megismert technikák alkalmazásával. Az improvizáció elemző és értelmező megvitatása. Improvizáció a társművészetek eszköztárának bevonásával.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szerep, a karakterábrázolás fogalmai.
--------------------------------	---------------------------------------

Tematikai egység	A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása	Órakeret E: 4 óra L: 4 óra
Előzetes tudás	A dráma és a színház fogalma, műfaji sajátosságai, dramatikus eszközök.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Az alapvető színházi műfajok felismerése. A színház egyes jelentésteremtő eszközeinek felismerése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények
<p>Alapvető színházi műfajok megkülönböztetése és felismerése. Variációk, stílusjátékok a stílusjegyek rögzítésével. A színházi nyelv elemeinek megfigyelése látott előadásban, ezek alkalmazása saját megjelenítésben. Díszlet, jelmez, kellék, fény- és hanghatások jelentés- és atmoszférateremtő hatásainak megfigyelése, értelmezése. A színészi játék felismerése.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Cselekmény, jelentés, színházi műfaj, színészi munka, díszlet, kellék, jelmez, színházi fényhatás, színházi hanghatás.
--------------------------------	--

Tematikai egység	Történetek feldolgozása	Órakeret E: 7 óra L: 7 óra
Előzetes tudás	A szaktanár választása szerinti történelmi és irodalmi alapismeretek.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Részvétel történetek, élmények dramatikus feldolgozásában. Művészeti alkotások játékon, megjelenítésen keresztül történő feldolgozása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények

<ul style="list-style-type: none"> – A szaktanár választása szerinti (pl. hétköznapi, történelmi vagy irodalmi-művészeti témájú) történetek, döntési helyzetek feldolgozása dramatikus kifejezési formák és ábrázolási módok alkalmazásával. – Különböző művészeti ágakhoz tartozó művészeti alkotások (pl.: irodalmi művek, festmények, szobrok, zeneművek, filmek – vagy azok részletei) játékon, megjelenítésen keresztül történő feldolgozása, témáik, történeteik megismerése.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Feszültség, döntési helyzet, viszonyok, hely, ábrázolás.
--------------------------------	--

Tematikai egység	Megismerő- és befogadóképesség	Órakeret E: 8 óra L: 8 óra
Előzetes tudás	A szaktanár választása szerinti alkotások dramatikus feldolgozása.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>Különböző művészeti alkotások dramatikus tevékenységen keresztül történő feldolgozása.</p> <p>Színház- és drámatörténeti ismeretek iránti érdeklődés felkeltése.</p> <p>A dramatikus néphagyományok alapfokú ismerete.</p> <p>Színházi előadások megtekintése alapján a befogadó/értelmező képességek fejlesztése.</p> <p>Egyes történelmi táncok, társastáncok felismerése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Egyes dramatikus (nép)szokások megismerése.</p> <p>A tánc és a mozgás szerepe az egyes történelmi korokban, társadalmi viszonyokban.</p> <p>Színházi előadás (hivatásos vagy amatőr társulat előadása, annak hiányában gyermek- vagy diákszínjászó csoport előadásának) megtekintése, majd a látottak elemző, értelmező megvitatása.</p> <p>Színház- és drámatörténeti ismeretek (pl. néhány alkotó portréja, néhány nagyobb színháztörténeti korszak, a kortárs művészet alkotásai).</p>		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szituáció, jelenet, felvonás, színházi és/vagy táncszínházi műfaj, színházi mesterség, dramatikus népszokás.
------------------------------------	--

Tematikai egység/	Szabadon felhasználható órakeret	Órakeret E: 4 óra L: 4 óra
Javaslat	Az előző témakörökben tárgyalt ismeretek elmélyítése, a más művészeti ágakhoz köthető kapcsolódási pontok felismerése, értelmezése.	

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének a mérése	Órakeret E: 1 óra L: 1 óra
Javaslat	A tanár által meghatározott formában, a tanulókkal egyeztetve.	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	<p>A tanulók képesek részvételre dramatikus tevékenységben, fejlődnek improvizációs készségeik, erősödik biztonságérzetük a dramatikus/mozgásos tevékenység folyamán.</p> <p>Ismerik a különböző beszédműfajokat, a kommunikáció verbális, nonverbális, zenei és metakommunikációs elemeit.</p> <p>Részt vesznek a dramatikus tevékenységek értelmező megbeszélésében. Képesek munkamegosztásra, értik és értékelik társaik munkáját, fejlődik önismeretük és önuralmuk, képviselik saját álláspontjukat, elfogadják más álláspontok iránt.</p> <p>Ismerik és használni tudják a legalapvetőbb dramaturgiai, drámaszerkezeti és színházi alapfogalmakat, képesek egy színházi előadásról megfogalmazni élményeiket, gondolataikat.</p> <p>Ismerik a legfontosabb színházi műfajokat.</p> <p>Ismerik a legfontosabb színházi mesterségeket.</p>
---	--

INFORMATIKA
5–8. évfolyam
(Felnőttoktatás: esti és levelező tagozat)

Az informatika tantárgy ismeretkörei, fejlesztési területei hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló az információs társadalom aktív tagjává válhasson. Az informatikai eszközök használata olyan eszköztudást nyújt a tanulóknak, melyet a tanulási folyamat közben bármely ismeretszerző-, feldolgozó és alkotó tevékenység során alkalmazni tudnak. Ennek érdekében fontos a rendelkezésre álló informatikai és információs eszközök és szolgáltatások megismerése, működésük megértése, az egyéni szükségleteknek megfelelő szolgáltatások kiválasztása, és célszerű, értő módon való kritikus, biztonságos, etikus alkalmazása.

Az informatikai és információs eszközök, szolgáltatások az egyén életének és a társadalom működésének szinte minden területét átszövik, ezért az informatika tantárgyban szereplő fejlesztési területek számos területen kapcsolódnak a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeinek fejlesztési feladataihoz. Az informatika tantárgy keretében megoldandó feladatok témájának kiválasztásakor, tartalmainak meghatározásakor fokozott figyelmet kell fordítani a kiemelt nevelési célok, a kulcskompetenciák és az életszerű, releváns információk megjelenítésére.

Az informatika tantárgy feladata, hogy korszerű eszközeivel és módszereivel felkeltse az érdeklődést a tanulás iránt, és lehetővé tegye, hogy a tanuló a rendelkezésre álló informatikai eszközök segítségével hatékonyabbá tegye a tanulási folyamatot. Az informatika tanulása hozzásegíti a tanulót, hogy önszabályozó módon fejlessze tanulási stratégiáját, ennek érdekében ismerje fel a tanulási folyamatban a problémamegoldás fontosságát, az információkeresés és az eszközhasználat szerepét, legyen képes megszervezni tanulási környezetét, melyben fontos szerepet játszanak az informatikai eszközök, az információforrások és az online lehetőségek.

Az informatika tantárgy segíti a tanulót abban, hogy az internet által nyújtott lehetőségek kihasználásával aktívan részt vegyen a demokratikus társadalmi folyamatok alakításában, ügyeljen a biztonságos eszközhasználatra, fejlessze kritikus szemléletét, érthető módon és formában tegye fel a témával kapcsolatos kérdéseit, törekedjen az építő javaslatok megfogalmazására, készüljön fel a változásokra. Az informatika tantárgy tanításának kiemelt célja a digitális kompetencia fejlesztése, az alkalmazói programok felhasználói szintű alkalmazása, az információ szerzése, értelmezése, felhasználása, az elektronikus kommunikációban való aktív részvétel.

Az informatikaórákon elsajátított alapok lehetővé teszik azt, hogy a tanuló a más tantárgyak tanulása során készített feladatok megoldásakor informatikai tudását alkalmazza. Az informatika tantárgy feladata a formális úton szerzett tudás rendszerezése és továbbfejlesztése, a nem formális módon szerzett tudás integrálása, a felmerülő problémák értelmezése és megoldása. Az egyéni, a csoportos, a tanórai és a tanórán kívüli tanulás fontos színtere és eszköze az iskola informatikai bázisa és könyvtára, melyek használatához az informatika tantárgy nyújtja az alapokat.

Az informatika műveltségterület fejlesztési céljai – a tanulók váljanak a digitális világ aktív polgárává –, illetve a Nemzeti alaptanterv fejlesztési céljai, valamint az ott leírt digitális kompetenciák fejlesztése akkor valósulhatnak meg, ha az egyes tantárgyak, műveltségterületek tanítása és a tanórán kívüli iskolai tevékenységek szervesen, összehangolt módon kapcsolódnak az informatikához. Az informatika műveltségterület egyes elemeinek elsajátíttatása, a készségek fejlesztése, az informatikai tudás alkalmazása tehát valamennyi műveltségterület feladata. A digitális kompetencia fejlődését segíthetik például a szaktanárok közötti együttműködések (például: közös, több tantárgyat átfogó feladatok), továbbá az aktív részvétel a kulturális, társadalmi és/vagy szakmai célokat szolgáló közösségekben és hálózatokban.

Az informatika tantárgy fejlesztési feladatait a Nemzeti alaptanterv hat részterületen írja elő, melyek szervesen kapcsolódnak egymáshoz. Az egyes műveltségterületek a fejlesztési feladatok megvalósítása során építenek az informatika tantárgy keretében megalapozott tudásra és az informatikai eszközök használatára.

Mindennapi életünk során az intelligens informatikai rendszerek sokaságát használjuk.

1. Az informatikai eszközök használata témakör a számítógép felépítését és a gép alapvető működését biztosító hardverrészeket mutatja be, a tanulók megismerik az adattárolást, a digitalizálást, az interaktivitást segítő eszközöket és a legfontosabb hardverelemek működését. Az információs társadalom lehetőségeivel csak azok a személyek tudnak megfelelő módon élni, akik tudatosan alkalmazzák az informatikai eszközöket, ezért a fejlesztési feladatok meghatározása során elsősorban az eszközök ismeretére, az eszközökkel megvalósítható lehetőségek feltérképezésére és az alkotó felhasználásra kerül a hangsúly.

2. Az *alkalmazói ismeretek* témakör fejlesztése során a társadalmi élet számára hasznos informatikai műveletek megismerésére, megértésére és használatára, például állományok kezelésére, különböző alkalmazások használatára, és a programok üzeneteinek értelmezésére kerül sor. A számítógép működése közben lejátszódó algoritmusok megfigyelésével, megértésével, az eljárások tudatos, értő alkalmazásával javítható a számítógép használatával szembeni negatív attitűd, fejleszthető a munka hatékonysága. A számítógép működtetése érdekében a tanulóknak magabiztosan kell használniuk az operációs rendszert, amelyen keresztül kommunikálnak a számítógéppel. Az alkalmazói programok használatakor fontos a célnak megfelelő eszközök kiválasztása, a szövegszerkesztéssel, kép- és video-szerkesztéssel, multimédia-fejlesztéssel, prezentációkészítéssel, táblázatkezeléssel, adatbázis-kezeléssel kapcsolatos problémák megoldása közben az alkalmazott programok értő felhasználása.

3. *Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel* témakör: A 21. század kihívásai közé tartozik az, hogy az emberek az életük során megvalósított tevékenységeket tudatosan és körültekintően tervezzék meg. A problémamegoldás életünk szerves részét alkotja, az életszerű, problémaalapú feladatok sikeres alkalmazása befolyásolja az életminőséget. Ennek szükséges előfeltétele az algoritmizálási készségek formális keretek közötti fejlesztése, amelyre ebben a témakörben kerül sor. A problémamegoldás egyes részfolyamatait, például az információ szerzése, tárolása, feldolgozása önálló feladatként jelenhetnek meg. A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel rész elsajátítása során a tanuló megismerkedik az algoritmizálás elméleti módszereivel.

4. Az *infokommunikáció* tényerésével a 21. század a hagyományos információforrások mellett központba állítja az elektronikus információforrások használatát, előtérbe helyezi az interneten zajló kommunikációt, megköveteli a hálózati és multimédiás informatikai eszközök hatékony felhasználását. Hangsúlyossá válik a különböző formákban megjelenő információk (szövegek, képek, hangok, egyéb multimédiás elemek) felismerése, kezelése, értékelése és felhasználása. Az ismeretek bővítéséhez, kiegészítéséhez a könyvtár, valamint az internet korosztálynak megfelelő alapszolgáltatásainak, az intelligens és interaktív hálózati technológiáknak az önálló használata szükséges. Az alkalmazáshoz nélkülözhetetlen a szükséges információk online adatbázisokban való keresése, a találatok és a programok által szolgáltatott válaszok értelmezése, az adatok közötti összefüggések felismerése és vizsgálata tanári segítséggel. Az infokommunikáció témakörén belül kerül sor az interneten zajló kommunikációs formák és rendszerek bemutatására, megismerésére és összekapcsolására. A kommunikációs folyamat magában foglalja az információk fogadását, küldését, továbbítását, tárolását, rendszerezését, a netikett betartását, a kommunikációt akadályozó tényezők felismerését. A csoportokon belül zajló kommunikáció számtalan lehetőséget rejt a tanulási folyamatok számára, ennek érdekében a tanulóknak tájékozottságot kell szerezniük a közösségi oldalak használatáról, azok előnyeiről és veszélyeiről, meg kell ismerniük a használatra vonatkozó elvárásokat, szabályokat.

A *médiainformatika* témakör tartalmazza az elektronikus, internetes médiumok elérését, használatát, információk kinyerését, felhasználását. A források használata magában foglalja az egyes információhordozók tanulásban történő alkalmazását, valamint hitelességük, objektivitásuk vizsgálatát, tartalmuk értékelését is.

5. Az *információs társadalom* témakörben elsajátított ismeretek, fejlesztett készségek és képességek hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló a későbbiekben etikusan és biztonsággal kezelje az adatokat, megfelelően használja a rendelkezésére álló informatikai eszközöket. Az aktív állampolgárság érdekében kerül sor az elektronikus szolgáltatások megismerésére, az egyes szolgáltatástípusok céljainak azonosítására, jellemzésére, az igényeknek megfelelő szolgáltatások kiválasztására. Az informatikai rendszerek használata közben számtalan biztonsági, etikai probléma merül fel, melyek tájékozottság és tapasztalat birtokában megfelelő módon kezelhetők, ezért lehetőséget kell nyújtani a tapasztalatszerzés többféle módjára.

6. A *könyvtári informatika* témakör oktatásának célja a tanulók felkészítése az információszerzés kibővülő lehetőségeinek felhasználására a tanulásban, a hétköznapi életben az információk elérésével, kritikus szelekciójával, feldolgozásával és a folyamat értékelésével. A könyvtár forrásközpontként való használata az önműveléshez szükséges attitűdök, képességek és az egész életen át tartó önálló tanulás fejlesztésének az alapja. Az információkeresés területén kiemelt cél, hogy a képzési szakasz végére a tanuló tudatosan és komplexen gondolkodjon a folyamatról és tervezzék azt. Ehhez elengedhetetlen, hogy ismerje a dokumentumtípusok és segédkönyvek típusait, jellemzőit és azok információs értéke megállapításának szempontjait. Tudatosítani szükséges a tanulóknál a könyvtári információszerzéshez kapcsolódó etikai szabályokat, jogi vonatkozásokat. A könyvtári informatika témakör oktatása során a tanuló a könyvtárak és a könyvtári források használatának alapjaival ismerkedik meg, majd a többi tantárgy keretében megvalósuló, erre a tudására épülő gyakorlati feladatok során szerez tapasztalatokat az egyes műveltségterületeken és rendszerezi, mélyíti tudását.

A felnőtt tanulók általános iskolájának viszonylag csekély óraszámú, és egyéb sajátosságok miatt kiemelten fontos, hogy az informatika tantárgy minden lehetséges alkalommal szerepet kapjon más tantárgyak tanításában, a felkészülésben. Olyan sok így a „kapcsolódási pont”, hogy ezek felsorolása szükségtelen. Cél, hogy minden esetben használják a számítógép adta lehetőségeket, és mint eszköz váljon ismertté és megszokottá a tanulók számára. A hangsúlyok az elméleti kérdésekről a felhasználói gyakorlatra helyeződnek.

7–8. évfolyam

Éves óraszám:	7. évfolyam	esti: 36	levelező: 36
	8. évfolyam	esti: 72	levelező: 36
Heti óraszám:	7. évfolyam	esti: 1	levelező: 1
	8. évfolyam	esti: 2	levelező: 1

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének mérése	Órakeret E: 4 óra L: 4 óra
Javaslat	Ez a mérés lehet egyéni tanulói vállaláson alapuló kiselőadás, bemutató, akár egy kiscsoportos munka során egymás értékelésével összekötött önértékelési folyamat, esetleg hosszabb idő alatt kidolgozott (egy vagy több tanuló által készített) projektmunka minősítése is. Az éves munka végső minősítése természetesen tartalmazza a tanuló összes órai teljesítményét is. Kiemelten kell törekedni a gyakori, azonnali, személyre szóló, szöveges fejlesztő értékelés megvalósítására.	

Tematikai egység	Szabadon felhasználható órakeret és rendszerező bevezetés	Órakeret E: 10+1 óra L: 7+1 óra
Javaslat	Az órakeretben 1 óra van arra, hogy a tanulás kezdetén áttekintést nyújtson, mire szolgál a tantárgy, milyen témakörökkel fognak találkozni a tanulók, milyen eredmények várhatók az informatika alapszintű tanulásától. Ennek az időnek a felhasználása sokban függ a szervezési formától. Nappali vagy esti tagozaton hasonlóan használhatjuk akár tanulói egyéni problémáknak (ha fejlesztési céljainkkal összhangba hozható) a megoldására, esetleg (ha az osztály többségének megfelel) a tanulók szakmájába vágó speciális feladatokra. Levelező formánál a kisebb időkeretben szűkebb a választás, mindenképpen törekedni kell arra, hogy valóban a helyi adottságok és igények determinálják ennek az időnek a felhasználását. Elképzelhető tanulói egyéni munkákra, azok közös elemzésére, alapos, kritikus, az osztály nyilvánossága előtti értékelésére fordítani. Legyen megtervezve, az osztállyal/csoporttal közösen előzetesen megbeszélve!	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret E: 18 óra L: 12 óra
Előzetes tudás	Programok indítása.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Adott informatikai környezet tudatos használata. Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásával való ismerkedés. A számítógéppel történő interaktív kapcsolattartás megteremtése. Víruskereső programok használata. Tájékozódás a különböző informatikai környezetekben. Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata. Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata. Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz	

	kiválasztása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>Adott informatikai környezet tudatos használata. Ismerkedés a számítástechnika fő alkalmazási területeivel. Az informatikai eszközök választásának szempontjai. Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásának megismertetése. Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata.</p>	
<p>A számítógép fő egységei. Neumann-elvű gépek fő részei. Bemeneti és kimeneti perifériák, adathordozó eszközök működési elvei. Az eszközök helyes használatának elsajátítása. Az operációs rendszer alapműveleteinek megismerése. Az operációs rendszerek alapszolgáltatásai, eszközekezelés. Mappaműveletek: mappaszerkezet létrehozása, másolás, mozgatás, törlés, átnevezés. Állománykezelés: létrehozás, törlés, visszaállítás, másolás, mozgatás, átnevezés, nyomtatás, megnyitás, keresés. Állományok típusai. Az operációs rendszer grafikus felületének magabiztos használata. A hálózati operációs rendszerek funkciói, főbb szolgáltatásai. Vezetékes és vezeték nélküli kapcsolatok. Az iskolai hálózat vázlatos felépítése. Az iskolai hálózat használata. Hálózati be- és kijelentkezés, hozzáférési jogok, adatvédelem. A gépterem házirendjének megismerése, betartása. Számítástechnikai mértékegységek.</p>	
<p>A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás. A számítógép és a legszükségesebb perifériák rendeltetésszerű használata. Víruskereső program alkalmazása, vírus keresése. Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz kiválasztása. Az adott feladat elemzése. A probléma megoldásához szükséges informatikai eszköz kiválasztása. A probléma megoldásához szükséges funkciók elsajátítása.</p>	
<p>Digitalizálás. Képek szkennelése. Digitális fotózás. Nyomtatás fájlba, pdf állományok készítése. Környezettudatos viselkedés nyomtatáskor. Be-, illetve kitömörítés.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Információ, adat, bit, számítógép, periféria, billentyűzet, monitor, egér, háttértár, operációs rendszer, állománytípus, állományművelet, mappaművelet, hozzáférési jog, vírus, víruskereső program. Monitor, nyomtató, adathordozó, pendrive, merevlemez, CD, CD-olvasó, digitalizálás, hálózat, hálózati szolgáltatás, tömörítés, tömörített állomány.</p>
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret E: 18 óra L: 13 óra
2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása		
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete és alkalmazása. Szövegbevitel billentyűzetről.	

A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Szöveges dokumentumok létrehozása, mentése. Szövegműveletek végrehajtása. Multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. A szövegszerkesztés alapfogalmainak ismerete. A leggyakoribb karakter- és bekezdésformázások önálló végzése. Szövegműveletek végrehajtása. Allomány mentése. Szöveges állomány megnyitása. Szöveg javítása. Karakterformázás. Bekezdésformázás. Szöveg kijelölése, másolása, mozgatása, törlése.</p> <p>Rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása, mentése. Rajzok készítése. Műveletek rajzrészletekkel. Elemi alakzatok rajzolása, módosítása. A vágólap használata.</p>	
<p>A szövegben elhelyezhető különböző objektumok (kép, szöveg, rajz) tulajdonságainak megismerése, az egyes jellemzők módosítása.</p> <p>Összetett dokumentum készítése. Egyszerű szöveget, rajzot és táblázatot is tartalmazó dokumentumok elkészítése.</p> <p>Szöveg mentése különböző formátumokban.</p> <p>Táblázatkészítés szövegszerkesztővel. Táblázat beszúrása szövegbe. A táblázat tulajdonságainak beállítása. Táblázat formázása. Helyesírás ellenőrzése.</p>	
<p>Multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből. Szöveg, kép, hang, animáció elhelyezése a dokumentumban. A prezentáció testreszabása, háttér, áttűnés, animáció beállítása.</p> <p>Információk publikálásának különböző módjai az interneten. Weblap készítése. Bloghasználat megismerése. Egyéb multimédiás dokumentumok előállítása.</p> <p>Digitális képek alakítása, formázása. Digitális képek jellemzőinek megismerése.</p> <p>Képszerkesztő program használata. Műveletek képekkel, képszerkesztés, képvágás.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szövegegységek, multimédia, prezentáció, dia, diavetítés. Szöveg, digitális kép, weblap, blog.
--------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. Példák megnevezése a táblázatok mindennapi életben történő használatára vonatkozóan. Alkalmazói programok fájlműveletei. A térképhasználat alapjainak ismerete.
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Az adatok rögzítését, értelmezését, vizsgálatát, szemléltetését segítő eszközök megismerése. Adatok csoportosítása, táblázatba rendezése. Néhány közhasznú információforrás használata. Adatkeresés digitális tudásbázis-rendszerben. Térképhasználati ismeretek alapozása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Az adat értelmezését, vizsgálatát, szemléltetését segítő eszközök megismerése. Az adat	

fogalmának megismerése. Az adatok rögzítését, értelmezését, vizsgálatát, szemléltetését segítő eszközök használata. Adatok feldolgozását segítő műveletek végzése.
Adatok értelmezése, csoportosítása, táblázatba rendezése. Táblázatkezelő program használata. Táblázatos dokumentumok. Az adatkezelés alapjai. Táblázatok használata a mindennapi életben. Adattípusok megismerése. Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás elsajátítása. Cellahivatkozások használata. Képletek szerkesztése. A konstans, relatív és abszolút hivatkozás fogalma.
Néhány közhasznú információforrás használata. Közhasznú információforrások adatainak értelmezése.
Adatkeresés digitális tudásbázis-rendszerben. Digitális tudástárak megismerése. Online tudástárak használata. Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek. Adatok megjelenítése, kiemelése, aktuális információ keresése. Az adatok gyűjtése, csoportosítása, értelmezése. Diagramok készítése. Diagramtípus kiválasztása, szerkesztése, módosítása.
Térképhasználati alapismeretek. Útvonalkeresők, térképes keresők használata. Térképhasználati ismeretek felhasználása, keresése az interneten.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információ, adat, információforrás, online tudástár, adatbázis, térkép, koordináta, útvonalkereső. Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás, cella, oszlop, sor, aktív cella, tartomány, munkalap, munkafüzet, cellahivatkozás, konstans, relatív és abszolút hivatkozás, képlet, függvény, diagram.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret E: 18 óra L: 12 óra
3.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása		
Előzetes tudás	Információ felismerése, kifejezése. Információforrások ismerete. Algoritmus ismerete, megfogalmazása. A tevékenységek műveletekre bontása önállóan vagy tanári segítséggel.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Információ gyűjtése, feldolgozása. A problémamegoldás lépéseinek ismerete és ábrázolása. Az informatikai eszközök és módszerek alkalmazási lehetőségeinek megismerése. Algoritmus-leírás eszközeinek ismerete. Egyszerű folyamatábra értelmezése. Algoritmuskészítés. Algoritmus leírása. A feladatmegoldást segítő eszközök megismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Az információ jellemző felhasználási lehetőségeinek megismerése. A problémamegoldáshoz szükséges információ gyűjtése, felhasználása. Jelrendszerek ismerete. Az algoritmus informatikai fogalmának megismerése. Problémák algoritmusainak megtervezése. A megoldás lépéseinek szóveges, rajzos elkészítése, értelmezése. Folyamatábra készítése.		
A problémák megoldásához szükséges eszközök és módszerek megismerése. Az		

algoritmusleírás eszközeinek és módszereinek megismerése. Egyszerű algoritmusok készítése.

Problémák megoldása. Az algoritmuskészítés lépéseinek az ismerete. Algoritmus tervezése, különböző megoldási lehetőségek tanulmányozása. Az informatikai eszközök és módszerek alkalmazási lehetőségeinek megismerése a problémamegoldás különböző fázisaiban.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Probléma, információ, kód, utasítás, művelet, algoritmus, folyamatábra, vezérlés. Utasítás, elágazás, ciklus, feltétel, programkód, futtatás, fordítás, tesztelés.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	
Előzetes tudás	Egyszerű felhasználói szoftverek alapszintű kezelése. Utasítások leírásainak használata. Alapvető matematikai műveletek ismerete. Síkgeometriai ismeretek.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Algoritmusok készítése és megvalósítása. Kész programok kipróbálása. Vezérlésszemléletű problémák megoldása. Tervezési eljárások megismerése, az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elveinek alkalmazása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Adott feladat megoldásához tartozó algoritmusok megfogalmazása, megvalósítása számítógépen.		
A problémamegoldás során az ismert adatokból az eredmények meghatározása. Adatok bevitele, az adatok alapján az eredmények meghatározása, a végeredmények megjelenítése. Elemi és összetett adatok megkülönböztetése, kezelése.		
Feladatok megoldása egyszerű, automataelvű fejlesztőrendszerrel. Az algoritmizálási készségek fejlesztésére alkalmas fejlesztőrendszerek megismerése. Problémamegoldás folyamatának értelmezése.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bemeneti adat, eredmény, utasítás, algoritmus. Alulról felfelé építkezés elve, lépésenkénti finomítás elve, elemi adat, összetett adat, bemenő adat, kimenő adat.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció	Órakeret E: 18 óra L: 14 óra
4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek		
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. Keresőkérdések megfogalmazása tanári segítséggel. Böngészőprogramok, keresők, levelezőrendszerek használata. Információkeresés az interneten. Megadott művek elektronikus katalógusban való visszakeresése.	

<p>A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Keresőkérdések alkotása, a keresés eredményének értelmezése, a keresés pontosítása. Információforrások kiválasztása, használata. Az információk hatékony keresése, a legfontosabb információk megtalálása, a hiteles és nem hiteles információk megkülönböztetése, információk kritikus kezelése, a tartalmak publikálásra való előkészítése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p><i>Keresőkérdések megfogalmazása.</i> Böngészőprogram kezelése, webcímek beírása, linkek használata, portálok felkeresése. Kulcsszavas és tematikus keresés. Kereső operátorok ismerete. Keresőkérdések megfogalmazása, értelmezése, pontosítása. Összetett keresések űrlapok segítségével, tematikus és kulcsszavas keresőgépek használata az információ elérésére, több keresési szempont egyidejű érvényesítése, űrlapok kitöltése.</p>	
<p>A keresés folyamata. Keresőkérdés alkotása. Irányított információkeresés eredményének értelmezése. Találatok értelmezése. A találatok során kapott információk tanulmányozása. A keresés céljának leginkább megfelelő oldalak felkeresése. Hatékony, céltudatos információszerzés. Releváns információk kiszűrése a kereső által megtalált adathalmazból. Információforrások irányított kiválasztása, hitelességének vizsgálata, szelektálása. Helyi könyvtári és a korosztálynak szóló elterjedt adatbázisok. Az információk elemzése hitelesség szempontjából. Több hasonló tartalmú oldal összehasonlítása. Információforrások irányított kiválasztása. Konkrét információforrások használata. Hírportálok felkeresése.</p>	
<p>Nyomtatásra és webes publikálásra szánt dokumentumok készítése. Közlésre szánt szöveges és képi információval kapcsolatos elvárások, kiválasztási szempontok. Nyomtatási beállítások. Webes publikálásra alkalmas fájlformátumok megismerése. Internetes oldalak feltöltése egy nyilvános tárhelyre. Publikus és nem publikus adatok megkülönböztetése.</p>	

<p><i>Kulcsfogalmak</i></p>	<p>Webhely, webcím, böngésző, link, keresés, keresőgép, tematikus keresés, kulcsszavas keresés, kereső operátorok, hivatkozásgyűjtemény. Keresés, letöltés, publikálás, hitelesség, űrlap.</p>
-----------------------------	--

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. A számítógép alapvető használata, böngészőprogram ismerete.</p>
<p>A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Információ küldése, fogadása. Elektronikus levelezőrendszer használata. Saját e-mail cím készítése. Netikett ismerete. A modern infokommunikációs eszközök hatékony használata.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	

<p>Az információ küldésének és fogadásának megismerése. Kapcsolatteremtés infokommunikációs eszközök útján.</p> <p>Levelezőrendszer alapvető szolgáltatásainak ismerete és alkalmazása. Saját e-mail cím létrehozása. Üzenet küldése, fogadása, válasz a kapott üzenetre, levél továbbítása, mellékletek csatolása.</p> <p>A mobilkommunikáció eszközei. Az internet kommunikációs szolgáltatásai. A kommunikációs célnak megfelelő választás a médiumok között. A fogyatékkal élőkkel történő, és a fogyatékkal élők közötti kommunikációt biztosító eszközök megismerése. A virtuális tér közlekedési szabályai. A kommunikációs médiumok és szerepük.</p>
<p>Felelős magatartás az online világban. Netikett ismerete. A kommunikáció írott és íratlan szabályai. Adatvédelem, az információk megosztásának etikai kérdései. Az online kommunikációban rejlő veszélyek elleni védekezés.</p>

<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Levelezőrendszer, e-mail cím, elektronikus levél, regisztráció, címzett, másolat, rejtett másolat, tárgy, melléklet, csatolás, válasz, továbbítás, netikett. Kommunikációs modell, üzenet, internetes kommunikáció, mobilkommunikáció, adatvédelem.</p>
---	--

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>4.3. Médiainformatika</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. CD, DVD használata. Böngészőprogram használata, fontosabb portálok ismerete.</p>
<p>A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>A hagyományos és az elektronikus média kezelése, internetes média elérése, információk letöltése a számítógépre, információk értelmezése.</p> <p>A legújabb médiainformatikai technológiák használata, alkalmazása; önálló és kritikus attitűd fejlesztése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>Internetes portálok, szöveges és képi információforrások használata. Weboldalak megtekintése, mentése. Szöveg, kép mentése weboldalról.</p> <p>Hang-, képanyagok elérése, videomegosztó rendszerek felkeresése. Elektronikus könyv keresése, olvasása. Médiatárak keresése, médiumok elérése, használata. Oktatási célú adatbázisok használata. Oktatóprogramok használata.</p> <p>A hagyományos médiumok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazásuk a megismerési folyamatban.</p> <p>Internetes portálok, szöveges és képi információforrások. Internet, televízió, rádió használata. Elektronikus könyv, hangoskönyv használata. Szótárak, lexikonok, folyóiratok az interneten. Képek, zenék, filmek elérése az interneten. Oktatóprogramok, oktatóanyagok keresése az interneten. Internetes térképek keresése.</p>	

<p><i>Kulcsfogalmak</i></p>	<p>Elektronikus média, video-megosztás, elektronikus könyv, médiatár, oktatóprogram.</p> <p>Internetes oktatóprogram, regisztráció, online szótár, online elérés,</p>
-----------------------------	---

/ <i>foga lma k</i>	hangoskönyv, információmegosztó portál.
-----------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az információs társadalom	Órakeret E: 12 óra L: 6 óra
5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai		
Előzetes tudás	<p>Az informatikai biztonsággal kapcsolatos tapasztalatok megfogalmazása.</p> <p>A számítógép vagy a programok használata során tapasztalt esetleges meghibásodások megfogalmazása.</p> <p>Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése.</p>	

<p>A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Az informatikai biztonsággal kapcsolatos ismeretek megértése. Az adatvédelem érdekében alkalmazható lehetőségek megértése. Az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályok megértése. Az információforrások feltüntetése a dokumentumokban. Az információ előállítás, megosztása, terjesztése, használata, átalakítása. Az információ kezelése során felmerülő veszélyek felismerése, elhárításuk lehetőségei. Az információforrások hitelességének értékelése. Viselkedési szabályok közös kialakítása, a kulturált együttélés szabályainak betartása.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>Az informatikai biztonság kérdései. A számítógép és a számítógépen tárolt adatok védelme.</p>	
<p>Az adatokat érintő visszaélések, veszélyek és következmények megismerése. Adatvédelemmel kapcsolatos fogalmak. Adatkezeléssel kapcsolatos eljárások megismerése. Az adatokkal, különösen a személyes adatokkal való visszaélések, veszélyek és következmények megismerése, azok kivédése, a védekezés módszereinek és szempontjainak megismerése.</p>	
<p>Az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályok megismerése. A hálózat használatára vonatkozó szabályok megismerése, értelmezése.</p>	
<p>Információforrások gyűjtése. A felhasznált információforrások feltüntetése a saját dokumentumban. <i>Az információ hitelessége és ellenőrzési lehetőségeinek megismerése.</i> Megbízható információforrások ismerete. <i>Az informatikai eszközök alkalmazásának fontosabb etikai kérdései.</i> Szabadon vagy korlátozottan használható programok használata. A programhasználat során betartandó jogok és köteleességek. Az információ értéként való kezelése, megosztása.</p>	

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Informatikai biztonság, adat, személyes adat, adatvédelem, adatkezelés, netikett, információ, információforrás, hivatkozás. Adat, adathalászat, kéretlen levél (spam), lánclevél (hoax), információ, információforrás, hitelesség, megbízhatóság, jogtiszta szoftver, licenc, ingyenes szoftver, korlátozottan használható szoftver.</p>
---------------------------------------	---

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Elektronikus szolgáltatásokkal kapcsolatos tapasztalatok, vélemények megfogalmazása.</p>
<p>A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Az elektronikus szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének felismerése. A szolgáltatások céljainak azonosítása, működésének megfigyelése. Az elektronikus szolgáltatások használata, a biztonság figyelembevételével, a kritikus szemléletmód kialakítása.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>Az e-szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének megismerése. A globális információs társadalom jellemzői. Elektronikus szolgáltatások szerepe és használata a</p>	

hétköznapi életben. Az e-szolgáltatások használatának célirányos megismerése. Az elektronikus szolgáltatások funkcióinak megismerése. Az elektronikus szolgáltatások működésének megismerése, a szolgáltatások igénybevétele, használata, lemondása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információs társadalom, elektronikus szolgáltatás, regisztráció, leiratkozás, azonosító, jelszó.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Könyvtári informatika	Órakeret E: 9 óra L: 3 óra
Előzetes tudás	A könyvtári terek, alapszolgáltatások, elterjedtebb dokumentumtípusok jellemzőinek és a könyv bibliográfiai azonosító adatainak ismerete. Betűrendezés.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Az iskolai és lakóhelyi könyvtár alapszolgáltatásainak és a különböző információforrásoknak önálló, alkotó és etikus felhasználása egyszerű tanulmányi feladatok egyéni és csoportos megoldása során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<i>Könyvtártípusok megkülönböztetése. Az iskolai könyvtár eszköztárának készségszintű használata. Tájékozódás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében. Az iskolai könyvtár eszköztárának készségszintű használata a könyvtári terek funkciói és a könyvtári ábécé ismeretében.</i>		
<i>Könyvtári szolgáltatások</i> A hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismerése. A könyvtár alapszolgáltatásainak használata. A könyvtári katalógus funkciójának megértése. Katalógusrekord (-cédula) adatainak értelmezése. <i>Könyvtártípusok, funkcionális terek</i> Tájékozódás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében. Az összes könyvtártípus jellemzőinek megismerése, összehasonlítása. A kézikönyvtár összetételének és tájékozódásban betöltött szerepének megismerése. Nagyobb könyvtárak funkcionális tereinek megismerése. Önálló eligazodás a települési közkönyvtárban.		
<i>Információkeresés</i> Hatékony, céltudatos információszerzés. Keresett téma kifejezése tárgyszóval. Összetett keresőkérdés megfogalmazása. Megadott szempontok szerint való keresés az iskolai és a lakóhelyi elektronikus könyvtári katalógusban. Konkrét feladathoz való irányított forráskeresés katalógus és bibliográfia segítségével.		
Dokumentumtípusok, kézikönyvek Hagyományos és nem hagyományos dokumentumok formai, tartalmi, használati jellemzőinek megállapítása; csoportosításuk. Nyomtatott és elektronikus kézikönyvek, közhasznú információforrások és ismeretterjesztő művek típusainak ismerete. Közhasznú adatbázisok használata.		
Forráskiválasztás. A megadott problémának megfelelő nyomtatott és elektronikus források irányított kiválasztása. A könyvtárhasználati és informatikai alapokra építő információgyűjtést igénylő feladatok.		

Bibliográfiai hivatkozás, forrásfelhasználás. A forrásmegjelölés etikai vonatkozásainak megértése. Saját és mások gondolatainak elkülönítése. A felhasznált források önálló azonosítása a dokumentumok főbb adatainak (szerző, cím, hely, kiadó, év) megnevezésével.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Könyvtár, kézikönyvtár, katalógus, hivatkozás, forrás, könyv, időszaki kiadvány, honlap, CD, DVD, lexikon, enciklopédia, szótár, atlasz. Nemzeti könyvtár, szakkönyvtár, elektronikus könyvtár, kézikönyv, szaklexikon, szakkönyv, napilap, folyóirat, bibliográfia, linkgyűjtemény, keresőkérdés, tárgyszó, szerzői jog, információs érték, felhasznált irodalom, irodalomjegyzék.
------------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére ismerje a számítógép részeinek és perifériáinak funkcióit, tudja azokat önállóan használni; tudjon a könyvtárszerkezetben tájékozódni, mozogni, könyvtárat váltani, fájlt keresni; tudjon segítséggel használni multimédiás oktatóprogramokat; tudjon az iskolai hálózatba belépni, onnan kilépni, ismerje és tartsa be a hálózat használatának szabályait; ismerje egy vírusellenőrző program kezelését.</p> <p>A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére ismerje meg a különböző informatikai környezeteket; tudja használni az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásait; segítséggel legyen képes az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszközök kiválasztására.</p> <p>A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére ismerje a szövegszerkesztés alapfogalmait, legyen képes önállóan elvégezni a leggyakoribb karakter- és bekezdésműveleteket; használja a szövegszerkesztő nyelvi segédeszközeit; ismerje egy bemutató-készítő program egyszerű lehetőségeit, tudjon rövid bemutatót készíteni; ismerje fel az összetartozó adatok közötti egyszerű összefüggéseket; segítséggel tudjon használni tantárgyi, könyvtári, hálózati adatbázisokat, tudjon különféle adatbázisokban keresni; tudjon különböző dokumentumokból származó részleteket saját munkájában elhelyezni. Tudjon dokumentumokba különböző objektumokat beilleszteni; tudjon szöveget, képet és táblázatot is tartalmazó dokumentumot minta vagy leírás alapján elkészíteni; tudjon egyszerű táblázatot létrehozni; ismerje a diagramok szerkesztésének, módosításának lépéseit; tudjon bemutatót készíteni.</p> <p>A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére legyen képes összegyűjteni a problémamegoldáshoz szükséges információt; ismerje a problémamegoldás alapvető lépéseit; képes legyen önállóan vagy segítséggel algoritmust készíteni; lássa át a problémamegoldás folyamatát; ismerje és használja az algoritmus-leíró eszközöket; legyen képes meghatározni az eredményt a bemenő adatok alapján; legyen képes tantárgyi szimulációs programok használatára.</p> <p>A tanuló az info-kommunikáció témakör végére legyen képes a böngészőprogram főbb funkcióinak használatára. Legyen képes tanári segítséggel, megadott szempontok szerint információt keresni; a találatokat értelmezni; az elektronikus levelezőrendszert önállóan kezelni. Legyen képes elektronikus és internetes médiumok használatára; az interneten talált információk mentésére; ismerje a netikett szabályait, legyen képes előkészíteni az információt weben történő publikálásra; tudja megkülönböztetni a publikussá tehető és védendő adatait; használja a legújabb infokommunikációs technológiákat, szolgáltatásokat.</p> <p>A tanuló az információs társadalom témakör végére</p>
---	---

ismerje az informatikai biztonsággal kapcsolatos fogalmakat; ismerje az adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat; ismerje az adatvédelem érdekében alkalmazható lehetőségeket, az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat; szerezzon gyakorlatot az információforrások saját dokumentumokban való feltüntetésében. Ismerje az informatikai biztonsággal és adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat; ismerje az adatokkal való visszaélésekből származó veszélyeket és következményeket; ismerjen megbízható információforrásokat. Legyen képes értékelni az információ hitelességét; ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat, az információforrások etikus felhasználási lehetőségeit; ismerje fel az informatikai eszközök használatának az emberi kapcsolatokra vonatkozó következményeit; ismerjen néhány elektronikus szolgáltatást, legyen képes a szolgáltatások igénybevételére, használatára, lemondására.

A tanuló a könyvtári informatika témakör végére a különböző konkrét tantárgyi feladataihoz legyen képes konkrét nyomtatott és elektronikus forrásokban megkeresni a megoldáshoz szükséges információkat, releváns forrásokat találni konkrét tantárgyi feladataihoz; a választott forrásokat legyen képes alkotóan és etikusan felhasználni a feladatmegoldásban; legyen képes alkalmazni a más tárgyakban tanultakat (pl. informatikai eszközök használata, szövegalkotás).

OSZTÁLYKÖZÖSSÉG-ÉPÍTÉS (OSZTÁLYFŐNÖKI PROGRAM)

5–8. évfolyam
(Esti és levelező tagozat)

Az alapfokú felnőttoktatás számára készített osztályfőnöki program célja, hogy elősegítse az iskolák (és a pedagógusok) számára azt, hogy az egyes évfolyamokra beiratkozott, számos helyről érkező, sok esetben alulszocializált, motiválatlan, ismerethiányokkal küszködő tanulókból kialakítsa, illetve az iskolai előrehaladás, a tanulás sikeressége érdekében felgyorsítsa az (osztály)közösség kialakulását.

A program elvégzése lehetővé teszi azt, hogy az osztályfőnök a tanulók sokszor csak formális (az adminisztráció szempontjából ugyan nem nélkülözhető) megismerése helyett magukról a tanulókról és a tanulóktól kaphassanak komplexebb információkat, amelyek elősegíthetik az idő előtti iskolaelhagyás, a tanulási kudarcok magas arányának csökkenését.

Célszerű, ha a programot (de legalábbis annak számottevő részét) az adott osztály felelőse, osztályfőnöke „tanítja”. Többről és másról van szó ebben az esetben, mint a hagyományos osztályfőnöki órák esetében megszokhattuk. Ezeken az órákon is „tananyagot” kell feldolgozni, amelynek a célja részben eltér a többi tantárgyétól és műveltségterületétől. Amíg a többi esetben elsősorban a közismereti tananyag elsajátítása áll a középpontban, itt a hangsúly azoknak a kompetenciáknak a fejlesztésére irányul, amelyek erősíthetik e tanulók beilleszkedését az iskolai közösségekbe. A cél ezért alapvetően az, hogy az osztályba járó tanulók idővel valódi közösséget alkossanak, mert ennek a kialakulása-kialakítása nagymértékben hozzájárulhat ahhoz, hogy a tanulók iskolával és tanúlással kapcsolatos kedvezőtlen attitűdjei megváltozzanak.

5. évfolyam

Éves óraszám: Esti/levelező tagozat: 36 óra

Heti óraszám: Esti/levelező tagozat: 1 óra

Tematikai egység	Ismerkedés az osztálytársakkal, az iskolával, a tanárokkal, az iskola házirendjével	Órakeret E: 2 óra L: 2 óra
Előzetes tudás	A tanulók korábban szerzett tapasztalatai.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	A közösségnek mint értéknek a felismerése. A közösség tagjaival történő együttműködés elősegítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Legyen a tanuló számára érték az iskolában szerzett tudás. Legyen fontos számára az iskolai/osztályközösségben történő szerepvállalás.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szabályok, normaközvetítés, iskolázottság.	

Tematikai egység	Tanulni jó! (Tanulás-módszertani ismeretek 1.)	Órakeret E: 10 óra L: 10 óra
Előzetes tudás	A tanulók előzetes kompetenciái.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanuló tanulási folyamatainak tervezése és szervezése. „Tanulói tudásmenedzsment-közösség” létrehozása. Időfelhasználás/tervezés (időmérleg-készítés). Tanulási szokások kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Ismerje fel a tanuló és legyen tisztában a tanulás fontosságával. Ismerje fel az ún. „kapunyitó kompetenciák” szerepének fontosságát az életben, a munkavállalásban.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tanulás eredményessége, elemi kompetenciák.	

Tematikai egység	A család és a családi hagyományok	Órakeret E: 5 óra L: 5 óra
Előzetes tudás	A tanulók előzetes ismeretei, tapasztalatai.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	A családi hagyományok ismerete és tisztelete. A családi ünnepek, a családi „legendárium” szerepének, fontosságának felismertetése. Generációk közötti kapcsolatok – kultúra/szokások megismerése, elfogadása, tolerancia erősítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
A tanuló legyen tisztában a család fogalmával, és annak szerepével. Tartsa tiszteletben a családi hagyományokat, ünnepeket.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Család , családi hagyomány, generáció.	

Tematikai egység	A barátok és az osztálytársak	Órakeret E: 5 óra L: 5 óra
Előzetes tudás	A tanulók előzetes tapasztalatai.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Kisebb és nagyobb közösségek szerepének tudatosítása az egyén életében. Verbális és nonverbális kommunikáció fejlesztése. Kapcsolati hálók a közösségen belül és kívül. Agresszió kezelése, és a tolerancia erősítése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>A tanuló tanuljon meg az érzelmeiről kommunikálni. (Verbális és nem verbális kommunikáció fontossága a beszédhelyzetekben).</p> <p>A tanuló sajátítsa el azokat a kompetenciákat, amelyekkel megfelelő módon tudja kódolni és átadni az érzelmeket.</p> <p>Legyen türelmes és toleráns az osztálytársaival szemben.</p> <p>A tanuló próbálja meg kezelni az érzelmi kitöréseit, az indulatait. (<i>Én-üzenet, te-üzenet</i> szituációs játékokon keresztül).</p> <p>Legyen képes a másokkal történő pozitív és eredményes interakció megteremtésére.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szociális érzékenység, mások elfogadása, metakommunikációs technika, interakció.

Tematikai egység	Cselekvő állampolgár	Órakeret E: 5 óra L: 5 óra
Előzetes tudás	A tanulók előzetes ismeretei, tapasztalatai.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>Az alapvető emberi jogok megismertetése.</p> <p>Az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése.</p> <p>A norma és a normaszegések társadalmi jelentőségének felismertetése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>A tanuló legyen tisztában az állampolgári kötelezettségeivel és a jogaival.</p> <p>Sajátítsa el az alapszintű társadalmi normákat.</p> <p>Rendelkezzen a társadalomban elfogadott normakontrollal.</p> <p>Érdekérvényesítő szerepe ne lépje túl a törvények adta határokat.</p> <p>Tartsa be a társadalomban előírt viselkedési szabályokat, normákat.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Törvény, szabály, társadalom, normakövetés, normakontroll, civil kapcsolatok, felelősségvállalás.	

Tematikai egység	Egészséges életmód kialakítása és megteremtése, fenntartása. Egészségvédelem	Órakeret E: 5 óra L: 5 óra
Előzetes tudás	A tanulók előzetes ismeretei, tapasztalatai.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>A környezet szerepének felismertetése a testi és lelki egészség fenntartásában.</p> <p>Törekvés erősítése, igény felkeltése az egészséges életvitelre (a személyes higiénia és annak fenntartása; az egészségre káros szokások; az egészségügyi szolgáltatások és azok elérhetősége; az egészséges életmód és táplálkozás).</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>A tanuló ismerje fel az egészséges életmód, életvitel kialakításának fontosságát. Tudjon különbséget tenni az egészséges és a káros életvitel között.</p> <p style="text-align: center;">A tanuló ismerje az egészségkárosító hatások következményeit.</p> <p style="text-align: center;">Legyen tisztában az élvezeti cikkek ártalmasságával, ismerje a szenvedélybetegségek egészségkárosító és személyiségromboló hatásait.</p> <p style="text-align: center;">Legyen fogalma az alkohol hatásairól az emberi szervezetre.</p> <p>A tanuló ismerje fel, hogy a drogok függőséget és maradandó károsodást okoznak az emberi szervezetben.</p> <p>Legyen tisztában azzal, hogy az egészséges életvitelhez elengedhetetlen a mindennapi testedzés; a különböző sportfoglalkozások fontossága.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életmód, életvitel, higiénia, rendszeresség, kultúra, szenvedélybetegség, egészséges táplálkozás, mozgás, sport, rendellenesség.

6. évfolyam

Éves óraszám: Esti/levelező tagozat: 36 óra

Heti óraszám: Esti/levelező tagozat: 1 óra

Tematikai egység	A tanulás tanulása (Tanulás-módszertani ismeretek 2.)	Órakeret E: 10 óra L: 10 óra
Előzetes tudás	Az előző évben tanultak felidézése.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>A tanuló tanulási folyamatainak tervezése és szervezése.</p> <p>„Tanulói tudásmenedzsment-közösség” folyamatos működtetése.</p> <p>Időfelhasználás/tervezés (időmérleg-készítés).</p> <p>Tanulási szokások erősítése.</p> <p>A megfelelő tanulási környezet kialakítása.</p> <p>Tantárgyakhoz kapcsolódó tanulási stratégiák megismerése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Legyen igénye a tanulónak az új tanulási technikák eredményes alkalmazására.</p> <p>Legyen igénye a tanuláshoz szükséges „tanulói környezet” kialakítására.</p> <p>A tanulónál alakuljon ki a tanulási felelősség kérdése.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hatékony tanulási technika, társadalmi következmény, iskolázatlanság.	

Tematikai egység	Az érzelmek világa	Órakeret E: 8 óra L: 8 óra
Előzetes tudás	A tanulók előzetes tudásának azonosítása.	

A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>Az érzelmek szerepe az emberek életében. A lelki egyensúly eléréséhez vezető út. Az eltérő érzelmi helyzetek/állapotok kezelése. Sikerek és kudarcok hatásai az egyén életében. Kudarcokat kezelő stratégiák megismerése Konfliktusok és következményeik kezelése.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>A tanuló legyen nyitott, és törekedjen mások megismerésére. A tanuló tanuljon meg az érzelmeiről kommunikálni. (Verbális és nem verbális kommunikáció fontossága a beszédhelyzetekben.) A tanuló törekedjen a másokkal történő pozitív és eredményes interakció megteremtésére. A tanuló törekedjen a konfliktusok kezelésére. Ismerje fel a konfliktusok ok-okozati összefüggéseit. Vegyen részt minél több személyiség-gazdagító játékban, tréningben.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Érzelem, verbális és nem verbális kommunikáció, türelem, tolerancia, egymásra figyelés, elfogadás, őszinteség, interakció.

Tematikai egység	Hétköznapi ismeretek: háztartási alapismeretek, balesetvédelem, elsősegélynyújtás, KRESZ	Órakeret E: 9 óra L: 9 óra
Előzetes tudás	A tanulók előzetes tudásának azonosítása.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>A háztartási eszközök tudatos használatához szükséges ismeretek megszerzése, képességek fejlesztése. A háztartási gépekhez kapott használati leírások értelmezése és az utasítók alkalmazása. Balesetvédelmi alapismeretek elsajátítása.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>A tanuló legyen tisztában a háztartási eszközök, műszaki berendezések használatának veszélyeivel. Tudja értelmezni a használati útmutatásokat. Veszélyhelyzet esetén tudja, hogy mit kell tennie (pl. segélyhívószámok ismerete). Ismerje a KRESZ alapszabályait.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felelősség, szabály, vészhelyzet, kötelezettség.	

Tematikai egység	Deviancia, deviáns viselkedés	Órakeret E: 5 óra L: 5 óra
Előzetes tudás	A tanulók előzetes tapasztalatai.	

A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Társadalmi normák és a deviancia fogalmának tisztázása, jelentőségük és következményeik belátása. Devianciák a társadalomban. Az agresszió következményei, és törvényi szabályozása. Hétköznapi élet konfliktusainak kezelése és szabályozása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
A tanuló ismerje a verbális, a fizikai és a lelki agresszió típusait. Legyen elképzelése a normaszegésről és annak következményeiről. Ismerje fel a deviáns viselkedés jegyeit. Legyenek megoldási elképzelései a különféle típusú konfliktusok feloldásához.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Verbális agresszió, fizikai agresszió, lelki agresszió, együttműködés, kompromisszum, önuralom, konfliktus, törvényi szabályozás, tisztelet.

7. évfolyam

Éves óraszám: Esti/levelező tagozat: 36 óra

Heti óraszám: Esti/levelező tagozat: 1 óra

Tematikai egység	A tanulás tanulása (Tanulásmódszertani ismeretek 3.)	Órakeret E: 9 óra L: 9 óra
Előzetes tudás	A tanulók előzetes tapasztalatai és a korábban tanultak.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanuló tanulási folyamatainak tervezése és szervezése. „Tanulói tudásmenedzsment-közösség” folyamatos működtetése. Időfelhasználás /tervezés (időmérleg-készítés). Tanulási szokások erősítése. A tanulási környezet kialakítása. Tantárgyakhoz kapcsolódó tanulási stratégiák fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Legyen igénye a tanulónak az új tanulási technikák eredményes alkalmazására. Legyen igénye a tanuláshoz szükséges „tanulói környezetet” kialakítására. A tanulónál alakuljon ki a tanulási felelősség.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	LLL-paradigma, tanulást elősegítő módszertani kultúra, hatékony tanulási technika, időmérleg, sikerkritérium/kudarckritérium.	

Tematikai egység	Eligazodás a mindennapokban	Órakeret E: 13 óra L: 13 óra
Előzetes tudás	A tanulók előzetes tudása.	

<p>A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>A tanuló közvetlen környezete (lakóhely) múltjának és jelenének megismerése révén a kötődés erősítése (változások a lakókörnyezetben; a helyi média (típusok, szerepek). Tájékozottság kialakítása az ügyek intézése terén (önkormányzat-adminisztráció); politikai élet helyi szinten (pártok, képviselők). A művelődés tereinek és lehetőségeinek megismerése. Közlekedés a mindennapokban.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>A tanuló ismerje közvetlen környezetének történetét és az elmúlt időszak legfontosabb változásait. Legyen tájékozott a mindennapi élethez szükséges adminisztrációban (pl. csekk kitöltése, adatlapok megfelelő értelmezése, menetrendek pontos értelmezése, szolgáltatások ismerete). Rendelkezzen alapvető tájékozottsággal lakóhelye közlekedési lehetőségeiről, a helyi politikai viszonyokról és a helyi média nyújtotta lehetőségekről.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Lokális helyismeret, ügyintézés alapfogalmai.</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>Divat (Legyen stílusod!)</p>	<p>Órakeret E: 5 óra L: 5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanulók előzetes tapasztalatai.</p>	
<p>A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>A divat mint jelenség tisztázása. A divat szerepe az egyének életében. Az önálló stílus kialakítása. Az önismeret és az ízlés fejlesztése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		
<p>A tanulónak legyenek alapvető ismeretei a divat történetéről, funkciójáról és szerepéről az egyén és a társadalom életében. Tudjon különbséget tenni az egyedi ízlés és a tömegízlés között. Legyen elképzelése saját stílusával, formálásának lehetőségeivel kapcsolatban.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Divat, divattörténelem, ikon, stílus, egyediség, tömegízlés.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Szubkultúrák világa</p>	<p>Órakeret E: 5 óra L: 5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanulók előzetes tapasztalatai.</p>	
<p>A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>A kultúra-szubkultúra néhány összefüggésének, kapcsolatának felismerése.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>Ismerje a tanuló a szubkultúra fogalmát. Legyen elképzelése néhány tartalmáról. Sokszínűség és másság. Ifjúság és szubkultúra. A szubkultúra arculata.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szubkultúra, kulturális sokszínűség, elfogadás, együttélés, tolerancia.

8. évfolyam

Éves óraszám: Esti/levelező tagozat: 36 óra

Heti óraszám: Esti/levelező tagozat: 1 óra

Tematikai egység	A tanulás tanulása (Tanulásmódszertani ismeretek 4.)	Órakeret E: 8 óra L: 8 óra
Előzetes tudás	A tanulók előzetes tapasztalatainak és a korábban tanultaknak az azonosítása.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>A tanuló tanulási folyamatainak tervezése és szervezése. „Tanulói tudásmenedzsment- közösség” folyamatos működtetése. Időfelhasználás /tervezés (időmérleg-készítés). Tanulási szokások erősítése. A tanulási környezet fejlesztése. Tantárgyakhoz kapcsolódó tanulási stratégiák. A tanulóval kapcsolatos motiváció erősítése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>A tanuló ismerje meg az új tanulási környezethez kapcsolódó technikai elemeket. A tanuló ismerje fel és koordinálja saját tanulási „menetrendjét”, legyen tisztában annak fontosságával. Legyen képes a saját tanulási folyamatában elért eredmények értékelésére. Ismerje fel a tanulóval kapcsolatos, motivációt támogató tényezők fontosságát, szerepét. Legyen képes reflektálni tanulóval kapcsolatos sikereire, kudarcaira.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tanulást elősegítő módszertani kultúra, hatékony tanulási technika, tanulást segítő időmérleg, sikerkritérium, kudarcritérium.	

Tematikai egység	Természetvédelem – állatvédelem	Órakeret E: 8 óra L: 8 óra
Előzetes tudás	A tanulók előzetes tapasztalatai és a korábban tanultak.	

A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	A fenntartható fejlődés jelentőségének belátása. A környezettudatos magatartásra törekvés, a felelősségérzet erősítése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>Ismerje a tanuló a fenntartható fejlődés eszméjét, legyen tisztában annak jelentőségével. Legyen elképzelése a környezetszennyezés okairól és káros következményeiről. Gyakorolja – lehetősége szerint – a gyakorlati környezetvédelmet. Legyen tisztában az állatokat megillető jogokkal. Környezeti problémák, az öko-katasztrófák kialakulásához vezető utak. A modern világ technológiai ártalmi és következményei. A környezettudatosság elve. Gyakorlati környezetvédelem. Tudatos vásárlói magatartás jegyei. A természet és az állatvilág védelme. Környezetvédők – civil mozgalmak.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fenntartható fejlődés, tudatosság, öko-katasztrófa, természetvédelem, felelősség, következetesség, önkéntesség.

Tematikai egység	Gazdálkodj okosan! (Családi gazdálkodás)	Órakeret E: 9 óra L: 9 óra
Előzetes tudás	A tanuló előzetes tudása, tapasztalatai.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>Alapvető gazdasági ismeretek, fogalmak (áru, pénz, tervezés/gazdálkodás) megértetése. A családi költségvetés tervezése. A takarékoskodás (bankok szerepe) formáinak megismerése. A zsebpénz (elvek és gyakorlatok). Prioritások felállítása a családi gazdálkodásban (mindennapi fogyasztás, rezsiköltségek, „nagyberuházások”: tartós fogyasztási cikkek).</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>A tanuló legyen tisztában a család költségvetésével. Legyen elképzelése a tervezés fontosságáról. Ismerje fel a takarékoskodás/pazarlás következményeit. Legyen képes a családi költségvetés alapvető irányainak tervezésére.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zsebpénz, gazdaság, legalitás, tudatosság, példakép, konfliktus, családi gazdálkodás.	

Tematikai egység	Hagyományok, ünnepek	Órakeret E: 7 óra L: 7 óra
Előzetes tudás	A tanuló előzetes tudása, tapasztalatai.	

<p>A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>A hazához, a közvetlen környezethez való kötődés erősítése: a legfontosabb nemzeti ünnepek és tartalmuk; az év egyéb ünnepnapjai (hagyományok, szokások); helyi ünnepek és jelentőségük – a néphagyományok; tájegységeink „hungarikumai”.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>A tanuló legyen tisztában az országos ünnepek jelentőségével. Tartsa tiszteletben a jeles ünnepeket és ápolja (családi körben is) a hagyományokat. Ismerje a helyi ünnepeket és népszokásokat, legyen tisztában jelentőségükkel. Ismerje a legfontosabb hungarikumokat.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hagyomány, tisztelet, kulturális örökség, „hungarikum”, magyar gasztronómia, ünnep.</p>

Alsó tagozat helyi tantervei

a táblázatban megadott sorrend szerint

Tantárgyak
Magyar nyelv és irodalom
Idegen nyelvek (Angol/Német)
Matematika
Hit- és erkölcstan
Környezetismeret
Ének-zene
Egyházi ének
Vizuális kultúra
Informatika
Életvitel és gyakorlat
Testnevelés és sport

(Itt található a 6. évfolyam egyházi ének helyi tanterve is.

A német nyelv 2-4. évfolyam helyi tanterve a felső tagozatban található)

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

1-4. évfolyam

Általános tantervű tanulócsoporthoz

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	8	288	227	61
2.	7	252	227	25
3.	6	216	194	22
4.	6	216	194	22

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1 sz. mellékletében kiadott 1.2.1._magyar_1-4 tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés: Az 1. évfolyamon a szabadon tervezhető órakeretből a kerettantervi javaslatához képest heti 1 órával nőtt.

A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	16	4+10	30
Olvasás, az írott szöveg megértése 1. –az olvasástanulás előkészítése	25		25
Olvasás, az írott szöveg megértése 2. - az olvasás jelrendszerének elsajátítása, dekódolási képesség kialakítása	70		70
Olvasás, az írott szöveg megértése 3. - a szövegértő olvasás előkészítése	15	5+5	25
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	7	7+6	20
Az írástanítás előkészítése - az írás megtanulásának technikai alapozása	20		20
Az írott betűalakok tanítása - írástechnikát fejlesztő gyakorlatok	50		50
Az írástechnika fejlesztése - az eszközszintű írás előkészítése	13	4	17
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	2		2
A tanulási képesség fejlesztése	7		7
Az ítélőképesség, az erkölcsi, az	2	5+15	22

esztétikai és a történeti érzék fejlesztése			
Évfolyam összesen	227	61	288

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	17	4	21
Olvasás, az írott szöveg megértése	90	5	95
3. - a szövegértő olvasás előkészítése			
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	8	7	15
Az írástechnika fejlesztése - az eszközszintű írás előkészítése	39		39
Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondat, szó, hang, betű; szótagolás; szótő és toldalék; mondatfajták	20		20
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	40	4	44
A tanulási képesség fejlesztése	10		10
Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	3	5	8
Évfolyam összesen	227	25	252

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	15	2	17
Olvasás, az írott szöveg megértése	55	2	57
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	18	4	22
Az íráshasználat fejlesztése	8		8
Fogalmazási alapismeretek	12		12
Szövegalkotási gyakorlatok	21	2	23
Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok	17		17
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	28	3	31
A tanulási képesség fejlesztése	14		14

Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	6	3	9
Összefoglalás, rendszerezés		6	6
Évfolyam összesen	194	22	216

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	15	2	17
Olvasás, az írott szöveg megértése	55	2	57
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	19	4	23
Az íráshasználat fejlesztése	7		7
Fogalmazási alapismeretek	11		11
Szövegalkotási gyakorlatok	21	3	24
Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok	18		18
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	28	2	30
A tanulási képesség fejlesztése	14		14
Az ítélőképesség, a hit- az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	6	3	9
Összefoglalás, rendszerezés		6	6
Évfolyam összesen	194	22	216

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	25+36
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	Köszönések, „Áldás, békesség”, köszönés használata, jelentése, A tisztelet megnyilvánulási formáinak megbeszélése, gyakoroltatása Az asztali áldások, napkezdő imádság, Úri imádság megtanulása	4+10
Olvasás, az írott szöveg megértése 3. - a szövegértő olvasás előkészítése	Rövid bibliai történetek olvasása, értelmezése	5+5
Az írástechnika fejlesztése - az eszközszintű írás	Másolás gyakorlása írott, és nyomtatott	4
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Bibliai történetek feldolgozása	7+6
Az ítélőképesség, a hit- az erkölcsi, az	Egymásra, egymás érzelmeire	5+15

esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	való figyelés. A család szerepe a keresztyén emberek életében.	Összesen: 25+36
---	---	-----------------

2.évfolyam:	Szabad órakeret:	25
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	A beszéd, mint a rossz és a jó eszköze a Bibliában. (pl. Júdás árulása, Jézus példázata, Péter általi megtagadása)	4
Olvasás, az írott szöveg megértése 3. - a szövegértő olvasás előkészítése	Rövid bibliai történetek olvasása, értelmezése	5
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Olvasmányok, mesék tanulságainak összehasonlítása bibliai történetekkel, párhuzam keresése. Véleménynyilvánítások.	7
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	Helyesírási gyakorlatok, tollbamondások	4
Az ítélőképesség, a hit- az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	A jó melletti érvelésben tudja használni a Biblia általa ismert történeteinek tanulságait. Egymással szembeni tisztelet fontossága, a másság elfogadása.	5
	Összesen:	25

3.évfolyam:	Szabad órakeret:	22
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	A cselekedetek értékelése a Biblia tanításainak	2
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Bibliai történetek olvasása, értelmezése. Szabó Lőrinc, mint református költő. Egy gyermekverse. Felkészülés műsorokra, versek, szövegek tanulása.	4
Olvasás, az írott szöveg megértése	Néhány, az életkornak megfelelő igeszakasz feldolgozása. A Biblia régies szóhasználatának megfigyelése.	2
Szövegalkotási gyakorlatok	Megoldási ötletek, jó tanácsok megfogalmazása. Bibliai történetek összefoglaló megfogalmazása. Bibliai szókincs fejlesztése.	2
Helyesírási szabályok ismerete és	Helyesírási gyakorlatok,	3

alkalmazása	tollbamondások.	
Az ítélőképesség, a hit- az erkölcsi, az esztétikai és a történelmi érzék fejlesztése	Erkölcsei tanulság megfogalmazása. Társas kapcsolatok bibliai alapjai. A társakkal való együttérzés, a segítségadás fontossága.	3
Összefoglalás, rendszerezés		6
	Összesen:	22

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	22
---------------------	-------------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	Egymás véleményének kulturált meghallgatása, saját vélemény megformálása.	2
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Bibliai történetek olvasása, értelmezése. Kutatás Reményik Sándor életéről. Egy-két református író, költő életének ismerete. Válogatás Arany János gyermekverseiből (egy vers) Felkészülés műsorokra, versek, szövegek tanulása ünnepekre.	4
Olvasás, az írott szöveg megértése	Néhány igeszakasz feldolgozása és értelmezése. Erkölcsi mondanivalók felismerése, megértése.	2
Szövegalkotási gyakorlatok	Szókincsfejlesztés, bibliai szókincs fejlesztése. Erkölcsi állásfoglalások megfogalmazása a keresztyén	3
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	Helyesírás gyakorlása, tollbamondások.	2
Az ítélőképesség, a hit- az erkölcsi, az esztétikai és a történelmi érzék fejlesztése	Építő bírálat megfogalmazása, helyes közlési módja. Bibliai hősök jellemzése a jó és a rossz tulajdonságaik alapján.	3
Összefoglalás, rendszerezés		6
	Összesen:	22

Tantárgyi bevezető:

Az általános iskola alsó tagozatán a magyar nyelv és irodalom tantárgy elsődleges célja az anyanyelvi kommunikációs képességek fejlesztése, és az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása. Az anyanyelvi képességek fejlesztése nemcsak cél, hanem eszköz is a személyiség harmonikus fejlődéséhez, a nemzeti önzonosság erősödéséhez, a kognitív és érzelmi fejlődéshez, valamint mindezek katalizátora is egyben.

Az anyanyelvi nevelésnek kisiskolás korban is alapvető szerepe van a kulcskompetenciák kialakításában, fejlesztésében, mert erre építve, ez által válik lehetővé a kultúra aktív befogadása, a társas-társadalmi érintkezés, az identitás kialakulása, az önálló ismeretszerzés és a tanulás.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy további fontos feladata a szóbeli és az írásbeli érintkezések önálló és kreatív, integrált használatának elsajátításához szükséges alapvető képességek intenzív fejlesztése, a modern társadalom különféle szinterein gyakorolt nyelvhasználati módok tanítása, illetve a nyelvhasználat változatos, adekvát, tanulói tevékenységekre épülő, folyamatos gyakoroltatása.

A kor szükségleteinek és a társadalom elvárásainak megfelelően az alsó tagozatos magyar nyelv és irodalom tantárgy középpontjába a kerettanterv az olvasás-szövegértés és a helyes beszéd képességének fejlesztését helyezi, mint kiemelt területet, és ennek új elemeiként megjelennek az olvasási stratégiák is. Az olvasás és az írás képességének elsajátítása kulcs az önálló tanuláshoz, majd pedig a boldoguláshoz a mindennapi életben.

A kisiskolások az iskolai tanulmányaik megkezdésekor különféle szinten birtokolják és használják anyanyelvüket. Az első iskolai években a tanító feladata nem az elméleti rendszerezés, hanem a változatos és egyre magasabb szinten történő gyakoroltatás a különféle kommunikációs helyzetekben, illetve a szorongásmentes, motivált nyelvi fejlődési környezet megteremtése. A játékos, önkifejező gyakorlatok lehetőséget teremtenek a nyelvi tudatosság, a kreativitás, az árnyalt önkifejezés, a másik megértésének igényére, a képességek fejlesztésére. E fejlesztési folyamatra épülhet majd a továbbiakban az anyanyelvi és az irodalmi kultúra megismertetése.

Az irodalmi nevelés kialakítja és fejleszti a művekkel folytatott aktív párbeszéd képességét. Elsődleges feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához kisiskolás korban a szövegolvasáshoz kapcsolódó szövegelemző és értelmező együttgondolkodás, a saját gondolatok kifejtése, egymás véleményének megismerése, valamint az irodalmi művekkel kapcsolatos tapasztalatszerzés, az esztétikai, erkölcsi értékek felfedezése, érzelmileg is megalapozott befogadása nyit utat. Mindez komoly hatást gyakorolhat az érzelmi élet, az önismeret és a társas kapcsolatok fejlődésére.

A különféle kommunikációs helyzetekhez kapcsolódó tevékenységek kedvező feltételeket teremtenek az önálló tanulás képességeinek célirányos fejlesztéséhez, az ismeretfeldolgozás kulturális technikáinak megismeréséhez és gyakorlásához.

1–2. évfolyam

A tanuló érzelmi érzékenysége, erkölcsi gondolkodása legalább olyan szintre kerül, hogy az olvasott művekben képessé válik emberi alaphelyzetek, irodalmi témák, természeti motívumok felismerésére, megnevezésére. Bekapcsolódik a jó és a rossz, a szép és a csúnya fogalmak tartalmáról szóló órai beszélgetésekbe. Megismeri a nagy ünnepkörök egy-egy szöveghagyományát, ezeket évszakok szerint is képes elhelyezni, valamint ismer ezekhez kapcsolódó alkotásokat (népdalokat, mondákat, meséket, műalkotásokat). **Megismer néhány bibliai történetet. Megérti azok tanulságait, azokat képes felhasználni a saját cselekedeteiben is** Részt vesz a ritmusérzékét, mozgáskultúráját is fejlesztő önismereti gyakorlatokban, szerepjátékokban. Képessé válik az olvasmányaihoz kapcsolódó személyes ismeretek, élmények felidézésére és megosztására, gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezésére. **Képessé válik arra, hogy felismerje kimondott szavainak jelentőségét.** Szívesen részt vállal ritmikus, énekes rögtönzésekben, különböző kreatív játékokban. Képes mindennapi konfliktusok átélésére bábjátékban, drámajátékban. Kipróbálja a testmozgás, a manuális és művészeti alkotó tevékenység több formáját, és képes megfogalmazni ezzel kapcsolatos élményeit, tapasztalatait. A magyar nyelv és irodalom foglalkozások feladatmegoldásaiban, közös tevékenységeiben tapasztalatot szerez a társakkal való együttműködésről,

tevékenységek kezdeményezéséről. Felismeri a családi élet, a családi összetartás fontosságát a keresztyén ember életében. Fontossá válik számára az egymás iránti tisztelet, megtanulja elfogadni a másságot. A kisiskolások, akik korán találkoznak audiovizuális és hipertextes (internetes közegben működő) szövegekkel is (gyerekfilmek, reklámok, videojátékok, közösségi oldalak használata), megismerkednek a szövegek különböző modalitásaival, eltérő médiumok szövegalkotó sajátosságainak alapjaival is (az írott szöveg, a hang és a kép kapcsolatával – egyszerű, játékos formában). A tanuló játékos gyakorlatok révén elsajátít néhány, a koncentrációs képességét fejlesztő memóriagyakorlatot. Az olvasásmegértés folyamatában fejlődik a szókincese, a nyelvi-logikai kapcsolatokat, következtetéseket, viszonyításokat felismerő képessége. IKT eszközökkel képes irányított, majd önálló információkeresésre, rövid szövegek létrehozására. Segítséggel felismeri szükségleteit, tud kérdezni, gyakorlatot szerez teljesítményének és képességeinek reális értékelésében.

Az iskolába lépés előtt először a szűkebb környezetüktől sajátítják el a magyar nyelvet. A tantárgy feladata ennek az ösztönös nyelvtudásnak a formálása, a nyelvi tudatosság fejlesztése.

Az 1–2. évfolyam legfontosabb feladata az olvasás és az írás megtanítása, az igényes beszéd fejlesztése, amely egyben a további anyanyelvi nevelés alapja is. Az olvasás és az írás életkornak megfelelő tudása nélkül elképzelhetetlen a tantárgyakban való továbbhaladás.

Az első olvasási sikerek meghatározó erejűek az olvasóvá válás, az olvasással kapcsolatos pozitív viszonyulások kialakulásának folyamatában. Ezért az első osztályokban a tanulók egyedi sajátosságaira tekintettel, differenciáltan kell megszervezni az olvasástanulást, haladási tempóját a tanulási kudarcok, a tevékenységgel kapcsolatos szorongások, gátoltság kialakulásának megelőzése érdekében.

Az anyanyelvi nevelés területeit arányosan kell fejleszteni, s el kell érni, hogy a különböző területek képességfejlesztése és ismeretanyaga egységet alkosson. Kiemelt feladat a szókincs gyarapítása, a használt szavak jelentésrétegeinek, stílusértékének és különféle használatainak a megismertetése és tudatosítása, mert az anyanyelvi kommunikáció egyik feltétele a szókincs árnyalt ismerete.

Az értő olvasás fejlődésében fontos szerepe van a szöveggel való foglalkozásnak. A fejlesztés eredményeként elvárható, hogy a tanuló néma olvasás útján megértse tankönyvei szövegének, a feladatok utasításainak a lényegét.

A gyermeki spontán alkotóképességre és a játék örömeire alapozva kell a legkülönbözőbb tevékenységformákkal a hétköznapi gyakorlati szövegműfajok tudatos és kreatív használatára nevelni.

Az írás eszközzé fejlesztése a kézírás megtanításával kezdődik. A betűformák és betűkapcsolások elsajátításán keresztül vezet az út az írás automatizálásáig. Olyan írástempóra kell szert tenniük a tanulóknak, amely kiszolgálja a tanulási igényüket, s megfelel az életkorban elvárható követelményeknek.

Az anyanyelvről szerzett ismeretek segítségével a tudatos nyelvszemléletet, az emeltebb igényű szóbeli és írásbeli anyanyelvhasználatot alakíthatjuk ki. Ennek keretében a magyar nyelv rendszerére vonatkozó elemi ismereteket szerezhhetnek a tanulók. A fogalomalkotás nyelvi tapasztalásra épül. A nyelvtani ismeretekhez kapcsolódik a helyesírási szabályismeret és a helyesírási készség elemi szintjének kialakítása. A szabályalkalmazással párhuzamosan futó fejlesztési feladat a tanulók önellenőrzésének és hibajavító tevékenységének, a helyesírási szótár használatának szokássá fejlesztése.

Fokozni kell a tanulók tudatosságát, kitartását és igényességét a különböző nyelvi tevékenységekben, segíteni kell őket, hogy tanulási tevékenységüket fokozatosan növekvő időtartamban legyenek képesek irányítani.

1. osztály

Tematikai egység	1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása		Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szóbeli és az írásos kommunikációban a megértés pontosságának és a kifejezés érthetőségi szintjének emelése. A környezettel való nyelvi kapcsolattartás biztonságának elősegítése. Két vagy több mondat összekapcsolásával a gondolatok, érzések, vélemények pontosabb kifejeztetése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A helyes beszédlejtés. A hangok tiszta artikulációja, az időtartam és a hangkapcsolatok helyes kiejtése. Mondatok olvasásakor, memoriterek elmondásakor a hanglejtés, a hangsúly helyes alkalmazása. Az aktív szókincs bővítése. Mondatok összekapcsolása. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok alapján, adott vagy választott témáról. Páros és csoportos beszélgetés. Szituációs játékokban a felnőttek és kortársak udvarias megszólítása. Szerepjátékok. Nem verbális jelzések tartalmának felismerése. Köszönések, „Áldás, békesség!”, köszönés használata, jelentése. A tisztelet megnyilvánulási formáinak megbeszélése, gyakoroltatása	A tanuló – érthetően beszél; – megérti az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszol; – használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének illendő nyelvi formáit; – bekapcsolódik a közös tevékenységekbe. Alkalmazkodik azok szabályaihoz; elgazodik szűkebb környezete társas kapcsolatrendszerében Használja helyesen, és az udvariassági szabályoknak megfelelően a tanult egyházi köszönési formákat.	Ének-zene; testnevelés és sport: helyes légzéstechnika. Vizuális kultúra: képek, képzetek, képi kompozíciók; egyszerű (pl. kitalált vagy átélt) cselekmény megjelenítése képekkel (pl. rajzzal, képsorozattal, fotóval) megfelelő hanghatásokkal (pl. zörejjel, énekhanggal) kiegészítve. Hit-és erkölcsstan: én és környezetem, bemutatkozás, önismeret, kommunikáció során az értelem, az akarat, az alázat fejlesztése	
Fogalmak	Tempó, ritmus, szünet, hangerő, hangsúly, arcjáték, tekintet, testtartás, bemutatkozás, bemutatás, köszönés, megszólítás, kérés, köszönetnyilvánítás.		
Tematikai egység	2. Olvasás, az írott szöveg megértése 1. - az olvasástanulás előkészítése		Órakeret 25 óra

Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástanulás előkészítése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Motiváció kialakítása, fejlesztése, szorongásmentes olvasási környezet megteremtése. Az olvasáshoz szükséges képességek és részképességek fejlesztése (fonémahallás, figyelem, tempó, ritmus, szókincs, irányok felismerése, relációs szókincs) Az olvasáshoz szükséges helyes testtartás kialakítása	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – nyitott, motivált, érdeklődő az olvasás tanulásában; – részképességei elérték a szükséges szintet 	<i>Vizuális kultúra:</i> ábra, illusztráció, reprodukció. <i>Ének-zene:</i> ritmus, tempó, dallam. <i>Matematika, Testnevelés és sport:</i> irányok azonosítása, megnevezése
Fogalmak	betű, hang, beszédhang, cím, mondat, szöveg, szótag, szó, írásjel, bekezdés	

Tematikai egység	3. Olvasás, az írott szöveg megértése 2. - az olvasás jelrendszerének elsajátítása, dekódolási képesség kialakítása	Órakeret 70 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasás jelrendszerének elsajátítása, a dekódolási képesség kialakítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Betűfelismerés, betű-hang azonosítása Szavak bontása hangokra Biztonságos betű-összevonási képesség. Olvasástechnikai hibák felismerése, javítása. Az olvasásra vonatkozó szókincs, pl. szerző, író, olvasó, cím. bekezdés	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – olvasási tevékenysége motivált, érdeklődő; – ismeri a magyar ábécé nyomtatott kis és nagybetűit; – ismeri a betű-hang megfeleltetési szabályait; – biztos betű felismerési, összevonási képességgel rendelkezik; – ismeri olvasással kapcsolatos erősségeit, hibáit; – biztonsággal, pontosan 	<i>Vizuális kultúra:</i> betűtípus, betűforma

	olvas szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat életkori sajátosságának megfelelő egyszerű, rövid szövegeket.	
Értelmező kulcsfogalmak	Betű, hang, beszédhang, szerző, író, olvasó, cím, szöveg, mondat, írásjel, összefoglalás, bekezdés	

Tematikai egység	4. Olvasás, az írott szöveg megértése 3. - a szövegértő olvasás előkészítése		Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegértő olvasás előkészítése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Mesék, narratív történetek értő hallgatása, felidézése. (pl. történetek a családi élet eseményeiről; nemzeti ünnepeinkről, jelképeinkről). Olvasási stratégiák előkészítése: érzékszervi képek alkotása, grafikus szervezők</p> <p>Olvasott események alapján egyszerű következtetések levonása Rövid bibliai történetek olvasása, értelmezése</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – a szöveg megértését bizonyítja a következő tevékenységekkel: tartalommondás, események összefoglalása, egyszerű értékelése az életkornak megfelelő szinten. - ismerjen néhány rövid bibliai történetet 	<p><i>Matematika;</i> <i>környezetismeret:</i> szóbeli és írásbeli szövegértés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). Médiaélmények (pl. tetszés, kíváncsiság, rossz élmény) felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan (pl. rajzolás, bábkészítés) vagy szerepjátékkal. Jel, jelkép, piktogram.</p>	
Értelmező kulcsfogalmak	Betű, hang, beszédhang, szerző, író, olvasó, cím, szöveg, mondat, írásjel.		

Tematikai egység	5. Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az irodalmi alkotások befogadásának megalapozása. A műélvezet fejlesztése a beleélés, a képzelet, az asszociációk, a játék, a ritmus és a zene révén. Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek megismerése. A költői nyelv sajátosságai (ritmus, rím), megértésének megalapozása. Elemi irodalmi ismeretek elsajátítása tapasztalati úton (pl. vers, mondóka, találós kérdés, mese, szereplő).</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Magyar nép- és műköltészeti alkotások megismertetése, a népköltészetben megtestesülő értékek, hagyományok közvetítése. A mese és a valóságírás különbségének tudatosítása.</p> <p>Tapasztalatszerzés a verses és a prózai szövegek formájának különbségeiről.</p> <p>Az olvasmány címének, hangulatának megfigyelése; témájának, szereplőinek, főbb eseményeinek megnevezése (pl. Móra Ferenc, Móricz Zsigmond, Arany László, Benedek Elek, Wass Albert, Illyés Gyula meséi, mesefeldolgozásai). A szereplők cselekedeteinek megítélése, tulajdonságaik megfigyelése.</p> <p>A cím és a tartalom kapcsolatának felismerése. A verses forma megfigyelése, a ritmus a rím, az ismétlődés megfigyelése</p> <p>Olvasmányok szerzőjének megnevezése.</p> <p>Rövid mesék, bibliai történetek dramatikus, bábos</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – hallgat, olvas verset, mesét – képes egyszerű irodalmi szövegek felismerésére műfaji jellemzőinek alapján (pl. mese, költemény, mondóka, találós kérdés); – néhány verset, mondókát elmond fejből; – dramatikus, bábos játékokban együttműködik a társakkal. 	<p><i>Ének-zene:</i> ritmus, ismétlődések.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Jelmez, kellék, díszlet, színpadi tér és lépték. Különböző médiaszövegek (pl. animációs mesék) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján. Címadás. Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján). A hang és kép szerepe a mesevilágban.</p> <p><i>Hit-és erkölcsstan:</i> én és szűkebb közösségeim, a helyes és helytelen, a jó és a rossz, az igaz és hazug megkülönböztetése</p>

megjelenítése.		
Fogalmak	mese, vers, verses mese, versszak, verssor, ritmus, ismétlődés, rím.	

Tematikai egység	6. Az írástanítás előkészítése - az írás megtanulásának technikai alapozása		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulás eszközeinek és az eszközök használatának megismerése, gyakorlása, elemi tanulási szokások kialakítása. Fonématudatosság, hallás fejlesztése. Az iskolai tanuláshoz szükséges pszichikus funkciók, alapvető képességek célirányos fejlesztése (pl. differenciált látási és hallási megfigyelések; mozgáskoordináció; finommozgások).		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Hangok helyének, időtartamának megfigyelése szavakban. Analizáló, szintetizáló feladatok végzése. Tájékozódás térben, síkban. A füzet és az írószerek használata. Finommozgások, mozgáskoordináció fejlesztése. Vonalvezetési gyakorlatok, betűelemek vázolása, írása. Helyes írásszokások kialakítása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás).	A tanuló – nyitott, motivált, érdeklődő az írás tanulásában; – előzetes képességei és ismeretei megfelelőek az írástanulás megkezdéséhez; – finommotorikája, szem- kéz koordinációja megfelelő szintű; – tisztában van az írás alapvető funkciójával a mindennapi életben	<i>Életvitel és gyakorlat:</i> a finommozgások fejlesztése (pl. gyurmázással). <i>Vizuális kultúra:</i> a finommozgások fejlesztése rajzolással, festéssel, mintázással. <i>Hit-és erkölcstan:</i> az írott nyelvi kommunikációs viselkedés szabályai. <i>Ének-zene:</i> hallásfejlesztés.	
Fogalmak	Betűelem.		

Tematikai egység	7. Az írott betűalakok tanítása - írástechnikát fejlesztő gyakorlatok		Órakeret 50 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írás jelrendszerének differenciált elsajátítása. A helyes írásszokások kialakítása az egyéni képességek különbségei figyelembe vételével. Az írástechnika és a rendezett kézírás megalapozása, fejlesztése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p>Az írott kis- és nagybetűk szabályos alakítása, kapcsolása. Betűkapcsolatok, rövid szavak írása.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none">– ismeri és használja a magyar ábécé betűinek írott alakjait;	<p><i>Vizuális kultúra:</i> irányváltásokat segítő vonalkombinációk (vonalkötegek, vonalgombolyagok stb.)</p>
---	---	---

<p>A hangok időtartamának jelölése. Másolás írott, majd nyomtatott mintáról: szavak, szókapcsolatok másolása Hat betűnél nem hosszabb szavak látó-halló tollbamondásra írása. Rövid szavak írása emlékezetből. Az íráshoz szükséges helyes testtartás kialakítása</p>	<ul style="list-style-type: none"> – írása rendezett, a betűket olvashatóan alakítja és kapcsolja egymáshoz. – szavak másolásában nem vét hibát 	<p>használata.</p>
Fogalmak	<p>Nyomtatott betű, írott betű, írásjegy, egyjegyű betű, kétjegyű betű, háromjegyű betű, kisbetű, nagybetű, szótag, szó, mondat, szöveg.</p>	

Tematikai egység	8. Az írástechnika fejlesztése - az eszközszintű írás előkészítése		Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	<p>Kis- és nagybetűk írása. Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás.</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az elsajátított új nyelvhasználati módok készségeinek továbbfejlesztése: az írásmozgások automatizmusainak és az íráshoz kapcsolódó helyes szokásoknak a megerősítése.</p>		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás a szavak, szókapcsolatok, mondatok és rövid szövegek írásakor. Az íráshasználat normáinak megtartása. Elvárható tempójú írás. Helyes írásszokások alkalmazása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás).</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – másoláskor nem vét írástechnikai hibákat – jelöli a mondatkezdést és a mondatzárást 	<p><i>Vizuális kultúra:</i> térérzékelés, finommotorika, esztétikai igényesség; különféle vonaltípusok készségfejlesztő alkalmazása.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> harmonikus mozgás.</p> <p><i>Ének-zene:</i> tempó, ritmus.</p>	
Fogalmak	<p>Kisbetű, nagybetű; margó.</p>		

Tematikai egység	9. A helyesírási szabályok megértéséhez, alkalmazásához szükséges nyelvtani fogalmak.		Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	<p>A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Néhány egyszerű szabály tapasztalati úton történő megismerése</p>		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

Elvlasztás a szótagolás szerint és A mondatkezdő nagybetű A j és ly használata az ismert szóban szókincs körében	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – az egyszerű szavakat helyesen választja el. – jelöli a mondatkezdést a mondatzárást – 10-15 begyakorolt helyesen a j és ly hangot 	<i>Ének-zene</i> : egy adott dallamhoz szöveg alkotása.
Fogalmak	Ábécé, elvlasztás, szótag; pont, kérdőjel	

Tematikai egység	10. A tanulási képesség fejlesztése		Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulási képesség mint az életkori sajátosságoknak megfelelő megismerési, élményszerzési folyamatnak, a játszva tanulás képességének támogatása, fejlesztése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Könyvtárlátogatás Egyszerű ok-okozati összefüggés felismerése; következtetések levonása. Tanulás több tevékenység és érzékszerv segítségével: ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal A fantázia és képzelet aktiválása a megismerés érdekében. A kép és a szöveg kapcsolata. Gyermekújságok jellemzői tartalomjegyzék alapján.	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – a tanító irányításával motiváltan tanul; – a tanulási folyamat során változatos tevékenységeket és több érzékszervet is használ; – szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi műveket, illetve azok részleteit: 2-3 mondóka, József Attila: <i>Altató</i>; Nemes Nagy Ágnes: <i>Nyári rajz</i>, Tamkó Sirató Károly, Weöres Sándor egy-egy költeménye 	<i>Matematika</i> ; <i>környezetismeret</i> : önálló tanulás. <i>Vizuális kultúra</i> : A szöveget alkotó betűformák és a közlési tartalmak kapcsolatának felismerése. Kép és szöveg kompozíciós kapcsolatának elemzése. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). Az életkori sajátosságokhoz igazodó internethasználat kockázatainak és lehetőségeinek felismerése (pl. gyermekbarát honlapok böngészése).	
Fogalmak	Könyvtár, lexikon, betűrend, tartalomjegyzék, gyermekújság.		

Tematikai egység	11. Az ítéloképesség, az erkölcsi, a hit-, az esztétikai és a történelmi érzék fejlesztése		Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Erkölcsi, esztétikai kategóriák megismerése, ítéletalkotás egyszerű szituációban, szépirodalmi művek alapján, a történetmesélés szabályainak, szerveződésének, logikájának megismerése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Egyszerű ítéletek alkotása a mesék, versek, olvasott, hallott irodalmi művek szereplőiről. Alapvető erkölcsi, esztétikai fogalmak, kategóriák kialakítása (szép, csúnya, jó, rossz, igaz, hamis). A történetiségen alapuló összefüggések megértése az egy szálon futó történekekben.</p> <p>A megismert mese, történet tanulságának összevetése saját tapasztalatokkal, eseményekkel.</p> <p>Egyszerű közmondások, szólások megismerése.</p> <p>Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban, drámajátékban (pl. bábjáték).</p> <p>Nemzeti ünnepeink, jelképeink.</p> <p><i>A család szerepe a keresztyén emberek életében</i></p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri, megérti rövid, egy szálon futó művek segítségével a történeteket bemutató művek szerveződését, felépítését, az összefüggések logikáját, az ok-okozati viszonyt; – képes állást foglalni, alapvető erkölcsi kérdésekben; – meghallgatja mások érvelését is; – képes beleélésre az életkori sajátosságainak megfelelő művek és dramatikus játékok során; – <i>tanuljon meg figyelni családtagjaira, társaira, felnőttekre, és azok érdekeire</i> 	<p><i>Vizuális kultúra:</i> átélt, elképzelt vagy olvasott esemény vizuális kifejezése.</p> <p><i>Hit-és erkölcsstan:</i> családtagjaim, szeretet, barátkozás (konfliktushelyzetek megélése játékokon keresztül).</p> <p><i>Környezetismeret:</i> az ember megismerése (magatartásformák, szabályok, viselkedési normák); környezet és fenntarthatóság.</p>	
Fogalmak	Tanulság, konfliktus, közmondás		

<p>A fejlesztés várt eredményei az 1. évfolyam végén</p>	<p>A tanuló érthetően beszéljen, legyen tisztában a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival, alkalmazza őket. Értse meg az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszoljon. Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáit. Ismerje és használja egyházunk köszönési formáját. Legyen képes összefüggő mondatok alkotására. Számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról. Szöveghűen mondja el a memoritereket. Ismerjen néhány bibliai történetet, idézze fel azokat.</p> <p>Ismerje az írott és nyomtatott betűket, rendelkezzen megfelelő szókinccsel. Ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvasson fel. Tanítója segítségével emelje ki az olvasottak</p>
---	---

	lényegét. Írása legyen rendezett, pontos. Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával.
--	--

2. évfolyam

Tematikai egység	1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret 21 óra
Előzetes tudás	Szövegértési ismeretek	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szóbeli és az írásos kommunikációban a megértés pontosságának és a kifejezés érthetőségi szintjének emelése. Két vagy több mondat összekapcsolásával a gondolatok, érzések, vélemények pontosabb kifejeztetése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A helyes beszédlégzés. A hangok tiszta artikulációja, az időtartam és a hangkapcsolatok helyes kiejtése. Mondatok, szövegek olvasásakor, memoriterek elmondásakor a hanglejtés, a hangsúly helyes alkalmazása. Az aktív szókincs bővítése, pontosítása</p> <p>szövegekörnyezetben történő értelmezéssel és képek, képi kompozíciók fogalmi megfeleltetésével.</p> <p>Összefüggő mondatok alkotása adott vagy választott témáról.</p> <p>Páros és csoportos beszélgetés.</p> <p>Szituációs játékokban a felnőttek és a kortársak udvarias megszólítása és a szituációnak megfelelő nyelvhasználat alkalmazása.</p> <p>Nem verbális jelzések tartalmának felismerése, használata beszéd közben.</p> <p>Önismereti gyakorlatok, szerepjátékok.</p> <p><i>A beszéd, mint a jó és a rossz eszköze a Bibliában.</i></p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – bekapcsolódik a közös – tevékenységekbe – érthetően beszél megérti az egyszerű magyarázatokat, utasításokat, közléseket. – a kérdésekre értelmesen válaszol – használja a bemutatkozás, a felnőttek és kortársak – megszólításának és köszöntésének illendő formáit <p>közösségi feladatokat vállal felismeri a közösségi feladatok végzését társai ilyen irányú munkájában is</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismerjen néhány történetet a Bibliából (pl. Jézus példázata, Júdás árulása, Péter általi megtagadása) – legyen tisztában kimondott szavainak súlyával 	<p><i>Ének-zene; testnevelés és sport:</i> helyes légzéstechnika.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> képek, képzetek, képi kompozíciók; egyszerű (pl. kitalált vagy átélt) cselekmény megjelenítése képekkel (pl. rajzzal, képsorozattal, fotóval) megfelelő hanghatásokkal (pl. zörejjel, énekhanggal) kiegészítve.</p> <p><i>Hit-és erkölcstan:</i> én és környezetem, bemutatkozás, önismeret.</p>
Fogalmak	hangerő, hangsúly, arcjáték, tekintet, testtartás, bemutatás, tempó, ritmus,	

	bemutakozás, bemutatás, köszönés, megszólítás, köszönet-nyilvánítás, kérés
--	--

Tematikai egység	2. Olvasás, az írott szöveg megértése 2 - a szövegértő olvasás fejlesztése	Órakeret 95 óra
-------------------------	---	----------------------------

Előzetes tudás	Az olvasás jelrendszerének ismerete, alapvető olvasási képesség	
-----------------------	---	--

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegek megértését segítő képességek fejlesztése	
---	---	--

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Magabiztos néma és hangos olvasás a mondat egyszerűbb, életkori sajátosságoknak megfelelő szintjén.</p> <p>Olvasási stratégiák előkészítése: érzékszervi képek alkotása, grafikus szervezők, összefoglalás, előzetes áttekintés.</p> <p>Az explicit információk, állítások megértése, értelmezése, értékelése, egyszerű következtetések levonása.</p> <p>Mesék, narratív történetek értő hallgatása, felidézése. (pl. történetek a családi élet eseményeiről; nemzeti ünnepeinkről, jelképeinkről).</p> <p>A szövegértés szövegtípusnak megfelelő funkciójáról, folyamatáról alkotott ismeret, meggyőződés kialakítása, fejlesztése.</p> <p>Rövid bibliai történetek megismerése</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvas fel, – felismeri, szükség esetén modellkövetéssel javítja olvasási hibáit, – használja az előzetes áttekintés, egyszerű összefoglalás, az érzékszervi képek alkotásának stratégiáit a megértés érdekében; – képes felhasználni az egyszerűbb grafikai szervezőket – tapasztalattal bír a folyamatos, nem folyamatos, kevert, egyéni, csoportos – a szöveg megértését bizonyítja a következő tevékenységekkel: következtetés, lényegkiemelés, tartalommondás. <p>Képes használni a tankönyv egyszerűbb grafikai szervezőit.</p> <p>Ismerjen és értsen néhány bibliai történetet</p>	<p><i>Matematika;</i> <i>környezetismeret:</i> szóbeli és írásbeli szövegértés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). Médiaélmények (pl. tetszés, kíváncsiság, rossz élmény) felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan (pl. rajzolás, bábkészítés) vagy szerepjátékkal.</p> <p>Jel, jelkép, piktogram.</p>

Fogalmak	szerző, író, olvasó, cím, szöveg, bekezdés, összefoglalás, előzetes áttekintés.
-----------------	---

Tematikai egység	3. Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Az olvasás jelrendszerének ismerete, gyakorlott használata	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi alkotások befogadásának megalapozása. A műélvezet fejlesztése a beleélés, a képzelet, az asszociációk, a játék, a ritmus és a zene révén. Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek megismerése. A költői nyelv sajátosságai (ritmus, rím), megértésének megalapozása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Magyar nép- és műköltészeti alkotások megismertetése, a népköltészetben megtestesülő értékek, hagyományok közvetítése. Ismerkedés hazai kisebbségek és más népek irodalmának alkotásaival. Tapasztalatszerzés a verses és a prózai szövegek formájának különbségeiről.</p> <p>Az olvasmány címének, hangulatának megfigyelése; témájának, szereplőinek, főbb eseményeinek megnevezése (pl. Móra Ferenc, Gárdonyi Géza, Arany László, Benedek Elek, Wass Albert, Móra Ferenc, Móricz Zsigmond, Illyés Gyula meséi, mesefeldolgozásai).</p> <p>Egyszerű oksági összefüggések felismerése. A cím és a tartalom kapcsolatának felismerése. A verses forma megfigyelése, a ritmus, a rím, az ismétlődések felfedezése, megtapasztalása Petőfi Sándor, Weöres Sándor, Kányádi Sándor, Nemes Nagy Ágnes, József Attila verseiben</p> <p>Olvasmányok szerzőjének megnevezése.</p> <p>Történetek, mesék dramatizálása, bábjáték</p> <p>Az olvasmány tartalmához</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – hallgat, olvas verset, mesét, életkori sajátosságának megfelelő irodalmi műveket; – képes egyszerű irodalmi szövegek felismerésére műfaji jellemzőinek alapján (pl. mese, költemény, mondóka, találós kérdés); – néhány verset, mondókát elmond fejből; – dramatikus játékokban együttműködik a társakkal. <p>Legyen képes néhány bibliai történet tanulságának megfogalmazására.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmus, ismétlődések.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Jelmez, kellék, díszlet, színpadi tér és lépték. Különböző médiaszövegek (pl. animációs mesék) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján. Címadás. Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján).</p> <p>A hang és kép szerepe a mesevilágban.</p> <p><i>Hit-és erkölcsstan:</i> én és szűkebb közösségeim, a hitből fakadó erények</p>

kapcsolódó improvizációs és beleélt játékok. Olvasmányok, mesék tanulságainak összehasonlítása bibliai történetekkel, párhuzamok keresése.		
Fogalmak	Népköltészet, műköltészet, mellékszereplő; ritmus, ismétlődés, rím.	

Tematikai egység	4. Az írástechnika fejlesztése - az eszközzintű írás előkészítése		Órakeret 39 óra
Előzetes tudás	Kis- és nagybetűk írása. Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elsajátított új nyelvhasználati módok készségeinek továbbfejlesztése: az írásmozgások automatizmusainak és az íráshoz kapcsolódó helyes szokásoknak a megerősítése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás a szavak, szókapcsolatok, mondatok és rövid szövegek írásakor. Az íráshasználat normáinak megtartása. Elvárható tempójú írás. Két-három összefüggő mondat leírása másolással, tollbamondás után vagy emlékezetből. Önállóan alkotott mondatok leírása. Helyes írásszokások alkalmazása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás).	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – másoláskor nem vét írástechnikai hibát; – jelöli a mondatkezdést és a mondatzárást; – a gyakorolt szóképlet körében alkalmazza a szókezdő nagybetűt; – ismeri az időtartam és a <i>j</i> hang kétféle jelölési módját; – szövegmintán alapján felismeri és kijavítja hibáit. 	<p><i>Vizuális kultúra:</i> térérzékelés, finommotorika, esztétikai igényesség; különféle vonaltípusok készségfejlesztő alkalmazása.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> harmonikus mozgás.</p> <p><i>Ének-zene:</i> tempó, ritmus.</p>	
Fogalmak	margó		

Tematikai egység	5. Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondat, szó, hang, betű; szótagolás; szótó és toldalék; mondatfajták		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Szavak, mondatok írása, olvasása.		

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyanyelvhasználat tudatosításának megindítása, a helyesírás biztonságának megalapozása. A nyelvi elemzési készség fejlesztése és a nyelvtani fogalmak használatának tudatosítása.
---	--

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A mondat, a szó, a hang, a betű felismerése és megnevezése.</p> <p>Az ábécé hangjainak felsorolása.</p> <p>A betűrend használata gyakorlati feladatokban.</p> <p>A hangok csoportosítása fajtájuk és időtartamuk szerint.</p> <p>A szótagolás szabályszerűségeinek felismerése.</p> <p>A szavak jelentést hordozó szerepének ismerete.</p> <p>A szótő felismerése, a toldalékok jelölése.</p> <p>A toldalékos szavak felismerése szövegben.</p> <p>Szavak toldalékos alakjának alkotása. A <i>-ba, -be, -ban, -ben</i> ragos szóalakok helyes használata és leírása.</p> <p>A beszélői szándék felismerése a kijelentő és a kérdő mondatokban.</p> <p>Megnevezésük.</p> <p>Az <i>-e</i> kérdőszó helyes használata.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, és a különféle feladatmegoldásban használja a szabályokat. 	<p><i>Környezetismeret:</i> állatok kommunikációja, jel, jelzés, információ; lakóhely, közlekedés; természeti ritmusok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> hangfelvételek és képfelvételek készítése; a helyes kiejtés vizsgálata a felvétel segítségével.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmusjátékok ütőhangszereken.</p>
Fogalmak	<p>Hang, betű; ábécé; egyjegyű betű, kétjegyű betű, háromjegyű betű; magánhangzó, mássalhangzó; szó, mondat, szöveg; szótő, toldalék, előhangzó, rokon értelmű szó, kijelentő mondat, kérdő mondat.</p>	

Tematikai egység	6. Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	Órakeret 44 óra
Előzetes tudás	<p>A helyesírási szabályok megértéséhez, alkalmazásához szükséges nyelvtani fogalmak.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A helyesírási készség fejlesztése.</p> <p>A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Szabályszerűségek felismerése és alkalmazása írásbeli feladatokban.</p> <p>Hibajavításkor indoklás a szabály felidézésével.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – szükség szerint felidézi és alkalmazza a helyesírási szabályokat a begyakorolt szókészlet körében; 	<p><i>Ének-zene:</i> egy adott dallamhoz szöveg alkotása.</p>

<p>A helyesírási probléma felismerése, a jelölés gyakorlása szóelemzés segítségével.</p> <p>Az írás és a helyes kiejtés együttes alkalmazása.</p> <p>A <i>j</i> és <i>ly</i> használata az ismert szókincs körében.</p> <p>Szabályismeret és alkalmazás:</p> <ul style="list-style-type: none"> – az időtartam jelölése; – a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok; – a hagyomány szerinti írásmód; – az elválasztás szabályai; – a kijelentő és a kérdő mondat jelölése. – Személyek nevének helyes írása <p>A mondatkezdő nagybetű és a megfelelő mondatvégi írásjel jelölése, alkalmazása írásbeli feladatokban.</p> <p>A korosztálynak megfelelő lexikonok, szótárak</p>	<ul style="list-style-type: none"> – 30–40 begyakorolt szó esetében helyesen jelöli a <i>j</i> hangot; – az egyszerű helyesen választja el. 	
Fogalmak	Ábécé, elválasztás, szótag; pont, kérdőjel	

Tematikai egység	7. A tanulási képesség fejlesztése		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Az olvasás jelrendszerének ismerete, gyakorlott használata, elemi szintű szövegértelmezés		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulási képesség mint az életkori sajátosságoknak megfelelő megismerési, élményszerzési folyamatnak, a játszva tanulás képességének támogatása, fejlesztése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Az önálló feladatvégzés egyes lépéseinek megalapozása és gyakorlása (könyvtárlátogatás, könyvkölcsönzés; gyermeklexikon használata; beszélgetés a tanulás szerepéről, fontosságáról, a tanuláshoz szükséges információk kereséséről és	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – a tanító irányításával motiváltan tanul; – a tanulási folyamat során változatos tevékenységeket és több érzékszervet is használ; – szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi 	<p><i>Matematika;</i> <i>környezetismeret:</i> önálló tanulás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A szöveget alkotó betűformák és a közlési tartalmak kapcsolatának felismerése. Kép és szöveg kompozíciós kapcsolatának elemzése.</p>	

<p>kezeléséről). Egyszerű ok-okozati összefüggés felismerése; következtetések levonása. Tanulás több tevékenység és érzékszerv segítségével: ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memória-gyakorlatok, szövegtanulási technikák. A fantázia és képzelet aktiválása a megismerés érdekében. A kép és a szöveg kapcsolata. Illusztrált szövegekben a kép és a szöveg kiegészítő hatása. A könyvtárhasználat alapvető szabályai. Írott nyelvi források, információhordozók, könyvek, újságok. Eligazodás a könyvek, írott nyelvi források világában. Gyermekújságok jellemzői tartalomjegyzék alapján. Tájékozódás a gyermeklexikonokban betűrend segítségével. A könyvek jellemző adatainak, részeinek megfigyelése (író, cím, kiadó, tartalomjegyzék).</p>	<p>részleteit: 2-3 mondóka, József Attila: <i>Altató</i>; Weöres Sándor: Galagonya, Petőfi Sándor: <i>Anyám tyúkjá</i>, Tamkó Sirató Károly egy verse, Weöres Sándor három költeménye; kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás</p>	<p>Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázkészítéssel). Az életkori sajátosságokhoz igazodó internethasználat kockázatainak és lehetőségeinek felismerése (pl. gyermekbarát honlapok böngészése).</p>
Fogalmak	Könyvtár, lexikon, betűrend, tartalomjegyzék, gyermekújság.	

Tematikai egység	8. Az ítéloképesség, az erkölcsi, a hit-, az esztétikai és a történelmi érzék fejlesztése		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az olvasás jelrendszerének ismerete, gyakorlott használata. elemi szintű szövegértelmezés. Alapvető erkölcsi kategóriák felismerése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Erkölcsi, esztétikai kategóriák megismerése, ítéletalkotás egyszerű szituációban, szépirodalmi művek alapján, a történetmesélés szabályainak, szerveződésének, logikájának megismerése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Ítéletek alkotása a mesék, versek, olvasott, hallott irodalmi művek szereplőiről. Alapvető erkölcsi, esztétikai fogalmak, kategóriák	A tanuló – ismeri, megérti a történeteket bemutató művek szerveződését, felépítését, az	<i>Vizuális kultúra:</i> átélt, elképzelt vagy olvasott esemény vizuális kifejezése. <i>Hit-és erkölcsstan:</i>	

<p>kialakítása (szép, csúnya, jó, rossz, igaz, hamis). A történetiségen alapuló összefüggések megértése az egy szálon futó történekb. Azonosulás, ítélet, érvelés szépirodalmi szövegek kapcsán. A megismert mese, történet tanulságának összevetése saját tapasztalatokkal, eseményekkel. Egyszerű közmondások, szólások megismerése, megfelelő alkalmazása. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban, drámajátékokban (pl. bábjáték). A múlt néhány emléke környezetünkben (múzeumok, emléktáblák, műemlékek, emlékművek; tárgyak, fotók, egyéb dokumentumok; szokások). lakóhely ismerete Nemzeti ünnepeink, jelképeink. Bibliai történetek olvasása, értelmezése családi</p>	<p>összefüggések logikáját, az ok-okozati viszonyt;</p> <ul style="list-style-type: none"> – képes állást foglalni, érvelni alapvető erkölcsi kérdésekben; – meggyőződéssel képviseli a legalapvetőbb emberi értékeket; – meghallgatja mások érvelését is; – képes beleélésre, azonosulásra az életkori sajátosságainak megfelelő művek befogadása során; – dramatikus és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat, azokat életkori szintjén kezelni. – a jó melletti érvelésben legyen képes használni a Bibliából ismert történetek tanulságait – tanulja meg tisztelni a társát, fogadja el a másságot – vegyen részt a istentiszteletekre való 	<p>családtagjaim, szeretet, barátkozás (konfliktushelyzetek megélése játékokon keresztül).</p> <p><i>Környezetismeret: az ember megismerése (magatartásformák, szabályok, viselkedési normák); környezet és fenntarthatóság.</i></p>
<p>Fogalmak</p>	<p>iktus, tanulság, közmondás</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei a 2. évfolyam végén</p>	<p>A tanuló érthetően beszéljen, legyen tisztában a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival, alkalmazza őket. Értse meg az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszoljon. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáit. Legyen képes összefüggő mondatok alkotására. Követhetően számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról. Szöveghűen mondja el a memoriterekét. Ismerje az írott és nyomtatott betűket, rendelkezzen megfelelő szókinccsel. Ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvasson fel. Tanítója segítségével emelje ki az olvasottak lényegét. Írása legyen rendezett, pontos.</p> <p>Ismerjen fel és folytasson megkezdett bibliai történeteket. Használja azok tanulságait a saját cselekedeteiben, hívja fel társai figyelmét is erre.</p> <p>Ismerje fel és nevezze meg a tanult nyelvtani fogalmakat, szükség szerint idézze fel és alkalmazza a helyesírási szabályokat a begyakorolt szókészlet szavaiban. Jelölje helyesen a <i>j</i> hangot 30–40 begyakorolt szóban. Helyesen válassza el az egyszerű szavakat.</p>
--	--

	Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén.
--	---

3–4. évfolyam

A beszédkészség, a szóbeli szövegek megértésének, értelmezésének és alkotásának fejlesztése képezi alapját és kiinduló pontját valamennyi újonnan megtanulásra kerülő nyelvi tevékenységnek. E fejlettség döntően meghatározza a gyermek kortársaival való kapcsolattartásának és iskolai pályafutásának sikerét. Ezért különösen fontos a kulturált nyelvi magatartás megalapozása, a szókincs aktivizálása szövegalkotó feladatokkal, a narráció ösztönzése, gyakoroltatása.

Az olvasástechnika eszközzé fejlesztése feltételt teremt az írott szövegek önálló megértéséhez. A szövegek értelmezésével és feldolgozásával felkészít az alapvető szövegműveletek önálló alkalmazására. Az olvasmányok sokoldalú feldolgozása fejleszti a tanulók kritikai érzékét, ítélőképességét és empátiáját, a kifejezés nyelvi megvalósulására való figyelmet. *A tanuló ismerjen meg bibliai történeteket, legyen képes értelmezni azokat. Ismerje fel az irodalmi alkotások erkölcsi mondanivalóját. Társas kapcsolatainak tekintetében ismerje és alkalmazza a Biblia tanításait. Gyarapítsa szókincsét a Bibliából, figyelje meg a régies szóhasználatot.*

Lehetőséget teremt egyszerű irodalmi formákkal kapcsolatos tapasztalatok szerzésére, irodalmi kifejezésformák, stílusbeli és szerkezeti sajátosságok felfedezésére, a magyar nyelv és a magyar kultúra hagyományainak megismerésére, az olvasás megszerettetésére.

Az írásbeli szövegalkotás szabályainak megtanítása különböző témájú és szövegtípusú olvasmányok feldolgozásával valósul meg. Ezek szolgálnak mintául a gyermekek fogalmazásaihoz, nyitnak utat a későbbi kreatív alkotásokhoz, a képzelet, az érzelmek, a gondolatok önálló kifejezéséhez. A szövegek az árnyalt, gazdag szókincs kialakításának forrásai is; hozzájárulnak az önkifejezés igényének kielégítéséhez és képességének fejlődéséhez.

Az önálló tanulás képességének kialakítása az olvasás-szövegértés képességének fejlesztésébe ágyazva az ismeretszerző képességek intenzív fejlesztését szolgálja. Fontos a tanulási szokások és technikák tanulása, a különféle források és azok használatának, az információszerzés lehetőségeinek és korlátainak megismerése, a szelekció, az összehasonlítás és a kritikai feldolgozás képességének fejlesztése.

A 3–4. évfolyamon az írás-helyesírás tanításának célja az életkornak és az oktatás igényeinek megfelelő írástechnika differenciált kialakítása, a tanulást és az írásos önkifejezést szolgáló eszközzé fejlesztése az olvashatóság, a rendezettség és a helyesség igényével.

A tapasztalati megalapozottságú, elemi szintű grammatikai ismeretek megszerzésével elkezdődik a tudatos nyelvszemlélet kialakulásának folyamata. Fejlődésnek indul a nyelvi kifejezésre irányuló figyelem, az önértékelő képesség, a kritikai érzék és az igényes, változatos és kifejező nyelvhasználatra való törekvés különféle kommunikációs helyzetekben. *Legyen képes kulturált véleménynyilvánításra, erkölcsi állásfoglalások megfogalmazására keresztyén tanítások alapján.*

3. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Beszédkészség, szóbeli szövegalkotás és a megértés fejlesztése	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	Egyszerű szóbeli közlések megértése. Kérdésekre értelmes, rövid válaszok adása. A mindennapi kommunikáció alapformáinak alkalmazása a szokás és tisztelet szintjén: köszönés, bemutatkozás,	

	megszólítás, kérdés, kérés, köszönetnyilvánítás, köszöntés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszéd és a megértés továbbfejlesztése, különös tekintettel a pontosságra, az aktív szókincs intenzív gyarapítására. A szóbeli szövegalkotási készség fejlesztése.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A helyes beszédleghzés, a helyes kiejtés, a mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben (pl. párbeszéd, felolvasás, kiscsoportos beszélgetés, beszámoló, vita). Felolvasáskor, szövegmondáskor nonverbális eszközök használata a kifejezés segítésében. Vélemény kulturált megfogalmazása. Figyelem a beszélgetőtársra. Az üzenet lényegének és érzelmi háttérének megfigyelése, értékelése. Állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, stílusértékének értelmezése az olvasott szövegekben. Olvasmányokból kiemelt ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása. Néhány mondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről. Bibliai történetek olvasása, szókincs gyarapítása	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – értelmesen és érthetően fejezi ki gondolatait; – használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat – bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe, értékelésbe; – a közös tevékenységeket együttműködő magatartással segíti. – Legyen képes a Biblia tanításainak megfelelően értékelni cselekedeteket 	<i>Minden tantárgy:</i> összefüggő beszéd, érvelés. <i>Környezetismeret:</i> önfenntartás, léghzés. <i>Vizuális kultúra:</i> Műalkotások megfigyelése, jellemzése, értelmezése, értékelése. Médiaszövegek közötti különbségek (pl. televíziós műsортípusok, animációs mesefilmek, sorozatok) felismerése saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákön keresztül.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hangsúly, hanglejtés, hangerő, beszédtempó, szünet; tekintet, arcjáték, testtartás, térköz, távolságtartás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Olvasás, az írott szöveg megértése		Órakeret 57 óra
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika fejlesztése, automatizálása, a folyékony olvasás kialakításának segítése, olvasási stratégiák bevezetése, biztos olvasási készség, az értő olvasás kialakítása.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p>Életkori sajátosságoknak megfelelő szépirodalmi, egyéni, közös és tankönyvi célú szövegek megismerése, ezek megértése. grafikus szervezők (ábrák, táblázatok, gondolatterkép, fürtábra) alkalmazása a hatékonyabb szövegértés érdekében.</p> <p>Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása.</p> <p>A következő olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete, alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében:</p> <ul style="list-style-type: none"> – az előzetes tudás aktiválása, – szöveg átfutása – Életkori sajátosságoknak megfelelő igeszakaszok olvasása, feldolgozása – a Biblia régies szóhasználatának megfigyelése 	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – az olvasás terén motivált, érdeklődő; – folyékony, automatizált olvasástechnikával rendelkezik a hangos és a néma olvasás területén is; – felismeri és javítja a hibáit – értelmezi és értékeli az életkori szintjének megfelelő szöveg információit és gondolatait; – ismeri és tanítói segítséggel használja a tanult olvasási stratégiákat. – ismerjen és értelmezzen néhány igeszakaszt 	<p><i>Matematika:</i> szöveges feladatok.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> önálló tanulás, szövegfeldolgozás kialakítása.</p> <p><i>Hit-és erkölcsstan:</i> én magam; az én világom.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Személyes élmények és irodalmi szöveg alapján képek készítése. Képzőművészeti műfajok. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerése, médiaszöveg olvasása. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szöveg, műfaj, szövegértés.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Órakeret 22 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Mesék jellegzetes nyelvi fordulatainak ismerete. Versritmus jelzése tapssal, koppantással. Rímek felismerése a verssorok végén.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A szövegelemzésben való jártasság elmélyítése. Az olvasmányok tartalmához kapcsolódva a nemzeti kultúra hagyományainak megismerése. Magyar és világirodalmi népköltészeti, műköltészeti alkotások megismerése. Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátítása.</p>	
<p>Tevékenységek/Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Az olvasmányok témájának megfigyelése, azonos témájú</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megnevezi olvasmányai szerzőjét, szereplőit és azok 	<p><i>Környezetismeret:</i> környezeti, természeti, környezetvédelmi</p>

<p>szövegek összehasonlítása (pl. gyerekalakok és gyereksorsok). Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban.</p> <p>Versek feldolgozása.</p> <p>Művészi eszközök keresése lírai és elbeszélő művekben (ritmus, rím, refrén, hasonlatok).</p> <p>Jellegzetes irodalmi témák, motívumok (pl. család, gyermek, természet) felfedezése olvasmányokban.</p> <p>A művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése.</p> <p>Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása.</p> <p>Mesékre jellemző kezdő és befejező fordulatok, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok felismerése.</p> <p>Rövidebb irodalmi szövegek (versek, mesék, elbeszélések) önálló olvasása.</p> <p>Művek a kortárs magyar irodalomból. (Például: Berg Judit: <i>Rumini</i>; Boldizsár Ildikó: <i>Boszorkányos mesék</i>; Csukás István: <i>Süsü, a sárkány</i> Móra Ferenc művei, <i>Keménykalap és krumpliorr</i>, <i>Pom Pom összes meséi, gyerekversek</i>; Dávid Ádám: <i>A Virág utcai focibajnokság</i>; Lázár Ervin: <i>Szegény Dzsoni és Árnika</i>; Lackfi János: <i>Kövér Lajos színre lép</i>; Kányádi Sándor, Kovács András Ferenc, Szabó Lőrinc, Szabó T. Anna <i>gyermekversei</i>; Tóth Krisztina: <i>Londoni mackók</i>, Varró Dániel: <i>Túl a Maszat-hegyen</i>.)</p> <p>Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memóriagyakorlatok</p> <p>Részvétel csoportos játékokban.</p> <p>A mozgás és a szövegmondás összekapcsolása. A tanultak felhasználása saját produkcióhoz, bábelőadások, iskolai műsorok,</p>	<p>tulajdonságait</p> <ul style="list-style-type: none"> – azonosítja a történet idejét és helyszínét; a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét; – konkrét esetekben felismeri a mesére jellemző fordulatokat, szókapcsolatokat, mesejellemzőket; – az egyszerű szerkezetű mesék, elbeszélések tartalmát időrendben, több összefüggő mondattal mondja el. – Szabó Lőrinc egy verse, információ szerzés névadónk, Reményik Sándor életéről. – Felkészülés műsorokra, versek tanulása ünnepekre. 	<p>témájú olvasmányok.</p> <p><i>Ének-zene</i>: a népdalok szövege (kifejező eszközök, nyelvi fordulatok, motívumok, természeti képek).</p> <p><i>Vizuális kultúra; dráma és tánc</i>: A témához és a tartalomhoz is illeszkedő kifejezőeszközök elemzése, alkalmazása.</p> <p>Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázkészítéssel).</p> <p>A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül.</p> <p>Az elbeszélő személyének azonosítása különböző egyszerű médiaszövegekben (pl. animációs mesék).</p>
---	---	--

színházi előadások megbeszélésekor. <i>Bibliai történetek értelmezése</i>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szépirodalmi szöveg, monda, legenda, közmondás, szólás, találós kérdés, elbeszélés, főszereplő, mellékszereplő; hasonlat, ismétlés, ellentét	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Az íráshasználat fejlesztése		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Szavak, szószerkezetek, rövid mondatok másolása írott és nyomtatott mintáról, látó/halló előkészítés után tollbamondásra és írásminta nélkül, emlékezetből.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írás eszközszintre emelésének segítése. Az írástempó fokozása mellett a helyesség, az íráskép rendezettségének, esztétikumának értéként való elfogadása.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Az írástechnika fejlesztése, helyes írásszokások megszilárdítása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás). Az írás lendületének és tempójának fokozása. Szósorok, mondatok írása másolással, tollbamondás után, emlékezetből és akaratlagos írással. Az egyéni írás kialakítása a rendezett, tiszta és olvasható íráskép igényével. Szükség esetén az olvashatóság javítása.	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – írása jól olvasható; – írástempója lendületes; – fűzetvezetése rendezett. – az írás eszközszintű használata 	<i>Matematika;</i> <i>környezetismeret:</i> olvasható, tetszetős és rendezett fűzetvezetés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Íráskép, szöveggép, olvashatóság.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Fogalmazási alapismeretek		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A szöveg és a mondat jellemzőinek azonosítása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önkifejezés iránti igény erősítése, különféle formáinak és lehetőségeinek megismertetése, megvalósításának támogatása.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. Kellő tapasztalat a cím szerepéről, jellemzőiről; a szövegek felépítéséről; az időrendről; az esemény, az előzmény és a következmény kapcsolatáról; a szöveg kohéziójáról; a tématartrásról; a nyelvi megformáltságról; a különböző szövegforma jellemzőiről, a bekezdések	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – a tanult fogalmazási ismereteket felhasználja fogalmazáskészítéskor. 	<i>Környezetismeret;</i> <i>matematika:</i> érthető, világos szóbeli szövegalkotás. <i>Vizuális kultúra:</i> Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg írás. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz,	

szerepéről. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, az időrend érzékeltetése, a szöveg tagolása bekezdésekre.		digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Témaválasztás, anyaggyűjtés, címadás; bekezdés; bevezetés, tárgyalás, befejezés; elbeszélés, meghívó	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Szövegalkotási gyakorlatok		Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	Mondatalkotás. Mondatok összekapcsolása. Történetalkotás szóban. Képolvasás, mesemondás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A képzelet, az önkifejezés aktivizálása különböző szövegformák megismerésével és az írásbeli szövegalkotás képességének továbbfejlesztésével. Az írásbeli szövegalkotó készség fejlesztése.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. Közös, majd önálló írásbeli fogalmazások készítése elbeszélő szövegformában. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése. A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával, a tanító segítségével. <i>Bibliai történetek olvasása.</i> <i>Bibliai szókincs fejlesztése</i>	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával kb. egy oldal terjedelmű elbeszélő fogalmazást készít; – a fogalmazás témájának megfelelő szavakat és kifejezéseket használ – a tartalmi egységek kezdetét bekezdéssel jelzi; – figyel a bemutatás sorrendjére és a nyelvi eszközök használatára; – a tanító útmutatásai alapján kijavítja fogalmazási és helyesírási hibáit. – <i>megoldási ötletek, jó tanácsok adása társának</i> – <i>legyen képes megfogalmazni összefoglalóan néhány bibliai történetet</i> 	<i>Környezetismeret:</i> változatos élővilág; a tanultak bemutató leírása. <i>Vizuális kultúra:</i> Természeti jelenség megfigyelése, a tapasztalatok leírása, megjelenítése. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal (médiaszöveg-írás).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elbeszélés, történetmondás, téma, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	7. Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében. A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az önellenőrzésben. A nyelvi tudatosság fokozása.</p>	
<p>Tevékenységek/Ismeretek</p> <p>A felkiáltó, a felszólító és az óhajtó mondatokban a beszélő szándékának felismerése és megnevezése szövegben. A rokon értelmű szavak, a többjelentésű, azonos alakú szavak helyes használata. A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben. Tudatos alkalmazásuk. Különböző időben végbemenő cselekvések, történések megkülönböztetése. Az igeidők helyes használata beszédben és írásban. Az igekötők szerepének és írásmódjának megfigyelése. Tudatos alkalmazásuk. A főnév fajtáinak csoportosítása, megnevezése. Többes számú főnevek alkotása. A <i>-ba, -be, -ban, -ben</i> ragos főnevek helyes használata mondatalkotással, szövegértelmezéssel. A tulajdonnevek csoportjainak megismerése: személynevek, állatnevek, földrajzi nevek, intézmények neve, márkanevek, címek. Személynevek és földrajzi nevek a Bibliában. A melléknév szerepének ismerete a nyelvhasználatban. A névelők és névutók szerepének ismerete. A névelők helyes használata.</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, használja a szabályokat; – felismeri, megnevezi és megfelelően jelöli a mondatfajtákat; – toldalékos formájukban, szövegben is felismeri és megnevezi a tanult szófajokat; – a szöveggörnyezetnek megfelelően használja az igeidőket és az igekötőket; 	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Jelek a mindennapi életben. Az időbeliség ábrázolása a képzőművészetben.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> tulajdonnevek a térképeken.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szófaj; főnév, köznév, tulajdonnév, személynév, állatnév, intézménynév, földrajzi név, határozott névelő, névutó, határozatlan névelő; ige; igeidők, igeragozás; igemód; igekötő; melléknév, melléknév fokozása</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>8. Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása</p>	<p>Órakeret 31 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A hangok hosszúságának helyes jelölése a begyakorolt szókészlet</p>	

	<p>körében. A kiejtéssel megegyezően írt rövid szavak biztos helyesírása. A j hang biztos jelölése a begyakorolt szókészletben. Az elválasztás szabályainak alkalmazása egyszerű szavak írásakor. Mondatkezdés nagybetűvel. A tanult mondatzáró írásjelek alkalmazása.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.</p>	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A mondatvégi írásjelek helyes használata az egyszerű mondatok végén. Helyesírási szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben: igeidők, ragos és kiejtéstől eltérő írásmódú igék; felszólítást kifejező igealakok; igekötős igék; tulajdonnevek Hosszú hangok jelölése a melléknevek végén. A főnév -t toldalékának (ragjának) és a múlt idő jelének megkülönböztetése. A j hang biztonságos jelölése a tanult szófajok körében.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – a mondatot nagybetűvel kezdi és írásjellel zárja; – a begyakorolt szókészlet körében biztonsággal alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat; – írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak; – helyesírását önellenőrzéssel felülvizsgálja, szükség esetén javítja. 	<p><i>Környezetismeret:</i> térképvázlat készítése tulajdonnevek feltüntetésével. <i>Matematika:</i> számnevek helyesírása.</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Nagybetű, kisbetű, írásjel, helyesírási szabály.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	9. A tanulási képesség fejlesztése		Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Az önismeret életkornak megfelelő szintje, személyes tanulási sikerek és nehézségek megnevezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló, hatékony tanulás képességének fejlesztése.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Egyszerű tanulási módok, stratégiák. Tanulás különböző típusú szövegekből. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) memóriagyakorlatok, szövegtanulási technikák. Vázlatkészítés irányítással, tanulás, összefoglalás vázlat segítségével. Ismerkedés különböző információhordozókkal. Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a tanulási folyamat alapvető jellemzőit; – képes önálló tanulásra – ismer és alkalmaz néhány tanulási módot, stratégiát a különböző tanulási feladatok teljesítése érdekében – információt keres – szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi műveket, illetve azok részleteit: népdalszövegek, József Attila: <i>Betlehemi</i> 	<p><i>Környezetismeret:</i> jelenségek megfigyelése, ok-okozati kapcsolatok keresése. <i>Vizuális kultúra:</i> Képi analógiák keresése a tanult szövegekhez. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan.</p>	

<p>A könyvek tartalmi csoportjai: szépirodalmi művek, ismeretterjesztő irodalom, elektronikus információhordozók. A szótárak szerkezeti jellemzői (betűrend, címszó), a szótárhasználat módja. A lexikon és a szótár egyező és eltérő vonásai.</p> <p>Internet, digitális tananyagok használata.</p> <p>Az információk keresése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. A könyvtár mint információs központ, a tanulás bázisa, segítője. Ismerkedés folyóiratokkal.</p>	<p><i>királyok, Mama; Petőfi Sándor: Füstbe ment terv;</i> illetve kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás;</p> <ul style="list-style-type: none"> – néhány igesor megtanulása – részletek Kölcsey Ferenc: <i>Hymnus</i>; Petőfi Sándor: <i>Nemzeti dal</i>; Vörösmarty Mihály: <i>Szózat</i> című művéből, illetve szépprózai művekből. – aktívan vegyen részt ünnepekre, családi istentiszteletekre való felkészülésben – ügyeljen a kifejező versmondásra 	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Információ, tudás, könyvtár, tanulás, vázlat.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>10. Az ítélőképesség, az erkölcsi, a hit -, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése</p>	<p>Órakeret 9 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Mesehősök tulajdonságai és cselekedetei; az olvasott irodalmi művekben a szereplők döntési helyzeteinek felidézése; személyes tetszésítéletek.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Erkölcsi, esztétikai kategóriák megismerése, ítéletalkotás egyszerű szituációban, szépirodalmi művek alapján. A narratíva, történetmesélés szabályainak, szerveződésének, logikájának megismerése.</p>	
<p>Tevékenységek/Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>

–
–

<p>Erkölcsei és esztétikai ítélet megfogalmazása, érvelés a vélemény mellett, vitakészség kialakulása.</p> <p>A művek tanulságainak értelmezése.</p> <p>Mások véleményének megértése, elfogadása.</p> <p>Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban, drámajátékban (pl. bábjáték) saját és más álláspontból is.</p> <p>Szülők, nagyszülők gyermekkor, életmódja, tárgyi világa. Az idő tagolására szolgáló kifejezések használata; időrend.</p> <p>A múlt emlékei környezetünkben (múzeumok, emléktáblák, műemlékek, emlékművek; tárgyak, fotók, egyéb dokumentumok; szokások).</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri, megérti a történeteket bemutató művek szerveződését, felépítését, az összefüggések logikáját, az ok-okozati viszonyt; képes állást foglalni meggyőződéssel képviseli a legalapvetőbb emberi értékeket, megérti mások érvelését, elfogadja az övétől eltérő véleményeket, képes ezekkel is azonosulni; – képes beleélésre, azonosulásra, érzelmeinek kifejezésére az életkori sajátosságainak megfelelő történetek, művek befogadása során; – dramatikus és drámajátékok 	<p><i>Hit-és erkölcsstan:</i> Értékrend alakulása. Szűkebb és tágabb környezetem, barátság.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság. Egészséges életmód. Viselkedési normák.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a lényeg kiemelésének lehetőségei a vizuális kompozíciókban.</p>
--	---	---

<p>Nemzeti ünnepeink, jelképeink. A magyar szabadságküzdelmek kiemelkedő alakjai. Kiemelkedő magyar tudósok, feltalálók, művészek, sportolók. Erkölcsei tanulságok megfogalmazása társak cselekedeteivel és körülményeivel kapcsolatban</p>	<p>segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat saját és más álláspontból is, azokat életkori szintjén kezelni.</p> <ul style="list-style-type: none"> – képes felidézni történelmünk és kultúránk néhány kiemelkedő alakját, hozzájuk tud rendelni néhány fontos jellemzőt. – legyen tisztában a társas kapcsolatok alapjaival a Biblia alapján – értse meg a társakkal való együttérzés és segítségadás fontosságát, alkalmazza a tanultakat társakkal való kapcsolataiban – vegyen részt aktívan műsorokban, családi istentiszteletekre való felkészülésben 	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tanulság, vita, vélemény, konfliktus, múzeum, műemlék, szokás, életmód, időrend.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>11. Összefoglalás, rendszerezés, ellenőrzés</p>		<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Iskolaérettség. A tanév során szerzett ismeretek, kompetenciák</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az emlékezet, a rendszerező képesség, a tudásnak megfelelő magabiztos választás; Az életkornak megfelelő tanulói beszámolósi formák megismerése</p>		
<p>Tevékenységek/Ismeretek</p>	<p>Követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>Életkornak megfelelő kérdésekre történő válaszadás szóban, írásban, játékos írásbeli feladatok megoldása, irányított önellenőrzés. Saját munkájának javítása.</p>	<p>Megszerzett tapasztalatait, ismereteit játékos feladatok segítségével tudja rendszerezni, bátran merjen szóban és írásban is számot adni róluk. Irányított önellenőrzés során felismerje és javítsa az ejtett hibákat.</p>	<p><i>Hit-és erkölcsstan:</i> becsületesség, pontosság, a kapott talentumok gyarapítása</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Kérdés, felelet, feladat, megoldás, önellenőrzés, hiba, javítás</p>		

<p>A fejlesztés várt eredményei a 3. évfolyam végén</p>	<p>A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez. Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse. Felkészülés után folyamatosan, érthetően, olvasson fel ismert szöveget.</p>
--	--

	<p>Élekorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét néhány összefüggő mondatban értelmesen fogalmazza meg. Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát.</p> <p>Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani. Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket.</p> <p>A memoriterek szöveghűen mondja el.</p> <p>Ismerjen bibliai történeteket, legyen képes idézni azokból fontos gondolatokat. Ismerje fel az erkölcsi tanulságokat, használja fel cselekedeteiben.</p> <p>Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával.</p> <p>Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat, és nevezze meg azokat szövegben is.</p> <p>A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat. Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek. Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa. Ismerje bibliai személyek és földrajzi nevek helyesírását.</p> <p>Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítéliképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.</p>	
	4. évfolyam	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Beszédkészség, szóbeli szövegalkotás és a megértés fejlesztése	
Előzetes tudás	Kérdésekre értelmes, rövid válaszok adása. A mindennapi kommunikáció alapformáinak alkalmazása a szokás és tisztelet szintjén: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés, köszönetnyilvánítás, köszöntés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszéd tartalmának, hangzásának, stílusának és kifejező erejének egymással összefüggő fejlesztése. A beszéd és a megértés továbbfejlesztése, különös tekintettel a pontosságra, a folyamatosságra és a kifejezőerőre, valamint az aktív szókincs intenzív gyarapítására. A szóbeli szövegalkotási készség fejlesztése.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A helyes beszédlégzés, a helyes kiejtés, a mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben (pl. párbeszéd, felolvasás, kiscsoportos beszélgetés, vita, beszámoló).	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – értelmesen és érthetően fejezi ki gondolatait; – használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat; – beszédstílusát beszélgető partneréhez 	<i>Minden tantárgy:</i> összefüggő beszéd, érvelés. <i>Környezetismeret:</i> önfenntartás, légzés. <i>Vizuális kultúra:</i>

<p>Felolvasáskor, szövegmondáskor nonverbális eszközök használata a kifejezés segítésében. Vélemény kulturált megfogalmazása. Figyelem a beszélgetőtársra. Az üzenet lényegének és érzelmi háttérének megfigyelése, értékelése. Állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, stílusértékének értelmezése az olvasott szövegekben. A különböző tantárgyak tanulásakor használt szakkifejezések, olvasmányokból kiemelt ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása. Több mondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről. Hosszabb szóbeli közlések tartalmának rövidített elmondása. Vélemények megfogalmazása, kulturált elmondása</p>	<ul style="list-style-type: none"> – bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe; – a közös tevékenységeket együttműködő magatartással segíti. – hallgassa meg mások véleményét, legyen képes kiegészíteni azt a sajátjával kulturált módon 	<p>Műalkotások megfigyelése, jellemzése, értelmezése, értékelése. Médiaszövegek közötti különbségek (pl. televíziós műsортípusok, animációs mesefilmek, sorozatok) felismerése saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákön keresztül.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hangsúly, hanglejtés, hangerő, beszédtempó, szünet tekintet, arcjáték, testtartás, térköz, távolságtartás.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>2. Olvasás, az írott szöveg megértése</p>		<p>Órakeret 57 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az olvasástechnika fejlesztése, automatizálása, a folyékony olvasás kialakításának segítése, különböző szövegtípusok megismertetése,</p>		
<p>Tevékenységek/Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>Életkori sajátosságoknak megfelelő szépirodalmi, dokumentum típusú, folyamatos, nem folyamatos, kevert, egyéni, közös és tankönyvi célú szövegek megismerése, ezek megértése. Globális és kereső olvasás, grafikus szervezők (ábrák, táblázatok, gondolattérkép, fűrtábra) alkalmazása a hatékonyabb szövegértés</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – az olvasás terén motivált, érdeklődő; – folyékony, automatizált olvasástechnikával rendelkezik a hangos és a néma olvasás területén is; – felismeri és javítja a hibáit; – felismeri és megérti azokat a különböző típusú, műfajú szövegeket, amelyekről 	<p><i>Matematika:</i> szöveges feladatok. <i>Környezetismeret:</i> önálló tanulás, szövegfeldolgozás kialakítása. <i>Hit-és erkölcsstan:</i> én magam; az én világom. Olvasási és egyéb élmények, szerzett</p>	

<p>érdekében. Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása. Gondolatok és információk értelmezése és integrálása, tartalom, nyelvezet, szövegszerkezet vizsgálata és értékelése. A következő olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete, alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a szöveg átfutása, – az előzetes tudás aktiválása, – jóslás, anticipáció. <p>Az olvasás céljának, módjának az olvasás megkezdése előtt való tisztázása. Igeszakaszok olvasása, feldolgozása</p>	<p>tanult;</p> <ul style="list-style-type: none"> – szintetizálja, értelmezi és értékeli az életkori szintjének megfelelő szöveg információit és gondolatait; – megfelelő nyelvi tudatossággal rendelkezik; – ismeri és tanítói segítséggel használja a tanult olvasási stratégiákat. – Néhány igeszakasz mondanivalójának felismerése, megértése. – erkölcsi tanulságok felismerése és beépítése a saját cselekedeteibe 	<p>információk véleményezése az életkori sajátosságnak megfelelően kialakult keresztyén értékrend alapján.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Személyes élmények és irodalmi szöveg alapján képek készítése. Képzőművészeti műfajok. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerése, médiaszöveg olvasása. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szöveg, műfaj, szövegértés.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>3. Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése</p>		<p>Órakeret 23 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Mesék jellegzetes nyelvi fordulatainak ismerete. Versritmus jelzése tapssal, koppantással. Rímek felismerése a verssorok végén.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A szövegelemzésben való jártasság elmélyítése, az irodalmi mű befogadása, az érzelmi tartalmak (pl. öröm, izgalom, várakozás, azonosulás) átélésének segítése. Az olvasmányok tartalmához kapcsolódva a nemzeti kultúra hagyományainak megismerése. Magyar és világirodalmi népköltészeti, műköltészeti alkotások megismerése. Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátítása.</p>		
<p>Tevékenységek/Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>Az olvasókönyvi szövegek csoportosítása formájuk, műfajuk és kommunikációs szándékuk szerint.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megnevezi olvasmányai szerzőjét, szereplőit és azok tulajdonságait, magyarázza 	<p><i>Környezetismeret:</i> környezeti, természeti, környezetvédelmi témájú olvasmányok.</p>	

<p>Az olvasmányok témájának megfigyelése, azonos témájú szövegek összehasonlítása (pl. gyerekalakok és gyereksorsok). Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban.</p> <p>Művészi eszközök keresése lírai és elbeszélő művekben (ritmus, rím, refrén, hasonlatok).</p> <p>Jellegzetes irodalmi témák, motívumok (pl. család, gyermek, természet) felfedezése olvasmányokban.</p> <p>A művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése.</p> <p>Elbeszélések 20. századi eseményekről, hősről, sorsokról. Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása.</p> <p>Mesékre jellemző kezdő és befejező fordulatok, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok felismerése.</p> <p>Rövidebb irodalmi szövegek (versek, mesék, elbeszélések) önálló olvasása.</p> <p>Nagyobb terjedelmű, jellemzően kortárs magyar és európai gyermekirodalmi alkotás (meseregény, ifjúsági regény, mesés-, verseskötet) elolvasása a tanító irányításával. Művek a kortárs magyar irodalomból.</p> <p>(Például: Békés Pál: <i>Félőlény, A bölcs hiánypótló</i>; Móra Ferenc: <i>Kincskereső kisködmön</i>, Berg Judit: <i>Rumini</i>; Boldizsár Ildikó: <i>Boszorkányos mesék</i>; Csukás István: <i>Süsü, a sárkány</i>, <i>Keménykalap és krumpliorr</i>, <i>Pom Pom összes meséi, gyerekversek</i>; Dávid Ádám: <i>A Virág utcai focibajnokság</i>; Lázár Ervin: <i>Szegény Dzsoni és Árnika</i>; Lackfi János: <i>Kövér Lajos színre lép</i>; Kányádi Sándor, Kovács András Ferenc, Szabó T. Anna <i>gyermekversei</i>; Tóth Krisztina:</p>	<p>cselekedeteiket;</p> <ul style="list-style-type: none"> – azonosítja a történet idejét és helyszínét; a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét; – konkrét esetekben felismeri a mesére jellemző fordulatokat, szókapcsolatokat, mesejellemzőket; – az egyszerű szerkezetű mesék, elbeszélések tartalmát időrendben, több összefüggő mondattal mondja el. – kutatás névadónk, <i>Reményik Sándor életéről</i> – 1-2- református író, költő életének megismerése – válogatás Arany János <i>gyermekverseiből</i> – <i>Felkészülés műsorokra, családi istentiszteletekre, versek, szövegek tanulása ünnepekre</i> 	<p><i>Ének-zene</i>: a népdalok szövege (kifejező eszközök, nyelvi fordulatok, motívumok, természeti képek).</p> <p><i>Vizuális kultúra</i>: A témához és a tartalomhoz is illeszkedő kifejezőeszközök elemzése, alkalmazása. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázkészítéssel).</p> <p>A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül.</p> <p>Az elbeszélő személyének azonosítása különböző egyszerű médiaszövegekben (pl. animációs mesék).</p> <p>Hit-és erkölcsstan: Szentek legendái</p>
--	--	---

<p><i>Londoni mackók</i>, Varró Dániel: <i>Túl a Maszat-hegyen.</i>) Bibliai történetek Mesék és mondák a magyar történelemhez kapcsolódóan. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memóriagyakorlatok, fantáziajátékok, elképzelt és valóságos helyzetek megjelenítése. Részvétel csoportos játékokban, állóképek tervezése, kivitelezése és megbeszélése. A mozgás és a szövegmondás összekapcsolása. Egyszerűbb drámai konvenciók és a színházi formanyelv alapjainak tapasztalati megismerése (jelenet, felvonás, kezdet és vég, díszlet, berendezés, jelmez, kellék, fény- és hanghatások). A tanultak felhasználása saját produkcióhoz, bábelőadások, színházi előadások megbeszélésekor.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szépirodalmi szöveg, ismeretterjesztő szöveg, monda, közmondás, szólás, találós kérdés, elbeszélés, regény; főszereplő, mellékszereplő; hasonlat, ismétlés, ellentét; kezdőpont, végpont, fordulópont.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>4. Az íráshasználat fejlesztése</p>		<p>Órakeret 7 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Szavak, szó szerkezetek, rövid mondatok másolása írott és nyomtatott mintáról, látó/halló előkészítés után tollbamondásra és írásminta nélkül, emlékezetből.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az írás eszközszintre emelésének segítése. E tevékenységben a kitarás és a folyamatjellegű gyakorlás ösztönzése. Az írástempó fokozása mellett a helyesség, az írásképek rendezettségének, esztétikumának értéként való elfogadása.</p>		
<p>Tevékenységek/Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>Az írástechnika fejlesztése, helyes írásszokások megszilárdítása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás). Az írás lendületének és tempójának fokozása. Szó sorok, mondatok írása másolással, tollbamondás után, emlékezetből és akaratlagos írással. Az egyéni írás kialakítása a rendezett, tiszta és olvasható</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – írása jól olvasható; – írástempója lendületes; – füzetvezetése rendezett – az írás eszközszintű használata 	<p><i>Matematika;</i> <i>környezetismeret:</i> olvasható, tetszetős és rendezett füzetvezetés.</p>	

írás kép igényével. Szükség esetén az olvashatóság javítása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Írás kép, szöveg kép, olvashatóság.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Fogalmazási alapismeretek		Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A szöveg és a mondat jellemzőinek azonosítása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önkifejezés iránti igény erősítése, különféle formáinak és lehetőségeinek megismertetése, megvalósításának támogatása.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. Kellő tapasztalat a cím szerepéről, jellemzőiről; a szövegek felépítéséről; az időrendről; az esemény, az előzmény és a következmény kapcsolatáról; a szöveg kohéziójáról; a tématartrásról; a nyelvi megformáltságról; a különböző szövegforma jellemzőiről, a bekezdések szerepéről. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend érzékeltetése, a szöveg tagolása bekezdésekre. Tájékoztató szövegek: hír, sms, e-mail jellemzői	A tanuló – a tanult fogalmazási ismereteket felhasználja fogalmazáskészítéskor.	<i>Környezetismeret;</i> <i>matematika:</i> érthető, világos szóbeli szövegalkotás. <i>Vizuális kultúra:</i> Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg írás. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Témaválasztás, anyaggyűjtés, címadás; bekezdés; bevezetés, tárgyalás, befejezés; elbeszélés, hír, leírás, levél, meghívó; értesítés; hirdetés; SMS; e-mail.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Szövegalkotási gyakorlatok		Órakeret 24 óra
Előzetes tudás	Mondatalkotás. Mondatok összekapcsolása. Történetalkotás szóban. Képolvasás, mesemondás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A képzelet, az önkifejezés aktivizálása különböző szövegformák megismerésével és az írásbeli szövegalkotás képességének továbbfejlesztésével. Az írásbeli szövegalkotó készség fejlesztése.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek,	A tanuló – a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával kb. egy oldal terjedelmű elbeszélő	<i>Környezetismeret:</i> változatos élővilág; a tanultak bemutató leírása.	

<p>vélemények kifejezése. Önálló írásbeli fogalmazások készítése elbeszélő szövegformában. A párbeszéd beillesztése a történetmondásba. Szemléletes leírások készítése egyszerű tárgyról, növényről, állatról. Jellemzés készítése emberről. Levélírás, levélcímzés. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása különféle alkalmakra a címzett személyének figyelembevételével. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarassal, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése. A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával, a tanító segítségével. Bibliai szókincs fejlesztése</p>	<p>fogalmazást készít; – a fogalmazás témájának megfelelő szavakat és kifejezéseket használ; – adott vagy választott témáról 8–10 mondatos leírást készít a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával; – a tartalmi egységek kezdetét bekezdéssel jelzi; – figyel a bemutatás sorrendjére és a nyelvi eszközök használatára; – a tanító útmutatásai alapján kijavítja fogalmazási és helyesírási hibáit, – írása jól olvasható, lendületes – füzetei tiszták, rendezettek erkölcsi állásfoglalások megfogalmazása a keresztyén tanítások alapján</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> Természeti jelenség megfigyelése, a tapasztalatok leírása, megjelenítése. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal (médiaszöveg-írás).</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Elbeszélés, történetmondás, leírás, jellemzés; téma, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend, nézőpont; párbeszéd.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>7. Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok</p>		<p>Órakeret 18 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében. A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az információszerzésben és felhasználásban; a szabályalkalmazásban; az önellenőrzésben. A nyelvi tudatosság fokozása.</p>		
<p>Tevékenységek/Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján todalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben. A létigék, igemódok felismerése.</p>	<p>A tanuló – felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, használja a szabályokat; – felismeri, megnevezi és megfelelően jelöli a mondatfajtákat; – todalékos formájukban,</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> Jelek a mindennapi életben. Az időbeliség ábrázolása a képzőművészetben. <i>Környezetismeret:</i> tulajdonnevek a</p>	

<p>A főnév fajtáinak csoportosítása, megnevezése. Többes számú főnevek alkotása.</p> <p>A tulajdonnevek további csoportjainak megismerése: személynevek, állatnevek, földrajzi nevek, intézmények neve, márkanevek, címek.</p> <p>A fokozott számnévi alakok helyes használata.</p> <p>A névelők és a névutók szerepének ismerete. A névelők helyes használata.</p> <p>A névmások (személyes, mutató, kérdő) szerepének megértése, alkalmazásuk a mondatokban.</p>	<p>szövegben is felismeri és megnevezi a tanult szófajokat;</p> <ul style="list-style-type: none"> – a szöveggörnyezetnek megfelelően használja az igeidőket és az igekötőket; – alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek. 	<p>térképeken.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szófa, intézménynév, márkanev, cím; határozott névelő, határozatlan névelő; névutó, számnév, tőszámnév, sorszámnév, törtszámnév; határozott számnév, határozatlan számnév; személyes névmás, mutató névmás, kérdő névmás.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>8. Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása</p>		<p>Órakeret 30 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A hangok hosszúságának helyes jelölése a begyakorolt szókészlet körében.</p> <p>A kiejtéssel megegyezően írt rövid szavak biztos helyesírása.</p> <p>A j hang biztos jelölése a begyakorolt szókészletben.</p> <p>Az elválasztás szabályainak alkalmazása egyszerű szavak írásakor.</p> <p>Mondatkezdés nagybetűvel. A tanult mondatzáró írásjelek alkalmazása.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A helyesírási készség fejlesztése.</p> <p>A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.</p>		
<p>Tevékenységek/Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>A mondatvégi írásjelek helyes használata az egyszerű mondatok végén.</p> <p>Helyesírási szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben: igeidők, ragos és kiejtéstől eltérő írásmódú igék; felszólítást kifejező igealakok; igekötős igék; tulajdonnevek, fokozott melléknevek és számnevek; ragos névszók; névutós szerkezetek; betűvel írt számnevek; a keltezés többféle formája.</p> <p>Hosszú hangok jelölése a melléknevek végén.</p> <p>A főnév <i>-t</i> toldalékának (ragjának) és a múlt idő jelének</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – a mondatot nagybetűvel kezdi és írásjellel zárja; – a begyakorolt szókészlet körében biztonsággal alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat; – írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak; – helyesírását önellenőrzéssel felülvizsgálja, szükség esetén javítja. 	<p><i>Környezetismeret:</i> térképvázlat készítése tulajdonnevek feltüntetésével.</p> <p><i>Matematika:</i> számnevek helyesírása.</p>	

megkülönböztetése. A j hang biztonságos jelölése a tanult szófajok körében.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nagybetű, kisbetű, írásjel, helyesírási szabály.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	9. A tanulási képesség fejlesztése		Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Az önismeret életkornak megfelelő szintje, személyes tanulási sikerek és nehézségek megnevezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló, hatékony tanulás képességének fejlesztése.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

—
—

<p>A tanulás szerepe és módjai. Saját tanulási folyamatunk megismerése, hogyan tanulunk a legkönnyebben, mi okoz nehézséget. Gondolkodás a gondolkodásunkról, tanulásunkról. Egyszerű tanulási módok, stratégiák. Tanulás különböző típusú szövegekből. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) memóriagyakorlatok, szöveg tanulási technikák. Vázlatkészítés irányítással, tanulás, összefoglalás vázlat segítségével.</p> <p>Ismerkedés különböző információhordozókkal. Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai. Alapismeretek a könyvtár tereiről és állományrészeiről. A könyvek tartalmi csoportjai: szépirodalmi művek, ismeretterjesztő irodalom, kézikönyvek, elektronikus információhordozók. A szótárak szerkezeti jellemzői (betűrend, címszó), a szótárhasználat módja. A lexikon és a szótár egyező és eltérő vonásai.</p> <p>Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. A könyvtár mint információs központ, a tanulás bázisa, segítője. Ismerkedés egyházunk</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a tanulási folyamat alapvető jellemzőit; – azonosítja az információ forrásait, ismeri azok kezelését; képes önálló tanulásra; ismeri a saját tanulási folyamatának, képességének jellemzőit; – ismer és alkalmaz néhány tanulási módot, stratégiát a különböző tanulási feladatok teljesítése érdekében; – a szövegből történő tanulás során olvasási stratégiákat használ; – információt keres, kezel önállóan néhány forrásból; – szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi műveket, illetve azok részleteit: népdalszövegek, József Attila: <i>Betlehemi királyok, Mama</i>; Petőfi Sándor: <i>Füstbe ment terv</i>; illetve kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás; – Arany János egy gyermekverse – részletek Kölcsey Ferenc: <i>Hymnus</i>; Petőfi Sándor: <i>Nemzeti dal</i>; Vörösmarty Mihály: 	<p><i>Környezetismeret:</i> jelenségek megfigyelése, ok-okozati kapcsolatok keresése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Képi analógiák keresése a tanult szövegekhez. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan.</p>
--	--	---

folyóirataival, sajtókiadványaival. Katalógusok megfigyelése. A könyvtári katalógus tájékoztató szerepe a könyvek és egyéb információforrások keresésében.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információ, tudás, könyvtár, tanulás, vázlat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	10. Az ítéloképesség, az erkölcsi, a hit-, az esztétikai és a történelmi érzék fejlesztése	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Mesehősök tulajdonságai és cselekedetei; az olvasott irodalmi művekben a szereplők döntési helyzeteinek felidézése; személyes tetszésítéletek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Erkölcsei, esztétikai kategóriák megismerése, ítéletalkotás egyszerű szituációban, szépirodalmi művek alapján. A narratíva, történetmesélés szabályainak, szerveződésének, logikájának megismerése.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Erkölcsei és esztétikai ítélet megfogalmazása, érvelés a vélemény mellett, vitakészség kialakulása. A szépirodalmi alkotásokban megismert helyzetek, azok tanulságának alkalmazása mindennapi helyzetekben. A művek tanulságainak értelmezése. A saját vélemény mellett a nem saját álláspont megjelenítésének, átélésének képessége. Mások véleményének megértése, elfogadása. Vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, felismerése és kritikája.</p> <p>A műélvezet, a beleélés mélyebb megtapasztalása a fentiek segítségével is. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban, drámajátékokban (pl. bábjáték) saját és más álláspontból is.</p> <p>Szülők, nagyszülők gyermekkor, életmódja, tárgyi világa. Az idő tagolására szolgáló kifejezések használata; időrend.</p> <p>A múlt emlékei környezetünkben (múzeumok, emléktáblák, műemlékek, emlékművek;</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri, megérti a történeteket bemutató művek szerveződését, felépítését, az összefüggések logikáját, az ok-okozati viszonyt; – képes állást foglalni, érvelni, meggyőzni másokat alapvető erkölcsi, esztétikai kérdésekben; – meggyőződéssel képviseli a legalapvetőbb emberi értékeket, megérti mások érvelését, elfogadja az övétől eltérő véleményeket, képes ezekkel is azonosulni; – képes beleélésre, azonosulásra, érzelmeinek kifejezésére az életkori sajátosságainak megfelelő történetek, művek befogadása során; – dramatikus és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat saját és más álláspontból is, azokat életkori szintjén kezelni. – történetek olvasásakor, megbeszélésekor képes elkülöníteni a múltbeli és 	<p><i>Hit-és erkölcsstan:</i> Értékrend alakulása. Szűkebb és tágabb környezetem, barátság.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság. Egészséges életmód. Viselkedési normák.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a lényeg kiemelésének lehetőségei a vizuális kompozíciókban.</p>

tárgyak, fotók, egyéb dokumentumok; szokások). Nemzeti ünnepeink, jelképeink. történelmünk A magyar szabadságharc és kultúránk néhány kiemelkedő alakjai. hozzájuk Kiemelkedő magyar tudósok, tud rendelni néhány fontos feltalálók, művészek, sportolók.	jelenbeli élethelyzeteket, történéseket. – képes felidézni küzdelmek és kiemelkedő alakját, tud rendelni jellemzőt. – legyen képes bibliai hősök jellemzésére tulajdonságaik alapján – tudjon megfogalmazni építő jellegű bírálatokat, tudjon megfelelő közlési módot	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Tanulság, vita, vélemény, konfliktus, múzeum, műemlék, szokás, életmód, időrend.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	11. Összefoglalás, rendszerezés, ellenőrzés		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség. A tanév során megszerzett ismeretek, kompetenciák		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emlékezet, a rendszerező képesség, a tudásnak megfelelő magabiztos választás; Az életkornak megfelelő tanulói beszámoló formák megismerése		
Tevékenységek/Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
Életkornak megfelelő kérdésekre történő válaszadás szóban, írásban, játékos írásbeli feladatok megoldása, önellenőrzés, egymás munkáinak ellenőrzése. Helyes megoldások magyarázata a társnak.	Megszerzett tapasztalatait, ismereteit játékos feladatok segítségével tudja rendszerezni, bátran mer szóban és írásban is számot adni róluk, önellenőrzés és társa munkájának ellenőrzése során felismerje és javítsa az ejtett hibákat. Társának képes elmagyarázni a javítás szükségességét, okát.	<i>Hit-és erkölcsstan:</i> becsületesség, pontosság, a szerzett ismeretek gyarapítása	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Kérdés, felelet, feladat, megoldás, önellenőrzés, hiba, javítás		

A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végén	<p>A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez.</p> <p>Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse.</p> <p>Felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson fel ismert szöveget. Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg. Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát.</p> <p>Ismerjen bibliai történeteket, hősöket. . Vegye alapul a keresztyén tanításokat a társaival, családtagjaival való</p>
---	--

	<p>kapcsolataiban. Tanuljon meg építő jellegű bírálatokat megfogalmazni.</p> <p>Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani. Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket. Ismerje meg egyházunk néhány kiadványát, sajtótermékét.</p> <p>A memoriterek szöveghűen mondja el.</p> <p>Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával.</p> <p>Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat, és nevezze meg azokat szövegben is.</p> <p>A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat. Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek. Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa.</p> <p>Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történelmi érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.</p>
--	---

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A helyi tanterv általános bevezető részében megfogalmazásra került, több tantárgyat is érintő szabályozás (diagnosztikus, formatív, szummatív mérések, szóbeli és írásbeli teljesítmények értékelése, szöveges és osztályzattal történő értékelés) mellett a magyar nyelv és irodalom tantárgyban alkalmazunk specifikus értékelési szempontokat is:

- a gyermek beszédének érthetősége
- hallott és írott szöveg megértésének szintje
- szóbeli kifejezőkészsége
- szóincse
- hangos olvasásának módja
- szövegek, versek tanulása, kifejező előadása
- betűkapcsolásainak módja
- írásképe
- írástempója
- másolási készsége
- tollbamondás utáni írása
- emlékezetből írása
- nyelvtani szabályok alkalmazási képessége
- szövegalkotása
- grafikus szerkesztők használata
- udvariassági szabályok betartása társas kapcsolataiban a feladatok végrehajtása során
- közreműködése a csoportos feladatokban, motiváltsága azokban
- kreativitása a dramatizálások során
- önálló ismeretszerzési képessége
- kutató tevékenysége
- digitális technikák ismerete és alkalmazása
- önellenőrzésre való képessége

- hibáinak javítása

ANGOL NYELV

2 - 4. évfolyam

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
2.	1	36	0	36
3.	3	108	0	108
4.	3	108	72	36

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Tanulócsoport: osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható.

Iskolánk a 2. évfolyamon a szabadon tervezhető órakeretből heti 1 órát, 3. évfolyamon heti 3 órát és 4. évfolyamon heti 1 órát az idegen nyelv tanítására szánt.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1. sz. mellékletében kiadott 1.2.2. Idegen nyelv 3-4. valamint a 2.2.02.2 függ_angol_német_5-8 mellékletében kiadott kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

2. osztály

Célok és fejlesztési feladatok

- Az angol nyelv tanulásának megszerettetése játékos megközelítéssel.
- A nyelv hangzásvilágának, zenéjének megismerése. Az artikulációs bázis fejlesztése, a speciális hangzók, hanglejtés, szóhangsúly megfigyelése. Mindez pozitív hatást gyakorol az anyanyelvi kommunikáció fejlődésére is.
- Az idegen nyelven való önkifejezés megismerése, a másokkal való kommunikáció az idegen nyelvi kommunikáció mellett hozzájárul a szociális kompetencia fejlődéséhez is.
- Bepillantás más nép életébe, kultúrájába, szokásaiba a szociális és az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciáit fejlesztik.
- Néhány főbb nyelvtani alapegység tanulásának alapozása, illetve megkezdése. A továbbiakban erre koncentrikusan bővülve épülhet a tananyag.
- Dalok, versek megismerése, melyek tematikusan segítik a beszélt nyelv és nyelvtan elsajátítását.
- Aktív és passzív szókincs gyűjtése a dalokon, a játékokon keresztül is.
- Az utasítások megértése és végrehajtása.
- Mondatok átalakítása szócserevel, használatuk élő helyzetekben is.
- Cselekvéssel összekötött szövegek, rímek, szerepjátékok tanulása.
- A hatékony, önálló tanulás kompetenciájának elősegítése érdekében tanítjuk az otthoni felkészülést segítő (szótanulás és az órán tanultak alkalmazása) technikákat.

Sorszám:	Témakör	Óraszám
1.	Welcome to.... Hello, I'm ... What's your name? Good bye. Who's this?	5 óra
2.	School objects, school What's in my bag? There's a Yes/No. What's this? It's a Numbers How manys?	5 óra
3.	Come and play Toys Colours	5 óra

4.	Dressing Clothes My favourite... Put on. /Take off.	5 óra
5.	Happy birthday Presents I've got... How old are you? I'm Jump. Dance. Clap.	5 óra
6.	Bathtime Bathroom objects Can you see? Yes, I can./No, I can't. I wash my face.	5 óra
7.	Animal friends Animals Do you like? Where's?	6 óra
Összesen		36 óra

Témalista
2. ÉVFOLYAM
36 óra (heti 1 óra)

Témakörök és tartalmak

1. Kommunikációs szándékok:

a.) Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok

- köszönés,
- elköszönés,
- bemutatkozás,
- megszólítás,
- rövid utasítások,
- tanácsok a mindennapi tevékenységgel kapcsolatban.
- étel, ital kérése, kínálása, rövid, udvarias formában.

b.) Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok

- mit szeret, mit nem szeret?
- rövid kérdés-feleletadás

2. Információcsere

- információkérés és adás,
- dogok azonosítása, megnevezése,
- személyek, családtagok,
- személyek megnevezése,
- állatok,
- helymeghatározás.

Fogalomkörök

1. Cselekvés, történés kifejezése:

- felszólítások

2. Mennyiségi viszonyok:

- határozatlan: sok, kevés
- határozott: tőszámnevek: 1-10

3. Minőségi viszonyok:

- színek

Követelmények

- Ismerjék a tanulók a megadott szavakat és alapmondatokat.
 - Magyarul is nevezzék meg ezek jelentését.
 - A tanult kérdéseket és válaszokat párbeszéd játékban használják.
 - A megtanult mintamondatokban helyesen mondják a szavakat és nyelvtani elemeket. Ezek segítségével, szócserevel önálló mondatokat is képesek legyenek alkotni.
 - Értsék meg és hajtsák végre a tanult utasításokat.
 - Az írás és olvasás még nem követelmény, de a szóképek és mondatképek legyenek ismerősek.
- A tanult verseket, dalokat egyedül is mondják, énekeljék.

Értékelés, ellenőrzés

Bármilyen módot is választunk az értékelésre, adjunk sok dicséretet a jó szereplésekért. Ebben az életkorban még a pozitív megerősítés hoz eredményt, ellenkező esetben bezárkóznak a gyerekek a beszélő, és kialakulnak a felnőtteknél oly jól ismert gátlások. Az értékelő, gyakorló feladatok megoldásánál ne hagyjuk még magára a gyermekeket. Ha bár segítséggel, de megoldja, jutalmazzuk szöveges dicsérettel, szóval, piros ponttal, jó jeggyel. Nem kell nagy mennyiségű szót, anyagot belesulykolnunk a tanulóba. Inkább keveset, de azt alaposan. A szavakat kérdezzük szóban. Írásban még adjunk lehetőséget a helyes szókép megkeresésére. A megértés ellenőrzésére jó módszer a rajzolás, összekötés, bekarikázás, kiválasztás.

Hogy optimális ütemben fejlődhessenek, vegyük figyelembe egyéni képességeiket is. Az osztályok között is nagy lehet a különbség, ezért követelményeinkben ne legyünk túl szigorúak, de túl keveset se kérjünk számon, hiszen ezzel nem támogatjuk fejlődésüket.

Ne feledjük, hogy tudásuk még csak most épül. Egy ház alapjai alig látszanak, de biztos alapozásra szükség van!

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család, otthon, étkezés, egészséges életmód	0	24	24
Idő, időjárás, öltözködés	0	15	15
Sport, szabadidő, szórakozás	0	17	17
Iskola, barátok, város, bevásárlás	0	17	17
Természet, állatok, környezetünk védelme	0	15	15
Ünnepek, szokások, utazás, pihenés	0	15	15
Fantázia és valóság, zene és művészetek	0	5	5
Évfolyam összesen	0	108	108

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

3. évfolyam:		Szabad órakeret:	108
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
Család; Otthon; Étkezés; Egészséges életmód	Családfa elkészítése projekt formájában, rövid bemutató szöveggel a családtagokról Családok a Bibliában	24	
Idő, időjárás; Öltözködés	Hazánk időjárása Öltözékek Jézus korában.	15	
Sport; Szabadidő; Szórakozás	Egy testnevelésóra bemutatása néhány mondatban Lakóházak Jézus korában.	17	
Iskola, barátok; Város, bevásárlás	Külső-belső tulajdonságok: A legjobb barátom bemutatása	17	
Természet, állatok; Környezetünk védelme	Kedvenc szörnnyem bemutatása	15	
Ünnepek, szokások; Utazás, pihenés	Karácsony, karácsonyi dalok Noé története (vagy egy szabadon választott bibliai történet)	15	
Fantázia és valóság; Zene és művészetek	Kedvenc mesém	5	
		Összesen:	108

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család	5	4	9
Otthon	5	4	9
Étkezés	3	3	6
Idő, időjárás	3	2	5
Öltözködés	3	5	8
Sport	7	2	9
Iskola, barátok	5	5	10
Szabadidő, szórakozás	6	2	8
Természet, állatok	5	3	8
Ünnepek, szokások	6	4	10
Város, bevásárlás	6	1	7
Utazás, pihenés	6	1	7
Fantázia és valóság	3	0	3
Zene, művészetek	2	0	2
Környezetünk védelme	3	0	3
Egészséges életmód	4	0	4
Évfolyam összesen	72	36	108

4. évfolyam:		Szabad órakeret:	36
Tematikai egység	Téma		Óraszám
Család	Családfa elkészítése projekt formájában, rövid bemutató szöveggel a családtagokról Családok a Bibliában		4
Otthon	Saját szoba rövid bemutatása rajz alapján, eljárószavak használatával Lakóházak Jézus korában.		4
Étkezés	Hagyományos magyar ételek		3
Idő, időjárás	Évszakok, hónapok, a hét napjai, napszakok, az óra		2
Öltözködés	Évszakok és ruhadarabok, kedvenc ruháim		5
Sport	Egy testnevelésóra bemutatása néhány mondatban		2
Iskola, barátok	Külső-belső tulajdonságok. A legjobb barátom bemutatása Kedvenc bibliai személyeink, történeteink.		5
Szabadidő, szórakozás	Szabadidős tevékenységek		2
Természet, állatok	Kedvenc szörnyem bemutatása Noé története (vagy egy szabadon választott bibliai történet)		3
Ünnepek, szokások	Karácsony, karácsonyi dalok		4
Város, bevásárlás	Rajzolj egy várost a tenger alatt és mesélj róla		1
Utazás, pihenés	Kedvenc időtöltésem		1
Fantázia és valóság	Kedvenc mesém		0
Összesen:			36

Az angol nyelv pedagógiai célrendszere és feladatai

Az idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a

gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.

A mindennapi nyelvhasználatban – ezért a nyelvtanulásban is –, fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, ill. a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja, mint számára lényegeset, felfogja, mint nyelvi egységet, és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.

A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből, és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Tisztában kell lenniük a mondanivaló szerveződésének, szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket. Ismerniük kell azokat az eszközöket és foratókönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Fel kell ismerniük, hogy minden nyelvi érintkezést szabályok szönek át, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok között különböző alkalmakkor szabályozzák azt. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. Az internet segítségével a tanulók maguk is viszonylag könnyen kerülhetnek autentikus célnyelvi környezetbe, részeseivé válhatnak az adott kultúrának, kapcsolatot teremthetnek a célnyelven beszélőkkel, ami komoly motivációs forrás lehet, és nagyban elősegítheti az autonóm tanulóvá válást. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.

Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással, az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot.

A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a NAT hangsúlyozza a tantárgyközi integráció jelentőségét. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra. Ugyanakkor az idegen nyelvvel való foglalkozás olyan ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak.

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint hogy újabb nyelveket sajátítsanak el.

A NAT bizonyos képzési szakaszokra meghatározza a minden tanuló számára kötelező minimumszinteket, emellett kitér az emelt szintű képzésben részesülő tanulókkal szemben támasztott követelményekre is. A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NAT-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust. A NAT által az egyes képzési szakaszokra minimumként meghatározott nyelvi szintek a következők:

	3-4. évfolyam, minimumszint	8. évfolyam, minimumszint	12. évfolyam, minimumszint
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A2/B1	B1
Második idegen nyelv	–	–	A2

A kerettanterv az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg. Ez alól csupán az általános iskola 4. évfolyama kivétel, mert ezen az évfolyamon kezdődik a kötelező idegennyelv-oktatás, így a képzési szakasz csak egy tanévet ölel fel.

	3-4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A1	A2/B1	B1 mínusz	B1

Második idegen nyelv	-	-	-	A1	A2
-----------------------------	---	---	---	----	----

Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit; ezek: a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a NAT-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába és fordítva, az idegen nyelv tanulása során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismeretei, sőt az idegen nyelv tanulása segíthet abban, hogy az anyanyelv használata tudatosabbá váljon.

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról magáról való beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

Az angol nyelv tantárgy sajátos fejlesztési céljai 3. évfolyamon

A táblázatokban megjelenő *fejlesztési egységek* (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett.

A 3-8. évfolyamokra vonatkozó ajánlott témakörök egyes elemei újra és újra megjelennek, lehetőséget adva arra, hogy a korábban megszerzett ismeretek újabb nézőpontból kerüljenek feldolgozásra, így bővüljenek, mélyüljenek. A kerettanterv az általános iskolában minden fejlesztési szakaszban új témaköröket is javasol a tanulók életkorához, szükségleteihez alkalmazkodva.

Külön táblázat tartalmazza az ajánlott témaköröket, amelyben a más tantárgyakkal való kapcsolódási pontok is megtalálhatók. A tanulócsoporthoz más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

A táblázatok *Fejlesztési célok* rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. A *fejlesztés tartalma* elnevezésű rész olyan tevékenységeket ismertet, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

A kerettanterv a 3. évfolyam, majd később a kétéves fejlesztési ciklusok végén a fejlesztési egységek céljaiból és tartalmából kiindulva határozza meg a *fejlesztés várható eredményét*, kapcsolódva a szakasz végére előírt KER-szinthez (kivéve a 3-4. évfolyamot, amelynek kimenete KER-szintben nem határozható meg).

3-4. évfolyam

A 3. évfolyamon kezdődő idegennyelv-tanítás elsődleges célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása. További fontos célkitűzése, hogy felkeltse a tanulók érdeklődését a nyelvek tanulása és a más nyelveket beszélő emberek és kultúrájuk megismerése iránt. A nyelvvel való játékos és örömteli foglalkozás, a kezdeti sikerek és a motiváló tanári visszajelzés segítenek a tanulóknak abban, hogy megmaradjon és erősödjön ösztönös tudásvágyuk és tanulási kedvük, bátran használják a rendelkezésükre álló nyelvi eszközöket, növekedjen önbizalmuk, fejlődjön önismeretük és önértékelésük. Mindez elengedhetetlen a nyelvtanulás hosszú távú eredményessége szempontjából.

Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvvelsajátítás folyamataira épül. A tanulók életkori sajátosságaiknak és fejlettségi szintjüknek megfelelő, érdekes, értelmes és kihívást jelentő tevékenységekben vesznek részt. A célnyelven elhangzó információk megértéséhez támaszkodnak a világról szerzett ismereteikre és tapasztalataikra, amelyek egyrészt segítik a nyelvtanulást, másrészt annak tartalmi révén tovább mélyülnek és bővülnek. Az anyanyelv elsajátításához hasonlóan az idegen nyelv elsajátítása is minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, amelyekben a verbális és a nonverbális elemek természetes egységet alkotnak. Utóbbiak a nyelvtanulás kezdetén különösen fontosak, hiszen a megfelelő nyelvi eszközök hiányában segítik a beszédhelyzet értelmezését, illetve a beszédszándék megvalósítását. A nyelvtanulás kezdő szakaszában a tanulók tanórai beszédének természetes része a magyar nyelvű kérdés és válasz is, amelyet visszajelzésként, megerősítésként használnak a tanár következetes célnyelv-használatával párhuzamosan.

Az idegen nyelvvel való korai ismerkedés középpontjában, ebben a szakaszban, a hallott szöveg értése és a szóbeli interakció együttes fejlesztése áll. A készségfejlesztés során a tanulók megismerkednek az alapvető nyelvtanulási stratégiákkal, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy a későbbiekben önálló nyelvtanulóvá váljanak.

Az idegen nyelv tanítása a tantárgy jellegéből adódóan kiválóan alkalmas arra, hogy hozzájáruljon a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott nevelési célok eléréséhez és a kulcskompetenciák fejlesztéséhez. Utóbbiak közül kiemelten fontos az idegen nyelvi kommunikációnak az anyanyelvi kommunikációhoz, a szociális kompetenciához, az esztétikai-művészeti tudatossághoz és kifejezőképességhez, illetve a hatékony tanuláshoz való kapcsolódása. Az anyanyelven elsajátított ismeretek, készségek és stratégiák támogatják az idegen nyelv tanulását, míg a nyelvtanulás eredményei pozitívan hathatnak az anyanyelvi tudatosság alakulására. A szociális kompetencia területén a kultúrák közötti hasonlóságok és különbségek felfedezése segíti a tanulókat abban, hogy nyitottá váljanak saját kultúrájuk és a célnyelv kultúrája iránt. Az idegennyelv-oktatás során alkalmazott, a tanulók együttműködését ösztönző munkaformák és tevékenységek hozzájárulnak a tanulók szociális érzékenységének fejlesztéséhez. Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén az idegennyelv-tanításban építeni lehet arra, hogy a tanulók életkori sajátosságaikból adódóan szeretnek játszani, rajzolni, festeni, énekelni, táncolni, és örömmel vesznek részt változatos művészeti tevékenységekben. A művészeti ágakkal való aktív kapcsolat gazdagítja a tanulók érzelmi világát. A hatékony tanulást az idegen nyelvvel való foglalkozás azáltal ösztönzi, hogy a tanulók elsajátítanak néhány alapvető nyelvtanulási stratégiát, és megteszik az első lépéseket idegen nyelvi teljesítményük értékelése útján.

Az idegen nyelv tanulása keretében feldolgozott témakörök könnyen összehangolhatók a NAT-ban szereplő alsó tagozatos tantárgyak tartalmaival. A *Témakörök* táblázatban megjelölt kapcsolódási pontok segítenek megtalálni azokat a területeket, ahol sikeresen megvalósítható a tantárgyakon átívelő - akár közös projektek keretében történő - tanulás.

A tanulási folyamat során a tanuló egész személyisége formálódik, így alapvető fontosságú, hogy a kisgyermekkorú idegennyelv-tanítást áthassa a holisztikus pedagógiai szemlélet. Ennek a szemléletnek a gyakorlatba való átültetése nagy körütekintést igényel mind a tananyagok, taneszközök kiválasztásában és felhasználásában, mind a tevékenységek megtervezésében, valamint a tanórák megszervezésében és megvalósításában.

A megfelelően kialakított, változatos tevékenységformákra lehetőséget nyújtó tanulási környezet elősegíti az idegen nyelv sikeres elsajátítását. A gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag berendezés ösztönzi a tanulókat a nyelvi tevékenységekben való aktív részvételre. Az infokommunikációs eszközök bevonása már ebben az életkori szakaszban is érdekesebbé, motiválóbbá teheti a nyelvtanulást, a pedagógus számára pedig lehetőséget ad arra, hogy az életkori sajátosságoknak megfelelő autentikus anyagok gazdag tárházából válogasson.

Témakörök a 3-4. évfolyamra	
Témakörök	Kapcsolódási pontok
<i>Család</i> Én és a családom. Családtagok bemutatása.	<i>Környezetismeret:</i> együttélés a családban. <i>Hit- és erkölcsstan:</i> keresztyén család
<i>Otthon</i> Otthonom, szűkebb környezetem. Kedvenc játékaim. Lakóhelyem, tágabb környezetem.	<i>Környezetismeret:</i> lakóhelyi környezet. <i>Matematika:</i> tájékozódás a térben, halmazok.

Étkezés

Napi étkezések.

Kedvenc ételeim, italaim.

Egészséges táplálkozás.

Környezetismeret: az ember megismerése és egészsége: tápanyag, élelmiszer, étrend.

Matematika: halmazok, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése,

	táblázatba rögzítése.
<i>Idő, időjárás</i> Évszakok és hónapok. A hét napjai és napszakok. Az óra. Időjárás.	<i>Környezetismeret:</i> az idő mérése, az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban; a napszakok, az évszakok váltakozása. <i>Matematika:</i> számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.
<i>Öltözködés</i> Évszakok és ruhadarabok. Kedvenc ruháim.	<i>Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat:</i> egészséges életmód - öltözködés. <i>Matematika:</i> halmazok.
<i>Sport</i> Testrészek és mozgás. Kedvenc sportom.	<i>Környezetismeret:</i> testrészek, egészségvédelem. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgásos játékok.
<i>Iskola, barátok</i> Iskolám, osztálytermünk. Tantárgyaim. Osztálytársaim, barátaim.	<i>Környezetismeret:</i> baráti kapcsolatok, <i>Hit- és erkölcsstan:</i> református iskolai közösségek. <i>Matematika:</i> tájékozódás a térben, halmazok.
<i>Szabadidő</i> Szabadidős tevékenységek. Kedvenc időtöltésem.	<i>Ének-zene:</i> zenehallgatás. <i>Vizuális kultúra:</i> kreatív alkotások.
<i>Természet, állatok</i> Kisállatok. Kedvenc állataim. Állatok a ház körül. Vadon élő és állatkerti állatok.	<i>Környezetismeret:</i> élőlények csoportosítása élőhely, táplálkozási mód, egyéb tulajdonságok szerint; változatos élővilág. <i>Matematika:</i> halmazok, adatgyűjtés, adatok lejegyzése.
<i>Ünnepek és hagyományok</i> Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a célnyelvi kultúrában.	<i>Környezetismeret:</i> ünnepek, hagyományok <i>Hit- és erkölcsstan:</i> Ünnepek és hagyományok, imádságok angol nyelven
<i>Fantázia és valóság</i> Kedvenc meséim, könyveim. Képzetelem világa. A cirkusz.	<i>Vizuális kultúra:</i> képzeletem világa.

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló követi a nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetést. A tanuló megérti az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott, rövid és egyszerű tanári utasításokat. Megérti az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdéseket és kijelentéseket. Felismeri rövid, egyszerű szövegekben az ismerős szavakat, fordulatokat, és képes ezekből a lehetséges tartalomra következtetni.

A fejlesztés tartalma	
<p>Nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetés megértése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat).</p> <p>Rövid és egyszerű, az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott tanári utasítások megértése (pl. rajzos, játékos feladatok, manuális tevékenységek, mozgásos, játékos tevékenységek: körjáték, ritmusjáték, szerepjáték, bábjáték, árnyjáték, társasjáték).</p> <p>Ismert témákhoz kapcsolódóan elhangzó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdések és kijelentések megértése (pl. közvetlenül a tanuló személyére, családjára, szűkebb környezetére, mindennapi szükségleteire, tevékenységeire vonatkozó kérdések, illetve válaszok).</p> <p>Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése, a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, a szöveg lényegének kiszűrése a megértést segítő mozgásos, játékos feladatok segítségével.</p> <p>Tanári ösztönzésre a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre való egyre tudatosabb támaszkodás a szövegértés során.</p> <p>A nyelv hangzásvilágának, zenéjének megismerése, megkülönböztetése az anyanyelv (játékos formában esetleg más nyelvek) hangzásvilágától és zenéjétől.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, gyermekeknek szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanulótársakkal, vendégekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.</p>	

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	<p>Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanuló aktívan és örömmel vesz részt az interakciót igénylő tevékenységekben. Beszédszándékát egyszerű nyelvi eszközökkel fejezi ki, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatva.</p> <p>Tud a számára ismert témákról egyszerű kérdéseket feltenni, illetve a hozzá intézett kérdésekre egyszerű nyelvi eszközökkel reagálni.</p> <p>A tanuló minta alapján rövid párbeszédeket folytat társaival a tanult témákról. Részt vesz rövid, egyszerű szövegek közös előadásában.</p> <p>Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Nonverbális elemekkel (pl. gesztusokkal, mimikával, hanglejtéssel, intonációval, képek, tárgyak segítségével) támogatott mondanivaló kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, azaz egy-egy szóval, rövid mondatokkal.</p> <p>Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra való reagálás egyszerű válaszokkal, cselekvéssel.</p> <p>Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó konkrét, egyszerű kérdések feltevése.</p> <p>Ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal.</p> <p>Dalok, mondókák, mesék, történetek előadásában, gyermekjátékokban való aktív részvétel; nonverbális elemekkel támogatott, közösen mondott szövegekbe, mesemondásba való bekapcsolódás ismert szavak, kifejezések, nyelvi fordulatok ismétlésével.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mesék, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, néhány mondatos leírások.</p>	

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	<p>Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.</p>

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanuló elmond rövid, egyszerű szövegeket. Társaival közösen előad egyszerű szöveget, párbeszédet, tanári segítséggel. Számára ismert témákról, a környezetében előforduló tárgyokról, élőlényekről, eseményekről beszél röviden, összefüggően, nonverbális elemekkel támogatva. A tanuló bemutatja munkáját egyszerű nyelvi eszközökkel. Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.</p>
<p>A fejlesztés tartalma</p>	
<p>Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoporthoz, osztály, szülők vagy tanárok részére. Tanult cselekvéssor (pl. egyszerű tornagyakorlat, öltözködés) elmondása képek segítségével vagy mozgással kísérvé. Nonverbális elemekkel támogatott, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal, megfelelő gyakorlás, felkészülés után. Saját vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy egyszerű nyelvi eszközöket, fordulatokat tartalmazó, rövid bemutatása (pl. mesekönyv készítése, kiállítása és szóbeli bemutatása). Tanári példa és autentikus hangzóanyag hallgatása és együttmondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása (pl. hangerő vagy hangszín változtatásával, érzelmek kifejezésével, ritmushangszerek vagy mozgás kíséretével). <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása).</p>	

<p>Fejlesztési egység</p>	<p>Olvasott szöveg értése</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanuló észreveszi az anyanyelven, illetve a tanult idegen nyelven történő olvasás közötti különbségeket. Képes ismert szavak néma olvasására és megértésére, valamint tanári minta után a szavak helyes felolvasására. Képes rövid szöveg közös megismerése és feldolgozása után az önálló olvasására. Bekapcsolódik olvasást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe. Követi az ismert témákról elhangzó szöveg írott változatát. Felfedezi az ismert szavakat és kifejezéseket idegen forrásban. Megtapasztalja az önálló célnyelvi olvasás élményét.</p>
<p>A fejlesztés tartalma</p>	
<p>Szavak, kifejezések elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése (pl. tantermi tárgyak felcímkézése, szavak és képek párosítása, dominó játék, szókétyákból mondatvariációk összeállítása). Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése (pl. papírtávcső vagy gyümölcscsaláta készítése). Egyszerű szövegek értő olvasása (pl. mesék, történetek, képregények, párbeszéd). Tanárral közös meseolvasás, kapcsolódás a történet elolvasásába az ismert szavak használatával. Egyszerű írásbeli üzenetek elolvasása és megértése (pl. dicséző kártyák, jókívánságok, osztálytermi utasítások). Ismert dalok szövegének követése, olvasása a képernyőn vagy a kivetítőn (pl. karaoke). <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Szó- és mondatkártyák, feliratos poszterek és képek, társasjátékok, egyszerű képregények, képeskönyvek, mesék, gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, feliratok, brosrák, ismertető, táblák, célnyelvi szövegeket tartalmazó csomagolóeszközök, videofelvételek, animációs filmek, dalok, mondókák animált változata.</p>	

<p>Fejlesztési egység</p>	<p>Íráskészség</p>
----------------------------------	---------------------------

Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló észreveszi az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő írás közötti különbségeket. A tanuló ismeri az adott nyelv ábécéjét. Különböző nyelvi tevékenységek során lemásol, illetve leír rövid szavakat, mondatokat. Bekapcsolódik írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe.
A fejlesztés tartalma	
<p>Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén (pl. keresztrejtvény, szókereső, akasztófa, tárgyak, képek részeinek felcímkézése, rímpárok alkotása, szógyűjtés).</p> <p>Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szó szerkezetek, rövid mondatok szintjén (pl. képregény rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése, üzenőfal létrehozása).</p> <p>Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén (pl. mesekönyv, kiskönyv összeállítása, rímek, egyszerű versikék írása, képeslap, meghívó írása, egyszerű társasjáték tervezése, szabályainak megfogalmazása tanári segítséggel).</p> <p>Ismert szavakat tartalmazó nyelvi fordulatok (pl. rímpárok) felfedezése és minta után való önálló alkotása.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.</p>	

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	<p>KER szintben nem megadható.</p> <p>A tanuló aktívan részt vesz a célnyelvi tevékenységekben, követi a célnyelvi óravezetést, az egyszerű tanári utasításokat, megérti az egyszerű, ismerős kérdéseket, válaszol ezekre, kiszűri egyszerű, rövid szövegek lényegét.</p> <p>Elmond néhány verset, mondókát és néhány összefüggő mondatot önmagáról, minta alapján egyszerű párbeszédet folytat társaival.</p> <p>Ismert szavakat, rövid szövegeket elolvas és megért jól ismert témában.</p> <p>Tanult szavakat, ismerős mondatokat lemásol, minta alapján egyszerű, rövid szövegeket alkot.</p>
--	---

Az évfolyam elvárt kommunikációs eszközeit és fogalomköreit, valamint a tanulói tevékenységeket az alábbi táblázat foglalja össze:

Kommunikációs eszközök, helyzetek és szándékok	Fogalomkörök, nyelvtani szerkezetek	Tanulói tevékenységek
Introductions, greetings Identifying colours and numbers Identifying objects in the classroom and in the school Arithmetical calculations	Térbeli, mennyiségi, logikai viszonyok <i>There is/there are ...</i> <i>This is/these are ...</i> <i>How many ... can you see?</i>	hallás utáni azonosítás, ismétlés, szavak másolása, szavak írása diktálás alapján; párbeszéd eljátszása; rövid olvasott szöveg párosítása képekkel,
Questions & answers about animals; Introducing & describing our pets;	Birtoklás <i>Have you got a ...? Yes/ No.</i> <i>Do you like ...? What is it like?</i>	hallás és olvasott szöveg értése alapján azonosítás, kérdés-felelet képek alapján párban, rövid párbeszéd eljátszása,
Introducing & describing common sports activities;	Cselekvés, minőségi viszonyok <i>What are you doing?</i> <i>What can you do? I can/ can't ..</i>	nyelvi játék csoportban, kérdés-felelet képek alapján párban, kiejtés gyakorlása, szavak másolása, írása diktálás alapján
Describing ourselves; Telling our age, characteristics of different ages of life; Describing our mood and the looks of our friends;	Létezés, birtoklás <i>What do you look like?</i> <i>How old are you?</i> <i>How do you feel?</i>	hallás és olvasott szöveg értése alapján azonosítás, kérdés-felelet képek alapján párban, mondatok kiegészítése a melléknevek megfelelő alakjaival képek alapján (egyéni munka),
Our favourite dishes; Healthy eating;	Cselekvés, minőségi viszonyok <i>What do/don't you like?</i> <i>Is it good/bad for you?</i>	hallás utáni azonosítás, ismétlés, megfelelő mondat kiválasztása, mondat kiegészítés, csoportjáték képek alapján, egyszerű étlap készítése
Describing our house, flat and our room; Describing our clothes,	Térbeli, mennyiségi viszonyok <i>There is a ... in/on/under the ...</i> <i>What are you wearing?</i>	hallás utáni azonosítás, ismétlés, rajzolás, képekkel való azonosítás; kérdés-felelet képek alapján párban; mondatok kiegészítése helyhatározói viszonszókkal képek alapján (egyéni munka), igaz / hamis állítások képek alapján (egyéni munka)
Identifying our toys and other objects; Describing and playing musical instruments, Giving and following simple orders;	Cselekvés, birtoklás, térbeli visz <i>I have got a/an... I do/play ...</i> <i>Go/take/bring/turn ...</i> <i>What are you doing?</i>	hallás és olvasott szöveg értése alapján azonosítás, kérdés-felelet képek alapján párban, rövid párbeszéd eljátszása,

Kommunikációs eszközök A1

1.A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök

Kezdeményezés és válasz

Megszólítás

Köszönés

Good morning.
Hello Tom.
Hello, how are you?
Hi!

Good morning.
Hello Mary.
I'm fine, thank you.
Hi!

<i>Elköszönés</i>	<i>Goodbye. Bye-bye!</i>	<i>Goodbye. Bye!</i>
<i>Köszönet és arra reagálás</i>	<i>Thanks. Thank you very much.</i>	<i>You are welcome.</i>
<i>Bemutakozás, bemutatás</i>	<i>My name is... Who's this? Who's that?</i>	<i>Hello. Hi! That's my friend, John.</i>
<i>Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás</i>	<i>How are you?</i>	<i>Fine. /I'm sad/happy/hungry/thirsty.</i>
<i>Bocsánatkérés és arra reagálás</i>	<i>I'm sorry.</i>	
<i>Gratulációk, jókívánságok és arra reagálás</i>	<i>Happy holidays/New year/Birthday! Merry Christmas.</i>	<i>Happy holidays /New Year/ Birthday! Merry Christmas!</i>
<i>Telefonon bemutatkozás</i>	<i>Hello, this is Mary Smith speaking.</i>	

2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök

<i>Véleménykérés, és arra reagálás</i>	<i>Do you like hamburger?</i>	<i>Yes, I do./ No, I don't.</i>
<i>Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése</i>		
<i>Tetszés, nem tetszés</i>	<i>Do you like oranges? Yuk! Yummy.</i>	<i>Yes, I do./ No, I don't.</i>
<i>Akarat, kívánság</i>	<i>Let's go!</i>	<i>OK.</i>

3. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök

<i>Dolgok, személyek megnevezése, leírása</i>	<i>What is it? What's this/that?</i>	<i>It's.../ That's.../</i>
<i>Információ kérés, adás</i>	<i>Are you sad?</i>	<i>Yes, I am./No, I'm not.</i>
<i>Tudás, nemtudás</i>	<i>Where is she?</i>	

4. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök

<i>Kérés és arra reagálás</i>		
<i>Javaslat és arra reagálás</i>	<i>Let's go to the cinema.</i>	<i>Good idea.</i>
<i>Kínálás és arra reagálás</i>		

5. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök

<i>Visszakérdezés, ismétléskérés</i>	<i>Can you spell it?</i>	
<i>Nem értés, betűzés kérése, betűzés</i>		

<i>Fogalomkörök</i>	<i>Fogalomkörök nyelvi kifejezései</i>	
<i>Cselekvés, történet, létezés kifejezése</i>	<i>Present Simple</i>	<i>How old are you? How are you? Do you like ...?</i>
	<i>Verb 'have got'</i>	<i>I have got a/an...</i>

<i>Birtoklás kifejezése</i>	<i>'have got' in questions</i>	<i>Have you got a ...? Yes/ No.</i>
-----------------------------	--------------------------------	---

		<i>Possessive adj.</i>	<i>My, your, his/her/its, our, their dog</i>
<i>Térbeli viszonyok</i>	<i>Irányok, helymeghatározás</i>	<i>Prepositions,</i>	<i>in, on, under</i>
<i>Időbeli viszonyok</i>	<i>Időpont</i>	<i>What's the time?</i>	<i>It's eight.</i>
<i>Mennyiségi viszonyok</i>		<i>Singulars and plurals Regular and irregular plurals</i>	<i>Boys, girls, Children, people</i>
		<i>Cardinal numbers 1-11</i>	
		<i>Countable nouns</i>	<i>How many toys have you got? How many trees can you see?</i>
<i>Minőségi viszonyok</i>		<i>Question forms</i>	<i>Do/don't you like? Is it good/bad for you? Can you count to ten?</i>
<i>Modalitás</i>		<i>Can (ability)</i>	<i>I can swim.</i>
<i>Logikai viszonyok</i>		<i>Linking words</i>	<i>And</i>
<i>Szövegösszetartó eszközök</i>		<i>Articles</i>	<i>A, an, the There are six pencils in the bag. Have you got a sister? I haven't got a big nose. There's a boy in the room.</i>
		<i>Nominative of personal pronouns</i>	<i>I, he, they...</i>
		<i>Demonstrative pronouns</i>	<i>This, that, these, those</i>

Értékelési rendszer:

A 4. osztály végén: a tanuló legyen képes az év végi kimenet mérésekor a szókincs, beszédképesség, beszédértést és írásképességet mérő feladatokat legalább 30 %-ban, a nyelvhelyességet 20 %-ban teljesíteni.

Értékelési szempontok: minden készséget, és a nyelvhelyességet külön-külön értékelünk.

Az értékelés módjai:

- önértékelés
- tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában)
- szóbeli értékelés;
- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;
- minősítő-szelektáló (szummatív)
- összegző-lezáró értékelés (osztályzás).

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, legfeljebb kétmondatos kérést, utasítást megért, arra cselekvéssel válaszol;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott egyszómondatos kérdést vagy állítást pontosan megért.
- rövid, egyszerű szövegekben felismeri az ismerős szavakat, fordulatokat, és képes ezekből a lehetséges tartalomra következtetni.

Beszédképesség

A tanuló

- hiányos vagy egyszerű mondatban válaszol az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésre, szavakat és egyszerűbb szerkezetű szövegeket (legalább néhány mondókát, verset, dalt) tanult minta alapján reprodukál.

- ismert témákról, a környezetében előforduló tárgyokról, élőlényekről, eseményekről képes röviden, nonverbális elemekkel támogatva beszélni.
- törekszik az angol nyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.

Olvasott szöveg értése

A tanuló

- észreveszi a magyarul illetve angolul történő olvasás közötti különbségeket.
- felismeri ismert szavak írott alakját, ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatot elolvas;
- ismert nyelvi elemekből álló egymondatos szövegben fontos információt megtalál.
- követi az ismert témákról elhangzó szöveg írott változatát.
- bekapcsolódik olvasást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe.

Íráskészség

A tanuló

- észreveszi a magyarul illetve angolul történő írás közötti különbségeket.
- felismeri ismert szavak írott alakját, leír ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat.
- bekapcsolódik írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe.

Függelék: (taneszközök)

Derel Strange

Chatterbox 1-2 tankönyv, munkafüzet, CD, tanári kézikönyv

NÉMET NYELV

2 - 4. évfolyam

A német nyelv helyi tanterve a felső tagozatban található.

MATEMATIKA

1-4. évfolyam

Általános tantervű tanulócsoportok, osztálykeretek között A

tantárgy órakerete:

A kerettanterv 1-4. évfolyamon heti 4, évi 144 órát ír elő. Iskolánk 1-2. évfolyamon a szabadon felhasználható órakeret terhére ezt heti 5, azaz évi 180 órára emeli.

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	5	180	130	50
2.	5	180	130	50
3.	4	144	130	14
4.	4	144	130	14

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 1. sz. mellékletében kiadott 1.2.3. **Matematika 1-4. évfolyam** tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

Az egyes tematikai egységek végén feltüntetett elvárt eredményeket a tanév végéig kell teljesíteni a továbbhaladás érdekében.

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	7 óra + folyamatos	+8 óra	15 óra + folyamatos
2. Számelmélet, algebra	75 óra	+18 óra	93 óra
3. Függvények, az analízis elemei	14 óra + folyamatos	+6 óra	20 óra + folyamatos
4. Geometria	18 óra	+6 óra	24 óra
5. Statisztika, valószínűség	4 óra	+5 óra	9 óra
Számonkérés, ismétlés	12 óra	+7 óra	19 óra
Évfolyam összesen	130 óra	50 óra	180 óra

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika,	folyamatos		folyamatos

kombinatorika, gráfok			
2. Számelmélet, algebra	75 óra	+ 29 óra	104 óra
3. Függvények, az analízis elemei	16 óra	+ 10 óra	26 óra
4. Geometria	23 óra	+ 10óra	33 óra
5. Statisztika, valószínűség	4 óra	+ 1óra	5 óra
Számonkérés, ismétlés	12 óra	0	12 óra
Évfolyam összesen	130 óra	50 óra	180 óra

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	3 óra	0	3 óra
2. Számelmélet, algebra	72 óra	+ 9 óra	81óra
3. Függvények, az analízis elemei	16 óra	+ 1óra	17 óra
4. Geometria	23 óra	+ 3óra	26 óra
5. Statisztika, valószínűség	4 óra	+1óra	5 óra
Számonkérés, ismétlés	12 óra		12 óra
Évfolyam összesen	130 óra	14 óra	144 óra

4. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	3 óra		3 óra
2. Számelmélet, algebra	72 óra	+ 9 óra	81 óra
3. Függvények, az analízis elemei	16 óra	+ 1 óra	17 óra
4. Geometria	23 óra	+ 3óra	26 óra
5. Statisztika, valószínűség	4 óra	+1óra	5 óra
Számonkérés, ismétlés	12 óra		12 óra
Évfolyam összesen	130 óra	14 óra	144 óra

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	50 óra
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Halmazok számossága, összehasonlítása.	6 óra
Számelmélet, algebra. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Számok írása, olvasása 20-ig	12 óra
	Tájékozódás a számegyenesen, számszomszédok	5 óra
	Számok tulajdonságai	5 óra
	Összeadás, kivonás	5 óra
	Műveleti tulajdonságok	5 óra
Függvények, az analízis elemei	A sorozat fogalmának kialakítása	5 óra
Geometria	Alakzatok megfigyelése,	3 óra

	képnézegető programok	
	Tájékozódás, irányok	2 óra
	Összehasonlítások a gyakorlatban	1 óra
Statisztika, valószínűség	Adatok gyűjtése, lejegyzése	1 óra
	Összesen:	50 óra

2. évfolyam:		Szabad órakeret:	50 óra
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
Számelmélet, algebra	Számfogalom kialakítása 100-ig	4 óra	
	Tájékozódás a számegyenesen	4 óra	
	Számok tulajdonságai	4 óra	
	Összeadás, kivonás és tulajdonságaik	11 óra	
	Szorzás, osztás	6 óra	
Függvények, az analízis elemei	Sorozat képzése, szabályfelismerés	5 óra	
	Szabályjátékok	5 óra	
Geometria	Tengelyes szimmetria megfigyelése	3 óra	
	Sík és térbeli alakzatok megkülönböztetése	3 óra	
	Mérések, mennyiségek	4 óra	
Statisztika, valószínűség	Adatok gyűjtése, lejegyzése	1 óra	
	Összesen:	50 óra	

3. évfolyam:		Szabad órakeret:	14 óra
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
Számelmélet, algebra	Számfogalom kialakítása 1000-es számkörben	1 óra	
	Tájékozódás számegyenesen Számképzés, helyiértékes bontás	1 óra	
	Számok összeg-, különbség-, hányados- és szorzat alakjai	1 óra	
	Műveletek közötti kapcsolatok. Írásbeli összeadás, kivonás 10000-es számkörben. Írásbeli szorzás és osztás egyjegyű számmal. Műveleti tulajdonságok.	5 óra	
	Műveleti sorrend.. Zárójel használata.	1 óra	
Függvények, az analízis elemei	Összefüggések, kapcsolatok. táblázat adatai között.	1 óra	
Geometria	Egyenesek kölcsönös helyzetének megfigyelése Szakasz, szög fogalma és mérése.	1 óra	
	Testek geometriai tulajdonságai,	1 óra	

	hálója	
	Téglatest és kocka felismerése, jellemzői.	1 óra
Statisztika, valószínűség	A képi grafikus információk feldolgozása, forráskezelés	1 óra
	Összesen:	14 óra

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	14 óra
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Számelmélet, algebra	Számfogalom kialakítása a 10000-es	1 óra
	Tájékozódás számegyenesen. Számképzés, helyiértékes bontás.	1 óra
	Számok összeg-, különbség-, hányados- és szorzat alakjai.	1 óra
	Műveletek közötti kapcsolatok. Fejszámolás kerek számokkal. Írásbeli összeadás, kivonás három-és négyjegyű számokkal. Írásbeli szorzás és osztás egy-és kétjegyű számmal. Műveleti tulajdonságok.	5 óra
	Műveleti sorrend. Zárójel használata	1 óra
Függvények, az analízis elemei	Összefüggések, kapcsolatok táblázat adatai között.	1 óra
Geometria	Téglalap és négyzet kerületének kiszámítása.	1 óra
	Területszámítás fogalmának előkészítése. Négyzet, téglalap területének mérése.	1 óra
	Mérések alkalmi és szabvány egységekkel.	1 óra
Statisztika, valószínűség	Az „átlag” fogalmának bevezetése	1 óra
	Összesen:	14 óra

Tantárgyi bevezető

Célok és feladatok

A református iskolában folyó matematikaoktatás hozzátartozik ahhoz a tananyagszerkezethez, amelynek a gyermek személyiségfejlődése szempontjából egységes szemléletű rendszert kell alkotnia. A tanítónak nem feltétlenül kell bibliai ismereteket közvetítenie a matematikai tananyag feldolgozása során, de mindenképpen meg kell mutatnia tanítványainak, hogy a matematika a teremtett világ leírása. A teremtés rendje a matematika rendje. Rácsodálkozni a világra a matematika segítségével is lehet. A tanító saját meggyőződését, egyéniségét adja át tanítványainak, s a nevelés semleges nem lehet.

Az iskolai matematikatanítás célja, hogy hiteles képet nyújtson a matematikáról, mint tudásrendszeréről, és mint sajátos emberi megismerési, gondolkodási, szellemi tevékenységről. A matematika tanulása érzelmi és motivációs vonatkozásokban is formálja, gazdagítja a személyiséget, fejleszti az önálló rendszerezett gondolkodást, és alkalmazásra képes tudást hoz létre. A matematikai gondolkodás fejlesztése segíti a gondolkodás általános kultúrájának kiteljesedését.

- A matematikatanítás feladata a matematika különböző arculatainak bemutatása. A matematika: kulturális örökség; gondolkodásmód; alkotó tevékenység; a gondolkodás örömeinek forrása; a mintákban, struktúrákban tapasztalható rend és esztétikum megjelenítője; önálló tudomány; más tudományok segítőtje; a mindennapi élet része és a szakmák eszköze. Az alsó tagozatos matematikaoktatás fontos feladata felfedeztetni a matematika és a valóság elemi kapcsolatát; kialakítani a helyes tanulási szokásokat, az önálló ismeretszerzés képességét az alapvető ismeretek közös, de egyre önállóbb feldolgozásával és alkalmazásával; fejleszteni a problémafelismerő és problémamegoldó, alkotó gondolkodásmódot; biztos szám- és műveletfogalmat kialakítani, fejleszteni a számolási készséget.

A tanulók matematikai gondolkodásának fejlesztése során alapvető cél, hogy mind inkább ki tudják választani és alkalmazni tudják a természeti és társadalmi jelenségekhez illeszkedő modelleket, gondolkodásmódokat (analógiás, heurisztikus, becslésen alapuló, matematikai logikai, axiomatikus, valószínűségi, konstruktív, kreatív stb.), módszereket (aritmetikai, algebrai, geometriai, függvénytani, statisztikai stb.) és leírásokat. A matematikai nevelés sokoldalúan fejleszti a tanulók modellalkotó tevékenységét. Ugyanakkor fontos a modellek érvényességi körének és gyakorlati alkalmazhatóságának eldöntését segítő képességek fejlesztése. Egyaránt lényeges a reprodukív és a problémamegoldó, valamint az alkotó gondolkodásmód megismerése, elsajátítása, miközben nem szorulhat háttérbe az alapvető tevékenységek (pl. mérés, alapszerkesztések), műveletek (pl. aritmetikai, algebrai műveletek, transzformációk) automatizált végzése sem. A tanulás elvezethet a matematika szerepének megértésére a természet- és társadalomtudományokban, a humán kultúra számos ágában. Segít kialakítani a megfogalmazott összefüggések, hipotézisek bizonyításának igényét. Megmutathatja a matematika hasznosságát, belső szépségét, az emberi kultúrában betöltött szerepét. Fejleszti a tanulók térbeli tájékozódását, esztétikai érzékét.

A tanulási folyamat során fokozatosan megismertetjük a tanulókkal a matematika belső struktúráját (fogalmak, axiómák, tételek, bizonyítások elsajátítása). Mindezzel fejlesztjük a tanulók absztrakciós és szintetizáló képességét. Az új fogalmak alkotása, az összefüggések felfedezése és az ismeretek feladatokban való alkalmazása fejleszti a kombinatív készséget, a kreativitást, az önálló gondolatok megfogalmazását, a felmerült problémák megfelelő önbizalommal történő megközelítését, megoldását. A diszkussziós képesség fejlesztése, a többféle megoldás keresése, megtalálása és megbeszélése a többféle nézőpont érvényesítését, a komplex problémakezelés képességét is fejleszti. A folyamat végén a tanulók eljutnak az önálló, rendszerezett, logikus gondolkodás bizonyos szintjére.

A műveltségi terület a különböző témakörök szerves egymásra épülésével kívánja feltárni a matematika és a matematikai gondolkodás világát. A fogalmak, összefüggések érlelése és a

matematikai gondolkodásmód kialakítása egyre emelkedő szintű spirális felépítést indokol – az életkori, egyéni fejlődési és érdeklődési sajátosságoknak, a bonyolódó ismereteknek, a fejlődő absztrakciós képességnek megfelelően. Ez a felépítés egyaránt lehetővé teszi a lassabban haladókkal való foglalkozást és a tehetség kibontakoztatását.

A matematikai értékek megismerésével és a matematikai tudás birtokában a tanulók hatékonyan tudják használni a megszerzett kompetenciákat az élet különböző területein. A matematika a maga hagyományos és modern eszközeivel segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technikai, a humán műveltségterületek, illetve a választott szakma ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák értelmezéséhez, leírásához és kezeléséhez. Ezért a tanulóknak rendelkezniük kell azzal a képességgel és készséggel, hogy alkalmazni tudják matematikai tudásukat, és felismerjék, hogy a megismert fogalmakat és tételeket változatos területeken használhatjuk. Az adatok, táblázatok, grafikonok értelmezésének megismerése nagyban segítheti a mindennapokban, és különösen a média közleményeiben való reális tájékozódást. Mindehhez elengedhetetlen egyszerű matematikai szövegek értelmezése, elemzése. A tanulóktól megkívánjuk a szaknyelv életkornak megfelelő, pontos használatát, a jelölésrendszer helyes alkalmazását írásban és szóban egyaránt.

A tanulók rendszeresen oldjanak meg önállóan feladatokat, aktívan vegyenek részt a tanítási, tanulási folyamatban. A feladatmegoldáson keresztül a tanuló képessé válhat a pontos, kitartó, fegyelmezett munkára. Kialakul bennük az önellenőrzés igénye, a sajátunkétól eltérő szemlélet tisztelete. Mindezek érdekében is a tanítás folyamatában törekedni kell a tanulók pozitív motiváltságának biztosítására, önállóságuk fejlesztésére. A matematikatanítás,

-tanulás folyamatában egyre nagyobb szerepet kaphat az önálló ismeretszerzés képességnek fejlesztése, az ajánlott, illetve az önállóan megkeresett, nyomtatott és internetes szakirodalom által. A matematika lehetőségeihez igazodva támogatni tudja az elektronikus eszközök (zsebszámológép, számítógép, grafikus kalkulátor), az internet, az oktatóprogramok stb. célszerű felhasználását, ezzel hozzájárul a digitális kompetencia fejlődéséhez.

A tananyag egyes részleteinek csoportmunkában való feldolgozása, a feladatmegoldások megbeszélése az együttműködési képesség, a kommunikációs képesség fejlesztésének, a reális önértékelés kialakulásának fontos területei. Ugyancsak nagy gondot kell fordítani a kommunikáció fejlesztésére (szövegértésre, mások szóban és írásban közölt gondolatainak meghallgatására, megértésére, saját gondolatok közlésére), az érveken alapuló vitakészség fejlesztésére. A matematikai szöveg értő olvasása, tankönyvek, lexikonok használata, szövegekből a lényeg kiemelése, a helyes jegyzeteléshez szoktatás a felsőfokú tanulást is segíti.

Változatos példákkal, feladatokkal mutathatunk rá arra, hogy milyen előnyöket jelenthet a mindennapi életben, ha valaki jártas a problémamegoldásban. A matematikatanításnak kiemelt szerepe van a pénzügyi-gazdasági kompetenciák kialakításában. Életkortól függő szinten, rendszeresen foglalkozunk olyan feladatokkal, amelyekben valamilyen probléma legjobb megoldását keressük. Szánjunk kiemelt szerepet azoknak az optimumproblémáknak, amelyek gazdasági kérdésekkel foglalkoznak, amikor költség, kiadás minimumát; elérhető eredmény, bevétel maximumát keressük. Fokozatosan vezessük be matematikafeladatainkban a pénzügyi fogalmakat: bevétel, kiadás, haszon, kölcsön, kamat, értékcsökkenés, -növekedés, törlesztés, futamidő stb. Ezek a feladatok erősítik a tanulóknak azt a tudatot, hogy matematikából valóban hasznos ismereteket tanulnak, ill. hogy a matematika alkalmazása a mindennapi élet szerves része. Az életkor előrehaladtával egyre több példát mutassunk arra, hogy milyen területeken tud segíteni a matematika. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy milyen matematikai ismerteket alkalmaznak az alapvetően matematikaigényes, ill. a matematikát csak kisebb részben használó szakmák (pl. informatikus, mérnök, közgazdász, pénzügyi szakember, biztosítási szakember, ill. pl. vegyész, grafikus, szociológus stb.), ezzel is segítve a tanulók pályaválasztását.

A matematikához való pozitív hozzáállást nagyban segíthetik a matematika tartalmú játékok és a matematikához kapcsolódó érdekes problémák és feladványok.

A matematika a kultúrtörténetnek is része. Segítheti a matematikához való pozitív hozzáállást, ha bemutatjuk a tananyag egyes elemeinek a művészetekben való alkalmazását. A motivációs bázis kialakításában komoly segítség lehet a matematikatörténet egy-egy mozzanatának megismertetése.

Minden életkori szakaszban fontos a differenciálás. Ez nemcsak az egyéni igények figyelembevételét jelenti. Sokszor az alkalmazhatóság vezérli a tananyag és a tárgyalásmód megválasztását, más esetekben a tudományos igényesség szintje szerinti differenciálás szükséges. Egy adott osztály matematikatanítása során a célok, feladatok teljesíthetősége igényli, hogy a tananyag megválasztásában a tanulói érdeklődés és a pályaorientáció is szerepet kapjon. A matematikát alkalmazó pályák felé vonzó tanulók gondolkodtató, kreativitást igénylő versenyfeladatokkal motiválhatók, a humán területen továbbtanulni szándékozók számára érdekesebb a matematika kultúrtörténeti szerepének kidomborítása, másoknak a középiskolai matematika gyakorlati alkalmazhatósága fontos. A fokozott szaktanári figyelem, az iskolai könyvtár és az elektronikus eszközök használatának lehetősége segíthetik az esélyegyenlőség megvalósulását.

Az iskoláztatás kezdő szakaszában a matematikatanulás-tanítás célja, hogy formálódjon és gazdagodjon a gyermekek személyisége és gondolkodása. Az életkori sajátosságoknak megfelelően játékos tevékenységekkel, a fokozatosság elvének betartásával és a tapasztalatokon alapuló megismerési módszerek alkalmazásával jutunk közelebb a matematika tudományának megismeréséhez. Ezért a manuális, tárgyi tevékenységek szükségesek a fogalmak kellően változatos, gazdag, konkrét tartalmának megismeréséhez.

Alapvető fontosságú a tapasztalatszerzéssel megérlelt fogalmak alapozása, alakítása, egyes matematikai tartalmak értő ismerete, a helyes szövegértelmezés és a matematikai szaknyelv használatának előkészítése, egyes fogalmak pontos használata. A tanulók aktív cselekvő tevékenységén keresztül erősödik az akarati, érzelmi önkifejező képességük, kommunikációjuk, együttműködési készségük, önismeretük. A sokszoros (tévedésekkel és korrekcióval) bejárt utak nélkül nincs mód az önálló ismeretszerzés megtanulására. A gyerekek tempójának megfelelően haladva, az alaposabb, mélyebb tudás kiépítésére helyezük a hangsúlyt. Apró lépésekkel, spirális felépítésben dolgozzuk fel a tananyagot.

Fontos, hogy biztosított legyen a gyerekek számára az alkotás lehetősége, melyben megnyilvánulhat kreativitásuk, fejlődhet kezdeményező és problémamegoldó képességük. Ez lehet az alapja a konstruktív gondolkodásuk kialakulásának, valamint ennek során a tanulók felkészülnek az önálló ismeretszerzésre, az örömet nyújtó egész életen át tartó tanulásra. Ebben a korban a képességfejlesztésnek, a kreatív és kritikai gondolkodás kialakításának van kiemelt szerepe. Ez a szakasz a tanulói kíváncsiságra és érdeklődésre épít, és ezáltal fejleszti a tanulók megismerési és gondolkodási képességét. Az önellenőrzés képességének fejlesztésével további felfedezésre, kutatásra ösztönöz.

Az alsó tagozatos matematikaoktatás fontos feladata:

- felfedeztetni a matematika és a valóság elemi kapcsolatát;
- kialakítani a helyes tanulási szokásokat, az önálló ismeretszerzés képességét az alapvető ismeretek közös, de egyre önállóbb feldolgozásával és alkalmazásával;
- fejleszteni a problémafelismerő és problémamegoldó, alkotó gondolkodásmódot;
- biztos szám- és műveletfogalmat kialakítani,
- fejleszteni a számolási készséget.

Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként
A 10 % felhasználását mindkét verzióban az alsó sor jelöli.

1. évfolyam

A kerettanterv 1-4 évfolyamon heti 4, évi 144 órát ír elő. Iskolánk első és második évfolyamon heti 5, évi 180 órát tervez a szabadon felhasználható órák terhére.

Tematikai egység /Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret 7 óra + folyamatos +12 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Tárgyak, személyek, dolgok csoportosítása. Irányok (lent, fent, jobbra, balra) ismerete. Egyszerű utasítások megértése, annak megfelelő tevékenység. A feladat gondolati úton való megoldásának képessége (helykeresés, párválasztás, eszközválasztás). Tevékenységekben (rajzaiban) újszerű ötletek, kreativitás, fantázia megjelenése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű matematikai szakkifejezések, jelölések megismertetése. Az összehasonlítás képességének fejlesztése. Tárgyak, személyek, dolgok jellemzése egy-két tulajdonsággal. Halmazszemlélet megalapozása. Gondolatok, megfigyelések többféle módon történő kifejezése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tárgyak, személyek, dolgok összehasonlítása, válogatása, rendezése, csoportosítása, halmazok képzése közös tulajdonságok alapján.	Régi (családban szerzett, óvodai) ismeretek mozgósítása, új ismeretek megszerzése érdekében. Összességek alkotása adott feltétel szerint, halmazalkotás. Személyekkel vagy tárgyakkal kapcsolatos jellemzők azonosítása, összegyűjtése, csoportosítása pl. interaktív tábla segítségével.	<i>Környezetismeret:</i> tárgyak, élőlények összehasonlítása, csoportosítása különböző tulajdonságok alapján, pl. élőhely, táplálkozási mód stb.
Állítások igazságtartalmának eldöntése. Több, kevesebb, ugyanannyi szavak értő ismerete, használata. Egyszerű matematikai szakkifejezések és jelölések bevezetése a fogalmak megnevezésére.	Relációszőkincs: kisebb, nagyobb, egyenlő. Jelrendszer ismerete és használata (=, <, >). Lehetőség szerint számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó oktatóprogramok alkalmazása.	<i>Környezetismeret:</i> természeti jelenségekről tett igaz-hamis állítások. <i>Hit és erkölcsstan:</i> szabálytudat erősítése.
Halmazok számossága. Halmazok összehasonlítása. Megállapítások:	Igaz-hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés.	<i>Testnevelés és sport:</i> párok, csoportok alakítása. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i>

mennyivel több, mennyivel kevesebb, hányszor annyi elemet tartalmaz. Csoportosítások.	Mennyiségi kapcsolatok felfedezése, a változások követése. Tantárgyi oktató- és ismeretterjesztő programok futtatása.	szavak csoportosítása szótagszám szerint.
Néhány elem sorba rendezése próbálgatással. Tárgysorozatok, számsorozatok alkotása.	Finommotoros koordinációk: apró tárgyak rakosgatása. (pl. pálcika, korong, termékek, logikai lapok)	<i>Testnevelés és sport:</i> sorban állás különböző szempontok szerint.
A kombinációs gondolkodás alapozása.	Babák, macik öltöztetése, zászlók színezése, gyöngyfüzés, pénzhasználat (Hányféleképpen fizetheted ki?)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Több, kevesebb, ugyanannyi, kisebb, nagyobb, egyenlő.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kirakások, számlálás (taneszközök, játékok, korongok, pálcikák) – frontális és páros munkában. Játék az interaktív tananyag segítségével frontális, páros és csoportmunkában. A felismert változás kifejezése visszaváltoztatással, szóval – páros munka.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra		Órakeret 75 óra + 17 óra
Előzetes tudás	Számolás szóban egyesével 10-ig. Személyek, dolgok számlálása tízig. Számok mutatása ujjaikkal. Elemi mennyiségi ismeretek: mennyiségek megkülönböztetése (nagyobb, kisebb, több, kevesebb, semmi). Párba rendeződés képessége (kettesével sorakozás), párok összeválogatása (cipők, kesztyűk).		
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Számlálás, számolási készség fejlesztése. A tartós figyelem fejlesztése. Kétváltozós műveletek értelmezésének tapasztalati előkészítése. Az összeadás, kivonás, bontás, pótlás fogalmának kialakítása, elmélyítése és a műveletek elvégzése az adott számkörben. A matematikai szaknyelv életkornak megfelelő használata. Elnevezések, jelölések használata, számolási eljárások alkalmazása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Számolás 20-as számkörben. Számfogalom kialakítása 20-as számkörben. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése. Tárgyak megszámlálása	Számlálás, számolási készség fejlesztése. A szám- és műveletfogalom tapasztalati úton való alakítása. Számok közötti összefüggések felismerése, a műveletek értelmezése	<i>Környezetismeret:</i> tapasztalatszerzés a közvetlen és tágabb környezetben, tárgyak megfigyelése, számlálása. <i>Testnevelés és sport:</i> lépések, mozgások számlálása.	

egyesével, kettesével. Számok nevének sorolása, növekvő és csökkenő sorrendben.	tárgyi tevékenységgel és szöveg alapján. Fejben történő számolási képesség fejlesztése. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése. Tárgyak megszámlálása egyesével, kettesével. Analógiás gondolkodás alapozása.	<i>Ének-zene:</i> ritmus, taps. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mesékben előforduló számok.
Számok írása, olvasása 20- ig, Számok képzése, bontása.	Egyedi tapasztalatok értelmezése (pl. ujjszámolás). Számjelek használata. Jelek szerepe, írása, használata és értelmezése. A számok számjegyekkel történő helyes leírásának fejlesztése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> számjegyek formázása gyurmából, emlékezés tapintás alapján a számjegyek formájára. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> betűelemek írása.
Számok becsült és valóságos helye a számegyenesen, (egyed, tíz) számszomszédok. Számok nagyság szerinti összehasonlítása. Számok egymástól való távolsága a számegyenesen.	Mennyiségek megfigyelése, összehasonlítása. A mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal, relációjellel. A tájékozódást segítő viszonyok megismerése: között, mellett. Tájékozódás a tanuló saját testéhez képest (bal, jobb). Tájékozódás lehetőleg interaktív program használatával is.	<i>Testnevelés és sport:</i> tanulók elhelyezkedése egymáshoz viszonyítva. <i>Vizuális kultúra:</i> tájékozódás a síkon ábrázolt térben.
Számok összeg- és különbségalakja.	Számok összeg- és különbségalakjának előállítás, leolvasása kirakással, rajzzal. Megfigyelés, rendszerezés, általánosítás. Állítások megfogalmazása.	
Számok tulajdonságai: páros, páratlan	Tulajdonságok felismerése, megfogalmazása. Számok halmazokba sorolása. Tantárgyi oktatóprogram használata páratlan-páros tulajdonság megértéséhez.	
Összeadás, kivonás értelmezése tevékenységekkel a 20-as számkörben.	Műveletfogalom alakítása, összeadás, kivonás értelmezése többféle módon. Rajzról, képről, összeadás	

<p>Az összeadás és a kivonás kapcsolata. Az összeadás tagjainak felcserélhetősége.</p>	<p>kivonás írása; művelet megjelenítése képpel, kirakással. Műveletek tárgyi megjelenítése, matematikai jelek, műveleti jelek használata. Fejben történő számolási képesség fejlesztése.</p> <p>A megfigyelőképesség fejlesztése konkrét tevékenységeken keresztül. Összeadás, kivonás hiányzó értékeinek meghatározása (pótlás). A műveletek elvégzése fejben és írásban több tag esetén is. Tantárgyi fejlesztőprogram használata.</p>	
<p>Műveleti tulajdonságok: tagok felcserélhetősége.</p>	<p>Kreativitás, önállóság fejlesztése a műveletek végzésében</p>	
<p>Darabszám, sorszám és tőszám fogalma. Halmazok számosságának megállapításával a természetes szám fogalmának kialakítása.</p>	<p>Darabszám, sorszám és tőszám különbözőségének értése.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> természeti tárgyak megfigyelése, számlálása.</p>
<p>Szöveges feladat értelmezése, megoldása. Megoldás próbálgatással, következtetéssel. Ellenőrzés. Szöveges válaszadás. Tevékenységről, képről, számfeladatról szöveges feladat alkotása, leírása a matematika nyelvén.</p>	<p>Mondott, illetve olvasott szöveg értelmezése, eljátszása, megjelenítése rajz segítségével, adatok, összefüggések kiemelése, leírása számokkal. Állítások, kérdések megfogalmazása képről, helyzetről, történésről szóban, írásban. Lényegkiemelő és probléma-megoldó képesség formálása matematikai problémák ábrázolásával, szöveges feladatok megfogalmazásával.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> hallott, látott, elképzelt történetek-vizuális megjelenítése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az olvasott, írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.</p>
<p>A római számok írása, olvasása I, V, X jelekkel. A római számok története.</p>	<p>Konkrét egyszerű feladatban az információk azonosítása.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> könyvekben a fejezetszám kiolvasása. <i>Környezetismeret:</i> eligazodás a hónapok között,</p>

Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Összeg, összeadandó, tag, különbség, számegyenes, művelet, páros, páratlan, egy- és kétjegyű számok, darabszám, sorszám, tőszám, felcserélhetőség.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Halmaz elemeinek megbecslése, számlálása – páros és egyéni munka. Összehasonlítás párosítással. Memóriajáték. Tanult műveletek gyakorlása – differenciált csoportmunka. Felezés tevékenységgel. Interaktív tananyag – csoportmunkában. Számrejtvény. Rajzról összeadás, összeadásról rajz készítése. Szövegalkotás tevékenységgel.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 14 óra + folyamatos +10 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Tárgyak sorba rendezésének képessége (szín-, méret-, forma szerint). Előrajzolás után díszítő sor rajzolása, a minták váltakozásával. Az idő múlásának megfigyelése, periódikusan ismétlődő események a napi tevékenységekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Számok, mennyiségek közötti viszonyokra vonatkozóan egyszerű megállapítások megfogalmazása. Változások észrevétele, megfigyelése, indoklása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A sorozat fogalmának kialakítása. Tárgy-, jel- és számsorozatok szabályának felismerése. Növekvő és csökkenő sorozatok.	Sorozat képzése tárgyakból, jelekből, alakzatokból, számokból. Számsorozat szabályának felismerése, folytatása, kiegészítése megadott vagy felismert összefüggés alapján. Az összefüggéseket felismerő és a rendező képesség fejlesztése a változások, periodikusság, ritmus, növekedés, csökkenés megfigyelésével. Megkezdett sorozatok folytatása adott szabály szerint.	<i>Ének-zene:</i> periodikusság zenei motívumokban.
Összefüggések, szabályok. Számok mennyiségek közti kapcsolatok és jelölésük nyíllal.	Egyszerűbb összefüggések, szabályszerűségek felismerése. Szabályjátékok alkotása. Kreativitást fejlesztő feladatsorok megoldása.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő. Szabály, kapcsolat.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Játék az interaktív tananyag segítségével frontális, páros és csoportmunkában. Formafelismerés, formabeazonosítás színezéssel; színritmus. Mi változott meg? – páros munka. Növekvő számosságú rajzsorozat egyéni munka.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 18 óra +10 óra
Előzetes tudás	Formák között különbség felismerése (kerek, szögletes). Az azonos formák közül az eltérők kiválogatásának képessége. Adott formák összekapcsolása tárgyakkal. Térbeli tájékozódás a testsémáknak megfelelően.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség, tartós figyelem fejlesztése. Feladattudat és feladattartás fejlesztése. Térszemlélet kialakításának alapozása. Finommotorikus mozgás fejlesztése. Pontosság, tervszerűség, kitartás a munkában. Helyes és biztonságos eszközkezelés. A környezet megismerésének igénye. Mennyiségfogalmak kialakítása a 20-as számkörben, mérések alkalmilag választott és szabvány mérőeszközökkel. Gyakorlottság kialakítása tényleges mérésekben. Irányok megismerése, alkalmazása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az egyenes és görbe vonal megismerése.	Tudatos megfigyelés. Egyenes rajzolása vonalzóval. Objektumok alkotása szabadon.	<i>Környezetismeret:</i> közvetlen környezet megfigyelése a testek formája szerint (egyenes és görbe vonalak keresése).
Tapasztalatgyűjtés egyszerű alakzatokról. Képnézegető programok alkalmazása.	A megfigyelések megfogalmazása az alakzatok formájára vonatkozóan. Alakzatok másolása, összehasonlítása, annak eldöntése, hogy a létrehozott alakzat rendelkezik-e a kiválasztott tulajdonsággal. A geometriai alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, készítése.	<i>Vizuális kultúra:</i> Geometriai alakzatok rajzolása, nyírása. A vizuális nyelv alapvető eszközeinek (pont, vonal, forma) használata és megkülönböztetése. Kompozíció alkotása geometriai alakzatokból (mozaikkép).
Tükrös alakzat előállítás, megfigyelése.	Előállítás hajtogatással, nyírással. A megfigyelések megfogalmazása. Megfigyelés tükör segítségével. A tükrös alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, jellemzése.	<i>Környezetismeret:</i> alakzatok formájának megfigyelése a környezetünkben.

Sík- és térbeli alakzatok megfigyelése, szétválogatása, megkülönböztetése.	Síkidom és test különbségének megfigyelése. Síkidomok előállítás hajtogatással, nyírással, rajzolással. Testek építése testekből másolással, vagy szóbeli utasítás alapján.	<i>Vizuális kultúra; környezetismeret:</i> tárgyak egymáshoz való viszonyának, helyzetének, arányának megfigyelése.
Síkidomok. (négyzet, téglalap, háromszög, kör). Tulajdonságok, kapcsolatok, azonosságok és különbségek.	Síkidomok rajzolása szabadon és szavakban megadott feltétel szerint. Összehasonlítás. Fejlesztőprogram használata formafelismeréshez, azonosításhoz, megkülönböztetéshez.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> vonalzó használata.
Testek (kocka, téglatest). Tulajdonságok, kapcsolatok, azonosságok és különbségek. Tulajdonságokat bemutató animációk lejátszása, megtekintése, értelmezése.	Testek válogatása és osztályozása megadott szempontok szerint. Testek építése szabadon és adott feltételek szerint, tulajdonságaik megfigyelése. A tér- és síkbeli tájékozódó képesség alapozása érzékszervi megfigyelések segítségével. Szemponttartás. Kreativitás fejlesztése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> testek építése.
Tájékozódás, helymeghatározás, irányok, irányváltoztatások.	Mozgási memória fejlesztése nagytesti mozgással, mozgássor megisméltése. Térbeli tájékozódás fejlesztése. Tájékozódás síkban (pl. füzetben, könyvben, négyzethálós papíron). Interaktív programok használata.	<i>Környezetismeret:</i> az osztályterem elhelyezkedése az iskolában, az iskola elhelyezkedése a településen. <i>Testnevelés és sport:</i> térbeli tudatosság, elhelyezkedés a térben, mozgásirány, útvonal, kiterjedés.
Összehasonlítások a gyakorlatban: (rövidebb-hosszabb, magasabb-alacsonyabb).	Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Együttműködő képesség fejlesztése (pl. tanulók magasságának összemérése).	<i>Környezetismeret:</i> közvetlen környezetünk mérhető tulajdonságai.
Hosszúság, tömeg, úrtartalom idő. Mérőszám és mértékegység.	A becslés és mérés képességének fejlesztése gyakorlati tapasztalatszerzés alapján. Mérőeszközök	<i>Testnevelés és sport; ének-zene:</i> időtartam mérése egységes tempójú mozgással, hanggal, szabványegységekkel.

Mérőeszközök. Mérések alkalmi és szabvány egységekkel: hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő. Szabvány mértékegységek megismerése: dm, m, kg, dl, l, óra, nap, hét, hónap, év. Mennyiségek becslése.	használata gyakorlati mérésekre. Azonos mennyiségek mérése különböző mértékegységekkel. Különböző mennyiségek mérése azonos egységgel. Mennyiségek közötti összefüggések megfigyeltetése tevékenykedtetéssel.	<i>Környezetismeret:</i> hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő és mértékegységeik.
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.	Például irányított keresés ma már nem használatos mértékegységekről.	
Átváltások szomszédos mértékegységek között, mérőszám és mértékegység viszonya.	Mennyiségek közötti összefüggések megfigyelése. Tárgyak, személyek, alakzatok összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik alapján (magasság, szélesség, hosszúság, tömeg, űrtartalom). Interaktív programok használata.	<i>Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat:</i> mérések a mindennapokban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenes és görbe vonal, szimmetria, mértékegység, mérőszám, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő, mérőeszköz, síkidom, test. Becslés, átváltás.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Egyszerű geometriai formák megnevezése: kör, négyszög, háromszög – egyéni munka. Gyakorlati mérések különféle mérőeszközökkel párban és csoportban – projekt. Projektmunka – játék párokban. Játékos tapasztalatszerzés síktükörrel, tükörkép rajzolása. Differenciált tanulásszervezés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség Számonkérés, ismétlés	Órakeret 4 óra +1 óra 12 óra
Előzetes tudás	Adatok gyűjtése megfigyelt történésekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Közös munka (páros- és csoportmunka) vállalása. Együttműködés, egymásra figyelés. A világ megismerésének igénye. Önismeret: pontosság, tervszerűség, monotonitás türe.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Valószínűségi megfigyelések, játékok,	A matematikai tevékenységek iránti	

kísérletek.	érdeklődés felkeltése matematikai játékok segítségével. Sejtések megfogalmazása, divergens gondolkodás.	
Tapasztalatszerzés a véletlenről és a biztosról.	Tudatos megfigyelés. A gondolkodás és a nyelv összefonódása.	<i>Magyar nyelv és irodalom: szav jelentése, szöveggörnyezettől fü nyelvhasználat</i>
Események, ismétlődések játékos tevékenység során.	Célirányos, akaratlagos figyelem fejlesztése.	
A lehetetlen fogalmának tapasztalati előkészítése.	Adatgyűjtés célirányos megválasztásával a környezettudatos gondolkodás fejlesztése.	
Statisztika. Adatok gyűjtése megfigyelt történésekről, mért vagy számlált adatok lejegyzése táblázatba. Adatgyűjtés elektronikus információforrások segítségével	Események megfigyelése. Szokások kialakítása az adatok lejegyzésére. Adatokról megállapítások megfogalmazása: egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb adat kiválasztása. Adatgyűjtés elektronikus információforrások segítségével. Információforrások, adattárak használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Véletlen, biztos, lehetetlen, táblázat, adat.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Játsszunk együtt! – valószínűségi játék. Csoportos és páros munka. Adatok gyűjtése, ábrázolás oszlopdiagrammal (tárgyi tevékenységek) – sejtések megfogalmazása, tapasztalatok összevetése „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” érzékelése találgatással, próbálgatással.	

A fejlesztés várt eredményei az első évfolyam végén	<p><i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint. Halmazalkotás. – Állítások igazságtartalmának eldöntése. Állítások megfogalmazása. – Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése. – Több, kevesebb, ugyanynyi fogalmának helyes használata. – Néhány elem sorba rendezése próbálgatással. <p><i>Számtan, algebra</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Számok írása, olvasása (20-as számkör). – Római számok írása, olvasása (I, V, X). – Számok helye a számegeyenesen. Számszomszédok értéke. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. – Számok képzése, bontása helyi érték szerint.
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – Matematikai jelek: +, −, =, <, >, () ismerete, használata. – Összeadás, kivonás, bontás, pótlás. – Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal. – Páros és páratlan számok megkülönböztetése. – Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása. – A tanuló figyelme tudatosan irányítható. <p>Összefüggések, függvények, sorozatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása. Számpárok közötti kapcsolatok felismerése. <p>Képes a változásokat észrevenni, szóban kifejezni.</p> <p>Geometria</p> <p>– Vonalak (egyenes, görbe) ismerete. A test és a síkidom megkülönböztetése. Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint. Tájékozódási képesség, irányok ismerete.</p> <p>A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: dm, m, dl, l, kg, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése. Méréseszközök használata.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Közös tevékenységekben, csoportokban képes dolgozni, gondolkodni, társait segíteni, együttműködni. <p>Valószínűség, statisztika</p> <ul style="list-style-type: none"> – Adatokról megállapítások megfogalmazása. – Kísérletek végzése, eredmények feljegyzése, közös munka végzése.
2. évfolyam	
A kerettanterv 1–4. évfolyamon minimálisan heti 4, évi 144 matematikaórát ír elő.	

Második osztályban a szabadon felhasználható órák terhére heti 5, évi 180 órára emeli a matematika órát.

Tematikai egység /Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	<p>Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint a 20-as számkörben. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Igaz-hamis állítások megfogalmazása.</p> <p>Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése.</p> <p>Több, kevesebb, ugyanynyi fogalmának helyes használata.</p> <p>Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egyszerű matematikai szakkifejezések, jelölések megismertetése. Az összehasonlítás képességének fejlesztése. Tárgyak, személyek, dolgok jellemzése egy-két tulajdonsággal. Halmazszemlélet megalapozása. Gondolatok, megfigyelések többféle módon történő kifejezése.</p>	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tárgyak, személyek, dolgok összehasonlítása, válogatása, rendezése, csoportosítása, halmazok képzése közös tulajdonságok alapján.	Régi ismeretek mozgósítása új ismeretek megszerzése érdekében. Összességek alkotása adott feltétel szerint, halmazalkotás. Személyekkel vagy tárgyakkal kapcsolatos jellemzők azonosítása, összegyűjtése, csoportosítása pl. interaktív tábla segítségével.	<i>Környezetismeret:</i> tárgyak, élőlények összehasonlítása, csoportosítása különböző tulajdonságok alapján, pl. élőhely, táplálkozási mód stb.
Állítások igazságtartalmának eldöntése. Több, kevesebb, ugyanannyi szavak értő ismerete, használata. Egyszerű matematikai szakkifejezések és jelölések bevezetése a fogalmak megnevezésére.	Relációszőkincs: kisebb, nagyobb, egyenlő. Jelrendszer ismerete és használata (=, <, >). Lehetőség szerint számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó oktatóprogramok alkalmazása.	<i>Környezetismeret:</i> természeti jelenségekről tett igaz-hamis állítások.
Halmazok számossága. Halmazok összehasonlítása. Megállapítások: mennyivel több, mennyivel kevesebb, hányszor annyi elemet tartalmaz. Csoportosítások.	Igaz, hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Tantárgyi oktató- és ismeretterjesztő programok futtatása.	<i>Testnevelés és sport:</i> párok, csoportok alakítása. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szavak csoportosítása szótagszám szerint.
Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.	Finommotoros koordinációk: apró tárgyak rakosgatása.	<i>Testnevelés és sport:</i> sorban állás különböző szempontok szerint.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Több, kevesebb, ugyanannyi, kisebb, nagyobb, egyenlő.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Igaz állítások megfogalmazása, csoportosítás párban, csoportban Válogatások adott, és állóan megfogalmazott szempontok szerint. Nyitott mondatok igazsághalmazának megkeresése, játékos feladatmegoldás önállóan, párban, csoportban. Differenciált feladatmegoldás csoportokban Számolás-színezős, vagy logikus gondolkodást igénylő feladatok megoldása.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 75 óra +29 óra
Előzetes tudás	Számok írása, olvasása (20-as számkör). Darabszám, sorszám és mérőszám ismerete. Római számok írása, olvasása (I, V, X).	

	<p>Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok értése. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása (20-as számkör). Matematikai jelek: +, -, =, <, > ismerete, használata. Összeadás, kivonás szóban és írásban (20-as számkör). Egyszerű szöveges feladat (nem önálló olvasás alapján) értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal. Páros és páratlan számok megkülönböztetése (20-as számkör). Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Számlálás, számolási készség fejlesztése. A tartós figyelem fejlesztése. Kétváltozós műveletek értelmezésének tapasztalati előkészítése. Az összeadás, kivonás, bontás, pótlás fogalmának kialakítása, elmélyítése és a műveletek elvégzése az adott számkörben. A matematikai szaknyelv életkornak megfelelő használata. Elnevezések, jelölések használata, számolási eljárások alkalmazása.</p>		
	Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p>Számfogalom kialakítása, 100-as számkörben. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése. Számok nevének sorolása, növekvő és csökkenő sorrendben.</p>	<p>A szám- és műveletfogalom tapasztalati úton való alakítása. Számok közötti összefüggések felismerése, a műveletek értelmezése tárgyi tevékenységgel és szöveg alapján. Fejben történő számolási képesség fejlesztése. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése. Tárgyak megszámlálása egyesével, kettesével. Analógiás gondolkodás alapozása.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> tapasztalatszerzés a közvetlen és tágabb környezetben, tárgyak megfigyelése, számlálása. <i>Testnevelés és sport:</i> lépések, mozgások számlálása. <i>Ének-zene:</i> ritmus, taps. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mesékben előforduló számok. A Bibliában előforduló számok.</p>
	<p>Számok írása, olvasása 100-ig. Számok képzése, bontása helyi érték szerint.</p>	<p>Egyedi tapasztalatok értelmezése (pl. ujjszámlálás). Számjelek használata. Jelek szerepe, írása, használata és értelmezése. A számok számjegyekkel történő helyes leírásának fejlesztése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> számjegyek formázása gyurmából, emlékezés tapintás alapján a számjegyek formájára. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> betűelemek írása.</p>
	<p>Számok becslést és valóságos helye a számegyenesen (egyes, tízes) számszomszédok. Számok nagyság szerinti összehasonlítása. Számok egymástól való távolsága a számegyenesen.</p>	<p>Mennyiségek megfigyelése, összehasonlítása. A mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal, relációjellel. A tájékozódást segítő viszonyok megismerése: között, mellett. Tájékozódás a tanuló saját testéhez képest (bal, jobb).</p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> tanulók elhelyezkedése egymáshoz viszonyítva. <i>Vizuális kultúra:</i> tájékozódás a síkon ábrázolt térben.</p>

	Tájékozódás lehetőleg interaktív program használatával is.	
Számok összeg- és különbségalakja.	Számok összeg- és különbségalakjának előállítása, leolvasása kirakással, rajzzal. Megfigyelés, rendszerezés, általánosítás. Igaz-hamis állítások megfogalmazása.	
Számok tulajdonságai: páros, páratlan. , egyjegyű, kétjegyű számok.	Tulajdonságok felismerése, megfogalmazása. Számok halmazokba sorolása. Lehetőleg tantárgyi oktatóprogram használata páratlan-páros tulajdonság megértéséhez.	<i>Környezetismeret:</i> természeti tárgyak megfigyelése, számlálása.
Összeadás, kivonás fogalmának mélyítése. Összeadandók, tagok, összeg. Kisebbitendő, kivonandó különbség. Az összeadás és a kivonás kapcsolata. Az összeadás tagjainak felcserélhetősége.	Műveletfogalom alapozása, összeadás, kivonás értelmezése többféle módon. Műveletek tárgyi megjelenítése, matematikai jelek, műveleti jelek használata. A megfigyelőképesség fejlesztése konkrét tevékenységeken keresztül. Összeadás, kivonás hiányzó értékeinek meghatározása (pótlás). Műveletek megfogalmazása, értelmezése. A műveletek elvégzése fejben és írásban több tag esetén is. Tantárgyi fejlesztőprogram használata.	
Szorzás, osztás fejben és írásban. A szorzás értelmezése ismételt összeadással. Szorzótényezők, szorzat. Szorzótábla megismerése 100-as számkörben. Osztás 100-as számkörben. Bennfoglaló táblák. Osztandó, osztó, hányados, maradék.	Az összeadás és a szorzás kapcsolatának felismerése. Szóbeli és írásbeli számolási készség fejlesztése. Algoritmusok követése az egyesekkel és tízesekkel végzett műveletek körében. Fejlesztőprogram használata a műveletek helyességének ellenőrzésére.	

Maradékos osztás a maradék jelölésével. A szorzás és az osztás kapcsolata.		
Műveleti tulajdonságok: tagok, tényezők felcserélhetősége. A zárójel használata. A műveletek sorrendje.	Kreativitás, önállóság fejlesztése a műveletek végzésében.	
Darabszám, mérőszám , sorszám és tőszám fogalma.	Darabszám, sorszám és tőszám különbözőségének értése.	<i>Környezetismeret:</i> természeti tárgyak megfigyelése, számlálása.
Szöveges feladat értelmezése, megoldása. Megoldás próbálgatással, következtetéssel. Ellenőrzés. Szöveges válaszadás. Tevékenységről, képről, számfeladatról szöveges feladat alkotása, leírása a matematika nyelvén.	Mondott, illetve olvasott szöveg értelmezése, eljátszása, megjelenítése rajz segítségével, adatok, összefüggések kiemelése, leírása számokkal. Állítások, kérdések megfogalmazása képről, helyzetről, történésről szóban, írásban. Lényegkiemelő és probléma-megoldó képesség formálása matematikai problémák ábrázolásával, szöveges feladatok megfogalmazásával.	<i>Vizuális kultúra:</i> hallott, látott, elképzelt történetek-vizuális megjelenítése. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az olvasott, írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.
A római számok írása, olvasása I, V, X, L, C jelekkel. A római számok története.	Konkrét egyszerű feladatban az információk azonosítása (pl. tábló készítése). Eligazodás a hónapok között, a könyvekben fejezetszám kiolvasása.	<i>Környezetismeret:</i> tudománytörténet.
Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Összeg, összeadandó, tag, különbség, kisebbítendő, kivonandó, szorzat, tényező, osztandó, osztó, hányados, maradék, számegyenes, művelet, zárójel, páros, páratlan, egy- és kétjegyű számok, darabszám, sorszám, tőszám, felcserélhetőség, szorzótábla, bennfoglaló tábla, részekre osztás.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Játék a számkártyákkal, játékpénzzel különféle munkaformákban: párokban, csoportokban. Analógiák kiépítése százas táblán – párban. Műveletek gyakorlása. Differenciált feladatmegoldás játékpénz, golyós számológép, százas tábla segítségével. Gyakorlás - differenciált csoportmunka. Játékos feladatmegoldás önállóan, párban, csoportban: bűvös négyzetek. Szorzótáblákról összefüggések leolvasása, - differenciált csoportmunka. Szöveges feladatok megoldása- frontális és páros munka.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 16 óra +10 óra
Előzetes tudás	<p>Sorozatképzés tárgyából, alakzatokból, számokból. Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása. Számpárok közötti kapcsolatok felismerése. Képes a változásokat észrevenni, szóban kifejezni.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Számok, mennyiségek közötti viszonyokra vonatkozóan egyszerű megállapítások megfogalmazása. Változások észrevétele, megfigyelése, indoklása.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A sorozat fogalmának kialakítása. Tárgy-, jel- és számsorozatok szabályának felismerése. Növekvő és csökkenő sorozatok.</p>	<p>Sorozat képzése tárgyából, jelekből, alakzatokból, számokból. Számsorozat szabályának felismerése, folytatása, kiegészítése megadott vagy felismert összefüggés alapján. Az összefüggéseket felismerő és a rendező képesség fejlesztése a változások, periodikusság, ritmus, növekedés, csökkenés megfigyelésével. Megkezdett sorozatok folytatása adott szabály szerint.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> periodikusság zenei motívumokban.</p>
<p>Összefüggések, szabályok. Számok mennyiségek közti kapcsolatok és jelölésük nyíllal. Számok táblázatba rendezése. Számpárok közötti kapcsolatok.</p>	<p>Egyszerűbb összefüggések, szabályszerűségek felismerése. Szabályjátékok alkotása. Kreativitást fejlesztő feladatsorok megoldása. Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő. Szabály, kapcsolat.</p>	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Szabályjátékhoz szabály megfogalmazása (többféleképpen) - egyéni munka. Sorozatok folytatása, szabály megállapítása, - egyéni és páros munka. Többféle szabály keresése adott elemű sorozatokhoz. Összefüggések felismerése. Emlékeztetfejlesztés.</p>	

--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 23 óra +10 óra
Előzetes tudás	<p>Vonalak (egyenes, görbe) ismerete. A test és a síkidom megkülönböztetése. Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint. Tájékozódási képesség, irányok ismerete. Összehasonlítás méret szerint (pl. rövidebb-hosszabb, alacsonyabb-magasabb. stb.). Mérőeszközök ismerete, használata. Mérés alkalmilag választott és szabvány mértékegységekkel. A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Mérőeszközök használata. Közös tevékenységekben, csoportokban képes dolgozni, gondolkodni, társait segíteni, együttműködni.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Megfigyelőképesség, tartós figyelem fejlesztése. Feladattudat és feladattartás fejlesztése. Térszemlélet kialakításának alapozása. Finom motorikus mozgás fejlesztése. Pontosság, tervszerűség, kitartás a munkában. Helyes és biztonságos eszközekezelés. A környezet megismerésének igénye. Mennyiségfogalmak kialakítása a 100-as számkörben, mérések alkalmilag választott és szabvány mérőeszközökkel. Gyakorlottság kialakítása tényleges mérésekben. Irányok megismerése, alkalmazása.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az egyenes és görbe vonal megismerése.	Tudatos megfigyelés. Egyenes rajzolása vonalzóval. Objektumok alkotása szabadon.	<i>Környezetismeret:</i> közvetlen környezet megfigyelése a testek formája szerint (egyenes és görbe vonalak keresése).
A képszerkesztő program néhány rajzeszközének ismerete, a funkciók azonosítása, gyakorlati alkalmazása.	A számítógép kezelése segítséggel.	
Tapasztalatgyűjtés egyszerű alakzatokról. Képnézegető programok alkalmazása.	A megfigyelések megfogalmazása az alakzatok formájára vonatkozóan. Alakzatok másolása, összehasonlítása, annak eldöntése, hogy a létrehozott alakzat rendelkezik-e a kiválasztott	<i>Vizuális kultúra:</i> Geometriai alakzatok rajzolása, nyírása. A vizuális nyelv alapvető eszközeinek (pont, vonal, forma) használata és megkülönböztetése. Kompozíció alkotása geometriai alakzatokból (mozaikkép).

	<p>tulajdonsággal. A geometriai alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, készítése.</p>	
<p>Tükrös alakzat előállítása, megfigyelése. Tengelyes szimmetria megfigyelése. Képnézegető programok alkalmazása.</p>	<p>Előállítás hajtogatással, nyírással. A megfigyelések megfogalmazása. Megfigyelés tükör segítségével. A tükrös alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, jellemzése.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> alakzatok formájának megfigyelése a környezetünkben.</p>
<p>Sík- és térbeli alakzatok megkülönböztetése.</p>	<p>Síkidom és test különbségének megfigyelése. Síkidomok előállítása hajtogatással, nyírással, rajzolással. Testek építése testekből másolással, vagy szóbeli utasítás alapján.</p>	<p><i>Vizuális kultúra; környezetismeret:</i> tárgyak egymáshoz való viszonyának, helyzetének, arányának megfigyelése.</p>
<p>Síkidomok. (négyzet, téglalap, háromszög, kör). Tulajdonságok, kapcsolatok, azonosságok és különbségek.</p>	<p>Síkidomok rajzolása szabadon és szavakban megadott feltétel szerint. Összehasonlítás. Fejlesztőprogram használata formafelismeréshez, azonosításhoz, megkülönböztetéshez.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> vonalzó használata.</p>
<p>Testek (kocka, téglatest). Tulajdonságok, kapcsolatok, azonosságok és különbségek. Tulajdonságokat bemutató animációk lejátszása, megtekintése, értelmezése.</p>	<p>Testek válogatása és osztályozása megadott szempontok szerint. Testek építése szabadon és adott feltételek szerint, tulajdonságaik megfigyelése. A tér- és síkbeli tájékozódó képesség alapozása érzékszervi megfigyelések segítségével. Szemponttartás. Kreativitás fejlesztése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> testek építése.</p>
<p>Tájékozódás, helymeghatározás, irányok, irányváltoztatások.</p>	<p>Mozgási memória fejlesztése nagytести mozgással, mozgássor megismétlése. Térbeli tájékozódás</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> az osztályterem elhelyezkedése az iskolában, az iskola elhelyezkedése a településen. <i>Testnevelés és sport:</i> térbeli tudatosság,</p>

	fejlesztése. Tájékozódás síkban (pl. füzetben, könyvben, négyzethálós papíron). Interaktív programok használata.	elhelyezkedés a térben, mozgásirány, útvonal, kiterjedés.
Összehasonlítások a gyakorlatban: (rövidebb-hosszabb, magasabb-alacsonyabb).	Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Együtműködő képesség fejlesztése (pl. tanulók magasságának összemérése).	<i>Környezetismeret:</i> közvetlen környezetünk mérhető tulajdonságai.
Hosszúság, tömeg, űrtartalom idő. Mérőszám és mértékegység. Mérőeszközök. Mérések alkalmi és szabvány egységekkel: hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő. Szabvány mértékegységek megismerése: cm, dm, m, dkg, kg, cl, dl, l, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Mennyiségek becslése.	A becslés és mérés képességének fejlesztése gyakorlati tapasztalatszerzés alapján. Mérőeszközök használata gyakorlati mérésekre. Azonos mennyiségek mérése különböző mértékegységekkel. Különböző mennyiségek mérése azonos egységgel. Mennyiségek közötti összefüggések megfigyeltetése tevékenykedtetéssel.	<i>Testnevelés és sport; ének-zene:</i> időtartam mérése egységes tempójú mozgással, hanggal, szabványegységekkel. <i>Környezetismeret:</i> hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő és mértékegységeik.
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.	Például irányított keresés ma már nem használatos mértékegységekről.	
Átváltások szomszédos mértékegységek között, mérőszám és mértékegység viszonya.	Mennyiségek közötti összefüggések megfigyelése. Tárgyak, személyek, alakzatok összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik alapján (magasság, szélesség, hosszúság, tömeg, űrtartalom). Interaktív programok használata.	<i>Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat:</i> mérések a mindennapokban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenes és görbe vonal, szimmetria, mértékegység, mérőszám, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő, mérőeszköz, síkidom, test. Becslés,	

	átváltás.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Geometriai játékok: síkidomok, testek felismerése; adott síkidomokból alakzatok kirakása - Differenciált gyakorlás Tükörkép színezése, előállítás, hajtogatással, nyírással, rajzzal Párban, csoportban Mérés alkalmmilag választott és szabvány egységekkel, kirakás, különböző mennyiségek mérése azonos mértékegységgel, azonos mennyiségek mérése különböző egységekkel, - csoportokban. Beclsés, mérés – páros- és csoportmunka.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség Számonkérés, ismétlés	Órakeret 4 óra + 1 óra 12 óra
Előzetes tudás	Kísérletek végzése, eredmények feljegyzése, közös munka végzése. Adatokról megállapítások megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Közös munka (páros- és csoportmunka) vállalása. Együttműködés, egymásra figyelés. A világ megismerésének igénye. Önismeret: pontosság, tervszerűség, monotonitás tűrése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Valószínűségi megfigyelések, játékok, kísérletek.	A matematikai tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése matematikai játékok segítségével. Sejtések megfogalmazása, divergens gondolkodás.	
Tapasztalatszerzés a véletlenről és a biztosról.	Tudatos megfigyelés. A gondolkodás és a nyelv összefonódása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szavak jelentése, szövegkörnyezettől függő eltérő nyelvhasználat
Események, ismétlődések játékos tevékenység során.	Célirányos, akaratlagos figyelem fejlesztése.	
A lehetetlen fogalmának tapasztalati előkészítése.	Adatgyűjtés célirányos megválasztásával a környezettudatos gondolkodás fejlesztése.	
Statisztika. Adatok gyűjtése megfigyelt történésekről, mért vagy számlált adatok lejegyzése táblázatba. Adatgyűjtés elektronikus információforrások segítségével.	Szokások kialakítása az adatok lejegyzésére. Adatokról megállapítások megfogalmazása: egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb adat kiválasztása. Adatgyűjtés elektronikus információforrások segítségével. Információforrások,	

	adattárak használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Véletlen, biztos, lehetetlen, táblázat, statisztika, adat.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Sejtések megfogalmazása, melyik esemény bekövetkezése biztosabb, mint a másik. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. Differenciált feladatmegoldás csoportokban. Képességfejlesztő játék. Valószínűségi feladat. Olvasás diagramról.	

<i>A fejlesztés várt eredményei a 2. évfolyam végén</i>	<p>Gondolkodási és megismerési módszerek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint. Halmazalkotás. – Állítások igazságtartalmának eldöntése. Állítások megfogalmazása. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése. – Több, kevesebb, ugyanynyi fogalmának helyes használata. Néhány elem sorba rendezése próbálgatással. <p>Számтан, algebra</p> <ul style="list-style-type: none"> – Számok írása, olvasása (100-as számkör). – Helyi érték ismerete. – Római számok írása, olvasása (I, V, X, L, C) – Számok helye a számegyenesen. – Számszomszédok értése. – Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. – Számok képzése, bontása helyi érték szerint. – Matematikai jelek: +, -, •, :, =, <, >, () ismerete, használata. – Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban és írásban. – Szorzótábla ismerete a száz-as számkörben. – A műveletek sorrendjének ismerete. – Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal. – Páros és páratlan számok megkülönböztetése. – Egyjegyű és kétjegyű számok megkülönböztetése. – Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása. – <i>A tanuló figyelme tudatosan irányítható.</i> <p>Összefüggések, függvények, sorozatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása. Számpárok közötti kapcsolatok felismerése. – <i>Képes a változásokat észrevenni, szóban kifejezni.</i> <p>Geometria</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vonalak (egyenes, görbe) ismerete. – A test és a síkidom megkülönböztetése. – Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint. Tájékozódási képesség, irányok ismerete. – A hosszúság, az őrartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét,
---	--

	<p>hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Mérőeszközök használata. – Közös tevékenységekben, csoportokban képes dolgozni, gondolkodni, társait segíteni, együttműködni. <p>Valószínűség, statisztika</p> <ul style="list-style-type: none"> – Adatokról megállapítások megfogalmazása. – Kísérletek végzése, eredmények feljegyzése, közös munka végzése. – A véletlen, biztos és lehetetlen fogalma.
--	---

3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret 3óra + folyamatos
Előzetes tudás	<p>Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint 100-as számkörben. Halmazalkotás.</p> <p>Állítások igazságtartalmának eldöntése. Igaz-hamis állítások megfogalmazása.</p> <p>Több, kevesebb, ugyanynyi fogalmának helyes használata.</p> <p>Alakzatok szimmetriájának megfigyelése.</p> <p>Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése.</p> <p>Néhány elem sorba rendezése próbálgatással</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Halmazszemlélet fejlesztése.</p> <p>Nyelvhasználat előtti kommunikáció, eljátszás, mint a gondolatok kifejezése, ezek megértése.</p> <p>Rajz, kirakás értelmezése, a lejátszott történés visszaidézése.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése konkrét elemek esetén.	Megfigyelésben, mérésben, számlálásban, számolásban gyűjtött adatok, elemek halmazba rendezése.	<i>Környezetismeret:</i> élőlények csoportosítása megadott szempontok szerint.
Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.	A logikai „és” „vagy” szavak használata állítások megfogalmazásában Összehasonlítás, következtetés, absztrahálás.	Magyar nyelv és irodalom: szavak jelentése, szövegkörnyezettől eltérő használata <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szavak jelentése, szövegkörnyezettől függő eltérő nyelvhasználat.
Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. Alaphalmaz és részhalmaz fogalmának tapasztalati előkészítése.	Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint. Síkidomok halmazokba rendezése tulajdonságaik alapján. Sorozatok létrehozása, folytatása, kiegészítése adott szempont szerint. A gondolkodás és a nyelv összefonódása, kölcsönhatása.	

Tantárgyi fejlesztőprogram
használata a halmazba
soroláshoz.

Osztályozás egy, illetve egyszerre
két szempont szerint.

Néhány elem sorba rendezése, az összes eset megtalálása. próbálgatással.	Konkretizálás képességének fejlesztése.	Ének-zene: dallammotívumok sorba rendezése.
A számítógép működésének bemutatása	Ismerkedés az adott informatikai környezettel	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, összehasonlítás, csoportosítás, sorba rendezés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Orakeret 72 óra +9 óra
Előzetes tudás	<p>Számok írása, olvasása (100-as számkör). Helyi érték alaki érték, valódi érték fogalma.</p> <p>Római számok írása, olvasása (I, V, X, L, C).</p> <p>Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok megnevezése.</p> <p>Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása.</p> <p>Számok képzése, bontása helyi érték szerint.</p> <p>Egyjegyű és kétjegyű számok megkülönböztetése.</p> <p>Páros és páratlan számok megkülönböztetése.</p> <p>Matematikai jelek: +, -, •, :, =, <, >, () ismerete, használata.</p> <p>Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban és írásban.</p> <p>Szorótábla ismerete a száz-as számkörben.</p> <p>A műveletek elvégzési sorrendjének ismerete.</p> <p>Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal.</p> <p>Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>. Elnevezések, megállapodások, jelölések értése, kezelése.</p> <p>Számok nagyságrendje és helyi értéke.</p> <p>Számok helyes leírása, olvasása 1000-ig.</p> <p>Számok nagyságrendjének és helyi értékének biztos ismerete.</p> <p>Számok képzése, helyi érték szerinti bontása.</p> <p>A helyes műveleti sorrend ismerete és alkalmazása a négy alpművelet körében.</p> <p>A tízes, száz-as, számszomszédok meghatározása.</p> <p>A kerekítés és becslés eszközként való alkalmazása.</p> <p>Ellenőrzés, önellenőrzés, az eredményért való felelősségvállalás.</p> <p>Igény kialakítása a matematika értékeinek és eredményeinek megismerése</p> <p>A szorzótábla biztos ismerete</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Számfogalom kialakítása 1000-es, számkörben.	Tájékozódás az adott számkörben.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> számok helyesírása.
Számok írása, olvasása 1000-ig..	Számmemória fejlesztése.	

Számok helye, közelítő helye a számegeyenesen,
számszomszédok, kerekítés.
Alaki, helyi és valódi érték.
Számok képzése, bontása helyi

Emlékezet fejlesztése, tájékozódás a számegeyenesen.
Tájékozódás különböző egységbeosztású számegeyenesen.

érték szerint, (egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű). Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása.		
Számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó oktatóprogramok alkalmazása.	Tájékozódás a számegyenesen.	
Számok összeg-, különbség-, szorzat- és hányadosalakja.	Megértett állításokra, szabályokra való emlékezés.	
A negatív szám fogalmának tapasztalati úton történő előkészítése. Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).	Negatív számokkal való ismerkedés tapasztalati úton a számegyenes, a hiány és a hőmérséklet segítségével. Adósság, készpénz, vagyoni helyzet fogalmának értelmezése	<i>Környezetismeret:</i> hőmérséklet és mérése, Celsius-skála (fagypont alatti, fagypont feletti hőmérséklet).
Matematikai oktató program használata.	A negatív szám fogalmának elmélyítése.	
Számok tulajdonságai: oszthatóság 5-tel és 10-zel.	Számok összehasonlítása, szétválogatása az oszthatósági tulajdonság szerint.	
. Műveletek közötti kapcsolatok: összeadás, kivonás, szorzás, osztás. Fejlesztés: összeadás, kivonás, legfeljebb kétjegyű, nullára végződő számokkal. Fejlesztés: szorzás, osztás tízzel, százzal. Írásbeli összeadás, kivonás háromjegyű és négyjegyű számokkal az ezres számkörben. Írásbeli szorzás és osztás egyjegyű számmal.	Az ellenőrzési igény kialakítása, a műveletek közötti kapcsolatok megfigyelésén keresztül. A pontos feladatvégzés igényének fejlesztése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése; tudatos, célirányos figyelem. A fejlesztés biztonságos használata. A szorzótáblák gyakorlása. Analógiák felismerése, keresése, kialakítása. Írásbeli műveletek alkalmazás szintű felhasználása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kérdések, problémák, válaszok helyes megfogalmazása.
Matematikai fejlesztőprogram használata.	A tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése.	
Összeg, különbség, szorzat, hányados becslése, a „közelítő” érték fogalmának és jelének bevezetése.	Jelek szerepe, használata. A becslés finomítása a tagok, tényezők, osztó, osztandó megfelelő kerekítésével.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek szerepe, használata.
Műveleti tulajdonságok: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága, összeg és különbség, valamint szorzat és hányados változásai.	Változó helyzetek megfigyelése, műveletek tárgyi megjelenítése.	
Zárójel használata; összeg és különbség szorzása, osztása. Műveleti sorrend.	Feladattartás és feladatmegoldási sebesség fejlesztése. Megismert szabályokra való	

	emlékezés. Oktatóprogram alkalmazása a műveleti sorrend bemutatására.	
Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása, ellenőrzés.	Matematikai modellek megértése. Önértékelés, önellenőrzés. Gondolatmenet követése, oksági kapcsolatok keresése, megértése.	
Törtek fogalmának tapasztalati előkészítése: harmad-, tized- és századrész. Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel. Számláló, nevező, törtvonal.	Közös munka (páros, kis csoportos munka, csoportmunka), együttműködés vállalása. Törtekkel kapcsolatos oktató program használata. Törtek előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. Animáció lejátszása törtek előállításához.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> mennyiségek megállapítása becslés, számlálás, mérés, számítás útján.
Szöveges feladatok. Többféle megoldási mód keresése.	A szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv készítése. Becslés. Megoldás próbálgatással, számolással, következtetéssel. Ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata. A szövegértéshez szükséges nyelvi, logikai szerkezetek fokozatos megismerése. Válasz megfogalmazása szóban, írásban.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése, bibliai történeteken keresztül.
Római számok. A római számok története.	Számjelek bevezetése. Római számok írása, olvasása I, V, X, L, C, D, M jelekkel.	<i>Környezetismeret:</i> a lakóhely története; a római számok megfigyelése régi épületeken.
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.	Irányított keresés római számok használatáról.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számszomszéd, kerekítés, közelítő érték, műveleti sorrend. Három- és négyjegyű szám. Tört szám, negatív szám. Becslés, ellenőrzés. Római szám. Számláló, nevező, törtvonal.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 16 óra +1óra
Előzetes tudás	Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, folytatása. Szám párok közötti kapcsolatok felismerése. Képes a változást felismerni és szóban megfogalmazni.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai modellek készítése. Sorozatok felismerése, létrehozása.
---	--

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Sorozat szabályának felismerése.	Adott szabályú sorozat folytatása. Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. Sorozatok néhány hiányzó vagy megadott sorszámú elemének kiszámítása. Sorozatok képzési szabályának keresése, kifejezése szavakkal. A figyelem és a memória fejlesztése. Szabályfelismerés. Az önállóság fejlesztése a gondolkodási műveletek alkalmazásában. Az anyanyelv és a szaknyelv használatának fejlesztése. Adott utasítás követése, figyelem tartóssága. Saját gondolatok megfogalmazása, mások gondolatmenetének végighallgatása.	<i>Vizuális kultúra:</i> periodicitás felismerése sordíszekben, népi motívumokban.
Összefüggések, kapcsolatok táblázat adatai között. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.	Kapcsolatok, szabályok keresése táblázat adatai között. Táblázat adatainak értelmezése. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése, a folytatásra vonatkozó sejtések megfogalmazása. Az általánosításra való törekvés. A kifejezőkészség alakítása: világos, rövid fogalmazás. Az absztrakciós képesség alapozása.	<i>Környezetismeret:</i> adatok gyűjtése az állatvilágból (állati rekordok). <i>Testnevelés és sport:</i> sporteredmények mint adatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Táblázat, grafikon. Sorozat. Szabály, kapcsolat.	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 23óra +3 óra
Előzetes tudás	Vonalak (egyenes, görbe). A test és a síkidom megkülönböztetése. Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint. Tájékozódási képesség, irányok ismerete. Szimmetria: tengelyesen szimmetrikus alakzatok megfigyelése. A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése.	

	Mérőeszközök használata. Közös tevékenységekben, csoportokban képes dolgozni, gondolkodni, társait segíteni, együttműködni	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás továbbfejlesztése. Feltételeknek megfelelő alkotások elképzeltése elkészítésük előtt, a tényleges alkotás összevetése az elképzelttel. A matematika és a valóság kapcsolatának építése. Mérőeszközök és mértékegységek önálló használata. Érzékelés, észlelés pontosságának fejlesztése. A szimmetria felismerése a valóságban: tárgyakon, természetben, művészeti alkotásokon. Esztétikai érzék fejlesztése. A körző és a vonalzó célszerű használata.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Egyenesek kölcsönös helyzetének megfigyelése tapasztalati úton: metsző és párhuzamos egyenesek. A szakasz fogalmának előkészítése. A szakasz és mérése. <i>A derékszög fogalma és mérése.</i>	Tapasztalatszerzés, érvelés.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> hajtogatás.
Háromszög, négyzet és téglalap. A téglalap és négyzet tulajdonságai: <i>csúcsok száma, oldalak száma.</i>	Háromszögek, négyszögek előállítása rajzolással szabadon vagy egy-két tulajdonság megadásával. Egyszerű szerkesztési feladatok. Egyedi tulajdonságok kiemelése. Formafelismerés, azonosítás, megkülönböztetés.	<i>Vizuális kultúra:</i> mozaikkép alkotása előre elkészített háromszögek, négyszögek felhasználásával.
A téglalap és a négyzet kerületének kiszámítása.	Ismeretek alkalmazása az újabb ismeretek megszerzésében.	
Az egybevágóság fogalmának előkészítése.	Tengelyesen tükrös alakzatok létrehozása tevékenységgel. Az alkotóképesség fejlesztése. Megfigyelések kifejezése válogatással, megfogalmazással. A pontosság igényének felkeltése.	<i>Környezetismeret:</i> szimmetria a természetben. <i>Vizuális kultúra:</i> szimmetria a műalkotásokban.
Tájékozódás síkban, térben.	Tájékozódás pl. az iskolában és környékén. Mozgássor megismétlése, mozgási memória fejlesztése.	<i>Környezetismeret:</i> tájékozódás közvetlen környezetünkben. Égtájak ismeretének gyakorlati alkalmazása.
Testek geometriai tulajdonságai, hálója.	Testek építése szabadon és adott feltételek szerint. Térbeli tájékozódási képességet fejlesztő, egyszerű. rajzolóprogramok bemutatása. Egyszerű problémák megoldása részben tanári segítséggel, részben önállóan. Testek szétválogatása egy-két	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> dobozokból bútorok építése. <i>Vizuális kultúra:</i> a körülöttünk lévő mesterséges és természetes környezet

	<p>tulajdonság szerint. Alkotóképesség fejlesztése. Kreatív gondolkodás fejlesztése. Térlátás fejlesztése az alakzatok különféle előállításával. Sík- és térgeometriai megfigyelések elemzése, megfogalmazása a tanult matematikai szaknyelv segítségével.</p>	<p>formavilágának megfigyelése és rekonstrukciója.</p>
<p>Készségfejlesztő oktatóprogramok, logikai játékok indítása, használata önállóan vagy segítséggel</p>	<p>Számítógépes játékok, egyszerű rajzolóprogramok bemutatása, dinamikus szerkesztőprogramok használata interaktív táblán</p>	
<p>Mérések alkalmi egységekkel. Mérés szabvány egységekkel: mm, km, ml, cl, hl, g, t. Az idő mérése: másodperc.</p>	<p>Összehasonlítások végzése a valóság tárgyairól, alakzatokról, dolgokról. Mennyiségi jellemzők felismerése, a különbségek észrevétele. Tájékozódás az időben: a múlt, jelen, jövő, mint folytonosan változó fogalmak, pl. előtte, utána, korábban, később megértése, használata. (másodperc, perc, óra, nap, hét, hónap, év). Időpont és időtartam tapasztalati úton történő megkülönböztetése. A családban történtek elhelyezése az időben.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> gyakorlati mérések közvetlen környezetünkben (tömeg-, hosszúságmérés). Csomagolóanyagok, dobozok tömege.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> időre futás.</p> <p><i>Ének-zene:</i> metronóm.</p> <p><i>Környezetismeret;</i> technika, életvitel és gyakorlat: napirend, családi és keresztyén ünnepek</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> változó helyzetek, időben lejátszódó történések megfigyelése, az időbeliség tudatosítása.</p>
<p>Egység és mérőszám kapcsolata. Mérés az egységek többszöröseivel. Át- és beváltások végrehajtott mérések esetén. Átváltások szomszédos mértékegységek között. A mértékegységek használata és átváltása szöveges és számfeladatokban.</p>	<p>A pontosság mértékének kifejezése gyakorlati mérésekben. A mértékegység és mérőszám kapcsolata, összefüggésük megfigyelése és elmélyítése. Mérések a gyakorlatban, mérések a családban. Fejlesztőprogram használata mértékegységek átváltásához.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> elkészíthető munkadarabok megtervezése mérés és modellezés segítségével.</p> <p><i>Környezetismeret;</i> technika, életvitel és</p>

		<i>gyakorlat:</i> háztartásban használatos gyakorlati mérések (sütés-főzés hozzávalói).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Metsző és párhuzamos egyenesek, szakasz, szög, háromszög, téglalap, négyzet, kerület, terület, téglatest, kocka, testháló, tükrös alakzat, időpont, időtartam, kör, mértékegység, tonna, másodperc, km, mm.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Statisztika, valószínűség Számonkérés, ismétlés		Órakeret 4óra +1 óra 12 óra
Előzetes tudás	Adatokról megállapítások megfogalmazása. Valószínűségi megfigyelések, kísérletek végzése, eredmények feljegyzése, közös munka végzése. Tapasztalatszerzés a véletlenről és a biztosról.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerszemlélet, valószínűségi és statisztikai gondolkodás alapozása. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Adatok megfigyelése, gyűjtése, rendezése, rögzítése, ábrázolása grafikonon.	Tapasztalatok szerzésével későbbi fogalomalkotás előkészítése. A képi grafikus információk feldolgozása, forráskezelés.	<i>Környezetismeret:</i> meteorológiai adatok lejegyzése, ábrázolása.	
A biztos, a lehetséges és a lehetetlen események.	Próbálgatások, sejtések, indoklások, tippelések, tárgyi tevékenységek. A lehetséges és lehetetlen tapasztalati úton való értelmezése. A biztos és véletlen megkülönböztetése.		
Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. Gyakoriság. Oszlopdiagram. A valószínűség fogalmának tapasztalati előkészítése. Diagramokhoz kapcsolódó információk keresése, értelmezése	Események gyakoriságának megállapítása kísérletek végzésével, ábrázolása oszlopdiagramon. Sejtés megfogalmazása adott számú kísérletben. A kísérleti eredmények összevetése a sejtéssel, az eltérés megállapítása és magyarázata. A gyakoriság, a valószínű, kevésbé valószínű értelmezése gyakorlati példákon. Információszerzés az internetről, irányított keresés.	<i>Környezetismeret:</i> természeti jelenségek előfordulása és valószínűsége. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a kifejezőkészség alakítása (világos, rövid megfogalmazás).	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valószínű, biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos. Átlag. Grafikon, oszlopdiagram. Gyakoriság.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Szóbeli számolási készség folyamatos erősítése különféle munkaformákban: párokban, csoportokban. Analógiák kiépítése ezres körben – párban. Műveletek gyakorlása. Differenciált feladatmegoldás interaktív tábla segítségével. Számítógépes játékok, egyszerű rajzolóprogramok bemutatása, Gyakorlás - differenciált csoportmunka. Játékos feladatmegoldás önállóan, párban, csoportban: bűvös négyzetek. Szorzótáblákról összefüggések leolvasása, - differenciált csoportmunka. Szöveges feladatok megoldása- frontális és páros munka. Törtek előállítása: közös munka (páros, kis csoportos munka, csoportmunka),

<i>A fejlesztés várt eredményei a 3. évfolyam végén</i>	<p>Gondolkodási és megismerési módszerek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. – Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. – Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. – A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben.
	<p>Számтан, algebra</p> <ul style="list-style-type: none"> – Számok írása, olvasása (1000-es számkör). – Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 1000-es számkörben. – Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság). – Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. – Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása 1000-es számkörben. – Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben. – A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása. – Fejben számolás száz-as számkörben. – A szorzótábla biztos ismerete 100-as számkörben. – Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete. – Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása. – Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása. – Háromjegyű számok összeadása, kivonása írásban. – Háromjegyű számok szorzása egyjegyűvel írásban. – Műveletek ellenőrzése. – Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata. – Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete. <p>Geometria</p> <ul style="list-style-type: none"> – Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek. – A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, cl, hl, g, t, másodperc. – Átváltások szomszédos mértékegységek között. – Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák).

	<ul style="list-style-type: none"> – Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik. – Kör fogalmának tapasztalati ismerete. – A test és a síkidom közötti különbség megértése. – Kocka, téglatest, felismerése, létrehozása, jellemzői. – Gömb felismerése. – Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállításai hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. – Négyzet, téglalap kerülete. – Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel. <p>Összefüggések, függvények, sorozatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Szabályfelismerés, szabálykövetés. – Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése. – Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. – A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása. <p>Valószínűség, statisztika</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. – Táblázat adatainak értelmezése. – Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása. – Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése. – Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete. <p>Informatikai ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tanári segítséggel az életkorának megfelelő oktatási célú programok használata.
--	---

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret 3 óra + folyamatos
Előzetes tudás	<p>Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése.</p> <p>Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.</p> <p>Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.</p> <p>A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegekben.</p> <p>Halmazok összehasonlítása.</p> <p>Állítások igazságtartalmának eldöntése.</p> <p>Több, kevesebb, ugyanynyi fogalma.</p> <p>Alakzatok szimmetriájának megfigyelése.</p> <p>Néhány elem sorba rendezése próbálgatással</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés.</p> <p>Halmazszemlélet fejlesztése.</p> <p>Nyelvhasználat előtti kommunikáció, eljátszás, mint a gondolatok kifejezése, ezek megértése.</p> <p>Rajz, kirakás értelmezése, a lejátszott történet visszaidézése.</p>	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Halmazszemlélet fejlesztése. Nyelvhasználat előtti kommunikáció, eljátszás, mint a gondolatok kifejezése, ezek megértése. Rajz, kirakás értelmezése, a lejátszott történet visszaidézése.	Megfigyelésben, mérésben, számlálásban, számolásban gyűjtött adatok, elemek halmazba rendezése. A logikai „és”, „vagy” szavak használata állítások megfogalmazásában. Összehasonlítás, következtetés, absztrahálás.	<i>Környezetismeret:</i> élőlények csoportosítása megadott szempontok szerint. Magyar nyelv és irodalom: szavak jelentése, szövegkörnyezettől eltérő nyelvhasználat
A számítógép működésének bemutatása (be- és kikapcsolás, egér, billentyűzet használata).	Ismerkedés az adott informatikai környezettel.	
Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. Alaphalmaz és részhalmaz fogalmának tapasztalati előkészítése.	Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint. Síkidomok halmazokba rendezése tulajdonságaik alapján. Sorozatok létrehozása, folytatása, kiegészítése adott szempont szerint. A gondolkodás és a nyelv összefonódása, kölcsönhatása.	Magyar nyelv és irodalom: szavak jelentése, szövegkörnyezettől eltérő nyelvhasználat
Tantárgyi fejlesztőprogram használata a halmazba soroláshoz.	Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint.	
Néhány elem sorba rendezése, az összes eset megtalálása. próbálgatással.	Konkretizálás képességének fejlesztése.	<i>Ének-zene:</i> dallamotívumok sorba rendezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, összehasonlítás, csoportosítás, sorba rendezés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 72 óra + 9 óra
Előzetes tudás	Számok írása, olvasása (1000-es számkör). Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 1000-es számkörben. Negatív számok a mindennapi életben(hőmérséklet, adósság). Törtek a mindennapi életben: 2,3,4,10 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel. Törtek előállítás hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása a 1000-es számkörben. Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben. Az ésszerű becslés és kerekítés alkalmazása. Fejben számolás 100-as számkörben. Szorzótábla biztos ismerete. Összeg, különbség, hányados, szorzat fogalmának ismerete. Római számok írása, olvasása (I, V, X, L, C). Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok.	

	<p>Számok képzése, bontása helyi érték szerint. Páros és páratlan számok. Matematikai jelek: +, -, •, :, =, <, >, (). Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban és írásban. Szorzótábla ismerete a száz-as számkörben. A műveletek sorrendje, zárójel használata Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal. Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Számfogalom kialakítása 1000-es, illetve 10 000-es számkörben. Számok írása, olvasása 1000-ig, illetve 10 000-ig.</p>	<p>Tájékozódás az adott számkörben. Számmemória fejlesztése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> számok helyesírása.</p>
<p>Számok helye, közelítő helye a számegyenesen, számszomszédok, kerekítés. Alaki, helyi és valódi érték. Számok képzése, bontása helyi érték szerint. (egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű, négyjegyű) Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása.</p>	<p>Emlékezet fejlesztése, tájékozódás különböző egységbeosztású számegyenesen.</p>	
<p>Számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó oktatóprogramok alkalmazása.</p>	<p>Tájékozódás a számegyenesen.</p>	<p>Kr.e és Kr.u</p>
<p>Számok összeg-, különbség-, szorzat- és hányados alakja.</p>	<p>Megértett állításokra, szabályokra való emlékezés. Tények közti kapcsolatok, viszonyok, összefüggések felidézése.</p>	
<p>A negatív szám fogalmának tapasztalati úton történő előkészítése. Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).</p>	<p>Adósság, készpénz, vagyoni helyzet fogalmának értelmezése. A negatív szám fogalmának tapasztalati úton történő elmélyítése a számegyenes, a hőmérséklet és hiány segítségével.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> hőmérséklet és mérése, Celsius-skála (fagypont alatti, fagypont feletti hőmérséklet).</p>
<p>Matematikai oktató program használata.</p>	<p>A negatív szám fogalmának elmélyítésére</p>	
<p>Számok tulajdonságai: oszthatóság 5-tel és 10-zel.</p>	<p>Számok</p>	

	összehasonlítása, szétválogatása az oszthatósági tulajdonság szerint.	
<p>Műveletek közötti kapcsolatok: összeadás, kivonás, szorzás, osztás.</p> <p>Fejlesztés: összeadás, kivonás, legfeljebb háromjegyű, nullára végződő számokkal.</p> <p>Fejlesztés: szorzás, osztás tízzel, százzal és ezerrel.</p> <p>Írásbeli összeadás, kivonás három- és négyjegyű számokkal.</p> <p>Írásbeli szorzás és osztás egy- és kétjegyű számmal.</p>	<p>Az ellenőrzési igény kialakítása, a műveletek közötti kapcsolatok megfigyelésén keresztül.</p> <p>A pontos feladatvégzés igényének fejlesztése.</p> <p>A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése; tudatos, célirányos figyelem.</p> <p>A fejlesztés biztonságos használata. A szorzótáblák gyakorlása.</p> <p>Analógiák felismerése, keresése, kialakítása. Írásbeli műveletek alkalmazás szintű felhasználása.</p> <p>A tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kérdések, problémák, válaszok helyes megfogalmazása.</p>
Matematikai fejlesztőprogram használata.	A tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése.	
Összeg, különbség, szorzat, hányados becslése, a „közelítő” érték fogalmának és jelének bevezetése.	<p>Jelek szerepe, használata.</p> <p>Becslés a tagok, tényezők, osztó, osztandó megfelelő kerekítésével.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek szerepe, használata.</p>
Műveleti tulajdonságok: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága, összeg és	Változó helyzetek megfigyelése,	

különbség, valamint szorzat és hányados változásai.	műveletek tárgyi megjelenítése.	
Zárójel használata; összeg és különbség szorzása, osztása. Műveleti sorrend.	Feladattartás és feladatmegoldási sebesség fejlesztése. Megismert szabályokra való emlékezés. Oktatóprogram alkalmazása a műveleti sorrend bemutatására.	
Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása, ellenőrzés.	Matematikai modellek megértése. Önértékelés, önellenőrzés. Gondolatmenet követése, oksági kapcsolatok keresése, megértése.	Magyar nyelv és irodalom: Titkosírás Vizuális kultúra: szimbólumok jelentése a képzőművészeti alkotásokon
Törtek fogalmának tapasztalati előkészítése. Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel. Számláló, nevező, törtvonal.	Közös munka (páros, kis csoportos munka, csoportmunka), együttműködés vállalása. Törtekkel kapcsolatos oktató program használata. Törtek előállítás hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. Animáció lejátszása törtek előállításához.	
Szöveges feladatok. Többféle megoldási mód keresése.	A szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv készítése. Becslés. Megoldás próbálgatással, számolással, következtetéssel. Ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata. A szövegértéshez szükséges nyelvi,	Magyar nyelv és irodalom: az írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.

	logikai szerkezetek fokozatos megismerése. Adatok lejegyzése, rendezése, ábrázolása. Összefüggések felismerése. Válasz pontos megfogalmazása szóban, írásban.	
Római számok. A római számok története. Számjelek bevezetése. Római számok írása, olvasása I, V, X, L, C, D, M jelekkel.	Irányított keresés római számok használatáról.	<i>Környezetismeret:</i> a lakóhely története; a római számok megfigyelése régi épületeken.
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.	Irányított internet használat.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számszomszéd, kerekítés, közelítő érték, műveleti sorrend. Három- és négyjegyű szám. Tört szám, negatív szám. Becslés, ellenőrzés. Római szám. Alaki, helyi és valódi érték. Számláló, nevező, törtvonal.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei		Orakeret 16 óra +1óra
Előzetes tudás	Szabályfelismerés, szabálykövetés. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai modellek készítése. Sorozatok felismerése, létrehozása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

Sorozat szabályának felismerése.

Adott szabályú sorozat folytatása.
Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között.
Sorozatok néhány hiányzó vagy megadott sorszámú elemének kiszámítása.
Sorozatok képzési szabályának keresése, kifejezése szavakkal.
Oktatóprogram használata sorozat szabályának felismeréséhez, folytatásához.
A figyelem és a memória fejlesztése.

Vizuális kultúra:
periodicitás
felismerése
sordíszekben, népi
motívumokban.

	<p>Szabályfelismerés. Az önállóság fejlesztése a gondolkodási műveletek alkalmazásában. Az anyanyelv és a szaknyelv használatának fejlesztése. Adott utasítás követése, figyelem tartóssága. Saját gondolatok megfogalmazása, mások gondolatmenetének végighallgatása.</p>	
<p>Összefüggések, kapcsolatok táblázat adatai között. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.</p>	<p>Kapcsolatok, szabályok keresése táblázat adatai között. Táblázat adatainak értelmezése. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. A folytatásra vonatkozó sejtések megfogalmazása. Az általánosításra való törekvés. A kifejezőképesség alakítása: világos, rövid fogalmazás. Az absztrakciós képesség alapozása.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> adatok gyűjtése az állatvilágból (állati rekordok). <i>Testnevelés és sport:</i> sporteredmények, mint adatok.</p>
<p>Grafikonok.</p>	<p>Grafikonok adatainak leolvasása. Grafikonok készítése. Matematikai összefüggések felismerése.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> hőmérsékleti grafikonok készítése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Táblázat, grafikon. Sorozat. Szabály, kapcsolat.</p>	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	4. Geometria		Órakeret 23 óra +3 óra
Előzetes tudás	<p>Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek.</p> <p>A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, hl, g, t, másodperc</p> <p>Átváltások szomszédos mértékegységek között.</p> <p>Hosszúság, távolság, idő mérése egyszerű gyakorlati példákon keresztül.</p> <p>Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik.</p> <p>A test és síkidom közötti különbség ismerete.</p> <p>Kocka, téglatest felismerése, létrehozása, jellemzői.</p> <p>Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria előállítás hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.</p> <p>Négyzet, téglalap kerülete.</p> <p>Négyzet, téglalap területének mérése különböző egységekkel, területfedéssel.</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Térbeli és síkbeli tájékozódás továbbfejlesztése.</p> <p>Feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése elkészítésük előtt, a tényleges alkotás összevetése az elképzelttel.</p> <p>A matematika és a valóság kapcsolatának építése.</p> <p>Mérőeszközök és mértékegységek önálló használata.</p> <p>Érzékelés, észlelés pontosságának fejlesztése.</p> <p>A szimmetria felismerése a valóságban: tárgyakon, természetben, művészeti alkotásokon.</p> <p>Esztétikai érzék fejlesztése.</p> <p>A körző és a vonalzó célszerű használata</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Egyenesek kölcsönös helyzetének megfigyelése tapasztalati úton: metsző és párhuzamos egyenesek.</p> <p>A szakasz fogalmának előkészítése.</p> <p>A szakasz és mérése.</p> <p><i>A szög fogalma és mérése.</i></p>	<p>Tapasztalatszerzés, érvelés.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> hajtogatás.</p>	
<p>A téglalap és a négyzet területének kiszámítása.</p>	<p>Ismeretek alkalmazása az újabb ismeretek megszerzésében.</p>	<p>Környezetismeret: kerületszámítás a közvetlen környezetünkben (szoba, kert)</p>	
<p>A képszerkesztő program néhány rajzeszközének ismerete, a funkciók azonosítása, gyakorlati alkalmazása.</p> <p>Egyszerű rajzok, ábrák elkészítése.</p> <p>A rajzos dokumentum</p>	<p>A tanult síkidomok rajzolása képszerkesztő program segítségével.</p> <p>A feladat megoldásához szükséges, mások által összeépített alkalmazói környezet használata.</p>		

nyomtatása.		
Háromszög, négyzet és téglalap felismerése. A téglalap és négyzet tulajdonságai: csúcsok száma, oldalak száma.	Háromszögek, négyszögek előállításra rajzolással szabadon vagy egy-két tulajdonság megadásával. Egyedi tulajdonságok kiemelése. Egyszerű szerkesztési feladatok. Formafelismerés, azonosítás, megkülönböztetés	<i>Környezetismeret:</i> tapasztalatgyűjtés a mindennapi életből pl. szőnyegezés, burkolás a lakásban, kertben.
Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel. A területszámítás fogalmának előkészítése.	Többféle megoldási mód keresése, az alternatív megoldások összevetése.	<i>Környezetismeret:</i> tapasztalatgyűjtés a mindennapi életből pl. szőnyegezés, burkolás a lakásban, kertben.
A kör fogalmának tapasztalati előkészítése.	A körző használata (játékos formák készítése). Kör létrehozása, felismerése, jellemzői.	<i>Ének-zene:</i> körjátékok. <i>Vizuális kultúra:</i> a kör megjelenése művészeti alkotásokban.
Az egybevágóság fogalmának előkészítése.	Tengelyesen tükrös alakzatok létrehozása tevékenységgel. Az alkotóképesség fejlesztése. Megfigyelések kifejezése válogatással, megfogalmazással. A pontosság igényének felkeltése. Geometriai dinamikus szerkesztőprogram használata interaktív táblán.	Szimmetria a természetben. <i>Vizuális kultúra:</i> szimmetria a műalkotásokban.
Testek geometriai tulajdonságai, hálója.	Testek építése szabadon és adott feltételek szerint. Testek szétválogatása egy-két tulajdonság szerint. Térbeli tájékozódási képességet fejlesztő, egyszerű rajzóprogramok használata. Alkotóképesség fejlesztése. Kreatív gondolkodás fejlesztése Térlátás fejlesztése az alakzatok különféle előállításával. Sík- és térgeometriai megfigyelések elemzése, megfogalmazása a tanult matematikai szaknyelv segítségével.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> dobozokból bútorok építése. <i>Vizuális kultúra:</i> a körülöttünk lévő mesterséges és természetes környezet formavilágának megfigyelése és rekonstrukciója.
Téglatest és kocka felismerése, jellemzői. Rubik-kocka. Testháló kiterítése téglatest, kocka	Megfigyelés, tulajdonságok számbavétele. Összehasonlítás, azonosságok, különbözőségek megállapítása.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> dobókocka, téglatest alakú doboz

esetében.	Finommotoros mozgáskoordinációk fejlesztése.	készítése.
Készségfejlesztő oktatóprogramok, logikai játékok indítása, használata önállóan vagy segítséggel, belépés és szabályos kilépés a programból.	Számítógépes játékok, egyszerű fejlesztő szoftverek megismertetése.	
A gömb felismerése, jellemzői.	Tapasztalatgyűjtés. A gömb létrehozása.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> gyurma vagy kókuszgolyó készítése. <i>Környezetismeret:</i> gömb alakú gyümölcsök. <i>Testnevelés és sport:</i> labdák.
Mérések alkalmi egységekkel. Mérés szabvány egységekkel: mm, km, ml, cl, hl, g, t.	Összehasonlítások végzése a valóság tárgyairól, alakzatokról, dolgokról. Mennyiségi jellemzők felismerése, a különbségek észrevétele. Adott tárgy, elrendezés, kép más nézőpontból való elképzelése.	<i>Környezetismeret:</i> gyakorlati mérések közvetlen környezetünkben (tömeg-, hosszúságmérés). Csomagolóanyagok, dobozok tömege.
Az idő mérése: másodperc. Időpont és időtartam megkülönböztetése.	Tájékozódás az időben: a múlt, jelen, jövő, mint folytonosan változó fogalmak, pl. előtte, utána, korábban, később megértése, használata. Időtartam mérése egyenletes tempójú mozgással, hanggal, szabványos egységekkel (másodperc, perc, óra, nap, hét, hónap, év). Fejlesztőprogram használata méréshez. Időpont és időtartam tapasztalati úton történő megkülönböztetése. A családban történtek elhelyezése az időben.	<i>Testnevelés és sport:</i> időre futás. <i>Ének-zene:</i> metronóm. <i>Környezetismeret;</i> technika, <i>életvitel és gyakorlat:</i> napirend, családi ünnepek, események ismétlődése. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> változó helyzetek, időben lejátszódó történések megfigyelése, az időbeliség tudatosítása.
Egység és mérőszám kapcsolata. Mérés az egységek többszöröseivel. Át- és beváltások végrehajtott mérések esetén. Átváltások szomszédos	A pontosság mértékének kifejezése gyakorlati mérésekben. A mértékegység és mérőszám kapcsolata, összefüggésük megfigyelése és elmélyítése. Mérések a gyakorlatban, mérések a	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> elkészíthető munkadarabok megtervezése mérés és modellezés

mértékegységek között. A mértékegységek használata és átváltása szöveges és számfeladatokban.	családban. Fejlesztőprogram használata mértékegységek átváltásához.	segítségével. <i>Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat:</i> háztartásban használatos gyakorlati mérések (sütés-főzés hozzávalói).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Metsző és párhuzamos egyenesek, szakasz, szög, háromszög, téglalap, négyzet, kerület, terület, téglatest, kocka, testháló, tükrös alakzat, időpont, időtartam, kör, gömb, mértékegység, tonna, másodperc, km, mm.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség Számonkérés, ismétlés		Órakeret 4 óra +1 óra 12 óra
Előzetes tudás	<p>Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. Táblázat adatainak értelmezése. Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése. Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete.</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerszemlélet, valószínűségi és statisztikai gondolkodás alapozása. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Adatok megfigyelése, gyűjtése, rendezése, rögzítése, ábrázolása grafikonon.	Tapasztalatok szerzésével későbbi fogalomalkotás előkészítése. A képi grafikus információk feldolgozása, forráskezelés.	<i>Környezetismeret:</i> meteorológiai adatok lejegyzése, ábrázolása. Testnevelés: Tanulói teljesítmények adatai, sportjátékok eredményei	
Számtani közép, átlag fogalmának bevezetése.	Néhány szám számtani közepének értelmezése, az „átlag” fogalmának bevezetése, használata adatok együttesének jellemzésére.	<i>Környezetismeret:</i> hőmérsékleti és csapadékatlagok.	
A biztos, a lehetséges és a lehetetlen események értelmezése.	Próbálgatások, sejtések, indoklások, tippelések, tárgyi tevékenységek. A lehetséges és lehetetlen tapasztalati úton való értelmezése. A biztos és véletlen megkülönböztetése.	Testnevelés: Tanulói sportjátékok eredményei	
Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. Gyakoriság. Oszlopdiagram. A valószínűség fogalmának	Események gyakoriságának megállapítása kísérletek végzésével, ábrázolása oszlopdiagramon.	<i>Környezetismeret:</i> természeti jelenségek előfordulása és valószínűsége.	

<p>tapasztalati előkészítése. Diagramokhoz kapcsolódó információk keresése, értelmezése.</p>	<p>Sejtés megfogalmazása adott számú kísérletben. A kísérleti eredmények összevetése a sejtéssel, az eltérés megállapítása és magyarázata. A gyakoriság, a valószínű, kevésbé valószínű értelmezése gyakorlati példákon. Információszerzés az internetről, irányított keresés.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a kifejezőkészség alakítása (világos, rövid megfogalmazás).</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Valószínű, biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos. Átlag. Grafikon, oszlopdiaagram. Gyakoriság.</p>	
<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Sejtések megfogalmazása, melyik esemény bekövetkezése biztosabb, mint a másik. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. Számjáték, stratégiai játékok, Hibakereséses feladatok. Megsejtése méréssel, szerkesztéssel, vagy képi megjelenítéssel. Differenciált feladatmegoldás csoportokban. Képességfejlesztő játék. Valószínűségi feladat. Olvasás diagramról.</p>	

<p><i>A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végén</i></p>	<p>Gondolkodási és megismerési módszerek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. – Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. – Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. – A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben. – Az összes eset megtalálása (próbálgatással).
	<p>Számтан, algebra</p> <ul style="list-style-type: none"> – Számok írása, olvasása (10 000-es számkör). – Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 10 000-es számkörben. – Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság). – Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, előállítás a hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. – Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása 10 000-es számkörben. – Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben. – A matematika különböző területein az egyszerű becslés és a kerekítés alkalmazása. – Fejben számolás száz-as számkörben. – A szorzótábla biztos ismerete 100-as számkörben. – Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete. – Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása. – Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása. – Négyjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás és osztás egy- és kétjegyű számmal írásban. – Műveletek ellenőrzése.

	<ul style="list-style-type: none"> – Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata. – Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete. <p>Geometria</p> <ul style="list-style-type: none"> – Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek. – A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, cl, hl, g, t, másodperc. – Átváltások szomszédos mértékegységek között. – Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák). – Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik. – Kör fogalmának tapasztalati ismerete. – A test és a síkidom közötti különbség megértése. – Kocka, téglatest, felismerése, létrehozása, jellemzői. – Gömb felismerése. – Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállítás hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. – Négyzet, téglalap kerülete. – Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területfedéssel. <p>Összefüggések, függvények, sorozatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Szabályfelismerés, szabálykövetés. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése. – Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. – A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása. <p>Valószínűség, statisztika</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. – Táblázat adatainak értelmezése. – Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása. – Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése. – Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete. <p>Informatikai ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tanári segítséggel az életkorának megfelelő oktatási célú programok használata. Egy rajzoló program ismerte; egyszerű ábrák elkészítése, színezése. Együttműködés – interaktív tábla használatánál. <p>A tantárgyi értékelés formái, szempontjai</p>
--	---

A tanév során az értékelés alapja a tanulók állandó megfigyelése, melynek segítségével a tanuló visszajelzést kap arról, hogy mi az, amitől legközelebb eredményesebben tud dolgozni. A **folyamatos, fejlesztő célzatú szóbeli értékelés** visszajelzést ad a tanuló számára munkájának eredményességéről, rendszeres tanulásra ösztönöz.

Az értékelés ne kizárólag érdemjegyhez kötődjön - mindig vegye figyelembe az életkori sajátosságokat, egyéni adottságokat, a tanulói személyiség egészét - aktív szerepe legyen a tanulócsoporthoz a reális értékelésben - legfontosabb funkciója, hogy megerősítsen, biztasson, ösztönözzön, azaz pozitívan motiválja a tanulókat

Értékelés alapelvei:

• Személyre szóló legyen

- Biztosítsa az egyéni készségek, képességek fejlődését Szeretetteljes, következetes, elfogadó legyen Tükrözze az ismeret elsajátító és alkalmazó szintjeit Rendszeres, folyamatos, objektív legyen
- Biztosítsa az egészséges személyiségfejlődést Fejlesztő, ösztönző legyen
- Minősítse a pszichés jellemzőket is Több szempontú legyen

Az értékelés formái:

- Szöveges értékelés
Első évfolyam, második évfolyam 1. félév
A szöveges értékelés, mely tükrözi az ismeretek elsajátításának és alkalmazásának szintjeit, másrészt, az egyéni készségek, képességek fejlődését, végül a tantárgyhoz kapcsolódó akarat, szorgalmi jellemzőket minősíti.

A **tanév eleji diagnosztikus felmérés** segíti a tanítót a tanulók előzetes ismereteinek feltérképezésében, útmutatást ad a tanulócsoporthoz szabott tanítási módszerek, eljárások kiválasztásában.

Témákat lezáró írásbeli felmérések tájékoztatják a tanítót, a tanulót és a szülőt a tanuló teljesítményéről a helyi tantervben rögzített követelményekhez viszonyítva.

A **tanév végi felmérés** megmutatja az adott évfolyamon elsajátított ismeretek mennyiségét és minőségét.

Az értékelés kiemelt szempontjai:

- a tanulók önmagukhoz mért fejlődése,
- az alapvető készségek, képességek fejlettségi szintje,
- tárgyi tevékenységben való jártasság,
- tanult műveletek értelmezése,
- a tanult számolási eljárások ismerete és alkalmazása.

Református hit- és erkölcsstan 1-4.

évfolyam

A tantárgy órakerete: 72 óra

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	2	72	63	9
2.	2	72	68	4
3.	2	72	65	7
4.	2	72	63	9

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- A hit- és erkölcsstan tantárgy minden évfolyamon csoportbontásban kerül megtartásra. Minden tanuló, a szülő nyilatkozata alapján vesz részt a keresztyén felekezetek szerinti hittan csoportban. Ezek az órák is az iskolában kerülnek megtartásra. Csoportváltás szülői (nagykorú tanuló esetében tanulói) kérelemre, jogszabályban előírt határideig, (rendkívül indokolt esetben a tanév kezdetén), az igazgató engedélye alapján lehetséges. Áttérő tanulónak a csoportváltást az igazgató az illetékes egyház képviselőjének nyilatkozata után engedélyezheti. Jelen helyi tanterv a református hit- és erkölcsstan helyi tantárgyi tantervét tartalmazza.
- A hit- és erkölcsstan órák része a gyülekezeti életbe való bekapcsolódás segítése, ill. a református gyülekezetek alapfogalmainak és világának megismertetése. Ennek érdekében néhány tanév esetében az egyes tanegységek során bevonásra kerülnek a helyi gyülekezet szolgálattevői (lelkipásztor, presbiter, ifjúsági csoport vezetője stb.).
- Ugyancsak a gyülekezeti lét megismerése érdekében, egyes tanéveknek része a tanulóknak a helyi gyülekezetben, vagy más - környékbeli- gyülekezetben történő látogatása, istentiszteleti részvétele. Ezek az ajánlott, tanórán kívüli projektekhez tartoznak.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának Zs. 244/2012.11.16. határozata szerint elfogadott kerettanterv.

Megjegyzés:

- A helyi tanterv a 2011. évi CXC tv. 32. § (1) bek. d) pontja és az MRE 2007. évi 2. tv. 2. § (3) - (5) bek. alapján készült.
- Az alkalmazás előfeltételeként meghatározott támogató szakvélemény az intézmény irattárában található. Száma: _

A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	9	2	11
A teremtéstörténet	15	1	16
Óstörténetek	6	0	6
Történetek Jézus Krisztusról	23	0	23

Ünnepeljünk együtt!	10	1	10
Évfolyam összesen	63	9 (4 betervezve)	72

2. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység össze
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	12	0	12
Az ősatyák történetei	33	0	33
Történetek Jézus Krisztusról	16	0	16
Ünnepeljünk együtt!	7	1	8
Évfolyam összesen	68	4 (1 betervezve)	72

3. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	6	1	7
Isten Egyiptomból új haza felé vezeti a népét	30	0	30
Történetek Jézus Krisztusról	18	0	18
Élet az apostoli korban	2	1	3
Ünnepeljünk együtt!	8	1	9
Évfolyam összesen	65	7 (3 betervezve)	72

4. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	11	1	12
Bírák kora	10	1	11
Egységes királyság kora	16	0	16
Történetek Jézus Krisztusról	16	1	17
Ünnepeljünk együtt!	10	0	10
Évfolyam összesen	63	9 (3 betervezve)	72

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	9
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Látogatás a helyi református templomban	2
A teremtéstörténet	Látogatás a természetbe	1
Ünnepeljünk együtt!	Szolgálattevők hívása a	1
A teremtéstörténet	A világosság - ppt.	1
Ünnepeljünk együtt	Kik az angyalok? – beszélgetés	2

	és ppt.	
Történetek Jézus Krisztusról	Betlehemi csillag ppt.	2
	Összesen:	9

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ünnepeljünk együtt	Készülődés a pünkösdre	1
Az ósatyák történetei	Abrahámnak sok fia volt c. ének	1
Történetek Jézus Krisztusról	Mi Atyánk ppt.	2
	Összesen:	4

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Mi a gyülekezeti szolgálat?	1
Élet az apostoli korban	Bevezetés az első gyülekezetek korába	1
Ünnepeljünk együtt!	Ünnepi készülődés a pünkösdre	1
Isten Egyiptomból új haza felé vezeti a népét	Egyiptom hercege c. film	3
Isten Egyiptomból új haza felé vezeti a népét	Mi a szabadság? ppt.	1
	Összesen:	7

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	9
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Nézelődöm a világhálón	1
Bírák kora	Hogyan szólít meg Isten? (Az elhívás)	1
Történetek Jézus Krisztusról	Az adakozás	1
Bírák kora	A bírák korának jellemzői – ppt.	1
Egységes királyság kora	Királyság és templomépítés – ppt.	3
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Mi a megtérés? – Kupaktanács c. film és beszélgetés	2
	Összesen:	9

A hit- és erkölcs tanterv célrendszere és feladatai

A hit- és erkölcs tanterv *alapvető feladata* a hitéleti nevelés. A református hit- és erkölcs tanterv komplex személyiségfejlesztésre törekszik, ahol a kognitív ismeretátadás mellett fontos szerepet kap az affektív és a pragmatikus nevelés is. A hitéleti nevelés szerves része a keresztyéni lét alapjaiba való bevezetés, mely fő területei a következők:

- a Biblia gyermekek számára érthető és értelmezhető történetei;
- a Biblia világába való bevezetés (keletkezése, felosztása, háttere, formái, stb.); a magyar
 - református identitás fő jellegzetességei;
- a magyar református gyülekezetek világának és a református hitnek az alapelemei;
 - a keresztyén egyháztörténet adott évfolyam történelméhez kapcsolódó fő eseményei, kiemelkedő személyei;
- a tanítványi lét és a kegyességi élet elemei (imádság, Szentírás használat, istentisztelet); élethelyzetekben, etikai
 - kérdésekben való tájékozódás és keresztyén megoldások keresése;

egyházi és nemzeti ünnepeink tartalma, üzenete és megélése.

Fő célja: Isten szeretetének, Jézus Krisztus tanítványi hívogatásának közvetítése a gyermekek számára (tanítvánnyá tétel), és a tanítványi lét megéléseinek a segítése (Jézus Krisztus missziói parancsa, Mt 28,18-20 alapján). Ugyanakkor tisztában vagyunk azzal, hogy a hit a Szentháromság Isten ajándéka az ember számára. A hit- és erkölcsstan órán hitet nem adhat sem az iskola, sem a hitoktató, viszont támogathatja és segítheti annak kialakulását és fejlődését. Iskolánk célja, hogy a hit- és erkölcsstan órák formálják a személyiséget, hitet ébresszenek és a hit megéléseinek pozitív és vonzó élményét adják a tanulók számára.

A fő cél kibontása többrétű, a tanulói személyiség egészét figyelembe vevő célrendszer alapján történik, melynek a kognitív szint mellett része az affektív és a pragmatikus nevelés is.

KOGNITÍV CÉLOK	ÉRZELMI NEVELÉS	CSELEKEDTETÉS
Alapvető ismeretek átadása a Szentháromság Istenről, Isten és az ember szeretetkapcsolatáról	A bizalom és a szeretet tapasztalati élménye	Az Istennel való kapcsolat gyakorlati elemei (imádság, bibliaolvasás, hétköznapi élet)
Jézus Krisztus válságmunkájának megismertetése	Az adás és elfogadás érzelmi hátterének megtapasztalása	Az adás és elfogadás keresztyén gyakorlata és következményei
A tanítványi lét és kegyességi élet elemei (imádság, bibliaolvasás, istentisztelet)	Az elköteleződés és a felelősségvállalás élményvilága	Életkorhoz és élethelyzetekhez kapcsolódó döntések meghozatalának lehetőségei és korosztályhoz alkalmazkodó diakóniai tevékenység
A Szentírás kortörténeti háttere	A Szentíráshoz való pozitív érzelmi kötődés kialakítása	A Szentírás mindennapi használatának módjai
Az egyház története, jelene és szokásrendszerei	A régi korok tiszteletének élményvilága; a személyes meggyőződés felvállalásának és bátorságának a megtapasztalása	Hagyománytisztelet; Hitvallási helyzetek felismerése
Református alapfogalmak, alapelvek és a református egyházközségek alapvető sajátosságai	A közösségi lét érzelmi háttere	Az Isten népéhez való tartozás vállalása és gyakorlása
Az élhető és egészséges család modelljei	A családhoz tartozás érzelmi háttere és tudatosítása	A családi szerepek és helyzetek tudatos megélése
Keresztyén megküzdési stratégiák	A konfliktusok indulati világa	Konfliktuskezelési stratégiák
Nemzeti értékeink	Hazaszeretetre nevelés	Nemzeti értékeink, ünnepeink tisztelete, az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése

Alapelvek

Célkitűzésében, gondolatrendszerében a helyi tanterv kiindulópontjának tekinti: Isten Igéjét, a

- Szentírást, mint a keresztyén ember életének vezérfonalát; Az MRE hitvallási iratait (Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás);
-

▲z MRE középtávú nevelési-oktatási tervét;

▲z MRE hitéleti szokásrendszereinek gyakorlatait.

A tantárgy sajátossága, hogy szellemiségét Isten Igéje, a Szentírás határozza meg. Éppen ezért a hit- és erkölcstannak egyszerre vannak tantárgypedagógiai (valláspedagógiai) alapelvei és a tartalmát meghatározó biblikus alapelvei.

Valláspedagógiai alapelvek:

- A tanulói komplex személyiség fejlesztése, melynek része a kognitív, érzelmi formálás és a cselekvésre buzdítás.
- ▲ teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása által.
- ▲ hit- és erkölcstan órák fontos feladata és lehetősége a tanulói személyiség formálása, hit ébresztése, valamint a hit megélésének vonzó és pozitív felmutatása.
- A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus és vélhető életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Ennek megfelelően nem törekszik minden bibliai történet megtanítására. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoportok egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.
- Módszertanában javasolt a korosztályszerű és változatos pedagógiai módszerek és igényes taneszközök használata.
- ▲z aktív, cselekvő hit megélésére való buzdítás a diákok különböző élethelyzeteiben. Fontosnak tartjuk a keresztyén nevelés három alappillérét (keresztyén család, keresztyén gyülekezet, keresztyén iskola), de számolunk azzal a szociológiai sajátossággal, hogy a tanulók egy része nem hitben élő családban nő föl, ill. nincsenek rendszeres gyülekezeti kapcsolódásai. Ennek ellensúlyozására fontosnak tartjuk a gyülekezetről és a hitéleti szokásrendszerről alapvető ismeretek átadását, ill. azok beépülését.

Biblikus alapelvek:

- A Szentháromság Isten Jézus Krisztusban kegyelméből magához hívja a Tőle eltávolodott bűnös embert.
- A bűnös ember Isten Szentlelkének megszólítása és hit által hallhatja meg, értheti meg Isten szavát, élheti meg Isten neki adott kegyelmét.
- ▲ Szentírás Isten Igéje és a keresztyén ember életének vezérfonala.
- Jézus Krisztus tanítványságra hívja napjaink emberét is. A tanítványi lét megélése az egész életútra érvényes és igaz.
- A tanítvány szeretetkapcsolatban él Istennel, Aki személyesen elhívta őt. Életvitelében Krisztust követi és kijelölt feladatát teljesíti a világban.
- A tanítványok közössége a keresztyén egyház, hitük együttes megélésének legfontosabb területe a gyülekezet.

Struktúra: A tanórák egymáshoz való kapcsolódása projekt jellegű, ahol a vezérfonalat a bibliai történetek adják. Ezek kibontásaként jelennek meg olyan kapcsolódó témák (etikai kérdések, élethelyzetek stb.), melyek a gyermekek életvalóságát figyelembe véve hidat jelentenek a gyermekek világa és Isten Igéje között. Bár minden évnek van fő vezérfonala, az évek belső egységei koncentrikusan épülnek fel. Az évek fő címei a következők:

ÉV	CÍM	SZIMBÓLUM
1.	Isten tenyerén	Kéz (fészket formáló)
2.	Istennel az úton	Kis kéz a nagyban
3.	A szabadító Isten szeretetében	Repülő madár
4.	Isten uralma alatt	Korona

Minden év anyagának része *6 koncentrikus kör*, mely korosztályközpontúan segíti Isten Igéjének és a tanulók életvalóságának egymásra találását.

TÉMAKÖR	AMIT TARTALMAZ
Bibliai történetek	Ószövetségi és újszövetségi bibliai történetek
Isten utat mutat a mindennapokban	Olyan témák, melyek az <i>önismeret</i> , illetve <i>etikai kérdések, élethelyzetek</i> körébe tartoznak. Ezek a témák mindig a tanévben tanult bibliai történetekhez kapcsolódnak. Így adnak kiindulópontot a közös gondolkodáshoz és segítik a gyermekek gondolkodásmódját abban, hogy megértsék: Isten Igéjének üzenete van a mindennapokra is.
Isten szól hozzánk	A hívő ember életének szerves része az írott Ige, a Szentírás olvasása. Ez a témakör a <i>Szentírás világába</i> kívánja bevezetni a tanulókat és a naponként Igeolvasásra, Isten életünkre szóló üzenetének keresésére és megértésére buzdít. A kör másik részterülete az imádságos lelkület segítése és az imádságos szemléletmód formálása.
Isten közösséget formál	Jézus Krisztus tanítványai nem légyeres térben élik a mindennapjaikat. Kisebb és nagyobb közösségekben élnek, ahol meg kell tanulniuk az egymással való élés alapszabályait is. Az ide tartozó témák a <i>közösségépítés, közösségben való élés keresztyén modelljeit</i> kívánják felmutatni.
Református keresztyénnek lenni	A témakör <i>református gyökereinket, gyülekezeteink világát és a magyar református keresztyén identitás</i> jellegzetességeit veszi sorra. Ennek érdekében évente találkozhatunk olyan, a tanult történetekhez kapcsolódó témákkal, melyek a református gyülekezetek világába vezetik be a gyermekeket, megismertetik a tanulókat a reformátori alapelvekkel. 5. osztálytól, az adott év világtörténelem és magyar történelem tananyagához illeszkedve egyháztörténeti személyiségekkel is találkozhatnak a tanulók, akiktől megtanulhatják, hogy mit jelent egy-egy korban keresztyénnek lenni.
Ünnepeljünk együtt!	Közös ünneplésre hív a témakör, melynek része az egyházi év ünnepeinek, kapcsolódó bibliai történetek bemutatása, valamint az ünnep szent időként való megélésére nevelés is.

Mivel a koncentrikus körök nem önállóan, elkülönülve jelennek meg, hanem a bibliai történetek által nyújtott ív részeként tanítandóak, ezért a helyi tanterv készítése során a tematikai egységek is a bibliai történetek nagy egységeit foglalják magukban. Ezek részeként jelennek meg az adott bibliai történethez kapcsolható (más koncentrikus körbe tartozó) témák a tantárgyi tartalom évfolyamonkénti elemzése során. A témák felsorolásánál az érthetőség kedvéért nemcsak a téma címe, hanem az adott koncentrikus kör is megjelenik.

A tematikai egységek csoportosításai

Minden évfolyam esetében az „Ismerkedés a Bibliával és reformátussággal” c. tematikai egységhez tartoznak az évkezdő, évzáró órák, valamint azok témák, melyek az egyházismeret alapjaiba, és a református egyházközösségek világába, szokásrendszerébe vezetik be a tanulókat. Ezek a témák nem mindig egymás után következnek, hanem a hit- és erkölcsstan könyvek módszertani ajánlásai, valamint a hitoktató tanévekre vonatkozó tervezése alapján illeszkednek az adott évfolyam éves tematikájába.

Hasonló ehhez az „Ünnepeljünk együtt!” tematikai egység, mely minden évben az ünnepekhez, ünnepkörökhöz kapcsolódóan kerül beillesztésre a tanév tervezésébe.

A többi tematikai egység komplex egészet alkot, melyekben a témák összetartoznak. A református hit- és erkölcsstan kerettanterv módszertani ajánlásai tartalmazhatnak ettől eltérő sorrendet vagy címeket a témákra. A hit- és erkölcsstan tantárgy sajátosságai miatt a kapcsolódási pontok között megjelennek nemcsak az iskolai tanórákhoz való kapcsolódási lehetőség, hanem a gyülekezeti élethez való kapcsolódás pontjai is.

NAT kompetenciákhoz, fejlesztési területekhez való kapcsolódás

A hit- és erkölcsstan tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjon. Ezen belül különösen kiemelt szerepet kapnak a következő fejlesztési területekhez való kapcsolódások:

- *Erkölcsei nevelés.* A hit- és erkölcsstan része az erkölcsi nevelés is. Ez abban jelenik meg, hogy a fejlesztési célok között megjelenik a tanuló erkölcsi ítélőképességének fejlesztése, valamint az egyes bibliai történetekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás is. A hit- és erkölcsstan tantárgy erkölcsi nevelésének célja keresztyén értékrend felmutatása és a tanuló bátorítása azok megismerésére és saját életébe való adaptálására.
- *Nemzeti öntudatra nevelés. Állampolgárságra, demokráciára nevelés.* A hit- és erkölcsstan fejlesztési céljai között jelen van az arra való rámutatás, hogy hitünket népünk keretei között is megélhetjük, felelősséget vállalhatunk nemzetünkért, melyet imádságban hordozhatunk. Szintén a fejlesztési célok része a szabályok és törvények tiszteletére nevelés, valamint nemzeti értékeink és ünnepeink tisztelete és az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése.
- *Önismeret és társas kultúra fejlesztése. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség.* Minden bibliai történeteknek van vonatkozása a társas kapcsolatok és az önismeret vonatkozásában. Ezek megvilágításaként a történetekhez kapcsolódóan olyan témák jelennek meg, melyek segítik a reális önismeretet és bátorítanak az önmagunkért és másokért való felelősségvállalásra, valamint a társas kapcsolatok nyílt, őszinte, empatikus és egymást segítő megélésére.
- *Családi életre nevelés.* A bibliai történetek egy része családi élethelyzeteket tartalmaz. Ezek segítségével, valamint a tanulók életvalóságának felidézése révén cél az élhető és egészséges család modelljeinek megismertetése; a családhoz tartozás érzelmi hátterének tudatosítása és a tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy családi szerepeit és helyzeteit tudatosan élje meg.
- *Testi és lelki egészségre nevelés.* A hit- és erkölcsstan tantárgy folyamatos fejlesztési célja annak a látásmódnak a fejlesztése, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges.
- *Fenntarthatóság, környezettudatosság.* Isten az ember feladatává tette azt, hogy a teremtett világot őrizze és gondozza. A fejlesztés célja ennek a felismertetése a tanulókkal és hozzásegítésük ahhoz, hogy ezt a feladatukat korosztályi szinten betöltsék.
- *Médiatudatosságra nevelés.* Egyes témák kapcsán a megelőző ismeretek része a média által közvetített szemléletmód és ismeretek. Ezek felidézésével lehetőség adódik a tanulók médiatudatosságának segítésére.

1. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 11

Kerettanterv által betervezett óraszám: 55

Helyi sajátosságok óraszám: 6 óra (4 betervezve)

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 9 óra +2 óra
Előzetes tudás		Iskolakezdés tapasztalatai. Iskolaérettség. Családi háttérből, korábbi (óvodából, bölcsődéből) hozott tapasztalatok a reformátusságról, Bibliáról.	összefoglalás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> A református alapfogalmak bevezetése, reformátussághoz való pozitív kötődés kialakítása. A református iskoláról való alapvető ismeretek átadása. Az iskolához való pozitív kötődés megalapozása, bevonódás elősegítése az iskola szokásrendszerébe (áhitatok, stb.). A Biblia fogalmának megismertetése, a Szentíráshoz való pozitív kötődés kialakítása. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten közösséget formál	Ismerjük meg egymást!	<ul style="list-style-type: none"> Ismerkedés a református gyülekezetek világával a református templomban tett látogatás során. Beszélgetések, tapasztalatok és a hitoktató bemutatása alapján a református iskola szokásainak, sajátosságainak megismerése. Gyermekbibliák, már ismert bibliai történetek által ismerkedés a Bibliával. A tanuló az órára behozhatja saját Bibliáját vagy bibliai történeteket tartalmazó könyvét. 	<p><i>Környezetismeret:</i> Az iskola, az iskolás gyerek</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Gyermekbibliák, Bibliák, mint szép könyvek.</p> <p><i>Technika és életvitel:</i> Család, otthon, háztartás</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Környezetünk valós terei – a legközelebbi református templom.</p> <p><i>Gyülekezeti kapcsolódás:</i> Órán megvalósítható módon, rendhagyó hittanóra keretén belül a legközelebbi református templom felkeresése.</p>
Református keresztyénnek lenni	Reformátusok vagyunk		
Isten közösséget formál	Református iskolába járok		
Isten szól hozzánk	Ismerkedés a Bibliával (Jn 3,16)		
Isten szól hozzánk	Isten szeretetében egész évben (évváró óra)		
Szabad órakeret	Látogatás a helyi református templomban (2 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		református, református iskola, református köszöntés, református templom, szószék, persely, lelkipásztor, gyermek-istentisztelet, Biblia, bibliai történet, gyermekbiblia.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> Jn 3,16 memoriter szintű ismerete A református köszöntés ismerete. Külső jegyek alapján a református templom sajátosságainak felismerése. Alkalmazkodás az iskola belső rendjéhez (pl. köszöntés, részvétel az iskolai áhítatokon). Ének 	

2. Tematikai egység		A teremtéstörténet	Órakeret: 13 óra +3 óra
Előzetes tudás		Élmények, ismeretek a teremtéstörténet kapcsán a családi gyökerek, gyülekezeti,	összefoglalás és

	köznevelési tapasztalatok alapján.	ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • Alapvető ismeretek adása a bibliai teremtéstörténettel és az ember teremtésével kapcsolatban. • Annak a felmutatása, hogy mindannyian Isten teremtményei vagyunk és feladatunk a teremtett világ védelme, gondozása. • A családdal kapcsolatos élmények felidézése alapján annak a felmutatása és megerősítése, hogy Isten szeret bennünket. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség Bibliai történetek – Ószövetség	A világ teremtése (1Móz 1-2,4) A világosság - ppt. 1 óra	<i>Környezetismeret:</i> Anyagok körülöttünk, élőlények körülöttünk <i>Vizuális kultúra:</i> Képek, rajzok, festmények a világról. Saját elképzelések, alkotások (pl. rajz) a teremtésről Médiaélmények a természetről.
Bibliai történetek – Ószövetség	Az ember teremtése (1Móz 2,4-25)	
Isten közösséget formál	A születésnapom. Emberek körülöttem: otthonom és a családom	
Bibliai történetek – Ószövetség	Az Édenkert (1Móz 2,8-17; 3,1-13)	
Isten utat mutat a mindennapokban	Barátunk a környezetünk	
Szabad órakeret	Látogatás a természetben. (Közeli park, erdő, stb. 1 óra)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Teremtéstörténet, első emberpár, feladat, Édenkert	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Tudja azt, hogy a teremtett világ az Isten ajándéka. • Tudja korosztályi szinten megfogalmazni azt, hogy ő Isten gyermeke és Isten szereti őt. • Ének 	

3. Tematikai egység	Őstörténetek	Órakeret:
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Zivatarral, nagy esővel és a szivárvánnyal kapcsolatos élmények. • Örömmel és bizalommal kapcsolatos tapasztalati élmények. 	4+2 óra összefoglalás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • Alapvető ismeretek Noé és az özönvíz történetével kapcsolatban. • A természet jeleiben Isten munkájának a felismerése. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek –	Noé és az özönvíz	<ul style="list-style-type: none"> • Bibliaismereti fejlődés. <i>Környezetismeret:</i>

Ószövetség	(1Móz 6,9-8,22)	<ul style="list-style-type: none"> A szivárványnak, mint Istentől adott jelnek a felismerése. 	Az időjárás
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: öröm (Noé bárkája)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Vízözön, szivárvány, igaz ember, Isten megvéd	Életvitel: Közlekedés esős időben.
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> Noé és a vízözön történetének korosztályi szintű ismerete 	Ének

4. Tematikai egység		Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 19 +4 óra összefoglalás és ellenőrzés
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> Korábbi ismeretek és élmények Jézus Krisztussal kapcsolatos történetekről (család, gyülekezet, egyházi köznevelési intézmény révén). Tapasztalati élmények a következőkről: esküvő, keresztelő, félelem, éhség és jóllakottság, beszélgetés, imádság, elveszettek lenni. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> Alapvető ismeretek adása a kapcsolódó bibliai történekről. Az Istennel való mindennapi kapcsolat lehetőségeinek felmutatása. Arra való rámutatás, hogy Isten minden nehéz élethelyzetben meglát, és a gyermekeivel van. Isten iránti bizalom megalapozása. Imádságra, nagylelkűsége és hálaadásra buzdítás. Kötött szövegű étkezés előtti és utáni imádság megismertetése. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten közösséget formál	Énekeljünk az Úrnak!	<ul style="list-style-type: none"> Bibliaismereti fejlődés. Alapvető kortörténeti ismeretek a kapcsolódó történetek kapcsán. Annak a felismerése, hogy a keresztség az Isten családjába és a gyülekezet közösségébe való tartozás megerősítése. Az Istenre való ráhagyatkozás és bizalom érzésének kialakulása és/vagy megerősítése. Az imádság jelentőségének megismerése a hívő ember életében és az imádság gyakorlatának megélése. Annak a felismerése, hogy Isten előtt minden ember értékes. A gyermekek élethelyzeteiből adódó, megvalósítható példák találása az Isten iránti 	<i>Gyülekezeti élet:</i> Keresztelő
Bibliai történetek – Újszövetség	Betlehemi csillag ppt. 2 óra		<i>Vizuális kultúra:</i> Médiaélmények.
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: a kánai menyegző (Jn 2,1-12)		Egy keresztelő közös elképzelése vagy egy keresztelés felvételének (fényképeinek) megtekintése
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megáldja a gyermekeket		<i>Környezetismeret:</i> Időjárás, vihar a tengeren
Református keresztyének lenni	Istennel közösségben: a keresztelő		Mi kerül az asztalra? (étkezés, étkezés előtti és utáni imádság)
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít Isten gondviseléséről (Mt 6,25-34)		Életvitel: Közösségi munka
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: a tenger lecsendesítése (Mt 8,23-27)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Isten segít legyőzni a félelmet		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: az 5000 megvendégelése (Jn 6,1-15)		
Isten szól hozzánk	Ismerkedés az imádsággal		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: nagylelkűség		

Isten utat mutat a mindennapokban	Értékes vagyok (Bev. az	hálaadásra, imádságra és a elveszett bárány történetéhez)
Bibliai történetek – Újszövetség	Az elveszett bárány (Lk 15,1-7)	
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: ragaszkodás	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jézus Krisztus, Áldás, gondviselés, imádság, csoda,	keresztelő, keresztelőkancsó, agylelkűség, értékes
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Az elveszett bárány példája ismerete • A keresztelés sákramentumának ismerete • Az iskolában használt költészet ismerete. • Ének 	<p>keresztelési szertartásának korosztályi szintű megismerése.</p> <p>több szövegű étkezés előtti és</p>

5. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 11 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Az ünnepekkel, ünnepeléssel kapcsolatos tapasztalati élmények. • Karácsonyi, húsvéti, pünkösd történetekkel kapcsolatos előzetes ismeretek. • Gyülekezeti élettel kapcsolatos korábbi ismeretek, tapasztalatok. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<p>Arra való rámutatás, hogy karácsonykor Isten közel jött az emberhez.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ünnepi hangulat megéreztetése és megalapozása. • Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Készülődés a karácsonyi műsorra Kik az angyalok? – beszélgetés és ppt. 1 óra	<ul style="list-style-type: none"> • Részvétel az ünnepi műsorra való készülődésben (iskolai vagy gyülekezeti műsor). • Bibliaismereti fejlődés. • Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. 	<p><i>Életvitel:</i> Család, otthon, háztartás (ünnep a családban); Közösségi munka, közösségi szerepek (ajándékkészítés, ünneplés, teremdekoráció)</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Átélt élmények kifejezése (ünnepi tapasztalatok kreatív módon való kifejezése) Ünnepekhez kapcsolódó művészeti alkotások</p>
Kreatív óra karácsonyhoz kapcsolódva		
Angyali üdvözlés (Lk 1,26-39) Kik az angyalok? – 2. ppt. 1 óra		
Készülődés a húsvéti műsorra		
Kreatív óra húsvéhoz kapcsolódva		
Angyalok hirdetik Jézus születését (Lk 2,8-20)		
Angyalok hirdetik Jézus feltámadását (Lk 24,1-12)		
Készülődés a pünkösd műsorra		
Kreatív óra pünkösdhöz kapcsolódva		
Az első gyülekezet (ApCsel 2,1-41) A helyi gyülekezet látogatása/ szolgálattelvők hívása az iskolába (szabad órakeretből 1 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Karácsony, angyal, kis Jézus, szentesti istentisztelet, húsvét, pünkösd, gyülekezet.	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Tudja azt, hogy mit ünneplünk karácsonykor. • „Az angyalok hirdetek Jézus születését” c. történet korosztályi szintű ismerete. • Tudjon példákat mondani arra, hogy mit jelent hívő emberként karácsonyt ünnepelni. • A gyermek Jézust ne „Jézuskának”, hanem kis Jézusnak, vagy gyermek Jézusnak nevezze. • Ismerje a húsvét és a pünkösd kifejezéseket.
--	---

2. évfolyam

Összefoglalás
k,
ellenőrzése
k
óraszám:
11
Kerettanter
v által
betervezett
óraszám:
57

Helyi sajátosságok óraszám: 4 óra (2 betervezve)

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység	Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 10 óra
<ul style="list-style-type: none"> • Előzetes tudás • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • A református köszöntés ismerete. • Külső jegyek alapján a református templom sajátosságainak felismerése. • Korábbi élmények a református gyülekezetéről. 	+2 óra összefoglalás és ellenőrzés
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. <p>Az osztályközösség testvéri közösségének megerősítése közösségépítő játékok segítségével.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alapvető ismeretek közvetítése a Szentírás világáról. Az „egyedül a Szentírás” reformátori alapelv értelmének megismertetése. <p>A Szentíráshoz való pozitív érzelmi kötődés kialakítása.</p> <p>A református templom alapvető berendezés-[•]tárgyainak ismerete.</p> <p>Alapvető ismeretek a református énekeskönyvről a már tanult énekek segítségével.</p> <p>A keresztyén gyülekezeti szolgálat fogalmának és jelentőségének megismertetése egy közös gyülekezeti szolgálat révén.</p> <p>A közösséghez (református egyházközséghez) való tartozás pozitív élményének megerősítése.</p> <p>Alapismeretek adása az MRE szeretetszolgálatáról.</p>		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Pozitív érzelmi kötődés kialakulása a Szentíráshoz, mint a hívő ember életének	<i>Életvitel:</i> Közösségi szerepek (a lelkipásztor szerepe a közösségben)

Református keresztyénnek lenni	Úton a templomba (A templombelső)	vezérfonalához. <ul style="list-style-type: none"> • A Szentírás világa iránti érdeklődés felébredése. • A református egyházközséghez való tartozás iránti vágy ébredése. • A tanuló ismeri a református templom legfontosabb berendezési 	<i>Gyülekezeti élet:</i> Családi, egyéni gyülekezeti élmények A helyi gyülekezet szeretetszolgálatát
Szabad órakeret	Látogatás a helyi református templomban		
Isten szól hozzánk	Ismerjük meg a Biblia		

	világát!	következő fogalmakkal: istentisztelet, lelkipásztor. <ul style="list-style-type: none"> A református énekeskönyv megismerése és az éneklés révén pozitív érzelmi kötődés kialakulása. Példák keresése arra hogyan végezhet a tanuló korosztályához illő diakóniai tevékenységet. 	
Református keresztyénnek lenni	A Szentírást követve (Jósiás reformja)		
Isten közösséget formál	Énekeljünk az Úrnak!		
Református keresztyénnek lenni	A szeretet gyakorlása egymás között a MRE-ban		
Református keresztyénnek lenni	Szolgálunk a templomban		
Isten utat mutat a mindennapokban	Isten útján járok egész évben (évszázó óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Szentírás, tekercs, a Biblia eredeti nyelvei, gyülekezeti szolgálat, diakónia, Magyarországi Református Egyház	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> A református templomhoz kapcsolódó fogalmak közül ismerje a következők jelentését: harang, szószék, Úr asztala, persely, orgona, istentisztelet, gyermek-istentisztelet, lelkipásztor. Ének 	

2. Tematikai egység		Az ősatyák történetei	Órakeret: 27 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> Médiából, korábbi élményeiből ismeretek a témakörhöz kapcsolódó bibliai történetekről. Tapasztalati élmények a következőkről: veszekedés, testvérkapcsolat, bocsánatkérés, megbocsátás, harag, csalódás, irigység. 	+6 óra összefoglalás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek megismertetése. A következő érzelmek tudatosítása: irigység, harag, csalódás. Ezekre pozitív megoldás keresése. Isten hívogató szavának közvetítése és annak a tudatosítás, hogy Isten útján minden korban és minden életkorban lehet járni. A gyermekek életében lévő tipikus konfliktushelyzetek felidézése és ezekre keresztyén megoldási, megküzdési stratégiák felmutatása. Arra való rámutatás, hogy a gyermek Isten ajándéka. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Ábrahám elhívása (1Móz 12,1-9; 15,1-5)	<ul style="list-style-type: none"> A tematikai egység kapcsolódó bibliai történeteinek megismerése. Annak a felismerése, hogy a konfliktushelyzetek mögött érzelmek vannak, melyeket lehet és kell is kezelni. Keresztyén válaszok találása következő élethelyzetekben: testvérek közötti vita, irigység, harag, féltékenység. Ezekhez a korosztályi szintű példák keresése. A bocsánatkérés helyzeteinek felismerése és a bocsánatkérés gyakorlása szituációs 	Magyar nyelv és irodalom: Szóbeli és írásbeli szövegek értelmezése (szituációs játékok által). Környezetismeret: Az iskolás gyerek (konfliktushelyzetek az iskolában) Tájékozódás az
Bibliai történetek – Ószövetség	Ábrahám és Lót elválás egymástól (1Móz 13,1-18)		
Isten közösséget formál	Keressük a békés megoldást! (Ábrahám és Lót elválás egymástól)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Ábrahám fiút kap Istentől (1Móz		

Bibliai történetek – Ószövetség	18,1-15; 21,1-8) Ábrahámnak sok fia volt c. Ének 1 óra	<ul style="list-style-type: none"> A megbocsátás helyzeteinek felismerése és a megbocsátás gyakorlása szituációs játékok révén. 	iskolában és a környékén (térképek alapjainhoz kapcsolódóan térképen megnézni az ősatyák vándorútját) <i>Vizuális kultúra:</i> Képzőművészet, valós és képzelt látványok (rajzok, képek, elképzelések a történetek kapcsán) <i>Életvitel, technika:</i> Család, otthon, háztartás (konfliktushelyzetek otthon) Tárgyi kultúra, technológiák (képlékeny anyagok alakítása, kreatív munkálkodás)
Bibliai történetek – Ószövetség	A szolga útja (Izsák feleséget kap 1Móz 24)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Ézsau és Jákób története (1Móz 25,19-34; 1Móz 27,1-33)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Jákób bujdosása (1Móz 28)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Ézsau és Jákób kibékülése (1Móz 32-33)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Bocsánatkérés (Ézsau és Jákób)		
Bibliai történetek – Ószövetség	József, az álomlátó (1Móz 37,1-11)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Úton Egyiptomba: József a fogságban (1Móz 37,12-36; 39-40)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: irigység, harag, csalódás (Ézsau és Jákób, József és testvérei)		
Bibliai történetek – Ószövetség	A börtönből a fáraó trónjáig: Isten megszabadítja Józsefet (1Móz 41-45)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Hogyan bocsáthatok meg másoknak? (József és testvérei)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Ősatya, Ábrahám, Jákób, Izsák, József, álom, testvérviszály, harag, csalódás, irigység, fáraó, bocsánatkérés, megbocsátás	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> A következő történetek korosztályi szintű ismerete: <ul style="list-style-type: none"> Ábrahám elhívása Isten megszabadítja Józsefet. Korosztálynak megfelelő módon mutassa be a következő személyeket: Ézsau, Jákób Tudjon példát mondani az Isten szerinti megbocsátásra, 	

	kibékülésre, Isten útján való járásra. • Ének
--	--

3. Tematikai egység	Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 13 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> Az 1. évfolyamon tanult bibliai történetek Jézus Krisztusról. Imádság fogalmának ismerete, étkezés előtti és utáni kötött szövegű imádság. Saját élmények és tapasztalatok a betegségről, gyógyulásról, segítségkérésről, segítségadásról és a 	+ 3 óra összefoglalás és ellenőrzés

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai

- A tematikai egységhez tartozó bibliai történetek megismertetése.
- Az Úri imádság memoriter szintű és tartalmi megismertetése, az imádság egyes részeinek jelentésével együtt.
- Az imádsághoz kapcsolódó pozitív attitűd kialakítása/megerősítése.
- A kérő imádság fogalmának megismerése, saját szavakkal való megfogalmazáshoz való hozzásegítés.
- Arra való rámutatás, hogy Istentől jön a gyógyulás az életünkben.
- Arra való rámutatás, hogy Jézus Krisztus a halál felett is Úr.

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanítvánnyá hív (Péter elhívása, Lk 5,1-11; 6,12-16)	<ul style="list-style-type: none"> Az Úri imádság memoriter szintű ismerete. Az Úri imádság elmondása legalább minden, a témakörhöz kapcsolódó hittanórán. 	<i>Vizuális kultúra:</i> Médiaélmények (imádság, betegség, stb.) <i>Életvitel:</i> Tárgyi kultúra, kreatív kifejezőmód
Isten szól hozzánk	Jézus imádkozni tanít: az Úri imádság Mi Atyánk ppt. 2 óra	<ul style="list-style-type: none"> A kapcsolódó bibliai történetek megismerése. Jézus Krisztus hatalmának felismerése a betegség és a halál fölött. 	
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: Bartimeus meggyógyítása (Mk 10,46-52)	<ul style="list-style-type: none"> A tanuló tudja a saját szavaival megfogalmazni azt, hogy mi mindent kér imádságban Jézustól. A konkrét, tárgyi kéréseken túli kérések is jelenjenek meg az imádságban. 	
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A kérő imádság		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: a naini ifjú feltámasztása (Lk 7,11-17)	<ul style="list-style-type: none"> Keressen életszerű példákat a cselekvő szeretetre, ill. ennek vigye be ezeket a mindennapi gyakorlatába. 	
Bibliai történetek – Újszövetség	Az irgalmas samaritánus (Lk 10,25-37)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Cselekvő szeretet (Irgalmas samaritánus)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tanítvány, Úri imádság, kérő imádság, gyógyítás, Bartimeus, naini ifjú, csoda, feltámadás, irgalom, példázat, samaritánus		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> A következő történetek korosztályi szintű ismerete: <ul style="list-style-type: none"> Péter elhívása Az irgalmas samaritánus példázata 		

	<ul style="list-style-type: none"> • Az Úri imádság és a Lk 10,27 memoriter szintű ismerete • Tudjon példákat mondani a cselekvő szeretetre és az Isten útján való járásra • Ének
--	--

4. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 8 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. 1. évfolyamon tanult bibliai történetek az ünnepekhez. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • Az ünnepi hangulat megéreztetése és megalapozása. • Arra való rámutatás, hogyan lehet Istennel ünnepelni. • Karácsonyhoz, húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Készülődés a karácsonyra	<ul style="list-style-type: none"> • Részvétel az ünnepi műsorra való készülődésben (iskolai vagy gyülekezeti műsor). • Bibliaismereti fejlődés. • Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. 	<p><i>Környezetismeret:</i> A hétköznapok, hétvégék és az ünnepnapok. Egyházi ünnepeink és az évszakok. (Ünnepes és ünneptelen félév.); A fő világtájak megnevezése, elhelyezése. (pl. Napkeleti bölcsek hazája); Táplálkozás (Ünnepi ételek.)</p> <p><i>Ének-zene:</i> A hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése. (Gyermekkórus)</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Médiaélmények felidézése, megjelenítése vizuálisan (bábkészítés, szerepjáték), megfelelő hanghatásokkal. Pl. Karácsonyi betlehemes, Passiótörténet.</p> <p><i>Életvitel:</i> Élet a családban hétköznapok és ünnepnapokon.</p>
Mária és József útja Betlehembe (Lk 2,1-7)		
A napkeleti bölcsek útja (Mt 2,1-12)		
Készülődés a húsvétra		
Jézus útja a kereszttel (Lk 23,26-49)		
Az emmausi tanítványok útja (Lk 24,13-35)		
Szabad órakeret: készülődés a pünkösdre (1 óra)		
Az etióp főember útja (ApCsel 8,26-40)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	advent, karácsony, napkeleti bölcsek, kereszt, emmausi tanítványok, pünkösd, etióp főember	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Tudja mit ünneplünk húsvétkor és ismerje a húsvéti történetet. • Ének 	

3. évfolyam

Összefoglalás
k,
ellenőrzése
k
óraszám:
9
Kerettanter
v által
betervezett
óraszám:
56

Helyi sajátosságok óraszám: 7 óra (3 betervezve)

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység	Ismerkedés	a	Bibliával	és	a	Órakeret: 7 óra
----------------------------	-------------------	----------	------------------	-----------	----------	------------------------

	reformátussággal		
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> A 2. évfolyamon tanultak. Korábbi élmények a református gyülekezetéről. 		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. A gyülekezeti szolgálat fogalmának tisztázása és gyülekezetekben való feladatvállalásra nevelés. Arra való rámutatás, hogy a Biblia Isten Igéje, ami az ember számára üzenetet hordoz. Az „egyedül Krisztus” reformátori alapelv lényegének megismertetése, arra való rámutatás, hogy Krisztus az egyetlen út Istenhez. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Református keresztyénnek lenni	Gyökereink: családi példák, példaképek (bevezető óra)	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> tudja saját szavaival megfogalmazni a gyülekezet fogalmának jelentését. Keresse meg a családjában a református egyházköztségbe tartozó családtagokat. Tudjon a saját szavaival példákat mondani arra, hogy mit jelent feladatot vállalni a gyülekezetben. Lehetőség szerint egy projekt keretén belül vállaljon saját anyaggyülekezetében egy szolgálatot a gyermek-istentiszteleten, ennek hiányában az egyházköztség más területén vagy a hittanórán (legalább néhány hét – 1 hónap időtartamra.) Tudja azt, hogy a Biblia több mint egy könyv: Isten Igéje az ember számára. 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szaknyelv használata, kommunikáció.</p> <p><i>Életvitel:</i> Önismeret (Magyar Református vagyok) A világban elfoglalt helyem . Az ember feladata a világban – “őrizd és műveld” – hogyan éljünk a természet adta nyersanyagokkal.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Emberi életszakaszok, azok jellemzői és feladatai az iskolában, a gyülekezetben és otthonainkban.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Személyes emlékből (régii családi fotók), azok vizuális megjelenítése különböző technikákkal (pl. kollázs, vegyes technika, makett, stb.)</p>
Isten szól hozzánk	A Bibliából Isten szól hozzánk		
Szabad órakeret	Mi a gyülekezeti szolgálat?		
Református keresztyénnek lenni	Szolgálunk a gyülekezetben		
Református keresztyénnek lenni	Egy másik gyülekezetben szolgálunk		
Isten utat mutat a mindennapokban	Élet a szabadító Istennel (évváró óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		egyházköztség, szolgálat, egyházmegye, egyedül Krisztus	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> Egy szabadon választott (korábban tanult) bibliai történet vagy aranymondás üzenetét tudja a saját szavaival megfogalmazni. Ének 	

2. Tematikai egység	Isten Egyiptomból új hazafelé vezeti a népet	Órakeret: 24 óra + 6 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. 	összefoglalás és ellenőrzés

		<ul style="list-style-type: none"> • Tapasztalati élmények a következőkről: szabadítás, véték, büntetés, büntetés elkerülése, bátorság, hálaadás, bizalom, biztonság. 	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p> <ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek megismertetése. • A következő érzelmek tudatosítása és megerősítése: bátorság, bizalom. • A gyermekek életében lévő tipikus konfliktushelyzetek felidézése és ezekre keresztyén megoldási, megküzdési stratégiák felmutatása. • Arra való rámutatás, hogy Istennel a rossz cselekvése után is van megoldás. • Annak a tudatosítása, hogy a tetteinknek következménye van, amiért a felelősséget vállalnunk kell. • Arra való rámutatás, hogy mit jelent Isten szabadítása egy-egy konkrét élethelyzetben. • A Tízparancsolatnak, mint Isten életünkre szóló útmutatásának a bemutatása és a Tízparancsolat iránti pozitív érzelmek ébresztése. • A hálaadó imádság fogalmának tisztázása. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Mit jelent a szabadítás? (játékos, beszélgetős óra arról, hogy mit jelent a korosztály számára a szabadítás)	<ul style="list-style-type: none"> • A tanuló alapvonalaiban ismerje a témakörhöz tartozó bibliai történeteket. • Legyen egyértelmű a számára az, hogy minden tettnek van következménye. • Saját szavaival tudjon példákat mondani arra, hogy mit jelenthet Isten szabadítása. • Saját szavaival fogalmazza meg, hogy miért adta Isten a Tízparancsolatot. • Tudjon saját szavaival egy hálaadó imádságot megfogalmazni. 	<p><i>Környezetismeret:</i> Rész-egész viszony, távolságbecslés (akár a pusztai vándorlás kapcsán.) Térkép a lakóhelyről (a templom elhelyezkedése).</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Valós és/vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának és történéseinek képes, szöveges rögzítése (pl. útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, útifilm) érdekében.</p>
Bibliai történetek – Ószövetség	Mózes születése (1Móz 47,1-12; 2Móz 1,1-2,10)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Mózes vétke és menekülése (2Móz 2,11-25)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Tettek és következmények		
Bibliai történetek – Ószövetség	Mózes találkozása Istennel (2Móz 3,1-15)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten megszabadítja népét (2Móz 4-5; 7,1-12,33)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: Bátorság (Isten megszabadítja népét)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Kivonulás Egyiptomból (2Móz 13,34-42; 13,17-14,29)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Egyiptom hercege c. Film 3 óra		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A hálaadó imádság		
Bibliai történetek –	Úton az ígéret földje felé: a pusztai vándorlás (2Móz 15,22-		

Ószövetség	27; 16,1-17,7)
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: bizalom (úton az ígéret földje felé)
Isten utat mutat a mindennapokban	Szabályok (Bevezető a Tízparancsolathoz)
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten szövetséget köt népével: a Tízparancsolat (2Móz 19,1-20,17) Mi a szabadság? ppt. 1 óra
Bibliai történetek – Ószövetség	
Bibliai történetek – Ószövetség	A rézkígyó (4Móz 21,1-9)
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten hazát készít népének: a kémek Kánaánban (5Móz 31,1-8; Józs 1,1-2,22)
Kulcsfogalmak/ fogalmak	bűn, szabadítás, szabály, Tízparancsolat, szövetség, haza, Mózes, Kánaán, hálaadó imádság, következmény
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • A következő történetek korosztályi szintű ismerete: <ul style="list-style-type: none"> ◦ Izrael szabadulása Egyiptomból • Egy kötött szövegű reggeli és esti imádság ismerete • A Tízparancsolat rövidített változatának memoriter szintű ismerete • A 2Móz 15,2 memoriter szintű ismerete • Mózes személyének korosztályi szintű ismerete • Ének

3. Tematikai egység	Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 15 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • A 2. évfolyamon tanult bibliai történetek Jézus Krisztusról. • A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. • Tapasztalati élmények a következőkről: veszteség, halál, együttműködés, mozgássérült, érték, büntudat, kisebbségi érzés, közösség, szegény, nagyképűség. 	+3 óra összefoglalás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek és azok alapvető kortörténeti háttérének megismertetése. • Pozitív és segítő attitűd kialakulásának segítése a sérült, beteg emberek iránt. • Empátiára nevelés. • Annak a tudatosítása és megerősítése, hogy Isten számára értékesek vagyunk és Ő tanítványául hív. • Arra való rámutatás, hogy Jézus Krisztusnak hatalma van és Ő Úr a halálon és a betegségen is. • Alázat fogalmának tisztázása és az alázatos attitűd kialakulásának segítése. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megment: a kapernaumi béna meggyógyítása (Mk 2,1-12)	<ul style="list-style-type: none"> Alapvető ismeretek a témakörhöz kapcsolódó bibliai történetekről és kortörténeti háttérükről. Tudja a saját szavaival megfogalmazni a következőket (tudjon példát is mondani rájuk): <ul style="list-style-type: none"> Mit jelent empatikusnak és segítőkésznek lenni egy sérült, beteg emberrel? Mit jelent értékesnek lenni Isten szemében Jézus Krisztusnak hatalma van. Jézus minden embert meglát és tanítványául hív. Mit jelent Jézus Krisztus tanítványának lenni? Milyen magatartást vár el Isten a tanítványaitól? Alázat. Az adott bibliai történetekhez tartozó érzelmek tudatosulása és azokra életszerű példák találása. 	<p><i>Környezetismeret:</i> Egészség-betegség. Fogyatékkal élők, megváltozott munkaképességűek elfogadása, segítése (felebarát szerepe).</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A környezetünkben észlelhető változások, folyamatok, csodák, gyógyulások azonosítása, vizuális megfigyelése, értelmezése, információk rögzítése szöveg és kép segítségével. (fotó, film, egyszerű animáció, rajz, stb.)</p>
Isten közösséget formál	Együttműködöm másokkal (A kapernaumi béna meggyógyítása)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megment: Jairus lányának feltámasztása (Lk 8,40-56)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: veszteség (Jairus lányának feltámasztása)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megment: Zákeus története (Lk 19,1-10)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Ami miatt értékes vagyok (Zákeus története)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Változni Istennel (Zákeus)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít, arról hogyan viselkedjünk másokkal (Mt 7,12; 25,31-46)		
Isten közösséget formál	Viselkedés a közösségben (Az aranyszabály, Mt 7,12)		
Bibliai történetek – Újszövetség	A farizeus és vámszedő (Lk 18,9-14)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: szégyen (A farizeus és a vámszedő)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		béna, halál, feltámasztás, értékes, aranyszabály, tanítvány, farizeus, vámszedő, fügefafa, alázat	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> A következő történetek korosztályi szintű ismerete: <ul style="list-style-type: none"> A kapernaumi béna meggyógyítása Péter megtagadja Jézust A Mt 7,12 memoriter szintű ismerete A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Péter, Zákeus Ének 	

4. Tematikai egység	Élet az apostoli korban (Apostolok cselekedetei, levelek)	Órakeret: 3 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> Előzetes ismeretek a témakörhöz tartozó történetekről. 	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • A témakör bibliai történeteinek ismertetése. • Bevezetés az első gyülekezetek korába. • Megtérés fogalmának tisztázása, Isten megtérésre hívogatásának pozitív hangvételű közvetítése. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szabad órakeret	<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek alapvető ismerete. • Saját szavaival tudja beszélni a következőkről: <ul style="list-style-type: none"> ○ Megtérés ○ Első gyülekezetek kora 	<i>Vizuális kultúra:</i> Egy valós, vagy képzeletbeli jelenség számára plakát, szórólap tervezése, figyelemfelkeltése céljából.
Bevezetés az első gyülekezetek korába (korábbi ismeretek felidézése, bevezetés)		
Bibliai történetek – Újszövetség	A filippi börtönőr megtérése (ApCsel 16,11-40)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • Saját szavaival tudja elmondani a filippi börtönőr megtérésének történetét. • Ének

5. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 9 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. • korábbi évfolyamon tanult bibliai ünnepi történetek. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • Karácsonyhoz, húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. • Az ünnepi hangulat megéreztetése és megalapozása, az Istennel való ünneplés lehetőségeire való rámutatás. • Arra való rámutatás, hogy Jézus Krisztus megbocsát nekünk, ha megbánjuk a vétkeinket. • Annak a tudatosítása, hogy Jézus Krisztus az Isten által megígért Szabadító. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ünnepi készülődés a karácsonyra	<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek ismerete. • Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. • Tudja saját szavaival megfogalmazni a következőket: <ul style="list-style-type: none"> ○ Jézus Krisztus a szabadító ○ Jézus Krisztus feltámadt ○ Pünkösd 	<i>Ének-zene:</i> Ünnepi énekek. <i>Környezetismeret:</i> Az ünnepek jelentősége – mire emlékezünk keresztyén ünnepeinken? Milyen helyi gyülekezeti hagyományokról tudunk?
Jézus útkészítője: Keresztelő János (Lk 1,5-25. 57-66)		
Isten megígéri a Szabadítót (1Móz 3,15)		
A beteljesedett ígélet: Simeon és Anna találkozása Jézussal (Lk 2,21-40)		
Ünnepi készülődés a húsvétra		
Péter megtagadja Jézust (Mk 14,26-31; 14,66-72)		
Péter találkozása a feltámadt Jézussal (Jn 21,15-19)		
Ünnepi készülődés a pünkösdre (szabad órakeret 1 óra)		
Péter és János az Ékes kapuban gyógyít (ApCsel 3,1-10)		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	advent, útkészítő, Keresztelő János, Szabadító, Simeon és Anna, tagadás, Pünkösöd, Péter és János
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Keresztelő János személyének korosztályi szintű ismerete. • Tudja azt, hogy mit ünneplünk pünkösdkor. • Ének

4. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 9 Kerettanterv által

betervezett óraszám: 54

Helyi sajátosságok óraszám: 9 óra (3 betervezve)

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 12 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi évfolyamon tanultak a témáról. • Élmények a református gyülekezetéről. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> • A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. • A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. • Az adott település/megye (egyházmegye) református gyökereinek feltérképezése, honismereti, helytörténeti példák megismerése. <p>Gyülekezeti szolgálattevők megismerése és szolgálati lehetőségek iránti érdeklődés felkeltése.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A református ének-zenei ismeret gyarapítása. • Tájékozódás és etikus viselkedés segítése a világhálón. • A Biblia eredeti nyelveinek érdekes bemutatása, arra való rámutatás, hogy Isten minden népet a saját nyelvén is meg akar szólítani. (Bibliafordítások) • Az Isten dicsőségére való élés fogalmának és lehetőségeinek megismertetése, bátorítás a tanulók által megélhető formák keresésére. • Az „Egyedül Istené a dicsőség” reformátori alapelv és tartalmának megismertetése. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Kit és mit követek? Ideálok és példaképek	<ul style="list-style-type: none"> • Tudjon példát mondani a településen, megyében (egyházmegyében) található református történeti emlékre vagy református ősre. • A következő fogalmakat képes a saját szavaival értelmezni és példákat tud rá mondani: <ul style="list-style-type: none"> ○ szolgálattevő, ○ példakép, ○ mit jelent Isten dicsőségére élni, ○ etikus viselkedésmód az Interneten. • Tudja azt, hogy a Biblia eredeti nyelvei a héber és a görög. • Tudja, hogy ki fordította le először magyarra az egész Szentírást eredeti nyelvből. 	<p><i>Környezetismeret:</i> Kommunikáció, metakommunikáció, együttélés. (Magatartásformák, példák a helytelen és helyes viselkedésre. Együttélés a családban. Baráti kapcsolatok, iskolai közösségek.)</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Médiahasználat és érzelmi hatásai</p>
Református keresztyénnek lenni	Szolgálattevők Isten uralma alatt		
Református keresztyénnek lenni I	Gyökereink: Honismereti, helytörténeti példák		
Református keresztyénnek lenni	Egyedül Istené a dicsőség! (István intelmei, Szenczi Molnár Albert, Károli Gáspár)		
Isten közösséget	Énekeljünk az		

formál	Úrnak! (s
Isten utat mutat a mindennapokban	Nézelődöm a világhálón (szabad órakeret +1 óra)
Isten szól hozzánk	Isten Igéje minden népet megszólít. Bibliafordítások
Isten szól hozzánk	Mi a megtérés? – Kupaktanács c. film és beszélgetés 2 óra
Isten szól hozzánk	Isten uralma alatt élek (évváró óra)
Kulcsfogalmak/ fogalmak	példakép, szolgálattevő, egyházközség, szolgálat, egyházmegye, bibliafordítások, Szenczi Molnár Albert, Károli Gáspár, Soli Deo Gloria (Egyedül Istené a dicsőség)
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Károli Gáspár személyének és munkásságának korosztályszintű ismerete. • Ének

2. Tematikai egység		Bírák kora	Órakeret: 9 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. • Tapasztalati élmények 	+ 2 óra összefoglalás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek és azok alapszintű kortörténeti háttérének megismertetése. • Arra való rámutatás, hogy Isten betartja ígéreteit. Az ígéret beteljesítése, hogy hazát adott népének. • A témakörhöz tartozó bírák történeteinek keresztül bemutatni Isten emberek cselekedetein át megnyilvánuló szabadítását. • Bibliai személyek életpéldáján át rámutatni Isten egyéni életükben megnyilvánuló szabadítására. Ezeken keresztül erősíteni a nehéz élethelyzetekben megnyilvánuló Istenbe vetett bizalmat. • Isten uralma alatt való élés lehetőségeinek a bemutatása és ennek vonzó életpéldává tétele. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten népe hazát kap: a honfoglalás (Józs 3; 6)	<ul style="list-style-type: none"> • A tanuló ismeri és a saját szavaival meg tudja fogalmazni a következőket: <ul style="list-style-type: none"> ○ honfoglalás, ○ bíra. • A tanultak alapján tudjon példákat mondani arra, hogy mit jelent Isten uralma alatt élni. • Annak a felismerése, hogy Isten jelen van az ember életében. 	<i>Környezetismeret:</i> Kommunikáció, metakommunikáció. <i>Vizuális kultúra:</i> A karakterábrázolás filmes eszközeinek megismerése: a pozitív (Gedeon) és negatív hősök megjelenítésének technikái, az életkornak megfelelő
Bibliai történetek – Ószövetség	A bírák korának jellemzői – ppt. 1 óra		
Bibliai történetek – Ószövetség	Gedeon története (Bír 6-7)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Ruth története (Ruth 1-4)		

Ószövetség			médiaszövegeken keresztül.
Szabad órakeret	Hogyan szólít meg Isten? (elhívás) 1 óra		
Bibliai történetek – Ószövetség	Sámuel elhívása (1Sám 3,1-21)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	honfoglalás, haza, bíra, Gedeon, Ruth, Sámuel, próféta, elhívás		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • A Bír 8,23 és 1Sám 16,7b memoriter szintű ismerete. • Ének 		

3. Tematikai egység	Egységes királyság kora	Órakeret: 13 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. • Tapasztalati élmények 	+ 3 óra összefoglalás és ellenőrzés

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai

- A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttér megismertetése.
- Tapasztalati élmények tudatosítása a következő területeken: barátság, hatalom és hatalmaskodás, irgalmasság, felelősségvállalás, igazságosság, bölcsesség.
- A barátság érzelmi világának feltérképezése és a társas kapcsolatok helyes kezelésére, a társas kapcsolatokban való konfliktusok megoldására való nevelés.
- Kritikai érzék fejlesztése és erkölcsi ítélőképesség fejlesztése.

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Saul királysága (1Sám 8,1-10,8)	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> • megismeri a témakörhöz kapcsolódó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti hátterüket. • Képes a saját szavaival megfogalmazni és példákat mondani a következőkre: <ul style="list-style-type: none"> ○ a király feladata, barátság, igazságosság, felelősség, bölcsesség, hatalmaskodás. • Felelősséget vállal a rá bízott feladat elvégzéséért. 	<p><i>Életvitel:</i> A közösségért végzett munka a királyok korában és a mi korunkban (család, gyülekezet, iskola).</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Életközösség (Az életkornak megfelelően a helyzethez illő felelős viselkedés segítségnyújtást igénylő helyzetekben.)</p>
Bibliai történetek – Ószövetség	Dávid királlyá választása (1Sám 16)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Dávid és Góliát (1Sám 17,26-58)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Saul és Dávid (1Sám 18,6-14; 19,1-10)		
Isten közösséget formál	Barátom van (Dávid és Jonatán, 1Sám 20)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Hogyan élek a hatalmammal? (Dávid megkíméli Saul életét, 1Sám 26)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Salamon bölcsessége (1Kir 3, 5-15)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Kiért, miért vagyok felelős? (Salamon bölcsességet kér Istentől, 1Kir 3,5-15)		
Isten utat mutat	Mi az igazságos?		

a mindennapokban	(Salamon bölcs ítélete, 1Kir 3,16-28)	
Isten utat mutat a mindennapokban	Királyság és templomépítés – ppt. 3 óra	
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Király, barátság, királyság kora, hatalom, Dávid menekülése, bölcsesség, igazságosság, ítélet
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • A következő bibliai történetek korosztályi szintű ismerete: <ul style="list-style-type: none"> • Dávid és Góliát, • Salamon bölcsességet kér. <ul style="list-style-type: none"> ○ A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Saul, Dávid, Salamon • Ének

4. Tematikai egység		Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 13 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. • Tapasztalati élmények a következőkről: halál, gyülekezeti szokások, közösség, személyválogatás, másokért való imádság. 	+4 óra összefoglalás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek és azok alapvető kortörténeti háttérének megismertetése. • Az adakozás, közösség, alázat tapasztalati háttérének tudatosítása. • A példázatok fogalmának tisztázása, a témakörhöz tartozó példázatok jelentésének közvetítése a tanulók számára érthető módon. • Adakozásra, hálaáldozatra nevelés. • Alázatosságra nevelés. • Közbenjáró imádság fogalmának tisztázása és a közbenjáró imádság gyakorlatának megismertetése. • Isten hívogató szavának közvetítése a tanuló számára. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: Lázár feltámasztása (Jn 11,1-44)	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> • megismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és azok alapvető kortörténeti háttérét. • felismeri és tiszteletben tartja a közösségben élés szabályait. • példát tud mondani és meg tudja fogalmazni saját szavaival a következőket: <ul style="list-style-type: none"> ○ példázat, adakozás, csoda, közbenjáró ima, alázat. 	<i>Környezetismeret:</i> Az emberi kommunikáció: beszéd, testbeszéd. Magatartásformák, szabályok, viselkedési normák különböző élethelyzetekben a Jézusi mérce szerint. <i>Vizuális kultúra:</i> Az online közösségekben való viselkedési szabályok, kommunikációs
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: Az özvegyasszony két fillére (Mk 12,41-44; Mt 6,1-4)		
Szabad órakeret	Adakozás (1 óra)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A mustármag példázata (Mt 13,31-32)		
Isten közösséget formál	Közösségben élek (Bevezető óra a következő két témához)		
Bibliai történetek –	Elsőnek vagy utolsónak lenni:		

Újszövetség	Példázat a főhelyekről (Lk 14,7-14)	szokások, és ezek szerepének megismerésére.
Isten közösséget formál	Elsőnek vagy utolsó lenni: A Zebedeus fiak kérése (Mk 10,35-45)	
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A nagy vacsora példázata (Lk 14,15-24)	
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A közbenjáró ima (A kapernaumi százados szolgájának meggyógyítása, Lk 7,1-10)	
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A közbenjáró ima (Péter szabadulása a börtönből, ApCsel 12,6-19)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adakozás, alázat, példázat, hálaadás, gyógyítás.	ás, közbenjárás, Isten hívogatása,
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • A mustármag példázatának korcs • Mt 11,28 memoriter szintű ism • Kötött szövegű temploma bem • imádság memoriter szintű isme 	<ul style="list-style-type: none"> • sztályi szintű ismerete. erte. • enetelkor és kijövetelkor mondott rte.
5. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 10 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ünnepekkel kapcsolatos korábbi élmények, tapasztalatok. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<p>Karácsonyhoz, húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése.</p> <p>Virágvasárnap és áldozócsütörtök fogalmának, és az ünnephez kapcsolódó történetek megismertetése.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ünnepi hangulat megéreztetése és megalapozása, az Istennel való ünneplés lehetőségeire való rámutatás. • Arra való rámutatás, hogy a szavaink az indulatainkból fakadnak. • Önismeretre, önfegyelemre való nevelés az indulatokban és a szavak terén. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Készülődés a karácsonyra	<p>A témakörhöz tartozó bibliai történetek ismerete.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. • A tanuló példákat tud mondani és meg tudja fogalmazni a következőket: <ul style="list-style-type: none"> ○ indulat, hamis tanúság, 	<p>Életvitel: A közösségi tér együttes kialakítása (iskolai- és gyülekezeti terem dekorációja), a közös tapasztalatok</p>
József adventje (Mt 1,18-25)		
Menekülés Egyiptomba (Mt 2,13-15)		
Jézus bevonul Jeruzsálembe (Mt 21,1-11)		
Készülődés a húsvétra		
Jézus pere (Mt 26,57-68; 27,1-2. 11-14)		

Indulataink és szavaink (Jézus pere)	mennybemenetel, önfegyelem a szavak terén.	megbeszélése, az átélt érzések megfogalmazása. <i>Vizuális kultúra:</i> Tárgyalkotás, tárgytervezés, díszítés, csomagolás – készülődés az ünnepre.
Jézus a zsidók királya. Jézus vagy Barabás? (Mt 27,15-26)		
Készülődés a pünkösdre		
Jézus mennybemenetele és eljövendő királysága (ApCsel 1,4-14)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Advent, karácsony, virágvasárnap, húsvét, mennybemenetel ünnepe, pünkösd, Jézus pere, Jeruzsálem, Pilátus.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> Tudja azt, hogy mit ünneplünk virágvasárnapon és áldozócsüörtökön, ismerje az ide tartozó történeteket. Ének 	

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés, minősítés a hatályos köznevelési törvénynek megfelelően első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szóvegesen történik. A szóveges értékelés arra vonatkozik, hogy az adott időszak során a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített vagy felzárkóztatásra szorul. A második évfolyam második félévében és minden további évfolyamon a hitoktató a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szóveges értékelés kíséri. Az érdemjegyekről az iskola a tanuló, és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíti.

A tanultak ellenőrzése és értékelése sokrétű módszertani skála alkalmazása révén történik. A számonkérés alapja a kerettantervben rögzített, és a tematikai egységeknél is szereplő, az adott év tananyagához tartozó minimális követelmények rendszere. Formáit tekintve az értékelésnek része:

- Minden új témához kapcsolódóan egy megelőző felmérés a tanuló előzetes tudásáról. Mivel az [iskolánk tanulócsoportjainak összetétele vegyes, ezért a hitoktatónak tekintettel kell lennie arra, hogy az osztály egy része egyházi óvodából érkezik, mások egyéb köznevelési intézményekben vagy az egyházközség területén részesültek hit- és erkölcsstan oktatásban és ezeknek megfelelő előképzettséggel rendelkeznek. Az osztályokban vannak olyan tanulók is, akik sem hit- és erkölcsstan oktatásban nem vettek részt, sem pedig gyülekezeti kötődésük nincs. Az aktuális témával való ismeretek előzetes felmérése során a hitoktatónak szem előtt kell ezt tartania.](#)
- A tanulói tevékenység megfigyelése az órán kifejtett, illetve a tanítási órán kívüli projektek elvégzése során.
- Szóbeli értékelés a kérdésekre adott válaszok, összefüggő feleletek, referátumok, szóbeli beszámolók alapján.
- Írásbeli munka értékelése írásbeli beszámolók, feladatlapok, témazárók, tesztek által.

Mindezek alapján az értékelés alapelvei:

- A gyermek iránti tiszteletet az értékelés során is meg kell adni. Ennek a tiszteletnek a megnyilvánulása, hogy a katechéta figyelembe veszi a tanulók adott életkorhoz kapcsolódó vélhető és tipikus valamint egyéni sajátosságait, speciális igényeit (pl. siket, látássérült, hallássérült, stb.).
- Az értékelés során a katechéta törekszik a pozitív hangvételű, nevelő jellegű, lehetőség szerint bátorító, biztató és fejlődést segítő megfogalmazásra és értékelésre, melynek célja, hogy a tanuló az adott területen, témakörön belül fejlődjön.

- Az értékelés során a hitoktató objektivitásra törekszik, nem a tanuló személyes véleményét, hanem az elsajátított ismereteket, összefüggéseket, illetve a mérhető pontokat értékeli.

Az iskola egyedi értékelési szempontjai:

- Hétfőnként az első óra hétkezdő istentisztelet, melyen az intézmény minden tanulója az osztályfőnöke felügyelete mellett vesz részt.
- A református tanulók havi legalább 1 alkalommal gyülekezeti istentiszteleten kell, hogy részt vegyenek. Erről Istentisztelet látogatási naplót vezetnek.

Az elvárás fölött teljesítőket a tanév végén tárgyjutalomban részesítjük.

Amennyiben a tanuló nem tudja igazolni a havi egy Istentiszteleten való részvételt, és hittanból kétesre áll, akkor a rosszabbik jegyet kapja. Amennyiben református középiskolában szeretné a diák folytatni tanulmányait, az Istentisztelet-látogatási napló a lelkeszi ajánlás kérelméhez is szükséges.

Függelék:

A református hit- és erkölcsstan tantárgy esetében az iskola minden évben az MRE által elfogadott és jóváhagyott *Református hit- és erkölcsstan tankönyvjegyzék* könyveiből és tanulói segédleteiből választ a diákok számára.

A hittankönyvek és ajánlott segédletek a következők:

- Fodorné Nagy Sarolta: Hittan 1. tankönyv Református Pedagógiai Intézet, Budapest, 2008.
- Kustár Gábor — Dr. Kustár Zoltán: Hittan 2. Tankönyv Református Pedagógiai Intézet, Budapest, 2001.
- Bárdos Péterné: Hittan 3. Tankönyv Református Pedagógiai Intézet, Budapest, 2000.
- Kustár Gábor: Hittan 4. Tankönyv Református Pedagógiai Intézet, Budapest, 2005.

▪

Környezetismeret

1-4. évfolyam

*A tantárgy
órakerete:*

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettanterv i órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	1	36	32	4
2.	1	36	32	4
3.	1	36	32	4
4.	1	36	32	4

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1. sz. mellékletében kiadott 1.2.5 környezetismeret 1-4.tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv

A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése:

1. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám ()	Témakör összidőkerete
Az iskola	7	+ 1	8
Az iskolás gyerek	5	+ 2	7
Tájékozódás az iskolában és környékén	1	-	1
Mi van a teremben?	3	-	3
Anyagok körülöttünk	3	+ 1	4
Hóban, szélben, napsütésben	8	-	8
Mi kerül az asztalra?	2	-	2

Élőlények közösségei	3	-	3
Évfolyam összesen	32	+ 4	36

2. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám ()	Témakör összidőkerete
Az iskola	1	+ 1	2
Az iskolás gyerek	3	-	3
Tájékozódás az iskolában és környékén	7	-	7
Mi van a teremben?	5	+ 1	6
Anyagok körülöttünk	5	-	5
Hóban, szélben, napsütésben	0	+ 1	1
Mi kerül az asztalra?	6	+ 1	7
Élőlények közösségei	5	-	5
Évfolyam összesen	32	+ 4	36

3. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám ()	Témakör összidőkerete
Mennyi időnk van?	3	+ 1	4
Tájékozódás a tágabb térben	0	+ 1	1
Megtart, ha megtartod	7	+ 2	9
Miért érdemes takarékoskodni?	6	-	6
Merre megy a hajó?	6	-	6
Önismeret és viselkedés	6	-	6
Vágtat, mint a paripa	3	-	3
Kertben, mezőn	1	-	1

Évfolyam összesen	32	+ 4	36
-------------------	----	-----	----

4. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám ()	Témakör összidőkerete
Mennyi időnk van?	4	-	4
Tájékozódás a tágabb térben	7	+ 2	9
Az a szép, akinek a szeme kék?	5	+ 1	6
Egészség és betegség	7	+ 1	8
Önismeret és viselkedés	1	-	1
Vágtat, mint a paripa?	1	-	1
Kertben, mezőn	7	-	7
Évfolyam összesen	32	+ 4	36

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1.évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Az iskola	A templom	1
Az iskolás gyerek	Egyházi ünnepek / Teremtés	2
Anyagok körülöttünk	Bibliai történet	1
	Összesen:	4

2.évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Az iskola	Bibliai történet	1
Mi van a teremben?	A tűz szerepe a Bibliában	1

Hóban, szélben, napsütésben	Néphagyományok	1
Mi kerül az asztalra?	Önmegetartóztatás	1
	Összesen:	4

3.évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Mennyi időnk van?	Jézusa a Földön	1
Tájékozódás a tágabb térben	Megyéink református nevezetességei	1
Megtart, ha megtartod	Népszokások / A víz szerepe a Bibliában	2
	Összesen:	4

4.évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Tájékozódás a tágabb térben	Egyházi iskolák Magyarországon / Lakóhelyünk templomai	2
Az a szép, akinek a szeme kék?	A lényeg láthatatlan	1
Egészség és betegség	A lélek ápolása	1
	Összesen:	4

Tantárgyi bevezető

Ahogy a gyermek értelme fejlődik, úgy válik benne egyre erősebbé az igény arra, hogy saját testét, illetve szűkebb-tágabb környezetét megismerje, annak egyes elemeit néven nevezze, és az ezekkel kapcsolatos kérdésekre választ találjon. A környezetismeret tantárgy célja, hogy a gyermek természetes kíváncsiságára építve előbb a szűk, később az egyre tágabb környezet dolgait, jelenségeit és történéseit megismerje, ezek megértéséhez támpontokat adjon, további megfigyelésekre ösztönözzön és fenntartsa a magyarázatkeresés igényét.

Környezetünk jelenségei összetettek, gyakran a tudomány számára is nehezen megfoghatóak. A környezetismeret tantárgynak nem célja, hogy ezeket mélyen, részleteiben magyarázza, illetve tudományos igénnyel modellezze. Ugyanakkor ragaszkodnia kell ahhoz, hogy a

bonyolultnak tűnő témákat is – egyszerű modellek segítségével, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő módon – értelmezze. Ezek továbbfejítése a felsőbb évfolyamok munkája. A környezetismeret tantárgy keretében az ezzel kapcsolatos gondolati sémák kialakítása és a nyitott megfigyeléshez, kutakodáshoz szükséges érzelmi háttér biztosítása a cél. Fontos érzékeltetni a megfigyelő szerepét, mint ahogyan azt is, hogy a környezet folyamatai megmagyarázhatók, és a feltett kérdésektől és az előzetes tudástól függően egyre részletesebben érthetők meg.

A környezetismeret (annak ellenére, hogy törekszik az élőlények megnevezésére, az érzékszervi tapasztalatok megfogalmazására, a természeti és épített környezet elemeinek mind pontosabb megjelölésére) nem leíró tantárgy: a gyermek által megfigyelt jelenségekhez kötve, az azok kapcsán felmerülő kérdésekre keres válaszokat. A problémákból kiindulva egyúttal a természettudományos megfigyelés, valamint a tudományos gondolkodásmód: kérdésfelvetés, bizonyítás és érvelés megalapozása is célja. Mindezek következetes alkalmazása, az aktív tanulás formáival támogatva, a természettudományos műveltség kialakításának első lépcsőfokát jelenti. A gyermekek életkori sajátosságaiból adódóan a megismerés folyamatában a pedagógus egyszerre irányít és példát ad. Felelőssége abban is kiemelkedő, hogy a válaszkérésben maga is nyitott a jelenségek rendszerszintű értelmezése, a saját tapasztalás, az újszerű megoldások keresése, illetve a napi élet problémái iránt. A problémák iránti érzékenység a természettudományos műveltség megszerzésének egyik alapja.

A tudás folyamatos (a felső tagozatban, majd a középiskolában szaktárgyakhoz kötött) bővítéséhez elengedhetetlen, hogy a pedagógus a tanulók motivációját, érdeklődését és a környezettel, a természettel, a testük működésével kapcsolatos attitűdjeit is formálja a közös tanulás során. A kerettanterv ezt a tanulók érzelmi viszonyulását is befolyásoló témaválasztással és problémafelvetéssel támogatja. Mindezek azonban csak akkor válnak élővé, ha a tananyag-feldolgozás folyamatában a tanulók számára adott pillanatban is releváns problémákat vetünk fel. Ez akkor érhető el, ha a helyi tanterv a helyi környezet adottságaira, az aktuális történésekre, a tanulók által valóban megtapasztalható problémákra épít. Ily módon a környezetismeret rávezet a természet szépségének és az épített, technikai környezet értékeinek szeretetére és tiszteletére.

A tanulás során a tanító abban segítheti növendékeit, hogy a gyermeknek a közösen értelmezett jelenségekhez tartozó naiv magyarázatait megerősíti, pontosítja vagy – új modellek felépítésével – korrigálja. A tanórákon alkalmazott változatos módszerek, az ezekhez kötődő értékelési formák, különösen a folyamatközpontú, segítő értékelés és a tanulók önreflexiójának fejlesztése nemcsak a tantárgyi tartalom elsajátítását és a fejlesztési követelmények megvalósítását segítik, de hozzájárulnak a gyermekek egyéni tanulási stílusának kialakulásához, önismeretük fejlődéséhez is. A fejlesztő munka célja, hogy a gyermek megtalálja azt a számára legalkalmasabb módot, ahogyan a környezetével megismerkedhet, tudását bővítheti, megerősítést nyerve abban, hogy képes saját testének rejtélyeit feltárni és a környezetében érzékelt folyamatokat értelmezni: vagyis elindult azon az úton, hogy eligazodjon a világban.

A környezetismeret sikeres tanulása nemcsak a természettudományos tárgyak szeretetét alapozhatja meg. A környezetét tudatosan figyelő (és azt érzékenyen alakító), az életet tisztelő, a saját szervezetének jelzéseire figyelő, egészségét óvó és a tudományos-technikai újításokra fogékony, ugyanakkor kritikus felnőtt magatartása is formálódik ebben az életszakaszban.

1–2. évfolyam

Az iskolába kerülő növendékek környezetükkel, a természettel kapcsolatos saját élményei, megfigyelései és ezekre talált magyarázatai egy-egy tanulócsoportban nagyon sokfélék.

A környezetismeret tantárgy tanulása abban segít, hogy egy-egy ismeretelemen keresztül a csoport közös nyelvet, közös magyarázatokat találjon, párbeszédet kezdjen, mérsékelve a különböző családi, illetve szociokulturális háttérből adódó különbségeket. A közös dialógus élményén túl cél a közvetlen környezetben való biztonságos tájékozódás, valamint a saját szervezet tudatos megfigyelése, az érzékelt tapasztalatok megfogalmazása és annak megerősítése, hogy a környezet, az életmód és a testi jelzések kapcsolatban állnak egymással.

Ebben az életszakaszban a kisgyermek már számos jelenséget érzékelt szűkebb-tágabb környezetében. A rendszeres megfigyelés, a módszeresség, a kérdések felvetésének (a miért megfogalmazásának) és a válaszkeresésnek, a magyarázatok indoklásának az igényét itt alakítjuk ki. Itt figyelünk fel az ok-okozati kapcsolatokra, a rendszer-részrendszer viszonyra, az állandóság és változás létére, a természetben megtalálható ritmusokra. Ezeknek aprólékos magyarázatára még nem vállalkozhat a tantárgy, de a probléma elhelyezése, a megfigyeléseken és tényeken alapuló megokolás itt válik a vizsgálódás részévé.

A természeti jelenségek fűrkészése, a környezet iránti pozitív attitűd megtartása vagy kialakítása, a természet és az élőlények szépségének (önmagáért való értékének) felfedezése ahhoz teremt kedvet, hogy a gyermek az ezekkel kapcsolatos tudását fejlessze. Az élő természet vizsgálata (egy-egy részlet pusztán észrevétele is) számos olyan készséget igényel, melyeket csak közvetlen tapasztalásokon keresztül lehet fejleszteni, ezért a tanulói vizsgálódásra, a természettel való közvetlen kapcsolatra fordított idő bőven megtérül abban, hogy tanítványaink nemcsak felmondják, de értik is (sőt átérzik) a tanultakat.

A technikai, épített és szociális környezet vizsgálata éppen ilyen fontos: a helyükre kerülő elemek a gyermek biztonságérzetének, bizalmának erősödését éppúgy szolgálják, mint tudásának gyarapodását. A foglalkozások, a környezeti elemek, a ház körüli teendők, vagy éppen a közlekedés vagy településszerkezet megismerése olyan tájékozottságot adnak a kisgyermeknek, amelyek – ha közvetlenül nem is mindig vagy nem azonnal hasznosítja életében – világgépének stabilitását szolgálják.

Az iskolába lépés a kisgyermek életében számos változással jár. Különösen az első hónapokban jelent nehézséget az új környezet, az új feladatok teljesítése és az iskolai elvárásoknak való megfelelés. A környezetismeret – a többi tantárgyhoz szorosan kapcsolódva – segíthet, hogy a gyermek a környezetében tapasztalt változásokat elhelyezze, új környezetét elfogadja, és abban biztonságot leljen. Az iskolával és környezetével kapcsolatban a gyermek által hozott, illetve a helyi közösségekben élő narratívák beépítése a helyi tantervbe emiatt is kívánatos.

A környezet jelenségeire való rácsodálkozás adja a közös munka alapját. A saját tapasztalatokkal és magyarázatokkal való szembesülés, ezek más tapasztalatokkal és indokokkal való szembesítése teremt meg a gyermekben az igényt az ok-okozati összefüggések megtalálására, az érvelésre, indoklásra, a tények felismerésére.

A tanulás folyamatában való aktív részvétel fejleszti a kezdeményezőkézséget és a felelősségtudatot, a tartalmak pedig szerepet játszanak az azonosságtudat és a hagyományokhoz való kötődés erősítésében, az állampolgári felelősségérzet előkészítésében és az önismeret kibontakoztatásában is. Az ember szervezetével kapcsolatos ismeretek formálják az egészséges életmóddal kapcsolatos szemléletet és a megvalósítás gyakorlatát, hozzájárulnak az önismeret fejlődéséhez, formálják a tanulónak a családhoz és a tágabb közösséghez való viszonyát.

A tematikai egységek általában 8 órára tervezettek. Ez azonban nem jelenti azt, hogy nyolc héten keresztül egy témával kell foglalkozni. A tanulásszervezés során kifejezetten ajánlott az egyes témakörök integrált feldolgozása, illetve az egyes témáknak az első, illetve a második évfolyam közötti szétosztása.

1. évfolyam

Tematikai egység/fejlesztési cél	Az iskola			Órakeret 7 + 1 óra
Előzetes tudás	A térbeli tájékozódás.			
A tematikai egység céljai	<p>A megismerési módszerek folyamatos alkalmazása (megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés). A térbeli tájékozódás fejlesztése. A mindennapi környezetben előforduló jelek, jelzések felismerése és értelmezése, a jelekből álló információhoz kapcsolódó kommunikáció fejlesztése. Az iskolás élettel kapcsolatos életmódbeli szokások tudatosítása, gyakoroltatása. A természeti és az épített környezet megfigyelése, megkülönböztetése az iskolai környezetben.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
<p>Mi a különbség az óvoda és az iskola között? Mi van az iskolában? Hogyan tájékozódunk az iskola épületében? Az iskolai élet rendje. A templom az Isten háza.</p> <p>Heti istentisztelet, a vasárnap lényege.</p> <p>Kikkel találkozunk az iskolában?</p>	<p>Helyes viselkedés és megfelelő öltözködés az iskolában (tanórán, különböző szabadidős foglalkozásokon, szünetben). Az iskolában dolgozók foglalkozásának összehasonlítása. Megszólításuk, köszönés, udvariassági formulák használata. Az osztályterem, ahol szeretek lenni: az osztályteremben található tárgyak, bútorok megnevezése, jellemző tulajdonságaik összegyűjtése, csoportosításuk különböző szempontok szerint. Élőlények és élettelen dolgok összehasonlítása, különbségek megfogalmazása. Egyszerű növényápolási munkák elvégzése</p>	<p>Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> színek, formák.</p> <p><i>Matematika:</i> távolságok, nagyságrendek becslése, megnevezése, mérése.</p> <p><i>Technika, életvitel és</i></p>	<p>Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.</p>

<p>Hogyan öltözködünk az iskolában? Milyen élőlények vannak a tanteremben, az iskolában, az iskola udvarán? A környezetünkben előforduló anyagok érzékelhető tulajdonságai. A szobanövények és a házi kedvencek gondozása. Miért nem akar sok szülő házi kedvencet? Életfeltételek. Az időjárást jelző piktogramok. Az iskolában található jelek, jelzések, piktogramok.</p>	<p>(ültetés, öntözés, talajlazítás) és a hozzájuk tartozó néhány eszköz nevének megismerése, az eszközök használata. A házi kedvencek, a házban és a ház körül élő állatok megnevezése, egy-egy (az ember számára) jellemző tulajdonságának megnevezése. Az időjárás megfigyelése, az időjárásnak megfelelő öltözködés megtervezése. Tájékozódás az iskola épületében. Az iskola épületében és a környéken található jelek, jelzések értelmezése.</p>	<p>Csoportos kísérletezés.</p>	<p><i>gyakorlat:</i> helyes öltözködés.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Élő, élettelen, növény, állat, életjelenség.</p>			

<p>Tematikai egység/fejlesztési cél</p>	<p>Az iskolás gyerek</p>			<p>Órakeret 5 + 2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Megfigyelés és tapasztalat.</p>			
<p>A tematikai egység céljai</p>	<p>Az állandóság és változás szempontjából a napi és éves ritmus felismerése, mintázatok keresése. A megfigyelés, a mérés és a tapasztalatok rögzítése. Az ember megismerése és egészsége szempontjából a saját test megismerése.</p>			
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Tanulói tevékenységek</p>	<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Taneszközök</p>
<p>Mi a különbség az iskolás és az óvodás gyerek napirendje között?</p>	<p>Napi- és hetirend tervezése, a megvalósítás értékelése. Helyes testtartás. A megvilágítás szerepének</p>	<p>Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés,</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondókák,</p>	<p>Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák.</p>

<p>Mivel telnek a hétköznapok, a hétvégék és az ünnepek? Egyházi ünnepeink:</p> <p>Karácsony, Húsvét, Pünkösöd, Reformáció.</p> <p>Hogyan, mikor és mennyit tanulunk? Hogyan tájékozódunk a környezetben? Mit, mikor, hogyan és mennyit együnk? A napszakok, évszakok váltakozása. A napok és a hónapok. Napirend és napszakok. Mennyei Atyánk a világ teremtője. Teremtés (Ég-Föld, nappalok-éjszakák). Az emberi test külső képe. Az ember főbb testrészei. Legfontosabb érzékszerveink és szerepük a környezet megismerésében. Védelmük fontossága és módjai. Mi a különbség a felnőttek és gyerekek</p>	<p>felismerése tanulás közben. A helyes táplálkozási és a higiénés szokások tudatosítása, alkalmazása a napi gyakorlatban. Az érzékszervek védelmét megismerése és gyakorlása, alkalmazása. Ismétlődő jelenségek (ritmusok) megfigyelése az ember életében, a test működésében. Példák gyűjtése.</p>	<p>megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.</p>	<p>versek, dalok a testrészekkel kapcsolatban. <i>Ének-zene:</i> a ritmus szerepe a zenében. <i>Matematika:</i> az előtte, utána, korábban, később megértése, használata; folyamat mozzanatainak időbeli elrendezése; időrendkezelése</p>	<p>Bábok. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.</p>
---	--	---	---	--

között?				
Fogalmak	Idő, ritmus, érzékszerv, testrés.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Tájékozódás az iskolában és környékén			Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Természetes hosszértékek és léptékek.			
A tematikai egység céljai	A környezet és fenntarthatóság szempontjából a felelős felhasználói magatartás megalapozása, erősítése. Az anyag, energia, információ szempontjából az energiatakarékos üzemeltetés jelentőségének felismertetése. Megbecsülés kialakítása az iskolai személyzet munkája iránt.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Hogyan jutunk el az iskolába? Mitől működik az épület? Fűtőberendezések, világítás, szellőztetés, étkező-, raktár- és kiszolgálóhelyiségek szerepe az iskolában. A fűtés lehetséges módjai. Energiaforrások a háztartásban. A készülékek energiatakarékos üzemeltetésének módjai. A helyi közlekedés. A közlekedés és az energiatakarékoság. Az épületek	Az energiatakarékoság lehetséges megvalósítási módjainak keresése az iskolán belül. Előnyök és hátrányok mérlegelése annak mentén, érdemes-e az iskolába gépkocsival jönni. Az állagmegőrzés, takarítás, karbantartás és a felelős használat jelentőségének felismerése... szükségessége, gyakorisága. Az iskola elhelyezése a településen belül. Az iskola és a háztartás összehasonlítása.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.	<i>Matematika:</i> halmazok, rész-egész viszony, becslés. <i>Vizuális kultúra:</i> tájképek. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> fűtés, háztartási munkák, közlekedés, energiatakarékoság.	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.

karbantartásával, állagmegőrzésével kapcsolatos legfontosabb munkák az iskolában és otthon.				
Fogalmak	energiatakarékosság, felelősség.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Mi van a terebben?			Órakeret 3 óra
Előzetes tudás				
A tematikai egység céljai	Az anyag, energia, információ; a felépítés és működés kapcsolata, illetve az állandóság és változás szempontjából kapcsolat keresése az anyagi tulajdonságok és a tárgyak felhasználása között. A felelős, körültekintő munkavégzés és viselkedés erősítése. keresése az anyagi tulajdonságok és a tárgyak felhasználása között.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Milyen tárgyak vesznek körül bennünket? Hogyan függenek össze a tárgyak anyagi tulajdonságai a felhasználásuk módjával? Tárgyak (anyagok) tulajdonságai (átlátszóság, keménység, rugalmasság, érdesség-simaság, forma, szín). Mesterséges és természetes anyagok a környezetünkben található	A tanteremben található tárgyak csoportosítása különböző szempontok szerint (érzékszervekkel vizsgálható tulajdonságok, anyag, méret, felhasználás). Természetes és mesterséges anyagok megkülönböztetése a környezet tárgyaiban. Kapcsolat keresése az anyag tulajdonságai és felhasználása között egyszerű példák alapján.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az anyagi tulajdonságokra használható jelzők, hasonlatok;	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.

tárgyakban.		Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.		
Fogalmak	Anyagi tulajdonság, felhasználás.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Anyagok körülöttünk			Órakeret 3 + 1 óra
Előzetes tudás	Anyagok megismert tulajdonságai.			
A tematikai egység céljai	Az állandóság és változás szempontjából a halmazállapot-változások értelmezése. A felépítés és működés kapcsolatában a víz mint oldószer alkalmazása. Ok-okozati kapcsolatok feltárása napi gyakorlataink és az anyagi átalakulások jellemzői között.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Önhető-e a szén, a mágnes, a víz, a szilárd anyagok? Csak a folyadékok önhetőek? Halmazállapotok: a légnemű anyagok (gázok) kitöltik a rendelkezésre álló teret; a folyadékok térfogata változatlan, de felveszik az edény alakját; a szilárd anyagok megtartják formájukat. A víz halmazállapot-változásai (olvadás,	Különböző köznapi anyagok összehasonlítása halmazállapotuk szerint. Köznapi folyadékok és szilárd anyagok tulajdonságainak vizsgálata tapintással, vizuálisan, szaglással, kézzel történő erőkifejtéssel stb.). A tapasztalatok megfogalmazása szóban. Kapcsolat keresése a víz halmazállapot-változásai és köznapi alkalmazásai között (például hűtés jégkockával, melegítés gőzzel). Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a háztartásban és a természetben. Különböző anyagok viselkedésének megfigyelése vízben. Oldatok készítése. Az anyagok	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a víz, mint versek, mesék témája; hasonlatok, metaforák, szólásmondások a gőzzel, a vízzel és a jéggel kapcsolatban. <i>Vizuális</i>	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.

fagyás, párolgás. Oldat. Vízben való oldhatóság Kánai menyegző. Jézus a vizet borrá változtatja.	csoportosítása vízben való oldhatóság szerint. A meleg és hideg vízben való oldódás összehasonlítása.	Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.	<i>kultúra</i> : a víz megjelenése különböző műalkotásokban	
Fogalmak	Halmazállapot, halmazállapot-változás, oldódás.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Hóban, szélben, napsütésben			Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Melegítés, hűtés, párolgás.			
A tematikai egység céljai	A felépítés és működés szempontjából az időjárás jellemzői és az évszakok kapcsolatának felismertetése. Az ember megismerése és egészsége szempontjából az évszakokhoz kötődő helyes táplálkozási szokások, az egészségvédelem jelentőségének megértetése. A környezet és fenntarthatóság szempontjából kapcsolat felismertetése a növények állapota és az állati viselkedés, valamint a környezeti változások között. Annak felismertetése, hogy az időjárás befolyásolja az ember és más élőlények állapotát is.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Hogyan határozza meg öltözködésünket az időjárás? Hogyan viselkednek a növények és az állatok különböző időjárási körülmények között? Hogyan védjük testünket a hideg, a meleg, a szél és a csapadék ellen? Mi jellemzi táplálkozásunkat	Időjárás napló készítése. Az időjárás élőlényekre gyakorolt hatásának megfigyelése, konkrét példák gyűjtése. A víz halmazállapotai és a csapadékformák összekapcsolása. Napi és éves ritmus megfigyelése a növény- és állatvilágban, a tapasztalatok rögzítése rajzzal vagy írásban. Évszakokhoz kötődő étrendek összeállítása. A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata. A réteges öltözködés szerepének megértése.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> öltözködés, időjárás, egészséges táplálkozás <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> öltözködés,	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.

<p>a különböző évszakokban? Évszakok és jellemző időjárásuk. Az időjárás tényezői. A csapadék formái (eső, köd, hó). Az évszaknak megfelelő helyes öltözködés. Példák a növények fényviszonyokhoz, az állatok változó hőmérsékleti viszonyokhoz történő alkalmazkodására. Az egészséges táplálkozás jellemzői a különböző évszakokban. A folyadékfogyasztás szerepe.</p>	<p>Öltözködési tanácsok adása időjárás-előrejelzés értelmezése alapján.</p>	<p>Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.</p>	<p>időjárás, egészséges táplálkozás</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Időjárás, évszacos változás, egészségvédelem.</p>			

<p>Tematikai egység/fejlesztési cél</p>	<p>Mi kerül az asztalra?</p>			<p>Órakeret 2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Napszakok, táplálkozás.</p>			
<p>A tematikai egység céljai</p>	<p>Az ember megismerése és egészsége szempontjából az egészségtudatos táplálkozási szokások kialakítása, minőségi és mennyiségi szempontok figyelembe vételével. Az ételmiszer-higiénia jelentőségének felismerése. Törekvés kialakítása az egészség megőrzésére.</p>			
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Tanulói tevékenységek</p>	<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Taneszközök</p>

<p>Miért leszünk éhesek? Milyen élelmiszerekből érdemes csak mértékkel fogyasztani? Táplálékpiramis. Az éhség mint a szervezet jelzése: energiára, tápanyagra van szükségünk. Az étkezések típusai, a helyes táplálkozás, a terített asztal, az evőeszközök használata, a folyadékbevitel, a kézmosás és az ülve étkezés, az alapos rágás és az étkezés utáni fogmosás szerepe. A víz a legegészségesebb italunk, mely a szervezet számára nélkülözhetetlen. A maradék étellel kapcsolatos higiénés szabályok.</p>	<p>A rendszeres, nyugodt táplálkozás szerepének felismerése. Élelmiszerfajták csoportosítása energiatartalmuk (magas, alacsony), illetve tápanyagtartalmuk alapján, példákon keresztül. Példákon keresztül a helyes és helytelen étrend, az egészséges és egészségtelen ételek, italok felismerése, csoportosítása. Az étkezéssel kapcsolatos szokások gyűjtése, elemzése. A helyes étkezési szokások megismerése, betartása, gyakorlása.</p>	<p>Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> csendéletek gyümölcsökkel, ételekkel. <i>Ének-zene:</i> az étkezéssel kapcsolatok dalok. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a főzés, illetve ételkészítés; az élelmiszerek, ételek tárolása; egészséges táplálkozás, étrend.</p>	<p>Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok. Szókártyák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Egészségtudatos magatartás, élelmiszer-higiéné, táplálkozási piramis, étkezési szabály.</p>			

<p>Tematikai egység/fejlesztési cél</p>	<p>Élőlények közösségei</p>	<p>Órakeret 3 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Növény, állat.</p>	
<p>A tematikai egység céljai</p>	<p>Annak felismerése, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek. A mesterséges és természetes életközösségek összehasonlítása. A természetvédelem jelentőségének felismerése.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Életfeltételek, egyes állat- és növényfajok igényei. Élőhely.	Egy, az iskola környezetében található jellegzetes életközösség megfigyelése, jellemzése. Az élővilág sokféleségének tisztelete.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> versek egyes állatfajokkal kapcsolatban. <i>Ének-zene:</i> az állatok farsangja, dalok állatokkal kapcsolatosan. <i>Vizuális kultúra:</i> állatok és növények, életközösségek ábrázolása	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok. Szókártyák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.
Fogalmak	Életfeltétel, környezeti igény, természetvédelem, sokféleség, életközösség, táplálkozási kapcsolat.			

A fejlesztés várt eredményei az 1. évfolyam végén	Az emberi test nemre és korra jellemző arányainak leírása, a fő testrészek megnevezése. Az egészséges életmód alapvető elemeinek ismerete és alkalmazása. Alapvető tájékozódás az iskolában és környékén. Az évszakos és napszakos változások felismerése és kapcsolása életmódbeli szokásokhoz. Az időjárás elemeinek ismerete, az ezzel kapcsolatos piktogramok értelmezése; az időjáráshoz illő szokások.
--	---

2. évfolyam

Tematikai egység/fejlesztési cél	Az iskola			Órakeret 1 + 1 óra
Előzetes tudás	Természetes hossz mértékek és léptékek.			
A tematikai egység céljai	A mindennapi környezetben előforduló jelek, jelzések felismerése és értelmezése, a jelekből álló információhoz kapcsolódó kommunikáció fejlesztése. Az iskolás élettel kapcsolatos életmódbeli szokások tudatosítása, gyakoroltatása. A természeti és az épített környezet megfigyelése, megkülönböztetése az iskolai környezetben.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
A szobanövények és a házi kedvencek gondozása. Életfeltételek. Bibliai történet: Noé bárkája, Mózes első könyve.	Egyszerű növényápolási munkák elvégzése (ültetés, öntözés, talajlazítás). Az iskola környékén található jelek, jelzések értelmezése. Mérés, becslés, vázlatos alaprajz készítése. Tájékozódás vázlatrajz alapján. Természetes mértékek (lépés, arasz stb.) használata.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.	Matematika: távolságok, nagyságrendek becslése, megnevezése, mérése.	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok. Szókártyák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.
Fogalmak	Idő, ritmus, érzékszerv, testrész.			

Tematikai	Az iskolás gyerek	Órakeret
-----------	-------------------	----------

egység/fejlesztési cél					3 óra
Előzetes tudás	Léptékek felismerése.				
A tematikai egység céljai	Az állandóság és változás szempontjából a napi és éves ritmus felismerése, mintázatok keresése. A megfigyelés, a mérés és a tapasztalatok rögzítése. Az ember megismerése és egészsége szempontjából a saját test megismerése.				
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Hogyan tájékozódunk a környezetben? Mi a különbség felnőttek és gyerekek között?	Osztálytárs, fiatalabb és idősebb testvér, szülő, illetve más felnőtt testméreteinek mérése, az adatok összehasonlítása, relációk megfogalmazása. Ismétlődő jelenségek (ritmusok) megfigyelése az ember életében, a test működésében. Példák gyűjtése. A mozgás hatásának megfigyelése a pulzusra és a légzésszámra. Az érzékszervek védelmét biztosító szabályok, helyes szokások megismerése és gyakorlása, alkalmazása.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.	Ének-zene: a ritmus szerepe a zenében.	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok. Szókartyák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.	
Fogalmak	Idő, ritmus, érzékszerv, testrész.				

Tematikai egység/fejlesztési cél	Tájékozódás az iskolában és környékén			Órakeret
Előzetes tudás	Természetes hosszúságú mértékek és léptékek.			
A tematikai egység céljai	A környezet és fenntarthatóság szempontjából a felelős felhasználói magatartás megalapozása, erősítése. Az anyag, energia, információ szempontjából az energiatakarékos üzemeltetés jelentőségének felismertetése. Léptékek			
				7 óra

	felismerése, becslés és mérés alkalmazása.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Mitől működik az épület? Hosszmértékek. A fő világtájak megnevezése, elhelyezése. A földfelszín formakincsének elemei (hegy, völgy, domb, síkság, folyó, patak). Alaprajz, vázlatrajz. Energiaforrások a háztartásban. Hogyan jutunk el az iskolába? A helyi közlekedés. A közlekedés és az energiatakarékosság.	Alaprajz készítése az osztályteremről, vázlat az iskoláról. Útvonalrajzok készítése a lakhely és az iskola között. Egy-egy konkrét példa összehasonlítása. Becslés és mérés alkalmazása. Az iskola elhelyezése a településen belül és annak térképén. A környék földfelszíni formakincseinek megnevezése. Alaprajz készítése a lakásról, szobáról. Az iskola és a háztartás összehasonlítása (léptékkülönbség felismerése). Előnyök és hátrányok mérlegelése annak mentén, érdemes-e az iskolába gépkocsival jönni.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.	Matematika: halmazok, rész-egész viszony, becslés.	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok. Szókártyák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.
Fogalmak	Alaprajz, lépték, energiatakarékosság, felelősség.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Mi van a teremben?			Órakeret 5 + 1 óra
Előzetes tudás	Az osztályterem bútorzata és tárgyainak megnevezése.			
A tematikai egység céljai	Az anyag, energia, információ; a felépítés és működés kapcsolata. A felelős, körültekintő munkavégzés és viselkedés erősítése. Kapcsolat keresése az égés feltételei és a tűzoltás szabályai között.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök

<p>Mely tárgyak jelentenek veszélyt tűz esetén? Hogyan lehet megelőzni a tüzeseteket? Mit lehet tenni tűz esetén? Az égés folyamata (égési feltételek, égéstermékek, éghető és éghetetlen anyagok). Éghető anyagok a környezetünkben. Ószövetség: Isten porrá égeti Szodoma városát.</p> <p>A tűz megjelenése a Bibliában: égő csipkebokor, lángnyelvek, a Szentlélek eljövetele.</p> <p>A gyufa használata. Irinyi János mint a gyufa feltalálója. Tűzvédelem, a tűzoltás alapelvei, eszközei.</p>	<p>A környezetben lévő tárgyak csoportosítása aszerint, hogy tűzveszélyes (gyúlékony), éghető vagy éghetetlen-e. Égés vizsgálatán keresztül az égés feltételeinek megállapítása. Kapcsolat keresése az égés feltételei és a tűzoltás módja között. Felkészülés vészhelyzetre. A fegyelmezett cselekvés fontosságának felismerése. A körültekintő munkavégzés fontosságának felismerése. A tűzoltók munkájának értékelése.</p>	<p>Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.</p>	<p>Ének-zene: tűzzel kapcsolatos dalok.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: mondókák, versek a tűzzel kapcsolatban.</p>	<p>Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok. Szókartyák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Tűzvédelem, tűzoltás, égés, anyagi tulajdonság, felhasználás.</p>			

<p>Tematikai egység/fejlesztési cél</p>	<p>Anyagok körülöttünk</p>		<p>Órakeret 5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Anyagok megismert tulajdonságai.</p>		
<p>A tematikai egység céljai</p>	<p>Az állandóság és változás szempontjából a halmazállapot-változások értelmezése, a tömeg- és űrmértékek használata. Ok-okozati kapcsolatok feltárása napi gyakorlataink és az anyagi átalakulások jellemzői között.</p>		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<p>Miért mérik kilóra a krumplit, dekára a mákot, literre a tejet? Miért tesznek a friss zúzóásra jeget? Miért esik jól nyáron a fagyó? Megrepsztheti-e a víz a sziklát? Az önthatóság nem jelenti önmagában azt, hogy egy anyag folyékony halmazállapotú. Környezetünk legkeményebb anyagai a kristályok: ilyenek a drágakövek, a gyémánt. Térfogat- és tömegmérés, mértékegységek (deciliter, liter, dekagramm, kilogramm). A víz halmazállapot-változásai (lecsapódás), ezek kapcsolata a hőmérséklet változásával. A melegítés és hűtés a mindennapokban.</p>	<p>A környezetünkben előforduló kristályos anyagok csoportosítása (például: kvarc – az üveget karcolja, kalcit – az üveget nem karcolja és körömmel sem karcolható, gipsz – körömmel karcolható). Példák keresése kristályokra (ásványok). Annak magyarázata, miért praktikusabb a folyadékok térfogatát és a szilárd anyagok tömegét megadni. Tömeg- és ürmértékek leolvasása (élelmiszeripari termékekről, illetve mérőeszközökről), kapcsolat keresése a deciliter és liter, illetve a gramm/dekagramm, valamint a dekagramm/kilogramm között. Tömeg- és térfogatmérés víz fagyasztása és olvadása során. Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a háztartásban és a természetben. Folyadékok és a levegő hőmérsékletének mérése.</p>	<p>Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.</p>	<p><i>Matematika:</i> tömegmérés, a hőmérséklet változásai</p>	<p>Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok. Szókártyák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Halmazállapot, halmazállapot-változás, térfogatmérés, tömegmérés.</p>			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Hóban, szélben, napsütésben			Órakeret + 1 óra
Előzetes tudás	Az időjárás-előrejelzésben alkalmazott néhány gyakori piktogram jelentése.			
A tematikai egység céljai	Az ember megismerése és egészsége szempontjából az évszakokhoz kötődő helyes táplálkozási szokások, az egészségvédelem jelentőségének megértetése. A környezet és fenntarthatóság szempontjából kapcsolat felismertetése a növények állapota és az állati viselkedés, valamint a környezeti változások között. A környezet és fenntarthatóság szempontjából kapcsolat felismertetése a növények állapota és az állati viselkedés, valamint a környezeti változások között. Annak felismertetése, hogy az időjárás befolyásolja az ember és más élőlények állapotát is.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Mi jellemzi táplálkozásunkat a különböző évszakokban? A Celsius-skála, hőmérséklet. Az élőlények energiaszükséglete és életmódja közötti kapcsolat. A különböző évszakok egyházi és népi vonatkozásai.	Napi és éves ritmus megfigyelése a növény- és állatvilágban, a tapasztalatok rögzítése rajzzal vagy írásban. Évszakokhoz kötődő étrendek összeállítása.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.	E témakörhöz kapcsolódó ismeretek kapcsolása és alkalmazása a 2. évfolyam témaköreiben.	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok. Szókártyák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.
Fogalmak	Egészségvédelem.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Mi kerül az asztalra?			Órakeret 6 + 1 óra
Előzetes tudás				
A tematikai egység céljai	Az ember megismerése és egészsége szempontjából az egészségtudatos táplálkozási szokások kialakítása, minőségi és mennyiségi szempontok figyelembe vételével. Az ételmiszer-higiéncia jelentőségének felismerése. Törekvés kialakítása az egészség megőrzésére. Annak felismerése, hogy számos szokásnak biológiai alapja, magyarázata van.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<p>Milyen élelmiszerekből érdemes csak mértékkel fogyasztani? Mit érdemes csomagolni egy egész napos kirándulásra? Mit kezdhetünk a maradék étellel? Önfegyelem, önmeztartóztatás, lemondás, a böjt megtartása.</p> <p>A leggyakoribb étel- szerek energiatartalma (alacsony, magas), a tápanyagok fajtái (fehérje, zsír, szénhidrát). Az ideális testsúly</p>	<p>Élelmiszerfajták csoportosítása energiatartalmuk (magas, alacsony), illetve tápanyagtartalmuk alapján. A táplálkozás, az életmód és az ideális testsúly elérése/megtartása közötti kapcsolat felismerése. Az étkezéssel kapcsolatos szokások gyűjtése, elemzése. Az étkezéssel kapcsolatos szokások (például nyugodt környezet, folyadékfogyasztás, levesek) biológiai hátterének felismerése. A helyes étkezési szokások megismerése, betartása, gyakorlása. A gyorsétkezés előnyeinek és hátrányainak összegyűjtése, mérlegelése. Egy hagyományos helyi étel elkészítésén keresztül a főzési folyamat lépéseinek értelmezése. Az ételek tárolásával kapcsolatos alapvető szabályok megismerése és betartása. Ételek csoportosítása aszerint, hogy mennyire romlandóak. Javaslat készítése: mit vigyünk magunkkal hosszabb utazásra, rövidebb kirándulásra télen, nyáron stb. Az ételmérgezés tüneteinek felismerése, a</p>	<p>Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.</p>	<p>Vizuális kultúra: csendéletek gyümölcsökkel, ételekkel. Ének-zene: az étkezéssel kapcsolatok dalok. Technika, életvitel és gyakorlat: a főzés, illetve ételkészítés; az élelmiszerek, ételek tárolása; egészséges táplálkozás, étrend.</p>	<p>Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok. Szókártyák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.</p>

<p>jelentősége: elhízás, alultápláltság veszélyei, példa hiánybetegsége: a skorbut.</p> <p>Szent-Györgyi Albert úttörő szerepe a C-vitamin előállításában.</p> <p>Az emésztéshez nyugalomra van szüksége a szervezetnek.</p> <p>Alapvető konyhai műveletek: aprítás, melegítés, hűtés, fagyasztás, szárítás, forralás.</p> <p>A konyhai higiénés szabályok.</p> <p>Az ételmérgezés okai és következményei.</p>	veszélyeinek megértése.			
Fogalmak	Egészségtudatos magatartás, ételmiszer-higiéné, táplálkozási piramis, étkezési szabály.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Élőlények közösségei			Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Növény, állat.			
A tematikai egység céljai	A rendszerek, illetve a felépítés és működés szempontjából az életközösségek kapcsolatainak megismerése. Annak felismerése, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek. A mesterséges és természetes életközösségek összehasonlítása. A természetvédelem jelentőségének felismerése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok

<p>Élhetne-e róka a kertben? Tarthatnánk-e oroszlánt hobbiállatként? Életközösség: mesterséges és természetes életközösség. Életfeltételek, egyes állat- és növényfajok igényei. Élőhely. Veszélyeztetett fajok. Táplálkozási kölsönhatások: ragadozás, növényevés. Összefüggés az élőlények energiaszükséglete és életmódja között.</p>	<p>Természetes életközösség megfigyelése, állapotának leírása, a változások követése, bemutatása és megbeszélése. Mesterséges és természetes életközösség összehasonlítása (sokféleség, változatosság – mintázatok – alapján). Az életközösségek összettségének felismerése. Annak magyarázata, miért bonyolult feladat az állatok megfelelő állatkerti tartása. Az élővilág sokféleségének tisztelete. Az életközösség növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatok felismerése. Állatok csoportosítása (ragadozó, növényevő, mindenevő). Egyed, csoport és életközösség megkülönböztetése konkrét esetekben. A természetvédelem jelentőségének felismerése, az állat- és növénykertek munkájának értékelése.</p>	<p>Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási mód- szer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: versek egyes állatfajokkal kapcsolatban. Ének-zene: az állatok farsangja, dalok állatokkal kapcsolatosan. Vizuális kultúra: állatok és növények, életközösségek ábrázolása.</p>	<p>Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok. Szókartyák. A témák fel- dolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Életfeltétel, környezeti igény, természetvédelem, sokféleség, életközösség, táplálkozási kapcsolat.</p>			

<p>A fejlesztés várt eredményei a 2. évfolyam végén</p>	<p>Mesterséges és természetes életközösség összehasonlítása. Az élővilág sokféleségének tisztelete, a természetvédelem fontosságának felismerése. Használati tárgyak és gyakori, a közvetlen környezetben előforduló anyagok csoportosítása tulajdonságaik szerint, kapcsolat felismerése az anyagi tulajdonságok és a felhasználás között. Mesterséges és természetes anyagok megkülönböztetése. A halmazállapotok felismerése. Egyszerű megfigyelések végzése a természetben, egyszerű vizsgálatok és kísérletek kivitelezése. Az eredmények megfogalmazása, ábrázolása. Ok-okozati összefüggések keresésének igénye a tapasztalatok magyarázatára.</p>
--	---

3. évfolyam

Tematikai egység/fejlesztési cél	Mennyi időnk van?			Órakeret 3 + 1 óra
Előzetes tudás	Idő, napszakok, évszakok.			
A tematikai egység céljai	Az anyag, energia, információ, a rendszerek, illetve az állandóság és változás szemszögéből az idő fogalmának megértése, az időegységek alkalmazásának fejlesztése, az időfogalom mélyítése. A felépítés és működés, illetve a környezet és fenntarthatóság szempontjából a Föld, a Nap és a Hold kapcsolatának felismertetése. A tudomány és technika fejlődésének felismertetése példák alapján, a találmányok jelentőségének meglátása a távcső példáján.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<p>Miért épp 24 órából áll egy nap? Hogyan mérték az időt régen, és hogyan mérhetjük most?</p> <p>Az idő mérése, az időmérés alkalmi és szabványegységei.</p> <p>Az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban.</p> <p>Emberi életszakaszok.</p> <p>Jézus születése, élete, halála, tevékenysége a Földön és tanításai.</p> <p>Születés és halál.</p>	<p>Időmérő eszköz készítése, kalibrálása. Napóra megfigyelése. Időmérő eszközök csoportosítása (pontosság, használhatóság, esztétikum szerint).</p> <p>Az idő múlása jeleinek felismerése, szóbeli leírása az emberi egyedfejlődés egyes szakaszaiban.</p> <p>A születéssel, gyermekvárással, az elmúlással kapcsolatos gyermeki elképzelések megbeszélése.</p>	<p>Szemléltetés.</p> <p>Tanári magyarázat.</p> <p>Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés.</p> <p>Vita.</p> <p>Tanulók kiselőadásai.</p> <p>Kooperatív oktatási módszer.</p> <p>Szerepjáték.</p> <p>Házi feladat.</p> <p>Differenciálás.</p> <p>Frontális osztálymunka.</p> <p>Önálló tanulói munka.</p> <p>Páros munka.</p> <p>Csoportos feladatmegoldás</p> <p>Csoportos kísérletezés.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hasonlatok, metaforák, szólásmondások (az idővel kapcsolatban).</p> <p><i>Ének-zene:</i> ütem, ritmus, metronóm.</p> <p><i>Matematika:</i> folyamat mozzanatainak időbeli elrendezése; időrend kezelése.</p>	<p>Tankönyv.</p> <p>Munkafüzet.</p> <p>Képek, ábrák.</p> <p>Bábok.</p> <p>Szókártyák.</p> <p>A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.</p>

Fogalmak	Időmérés, égitest, naptár.
-----------------	----------------------------

Tematikai egység/fejlesztési cél	Tájékozódás a tágabb a térben				Órakeret + 1 óra
Előzetes tudás	Fő világtájak, tájékozódás vázlatrajz alapján, saját település neve, környezete.				
A tematikai egység céljai	A rendszerben való gondolkodás fejlesztése: a rész-egész kapcsolat értelmezése hazánk földrajzi helyzetén belül. A helyi és nemzeti azonosságtudat megalapozása, alakítása. A lakókörnyezettel és hazánkkal kapcsolatos pozitív attitűd megalapozása. A közlekedéssel kapcsolatos tudás bővítése. A térbeli tájékozódás fejlesztése, a térképhasználat előkészítése.				
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási Pontok	Taneszközök	
Lakóhelyünk, lakókörnyezetünk és hazánk néhány főbb természeti és kulturális nevezetessége. Saját megyénk, B-A-Z megye fontos református nevezetességei: Vizsoly, Sárospatak, Miskolc (Deszka templom). A lakóhely történetének néhány fontosabb eseménye és természeti	A felszíni formák megfigyelése terepasztalon, maketten vagy saját készítésű modellen (például homokasztalon). A település és közvetlen környezete felszíni formakincseinek összekötése a modellezett formákkal. Közös bemutató készítése a lakóhely kulturális és természeti értékeiről. A természeti és mesterséges fogalompár alkalmazása a lakóhely értékeinek leírásában.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedés, utazás, közlekedési eszközök. <i>Matematika:</i> Tájékozódás a síkban. Távolságok, nagyságrendek becslése, megnevezése, mérése.	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Tárgyak. Homokasztal . Szókartyák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.	

környezete.				
Fogalmak	Rész-egész viszony, távolságbecslés, térkép, Magyarország, település, közlekedési eszköz, tömegközlekedés.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Megtart, ha megtartod				Órakeret 7 + 2 óra
Előzetes tudás	Növények, állatok, természetes és mesterséges környezet.				
A tematikai egység céljai	A hagyományos életmód és a helyi tudás jelentőségének megláttatása a környezet és fenntarthatósághoz kötődően. A környezet- és természetvédelem szerepének felismertetése. Az ember-természet kapcsolat mint rendszer értelmezése konkrét példán keresztül. A tapasztalati tudás értékelése. A természeti ritmusok és ünnepeink, jeles napjaink közötti kapcsolatok felismertetése.				
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Milyen kapcsolat van az ünnepek és az évszakok között? (Pl. farsang, húsvét, pünkösd, karácsony.) Mire jók a hagyományok? Lehet-e tanulni egy iskolázatlan embertől? Miért fontos a természetvédelem? Jeles napok, ünnepek kapcsolata a természet változásaival. Az egyházi ünnepekre épülő népszokások,	Kalendárium készítése, jeles napok és természeti történetek, népdalok, népköltések és versek, szépirodalmi részletek megjelenítésével. Példák keresése arra, hogyan látták el az ártéri gazdálkodásból élők táplálékigényüket (növények, tenyésztett állatok, halászat, vadászat), hogyan készítették és tartósították ételeiket, milyen használati tárgyakat és milyen nyersanyagokból készítettek, hogyan ügyeltek arra, hogy a megújuló természet hosszú távon is biztosítsa igényeiket. Egy-két anyag feldolgozásának kipróbálása (pl. agyag, fűzfavessző, gyógynövény szárítás). Annak megértése, hogy a helyi sajátosságokra, problémákra a hagyományos tudás kínálja a legmegfelelőbb megoldásokat. A körültekintő emberi beavatkozás jelentőségének felismerése. A vízvédelem szerepének belátása.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> többjelentésű szavak (a fok szó jelentései). <i>Ének-zene:</i> népdalok. <i>Vizuális kultúra:</i> népművészet. <i>Erkölcstan:</i> a természet tisztelete, a hagyományok	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok. Szókartyák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.	

<p>néphagyományok (pl: kántálás, betlehemezés).</p> <p>A lakóhely hagyományai. A gazdálkodó ember természeti és épített környezetének kölcsönhatása az ártéri fokgazdálkodás példáján. Haszonállatok: mézelő méh, szürkemarha, mangalica, racka. Haszonnövények: alma, meggy, szőlő. Vadon élő állatok: kárász, csuka, nemes kócsag, fehér gólya. Gyógy- és fűszernövények: galagonya, szeder, menta. A hagyományos házak anyagai (nád, sás, fűz, agyag, vályog), a települések mérete. A folyószabályozás hatása és a vizek védelme. A víz szerepe az életünkben. A víz a keresztelés eszköze. Jézus a vízen járt. Kettéválasztja a tengert.</p>	<p>Az iskolához legközelebb eső nemzeti park vagy tájvédelmi körzet megismerése, értékmentő munkájának megértése. A természetvédelem és a fenntarthatóság kapcsolatának felismerése.</p>		<p>jelentősége.</p> <p><i>Matematika:</i> rész-egész kapcsolat.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a ház részei, építőanyagok, anyagok felhasználása, megmunkálása; élelmiszerek tartósítása.</p>	
--	--	--	--	--

Fogalmak	Fenntarthatóság, fokgazdálkodás, természetvédelem, vizes élőhely, tapasztalati tudás, egyensúly. Kenyérsütés.
-----------------	---

Tematikai egység/fejlesztési cél	Miért érdemes takarékoskodni?			Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Hőmérséklet, az anyagok tulajdonságai.			
A tematikai egység céljai	Az anyag, energia, információ szempontjából az energiatakarékos magatartás erősítése. A papírgyártás megismerésén keresztül az ipari folyamat főbb lépéseinek megértése, a tudatos fogyasztói magatartás kialakítása, a szelektív gyűjtés fontosságának felismertetése. A múzeumok munkájának értékelése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
<p>Fogyasztanak-e áramot az elektromos berendezések, ha készenléti üzemmódban vannak? Mi a különbség a hagyományos és az energiatakarékos izzók között? Mire jó a papír? Készíthetünk-e otthon is papírt? A hőátadás. A háztartási gépek, eszközök és készülékek energiatakarékosága. Az elektromos készülékek üzemeltetése a hőtermelés miatt veszteséggel is jár. A megújuló és nem megújuló energiaforrások.</p>	<p>Megfigyelések, vizsgálatok a hő terjedésével kapcsolatosan. A megújuló és nem megújuló energiaforrások megkülönböztetése konkrét példák alapján. Különböző papírfajták vizsgálata megadott szempontok alapján. Példák gyűjtése a papír felhasználására. A gyűjtött példák alapján az egy hét alatt felhasznált papír mennyiségének mérése. Ismerkedés a papír történetével, merített papír készítése. A papírgyártás és papírkészítés példáján a házi és ipari előállítás különbségeinek megfigyelése. A szelektív gyűjtés és a tudatos fogyasztói magatartás szerepének felismerése az újrahasznosítás kapcsán, az újrahasznosításra gyűjtött példák alapján. Az egyes csomagolóanyagok összehasonlítása különböző szempontok szerint (esztétikus, gazdaságos, környezetkímélő, energiatakarékos, újrahasznosítható, eldobó, pazarló). Múzeumlátogatás után a szerzett tapasztalatokról</p>	<p>Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> műveletek különféle papírfajtákkal (ragasztás, kasírozás, kollázs), papírmásé. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> gyártási folyamatok. <i>Erkölcstan:</i> az egyéni felelősség</p>	<p>Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok. Szókártyák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.</p>

<p>A papír szerepe mindennapi életünkben. A papírgyártás: az ipari gyártás vázlat (a termék előállítása: nyersanyag, termék, késztermék, hulladék; a papírgyártás vízigényes folyamat). Használati tárgyak és alkotások újrahasznosított papírból. A papír mint csomagolóanyag. Egyéb csomagolóanyagok. Példák a papír, műanyag, fém újrahasznosítására.</p>	<p>beszámoló szóbeli vagy írásbeli vagy rajzos formában előre megadott vagy választott szempont alapján.</p>		<p>kérdése. <i>Matematika:</i> halmazok.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Papírgyártás, újrahasznosítás, energiaforrás, energiatakarékosság.</p>			

<p>Tematikai egység/fejlesztési cél</p>	<p>Merre megy a hajó?</p>			<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Halmazállapot-változások, oldódás, kölcsönhatás.</p>			
<p>A tematikai egység céljai</p>	<p>Az anyag, energia, információ szempontjából a mágnesség szerepének felismerése és kölcsönhatásként való értelmezése; hang- és fényjelenségek tanulmányozása. Az állandóság és változás megfigyelése saját vizsgálatok értelmezésén keresztül. A tudomány, technika, kultúra szempontjából az egyes jelenségek gyakorlati alkalmazásának megismerése.</p>			
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Tanulói tevékenységek</p>	<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Tananyagok</p>
<p>Hogyan talál vissza tavasszal a fecske az ősszel elhagyott fészke?</p>	<p>Példák keresése az állatok tájékozódására. A Göncölszék csillagkép felismerése. Rajz készítése</p>	<p>Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés,</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> képek vízről,</p>	<p>Tankönyv. Munkafüzet. Képek,</p>

<p>Hogyan tájékozódtak a hajósok régen és most? Miért színes a szivárvány? Van-e hang a Holdon? Miért lehet szomjan halni a tengeren? Miért fagy be nehezen a tenger? Miért úszik a jégtömb a vízben? Tájékozódás csillagképek alapján. A Göncölszékér legendája. Tájékozódás iránytűvel: a Föld mágneses tere, a mágneses vonzás, taszítás. Példák hang- és fényjelenségekre. Keverékek és oldatok. Megfordítható (fagyás-olvadás, oldódás-kristályosítás) és nem megfordítható folyamatok (égés). Körfolyamat: a víz körforgalma a természetben. Sós víz, édesvíz. Az édesvízkészlet mennyisége a Földön a</p>	<p>szabadon választott csillagképről, a csillagkép nevével kapcsolatos gyűjtőmunka végzése. Vizsgálatok a mágnességgel kapcsolatban (vonzás, taszítás, a kölcsönösség felismerése). Az iránytű működésének értelmezése. Annak megértése, miért jelentett az iránytű feltalálása hatalmas segítséget a hajósoknak. Konkrét jelenségek (rezgő húrok, megütött vizespohár, rezgő vonalzó stb.) vizsgálatán keresztül annak megtapasztalása, hogy a hangot a levegő rezgésén keresztül érzékeljük. Fénytörés és -szóródás vizsgálatán keresztül annak felismerése, hogy a fehér fény különböző színek keveréke. Példák gyűjtése környezetünkben keverékekre és oldatokra. A sós víz fagyásának vizsgálatán keresztül annak meglátása, miért fagy be nehezebben a tenger, mint az édesvíz. A vízkörforgalom egyes lépésein keresztül a már ismert fizikai változások (párolgás, lecsapódás) bemutatása, az ellentétes irányú folyamatok felismerése. A víztakarékosság, az édesvíz-készlet védelme fontosságának felismerése.</p>	<p>megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.</p>	<p>tengerről, hajókról. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a hajózás mint téma, a csillagképekhez kötődő mítoszok, mondák, legendák. <i>Ének-zene:</i> a hangszerek hangja, hangmagasság; a hajózáshoz kötődő dalok. <i>Matematika:</i> Tájékozódás a külső világ tárgyai szerint; a tájékozódást segítő viszonyok megismerése. Számok, nagy számok, mértékegységek.</p>	<p>ábrák. Bábok. Szókártyák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.</p>
--	--	--	---	--

sós vízhez képest.				
Fogalmak	Tájékozódás, kölcsönhatás, vízkörforgalom			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Önismeret és viselkedés				Órakeret 6 óra
Előzetes tudás					
A tematikai egység céljai	Az önismeret és az önreflexió fejlesztése a viselkedési helyzetek tanulmányozásán keresztül. Az ember megismerése és egészsége szempontjából az emberi magatartásformák megfigyelése, hasonlóságok és különbségek keresése az állati kommunikációval. A kapcsolatok és a közösség jelentőségének felismertetése az ember életében.				
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Igaz-e, hogy „ugatós kutya nem harap”? Van-e hasonlóság az emberi és az állati viselkedés között? Hogyan „olvashatunk” mások jelzéseiből? Hogyan kerülhetjük el a sértődéseket, veszekedéseket? Hogyan őrizhetjük meg barátságainkat? Kommunikáció az állatvilágban: a kutya tájékozódása, területvédő és behódoló magatartása. Az emberi kommunikáció: beszéd, testbeszéd.	A kutya magatartásán keresztül példák vizsgálata az állati kommunikációra. Hasonlóságok és különbségek keresése az állati és emberi kommunikáció között. Filmrészletek, fotók segítségével az emberi kommunikáció elemeinek vizsgálata, a mimika és a testtartás szerepének elemzése egy-egy példán. Szerepjáték során a megállapítások kipróbálása, ellenőrzése. Emberi magatartásformák megfigyelése különböző helyzetekben. Helyzetgyakorlatok elemzése. Példák csoportosítása (helyes és helytelen viselkedés), érvek és indokok keresése. Az együttélés alapvető szabályainak megbeszélése.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szólások, közmondások, metaforák (az ember és az állatok viselkedésével kapcsolatban). <i>Vizuális kultúra:</i> arckifejezések, testbeszéd megjelenítése művészeti alkotásokon.	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok. Szókártyák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.	

<p>Mosoly, fintor, bólintás, hunyorítás, testtartás szerepe.</p> <p>Magatartásformák, szabályok, viselkedési normák különböző élethelyzetekben. Példák a helytelen és helyes viselkedésre.</p> <p>Együttélés a családban.</p> <p>Baráti kapcsolatok, iskolai közösségek.</p>			<p><i>Ének-zene:</i> emberi konfliktusok megjelenése dalokban.</p> <p><i>Matematika:</i> hasonlóságok és különbségek.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> emberi kapcsolatok, közösség, a helyes magatartás.</p>	
Fogalmak	Kommunikáció, metakommunikáció, együttélés.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Vágtat, mint a paripa			Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Testrészek.			
A tematikai egység céljai	A mozgásjelenségek tanulmányozása során az állandóság és változás és kapcsolatuk felismertetése. Az ember megismerése és egészsége szempontjából a mozgás szerepének felismertetése az egészségmegőrzésben, a mozgásszervrendszer működésének alapvető megértése. A felépítés és működés kapcsolatának beláttatása a ló testfelépítésének és mozgásának példáján.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Miért vágtat sebesen a paripa? Kiből lesz jó	Mozgásjelenségek vizsgálata játékos kísérleteken keresztül: kérdések megfogalmazása a mozgások	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés,	<i>Vizuális kultúra:</i> a	Tankönyv. Munkafüzet. Képek,

<p>rövidtávfutó? És jó hosszútávfutó? Hogyan fejleszhetjük mozgásunkat? A mozgásfajták megkülönböztetése (egyenletes és gyorsuló mozgás, ütközés). A csontok, izmok, ízületek szerepe: hajlékonyság, erő, rugalmasság, gyorsaság, ügyesség. Az edzés és a bemelegítés. A testalkatnak, testi adottságoknak megfelelő mozgásformák. A tánc, mint mozgás. A mozgás, mint aktív pihenési forma. A mozgásszegény életmód veszélyei.</p>	<p>jellemzőivel kapcsolatban. A jelenségek megfigyelése az állandóság és a változás szempontjából, a változások megfigyelése, adott szempontú besorolása (a mozgás gyorsasága, iránya). Példák gyűjtése mozgással kapcsolatos rekordokra. A rendszeres testmozgás jelentőségének felismerése. Esettanulmányok, példák feldolgozása arról, hogy a rendszeres testmozgás hogyan fejleszti az akaraterőt, állóképességet, ügyességet. A bemelegítés fontosságának, az edzőmunka során a fokozatosság elvének belátása. Lehetőségek keresése a lakóhelyen a rendszeres testmozgás gyakorlására.</p>	<p>megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.</p>	<p>mozgás megjelenítése a művészetekben, mozgókép készítése.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testmozgás, az edzés, a bemelegítés; világcsúcsok,</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a mozgás, illetve a ló mozgásának megjelenítése irodalmi alkotásokban, mondókákban.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> egészséges életmód, testmozgás.</p>	<p>ábrák. Bábok. Szókártyák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Mozgásszerv, mozgásforma.</p>			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Kertben, mezőn			Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Életfeltételek, tápanyagok, táplálék, évszakok.			
A tematikai egység céljai	A felépítés és működés kapcsolatában az élőlények csoportosítása, a haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Hogyan kerül a kenyér az asztalra? Kenyérsütés: búza, liszt és kenyér példáján a nyersanyag, termék, késztermék fogalma, a rostálás, a szitálás, az őrlés, a kelesztés és a dagasztás folyamata, az üzletekben kapható kenyerek és az adalékok szerepe, kenyérsütés házilag, kapcsolódás az új kenyér ünnepéhez, a kenyérrrel kapcsolatos hagyományok.	Példák gyűjtése kenyérfajtákra, összehasonlításuk különböző szempontok szerint. A kenyérsütés példáján a természet tiszteletének felismerése a hagyományos életmód egyszerű cselekvéseiben.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a kenyérrrel kapcsolatos hasonlatok, szólás-mondások, mesék, mondák, műalkotások. <i>Ének-zene:</i> a kenyérsütéssel, illetve az egyes élőlényekkel kapcsolatos dalok. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> gyártási folyamat;	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok. Szókartyák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.

			alapanyag, nyersanyag, késztermék	
Fogalmak	Életközösség, növényi szerv, életciklus, napenergia, kenyérsütés.			

A fejlesztés várt eredményei a 3. évfolyam végén	<p>Az egészséges életmód alapvető elemeinek alkalmazása az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében, a betegségek elkerülésére.</p> <p>Az életkornak megfelelően a helyzethez illő felelős viselkedés segítségnyújtást igénylő helyzetekben.</p> <p>A hosszúság és idő mérése, a mindennapi életben előforduló távolságok és időtartamok becslése.</p> <p>Képesség adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozására.</p> <p>A fenntartható életmód jelentőségének magyarázata konkrét példán keresztül, a hagyományok szerepének értelmezése a természeti környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában, illetve felépítésében.</p>
---	--

4. évfolyam

Tematikai egység/fejlesztési cél	Mennyi időnk van?			Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Idő, napszakok, évszakok.			
A tematikai egység céljai	Az anyag, energia, információ, a rendszerek, illetve az állandóság és változás szemszögéből az idő fogalmának megértése, az időegységek alkalmazásának fejlesztése, az időfogalom mélyítése. A felépítés és működés, illetve a környezet és fenntarthatóság szempontjából a Föld, a Nap és a Hold kapcsolatának felismertetése. A tudomány és technika fejlődésének felismertetése példák alapján, a találmányok jelentőségének meglátása a távesső példáján.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
A Föld mozgásai. Föld, Nap, Hold, holdfázisok képeinek megismerése.	A Föld mozgásáról (forgás, Nap körüli keringés) elképzelés kialakítása modell alapján. Annak felismerése, hogy a Földön nem mindenütt egyszerre		<i>Vizuális kultúra:</i> Munka az idő képi	Tankönyv. afüzet.

<p>A távcső mint a távoli objektumok megfigyelésének eszköze.</p>	<p>Kapcsolat keresése a naptár elemei és a Föld mozgásai között. Képek keresése, közös bemutató készítése: az égitestek szépségének meglátása. Az egyes holdfázisok rajzolása, elhelyezése a naptárban, a ciklikus ritmus felismerése. Annak megsejtése, hogy a különböző időszámítási módszerek miatt eltérések adódhatnak. A távcső működésének vizsgálata. Annak megértése konkrét példák alapján, miért jelentett a távcső felfedezése hatalmas mérföldkövet a tudomány fejlődésében.</p>		<p>égitestek képi ábrázolása. <i>Ének-zene:</i> ütem, ritmus, metronóm. <i>Matematika:</i> folyamat mozzanatainak időbeli elrendezése; időrend kezelése.</p>	<p>Bábok. Szókartyák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Időmérés, égitest, naptár.</p>			

<p>Tematikai egység/fejlesztési cél</p>	<p>Tájékozódás a tágabb térben</p>			<p>Órakeret 7 + 2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Fő világtájak, tájékozódás vázlatrajz alapján, saját település neve, környezete.</p>			
<p>A tematikai egység céljai</p>	<p>A rendszerben való gondolkodás fejlesztése: a rész-egész kapcsolat értelmezése hazánk földrajzi helyzetén belül. A helyi és nemzeti azonosságtudat megalapozása, alakítása. A lakókörnyezettel és hazánkkal kapcsolatos pozitív attitűd megalapozása. A közlekedéssel kapcsolatos tudás bővítése. A térbeli tájékozódás fejlesztése, a térképhasználat előkészítése.</p>			
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Tanulói tevékenységek</p>	<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Taneszközök</p>
<p>Hol találjuk Magyarországot a Föld bolygón és lakóhelyünket Magyarországon? Hogyan tervezhetünk meg</p>	<p>A felszíni formák megfigyelése terepasztalon, maketten vagy saját készítésű modellen (például homokasztalon) és összevetése térképpel, földgömbbel. A fő világtájak megnevezése, elhelyezése a</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Magyarország értékeinek, illetve a lakóhelyhez</p>	<p>Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok.</p>

<p>egy utazást? A földfelszín formakincsének elemei (hegység, dombság, alföld, óceán, tenger, tó, folyam, folyó, patak). Magyarország helyzete: államhatárok, felszínformák, vizek, főváros, települések, útvonalak, szomszédos országaink. Magyarország elhelyezése: Föld bolygó, Európa kontinens, Közép-Európa, Kárpát-medence. A települések infrastruktúra rendszere: nagyváros, város, falu, tanya. Külváros, kertváros, belváros. Vonzáskörzet. Magyarország nagy tájegységei. Történelmi múltú egyházi iskolák: Pannonhalma, Pápa, Debrecen, Sárospatak.</p>	<p>térképen. Az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben. Magyarország domborzati térképén az alapvető térképjelek megnevezése, a szomszédos országok felsorolása. A nagy tájegységek felismerése Magyarország térképén. Irányok, távolságok leolvasása. A lakóhely elhelyezése az infrastruktúra rendszerében. Konkrét példák besorolása. Egy tájegységgel kapcsolatban kutatómunka elvégzése: képek, történetek keresése. Térképmásolás. Saját település megtalálása Magyarország térképén. Néhány jellegzetes magyar nevezetesség megismerése képeken, multimédián keresztül. Utazás tervezése a lakóhely és valamely nevezetesség között, térkép segítségével: úticél megtalálása, közbelső állomások felsorolása, látnivalók felsorolása, a távolság és időtartam becslése. A tömegközlekedési rendszer jelentőségének, környezeti hatásainak elemzése.</p>		<p>köthető értékek megjelenítése a szépirodalomban. <i>Vizuális kultúra:</i> nemzeti szimbólumaink, illetve az egyes tájegységekhez köthető jelképek. <i>Ének-zene:</i> Magyarországhoz, illetve az egyes nagy tájegységekhez vagy a lakóhelyhez köthető népdalok, zene-művek.</p>	<p>Szókártyák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.</p>
---	--	--	---	--

Lakóhelyünk, lakókörnyezetünk és hazánk néhány főbb természeti és kulturális nevezetessége. A helyi templomok történetének megismerése. Közlekedési eszközök. Tömegközlekedés. A vízi, szárazföldi és légi közlekedési eszközök.				
Fogalmak	Rész-egész viszony, távolságbecslés, térkép, Magyarország, település, közlekedési eszköz, tömegközlekedés.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Az a szép, akinek a szeme kék?			Órakeret 5 + 1 óra
Előzetes tudás	Testrészek, emberi tulajdonságok.			
A tematikai egység céljai	Az ember megismerése és egészsége szempontjából az alkat, a külső és belső tulajdonságok különbözőségének elfogadtatása. Példákon keresztül az öröklődés szerepének a felismertetése. A toleráns és segítőkész magatartás megalapozása, erősítése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
Mitől látunk valakit szépnek? Minden szépség a jóság. A	Példák, illusztrációk gyűjtése különböző korok, kultúrák szépségideáljaira. Annak felismerése, hogy nem minden szépségideál vagy divat hat előnyösen egészségünkre, egyes szokások pedig	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés,	<i>Vizuális kultúra:</i> emberábrázolás a művészetben; portré és	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák.

<p>lélek ápolása- jócselekedetek. Jó az a cselekedet, amiben szeretet van.</p> <p>Csak a szupermodellek lehetnek szépek? Emberábrázolás a művészetben. Szépségideálok. Külső és belső tulajdonságok. Szerzett és öröklött tulajdonságok. Az ápoltság szebbé tesz: a testápolás módjai (tisztálkodás, haj, körmök, bőr, fogak ápolása). A divat és a testápolás kapcsolata. Fogyatékkal élők, megváltozott munkaképesség.</p>	<p>kifejezetten egészségkárosítóak (tűsarkú cipők, fűző stb.). Az emberek közötti testi különbségek és hasonlóságok megfigyelése. Példák alapján az öröklött tulajdonság megértése, tulajdonságok csoportosítása. A helyes és rendszeres testápolási szokások megismerése, gyakorlása. Annak felismerése, hogy a divat nem mindig az egészséges testápolási szokásokat közvetíti, gyakran felesleges vagy káros szokásokat is erőltethet. Személyes tapasztalat szerzése az érzékszervi és a mozgásszervi fogyatékkal élők életéről. Fogyatékkal élők elfogadása, segítése.</p>	<p>beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási mód- szer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.</p>	<p>karikatúra. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a jellemzés; hasonlatok, metaforák a szépséggel kapcsolatban. <i>Ének-zene:</i> gunyoros népdalok, amelyek egy-egy testi tulajdonságot karikíroznak. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a testápolás módjai, egészséges életmód</p>	<p>Bábok. Szókarthyák. A témák fel- dolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Testalkat, testi adottságok, személyes higiéné, öröklődés.</p>			

<p>Tematikai egység/fejlesztési cél</p>	<p>Egészség és betegség</p>	<p>Órakeret 7 + 1 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Testrészek, egészséges táplálkozás elemei, hőmérséklet.</p>	

A tematikai egység céljai	Az ember megismerése és egészsége, illetve a felépítés és működés kapcsolata szempontjából a betegségtünetek felismerésének képessége és a kezdeményezőkézség fejlesztése, az egészségtudatos életmód kialakítása és gyakorlása. A felelősségtudat erősítése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<p>Miért betegszünk meg? Hogyan kerülhetjük el a betegségeket? Milyen jelei lehetnek annak, hogy betegek vagyunk? Mitől függ a gyógyulás? Mi a teendő baleset esetén? A bűn a lélek betegsége.</p> <p>Jézus csodatételei, a betegek, a vakok gyógyítása.</p> <p>Az egészséges életmód (táplálkozás, aktív és passzív pihenés, öltözködés, személyes higiéné, rendszeres testmozgás, lelki egészség). A betegség (nátha, influenza, bárányhimlő)</p>	<p>Az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása. Példák gyűjtése az aktív és passzív pihenésre. A betegségtünetek felismerésének gyakorlása esettanulmányokon keresztül. A fertőzés megelőzési módjainak gyakorlása. A gyógyítók munkájának elismerése, tisztelete. Az egyes egészségügyi intézmények használatának megismerése. A megelőzés szerepének felismerése. A mentők munkájának értékelése, tisztelete. Teendők, segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén.</p>	<p>Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási mód-szer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.</p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testmozgás szerepe, stresszoldás.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hasonlatok, szólásmondások, közmondások, mesék (az egészséggel és betegséggel kapcsolatban).</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a betegség tünetei, teendők betegség esetén.</p>	<p>Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok. Szókértők. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.</p>

tünetei. A testhőmérséklet, láz mérése. A betegség okai: fertőzés, örökletes betegség, életmód. A gyógyítás. A körzeti orvos és a kórház feladatai. A gyógyszerterár. A védőoltások szerepe. Baleset: megelőzés, segélykérés, a mentők értesítése. A mentők munkája.				
Fogalmak	Egészségmagatartás, betegség, gyógyítás, baleset, fogyatéék.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Önismeret és viselkedés			Órakeret 1 óra
Előzetes tudás				
A tematikai egység céljai	Az önismeret és az önreflexió fejlesztése a viselkedési helyzetek tanulmányozásán keresztül. Az ember megismerése és egészsége szempontjából az emberi magatartásformák megfigyelése, hasonlóságok és különbségek keresése az állati kommunikációval. A kapcsolatok és a közösség jelentőségének felismertetése az ember életében.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Igaz-e, hogy „ugatós kutya nem harap”? Van-e hasonlóság az emberi és az állati viselkedés között? Hogyan „olvashatunk”	A kutya magatartásán keresztül példák vizsgálata az állati kommunikációra. Hasonlóságok és különbségek keresése az állati és emberi kommunikáció között. Filmrészletek, fotók segítségével az emberi kommunikáció elemeinek vizsgálata, a mimika és a	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szólások, közmondások, metaforák	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok. Szókártyák.

<p>mások jelzéseiből? Hogyan kerülhetjük el a sértődéseket, veszekedéseket? Hogyan őrizhetjük meg barátságainkat? Kommunikáció az állatvilágban: a kutya tájékozódása, területvédő és behódoló magatartása. Az emberi kommunikáció: beszéd, testbeszéd. Mosoly, fintor, bólintás, hunyorítás, testtartás szerepe. Magatartásformák, szabályok, viselkedési normák különböző élethelyzetekben. Példák a helytelen és helyes viselkedésre. Együttélés a családban. Baráti kapcsolatok, iskolai közösségek.</p>	<p>testtartás szerepének elemzése egy-egy példán. Szerepjáték során a megállapítások kipróbálása, ellenőrzése. Emberi magatartásformák megfigyelése különböző helyzetekben. Helyzetgyakorlatok elemzése. Példák csoportosítása (helyes és helytelen viselkedés), érvek és indokok keresése. Az együttélés alapvető szabályainak megbeszélése.</p>	<p>Kooperatív oktatási módszer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.</p>	<p>ember és az állatok viselkedésével kapcsolatban). <i>Vizuális kultúra:</i> arckifejezések, testbeszéd megjelenítése művészeti alkotásokon. <i>Ének-zene:</i> emberi konfliktusok megjelenése dalokban. <i>Matematika:</i> hasonlóságok és különbségek. <i>Erkölcstan:</i> emberi kapcsolatok, közösség, a helyes</p>	<p>A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Kommunikáció, metakommunikáció, együttélés.</p>			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Vágtat, mint a paripa			Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Testrészek.			
A tematikai egység céljai	A felépítés és működés kapcsolatának beláttatása a ló testfelépítésének és mozgásának példáján.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
A ló leírása: testfelépítés, életmód, alkalmazkodás a környezethez. A ló mozgása: ügetés, poroszkálás, vágta.	A kapcsolat felismerése a ló testfelépítése és életmódja, illetve természetes környezete között. Annak magyarázata, miért elterjedt haszonállat a ló: példák keresése a ló és az ember kapcsolatára. A ló mozgásának megfigyelése és a különböző mozgásformáinak összehasonlítása.	Szemléltetés. Tanári magyarázat. Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés. Vita. Tanulók kiselőadásai. Kooperatív oktatási mód-szer. Szerepjáték. Házi feladat. Differenciálás. Frontális osztálymunka. Önálló tanulói munka. Páros munka. Csoportos feladatmegoldás Csoportos kísérletezés.	<i>Ének-zene:</i> népdalok, zeneművek a ló és ember kapcsolatáról, a ritmus és a mozgás kapcsolata (táncok). <i>Testnevelés és sport:</i> világcsúcsok, nemzeti rekordok különböző sportágakban, lovassportok. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a mozgás, illetve a ló mozgásának megjelenítése irodalmi alkotásokban,	Tankönyv. Munkafüzet. Képek, ábrák. Bábok. Szókártyák. A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.

			mondókákban.	
Fogalmak	Mozgásszerv, mozgásforma.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Kertben, mezőn			Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Életfeltételek, tápanyagok, táplálék, évszak.			
A tematikai egység céljai	A felépítés és működés kapcsolatában az élőlények csoportosítása, a haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
<p>Mit érdemes venni a piacon? Honnan származik, és mire utal a növény elnevezés? Mitől növekszik a növény? Hogyan kerül a kenyér az asztalra? A Nap, mint energiaforrás. A napsugárzás hatása az élővilágra. Gombák, növények, állatok. Zöldségek, gyümölcsök. A növény részei (gyökér, szár, levél, virág, termés). A mag. Ehető növényi részek. Életszakaszok, csírázás,</p>	<p>Életközösség megfigyelése. Az élővilág szerveződési szintjeinek felismerése. A megfigyelt élőhely élőlényének csoportosítása (gomba, növény, állat, zöldség, gyümölcs). Látogatás a piacon, a tanyán vagy a kertben. Az idényzöldségek, idénygyümölcsök felismerése, csoportosítása aszerint, hogy mely ehető növényi részt fogyasztjuk. Példák keresése magra, termésre.</p> <p>Naptár készítése az idényzöldségekről és idénygyümölcsökről.</p> <p>Növény fejlődésének megfigyelése.</p> <p>Lebomlás vizsgálata. A komposztálás szerepének felismerése. Szerves hulladékok csoportosítása a komposztálhatóság szerint.</p> <p>A megfigyelt élőhelyen talált növények csoportosítása aszerint, mely életszakaszban</p>	<p>Szemléltetés.</p> <p>Tanári magyarázat.</p> <p>Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés.</p> <p>Vita.</p> <p>Tanulók kiselőadásai.</p> <p>Kooperatív oktatási mód-szer.</p> <p>Szerepjáték.</p> <p>Házi feladat.</p> <p>Differenciálás.</p> <p>Frontális osztálymunka.</p> <p>Önálló tanulói munka.</p> <p>Páros munka.</p> <p>Csoportos feladatmegoldás</p> <p>Csoportos kísérletezés.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>mesterséges életközösségek (kert, mező) képi megjelenítése; zöldség- és gyümölcscsendéletek.</p>	<p>Tankönyv.</p> <p>Munkafüzet.</p> <p>Képek, ábrák.</p> <p>Bábok.</p> <p>Szókártyák.</p> <p>A témák feldolgozásához szükséges tárgyak, eszközök.</p>

<p>fejlődés, növekedés, öregedés. Lebomlás, komposztálás, rothadás. Háziállatok (kutya, macska), haszonállatok (tyúk, kacsa), hazai vadon élő állatok (rókalepke, májusi cserebogár, kárász, csuka, seregély, feketerigó, mezei pocok, őz, róka). Szaporodás: pete, tojás, elevenszülő.</p>	<p>voltak. Példaállatok csoportosítása a tanult csoportok szerint (háziállat, haszonállat, vadon élő állat, illetve ízeltlábúak, halak, madarak, emlősök). Néhány jellegzetes állatnyom tanulmányozása, lerajzolása. Életnyomok gyűjtése a terepi látogatás során. Állatnyomok megismerése.</p>			
<p>Fogalmak</p>	<p>Életközösség, növényi szerv, életciklus, napenergia.</p>			

<p>A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végén</p>	<p>Az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak a bemutatása, az élőlények csoportosítása tetszőleges és adott szempontsor szerint. Egy természetes életközösség bemutatása. Egy konkrét gyártási folyamat kapcsán a technológiai folyamat értelmezése, az ezzel kapcsolatos felelős fogyasztói magatartás ismerete. Magyarország elhelyezése a földrajzi térben, néhány fő kulturális és természeti értékének ismerete. Informatikai és kommunikációs eszközök irányított használata az információkeresésben és a problémák megoldásában.</p>
--	---

A tanulók értékelése:

Az eredményes előrehaladás egyik fontos előfeltétele a tanulók tudásának folyamatos ellenőrzése és értékelése. Módszerét tekintve belső értékelés.

Fokozott figyelmet kell fordítanunk arra, hogy egyik legfontosabb feladatunk a tanuló saját képességeibe vetett hitének, önbizalmának megalapozása. Ezért az értékelés elsődleges célja is a fejlesztés, a pozitívumok megerősítése, illetve segítségnyújtás a hiányosságok, hibák csökkentéséhez, leküzdéséhez.

A tanulók sokoldalú tevékenykedtetésének megfelelően az értékelési szempontoknak is sokoldalúaknak kell lenniük.

Az értékelés alapja lehet a tanuló tényismereti szintje,

– megfigyelésben szerzett jártassága,

jártassága a tanult ismeretszerzési módokban,

– produktumainak szintje (pl. gyűjtőmunka eredményessége, ügyesség a játékokban, manuális tevékenységekben), órai aktivitása, a

– feladatokhoz való viszonyulása.

–

Az 1. évfolyamon javasolt a tanulók munkájának folyamatos szóbeli, negyedévenként pedig szóveges értékelése. A 2–4. évfolyamon a tanév során a tanulók ismereteikről szóban, írásban, rajzos feladatokban is beszámolhatnak.

Tárgyi feltételek:

Az iskolában már meglévő tanári és tanulói demonstrációs eszközök (kiegészítve – szükség szerint – saját készítésű eszközökkel); szaktantermek; iskolai könyvtár (lehetőség szerint), megfelelően a 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendeletnek.

Függelék:

A tankönyvek kiválasztásának elvei:

A 6–10 éves korosztály tankönyvének kiválasztása különösen sok odafigyelést, körültekintő választást igényel, mert a jó tankönyvnek fontos szerepe van a tantárgy, és azon keresztül a természet megszerettetésében. Tartalmi szempontból feleljen meg a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott tartalmi és fejlesztési irányelveknek. Ezért olyan tankönyvet válasszunk, amely a tantervi célkitűzésnek megfelelően a természeti és társadalmi jelenségeket az érzékszervi megfigyeléssel szereshető tapasztalatokon keresztül, a közvetlen környezetből származó ismeretekkel összekötve mutatja be. Legyen alkalmas arra, hogy felkeltse a tanulók érdeklődését a különböző témák iránt. Szemléletmódjával közvetítse a természeti és a kulturális értékek felismerésének és megőrzésének fontosságát, és ösztönözzön a felelős környezeti magatartásra.

A tankönyv a tanórai munka legfontosabb eszköze. Ennek tudományos pontossága párosuljon az életkori sajátosságoknak megfelelő, és az ismereteket jól érthető, értelmezhető megfogalmazással. A megértést változatosan tevékenykedtető feladatok, kérdések segítsék. Ezért a képek, ábrák legyenek alkalmasak elemzésre, a tananyaghoz kapcsolódó irányított vagy önálló tanulói ismeretszerzésre. A képekre, ábrákra is vonatkoznak kérdések, feladatok. Az ismereteket rendszerezetten, logikailag összekapcsolható módon közvetítse. A tankönyv tananyag-

elrendezése, szerkezete tegye lehetővé a differenciált tanórai és tanórán kívüli munka megszervezését. Tartalmazzon az ismeretek elsajátítását ellenőrző, illetve az ismeretek alkalmazását igénylő, a természettudományos kompetenciák elmélyítését segítő feladatokat.

Kerüljük a zsúfolt, nehezen áttekinthető felépítésű tankönyveket! A taníthatóság-tanulhatóság feltétele a tankönyv jó tagoltsága. Különbüljenek el a különböző didaktikai funkciójú szövegrészek (pl. törzsanyag, kiegészítő anyag, olvasmányok, kérdések, feladatok). A tanulást különféle kiemelések segítsék. Előnyös, ha a leckéket egyszerű vázlatok és összegző kérdések zárják. A nagy fejezeteket is zárják rövid összefoglalások. A könyv nyelvezete legyen érthető, olvasmányos a tanulók számára. Ne tartalmazzon fölöslegesen sok fogalmat és tényt, ugyanakkor biztosítson minél több lehetőséget a tanulói tevékenységekre, a képességfejlesztésre (kérdések, feladatok). Ösztönözze az önálló tanulói ismeretszerzés tankönyvön belüli és tankönyvön kívüli formáit.

A tevékenységközpontú tanítás és a képességfejlesztés szempontjából fontos, hogy a tankönyvhöz megfelelő munkafüzet is tartozzon. A kiegyensúlyozott oktató–nevelő munkát segítheti, ha olyan tankönyvsorozatot választunk, amelynek kötetei azonos didaktikai felépítésűek. Előny, ha a tankönyvhöz készültek tanítást segítő eszközök, pl. tanári kézikönyv, szemléltetőeszközök.

Ének-zene

Helyi tantárgyi tanterv Általános tantervű tanulócsoportok 1-4. évfolyamok

A tantárgy órakerete

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	2	72	65	7
2.	2	72	65	7
3.	2	72	65	7
4.	2	72	65	7

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1. sz. mellékletében kiadott 1.2.6.1. ének-zene 1_4 tantárgyi kerettanterv (A változata) alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

Az ének-zene órák pedagógiai szakmai eredményességét segíti az egyházi ének tantárgy tanórai és az énekkar szakköri keretekben végzett tevékenysége.

1. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Zenei reprodukció - Éneklés	39	5	44
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység	7	0	7
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.	6	1	7
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	6	0	6
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	7	1	8
Évfolyam összesen	65	7	72

2. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Zenei reprodukció - Éneklés	39	5	44
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység	6	0	6
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.	7	0	7
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	7	0	7
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	6	2	8
Évfolyam összesen	65	7	72

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Zenei reprodukció - Éneklés	39	5	44
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység	7	0	7
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.	6	0	6
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	4	0	4
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	9	2	11
Évfolyam összesen	65	7	72

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Zenei reprodukció - Éneklés	39	5	44
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység	6	0	6
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.	7	0	7
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	3	0	3
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	10	2	12
Évfolyam összesen	65	7	72

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:		Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
1. Zenei reprodukció - Éneklés	Egyházi énekek	5	
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység		0	
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.	Elmélyítésre szolgáló időkeret	1	
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése		0	
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	1	
	Összesen:	7	

2. évfolyam:		Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
1. Zenei reprodukció - Éneklés	Egyházi énekek	5	
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység		0	
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.		0	
4. Zenei befogadás - Befogadói		0	

kompetenciák fejlesztése		
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	2
	Összesen:	7

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zenei reprodukció - Éneklés	Egyházi énekek	5
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység		0
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.		0
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése		0
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	2
	Összesen:	7

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zenei reprodukció - Éneklés	Egyházi énekek	5
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység		0
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.		0
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése		0
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	2
	Összesen:	7

Tantárgyi bevezető

Célok és feladatok:

Az ének-zene tantárgy tanításának legfőbb céljai megismertetni a gyermekeket az éneklés és a zenélés örömeivel, valamint kulcsokat adni számukra a zene élményt nyújtó megismeréséhez, megértéséhez és élvezetéhez.

Ezeknek a céloknak az elérését segíti a kiválasztott repertoár.

Az iskolai ének-zene tanulás várt eredménye: a zenei gyakorlat és a zenehallgatás során a tanulók széles körű élményeket szereznek, amely segíti őket eligazodni a körülöttük lévő sokszínű zenei világban.

Az iskolai zenepedagógiai munka Kodály Zoltán alapelveire épül, az aktív éneklést és zenélést szorgalmazza, tradicionális népzene és igényes műzene alapul. A zenei hallásfejlesztés a relatív szolmizáció segítségével történik. A klasszikus remekművek értő befogadása fejleszti az érzelmi intelligenciát.

A kerettantervben feltüntetett anyagon keresztül a tanulók megismerik népzeneink és más népek zenéje, nemzeti zenei kultúránk és a klasszikus zene, a jazz, valamint a populáris műfajok igényes szemelvényeit. A zenepedagógiai munka a tanulók részben az iskolában, részben az iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, zenei élményeire, illetve adott esetben zenei gyakorlatára épül, s ezáltal ösztönzi őket énekkarokban és házi zenélésben való aktív részvételre.

Az ének-zene óra elsősorban pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére való, a személyiségfejlődés szempontjából azonban rendkívül fontos az ott megszerzett ismeretanyag, műveltség tartalom is.

A keresztyén ember életében az éneklés imádság, tanítás, Isten dicséretének, a hálaadásnak és a szeretetnek kifejezése. A református iskola énekkutatásában tehát kiemelt szerepe kell, hogy legyen az Istenről és Istenhez szóló énekeknek: a zsoltároknak, dicséreteknek, istentiszteleti, ifjúsági énekeknek. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek nem csupán mellékesen vagy kikapcsolódásképp, hanem teljes örömmel és figyelemmel tudjanak rész venni az éneklésben, hogy az énekek megismerése által istentiszteleti részvételük és lelki életük egyaránt gazdagodjék. Az egyházi énekek biztos tudása elősegíti, hogy a tanulók a gyülekezetek aktív tagjaivá váljanak, a gyülekezetek zenei szolgálatában részt vegyenek.

Iskolánkban az egyházi énekek tanítása és tanulása a hétkezdő istentiszteleteken, ének- és egyházi énekórákon, továbbá a Hit- és erkölcsstan órákon és énekkari foglalkozásokon is történik. Egyéb tantárgyaknál, egyes témákhoz kapcsolva, szintén elővehető a már ismert egyházi ének, pl. magyar órákon olvasmányokhoz, rajz és technika órákon bizonyos témákhoz, munkákhoz kapcsolódva, természetismeret órákon, versenyekre készülve, vagy osztályfőnöki órákon erkölcsi kérdések megbeszéléséhez. Az egyházi énekek tanításának és gyakoroltatásának e sokrétű lehetősége elősegíti a mennyiségi és minőségi tanulást, a memorizálást, az énekek tartalmának mélyebb megértését, a lelki- és hitbeli fejlődést.

Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése, zenét hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő felismerő kottaolvasás és a befogadói kompetenciák fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

A tantárgy fejlesztési céljai a következők:

Zenei reprodukció

Éneklés

- Az iskolai ének-zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás. Az ének-zene órán tanult zenei anyag egy részét énekléssel és kreatív zenei gyakorlatokkal készítik elő, illetve sajátítják el.
- Az énekórai műhelymunkát kórus egészíti ki, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés örömét a tanulók a hétköznapi számos területén megoszthassák másokkal. (Pl. közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon, saját koncertek szervezése hozzátartozóknak, ismerősöknek.)
- Az énekes anyag egy része mindvégig a magyar népdal marad, a 3. osztálytól kezdve a klasszikus zenei szemelvények száma növekszik, s a 7. osztálytól kezdve kiegészül a jazz és az igényes populáris zene válogatott szemelvényeivel – elsősorban a befogadói hozzáállás különbségeinek érzékeltetése és a zenei minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amely műfaji határoktól függetlenül értelmezhető.
- A református iskolákban kibővül ez az énekanyag a gyülekezeti énekekkel (válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz), népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumokkal, igényes populárisabb ifjúsági énekekkel, valamint a többszólamúság gyakorlására alkalmas bibliai szövegű kánonokkal (klasszikus és kortárs szerzők), és taize-i énekekkel.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése

- A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.
- A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, poli- fónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.

Felismerő kottaolvasás

- A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés alapozza meg. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.
- Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni. A kottaolvasás nem cél, hanem eszköz az iskolai zenetanulás folyamatában.
- A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. A népdalokból vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják

meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A népdalok szövegének értelmezése rávilágít a népdalok gazdag szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát. A népdalok nem a felismerő kottaolvasás gyakorló példái. Csak akkor kell szolmizáltatni, ha az a szebb, tisztább megszólaltatást segíti.

Zenei befogadás

Befogadói kompetenciák fejlesztése

- A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatói magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között.
- Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A befogadói kompetencia fejlesztése éppen ezért részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul. Az alsó tagozatban a gyermek a játékos tevékenység során képes leginkább az elmélyült figyelemre. Az alsóbb osztályokban a mozgás és az éneklés szorosan összekapcsolódik. A mozgás és a zenei élmény kapcsolata lehetőséget ad a zenei jelenségek megérettetésére és megértésére, a zenei készségek elmélyítésére is.
- Rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: minden órán legyen zenehallgatás, amely az élmény (örömszerző) funkcionálisan alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.
- Adekvát befogadói attitűd. A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfájának pontos értelmezését, elfogadását és pozitív értékelését.
- A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérzésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.
- A zeneelméleti és zene-történeti alapismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott művel kapcsolódókkal kell foglalkozni. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia, ezért teljes mértékben mellőzendő az öncélú adatközlés és a nagy mennyiségű szöveges memorizálás. Egy szerzői életrajz ismertetésében például nem az önmagukban semmitmondó dátumok és a tartózkodási helyek felsorolása és visszakérdezése, hanem a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átértékelése, és mindennek művészetére gyakorolt hatása az elsődleges feladat. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor kiegészítő,

tájékozódást könnyítő jelleggel. Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formában, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha eszköztárak felhasználása segít a gyerekeknek átérezni a zenei jelenségeket.

Zenehallgatás

- A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Lehetőleg teljes műveket hallgassanak meg, hiszen a tanulók befogadói kompetenciáját, s elsősorban zenei formaérzékét a teljes kompozíciók bemutatása fejleszti. A műalkotás egészéről kell benyomást szereznük, mielőtt a részletekre irányítják a figyelmüket. Miközben a figyelem irányítása bizonyos jelentéstartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan kell figyelni arra, hogy a szempontok ne tereljék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról.
- Az első hat osztályban nem kronológiai rendbe szervezve ismertetjük meg a tanulókat a zeneművekkel, hanem az életkori sajátosságok gondos figyelembevételével a kétéves ciklusok mindegyikében a zeneirodalom, a zenei stílusok és műfajok teljes spektrumából válogatunk. Az általános iskola utolsó két osztályában sor kerülhet kronologikus rendszerezésre, de csak az ismeretközlés szintjén. A 6 és 8 osztályos gimnáziumban a zenei stíluskorszakok tudatosítása csak a 9–10. osztály tantervének feladata.
- A református iskolák zenehallgatási anyaga kiegészül az énekeskönyv énekanyagának a zeneirodalom különböző korszakaiból származó feldolgozásaival, szemléltetve a formai és műfaji gazdagságot, stílusbeli sokszínűséget. A felsőbb osztályokban ezt kiegészíti az ének-zene órán megismert műfajok és művek mai, aktuális liturgikus és egyéb egyházi jellegű használatának felmutatása, illetve néhány zene- és egyházzene-történeti szempontból egyaránt fontos nagyobb lélegzetű zeneművek megismertetése. Ízelítőt adunk a szórakoztató zene és az egyházzene kölcsönhatásaiból (dicsőítés különböző műfaji keretek között), s keressük a művek adott korszaktól és stílustól független értékét.
- Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedjünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is.
- Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bízniuk kell abban, hogy a megismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művek hallgatására.
- Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangverseny kifejezetten az adott korcsoporthoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsük az élmények feldolgozását.

Tárgyi feltételek

- Szaktanterem pianóval vagy zongorával
- Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz
- Megfelelő méretű, jól szellőztethető terem a kórusmunkához, kottatár Ötvonalas tábla, mágneses tábla, vagy digitális tábla
-

-Ritmushangszerek

-Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók Számítógép

- internetkapcsolattal, **projektor vagy digitális tábla** Hangtár, hozzáférhető hanganyag

-Tankönyvek

-Református énekeskönyvek, egyházi énegyűjtemények

-

Az iskolába belépő gyerekek zenei adottságai, ismeretei, élményei jelentősen különbözhetnek, ezért elengedhetetlen a tanulók minél több sikerélményhez juttatása, mely játékos módszerekkel érhető el.

A zenei nevelés általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, a teljes személyiség sokoldalú fejlesztése. Ennek megalapozása az alsó tagozatban kezdődik, ahol a NAT-ban meghatározott fejlesztési területek, nevelési célok közül öt kiemelten fontos: az erkölcsi (hitbeli) nevelés (elfogadják és cselekvéseik mércéjévé teszik az emberi kapcsolatok elfogadott normáit és szabályait); nemzeti öntudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek, szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete); állampolgárságra és demokráciára nevelés (képesek társaikkal a kooperációra, el tudják magukat helyezni a közösségben, megértik a szabályok fontosságát); az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességük, a társaikkal való együttműködés képessége és a mások iránt érzett empátia továbbfejlődik); testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia). Legfontosabb kulcskompetenciák: esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia.

Fejlesztési célok:

Reprodukció (éneklés, generatív készségek, felismerő kottaolvasás)

- Az éneklésre épülő tanítás első lépése az éneklés örömeinek és az éneklés helyes szokásainak kialakítása, amelynek elemei az értelmes frazeálás, kifejező artikuláció és a megfelelő hangterjedelem. Az éneklést sok mozgás, néptánc és szabad mozgásos improvizáció kíséri. A helyes testtartás, az egyszerű mozgáselemek és lépések elsajátítására a népi gyermekjátékok és a néptánc kiváló lehetőséget nyújtanak.
- Dalkincsbővítés. A népdalokat és gyermekdalokat a tanulók elsősorban hallás után tanulják, és csokorba szedve is énekeljék. Az összeállítás mind a zenei, mind a tartalmi szempontokat figyelembe veszi.
- Zenei ismeretszerzés. A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a dallami, ritmikai, hallási és többszólamú készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják.
- A zenei tevékenységek élményszerűek, játékosak, mozgásosak legyenek, jellemezze azokat a tapasztalás- és tevékenységközpontúság.

Zenehallgatás (Zenei befogadás, zenehallgatás)

Ebben az életkorban alapozható meg az adekvát zenehallgatói magatartás, a gyerekek tapasztalatokat szereznek a tudatos zenehallgatói tevékenységről. A zenehallgatás során a tanulók spontán és tudatos élményeket gyűjtenek a hangzó világról, a hangszínekről, hangszerekről, hangszercsoportokról, előadó-együttesekről, tempóról, dinamikáról és zenei formákról, valamint megismerkednek hosszabb lélegzetű zeneművekkel is. A kiválasztott anyag egy része kapcsolódik az órai énekes anyaghoz.

Az ének-zene tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjék, azok fejlesztésében részt vegyen. Az erkölcsi nevelés a keresztyén értékrend felmutatásában, annak megismerésére való buzdításban, elfogadására való ösztönzésben jelenik meg. Az egyházi ének tanít, int, nevel. Teszi ezt elsősorban az egyes énekek szövege és a hozzá szervesen kapcsolódó bibliai történetekben, egyháztörténeti eseményekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás által. A tantárgy órája a vallási és nemzeti ünnepekre való készülés fontos terepe, s mint ilyen nem csupán nemzeti öntudatra, hanem európai azonosságutudatra is nevel. Népzene, református énekkincsünk, az órákon tanult műzenei szemelvények történeti, irodalmi és zenei szempontból is kapcsolnak a nemzeti és az európai értékekhez egyaránt. Az énekek tartalma (pl. más népek dalai, énekes imádság), de maga a közös éneklés gyakorlati megvalósítása közelebb visz az egymás iránti elfogadás és felelősségvállalás sokszor nehezen megélhető valóságához. Az énekekből helyes önismeretet és helyes istenismeretet is tanulhatnak diákjaink. Az elméleti jellegű feladatok széles terepet kínálnak a digitális kompetencia fejlesztésére (anyaggyűjtés, projektfeladatok megvalósítása). A tantárgy folyamatosan törekszik annak a látásmódnak a fejlesztésére, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges, s kötelessége a teremtett világot őrizni és védeni.

1. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 44 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Dalkincs bővítése gyermekdalok játszásával, hallás utáni daltanítással. Az éneklés helyes szokásainak kialakítása: <ul style="list-style-type: none"> – helyes testtartás, – helyes légzés, – életkornak megfelelő hangerő, – helyes hangképzés (diszfóniás gyermekek szűrése), – érthető szövegejtés, – kifejező artikuláció, – helyes frazeálás. Az éneklés örömeinek felkeltése, figyelem a szövegre. Dalkezdés megadott hangról c’–c” hangterjedelemben, megadott tempóban, helyes ritmusban, törekedve a tiszta intonációra.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsoló
	Népi gyermekjátékok, mondókák elsajátítása: kiolvasók, csujogatók, sétáló, szerepváltó és párcserélő körjátékok, leánykérő játékok, hidas játékok, különféle vonulások (biton /s-m/, triton/s-m-d; l-s-m; r-d-l/, tetraton /s-m-r-d; m-r-d-l/, pentachord / s-f-m -r-d; m-r-d-t,-l/, és pentaton hangkészlettel). Magyar népdalok megtanulása: névnapköszöntők, csúfolódók, tréfás dalok, párosítók, (pentaton, hexachord hangkészlettel). Ismerkedés a jeles napok szokásdallamaival. Énekek a református énekeskönyvből, kapcsolódva az ünnepekhez és az iskola életéhez, refrénes és felelgető éneklés gyakorlata. Az iskolai közös áhítatokhoz, rendezvényekhez, ünnepségekhez igazodva – azok énekanyagának tanulása, gyakorlása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető kifejező szövegejtés, artikuláció. <i>Matematika</i> számfogalom erősítése. <i>Hit- és erkölcsi tan:</i>

<p>Más népek dalainak megismerése (környező népek, nemzetiségek dalai).</p> <p>Művészi értékű komponált gyermekdalok és megzenésített versek tiszta éneklése (ajánlott: Kodály Zoltán, Bárdos Lajos, Járdányi Pál, Ádám Jenő).</p> <p>Felelgető éneklés, kérdés-felelet játékok, hangutánzó dallamosztinátó dalhoz.</p> <p>Egyenletes mérő és a dal ritmusának megkülönböztetése (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel, dallamhangszerekkel).</p> <p>Dallamvonal szemléltetése nagytesti mozgással.</p>	<p>egyházi ünnepek, kontextusok a bibliai szöveggel, történettel</p> <p><i>Környezetismeret:</i> természeti képek, évszakok, állatok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Légzés, hangerő, egyenletes mérő, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély, kezdőhang, záróhang, dallamsor, mondóka, gyermekdal, népdal, népi játék, népszokás, stáfta-éneklés, kérdés-felelet, egyházi ének, refrén.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Kisgyermekkor (óvodai) zenei élményanyag. Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó nagytesti mozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés, egyenletes mérő, tempó változások érzékelése és reprodukciója, metrikus egységek és kisebb formai egységek érzete, játékos feladatok megoldása alapritmusokkal és hangokkal, a belső hallás fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Ritmikai készség fejlesztése:</p> <p>Egyenletes mérő és a dal ritmusának hangoztatása (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel).</p> <p>Negyed, nyolcadpár, negyed szünet.</p> <p>Ritmusmotívumok hangoztatása ritmustapssal és ritmushangszerekkel. Ritmusolvasás, ritmusfelelgetés, ritmuspótlás, ritmuslánc, ritmusmemoriter.</p> <p>Komplex mozgásfejlesztés egyszerű tánc lépésekkel (kilépések, kijárások), a ritmus változatos megszólaltatással (kéz és láb által).</p> <p>2/4 ütemmutató. Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel.</p> <p>Motorikus képességek változatos mozgással és ütemezéssel.</p> <p>Ismétlődés a zenében, ritmusosztinátó. Gyors-lassú érzékeltetése.</p> <p>Hallásfejlesztés:</p> <p>Hangrelációk érzékeltetése, nagymozgással, reláció térbeli</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> íráskészség fejlesztése.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> helyben járás, menetelés.</p>

<p>mutatásával, kézzel.</p> <p>Énekes rögtönzés hangokkal, ellentétpárok: csend és hang, beszéd és énekhang, hangutánzás, hangos és halk, mély és magas, rövid és hosszú, saját név éneklése szabadon vagy a tanult dallamfordulatokkal, énekbeszéd.</p> <p>A tanult dalokból a dallam kiemelésének képessége: dallamfordulatok: sm, lsm hangokon kézzel.</p> <p>Tanult mondókák éneklése rögtönzött dallammal a tanult dalok hangkészletének felhasználva, tanult dalok átköltése, más befejezéssel, énekes párbeszéd.</p> <p>Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok: dallambújtatás, dallamelvonás.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenletes mérő, tempó, ritmus, ritmusérték, negyed, nyolcadpár, negyedszünet, ismétlés, ütem, ütemvonal, ütemmutató, hangmagasság, dallam, dallamfordulat, dallamrajz, énekbeszéd.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Mondókák, gyermekdalok éneklése. Életkornak megfelelő ütem- és ritmusérzék, zenei hallás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján ismerkedés a zenei notáció alapjaival; a zene jelrendszerének felismerése kézzelről, betűkottáról és hangjegyről.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum:</p> <p>A mérő és ritmus megkülönböztetése.</p> <p>A tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése.</p> <p>Ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvel: tá (negyedérték), titi (nyolcadpár), szün(negyed szünet).</p> <p>Ritmikai elemek jele.</p> <p>Ritmikai elemek értéke (egymáshoz viszonyítva.)</p> <p>A hangsúlyos és hangsúlytalan ütemrész megkülönböztetése, ütemmutatók, ütemfajták: 2/4.</p> <p>Dallami elemek:</p> <p>Tanult dalokból dallamfordulat új hangjának kiemelése, megnevezése szolmizációval: szó-mi-lá.</p> <p>Az új szolmizációs hang kézjele és betűjele: s-m-l.</p> <p>A vonalrendszer megismertetése: öt vonal, négy vonalköz.</p> <p>Az új szolmizációs hang helye a vonalrendszerben, a kottakép alapjainak megismertetése. (Hangjegy, hangszár irányának megfigyeltetése.)</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> jelek, jelzések értelmezése.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskultúra fejlesztése: nagytesti mozgásoktól az apró mozgásokig.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> tájékozódás térben, irányok.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szolmizációs név, kézjel, betűjel, kettes ütem, záróvonal, ismétlőjel, hangsúlyjel, vonalrendszer, vonal, vonalköz, hangjegy, hangszár.
--------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Első zenehallgatási élmények kisgyermekkorból.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének kialakítása az éneklés, az örömteli zenei játékok, a tánc és szabad mozgás improvizációja során. Képességfejlesztés a különböző műfajú, stílusú és karakterű zeneművek befogadásához a rendszeres zenehallgatás által. A hangszínhallás, a többszólamú hallási készség és a formaérzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A teljes figyelem kialakításának fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – táncal és/vagy szabad mozgás improvizációval: leginkább rövid, gyors tempójú, táncos klasszikus zenei részletek meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); – kezdés és befejezés megfigyeltetése, és kifejezése a szabad mozgás elkezdésével és befejezésével; – zenei eszközök megfigyeltetésével dinamikai ellentétpárok megkülönböztetése (halk-hangos), fokozatos dinamikai erősödés és halkítás megfigyeltetése és reprodukálása játékos feladatokkal, hirtelen hangerőváltás megfigyelése és reprodukciója; – alapvető tempókülönbségek és tempóváltások megfigyelése, összehasonlítása és reprodukciója. <p>A hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – természetünk és környezetünk hangjai, – emberi hangszínek (magas, mély, gyerek, férfi és női hang), – a hangszerek hangszíneinek megtapasztalása gyakorlati úton, azok megkülönböztetése és azonosítása a hangszer kezelése szerint, – szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar, dalok felismerése különböző hangszerekről. <p>Formaérzék fejlesztése a helyesen tagolt éneklésen és mozgáson keresztül.</p> <p>Absztrakció: a dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb), valamint a zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás).</p>		<p><i>Erkölcstan:</i> türelem, tolerancia.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> természetünk és környezetünk hangjai, hangutánzás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kezdés, befejezés, hangerő, hangerőváltozás, tempó, tempóváltás, férfi és női hang, szóló, kórus, hangszer, zenekar, hangszín.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Eszztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban, figyelve a műfaji és stílusbeli sokszínűsége.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<p>Zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételtől (audio, video) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva a zeneirodalom különböző korszakaiból beleértve a 20. század és korunk zeneirodalmát is különösen a következő témakörökben: csend és hang, hangszerek, természet a zenében, szólóhang-kórus, szóló hangszer-zenekar, ellentétpárok (beszéd-ének, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély).</p> <p>Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira.</p> <p>Cselekményes és programzene hallgatása (pl. mesebalett) a cselekmény megfigyelésével, a szereplők karakterének zenei eszközökkel történő azonosításával (pl. tündér, boszorkány, királylány, királyfi, udvari bolond és „varázserejű” hangszerek).</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> egyházi ünnepek, szakrális népszokások, bibliai történetek.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Énekes zene, hangszeres zene, vonós, fúvós, ütős, pengetős, billentyűs hangszer, orgona , zenei karakter, népdalfeldolgozás, énekfeldolgozás .		

A fejlesztés várt eredményei az 1. évfolyam végén	<ul style="list-style-type: none"> – A tanulók 20 népdalt és gyermekdalt, valamint 4-5 egyházi éneket elő tudnak adni emlékezetből c’-c” hangterjedelemben. Előbbieket a kapcsolódó játékokkal, utóbbiakat a közösségi alkalmakon énekelve. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni. – Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. – A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és
--	---

	<p>tanári segítséggel szolmizálva éneklik.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket.
--	---

Ajánlott zenehallgatási anyag (1-2. osztály)

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

- Benyomások zenéről: csend és hang, beszéd és ének, szóló és tutti, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély, [szöveg tartalmának megjelenítése](#).
- A tanult magyar népdalok eredeti felvételekről, illetve kortárs népzene előadásában, népzene gyermekek előadásában (pl. regölés, galgamácsai gyermeklakodalmas), más népek dalai, tánczenéi. Néptánc-dialektusok, hangszeres népi tánczene.
- Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Gyermekeknek, Kodály Zoltán gyermekkarai, Bicinia Hungarica, Járdányi Pál, Bárdos Lajos gyermekkarai).
- [Gyülekezeti énekek felvétele egy szólamban, orgona kísérettel. Reneszánsz homofón zoltárfeldolgozások szoprán cantus firmussal \(Claude Goudimel, Claude Le Jeune\)](#),
- [Kodály Zoltán genfi zoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekfeldolgozásai](#).
- Cselekményes zenék, programzene, mesék, mesebalett, mesebeli szereplők (ajánlott: Henry Purcell: A tündérlány [The Fairy Queen], Pjotr Iljics Csajkovszkij: Diótörő [Scselkuncsik] op. 71,

Különböző stíluskorszakokból válogatott művek:

Adriano Banchieri: Az állatok rögtönzött ellenpontja (Contrappunto alla Bestiale)

Jean Philippe Rameau: A tyúk (La poule)

Georg Philipp Telemann: Békák (Les Rainettes), TWV 51: A4

Johann Sebastian Bach: 18 kis prelúdium zongorára: válogatás a Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach kötetekből

Leopold Mozart: Gyermekszimfónia (Berchtesgadener Musik)

Wolfgang Amadeus Mozart: C-dúr variáció (Ah, vous dirai-je, Maman), K. 265,

Gioachino Rossini: A tolvaj szarka (La gazza ladra) – nyitány

Georges Bizet: L'Arlesienne Suite (Az arles-i lány szvit)

Nyikolaj Andrejevics Rimszkij-Korszakov: A dongó (részlet a Mese Szaltán cárról c. operából)

Maurice Ravel: Lúdanyó meséi (Ma mère l'oye) – Tündérbert

Bartók Béla: Mikrokosmos, BB 105 – részletek (pl. No. 142. Mese a kislégyről)

Kurtág György: Játékok – részletek

2. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 44 óra
Előzetes tudás	Az első osztályban tanult dalok és énekek pontos ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Dalkincs bővítése gyermekdalok játszásával, hallás utáni daltanítással. Az éneklés helyes szokásainak kialakítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – helyes testtartás, – helyes légzés, – életkornak megfelelő hangerő, – helyes hangképzés (diszfóniás gyermekek szűrése), – érthető szövegejtés, – kifejező artikuláció, – helyes frazeálás. <p>Az éneklés örömeinek felkeltése, fenntartása, figyelem a szövegre. Dalkezdés megadott hangról c’–c” hangterjedelemben, megadott tempóban, helyes ritmusban, törekedve a tiszta intonációra.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Népi gyermekjátékok, mondókák elsajátítása: kiolvasók, csujogatók, sétálók, szerepváltó és párcserélő körjátékok, leánykérő játékok, hidas játékok, különféle vonulások (biton /s-m/, triton /s-m-d; l-s-m; r-d-l./, tetraton /s-m-r-d; m-r-d-l./, pentachord /s-f-m -r-d; m-r-d-t,-l./, és pentaton hangkészlettel).</p> <p>Magyar népdalok megtanulása: névnapköszöntők, csúfolódók, tréfás dalok, párosítók, (pentaton, hexachord hangkészlettel).</p> <p>Ismerkedés a jeles napok szokásdallamaival.</p> <p>Népszokás megjelenítése: dramatizált előadás</p> <p>Énekek a református énekeskönyvből, kapcsolódva az ünnepekhez és az iskola életéhez, refrénes és felelgető éneklés gyakorlata.</p> <p>Népi dallamok egyházi szöveggel.</p> <p>Az iskolai közös áhítatokhoz, rendezvényekhez, ünnepségekhez igazodva – azok énekanyagának gyakorlása.</p> <p>Más népek dalainak megismerése (környező népek, nemzetiségek dalai).</p> <p>Művészi értékű komponált gyermekdalok és megzenésített versek tiszta éneklése (ajánlott: Kodály Zoltán, Bárdos Lajos, Járdányi Pál, Ádám Jenő).</p> <p>Felelgető éneklés, kérdés-felelet játékok, hangutánzó dallamosztinató dalhoz.</p> <p>Egyenletes mérő és a dal ritmusának megkülönböztetése (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel, dallamhangszerekkel). Dallamvonal szemléltetése nagytesti mozgással.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció.</p> <p><i>Matematika:</i> számfogalom erősítése.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> szabálytudat erősítése.</p> <p><i>Hit- és erkölcstan:</i> iskolai és egyházi ünnepek, kontextusok a bibliai szöveggel, történettel</p> <p><i>Környezetismeret:</i> természeti képek, évszakok, állatok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Légzés, hangerő, egyenletes mérő, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély, kezdőhang, záróhang, dallamsor, mondóka, gyermekdal, népdal, népi játék, népszokás, staféta éneklés, kérdés-felelet, felelgető éneklés, egyházi ének, zsoltár, refrén.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Kisgyermekkor zenei élményanyag. Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó nagytesti mozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés, egyenletes mérő, tempó változások érzékelése és reprodukciója, metrikus egységek és kisebb formai egységek érzete, játékos feladatok megoldása alap ritmusokkal és hangokkal, a belső hallás fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Ritmikai készség fejlesztése:</p> <p>Egyenletes mérő és a dal ritmusának hangoztatása (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel).</p> <p>Negyed, nyolcadpár, negyed szünet, félérték.</p> <p>Ritmusmotívumok hangoztatása ritmustapssal és ritmushangszerekkel. Ritmus osztinató, ritmusolvasás, ritmusfelelgetés, ritmuskánon (mondókák ritmizálásával) ritmuspótlás, ritmuslánc, ritmusmemoriter.</p> <p>Komplex mozgásfejlesztés egyszerű tánclépésekkel (kilépések, kijárások), a ritmus változatos megszólaltatással (kéz és láb által).</p> <p>2/4, 4/4 ütemmutató. Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel.</p> <p>Motorikus képességek változatos mozgással és ütemezéssel.</p> <p>Ismétlődés a zenében, ritmusosztinató. Gyors-lassú érzékeltetése.</p> <p>Hallásfejlesztés:</p> <p>Hangrelációk érzékeltetése, nagymozgással, reláció térbeli mutatóival, kézzel.</p> <p>Énekes rögtönzés hangokkal, ellentétpárok: csend és hang, beszéd és énekhang, hangutánzás, hangos és halk, mély és magas, rövid és hosszú, saját név éneklése szabadon vagy a tanult dallamfordulatokkal, énekbeszéd.</p> <p>A tanult dalokból a dallam kiemelésének képessége:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dallamfordulatok: sm, lsm, smd, mrd, rdl, mrld, – ötfokú hangsorok dallamfordulatai: a lá pentaton hangsor (smrdl,) dó pentaton (lsmrd) és lefutó lá pentachord (mrddl,) dó pentachord (sfmrd), kézlejjel. <p>Tanult mondókák éneklése rögtönzött dallammal a tanult dalok hangkészletének felhasználva, tanult dalok átköltése, más befejezéssel, énekes párbeszéd.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom: íráskészség fejlesztése.</i></p> <p><i>Testnevelés és sport: helyben járás, menetelés.</i></p>

Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok: dallambújtatás, dallamelvonás.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Egyenletes mérő, tempó, ritmus, ritmusérték, negyed, nyolcadpár, negyedszünet, fél, félértékű szünet, ismétlés, ütem, ütemvonal, ütemmutató, ritmus osztinató, hangmagasság, dallam, dallamfordulat, dallamrajz, dallamsor, kíséret, variáció, énekbeszéd.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Mondókák, gyermekdalok éneklése. Életkornak megfelelő ütem- és ritmusérzék, zenei hallás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján ismerkedés a zenei notáció alapjaival; a zene jelrendszerének felismerése kézzelről, betűkottáról és hangjegyről.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum: A mérő és ritmus megkülönböztetése. A tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése. Ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvvel: tá (negyedérték), titi (nyolcadpár), szün(negyed szünet), taaa (félérték) és szüün(félérték szünete). Ritmikai elemek jele. Ritmikai elemek értéke (viszonyítva a korábban megtanult elemekhez). A hangsúlyos és hangsúlytalan ütemrész megkülönböztetése, ütemmutatók, ütemfajták: (2/4), 4/4.</p> <p>Dallami elemek: Tanult dalokból dallamfordulat új hangjának kiemelése, megnevezése szolmizációval: (szó-mi-lá-)dó-ré- alsó lá. Az új szolmizációs hang kézjele és betűjele: (s-m-l-)d-r-l, A vonalrendszer megismertetése: (öt vonal, négy vonalköz,) alsó pótvonala. Az új szolmizációs hang helye a vonalrendszerben, a kottakép alapjainak megismertetése. (Hangjegy, hangszár irányának megfigyeltetése.)</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> jelek, jelzések értelmezése.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskultúra fejlesztése: nagytести mozgásoktól az apró mozgásokig.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> tájékozódás térben, irányok.</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Szolmizációs név, kézjel, betűjel, kettes ütem, négyes ütem, záróvonal, ismétlőjel, hangsúlyjel, vonalrendszer, vonal, vonalköz, hangjegy, hangszár, hangközlépés, hangközugrás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 7 óra
--	---	---------------------------

<p>Előzetes tudás</p>	<p>Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Első zenehallgatási élmények kisgyermekkorból.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének kialakítása az éneklés, az örömteli zenei játékok, a tánc és szabad mozgás improvizációja során. Képességfejlesztés a különböző műfajú, stílusú és karakterű zeneművek befogadásához a rendszeres zenehallgatás által. A hangszínhallás, a többszólamú hallási készség és a formaérzék fejlesztése.</p>
<p style="text-align: center;">Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>A</p> <p>– t</p> <p>– e</p> <p>– l</p> <p>– j</p> <p>– e</p> <p>– s</p> <p>– f</p> <p>– i</p> <p>– g</p> <p>– y</p> <p>– e</p> <p>– l</p> <p>– e</p> <p>– m</p> <p>– k</p> <p>– i</p> <p>– a</p> <p>– l</p> <p>– a</p> <p>– k</p> <p>– í</p> <p>– t</p> <p>– á</p> <p>– s</p> <p>– á</p> <p>– n</p> <p>– a</p> <p>– k</p> <p>– f</p> <p>– e</p> <p>– j</p> <p>– l</p> <p>– e</p> <p>– s</p>	<p style="text-align: center;">Kapcsolódási pontok</p> <p>táncos klasszikus zenei idézetekhez kapcsolódóan teljes zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); kezdés és befejezés megfigyeltetése, és kifejezése a szabad mozgás elkezdésével és befejezésével; zenei eszközök megfigyeltetésével dinamikai ellentétpárok megkülönböztetése (halk- hangos), fokozatos dinamikai</p>
<p></p>	<p>Z</p> <p>t</p> <p>é</p>

s

e

:

táncsal és/vagy
szabad
mozgás
improvizáció
val:
leginkább
gyors
tempójú,

Erkölcstan:
türelem,
tolerancia.

Hit- és erkölcstan:
egymásra figyelés

Környezetismeret: természetünk és környezetünk hangjai,

erősödés és halkítás megfigyeltetése és reprodukálása játékos hangutánzás. feladatokkal, hirtelen
hangerőváltás megfigyelése és

reprodukciója;

alapvető tempókülönbségek és tempóváltások megfigyelése, összehasonlítása és
reprodukciója.

A hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése:

természetünk és környezetünk hangjai,

emberi

hangszínek
(magas,
mély, gyerek,
férfi és női
hang), a

hangszerek
hangszíneinek
megtapasztal
ása

gyakorlati
úton, azok
megkülönböz
tetése és

azonosítása a
hangszer
kezelése
szerint,

szóló és
kórus,
szólóhangsz
er és

zenekar,
dalok

felismerése

különböző

hangszerekr

ől.

a helyesen tagolt éneklésen és mozgáson keresztül.

Absztrakció: a dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy
zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb),
valamint a zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés,
formázás).

Fo

r
m
a
é
r
z
é
k
f
e
j
l
e
s
z
t
é
s
e

Vizuális kultúra.kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.
zenével

Kulcsfogalmak/ Kezdés, befejezés, hangerő, hangerőváltozás, tempó, tempóváltás, férfi és
fogalmak női hang, szóló, kórus, hangszer, zenekar, hangszín.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Esztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban, figyelve a műfaji és stílusbeli sokszínűsége.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételtől (audio, video) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva a zeneirodalom különböző korszakaiból beleértve a 20. század és korunk zeneirodalmát is különösen a következő témakörökben: csend és hang, hangszerek, természet a zenében, szólóhang-kórus, szóló hangszer-zenekar, ellentétpárok (beszéd-ének, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély). Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult egyházi ünnepek, szakrális református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai. Cselekményes és programzene hallgatása (pl. mesebalett) a cselekmény megfigyelésével, a szereplők karakterének zenei eszközökkel történő azonosításával (pl. tündér, boszorkány, királylány, királyfi, udvari bolond és „varázserejű” hangszerek).</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok. <i>Hit- és erkölcsstan:</i> zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult egyházi ünnepek, szakrális népszokások, bibliai történetek. <i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Énekes zene, hangszeres zene, vonós, fúvós, ütős, pengetős, billentyűs hangszer, orgona, zenei karakter, népdalfeldolgozás, énekfeldolgozás.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a 2. évfolyam végén</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A tanulók 20 népdalt és gyermekdalt, valamint 4-5 egyházi éneket elő tudnak adni emlékezetből c’-c” hangterjedelemben. Előbbiket a kapcsolódó játékokkal, utóbbiakat a közösségi alkalmakon énekelve. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni. – Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4 és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. – A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva éneklük. – Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott
--	---

	zeneműveket.
--	--------------

Ajánlott zenehallgatási anyag (1-2. osztály)

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

- Benyomások zenéről: csend és hang, beszéd és ének, szóló és tutti, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély, [szöveg tartalmának megjelenítése](#).
- A tanult magyar népdalok eredeti felvételekről, illetve kortárs népzeneészek előadásában, népzene gyermekek előadásában (pl. regölés, galgamácsi gyermeklakodalmas), más népek dalai, tánczenéi. Néptánc-dialektusok, hangszeres népi tánczene.
- Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Gyermekeknek, Kodály Zoltán gyermekkarai, Bicinia Hungarica, Járdányi Pál, Bárdos Lajos gyermekkarai).
- [Gyülekezeti énekek felvétele egy szólamban, orgona kísérettel. Reneszánsz homofón zsoltaárfeldolgozások szoprán cantus firmussal \(Claude Goudimel, Claude Le Jeune\)](#),
- [Kodály Zoltán genfi zsoltaárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekefeldolgozásai](#).
- Cselekményes zenék, programzene, mesék, mesebalett, mesebeli szereplők (ajánlott: Henry Purcell: A tündérkirálynő [The Fairy Queen], Pjotr Iljics Csajkovszkij: Diótörő [Scselkuncsik] op. 71,

Különböző stíluskorszakokból válogatott művek:

Adriano Banchieri: Az állatok rögtönzött ellenpontja (Contrappunto alla Bestiale)

Jean Philippe Rameau: A tyúk (La poule)

Georg Philipp Telemann: Békák (Les Rainettes), TWV 51: A4

Johann Sebastian Bach: 18 kis prelúdium zongorára: válogatás a Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach kötetekből

Leopold Mozart: Gyermekszimfónia (Berchtesgadener Musik)

Wolfgang Amadeus Mozart: C-dúr variáció (Ah, vous dirai-je, Maman), K. 265,

Gioachino Rossini: A tolvaj szarka (La gazza ladra) – nyitány

Georges Bizet: L'Arlesienne Suite (Az arles-i lány szvit)

Nyikolaj Andrejevics Rimszkij-Korszakov: A dongó (részlet a Mese Szaltán cárról c. operából)

Maurice Ravel: Lúdanyó meséi (Ma mère l'oye) – Tündérgert

Bartók Béla: Mikrokosmos, BB 105 – részletek (pl. No. 142. Mese a kislégyről)

Kurtág György: Játékok – részletek

3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 44 óra
Előzetes tudás	A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, és szép hangon való éneklése.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni, a könnyebb dalok megfelelő előkészítéssel jelrendszerről tanítással.</p> <p>A többszólamú éneklés fejlesztése.</p> <p>Az éneklés helyes szokásainak további alakítása (helyes légzés, helyes hangzóformálás, hangadószer megóvása, a hangerő akaratlagos alkalmazása, szövegejtés, artikuláció, frazeálás), a hangterjedelem bővítése (a–d”).</p> <p>A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása.</p>
---	--

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Magyar népdalok megtanulása a már korábban elsajátított dalkészlet figyelembevételével.</p> <p>Jeles napok szokásdallamaival való további ismerkedés.</p> <p>Műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva (dalok és könnyen énekelhető témák hangszeres művekből a zenehallgatási anyagból).</p> <p>Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekincséből – illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz.</p> <p>A tanult egyházi énekek közös éneklése és az istentiszteleten való használata.</p> <p>Refrénes és felelgető éneklés gyakorlata az egyházi énekek segítségével.</p> <p>Énekek a református énekeskönyvből, kapcsolódva az ünnepekhez és az iskola életéhez.</p> <p>Népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumok</p> <p>Többszólamú éneklés többféle zenei stílusból válogatva: biciniumok, kánonok, quodlibetek, dalok ritmushangszer kísérettel (ajánlott: Kodály Zoltán, Kerényi György, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet valamint klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai szöveggel, Taize-i énekek)</p> <p>Népi gyermekjátékok: lakodalom, leánykérés, kézfogó, magyar népdalok: változatos téma és hangulat szerint válogatva, dalos kalendárium: betlehemes, farsang, Gergely-járás, stb.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincs bővítése, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> iskolai és egyházi ünnepek, kontextusok a bibliai szöveggel, történettel</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tempo giusto és alkalmazkodó ritmus, hangszerkíséret, dallamvonal, kánon.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete. Metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.	
A tematikai egység nevelési-	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, a 4/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása.	

fejlesztési céljai	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Tempó, ritmus, metrum: Tempó, metrum (4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és felelgetős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), ritmusnevekkel vagy más szótagokkal csoportosan és párban (ritmusvariáció, ritmusimitáció párban, ritmuslánc, hiányzó ritmusmotívumok pótlása).</p> <p>Dallam: Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal. Ritmuskíséret komponálása, ritmus-osztinató, dallam két szólamra jelzések használata. elosztva, tartott hangos/hangcsoportos kísérek, dudabasszus.</p> <p>Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel: Kérdés-felelet játékok dallami kiegészítés. Egyszerűbb, saját költésű, vagy népdalszerű dallam improvizációja.</p> <p>Belső hallás és zenei memória fejlesztése: Játékos memória gyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal, hangzó és „néma” éneklés.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek - kérdés és felelet.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariáció, 4/4-es ütemmutató , osztinató, dudabasszus, orgonapont, zenei forma, kérdés és felelet, zenei mondat, (forte, piano, crescendo, decrescendo), memória, „néma” éneklés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármasságában.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum: Ritmikai elemek: önálló nyolcad és szünete, szinkópa, egész kotta és szünete. Ütemmutató, ütemfajta: 4/4.</p> <p>Dallami elemek: Belépő szolmizációs hangok: alsó szó, felső dó. A pentaton, pentachord, hexachord és a hétfokú hangsor dallamfordulatai.</p> <p>Hangközök:</p>	<p><i>Matematika:</i> halmazok, számsorok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p>	

Tiszta hangközök: oktáv, kvint, kvart, prím	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele, négyes ütem.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A teljes figyelem kialakításának fejlesztése:</p> <p>táncal és/vagy szabad mozgás improvizációval (egyéni, párban vagy csoportosan) - differenciált karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával);</p> <p>a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével;</p> <p>teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráló feladattal;</p> <p>zenei memória gyakorlatok.</p> <p>Zenei jelenségek megfigyeltetésével:</p> <p>hangfajták (szoprán, mezzo, alt) hangszínhallás fejlesztése;</p> <p>a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint;</p> <p>zenei együttesek (szimfonikus zenekar, fúvós együttes, vonózenekar, énekkar és zenekar együttes megszólalása) differenciált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése, ellentétpárok: szóló-tutti, forte-piano, egyszólamú-többszólamú;</p> <p>a dallam és kíséret különbözőségeinek megfigyelése.</p> <p>Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeret elmélyítése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rövid történetek zeneszerzőkről, híres előadóművészekről; – a dalok szövegének értelmezése, dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák); – népi játékhangszerek készítése: dobok, sípok, húros hangszerek. 		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memóriafejlesztés, hangszín, hangerő.</p> <p><i>Matematika:</i> elemző képesség fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenei élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készség fejlesztése</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kórusfajta, zenekartípus, azonosság-különbözőség, zenei ellentétpár, szóló-tutti, forte-piano, egyszólamú-többszólamú, hangszercsaládok.	

Tematikai egység/	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 11 óra
--------------------------	--	----------------------------

Fejlesztési cél	
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásának megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.
	Ismeretek/fejlesztési követelmények Kapcsolódási pontok
Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva: Természet ábrázolása a klasszikus zeneirodalomban. – Különböző zenei karakterek, ellentétpárok. – Énekhang: a gyermekkórus hangszíne, nőikar és férfikar, vegyeskar. – Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus), zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság megtapasztalásához. Zenés mese, gyermekopera, daljáték, balett. – A cselekmény és a zenei folyamatok összevetése. – A szereplők karakterének azonosítása, kifejezőeszközök felismerésével. – Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével a szereplő felismertetése. Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memória fejlesztése a tanult szövegeken keresztül. <i>Erkölcstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák a zeneművekben. <i>Hit- és erkölcstan:</i> egyházi ünnepek, szakrális népszokások, bibliai történetek. <i>Vizuális kultúra:</i> zenei tartalmak vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Zenei téma, kíséret, kórusok típusai, zenés mese, gyermekopera, daljáték, balett.

A fejlesztés várt eredményei a 3. évfolyam végén	<ul style="list-style-type: none"> – A tanulók 25dalt (15 népzenei és 5 műzenei szemelvény, 5 egyházi éneket) el tudnak énekelni emlékezetből a-d” hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve, az egyházi énekeket pedig közösségi helyzetekben is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek a dalok élményekből kiinduló, szövegtartalmat kifejező megszólaltatásával. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus-osztinató, kánon). – Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A
---	--

	<p>metrumot helyesen hangsúlyozzák.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról és csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálják. – Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság-különbözőség) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. – Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket
--	---

Ajánlott zenehallgatási anyag (3-4. osztály)

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, meseopera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

- Benyomások zenéről: különböző zenei karakterek, azonosság, különbözőség, vokális együttesek (a szólóhangtól a kórusig), hangszeres együttesek (szólóhangszertől a zenekarig), hangszeres virtuozitás.
- A tanult népdalok felvételei, népi hangszerek bemutatása felvételtől (kapcsolódjon gyakorlati zenéléshez), táncrend a népzeneben, idegen népek zenéje.
- Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104 – részletek, Bartók Béla: Magyar népdalok, BB 80b, valamint válogatás Kodály Zoltán: Magyar népzene sorozatból).
- Gyülekezeti énekek felvétele egy szólamban, orgona kísérettel. Reneszánsz homofon és polifon zsolnárfeldolgozások szoprán és tenor cantus firmussal (Claude Goudimel, Claude Le Jeune, Loys Bourgeois, Pascal L'Estocart, Nicolas Vallet, Jan Pieterszoon Sweelinck).
- Kodály Zoltán genfi zsolnárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekfeldolgozásai.
- Zenés mese, meseopera, gyermekopera, daljáték (ajánlott: Benjamin Britten: A kis kéményseprő [The Little Sweep], in: Csináljunk operát! [Let's Make an Opera] op. 45, Kodály Zoltán: Hány János) – DVD-felvételekről is.

Ajánlott művek különböző stíluskorszakokból
válogatva: Régi magyar táncok (Kájoni és Vietoris kódex)

Clément Jannequin: A madarak éneke (Les chant des oiseaux)
Thomas Morley: Fyre, fyre

Antonio Vivaldi: A négy évszak (Le Quattro Stagioni)

Johann Sebastian Bach: Karácsonyi oratórium (Weihnachtatorium), BWV 248,

Johann Sebastian Bach: Mer hahn en neue Oberkeet (Parasztkantáta), BWV 212

Georg Friedrich Händel: Izráel Egyiptomban (Israel in Egypt) – csapások megjelenítése

Leopold Mozart: G-dúr (Vadász) szimfónia
 Wolfgang Amadeus Mozart: A dúr szonáta, KV. 331. III. tétel Alla
 Turca Bedřich Smetana: Moldva (Vltava) in: Hazám (Má vlast)
 Johann Strauss: Kék Duna keringő, Radetzky-induló, Tere-fere
 polka Camille Saint-Saëns: Az állatok farsangja (Le
 carnaval des animaux) Dohnányi Ernő: Variációk egy
 gyermekdalra, op. 25
 Bartók: Negyvennégy duó két hegedűre, BB
 104, Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok
 Bartók Béla: Egynemű karok

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 44 óra
Előzetes tudás	A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, és szép hangon való éneklése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni, a könnyebb dalok megfelelő előkészítéssel jelrendszerről tanítással. A többszólamú éneklés fejlesztése. Az éneklés helyes szokásainak további alakítása (helyes légzés, helyes hangzóformálás, hangadószer megóvása, a hangerő akaratlagos alkalmazása, szövegejtés, artikuláció, frazeálás), a hangterjedelem bővítése (a–d”). A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási	pontok
Magyar népdalok megtanulása a már korábban elsajátított dalkészlet figyelembevételével. szókin Jeles napok szokásdallamaival való további ismerkedés Műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva (dalok és könnyen énekelhető témák hangszeres művekből a zenehallgatási anyagból). Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből – illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz. A tanult egyházi énekek közös éneklése és az istentiszteleten való használata Refrénes és felelgető éneklés gyakorlata az egyházi énekek segítségével. Énekek a református énekeskönyvből, kapcsolódva az ünnepekhez és az iskola életéhez Népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumok Többszólamú éneklés többféle zenei stílusból válogatva: biciniumok, kánonok, quodlibetek, dalok ritmushangszer kísérettel (ajánlott: Kodály Zoltán, Kerényi György, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet valamint klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai szöveggel, Taize-i énekek)	Magyar nyelv és irodalom: bővítése, érthető szövegejtés, kifejtés, artikuláció. Hit- és erkölcs-tanok iskolai és egyházi ünnepek, kontextusok a szöveggel, történelmi Vizuális kultúra: Tárgykultúra jellemzőinek ismertetése Testnevelés és sport: helyes	cs ező n: i bliai ettel a népi mzõ te. ort: égzés,

kalendárium: betlehemes, farsang, Gergely-járás, stb. Más népek dalainak éneklése magyar nyelven. A Himnusz éneklése csoportosan.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rubato, parlando, tempo giusto és alkalmazkodó ritmus, váltakozó ütem, hangszerkíséret, dallamvonal, kánon.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete. Metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, a 4/4-es és 3/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása,	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Tempó, ritmus, metrum: Tempó metrum (3/4, 4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és felelgetős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), ritmusnevekkel vagy más szótagokkal csoportosan és párban (ritmusvariáció, ritmusimitáció párban, ritmuslánc, hiányzó ritmusmotívumok pótlása).</p> <p>Dallam: Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal. Ritmuskíséret komponálása, ritmus osztinató, dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoportos kíséret, dudabasszus.</p> <p>Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel: Kérdés-felelet játékok dallami kiegészítés. Egyszerűbb, saját költésű, vagy népdalszerű dallam improvizációja.</p> <p>Belső hallás és zenei memória fejlesztése: Játékos memória gyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal, hangzó és „néma” éneklés.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek - kérdés és felelet.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariáció, a 3/4-es és 4/4-es ütemmutató, osztinató, dudabasszus, orgonapont, zenei forma, nyitás és zárás, kérdés és felelet, zenei mondat, (forte, piano, crescendo, decrescendo), memória, „néma” éneklés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármasságában. Ritmikai elemek, metrum: Ritmikai elemek: nyújtott és éles ritmus, pontozott fél kotta . Ütemmutató, ütemfajta: 3/4. Dallami elemek: Belépő szolmizációs hangok: alsó ti, fá és ti. A pentaton, pentachord, hexachord és a hétfokú hangsor dallamfordulatai. Hangközök: Tiszta hangközök: oktáv, kvint, kvart, prím	<i>Matematika:</i> halmazok, számsorok. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.
Kulcsfogalmak/fogalmak	A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele, hármasság, violinkulcs, <i>kereszt</i> és <i>b</i> mint előjegyzés jelölése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: táncal és/vagy szabad mozgás improvizációval (egyéni, párban vagy csoportosan) – differenciált karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével; teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráció feladattal; zenei memória gyakorlatok. Zenei jelenségek megfigyeltetésével: hangfajták (szoprán, mezzo, alt) hangszínhallás fejlesztése; a hangszerek hangszíneinek megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint; zenei együttesek (szimfonikus zenekar, fúvós együttes,	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memóriafejlesztés, hangszín, hangerő. <i>Matematika:</i> elemző képesség fejlesztése. <i>Vizuális kultúra:</i> zenei élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készség fejlesztése

<p>vonószekar, énekkar és zenekar együttes megszólalása, a zenei analízis képessége a következő fogalmak használatával: azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció és különbözőség, a forma mozgásos és vizuális ábrázolása, kérdés-felelet; differenciált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése, ellentétpárok: szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többzólamú; a dallam és kíséret különbözőségeinek megfigyelése.</p> <p>Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeret elmélyítése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rövid történetek zeneszerzőkről, híres előadóművészekről; – a dalok szövegének értelmezése, dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák); – népi játékhangszerek készítése: dobok, sípok, húros hangszerek. 	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kórusfajta, zenekartípus, azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció, különbözőség, zenei ellentétpár, szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többzólamú, hangszercsaládok.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Zenei befogadás – Zenehallgatás</p>		<p>Órakeret 12 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.</p>		
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva:</p> <p>Természet ábrázolása a klasszikus zeneirodalomban.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Különböző zenei karakterek, ellentétpárok. – Énekhang: a gyermekkórus hangszíne, nőikar és férfikar, vegyeskar. – Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus), zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság és a variáció megtapasztalásához. <p>Zenés mese, gyermekopera, daljáték, balett.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A cselekmény és a zenei folyamatok összevetése. – A szereplők karakterének azonosítása, kifejezőeszközök felismerésével. – Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével a szereplő felismertetése. <p>Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira.</p> <p>Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memória fejlesztése a tanult szövegeken keresztül.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák a zeneművekben.</p> <p><i>Hit- és erkölcstan:</i> egyházi ünnepek, szakrális népszokások, bibliai történetek.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenei tartalmak vizuális megjelenítése.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zenei téma, kíséret, kórusok típusai, zenés mese, gyermekopera, daljáték balett.
------------------------------------	--

<p><i>A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végén</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A tanulók 25dalt (15 népzenei és 5 műzenei szemelvény, 5 egyházi éneket) el tudnak énekelni emlékezetből a-d” hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve, az egyházi énekeket pedig közösségi helyzetekben is éneklük. <p>Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek a dalok élményekből kiinduló, szövegtartalmat kifejező megszólaltatásával. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus-osztinató, kánon).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 2/4-es, 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. – A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról és csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálják. – Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. – Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik évfolyam végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a zenei stílusérzék és zeneértés egyre árnyaltabbá válik. <p><i>Ajánlott zenehallgatási anyag (3-4. osztály)</i></p> <p>Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, meseopera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Benyomások zenéről: különböző zenei karakterek, azonosság, különbözőség, vokális együttesek (a szólóhangtól a kórusig), hangszeres együttesek (szólóhangszertől a zenekarig), hangszeres virtuozitás. – A tanult népdalok felvételei, népi hangszerek bemutatása felvételtől (kapcsolódjon gyakorlati zenéléshez), táncrend a népzeneben, idegen népek zenéje.
--	--

- Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104 – részletek, Bartók Béla: Magyar népdalok, BB 80b, valamint válogatás Kodály Zoltán: Magyar népzene sorozatból).
- Gyülekezeti énekek felvétele egy szólamban, orgona kísérettel. Reneszánsz homofon és polifon zsolnárfeldolgozások szoprán és tenor cantus firmussal (Claude Goudimel, Claude Le Jeune, Loys Bourgeois, Pascal L'Estocart, Nicolas Vallet, Jan Pieterszoon Sweelinck).
- Kodály Zoltán genfi zsolnárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekfeldolgozásai.
- Zenés mese, meseopera, gyermekopera, daljáték (ajánlott: Benjamin Britten: A kis kéményseprő [The Little Sweep], in: Csináljunk operát! [Let's Make an Opera] op. 45, Kodály Zoltán: Hány János) – DVD-felvételekről is.

Ajánlott művek különböző stíluskorszakokból
válogatva: Régi magyar táncok (Kájoni és
Vietoris kódex)

Clément Jannequin: A madarak éneke (Les chant des oiseaux)

Thomas Morley: Fyre, fyre

Antonio Vivaldi: A négy évszak (Le Quattro Stagioni)

Johann Sebastian Bach: Karácsonyi oratórium (Weihnachtoratorium), BWV 248,

Johann Sebastian Bach: Mer hahn en neue Oberkeet (Parasztkantáta), BWV
212

Georg Friedrich Händel: Izráel Egyiptomban (Israel in Egypt) – csapások megjelenítése

Leopold Mozart: G-dúr (Vadász) szimfónia

Wolfgang Amadeus Mozart: A dúr szonáta, KV. 331. III. tétel Alla

Turca Bedřich Smetana: Moldva (Vltava) in: Hazám (Má vlast)

Johann Strauss: Kék Duna keringő, Radetzky-induló, Tere-fere

polka Camille Saint-Saëns: Az állatok farsangja (Le

carnaval des animaux) Dohnányi Ernő: Variációk egy

gyermekdalra, op. 25

Bartók: Negyvennégy duó két hegedűre, BB

104, Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok

Bartók Béla: Egynemű karok

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák

Az ének-zene tantárgy jellegénél fogva nagy általánosságban a hagyományos módszereket részesíti előnyben, de az énekek megtanításának bizonyos fázisainál, illetve bizonyos anyagrészek feldolgozásánál nem ritkán eltérünk tőle. Többnyire egy teljes osztály, *frontális osztálymunka* keretében tanulja az énekeket, melyet a *tanári magyarázat* segít. Már ebben a fázisban lehetőség van a *differentiált csoportmunkára*, mikor kiemeljük azokat a tanulókat, akik már máshonnan ismerték az éneket, vagy gyorsabban tanulnak a többiekénél. Az énekek gyakorlása – még a gimnazisták esetében is – történhet úgy, hogy az osztály tanulóit egy *játék* keretében bontjuk csoportokra, s ezt használjuk fel a több versszak vagy a többszöri ismétlés változatossá tételéhez. Az *önálló* vagy *páros munka* az elméleti háttér és a zenehallgatási anyag feldolgozásánál játszhat szerepet (információgyűjtés, téma több szempontú megfontolása stb.). A tanév során érdemes egy-egy csoportos *projektfeladatot* is beiktatni, melynek keretében a tanulóknak nagyobb lehetőségük van a más tantárgyakkal és területekkel való tantárgyi kapcsolatok megkeresésére és felhasználására. Ilyen lehet egy énekről készített kisfilm összeállítása, egy ünnephez, ünnepkörhöz kapcsolódó tábló elkészítése, de legkézenfekvőbb egy konkrét műsorra, előadásra, szolgálatra való felkészülés. Az éneklésben gyengébb, ám szorgalmas, törekvő diákok kapjanak lehetőséget, hogy *kiselőadás* vagy *házi dolgozat* formájában fejtsenek ki egy nagyobb elméleti témát, melyre önállóan vagy kiscsoportban készülhetnek fel. A kötelező és szorgalmi házi feladatok során adjunk alkalmat az *informatikai és multimédiás*

eszközök használatát, a kutatás, adatgyűjtés, interjú módszerét igénylő egyéni és csoportos feladatok elvégzésére. A tehetséggondozás terepe lehet az iskolai énekversenyek megrendezése, s felkészülés a helyi, területi és országos szintű megmérettetésekre, az énekkari munka, vagy a hangszeres tanulók tudásának felhasználása az órai munka, illetve a műsorok, rendezvények alkalmain.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Mint minden tantárgy, az ének-zene esetében is szükség van diagnosztikus értékelésre. Év elején, az első órákon képet alkotunk az osztály énektudásáról, úgy a készség, mint a konkrét énekanyag tekintetében, de praktikusán egy ének megtanításának kezdetén – a bemutatás után – mérjük fel, hogy a tanulók milyen feltételekkel kezdik meg az adott ének megtanulását. Nehezen képzelhető el olyan helyzet, hogy ezt a felmérést ne az ének megtanítása kövesse, ám a módszer, és a ráfordított idő függ ettől a felméréstől.

A tanulók fejlődése szempontjából legfontosabb a formatív értékelés. Ez sosem minősítést vagy ítélezést jelent, hanem egyfajta visszajelzés a tanulási hibákról, nehézségekről, s egyúttal a tanulás sikerességéről is. A feladat kitűzésével egy időben az értékelés szempontjait is határozzuk meg. Fejlesztő értékelési formák: rendszeres szóbeli értékelés egyénileg és csoportosan, a tanulás folyamatos nyomon követése, házi feladatok rendszeres ellenőrzése és értékelése, valamint a tanulók órai munkájának figyelemmel kísérése. Az éneklés alkalmával mindig adjunk lehetőséget arra, hogy ne a teljes osztály, hanem csak egy kisebb csoport mutassa be a tanult anyagot, így az értékelés – és a továbbhaladás segítése – is inkább személyre szabott lesz. Célszerű, ha tanár és diák együtt elemzik az elvégzett feladatot, így érdekeltté és egyben felelőssé tehetjük a tanulókat is saját tanulásukért, annak eredményességéért. Az év közbeni osztályzás történhet egy-egy szóbeli énekes felelet alkalmával. Igyekezünk arra, hogy ennek csak kisebb része legyen valójában egyéni éneklés, hiszen sok ének már funkciójánál fogva sem egyéni éneklésre íródott, s jellegétől is idegen a négy szemközti számonkérés-szituáció. Győződjünk meg az éneklésben való részvételről, a helyes és pontos szövegtudásról és a pozitív hozzáállásról – de főképpen kísérjük figyelemmel az órai aktivitást, s ezt mindig számítsuk bele az osztályzatba, amit szóbeli szöveges értékelés egészítsen ki. Időnként adjunk lehetőséget az elméleti anyagról való számadással kiváltani az énekes számonkérést. Jutalmazzuk a szorgalmi feladatokat, az énekkari és műsorokban való részvételt, közreműködést, értékeljük a fűzetvezetést. Iktassunk be az év során projektfeladatokat (pl. egy ének, egy korszak, egy zeneszerző bemutatása), melyben a nehezen, vagy rosszul éneklő diák is sikerélményhez juthat. Adjunk olyan feladatokat melyek értékelésénél fontos szempont az önálló ismeretszerzési képességek fejlesztése, a szintetizálás, a lényeglátás, a csoportmunkában való együttműködés, a felelősségvállalás.

A félévi, év végi értékelésnél tartuk szem előtt, hogy az osztályzat nem büntetés, hanem az adott időszak teljesítményének értékelése. Az évközi érdemjegyekhez mindig számítsuk hozzá az egyéni előmenetelt és az igyekezetet is.

Az értékelésnél mindenképpen vegyük figyelembe, hogy a tiszta hang és a jó zenei érzék Isten ajándéka. Nem adatik mindenkinek. Nem vehetjük el a gyermek zene iránti kedvét és örömét negatív értékeléssel, csak mert nem kapta meg ezt az ajándékot. A tantárgyi értékelésnek tehát ennek tudatában kell történnie.

Függelék:

Felvételek – válogatás az elmúlt években megjelent gyülekezeti-énekvételekből:

- A magyar népelek népzenei felvételeken (8 kazetta, kísérőfüzet – Közr.: Dobszay László és Németh István) MET Egyházzenei füzetek IV/4-11. – Magyar Egyházzenei Társaság

- A Magyarországi Református Énekeskönyv dallamai (válogatás 4 CD lemezen, unisono kórus és orgonakíséret formájában) – ReZeM Bp., 2004.
- Hinni taníts, Uram! – Egyházi énekek Nagy Csaba Zoltán feldolgozásában – Debrecen 2009.
- Psalterium - Genevan Psalms / Corvina Consort, Kalmanovits Zoltán – Magyar Kultúra Kiadó, 2010.
- Református Énekek Cd sorozat – Periferic Records Stereo Kft.
- Református énekek hangzó tára I-IV. 442 ének kazettán. – ReZeM Bp., 2000. Református szertartási énekek (a Scola Calviniana énekel – A péntek reggeli prima és a pünkösdi istentisztelet énekei) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.
- Szentegyházi dicséreték (Kobzos Kiss Tamás és a Pécsi Ref. Koll. Énekkara énekel – Huszár Gál 1560. évi énekeskönyvének anyagából) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.

Ajánlott énekgyűjtemények – válogatásra

- Az Úrnak zengjen az ének – Ifjúsági Énekeskönyv (Szerk. Berkesi Sándor) - Kálvin Kiadó, Budapest, 2006.
- Dicsérvétek az Urat! *gyermek és ifjúsági énekek* (Szerk. Berkesi Gábor, Draskóczy László, Hamar István) - k.n. Budapest, 1991.
- Énekeskönyv *magyar reformátusok használatára* - Magyarországi Református Egyház Kiadása, Budapest, 1948.
- Harangszó, *énekek gyermekeknek* (Szerk. Draskóczy Balázs) - Református Egyházzene Munkaközössége, Budapest, 1994.
- Jézushoz jöjjetek, *162 bibliai kánon* - Magyarországi Református Egyház, Budapest, 1988.
- Jézust áldja énekünk *gyermekénekek óvodásoknak* (Szerk. Kiss Lászlóné) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.
- Krisztus az énekem - Dunamelléki Református Egyházkerület 2012.
- Minden forrásaim tebenned vannak (Szerk. Kálmán Lajos, Gattyán Ilona, Zákányi Bálint) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.
- Népdalzsoltárok - Edition Eola, Bécs, 1985.
- Ó és Új, *III ének a magyar református gyülekezetek használatára* - Református Egyházzene Munkaközössége, Budapest, 1995.
- Szól a kürt, *304 bibliai kánon* (Szerk. Draskóczy László) - k.n. Budapest, 1989.

Többszólamú feldolgozások, kóruskották

- Adjak hálát az Istennek! – kórusművek, énekfeldolgozások – Kálvin Kiadó, Budapest
- Bicinia Sacra – genfi zsoltárok Goudimel feldolgozásai alapján, és korálok Johannes Schein Cantionaleja alapján; Egyházzenei füzetek III/13. MET
- Csomasz Tóth Kálmán – Háromszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.
- Csomasz Tóth Kálmán: Kétszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.
- Draskóczy László: *Hatalmas Isten, könyörgünk*. Egyszerű énekfeldolgozások háromszólamú vegyeskarra – ReZeM 1993.
- Egyházzenei vezérfonal – Református Sajtóosztály, Bp. 1969. - <http://egyhazzene.reformatus.hu/index.php?id=105>
- Énekeljünk az Úrnak! – Magyarországi Baptista Egyház Bp. 1985. Evangéliumi vegyeskarok – Magyarországi Baptista Egyház, Bp. 1976.

- Gárdonyi Zoltán kórusművei: I. *Szívemnek kösziklája*, II. *Magasztaló ének*. – ReZeM 1999, 2001.
- Goudimel Zsoltárok 1565. (Genfi zsoltárok több szólamban) – MRE Zsinata Bp., 2001.
- Kétszólamú reneszánsz kórustételek – közreadja: Soós András; Egyházzenei füzetek III/12. MET
- Kórusművek egyházi iskolák számára. Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc. (Berkesi Sándor szerk.) – Bp., 2002.
- Nagy Csaba Zoltán: Egyházi kórusművek – Debrecen 2009.
- Osváth Viktor egyházi ének-feldolgozásai (3 kötetben) – Kecskemét Ref. Egyh. Emmaus Kiadója
- Örvendeztetek az erős Istennek! – kórusművek gyülekezeti énekkarok részére – ReZeM Bp. 1992.
- Protestáns graduál. – ReZeM Bp., 1996.
- Psalterium Ungaricum (Szenci Molnár Albert zsoltároskönyve) – Bp. 2001.

Egyházi ének

Általános tantervű tanulócsoporthok 4. és 6. évfolyamok részére

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Az egyházi ének tantárgyat a hitoktatás részeként, de ökumenikus módon, teljes osztályok részvételével oktatjuk.
A tanterv 4. és 6. évfolyamos tanulócsoporthokra készült.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret*	Helyi tervezésű órakeret
4.	1	36	0	36
6.	1	36	0	36

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Az 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet mellékleteiben kiadott kerettanterv az egyházi ének tantárgyhoz nem rendel óraszámot, ezért a református jogszabályok alapján a 4. és 6. évfolyamokon *egyházi ének tantárgyként heti +1 órát szánunk az egyházi énekanyag megismertetésére* a szabadon felhasználható órakeretből.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A Magyarországi Református Egyház közoktatási törvénye (MRE 2005. évi II. törvény) 31.§ (3) bekezdésében előírt egyházi ének tantárgy bevezetésének végrehajtásáról szóló Zs-96

/2006 MRE Zsinati határozat mellékleteként megjelent kerettantervi ajánlás alapján, de összhangban a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet mellékleteiben kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv A-változatával készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

Az egyháziének-óra pedagógiai szakmai eredményességét segíti az ének-zene tantárgy tanórai és az énekkar szakköri keretekben végzett tevékenysége.

Tematikai egység rövid címe	4. osztály	6. osztály
1. Zenei reprodukció - Éneklés	27	27
2. Zenei reprodukció - Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	2	2
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	1	1
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	2	2

5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	4	4
Évfolyam összesen:	36	36

Tantárgyi bevezető:

A keresztyén éneklés lényegének summáját Pál apostol Kolossébeliekhez írt levelében találhatjuk (Kol 3,16): „*A Krisztusnak beszéde lakozzék tibennetek gazdagon, minden bölcsességben; tanítván és intvén egymást zoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel, hálával zengedezvén a ti szívetekben az Úrnak.*” Csomasz Tóth Kálmán értelmezésével az éneklés lényege tehát a következő:

- Krisztusnak beszéde. Nem emberé, még ha ember mondja, éneklis is.
 - Bennünk kell, hogy lakozzon; nem átmenetileg, hanem állandóan, s így belőlünk kell, hogy kiáradjon mások felé is.
- Gazdagon – nem szegényesen, árválkodva, hanem bőségesen.
 - Minden bölcsességben, teljes, nem csak rész szerint való mértékben, elménket teljesen áthatva, kizárólagosan ráfigyelve.
 - Tanítván és intvén: nem csupán gyönyörködtetésért, s még inkább nem kikapcsolódásért, pihenésképpen, hanem mintha Isten kérne, tanítana általunk (2Kor 5,20)
- Egymást, mivel az egyetemes papság elve szerint mindenki tanító és tanítvány. Zoltárokkal, mint amik
 - felidéznek Isten nagy tetteit, aki tegnap, ma és örökké ugyanaz. Dicséretekkel, mint amik dicsőítik az Urat, s magasztalják a Messiást.
- Leleki énekekkel, mint amiket a Szentlélek ihlet
- Hálával zengedezvén, mert ez vele szemben az egyetlen lehetséges magatartás. Szívetekben – mély és
 - személyes megtelítődéssel, Áprily Lajos megfogalmazásában:
 - „hű szájjal és hű szívvel” (Református énekeskönyv: 167.)
- ■ Az Úrnak, akié a dicséret, dicsőség, tisztesség és hálaadás

A kötelező jelleggel egyházi ének néven oktató tantárgy rövid múltra tekint vissza. Ez azonban sosem jelentette azt, hogy ne oktatták volna az egyházi éneket. Sőt régen az ének- vagy zeneóra egyházi énekek éneklését, és egyházzenei tudás továbbadását jelentette elsősorban. Ebbe a szemléletbe hozott változást Ádám Jenő és Kodály Zoltán azóta világhírűvé vált „Kodály-módszer”-e, mely anyagát tekintve kibővítette a tantárgyat: ettől kezdve – az egyházi ének mellett – népdalok, műdalok éneklése, zenei ismeretek megszerzése, zenetörténeti korok megismerése képezte a tárgy tananyagát. Érthető, hogy ez a tananyag nem volt átadható heti egy órában, szükségessé vált hát az óraszám növelése 2-3 órára. A háború után szépen lassan átszerkesztették az ének-zene könyvek anyagát; rövidesen kikerültek, új – „haladó” – szöveget kaptak az egyházi énekek. A kieső anyagot igyekeztek pótolni, azonban így is idővel sokak szemében túlréprezentálttá vált a tárgy. A rendszerváltás, és az azzal együtt járó nyitás politikája, mely szükségessé, korszerűvé tette a nyugati nyelvek tanítását iskoláinkban, valamint az ennek idejére eső technikai-informatikai forradalom, mely megkövetelte a számítástechnika tanításának jelentőségét, a tanórák számának növekedését eredményezte; kézenfekvőnek látszott hát – ellensúlyozásképpen – az ének-zene órák számának csökkentése.

A rendszerváltás után újrainduló egyházi iskolákban a régi hagyományok alapján természetesnek tűnt az egyházi énekek visszavétele a tananyagba. Az igény több részről is megfogalmazódott: szükség volt egyrészt arra, hogy a vallás mondanivalója mellett annak liturgiai külsőségeit is megismerje a tanuló, másrészt arra, hogy az egykor „lefejezett” ének

tantárgy újra teljessé lehessen, s nem utolsó sorban arra, hogy a politikai okokból mellőzött kultúrkinccs ismét hozzáférhető legyen. Érthető volt ugyanakkor a fenntartó egyházak részéről az a törekvés is, hogy az iskolák egyházi voltát kihangsúlyozni alkalmasabb tantárgyak és műveltségi területek nagyobb jelenlétét kívánták meg. A megoldást már nehezebb volt megtalálni: Voltak iskolák, melyek próbálkoztak az egyházi ének integrálásával az ének-zene tantárgyba, ez azonban az óraszám emelése nélkül nem volt több látszatintézkedésnél.

A Magyarországi Református Egyház az egyházi éneket önálló tantárgyként a rendszerváltás óta először 2004-ben szerepeltette, a középiskolai képzésbe illeszthető nyelvi előkészítő évfolyam tantervi ajánlásában. A heti egy óras, egy éves egyházi ének tanterv a Református Pedagógiai Intézet gondozásában született meg. Ezzel nagy hiányosságot törlesztettünk. – Egy évvel később, 2005-ben a Zsinat az 1995-ös közoktatási törvényének módosításával előírta az egyházi ének tantárgy bevezetését és oktatását a református egyházi fenntartás alatt működő alap- és középfokú közoktatási intézmények számára. Az egyházi ének oktatása a hit- és erkölcs tanórákkal együtt több jelentős pedagógiai célt szolgál református iskoláinkban.

A tananyag döntő részben az 1948-as, hivatalban lévő énekeskönyvből válogat. (*Énekeskönyv magyar reformátusok használatára. Szerkesztőbizottság elnöke: Dr. Csomasz Tóth Kálmán.*) Kiegészítésként ajánljuk a 2006-ban a Kálvin Kiadó gondozásában megjelent, „Az Úrnak zengjen az ének” című hivatalos ifjúsági énekgyűjtemény használatát (szerkesztette: Berkesi Sándor). A törvényhez illeszkedő, új kerettanterv összeállításában a tananyag kiválasztása során figyelembe vettük az életkori sajátosságokon és a tantárgyi célrendszeren túl a rendszerváltás előtti debreceni református kántorképző tanfolyam gyülekezeti ének tantárgyának követelményét, mint a '48-as református énekeskönyv anyagának oktatásához készült egyetlen zsinórmértéket, illetve az elmúlt évtizedek himnológiai kutatási eredményeit.

Szükséges megjegyeznünk, hogy jelen helyi tanterv az egyházi ének fent hivatkozott kerettantervét teljesen új rendszerbe szedve közli. Ennek magyarázata, hogy az iskolák helyi tanterve – s ezen belül a tantárgyi helyi tantervek – egységes rendet kíván, kívánnak meg, melyből az egyházi ének sem lóghat ki. Továbbá azt is jelezni kívántuk ezzel az egységességgel, hogy az ének-zene tantárgy és az egyházi ének sok tekintetben vállvetve halad. Ebből adódik tehát, hogy az egyházi ének kerettanterv témacsoportjai helyett – hasonlóan az ének-zene tárgyhöz – mi is fejlesztési célokra bontottuk az adott év tananyagát. Az óraszámok aránya rámutat arra, hogy az egyházi ének tárgy a református gyülekezeti gyakorlat énekeinek tanítását tűzi ki elsődleges céljául, s minden egyéb (pl. kreatív zenei tevékenység, kottaolvasás, zenehallgatás) ennek van alárendelve.

Az egyházi ének tantárgy célja:

- közös éneklés, zenélés élményének felmutatása
 - a ma általánosan használt gyülekezeti énekek megismertetése, megtanítása, különös tekintettel a történeti értékre
 - tanítani, gondozni a 16-17. században egyházunkban használt, és a 19. század elején nagyrészt félreállított közép-európai – s ezen belül magyar – dallamkörből származó dicsőretek és a genfi zsoltárokat; ezek egy része ma már általánosan ismert, nagyobbik részük azonban még mindig elhanyagolt
- a dallamvilágot képviselő, de nem énekeskönyvből származó énekek megtanítása
 - a fenti körön kívül elsősorban az európai egyházi énekinccs legértékesebb dallamait megismertetni a hozzájuk kapcsolódó zeneirodalmi művekkel, feldolgozásokkal kontextusban

- a zeneértő és -érző képesség fejlesztése segítségével a személyes hit és az osztályközösség gyülekezeti jellegének megerősítése, illetve az önmegismerésre, empátiára, kommunikációra való nevelés
- a más felekezettel közös énekanyag bemutatása, ezáltal a más felekezetek iránti elfogadásra való nevelés
- a gyülekezeti ének sajátos összetevőinek, a református és más felekezetek énekeskönyvének megismertetése
- a gyülekezeti éneklés megszerettetése, az élményekből fakadó kollektív és egyéni éneklési kedv felkeltése, az éneklési kultúra továbbfejlesztése.
- az egyetemes egyházzenei kultúra iránti érdeklődés felkeltése, s az egyházzenei kultúra minél szélesebb körének bemutatása
- kapcsolódás a hit- és erkölcsan tantárgyhoz, annak segítése a gyülekezeti énekek megtanítása által
- a közös iskolai rendezvények énekes és zenei anyagának megtanítása, színesítése, művelése a zenei hallás fejlesztésével a zenei emlékezet és képzelet fejlesztése
- a történelmi időszemlélet kialakítása, az összefüggések felismertetése, megláttatása egyes történelmi
- korok és stíluskorszakok segítségével

Az egyházi ének tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a témák egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, de folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése, s zenét is hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő felismerő kottaolvasás és a befogadói kompetenciák fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

A tantárgy fejlesztési céljai rokonságban állnak a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet mellékleteiben kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv által megfogalmazottakkal:

Éneklés

- Az iskolai egyházzenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás.
- Az órai munkát kiegészíti a kórus, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés öröme a tanulók a hétköznapi számos területén megoszthassák másokkal. (Pl. közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon, saját koncertek szervezése hozzátartozóknak, ismerősöknek.)
- A hit- és erkölcsan órákon, az iskolai áhítatokon, ünnepségeken, gyülekezeti alkalmakon az egyháziének-órák énekanyaga helyére kerülhet, s igazi közösségi élménnyé válhat.
- Az énekes anyag nagy része a Református Énekeskönyv énekei közül kerül ki, melyet kiegészít az újabb kori, vagy kortárs populárisabb ifjúsági énekek valamint bibliai szövegű kánonok köre – elsősorban a befogadói és reflektív hozzáállás különbségeinek érzékeltetése valamint a zenei minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amely műfaji határoktól függetlenül értelmezhető.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése

- A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos

használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.

- A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.

Felismerő kottaolvasás

- A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés mélységeihez is jelentősen hozzájárulhat. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.
- Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni. A kottaolvasás nem cél, hanem eszköz az iskolai zenetanulás folyamatában.
- A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. Az egyházi énekekből vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A szöveg értelmezése rávilágít a énekek gazdag tartalmi világára, szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát. Az egyházi énekek a népdalokhoz hasonlóan nem a felismerő kottaolvasás gyakorló példái. Csak akkor kell szolmizáltatni, ha az a szebb, tisztább megszólaltatást segíti.

Befogadói kompetenciák fejlesztése

- A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatási magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között.
- Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A befogadói kompetencia fejlesztése éppen ezért részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul. Az alsó tagozatban a gyermek a játékos tevékenység során képes leginkább az elmélyült figyelemre. Az alsóbb osztályokban a mozgás és az éneklés szorosan összekapcsolódik. A zeneérzés fejlesztése mellett a mozgás is lehetőséget ad a zenei jelenségek megérettetésére és megértésére, a zenei készségek elmélyítésére is.
- Rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: lehetőleg minden órán legyen zenehallgatás, amely az élmény (örömszerző) funkcion túl alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.

- Adekvát befogadói attitűd. A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfajának pontos értelmezését, elfogadását és pozitív értékelését.
- A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérzésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.
- A zeneelméleti, egyházzenei és zenetörténeti alapismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott énekkel és zeneművel kapcsolódókkal kell foglalkozni. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia, ezért teljes mértékben mellőzendő az öncélú adatközlés és a nagy mennyiségű memorizálás. Egy szerzői életrajz ismertetésében például nem az önmagukban semmitmondó dátumok és a tartózkodási helyek felsorolása és visszakérdezése, hanem a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átéreztetése, és mindennek művészetére gyakorolt hatása az elsődleges tartalom. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor kiegészítő, tájékozódást könnyítő jelleggel. Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formátan, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha segítenek a gyerekeknek átérzeni azokat a zenei jelenségeket, amelyekről szólnak.

Zenehallgatás

- A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Lehetőleg teljes műveket hallgassanak meg, hiszen a tanulók befogadói kompetenciáját, s elsősorban zenei formaérzékét a teljes kompozíciók bemutatása fejleszti. A műalkotás egészéről kell benyomást szerezniük, mielőtt a részletekre irányítják a figyelmüket. Miközben a figyelem irányítása bizonyos jelentéstartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan kell figyelni arra, hogy a szempontok ne tereljék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról.
- Nem kronológiai rendbe szervezve ismertetjük meg a tanulókat a zeneművekkel, hanem az életkori sajátosságok gondos figyelembevételével, kapcsolódva a tanult énekekhez a zeneirodalom, a zenei stílusok és műfajok teljes spektrumából válogatunk.
- Az egyháziének-órák zenehallgatási anyaga elsősorban az énekeskönyv énekanyagának feldolgozásai a zeneirodalom különböző korszakaiban, szemléltetve a formai és műfaji gazdagságot, stílusbeli sokszínűséget. A 9. osztályban ezt kiegészíti az ének-zene órán megismert műfajok és művek mai, aktuális liturgikus és egyéb egyházi jellegű használatának felmutatása, valamint az ének-zene óráról kimaradt zene- és egyházzene-történeti szempontból egyaránt fontos nagyobb lélegzetű zeneművek megismertetése. Ízelítőt adunk a szórakoztató zene és az egyházzene kölcsönhatásaiból (dicsőítés különböző műfaji keretek között), s keressük a művek adott korszaktól és stílustól független értékét.

- Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedjünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is.
- Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bízniuk kell abban, hogy a meg nem ismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művek hallgatására.
- Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangversenyek kifejezetten az adott korcsoporthoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsük az élmények feldolgozását.

Tárgyi feltételek:

- Szaktanterem pianínóval vagy zongorával
- Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz
- Megfelelő méretű, jól szellőztethető terem a kórusmunkához, kottatár Ötvonalas tábla, mágneses tábla, vagy digitális tábla Ritmushangszerek
- Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók Számítógép
- internetkapcsolattal, projektor vagy digitális tábla Hangtár, hozzáférhető
- hanganyag
- Tankönyvek
- Református énekeskönyvek, egyházi énekgyűjtemények

Az egyházi ének tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjék, azok fejlesztésében részt vegyen. Az erkölcsi nevelés a keresztyén értékrend felmutatásában, annak megismerésére való buzdításban, elfogadására való ösztönzésben jelenik meg. Az egyházi ének tanít, int, nevel. Teszi ezt elsősorban az egyes énekek szövege és a hozzá szervesen kapcsolódó bibliai történetekben, egyháztörténeti eseményekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás által. A tantárgy órája a vallási és nemzeti ünnepekre való készülés fontos terepe, s mint ilyen nem csupán nemzeti öntudatra, hanem európai azonosságtudatra is nevel. Református énekkincsünk történeti, irodalmi és zenei szempontból is kapcsol a nemzeti és az európai értékekhez egyaránt. Az énekek tartalma – a közbenjáró imádság – közelebb visz az egymás iránti elfogadás és felelősségvállalás sokszor nehezen megélhető valóságához. Az énekekből helyes istenismeretet és helyes önismeretet is tanulhatnak diákjaink. A tantárgy folyamatosan törekszik annak a látásmódnak a fejlesztésére, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges, s kötelessége a teremtett világot őrizni és védeni.

Az egyháziéneke-órák zenei nevelés irányába ható tevékenységeinek együtt kell haladnia az adott évfolyam ének-zene óráival, így mind az adott pedagógiai szakaszra vonatkozó tantárgyi fejlesztési célokat, mind pedig a tantárgyi tartalmat praktikus okokból ugyancsak a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet mellékleteiben kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv segítségével és azzal összhangban fogalmazzuk meg:

4. osztály:

A zenei nevelés általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, a teljes személyiség sokoldalú fejlesztése. Ennek megalapozása az alsó tagozatban kezdődik, ahol a NAT-ban meghatározott fejlesztési területek, nevelési célok közül öt kiemelten fontos: az erkölcsi nevelés (elfogadják és cselekvéseik mércéjévé teszik az emberi kapcsolatok elfogadott normáit és szabályait); nemzeti öntudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek, szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete); állampolgárságra és demokráciára nevelés (képesek társaikkal a kooperációra, el tudják magukat helyezni a közösségben, megértik a szabályok fontosságát); az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességük, a társaikkal való együttműködés képessége és a mások iránt érzett empátia továbbfejlődik); testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia). Legfontosabb kulcskompetenciák: esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia.

Fejlesztési célok:

Az éneklésre épülő tanítás első lépése az éneklés örömeinek és az éneklés helyes szokásainak kialakítása, amelynek elemei az értelmes frazeálás, kifejező artikuláció és a megfelelő hangterjedelem. Az éneklést sok mozgás, szabad mozgásos improvizáció, dramatizálás kíséri és teszi változatossá. Az énekeket a tanulók elsősorban hallás után tanulják, és több versszakkal vagy csokorba szedve is énekeljék. Az összeállítás mind a zenei, mind a tartalmi szempontokat figyelembe veszi. Az énekek szövegét tekintve az első hallásra bonyolultabbnak tűnő vagy régies nyelvezetű énekek sem vetendő el. Ne feledjük, hogy a jó ének beszélni és gondolkodni is tanít, ehhez azonban fontos lehet a tanári, vagy közös szövegértelmezés. A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a dallami, ritmikai, hallási és többszólamú készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják. A zenei tevékenységek élményszerűek, játékosak, mozgásosak legyenek, jellemezze azokat a tapasztalás- és tevékenységközpontúság. Ebben az életkorban alapozható meg az adekvát zenehallgatói magatartás, a gyerekek tapasztalatokat szereznek a tudatos zenehallgatói tevékenységről. A zenehallgatás során a tanulók spontán és tudatos élményeket gyűjtenek a hangzó világról, a hangszínekről, hangszerekről, hangszercsoportokról, előadó-együttesekről, tempóról, dinamikáról és zenei formákról, valamint megismerkednek hosszabb lélegzetű zeneművekkel is. A kiválasztott anyag nagyobbik része kapcsolódik az órai énekes anyaghoz.

6. osztály

A már részletezett módon az egyházi ének tantárgy kerettanterve a következő

fejlesztési célokat segíti: erkölcsi nevelés, nemzeti öntudat és hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a testi és lelki egészségre nevelés, felelősségvállalás másokért és önkéntesség, médiatudatosságra nevelés, a tanulás tanítása. A kulcskompetenciák tekintetében az esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, szociális és állampolgári, a hatékony, önálló tanulás kompetenciája fejlesztéséhez is hozzájárul.

Fejlesztési célok

Az éneklésre épülő tanítás első lépéseként a tanulókban az éneklés örömeinek és helyes szokásainak kialakítása játszott a fő szerepet. Ebben az életkorban már az éneklés tisztasága, kifejező ereje, a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a

kommunikatív muzikalitás kialakítása kerül a fejlesztés középpontjába. A magyar és európai énekkincs adja továbbra is az énekes anyag gerincét, azonban kiegészítésül bibliai szövegű klasszikus és kortárs kánonok erősítik a többszólamú kultúrát, s az ifjúsági énekek által a populáris zene szemelvényei is megjelennek a tananyagban. Ezek elemzésénél fontos, hogy rámutassunk arra, hogy a klasszikus zene fordulatai, formai megoldásai miként hatnak alapvetően, meghatározóan e művek stílusára. A tanulók a zenei elemeket improvizációs, kreatív játékos és intellektuális feladatokkal is gyakorolják. A felső tagozat zenehallgatási anyagára a sokszínűség jellemző. Elsődleges cél sokféle stílus jellegzetességeinek megismertetése: szerkesztés módok, formai megoldások, esetleg egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok bemutatása. Az egyháziének-óra keretében történő zenehallgatásnak általában nem célja nagy lélegzetű művek teljes bemutatása, hanem többnyire az órán tanult énekes anyaggal, esetleg korszakkal szoros összefüggésben hallgassunk meg rövidebb szemelvényeket. Inspiráljuk a tanulókat órán kívüli zenehallgatásra is.

Tantárgyi tartalom:

4. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Az ének-zene órákon, hit- és erkölcsan tárgy keretében valamint iskolai közös alkalmakon megismert egyházi énekek ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangigények figyelembe vételével (hangterjedelem: a-d ² , törekvés a tiszta intonációra). Ritmikus, helyes tempójú, kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Énekek a Református énekeskönyvből: 25., 42., 65., 89., 90., 134., 161., 165., 225., 236., 254., 255., 278., 299., 312., 315/1.2., 326/1.2., 341., 353., 358., 374., 390., 460., 463., 475. valamint a heti énekek rendjében még ezeken felül sorra kerülő énekek.</p> <p>Nemzeti énekeink: Erkel Ferenc-Kölcsey Ferenc: Himnusz, Egressy Béni-Vörösmarty Mihály: Szózat éneklése fejből, közösen.</p> <p>Többszólamúság: bibliai szövegű kánonok, Taize-i énekek.</p> <p>Néhány populárisabb szemelvény a népdalzsoltárok, valamint az ifjúsági, és gyermek-énekeskönyvek – elsősorban magyar gyökerű – anyagából.</p> <p>A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre.</p>		<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció, verbális kifejezőkészség fejlesztése.</p> <p><i>Hit- és erkölcsan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján kontextusban a bibliai szöveggel, történettel.</p> <p>Ünnepek.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> az énekek tartalmának képi ábrázolása.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgás,</p>

	helyes légzés, testtartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zsoltár, genfi zsoltár, dicséret, énekfeldolgozás, kánon, kórusmű, Himnusz, Szózat

<i>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</i>	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó) és kreatív zenei tevékenység	
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempó tartás, tempóváltozás érzete, metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, a 4/4-es és 3/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	Te m p ő , r i t m u s , m e t r u m :	Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal. Ritmuskíséret komponálása, ritmus oszcinató, dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangesoportos kíséret, dudabasszus. Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel: Kérdés felelet játékok, dallami kiegészítés.
Tempó metrum (3/4, 4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal.	Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és feleletős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal	

Ének-zene: a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.

Magyar nyelv és irodalom: mondatszerkezetek - kérdés és felelet.

~~Egyszerűbb, saját költésű, vagy népdalszerű dallam improvizációja.~~ *Vizuális kultúra:*

Be

vizuális jelek és jelzések használata.

l

s

ő

Testnevelés és sport:

mozgáskoordináció.

h

a

l

l

á

s

é

s

z

e

n

e

i

m

e

m

ó

r

i

a

f

e

j

l

e

s

z

t

é

s

e

:

Játékos memória-
gyakorlatok
rögtönzött
dallamfordulatok
kal, hangzó és
„néma” éneklés.

**Kulcsfogalmak/
fogalmak**

Ritmusvariáció, $\frac{3}{4}$ ütemmutató, osztinató, dudabasszus, orgonapont, zenei forma, nyitás és zárás, kérdés és felelet, zenei mondat, (forte, piano, crescendo, decrescendo), memória, „néma” éneklés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 1 óra
--	---	---------------------------

Előzetes tudás

A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármasságában. Ritmikai elemek, metrum: Ritmikai elemek: szinkópa, egész kotta és szünete, nyújtott és éles ritmus. Ütemmutató, ütemfajta: $\frac{3}{4}$. Dallami elemek: Belépő szolmizációs hangok: alsó szó, alsó ti, fá, felső dó' és ti. A pentaton, pentachord, hexachord és a hétfokú hangsor dallamfordulatai. Hangközök: Tiszta hangközök: oktáv, kvint, kvart, prím	<i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. <i>Matematika:</i> halmazok, számsorok. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.
Kulcsfogalmak/fogalmak	A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele, hármasság, violinkulcs, <i>kereszt</i> és <i>b</i> mint előjegyzés jelölése

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: szabad mozgás improvizációval (egyéni, párban vagy csoportosan) különböző karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével; teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráló feladattal; zenei memória gyakorlatok. Zenei jelenségek megfigyeltetésével: hangfajták (szoprán, alt, tenor, basszus) hangszínhallás	<i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. <i>Hit- és erkölcstan:</i> hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel, figyelem a csendre. <i>Magyar nyelv és</i>	

<p>fejlesztése; a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint; zenei együttesek (énekkar és zenekar, énekkar és orgona együttes megszólalása, a zenei analízis képessége a következő fogalmak használatával: azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció és különbözőség, a forma mozgásos és vizuális ábrázolása, kérdés-felelet; differenciált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése, ellentétpárok: szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú; a dallam és kíséret különbözőségeinek megfigyelése.</p> <p>Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeret elmélyítése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – feldolgozott énekek rövid története – az énekek szövegének értelmezése, dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák); 	<p><i>irodalom:</i> memóriafejlesztés, hangszín, hangerő.</p> <p><i>Matematika:</i> elemző képesség fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenei élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készség fejlesztése</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kórusfajta, szoprán, tenor, zenekartípus, azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció, különbözőség, zenei ellentétpár, szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Zenei befogadás – Zenehallgatás</p>		<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei feldolgozások megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.</p>		
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva. Egyházi énekek feldolgozásai a zeneirodalom különböző korszakaiban – különös figyelemmel az alábbi jelenségekre:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ellentétpárok, különböző zenei karakterek. – Hangszínek: a gyermekkórus, a nőikar, a férfikar, a vegyeskar, az orgona hangszíne. – Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus, tempó) – Zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság, variáció, feldolgozás, fődallam megtapasztalásához. – Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével. 		<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel. A történetek és a művek üzenete. Ünnepek.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memória és a szövegelemzési képesség fejlesztése a hallgatott énekek szövegén</p>	

	keresztül. <i>Vizuális kultúra: zenei tartalmak vizuális megjelenítése.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zenei téma, fődallam, kíséret, feldolgozás, kórusok típusai, orgona
<i>A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végén</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A tanulók 25 gyülekezeti éneket, valamint néhány bibliai szövegű kánont, gyerekéneket, ifjúsági éneket el tudnak énekelni emlékezetből, a-d” hangterjedelemben, csoportosan. Az énekeket több versszakkal vagy egymáshoz fűzve is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek az énekek élményekből kiinduló, szövegtartalmat, üzenetet kifejező megszólaltatásával. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus-osztinató, kánon). – Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. – A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam) felismerik kottaképről. Az ismert énekeket felismerik és olvassák kottaképről csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ismeretlen ének ritmusát pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. – Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert szólam- és hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció, fődallam) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. – Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik év végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a zenei stílusérzék és zeneértés egyre árnyaltabbá válik. <p style="text-align: center;">6. osztály</p>
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés
	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban ének-zene és egyháziének-órákon valamint iskolai közös alkalmakon megismert egyházi énekek ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangyi lehetőségek figyelembe vételével (hangterjedelem: a-d”, törekvés a tiszta intonációra). Ritmikus, helyes tempójú, kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Énekek a Református énekeskönyvből: 23., 46., 66., 81., 84., 105., 167., 185., 196., 301., 316/1.2., 318., 337., 370., 380., 385., 399., 488., 491., 500., 503., valamint a heti énekek rendjében még ezeken felül sorra kerülő énekek. Szertartási énekek: Invocatio, Responsorium, Benedicamus Többszólamúság: bibliai szövegű kánonok, Taize-i énekek. Néhány populárisabb szemelvény a népdalzsoltárok, valamint az ifjúsági énekeskönyvek anyagából. A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció, verbális kifejezőkészség fejlesztése.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> magyar történelmi énekek és a magyar történelem, valamint az egyháztörténet párhuzamai.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján kontextusban a bibliai szöveggel, történettel. Ünnepek.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> az énekek tartalmának képi ábrázolása.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Genfi zsoltár, zsoltárparafrázis, dicséret, gregorián ének, énekfeldolgozás, kánon, kórusmű, graduál, Invocatio, Responsorium, Benedicamus</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység</p>	<p>Órakeret 2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Ritmus- és dallam-osztinató. Zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal.</p>	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Visszatérő forma és variáció alkotásának fejlesztése a refrének énekek és az előadói csoportok variabilitásának segítségével.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p>Ritmus, metrum: Kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel, verssorok ritmizálása, osztinató. helyes hangsúlyozás, a felütés és a páros-páratlan metrumok váltakozásának megéreztetése mozgásos és ritmus-gyakorlatokkal.</p> <p>Dallami improvizáció: Dallamvariánsok szerkesztése pentachordokkal, dúdolással, szolmizálva.</p> <p>Zenei formaalkotás: Kérdés-felelet játékok funkciós környezetben, négy és nyolcütemes egységekben. Zenei forma alkotása visszatérő ismert elemekkel (rondó, variáció, reszponzoriális, antifonális éneklés).</p> <p>Változatos ritmusképletek használata.</p> <p>Dallami és harmóniai rögtönzés, a tanult zenei formák alkalmazásával.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek: kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása.</p> <p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Zenei periódus, visszatérő forma, rondó, dallami variáció, szekvencia, reszponzoriális és antifonális éneklés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés - tudatosítás -	<i>Ének-zene:</i> a tanult

<p>gyakorlás/alkalmazás hármás egységében. Ritmikai elemek, metrum: új ütemfajták: 6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola, kis éles és kis nyújtott ritmus, tizenhatodok Dallami és harmóniaelemek: r' és m' hangok, fi, szi, dúr és moll hangsorok, Hangközök: kis és nagy szekund, kis és nagy terc. Zenei előadásra vonatkozó jelzések: tempójelzések és dinamikai jelek. Ütemfajták, felütés, ritmikai elemek megkülönböztetése.</p>	<p>ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p> <p><i>Matematika:</i> számsorok, törtek.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola, kis éles és kis nyújtott ritmus, dúr és moll hangsor, vezetőhang, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, abszolút hangnevek (pontosítva), violin- és basszuskulcs, allegro, andante, mezzoforte, pianissimo.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése, a teljes figyelem kialakításának fejlesztése:</p> <p>Hangszínhallás és többszólamú hallás készség fejlesztése: énekes hangfajok ismerete (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus),</p> <p>Formaérvék fejlesztése: visszatéréses kéttagú forma, triós forma, rondó forma, variációs forma.</p> <p>A zeneirodalmi példák, az énekek feldolgozásának befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok, a szöveg jelentése, zenetörténeti, egyháztörténeti ismeretek, életrajzok megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája. Szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése. Tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> figyelés a csendre</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, értelmezés.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Formai egység: dallamfordulat, dalforma, variációs forma, triós forma és rondó forma, strófikus ének, imitáció.</p>

<i>Tematikai egység/</i>	Órakeret 4 óra	
Fejlesztési cél		
Zenei befogadás – Zenehallgatás		
<p>Előzetes tudás</p> <p>A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei feldolgozások számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.</p> <p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p> <p style="text-align: right;"><i>Ismeretek/fejlesztési követelmények</i></p>	<p>Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat, zenei folyamatokat figyelemmel tudják kíséni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni.</p> <p>megismerése. Más, a korosztály számára megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez</p> <p style="text-align: right;"><i>Kapcsolódási pontok</i></p>	<p>szólamokat felismerik. Ezeket a kifejezésekkel is meg tudják nevezni.</p>

k
a
p
c
s
o
l
ó
d
v
a
.
É
n
e
k
f
e
l
d
o
l
g
o
z
á
s
o
k
a
z
e
n
e
i
r
o
d
a
l
o
m
k
ü
l
ö
n
b
ö
z
ő
k
o
r
s
z
a
k
a
i
b
a
n

, szemléltetve a formai és műfaji gazdagságot, stílusbeli sokszínűséget.
A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás
szándékának erősítése.

É *Hit- és erkölcsstan: hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult*
n történetekkel, egyháztörténettel.
e
k
-
z
e
n
e
:
a
t
a
n
u
l
t
i
s
m
e
r
e
t
e
k
é
s
e
l
s
a
j
á
t
í
t
o
t
t
k
é
s
z
s
é
g
e
k
a
l
k
a
l
m
a
z
á
s
a
.

A történetek és a művek üzenete.

	<p>Ünnepek.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> magyar történelmi énekek, irodalmi párhuzamok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi korok, korstílusok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gregorián, reneszánsz, reformáció, barokk, énekkari szólamok, zenei téma, fődallam, kíséret, imitáció, feldolgozás, orgona

A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén	<p>A tanulók 25 gyülekezeti éneket, valamint néhány bibliai szövegű kánont, ifjúsági éneket el tudnak énekelni emlékezetből stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Az énekeket fejből vagy énekeskönyvből több versszakkal vagy egymáshoz fűzve is éneklük. A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük. Többszólamú éneklési készségük tovább fejlődik. Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások). A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stíusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy-egy részét megismerték.</p>
---	---

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák

Az egyházi ének tantárgy jellegénél fogva nagy általánosságban a hagyományos módszereket részesíti előnyben, de az énekek megtanításának bizonyos fázisainál, illetve bizonyos anyagrészek feldolgozásánál nem ritkán eltérünk tőle. Többnyire egy teljes osztály, *frontális osztálymunka* keretében tanulja az énekeket, melyet a *tanári magyarázat* segít. Már ebben a fázisban lehetőség van a *differenciált csoportmunkára*, mikor kiemeljük azokat a tanulókat, akik már máshonnan ismerték az éneket, vagy gyorsabban tanulnak a többiekénél. Az énekek gyakorlása – még a gimnazisták esetében is – történhet úgy, hogy az osztály tanulóit egy *játék* keretében bontjuk csoportokra, s ezt használjuk fel a több versszak vagy a többszöri ismétlés változatossá tételéhez. Az *önálló* vagy *páros munka* az elméleti háttér és a zenehallgatási anyag feldolgozásánál játszhat szerepet (információgyűjtés, téma több szempontú megfontolása stb.). A tanév során érdemes egy-egy csoportos *projektfeladatot* is beiktatni, melynek keretében a tanulóknak nagyobb lehetőségük van a más tantárgyakkal és területekkel való tantárgyi kapcsolatok megkeresésére és

felhasználására. Ilyen lehet egy énekről készített kisfilm összeállítása, egy ünnephez, ünnepkörhöz kapcsolódó tabló elkészítése, de legkézenfekvőbb egy konkrét műsorra, előadásra, szolgálatra való felkészülés. Az éneklésben gyengébb, ám szorgalmas, törekvő diákok kapjanak lehetőséget, hogy *kiselőadás* vagy *házi dolgozat* formájában fejtsenek ki egy nagyobb elméleti témát, melyre önállóan vagy kiscsoportban készülhetnek fel. A kötelező és szorgalmi házi feladatok során adjunk alkalmat az *informatikai és multimédiás eszközök használatát*, a *kutatás, adatgyűjtés, interjú* módszerét igénylő egyéni és csoportos feladatok elvégzésére. A tehetséggondozás terepe lehet az iskolai énekversenyek megrendezése, s felkészülés a helyi, területi és országos szintű megmérettetésekre, az énekkari munka, vagy a hangszeres tanulók tudásának felhasználása az órai munka, illetve a műsorok, rendezvények alkalmain.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai:

Mint minden tantárgy, az egyházi ének esetében is szükség van diagnosztikus értékelésre. Év elején, az első órákon képet alkotunk az osztály énektudásáról, úgy a készség, mint a konkrét énekanyag tekintetében, de praktikusán egy ének megtanításának kezdetén – a bemutatás után – mérjük fel, hogy a tanulók milyen feltételekkel kezdik meg az adott ének megtanulását. Nehezen képzelhető el olyan helyzet, hogy ezt a felmérést ne az ének megtanítása kövesse, ám a módszer, és a ráfordított idő függ ettől a felméréstől.

A tanulók fejlődése szempontjából legfontosabb a formatív értékelés. Ez sosem minősítést vagy ítélezést jelent, hanem egyfajta visszajelzés a tanulási hibákról, nehézségekről, s egyúttal a tanulás sikerességéről is. A feladat kitűzésével egy időben az értékelés szempontjait is határozzuk meg. Fejlesztő értékelési formák: rendszeres szóbeli értékelés egyénileg és csoportosan, a tanulás folyamatos nyomon követése, házi feladatok rendszeres ellenőrzése és értékelése, valamint a tanulók órai munkájának figyelemmel kísérése. Az éneklés alkalmával mindig adjunk lehetőséget arra, hogy ne a teljes osztály, hanem csak egy kisebb csoport mutassa be a tanult anyagot, így az értékelés – és a továbbhaladás segítése – is inkább személyre szabott lesz. Célszerű, ha tanár és diák együtt elemzik az elvégzett feladatot, így érdekeltté és egyben felelőssé tehetjük a tanulókat is saját tanulásukért, annak eredményességéért. Az év közbeni osztályzás történhet egy-egy szóbeli énekes felelet alkalmával. Igyekezünk arra, hogy ennek csak kisebb része legyen valójában egyéni éneklés, hiszen az egyházi ének már funkciójánál fogva sem egyéni éneklésre íródott, s jellegétől is idegen a négy szemközti számonkérés-szituáció. Győződjünk meg az éneklésben való részvételről, a helyes és pontos szövegtudásról és a pozitív hozzáállásról – de főképpen kísérjük figyelemmel az órai aktivitást, s ezt mindig számítsuk bele az osztályzatba, amit szóbeli szöveges értékelés egészítsen ki. Időnként adjunk lehetőséget az elméleti anyagról való számadással kiváltani az énekes számonkérést. Jutalmazzuk a szorgalmi feladatokat, az énekkari és műsorokban való részvételt, közreműködést, értékeljük a fűzetvezetést. Iktassunk be az év során projektfeladatokat (pl. egy ének vagy egy ünnep bemutatása), melyben a nehezen, vagy rosszul éneklő diák is sikerélményhez juthat. Adjunk olyan feladatokat melyek értékelésénél fontos szempont az önálló ismeretszerzési képességek fejlesztése, a szintetizálás, a lényeglátás, a csoportmunkában való együttműködés, a felelősségvállalás.

A félévi, év végi értékelésnél tartsuk szem előtt, hogy az osztályzat nem büntetés, hanem az adott időszak teljesítményének értékelése. Az évközi érdemjegyekhez mindig számítsuk hozzá az egyéni előmenetelt és az igyekezetet is.

Az értékelésnél mindenképpen vegyük figyelembe, hogy a tiszta hang és a jó zenei érzék Isten ajándéka. Nem adatik mindenkinek. Nem vehetjük el a gyermek zene iránti kedvét és örömét negatív értékeléssel, csak mert nem kapta meg ezt az ajándékot. A tantárgyi értékelésnek tehát ennek tudatában kell történnie.

Függelék:

Felvételek – válogatás az elmúlt években megjelent gyülekezetiének-felvételekből:

- A magyar népének népzenei felvételeken (8 kazetta, kísérőfüzet – Közr.: Dobszay László és Németh István) MET Egyházzenei füzetek IV/4-11. – Magyar Egyházzenei Társaság
 - A Magyarországi Református Énekeskönyv dallamai (válogatás 4 CD lemezen, unisono kórus és orgonakíséret formájában) – ReZeM Bp., 2004.
 - Hinni taníts, Uram! – Egyházi énekek Nagy Csaba Zoltán feldolgozásában – Debrecen 2009.
 - Psalterivm - Genevan Psalms / Corvina Consort, Kalmanovits Zoltán – Magyar Kultúra Kiadó, 2010.
- Református Énekek Cd sorozat – Periferic Records Stereo Kft.
- Református énekek hangzó tára I-IV. 442 ének kazettán. – ReZeM Bp., 2000. Református szertartási énekek (a Scola Calviniana énekel – A péntek reggeli prima és a pünkösdi istentisztelet énekei) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.
- Szentegyházi dicséret (Kobzos Kiss Tamás és a Pécsi Ref. Koll. Énekkara énekel – Huszár Gál 1560. évi énekeskönyvének anyagából) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.

Ajánlott énekgyűjtemények – válogatásra

- Az Úrnak zengjen az ének – Ifjúsági Énekeskönyv (Szerk. Berkesi Sándor) - Kálvin Kiadó, Budapest, 2006.
 - Dicsérvétek az Urat! *gyermek és ifjúsági énekek* (Szerk. Berkesi Gábor, Draskóczy László, Hamar István) - k.n. Budapest, 1991.
 - Énekeskönyv *magyar reformátusok használatára* - Magyarországi Református Egyház Kiadása, Budapest, 1948.
 - Harangszó, *énekek gyermekeknek* (Szerk. Draskóczy Balázs) - Református Egyházzenei Munkaközössége, Budapest, 1994.
 - Jézushoz jöjjetek, *162 bibliai kánon* - Magyarországi Református Egyház, Budapest, 1988.
 - Jézust áldja énekünk *gyermekénekek óvodásoknak* (Szerk. Kiss Lászlóné) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.
- Krisztus az énekem - Dunamelléki Református Egyházkerület 2012.
- Minden forrásaim tebenned vannak (Szerk. Kálmán Lajos, Gattyán Ilona, Zákányi Bálint) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.
- Népdalzsoltárok - Edition Eola, Bécs, 1985.
- Ó és Új, *111 ének a magyar református gyülekezetek használatára* - Református Egyházzenei Munkaközössége, Budapest, 1995.
 - Szól a kürt, *304 bibliai kánon* (Szerk. Draskóczy László) - k.n. Budapest, 1989.

Többszólamú feldolgozások, kóruskották

- Adjatok hálát az Istennek! – kórusművek, énekfeldolgozások – Kálvin Kiadó, Budapest
- Bicinia Sacra – genfi zsoltárok Goudimel feldolgozásai alapján, és korálok Johannes Schein Cantionaleja alapján; Egyházzenei füzetek III/13. MET
- Csomasz Tóth Kálmán – Háromszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.
- Csomasz Tóth Kálmán: Kétszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.

- Draskóczy László: *Hatalmas Isten, könyörgünk*. Egyszerű énekfeldolgozások háromszólamú vegyeskarra – ReZeM 1993.
- Egyházzenei vezérfonal – Református Sajtóosztály, Bp. 1969. - <http://egyhazzene.reformatus.hu/index.php?id=105>
- Énekeljünk az Úrnak! – Magyarországi Baptista Egyház Bp. 1985. Evangéliumi vegyeskarok – Magyarországi Baptista Egyház, Bp. 1976.
- Gárdonyi Zoltán kórusművei: I. *Szívemnek kösziklája*, II. *Magasztaló ének*. – ReZeM 1999, 2001.
- Goudimel Zsoltárok 1565. (Genfi zsoltárok több szólamban) – MRE Zsinata Bp., 2001.
- Kétszólamú reneszánsz kórustételek – közreadja: Soós András; Egyházzenei füzetek III/12. MET
- Kórusművek egyházi iskolák számára. Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc. (Berkesi Sándor szerk.) – Bp., 2002.
- Nagy Csaba Zoltán: Egyházi kórusművek – Debrecen 2009.
- Osváth Viktor egyházi ének-feldolgozásai (3 kötetben) – Kecskemét Ref. Egyh. Emmaus Kiadója
- Örvendezetek az erős Istennek! – kórusművek gyülekezeti énekkarok részére – ReZeM Bp. 1992.
- Protestáns graduál. – ReZeM Bp., 1996.
- Psalterium Ungaricum (Szenci Molnár Albert zsoltároskönyve) – Bp. 2001.

**Vizuális kultúra 1-4.
osztály
Helyi tantárgyi tanterv**

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret (évi)	Helyi tervezésű órakeret (évi)
1.	2	72	65	7
2.	2	72	65	7
3.	2	72	65	7
4.	2	72	65	7

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1. sz. mellékletében kiadott 1.2.7_vizkult_1-4 számú tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

1. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
<i>Kifejezés, képzőművészet</i> Átélt élmények és események	12	+2	30
<i>Kifejezés, képzőművészet</i> Valós és képzelte látványok	12	+4	
Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben	9	+1	10
A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény-feldolgozás A média kifejezőeszközei Kép, hang, cselekmény	2		6
A média társadalmi szerepe, használata Személyes élmény, médiaélmény	2		
<i>Tájékozódás a virtuális terekben</i>	2		2

<i>Tárgy- és környezetkultúra</i>	12		24
<i>Környezetünk valós terei és mesés helyek</i> Tárgy- és környezetkultúra			
Valós és kitalált tárgyak	12		
Évfolyam összesen	65	7	72

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
<i>Kifejezés, képzőművészet</i>			
Átélt élmények és események	12	+2	28
<i>Kifejezés, képzőművészet</i>	12	+2	
Valós és képzelt látványok			
Vizuális kommunikáció	9	+3	12
Vizuális jelek a környezetünkben			
A média társadalmi szerepe, használata	2		
Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény-feldolgozás			
A média kifejezőeszközei	2		6
Kép, hang, cselekmény			
A média társadalmi szerepe, használata	2		
Személyes élmény, médiaélmény			
<i>Tájékozódás a virtuális terekben</i>	2		2
<i>Tárgy- és környezetkultúra</i>	12		
<i>Környezetünk valós terei és mesés helyek</i>			24
<i>Tárgy- és környezetkultúra</i>	12		
Valós és kitalált tárgyak			
Évfolyam összesen	65	7	72

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
<i>Kifejezés, képzőművészet</i>	10	+3	26
Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	9	+4	
<i>Vizuális kommunikáció</i>	13		22
Utazások Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés	9		
A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben	2		8
A média kifejezőeszközei	2		
A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása	2		
A média társadalmi szerepe, használata A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága	2		
A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat	2		
Tárgy- és környezetkultúra Mikro- és makrotér	8		16
<i>Tárgy- és környezetkultúra</i> Tárgyak és használatuk	8		
Évfolyam összesen	65	7	72

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
<i>Kifejezés, képzőművészet</i>	9	+2	22
Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	9	+2	
<i>Vizuális kommunikáció</i>	4		12
Utazások			
Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés	8		
A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben	2		8
A média kifejezőeszközei	2		
A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása			
A média társadalmi szerepe, használata	2		
A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága			
A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat	2		
Tárgy- és környezetkultúra	13	+2	30
Mikro- és makrotér			
<i>Tárgy- és környezetkultúra</i> Tárgyak és használatuk	14	+1	
Évfolyam összesen	65	7	72

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események	Bibliai történet alapján élményrajz, leporelló készítése.	2
Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	Állatok a bibliában – kedves bibliai állatom megformálása, gyurma, ujjbáb Elképzelt történet képregényes megjelenítése	4
Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben	A karácsonyi ünnepkör szimbólumai	1
	Összesen:	7

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események	Bibliai események élményének feldolgozása: rajzos bibliai füzet készítése, illusztráció	2
Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	Teremtett világunk szépségei, az élet csodái: tervezőmunka	2
Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben	Ünnepeljünk együtt – A betlehemi út – térképtervezés	3
	Összesen:	7

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek	Bibliai történet megjelenítése, díszlet, helyszín rekonstruálása	3
Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	Állatok a bibliában, környezetünkben – kép és kapcsolódó igevers együttes megjelenítése	4
	Összesen:	7

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek	Bibliai történet átírása, aktualizálása	2
Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	Bibliai történet szereplőinek megjelenítése, síkbábok és díszlet készítése	2

Tárgy- és környezetkultúra Mikro- és makrotér	Bibliai szimbólumokkal játékkészítés, táblajáték tervezése	2
Tárgy- és környezetkultúra Tárgyak és használatuk	Ünnepeljünk együtt: csomagolás tervezése, kivitelezése	1
	Összesen:	7

RAJZ ÉS VIZUÁLIS KULTÚRA

A vizuális nevelés legfőbb célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a látható világ jelenségeinek, a vizuális művészeti alkotásoknak mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez. A tantárgy így nemcsak a képző- és iparművészet területeinek a feldolgozásával foglalkozik tehát, hanem tartalmi közé emeli a vizuális jelenségek, közlések olyan köznapi formáinak vizsgálatát is, mint a tömegkommunikáció vizuális megjelenései, a legújabb elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségek és az épített, alakított környezet. A képzőművészet, vizuális kommunikáció, tárgy- és környezetkultúra a vizuális kultúra tantárgynak olyan részterületei, amelyeknek a tartalmi végigkísérik a közoktatásban a vizuális nevelést, ám a különböző iskolaszakaszokban különböző módon kapnak hangsúlyt. Ezek a részterületek azonban csak a legfontosabb tartalmakat biztosítják a fejlesztéshez, de a hatékony fejlesztés csakis komplex feladatokban, egymással összefüggő feladatsorokban értelmezhető. A tantárgy oktatása tevékenység-, illetve gyakorlatközpontú, ahol alapvető fontosságú a játékos-kreatív szemlélet, illetve hogy a tantárgy tartalmainak feldolgozása komplex, folyamatorientált megközelítésben történjen, így a projekt módszer eszközét is felhasználja a tanítás-tanulás folyamatában.

A NAT fejlesztési feladatainak alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlati tevékenységeinek fontos célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, ezáltal a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása. További cél tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (például látás, hallás, kinetikus érzékelés) kapcsolatát, amely a számítógépes környezet bevonásával képes egy újabb, „más minőségű” intermediális szemléletet is kialakítani. A fejlesztés átfogó célja segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek az őket érő hatalmas mennyiségű képi információt, számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten, kritikusan feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, továbbá ezzel kapcsolatos önálló véleményt megfogalmazni. Cél továbbá segíteni a művészi és köznapi vizuális közlések pontos értelmezését, továbbá fokozni az alkotómunka során a vizuális közlés és kifejezés árnyalt megjelenítését. A vizuális nevelés kiemelt fontosságú feladata a kreativitás működtetése, illetve fejlesztése, a kreatív képességek kibontakoztatása. Nagy hangsúlyt kap a kreatív problémamegoldás folyamatának és módszereinek tudatosítása, mélyítése. A fejlesztés minden más tantárgytól megkülönböztető lehetősége az örömteli, élményt nyújtó, a személyes megnyilvánulásnak legnagyobb teret engedő alkotótevékenység megszerettetése, ezáltal a motiváció fokozása, egy szélesebb értelemben vett alkotó magatartás kialakítása. Cél továbbá a problémamegoldó képesség erősítése, hisz a feladatok önálló megoldása bizonyos rutinok, készségek kialakításával kezdődik, majd az egyre önállóbban végzett tevékenységeken keresztül jut el a projektfeladatok önálló megoldásáig. A tanulók önismeretének, önkritikájának, önértékelésének fejlesztése kritikai szemléletmód kialakításával a gyakorlati tevékenységeken keresztül valósul meg, amelyek mindegyike – eredeti céljától függetlenül is – személyiségfejlesztő hatású. Motiváló hatásuk mellett segítik az érzelmi gazdagodást, az empátia, az intuíció fejlesztését, az önálló ízlés, a belső igényesség kialakulását, az önértékelés és önismeret kialakulása révén pedig a céltudatos önszabályozást.

Mindezektől függetlenül a vizuális kultúra tanításának fontos alapelve azonban, hogy a művészeti nevelés valójában művészettel nevelésként értelmezendő, hisz a közoktatásban a művészet nem lehet célja, csupán eszköze a nevelésnek, azaz egy közismereti tárgy közvetlen feladata nem lehet a „művészképzés”.

A fenti célok és szemlélet megvalósítását segíti a kerettanterv, amely konkrét módszertani segítséget nem nyújt, hisz nem ez a feladata, de a fejlesztési követelmények részletezésével teszi konkrétabbá az elvárható fejlesztés irányát. A kerettanterv – némileg eltérően a NAT kompetenciafejlesztő kiindulópontjától – a vizuális kultúra részterületei szerint („Kifejezés, képzőművészet”, „Vizuális kommunikáció”, „Tárgy- és környezetkultúra”) szervezi a fejlesztés követelményeit. Az említett részterületeket további tematikai egységekre bontja, és ezeken belül fogalmazza meg a fejlesztés követelményeit,

amelyekhez két évfolyamra ajánlott óraszámokat is feltüntet. Természetesen sem a tematikai egységek, sem a tematikai egységekbe foglalt tantervi követelmények sorrendje nem jelez semmiféle időrendi sorrendet vagy logikai kapcsolatot, illetve egy-egy fejlesztési követelmény nem azonos egy-egy tanóra tananyagával. Az optimális tartalomtervezés a különböző tartalmi egységek követelményeit összekapcsolja a tanórán, azaz a helyi tantervkészítés, még inkább a tanmenet-összeállítás folyamán a tematikai egységeket rugalmasan kell kezelni, a tanulásszervezés felépítésének logikáját követve felhasználni, az adott évfolyamra ajánlott óraszám figyelembevételével. A kerettanterv összességében az adott iskolaszakaszokra fogalmazza meg a fejlesztési tartalmakat, a hozzárendelt óraszámokkal, amelyeknek csak a 90%-ára ad kötelező tartalmat, míg a fennmaradó 10% szabad felhasználást biztosít a tervezés során.

A tantárgy fontosságát hangsúlyozza, hogy az információs csatornák gazdagodása a szöveges információ befogadása mellé felzárkóztatja a vizuális információk tudatos befogadásának fontosságát is, hisz az információk forrása és jellege alapján szöveg és kép együttes értelmezése napjainkban gyakoribb jelenség való élethelyzetekben. A médiatudatosság fejlesztésének tehát egyre fontosabb aspektusa már ebben az iskolaszakaszban is a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló médiahasználat és médiaértés. Ebből következően a tervezés során további fontos szempont, hogy az 1–4. évfolyamon a mozgóképkultúra és médiaismeret bizonyos kapcsolódó fejlesztési követelményeit a vizuális kultúra tantárgy óraszámkeretein belül kell végrehajtani. Az órászámmegosztást az adott iskolaszakaszban, az 1–2. és 3–4. évfolyamon a mozgóképkultúra és médiaismeret követelményeihez feltüntetett órakeret jelzi.

Az általános iskola alsó tagozatában a médiatudatosság fejlesztése elsősorban a gyerekek saját médiaélményeinek feldolgozásán és a médiaszövegek kifejezőeszközeivel való ismerkedésen keresztül zajlik.

Az élményfeldolgozás folyamatában a médiából származó élményekhez kapcsolódó érzések és gondolatok formát kapnak, így lehetővé válik az élményre való reflexió. A médiaélmény a feldolgozás eredményeként médiatapasztalattá válhat. A folyamatban szerepet játszik a fantáziavilág, a személyes adottságok, az egyéni élethelyzet és az addig összegyűjtött tapasztalatok, ismeretek. Az élményfeldolgozás fejleszti az önreflexiók készséget és az önismeretet is, ilyen módon szervesen kapcsolódik az erkölcsi nevelés, az önismeret és társas kultúra fejlesztési területeihez.

A gyerekek a médiumok elemi kifejezőeszközeinek megfigyelésén keresztül ismerkedni kezdenek a médiumok nyelvével. A különböző médiaszövegek értelmezését, nyelvi működésének tudatosítását, mások értelmezésének sajátjal való összevetését célzó gyakorlatok hozzájárulnak az anyanyelvi kompetencia fejlesztéséhez, a helyes, öntudatos, alkotó nyelvhasználat fejlődéséhez.

Az élményfeldolgozás mellett megjelenik a saját és a nagyobbaknál a szűkebb környezet médiahasználati szokásainak feltérképezése, tudatosítása, amely a médiahasználat és az egyéb szabadidős tevékenységek közötti egészséges arány kialakításán keresztül része a testi-lelki egészségre nevelésnek.

A digitális kompetenciát fejleszti a kreatív internethasználatban rejlő lehetőségekkel való foglalatosság, illetve azok a gyakorlatok, amelyek az információk keresését, összegyűjtését és feldolgozását, az információ megbízhatóságának vizsgálatát célozzák.

Az ismeretanyag a gyerekek mindennapi médiaélményeire épít, azokból vett példák alapján beszél a média kifejezőeszközeiről, társadalmi funkcióiról, működésmódjáról. A tanulási folyamat szabad beszélgetés, vita, személyes vélemény megfogalmazásán keresztül zajlik, aktív alkotó tevékenységre, kooperatív technikákra épül, amely során kiemelt figyelmet kap az empátia és a kompromisszumkészség, ezáltal fejlődik az állampolgári kompetencia.

1- 2. évfolyam

Az általános iskola alsó tagozatán a fejlesztéscentrikus vizuális kultúra tanulása alapvetően két célt szolgál: a kezdeti motiváltság és az örömteli alkotás fenntartását, valamint a vizuális műveltség megalapozását.

A kisiskolások az iskolai tanulmányaik megkezdésekor általában már – életkoruknak megfelelő szinten – használják a vizuális kifejezés bizonyos eszközeit. Az első iskolai években mégsem ezek tudatosítása a tanító kiemelt feladata, hanem a változatos és a tanulók érdeklődését felkeltő játékos feladatokkal, új technikákkal, kifejezési módokkal a kifejezőképesség fejlesztése, a vizuális kommunikáció alapját képező ismeretek szinte észrevétlen átadása a játékos gyakorlati feladatokon keresztül, a gyerekek életkori sajátosságaiból fakadó önkifejezési kedv és a kifejezés, alkotás felszabadultságának további ösztönzése. Fontos, hogy a gyerekek megőrizzék a kezdeti motiváltságot, hogy örömteli legyen számukra az alkotás, hogy „játszva tanuljanak”.

A vizuális kultúra tanítása természetesen módon kínálja az együttműködést más művészetekkel és más tantárgyakkal (pl. anyanyelv, természetismeret), a vizuális nevelés komplex, tantárgyakon átívelő jellegét hangsúlyozva. Fontos eszköz, hogy lehetőséget adjunk a különböző művészeti ágak sajátos kifejező nyelvének megismerésére, a vizuálisan érzékelhetően túl más érzékszervi tapasztalatok kiaknázására is.

A fejlesztés hatékony módja, hogy a tananyagot problémakörökbe, életszerű szituációkba ágyazva tárjuk a gyerekek elé. Fontos továbbá, hogy használjuk ki a tantárgy adta alkotó lehetőségeket és – különösen az alsó tagozaton – a befogadó feladatokat is a kreatív alkotás kereteiben oldjuk meg. Az alkotva befogadás elvének megvalósítása mellett ismertessünk meg a gyerekekkel minél több művészeti alkotást; alkotó óráinkon szemléltessük a témát és a technikát a művészet kezdetétől napjainkig létrejött, valós esztétikai értéket képviselő műalkotásokkal, beszélgetéseket is kezdeményezve ezekről.

Az első két évfolyamon a gyerekek életkori sajátosságaihoz alkalmazkodva a vizuális kultúra részterületei közül a belső képek kialakulását segítő „Képzőművészet, kifejezés” és a „Tárgy- és környezetkultúra” elsősorban a tárgykészítés tevékenységével kerüljön túlsúlyba.

Az életünket jelentősen befolyásoló jelenség a média, amely a vizuális kultúra megkerülhetetlen része. A vizuális nevelés keretein belül zajló médianevelést célszerű már a bevezető szakaszban elkezdni, reagálva a gyerekek médiahasználati szokásaira, erősítve a médiatudatosságot.

Az első két osztályban a médianevelés kiemelt célja a saját médiaélmények feldolgozásán keresztül a reflektív médiahasználat fejlesztése, annak tudatosítása, hogy az élményfeldolgozás során a médiaélmények átalakíthatóak. Az élményfeldolgozás hozzájárul a médiatartalmak közötti tudatosabb választás igényének megalapozásához, illetve megerősítéséhez is.

A médiaszövegek kifejezőeszközeivel való ismerkedés nemcsak a médiaszövegek olvasási készségét mélyíti el, hanem megalapozza azt a felismerést is, hogy a médiaszövegek mesterségesen előállított termékek, konvenciókra alapozó nyelvi konstrukciók, melyek üzeneteket közvetítenek. Ezen keresztül a valóság és fikció közötti különbségtétel képessége is fejlődik.

Az ismeretanyag átadását érdemes a gyerekek által ismert és kedvelt médiatartalmakra építeni, ez az élményszerű feldolgozási mód a játszva tanulás lehetőségét teremti meg.

A gyerekek a megismert kifejezőeszközöket önálló kreatív alkotások (rajzok, fotók, hangzó anyagok) elkészítése közben alkalmazni kezdik, ezáltal tapasztalati úton mélyül a kifejezőeszközökről elsajátított ismeret. Többek között e momentum az, amely ebben az iskolaszakaszban a média és mozgóképkultúra fejlesztési feladatait szorosan összeköti a vizuális kultúra tantárggyal.

Az olvasástanulás időszakában különösen fontos az audiovizuális kultúra és a könyvkultúra kapcsolatának bemutatása. A szövegolvasás és a médiaszöveg-olvasás tanulása összekapcsolható, kölcsönösen erősíthetik egymást. Az olvasási készség fejlesztését és az olvasási kedv növelését célozzák azok a kreatív gyakorlatok, amelyek során az életkorhoz igazodó mesék, történetek és rajzfilmes adaptációik összehasonlítására, feldolgozására kerül sor.

A személyes kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti különbségek megismerése segíti a médiakörnyezetben való tájékozódást, a tapasztalati valóság és a média által közvetített valóság közötti különbségek felismerését.

Mivel a gyerekek ebben az életkorban a valós tereken kívül a virtuális tereket is használni kezdik, szükség van a virtuális terekhez kapcsolódó élmények feldolgozására is. Az első két évben elsősorban a videojátékok használatával kapcsolatosan nyílik lehetőség az élményfeldolgozásra.

A fejlesztési célok tehát mind a vizuális kultúra, mind a mozgóképkultúra és médiaismeret fejlesztési feladatai esetében tevékenységközpontú, kreatív, élményekkel telített helyzetekben játékos, alkotó, önálló vagy csoportos feladatmegoldással érhetőek el.

1. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események	Órakeret 14 óra 12 + 2
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az érzékelés finomítása. Különböző észlelési tapasztalatok, modalitások (látás, hallás, tapintás, szaglás, ízlelés) áttétele, „fordítása”. Saját élmények feldolgozása, vizuális megjelenítése és a kifejezőképesség fejlesztése a mondanivaló kifejezésének érdekében történő eszköz megválasztásával. Közvetlen élmény képi megjelenítése. Színtapasztalatok gazdagítása, színismeretek bővítése. Színérzék fejlesztése. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Természeti látványok hangulatának visszaadása. Térábrázoló képesség fejlesztése játéktárgyakkal, térbeli manipulációval.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A közvetlen környezetben található tárgyak, jelenségek minőségének (pl. illat, hang, zene, szín, fény, felület, méret, mozgás, helyzet, súly) megtapasztalása különböző játékos feladatok során, a célzott élménygyűjtés és vizuális megjelenítés (pl. festés, rajzolás, kollázs, mintázás) érdekében, a vizuális nyelv alapvető elemeinek játékos használatával. Tananyag, témák: Saját alakrajz adott környezetbe és adott korcsoportba helyezése (arány, méret, viszonyítás, szemmérték). Mit tudnak a ceruzák (vonalkarakter, vonalvastagság, színhangulat)?	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Figyelem a beszélgetőtársra. Szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése.</p> <p><i>Ének-zene:</i> emberi hang, tárgyak hangja, zörejek megkülönböztetése hangerő, hangszín, ritmus szerint.</p> <p><u>Bibliai történet alapján élményrajz, leporelló készítése</u></p>	

<p>Felületalkotási kísérletek filctollal (változatos faktúrák kialakítása a pont, a vonal és a folt játékaival. Szabályos és szabálytalan, egyenes és íves vonalak.). Forma- és színisméltés, mintaritmus. Sordíszek nyomtatással. Vonalritmusok kialakítása és eljátszása énekhangokkal, zörejekkel és mozdulatokkal.</p>	<p>kellemes, kellemetlen, hétköznapi, unnepi, különleges, szokványos, felkavaró, unalmas) felidézésének segítségével, látott, hallott vagy elképzelt történetek (pl. tündérmesék, közösen kitalált játékok, helyzetek, mesék, mesefolyamok) megjelenítése sík és/vagy plasztikai alkotásban (pl. színes, grafikus, vegyes technikájú, mintázott vagy konstruált) az elemi kompozíciós elvek figyelembevételével.</p> <p>Tananyag, témák: évszakok, termések, levelek megszemélyesítése, pl. Ősz anyó, Gesztenyeország lakói, kalap-divatbemutató Tündérországbán. Festett levélnyomatok kiegészítése konkrét formákkal, pl. őszi termések, állatok az avarban stb.</p>	
<p>Színkeverés: az őszi levelek, az őszi erdő.</p>		

Festett és vésett kerámiaedények mintázatának megfigyelése és a mintaritmus folytatása. Új minták kitalálása.

Természeti és mesterséges formák ábrázolása.

Képzalkotás a természeti formák átalakításával. A formák felületi mintázata: frottázs készítése.

Korábban átélt események, élmények (pl.

*Környezeti
ismeret:*
Anyagok
tulajdonság
ai,

halmazállapot- változás.

Hit- és erkölcsstan: én magam, szűkebb környezetem.

Matematika: változás kiemelése, az időbeliség megértése.

Kulcsfogalmak/ fogalmak

Érzékelés, önkifejezés, pont, vonal, folt, forma, tónus, szín, mintázat, felület, sík, tér, grafikai és plasztikai eljárás, kompozíció.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	Órakeret 16 óra 12 + 4
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az illusztráció elemi fogalmának megértése, illusztráció készítése. Képkalkotó- és kifejező képesség fejlesztése. Komponáló képesség fejlesztése a kiemelés eszközeivel. Vizuális fantázia (képzelőerő) fejlesztése. Asszociációs készség, képzettársítási készség fejlesztése. Plasztikai érzék fejlesztése. Plasztikai minőségek sokféleségének megtapasztalása. Plasztikai kifejezőképesség fejlesztése. Formaérzék, karakterérzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p>Mesék, versek, kitalált történetek, médiaszövegek élő és élettelen szereplőinek (pl. hősök, ártók, bajkeverők, segítők, varázstárgyak, csodaeszközök), természetes és épített környezetének (pl. indák, ligetek, erdők, vizek, paloták, hidak, tornyok) illusztratív jellegű ábrázolása (pl. sorozatként, képeskönyvként) emlékképek felidézésével, megfigyelések segítségével és a fantázia által.</p> <p>Tananyag, témák: kompozíciós készséget fejlesztő feladat (Hárs László: Híresincsi felfordulás című meséjének illusztrálása: különleges falukép tervezése a házak szabad elrendezésével), a képzelet fejlesztése (sokféle gyümölcsöt termő csodafa), színkeverési feladat (Szécsi Magda: A Szivárványhajú varázsló című meséjének illusztrálása; folton folt figurák és tárgyak tervezése). Állatszobrok mintázása agyagból.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Élmények, tartalmak felidézése. Szép könyvek.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Mozgásjelenségek, kísérletek. Optika.</p> <p>Állatok a bibliában – kedvenc állatom megformálása, gyurma, újjáb Elképzelt történet képregényes megjelenítése</p>
<p>Környezetünk valós elemeinek, tárgyainak, tereinek (pl., motor, fészek, odú, fa, talaj), különleges nézőpontból (belülről, fentről, alulról) való megjelenítése a fantázia és a megfigyelés révén, a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes-, grafikai technika, mintázás, konstruálás talált tárgyakból, azok átalakításával).</p> <p>Tananyag, témák: természeti formák megszemélyesítése vagy tárgyiasítása. Tervezés a forma kontúrjával vagy egy részletével.</p> <p>Művészeti alkotások és fotók nézegetése megadott szempontok szerint (pl. alakok, szereplők, terek, tárgyak, mérete, színe, tónusa). A megállapítások segítségével továbbgondolva a látvány sugallta jelenséget, képi tartalmat egy új alkotás létrehozásának érdekében (pl. más térben és időben, más szereplőkkel), különböző művészeti műfajokban (dráma, hang-zene, mozgás, installáció, fotómanipuláció).</p> <p>Tananyag, témák: mintaritmus a magyar népművészetben (hímzett és varrott minták). Állatokról vagy növényekről készült fotó vagy fénymásolat kiegészítése mesebeli környezettel, vagy az állat felületének kitöltése kitalált mintákkal. Különleges tükröképek, pacnifestészet. Anya és gyermeke a műalkotásokon. A cirkusz világa. A négy évszak változása és jellemzői. Elképzelt és kitalált építmények tervezése (mesevár, palota).</p>	<p><i>Ének-zene:</i> Cselekményes dalanyag, dramatizált előadás. Ritmus, hangszín, hangmagasság, zene és zörej.</p> <p><i>Hit- és erkölcstan:</i> Közösségek. A mesevilág szereplői. Mese és valóság.</p> <p><i>Matematika:</i> Képi emlékezés, részletek felidézése. Nézőpontok. Mozgatás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Illusztráció, kompozíció, kiemelés, karakteres forma, festészet, szobrászat, fotó, műalkotás, reprodukció, idő.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben	Órakeret 10 óra 9 + 1
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség fejlesztése. Vizuális kommunikációs képesség fejlesztése. Képolvasással történő információszerzés, képi jelek, vizuális szimbólumok olvasása és létrehozása. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése. Redukciós képesség fejlesztése. A vizuális nyelv elemeinek, pont, vonal, folt, szín megismerése és tudatos használata, szerepük felismerése a képalkotásban. Vonalas jellegű, foltoszerű előadásmód. Méretkülönbségek felismerése, a léptékváltás alapjai.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Jeltervezés, jelalkotás változatos méretben (pl. apró pecsét, tábla, land art szerű méretben udvaron, játszótéren), különböző anyagokból (pl. agyag, madzag, papírdúc, fatábla, talált anyag, homok, kavics, falevél, víz) meghatározott célok érdekében (pl. eligazodás, útbaigazítás, védelem, figyelemfelkeltés). Tananyag, témák: a jelalkotás jellemzői, óvodai jelek felidézése. A forma jellemző tulajdonságai: formaegyszerűsítés, lényegkiemelés. Mintaképzés formaegyszerűsítéssel. Rejtőzködő állatok (mimikri). Kompozíciós játék az állat jelle egyszerűsített körvonalával és felszíni mintájának léptékváltásával. Formaalkotás a körvonalról a részletekig, és a részletek elhagyásával a sziluettig.	<p><i>Matematika:</i> tájékozódás térben, síkban, a tájékozódást segítő viszonyok.</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: jelzőtáblák.</p> <p>A karácsonyi ünnepkör szimbólumai.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Modell, látvány, jelalkotás, piktogram, embléma, térkép, alaprajz, cégér, szimbólum, lépték.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény-feldolgozás	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Saját médiahasználati szokások tanulmányozása. Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. A különböző médiumok beazonosítása, tudatosítása. A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Olvasási készség és szókincs fejlesztése médiaszövegekkel.
--	---

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az egyes médiumokhoz (pl. könyv, televízió, számítógép) kapcsolódó saját használati szokások (pl. gyakoriság, társas vagy önálló tevékenység), médiaélmények (pl. tetszés, kíváncsiság, rossz élmény) felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan (pl. rajzolás, bábkészítés) vagy szerepjáttékkal.</p> <p>Tananyag, témák: a bábszínház működése, a bábozás jellemzői, előadás különböző bábfigurákkal: fakanálbáb és ujjbáb tervezése. Szerepjáttékok a tervezett bábokkal. Mesélő bábo: hallott, olvasott és kitalált történetek előadása.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Mesék, narratív történetek.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása, ismertetése, megbeszélése.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Önkifejezés és önbizalom erősítése. A fantázia jelentősége, használata, kitalált történet önmagáról (jellemábrázolás), meseszereplők osztályozása: jó-rossz tulajdonságokkal való azonosulási képesség vizsgálata, önmagára vetítése.</p>
<p>Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).</p> <p>Tananyag, téma: mozgássor, fázisrajzok. A mese pozitív és negatív szereplőinek csoportosítása és egy választott karakter megjelenítése síkbáb formájában. A bábfigura megszólaltatása, karakterének eljátszása.</p> <p>Ismert mesék meghallgatása a www.egyszervoltholnemvolt.hu weboldalon.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Televízió, rádió, könyv, számítógép, színház, mozi, újság, műsor, rajzfilm, film, képregény, videojáték.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei Kép, hang, cselekmény	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Az érzelmkifejezés képességének a fejlesztése. A figyelmi koncentráció, az érzékelés pontosságának fejlesztése. A médiaszövegek alapvető alkotóelemeinek azonosítása. Annak felismerése, hogy a médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított alkotások (a média konstruált valóság). Részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben és vitában. Saját vélemény megfogalmazása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>A mediatizált történetek szereplőinek (hősök és gonoszak) azonosítása, az animációs mese morális tanulságainak felismerése.</p> <p>A hangok és képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, szomorúság, düh, félelem) felismerése, kifejezése.</p> <p>Tananyag, téma: beszélgetés a műalkotásokon látott érzelmekről és a kifejezés módjairól. Érzelmekhez társuló hanghatások és dallamok keresése.</p> <p>Egyszerű (pl. kitalált vagy átélt) cselekmény megjelenítése képekkel (pl. rajzzal, képsorozattal), megfelelő hanghatásokkal (pl. zörejjel, énekhanggal) kiegészítve.</p> <p>Hangzó médiaszövegek megjelenítése rajzban.</p> <p>Tananyag, téma: vers-és meseillusztrációk készítése csoportmunkában. A főhős hangsúlyozásának kompozíciós eszközei. Ismert mesék és versek zenei feldolgozásának meghallgatása a www.gverekdal.hu weboldalon. Pl. Szabó Lőrinc: Falusi hangverseny. A vers eljátszása az elkészített ujjbábokkal.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a szövegértés szövegtípusnak megfelelő funkciójáról, folyamatáról alkotott ismeret, meggyőződés kialakítása, fejlesztése.</p> <p>Alapvető erkölcsi, esztétikai fogalmak, kategóriák (szép, csúnya, jó, rossz, igaz, hamis).</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> önmaga megértése, mesék kapcsolatrendszerének elemzése, mesei szereplők és tulajdonságaik (lent-fönt, jó-rossz).</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állókép, mozgókép, zene, emberi hang, zaj, zörejt, csend.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Személyes élmény, médiaélmény	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közvetlen kommunikáció jelzéseinek, illetve a közvetett kommunikáció eszközeinek megfigyelése, tudatosítása. Önismeret, önreflexiós készség fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A közvetlen és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek (pl. idő/térbeli szinkronitás, eltérés, jelenlét, érzékszervek használata) felismerése konkrét médiaszövegek (pl. könyv, gyermekműsor, gyerekeknek szóló koncertfilm, videoklip, sms, emotikonok) alapján.</p> <p>Ismerkedés különböző valóságstátuszú médiaszövegekkel.</p> <p>Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése (pl. azonosságok, eltérések mentén) a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján).</p> <p>Tananyag, téma: személyesen átélt, elképzelt és a médiában látott, hallott esemény megjelenítése rajzban, önállóan készített bábbal, szerepjátékkal. Rövid filmrészlet megtekintése ünnepekhez kapcsolódó népszokásokról. A népszokásokhoz, családi hagyományokhoz kapcsolódó személyes élmények ábrázolása.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: Mese és valóság különbsége.</p> <p>A megismert mese, történet tanulságának összevetése saját tapasztalatokkal, eseményekkel. Az explicit információk, állítások megértése, értelmezése, értékelése, egyszerű</p>
Kulcsfogalmak/ Fogalmak	Esemény, elképzelt/kitalált történet, képzelet, valóság, médium.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a virtuális terekben	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kreatív, kritikus internethasználat fejlesztése. Az internetes tevékenységekhez kapcsolódó biztonság növelése. A gyerekek virtuális terekben zajló tevékenységeihez kapcsolódó élmények feldolgozásának segítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Az életkori sajátosságokhoz igazodó internethasználat lehetőségeinek megismerése (pl. gyermekbarát honlapok böngészése). Tananyag, téma: a feladatokhoz kapcsolódó kutatómunka az interneten. Az internethasználat legfontosabb (pl. biztonságot eredményező) szabályainak megismerése különböző eszközökkel (pl. bábozás).	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Rövid hallott szöveg üzenetének kkel megértése. Az olvasott szöveg összefüggésben az aktív mányhoz szókinccs gazdagítása. Az olvas kapcsolódó személyes tása. élmények felidézése és megosz a a megismerés érdekében. A fantázia és képzelet aktiválás <i>Hit- és erkölctan:</i> a számítógéj es világ ismeretségei.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Téralakító, térrendező képesség fejlesztése. Tapasztalatszerzés a térformálás, térlehatárolás, térszervezés terén. Térérzék fejlesztése nézőpontok változtatásával. Technikai készség fejlesztése. Térbeli tájékozódás képességének fejlesztése.	
ulcsfogalmak/ Fogalmak	Internet, honlap, chat, videojáték.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A környezetünkben található különböző méretű külső, belső terek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) épületek (pl. iskola, víztorony), tárgyak (pl. cipő, táska, kilincs) átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, figyelemfelkeltés, álcázás, újszerű használat) érdekében.</p> <p>Tananyag, téma: házak környezetünkben. A különböző háztípusok jellegzetességei. A házak díszítése: színes, egyedi mintás homlokzat tervezése. Egyszerű tárgyak átalakítása mesebeli házzá.</p> <p>Képzletbeli, mesebeli helyeken, terekben (pl. elvarázsolt kastély) zajló mesék, elképzelt vagy valós történetek dramatizálása, eljátszása saját tervezésű és kivitelezés szereplőkkel (pl. babák, figurák, sík-, kesztyűbábok), terekkel, díszletekkel, melyek létrehozásánál a környezettudatos anyaghasználat érvényesül.</p> <p>Tananyag, téma: papírtányérból, papírhengerből konstruált használati tárgy tervezése. Adott formájú síklapokból „palota” építése csoportmunkában (a különböző méretű négyzetek, téglalapok, háromszögek, félkörök összeépítési variációi).</p> <p>Papírhengerekből konstruált létező és mesebeli állatfigurák.</p>	<p>Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés, környezetünk.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Természeti, technikai környezet. Múlt megidézése.</p> <p><i>Matematika:</i> Képzletben történő mozgatás. Hajtás, szétvágás síkmetszetek. Objektumok alkotása.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tárgyalkotó vizuális, esztétikai és manipulatív képességek fejlesztése. A tárgykészítés folyamatainak, gondolkodásmódjának megtapasztalása. Forma és funkció összefüggés, formaérzék fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése (a munkafázisok megfigyelése). A gondos kivitelezés, különböző anyagok, eljárások, személyes tapasztaláson alapuló megismerése. Egyszerű kézműves technikák megfigyelése, rekonstruálása. Jeles napok szokásainak és tárgyi kellékeinek megismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Térformálás, térlehatárolás, térszervezés, formarend, funkció, takarás.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Segítő, varázserejű tárgyak (pl. hangszer, pálca, öltözék, szőnyeg, bútor, ékszer, jármű) tervezése létrehozása meghatározott mesebeli célok (pl. mindent halló, látó, elrejtő, védő, szállító) érdekében, oly módon, hogy a tárgy külseje (pl. forma, díszítés, méret, anyag) utaljon funkciójára.</p> <p>Tananyag, téma: csodatévő bűvös sapka tervezése. Kalap alakú tündérlak. Nyári vakációba repítő varázsszőnyeg tervezése. Közlekedési eszközök az utcán – a jövő járművének megtervezése.</p> <p>Hétköznapi tevékenységek során használatos tárgyak (pl. játék, öltözék, öltözékkiegészítő) létrehozása meghatározott tulajdonos</p> <p>Tananyag, téma: tárgyak megfigyelése és csoportosítása. Külső jellemzők és a használati érték. A téli viselet jellemzői (anyag, forma, minta). Téli fejfedő és kesztyű tervezése.</p> <p>Iskolatáska tervezése saját célra. Tárgykészítés origami papírhajtogatással</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> Természeti, technikai és épített rendszerek. Anyagismeret.</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: eszközhasználat.</p> <p><i>Hit- és erkölcstan:</i> valóság és képzelet.</p> <p><i>Matematika:</i> objektumok alkotása.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tárgytervezés, forma, funkció, alkalmazkodás, díszítés, öltözékkiegészítő.

<p>A fejlesztés várt eredményei az 1. évfolyam végén</p> <p>2. évfolyam</p>	<p>Képzelőerő, belső képalkotás fejlődése. Az életkornak megfelelő, felismerhető ábrázolás készítése. Az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak egyre szélesebb körű figyelembevételével. A felszerelés önálló rendben tartása. A képalkotó tevékenységek közül személyes kifejező alkotások létrehozása. Alkotótevékenység és látványok, műalkotások szemlélése során néhány forma, szín, vonal, térbeli hely és irány, felismerése, használatára. A szobor, festmény, tárgy, épület közötti különbségek felismerése. Látványok, műalkotások néhány perces szemlélése. Médiiumok azonosítása, igény kialakítása a médiahasználat során a tudatosabb választásra, illetve reflektív médiahasználat. Médiaélmények változásának és médiatapasztalattá alakíthatóságának felismerése. A médiaszövegek néhány elemi kódjának a (kép, hang, cselekmény) azonosítása, illetve ezzel kapcsolatos egyszerű összefüggések felismerése (pl. médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak, kreatív kifejező eszközöket használnak, amelyek befolyásolják azok hatását). A személyes kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése. Az életkorhoz igazodó internetes tevékenységek gyakorlása és az abban rejlő veszélyek felismerése. Az alkotó és befogadó tevékenység során a saját érzések felismerése, és azok kifejezése.</p>	
<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események</p>	<p>Órakeret 14 óra 12 + 2</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az érzékelés finomítása. Különböző észlelési tapasztalatok, modalitások (látás, hallás, tapintás, szaglás, ízlelés) áttétele, „fordítása”. Saját élmények feldolgozása, vizuális megjelenítése és a kifejezőképesség fejlesztése a mondanivaló kifejezésének érdekében történő eszköz megválasztásával. Közvetlen élmény képi megjelenítése. Színtapasztalatok gazdagítása, színismeretek bővítése. Színérzék fejlesztése. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Természeti látványok hangulatának visszaadása. Térábrázoló képesség fejlesztése játéktárgyakkal, térbeli manipulációval.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p> <p>A közvetlen környezetben található tárgyak, jelenségek minőségének (pl. illat, hang, zene, szín, fény, felület, méret, mozgás, helyzet, súly) megtapasztalása különböző játékos feladatok során, a célzott élménygyűjtés és vizuális megjelenítés (pl. festés, rajzolás, kollázs, mintázás) érdekében. Cél: a vizuális nyelv elemeinek játékos használata.</p> <p>Tananyag, témák: spontán képalkotás zenére, improvizáció. Hangulatok kifejezése vizuális eszközökkel (színekkel, vonalkarakterekkel). Absztrakt festmény hatása: a látvány eljátszása mozdulatokkal. Pacniképek, pacnifigurák.</p> <p>Fonalfestményből kiinduló szimmetrikus kompozíció. Képalkotás főszínekkel és mellékszínekkel.</p> <p>Pontoktól a foltig: kompozíciós játék a pontsűrűséggel, vonalvastagsággal és vonalkarakterrel.</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Figyelem a beszélgetőtársra. Szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése.</p> <p><i>Ének-zene:</i> emberi hang, tárgyak hangja, zörejek megkülönböztetése hangerő, hangszín, ritmus szerint.</p> <p>Bibliai események, élmények feldolgozása: rajzos bibliai füzet készítése, illusztráció</p>
<p>A természet képei: az évszakok jellemzői (beszélgetés műalkotásokról és természetfotók). Az évszakok jellemzőinek alkalmazása tervezésben: mintatervezés (a mesében szereplő megszemélyesített évszakoknak mintás sál tervezése az évszakok jellegzetes motívumaival.) Levélképek frottázs és kollázs technikával. A valóságos forma vagy lenyomatának kiegészítése rajzzal vagy festéssel. pl. levelek, termések, virágok, használati tárgyak formáiból kiinduló képalkotás (átalakítás, formamódosítás, színátírás, mintatervezés).</p> <p>Korábban átélt események, élmények (pl. kellemes, kellemetlen, hétköznapi, ünnepi, különleges, szokványos, felkavaró, unalmas) felidézésének segítségével, látott, hallott vagy elképzelt történetek (pl. tündérmesék, közösen kitalált játékok, helyzetek, mesék, mesefolyamok) megjelenítése sík és/vagy plasztikai alkotásban (pl. színes, grafikus, vegyes technikájú, mintázott vagy konstruált) az elemi kompozíciós elvek figyelembevételével.</p> <p>Tananyag, témák: készülődés az ünnepekre, népi játékok, az ünnepek díszítőmotívumai és kellékei.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> Anyagok tulajdonságai, halmazállapot-változás. Kísérletek oldatokkal, fénnel, hővel.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> én magam, szűkebb környezetem.</p> <p><i>Matematika:</i> változás kiemelése, az időbeliség megértése.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Érzékelés, önkifejezés, pont, vonal, folt, forma, tónus, szín, mintázat, felület, sík, tér, grafikai és plasztikai eljárás, kompozíció.
-------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	Órakeret 14 óra 12 + 2
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az illusztráció elemi fogalmának megértése, illusztráció készítése. Képkalkotó- és kifejező képesség fejlesztése. Komponáló képesség fejlesztése a kiemelés eszközeivel. Vizuális fantázia (képzelőerő) fejlesztése. Asszociációs készség, képzetársítási készség fejlesztése. Plasztikai érzék fejlesztése. Plasztikai minőségek sokféleségének megtapasztalása. Plasztikai kifejezőképesség fejlesztése. Formaérzék, karakterérzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Mesék, versek, kitalált történetek, médiaszövegek élő és élettelen szereplőinek (pl. hősök, ártók, bajkeverők, segítők, varázstárgyak, csodaeszközök), természetes és épített környezetének (pl. indák, ligetek, erdők, vizek, örvények, bódék, paloták, hidak, tornyok) illusztratív jellegű ábrázolása (pl. sorozatként, képeskönyvként) emlékképek felidézésével, megfigyelések segítségével és a fantázia által. Tananyag, témák: Versillusztrációk (pl. Julian Tuwim: Csodák és furcsaságok; Weöres Sándor: Déli felhők; A tündér; Veress Miklós: Füstikék) és meseillusztrációk (pl. Tordon Ákos: Kökény király lakodalma; Lázár Ervin: csodapatika; Hervay Gizella: Nap-mese) készítése. Kompozíciós feladat: a történet főszereplőjének ábrázolása kiemeléssel (méret, szín, minta). Álomképek megjelenítése (Fecske Csaba: Hold és álom verse)	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Élmények, tartalmak felidézése. Szép könyvek.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Mozcásjelenségek, kísérletek. Optika.</p> <p>Teremtett világunk szépségei, az élet csodái - tervekésztés</p>	

<p>Művészeti alkotások és fotók nézegetése megadott szempontok szerint (pl. alakok, szereplők, terek, tárgyak, mérete, színe, tónusa). A megállapítások segítségével továbbgondolva a látvány sugallta jelenséget, képi tartalmat egy új alkotás létrehozásának érdekében (pl. más térben és időben, más szereplőkkel), különböző művészeti műfajokban (dráma, hang-zene, mozgás, installáció, fotómanipuláció).</p> <p>Tananyag, témák: portré (a műalkotások portréinak arckifejezése). Önarckép készítése. Egy portré átalakítása rárajzolással, kiegészítéssel, átszínezéssel (rajzkiegészítés, fotómanipuláció, fénymásolat, kollázs).</p> <p>Foltokból készített formák (pl. felhőfoltokba belelátott konkrét figurák rajza).</p> <p>Rajzkiegészítés: tükörképek, szimmetrikus formák.</p> <p>Szobrászat, plasztika: mézeskalácsforma tervezése, készítése és díszítése. Origami forma.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> Cselekményes dalanyag, dramatizált előadás. Ritmus, hangszín, hangmagasság, zene és zörej.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Közösségek. A mesevilág szereplői. Mese és valóság.</p> <p><i>Matematika:</i> Képi emlékezés, részletek felidézése. Nézőpontok. Mozgatás. Síkmetszetek képzeletben.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Illusztráció, kompozíció, kiemelés, karakteres forma, festészet, szobrászat, fotó, műalkotás, reprodukció, idő.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben	Órakeret 12 óra 9 + 3
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség fejlesztése. Vizuális kommunikációs képesség fejlesztése. Képolvasással történő információszerzés, képi jelek, vizuális szimbólumok olvasása és létrehozása. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése. Redukciós képesség fejlesztése. A vizuális nyelv elemeinek, pont, vonal, folt, szín megismerése és tudatos használata, szerepük felismerése a képalkotásban. Vonalas jellegű, foltszerű előadásmód. Méretkülönbségek felismerése, a léptékváltás alapjai.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p>Környezetünkben található jelek, jelzések (pl. jelzőlámpa, térkép, alaprajz, közlekedési tábla, cégér, piktogram, embléma, szimbólum, zászló, márkajelzés, logo) összegyűjtése játékos feladatok létrehozásának céljából (pl. valós és virtuális társasjáték, dramatikus játék, kincsvadászat).</p> <p>Tartalom, téma: a szavak nélküli közlés eszközei (mimika, gesztusok, jelbeszéd). Jelek és jelképek: az írás kezdeti formái (képírás, titkosírás, saját titkos jel tervezése), képi jelek környezetünkben (utcán, épületekben, erdei kiránduláson stb.), hang- és fényjelek, színjelek.</p> <p>Tervezés: egy választott tantárgy emblémájának megtervezése.</p> <p>Monogram tervezése egyedi betűformákkal. Az ABC betűinek megszemélyesítése (vicces részletrajzok, kiegészítések).</p> <p>Turistatérkép tanulmányozása: turistautak jelzései. Kincset rejtő titkos térkép tervezése egyedi jelzésekkel.</p>	<p><i>Matematika:</i> tájékozódás térben, síkban, a tájékozódást segítő viszonyok.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> A térkép legfontosabb elemeinek felismerése. Jelek, jelzések. Természeti jelenségek, természetes anyagok.</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: jelzőtáblák.</p> <p>Ünnepeljünk együtt – A betlehemi út – térképtervezés</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Modell, látvány, jelalkotás, piktogram, embléma, térkép, alaprajz, cégér, szimbólum, lépték.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény-feldolgozás</p>	<p>Órakeret 2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Iskolaérettség.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Saját médiahasználati szokások tanulmányozása. Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. A különböző médiumok beazonosítása, tudatosítása. A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Olvasási készség és szókinccs fejlesztése médiaszövegekkel.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	

<p>A különböző médiumok (pl. könyv, televízió, rádió, internet, film, videojáték) megfigyelése, vizsgálata, összehasonlítása, megadott szempontok (pl. érzékszervekre gyakorolt hatás, eltérő jelhasználat) alapján közvetlen tapasztalat és saját médiaélmények felidézésének segítségével.</p> <p>Az egyes médiumokhoz (pl. könyv, televízió, számítógép) kapcsolódó saját használati szokások (pl. gyakoriság, társas vagy önálló tevékenység), médiaélmények (pl. tetszés, kíváncsiság, rossz élmény) felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan (pl. rajzolás, bábkészítés) vagy szerepjáttékkal.</p> <p>Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázkészítéssel).</p> <p>Tartalom, téma: jellemábrázolás, karakterek. Körformából kiinduló, különböző emberi tulajdonságokat és érzelmeket bemutató arc rajzolás egyszerű eszközökkel. Papírtányér álarc készítése, és a karakter megszólaltatása: az arckifejezéshez tartozó hangok és mozdulatok eljátszása. Pozitív és negatív tulajdonságok összegyűjtése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Mesék, narratív történetek.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása, ismertetése,</p> <p><i>Hit- és erkölcstan:</i> Önkifejezés és önbizalom erősítése, önálló gondolkodásra nevelés, identitástudat fejlesztése.</p> <p>A fantázia jelentősége, használata, kitalált történet önmagáról (jellemábrázolás), meseszereplők osztályozása: jó-rossz tulajdonságokkal való azonosulási képesség vizsgálata, önmagára vetítése. Önmaga megértése.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Az érzékszervek működésének megtapasztalása, szerepének, védelmének felismerése a tájékozódásban, az információszerzésben. Napirend, szabadidő, egészséges életmód.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Televízió, rádió, könyv, számítógép, színház, mozi, újság, műsor, rajzfilm, film, képregény, videojáték.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei Kép, hang, cselekmény	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Az érzelmkifejezés képességének a fejlesztése. A figyelmi koncentráció, az érzékelés pontosságának fejlesztése. A médiaszövegek alapvető alkotóelemeinek azonosítása. Annak felismerése, hogy a médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított alkotások (a média konstruált valóság). Részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben és vitában. Saját vélemény megfogalmazása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Különböző médiaszövegek (pl. animációs mesék, videojátékok) alapvető kifejezőeszközeinek (hanghatások, vizuális jellemzők) megfigyelése és értelmezése közvetlen példák alapján. A kép és hang szerepének megfigyelése a mesevilág teremtésében (pl. animációs meséken keresztül).</p> <p>Egyszerű médiaszövegek (pl. animációs mesék, reklám) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján.</p> <p>Címadás.</p> <p>A mediatizált történetek szereplőinek (hősök és gonoszok) azonosítása, az animációs mese morális tanulságainak felismerése.</p> <p>A hangok és képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, szomorúság, düh, félelem) felismerése, kifejezése.</p> <p>Egyszerű (pl. kitalált vagy átélt) cselekmény megjelenítése képekkel (pl. rajzzal, képsorozattal), megfelelő hanghatásokkal (pl. zörejjel, énekhanggal) kiegészítve.</p> <p>Hangzó médiaszövegek megjelenítése rajzban.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A szövegértés szövegtípusnak megfelelő funkciójáról, folyamatáról, meggyőződés kialakítása, fejlesztése. Alapvető erkölcsi, esztétikai fogalmak, kategóriák (szép, csúnya, jó, rossz, igaz, hamis). A történetiségen alapuló összefüggések megértése egy szálon futó történetekben. Összefüggő mondatok alkotása vagy választott témáról.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> önmaga megértése, mesék kapcsolattrendszerének elemzése, mesei szereplők és tulajdonságaik (lent-fönt, jó-rossz).</p>	<p>vegértés szövegtípusnak ról alkotott ismeret, ése.</p> <p>mak, kategóriák (szép, csúnya, gések megértése egy szálon futó épek, képsorok segítségével, adott tése, mesék mesei szereplők és tulajdonságaik</p>
<p>Tartalom, témák:</p> <p>Meseillusztrációk és rajzfilmfigurák szereplőinek tanulmányozása (mit fejez ki az arckifejezés, a testtartás, az öltözet, a mozgás). A látott mozdulatok eljátszása hangokkal és szavakkal (rögtönzött jelenetek). Mozgásfázisok fotózása (állóképekből mozgókép készítése, pörgettyűmozi).</p> <p>Karikatúrafigurák jellemzése (a túlzás eszközeinek megfigyelése és értelmezése).</p> <p>Érzelemábrázolás: közmondások és szólások eljátszása és a tanulságok megbeszélése.</p> <p>Érzelmek és tulajdonságok kifejezése színekkel.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> az érzékszervek szerepének, védelmének felismerése információszerzésben.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Emocionális érzékeny kialakításának fejlesztése. Tapasz</p>	<p>működésének megtapasztalása, ése a tájékozódásban, az</p> <p>ség fejlesztése. A teljes figyelem talat a zenei jelenségekről.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állókép, mozgókép, zene, emberi hang, zaj, zöreje, csend.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Személyes élmény, médiaélmény	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közvetlen kommunikáció jelzéseinek, illetve a közvetett kommunikáció eszközeinek megfigyelése, tudatosítása. Önismeret, önreflexiós készség fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>A személyes, közvetlen kommunikáció verbális, vokális és testbeszéddel történő jelzéseinek felismerése, értelmezése.</p> <p>A közvetlen és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek (pl. idő/térbeli szinkronitás, eltérés, jelenlét, érzékszervek használata) felismerése konkrét médiaszövegek (pl. könyv, gyermekműsor, gyerekeknek szóló koncertfilm, videoklip, sms, emotikonok) alapján.</p> <p>Ismerkedés különböző valóságstátuszú médiaszövegekkel.</p> <p>A valóság és fikció közötti különbség megragadása.</p> <p>Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése (pl. azonosságok, eltérések mentén) a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján). A különböző médiaszövegek (pl. tehetségkutató műsorok, sportközvetítés, sorozatok, filmek, animációs filmek, reality műsorok) szereplőivel való azonosulásra reflektálás lehetősége (pl. irányított beszélgetés keretében).</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szöveg értelmezése, nem verbális jelzések értelmezése, használata beszéd közben.</p> <p>Mese és valóság különbsége.</p> <p>A megismert mese, történet tanulságának összevetése saját tapasztalatokkal, eseményekkel. Az explicit információk, állítások megértése, értelmezése, értékelése, egyszerű következtetések levonása.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> másnak lenni/elfogadás, kirekesztés.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Nappal és éjszaka. A világ, ahol élünk. Föld és a csillagok. Élőlények, életközösségek.</p>	
<p>Személyesen átélt, elképzelt és a médiában látott, hallott esemény megjelenítése rajzban, önállóan készített bábbal, szerepjátékkal.</p> <p>Tartalom, témák: a szavak nélküli közlés eszközei (mimika, gesztusok). Játék: szavak nélküli beszéd megértése.</p> <p>Mese és versillusztráció: a történet szereplőinek azonosítása és jellemzése.</p>		
Kulcsfogalmak/ Fogalmak	Esemény, elképzelt/kitalált történet, képzelet, valóság, médium.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a virtuális terekben	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kreatív, kritikus internethasználat fejlesztése. Az internetes tevékenységekhez kapcsolódó biztonság növelése. A gyerekek virtuális terekben zajló tevékenységeihez kapcsolódó élmények feldolgozásának segítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Az életkori sajátosságokhoz igazodó internethasználat lehetőségeinek megismerése (pl. gyermekbarát honlapok böngészése).</p> <p>Tartalom, téma: a feladatokhoz kapcsolódó kutatómunka az interneten (képgyűjtés, szemléltetés)</p> <p>Az internethasználat legfontosabb (pl. biztonságot eredményező) szabályainak megismerése különböző eszközökkel (pl. kártyajáték, bábozás).</p> <p>A gyerekek által használt videojátékkal összefüggő élmények feldolgozása (pl. szerepjátékkal, rajzolással).</p> <p>Feladatok: a videojátékok tematikai csoportosítása, a szereplők azonosítása.</p> <p>Videojátékok elemzése (téma, feladatok, szereplők karaktere). Saját videojáték pozitív tulajdonságokkal rendelkező főhősének megtervezése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Rövid megértése. Az olvasott szövegek szókincs gazdagítása. Az olvasási élmények felidézése és megosztása. Egyszerű ok-okozati összefüggések levonása.</p> <p>A fantázia és képzelet aktiválás</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közvetlen közlekedési környezet értelmezése.</p> <p><i>Hit- és erkölcstan:</i> a számítógép</p>	<p>id hallott szöveg üzenetének keltezésében az aktív szerepekkel kapcsolódó személyes átalakítás felismerése; következtetések levonása a megismerés érdekében.</p> <p>Szabálykövető magatartás a ben. A közlekedés szabályainak betartása és világ ismeretségei.</p>
Kulcsfogalmak/ Fogalmak	Internet, honlap, chat, videojáték.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Téralakító, térrendező képesség fejlesztése. Tapasztalatszerzés a térformálás, térlehatárolás, térszervezés terén. Térérzék fejlesztése nézőpontok változtatásával. Technikai készség fejlesztése. Térbeli tájékozódás képességének fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A környezetünkben található különböző méretű külső, belső terek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) épületek (pl. iskola, víztorony), tárgyak (pl. cipő, táska, kilincs) átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, figyelemfelkeltés, álcázás, újszerű használat) érdekében.</p> <p>Tartalom, témák: a gyermekszoba berendezése. A manók háza (a különböző helyiségek funkciói). A varázsszoba rejtélyei (fantasztikus terek tervezése).</p> <p>Képzletbeli, mesebeli helyeken, terekben (pl. elvarázsolt kastély, boszorkány konyhája, vitorlás hajó) zajló mesék, elképzelt vagy valós történetek dramatizálása, eljátszása saját tervezésű és kivitelezés szereplőkkel (pl. babák, botok, figurák, sík-, kesztyű-, árny-, óriás-, agyagfejű, bábok), terekkel, díszletekkel, melyek létrehozásánál a környezettudatos anyaghasználat érvényesül.</p> <p>Tartalom, téma: tenyérben zajló mese (a tenyérház lakói). A szerepek eljátszása kesztyűbábokkal.</p>	<p>Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés, környezetünk.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> Természeti, technikai környezet. Múlt megidézése.</p> <p><i>Matematika:</i> Képzletben történő mozgató. Hajtás, szétvágás síkmetszetek. Objektumok alkotása.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Térformálás, térlehatárolás, térszervezés, formarend, funkció, takarás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tárgyalkotó vizuális, esztétikai és manipulatív képességek fejlesztése. A tárgykészítés folyamatainak, gondolkodásmódjának megtapasztalása. Forma és funkció összefüggés, formaérzék fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése (a munkafázisok megfigyelése). A gondos kivitelezés, különböző anyagok, eljárások, személyes tapasztaláson alapuló megismerése. Egyszerű kézműves technikák megfigyelése, rekonstruálása. Jeles napok szokásainak és tárgyi kellékeinek megismerése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Segítő, varázserejű tárgyak (pl. hangszer, pálca, öltözék, szőnyeg, edény, bútor, ékszer, szerszám, jármű) tervezése létrehozása meghatározott mesebeli célok (pl. mindent halló, látó, elrejtő, védő, szállító) érdekében, oly módon, hogy a tárgy külseje (pl. forma, díszítés, méret, anyag) utaljon funkciójára.</p> <p>Tartalom, téma: népművészeti tárgyak díszítőmotívumai.</p> <p>Varázstükör tervezése. A személy kedvenc időtöltését, vagy monogramját ábrázoló ékszer tervezése, pl. kerek medallion (formaegyszerűsítés, jelalkotás, pozitív-negatív forma).</p> <p>Ajándékok készítése ünnepi alkalmakra (karácsony, anyák napja).</p> <p>Hétköznapi tevékenységek során használatos tárgyak (pl. konyhai eszköz, játék, öltözék, öltözékiegészítő, hangszer, szerszám) létrehozása meghatározott tulajdonos számára (pl. adott személyiség, foglalkozás, életkor, nemek szerint).</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> Természeti, technikai és épített rendszerek. Anyagismeret.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Népzene énekléssel, ritmikus mozgással, néptáncal. Hangszerek.</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: eszközhasználat.</p>
<p>Tananyag, téma: tárgyak régen és ma. Az ivóedények jellemzői (forma és funkció, anyag és díszítés). Bögre tervezése saját használatra.</p> <p>Kedvenc játék látvány utáni rajza. A játék áttervezése (formaátalakítás, minták, színek). Új játék tervezése.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> valóság és képzelet.</p> <p><i>Matematika:</i> objektumok alkotása.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tárgytervezés, forma, funkció, alkalmazkodás, díszítés, öltözék kiegészítő.

Képzelőerő, belső képalkotás fejlődése.
Az életkornak megfelelő, felismerhető ábrázolás készítése.
Az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak egyre szélesebb körű figyelembevételével.
A felszerelés önálló rendben tartása.
A képalkotó tevékenységek közül személyes kifejező alkotások létrehozása. Alkotótevékenység és látványok, műalkotások szemlélése során néhány forma, szín, vonal, térbeli hely és irány, felismerése, használatára.
A szobor, festmény, tárgy, épület közötti különbségek felismerése. Látványok, műalkotások néhány perces szemlélése.
Médiumok azonosítása, igény kialakítása a médiahasználat során a tudatosabb választásra, illetve reflektív médiahasználat.
Médiaélmények változásának és médiatapasztalattá alakíthatóságának felismerése.
A médiaszövegek néhány elemi kódjának a (kép, hang, cselekmény) azonosítása, illetve ezzel kapcsolatos egyszerű összefüggések felismerése (pl. médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak, kreatív kifejező eszközöket használnak, amelyek befolyásolják azok hatását).
A személyes kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.
Az életkorhoz igazodó internetes tevékenységek gyakorlása és az abban rejlő veszélyek felismerése.
Az alkotó és befogadó tevékenység során a saját érzések felismerése, és azok kifejezése.

A fejlesztés várt
eredményei a
második évfolyam
végén

3 - 4. évfolyam

Ebben az időszakban a vizuális kultúra tanításának továbbra is fontos célja a motiváltság és az örömteli alkotás fenntartása, amelynek továbbra is alapvető eszköze a változatos és a tanulók érdeklődését felkeltő játékos feladatok felhasználása, ismerkedés további új technikákkal, illetve az alkotás felszabadultságának további ösztönzése. A vizuális műveltség megalapozását az érzéki tapasztalás, a környezet minél pontosabb megfigyelése, illetve az érzékelés érzékenységének fokozása segíti elsősorban. A gondolkodás fejlődésének eredményeként ebben az időszakban cél a képi információk jelentésének és hatásának egyre pontosabb értelmezése, illetve a köznapis és művészi vizuális közlések megkülönböztetése. Az önállóan és csoportokban megvalósított alkotótevékenység erősíti a kreatív problémamegoldást és segíti a tudatos önszabályozást és önismeretet. A befogadó tevékenység tekintetében továbbra is érvényes az alkotva befogadás elvének érvényesítése. Cél továbbra is a vizuálisan feldolgozható témák megközelítése esetében a valós esztétikai értéket képviselő műalkotások szemléltetése és azok minél pontosabb értelmezése. A vizuális nevelés keretein belül zajló média-nevelés ebben az időszakban is jelen van. Az alsó tagozat második felére a gyerekek többségének már komoly médiatapasztalata van. A tárgy tanításának célja elsősorban a gyerekek meglévő ismereteinek rendszerezése, az ismeretek életkorhoz igazodó elmélyítése, a különböző médiaüzenetek értékeléséhez szükséges készségek és képességek fejlesztése.

Ezt a célt szolgálják a médiaszövegek, elsősorban mozgóképi és online szövegek kifejezőeszközeinek mélyebb megismerését, a használt eszközök befogadóra tett hatásának felismerését, kifejezését segítő gyakorlatok, hisz és a formanyelvi alapozás mellett már megjelenik a különböző médiatartalmak elkészítése mögött meghúzódó szándék felismerésének fejlesztése is. Az ismeretszerzés továbbra is a gyerekek által ismert és kedvelt műsортípusok, médiaszövegek feldolgozásán keresztül zajlik. A médiaélmények feldolgozása, az audiovizuális alkotások kifejezőeszközeinek megismerése az életkorhoz igazodó meseregények, ifjúsági regények és rajzfilmes/filmes adaptációik összehasonlításán, feldolgozásán keresztül kapcsolható össze az olvasáskultúra fejlesztésével.

A gyerekek saját és szűkebb környezetük médiahasználati szokásai alapján azonosítják a média alapvető funkcióit, megértik, hogy a különböző típusú médiatartalmak mögött meghúzódó szándék különböző lehet, amely befolyásolja a médiaszöveg üzenetének értékelését. Elsősorban a hír és információ, illetve a reklám mindennapokban betöltött szerepe, értékelése, sajátosságai kerülnek elő ebben az időszakban. A médiaszövegek értékelése az üzenet megbízhatóságának és fontosságának megítélésén, illetve a saját tapasztalatok viszonylatában való elhelyezésén keresztül zajlik. A média működésének tanulmányozása során fejlődik az elemző, kritikai gondolkodás.

Alapvető fejlesztési cél a tanulók biztonságos és kreatív internethasználatát segítő képesség- és készségfejlesztés, a hálózati kommunikációban való biztonságos részvételhez szükséges alapismeretek, viselkedési szabályok megismertetése.

A fejlesztési célok továbbra is mind a vizuális kultúra, mind a mozgóképkultúra és médiaismeret fejlesztési feladatai esetében tevékenységközpontú, kreatív, élményekkel telt helyzetekben játékos, alkotó, önálló vagy csoportos feladatmegoldással érhetőek el.

3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek	Órakeret 13 óra 10 + 3
--------------------------------------	---	------------------------------

Előzetes tudás	Vizuális nyelvi elemek és minőségek, méretviszonyok, arányok felismerése és használata. Kifejező alkotások ismerveinek felismerése. Nézőpontok felismerése és nézőpontválasztás használata. Alkotó műfajok, technikák felismerése, műveletek sorrendjének követése. Anyagismeret.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális kifejezőképesség fejlesztése. Grafikai kifejezőképesség fejlesztése különböző grafikai, nyomatkészítési eljárások kapcsán. Térábrázolási képesség fejlesztése. Lényeglátó képesség fejlesztése. Formaérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Irodalmi, zenei, média és művészettörténeti élményből, származó valós és képzeletbeli helyszínek (pl. kerek erdő, labirintus, vár, palotakert, folyó) megjelenítése a különböző nézőpontok és változatos méret kínálta lehetőségek használatával, síkban és térben (pl. grafikusán, festve, konstruálva, mintázva, installálva).</p> <p>Tananyag, témák: Regényes várak és lakói (különböző vártípusok, váralaprajzok, vártervek). A látvány átírása, pl. cifra palota. Színkeverés: szivárványpalota festése.</p> <p>Játszóterei játékok elemzése és tervezése. Kedvenc játék rajza.</p> <p>Meseillusztráció: Hárs László: A rongybaba története.</p> <p>Illusztráció: Lázár Ervin: A négyszögletű kertek erdő.</p> <p>Vizuális megfigyelésből (pl. közvetlen környezet, fotó, műalkotás, múzeum), személyes emlékből származó tapasztalatok felhasználásával valós hely, helyszín (pl. természeti táj, nagymama virágos kertje, épített környezet, mi utcánk) vizuális megjelenítése meghatározott időszaknak (pl. évszak, napszak, nyár, hajnal) megfelelően, különböző technikákkal (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett). Tananyag, témák: fák a természetben és a művészetben (különös fák). Természeti formák látvány utáni ábrázolása (befoglaló forma, arányok, színek, takarás, előtér-háttér). A látott forma egyszerűsítése: papírkivágás, kollázs. Mesebeli fák. Jelképes fák a művészetben. Az év fája a hónapokat jelképező ágakkal.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Műélvezet, humor.</p> <p><i>Matematika:</i> Rajz, kirakás és szöveg értelmezése: a lejátszott történés visszaidézése; az elmondott, elolvasott történés visszaidézése. Jelértelmezés.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> ismeretszerzés közvetlen megfigyelés alapján.</p> <p>Bibliai történet megjelenítése, díszlet rekonstruálása</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Nézőpont, ritmus, minőségellentét, kollázs, képmező, arány, vizuális kifejezés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	Órakeret 13 óra 9 + 4
Előzetes tudás	Síkbeli és térbeli minőségek, méretviszonyok, irányultság felismerése és használata. Színek érzelmkifejező, hangulati és díszítő hatásainak felismerése. Kontrasztok felismerése. Műalkotások csoportosítási módjainak alkalmazása.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Színek hangulati hatásának felismerése és alkalmazása az egyéni színválasztásban. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Színérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Térábrázoló képesség fejlesztése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A lakóhelyen és a közvetlen környezetben élő emberekről, állatokról gyűjtött ismeretek, információk (pl. foglalkozás, életkor, kedvenc szín, útvonal, játék, fontos tárgy, attribútum) alapján figurális alkotások létrehozása. A külső, belső vonások (pl. karakter, testi adottságok, öltözet, belső tulajdonságok, személyiség jegyek) élményszerű megjelenítésével, meghatározott célok (pl. illusztráció, valós és virtuális játék, információs kártya, bábok, „tudományos kutatás”) érdekében. Tananyag, témák: emberábrázolás (példák a különböző művészeti korok és stílusok emberábrázolási szokásairól, az emberi test arányainak változása a születéstől a felnőtt korig, emberábrázolás különböző nézőpontból – elölnézet, oldalnézet, hátulnézet). Kitalált történetek, mesék, versek, mondák, médiaszövegek szereplőinek (pl. hősök, bajkeverők, szörnyek, tündérek, állatok, ember-állatok, géplények) megformálása többfigurás kompozícióban, a meghatározott célnak (pl. könyv, napló, játék, báb, dráma) megfelelő méretben és anyagból (pl. festmény, grafika, kollázs, montázs, fotó, papírmasé, agyag, gipsz, talált tárgy, drót). Tananyag, témák: valós formák átírása (mintatervezés, mesefigurák, keverék-lények, fakéregből „fafej”-portrék tervezése. Illusztráció: A fából faragott hajadon című népmese). Origami állatformák hajtogatása és a forma kiegészítése festéssel, rajzolással). Robotember tervezése színes papírokból vagy papírdobozokból csoportmunkában.	<i>Matematika:</i> mennyiségi tulajdonságok, viszonylatok, becslés, összehasonlítás. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. Mindennapi konfliktusok feldolgozása drámajátékkal. Allatok a bibliában, környezetünkben – kép és kapcsolódó igevers együttes megjelenítése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Figurális alkotás, karakter, élményszerű megjelenítés, cél, eszköz, méret, anyag, műfaj, technika, eljárás, képtárgy.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Utazások	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	A közvetlen környezet és a személyes tárgyak, taneszközök vizuális jelzéseinek alkalmazása. Időbeliség, minőségellentétek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális megfigyelőképesség és vizuális emlékezet fejlesztése. Analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése. Forma- és arányérzék fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Képolvasó és képközlő képességek fejlesztése. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése elemzéssel és ábrák létrehozásával. Az idő, a változás, a folyamat képekben való ábrázolási képességének fejlesztése, történés képekben való elbeszélése. A művészi, köznapi és tudományos közlések értelmezésének segítése, a kifejezés árnyaltságának fokozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási po	ntok

<p>A környezetünkben észlelhető változások, folyamatok, mozgások (pl. természeti jelenségek, életjelenségek: ember/növény/állat növekedése és öregedése, árnyék, építkezés, kerékpár, óra) azonosítása, vizuális megfigyelése, értelmezése, a tapasztalatok és információk rögzítése szöveg és kép (pl. fotó, film, egyszerű animáció, rajz, ábra, jel) segítségével.</p> <p>Tananyag, téma: körvonal – árnykép, részletek. Sziluettektől a részletekig. Képzeld magadat óriásnak! rajzold le szobádat, hogyan látnád magasról!</p> <p>Valós és/vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának és történéseinek képes, szöveges rögzítése (pl. útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, útifilm) meghatározott cél (szórakoztatás, ismeretterjesztés, útikalauz, tájékozódás, dokumentálás, elemzés, összehasonlítás) érdekében.</p> <p>Tananyag, témák: Különleges útvonalak és varázstérképek: városkép madártávlatból, térképfajták, tájékozódás egy híres épület alaprajzán, egy térbeli részlet térképszerű síkrajának elkészítése, egy mesebeli park térbeli képe és alaprajza, országzászlók megismerése (a zászlók jellemzői: egyszerű kompozíció, kevés szín), adott célnak megfelelő zászló tervezése.</p> <p>Képes történetek – képregények. A történet sorrendje, a téma jellemzőinek kiemelése, kifejező mozdulatok, rövid szöveg.</p> <p>Képsorozat készítése egy táj változásáról: múlt – jelen - jövő.</p> <p>Képsorozat készítése a forma nagyításáról (ráközelítés, zoomolás játék, pl. mi lehet a királyi palota ablaka mögött?).</p>	<p><i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben (síkon ábrázolt térben; szavakban megfogalmazott információk szerint). A változás kiemelése; az időbeliség.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Információhordozók. Látványok verbális megfogalmazása. Az időbeliség kifejezésének nyelvi lehetőségei.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> változások, folyamatok, növények, állatok.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Változás, folyamat, mozgás, mozgásfázis, összehasonlítás, térkép, képregény, vizuális sűrítés.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés</p>	<p>Órakeret 9 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Összefüggések felismerése a cselekvés vagy annak szereplői és az ábrázoltak között. Eredeti és reprodukált alkotások különbözőségének felismerése. Körvonal és árnykép megjelenítése. Vizuális kommunikációs gesztusok értelmezése. Hangok képi jeleinek értelmezése és megjelenítése.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:</p>	<p>Látványfelismerés és értelmezés képességének fejlesztése, a látottak lényeges vonásainak kiemelése, a megfigyelés szempontjainak bővítése. A vizuális jelek jelentéseinek azonosítása, reprodukálása transzformált látványok létrehozásával. Jelképek, allegóriák, vizuális metaforák képzése. Formaalkotás a síkban és térben megfigyelt és elképzelt formák megjelenítése. Manipulációk végzése: nagyítás, kicsinyítés, csonkolás, kiegészítés. Ábraalkotás képességének fejlesztése: konvenciókon alapuló, szabályokhoz igazodó, jelentést hordozó, közlő és magyarázó rajzok, szerelési ábrák, folyamat ábrák értelmezése és létrehozása, valós vagy elképzelt viszonyok, kapcsolatok megjelenítésével. A síkbeli és térbeli vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata vizuális kommunikációs területen. A megjelenítés, a kifejezés céljának megfelelő árnyalt vonal, tónus, szín, forma, stb. önálló alkalmazása. Közvetlen vizuális jelzések, mimika, gesztusok értelmezésével a kommunikációs képesség fejlesztése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Egy valós vagy képzeletbeli dolog, pl. áru, esemény, közérdek, jelenség számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a betű, kép és szöveg együttes alkalmazásával, figyelem, érdeklődés felkeltése céljából. Tananyag, témák: a forma egyszerűsítése foltra. A forma átalakítása: stilizálás, mintaképzés, dekoratív felületek. Jellé egyszerűsített forma, piktogram tervezése. A magyar népművészet jellé egyszerűsített díszítő mintái. Formaredukció, piktogram tervezése (pl. stilizált hal egy vendéglő cégtábláján.) Az emberi gesztusok, testnyelvi jelzések megfigyelése, értelmezése, majd az összegyűjtött tapasztalatok, információk segítségével a plakát által hirdetett dolog népszerűsítése figyelemfelhívó játékkal (pl. akcióval, pantomimmal, hangot, szöveget is beépítő performansszal). Tananyag, témák: hangulat - szó páros játék, szoborjáték. A mozdulatok értelmezése szavakkal.</p>	<p><i>Matematika:</i> Statikus szituációk, lényegkiemelés. Képzeletben történő mozgatás. Testháló elképzése. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kulcsszókeresés; szövegtömörítés; hiányos vázlat, táblázat, ábra kiegészítése a szöveg alapján.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gesztus, plakát, reklám, szlogen, vizuális kommunikációs műfaj.
----------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Az egyes médiumok azonosítása. Médiaélmények felidézése, verbalizálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Saját médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Médiaszöveg-típusok beazonosítását, tudatosítását segítő kompetenciák fejlesztése. Olvasási készség és szókincs fejlesztése médiaszövegekkel.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A saját és a közvetlen környezet médiahasználati szokásainak (internet, televízió, rádió, videojáték, mobilhasználat, könyv) tanulmányozása, megadott szempontok (pl. mennyiség, időrend, látogatott helyek, a kommunikációban résztvevők, műsorok) alapján. Bizonyos médiumokban megjelenő médiaszövegek (pl. televíziós műsortípusok, animációs mesefilmek, sorozatok) felismerése és beazonosítása saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül. Saját médiaélmények felidézése megadott szempontok alapján (pl. érzelmi hatás, kedveltség, ismeretszerzés) és az élmények feldolgozása (pl. rajzolás, fotókészítés, szerepjáték). Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). Tananyag, témák: TV-ben látott műsortípusok összegyűjtése. Egy műsortípus eljátszása páros vagy csoportmunkával, mozdulatokkal és jellegzetes hangokkal kísérve.	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Többmondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről. A cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás. Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban.</p> <p><i>Hit- és erkölcstan:</i> Kedvenc időtöltésem, ha egyedül vagyok. Olvasottság. Olyan szeretnék lenni, mint Ő/példaképek, hamis életek; álmaim, fantáziavilágom/menekülés, realitásérzet. Az önálló gondolatalkotás szabadsága, önkifejezés és önbizalom erősítése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Média, televízió, rádió, internet, újság, videojáték, film, televíziós sorozat, televíziós műsortípus (hírműsor, gyermekműsor, tehetségkutató műsor, valóságshow, ismeretterjesztő műsor, reklám).	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A médiaszövegek befogadása során saját érzések felismerése, kifejezése.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerését, médiaszöveg-olvasást segítő kompetenciák fejlesztése. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg-írás. A médiaszövegek elemi szövegalkotó kódjai, kifejező eszközei által kiváltott érzelmek felismerése és kifejezése, az önreflexió fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A médiaszövegek kifejezőeszközeinek mélyebb megismerése. A karakterábrázolás filmes eszközeinek megismerése: a pozitív és negatív hősök megjelenítésének technikái, különös tekintettel a mozgókép nyelvére (pl. jelmez, smink, világítás, kameramozgás) és a hangokra: (beszéltjellelmzőinek megfigyelése, a tér-idő nyelv, zene, zaj, zörej) az életkornak megfelelő médiaszövegeken keresztül. Tananyag, téma: jelmeztervezés, arcfestés, álarckészítés. A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző médiaszövegekben (pl. animációs mesék, filmek). Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal. Tananyag, téma: animációs filmrészletek elemzése, a főhős jellemzése (a főhős kiemelésének képi eszközei, a élethelyzetben más a hangunk. nézőpontok és a képkivágás szerepe). A mozgás fázisai. Állókép – mozgókép. Hogyan készül az animációs film? Rajz: egy mozdulatsor jellemzői: sportmozgás fázisai. Pörgettyűmozi készítése. Papírajáték: mozgó papírember (kollázs).	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Olvasási stratégiák, olvasást megértő alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében: a művek szerkezeti változásainak felismerése. Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása. <i>Hit- és erkölcstan:</i> Erkölc és erkölcstelenség tapasztalása mint példa. Szerepek a családon, közösségen belül. A jó-rossz megjelenítése a művészetben. <i>Ének-zene:</i> A teljes figyelem kialakításának fejlesztése. Hangszín-érzelem, különböző	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Animáció, jelmez, smink, fény, cselekmény, vágás, zene, zaj, zörej, csend, emberi hang.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak. A személyes közvetlen kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kritikai gondolkodás fejlesztése. A mediális információforrások megbízhatósága megítélésének fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p>Ismerkedés a média társadalmi funkcióival, működés módjával.</p>	<p>információ megvitatása.</p>	
<p>A szűkebb környezet médiahasználatának megfigyelése alapján beszélgetés egyes médiaszövegek (pl. hírműsor, internetes honlap, televíziós sorozat, rajzfilm, film, könyv, újság) hétköznapi életben betöltött szerepéről, funkciójáról.</p>		
<p>A médiakörnyezet szereplőinek azonosítása: médiatartalom-előállítók és a fogyasztók/felhasználók.</p>		
<p>Médiaszövegek értelmezése alapján feltevések, állítások megfogalmazása a szöveg</p>		
<p>Információk összegyűjtése, értelmezése, feldolgozása (pl. szövegalkotás) megadott szempontok (pl. közlő szándéka, célcsoport) alapján.</p>		
<p>Tartalom, téma: az információgyűjtés fajtái és jellemzői. Előzetes feladat alapján gyűjtött</p>		

<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Az életkornak megfelelő globális, információkereső,</p> <p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>értelmező és reflektáló olvasás.</p> <p>Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban.</p> <p>Mások véleményének megértése, elfogadása a vita során. Vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, felismerése és kritikája.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> önálló gondolat vállalása, véleménynyilvánítás, mások gondolatai alapján, építő jellegű vitakultúra kialakítása; gondolatszabadsággal való ismerkedés.</p> <p>Médiatartalom-előállító, médiafogyasztó, információ, hír, álhír, hírműsor, újság, újságíró, reklám, reklámfilm, tudatos fogyasztás, médiahasználat.</p>
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Alapszintű ismeretek az internethasználatban rejlő lehetőségekről, illetve kockázatokról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő, biztonságos tájékozódás és közlekedés kialakítása az online környezetben, a virtuális terek használata során. Az internethasználat és mobiltelefon-használat lehetőségeinek és kockázatainak tudatosítása. Kreatív, kritikus internethasználat fejlesztése. Az online közösségekben való részvétel kockázatainak, viselkedési szabályainak, kommunikációs jellemzőinek tudatosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p>A közvetlen kommunikáció jelzéseinek és az online kommunikáció, jellegzetességeinek összehasonlítása meghatározott szempontok (pl. kapcsolatteremtés, önkifejezés, véleménynyilvánítás) alapján (pl. szerepjáték keretében). A személyes kommunikáció és az online kommunikáció különbségeinek tudatosítása.</p> <p>Saját és szűkebb környezet internethasználatának megfigyelése, internetes tevékenységek megjelenítése (pl. szerepjáték)</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A művek tanulságainak értelmezése a saját szerepünkre, helyzetünkre a mindennapi életünkben, példa bemutatása, mindezek kifejezése más eszközzel is (pl. drámajátékok).</p> <p>A könyvtár mint információs központ, a tanulás bázisa, segítője.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Haver, barát, társ, csapattag, internetes kapcsolatok. Konfliktusmegoldás, közös szabályalkotás és annak elfogadása mint érték. Baráti társaság összetartó ereje és a virtuskodás értéke/bátorság, vakmerőség. Játék, közösségi élet az interneten.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> a helyes önismeret kialakításának megalapozása.</p>	
<p>Az életkori sajátosságokhoz igazodó kreatív internethasználat lehetőségeink tudatosítása. (pl. gyermekbarát honlapok böngészése).</p> <p>Tananyag, téma: képkirakó flash-játék tervezése (puzzle).</p>		

Kulcsfogalmak/ fogalmak Személyes kommunikáció, online kommunikáció, www, e-mail, mailfiók, profil, like-jel, keresőmotor, flash játék.

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Tárgy- és környezetkultúra Mikro- és makrotér</p>	<p>Órakeret 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Tárgyfajták, épülettípusok, térfunkciók felismerése.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Tapasztalatok szerzése a térformálás, térlehatárolás, térszervezés területén. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása, installációs és ábrázoló, kifejező céllal. Megfigyelő és elemző képesség fejlesztése. Tárgytervezés, -szerkesztés, -alkotás, konstrukciók létrehozása különböző anyagokból és célokra. Anyagok és eljárások ismerete; a tervezői attitűd és alkalmazkodó képesség fejlesztése a tárgy rendeltetésének, használójának szem előtt tartásával, a megfelelő anyag- és eszközválasztással.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>

<p>Példák, fotók, gyűjtése eltérő érzelmi hatást (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, sejtelmes, szorongató, emelkedett félelmetes, vidám) kiváltó terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, állványzat, zuhanyfülke, labirintus).</p> <p>Megadott célt szolgáló kis tér tervezése a kiválasztott épület lakójának, majd a térhez tartozó, kapcsolódó tárgyak némelyikének elkészítése (pl. kulcs, tükör, függöny, polc, szék, csizma, kanna, tál, lámpa).</p> <p>A terekhez kapcsolódó hangok, zenék, zörejek (pl. madárcsicsergés, jármű-zaj, beszéd, nyikorgás, zene, hegedű, dob) gyűjtése, s a gyűjtött hanganyag felhasználásával, valós, hangzó terek létrehozása, megépítése az adott tartalomnak megfelelő anyag és méretválasztással (pl. karton, fonal, kóc, vászon, fém, vessző, csuhé, agyag, drót, fa).</p> <p>Tananyag, témák: ajándéktárgyak készítése.</p> <p>Kincseskamra a tengerkirály palotájában (a kincseskamrában talált csodalámpa tervezése). Mit lát a királylány a díszes tükörben (előtér, háttér, tükörkép, takarások)?</p>	<p><i>Matematika:</i> Tárgyak tulajdonságainak kiemelése . Adott objektum más nézőpontból. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> az anyagfajták megmunkálhatósága, felhasználásuk.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Azonosság, hasonlóság, variáció felismerése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tértervezés, -szerkesztés, -alkotás, konstrukció, térkapcsolat, térbeli tagolás, tervezői attitűd.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Tárgyak és használatuk	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Egyszerű hagyományos és kézműves technikai fogások ismerete. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek alkalmazása. Egyszerűsítés, díszítés. Hétköznapi és művészi, kultikus tárgyak felismerése, csoportosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Régi és mai használati és díszedények megfigyelése, csoportosítása, összehasonlító elemzése vizuálisan (látvány, fotó, rajzi elemzés) és verbálisan. Gyakorlati és érzelmi szempontok megfogalmazása a tárgyakkal való kapcsolatban. Közvetlen környezetünk tárgyainak, szerkezeteinek megfigyelése, megadott szempont szerinti vizsgálata. Redukációs képesség fejlesztése. Komponálóképesség fejlesztése felületen és térben. A színek dekoratív, díszítő hatásának megismerése és alkalmazása, funkcionak megfelelő színválasztás és díszítés. A csomagolás tervezési szempontjainak megismerése és alkalmazása, a csomagolás gyakorlati és érzelmi szempontjainak megismerése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése. Különböző kultúrák iránti nyitottság kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p>A közvetlen környezetben található anyagok környezettudatos felhasználásával, meghatározott funkcióra (pl. irányjelző, hangosító), működésre képes egyszerű szerkezet (pl. játék, modell) létrehozása. Az elkészült tárgyak, szerkezetek használatuknak megfelelő és tulajdonosukra utaló díszítése.</p> <p>Tananyag, téma: madárijesztő tervezése különböző textil és papírhulladékokból. Papírsárkány tervezése és kivitelezése.</p> <p>Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. ecset, cipő, csoki, időbe látó készülék, csodaszappan, fűmag, életelixír, varázsfonal) számára, oly módon, hogy a csomagolás formája és díszítése utaljon a tárgy sajátosságára.</p> <p>Tananyag, téma: a csodatévő varázskulcs színe és mintája.</p>		<p><i>Matematika:</i> tájékozódás az időben.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> a múlt és a jelen életviszonyai közötti különbségek.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tárgyalkotás, tárgytervezés, díszítés, csomagolás, vizuális ritmus, díszítés, szerkezet, felület, stilizálás.	

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek	Órakeret 11 óra 9 + 2
Előzetes tudás	Vizuális nyelvi elemek és minőségek, méretviszonyok, arányok felismerése és használata. Kifejező alkotások ismerveinek felismerése. Nézőpontok felismerése és nézőpontválasztás használata. Alkotó műfajok, technikák felismerése, műveletek sorrendjének követése. Anyagismeret.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális kifejezőképesség fejlesztése. Grafikai kifejezőképesség fejlesztése különböző grafikai, nyomatkészítési eljárások kapcsán. Térábrázolási képesség fejlesztése. Lényeglátó képesség fejlesztése. Formaérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		K dási

<p>Irodalmi, zenei, média és művészettörténeti élményből, származó valós és képzeletbeli helyszínek megjelenítése a különböző nézőpontok és változatos méret kínálta lehetőségek használatával, síkban és térben (pl. grafikusán, festve, konstruálva, mintázva, installálva).</p> <p>Tananyag, téma: színkeverési feladatok (színtorony készítése, hideg – meleg szíkontrasztra épülő szíkompozíció, a kiegészítő színek hatása. A varázsló színárnyalatos kertje (főszínekből keverhető színárnyalatok). A totemoszlopok jellemzői (stilizált állatformákból álló totemoszlop tervezése és készítése papírdobozokból).</p> <p>Vizuális megfigyelésből (pl. közvetlen környezet, fotó, műalkotás, múzeum), személyes emlékből származó tapasztalatok felhasználásával valós hely, helyszín (pl. természeti táj, nagymama virágos kertje, épített környezet, mi utcánk) vizuális megjelenítése meghatározott időszaknak (pl. évszak, napszak, nyár, hajnal) megfelelően, különböző technikákkal (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett).</p> <p>Tananyag, témák: természet utáni tanulmányrajzok különböző nézőpontból. A térbeliség kifejezése tónusfokozatokkal és takarásokkal. Arányvizsgálat. A forma átalakítása (vizuális ritmusok, stilizálás). A falusi és a városi utcakép összehasonlítása. (Fotók gyűjtése újságokból.) Az utcakép változása (építkezések hatása a környezetre és az emberek életére). Budapest nevezetességei. A házak átalakítása: részletek áttervezése, színes homlokzatok, megváltozott környezet. Különböző évszakok tájképeinek elemzése (fotó, festmény), és tájkép festése látvány után (kompozíció, különböző nézőpontok, képmező, részletek kinagyítása).</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Műélvezet, humor.</p> <p><i>Matematika:</i> Rajz, kirakás és szöveg értelmezése: a lejátszott történés visszaidézése; az elmondott, elolvasott történés visszaidézése. Jelértelmezés.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> ismeretszerzés közvetlen megfigyelés alapján.</p> <p>Bibliai történet átírása, aktualizálása</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Nézőpont, ritmus, minőségellentét, kollázs, képmező, arány, vizuális kifejezés.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák</p>	<p>Orakeret 11 óra 9 + 2</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Síkbeli és térbeli minőségek, méretviszonyok, irányultság felismerése és használata. Színek érzelmkifejező, hangulati és díszítő hatásainak felismerése. Kontrasztok felismerése. Műalkotások csoportosítási módjainak alkalmazása.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Színek hangulati hatásának felismerése és alkalmazása az egyéni színválasztásban. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Színérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Térábrázoló képesség fejlesztése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	

<p>A lakóhelyen és a közvetlen környezetben élő emberekről, állatokról gyűjtött ismeretek, információk (pl. foglalkozás, életkor, kedvenc illat/étel/szín, útvonal, játék, fontos tárgy, attribútum) alapján figurális alkotások létrehozása. A külső, belső vonások (pl. karakter, testi adottságok, öltözet, belső tulajdonságok, személyiség jegyek) élményszerű megjelenítésével, meghatározott célok (pl. illusztráció, valós és virtuális játék, információs kártya, bábok, „tudományos kutatás”) érdekében.</p> <p>Tananyag, téma: a színek hangulati és érzelmi hatása). farsangi álarcok készítése.</p> <p>Kitalált történetek, mesék, versek, mondák, médiaszövegek szereplőinek (pl. hősök, szörnyek, tündérek, állatok, ember-állatok megformálása többfigurás kompozícióban, a meghatározott célnak (pl. könyv, napló, játék, báb, dráma, hajóorr, oromdész, vízköpő) megfelelő méretben és anyagból (pl. festmény, grafika, kollázs, montázs, fotó, papírmasé, agyag, gipsz, talált tárgy, drót).</p> <p>Tananyag, témák: természeti formák és élőlények képéből alkotott portré (kollázs, grafika). A képzelet virágai kollázzsal, papírkivágással, papírmozaik és origami technikával (színmódosítás, mintatervezés, szimmetria). Virágforma megszemélyesítése (Mese: A tulipánná változott királyfi).</p> <p>Adott témához (pl. állatmesék, virágmesék) könyvcímlap tervezése. Mesebeli állatok, karikatúralények.</p>	<p><i>Matematika:</i> mennyiségi tulajdonságok, viszonylatok, becslés, összehasonlítás.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. Mindennapi konfliktusok feldolgozása drámajátékkal.</p> <p>Bibliai történet szereplőinek megjelenítése, síkbábok, helyszín megjelenítése, díszlet készítése</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Figurális alkotás, karakter, élményszerű megjelenítés, cél, eszköz, méret, anyag, műfaj, technika, eljárás, képtárgy.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Utazások	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A közvetlen környezet és a személyes tárgyak, taneszközök vizuális jelzéseinek alkalmazása. Időbeliség, minőségellentétek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális megfigyelőképesség és vizuális emlékezet fejlesztése. Analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése. Forma- és arányérzék fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Képolvasó és képközlő képességek fejlesztése. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése elemzéssel és ábrák létrehozásával. Az idő, a változás, a folyamat képekben való ábrázolási képességének fejlesztése, történés képekben való elbeszélése. A művészi, köznapis és tudományos közlések értelmezésének segítése, a kifejezés árnyaltságának fokozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pont	pk

<p>A környezetünkben észlelhető változások, folyamatok, mozgások (pl. természeti jelenségek, életjelenségek: ember/növény/állat növekedése és öregedése, jégolvadás, rozsdásodás, penészedés, árnyék, palacsintasütés, építkezés, varrógép, kerékpár, daru, óra) azonosítása, vizuális megfigyelése, értelmezése, a tapasztalatok és információk rögzítése szöveg és kép (pl. fotó, film, egyszerű animáció, rajz, ábra, jel) segítségével.</p> <p>Tananyag, téma: hónapokat vagy évszakokat bemutató naptár tervezése csoportmunkában. Felirat tervezése az évszakokat jellemző motívumokkal és színekkel.</p> <p>Valós és/vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának és történéseinek képes, szöveges rögzítése (pl. útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, útifilm) meghatározott cél (szórakoztatás, ismeretterjesztés, útikalauz, tájékozódás, dokumentálás, elemzés, összehasonlítás) érdekében.</p> <p>Tananyag, téma: képzeletbeli utazás egy fantáziavárosba (pl. egy mese helyszíne, egy úrváros, egy álmokép városa stb.), vagy egy kincses szigetre. A város vagy a sziget útvonalának, házainak és járműveinek megtervezése.</p> <p>Utazás a képzeletbeli lények birodalmába (kitalált lények kertje).</p>	<p><i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben (síkon ábrázolt térben; szavakban megfogalmazott információk szerint). A változás kiemelése; az időbeliség.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Információhordozók. Látványok verbális megfogalmazása. Az időbeliség kifejezésének nyelvi lehetőségei.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> változások, folyamatok, növények, állatok.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Változás, folyamat, mozgás, mozgásfázis, összehasonlítás, térkép, képregény, vizuális sűrítés.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés	Órakeret 8 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Összefüggések felismerése a cselekvés vagy annak szereplői és az ábrázoltak között. Eredeti és reprodukált alkotások különbözőségének felismerése. Körvonal és árnykép megjelenítése. Vizuális kommunikációs gesztusok értelmezése. Hangok képi jeleinek értelmezése és megjelenítése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:</p>	<p>Látványfelismerés és értelmezés képességének fejlesztése, a látottak lényeges vonásainak kiemelése, a megfigyelés szempontjainak bővítése. A vizuális jelek jelentéseinek azonosítása, reprodukálása transzformált látványok létrehozásával. Jelképek, allegóriák, vizuális metaforák képzése. Formaalkotás a síkban és térben megfigyelt és elképzelt formák megjelenítése. Manipulációk végzése: nagyítás, kicsinyítés, csonkolás, kiegészítés. Ábraalkotás képességének fejlesztése: konvenciókon alapuló, szabályokhoz igazodó, jelentést hordozó, közlő és magyarázó rajzok, szerelési ábrák, folyamat ábrák értelmezése és létrehozása, valós vagy elképzelt viszonyok, kapcsolatok megjelenítésével. A síkbeli és térbeli vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata vizuális kommunikációs területen. A megjelenítés, a kifejezés céljának megfelelő árnyalt vonal, tónus, szín, forma, stb. önálló alkalmazása. Közvetlen vizuális jelzések, mimika, gesztusok értelmezésével a kommunikációs képesség fejlesztése.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Egy valós vagy képzeletbeli dolog (pl. áru, esemény, közérdek, jelenség számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a betű, kép és szöveg együttes alkalmazásával, figyelem, érdeklődés felkeltése céljából.</p> <p>Tananyag, téma: egyedi öltözékek tervezése, meghívó vagy plakát tervezése Divatbemutató címmel.</p> <p>A forma egyszerűsítése (stilizálás, jelalkotás). Az öltözékeken megjelenő jelek, emblémák, minták.</p> <p>Az emberi gesztusok, testnyelvi jelzések megfigyelése, értelmezése, majd az összegyűjtött tapasztalatok, információk segítségével a plakát által hirdetett dolog népszerűsítése figyelemfelhívó játékkal (pl. akcióval, pantomimmal, hangot, szöveget is beépítő performansszal).</p> <p>Tananyag, téma: különböző korú emberekről készült fotók gyűjtése újságokból. A portrék jellemzése szavakkal, a portré ábrázolása a tulajdonságot kifejező színekkel és hangokkal.</p>	<p><i>Matematika:</i> Statikus szituációk, lényegkiemelés. Képzeletben történő mozgatás. Testháló elképzelése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kulcsszókeresés; szövegtömörítés; hiányos vázlat, táblázat, ábra kiegészítése a szöveg alapján.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gesztus, plakát, reklám, szlogen, vizuális kommunikációs műfaj.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Az egyes médiumok azonosítása. Médiaélmények felidézése, verbalizálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Saját médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Médiaszöveg-típusok beazonosítását, tudatosítását segítő kompetenciák fejlesztése. Olvasási készség és szókinccs fejlesztése médiaszövegekkel.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p>A saját és a közvetlen környezet médiahasználati szokásainak (internet, televízió, rádió, videojáték, mobilhasználat, könyv) tanulmányozása, megadott szempontok (pl. mennyiség, időrend, látogatott helyek, a kommunikációban résztvevők, műsorok) alapján.</p>	<p>animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).</p> <p>Tananyag, téma: kvízkérdések az internethasználatról, beszélgetés a különböző TV-műsортípusokról, a kedvenc műsor fő jellemzői,</p>
<p>Bizonyos médiumokban megjelenő médiaszövegek (pl. televíziós műsортípusok, animációs mesefilmek, sorozatok) felismerése és beazonosítása saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül.</p>	
<p>Tananyag, téma: adatgyűjtés az interneten egy híres történelmi személyről (szerepjáték: a gyűjtött adatok előadása az adott személy nevében, egyes szám első személyben, vagy páros játékkal: riporterként és riortalanyként.)</p>	

Saját médiaélmények felidézése megadott szempontok alapján (pl. érzelmi hatás, kedveltség, ismeretszerzés) és az élmények feldolgozása (pl. rajzolás, fotókészítés, szerepjáték).

Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok

<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Többmondatos összefoglaló szövegalkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről. A cím és a szöveg kapcsolatának</p>	<p>magyarázata; címadás. Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban. Technika, életvitel és gyakorlat: szabadidős tevékenységek. Hit- és erkölcsstan: Kedvenc időtöltésem, ha egyedül vagyok. Olvasottság. Olyan szeretnék lenni, mint Ő/példaképek, hamis életek; álmaim, fantáziavilágom/menekülés, realitásérzet. Az önálló gondolatalkotás szabadsága, önkifejezés és önbizalom erősítése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Média, televízió, rádió, internet, újság, videojáték, film, televíziós sorozat, televíziós műsorszínpad (hírműsor, gyermekműsor, tehetségkutató műsor, valóságshow, ismeretterjesztő műsor, reklám).</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A médiaszövegek befogadása során saját érzések felismerése, kifejezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerését, médiaszöveg-olvasást segítő kompetenciák fejlesztése. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg-írás. A médiaszövegek elemi szövegalkotó kódjai, kifejező eszközei által kiváltott érzelmek felismerése és kifejezése, az önreflexió fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p>A karakterábrázolás filmes eszközeinek megismerése: a pozitív és negatív hősök megjelenítésének technikái, különös tekintettel a mozgókép nyelvére (pl. jelmez, smink, világítás, kameramozgás) és a hangokra: (beszélő nyelv, zene, zaj, zörej) az életkornak megfelelő médiaszövegeken keresztül.</p> <p>Tananyag, téma: ráközelítés, nagyítás, részletek. Meseillusztráció készítése: a főszereplő bemutatása három fázisban (egész alak, portré, kinagyított arcrészlet).</p> <p>A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző médiaszövegekben (pl. animációs mesék, filmek).</p> <p>Saját érzelmek felismerése és kifejezése különböző mozgóképi szövegek, és hangzó anyagok befogadása során. A médiaszövegek alapvető kifejező eszközeinek (pl. mozgóképi nyelv, hangok) érzelmekre gyakorolt hatásának megfigyelése, kifejezése.</p> <p>Tananyag, téma: arcfestés (állatmaszkok és hangok), szerepjátékok.</p> <p>Kép és hangrögzítő eszközök használatának alapszintű megismerése.</p> <p>Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal. Tananyag, téma: a mozgás, a gyorsaság, a sebesség érzékeltetésének eszközei a szobrokon, a festményeken és a filmekben. A ló mozgását szemléltető zootróp készítése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete, alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében: a művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése.</p> <p>Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása.</p> <p>A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend, a szöveg tagolása bekezdésekre.</p> <p>Fogalmazásírás: a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Erkölcstan és erkölcstelenség tapasztalása mint példa. Szerepek a családon, közösségen belül. A jó-rossz megjelenítése a művészetben.</p> <p><i>Ének-zene:</i> A teljes figyelem kialakításának fejlesztése. Hangszín-érzelem, különböző élethelyzetben más a hangunk.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Animáció, jelmez, smink, fény, cselekmény, vágás, zene, zaj, zörej, csend, emberi hang.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A média társadalmi szerepe, használata A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága</p>	<p>Órakeret 2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak. A személyes közvetlen kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Kritikai gondolkodás fejlesztése. A mediális információforrások megbízhatósága megítélésének fejlesztése.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A szűkebb környezet médiahasználatának megfigyelése alapján beszélgetés egyes médiaszövegek (pl. hírműsor, internetes honlap, televíziós sorozat, rajzfilm, film, könyv, újság) hétköznapi betöltött szerepéről, funkciójáról.</p> <p>A hírműfajhoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró, fotóriporter) azonosítása, főbb elemeinek megismerése. Téma: belépek a képbe (szerepjáték: riport készítése a festmény egyik szereplőjével).</p> <p>Tudósítás a Mákkirálynő lakodalmáról (Maria Kownacka: Mákkirálynő című meséje alapján). Közös képregény készítése, és a részletek közlése hírműsorként.</p> <p>Ismerkedés a kereskedelmi kommunikáció (reklám) sajátosságaival, a reklámok megjelenésének változatos helyeivel, formáival. A reklámok működése (hatáskeltés) néhány fontos eszközének megfigyelése konkrét reklámok tanulmányozásán keresztül. Reklámkészítés (pl. egyszerű reklámszövegírás, plakátkészítés, reklámot megjelenítő szerepjáték) annak érdekében, hogy reflektált viszony alakuljon ki a reklámozás céljáról és eszközeiről.</p> <p>Tananyag, téma: a TV-reklámok jellemzői. Egy adott terméket reklámozó rövid jelenet írása és eljátszása.</p> <p>A reklámszlogen jelentősége, és lényege. Egymondatos reklámszlogen írása. Reklámplakát tervezése.</p> <p>Médiaszövegek megbízhatósága: irányított beszélgetés a hír-álhír témaköréről konkrét médiaszövegek alapján. Hírműsorokhoz kapcsolódó szerepjáték: egy kedvenc mese feldolgozása hírként. A mese szereplőinek megszólaltatása riportalanyként. Az álhírek és a pletyka.</p> <p>Riport készítése egy farsangi jelmezbálon: a jelmezek megtervezése, jellemzése, az esemény leírása.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Az életkornak megfelelő globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás.</p> <p>Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban.</p> <p>Mások véleményének megértése, elfogadása a vita során. Vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, felismerése és kritikája.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> önálló gondolat vállalása, véleménynyilvánítás, mások gondolatai alapján, építő jellegű vitakultúra kialakítása; gondolat szabadsággal való ismerkedés.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Médiatartalom-előállító, médiafogyasztó, információ, hír, álhír, hírműsor, újság, újságíró, reklám, reklámfilm, tudatos fogyasztás, médiahasználat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Alapszintű ismeretek az internethasználatban rejlő lehetőségekről, illetve kockázatokról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő, biztonságos tájékozódás és közlekedés kialakítása az online környezetben, a virtuális terek használata során. Az internethasználat és mobiltelefon-használat lehetőségeinek és kockázatainak tudatosítása. Kreatív, kritikus internethasználat fejlesztése. Az online közösségekben való részvétel kockázatainak, viselkedési szabályainak, kommunikációs jellemzőinek tudatosítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az életkori sajátosságokhoz igazodó kreatív internethasználat lehetőségeink tudatosítása. (pl. gyermekbarát honlapok böngészése). Ismerkedés a világháló felépítésével és működésének alapjaival beszélgetés és játékos gyakorlatokon keresztül.</p> <p>Az online közösségekben való viselkedési szabályok, kommunikációs szokások, és ezek szerepének megismerésére.</p> <p>Az internet- és mobilhasználat legfontosabb (pl. biztonságot eredményező) szabályainak megismerése különböző eszközökkel (pl. kártyajáték, egyszerű társasjáték).</p> <p>Tananyag, téma: flash-animációk az interneten (témacsoportok gyűjtése). Kedvenc animációs hős ábrázolása.</p> <p>Flash-játék tervezése (történet és figura).</p> <p>Pozitív-negatív formákból álló memóriajáték tervezése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A művek tanulságainak értelmezése a saját szerepünkre, helyzetünkre a mindennapi életünkben, példa bemutatása, mindezek kifejezése más eszközzel is (pl. drámajátékok).</p> <p>A könyvtár, mint információs központ, a tanulás bázisa, segítője.</p> <p>Levélírás, levélcímzés. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása.</p> <p>Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai.</p> <p><i>Hit- és erkölcstan:</i> Haver, barát, társ, csapattag, internetes kapcsolatok. Konfliktusmegoldás, közös szabályalkotás és annak elfogadása, mint érték.</p> <p>Baráti társaság összetartó ereje és a virtuskodás értéke/bátorság, vakmerőség.</p> <p>Játék, közösségi élet az interneten.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> a helyes önismeret kialakításának megalapozása.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Személyes kommunikáció, online kommunikáció, www, e-mail, mailfiók, profil, like-jel, keresőmotor, flash játék.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Mikro- és makrotér	Órakeret 15 óra 13 + 2
Előzetes tudás	Tárgyfajták, épülettípusok, térfunkciók felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatok szerzése a térformálás, térlehatárolás, térszervezés területén. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása, installációs és ábrázoló, kifejező céllal. Megfigyelő és elemző képesség fejlesztése. Tárgytervezés, -szerkesztés, -alkotás, konstrukciók létrehozása különböző anyagokból és célokra. Anyagok és eljárások ismerete; a tervezői attitűd és alkalmazkodó képesség fejlesztése a tárgy rendeltetésének, használatjának szem előtt tartásával, a megfelelő anyag- és eszközválasztással.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p>Különböző épületek fotóinak csoportosítása megadott szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítettség, fényviszony). Tartalom, témák: épületek elemzése (alaprész, tömeg, homlokzat). Népi építészet: néprajzi múzeumok tárgyi emlékei, a régi falusi ház belső terei, Megadott célt szolgáló kis tér (pl. váró-, lakótér, pince, fülke, raktár, dühöngő) tervezése a kiválasztott épület lakójának (pl. tulajdonos, tulajdonos gyermeke, őr, takarító, vendég, kertész, háziállat, kísértet, szerzetes, zenész, festő, orvos), majd a térhez tartozó, kapcsolódó tárgyak némelyikének elkészítése (pl. kulcs, tükör, függöny, polc, szék, csizma, kanna, tál, lámpa). Tartalom, téma: kirakatterv készítése (pl. játékbolt, virágüzlet, sportbolt, cukrászat). Az üzlet bejáratának és emblémájának megtervezése.</p>	<p><i>Matematika:</i> Tárgyak tulajdonságainak kiemelése (analizálás); összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; osztályokba sorolás. Adott objektum más nézőpontból. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> az anyagfajták megmunkálhatósága, felhasználásuk.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Azonosság, hasonlóság, variáció felismerése. Ritmus-hangszerek, ritmikai többszólamúság.</p> <p>Bibliai szimbólumokkal játékkészítés, táblajáték tervezése</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tértervezés, -szerkesztés, -alkotás, konstrukció, térkapcsolat, térbeli tagolás, tervezői attitűd.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Tárgy- és környezetkultúra Tárgyak és használatuk</p>	<p>Orakeret 15 óra 14 + 1</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Egyszerű hagyományos és kézműves technikai fogások ismerete. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek alkalmazása. Egyszerűsítés, díszítés. Hétköznapi és művészi, kultikus tárgyak felismerése, csoportosítása.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Régi és mai használati és díszedények megfigyelése, csoportosítása, összehasonlító elemzése vizuálisan (látvány, fotó, rajzi elemzés) és verbálisan. Gyakorlati és érzelmi szempontok megfogalmazása a tárgyakkal való kapcsolatban. Közvetlen környezetünk tárgyainak, szerkezeteinek megfigyelése, megadott szempont szerinti vizsgálata. Redukciós képesség fejlesztése. Komponálóképesség fejlesztése felületen és térben. A színek dekoratív, díszítő hatásának megismerése és alkalmazása, funkciónak megfelelő színválasztás és díszítés. A csomagolás tervezési szempontjainak megismerése és alkalmazása, a csomagolás gyakorlati és érzelmi szempontjainak megismerése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése. Különböző kultúrák iránti nyitottság kialakítása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási p</p>	<p>ontok</p>

<p>A különböző kultúrákban, korokban használatos tárgyak, eszközök összehasonlítása a mai tárgyakkal, eszközökkel (pl. épületek, járművek, szerszámok, edények, bútorok, öltözet, ékszer) a hasonló és eltérő vonások elemzése, értelmezése.</p> <p>Tananyag, témák: régi korok tárgyai, népművészeti használati és dísz tárgyak, napjaink tárgyai. Élet a faluban: régi falusi házak berendezési tárgyai (a tisztaszoba jellegzetes bútorai). Menyasszonyi láda tervezése. Rekonstrukciós rajz, restaurálás: népművészeti minta kiegészítése rajzban.</p> <p>Népi kerámiaedények díszítő motívumai. A régi tárgyak használati és jelképes funkciói (az anyag, a forma, a szín és a díszítés szerepe). Magyar koronázási jelvények.</p> <p>Tárgytervezés (pl. jármű, bútor), tárgyalkotás (pl. öltözet kiegészítő, játék) a megismert kézműves technikákkal (pl. nemezelés, agyagozás, fonás, szövés, batikolás), a kortárs iparművészet felfogásában.</p> <p>Tananyag, témák: öltözetek és a viseletek kiegészítő kellékei régen és ma. A magyar népviseletek jellemzői. Öltözet típusok. Kedvenc öltözék jellemzése és rajza. Divatrajzok és divatfotók nézegetése és elemzése. Sportcipő, zokni, táska, foltminta hátizsák tervezése. Divatkatalógus készítése. Kézműves technikák (csomózott batikolással készült póló, gyöngyfüzéssel készült nyaklánc).</p> <p>Minta textil tervezése (mintaritmus). A szövésfajták (papírszövés).</p> <p>Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog számára, oly módon, hogy a csomagolás formája és díszítése utaljon a tárgy sajátosságára.</p> <p>Tananyag, témák: virágminta dominó és csomagolásának terve (forma- és színek kompozíció, forma- és szöveg folt).</p>	<p><i>Matematika:</i> tájékozódás az időben.</p> <p><i>Hit- és erkölcstan:</i> a múlt és a jelen életviszonyai közötti különbségek.</p> <p>Ünnepeljünk együtt: csomagolás tervezése, kivitelezése</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tárgyalkotás, tárgytervezés, díszítés, csomagolás, vizuális ritmus, díszítés, szerkezet, felület, stilizálás.</p>

Az alkotásra, megfigyelésre, elemzésre vonatkozó feladatok életkornak megfelelő értelmezése. Élmény- és emlékkifejezés, illusztráció készítése; síkbáb és egyszerű jelmez készítése; jelek, ábrák készítése; egyszerű tárgyak alkotása.

Az újként megismert anyagok és eszközök, technikák az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetészerű és biztonságos anyag- és eszközhasználata.

A legismertebb formák, színek, vonalak, térbeli helyek és irányok, illetve komponálási módok használata, látványok, műalkotások olvasásába is beépítve.

A szobrászati, festészeti, tárgyművészeti, építészeti területek közötti különbségek további differenciálása (pl. festészen belül: arckép, csendélet, tájkép).

Látványok, műalkotások megfigyeléseinek során kialakult gondolatok, érzések elmondására a tantervben meghatározott legfontosabb fogalmak használatával, az életkornak megfelelően.

Különböző típusú médiaszövegek felismerése, a médiatartalmak közötti tudatos választás.

A médiaszövegekhez használt egyszerű kódok, kreatív kifejezőeszközök és azok érzelmi hatásának felismerése.

Kép- és hangrögzítő eszközök használata elemi technikáinak ismerete. Az elsajátított kifejezőeszközök segítségével saját gondolatok, érzések megfogalmazása, rövid, egyszerű történet megformálása.

A médiaszövegek előállításával, nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos alapfogalmak elsajátítása, helyes alkalmazása élőszóban.

A média alapvető funkcióinak (tájékoztatás, szórakoztatás, ismeretszerzés) megismerése.

A médiaszövegekben megjelenő információk valóságtartalmának felismerése.

Az életkorhoz igazodó biztonságos internet- és mobilhasználat szabályainak ismerete, alkalmazása. A hálózati kommunikációban való részvétel során fontos és szükséges viselkedési szabályok elsajátítása, alkalmazása. Életkorhoz igazodó fejlesztő, kreatív internetes tevékenységek megismerése.

A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam végén

A tanulók értékelése

- A művészeti területeken különösen nagy hangsúlyt kap a formáló, motíváló értékelés, hisz ennek segítségével biztosítható az alkotás örömeinek megőrzése, továbbá a saját teljesítményekhez viszonyított egyéni továbblépés feltételei. Ennek érdekében, és különösen az adott terület szubjektivitását gyakran túlhangsúlyozó nézőpontok ellen-súlyozására igen fontos, hogy a szaktanár törekedjen a tárgyyszerű értékelésre. A viszonylagos tárgyyszerűség feltétele, hogy az adott munkát (teljesítményt) jól meghatározott szempontok szerint kell megvizsgálni, a teljesítmény erősségeit és gyengéit meg kell nevezni, valamint az utóbbiak javításához szükséges teendőket ismertetni kell.
- A fentiekből következik, hogy a művészetek esetében különösen fontos értékelési mód a szóbeli értékelés, azaz kiváltképp az alkotó munka esetében folyamatos egyéni korrekció szükséges, az eltérő egyéni képességek és készségek figyelembevételével. Kizárólag a

megfelelő értékelési eljárások gyakorlásával lehet sikeres az adott műveltségterület szempontjából oly fontos képességfejlesztő stratégia.

A tankönyv kiválasztás szempontjai

- A művészeti nevelés nem minden esetben feltételezi a tankönyvek használatát, mert a képességfejlesztésen alapuló művészeti neveléshez nem feltétlenül szükséges a hagyományos tankönyvi forma.
- Tankönyvválasztás esetén a tankönyv segítse az egységes alapokra épülő differenciálást, amennyiben lehetővé teszi, hogy a tanulók adottságaikkal, saját fejlődési ütemükkel összhangban tanulhassanak.
- A tankönyv elsősorban keret, sokkal inkább egy kiindulópont legyen, a benne szereplő ismeretanyag más csoportosításban is feldolgozható, más irányokba továbbfejleszhető, pedagógiai céljai más feladatokon keresztül is megvalósíthatóak legyenek.
- A tankönyvek kiváltképp az alsóbb évfolyamokon inspiráló képeket, feladatokat, játékokat tartalmazzanak. A feldolgozást segítő képek, feladatok, játékok akkor segítik leginkább a fejlesztést, ha az életkori sajátosságoknak megfelelnek. A képeket kiegészítő szöveges részek fontos jellemzője, a jól tagolt, érthető megfogalmazás. A tankönyvben szereplő esetleges ismeret jellegű tudáselemek (pl. művek címe, alkotók, évszámok) ne uralják a tananyagot. A tankönyv inkább biztosítson minél több lehetőséget a tanulói tevékenységre, és ösztönözzön az önálló tanulói ismeretszerzésre, így szolgálva a helyi tantervben foglalt sajátos feladatok teljesítését. A művészeti tankönyvek gyakran tematikai egységekbe (pl. család, állatok, város) sorolt felépítése segítheti a szaktanárt abban, hogy a kerettantervi fejlesztési célok köré csoportosított tevékenységeket konkrét tanórába rendezze.
- A személyiségfejlesztés és a legkülönbözőbb képességek fejlesztése más-más ismeretanyagon, tevékenységen keresztül egy komplex művészeti program keretében valósítható meg leginkább. Ez szemléletváltást feltételez, amelyhez a tankönyv segítséget nyújthat, hangsúlyozni kell azonban, hogy a hatékony tanári tevékenységet semmilyen tankönyv nem helyettesítheti, mert az iskolában – kiváltképp a művészetek tanításával – nem egyszerűen ismeretek átadása folyik.

Informatika

4. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Szabadon választható tantárgy 4. évfolyamon

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
4.	1	36	32	4

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- A tanterv minden évfolyamon teljes tanévre kiterjedő állandó – a számítógépterem férőhelyeihez igazodó csoportbontásban kerül megtartásra.
- A tantárgyi ismeretek gyakorlati elsajátítása és alkalmazása indokolja és lehetővé teszi az elektronikus tankönyvek és segédanyagok (kézségfejlesztő-, tantárgyi oktató CD, DVD stb.) rendszeres használatát.
- A tanulói munka értékelése, a más tantárgyakhoz való tantárgyi integráció révén pedagógiai szempontból is hangsúlyt kap a csoportmunka.
- Az informatika órákon megszerzett tudás és ismeretanyag a tantárgyi kapcsolódásokon túl kapcsolódik az iskola hagyományaihoz, értékeihez, mindennapi életéhez.
- Az informatika tantárgy ismereteinek átadása és elsajátítása közben a tanulók folyamatosan találkozhatnak a Biblia és a református hit- és erkölcsstan tanításaival, a keresztyén és ezen belül a református értékekkel.

A tanterv alkalmazásához szükséges személyi és tárgyi feltételek:

- számítógépterem (1 tanuló/1 gép) Multimédiás számítógépek hálózatba kötve,
 - internetelérés, kézségfejlesztő és oktató CD, e-book olvasók, e-bookok,
 - iskolai könyvtár,
- Rendszergazda, a számítógépes hálózat és az eszközök üzemeltetéséhez, karbantartásához.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1. sz. mellékletében kiadott 1.3.3 informat 1-4. nevű szabadon választható tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

4. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	4	+1	5
2. Alkalmazói ismeretek	10	+2	12
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	8	0	8
4. Infokommunikáció	4	0	4

5. Az információs társadalom	4	0	4
6. Könyvtári informatika	2	+1	3
Évfolyam összesen	32	4	36

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Az informatikai eszközök használata	A számítógép kezelésének begyakorlása.	1
2. Alkalmazói ismeretek	Vallási témájú animáció készítése.	2
6. Könyvtári informatika	A tanult ismeretek rendszerezése	1
	Összesen:	4

1–4. évfolyam

Az alsó tagozatos informatikai fejlesztés során törekedni kell a témához kapcsolódó fogalmak korosztálynak megfelelő használatára, az informatikai eszközök működésének bemutatására, megértésére és alkotó felhasználására. Az informatikai környezettel való ismerkedés előtt célszerű megbeszélni a használatra vonatkozó elvárásokat, szabályokat. Az *informatikai eszközök használata* témakör fejlesztési feladatainak megvalósítása során ösztönözni kell a tervszerű alkalmazást, fel kell hívni a figyelmet az interaktív beavatkozások hatásainak megfigyelésére és értelmezésére.

Az *alkalmazói ismeretek* témakör feldolgozása során a dokumentumszerkesztés eljárásainak megismerésére, grafikai programok használatára, egyszerű rajzok készítésére, módosítására, a tantárgyi tartalom jellemzőinek kiválasztását és rögzítését követően a tartalomnak megfelelő szöveges, rajzos dokumentumok egyéni vagy csoportos készítésére, a korosztálynak megfelelő feladat megoldásához szükséges alkalmazói környezet használatára kerül sor. A környezetünkben levő személyek, tárgyak jellemzőinek kiválasztását, rögzítését követően a tanulók értelmezik és csoportosítják az adatokat. Az információkezelés előkészítése érdekében közhasznú információforrásokat ismernek meg.

A készített alkotások alkalmasak a hitbéli elköteleződés kifejezésére.

A *problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel* témakör feldolgozása során a tanulók a tantárgyi tartalmakkal kapcsolatos, informatikai eszközökkel megoldható problémák megoldásában szereznek gyakorlatot. A problémamegoldás a hétköznapi tevékenységeket vagy egyéb folyamatokat különböző formában leíró algoritmusok értelmezésével, alkotásával, vizuális ábrázolásával fejleszthető.

A fejlesztés során cél, hogy a tanulók tanítói segítséggel olyan módszerekkel ismerkedjenek meg, amelyek különböző problémák megoldása során alkalmazhatók, legyenek képesek a probléma azonosítására és részekre bontására, a cél egyértelmű megfogalmazására, a feladat tervezésére, elvégzésére, ellenőrzésére.

Az *infokommunikáció* témakör feldolgozása során a tanulók a különböző kommunikációs formákat, azok funkcióját, hatásait ismerik meg. Napjainkban az információszerzés eszközei és a kommunikáció lehetőségei gyorsan változnak, ezért fontos, hogy a tanulók nyitottak legyenek a változásokra. A hatékony munkavégzés érdekében egyre nagyobb az igény a gyors és pontos információszerzésre, ennek érdekében egyre fontosabbá

válják a korszerű eszközök megismerése és az eszközökkel megvalósítható funkciók hatékony alkalmazása. Az információszerzéssel és kommunikációval kapcsolatos műveletek körében a hagyományos eszközök mellett egyre hangsúlyosabb szerepet kapnak az elektronikus eszközök. Az alkalmazott eljárások során többféle eszköz és módszer megismerését kell biztosítani.

Az információszerzés, a médiahasználat és a kommunikáció során egyre hangsúlyosabb szerepet tölt be a világháló, ezért az internet felhasználási lehetőségeinek megismerése, az alapvető szabályok betartása, a lehetséges veszélyek megismerése, az életkori sajátosságoknak megfelelő konkrét információforrások ismerete és irányított használata kiemelt fontosságú. **Elvárás, hogy a diákok az infokommunikációs eszközök használata során is tartsák be a keresztyén viselkedési normákat.**

Az *információs társadalom* témakörben tanult ismeretek alkalmazása hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók tervszerűen, tudatosan alkalmazzák az információs társadalom eszközeit. Az informatikai eszközök használata közben a tanulók információkat keresnek, azokat egymással megosztják. Az információk kezelése közben fel kell hívni figyelmüket az adatok biztonságos kezelésére, fel kell készíteni őket a technikai vagy egyéb jellegű problémák kezelésére.

A tanulók a különböző céllal szerveződő közösségek tagjaiként hozzájárulnak a közösség építéséhez, az értékrend kialakításához. A közösségi munka során ösztönözni kell az önismeret fejlesztését, az alkotó, kreatív tevékenységeket, tudatosítani kell, hogy minden tevékenységért személyes felelősséget kell vállalni.

Az elektronikus szolgáltatások terjedésével egyre fontosabb társadalmi igény, hogy a tanulók képessé váljanak az adott korosztály számára fejlesztett szolgáltatások használatára, ismerjenek meg olyan szempontokat, amelyekkel értékelhetik és megkülönböztethetik az eltérő minőségű és érdekeltsgű szolgáltatásokat, eldönthetik, hogy melyik szolgáltatás fontos és előnyös számukra. Tudatosítani kell bennük, hogy törekedniük kell a túlzott mértékű eszközhasználat elkerülésére, az optimális használat kialakítására.

A *könyvtári informatika* témakörben a könyvekhez és egyéb információforrásokhoz való pozitív attitűd kialakítása meghatározó a tanulásmódszertan és a tanulási motiváció alapozása során. Fontos cél, hogy a tanulók az iskolai könyvtár rendszeres látogatásával tapasztalatokat és élményeket szerezzenek a könyvtárban végezhető szolgáltatásokhoz és tanuláshoz köthető tevékenységekről.

A könyvtárhasználóvá nevelés területén kiemelt jelentőségük van a meséknek, a játékos foglalkozásoknak, az alkotó tevékenységeknek. Ezek elsősorban a nyomtatott forrásokhoz kötődnek, de a széleskörű tapasztalatszerzés és a tanulók iskolán kívüli ismereteinek beépítése érdekében helyet kell kapniuk az elektronikus forrásoknak és más, nem hagyományos dokumentumtípusoknak is.

A gyermekeknek szánt szépirodalmi és ismeretterjesztő művek széles választéka minden tantárgy számára sok lehetőséget nyújt az egyes témák élményszerű, forrásalapú feldolgozására. A játékos foglalkozások során érdemes a könyvtár tereivel, használatának alapjaival, a legelterjedtebb dokumentumtípusokkal, segédkönyvekkel megismertetni a tanulókat.

Az informatika órákon megjelenő református tartalmat maga a tananyag feldolgozására szolgáló, tanár által kitűzött feladatok tartalmazzák. (Feldolgozott fényképek, rajzolt képek, írt vagy formázandó szövegek.) A készített alkotások alkalmasak a hitbeli elköteleződés kifejezésére.

Az alkalmazott munkaformák pl csoportmunka lehetőséget teremt arra, hogy a tanulóknál kialakuljon és megszilárduljon a vallásos értékrend: egymás elfogadása, segítése, összetartozás érzése.

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret 5 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismerkedés az informatikai környezettel. A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás, programok futtatása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Ismerkedés az adott informatikai környezettel</i> A számítógép működésének bemutatása. A számítógép kezelésének begyakorlása. Az informatikai eszközök használatára vonatkozó szabályok megismerése az iskolai környezetben. Alapvető informatikai eszközök használata. Az informatikai eszközök egyes funkcióinak megismerése.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom, matematika, ének-zene, környezetismeret, idegen nyelv, vizuális kultúra, Hit- és erkölcsstan:</i> oktatóprogramok és egyéb készségfejlesztő programok használata.</p>
<p><i>A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás ismert programokon keresztül</i> Oktatóprogramok futtatása. Az interaktív kapcsolattartás eszközei a számítógép segítségével.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom, matematika, ének-zene, környezetismeret, idegen nyelv, vizuális kultúra, Hit- és erkölcsstan:</i> oktatóprogramok és egyéb készségfejlesztő programok használata.</p>
<p><i>Alkalmazások kezelésének megismerése</i> A számítógép kezelése tanári segítséggel. Egy operációs rendszer grafikus felületének megismerése. Programok indítása, leállítása az adott környezetben. Készségfejlesztő számítógépes szoftverek használata.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom, matematika, ének-zene, környezetismeret, idegen nyelv, vizuális kultúra, Hit- és erkölcsstan:</i> oktatóprogramok és egyéb készségfejlesztő programok használata.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Informatikai környezet, operációs rendszer, interaktivitás, oktatóprogram.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás Feladattal vezérelt egyéni munka Csoportmunka tanári irányítással Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, kérdés, stukturálás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 12 óra
	2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű, rajzos és személyhez kötődő dokumentumok készítése. A rajzeszközök megfelelő használata. Egyszerű zenés alkalmazások, animációk elkészítése és használata. A feladat megoldásához szükséges alkalmazói környezet használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Egyszerű, rajzos és személyhez kötődő dokumentumok készítése</i> <i>A rajzeszközök megfelelő használata</i> Képszerkesztő programok alkalmazása. Tantárgyakhoz kapcsolódó rajzok készítése, mentése segítségével. Rövid dokumentumok készítése. Tantárgyakhoz kapcsolódó szöveg begépelése, javítása. Meghívó, névjegy, képeslap, üdvözlő kártya, rajzos órarend készítése. A dokumentum mentése és nyomtatása segítségével</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegalkotás, szaknyelv használata, beszédkultúra, kommunikáció.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> esztétikum megjelenése a számítógépes munkákban</p>
<p><i>Egyszerű zenés alkalmazások, animációk elkészítése és használata</i> Médialejátszó alkalmazása. Hangállományok lejátszása. Animációk megtekintése, készítése. Vallási témájú animáció készítése.</p>		<p><i>Ének-zene:</i> népdalok meghallgatása.</p>
<p><i>A feladat megoldásához szükséges alkalmazói környezet használata</i> Tantárgyakhoz kapcsolódó feladatok megoldása informatikai környezetben. Számítógépes multimédiás oktatójátékok, alkalmazások.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom, matematika, ének-zene, környezetismeret, idegen nyelv, vizuális kultúra, hit- és erkölcsstan:</i> oktatóprogramok és egyéb készségfejlesztő programok használata.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adat, információ, képszerkesztő program, animáció, médialejátszó.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás Feladattal vezérelt egyéni munka Csoportmunka tanári irányítással Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, önellenőrzés, önértékelés, házi feladat.	

	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás,	
--	---	--

információmegjelenítés	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés. Néhány közhasznú információforrás megismerése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>A környezetünkben levő személyek, tárgyak jellemzőinek kiválasztása, rögzítése</i> Személyekhez vagy más tantárgyi tartalommal kapcsolódó adatok kiválasztása, rögzítése.	<i>Vizuális kultúra: a környezetünkben található jelek, jelzések összegyűjtése.</i> <i>Hit- és erkölcsstan: Vallási jelképeink</i>
<i>Adatok csoportosítása, értelmezése</i> Személyekhez vagy más tantárgyi tartalommal kötődő adatok gyűjtése, értelmezése, rögzítése, csoportosítása.	<i>Környezetismeret: személyes adataink</i>
<i>Néhány közhasznú információforrás megismerése</i> Közhasznú információforrások használata, az információ feldolgozása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adat, információ, képszerkesztő program, animáció, médialejátszó.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás Egyéni munka tanári irányítással Csoportmunka tanári irányítással Önellenőrzés, önértékelés, házi feladat, verseny.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 8 óra
	3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információ kifejezése beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel. Az algoritmus hétköznapi fogalmának megismerése. Problémák megoldása részben tanári segítséggel, részben önállóan. Ábra készítése technógrafikával.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Információ kifejezése beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel</i> Az információ kifejezése többféle formában.	<i>Környezetismeret: problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások.</i>	
<i>Az algoritmus hétköznapi fogalmának megismerése</i> Hétköznapi folyamatok leírása. Hétköznapi algoritmusok értelmezése, megfogalmazása. <i>A vallásos ember algoritmusai.</i>	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása,</i>	

	megbeszélése.
<i>Problémák megoldása részben tanári segítséggel, részben önállóan</i> Hétköznapi problémák megoldása, a lépések egyértelmű sorrendjének megállapítása. Hétköznapi tevékenység felbontása utasításokra tanári segítséggel.	<i>Környezetismeret:</i> problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások.
<i>Ábra készítése technőcgrafikával</i> Technőcgrafikai fogalmak. Egyszerű alakzatok rajzolása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információ, algoritmus, probléma, technőcgrafika.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás Feladattal vezérelt egyéni munka Csoportmunka tanári irányítással Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, kérdezés, stukturálás, interaktív tananyag.

3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerűbb algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása. Egy egyszerű, automata elvű fejlesztőrendszer használata.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Egyszerűbb algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása</i> Hétköznapi algoritmusok felismerése, értelmezése. Egyszerű algoritmusok megfogalmazása. Algoritmusok eljátszása. Utasítások sorrendjének megváltoztatása és ezek következményei.	<i>Matematika:</i> problémamegoldás.
<i>Egy egyszerű, automata elvű fejlesztőrendszer használata</i> A fejlesztőrendszer alaputasításainak megismerése. Algoritmusok értelmezése, készítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Algoritmus, utasítás.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Csoportmunka tanári irányítással Magyarázat, vita, szemléltetés, önellenőrzés, önértékelés, házi feladat.

3.3. Egyszerűbb folyamatok modellezése	
---	--

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók által használt hétköznapi modellek vizsgálata.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<i>A tanuló által a hétköznapiokban használt modell vizsgálata eltérő paraméterekkel</i> Modellek vizsgálata. Változó paraméterek használata.	<i>Környezetismeret:</i> magatartásformák, szabályok, viselkedési normák különböző élethelyzetekben.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Modell, paraméter.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás Szemléltetés, szimuláció.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció	Órakeret 4 óra
	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű helyzetekkel kapcsolatos kérdések megfogalmazása. Irányított információkeresés.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<i>Egyszerű helyzetekkel kapcsolatos kérdések megfogalmazása</i> Kérdésfeltevés. A kérdések pontosítása. Keresés vallási témájú oldalakon.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az információk keresése és kezelése.
	<i>Irányított információkeresés</i> Tájékozódás tantárgyi tartalmakhoz kapcsolódó, oktatási témájú oldalakon tanári segítséggel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Keresőprogramok.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezérelt egyéni munka Önellenőrzés, önértékelés, házi feladat.	

	4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
--	--	--

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Néhány infokommunikációs eszköz lehetőségeinek és kockázatainak megismerése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Az elterjedt infokommunikációs eszközök lehetőségeinek és kockázatainak megismerése</i></p> <p>Az infokommunikációs eszközök lehetőségeinek megismerése. Információ küldése, fogadása. A kockázatok bemutatása.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan: Keresztyén magatartás</i></p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mobil eszközök, kockázat.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Egyéni munka tanári irányítással Magyarázat, szemléltetés, páros munka.

4.3. Médiainformatika	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az informatikai eszközöket alkalmazó média egyes lehetőségeinek megismerése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Az informatikai eszközöket alkalmazó média egyes lehetőségeinek megismerése</i></p> <p>A média korosztálynak szóló lehetőségeinek megismerése. Különbségek a valóságos és a virtuális világban. Elektronikus könyv használata.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan: Bibliai tárgyú elektronikus könyvek.</i></p> <p><i>Vizuális kultúra: a különböző médiumok (pl. könyv, televízió, rádió, internet, film, videojáték) megfigyelése, vizsgálata, összehasonlítása.</i></p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Virtuális világ, média, elektronikus könyv.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás Magyarázat, szemléltetés vita, interaktív tananyag.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az információs társadalom		Órakeret 4 óra
	5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A személyi információk és a személyes adatok fogalmának megismerése. A netikett alapjainak megismerése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<i>A személyi információk és a személyes adatok fogalmának megismerése</i> Egyszerű hétköznapi példák a személyes és nem személyes adatokra.		<i>Hit- és erkölcsstan:</i> az írott nyelvi kommunikációs viselkedés szabályai.	
<i>A netikett alapjainak megismerése</i> Az informatikai eszközök használata során betartandó alapvető szabályok ismerete.		<i>Hit- és erkölcsstan:</i> emberi kapcsolatok, közösség, vallási közösségek , a helyes magatartás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Személyes adat, nem személyes adat, netikett.		
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Differenciált csoportmunka Megbeszélés, kiselőadás, vita.		

5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése</i> Az életkori sajátosságoknak megfelelő internetes oldalak látogatása, tapasztalatszerzés.		<i>Hit- és erkölcsstan:</i> emberi kapcsolatok, közösség, vallási közösségek , a helyes magatartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elektronikus szolgáltatás.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás Feladattal vezérelt egyéni munka Magyarázat, szemléltetés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Könyvtári informatika	Órakeret 3 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Eligazodás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében. A könyvtárak alapszolgáltatásainak ismerete, a használat szabályainak betartása. Elterjedt dokumentumtípusok, elektronikus források formai, tartalmi jellemzőinek megismerése, megkülönböztetése, használatuk alapjai. A források azonosító adatainak megállapítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Eligazodás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében</i> Könyvek keresése a szabadpolcon szerző, cím, téma szerint.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> alapismeretek a könyvtár tereiről és állományrészeiről.
<i>A könyvtárak alapszolgáltatásainak ismerete, a használat szabályainak betartása</i> A könyvtárban elvárt viselkedési szabályok megismerése, betartása. A kölcsönzési folyamat megismerése.		
<i>Elterjedt dokumentumtípusok, elektronikus források formai, tartalmi jellemzőinek megismerése, megkülönböztetése, használatuk alapjai</i> Dokumentumtípusok megkülönböztetése. Szépirodalmi és ismeretterjesztő művek felismerése. Információforrások formai és tartalmi jellemzőinek megismerése. Információforrások használata.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a könyvek tartalmi csoportjai: szépirodalmi művek, ismeretterjesztő irodalom, kézikönyvek, elektronikus információhordozók.
<i>A források azonosító adatainak megállapítása.</i> Az egyes információforrások azonosító adatainak megkeresése. A tanultak rendszerezése.		<i>Hít- és erkölcsstan:</i> A kereszténység kulturális értékei. szellemi termékek az emberiség szolgálatában.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Könyvtár, könyvtári szolgáltatás, szépirodalom, ismeretterjesztő mű, szabadpolc, kölcsönzés, dokumentumtípus.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Csoportmunka tanári irányítással Kooperatív módszer Önellenőrzés, önértékelés, házi feladat.	
A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végén	<i>A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére</i> ismerje a számítógép működését; ismerje a számítógép használatára vonatkozó szabályokat; tudja használni az alapvető informatikai eszközöket;	

	<p>legyen képes interaktív kapcsolatot tartani a számítógép segítségével; tudjon készségfejlesztő számítógépes szoftvereket használni.</p> <p><i>A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére</i> tudjon készíteni egyszerű, rajzos és személyhez kötődő dokumentumokat;</p> <p>legyen képes a rajzeszközök megfelelő használatára; tudjon rövid dokumentumokat készíteni tanári segítséggel; legyen képes animációk megtekintésére;</p> <p>legyen képes a médialejátszó alkalmazására;</p> <p>legyen képes a személyekhez vagy más tantárgyi tartalmakhoz kapcsolódó adatok kiválasztására, rögzítésére;</p> <p>legyen képes közhasznú információforrások használatára.</p> <p><i>A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére</i></p> <p>legyen képes információt kifejezni beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel; ismerje az algoritmus hétköznapi fogalmát;</p> <p>legyen képes problémák megoldására tanári segítséggel; tudjon technógrafikával ábrákat készíteni.</p> <p><i>A tanuló az infokommunikáció témakör végére</i></p> <p>legyen képes egyszerű helyzetekkel kapcsolatos kérdések megfogalmazására;</p> <p>legyen képes irányított módon információt keresni; ismerje néhány infokommunikációs eszköz lehetőségeit és kockázatait.</p> <p><i>A tanuló az információs társadalom témakör végére</i></p> <p>ismerje a személyi információk és a személyes adatok fogalmát; ismerje a netikett alapjait;</p> <p>ismerje a gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatásokat.</p> <p><i>A tanuló a könyvtári informatika témakör végére</i></p> <p>legyen képes eligazodni az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében;</p> <p>ismerje a könyvtárak alapszolgáltatásait; ismerje az elterjedt dokumentumtípusokat;</p> <p>legyen képes a források azonosító adatainak megállapítására.</p> <p><i>A tantárgyi értékelés formái, szempontjai A tanulók</i></p>
--	---

értékelése

A tanulók előzetes ismerete és gyakorlati tudása általában nagyon eltérő. Akkor tudjuk hatékonyan szervezni a foglalkozásokat, ha a nagy óraszámú egységek (Alkalmazói ismeretek; Problémamegoldás) kezdetekor *diagnosztikus értékelés* során tárjuk fel a tanulók ismereteit és meglévő készségeit. *Szummatív* értékelést félévkor és év végén osztályzatokkal kifejezve történik.

Az eredményes előrehaladás érdekében fontos a tanulók munkájának és tudásának rendszeres ellenőrzése és értékelése, amely folyamatos szóbeli értékeléssel valósulhat meg.

Egy-egy témakör feldolgozása során a tanuló tanórai

- tevékenységét, elvégzett munkáját, elkészített dokumentumait,
- ismereteinek szintjét, fejlődését,
- órai aktivitását,
- együttműködését (a csoportmunkában való részvételét) értékeljük rendszeres szóbeli értékeléssel és
- félévente legalább 3 db érdemjeggyel.
-

A tanulói teljesítmény értékelésének speciális szempontjai:

Az értékelés alapja az ismeretek és képességek alkalmazásának a szintje. A dokumentumok több tanóra alatt készülhetnek el, a kész dokumentum értékelésével a tanuló többórás tevékenységét együttesen minősíthetjük.

Az értékelés szempontjai, hogy

- tudja-e elméleti ismereteit a gyakorlatban alkalmazni, képes-e a kis
- segítséggel önálló munkavégzésre, tükröződik-e a logikus gondolkodás a teljesítményében,
- tud-e segítséggel új ismereteket szerezni, feldolgozni, új ismereteket előállítani, milyen mértékben
- alkalmazza a számítógépet, mint eszközt mindennapi munkájában.
-

Függelék:

A tankönyvek kiválasztásának speciális elvei:

- adjon segítséget a gyakorlati munkához,
- ösztönözze a további önálló ismeretszerzést és számítógépes munkát, sokféle
- nehézségű feladatot tartalmazzon,
- hardver- és szoftver független legyen, vagy többféle lehetőséget mutasson be, megfelelően kezelje az
- informatika gyorsan változó részeit.
-

TECHNIKA, ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT

Helyi tantárgyi tanterv

1-4. évfolyam

Általános tantervű tanulócsoportok

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	1	36	32	4
2.	1	36	32	4
3.	1	36	32	4
4.	1	36	32	4

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 1. sz. mellékletében kiadott 1.2.8_eletvitel_1-4. tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

1. ÉVFOLYAM

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többletórászám	Témakör összidőkerete
Család, otthon, háztartás	9	0	9
Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	13	0	13
Közlekedési ismeretek	1	0	1
Közösségi munka, közösségi szerepek	9	4	13
1. évfolyam összesen:	32	4	36

2. ÉVFOLYAM

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többletórászám	Témakör összidőkerete
Család, otthon, háztartás	5	0	5
Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	17	0	17
Közlekedési ismeretek	3	0	3
Közösségi munka, közösségi szerepek	7	4	11
2. évfolyam összesen:	32	4	36

3. ÉVFOLYAM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többletóraszám	Témakör összidőkerete
Család, otthon, háztartás	5	0	5
Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	15	0	15
Közlekedési ismeretek	3	0	3
Közösségi munka, közösségi szerepek	9	4	13
3. évfolyam összesen:	32	4	36

4. ÉVFOLYAM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többletóraszám	Témakör összidőkerete
Család, otthon, háztartás	5	0	5
Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	15	0	15
Közlekedési ismeretek	3	0	3
Közösségi munka, közösségi szerepek	9	4	13
4. évfolyam összesen:	32	4	36

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. ÉVFOLYAM:		Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
Közösségi munka, közösségi szerepek: Családi rendezvények	Csomagolási technikák, díszítési eljárások megismerése	1	
Közösségi munka, közösségi szerepek: Iskolai rendezvények	Ünnepekhez kapcsolódó tárgyak (meghívó készítése)	2	
	A helyszín berendezése, az ünneplés lebonyolítása		
Közösségi munka	Teremdekoráció készítése	1	
		Összesen:	4

2. ÉVFOLYAM:	Szabad órakeret:	4
---------------------	-------------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Közösségi munka: Családi rendezvények	Ajándékok készítése, az ajándékozás kultúrája	1
Közösségi munka: Iskolai rendezvények	Szükséges kellékek (jelmezek) előállítás, vagy beszerzése	2
	programszervezés	
Közösségi munka	Az iskola belső környezetének szépítése	1
	Összesen:	4

3. ÉVFOLYAM:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Közösségi munka: Családi rendezvények	Öltözködési, viselkedési szabályok	1
Közösségi munka: Iskolai rendezvények	Az ünnepek előkészítése	2
	Programterv, szervezés, feladatok megosztása	
Közösségi munka	Faliújság készítése	1
	Összesen:	4

4. ÉVFOLYAM:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Közösségi munka Családi rendezvények	Népszokások, hagyományok ismerete	1
Közösségi munka Iskolai rendezvények	Biztonságos környezet megteremtése, az ünnep lebonyolítása	2
	Programfüzet, költségvetés készítése	
Közösségi munka	A közösségi tér alakítása	1
	Összesen:	4

TECHNIKA, ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT

1. évfolyam

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja az 1. évfolyamon, hogy a kulcskompetenciák – különösen a természettudományos-technikai kompetencia – fejlesztésével a gyermek az életkori sajátosságainak megfelelő szinten tapasztalatokat szerezzen az őt közvetlenül körülvevő világról. A készségek és képességek alakítása során olyan módszereket sajátítson el, amelyek egyaránt segítik a tájékozódásban, a természeti, társadalmi és technikai környezetbe való beilleszkedésében és az örömmel végzett alkotó munkájában.

Célja az, hogy segítse a gyermeket a technikai környezetébe való beilleszkedésében: a tájékozódásban és az aktív alkotó tevékenységekben egyaránt. Ehhez bőséges érzékszervi tapasztalás szükséges (a természeti és feldolgozott anyagok vizsgálata, alakítása során az egyszerűbb használati tárgyak kipróbálása közben). Ezek az előzetes tapasztalatok jó alapokat teremtenek a gyermek számára ahhoz, hogy saját ötleteit is sikeresen megvalósíthassa.

Támogassa az óvodai játékból az iskolai munkába való átmenetét, elősegítse a hatékony és egyre önállóbbá váló tanulását, a mindennapokban nélkülözhetetlen elemi ismeretek befogadását, a kezűgyesség fejlődését szolgáló játékos tevékenységeket, a tanulás és a munka tisztelőt, megszeretését, a tudás, az alapvető értékek, a megőrzendő hagyományok megbecsülését.

A kisiskolás korosztály technikai nevelése a technikai műveltség alapozását, a kezűgyesség fejlesztését és a mindennapokban nélkülözhetetlen praktikus elemi ismeretek és tevékenységek (pl.: háztartás, betegápolás, vendéglátás) elsajátítását, begyakorlását foglalja magába.

Egyre fontosabbá válik az önálló, egyéni munkálkodás mellett a csoportmunkában történő, egymást segítő munkavégzés. A szociális és állampolgári kompetencia alakítása a közvetlen környezet, a családi életvitel formálásával, a családi és iskolai körben vállalható feladatok, valamint a munkamegosztás lehetőségeinek megismerésével kezdődik. Az anyanyelvi kommunikáció készségeinek fejlesztése kiemelt terület a célok, feladatok megvalósítása során. A különböző játékok közben szinte észrevétlenül bővül a szókincs, fejlődik a nyelvhasználat. A mindennapokban elvégzendő munkák során az anyagok felhasználásához, feldolgozásához, átalakításához szükséges szokások és elemi munkafogások ismeretei a mozgáskoordináció fejlesztését, az eszköz- és szerszámhasználat gyakorlását szolgálják.

A technikai műveltség alapozása gyakorlati tevékenységekhez (építés, szerelés, alakítás stb.) kapcsolódó elemi ismeretek szerzését (pl.: anyagok jellemzői, működési elv, funkció), technikai szemléletmód és megfelelő magatartási szokások formálását jelenti (pl.: eszközhasználat, tervezés, takarékoság, kipróbálás). A matematikai kompetencia fejlődését a becslések, mérések, számítások, a síkbeli és térbeli alakzatokkal történő manipuláció, a válogatások és a csoportosítások segítik. A kezdetben mintakövetéssel készített, majd az alkotó fantázia által vezérelt önálló munkavégzéssel kialakított munkadarabok hozzájárulnak az esztétikai érzék fejlődéséhez.

A kéz intelligenciájának fejlesztésére a gyermek és ifjúkor a legalkalmasabb. Nem szabad megfedkezünk arról, hogy később már nem pótolhatók az itt elkövetett mulasztások. A műveletek könnyed végzésének feltétele az izmok, idegek bejáródása, a mozgások összerendeződése. Ennek eszköze a munkafogások, műveletek és munkaeszközök használatának rendszeres, következetes gyakorlása.

A kézműves foglalkozások, a népművészeti alkotások megismerése révén, az esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztésével a tanulók nyitottá válnak a világ sokfélesége és nemzeti kulturális örökségünk iránt. Az egészséges és környezettudatos

életmódra nevelést szolgálja az egyéni életvitel formálása a táplálkozás, az öltözködés, a higiénia, és a helyes időbeosztás terén.

Minden évben visszatérő programok a családi, az osztály- és az iskolai rendezvények. A kisebb és nagyobb közösségek ünnepei a közösségi összetartozást megalapozó közös értékek őrzése mellett a kikapcsolódást, a szabadidő hasznos eltöltését segítik. Mintát adnak az ünnepre való felkészüléshez, az ünnepléshez, az ünneplés utáni teendők végzéséhez. A

„kezdemenyvezőképesség és a feladatvégzésre vállalkozás” fejlesztését szolgálja a tervezés, szervezés, irányítás, vezetés feladataival való ismerkedés, a kommunikáció, az egyeztetés, a feladatok megosztása, részfeladatok elvállalása és végrehajtása, a kockázati tényezők mérlegelése, a munkavégzés egyénileg és csapatban, a tapasztalatok (eredményesség és etikus magatartás) életkornak megfelelő értékelése, elemzése, s ezek megszívelése.

A gyalogos közlekedés alapvető tudnivalóinak, a veszélyhelyzetek és a balesetek megelőzését célzó szabályok megismerése és azok szituációs játékokban való élményszerű alkalmazása megalapozza a biztonságos és önálló közlekedéshez szükséges szokások kialakulását, az utazással kapcsolatos illemszabályok ismeretét.

A technikai nevelés sajátos feladat- és tevékenységrendszere rendkívül sokrétű személyiségformáló lehetőséget kínál a tanulás folyamatában: fejleszti az értelmi erőket, működteti a kommunikációs képességeket, állandó aktivizálással serkenti az érzékszervek tökéletesedésének folyamatát. A munkadarabok elkészítése során jó alkalom kínálkozik arra, hogy kintartásra, pontosságra, egymás munkájának megbecsülésére, segítségére neveljük a tanulókat. A felfedezés öröme, az önálló próbálkozások sikere az életkornak és az egyéni képességeknek megfelelő problémahelyzetek megoldása erősíti az önbizalmat, kedvezően alakítja a munkához való viszonyt.

Tematikai egység	1. Család, otthon, háztartás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: élmények, tapasztalatok elmondása; lakhely ismerete; családtagok és rokonok bemutatása; alapvető viselkedési szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a közvetlen természeti, társadalmi és technikai környezet megismertetése és megismerése során. A környezet- és egészség tudatosság egyes elemeinek megalapozása. A családkép és a családi otthon képének alakítása. A rendszeresség és a rendszeret iránti igény formálása. Együttműködési képesség kialakítása a családtagokkal, az iskolatársakkal, felnőttekkel. Szókincs bővítés. Az önismeret fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
1.1. <i>Élet a családban</i> Családtagok bemutatása családrajzzal, síkbábokkal. Családi szerepek. Ajándékok készítése családtagok számára, különböző alkalmakra.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincs bővítés, szövegalkotás, beszédkultúra, kommunikáció.
1.2. <i>Biztonságos otthon</i> Házimunkák számbavétele. Munkamegosztás a családban. Otthoni balesetek megelőzése. Veszélyt jelző piktogramok megismerése.		
		<i>Környezetismeret:</i>

<p>1.3. <i>Családi időbeosztás</i> Munkaidő, tanulási idő, szabadidő, pihenés ideje. Időbeosztás megbeszélése, napirend készítése.</p>	<p>család, egészséges életmód, növényismeret, évszakok, napszakok, időjárási tényezők, lakhelyek, higiéne.</p> <p><i>Matematika:</i> tájékozódás térben és időben - időtartam, nap, napszakok.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Én és a közvetlenebb és tágabb környezetem, közösségeim, társaim. Családtagok, családi, baráti kötődések, szeretetkapcsolatok, a környezetnek való megfelelés szándéka, beilleszkedés.</p> <p><i>A családdal kapcsolatos élmények felidézése alapján annak felmutatása és megerősítése, hogy Isten szeret bennünket.</i></p>
<p>1.4. <i>Tisztaság és rend</i> Tisztaság és rend a környezetünkben. Az otthon tisztasága, munka- és a taneszközök épen és rendben tartása. Alapvető takarító eszközök használata. Személyes higiéne, tisztálkodás szabályainak ismerete. Környezetünk tisztán tartása.</p>	
<p>1.5. <i>Táplálkozás</i> Az egészséges, korszerű táplálkozás alapelemei. Zöldség- és gyümölcsfal készítése.</p>	
<p>1.6. <i>Testápolás</i> Testápolás (kézmosás, körömápolás, mosakodás, fürdés, hajmosás, intim területek tisztántartása) .</p>	
<p>1.7. <i>Célszerű öltözködés</i> A napszaknak, évszaknak, hétköznapi tevékenységeknek és ünnepi alkalmaknak megfelelő öltözködés. Öltöztetőbaba modell ruhatárának rajzolása, öltöztetése.</p>	
<p>1.8. <i>Növényápolás, állatgondozás</i> Otthoni és iskolai szobanövényeink ápolása. Hobb állatok gondozása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Család, családtag, életmód, lakhely, családi ház, lakás, otthon, közösség, háztartás, háztartásvezetés, házimunka, veszélyforrás, baleset, háztartási eszköz, háztartási gép, háztartási baleset, munkamegosztás, ünnep, egészséges életmód, táplálkozás, higiéne, testápolás, öltözködés, időbeosztás, napirend, szabadidő, környezet, környezetvédelem, takarékoság, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés.</p>

Tematikai egység	2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	Órakeret 14 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: az óvodáskorban használt, megmunkált anyagok és készített tárgyak ismerete; az anyagok tulajdonságainak megállapítása érzékszervi vizsgálattal; anyagalakítás: gyurmázás, formázás, hajtogatás, nyírás; eszközhasználat: író- és rajzeszközök, olló; szabálykövetés, mintakövetés, önállóság a tevékenységek során.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Információk célzott keresése tapasztalati úton (megfigyeléssel), valamint a tanár által bemutatott nyomtatott egyszerű ábra, rajz, kép), illetve elektronikusan megjelenített (kép, hang, videó) forrásokban. Alkotás folyamata a probléma felismerésétől a megoldáson keresztül az</p>	

	<p>értékelő elemzésig. Kézügyesség fejlesztése. Az eszközök céljának és rendeltetésének megfelelő használata. Szabálykövetés. Rend és tisztaság a munkakörnyezetben. Tanulási szokások (sorrendiség, időbeosztás, hatékonyság) alakítása. A használt eszközök megóvása. Figyelem és elővigyázatosság; a tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. Balesetvédelmi rendszabályok ismerete. Segítségkérés baleset esetén.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>2.1. Az anyagok Anyagvizsgálatok érzékszerveinkkel (látás, tapintás útján).</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális megjelenítés.</p>
<p>2.2. <i>Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, szálás anyagok, textilek alakítása</i> Képlékeny anyagokból (gyurma, só-liszt gyurma, agyag, tészta) egyszerű formák alakítása gyúrással, lapítással, gömbölyítéssel, hengerítéssel. Papír alakítása tépéssel, hajtogatással, nyírással, ragasztással. Faanyagok (hurkapálca) megmunkálása tördeléssel, darabolással, csiszolással. Szálás anyagok, fonál jellemzőinek vizsgálata. Egyszerű fonalmunkák (sodrás, fonás). Tárgyak készítése természetes anyagokból (termésekből, csuhéból stb.) Takarékos anyagfelhasználás.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> anyagok, érzékszervek, érzékelés.</p> <p><i>Matematika:</i> Tárgyak tulajdonságainak kiemelése; összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás, halmazképzés.</p> <p>Tárgyak, alakzatok, összehasonlítása mérhető tulajdonságaik szerint; mérés, becslés.</p>
<p>2.3. <i>Építés</i> Építés építőelemekből (pl. konstrukciós játékok – faépítő, Lego – felhasználásával) utánnázással, illetve önálló elképzeléssel.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés (egyszerű, rövid útmutató jellegű szövegek olvasása, értelmezése, rövid szövegben az események sorrendjének felismerése).</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> az alkotó ember és az épített világ tisztelete, értékek óvása.</p> <p><i>A teremtéstörténet. A teremtett világ Isten ajándéka.</i></p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, becslés, mérés, méret, szélesség, hosszúság, magasság, természetes anyag, átalakított anyag, sablon, mintaelem, szálas anyag, fonás, csomózás, nemezelés, anyagtakarékosság, újrahasznosítás, építmény, építőelem.
------------------------------------	---

Tematikai egység	3. Közlekedés	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: közlekedés és óvatosság – fegyelmezett viselkedés a közlekedési környezetben; a család közlekedési szokásai; az óvoda (majd iskola) és a lakóhely közötti közlekedés lehetőségei; élmények, tapasztalatok a településen belüli közlekedésről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A biztonságos és fegyelmezett gyalogos közlekedési ismeretek alapjainak kialakítása. Figyelem és elővigyázatosság; a közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. A közlekedési balesetek okainak azonosítása, a megelőzés, az elhárítás, a segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése és gyakorlása. Az utazással kapcsolatos illemszabályok megismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>3.1. Gyalogos közlekedés szabályai</i> A gyalogos közlekedés alapszabályainak megismerése. Szabálykövető magatartás a közlekedési környezetben. A közlekedésben való részvétel gyakorlása. Átkelés az úttesten. A forgalomirányítás jelzései: a közlekedési jelzőlámpa és a gyalogos közlekedésnél jelentős jelzőtáblák ismerete.</p> <p><i>3.2. A közösségi közlekedés viselkedési szabályai</i> A biztonságos, udvarias közösségi közlekedés szabályai.</p> <p><i>3.3. A közlekedésben rejlő veszélyek</i> A gyermekbalesetek okai, forrásai, megelőzésük. Helyes magatartás a baleseti helyszínen.</p>		<p><i>Környezetismeret:</i> közlekedési eszközök.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, fogalommagyarázat, képi jelzések és szóbeli utasítások, szövegértés (képi, ikonikus kódok és szövegek jelentésének egymásra vonatkoztatása, párosítása).</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gyalogos közlekedés, közlekedési szabály (KRESZ), közút, gyalogátkelőhely, úttest, járda, megállóhely, jelzőlámpa, jelzőtábla, forgalomirányítás, tömegközlekedés, jármű, sorompó, baleset, biztonság, biztonsági öv, gyerekülés, gyerekzár.	

Tematikai egység	4. Közösségi munka, közösségi szerepek	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: a családi, baráti, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett élmények és	

	tapasztalatok.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Tapasztalatszerzés a környezetből, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése.</p> <p>A saját felelősség belátása, vállalása és érvényesítése a közvetlen környezet alakításában.</p> <p>Kölcsönös odafigyelés, alkalmazkodás a társakhoz, együttműködés a tevékenységek során, a feladatok megosztása, részfeladatok elvállalása és végrehajtása.</p> <p>Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Kapcsolódási pontok	
<p><i>4.1. Családi rendezvények, ünnepek, események</i></p> <p>Születésnap, névnap, házassági évforduló megünneplése, az ezekkel kapcsolatos szokások, hagyományok.</p> <p>Meghívó, ajándékok készítése. A tapasztalatok megbeszélése.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> szokások, hagyományok, jeles napok, családi és közösségi ünnepek.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> családi hagyományok, ünnepek, élmények feldolgozása, játékok.</p> <p><i>Egyházi és nemzeti ünnepeink tartalma, üzenete és megélése.</i></p>
<p><i>4.2. Iskolai és osztályrendezvények</i></p> <p>Iskolai és osztályrendezvények (pl. Mikulás, Karácsony, Farsang, Jókai Napok, Húsvét, Anyák napja, Gyermeknap, Csendesnap, osztálykirándulás, nemzeti ünnepek) előkészítése. jelmezek stb.) előállítása vagy beszerzése.</p> <p>A közös tapasztalatok megbeszélése, az átélt érzések megfogalmazása.</p>	
<p><i>4.3. A közösségért végzett munka</i></p> <p>Teremdekoráció készítése a tanult technikák alkalmazásával.</p> <p>A munka megszervezése, lebonyolítása, értékelése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rendezvény, ünnep, jeles nap, népszokás, munkaszervezés, program, dekoráció.

<p>A fejlesztés várt eredményei az 1. évfolyam végén</p>	<p>A természeti, a társadalmi és a technikai környezet megismert jellemzőinek felsorolása.</p> <p>Tapasztalatok az ember természetátalakító (építő és romboló) munkájáról.</p> <p>A család szerepének, időbeosztásának és egészséges munkamegosztásának megértése, káros sztereotípiák lebomlása.</p> <p>A család, mint közösség a társadalom alapvető egysége.</p> <p>A háztartási és közlekedési veszélyek tudatosulása, egészséges veszélyérzet.</p> <p>Alapvető háztartási feladatok, eszközök, gépek és az ezekkel kapcsolatos veszélyforrások ismerete.</p> <p>Példák ismerete az egészséges, korszerű táplálkozás és a célszerű öltözködés terén.</p> <p>A házimunkák, a helyes napirend és ízletes terítés ismerete.</p> <p>Az egészséges táplálkozás alapjainak és az egészséges öltözködés ismerete.</p> <p>A hétköznapijainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása.</p> <p>Életkori szintnek megfelelő problémafelismerés, problémamegoldás.</p> <p>Anyagalakításhoz kapcsolódó foglalkozások megnevezése, az érintett</p>
---	--

szakmák, hivatások bemutatott jellemzőinek ismerete. Célszerű takarékoság lehetőségeinek ismerete.

Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, fémhuzal, szálás anyagok, textilek magabiztos alakítása, tulajdonságai.

A fa tulajdonságai és megmunkálhatósága közötti összefüggés. A fa tulajdonságainak megfigyelése.

Becslés és mérés által fejlődjön a tanulók hosszúság érzékelése. Építés mintakövetéssel és önállóan.

Összefüggés meglátása a modell és a valóság között. Ismerjék az alaprajz és a körvonalrajz fogalmát, és tudjanak közöttük különbséget tenni.

Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközök biztonságos, balesetmentes használata.

A munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása.

Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása. Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során.

A közlekedési veszélyforrások tudatosulása. Az úttesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása. A kulturált és balesetmentes járműhasználat (tömegközlekedési eszközökön és személygépkocsiban történő utazás) szabályainak gyakorlati alkalmazása.

A gyalogosközlekedés szabályainak ismerete.

Az utazással kapcsolatos helyes magatartásformák ismerete. Az alkalmakhoz illő kulturált viselkedés és öltözködés.

2. évfolyam

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja a 2. évfolyamon, hogy a kulcskompetenciák – különösen a természettudományos-technikai kompetencia – fejlesztésével a gyermek az életkori sajátosságainak megfelelő szinten tapasztalatokat szerezzen az őt közvetlenül körülvevő világról. **Az ember természetátalakító munkájának ismerete (lakóhely, lakótér).**

A készségek és képességek alakítása során olyan módszereket sajátítson el, amelyek egyaránt segítik a tájékozódásban, a természeti, társadalmi és technikai környezetbe való beilleszkedésében és az örömmel végzett alkotó munkájában. Egyre fontosabbá válik az önálló, egyéni munkálkodás mellett a csoportmunkában történő, egymást segítő munkavégzés. A szociális és állampolgári kompetencia alakítása a közvetlen környezet, a családi életvitel formálásával, a családi és iskolai körben vállalható feladatok, valamint a munkamegosztás lehetőségeinek megismerésével kezdődik. Az anyanyelvi kommunikáció készségeinek fejlesztése kiemelt terület a célok, feladatok megvalósítása során. A különböző játékok közben szinte észrevétlenül bővül a szókincs, fejlődik a nyelvhasználat. A mindennapokban elvégzendő munkák során az anyagok felhasználásához, feldolgozásához, átalakításához szükséges szokások és elemi munkafogások ismeretei a mozgáskoordináció fejlesztését, az eszköz- és szerszámhasználat gyakorlását szolgálják.

A természetes és a mesterséges anyagok tulajdonságának vizsgálata a tanult anyagvizsgálati módszerek alkalmazásával (érzékszervi tapasztalás, alakíthatóság). A vizsgált anyagok megmunkálásához szükséges eszközök és szerszámok szabályos, balesetmentes használata.

A matematikai kompetencia fejlődését a becslések, mérések, számítások, a síkbeli és térbeli

alakzatokkal történő manipuláció, a válogatások és a csoportosítások segítik. **A megadott műveleti sorrend alapján utánzással egyszerű modell készítése, építése térben (szükség esetén segítségkérés). A rajzeszközök helyes használata, körvonalrajz készítése az építőelemekről, körvonalrajz és vázlatrajz készítése egyszerű modellekről.**

A kezdetben mintakövetéssel készített, majd az alkotó fantázia által vezérelt önálló munkavégzéssel kialakított munkadarabok hozzájárulnak az esztétikai érzék fejlődéséhez. A kézműves foglalkozások, a népművészeti alkotások megismerése révén, az esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztésével a tanulók nyitottá válnak a világ sokfélesége és nemzeti kulturális örökségünk iránt. Az egészséges és környezettudatos életmódra nevelést szolgálja az egyéni életvitel formálása a táplálkozás, az öltözködés, a higiénia, és a helyes időbeosztás terén. **Elemi higiéniai szokások alkalmazása.**

Minden évben visszatérő programok a családi, az osztály- és az iskolai rendezvények. A kisebb és nagyobb közösségek ünnepei a közösségi összetartozást megalapozó közös értékek őrzése mellett a kikapcsolódást, a szabadidő hasznos eltöltését segítik. Mintát adnak az ünnepre való felkészüléshez, az ünnepléshez, az ünneplés utáni teendők végzéséhez. A

„kezdeményezőképesség és a feladatvégzésre vállalkozás” fejlesztését szolgálja a tervezés, szervezés, irányítás, vezetés feladataival való ismerkedés, a kommunikáció, az egyeztetés, a feladatok megosztása, részfeladatok elvállalása és végrehajtása, a kockázati tényezők mérlegelése, a munkavégzés egyénileg és csapatban, a tapasztalatok (eredményesség és etikus magatartás) életkornak megfelelő értékelése, elemzése, s ezek megszívlelése.

A gyalogos közlekedés alapvető tudnivalóinak, a veszélyhelyzetek és a balesetek megelőzését célzó szabályok megismerése és azok szituációs játékokban való élményszerű alkalmazása megalapozza a biztonságos és önálló közlekedéshez szükséges szokások kialakulását.

Zárt csoportban történő gyalogos- és tömegközlekedés során a tanult szabályok és a kulturált viselkedési szokások betartása.

A kerettanterv 10% órakeretet biztosít a helyi tantervben szabad felhasználásra. A Technika, életvitel és gyakorlat tantárgy helyi tantervében a plusz 4 órát a **Közösségi munka, közösségi szerepek** témakör számára javaslom felhasználni ajándéktárgyak, valamint a **keresztény** ünnepekhez, hagyományörző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, eszközök készítésére.

Tematikai egység	1. Család, otthon, háztartás	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: élmények, tapasztalatok elmondása; lakhely ismerete; családtagok és rokonok bemutatása; alapvető viselkedési szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a közvetlen természeti, társadalmi és technikai környezet megismertetése és megismerése során. A környezet- és egészségtudatosság egyes elemeinek megalapozása. A családkép és a családi otthon képének alakítása. A rendszeresség és a rendszeretel iránti igény formálása. Együttműködési képesség kialakítása a családtagokkal, az iskolatársakkal, felnőttekkel. Szókincsbővítés. Az önismeret fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

<p><i>1.1. Élet a családban</i> Hétköznapi és ünnepek eseményeinek megkülönböztetése. Ajándékok készítése családtagok számára, különböző alkalmakra.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, szövegalkotás, beszédkultúra, kommunikáció.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> család, egészséges életmód, növényismeret, évszakok, napszakok, időjárási tényezők, lakhelyek, higiéné.</p> <p><i>Matematika:</i> tájékozódás térben és időben - időtartam, nap, napszakok.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Én és a közvetlenebb és tágabb környezetem, közösségeim, társaim. Családtagok, családi, baráti kötődések, szeretetkapcsolatok, a környezetnek való megfelelés szándéka, beilleszkedés.</p> <p><i>Az Isten népéhez való tartozás vallása és gyakorlása.</i></p>
<p><i>1.2. Biztonságos otthon</i> Háztartási eszközök, gépek használatának lehetőségei. Veszélyforrások a háztartásban: sérülést okozó tárgyak, tűzgyújtó eszközök, gáz, elektromosság, gyúlékony, maró, illetve mérgező vegyszerek, romlott ételek. Veszélyt jelző piktogramok megismerése.</p>	
<p><i>1.3. Családi időbeosztás</i> Egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása, ismertetése, megbeszélése. Rajzos programajánlat készítése.</p>	
<p><i>1.4. Tisztaság és rend</i> Alapvető takarítószer használata. Takarékosság energiával, vízzel. A szelektív hulladékgyűjtés célja, jelentősége és megvalósítása.</p>	
<p><i>1.5. Táplálkozás</i> Az egészséges, korszerű táplálkozás alapelemei. Étrend összeállítása képek válogatásával. Szendvics készítése.</p>	
<p><i>1.6. Testápolás</i> Higiéné. Testápolás (kézmosás, körömápolás, mosakodás, fürdés, hajmosás, intim területek tisztántartása) eszközei és anyagai.</p>	
<p><i>1.7. Célszerű öltözködés</i> Ruhadarabok válogatása, csoportosítása, hajtogatása. Szekrényrendezés.</p>	
<p><i>1.8. Növényápolás, állatgondozás</i> Otthoni és iskolai szobanövényeink védelme. A növények életfeltételeinek biztosítása. Hobbyállatok gondozása, felelős állattartás.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Család, családtag, életmód, lakhely, családi ház, lakás, otthon, közösség, háztartás, háztartásvezetés, házimunka, veszélyforrás, baleset, háztartási eszköz, háztartási gép, háztartási baleset, munkamegosztás, ünnep, egészséges életmód, táplálkozás, higiéné, testápolás, öltözködés, időbeosztás, napirend, szabadidő, környezet, környezetvédelem, takarékoság, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés.</p>

Tematikai egység	2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: az óvodáskorban használt, megmunkált anyagok és készített tárgyak ismerete; az anyagok tulajdonságainak megállapítása érzékszervi vizsgálattal; anyagalakítás: gyurmázás, formázás, hajtogatás, nyírás; eszközhasználat: író- és rajzeszközök, olló; szabálykövetés, mintakövetés, önállóság a	

	tevékenységek során.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Információk célzott keresése tapasztalati úton (megfigyeléssel), valamint a tanár által bemutatott nyomtatott (rövid szöveg, egyszerű ábra, rajz, kép), illetve elektronikusan megjelenített (kép, hang, videó) forrásokban.</p> <p>A munka során felhasználandó anyagok technológiai tulajdonságainak megtapasztalása, irányított (felhasználás célja szerinti) vizsgálata. A nyert információk alapján a megfelelő technológia kiválasztása segítséggel.</p> <p>Alkotás folyamata a probléma felismerésétől a megoldáson keresztül az értékelő elemzésig.</p> <p>Kézügyesség fejlesztése.</p> <p>Az eszközök célnak és rendeltetésnek megfelelő használata.</p> <p>Szabálykövetés. Rend és tisztaság a munkakörnyezetben.</p> <p>Tanulási szokások (sorrendiség, időbeosztás, hatékonyság) alakítása.</p> <p>Az anyagok, az energia, az idő célszerű és takarékos, egészség- és környezettudatos felhasználása a szabályok, előírások és a kapott utasítások szerint. A használt eszközök megóvása.</p> <p>Figyelem és elővigyázatosság; a tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. Balesetvédelmi rendszabályok ismerete. Segítségkérés baleset esetén.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>2.1. Az anyagok</i> Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk. Anyagvizsgálatok érzékszerveinkkel (látás, tapintás útján).</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális megjelenítés.</p>
<p><i>2.2. Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, fémhuzal, szál as anyagok, textilek alakítása</i> Képlékeny anyagokból (gyurma, só-liszt gyurma, agyag, tészta) egyszerű formák alakítása mélyítéssel, mintázással. Papír alakítása tépéssel, hajtogatással, nyírással, ragasztással. Fűzőlapmunka. Faanyagok (fenyőléc) megmunkálása darabolással, csiszolással. Fémhuzal alakítása hajlítással. Szál as anyagok, fonal jellemzőinek vizsgálata (elemi szál, ágak, sodrat). Egyszerű fonalmunkák (csomózás, pompon készítése) és egyéb kézműves technikák (nemezelés, gyöngyfűzés). Gombfelvarrás. Síkbábok készítése papír, fa, fonal és textilanyagok felhasználásával. Maradék anyagokból és hulladékból készíthető tárgyak. Takarékos anyagfelhasználás. A végzett tevékenységekkel kapcsolatos mesterségek régen és napjainkban.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> anyagok, érzékszervek, érzékelés.</p> <p><i>Matematika:</i> Tárgyak tulajdonságainak kiemelése; összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás, halmazképzés. Tárgyak, alakzatok, összehasonlítása mérhető tulajdonságaik szerint; mérés, becslés.</p>
<p><i>2.3. Építés</i> Építés építőelemekből (pl. konstrukciós játékok – fémépítő, Lego – felhasználásával) kép és rajz alapján, illetve önálló elképzeléssel.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés (egyszerű, rövid</p>

	<p>útmutató jellegű szövegek olvasása, értelmezése, rövid szövegben az események sorrendjének felismerése).</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> az alkotó ember és az épített világ tisztelete, értékek óvása.</p> <p>Alapvető ismeretek adása a bibliai teremtéstörténettel és az ember teremtésével kapcsolatban.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, becslés, mérés, méret, szélesség, hosszúság, magasság, természetes anyag, átalakított anyag, sablon, mintaelem, szál as anyag, fonás, csomózás, nemezelés, anyagtakarékosság, újrahasznosítás, építmény, építőelem.</p>

Tematikai egység	3. Közlekedés	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	<p>Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: közlekedés és óvatosság – fegyelmezett viselkedés a közlekedési környezetben; a család közlekedési szokásai; az óvoda (majd iskola) és a lakóhely közötti közlekedés lehetőségei; élmények, tapasztalatok a településen belüli közlekedésről.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A biztonságos és fegyelmezett gyalogos közlekedési ismeretek alapjainak kialakítása.</p> <p>Figyelem és elővigyázatosság; a közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. A közlekedési balesetek okainak azonosítása, a megelőzés, az elhárítás, a segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése és gyakorlása.</p> <p>Az utazással kapcsolatos illemszabályok megismerése.</p>	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p>3.1. Gyalogos közlekedés szabályai</p> <p>A közlekedés irányított megfigyelése, szabályainak értelmezése. Szabálykövető magatartás a közlekedési környezetben.</p> <p>A közlekedésben való részvétel gyakorlása. A forgalomirányítás jelzései: a rendőri karjelzések és a gyalogos közlekedésnél jelentős jelzőtáblák ismerete.</p> <p>3.2. A közösségi közlekedés viselkedési szabályai</p> <p>Az időjárás és a napszakok befolyása a gyalogosok és a járművek közlekedésére.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> közlekedési eszközök.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, fogalommagyarázat, képi jelzések és szóbeli utasítások,</p>

Az utazással kapcsolatos magatartásformák megismerése és gyakorlása.	szövegértés (képi, ikonikus kódok és szövegek jelentésének egymásra vonatkoztatása, párosítása).
3.3. <i>A közlekedésben rejlő veszélyek</i> A veszélyhelyzetek elemzése, megbeszélése, megelőzési stratégiák kialakítása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gyalogos közlekedés, közlekedési szabály (KRESZ), közút, gyalogátkelőhely, úttest, járda, megállóhely, jelzőlámpa, jelzőtábla, forgalomirányítás, tömegközlekedés, jármű, sorompó, baleset, biztonság, biztonsági öv, gyerekülés, gyerekzár.

Tematikai egység	4. Közösségi munka, közösségi szerepek	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: a családi, baráti, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett élmények és tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a környezetből, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. A saját felelősség belátása, vállalása és érvényesítése a közvetlen környezet alakításában. Kölcsönös odafigyelés, alkalmazkodás a társakhoz, együttműködés a tevékenységek során, a feladatok megosztása, részfeladatok elvállalása és végrehajtása. Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>4.1. Családi rendezvények, ünnepek, események</i> Esküvő, temetés, baráti összejövetelek célja, az ezeken való viselkedés szabályai. Példaadás, mintakövetés, programszervezés, a rendezvényhez illő környezet megteremtése. Meghívó, kellékek, ajándékok készítése. Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása. A tapasztalatok megbeszélése.</p> <p><i>4.2. Iskolai és osztályrendezvények</i> Iskolai és osztályrendezvények (pl. Mikulás, Karácsony, Farsang, Jókai Napok, Húsvét, Anyák napja, Pünkösd, Gyermeknap, Csendesnap, osztálykirándulás, nemzeti ünnepek) előkészítése. A helyszín berendezésével, az ünneplés lebonyolításával kapcsolatos tudnivalók. A szükséges kellékek (meghívó, programfüzet díszletek, jelmezek stb.) előállítása. A biztonságos környezet megteremtése. A közös tapasztalatok megbeszélése, az átélt érzések megfogalmazása.</p>		<p><i>Környezetismeret:</i> szokások, hagyományok, jeles napok, családi és közösségi ünnepek.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> családi hagyományok, ünnepek, élmények feldolgozása, játékok. Arra való rámutatás, hogyan lehet Istent ünnepelni.</p>

<p>4.3. A közösségért végzett munka</p> <p>Teremdekoráció készítése a tanult technikák alkalmazásával.</p> <p>Az iskola esztétikus, harmonikus külső és belső környezetének alakítása.</p> <p>A munka megszervezése, lebonyolítása, értékelése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Rendezvény, ünnep, jeles nap, népszokás, munkaszervezés, program, dekoráció.</p>

<p>A fejlesztés várható eredményei a 2. évfolyam végén</p>	<p>A természeti, a társadalmi és a technikai környezet megismert jellemzőinek felsorolása.</p> <p>A természetes és a mesterséges környezet összehasonlítása.</p> <p>Tapasztalatok az ember természetátalakító (építő és romboló) munkájáról. A család szerepének időbeosztásának és egészséges munkamegosztásának megértése, káros sztereotípiák lebomlása.</p> <p>Munkamegosztás a családban. Családi költségvetés, takarékoság. A háztartási és közlekedési veszélyek tudatosulása, egészséges veszélyérzet.</p> <p>A háztartási munkák veszélyforrásai a megelőzés lehetőségei.</p> <p>Alapvető háztartási feladatok, eszközök, gépek és az ezekkel kapcsolatos veszélyforrások ismerete.</p> <p>Példák ismerete az egészséges, korszerű táplálkozás és a célszerű öltözködés terén.</p> <p>Az egészséges táplálkozás. A helyes és a helytelen étkezési szokások.</p> <p>A hétköznapijainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása.</p> <p>Életkori szintnek megfelelő problémafelismerés, problémamegoldás. Anyagalkításhoz kapcsolódó foglalkozások megnevezése, az érintett szakmák, hivatások bemutatott jellemzőinek ismerete.</p> <p>Célszerű takarékoság lehetőségeinek ismerete.</p> <p>Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, fémhuzal, szálal anyagok, textilek magabiztos alakítása.</p> <p>Az agyag tulajdonságainak újabb anyagvizsgálati módszerekkel történő vizsgálata.</p> <p>A fafeldolgozás menetének és a papírgyártás folyamatának ismerete. Az alapanyag fogalmát rögzítése.</p> <p>Építés mintakövetéssel és önállóan.</p> <p>Kicsinyítés, nagyítás, az alaprajz fogalmának kialakítása.</p> <p>Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközök biztonságos, balesetmentes használata.</p> <p>A munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása.</p> <p>Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása. Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során. A közlekedési veszélyforrások tudatosulása. Az útesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása. A kulturált és balesetmentes járműhasználat (tömegközlekedési eszközökön és személygépkocsiban történő utazás) szabályainak gyakorlati alkalmazása.</p> <p>A gyalogosközlekedés alapszabályainak rögzítése. jelzőlámpák és jelzőtáblák megismerése, csoportosítása. A tömegközlekedési eszközök szabályos használata.</p> <p>A közlekedési veszélyhelyzetek felismerése és elkerülése.</p>
--	--

3. évfolyam

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja a 3. évfolyamon, hogy a kulcskompetenciák további fejlesztésével a gyermek bővítse az életkori sajátosságainak megfelelő szinten az őt közvetlenül körülvevő **természetes és mesterséges** világról szerzett tapasztalatait és ismereteit. A mindennapok gyakorlatában egyre inkább nélkülözhetetlen életviteli ismeretek mellett a kézügyesség és az alkotó fantázia fejlesztésével a gyermekek az örömteli tanulásra és munkavégzésre kapnak ösztönzést. **Ebben az életkorban a gyermekek szűkebb életterét (család, lakás, iskola), technikai környezetét vizsgáljuk, játékos, kézügyességet fejlesztő módszerekkel.** Egyre alaposabban és egyre többet ismernek meg az erkölcsi értékekből, a megőrzendő szokásokból, a nemzeti hagyományokból, a magyar kultúrából. A tevékenységek közbeni magatartási szabályok betartása különösen fontos, ez megalapozza az emberek közötti kapcsolatokat, illetve a társadalmi érintkezés bonyolult illemszabályainak elsajátítását. Az önállóságra törekvés ösztönzése új tanulási-tanítási módszerek alkalmazását igényli, amelyekhez az egyéni munkálkodás mellett csoportmunka is szükséges. Javarást még bemutatás utáni mintakövetéssel készülnek a munkadarabok, de egyre önállóan, a saját műveleti sorrendet is követve. A kivitelezés során a kézügyesség, a mozgáskoordináció, a testtartás, az erő kifejtés továbbfejlesztése közben az anyag, a forma, a szerkezet, a funkció és az esztétikum összefüggései is érvényesülnek. **A technikai műveltség megalapozása a gyakorlati tevékenységekhez kapcsolódó elemi ismeretek nyújtását (miből van, hogyan működik, mire használják, miért ilyen) jelenti.** Kiemelten fontos cél a helyes munkafogások és a célszerű, balesetmentes szerszámhasználat betartása. **A tanulók felkészítése a leggyakrabban használt háztartási eszközök, gépek biztonságos üzemeltetésére és működőképességük megővésére.**

A folytatódó népi tárgyalkotó tevékenységek a már megismert anyagok felhasználását, a művészi kifejezés sokféleségét tükrözik. **A tervező, a kivitelező és a befejező munkálatok során a konstruáló és a technikai önkifejező (rajzi-szóbeli) képességek fejlődnek.**

A szókincs bővítése és a szaknyelvi elemek használata továbbra is játékos keretek közt történik. **A modellalkotások egyik nagy egysége, az építőelemekkel végzett gyakorlatok.** Mindeközben a műszaki rajzi ismeretek megalapozása is elkezdődik.

Az önkiszolgálás és a segítő tevékenységek az életkornak megfelelően, a családi és közösségi munkamegosztás keretei közötti tudatos feladatvállalással fejlődnek tovább. Egyre határozottabb fejlesztési cél az egészség- és környezettudatos életvitel megalapozása. **A háztartástan, életvitel tanítása során az életkornak megfelelő önkiszolgáló tevékenységeket ismerik meg. A helyes időbeosztással: – a háztartási eszközökkel: az asztalterítés és a tálalás szabályaival; a korszerű táplálkozással és a gazdálkodással ismerkednek az év során.**

A közlekedési kultúra a gyalogos közlekedés alapvető szabályainak készségszintű alkalmazása után a kerékpáros és a tömegközlekedésben való önálló részvétellel, a biztonságos közlekedés magatartási követelményeinek elsajátításával gazdagodik. **Célunk, hogy tudjanak biztonságosan közlekedni lakott területen belül a járdán, és áthaladás közben az úttesten.**

A közösségi munka, a közösségi szerepek további gyakorlása az egyéni együttműködési készség és a csoportkoherencia fejlődését szolgálja. **A munkamegosztásban való aktív részvétel, és az alapvető szolgáltatások egyre önállóan kerülnek igénybevétele.**

Tematikai egység	1. Család, otthon, háztartás	Órakeret 6 óra
-------------------------	-------------------------------------	-----------------------

<p>Előzetes tudás</p>	<p>Közvetlen tapasztalatok megfogalmazása a családról és tevékenységeinek szerepéről. Egészséges családi munkamegosztás és elemi munkaszokások ismerete. Cselekvő hozzáállás, személyes felelősségvállalás példáinak ismerete. Odafigyelés a környezetre, együttműködés a családi és az iskolai közösségben. Természeti, társadalmi és technikai környezetünk és a megtapasztalt természetátalakító munkák alapvető ismerete. Információszerzés a problémák megoldására irányuló tevékenységekkel kapcsolatban, és a kapott információk felhasználása.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Értékek közvetítése által a pozitív akarati tulajdonságok fejlesztése. Az elvárt jó magatartási elemek (engedelmesség, alkalmazkodás, udvariasság) gyakoroltatása és a tulajdonságok tárházának bővítése (önállóság, határozottság, segítőkészség, közösségi érzés, másokon való segítség, tolerancia) a tevékenységek végzése közben. Elvárások, normák megfogalmazása, közösségi egyeztetése, betartásuk elvárása, az együttműködés és egymás munkájának jó szándékkal történő értékelése, érzések és ellenérzések építő jellegű kifejezése, a vélemények nyílt közlése, egyszerű indoklása.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>1.1. Önkiszolgálás, vendéglátás Az életkornak, fejlettségnek megfelelő, különböző élethelyzetekben történő önkiszolgáló tevékenység gyakorlása. Egyszerű hideg étel (pl. szendvics, hidegtál) elkészítése. Teafőzés. Vendéglátás. Asztalterítés és tálalás szabályai. Szalvétahajtogatás.</p> <p>1.2. Családi ünnepek Ünneplés a családban. Családi szokások és hagyományok. Az ünnep hangulatát kifejező dekoráció készítése. Ajándékkészítés, csomagolás. Az ajándékozás módja, formája.</p> <p>1.3. Gazdálkodás a háztartásban Takarékosság alapanyaggal, energiával, idővel, pénzzel, fogyasztási cikkekkel.</p> <p>1.4. Egészségünk Egészség és betegség fogalma. Betegségek tünetei. Betegségek elleni védekezés módjai. Betegápolás (egyszerű gondozási műveletek). Segélyhívószámok (mentők, tűzoltók, rendőrség). A telefonos segélyhívás szabályai.</p> <p>1.5. Önismeret Önismeret, felelősségvállalás, tudatosság a munkák végzésekor. Önellenőrzés, hibák javítása.</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Környezetismeret:</i> család, rokonság, hétköznapok és ünnepi alkalmak, emberi test, egészséges életmód.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegalkotás, szaknyelv használata. beszédkultúra, kommunikáció.</p> <p><i>Matematika:</i> problémamegoldás, számok, alpműveletek, becslés.</p> <p><i>Hit- és erkölcstan:</i> egészség és környezeti hatások, önismeret, felelősség, példakép, kapcsolatépítés, kapcsolattartás.</p> <p><i>Arra való rámutatás, hogy Istentől jön a gyógyulás életünkben.</i></p>
<p>1.6. A háztartásban használt vegyszerek A háztartásban használt vegyszerek (pl. tisztítószer, kozmetikumok, festékek, ragasztók) használati utasításainak tanulmányozása.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életvitel, élettér, élővilág, tárgyi (épített) környezet, gazdálkodás, költségvetés, bevétel, kiadás, megtakarítás, zsebpénz, szolgáltatás, segélyhívószám, mentő, tűzoltóság, rendőrség, mosószer, tisztítószer, használati utasítás, egészség, betegség, járvány, betegápolás.
------------------------------------	--

Tematikai egység	2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	A feladatmegoldáshoz szükséges információk szerzése és célszerű felhasználása. Tárgyak elkészítése segítséggel, mintakövetéssel. Eszközök biztonságos alkalmazása, tapasztalatok megfogalmazása. Természetes anyagok felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. Mintakövetéssel a feladat végrehajtási lépéseinek megtervezése, a szükséges idő, anyag, munkamennyiség becslése. A tevékenységhez használt szöveges, rajzos és képi minta követéséből származó egyszerű utasítások, tervek végrehajtása. Figyelem és elővigyázatosság; a tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. A tevékenységhez kapcsolódó baleseti veszélyek és más biztonsági kockázatok felismerése és megelőzése, a segítségnyújtás lehetőségeinek ismerete. Az eszközök célnak és rendeltetésnek megfelelő, biztonságos használata. Kézügyesség, mozgáskoordináció, jó testtartás, megfelelő erő kifejtés képességének fejlesztése. Munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása, törekvés a takarékosagra.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>2.1. Ismerkedés a felhasznált anyagok tulajdonságaival</i> Anyagvizsgálat szemrevételezéssel, tapintással, szaglással.</p> <p><i>2.2. Tárgyak készítése, technológiák elsajátítása</i> Kézi varrás és hímzés eszközei (varrótü, hímzőtü, varrócérna, hímzőcérna, szabóolló, gyűszű), alapöltései (előöltés, tűző öltés), díszítőöltések (pl. száröltés, láncöltés, laposöltés), hímzések gyakorlása. Szabás előrajzolással, minta vagy sablon alkalmazásával. Körmönfonás, szalagszövés. Ujjbábok készítése. Egyszerű használati tárgyak, dísz tárgyak, játékok, ajándékok készítése természetes anyagok, papír, textil, bőr, fa, fonal. Mérés, előrajzolás, méretre alakítás gyakorlása. Épületmakett készítése különféle anyagokból, vagy konstrukciós játékok (pl. faépítő, fémépítő, Lego) felhasználásával minta, kép,</p>		<p><i>Környezetismeret:</i> anyagi tulajdonságok.</p> <p><i>Matematika:</i> mérés, becslés, szerkesztés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> rajzeszközök használata, épületek jellemzői.</p> <p><i>Hit- és erkölcstan:</i> Szellemi termékek az emberiség szolgálatában.</p>

<p>illetve rajz alapján. A munkahely célszerű rendjének fenntartása. Baleset-megelőzés. Kéziszerszámok biztonságos alkalmazása, tárolása, veszélyforrások felismerése tárgykészítés közben, segítségnyújtás.</p>	<p>A tudás hatalma. A világ megismerése. Tárgyaink világa. A világ öröksége. A biblia világába való bevezetés. A természet jeleiben Isten munkájának felismerése.</p>
<p><i>2.3. Ismerkedés a műszaki ábrázolás elemeivel</i> Mérés eszközei, használatuk. Méretazonosság megállapítása. Vonalfajták (vastag, vékony, folytonos, szaggatott, pontvonal). Körvonalrajz, alaprajz, felismerése.</p>	
<p><i>2.4. A technika vívmányainak mindennapi használata</i> A háztartásban lévő eszközök, berendezések és a megismert egyszerű termelési (készítési) folyamatok, valamint fogyasztási cikkek azonosítása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Anyag, alapanyag, termék, szerszám, fizikai tulajdonság, technológiai tulajdonság, anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, minta, körvonalrajz, alaprajz, méret, mérés, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás.</p>

Tematikai egység	3. Közlekedés	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	<p>Az úttesten való átkelés szabályainak fegyelmezett és tudatos alkalmazása. Helyes viselkedés csoportos közlekedési helyzetben. A gyalogosok közlekedését szabályozó elemi közlekedési jelzések, táblák, lámpák, útburkolati jelek ismerete. Viselkedési normák, illemszabályok ismerete a helyi közösségi közlekedésben.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A biztonságos, fegyelmezett, tudatos gyalogos közösségi közlekedési magatartás és szokások megszilárdítása. A közösségi közlekedési környezet és a gyalogos közlekedési szabályok ismerete. Figyelem és elővigyázatosság; a közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. A segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése és gyakorlása.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>3.1. Gyalogos közlekedési ismeretek</i> A gyalogos közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívüli közlekedés. A gyalogos közlekedés elsőbbségi helyzetei. Közlekedési terepasztal készítése természetes anyagok, felhasználásával, közlekedési szituációk megjelenítéséhez.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> beszédértés, szaknyelvhasználat, szövegértés,</p>
<p><i>3.2. piktogram</i></p>	<p><i>Kerékpározási alapismeretek</i></p>	<p>ok. <i>ismeret:</i> meret, <i>Környezet</i> eret. lakóhelvis</p>
<p>Közlekedés lakó-pihenőövezetben, kerékpárúton. A kerékpárút közlekedési jelzései. Jelzőtáblatípusok – elsőbbséget jelző táblák,</p>		

<p>3.3. <i>Közösségi közlekedés és morál a tömegközlekedésben</i> Viselkedési normák a közlekedési környezetben. Balesetmentes, fegyelmezett viselkedés a helyi közlekedési járműveken.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> közlekedési morál, udvariasság, kommunikáció.</p>
<p>3.4. <i>Közlekedési eszközök, környezet- és egészségtudatos közlekedés</i> Közlekedési környezetünk veszélyforrásai: figyelmetlenségből, szabályok be nem tartásából fakadó balesetveszély.</p>	

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Úttest, kerékpárút, gyalogos forgalom, fényjelző készülék, alul- és felüljáró, útburkolati jel, közösségi (tömeg)közlekedés, helyi és helyközi közlekedés, kerékpározás, forgalomtól elzárt terület, irányjelzés, bekanyarodás, károsanyag-kibocsátás, légszennyezés, védőfelszerelés, biztonsági szabály, udvariassági szabály.</p>
---------------------------------------	---

Tematikai egység	4. Közösségi munka, közösségi szerepek	Órakeret 10 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A családi, baráti, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett élmények és gyakorlati tapasztalatok. Néhány szokás, hagyomány ismerete. A megbeszélte öltözködési és viselkedési szabályok betartása.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Kulturált ünneplés. Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése. A szabadidő hasznos eltöltésének tudatosítása. Az ünnepre való felkészülés, ünneplés, ünneplés utáni teendők végzésének természetes és megőrzendő szokásként való kezelése. Munkavégzés egyénileg és csapatban. A tapasztalatok (eredményesség és etikus magatartás) értékelése, elemzése, s ezek megszívlelése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>4.1. Iskolai és osztályrendezvények Iskolai és osztályrendezvények (pl. Advent, Mikulás, Karácsony, Farsang, Jókai Napok, Húsvét, Anyák napja, Pünkösöd, Gyermeknap, Csendesnap, osztálykirándulás, nemzeti ünnepek) előkészítése. A helyszín berendezésével, az ünneplés lebonyolításával kapcsolatos tudnivalók. A szükséges kellékek (meghívó, jelmezek stb.) előállítás vagy beszerzése. A biztonságos környezet megteremtése. A közös tapasztalatok megbeszélése, az átélt érzések megfogalmazása.</p> <p>4.2. A közösségért végzett munka A közösségi tér alakítása: teremdekoráció. Az iskola esztétikus, harmonikus belső környezetének alakítása. A munka megszervezése, lebonyolítása, értékelése.</p>		<p><i>Környezetismeret:</i> szokások, hagyományok, jeles napok, családi és közösségi ünnepek.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegalkotás, egyszerű tipográfiai eszközök használata.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> hagyományok, szokások, ünnepek, élmények</p>

		feldolgozása. Az Isten népéhez való tartozás vallása és gyakorlása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közösségi munka, közösségi szerep, rendezvény, ünnep, munkaszervezés, programszervezés.	
<i>A fejlesztés várt eredményei a 3. évfolyam végén</i>	<p>Mindennapokban nélkülözhetetlen praktikus ismeretek - a helyes időbeosztás, a zsebpénz helyes beosztása, azaz a háztartási praktikák elsajátítása és begyakorlása. A telefonálás mikéntje, a telefonon való segélykérés.</p> <p>Használati utasítások értő olvasása, betartása. A tanulók megismertetése a háztartási gyermekbalesetek forrásaival, okaival és megelőzésükkel.</p> <p>Sikerélmények (a felfedezés és önálló próbálkozás öröme, a motiváló hatás érvényesülése tárgyalókor).</p> <p>A hétköznapijainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása. Egyszerű tárgyak elkészítése mintakövetéssel. Ismerkedés a műszaki rajz jeleivel, a méretmegadás jeleivel és a vonalfajttal. A lakás alaprajz elkészítése.</p> <p>Munkaeszközök célszerű megválasztása és szakszerű, balesetmentes használata. A korszerű táplálkozás szabályai, a helyes és a helytelen táplálkozás.</p> <p>A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok tudatos készség szintű alkalmazása. Fontos, hogy felismerjék a közúti közlekedésben a gyalogosokra veszélyt jelentő forgalmi helyzetet, megismerjék a gyalogos közlekedés szabályait.</p> <p>A kerékpár használatához szükséges ismeretek elsajátítása. A városi tömegközlekedés. Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során. Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása. A testápolás alapvető szabályai és gyakorlati alkalmazása.</p>	
	4. évfolyam	
	<p>A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja a 4. évfolyamon, hogy a kulcskompetenciák további fejlesztésével a gyermek bővítsen az életkori sajátosságainak megfelelő szinten az őt közvetlenül körülvevő világról szerzett tapasztalatait és ismereteit. A természetes és a mesterséges környezet kapcsolatának megismerése. A munka és a technika szükségességének, jelentőségének felismerése az ember életében (használati veszélyei).</p>	

A mindennapok gyakorlatában egyre inkább nélkülözhetetlen életviteli ismeretek mellett a kézügyesség és az alkotó fantázia fejlesztésével a gyermekek az örömteli tanulásra és munkavégzésre kapnak ösztönzést. Egyre alaposabban és egyre többet ismernek meg az erkölcsi értékekből, a megőrzendő szokásokból, a nemzeti hagyományokból, a magyar kultúrából. **A magyar népművészet értékeinek felismerése.**

A tevékenységek közbeni magatartási szabályok betartása különösen fontos, ez megalapozza az emberek közötti kapcsolatokat, illetve a társadalmi érintkezés bonyolult illemszabályainak elsajátítását. Az önállóságra törekvés ösztönzése új tanulási-tanítási

módszerek alkalmazását igényli, amelyekhez az egyéni munkálkodás mellett csoportmunka is szükséges. Javáért még bemutatás utáni mintakövetéssel készülnek a munkadarabok, de egyre önállóan, a saját műveleti sorrendet is követve. **Egyszerű tárgyak elkészítése mintakövetéssel. Önálló tervezés és kivitelezés tárgyalókóban, építésben (szükség esetén segítségkérés).**

A kivitelezés során a kézügyesség, a mozgáskoordináció, a testtartás, az erőfelfejtés továbbfejlesztése közben az anyag, a forma, a szerkezet, a funkció és az esztétikum összefüggései is érvényesülnek. **Az anyag, a szerkezet, a forma, a funkció és az esztétikum összefüggéseinek megtapasztalása. Az anyagok takarékos és célszerű felhasználása.**

Kiemelten fontos cél a helyes munkafogások és a célszerű, balesetmentes szerszámhasználat betartása. A folytatódó népi tárgyalókó tevékenységek a már megismert anyagok felhasználását, a művészi kifejezés sokféleségét tükrözik. A szókinccs bővítése és a szaknyelvi elemek használata továbbra is játékos keretek közt történik. Mindeközben a műszaki rajzi ismeretek megalapozása is elkezdődik. **Az elképzelések, tervek rajzos megjelenítése. Mérés centiméter-pontossággal, a mérési eredmények lejegyzése. Egyszerű rajzos ábrák olvasása, értelmezése. Egyszerű esetekben alaprajz, nézetrajz és tárgy megfeleltetése.**

Az önkiszolgálás és a segítő tevékenységek az életkornak megfelelően, a családi és közösségi munkamegosztás keretei közötti tudatos feladatvállalással fejlődnek tovább. Egyre határozottabb fejlesztési cél az egészség- és környezettudatos életvitel megalapozása.

A közlekedési kultúra a gyalogos közlekedés alapvető szabályainak készségszintű alkalmazása után a kerékpáros és a tömegközlekedésben való önálló részvétellel, a biztonságos közlekedés magatartási követelményeinek elsajátításával gazdagodik. **Az úttesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása. A közúti kerékpáros közlekedés elemi szabályainak ismerete. A kulturált és balesetmentes járműhasználat szabályainak gyakorlati alkalmazása.**

A közösségi munka, a közösségi szerepek további gyakorlása az egyéni együttműködési készség és a csoportkohérensia fejlődését szolgálja.

Szülők foglalkozásának megnevezése, rövid bemutatása. A takarékoság, gazdaságosság lehetőségeinek ismerete mindennapi életünkben.

Tematikai egység	1. Család, otthon, háztartás	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	<p>Közvetlen tapasztalatok megfogalmazása a családról és tevékenységeinek szerepéről.</p> <p>Egészséges családi munkamegosztás és elemi munkaszokások ismerete. Cselekvő hozzáállás, személyes felelősségvállalás példáinak ismerete. Odafigyelés a környezetre, együttműködés a családi és az iskolai közösségben.</p> <p>Természeti, társadalmi és technikai környezetünk és a megtapasztalt természetátalakító munkák alapvető ismerete.</p> <p>Információszerzés a problémák megoldására irányuló tevékenységekkel kapcsolatban, és a kapott információk felhasználása.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Értékek közvetítése által a pozitív akarati tulajdonságok fejlesztése. Az elvárt jó magatartási elemek (engedelmesség, alkalmazkodás, udvariasság) gyakoroltatása és a tulajdonságok tárházának bővítése (önállóság, határozottság, segítőkészség, közösségi érzés, másokon való segítség, tolerancia) a tevékenységek végzése közben.</p> <p>Elvárások, normák megfogalmazása, közösségi egyeztetése, betartásuk elvárása, az együttműködés és egymás munkájának jó szándékkal történő értékelése, érzések és ellenérzések építő jellegű kifejezése, a vélemények nyílt közlése, egyszerű indoklása.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>1.1. Önkiszolgálás, vendéglátás</i> Vendéglátás. Néhány egyszerű vendégváró étel, csemege elkészítése. Asztalterítés és tálalás szabályai.</p>		<p><i>Környezetismeret:</i> család, rokonság, hétköznapok és ünnepi alkalmak, emberi test, egészséges életmód.</p>
<p><i>1.2. Családi ünnepek</i> Ünneplés a családban. Családi szokások és hagyományok. Az ünnep hangulatát kifejező dekoráció készítése. Ajándékkészítés, csomagolás. Az ajándékozás módja, formája.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegalkotás.</p>
<p><i>1.3. Gazdálkodás a háztartásban</i> Bevételek, kiadások. Zsebpénz kezelése, beosztása.</p>		<p>szaknyelv használata, beszédkultúra, kommunikáció.</p>
<p><i>1.4. Egészségünk</i> Egészségkárosító és környezetszennyező hatások a háztartásban. Megelőzés, kármentesítés. Elemi elsősegély-nyújtási ismeretek.</p>		<p><i>Matematika:</i> problémamegoldás, számok, alapműveletek, becslés.</p>
<p><i>1.5. Önismeret</i> Önismeret, felelősség vállalás, tudatosság a munkák végzésekor. Önellenőrzés, hibák javítása.</p>		
<p><i>1.6. A háztartásban használt vegyszerek</i> Környezetbarát termékek előnyben részesítése. Házi praktikák gyűjtése, ismertetése.</p>		<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> egészség és környezeti hatások, önismeret, felelősség, példakép, kapcsolatépítés, kapcsolattartás.</p>

	Az egészséges ember, nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életvitel, élettér, élővilág, tárgyi (épített) környezet, gazdálkodás, költségvetés, bevétel, kiadás, megtakarítás, zsebpénz, szolgáltatás, segélyhívószám, mentő, tűzoltóság, rendőrség, mosószer, tisztítószer, használati utasítás, egészség, betegség, járvány, betegápolás.

Tematikai egység	2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	A feladatmegoldáshoz szükséges információk szerzése és célszerű felhasználása. Tárgyak elkészítése segítséggel, mintakövetéssel. Eszközök biztonságos alkalmazása, tapasztalatok megfogalmazása. Természetes anyagok felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. Mintakövetéssel a feladat végrehajtási lépéseinek megtervezése, a szükséges idő, anyag, munkamennyiség becslése. A tevékenységhez használt szöveges, rajzos és képi minta követéséből származó egyszerű utasítások, tervek végrehajtása. Figyelem és elővigyázatosság; a tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. A tevékenységhez kapcsolódó baleseti veszélyek és más biztonsági kockázatok felismerése és megelőzése, a segítségnyújtás lehetőségeinek ismerete. Az eszközök célnak és rendeltetésnek megfelelő, biztonságos használata. Kézügyesség, mozgáskoordináció, jó testtartás, megfelelő erő kifejtés képességének fejlesztése. Munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása, törekvés a takarékosagra.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
2.1. <i>Ismerkedés a felhasznált anyagok tulajdonságaival</i> Az anyagok felhasználási lehetőségeiket befolyásoló tulajdonságai.		<i>Környezetismeret:</i> anyagi tulajdonságok.
2.2. <i>Tárgyak készítése, technológiák elsajátítása</i> Kézi varrás és hímzés alapöltései (pelenkaöltés), díszítőöltések (pl. keresztöltés, gobelin-öltés), hímzések gyakorlása. Munkadarab készítése választott népi minta szerinti díszítőöltésekkel. Textilek készítése fonalból szövással. Szövött anyagok, filcanyagok felhasználása. Egyszerű használati tárgyak, dísz tárgyak, játékok, ajándékok készítése természetes anyagok, papír, textil, bőr, fa, fonal, fémdrót,		<i>Matematika:</i> mérés, becslés, szerkesztés. <i>Vizuális kultúra:</i> rajzeszközök használata, épületek jellemzői.

<p>illetve maradék- vagy hulladékanyagok, -tárgyak felhasználásával minta vagy rajz alapján. Mérés, előrajzolás, méretre alakítás gyakorlása. Járműmodell készítése különféle anyagokból, vagy konstrukciós játékok (pl. faépítő, fémépítő, Lego) felhasználásával minta, kép, illetve rajz alapján. A munkahely célszerű rendjének fenntartása. Baleset-megelőzés. Kéziszerszámok biztonságos alkalmazása, tárolása, veszélyforrások felismerése tárgykészítés közben, segítségnyújtás.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Szellemi termékek az emberiség szolgálatában. A tudás hatalma. A világ megismerése. Tárgyaink világa. A világ öröksége. Annak felmutatása, hogy mindannyian Isten teremtményei vagyunk, és feladatunk a teremtett világ védelme, gondozása.</p>
<p>2.3. <i>Ismerkedés a műszaki ábrázolás elemeivel</i> Mérés eszközei, használatuk. Méretazonosság megállapítása. Vonalfajták (vastag, vékony, folytonos, szaggatott, pontvonal). Körvonalrajz, alaprajz, vázlatrajz felismerése, készítése.</p>	
<p>2.4. <i>A technika vívmányainak mindennapi használata</i> Neves magyar, illetve külföldi találmányok, feltalálók. Technikatörténeti érdekességek.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Anyag, alapanyag, termék, szerszám, fizikai tulajdonság, technológiai tulajdonság, anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, minta, körvonalrajz, alaprajz, méret, mérés, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás.</p>

Tematikai egység	3. Közlekedés	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	<p>Az úttesten való átkelés szabályainak fegyelmezett és tudatos alkalmazása. Helyes viselkedés csoportos közlekedési helyzetben. A gyalogosok közlekedését szabályozó elemi közlekedési jelzések, táblák, lámpák, útburkolati jelek ismerete. Viselkedési normák, illemszabályok ismerete a helyi közösségi közlekedésben.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A biztonságos, fegyelmezett, tudatos gyalogos közösségi közlekedési magatartás és szokások megszilárdítása. A közösségi közlekedési környezet és a gyalogos közlekedési szabályok ismerete. A közlekedési balesetek lehetséges okainak felismerése, a megelőzés, az elhárítás lehetőségeinek megismerése és gyakorlása. A kerékpár felépítésének és működésének megismerése. Kerékpározás forgalomtól elzárt területen és kerékpárúton. A városi, országúti, vasúti, vízi és légi közlekedés szerepének átlátása, eszközeinek megismerése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>3.1. <i>Gyalogos közlekedési ismeretek</i> A gyalogos közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívüli közlekedés. A gyalogos közlekedés elsőbbségi helyzetei. Közlekedési terepasztal készítése hulladéktárgyak és egyéb építőelemek (pl. konstrukciós játékok – faépítő, Lego)</p>		<p>Magyar nyelv és irodalom: beszédértés, szaknyelvhasználat, szövegértés,</p>

felhasználásával, közlekedési szituációk megjelenítéséhez.		piktogramok. <i>Környezetismeret:</i> lakóhelyismeret, térképismeret. <i>Hit- és erkölcsstan:</i> közlekedési morál, udvariasság, kommunikáció.
3.2. <i>Kerékpározási alapismeretek</i> A kerékpár részei, működése, közlekedésbiztonsági állapota, kötelező felszerelési tárgyai, biztonsági eszközök. Az úttest részei. Útburkolati jelek.		
3.3. <i>Közösségi közlekedés és morál a tömegközlekedésben</i> Viselkedési normák a közlekedési környezetben. Jegyvásárlás, jegykezelés, leszállási szándék jelzése. Balesetmentes, fegyelmezett viselkedés a helyi közlekedési járműveken.		
3.4. <i>Közlekedési eszközök, környezet- és egészségtudatos közlekedés</i> A szárazföldi, vízi és légi közlekedés eszközei. Közlekedési környezetünk veszélyforrásai: levegőszennyezés. Egészségünk és a gyalogos, ill. kerékpáros közlekedés közötti kapcsolat.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Úttest, kerékpárút, gyalogos forgalom, fényjelző készülék, alul- és felüljáró, útburkolati jel, közösségi (tömeg)közlekedés, helyi és helyközi közlekedés, kerékpározás, forgalomtól elzárt terület, irányjelzés, bekanyarodás, károsanyag-kibocsátás, légszennyezés, védőfelszerelés, biztonsági szabály, udvariassági szabály.	

Tematikai egység	4. Közösségi munka, közösségi szerepek	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A családi, baráti, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett élmények és gyakorlati tapasztalatok. Néhány szokás, hagyomány ismerete. A megbeszélte öltözködési és viselkedési szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kulturált ünneplés. Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése. A szabadidő hasznos eltöltésének tudatosítása. Az ünnepre való felkészülés, ünneplés, ünneplés utáni teendők végzésének természetes és megőrzendő szokásként való kezelése. Ismerkedés a tervezés, szervezés, irányítás, vezetés feladataival, folyamatos kommunikáció, egyeztetés. Alkalmassá tétel a feladatok megosztására, részfeladatok egyre önállóbb végrehajtására. A kockázati tényezők felismerése, mérlegelése. Munkavégzés egyénileg és csapatban. A tapasztalatok (eredményesség és etikus magatartás) értékelése, elemzése, s ezek megszívlelése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>4.1. Iskolai és osztályrendezvények</i> Iskolai és osztályrendezvények (pl. Reformáció, Advent, Mikulás, Karácsony, Farsang, Jókai Napok, Húsvét, Anyák napja, Pünkösd, Gyermeknap, Csendesnap, osztálykirándulás, nemzeti ünnepek) előkészítése. A helyszín berendezésével, az ünneplés lebonyolításával kapcsolatos tudnivalók. A szükséges kellékek (meghívó, programfüzet díszletek, jelmezek stb.) előállítása vagy beszerzése. A biztonságos környezet megteremtése. A közös tapasztalatok megbeszélése, az átélt érzések megfogalmazása.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> szokások, hagyományok, jeles napok, családi és közösségi ünnepek.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegalkotás, egyszerű tipográfiai eszközök használata.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> hagyományok, szokások, ünnepek, élmények feldolgozása. Nemzeti értékeink, ünnepeink tisztelete. Mit jelent hívó emberként Karácsonyt, Húsvétot, Pünkösdöt ünnepelni.</p>
<p><i>4.2. A közösségért végzett munka</i> A közösségi tér alakítása: teremdekoráció, faliújság készítése. Az iskola esztétikus, harmonikus külső és belső környezetének alakítása. A munka megszervezése, lebonyolítása, értékelése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Közösségi munka, közösségi szerep, rendezvény, ünnep, munkaszervezés, programszervezés.</p>

<p><i>A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végén</i></p>	<p>Minden napokban nélkülözhetetlen praktikus ismeretek – háztartási praktikák – elsajátítása és begyakorlása. Takarékosság szerepe és lehetőségei a háztartásban.</p> <p>Munkamegosztás a családban. A szülők foglalkozásának bemutatása. Ismerkedés a családi költségvetéssel.</p> <p>Használati utasítások értő olvasása, betartása.</p> <p>Sikerélmények (a felfedezés és önálló próbálkozás öröme, a motiváló hatás érvényesülése tárgyalókor).</p> <p>A hétköznapijainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása. Műanyag tárgyak csoportosítása felhasználás alapján.</p> <p>Egyszerű tárgyak elkészítése mintakövetéssel. A műszaki rajz szabványosított jeleinek megismerése, gyakorlati alkalmazása. Rajzolás, rajzkészítési gyakorlat, egyszerű modellek nézeti képeinek elemzése, nézetrajzok készítése.</p> <p>Munkaeszközök célszerű megválasztása és szakszerű, balesetmentes használata.</p> <p>A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok tudatos készség szintű alkalmazása.</p> <p>A kerékpár használatához szükséges ismeretek elsajátítása. Menetrendek jelrendszerének vizsgálata. A vízi járművek csoportosítása. A légi közlekedés jellemző jegyei.</p>
--	--

	<p>Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során. Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása. A vidéki és a városi építmények elemzése (azonosság, különbség). Ismerkedés a magyar népi építészettel. Korunk építészetének vizsgálata. Problémamegoldó gondolkodás.</p>
--	---

A TANTÁRGYI ÉRTÉKELÉS FORMÁI, SZEMPONTJAI

A tanulók értékelése

Az életkori sajátosságokat figyelembe véve az értékelés folyamatosan terjedjen ki az egész tanítási órára. Ösztönző, fejlesztő jellegéből adódóan nyújtson segítséget a hibajavításhoz, lemaradás esetén a felzárkózáshoz. Az értékelési szempontok egyértelműek legyenek, mindig jelenjenek meg a tanulók előtt (pl. 1. osztályban év elején rajzos formában). A személyre szóló értékelésben egyebek mellett tükröződjön a képességek (kommunikációs, megismerő-, cselekvőképességek), készségek fejlődése, a személyiségjegyek alakulása (pl. együttműködési képesség). Az értékelés személyre szóló legyen, személyiségfejlesztő hatást érzünk el vele; motiváló legyen, biztosítson sikerélményt; az alkotási folyamat (tervezés, kivitelezés, tökéletesítés) folyamatos legyen; tárgyyszerű legyen (pozitívumok kiemelése, rámutatás a hiányosságokra, útmutatás a fejlődéshez).

Az értékelés alapelvei:

- Az értékelés folyamatos legyen, az egész tanítási órára terjedjen ki. Motiváló legyen, biztosítson sikerélményt.
- Az értékelési szempontok legyenek tárgyyszerűek, egyértelműek (pozitívumok kiemelése, rámutatás a hiányosságokra, útmutatás a fejlődéshez), és mindig jelenjenek meg a tanulók előtt.
 - A személyre szóló értékelésben tükröződjön
 - a meghatározott ismeretek elsajátítása,
 - a képességek (kommunikációs-, megismerő-, cselekvőképességek), készségek fejlődése,
 - a személyiségjegyek alakulása (pl.: együttműködési képesség).

Elméleti ismeretek értékelése:

- szóbeli (órai munka, felelet, kiselőadás, gyűjtőmunka). írásbeli (témazáró, írásbeli felelet, rajzos feladatok).

Gyakorlat értékelése:

- szóban, rajzosan,
- írásban.

A tanulóknak értékelésénél felhasználható szempontok:

- tanórai aktivitás, kreativitás;
- páros vagy csoportmunka során tanúsított együttműködési képesség, szervező- készség; önálló információgyűjtés ismeretterjesztő forrásokból;
- tanult ismeretek önálló alkalmazása; szakkifejezések alkalmazása;
- műszaki rajzi feladatok szabványossága;
-
-

munkadarab vagy modell megfeleltetése a funkciónak (anyag, forma, szerkezet); munkadarab esztétikuma;
önértékelés színvonala megadott vagy választott szempontok alapján;
társak munkájának értékelése megadott szempontok alapján, illetve önállóan; elemi munkaszokások
alkalmazása;
környezettudatos magatartás megnyilvánulási formái;
szabályismeret, a tanult szabályok gyakorlati alkalmazása közlekedés és életvitel során.

A tankönyv kiválasztás szempontjai

A tankönyvek, mint tanulói segédeszközök járuljanak hozzá a kisiskolások komplex személyiségformálásához. Alkalmassak legyenek az elméleti és a gyakorlati ismeretek egységben történő tanítására. A tankönyvekben található feladatsorok, illusztrációk önálló ismeretszerzésre ösztönözzenek, segítsék elő az elméleti ismeretek megértését, a tanultak rögzítését, gyakorlati alkalmazását. Az ismeretek alkalmazását gyakoroltató, összefoglaló kérdések, illetve a megadott értékelési szempontok önellenőrzésre, önértékelésre sarkallják a tanulókat. A megismerő-, a cselekvő- és a kommunikációs képességek együttes fejlesztésével alapozzák meg a gyermekek „technikai műveltségét”. Gyakorlati tevékenység közben tudatosan fejlesszék a tanulók kézügyességét, nagy gondot fordítva a finommozgások automatizálására. A gyermekek természetes kíváncsiságára alapozva ismertessék meg őket a természetközeli életmódhoz szükséges ismeretekkel, tevékenységekkel, illetve egy-egy kézműves mesterség alapfogásaival. A feladatok készítsék fel a kisiskolásokat a biztonságos közlekedésre, a kulturált közlekedési magatartásformák elsajátítására, a veszélyhelyzetek felismerésére, egészségük tudatos megóvására és az önellátásra. A tankönyvcsalád felépítése vegye figyelembe a többi tankönyvvel létrehozható kapcsolódási lehetőségeket (környezetismeret, matematika, rajz és vizuális kultúra, magyar irodalom, ének-zene, informatika).

Testnevelés

1 – 4. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Kötelező tantárgy 1-4. évfolyamon

A tantárgy órakerete

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	5	180	147	33
2.	5	180	147	33
3.	5	180	147	33
4.	5	180	165	15

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- A tantárgy osztálykeretek között kerül megtartásra.
- A tanulói munka értékelése, a más tantárgyakhoz való tantárgyi integráció révén pedagógiai szempontból is hangsúlyt kap a csoportmunka.
- A testnevelés órákon megszerzett tudás és ismeretanyag kapcsolódik az iskola értékeihez, mindennapi életéhez.

A tanterv alkalmazásához szükséges személyi és tárgyi feltételek:

- tárgyi feltételek: tornaterem, szertár, zuhanyzókkal és mosdókkal ellátott öltözők, salakos futópálya, beton kézilabda pálya, távolugró gödör
- személyi feltételek: 4 fő testnevelés szakos felsős tanár, 4 fő testnevelés speciális kollégiumot végzett alsós tanító

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1. sz. mellékletében kiadott 1.2.9_testnev_1-4 testnevelés tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Előkészítő és preventív mozgásformák	10		10
Hely és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	38		38
Manipulatív természetes mozgásformák	27		27
Torna és tánc jellegű feladatmegoldások	15	3 + 2 (úszás helyett)	20
Atlétika jellegű feladatmegoldások	20	5 + 3 (úszás helyett)	28
Sportjátékok	15	7 + 5 (úszás helyett)	27
Önvédelmi és küzdő jellegű feladatmegoldások	7		7
Alternatív és szabadidős mozgásformák	15	3 + 5 (úszás helyett)	23
Évfolyam összesen	147	18 + 15	180

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Előkészítő és preventív mozgásformák	10		10
Hely és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	38		38
Manipulatív természetes mozgásformák	27		27
Torna és tánc jellegű feladatmegoldások	15	3 + 2 (úszás helyett)	20
Atlétika jellegű feladatmegoldások	20	5 + 3 (úszás helyett)	28
Sportjátékok	15	7 + 5 (úszás helyett)	27
Önvédelmi és küzdő jellegű feladatmegoldások	7		7
Alternatív és szabadidős mozgásformák	15	3 + 5 (úszás helyett)	23
Évfolyam összesen	147	18 + 15	180

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Előkészítő és preventív mozgásformák	10		10
Hely és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	38		38
Manipulatív természetes mozgásformák	27		27
Torna és tánc jellegű feladatmegoldások	15	3 + 3 (úszás helyett)	21
Atlétika jellegű feladatmegoldások	20	5 + 5 (úszás helyett)	30
Sportjátékok	15	7 + 5 (úszás helyett)	27
Önvédelmi és küzdő jellegű feladatmegoldások	7		7
Alternatív és szabadidős mozgásformák	15	+ 5 (úszás helyett)	20
Évfolyam összesen	147	15 + 18	180

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Előkészítő és preventív mozgásformák	10		10
Hely és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	38		38
Manipulatív természetes mozgásformák	27		27
Torna és tánc jellegű feladatmegoldások	15	3	18
Atlétika jellegű feladatmegoldások	20	5	25

Sportjátékok	15	7	22
Önvédelmi és küzdő jellegű feladatmegoldások	7		7
Úszás	18		18
Alternatív és szabadidős mozgásformák	15		15
Évfolyam összesen	165	15	180

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	33
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Torna	- gurulások, tarkónállás, híd, gerincnyújtó és lazító gyakorlatok	5
Atlétika	- rajtok különböző kiindulási helyzetből - futások - ugrások - szökdelések	8
Sportjátékok	- labdajátékok: futó és fogójátékok	12
Alternatív környezetben űzhető sportok	- frizbi - tollaslabda - szivacs labda	8
Összesen:		33

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	33
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Torna	- gurulások, fejállási kísérletek, tarkónállás, híd, gerincnyújtó és lazító gyakorlatok - szekrényugrás (2 rész)	5
Atlétika	- rajtok különböző kiindulási helyzetből - rajtversenyek álló és térdelőrajtból - futások - ugrások - szökdelések	8
Sportjátékok	- labdajátékok: futó és fogójátékok - minikosárlabda - labdarúgás	12
Alternatív környezetben űzhető sportok	- frizbi - tollaslabda - szivacs labda - asztalitenisz	8
Összesen:		33

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	33
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Torna	- gurulások, fejállási	6

	<ul style="list-style-type: none"> kísérletek, tarkónállás, híd, gerincnyújtó és lazító gyakorlatok - szekrényugrás (3 rész) - támaszok - függések 	
Atlétika	<ul style="list-style-type: none"> - rajtok különböző kiindulási helyzetből - rajtversenyek álló és térdelőrajtból - futások :30m, 60m - ugrások: távolugrás - kislabdahajítás 	10
Sportjátékok	<ul style="list-style-type: none"> - labdajátékok: futó és fogójátékok - minikosárlabda - labdarúgás - minikézilabda - miniröplabda 	12
Alternatív környezetben űzhető sportok	<ul style="list-style-type: none"> - frizbi - tollaslabda - asztalitenisz - floorball 	5
Összesen:		33

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	15
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Torna	<ul style="list-style-type: none"> - gurulások, fejállás, tarkónállás, híd, gerincnyújtó és lazító gyakorlatok - összefüggő talajgyakorlat - szekrényugrás (3 rész) - támaszok - függések 	3
Atlétika	<ul style="list-style-type: none"> - rajtok különböző kiindulási helyzetből - rajtversenyek álló és térdelőrajtból - futások :30m, 60m,300m, 600m - Cooper (8 perc) - ugrások: távolugrás - kislabdahajítás 	5
Sportjátékok	<ul style="list-style-type: none"> - labdajátékok: futó és fogójátékok - minikosárlabda - labdarúgás - minikézilabda - miniröplabda 	7
Összesen:		15

TESTNEVELÉS

Az alsó tagozatos testnevelésben a tanulók alapvető mozgásmintáinak és mozgáskészségeinek kialakítása, formálása, illetve a szabályozott mozgásvégrehajtás alapjainak az elsajátítása a legfontosabb cél. Az alapkészségek (természetes mozgásformák) mozgásmintáinak megszilárdulása, magabiztos végrehajtásuk kialakulása kiemelkedően fontos ebben az időszakban, mivel ezek jelentik a hatékony és gyors mozgástanulást, továbbá a bonyolultabb sportági és táncos mozgások alapfeltételeit. A fejlesztési folyamat során érvényesülnie kell a fokozatosság elvének, amely a természetes mozgások egyszerű végrehajtási mintáitól elindulva egyre összetettebb, komplexebb helyzetekben történő alkalmazást jelenti. A tanulási folyamat egészét át kell hatnia a nagyfokú sikerességnek, az élményszerzésnek, a kihívást jelentő, örömteli mozgásos tevékenységeknek, amelyek a játékoság módszerével együtt formálják a testneveléshez és sporthoz fűződő pozitív attitűdbázist. A mozgástanulással párhuzamosan történjen a már cselekvésbiztos mozgásformák alkalmazása összetettebb játéktevékenységekben és kontrollált versenyszituációkban is. A kontrollált versenyszituációk során - a motiváció fenntarthatósága és az esélyegyenlőség érdekében - a mozgásos tevékenységek precíz végrehajtásán, a variációk sokaságán van a hangsúly, nem a mért abszolút teljesítményen. A mozgástanulási és pszichomotoros képességfejlesztési folyamatban a sikerorientált gyakorlási feltételek, az élménygazdagság, a játék és játékoság az uralkodó, amely mélyíti a mozgásos tevékenységekhez és testneveléshez kapcsolódó pozitív érzelmi viszonyulást. A természetes mozgások alkalmazása sportági jellegű mozgásokban egyre nagyobb teret kap, amely a további koordinációs képességfejlődés záloga. A játéktevékenység során is fejlődés mutatkozik, ami az egyre nehezedő szabályok mellett, az egyszerű taktikai feladatok felismerésében és egyre tudatosabb alkalmazásában nyilvánul meg. A mozgásos tevékenységek közötti kooperációs és kommunikációs lehetőségek, kreativitást igénylő tanulási helyzetek hozzájárulnak a problémamegoldó gondolkodás, valamint a szociális kompetenciák fejlődéséhez. A játéktevékenység nehezedő feladathelyzetei előidézte döntési kényszer hozzájárul a felelősségteljes viselkedés formálódásához, a szociális és társadalmi, egyéni és közösségi kompetenciák kialakulásához.

A kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű pszichomotoros tanulást. Módszereiben döntően a játékos cselekvéstanulást és az adekvát játékok alkalmazását helyezi előtérbe. A differenciálás elvét és az általa vezérelt gyakorlatot a legfőbb értékek közé sorolja. Ebben az oktatási szakaszban is megkülönböztetett figyelmet áldoz a belső, didaktikai differenciálásra. Ez a záloga annak, hogy minden tanuló eljusson a számára megszerzhető tudás legmagasabb szintjére, és megvalósulhassanak a társadalmi érdekeket is kifejező tantárgyi célok. A fejlesztőmunka igazodik a tanulásban mutatkozó alapvető tendenciákhoz, de a menet közben bekövetkező változásokhoz is. A belső didaktikai differenciálás emeli a motoros tanulást, egyúttal a személyiségfejlesztés - az értelmi, érzelmi- akarat, szociális képességek és tulajdonságok - hatásfokát. A várt eredmények ennek megfelelően a készségekben, a képességekben, az ismeretekben és az attitűdökben megfogalmazható követelményeket is tartalmazzák.

A testnevelés műveltségterület tartalmai az alapfokú nevelés-oktatás 1–2. évfolyamán a természetes (alap-) mozgáskészségek, illetve a pszichomotoros képességek játékos fejlesztésére, azok változatos, sokrétű és tudatos alkalmazására épülnek. A gyermekek fejlődési, fejlettségi jellemzőihez igazodó egyszerű, ugyanakkor változatos mozgástanulási és képességfejlesztési körülmények, koordinációt javító tanulási tartalmak, melyek stabilizálják az alapvető mozgáskészségeket, jelentik az alapvető fejlesztési célt. A 3–4. évfolyamon a mozgáskészségek tovább stabilizálódnak, az előzetes mozgástapasztalatokra építve tovább fejlődnek, és a mozgástanulást magasabb szintjére kerülnek. Az alapkészségek fejlesztésének

folyamatában a komplexebb, neheztett körülmények közötti végrehajtások válnak uralkodóvá.

A már elsajátított készségek, fogalmak, kategóriák egységeinek beillesztése a mozgásos tevékenységrendszerbe a tantárgyközi tartalmak, a kompetenciák és a fejlesztési feladatok keretében hozzájárulnak a hatékonyabb tanuláshoz, a kedvezőbb tanulási teljesítményhez, ezen keresztül a nevelési folyamat sikerességéhez. Összességében elfogadó, ugyanakkor követelményeket támasztó, következetes nevelési környezetet biztosító légkör szükséges, ahol a gyermekek aktív, felfedező, velük született képességei megerősödnek.

A testnevelésórán lehetőség nyílik a fizikai és érzelmi biztonság megteremtésére, ezen keresztül a testnevelés tantárgyhoz kapcsolódó pozitív attitűdök kialakítására, mely olyan fejlesztési területek alapjául szolgálhat, mint például a *pályaorientáció*, a *testi-lelki egészség* és az *eredményes tanulás*. A tanítási-tanulási folyamat során a testneveléssel, a pedagógussal, a társaival, illetve önmagával szembeni bizalom megteremtése megalapoz olyan kiemelt fejlesztési területet, mint az *ön- és társértékelés*.

A társas interakciók, a feladatokkal járó fizikai kontaktusok, a közösségi sikerélmények, továbbá a legfontosabb magyar sporttörténeti ismeretek kitűnő alapját képezik a *nemzeti öntudatnak és a hazafias nevelésnek*. *A sport, különösen a sportjátékoknál és csapatsportoknál, a közösségre nevelést is szolgálja, ahol egy célért, együtt, egymásért küzdünk.*

A különböző sportágak, mozgásos tevékenységek, illetve a testnevelésórák rendszabályainak, szokásrendszerének kialakítása, a sportszerű viselkedés alapjainak tanulása az *erkölcsi tulajdonságok* fejlesztését hivatott szolgálni. *A „fair play”, fontosságára való felhívás is lehet református érték.* A kooperáció lehetőségének biztosítása, a kommunikációs szabályok, formák és jelek megismerése és elsajátítása *a demokráciára nevelés* kiemelkedő színtere. A szabadtéren végzett mozgások és feladatok tudatos fejlesztést tesznek lehetővé a *környezettudatossággal* kapcsolatban. A szaknyelvi alapok megismertetése, a testnevelésórán használatos szerek, eszközök balesetmentes használatának megismerése és megértése, a testi és lelki működéseink felfedezése összekapcsolva a rendszeres testmozgás iránti igény kialakításával, kiteljesedik a *testi-lelki egészségre nevelés* mint a legfontosabb fejlesztési terület. *„Ép testben ép lélek”, -erős, egészséges emberként könnyebben vehet bármilyen akadályt, kudarcot, betegséget, gyászt,...stb, tehát testi és lelki bajokat is egyaránt.*

A fejlesztési területek feladatainak fent bemutatott megvalósításával, valamint a testnevelésóra sajátosságainak köszönhetően a *hatékony, önálló tanulás* és a *szociális és állampolgári kompetencia kialakítása* eredményes módon valósulhat meg. Az *anyanyelvi kommunikáció* fejlesztésére a testnevelés oktatása keretében kiemelkedő lehetőség kínálkozik. Meghatározó eszköz a szaknyelvi, terminológiai, valamint a testkulturális ismeretek széles körű, igényes közvetítése a pedagógus által, de nem elhanyagolható a kommunikációs kompetencia fejlesztése szempontjából a pedagógus-tanuló kommunikáció milyensége, illetve a tanulók egymás közötti kommunikációjának alakítása. Tanórai keretek között erre a hibajavítás, a saját és a társak teljesítményének megfigyelése és értékelése, a játékszituációk, illetve játékfeladatok megbeszélése, a sikerek és kudarcok okainak feltárása, az egymásnak nyújtott segítségadás stb. keretében nyílik lehetőség. *Önfegyelemre, önuralomra is nevel a sport.* Cél a testkultúrához kapcsolódó, valamint közösségben végzett motoros tanulás folyamatához kapcsolódó *kommunikációs* hajlandóság és nyitottság kialakítása.

A kezdeményezőkézség, a vállalkozói kompetencia fejlesztése a testnevelés és sport természetéből adódóan már ebben az életkori szakaszban is elkezdődhet. A kooperatív feladatokban, kreativitást és kommunikációt igénylő páros és társas gyakorlatokban, mozgásos játékokban, a tanórai csapatversenyek lebonyolításában, kezdetben irányítottan, majd az önállóságot növelve oldják meg a problémákat a tanulók. Tanórán és a tanórán kívüli

foglalkozásokon, szervezeti és önkéntes formákban mindenki megtalálhatja a képességeinek, ambícióinak, érdeklődésének leginkább megfelelő szerepet, feladatkört.

A testnevelés-tanítás sajátos céljai közé kell sorolni az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* kompetencia fejlesztését. A motoros cselekvések mozgásmintát és mozgásmodellt megközelítő megjelenítésük által esztétikai tartalommal bírnak. Ennek kialakítása kiemelkedő jelentőségű az alapfokú nevelés kezdeti szakaszaiban. A kezdetektől nagy hangsúlyt kell fektetni a megjelenítésre, a végrehajtás minőségére, mert ezek egyrészt az eredményesség mutatói, másrészt a belső motiváció kiváltó hatásai lehetnek. Az esztétikai élmény átélése, a kifejezőképesség kinyilvánítása kiváltja és fokozza a testnevelés iránti érdeklődést, pozitív attitűdöt már ezen az iskolafokon is.

Testnevelés célja: egészség megőrzése, egy egészséges mozgáskoordináció kialakítása, betegségek megelőzése, prevenció s nem utolsó sorban a mozgás megszerettetése: játék.

Örömszerzés. Egy német teológusnő szavait idézve:

„Hogy lehet boldogságot adni egy gyermeknek? Adjunk egy labdát a kezébe és játsszon!”

/ Dorothe Sölle /

1. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Előkészítő és preventív mozgásformák	Órakeret 10 óra + folyamatos
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testnevelés optimális tanulási környezetének kialakítása. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megismertetése. A testi és lelki egészségért való személyes felelősség megalapozása. A mozgáskoordináció fejlődésével a test- és térérzékelés javítása, az izomtudat kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok):</i> Egy- és kétsoros vonal, sor, oszlop, többes oszlopok, félkör és kör alakzatok, (szét)szórt alakzat, nyitódás, zárkózás, fordulatok helyben, mozgás körben és különböző mozgásútvonalon. <i>Gimnasztika:</i> Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal, eszközök felhasználásával vagy eszköz nélkül. Egyszerű nyújtó, erősítő és lazító, szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelmi szabályoknak megfelelően eszközzel vagy eszköz nélkül. Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok. Alapvető tartásos és mozgásos szakkifejezések megismerése, elsajátítása és végrehajtása. Játékos gyakorlatsorok zenére, zenés gimnasztika. Keringésfokozó feladatok; játékos, zenés gimnasztika; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel. Ízületi mozgékonyágfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. Koordinációfejlesztő		<i>Matematika:</i> számtan, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometriai alakzatok. <i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink, tájékozódás, helymeghatározás, az emberi szervezet megfigyelhető ritmusai. <i>Vizuális kultúra:</i> megismerő és befogadó képesség, közvetlen tapasztalás

<p>finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok.</p> <p><i>Játék:</i></p> <p>A térbeli tudatosságot és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Keringésfokozó és testtartásjavító játékok. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés:</i></p> <p>Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban.</p> <p>Motoros tesztek végrehajtása.</p> <p>A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok.</p> <p>Aktív, mozgásos relaxációs</p>	<p>útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.</p>
<p>gyakorlatok és az interaktív relaxáció gyakorlatai.</p>	

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A bemelegítés és levezetés helyének és szerepének megértése. A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése.

Elemi ismeretek a szívről, a csontozatról és az izomzatról.

A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek, a medence középhelyzetének, az iskolatáska-hordás gerinckímélő módjának megismerése. A motoros tesztekkel kapcsolatos alapvető ismeretek. Alapvető tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek megértése, a testrészek ismerete.

Higiéniiai alapismeretek: izzadás, mosakodás, váltócipő. Relaxációs alapismeretek: ellazulás, nyugalom, jó közérzet.

Környezettudatosság: takarékoság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása.

Személyes felelősség: alapvető szabályrendszer, a feladatok megindítását és megállítást jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, baleset-megelőzés alapvető szabályainak megismerése, rendszabályok.

Bemelegítés, levezetés, fáradás, pihenés, feszítés, nyújtás, erősítés,

Kulcsfogalmak/ fogalmak

ernyesztés,
alakzat,

testtartás, fájdalomküszöb, relaxáció, testrész, egészség, higiénia, felelős
viselkedés, erő, lábtorna, izomláz, folyadékpótlás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	Órakeret 38 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában a cselekvésbiztonság formálása.</p> <p>Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák fejlesztése.</p> <p>A mozgástanulás folyamatában a természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásminták változatos és stabil végrehajtásának elérése - lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások:</i> Helyben és haladással az ütközések elkerülésével; különböző irányokban és sebességgel; megindulásokkal és megállásokkal; irány- és sebességváltással; meghatározott, majd önállóan alkotott mozgásútvonalakon; dinamikus kar- és lábmozgásokkal összekötve; akadályok leküzdésével; dalra, énekre, zenére; menekülő, üldöző feladatokkal. Utánzó mozgások. Egyszerű, 2–4 mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok egyénileg, párban és csoportban végrehajtva. Ugrások és szökdelések, talajra érkezések. Helyváltoztató mozgások egyszerűbb akadálypályán. Járás, futás, oldalazás, szökkenés, szökdelés egy és két lábon, kettőzött szökdelés, galoppszökdelés mint alapvető természetes mozgáskészségek, valamint kombinációik végrehajtása. <i>Lendítések és körzések:</i> Különböző testrészekkel; testhelyzetekben; irányokba; tempóban; ritmusban végrehajtott mozdulatok gyakorlása. <i>Hajlítások és nyújtások:</i> Testrészek, ízületek differenciált hajlítása és nyújtása; szimmetrikusan, aszimmetrikusan; különböző testrészek hajlítása és nyújtása helyváltoztató és egyéb helyzetváltoztató mozgások közben; hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve eszközhasználattal. <i>Fordítások és fordulatok:</i> Fordítások különböző testrészekkel, ellentétesen („csavarodások”); fordítások és fordulatok különböző kiinduló helyzetekből; negyed, fél, háromnegyed és egész fordulat helyben, ugrással; fordítások és fordulatok párban, tükörképben és azonosan; fordulatok különböző helyváltoztató mozgások közben, különböző eszközökkel és eszközökön. <i>Tolások és húzások:</i> Toló és húzó mozdulatok helyben, különböző erőkifejtéssel, testrészekkel és eszközökkel; nagyobb tömegű eszközök húzása és tolása fokozódó erőkifejtéssel, csoportosan. Közös egyensúlyi helyzetek megtalálása párokban toló és húzó mozdulatokkal. Különböző testrészek emelése párokban. <i>Emelések és hordások:</i> Társemelések és társhordások 3-4 fős csoportokban, párokban. Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően. <i>Függés- és lengésgyakorlatok:</i> Mászókötélen, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően; „vándormászás” függőállásban vagy függésben. <i>Egyensúlygyakorlatok:</i> Különböző testrészekben és testhelyzetekben stabil és egyenetlen felületen; talajon, vonalon és különböző eszközökön, szereken</p>	<p><i>Matematika:</i> térbeli tájékozódás, síkidomok, törtek alapjai.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> tájékozódási alapismeretek.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p>

<p>fokozatosan nehezedő feltételek mellett (alátámasztás szélességének csökkentése, eszközmagasság, dinamikus kar- törzs- és lábgyakorlatok bekapcsolása, helyben és haladással, fordulattal stb.); szimmetrikus és aszimmetrikus helyzetekben; közös súlypont megtalálásával párokban. Egyensúlyi helyzetek megtalálása lassú hely- és helyzetváltoztató mozgásokból; eszközök egyensúlyban tartása helyben különböző testrészekkel, illetve eszközökkel; egyéb egyensúlygyakorlatok.</p> <p><i>Gurulások, átfordulások:</i> Vízszintes tengely és hossz tengely körül; különböző testrészekben, irányokba és sebességgel; társsal, társakkal; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes vagy utólagos mozgással összekapcsolva.</p> <p><i>Támaszok:</i> Karhajlítások és nyújtások támaszhelyzetekben; testsúlymozgatások (testsúlyáthelyezések), támlázás helyben különböző testhelyzetekben. Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is): talajon, különböző irányokba, sebességgel, mozgásútvonalakon, mozgásirányokba; szerekre fel, szerekről le, szereken át; lépegetések kézzel és lábbal különböző támaszhelyzetekben; csúszások, kúszások, mászások, átbújások; talicskagyakorlatok; fel-, le-, átmászások eszközökre.</p> <p><i>A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:</i> Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, alkotó, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok megismerése. A közösség összeteljesítményén alapuló versenyjátékok alkalmazása. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó versenyfeladatok.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése. Az energiabefektetés tudatossága: idő, sebesség; erő kifejtés; lefutás fogalmak ismerete. Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal vagy társakkal végzett gyakorlatok ismerete. A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.</p>	
--	--

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hely- és helyzetváltoztató mozgás, járás, futás, oldalazás, szökdelés, ugrás, lendítés, körzés, hajlítás, nyújtás, fordítás, fordulat, tolás, húzás, emelés, hordás, függés, lengés, egyensúlyozás, gurulás, átfordulás, támasz, mozgásirány, mozgásútvonal, mozgássík, erő kifejtés, lendület, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep.</p>
---------------------------------------	---

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Manipulatív természetes mozgásformák</p>	<p>Órakeret 27 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>		

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sporteszközök balesetmentes használatának rögzítése. Az egyéni képesség- és készségszinthez igazodó eszközhasználati formák kihívást jelentő és egyben élményszerű gyakoroltatása. A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Dobások (gurítások) és elkapások:</i> Egy- és kétkézes labdagörgetések talajon és a testen, labdaterelések, gurítások és dobások: különböző technikával; kiinduló helyzetekből; távolságra; célra; többféle anyagú, méretű, formájú, súlyú labdával. Alsó, felső, mellső dobások. Guruló, pattanó és levegőben érkező labdák és egyéb eszközök elkapása egyénileg, párban és csoportban, helyben, haladással. Gurítások, dobások és elkapások egyéb feladatokkal. <i>Labdavezetések kézzel:</i> Labdaérezkélő gyakorlatok helyben, járás, futás és irányváltoztatás közben. Labdapattintások; labdavezetés: helyben és haladással testrészek körül; különböző kiinduló helyzetekben, irányokba és mozgásútvonalakon, magasságban; fokozódó sebességgel. <i>A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékokban:</i> Szabályjátékok, feladatjátékok, egyszerű sportjáték előkészítő kis játékok; alkotó, kreatív és kooperatív játékok megismerése. Népi gyermekjátékok alkalmazása. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versengések.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat ismerete. Az egyes manipulatív alapmozgások vezető műveletei, tanulási szempontjai. Térbeli és energia-befektetésbeli ismeretek az eszközhasználat relációjában. Az eszközkezelés lehetőségeinek megkülönböztetése. A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Matematika:</i> műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek.</p> <p><i>Informatika:</i> médiainformatika.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> testünk és életműködésünk, mozgások, tájékozódási alapismeretek.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gurítás, dobás, elkapás, labdavezetés, labdaátvétel, rúgás, ütés, sporteszköz, használati szabály, kosárfogás, bekísérés, terelés, pattintás, labdaív, alsódobás, felsődobás, mellsődobás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás		

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A pozitív megerősítés és a hibajavítás, valamint a segítségadás elfogadása. A tér-, izom- és egyensúlyérzékelés fejlesztése. A helyes testtartás kialakítása, a mozgások esztétikus végrehajtása, a ritmus és mozgás összhangjának megteremtése. A test fölötti kontroll szerepének tudatosítása. Az improvizációs készség fejlesztése, a tánc egyre pontosabbá, felszabadultabbá, kreatívabbá tétele. A magyar népi kultúra iránti érdeklődés felkeltése.</p>
<p style="text-align: center;">Ismeretek/fejlesztési követelmények Kapcsolódási pontok</p>	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p><i>Torna</i> Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre, hátra; tarkóállás; bátorugrás; lebegő- és mérlegállás; kézállást előkészítő gyakorlatok). Ugrások, támaszugrások és rávezető gyakorlataik az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról, ugródeszkről megfelelő magasságú svédsekre nyre (függőleges repülés, felugrás térdelésbe, felguggolás, huszárugrás). 2–4 mozgásforma kapcsolatából alkotott egyszerű tornagyakorlatok végrehajtása; kötél és/vagy rúdmászás kísérletek mászókulcsolással (3 ütemű mászás). Alaplendület és leugrás alacsonygyűrűn és/vagy nyújtón és/vagy játszótéri eszközökön. Egyszerű páros és társas gúlatorna. <i>Tánc</i> A fantázia és képzelet megjelenítése játékosan, önállóan alkotott mozgásokon keresztül zenére (kreatív tánc). A zene hangulatának, dinamikájának kifejezése a gyermeki kreativitás által. Kísérő zenére, saját énekekre vagy belső lüktetésre épülő ritmusos járások, dobogás, taps, az ütemhangsúly érzékeltetésének gyakorlatai. Több, kiválasztott motívum, egyszerű motívumkapcsolatok. Páros és csoportos egyszerű térformájú motívumfüzerek. <i>Tornához és tánchoz kapcsolódó játékok</i> Szerep- és szabályjátékok, illetve kreatív és kooperatív játékok torna, illetve tánc jellegű mozgásformák beépítésével. A néphagyományból ismert, sport jellegű, párválasztó, fogyó-gyarapodó és kapuzó játékok.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Mozgáskapcsolatok a testrészek és a társak viszonylatában, a térbeli tudatosság összetevőinek felismerése, saját és a társak testi épségének fontossága. A táncokkal kapcsolatos alapfogalmak, néhány néphagyomány ismerete. A táncjellegű feladatmegoldások a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolhatók.</p>	
	<p><i>Ének-zene:</i> magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok, improvizáció, ritmikai ismeretek.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> az élő természet alapismeretei.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tornaszer, spicc, feszes testtartás, támasz, függés, egyensúlyozás, ritmuskövetés, tornaelem, mászókulcsolás, megkülönböztetés, felismerés, kör, sor, pár, kapu, lépés (motívum), rögtönzés (improvizáció), tempó, kígyóvonal, csigavonal.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 28 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természetes mozgásformák, sokoldalú alkalmazása az atlétikai jellegű mozgások végrehajtása során. A Kölyökatlétika mozgásanyagának gyakorlása során az ügyesség, koordinációs képesség fejlesztése; a mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek és a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése. A gyakorlati folyamat során az önértékelés fejlesztése, a gyakorlás fontosságának, hatásának tudatosítása az ügyesség, és koordináció fejlődésében.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járás és futás mozgásformái:</i> egyenletes vagy változó sebességgel, különböző irányokba, mozgásútvonalon, különböző lépésfrekvenciával és lépéstávolsággal, szabadon és akadályok felett (természetes és kényszerítő körülmények között). <i>Ugrások és szökdelések mozgásformái:</i> egyenletes vagy változó ugrástávolsággal, magassággal, irányokban, mozgásútvonalon páros és egy lábon, különböző síkokban, kis ismétlésszámokkal. <i>Dobások mozgásformái:</i> lökö-, hajító- és vető gyakorlatok: döntően célbadobással vízszintesen és/vagy függőlegesen változó, váltakozó irányokba, különböző anyagú, formájú, súlyú eszközökkel.</p> <p><i>Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatlétika versenyrendszerében</i> Szabályjátékok, feladatjátékok, atlétikai jellegű futások, ugrások és dobások, a Kölyökatlétika eszközkészletének beépítésével, akadálypályákon, kontrollált csapatversenyek formájában.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az energia-befektetés tudatosságának összetevői, a rajthoz kapcsolódó vezényszavak, a dobásokhoz kapcsolódó balesetvédelmi szabályok, idő- és távolságmérés, Kölyökatlétikai eszközök elnevezései, a tanult mozgások ismerete. A kitartás pozitív értéként való elfogadása.</p>		<p><i>Matematika:</i> mérés, mérhető tulajdonságok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink.</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Futóiskola, dobóiskola, ugróiskola, lendületszerzés, elrugaskodás, repülés, érkezés, elugrás, felugrás, leugrás, karlendítés, sprint (vágta), légzésszabályozás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldása során a természetes hely- és helyzetváltoztató és manipulatív természetes mozgásformák játékos formában történő alkalmazásával a játéktevékenység fejlesztése. A tevékenységek során az énközpontúság csökkentése a taktikai gondolkodás megalapozása és a csapathoz való pozitív viszony alakítása során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Kis létszámú, játékos hely-, helyzetváltoztató és manipulatív feladatmegoldások:</i> labdarúgás, minikosárlabda, miniröplabda, szivacskezilabda, illetve egyéb sportjáték jelleggel. Támadó és védekező szerepek kiszámításai között. A játékszabályok fokozatos bevezetése a játéktevékenység során. <i>Labdarúgás:</i> A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. Kapura rúgások (kapus nélkül). <i>Szivacskezilabda:</i> Passzgyakorlatok, kapura lövések. <i>Minikosárlabda:</i> Kosárra dobási kísérletek alacsony gyűrűre. <i>Miniröplabda:</i> Kosárárintés és alkarérintés próbálkozások léggömbbel, puha labdával. <i>Sportjáték-előkészítő kiszámítások:</i> Létszámfüggő és létszámazonos helyzetek megoldása. Kooperatív miniröplabda játékok; célbadobó-, ütő- és rúgójátékok; vonaljátékok; „cicajátékok”; zsinórlabda; sportjátékok kislétszámú mérkőzéseit egyszerűsített szabályokkal.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Mozgáskapcsolatok megértése eszközzel, társakkal. Baleset-megelőzési ismeretek. Játékfeladatok, játékszabályok keretein belüli cselekvés, a társas szabályok megsértésének észlelése és jelzése, alkalmazkodás az irányításhoz. A sportszerűség fogalmának megértése.</p>		<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> anyagok és alakításuk.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> testünk és életműködéseink, tájékozódási alapismeretek.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékfeladat, játékszabály, helyezkedés, labdatartás, üres terület, védekezés, támadás, összjáték, technikai elem, együttműködés, sportszerűség, győztes, vesztes, megegyezés, különbözőség, másság, elfogadás, szabályszegés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység	Az önvédelmi és küzdő mozgások gyakorlása közben az önszabályozás	

nevelési-fejlesztési céljai	fejlesztése. A sérülésmentes eséstechnikák kialakításának elkezdése, a húzások-tolások, emelések és hordások optimális erő kifejtéssel történő végrehajtása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Társtolások és húzások:</i> Különböző kiinduló helyzetből, a test különböző részeivel, változó, váltakozó erő kifejtéssel. <i>Kötélhúzások:</i> Párban és csapatban különböző kiinduló helyzetekből. <i>Esések és tompítások:</i> Előre, hátra, oldalra, le és át. <i>Küzdőjátékok.</i> <i>Kooperatív játékok erőfejlesztő tartalommal.</i>	
ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A mozgásos feladatok végrehajtásának vezető műveletei, a gyakorlatok fogalmi készlete, a küzdés baleset-megelőzési és szabályrendszere, a sportszerű küzdés rítusának ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Önkontroll, küzdés, tompítás, esés, erőbedobás, erő kifejtés, sportszerűség, düh, erő kifejtés, csel.

Kapcsolódási pontok

Környezetismeret:
testünk,
életműködéseink.

Vizuális kultúra:
vizuális
kommunikáció.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	Órakeret 23 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az igény felkeltése a megismert mozgásos tevékenységek szabadidős tevékenységként való végzése iránt. Örömteli, közösségben történő gyakorlásuk révén a tantárgyhoz fűződő kedvező attitűdök, érzelmi és szociális területek erősítése, fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Ismerkedés az alternatív és szabadidős aktivitásokkal, technikai készsétekkel, taktikai elemeikkel és szabályaikkal a lehetőségek függvényében:</i> Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen siklások,; gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal Egyéb szabadidős mozgásos tevékenységek. <i>Az alternatív, szabadidős mozgásos tevékenységekben megvalósítható játékok.</i>		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> dramatikus játékok. <i>Környezetismeret:</i> éghajlat, időjárás. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek.
ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az alternatívan választható szabadidős tevékenységek tanulásához tartozó minimális fogalmi készlet, az aktív játék lehetőségeinek felismerése, jellemzőinek ismerete, a tevékenységekhez tartozó		

<p>balesetvédelmi szempontok ismerete, a szabad levegőn mozgás környezeti és időjárás feltételeinek, egészségvédő értékeinek megértése, a környezetvédelem melletti elkötelezettség jelentőségének megértése, mások szándékainak tartós figyelembevétele, a csoporthoz tartozás megélése a közös mozgás által, aktív kezdeményező, a sport mint örömforrás megélése, az egyén erős oldalának felfedezése.</p> <p><i>A választás a helyi sajátosságok figyelembe vételével (képesített szakember, felszereltség) a helyi tanterv alapján történik.</i></p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Aktív játék, aktív pihenés, szabadidős tevékenység, sporteszköz.</p>

<p><i>A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén</i></p>	<p><i>Előkészítő és preventív mozgásformák</i></p> <p>Az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, pontos végrehajtása. A testrészek megnevezése. A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése. A szív és az izomzat működésének elemi ismeretei. Különbségtétel a jó és a rossz testtartás között álló és ülő helyzetben, a medence középhelyzete beállítása. Az iskolatáska gerinckímélő hordása. A gyakorláshoz szükséges térformák ismerete gyors és célszerű kialakításuk. A testnevelésórák alapvető rendszabályai, a legfontosabb veszélyforrásai, balesetvédelmi szempontjai ismerete. Fegyelmezett gyakorlás és odafigyelés a társakra, célszerű eszközhasználat. Az aktív-mozgásos relaxáció gyakorlatainak felismerése. A mozgás és a nyugalom harmóniájának felfedezése önmagára és másokra vonatkoztatva.</p> <p><i>Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák</i></p> <p>Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtása egyszerű kombinációkban a tér- és energiabefektetés, valamint a mozgáskapcsolatok sokrétű felhasználásával. A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazása.</p> <p><i>Manipulatív természetes mozgásformák</i></p> <p>A manipulatív természetes mozgásformák mozgásmintáinak végrehajtási módjainak, és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete. Fejlődés az eszközök biztonságos és célszerű használatában. A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűségre, biztonságra törekvés. A sporteszközök szabadidős használata igénnyé és örömforrássá válása.</p> <p><i>Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban</i></p> <p>Fesztes tartással, esztétikus végrehajtásra törekedve 2-4 mozgásformából</p>
--	---

álló egyszerű tornagyakorlat bemutatása.

Stabilitás a dinamikus és statikus egyensúlyi helyzetekben talajon és emelt eszközökön.

Próbálkozás a zenei ritmus követésére különféle ritmikus mozgásokban egyénileg, párban és csoportban.

A párhoz, társakhoz történő térbeli alkalmazkodásra törekvés tánc közben.

A tanult tánc(ok) és játékok térformáinak megvalósítása.

Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban

A futó-, ugró- és dobóiskolai alagyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete.

Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékokban.

Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.

Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban

Az alapvető manipulatív mozgáskészségek elnevezéseinek ismerete. Tapasztalat azok alkalmazásában gyakorló és feladathelyzetben, sportjáték-előkészítő kispályákban.

A játékfeladat megoldásából és a játékfolyamatból adódó öröm, élmény és tanulási lehetőség felismerése.

A csapatérdek szerepének felismerése az egyéni érdekekkel szemben, vagyis a közös cél fontosságának tudatosulása.

A sportszerű viselkedés néhány jellemzőjének ismerete.

Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban

Az alapvető eséstechnikák felismerése, balesetmentes végrehajtása. A tompítás mozdulatának végrehajtása esés közben.

A mozgásának és akaratának gátlása, késleltetése.

Törekvés arra, hogy a támadó- és védőmozgások az ellenfél mozgásaihoz igazodjanak.

Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban

Az általános uszodai rendszabályok, baleset-megelőzési szempontok ismerete, és azok betartása.

Tudatos levegővétel.

Kellő vízbiztonság, hason és háton siklás és lebegés. Bátor vízbeugrás.

Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben

Használható tudás természetben végzett testmozgások előnyeiről és problémáiról.

A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályának ismerete.

A sporteszközök kreatív felhasználása a játéktevékenység során.

	Az időjárási körülményeknek megfelelően öltözködés okainak ismerete.
--	--

2. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Előkészítő és preventív mozgásformák	Órakeret 10 óra + folyamatos
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testnevelés optimális tanulási környezetének kialakítása. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megismertetése. A testi és lelki egészségért való személyes felelősség megalapozása. A mozgáskoordináció fejlődésével a test- és térérzékelés javítása, az izomtudat kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok):</i> Egy- és kétsoros vonal, sor, oszlop, többes oszlopok, félkör és kör alakzatok, (szét)szórt alakzat, nyitódás, zárkózás, fordulatok helyben, mozgás körben és különböző mozgásútvonalon.</p> <p><i>Gimnasztika:</i> Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal, eszközök felhasználásával vagy eszköz nélkül. Egyszerű nyújtó, erősítő és lazító, szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelmi szabályoknak megfelelően eszközzel vagy eszköz nélkül. Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok. Alapvető tartásos és mozgásos szak kifejezések megismerése, elsajátítása és végrehajtása. Játékos gyakorlatsorok zenére, zenés gimnasztika.</p> <p>Keringésfokozó feladatok; játékos, zenés gimnasztika; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképességfejlesztő jelleggel. Ízületi mozgékonyágfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok.</p> <p><i>Játék:</i> A térbeli tudatosságot és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Keringésfokozó és testtartásjavító játékok.</p> <p><i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés:</i> Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban.</p> <p>Motoros tesztek végrehajtása. A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok. Aktív, mozgásos relaxációs gyakorlatok és az interaktív relaxáció gyakorlatai.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p>		<p><i>Matematika:</i> számtan, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometriai alakzatok.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink, tájékozódás, helymeghatározás, az emberi szervezet megfigyelhető ritmusai.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> megismerő és befogadó képesség, közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.</p>

<p>A bemelegítés és levezetés helyének és szerepének megértése. A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése. Elemi ismeretek a szívről, a csontozatról és az izomzatról. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek, a medence középhelyzetének, az iskolatáska-hordás gerinckímélő módjának megismerése. A motoros tesztekkel kapcsolatos alapvető ismeretek. Alapvető tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek megértése, a testrészek ismerete. Higiéniai alapismeretek: izzadás, mosakodás, váltócipő. Relaxációs alapismeretek: ellazulás, nyugalom, jó közérzet. Környezettudatosság: takarékoság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása. Személyes felelősség: alapvető szabályrendszer, a feladatok megindítását és megállítását jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, baleset-megelőzés alapvető szabályainak megismerése, rendszabályok.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Bemelegítés, levezetés, fáradás, pihenés, feszítés, nyújtás, erősítés, ernyesztés, alakzat, testtartás, fájdalomküszöb, relaxáció, testrész, egészség, higiénia, felelős viselkedés, erő, lábtorna, izomláz, folyadékpótlás.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	Órakeret 38 óra
Előzetes tudás		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában a cselekvésbiztonság formálása. Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák fejlesztése. A mozgástanulás folyamatában a természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásminták változatos és stabil végrehajtásának elérése - lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások:</i> Helyben és haladással az ütközések elkerülésével; különböző irányokban és sebességgel; megindulásokkal és megállásokkal; irány- és sebességváltással; meghatározott, majd önállóan alkotott mozgásútvonalakon; dinamikus kar- és lábmozgásokkal összekötve; akadályok leküzdésével; dalra, énekre, zenére; menekülő, üldöző feladatokkal. Utánzó mozgások. Egyszerű, 2–4 mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok egyénileg, párban és csoportban végrehajtva. Ugrások és szökdelések, talajra érkezések. Helyváltoztató mozgások egyszerűbb akadálypályán. Járás, futás, oldalazás, szökkenés, szökdelés egy és két lábon, kettőzött szökdelés, galoppszökdelés mint alapvető természetes</p>		<p><i>Matematika:</i> térbeli tájékozódás, síkidomok, törtek alapjai. <i>Környezetismeret:</i> tájékozódási alapismeretek. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p>

mozgáskészségek, valamint kombinációik végrehajtása.

Lendítések és körzések:

Különböző testrészekkel; testhelyzetekben; irányokba; tempóban; ritmusban végrehajtott mozdulatok gyakorlása.

Hajlítások és nyújtások:

Testrészek, ízületek differenciált hajlítása és nyújtása; szimmetrikusan, aszimmetrikusan; különböző testrészek hajlítása és nyújtása helyváltoztató és egyéb helyzetváltoztató mozgások közben; hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve eszközhasználattal.

Fordítások és fordulatok:

Fordítások különböző testrészekkel, ellentétesen („csavarodások”); fordítások és fordulatok különböző kiinduló helyzetekből; negyed, fél, háromnegyed és egész fordulat helyben, ugrással; fordítások és fordulatok párban, tükörképben és azonosan; fordulatok különböző helyváltoztató mozgások közben, különböző eszközökkel és eszközökön.

Tolások és húzások:

Toló és húzó mozdulatok helyben, különböző erőkifejtéssel, testrészekkel és eszközökkel; nagyobb tömegű eszközök húzása és tolása fokozódó erőkifejtéssel, csoportosan. Közös egyensúlyi helyzetek megtalálása párokban toló és húzó mozdulatokkal.

Különböző testrészek emelése párokban.

Emelések és hordások:

Társemelések és társ-hordások 3-4 fős csoportokban, párokban. Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően.

Függés- és lengésgyakorlatok:

Mászókötélen, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően; „vándormászás” függőállásban vagy függésben.

Egyensúlygyakorlatok:

Különböző testrészekben és testhelyzetekben stabil és egyenetlen felületen; talajon, vonalon és különböző eszközökön, szereken fokozatosan nehezedő feltételek mellett (alátámasztás szélességének csökkentése, eszközmagasság, dinamikus kar- törzs- és lábgyakorlatok bekapcsolása, helyben és haladással, fordulattal stb.); szimmetrikus és aszimmetrikus helyzetekben; közös súlypont megtalálásával párokban. Egyensúlyi helyzetek megtalálása lassú hely- és helyzetváltoztató mozgásokból; eszközök egyensúlyban tartása helyben különböző testrészekkel, illetve eszközökkel; egyéb egyensúlygyakorlatok.

Gurulások, átfordulások:

Vízszintes tengely és hossz tengely körül; különböző testrészekben, irányokba és sebességgel; társal, társakkal; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes vagy utólagos mozgással összekapcsolva. *Támaszok:*

Karhajlítások és nyújtások támaszhelyzetekben; testsúlymozgatások (testsúlyáthelyezések), támlázás helyben különböző testhelyzetekben. Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is): talajon,

<p>különböző irányokba, sebességgel, mozgásútvonalakon, mozgásirányokba; szerekre fel, szerekről le, szereken át; lépegetések kézzel és lábbal különböző támaszhelyzetekben; csúszások, kúszások, mászások, átbújások; talicskagyakorlatok; fel-, le-, átmászások eszközökre.</p> <p><i>A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:</i></p> <p>Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, alkotó, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok megismerése. A közösség összeteljesítményén alapuló versenyjátékok alkalmazása. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó versenyfeladatok.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése.</p> <p>Az energiabefektetés tudatossága: idő, sebesség; erő kifejtés; lefutás fogalmak ismerete.</p> <p>Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal vagy társakkal végzett gyakorlatok ismerete.</p> <p>A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései.</p> <p>Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Hely- és helyzetváltoztató mozgás, járás, futás, oldalazás, szökdelés, ugrás, lendítés, körzés, hajlítás, nyújtás, fordítás, fordulat, tolás, húzás, emelés, hordás, függés, lengés, egyensúlyozás, gurulás, átfordulás, támasz, mozgásirány, mozgásútvonal, mozgássík, erő kifejtés, lendület, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Manipulatív természetes mozgásformák	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A sporteszközök balesetmentes használatának rögzítése.</p> <p>Az egyéni képesség- és készségszinthez igazodó eszközhasználati formák kihívást jelentő és egyben élményszerű gyakoroltatása.</p> <p>A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p><i>Dobások (gurítások) és elkapások:</i></p> <p>Egy- és kétkezes labdagörgetések talajon és a testen, labdaterelések, gurítások és dobások: különböző technikával; kiinduló helyzetekből; távolságra; célra; többféle anyagú, méretű, formájú, súlyú labdával.</p> <p>Alsó, felső, mellső dobások.</p> <p>Guruló, pattanó és levegőben érkező labdák és egyéb eszközök</p>	<p><i>Matematika:</i> műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek.</p> <p><i>Informatika:</i></p>	

<p>elkapása egyénileg, párban és csoportban, helyben, haladással. Gurítások, dobások és elkapások egyéb feladatokkal. <i>Rúgások, labdaátvételek lábbal:</i></p> <p>Álló, guruló labda rúgása álló helyzetből, lassú mozgásból szabadon társhoz, célra. Labdakontroll és labdavezetési gyakorlatok a láb részeivel; tértárgyak vagy társak között; helyben és járás közben; meghatározott mozgásútvonalakon. Guruló labda megállítása talppal, belsővel. Játékos passzgyakorlatok falhoz, társhoz. 2 3 vagy több játékos együttműködése különböző alakzatokban, átadások irányának megváltoztatásával. Rúgások célra, különböző távolságra és magasságban. Rúgó feladatok kézből, pattanásból szabadon. <i>Labdavezetések kézzel:</i></p> <p>Labdaérzékelő gyakorlatok helyben, járás, futás és irányváltottatás</p>	<p>ritmusváltással egyénileg, párban, csoportban; a labdavezetés közben megállás, elindulás. <i>Ütések testrésszel és eszközzel:</i> Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra, magasságokra, irányokba; háló (zsinór) fölött; különböző magasságban és ívben; párban és csoportokban; helyben és haladással. <i>A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékokban:</i> Szabályjátékok, feladatjátékok, egyszerű sportjáték előkészítő kis játékok; alkotó, kreatív és kooperatív játékok megismerése. Népi gyermekjátékok alkalmazása. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versengések.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat ismerete. Az egyes manipulatív alapmozgások vezető műveletei, tanulási szempontjai. Térbeli és energia-befektetésbeli ismeretek az eszközhasználat relációjában. Az eszközkezelés lehetőségeinek megkülönböztetése. A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.</p>	
<p>közben. Labdapattintások; labdavezetés; helyben és haladással</p> <p>testrészek körül; különböző kiinduló helyzetekben, irányokba és mozgásútvonalakon, magasságban; fokozódó sebességgel; ritmustartással és</p>		

médiainformatika.

Környezetismeret: testünk és életműködésünk, mozgások, tájékozódási alapismeretek.

***Kulcsfogalmak/
fogalmak***

Gurítás, dobás, elkapás, labdavezetés, labdaátvétel, rúgás, ütés, sporteszköz, használati szabály, kosárfogás, bekísérés, terelés, pattintás, labdaív, alsódobás, felsődobás, mellsődobás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás		

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A pozitív megerősítés és a hibajavítás, valamint a segítségadás elfogadása. A tér-, izom- és egyensúlyérzékelés fejlesztése. A helyes testtartás kialakítása, a mozgások esztétikus végrehajtása, a ritmus és mozgás összhangjának megteremtése. A test fölötti kontroll szerepének tudatosítása. Az improvizációs készség fejlesztése, a tánc egyre pontosabbá, felszabadultabbá, kreatívabbá tétele. A magyar népi kultúra iránti érdeklődés felkeltése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények Kapcsolódási pontok</p>	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p><i>Torna</i> Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre, hátra; tarkóállás; bátorugrás; lebegő- és mérlegállás; kézállást előkészítő gyakorlatok). Ugrások, támaszugrások és rávezető gyakorlataik az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról, ugródeszkről megfelelő magasságú svédsekre nyre (függőleges repülés, felugrás térdelésbe, felguggolás, huszárugrás). 2–4 mozgásforma kapcsolatából alkotott egyszerű tornagyakorlatok végrehajtása; kötél és/vagy rúdmászás kísérletek mászókulcsolással (3 ütemű mászás). Alaplendület és leugrás alacsonygyűrűn és/vagy nyújtón és/vagy játszótéri eszközökön. Egyszerű páros és társas gúlatorna</p> <p><i>Tánc</i> A fantázia és képzelet megjelenítése játékosan, önállóan alkotott mozgásokon keresztül zenére (kreatív tánc). A zene hangulatának, dinamikájának kifejezése a gyermeki kreativitás által. Kísérő zenére, saját énekekre vagy belső lüktetésre épülő ritmusos járások, dobogás, taps, az ütemhangsúly érzékeltetésének gyakorlatai. Több, kiválasztott motívum, egyszerű motívumkapcsolatok. Páros és csoportos egyszerű térformájú motívumfüzérek.</p> <p><i>Tornához és tánchoz kapcsolódó játékok</i> Szerep- és szabályjátékok, illetve kreatív és kooperatív játékok torna, illetve tánc jellegű mozgásformák beépítésével. A néphagyományból ismert, sport jellegű, párválasztó, fogyó-gyarapodó és kapuzó játékok.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Mozgáskapcsolatok a testrészek és a társak viszonylatában, a térbeli tudatosság összetevőinek felismerése, saját és a társak testi épségének fontossága. A táncokkal kapcsolatos alapfogalmak, néhány néphagyomány ismerete. A táncjellegű feladatmegoldások a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolhatók.</p>	
<p><i>Ének-zene:</i> magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok, improvizáció, ritmikai ismeretek.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> az élő természet alapismeretei.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tornaszer, spicc, feszes testtartás, támasz, függés, egyensúlyozás, ritmuskövetés, tornaelem, mászókulcsolás, megkülönböztetés, felismerés, kör, sor, pár, kapu, lépés (motívum), rögtönzés (improvizáció), tempó, kígyóvonal, csigavonal.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 28 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természetes mozgásformák, sokoldalú alkalmazása az atlétikai jellegű mozgások végrehajtása során. A Kölyökatlétika mozgásanyagának gyakorlása során az ügyesség, koordinációs képesség fejlesztése; a mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek és a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése. A gyakorlati folyamat során az önértékelés fejlesztése, a gyakorlás fontosságának, hatásának tudatosítása az ügyesség, és koordináció fejlődésében.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járás és futás mozgásformái:</i> egyenletes vagy változó sebességgel, különböző irányokba, mozgásútvonalon, különböző lépésfrekvenciával és lépéstávolsággal, szabadon és akadályok felett (természetes és kényszerítő körülmények között). <i>Ugrások és szökdelések mozgásformái:</i> egyenletes vagy változó ugrástávolsággal, magassággal, irányokban, mozgásútvonalon páros és egy lábon, különböző síkokban, kis ismétlésszámokkal. <i>Dobások mozgásformái:</i> lökö-, hajító- és vető gyakorlatok: döntően célbadobással vízszintesen és/vagy függőlegesen változó, váltakozó irányokba, különböző anyagú, formájú, súlyú eszközökkel.</p> <p><i>Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatlétika versenyrendszerében</i> Szabályjátékok, feladatjátékok, atlétikai jellegű futások, ugrások és dobások, a Kölyökatlétika eszközkészletének beépítésével, akadálypályákon, kontrollált csapatversenyek formájában.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az energia-befektetés tudatosságának összetevői, a rajthoz kapcsolódó vezényszavak, a dobásokhoz kapcsolódó balesetvédelmi szabályok, idő- és távolságmérés, Kölyökatlétikai eszközök elnevezései, a tanult mozgások ismerete. A kitartás pozitív értéként való elfogadása.</p>		<p><i>Matematika:</i> mérés, mérhető tulajdonságok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink.</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Futóiskola, dobóiskola, ugróiskola, lendületszerzés, elrugaskodás, repülés, érkezés, elugrás, felugrás, leugrás, karlendítés, sprint (vágta), légzésszabályozás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldása során a természetes hely- és helyzetváltoztató és manipulatív természetes mozgásformák játékos formában történő alkalmazásával a játéktevékenység fejlesztése. A tevékenységek során az énközpontúság csökkentése a taktikai gondolkodás megalapozása és a csapathoz való pozitív viszony alakítása során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Kis létszámú, játékos hely-, helyzetváltoztató és manipulatív feladatmegoldások:</i> labdarúgás, minikosárlabda, miniröplabda, szivacskezilabda, illetve egyéb sportjáték jelleggel. Támadó és védekező szerepek kisjátékok közben. A játékszabályok fokozatos bevezetése a játéktevékenység során. <i>Labdarúgás:</i> A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. Kapura rúgások (kapus nélkül). <i>Szivacskezilabda:</i> Passzgyakorlatok, kapura lövések. <i>Minikosárlabda:</i> Kosárra dobási kísérletek alacsony gyűrűre. <i>Miniröplabda:</i> Kosárárintés és alkarérintés próbálkozások léggömbbel, puha labdával. <i>Sportjáték-előkészítő kisjátékok:</i> Létszámfölényes és létszámazonos helyzetek megoldása. Kooperatív miniröplabda játékok; célbadobó-, ütő- és rúgójátékok; vonaljátékok; „cicajátékok”; zsinórlabda; sportjátékok kislétszámú mérkőzései egyszerűsített szabályokkal.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Mozgáskapcsolatok megértése eszközzel, társakkal. Baleset-megelőzési ismeretek. Játékfeladatok, játékszabályok keretein belüli cselekvés, a társas szabályok megsértésének észlelése és jelzése, alkalmazkodás az irányításhoz. A sportszerűség fogalmának megértése.</p>		<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> anyagok és alakításuk.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> testünk és életműködéseink, tájékozódási alapismeretek.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékfeladat, játékszabály, helyezkedés, labdatartás, üres terület, védekezés, támadás, összjáték, technikai elem, együttműködés, sportszerűség, győztes, vesztes, megegyezés, különbözőség, másság, elfogadás, szabályszegés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység	Az önvédelmi és küzdő mozgások gyakorlása közben az önszabályozás	

nevelési-fejlesztési céljai	fejlesztése. A sérülésmentes eséstechnikák kialakításának elkezdése, a húzások-tolások, emelések és hordások optimális erő kifejtéssel történő végrehajtása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Társtolások és húzások:</i> Különböző kiinduló helyzetből, a test különböző részeivel, változó, váltakozó erő kifejtéssel. <i>Kötélhúzások:</i> Párban és csapatban különböző kiinduló helyzetekből. <i>Esések és tompítások:</i> Előre, hátra, oldalra, le és át. <i>Küzdőjátékok.</i> <i>Kooperatív játékok erőfejlesztő tartalommal.</i>	
ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A mozgásos feladatok végrehajtásának vezető műveletei, a gyakorlatok fogalmi készlete, a küzdés baleset-megelőzési és szabályrendszere, a sportszerű küzdés rítusának ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Önkontroll, küzdés, tompítás, esés, erőbedobás, erő kifejtés, sportszerűség, düh, erő kifejtés, csel.

Kapcsolódási pontok

Környezetismeret:
testünk,
életműködéseink.

Vizuális kultúra:
vizuális
kommunikáció.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	Órakeret 23 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az igény felkeltése a megismert mozgásos tevékenységek szabadidős tevékenységként való végzése iránt. Örömteli, közösségben történő gyakorlásuk révén a tantárgyhoz fűződő kedvező attitűdök, érzelmi és szociális területek erősítése, fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Ismerkedés az alternatív és szabadidős aktivitásokkal, technikai készségeikkel, taktikai elemeikkel és szabályaikkal a lehetőségek függvényében:</i> Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen siklások,; gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal;Egyéb szabadidős mozgásos tevékenységek. <i>Az alternatív, szabadidős mozgásos tevékenységekben megvalósítható játékok.</i>		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> dramatikus játékok. <i>Környezetismeret:</i> éghajlat, időjárás. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek.
ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az alternatívan választható szabadidős tevékenységek tanulásához tartozó minimális fogalmi készlet, az aktív játék lehetőségeinek felismerése, jellemzőinek ismerete, a tevékenységekhez tartozó		

<p>balesetvédelmi szempontok ismerete, a szabad levegőn mozgás környezeti és időjárásai feltételeinek, egészségvédő értékeinek megértése, a környezetvédelem melletti elkötelezettség jelentőségének megértése, mások szándékainak tartós figyelembevétele, a csoporthoz tartozás megélése a közös mozgás által, aktív kezdeményező, a sport, mint örömforrás megélése, az egyén erős oldalának felfedezése.</p> <p><i>A választás a helyi sajátosságok figyelembe vételével (képesített szakember, felszereltség) a helyi tanterv alapján történik.</i></p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Aktív játék, aktív pihenés, szabadidős tevékenység, sporteszköz.</p>

<p><i>A fejlesztés várt végén</i> 2. évfolyam végén</p>	<p><i>Előkészítő és preventív mozgásformák</i> Az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, pontos végrehajtása. A testrészek megnevezése. A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése. A szív és az izomzat működésének elemei ismeretei. Különbségtétel a jó és a rossz testtartás között álló és ülő helyzetben, a medence középhelyzete beállítása. Az iskolatáska gerinckímélő hordása. A gyakorláshoz szükséges térformák ismerete gyors és célszerű kialakításuk. A testnevelésórák alapvető rendszabályai, a legfontosabb veszélyforrásai, balesetvédelmi szempontjai ismerete. Fegyelmezett gyakorlás és odafigyelés a társakra, célszerű eszközhasználat. Az aktív-mozgásos relaxáció gyakorlatainak felismerése.. A mozgás és a nyugalom harmóniájának felfedezése önmagára és másokra vonatkoztatva.</p> <p><i>Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák</i> Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtása egyszerű kombinációkban a tér- és energiabefektetés, valamint a mozgáskapcsolatok sokrétű felhasználásával. A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazása.</p> <p><i>Manipulatív természetes mozgásformák</i> A manipulatív természetes mozgásformák mozgásmintáinak végrehajtási módjainak, és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete. Fejlesztés az eszközök biztonságos és célszerű használatában. A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűségre, biztonságra törekvés. A sporteszközök szabadidős használata igénygyé és örömforrássá válása.</p> <p><i>Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban</i> Fesztes tartással, esztétikus végrehajtásra törekedve 2-4 mozgásformából</p>
--	--

álló egyszerű tornagyakorlat bemutatása.

Stabilitás a dinamikus és statikus egyensúlyi helyzetekben talajon és emelt eszközökön.

Próbálkozás a zenei ritmus követésére különféle ritmikus mozgásokban egyénileg, párban és csoportban.

A párhoz, társakhoz történő térbeli alkalmazkodásra törekvés tánc közben.

A tanult tánc(ok) és játékok térformáinak megvalósítása.

Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban

A futó-, ugró- és dobóiskolai alagyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete.

Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékokban.

Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.

Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban

Az alapvető manipulatív mozgáskészségek elnevezéseinek ismerete. Tapasztalat azok alkalmazásában gyakorló és feladathelyzetben, sportjáték-előkészítő kispályákban.

A játékfeladat megoldásából és a játékfolyamatból adódó öröm, élmény és tanulási lehetőség felismerése.

A csapatérdek szerepének felismerése az egyéni érdekekkel szemben, vagyis a közös cél fontosságának tudatosulása.

A sportszerű viselkedés néhány jellemzőjének ismerete.

Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban

Az alapvető eséstechnikák felismerése, balesetmentes végrehajtása. A tompítás mozdulatának végrehajtása esés közben.

A mozgásának és akaratának gátlása, késleltetése.

Törekvés arra, hogy a támadó- és védőmozgások az ellenfél mozgásaihoz igazodjanak.

Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban

Az általános uszodai rendszabályok, baleset-megelőzési szempontok ismerete, és azok betartása.

Tudatos levegővétel.

Kellő vízbiztonság, hason és háton siklás és lebegés. Bátor vízbeugrás.

Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben

Használható tudás természetben végzett testmozgások előnyeiről és problémáiról.

A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályának ismerete.

A sporteszközök kreatív felhasználása a játéktevékenység során.

	Az időjárási körülményeknek megfelelően öltözködés okainak ismerete.
--	--

3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Előkészítő és preventív mozgásformák	Órakeret 10 óra+ folyamatos
Előzetes tudás	A tanóra menetét segítő egyszerű alakzatok kialakítása és megtartása. Az alapvető gimnasztikai szakkifejezések ismerete és végrehajtása. A fittség, a higiénia, a baleset-megelőzés és a környezettudatosság területein megszerzett elemi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testnevelés optimális tanulási környezetének további erősítése. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megszokottá tétele, a testi és lelki egészségért való személyes felelősség tudatosítása. A szervezési feladatok körének bővítése, egyre önállóbbá tétele. Az egészségfejlesztés alapvető területein szerzett ismeretek gyarapítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok):</i> Tér- és távköz, többsoros vonal kialakítása. A tanórai feladat végrehajtásához szükséges egyéb térformák kialakítása.</p> <p><i>Gimnasztika:</i> Nyújtó, erősítő és ernyesztő hatású szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelem szabályainak megfelelően eszköz nélkül és különböző eszközökkel. Játékos gyakorlatsorok zenére. Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva eszköz nélkül és különböző eszközöket felhasználva. Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok a bemelegítésben és levezetésben. Tartásos és mozgásos elemek önálló végrehajtása. Keringéscsökkentő feladatok; zenés gimnasztika fokozódó intenzitással és terjedelemmel; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel. Ízületi mozgékonyfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma-, tér- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok.</p> <p><i>Játék:</i> A térbeli tudatosságot, az energiabefektetés tudatosságát és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal.</p> <p><i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés:</i> Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban. A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok önálló alkotással és végrehajtással. Egy-egy nyújtó és erősítő hatású gyakorlat önálló végrehajtása a testtartásért felelős főbb izomcsoportokra korrekciós céllal is. Motoros, illetve fittségi tesztek pontosabb végrehajtása.</p>		<p><i>Környezetismeret:</i> tájékozódási alapismeretek.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> életvitel, háztartás.</p>

<p>Aktív, mozgásos relaxációs gyakorlatok, a progresszív és az interaktív relaxáció gyakorlatai. Higiéniával és a környezettudatossággal kapcsolatos ismeretek tudatos alkalmazása.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A bemelegítés és levezetés alapvető szabályainak ismerete. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzői, fontossága, a gerincvédelem szabályai. A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek. Pulzusmérés. A tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek bővülése. Higiéniái alapismeretek: a biológiai éréssel járó testi változások alapismeretei. Relaxációs alapismeretek: belső figyelem, önkontroll, testtudat, a feszültségek feloldása. Környezettudatosság: takarékoság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása. Személyes felelősség: feladatok megindítását és megállítását jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, egészség, sport, életviteli és életmód alapismeretek, biztonság, baleset-megelőzés és elsősegély-nyújtási alapismeretek.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Alakzat, testséma, helyes testtartás, sérülés, megelőzés, tartásos elem, mozgásos elem, stressz, feszültség, életmód, táplálkozás, fittség, edzettség, mozgásintenzitás, hajlékonyság, vélemény.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák</p>	<p>Órakeret 38 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások elnevezéseinek, legfontosabb vezető műveleteinek ismerete. Fentiek alkalmazása egyszerű játékhelyzetekben.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A mozgáskoordináció fejlődésével párhuzamosan az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgásformák stabilizálta és automatizálttá tétele, változó körülmények között is optimális precizitás kialakítása. Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában nagyfokú cselekvésbiztonság kialakítása - lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével. Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák továbbfejlesztése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások:</i> Fordulattal, ritmus- és irányváltással; manipulatív feladatokkal kombinálva; mozgáskapcsolatokban, vonalak, bóják, ugrókötel által meghatározott mozgásútvonalakon; változó magasságú akadályok beiktatásával; különböző ritmusú és tempójú zenére.</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> kifejezés, alkotás, vizuális kommunikáció. <i>Technika, életvitel és</i></p>

<p>Szökdélések, el-, fel- és leugrások és érzések zenére, ritmikusan, áthajtások közben, különböző eszközök segítségével; manipulatív mozgásokkal összekötve. Haladás kiépített, komplex akadálypályán. Három-öt mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok alkotása és végrehajtása zenére is. Menekülés és üldözés különböző tértárgyak, akadályok kerülésével, egyéb taktikai feladatokkal.</p> <p><i>Lendítések, körzések:</i></p> <p>Különböző testrészekkel különböző iramú és sebességű mozgások közben. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a lendítésekre és körzésekre építve (zenére is).</p> <p><i>Hajlítások és nyújtások:</i></p> <p>Különböző testhelyzetek kialakítása hajlításokkal és nyújtásokkal az egyéni kreativitást felhasználva. Hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve különböző eszközökkel. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a hajlításokra és nyújtásokra építve (zenére is).</p> <p><i>Fordítások és</i></p>	<p><i>fordulatok:</i></p> <p>Fordítások különböző helyváltoztató mozgásokhoz kapcsolva. Fél és egész fordulat helyben, ugrással különböző eszközökön is.</p> <p>Fordulatok manipulatív eszközökkel kombinálva. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a fordításokra és fordulatokra építve (zenére is).</p> <p><i>Emelések és hordások:</i></p> <p>Társemelések és társhordások csoportokban, illetve az egyéni kompetenciáktól függően párokban. Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően.</p> <p><i>Függés- és lengésgyakorlatok:</i></p> <p>Mászókötélen, mászórudon, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően. „Vándormászás”.</p> <p><i>Egyensúlygyakorlatok:</i> Különböző testrészekben stabil és labilis felületen, csukott vagy bekötött szemmel. Egyensúlyi helyzetek megtalálása hely- és helyzetváltoztató mozgásokból, illetve manipulatív eszközhasználattal. Társas egyensúlygyakorlatok a közös súlypont megtalálásával. Eszközök egyensúlyban tartása mozgásban különböző testrészekkel, illetve eszközökkel. Egyéb egyensúlygyakorlatok.</p> <p><i>Gurulások, átfordulások:</i></p> <p>Különböző szereken, eszközökön; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes és utólagos mozgással, egyensúlygyakorlatokkal, illetve manipulatív mozgásokkal összekapcsolva.</p> <p><i>Támaszok:</i></p> <p>Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is) komplex akadálypályán, nehezített feltételek mellett. Ugrások, lépegetések kézzel („támlázás”) és lábbal különböző támaszhelyzetekben. Elszakadás a talajtól kézzel és/vagy lábbal különböző támaszhelyzetekből. Fel-, le-, átmászások eszközökre nehezített feltételekkel.</p> <p><i>A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:</i></p>	<p>Fél és egész fordulat helyben, (zenére is).</p> <p>kompetenciáktól függően párokban.</p> <p>egyéb játszótéri eszközökön az</p> <p>hely- és helyzetváltoztató</p> <p>a közös</p> <p>mozgásban különböző testrészekkel,</p> <p>előzetes és utólagos</p> <p>összekapcsolva.</p> <p>komplex akadálypályán, nehezített</p> <p>különböző</p> <p>nehezített feltételekkel.</p>
--	--	--

gyakorlat:
életvitel,
háztartás.

Matematika:
műveletek
értelmezése;
geometria,
mérés,
testek.

<p>Szerep-, szabály- és feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok a helyváltoztató természetes mozgásformák felhasználásával. Akadályversenyek, különböző magasságú eszközök leküzdésével. A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó egyéni versenyek.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése. Az energiabefektetés tudatossága: idő, sebesség; erőkifejtés; lefutás. Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal, vagy társakkal. A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hely- és helyzetváltoztató mozgás, térérzékelés, testérzékelés, mozgáskapcsolat, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep, gyorsaság, állóképesség, erő, akadályverseny.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Manipulatív természetes mozgásformák</p>	<p>Órakeret 27 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az eszközök ismerete, balesetmentes használata. A manipulatív alapmozgások vezető műveletei.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tudatos gyakorlás és a gyakorlás általi fejlődés örömteli megélése során a magabiztosság erősítése. Bátor, sikerorientált tanulási igény megalapozása, ezzel hozzájárulás a szabadidős aktivitások és játéktevékenység mindennapi életben való használatához. A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Dobások (gurítások) és elkapások:</i> Egy- és kétkezes gurítások és dobások helyből, majd haladásból. Különböző ívben és sebességgel érkező labdák és egyéb eszközök elkapása párban és csoportokban nehezített feltételek mellett. Alsó, felső, mellső dobások párban és csoportokban különböző erővel, irányba és távolságra <i>haladó mozgás közben</i> <i>Labdavezetések kézzel:</i> A társsal azonosan, illetve tükörképben; váltakozó irányban, sebességgel, akadályok felhasználásával; kreatív feladatalkotással; labdadobással, gurítással kombinálva egyénileg, párban és csoportban; csoportos labdavezetési feladatok. <i>A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékban</i> Szabály- és feladatjátékok, sportjáték-előkészítő kisjátékok, alkotó és</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> életvitel, háztartás.</p>

<p>kooperatív játékok. Népi gyermekjátékok. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versenyek.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Bonyolultabb játékeladatok által megkövetelt, szabályok szerinti eszközhasználat. A manipulatív eszközhasználati technikák vezető műveletei. Térbeli és energiabefektetésbeli ismeretek az eszközhasználat összefüggésben. Az eszközzel való kezelés lehetőségeinek megkülönböztetése. A játékeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Alkalmazkodás, akarat, sporteszköz, használati szabály, lábfej, tenyeres, fonák, dekázás, droprúgás.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban</p>	<p>Órakeret 21 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult tornaelemek, táncmozdulatok felismerése, végrehajtása. Egyszerű, 2–4 mozgásformák összekapcsolása, esztétikus végrehajtás mellett. Nyújtott karú támaszhelyzetek. Eredményes mászókulcsolás. Magabiztos statikus és dinamikus egyensúlyi helyzetek. Egyszerű tánclépésekkel, a zene ritmusára a tanár, a pár, a társak mozgásának többnyire sikeres követése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A felelősségteljes gyakorlás révén az önálló tanuláshoz szükséges képességek fejlesztése. A tornajellegű feladatok kombinált megoldásával a testérzékelés, a tér-, izom- és egyensúlyérzékelés továbbfejlesztése. A torna- és a táncmozdulatok gyakorlásával hozzájárulás a relatív erő- és a ritmusképesség fejlődéséhez. Az esztétikus mozgásvégrehajtás rögzítése. A tánc jellegű feladatok tanulása közben a térbeliség (mozgás), az időbeliség (ritmus) és dinamika összehangolása. Ösztönzés az együttműködésre, alkalmazkodásra, a másik nem, a másik személy, a másik csoport elfogadására és megbecsülésére.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Torna:</i> Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre és hátra az egyéni kompetenciákhoz illeszkedő nehézséggel - különböző kiinduló helyzetből, repülési fázissal, szerekre, párban, csoportban; fellendülési kísérletek segítségadással vagy nélküle kézállásba; kézenátfordulás oldalt, emelés zsugorfejállásba; felugrás kéztámasszal különböző szerekre; támaszugrások az egyéni</p>		<p><i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink. <i>Ének-zene:</i> magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok, mozgásos</p>

<p>kompetenciákhoz igazodva talajról, ugródeszkaról és/vagy minitrambulról, egyéni-páros-társas egyensúly- és gúlagyakorlatok. Alaplendület és leugrás gyűrűn és/vagy nyújtón és/vagy játszótéri eszközökön. 3-6 mozgásforma kapcsolatában tornagyakorlatok</p> <p>önálló alkotása és végrehajtása egyénileg és párokban; kötél- és/vagy rúdmaszás kísérletek mászókulcsolással (3 ütemű maszás); gyermek aerobikgyakorlatok</p> <p><i>Tánc:</i></p> <p>Kreatív tánc különböző ritmusú, tempójú zenére.</p> <p>A fantázia és képzelet megjelenítése játékosan, önállóan alkotott mozgásokon keresztül zenére (kreatív tánc). A zene hangulata, dinamikája hatásának a mozgás</p>	<p>különböző testrészek ritmusában egyszerű párhuzamosságok kivitelezése.</p> <p><i>Tornához és táncához kapcsolódó játékok, versenyek, bemutatók:</i></p> <p>Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok tornajellegű mozgásformák illesztésével. Népi játékok énekekre, dalra, zenére. Kreativitásra, esztétikumra és mozgáspontosságra épülő egyszerű torna- és táncbemutatók.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A tornamozgások megnevezése, torna és testnevelés megkülönböztetése. Baleset- és sérülésveszélyes helyzetek elkerülésének módjai, a személyes teljesítőképesség határai átlépésével kapcsolatos kockázatok létezésének elfogadása. A tanult dalok szövege, a tanult táncokhoz kapcsolódó népi hagyományok, ünnepek elnevezései.</p> <p>A táncjellegű feladatmegoldások a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolhatók.</p>	
<p>általi kifejezése a gyermeki képzelőerő, kreativitás által.</p>		

Páros vagy társas táncfolyamatok összhangban. Motívumismeret bővülése és az adott tánc(ok) struktúrájának egyre mélyebb megértése és végrehajtása. Páros és csoportos, változatos térformájú motívumfüzerek, gyermektáncok.

Ritmusgyakorlatok egész testtel, a

improvizáció, ritmikai ismeretek.

**Kulcsfogalmak/
fogalmak**

Gurulás, fellendülés, kéztámasz, spicc, egyensúlygyakorlat, tornaelem, alátámasztási pont, aerobik, pontozás, párvezetés, tánc, ütemmutató (metrum), szinkópa, szünet, táncház, fonó, „játészó”, felkérés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete. Különböző intenzitású mozgások többször rövid ideig történő fenntartása játékos, változó körülmények között, illetve játékban. Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A futó-, ugró- és dobóiskola alapgyakorlatainak fokozódó pontosságú végrehajtása. Idő-, és tempóérzékelésen alapuló tartós futások gyakorlása. A mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek és a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése. Az atlétikai jellegű alapmozgások tanulása iránti motiváció erősítése a mozgások pontosságra törekvő, változatos gyakorlásával. Az önértékelés további erősítése. A testséma, a testtudat, a figyelem összpontosításának és a figyelem rugalmasságának fejlesztése.</p>
<p>Ismeretek/Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járás- és futás mozgásformái:</i> egyenletes és változó, illetve váltakozó ritmussal, sebességgel, erőkihasználással, lépéstávolsággal és/vagy lépésfrekvenciával; komplex akadálypályán; vágtafutás; tartós futás különböző terepeken; rajtgyakorlatok és a guggolórajt. <i>Ugrások és szökdelések ugrásformái:</i> Ugróiskolai gyakorlatok, sorozatszökdelések az ugrástávolság és -magasság változtatásával, páros és egylábban, különböző síkokban; távolugrás-kísérletek elugrósávból guggoló- és/vagy lépőtechnikával; magasugrás-kísérletek átlépő technikával; komplex futó- és ugróiskolai gyakorlatvariációk. <i>Dobások mozgásformái:</i> Egy- és kétkezes hajító-, lökö- és vetőmozdulatok célra, változó távolságra, különböző kiinduló helyzetekből Hajítómozgások 3 lépéses dobóritmusban.</p> <p><i>Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatlétika versenyszerében:</i> A Kölyökatlétika mozgásrendszerére épített szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, önálló, páros és csoportos ugróiskolai gyakorlatsorok, játékok alkotása. A Kölyökatlétika eszközkészletének sokoldalú felhasználása kontrollált csapatversenyek formájában.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az energia-befektetés tudatosságának összetevői. A futó-, ugró- és dobófeladatokhoz tartozó mozgások megnevezései, a tanult mozgások vezető műveletei, idő- és távolságmérés, atlétikai eszközök elnevezései. A Kölyökatlétikai versenyforma ismerete, az egyéni szerepvállalás fontossága a csapat eredményessége érdekében. Közös szervezés, egymás teljesítményének értékelése és elfogadása.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink.</p> <p><i>Matematika:</i> geometria, mérés, testek.</p> <p><i>Vizuális kommunikáció:</i> közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Futó-, ugró- és dobóiskola, váltott lábú szökdelés, váltás, gát, forgás, dobóritmus, sarok-talp gördülés.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	<p>Tapasztalat a manipulatív természetes mozgásformák gyakorló- és feladathelyzetben történő alkalmazásáról.</p> <p>Motivált tanulás a játék folyamatában.</p> <p>Összjáték-tapasztalatok az egyszerű támadó és védő helyzetekről. A sportszerű viselkedés jellemzőinek ismerete.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásával hozzájárulás a taktikai gondolkodás fejlődéséhez.</p> <p>A közös játékfeladatok során a csapatérdek hangsúlyos megjelenítése az egyéni érdekekkel szemben.</p> <p>A játéktevékenység során kialakuló döntéshelyzetek során a célszerű mozgásválasz megtalálása.</p> <p>A szabadidő aktív közösségi játékkal történő kitöltése igényének megerősítése.</p> <p>A tevékenységek során az énközpontúság csökkentése, ezáltal a taktikai gondolkodás további fejlesztése, az egyén csapathoz való pozitív viszonyának további megerősítése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Általános technikai és taktikai tartalmak:</i> Támadó és védő feladatok terület- és emberfogással kisjátékok közben; páros cselezési feladatok, testcsele labdavezetéssel, játékos passzgyakorlatok <i>Minikosárlabda:</i> Kosárra dobási kísérletek helyből, büntetődobás alacsony palánkra; megindulás, megállás, sarkazás a kosárlabdában. <i>Miniröplabda:</i> Kosárérintés és alkarérintés, alsó egyenes nyitás puha labdákkal, léggömbbel egyénileg, párokban, csoportokban. <i>Labdarúgás:</i> Rúgások kapura és társhoz belsővel, belső csüddel, teljes csüddel, labdaátvételek; labdakontroll-gyakorlatok, lövő- és testcselek nehezedő feltételek mellett. A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. A felállási forma alkalmazása Területnyitás támadásban. Területszűkítés védekezésben. Kapusok szerepe védekezésben, támadásban. <i>Szivacskezilabda:</i> Kapura dobási kísérletek helyből, nekifutásból, páros lefutásból. Passzgyakorlatok. Ismerkedés a kapusjátékkal.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Kommunikációs formák és jelek felismerése a csapatjáték során. A kisjátékokhoz szükséges sportági alapszabályok ismerete. Törekvés a társas szabályok betartására. A sportszerű viselkedést igénylő helyzetek felismerése.</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Matematika:</i> számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometria.</p> <p><i>Magyar nyelv- és irodalom:</i> kommunikációs jelek felismerése és értelmezése.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Labdaív, területvédelem, cselezés, emberfogás, területfoglalás, technikai végrehajtás, taktikai gondolkodás, kooperatív játék, labdabirtoklás, emberelőny, esélykiegyenlítés, győzelem, vereség.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Elemi eséstechnikák ismerete, balesetmentes végrehajtása. A támadó- és védőmozgások során az ellenfél mozgásaihoz való igazodás próbálkozások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önvédelmi és küzdő feladatok során az önvédelem szerepének tudatosítása a mindennapokban. Az önfegyelem és önszabályozás továbbfejlesztése. A sportszerű küzdés iránti igény erősítése. A sportszerű küzdések, együttműködő feladatok végrehajtása során a társak tiszteletének erősítése. A taktikai gondolkodás egyre gyakoribb összekapcsolása a mozgásvégrehajtással.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>A küzdőjátékok előkészítésének gyakorlata:</i> Tolások és húzások a testi erő kihasználásával. Társas egyensúly-kibillentő gyakorlatok. Szabadulás fogásokból, birkózó jellegű küzdelmek (grundbirkózás), esések és tompításaik előre, hátra, oldalra, le, át, gurulások tompítása.		<i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink.
ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A mozgásos feladatok végrehajtásának vezető műveletei, a gyakorlatok fogalmi készlete, a küzdés baleset-megelőzési és szabályrendszere, a sportszerű küzdés rítusa, önvédelmi alapismeretek a mindennapokban.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tompítás, grundbirkózás, judo, cselgáncs, esés, karate, bokszt, önvédelem, menekülés, szabadítás, feszítés, dobás, kiemelés, kitolás, agresszivitás, tisztelet, önszabályozás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A szabadtéri és természetben űzött mozgásos tevékenységek alapvető egészségvédelmi és környezettudatos szabályai. Az időjárási körülmények hatása a testmozgásra. Mozgástapasztalat néhány szabadidős mozgásrendszerrel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alternatív, szabadidős mozgásformák további megismerése és kipróbálása. A kihívást jelentő, új sportágak révén a mozgás iránti pozitív érzelmi	

	bázis formálása. Az aktív szabad játék, majd a rekreáció a későbbi egészséget fenntartó, fejlesztő funkciójának megalapozása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Ismerkedés újabb alternatív és szabadidős aktivitásokkal, technikai készségükkel, taktikai elemeikkel és szabályaikkal és/vagy az 1-2. osztályban választottak további gyakorlása a lehetőségek függvényében:</i> Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal; falmászás; íjászat, lovaglás, :, karate, nordic-walking, vívás. Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek. Gyermejközpontú gyakorlatok. Az alternatív, szabadidős mozgásos tevékenységekben megvalósítható játékok. A választott mozgásrendszerhez illeszkedő játékok, ügyességi csapatversenyek, házi bajnokságok</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A választott szabadidős mozgásrendszerek elnevezései, alaptechnikai és taktikai elemei, legfontosabb szabályai, KRESZ-alapismeretek, a szabadidős mozgásokhoz tartozó szabályok, eszközök ismerete, a szabadidő- és médiatudatosság. A választás a helyi sajátosságok figyelembe vételével (képesített szakember, felszereltség) a helyi tanterv alapján történik.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési ismeretek.</i></p> <p><i>Környezetismeret: testünk, életműködéseink; időjárás, éghajlat.</i></p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rekreáció, szabadidő, játékszervezés, bőrbetegség, kullancs, UV-sugárzás,

A fejlesztés várt eredményei a 3. évfolyam végén	<p><i>Előkészítő és preventív mozgásformák</i> Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is. Önálló pulzuszámolás. A levezetés helyének és preventív szerepének megértése. A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légzőgyakorlatok pozitív hatásainak ismerete. A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása. Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása. A testnevelésórán megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása. A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén. Különbségtétel az aktív és passzív ellazulás között. A „tudatos jelenlét” ismerete és annak alkalmazása a gyakorlatban.</p>
---	--

Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák

- Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
- Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energiabefektetéssel, eszközzel, társakkal.
- A bonyolultabb játékeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása.
- A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete.

Manipulatív természetes mozgásformák

- A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
- A manipulatív természetes mozgásformák kombinálása térben és szabályozott energiabefektetéssel.
- A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése.
- A pontosság, célszerűség és biztonság igényévé válása.
- A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása.

Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban

Részben önállóan tervezett 3-6 torna- és/vagy táncelem összekötése zenére is.

- A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás.
- Nyújtott karral történő támasz a támaszugrások során. Gurulások, átfordulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet. A tempóváltozások érzékelése és követése.
- A tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkciójának ismerete.

Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban

- A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizitásra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között. A 3 lépéses dobóritmus ismerete.
- A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban.
- Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is. A Kölyökatletika eszköz- és versenyrendszerének ismerete.
- A Kölyökatletikával kapcsolatos élmények kifejezése.

Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban

- A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete.
- Az alaptechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során.
- Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése.
- Az emberfogásos és a területvédekezés megkülönböztetése.

	<p>Törekvés a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra. A csapatérdeknek megfelelő összjátékra törekvés. A sportszerű viselkedés értékévé válása.</p> <p><i>Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban</i></p> <p>Néhány önvédelmi fogás bemutatása párban. Előre, oldalra és hátra esés, tompítással.</p> <p>A tolasok, húzások, emelések és hordások erő kifejtésének optimalizálódása.</p> <p>A grundbirkózás alapszabályának ismerete és alkalmazása.</p> <p>A sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartására törekvés. Az saját agresszió kezelése.</p> <p>Az önvédelmi feladatok céljának megértése.</p> <p><i>Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban</i></p> <p>Egy úszásnemben 25 méter leúszása biztonságosan. Fejesugrással vízbe ugrás.</p> <p>Az úszodai rendszabályok természetessé válása. A tanult úszásnem fogalmi készletének ismerete.</p> <p><i>Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben</i></p> <p>Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete.</p> <p>A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása. A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása szabad játéktevékenység során.</p> <p>A szabadterén, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.</p>
4. évfolyam	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Előkészítő és preventív mozgásformák	Órakeret 10 óra+ folyamatos
Előzetes tudás	A tanóra menetét segítő egyszerű alakzatok kialakítása és megtartása. Az alapvető gimnasztikai szakkifejezések ismerete és végrehajtása. A fittség, a higiénia, a baleset-megelőzés és a környezettudatosság területein megszerzett elemi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testnevelés optimális tanulási környezetének további erősítése. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megszokottá tétele, a testi és lelki egészségért való személyes felelősség tudatosítása. A szervezési feladatok körének bővítése, egyre önállóbbá tétele. Az egészségfejlesztés alapvető területein szerzett ismeretek gyarapítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok):</i>		<i>Környezetismeret: tájékozódási</i>

<p>Tér- és távköz, többsoros vonal kialakítása. A tanórai feladat végrehajtásához szükséges egyéb térformák kialakítása.</p> <p>Gimnasztika:</p> <p>Nyújtó, erősítő és ernyesztő hatású szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelem szabályainak megfelelően eszköz nélkül és különböző eszközökkel.</p> <p>Játékos gyakorlatsorok zenére. Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva eszköz nélkül és különböző eszközöket felhasználva.</p> <p>Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok a bemelegítésben és levezetésben.</p> <p>Tartásos és mozgásos elemek önálló végrehajtása.</p> <p>Keringéscsökkentő feladatok; zenés gimnasztika fokozódó intenzitással és terjedelemmel; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel.</p> <p>Ízületi mozgékonyágfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal.</p> <p>Koordinációfejlesztő finommotoros</p>	<p>gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma-, tér- és testérzékelés- fejlesztő játékos gyakorlatok.</p> <p>Játék:</p> <p>A térbeli tudatosságot, az energiabefektetés tudatosságát és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal.</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés:</p> <p>Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban. A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok önálló alkotással és végrehajtással. Egy-egy nyújtó és erősítő hatású gyakorlat önálló végrehajtása a testtartásért felelős főbb izomcsoportokra korrekciós céllal is. Motoros, illetve fitnesz tesztek pontosabb végrehajtása.</p> <p>Aktív, mozgásos relaxációs gyakorlatok, a progresszív és az interaktív relaxáció gyakorlatai. Higiéniai és a környezettudatossággal kapcsolatos ismeretek tudatos alkalmazása.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A bemelegítés és levezetés alapvető szabályainak ismerete. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzői, fontossága, a gerincvédelem szabályai.</p> <p>A szervezetre terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek. Pulzusmérés.</p> <p>A tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek bővülése. Higiéniai alapismeretek: a biológiai érveléssel járó testi változások alapismeretei.</p> <p>Relaxációs alapismeretek: belső figyelem, önkontroll, testtudat, a feszültségek feloldása.</p> <p>Környezettudatosság: takarékoság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megővése.</p> <p>Személyes felelősség: feladatok megindítását és megállítást jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, egészség, sport,</p>	<p>fejlesztő játékos</p>
---	--	--------------------------

alapismeretek.

*Vizuális
kultúra: tárgy-
és
környezetkultúr
a, vizuális
kommunikáció.*

*Technika,
életvitel és
gyakorlat:
életvitel,
háztartás.*

életviteli és életmód alapismeretek, biztonság, baleset-megelőzés és elsősegély-nyújtási alapismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alakzat, testséma, helyes testtartás, sérülés, megelőzés, tartásos elem, mozgásos elem, stressz, feszültség, életmód, táplálkozás, fittség, edzettség, mozgásintenzitás, hajlékonyság, vélemény.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	Órakeret 38 óra
Előzetes tudás	A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások elnevezéseinek, legfontosabb vezető műveleteinek ismerete. Fentiek alkalmazása egyszerű játékhelyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgáskoordináció fejlődésével párhuzamosan az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgásformák stabilizálta és automatizálttá tétele, változó körülmények között is optimális precizitás kialakítása. Az alapvető mozgáskészségek tanulmányának folyamatában nagyfokú cselekvésbiztonság kialakítása - lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével. Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák továbbfejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások:</i> Fordulattal, ritmus- és irányváltással; manipulatív feladatokkal kombinálva; mozgáskapcsolatokban, vonalak, bóják, ugrókötel által meghatározott mozgásútvonalakon; változó magasságú akadályok beiktatásával; különböző ritmusú és tempójú zenére. Szökdelések, el-, fel- és leugrások és érkezések zenére, ritmikusan, áthajtások közben, különböző eszközök segítségével; manipulatív mozgásokkal összekötve. Haladás kiépített, komplex akadálypályán. Három-öt mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok alkotása és végrehajtása zenére is. Menekülés és üldözés különböző tértárgyak, akadályok kerülésével, egyéb taktikai feladatokkal. <i>Lendítések, körzések:</i> Különböző testrészekkel különböző iramú és sebességű mozgások közben. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a lendítésekre és körzésekre építve (zenére is). <i>Hajlítások és nyújtások:</i> Különböző testhelyzetek kialakítása hajlításokkal és nyújtásokkal az egyéni kreativitást felhasználva. Hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve különböző eszközökkel. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a hajlításokra és nyújtásokra építve (zenére is). <i>Fordítások és fordulatok:</i> Fordítások különböző helyzetváltoztató mozgásokhoz kapcsolva. Fél és egész fordulat helyben, ugrással különböző eszközökön is. Fordulatok manipulatív eszközökkel kombinálva. Rövid</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> kifejezés, alkotás, vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> életvitel, háztartás.</p> <p><i>Matematika:</i> műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek.</p>

mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a fordításokra és fordulatokra építve (zenére is).

Tolások, húzások:

Különböző eszközök húzása és tolása egyénileg, párokban és csoportokban fokozódó erő kifejtéssel, különböző eszközökkel és testrészekkel.

Emelések és hordások:

Társemelések és társhordások csoportokban, illetve az egyéni kompetenciáktól függően párokban. Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően.

Függés- és lengésgyakorlatok:

Mászókötélen, mászórúdon, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően. „Vándormászás”.

Egyensúlygyakorlatok: Különböző testrészekben és testhelyzetekben stabil és labilis felületen, csukott vagy bekötött szemmel. Egyensúlyi helyzetek megtalálása hely- és helyzetváltoztató mozgásokból,

illetve manipulatív eszközhasználattal. Társas egyensúlygyakorlatok a közös súlypont megtalálásával. Eszközök egyensúlyban tartása mozgásban különböző testrészekkel, illetve eszközökkel. Egyéb egyensúlygyakorlatok.

Gurulások, átfordulások:

Különböző szerekben, eszközökön; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes és utólagos mozgással, egyensúlygyakorlatokkal, illetve manipulatív mozgásokkal összekapcsolva. Társal, társakkal tükörképben és azonosan, társon át.

Támaszok:

Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is) komplex akadálypályán, nehezített feltételek mellett. Ugrások, lépegetések kézzel („támlázás”) és lábbal különböző támaszhelyzetekben. Elszakadás a talajtól kézzel és/vagy lábbal különböző támaszhelyzetekből. Fel-, le-, átmászások eszközökre nehezített feltételekkel.

A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:

Szerp-, szabály- és feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok a helyváltoztató természetes mozgásformák felhasználásával. Akadályversenyek, különböző magasságú eszközök leküzdésével. A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó egyéni versenyek.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése.

Az energiabefektetés tudatossága: idő, sebesség; erő kifejtés; lefutás. Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társal, vagy társakkal.

A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései.

Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hely- és helyzetváltoztató mozgás, térérzékelés, testérzékelés, mozgáskapcsolat, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep, gyorsaság, állóképesség, erő, akadályverseny.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Manipulatív természetes mozgásformák	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Az eszközök ismerete, balesetmentes használata. A manipulatív alapmozgások vezető műveletei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tudatos gyakorlás és a gyakorlás általi fejlődés örömteli megélése során a magabiztosság erősítése. Bátor, sikerorientált tanulási igény megalapozása, ezzel hozzájárulás a szabadidős aktivitások és játéktevékenység mindennapi életben való használatához. A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Dobások (gurítások) és elkapások:</i> Egy- és kétkezes gurítások és dobások helyből, majd haladásból. Különböző ívben és sebességgel érkező labdák és egyéb eszközök elkapása párban és csoportokban nehezített feltételek mellett. Alsó, felső, mellső dobások párban és csoportokban különböző erővel, irányba és távolságra <i>haladó mozgás közben</i>. Gurítások, dobások és elkapások egyszerű cselekkel és egyéb feladatokkal kombinálva. Labdaátadások játékhelyzetekben. Kapura dobások talajról. Páros és hármas kapcsolatok kialakítása játékhelyzetekben.</p> <p><i>Rúgások, labdaátvételek lábbal:</i> Labdás koordinációs gyakorlatok labdavezetéssel különböző alakzatokban. Labdavezetés- és labdakontroll-gyakorlatok váltakozó sebességgel és/vagy irányban társak között mindkét láb használatával. Belső csüd, teli csüd, teljes csüd, külső csüd használata feladatmegoldásoknál. „Dekázás” mindkét láb használatával. Rúgások a lábfej különböző részeivel helyből, mozgásból. Játékos passzgyakorlatok. Kézből rúgásfeladatok meghatározott célra, távolságra „dropból” is próbálkozva.</p> <p><i>Labdavezetések kézzel:</i> A társsal azonosan, illetve tükörképben; váltakozó irányban, sebességgel, akadályok felhasználásával; kreatív feladatalkotással; labdadobással, gurítással kombinálva egyénileg, párban és csoportban; csoportos labdavezetési feladatok.</p> <p><i>Ütések testrésszel és eszközzel:</i> Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra és magasságokra; háló (zsinór) fölött különböző magasságban és ívben a vizuális kontroll csökkentésével; egyénileg, párban és csoportban, tükörképben és</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> életvitel, háztartás.</p>

<p>azonosan. Ütések tenyeres és fonák mozgásmintával; szervaszerűen. <i>A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékokban</i> Szabály- és feladatjátékok, sportjáték-előkészítő kisjátékok, alkotó és kooperatív játékok. Népi gyermekjátékok. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versenyek.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Bonyolultabb játékfeladatok által megkövetelt, szabályok szerinti eszközhasználat. A manipulatív eszközhasználati technikák vezető műveletei. Térbeli és energiabefektetésbeli ismeretek az eszközhasználatl összefüggésben. Az eszközkezelés lehetőségeinek megkülönböztetése. A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Alkalmazkodás, akarat, sporteszköz, használati szabály, lábfej, tenyeres, fonák, dekázás, droprúgás.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban</p>	<p>Órakeret 18 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult tornaelemek, táncmozdulatok felismerése, végrehajtása. Egyszerű, 2–4 mozgásformák összekapcsolása, esztétikus végrehajtás mellett. Nyújtott karú támaszhelyzetek. Eredményes mászókulcsolás. Magabiztos statikus és dinamikus egyensúlyi helyzetek. Egyszerű tánclépésekkel, a zene ritmusára a tanár, a pár, a társak mozgásának többnyire sikeres követése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A felelősségteljes gyakorlás révén az önálló tanuláshoz szükséges képességek fejlesztése. A tornajellegű feladatok kombinált megoldásával a testérzékelés, a tér-, izom- és egyensúlyérzékelés továbbfejlesztése. A torna- és a tánclemek gyakorlásával hozzájárulás a relatív erő- és a ritmusképesség fejlődéséhez. Az esztétikus mozgásvégrehajtás rögzítése. A tánc jellegű feladatok tanulása közben a térbeliség (mozgás), az időbeliség (ritmus) és dinamika összehangolása. Ösztönzés az együttműködésre, alkalmazkodásra, a másik nem, a másik személy, a másik csoport elfogadására és megbecsülésére.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Torna:</i> Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre és hátra az egyéni kompetenciákhoz illeszkedő nehézséggel - különböző kiinduló helyzetből, repülési fázissal, szerekre, párban,</p>		<p><i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink. <i>Ének-zene:</i> magyar</p>

<p>csoportban; fellendülési kísérletek segítségével vagy nélküle kézállásba; kézenátfordulás oldalt, emelés zsugorfejállásba; felugrás kéztámasszal különböző szerekre; támaszugarások az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról, ugródeszkaról és/vagy minitrambulnról, egyéni-páros-társas egyensúly- és gúlagyakorlatok. Alaplendület és leugrás gyűrűn és/vagy nyújtón és/vagy játszótéri eszközökön. 3-6 mozgásforma kapcsolatában tornagyakorlatok</p>	<p>tánc(ok) struktúrájának egyre mélyebb megértése és végrehajtása. Páros és csoportos, változatos térformájú motívumfűzések, gyermektáncok. Ritmusgyakorlatok egész testtel, a különböző testrészek ritmusában egyszerű párhuzamosságok kivitelezése.</p> <p><i>Tornához és tánchoz kapcsolódó játékok, versenyek, bemutatók:</i></p> <p>Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok tornajellegű mozgásformák illesztésével. Népi játékok énekekre, dalra, zenére. Kreativitásra, esztétikumra és mozgáspontosságra épülő egyszerű torna- és táncbemutatók.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A tornamozgások megnevezése, torna és testnevelés megkülönböztetése. Baleset- és sérülésveszélyes helyzetek elkerülésének módjai, a személyes teljesítőképesség határai átlépésével kapcsolatos kockázatok létezésének elfogadása. A tanult dalok szövege, a tanult táncokhoz kapcsolódó népi hagyományok, ünnepek elnevezései.</p> <p>A táncjellegű feladatmegoldások a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolhatók.</p>	<p>egyszerű párhuzamosságok</p>
<p>önálló alkotása és végrehajtása egyénileg és párokban; kötél- és/vagy rúdmaszás kísérletek mászókulcsolással (3 ütemű mászás); gyermek aerobikgyakorlatok.</p>		
<p>Kreatív tánc különböző ritmusú, tempójú zenére.</p> <p>A fantázia és képzelet megjelenítése</p>		
<p>játékosan, önállóan alkotott mozgásokon keresztül zenére (kreatív tánc). A zene hangulata, dinamikája hatásának a mozgás általi kifejezése a gyermeki képzelőerő, kreativitás által.</p> <p>Páros vagy társas táncfolyamatok összhangban. Motívumismeret bővülése és az adott</p>		

népi mondókák, népi gyermekjátékok, mozgásos improvizáció, ritmikai ismeretek.

**Kulcsfogalmak/
fogalmak**

Gurulás, fellendülés, kéztámasz, spicc, egyensúlygyakorlat, tornaelem, alátámasztási pont, aerobik, pontozás, párvezetés, tánc, ütemmutató (metrum), szinkópa, szünet, táncház, fonó, „játészó”, felkérés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete. Különböző intenzitású mozgások többször rövid ideig történő fenntartása játékos, változó körülmények között, illetve játékban. Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A futó-, ugró- és dobóiskola alapgyakorlatainak fokozódó pontosságú végrehajtása. Idő-, és tempóérzékelésen alapuló tartós futások gyakorlása. A mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek és a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése. Az atlétikai jellegű alapmozgások tanulása iránti motiváció erősítése a mozgások pontosságra törekvő, változatos gyakorlásával.</p> <p>Az önértékelés további erősítése. A testséma, a testtudat, a figyelem összpontosításának és a figyelem rugalmasságának fejlesztése.</p>
---	--

Ismeretek/Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járás- és futás mozgásformái:</i> egyenletes és változó, illetve váltakozó ritmussal, sebességgel, erő kifejtéssel, lépéstávolsággal és/vagy lépésfrekvenciával; komplex akadálypályán; vágtafutás; tartós futás különböző terepeken; rajtgyakorlatok és a guggolórajt. <i>Ugrások és szökdelések ugrásformái:</i> Ugróiskolai gyakorlatok, sorozatszökdelések az ugrástávolság és -magasság változtatásával, páros és egylábbon, különböző síkokban; távolugrás-kísérletek elugrósávból guggoló- és/vagy lépőtechnikával; magasugrás-kísérletek átlépő technikával; komplex futó- és ugróiskolai gyakorlatvariációk. <i>Dobások mozgásformái:</i> Egy- és kétkezes hajító-, lökö- és vetőmozdulatok célra, változó távolságra, különböző kiinduló helyzetekből. A forgómozgások előkészítő gyakorlatai. Hajítómozgások 3 lépéses dobóritmusban.</p> <p><i>Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatlétika versenyrendszerében:</i> A Kölyökatlétika mozgásrendszerére épített szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, önálló, páros és csoportos ugróiskolai gyakorlatsorok, játékok alkotása. A Kölyökatlétika eszközkészletének sokoldalú felhasználása kontrollált csapatversenyek formájában.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az energia-befektetés tudatosságának összetevői. A futó-, ugró- és dobófeladatokhoz tartozó mozgások megnevezései, a tanult mozgások vezető műveletei, idő- és távolságmérés, atlétikai eszközök elnevezései. A Kölyökatlétikai versenyforma ismerete, az egyéni szerepvállalás fontossága a csapat eredményessége érdekében. Közös szervezés, egymás teljesítményének értékelése és elfogadása.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink.</p> <p><i>Matematika:</i> geometria, mérés, testek.</p> <p><i>Vizuális kommunikáció:</i> közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Futó-, ugró- és dobóiskola, váltott lábú szökdelés, váltás, gát, forgás, dobóritmus, sárok-talp gördülés.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a sportjátékok alapttechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Órakeret 22 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Tapasztalat a manipulatív természetes mozgásformák gyakorló- és feladathelyzetben történő alkalmazásáról. Motivált tanulás a játék folyamatában. Összjáték-tapasztalatok az egyszerű támadó és védő helyzetekről. A sportszerű viselkedés jellemzőinek ismerete.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásával hozzájárulás a taktikai gondolkodás fejlődéséhez.</p> <p>A közös játékeladatok során a csapatérdek hangsúlyos megjelenítése az egyéni érdekekkel szemben.</p> <p>A játéktevékenység során kialakuló döntéshelyzetek során a célszerű mozgásválasz megtalálása.</p> <p>A szabadidő aktív közösségi játékkal történő kitöltése igényének megerősítése.</p> <p>A tevékenységek során az énközpontúság csökkentése, ezáltal a taktikai gondolkodás további fejlesztése, az egyén csapathoz való pozitív viszonyának további megerősítése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Általános technikai és taktikai tartalmak:</i> Támadó és védő feladatok terület- és emberfogással kisjátékok közben; páros cselezési feladatok, testcsele labdavezetéssel, játékos passzgyakorlatok; passzgyakorlatok labdavezetéssel kombinálva 1:1, 2:1, 3:1 ellen.</p> <p><i>Minikosárlabda:</i> Kosárra dobási kísérletek helyből, büntetődobás alacsony palánkra; megindulás, megállás, sarkazás a kosárlabdában.</p> <p><i>Miniröplabda:</i> Kosárérintés és alkarérintés, alsó egyenes nyitás puha labdákkal, léggömbbel egyénileg, párokban, csoportokban.</p> <p><i>Labdarúgás:</i> Rúgások kapura és társhoz belsővel, belső csüddel, teljes csüddel, labdaátvételek; labdakontroll-gyakorlatok, lövő- és testcselek nehezedő feltételek mellett. A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. A felállási forma alkalmazása Területnyitás támadásban. Területszűkítés védekezésben. Kapusok szerepe védekezésben, támadásban.</p> <p><i>Szivacskezilabda:</i> Kapura dobási kísérletek helyből, nekifutásból, páros lefutásból. Passzgyakorlatok. Ismerkedés a kapusjátékkal.</p> <p><i>Sportjáték-előkészítő (kis)játékok:</i> Létszámazonos (1:1; 2:2; 3:3; 4:4 ellen), létszámfölényes helyzetekben (2:1, 3:1, 4:1, 4:2 ellen) labdarúgás, szivacskezilabda, minikosárlabda (streetball) jelleggel; kis létszámú cicajátékok labdarúgás-, kezilabda-, kosárlabda jelleggel, fokozatos szabálybevezetéssel; területfoglaló, menekülő-üldöző taktikai játékok; palánkkosárlabda, miniröplabda, vonaljátékok, (kooperatív) zsinórlabda, átfutós röplabda puha labdákkal; sportjátékok rögtönzött mérkőzései kis létszámú csapatokkal, egyszerűsített szabályokkal.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Kommunikációs formák és jelek felismerése a csapatjáték során. A kisjátékokhoz szükséges sportági alapszabályok ismerete. Törekvés a társas szabályok betartására. A sportszerű viselkedést igénylő helyzetek felismerése.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Matematika:</i> számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometria.</p> <p><i>Magyar nyelv- és irodalom:</i> kommunikációs jelek felismerése és értelmezése.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Labdaív, területvédelem, cselezés, emberfogás, területfoglalás, technikai végrehajtás, taktikai gondolkodás, kooperatív játék, labdabirtoklás, emberelőny, esélykiegyenlítés, győzelem, vereség.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Elemi eséstechnikák ismerete, balesetmentes végrehajtása. A támadó- és védőmozgások során az ellenfél mozgásaihoz való igazodás próbálkozások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önvédelmi és küzdő feladatok során az önvédelem szerepének tudatosítása a mindennapokban. Az önfegyelem és önszabályozás továbbfejlesztése. A sportszerű küzdés iránti igény erősítése. A sportszerű küzdések, együttműködő feladatok végrehajtása során a társak tiszteletének erősítése. A taktikai gondolkodás egyre gyakoribb összekapcsolása a mozgásvégrehajtással.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>A küzdőjátékok előkészítésének gyakorlata:</i> Tolások és húzások a testi erő kihasználásával. Társas egyensúly-kibillentő gyakorlatok. Szabadulás fogásokból, birkózó jellegű küzdelmek (grundbirkózás), esések és tompításaik előre, hátra, oldalra, le, át, gurulások tompítása. <i>Küzdőjátékok:</i> Szabály- és feladatjátékok önvédelmi, illetve küzdőelemekkel, küzdőjátékok, játékok kooperatív erőfejlesztő tartalommal, páros és csoportos kötélhúzó versenyek, páros küzdések.		<i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink.
ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A mozgásos feladatok végrehajtásának vezető műveletei, a gyakorlatok fogalmi készlete, a küzdés baleset-megelőzési és szabályrendszere, a sportszerű küzdés rítusa, önvédelmi alapismeretek a mindennapokban.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tompítás, grundbirkózás, judo, cselgáncs, esés, karate, bokszt, önvédelem, menekülés, szabadítás, feszítés, dobás, kiemelés, kitolás, agresszivitás, tisztelet, önszabályozás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás		

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A gyorsúszás vagy hátúszás közül egy úszásnem választása. Az uszodában szükséges magatartási, higiéniai és balesetvédelmi szabályrendszer tudatosítása, a személyes felelősség kialakítása és az uszodai szabályok betartása. Egy úszásnem (gyorsúszás vagy hátúszás) technikájának rögzítése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>A vízhez szoktatás gyakorlatai, a vizes környezet balesetvédelmi és higiéniai rendszabályai. Vízbiztonság, siklás hason és háton. Tudatos levegővétel az úszás rávezető gyakorlataiban.</p> <p>Hátúszás Szárazföldi rávezető gyakorlatok (karmunka, lábmunka). <i>Feladatok háton:</i> felfekvés a hátra kapaszkodással, fejbeállítás, csipőemelés; háton lebegés segítséggel és önállóan; felfekvés hátra segítséggel és önállóan; lebegés háton önállóan; lebegés és siklás háton. <i>Hátúszás lábtempó:</i> siklás háton; hátúszó lábtempó úszólappal és labdával; hátúszó lábtempó, segítséggel; hátúszás lábtempó segítséggel és önállóan; háton lebegés, siklás és a hátúszás lábtempó összekapcsolása; hátúszás lábmunka önálló gyakorlása. <i>Hátúszás kartempó:</i> hátúszás kartempó – késleltetve; mélytartásból, majd magastartásból; egykaros hátúszás-kísérletek, a levegővétel. <i>Hátúszás kar- és lábtempó összhangjának megteremtése:</i> hátúszás lábtempó, késleltetett kartempó; hátúszás kar- és lábtempó technikai gyakorlatai.</p> <p>Gyorsúszás Szárazföldi rávezető gyakorlatok (karmunka, lábmunka, légvétel, ritmus) <i>Gyorsúszás lábtempó:</i> siklás hason; gyorsúszás lábtempó korlátnál és önállóan eszközök felhasználásával is; gyorsúszás lábtempóval. <i>Gyorsúszás kartempó:</i> gyorsúszás kartempó járásban; gyorsúszás kartempó járásban egy karral végzett kartempóval; egykaros úszások gyorsúszásban. <i>Gyorsúszás kar- és lábtempó összekötése:</i> gyorsúszás technikai feladatok; gyorsúszás kar- és lábtempó gyakorlása. <i>Gyorsúszás levegővétele:</i> a gyorsúszás levegővétele „hátrafordulással”; gyorsúszás levegővétel gyakorlása járás közben; a gyorsúszás kartempó és a levegővétel összekapcsolása. <i>Úszások a mélyvízben:</i> gyorsúszás karral-lábbal; gyorsúszás karral-lábbal, hátrafordulásos levegővétellel; úszás szabadon. <i>Ugrások, taposások:</i> beugrás és taposás a mélyvízben (növekvő időtartamban); fejesugrás és előkészítő gyakorlatai. A téri tájékozódás, tér- és mélységérzékelés fejlesztése úszó és merülő gyakorlatokkal. Adott úszásnem technikai gyakorlatai koordinációs céllal. Játékos páros és társas vízi feladatok erőfejlesztő céllal. <i>Vízhez kötött játékok:</i></p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy- és környezetkultúra.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> a víz tulajdonságai, testünk, életműködéseink.</p>

<p>Hajóvontatás, siklási és vízbeugrási versengések, víz alatti fogók, játékos úszógyakorlatok; játékos vízi csapatversenyek eszközökkel, vízilabda-, illetve röplabdajellegű labdás játékok, egyéb játékok különféle eszközökkel.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A választott úszástechnikával kapcsolatos fogalmi készlet ismerete, az uszoda élet- és balesetvédelmi ismeretei, önbizalom és bizalom mások iránt, az úszástanulással, vízben mozgással kapcsolatos érzések kommunikációja, irányítás általi alkalmazkodás.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felfekvés, gyorsúszás, hátúszás, fejesugrás, késleltetés, levegővétel, merülés, mentés, életvédelem, örvény, pánik, félelem, fáradtság.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A szabadtéri és természetben űzött mozgásos tevékenységek alapvető egészségvédelmi és környezettudatos szabályai. Az időjárási körülmények hatása a testmozgásra. Mozgástapasztalat néhány szabadidős mozgásrendszerről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alternatív, szabadidős mozgásformák további megismerése és kipróbálása. A kihívást jelentő, új sportágak révén a mozgás iránti pozitív érzelmi bázis formálása. Az aktív szabad játék, majd a rekreáció a későbbi egészséget fenntartó, fejlesztő funkciójának megalapozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Ismerkedés újabb alternatív és szabadidős aktivitásokkal, technikai készletükkel, taktikai elemeikkel és szabályaikkal és/vagy az 1-2. osztályban választottak további gyakorlása a lehetőségek függvényében:</i> Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek. <i>Az alternatív, szabadidős mozgásos tevékenységekben megvalósítható játékok.</i> A választott mozgásrendszerhez illeszkedő játékok, ügyességi csapatversenyek, házi bajnokságok</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A választott szabadidős mozgásrendszerek elnevezései, alaptechnikai és taktikai elemei, legfontosabb szabályai, KRESZ-alapismeretek, a szabadidős mozgásokhoz tartozó szabályok, eszközök ismerete, a szabadidő- és médiatudatosság.</p>		<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink; időjárás, éghajlat.</p>

A választás a helyi sajátosságok figyelembe vételével (képesített szakember, felszereltség) a helyi tanterv alapján történik.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rekreáció, szabadidő, játékszervezés, bőrbetegség, kullancs, UV-sugárzás,

A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végén	<p><i>Előkészítő és preventív mozgásformák</i></p> <p>Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is. Önálló pulzuszámolás. A levezés helyének és preventív szerepének megértése. A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légzőgyakorlatok pozitív hatásainak ismerete. A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása. Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása. A testnevelésórán megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása. A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén. Különbségtétel az aktív és passzív ellazulás között. A „tudatos jelenlét” ismerete és annak alkalmazása a gyakorlatban.</p>
	<p><i>Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák</i></p> <p>Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energiabefektetéssel, eszközzel, társakkal. A bonyolultabb játékeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása.úszás A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete.</p>
	<p><i>Manipulatív természetes mozgásformák</i></p> <p>A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. A manipulatív természetes mozgásformák kombinálása térben és szabályozott energiabefektetéssel. A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése. A pontosság, célszerűség és biztonság igényé válása. A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása.</p>
	<p><i>Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban</i> Részben önállóan tervezett 3-6 torna- és/vagy tánclem összekötése zenére is.</p> <p>A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás. Nyújtott karral történő támasz a támaszugrások során. Gurulások, átfordulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és</p>

lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet. A tempóváltozások érzékelése és követése.

A tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkciójának ismerete.

Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban

A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizításra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között. A 3 lépéses dobóritmus ismerete.

A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban.

Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is. A Kölyökatlétika eszköz- és versenyrendszerének ismerete.

A Kölyökatlétikával kapcsolatos élmények kifejezése.

Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban

A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete.

Az alaptechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során.

Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése.

Az emberfogásos és a területvédekezés megkülönböztetése. Törekvés a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra.

A csapatérdeknek megfelelő összjátékra törekvés. A sportszerű viselkedés értékévé válása.

Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban

Néhány önvédelmi fogás bemutatása párban. Előre, oldalra és hátra esés, tompítással.

A tolások, húzások, emelések és hordások erő kifejtésének optimalizálódása.

A grundbirkózás alapszabályának ismerete és alkalmazása.

A sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartására törekvés. Az saját agresszió kezelése.

Az önvédelmi feladatok céljának megértése.

Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban

Egy úszásnemben 25 méter leúszása biztonságosan. Fejesugrással vízbe ugrás.

Az úszodai rendszabályok természetessé válása. A tanult úszásnem fogalmi készletének ismerete.

Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben

Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete.

A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása. A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása szabad játéktevékenység során.

A szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

- a gyakorlati követelmények bemutatása, osztályzása, képességfelmérések osztályzása, értékelése minden évfolyamon
- minden évfolyamon, adott sportágban képességfelmérések és azok osztályzása (atlétika, torna, sportjátékok, stb)- erő, gyorsaság, állóképesség, technikai és taktikai tudás értékelése
- a tanulók órai munkájának értékelése
- a tanulók játékhelyzetekben, játéktevékenység közbeni aktivitása, hozzáállása is értékeljük a tanulók részvétele a sportversenyeken (iskolai, egyházi iskolák közötti, diákolimpiai)
- a tanulók teljesítményének fejlődése saját képességükhöz mérten egy év alatt
- **Tanulók fizikai állapotának felmérése:**
 - A fizikai állapot felmérésére a Hungarofit módszert használjuk
 - A tanulók fizikai állapotának a felmérését a testnevelés órát tartó tanár végzi.
 - A tesztek és felmérések előre megbeszélte és meghatározott szempontok alapján készítjük.
 - A szinttáblázatokat a diákok számára is jól látható helyre függesztjük ki.

Felső tagozat helyi tantervei

a táblázatban megadott sorrend szerint

Óraterv 5–8. évfolyamemelt angol esetén	Óraterv 5–8. évfolyam emelt informatika esetén
Tantárgyak	Tantárgyak
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom
Idegen nyelv / Angol	Idegen nyelv (Angol/Német)
Matematika	Matematika
Hit- és erkölcsstan	Hit- és erkölcsstan
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek
Természetismeret	Természetismeret
Fizika	Fizika
Kémia	Kémia
Biológia-egészségtn	Biológia-egészségtn
Földrajz	Földrajz
Ének-zene	Ének-zene
Egyházi ének	Egyházi ének
Hon- és népismeret	Hon- és népismeret
Vizuális kultúra	Vizuális kultúra
Informatika	Informatika
Technika, életvitel és gyakorlat	Technika, életvitel és gyakorlat
Testnevelés és sport	Testnevelés és sport
<i>Osztályfőnöki</i>	<i>Osztályfőnöki</i>

(Itt található a 2-4. évfolyamos német nyelv is.

Az egyházi ének 6. évfolyamos anyaga az alsós helyi tantervben található.)

Magyar nyelv és irodalom

Általános tantervű tanulócsoporthok 5-8. osztály

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	4	144	130	14
6.	4	144	131	13
7.	3	108	98	10
8.	4	144	129	15

MAGYAR NYELV

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	2	72	65	7
6.	2	72	65	7
7.	1	36	32	4
8.	2	72	65	7

IRODALOM

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	2	72	65	7
6.	2	72	66	6
7.	2	72	66	6
8.	2	72	64	8

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 2. sz. mellékletében kiadott 2.2.01.2 **magyar nyelv és irodalom** tantárgyi kerettanterv (**B**-változata) alapján készült helyi tanterv.

A helyi tantárgyi tanterv áttekintése

5. évfolyam: MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	8	4	12
Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	12	1	13
Írás, fogalmazás	10	1	11
Helyesírás	11		11
A szavak szerkezete, jelentése	12	1	13

A nyelv szerkezete	12		12
--------------------	----	--	----

Népköltészet, mesék	10	1	11
Összehasonlító gyakorlatok: történetmondás és önkifejezés	5	0	5
Petőfi Sándor: János vitéz	10	0	10
Tematikus-motivikus összevetési gyakorlatok	4	0	4
A szűkebb természeti környezet, a családi kapcsolatok, ember - Isten kapcsolat, a teremtés, eredet, hagyomány motívuma	15	6	21
Egyén és közösség, gyermek és felnőtt motívum az irodalmi művekben	8	0	8
Regényhősök összehasonlítása	4	0	4
Az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői	4	0	4
Fogalomhasználat	5	0	5
Évfolyam összesen	130	14	144

5. évfolyam: MAGYAR NYELV

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	8	4	12
Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	12	1	13
Írás, fogalmazás	10	1	11
Helyesírás	11	0	11
A szavak szerkezete, jelentése	12	1	13
A nyelv szerkezete	12	0	12
Évfolyam összesen	65	7	72

5. évfolyam: IRODALOM

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Népköltészet, mesék	10	1	11
Összehasonlító gyakorlatok: történetmondás és önkifejezés	5	0	5
Petőfi Sándor: János vitéz	10	0	10
Tematikus-motivikus összevetési gyakorlatok	4	0	4
A szűkebb természeti környezet, a családi kapcsolatok, ember – Isten kapcsolat, és a teremtés, eredet, hagyomány motívuma	15	6	21
Egyén és közösség, gyermek és felnőtt motívum az irodalmi művekben	8	0	8
Regényhősök összehasonlítása	4	0	4

Az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői	4	0	4
Fogalomhasználat	5	0	5
Évfolyam összesen	65	7	72

6.évfolyam: MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	10	0	10
Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	10	1	11
Írás, fogalmazás	10	3	13
Helyesírás	11	1	12
A szavak szerkezete, jelentése	6		6
A nyelv szerkezete	18	2	20
Monda, rege, ballada	8	0	8
Összehasonlítási gyakorlatok	5	0	5
Arany János: Toldi	10	0	10
Tematikus-motivikus összevetési gyakorlatok	5	0	5
Hősök a történetmondás műfajában	10	2	12
Regényhősök összehasonlítása	6	0	6
Képek és formák a költészetben	14	0	14
Szemelvények a magyar reformáció irodalmából		4	4
Az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői	3	0	3
Fogalomhasználat	5	0	5
Évfolyam összesen	131	13	144

6. évfolyam: MAGYAR NYELV

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	10		10
Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	10	1	11
Írás, fogalmazás	10	3	13
Helyesírás	11	1	12
A szavak szerkezete, jelentése	6		6
A nyelv szerkezete	18	2	20
Évfolyam összesen	65	7	72

6. évfolyam: IRODALOM

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete

Monda, rege, ballada	8	0	8
Összehasonlítási gyakorlatok	5	0	5
Arany János: Toldi	10	0	10
Tematikus-motivikus összevetési gyakorlatok	5	0	5
Hősök a történetmondás műfajában	10	2	12
Regényhősök összehasonlítása	6	0	6
Képek és formák a költészetben	14	0	14
Szemelvények a magyar reformáció irodalmából	0	4	4
Az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői	3	0	3
Fogalomhasználat	5	0	5
Évfolyam összesen	66	6	72

7.évfolyam: MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	4	1	5
Olvasás, szövegértés	4	0	4
Írás, fogalmazás	2	1	3
Helyesírás	5	0	5
A nyelv szerkezete és jelentése	19	0	19
Klasszikus és kortárs lírai alkotások	8	0	8
Lírai műfajok	2	0	2
Összehasonlító gyakorlatok: klasszikus lírai műfajok és modern kifejezésformák	4	0	4
A kisepikai műfaj változatai: novella, elbeszélés	6	0	6
Kortárs novellák	4	0	4
A regény változatai	8	0	8
Cselekményalakítás és jellemábrázolás a kortárs ifjúsági regényekben	4	0	4
Művek a reformkor irodalmából	11	0	11
A református kollégiumok és az irodalom kapcsolata	0	8	8
Egy drámai mű feldolgozása	8	0	8
Az irodalom határterületén – a népszerű irodalom műfajai	6	0	6
Fogalomhasználat	3	0	3
Évfolyam összesen	98	10	108

7. évfolyam: MAGYAR NYELV			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete

Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	4	1	5
Olvasás, szövegértés	4	0	4
Írás, fogalmazás	2	1	3
Helyesírás	5	0	5
A nyelv szerkezete és jelentése	19	0	19
Évfolyam összesen	34	2	36
7. évfolyam: IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Klasszikus és kortárs lírai alkotások	8	0	8
Lírai műfajok	2	0	2
Összehasonlító gyakorlatok: klasszikus lírai műfajok és modern kifejezésformák	4	0	4
A kisepikai műfaj változatai: novella, elbeszélés	6	0	6
Kortárs novellák	4	0	4
A regény változatai	8	0	8
Cselekményalakítás és jellemábrázolás a kortárs ifjúsági regényekben	4	0	4
Művek a reformkor irodalmából	11	0	11
A református kollégiumok és az irodalom kapcsolata	0	8	6
Egy drámai mű feldolgozása	8	0	8
Az irodalom határterületén – a népszerű irodalom műfajai	6	0	6
Fogalomhasználat	3	0	3
Évfolyam összesen	64	8	72

8. évfolyam: MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	9	1	10
Olvasás, szövegértés	5	0	5
Írás, fogalmazás	4	1	5
Helyesírás	8	0	8
A nyelv szerkezete és jelentése	32	2	34
A nyelv állandósága és változása	7	3	10
Művek a Nyugat három nemzedékének irodalmából	18	0	18
Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek alkotásaiban		8	8

Az irodalom nagy témáiból	12	0	12
Kortárs irodalom – kortárs írók és olvasók	8	0	8
Bevezetés az irodalomtörténet tanulásába	4	0	4
Bevezetés a műfajelméletbe	3	0	3
Tematikus-motivikus áttekintés	6	0	6
Fogalomhasználat	3	0	3
A média kifejezőeszközei (1) Történet és elbeszélés mozgóképen	3	0	3
A média kifejezőeszközei (2) A mozgókép és az írott sajtó szövegeinek rendszerezése	3	0	3
A média társadalmi szerepe, használata. A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése	4	0	4
Évfolyam összesen	129	15	144

8. évfolyam: MAGYAR NYELV			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	9	1	10
Olvasás, szövegértés	5	0	5
Írás, fogalmazás	4	1	5
Helyesírás	8	0	8
A nyelv szerkezete és jelentése	32	2	34
A nyelv állandósága és változása	7	3	10
Évfolyam összesen	65	7	72
8. évfolyam: IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Művek a Nyugat három nemzedékének irodalmából	18	0	18
Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek alkotásaiban	0	8	8
Az irodalom nagy témáiból	12	0	12
Kortárs irodalom – kortárs írók és olvasók	8	0	8
Bevezetés az irodalomtörténet tanulásába	4	0	4
Bevezetés a műfajelméletbe	3	0	3
Tematikus-motivikus áttekintés	6	0	6
Fogalomhasználat	3	0	3
A média kifejezőeszközei (1) Történet és elbeszélés mozgóképen	3	0	3
A média kifejezőeszközei (2) A mozgókép és az írott sajtó	3	0	3

szövegeinek rendszerezése			
A média társadalmi szerepe, használata. A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése	4	0	4
Évfolyam összesen	64	8	72

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam: MAGYAR NYELV	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszédkézség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Bibliai tanítások a beszédről. Bibliai történetek dramatizálása. A szereplők megjelenítése gesztusokkal, mimikával, hanghordozással. A református iskolai élet sajátosságai, szabályok, szokásrendek, hagyományok, ezek feldolgozása.	4
Írás, fogalmazás	Az írás története, szerepe az emberiség fejlődésében.	1
A szavak szerkezete, jelentése	Bibliából származó közmondássá, szólássá, állandósult szókapcsolattá vált mondások.	1
Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	A Biblia könyveinek ismerete, a biztos eligazodás segítése.	1
	Összesen:	7

6. évfolyam: MAGYAR NYELV	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Helyesírás	A Biblia gyakori személy- és földrajzi neveinek helyesírása.	1
A nyelv szerkezete	Régi magyar nyelvtaníróink (Szenci Molnár Albert, Geleji Katona István, Tótfalusi Kis Miklós) Bibliai nevek köznevesülése pl.: ádámcsutka, pálfordulás, mózeskosár, stb.)	2
Írás, fogalmazás	Református emlékek szűkebb környezetünkben. Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása, útinapló, úti jegyzetek, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél készítése.	3
Olvasás, szövegértés	Keresztyén műsorok a médiában. Tömegkommunikációs eszközök	1

	tudatos használata, a keresztyén értékek védelmét szolgálva.	
	Összesen:	7

7. évfolyam: MAGYAR NYELV		Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	<p>A jellemek megnyilvánulásai a beszédszituációkban. Egymás gondolatainak meghallgatása, saját véleménnyel való kiegészítése, esetleg vitára bocsátása. A Biblia történeteinek tárgyalása során erkölcsi állásfoglalás a keresztyén tanítások alapján.</p> <p>A vita személyiségfejlesztő módszereinek elsajátíttatása. (A disputa szerepe, jelentősége a reformáció történelmében, mai alkalmazhatósága.</p> <p>Ellentmondásos élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok, erkölcsi értékek feltárása, megbeszélése, megvitatása.</p> <p>A másokról alkotott vélemény megfogalmazásának módjai. Az építő, a bántó bírálat. A keresztyén bírálat fokozatai. A másokról alkotott vélemény megfogalmazásának módjai. Az építő, a bántó bírálat. A keresztyén bírálat fokozatai. A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása.</p> <p>Rövid alkalmi, ünnepi beszéd (reformáció ünnepe, karácsony, stb.) szövegének megfogalmazása, elemzése.</p>	2	
Olvasás, szövegértés	<p>Aktív és passzív szókincs fejlesztése református tartalmakból. Folyóiratok vagy Pl. Miklya Luzsányi Mónika (Apati szövetsége, Srácok a garázs tetején, Macskaút, Titkoskönyv, Zombikönyv) Kamarás István (Csigamese, Apuapu és a leleplezett</p>	1	

	rakoncaficánka, Betlehembe kéne menni) könyveinek részletéből	
Írás, fogalmazás	Bibliai, illetve eddig tanult tartalmak szereplőinek, alakjainak személyisége – írásbeli szövegalkotás. A jó és rossz, az igaz és hamis megkülönböztetésével, a valódi értékek felismerése és megbecsülése a hit ajándékának elfogadásához szükséges élmények, tapasztalatok megszerzése által megmutatja, hogy a világ megismeréséhez saját keresztyén kultúránkon át vezet az út.	1
	Összesen:	4

8. évfolyam: MAGYAR NYELV	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Írás, fogalmazás	Hír, interjú, riport, tudósítás készítése egyházi eseménnyel kapcsolatban egyházi személyiséggel.	1
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása. Egymás gondolatainak, véleményének tiszteletben tartása.	1
A nyelv szerkezete és jelentése	Kazinczy és a nyelvújítás (Kazinczy-szótár készítése) Nagy nyelvújítók (Barczafalvi Szabó Dávid, Kölcsey, Szemere Pál, Kazinczy, stb.)	2
A nyelv állandósága és változása	A Vizsolyi Biblia nyelvezetének, szókincsének vizsgálata 1-1 választott könyve, részlete alapján. Nyelvváltozatok: A regionális irodalmi nyelv jelenléte Tamási Áron: Vadon nőtt gyöngyvirág c. művében Nyelvjárási elemek Móricz Zsigmond: Árvácska c. regényében	3
	Összesen:	7

5. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Népköltészet, mesék	Heltai Gáspár fabulái	1

A szűkebb természeti környezet, a családi kapcsolatok, ember- Isten, a teremtés, eredet, hagyomány motívuma	Bibliai történetek, példázatok Családi kapcsolatok megjelenítése bibliai történetekben	6
Összesen:		7

6. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	6
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Hősök a történetmondás műfajában	Próbatételek a bibliai	2
Szemelvények a magyar reformáció irodalmából	Bibliafordítások (Vizsolyi Biblia, Sylvester János Újszövetség fordításának előszava) Könyvnyomtatás jelentősége Zsoltárfordítások Balassi Bálint, Bornemissza Péter	4
Összesen:		6

7. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	8
Tematikai egység	Téma	Óraszám: 8
A református kollégiumok és az irodalom kapcsolata	Neves református kollégiumok (Debrecen, Pápa, Sárospatak, Nagyenyed.) és híres diákjai és tanárai. Jókai. A nagyenyedi két fűzfa; Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig; Szabó Magda: Abigél – részletek. Tóth - Máté Miklós: Pecúrok	8
Összesen:		8

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	8
Tematikai egység	Téma	Óraszám: 8
Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek műveiben	Ady Endre, Dsida Jenő, Reményik Sándor, Áprily Lajos, Nemes Nagy Ágnes, Sánta Ferenc művei	8
Összesen:		8

TANTÁRGYI BEVEZETŐ

A református helyi tanterv tartalmazza a református jellegből adódó célkitűzéseket. A magyar nyelv és irodalom tantárgy tananyagának tükröznie és egyúttal szolgálnia, erősíteni kell iskoláink keresztyén szellemiségét.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy fontos célja, hogy a tanulók olyan önálló gondolkodású fiatalokká váljanak, akik erkölcsi kérdésekben képesek önálló ítéletalkotásra.

- A nemzeti öntudat, a református identitás, és a demokráciára nevelésben kitüntetett szerepet kapnak a magyar irodalom jelentős, nemzeti sorskérdéseket végiggondoló alkotásai. A magyar irodalmi kánon néhány alapművének megismerésével a tanuló a

közös kultúrkincs részesévé válhat, és ezáltal is növekedhet benne a nemzethez tartozás tudata és a hazaszeretet.

- Fontos szerepet kap a magyar nyelv és irodalom kerettantervben a családi életre nevelés, a környezet- és a médiatudatos magatartás kialakítása, a manipuláció hatásmechanizmusainak megismerése, a manipulációval szembeni védekezés.
- A testi-lelki egészség, a jó önismeret az egész életre meghatározó jelentőségű, ezért ezeken a területeken is fontos szerepe van a magyar nyelv és irodalom tantárgynak.

Kulcskompetenciák fejlesztése

A magyar nyelv és irodalom tantárgy az

- anyanyelvi kulcskompetencia fejlesztésében játszik döntő szerepet,
- a hallott és írott szövegalkotási és szövegértési kompetenciának fejlesztése a kognitív folyamatok, az életkori sajátosságok és az egyéni képességek figyelembevételével
- digitális kompetencia: az információs társadalom technológiájának ismerete, megfelelő szintű kritikus használata
- a szociális, az állampolgári,
- az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség elnevezésű kulcskompetenciák fejlesztése
- a hatékony, önálló tanulás készségeinek – képességeinek fejlesztése

Az 5-8. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgy alapvető célja és feladata

- A nyelvi és irodalmi kultúra fejlesztése.
- A sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulás eredményességéhez szükséges kulcskompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása. A készségek szintre hozása, majd folyamatos fejlesztése. (5-6.) A már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése (azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése). (7-8.)
- A tanulók hallott és írott szövegalkotási és szövegértési kompetenciának fejlesztése a kognitív folyamatok, az életkori sajátosságok és az egyéni képességek figyelembevételével. A nyelvről szerzett tapasztalati (élményalapú) és tárgyi ismeretek mélyítése, bővítése.
- Az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb olvasási stratégiák megismerése és alkalmazása, a szövegalkotás folyamatának megfigyelése, gyakorlása, különböző, a kommunikációs helyzetnek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban történő fogalmazás, az elsajátított írástechnika, helyesírás gyakorlása, továbbfejlesztése.
- **Olvasóvá, Bibliaolvasóvá nevelés.**
- **Az olvasmányok tanulságairól erkölcsi állásfoglalás megfogalmazása a keresztyén identitásnak megfelelő értékrendben.**
- **A református iskolák hagyományrendszerének tudatos folytatása.**
- A nyelvi és irodalmi kultúra fejlesztése, az egyéni ismeretszerzés módjainak, technikáinak előkészítése, gyakorlata, a kritikus, problémamegoldó és a fogalmi gondolkodás fejlesztése.
- **Könyv- és könyvtárhasználat fejlesztése.**
- Az információ felismerése (azonosítása), visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréjének jelentősége, mint pl. a digitális tartalomalkotás és -megosztás, továbbá kommunikációs együttműködés az interneten keresztül.
- Megismerje a média működésének, társadalmi hatásainak alapvető összefüggéseit, a történetalkotás és elbeszélés mozgóképi eszközeit. (7-8.)

- **A tömegkommunikációs eszközök tudatos használatára való nevelés a keresztyén értékek védelmét szolgálva.**
- A nyelvről szerzett (élményalapú) tapasztalati és tárgyi ismeretek mélyítése, bővítése, a nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyelése mondat- és szövegépítő eljárásokkal.
- A nyelvnek mint működő, változó rendszernek a megtapasztalása, megfigyeltetése. E tapasztalatokra építve válik lehetővé néhány alapvető rendszerszerűség bemutatása, összefüggésének felismerése, megnevezése.
- A klasszikus értékeket benntartsa az iskolai munkában, ugyanakkor a frissebb, mai, kortárs művekre is ráirányítsa a figyelmet.
- **Beszédművelés, beszédkésztség fejlesztése:** A tanuló beszéde fejlődjön tovább a megfelelő artikuláció, szókincs és nyelvhelyesség szempontjából. A hallott szövegről legyen képes rövid szóbeli összefoglalást adni. Megszólalásaiban magyar órán és azon kívül is alkalmazkodjék a hallgatósághoz és a beszédhelyzethez. Legyen képes néhány mondatos vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazására az olvasottakról. (5-6.) Beszédkésztség szempontjából a tanuló beszédében már nemcsak megfelelően artikulál, hanem kiejtésével közlő szándékát is jól tükrözi, továbbá a mondat- és szövegfonetikai eszközöket is megfelelően alkalmazza. Nemcsak a beszédhelyzethez alkalmazkodik, hanem különféle kommunikációs technikákat is képes alkalmazni. (7- 8.)
- **Írott és szóbeli szövegek alkotása és megértése:** A szövegalkotás folyamatának megfigyelése, gyakorlása, legyen képes rövidebb szövegek alkotására, személyes és olvasmányélmények megfogalmazására. Különböző, a kommunikációs helyzetnek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban történő fogalmazás; Szükséges a globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás, továbbá tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolata; a címadás. A tanulók hallott és írott szövegalkotási és szövegértési kompetenciának fejlesztése a kognitív folyamatok, az életkori sajátosságok és az egyéni képességek figyelembevételével. Nemcsak értelmezésre, hanem formai-stilisztikai elemzésre is képes, továbbá a zenei és ritmikai eszközök típusainak azonosítására. Már nemcsak összefoglalni tudja az olvasottakat, hanem érvelni is képes, és a beszéd társsal empatikusan együtt tud működni.
- **Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről:** A nyelvről tanult ismeretek mélyítése, a nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyelése mondat- és szövegépítő eljárásokkal. A nyelvről szerzett tapasztalati (élményalapú) és tárgyi ismeretek mélyítése, bővítése. (5-6.)
- **Írás, helyesírás:** Az elsajátított írástechnika, helyesírás gyakorlása, a tanult helyesírási szabályok alkalmazása, továbbfejlesztése.
- **Tanulási képesség:** A tanuló képes különböző vázlatok felhasználására különböző témájú, műfajú szövegek megértésére, megfogalmazására. (5-6.) Nemcsak használni képes a vázlatot, hanem ő maga is képes az önálló vázlatkészítés különféle eljárásaira, sőt a jegyzetkészítésben is jártas.
- **Erkölcsei ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése:** Megismerkedik a tetszésnyilvánítás árnyaltabb nyelvi formáival, a különböző kultúrák és eltérő vélemények tiszteletben tartásának fontosságával. (5-6.) Nemcsak a tetszésnyilvánításra és az eltérő vélemény tiszteletére képes, hanem érti az ízlés kontextuális összefüggéseit, kulturális, történeti, közösségi, családi, egyéni beágyazottságát. Ismeri a média működésének, társadalmi hatásainak alapvető összefüggéseit, a történetalakítás és elbeszélés mozgóképi eszközeit. (7-8.)
- **Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése:** Újabb olvasási stratégiák megismerése és alkalmazása. Legyen képes érzéklni a szövegek műfaji különbségeit,

valamint néhány mondatos vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazására az olvasottakról. A tanuló megfigyeli a költői nyelv néhány sajátosságát, a műfajok némelyikét, a szerkezetiség némely megnyilvánulásait, a téma és hangulat változatait, a szereplő, az elbeszélő, a lírai én kérdésköreinek némely aspektusát, a téma és a hangulat változatait továbbá a tantervben számára előírt fogalmakat. Érzékeli a szövegek műfaji különbségeit. (5-6.) Már nemcsak a lírai és az elbeszélő szerkezetek kulcsfogalmait ismeri, hanem érti a formai jegyek jelentésteremtő szerepét is, továbbá megismerkedik a drámával, a befogadóval, a hatással, a beszédhelyzettel, a jellemzés módjaival és a tantervben számára előírt további fogalmakkal. (7-8.)

A tantárgy tanításának alapelvei

- Az évfolyamok tematikai egységei elsősorban fejlesztési célok és követelmények; sorrendjük változtatható és koherens rendszerbe építhető (különösen a lírai alkotások egységeinek esetében), pl. tisztán műfaji vagy tematikus felépítésű tananyagba. Néhány irodalmi témakört elméleti összefoglalás is követ. Így bizonyos témakörök az alapvető irodalomelméleti fogalmakat – műnem, műfaj, vers, verselés, kép, alakzat, motívumok stb. – tartalmazzák, ezek helye tehát kötött. (Az alapfogalmak bevezetésüktől kezdve ismertek és használandók.) Az irodalom történetiségének bevezetése még kerülendő. A korosztály olvasási, szövegértési készségi szintje nem teszi sem szükségessé, sem lehetővé a régi magyar irodalmi szövegek elemzését
- Az 5–8. évfolyam irodalom kerettantere azzal a kettős célkitűzéssel készült, hogy a klasszikus értékeket benntartsa az iskolai munkában, ugyanakkor a frissebb, mai, kortárs művekre is ráirányítsa a figyelmet. Minden tematikus egységben megnevezi a kulcsfogalmakat, ugyanakkor az évfolyampárok végén egy-egy önálló fogalomhasználati egységet is tartalmaz, amelynek fogalmi egyéni megoldásokkal, szabadon vezethetők be az évfolyampárok bármelyik szakaszán, ezáltal az itt meghatározott fogalmak tanítását nem egy-egy meghatározott irodalmi mű esetében kell feltétlenül megtanítani, hanem a két évfolyamos szakasz több tematikai egységénél is szóba kerülhetnek.
- A tematikai egységeknek megvan a maguk lineáris logikája, de ez a linearitás nem jelent előírt sorrendet. Sorrendjük azonban mégiscsak ésszerű megfontolásokat takar. Ebben a lehetséges és átvehető, de nem előírt sorrendiségben a mesékkel indul a felső tagozatos irodalom: a mesékkel, amelyek visszautalnak az alsó tagozatra, s amelyek egyben középpontba állítják az irodalom örök kulcselemét, a fantáziát, hiszen ez nemcsak a mesékben van jelen, hanem bizonyos értelemben minden műalkotásban, sőt minden emberi alkotásban is. A mesék egy része népmese, így szóba kerül a folklór, és ennek kapcsán a népdalok. A tantervi folytatás azután egyre inkább közelít a reális világhoz, miközben a fantázia továbbra sem tűnik el az irodalmi művekkel való ismerkedésből. Egyre táguló körökben vethetnek a diákok irodalmi pillantást életük mind szélesebb horizontjaira: előbb a családra, később a szülőföldre, majd az iskola, a gyerektársadalom örök világára. A térben táguló körbepillantás azután időben is tágul: az irodalmon keresztül visszatekinthet a tanuló történelmi hagyományainkra és múltunkra.
- Az 5. 6. évfolyamon a tanulók már jól olvasnak, viszonylag hosszabb szövegeket is rövid idő alatt meg tudnak ismerni. A kerettanterv irodalomtanítási részének ez a szakasza úgy tekint erre a fejlesztési periódusra, mint amely már lehetőséget ad az irodalom jelenségének mélyebb megértésére. Nemcsak a kultúra hordozójának tekinti az irodalmat, és nemcsak a kommunikáció egyik változatának, hanem olyan tevékenységnek, amelyben egy-egy alkotón keresztül voltaképpen az emberiség a megszólaló, s a műalkotásban nem tesz mást ez a cselekvő alany, mint hogy önmaga

számára fogalmazza meg legfőbb dilemmáit és az azokra adható lehetséges válaszokat. Ennek megfelelően a *János vitéz* és a *Toldi*, a mesék és a mondák, az első közösen megismert terjedelmesebb regények kapcsán ez a kerettantervi rész a nagy emberi kérdésselvetésekkel való ismerkedés helyének is tekinti az irodalomórát. Ennek előfeltétele a tanterv, az iskola és a nevelő részéről, hogy vegye figyelembe a tanuló életkorából fakadó absztrakciós szintjét, és korlátozza önmagát és kérdésselvetéseit ennek megfelelően. Ugyanennek másik előfeltétele a tanuló részéről, hogy legyen partner azoknak a képességeknek a kialakításában, amelyek az effajta irodalomértéshez elengedhetetlenek.

- Mire eljutottak a tanulók a 7-8. évfolyamig, addigra már megismerkedtek a *János vitézzel* és a *Toldival*, a mesékkel és a mondákkal, az első közösen megismert terjedelmesebb regényekkel. Az olvasás és írás, a szövegértés és szövegalkotás ekkorra már több kell, hogy legyen számukra mérő technikai gyakorlatnál vagy egyszerű kódoló – dekódoló eljárásnál. Érteniük kell, hogy az irodalom olyan üzenet, amelyet elődeink és a rendkívüli képességekkel megáldott művészek örökítettek ránk, s amely üzenetnek a megfejtése és életünkbe építése a mi dolgunk. Ekkorra már szerencsés, ha a tanulók jól értik: a pragmatikus tudáselemek túl az embernek szüksége van egy transzpragmatikus, ünnepnapra tudásra is, amiben elsősorban a művészetek adhatnak eligazítást. Ahhoz, hogy az irodalommal ebben a másfajta jelentésében is képesek legyenek szembesülni, ehhez több előfeltételnek is teljesülnie kell. Előfeltétele ennek a tanterv, az iskola és a nevelő részéről, hogy vegye figyelembe a tanuló sajátos serdülőkori viszonyát a tanulmányokhoz, a mély lelki kérdéseket érintő kommunikációhoz és a tekintélyhez, és csakis ezt a kritikus és sebezhető kamaszt jól ismerve fogalmazza meg célkitűzéseit. Ugyanennek másik előfeltétele a tanuló részéről, hogy legyen partner azoknak a képességeknek a kialakításában, amelyek az effajta irodalomértéshez elengedhetetlenek.
- A múlt és a jelen, a tanuló kisvilága és a nagyvilág irodalmi témái mellett szüntelenül jelen van/lehet a tantervben és az iskola irodalomtanítási gyakorlatában a kortárs világ, a jelenkori élet, a mindannyiunkat körülvevő társadalom emberi problémáit feltáró művekben. Ezek révén a tanterv hangsúlyozott üzenetként fogalmazza meg, aminek mind nyilvánvalóbbá kell válnia a tanulók számára is: az irodalom nem statikus és a múltból itt maradt létező, hanem élő és organikus valóság.
- Minden tematikus egységben megnevezi a kulcsfogalmakat, ugyanakkor az évfolyampárok végén egy-egy önálló fogalomhasználati egységet is tartalmaz, amelynek fogalmi egyéni megoldásokkal, szabadon vezethetők be az évfolyampárok bármelyik szakaszán, ezáltal az itt meghatározott fogalmak tanítását nem egy-egy meghatározott irodalmi mű esetében kell feltétlenül megtanítani, hanem a két évfolyamos szakasz több tematikai egységénél is szóba kerülhetnek.
- Az irodalom történetiségének bevezetése még kerülendő. A korosztály olvasási, szövegértési készség szintje nem teszi sem szükségessé, sem lehetővé a régi magyar irodalmi szövegek elemzését.

Az otthoni és tanulószobai írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai:

- A házi feladatok – mind a szóbeli, mind az írásbeli – a tanítási órán feldolgozott ismeretek gyakorlását, elmélyítését szolgálják.
- A házi feladat érdemjeggyel történő minősítése nem elfogadható, de a kiemelkedő munka, pl. önálló gyűjtőmunka szaktanári dicsérettel jutalmazható.

- A hiányzó házi feladat pótlólagos elvégzése szükséges, többszöri hiány esetén szaktanári figyelmeztetés jár a tanulónak.
- Fontos, hogy a tanulószobai és otthoni felkészülés mellett a gyerekeknek maradjon idejük életkori sajátosságuknak, gyermeki személyiségüknek megfelelő tevékenységekre; pihenésre, regenerálódásra, mozgásra, játékra.
- Ennek tükrében az otthoni és a tanulószobai felkészüléshez az alábbi elveket és korlátokat alkalmazzuk.
 - A tanultak begyakorlása érdekében a tanulók otthoni (tanulószobai) felkészülés formájában szóbeli és írásbeli házi feladatot kapnak.
 - A szaktanárok a házi feladatok, feladásakor figyelembe veszik a tanulók egyéni képességeit, életkori sajátosságait, aktuális állapotát és ezekből kiindulva differenciált formában adnak feladatokat az otthoni és napközis felkészüléshez.
 - Emellett folyamatos tanácskozást folytatnak a tanulószobát tartó nevelővel, akik visszajelzésekkel tájékoztatják a délelőtti nevelőket a házi feladatokkal kapcsolatos tapasztalataikról.
- **Írásbeli feladatok:** a tanóra anyagához kapcsolódó, az órai munkához hasonló feladatok, ill. a korábbi évfolyamokon tanult ismeretekhez fűződő ismétlő feladatok. A feladatok a tanulók teljesítményétől és képességeiktől függően differenciálhatóak is.
- **Szóbeli feladatok:** az órán tanult fogalmak, tételek, ismeretek megtanulása, megértése, ill. a témakör korábbi anyagainak ismétlése, és a kapcsolódó, korábbi évfolyamokon tanult ismeretek felidézése. Az írásbeli és szóbeli feladatok mennyisége együttesen nem haladhatja meg egy átlagos képességű diák esetén felső tagozatban tantárgyanként a 30 perc intenzív tanulást.
- Házi feladatok
 - **hétvégére** (szombatra-vasárnapra) lehetőleg nem adunk házi feladatot, de megengedett a házi feladat adása, ha az összességében nem befolyásolja a tanuló pihenését, regenerálódását.
 - Hétvégének a tantárgyak szempontjából az számít, ahol pénteken és hétfőn egyaránt van óra. Ennek megfelelően a csütörtök-hétfő vagy a péntek-kedd párosítások nem számítanak hétvégének. Munkaszüneti napok esetében az számít ide, ahol az előző és az azt követő napon is van óra
 - **az őszi, téli és tavaszi szünetekre** hasonlóan adunk házi feladatot, mint hétvégén, de kizárólag annyi, mint egyéb esetben egy következő órára való felkészüléshez!
 - **a nyári szünidőre** (az évközi terhelés csökkentése érdekében) szabadon választhatóan adjuk fel a házi olvasmányokat. Ennek megtörténtét jutalmazhatjuk, szünidei elkészítésük elmulasztását nem büntetjük.

Magyar nyelv 5.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 8+4 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás,	

	<p>törekvés az érthető, kifejező beszédre. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés stb.</p>				
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A hallásértés fejlesztése (pl. dramatikus játékkal, szövegmondással, interaktív olvasásértéssel). A kommunikációs helyzetnek megfelelő helyes beszédlegzés, hangképzés, hangsúlyozás, tempó és szünettartás kialakulásának segítése: pl. beszédgyakorlatokkal, dramatikus játékkal, hangos szövegmondással. Törekvés a különböző beszédhelyzetekben a jól formált, a kommunikációs célt közvetítő beszéd alkottatására. A kifejező kommunikáció, a megfelelő szókincs alkalmaztatása személyes beszámolóban, történetmeséléskor, személyek jellemzésekor. A társas viselkedés szabályozásához szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a konfliktusok kezelése képességének fejlesztése. A kiejtés, a szöveg és a nem nyelvi jelek közötti összhang kialakulásának fejlesztése. A magyar nyelv kiejtési sajátosságainak (hangsúly, hanglejtés) tudatosításán keresztül a nemzeti identitás erősítése. A nyelvjárási változatok (pl. hangkészslet) felismertetése, ezen keresztül az elfogadó attitűd, a másság iránti tisztelet erősítése. A kommunikációs folyamat alapvető tényezőinek tudatosítása. Kommunikációs (illem) szabályok tudatosítása.</p>				
	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="470 1108 1077 1153">Ismeretek/fejlesztési követelmények</th> <th data-bbox="1077 1108 1407 1153">Kapcsolódási pontok</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="178 1153 1077 2047"> <p>A hallásértés fejlesztése analitikus és evaluációs gyakorlatokkal. Különböző hallott szövegek, információk megértése, rövid összefoglaló reprodukálása. Aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a kommunikációs célhoz. A közlési szándéknak megfelelő szókincs, kiejtés (hangsúly, tempó, hangerő stb.), valamint nem nyelvi jelek alkalmazása. Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs helyzet: tér, idő és résztvevői szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjátszókkal, drámaPedagógiai gyakorlatokkal. Mindennapi kommunikációs szituációk különféle helyzetekben történő gyakorlása: kapcsolatfelvétel, kérdés, kérés, beszélgetés. Férfiak és nők, felnőttek és gyermekek kommunikációja különbözőségeinek megfigyelése, kommunikációs (illem) szabályok (férfiak és nők, felnőttek és gyermekek, gyermekek és gyermekek) között. Tanult szövegek szöveghű és kifejező tolmácsolása. A kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus), valamint a beszédpartner közlésének, viselkedésnek megfigyelése, értelmezése. A kommunikáció teljes folyamatának megfigyelése, a következtetések nyomán alaptényezőinek megnevezése egy-egy példa elemzésével. Bibliai tanítások gyűjtése a beszédéről. Bibliai történetek</p> </td> <td data-bbox="1077 1153 1407 2047"> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Természetismeret:</i> Az ember értelmi képességének, érzelmi intelligenciájának alapvonásai; , az érzékszervek szerepe.</p> <p><i>Hit-és Hit- és erkölcsstan:</i> önismeret, a személyes kapcsolatok, a beszélgetés jelentősége.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Bibliai történetek</p> </td> </tr> </tbody> </table>	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	<p>A hallásértés fejlesztése analitikus és evaluációs gyakorlatokkal. Különböző hallott szövegek, információk megértése, rövid összefoglaló reprodukálása. Aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a kommunikációs célhoz. A közlési szándéknak megfelelő szókincs, kiejtés (hangsúly, tempó, hangerő stb.), valamint nem nyelvi jelek alkalmazása. Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs helyzet: tér, idő és résztvevői szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjátszókkal, drámaPedagógiai gyakorlatokkal. Mindennapi kommunikációs szituációk különféle helyzetekben történő gyakorlása: kapcsolatfelvétel, kérdés, kérés, beszélgetés. Férfiak és nők, felnőttek és gyermekek kommunikációja különbözőségeinek megfigyelése, kommunikációs (illem) szabályok (férfiak és nők, felnőttek és gyermekek, gyermekek és gyermekek) között. Tanult szövegek szöveghű és kifejező tolmácsolása. A kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus), valamint a beszédpartner közlésének, viselkedésnek megfigyelése, értelmezése. A kommunikáció teljes folyamatának megfigyelése, a következtetések nyomán alaptényezőinek megnevezése egy-egy példa elemzésével. Bibliai tanítások gyűjtése a beszédéről. Bibliai történetek</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Természetismeret:</i> Az ember értelmi képességének, érzelmi intelligenciájának alapvonásai; , az érzékszervek szerepe.</p> <p><i>Hit-és Hit- és erkölcsstan:</i> önismeret, a személyes kapcsolatok, a beszélgetés jelentősége.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Bibliai történetek</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok				
<p>A hallásértés fejlesztése analitikus és evaluációs gyakorlatokkal. Különböző hallott szövegek, információk megértése, rövid összefoglaló reprodukálása. Aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a kommunikációs célhoz. A közlési szándéknak megfelelő szókincs, kiejtés (hangsúly, tempó, hangerő stb.), valamint nem nyelvi jelek alkalmazása. Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs helyzet: tér, idő és résztvevői szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjátszókkal, drámaPedagógiai gyakorlatokkal. Mindennapi kommunikációs szituációk különféle helyzetekben történő gyakorlása: kapcsolatfelvétel, kérdés, kérés, beszélgetés. Férfiak és nők, felnőttek és gyermekek kommunikációja különbözőségeinek megfigyelése, kommunikációs (illem) szabályok (férfiak és nők, felnőttek és gyermekek, gyermekek és gyermekek) között. Tanult szövegek szöveghű és kifejező tolmácsolása. A kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus), valamint a beszédpartner közlésének, viselkedésnek megfigyelése, értelmezése. A kommunikáció teljes folyamatának megfigyelése, a következtetések nyomán alaptényezőinek megnevezése egy-egy példa elemzésével. Bibliai tanítások gyűjtése a beszédéről. Bibliai történetek</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Természetismeret:</i> Az ember értelmi képességének, érzelmi intelligenciájának alapvonásai; , az érzékszervek szerepe.</p> <p><i>Hit-és Hit- és erkölcsstan:</i> önismeret, a személyes kapcsolatok, a beszélgetés jelentősége.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Bibliai történetek</p>				

	dramatizálása. A szereplők megjelenítése gesztusokkal, mimikával, hanghordozással. A református iskolai élet sajátosságai, szabályok, szokásrendek, hagyományok, ezek feldolgozása.	
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Beszédhelyzet, arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső, kommunikációs folyamat, tényező (adó, vevő, csatorna, kód, üzenet, kapcsolat); zenei eszköz (dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet).	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	A helyes jól formált beszéd folyamatos gyakorlása. Szituációs játékok páros és csoportmunkában. A kapcsolatfelvétel és szándéknyilvánítás formái páros munkában a nem nyelvi kifejezőeszközök alkalmazásával. A testbeszéd komplex működésének megfigyelése. Részvétel adott témájú beszélgetésben. Az emberi beszédről szóló szövegek feldolgozása kooperatív technikával heterogén csoportokban. Dramatikus játékok.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	Órakeret 12+1 óra
Előzetes tudás	A tanult olvasási stratégiák adekvát alkalmazása olvasás előtt, alatt és után. A tanult különböző típusú és műfajú szövegek felismerése és megértése. A szöveg információinak és gondolatainak az életkora szerint elvárható értelmezése és értékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegfeldolgozás általános sémájának tudatosítása változó szövegeken. Az olvasási technika fejlesztése különféle folyamatos és nem folyamatos szövegeken többféle szövegértési eljárással. A szöveghez tartozó kép és szöveg közötti összefüggés felismertetése. Az olvasási, a szövegértési hibák felismerésének fejlesztése, és a megfelelő javítási stratégia megismertetése, alkalmazásának elősegítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Különbféle szövegek néma és a szöveg üzenetének megfelelő hangos olvasása.</p> <p>Olvasási, szövegértési stratégiák alkalmazása, gyakorlása és bővítése különböző témájú és típusú nyomtatott szövegeken. Az ismert szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása stb.) alkalmazása.</p> <p>Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban. A Biblia könyveinek ismerete, a biztos eligazodás segítése.</p> <p>A hibás olvasási, szövegértési technika felismerése, a megfelelő javító stratégia megtalálása és alkalmazása.</p> <p>A szöveg mondanivalójának saját szavakkal történő megfogalmazása.</p> <p>A szöveg szereplőinek bemutatása. A szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása, értelmezése.</p>		<p><i>Matematika;</i> <i>Természetismeret:</i> szövegértés, a feladatok szövegének értelmezése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> szöveg és kép összefüggései.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan: A Biblia könyvei</i></p>

<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Üzenet, betűrend, tartalomjegyzék.
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Olvasási, szövegértési stratégiák alkalmazása, gyakorlása és bővítése különböző témájú és típusú nyomtatott szövegeken. A szövegértési technikák gyakorlása: adatkeresés, lényegkiemelés stb. egyénileg, csoportosan, önállóan vagy tanári irányítással. Szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása stb.) Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban. A szöveg szereplőinek bemutatása. A szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása, értelmezése.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 10+1 óra
Előzetes tudás	A társas kultúrában való részvételhez szükséges <i>nyelvi</i> kompetenciák fejlesztése az írástechnikai téren: az érzelmek hiteles kifejezésének képessége, a szeretetteljes emberi kapcsolatok ápolásának képessége, konfliktuskezelés képessége, udvariassági formulák ismerete, alkalmazása stb. A tanult fogalmazási műfajokban való jártasság, szövegalkotás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írástechnika tempójának, esztétikai megjelenésének fejlesztése, javítása. Az önálló és a tanári segítséggel történő anyaggyűjtés módjainak fejlesztése. Az ismert fogalmazási műfajokban történő változatos, kreatív szövegalkotás támogatása. Újabb szövegalkotási eljárások megismertetése, alkalmazásának segítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A kialakult egyéni írástechnika további fejlesztése. Törekvés az esztétikus, olvasható kézírásra.</p> <p>Az írás folyamatának megtapasztalása, folytonos ön- és társkorrekció.</p> <p>Anyaggyűjtés különféle nyomtatott és elektronikus forrásokból az írott mű elkészítéséhez.</p> <p>A vázlatkészítés szabályainak, fajtáinak megismerése; gyakorlatok a vázlat kifejtéséhez, kiegészítéséhez.</p> <p>Az írott és nyomtatott szöveg formájának üzenete.</p> <p>Az írásmű üzenetének, céljának, befogadójának megfelelő szókincs és használata. Az írás története, szerepe az emberiség fejlődésében.</p> <p>Személyes élmények megfogalmazása különböző szöveg-típusokban: mese, elbeszélés, leírás, levél.</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> udvariassági formulák, egyszerű üzenetek megfogalmazása tanult idegen nyelveken.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> narratív szövegek, történetmondás történelmi eseményekről, hősökről.</p> <p><i>Természetismeret</i></p>

	anyaggyűjtés, vázlatkészítés. <i>Vizuális kultúra: a szöveg képe.</i>
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Anyaggyűjtés, vázlat, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, képirás, fogalomírás, ékírás, szóírás
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Vázlat készítése a feldolgozott szövegek megértésének igazolására, fogalmazások írásához. A jegyzetelési technikák megismerése differenciált munkában. A tanulási igényeknek megfelelő és rendezett írásmód gyakorlása (másolás, emlékezet utáni írás, tollbamondás) differenciált csoportmunkában. Rövidebb szövegek: (mese, leírás, elbeszélés, levél) alkotása egyéni munkában vázlat alapján. Magánlevél megfogalmazása: a szóhasználat, a levél hangnemének megválasztása a címhez igazodva. Az írás kialakulásáról szóló szöveg feldolgozása kooperatív munkaformában: információkeresés, tételmondatok alapján vázlatírás, stb.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A tanult főbb helyesírási szabályok felismerése, alkalmazása a szövegalkotásban, az írásbeli munkákban. A Magyar helyesírási szótár használata tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A leggyakrabban előforduló, a helyesírási alapelvekre épülő helyesírási szabályok megismertetése, tudatosítása, azok fokozatos önálló alkalmazásának fejlesztése az írott kommunikációban. A helyzetnek megfelelő, pontos helyesírás iránti igény kialakítása, a helyesírást segítő segédeszközök (helyesírási szabályzat, szótár stb.) önálló használatának kialakítása. A magyar helyesírás alapelveinek ismeretében az írott magyar nyelvi norma tudatosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés) megismerése főleg a hangtani ismeretek elsajátításához kapcsolódóan. A megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása az írott szöveg megértése és szövegalkotási folyamatában; az önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal. Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával. Törekvés a mindennapi írásbeli alkotásokban az igényes helyesírásra.		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Idegen nyelvek; Vizuális kultúra; Természetismeret; Informatika: a tantárgyra jellemző fogalmak helyesírása.</i>
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve), elválasztás.	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	A betűrendbe sorolás szabályainak megismerése a helyesírási szabályzat szabálypontjai alapján. Gyakorlati alkalmazása szótárak, lexikonok használata közben. A szavak elválasztásának gyakorlása, összekapcsolása szómagyarázatokkal. A helyesírás rendszerének, a helyesírási alapelveknek a megismerése, gyakorlati alkalmazásuk kiemelten az akaratlagos írás	

	során. Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szavak szerkezete és jelentése	Órakeret 12+1 óra
Előzetes tudás	A szavak szerkezeti elemzése egyszerűbb esetekben: szótó, toldalékok, összetett szavak tagjai. Az (azonos alakú, többjelentésű) és a rokon értelmű szavak megfelelő alkalmazása a beszélt és írott szövegalkotásban; közmondások, szólások jelentésének értelmezése, eredeti funkciójuk ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szavak szerkezetének megfigyeltetése, a főbb szóelemek funkcióinak tapasztalati úton történő fölfedeztetése. A magyar nyelv szinonima-gazdagságának, a szójelentések rétegzettségének, sokszínű kifejezőképességének fölfedeztetése. Szókincsbővítés, annak megtapasztaltatása, hogy ugyanazt a tartalmat többféle szerkezettel, más-más szavakkal is ki lehet fejezni.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A szavak szerkezete: szó, szótó, toldalékok: képző, jel, rag. Hangalak és jelentés kapcsolata a szavakban. A szavak jelentése és hangalakja közötti összefüggés megfigyelése. Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, szerkezetének, használati körének megfigyelése. Egynyelvű szótárak használata, könyvtári kutatás, szójelentések csoportos és önálló feltárása. Bibliából származó közmondássá, szólássá, állandósult szókapcsolattá vált mondások.</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv szókinccse, néhány állandósult szókapcsolata.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> <i>bibliai tanítások</i></p>
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Szótó, toldalék, képző, jel, rag; egyjelentésű szó, többjelentésű szó, rokon- és ellentétes jelentés; hangutánzó szó, hangulatfestő szó, állandósult szókapcsolat, közmondás, szólás;	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	A hangalak és a jelentés közötti viszony felfedeztetése szövegfeldolgozás során tanári irányítással. Egyjelentésű szavak önálló gyűjtése ellenőrzés értelmező szótár segítségével. Többjelentésű és azonos alakú szavak jelentése közötti különbség érzékeltetése rajzok, ábrák, mondatok segítségével. A Magyar értelmező kéziszótár használata. A Magyar szinonima szótár használata csoportmunkában. Szinonimák gyűjtése gondolatok, érzések, hangulatok kifejezésére. Fogalmazások javítása szinonimákkal. Ellentétes szójelentésen alapuló versek és szövegek olvasása. Hasonló alakú szavak helyes használata. Szóbeli és írásbeli szövegek szemléletesebbé tétele hangutánzó és hangulatfestő szavakkal. Az átvitt jelentés megtapasztaltatása, megértése, szemléltetése. Szólások és közmondások eredetének magyarázata csoportmunkában. A szólások használata a kommunikáció során. Helyzetek előadása szólásokhoz, közmondásokhoz kapcsolódva. A Magyar szólások és közmondások című könyv használata. A szavak szerkezetének megfigyelése, a szóelemek felismerése, megnevezése. A képzők, jelek, ragok megnevezése. A szókapcsolat és az összetett szavak közötti különbség. Alaktani elemzések végzése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv szerkezete	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A hangok, képzésük, kiejtésük, kapcsolódásuk.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nyelvi tudatosság figyelemfejlesztéssel: a magyar nyelv szerkezetének megfigyeltetése; a hangok, a szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata. A magyar nyelv sajátosságának tudatosítása. (pl. hangrend és illeszkedés, agglutináló nyelvtípus.) A kiejtés és az írás összefüggése szabályszerűségeinek megismertetése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A magyar hangrendszer jellemezőinek tapasztalati úton történő megismerése. A hangok, a szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata.</p> <p>A beszédhangok hasonlóságainak és különbségeinek felfedezése, a képzési módok megfigyelése.</p> <p>A magyar hangok rendszere és főbb képzési jellemzőik:</p> <ul style="list-style-type: none"> – magánhangzók, mássalhangzók; – magánhangzók: magas, mély; rövid, hosszú; – mássalhangzók: zöngés, zöngétlen. <p>Néhány, a magyar nyelvre jellemző hangkapcsolódási szabályszerűség: megfigyelésük kiejtésben, a beszédben és az írásban. A hangok kapcsolódási szabályszerűségei: hangrend, illeszkedés, teljes és részleges hasonulás, kiesés, összeolvadás, rövidülés.</p> <p>A saját nyelvváltozatból ismert hangok eltérései a sztenderd változattól.</p> <p>A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtani szerkezetével.</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv hangállománya, hangtani, szótani szerkezete.</p> <p><i>Természetismeret:</i> az ember hangképző szervei.</p>
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Magánhangzó, mássalhangzó; hangrend, illeszkedés, teljes hasonulás, részleges hasonulás, kiesés, összeolvadás, rövidülés;	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Hang, betű, írásjegy fogalma. A hangok képzésének megfigyelése páros munkában, tapasztalatok pontos megfogalmazása. Helyesejtési és helyesírási feladatok kiemelve az időtartam jelentőség-megkülönböztető szerepét. A magas és mély hangok közötti különbség, versek hangrendi vizsgálata, a szóhangulat megállapítása. A hangrend szerepe a toldalékolásban. Az illeszkedés törvényének megfogalmazása. A mássalhangzók csoportosítása. A zöngés és zöngétlen mássalhangzók megkülönböztetése, egymásra hatásának megfigyelése. A mássalhangzótörvények rendszere, okai. A saját nyelvváltozatból ismert hangok eltérései a sztenderd változattól. A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtani szerkezetével.	

Irodalom

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Népköltészet, mesék	Órakeret 10+1 óra
--	----------------------------	------------------------------

Előzetes tudás	Néhány klasszikus népmese és műmese történetének és alakjainak ismerete, néhány népdal szövegének és dallamának ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A mesék történetének, jellemző motívumainak, nyelvi fordulatainak, típusainak azonosításának, értelmezésének fejlesztése. A magyar népmese-kincs felfedeztetése – az életkornak megfelelő befogadóképesség korlátjainak figyelembevételével. A mese mint élményfeldolgozó kulturális eljárás eszközén keresztül a „megküzdés”, a konfliktusok kezelése, a társas kapcsolatokra való nyitottság és más erkölcsi értékek, valamint a hozzájuk kapcsolódó magatartásminták felfedeztetése.</p> <p>A népdalszövegek néhány jellegzetes, visszatérő motívuma felismerésének segítése. A magyar népdal-kincs felfedeztetése által a nemzeti identitás erősítése. A népdal közösségi szerepének tudatosítása. A lírai művekben kifejeződő élmény befogadásának előkészítése.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>3-4 magyar népmese, művek a népköltészetből, néhány műmese a világirodalomból és a magyar irodalomból, beleértve a kortárs mesét is. Különböző mesetípusok, pl. állatmesék, tündérmesék, varázsmesék, tréfás mesék. (Például: <i>Tündérszép Ilona és Árgyelus</i>, <i>A kis fánkocsk</i>a, <i>A legerősebb állat</i>.) Heltai Gáspár fabulái: pl. Az oroszlánról és egérről, A hangyáról és a szekesőről, A kezekről, lábokról és a hasról, Az ebről és a juhról, A fenyőfáról és a nádszálról</p> <p>Tipikus férfi- és nőalakok és jellemző tulajdonságai a népmesékben.</p> <p>Legalább egy hosszabb vagy két rövidebb mese megtanulása kívülről.</p> <p>Hírese mesegyűjtők, magyar és külföldi meseírók. Néhány klasszikus mese: pl. Hamupipőke, Andersen mesék (Az útitárs, A kis gyufaárus lány, stb.) Igazság – hamisság mesetípusok, Kriza János: Vadrózsák, Benedek Elek: Vörös tehén, stb.</p> <p>A mesék műfaji sajátosságai.</p>	<p>A mesék csoportosítása, tipizálása, a mesetípusokhoz példaszövegek rendelése. Különbségtétel a népmese és a műmese között. Különbségtétel mese és valóság között.</p> <p>A családi viszonyok (pl. legkisebb fiú) kapcsán bekapcsolódás a családi élettel kapcsolatos beszélgetésekbe.</p> <p>Annak megfigyelése – a szakkifejezés definiálása nélkül –, hogy a mesei erőpróbák általában fokozásos szerkezetet mutatnak.</p> <p>Legalább egy hosszabb vagy két rövidebb mese megtanulása kívülről.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> énekelt népdalok.</p> <p><i>Vizuális kultúra;</i> <i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> reflektálás irodalmi, zenei, filmes élményekre.</p> <p><i>Informatika:</i> könyvtárhasználat.</p>

Magyar mesehősök.		
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Népdal, népmese, folklór.	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	<p>A mese műfaji sajátosságai. A hangos olvasás gyakorlása szerepek szerint. A mesék csoportosítása, mesei jellemzők feltárása, a humor szerepének érzékeltetése kooperatív technikákkal. A mesék cselekményének összefoglalása.</p> <p>Dramatizálás. A népmesék korábbi nyelvállapota. Szövegalkotási gyakorlatok. Meseelemekből mese alkotása szóban, stafétában. A mesék korábbi nyelvállapotot tükröző kifejezéseinek felfedezése és értelmezése szótárak, lexikonok segítségével. Tájnyelvi szavak magyarázata. Meserészlet eljátszása. Kutatómunka: Milyen mesét tűz műsorára a televízió, rádió? Dramatizálás, népi játékok játszása, bábok, rajzok készítése. Meseírás. Magyar mesehősök gyűjtése. Korábban tanult verstani ismeretek felidézése ötletbörze segítségével. Ismert népdalok felidézése, zenehallgatás. Kutatómunka a lakóhely népszokásairól. Versek ritmusának összehasonlítása, verses történetek átírása prózában, az átírások összevetése, megbeszélése. A rímelés megfigyelése megadott szempontok szerint pedagógus irányításával, csapatmunkában, önállóan. Versírás megadott témára. Gyakorlatok az ütemhangsúlyos verselésre.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Összehasonlító gyakorlatok: történetmondás és élménykifejezés		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Népmese, műmese, népköltészet, műköltészet.		
A tematikai egység nevelési–fejlesztési céljai	A népköltészet és a műköltészet epikus és lírai megnyilatkozásainak megfigyelése, a konkrétól való elvonatkoztatás, általánosítás és az általánosított jegyek összehasonlításának tevékeny alkalmazása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Mesés epikai művek és lírai alkotások eltérő beszédmódja, pl. népmesékben és ezekben a mesékben: Csukás István: <i>A téli tücsök meséi</i> , Tandori Dezső: <i>Medvetalp és barátai</i> , Fésűs Éva: <i>A palacsintás király</i> , Lázár Ervin: <i>Molnár fia zsák búzája</i> ; másfelől pl. népdalok, lírai alkotások olvasása : Nagy László: <i>Adjon az Isten</i> , József Attila: <i>A bánat</i> , Kosztolányi Dezső: <i>Öcsém</i> , Ingrid Sjöstrand: <i>Ha volna apukám Szabó Magda: Tündér Lala</i>	2–3 alkotás megismerése az összevetendő lírai és epikai műcsoportból. Tanári segítséggel közös jellemzők kiemelése a konkrét művekből. A közös jellemzők összevetése a másik műcsoport közös jellemzőivel.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> életmód a középkorban, életmód a 20-21. században.	

<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	A versbeli beszélő, a történet elbeszélője.
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	A mesék korábbi nyelvállapotot tükröző kifejezéseinek felfedezése és értelmezése szótárak, lexikonok segítségével. Tájnyelvi szavak magyarázata. Meserészlet eljátszása. Kutatómunka: Milyen mesét tűz műsorára a televízió, rádió? A közös jellemzők összevetése a másik műcsoport közös jellemzőivel. A népköltészet és a műköltészet epikus és lírai megnyilatkozásainak megfigyelése. Versek ritmusának összehasonlítása, verses történetek átírása prózában, az átírások összevetése, megbeszélése. A rímelés megfigyelése megadott szempontok szerint pedagógus irányításával, csapatmunkában, önállóan. Vers- vagy meseírás megadott témára. Gyakorlatok az ütemhangsúlyos verselésre.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Petőfi Sándor: <i>János vitéz</i>		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Petőfi Sándor néhány alkotása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az erkölcsi ítélőképesség fejlesztése a mű által fölvetett kérdések megvitatásával (pl. Jancsi hanyagsága, az apa megbocsájtásra való képtelensége, a zsványok pénzének ügye, hűség a francia király ajánlatánál.)</p> <p>A <i>János vitéz</i> olvasása, részletes feldolgozása folyamatában az epikai jellemzők felismertetése, a mű elemzése és minősítése adott szempontokból (pl. tér, idő, cselekmény, szereplő, elbeszélő). A mű szereplői érzelmeinek megnevezése, kapcsolatuk értelmezésének (egymásra hatásuk, együttműködésének, ellentéteik stb.) fejlesztése. Együttműködés a mű poétikai, nyelvi sajátosságainak feltárásában. Szóbeli és írásbeli fogalmazási képesség fejlesztése különböző közlésformájú önálló gyakorlatok révén; élmények, vélemények megosztása, memoriterek előadása során.</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Mese és valóság a <i>János vitéz</i> történetében. A szerkezet és a megjelenítés eszközei Petőfi elbeszélő költeményében (a fejezetek rendje, csoportosíthatósága, a hős, a kaland, az erkölcsi választások). A mű mesei elemei (cselekmény, hősök) – népies elbeszélő költemény/verses mese.</p> <p>Kukorica Jancsi útja, tettei, választásai (értelmezés, jellemzés).</p>	<p>Tanári segítséggel rövid, egyszerű tartalmi, szerkezeti és stilisztikai elemzések készítése a <i>János vitéz</i>ről. Szerelem, hűség, önfeláldozás felismerése <i>János vitéz</i> és <i>Iluska</i> kapcsolatán keresztül. Az osztállyal kooperálva a jellemek elemzése, és ennek kapcsán a saját önismeret fejlesztése.</p> <p>A szakkifejezések mind tudatosabb használata írásbeli szövegalkotásban, feleletekben (hős, mese, valóság, erkölcsi döntés),</p>	<p><i>Informatika</i>: adatok, illusztrációk, hanganyagok keresése az interneten.</p> <p><i>Vizuális kultúra</i>: irodalmi és képzőművészeti műfajok közötti hasonlóságok és különbségek felfedezése. Irodalmi szövegek vizuális nyelvre fordításának lehetőségei.</p>	

<p>A megjelenítés eszközei (az egységenkénti feldolgozszempont is egyre adekvátabb zköz során néhány poétikai eszérvényesítése. megismerése: képek, pl. hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzatok, pl. ellentét, párhuzam, felsorolás, megszólítás, felkiáltás, kérdés).</p> <p>Az ütemhangsúlyos verselés.</p>	<p>értelmezésekben az esztétikai és A <i>János vitéz</i> egy részletének szöveghű felidézése. (15-20 versszak) Illusztrációk, hanganyagok keresése a <i>János vitéz</i>hez az interneten.</p>	
<p><i>Kulcsfogalmak/</i> zélő költemény, fantasztikum, mesebeli lény. Elbe</p>		
<p><i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>Az epikus művek szerkezeti egységeinek felfedezése, megnevezése, jellemzőik felismerése, táblázatba foglalása. A műfaji ismertetőjegyek felismerése. Gyakorlatok a prózai és a verses forma jellemzőinek feltárására. Vers átírása prózába. Jóslás: Kezdjük el a történetet, időnként jószoltassunk, hogyan folytatódhat tovább a történet. A szóképek felismerésének gyakorlása, ilyenek írása. Nyelvi alakzatok keresése, írása. Meseszerű és reális elemek keresése. Vélemény megfogalmazása. Feladatok tér és idő megállapítására. Az ütemhangsúlyos verselés felismerésének gyakorlása. Vers írása. Kreatív fogalmazási gyakorlatok. Különböző közlésformájú önálló gyakorlatok révén; élmények, vélemények megosztása, memoriterek előadása során. Címadás gyakorlása. Mesetérkép készítése. Játékos táviratok és apróhirdetések írása.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Tematikus–motivikus összevetési gyakorlatok</p>	<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Petőfi Sándor: <i>János vitéz</i>.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Annak felismertetése, hogy az irodalom a mindennapi élettel és a személyes tapasztalatokkal párhuzamos problémafolyamokra utal, azokat ábrázolja és elemzi a maga eszközeivel.</p>	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Emberi élethelyzetek felidézése és elemzése a <i>János vitéz</i> jelenetei kapcsán, pl. meggyőzés (a patakparton), fenyegetés (a gazda), gyász (Iluska elvesztése), alkoholizmus (zsiványok), karrier (Jancsi huszárnak áll).</p>	<p>Csoportmunkában vagy tanári irányítással tematikus kristályosodási pontok kiragadása a történetfolyamból. A történetben megragadható téma, tematika, motívum megnevezése, fogalmi körülírása. A műben tematizált és fogalmilag megragadott</p>	<p><i>Hit- és Hit- és erkölcsstan:</i> néhány drámai élethelyzet serdülőkorban és felnőttként.</p>

	életkérdés, dilemma, helyzet összevetése mindennapi tapasztalatokkal, más emberekre vonatkozó megfigyelésekkel.	
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Élethelyzet, dilemma.	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Csoportmunkában vagy tanári irányítással tematikus kristályosodási pontok kiragadása a történetfolyamból. A történetben megragadható téma, tematika, motívum megnevezése, fogalmi körülírása. A műben tematizált és fogalmilag megragadott életkérdés, dilemma, helyzet összevetése mindennapi tapasztalatokkal, más emberekre vonatkozó megfigyelésekkel. Saját vélemény megfogalmazása a szereplők erkölcsi választásairól, döntéseiről, és azok megvédése érvek és szövegből vett idézetek felhasználásával.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szűkebb természeti környezet, a családi kapcsolatok, ember- Isten kapcsolat, a teremtés, eredet, hagyomány motívuma	Órakeret 15+6 óra
Előzetes tudás	Családdal, tájjal, természettel, szülőfölddel kapcsolatos tanult irodalmi művek. Bibliai történetek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A saját és más kultúrák megértésének fejlesztése. A hagyomány fogalmának megértése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mitológiai és bibliai történetek. Petőfi Sándor: <i>Az Alföld</i> és még egy vers, (pl. István öcsémhez, Szülőföldemen) Úti levelek , Arany János: <i>Családi kör</i> című verse. Ezen túl több más, a témához kapcsolódó – különböző korokból származó – mű, beleértve a régióhoz, a lakóhelyhez kötődő irodalmi emlékeket is. József Attila: betlehemi királyok Szabó Lőrinc: Ima a gyermekekért A szeretet I. Kor. 13:1-13 Arany János: Fiamnak Bibliai történetek, példázatok pl. (Káin és Ábel, József és	A tematikába tartozó néhány jellegzetes motívum megkeresése, kigyűjtése, azonosítása, ezek előfordulásainak ismételt összevetése, ezen keresztül fokról fokra előrelépés a saját és más kultúrák megértésében. Egy-egy motívum ismétlődéséről, variálódásáról egyre önállóbb vázlatkészítés, és saját vázlat alapján felkészülés. A beszélgetésekben vélemény megfogalmazása saját szavakkal a témába tartozó emberi hitek, kötődések jelentőségéről. Törekvés a toleráns fogalmazásra és civilizált érvelésre	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> ősi hiedelmek és mítoszok. <i>Vizuális kultúra:</i> A nemzeti művészet nagy korszaka - a romantika és a historizmus. <i>Természetismeret:</i> Rendszer és környezete. Magyarország és a Kárpát-medence tájai, tájegységei. Hit- és erkölcsstan: bűn, megbocsátás, áldozat, ima

<p>testvérei, Jákób és Ézsau, Rúth , Tékozló fiú, Dávid és Jonatán stb.)</p>	<p>vitapartnereivel szemben. A nemzedékek együttélésének motívumai kapcsán részvétel a családi étellel kapcsolatos beszélgetésekben (családi kapcsolatok, szerepek, munkamegosztás).</p> <p>Petőfi: <i>Az Alföld és Nemzeti dal</i> , István öcsémhez, Arany János Családi kör, vagy József Attila Betlehemi királyok Szabó Lőrinc Ima a gyermekekért vagy A szeretet I. Kor. 13:1-13 című műveinek szöveghű felidézése.</p>	
--	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak Mítosz, életkép, idill, tájleírás.

Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák

A mítoszok jellemzőinek feltárása, a történelemórákon tanultak felidézése. Kapcsolódó képzőművészeti és zenei alkotások gyűjtése. A mítoszok és a mesék jellemzőinek megfigyelése, összehasonlítása. A tanulást segítő grafikus módszerek alkalmazása. Egy-egy mítosz átírása a mai korba, az adott probléma megvitatása. Dramatizálás. Kreatív feladatok a feldolgozás során: tabló készítése, szertartások kitalálása. Helyi irodalmi emlékek megkeresése. A bibliai helyszínek megkeresése a térképen. A történelmi és kulturális különbségek megfigyelése. Az olvasott szövegek szó szerinti és a többletjelentés megkülönböztetése. Az elbeszélő személyének megállapítása, a nézőpontváltásos történetmondás megértése a szövegek feldolgozása és újírása során. Egy történet feldolgozása során a hozzá kapcsolódó irodalmi, képzőművészeti és zenei vonatkozások összegyűjtése, elrendezése. Az önálló feladatvégzés és ismeretszerzés gyakorlása. A műfaji sajátosságok megfigyelése, a jellemzők összegyűjtése. A lírai és epikus művek témájának, hangulatának, hangnemének megfigyelése. A művek feldolgozása kreatív feladatokkal. Illusztrációk megfigyelése és készítése. A nemzedékek együttélésének motívumai kapcsán részvétel a családi étellel kapcsolatos beszélgetésekben (családi kapcsolatok, szerepek, munkamegosztás). A tematikába tartozó néhány jellegzetes motívum megkeresése, kigyűjtése, azonosítása, ezek előfordulásainak ismételt összevetése, ezen keresztül fokról fokra előrelépés a saját és más kultúrák megértésében. Egy-egy motívum ismétlődéséről, variálódásáról egyre önállóbb vázlatkészítés, és saját vázlat alapján felkészülés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egyén és közösség, gyermek és felnőtt motívuma az irodalmi művekben	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Ifjúsági regények az alsó tagozatról.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Olvasmányélmények megosztása, az érzelmek kifejezése. Erkölcsi kérdések felismertetése, az erkölcsi ítélőképesség fejlesztése a mű által fölvetett kérdések megvitatásával (pl. barátság, közösség, önfeláldozás, gyerekek-felnőttek viszonya, hűség-árulás). Az elmélyült olvasás, a hatékony, önálló szövegfeldolgozás támogatása, felkészülés <i>A Pál utcai fiúk</i> sok szempontú megközelítésére. A szóbeli és írásbeli szövegalkotási képesség továbbfejlesztése feladatok megoldásával, pl. jellemzés, levél, elbeszélés, jellemzés nézőpontváltással, kreatív írás. Történetrészletek dramatikus megjelenítése, a különböző ifjúsági olvasmányokban az egyén és közösség, gyermek és felnőtt motívumainak értelmezése.</p>	
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Molnár Ferenc: <i>A Pál utcai fiúk</i>, valamint más ifjúsági regények. (A választhatóság körébe beleértve a legfrissebb művek közül is mindazokat, amelyek nem feltétlenül rendelkeznek esztétikai értékkel, de az érdeklődést jobban kielégítő „eszközolvasmánynak” tekinthetők.) pl.</p> <p>Fekete István: <i>Lutra</i> (más művei, pl. <i>Hú, Csí, Kele, Vuk</i>, stb.)</p> <p>Jack London: <i>Vadon szava</i></p> <p>C. Collodi: <i>Pinokkió kalandjai</i></p> <p>Erich Kastner regényei</p> <p>C. S. Lewis <i>gyerekregényei</i></p> <p>Miklya Zsolt: <i>Ezüstszín fonál</i></p> <p>Szecsódi Leó: <i>Mesék tíz órákor</i></p>	<p>A tananyagba beemelt olvasmányok részleteinek közös olvasása (is). Az értelmes és pontos, tiszta, tagolt, megfelelő ritmusú felolvasás gyakorlása.</p> <p><i>A Pál utcai fiúk</i> történetrészleteinek mozgással összekötött, dramatikus formában történő közös elmondása, eljátszása.</p> <p>A betegség-motívum tudatosítása Nemecek sorsa kapcsán. Olvasónaplóban, jegyzetekben tanári segítséggel hibák javítása, órai megbeszélések alapján saját munka kiegészítése.</p> <p>Önálló tájékozódás írók műveiről, értékes és népszerű gyermekirodalmi művekről, könyvtárban való visszakeresésük.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> Budapest historikus építésze és szobrászata Molnár Ferenc korában.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> önbecsülés, közösséghez tartozás.</p> <p><i>Informatika:</i> könyvtárhasználat.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Közönség, fogadtatás, regény, ifjúsági regény.</p>	
<p><i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>A tananyagba beemelt olvasmányok részleteinek közös olvasása (is). Az értelmes és pontos, tiszta, tagolt, megfelelő ritmusú felolvasás gyakorlása.</p> <p><i>A Pál utcai fiúk</i> történetrészleteinek mozgással összekötött, dramatikus formában történő közös elmondása, eljátszása. A betegség-motívum tudatosítása Nemecek sorsa kapcsán. Olvasónaplóban, jegyzetekben tanári segítséggel hibák javítása, órai megbeszélések alapján saját munka kiegészítése. Önálló tájékozódás írók műveiről, értékes és népszerű gyermekirodalmi művekről, könyvtárban való visszakeresésük.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Regényhősök összehasonlítása		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Molnár Ferenc: <i>A Pál utcai fiúk</i> .		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismert regények hőseinek jellemezése és jellemvonásaik, illetve személyiségük egészének – értékeléssel vagy értékelés nélkül – összevetése más művek karaktereivel.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A Molnár-mű és más regények hőseinek párhuzamos jellemezése és szembeállítása (pl. ezekből a regényekből: Darvasi László: <i>Trapiti</i> , Eric Knight: <i>Lassie hazatér</i> , Janikovszky Éva: <i>A hét bőr</i> , Fekete István: <i>Bogáncs</i> , Annie M.G. Schmidt: <i>Macskák társasága</i>).	Az elemzés tárgyául választott karakter műbeli felbukkanásainak megfigyelése. A rá vonatkozatható információk összegyűjtése. Következtetéseket levonása tetteiből, szavaiból, az elbeszélő és más szereplők rá vonatkozó állásfoglalásaiból. A következtetések összefoglalása és listázása minőségjelzős szerkezetekben. A vizsgálódása eredményének összevetése más szereplők ugyanilyen elemzésével.	<i>Hit- és erkölcsstan</i> : pozitív és negatív személyiség-vonások.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Karakter, személyiség.		
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az epikus művek felépítésének gyakorlása. A művek közös és önálló olvasása, értelmezése, közös megbeszélése. Az elemzés tárgyául választott karakter műbeli felbukkanásainak megfigyelése. A rá vonatkozatható információk összegyűjtése. Következtetéseket levonása tetteiből, szavaiból, az elbeszélő és más szereplők rá vonatkozó állásfoglalásaiból. A következtetések összefoglalása. A vizsgálódása eredményének összevetése más szereplők ugyanilyen elemzésével.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Elbeszélés, elbeszélő szerkezet.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A különböző szövegműfajok jellemzőinek elkülönítése. A különféle szóbeli és írásbeli megnyilatkozásokban főbb típusaik alkalmazása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az 5. évfolyamon megismert művek feldolgozása kapcsán:	A tematikai egységben szereplő szövegműfajok	

a jellemzés tartalmi és formai követelményei, az elbeszélés, a leírás sajátosságai, az egyszerűbb dialogikus formák, dramatikusan népszokások tipikus jegyei.	rutin megkülönböztetése, és ilyenek alkotása is. A különféle irodalmi művekben olvasottak önálló reprodukálása elbeszélésben, leírásban, jellemzésben. A szövegműfajok különbségeinek érzékelése, és megnyilatkozásokban számadás ezekről a különbségekről.	<i>Vizuális kultúra:</i> népművészet tárgyi emlékei.
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Műnem, líra, epika, elbeszélés, leírás, párbeszéd, jellemzés.	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Gyakorlatok az olvasmányélmények rövid megfogalmazására különféle, szóbeli és írásos műfajokban. A tematikai egységben szereplő szövegműfajok rutin megkülönböztetése, és ilyenek alkotása is. A különféle irodalmi művekben olvasottak önálló reprodukálása elbeszélésben, leírásban, jellemzésben. A szövegműfajok különbségeinek érzékelése, és megnyilatkozásokban számadás ezekről a különbségekről.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Fogalomhasználat		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Definiált fogalomhasználat nélküli tapasztalatok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az 5. évfolyam tematikai egységeihez kapcsolódva fogalmak megértése és aktív használata a különböző művekről való szóbeli és írásos megnyilatkozásokban. Az absztrakciós képesség, a fogalmi gondolkodás fejlesztése. (A jelzett órakeret arányosan elosztható az egyes tematikai egységek között.)		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Elbeszélő és lírai művek, amelyekkel kapcsolatban a fogalmak felmerülnek.	Igényes és az értelmezést segítő fogalomhasználat. A művekről beszélve, beszélgetve a fogalmak értő használata. A fogalomhasználatot segítő szótár- és lexikonhasználat.	<i>Vizuális kultúra; Ének-zene:</i> fogalmak, pl. látványelemzés, kompozíció, szín, kontraszt, variáció; zenei műfajok, zenei elemek, pl. tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, tonalitás, formai megoldások. <i>Természetismeret:</i> körfolyamatok, ciklusok, események ismétlődése, felépítésbeli hasonlóságok.	
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Dal, mese, ritmus, rím, ütem, ütemhangsúlyos verselés, zeneiség; cselekmény, helyszín, ismétlés, fokozás, párhuzam, ellentét, felező tizenkettes; hasonlat, megszemélyesítés, metafora; elbeszélés, regény; epikai mű szerkezete (kiindulási pont, bonyodalom, tetőpont, megoldás,		

	szereplő, mellékszereplő, főhős); allegória, időmértékes verselés, versláb; konfliktus, epizód, motívum, történetmondás; nézőpont, cselekményszál; alliteráció, metonímia; rímelhelyezkedés, jelentés (szó szerinti és metaforikus).
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Az adott tematikai egységekben Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák.

A fejlesztés várt eredményei a 5. évfolyam végén	<p>Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése és alkotása</p> <p>Felismeri egyéni közlésmódjának jellemzőit, megfelelő hangképzésre és helyes beszédlézésre törekszik. A tanuló eligazodik a mindennapi kommunikációs helyzetekben. Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteit megérteni, összefoglalni. Alkalmazza a kapcsolatfelvétel, a megszólítás, a köszönés, kérés és a tudakozódás szóbeli formáit a közléshelyzetnek megfelelően. Ismeri a református iskolai élet sajátosságait, szabályokat, szokásrendeket, hagyományokat.</p> <p>Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés</p> <p>Értelemesen és pontosan, tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tud felolvasni szövegeket. A tanuló képes az önálló tudásszerzés egyes lépéseinek elkülönítésére, szövegek kulcsszavainak azonosítására, vázlat, jegyzet felhasználására. El tud igazodni a tankönyvében, azt célirányosan használni tudja. A tanuló képes egy kb. 200 szavas írott (dokumentum és ismeretterjesztő) szöveg globális (átfogó) megértésére, a szövegből információk visszakeresésére. Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát. Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban tanári segítséggel.</p> <p>Írás, fogalmazás</p> <p>Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, önállóan (tematikus) vázlatot tud készíteni. Törekszik az esztétikus, rendezett, olvasható kézírásra. Képes rövid szöveg alkotására vázlat alapján.</p> <p>Helyesírás</p> <p>A betűrendbe sorolás szabályainak ismerete. Az egyszerű és összetett szavak elválasztása. Képes megnevezni a helyesírási alapelveket, saját munkáiban felismeri a főbb helyesírási alapelvek alkalmazásának eseteit, törekszik a tanult helyesírási szabályok alkalmazására. Hibátlan másolás, emlékezet utáni írás.</p> <p>A szavak szerkezete és jelentése</p> <p>Felismeri, és hatásuk néhány szavas értékelésével megnevezi a hangutánzó, a hangulatfestő, a többjelentésű, a rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakat különböző szövegekben, törekszik ezek használatára a szóbeli és írásbeli fogalmazásokban. Ismer 5 magyar közmondást és szólást.</p> <p>A nyelv szerkezete</p> <p>A hang és betű megkülönböztetése. Hang – betű – írásjegy. A magán- és mássalhangzók közötti különbségek megfogalmazása képzésük és</p>
---	--

	<p>hangzásuk alapján. Hangtörvények a hangok között, a beszédben létrejövő törvényszerűségek.</p> <p>Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése</p> <p>A tanuló meg tud nevezni három mesetípust példákkal, és fel tud idézni címe vagy részlete említésével három népdalt. Ismer 3-4 mesetípust, ismeri a népmesei jellemzőket. Legalább egy hosszabb vagy két rövidebb mese megtanulása kívülről.</p> <p>Különbséget tud tenni a népmese és a műmese között. El tudja különíteni a rímes, ritmikus szöveget a prózától.</p> <p>Alapvető érzelmeket, erkölcsi magatartásformákat azonosítani tud. Képes véleményének rövid, kulturált megfogalmazására. A <i>János vitéz</i> egy részletének szöveghű felidézése. (min. 5 versszak)</p> <p>A tanuló képes a saját és a nem saját álláspont azonosítására, mások véleményének meghallgatására, megértésére. Részt tud venni számára ismert témájú vitában, és képes érveket alkotni.</p> <p>Fel tud sorolni három-négy művet Petőfitől és más tanult szerzőktől, meg tudja különböztetni, melyik közülük lírai mű, regény és melyik az elbeszélő költemény. Legalább 2 -4 verset szöveghűen tud felidézni.</p> <p>A tanuló képes 5-6 mondatban a mindennapi élményeiről és olvasmányai hatásáról beszélni. Részt vesz dramatikus játékokban.</p> <p>Képes az általa jól ismert történetek szereplőit jellemezni, kapcsolatrendszerüket feltárni. Az olvasott és megtárgyalt irodalmi művek nyomán képes azonosítani erkölcsi értékeket és álláspontokat, képes megfogalmazni saját erkölcsi ítéleteit.</p> <p>Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: líra, epika, epizód, megszemélyesítés. Képes néhány egyszerűbb meghatározás közül kiválasztani azt, amely a következő fogalmak valamelyikéhez illik: dal, rím, ritmus.</p> <p style="text-align: center;">Magyar nyelv 6.</p>	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	<p>Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre.</p> <p>Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése.</p> <p>Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdés, kérés stb.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A hallásértés fejlesztése (pl. dramatikus játékkal, szövegmondással, interaktív olvasásértéssel).</p> <p>A kommunikációs helyzetnek megfelelő helyes beszéd-légzés, hangképzés, hangsúlyozás, tempó és szünettartás kialakulásának segítése: pl. beszédgyakorlatokkal, dramatikus játékkal, hangos szövegmondással.</p> <p>Törekvés a különböző beszédhelyzetekben a jól formált, a</p>	

	<p>kommunikációs célt közvetítő beszéd alkottatására. A kifejező kommunikáció, a megfelelő szókincs alkalmaztatása személyes beszámolóban, történetmeséléskor, személyek jellemzésekor. A társas viselkedés szabályozásához szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a konfliktusok kezelése képességének fejlesztése.</p> <p>A kiejtés, a szöveg és a nem nyelvi jelek közötti összhang kialakulásának fejlesztése. A magyar nyelv kiejtési sajátosságainak (hangsúly, hanglejtés) tudatosításán keresztül a nemzeti identitás erősítése.</p> <p>A nyelvjárási változatok (pl. hangkészlet) felismertetése, ezen keresztül az elfogadó attitűd, a másság iránti tisztelet erősítése.</p> <p>A kommunikációs folyamat alapvető tényezőinek tudatosítása. Kommunikációs (illem) szabályok tudatosítása.</p>
	<p style="text-align: center;">Ismeretek/fejlesztési követelmények Kapcsolódási pontok</p>
	<p>A hallásértés fejlesztése analitikus és evaluációs gyakorlatokkal. Különböző hallott szövegek, információk megértése, rövid összefoglaló reprodukálása.</p> <p>Aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben.</p> <p>Alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a kommunikációs célhoz. A közlési szándéknak megfelelő szókincs, kiejtés (hangsúly, tempó, hangerő stb.), valamint nem nyelvi jelek alkalmazása.</p> <p>Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs helyzet: tér, idő és résztvevői szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjátszókkal, drámapedagógiai gyakorlatokkal.</p> <p>Mindennapi kommunikációs szituációk különféle helyzetekben történő gyakorlása: kapcsolatfelvétel, kérdés, kérés, beszélgetés.</p> <p>Férfiak és nők, felnőttek és gyermekek kommunikációja különbözőségeinek megfigyelése, kommunikációs (illem) szabályok (férfiak és nők, felnőttek és gyermekek, gyermekek és gyermekek) között.</p> <p>Tanult szövegek szöveghű és kifejező tolmácsolása.</p> <p>A kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus), valamint a beszédpartner közlésének, viselkedésnek megfigyelése, értelmezése.</p> <p>A kommunikáció teljes folyamatának megfigyelése, a következtetések nyomán alaptényezőinek megnevezése egy-egy példa elemzésével.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Beszédhelyzet, arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső, kommunikációs folyamat, tényező (adó, vevő, csatorna, kód, üzenet, kapcsolat); zenei eszköz (dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet).</p>
<p><i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>A hallásértés fejlesztése dramatikus játékkal, szövegmondással, interaktív olvasásértéssel.</p> <p>Különböző beszédhelyzetek szituációs játékokkal. A kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás, vita különböző módzatainak gyakorlása páros illetve csoportmunkában. Pl. segítségkérés, tudakozódás társtól, felnőttől. A kommunikációs helyzetnek megfelelő helyes beszédlejtés, hangképzés, hangsúlyozás, tempó és szünettartás kialakulásának segítése beszédgyakorlatokkal, dramatikus játékkal, hangos szövegmondással. A</p>

	kifejező kommunikáció, a megfelelő szókincs alkalmaztatása személyes beszámolóban, történetmeséléskor, személyek jellemzésekor. Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs helyzet: tér, idő és résztvevői szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjátékkal, drámapedagógiai gyakorlatokkal.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	Órakeret 10+1 óra
Előzetes tudás	A tanult olvasási stratégiák adekvát alkalmazása olvasás előtt, alatt és után. A tanult különböző típusú és műfajú szövegek felismerése és megértése. A szöveg információinak és gondolatainak az életkora szerint elvárható értelmezése és értékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegfeldolgozás általános sémájának tudatosítása változó szövegeken. Az olvasási technika fejlesztése különféle folyamatos és nem folyamatos szövegeken többféle szövegértési eljárással. A szöveghez tartozó kép és szöveg közötti összefüggés felismertetése, egyszerűbb ábrák, grafikonok értelmezése. Az olvasási, a szövegértési hibák felismerésének fejlesztése, és a megfelelő javítási stratégia megismertetése, alkalmazásának elősegítése. A számítógépes szövegek olvasási sajátosságainak felismertetése. A webes felületek nem lineáris szövegeinek olvasási sajátosságainak felismertetése, a nehézségek tudatosítása. A tömegkommunikációs szövegekben rejlő manipulációk felismerésének képességének fejlesztése. (Médiatudatosság.)	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Különböző szövegek néma és a szöveg üzenetének megfelelő hangos olvasása.</p> <p>Olvasási, szövegértési stratégiák alkalmazása, gyakorlása és bővítése különböző témájú és típusú nyomtatott és elektronikus szövegeken.</p> <p>Az ismert szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása stb.) alkalmazása, illetve újabb stratégiákkal való bővítése (szintézis, szelektív olvasás).</p> <p>Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat, AV és online dokumentum), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban.</p> <p>A szövegértés folyamatának megfigyelése, a szöveg megértésének követése, monitorizálása. A hibás olvasási, szövegértési technika felismerése, a megfelelő javító stratégia megtalálása és alkalmazása.</p> <p>Az információhordozók kommunikációs funkcióinak és az olvasott szövegek tipológiai és műfaji különbségének megfigyelése, a szöveg mondanivalójának saját szavakkal történő megfogalmazása. A szöveg szereplőinek bemutatása. A szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása, értelmezése. Keresztyén műsorok a médiában. Tömegkommunikációs eszközök tudatos használata, a keresztyén értékek védelmét szolgálva.</p>		<p><i>Matematika:</i> <i>Természetismeret:</i> szövegértés, a feladatok szövegének értelmezése.</p> <p><i>Informatika:</i> Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés; internetes források adatainak megkeresése, csoportosítása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> szöveg és kép összefüggései.</p>

<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Üzenet, szövegkép
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Rövid szöveg, értelmező, néma olvasása, fontosabb gondolat elmondása társnak: páros munka, Jegyzet készítése a tipográfiai elemek megfigyelésével. A szöveghez tartozó kép és szöveg közötti összefüggés felismertetése, egyszerűbb ábrák, grafikonok értelmeztetése. Az ismert szöveg-feldolgozási stratégiák: átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása stb. alkalmazása, illetve újabb stratégiákkal való bővítése (szintézis, szelektív olvasás). Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat, AV és online dokumentum), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 10+3 óra
Előzetes tudás	A társas kultúrában való részvételhez szükséges <i>nyelvi</i> kompetenciák fejlesztése az írástechnikai téren: az érzelmek hiteles kifejezésének képessége, a szeretetteljes emberi kapcsolatok ápolásának képessége, konfliktuskezelés képessége, udvariassági formulák ismerete, alkalmazása stb. Megfelelő, kialakult egyéni írástechnika alkalmazása. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend, a szöveg tagolása bekezdésekre. A tanult fogalmazási műfajokban való jártasság, szövegalkotás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írástechnika tempójának, esztétikai megjelenésének fejlesztése, javítása. Az önálló segítséggel történő anyaggyűjtés módjainak fejlesztése. Az ismert fogalmazási műfajokban történő változatos, kreatív szövegalkotás támogatása. Újabb szövegalkotási eljárások megismertetése, alkalmazásának segítése. Digitális kompetencia fejlesztése: néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzőinek megfigyelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A kialakult egyéni írástechnika további fejlesztése. Törekvés az esztétikus, olvasható kézírásra.</p> <p>Az írás folyamatának megtapasztalása, folytonos ön- és társkorrekció.</p> <p>Anyaggyűjtés különféle nyomtatott és elektronikus forrásokból az írott mű elkészítéséhez.</p> <p>A vázlatkészítés szabályainak, fajtáinak megismerése; gyakorlatok a vázlat kifejtéséhez, kiegészítéséhez.</p> <p>Néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzőinek megfigyelése.</p> <p>Az írott és nyomtatott szöveg formájának üzenete.</p> <p>Az írásmű üzenetének, céljának, befogadójának megfelelő szókincs</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> udvariassági formulák, egyszerű üzenetek megfogalmazása tanult idegen nyelveken.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> narratív</p>

<p>használata. Személyes élmények megfogalmazása különböző szöveg-típusokban: mese, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél. Református emlékek szűkebb környezetünkben. Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása, útinapló, úti jegyzetek, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél készítése.</p> <p>Szövegalkotás az internetes műfajokban: pl. e-mail, komment. Az írás nem nyelvi jeleinek (betűforma, -nagyság, sorköz, margó, távolság, színek, kiemelések stb.), a szöveg képének az írott üzeneten túli jelentése. A kézzel írt és a számítógépes szövegek különbözőségei, hasonlóságai.</p>	<p>szövegek, történetmondás történelmi eseményekről, hősookról.</p> <p><i>Természetismeret:</i> anyaggyűjtés, vázlatkészítés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a szöveg képe.</p> <p><i>Informatika:</i> internetes kapcsolattartó műfajok; rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása.</p>
---	--

<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>jellemzés, e-mail, emotikon Nem nyelvi jel (sorköz, betű, margó stb.).</p>
<p><i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>Az írás folyamatának megtapasztalása, folytonos ön- és társkorrekció. Anyaggyűjtés különféle nyomtatott és elektronikus forrásokból az írott mű elkészítéséhez. A vázlatkészítés szabályainak, fajtáinak megismerése; gyakorlatok a vázlat kifejtéséhez, kiegészítéséhez. A párbeszéd megfigyelése egyénileg. Narratív szövegrész átalakítása páros munkában, majd a párbeszéd lejegyzése egyéni munkában. Különböző jellemzési módok megfigyelése csoportmunkában. Rövid önjellemezés írása – az osztálynak ki kell találnia, ki írta. Kreatív fogalmazás alkotása – szabad témaválasztás. Pl. Mi lenne, ha ...? típusú fogalmazások. Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása, útinapló, úti jegyzetek, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél készítése. Szövegalkotás az internetes műfajokban: pl. e-mail, komment. Az írás nem nyelvi jeleinek (betűforma, -nagyság, sorköz, margó, távolság, színek, kiemelések stb.), a szöveg képének az írott üzeneten túli jelentése.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 11+1 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult főbb helyesírási szabályok felismerése, alkalmazása a szövegalkotásban, az írásbeli munkákban. A Magyar helyesírási szótár használata tanári segítséggel.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési</p>	<p>A leggyakrabban előforduló, a helyesírási alapelvekre épülő helyesírási szabályok megismertetése, tudatosítása, azok fokozatos önálló</p>	

céljai	<p>alkalmazásának fejlesztése az írott kommunikációban. A szófajokhoz kapcsolódó legalapvetőbb és leggyakoribb helyesírási szabályok, normák megismertetése.</p> <p>A helyzetnek megfelelő, pontos helyesírás iránti igény kialakítása, a helyesírást segítő segédeszközök (helyesírási szabályzat, szótár stb.) önálló használatának kialakítása.</p> <p>A magyar helyesírás alapelveinek ismeretében az írott magyar nyelvi norma tudatosítása.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Kapcsolódási pontok	
<p>Az alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés) megismerése főleg a szófajtani ismeretek elsajátításához kapcsolódóan.</p> <p>A tulajdonnév értelemtükrözőtető helyesírási alapjainak megismerése.</p> <p>A megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása az írott szöveg megértése és szövegalkotási folyamatában; az önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal. Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával.</p> <p>Törekvés a mindennapi írásbeli alkotásokban az igényes helyesírásra. A Biblia gyakori személy- és földrajzi neveinek helyesírása.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Idegen nyelvek; Vizuális kultúra;</i></p> <p><i>Természetismeret;</i></p> <p><i>Informatika: a tantárgyra jellemző fogalmak, tulajdonnevek, földrajzi nevek, digitális kifejezések helyesírása.</i></p>
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve),
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	<p>A helyzetnek megfelelő, pontos helyesírás iránti igény kialakítása, a helyesírást segítő segédeszközök (helyesírási szabályzat, szótár stb.) önálló használatának kialakítása. Szövegjavítás fokozatos önállósággal.</p> <p>Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szavak szerkezete és jelentése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	<p>A szavak szerkezeti elemzése egyszerűbb esetekben: szótó, toldalékok, összetett szavak tagjai.</p> <p>Az azonos alakú, többjelentésű és a rokon értelmű szavak megfelelő alkalmazása a beszélt és írott szövegalkotásban; közmondások, szólások jelentésének értelmezése, eredeti funkciójuk ismerete.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A szavak szerkezetének megfigyeltetése, a főbb szóelemek funkcióinak tapasztalati úton történő fölfedeztetése.</p> <p>Szókincsbővítés, annak megtapasztaltatása, hogy ugyanazt a tartalmat többféle szerkezettel, más-más szavakkal is ki lehet fejezni.</p> <p>Néhány, mindennapi metafora jelentésszerkezetének játékos feladatokon keresztül történő megfigyeltetése. A magyar és valamely tanult, ismert idegen nyelv szerkezete közötti hasonlóságok és</p>	

	különbségek fölfedeztetése.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p>Az ige és főnév szemantikája.</p> <p>Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, szerkezetének, használati körének megfigyelése.</p> <p>A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben.</p> <p>Egynyelvű szótárak használata, könyvtári kutatás, szójelentések csoportos és önálló feltárása.</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv szóincse, néhány állandósult szókapcsolata.</p>
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Szótő, toldalék, képző, jel, rag; állandósult szókapcsolat, közmondás, szólás; beszélt nyelvi metafora.	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	<p>Szóincsbővítés, annak megtapasztaltatása, hogy ugyanazt a tartalmat többféle szerkezettel, más-más szavakkal is ki lehet fejezni. Néhány, mindennapi metafora jelentésszerkezetének játékos feladatokon keresztül történő megfigyeltetése. A magyar és valamely tanult, ismert idegen nyelv szerkezete közötti hasonlóságok és különbségek fölfedeztetése.</p> <p>Egynyelvű szótárak használata, könyvtári kutatás, szójelentések csoportos és önálló feltárása.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv szerkezete	Órakeret 18+2 óra
Előzetes tudás	A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában, mondatban és szövegben, megfelelő használatuk írott és beszélt szövegben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Nyelvi tudatosság figyelemfejlesztéssel: a magyar nyelv szerkezetének megfigyeltetése; a hangok, a szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata.</p> <p>Elemző képesség fejlesztése: a szófaji csoportok jellemző alaktani viselkedésének megfigyeltetése.</p>	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p>A szavak egy lehetséges osztályának, a szófajok legjellemzőbb csoportjainak áttekintése, szövegbeli és kommunikációs szerepük megfigyelése, alkalmazásuk a kommunikációban. A szófaji csoportok jellemző alaktani viselkedésének megfigyelése, főbb jellemzőinek megnevezése.</p> <p>Az alapszófajok típusai, szerkezetük, szerepük a szövegalkotásban.</p> <p>Az ige szerkezete, az igekötők szerepe az ige folyamatosságának, az irányultságának kifejezésében; az ige aspektualitása.</p> <p>A főnevek kategóriái, a tulajdonnevek néhány tipikus fajtája, szerkezete.</p> <p>A névmások szövegszervező szerepének megfigyelése, alkalmazása a szövegalkotásban.</p> <p>A tanult alapszófajok leggyakoribb képzőinek megismerése, szóalkotási gyakorlatok.</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen hangállománya, hangtani, szótani szerkezete.</p> <p><i>Természetismeret:</i> ember hangképző szervei.</p>

szótani szerkezetével. Régi magyar nyelvtaníróink (Szenci Molnár Albert, Geleji Katona István, Tótfalusi Kis Miklós) Bibliai nevek köznevesülése pl.: ádámcsutka, pálfordulás, mózeskosár, stb.)	
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	alapszófaj (ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmás, igenév).
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Az ige jelentése a tanulók nyelvi tapasztalatai alapján. A személyragok elkülönítése alaktani elemzések során. Az igemódok és igeidők kapcsolatának felfedezése csoportmunkában. Az igemódok és a mondatfajták közötti kapcsolat tudatosítása mondat- és szöveg-átalakítási feladatok során. Az ikés igék helyes használata. Az igehez kapcsolódó helyesírási és nyelvhelyességi problémák megbeszélése. Az új fogalmak szemléletes bevezetése. A tulajdonnevek helyesírásának gyakorlása változatos munkaformákban, külön figyelmet fordítva az önellenőrzésre a helyesírási szabályzat segítségével. A melléknév fokozásakor viszonyítási alap keresése. A helyesírási szabályok megismerés, gyakorlása. A számnevek használata a mindennapi életben. Nyelvhelyességi hibák javítása. A névmások fogalmának kialakítása. A tegezés, magázás, önözés kialakulása. Alaktani elemzések végzése. Az igenevek képzési módja, megfigyelése irodalmi és ismeretterjesztő szövegekben. Az igenevek használata szövegalkotáskor. Táblázat készítése. A határozószók, viszonyszók, mondatszók szerepének megfigyelése szövegalkotáskor. A viszonyszók helyesírási és nyelvhelyességi kérdései. A kötőszók szerepe a szövegkohézió megteremtésében. A mondatok értelmének árnyalása módosítószókkal. A helyesírási és nyelvhelyességi szabályok rendszerezése

IRODALOM 6.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Monda, rege, ballada		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A teremtés, eredet motívuma, a régióhoz kötődő irodalmi emlékek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mondák, regék, balladák megismerése révén a nemzeti hagyományok, nemzeti kultúra és öntudat, hazaszeretet fogalmainak megértése, fejlesztése. Annak belátása, hogy e műfajok alkalmasak arra, hogy a nemzetek megfogalmazzák önmaguk számára hagyományaik egy-egy részletét.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Két-három magyar történeti monda, köztük népmonda, egy népballada és műballadaként <i>A walesi bárdok</i> és még egy Aranyballada. Vörösmarty Mihály: <i>Szép Ilonka</i> , Arany János: <i>Rege a csodaszarvasról. pl.</i>	Fejlődő vitakultúrával részvétel különféle beszélgetésekben a nemzeti hagyományok, nemzeti kultúra és öntudat, hazaszeretet és európaiság témájában. Gyakorlatok az érvelési	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a magyar nép eredete és vándorlása. <i>Vizuális kultúra:</i> a honfoglalás-kori művészet.	

<p>Lengyel Dénes: Régi magyar mondák (A csodaszarvas, A fehér ló mondája, Szent István király intelmei, Julianus barát, Mátyás király könyvtára) Kallós Zoltán: Székely népballadák, Gabányi János: Magyar várak legendái, Szombathy Viktor: Száll a rege várról várra- szlovákiai vármondák, Mátyás király tréfái</p>	<p>kultúra sokágúvá fejlesztésére. A mondákban szereplő, hasonló motívumok megfigyelése és összevetése. Az érvek csoportosítása és szembeállítása. A témával adekvát területekről indokok, magyarázatok, bizonyítékok keresése. Arany János egy balladájának (A walesi bárdok) és egy (Kőműves Kelemen) népballada részletének szöveghű felidézése.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> ember és természet kölcsönhatása.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Monda, rege, ballada, hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet.</p>	
<p><i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>Az elbeszélő és a dramatikus részletek megkülönböztetése kifejező olvasással. Szóképek, nyelvi alakzatok felismerésének gyakorlása, jelentésmódosító szerepük értelmezése. A verselés felismerésének gyakorlása, a leggyakoribb verslábak megismerése. A mondákban szereplő, hasonló motívumok megfigyelése és összevetése. A műfaji jellemzők felismerése. Jegyzetelés, vázlatírás alapjainak ismerete. Vándormotívumok keresése. Az elbeszélő és a dramatikus műrészek különbségének ismerete. Szóképek, nyelvi alakzatok ismerete, értelmezése, hangulati hatásuk felismerése. Beszélgetésekben a nemzeti hagyományok, nemzeti kultúra és öntudat, hazaszeretet és európaiság témájában. Gyakorlatok az érvelési kultúra sokágúvá fejlesztésére.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Összehasonlítási gyakorlatok: mese, monda</p>		<p>Órakeret 5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Mesék, mondák.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A valóságból kiinduló és a valósághoz csak lazábban kötődő kisepikai alkotások megfigyelése, a konkrétól való elvonatkoztatás, általánosítás és az általánosított jegyek összehasonlítása.</p>		
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>A mesék és mondák realitásának, fantasztikumának, cselekményalakításának, helyszíneinek, szereplőinek összevetése a hatás és az elbeszélésmód szempontjából (pl. ezen mondákon keresztül: Timaffy László: <i>A Duna</i>)</p>	<p>2–3 alkotás megismerése mindkét összevetendő műcsoportból. Tanári segítséggel közös jellemzők kiemelése a konkrét művekből. A közös jellemzők összevetése a másik műcsoport közös</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a magyar történelem néhány mondaköre.</p>	

<p>meséje, Lengyel Dénes: <i>Munkács vára</i>, Komjáthy István: <i>Miért haragszik a Balaton</i>; illetve pl. ezen meséken keresztül: <i>Az őzfiú</i>, <i>A muzsikáló ezüstkecske</i>, <i>A deákból lett király</i>).</p>	<p>jellemzőivel.</p>	
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i> Valóság, fantasztikum, fikció.</p>		
<p><i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>A monda és a mese műfaji jellemzőinek összehasonlítása. Tanári segítséggel közös jellemzők kiemelése a konkrét művekből. A közös jellemzők összevetése a másik műcsoport közös jellemzőivel. Dramatikus játékok. Illusztráció készítése. Helyi monda írása.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Arany János: <i>Toldi</i>		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Elbeszélés, elbeszélő költemény.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az erkölcsi érzék és ítélőképesség fejlesztése a mű által fölvetett kérdések megvitatásával (pl. bűn-bűnhődés-elégtétel, megküzdés a nehézségekkel, hősiesség, bátorság, becsület).</p> <p>A szövegközeli olvasás, a szövegértelmező, műértelmező képesség fejlesztése (tér- és időviszonyok, cselekmény, a szereplők kapcsolatai; magatartások értelmezése; lélekábrázolás). A szókinccs és az esztétikai érzék fejlesztése.</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Emberi kapcsolatok, konfliktusok, lélekábrázolás a <i>Toldi</i>ban.</p> <p>Toldi Miklós helyzete, tettei, magatartása (értelmezés, jellemzés); kapcsolatai, konfliktusai (elemzés).</p> <p>Arany lélekábrázolása (családi kapcsolatok; bűn és megtisztulás).</p> <p>A történetmondás eszközei - szerkezeti, előadásmódbeli, nyelvi sajátosságok.</p>	<p>A már tanult fogalmak alkalmazása, és jelentésük értelmezése (ütemhangsúlyos verselés, bonyodalom stb.).</p> <p>A Toldi-család viszonyairól beszélgetve saját dilemmák megfogalmazása a családi élettel kapcsolatban.</p> <p>A beszélő és az elbeszélő szerepének elkülönítése.</p> <p>A cselekmény kisebb-nagyobb részeiről, illetve egészéről áttekintő összefoglalás, a jelenetek fontosságának, jelentőségük mibenlétének megvilágítása szóbeli és írásbeli megfogalmazásokban; a szereplők megnevezése,</p>	<p><i>Informatika</i>: adatok keresése Arany Jánosról.</p> <p><i>Vizuális kultúra</i>: a középkori művészet jelentősebb emlékei Magyarországon.</p>	

	megfigyelése, jellemzése. <i>A Toldi meghatározott részletének szöveghű felidézése. (10-12 vsz.)</i>	
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Motó, páros rím, hangsúly, tiszta rím és asszonánc, beszélő, elbeszélő, próbatétel.	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	A műfaji ismertetőjegyek megfigyelés, összehasonlítása az eddig tanult műfajokkal. A mű cselekményének és szerkezetének megfigyelése. Események időrendbe állítása. Vázlatírás. A jellemábrázolás módjai, a jellemfejlődés megfigyelés. Vélemény megfogalmazása szóban és írásban. Elbeszélések és leírások alkotása különböző nézőpontokból. A szóképek felismerésének gyakorlása, ilyenek írása. Nyelvi alakzatok keresése, írása. A költői nyelv használatának megfigyelése. Az ütemhangsúlyos verselés a páros rím felismerésének gyakorlása. A János vitéz és a Toldi összehasonlítása megadott szempontok alapján, a megállapítások rendszerezése, táblázatba foglalása. Részletek dramatikus feldolgozása. A beszélő és az elbeszélő szerepének elkülönítése. A cselekmény kisebb-nagyobb részeiről, illetve egészéről áttekintő összefoglalás, a jelenetek fontosságának, jelentőségük mibenlétének megvilágítása szóbeli és írásbeli megfogalmazásokban; a szereplők megnevezése, megfigyelése, jellemzése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tematikus-motivikus összevetési gyakorlatok		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Arany János: <i>Toldi</i> .		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A műben tematizált és fogalmilag megragadott életkérdés, dilemma, helyzet összevetése a mindennapi tapasztalattal.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Emberi élethelyzetek felidézése és elemzése a <i>Toldi</i> jelenetei kapcsán, pl. társadalmi különbségek (hé, paraszt...), kiszakadás a családból (Miklós eltávozik), hit és hitetlenség (23–24. ének), képmutatás (György a király előtt) stb.	Csoportmunkában vagy tanári irányítással tematikus kristályosodási pontok kiragadása a történetfolyamból. A történetben megragadható téma, tematika, motívum megnevezése, fogalmi körülírása. A műben tematizált és fogalmilag megragadott életkérdés, dilemma, helyzet összevetése mindennapi tapasztalatokkal, más emberekre vonatkozó megfigyelésekkel.	<i>Hit- és erkölcsstan:</i> kortársi csoportok, néhány drámai élethelyzet serdülőkorban és felnőttként.	
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Határhelyzet, döntési helyzet.		

<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Csoportmunkában vagy tanári irányítással tematikus kristályosodási pontok kiragadása a történetfolyamból. A történetben megragadható téma, tematika, motívum megnevezése, fogalmi körülírása. A műben tematizált és fogalmilag megragadott életkérdés, dilemma, helyzet összevetése mindennapi tapasztalatokkal, más emberekre vonatkozó megfigyelésekkel.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hősök a történetmondás műfajában	Órakeret 10+2 óra
Előzetes tudás	Mesék, elbeszélések, mondák olvasása, feldolgozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A regények világát felidéző írói eszközök, ismétlődő motívumok felismerése. Jellemek és sorsok azonosítása. Az önismeret fejlesztése a főbb karakterek jellemzése révén. A „próbatétel, kaland, hősiesség” tematika alapján olyan erkölcsi értékek, mint a kötelességtudat, a munka, hitbeli meggyőződés , az áldozathozatal, a kitartás, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség megbecsülése, a megküzdés képességének fejlesztése, Az erkölcsi érzék és ítélőképesség fejlesztése az <i>Egri csillagok</i> ban fölvetett kérdések megvitatásával (pl. hősiesség, bátorság, becsület, kitartás, hűség, leleményesség).	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Elbeszélő költeményként Fazekas Mihály: <i>Lúdas Matyi</i> , regényként Gárdonyi Géza: <i>Egri csillagok</i> továbbá kortárs vagy klasszikus ifjúsági regények, vagy azok részletei. pl. Jules Verne: Kétévi vakáció Mikszáth Kálmán: A két koldusdiák, A beszélő köntös, Akli Miklós, Hevesi Lajos: Jelky András kalandjai, Defoe: Robinson Crusoe, Jules Verne regényei, Tatay Sándor: Kinizsi Pál Helyzetek, kalandok, konfliktusok, a regény világát felidéző írói eszközök, ismétlődő motívumok. Jellemek és sorsok. Bibliai történetek pl. Pál hajótörése, Dániel a tüzes kemencében, Pál a filippi börtönben, Péter szabadulása	A hosszabb művek terjedelmesebb cselekménye lényegének kiemelése és rendszerezése is vázlatkészítéssel, az adatok csoportosításával. Az olvasott történet részleteinek megjelenítése drámajáték-helyzetek megalkotásával, dramatizálással, improvizációval, utánpótlással. A cselekmény utólagos felidézése is a tanult szakkifejezések használatával (konfliktus, bonyodalom, tetőpont stb.), a szereplők jellemzése, kapcsolatrendszerük feltárása. Az Egri csillagok egy részletének szöveghű felidézése.	<i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> irodalmi művek megjelenése a filmművészetben, a <i>Lúdas Matyi</i> rajzfilmen. Hit- és erkölcsstan: az Új-és Ószövetség.

a börtönből, Ráháb története stb.		
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Történelmi regény, jellemzés, leírás, párbeszéd, monológ, konfliktus, bonyodalom, tetőpont.	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	A regény önálló elolvasása. A feldolgozás során műrészletek kifejező, értő felolvasása. Történelmi regény jellemzőinek megfigyelése, keletkezésének története. A történelmi tanulmányok felidézése. A főszereplő regénybeli életútjának követése. Feladatok tér és idő megállapítására. Elbeszélések és leírások alkotása különböző nézőpontokból párbeszédes részekkel. Részletek dramatikus feldolgozása. Az elbeszélő költemény jellemzőinek felfedezése, megnevezése. Mesei elemek összegyűjtése. A szereplők tulajdonságainak, tetteinek értékelése. Illusztráció készítése. Vázlatkészítés. Adaptáció megtekintése (film, rajzfilm), megbeszélése. Az epikus művek szerkezetének ismerete. A szövegfeldolgozás technikájának gyakorlása. Az olvasott történet részleteinek megjelenítése drámajáték-helyzetek megalkotásával, dramatizálással, improvizációval, utánnézéssel.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Regényhősök összehasonlítása	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Gárdonyi Géza: <i>Egri csillagok</i>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Regények hőseinek jellemzése, jellemvonásaik, illetve személyiségük – értékeléssel vagy értékelés nélkül - összevetése más művek karaktereivel.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A Gárdonyi-mű és más regények hőseinek párhuzamos jellemzése és szembeállítása (pl. ezekből a regényekből: Harper Lee: <i>Ne bántsátok a feketerigót!</i> , Christine Nöstlinger: <i>A cseregyerek</i> , Nógrádi Gábor: <i>Gyerekrablás a Palánk utcában</i> , Gion Nándor: <i>Postarablók</i>). Stevenson. A kincses sziget, Mándy Iván: Robin Hood, T. Jansson: A láthatatlan kisgyerek	Az elemzés tárgyául választott karakter műbeli felbukkanásainak megfigyelése. A rá vonatkozatható információk összegyűjtése. Következtetéseket levonása tetteiből, szavaiból, az elbeszélő és más szereplők rá vonatkozó állásfoglalásaiból. A következtetések összefoglalása és listázása minőségjelzős szerkezetekben. Vizsgálódása eredményének összevetése más szereplők ugyanilyen elemzésével.	<i>Hit- és erkölcsstan:</i> személyiségvonások, lelkiismeret, szándék, konfliktus, döntés.

<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Jellem, jellemvonás, jellemzés.
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	A Gárdonyi-mű és más regények hőseinek párhuzamos jellemzése és szembeállítás. Műfaji jellemzők ismerete. A szereplők külső és belső jellemzőinek összefoglalása. A szereplők cselekedeteinek és jellemének megértése. Néhány mondatos vélemény megfogalmazása a szereplőkről, az érvelés idézetekkel való alátámasztása.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Képek és formák a költészetben.	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Különböző műfajú lírai művek korábbi olvasmányokból	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lírai formanyelv sokféleségének megismerése, képiség, zeneiség, szerkezet eszközeinek felismerése. Lírai alkotások elemzése, érzelmek árnyalt kifejezése, az empátia fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Lírai alkotások elemzése különböző korokból, beleértve a régi magyar irodalmat, nevezetesen Csokonai: <i>A Reményhez</i> , Janus Pannonius: <i>Pannónia dicsérete</i> , továbbá néhány lírai mű a más korokból (például: Balassi Bálint), valamint a 20–21. század magyar költészetéből is (a kortársak közül például Lackfi János, Varró Dániel: <i>Túl a Maszat-hegyen</i>). Szabó Lőrinc: <i>Tücsökzene – A gályarabok szobra</i> , Áprily Lajos: <i>Kalács, keddi kalács</i> , Bartimeus, Nagy László: <i>Tengeritörők</i> , Csodafiú-szarvas, Itthon vagyok	A lírai formanyelv sokféleségének bemutatása példákon keresztül, írásbeli és szóbeli ismertetésekben pedig egyre gyakorlottabb rámutatás a képiség, a zeneiség, a szerkezet változataira, eltéréseire és hasonlóságaira. Az irodalmi művekben megjelenített érzelmek, motívumok visszaadása mind többször saját szavakkal, mégis szakszerűen használva a kulcsfogalmakat. A művek megismerése, megértése során különböző olvasási stratégiák alkalmazása. <i>Csokonai Vitéz Mihály A Reményhez és Janus Pannonius Pannónia dicsérete</i> <i>Áprily Lajos Kalács, keddi kalács, Bartimeus, Szabó Lőrinc Tücsökzene, című verseinek szövegű felidézése.</i>	<i>Ének-zene:</i> énekelt versek. <i>Vizuális kultúra:</i> az építészeti, a képzőművészeti, a tárgyi kultúra példái a késő középkori, kora újkori Magyarországon.
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Kompozíció, refrén, rímtípus, költői öntudat, tartalom, forma.	

<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	A lírai művek közös és önálló olvasásának gyakorlása, feldolgozása. Vélemény megfogalmazása a lírai mű témájáról, hangulatáról. Összegzés gondolattérképpel. A költői szöveg- és képalkotás vizsgálata. Képek, alakzatok felismerése, megnevezése, hangulati hatásának megfogalmazása.
--	--

Tematikai egység	Szemelvények a magyar reformáció irodalmából		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Bibliai történetek ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyar reformáció jelentőségének felismertetése a hitbeli megújulás, magyar identitás megerősödése, a magyar nyelvű kultúra felvirágzása szempontjából az adott történelmi helyzetben.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Bibliafordítások (Vizsolyi Biblia, Sylvester János Újszövetség fordításának előszava) Könyvnyomtatás jelentősége Zsoltárfordítások (Szenczi Molnár Albert) Balassi Bálint: Adj már csendességet, Bocsásd meg Úristen. Bornemissza Péter: Siralmas énnéköm...	<i>A régies szóhasználat értelmezése, az időmértékes verselés megismertetése, felismertetése, költői kifejezésformák a zsoltárokbán.</i> <i>Memoriter:</i> Balassi Bálint: Bocsásd meg Úristen.	<i>Történelem:</i> Reformáció, török világ Magyarországon. <i>Egyházi ének:</i> zsoltárok <i>Hit- és erkölcsstan:</i> reformáció ünnepe, zsoltárok <i>Vizuális nevelés:</i> Dürer Biblia-illusztrációk Látogatás a Biblia Múzeumban.	
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Időmértékes verselés, zsoltár, műfordítás.		
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	A régies szóhasználat értelmezése, az időmértékes verselés felismertetése, költői kifejezésformák a zsoltárokbán. Illusztrációk készítése. Egy történet feldolgozása során a hozzá kapcsolódó irodalmi, képzőművészeti és zenei vonatkozások összegyűjtése, elrendezése. Az önálló feladatvégzés és ismeretszerzés gyakorlása. A műfaji sajátosságok megfigyelése, a jellemzők összegyűjtése. A lírai és epikus művek témájának, hangulatának, hangnemének megfigyelése.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Elbeszélés, elbeszélő szerkezet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A különböző szövegműfajok jellemzőinek elkülönítése. A különféle szóbeli és írásbeli megnyilatkozásokban főbb típusaik alkalmazása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az 5–6. évfolyamon megismert művek feldolgozása kapcsán: a jellemzés tartalmi és formai követelményei, az elbeszélés, a leírás sajátosságai, az egyszerűbb dialogikus formák, dramatikus népszokások tipikus jegyei.	A tematikai egységben szereplő szövegműfajok rutinos megkülönböztetése, és ilyenek alkotása is. A különféle irodalmi művekben olvasottak önálló reprodukálása elbeszélésben, leírásban, jellemzésben. A szövegműfajok különbségeinek érzékelése, és megnyilatkozásokban számadás ezekről a különbségekről.	<i>Vizuális kultúra:</i> népművészet tárgyi emlékei.
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Műnem, líra, epika, elbeszélés, leírás, párbeszéd, jellemzés.	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	A műfaji sajátosságok megfigyelése, a jellemzők összegyűjtése. A lírai és epikus művek témájának, hangulatának, hangnemének megfigyelése. A művek feldolgozása kreatív feladatokkal. Illusztrációk megfigyelése és készítése. Dramatikus népszokások tipikus jegyei. A szövegműfajok különbségeinek érzékelése, és megnyilatkozásokban számadás ezekről a különbségekről. A különféle irodalmi művekben olvasottak önálló reprodukálása elbeszélésben, leírásban, jellemzésben.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Fogalomhasználat	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Definiált fogalomhasználat nélküli tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az 6. évfolyam tematikai egységeihez kapcsolódva fogalmak megértése és aktív használata a különböző művekről való szóbeli és írásos megnyilatkozásokban. Az absztrakciós képesség, a fogalmi gondolkodás fejlesztése. (A jelzett órakeret arányosan elosztható az egyes tematikai egységek között.)	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Elbeszélő és lírai művek, amelyekkel kapcsolatban a fogalmak felmerülnek.	Igényes és az értelmezést segítő fogalomhasználat. A művekről beszélve, beszélgetve a fogalmak értő használata. A fogalomhasználatot segítő szótár- és lexikonhasználat.	<i>Vizuális kultúra; Ének-zene:</i> fogalmak, pl. látványelemzés, kompozíció, szín, kontraszt, variáció; zenei műfajok, zenei elemek, pl. tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, tonalitás, formai megoldások. <i>Természetismeret:</i> körfolyamatok, ciklusok, események ismétlődése, felépítésbeli hasonlóságok.

		<i>Informatika:</i> könyvtárhasználat.
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Dal, mese, ritmus, rím, ütem, ütemhangsúlyos verselés, zeneiség; cselekmény, helyszín, ismétlés, fokozás, párhuzam, ellentét, felező tizenkettes; hasonlat, megszemélyesítés, metafora; elbeszélés, regény; epikai mű szerkezete (kiindulási pont, bonyodalom, tetőpont, megoldás, szereplő, mellékszereplő, főhős); allegória, időmértékes verselés, versláb; konfliktus, epizód, motívum, történetmondás; nézőpont, cselekményszál; alliteráció, metonímia; rímelhelyezkedés, jelentés (szó szerinti és metaforikus).	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Az adott tematikai egységekben Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák.	

A fejlesztés eredményei a évfolyam végén	<p>Beszédkézség, szóbeli szövegek megértése és alkotása</p> <p>A tanuló eligazodik a mindennapi kommunikációs helyzetekben. Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteit megérteni, összefoglalni. Felismeri egyéni közlésmódjának jellemzőit, megfelelő hangképzésre és helyes beszédlegzésre törekszik. Alkalmazza a kapcsolatfelvétel, a megszólítás, a köszönés, kérés és a tudakozódás szóbeli formáit a közléshelyzetnek megfelelően.</p> <p>Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés</p> <p>Értelmesen és pontosan, tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tud felolvasni szövegeket. A tanuló képes az önálló tudásszerzés egyes lépéseinek elkülönítésére, szövegek kulcsszavainak azonosítására, vázlat, jegyzet felhasználására. El tud igazodni a tankönyvében, azt célirányosan használni tudja. A tanuló képes egy kb. 200 szavas írott (dokumentum és ismeretterjesztő) szöveg globális (átfogó) megértésére, a szövegből információk visszakeresésére. Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, önállóan (tematikus) vázlatot tud készíteni. Ismeri a szövegszerkesztés alapvető eljárásait. A tanuló képes az önálló tudásszerzés egyes lépéseinek elkülönítésére, szövegek kulcsszavainak azonosítására, vázlat, jegyzet felhasználására. Tud tájékozódni, információt keresni (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban.</p> <p>Írás, fogalmazás</p> <p>Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, önállóan (tematikus) vázlatot tud készíteni. Törekszik az esztétikus, rendezett, olvasható kézírásra. Képes rövid szöveg alkotására vázlat alapján. Képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, SMS, e-mail stb.) szöveget alkotni.</p> <p>Helyesírás</p> <p>Képes megnevezni a helyesírási alapelveket, saját munkáiban felismeri a főbb helyesírási alapelvek alkalmazásának eseteit, törekszik a tanult</p>
---	--

helyesírási szabályok alkalmazására. A helyesírást segítő segédeszközöket (helyesírási szabályzat, szótár stb.) önállóan tudja használni. Hibáit javítani tudja ezen segédeszközök használatával.

A szavak szerkezete és jelentése

Ismeri a főnév és az ige szemantikáját. Ismeri a tanult állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentését, szerkezetét, használati körét. A megismert új szavakat, közmondásokat, szólásokat próbálja aktív szókincsében is alkalmazni.

A nyelv szerkezete

A tanuló ismeri a tanult alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások), valamint az igezők általános jellemzőit, alaki sajátosságait, a hozzájuk kapcsolódó főbb helyesírási szabályokat, amelyeket az írott munkáiban igyekszik alkalmazni is.

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése

Meg tudja fogalmazni, mi a különbség a mese és a monda között. El tudja különíteni a rimes, ritmikus szöveget a prózától. Meg tudja nevezni, melyik műnem mond el történetet, melyik jelenít meg konfliktust párbeszéd formában, és melyik fejez ki érzést, élményt. Felismeri a hexameteres szövegről, hogy az időmértékes, a felező tizenkettesről, hogy az ütemhangsúlyos. Fel tud sorolni három-négy művet Petőfitől és Aranytól, képes egyszerűbb összehasonlítást megfogalmazni János vitéz és Toldi Miklós alakjáról. Képes értelmezni *A walesi bárdok*ban rejlő allegóriát, és meg tudja világítani 5–6 mondatban az *Egri csillagok* történelmi hátterét. El tudja különíteni az egyszerűbb versekben és prózai szövegekben a nagyobb szerkezeti egységeket. Össze tudja foglalni néhány hosszabb mű cselekményét (*János vitéz*, *Toldi*, *A Pál utcai fiúk*, *Egri csillagok*), meg tudja különböztetni, melyik közülük a regény és melyik az elbeszélő költemény. Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: líra, epika, dráma, epizód, megszemélyesítés, ballada. Képes néhány egyszerűbb meghatározás közül kiválasztani azt, amely a következő fogalmak valamelyikéhez illik: dal, rím, ritmus, mítosz, motívum, konfliktus. Képes művek, műrészletek szöveghű felidézésére. Részt vesz dramatikus játékokban.

A bibliai történeteken keresztül annak felismerése, hogy a keresztyén élet iránymutatója a Biblia. Ismerje fel a reformáció jelentőségét a magyar kultúrában és irodalomban, ismerje a korszak néhány nagy alakját és jelentőségüket. (Balassi, Bornemissza, Szenczi Molnár Albert, Sylvester János, Károly Gáspár)

A tanuló képes 5-6 mondatban a mindennapi élményeiről és olvasmányai hatásáról beszélni. Memoriterként tud kb. 3-6 lírai alkotást és egy elbeszélő költemény kb. 20 soros részletét, min. 5 magyar közmondást és szólást, legyen képes értelmezni őket. A tanuló képes a saját és a nem saját álláspont azonosítására, mások véleményének meghallgatására, megértésére. Részt tud venni számára ismert témájú vitában, és képes érveket alkotni. Az olvasott és megtárgyalt irodalmi művek nyomán képes azonosítani erkölcsi értékeket és álláspontokat, képes megfogalmazni saját erkölcsi ítéleteit. Képes az általa jól ismert történetek szereplőit jellemezni, kapcsolatrendszerüket feltárni.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 3+1 óra
Előzetes tudás	A beszéd zenei eszközei: dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet; beszédhelyzet; nem nyelvi kifejezőeszközök: arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső megjelenés. A kommunikáció folyamata, tényezői: adó, vevő, csatorna, kód, kapcsolat, valamint a különféle beszédhelyzetekben való részvétel formái.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Különbéféle iskolai közéleti és kisközösségi beszédhelyzetek sémái, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókincs, nyelvi viselkedés gyakoroltatása. A magyar nyelv kiejtési sajátosságainak (hangsúly, hanglejtés) tudatosításával a nyelvi, nemzeti identitás erősítése. A nyelvjárási változatok (pl. hangkészlet) felismertetése, az elfogadó attitűd, a másság iránti tisztelet erősítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Kifejező, a beszéd zenei eszközeit, a nem verbális jeleket a beszédhelyzetnek megfelelően használó megnyilatkozás.</p> <p>A különféle mindennapi megnyilatkozások. A választékos, tisztelettudó szóhasználat igényének folyamatos alakítása.</p> <p>Az érvelés alapjainak megismerése. Részvétel beszélgetésben, vitában, a saját álláspont előadása, megvédése, esetleges korrigálása a témának, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kifejezésmóddal.</p> <p>Reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben. A mai ember beszédhelyzetei. A beszéd és a hallgatás aránya. A befogadó hallgatás. A jellemek megnyilvánulásai a beszédszituációkban.</p> <p>Egymás gondolatainak meghallgatása, saját véleménnyel való kiegészítése, esetleg vitára bocsátása. A Biblia történeteinek tárgyalása során erkölcsi állásfoglalás a keresztyén tanítások alapján. A vita személyiségfejlesztő módszereinek elsajátíttatása. (A disputa szerepe, jelentősége a reformáció történelmében, mai alkalmazhatósága. Ellentmondásos élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok, erkölcsi értékek feltárása, megbeszélése, megvitatása. A másokról alkotott vélemény megfogalmazásának módjai. Az építő, a bántó bírálat. A keresztyén bírálat fokozatai. A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása.</p> <p>Rövid alkalmi, ünnepi beszéd (reformáció ünnepe, karácsony, stb.) szövegének megfogalmazása, elemzése.</p>		<p><i>Minden tantárgy:</i> felszólalás, kiselőadás, (ünnepi) beszéd, részvétel beszélgetésben, vitában.</p> <p><i>Ének-zene:</i> beszédhang, énekhang, beszédtempó, ritmus.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vélemény, vita, érv; megbeszélés, hozzászólás, felszólalás, kiselőadás, köszöntő, ünnepi beszéd	

<p><i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>Szóbeli és írásbeli szövegek közötti azonosságok és különbségek felismerése, megnevezése a magán- és közéleti kommunikációban kooperatív módszerrel. Alkalmazkodás a kommunikációs folyamat tényezőihez különféle konkrét beszédhelyzetekben. Reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben. A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása. A felszólalás és hozzászólás közötti különbségek tisztázása és annak gyakorlása adott részletek elemzésével. Gyakorlásuk osztályközösséget érintő témák megvitatásakor. Ellentmondásos élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok, erkölcsi értékek feltárása, megbeszélése, megvitatása. Rövid ünnepi beszéd megfogalmazása, szövegének elemzése. A kiselőadás szerkezeti felépítésének megfigyelése. Kiselőadás megtartása. Anyaggyűjtés, jegyzetelés könyvtárban, interneten egyéni vagy páros munkában.</p>
---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, szövegértés	Órakeret 3óra
Előzetes tudás	<p>A tanult szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. A saját szövegértési hiba felismerése, korrigálása.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Szöveg-feldolgozási módok, adatkeresési technikák, olvasási formák (intenzív és extenzív olvasás) megismertetése. A kifejező szövegtolmácsolás képességének fejlesztése. A tanulási képesség fejlesztése: adatkeresési technikák, információkezelési módok megismertetése, gyakorlati alkalmazása nyomtatott és elektronikus szövegekben.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>A megismert szöveg-feldolgozási módok gyakorlása, újabb technikák, olvasási formák megismerése (intenzív és extenzív olvasás), azok gyakorlatban történő alkalmazása. A szöveg érzelmi-gondolati tartalmát kifejező olvasás. A különféle szöveg-feldolgozási módok (szó szerinti, kritikai, kreatív olvasás) használata nyomtatott, folyamatos és nem folyamatos szövegeken. Az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése. Adatkeresés technikái (szelektív olvasás, átfutás). Ismeretterjesztő szövegek jellemzői és feldolgozási technikái. Nyomtatott szótárhasználat. Aktív és passzív szókincs fejlesztése református tartalmakból. Folyóiratok vagy Pl. Miklya Luzsányi Mónika (Apati szövetsége, Srácok a garázs tetején, Macskaút, Titkoskönyv, Zombikönyv) Kamarás István (Csigamese, Apupu és a leleplezett rakoncificánka, Betlehembe kéne menni) könyveinek részletéből</p>	<p><i>Minden tantárgy: a z egyes tantárgyakb an olvasott szövegek feldolgozásának tantárgyi sajátossá gai.</i></p> <p><i>Vizuális kultúra: brák, képek, illusztráció k értelmezése.</i></p>	

<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Adatkeresés, szótár, folyamatos szöveg, nem folyamatos szöveg, szövegfeldolgozás.
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Szövegfajták értelmező olvasása, jellegzetességek megfigyelése táblázatba rendezése páros vagy csoportmunkában. A szóbeli és írásbeli szövegek közötti különbség megfigyelése. A különféle szöveg-feldolgozási módok (szó szerinti, kritikai, kreatív olvasás) használata nyomtatott, folyamatos és nem folyamatos szövegeken. Az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése. Adatkeresés technikái (szelektív olvasás, átfutás). Ismeretterjesztő szövegek jellemzői és feldolgozási technikái. Aktív és passzív szókincs fejlesztése református tartalmakból, folyóiratokból. könyvrészetekből.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 2+1 óra
Előzetes tudás	Adatgyűjtés, jegyzet- és vázlatkészítés különböző technikákkal. Megadott témához, problémához való célzott anyaggyűjtés (pl. adatok, példák, érvek) a könyvtár nyomtatott és elektronikus eszközeinek és forrásainak felhasználásával. A tanult műfajokban történő önálló szövegalkotás. A fogalmazás folyamatközpontúságának alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<i>A társas kultúrában való részvételhez szükséges írástechnikai kompetenciák fejlesztése: az érzelmek hiteles kifejezésének képessége, a szeretetteljes emberi kapcsolatok ápolásának képessége, konfliktuskezelés képessége, udvariassági formulák ismerete, alkalmazása stb.</i> Néhány tömegkommunikációs műfaj jellemzőinek megismertetése, a műfaji sajátosságoknak megfelelő szövegalkotás. Többféle jegyzetelési technika, forma elsajátíttatása, a célnak megfelelő kiválasztása, alkalmazása tanári segítséggel.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási po ntok	
A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú szövegek írása. A tanulást segítő papíralapú jegyzetelés gyakorlása, törekvés a legoptimálisabb egyéni forma kialakítására. Különböző nézőpontú és műfajú szövegek alkotása: elbeszélés, jellemzés, vélemény. Bibliai, illetve eddig tanult tartalmak szereplőinek, alakjainak személyisége – írásbeli szövegalkotás. A jó és rossz, az igaz és hamis megkülönböztetésével, a valódi értékek felismerése és megbecsülése a hit ajándékának elfogadásához szükséges élmények, tapasztalatok megszerzése által megmutatja, hogy a világ megismeréséhez saját keresztvén kultúránkon át vezet az út	<i>Vizuális kultúra:</i> tipográfia ismeret	ek.
<i>Kulcsfogalmak/</i>	egyzet, elbeszélés, jellemzés, vélemény	

<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Néhány tömegkommunikációs műfaj jellemzőinek megismertetése, a műfaji sajátosságoknak megfelelő szövegalkotás. Többféle jegyzetelési technika, forma elsajátíttatása, a célnak megfelelő kiválasztása, alkalmazása tanári segítséggel. Jegyzet készítése, alkotó felhasználása. A feleletterv felépítésének megfigyelése, megszerkesztésének módja. A szövegelemzés eljárásainak önálló alkalmazása. A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú szövegek írása. A tanulást segítő papíralapú jegyzetelés gyakorlása, törekvés a legoptimálisabb egyéni forma kialakítására.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés) ismerete, alkalmazásuk a szövegalkotás folyamatában; önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<i>A nyelvi tudatosság növelése: a normakövető és a normától eltérő helyesírás értelemtükrözőtettő szerepének értelmezése.</i> Szövegértelmezési képességek fejlesztése: a mondatfajták, a mondat szerkezeti típusainak írásjelhasználata; a szöveg központosásának, a párbeszéd leggyakoribb szabályainak megismertetése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A helyesírás értelemtükrözőtettő szerepének felhasználása különféle írásbeli műfajokban. Az írásjelek, a szöveg központosásának legfontosabb szabályai <i>egyszerű mondatok esetében</i> . A párbeszéd írásmódja.		<i>Vizuális kultúra:</i> tipográfiai ismeretek – esztétikus és célszerű íráskep.
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Központosás, írásjel (vessző, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kettőspont, gondolatjel).	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Mondatvégi írásjelek. Az új szabályok megismerése és alkalmazása: vessző, pontosvessző, gondolatjel, zárójel, kettőspont használata. A párbeszéd írásmódjának gyakorlása különböző szövegekben.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv szerkezete és jelentése	Órakeret 19 óra
Előzetes tudás	Szótő, toldalék: képző, jel, rag, összetett szók; alapszófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmások, igenevek: főnévi, melléknévi, határozószói igenév. Mondatfajták típusai, használatuk.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyeltetése mondat- és szövegépítő eljárásokkal. A mondatfajták közlési szándékának felismertetése a beszélt és írott nyelvben, alkalmazásuk a mindennapi kommunikációban.</p> <p>A viszonyszók és mondatszók funkcionális szerepének megismertetése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények Kapcsolódási pontok</p>	
<p>A mondat nyelvi funkciója, felépítése, szerkezete, mondatfajták, szövegszervező ereje.</p> <p>Mondat-átalakítási gyakorlatok a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándéknak megfelelően szóban és írásban.</p> <p>A szószerkezetek és a mondatok megalkotásában szerepet játszó viszonyszók és mondatszók. <i>A mellérendelő, az alárendelő szóösszetételek helyesírása. a különírás, egybeírás szabályai.</i></p> <p>A szószerkezet típusok felépítésének megfigyelése, felismerésük és alkotásuk.</p> <p>A fő mondatrészek szerepének és mondatbeli viszonyainak, a hozzájuk kapcsolódó vonzatok jellemzőinek tanulmányozása.</p> <p>Fő mondatrészek szerepe, funkciója és fajtái, mondatbeli viszonyaik, vonzatok.</p>	
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Mondatfajta, kijelentő, kérdő, felszólító, felkiáltó, óhajtó mondat.</p> <p>Egyszerű és összetett mondat; tagolt és tagolatlan mondat; minimális és bővített mondat;</p> <p>Mondatrész, alany, állítmány, jelző (minőség, birtokos, mennyiség), határozó (idő, hely, mód, társ, eszköz, állapot). <i>tárgy</i></p> <p>Szószerkezet, mellérendelő és alárendelő szószerkezet.</p> <p>Viszonyzó, névelő, kötőszó, névutó, partikula, segédige, igező.</p> <p>Mondatszó, indulatszó, módosítószó.</p>
<p><i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>Mondat-átalakítási gyakorlatok a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándéknak megfelelően szóban és írásban. A nyelvtani fogalmak kialakítása. A mondatelemzés algoritmusának kialakítása. Szerkezeti ábrák olvasása és készítése. A szófajok mondatbeli viselkedése. Helyesírás, nyelvhelyesség. A metanyelvi szöveg feldolgozása. Tárgyas szószerkezetek gyűjtése, az alárendelő szintagma fogalmának pontosítása. A mondatelemzés gyakorlása bővített mondatokon. A határozók rendszerének megismerése. A határozói irányhármasság megfigyelése. A tulajdonnevek helyesírásának gyakorlása. Mondatalkotási, elemzési gyakorlatok differenciált munkában. Az összetéveszthető határozók pontos megfigyelése. A mellérendelő szintagmák felismerése, megnevezése, ábrázolása. A jelző szerepe különböző műfajú szövegekben.</p> <p>Szókincsfejlesztő gyakorlatok csoportmunkában. Komplex mondatelemzés. Nyelvhelyességi ismeretek összegyűjtése, rendszerezése. Összefoglalás készítése megadott szempontok alapján csoport, páros vagy egyéni munkában. A mondat és a szöveg pragmatikus funkcióinak felfedezése. Többféle nézőpont. Mondatelemzési gyakorlatok differenciált munkaformában. A helyírási szótárak, programok önálló használata önellenőrzéskor. Nyelvtani összefoglaló táblázat készítése, önálló értelmezése.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Klasszikus és kortárs lírai alkotások		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Műnemek: líra, dráma, epika.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi élmények és azok megosztása alkalmat ad erkölcsi kérdések megvitatására, az ítélőképesség fejlesztésére. A tematikai egység feldolgozása során fejlődik a formaérzék, a szókincs mellett az érzelmek kifejezésének képessége, valamint a mások helyzetébe történő beleélés, az empátia.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Különbféle témájú lírai alkotások a klasszikus és kortárs lírából, a magyar és a világirodalomból, ezen belül konkrétan Arany János: <i>Szondi két apródja</i> és még egy műve. pl. Fülemüle, Az első lopás (Választható például József Attila, Radnóti Miklós, Weöres Sándor, Tóth Krisztina, Borbély Szilárd, Szöcs Géza, Határ Győző, Szilágyi Domokos).	A lírai formanyelv (szerkezeti változatok, szókincs, a képiség eszközei) elemeinek megismerése, a művek elemzése során a fogalmak használata. Írásbeli és szóbeli közlésekben utalás arra, hogy a lírai művekbe is vegyülhet időnként epikus jelleg, szerepjáték, helyzetdal esetén vegyülhet bele imitált jelleg, drámai monológ esetén pedig drámaiság. Egy József Attila-mű és egy Radnóti-mű szöveghű felidézése.	<i>Informatika:</i> elektronikus felületeken szerzők, alkotások keresése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lírai kifejezőmód, történelmi motívum, keretes szerkezet, konfliktus.		
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az eddig tanult irodalmi ismeretek, memoriterek felidézése különböző munkaformákban. A szövegben ki nem fejtett tartalmak megértésének gyakorlása differenciált munkával. Előzetes gyűjtőmunka a művek történeti koráról. A mai köznyelvtől eltérő szavak megismerése, szótárak készítése. A szóképek felismerésének gyakorlása. Nyelvi alakzatok keresése. A költői nyelv használatának megfigyelése. A műfaji sajátosságok megfigyelése, jellemzők összegyűjtése és közös megbeszélése. Gyakorlatok a verselés ritmusának felismerésére, és a rímelés megfigyelésére. Empátia, szerepjáték.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Lírai műfajok	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Korábban tanult lírai és átmeneti műfajok: dal, ballada.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Lírai műfajok egyszerű meghatározása, a meghatározás elemeinek szövegpéldákkal történő illusztrálása, a könnyebben besorolható olvasott művek műfaji azonosítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Különböző korok lírai alkotásainak felidézése. Műfajok megnevezése: dal, elégia, óda, himnusz, epigramma, helyzetdal, költői levél, ars poetica. Jellemzőik összefoglalása.	Rendszerszemlélet alkalmazása: a dal egyszerű, egynemű érzéseket kifejező, énekelhető vers, az elégia értékhiányos állapotot és szomorú belenyugvást tükröző költemény, az óda emelkedett hangvétellű, ünnepélyes, gondolati elemet is tartalmazó vers; továbbá, hogy a himnusz ezen belül istenséget szólít meg általában kérés, indoklás formájában, az epigramma rövid, csattanós költemény, a helyzetdal a szerepjáték egy neme, a költői levél létező és megnevezett személyhez szól, az ars poetica költői hitvallás.	<i>Ének-zene</i> : zenehallgatás, zenei műfajok, tipikus zenei elemek; megzenésített versek.
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Dal, elégia, óda, himnusz, epigramma, helyzetdal, költői levél, ars poetica.	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	A szóképek felismerésének gyakorlása. Nyelvi alakzatok keresése. A költői nyelv használatának megfigyelése. A műfaji sajátosságok megfigyelése, jellemzők összegyűjtése és közös megbeszélése. Gyakorlatok a verselés ritmusának felismerésére, és a rímelés megfigyelésére. Történelmi ismeretek felelevenítése. A vers alapmotívumainak felismerése és értelmezése. Rendszerszemlélet alkalmazása. Összehasonlító verselemzés. Rövid, rávezető feladatok az összehasonlító verselemzés gyakorlására, különböző szempontok alapján. Különböző jó megoldások összevetése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Összehasonlítási gyakorlatok: klasszikus lírai műfajok és modern kifejezésformák	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Lírai műfajok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A klasszikus és a mai líra kifejezésformáinak megismerése, az eltérések felismertetése, az érzelmek hiteles kifejezésének, a megszólalásmód képességének fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>Korábban megismert klasszikus lírai művek összevetése kortárs alkotásokkal (pl. Tandori Dezső: <i>A versreszelő</i>, Szakács Eszter: „<i>Boldog, szomorú dal</i>”, Ágai Ágnes: <i>A titkokat...</i>, Kukorelly Endre: <i>A szerelem romjai</i>, Csukás István: <i>A sínen ül egy fehér nyúl</i>, Petri György: <i>Nagymama</i>).</p>	<p>A szókincs, stílus, mondatszerkezet eltéréseinek észrevétele. A tematika jellegzetes eltéréseinek elemzése. A hangulat, hangnem, világkép eltéréseinek megfigyelése.</p>	<p><i>Ének-zene</i>: kortárs zene; ritmusérzék, dallami készségek, többszólamú és harmonikus hallás, formaérzék.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Modalitás, hangnem.</p>	
<p><i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>A szókincs, stílus, mondatszerkezet eltéréseinek észrevétele. A tematika jellegzetes eltéréseinek elemzése. A hangulat, hangnem, világkép eltéréseinek megfigyelése. Összehasonlító verselemzés. Rövid, rávezető feladatok az összehasonlító verselemzés gyakorlására, különböző szempontok alapján. Különböző jó megoldások összevetése.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A kisepika műfaji változatai: novella, elbeszélés		Órakeret 6 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Nézőpont, cselekmény.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az irodalmi élmény megosztásának fejlesztése. Az érzelmi tartalmak felismerésének (pl. indulatok, szeretet, együttérzés, segítőkészség, félelem, bizalom, hála), az erkölcsi választások értelmezésének fejlesztése. A novella és az elbeszélés jegyeinek felismerése, a két műfaj világos megkülönböztetése. Az anekdotikus mesélés fogalmának ismerete, annak átlátása, hogy miért játszhat gyakran szerepet az anekdota a novellairodalomban.</p>		
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>Anekdotikus történetek, kisepikai alkotások a magyar és a világirodalom különböző korszakaiból, különös tekintettel Mikszáth Kálmán novelláira, elbeszéléseire. Néhány novella és elbeszélés feldolgozása, értelmezése. pl. Mikszáth Kálmán: A jó palócok</p>	<p>Mind pontosabb ismeretek szerzése arról, hogyan illeszkedik az epika és a kispróza tágabb körébe az elbeszélés és a novella. Olvasmányok összevetésével a novella és az elbeszélés jegyeinek felismerése, a két műfaj megkülönböztetése. Az anekdotikus mesélés fogalmának ismerete, megértése, annak átlátása, miért játszhat gyakran</p>	<p><i>Vizuális kultúra</i>: vizuális „történetmondás” (pl. festészet, film).</p>	

	szerepet az anekdota a novellairodalomban. Az osztállyal kooperálva a jellemelemzés, és ennek kapcsán az önismeret fejlesztése.	
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Anekdota, mesélő, elbeszélő, novella, elbeszélés.	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Olvasmányok összevetésével a novella és az elbeszélés jegyeinek felismerése, a két műfaj világos megkülönböztetése. A novellák közös vagy önálló olvasása. Kiselőadás formájában beszámolás a cselekményről. Párbeszéd és elbeszélő részek értő, kifejező olvasása. Feladatok tér és idő megállapítására. Elbeszélések és leírások alkotása. Az anekdotikus mesélés fogalmának ismerete, megértése, annak átlátása, miért játszhat gyakran szerepet az anekdota a novellairodalomban. Az osztállyal kooperálva a jellemelemzés, és ennek kapcsán az önismeret fejlesztése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kortárs novellák		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Kisepikai műfajok.		
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A klasszikus és a mai kisepika kifejezésformái eltéréseinek megfigyeltetése. Az irodalmi hagyomány szerepének felismerése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Korábban megismert klasszikus kisepikai művek összevetése kortárs alkotásokkal, pl. Háty János: <i>A kéz</i> , Békés Pál: <i>Ottília</i> , Az <i>ólmakatona</i> , Lázár Ervin: <i>A csomag</i> , <i>A tolvaj</i> .	A szókinccs, stílus, mondatszerkezet eltéréseinek megfigyelése, megnevezése. A tematika jellegzetes eltéréseinek elemzése. A hangulat, hangnem, világgép eltéréseinek megfigyelése.	<i>Vizuális kultúra</i> : példák változó kifejezőmódokra.	
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Töredékesség, torzó.		
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	A szókinccs, stílus, mondatszerkezet eltéréseinek megfigyelése, megnevezése. A tematika jellegzetes eltéréseinek elemzése. A hangulat, hangnem, világgép eltéréseinek megfigyelése. Részletek dramatikus feldolgozása.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A regény változatai	Órakeret 8 óra
--	----------------------------	---------------------------

Előzetes tudás	Konfliktus, kiindulási pont, bonyodalom, tetőpont, megoldás, szereplő, mellékszereplő, főhős.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi élmények és azok megosztása alkalmat ad erkölcsi kérdések megvitatására, az ítélőképesség fejlesztésére. Az olvasott regények műfaji, szerkezeti, elbeszélés-módbeli, tematikus jegyeinek elkülönítése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyar történelmi események és korszakok megidézése az irodalomban, Jókai Mór, Mikszáth Kálmán és mások műveiben. Jókai Mór: <i>A kőszívű ember fiai</i> , Mikszáth Kálmán: <i>Szent Péter esernyője</i> . <i>A kőszívű ember fiaiban</i> szereplő apa- és anyafigura, testvérek kapcsolata, konfliktusa.	Az olvasott művek műfaji jegyeinek, felépítésének, elbeszélésmódjának megfigyelése, a szereplők azonosítása, jellemzése, kapcsolatrendszerük elemzése; a konfliktusok mibenlétének feltárása. Beszélgetések, szerepjátékok a történetek határhelyzeteiről és döntési kényszereikről. Szóbeli, írásos beszámolók, elemzések az olvasott művekről, a cselekményt alkotó elemekről, helyszínekről és időkezelésről, a szereplők viszonyairól, érzelmeikről, konfliktusaikról.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> 1848–49 története. <i>Vizuális kultúra:</i> történeti festészet a 19. században. A regények filmes adaptációi.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Regény, regénytér, regényidő, regényszerkezet.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A regény önálló elolvasása. A feldolgozás során műrészletek kifejező, értő felolvasása. Történelmi regény jellemzőinek megfigyelése, keletkezésének története. A történelmi tanulmányok felidézése. önálló ismeretszerzés, előzetes kutatómunka a regény történelmi vonatkozású eseményeiről. Lényegkiemelés, vázlatkészítés. A főszereplők regénybeli életútjának követése. pl. közösen készített életút térkép, Feladatok tér, idő és szereplők megfigyelésére. A szövegben ki nem fejtett tartalmak megértésének gyakorlása.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Cselekményalakítás és jellemábrázolás a kortárs ifjúsági regényekben	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Jókai- és Mikszáth-regények.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A cselekményalakítás eszközeinek megismerése, különböző jellem típusok értékelése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>Egyfelől a Jókai- vagy a Mikszáth-mű, másfelől kortárs ifjúsági regények cselekményalakításának és jellemábrázolásának összevetése (pl. ezen műveken keresztül: Scott O'Dell: <i>Kék delfinek szigete</i>, Virginia C. Andrews: <i>Vadvirágok</i>, Nick Hornby: <i>Fociláz</i>, Jon Krakauer: <i>Út a vadonba</i>, Anthony Horowitz: <i>A kettes számú közellenség</i>).</p> <p>Miklya Luzsányi Mónika: <i>Srácok a garázs tetején</i>, Titkoskönyv, Kármán Tibor: <i>Egy focista naplójából</i>, Miklya Zsolt: <i>Ezüstszín fonál</i></p>	<p>A mikrocelekvések jellegének megfigyelése. A mikrotörténekből kialakuló ívek, szerkezeti egységek felépülésének elemzése.</p> <p>A jellemek egyszerű illetve összetett mivoltának, az érzelmek, érzések ábrázolásának értékelése.</p>	<p><i>Vizuális kultúra</i>: a filmes elbeszélés, filmes adaptáció, filmműfajok.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Adaptáció, bestseller.</p>	
<p><i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>Az olvasott művek kifejezőmódbeli, műfaji megfigyelése. Elbeszélések és leírások alkotása különböző nézőpontokból párbeszédessé részekkel. Részletek dramatikus feldolgozása. A jellemek egyszerű illetve összetett mivoltának, az érzelmek, érzések ábrázolásának értékelése. Kreatív gyakorlatok jellemzési eljárásokra, pl. beleképzeléses módszerrel. A szereplők tulajdonságainak értékelése. Az érzelmek kifejezésének megfigyelése. Illusztráció készítése szereplőkről.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művek a reformkor irodalmából	Órakeret 13 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Petőfi Sándor több műve, Arany János több műve, Vörösmarty Mihály: <i>Szép Ilonka</i>.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A nemzeti jelképpé vált alaplírák megismerése (Kölcsey: <i>Himnusz</i>; Vörösmarty: <i>Szózat</i>; Petőfi: <i>Nemzeti dal stb.</i>). Annak fölfedezése, hogyan gazdagodott a magyar nemzeti irodalom a reformkorban. Rendszeresített ismeretek megszerzése a reformkori irodalmi élet főbb szereplőiről, fórumairól, a korszak kiemelkedő jelentőségének megértetése.</p>	
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Olvasmányok a reformkor irodalmából, különös tekintettel Kölcsey Ferenc: <i>Himnusz</i>, <i>Parainesis</i> (egy részlet), <i>Huszt</i>, Petőfi Sándor: <i>Nemzeti dal</i>, <i>Szeptember végén</i>, és Vörösmarty Mihály:</p>	<p>A <i>Himnusz</i> és a <i>Szózat</i> utalásainak értelmezése közös és önálló munkában egyaránt, rámutatás kompozíciós elemeikre, szövegük rögzítése memoritereként. Ismertetés a tanult Petőfi-</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i>: tájékozódás időben és térben; a reformkor; történelmi idő, történelmi nézőpont.</p>

<p>Szózat című művére. Legalább 3 további alkotás, például <i>István öcsémhez</i>, <i>Reszket a bokor, mert... Egy gondolat bánt engemet</i>. XIX. század költői, <i>Tompa Mihály: A madár, fiaihoz, A gólyához</i></p>	<p>művek tematikai és műfaji különbségeiről, életrajzi és történelmi beágyazottságukról. <i>Kölcsey Husztjának, Himnuszának</i>, Parainesis (részlet Az anyanyelvről és a nyelvtanulásról) <i>Vörösmarty Szózatának, Petőfi Sándor Nemzeti dal, Egy gondolat bánt engemet, Tompa Mihály: A madár, fiaihoz c. versének</i> szöveghű felidézése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak Retorika, variáció, kontraszt, ellentétes párhuzam.</p>		
<p><i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>A szóképek felismerésének gyakorlása. Nyelvi alakzatok keresése. A költői nyelv használatának megfigyelése. A műfaji sajátosságok megfigyelése, jellemzők összegyűjtése és közös megbeszélése. Gyakorlatok a verselés ritmusának felismerésére, és a rímelés megfigyelésére. Elemzések a művek retorikai, szövegépítkezési sajátosságainak figyelembevételével. Történelmi ismeretek felelevenítése. A vers alapmotívumainak felismerése és értelmezése. A gondolati egységek belső szerkezetének vizsgálata. Könyvtári kutatómunka. Rendszerszemlélet alkalmazása. Összehasonlító verselemzés. Rövid, rávezető feladatok az összehasonlító verselemzés gyakorlására, különböző szempontok alapján. Különböző jó megoldások összevetése. Erkölcsi kódex készítése.</p>	

Tematikai egység	A református kollégiumok és az irodalom kapcsolata	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Petőfi, Arany, Kölcsey, Fazekas, Csokonai diáksága.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<i>A református iskolák személyiségformáló hatásának felismertetése, az általuk képviselt értékek (tudás, hit, felelősségvállalás, nemzeti öntudat, stb.) örökérvényűségének felmutatása. A tanár-diák viszony sokszínű ábrázolásának megláttatása. A korabeli kollégiumi diákszokások megismertetése.</i>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Neves református kollégiumok (Debrecen, Pápa, Sárospatak, Nagyenyed.) és híres diákjai és tanárai. Jókai. A nagyenyedi két fűzfa; Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig; Szabó Magda: Abigél – részletek,</p>	<p><i>Ismerje a református iskolákat és híres diákjait, tanárait (Pápa: Petőfi, Jókai, Orlai Perich Soma, Nagy László, Csoóri Sándor; Debrecen: Kölcsey Ferenc, Szabó Lőrinc, Csokonai, Fazekas Mihály, Arany János, Szabó Magda; Nagyenyed. Áprily Lajos, Sütő András ; Sárospatak:</i></p>	<p>Történelem: A reformáció kora. Erdély aranykora. A II. világháború Magyarországon Stb. Vizuális nevelés. Szabó Magda regényének filmes adaptációja</p>

Tóth Máté Miklós: Pecúrok	<i>Gárdonyi Géza, Móricz Zsigmond, Tompa Mihály.)</i> <i>Tegyen több szempontú összehasonlítást a kollégiumi élet és saját iskolája között. Leíró részletek jellemzése, szövegalkotás.</i>	Magyar nyelv: Kölcsey és a nyelvújítás Biológia: Fűvészköltők, botanika Földrajz: Topográfia, országhatárokon innen és túl.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>neves kollégiumok, híres diákok</i>	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Tegyen több szempontú összehasonlítást a kollégiumi élet és saját iskolája között. Leíró részletek jellemzése, szövegalkotás. Történelmi ismeretek felelevenítése. Előzetes gyűjtőmunka. Könyv- és könyvtárhasználat. Kiselőadás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egy drámai mű feldolgozása		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Dramatikus népszokások, párbeszéd, szereplő, mellékszereplő, főhős, konfliktus, bonyodalom, tetőpont.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A drámákban, filmekben megjelenő emberi kapcsolatok, cselekedetek, érzelmi viszonyulások, konfliktusok értelmezése. A színház és dráma világának hatékony eszközzrendszere a lelki egyensúly megtartásában. Az érzelmek kifejezése, a társas viselkedés különböző jellemzőinek megfigyelése, az empátia fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Legalább egy dráma (vígjáték, színmű) feldolgozása, lehetőség szerint megtekintése; a szöveg és az előadás összehasonlítása. Drámajáték az irodalomórán.	Különböző szereplő- és embertípusok megjelenítése közös játékokban pl. a tartás- és járásmód, gesztusok, mimika megfigyelését követően. Improvizáció a megismert drámai konvenciók és színházi formanyelv elemeinek alkalmazásával. A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése. A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése, a drámában, drámajátékban szöveg	<i>Vizuális kultúra</i> ; a színpadkép látványterve alapján díszletek, jelmezek és kellékek készítése.	

	és a mozgás kapcsolatának, a szándék és a feszültség jelentőségének felismerése. Egy drámarészlet szöveghű felidézése.	
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Dialogus, díszlet, drámai szerkezet, felvonás, feszültség, fordulópont, helyzet, helyzetkomikum, humor, jelenet, jellemkomikum, jelmez, komédia, komikum, konfliktus, monológ, rendezői utasítás; szándék, szerep, szereplők kapcsolata, színmű, szöveg és mozgás, tetőpont, tragédia.	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	A drámai műnem műfaji jellemzői. A cselekményének és szerkezetének megismerése. Jellem-, és helyzetkomikum. Egy kiválasztott teljes jelenet feldolgozása, előadása. Díszletek, jelmezek elkészítése. Kiscsoportos és páros jelenetalkotás, amelyben alkalmazni kell mozgáselemeket, hanghatásokat. Jellem- és helyzetkomikumok felfedezése csoportmunkában. A komédia műfaji jellemzőinek megfigyelése, táblázatba foglalása.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az irodalom határterületén - a népszerű irodalom műfajai		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Divatos filmek, ifjúsági regények, saját olvasmányok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lektúr, a krimi hatáskeltő eszközeinek felismerése, a kritikai képesség kialakítása fejlesztése, a művészi érték és a giccs megkülönböztetése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Változatos témájú irodalmi művek olvasása és feldolgozása a magyar és világirodalomból, különös tekintettel a népszerű, illetve lektúr irodalomra, és annak hatáskeltő eszközeire. (Például: J.K. Rowling, J.R.R. Tolkien, Stephanie Meyer.)	Az irodalomórákon elsajátított fogalmak alkalmazása a szórakoztatóipar alkotásaira is. A népszerű epikus műfajok, drámai vagy filmalkotások elemzésében egyre pontosabb rámutatás a hatáskeltés, a bennünk megjelenő tipikus helyzetek és jellemek szempontjaira, továbbá toposzok, sémák és sablonok együttesére és szerepére a szórakoztató irodalmi és filmalkotásokban. A művészi érték megkülönböztetése a gicctől. Olvasmányválasztás indoklása. Tájékozódás könyves- és könyvtári adatbázisokban, blogokon.	<i>Ének-zene:</i> zenei divatok. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális környezet, tárgykultúra, populáris kultúra. <i>Informatika:</i> könyvtárhasználat, keresés elektronikus adatbázisokban.	
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Népszerű irodalom: lektúr, ponyva, hatás, giccs.		

<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Előzetes ismeretek, tapasztalatok felidézése. Vizsgálódás a népszerű irodalom műfajaiban. A népszerű irodalom jellegzetességeinek összegyűjtése: toposzok, sémák és sablonok fölismerése és szerepének értékelése. Megfigyelési, kutatási feladatok (egyéni, páros, csoportos) információk gyűjtése, rendezése és megosztása különböző munkaformában. Szövegolvasás, jelölés, információk kiemelése szövegből és rendezése. A művészi érték megkülönböztetése a giccsőtől. Olvasmányválasztás indoklása. Tájékozódás könyves- és könyvtári adatbázisokban, blogokon.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Fogalomhasználat		Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Definiált fogalomhasználat nélküli tapasztalatok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az 7. évfolyam anyagához kapcsolódó fogalmak megértése és aktív használata a különböző művekről való szóbeli és írásos megnyilatkozásokban. A tanulás képességének fejlesztése különböző munkaformákban. (A jelzett órakeret arányosan elosztható az egyes tematikai egységek között.)		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Elbeszélő, drámai és lírai művek, amelyekkel kapcsolatban a fogalmak felmerülnek.	Igényes és az értelmezést segítő fogalomhasználat. A művekről beszélve, beszélgetve értő fogalomhasználat. Pontos fogalomhasználatot segítő szótár- és kézikönyvhasználat.	<i>Vizuális kultúra; ének-zene:</i> kulcsfogalmak. <i>Informatika:</i> könyvtárhasználat: kézikönyvek.	
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Szerkezet, epikai szerkezet, történetkezdés, fordulat, befejezés; értekező próza, rapszódia, lírai szerkezet, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon; szinesztézia, szimbólum.		
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Az adott tematikai egységekben Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén	<p>Beszédművelés, szóbeli szövegek megértése és alkotása</p> <p>A tanuló eligazodik a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben. Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit. Törekszik az egyszerű, érthető, hatékony közlésre. Részt tud venni elemző beszélgetésekben, saját véleményével. Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteit megérteni, összefoglalni és írásban és szóban továbbadni. Legyen képes ellentmondásos élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok, erkölcsi értékek feltárására, megbeszélésére, megvitására.</p> <p>Olvasás, szövegértés</p>
---	--

A tanuló képes egy kb. 300-350 szavas írott (szépirodalmi, dokumentum- és ismeretterjesztő) szöveg globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakérésére. A tanuló bizonyítja a szöveg értő befogadását biztosító olvasási képességét, különféle műfajú és témájú szövegek felolvasásával, elmondásával. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, indokolni. A tanuló képes a különféle írott és elektronikus információhordozókból az anyaggyűjtés során adatokat gyűjteni, jegyzetet és vázlatot készíteni. Le tudja jegyezni az állításaihoz felhasznált információforrások adatait.

Írás, fogalmazás

Ismeri az anyaggyűjtés különféle módjait nyomtatott és elektronikus forrásokból az írott mű elkészítéséhez. Tudja a vázlatkészítés szabályait. Ismeri néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzőit. Néhány tömegkommunikációs műfaj jellemzőinek kapcsán,- a műfaji sajátosságoknak megfelelően- tud szöveget alkotni.

Helyesírás

A tanuló ismeri és a szövegalkotásban értelmesen használja a különböző mondatfajtaikat. Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket. Ismeri a párbeszéd írásmódját és alkalmazza különböző szövegekben.

A nyelv szerkezete és jelentése

Ismeri a mondatelemzés algoritmusát. Képes egyszerű szerkezeti ábrák olvasására és készítésére. Ismeri a fő mondatrészeket és a gyakori bővítményeket. Felismeri, megnevezi, ábrázolja a mellé- és alárendelő szintagmákat. A helyírási szótárakat, programokat önállóan tudja használni önellenőrzéskor.

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése

Képes különféle műfajú szépirodalmi művek szerkezetének és jelentésének összegző bemutatására, a szerkezeti elemek elkülönítésére, a szereplők és élethelyzetük jellemzésére.

Memoriterként tud 3-4 lírai alkotást és kb. 15-20 soros drámarészletet. Képes a könnyebben besorolható művek műfaji azonosítására, 8-10 műfaj műnemekbe tud sorolni, és a műnemek lényegét meg tudja fogalmazni. A különböző regénytípusok műfaji jegyeit felismeri, a szereplőket jellemezni tudja, a konfliktusok mibenlétét fel tudja tárni. Felismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján (elsősorban 19-20. századi alkotások). Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: novella, rapszódia, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon, szinesztézia, szimbólum, tragédia, komédia, dialógus, monológ. Képes néhány egyszerűbb meghatározás közül kiválasztani azt, amely a következő fogalmak valamelyikéhez illik: fordulat, retorika, paródia, helyzetkomikum, jellemkomikum. Az ismertebb műfajokról tudja az alapvető információkat.

Képes beszámolót, kiselőadást, prezentációt készíteni és tartani különböző írott és elektronikus forrásokból, kézikönyvekből, atlaszokból/szakmunkákból, a témától függően statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból.

Tisztában van a média alapvető kifejezőeszközeivel, az írott és az elektronikus sajtó műfajaival.

	<p>A tanuló képes erkölcsi kérdések, döntési helyzetek megnevezésére, értelmezésére, példával történő bemutatására. A különböző művészeti alkotások között meg tud nevezni néhány közös és eltérő vonást. Egy-egy szempontból össze tud hasonlítani egymástól lényegesen különböző esztétikai normákat képviselő műveket. A jó és rossz, az igaz és hamis megkülönböztetésével, a valódi értékek felismerése és megbecsülése a hit ajándékának elfogadásához szükséges élmények, tapasztalatok megszerzése által megmutatja, hogy a világ megismeréséhez saját keresztyén kultúránkon át vezet az út. Ellentmondásos élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok, erkölcsi értékek feltárása, megbeszélése, megvitatása.</p>
--	--

MAGYAR NYELV 8.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 9+1 óra
Előzetes tudás	<p>A beszéd zenei eszközei: dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet; beszédhelyzet; nem nyelvi kifejezőeszközök: arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső megjelenés. A kommunikáció folyamata, tényezői: adó, vevő, csatorna, kód, kapcsolat, valamint a különféle beszédhelyzetekben való részvétel formái.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A társas viselkedés szabályozásához szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a kulturált véleménynyilvánítás, vitázás alapelveinek tudatosítása, a konfliktuskezelés képességének fejlesztése. A tömegkommunikáció formáinak, céljának, működési módjainak és hatásának, valamint néhány gyakoribb műfajának megismertetése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Kifejező, a beszéd zenei eszközeit, a nem verbális jeleket a beszédhelyzetnek megfelelően használó megnyilatkozás. A különféle mindennapi megnyilatkozások, valamint a tömegkommunikáció üzeneteinek dekódolása. Az érvelés alapjainak megismerése. Részvétel beszélgetésben, vitában, a saját álláspont előadása, megvédése, esetleges korrigálása a témának, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kifejezésmóddal. Reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben. A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása. Egymás gondolatainak, véleményének tiszteletben tartása. A tömegkommunikáció és a sajtó műfajainak megismerése. Kritikus szemléletmód kialakítása és fejlesztése a keresztyén értékek védelmét szolgálva. Hír, interjú, riport, tudósítás készítése egyházi esemény kapcsán egyházi személyiséggel. A sajtó leggyakoribb műfajai: hír, tudósítás, interjú. A közéleti kommunikáció iskolai helyzetei és műfajai: megbeszélés, vita, felszólalás, hozzászólás, rövid alkalmi beszéd, köszöntés,</p>		<p><i>Vizuális kultúra, mozgókép és médiaismeret:</i> szöveg és kép kapcsolata a vizuális médiumokban. <i>Ének-zene:</i> beszédhang, énekhang, beszédtempó, ritmus.</p>

	kiselőadás, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókinccs használata.	
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Vélemény, vita, érv; megbeszélés, hozzászólás, felszólalás, kiselőadás, köszöntő, ünnepi beszéd. Tömegkommunikáció, sajtó, rádió, televízió, internet. Sajtóműfaj (hír, tudósítás, interjú).	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Publicisztikai szövegek önálló olvasása és megértése. A szövegelemzés eljárásainak önálló alkalmazása. Tömegkommunikációs szövegműfajok kommunikációs technikájának megfigyelése és értékelése. A különféle mindennapi megnyilatkozások, valamint a tömegkommunikáció üzeneteinek dekódolása. Az érvelés alapjainak megismerése. Részvétel beszélgetésben, vitában, a saját álláspont előadása, megvédése, esetleges korrigálása a témának, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kifejezésmóddal. Reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben. A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása. Tájékoztató és véleményközlő műfajok közötti különbségek megfigyelése szövegek értelmezésével. Az információ kritikus befogadásának megalapozása. A médiaműfajok vizuális környezetének vizsgálata, értelmezése. Hír, interjú, riport, tudósítás készítése egyházi esemény kapcsán egyházi személyiséggel. A sajtó leggyakoribb műfajai: hír, tudósítás, interjú – ezek jellemzőinek vizsgálata. A közéleti kommunikáció iskolai helyzetei és műfajai: megbeszélés, vita, felszólalás, hozzászólás, rövid alkalmi beszéd, köszöntés, kiselőadás, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókinccs használata.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, szövegértés	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A tanult szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. A saját szövegértési hiba felismerése, korrigálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szövegfeldolgozási módok, adatkeresési technikák, olvasási formák (intenzív és extenzív olvasás) megismertetése. A kifejező szövegtolmácsolás képességének fejlesztése. A tanulási képesség fejlesztése: adatkeresési technikák, információkezelési módok megismertetése, gyakorlati alkalmazása nyomtatott és elektronikus szövegekben. Kritikai gondolkodás fejlesztése: az elektronikus, internetes információforrások kezelése a megbízhatóság, hitelesség szempontjából. A tömegkommunikációs szövegekben rejlő manipulációk felismerésének képességének fejlesztése. A webes felületek nem lineáris szövegeinek olvasási sajátosságainak felismertetése, a nehézségek tudatosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A megismert szöveg-feldolgozási módok gyakorlása, újabb		<i>Minden tantárgy:</i> z

<p>technikák, olvasási formák megismerése (intenzív és extenzív olvasás), azok gyakorlatban történő alkalmazása. A szöveg érzelmi-gondolati tartalmát kifejező olvasás. A különféle szöveg-feldolgozási módok (szó szerinti, kritikai, kreatív olvasás) használata elektronikus és nyomtatott, folyamatos és nem folyamatos szövegeken. Az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése. Adatkeresés technikái (szelektív olvasás, átfutás). Az internetes adatkeresés, szöveghálók, az intertextualitás kezelése, a különböző forrásokból származó adatok megbízhatóságának és használhatóságának kérdése. A különböző forrásból származó információk megadott szempontok szerint való összehasonlítása, kritikai következtetés levonása. Ismeretterjesztő szövegek jellemzői és feldolgozási technikái. Elektronikus és nyomtatott szótárhasználat.</p>	<p>egyes tantárgyakban olvasott szövegek feldolgozásának tantárgyi sajátosságai.</p> <p><i>Informatika:</i> keresési ismeretek alkalmazása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> ábrák, képek, illusztrációk értelmezése.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Adatkeresés, szótár, folyamatos szöveg, nem folyamatos szöveg, szövegfeldolgozás.</p>
<p><i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>Adatkeresési technikák, információkezelési módok megismertetése, gyakorlati alkalmazása nyomtatott és elektronikus szövegekben. Kritikai gondolkodás fejlesztése: az elektronikus, internetes információforrások kezelése a megbízhatóság, hitelesség szempontjából. A tömegkommunikációs szövegekben rejlő manipulációk felismerésének képességének fejlesztése. Az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése. Adatkeresés technikái (szelektív olvasás, átfutás). A webes felületek nem lineáris szövegeinek olvasási sajátosságainak felismertetése, a nehézségek tudatosítása. Ismeretterjesztő szövegek jellemzői és feldolgozási technikái. Elektronikus és nyomtatott szótárhasználat</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 4 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Adatgyűjtés, jegyzet- és vázlatkészítés különböző technikákkal. Megadott témához, problémához való célzott anyaggyűjtés (pl. adatok, példák, érvek) a könyvtár nyomtatott és elektronikus eszközeinek és forrásainak felhasználásával. A tanult műfajokban történő önálló szövegalkotás. A fogalmazás folyamatközpontúságának alkalmazása.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A társas kultúrában való részvételhez szükséges <i>írástechnikai</i> kompetenciák fejlesztése: az érzelmek hiteles kifejezésének képessége, a szeretetteljes emberi kapcsolatok ápolásának képessége, konfliktuskezelés képessége, udvariassági formulák ismerete, alkalmazása stb. Néhány tömegkommunikációs műfaj jellemzőinek megismertetése, a műfaji sajátosságoknak megfelelő szövegalkotás. Többféle jegyzetelési technika, forma elsajátíttatása, a célnak megfelelő kiválasztása, alkalmazása tanári segítséggel.</p>	

	A bemutatkozás írásos formáinak megismerése, írása. A nyilvános felületeken történő önbemutató etikai kérdései. következményeinek elemző megismerése, megvitatása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegek írása. Forrásjegyzék önálló elkészítése, az idézés pontos jelölése. Néhány tömegkommunikációs műfajban való kreatív szövegalkotás (hír, interjú, riport, tudósítás). A tanulást segítő papíralapú és számítógépes jegyzetelés gyakorlása, törekvés a legoptimálisabb egyéni forma kialakítására. Különböző nézőpontú és műfajú szövegek alkotása: elbeszélés, jellemzés, vélemény. Az írásban történő bemutatkozás szabályai a papíralapú és az online felületen (önéletrajz, blogbejegyzés, internetes közösségi portál).	<i>Informatika:</i> a szövegszerkesztő programok lehetőségei. <i>Vizuális kultúra:</i> tipográfia ismeretek.
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Jegyzet, elektronikus szöveg, komment, blog; önéletrajz.
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegek írása. Forrásjegyzék önálló elkészítése, az idézés pontos jelölése. Néhány tömegkommunikációs műfajban való kreatív szövegalkotás (hír, interjú, riport, tudósítás). Az írásban történő bemutatkozás szabályai a papíralapú és az online felületen (önéletrajz, blogbejegyzés, internetes közösségi portál). A tanulást segítő papíralapú és számítógépes jegyzetelés gyakorlása, törekvés a legoptimálisabb egyéni forma kialakítására.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés) ismerete, alkalmazásuk a szövegalkotás folyamatában; önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tudatosság növelése: a normakövető és a normától eltérő helyesírás értelem-tükröztető szerepének értelmezése. Szövegértelmezési képességek fejlesztése: a mondatfajták, a mondat szerkezeti típusainak írásjelhasználata; a szöveg központosításának, a párbeszéd és az idézetek leggyakoribb szabályainak megismertetése. A nyelvtani ismeretek alapján megismert összetett szavak helyesírása, az értelem-tükröztető rendszer megismertetése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A helyesírás értelem-tükrözőtető szerepének felhasználása különféle írásbeli műfajokban.</p> <p>Az írásjelek, a szöveg központosításának legfontosabb szabályai.</p> <p>A párbeszéd és az idézetek (egyenes, szabad függő, függő) írásmódja.</p> <p>Összetett szavak helyesírásának alapvető szabályainak megismerése, alkalmazása.</p>	<p><i>Informatika:</i> a helyesírási ellenőrző programok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tipográfiai ismeretek – esztétikus és célszerű íráskép.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p> <p>Központosítás, írásjel (vessző, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kettőspont, gondolatjel).</p> <p>Egyenes, szabad függő, függő idézet.</p>	
<p><i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p> <p>A helyesírás gyakorlása különböző módszerekkel, önellenőrzés képességének fejlesztése. Ismeretek táblázatba rendezése. Az idézetek helyesírása, és alkalmazása írásbeli szövegek alkotásakor.</p> <p>Központosítás, írásjel (vessző, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kettőspont, gondolatjel) helyes használata. az idézetek helyes alkalmazása írásbeli szövegek alkotásakor. Egybeírás, különírás és kötőjeles írásmód gyakorlása differenciált osztálymunkával párban vagy csoportban.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv szerkezete és jelentése	Órakeret 32+2 óra
Előzetes tudás	<p>Szótő, toldalék: képző, jel, rag, összetett szók; alapszófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmások, igenevek: főnévi, melléknévi, határozószói igenév.</p> <p>Mondatfajták típusai, használatuk.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyeltetése mondat- és szövegépítő eljárásokkal. A mondatfajták közlési szándékának felismertetése a beszélt és írott nyelvben, alkalmazásuk a mindennapi kommunikációban.</p> <p>A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentésének felismertetése, az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése.</p> <p>A viszonyzó és mondatzó funkcionális szerepének megismertetése.</p> <p>A szóalkotási módok megismertetése.</p> <p>A modalitásnak (a mondatfajtáknak) megfelelő akusztikai eszközök tudatosítása.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>A mondat nyelvi funkciója, felépítése, szerkezete, szövegszervező ereje. Mondat-átalakítási gyakorlatok a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándéknak megfelelően szóban és írásban.</p> <p>Szószerkezetek típusai, fajtái: mellérendelés, alárendelés.</p> <p>A szószerkezetek és a mondatok megalkotásában szerepet játszó viszonyzó és mondatzó.</p> <p>A szószerkezet típusok felépítésének megfigyelése, felismerésük és alkotásuk. <i>A szóalkotás mód leggyakoribb fajtái. A mozaikszók</i></p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció, a vizuális közlések felépítése.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen</p>	ntok

<p><i>helyesírása.</i> A szóösszetételek típusai, jelentésük változása, helyesírási szabályai. A szóösszetétel, a szóképzés és a jelentés összefüggésének elemzése szépirodalmi és nem irodalmi szövegekben; szógyűjtés és játékos szóalkotás-képzéssel, összetétellel. Kazinczy és a nyelvújítás (Kazinczy-szótár készítése) Nagy nyelvújítók (Barczafalvi Szabó Dávid, Kölcsey, Szemere Pál, Kazinczy, stb.) Szóösszetétel, alapszó, képzett szó, szókapcsolat megkülönböztetése.</p>	szóalkotása.
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Egyszerű és összetett mondat; tagolt és tagolatlan mondat; minimális és bővített mondat; alárendelő és mellérendelő mondat. Szó szerkezet, mellérendelő és alárendelő szó szerkezet.</p>
<p><i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>Mondat-átalakítási gyakorlatok a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándéknak megfelelően szóban és írásban. A szóösszetétel, a szóképzés és a jelentés összefüggésének elemzése szépirodalmi és nem irodalmi szövegekben; szógyűjtés és játékos szóalkotás-képzéssel, összetétellel. Az alárendelő és mellérendelő összetett szavak fajtáinak, felismerésének és megnevezésének gyakorlása változatos munkaformákban. A tananyaghoz kapcsolódó helyesírási ismeretek elsajátítása, és gyakorlása. Helyesírási problémák felismerése. Az összetett szavak felhasználása az írott nyelvben. Alaktani elemzések. Játékos anyanyelvi feladatok. A ritkábban használt szóalkotási módok megfigyelése konkrét nyelvi példákon. Kazinczy és a nyelvújítás - Kazinczy-szótár készítése.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv állandósága és változása	Órakeret 7 + 3 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A nyelv változó jelenség. Szótárhasználat, szókincsünk változásai.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A mai és korábbi nyelvállapot különbségének felismertetése. A nyelvi tudatosság fejlesztése: a nyelv állandóságának és változásának megfigyelése, értelmezése különböző régi és mai szövegeken.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p> <p>A nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző régi és mai szövegeken. A Vizsolyi Biblia nyelvezetének, szókincsének vizsgálata 1-1 választott könyve, részlete alapján. A nyelvi változás bizonyítékainak értelmezése különböző korokból származó írott szövegeken és irodalmi példákon. Nyelvhasználatunk, a környezetünkben lévő nyelvváltozatok néhány jellemzőjének megfigyelése, megnevezése. A Magyarországon élő nemzetiségek nyelve, nyelvhasználata. A szókincs változása: régi és új szavak, kifejezések gyűjtése, összehasonlítása. A magyar nyelv eredete (finnugor rokonság), helye a nyelvek között. Nyelvünk agglutináló (ragasztó) jellegének bizonyítékai példákkal. Nyelvváltozatok: A regionális irodalmi nyelv jelenléte Tamási Áron: Vadon nőtt gyöngyvirág c. művében Nyelviárásai elemek Mórjucz Zsigmond: Árvácska c. regényében</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a magyar történetének kezdetei. <i>Ének-zene:</i> régi és stílusú népdalok. Hit- és erkölcsstan: Biblia</p>	<p>ntok dalmi arság etei. új</p>

<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Nyelvváltozat, nyelvcsalád, uráli nyelvcsalád.
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	A szókincs változása: régi és új szavak, kifejezések gyűjtése, összehasonlítása. A nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző régi és mai szövegeken. Régi archaikus szövegek olvasása, vizsgálata változatos munkaformákban. A Vízolyi Biblia nyelvezetének, szókincsének vizsgálata 1-1 választott könyve, részlete alapján. A nyelvi változás bizonyítékainak értelmezése különböző korokból származó írott szövegeken és irodalmi példákon. Kiselőadások nyelvünk eredetéről. Vita a nyelvrokonságról. A szókincs mai rétegződése, a nyelvi állandóság és változás megfigyelése. A diáknyelv és a szleng szókincsének vizsgálata közösen, az etikai normák figyelembevételével.

IRODALOM 8.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művek a Nyugat három nemzedékének irodalmából	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Lírai szerkezet, lírai én, metafora, metonímia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyar irodalom több kanonikus művének (pl. <i>A Dunánál</i> , <i>Nem tudhatom...</i> ,) megismerése, a nyelvi-kulturális identitás alakítása. Annak fölfedezése, hogyan gazdagodott a magyar nemzeti irodalom a Nyugat folyóirat működése által. A Nyugat korszakában született művek közötti hasonlóságok és az egyedi vonások felismerése. A koreszmék, életérzések hatásainak megismerése a műalkotásokban. Különösen a korszak epikus művei alkalmat adnak erkölcsi kérdések megvitatására, magatartásformák és cselekedet motivációk megfigyelésére.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szépirodalmi alkotások a Nyugat három nemzedékének korából. Ady Endre: <i>Párisban járt az Ősz</i> , és még két vers; pl. <i>Föl-földobott kő</i> , Szeretném ha szeretnének, József Attila: <i>A Dunánál</i> ; <i>Születésnapomra</i> , Karinthy Frigyes: <i>Tanár úr kérem</i> (egy részlet); Kosztolányi Dezső két novellája és két lírai alkotása; Móricz Zsigmond egy novellája, Radnóti Mikós: <i>Nem tudhatom...</i> és még egy mű, Szabó Lőrinc egy mű. pl. <i>Tücsökzene- Isten</i> További lehetőségek: József Attila	Mind gyakoribb és mind igényesebb formájú vállalkozás a szövegek, irodalmi művek strukturális és tartalmi szempontú elemzésére, az összefüggések felismerésére és értelmezésére, jól alkalmazva a megfelelő terminusokat, s felismerve jelentőségüket, szerepüket. A lírai művek szépségeszménye kapcsán a testi-lelki egészség és betegség motívumának tudatosulása. Egy <i>Ady Föl-földobott kő egy</i>	<i>Vizuális kultúra</i> : a szecesszió és az avantgárd művészete.

<i>Ringató, Rejtelmek, Babits Mihály, Tóth Árpád, Illyés Gyula, Juhász Gyula egy-két műve.</i>	Kosztolányi-mű, József Attila Születésnapomra, Radnóti Nem tudhatom...szövegű felidézése.	
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Paródia, tárgyias líra, epikus-balladás vers, karcolat.	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	<p>Az alkotói szabadság, a nemzedék fogalmának értelmezése. Ismerkedés a stílusokkal. Téma, hangnem, beszédhelyzet, és műfaji összefüggések feltárása. Szóképek. A képiség megjelenése a műben. Nyelvi alakzatok. Rím és verselés felismerése, megnevezése. A versbeli hangulatok megfigyelése. A stilisztikai eszközök versbeli szerepének felismerése. Gyűjtőmunka a színesztézia köréből. Lírai művek közös és önálló olvasásának gyakorlása, feldolgozása különböző munkaformákban és feladattípusokkal. A szimbólum költészeti jelenségének megfigyelése.</p> <p>Nyelvi sajátosságok. A humor forrásának megfogalmazása.</p> <p>A lírai művek beszédhelyzetének, a megszólító- megszólított viszonyának jellegzetes típusai, kreatív gyakorlatok. Az előadásmód sajátosságai. A kötet, a ciklus, mint jelentéshordozó. Kielőadások készítése adott témában. Kutatómunka a könyvtárban. Az epikus művek elemzésének elmélyítése. A novellaszerkezet, az elbeszélői nézőpont értelmezése. Művek összehasonlítása tematikai, poétikai szempontok alapján. Esszé írása a fejezetben megismert művekről megadott szempontok alapján. Olvasott művek elemzése.</p>	

Tematikai egység	Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek alkotásaiban	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Balassi istenes versei, a reformáció korának irodalma.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hit fontosságának felismertetése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Ady Endre: pl. Az Úr érkezése/Krisztuskereszt az erdőn/ Imádság háború után Adja az Isten, (stb.)</p> <p>Tóth Árpád: pl. Isten oltó kése</p> <p>Dsida Jenő: pl. Templomablak/Nagycsütörtök/ Húsvéti ének</p> <p>Reményik Sándor: pl. Templom és iskola /Kegyelem/Csendes csodák/Pilátus</p> <p>Áprily Lajos: pl. Menedék,</p>	<p><i>Ismerje fel a különböző korszakokban élt költők szemléletmódjának azonosságait. (pl. Balassi-Ady)</i></p> <p>Memoriter:</p> <p>Reményik Sándor: Templom és iskola</p> <p>Áprily Lajos: Imádság</p> <p>Ady: Az Úr érkezése vagy Adja az Isten</p>	<p>Hit- és erkölcsstan: keresztyén ünnepek, bibliai személyek.</p>

<p>Imádság, Haza, Templom, és/vagy Nemes Nagy Ágnes: Lázár Sánta Ferenc: Isten a szekéren Kányádi Sándor: Noé bárkája felé Szabó Lőrinc: Tücsökzene – Isten (Túrmezei Erzsébet, Lukátsi Vilma, Füle Lajos verseiből)</p>		
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	líra	
<p><i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>Különböző korszakokban élt költők szemléletmódjában lévő azonosságok megfigyeltetése tanári irányítással. Téma, hangnem, beszédhelyzet, és műfaji összefüggések feltárása. Szóképek. A képiség megjelenése a műben. Nyelvi alakzatok. Rím és verselés felismerése, megnevezése. A versbeli hangulatok megfigyelése. A stilisztikai eszközök versbeli szerepének felismerése. Lírai művek közös és önálló olvasásának gyakorlása, feldolgozása különböző munkaformákban és feladattípusokkal.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az irodalom nagy témáiból		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Olvasott elbeszélő művek, lírai alkotások.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Korokhoz kötődő, ismétlődő témák, kérdésfelvetések felismerése; eligazodás az irodalom kronológiájában és topográfiájában. Hasonló témájú, azonos műfajú művek összehasonlítása, néhány alapvető irodalmi téma és motívum jelentésének elemzése. Az elbeszélő és az elbeszélésmód változatainak tudatos elkülönítése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Regények, regényrészletek, elbeszélések, lírai alkotások a magyar és a világirodalom visszatérő nagy témáit feldolgozó irodalmi alkotások köréből (ifjúkor és felnőtt kor, társas kapcsolatok, utazás, identitás stb.), különös tekintettel Tamási Áron: <i>Ábel a rengetegben</i> című regényére.	A mindentudó és a tárgyilagos elbeszélői szerep elkülönítése a különböző művekben. A főbb karakterek elemzése során a saját önismeret fejlesztése. Annak értése, hogy az elbeszélésmód a szöveg bizonyos részeiben közvetlen, másutt (párbeszédben, levélrészletben, belső monológban stb.) közvetett is lehet, sőt a művekre alkalmanként egészében is jellemző egyik vagy másik	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Erdély a történelemben, különösen a 20. században.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> személyes érzelmek, hangulatok kifejezése vizuális kifejezőeszközök segítségével. Jellemző képi motívumok, szimbólumok.</p> <p><i>Földrajz:</i> Magyarország és a Kárpát-medence, tájak, tájegységek, térképek.</p>	

	<p>elbeszélésmód. Egyre magabiztosabb eligazodás az irodalom kronológiájában és topográfiájában, a helyi hagyományokban, irodalmi emlékekben. Növekvő gyakorlottság hasonló témájú, azonos műfajú művek összehasonlításában, valamint néhány alapvető irodalmi téma és motívum jelentésének elemzésében.</p>	
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Elbeszélésmód, elbeszélő, narrátor, imitált, közvetlen, mindentudó elbeszélő, tárgyilagos elbeszélő.	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Korokhoz kötődő, ismétlődő témák, kérdésfelvetések felismerése; eligazodás az irodalom kronológiájában és topográfiájában. Hasonló témájú, azonos műfajú művek összehasonlítása, néhány alapvető irodalmi téma és motívum jelentésének elemzése. Az elbeszélő és az elbeszélésmód változatainak tudatos elkülönítése. A regény szókincsének megfigyelése páros és önálló munkában. A saját és a regény szókincsének összevetése. A regény részleteinek dramatizálása. Páros jelenetek előre meghatározott mondatokkal.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kortárs irodalom – kortárs írók és olvasók		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Korábban olvasott kortárs művek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egy-egy irodalmi mű értelmezésekor a különböző olvasatok felismerése. Az irodalmi művek fogadtatásával, jelentőségével kapcsolatos eltérések belátása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Olvasmányok a 20–21. századi irodalomból.</p> <p>1 Örkény-novella, 1 Weöres-mű, 2-3 kortárs magyar széprózai mű, köztük legalább 1 ifjúsági regény, például Böszörményi Gyula: <i>Gergő és az álmofogók</i>, 5 közelmúltbeli és kortárs magyar lírai mű, például Lackfi János: <i>Lavina-dal</i>, Zelk Zoltán: <i>Hajnali vendég</i>, Áprily Lajos: <i>Királyasszony</i></p>	<p>Olvasmányélmények és a közös tanulási tevékenységek nyomán egyre fejlődő képesség a homályos értelmű, a célzás és az elhallgatás eszközeivel élő mai műalkotásokat feldolgozására és befogadására is.</p> <p>Különbőle olvasói attitűdök azonosítása; olvasatok, vélemények összevetése.</p> <p>A befogadás tapasztalatai, a téma, az írói látásmód és</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az ezredforduló Magyarországa.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a kortárs vizuális művészet néhány jellemző alkotása.</p>	

<p><i>kertje</i>, Baka István: <i>Vezeklés</i>; 2 világirodalmi ifjúsági regény és 2 részlet, például Meggin Cabot: <i>A fiú a házból</i>, Patricia Schröder: <i>Juli és a nagybetűs szerelem</i>. pl. Cs. Szabó László: Trón, C.S. Lewis: Narnia krónikái, Györi Katalin: Felhők szigete, George McDonald: A királykisasszony és a manó, Elizabeth George Speare: <i>Ércij</i>, Raana Raas: <i>Csodaidők</i>, stb. Regionális kultúra és irodalmi élet.</p>	<p>álláspont tudatosítása. Egy Weöres Sándor-mű és két kortárs szerző egy-egy művének szöveghű felidézése.</p>	
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i> Szatíra, fantasztikum, látásmód, vélemény, befogadás.</p>		
<p><i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>Különbféle olvasói attitűdök azonosítása; olvasatok, vélemények összevetése. A befogadás tapasztalatai, a téma, az írói látásmód és álláspont tudatosítása. Regionális kultúra és irodalmi élet megismerése önálló kutatómunkával, a tömegkommunikáció eszközeinek segítségével. Lírai és epikai művek közös és önálló olvasásának gyakorlása, feldolgozása különböző munkaformákban és feladattípusokkal. Vers- és prózamondó verseny.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Bevezetés az irodalomtörténet tanulásába		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Művek a reneszánsz, a romantika és a modernség korából.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalomtörténeti megközelítésmód megértése, esetenkénti alkalmazása. Az irodalmi hagyomány szerepének felismerése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Felidézett, a reneszánszhoz sorolható művek az 5–6. évfolyam anyagából, felidézett, a romantika illetve a modernség korához sorolható művek a 7–8. évfolyam anyagából. Néhány mondatos ismeretkör a barokkról, klasszicizmusról, realizmusról, posztmodernről. Korszakok időbeli körülhatárolása évszázad pontossággal. Három-három stílusjellegzetesség	Térben-időben tájékozódva a magyar és a világirodalom néhány alkotásának csoportosítása. Annak észrevétele, hogy az egyes korokhoz időnként jellegzetes módon kötődik egy vagy több kifejezésmód, stílus. Ismeretek szerzése arról, hogy az irodalmi tendenciák időnként szorosan összefüggnek más művészeti ágak tendenciáival.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi korszakok. <i>Vizuális kultúra, Ének-zene:</i> korszakok, korstílusok elnevezése, néhány alkotó és műve.	

megnevezése leegyszerűsítő, absztrahált formában.		
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Reneszánsz, romantika, modernség.	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Az adott kor világképeinek, esztétikai, etikai értékrendjének megvilágításával szövegek, szövegrészek értelmezése. Életmód, életérzés, a stílusjegyek közös vonásainak megfigyelése a művészetek különböző ágaiban. Történelmi ismeretek felelevenítése. Könyv- és könyvtárhasználat. Kutatómunkák, kiselőadások készítése, előadása. Képek, illusztrációk ismerése az adott korból. Néhány mondatos feladattervek a barokkról, klasszicizmusról, realizmusról, posztmodernről. Három-három stílusjellegzetesség megnevezése leegyszerűsítő, absztrahált formában. Időszalag, gondolatterkép készítése. Vélemények megfogalmazása szóban és írásban. Érvek és ellenérvek. Az adott műhöz kötődő kifejezőmód feltárása, értelmezése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Bevezetés a műfajelméletbe		Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Művek a líra, az epika és a dráma köréből.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A műnemekről, műfajokról tanultak szintetizálása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Felidézett, a mese, monda, elbeszélő költemény műfajába, továbbá egyszerűbb lírai műfajokba sorolható művek az 5–6. évfolyam anyagából, felidézett, a lírai, drámai illetve a kisépika műfajai közé sorolható művek a 7–8. évfolyam anyagából.	Annak észrevétele, hogy a műfaj jellemzői mindig csak általában jellemzőek, s a konkrét mű nem feltétlenül felel meg mindenben a műfaji definíciónak. Annak megfigyelése, hogy vannak egymáshoz közelebb álló és erőteljesebb eltéréseket mutató műfajcsoportok. Annak megértése a tematikai egység feldolgozása során, hogy a művek műfaji jellemzése egyben belső, tartalmi és formai lényegüket is jellemzi (beleértve a beszédmódot, a modalitást, a kommunikációs helyzetet), vagy legalábbis szoros összefüggésben áll azokkal.	<i>Vizuális kultúra:</i> képzőművészeti műfajok. <i>Ének-zene:</i> zenei műfajok.	
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Felhívó funkció, modalitás.		

<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	A műnemekről, műfajokról tanultak szintetizálása. Különböző szempontú csoportosítások. Táblázatok, jegyzetek, hasonlóságok és különbözőségek vizsgálata 1-1 műfajon belül. Versírási kísérletek különböző műfajokban.
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tematikus-motivikus áttekintés		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Néhány mű az 5–8. évfolyamon megismertek közül.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szintézis teremtése a megismert irodalmi művek és motívumok rendezésével, egyfajta motívumháló kialakítása, amelynek segítségével a későbbiekben nagyobb számban megismerendő művek könnyebben csoportosíthatók. Annak megértése, hogy az irodalmi művekben érintett alapvető emberi kérdések koronként és alkotónként újból és újból megfogalmazódnak.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Művek, motívumok, toposzok, problémakörök felidézése különféle emberi, erkölcsi, életvezetési szempontú témaadás kapcsán, kooperatív projektek keretében, például: illúzió és valóság (Kosztolányi: <i>Házi dolgozat</i>), önkép, testkép, önértékelés (Arany János: <i>Melyik talál?</i> - Kassák Lajos: <i>Egy fényképem alá</i>), nyugatimádat (Ady: <i>Góg és Magóg fia vagyok én...</i>), mozi, televízió, film (Babits: <i>Mozgófénykép</i>), idő, felnőtté válás (Szabó Lőrinc: <i>Idő</i>).	Annak megértése a tanári-tankönyvi iránymutatások segítségével, hogy az irodalmi művekben érintett emberi kérdések csoportosíthatók. Ennek követéseként művek, motívumok önálló csoportokba sorolása. A csoportok megnevezése, esetleg létrehozása is.	<i>Hit-és Hit- és erkölcsstan:</i> egyén és közösség; helyünk a világban; önértékelés.	
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Motívum, toposz, téma; illúzió, önkép.		
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Művek, motívumok, toposzok, problémakörök felidézése különféle emberi, erkölcsi, életvezetési szempontú témaadás kapcsán, kooperatív projektek keretében, például: illúzió és valóság, önkép, testkép, önértékelés. Művek, motívumok önálló csoportokba sorolása. A csoportok megnevezése, esetleg létrehozása is.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Fogalomhasználat	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Definiált fogalomhasználat nélküli tapasztalatok.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az 7–8. évfolyam anyagához kapcsolódó fogalmak megértése és aktív használata a különböző művekről való szóbeli és írásos megnyilatkozásokban. A tanulás képességének fejlesztése különböző munkaformákban. (A jelzett órakeret arányosan elosztható az egyes tematikai egységek között.)	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Elbeszélő, drámai és lírai művek, amelyekkel kapcsolatban a fogalmak felmerülnek.	Igényes és az értelmezést segítő fogalomhasználat. A művekről beszélve, beszélgetve értő fogalomhasználat. Pontos fogalomhasználatot segítő szótár- és kézikönyvhasználat.	<i>Vizuális kultúra; ének-zene:</i> kulcsfogalmak. <i>Informatika:</i> könyvtárhasználat: kézikönyvek.
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Szerkezet, epikai szerkezet, történetkezdés, fordulat, befejezés; értekező próza, rapszódia, lírai szerkezet, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon; szinesztézia, szimbólum.	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Művek felidézése az epikus művek szerkezete alapján. Önálló szövegalkotás írásban és szóban-kifejezőkészség, képzelőerő önálló fejlesztése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei (1) Történet és elbeszélés a mozgóképen	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Megfigyeli és azonosítja a különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín-és idő-, illetve konfliktusviszonylatokat. Képsorozattal. Meg tud jeleníteni valamely egyszerű cselekményt. Érti a rövid, egy szálon futó, történetet bemutató művekben az ok-okozati viszonyokat, azonosítja a történet idejét és helyszínét a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét. Dramatikus szövegek és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Médiatudatosságra nevelés. Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasástudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Helyszín- és időviszonylatok, illetve karakter- és i konfliktusviszonylatok felismerése, megfigyelése a médiaszövegekben (pl. rádióműsorban, riportban). Átélt, elképzelt vagy hallott esemény mozgóképi megjelenítésének	<i>Vizuális kultúra:</i> és térbeli változás megjelenítése képsorozatokkal.	dő- ok

<p>animáció, interjú alkalmazásával).</p> <p>A beállítás (snitt; a kamera által rögzített folyamatos tér és idő), a jelenet (nagyobb tér és/vagy időugrások által határolt szerkezeti egység), a fordulat és epizód fogalmának magyarázata.</p> <p>A korosztálynak megfelelő mozgóképi szövegeken a cselekmény-és történet-szerkesztés, valamint az elbeszélés (narráció) megfigyelése és tudatosulása és mindezzel összefüggésben konkrét szövegek elemzése során az expozíció, bonyodalom, lezárás már ismert fogalmainak alkalmazása.</p> <p>Egyszerűbb médiaszövegek létrehozása (pl. interjú, újságcikk, közösségi portálra készülő adatlap, önportré) útján a képzelőerő, a kifejezőkészség önálló fejlesztése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Karakter, hős, konfliktus, cselekmény, történet, elbeszélés, narráció, expozíció, bonyodalom, lezárás, beállítás, jelenet, epizód, fordulat.
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	<p>Helyszín- és időviszonylatok, illetve karakter- és konfliktusviszonylatok felismerése, megfigyelése a médiaszövegekben (pl. rádióműsorban, riportban).</p> <p>Átélt, elképzelt vagy hallott esemény mozgóképi megjelenítésének megtervezése az életkornak megfelelő szinten (pl. story-board, animáció, interjú alkalmazásával). Egyszerűbb médiaszövegek létrehozása (pl. interjú, újságcikk, közösségi portálra készülő adatlap, önportré) útján a képzelőerő, a kifejezőkészség önálló fejlesztése.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei (2) A mozgóképi és az írott sajtó szövegeinek rendszerezése	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az egyes médiumokban megjelenő médiaszövegek közötti különbségek érzékelése, médiaszövegek fikciós vagy dokumentum jellegének megfigyelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A meghatározó sajtóműfajok felismerése, alapvető jellemzőik tudatosítása (tudósítás, riport, publicisztika, kritika).	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Annak tudatosítása és próbája, hogy noha a mozgóképi szövegeknek nincs minden szövegre alkalmazható osztályozása, a filmek értelmezését, elemzését segíti a rendszerezés néhány alapszempontra (a valóságanyag természete, dokumentumfilm-fikció; az alkotói szándék és nézői elvárás - műfajfilm, szerzői film).</p> <p>A szerzői és a műfajfilm néhány meghatározó jellemzőjének meghatározása (a nézők számára ismerős témák, szériaszerű filmalkotások, könnyen befogadható ábrázolási konvenciók, illetve a személyesebb, a szerzővel azonosítható eredeti formanyelvhasználat).</p> <p>A meghatározó sajtóműfajok felismerése, alapvető jellemzőik tudatosítása (tudósítás, riport, publicisztika, kritika).</p>		<p><i>Ének-zene:</i> zenei stílusok, műfajok - dal, kánon, kórusmű, szimfónia, más hangszeres és zenekari művek, opera</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Képzőművészeti ágak, az építészet, a design főbb jellemzőinek</p>

	ismerete. Ember és természet.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dokumentum, fikció, műfaji, western, sci-fi, melodráma, burleszk, thriller, szerzői, ábrázolási konvenció, tudósítás, riport, kritika, publicisztika.
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	A meghatározó sajtóműfajok felismerése, alapvető jellemzőik tudatosítása (tudósítás, riport, publicisztika, kritika). A meghatározó sajtóműfajok felismerése többféle újság, napilap, folyóirat elemzésével, alapvető jellemzőik tudatosítása (tudósítás, riport, publicisztika, kritika) páros és csoportmunkában.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	<p>A médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak.</p> <p>A médiaszövegek elemi szövegalkotó kódjainak, kifejező eszközeinek ismerete. A metafora és a metonímia felismerése, alkalmazása.</p> <p>A hírműfajhoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró, fotóriporter) ismerete.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása.</p> <p>Alapszintű, a média művelődéstörténetére vonatkozó tájékozottság megszerzése, a naiv fogyasztói szemlélet átértékelése.</p> <p>Önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése.</p> <p>A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Annak felismerése, hogy a médiaszövegek megformálásához („írásához”) és megértéséhez („olvasásához”) az adott médiumra vonatkozó nyelvismeretre van szükség, és a tömegkommunikáció médiumai más-és más jelrendszert, kódokat használnak írott, szimbolikus – például egy képen látható tárgy – és technikai – például a kameramozgás – kódokat).</p> <p>Annak tudatosulása, hogy a technikai úton rögzített képeket (is) alkalmazó kommunikáció sajátossága, hogy a képeken, mozgóképeken látható formáknak, motívumoknak nincs pontosan meghatározott értelme, a jelentés nagymértékben függ a befogadótól.</p> <p>A mágikus gondolkodás fogalmának meghatározása (a tárgyak képének azonosítása az ábrázolttal, a kép és a valóság öntudatlan azonosítása).</p> <p>Annak felismerése, hogy míg a művek esetében a befogadó a szerző által megjelenített cselekményvilág eseményeiből maga konstruálja a történetet, a média direkt értelmezési kereteket kínál a fogyasztónak a közrebocsátott történetjavaslatok értelmezésére.</p>		<p><i>Történelem,</i> <i>társadalmi és</i> <i>állampolgári</i> <i>ismeretek:</i> a médiumok hírei és a környezetben tapasztalt valóság összehasonlítása.</p> <p><i>Informatika:</i> algoritmus kódolása a számítógép számára egyszerű programozási nyelven.</p>

<p>Kérdések és állítások megfogalmazása a mediatizált kommunikáció egyirányú és/vagy interaktív jellegével kapcsolatban.</p> <p>Annak megismerése és aktuális médiaesemények feldolgozása során történő tudatosulása, miért és hogyan érvényesül a médiában a sztereotip megfogalmazás kényszere, milyen veszélyekkel járhat mindez.</p> <p>A nemek, foglalkozások, életmódminták, kisebbségek a tapasztalati valóságtól eltérő megjelenítésének felismerése a médiában, annak tudatosulása, hogy a médiaszövegek a közösség kulturális képviselői (reprezentánsai).</p> <p>A sztereotípiák és a reprezentáció fogalmának meghatározása, annak érzékelése, miért problematikus, hogy a világ nem olyan módon jelenik meg a médiában, mint a tapasztalati valóságban.</p> <p>Élmények és tapasztalatok összevetése a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. hírműsorok, talk-showk, reality-showk, életmód magazinok, közösségi portálok), az azonosságok és az eltérések megfigyelése, megbeszélése.</p> <p>Azonos események eltérő megfogalmazásainak összevetése, az egyszerűbb reprezentációk különbözőségeinek ésszerű indoklása (érdekek, nézőpontok, politikai és gazdasági érintettség, illetve műfaji, nyelvi különbségek feltárása a hírműsorokban, hírportálokon, napisajtóban)</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szimbolikus kód, technikai kód, mágikus gondolkodás, értelmezési keret, egyirányú kommunikáció, interaktív kommunikáció, sztereotípiák, reprezentáció.</p>
<p><i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i></p>	<p>A média direkt értelmezési kereteket kínál a fogyasztónak a közrebocsátott történetjavaslatok értelmezésére, ennek kritikus vizsgálata. Kérdések és állítások megfogalmazása a mediatizált kommunikáció egyirányú és/vagy interaktív jellegével kapcsolatban. Annak megismerése és aktuális médiaesemények feldolgozása során történő tudatosulása, miért és hogyan érvényesül a médiában a sztereotip megfogalmazás kényszere, milyen veszélyekkel járhat mindez.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén</p>	<p>Beszédművelés, szóbeli szövegek megértése és alkotása</p> <p>A tanuló eligazodik a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben. Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit. Törekszik az egyszerű, érthető, hatékony közlésre. Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteit megérteni, összefoglalni és írásban és szóban továbbadni. Részt tud venni elemző beszélgetésekben, saját véleményével. Képes ellentmondásos élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok, erkölcsi értékek feltárására, megbeszélésére, megvitatására. A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismeretére és betartására. Egymás gondolatainak, véleményének tiszteletben tartására.</p> <p>Olvasás, szövegértés</p> <p>A tanuló bizonyítja a szöveg értő befogadását biztosító olvasási képességét, különféle műfajú és témájú szövegek felolvasásával, elmondásával. A tanuló képes egy kb. 300-350 szavas írott (szépirodalmi, dokumentum- és ismeretterjesztő) szöveg globális (átfogó) megértésére a</p>
--	--

	<p>szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakérésére. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, indokolni. Írás, fogalmazás</p> <p>A tanuló képes a különféle írott és elektronikus információhordozókból az anyaggyűjtés során adatokat gyűjteni, jegyzetet és vázlatot készíteni. Le tudja jegyezni az állításaihoz felhasznált információforrások adatait.</p> <p>Helyesírás</p> <p>A tanuló ismeri és a szövegalkotásban értelmesen használja a különböző mondatfajtaikat. Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket. A tanuló a helyesírási segédkönyvek segítségével jártas az idézés helyesírásában.</p> <p>Ismeri a tömegkommunikáció fogalmát, legjellemzőbb területeit. A tömegkommunikáció és a sajtó műfajainak megismerése. Kritikus szemléletmód kialakítása és fejlesztése a keresztyén értékek védelmét szolgálva.</p> <p>A nyelv szerkezete és jelentése</p> <p>Ismeri a szószerkezetek típusait, fajtáit, a szóalkotásmód leggyakoribb és ritkább fajtáit. A nyelv állandósága és változása</p> <p>Tudja, hogy nyelvünk legváltozóbb eleme a szókincs. Ismeri nyelvünk eredetét, ismer néhány nyelvrokonunkat. Ismeri szókincsünk mai rétegződését.</p> <p>Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése</p> <p>Képes különféle műfajú szépirodalmi művek szerkezetének és jelentésének összegző bemutatására, a szerkezeti elemek elkülönítésére, a szereplők és élethelyzetük jellemzésére</p> <p>Memoriterként tud 3-4 lírai alkotást és kb. 15-20 soros drámarészletet. Képes a könnyebben besorolható művek műfaji azonosítására, 8-10 műfaj műnemekbe tud sorolni, és a műnemek lényegét meg tudja fogalmazni. A különböző regénytípusok műfaji jegyeit felismeri, a szereplőket jellemezni tudja, a konfliktusok mibenlétét fel tudja tárni. Felismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján (elsősorban 19-20. századi alkotások). A különböző művészeti alkotások között meg tud nevezni néhány közös és eltérő vonást. Egy-egy szempontból össze tud hasonlítani egymástól lényegesen különböző esztétikai normákat képviselő műveket. A tanuló képes erkölcsi kérdések, döntési helyzetek megnevezésére, értelmezésére, példáulval történő bemutatására. Felismeri, hogy a református iskolák milyen személyiségformáló hatással rendelkeznek. Tudatában van annak, hogy a hit milyen lehetőségeket hordoz az ember életében.</p> <p>Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: novella, rapszódia, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon, szinesztézia, szimbólum, tragédia, komédia, dialógus, monológ. Képes néhány egyszerűbb meghatározás közül kiválasztani azt, amely a következő fogalmak valamelyikéhez illik: fordulat, retorika, paródia, helyzetkomikum, jellemkomikum. Az ismertebb műfajokról tudja az alapvető információkat.</p> <p>Képes beszámolót, kiselőadást, prezentációt készíteni és tartani különböző írott és elektronikus forrásokból, kézikönyvekből,</p>
--	--

	atlaszokból/szakmunkákból, a témától függően statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból. Tisztában van a média alapvető kifejezőeszközeivel, az írott és az elektronikus sajtó műfajaival. Ismeri a média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepét, működési módjának legfőbb jellemzőit. Kialakul benne a médiatudatosság elemi szintje, az önálló, kritikus attitűd.
--	---

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Szempontok

- A pedagógus folyamatosan végezzen az osztályában személyre irányuló értékelést, illetve visszatérően az osztályt érintő, teljes körű értékelést is.
- Az értékelés legyen konkrét, objektív, könnyen és jól dokumentálható.
- Alkalmazzuk az önellenőrzést, önértékelést, ítéletalkotást, vitát, fordítsunk gondot ezek fejlesztésére.
- Fontos, hogy a tanulók az ellenőrző, értékelő feladatok elvégzése után maguk is pontosabb képet alkothassanak saját és társaik képességeiről, felismerjék hiányosságait, érezzék szükségét a hiányok pótlásának, a hibák kijavításának.
- A tanulók munkájának megítélésében hangsúlyos szerepet kapjon a szóbeli és az írásbeli kommunikációs készség: az írás, a helyesírás, az olvasás, a szóbeli és az írásbeli szövegalkotás értékelése.
- Az alapkészségek és a irodalmi tudás szintjének fejlesztő szándékú, folyamatos és tervszerű értékelése, célnak megfelelően szóban és írásban.
- A tanuló minden szóbeli és írásbeli produktumát értékeljük, lehet néhány szavas vagy mondatos.
- A beszédkészség mérése folyamatos legyen, ám minden esetben jellemezze a személyiség tisztelete; hiszen célja elsősorban az önismeret fejlesztése, az önbizalom erősítése.
- Az anyanyelvi tudás értékelésében meghatározó az anyanyelvi jártasságok, képességek, készségek szintjének az ellenőrzése.
- A nyelvi rendszer ismerete csak eszközjellegű, a nyelvi tudatosság fokozatos fejlesztését, a kommunikáció tanulását szolgálja.
- Az értékelés döntően személyre szóló, fejlesztő legyen, vagyis a tanuló aktuális teljesítményét saját korábbi teljesítményéhez is viszonyítsa.
- A reális és ösztönző értékelés alapja a tanulók tudásának, teljesítményének alapos ismerete. E tekintetben nagy jelentősége van a folyamatos megfigyelésnek, adatgyűjtésnek, az adatok rendszerezésének, reflektálásának.
- Formáló-segítő értékelésre van szükség, vagyis megerősíteni, visszaigazolni, amit a tanuló már tud, amit sikeresen old meg, egyúttal útmutatást adni arra nézve: hogyan emelhetné tudását, teljesítményét még magasabb szintre.
- A tanár változatosan, árnyaltan értékelje a tanulók munkáját. A tanári értékelés formáját tekintve lehet verbális vagy nonverbális, ill. szóbeli vagy írásbeli visszajelzés (ez utóbbiak egy szótól a szövegig terjednek).
- A tanár figyelme terjedjen ki a tanulók írásbeli munkáinak folyamatos javítására, szöveges értékelésére is.

Az értékelés típusai:

- év eleji *diagnosztikus értékelés* azt mutatja meg: mi az, amit a tanuló tud, amire képes, honnan indítható a fejlesztés

- folyamatos *formatív értékelés*: célja elsősorban a tudás, a teljesítmény változásának követése, visszaigazolása a megerősítés, a fejlesztés és a korrigálás érdekében
- *szummatív értékelések* pl. a témazáró anyanyelvi és irodalmi dolgozatok, fogalmazások, év végi felmérések

Az értékelés fajtái:

- szóbeli feladatmegoldás,
- írásbeli feladatmegoldás,
- cselekvés, részvétel dramatikus módszertani feladatokban
- vizuális megjelenítés,
- szóbeli felmérés,
- írásbeli felmérés,
- szóbeli felelet,
- írásbeli felelet,
- szóbeli beszámoló,
- szóbeli házi feladat,
- írásbeli házi feladat,
- témazáró dolgozat,
- feladatlap,
- olvasónapló,
- kiselőadás,
- előre elkészített hozzászólás,
- műsorrészlet,
- memoriter mondása,
- tanulói kiselőadások
- írásbeli szövegalkotás: (évfolyamonként 2 dolgozat), differenciáltan önálló felkészülés kijelölt témában - önálló ismeretszerzés
- könyv – és könyvtárhasználati jártasság
- társas feladatokban felelősségvállalás
- csoportmunkában, projektmunkában való együttműködés
- házi olvasmány szünidei elolvasása, az olvasmány feldolgozásában való aktív részvétel
- önálló gyűjtőmunka
- az egész osztály munkáját elősegítő tantárgyi munka
- szertárban és szakkörben végzett munka
- tantárgyi versenyeredmények
- feladatlapok, munkafüzet (tartalmaznak feleletválasztó, feleletalkotó és képességjellegű tudást mérő feladatokat egyaránt.)
- alternatív értékelési módok (pl. rajz, táblázat, képregény, stb.)

FÜGGELÉK

A tankönyvek kiválasztásának elvei

A magyar nyelv és irodalom tantárgy taneszközeinek kiválasztásakor ***Pedagógiai, szakmai-tartalmi, formai kritériumok*** figyelembevételét javasoljuk.

A tartalmi kritériumok:

- tankönyvek szakmailag hiteles tananyagot közvetítsenek,
- az életkori sajátosságok,
- tantervi célok és fejlesztési követelmények

- az olvasáskutatás, az irodalomtudomány, a nyelvtudomány, az anyanyelv- és irodalompedagógia, az általános pedagógia, a didaktika és a pszichológia, ezen belül a fejlődéslélektan legújabb eredményeire

A szakmai, didaktikai kritériumok:

- megfelelő terjedelem;
- tanulhatók és taníthatók legyenek;
- A tananyag feldolgozását illetően elsősorban az induktív, a heurisztikus és a kooperatív tanulásra épülő módszereket részesítsék előnyben.
- Az irodalomkönyveket gazdagság és változatosság jellemezze a szövegek forrását, típusait és műfaját tekintve.
- Az olvasmányok témái kapcsolódjanak a gyerekek mindennapi életéhez, ugyanakkor adjanak betekintést – a gyerekek érdeklődési körének és életkori sajátosságainak megfelelően – a természettel, a társadalmi élettel, a művészetekkel kapcsolatos ismeretkörökbe, segítsék a tanulókat eligazodni szűkebb és tágabb környezetükben és saját belső világukban.
- Tegyék lehetővé a gyerekek kognitív és emocionális szükségleteinek kielégítését, a változatos nevelő hatások érvényesítését.
- A szövegek kínáljanak lehetőséget a nemzeti hagyományok közvetítésére és más kultúrák megismerésére is.
- Az igényes szövegválasztás, szöveggondozás sikerrel járulhat hozzá az olvasás megszerettetéséhez, az olvasóvá neveléshez.
- Az irodalmi tankönyv legyen tekintettel a befogadási mechanizmus sajátosságaira.
- Legyen képes összekapcsolni az olvasott műveket a gyerekek eleven világával, akik így képesek „bekapcsolni” jelértelmező tevékenységüket.
- Vegye figyelembe a fiúk, lányok egyéni érdeklődését is, és a „fiction” iránt közömbös gyerekek számára kis arányban „nonfiction” szövegeket is adjon. Ez tág teret engedjen a diák egyéni ízlésének, a differenciálásnak, a „kötelezően választható” instrukciónak, és bő műlistáival, könyvajánlásaival olvasmányhalmazok koncentrikusan bővülő körét kínálja fel a tanulóknak.
- A tanulók munkáltatását biztosító taneszközök sok és sokféle feladatot tartalmazzanak. Legyenek bennük véleménynyilvánításra ösztönző gyakorlatok, ezek legyenek alkalmasak az önismeret, az empátia fejlesztésére. A gyakorlatok mennyisége és nehézségi foka nyújtson lehetőséget a személyre szabott jártasság-, képesség- és készségfejlesztésre, a felzárkóztatásra, a tehetséggondozásra.
- A tankönyvek folyamatos lehetőséget kínáljanak beszédművelésre, a szóbeli és írásbeli kommunikációs készség, az önálló ismeretszerzés fejlesztésére.
- A fogalmazástanítás terjedjen ki mind a kreatív írás, mind a műfaji követelményeknek megfelelő fogalmazás fejlesztésére.
- A tankönyvek szemléltető szövegei, utasításszövegei nyelvileg, helyesírási szempontból kifogástalanok legyenek, ugyanakkor nyelvezetük ne legyen bonyolult vagy nehezen érthető a gyerekek számára.
- A tankönyvek megjelenésükkel is motiválják a gyermekeket olvasásra, az anyanyelvvél való foglalkozásra. Ízléses, a szövegekhez szervesen tartozó illusztrációkat tartalmazzanak. tankönyvekben és munkafüzetekben levő tananyag, illetve a gyakorlatok jól tagoltak, áttekinthetők legyenek.
- A taneszközök legyenek alkalmasak a mindennapi munkára.
- A tankönyveket elfogadható, reális áron kínálják.
- Legyen a taneszköz modern és újszerű.

- Vegye figyelembe a könyvínálat változásait, adjon alkalmat rá, sőt tegye megkerülhetetlenné a kulcskompetenciák és más képességek fejlesztését.
- Legyen éltszerű, a gyerekekhez közelálló, esztétikailag is megnyerő.
- A tankönyveken kívül a magyar nyelvi és irodalmi program megvalósítását egyéb segédeszközök, így pl. tanári kézikönyvek, felmérőlapok, feladatgyűjtemények is segítsék.

Angol nyelv 5-8. alap és emelt órászámú

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Tanulócsoport: osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2 sz. mellékletében kiadott Idegen nyelv 2.2.02.1. id_nyelv 5-8. és 2.2.02. 2. függ_angol_nemet_5-8. tantárgyi kerettantervek alapján készült helyi tanterv.

Az alap órászám tervezése: A
tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	3	108	97	11
6.	3	108	97	11
7.	3	108	97	11
8.	3	108	97	11

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi órászám	Helyi többlet-órászám (±)	Témakör összidőkerete
Család	8	1	9
Otthon	8	1	9
Étkezés	5	1	6
Idő, időjárás	5	0	5
Öltözködés	8	0	8
Sport	8	1	9
Iskola, barátok	8	2	10
Szabadidő, szórakozás	8	0	8
Természet, állatok	7	1	8
Ünnepek, szokások	8	2	10
Város, bevásárlás	6	1	7
Utazás, pihenés	6	1	7
Fantázia és valóság	3	0	3
Zene, művészetek	2	0	2
Környezetünk védelme	3	0	3
Egészséges életmód	4	0	4
Évfolyam összesen	97	11	108

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi órászám	Helyi többlet-órászám (+)	Témakör összidőkerete
Család	8	1	9
Otthon	8	1	9

Étkezés	5	0	5
---------	---	---	---

Idő, időjárás	5	1	6
Öltözködés	8	0	8
Sport	8	1	9
Iskola, barátok	8	2	10
Szabadidő, szórakozás	8	0	8
Természet, állatok	7	1	8
Ünnepek, szokások	8	2	10
Város, bevásárlás	6	1	7
Utazás, pihenés	6	1	7
Fantázia és valóság	3	0	3
Zene, művészetek	2	0	2
Környezetünk védelme	3	0	3
Egészséges életmód	4	0	4
Évfolyam összesen	97	11	108

7. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család	6	2	8
Otthon	6	1	7
Étkezés	5	0	5
Idő, időjárás	5	0	5
Öltözködés	6	1	7
Sport	5	1	6
Iskola, barátok	7	1	8
Szabadidő, szórakozás	6	2	8
Természet, állatok	6	0	6
Ünnepek, szokások	6	2	8
Város, bevásárlás	5	0	5
Utazás, pihenés	5	1	6
Fantázia és valóság	3	0	3
Zene, művészetek	3	0	3
Környezetünk védelme	6	0	6
Egészséges életmód	6	0	6
Felfedezések	4	0	4
Tudomány, technika	4	0	4
Múltunk és jövőnk	4	0	4
Évfolyam összesen	97	11	108

8. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család	5	2	7
Otthon	4	2	6
Étkezés	4	0	4
Idő, időjárás	4	0	4
Öltözködés	5	1	6
Sport	5	1	6
Iskola, barátok	5	1	6

Szabadidő, szórakozás	5	1	6
Természet, állatok	4	0	4
Ünnepek, szokások	5	2	7
Város, bevásárlás	5	0	5
Utazás, pihenés	5	0	5
Fantázia és valóság	4	0	4
Zene, művészetek	4	1	5
Környezetünk védelme	5	0	5
Egészséges életmód	5	0	5
Felfedezések	4	0	4
Tudomány, technika	4	0	6
Múltunk és jövőnk	4	0	4
Média, kommunikáció	5	0	5
Földünk és a világűr	4	0	4
Évfolyam összesen	97	11	108

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	11
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Családfa elkészítése projekt formájában, rövid bemutató szöveggel a családtagokról. Felekezeti hovatartozás.	1
Otthon	Saját szoba rövid bemutatása rajz alapján, elöljárószavak használatával. Keresztyén szimbólumok a lakásban.	1
Étkezés	Kedvenc hagyományos ételém ételek egyházi ünnepi alkalmakon.	1
Sport	Puskás Tivadar és a magyar futball	1
Iskola, barátok	Külső-belső tulajdonságok. A legjobb barátom bemutatása. Egyházi vonatkozású iskolai élmények.	2
Természet, állatok	Házi kedvenc bemutatása	1
Ünnepek, szokások	Kedvenc ünnepem; Népszokások, Mikulás	2
Város, bevásárlás	Kincskeresés a lakóhelyen – a város helyszínei	1
Utazás, pihenés	Budapest látványosságai Református templomok	1
	Összesen:	11

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	11
---------------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Családi ünnepen készült fotó bemutatása, leírása. Vallásgyakorlás a családban	1
Otthon	Segítség az otthoni házimunkában; konyhai szabályok. Napi imádságok	1
Idő, időjárás	Magyarország éghajlatának jellemzői	1
Sport	Híres magyar sportolók, olimpikonok	1
Iskola, barátok	A református iskolai élet sajátosságai, iskolai szabályok; projektmunka	2
Természet, állatok	Egy hazánkban őshonos faj bemutatása	1
Ünnepek, szokások	Karácsonyi és húsvéti ünnepkör, Húsvét, mint keresztyén ünnepkör	2
Város, bevásárlás	Városunk/környékünk híres helyeinek bemutatása Egyházi vonatkozású ajándékok	1
Utazás, pihenés	Gyülekezeti programok. Társasjáték/kvíz készítése hazánkról	2
Összesen:		11

7. évfolyam:		Szabad órakeret:	11
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
Család	Jézus családja - kvíz	2	
Otthon	Milyen volt egy ház a reformáció kezdetének idején? Ház, szobák leírása, jellemzése	1	
Öltözködés	Miben illik és nem illik templomba menni?	1	
Sport	A sportszerű viselkedés	1	
Iskola, barátok	Iskolánk története, plakát készítése	1	
Szabadidő, szórakozás	Egy gyülekezeti ifjúsági kör heti programjának megtervezése	2	
Ünnepek, szokások	Egyházi ünnepek angol elnevezése, leírása	2	
Utazás, pihenés	Egy biblia tábor helyszínének kiválasztása, utazás, program megtervezése	1	
Összesen:		11	

8. évfolyam:		Szabad órakeret:	11
Tematikai egység	Téma	Óraszám	

Család	Milyen családot szeretnék felnőttként? Felekezeti hovatartozás	2
Otthon	Helyi templom, külső belső leírása. Ökoházak, energiatudatos háztartási szokások	2
Öltözködés	Öltözködés/ruhadarabok és újrahasznosítás kapcsolata; a tudatos vásárlói attitűd kialakítása	1
Sport	Paralimpia; blogírás egy balesetet szenvedett, de aktív sportolóról	1
Iskola, barátok	Imádságok angol nyelven	1
Szabadidő, szórakozás	Egyházi vonatkozások a szabadidő eltöltésében. Az új technikai eszközök (okostelefon, tablet stb.) és az internet etikus használatának tudnivalói	1
Ünnepek, szokások	Hit a mindennapokban. Egy helyi ünnep bemutatása, projekt formájában.	2
Zene, művészetek	Hagyományos magyar hangszerek, híres magyar zeneszerzők	1
Összesen:		11

Emelt szintű angol nyelvű csoportban folyó oktatás:

Iskolánk a szabadon felhasználható órakeretből 5. 6. 7. és 8. évfolyamon is heti 2 órát adott a tantárgy emelt óraszámán történő oktatására:

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	5	180	108	72
6.	5	180	108	72
7.	5	180	108	72
8.	5	180	108	72

5. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összes időkerete
Család	9	4	13
Otthon	9	4	13
Étkezés	6	4	10
Idő, időjárás	6	3	9
Öltözködés	9	3	12
Sport	8	5	13
Iskola, barátok	9	9	18
Szabadidő, szórakozás	8	4	12

Természet, állatok	7	5	12
Ünnepek, szokások	9	9	18
Város, bevásárlás	7	4	11
Utazás, pihenés	7	4	11
Fantázia és valóság	3	4	7
Zene, művészetek	2	4	6
Környezetünk védelme	3	4	7
Egészséges életmód	4	4	8
Évfolyamon összesen	108	72	180

6. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (+)	Témakör összes időkerete
Család	9	4	13
Otthon	9	4	13
Étkezés	6	3	9
Idő, időjárás	6	4	10
Öltözködés	9	3	12
Sport	8	5	13
Iskola, barátok	9	8	17
Szabadidő, szórakozás	9	3	12
Természet, állatok	7	5	12
Ünnepek, szokások	9	8	17
Város, bevásárlás	7	4	11
Utazás, pihenés	7	4	11
Fantázia és valóság	3	4	7
Zene, művészetek	2	4	6
Környezetünk védelme	4	4	8
Egészséges életmód	4	5	9
Évfolyamon összesen	108	72	180

7. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összes időkerete
Család	6	6	12
Otthon	6	5	11
Étkezés	7	9	16
Idő, időjárás	7	9	16
Öltözködés	6	5	11
Sport	5	5	10
Iskola, barátok	7	5	12
Szabadidő, szórakozás	7	5	12
Természet, állatok	6	4	10
Ünnepek, szokások	6	6	12
Város, bevásárlás	5	4	9
Utazás, pihenés	6	4	10
Fantázia és valóság	3	0	3
Zene, művészetek	3	0	3
Környezetünk védelme	8	2	10
Egészséges életmód	8	2	10
Felfedezések	4	1	5

Tudomány, technika	4	0	4
Múltunk és jövőnk	6	0	6
Évfolyamon összesen	108	72	180

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összes időkerete
Család	7	4	11
Otthon	5	4	9
Étkezés	5	3	8
Idő, időjárás	5	3	8
Öltözködés	6	3	9
Sport	6	3	9
Iskola, barátok	6	3	9
Szabadidő, szórakozás	6	3	9
Természet, állatok	4	3	7
Ünnepek, szokások	6	5	11
Város, bevásárlás	5	3	8
Utazás, pihenés	5	3	8
Fantázia és valóság	5	3	8
Zene, művészetek	5	3	8
Környezetünk védelme	5	3	8
Egészséges életmód	5	3	8
Felfedezések	5	3	8
Tudomány, technika	5	4	9
Múltunk és jövőnk	5	6	11
Média, kommunikáció	6	2	8
Földünk és a világűr	5	2	7
Évfolyamon összesen	108	72	180

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:		Szabad órakeret:	11
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
Család	Családfa elkészítése projekt formájában, rövid bemutató szöveggel a családtagokról Felekezeti hovatartozás.	1	
Otthon	Saját szoba rövid bemutatása rajz alapján, előljárószavak használatával Keresztény szimbólumok a lakásban.	1	
Étkezés	Kedvenc hagyományos étel Ételek ünnepi egyházi alkalmakon.	1	
Sport	Puskás Tivadar és a magyar futball	1	
Iskola, barátok	Egyházi vonatkozású iskolai élmények. Külső-belső tulajdonságok. A legjobb barátom bemutatása	2	
Természet, állatok	Házi kedvenc bemutatása	1	
Ünnepek, szokások	Kedvenc ünnepem; Mikulás. Szent	2	

	Miklós püspök. Népszokások	
Város, bevásárlás	Kincskeresés a lakóhelyen – a város helyszínei	1
Utazás, pihenés	Budapest látványosságai	1
	Összesen:	11

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	11
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Vallásgyakorlás a családban. Családi ünnepen készült fotó bemutatása, leírása	1
Otthon	Napi imádságok. Segítség az otthoni házimunkában; konyhai szabályok	1
Idő, időjárás	Magyarország éghajlatának jellemzői	1
Sport	Híres magyar sportolók, olimpikonok	1
Iskola, barátok	A református iskolai élet sajátosságai, iskolai szabályok; projektmunka	2
Természet, állatok	Egy hazánkban őshonos faj bemutatása	1
Ünnepek, szokások	Karácsonyi és húsvéti ünnepkör. Húsvét, mint keresztény ünnep.	2
Város, bevásárlás	Egyházi vonatkozású ajándékok. Városunk/környékünk híres helyeinek bemutatása	1
Utazás, pihenés	Gyülekezeti programok. Társasjáték/kvíz készítése hazánkról	2
	Összesen:	11

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	11
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Jézus családja - kvíz	2
Otthon	Milyen volt egy ház a reformáció kezdetének idején? Ház, szobák leírása, jellemzése	1
Öltözködés	Miben illik és nem illik templomba menni?	1
Sport	A sportszerű viselkedés	1
Iskola, barátok	Iskolánk története, plakát készítése	1
Szabadidő, szórakozás	Egy gyülekezeti ifjúsági kör heti programjának megtervezése	2
Ünnepek, szokások	Egyházi ünnepek angol elnevezése, leírása	2
Utazás, pihenés	Egy biblia tábor helyszínének kiválasztása, utazás, program megtervezése	1
	Összesen:	11

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	11
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Milyen családot szeretnék felnőtteként? Felekezeti hovatartozás.	2
Otthon, város	Helyi templom, külső belső leírása. Ökoházak, energiatudatos háztartási szokások	2
Öltözködés	Öltözködés/ruhadarabok és újrahasznosítás kapcsolata; a tudatos vásárlói attitűd	1
Sport	Paralimpia; blogírás egy balesetet szenvedett, de aktív sportolóról	1
Iskola, barátok	Imádságok angol nyelven	1
Szabadidő, szórakozás	Egyházi vonatkozások a szabadidő eltöltésében. Az új technikai eszközök (okostelefon, tablet stb.) és az internet etikus használatának tudnivalói	1
Ünnepek, szokások	Hit a mindannapokban. Egy helyi ünnep bemutatása, projekt formájában	2
Zene, művészetek	Hagyományos magyar hangszerek, híres magyar zeneszerzők	1
Összesen:		11

A heti 5 órában tanuló diákok a kötelező 3 órán túli + 2 órában a következő tevékenységeket végzik minden évfolyamon az adott tudásszintnek megfelelően:

- A tanult alapszókincset sok kiegészítő, az adott témához kapcsolódó, kiegészítő olvasmány szókincsével bővítik.
- A nyelvtani ismeretek alapesetein kívül az ún. kivételeket is megtanulják; a nyelvtani ismereteket sokoldalú feladatok begyakorlásával mélyítik el.
- A kommunikáció terén sok egyéni beszélgetés, szituációs játék fejleszti a beszédértésüket, az idegen nyelven történő kifejezőkészségüket.
- Kiegészítő olvasmányokkal mélyítik el az adott ország kultúrájával, szokásaival, embereinek életével kapcsolatos ismereteiket.
- Sok project-feladatot végeznek az adott témakörökhöz. Felkészülnek a 7. osztályban történő alapvizsgára.
- Felkészülnek a kimondottan tehetséges, érdeklődő tanulókkal az alapfokú City and Guild nyelvvizsgára.
- A református egyház hitéletével mélyebben foglalkoznak, imádságokat tanulnak. Játékos feladatokat önállóan alkotnak, játszanak közösen.
- Városi, országos versenyekre készülnek. (szavaló, fordító, nyelvtani, országismereti, bibliaismereti, prózamondó, stb.)
- Számítógéppel angol nyelvű szövegszerkesztést végeznek.
- Angol folyóiratokat, novellákat olvasnak, dalszövegeket tanulnak. Sok hallás utáni szövegértést végeznek CD, számítógép segítségével.
- Felkészülnek az egyházi és angol ünnepekre angol nyelven (hálaadás, karácsony, húsvét)

Országismereti vetélkedőt szerveznek. Angol nyelven

- tanulnak dalokat.

Felkészülnek az emelt szintű, két tanítási nyelvű középiskolákba a felvételikre.

Az angol nyelv 5-8. pedagógiai célrendszere és feladatai

Az élő idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek. A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.

Az angol 5-8. tantárgynak a kulcskompetenciák fejlesztésében betöltött szerepe

- A mindennapi nyelvhasználatban, ezért a nyelvtanulásban is fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, illetve a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja, mint számára lényegeset, felfogja mint nyelvi egységet, és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.
- A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből, és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Tisztában kell lenniük a mondanivaló szerveződésének, szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket. Ismerniük kell azokat az eszközöket és forgatókönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Fel kell ismerniük, hogy minden nyelvi érintkezést szabályok szőnek át, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok között különböző alkalmakkor szabályozzák az érintkezést. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.
- A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. Az internet segítségével a tanulók maguk is viszonylag könnyen kerülhetnek autentikus célnyelvi környezetbe, részeseivé válhatnak az adott kultúrának, kapcsolatot teremthetnek a célnyelven beszélőkkel, ami komoly motivációs forrás lehet, és elősegítheti az autonóm tanulóvá válást. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.
- Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással és az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot. A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a NAT hangsúlyozza a tantárgyközi integráció jelentőségét. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra is. Ugyanakkor az idegen nyelvvel való foglalkozás olyan

ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak. Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint újabb nyelveket sajátítsanak el. Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit, ezek a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a NAT-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába, és fordítva, az idegen nyelv tanulása során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismereti, sőt az idegen nyelv tanulása segíthet abban, hogy tudatosabbá váljon az anyanyelv használata.

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról magáról történő beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére is.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek a tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

Az angol nyelv tantárgy sajátos fejlesztési céljai 5-8. évfolyamon

A táblázatokban megjelenő **fejlesztési egységek** (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett.

A táblázatok **Fejlesztési célok** rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. A **fejlesztés tartalma** elnevezésű rész olyan tevékenységeket tartalmaz, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

Külön táblázat tartalmazza az ajánlott témaköröket, amelyben más tantárgyakkal való kapcsolódási pontok is megtalálhatók. A tanulócsoporthoz más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

- A 4–8. évfolyamokra vonatkozó ajánlott témakörök egyes elemei újra és újra megjelennek, lehetőséget adva arra, hogy a korábban megszerzett ismeretek újabb nézőpontból kerüljenek feldolgozásra, és így bővüljenek, mélyüljenek. A kerettanterv minden fejlesztési szakaszban új témaköröket is javasol a tanulók életkorához, szükségleteihez alkalmazkodva.
- A kerettanterv a 4. évfolyam, majd később a kétéves fejlesztési ciklusok végén a fejlesztési egységek céljaiból és tartalmából kiindulva határozza meg *a fejlesztés várható eredményét*, kapcsolódva a szakasz végére előírt KER-szinthez (kivéve a 4. évfolyamot).

	3-4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	KER-szintben nem mérhető	A1	A2 / B1	B1 mínusz	B1
Második idegen nyelv	-	-	-	A1	A2

- Az általános iskola 5–8. évfolyamán az idegennyelv-tanítás szervesen épül az alsó tagozaton elért eredményekre. Az elsődleges cél a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának továbbfejlesztése, érdeklődésük fenntartása a nyelvek tanulása és a más nyelveket beszélő emberek és kultúrájuk megismerése iránt. A nyelvvel való játékos és örömteli foglalkozás, a kezdeti sikerek és a motiváló tanári visszajelzés ebben a nyelvtanulási szakaszban is segítik a tanulókat, hogy megmaradjon ösztönös tudásvágyuk és tanulási kedvük, bátran használják a rendelkezésükre álló nyelvi eszközöket, növekedjen önbizalmuk, fejlődjön önismeretük és önértékelésük. Mindez elengedhetetlen a nyelvtanulás hosszú távú eredményessége szempontjából.
- A tanulók az 5–8. évfolyamon minimálisan heti 3 órában tanulják az idegen nyelvet. A fejlesztés várható eredménye a 6. évfolyam végén a KER szerinti A1 szint, a 8. évfolyam végén az A2 szint. A középfokú oktatás erre a kimeneti szintre épít.

5. évfolyam

- Az 5. évfolyam megkezdésekor a tanulók már legalább kettő év nyelvtanulási tapasztalattal rendelkeznek. Hozzászoktak a célnyelvi óravezetéshez, megértik az órai tevékenységekre vonatkozó rövid, egyszerű utasításokat, tudják, hogy léteznek olyan iskolai és iskolán kívüli helyzetek, feladatok, amelyeket csak akkor képesek sikerrel megoldani, ha megfelelő idegennyelv-ismerettel rendelkeznek. Már ismernek hangzó és írott célnyelvi szövegeket, megtették az első lépéseket az idegen nyelvi interakció és az összefüggő beszéd területén. Elkezdték az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani, és egyszerű formában használják az önkifejezés eszközeként is. A korosztály igényei és szükségletei szerint alakított idegennyelv-oktatás keretében megtapasztalták a játékos nyelvtanulás örömeit. A feldolgozott tartalmak révén lehetőségük nyílt bepillantani egy, a sajátjukhoz részben hasonló, részben attól eltérő kultúrába. A pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján.
- Az 5. évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja az, hogy a tanulók változatlanul kedvet érezzenek a nyelvtanulás iránt, és örömeiket leljék a nyelvvel való foglalkozásban, valamint hogy ébren maradjon kíváncsiságuk az idegen nyelvet beszélő emberek és kultúrájuk iránt, nyitottak maradjanak az új ismeretek, tapasztalatok befogadására. A nyelvelsajátítás területén a korábbiakhoz hasonlóan fontos cél a beszédértés és a beszédkézség fejlesztése, de ebben az életkorban fokozatosan felzárkózik melléjük az olvasott szöveg értése és az írás is. A készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. Az idegen nyelv elsajátítása továbbra is

minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, melyekben a verbális és a nem verbális elemek természetes egységet alkotnak.

A motiváció fenntartása érdekében fontos, hogy a tanulók a fejlettségi szintjüknek megfelelő, változatos, érdekes és értelmes, kihívást jelentő tevékenységek során sajátítsák el az idegen nyelvet. A témakörök részben ugyanazok, mint az előző fejlesztési szakaszban, de bővülnek és mélyülnek, azzal párhuzamosan, ahogy a tanulók érdeklődése alakul, igényeik, szükségleteik változnak. További témák is feldolgozásra kerülnek, amelyek összhangban állnak a NAT-ban szereplő más műveltségi területek, tantárgyak tartalmaival. A „Témakörök” táblázatban megjelölt kapcsolódási pontok segítenek megtalálni azokat a területeket, ahol megvalósítható a tantárgyakon átívelő – akár közös projektek keretében történő – tanulás.

Az 5. osztályban jelentősen bővül a tanulók szókincse. A nyelvtani szerkezeteket továbbra is kontextusba ágyazva sajátítják el, de fokozatosan felébred az érdeklődésük a célnyelv szabályrendszere és az anyanyelvűkhöz hasonló, illetve attól eltérő nyelvi jelenségek iránt. Örömeiket lelik a szabályszerűségek felfedezésében, de a szabályok ismerete csak csekély mértékben segíti nyelvi fejlődésüket. A helyes nyelvhasználat elsajátításában nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzéseknek.

Ebben a szakaszban is fontos célkitűzés, hogy a tanulók idegen nyelvi kompetenciájának fejlesztése szoros összefonódásban és kölcsönhatásban történjen a fejlesztési szakaszra vonatkozó nevelési célokkal és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikációval, a szociális kompetenciával, az esztétikai, művészeti tudatossággal és kifejezőképességgel, valamint az önálló tanulással. Fokozatosan egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia, hiszen az IKT-eszközök használata idegen nyelven is az információszerzés és információcsere korszerű és hatékony eszköze.

Témakörök az 5. évfolyam számára	
Témakör	Kapcsolódási pontok
<p>Család Én és a családom. Családtagok bemutatása. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Napirend.</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: család és lakóhely.</p> <p>Hit- és erkölcsstan: társas kapcsolatok, szokások. Legjobb barátom és felebarát fogalma</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: időbeosztás, napirend</p>
<p>Otthon Otthonom, szűkebb környezetem Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Kedvenc játékaim. Lakóhelyem, tágabb környezetem.</p> <p>Étkezés Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás. Receptek, főzés, sütés.</p>	<p>Természetismeret: lakóhelyi környezet.</p> <p>Matematika: tájékozódás a térben, halmazok.</p> <p>Hon- és népismeret: az én városom, falum.</p> <p>Természetismeret: az ember megismerése és egészsége: étrend.</p> <p>Matematika: halmazok, diagramok készítése,</p>

	<p>értelmezése, táblázatok olvasása.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> táplálkozás.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> családi munkamegosztás.</p>
<p>Idő, időjárás Az óra. Évszakok és hónapok. A hét napjai és a napszakok. Időjárás, időjárási jelenségek megfigyelése.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> az időjárás tényezői, ciklusok a természetben.</p> <p><i>Matematika:</i> számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.</p> <p><i>Földrajz:</i> éghajlat és lakóhelyek; időjárási, éghajlati elemek.</p>
<p>Öltözködés Évszakok és ruhadarabok. Kedvenc ruháim. Divat.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> öltözködés, divat.</p> <p><i>Matematika:</i> halmazok.</p> <p><i>Természetismeret:</i> az ember megismerése és egészsége: testrészek.</p>
<p>Sport Testrészek és mozgás. Sportok, sportfelszerelések. Kedvenc sportom. Sportversenyek.</p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az ember megismerése és egészsége.</p>
<p>Iskola, barátok Iskolám, osztálytermünk. Tantárgyaim, tanárain. Osztálytársaim, barátaim. Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, segítő kapcsolat. Református iskolám bemutatása</p>
<p>Szabadidő, szórakozás Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet, interaktív játékok. Közös időtöltés barátokkal.</p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> sportok.</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenehallgatás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások. <i>Informatika:</i> Az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.</p>
<p>Természet, állatok Kisállatok. Kedvenc állataim. Állatok a ház körül. Vadon élő és állatkerti állatok. Állatok a nagyvilágban. Növények az otthonomban, iskolámban.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> élőlények a ház körül, az állatok életmódjának főbb jellemzői; a Föld szépsége, egyedisége: a Kárpát-medence és hazánk nagytájai, növénytakarója és élővilága.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> a természetföldrajzi</p>

<p>Hazánk tájegységei.</p>	<p>környezet és az élővilág összefüggései.</p> <p><i>Földrajz:</i> földrészek és óceánok, felszínformák, hazánk természeti adottságai; Európán kívüli kontinensek, tájak, országok.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> hobbiállatok gondozása.</p>
<p>Ünnepek, szokások Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat; történelem,</i></p> <p><i>Hit- és erkölcstan: kedvenc ünnepem-karácsony</i></p> <p><i>társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> hétköznapiak, ünnepek.</p>
<p>Város, bevásárlás Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás. Az én városom/falum. Híres városok és nevezetességeik.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> falvak és városok, közlekedés.</p> <p><i>Matematika:</i> irányok, térbeli alakzatok.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedés, vásárlás.</p> <p><i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum.</p>
<p>Utazás, pihenés Vakáció, nyaralás. Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedés.</p>
<p>Fantázia és valóság Kedvenc olvasmányaim, könyveim. Képzetelem világa.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> képzeletem világa, műalkotások.</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenehallgatás.</p>
<p>Zene, művészetek Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim, múzeum látogatása.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> zenehallgatás.</p> <p><i>Rajz és vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások</p>
<p>Környezetünk védelme Veszélyeztetett állat- és növényvilág. Nevezetes napok: Fák és madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna Napja. Szelektív hulladékgyűjtés.</p>	<p><i>Matematika:</i> diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.</p> <p><i>Természetismeret:</i> környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága.</p>
<p>Egészséges életmód A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> az ember megismerése és egészsége: étrend.</p>

	<i>Technika, életvitel és gyakorlat.</i> egészséges életmód.
--	---

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Aktív részvétel az órai tevékenységekben, a célnyelvi óravezetés követése, az egyszerű tanári utasítások és kérdések, valamint a korábban feldolgozott szövegek megértése, begyakorolt rövid párbeszédtek folytatása, minta alapján egyszerű szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kissé komplexebb formában elhangzó és kevesebb nonverbális elemmel támogatott célnyelvi óravezetés követése; az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó, kevesebb nonverbális elemmel támogatott és bővülő szókinccsel megfogalmazott, de továbbra is rövid, egyszerű tanári utasítások megértése; az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy rövid mondatból álló kérdések, néhány rövid mondatból álló megnyilatkozások megértése; a mindennapi témakörökben elhangzó rövid, egyszerű szövegekben az ismerős szavak, fordulatok felismerése, ezekből következtetés a szövegtémájára; a megértést segítő feladatokra támaszkodva a lényeg és néhány konkrét információ kiszűrése ismert témájú rövid, egyszerű szövegekből; néhány, a megértést segítő alapvető stratégia egyre önállóbb alkalmazása.
A fejlesztés tartalma	
<p>A kissé komplexebb formában elhangzó és kevesebb nonverbális elemmel támogatott célnyelvi óravezetés növekvő biztonsággal történő követése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat).</p> <p>Rövid, egyszerű tanári utasítások alaposabb és biztosabb megértése (pl. játékos feladatok; manuális tevékenységek; mozgásos, játékos tevékenységek).</p> <p>A tanulóhoz közel álló, ismert témákról szóló rövid kérdések és néhány rövid mondatból álló szövegek megértése.</p> <p>Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, következtetések levonása a témára, lehetséges tartalomra vonatkozóan; a szöveg lényegének kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével.</p> <p>A megértés során egyre tudatosabb támaszkodás a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre.</p> <p>Tanári ösztönzésre a hallott szövegből kiszűrt információk egyre tudatosabb összekapcsolása a témával kapcsolatos egyéb ismeretekkel, és ezek alapján következtetések levonása a tartalomra vonatkozóan.</p> <p>Különböző beszélők egyre biztosabb megértése, amennyiben azok a célnyelvi normának megfelelő vagy ahhoz közelítő kiejtéssel, a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat hangsúlyozva, megismételve beszélnek.</p>	

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanuló társakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Részvétel interakciót igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszéd szándék kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel és nonverbális elemekkel támogatva; egyszerű kérdések feltevése ismert témáról, illetve válaszadás egyszerű nyelvi eszközökkel a hozzá intézett kérdésekre; rövid beszélgetés folytatása ismert témáról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal; rövid beszélgetés folytatása a társakkal a tanult témáról; rövid, egyszerű szövegek közös előadása; az ismert szöveg célnyelvi normákhoz közelítő kiejtése, helyes intonációval és megfelelő beszédtempóban.
A fejlesztés tartalma	
<p>A mondanivaló nonverbális elemekkel (pl. testbeszéddel, hanglejtéssel, vizuális eszközökkel) támogatott kifejezése bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel.</p> <p>Rövid válaszokkal, cselekvéssel való reagálás ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra.</p> <p>Egyszerű kérdések feltevése ismert témákhoz, osztálytermi szituációkhoz, egyéni szükségletekhez kapcsolódva.</p> <p>Egyszerű nyelvi eszközök és nonverbális elemek tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal.</p> <p>Kommunikálás begyakorolt beszédfordulatokkal (pl. bemutatkozás, bemutatás, üdvözlés, köszönés, alapvető információ kérése és adása saját magáról, társairól, közvetlen környezetéről, különböző dolgok kérése és adása, tetszés, nemtetszés kifejezése).</p> <p>Meg nem értés esetén nonverbális elemekkel, pl. testbeszéddel támogatott ismétlés, magyarázat kérése.</p> <p>Néhány egyszerű, a beszélgetés strukturálása szempontjából fontos elem megismerése és alkalmazása (pl. beszélgetés kezdeményezése, figyelemfelhívás).</p> <p>Hallott, látott jelenségekre (pl. váratlan osztálytermi történésekre, időjárással kapcsolatos megfigyelésekre) való reagálás egyszerű nyelvi eszközökkel.</p> <p>Aktív részvétel dalok, mondókák, versek, mesék, történetek előadásában, szóbeli nyelvi játékokban; nonverbális elemekkel támogatott történet elmondásába való bekapcsolódás az ismert szavak, kifejezések, beszédfordulatok szintjén.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Dalok, mondókák, versek, mesék, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, dramatizált jelenetek, néhány mondatos</p>	

leírások, egyszerű felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén alapuló szövegek.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Néhány összefüggő mondat elmondása önmagáról és a tanult témákról. A megismert versek, mondókák felidézése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid, egyszerű szövegek elmondása, illetve párbeszéd előadása társaival közösen, tanári segítséggel; egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott, összefüggő leírás adása saját magáról és a környezetében előforduló tárgyokról, élőlényekről, eseményekről; néhány egyszerű nyelvtani szerkezet és mondatfajta használata; a szavak, szócsoportok, egyszerű cselekvések, történések összekapcsolása kötőszavakkal; munkájának bemutatása egyszerű nyelvi eszközökkel; ismert szöveg elmondása a célnyelvi normához közelítő kiejtéssel, intonációval és beszédtempóban.
A fejlesztés tartalma	
<p>Gyermekirodalmi mű (pl. vers, dal, mese), történet, cselekvéssor közös vagy önálló előadása társak, másik osztály, szülők vagy tanárok részére.</p> <p>Felkészülést követően nonverbális elemekkel támogatott egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal.</p> <p>Minta alapján, tanári segítséggel összefüggő szöveg alkotása; szavak, szócsoportok, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, de, azután).</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Dalok, versek, mesék, rövid történetek, cselekvéssorok, leírások (pl. tanulói munka bemutatása), rövid szerepek, interaktív feladatok.</p>	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Részvétel olvasást igénylő nyelvi tevékenységekben, ismert szavak, rövid szövegek elolvasása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megértést segítő elemekre támaszkodva felismeri és megérti az egyszerű szövegekben az ismert nevek, szavak és mondatok felismerése és megértése; a különböző műfajú, egyszerű, autentikus szövegek lényegének megértése;
A fejlesztés tartalma	
<p>Rövid, hétköznapi szövegekben ismerős nevek, szavak és egyszerű fordulatok felismerése. Írott szöveggel kapcsolatos tevékenységek végzése (pl. leírás alapján illusztráció készítése, képek sorba rendezése, szövegrészlettel való párosítása).</p> <p>Egyszerű, különböző műfajú szövegek olvasása, lényegük megértése, a szövegek feladatokon keresztül történő feldolgozása.</p> <p>Különböző műfajú szövegek (pl. versek, mesék, történetek, fabulák, viccek) közös olvasása. Egyszerű, informatív szövegből (pl. brosúrából, menetrendből, utcai táblákról, feliratokról)</p>	

tárgyszerű információ szerzése.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Történetek, hirdetések, plakátok, egyszerű katalógusok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok, feliratok, nyomtatványok hagyományos és online formában.

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok másolása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; Megadott mintát követve különböző műfajú és életkorának megfelelő témájú rövid szövegek alkotása; írásbeli válaszadás személyes adatokra vonatkozó egyszerű kérdésekre;
A fejlesztés tartalma	
Szavak és rövid szövegek másolása, illetve hallás utáni leírása. Rövid mondatok írása egyszerű nyelvi szerkezetek felhasználásával (pl. napirend bemutatása, emberek, állatok, tárgyak jellemzése, képfeliratok készítése). Különböző műfajú, egyszerű, rövid szövegek írása (pl. hagyományos vagy elektronikus képeslap, üdvözlőlap, meghívó, üzenet, SMS, e-mail). Egyszerű, autentikus kérdőívek, adatlapok kitöltése. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.	

Kommunikációs eszközök A1.1

1.A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök

	Kezdeményezés és válasz	
<i>Megszólítás</i>	<i>Excuse me.</i>	<i>Pardon?</i>
<i>Köszönés</i>	<i>Good morning. Hello Tom. Hello, how are you? Hi! Blessing and peace!</i>	<i>Good morning. Hello Mary. Very well, thank you. And how about you? Hi! Blessing and peace!</i>
<i>Elköszönés</i>	<i>Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care. See you later.</i>	<i>Goodbye. Bye! Good night. Thanks. Bye! See you .</i>

<i>Köszönet és arra reagálás</i>	<i>Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.</i>	<i>Not at all. You are welcome. No problem. Don't mention it.</i>
<i>Bemutatkozás, bemutatás</i>	<i>My name is... What's your name? Hello, my name's Sam Wilson. This is Mickey. Where are you from? Who's this? This is my family, we're from Australia. How old are you? Have you got a big family? Susan is new to the school. He is my best friend</i>	<i>Hello. Hi! I'm Amy Cole. Pleased to meet you. Nice to meet you. I'm from the USA. Julie Clarke. Are you from Sydney? I'm 10 (years old). I've got two brothers.</i>
<i>Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás</i>	<i>How are you? How are you feeling today? What's the matter?</i>	<i>Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid./Not bad.</i>
<i>Gratulációk, jókívánások és arra reagálás</i>	<i>Happy Birthday / Christmas / New Year! Many happy returns (of the day) Happy Birthday, Amy. Congratulations! Have a nice holiday. All the best. Cheers!</i>	<i>Happy Birthday / Christmas / New Year! Thank you. Thanks. Thank you, the same to you. Cheers!</i>
<i>Telefonon bemutatkozás</i>	<i>Hello, this is Mary Smith speaking.</i>	
2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
<i>Egyetértés, egyet nem értés</i>	<i>Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it? What do you think?</i>	<i>OK. Allright. I think he's wrong / right.</i>
<i>Véleménykérés, és arra reagálás</i>	<i>What do you think of my dress? How do I look in this? Did you like it? Do you like these sandals? What do you think of this dress?</i>	<i>You look lovely/great. It looks great/terrible on you! Well, yes. Yes. It was great. I think they're great. Yes, they're fabulous. It's OK. No, I don't. They're horrible. It's great!</i>

<i>3. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök</i>		
<i>Dolgok, személyek megnevezése, leírása</i>	<i>What is it? What's it in English? How do you say this in English?</i>	<i>It's.../ That's.../ It's big and comfortable.</i>
<i>Információ kérés, adás</i>	<i>When do you get up? What time do you usually get up? Do you play a musical instrument? Does she collect stamps? What are the kids doing? What's your phone number? When is your birthday? Have you got a pet? What's your favourite subject? When is your hockey lesson? Can you play tennis? Is there a bank near here? Where is the post office? How much is this shirt? What's the time, please?</i>	<i>At seven. I always get up at seven. Yes, I do. / No, I don't. Yes, she does. / No, she doesn't. Sue's doing her homework and Sam's having a shower. My phone number is... It's on ... I've got a cat. I like maths. It's at five on Friday. Yes, I can. / No, I can't. Yes, there is. / No, there isn't. It's in New Street. It's fifty pounds. It's quarter past six.</i>
<i>Tudás, nemtudás</i>	<i>Where is she? Am I right? Who are those funny people?</i>	<i>I have no idea Sure. I don't know.</i>
<i>4. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök</i>		
<i>Kérés és arra reagálás</i>	<i>Can you give me a pen? Could you...? May I / Might I ...?</i>	<i>Yes, sure. Yes, of course. I'm afraid, you can't.</i>
<i>Javaslat és arra reagálás</i>	<i>Let's go to the cinema tonight. Let's make a list of what we need.</i>	<i>Good idea. OK</i>
<i>Kínálás és arra reagálás</i>	<i>Have an orange. Would you like a sandwich? Here you are.</i>	<i>Yes, please. No, thank you. Thank you.</i>
<i>5. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök</i>		
<i>Visszakérdezés, ismétlés kérés</i>	<i>Can you spell it for me? It spells...</i>	

Nem értés, betűzés kéreése, betűzés	Sorry, I don't understand. Can you spell it for me? It spells ... How do you spell it? It's R-A-L-E-I-G-H. Could you understand? Sorry, what does that mean?
--	--

Fogalomkörök A1.1			
Fogalomkörök		fejezései	
Cselekvés, történés, létezés kifejezése	Jelenidejűség	'be' Affirmative & negative	I am happy. I'm from Hungary, I'm not English. am/is/are When do you get up? I don't like milk. What is she doing? I'm not listening. I'm leaving.
		Present Progressive	What are you doing? I'm having lunch.
		Present Simple	My brother rides his by every day.
		Imperative	Go and see!
		'-ing' form	I like swimming.
		Verb 'have got'	I have got a/an ... I do/play ...
Birtoklás kifejezése		'have got' 'have got' in questions	I have got coins and badges. Have you got a ...? Yes/ No.
		Possessive adj.	My, your, his/her/its, our, their dog This is Pubert. His mother is Morticia
		Possessive case Genitive 's	My brother's name is Pubert.
Térbeli viszonyok	Irányok, helymeghatározás	This / that Prepositions of place in, on, under, opposite, next to, between, behind in front of There is/there are ... This is/these are ...	here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, ... There's a computer on the desk.

Időbeli viszonyok	<i>Időpont</i>	<i>When? What time? What's the time?</i>	<i>Now, It's eight.</i>
		<i>Prepositions of time On, in, at</i>	<i>On Saturdays I go swimming..</i>
	<i>Gyakoriság</i>	<i>How often? Adverbs of frequency Always, usually, often, sometimes, never</i>	<i>I always play football in the park after school.</i>
Mennyiségi viszonyok		<i>Singulars and plurals Regular and irregular plurals</i>	<i>Boys, girls, Children, people, men, women ...</i>
		<i>These / those</i>	<i>These are my mugs.</i>
		<i>A, an, some</i>	<i>Can I have some ketchup?</i>
		<i>Cardinal numbers 1-100</i>	
		<i>Ordinal numbers with dates</i>	<i>When is your birthday? Seventh of October.</i>
		<i>Countable nouns</i>	<i>I have a lot of toys.</i>
		<i>How many?</i>	<i>I can see seven flowers.</i>
Minőségi viszonyok		<i>Question forms What colour ...? What nationality...? Where are you from? How old ...?</i>	<i>Are you English? How old is your brother?</i>
Modalitás		<i>Can (ability) Can't Let's ...</i>	<i>Can you sing well? We can't have a party. Let's go to the disco then!</i>
Logikai viszonyok		<i>Linking words And , but, or</i>	<i>A like apples but I don't like oranges.</i>

<p>Szövegösszetartó eszközök</p>		<p><i>Articles:</i> <i>a, an,</i> <i>the</i></p> <p><i>Some+plural noun</i> <i>any+plural noun</i> <i>Some +singular noun</i> <i>Any +singular noun</i></p> <p><i>Nominative and</i> <i>Accusative of</i> <i>personal pronouns</i></p> <p><i>Demonstrative</i> <i>pronouns</i></p>	<p><i>There are some pencils in the bag.</i> <i>Have you got any sisters?</i> <i>I haven't got any matchboxes.</i> <i>There's some water in the vase.</i> <i>There isn't any juice in my glass.</i></p> <p><i>I, he, they...</i> <i>Me, him, them...</i></p> <p><i>This, that, these, those</i></p>
---	--	--	--

6. évfolyam

A 6. évfolyam megkezdésekor a tanulók már legalább 3 év nyelvtanulási tapasztalattal rendelkeznek. Hozzászoktak a célnyelvi óravezetéshez, megértik az órai tevékenységekre vonatkozó rövid, egyszerű utasításokat, tudják, hogy léteznek olyan iskolai és iskolán kívüli helyzetek, feladatok, amelyeket csak akkor képesek sikerrel megoldani, ha megfelelő idegennyelv-ismerettel rendelkeznek. Már ismernek hangzó és írott célnyelvi szövegeket, megtették az első lépéseket az idegen nyelvi interakció és az összefüggő beszéd területén. Elkezdtek az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani, és egyszerű formában használják az önkifejezés eszközeként is. A korosztály igényei és szükségletei szerint alakított idegennyelv-oktatás keretében megtapasztalták a játékos nyelvtanulás örömeit. A feldolgozott tartalmak révén lehetőségük nyílt bepillantani egy, a sajátjukhoz részben hasonló, részben attól eltérő kultúrába. A pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

A 6. évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja az, hogy a tanulók változatlanul kedvet érezzenek a nyelvtanulás iránt, és örömeiket leljék a nyelvvel való foglalkozásban, valamint hogy ébren maradjon kíváncsiságuk az idegen nyelvet beszélő emberek és kultúrájuk iránt, nyitottak maradjanak az új ismeretek, tapasztalatok befogadására.

A nyelvelsajátítás területén a korábbiakhoz hasonlóan fontos cél a beszédértés és a beszédképesség fejlesztése, de ebben az életkorban fokozatosan felzárkózik melléjük az olvasott szöveg értése és az írás is. A készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. Az idegen nyelv elsajátítása továbbra is minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, melyekben a verbális és a nem verbális elemek természetes egységet alkotnak.

A motiváció fenntartása érdekében fontos, hogy a tanulók a fejlettségi szintjüknek megfelelő, változatos, érdekes és értelmes, kihívást jelentő tevékenységek során sajátítsák el

az idegen nyelvet. A témakörök részben ugyanazok, mint az előző fejlesztési szakaszban, de bővülnek és mélyülnek, azzal párhuzamosan, ahogy a tanulók érdeklődése alakul, igényeik, szükségleteik változnak. További témák is feldolgozásra kerülnek, amelyek összhangban állnak a NAT-ban szereplő más műveltségi területek, tantárgyak tartalmaival. A

„Témakörök” táblázatban megjelölt kapcsolódási pontok segítenek megtalálni azokat a területeket, ahol megvalósítható a tantárgyakon átívelő – akár közös projektek keretében történő – tanulás.

A 6. osztályban jelentősen bővül a tanulók szókincse. A nyelvtani szerkezeteket továbbra is kontextusba ágyazva sajátítják el, de fokozatosan felébred az érdeklődésük a célnyelv szabályrendszere és az anyanyelvükhöz hasonló, illetve attól eltérő nyelvi jelenségek iránt. Örömeiket lelik a szabályszerűségek felfedezésében, de a szabályok ismerete csak csekély mértékben segíti nyelvi fejlődésüket. A helyes nyelvhasználat elsajátításában nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek.

Ebben a szakaszban is fontos célkitűzés, hogy a tanulók idegen nyelvi kompetenciájának fejlesztése szoros összefonódásban és kölcsönhatásban történjen a fejlesztési szakaszra vonatkozó nevelési célokkal és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikációval, a szociális kompetenciával, az esztétikai-művészeti tudatossággal és kifejezőképességgel, valamint az önálló tanulással. Fokozatosan egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia, hiszen az IKT-eszközök használata idegen nyelven is az információszerzés és információcsere korszerű és hatékony eszköze.

A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók a 6. évfolyam végére elérjék a KER szerinti A1 szintet.

Témakörök a 6. évfolyam számára	
Témakör	Kapcsolódási pontok
<p><i>Család</i> Én és a családom. Családtagok bemutatása. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Napirend. Foglalkozások</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> család és lakóhely.</p> <p><i>Hit- és erkölcstan:</i> társas kapcsolatok, szokások, református iskolai szabályok</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> időbeosztás, napirend, foglalkozások</p>
<p><i>Otthon</i> Otthonom, szűkebb környezetem Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Kedvenc játékaim. Lakóhelyem, tágabb környezetem.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> lakóhelyi környezet.</p> <p><i>Matematika:</i> tájékozódás a térben, halmazok.</p> <p><i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum.</p>
<p><i>Étkezés</i> Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás. Receptek, főzés, sütés. Népek ételei</p>	<p><i>Természetismeret:</i> az ember megismerése és egészsége: étrend.</p> <p><i>Matematika:</i> halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.</p>
<p><i>Idő, időjárás</i> Évszakok és hónapok. Időjárás, időjárási jelenségek megfigyelése.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> az időjárás tényezői, ciklusok a természetben.</p> <p><i>Matematika:</i> számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati</p>

	adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.
Öltözködés Évszakok és ruhadarabok. Kedvenc ruháim. Divat.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> öltözködés, divat. <i>Matematika:</i> halmazok.
<i>Sport</i> Mozgás. Sportok, sportfelszerelések. Kedvenc sportom. Sportversenyek.	<i>Természetismeret:</i> az ember megismerése és egészsége: testrészek. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.
<i>Iskola, barátok</i> Osztálytársaim, barátaim. Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.	<i>Hit- és erkölcsstan:</i> társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, segítő kapcsolat.
<i>Szabadidő, szórakozás</i> Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet, interaktív játékok. Közös időtöltés barátokkal.	<i>Testnevelés és sport:</i> sportok. <i>Ének-zene:</i> zenehallgatás. <i>Vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások.
<i>Természet, állatok</i> Vadon élő és állatkerti állatok. Állatok a nagyvilágban. Növények az otthonomban, iskolámban. Kontinensek, tájegységek.	<i>Természetismeret:</i> élőlények a ház körül, az állatok életmódjának főbb jellemzői, szoba- vagy kerti növények gondozása, érdekes növények; a Föld szépsége, egyedisége: a Kárpát-medence és hazánk nagytájai, növénytakarója és élővilága. <i>Matematika:</i> halmazok.
<i>Ünnepek és szokások</i> Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat; történelem,</i> <i>Hit- és erkölcsstan:</i> karácsonyi és húsvéti ünnepeink a nagy világban is <i>társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> hétköznapiak, ünnepek.
<i>Város, bevásárlás</i> Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás. Az én városom/falum.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> falvak és városok, közlekedés. <i>Matematika:</i> irányok, térbeli alakzatok. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedés, vásárlás. <i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum.
<i>Utazás, pihenés</i> Vakáció, nyaralás. Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedés. <i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.

<p><i>Fantázia és valóság</i> Kedvenc olvasmányaim, könyveim. Képzeletem világa.</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> képzeletem világa, műalkotások.</p>
<p><i>Zene, művészetek</i> Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim, múzeumlátogatás.</p>		<p><i>Ének-zene:</i> zenehallgatás. <i>Rajz és vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások.</p>
<p><i>Környezetünk védelme</i> Veszélyeztetett állat- és növényvilág. Nevezetes napok: Fák és madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna Napja. Szelektív hulladékgyűjtés Környezetszennyezés (légszennyezés)</p>		<p><i>Természetismeret:</i> környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. <i>Matematika:</i> diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.</p>
<p><i>Egészséges életmód</i> A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás.</p>		<p><i>Természetismeret:</i> az ember megismerése és egészsége: étrend. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> egészséges életmód.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A1 szintű nyelvtudás: A tanuló megérti a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetést, az ismert témákhoz kapcsolódó kérdéseket, rövid megnyilatkozásokat, szövegeket. Egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal kommunikál. Felkészülés után elmond rövid szövegeket. Közös feldolgozás után megérti az egyszerű olvasott szövegek lényegét, tartalmát. Ismert témáról rövid, egyszerű mondatokat ír, mintát követve önálló írott szövegeket alkot.</p>	

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Aktív részvétel az órai tevékenységekben, a célnyelvi óravezetés követése, az egyszerű tanári utasítások és kérdések, valamint a korábban feldolgozott szövegek megértése, begyakorolt rövid párbeszéd folytatása, minta alapján egyszerű szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy rövid mondatból álló kérdések, néhány rövid mondatból álló megnyilatkozások megértése.
A fejlesztés tartalma	
A megértés során egyre tudatosabb támaszkodás a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hangjelzés) és a beszédhelyzetre. Tanári ösztönzésre a hallott szövegből kiszűrt információk egyre tudatosabb összekapcsolása	

a témával kapcsolatos egyéb ismeretekkel, és ezek alapján következtetések levonása a tartalomra vonatkozóan.

Különböző beszélők egyre biztosabb megértése, amennyiben azok a célnyelvi normának megfelelő vagy ahhoz közelítő kiejtéssel, a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat hangsúlyozva, megismételve beszélnek.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanulótársakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Részvétel interakciót igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid beszélgetés folytatása a társakkal a tanult témákról; rövid, egyszerű szövegek közös előadása; az ismert szöveg célnyelvi normákhoz közelítő kiejtése, helyes intonációval és megfelelő beszédtempóban.
A fejlesztés tartalma	
<p>Kommunikálás begyakorolt beszédfordulatokkal (pl. bemutatkozás, bemutatás, üdvözlés, köszönés, alapvető információ kérése és adása saját magáról, társairól, közvetlen környezetéről, különböző dolgok kérése és adása, tetszés, nemtetszés kifejezése). Meg nem értés esetén nonverbális elemekkel, pl. testbeszéddel támogatott ismétlés, magyarázat kérése.</p> <p>Néhány egyszerű, a beszélgetés strukturálása szempontjából fontos elem megismerése és alkalmazása (pl. beszélgetés kezdeményezése, figyelemfelhívás).</p> <p>Hallott, látott jelenségekre (pl. váratlan osztálytermi történésekre, időjárással kapcsolatos megfigyelésekre) való reagálás egyszerű nyelvi eszközökkel.</p> <p>Aktív részvétel dalok, mondókák, versek, mesék, történetek előadásában, szóbeli nyelvi játékokban; nonverbális elemekkel támogatott történet elmondásába való bekapcsolódás az ismert szavak, kifejezések, beszédfordulatok szintjén.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Dalok, mondókák, versek, mesék, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, dramatizált jelenetek, néhány mondatos leírások, egyszerű felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén alapuló szövegek.</p>	

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Néhány összefüggő mondat elmondása önmagáról és a tanult témákról. A megismert versek, mondókák felidézése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Néhány egyszerű nyelvtani szerkezet és mondatfajta használata; a szavak, szócsoporthoz, egyszerű cselekvések, történések összekapcsolása kötőszavakkal; munkájának bemutatása egyszerű nyelvi eszközökkel; ismert szöveg elmondása a célnyelvi normához közelítő kiejtéssel,

	intonációval és beszédtempóban.
A fejlesztés tartalma	
<p>Egyénileg vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy rövid bemutatása és értékelése (pl. közös plakát készítése, kiállítása, szóbeli bemutatása és értékelése).</p> <p>Tanári példa vagy autentikus hangzóanyag hallgatása és együttes elmondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása (pl. hangerő vagy hangszín változtatásával, érzelmek kifejezésével, ritmushangszerek vagy mozgás kíséretével).</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Dalok, versek, mesék, rövid történetek, cselekvéssorok, leírások (pl. tanulói munka bemutatása), rövid szerepek, interaktív feladatok.</p>	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Részvétel olvasást igénylő nyelvi tevékenységekben, ismert szavak, rövid szövegek elolvasása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egyszerű, autentikus szövegekből néhány alapvető információ kiszűrése;</p> <p>az olvasott szövegre vonatkozó egyszerű feladatok elvégzése;</p> <p>a készségek, képességek kreatív használata az olvasott szövegek értelmezéséhez;</p> <p>érdeklődés kialakítása a célnyelvi kultúra irodalmi, művészeti alkotásai iránt.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Rövid, egyszerű, írott instrukciók követése képek segítségével (pl. játék összerakása, útbaigazítás).</p> <p>Egyszerűsített nyelvezetű irodalmi alkotások olvasása (pl. versek, mesék, dalszövegek, novellák).</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Történetek, hirdetések, plakátok, egyszerű katalógusok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok, feliratok, nyomtatványok hagyományos és online formában.</p>	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok másolása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A közösen feldolgozott olvasott szöveghez kapcsolódó írásbeli feladatok elvégzése;</p> <p>részvétel írásbeli nyelvi játékokban;</p> <p>a meglévő szókincs, tudás képes kreatív alkalmazása az őt érdeklő témájú, egyszerű szövegek írásához.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Projektmunka készítése (pl. poszterek, hirdetések, faliújságok, tájékoztató táblák, ismertető).</p> <p>Az életkornak megfelelő irodalmi művek (pl. mesék, történetek) bizonyos elemeinek megváltoztatása, átírása.</p> <p>Különböző típusú szövegek kreatív írása (pl. napló, dalszöveg, listaversek, szabadversek).</p> <p>Egy-két mondatos üzenet, illetve bejegyzés írása internetes közösségi oldalon, blogban vagy</p>	

fórumban.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.

Kommunikációs eszközök A1

1 A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök

	<i>Kezdeményezés és válasz</i>	
<i>Megszólítás</i>	<i>Excuse me.</i>	<i>Pardon?</i>
<i>Köszönés</i>	<i>How do you do? Good morning. Hello Tom. Hello, how are you? Hi!</i>	<i>How do you do? Good morning. Hello Mary. Very well, thank you. And how about you? Hi!</i>
<i>Elköszönés</i>	<i>Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care.</i>	<i>Goodbye. Bye! Good night. Thanks. Bye!</i>
<i>Köszönet és arra reagálás</i>	<i>Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.</i>	<i>Not at all. You are welcome. No problem. Don't mention it.</i>
<i>Bemutatkozás, bemutatás</i>	<i>My name is... May I/Can I/ Let me introduce myself. May I/Can/ Let me introduce you to Rosy?</i>	<i>Hello. Hi! Pleased to meet you. Nice to meet you.</i>
<i>Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás</i>	<i>How are you feeling today? What's the matter?</i>	<i>Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid.</i>
<i>Bocsánatkérés és arra reagálás</i>	<i>I am sorry. I am very sorry. I beg your pardon.</i>	<i>That's all right. It doesn't matter. Never mind.</i>
<i>Gratulációk, jókívánások és arra reagálás</i>	<i>Happy Christmas/New year/Birthday! Many happy returns (of the day) Congratulations!</i>	<i>Happy Christmas /New Year/ Birthday! Thank you. Thank you, the same to you.</i>
<i>Telefon felvétele</i>	<i>Oxford, five oh two double one.</i>	<i>Hello, this is Ms Brown speaking.</i>

<i>Telefonon bemutatkozás Hello, this is Mary Smith speaking.</i>		
2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
<i>Véleménykérés, és arra reagálás</i>	<i>What do you think? How do you like it? Is it OK if I ...?</i>	<i>I think it is rather strange. I like it.</i>
<i>Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése</i>	<i>You are right. You are wrong. That's right. No way. Are you kidding? Are you sure?</i>	
<i>Egyetértés, egyet nem értés</i>	<i>Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it?</i>	<i>OK. All right. I think he's wrong/right.</i>
<i>Tetszés, nem tetszés</i>	<i>Do you like Greek food? What do you think of my boyfriend?</i>	<i>I think it's great. I don't like it. Yuk! / Yummy! He looks nice.</i>
<i>Akarat, kívánság</i>	<i>Would you like a biscuit? Why don't you ...?</i>	<i>I'd like an ice-cream, please.</i>
3. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök		
<i>Dolgok, személyek megnevezése, leírása</i>	<i>What is it? What's it in English? What is his house like?</i>	<i>It's.../ That's.../ It's a kind of.../It's used for... It's big and comfortable.</i>
<i>Információ kérés, adás</i>	<i>Are you all right? How can I get to ...? Can you tell me where ...? When are the guests coming?</i>	<i>Yes, I am. Go along ... At 6 p.m.</i>
<i>Tudás, nemtudás</i>	<i>Where is she? Am I right?</i>	<i>I have no idea. Sure.</i>
4. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök		
<i>Kérés és arra reagálás</i>	<i>Can you give me a pen? Could you ...? May I ...? Might I ...?</i>	<i>Yes, sure. Yes, of course. I'm afraid I can't.</i>
<i>Javaslat és arra reagálás</i>	<i>Let's go to the cinema tonight.</i>	<i>Good idea.</i>
<i>Meghívás és arra reagálás</i>	<i>Are you free on Tuesday? Do you want to go to the cinema? Would you like to go ...? How about going ...? Let's meet on Sunday.</i>	<i>Yes, I am. Good idea.</i>
<i>Kínálás és arra reagálás</i>	<i>Have an orange. Would you like to have a sandwich? Can I get you a sandwich? Here you are.</i>	<i>Yes, please. No, thank you. Thank you.</i>

5. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök	
Megértés biztosítása	Did you say the castle?
Visszakérdezés, ismétléskérés	Can you spell it for me? It spells...
Nem értés, betűzés kérése, betűzés	Sorry, I don't understand. Could you understand? Sorry, what does that mean?

Fogalomkörök A1		
Fogalomkörök	Fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, történes, létezés kifejezése		
Jelenidejűség	Present Simple 'to be'	When do you get up? I don't drink milk. I'm Hungarian. I'm not English.
	Present Continuous	Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving.
Múltidejűség	Past Simple Was/were	And then she kissed me. Why didn't you come yesterday? Some people liked him. Amy went to Warwick Castle yesterday. Did you go to the cinema yesterday? El Greco was a painter.
Jövőidejűség	Going to	What are you going to do on Saturday? I'm going to travel abroad. Are you going to the cinema?
Birtoklás kifejezése	Present forms of have	I have five friends at school. Have you got a bicycle?
	Possessive adjectives	My, your, his/her/its, our, their dog This is my house.

		<i>Genitive 's</i>	<i>Kate's brother, Vilma's best friend She's Kevin's mother. Whose?</i>
<i>Térbeli viszonyok</i>	<i>Irányok, helymeghatározás</i>	<i>Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs</i>	<i>Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, ...</i>
<i>Időbeli viszonyok</i>			
	<i>Gyakoriság</i>	<i>How often?</i>	<i>Always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day.</i>
	<i>Időpont</i>	<i>When?</i> <i>What time? What's the time?</i>	<i>Now, Yesterday, last week, two years ago, Tomorrow, next week In 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday It's eight. It's quarter to eight.</i>
<i>Mennyiségi viszonyok</i>		<i>Singulars and plurals Regular and irregular plurals</i>	<i>Boys, girls, Children, people, men, women ...</i>
		<i>Cardinal numbers 1- 100</i>	
		<i>Ordinal numbers</i>	<i>first, second...</i>
		<i>Countable nouns Uncountable nouns</i>	<i>How many CDs have you got? I've got a lot of/few CDs. How many pears are there? There are just two pears. How much money have you got? I've got a lot of / little money. boy has got a smart phone.</i>
<i>Minőségi viszonyok</i>		<i>Comparative and superlative of short adjectives Irregular comparative and superlative forms of adjectives</i>	<i>Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl. Good/bad (better, worse) What's it like? What colour is it?</i>
<i>Modalitás</i>		<i>Can (ability)</i>	<i>I can swim. I can speak English.</i>
<i>Logikai viszonyok</i>		<i>Linking words</i>	<i>And/or/but/because</i>

Szövegösszetartó eszközök		Articles <i>Some+plural noun</i> <i>any+plural noun</i> <i>Some +singular noun</i> <i>Any +singular noun</i> <i>Nominative and Accusative of personal pronouns</i> <i>Demonstrative pronouns</i> <i>Indefinite pronouns</i>	<i>A, an, the</i> <i>There are some pencils in the bag.</i> <i>Have you got any sisters?</i> <i>I haven't got any matchboxes.</i> <i>There's some water in the vase.</i> <i>There isn't any juice in my glass.</i> <i>I, he, they...</i> <i>Me, him, them...</i> <i>This, that, these, those</i> <i>Somebody, anybody, nobody, everybody</i>
----------------------------------	--	---	---

Hallott szöveg értése

A tanuló utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket megért; jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr; jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szöveg lényegét megérti.

Beszédkésztség

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákba rendezett mondatokban válaszol; jórészt tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz, kérdéseket tesz fel; megértési probléma esetén segítséget kér; tanult minta alapján egyszerű párbeszédben részt vesz.

Olvasott szöveg értése

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat elolvas; jórészt ismert nyelvi eszközökkel egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegben fontos információt megtalál; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló szöveg lényegét megért.

Íráskésztség

A tanuló ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat helyesen leír; egyszerű közléseket és kérdéseket tanult minta alapján írásban megfogalmaz; egyszerű, strukturált szöveget (baráti üzenet, üdvözlés) létrehoz.

7. évfolyam

A 7. évfolyamon idegen nyelvet tanuló diákok A1 / A2 szintű nyelvtudással lépnek be a további nyelvtanulási folyamatba. Ez a Közös európai referenciakeret (KER) megfogalmazásában azt jelenti, hogy „alapszintű” és ezen belül „minimumszintű” nyelvismerettel rendelkeznek. Az előző fejlesztési szakaszokban, elsősorban osztálytermi

keretek között, már számos olyan helyzetben kipróbálták magukat, amelyekben bizonyos feladatok megoldásához elengedhetetlenül szükségük volt a nyelvismeretre. Tisztában vannak azzal, hogy személyes boldogulásuk egyik fontos feltétele a használható nyelvtudás. Megismerkedtek különféle hallott és olvasott célnyelvi szövegekkel, fejlődött a beszédkészségük, és megtanulták, hogyan tudják az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani és egyszerű formában az önkifejezés eszközeként használni. A feldolgozott tartalmak révén bepillantottak egy idegen kultúrába, és lehetőségük nyílt azt összevetni a magyarral. A nyelvtanulás során kapott pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján. A 7. évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának fejlesztése. Ez továbbra is szoros kölcsönhatásban történik az adott életkori szakaszra megfogalmazott nevelési célokkal, és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikáció, a szociális kompetencia, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, valamint a hatékony, önálló tanulás területén. Egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia. A tanulás tartalmai révén további kapcsolódási pontok alakulnak ki a természettudományos és technikai kompetencia, valamint a munkaformák révén a kezdeményezőképeség fejlesztésével.

A nyelvi készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. A tanulók egyre több autentikus szövegfajttával ismerkednek meg, bővül a szókincsük, szélesedik nyelvtani ismereteik köre, egyre magabiztosabban tudják megvalósítani beszédszándékaikat. Amellett, hogy az új nyelvtani szerkezetekkel a korábbi fejlesztési szakaszokhoz hasonlóan továbbra is kontextusba ágyazva ismerkednek meg, egyre jobban érdeklik őket a nyelvben előforduló szabályszerűségek és az anyanyelvükhöz hasonló vagy attól eltérő nyelvtani jelenségek. A helyes nyelvhasználatban segítik őket azok a nyelvtani szabályok, amelyeket ők maguk fedeznek fel és fogalmaznak meg. Ugyancsak hathatós segítséget jelent számukra, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, önálló javításában. A helyes nyelvhasználat elsajátításában változatlanul nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek. A korábbi témakörök a 7. évfolyamon tovább bővülnek és mélyülnek azáltal, hogy a tanulók érdeklődése és igényei szerint új szempontokból kerülnek feldolgozásra. Ezek és az újonnan feldolgozásra kerülő témák is összhangban állnak a NAT-ban más műveltségi területeinek tartalmaival, és lehetővé teszik a tanulók számára, hogy a nyelv eszközével alaposabban, árnyaltabban megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket. A nyelvtanulás iránti motiváció fenntartása szempontjából meghatározó jelentősége van a témák gondos megválasztásának, és annak, hogy a tanulók kívánságára időről-időre olyan témák is feldolgozásra kerüljenek, amelyek aktuálisan érdeklik, foglalkoztatják őket. A tanulási kedvet fokozza, ha a tanulók változatos munkaformák, értelmes tevékenységek és érdekes, kihívást jelentő feladatok keretében fejleszthetik nyelvtudásukat.

Ebben a fejlesztési szakaszban tovább bővül azoknak a nyelvtanulási stratégiáknak a köre, amelyeket a tanulók megismernek és alkalmaznak a nyelvórákon. Ezek fokozatos elsajátítása lehetővé teszi számukra, hogy az iskolán kívül is egyre inkább hasznosítsák, fejlesszék nyelvtudásukat.

Témakörök a 7. évfolyam számára	
Témakör	Kapcsolódási pontok
<i>Család</i> Én és a családom. Családtagok bemutatása, családfa. Családi események, közös programok.	Környezettudatosság: <i>Erkölcstan:</i> társas kapcsolatok: család, otthon; az ember az időben: gyermekkor, felnőttkor, öregkor.

Családi ünnepek. Nagyszüleim világa.	<i>Hon- és népismeret:</i> családunk története <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> családi munkamegosztás
<i>Otthon</i> Lakóhelyem, tágabb környezetem. Otthonok a célnyelvi országban és a nagyvilágban. Otthontalanok.	<i>Matematika:</i> tájékozódás a térben. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> család és lakóhely. <i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum.
<i>Étkezés</i> Egészséges táplálkozás. Receptek, főzés, sütés, főzőműsorok. Étkezési szokások a célnyelvi kultúrában és a nagyvilágban.	<i>Biológia-egészségtan:</i> táplálkozás. <i>Kémia:</i> egészséges táplálkozás: a zsírok és cukrok szerepe. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> családi munkamegosztás. <i>Matematika</i> halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.
<i>Idő, időjárás</i> Időjárási rekordok. Időjárási jelenségek. Természeti katasztrófák.	<i>Földrajz:</i> éghajlat és lakóhelyek; időjárási, éghajlati elemek. <i>Fizika:</i> természeti katasztrófák.
<i>Öltözködés</i> Kedvenc ruháim. Divat világa.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> öltözködés, divat. <i>Erkölcstan:</i> szokások, társadalmi szabályok.
<i>Sport</i> Sportok, sportfelszerelések. Extrém sportok. Sportversenyek, olimpia.	<i>Biológia-egészségtan:</i> az ember megismerése és egészsége. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.
<i>Iskola, barátok</i> Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.	<i>Erkölcstan:</i> társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, egymás segítése.
<i>Szabadidő, szórakozás</i> Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet, interaktív játékok. Mozi, színház, zenehallgatás, kiállítások. Közös időtöltés barátokkal.	<i>Testnevelés és sport:</i> sportok. <i>Ének-zene:</i> zenehallgatás. <i>Vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások. <i>Informatika:</i> Az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.
<i>Természet, állatok</i> Kisállatok, felelős állattartás. Az állatorvosnál. Kontinensek, tájegységek. Hazánk és más országok, más kontinensek élővilága.	<i>Biológia-egészségtan:</i> a természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései. <i>Földrajz:</i> földrészek és óceánok, felszínformák, hazánk természeti adottságai; Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> hobbiállatok gondozása.
<i>Ünnepek és szokások</i> Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> hétköznapiak, ünnepek. <i>Hon- és népismeret:</i> találkozás a múlttal: ünnepeink eredete és szokásrendje.
<i>Város, bevásárlás</i>	<i>Matematika:</i> tájékozódás a térben, térbeli

<p>Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás. Látnivalók, nevezetességek a lakóhelyemen. Híres városok és nevezetességeik.</p>	<p>alakzatok. <i>Földrajz:</i> országok, városok. <i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedés, vásárlás.</p>
<p><i>Utazás, pihenés</i> Vakáció, nyaralás. Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök. Utazás belföldön és külföldön.</p>	<p><i>Földrajz:</i> tájékozódás a földrajzi térben, Európa, Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. <i>Biológia-egészségtan:</i> az erdők világa. <i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.</p>
<p><i>Fantázia és valóság</i> Kedvenc olvasmányaim, könyveim. Képzetelem világa. Utazás a jövőbe.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> képzeletem világa.</p>
<p><i>Zene, művészetek</i> Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim. Kedvenc múzeumom. Kiállítások, rendezvények, koncertek. Zenei világnap.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> zenehallgatás. <i>Vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások.</p>
<p><i>Környezetünk védelme</i> Veszélyeztetett állat- és növényvilág. Nevezetes napok: Fák és madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna Napja. Szelektív hulladékgyűjtés. Környezettudatos viselkedés.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. <i>Fizika:</i> energiatermelési eljárások. <i>Földrajz:</i> globális problémák, fenntarthatóság, védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> tudatos vásárlás, egészséges életmód.</p>
<p><i>Egészséges életmód</i> A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás. Betegségek és megelőzésük.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> betegségek megelőzése. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> egészséges életmód.</p>
<p><i>Felfedezések</i> Nagy földrajzi felfedezések. Híres felfedezők és életútjuk.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> felfedezők és feltalálók. <i>Hon- és népismeret:</i> a magyar tudomány és kultúra eredményei a világban.</p>
<p><i>Tudomány, technika</i> Feltalálók és találmányok. Híres feltalálók és életútjuk. A jövő technikai vívmányai.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> tudománytörténet. <i>Hon- és népismeret:</i> a magyar tudomány és kultúra eredményei a világban.</p>
<p><i>Múltunk és jövőnk</i> Családom múltja, gyökereim. Az én jövőm. Iskolám múltja, jelene. A jövő iskolája. Lakóhelyem régen és most. A jövő városa.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> különböző korszakok, globális problémák. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én világom. Találkozás a múlttal. <i>Földrajz:</i> településtípusok; környezettudatosság, környezetvédelem.</p>

Földünk jövője.	<i>Erkölcstan: a munka világa. Technika, életvitel és gyakorlat: pályaorientáció: szakmák, foglalkozások.</i>
-----------------	---

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetés megértése, egyszerű, rövid, hangzó szövegekhez kapcsolódó feladatok megoldása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó tanári utasítások megértése; az ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű kérdések és kijelentések megértése; a tanult témakörökben elhangzó szövegekben a tanult szavak, szó- és beszédfordulatok felismerése, és ezekből következtetés a szövegek témájára, tartalmára;
A fejlesztés tartalma	
<p>Az ismert nyelvi elemekre támaszkodó, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatott célnyelvi óravezetés folyamatos követése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat) és a tanári utasítások megértése.</p> <p>Ismert témákhoz kapcsolódó rövid kérések és kijelentések megértése.</p> <p>Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése; következtetés levonása a szövegfajtára, a témára és a lehetséges tartalomra vonatkozóan; a szöveg lényegének, néhány konkrét információnak a kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, a célnyelvi kultúrát bemutató multimédiás anyagok, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok; tanárral, tanulótársakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd, interaktív feladatok.</p>	

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal folytatott kommunikáció.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű és közvetlen információcserét igénylő feladatokban kommunikáció ismert témáról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal; kérdésfeltevés kiszámítható, mindennapi helyzetekben.
A fejlesztés tartalma	

Tudatosan megválasztott nonverbális elemekkel támogatott mondanivaló kifejezése, egyre bővülő szókinccsel, begyakorolt beszédfordulatokkal, egyszerű nyelvi eszközökkel.
 Egyszerű, tényszerű információk megszerzése és továbbadása.
 Vélemény, gondolat, érzés kifejezése, illetve ezekre való rákérdezés egyszerű nyelvi eszközökkel.
 Ismert témákhoz, mindennapi helyzetekhez vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdések feltevése, kérések, felszólítások megfogalmazása, illetve az azokra történő válaszadás.
 Részvétel ismert témákhoz, mindennapi helyzetekhez kapcsolódó rövid párbeszédben, beszélgetésben.
A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások
 Rövid párbeszéd, egyszerű társalgás, szerepjátékok, dramatizált jelenetek, kérdések, felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén, véleménykülönbségen alapuló szövegek, spontán megnyilvánulások.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz felkészülés után rövid szövegek elmondása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid, de egyre bővülő szókinccsel, egyszerű beszédfordulatok alkalmazásával, összefüggő beszéd saját magáról és közvetlen környezetéről; munkája bemutatása egyszerű nyelvi eszközökkel; rövid, egyszerű történetek mesélése; egyszerű állítások, összehasonlítás, magyarázat, indoklás megfogalmazása;

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
A fejlesztés tartalma	
Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi elemekkel megfogalmazott szöveg elmondása ismert témáról, felkészülés után. Történet elmesélése, élménybeszámoló, előre megírt szerep eljátszása egyszerű nyelvtani szerkezetekkel, mondatfajtákkal. Minta alapján összefüggő szöveg alkotása; szavak, szócsoportok, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, de, azután), illetve magyarázatok, indoklások, ok-okozati kapcsolatok kifejezése kötőszavakkal (pl. mert, ezért, tehát). A mondanivaló jelentésének pontosítása, tisztázása a testbeszéd tudatos alkalmazásával. Csoportos előadás vagy prezentáció jegyzetek alapján. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Rövid történetek, élménybeszámolók, szerepek, leírások (pl. képleírás, tanulói munka bemutatása), előadás, prezentáció, témakifejtés.	
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz közös feldolgozást követően egyszerű olvasott szövegek lényegének, tartalmának megértése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismerős témákról szóló rövid szövegek megértése; az alapvető információk megtalálása az egyszerű, hétköznapi szövegekben;

	az életkornak megfelelő témájú autentikus szövegek lényegének megértése, a szövegekből az alapvető információk kiszűrése;
A fejlesztés tartalma	
<p>Rövid, egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel megfogalmazott szövegek megértése (pl. leírás, történet, párbeszéd a tanulóhoz közel álló témákról).</p> <p>Lényeges információk megtalálása egyszerű szövegekben (pl. hirdetésben, prospektusban, étlapon és menetrendben, rövid újságcikkben, programfüzetben).</p> <p>Egyszerű üzenetek, levelek, elektronikus üzenetek, SMS-ek, bejegyzések megértése.</p> <p>Egyszerű használati utasítások, instrukciók megértése, követése.</p> <p>Információszerzés hagyományos és elektronikus forrásokból.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Ismeretterjesztő szövegek, egyszerűsített irodalmi szövegek, mesék, rövid történetek, versek, dalszövegek, cikkek a korosztálynak szóló újságokból és honlapokról, útleírások, hirdetések, plakátok, hagyományos és elektronikus nyomtatványok, internetes fórumok hozzászólásai, képregények, egyszerű üzenetek, képeslapok, feliratok, étlap, menetrend, egyszerű biztonsági előírások, magánlevelek.</p>	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; mintát követve különböző műfajú és a tanulók életkorának megfelelő témájú szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összefüggő mondatok írása a közvetlen környezettel kapcsolatos témákról; az írás kommunikációs eszközként történő használata egyszerű interakciókban; gondolatok kifejezése egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatok sorokban.

A fejlesztés tartalma	
<p>Szavak és rövid szövegek másolása és diktálás utáni leírása.</p> <p>Egyszerű szerkezetű, összefüggő mondatok írása a tanuló közvetlen környezetével kapcsolatos témákról, különböző szövegtípusok létrehozása (pl. leírás, élménybeszámoló, párbeszéd).</p> <p>Egyszerű szövegek írása kommunikációs céllal (pl. levél, üzenet, blogbejegyzés, fórumbejegyzés).</p> <p>Egyszerű írásos minták követése, kreatív átdolgozása, aktuális, konkrét és személyes tartalmakkal való megtöltése (pl. egyszerű, személyes témákról minta alapján vers, dalszöveg, rap írása).</p> <p>Gondolatok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, vagy, mert, de, ezért, azután).</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Leírás, ismertető, képaláírás, élménybeszámoló, párbeszéd, üzenet, levél, email, SMS, blogbejegyzés.</p>	

1. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök

	Kezdeményezés és válasz	
Megszólítás	<i>Excuse me.</i>	<i>Pardon?</i>
Köszönés	<i>How do you do? Good morning. Hello Tom. Hello, how are you? Hi!</i>	<i>How do you do? Good morning. Hello Mary. Very well, thank you. And how about you? Hi!</i>
Elköszönés	<i>Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care.</i>	<i>Goodbye. Bye! Good night. Thanks. Bye! Bye!</i>
Köszönet és arra reagálás	<i>Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.</i>	<i>Not at all. You are welcome. No problem. n't mention it.</i>
Bocsánatkérés és arra reagálás	<i>I am sorry. I am very sorry. I beg your pardon</i>	<i>That's all right. It doesn't matter. Never mind.</i>
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	<i>How are you (feeling) today? What's the matter? What's wrong with you?</i>	<i>Fine. OK. All right. Much better thanks. Not very well I'm afraid.</i>
Telefon felvétele	<i>Chichester, five oh two double one eight.</i>	<i>Hello, this is Mary Brown speaking.</i>
Megszólítás személyes levélben	<i>Dear John,</i>	
Elbúcsúzás személyes levélben	<i>Best wishes, Love (from),</i>	

2. Érzelmek és lelkiállapotok kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök

Öröm, sajnálkozás, bánat	<i>Are you happy about that? That's great! What a pity!</i>	<i>Great! I'm so glad /very happy. I'm glad to hear that. I'm so pleased that...</i>
Elégedettség, elégedetlenség, bosszúság	<i>What do you think of...? Are you pleased with...? Are you happy with...? Are you satisfied with...?</i>	<i>That's fine/nice/not bad. That was fine/good/ nice I'm quite satisfied with... I'm quite happy with... I'm quite pleased with... It's not good enough. That wasn't very good.</i>

Csodálkozás	<i>Jane has lost her money. Tom is twenty. This is a book for you.</i>	<i>How come? Is he? What a surprise!</i>
3. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Véleménykérés, és arra reagálás	<i>What do you think? How do you like it?</i>	<i>I think it is rather strange. I like it.</i>
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	<i>You are right. You are wrong I guess you are right..</i>	
Egyetértés, egyet nem értés	<i>Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it? Is it all right if I ...?</i>	<i>OK / I disagree. All right. I think he's wrong/right. No problem.</i>
Tetszés, nem tetszés	<i>Do you like Greek food? What do you think of my boyfriend?</i>	<i>I think it's great. I don't like it. He looks nice.</i>
Akarat, kívánság:	<i>Would you like a bisquit?</i>	<i>I'd like an ice-cream, please.</i>
Képesség	<i>Can you speak French? Are you able to ride a horse?</i>	<i>I can understand French. I am unable to ride a horse.</i>
Ígéret	<i>Will you come and meet me at the station?</i>	<i>Don't worry, I will. I promise to be there at five.</i>
Szándék, kívánság	<i>What would you like to do? Would you like to have a rest?</i>	<i>I'd like to see that film I'd rather not go out tonight.</i>
Dicséret, kritika	<i>It's great. It's a good idea.</i>	<i>It's boring.</i>
4. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök		
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	<i>What is it? What's it in English? What is his house like?</i>	<i>It's.../ That's.../ It's a kind of.../It's used for ... It's big and comfortable.</i>
Információkérés, -adás	<i>Are you all right? When are the guests coming? Where can I find a hotel?</i>	<i>Yes, I am. At 6 p.m. In the town centre.</i>
Tudás, nemtudás	<i>Where is she?</i>	<i>I have no idea.</i>
Egymást követő események leírása	<i>What happened? What happened after that?</i>	<i>First she finished lunch, then she phoned her friend and finally they all met at the cinema.</i>
Bizonyosság, bizonytalanság	<i>Do you think they will come? How old do you think she is?</i>	<i>They will probably come. They might come, or they might not come. She can't be very old. She must be 25.</i>

5. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök		
Kérés és arra reagálás	<i>Can you give me a pen?</i>	<i>Yes, sure. Yes, of course. I'm afraid I can't.</i>
Javaslat és arra reagálás	<i>Let's go to the cinema tonight.</i>	<i>Good idea.</i>
Meghívás és arra reagálás	<i>Are you free on Tuesday? Let's meet on Sunday.</i>	<i>Yes, I am. Good idea.</i>
Kínálás és arra reagálás	<i>Have an orange. Here you are.</i>	<i>Yes, please. No, thank you. Thank you.</i>
6. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök		
Megértés biztosítása	<i>Could you understand? Am I making myself clear? Sorry, what does that mean?</i>	<i>Sorry, I don't understand.</i>
Nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értés ellenőrzése	<i>He is your brother, isn't he?</i>	<i>Yes, he is.</i>
Betűzés kérése, betűzés	<i>Can you spell that for me?</i>	<i>It spells...</i>

Fogalomkörök A1+		
Fogalomkörök	Fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, történet, létezés kifejezése		
<i>Jelenidejűség</i>	<i>Present Simple</i>	<i>When do you get up? I don't drink milk. He doesn't like playing basketball.</i>
	<i>Present Continuous</i>	<i>Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving. Are you coming with us? Are they sleeping now? Dad is not washing the dishes. He's cooking dinner.</i>
	<i>Present Simple Passive</i>	<i>The songs are recorded in the studio.</i>
	<i>Present Perfect Simple</i>	<i>Have you done your room? I haven't finished it yet. Have you ever visited Italy? Have you ever flown a helicopter? He hasn't tasted snails before How long has he been there?</i>

	<i>Múltidejűség</i>	<i>Past Simple</i>	<i>And then she kissed me. Why didn't you come yesterday?</i>
		<i>Past Continuous</i>	<i>Sam was singing at the festival. Was Mark watching the fireworks yesterday?</i>
		<i>Past Simple Passive</i>	<i>The museum was built in 1965.</i>
		<i>'used to'</i>	<i>I didn't use to live here; I used to live in Ireland. Did you use to have long hair as a child?</i>
	<i>Jövőidejűség</i>	<i>Going to</i>	<i>What are you going to do on Saturday? I'm not going to eat.</i>
		<i>Future with Will</i>	<i>When will you be fourteen?</i>
		<i>Present Continuous</i>	<i>John's leaving tomorrow.</i>
Birtoklás kifejezése		<i>Past forms of have</i>	<i>I didn't have many friends at school.</i>
		<i>Have with will</i>	<i>At the age of 25 I will have a car.</i>
		<i>Possessive adj.</i>	<i>My, your, his/her/its, our, their dog</i>
		<i>Genitive 's</i>	<i>Kate's brother, Finn's wife Whose?</i>
		<i>Possessive pronouns</i>	<i>Mine, yours, his</i>
		<i>Relative pronouns</i>	<i>He's my friend whose mother is a doctor.</i>
Térbeli viszonyok	<i>Írányok, helymeghatározások</i>	<i>Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs</i>	<i>Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, ...</i>
Időbeli viszonyok			
	<i>Gyakoriság</i>	<i>How often?</i>	<i>Always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day.</i>
	<i>Időpont</i>	<i>When? What time? When did you last play football? What's the time?</i>	<i>Now, Yesterday, last week, two years ago, Two months ago. Tomorrow, next week In 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday It's eight. It's quarter to eight.</i>
	<i>Időtartam</i>	<i>How long? (Past simple)</i>	<i>How long were you in Spain? For one month.</i>

		<i>Already, yet, just</i> <i>Have you ever ...?</i>	<i>I have already read it. He has not finished yet.</i> <i>She has just entered the room.</i> <i>Never before, always, so far</i>
Mennyiségi viszonyok		<i>Singulars and plurals</i> <i>Regular and irregular plurals</i>	<i>Boys, girls,</i> <i>Children, people, men, women</i> ...
		<i>Cardinal numbers 1-100-</i>	
		<i>Ordinal numbers</i>	<i>first, second...</i>
		<i>Countable nouns</i> <i>Uncountable nouns</i>	<i>How many CDs have you got?</i> <i>I've got a lot of/few CDs.</i> <i>How much money have you got?</i> <i>I've got a lot of / little money.</i> <i>A cup of tea, a piece of chocolate</i>
			<i>all, both, none, neither, every, each</i> <i>There were 3 apples on the plate. Each tasted good.</i>
		<i>How many / How much?</i>	<i>Some, any, no, every, too many, enough</i>
Minőségi viszonyok	<i>Hasonlítás</i>	<i>Comparative and superlative of short adjectives</i> <i>Irregular comparative and superlative forms of adjectives</i>	<i>Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl.</i> <i>She is the most intelligent of all.</i> <i>I'm as tall as you.</i> <i>Good/bad (better, worse)</i> <i>The Pacific Ocean is deeper than the Atlantic Ocean. Which is the most famous bridge in the world?</i> <i>What's it like? What colour is it?</i> <i>What does it look/sound/taste/feel like?</i>
	<i>Tanácsadás</i>	<i>Should/shouldn't</i>	<i>You should ask her.</i>
	<i>Kötelezettség</i>	<i>Have to (Past)</i>	<i>Did you have to be there?</i>
	<i>Tiltás</i>	<i>Mustn't</i>	<i>You mustn't smoke here.</i>
		<i>One / ones</i>	<i>Which jumper is yours? The red one.</i>
		<i>Relative pronouns: who, which, that</i>	<i>That's the girl who lives next door.</i>
		<i>So / neither</i>	<i>I want to become a doctor. So do I.</i> <i>Jerry Can't dance. Neither do I.</i>

Modalitás	<i>Must , have to, should</i>	<i>I must learn how to use it. I have to do this project. You should see a doctor.</i>
Logikai viszonyo	<i>Linking words</i>	<i>And/or/but/because</i>
<i>Feltételesség</i>	<i>conditional</i>	<i>We'll stay at home if it rains.</i>
Szövegösszetartó eszközök	<i>Articles</i> <i>Some+plural noun</i> <i>any+plural noun</i> <i>Some +singular noun</i> <i>Any +singular noun</i> <i>Nominative and Accusative of personal pronouns</i> <i>Demonstrative pronouns</i> <i>Indefinite pronouns</i>	<i>A, an, the</i> <i>There are some pencils in the bag.</i> <i>Have you got any sisters?</i> <i>I haven't got any matchboxes.</i> <i>There's some water in the vase.</i> <i>There isn't any juice in my glass.</i> <i>I, he, they...</i> <i>Me, him, them...</i> <i>This, that, these, those</i> <i>Somebody, anybody, nobody, everybody</i>

8. évfolyam

A 8. évfolyamon idegen nyelvet tanuló diákok A1+ / A2 szintű nyelvtudással lépnek be a további nyelvtanulási folyamatba. Ez a Közös európai referenciakeret (KER) megfogalmazásában azt jelenti, hogy „alapszintű” és ezen belül „minimumszintű” nyelvismerettel rendelkeznek. Az előző fejlesztési szakaszokban, elsősorban osztálytermi keretek között, már számos olyan helyzetben kipróbálták magukat, amelyekben bizonyos feladatok megoldásához elengedhetetlenül szükségük volt a nyelvismeretre. Tisztában vannak azzal, hogy személyes boldogulásuk egyik fontos feltétele a használható nyelvtudás. Megismerkedtek különféle hallott és olvasott célnyelvi szövegekkel, fejlődött a beszédképességük, és megtanulták, hogyan tudják az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani és egyszerű formában az önkifejezés eszközeként használni. A feldolgozott tartalmak révén bepillantottak egy idegen kultúrába, és lehetőségük nyílt azt összevetni a magyarral. A nyelvtanulás során kapott pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján. A 8. évfolyamon folytatódó nyelvtanítás legfontosabb célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának fejlesztése. Ez továbbra is szoros kölcsönhatásban történik az adott életkori szakaszra megfogalmazott nevelési célokkal, és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikáció, a szociális kompetencia, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, valamint a hatékony, önálló tanulás területén. Egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia. A tanulás tartalmi révén további kapcsolódási pontok alakulnak ki a természettudományos és technikai kompetencia, valamint a munkaformák révén a kezdeményezőképesség fejlesztésével.

A nyelvi készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. A tanulók egyre több autentikus szövegfajttával ismerkednek meg, bővül a szókincsük, szélesedik nyelvtani ismereteik köre, egyre magabiztosabban tudják megvalósítani beszédszándékaikat. Amellett,

hogy az új nyelvtani szerkezetekkel a korábbi fejlesztési szakaszokhoz hasonlóan továbbra is kontextusba ágyazva ismerkednek meg, egyre jobban érdeklik őket a nyelvben előforduló szabályszerűségek és az anyanyelvükhöz hasonló vagy attól eltérő nyelvtani jelenségek. A helyes nyelvhasználatban segítik őket azok a nyelvtani szabályok, amelyeket ők maguk fedeznek fel és fogalmazznak meg. Ugyancsak hathatós segítséget jelent számukra, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, önálló javításában. A helyes nyelvhasználat elsajátításában változatlanul nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek. A korábbi témakörök a 8. évfolyamon tovább bővülnek és mélyülnek azáltal, hogy a tanulók érdeklődése és igényei szerint új szempontokból kerülnek feldolgozásra. Ezek és az újonnan feldolgozásra kerülő témák is összhangban állnak a NAT-ban más műveltségi területeinek tartalmaival, és lehetővé teszik a tanulók számára, hogy a nyelv eszközzével alaposabban, árnyaltabban megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket. A nyelvtanulás iránti motiváció fenntartása szempontjából meghatározó jelentősége van a témák gondos megválasztásának, és annak, hogy a tanulók kívánságára időről-időre olyan témák is feldolgozásra kerüljenek, amelyek aktuálisan érdeklik, foglalkoztatják őket. A tanulási kedvet fokozza, ha a tanulók változatos munkaformák, értelmes tevékenységek és érdekes, kihívást jelentő feladatok keretében fejleszthetik nyelvtudásukat.

Ebben a fejlesztési szakaszban tovább bővül azoknak a nyelvtanulási stratégiáknak a köre, amelyeket a tanulók megismernek és alkalmaznak a nyelvórákon. Ezek fokozatos elsajátítása lehetővé teszi számukra, hogy az iskolán kívül is egyre inkább hasznosítsák, fejlesszék nyelvtudásukat.

A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók a 8. évfolyam végére elérjék a KER szerinti A2/ B1 szintet.

Témakörök a 8. évfolyam számára	
Témakör	Kapcsolódási pontok
<p><i>Család</i> Én és a családom. Családtagok bemutatása, családfa. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Nagyszüleim világa.</p>	<p>Környezettudatosság: <i>Hit- és erkölcsstan:</i> társas kapcsolatok: a keresztény család, otthon; az ember az időben: gyermekkor, felnőttkor, öregkor. <i>Hon- és népismeret:</i> családuknak története <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> családi munkamegosztás</p>
<p><i>Otthon</i> Lakóhelyem, tágabb környezetem. Otthonok a célnyelvi országban és a nagyvilágban. Otthontalanok.</p>	<p><i>Matematika:</i> tájékozódás a térben. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> család és lakóhely. <i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum.</p>
<p><i>Étkezés</i> Egészséges táplálkozás. Receptek, főzés, sütés, főzőműsorok. Étkezési szokások a célnyelvi kultúrában és a nagyvilágban.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> táplálkozás. <i>Kémia:</i> egészséges táplálkozás: a zsírok és cukrok szerepe. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> családi munkamegosztás. <i>Matematika</i> halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.</p>
<p><i>Idő, időjárás</i></p>	<p><i>Földrajz:</i> éghajlat és lakóhelyek; időjárás,</p>

Időjárási rekordok. Időjárási jelenségek. Természeti katasztrófák.	éghajlati elemek. <i>Fizika</i> : természeti katasztrófák.
<i>Öltözködés</i> Kedvenc ruháim. Divat világa.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i> : öltözködés, divat. <i>Hit- és erkölcsstan</i> : szokások, társadalmi szabályok.
<i>Sport</i> Sportok, sportfelszerelések. Extrém sportok. Sportversenyek, olimpia.	<i>Biológia-egészségtan</i> : az ember megismerése és egészsége. <i>Testnevelés és sport</i> : mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.
<i>Iskola, barátok</i> Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.	<i>Hit- és erkölcsstan</i> : társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, egymás segítése református iskolám programjai
<i>Szabadidő, szórakozás</i> Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet, interaktív játékok. Mozi, színház, zenehallgatás, kiállítások. Közös időtöltés barátokkal.	<i>Testnevelés és sport</i> : sportok. <i>Ének-zene</i> : zenehallgatás. <i>Vizuális kultúra</i> : múzeumok, kiállítások. <i>Informatika</i> : Az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.
<i>Természet, állatok</i> Kisállatok, felelős állattartás. Az állatorvosnál. Kontinensek, tájegységek. Hazánk és más országok, más kontinensek élővilága.	<i>Biológia-egészségtan</i> : a természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései. <i>Földrajz</i> : földrészek és óceánok, felszínformák, hazánk természeti adottságai; Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. <i>Technika, életvitel és gyakorlat</i> : hobbiállatok gondozása.
<i>Ünnepek és szokások</i> Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i> : hétköznapiak, ünnepek. <i>Hon- és népismeret</i> : találkozás a múlttal: ünnepeink eredete és szokásrendje.
<i>Város, bevásárlás</i> Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás. Látnivalók, nevezetességek a lakóhelyemen. Híres városok és nevezetességeik.	<i>Matematika</i> : tájékozódás a térben, térbeli alakzatok. <i>Földrajz</i> : országok, városok. <i>Hon- és népismeret</i> : az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei. <i>Technika, életvitel és gyakorlat</i> : közlekedés, vásárlás.
<i>Utazás, pihenés</i> Vakáció, nyaralás. Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök. Utazás belföldön és külföldön.	<i>Földrajz</i> : tájékozódás a földrajzi térben, Európa, Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. <i>Biológia-egészségtan</i> : az erdők világa. <i>Hon- és népismeret</i> : az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.
<i>Fantázia és valóság</i> Kedvenc olvasmányaim, könyveim. Képzetelem világa. Utazás a jövőbe.	<i>Vizuális kultúra</i> : képzeletem világa.

<p><i>Zene, művészetek</i> Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim. Kedvenc múzeumom. Kiállítások, rendezvények, koncertek. Zenei világnap.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> zenehallgatás. <i>Vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások.</p>
<p><i>Környezetünk védelme</i> Veszélyeztetett állat- és növényvilág. Nevezetes napok: Fák és madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna Napja. Szelektív hulladékgyűjtés. Környezettudatos viselkedés.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. <i>Fizika:</i> energiatermelési eljárások. <i>Földrajz:</i> globális problémák, fenntarthatóság, védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> tudatos vásárlás, egészséges életmód.</p>
<p><i>Egészséges életmód</i> A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás. Betegségek és megelőzésük.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> betegségek megelőzése. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> egészséges életmód.</p>
<p><i>Felfedezések</i> Nagy földrajzi felfedezések. Híres felfedezők és életútjuk.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> felfedezők és feltalálók. <i>Hon- és népismeret:</i> a magyar tudomány és kultúra eredményei a világban.</p>
<p><i>Tudomány, technika</i> Feltalálók és találmányok. Híres feltalálók és életútjuk. A jövő technikai vívmányai.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> tudománytörténet. <i>Hon- és népismeret:</i> a magyar tudomány és kultúra eredményei a világban.</p>
<p><i>Múltunk és jövőnk</i> Családom múltja, gyökereim. Az én jövőm. Iskolám múltja, jelene. A jövő iskolája. Lakóhelyem régen és most. A jövő városa. Földünk jövője.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> különböző korszakok, globális problémák. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én világom. Találkozás a múlttal. <i>Földrajz:</i> településtípusok; környezettudatosság, környezetvédelem. <i>Hit- és erkölcstan:</i> a munka világa. - hálaadás <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> pályaorientáció: szakmák, foglalkozások.</p>
<p><i>Média, kommunikáció</i> Internet, interaktív játékok, közösségi oldalak. Infokommunikációs eszközök a mindennapokban. A média szerepe a hétköznapi életben. Testbeszéd. Kommunikáció az állatvilágban.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> hírközlés. A média és a nyilvánosság szerepe. <i>Biológia-egészségtan:</i> kommunikáció az állatvilágban. <i>Informatika:</i> az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.</p>
<p><i>Földünk és a világűr</i> A naprendszer és a bolygók A Nap és a csillagok. Utazások az űrben.</p>	<p><i>Földrajz:</i> égitestek. <i>Fizika:</i> a naprendszer objektumai, a világűr megismerésének eszközei. <i>Matematika:</i> tájékozódás a térben.</p>

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	<p>A2 szintű nyelvtudás: A tanuló egyszerű hangzó szövegekből kiszűri a lényeget és néhány konkrét információt. Válaszol a hozzá intézett kérdésekre, sikeresen vesz részt rövid beszélgetésekben. Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazva történetet mesél el, valamint leírást ad saját magáról és közvetlen környezetéről. Megért ismerős témákról írt rövid szövegeket, különböző típusú, egyszerű írott szövegekben megtalálja a fontos információkat. Összefüggő mondatokat, rövid szöveget ír hétköznapi, őt érintő témákról.</p>
---	---

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetés megértése, egyszerű, rövid, hangzó szövegekhez kapcsolódó feladatok megoldása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert témakörökben elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetének követése; a lényeg és néhány alapvető információ kiszűrése az ismert témakörökben elhangzó szövegekből, részben önállóan, részben a megértést segítő, változatos feladatokra támaszkodva; néhány, a megértést segítő alapvető stratégia egyre önállóbb alkalmazása.
A fejlesztés tartalma	
<p>Ismert témakörökben elhangzó rövid, egyszerű szövegekben a beszélők gondolatmenetének követése a tanult nyelvi eszközökre támaszkodva, a beszédhelyzetet figyelembe vételével. Különböző beszélők egyre nagyobb biztonsággal való megértése, amennyiben azok a célnyelvi normának megfelelő vagy ahhoz közelítő kiejtéssel, a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat megismételve beszélnek.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, a célnyelvi kultúrát bemutató multimédiás anyagok, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok; tanárral, tanuló társakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd, interaktív feladatok.</p>	

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal folytatott kommunikáció.
A tematikai egység	Válaszadás a hozzá intézett kérdésekre, illetve rövid párbeszéd

nevelési-fejlesztési céljai	folytatása; az első lépések megtétele a célnyelv spontán módon történő használata útján; egyre több kompenzációs stratégia tudatos alkalmazása a megértés, illetve a beszédpartner megértése érdekében; törekvés a célnyelvi normához közelítő kiejtésre, intonációra és beszédtempóra.
------------------------------------	--

A fejlesztés tartalma

A célnyelv tudatos használata a tanórai tevékenységek során, spontán kommunikálás strukturált, előre látható szituációkban (pl. pár- vagy csoportmunka során társakkal). Lehetőség esetén kapcsolatfelvétel, rövid társalgásban való részvétel, spontán kommunikálás célnyelvi beszélőkkel.

Beszélgetés során meg nem értés esetén ismétlés, magyarázat kérése, visszakérdezés alkalmazása, illetve szükség esetén a saját mondanivaló átfogalmazása, egyszerűsítése, pontosítása a kommunikáció fenntartása érdekében.

Néhány egyszerű, a beszélgetés strukturálása szempontjából fontos elem megismerése és alkalmazása (pl. a kommunikáció fenntartása, követése, lezárása).

Észlelt (hallott/látott) jelenségekre (pl. váratlan osztálytermi történésekre, helyzetekre) való reakció egyszerű nyelvi eszközökkel.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Rövid párbeszéd, egyszerű társalgás, szerepjátékok, dramatizált jelenetek, kérdések, felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén, véleménykülönbségen alapuló szövegek, spontán megnyilvánulások.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz felkészülés után rövid szövegek elmondása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű nyelvtani szerkezetek és mondatfajták használata; a szavak, szócsoporthoz, egyszerű cselekvések, történések összekapcsolása lineáris kötőszavakkal, és az ok-okozati összefüggések kifejezése; a megértést segítő legfontosabb stratégiák alkalmazása; a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó alkalmazása.
A fejlesztés tartalma	
<p>Önálló vagy csoportban létrehozott alkotás rövid bemutatása és értékelése (pl. közös plakát készítése, kiállítása, szóbeli bemutatása és értékelése).</p> <p>Tanári példa vagy autentikus hangzóanyag meghallgatás utáni elismertlése, a célnyelvi normához közelítő kiejtés gyakorlása.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Rövid történetek, élménybeszámolók, szerepek, leírások (pl. képleírás, tanulói munka bemutatása), előadás, prezentáció, témakifejtés.</p>	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
---------------------------	-------------------------------

Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz közös feldolgozást követően egyszerű olvasott szövegek lényegének, tartalmának megértése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasott szövegekre vonatkozó feladatok elvégzése; a készsége kreatív használata az olvasott szövegek megértéséhez, értelmezéséhez; tájékozottság növelése a célnyelvi kultúráról; az érdeklődés fokozása a célnyelvi kultúrába tartozó irodalmi, művészeti alkotások iránt.

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; mintát követve különböző műfajú és a tanulók életkorának megfelelő témájú szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvismeret kreatívan alkalmazása egyszerű szövegek írására az őt érdeklő, ismert témákról; az alapvető írásbeli műfajok sajátos szerkezeti és stílusjegyeinek felismerése és követése.
A fejlesztés tartalma	
<p>Gyakori írásbeli műfajok legalapvetőbb szerkezeti és stílusjegyeinek követése saját írásmű létrehozása során (pl. megszólítás levélben, e-mailben, záró formula).</p> <p>A mondanivaló közvetítése vizuális eszközökkel (pl. szövegkiemelés, internetes, vagy SMS-ben használt emotikon, rajz, ábra, diáor).</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Leírás, ismertető, képaláírás, élménybeszámoló, párbeszéd, üzenet, levél, email, SMS, blogbejegyzés.</p>	

Egyszerű, rövid történetek, mesék, versek és egyszerűsített célnyelvi irodalmi művek olvasása.
A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Ismeretterjesztő szövegek, egyszerűsített irodalmi szövegek, mesék, rövid történetek, versek, dalszövegek, cikkek a korosztálynak szóló újságokból és holnapokról, útleírások, hirdetések, plakátok, hagyományos és elektronikus nyomtatványok, internetes fórumok hozzászólásai, képregények, egyszerű üzenetek, képeslapok, feliratok, étlap, menetrend, egyszerű biztonsági előírások, magánlevelek.

Kommunikációs eszközök A2	
1. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök	
	Kezdeményezés és válasz
Megszólítás	<i>Excuse me.</i> <i>Pardon?</i>

Köszönés	<i>How do you do? Good morning. Hello Tom. Hello, how are you? Hi! Good to see you. Hey Lisa!</i>	<i>How do you do? Good morning. Hello Mary. Very well, thank you. And how about you? Hi! I'm glad to see you. It's nice to see you.</i>
Elköszönés	<i>Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care.</i>	<i>Goodbye. Bye! Good night. Thanks. Bye! I'll be there. See you later. See you in a while.</i>
Köszönet és arra reagálás	<i>Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.</i>	<i>Not at all. You are welcome. No problem. n't mention it.</i>
Bemutakozás, bemutatás	<i>My name is... May I/Can I/ Let me introduce myself. May I/Can/ Let me introduce you to Rosy?</i>	<i>Hello. Hi! Pleased to meet you. Nice to meet you.</i>
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	<i>How are you feeling today? What's the matter? Oh dear! What's wrong?</i>	<i>Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid./ I feel really sick.</i>
Bocsánatkérés és arra reagálás	<i>I am sorry. I am very sorry. I beg your pardon</i>	<i>That's all right. It doesn't matter. Never mind.</i>
Gratulációk, jókívánások és arra reagálás	<i>Happy Christmas/New Year/Birthday! Many happy returns (of the day) Congratulations!</i>	<i>Happy Christmas /New Year/ Birthday! Thank you. Thank you, the same to you.</i>
Telefon felvétele	<i>Chichester, five oh two double one eight.</i>	<i>Hello, this is Mary Brown speaking.</i>
Telefonon bemutatkozás	<i>Hello, this is Mary Smith speaking</i>	
Megszólítás személyes levélben	<i>Dear John,</i>	<i>Hi Jenny,</i>
Elbúcsúzás személyes levélben	<i>Best wishes, Love (from), Yours,</i>	<i>Well, that's all for now. Write back soon. Good luck, Take care,</i>

2. Érzelmek és lelkiállapotok kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Öröm, sajnálkozás, bánat	<p>Are you happy about that?</p> <p>What do you think of that?</p> <p>How do you feel about that?</p>	<p>Great!</p> <p>I'm so glad /very happy.</p> <p>I'm glad to hear that.</p> <p>I'm so pleased that...</p> <p>Good for you.</p> <p>Congratulations.</p> <p>I feel so happy for...</p> <p>I'm sorry to hear that.</p> <p>What a pity.</p> <p>Oh, no!</p> <p>Oh, dear!</p> <p>I feel so sorry for...</p> <p>Never mind.</p> <p>It's a pity I didn't come.</p>
Elégedettség, elégedetlenség, bosszúság	<p>What do you think of...?</p> <p>Are you pleased with...?</p> <p>Are you happy with...?</p> <p>Are you satisfied with...?</p>	<p>That's fine/nice/not bad.</p> <p>That was fine/good/ nice</p> <p>I'm quite satisfied with...</p> <p>I'm quite happy with...</p> <p>I'm quite pleased with...</p> <p>It's not good enough.</p> <p>That wasn't very good.</p>
Csodálkozás	<p>Jane has lost her money.</p> <p>Tom is twenty.</p> <p>This is a book for you.</p>	<p>How come?</p> <p>Is he?</p> <p>What a surprise!</p> <p>Wow!</p> <p>Lucky you!</p>
Remény	<p>What are you hoping for?</p> <p>What are you looking forward to?</p>	<p>I am looking forward to...</p> <p>I hope you'll have time to join me for dinner.</p>
3. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Véleménykérés, és arra reagálás	<p>What do you think? How do you like it? Do you have a specific make in mind? So, how do we spend the evening? How about this one?</p>	<p>I think it is rather strange.</p> <p>I like it. It looks nice.</p> <p>I prefer comedies.</p>
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	<p>You are right. You are wrong.</p>	

Egyetértés, egyet nem értés	<i>Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it? Why don't we take part?</i>	<i>OK All right. I think he's wrong/right. That sounds like a great idea! I agree with you. Your idea is OK. Let's do it. That's true, I suppose. Certainly. I think it's an excellent suggestion.</i>
Tetszés, nem tetszés	<i>Do you like Greek food? What do you think of my boyfriend?</i>	<i>I think it's great. I don't like it. He looks nice. I think I like it.</i>
Akarat, kívánság:	<i>Would you like a biscuit? What exactly are you looking for?</i>	<i>I'd like an ice-cream, please.</i>
Képesség	<i>Can you speak French? Are you able to ride a horse?</i>	<i>I can understand French. I am unable to ride a horse.</i>
Szükségesség	<i>Is that necessarily so? Do I have to...? Is it a must? For sure? Do you need anything?</i>	<i>People must sleep sometimes.</i>
Lehetőség	<i>It may rain. She might be late.</i>	<i>I'm not sure if I'll go.</i>
Ígéret	<i>Will you come and meet me at the station?</i>	<i>Don't worry, I will. I promise to be there at five. Sure. I'll join you.</i>
Szándék, kívánság	<i>What would you like to do? Would you like to have a rest?</i>	<i>I'd like to see that film I'd rather not go out tonight.</i>
Dicséret, kritika	<i>It's great. It's a good idea.</i>	<i>It's boring. The party was great. I enjoyed it. Fantastic!</i>
4. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök		
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	<i>What is it? What's it in English? What is his house like?</i>	<i>It's.../ That's.../ It's a kind of.../It's used for... It's big and comfortable.</i>
Információkérés, -adás	<i>Are you all right? When are the guests coming?</i>	<i>Yes, I am. At 6 p.m.</i>
Tudás, nemtudás	<i>Where is she?</i>	<i>I have no idea.</i>
Egymást követő események leírása	<i>What happened?</i>	<i>First she finished lunch, then she phoned her friend and finally they all met at the cinema.</i>

<i>Bizonyosság, bizonytalanság</i>	<i>Do you think they will come? How old do you think she is?</i>	<i>They will probably come. They might come, or they might not come. She can't be very old. She must be 25. I don't know but I'll go and see.</i>
5. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök		
<i>Kérés és arra reagálás</i>	<i>Can you give me a pen? Can I help you?</i>	<i>Yes, sure. Yes, of course. I'm afraid I can't. I'm afraid I'm busy.</i>
<i>Javaslat és arra reagálás</i>	<i>Let's go to the cinema tonight. What are we doing tonight? How about going out for a meal?</i>	<i>Good idea. Sounds good to me.</i>
<i>Meghívás és arra reagálás</i>	<i>Are you free on Tuesday? Let's meet on Sunday.</i>	<i>Yes, I am. Good idea.</i>
<i>Kínálás és arra reagálás</i>	<i>Have an orange. Here you are.</i>	<i>Yes, please. No, thank you. Thank you.</i>
6. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök		
<i>Megértés biztosítása</i>	<i>Visszakérdezés, ismétléskérés</i>	<i>Did you say the castle? Sorry, where does she live? Sorry, what did you say his name was?</i>
	<i>Nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értés ellenőrzése</i>	<i>Sorry, I don't understand. Could you understand? Am I making myself clear? Sorry, what does that mean? Well, let me check.</i>
	<i>Betűzés kérése, betűzés</i>	<i>Can you spell it for me? It spells...</i>
	<i>Felkérés hangosabb, lassúbb beszédre</i>	<i>Could you speak a little more slowly, please? Sorry, that was a bit too fast.</i>

Fogalomkörök A2		
Fogalomkörök	Fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, történet, létezés kifejezése		
Jelenidejűség	<i>Present Simple</i>	<i>When do you get up? I don't drink milk. I don't sleep a lot.</i>

		<i>Present Continuous</i>	<i>Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving. It is snowing today. They aren't dancing. Are they ice-skating?</i>
		<i>Present Perfect Simple</i>	<i>Have you done your room?/Has he played tennis? I haven't finished it yet. I've seen it twice already/He has never been to college.</i>
		<i>Present Simple Passive</i>	<i>Sue's bedroom is cleaned once a week.</i>
	Múltidejűség	<i>Past Simple</i>	<i>And then she kissed me. Why didn't you come yesterday? The Hulk became a TV series. People didn't like the film. My dad couldn't take part because he was ill.</i>
		<i>'used to'</i>	<i>I used to play football. He didn't use to play tennis. What did you use to do when you were 10?</i>
		<i>Past Progressive</i>	<i>I was watching TV while Mum was cooking.</i>
		<i>Past Simple Passive</i>	<i>Stardust was made in England by Matthew Vaughn.</i>
	Jövőidejűség	<i>Going to</i>	<i>What are you going to do on Saturday? He's going to stay in bed.</i>
		<i>Future with Will</i>	<i>When will you be fourteen? One day, he'll be rich.</i>
	Igenevek	<i>Full Infinitive Bare Infinitive</i>	<i>People are getting ready to celebrate Christmas. Playing video games helps reduce stress. His music makes me feel alive.</i>
		<i>'-ing'</i>	<i>Skating is very exciting. Many teens enjoy going shopping. They like watching them. Can you hear birds singing?</i>

		<p><i>Reported Speech Statements</i></p> <p><i>Commands, requests</i></p> <p><i>Questions</i></p>	<p><i>He knew it was the right thing to do.</i></p> <p><i>I don't understand what you are saying.</i></p> <p><i>The little girl was told to go to bed at once.</i></p> <p><i>Do you know where my house is?</i></p>
Birtoklás kifejezése		<i>Past forms of have</i>	<p><i>I didn't have many friends at school.</i></p> <p><i>His family didn't have any money.</i></p>
		<i>Have with will</i>	<i>At the age of 25 I will have a car.</i>
		<i>Possessive adj.</i>	<i>My, your, his/her/its, our, their dog</i>
		<i>Genitive 's</i>	<i>Kate's brother</i> <i>Whose?</i>
		<i>Possessive pronouns</i>	<i>Mine, yours, his</i>
Térbeli viszonyok	Irányok, helymeghatározások	<i>Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs</i>	<i>Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, ...</i>
		<i>Prepositions of place</i>	<i>Pupils in Britain always wear a school uniform.</i>
		<i>Prepositions of movement</i>	<i>Get in a rickshaw and go on a tour of the ancient city's streets.</i>
Időbeli viszonyok			
	Gyakoriság	<i>How often?</i>	<i>Always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day.</i>
	Időpont	<i>When?</i> <i>What time?</i> <i>What's the time?</i>	<i>Now,</i> <i>Yesterday, last week, two years ago,</i> <i>Tomorrow, next week</i> <i>In 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday</i> <i>It's eight.</i> <i>It's quarter to eight.</i>
		<i>Prepositions of time</i>	<i>We celebrate Carnival on the first Monday in June..</i>
		<i>Time clauses</i> <i>When, while, as soon as, , as</i>	<i>When the competition finishes, they give the cans to the hungry..</i>

	<i>Időtartam</i>	<i>How long? (Past simple) How lon? (Present Perfect)</i>	<i>How long were you in Spain? For one month. How long have you been training?</i>
		<i>Already, yet, just,</i>	<i>I have already read it. He has not finished yet. She has just entered the rrom.</i>
Mennyiségi viszonyok		<i>Singulars and plurals Regular and irregular plurals</i>	<i>Boys, girls, Children, people, men, women ...</i>
		<i>Cardinal numbers 1-100-</i>	
		<i>Ordinal numbers</i>	<i>first, second...</i>
		<i>Countable nouns Uncountable nouns</i>	<i>How many CDs have you got? I've got a lot of/few CDs. How much money have you got? I've got a lot of/little money. A cup of tea, a piece of chocolate</i>
			<i>all, both, none, neither, every, each There were 3 apples on the plate. Each tasted good.</i>
Minőségi viszonyok	<i>Hasonlítás</i>	<i>Comparative and superlative of short adjectives Irregular comparative and superlative forms of adjectives</i>	<i>Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl. She is the most intelligent of all. I'm as tall as you. Good/bad (better, worse) What's it like? What colour is it? What does it look/sound/taste/feel like?</i>
		<i>Subject-object question Negative questions</i>	<i>Who invented the telegraph? Who did you see?</i>
Modalitás	<i>Képesség Engedélykérés Kérés</i>	<i>Can (ability) Can/could/may expressing permission</i>	<i>I can swim. Can/could/may I join you, Could you do the washing up?</i>
	<i>Tanácsadás</i>	<i>Should/shouldn't</i>	<i>You should ask her.</i>
	<i>Kötelezettség</i>	<i>Must, have to, need to Have to (Past)</i>	<i>I need to speak to Jane. Anyway, I have to go now. Did you have to be there? She had to go to the post office.</i>

	Szükségletlenség	<i>Needn't/don't need to</i>	<i>If you don't need your old cooker, give to a charity..</i>
	Tiltás	<i>Mustn't</i>	<i>You mustn't smoke here.</i>
Logikai viszonyok		<i>Linking words</i>	<i>And/or/but/because/so/too/also/however</i>
	<i>Feltételeesség</i>	<i>Conditional Type 1 Conditional Type 2</i>	<i>If a supervolcano erupts, the climate will change. IWhat would you do if you saw a hungry cat?</i>
		<i>Clauses of result</i>	<i>He liked the place so he decided to stay.</i>
		<i>Clauses of reason</i>	<i>He worked hard because he wanted to be successful.</i>
		<i>Clauses of addition</i>	<i>He studied hard. He won some awards, too. He studied hard. He also won some awards.</i>
		<i>Relatives</i>	<i>The doctor is a man who travels through time. His time ship, which looks like a police phone box, travels fast.</i>
Szövegösszetartó eszközök		<i>Articles: a, an , the Some+plural noun any+plural noun Some +singular noun Any +singular noun Nominative and Accusative of personal pronouns Demonstrative pronouns Indefinite pronouns Reflexive pronouns</i>	<i>The Romans used bagpipes before the Scottish. There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase. There isn't any juice in my glass. I, he, they... Me, him, them... This, that, these, those Somebody, anybody, nobody, everybody That's OK. I'll go by myself.</i>
		<i>So, neither, too, either</i>	<i>I like rugby: So do I. I don't like tennis. Neither do I.</i>
		<i>Question tags</i>	<i>He didn't win the race, did he?</i>
Függő beszéd	<i>Jelen időben</i>	<i>Reported speech with present reporting verb</i>	<i>I suppose you are right. I hope he likes my present.</i>

Hallott szöveg értése

A tanuló utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket, eseményeket megért; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kb. 100 szavas szövegből fontos információt kiszűr; jórészt ismert nyelvi eszközökkel, megfogalmazott kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti; ismeretlen nyelvi elem jelentését jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kb. 100 szavas szövegből kikövetkeztetni; jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott kb. 100 szavas szövegben képes a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníteni.

Beszédkésztség

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákba rendezett mondatokban válaszol; egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz, kérdéseket feltesz, eseményeket elmesél; megértési probléma esetén segítséget kér; egyszerű párbeszédben részt vesz; fenntartja a beszélgetést, pl. új témát kezdeményez.

Olvasott szöveg értése

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg lényegét megérti; ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott szövegben kikövetkezteti; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveget elolvas; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben fontos információt megtalál; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti; egyszerű történetet megérteni; jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott kb. 100 szavas szövegben ismeretlen nyelvi elemek jelentését kikövetkezteti; jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníti.

Íráskészség

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget helyesen leír; egyszerű közléseket és kérdéseket írásban megfogalmaz; egyszerű, strukturált szöveget (üzenet, üdvözlés, baráti levelet) létrehoz; ismert struktúrák felhasználásával tényszerű információt közvetítő kb. 50 szavas szöveget ír; kb. 50-70 szavas jellemzést, beszámolót ír.

Az angol 5-8. tantárgy tanításának alapelvei

Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok az iskolai munka részét képezik. 5-8. évfolyamon arányos terhelésre törekszünk a házi feladatok meghatározásánál. A házi feladat differenciáltan is adható, amely az egyéni fejlesztést teszi lehetővé pld. az önálló gyűjtőmunka, A házi feladat az állandóságra, rendszerességre, kötelességtudatra, önálló munkára nevel. Jól értékelhető mind tartalom, mind a külalak szempontjából. A házi feladat hiánya elmarasztalást von maga után. Mindenképpen szükséges, hogy a tanuló megszokja, hogy feladatát teljesíteni kell. Az elmaradt házi feladatot pótolni kell.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés a tanulási folyamat alapvető része. Segít a tanulóknak felismerni a tanult nyelvben az előrehaladásukat, mennyit értek el és milyen területeket kell tovább gyakorolni. A tanulók hozzáállása a saját tanulási tapasztalataikhoz pozitívan befolyásolható, amint ők

maguk is részt vesznek az egész folyamatban. Az értékelés a tanárok számára is lehetővé teszi a tanítási gyakorlat és a használt anyagtipusok érvényességének visszatükrözését.

A tanév során ügyelünk az írásbeli, és a szóbeli számonkérések arányára. Törekszünk arra, hogy rendszeresen legyen szóbeli, számonkérés is, mert ez egyúttal fejleszti a tanulók beszédképességét, aktiválja a szókincsüket, s módot ad a szóbeli megnyilatkozás különböző formáinak gyakorlására.

A számonkérés gyakorisága

A számonkérés gyakorisága összhangban van a heti óraszámmal, ezért havonta legalább egy alkalommal kerüljön rá sor.

A folyamatot három részre osztjuk bemeneti értékelés, felmérés a tanév elején, a fejlődés értékelése, amit napról napra végeznek, és az összesítő értékelés, egy-egy tematikai egység befejezésekor.

Bemeneti értékelés

Ez diagnosztikus értékelés főleg a tanulóknak az előző évi eredményeire épül. A tanár felbecsülheti a tanuló szintjét, felmérheti az elvégzett munkát, az erősségeket/gyengeségeket stb.

A fejlődés értékelése

Bármilyen, a tanuló által elvégzett feladat használható az ilyen típusú, fejlesztő értékeléshez.

Összesítő értékelés

Az összesítő értékelés a tanulók a tematikai egység tanulása során elvégzett munkáját részvételét és a hozzáállását veszi figyelembe.

Az értékelés szempontrendszere két fő részre bontható:

Kognitív elemek: az adott évfolyamon a kerettantervben megfogalmazott fogalomkörök és kommunikációs eszközök ismerete.

Készségek, jártasságok: probléma-megoldási készségek, kritikus gondolkodás képessége; képi információ verbalizálása; szociális viszonyulások, magatartásformák ismerete; különböző munkaformákban (frontális, páros, csoportos, egyéni) való tanulás képessége; metakognitív stratégiák ismerete, alkalmazása; önálló tanulás képessége; modell alapján az adott ismeret perszonalizációja; motiváció.

Jelen helyi tanterv javaslata a továbbhaladás feltételeire valamennyi érintett (5-8.) évfolyam végén: a tanuló legyen képes az év végi kimenetet mérésekor a szókincs, beszédképesség, beszédértést és írásképességet mérő feladatokat legalább 30 %-ban, a nyelvhelyességet 20 %-ban teljesíteni.

Értékelési szempontok: minden készséget, és a nyelvhelyességet külön-külön értékelünk.

Az értékelés formái:

- szóbeli
párbeszéd, szituációs gyakorlatok, képek verbalizálása, memoriterek, témakörök
szókincse, hallott és beszélt szövegértés ellenőrzése

- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés; nyelvhelyességet, nyelvhasználatot mérő rövid terjedelmű feladatok, egy-egy témakör lezárásaként témazáró dolgozat, projektmunka, posztterek, írásbeli műfajok (levél, e-mail, képeslap, blog, cikk, interjú stb.), olvasott és írott szövegértés ellenőrzése.

Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások alapelvei:

- a tanulók életkori sajátosságainak figyelembe vételével történjenek (feladattípusok, terjedelem),
- tükrözzék az osztályok és az egyes tanulók esetében is a differenciálás elvét,
- az értékelés pozitívumokat kiemelő, segítő hatású legyen,
- az írásbeli beszámoltatások ne kerüljenek nyomasztó túlsúlyba a szóbeli beszámoltatások rovására. Különösen ügyelni kell erre az idegen nyelv esetében, amelynél a tantárgy jellege megköveteli, hogy a kommunikatív készségeket és képességeket a tanuló megmutassák;
- legyenek rendszeresek: tanév eleji, évközi év végi felméréseknél, méréseknél valamint a témazáró dolgozatoknál bejelentettek,
- a dysgraphiás gyerekek kapjanak szóbeli lehetőséget a beszámolásra, illetve az ő írásbeli munkájukat egyénileg értékeljük (a Nevelési Tanácsadó által vizsgált esetekben),
- a feladatok legyenek változatosak, gondolkodtatóak, egyértelműek, érdeklődést felkeltők,
- a feladatok a tanult ismeretekre épüljenek - a begyakorolt, kifejlesztett készségeket kérjék számon,
- tantárgytól függetlenül fontos a szép, helyes beszéd tanítása, a kifejezőkészség, az előadói készség fejlesztése.

Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások célja:

- adjanak hiteles, átfogó képet a tanulók ismereteiről, jártasságaik és készségeik kialakulásának mértékéről; tegyék lehetővé ezek szaktanári értékelését,
- igazolják vissza a tanulót érintő pedagógiai folyamat eredményét vagy eredménytelenségét; alapozzák meg az esetleg szükséges kiigazításokat.

Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások rendje

- A tananyag feldolgozásában a kiemelten fontos részek elsajátításának ellenőrzésekor
- egy-egy témakör összefoglalása után
- félévi vagy év végi ütemezéssel
- Projekt, témahét esetében projektzáráskor

Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások formái

- egyéni
- csoportos
- iskolai munkán alapuló/ otthoni munkán alapuló

Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások módszerei:

- igaz-hamis állítás
- hibás állítások javítása
- TOTÓ
- szöveg kiegészítése
- szógyűjtés
- feleletválasztás
- mondat-kiegészítés
- tollbamondás

- *vázlatírás*
 - *fogalmazás*
 - *levélírás*
 - *e-mail írása*
 - *szódolgozat*
 - *témazáró dolgozat*
 - *teszt*
 - *rövid, egy-egy anyagrészt átfogó tudáspróba*
 - *röpdolgozat*
 - *feladatlap*
 - *felelet*
 - *képleírás*
 - *kiselőadás, esszé*
 - *gyűjtőmunka (projekt, témahét)*
 - *szómagyarázat készítése*
 - *tömörítés*
 - *élménybeszámoló*
 - *projekt készítése*
 - *társasjáték készítése egy adott témakörön belül*
 - *prezentáció (szakköri munka, projekt, témahét)*
 - *kisfilm (szakköri munka, projekt, témahét)*
 - *fotó (szakköri munka, projekt, témahét)*
 - *tudományos dolgozatok (kutatómunkán alapuló verseny)*
- önértékelés
 - tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában)
 - minősítő-szelektáló (szummatív)
 - összegző-lezáró értékelés (osztályzás).

A beszámoltatások tanulmányi értékelésben betöltött szerepe:

- A rendszeres értékelés elengedhetetlen, ugyanis tanár és a diák számára egyaránt visszajelzés a végzett munkáról.
- Megalapozza a szöveges vagy az érdemjeggyel történő értékelést, kijelöli a további fejlesztési irányokat.

A követelményrendszerünk alapelvei

Iskolánk nevelő-oktató tevékenységéből adódóan sokrétű követelményrendszert állít fel a diákok számára. Az ezeknek való megfelelés, vagy meg nem felelés alapelveit foglaljuk össze az alábbiakban.

☛ Csak az iskola helyi tantervében elfogadott tananyagot lehet megkövetelni.

▲ követelmények megállapításánál figyelembe kell venni az életkori sajátosságokat.

- Figyelembe kell venni a tanuló képességeit - talentumait -, és a tanuláshoz való hozzáállását, ehhez jól kell ismerni a tanulót.
- A követelmény célja nem az elriasztás, hanem az igényesség igényének kialakítása.
- A tantárgyi és tanórai követelmények legyenek világosak egyértelműek és teljesíthetőek. A tanév elején közölt elvárások ne változzanak a tanév során, a tanuló érezze a következetességet, és a kiszámíthatóságot.

- A követelmény mögött érződjön a tanítvány egyediségének és teremtettségének tisztelete.

Tom Hutchinson : Project 1 Third Edition Student's Book; Oxford University Press, 2010

Project 3rd Edition 1 Workbook + Multi ROM

Project 1 Third Edition Teacher's Book

Project 1 Third Edition Class Audio CDs (2)

Project 1 Third Edition Culture DVD 1

Tanári segédletek:

Project 1 Third Edition iTools

Project 1 Third Edition Workbook Pack

Project Third Edition 1-5 Teacher's Resource CD-ROM

Tom Hutchinson : Project 2 Third Edition Student's Book; Oxford University Press, 2010

Project 3rd Edition 2 Workbook + Multi ROM

Project 2 Third Edition Teacher's Book

Project 2 Third Edition Class Audio CDs (2)

Project 2 Third Edition Culture DVD 2

Tanári segédletek:

Project 2 Third Edition iTools

Project 2 Third Edition Workbook Pack

Project Third Edition 1-5 Teacher's Resource CD-ROM

Tom Hutchinson : Project 3 Third Edition Student's Book; Oxford University Press, 2010

Project 3rd Edition 3 Workbook + Multi ROM

Project 3 Third Edition Teacher's Book

Project 3 Third Edition Class Audio CDs (2)

Project 3 Third Edition Culture DVD 3

Tanári segédletek:

Project 3 Third Edition iTools

Project 3 Third Edition Workbook Pack

Project Third Edition 1-5 Teacher's Resource CD-ROM

Tom Hutchinson : Project 4 Third Edition Student's Book; Oxford University Press, 2010

Project 3rd Edition 4 Workbook + Multi ROM

Project 4 Third Edition Teacher's Book

Project 4 Third Edition Class Audio CDs (2)

Project 4 Third Edition Culture DVD 4

Tanári segédletek:

Project 4 Third Edition iTools

Project 4 Third Edition Workbook Pack

Project Third Edition 1-5 Teacher's Resource CD-ROM

Német, mint idegen nyelv

2 – 8. évfolyam

Általános tantervű osztály

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 1. sz.: 1.2.2 id_nyelv 1 – 4. és 2. sz.: 2.2.02.1. id nyelv 5-8valamint a 2.2.02.2 függ_angol_német_5-8 mellékletében kiadott idegen nyelv tantárgyi kerettanterv és annak függeléke alapján készült a helyi tanterv.

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Tanulócsoport: osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható.

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű
2.	1	36	0	36
3.	3	108	0	108
4.	3	108	72	36
5.	3	108	97	11
6.	3	108	97	11
7.	3	108	97	11
8.	3	108	97	11

A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

Témakör	Órakeret évfolyamonként						
	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Én és a családom	5	15	13	8	8	12	5
Otthon	2	13	13	8	8		4
Étkezés	2	5	6	17	5	5	4
Egészséges életmód					4	6	6
Sport		8	6		8	5	5
Idő, időjárás		5	4	5	13	5	4
Öltözködés	2	5	6	8		6	5
Iskola, barátok	4	10	13	8	8	7	5
Szabadidő, szórakozás	5	8	13	8	8	6	5
Természet, állatok	5	10	8	7	7	6	4
Környezetünk védelme				3	3	5	5
Ünnepek és hagyományok / szokások		10	10	8	8	6	6
Város, bevásárlás	6			6	6	5	5

Utazás, pihenés				6	6	5	5
Fantázia és valóság	5	8	5	3	3	3	4
Zene, művészetek				2	2	3	4
Felfedezések						8	8
Tudomány, technika						4	4
Múltunk és jövőnk							5
Média, kommunikáció							4
Földünk és a világűr							11
Szabadon felhasználható		11	11	11	11	11	11
Összesen:	36	108	108	108	108	108	108

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek. A gyakorló, összefoglaló és számonkérő órák számát a témakörökhöz tartozó órakeretek tartalmazzák.

Tantárgyi bevezető

Az idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös Európai Referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.

A mindennapi nyelvhasználatban – ezért a nyelvtanulásban is –, fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, ill. a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja, mint számára lényegeset, felfogja, mint nyelvi egységet, és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.

A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük, és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből, és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Tisztában kell lenniük a mondanivaló szerveződésének, szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket. Ismerniük kell azokat az eszközöket és forgatókönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Fel kell ismerniük, hogy minden nyelvi érintkezést szabályok szőnek át, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok között különböző alkalmakkor szabályozzák azt. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. Az internet segítségével a tanulók maguk is viszonylag könnyen kerülhetnek autentikus célnyelvi környezetbe, részeseivé válhatnak az adott kultúrának, kapcsolatot teremthetnek a célnyelven beszélőkkel, ami komoly motivációs forrás lehet, és nagyban elősegítheti az autonóm tanulóvá válást. A tanulási folyamat

szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.

Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással, az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot.

A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a NAT hangsúlyozza a tantárgyközi integráció jelentőségét. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra. Ugyanakkor az idegen nyelvvel való foglalkozás olyan ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak.

Évfolyamonként bibliai idézeteket, keresztyén énekeket, imádságokat tanítunk, bibliai történeteket dolgozunk fel a gyerekekkel német nyelven. Törekszünk arra, hogy az egyes témaköröket a Biblia értékrendjének közvetítésével dolgozzuk fel. A tankönyvek, kiegészítő segédanyagok tartalmi anyagából kihagyjuk, átdolgozzuk, értelmezzük a református identitásunktól távol álló, azt gyengítő tananyagrészeket, hiszen idegennyelv-órákon is feladatunk és felelősségünk a református értékek közvetítése a tananyagtartalomban.

Iskolánkban, a Jókai Mór Református Általános és Alapfokú Művészeti Iskolában a következő specifikus alkalmakat kínáljuk a tanulóknak:

- adventi délután nyelvi vetélkedővel egybekötve

-bemutató óra

-belső vizsga idegen nyelvből 7. osztályos tanulóink részére

-nyílt foglalkozás óvodások számára, mely a német nyelv bemutatását szolgálja (Sulikóstoló)

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint hogy újabb nyelveket sajátítsanak el.

A NAT bizonyos képzési szakaszokra meghatározza a minden tanuló számára kötelező minimumszinteket, emellett kitér az emelt szintű képzésben részesülő tanulókkal szemben támasztott követelményekre is. A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NAT-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mércként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust. A NAT által az egyes képzési szakaszokra minimumként meghatározott nyelvi szintek a következők:

	4. évfolyam, minimumszint	8. évfolyam, minimumszint	12. évfolyam, minimumszint
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A2	B1
Második idegen nyelv	–	–	A2

A kerettanterv az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg. Ez alól csupán az általános iskola negyedik évfolyama kivétel, mert ezen az évfolyamon kezdődik a kötelező idegennyelv-oktatás, így a képzési szakasz csak egy tanévet ölel fel.

	4. évfolyam	6.	8.	10.	12.
--	--------------------	-----------	-----------	------------	------------

		évfolyam	évfolyam	évfolyam	évfolyam
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A1	A2	B1 mínusz	B1
Második idegen nyelv	-	-	-	A1	A2

Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit; ezek: a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a NAT- ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába és fordítva, az idegen nyelv tanulás során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismeretei, sőt az idegen nyelv tanulás segíthet abban, hogy az anyanyelv használata tudatosabbá váljon.

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról magáról való beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A táblázatokban megjelenő *fejlesztési egységek* (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett.

A 3-8. évfolyamokra vonatkozó ajánlott témakörök egyes elemei újra és újra megjelennek, lehetőséget adva arra, hogy a korábban megszerzett ismeretek újabb nézőpontból kerüljenek feldolgozásra, így bővüljenek, mélyüljenek. A kerettanterv az általános iskolában minden fejlesztési szakaszban új témaköröket is javasol a tanulók életkorához, szükségleteihez alkalmazkodva.

Az általános iskola 5–8. évfolyamán az idegennyelv-tanítás szervesen épül az alsó tagozaton elért eredményekre. Az elsődleges cél a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának továbbfejlesztése, érdeklődésük fenntartása a nyelvek tanulására és a más nyelveket beszélő emberek és kultúrájuk megismerése iránt. A nyelvvel való játékos és

örömteli foglalkozás, a kezdeti sikerek és a motiváló tanári visszajelzés ebben a nyelvtanulási szakaszban is segítik a tanulókat, hogy megmaradjon ösztönös tudásvágyuk és tanulási kedvük, bátran használják a rendelkezésükre álló nyelvi eszközöket, növekedjen önbizalmuk, fejlődjön önismeretük és önértékelésük. Mindez elengedhetetlen a nyelvtanulás hosszú távú eredményessége szempontjából.

Külön táblázat tartalmazza az ajánlott témaköröket, amelyben a más tantárgyakkal való kapcsolódási pontok is megtalálhatók. A tanulócsoporthoz más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

A táblázatok *Fejlesztési célok* rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. A *fejlesztés tartalma* elnevezésű rész olyan tevékenységeket ismerteti, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

A kerettanterv a 4. évfolyam, majd később a kétéves fejlesztési ciklusok végén a fejlesztési egységek céljaiból és tartalmából kiindulva határozza meg a *fejlesztés várható eredményét*, kapcsolódva a szakasz végére előírt KER-szinthez (kivéve a 4. évfolyamot, amelynek kimenete KER-szintben nem határozható meg). A tanulók a 3-4. évfolyamon heti 3, az 5-8. évfolyamon is heti 3 órában tanulják az idegen nyelvet. A fejlesztés várható eredménye a 6. évfolyam végén a KER szerinti A1 szint, a 8. évfolyam végén az A2 szint. A középfokú oktatás erre a kimeneti szintre épít.

2. évfolyam

Célok és feladatok

- A 2. évfolyam a német, mint idegen nyelv tanításának motivációs időszaka. Ez a nyelvtanulást előkészítő időszak, tanév a gyerekek által ismert világ témaköreire, cselekvési formáihoz kapcsolódik. Célunk, hogy játékos, aktív tanulással alakítsuk ki és fejlesszük tanulóink képességeit, hogy az ismeretszerzésbe minél több érzékszervet be tudjunk vonni. Építünk a gyerekek dal-, rím-és ritmusszeretetére, mozgásigényére, alkotóvágyára, utánzási képességére, hogy pozitív benyomásokhoz, sikerélményekhez juttassuk őket.
- Az oktatás ebben az időszakban alapvetően a beszédre és beszédértésre támaszkodik, melynek során lehetőség nyílik az alapszókincs elsajátítására, mondókák, énekek megtanulására.

Órakeret:

1 óra/ hét 36 óra / hét

Témakör	Órakeret
Ich bin	2
Begrüßungsformen	2
Die Farben	2
Die Zahlen	2
Der-die-das	6
Die Schule	4
Tiere	5
Die Familie	3
Der Kalender	3
Der Tag	2
Märchen	5

3. évfolyam

Célok és feladatok

Legfontosabb elvként azt kell leszögezni, hogy a 3. évfolyamon nyelvoktatás főként nyelvelsajátítás, és nem nyelvtanulás formájában mehet végbe.

Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A gyerekek számukra érdekes, értelmes, önmagukban motiváló és kognitív szintjüknek megfelelő kihívást jelentő tevékenységekben vesznek részt. Ezek során a célnyelvet hallva, a szituációt, kontextust értve haladnak előre a nyelv elsajátításában. Ez a folyamat lassú, nem várhatunk gyors és látványos nyelvi eredményt. Egyik tipikus jellemzője, hogy vannak gyermekek, akik ilyenkor még nem szívesen szólnak meg az idegen nyelvi órán, de a nyelvi játékokban örömmel részt vesznek.

Éppen ezért a nyelvtanításnak stresszmentes, kellemes légkörű tanórákon kell megtörténnie, az életkornak megfelelő változatos tevékenységek végzése közben. Ugyancsak alapvető, hogy a nyelvet tanító pedagógus olyan személy legyen, aki a korosztály idegen nyelvi nevelésére speciális képzést kapott (idegennyelv-oktató-tanító, illetve idegen nyelvi műveltségterületi tanító).

A kisgyermekkorú idegennyelv-oktatás alapvető célja lélektani és nyelvi: egyrészt kedvet ébreszteni a nyelvek tanulása iránt, sikerélményhez juttatni a gyerekeket, másrészt megalapozni a későbbi nyelvtanulást, főként a receptív készségek fejlesztésével. Ezekhez járul még a nyelvtanulási stratégiáknak a megalapozása.

Az általános iskola 3. évfolyamán az élő idegen nyelv tanításának négy fontos célja van:

– Járuljon hozzá a gyermek személyiségének alakításához a holisztikus, vagyis az egész személyiséget figyelembe vevő általános nevelési célok szem előtt tartásával. A nyelvi nevelés csupán egy területe a személyiségfejlesztésnek. A nyelvórán azonban gondot kell fordítanunk a testi, érzelmi, társas és érzelmi fejlesztésre is. Ezt változatos feladatokon és tevékenységi formákon keresztül érhetjük el, melyek nagy része nem minősül kifejezetten nyelvórai tevékenységnek

– A nyelvoktatás legyen alkalmas terep bizonyos általános készségek (például: gondolkodási, szövegmegértési készségek, a koncentráció képességének alapozása, az önismeret elmélyítése) és kompetenciák elsajátítására és begyakorlására. Tágítsa a gyermek látókörét, nyisson ablakot a világra.

– Segítse hozzá a gyermeket a nyelvi tudatosodáshoz. A gyermek legyen tudatában annak, hogy anyanyelvén kívül más nyelvek is léteznek, és azokon éppúgy kifejezheti gondolatait. A több csatornán (anyanyelven és célnyelven) történő ismeretszerzés az ismeretet megerősíti. A nyelvek iránti fokozott fogékonyság pozitívan hat anyanyelvi fejlődésére is.

– Alapozza meg az idegen nyelvi tanulást. Biztosítsa bizonyos szókincs és struktúrák elsajátítását, a hallás utáni megértést a korának megfelelő témakörökben. Ismertesse meg a tanulót minél több gyermekirodalmi alkotással, és adjon lehetőséget arra, hogy ezek közül egy pár dalt, gyermekverset, illetve mondókát a tanuló megtanuljon.

A célok megfogalmazásánál mindenképpen szem előtt kell tartanunk azt a tényt, hogy a nyelvtanulás hosszú folyamat, amely kisgyermekkorban nem ígér látványos eredményeket. Azonban a korán kezdett nyelvtanulás (szakszerű pedagógiai vezetés mellett) mélyebb kapcsolatot ígér a nyelvvel, és ez későbbi sikerek forrása lehet. A 8–9 éves korban elkezdett nyelvtanulás előnyei közé tartozik, hogy az artikulációs bázis még flexibilis, így nagyobb eséllyel lesz képes arra a tanuló, hogy az anyanyelvétől eltérő hangokat felismerje és reprodukálja. Egy másik előny, hogy életkoránál fogva a gyermekben nem alakultak még ki gátlások a kommunikációval kapcsolatban. Számára az üzenet átadása a fontos, nem pedig annak formája. Egy harmadik előny, hogy szintén életkora miatt még nagyon közel van az

első nyelv elsajátításának folyamatához, és az ebben használt technikák segítségével lehetnek a második nyelv tanulásánál is.

Az 3. évfolyamon a készségek közül a hallott szöveg értésének fejlesztése a legfontosabb, melynek fejlődését az órai utasítások és a cselekvésre épülő játékos feladatok teljesítésében követhetjük nyomon. A beszéd az egyszavas válaszoktól (igen, nem, név, szín, szám, stb.) a memorizált, elemezetlen nagyobb egységek használatáig terjed (köszönés, mondóka, körjáték, dal). A követelmények a természetes nyelvsajátítás folyamatát tükrözve a szó és az egyszerű mondat szintjén mozognak. A fentiek alapján tehát természetes, hogy ebben a korban nagy szerepet kapnak a játékok, a rajzolás, a festés, a vágás, a ragasztás, a barkácsolás, a bábozás.

Az első évfolyamon az írást nem ajánlatos tanítani. Ebből is következik, hogy minden nyelvi jelenséget csak lexikai szinten sajátíttatunk el. Ezért nagy szerepet kap az utánzás és a sok-sok ismétlés.

A 3. évfolyamon néhány kiemelt nyelvi jelenségnél fokozatosan haladunk a lexikai szinttől a tudatosítás felé.

Témakörök

A fentiekkel összhangban a témaközpontú nyelvtanítás nagy előnye a 6–9 éves korosztály számára az, hogy nem a nyelvi formákra, hanem a tartalomra koncentrál. A nyelvet nem elkülöníti, hanem beleilleszti az általános tantervi követelményekbe. Ezen túlmenően a tanulónak több önállóságot ad, valamint a tanulási technikák és –végső soron – a tanulási stratégiák olyan széles skáláját nyújtja, amelyek a hagyományos nyelvtanulás során nem állnak rendelkezésére.

Mindehhez járulnak a református identitásunkat kifejező és megerősítő imádságok, a hit- és erkölcstan órákról jó ismert bibliai történetek, igeversek, a keresztyén gyermekeknek szóló énekek egyfajta kapocsá, mely lehetővé teszi, hogy ezeket a tartalmakat, ismereteket idegen nyelven is hallhassa, szólhassa, továbbadhassa.

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló követi a nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetést. A tanuló megérti az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott, rövid és egyszerű tanári utasításokat. Megérti az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdéseket és kijelentéseket. Felismeri rövid, egyszerű szövegekben az ismerős szavakat, fordulatokat, és képes ezekből a lehetséges tartalomra következtetni.
A fejlesztés tartalma	
Nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetés megértése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat). Rövid és egyszerű, az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott tanári utasítások megértése (pl. rajzos, játékos feladatok, manuális tevékenységek, mozgásos, játékos tevékenységek: körjáték, ritmusjáték, szerepjáték, bábjáték, árnyjáték, társasjáték).	

Ismert témákhoz kapcsolódóan elhangzó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdések és kijelentések megértése (pl. közvetlenül a tanuló személyére, családjára, szűkebb környezetére, mindennapi szükségleteire, tevékenységeire vonatkozó kérdések, illetve válaszok).

Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése, a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, a szöveg lényegének kiszűrése a megértést segítő mozgásos, játékos feladatok segítségével. Tanári ösztönzésre a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre való egyre tudatosabb támaszkodás a szövegértés során.

A nyelv hangzásvilágának, zenéjének megismerése, megkülönböztetése az anyanyelv (játékos formában esetleg más nyelvek) hangzásvilágától és zenéjétől.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, gyermekeknek szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanuló társakkal, vendégekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanuló aktívan és örömmel vesz részt az interakciót igénylő tevékenységekben.</p> <p>Beszédszándékát egyszerű nyelvi eszközökkel fejezi ki, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatva.</p> <p>Tud a számára ismert témákról egyszerű kérdéseket feltenni, illetve a hozzá intézett kérdésekre egyszerű nyelvi eszközökkel reagálni.</p> <p>A tanuló minta alapján rövid párbeszédet folytat társaival a tanult témákról.</p> <p>Részt vesz rövid, egyszerű szövegek közös előadásában.</p> <p>Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Nonverbális elemekkel (pl. gesztusokkal, mimikával, hanglejtéssel, intonációval, képek, tárgyak segítségével) támogatott mondanivaló kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, azaz egy-egy szóval, rövid mondattal.</p> <p>Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra való reagálás egyszavas válaszokkal, cselekvéssel.</p> <p>Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó konkrét, egyszerű kérdések feltevése.</p> <p>Ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal.</p> <p>Dalok, mondókák, mesék, történetek előadásában, gyermekjátékokban való aktív részvétel; nonverbális elemekkel támogatott, közösen mondott szövegekbe, mesemondásba való</p>	

bekapcsolódás ismert szavak, kifejezések, nyelvi fordulatok ismétlésével.
A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások
 Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mesék, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, néhány mondatos leírások.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló elmond rövid, egyszerű szövegeket. Társaival közösen előad egyszerű szöveget, párbeszédet, tanári segítséggel. Számára ismert témákról, a környezetében előforduló tárgyokról, élőlényekről, eseményekről beszél röviden, összefüggően, nonverbális elemekkel támogatva. A tanuló bemutatja munkáját egyszerű nyelvi eszközökkel. Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.
A fejlesztés tartalma	
<p>Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoporthoz, osztály, szülők vagy tanárok részére.</p> <p>Tanult cselekvéssor (pl. egyszerű tornagyakorlat, öltözködés) elmondása képek segítségével vagy mozgással kísérvé.</p> <p>Nonverbális elemekkel támogatott, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal, megfelelő gyakorlás, felkészülés után.</p> <p>Saját vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy egyszerű nyelvi eszközöket, fordulatokat tartalmazó, rövid bemutatása (pl. mesekönyv készítése, kiállítása és szóbeli bemutatása).</p> <p>Tanári példa és autentikus hangzóanyag hallgatása és együttmondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása (pl. hangerő vagy hangszín változtatásával, érzelmek kifejezésével, ritmushangszerek vagy mozgás kíséretével).</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása).</p>	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló észreveszi az anyanyelven, illetve a tanult idegen nyelven történő olvasás közötti különbségeket.

	<p>Képes ismert szavak néma olvasására és megértésére, valamint tanári minta után a szavak helyes felolvasására.</p> <p>Képes rövid szöveg közös megismerése és feldolgozása után az önálló olvasására.</p> <p>Bekapcsolódik olvasást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe.</p> <p>Követi az ismert témákról elhangzó szöveg írott változatát.</p> <p>Felfedezi az ismert szavakat és kifejezéseket idegen forrásban.</p> <p>Megtapasztalja az önálló célnyelvi olvasás élményét.</p>
--	---

A fejlesztés tartalma

Szavak, kifejezések elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése (pl. tantermi tárgyak felcímkézése, szavak és képek párosítása, dominó játék, szókétyákból mondatvariációk összeállítása).

Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése (pl. papírtávcső vagy gyümölcshalála készítése).

Egyszerű szövegek értő olvasása (pl. mesék, történetek, képregények, párbeszéd).

Tanárral közös meseolvasás, bekapcsolódás a történet elolvasásába az ismert szavak használatával.

Egyszerű írásbeli üzenetek elolvasása és megértése (pl. dicsérő kártyák, jókívánságok, osztálytermi utasítások).

Ismert dalok szövegének követése, olvasása a képernyőn vagy a kivetítőn (pl. karaoke).

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Szó- és mondatkártyák, feliratos poszterek és képek, társasjátékok, egyszerű képregények, képeskönyvek, mesék, gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, feliratok, brosrák, ismertető, táblák, célnyelvi szövegeket tartalmazó csomagolóeszközök, videofelvételek, animációs filmek, dalok, mondókák animált változata.

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanuló észreveszi az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő írás közötti különbségeket.</p> <p>A tanuló ismeri az adott nyelv ábécéjét.</p> <p>Különböző nyelvi tevékenységek során lemásol, illetve leír rövid szavakat, mondatokat.</p> <p>Bekapcsolódik írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe.</p>
A fejlesztés tartalma	

Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén (pl. keresztrejtvény, szókereső, akasztófa, tárgyak, képek részeinek felcímkézése, rímpárok alkotása, szógyűjtés).
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szó szerkezetek, rövid mondatok szintjén (pl. képregény rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése, üzenőfal létrehozása).

Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén (pl. mesekönyv, kiskönyv összeállítása, rímek, egyszerű versikék írása, képeslap, meghívó írása, egyszerű társasjáték tervezése, szabályainak megfogalmazása tanári segítséggel).

Ismert szavakat tartalmazó nyelvi fordulatok (pl. rímpárok) felfedezése és minta után való önálló alkotása.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.

Órakeret:

3 óra / hét

108 óra / tanév

Témakör	Órakeret
Én és a családom	15
Otthon	13
Étkezés	5
Idő, időjárás	5
Öltözködés	5
Sport	8
Iskola, barátok	10
Szabadidő	8
Természet, állatok	10
Ünnepek és hagyományok	10
Fantázia és valóság	8

Szabadon felhasználható:	11
1. Differenciálás, gyakorlás: a témakörök elmélyítése, az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően	
és / vagy	
2. Karácsony a gyülekezetemben és a református iskolában: Szókingcs bővítése, helyi adventi és karácsonyi szokások, német nyelvű adventi és karácsonyi énekek, versek tanulása, kézművesség (képeslap, díszek)	
és / vagy	
3. Családok a Bibliában – Projektmunka csoportmunkában: szövegfeldolgozás, rejtvény, <i>Ki vagyok?</i> játék, énektanulás, bábkészítés, dramatizálás	
és / vagy	
4. Noé története (vagy egy szabadon választott bibliai történet) – Projektmunka csoportmunkában: szövegfeldolgozás, rejtvény, énektanulás, kézművesség (pl. síkbáb), dramatizálás	
Összesen:	108

Témakörök a 3. évfolyamra	
Ajánlott témakörök	Kapcsolódási pontok
<i>Család</i> Én és a családom. Családtagok bemutatása.	<i>Hit- és erkölcsstan: Családok a Bibliában. Református köszönés.</i> <i>Környezetismeret: együttélés a családban.</i>
<i>Otthon</i> Otthonom, szűkebb környezetem. Kedvenc játékaim. Lakóhelyem, tágabb környezetem.	<i>Hit- és erkölcsstan: Jézus is volt gyermek (otthona, játéka)</i> <i>Környezetismeret: lakóhelyi környezet.</i> <i>Matematika: tájékozódás a térben, halmazok.</i>
<i>Étkezés</i> Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás.	<i>Hit- és erkölcsstan: Étkezés előtti imádság. A 4000 ember megvendégelése.</i> <i>Környezetismeret: az ember megismerése és egészsége: tápanyag, élelmiszer, étrend.</i> <i>Matematika: halmazok, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.</i>
<i>Idő, időjárás</i> Évszakok és hónapok. A hét napjai és napszakok. Az óra. Időjárás.	<i>Hit- és erkölcsstan: A teremtés története.</i> <i>Környezetismeret: az idő mérése, az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban; a napszakok, az évszakok váltakozása.</i>

	<p><i>Matematika:</i> számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.</p>
<p><i>Öltözködés</i> Évszakok és ruhadarabok. Kedvenc ruháim.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> <i>József tarka ruhája.</i></p> <p><i>Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat:</i> egészséges életmód - öltözködés.</p> <p><i>Matematika:</i> halmazok.</p>
<p><i>Sport</i> Testrészek és mozgás. Kedvenc sportom.</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> testrészek, egészségvédelem.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgásos játékok.</p>
<p><i>Iskola, barátok</i> Iskolám, osztálytermünk. Tantárgyaim. Osztálytársaim, barátaim.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> <i>Jézus barátja, Lázár.</i></p> <p><i>Környezetismeret:</i> baráti kapcsolatok, iskolai közösségek.</p> <p><i>Matematika:</i> tájékozódás a térben, halmazok.</p>
<p><i>Szabadidő</i> Szabadidős tevékenységek. Kedvenc időtöltésem.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> <i>Ének-zene:</i> zenehallgatás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> kreatív alkotások.</p>
<p><i>Természet, állatok</i> Kisállatok. Kedvenc állataim. Állatok a ház körül. Vadon élő és állatkerti állatok.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> <i>Noé.</i></p> <p><i>Környezetismeret:</i> élőlények csoportosítása élőhely, táplálkozási mód, egyéb tulajdonságok szerint; változatos élővilág.</p> <p><i>Matematika:</i> halmazok, adatgyűjtés, adatok lejegyzése.</p>
<p><i>Ünnepek és hagyományok</i> Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a célnyelvi kultúrában.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> <i>Református ünnepeink megnevezése.</i></p> <p><i>Környezetismeret:</i> ünnepek, hagyományok.</p>
<p><i>Fantázia és valóság</i> Kedvenc meséim, könyveim. Képzeletem világa. A cirkusz.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> <i>József álmodik és álmokat fejt meg.</i></p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> képzeletem világa.</p>

A fejlesztés várt eredményei a 3. évfolyam végén	<p>KER szintben nem megadható.</p> <p>A tanuló aktívan részt vesz a célnyelvi tevékenységekben, követi a célnyelvi óravezetést, az egyszerű tanári utasításokat, megérti az egyszerű, ismerős kérdéseket, válaszol ezekre, kiszűri egyszerű, rövid szövegek lényegét.</p> <p>Elmond néhány verset, mondókát és néhány összefüggő mondatot önmagáról, minta alapján egyszerű párbeszédet folytat társaival.</p> <p>Ismert szavakat, rövid szövegeket elolvas és megért jól ismert témában.</p> <p>Tanult szavakat, ismerős mondatokat lemásol, minta alapján egyszerű, rövid szövegeket alkot.</p>
---	---

Kommunikációs eszközök

1. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök	
Köszönés, elköszönés	Guten Morgen / Tag! Auf Wiedersehen! Tschüs!
Köszönet és arra reagálás	Danke! Bitte!
Bemutatkozás	Ich heiße Martin.
Tanári utasítások megértése, azokra reagálás	Komm hier! Setz dich! Setzt euch! Steh auf! Steht auf!
2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök	
Személyes információkérés	Wo wohnst du? – Ich wohne in Ungarn. In Debrecen.
3. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök	
Egyszerű információkérés szűkebb és tágabb környezetünkről	Wo ist Monika? – Im Zirkus. Wo ist der Elefant? – In Afrika.
Egyszerű információkérés és –adás a családról és szűkebb környezetünkről	Hast du Geschwister? Wie heißt deine Mutter?.usw. Ich habe einen Bruder und eine Schwester. Meine Mutter heißt Monika. Wo wohnst du? Was ist deine E- Mail- Adress? Ich wohne in... . Meine E-Mail- Adresse ist
Egyszerű információkérés és –adás cselekvésekről	Was machst du am Nachmittag? Ich lese ein Buch. Magst du laufen? Ja, ich laufe gern.
Egyszerű információkérés és –adás időhatározókkal kapcsolatban	Wann hast du Geburtstag? Im März. Wann hast du Kunst? Am Dienstag.
Egyszerű információkérés és –adás az órával és az idővel kapcsolatban	Wie spät ist es? Es ist 12 Uhr. Wann stehst du auf? Ich stehe am Morgen auf.

Egyszerű információkérés és –adás tárgyak helye felől	Wo ist der Pullover? Im Schrank. Wo ist das Heft? In der Schultasche.
Információkérés, információadás	Wie ist das Zimmer? Prima. /Wie alt bist du? 12.
Igenlő vagy nemleges válasz	ja, nein, nicht
Tudás, nem tudás	Ich weiß (nicht).
4. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök	
Visszakérdezés	Wie bitte?
Betűzés kérése, betűzés	Buchstabiere bitte.

Fogalomkörök

A nyelvtani fogalomkörök tanítása a 3. évfolyamon csak lexikai szinten történik!

Kérdő mondatok kérdőszóval és kérdőszó nélkül	eldöntendő kérdések	Wer?	Wer bist du? Wer wohnt in Miskolc? Wohnst du in Budapest? Nein, ich wohne in ...
Kijelentő mondatok	jelenidejűség	Präsens	Ich wohne in Debrecen.
Határozott névelő	a háromalakú determináns	der, die, das	der Tiger die Banane das Krokodil
sein létige egyes szám 1., 2., 3. személyben		ich bin du bist er } sie } ist es }	Ich bin Anna. Du bist 9. Er ist mein Bruder, Jörg.
Szövegösszetartó eszközök	kötőszó	und	Monika und Paul sind geschwister. Ich lese ein Buch und Paul singt.
Időbeli viszonyok	időpont	am, im	am Montag, im März
Birtokos névmások	birtoklás	mei n dein	Mein Bruder heißt Hans. Wie heißt deine Mutter?
Helyhatározók		hier, dort links, rechts oben, unten	

Tanulói tevékenységek

Elsősorban olyan tevékenységi formák és feladatok ajánlatosak, amelyek összhangban vannak a 8-9 éves gyermek tanulási, ismeretszerzési jellemzőivel. Ebben az életkorban a gyermek ismeretszerzése a világról és saját magáról három fő úton történik: cselekvés közben (a felnőttekkel és társaival való interakció közben, illetve az érzékszervekkel való megismerés útján). Ezeknek a szem előtt tartásával kell megtervezni a tevékenységformákat és a feladatokat. Ezek nagy része olyan, amelyek a hagyományos értelemben nem minősülnek nyelvi jellegű feladatnak. Olyan feladatokat adunk, amelyekben a nyelvhasználat egy, a gyermek számára érthető szituációban jelenik meg.

Néhány, az 3. évfolyamon ajánlható tevékenységi forma az idegen nyelvi órán:

- Mozgásos-ritmikus feladatok: éneklés, körjátékok, mondókák, mozgással kísért versek, cselekvések végzése szóbeli utasításra (fizikai válasz adása nyelvi impulzusra)
- Manipulatív tevékenységek: rajzolás, színezés, kivágás, gyurmázás, ragasztás, hajtogatás stb., melynek eredménye valamilyen, a témába vágó tárgy (poszter, saját készítésű mesekönyv, születésnapi meghívó, képes üdvözlőlap stb.)
- Idegen nyelven történő tanári utasítások végrehajtása
- Szerepjátékok és ezekhez jelmezek, díszletek gyűjtése, készítése
- Játékok, társasjátékok
- Mondókák, versek, dalok, körjátékok memorizálása, mesehallgatás, a mese eljátszása

A 3. évfolyam tanulói számára olyan munkaformákat célszerű bevezetni a napi tanítási gyakorlatba, amelyekben a nyelvtanulás, mint élvezetes közös tevékenység jelenik meg. A későbbi, középiskolai időszaktól eltérően a kezdeti szakaszban nem az egyéni teljesítmény számít elsősorban. Ezen a fokon, ahol az érdeklődés felkeltése és ébrentartása a fő, előtérbe kerülnek a kooperatív, páros

és csoportos munkaformák. Ezen munkaformák mind nyelvi, mind általános nevelési haszonnal járnak. A nyelvi haszon az, hogy időegység alatt több tanuló kap lehetőséget arra, hogy a célnyelven megszólaljon, ill., hogy az idegen nyelvet kommunikációs eszközként használva megvitasson őt érdeklő témákat.

Nagy szerepet kapnak a reprodukív cselekvések:

- a kórusban/egyénileg történő ismétlés,
- másolás a tábláról/tankönyvből.

A 3. évfolyamon már a produktív tevékenységek is előtérbe kerülnek:

- egyszerű kérdések megválaszolása,
- egyszerű mondatok kiegészítése.

4. évfolyam

A negyedik évfolyamon az idegennyelv-tanítás elsődleges célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának további megalapozása. További fontos célkitűzése, hogy felkeltse a tanulók érdeklődését a nyelvek tanulása és a más nyelveket beszélő emberek és kultúrájuk megismerése iránt. A nyelvvel való játékos és örömteli foglalkozás, a kezdeti sikerek és a motiváló tanári visszajelzés segítenek a tanulóknak abban, hogy megmaradjon és erősödjön ösztönös tudásvágyuk és tanulási kedvük, bátran használják a rendelkezésükre álló nyelvi eszközöket, növekedjen önbizalmuk, fejlődjön önismeretük és önértékelésük. Mindez elengedhetetlen a nyelvtanulás hosszú távú eredményessége szempontjából.

Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A tanulók életkori sajtságaiknak és fejlettségi szintjüknek megfelelő, érdekes, értelmes és kihívást jelentő tevékenységekben vesznek részt. A célnyelven elhangzó információk megértéséhez

támaszkodnak a világról szerzett ismereteikre és tapasztalataikra, amelyek egyrészt segítik a nyelvtanulást, másrészt annak tartalmi révén tovább mélyülnek és bővülnek. Az anyanyelv elsajátításához hasonlóan az idegen nyelv elsajátítása is minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, amelyekben a verbális és a nonverbális elemek természetes egységet alkotnak. Utóbbiak a nyelvtanulás kezdetén különösen fontosak, hiszen a megfelelő nyelvi eszközök hiányában segítik a beszédhelyzet értelmezését, illetve a beszédszándék megvalósítását. A nyelvtanulás kezdő szakaszában a tanulók tanórai beszédének természetes része a magyar nyelvű kérdés és válasz is, amelyet visszajelzéseként, megerősítésként használnak a tanár következetes célnyelv használatával párhuzamosan.

A hit- és erkölcsstan órán tanult bibliai történetek, igék, a magyarul is ismert keresztyén énekek idegen nyelven való megtanulása tartalmi kapcsolatot jelent a gyermekek számára, amit azonnal le tudnak fordítani, megértenek. Így válik az ismeretlen célnyelvi tanári beszéd érthetővé a diákok számára.

Az idegen nyelvvel való korai ismerkedés középpontjában, ebben a szakaszban, a hallott szöveg értése és a szóbeli interakció együttes fejlesztése áll. A készségfejlesztés során a tanulók megismerkednek az alapvető nyelvtanulási stratégiákkal, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy a későbbiekben önálló nyelvtanulóvá váljanak.

Az idegen nyelv tanítása a tantárgy jellegéből adódóan kiválóan alkalmas arra, hogy hozzájáruljon a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott nevelési célok eléréséhez és a kulcskompetenciák fejlesztéséhez. Utóbbiak közül kiemelten fontos az idegen nyelvi kommunikációnak az anyanyelvi kommunikációhoz, a szociális kompetenciához, az esztétikai-művészeti tudatossághoz és kifejezőképességhez, illetve a hatékony tanuláshoz való kapcsolódása. Az anyanyelven elsajátított ismeretek, készségek és stratégiák támogatják az idegen nyelv tanulását, míg a nyelvtanulás eredményei pozitívan hathatnak az anyanyelvi tudatosság alakulására. A szociális kompetencia területén a kultúrák közötti hasonlóságok és különbségek felfedezése segíti a tanulókat abban, hogy nyitottá váljanak saját kultúrájuk és a célnyelv kultúrája iránt. Az idegennyelv-oktatás során alkalmazott, a tanulók együttműködését ösztönző munkaformák és tevékenységek hozzájárulnak a tanulók szociális érzékenységének fejlesztéséhez. Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén az idegennyelv-tanításban építeni lehet arra, hogy a tanulók életkori sajátosságaikból adódóan szeretnek játszani, rajzolni, festeni, énekelni, táncolni, és örömmel vesznek részt változatos művészeti tevékenységekben. A művészeti ágakkal való aktív kapcsolat gazdagítja a tanulók érzelmi világát. A hatékony tanulást az idegen nyelvvel való foglalkozás azáltal ösztönzi, hogy a tanulók elsajátítanak néhány alapvető nyelvtanulási stratégiát, és megteszik az első lépéseket idegen nyelvi teljesítményük értékelése útján. Ezekhez járul még református értékrendünk közvetítése, ami a nyelvkönyvek egyes témáinál kritikaként is megfogalmazódhat.

Az idegen nyelv tanulása keretében feldolgozott témakörök könnyen összehangolhatók a NAT-ban szereplő alsó tagozatos tantárgyak tartalmaival. A *Témakörök* táblázatban megjelölt kapcsolódási pontok segítenek megtalálni azokat a területeket, ahol sikeresen megvalósítható a tantárgyakon átívelő - akár közös projektek keretében történő - tanulás.

A tanulási folyamat során a tanuló egész személyisége formálódik, így alapvető fontosságú, hogy a kisgyermekkorai idegennyelv-tanítást áthassa a holisztikus pedagógiai szemlélet. Ennek a szemléletnek a gyakorlatba való átültetése nagy körültekintést igényel mind a tananyagok, taneszközök kiválasztásában és felhasználásában, mind a tevékenységek megtervezésében, valamint a tanórák megszervezésében és megvalósításában.

A megfelelően kialakított, változatos tevékenységformákra lehetőséget nyújtó tanulási környezet elősegíti az idegen nyelv sikeres elsajátítását. A gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag berendezés ösztönzi a tanulókat a nyelvi tevékenységekben való aktív részvételre. Az infokommunikációs eszközök bevonása már ebben az életkori szakaszban is érdekesebbé,

motiválóbba teheti a nyelvtanulást, a pedagógus számára pedig lehetőséget ad arra, hogy az életkori sajátosságoknak megfelelő autentikus anyagok gazdag tárházából válogasson.

Órakeret:

3 óra / hét

108 óra / tanév

Témakör	Órakeret
Én és a családom	11+2
Otthon	11+2
Étkezés	3+3
Idő, időjárás	2+2
Öltözködés	3+3
Sport	3+3
Iskola, barátok	10+3
Szabadidő	10+3
Természet, állatok	4+4
Ünnepek és hagyományok	6+4
Fantázia és valóság	2+3
Szabadon felhasználható:	7+4
5. Differenciálás, gyakorlás: a témakörök elmélyítése, az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően	
és / vagy	
6. Karácsony a gyülekezetemben és a református iskolában: Szókincs bővítése, helyi adventi és karácsonyi szokások, német nyelvű adventi és karácsonyi énekek, versek tanulása, kézművesség (képeslap, díszek)	
és / vagy	
7. Családok a Bibliában – Projektmunka csoportmunkában: szövegfeldolgozás, rejtvény, <i>Ki vagyok?</i> játék, énektanulás, bábkészítés, dramatizálás	
és / vagy	
8. Noé története (vagy egy szabadon választott bibliai történet) – Projektmunka csoportmunkában: szövegfeldolgozás, rejtvény, énektanulás, kézművesség (pl. síkbáb), dramatizálás	
Összesen:	108

Témakörök a negyedik évfolyam számára	
Témakörök	Kapcsolódási pontok

<p><i>Család</i> Köszönés, megszólítás, bemutatkozás. Én és a családom. Családtagok bemutatása. Családfa.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Családok a Bibliában. Református köszönés. Felekezetünk megnevezése németül. <i>Környezetismeret:</i> Együttélés a családban.</p>
<p><i>Otthon</i> Otthonom, szűkebb környezetem. Lakóhelyem, tágabb környezetem.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Lakóházak Jézus korában. <i>Környezetismeret:</i> Lakóhelyi környezet. <i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben, halmazok.</p>
<p><i>Étkezés</i> Napi étkezések. Egészséges táplálkozás.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Az 5000 ember megvendégelése. Étkezés előtti és utáni imádságok. <i>Környezetismeret:</i> Az ember megismerése és egészsége: tápanyag, ételmiszer, étrend. <i>Matematika:</i> Halmazok, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.</p>
<p><i>Idő, időjárás</i> Évszakok és hónapok. A hét napjai és napszakok. Időjárás. Töszámnevek.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Noé története. <i>Környezetismeret:</i> Az idő mérése, az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban. A napszakok, az évszakok változása. <i>Matematika:</i> Számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.</p>
<p><i>Öltözködés</i> Évszakok és ruhadarabok.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Öltözékek Jézus korában. <i>Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat:</i> Egészséges életmód - öltözködés. <i>Matematika:</i> Halmazok.</p>
<p><i>Sport</i> Testrészek és mozgás.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Az ember teremtése. <i>Környezetismeret:</i> Testrészek, egészségvédelem. <i>Testnevelés és sport:</i> Mozgásos játékok.</p>
<p><i>Iskola, barátok</i> Iskolám, osztálytermünk. Tantárgyaim. Osztálytársaim, barátaim.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Jézus is volt gyermek. A gyermek Jézus az „iskolában”. <i>Környezetismeret:</i> Baráti kapcsolatok, iskolai közösségek. <i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben, halmazok.</p>
<p><i>Szabadidő</i> Szabadidős tevékenységek. Kedvenc időtöltésem.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> A teremtéstörténet hetedik napja. <i>Ének-zene:</i> Zenehallgatás. <i>Vizuális kultúra:</i> Kreatív alkotások.</p>

<p><i>Természet, állatok</i> Kisállatok. Kedvenc állataim. Állatok a ház körül.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Állatok a Bibliában. Teremtéstörténet. <i>Környezetismeret:</i> Élőlények csoportosítása élőhely, táplálkozási mód, egyéb tulajdonságok szerint; változatos élővilág. <i>Matematika:</i> Halmazok, adatgyűjtés, adatok lejegyzése.</p>
<p><i>Ünnepek és hagyományok</i> Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a célnyelvi kultúrában.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Református ünnepeink (karácsony, húsvét, pünkösd). <i>Környezetismeret:</i> Ünnepek, hagyományok.</p>
<p><i>Fantázia és valóság</i> Kedvenc meséim. Képzeletem világa.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Kedvenc bibliai személyeink, történeteink. <i>Vizuális kultúra:</i> képzeletem világa.</p>

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanuló követi a nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetést.</p> <p>A tanuló megérti az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott, rövid és egyszerű tanári utasításokat.</p> <p>Megérti az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdéseket és kijelentéseket.</p> <p>Felismeri rövid, egyszerű szövegekben az ismerős szavakat, fordulatokat, és képes ezekből a lehetséges tartalomra következtetni.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetés megértése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat).</p> <p>Rövid és egyszerű, az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott tanári utasítások megértése (pl. rajzos, játékos feladatok, manuális tevékenységek, mozgásos, játékos tevékenységek: körjáték, ritmusjáték, szerepjáték, bábjáték, árnyjáték, társasjáték).</p> <p>Ismert témákhoz kapcsolódóan elhangzó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdések és kijelentések megértése (pl. közvetlenül a tanuló személyére, családjára, szűkebb környezetére, mindennapi szükségleteire, tevékenységeire vonatkozó kérdések, illetve válaszok).</p> <p>Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése, a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, a szöveg lényegének kiszűrése a megértést segítő mozgásos, játékos feladatok segítségével.</p> <p>Tanári ösztönzésre a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre való egyre tudatosabb támaszkodás a</p>	

szövegértés során.

A nyelv hangzásvilágának, zenéjének megismerése, megkülönböztetése az anyanyelv (játékos formában esetleg más nyelvek) hangzásvilágától és zenéjétől.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, gyermekeknek szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanuló társakkal, vendégekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.

Fejlesztési egység	Szöbéli interakció
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló aktívan és örömmel vesz részt az interakciót igénylő tevékenységekben. Beszédszándékát egyszerű nyelvi eszközökkel fejezi ki, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatva. Tud a számára ismert témákról egyszerű kérdéseket feltenni, illetve a hozzá intézett kérdésekre egyszerű nyelvi eszközökkel reagálni. A tanuló minta alapján rövid párbeszédet folytat társaival a tanult témákról. Részt vesz rövid, egyszerű szövegek közös előadásában. Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.
A fejlesztés tartalma	
Nonverbális elemekkel (pl. gesztusokkal, mimikával, hanglejtéssel, intonációval, képek, tárgyak segítségével) támogatott mondanivaló kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, azaz egy-egy szóval, rövid mondattal. Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra való reagálás egyszavas válaszokkal, cselekvéssel. Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó konkrét, egyszerű kérdések feltevése. Ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal. Dalok, mondókák, mesék, történetek előadásában, gyermekjátékokban való aktív részvétel; nonverbális elemekkel támogatott, közösen mondott szövegekbe, mesemondásba való bekapcsolódás ismert szavak, kifejezések, nyelvi fordulatok ismétlésével.	
<i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mesék, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, néhány mondatos leírások.	

Fejlesztési	Összefüggő beszéd
--------------------	--------------------------

egység	
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló elmond rövid, egyszerű szövegeket. Társaival közösen előad egyszerű szöveget, párbeszédet, tanári segítséggel. Számára ismert témákról, a környezetében előforduló tárgyakról, élőlényekről, eseményekről beszél röviden, összefüggően, nonverbális elemekkel támogatva. A tanuló bemutatja munkáját egyszerű nyelvi eszközökkel. Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.
A fejlesztés tartalma	
<p>Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoporthoz, osztály, szülők vagy tanárok részére.</p> <p>Tanult cselekvéssor (pl. egyszerű tornagyakorlat, öltözködés) elmondása képek segítségével vagy mozgással kísérvé.</p> <p>Nonverbális elemekkel támogatott, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal, megfelelő gyakorlás, felkészülés után.</p> <p>Saját vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy egyszerű nyelvi eszközök, fordulatokat tartalmazó, rövid bemutatása (pl. mesekönyv készítése, kiállítása és szóbeli bemutatása).</p> <p>Tanári példa és autentikus hangzóanyag hallgatása és együttmondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása (pl. hangerő vagy hangszín változtatásával, érzelmek kifejezésével, ritmushangszerek vagy mozgás kíséretével).</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása).</p>	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló észreveszi az anyanyelven, illetve a tanult idegen nyelven történő olvasás közötti különbségeket. Képes ismert szavak néma olvasására és megértésére, valamint tanári minta után a szavak helyes felolvasására. Képes rövid szöveg közös megismerése és feldolgozása után az önálló olvasására. Bekapcsolódik olvasást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe. Követi az ismert témákról elhangzó szöveg írott változatát. Felfedezi az ismert szavakat és kifejezéseket idegen forrásban.

	Megtapasztalja az önálló célnyelvi olvasás élményét.
A fejlesztés tartalma	
<p>Szavak, kifejezések elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése (pl. tantermi tárgyak felcímkézése, szavak és képek párosítása, dominó játék, szókarttyákból mondatvariációk összeállítása).</p> <p>Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése (pl. papírtávcső vagy gyümölcssaláta készítése).</p> <p>Egyszerű szövegek értő olvasása (pl. mesék, történetek, képregények, párbeszéd).</p> <p>Tanárral közös meseolvasás, bekapcsolódás a történet elolvasásába az ismert szavak használatával.</p> <p>Egyszerű írásbeli üzenetek elolvasása és megértése (pl. dicsérő kártyák, jókívánságok, osztálytermi utasítások).</p> <p>Ismert dalok szövegének követése, olvasása a képernyőn vagy a kivetítőn (pl. karaoke).</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i></p> <p>Szó- és mondatkarttyák, feliratos poszterek és képek, társasjátékok, egyszerű képregények, képeskönyvek, mesék, gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, feliratok, brosrák, ismertető, táblák, célnyelvi szövegeket tartalmazó csomagolóeszközök, videofelvételek, animációs filmek, dalok, mondókák animált változata.</p>	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	<p>A tanuló észreveszi az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő írás közötti különbségeket.</p> <p>A tanuló ismeri az adott nyelv ábécéjét.</p> <p>Különböző nyelvi tevékenységek során lemásol, illetve leír rövid szavakat, mondatokat.</p> <p>Bekapcsolódik írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe.</p>
A fejlesztés tartalma	

Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén (pl. keresztrejtvény, szókereső, akasztófa, tárgyak, képek részeinek felcímkézése, rímpárok alkotása, szógyűjtés).
 Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szó szerkezetek, rövid mondatok szintjén (pl. képregény rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése, üzenőfal létrehozása).

Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén (pl. mesekönyv, kiskönyv összeállítása, rímek, egyszerű versikék írása, képeslap, meghívó írása, egyszerű társasjáték tervezése, szabályainak megfogalmazása tanári segítséggel).

Ismert szavakat tartalmazó nyelvi fordulatok (pl. rímpárok) felfedezése és minta után való önálló alkotása.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.

Kommunikációs eszközök

1. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök	
Köszönés, elköszönés	Guten Morgen / Tag! Auf Wiedersehen! Tschüs!
Köszönet és arra reagálás	Danke! Bitte!
Bemutatkozás	Ich heiße Martin.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	Wie geht's dir? Danke, prima. Und dir?
Bocsánatkérés és arra reagálás	Entschuldigung! Kein Problem!
Gratuláció, jókívánságok és arra reagálás	Herzlichen Glückwunsch zum...! Danke. Fröhliche Weihnachten.
2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök	
Véleménykérés és arra reagálás	Magst du Mathe? Ja.
Egyetértés, egyet nem értés	Ja, das stimmt! Das stimmt aber nicht!
Tetszés, nemtetszés	Das finde ich gut / blöd/ toll!
3. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök	
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	Das ist mein Bruder.... Meine Mutter ist schön.
Információkérés, információadás	Wie ist das Zimmer? Prima. /Wie alt bist du? 12.
Igenlő vagy nemleges válasz	ja, nein, nicht
Tudás, nem tudás	Ich weiß (nicht).
4. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök	
Meghívás és arra reagálás	Kommst du? Ja. Nein, leider nicht..

5. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök	
Visszakérdezés	Wie bitte?
Nem értés	Ich verstehe nicht.
Betűzés kérése, betűzés	Buchstabiere bitte.

Fogalomkörök (nyelvi eszköztár)

Cselekvés, történéis, létezés kifejezése	jelenidejűség	Präsens	Ich bin heute zu Hause. Die Sonne scheint schön.
		trennbare Verben	Der Zug fährt gleich ab.
	jövőidejűség	Futur (mit Präsens)	Ich bleibe morgen zu Hause.
Birtoklás kifejezése		haben	Ich habe einen Bruder.
		Possessivpronomen	Das ist meine Familie.
Térbeli viszonyok	helymeghatározás	in, aus	Im Zimmer... Ich komme aus Deutschland.
Időbeli viszonyok	időpont	in, am, wann?	im Winter, am Freitag
Mennyiségi viszonyok	számok		eins, zwei
Minőségi viszonyok		Wie?	Ich bin zufrieden. Das finde ich prima.
Esetviszonyok	névszók a mondatban	Nominativ ,	Er zeichnet Bilder.
Szövegösszetartó eszközök	kötőszók névmások		und/ode r das ich, mein

A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végén	<p>KER szintben megadható.</p> <p>A tanuló aktívan részt vesz a célnyelvi tevékenységekben, követi a célnyelvi óravezetést, az egyszerű tanári utasításokat, megérti az egyszerű, ismerős kérdéseket, válaszol ezekre, kiszűri egyszerű, rövid szövegek lényegét.</p> <p>Elmond néhány verset, mondókát és néhány összefüggő mondatot önmagáról, minta alapján egyszerű párbeszédet folytat társaival.</p> <p>Ismert szavakat, rövid szövegeket elolvas és megért jól ismert témában.</p> <p>Tanult szavakat, ismerős mondatokat lemásol, minta alapján egyszerű, rövid szövegeket alkot.</p> <p>Emlékezetből elmondja az étkezés előtti és utáni imádságot. Társaival elénekel egy – két keresztyén gyermekdalt.</p>
---	---

5. évfolyam

Az ötödik évfolyam megkezdésekor a tanulók már legalább két év nyelvtanulási tapasztalattal rendelkeznek. Hozzászoktak a célnyelvi óravezetéshez, megértik az órai tevékenységekre vonatkozó rövid, egyszerű utasításokat, tudják, hogy léteznek olyan iskolai és iskolán kívüli helyzetek, feladatok, amelyeket csak akkor képesek sikerrel megoldani, ha megfelelő idegennyelv-ismerettel rendelkeznek. Már ismernek hangzó és írott célnyelvi szövegeket, megtették az első lépéseket az idegen nyelvi interakció és az összefüggő beszéd területén. Elkezdték az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani, és egyszerű formában használják az önkifejezés eszközeként is. A korosztály igényei és szükségletei szerint alakított idegennyelv-oktatás keretében megtapasztalták a játékos nyelvtanulás örömét. A feldolgozott tartalmak révén lehetőségük nyílt bepillantani egy, a sajátjukhoz részben hasonló, részben attól eltérő kultúrába. A pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján. A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók az ötödik évfolyam végére elérjék a KER szerinti A1.1 szintet.

3 óra / hét

108 óra / tanév

Témakörök az ötödik évfolyam számára	
Témakör	Órakeret
Család	8+1
Otthon	8+1
Étkezés, egészséges életmód	5+1
Idő, időjárás	5+0
Öltözködés	8+0
Sport, Egészséges életmód	8+1
Iskola, barátok	8+2
Szabadidő, szórakozás	8+0
Természet, állatok	7+1
Ünnepek és szokások	8+2
Város, bevásárlás	6+1
Utazás, pihenés	6+1
Fantázia és valóság	3+0
Környezetünk védelme	3+0
Egészséges életmód	4+0
Zene	2+0

Szabadon felhasználható:	11
6. Differenciálás, gyakorlás: a témakörök elmélyítése, az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően.	
és/vagy	
7. Gyermekek a Bibliában – Projektmunka egyéni, pár- vagy csoportmunkában	
és / vagy	
8. Református iskolába járok – A református iskolai élet sajátosságai (napirend, szokások, diákközösség, programok...) – Projektmunka csoport- vagy pármunkában	
Összesen:	108

Témakörök az ötödik évfolyam számára	
Témakörök	Kapcsolódási pontok
<i>Család</i> Én és a családom. Családtagok bemutatása. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Napirend.	<i>Hit- és erkölcsstan:</i> Reggeli és esti imádságok. <i>Családok a Bibliában.</i> <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Család és lakóhely. Társas kapcsolatok, szokások. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Időbeosztás, napirend.
<i>Otthon</i> Otthonom, szűkebb környezetem Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Kedvenc játékaim. Lakóhelyem, tágabb környezetem.	<i>Hit- és erkölcsstan:</i> Életkörülmények Jézus korában. <i>Isten nekünk is otthont adott.</i> <i>Természetismeret:</i> Lakóhelyi környezet. <i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben, halmazok. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én városom, falum.
<i>Étkezés</i> Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás. Receptek, főzés, sütés.	<i>Hit- és erkölcsstan:</i> Étkezés előtti és utáni imádságok. <i>Ételek Jézus korában.</i> <i>Természetismeret:</i> Az ember megismerése és egészsége: étrend. <i>Matematika:</i> Halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.
<i>Idő, időjárás</i> Az óra. Évszakok és hónapok. A hét napjai és a napszakok. Időjárás, időjárási jelenségek megfigyelése.	<i>Hit- és erkölcsstan:</i> A tíz csapás. <i>Természetismeret:</i> Az időjárás tényezői, ciklusok a természetben. <i>Matematika:</i> Számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.

<p><i>Öltözködés</i> Évszakok és ruhadarabok. Kedvenc ruháim. Divat.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Öltözékek Jézus korában. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Öltözködés, divat. <i>Matematika:</i> halmazok.</p>
<p><i>Sport</i> Testrészek és mozgás. Sportok, sportfelszerelések. Kedvenc sportom. Sportversenyek.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> Az ember megismerése és egészsége: testrészek. <i>Testnevelés és sport:</i> Mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.</p>
<p><i>Iskola, barátok</i> Iskolám. Tantárgyaim, tanárain. Osztálytársaim, barátaim. Tanórán kívüli közös programjaink.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> A 12 tanítvány. <i>Társas kapcsolatok:</i> Barátság, szeretet, tisztelet, segítő kapcsolat.</p>
<p><i>Szabadidő, szórakozás</i> Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Közös időtöltés barátokkal.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> A teremtéstörténet hetedik napja. <i>Közösség a gyülekezetben.</i> Felekezetem megnevezése németül. <i>Testnevelés és sport:</i> Sportok. <i>Ének-zene:</i> Zenehallgatás. <i>Dráma és tánc:</i> Színház, előadások. <i>Vizuális kultúra:</i> Múzeumok, kiállítások.</p>
<p><i>Természet, állatok</i> Kedvenc állataim. Állatok a ház körül. Állati rekordok. Kontinensek, tájegységek. Európa.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Állatok a Bibliában. <i>Teremtéstörténet.</i> <i>Természetismeret:</i> Élőlények a ház körül, az állatok életmódjának főbb jellemzői, szoba- vagy kerti növények gondozása, érdekes növények; a Föld szépsége, egyedisége: a Kárpát-medence és hazánk nagytájai, növénytakarója és élővilága. <i>Matematika:</i> Halmazok.</p>
<p><i>Ünnepek és szokások</i> Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Református ünnepeink (karácsony, húsvét, pünkösd). <i>Technika, életvitel és gyakorlat; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Hétköznapiak, ünnepek.</p>
<p><i>Város, bevásárlás</i> Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Vásárlás. Az én városom / falum.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> A gyermek Jézus az utcán. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Falvak és városok, közlekedés. <i>Matematika:</i> Irányok, térbeli alakzatok. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Közlekedés, vásárlás. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én városom, falum.</p>
<p><i>Utazás, pihenés</i> Vakáció, nyaralás. Osztálykirándulás. Közlekedési eszközök. Görögország.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Közlekedés Jézus korában. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Közlekedés. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.</p>

<i>Fantázia és valóság</i> Képzeletem világa.	<i>Hit- és erkölcsstan:</i> Legkedvesebb bibliai történeteink. <i>Dráma és tánc:</i> Dramatikus játékok. <i>Vizuális kultúra:</i> Képzeletem világa, műalkotások.
<i>Zene, művészetek</i> Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim, múzeumlátogatás.	<i>Hit- és erkölcsstan:</i> Dávid zsoltárai. Hálaadó énekek a Bibliában. <i>Ének-zene:</i> Zenehallgatás. <i>Dráma és tánc:</i> Színház, előadások. <i>Rajz és vizuális kultúra:</i> Múzeumok, kiállítások.
<i>Környezetünk védelme</i> Veszélyeztetett állat- és növényvilág.	<i>Hit- és erkölcsstan:</i> A teremtett világ védelme. <i>Természetismeret:</i> Környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. <i>Matematika:</i> Diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.
<i>Egészséges életmód</i> A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás.	<i>Hit- és erkölcsstan:</i> Testünk a Szentlélek temploma. <i>Természetismeret:</i> Az ember megismerése és egészsége: étrend. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Egészséges életmód.

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Aktív részvétel az órai tevékenységekben, a célnyelvi óravezetés követése, az egyszerű tanári utasítások és kérdések, valamint a korábban feldolgozott szövegek megértése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kissé komplexebb formában elhangzó és kevesebb nonverbális elemmel támogatott célnyelvi óravezetés követése; az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó, kevesebb nonverbális elemmel támogatott és bővülő szókinccsel megfogalmazott, de továbbra is rövid, egyszerű tanári utasítások megértés.
A fejlesztés tartalma	
<p>A kissé komplexebb formában elhangzó és kevesebb nonverbális elemmel támogatott célnyelvi óravezetés növekvő biztonsággal történő követése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat).</p> <p>Rövid, egyszerű tanári utasítások alaposabb és biztosabb megértése (pl. játékos feladatok; manuális tevékenységek; mozgásos, játékos tevékenységek).</p> <p>A tanulóhoz közel álló, ismert témákról szóló rövid kérdések és néhány rövid mondatból álló szövegek megértése.</p> <p>Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, következtetések levonása a témára, lehetséges tartalomra vonatkozóan; a szöveg lényegének kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével.</p> <p>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</p> <p>Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanuló társakkal, célnyelvi országokból</p>	

ező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Részvétel interakciót igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédszándék kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel és nonverbális elemekkel támogatva; egyszerű kérdések feltevése ismert témákról, illetve válaszadás egyszerű nyelvi eszközökkel a hozzá intézett kérdésekre; rövid beszélgetés folytatása ismert témákról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal.
A fejlesztés tartalma	
<p>A mondanivaló nonverbális elemekkel (pl. testbeszéddel, hanglejtéssel, vizuális eszközökkel) támogatott kifejezése bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel. Rövid válaszokkal, cselekvéssel való reagálás ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra. Egyszerű kérdések feltevése ismert témákhoz, osztálytermi szituációkhoz, egyéni szükségletekhez kapcsolódva. Egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Dalok, mondókák, versek, mesék, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, dramatizált jelenetek, néhány mondatos leírások, egyszerű felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén alapuló szövegek.</p>	

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Néhány összefüggő mondat elmondása önmagáról és a tanult témákról. A megismert versek, mondókák felidézése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid, egyszerű szövegek elmondása, illetve párbeszéd előadása társaival közösen, tanári segítséggel; egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott, összefüggő leírás adása saját magáról és a környezetében előforduló tárgyokról, élőlényekről, eseményekről.
A fejlesztés tartalma	
<p>Gyermekirodalmi mű (pl. vers, dal, mese), történet, cselekvéssor közös vagy önálló előadása társak, másik osztály, szülők vagy tanárok részére. Felkészülést követően nonverbális elemekkel támogatott egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal. Minta alapján, tanári segítséggel összefüggő szöveg alkotása; szavak, szócsoportok, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, de, azután).</p>	

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások
 ok, versek, mesék, rövid történetek, cselekvéssorok, leírások (pl. tanulói munka bemutatása), rövid szerepek, interaktív feladatok.

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Részvétel olvasást igénylő nyelvi tevékenységekben, ismert szavak, rövid szövegek elolvasása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megértést segítő elemekre támaszkodva felismeri és megérti az egyszerű szövegekben az ismert nevek, szavak és mondatok felismerése és megértése; a különböző műfajú, egyszerű, autentikus szövegek lényegének megértése.
A fejlesztés tartalma	
<p>Rövid, hétköznapi szövegekben ismerős nevek, szavak és egyszerű fordulatok felismerése. Írott szöveggel kapcsolatos tevékenységek végzése (pl. leírás alapján illusztráció készítése, képek sorba rendezése, szövegrészlettel való párosítása).</p> <p>Egyszerű, különböző műfajú szövegek olvasása, lényegük megértése, a szövegek feladatokon keresztül történő feldolgozása.</p> <p>Különböző műfajú szövegek (pl. versek, mesék, történetek, fabulák, viccek) közös olvasása. Egyszerű, informatív szövegből (pl. brosúrából, menetrendből, utcai táblákról, feliratokról) tárgyyszerű információ szerzése.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Történetek, hirdetések, plakátok, egyszerű katalógusok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok, feliratok, nyomtatványok hagyományos és online formában.</p>	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok másolása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; Megadott mintát követve különböző műfajú és életkorának megfelelő témájú rövid szövegek alkotása; írásbeli válaszadás személyes adatokra vonatkozó egyszerű kérdésekre.
A fejlesztés tartalma	
<p>Szavak és rövid szövegek másolása, illetve hallás utáni leírása.</p> <p>Rövid mondatok írása egyszerű nyelvi szerkezetek felhasználásával (pl. napirend bemutatása, emberek, állatok, tárgyak jellemzése, képfeliratok készítése).</p> <p>Különböző műfajú, egyszerű, rövid szövegek írása (pl. hagyományos vagy elektronikus képeslap, üdvözlőlap, meghívó, üzenet, SMS, e-mail).</p> <p>Egyszerű, autentikus kérdőívek, adatlapok kitöltése.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél,</p>	

adatlap, bejegyzés, dalszöveg.

Kommunikációs eszközök A1

Az előző évfolyamhoz képest újonnan belépő kommunikációs aláhúzással emeljük ki.

1. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök	
Köszönés, elköszönés	Guten Morgen / Tag! Auf Wiedersehen! Tschüs!
Köszönet és arra reagálás	Danke! Bitte!
Bemutatkozás	Ich heiße Martin.
<u>Megszólítás</u>	<u>Entschuldigung, ich gehe jetzt.</u>
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	Wie geht's dir? Danke, prima. Und dir?
Bocsánatkérés és arra reagálás	Entschuldigung! Kein Problem!
Gratuláció, jókívánságok és arra reagálás	Herzlichen Glückwunsch zum...! Danke. Fröhliche Weihnachten.
2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök	
Véleménykérés és arra reagálás	Magst du Mathe? Ja.
<u>Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése</u>	<u>Da hast du (nicht) Recht!</u>
Egyetértés, egyet nem értés	Ja, das stimmt! Das stimmt aber nicht!
Tetszés, nemtetszés	Das finde ich gut / blöd/ toll!
3. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök	
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	Das ist mein Bruder... Meine Mutter ist schön.
Információkérés, információadás	Wie ist das Zimmer? Prima. /Wie alt bist du? 12.
Igenlő vagy nemleges válasz	ja, nein, nicht, <u>Ich bin nicht dumm!</u>
Tudás, nem tudás	Ich weiß (nicht).
4. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök	
<u>Kérés</u>	<u>Ein Buch, bitte!</u>
<u>Javaslat és arra reagálás</u>	<u>Möchtest du einen Tee? Ja, gerne!</u>
Meghívás és arra reagálás	Kommst du? Ja. Nein, leider nicht..
<u>Kínálás és arra reagálás</u>	<u>Noch ein Stück Kuchen? Ja, bitte. Nein, danke.</u>
5. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök	

Visszakérdezés	Wie bitte?
Nem értés	Ich verstehe nicht.
Betűzés kérése, betűzés	Buchstabiere bitte.

Fogalomkörök (nyelvi eszköztár) A1

Az előző évfolyamhoz képest újonnan belépő fogalomköröket aláhúzással emeljük ki.

Cselekvés, történes, létezés kifejezése	jelenidejűség	Präsens	Ich bin heute zu Hause. Die Sonne scheint schön.
		<u>Präsens mit Vokalwechsel, trennbare Verben</u>	Der Zug fährt gleich ab. <u>Er liest das Buch.</u>
	<u>múltidejűség</u>	<u>Präteritum (csak: haben, sein)</u>	<u>Er hatte ein Fahrrad.</u> <u>Ich war schon in England.</u>
	<u>jövőidejűség</u>	<u>Futur (mit Präsens)</u>	<u>Ich bleibe morgen zu Hause.</u>
Birtoklás kifejezése		haben	Ich habe einen Bruder.
		Possessivpronomen	Das ist meine Familie.
Térbeli viszonyok	helymeghatározás	in	Im Zimmer...
	<u>irányok, helymeghatározás</u>		<u>hier, dort, links, rechts oben, unten, hinten...</u> <u>Mein Schreibtisch steht links.</u>
Időbeli viszonyo	időpont	in, <u>um</u> , am, wann?	im Winter, <u>um 8 Uhr</u> , am Freitag
Mennyiségi viszonyok	számok		eins, zwei
	<u>határozott mennyiség</u>		<u>eine Portion Pommes</u>
Minőségi viszonyo		Wie?	Ich bin zufrieden. Das finde ich prima.
Modalitás		<u>möchte</u>	<u>Ich möchte ein Eis.</u>
	<u>felszólítás</u>		<u>Komm morgen wieder! Spielt Tennis!</u>
Esetviszonyok	névszók a mondatban	Nominativ ,	Er zeichnet Bilder. Grete fragt uns, nicht ihn.
Szövegösszetartó eszközök	kötőszók névmások		und / oder / <u>aber</u> / <u>denn</u> das ich, <u>mich</u> , mein <u>man</u>

<p>A fejlesztés várt eredményei az 5. évfolyam végén</p>	<p>A1.1 szintű nyelvtudás: A tanuló megérti a nonverbális jelekkel kísért célnyelvi óravezetést, az ismert témákhoz kapcsolódó kérdéseket, rövid megnyilatkozásokat, szövegeket. Egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal kommunikál. Közös feldolgozás után megérti az egyszerű olvasott szövegek lényegét, tartalmát. Ismert témáról mintát követve rövid, egyszerű mondatokat ír. Emlékezetből elmondja a reggeli és az esti imádságot. Társaival elénekel egy – két keresztyén ifjúsági éneket.</p>
---	--

6. évfolyam

A hatodik évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja az, hogy a tanulók változatlanul kedvet érezzenek a nyelvtanulás iránt, és örömeiket leljék a nyelvvél való foglalkozásban, valamint hogy ébren maradjon kíváncsiságuk az idegen nyelvet beszélő emberek és kultúrájuk iránt, nyitottak maradjanak az új ismeretek, tapasztalatok befogadására.

A nyelvsajátítás területén a korábbiakhoz hasonlóan fontos cél a beszédértés és a beszédképesség fejlesztése, de ebben az életkorban fokozatosan felzárkózik melléjük az olvasott szöveg értése és az írás is. A készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. Az idegen nyelv elsajátítása továbbra is minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, melyekben a verbális és a nem verbális elemek természetes egységet alkotnak.

A motiváció fenntartása érdekében fontos, hogy a tanulók a fejlettségi szintjüknek megfelelő, változatos, érdekes és értelmes, kihívást jelentő tevékenységek során sajátítsák el az idegen nyelvet. A témakörök részben ugyanazok, mint az előző fejlesztési szakaszban, de bővülnek és mélyülnek, azzal párhuzamosan, ahogy a tanulók érdeklődése alakul, igényeik, szükségleteik változnak. További témák is feldolgozásra kerülnek, amelyek összhangban állnak a NAT-ban szereplő más műveltségi területek, tantárgyak tartalmaival.

A „Témakörök” táblázatban megjelölt kapcsolódási pontok segítenek megtalálni azokat a területeket, ahol megvalósítható a tantárgyakon átívelő – akár közös projektek keretében történő – tanulás.

A hatodik osztályban jelentősen bővül a tanulók szókincse. A nyelvtani szerkezeteket továbbra is kontextusba ágyazva sajátítják el, de fokozatosan felébred az érdeklődésük a célnyelv szabályrendszere és az anyanyelvükhöz hasonló, illetve attól eltérő nyelvi jelenségek iránt. Örömeiket lelik a szabályszerűségek felfedezésében, de a szabályok ismerete csak csekély mértékben segíti nyelvi fejlődésüket. A helyes nyelvhasználat elsajátításában nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek.

Ebben a szakaszban is fontos célkitűzés, hogy a tanulók idegen nyelvi kompetenciájának fejlesztése szoros összefonódásban és kölcsönhatásban történjen a fejlesztési szakaszra vonatkozó nevelési célokkal és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikációval, a szociális kompetenciával, az esztétikai- művészeti tudatossággal és kifejezőképességgel, valamint az önálló tanulással. Fokozatosan egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia, hiszen az IKT-eszközök használata idegen nyelven is az információszerezés és információcsere korszerű és hatékony eszköze.

A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók a hatodik évfolyam végére elérjék a KER szerinti A1 szintet.

Óraszám:

3 óra / hét

108 óra / tanév

Témakör	Órakeret
Család	8+1
Otthon	8+1
Étkezés	5+0
Idő, időjárás. Öltözködés	13+1
Sport	8+1
Iskola, barátok	8+2
Szabadidő, szórakozás	8+0
Természet, állatok. Környezetünk védelme	10+1
Ünnepek és szokások	8+2
Város, bevásárlás	6+1
Utazás, pihenés	6+1
Fantázia és valóság	3+0
Zene, művészetek	2+0
Egészséges életmód	4+0
Szabadon felhasználható:	11
6. Differenciálás, gyakorlás: a témakörök elmélyítése, az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően	
és/vagy	
7. Bibliai eredetű közmondások, szólások: bibliai Igék keresése, párosításuk közmondásokhoz, értelmezésük, vizuális megjelenítés, memorizálás.	
és/vagy	
8. Családok a Bibliában– Projektmunka egyéni, pár-, vagy csoportmunkában: egy szabadon választott bibliai család és életmódjuk, életkörülményeik bemutatása, családfa, rejtvény, esetleg kézműveskedés, énektanulás, dramatikus játék	
Összesen:	108

Témakörök a hatodik évfolyam számára

Témakörök	Kapcsolódási pontok
-----------	---------------------

<p><i>Család</i> Én és a családom. Családtagok bemutatása. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Napirend.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Családok a Bibliában. Keresztelés, keresztszülők, keresztyermek. Az etióp kincstárnok. János 3:16 <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Család és lakóhely. Társas kapcsolatok, szokások. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Időbeosztás, napirend.</p>
<p><i>Otthon</i> Otthonom, szűkebb környezetem Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Lakóhelyem, tágabb környezetem. Élet a parasztházban.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Életkörülmények Jézus korában. A gyülekezet lelki otthonunk – A 12 éves Jézus a templomban. Az első gyülekezet. <i>Természetismeret:</i> Lakóhelyi környezet. <i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben, halmazok. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én városom, falum.</p>
<p><i>Étkezés</i> Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás. Sajt készítés.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Étkezési szokások Jézus korában. <i>Természetismeret:</i> Az ember megismerése és egészsége: étrend. <i>Matematika:</i> Halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.</p>
<p><i>Idő, időjárás</i> Az óra. Évszakok és hónapok. A hét napjai és a napszakok. Időjárás, időjárási jelenségek megfigyelése.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Sodoma pusztulása. <i>Természetismeret:</i> Az időjárás tényezői, ciklusok a természetben. <i>Matematika:</i> Számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.</p>
<p><i>Öltözködés</i> Évszakok és ruhadarabok. Kedvenc ruháim. Divat.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Öltözékek Jézus korában. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Öltözködés, divat. <i>Matematika:</i> Halmazok.</p>
<p><i>Sport</i> Testrészek és mozgás. Sportok, sportfelszerelések. Kedvenc sportom. Sportversenyek.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Dávid és Góliát. <i>Természetismeret:</i> az ember megismerése és egészsége: testrészek. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.</p>
<p><i>Iskola, barátok</i> Iskolám, osztálytermünk. Tantárgyaim, tanárain. Osztálytársaim, barátaim. Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Dávid és Jonatán barátsága. Társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, segítő kapcsolat.</p>

<p><i>Szabadidő, szórakozás</i> Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet. Közös időtöltés barátokkal.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Baráti kör a gyülekezetben. Közös időtöltés, programok a gyülekezetben (pl. istentisztelet, ifjúsági óra, csendesnap, koncert, kirándulás, filmklub). <i>Testnevelés és sport:</i> Sportok. <i>Ének-zene:</i> Zenehallgatás. <i>Vizuális kultúra:</i> Múzeumok, kiállítások.</p>
<p><i>Természet, állatok</i> Kisállatok. Kedvenc állataim. Állatok a ház körül. Vadon élő és állatkerti állatok. Állatok a nagyvilágban. Kontinensek, tájegységek. Svájc.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Állatok a Bibliában. <i>Természetismeret:</i> Élőlények a ház körül, az állatok életmódjának főbb jellemzői, szoba- vagy kerti növények gondozása, érdekes növények. A Föld szépsége, egyedisége: a Kárpát-medence és hazánk nagytájai, növénytakarója és élővilága. <i>Matematika:</i> Halmazok.</p>
<p><i>Ünnepek és szokások</i> Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Hétköznapiak és ünnepek a Bibliában (Mózes könyve) – páska, advent, karácsony, nagyhét, húsvét, pünkösd, áldozócsütörtök. <i>Technika, életvitel és gyakorlat; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Hétköznapiak, ünnepek.</p>
<p><i>Város, bevásárlás</i> Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek. Vásárlás. Az én városom/falum. Berlin, Hamburg, Salzburger Land.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Jeruzsálem. A jeruzsálemi templom. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Falvak és városok, közlekedés. <i>Matematika:</i> Irányok, térbeli alakzatok. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Közlekedés, vásárlás. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én városom, falum.</p>
<p><i>Utazás, pihenés</i> Vakáció, nyaralás. Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Jónás története. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Közlekedés. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.</p>
<p><i>Fantázia és valóság</i> Kedvenc olvasmányaim, könyveim. A Grimm testvérek. A kalózok élete.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> A Biblia keletkezése, felépítése. <i>Vizuális kultúra:</i> Képzeletem világa, műalkotások.</p>
<p><i>Zene, művészetek</i> Kedvenc zeném, együttesem.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Zene és zenészek (pl. Dávid) a Bibliában. Zsoltárok. <i>Ének-zene:</i> Zenehallgatás. <i>Rajz és vizuális kultúra:</i> Múzeumok, kiállítások.</p>

<p><i>Környezetünk védelme</i> Veszélyeztetett állatvilág.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> A teremtett világ védelme Istentől kapott feladatunk. <i>Természetismeret:</i> Környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. <i>Matematika:</i> Diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.</p>
<p><i>Egészséges életmód</i> A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Testünk a Szentlélek temploma. <i>Természetismeret:</i> Az ember megismerése és egészsége: étrend. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Egészséges életmód.</p>

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Aktív részvétel az órai tevékenységekben, a célnyelvi óravezetés követése, az egyszerű tanári utasítások és kérdések, valamint a korábban feldolgozott szövegek megértése, begyakorolt rövid párbeszéd folytatása, minta alapján egyszerű szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy rövid mondatból álló kérdések, néhány rövid mondatból álló megnyilatkozások megértése.
A fejlesztés tartalma	
<p>A megértés során egyre tudatosabb támaszkodás a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre. Tanári ösztönzésre a hallott szövegből kiszűrt információk egyre tudatosabb összekapcsolása a témával kapcsolatos egyéb ismeretekkel, és ezek alapján következtetések levonása a tartalomra vonatkozóan.</p> <p>Különböző beszélők egyre biztosabb megértése, amennyiben azok a célnyelvi normának megfelelő vagy ahhoz közelítő kiejtéssel, a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat hangsúlyozva, megismételve beszélnek.</p> <p>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanulótársakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.</p>	

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Részvétel interakciót igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid beszélgetés folytatása a társakkal a tanult témákról; rövid, egyszerű szövegek közös előadása; az ismert szöveg célnyelvi normákhoz közelítő kiejtése, helyes intonációval és megfelelő beszédtempóban.

A fejlesztés tartalma

Kommunikálás begyakorolt beszédfordulatokkal (pl. bemutatkozás, bemutatás, üdvözlés, köszönés, alapvető információ kérése és adása saját magáról, társairól, közvetlen környezetéről, különböző dolgok kérése és adása, tetszés, nemtetszés kifejezése).

Meg nem értés esetén nonverbális elemekkel, pl. testbeszéddel támogatott ismétlés, magyarázat kérése.

Néhány egyszerű, a beszélgetés strukturálása szempontjából fontos elem megismerése és alkalmazása (pl. beszélgetés kezdeményezése, figyelemfelhívás).

Hallott, látott jelenségekre (pl. váratlan osztálytermi történésekre, időjárással kapcsolatos megfigyelésekre) való reagálás egyszerű nyelvi eszközökkel.

Aktív részvétel dalok, mondókák, versek, mesék, történetek előadásában, szóbeli nyelvi játékokban; nonverbális elemekkel támogatott történet elmondásába való bekapcsolódás az ismert szavak, kifejezések, beszédfordulatok szintjén.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Dalok, mondókák, versek, mesék, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, dramatizált jelenetek, néhány mondatos leírások, egyszerű felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén alapuló szövegek.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Néhány összefüggő mondat elmondása önmagáról és a tanult témákról. A megismert versek, mondókák felidézése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Néhány egyszerű nyelvtani szerkezet és mondatfajta használata; a szavak, szócsoporthoz, egyszerű cselekvések, történések összekapcsolása kötőszavakkal; munkájának bemutatása egyszerű nyelvi eszközökkel; ismert szöveg elmondása a célnyelvi normához közelítő kiejtéssel, intonációval és beszédtempóban.
A fejlesztés tartalma	
Egyénileg vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy rövid bemutatása és értékelése (pl. közös plakát készítése, kiállítása, szóbeli bemutatása és értékelése). Tanári példa vagy autentikus hangzóanyag hallgatása és együttes elmondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása (pl. hangerő vagy hangszín változtatásával, érzelmek kifejezésével, ritmushangszerek vagy mozgás kíséretével).	
<i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Dalok, versek, mesék, rövid történetek, cselekvéssorok, leírások (pl. tanulói munka bemutatása), rövid szerepek, interaktív feladatok.	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Részvétel olvasást igénylő nyelvi tevékenységekben, ismert szavak, rövid szövegek elolvasása.
A tematikai egység nevelési-	Egyszerű, autentikus szövegekből néhány alapvető információ kiszűrése; az olvasott szövegre vonatkozó egyszerű feladatok elvégzése;

fejlesztési céljai	a készségek, képességek kreatív használata az olvasott szövegek értelmezéséhez; érdeklődés kialakítása a célnyelvi kultúra irodalmi, művészeti alkotásai iránt.
A fejlesztés tartalma	
Rövid, egyszerű, írott instrukciók követése képek segítségével (pl. játék összerakása, útbaigazítás). Egyszerűsített nyelvezetű irodalmi alkotások olvasása (pl. versek, mesék, dalszövegek, novellák). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Történetek, hirdetések, plakátok, egyszerű katalógusok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok, feliratok, nyomtatványok hagyományos és online formában.	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok másolása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közösen feldolgozott olvasott szöveghez kapcsolódó írásbeli feladatok elvégzése; részvétel írásbeli nyelvi játékokban; a meglévő szókincs, tudás képes kreatív alkalmazása az őt érdeklő témájú, egyszerű szövegek írásához.
A fejlesztés tartalma	
Projektmunka készítése (pl. poszterek, hirdetések, faliújságok, tájékoztató táblák, ismertető(k)). Az életkornak megfelelő irodalmi művek (pl. mesék, történetek) bizonyos elemeinek megváltoztatása, átírása. Különböző típusú szövegek kreatív írása (pl. napló, dalszöveg, listaversek, szabadversek). Egy-két mondatos üzenet, illetve bejegyzés írása internetes közösségi oldalon, blogban vagy fórumban. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.	

Kommunikációs eszközök A1

Az előző évfolyamhoz képest újonnan belépő kommunikációs eszközöket aláhúzással emeljük ki.

1. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök	
Köszönés, elköszönés	Guten Morgen / Tag! Auf Wiedersehen! Tschüs!
Köszönet és arra reagálás	Danke! Bitte!
Bemutatkozás	Ich heiße Martin.
Megszólítás	Entschuldigung, ich gehe jetzt.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	Wie geht's dir? Danke, prima. Und dir?

Bocsánatkérés és arra reagálás	Entschuldigung! Kein Problem!
Gratuláció, jókívánságok és arra reagálás	Herzlichen Glückwunsch zum...! Danke. Fröhliche Weihnachten.
2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök	
Véleménykérés és arra reagálás	Magst du Mathe? Ja.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	Da hast du (nicht) Recht!
Egyetértés, egyet nem értés	Ja, das stimmt! Das stimmt aber nicht!
Tetszés, nemtetszés	Das finde ich gut / blöd/ toll!
3. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök	
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	Das ist mein Bruder... Meine Mutter ist schön.
Információkérés, információadás	Wie ist das Zimmer? Prima. /Wie alt bist du? 12.
Igenlő vagy nemleges válasz	ja, nein, nicht, Ich bin nicht dumm!
Tudás, nem tudás	Ich weiß (nicht).
4. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök	
Kérés	Ein Buch, bitte!
Javaslat és arra reagálás	Möchtest du einen Tee? Ja, gerne!
Meghívás és arra reagálás	Kommst du? Ja. Nein, leider nicht..
Kínálás és arra reagálás	Noch ein Stück Kuchen? Ja, bitte. Nein, danke.
5. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök	
Visszakérdezés	Wie bitte?
Nem értés	Ich verstehe nicht.
Betűzés kérése, betűzés	Buchstabiere bitte.

Fogalomkörök (nyelvi eszköztár) A1

Az előző évfolyamhoz képest újonnan belépő fogalomköröket aláhúzással emeljük ki.

Cselekvés, történet, létezés kifejezése	jelenidejűség	Präsens	Ich bin heute zu Hause. Die Sonne scheint schön.
		Präsens mit Vokalwechsel, trennbare Verben	Der Zug fährt gleich ab. Er liest das Buch.
	múltidejűség	Präteritum (csak: haben, sein)	Er hatte ein Fahrrad. Ich war schon in England.
	jövőidejűség	Futur (mit Präsens)	Ich bleibe morgen zu Hause.

Birtoklás kifejezése		haben	Ich habe einen Bruder.
		Possessivpronomen	Das ist meine Familie.
Térbeli viszonyok	helymeghatározás	in	Im Zimmer...
	irányok, helymeghatározás		hier, dort, links, rechts oben, unten, hinten... Mein Schreibtisch steht links.
Időbeli viszonyok	gyakoriság	Wie oft? selten, manchmal, oft, immer, nie	Ich spiele oft mit Peter.
	időpont	in, um, am, wann?	im Winter, um 8 Uhr, am Freitag
Mennyiségi viszonyok	számok		eins, zwei
	határozott mennyiség		eine Portion Pommes
	<u>határozatlan mennyiség</u>	<u>alles, viel, wenig,</u> <u>nichts</u>	<u>Ich lerne viel, und ich habe</u> <u>wenig Zeit.</u>
Minőségi viszonyok			
		Wie?	Ich bin zufrieden. Das finde ich prima.
Modalitás		möchte	Ich möchte ein Eis.
	felszólítás		Komm morgen wieder! Spielt Tennis!
Esetviszonyok	névszók a mondatban	Nominativ ,	Er zeichnet Bilder. Grete fragt uns, nicht ihn.
Szövegösszetartó eszközök	kötőszók névmások		und / oder / aber / denn das ich, mich, mein <u>dieser</u> man

A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén	<p>A1 szintű nyelvtudás: A tanuló megérti a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetést, az ismert témákhoz kapcsolódó kérdéseket, rövid megnyilatkozásokat, szövegeket. Egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal kommunikál. Felkészülés után elmond rövid szövegeket. Közös feldolgozás után megérti az egyszerű olvasott szövegek lényegét, tartalmát. Ismert témáról rövid, egyszerű mondatokat ír, mintát követve önálló írott szövegeket alkot. Emlékezetből elmond legalább két bibliai eredetű közmondást, szólást a hozzá tartozó bibliai Igével, valamint a János 3:16-ot. Társaival elénekel egy – két keresztyén ifjúsági dalt.</p>
---	---

7. évfolyam

A hetedik évfolyamon idegen nyelvet tanuló diákok A1 szintű nyelvtudással lépnek be a további nyelvtanulási folyamatba. Ez a Közös európai referenciakeret (KER)

megfogalmazásában azt jelenti, hogy „alapszintű” és ezen belül „minimumszintű” nyelvismerettel rendelkeznek. Az előző fejlesztési szakaszokban, elsősorban osztálytermi keretek között, már számos olyan helyzetben kipróbálták magukat, amelyekben bizonyos feladatok megoldásához elengedhetetlenül szükségük volt a nyelvismeretre. Tisztában vannak azzal, hogy személyes boldogulásuk egyik fontos feltétele a használható nyelvtudás. Megismerkedtek különféle hallott és olvasott célnyelvi szövegekkel, fejlődött a beszédképességük, és megtanulták, hogyan tudják az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani és egyszerű formában az önkifejezés eszközeként használni. A feldolgozott tartalmak révén bepillantottak egy idegen kultúrába, és lehetőségük nyílt azt összevetni a magyarral. A nyelvtanulás során kapott pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók a hetedik évfolyam végére elérjék a KER szerinti A2.1 szintet.

Óraszám:

3 óra / hét

108 óra / tanév

Témakörök	Órakeret
Család. Otthon	12+3
Étkezés	5+0
Idő, időjárás	5+0
Öltözködés	6+1
Sport	5+1
Iskola, barátok	7+1
Szabadidő, szórakozás	6+2
Természet, állatok	6+0
Ünnepek és szokások	6+2
Város, bevásárlás	5+0
Utazás	5+1
Fantázia	3+0
Zene, művészetek	3+0
Környezetünk védelme	5+0
Egészséges életmód	6+0
Felfedezések. Tudomány, technika	8+0
Múltunk és jövőnk	4+0
Szabadon felhasználható:	11
6. Differenciálás, gyakorlás: a témakörök elmélyítése, az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően.	

és/vagy 7. Tízparancsolat	
és/vagy 8. A <i>Die Stunde des Siegers</i> (Tűzszekerek) című film megtekintése.	
és/vagy Javaslatok projektmunkák készítésére egyéni, pár-, vagy csoportmunkában:	
9. Anyák / Apák a Bibliában	
10. Nők a Bibliában	
11. Ruth története	
12. Magyar reformátorok a környezetünkben	
Összesen:	108

A gyakorló, összefoglaló és számonkérő órák számát a témakörökhöz tartozó órakeretek tartalmazzák.

Témakörök a hetedik évfolyam számára	
Témakörök	Kapcsolódási pontok
<p><i>Család</i> Én és a családom. Családtagok bemutatása. Családi események, közös programok. Családi ünnepek.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Ruth története. Társas kapcsolatok. „Nem jó az embernek egyedül...” Társas kapcsolatok: család, otthon. Az ember az időben: gyermekkor, felnőttkor, öregkor. <i>Hon- és népismeret:</i> Családunk története. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Családi munkamegosztás.</p>
<p><i>Otthon</i> Otthonom, szűkebb környezetem. Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Lakóhelyem, tágabb környezetem. Otthonok a célnyelvi országban és a nagyvilágban. Otthontalanok.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Lelki otthonunk a templom, a gyülekezet. A református templom berendezése, jellemzői, külső és belső leírása. <i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Család és lakóhely. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én városom, falum.</p>

<p><i>Étkezés</i> Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás. Receptek, főzés, sütés, főzőműsorok. Étkezési szokások a célnyelvi kultúrában és a nagyvilágban.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Étkezési előírások Mózes könyvében. <i>Biológia-egészségtan:</i> Táplálkozás. <i>Kémia:</i> egészséges táplálkozás: A zsírok és cukrok szerepe. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Családi munkamegosztás. <i>Matematika:</i> Halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.</p>
<p><i>Idő, időjárás</i> Az óra. Évszakok és hónapok. A hét napjai és a napszakok. Napirend. Időjárás. Időjárási rekordok. Időjárási jelenségek.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Isten rendet adott az életünknek – A negyedik parancsolat. <i>Földrajz:</i> Éghajlat és lakóhelyek. Időjárási, éghajlati elemek. <i>Fizika:</i> Természeti katasztrófák.</p>
<p><i>Öltözködés</i> Ruhadarabok. Iskolai egyenruha. Kedvenc ruháim. Divat világa.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Ünnepi öltözet. A (református) lelkész öltözete régen és ma. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Öltözködés, divat.</p>
<p><i>Sport</i> Kedvenc sportom. Sportok, sportfelszerelések. Sportversenyek, olimpia.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Református sportolók (pl. Kóczán Mór olimpiai bronzérmes gerelyhajító) <i>Biológia-egészségtan:</i> Az ember megismerése és egészsége. <i>Testnevelés és sport:</i> Mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.</p>
<p><i>Iskola, barátok</i> Tantárgyaim. Nyelvtanulás. Osztálytársaim, barátaim. Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Tízparancsolat. Jézus szeretetre vonatkozó parancsolata. (Máté 22: 37 – 40) Társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, egymás segítése.</p>
<p><i>Szabadidő, szórakozás</i> Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet, interaktív játékok. Mozi, színház, zenehallgatás, kiállítások. Közös időtöltés barátokkal.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> „Mindennek rendelt ideje van...” Programok a gyülekezetemben és annak testvérgyülekezeteiben. <i>Testnevelés és sport:</i> Sportok. <i>Ének-zene:</i> Zenehallgatás. <i>Vizuális kultúra:</i> Múzeumok, kiállítások. <i>Informatika:</i> Az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.</p>

<p><i>Természet, állatok</i> Kedvenc állataim. Kontinensek, tájegységek. Hazánk és más országok, más kontinensek élővilága.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Teremtés. Állatok a Bibliában. <i>Biológia-egészségtan:</i> a természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései. <i>Földrajz:</i> földrészek és óceánok, felszínformák, hazánk természeti adottságai; Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> hobbiállatok gondozása.</p>
<p><i>Ünnepek és szokások</i> Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Református ünnepeink itthon és a nagyvilágban. Az ünnepekhez kapcsolódó szokások és szimbólumok. A református istentisztelet liturgiája. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> hétköznapiak, ünnepek. <i>Hon- és népismeret:</i> találkozás a múlttal: ünnepeink eredete és szokásrendje.</p>
<p><i>Város, bevásárlás</i> Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás. Látnivalók, nevezetességek a lakóhelyemen. Híres városok és nevezetességeik.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Református látnivalók, műemlékek megnevezése településen. <i>Matematika:</i> tájékozódás a térben, térbeli alakzatok. <i>Földrajz:</i> országok, városok. <i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedés, vásárlás.</p>
<p><i>Utazás, pihenés</i> Vakáció, nyaralás. Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök. Utazás belföldön és külföldön.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> A pusztai vándorlás. <i>Földrajz:</i> Tájékozódás a földrajzi térben, Európa, Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. <i>Biológia-egészségtan:</i> Az erdők világa. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.</p>
<p><i>Fantázia és valóság</i> Kedvenc olvasmányaim, könyveim. Képzetelem világa. Utazás a jövőbe. Három kívánságom...</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Mary Jones és a Bibliatársulat története. <i>Vizuális kultúra:</i> Képzetelem világa.</p>
<p><i>Zene, művészetek</i> Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim. Kedvenc múzeumom. Kiállítások, rendezvények, koncertek. Zenei világnap.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Zene és ének a Bibliában. Mirjam, Áron, Dávid Mária, Simeon stb. éneke. Keresztyén zenekarok. <i>Ének-zene:</i> Zenehallgatás. <i>Vizuális kultúra:</i> Múzeumok, kiállítások.</p>

<p><i>Környezetünk védelme</i> Veszélyeztetett állat- és növényvilág. A víz védelme. Nevezetes napok: a Víz Világnapja, a Duna Napja. Szelektív hulladékgyűjtés. Környezettudatos viselkedés.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> A teremtett világ védelme. Jordán, Vörös – tenger, Galileai – tenger. Vízfakasztás a sziklából. <i>Biológia-egészségtan:</i> Környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. <i>Fizika:</i> Energiatermelési eljárások. <i>Földrajz:</i> Globális problémák, fenntarthatóság, védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Tudatos vásárlás, egészséges életmód.</p>
<p><i>Egészséges életmód</i> A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás. Betegségek és megelőzésük.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Gyógyítások a Bibliában. Lelki egészség. A hit és az egészséges élet kapcsolata. A kösziklára épített ház <i>Biológia-egészségtan:</i> Betegségek megelőzése. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Egészséges életmód.</p>
<p><i>Felfedezések</i> <i>Tudomány, technika</i> Feltalálók és találmányok. A jövő technikai vívmányai.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> A talentumok példázata <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Felfedezők és feltalálók. <i>Biológia-egészségtan:</i> Tudománytörténet. <i>Hon- és népismeret:</i> A magyar tudomány és kultúra eredményei a világban.</p>
<p><i>Múltunk és jövőnk</i> Családom múltja, gyökereim. Az én jövőm. Pályaválasztás. Iskolám múltja, jelene. A jövő iskolája. Lakóhelyem régen és most. A jövő városa. Földünk jövője.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Foglalkozások a Bibliában. Egyházunk, gyülekezetünk múltja és jelene: Luther Márton és Kálvin János, illetve valamely szabadon választott, meghatározó református személy élete. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Különböző korszakok, globális problémák. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én világom. Találkozás a múlttal. <i>Földrajz:</i> Településtípusok. Környezettudatosság, környezetvédelem. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Pályaorientáció: szakmák, foglalkozások.</p>
<p><i>Média, kommunikáció</i> Internet, interaktív játékok, közösségi oldalak. Infokommunikációs eszközök a mindennapokban. A média szerepe a hétköznapi életben. Műsorfajták.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Vallási műsorok a televízióban. Iskolaújság, gyülekezeti lap, egyéb sajtótermékek, honlapok. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> hírközlés. A média és a nyilvánosság szerepe. <i>Biológia-egészségtan:</i> kommunikáció az állatvilágban. <i>Informatika:</i> az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.</p>

<p><i>Földünk és a világűr</i> Földünk</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> A betlehemi csillag. A napkeleti bölcsek. <i>Földrajz:</i> égitestek. <i>Fizika:</i> a naprendszer objektumai, a világűr megismerésének eszközei. <i>Matematika:</i> tájékozódás a térben.</p>
--	---

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetés megértése, egyszerű, rövid, hangzó szövegekhez kapcsolódó feladatok megoldása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó tanári utasítások megértése; az ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű kérdések és kijelentések megértése; a tanult témakörökben elhangzó szövegekben a tanult szavak, szó- és beszédfordulatok felismerése, és ezekből következtetés a szövegek témájára, tartalmára.
A fejlesztés tartalma	
<p>Az ismert nyelvi elemekre támaszkodó, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatott célnyelvi óravezetés folyamatos követése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat) és a tanári utasítások megértése. Ismert témákhoz kapcsolódó rövid kérések és kijelentések megértése. Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése; következtetés levonása a szövegfajtára, a témára és a lehetséges tartalomra vonatkozóan; a szöveg lényegének, néhány konkrét információnak a kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, a célnyelvi kultúrát bemutató multimédiás anyagok, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok; tanárral, tanuló társakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd, interaktív feladatok.</p>	

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal folytatott kommunikáció.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű és közvetlen információcserét igénylő feladatokban kommunikáció ismert témáról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal; kérdésfeltevés kiszámítható, mindennapi helyzetekben.

A fejlesztés tartalma	
<p>Tudatosan megválasztott nonverbális elemekkel támogatott mondanivaló kifejezése, egyre bővülő szókinccsel, begyakorolt beszédfordulatokkal, egyszerű nyelvi eszközökkel. Egyszerű, tényszerű információk megszerzése és továbbadása. Vélemény, gondolat, érzés kifejezése, illetve ezekre való rákérdezés egyszerű nyelvi eszközökkel. Ismert témákhoz, mindennapi helyzetekhez vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdések feltevése, kérések, felszólítások megfogalmazása, illetve az azokra történő válaszadás. Részvétel ismert témákhoz, mindennapi helyzetekhez kapcsolódó rövid párbeszédben, beszélgetésben.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Rövid párbeszéd, egyszerű társalgás, szerepjátékok, dramatizált jelenetek, kérdések, felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén, véleménykülönbségen alapuló szövegek, spontán megnyilvánulások.</p>	

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz felkészülés után rövid szövegek elmondása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid, de egyre bővülő szókinccsel, egyszerű beszédfordulatok alkalmazásával, összefüggő beszéd saját magáról és közvetlen környezetéről; munkája bemutatása egyszerű nyelvi eszközökkel; rövid, egyszerű történetek mesélése; egyszerű állítások, összehasonlítás, magyarázat, indoklás megfogalmazása.
A fejlesztés tartalma	
<p>Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi elemekkel megfogalmazott szöveg elmondása ismert témákról, felkészülés után. Történet elmesélése, élménybeszámoló, előre megírt szerep eljátszása egyszerű nyelvtani szerkezetekkel, mondatfajtákkal. Minta alapján összefüggő szöveg alkotása; szavak, szócsoporthoz, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, de, azután), illetve magyarázatok, indoklások, ok-okozati kapcsolatok kifejezése kötőszavakkal (pl. mert, ezért, tehát). A mondanivaló jelentésének pontosítása, tisztázása a testbeszéd tudatos alkalmazásával. Csoportos előadás vagy prezentáció jegyzetek alapján.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Rövid történetek, élménybeszámolók, szerepek, leírások (pl. képleírás, tanulói munka bemutatása), előadás, prezentáció, témakifejtés.</p>	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz közös feldolgozást követően egyszerű olvasott szövegek lényegének, tartalmának megértése.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismerős témákról szóló rövid szövegek megértése; az alapvető információk megtalálása az egyszerű, hétköznapi szövegekben; az életkornak megfelelő témájú autentikus szövegek lényegének megértése, a szövegekből az alapvető információk kiszűrése.
A fejlesztés tartalma	
<p>Rövid, egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel megfogalmazott szövegek megértése (pl. leírás, történet, párbeszéd a tanulóhoz közel álló témákról).</p> <p>Lényeges információk megtalálása egyszerű szövegekben (pl. hirdetésben, prospektusban, étlapon és menetrendben, rövid újságcikkben, programfüzetben).</p> <p>Egyszerű üzenetek, levelek, elektronikus üzenetek, SMS-ek, bejegyzések megértése.</p> <p>Egyszerű használati utasítások, instrukciók megértése, követése.</p> <p>Információszerzés hagyományos és elektronikus forrásokból.</p> <p>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</p> <p>Ismeretterjesztő szövegek, egyszerűsített irodalmi szövegek, mesék, rövid történetek, versek, dalszövegek, cikkek a korosztálynak szóló újságokból és honlapokról, útleírások, hirdetések, plakátok, hagyományos és elektronikus nyomtatványok, internetes fórumok hozzászólásai, képregények, egyszerű üzenetek, képeslapok, feliratok, étlap, menetrend, egyszerű biztonsági előírások, magánlevelek.</p>	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; mintát követve különböző műfajú és a tanulók életkorának megfelelő témájú szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összefüggő mondatok írása a közvetlen környezettel kapcsolatos témákról; az írás kommunikációs eszközként történő használata egyszerű interakciókban; gondolatok kifejezése egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatsorokban.
A fejlesztés tartalma	
<p>Szavak és rövid szövegek másolása és diktálás utáni leírása.</p> <p>Egyszerű szerkezetű, összefüggő mondatok írása a tanuló közvetlen környezetével kapcsolatos témákról, különböző szövegtípusok létrehozása (pl. leírás, élménybeszámoló, párbeszéd).</p> <p>Egyszerű szövegek írása kommunikációs céllal (pl. levél, üzenet, blogbejegyzés, fórumbejegyzés).</p> <p>Egyszerű írásos minták követése, kreatív átdolgozása, aktuális, konkrét és személyes tartalmakkal való megtöltése (pl. egyszerű, személyes témákról minta alapján vers, dalszöveg, rap írása).</p> <p>Gondolatok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, vagy, mert, de, ezért, azután).</p> <p>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</p> <p>Leírás, ismertető, képaláírás, élménybeszámoló, párbeszéd, üzenet, levél, email, SMS, blogbejegyzés.</p>	

1. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök	
Megszólítás	Entschuldigung!
Köszönés, elköszönés	Guten Morgen / Tag! Auf Wiedersehen! Tschüs!
Köszönet és arra reagálás	Danke! Bitte!
Bemutatkozás	Ich heiße Martin.
Megszólítás	Entschuldigung, ich gehe jetzt.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	Wie geht's dir? Danke, prima. Und dir?
Bocsánatkérés és arra reagálás	Entschuldigung! Kein Problem!
Gratuláció, jókívánságok és arra reagálás	Herzlichen Glückwunsch zum...! Danke. Fröhliche Weihnachten.
<u>Személyes levélben megszólítás, elköszönés</u>	<u>Lieber Karl!</u> <u>herzlichst Deine..., viele Grüße</u>
2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök	
Véleménykérés és arra reagálás	Magst du Mathe? Ja.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	Da hast du (nicht) Recht!
Egyetértés, egyet nem értés	Ja, das stimmt! Das stimmt aber nicht!
Tetszés, nemtetszés	Das finde ich gut / blöd/ toll!
Akarat, kívánság, képesség	<u>ich will..., Ich will das nicht.</u> <u>ich möchte..., Ich möchte nach Hause gehen.</u> <u>ich kann... Ich kann jetzt mitgehen.</u>
3. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök	
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	Das ist mein Bruder.... Meine Mutter ist schön.
Információkérés, információadás	Wie ist das Zimmer? Prima. /Wie alt bist du? 12.
Igenlő vagy nemleges válasz	ja, nein, nicht, kein, doch Ich habe kein Geld. Doch, ich spiele auch!
Tudás, nem tudás	Ich weiß (nicht).
4. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök	
Kérés	Ein Buch, bitte! Gibst du mir ein Buch, bitte?

Javaslat és arra reagálás	Möchtest du einen Tee? Ja, gerne!
Meghívás és arra reagálás	Kommst du? Ja. Nein, leider nicht. <u>Nein, es tut mir leid.</u>
Kínálás és arra reagálás	Noch ein Stück Kuchen? Ja, bitte. Nein, danke.
5. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök	
Visszakérdezés	Wie bitte?
Nem értés	Ich verstehe nicht.
Betűzés kérése, betűzés	Buchstabiere bitte.

Fogalomkörök A2

Az előző évfolyamhoz képest újonnan belépő fogalomköröket aláhúzással emeljük ki.

Cselekvés, történes, létezés kifejezése	jelenidejűség	Präsens	Ich bin heute zu Hause. Die Sonne scheint schön.
		Präsens mit Vokalwechsel, trennbare Verben	Der Zug fährt gleich ab. Er liest das Buch vor.
	<u>múltidejűség</u>	<u>Perfekt</u>	<u>Ich habe ein Eis gegessen.</u>
		<u>sich-Verben</u>	<u>Ich freue mich.</u>
Birtoklás kifejezése		haben	Ich habe einen Bruder.
		Possessivpronomen	Das ist meine Familie.
		<u>gehören + D.</u>	<u>Dieses Fahrrad gehört mir.</u>
Térbeli viszonyo k	irányok, helymeghatározás		hier, dort, links, rechts oben, unten, hinten... Mein Schreibtisch steht links.
		<u>in, auf, vor, hinter, neben (A/D)</u>	<u>Ich lege das Heft auf den Tisch.</u> <u>Er steht neben dem Bett.</u>
Időbeli viszonyo k	gyakoriság	Wie oft? selten, manchmal, oft, immer, nie einmal, zweimal <u>monatlich,</u> <u>wöchentlich</u>	Ich spiele oft mit Peter. <u>Ich mache Gymnastik zweimal am Tag.</u> <u>Ich gehe wöchentlich zweimal schwimmen.</u>

	időpont	in, um, am, wann? jeder, dieser, voriger gegen	im Winter, um 8 Uhr, am Freitag Vorigen Freitag fahren wir nach Berlin. Er wird gegen acht nach Hause kommen.
Mennyiségi viszonyok	számok		eins, zwei
	határozott mennyiség		eine Portion Pommes
	határozatlan mennyiség	alles, viel, wenig, nichts <u>viele, wenige</u>	Ich lerne viel, und ich habe wenig Zeit. <u>Viele meinen, es stimmt nicht!</u>
	sorszámok	erst, viert	<u>Der vierte auf dem Foto bin ich.</u>
Minőségi viszonyok		Wie?	Ich bin zufrieden. Das finde ich prima.
		<u>Was für ein?</u> <u>Welcher?</u> (Adjektivdeklination)	<u>Das ist eine leichte Aufgabe.</u> <u>Ich finde den roten Rock</u> <u>modisch.</u>
Modalitás		möchte <u>können, wollen</u>	Ich möchte ein Eis. <u>Er kann nicht schwimmen.</u> <u>Ich will nach Hause.</u>
	felszólítás		Komm morgen wieder! Spielt Tennis! <u>Nehmen Sie bitte Platz! Gehen</u> <u>wir jetzt!</u>
Esetviszonyok		Nominativ, Akkusativ <u>Dativ, Genitiv</u>	Er zeichnet Bilder. Grete fragt uns, nicht ihn. <u>Er gibt seinem Freund die</u> <u>Hand.</u> <u>Die Tür des Zimmers führt in</u> <u>den Garten.</u>
Szövegösszetartó eszközök	kötőszók névmások		und / oder / aber / <i>denn</i> das ich, mich, mein, <u>mir, dir</u> dieser man

<p>A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén</p>	<p>A2.1 szintű nyelvtudás: A tanuló egyszerű hangzó szövegekből kiszűri a lényegét és néhány konkrét információt. Sikeresen vesz részt rövid beszélgetésekben. Egyre bővülő szókincssel, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazva leírást ad saját magáról és közvetlen környezetéről. Megért ismerős témákról írt rövid szövegeket, különböző típusú, egyszerű írott szövegekben megtalálja a fontos információkat. Összefüggő mondatokat ír hétköznapi, őt érintő témákról. Emlékezetből elmond néhányat a Tízparancsolatból. Emlékezetből elmondja a Máté 22:37 – 40-et. Társaival elénekel egy – két keresztyén ifjúsági éneket, illetve németországi / ausztriai / svájci gyülekezeti énekeskönyvi éneket.</p>
--	--

8. évfolyam

A nyolcadik évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának fejlesztése. Ez továbbra is szoros kölcsönhatásban történik az adott életkori szakaszra megfogalmazott nevelési célokkal, és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikáció, a szociális kompetencia, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, valamint a hatékony, önálló tanulás területén. Egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia. A tanulás tartalmi révén további kapcsolódási pontok alakulnak ki a természettudományos és technikai kompetencia, valamint a munkaformák révén a kezdeményező-képesség fejlesztésével.

A nyelvi készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. A tanulók egyre több autentikus szövegfajttal ismerkednek meg, bővül a szókincsük, szélesedik nyelvtani ismereteik köre, egyre magabiztosabban tudják megvalósítani beszédszándékaikat. Amellett, hogy az új nyelvtani szerkezetekkel a korábbi fejlesztési szakaszokhoz hasonlóan továbbra is kontextusba ágyazva ismerkednek meg, egyre jobban érdeklik őket a nyelvben előforduló szabályszerűségek és az anyanyelvükhöz hasonló vagy attól eltérő nyelvtani jelenségek. A helyes nyelvhasználatban segítik őket azok a nyelvtani szabályok, amelyeket ők maguk fedeznek fel és fogalmaznak meg. Ugyancsak hathatós segítséget jelent számukra, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, önálló javításában. A helyes nyelvhasználat elsajátításában változatlanul nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek.

A korábbi témakörök a nyolcadik évfolyamon tovább bővülnek és mélyülnek azáltal, hogy a tanulók érdeklődése és igényei szerint új szempontokból kerülnek feldolgozásra. Ezek és az újonnan feldolgozásra kerülő témák is összhangban állnak a NAT-ban más műveltségi területeinek tartalmaival, és lehetővé teszik a tanulók számára, hogy a nyelv eszközeivel alaposabban, árnyaltabban megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket. A nyelvtanulás iránti motiváció fenntartása szempontjából meghatározó jelentősége van a témák gondos megválasztásának, és annak, hogy a tanulók kívánságára időről-időre olyan témák is feldolgozásra kerüljenek, amelyek aktuálisan érdeklik, foglalkoztatják őket. A tanulási kedvet fokozza, ha a tanulók változatos munkaformák, értelmes tevékenységek és érdekes, kihívást jelentő feladatok keretében fejleszthetik nyelvtudásukat.

Ebben a fejlesztési szakaszban tovább bővül azoknak a nyelvtanulási stratégiáknak a köre, amelyeket a tanulók megismernek és alkalmaznak a nyelvórákon. Ezek fokozatos elsajátítása

lehetővé teszi számukra, hogy az iskolán kívül is egyre inkább hasznosítsák, fejlesszék nyelvtudásukat.

A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók a nyolcadik évfolyam végére elérjék a KER szerinti A2.2 szintet.

Óraszám:

3 óra / hét

108 óra / tanév

Témakörök	Órakeret
Család	5+2
Otthon	4+2
Étkezés	4+0
Idő, időjárás	4+0
Öltözködés	5+1
Sport	5+1
Iskola, barátok	5+1
Szabadidő, szórakozás	5+1
Természet, állatok	4+0
Ünnepek és szokások	6+2
Város, bevásárlás	5+0
Utazás, pihenés	5+0
Fantázia és valóság	4+0
Zene, művészetek	4+1
Környezetünk védelme	5+0
Egészséges életmód	6+0
Felfedezések	4+0
Tudomány és technika	4+0
Múltunk és jövőnk	4+0
Média, kommunikáció	5+0
Földünk és a világűr	4+0

Szabadon felhasználható:	11
6. Differenciálás, gyakorlás: a témakörök elmélyítése, az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően	
és/vagy	
7. A Luther című film megtekintése	
és/vagy	
Projekt munkák készítése egyéni, pár-, vagy csoport munkában:	
8. Foglalkozások a Bibliában	
9. Az Úri imádság	
10. Nők / Férfiak Isten szolgálatában	
Összesen:	108

Témakörök a nyolcadik évfolyam számára	
Témakörök	Kapcsolódási pontok
<p><i>Család</i> Én és a családom. Családtagok bemutatása, családfa. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Nagyszüleim világa.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Isten nagy családjának tagja vagyok. Helyem a gyülekezetben. Konfirmáció. Egyházi esküvő. Társas kapcsolatok: család, otthon. Az ember az időben: gyermekkor, felnőttkor, öregkor. <i>Hon- és népismeret:</i> Családunk története <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Családi munkamegosztás.</p>
<p><i>Otthon</i> Otthonom, szűkebb környezetem. Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Lakóhelyem, tágabb környezetem. Otthonok a célnyelvi országban és a nagyvilágban. Otthontalanok.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> A templom lelki otthonunk – Az egyházközség bemutatása. Salamon építkezései. A MRE Hajléktalanmissziójának bemutatása. <i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Család és lakóhely. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én városom, falum.</p>
<p><i>Idő, időjárás</i> Az óra. Évszakok és hónapok. A hét napjai és a napszakok. Időjárás. Időjárási rekordok. Időjárási jelenségek. Természeti katasztrófák.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Isten megjelenik Illésnek a Hóreb hegyén (1Királyok 19) <i>Földrajz:</i> Éghajlat és lakóhelyek; időjárási, éghajlati elemek. <i>Fizika:</i> Természeti katasztrófák.</p>

<p><i>Öltözködés</i> Ruhadarabok. Kedvenc ruháim. Divat világa.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> A különböző felekezetű lelkész öltözetének összehasonlítása. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Öltözködés, divat. <i>Erkölcsstan:</i> Szokások, társadalmi szabályok.</p>
<p><i>Sport</i> Testrészek és mozgás. Kedvenc sportom. Sportok, sportfelszerelések. Extrém sportok. Sportversenyek, olimpia.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Keresztyén sportolók, olimpikonok. <i>Biológia-egészségtan:</i> Az ember megismerése és egészsége. <i>Testnevelés és sport:</i> Mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.</p>
<p><i>Iskola, barátok</i> Iskolám, osztálytermünk. Tantárgyaim, tanárain. Osztálytársaim, barátaim. Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Ifjúsági közösség a gyülekezetben. Társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, egymás segítése.</p>
<p><i>Szabadidő, szórakozás</i> Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet, interaktív játékok. Mozi, színház, zenehallgatás, kiállítások. Közös időtöltés barátokkal. Ifjúsági szervezetek.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Keresztyén ifjúsági egyesületek. <i>Keresztyén zenekarok.</i> <i>Testnevelés és sport:</i> Sportok. <i>Ének-zene:</i> Zenehallgatás. <i>Vizuális kultúra:</i> Múzeumok, kiállítások. <i>Informatika:</i> Az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.</p>
<p><i>Természet, állatok</i> Kedvenc állataim. Kisállatok, felelős állattartás. Kontinensek, tájegységek. Hazánk és más országok, más kontinensek élővilága. Az Északi-tenger élővilága. A fókák.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> A természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései. <i>Földrajz:</i> Földrészek és óceánok, felszínformák, hazánk természeti adottságai. Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Hobbiállatok gondozása.</p>
<p><i>Ünnepek és szokások</i> Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Isten előtt az élet nagy fordulópontjain – keresztelő, konfirmáció, esküvő, temetés. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Hétköznapiak, ünnepek. <i>Hon- és népismeret:</i> Találkozás a múlttal: ünnepeink eredete és szokásrendje.</p>

<p><i>Város, bevásárlás</i> Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás. Látnivalók, nevezetességek a lakóhelyemen. Híres városok és nevezetességeik.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Egyháztörténelem. Református látnivalók, műemlékek településünkön / németajkú városokban (pl. a reformáció genfi emlékműve, a wittenbergi templom). <i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben, térbeli alakzatok. <i>Földrajz:</i> Országok, városok. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Közlekedés, vásárlás.</p>
<p><i>Utazás, pihenés</i> Vakáció, nyaralás. Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök. Utazás belföldön és külföldön.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Pál missziói útjai. Misszió a világban, misszionáriusok. <i>Földrajz:</i> Tájékozódás a földrajzi térben. Európa, Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. <i>Biológia-egészségtan:</i> Az erdők világa. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.</p>
<p><i>Fantázia és valóság</i> Kedvenc olvasmányaim, könyveim. Képzetelem világa. Utazás a jövőbe.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> A Wycliffe Bibliafordítók Egyesülete. <i>Vizuális kultúra:</i> Képzetelem világa.</p>
<p><i>Környezetünk védelme</i> Veszélyeztetett állat- és növényvilág. Nevezetes napok: Fák és madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna Napja. Szelektív hulladékgyűjtés. Környezettudatos viselkedés.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> A teremtett világ védelme. Jordán, Vörös – tenger, Galileai – tenger. Vízfakasztás a sziklából. <i>Biológia-egészségtan:</i> Környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. <i>Fizika:</i> Energiatermelési eljárások. <i>Földrajz:</i> Globális problémák, fenntarthatóság, védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Tudatos vásárlás, egészséges életmód.</p>
<p><i>Múltunk és jövőnk</i> Családom múltja, gyökereim. Az én jövőm. Pályaválasztás. Iskolám múltja, jelene. A jövő iskolája. Lakóhelyem régen és most. A jövő városa. Földünk jövője.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Férfiak Isten szolgálatában (Kiss Ferenc, Ravasz László). Nők Isten szolgálatában (Lórántffy Zsuzsanna, Árva Bethlen Kata, Zsindelyné Tüdős Klára). A bibliás fejedelem. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Különböző korszakok, globális problémák. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én világom. Találkozás a múlttal. <i>Földrajz:</i> Településtípusok. Környezettudatosság, környezetvédelem. <i>Erkölcstan:</i> A munka világa. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Pályaorientáció: szakmák, foglalkozások.</p>

<p><i>Média, kommunikáció</i> Internet, interaktív játékok, közösségi oldalak. Infokommunikációs eszközök a mindennapokban. A média szerepe a hétköznapi életben. Kommunikáció az állatvilágban.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Beszélgetés Istennel – Az úri imádság. <i>Vallási műsorok a televízióban.</i> Iskolatújság, gyülekezeti lap, egyéb sajtótermékek, honlapok. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Hírközlés. A média és a nyilvánosság szerepe. <i>Biológia-egészségtan:</i> Kommunikáció az állatvilágban. <i>Informatika:</i> Az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.</p>
<p><i>Földünk és a világűr</i></p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> A betlehemi csillag. A napkeleti bölcsek. <i>Földrajz:</i> Égitestek. <i>Fizika:</i> A naprendszer objektumai. A világűr megismerésének eszközei. <i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben.</p>

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A1 nyelvi szint, azaz a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetés megértése, egyszerű, rövid, hangzó szövegekhez kapcsolódó feladatok megoldása.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó tanári utasítások megértése; az ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű kérdések és kijelentések megértése; a tanult témakörökben elhangzó szövegekben a tanult szavak, szó- és beszédfordulatok felismerése, és ezekből következtetés a szövegek témájára, tartalmára; az ismert témakörökben elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetének követése; a lényeg és néhány alapvető információ kiszűrése az ismert témakörökben elhangzó szövegekből, részben önállóan, részben a megértést segítő, változatos feladatokra támaszkodva; néhány, a megértést segítő alapvető stratégia egyre önállóbb alkalmazása.</p>
A fejlesztés tartalma	
<p>Az ismert nyelvi elemekre támaszkodó, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatott célnyelvi óravezetés folyamatos követése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat) és a tanári utasítások megértése. Ismert témákhoz kapcsolódó rövid kérések és kijelentések megértése. Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése; következtetés levonása a szövegfajtára, a témára és a lehetséges tartalomra vonatkozóan; a szöveg lényegének, néhány konkrét információnak a kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével. Ismert témakörökben elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetének követése a tanult</p>	

nyelvi eszközökre támaszkodva, a beszédhelyzetet figyelembe vételével.
 Különböző beszélők egyre nagyobb biztonsággal való megértése, amennyiben azok a célnyelvi normának megfelelő vagy ahhoz közelítő kiejtéssel, a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat megismételve beszélnek.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, a célnyelvi kultúrát bemutató multimédiás anyagok, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok; tanárral, tanuló társakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd, interaktív feladatok.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal folytatott kommunikáció.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű és közvetlen információcserét igénylő feladatokban kommunikáció ismert témákról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal; kérdésfeltevés kiszámítható, mindennapi helyzetekben, válaszadás a hozzá intézett kérdésekre, illetve rövid párbeszéd folytatása; az első lépések megtétele a célnyelv spontán módon történő használata útján; egyre több kompenzációs stratégia tudatos alkalmazása a megértés, illetve a beszédpartner megértése érdekében; törekvés a célnyelvi normához közelítő kiejtésre, intonációra és beszédtempóra.

A fejlesztés tartalma

Tudatosan megválasztott nonverbális elemekkel támogatott mondanivaló kifejezése, egyre bővülő szókinccsel, begyakorolt beszédfordulatokkal, egyszerű nyelvi eszközökkel.

Egyszerű, tényszerű információk megszerzése és továbbadása.

Vélemény, gondolat, érzés kifejezése, illetve ezekre való rákérdezés egyszerű nyelvi eszközökkel.

Ismert témákhoz, mindennapi helyzetekhez vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdések feltevése, kérések, felszólítások megfogalmazása, illetve az azokra történő válaszadás.

Részvétel ismert témákhoz, mindennapi helyzetekhez kapcsolódó rövid párbeszédben, beszélgetésben.

A célnyelv tudatos használata a tanórai tevékenységek során, spontán kommunikálás strukturált, előre látható szituációkban (pl. pár- vagy csoportmunka során társakkal). Lehetőség esetén kapcsolatfelvétel, rövid társalgásban való részvétel, spontán kommunikálás célnyelvi beszélőkkel.

Beszélgetés során meg nem értés esetén ismétlés, magyarázat kérése, visszakérdezés alkalmazása, illetve szükség esetén a saját mondanivaló átfogalmazása, egyszerűsítése, pontosítása a kommunikáció fenntartása érdekében.

Néhány egyszerű, a beszélgetés strukturálása szempontjából fontos elem megismerése és alkalmazása (pl. a kommunikáció fenntartása, követése, lezárása).

Észlelt (hallott/látott) jelenségekre (pl. váratlan osztálytermi történésekre, helyzetekre) való reagálás egyszerű nyelvi eszközökkel.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Rövid párbeszéd, egyszerű társalgás, szerepjátékok, dramatizált jelenetek, kérdések, felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségein, véleménykülönbségein alapuló szövegek, spontán megnyilvánulások.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz felkészülés után rövid szövegek elmondása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid, de egyre bővülő szókinccsel, egyszerű beszédfordulatok alkalmazásával, összefüggő beszéd saját magáról és közvetlen környezetéről; munkája bemutatása egyszerű nyelvi eszközökkel; rövid, egyszerű történetek mesélése; egyszerű állítások, összehasonlítás, magyarázat, indoklás megfogalmazása; egyszerű nyelvtani szerkezetek és mondatfajták használata; a szavak, szócsoporthoz, egyszerű cselekvések, történések összekapcsolása lineáris kötőszavakkal, és az ok-okozati összefüggések kifejezése; a megértést segítő legfontosabb stratégiák alkalmazása; a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó alkalmazása.
A fejlesztés tartalma	

re bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi elemekkel megfogalmazott szöveg elmondása ismert témáról, felkészülés után.
 ténet elmesélése, élménybeszámoló, előre megírt szerep eljátszása egyszerű nyelvtani szerkezetekkel, mondatfajtákkal.
 ta alapján összefüggő szöveg alkotása; szavak, szócsoporthoz, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötészavakkal (pl. és, de, azután), illetve magyarázatok, indoklások, ok-okozati kapcsolatok kifejezése kötészavakkal (pl. mert, ezért, tehát).
 nondanivaló jelentésének pontosítása, tisztázása a testbeszéd tudatos alkalmazásával. Csoportos előadás vagy prezentáció jegyzetek alapján.
 illó vagy csoportban létrehozott alkotás rövid bemutatása és értékelése (pl. közös plakát készítése, kiállítása, szóbeli bemutatása és értékelése).
 ári példa vagy autentikus hangzóanyag meghallgatás utáni elisméltése, a célnyelvi normához közelítő kiejtés gyakorlása.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

rid történetek, élménybeszámolók, szerepek, leírások (pl. képleírás, tanulói munka bemutatása), előadás, prezentáció, témakifejtés.

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz közös feldolgozást követően egyszerű olvasott szövegek lényegének, tartalmának megértése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismerős témákról szóló rövid szövegek megértése; az alapvető információk megtalálása az egyszerű, hétköznapi szövegekben; az életkornak megfelelő témájú autentikus szövegek lényegének megértése, a szövegekből az alapvető információk kiszűrése; az olvasott szövegekre vonatkozó feladatok elvégzése; a készsége kreatív használata az olvasott szövegek megértéséhez, értelmezéséhez; tájékozottság növelése a célnyelvi kultúráról; az érdeklődés fokozása a célnyelvi kultúrába tartozó irodalmi, művészeti alkotások iránt.
A fejlesztés tartalma	
Rövid, egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel megfogalmazott szövegek megértése (pl. leírás, történet, párbeszéd a tanulóhoz közel álló témákról). Lényeges információk megtalálása egyszerű szövegekben (pl. hirdetésben, prospektusban, étlapon és menetrendben, rövid újságcikkben, programfüzetben). Egyszerű üzenetek, levelek, elektronikus üzenetek, SMS-ek, bejegyzések megértése. Egyszerű használati utasítások, instrukciók megértése, követése. Információszerzés hagyományos és elektronikus forrásokból. Egyszerű, rövid történetek, mesék, versek és egyszerűsített célnyelvi irodalmi művek olvasása.	
<i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i>	
Ismeretterjesztő szövegek, egyszerűsített irodalmi szövegek, mesék, rövid történetek, versek, dalszövegek, cikkek a korosztálynak szóló újságokból és holnapokról, útleírások, hirdetések, plakátok, hagyományos és elektronikus nyomtatványok, internetes fórumok hozzászólásai, képregények, egyszerű üzenetek, képeslapok, feliratok, étlap, menetrend, egyszerű biztonsági	

előírások, magánlevelek.

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; mintát követve különböző műfajú és a tanulók életkorának megfelelő témájú szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összefüggő mondatok írása a közvetlen környezettel kapcsolatos témákról; az írás kommunikációs eszközként történő használata egyszerű interakciókban; gondolatok kifejezése egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatokban; a nyelvismeret kreatívan alkalmazása egyszerű szövegek írására az őt érdeklő, ismert témákról; az alapvető írásbeli műfajok sajátos szerkezeti és stílusjegyeinek felismerése és követése.
A fejlesztés tartalma	
<p>Szavak és rövid szövegek másolása és diktálás utáni leírása. Egyszerű szerkezetű, összefüggő mondatok írása a tanuló közvetlen környezetével kapcsolatos témákról, különböző szövegtípusok létrehozása (pl. leírás, élménybeszámoló, párbeszéd). Egyszerű szövegek írása kommunikációs céllal (pl. levél, üzenet, blogbejegyzés, fórumbejegyzés). Egyszerű írásos minták követése, kreatív átdolgozása, aktuális, konkrét és személyes tartalmakkal való megtöltése (pl. egyszerű, személyes témákról minta alapján vers, dalszöveg, rap írása). Gondolatok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, vagy, mert, de, ezért, azután). Gyakori írásbeli műfajok legalapvetőbb szerkezeti és stílusjegyeinek követése saját írásmű létrehozása során (pl. megszólítás levélben, e-mailben, záró formula). A mondanivaló közvetítése vizuális eszközökkel (pl. szövegkiemelés, internetes, vagy SMS-ben használt emotikon, rajz, ábra, diasor).</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Leírás, ismertető, képaláírás, élménybeszámoló, párbeszéd, üzenet, levél, email, SMS, blogbejegyzés.</p>	

A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén	<p>A2 szintű nyelvtudás: A tanuló egyszerű hangzó szövegekből kiszűri a lényegét és néhány konkrét információt. Válaszol a hozzá intézett kérdésekre, sikeresen vesz részt rövid beszélgetésekben. Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazva történetet mesél el, valamint leírást ad saját magáról és közvetlen környezetéről. Megért ismerős témákról írt rövid szövegeket, különböző típusú, egyszerű írott szövegekben megtalálja fontos információkat. Összefüggő mondatokat, rövid szöveget ír hétköznapi, őt érintő témákról. Emlékezetből elmondja az Úri imádságot és a Máté 22:37 – 40-et. Emlékezetből elmond néhányat a Tízparancsolatból. Társaival elénekel egy – két keresztyén ifjúsági éneket, illetve németországi / ausztriai / svájci gyülekezeti énekeskönyvi éneket.</p>
---	---

Kommunikációs eszközök A2

Az előző évfolyamhoz képest újonnan belépő kommunikációs eszközöket aláhúzással emeljük ki.

1. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök	
Megszólítás	Entschuldigung!
Köszönés, elköszönés	Guten Morgen / Tag! Auf Wiedersehen! Tschüs!
Köszönet és arra reagálás	Danke! Bitte!
Bemutatkozás	Ich heiße Martin.
Megszólítás	Entschuldigung, ich gehe jetzt.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	Wie geht's dir? Danke, prima. Und dir?
Bocsánatkérés és arra reagálás	Entschuldigung! Kein Problem!
Gratuláció, jókívánságok és arra reagálás	Herzlichen Glückwunsch zum...! Danke. Fröhliche Weihnachten.
<i>Személyes levélben megszólítás, elköszönés</i>	<i>Lieber Karl! herzlichst Deine..., viele Grüße</i>
2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök	
Véleménykérés és arra reagálás	Magst du Mathe? Ja.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	Da hast du (nicht) Recht!
Egyetértés, egyet nem értés	Ja, das stimmt! Das stimmt aber nicht!
Tetszés, nemtetszés	Das finde ich gut / blöd/ toll!
Akarat, kívánság, képesség	ich will..., Ich will das nicht. ich möchte..., Ich möchte nach Hause gehen. ich kann... Ich kann jetzt mitgehen.
3. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök	

Dolgok, személyek megnevezése, leírása	Das ist mein Bruder.... Meine Mutter ist schön.
Információkérés, információadás	Wie ist das Zimmer? Prima. /Wie alt bist du? 12.
Igenlő vagy nemleges válasz	ja, nein, nicht, kein, doch Ich habe kein Geld. Doch, ich spiele auch!
Tudás, nem tudás	Ich weiß (nicht).
4. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök	
Kérés	Ein Buch, bitte! Gibst du mir ein Buch, bitte?
Javaslat és arra reagálás	Möchtest du einen Tee? Ja, gerne!
Meghívás és arra reagálás	Kommst du? Ja. Nein, leider nicht. Nein, es tut mir leid.
Kínálás és arra reagálás	Noch ein Stück Kuchen? Ja, bitte. Nein, danke.
5. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök	
Visszakérdezés	Wie bitte?
Nem értés	Ich verstehe nicht.
Betűzés kérése, betűzés	Buchstabiere bitte.

Fogalomkörök A2

Az előző évfolyamhoz képest újonnan belépő fogalomköröket aláhúzással emeljük ki.

Cselekvés, történet, létezés kifejezése	jelenidejűség	Präsens	Ich bin heute zu Hause. Die Sonne scheint schön.
		Präsens mit Vokalwechsel, trennbare Verben	Der Zug fährt gleich ab. Er liest das Buch vor.
	múltidejűség	<u>Präteritum</u> Perfekt	<u>Er machte einen Fehler. Ich ging in die Schule.</u> Ich habe ein Eis gegessen.
	jövőidejűség	<u>Futur</u>	<u>Ich werde dieses Jahr nach Spanien fahren.</u>
Birtoklás kifejezése		sich-Verben	Ich freue mich.
		haben	Ich habe einen Bruder.
		Possessivpronomen gehören + D.	Das ist meine Familie. Dieses Fahrrad gehört mir.
Térbeli viszonyok	irányok, helymeghatározások		hier, dort, links, rechts oben, unten, hinten... Mein Schreibtisch steht links.
		in, auf, vor, hinter, neben (A/D)	Ich lege das Heft auf den Tisch. Er steht neben dem Bett.

Időbeli viszonyok	gyakoriság	Wie oft? selten, manchmal, oft, immer, nie einmal, zweimal monatlich, wöchentlich	Ich spiele oft mit Peter. Ich mache Gymnastik zweimal am Tag. Ich gehe wöchentlich zweimal schwimmen.
	időpont	in, um, am, wann? jeder, dieser, voriger gegen	im Winter, um 8 Uhr, am Freitag Vorigen Freitag fuhren wir nach Berlin. Er wird gegen acht nach Hause kommen.
Mennyiségi viszonyok	számok		eins, zwei
	határozott mennyiség		eine Portion Pommes
	határozatlan mennyiség	alles, viel, wenig, nichts viele, wenige	Ich lerne viel, und ich habe wenig Zeit. Viele meinen, es stimmt nicht!
	sorszámok	erst, viert	Der vierte auf dem Foto bin ich.
Minőségi viszonyok		Wie?	Ich bin zufrieden. Das finde ich prima.
		Was für ein? Welcher? (Adjektivdeklinatión)	Das ist eine leichte Aufgabe. Ich finde den roten Rock modisch.
Modalitás		möchte können, wollen	Ich möchte ein Eis. Er kann nicht schwimmen. Ich will nach Hause.
	felszólítás		Komm morgen wieder! Spielt Tennis! Nehmen Sie bitte Platz! Gehen wir jetzt!
Esetviszonyok		Nominativ, Akkusativ Dativ, Genitiv	Er zeichnet Bilder. Grete fragt uns, nicht ihn. Er gibt seinem Freund die Hand. Die Tür des Zimmers führt in den Garten.
Szövegösszetartó eszközök	kötőszók névmások		und/oder/aber/denn das ich, mich, mein, mir, dir dieser man

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tanulói teljesítmények értékelésének célja:

- visszajelzést nyújtani az előírt tananyagban elért előrehaladásról, az erős és gyenge pontokról,
- fenntartani és tovább erősíteni a diákok nyelvtanulási motivációját,
- hozzájárulni a reális önértékelés kialakításához.

Az értékelés alapelvei:

- rendszeresség,
- folyamatosság,
- motiváló célzat,
- változatos forma,
- minden készséget és a nyelvhelyességet külön – külön történő értékelése, különös súllyal a beszédkészségre,
- értékeléskor a gyakorlás során alkalmazott tevékenységek használata,
- a tanulók által is ismert, objektív kritériumrendszer alkalmazása,
- a hibátlan megoldás nem kizárólagos elvárás,
- érdemjegy nélkül is történik értékelés.

Az értékelés alapja:

- KER szintbesorolás,
- szóbeli számonkérés (pl. órai munka, párbeszéd, versek, egyéb memoriterek elmondása, szókinccs számonkérése) – a nyelvtanulás kezdeti szakaszában elsősorban ezt alkalmazzuk,
- írásbeli számonkérés (pl. órai munka, projektfeladatok, házi feladatok, témazáró felmérések, írásbeli feleletek, szódolgozatok).

Értékelési szempontok:

- minden készség és a nyelvhelyesség külön – külön,
- a tanuló fejlődésének mértéke önmagához, illetve a csoporttársaihoz viszonyítva,
- logikus gondolkodás,
- reprodukálás ismert nyelvi jelenség alapján,
- rendszerezettség (5-8. évfolyam),
- aktív részvétel páros, illetve csoportmunkában,
- önismeret (5-8. évfolyam),
- a társas feladatokban való felelősségvállalás.

Az értékelés formái:

- önértékelés,
- tanulói értékelés (pármunkában, csoportmunkában),
- tanári szóbeli értékelés,
- helyzetfeltáró (diagnosztikus) értékelés (erre nem adunk érdemjegyet),
- tanári írásbeli, főleg ösztönző – formáló (formatív) értékelés,
- tanári minősítő – szelektáló, összegző – lezáró értékelés, osztályzás (szummatív).

Az egyes tanegységek / témakörök végén javasolt az ismétlés, számonkérés, hiszen ebben az életkorban nagyon fontos a kisebb egységek alapos elmélyítése, rendszeres tanuláshoz szoktatás. Írásbeli ellenőrzéshez javasolt évfolyamonként három témazáró dolgozat és három egyéb jellegű dolgozat íratása.

A tanuló továbbhaladásának követelményeit az iskola Pedagógiai Programja tartalmazza. E helyi tanterv javaslata a továbbhaladás feltételeire az adott tanév végén: a tanuló legyen képes az év végi méréskor a szókinccset, a beszédkésztséget, a beszédértést és az íráskésztséget mérő feladatokat az elvárt eredményekhez képest legalább 30 %-ban, a nyelvhelyességet mérő feladatokat az elvárt eredményekhez képest legalább 20 %-ban teljesíteni.

Matematika 5-
8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Általános tantervű tanulócsoport 5-8. évfolyam

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret (évi)</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret (évi)</i>
5.	4 +1	144 +36	130	14 +36
6.	3 +1	108 +36	97	11 +36
7.	3 +1	108 +36	97	11 +36
8.	3 +1	108 +36	97	11 +36

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott 2.2.03 matematika tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés: 7. évfolyamon minden tanuló számára, az 5., a 6., és a 8., évfolyamon az emelt informatikát tanuló csoport számára heti +1 matematika órát biztosítunk.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	3 + folyamatos	0	3
Számтан, algebra	64	+7	71
Függvények, az analízis elemei	13	+2	15
Geometria	33	+4	37
Statisztika, valószínűség	6	0	6
Témazáró dolgozatok írása, javítása	8	0	8
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	3	+1	4
Évfolyam összesen	130	+14	144

5. évf. emelt informatika csoport:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	3 + folyamatos	+1	4
Számтан, algebra	64	+25	89

Függvények, az analízis elemei	13	+6	19
Geometria	33	+13	46
Statisztika, valószínűség	6	+2	8
Témazáró dolgozatok írása, javítása	8		8
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	3	+3	6
Évfolyam összesen	130	+50	180

6. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (\pm)	Témakör összidőkerete
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	3 + folyamatos	0	3
Számтан, algebra	52	+5	57
Függvények, az analízis elemei	7	+3	10
Geometria	19	+2	21
Statisztika, valószínűség	6	0	6
Témazáró dolgozatok írása, javítása	6	0	6
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	4	+1	5
Évfolyam összesen	97	+11	108

6. évf. emelt informatika csoport:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (\pm)	Témakör összidőkerete
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	3 + folyamatos	+1	4
Számтан, algebra	52	+25	77
Függvények, az analízis elemei	7	+7	14
Geometria	19	+9	28
Statisztika, valószínűség	6	+2	8
Témazáró dolgozatok írása, javítása	6	0	6
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	4	+3	7
Évfolyam összesen	97	+47	144

7. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (\pm)	Témakör összidőkerete
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	3 + folyamatos		3
Számтан, algebra	34	+4 +13	51
Függvények, az analízis elemei	12	+2 +6	20
Geometria	29	+4 +10	43
Statisztika, valószínűség	6	+2	8
Témazáró dolgozatok írása, javítása	6	+2	8

Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	7	+1 +3	11
Évfolyam összesen	97	+11 +36	144

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (\pm)	Témakör összidőkerete
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	4 + folyamatos	0	4
Számтан, algebra	39	+5	44
Függvények, az analízis elemei	11	+1	12
Geometria	21	+5	26
Statisztika, valószínűség	7	0	7
Témazáró dolgozatok írása, javítása	6	0	6
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	9	0	9
Évfolyam összesen	97	+11	108

8. évf. emelt informatika csoport:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (\pm)	Témakör összidőkerete
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	4 + folyamatos	+1	5
Számтан, algebra	39	+21	60
Függvények, az analízis elemei	11	+5	16
Geometria	21	+15	36
Statisztika, valószínűség	7	+2	9
Témazáró dolgozatok írása, javítása	6	0	6
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	9	+3	12
Évfolyam összesen	97	+47	144

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	14
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Számтан, algebra	Nem tízes alapú számrendszerek	+2
	Véges és végtelen szakaszos tizedes törtek	+1
	Egyszerű egyenletek megoldása	+2
	A tanult anyag elmélyítése	+2
	Függvények, az analízis elemei	A tanult anyag elmélyítése
Geometria	Tételek	+1
	Téglalap szerkesztése	+1
	Testek ábrázolása	+2
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	A tanult ismeretek elmélyítése	+1

	Összesen:	14
--	-----------	----

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	11
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Számтан, algebra	Hatványozás	+2
	Oszthatóság	+1
	Összetett százalékszámítási feladatok	+2
Függvények, az analízis elemei	Grafikonok elemzése	+3
Geometria	Matematikai játékok	+1
	A tanult ismeretek elmélyítése	+1
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	A tanult ismeretek elmélyítése	+1
	Összesen:	11

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	11
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Számтан, algebra	Egyenlőtlenségek megoldása	+2
	A tanult ismeretek elmélyítése	+2
Függvények, az analízis elemei	Egyismeretlenes elsőfokú egyenletek grafikus megoldása.	+2
Geometria	Forgásszimmetria	+2
	A tanult szerkesztési eljárások gyakorlása	+2
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	A tanult ismeretek elmélyítése	+1
	Összesen:	11

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	11
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Számтан, algebra	Számok normálalakja	+2
	A tanult ismeretek elmélyítése	+3
Függvények, az analízis elemei	Lineáris függvények	+1
Geometria	A háromszög nevezetes vonalai, pontjai, körei.	+3
	Gúla, forgáskúp, gömb	+1
	A tanult ismeretek elmélyítése	+1
Összesen:		11

A matematika tantárgy pedagógiai célrendszere és feladatai

„Mert ami Istenben láthatatlan, tudniillik az örökké való hatalma és istensége, a világ teremtésétől fogva az Ő alkotásaiból megértetvén megláttatik.” Róm. 1:20

A magyarországi református iskolai oktatásban, nevelésben a református pedagógiai gondolkodás évszázadok során kikristályosodott elvei fogalmazódnak meg, amelyek segítségével a gyermekek személyiségét egységes szemléletű rendszerben igyekszik formálni. Valljuk, hogy a tanári katedra, akárcsak a templomi szószék, Isten dicsőségének hirdetését

szolgálja, amint az a természetben, a művészetekben és a tudományban megnyilatkozik. Nincs külön tudomány és vallásos, vagy református tudomány. Nekünk tanároknak önálló egyéniségünk és világnézetünk van. A matematika órának nem kell vallásos agitáció tárgyává válni, a tanárnak nem kell feltétlenül bibliai ismereteket közvetítenie, de egyéniségének, emberségének, meggyőződésének, világnézetének, hitének át kell sugározni egész életén, így a tantárgyán is. A pedagógus saját meggyőződését, egyéniségét adja át tanítványainak, ezért a nevelés nem lehet semleges. A matematika az Isten által teremtett világ egyféle leírása. A teremtés rendje a matematika rendje. Rácsodálkozni a világra a matematika segítségével is lehet. A pedagógusnak tudnia kell, hogy minden tanuló önálló személyiség, s így mindegyikükhöz külön út vezet. Ez különösen igaz a matematikára, ugyanis kézzel foghatóan eltérő a tanulók gondolkodásmódja, értelmi képességük fejlődésének különböző az üteme. Tudatosítanunk kell diákjainkban, hogy Isten kivétel nélkül talentumokkal ajándékozta meg őket. A mi feladatunk, hogy segítsük őket ezeknek a talentumoknak a felismerésében, s ráébresszük az ezzel járó felelősségre. A tehetségével való szerény, de okos gazdálkodás a református iskola diákjaiban szilárd hivatástudatot és munkaerkölsöt kell, hogy kialakítson.

„A feladatmegoldás a jellemet is fejleszti. Mert hogyha nehéz problémánk adódik és azon hetekig, hónapokig, sőt élethosszig gondolkodnunk kell - az jellem nélkül nem megy! Ahhoz kitartás kell és akaraterő. Az ember tanulja meg, hogy ne adja fel még a reménytelennek látszó eseteket sem.”
Pólya György matematikus

Az iskolai matematikatanítás célja, hogy hiteles képet nyújtson a matematikáról, mint tudásrendszeréről, és mint sajátos emberi megismerési, gondolkodási, szellemi tevékenységről. A matematika tanulása érzelmi és motivációs vonatkozásokban is formálja, gazdagítja a személyiséget, fejleszti az önálló rendszerezett gondolkodást, és alkalmazásra képes tudást hoz létre. A matematikai gondolkodás fejlesztése segíti a gondolkodás általános kultúrájának kiteljesedését.

A matematikatanítás feladata a matematika különböző arculatainak bemutatása. A matematika: kulturális örökség; gondolkodásmód; alkotó tevékenység; a gondolkodás örömeinek forrása; a mintákban, struktúrákban tapasztalható rend és esztétikum megjelenítője; önálló tudomány; más tudományok segítőtje; a mindennapi élet része és a szakmák eszköze.

A tanulók matematikai gondolkodásának fejlesztése során alapvető cél, hogy mind inkább ki tudják választani és alkalmazni tudják a természeti és társadalmi jelenségekhez illeszkedő modelleket, gondolkodásmódokat (analógiás, heurisztikus, becslésen alapuló, matematikai logikai, axiomatikus, valószínűségi, konstruktív, kreatív stb.), módszereket (aritmetikai, algebrai, geometriai, függvénytan, statisztikai stb.) és leírásokat. A matematikai nevelés sokoldalúan fejleszti a tanulók modellalkotó tevékenységét. Ugyanakkor fontos a modellek érvényességi körének és gyakorlati alkalmazhatóságának eldöntését segítő képességek fejlesztése. Egyaránt lényeges a reprodukív és a problémamegoldó, valamint az alkotó gondolkodásmód megismerése, elsajátítása, miközben nem szorulhat háttérbe az alapvető tevékenységek (pl. mérés, alapszerkesztések), műveletek (pl. aritmetikai, algebrai műveletek, transzformációk) automatizált végzése sem. A tanulás elvezethet a matematika szerepének megértésére a természet- és társadalomtudományokban, a humán kultúra számos ágában. Segít kialakítani a megfogalmazott összefüggések, hipotézisek bizonyításának igényét. Megmutathatja a matematika hasznosságát, belső szépségét, az emberi kultúrában betöltött szerepét. Fejleszti a tanulók térbeli tájékozódását, esztétikai érzékét.

A tanulási folyamat során fokozatosan megismertetjük a tanulókkal a matematika belső struktúráját (fogalmak, axiómák, tételek, bizonyítások elsajátítása). Mindezzel fejlesztjük a tanulók absztrakciós és szintetizáló képességét. Az új fogalmak alkotása, az összefüggések felfedezése és az ismeretek feladatokban való alkalmazása fejleszti a kombinatív készséget, a kreativitást, az önálló gondolatok megfogalmazását, a felmerült problémák megfelelő önbizalommal történő megközelítését, megoldását. A diszkussziós

képesség fejlesztése, a többféle megoldás keresése, megtalálása és megbeszélése a többféle nézőpont érvényesítését, a komplex problémakezelés képességét is fejleszti. A folyamat végén a tanulók eljutnak az önálló, rendszerezett, logikus gondolkodás bizonyos szintjére.

A műveltségi terület a különböző témakörök szerves egymásra épülésével kívánja feltárni a matematika és a matematikai gondolkodás világát. A fogalmak, összefüggések érlelése és a matematikai gondolkodásmód kialakítása egyre emelkedő szintű spirális felépítést indokol – az életkori, egyéni fejlődési és érdeklődési sajátosságoknak, a bonyolódó ismereteknek, a fejlődő absztrakciós képességnek megfelelően. Ez a felépítés egyaránt lehetővé teszi a lassabban haladókkal való foglalkozást és a tehetség kibontakoztatását.

A matematikai értékek megismerésével és a matematikai tudás birtokában a tanulók hatékonyan tudják használni a megszerzett kompetenciákat az élet különböző területein. A matematika a maga hagyományos és modern eszközeivel segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technikai, a humán műveltségterületek, illetve a választott szakma ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák értelmezéséhez, leírásához és kezeléséhez. Ezért a tanulónak rendelkezniük kell azzal a képességgel és készséggel, hogy alkalmazni tudják matematikai tudásukat, és felismerjék, hogy a megismert fogalmakat és tételeket változatos területeken használhatjuk. Az adatok, táblázatok, grafikonok értelmezésének megismerése nagyban segítheti a mindennapokban, és különösen a média közleményeiben való reális tájékozódásban. Mindehhez elengedhetetlen egyszerű matematikai szövegek értelmezése, elemzése. A tanulóktól megkívánjuk a szaknyelv életkornak megfelelő, pontos használatát, a jelölésrendszer helyes alkalmazását írásban és szóban egyaránt.

A tanulók rendszeresen oldjanak meg önállóan feladatokat, aktívan vegyenek részt a tanítási, tanulási folyamatban. A feladatmegoldáson keresztül a tanuló képessé válhat a pontos, kitartó, fegyelmetten munkára. Kialakul bennük az önellenőrzés igénye, a sajátunktól eltérő szemlélet tisztelete. Mindezek érdekében is a tanítás folyamatában törekedni kell a tanulók pozitív motiváltságának biztosítására, önállóságuk fejlesztésére. A matematikatanítás,

-tanulás folyamatában egyre nagyobb szerepet kaphat az önálló ismeretszerzés képességnek fejlesztése, az ajánlott, illetve az önállóan megkeresett, nyomtatott és internetes szakirodalom által. A matematika lehetőségeihez igazodva támogatni tudja az elektronikus eszközök (zsebszámológép, számítógép, grafikus kalkulátor), internet, oktatóprogramok stb. célszerű felhasználását, ezzel hozzájárul a digitális kompetencia fejlődéséhez.

A tananyag egyes részleteinek csoportmunkában való feldolgozása, a feladatmegoldások megbeszélése az együttműködési képesség, a kommunikációs képesség fejlesztésének, a reális önértékelés kialakulásának fontos területei. Ugyancsak nagy gondot kell fordítani a kommunikáció fejlesztésére (szövegértésre, mások szóban és írásban közölt gondolatainak meghallgatására, megértésére, saját gondolatok közlésére), az érveken alapuló vitakészség fejlesztésére. A matematikai szöveg értő olvasása, tankönyvek, lexikonok használata, szövegekből a lényeg kiemelése, a helyes jegyzeteléshez szoktatás a felsőfokú tanulást is segíti.

Változatos példákkal, feladatokkal mutathatunk rá arra, hogy milyen előnyöket jelenthet a mindennapi életben, ha valaki jártas a problémamegoldásban. A matematikatanításnak kiemelt szerepe van a pénzügyi-gazdasági kompetenciák kialakításában. Életkortól függő szinten rendszeresen foglalkozunk olyan feladatokkal, amelyekben valamilyen probléma legjobb megoldását keressük. Szánjunk kiemelt szerepet azoknak az optimumproblémáknak, amelyek gazdasági kérdésekkel foglalkoznak, amikor költség, kiadás minimumát; elérhető eredmény, bevétel maximumát keressük. Fokozatosan vezessük be matematikafeladatainkban a pénzügyi fogalmakat: bevétel, kiadás, haszon, kölcsön, kamat, értékcsökkenés, -növekedés, törlesztés, futamidő stb. Ezek a feladatok erősítik a tanulóknál azt a tudatot, hogy matematikából valóban hasznos ismereteket

tanulnak, ill. hogy a matematika alkalmazása a mindennapi élet szerves része. Az életkor előrehaladtával egyre több példát mutassunk arra, hogy milyen területeken tud segíteni a matematika. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy milyen matematikai ismereteket alkalmaznak az alapvetően matematikaigényes, ill. a matematikát csak kisebb részben használó szakmák (pl. informatikus, mérnök, közgazdász, pénzügyi szakember, biztosítási szakember, ill. pl. vegyész, grafikus, szociológus stb.), ezzel is segítve a tanulók pályaválasztását.

A matematikához való pozitív hozzáállást nagyban segíthetik a matematika tartalmú játékok és a matematikához kapcsolódó érdekes problémák és feladványok.

A matematika a kultúrtörténetnek is része. Segítheti a matematikához való pozitív hozzáállást, ha bemutatjuk a tananyag egyes elemeinek a művészetekben való alkalmazását. A motivációs bázis kialakításában komoly segítség lehet a matematikatörténet egy-egy mozzanatának megismertetése, nagy matematikusok életének, munkásságának megismerése. A NAT néhány matematikus ismeretét előírja minden tanuló számára: Euklidész, Pitagorasz, Descartes, Bolyai Farkas, Bolyai János. A kerettanterv ezen kívül is több helyen hívja fel a tananyag matematikatörténeti érdekességeire a figyelmet. Ebből a tanárkollégák csoportjuk jellegének megfelelően szabadon válogathatnak.

Minden életkori szakaszban fontos a differenciálás. Ez nemcsak az egyéni igények figyelembevételét jelenti. Sokszor az alkalmazhatóság vezérli a tananyag és a tárgyalásmód megválasztását, más esetekben a tudományos igényesség szintje szerinti differenciálás szükséges. Egy adott osztály matematikatanítása során a célok, feladatok teljesíthetősége igényli, hogy a tananyag megválasztásában a tanulói érdeklődés és a pályaorientáció is szerepet kapjon. A matematikát alkalmazó pályák felé vonzó tanulók gondolkodtató, kreativitást igénylő versenyfeladatokkal motiválhatók, a humán területen továbbtanulni szándékozók számára érdekesebb a matematika kultúrtörténeti szerepének kidomborítása, másoknak a középiskolai matematika gyakorlati alkalmazhatósága fontos. A fokozott szaktanári figyelem, az iskolai könyvtár és az elektronikus eszközök használatának lehetősége segíthetik az esélyegyenlőség megvalósulását.

5-6. évfolyam

A felső tagozaton az eddig megszerzett tudást és kompetenciákat kell elmélyíteni és kiterjeszteni. A mindennapi élet problémamegoldásához szükséges képességek és ismeretek elsajátítása mellett legalább ugyanilyen fontos, hogy a matematikatanulás szolgálja egy jól működő gondolkodásmódot, egy tanulási stratégiát, ítélőképességet, megértést és sok általánosabb pozitív emberi tulajdonság formálását is.

Fontos feladat a tanulás tanítása, az elsajátítás képességének (emlékezet, figyelem, koncentráció, lényegkiemelés stb.) fejlesztése. Meg kell ismertetni a matematika bevált tanulási módszereit.

A matematikai gondolkodásmódot fel kell használni a problémamegoldások során. Ehhez szükséges megfelelő szemléltető ábrákat, diagramokat, grafikonokat készíteni, ilyeneket értelmezni, elemezni és felhasználni; halmazokat jellemezni, szabályszerűségeket észrevenni, általánosító sejtéseket, állításokat megfogalmazni.

Az érvelés, a cáfolás, a vitakészség, a helyes kommunikáció fejlesztése folyamatos feladatunk. Ehhez szükséges másokkal problémamegoldásban együttműködni, gondolatainkat, a megismert fogalmakat rendszerezni. A modellalkotás fontos eszköz, amely segítséget nyújt a problémák megoldásában. Fontos, hogy a tanulók a modellalkotásaik során a megértett és megtanult fogalmakat és eljárásokat fel tudják használni, és a modellekbe szervesen be tudják építeni. Szükséges, hogy problémahelyzetet leíró szöveg alapján a probléma lényegét felismerjék, majd annak megfelelő, a probléma megoldását elősegítő

modelleket alkossanak. Fokozatosan fejleszteni kell a matematikai szaknyelv és jelölésrendszer használatát, alkalmazását.

Ebben a két évfolyamban sajátítják el egyszerű szöveges feladatok megoldásának néhány stratégiáját: a hétköznapi és gyakorlati problémák megértését és megjelenítését matematikai alakban, az eredmény becslését és ellenőrzését. Tájékozódnak síkban és térben, ismerik az egyszerű síkbeli és térbeli alakzatokat. Tudják a tanult mértékegységeket átváltani. Készség szinten számolnak egész számokkal, és gyakorlottak a racionális számokkal való műveletek végzésében.

7-8. évfolyam

Tizenhárom éves kortól a tanulók mindinkább általánosító elképzelésekben, elvont konstrukciókban gondolkoznak. Elméleteket gyártanak, összefüggéseket keresnek, próbálják értelmezni a világot. Az iskolai tanítás csak akkor lehet eredményes, ha alkalmazkodik ezekhez a változásokhoz, illetve igyekszik azokat felhasználva fejleszteni a tanulókat. A matematika kiválóan alkalmas arra, hogy a rendszerező képességet és hajlamot fejlessze. A felső tagozat utolsó két évfolyamában mind inkább szükséges matematikai szövegeket értelmezni és alkotni. Segítsük, hogy a tanulók a problémamegoldásaik részeként többféle forrásból legyenek képesek ismereteket szerezni.

Ebben a korban a tanításban már meg kell jelennie az elvonatkoztatás és az absztrakciós készség felhasználásának, fejlesztésének. A matematika tanításában itt jelenik meg a konkrét számok betűkkel való helyettesítése, a tapasztalatok általános megfogalmazása. Ezekben az évfolyamokban már komoly hangsúlyt kell helyezni arra, hogy a megsejtett összefüggések bizonyításának igénye is kialakuljon. A definíciókat és a tételeket mind inkább meg kell tudni különböztetni, azokat helyesen kimondani, problémamegoldásban mind többször alkalmazni. A mindennapi élet és a matematika (korosztálynak megfelelő) állításainak igaz vagy hamis voltát el kell tudni dönteni. A feladatok megoldása során fokozatosan kialakul az adatok, feltételek adott feladat megoldásához való szükségessége és elégségessége eldöntésének képessége. A tanítás része, hogy a feladatmegoldás előtt mind gyakrabban tervek, vázlatok készüljenek, majd ezek közül válasszuk ki a legjobbat. Esetenként járjunk be több utat a megoldás során, és ennek alapján gondoljuk végig, hogy létezik-e legjobb út, vagy ennek eldöntése csak bizonyos szempontok rögzítése esetén lehetséges. A feladatmegoldások során lehetőséget kell teremteni arra, hogy esetenként a terveket és a munka szervezését a feladatmegoldás közben a tapasztalatoknak megfelelően módosítani lehessen. Egyes feladatok esetén szükséges általánosabb eljárási módokat, algoritmusokat keresni.

A matematika egyes területei más-más módon adnak lehetőséget ebben az életkorban az egyes kompetenciák fejlesztésére. A különböző matematikatanítási módszerek minden tananyag részben segíthetik a megfelelő önismeret, a helyes énkép kialakítását.

A tananyaghoz kapcsolódó matematikatörténeti érdekességek hozzásegítenek az egyetemes kultúra, a magyar tudománytörténet megismeréséhez. A gyakorlati élethez kapcsolódó szöveges feladatok segítik a gazdasági nevelést, a környezettudatos életvitelt, az egészséges életmód kialakítását. A definíciók megtanulása fejleszti a memóriát, a szaknyelv precíz használatára ösztönöz. A geometriai ismeretek elsajátítása közben a tanulók térszemlélete fejlődik, megtanulják az esztétikus, pontos munkavégzést. A halmazszemlélet alakítása és fejlesztése a rendszerező képességet erősíti.

Az érdeklődés specializálódása természetes dolog. Akinél ez a reál tárgyak felé fordul, ott igényes feladatanyaggal, kiegészítő ismeretekkel kell elérni, hogy az ilyen irányú továbbtanuláshoz szükséges alapok kialakuljanak, az érdeklődés fennmaradjon. Akinél a matematika, illetve a reál tárgyak iránti érdeklődés csökken, ott egyrészt sok érdeklődést felkeltő elemmel: matematikatörténeti vonatkozással, játékokkal, érdekes feladatokkal lehet ezt az érdeklődést visszaszerezni, másrészt célszerű sok olyan feladatot beiktatni, amelyek jól

mutatják, hogy az életben sokszor előnybe kerülhetnek, jobb döntést hozhatnak azok, akik jól tudják a matematikát.

5. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek	Órakeret 3 óra + folyamatos 4 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben. Több, kevesebb, ugyanannyi fogalma. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Néhány elem sorba rendezése, az összes eset megtalálása (próbálgatással).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretek tudatos memorizálása és felidézése. A megtanulást segítő eszközök és módszerek megismerése, értelmes, interaktív használatának fejlesztése. A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok megismerése. Tervezés, ellenőrzés, önellenőrzés igényének kialakítása. Kommunikáció fejlesztése. A saját képességek és műveltség fejlesztésének igénye.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Természetes számok, síkbeli pontok, adott síkidomok halmazba rendezése adott tulajdonság alapján. Konkrét halmaz és részhalmaza közti kapcsolat felismerése. Két véges halmaz közös része. Két véges halmaz egyesítése. Halmazok közti kapcsolatok szemléltetése táblázattal, halmazábrával, intervallummal stb.	A helyes halmazszemlélet kialakítása. Tárgyak tulajdonságainak kiemelése, összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás különféle tulajdonságok szerint, a különféle érzékszervek tudatos működtetésével.	
Változatos tartalmú szövegek értelmezése. Összehasonlításhoz szükséges kifejezések értelmezése, használata (pl. egyenlő; kisebb; nagyobb; több; kevesebb; nem; és; vagy; minden;	Értő, elemző olvasás fejlesztése. Kommunikáció fejlesztése a nyelv logikai elemeinek használatával. A lényegkiemelés, a szabálykövető magatartás fejlesztése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegértelmezés.

van olyan, legalább; legfeljebb).		
Példák a biztos, a lehetséges és a lehetetlen bemutatására. A tanultakhoz kapcsolódó igaz és hamis állítások.	A matematikai logika nyelvének megismerése, tudatosítása. A közös tulajdonságok felismerése, tagadása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a lényegkiemelés képességének fejlesztése.
Megoldások megtervezése, eredmények ellenőrzése.	Tervezés, ellenőrzés, önellenőrzés. Lásd például a műveleti sorrendnek, a szöveges feladatok megoldásának vagy a geometriai szerkesztések lépéseinek megtervezését.	
Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. Definíció megértése és alkalmazása.	Kommunikáció, lényegkiemelés.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> lényegkiemelés fejlesztése.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Halmaz, elem, eleme, alaphalmaz, üres halmaz, részhalmaz, egyesítés, közös rész. Igaz, hamis. Nem, és, vagy. Minden, van olyan. Biztos, lehetséges, lehetetlen. Legalább, legfeljebb.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számтан, algebra	Órakeret
		67 óra 89 óra
Előzetes tudás	<p>Számok írása, olvasása (10 000-es számkör). Helyiérték, alaki érték, valódi érték. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. Matematikai jelek: +, -, •, :, =, <, >, () ismerete, használata. A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mérőeszközök használata.</p> <p>A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása. Fejben számolás száz-as számkörben. A szorzótábla biztos tudása. Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalma. Műveletek tulajdonságai, tagok, illetve tényezők felcserélhetősége. Műveleti sorrend. Négyjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás és osztás egy- és kétjegyű számmal írásban. Műveletek ellenőrzése.</p> <p>Páros és páratlan számok, többszörös, osztó, maradék fogalma. Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.</p> <p>Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság). Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése.</p>	

	Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok, kerekítés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Biztos számfogalom kialakítása. Számolási készség fejlesztése. A műveleti sorrend használatának fejlesztése, készségszintre emelése. Mértékegységek helyes használata és pontos átváltása. Matematikai úton megoldható probléma megoldásának elképzelése, becslés, sejtés megfogalmazása; megoldás után a képzelt és tényleges megoldás összevetése. Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével. Fegyelmezettség, következetesség, szabálykövető magatartás fejlesztése. Pénzügyi ismeretek alapozása. Ellenőrzés, önellenőrzés, az eredményért való felelősségvállalás.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Természetes számok értelmezése milliós számkörben. Alaki érték, helyiérték. Természetes számok helyesírása. Római számírás. Számok ábrázolása számegyenesen, nagyságrendi összehasonlításuk. A természetes számok kerekítése.	A számkör bővítése. Számlálás, számolás. Hallott számok leírása, látott számok kiolvasása. Kombinatorikus gondolkodás elemeinek alkalmazása számok kirakásával. Matematikai jelek értelmezése (<, >, = stb.) használata. A kerekítés szabályainak alkalmazása.	A szentírásban az arab tízes számrendszer használatos. A tízes számjegy az Úr mérésének alapja, amint Ő maga tárta fel ezt számunkra. <i>Természetismeret:</i> Magyarország lakosainak száma. <i>Mindennapi gyakorlat:</i> Pénzegységek, mértékegységek átváltása.
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Kiegészítő tananyag: Nem tízes alapú számrendszerek.		
Összeadás, kivonás, szorzás osztás szóban és írásban a természetes számok körében (0 szerepe a szorzásban, osztásban). Becslés. Szorzás, osztás 10-zel, 100-zal, 1000-rel, ... (tíz hatványaival).	Számolási készség fejlesztése. A műveletfogalom mélyítése gyakorlati feladatok megoldásával. A műveletekhez kapcsolódó ellenőrzés igényének és képességének fejlesztése. Önellenőrzés, önismeret fejlesztése.	
Összeg, különbség, szorzat, hányados változásai. Műveleti tulajdonságok, a helyes műveleti sorrend, zárójelek használata. Műveletek eredményeinek előzetes becslése, ellenőrzése, kerekítése.	Algoritmikus gondolkodás fejlesztése. Egyszerű feladatok esetén a műveleti sorrend helyes alkalmazási módjának felismerése, alkalmazása. Az egyértelműség és a következetesség fontossága. Ellenőrzés és becslés.	
Osztó, többszörös, osztható. Az osztópárok	Halmazműveletek, kombinatorika eszköz jellegű	

felsorolása.	alkalmazása.	
<p>A természetes számkör bővítése: az egész számok halmaza. Negatív szám értelmezése tárgyi tevékenységgel, szemléletes modellek segítségével. Ellentett, abszolútérték. Egész számok ábrázolása számegyenesen, nagyság szerinti összehasonlításuk. Egész számok összeadása, kivonása a szemléletre támaszkodva.</p>	<p>Kézpénz, adósság fogalmának továbbfejlesztése. Hőmérséklet leolvasása hőmérőről. Számolás az „időszalagon”. Számolás földrajzi adatokkal: mélységek és magasságok értelmezése matematikai szemlélettel.</p>	
<p>Közönséges tört fogalma. Törtszám ábrázolása számegyenesen. Törtek egyszerűsítése, bővítése, nagyság szerinti összehasonlításuk.</p>	<p>A közönséges tört szemléltetése, kétféle értelmezése, felismerése szöveges környezetben.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> a hangjegyek értékének és a törtszámoknak a kapcsolata.</p>
<p>Törtek összeadása, kivonása. Törtek szorzása, osztása természetes számmal.</p>	<p>Számolási készség fejlesztése. A műveletfogalom mélyítése gyakorlati feladatok megoldásával.</p>	
<p>Tizedestört fogalma. A tizedestörtek értelmezése. Tizedestörtek jelentése, kiolvasása, leírása. Tizedestörtek ábrázolása számegyenesen. Tizedestörtek egyszerűsítése, bővítése, nagyság szerinti összehasonlításuk. Tizedestörtek kerekítése.</p>	<p>Helyiérték-táblázat használata. Mértékegységek kifejezése tizedestörtekkel: dm, cl, mm, ... A mérés pontosságának jelzése. A váltópénz fogalma (euró, cent).</p>	
<p>Tizedestörtek összeadása, kivonása. Tizedestörtek szorzása, osztása természetes számmal. Műveletek eredményeinek előzetes becslése. Tizedestörtek szorzása, osztása 10-zel, 100-zal, 1000-rel, ...</p>	<p>Számolási készség fejlesztése. A műveletfogalom mélyítése gyakorlati feladatok megoldásával. Annak felismerése, hogy a természetes számokra megtanult műveleti tulajdonságok a tizedestörtekre is érvényesek.</p>	
<p>A racionális szám fogalmának előkészítése:</p>	<p>A mennyiségi jellemzők kifejezése számokkal:</p>	

véges és végtelen szakaszos tizedes törtek.	természetes szám, racionális szám, pontos szám és közelítő szám.	
Szöveges feladatok megoldása. Adatok meghatározása. Összefüggések megkeresése, tervekészítés. A matematikai modell felírása. Becslés. A terv végrehajtása, megoldás. Ellenőrzés. Szöveges válasz.	Egyszerű matematikai problémát tartalmazó és a mindennapi élet köréből vett szövegek feldolgozása. Gondolatmenet tagolása. Emlékezés elmondott, elolvasott történetekre, emlékezést segítő ábrák, vázlatok, rajzok készítése, visszaolvasása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> olvasási és megértési stratégiák kialakítása (szövegben megfogalmazott helyzet, történés megfigyelése, értelmezése, lényeges és lényegtelen információk szétválasztása). <i>Vizuális kultúra:</i> Elképzeltek történetek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel.
Arányos következtetések. A mindennapi életben felmerülő, egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel. Egyenes arányosság.	A következtetési képesség fejlesztése. Értő, elemző olvasás fejlesztése. Annak megfigyeltetése, hogy az egyik mennyiség változása milyen változást eredményez a hozzá tartozó mennyiségnél. Arányérzék fejlesztése, a valóságos viszonyok becslése települések térképe alapján.	<i>Hon- és népismeret;</i> <i>természetismeret:</i> Magyarország térképéről méretarányos távolságok meghatározása. A saját település, szűkebb lakókörnyezet térképének használata. <i>Vizuális kultúra:</i> valós tárgyak arányosan kicsinyített vagy nagyított rajza.
Egyszerű elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása tervszerű próbálgatással, következtetéssel, lebontogatással. A megoldások ábrázolása számegyenesen, ellenőrzés behelyettesítéssel.	Önálló problémamegoldó képesség kialakítása és fejlesztése. Állítások megítélése igazságértékük szerint. Az egyenlő, nem egyenlő fogalmának elmélyítése. Ellenőrzés.	
Szabványmértékegységek és átváltásuk: hosszúság (terület, térfogat, űrtartalom), idő, tömeg. Megjegyzés: A mértékegységek alkalmazása nyomon követi a szám- és a műveletfogalom fejlődését.	Gyakorlati mérések, mértékegység-átváltások helyes elvégzésének fejlesztése (pl. napirend, vásárlás). Az arányosság felismerése mennyiség és mérőszám kapcsolata alapján. Kreatív gondolkodás fejlesztése. Mennyiségi következtetés, becslési készség fejlesztése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> tárgykészítéshez kapcsolódó mennyiségi fogalmak kialakítása, a mennyiségek megállapítása becslés, számítás, mérés útján; időbeosztás, napi- és hetirend.

Kulcsfogalmak/fogalmak	<p>Tíz-es számrendszer, helyiérték, alaki érték, számegyenes, kerekítés. Az összeg tagjai (összeadandók), kisebbítendő, kivonandó, különbség, szorzat, a szorzat tényezői (szorzandó, szorzó), osztandó, osztó, hányados, maradék. Arány, egyenes arányosság.</p> <p>Hosszúság, tömeg, idő, hőmérséklet, továbbá geometriai témakörben értelmezve, de a számtan, algebra témakörben is alkalmazva: terület, térfogat, űrtartalom. A mértékegységek átváltása. Euró, cent.</p> <p>Pozitív szám, negatív szám, előjel, ellentett, abszolútérték. Tört, számláló, nevező, közös nevező, vegyes szám, egyszerűsítés, bővítés. Tizedestört, véges és végtelen szakaszos tizedestört.</p> <p>Egyenlet egyenlőtlenség, alaphalmaz, megoldás, igazsághalmaz (megoldáshalmaz).</p>
-------------------------------	---

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. Geometria		Órakeret 37 óra 46 óra
Előzetes tudás	<p>Vonalak (egyenes, görbe). Hosszúság és távolság mérése (egyszerű gyakorlati példák).</p> <p>Háromszög, négyzet, téglalap, jellemzői. Kör létrehozása, felismerése, jellemzői.</p> <p>A test és a síkidom megkülönböztetése. Kocka, téglatest, jellemzői. Négyzet, téglalap kerülete. Mérés, kerületszámítás, mértékegységek. Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel.</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Térelemek fogalmának elmélyítése – környezetünk tárgyainak vizsgálata. Távolság szemléletes fogalma, meghatározása. A sík- és térszemlélet fejlesztése. A vizuális képzelet fejlesztése.</p> <p>Rendszerező-képesség, halmazszemlélet fejlesztése. Számolási készség fejlesztése.</p> <p>A szaknyelv helyes használatának fejlesztése. A geometriai jelölések pontos használata.</p> <p>Pontos munkavégzésre nevelés. Esztétikai érzék fejlesztése.</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>A tér elemei: pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, test, felület.</p> <p>Egyenesek kölcsönös helyzete: metsző, párhuzamos, merőleges, kitérő egyenesek.</p>	<p>A tanult térelemek felvétele és jelölése.</p> <p>Absztrakt fogalmak szemléleti alapozása (például papírhajtogatással). Körző, vonalzó helyes használata, két vonalzóval párhuzamosok, merőlegesek rajzolása.</p> <p>Testek vizsgálatának előkészítése.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> párhuzamos és merőleges egyenesek megfigyelése környezetünkben.</p>	

<p>Síkidomok, sokszögek (háromszögek, négyszögek) szemléletes fogalma. Sokszögek kerülete. Egybevágó (ugyanolyan alakú és méretű) síkidomok. Kicsinyítés, nagyítás. Téglalap, négyzet tulajdonságainak vizsgálata, kerülete.</p>	<p>Síkidomok, tulajdonságainak vizsgálata, közös tulajdonságok felismerése. A korábban tanultak felelevenítése. Adott alakzatok kerületének meghatározása méréssel, számolással. Méterrúd, mérőszalag használata. Számolási készség fejlesztése.</p>	<p><i>Hon- és népismeret:</i> népművészeti minták, formák. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Udvarok, telkek kerülete.</p>
<p>A terület mérése, mértékegységei. A téglalap, négyzet területe.</p>	<p>Adott alakzatok területének meghatározása méréssel, számolással, átdarabolással. A gyakorlati étellel kapcsolatos szöveges feladatok megoldása.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Az iskola és az otthon helyiségeinek alapterülete.</p>
<p>Kocka, téglatest tulajdonságai, él, lap, csúcs. Téglatest (kocka) hálója, felszínének fogalma, a felszín kiszámítása. A térfogat szemléletes fogalma, A térfogatomérés mértékegységei. A téglatest (kocka) térfogatának kiszámítása. Az űrtartalom mérése, mértékegységei. Az űrtartalom mértékegységeinek és a térfogatomérés mértékegységeinek a kapcsolata.</p>	<p>Testek építése, tulajdonságaik vizsgálata. Testek csoportosítása adott tulajdonságok alapján. A gyakorlati étellel kapcsolatos szöveges feladatok megoldása. Szövegértelmezés. A térszemlélet fejlesztése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> téglatest készítése, tulajdonságainak vizsgálata. <i>Vizuális kultúra:</i> egyszerű tárgyak, geometriai alakzatok tervezése, modellezése.</p>
<p>A távolság szemléletes fogalma, adott tulajdonságú pontok keresése. Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok. Kör, gömb szemléletes fogalma. Sugár, átmérő, húr, szelő, érintő.</p>	<p>Törekvés a szaknyelv helyes használatára (legalább, legfeljebb, nem nagyobb, nem kisebb...) Körző, vonalzó helyes használata, két vonalzóval párhuzamosok, merőlegesek rajzolása. Körök, minták megjelenésének vizsgálata a környezetünkben, előfordulásuk a művészetekben és a gyakorlati életben. Díszítóminták szerkesztése körzővel.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése, a tér leképezési módjai. Építészetben alkalmazott térlefedő lehetőségek (kupolák, víztornyok stb.). <i>Természetismeret:</i> égitestek. <i>Testnevelés és sport:</i> tornaszerek (labdák, karikák stb.). <i>Hon- és népismeret:</i> népművészeti minták, formák.</p>

<p>Háromszög szerkesztése három oldalból. A háromszög-egyenlőtlenség felismerése. Két ponttól egyenlő távolságra lévő pontok. Szakaszfelező merőleges. Adott egyenesre merőleges, adott egyenessel párhuzamos szerkesztése. Kiegészítő tananyag: Téglalap szerkesztése.</p>	<p>Egyszerű problémák megoldása. Törekvés a pontosságra. Megjegyzés: A témakört az ismerkedés szintjén dolgozzuk fel. Alaposabb tárgyalására, a fogalmak rendszerezésére és a szerkesztések begyakorlására 6. osztályban kerül sor.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> megfelelő eszközök segítségével figyelmes, pontos munkavégzés.</p>
<p>A szögtartomány, szög fogalma, mérése szögmérővel (fok, szögperc, szögmásodperc). Szögfajták. A szög jelölése, betűzése. Matematikatörténet: görög betűk használata a szögek jelölésére.</p>	<p>Szögmérő használata. Fogalomalkotás mélyítése. Törekvés a pontos munkavégzésre. Tájékozódás iránytűvel, tájolóval.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> görög „abc” betűinek használata. Természetismeret: Tájékozódás térképen és terepen. Iránytű, alaprajz, fővilágtájak, térkép.</p>
<p>Kiegészítő tananyag: Testek ábrázolása. Testek építése, szemléltetése.</p>	<p>A tanultak gyakorlati alkalmazása; a térszemlélet fejlődése (lásd a kompetenciafelmérések feladatsorait).</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> téglatest készítése, tulajdonságainak vizsgálata. Testek ábrázolása. <i>Vizuális kultúra:</i> egyszerű tárgyak, geometriai alakzatok tervezése, modellezése. Térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése, a tér leképezési módjai.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Pont, egyenes, szakasz, félegyenes, sík. Egyenesek kölcsönös helyzete (metsző, merőleges, párhuzamos, kitérő). Távolság, szakaszfelező merőleges. Síkidom, sokszög, háromszög, négyszög, téglalap, négyzet. Kör (körvonal, körlap), átmérő, sugár. Szögtartomány, szögfajták (nullszög, hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúszög, tompaszög). Kerület, terület, a terület mértékegységei. Test, csúcs, él, lap. Gömb. Téglatest, kocka felszíne, hálójá, térfogata.</p>	

<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>4. Függvények, az analízis elemei</p>	<p>Órakeret 15 óra 19 óra</p>
--	---	--

Előzetes tudás	Szabályfelismerés, szabálykövetés. Összefüggések keresése. A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó tagok pótlása. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Sorozat megadása szabállyal. A koordináta-rendszer biztonságos használata. Függvényszemlélet előkészítése. Probléma felismerése. Összefüggés-felismerő képesség fejlesztése. Szabálykövetés, szabályfelismerés képességének fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Helymeghatározás gyakorlati szituációkban, konkrét esetekben. A Descartes-féle derékszögű koordináta-rendszer. <i>Matematikatörténet:</i> Descartes.	Megadott pont koordinátáinak leolvasása, illetve koordináták segítségével pont ábrázolása a Descartes-féle koordináta-rendszerben. Sakklépések megadása, torpedójáték betű-szám koordinátákkal. Osztálytermi ülésrend megadása koordináta-rendszerrel.	<i>Természetismeret:</i> tájékozódás a térképen, fokhálózat.
Összetartozó adatok táblázatba rendezése. Táblázat hiányzó elemeinek pótlása ismert vagy felismert szabály alapján, ábrázolásuk grafikonon.	Összefüggések felismerése. Együtt változó mennyiségek összetartozó adatképeinek jegyzése: tapasztalati függvények, sorozatok alkotása.	
Változó mennyiségek közötti kapcsolatok, ábrázolásuk derékszögű koordináta-rendszerben. Az egyenes arányosság függvény grafikonja (előkészítő jelleggel).	A megfigyelőképesség, az összefüggés-felismerés gyakorlása. Szövegértelmező képesség fejlesztése. Eligazodás a mindennapi élet egyszerű grafikonjainak értelmezésében.	
Sorozat megadása a képzés szabályával, illetve néhány elemével. Példák konkrét sorozatokra. Sorozatok folytatása adott szabály szerint.	Szabálykövetés, szabályfelismerés. Annak felismerése, hogy a néhány elemével adott sorozat végtelenül sokféleképpen folytatható.	<i>Testnevelés és sport; ének-zene; dráma és tánc:</i> ismétlődő ritmus, tánclépés, mozgás létrehozása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Sorozat, koordináta-rendszer, táblázat, grafikon.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 6 óra
---	-------------------------------------	---------------------------

		8 óra
Előzetes tudás	Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása. Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. „Biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos”.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A statisztika szerepének felismerése. Megfigyelőképesség, az összefüggés-felismerő képesség, elemzőképesség fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Valószínűségi játékok és kísérletek dobókockák, pénzérmék segítségével.	Valószínűségi és statisztikai alapfogalmak szemléleti alapon történő kialakítása. Kommunikáció és együttműködés a páros, ill. csoportmunkákban. Valószínűségi kísérletek végrehajtása.	
Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Egyszerű diagramok értelmezése, táblázatok olvasása, készítése.	Tudatos és célirányos figyelem gyakorlása. Napi sajtóban, különböző kiadványokban található grafikonok, táblázatok elemzése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> menetrend adatainak értelmezése; kalóriatáblázat vizsgálata. <i>Informatika:</i> adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés.
Átlagszámítás néhány adat esetén (számtani közép).	Az átlag lényegének megértése. Számolási készség fejlődése.	<i>Természetismeret:</i> időjárási átlagok (csapadék, hőingadozás, napi, havi, évi középhőmérséklet).
Kulcsfogalmak/fogalmak	Esemény, biztos esemény, lehetetlen esemény. Adat, diagram, átlag.	

A fejlesztés elvárt eredményei az 5. évfolyam végén	<p>Gondolkodási és megismerési módszerek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján, részhalmaz felírása, felismerése. • Két véges halmaz közös részének, uniójának felírása, ábrázolása. • Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. • Néhány elem sorba rendezése, az összes lehetséges sorrend felsorolása. • Állítások igazságának eldöntésére, igaz és hamis állítások megfogalmazása. • A nyelv logikai elemeinek és az összehasonlításhoz szükséges kifejezéseknek a helyes használata. <p>Számtan, algebra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az 1 000 000-nál nem nagyobb természetes számok írása, olvasása, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen, a tízes számrendszer ismerete. Természetes számok kerekítése. • A természetes számok összeadása, kivonása, szorzása többjegyű szorzóval, osztása kétjegyű osztóval.
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Számok osztóinak, többszöröseinek felírása. A 2-vel, 5-tel, 100-zal, 1000-rel osztható számok felismerése. • Törtek kétféle értelmezése, ábrázolásuk többféleképpen. Kis nevezőjű törtek összehasonlítása, összeadása, kivonása, szorzása, osztása természetes számmal. • Tizedestörtek értelmezése, írása, olvasása, összehasonlításuk. Tizedestörtek kerekítése. Tizedestörtek összeadása, kivonása, szorzása, osztása természetes számmal. • Két-három műveletet tartalmazó műveletsor eredményének kiszámítása, a műveleti sorrendre vonatkozó szabályok ismerete, alkalmazása. Zárójelek alkalmazása. • Egész számok, negatív, pozitív számok ismerete, ellentett, abszolútérték meghatározása. Egész számok összeadása, kivonása szemléletes feladatokban. • A mindennapi élettel kapcsolatos egyszerű szöveges feladatok megoldása (szövegértelmezés, adatok kigyűjtése, terv, becslés, számítás; ellenőrzés segítségével a kapott eredmények helyességének megítélése). • A hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő, tömeg szabványmértékegységeinek ismerete, helyes alkalmazása. Mértékegységek egyszerűbb átváltásai gyakorlati feladatokban.
<p>A fejlesztés elvárt eredményei az 5. évfolyam végén</p>	<p><i>Geometria</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Térelemek felismerése: pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, test szemléletes fogalmának ismerete. Törekvés a szaknyelv és az anyanyelv helyes használatára. • Párhuzamos, metsző, kitérő, merőleges egyenesek fogalmának ismerete. Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása egyélű és derékszögű vonalzó segítségével. • A geometriai ismeretek alkalmazásával az ábrák helyes értelmezése. • Pont és egyenes távolsága, két párhuzamos egyenes távolsága. A körző, vonalzó célszerű használata. • A sokszög szemléletes fogalma. Sokszögek tulajdonságainak vizsgálata, csoportosításuk különböző szempontok szerint. • Konkrét sokszögek kerületének kiszámítása. • A téglalap, négyzet fogalma, tulajdonságaik vizsgálata, kerületük kiszámítása konkrét feladatokban. • Sokszögek területének meghatározása alkalmi mértékegységgel történő lefedéssel. A terület szabványos mértékegységei, átváltásuk. A téglalap (négyzet) területe. • A téglatest, kocka ismerete, az elnevezések (csúcs, él, lap) helyes használata. A téglatest hálójának meghatározása. • A téglatest térfogata, a térfogat szabványos mértékegységei. A térfogat és az űrtartalom mértékegységei közti kapcsolat ismerete. • A kerület-, a terület- és a térfogatszámításról tanult alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban. • Testek ábrázolása; építése. • A szögtartomány fogalma, a szögek nagyságának megmérése, a mértékegységek ismerete. Adott nagyságú szög megrajzolása

	<p>szögmérő segítségével. A szögfajták ismerete.</p> <p>Összefüggések, függvények, sorozatok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tájékozódás a koordinátarendszerben: pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak leolvasása. • Egyszerűbb grafikonok, elemzése, oszlopdiagramok, vonaldiagramok értelmezése, megrajzolása. Táblázatok értelmezése, készítése. • Néhány tagjával elkezdett sorozathoz szabály(ok) keresése, megfogalmazása. Egyszerű sorozatok folytatása adott, illetve felismert szabály alapján. <p>Valószínűség, statisztika</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egyszerű diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása. • Néhány szám számtani közepének kiszámítása. • Valószínűségi játékok, kísérletek során adatok tervszerű gyűjtése, rendezése ábrázolása
--	---

6. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek	Órakeret 3 óra + folyamatos 4 óra + folyamatos
Előzetes tudás	<p>Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.</p> <p>Egyszerű matematikai tartalmú szövegek értelmezése. Állítások igazságtartalmának eldöntése.</p> <p>Néhány elem sorba rendezése, az összes eset megtalálása (próbálgatással).</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Ismeretek tudatos memorizálása és felidézése. A megtanulást segítő eszközök és módszerek megismerése, értelmes, interaktív használatának fejlesztése. A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok megismerése.</p> <p>Kombinatorikus gondolkodás fejlesztése. Tervezés, ellenőrzés, önellenőrzés igényének kialakítása.</p> <p>Kommunikáció fejlesztése. A saját képességek és műveltség fejlesztésének igénye.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Elemek elrendezése, rendszerezése adott szempont(ok) szerint. Néhány elem sorba rendezése, kiválasztása különféle módszerekkel.	A kombinatorikus gondolkodás, a célirányos figyelem kialakítása, fejlesztése.	
Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján.	A helyes halmazszemlélet kialakítása.	<i>Informatika:</i> könyvtárszerkezet a számítógépen.

Konkrét halmaz és részhalmaza közti kapcsolat felismerése. Két véges halmaz közös része, egyesítése. Halmazok közti kapcsolatok szemléltetése.	Tárgyak tulajdonságainak kiemelése, összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás különféle tulajdonságok szerint.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Változatos tartalmú szövegek értelmezése. Példák a biztos, a lehetséges és a lehetetlen bemutatására. A tanultakhoz kapcsolódó igaz és hamis állítások.	Értő, elemző olvasás fejlesztése. Kommunikáció fejlesztése a nyelv logikai elemeinek használatával. A közös tulajdonságok felismerése, tagadása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegértelmezés. A lényegkiemelés képességének fejlesztése.
Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. A nyelv logikai elemeinek („nem”, „és”, „vagy”, „ha ..., akkor ...”, „minden”, „van olyan”, „legalább”, „legfeljebb”) helyes használata. Definíció megértése és alkalmazása.	Kommunikáció, lényegkiemelés. A matematikai logika nyelvének megismerése, tudatosítása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A lényegkiemelés fejlesztése.
Megoldások megtervezése, eredmények ellenőrzése.	Tervezés, ellenőrzés, önellenőrzés. Lásd például a műveleti sorrendnek, a szöveges feladatok megoldásának, az arányossági következtetéseknek, a statisztikai adatgyűjtésnek vagy a geometriai szerkesztéseknek a megtervezését.	<i>Informatika:</i> Internet használata.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Halmaz, elem, eleme, alaphalmaz, üres halmaz, részhalmaz, egyesítés, közös rész. Igaz, hamis. Nem, és, vagy. Minden, van olyan. Biztos, lehetséges, lehetetlen. Legalább, legfeljebb.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. Számтан, algebra	Órakeret
		57 óra
Előzetes tudás	Természetes számok írása, olvasása (1 000 000-s számkör), helyesírása, kerekítésük. Helyiérték, alaki érték, valódi érték. A négy alapművelet végrehajtása szóban és írásban a természetes számok körében. Műveletek ellenőrzése.	

	<p>Egész számok, pozitív, negatív számok. Ellentett, abszolútérték. Egész számok nagyság szerinti összehasonlítása, összeadása, kivonása a szemléletre támaszkodva.</p> <p>Törtek, tizedestörtek fogalma, helyük a számegyenesen. Törtek, tizedestörtek egyszerűsítése, bővítése, nagyság szerinti összehasonlítása. Törtek, tizedestörtek összeadása, kivonása, szorzásuk, osztásuk természetes számmal.</p> <p>A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. Mértékegységek átváltása. MÉRŐESZKÖZÖK használata.</p> <p>A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása.</p> <p>Műveletek tulajdonságai. Zárójelek használata, műveleti sorrend. Oszthatóság, többszörös, osztó, maradék fogalma.</p> <p>Egyszerű szöveges feladatok megoldása (a szöveg értelmezése, a szükséges adatok kiválasztása, tervkészítés, a számítások végrehajtása és ellenőrzése a szöveg alapján, szöveges válasz).</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Biztos számfogalom kialakítása. Számolási készség fejlesztése. A műveleti sorrend használatának fejlesztése, készségszintre emelése. Mértékegységek helyes használata és pontos átváltása.</p> <p>Matematikai úton megoldható probléma megoldásának elképzelése, becslés, sejtés megfogalmazása; megoldás után a képzelt és tényleges megoldás összevetése. Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével.</p> <p>Fegyelmezettség, következetesség, szabálykövető magatartás fejlesztése.</p> <p>Pénzügyi ismeretek alapozása.</p> <p>Ellenőrzés, önellenőrzés, az eredményért való felelősségvállalás.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Ismétlés: A természetes számok értelmezése milliós számkörben, kitekintés billióig. A tizedestörtek fogalmának felelevenítése. Számok írása. Alaki érték, helyiérték. Számok ábrázolása számegyenesen, összehasonlításuk. Kerekítés, a mérés pontosságának jelzése.</p>	<p>A számokról tanultak felelevenítése, mélyítése, a számkör bővítése. Hallott számok leírása, látott számok kiolvasása. Számok ábrázolása számegyenesen. Helyiérték-táblázat használata. Mértékegységek kifejezése tizedestörtekkel: dm, cm, mm...</p>	<p><i>Természetismeret:</i> Magyarország, Európai Unió, Kína lakosainak száma. Európa területe stb.</p>
Tizedestört alakban írt számok szorzása, osztása 10-zel, 100-zal, 1000-rel, ... (tíz hatványaival).		
Ismétlés: Szabvány mértékegységek és	A korábban tanultak áttekintése, rendszerezése. Gyakorlati	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> tárgykészítéshez kapcsolódó

<p>átváltásuk: hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő, tömeg. A mértékegységek alkalmazása algebrai, geometriai és függvénytani problémák megoldásában.</p>	<p>mérések, mértékegység-átváltások helyes elvégzése. Az arányosság felismerése mennyiség és mérőszám kapcsolata alapján. Kreatív gondolkodás fejlesztése.</p>	<p>mennyiségi fogalmak kialakítása, a mennyiségek megállapítása becslés, számítás, mérés útján.</p>
<p>Osztó, többszörös, oszthatóság, osztópárok. Egyszerű oszthatósági szabályok 2-vel, 3-mal, 5-tel, 9-cel, 10-zel. Két szám közös osztói, közös többszörösei. A tanult ismeretek felhasználása a törtek egyszerűsítése, bővítése során.</p>	<p>A korábban tanultakból kiindulva új összefüggések „felfedezése”. Két szám közös osztóinak, majd a legnagyobb közös osztónak a kiválasztása az összes osztóból. A legkisebb pozitív közös többszörös megkeresése. Számolási készség fejlesztése szóban. A bizonyítási igény felkeltése. Megjegyzés: A „spirális” építkezés elve alapján 7. osztályban – magasabb szinten – visszatérünk ennek az anyagrésznek a tárgyalására.</p>	
<p>Az egész számok halmaza. Egész számok ábrázolása számegyenesen, nagyság szerinti összehasonlításuk. Egész számok összeadása, kivonása, szorzása, osztása. Zárójelhasználat, műveleti sorrend.</p>	<p>A korábban szemléletes úton kialakuló fogalom magasabb absztrakciós szintre emelése. Szabályok megfogalmazása és követése.</p>	
<p>A tört fogalma. A törttel kapcsolatos elnevezések használata Törtszám ábrázolása számegyenesen. Törtek egyszerűsítése és bővítése, nagyság szerinti összehasonlításuk. A tizedestörtek egyszerűsítése és bővítése. Matematikatörténet: A törtfogalom kialakulása az</p>	<p>A közönséges tört szemléltetése, kétféle értelmezése, felismerése szöveges környezetben. A korábban tanultak áttekintése, kiegészítése. Az oszthatóságról tanultak alkalmazása.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> hangjegyek értékének és a törtszámoknak a kapcsolata.</p>

ókorban.		
Törtek, speciálisan tizedestörtek összeadása, kivonása. Tört szorzása törttel, tört osztása törttel. A reciprok fogalma. Szorzás, osztás tizedestört alakú számmal. Műveleti tulajdonságok, helyes műveleti sorrend, zárójelek használata. Műveletek eredményének előzetes becslése, ellenőrzése, kerekítése.	Számolási készség fejlesztése. A műveletfogalom általánosítása és mélyítése gyakorlati feladatok megoldásával. A természetes számokra tanult algoritmusok általánosítása. Egyszerű feladatok esetén a műveleti sorrend helyes alkalmazási módjának felismerése, alkalmazása. Az egyértelműség és a következetesség fontossága. Önellenőrzés, önismeret fejlesztése.	
A racionális szám fogalma: Negatív törtek értelmezése, ábrázolásuk számegyenesen. Számolás negatív törtekkel és negatív tizedestörtekkel. Véges és végtelen szakaszos tizedes törtek.	A mennyiségi jellemzők kifejezése számokkal: természetes szám, racionális szám, pontos szám és közelítő szám.	
Szöveges feladatok megoldása. Matematikatörténet: Pólya György munkássága.	Egyszerű matematikai problémát tartalmazó és a mindennapi élet köréből vett szövegek feldolgozása. Gondolatmenet tagolása. Emlékezés elmondott, elolvasott történetekre, emlékezést segítő ábrák, vázlatok, rajzok készítése, visszaolvasása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> olvasási és megértési stratégiák kialakítása (szövegben megfogalmazott helyzet, történés megfigyelése, értelmezése, lényeges és lényegtelen információk szétválasztása). <i>Vizuális kultúra:</i> Elképzelt történetek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel.
Két szám aránya. Egyenes arányossági következtetések. A mindennapi életben felmerülő, egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel.	A következtetési képesség fejlesztése. Értő, elemző olvasás fejlesztése. Annak megfigyeltetése, hogy az egyik mennyiség változása milyen változást eredményez a hozzá tartozó mennyiségnél. Arányérzék fejlesztése, a valóságos viszonyok becslése,	<i>Hon- és népismeret;</i> <i>természetismeret:</i> Magyarország térképéről méretarányos távolságok meghatározása. A saját település, szűkebb lakókörnyezet térképének használata. <i>Vizuális kultúra:</i> valós tárgyak arányosan kicsinyített vagy

	települések térképe alapján.	nagyított rajza.
A százalék fogalmának megismerése gyakorlati példákon keresztül. Az alap, a százalékérték és a százalékláb értelmezése. Egyszerű százalékszámítási feladatok megoldása következtetéssel. Kiegészítő tananyag: Összetett százalékszámítási feladatok.	Az alap, a százalékérték és a százalékláb megkülönböztetése. Az eredmény összevetése a feltételekkel, a becült eredménnyel, a valósággal.	<i>Természetismeret:</i> Százalékos feliratokat tartalmazó termékek jeleinek felismerése, értelmezése, az információ jelentősége. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek;</i> <i>pénzügyi, gazdasági kultúra:</i> árfolyam, infláció, hitel, betét, kamat; árengedmény.
Nyitott mondat, egyenlet, egyenlőtlenség. Alaphalmaz, megoldáshalmaz. Egyszerű elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása következtetéssel, lebontogatással. A megoldások ábrázolása számegyenesen, ellenőrzés behelyettesítéssel. Ismerkedés a mérlegelvvel. Szöveges feladatok megoldása egyenlettel.	Önálló problémamegoldó képesség kialakítása és fejlesztése. Állítások megítélése igazságértékük szerint. Az egyenlő, nem egyenlő fogalmának elmélyítése. Ellenőrzés. Ismerkedés a mérlegelvvel: szemléletes játékos feladatok megoldása.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Természetes szám. Tízes számrendszer, helyiérték, alaki érték, számegyenes, kerekítés. Az összeg tagjai (összeadandók), kisebbitendő, kivonandó, különbség, szorzat, a szorzat tényezői (szorzandó, szorzó), osztandó, osztó, hányados, maradék. Két szám aránya, egyenes arányosság, fordított arányosság. Százalék, százalékérték, alap, százalékláb. Hosszúság, tömeg, idő, hőmérséklet, terület, térfogat, úrtartalom. A mértékegységek átváltása. Egész szám, pozitív szám, negatív szám, előjel, ellentett, abszolút érték. Tört, számláló, nevező, közös nevező, vegyes szám, egyszerűsítés, bővítés. Reciprok. Tizedestört, véges és végtelen szakaszos tizedestört. Racionális számok. Nyitott mondat, egyenlet egyenlőtlenség, alaphalmaz, megoldás,	

--	--

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. Geometria		Órakeret 21 óra 28 óra
Előzetes tudás	<p>Vonalak (egyenes, görbe). Pont, egyenes, szakasz, félegyenes, sík. Hosszúság és távolság mérése (egyszerű gyakorlati példák), mértékegységek. Egyenesek kölcsönös helyzete: párhuzamos, metsző, kitérő, merőleges egyenesek.</p> <p>Szögtartomány, szögfajták, a szög nagyságának mérése.</p> <p>Síkidom, sokszög, háromszög, négyzet, téglalap fogalma. Kör (körvonal, körlap), átmérő, sugár. A körző, az egyélű vonalzó és a derékszögű vonalzó helyes használata. Négyzet, téglalap kerülete. Mérés, kerületszámítás.</p> <p>A területszámítás mértékegységei. Négyzet, téglalap területe.</p> <p>A test és a felület szemléletes fogalma. Kocka, téglatest, jellemzői, hálójuk, felszínük, térfogatuk. Gömb.</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Térelemek fogalmának elmélyítése – környezetünk tárgyainak vizsgálata. Távolság szemléletes fogalma, meghatározása. A sík- és térszemlélet fejlesztése. A vizuális képzelet fejlesztése.</p> <p>Rendszerező-képesség, halmazszemlélet fejlesztése. Számolási készség fejlesztése.</p> <p>A szaknyelv helyes használatának fejlesztése. A geometriai jelölések pontos használata.</p> <p>Pontos munkavégzésre nevelés. Esztétikai érzék fejlesztése.</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>A tér elemei: pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, test (él, csúcs, lap), felület. Alakzatok kölcsönös helyzetének vizsgálata.</p> <p>Párhuzamosság, merőlegesség. Két pont, pont és egyenes, párhuzamos egyenesek távolsága.</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> Eukleidész, Bolyai Farkas és Bolyai János.</p>	<p>A korábban tanult fogalmak felelevenítése, rendszerezése, kiegészítése.</p> <p>Körző, vonalzó helyes használata, két vonalzóval párhuzamosok, merőlegesek rajzolása, alapszerkesztések.</p> <p>A tanult térelemek felvétele és jelölése.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> párhuzamos és merőleges egyenesek megfigyelése környezetünkben.</p> <p>Térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése, a tér leképezési módjai.</p>	
<p>Testek ábrázolása.</p> <p>Testek építése, szemléltetése.</p>	<p>Megjegyzés: Szerepel a kerettanterv A és B változatának fejlesztési követelményei között, ha 5. osztályban nem jutott rá többlet óra, a szabadon felhasználható időkeretben akkor 6.-ban</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> téglatest készítése, tulajdonságainak vizsgálata.</p> <p>Testek ábrázolása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> egyszerű tárgyak, geometriai alakzatok tervezése, modellezése. Térbeli</p>	

	szükséges.	tárgyak síkbeli megjelenítése, a tér leképezési módjai.
A sokszög szemléletes fogalma. Tulajdonságaik vizsgálata: átlók száma (általános összefüggés megkeresése), konvexitás.	Síkidomok, tulajdonságainak vizsgálata, közös tulajdonságok felismerése.	
Ismétlés: Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok: Kör (körvonal, körlap) fogalma, körszelet, körcikk. Sugár, átmérő, húr, szelő, érintő.	Törekvés a szaknyelv helyes használatára	<i>Hon- és népismeret:</i> népművészeti minták, formák.
Két ponttól egyenlő távolságra levő pontok. Szakaszfelező merőleges. Adott egyenesre merőleges szerkesztése. Adott egyenessel párhuzamos egyenes szerkesztése. Téglalap, négyzet szerkesztése.	Egyszerű problémák megoldása. A szerkesztési feladatok megoldásának lépései (Pólya nyomán). Törekvés a pontosságra. Gyakorlati példák a fogalmak mélyebb megértéséhez.	
A szög fogalma, mérése szögmérővel. Szögfajták. A szög jelölése, betűzése. Szögmásolás, szögfelezés. Nevezetes szögek szerkesztése. (Például: 60° , 30° , 90° , 45° , 120° .)	A szögekről tanultak ismétlése, kiegészítése. A fogalomalkotás mélyítése. A szögmérő használata. Törekvés a pontos munkavégzésre. A szerkesztés gondolatmenetének tagolása.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> görög „abc” betűinek használata.
Háromszögek és csoportosításuk. Hegyesszögű, derékszögű, tompaszögű háromszög. Egyenlő szárú, egyenlő oldalú háromszög. A tanultak alkalmazása háromszögek megszerkesztésében.	Tulajdonságok megfigyelése, összehasonlítása. Csoportosítás. A belső szögek összegének, a külső szög és a belső szögek közti kapcsolatnak megsejtése parkettázással, hajtogatással, szögmásolással, méréssel.	<i>Vizuális kultúra:</i> speciális háromszögek a művészetben.

Négyszögek, speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz) megismerése. Belső és külső szögek megfigyelése. Speciális négyszögek szerkesztése.	Az alakzatok előállítás hajtogatással, nyírással, rajzzal, tulajdonságaiknak kiemelése, összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás különféle tulajdonságok szerint.	
A tengelyes tükrözés. Egyszerű alakzatok tengelyes tükröképének megszerkesztése. A tengelyes tükrözés tulajdonságai.	Szimmetrikus ábrák készítése. Tükrözés körzővel, vonalzóval. Tükrözés koordináta-rendszerben. Pont, egyenes, szög, háromszög, kör képe, irányításváltás. Transzformációs szemlélet fejlesztése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> megfelelő eszközök segítségével figyelmes, pontos munkavégzés.
Tengelyesen szimmetrikus alakzatok. A kör szimmetriatengelyei. Tengelyesen szimmetrikus háromszögek. Tengelyesen szimmetrikus sokszögek (például a szabályos sokszögek). Tengelyesen szimmetrikus négyszögek (deltoid, rombusz, húrtrapéz, téglalap, négyzet).	A tengelyes szimmetria vizsgálata hajtogatással, tükrörrel. A szimmetria felismerése a természetben és a művészetben.	<i>Vizuális kultúra; természetismeret:</i> tengelyesen szimmetrikus alakzatok megfigyelése, vizsgálata a műalkotásokban.
Derékszögű háromszög és tengelyesen szimmetrikus háromszögek, négyszögek területe.	Területmeghatározás átdarabolással.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	<p>Pont, egyenes, szakasz, félegyenes, sík. Egyenesek kölcsönös helyzete (metsző, merőleges, párhuzamos, kitérő); sík és egyenes, két sík kölcsönös helyzete. Távolság, szakaszfelező merőleges, szögfelező.</p> <p>Síkidom, sokszög. Háromszög, hegyesszögű, tompaszögű, derékszögű háromszög; egyenlő szárú, egyenlő oldalú háromszög. Négyszög, téglalap, négyzet, húrtrapéz, deltoid, rombusz.</p> <p>Kör (körvonal, körlap, körív, körcikk, körszelet), átmérő, sugár, érintő.</p> <p>Szögtartomány, szögfajták (nullszög, hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúszög, tompaszög). Kerület,</p>	

	terület, a terület mértékegységei. Test, csúcs, él, lap. Gömb. Téglatest, kocka felszíne, hálójá, térfogata. Egybevágóság, tengelyes tükrözés, tengelyes szimmetria.
--	--

Tematikai egység/Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 10 óra 14 óra
Előzetes tudás	Szabályfelismerés, szabálykövetés. Összefüggések keresése. Összetartozó számpárok ábrázolása Descartes-féle derékszögű koordináta-rendszerben. Egyszerű grafikonok értelmezése, megrajzolása. A szabály megfogalmazása egyszerű formában. A hiányzó tagok pótlása adott vagy felismert szabály alapján. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése, táblázatban adott adatok értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Sorozat megadása szabállyal. A koordináta-rendszer biztonságos használata. Függvényszemlélet előkészítése. Probléma felismerése. Összefüggés-felismerő képesség fejlesztése. Szabálykövetés, szabályfelismerés képességének fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ismétlés: Helymeghatározás gyakorlati szituációkban, konkrét esetekben. A Descartes-féle derékszögű koordináta-rendszer.	Megadott pont koordinátáinak leolvasása, illetve koordináták segítségével pont ábrázolása a Descartes-féle koordináta-rendszerben.	
Táblázat hiányzó elemeinek pótlása ismert vagy felismert szabály alapján, ábrázolásuk grafikonon. Változó mennyiségek közötti kapcsolatok, ábrázolásuk derékszögű koordináta-rendszerben.	Összefüggések felismerése. A megfigyelőképesség fejlesztése. Együtt változó mennyiségek összetartozó adatként lejegyzése: tapasztalati függvények vizsgálata. Eligazodás a mindennapi élet egyszerű grafikonjaiban.	
Gyakorlati példák elsőfokú függvényekre. Az egyenes arányosság grafikonja.	Ellenpéldaként (az osztály képességeinek megfelelő szinten) célszerű a fordított arányossággal is foglalkozni.	
Példák konkrét sorozatokra. Sorozatok folytatása adott szabály szerint.	Szabálykövetés, szabályfelismerés.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Sorozat, koordináta-rendszer, táblázat, grafikon. Egyenes arányosság.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség		Órakeret 6 óra 8 óra
Előzetes tudás	Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, oszlopdiagram leolvasása. Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. „Biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos”.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A statisztika szerepének felismerése. Megfigyelőképesség, az összefüggés-felismerő képesség, elemzőképesség fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Valószínűségi játékok és kísérletek dobókockák, pénzérmék segítségével.	Valószínűségi alapfogalmak szemléleti alapon történő kialakítása. Kommunikáció és együttműködés a páros, ill. csoportmunkákban. Valószínűségi kísérletek végrehajtása.		
Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Egyszerű diagramok (oszlopdiagramok, kördiagramok) értelmezése, táblázatok olvasása, készítése.	Tudatos és célirányos figyelem gyakorlása. Napi sajtóban, különböző kiadványokban található grafikonok, táblázatok elemzése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> menetrend adatainak értelmezése; kalóriatáblázat vizsgálata. <i>Informatika:</i> adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Esemény, biztos esemény, lehetséges, de nem biztos, lehetetlen esemény. Lehetséges esetek, kedvező esetek. Adat, diagram.		

<p>A fejlesztés elvárt eredményei a 6. évfolyam végén</p>	<p>Gondolkodási és megismerési módszerek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján, részhalmaz felírása, felismerése. • Két véges halmaz közös részének, uniójának felírása, ábrázolása. • Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. • Néhány elem sorba rendezése, az összes lehetséges sorrend felírása. • Állítások igazságának eldöntésére, igaz és hamis állítások megfogalmazása. • A nyelv logikai elemeinek és az összehasonlításhoz szükséges kifejezéseknek a helyes használata. <p>Számтан, algebra</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tízes számrendszer fogalma, a tízes számrendszer helyiértékeinek ismerete. • Számok osztóinak, többszöröseinek felírása. Közös osztók, közös
--	--

	<p>többszörösök megkeresése. Oszthatósági szabályok (2, 3, 5, 9, 10, 100) ismerete, alkalmazása.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egész számok fogalmának ismerete, ellentett, abszolútérték meghatározása. Egész számok összeadása, kivonása, szorzása, osztása. Az egész számokkal végzett műveletek szabályainak alkalmazása. • Törtek, tizedestörtek értelmezése, írása, olvasása, egyszerűsítése, bővítése, összehasonlításuk. Tizedestörtek kerekítése. Törtek, tizedestörtek összeadása, kivonása, szorzása, osztása. A racionális szám fogalma. Műveletek a racionális számok körében (negatív törtekkel, tizedestörtekkel is). • Két-három műveletet tartalmazó műveletsor eredményének kiszámítása, a műveleti sorrendre vonatkozó szabályok ismerete, alkalmazása. Zárójelek alkalmazása. • Két szám aránya. A mindennapi életben felmerülő egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel, az egyenes arányosság értése, használata. • A százalék fogalmának ismerete, a százalékérték kiszámítása. • Elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása szabadon választott módszerrel. • Egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel, egyenlet felírásával. Szövegértelmezés, adatok kigyűjtése, terv (szimbólumok, betűkifejezések segítségével összefüggések felírása a szöveges feladatok adatai között), becslés, számítás; ellenőrzés segítségével a kapott eredmények helyességének megítélése. • A hosszúság, terület, térfogat, úrtartalom, idő, tömeg szabványmértékegységeinek ismerete. Mértékegységek egyszerűbb átváltásai gyakorlati feladatokban. Algebrai kifejezések gyakorlati használata a terület, kerület, felszín és térfogat számítása során.
<p>A fejlesztés elvárt eredményei a 6. évfolyam végén</p>	<p><i>Geometria</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Térelemek felismerése, a szaknyelv és az anyanyelv helyes használata. • Párhuzamos, metsző, kitérő, merőleges egyenesek fogalmának ismerete. Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása egyélű és derékszögű vonalzó segítségével. • Alapszerkesztések végrehajtása; pont és egyenes távolsága, két párhuzamos egyenes távolsága, szakaszfelező merőleges, szögfelező, szögmásolás, merőleges és párhuzamos egyenesek. Téglalap szerkesztése. • Adott tulajdonságú ponthalmazok felismerése. A körrel kapcsolatos fogalmak, elnevezések ismerete. • A szögtartomány fogalma, a szögek nagyságának megmérése, a mértékegységek ismerete. Adott nagyságú szög megrajzolása szögmérő segítségével. A szögfajták ismerete. Speciális szögek szerkesztése. • Alakzatok tengelyese tükrképének szerkesztése, a tengelyes szimmetria felismerése. • A sokszög szemléletes fogalma. Sokszögek tulajdonságainak vizsgálata a geometriai ismeretek alkalmazásával (átlók száma, konvex és konkáv sokszögek megkülönböztetése, tengelyes

	<p>szimmetria stb.). A sokszögek csoportosítása különböző szempontok szerint. Konkrét sokszögek kerületének kiszámítása.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A háromszögek osztályozása szögek szerint. A háromszög-egyenlőtlenség felismerése. Tengelyesen szimmetrikus háromszög szerkesztése, tulajdonságainak felismerése, területének kiszámítása (átdarabolás, kiegészítés). • A négyszög, a speciális négyszögek fogalmának ismerete, tulajdonságaik vizsgálata, Tengelyesen szimmetrikus négyszögek tulajdonságainak felismerése adott ábrák segítségével. A négyszög kerületének kiszámítása. • A téglalap (négyzet) területe, a korábban tanultak alkalmazása geometriai problémák és gyakorlati jellegű feladatok megoldásában. • A téglatest, kocka ismerete, az elnevezések (csúcs, él, lap) helyes használata, tulajdonságaik vizsgálata. • A téglatest térfogata, a térfogat szabványos mértékegységei. A térfogat és az űrtartalom mértékegységei közti kapcsolat ismerete. A korábban tanultak alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban. • Testek ábrázolása, az ábrák helyes értelmezése. Testek építése.
<p>A fejlesztés elvárt eredményei a 6. évfolyam végén</p>	<p>Összefüggések, függvények, sorozatok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tájékozódás a koordinátarendszerben: pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak leolvasása. • Egyszerűbb grafikonok, elemzése, oszlopdiagramok, vonaldiagramok értelmezése, megrajzolása. Táblázatok értelmezése, készítése. • Az egyenes arányosság, mint függvény. Az egyenes arányosság grafikonjának értelmezése. • Néhány tagjával elkezdett sorozathoz szabály(ok) keresése, megfogalmazása. Egyszerű sorozatok folytatása adott, illetve felismert szabály alapján. <p>Valószínűség, statisztika</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egyszerű oszlopdiagramok, vonaldiagramok • kördiagramok értelmezése, készítése, táblázatok olvasása. • Néhány szám számantani közepének kiszámítása. <p>Valószínűségi játékok, kísérletek során adatok tervszerű gyűjtése,</p>

7. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek	Órakeret: 3 + folyamatos
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján. A részhalmaz fogalma. Két véges halmaz közös része.</p> <p>Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. Állítások igazságának eldöntése. Igaz és hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlításhoz szükséges kifejezések értelmezése, használata. Definíció megértése és alkalmazása.</p> <p>Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. Néhány elem sorba rendezése különféle módszerekkel.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az önálló gondolkodás igényének kialakítása. Halmazok eszköz jellegű használata, halmazszemlélet fejlesztése. Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése, a matematikai szaknyelv pontos használata. Saját gondolatok megértésére való törekvés (szóbeli érvelés, szemléletes indoklás). Rendszerszemlélet, kombinatorikus gondolkodás fejlesztése. Fogalmak egymáshoz való viszonyának, összefüggéseknek a megértése. A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok használatának fejlesztése. A bizonyítás, az érvelés iránti igény felkeltése, a kulturált vitatkozás gyakoroltatása.</p>	
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>A halmazokról korábban tanultak eszköz jellegű alkalmazása a matematika különböző témaköreiben. Két véges halmaz uniója, különbsége, metszete. Részhalmaz elemeinek kiválasztása.</p>	<p>Halmazba rendezés több szempont alapján a halmazműveletek alkalmazásával.</p>	<p><i>Informatika:</i> Matematikatörténeti ismeretek gyűjtése könyvtárból, internetről.</p>
<p>Az „és”, „vagy”, „ha”, „akkor”, „nem”, „van olyan”, „minden” („bármely”), „legalább”, legfeljebb” kifejezések használata.</p>	<p>A matematikai szaknyelv pontos használata. A nyelv logikai elemeinek egyre pontosabb, tudatos használata. A logikai műveletek és a halmazműveletek kapcsolatának felismerése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a lényeges és lényegtelen megkülönböztetése.</p>
<p>Egyszerű („minden”, „van olyan” típusú) állítások igazolása, cáfolata konkrét példák kapcsán.</p>	<p>Kulturált érvelés a csoportmunkában.</p>	
<p>A matematikai bizonyítás előkészítése: sejtések, kísérletezés, módszeres próbálkozás, cáfolás.</p>	<p>A bizonyítási igény erősödése. Tolerancia, kritikai szemlélet, problémamegoldás. A kulturált vitatkozás elsajátítása.</p>	
<p>A gyakorlati élethez és a társtudományokhoz kapcsolódó szöveges feladatok megoldása.</p>	<p>Szövegelemzés, értelmezés, lefordítás a matematika nyelvére. Ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény erősödése. Igényes grafikus és verbális kommunikáció.</p>	<p><i>Fizika; biológia-egészségtan; földrajz; technika, életvitel és gyakorlat:</i> számításos feladatok.</p>
<p>Matematikai játékok, játékos feladatok.</p>	<p>Aktív részvétel, pozitív attitűd.</p>	<p><i>Informatika:</i> Játékos feladatok keresése internet segítségével.</p>

Kombinatorikus módszerek eszközszerű alkalmazása (fadiagram, táblázatok készítése).	<ul style="list-style-type: none"> 1. sorba rendezés, kiválasztás. 2. hány elem esetén az összes eset felsorolása. 3. tapasztalatszerzés az összes eset megszerzett felsorolásában. 	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Halmaz, elem, részhalmaz, egyesítés, metszet. Alaphalmaz. Igaz, hamis, nem, és, vagy, minden, van olyan, biztos, lehetséges, lehetetlen. A nyelv logikai elemei (nem, és, vagy, ha ..., akkor ..., mindig, van olyan, legalább, legfeljebb).	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra		Órakeret: 51 óra
Előzetes tudás	<p>Racionális számkör. Számok írása, olvasása, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen. Műveletek racionális számokkal. Ellentett, abszolútérték, reciprok. Alapműveletek racionális számokkal írásban. Oszthatóság, oszthatósági szabályok. A százalékszámítás alapjai.</p> <p>Mérés, mértékegységek használata, átváltás egyszerű esetekben. A mindennapi életben felmerülő egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel, egyenes arányosság.</p> <p>A zárójelek, a műveleti sorrend biztos alkalmazása. Helyes és értelmes kerekítés, az eredmények becslése, a becslés használata ellenőrzésre is.</p> <p>Szöveges feladatok megoldása.</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A matematikai ismeretek és a mindennapi élet történései közötti kapcsolat tudatosítása. Szavakban megfogalmazott helyzethez, történéshez matematikai modellek választása, keresése, készítése, értelmezése adott szituációkhoz. Konkrét matematikai modellek értelmezése a modellnek megfelelő szöveges feladat alkotásával.</p> <p>A szabványos mértékegységekhez tartozó mennyiségek és többszöröseik, törtrészeik képzeletben való felidézése.</p> <p>Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása.</p> <p>Az ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény, az eredményért való felelősségvállalás erősítése.</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A racionális szám fogalma. A természetes, egész és racionális számok halmazának kapcsolata. A racionális számok tizedestört alakja (véges, végtelen tizedestörtek), példák nem racionális számra (végtelen, nem szakaszos tizedes	A számfogalom mélyítése. A rendszerező képesség fejlesztése.		

törtek).		
A hatványozás fogalma nemnegatív egész kitevőre, egész számok körében.	A hatvány fogalmának kialakítása és elmélyítése. A definícióalkotás igényének felkeltése.	<i>Fizika, kémia: Az SI-előtagok.</i>
Műveletek hatványokkal: azonos alapú hatványok szorzása, osztása. Szorzat, hányados hatványozása. Hatvány hatványozása.	Az alap és a kitevő változása hatásának felismerése, megértése a hatványértékre; a hatványozás azonosságainak „felfedezése”.	<i>Informatika: A bájt többszöröseinek (kilobájt, megabájt, gigabájt, terabájt) értelmezése 2 hatványai segítségével.</i>
10 egész kitevőjű hatványai.	Számolási készség fejlesztése (fejben és írásban).	<i>Fizika, kémia: számítási feladatok.</i>
Műveletek racionális számkörben írásban és számológéppel. Az eredmény helyes és értelmes kerekítése. Eredmények becslése, ellenőrzése. A zárójel és a műveleti sorrend biztos alkalmazása a hatványozás figyelembevételével.	Műveletfogalom mélyítése. A zárójel és a műveleti sorrend biztos alkalmazása. A számolási, a becslési készség és az algoritmikus gondolkodás fejlesztése.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz: számításhoz kapcsolódó feladatok.</i>
Oszthatósági szabályok. Összetett oszthatósági feladatok: például 6-tal, 12-vel. Számelméleti alapú játékok.	A tanult ismeretek felelevenítése, kiegészítése, alkalmazása összetett feladatokban. A bizonyítási igény felkeltése oszthatósági feladatoknál.	
Prímszám, összetett szám. Prímtényező felbontás. Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös. Matematikatörténet: érdekességek a prímszámok köréből. Eukleidész, Eratoszthenész.	Hatványozás azonosságainak használata a prímtényező felbontásnál. Két szám legnagyobb közös osztójának kiválasztása az összes osztóból. A legkisebb pozitív közös többszörös megkeresése a közös többszörösök közül. Oszthatóságról tanultak alkalmazása a törtekkel való műveleteknél.	<i>Informatika: Matematikatörténeti érdekességek önálló gyűjtése az internet segítségével.</i>
Arány, arányos osztás. (Az egyenes arányosságot és a	A mindennapi élet és a matematika közötti gyakorlati kapcsolatok meglátása, a	<i>Földrajz: Térképek értelmezése.</i>

fordított arányosságot lásd a függvények témakörben.)	felmerülő arányossági feladatok megoldása. A következtetési képesség fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mértékegységek átváltása racionális számkörben. Ciklusonként átélt idő és lineáris időfogalom, időtartam, időpont.	Gyakorlati mérések, mértékegység-átváltások helyes elvégzése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Főzésnél a tömeg, az űrtartalom és az idő mérése. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> évtized, évszázad, évezred.
Az alap, a százalékérték és a százalékláb fogalmának ismerete, értelmezése, kiszámításuk következtetéssel, a megfelelő összefüggések alkalmazásával. A mindennapjainkhoz köthető százalékszámítási feladatok.	A mindennapi élet és a matematika közötti gyakorlati kapcsolat meglátása a gazdasági élet, a környezetvédelem, a családi háztartás köréből vett egyszerűbb példákon. Feladatok az árképzés: árleszállítás, áremelés, áfa, betétkamat, hitelkamat, bruttó bér, nettó bér, valamint különböző termékek (pl. élelmiszerek, növényvédőszer, oldatok) anyagösszetétele köréből. Szövegértés, szövegalkotás. Becslések és következtetések végzése. Zsebszámológép célszerű használata.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegértelmezés. <i>Fizika; kémia:</i> számítási feladatok. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> pénzügyi ismeretek.
Az algebrai egész kifejezés fogalma. Egytagú, többtagú, egynemű kifejezés fogalma. Helyettesítési érték kiszámítása.	Elnevezések, jelölések megértése, rögzítése, definíciókra való emlékezés. Egyszerű szimbólumok megértése és alkalmazása a matematikában. Betűk használata szóveges feladatok általánosításánál.	<i>Fizika:</i> összefüggések megfogalmazása, leírása a matematika nyelvén. A képlet értelme, jelentősége. Helyettesítési érték kiszámítása képlet alapján.
Egyszerű átalakítások: zárójel felbontása, összevonás. Egytagú és többtagú algebrai egész kifejezések szorzása racionális számmal, egytagú egész kifejezéssel. Matematikatörténet: az algebra kezdetei, az arab matematika.	Algebrai kifejezések egyszerű átalakításának felismerése. Műveletek biztos elvégzése, törekvés a pontos, precíz munkára.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> Képletek átalakítása.
Elsőfokú, illetve	Az egyenlő, nem egyenlő fogalmának elmélyítése.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> számításos

<p>visszavezethető egyenletek, elsőfokú egyenlőtlenségek megoldása. Alaphalmaz, megoldáshalmaz. Azonosság. Azonos egyenlőtlenség. Szöveges feladatok megoldása egyenlettel, egyenlőtlenséggel.</p>	<p>Algoritmikus gondolkodás alkalmazása. A megoldások ábrázolása számegyenesen. Pontos munkavégzés. Számolási készség fejlesztése. Az ellenőrzés igényének erősödése. Megjegyzés: A törtegyütthatós egyenletek megoldását 8. osztályra halaszthatjuk.</p>	<p>feladatok.</p>
<p>A matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása a tanult matematikai módszerek használatával. Ellenőrzés. Egyszerű matematikai problémát tartalmazó hosszabb szövegek feldolgozása. Feladatok például a környezetvédelem, az egészséges életmód, a vásárlások, a család jövedelmének ésszerű felhasználása köréből.</p>	<p>Szövegértelmezés, problémamegoldás fejlesztése. A lényeges és lényegtelen elkülönítésének, az összefüggések felismerésének fejlesztése. A gondolatmenet tagolása. Az ellenőrzési igény további fejlesztése. Igényes kommunikáció kialakítása. Szöveges feladatok megoldása a környezettudatossággal, az egészséges életmóddal, a családi élettel, a gazdaságossággal kapcsolatban.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés, szövegértelmezés. A gondolatmenet tagolása.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Racionális szám. Hatvány, alap, kitevő. Normálalak. Osztó, maradék, többszörös, osztható, prímszám, összetett szám, prímtényező felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös. Arány, aránypár, arányos osztás, egyenes és fordított arányosság. Százalékalap, százalékláb, százalékérték. Kamat. Algebrai egész kifejezés, változó, együttható, helyettesítési érték, egynemű kifejezés, összevonás, zárójelfelbontás. Egytagú, többtagú kifejezés. Egyenlet, változó, egyenlőtlenség, alaphalmaz, megoldáshalmaz, azonosság, mérlegetlv, ellenőrzés.</p>	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. Geometria	Órakeret: 43 óra
Előzetes tudás	<p>Pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, szögtartomány. Háromszögek, csoportosításuk. Négyszögek, speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, deltoid). Kör és részei. Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok. Háromszög, négyszög belső és külső szögeinek összegére vonatkozó ismeretek. Téglatest tulajdonságai.</p>	

	<p>Tengelyesen szimmetrikus alakzatok. Egyszerű alakzatok tengelyes tükörképének megszerkesztése.</p> <p>Két pont, pont és egyenes távolsága, két egyenes távolsága. Szakaszfelezés, szögfelezés, szögmásolás. Merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése. Nevezetes szögek szerkesztése. Szerkesztési eszközök használata.</p> <p>Koordináta-rendszer megismerése, pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak a leolvasása.</p> <p>A téglalap és a deltoid területének és területének kiszámítása.</p> <p>A téglalatest felszínének és térfogatának a kiszámítása.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Rendszerező készség fejlesztése.</p> <p>A mindennapi élethez kapcsolódó egyszerű geometriai számítások elvégzésének fejlesztése. A gyakorlatban előforduló geometriai ismereteket igénylő problémák megoldására való képesség fejlesztése.</p> <p>Statikus helyzetek, képek, tárgyak megfigyelése. Geometriai transzformációkban megfigyelt megmaradó és változó tulajdonságok tudatosítása.</p> <p>Képzeletben történő mozgatus: átdarabolás elképzelése, testháló összehajtásának, szétvágásának elképzelése.</p> <p>A pontos munkavégzés igényének fejlesztése.</p> <p>A problémamegoldás lépéseinek megismertetése (szerkesztésnél: vázlatrajz, adatfelvétel, a szerkesztés menete, szerkesztés, diszkusszió).</p> <p>Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása; kezdeményező-készség, együttműködési készség, tolerancia.</p>		
	<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Geometriai transzformáció. Az egybevágóság szemléletes fogalma. Az egybevágóság jelölése. \cong</p>	<p>Az egybevágósági transzformációk fogalmának megalapozása játékos példák és ellenpéldák segítségével. A megfigyelőképesség fejlesztése. A szaknyelv pontos használata.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> festmények, művészeti alkotások egybevágó geometriai alakzatai.</p>	
<p>Eltolás. A vektor szemléletes fogalma. A transzformáció tulajdonságai. Egyszerű alakzatok eltolás képének megszerkesztése.</p>	<p>Pontos, precíz munka elvégzése a szerkesztés során. A eltolás tulajdonságainak „felfedezése”.</p>	<p><i>Fizika:</i> Elmozdulás.</p>	
<p>Ismétlés: Tengelyes tükrözés. A transzformáció tulajdonságai, a tengelyes tükörkép megszerkesztése. Tengelyes szimmetria.</p>	<p>A tengelyes tükrözés tulajdonságainak vizsgálata. Tengelyesen szimmetrikus alakzatok felismerése.</p>	<p><i>Fizika:</i> Síktükör.</p>	
<p>Középpontos tükrözés. A</p>	<p>Pontos, precíz munka elvégzése a</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> művészeti</p>	

<p>transzformáció tulajdonságai. Egyszerű alakzatok tengelyes tükröképének megszerkesztése. Középpontosan szimmetrikus alakzatok a síkban.</p>	<p>szerkesztés során. A középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése. Gondolkodás fejlesztése szimmetrián alapuló játékokon keresztül. Művészeti alkotások vizsgálata (Penrose, Escher, Vasarely).</p>	<p>alkotások megfigyelése a tanult transzformációk segítségével. <i>Informatika:</i> Művészeti alkotások keresése a világhálón.</p>
<p>Tengelyes és középpontos szimmetria alkalmazása szerkesztésekben, bizonyításokban, fogalmak kialakításában.</p>	<p>Pontos, precíz munka elvégzése a szerkesztés során.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> festmények geometriai alakzatai.</p>
<p>Szögpárok (egyállású szögek, váltószögek, kiegészítő szögek).</p>	<p>A tanult transzformációk felhasználása a fogalmak kialakításánál.</p>	
<p>Kiegészítő tananyag. Ismerkedés a forgatással, forgásszimmetriával. Az elfordulás mérése.</p>	<p>Forgásszimmetria megfigyelése a természetben és a művészetben.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> Építészet, díszítőminták.</p>
<p>A síkidomokról, sokszögekről tanultak felelevenítése.</p>	<p>.</p>	
<p>Háromszögek osztályozása oldalak, illetve szögek szerint. A háromszögek területének kiszámítása. A háromszögek magassága, magasságvonala. A korábban szemléltre támaszkodó sejtések bizonyítása: háromszögegyenlőtlenség; a szögek közti kapcsolatok; szögek és oldalak közti kapcsolat. A geometriai transzformációkról tanultak alkalmazása. A háromszögek egybevágóságának esetei. Háromszögek szerkesztése.</p>	<p>A tanult ismeretek felidézése, megerősítése. A halmazszemlélet fejlesztése. Összefüggések megsejtése, kimondása, bizonyítása. A háromszög tulajdonságaira vonatkozó igaz-hamis állítások megfogalmazása során részvétel vitában, a kulturált vita szabályainak alkalmazása. Bizonyítási igény felkeltése. Nevezetes szögek szerkesztése: 15°, 45°, 75°, 105°, 135°.</p>	<p><i>Földrajz:</i> szélességi körök és hosszúsági fokok.</p>
<p>Négyszögek, belső és külső szögek összege, területük. A speciális négyszögek, trapéz, deltoid, húrtrapéz, paralelogramma, speciális</p>	<p>A speciális négyszögek felismerése. A fogalmak közti kapcsolat tudatosítása. A középpontos és a tengelyes tükrözés tulajdonságainak felhasználása a tulajdonságok</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> műszaki rajz készítése. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szabatos fogalmazás.</p>

<p>paralelogrammák definíciója, tulajdonságai. Speciális négyszögek szerkesztése.</p>	<p>vizsgálatánál. Törekvés a tömör, de pontos, szabatos kommunikációra. A szaknyelv minél pontosabb használata írásban is. A szerkesztéshez szükséges eszközök célszerű használata. Átélt folyamatról készült leírás gondolatmenetének értelmezése (pl. egy szerkesztés leírt lépéseiről a folyamat felidézése).</p>	
<p>A sokszög területének szemléletes fogalma, téglalap, paralelogramma, deltoid, trapéz, háromszög területe. Szabályos sokszögek.</p>	<p>Átdarabolások, kiegészítés értelmezése, végrehajtása. Eredmények becslése. A képletek értelmezése, alkalmazásuk a számításokban. A területképletből az ismeretlen adat kifejezése. Számítógépes animáció használata az egyes területképletekhez.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> A hétköznapi problémák területtel kapcsolatos számításai (lefedések, szabászat, földmérés). <i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs program.</p>
<p>A kör és részei. Sugár, átmérő, szelő, húr, érintő. A kör kerülete, területe.</p>	<p>A kör kerületének közelítése méréssel. A kör területének közelítése „átdarabolással”.</p>	
<p>Sokszöglapokkal határolt testek. Egyenes hasábok, forgáshenger hálója, tulajdonságai, felszíne, térfogata.</p>	<p>A halmazszemlélet és a térszemlélet fejlesztése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> modellek készítése, tulajdonságainak vizsgálata. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi épületek látszati képe és alaprajza közötti összefüggések megfigyelése. <i>Vizuális kultúra:</i> térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése.</p>
<p>Mértékegységek átváltása racionális számkörben. Hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, tömeg, idő mérése.</p>	<p>A gyakorlati mérések, mértékegységváltások helyes elvégzése.</p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> távolságok és idő becslése, mérése. <i>Fizika; kémia:</i> mérés, mértékegységek, mértékegységek átváltása.</p>
<p>Egyszerű számításos feladatok a geometria különböző területeiről; kerület-, terület-, felszín- és térfogatszámítás. Szögekkel kapcsolatos számítások.</p>	<p>A számolási készség, becslési készség és az ellenőrzési igény fejlesztése. Zsebszámológép célszerű használata a számítások egyszerűsítésére, gyorsítására.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegértelmezés.</p>

Kulcsfogalmak/fogalmak	<p>Geometriai transzformáció. Egybevágóság: tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás. Vektor.</p> <p>Tengelyes szimmetria, húrtrapéz, deltoid. Középpontos szimmetria, paralelogramma, rombusz.</p> <p>Egyállású szög, váltószög, csúcsszög.</p> <p>Sokszögek belső és külső szöge. Háromszög, magasságvonal. Terület.</p> <p>Hasáb; alaplap, alapél, oldallap, oldalél, testátló, lapátló.</p> <p>Henger, alkotó, palást. Felszín, térfogat.</p>
-------------------------------	--

Tematikai egység/Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Egyszerű sorozatok folytatása adott szabály szerint. Biztos tájékozódás a derékszögű koordináta-rendszerben. Egyszerű grafikonok értelmezése. Egyszerű kapcsolatok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Függvényszemlélet fejlesztése. Megoldás a matematikai modellen belül. Matematikai modellek ismerete, alkalmazásának módja, korlátai (sorozatok, függvények, függvényábrázolás).		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Két halmaz közötti hozzárendelések megjelenítése konkrét esetekben. Függvények és ábrázolásuk a derékszögű koordináta-rendszerben.	A függvényszemlélet fejlesztése. Időben lejátszódó valós folyamatok elemzése a grafikon alapján.	<i>Fizika; biológia-egészségtan; kémia; földrajz:</i> függvényekkel leírható folyamatok.	
Egyenes arányosság. Lineáris függvények (elsőfokú függvény, nullad fokú függvény). A lineáris függvény grafikonja Lineáris függvények jellemzése konkrét példák alapján: növekedés, fogyás.	A mindennapi élet, a tudományok és a matematika közötti kapcsolat fölfedezése konkrét példák alapján. Számolási készség fejlesztése a racionális számkörben.	<i>Fizika:</i> út-idő; feszültség-áramerősség. <i>Informatika:</i> Számítógép használata a függvények ábrázolására.	
A sorozat mint függvény. Egyszerű sorozatok vizsgálata.	Konkrét tag megadása a sorozat képletének helyettesítési értékeként.		
Egy ismeretlen elsőfokú egyenletek grafikus megoldása.	A tanult ismeretek alkalmazása új helyzetben.		
Fordított arányosság: $x \mapsto \frac{a}{x} \quad (a \neq 0)$	Annak felismerése, hogy a fordított arányosság a mindennapi gyakorlatban is fontos szerepet játszik; szükséges a fizikában tanult összefüggések	<i>Fizika:</i> Boyle–Mariotte-törvény; adott út esetén a sebesség és az út megtételéhez szükséges idő kapcsolata; adott feszültség esetén az áramerősség és az ellenállás	

	értelmezéséhez.	nagysága közti összefüggés.
Grafikonok olvasása, értelmezése, készítése: szöveggel vagy matematikai alakban megadott szabály grafikus megjelenítése értéktáblázat segítségével.	Kapcsolatok észrevétele, megfogalmazása szóban, írásban, grafikonok olvasása és készítése egyszerű esetekben. Adatok és grafikonok elemzése a környezet szennyezettségével kapcsolatban.	<i>Földrajz:</i> adatok hőmérsékletre, csapadék mennyiségére. <i>Kémia:</i> értékek a levegő és a víz szennyezettségére vonatkozóan.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Hozzárendelés, függvény, értelmezési tartomány, értékészlet. Egyenes arányosság. Lineáris függvény, elsőfokú függvény, nullad fokú függvény. Lineáris függvény grafikonja, meredekség, növekedés, fogyás. Sorozat. [Fordított arányosság.]	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Egyszerű diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása. Néhány szám számtani közepének kiszámítása. Valószínűségi játékok és kísérletek, az adatok tervszerű gyűjtése, rendezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A statisztikai gondolkodás fejlesztése. A valószínűségi gondolkodás fejlesztése. Gazdasági nevelés.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Adatok gyűjtése, rendszerezése, adatsokaság szemléltetése, grafikonok, diagramok készítése. Adathalmazok elemzése (átlag, módusz, medián) és értelmezése, ábrázolásuk.	Adatsokaságban való eligazodás: táblázatok olvasása, grafikonok készítése, elemzése. Együttműködési készség fejlődése. Számítási közép kiszámítása. Gazdasági statisztikai adatok, grafikonok értelmezése, elemzése. Adatsokaságban való eligazodás képességének fejlesztése.	<i>Testnevelés és sport:</i> teljesítmények adatainak, mérkőzések eredményeinek táblázatba rendezése. <i>Biológia-egészségtan; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> táblázatok és grafikonok adatainak ki- és leolvasása, elemzése, adatok gyűjtése, táblázatba rendezése. <i>Informatika:</i> statisztikai adatelemzés.	
Valószínűségi kísérletek. Valószínűség előzetes becslése, szemléletes fogalma. Valószínűségi kísérletek, eredmények lejegyzése. Gyakoriság, relatív gyakoriság fogalma. <i>Matematikatörténet:</i> Érdekességek a valószínűség-számítás	Valószínűségi szemlélet fejlesztése. Tudatos megfigyelés. A tapasztalatok rögzítése. Tanulói együttműködés fejlesztése. Számítógép használata a tudománytörténeti érdekességek felkutatásához.	<i>Informatika:</i> Gyűjtőmunka az internet segítségével.	

fejlődéséről.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Diagram, gyakoriság, relatív gyakoriság, valószínűség.	

<p>A fejlesztés elvárt eredményei a 7. évfolyam végén</p>	<p>Gondolkodási és megismerési módszerek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elemek halmazba rendezése több szempont alapján. Halmazok ábrázolása. • A nyelv logikai elemeinek helyes használata. Állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, állítások tagadása. • Állítások, feltételezések, választások világos, érthető közlésének képessége, egyszerűbb szövegek értelmezése. • Kombinatorikai gondolatmenetek alkalmazása a lehetséges esetek, megoldások felkutatásában. • Gráfok használata feladatmegoldások, összefüggések szemléltetése során. <p>Számtan, algebra</p> <ul style="list-style-type: none"> • A racionális számokkal kapcsolatos fogalomrendszer ismerete. <ul style="list-style-type: none"> A négy alpművelet végrehajtása az egész számok és a törtalakban vagy tizedestört alakban adott racionális számok körében. • A természetes szám kitevőjű hatványozás fogalma, hatványértékek kiszámítása. Műveletek konkrét természetes szám kitevőjű hatványokkal. • A műveleti sorrendre, zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete, helyes alkalmazása (a hatványozást is figyelembe véve). Számológép ésszerű használata a számolás megkönnyítésére. • Az oszthatósággal kapcsolatos definíciók, tételek (osztó, többszörös, oszthatósági szabályok, közös osztó, közös többszörös) ismerete. A legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása. Pozitív egész számok prímtényezőkre bontása. Egyszerű oszthatósági problémák vizsgálata. Az oszthatóságról tanult ismereteik megszerzése során kialakult a bizonyítás iránti igény. • Az arány fogalmának ismerete, alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban is. Arányos osztás végrehajtása. Az egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása matematikai és hétköznapi feladatokban. • A százalékszámítás fogalomrendszerének ismerete, a tanult összefüggések alkalmazása. A kamatos kamat fogalma, kiszámítása.. • Algebrai egész kifejezések helyettesítési értékének meghatározása. Algebrai egész kifejezések összevonása, szorzása egytagú kifejezéssel. A betűkifejezések és az azokkal végzett műveletek alkalmazása matematikai, természettudományos és hétköznapi feladatok megoldásában. • Egyszerű egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása, a kapott eredmény ellenőrzése. <p>Az egyenletmegoldás különböző módszereinek sikeres</p>
---	--

	<p>alkalmazása a matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldására. (Szöveges feladatok értelmezése, összefüggések lefordítása a matematika nyelvére, a számítások végrehajtása, az eredmény ellenőrzése a szöveg alapján.) .</p>
<p>A fejlesztés elvárt eredményei a 7. évfolyam végén</p>	<p>Geometria</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tanuló a geometriai ismeretek segítségével képes jó ábrákat készíteni, pontos szerkesztéseket végezni. • Ismeri a vektor fogalmát. • Az egybevágó alakzatok felismerése. Tengelyes és középpontos tükörkép, eltolt alakzat képének megszerkesztése. A tanult egybevágósági transzformációk vizsgálata, tulajdonságaik felsorolása. A tengelyesen szimmetrikus, a középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése, e fogalmak alkalmazása geometriai vizsgálatokban. • A szögpárok ismerete, alkalmazásuk geometriai vizsgálatokban. • Ismeri a háromszög tulajdonságait (háromszög-egyenlőtlenség, háromszög szögei és oldalai közötti összefüggések, háromszög belső és külső szögeire vonatkozó összefüggések), háromszögek csoportosítása szögeik és oldalaik szerint. Tudását alkalmazza a feladatok megoldásában. • Ismeri a nevezetes négyszögek (deltoid, trapéz, húrtrapéz, paralelogramma, rombusz, téglalap, négyzet) fogalmát, e fogalmak közti kapcsolatrendszerét. Ismeri a négyszög (speciálisan a nevezetes négyszögek) belső és külső szögeire vonatkozó összefüggéseket, továbbá a nevezetes négyszögek szimmetriatulajdonságait. Tudását alkalmazza feladatok megoldásában. • Ismeri a sokszög területének fogalmát, szabványos mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. Kiszámítja a háromszög, a nevezetes négyszögek és a kör kerületét, területét. A területszámításról tanultakat képes alkalmazni térgeometriai számításokban, illetve a mindennapi gyakorlattal kapcsolatos feladatok megoldásában. • A tanuló képes térbeli alakzatok axonometrikus képét felvázolni, és ennek segítségével sikeresen old meg problémákat. • Ismeri az egyenes hasáb és az egyenes körhenger fogalmát, tulajdonságait. Képes felvázolni a tanult testek hálóját, kiszámítani a felszínüket. • Ismeri a sokszöglapokkal határolt test térfogatának fogalmát, a térfogat szabványos mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. A háromszög és négyszög alapú egyenes hasáb, továbbá a forgáshenger térfogatképleteinek ismeretében ki tudja számítani sok, a mindennapjainkban előforduló test felszínét, térfogatát, űrmértékét.
<p>A fejlesztés elvárt eredményei a 7. évfolyam végén</p>	<p>Összefüggések, függvények, sorozatok</p> <ul style="list-style-type: none"> • A hozzárendelés (reláció) megadása diagrammal, táblázattal, grafikonnal, szabállyal. Alaphalmaz, képhalmaz fogalmának

	<p>ismerete.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egyértelmű hozzárendelés, függvény fogalmának, valamint az értelmezési tartomány, értékkészlet fogalmának ismerete, konkrét függvény értelmezési tartományának, értékkészletének meghatározása. • Valós (szám-szám) függvény grafikonjának elemzése a tanult szempontok szerint: a függvény alaptulajdonságainak (adott helyen felvett függvényérték, adott függvényértékhez tartozó független változók, növekedés, csökkenés, legnagyobb érték, legkisebb érték) grafikonról való leolvasása. • Az egyenes arányosság, mint szám-szám függvény tulajdonságainak felismerése. Az egyenes arányosság grafikonjának felismerése, adott egyenes arányosság grafikonjának ábrázolása. A grafikon meredekségének vizsgálata. • A lineáris függvénnyel kapcsolatos fogalomrendszer ismerete, konkrét lineáris függvény grafikonjának megrajzolása (esetleg összegtartozó számpárok segítségével). A lineáris kapcsolatokról tanultak alkalmazása természettudományos feladatokban is. • A fordított arányosság függvényének ismerete (tulajdonságok, grafikon). <ul style="list-style-type: none"> • Megadott sorozatok folytatása adott szabály szerint. <p>Valószínűség, statisztika</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valószínűségi kísérletek eredményeinek tudatos megfigyelése, lejegyzése, relatív gyakoriságok kiszámítása. Konkrét feladatok kapcsán a tanuló érti az esély, a valószínűség fogalmát, felismeri a biztos és a lehetetlen eseményt. Események valószínűségének kiszámítása vagy becslése egyszerűbb esetekben. • Adathalmaz rendezése megadott szempontok szerint, táblázatok készítése. Adat gyakoriságának és relatív gyakoriságának kiszámítása. A középértékek (középső érték, átlag, leggyakoribb érték) és a terjedelem meghatározása. Vonaldiagram, oszlopdiaagram olvasása, készítése, szalag-, kördiagram olvasása. 	
<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>8. évfolyam</p>	
	<p>1. Gondolkodási és megismerési módszerek</p>	<p>Órakeret 4 óra + folyamat os</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján. A részhalmaz fogalma. Két véges halmaz közös része. Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. Állítások igazságának eldöntése. Igaz és hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlításhoz szükséges</p>	

	kifejezések értelmezése, használata. Definíció megértése és alkalmazása. Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. Néhány elem sorba rendezése különféle módszerekkel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló gondolkodás igényének kialakítása. Halmazok eszköz jellegű használata, halmazszemlélet fejlesztése. Szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése, a matematikai szaknyelv pontos használata. Saját gondolatok megértetésére való törekvés (szóbeli érvelés, szemléletes indoklás). Rendszerszemlélet, kombinatorikus gondolkodás fejlesztése. Fogalmak egymáshoz való viszonyának, összefüggéseknek a megértése. A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok használatának fejlesztése. A bizonyítás, az érvelés iránti igény felkeltése, a kulturált vitatkozás gyakoroltatása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Két véges halmaz uniója, különbsége, metszete. Részhalmaz elemeinek kiválasztása. A korábban tanultak rendszerezése, Az összefüggések megfogalmazása. Az „és”, „vagy”, „ha”, „akkor”, „nem”, „van olyan”, „minden” („bármely”), „legalább”, „legfeljebb” kifejezések használata. <i>Matematikatörténet: Georg Cantor.</i>	Halmazba rendezés több szempont alapján a halmazműveletek alkalmazásával. A halmazokról és a logikai műveletekről korábban tanultak eszköz jellegű alkalmazása. A „minden”, „van olyan” típusú állítások igazolása, cáfolata konkrét példák kapcsán. A matematikai szaknyelv pontos használata. A nyelv logikai elemeinek egyre pontosabb, tudatos használata.	<i>Informatika:</i> Matematikatörténeti ismeretek gyűjtése könyvtárból, internetről. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a lényeges és lényegtelen megkülönböztetése.
A matematikai bizonyítás előkészítése: sejtések, kísérletezés, módszeres próbálkozás, cáfolás.	A bizonyítási igény erősödése. Tolerancia, kritikai szemlélet, problémamegoldás. A kulturált vitatkozás elsajátítása.	
A gyakorlati élethez és a társtudományokhoz kapcsolódó	Szövegelemzés, -értelmezés, lefordítás a matematika nyelvére. Ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény erősödése. Igényes grafikus és	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; technika, életvitel és gyakorlat: számításos feladatok.</i>

szöveges feladatok megoldása.	verbális kommunikáció.	
Egyszerű kombinatorikai feladatok megoldása különféle módszerekkel (fadiagram, útdiagram, táblázatok készítése). Matematikai játékok.	Sorba rendezés, kiválasztás. Néhány elem esetén az összes eset felsorolása. Tapasztalatszerzés az összes eset rendszerezett felsorolásában.	<i>Informatika:</i> Matematikai játékok keresése internet segítségével.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Halmaz, elem, részhalmaz, egyesítés, metszet. Alaphalmaz. Igaz, hamis, nem, és, vagy, minden, van olyan, biztos, lehetséges, lehetetlen. A nyelv logikai elemei (nem, és, vagy, ha ..., akkor ..., mindig, van olyan, legalább, legfeljebb).	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret:
		44 óra 60 óra
Előzetes tudás	<p>Racionális számkör. Számok írása, olvasása, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen. Műveletek racionális számokkal. Ellentett, abszolútérték, reciprok. Alapműveletek racionális számokkal írásban. A százalékszámítás alapjai.</p> <p>Mérés, mértékegységek használata, átváltás egyszerű esetekben. Szöveges feladatok megoldása. A mindennapi életben felmerülő egyszerű egyenes és fordított arányossági feladatok megoldása következtetéssel, egyenes arányosság.</p> <p>A zárójelek, a műveleti sorrend biztos alkalmazása. Helyes és értelmes kerekítés, az eredmények becslése, a becslés használata ellenőrzésre is.</p> <p>Algebrai kifejezések helyettesítési értékének kiszámítása, egyszerű kifejezések összevonása, többtagú kifejezés szorzása egytagú kifejezéssel. Egyszerű elsőfokú egyenletek megoldása, a mérlegelv alkalmazása. Geometriai, fizikai képletek értelmezése, helyettesítési értékük kiszámítása, az ismeretlen változó kifejezése a képletből.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A matematikai ismeretek és a mindennapi élet történései közötti kapcsolat tudatosítása. Szavakban megfogalmazott helyzethez, történéshez matematikai modellek választása, keresése, készítése, értelmezése adott szituációkhoz. Konkrét matematikai modellek értelmezése a modellnek megfelelő szöveges feladat alkotásával.</p> <p>A szabványos mértékegységekhez tartozó mennyiségek és többszöröseik, törtrészeik képzeletben való felidézése.</p> <p>Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása.</p>	

	Az ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény, az eredményért való felelősségvállalás erősítése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A racionális szám fogalma. A természetes, egész és racionális számok halmazának kapcsolata. A racionális számok tizedestört alakja (véges, végtelen szakaszos tizedestörtek). Műveletek racionális számkörben írásban és számológéppel. Az eredmény becslése, helyes és értelmes kerekítése, ellenőrzése. A zárójel és a műveleti sorrend biztos alkalmazása.	A szám- és műveletfogalom mélyítése. A rendszerező képesség fejlesztése. Biztos számolás fejből, írásban és számológéppel. Becslés közelítő értékekkel számolva. A számolási, a becslési készség és az algoritmikus gondolkodás fejlesztése.	<i>Gyakorlati alkalmazás:</i> számolás zsebszámológéppel. <i>Fizika, kémia, biológia, egészségügy, földrajz:</i> számítási feladatok.
A hatványozás fogalma nemnegatív egész kitevőre. Számolás hatványokkal. A hatvány kiszámítása számológéppel.	A 7. osztályban tanultak áttekintése, törekvés a konkrét példák segítségével felismert összefüggések általános megfogalmazására, bizonyítására.	
10 természetes kitevőjű hatványai. 1-nél nagyobb számok normálalakja.	A számolási, a becslési készség és az algoritmikus gondolkodás fejlesztése. A számológép alkalmazása.	<i>Fizika, kémia:</i> Számítási feladatok, mértékegységek átváltása.
Osztó, többszörös. Oszthatósági szabályok. Összetett oszthatósági feladatok. Prímszám, összetett szám. Prímtényező felbontás. Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös.	A tanult ismeretek felelevenítése, alkalmazása összetett feladatokban. A bizonyítási igény felkeltése. Oszthatóságról tanultak alkalmazása a törtekkel való műveleteknél.	
Arány, aránypár, arányos osztás, arányossági következtetések. Százalékszámítás. A mindennapjainkhoz köthető	A korábban tanultak áttekintése. A mindennapi élet és a matematika közötti gyakorlati kapcsolatok meglátása, a felmerülő arányossági feladatok megoldása (árleszállítás, áremelés, áfa, különböző	<i>Fizika; kémia:</i> számítási feladatok. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> pénzügyi ismeretek: kamat, kamatos kamat.

százalékszámítási feladatok. Zsebszámológép célszerű használata.	termékek összetétele stb.). A következtetési képesség fejlesztése. Szövegértés, szövegértelmezés.	
Számok négyzete, négyzetgyöke. Példa irracionális számra (π , $\sqrt{2}$).	Négyzetgyök meghatározása számológéppel.	
Mértékegységek átváltása racionális számkörben. Ciklusonként átélt idő és lineáris időfogalom, időtartam, időpont.	Gyakorlati mérések, mértékegység-átváltások helyes elvégzése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Főzésnél a tömeg, az űrtartalom és az idő mérése. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> évtized, évszázad, évezred.
Az algebrai egész kifejezés fogalma. Egytagú, többtagú, egynemű kifejezés fogalma. Helyettesítési érték kiszámítása. Egyszerű átalakítások: zárójel felbontása, összevonás. Egytagú és többtagú algebrai egész kifejezések szorzása racionális számmal, egytagú egész kifejezéssel.	Elnevezések, jelölések megértése, rögzítése, definíciókra való emlékezés. Egyszerű szimbólumok megértése és alkalmazása a matematikában. Betűk használata szöveges feladatok általánosításánál. Algebrai kifejezések egyszerű átalakításának felismerése. Műveletek biztos elvégzése, törekvés a pontos, precíz munkára.	<i>Fizika:</i> összefüggések megfogalmazása, leírása a matematika nyelvén. A képlet értelme, jelentősége. Helyettesítési érték kiszámítása képlet alapján. <i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> Képletek átalakítása.
Nyitott mondat. Megoldás. Alaphalmaz, megoldáshalmaz. Elsőfokú, illetve elsőfokúra visszavezethető egyenletek, elsőfokú egyenlőtlenségek megoldása. Mérlegelv. Azonosság. Azonos egyenlőtlenség. Szöveges feladatok megoldása egyenlettel, egyenlőtlenséggel.	Algoritmikus gondolkodás alkalmazása. A megoldások ábrázolása számegyenesen. Pontos munkavégzés. Számolási készség fejlesztése. Az ellenőrzés igényének erősödése.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> számításhoz kapcsolódó feladatok.
A matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása a	Szövegértelmezés, problémamegoldás fejlesztése. A lényeges és lényegtelen elkülönítésének, az	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés, szövegértelmezés. A gondolatmenet tagolása. <i>Fizika; kémia; biológia-</i>

<p>tanult matematikai módszerek használatával. Ellenőrzés. Egyszerű matematikai problémát tartalmazó hosszabb szövegek feldolgozása. Feladatok például a környezetvédelem, az egészséges életmód, a vásárlások, a család jövedelmének ésszerű felhasználása köréből.</p>	<p>összefüggések felismerésének fejlesztése. A gondolatmenet tagolása. Az ellenőrzési igény további fejlesztése. Igényes kommunikáció kialakítása. Szöveges feladatok megoldása a környezettudatossággal, az egészséges életmóddal, a családi élettel, a gazdaságossággal kapcsolatban.</p>	<p><i>egészségtan:</i> számításos feladatok.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Racionális szám. Hatvány, alap, kitevő. Normálalak. Négyzetgyök. Osztó, maradék, többszörös, osztható, prímszám, összetett szám, prímtényező felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös. Arány, aránypár, arányos osztás, egyenes és fordított arányosság. Százalékalap, százalékláb, százaléérték. Kamat. Kamatos kamat. Algebrai egész kifejezés, változó, együttható, helyettesítési érték, egynemű kifejezés, összevonás, zárójelfelbontás. Egytagú, többtagú kifejezés. Egyenlet, változó, egyenlőtlenség, alaphalmaz, megoldáshalmaz, azonosság, mérlegelv, ellenőrzés.</p>	

<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>3. Geometria</p>	<p>Órakeret 26 óra</p>
		<p>36 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, szögtartomány. Két pont, pont és egyenes távolsága, két egyenes távolsága. Szakaszfelezés, szögfelezés, szögmásolás. Merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése. Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok. Nevezetes szögek szerkesztése. Szerkesztési eszközök használata. Geometriai transzformáció. Egybevágóság: tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás. Vektor. Tengelyesen és középpontosan szimmetrikus alakzatok (háromszögek, négyszögek). Egyszerű alakzatok tengelyes tükröképének, középpontos tükröképének és eltolással kapott képének megszerkesztése. Háromszögek, csoportosításuk. Négyszögek, speciális négyszögek. Háromszög, négyszög belső és külső szögeinek összegére vonatkozó ismeretek. Kör és részei. A háromszög, a speciális négyszögek és a kör területének és területének kiszámítása. A hasáb és az egyenes körhenger tulajdonságai, hálójuk, felszínük, térfogatuk.</p>	

	Koordináta-rendszer megismerése, pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak a leolvasása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A mindennapi élethez kapcsolódó egyszerű geometriai számítások elvégzésének fejlesztése. A gyakorlatban előforduló geometriai ismereteket igénylő problémák megoldására való képesség fejlesztése. Statikus helyzetek, képek, tárgyak megfigyelése. Geometriai transzformációkban megfigyelt megmaradó és változó tulajdonságok tudatosítása.</p> <p>Képzeletben történő mozgató: átdarabolás elképzelése, testháló összehajtásának, szétvágásának elképzelése.</p> <p>A pontos munkavégzés igényének fejlesztése. A problémamegoldás lépéseinek megismertetése (szerkesztésnél: vázlatrajz, adatfelvétel, a szerkesztés menete, szerkesztés, diszkusszió). Rendszerező képesség fejlesztése.</p> <p>Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása; kezdeményezőkézség, együttműködési készség, tolerancia.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tételek kölcsönös helyzete, távolsága. Szögpárok. Adott tulajdonságú pontthalmazok. Egyszerű szerkesztések végrehajtása. A síkidomokról, sokszögekről tanultak felelevenítése.	A tanult ismeretek felidézése, megerősítése. A további vizsgálatok előkészítése.	
Háromszögek osztályozása oldalak, illetve szögek szerint. A háromszögek területének kiszámítása. Összefüggések a háromszög belső és külső szögei között. A háromszögek egybevágóságának esetei. Háromszögek szerkesztése. A háromszögek magassága, magasságvonala. Kiegészítő tananyag: A háromszög nevezetes vonalai, pontjai, körei.	A korábban tanult legfontosabb ismeretek felidézése, megerősítése. A halmazszemlélet fejlesztése. A háromszög tulajdonságaira vonatkozó igaz-hamis állítások megfogalmazása során részvétel vitában, a kulturált vita szabályainak alkalmazása. Bizonyítási igény felkeltése.	Amint Isten tökéletes, nekünk is tökéletességre kell törekednünk. Pontos, igényes munkavégzés.
Pitagorasz tétele. A Pitagorasz-tétel	Annak felismerése, hogy a matematika az emberiség	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i>

alkalmazása geometriai számításokban, egyszerű bizonyításokban. Matematikatörténet: Érdekességek életéről és a Pitagorasz-tétel történetéből. A pitagorasz-i számhármások.	kultúrájának része. A bizonyítási igény felkeltése. Számítógépes program felhasználása a tétel bizonyításánál.	Püthagorasz és kora. Amint a matematikai elvek pontosak, úgy nekünk is elővigyázatosan kell élnünk, az Úr elveihez ragaszkodva a mindennapi életben (a Tízparancsolat, stb.)
Négyszögek, belső és külső szögek összege, kerületük. A speciális négyszögek, trapéz, deltoid, húrtrapéz, paralelogramma, speciális paralelogrammák definíciója, tulajdonságai	A speciális négyszögek felismerése. A fogalmak közti kapcsolat tudatosítása. A középpontos és a tengelyes tükrözés tulajdonságainak felhasználása a tulajdonságok vizsgálatánál. Törekvés a szaknyelv minél pontosabb használatára írásban is.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> műszaki rajz készítése. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szabatos fogalmazás.
A sokszög területének szemléletes fogalma, téglalap, paralelogramma, deltoid, trapéz, háromszög kerülete, területe. A Pitagorasz-tétel alkalmazása.	A képletek értelmezése, alkalmazásuk a számításokban. A területképletből az ismeretlen adat kifejezése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> A hétköznapi problémák területtel kapcsolatos számításai (lefedések, szabászat, földmérés).
A kör és részei. Sugár, átmérő, szelő, húr, érintő. A kör kerülete, területe.	A hiányzó adat kifejezése és kiszámítása a képletből.	
Sokszöglapokkal határolt testek. Az egyenes hasáb és a forgáshenger hálója, tulajdonságai, felszíne, térfogata. Ismerkedés a gúlával, forgáskúppal és a gömbsel. Matematikatörténet: Arkhimédész.	A térszemlélet fejlesztése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> modellek készítése, tulajdonságainak vizsgálata. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári:</i> történelmi épületek látszati képe és alaprajza közötti összefüggések megfigyelése. <i>Vizuális kultúra:</i> térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése.
Mértékegységek átváltása racionális számkörben. Hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, tömeg, idő mérése.	A gyakorlati mérések, mértékegységváltások helyes elvégzése.	<i>Testnevelés és sport:</i> távolságok és idő becslése, mérése. <i>Fizika; kémia:</i> mérés, mértékegységek, mértékegységek átváltása.
Geometriai	A korábban tanultak áttekintése,	<i>Vizuális kultúra:</i> művészeti

<p>transzformáció. A háromszögek egybevágóságának alapesetei. A tengelyes tükrözés és szimmetria, a középpontos tükrözés és szimmetria és az eltolás. A vektor szemléletes fogalma. Az egybevágóság tulajdonságai. Egyszerű szerkesztési feladatok.</p>	<p>kiegészítése, rendszerezése. Pontos, precíz munka elvégzése a szerkesztés során. A eltolás tulajdonságainak „felfedezése”. A matematika kapcsolata a természettel és a művészeti alkotásokkal:</p>	<p>alkotások megfigyelése a tanult transzformációk segítségével. <i>Informatika:</i> Művészeti alkotások keresése a világhálón.</p>
<p>Hasonlóság, kicsinyítés és nagyítás. A hasonlóság arányának fogalma.</p>	<p>A hasonlóság szemléletes fogalmának kialakítása. Annak a felismerése, hogy az egybevágóság is hasonlóság.</p>	<p><i>Vizuális kultúra, technika, életvitel és gyakorlat:</i> Valós tárgyak arányosan kicsinyített vagy nagyított rajza. <i>Földrajz:</i> Térképi ábrázolás. Méretarány értelmezése.</p>
<p>A középpontos hasonlóság tulajdonságainak felismerése: aránytartás, szögtartás, alakzat és képének irányítása.</p>	<p>A középpontos nagyítás, kicsinyítés felismerése hétköznapi szituációkban.</p>	<p><i>Fizika:</i> lencsék képképzése, nagyítás.</p>
<p>Egyszerű számításos feladatok a geometria különböző területeiről; kerület-, terület-, felszín- és térfogatszámítás. Szögekkel kapcsolatos számítások.</p>	<p>A számolási készség, becslési készség és az ellenőrzési igény fejlesztése. Zsebszámológép célszerű használata a számítások egyszerűsítésére, gyorsítására.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegértelmezés.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Geometriai transzformáció. Egybevágóság: tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás. Vektor. Tengelyes szimmetria, húrtrapéz, deltoid. Középpontos szimmetria, paralelogramma, rombusz. Egyállású szög, váltószög, csúcsház. Hasonlóság, hasonlóság aránya, kicsinyítés, nagyítás. Középpontos hasonlóság. Sokszögek belső és külső szöge. Háromszög, magasságvonal. Terület. Hasáb; alaplap, alapél, oldallap, oldalél, testátló, lapátló. Henger, alkotó, palást. Gúla, kúp, gömb.</p>	

<p>Tematikai egység/Fejlesztési cél</p>	<p>4. Függvények, az analízis elemei</p>	<p>Órakeret 12 óra</p>
		<p>16 óra</p>

Előzetes tudás	Egyszerű sorozatok folytatása adott szabály szerint. Biztos tájékozódás a derékszögű koordináta-rendszerben. Egyszerű grafikonok értelmezése. Egyszerű kapcsolatok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Függvényszemlélet fejlesztése. Megoldás a matematikai modellen belül. Matematikai modellek ismerete, alkalmazásának módja, korlátai (sorozatok, függvények, függvényábrázolás).	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Két halmaz közötti hozzárendelések megjelenítése konkrét esetekben. Mennyiségek közti kapcsolatok ábrázolása grafikonnal. Függvények és ábrázolásuk a derékszögű koordináta-rendszerben. <i>Matematikatörténet: A függvényfogalom fejlődése.</i>	A korábban tanultak rendszerező áttekintése. A függvényszemlélet fejlesztése. Időben lejátszódó valós folyamatok elemzése a grafikon alapján.	<i>Fizika; biológia-egészségtan; kémia; földrajz: függvényekkel leírható folyamatok.</i>
Lineáris függvény, egyenes arányosság fogalma, grafikus képe. Példák nemlineáris függvényre: $f(x) = x^2, f(x) = x $; fordított arányosság: $x \mapsto \frac{a}{x} \quad (a \neq 0)$	A mindennapi élet, a tudományok és a matematika közötti kapcsolat fölfedezése konkrét példák alapján. Számolási készség fejlesztése a racionális számkörben. Számítógép használata a függvények ábrázolására.	<i>Fizika: út-idő; feszültség-áramerősség. „Mint hogy a világot a legtökéletesebb felépítésű és a legbölcsebb Alkotó hozta létre, semmi sem történik ezen a világon, amiben a maximum vagy minimum valamilyen formában meg ne jelenne.” Euler svájci matematikus /1707-1783/</i>
Egyismeretlenes elsőfokú egyenletek grafikus megoldása.	A tanult ismeretek alkalmazása új helyzetben.	
Egyszerű sorozatok vizsgálata. A sorozat, mint speciális függvény. Sorozatok készítése, vizsgálata. A számtani sorozat. A számtani sorozat megadása az első taggal és a differenciával. Az első n tag összegének kiszámítása Gauss-módszerrel. Ismerkedés	Az összefüggések „felfedezése”, konkrét példák megoldása segítségével.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: Kamatos kamat.</i>

a mértani sorozattal. Matematikatörténet: Gauss.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Hozzárendelés, függvény, értelmezési tartomány, értékészlet, zérushely, szélsőérték, monotonitás, egyenes arányosság, fordított arányosság, sorozat, számtani sorozat, differencia. Lineáris függvény, elsőfokú függvény, nulladfokú függvény, abszolútérték-függvény, másodfokú függvény.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség		Órakeret 7 óra 9 óra
Előzetes tudás	Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Egyszerű diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása. Néhány szám számtani közepének kiszámítása. Valószínűségi játékok és kísérletek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A statisztikai és a valószínűségi gondolkodás fejlesztése. Gazdasági nevelés. A valószínűség meghatározása egyszerű esetekben.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Adatok gyűjtése, rendszerezése, adatsokaság szemléltetése, grafikonok, diagramok készítése. Adathalmazok elemzése (átlag, módusz, medián) és értelmezése, ábrázolásuk.	Adatsokaságban való eligazodás: táblázatok olvasása, grafikonok készítése, elemzése. Együttműködési készség fejlődése. Számtani közép kiszámítása. Gazdasági statisztikai adatok, grafikonok értelmezése, elemzése. Adatsokaságban való eligazodás képességének fejlesztése.	<i>Testnevelés és sport:</i> teljesítmények adatainak, mérkőzések eredményeinek táblázatba rendezése. <i>Biológia-egészségtan;</i> <i>történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> táblázatok és grafikonok adatainak ki- és leolvasása, elemzése, adatok gyűjtése, táblázatba rendezése. <i>Informatika:</i> statisztikai adatelemzés.	
Valószínűségi kísérletek. Valószínűség előzetes becslése, szemléletes fogalma. Valószínűségi kísérletek kimeneteleinek lejegyzése. Gyakoriság, relatív gyakoriság fogalma.	Valószínűségi szemlélet fejlesztése. Tudatos megfigyelés. A tapasztalatok rögzítése. Tanulói együttműködés fejlesztése. Számítógép használata a tudománytörténeti érdekességek felkutatásához.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Diagram, gyakoriság, relatív gyakoriság, átlag, módusz, medián, terjedelem. Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Valószínűség.		

A fejlesztés elvárt eredményei a 8. évfolyam végén	Gondolkodási és megismerési módszerek <ul style="list-style-type: none"> Halmazokkal kapcsolatos alapfogalmak ismerete, halmazok szemléltetése, halmazműveletek ismerete, eszköz jellegű
---	--

	<p>alkalmazásuk számelméleti, geometriai vizsgálatokban. Elemek halmazba rendezése több szempont alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A nyelv logikai elemeinek („nem”, „és”, „vagy”, „ha ... , akkor ...”, „legalább”, „legfeljebb”, „pontosan akkor ..., ha ...”, „minden”, „van olyan”) helyes értelmezése, tudatos használata. Állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, állítások tagadása. • Állítások, feltételezések, választások világos, érthető közlésének képessége, szövegek értelmezése. A szaknyelv tudatos használata. • Kombinatorikai feladatok megoldása az összes eset szisztematikus összeszámlálásával, a megoldás gondolatmenetének elmondása, leírása, szemléltetése fagráffal. Kombinatorikai gondolatmenetek alkalmazása a matematika különböző területein (például oszthatósági problémák megoldásában, geometriai feladatok megoldásának diszkussziójában, valószínűség-számítási feladatokban a lehetséges, illetve a kedvező esetek összeszámlálásában). • Gráfok használata a matematika különböző témaköreiben, a feladatmegoldások gondolatmenetének követése, összefüggések, fogalmak közti kapcsolatok szemléltetése során. • Néhány kiemelkedő magyar matematikus, esetleg kutatási területének, eredményének megnevezése.
<p>A fejlesztés elvárt eredményei a 8. évfolyam végén</p>	<p><i>Számтан, algebra</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A számhalmazok (természetes, egész, racionális számok) ismerete. Biztos számolási ismeretek a racionális számkörben. A műveleti sorrendre, zárójelre vonatkozó szabályok ismerete, helyes alkalmazása. Számológép ésszerű használata a számolás megkönnyítésére. • A természetes szám kitevőjű hatványozás fogalma, hatványértékek kiszámítása számológép használatával. Műveletek természetes szám kitevőjű hatványokkal, a hatványozás azonosságainak felismerése, alkalmazása. • Az 1-nél nagyobb számok normálalakjának értelmezése. Számolás normálalakkal egyszerűbb esetekben. • Az oszthatósággal kapcsolatos definíciók, tételek, számolási eljárások ismerete, alkalmazása egyszerű oszthatósági feladatok megoldásában, törtek egyszerűsítésében, törtekkel végzett műveletek végrehajtásában. • A négyzetgyökvonás fogalmának ismerete, pozitív számok négyzetgyökének (közelítő) meghatározása számológép segítségével. A négyzetgyökvonás biztos alkalmazása a matematika különböző témaköreiben. • Az arány fogalmának ismerete, alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban, geometriai számításokban. Arányos osztás végrehajtása. Az egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása matematikai és hétköznapi feladatokban. A mindennapjainkhoz kapcsolódó százalékszámítási feladatok megoldása. Kamatos kamat kiszámítása. • Algebrai egész kifejezések helyettesítési értékének meghatározása. Algebrai egész kifejezések összevonása, szorzása

	<p>egytagú kifejezéssel. A betűkifejezések és az azokkal végzett műveletek alkalmazása matematikai, természettudományos és hétköznapi feladatok megoldásában. A geometriában és a természettudományos tárgyakban előforduló képletek értelmezése, alkalmazása, az ismeretlen változó kifejezése a képletből.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az egyenlet, egyenlőtlenség, azonosság, azonos egyenlőtlenség fogalmának ismerete. Gyakorlottság az egyenletek, egyenlőtlenségek megoldásában, a mérlegelv alkalmazásában, a kapott eredmény ellenőrzésében. Egyenlőtlenség megoldáshalmazának ábrázolása számegyenesen. • Az egyenletmegoldás különböző módszereinek sikeres alkalmazása a matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldására. (Szöveges feladatok értelmezése, összefüggések lefordítása a matematika nyelvére, a számítások végrehajtása, az eredmény ellenőrzése a szöveg alapján.)
<p>A fejlesztés elvárt eredményei a 8. évfolyam végén</p>	<p>Geometria</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a geometria alapvető fogalmait és a hozzájuk kapcsolódó elnevezéseket. Felismeri a térelemek kölcsönös helyzetét, továbbá az adott tulajdonságú pontthalmazokat. Képes értelmezni és meghatározni a térelemek távolságát. Szögek értelmezése, mérése, a szögfajták, valamint a szögpárok ismerete. Az alapvető szerkesztések (szakaszfelezés, szögmásolás, szögfelezés, stb.) végrehajtása. Ismeri a vektor fogalmát. Ezeket az ismereteket képes alkalmazni sokszögek, testek, geometriai transzformációk tulajdonságainak vizsgálatában, feladatok megoldásában. Helyesen használja a szaknyelvet. • A tanuló a geometriai ismeretek segítségével képes jó ábrákat készíteni, pontos szerkesztéseket végezni, képes térbeli alakzatok axonometrikus képét felvázolni, és ennek segítségével sikeresen old meg problémákat. • Ismeri a háromszög tulajdonságait (háromszög-egyenlőtlenség, háromszög szögei és oldalai közötti összefüggések, háromszög belső és külső szögeire vonatkozó összefüggések), háromszögek csoportosítása szögeik és oldalai szerint. Háromszög-szerkesztések lépéseinek leírása, a szerkesztések elvégzése. Háromszögek nevezetes vonalainak, pontjainak, köreinek meghatározása, megszerkesztése. • A Pitagorasz-tétel ismerete, egyszerű alkalmazásai. • Ismeri a nevezetes négyszögek fogalmát, e fogalmak közti kapcsolatrendszerét. Ismeri a négyszög (speciálisan a nevezetes négyszögek) belső és külső szögeire vonatkozó összefüggéseket, továbbá a nevezetes négyszögek szimmetriatulajdonságait. Tudását képes alkalmazni feladatok megoldásában. • Ismeri a terület szemléletes fogalmát, szabványos mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. Kiszámítja a háromszög, a nevezetes négyszögek és a kör területét, területét. A területszámításról tanultakat képes alkalmazni téergeometriai számításokban, illetve a mindennapi

	<p>gyakorlattal kapcsolatos feladatok megoldásában.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri az egyenes hasáb, az egyenes körhenger és a gúla fogalmát, tulajdonságait. Képes felvázolni a tanult testek hálóját, kiszámítani a felszínüket. Felismeri a körkúpot és a gömböt. • Ismeri a térfogat szemléletes fogalmát, mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. A térfogatképletek ismeretében kiszámítja a tanult testek térfogatát, képes a tanultak gyakorlati alkalmazására. • Az egybevágó alakzatok felismerése. Tengelyes és középpontos tükörkép, eltolt alakzat képének megszerkesztése. A tanult egybevágósági transzformációk vizsgálata, tulajdonságaik felsorolása. A tengelyesen szimmetrikus és a középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése, e fogalmak alkalmazása geometriai vizsgálatokban. • Kicsinyítés és nagyítás felismerése, a hasonlóság alkalmazása hétköznapi helyzetekben (szerkesztés nélkül). A középpontos hasonlóság felismerése, tulajdonságainak ismerete.
<p>A fejlesztés elvárt eredményei a 8. évfolyam végén</p>	<p><i>Összefüggések, függvények, sorozatok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A hozzárendelés (reláció) megadása diagrammal, táblázattal, grafikonnal, szabállyal. Alaphalmaz, képhalmaz fogalmának ismerete. • Egyértelmű hozzárendelés, függvény fogalmának, valamint az értelmezési tartomány, értékkészlet fogalmának ismerete, konkrét függvény értelmezési tartományának, értékkészletének meghatározása. • Mennyiségek közti kapcsolatok ábrázolása grafikonnal. Valós (szám-szám) függvény grafikonjának ábrázolása, elemzése, a függvény alaptulajdonságainak (adott helyen felvett függvényérték, adott függvényértékhez tartozó független változók, növekedés, csökkenés, legnagyobb érték, legkisebb érték) grafikonról való leolvasása. • Az egyenes arányosság mint szám-szám függvény tulajdonságainak ismerete. Adott egyenes arányosság grafikonjának ábrázolása. A grafikon meredekségének vizsgálata. • A lineáris függvénnyel kapcsolatos fogalomrendszer ismerete, konkrét lineáris függvény grafikonjának megrajzolása. A lineáris kapcsolatokról tanultak alkalmazása természettudományos feladatokban is. • A fordított arányosság függvényének ismerete (tulajdonságok, grafikon). • Megadott sorozatok folytatása adott szabály szerint. Sorozatok néhány jellemzőjének vizsgálata. A számtani sorozat felismerése. <p><i>Valószínűség, statisztika</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A véletlen jelenségek tudatos megfigyelése, az eredmények lejegyzése, relatív gyakoriságok kiszámítása. A tapasztalatok levonása, ezek alapján a valószínűségi szemlélet fejlődése. Konkrét feladatok kapcsán a tanuló érti az esély, a valószínűség fogalmát, felismeri a biztos és a lehetetlen eseményt. Események

	<p>valószínűségének kiszámítása a klasszikus valószínűségi modell alkalmazásával egyszerűbb esetekben.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adathalmaz rendezése megadott szempontok szerint, táblázatok készítése. Adat gyakoriságának és relatív gyakoriságának kiszámítása. A középértékek (középső érték, átlag, leggyakoribb érték) és a terjedelem meghatározása. Diagramok (vonal-, oszlop-, szalag-, kördiagram) olvasása, készítése. Zsebszámológép célszerű használata statisztikai számításokban.
--	---

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A **matematika órai értékelés célja** az, hogy visszajelzést adjon a tanulók teljesítményéről, mind a diákoknak, mind a tanárnak. Az értékelés folyamán a pedagógusnak lehetőséget kell adnia a tanulóknak, hogy megmutathassák, hogy mit tudnak, és nem azt, hogy mit nem. A társadalmi változások a matematika tanításában, valamint a tanulók munkájának értékelésében is változásokat hoznak.

Az embereknek ma már tudniuk kell használni a számoló- és számítógépeket, a tanulást már nem passzív információ-befogadásnak tekintjük,

- a diákok tudásszintjét a világ többi országának tanulóinak tudásszintjére kell hozni.

Ezért **célunk** a tanulók matematikai műveltségének megalapozása, a középszintű oktatásra való felkészítés, a matematika megértése és gyakorlati használata. Az értékelés forrásai a következők lehetnek: megfigyelések, kommunikáció, tanulói munkák. A megfigyelések történhetnek, önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben, a kommunikáció magában foglalhatja a problémák elmagyarázását, a házi feladat bemutatását, a megoldási ötlet vázlatát, stb. A tanulói munkák nagy sokrétűek lehetnek, például önálló tanulói beszámolók, tesztek, írásbeli ellenőrzések, dolgozatok, röpdolgozatok.

Minden évfolyam esetén a tanév elején **diagnosztikus mérést** végzünk. A diagnosztikus értékelés a helyzetfeltárás eszköze, az „induló” tudás megállapítására szolgál, arra irányul, hogy a diákok birtokában vannak-e az elsajátítandó anyagrészt megalapozó ismereteknek. Ilyen módon információkat szerzünk arra vonatkozóan, hogy diákjaink hol tartanak. A diagnózis alapján dönthetünk arról, hogy munkánkat hogyan kezdjük, illetve folytassuk a vizsgált tanulócsoporthoz. Így lehet érdemben megalapozni a stratégiát. Ez a pedagógus tájékozódását szolgálja, így szerezhetik meg a további munka megtervezéséhez szükséges információk. A diagnosztikus felmérésre nem adható érdemjegy, de a következtetéseket a diákokkal érdemes megosztani, mivel ettől az együttműködési hajlandóság növekedése várható.

A **formatív értékelés** a tananyag feldolgozása közben zajló segítségnyújtást tűzi ki célul. Visszajelzést a tanuló felé arról, hogy teljesítménye mennyire felel meg a tanár elvárásainak;

a tanárnak arról, hogy munkája mennyire eredményes; következtetést enged arra, hogy mely tevékenysége korrigálandó vagy hibás. E kétirányú jelzés révén szabályozza a tanulás és tanítás folyamatát. A formatív értékelés során adott érdemjegy nem *minősíti* a diákot. A témakörök feldolgozása közbeni (formatív) értékelés nem ítélkezik, hanem segít, irányít. A formatív értékelés eredményei a tanuló szüleit is tájékoztatják arról, hogy gyermekük teljesítménye az elvárásunknak mennyire felel meg.

A **szummatív értékelés** összegző minősítést ad arról, hogy valamely tanulmányi szakasz végén a diák hogyan tett eleget a tanulmányi követelményeknek. A szummatív értékelés leggyakoribb formája a félévi és évi végi osztályzat.

A visszacsatolás révén mindhárom értékelési típus elősegíti a pedagógiai tervezést. (Például valamely anyagrészt a továbbiakban az addigától eltérő módszerrel tanítunk majd.)

Osztályzattal értékelhető:

- Témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés); Témakör végén, illetve
- tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés); Szóbeli felelet;
- Számítógépes feladatok megoldása;
- Órai feladatmegoldásokra, gyűjtőmunkára, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén;
- Az írásbeli dolgozatok értékelésének szabályai az iskolai közös szabály alapján történik.

Református hit- és erkölcsstan 5-8.

évfolyam

A tantárgy órakerete: 72 óra

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	2	72	64	8
6.	2	72	64	8
7.	2	72	65	7
8.	2	72	58	14

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- A hit- és erkölcsstan tantárgy minden évfolyamon csoportbontásban kerül megtartásra. Minden tanuló, a szülő nyilatkozata alapján vesz részt a keresztyén felekezetek szerinti hittanecsoportban. Ezek az órák is az iskolában kerülnek megtartásra. Csoportváltás szülői (*nagykorú tanuló esetében tanulói*) kérelemre, a jogszabályban előírt határidőig, (*rendkívül indokolt esetben a tanév kezdetén*), az igazgató engedélye alapján lehetséges. Áttérő tanulónak a csoportváltást az igazgató az illetékes egyház képviselőjének nyilatkozata után engedélyezheti. Jelen helyi tanterv a református hit- és erkölcsstan helyi tantárgyi tantervét tartalmazza.
- A hit- és erkölcsstan órák része a gyülekezeti életbe való bekapcsolódás segítése, ill. a református gyülekezetek alapfogalmainak és világának megismertetése. Ennek érdekében néhány tanév esetében az egyes tanegységek során bevonásra kerülnek a helyi gyülekezet szolgálattevői (lelkipásztor, presbiter, ifjúsági csoport vezetője stb.).
- Ugyancsak a gyülekezeti lét megismerése érdekében, egyes tanéveknek része a tanulóknak a helyi gyülekezetben, vagy más - környékbeli- gyülekezetben történő látogatása, istentiszteleti részvétele. Ezek az ajánlott, tanórán kívüli projektekhez tartoznak.
- A református általános iskola tanulói több keresztyén felekezethez tartoznak. Minden tanuló a saját felekezete szerinti hit- és erkölcsstan órán vesz részt.
- A 7-8. évfolyam konfirmációs felkészítése és a konfirmációs vizsgája az anyagyülekezetekben történik, így az iskola nem vesz részt a konfirmációs felkészítésben. Azonban a gyülekezeti munka segítésére és a konfirmációi felkészítő megerősítéseként megjelenik a 6-8. évfolyam vonatkozó témái esetében a konfirmáció jelentőségének megismertetése és konfirmációra bátorítás.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának Zs. 244/2012.11.16. határozata szerint elfogadott kerettanterv.

Megjegyzés:

- A helyi tanterv a 2011. évi CXCV. tv. 32. § (1) bek. d) pontja és az MRE 2007. évi 2. tv. 2. § (3) - (5) bek. alapján készült.
- Az alkalmazás előfeltételeként meghatározott támogató szakvélemény az intézmény irattárában található. Száma: _

A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	15	1	16
Őstörténetek	5	1	6
Ószövetségi próféták	20	0	20
Történetek Jézus Krisztusról	16	0	16
Ünnepeljünk együtt!	8	0	8
Évfolyam összesen	64	8 (2 betervezve)	72

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	19	0	19
A Tízparancsolat	18	1	19
Történetek Jézus Krisztusról	12	0	12
Az egyház története	9	1	10
Ünnepeljünk együtt!	6	3	9
Évfolyam összesen	64	8 (5 betervezve)	72

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	29	0	29
Isten hívása az Ószövetségben	4	1	5
Történetek Jézus Krisztusról	16	0	16
Élet az apostoli korban	7	1	8
Ünnepeljünk együtt!	9	2	11
Évfolyam összesen	65	7 (4 betervezve)	72

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	21	1	22
Isten formáló kezében	9	0	9
Történetek Jézus Krisztusról	20	0	20
Ünnepeljünk együtt!	8	3	11
Évfolyam összesen	58	14 (4 betervezve)	72

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	8
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Tapasztalatok a református istentiszteletről Luther élete a film alapján	1 3
Óstörténetek	A világ nyelvei A Föld kora c. DVD alapján teremtés vagy evolúció témája	1 2
Ószövetségi próféták	Tűzpróba c. ppt.	1
	Összesen:	8

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	8
Tematikai egység	Téma	Óraszám
A Tízparancsolat	Szabályaink	1
Az egyház története	Látogatás egy környékbeli emlékműnél Református hithősök – ppt.	1 2
Ünnepeljünk együtt!	Ünnepi készülődés	3
Történetek Jézus Krisztusról	A tékozló fiú ppt.	1
	Összesen:	8

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Isten hívása az Ószövetségben	Identitás: mit jelent Istenhez tartozni?	1
Élet az apostoli korban	Az apostolok korának fő jellegzetességei	1
Ünnepeljünk együtt!	Ünnepi készülődés	2
Történetek Jézus Krisztusról	Mi a boldogság? ppt	1
Élet az apostoli korban	Hitvallók – Quo Vadis	2
	Összesen:	7

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	14
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ünnepeljünk együtt	Ünnepi készülődés	3
Történetek Jézus Krisztusról	Életet menteni c. film Ki Jézus Krisztus? ppt.	3 1
Isten formáló kezében	180 fokos fordulat Az élet védelmében - bizonyoságtétel Kényelmes keresztyénség? ppt.	3 2 2
	Összesen:	14

Tantárgyi bevezető

A hit- és erkölcs tanterv célrendszere és feladatai

A hit- és erkölcs tanterv alapvető feladata a hitéleti nevelés. A református hit- és erkölcs tanterv komplex személyiségfejlesztésre törekszik, ahol a kognitív ismeretátadás mellett fontos szerepet kap az affektív és a pragmatikus nevelés is. A hitéleti nevelés szerves része a keresztyéni lét alapjaiba való bevezetés, mely fő területei a következők:

- a Biblia gyermekek számára érthető és értelmezhető történetei;
- a Biblia világába való bevezetés (keletkezése, felosztása, háttere, formái, stb.); a magyar
 - református identitás fő jellegzetességei;
- a magyar református gyülekezetek világának és a református hitnek az alapelemei;
 - a keresztyén egyháztörténet adott évfolyam történelméhez kapcsolódó fő eseményei, kiemelkedő személyei;
 - a tanítványi lét és a kegyességi élet elemei (imádság, Szentírás használat, istentisztelet);
 - élethelyzetekben, etikai kérdésekben való tájékozódás és keresztyén megoldások keresése;
- egyházi és nemzeti ünnepeink tartalma, üzenete és megélése.

Fő célja: Isten szeretetének, Jézus Krisztus tanítványi hívogatásának közvetítése a gyermekek számára (tanítvánnyá tétel), és a tanítványi lét megélésének a segítése (Jézus Krisztus missziói parancsa, Mt 28,18-20 alapján).

Ugyanakkor tisztában vagyunk azzal, hogy a hit a Szentháromság Isten ajándéka az ember számára. A hit- és erkölcs órán hitet nem adhat sem az iskola, sem a hitoktató, viszont támogathatja és segítheti annak kialakulását és fejlődését. Iskolánk célja, hogy a hit- és erkölcs órák formálják a személyiséget, hitet ébresszenek és a hit megélésének pozitív és vonzó élményét adják a tanulók számára.

A fő cél kibontása többrétű, a tanulói személyiség egészét figyelembe vevő célrendszer alapján történik, melynek a kognitív szint mellett része az affektív és a pragmatikus nevelés is.

KOGNITÍV CÉLOK	ÉRZELMI NEVELÉS	CSELEKEDTETÉS
Alapvető ismeretek átadása a Szentháromság Istentől, Istentől és az ember szeretetkapcsolatáról	A bizalom és a szeretet tapasztalati élménye	Az Istennel való kapcsolat gyakorlati elemei (imádság, bibliaolvasás, hétköznapi élet)
Jézus Krisztus váltásmunkájának megismertetése	Az adás és elfogadás érzelmi háttérének megtapasztalása	Az adás és elfogadás keresztyén gyakorlata és következményei
A tanítványi lét és kegyességi élet elemei (imádság, bibliaolvasás, istentisztelet)	Az elköteleződés és a felelősségvállalás élményvilága	Életkorhoz és élethelyzetekhez kapcsolódó döntések meghozatalának lehetőségei és korosztályhoz alkalmazkodó diakóniai tevékenység
A Szentírás kortörténeti háttere	A Szentíráshoz való pozitív érzelmi kötődés kialakítása	A Szentírás mindennapi használatának módjai
Az egyház története, jelene és szokásrendszerei	A régi korok tiszteletének élményvilága; a személyes meggyőződés felvállalásának	Hagyománytisztelet; Hitvallási helyzetek felismerése

	és bátorságának a megtapasztalása	
Református alapfogalmak, alapelvek és a református egyházközségek alapvető sajátosságai	A közösségi lét érzelmi háttere	Az Isten népéhez való tartozás vállalása és gyakorlása
Az élhető és egészséges család modelljei	A családhoz tartozás érzelmi háttere és tudatosítása	A családi szerepek és helyzetek tudatos megélése
Keresztyén megküzdési stratégiák	A konfliktusok indulati világa	Konfliktuskezelési stratégiák
Nemzeti értékeink	Hazaszeretetre nevelés	Nemzeti értékeink, ünnepeink tisztelete, az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése

Alapelvek

Célkitűzésében, gondolatrendszerében a helyi tanterv kiindulópontjának tekinti: Isten Igéjét, a

- Szentírást, mint a keresztyén ember életének vezérfonalát; Az MRE hitvallási iratait (Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás); Az MRE középtávú nevelési-oktatási tervét;
- Az MRE hitéleti szokásrendszereinek gyakorlatait.

A tantárgy sajátossága, hogy szellemiségét Isten Igéje, a Szentírás határozza meg. Éppen ezért a hit- és erkölcstanak egyszerre vannak tantárgypedagógiai (valláspedagógiai) alapelvei és a tartalmát meghatározó biblikus alapelvei.

Valláspedagógiai alapelvek:

- A tanulói komplex személyiség fejlesztése, melynek része a kognitív, érzelmi formálás és a cselekvésre buzdítás.
- A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása által.
- A hit- és erkölcstanórák fontos feladata és lehetősége a tanulói személyiség formálása, hit ébresztése, valamint a hit megélésének vonzó és pozitív felmutatása.
- A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus és vélhető életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Ennek megfelelően nem törekszik minden bibliai történet megtanítására. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoportok egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.
- Módszertanában javasolt a korosztályszerű és változatos pedagógiai módszerek és igényes taneszközök használata.
- Az aktív, cselekvő hit megélésére való buzdítás a diákok különböző élethelyzeteiben.
- Fontosnak tartjuk a keresztyén nevelés három alappillérét (keresztyén család, keresztyén gyülekezet, keresztyén iskola), de számolunk azzal a szociológiai sajátossággal, hogy a tanulók egy része nem hitben élő családban nő föl, ill. nincsenek rendszeres gyülekezeti kapcsolódásai. Ennek ellensúlyozására fontosnak tartjuk a gyülekezetről és a hitéleti szokásrendszerről alapvető ismeretek átadását, ill. azok beépülését.

Biblikus alapelvek:

- A Szentháromság Isten Jézus Krisztusban kegyelméből magához hívja a Tőle eltávolodott bűnös embert.

- A bűnös ember Isten Szentlelkének megszólítása és hit által hallhatja meg, értheti meg Isten szavát, élheti meg Isten neki adott kegyelmét.
- ▲ Szentírás Isten Igéje és a keresztyén ember életének vezérfonala.
- Jézus Krisztus tanítványságra hívja napjaink emberét is. A tanítványi lét megélése az egész életútra érvényes és igaz.
- A tanítvány szeretetkapcsolatban él Istennel, Aki személyesen elhívta őt. Életvitelében Krisztust követi és kijelölt feladatát teljesíti a világban.
- A tanítványok közössége a keresztyén egyház, hitük együttes megélésének legfontosabb területe a gyülekezet.

Struktúra:

A tanórák egymáshoz való kapcsolódása projekt jellegű, ahol a vezérfonalat a bibliai történetek adják. Ezek kibontásaként jelennek meg olyan kapcsolódó témák (etikai kérdések, élethelyzetek stb.), melyek a gyermekek életvalóságát figyelembe véve hidat jelentenek a gyermekek világa és Isten Igéje között. Bár minden évnek van fő vezérfonala, az évek belső egységei koncentrikusan épülnek fel. Az évek fő címei a következők:

ÉV	CÍM	SZIMBÓLUM
5.	Istennel a döntéseinkben	Útjelző tábla
6.	Isten világosságában	Nap
7.	Isten vonzásában	Nyitott ajtó
8.	Isten Igéjének a tükrében	Tükör

Minden év anyagának része 6 koncentrikus kör, mely korosztályközpontúan segíti Isten Igéjének és a tanulók életvalóságának egymásra találását.

TÉMAKÖR	AMIT TARTALMAZ
Bibliai történetek	Ószövetségi és újszövetségi bibliai történetek
Isten utat mutat a mindennapokban	Olyan témák, melyek az <i>önismeret</i> , illetve <i>etikai kérdések, élethelyzetek</i> körébe tartoznak. Ezek a témák mindig a tanévben tanult bibliai történetekhez kapcsolódnak. Így adnak kiindulópontot a közös gondolkodáshoz és segítik a gyermekek gondolkodásmódját abban, hogy megértsék: Isten Igéjének üzenete van a mindennapokra is.
Isten szól hozzánk	A hívő ember életének szerves része az írott Ige, a Szentírás olvasása. Ez a témakör a <i>Szentírás világába</i> kívánja bevezetni a tanulókat és a naponként Igeolvasásra, Isten életünkre szóló üzenetének keresésére és megértésére buzdít. A kör másik részterülete az imádságos lelkület segítése és az imádságos szemléletmód formálása.
Isten közösséget formál	Jézus Krisztus tanítványai nem légtérben élnek a mindennapjaikat. Kisebb és nagyobb közösségekben élnek, ahol meg kell tanulniuk az egymással való élés alapszabályait is. Az ide tartozó témák a <i>közösségépítés, közösségben való élés</i> keresztyén modelljeit kívánják fölmutatni.
Református keresztyénnek lenni	A témakör <i>református gyökereinket, gyülekezeteink világát és a magyar református keresztyén identitás</i> jellegzetességeit veszi sorra. Ennek érdekében évente találkozhatunk olyan, a tanult történetekhez kapcsolódó témákkal, melyek a református gyülekezetek világába vezetnek be a gyermekeket, megismertetik a

	tanulókat a reformátori alapelvekkel. 5. osztálytól, az adott év világtörténelem és magyar történelem tananyagához illeszkedve egyháztörténeti személyiségekkel is találkozhatnak a tanulók, akiktől megtanulhatják, hogy mit jelent egy-egy korban keresztyénnek lenni.
Ünnepeljünk együtt!	Közös ünneplésre hív a témakör, melynek része az egyházi év ünnepeinek, kapcsolódó bibliai történetek bemutatása, valamint az ünnep szent időként való megélésére nevelés is.

Mivel a koncentrikus körök nem önállóan, elkülönülve jelennek meg, hanem a bibliai történetek által nyújtott ív részeként tanítandóak, ezért a helyi tanterv készítése során a tematikai egységek is a bibliai történetek nagy egységeit foglalják magukban. Ezek részeként jelennek meg az adott bibliai történethez kapcsolható (más koncentrikus körbe tartozó) témák a tantárgyi tartalom évfolyamonkénti elemzése során. A témák felsorolásánál az érthetőség kedvéért nemcsak a téma címe, hanem az adott koncentrikus kör is megjelenik.

A tematikai egységek csoportosításai

Minden évfolyam esetében az „Ismerkedés a Bibliával és reformátussággal” c. tematikai egységhez tartoznak az évkezdő, évzáró órák, valamint azok témák, melyek az egyházismeret alapjaiba, és a református egyházközösségek világába, szokásrendszerébe vezetik be a tanulókat. Ezek a témák nem mindig egymás után következnek, hanem a hit- és erkölcsstan könyvek módszertani ajánlásai, valamint a hitoktató tanévekre vonatkozó tervezése alapján illeszkednek az adott évfolyam éves tematikájába.

Hasonló ehhez az „Ünnepeljünk együtt!” tematikai egység, mely minden évben az ünnepekhez, ünnepkörökhöz kapcsolódóan kerül beillesztésre a tanév tervezésébe.

A többi tematikai egység komplex egészet alkot, melyekben a témák összetartoznak. A református hit- és erkölcsstan kerettanterv módszertani ajánlásai tartalmazhatnak ettől eltérő sorrendet vagy címekeket a témákra.

A hit- és erkölcsstan tantárgy sajátosságai miatt a kapcsolódási pontok között megjelennek nemcsak az iskolai tanórákhoz való kapcsolódási lehetőség, hanem a gyülekezeti élethez való kapcsolódás pontjai is.

NAT kompetenciákhoz, fejlesztési területekhez való kapcsolódás

A hit- és erkölcsstan tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjon. Ezen belül különösen kiemelt szerepet kapnak a következő fejlesztési területekhez való kapcsolódások:

- *Erkölcsei nevelés.* A hit- és erkölcsstan része az erkölcsi nevelés is. Ez abban jelenik meg, hogy a fejlesztési célok között megjelenik a tanuló erkölcsi ítélőképességének fejlesztése, valamint az egyes bibliai történetekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás is. A hit- és erkölcsstan tantárgy erkölcsi nevelésének célja keresztyén értékrend felmutatása és a tanuló bátorítása azok megismerésére és saját életébe való adaptálására.
- *Nemzeti öntudatra nevelés. Állampolgárságra, demokráciára nevelés.* A hit- és erkölcsstan fejlesztési céljai között jelen van az arra való rámutatás, hogy hitünket népünk keretei között is megélhetjük, felelősséget vállalhatunk nemzetünkért, melyet imádságban hordozhatunk. Szintén a fejlesztési célok része a szabályok és törvények

tiszteletére nevelés, valamint nemzeti értékeink és ünnepeink tisztelete és az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése.

- *Önismeret és társas kultúra fejlesztése. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség.* Minden bibliai történeteknek van vonatkozása a társas kapcsolatok és az önismeret vonatkozásában. Ezek megvilágításaként a történetekhez kapcsolódóan olyan témák jelennek meg, melyek segítik a reális önismeretet és bátorítanak az önmagunkért és másokért való felelősségvállalásra, valamint a társas kapcsolatok nyílt, őszinte, empatikus és egymást segítő megélésére.
- *Családi életre nevelés.* A bibliai történetek egy része családi élethelyzeteket tartalmaz. Ezek segítségével, valamint a tanulók életvalóságának felidézése révén cél az élhető és egészséges család modelljeinek megismertetése; a családhoz tartozás érzelmi hátterének tudatosítása és a tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy családi szerepeit és helyzeteket tudatosan élje meg.
- *Testi és lelki egészségre nevelés.* A hit- és erkölcs tanterv folyamatos fejlesztési célja annak a látásmódnak a fejlesztése, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges.
- *Fenntarthatóság, környezettudatosság.* Isten az ember feladatává tette azt, hogy a teremtett világot őrizze és gondozza. A fejlesztés célja ennek a felismertetése a tanulókkal és hozzásegítésük ahhoz, hogy ezt a feladatukat korosztályi szinten betöltsék.
- *Médiatudatosságra nevelés.* Egyes témák kapcsán a megelőző ismeretek része a média által közvetített szemléletmód és ismeretek. Ezek felidézésével lehetőség adódik a tanulók médiatudatosságának segítésére.

Tantárgyi tartalom, az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

5. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 11 Kerettanterv által

betervezett óraszám: 53

Helyi sajátosságok óraszám: 8 óra (3 betervezve)

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység	Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 14 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • A korábbi évfolyamon tanultak. • Korábbi élmények a református gyülekezetéről. • Tapasztalati élmények a döntésről, Himnuszról. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. • A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. <p>Fogalmi tisztázások: messiás, misszió, missziói utak Bevezetés az első keresztyén gyülekezetek világába Az „egyedül hit által” reformátori alapelv jelentésének tisztázása.</p>	

-
-
-

		<ul style="list-style-type: none"> • A következő személyek bemutatása: Pál apostol, Lídia, Luther Márton • Arra való rámutatás, hogy Isten embereken keresztül is cselekszik. Az Isten akarata szerinti cselekvő életre nevelés. • A református istentisztelet sajátosságainak bemutatása, motiválás az istentiszteletek látogatására. • A Himnusznak, mint nemzeti imádságunknak az értelmezése, népünkért való imádságra, hazafiságra nevelés. • Isten döntéshelyzetekben való útmutatásának keresésére buzdítás. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten szól hozzánk	Isten Igéje utat mutat a döntéseinkben (bevezető óra)	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a tematikai egységhez tartozó bibliai történeteket. • Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. • Képes értelmezni és a saját szavaival megfogalmazni a következőket: <ul style="list-style-type: none"> ○ Messiás, első gyülekezet, missziói utak, pogányok apostola, Luther Márton, Lídia, döntéshelyzet • Röviden be tudja mutatni Pál apostol missziói útjait. • Az adott kort ábrázoló térkép segítségével felismeri Pál missziói útjának egyes állomásait. • Ismeri a reformátori alapelv fogalmát és az „egyedül a hit által” alapelvet. • Példákat tud mondani a következőkre: <ul style="list-style-type: none"> ○ Hogyan cselekedhet Isten általunk? ○ Miért fontos részt venni az istentiszteleten? ○ Mit jelent Isten segítségét hívni egy döntéshelyzetben? • A Himnuszt, mint a magyar népünk nemzeti imádságát is érti, imádkozik hazájáért. A Himnuszt közös elemzése során megkeresi azok a pontokat, melyek az imádság jelleget mutatják. 	<p><i>Irodalom:</i></p> <p>A tanuló beszédkészségének fejlődése, tanult memoriterek szöveghű és kifejező tolmácsolása. A szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása, értelmezése</p> <p>(a témakörhöz kapcsolódó illusztrációk értelmezése). Az írott és nyomtatott Biblia formái, üzenete</p> <p><i>Történelem:</i></p> <p>Történetek az Ószövetségből. A világvallások alapvető tanításai. Népek és vallásaik.</p> <p><i>Hon- és népismeret:</i></p> <p>Nagyszüleink és dédszüleink keresztyén világa. Erkölcsi normái. Harmonikusan működő családi minták.</p>
Református keresztyénnek lenni	Ki a Messiás? Zsidóság és keresztyénség		
Református keresztyénnek lenni	Az egyház megalakulása, az első keresztyén gyülekezet		
Református keresztyénnek lenni	Ki az Úr? A keresztyének és a Római Birodalom		
Református keresztyénnek lenni	Pál apostol a pogányok apostola (keresztyénség és misszió)		
Református keresztyénnek lenni	Pál apostol missziói útjai		
Bibliai történetek – Újszövetség	Isten embereken keresztül cselekszik: Lídia (ApCsel 16,11-15)		
Református keresztyénnek lenni	Egyedül hit által (Luther Márton) Luther c. Film 3 óra		
Református keresztyénnek lenni	A református istentisztelet		
Szabad órakeret	Tapasztalatok a református istentiszteletről (1 óra)		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! Nemzeti imádságunk, a Himnuszt		

Isten utat mutat a mindennapokban	Istennel a döntéseinkben (évváró óra)	<ul style="list-style-type: none"> Döntéshelyzetekről szóló szituációs játékok segítségével keresi azokat az Isten Igéje szerinti utakat a megoldásra. Korábbi tapasztalatok segítségével a református istentiszteletről fontos ismeretek összegyűjtése. Ajánlott projekt: lehetőség szerint közös részvétel egy istentiszteleten. 	<i>Ének-zene:</i> Nemzeti énekeink ismerete (Erkel Ferenc-Kölcsey Ferenc: Himnusz)
Kulcsfogalmak/ fogalmak			pogányok különleges
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> 	emélyének ten való • vonásainak és néhány

2. Tematikai egység		Őstörténetek	Órakeret: 5 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. Tapasztalati élmények a nagyravágásról, idegen nyelvekről. 	+ 2 óra összefoglalás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> A tematikai egységhez tartozó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttérük bemutatása. A döntéshelyzetek érzelmi, indulati és akarati háttérének bemutatása és azok tudatos megélésére nevelés. A bűn emberi életben való jelenlétének tudatosítása, rámutatás Isten bünt megbocsátó szeretetére és kegyelmére. Erkölcsei ítélőképesség fejlesztése. Nyelvtanulás iránti motiváció ébresztése. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	A Föld kora c. DVD 2 óra	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> Ismeri a tematikai egységhez tartozó bibliai történeteket. Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. A bábéli torony történetét esettanulmányként használva, a történet csoportmunkában vagy közösen történő elemzése. Képes értelmezni, saját szavaival 	<i>Irodalom:</i> A magyar hangok rendszere (a héber mássalhangzós írás bemutatása érdekességként)
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten döntése: a világ teremtése (1Móz 1,1-2,4)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten döntésre hív: az első emberpár és a bűneset (1Móz 2,4-25; 1Móz 3)		<i>Történelem:</i> Az írásbeliség kezdetei.

Szabad órakeret	A világ nyelvei (bevezető, 1 óra)	megfogalmazni és példát mondani a következőkre: <ul style="list-style-type: none"> ○ bűneset, szabadság, szabadosság, nagyravágyás. 	<i>Dráma:</i> Páros, kiscsoportos és csoportos interakciós játékok (hittan órán).
Bibliai történetek – Ószövetség	Bábel tornya (1Móz 11,1-9)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Mindent szabad nekem? (1Kor 6,9-13) (Bábel tornya)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		döntés, teremtés, első emberpár, bűneset, szabadság, szabadosság, nagyravágyás	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • A következő történetek korosztályszintű ismerete: bűneset, Bábel tornya. • Ének 	

3. Tematikai egység		Ószövetségi próféták	Órakeret: 16 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. • Tapasztalati élmények 	+ 4 óra összefoglalás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttér megismertetése. • Tapasztalati élmények tudatosítása az álmokról, félelemről, választásról, elvárásokról, környezet nyomásáról, bátorságról, feladatvállalásról. • Fogalmi tisztázások: próféta, királyság kora, Babilon, fogság. • Arra való rámutatás, hogy Istennek hatalma van a betegségek és nyomorúságok felett is. Buzdítás az ilyen helyzetek Isten elé vitelére. • Bátorítás a felelősségteljes döntéshozatalra, és a hitbeli meggyőződés vállalására a környezet nyomása ellenére is. • Bátorítás az Isten által adott feladatok meglátására és teljesítésére. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten követei, a próféták; az ország kettészakadása (1Kir 11,26-12,19)	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó tematikai egységeket és azok alapvető kortörténeti háttérét. • Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. • Saját szavaival meg tudja fogalmaznia következőket, melyekre példát is tud mondani: <ul style="list-style-type: none"> ○ próféta, királyság, fogság, Isten szerint dönteni egy helyzetben, • Ajánlott projekt: szituációs játékok az 	<i>Történelem:</i> Történetek Babilonról, az ókori világról.
Bibliai történetek – Ószövetség	Illés próféta (1Kir 17,1-7; 18,20-46)		<i>Hon- és népismeret:</i> Helytörténeti helyi hagyományaink
Bibliai történetek – Ószövetség	Illés és a sareptai özvegy (1Kir 17,8-24)		Magyarországon, és
Bibliai történetek – Ószövetség	Elizeus próféta (2Kir 2,1-18)		Jézus korában, az ókori Izraelben (épületek, ételek, edények, gazdálkodás módja stb.).
Bibliai történetek – Ószövetség	Elizeus és Naamán (2Kir 5,1-19)		<i>Természetismeret:</i> A kapcsolódó történetek

Bibliai történetek – Ószövetség	Dániel Babilonban: a király álma (Dán 2)	<p>kapcsolódóan beszélgetések, helyzet- és motiváció elemzések.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kreatív közös gondolkodás az egyéni és közös feladatokról. • Korosztályának tipikus élethelyzeteiből példákat tud mondani a következőkre: <ul style="list-style-type: none"> ○ betegség, sürgősségi helyzet, társak nyomása, a hit tettekkel való megmutatása. 	<p>növény és állatvilága.</p> <p><i>Dráma:</i> Az alapvető fogalmak ismerete és alkalmazása játékok alapján és azok értékelő megbeszélése során (szándék, feszültség, konfliktus, jelenet, dialógus, monológ, típus, ellentét és párhuzam, ritmus).</p>
Bibliai történetek – Ószövetség	Tűzpróba c. ppt. 1 óra Három ifjú a tüzes kemencében (Dán 3,1-27)		
Isten közösséget formál	Amikor választani kell (Három ifjú a tüzes kemencében)		
Isten közösséget formál	Mit várnak el a körülöttem lévők? (Dániel az oroszlánok vermében – bevezető óra)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Dániel az oroszlánok vermében (Dán 6,2-25)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Jónás próféta (Jón 1-4)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Feladatom van (Jónás története)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten Igéje választás elé állít (Jer 36)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Ezékiel próféta és a fogság (Ez 1-3)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		próféta, szükség, éhínség, betegség, választás, elvárás, feladat, választás, fogság	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • A következő bibliai történetek korosztályi szintű ismerete: Dániel az oroszlánok vermében, három ifjú a tüzes kemencében. • A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Illés, Dániel, Jónás. • A kísértés fogalmának korosztályi szinten való megfogalmazása. • Ének 	

4. Tematikai egység	Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 13 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. • Tapasztalati élmények a következőkről: kereszttel, kísértés, függőség, hívás, diáknak lenni, áruházi. 	+3 óra összefoglalás és ellenőrzés

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttérük megismertetése. • Tapasztalati élmények tudatosítása a következő téren: kísértés, függőség. Arra való rámutatás, hogy ezekkel, Isten segítségével harcolhatunk. • Keresztyén értékválasztás segítése. • Erkölcsi ítélőképesség fejlesztése: jó és rossz cselekedet. • Bátorítás Jézus Krisztus tanítványi hívogatásának meghallására. • Bátorítás arra, hogy a Jézus Krisztus által tanított elveknek megfelelően éljen. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Keresztelő János prófétai működése (Lk 3,1-18)	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó történeteket, példázatokat és alapvető kortörténeti háttérüket. • Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. • A kísértésről, kísértés háttéréről és kísértésbe vivő tényezőkről szóló szituációs játék után keresi a háttérben lévő indítóokokat korosztályi szintjének megfelelően. • Ajánlott projekt: értékek elképzelt árverése során összegyűjti azokat az értékeket, melyeket fontosnak tart. • Kapcsolópontok, összefüggések keresése a testi és lelki fegyverzet között. • Saját szavaival meg tudja fogalmazni és példákat tud mondani a következőkre: <ul style="list-style-type: none"> ○ példázat, tanítvány, kísértés, függőség, böjt, értékes, árulás, Jézus Krisztus tanítása szerint élni. 	<p><i>Történelem:</i> Élet a Római Birodalomban és más birodalmakban. A keresztyénség zsidó gyökerei, kialakulása és elterjedése. Az Újszövetség. Jézus története.</p> <p><i>Hon- és népismeret:</i> Hétköznapi és ünnepi viseletek Jézus korában (Jézus, Keresztelő János)</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Magyarázó rajzok, képes használati utasítás pontos értelmezése. A legfontosabb vizuális jelek, szimbólumok értelmezése.</p> <p><i>Életvitel:</i> Ételek. Az étkezési szokások és azok történeti háttére. A böjt szerepe.</p>
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus Krisztus megkeresztelkedése (Mt 3,13-17)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus Krisztus megkísértése (Lk 4,1-13). Böjt Jézus Krisztus szerint (Mt 6,16-18; Ézs 58)		
Isten utat mutat a mindennapokban	A lelki fegyverzet (Ef 6)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Mindennapi kísértéseink: függőségek		
Bibliai történetek – Újszövetség	Máté elhívása (Mt 9,9-13)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: a magvető példázata (Mt 13,3-23)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: az igazgyöngy (Mt 13,45-46)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Értékválasztás, értékes – de mitől? (Az igazgyöngy példázata)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: aki kősziklára épít (Mt 7,24-27)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: a gonosz szőlőművelők (Mt 21,33-45)		
Bibliai	Júdás elárulja Jézust		

történetek – Újszövetség	(Mt 26,14-16; 26,47-56)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	próféta, Keresztelő János, Jordán folyó, keresztség, Messiás, Krisztus, Jézus tanít, Krisztus, példázat, magvető, értékválasztás, gonoszság, árulás	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • A magvető példázatának és az igazgyöngy példázatának korosztályi szintű ismerete. • Keresztelő János és Máté személyének korosztályi szintű ismerete. • A következő fogalmak korosztályi szinten való megfogalmazása: Messiás, Krisztus, kísértés, érték. • Ének 	

5. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 8 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. • Az alsóbb évfolyamokon tanult bibliai történetek az ünnepekhez. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. • Az ószövetségi Krisztusra vonatkozó próféciák segítségével rámutatás arra, hogy Isten beteljesíti az ígéreteit. • Pál apostol megtérésének történetén keresztül a megtérés fogalmának és jelenségének ismertetése. • Isten megtérésre hívó szavának közvetítése. • Alázatosságra nevelés. • Arra való rámutatás, hogy az Istenben való hit több mint a konkrét tények és kézzelfogható bizonyítékok keresése. • A pünkösd történeteken és Pál megtérésének történetén keresztül a Szentlélek személyének alapvető tisztázása. • Az egyházi év ünnepköreinek és a fő ünnepek összefoglaló megismertetése. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ünnepi készülődés a karácsonyra	<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek ismerete. • Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai ígehelyeket. • Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. Ajánlott projekt: adott ünnepekhez kapcsolódó népszokások megelevenítése. Pl. betlehemezés • A tanuló példákat tud mondani és meg tudja fogalmazni saját szavaival a következőket: <ul style="list-style-type: none"> ○ ószövetségi próféciák Jézusról, 	<i>Történelem:</i> Pünkösd/egyház - A keresztény egyház (papok és szerzetesek). Középkori örökségeink: katedrálisok, könyvnyomtatás. A keresztény magyar állam megalapítása (Szt. István).
Adventi várakozás az Ószövetségben (Zak 9,9)		
Az ószövetségi próféták Jézus eljövételéről (Ézs 7,14; 9,1-6; 11,1-10; Mik 5,1-3)		
Ünnepi készülődés a húsvétra		
Jézus megmossa a tanítványai lábát (Jn 13,1-11)		
Jézus és Tamás (Jn 20,24-29)		
Ünnepi készülődés a pünkösdre		
Saul megtérése (ApCsel 9,1-30)		

	lábmosás, alázatosság, kézzelfogható tények keresése, megtérés, Szentlélek	<p><i>Hon- és népismeret:</i> Ünnepi szokások fogalma, szerepe, általános jellemzői. (Ünnepkörök jeles napjai és jellemzői)</p> <p><i>Természetismeret:</i> Tájékozódás a térképen. Égitestek, csillagok, bolygók (napkeleti bölcsek)</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok (Keresztyén szimbólumaink, ünnepekhez kapcsolódó jelképeink).</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	advent, ószövetségi próféták, prófécia, lábmosás, alázat, racionális látásmód, megtérés	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Pál apostol személyének korosztályi szintű ismerete. • Az egyházi év fő ünnepeinek ismerete (neve, mikor és mit ünneplünk) • Ének 	

6. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 10 Kerettanterv által

betervezett óraszám: 54

Helyi sajátosságok óraszám: 8 óra ([betervezve](#))

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység	Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 17 óra + 2 óra összefoglalás, számonkérés (Apostoli Hitvallás után)
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi élmények a református gyülekezetről és az egyházi szokásrendszerekről. 	

- Tapasztalati élmények a következőkről: félelem, szomorúság, öröm, imádság, éneklés, hálaadás, bátorság, nehéz élethelyzetek.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai

- A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása.
- A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása.
- Arra való rámutatás, hogy Isten Igéjének minden élethelyzetben van üzenete. Bátorítás arra, hogy a tanulók saját érzéseiket, élethelyzeteiket Isten elé vigyék és keressék a Szentírásból az élethelyzetekre szóló választ.
- Az Istent magasztaló imádság jellegzetességeinek a bemutatása, magasztaló imádságra való bátorítás.
- A hálaadó énekek fogalmának megismertetése.
- A hit fogalmának tisztázása és bátorítás a hit megélésére a tanulók mindennapjaiban.
- A Biblia könyveinek és felosztásának megismertetése a tanulókkal.
- Az Apostoli Hitvallás megismertetése a tanulókkal.
- Az Apostoli Hitvallás egyes részeinek közös áttekintésével és elemzésével a korábban tanultak alapján összefoglalás a Szentháromság Istennel kapcsolatos alapvető ismeretekről.
- Bátorítás a hit egyéni megvallására a tanulók sajátos élethelyzeteiben.
- A konfirmációnak, mint a hit egyéni megvallásának a bemutatása.
- Az anyagyülekezethez való kapcsolódás megerősítése az anyagyülekezet történetének feltérképezése egyéni munka (vagy csoportmunka) révén.
- A tanuló bátorítása arra, hogy bekapcsolódjon a gyülekezeti szolgálatba a lehetőségeinek megfelelően.
- Arra való rámutatás, hogy a cselekedetek mindig azt tükrözik, hogy mit hiszünk, mit vallunk egy-egy dologról. Bátorítás a keresztyén hit megmutatására a tettek által is.

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Életünk Isten előtt (Zsolt 139) (bevezető óra)	A tanuló:	<i>Gyülekezeti élet:</i> Konfirmációra való hívogatás és bátorítás.
Isten utat mutat a mindennapokban	Istennel a félelemben és a szomorúságban (Zsolt 3; 23; 46)	• Ismeretek szerez a témakörhöz tartozó bibliai történetekről.	Az anyagyülekezet történetének és szolgálati lehetőségeinek a megismerése.
Isten utat mutat a mindennapokban	Istennel az örömeinkben (Zsolt 103)	• Ismeri a Biblia felosztását és könyveit, képes megkeresni ezek alapján bibliai igeverseket és történeteket.	
Isten szól hozzánk	Az Isten által adott könyvtár	• Felidézve saját élethelyzeteit és ezekhez kapcsolódó érzéseit, megérti és keresi Isten ezekre adott válaszát a Szentírásban.	<i>Irodalom:</i> A témákhoz kapcsolódó fogalmi ismeretek tisztázása. A régió, lakóhely kultúrája, reformátussága, emlékei, emlékhelyei.
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! Az Istent magasztaló, dicsérő imádság és éneklés (Pál és Szilász a filippi börtönben)	• Saját szavaival képes értelmezni a következőket, példát mondva rájuk: ○ magasztaló imádság, ○ Isten Igéjének üzenete van az életünkre, ○ a hithez bátorság szükséges, ○ a konfirmáció, mint a hit megvallása.	
Isten szól hozzánk	Hallél zsoltárok (Zsolt 113-118)	• Társaival vagy egyedül utánajár anyagyülekezete történetének, melyet röviden bemutat a kapcsolódó órán.	<i>Természetismeret:</i> Kölcsönhatások az életközösségben: táplálkozási láncok,
Isten utat mutat a mindennapokban	Kell-e bátorság a hithez? (Bevezetés a Hitvalláshoz, Zsid 11,1)	• Feltérképezi azokat a lehetőségeket, ahol be tud kapcsolódni szolgálatként a gyülekezetbe.	
Református keresztyénnek	Isten a világ teremtője – Apostoli Hitvallás 1.		

lenni			táplálékhálózatok. (Isten tökéletes világot alkotott). Veszélyeztetettsége miatt, fontos a védelme.
Református keresztyénnek lenni	Jézus Krisztus váltságműve – Apostoli Hitvallás 2.		
Református keresztyénnek lenni	Jézus Krisztus visszajön (Jel 21) – Apostoli Hitvallás 3.		
Református keresztyénnek lenni	Jézus Krisztus egyháza – Apostoli Hitvallás 4.		<i>Vizuális kultúra:</i> A közvetlen környezetben található tárgyak, épületek (pl. templom, annak bútorzata, papi öltözet, textíliák, stb.) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül. (Gyülekezetem története.)
Református keresztyénnek lenni	A Szentírás tanítása a Szentlélekről		
Református keresztyénnek lenni	Mit vallok? (Konfirmáció, saját hitvallás)		
Református keresztyénnek lenni	Gyülekezetem története		
Református keresztyénnek lenni	Alkalmak és szolgálati területek a gyülekezetben		
Isten utat mutat a mindennapokban	Az életem Isten fényében (évváró óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyaegyházközség, alkalmak, szolgálati területek, konfirmáció, Apostoli Hitvallás, egyház, Szentlélek, Teremtő Isten, Jézus Krisztus, váltságmunka, Istent dicsérő imádság, hallél zsoltár, Biblia felosztása, Biblia könyvei		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • A Biblia könyveinek memoriter szintű ismerete. • Az Apostoli Hitvallás memoriter szintű ismerete. • Ének 		

2. Tematikai egység	A Tízparancsolat	Órakeret: 15 óra + 4 óra összefoglalás, számonkérés
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről és a Tízparancsolatról. • Tapasztalati élmények a szabályokról, vágyakozásról, másik nimmal való kapcsolatáról, kapzsiságról, szülők iránti tiszteletről. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • A Tízparancsolat megismertetése a tanulókkal. • Szabályok tiszteletére, törvényiszteletre nevelés. • Arra való rámutatás és bátorítás, hogy a Tízparancsolat Isten által adott útmutató az emberi létünk megéléséhez. • Az egyes parancsolatok tanulók életvalóságához való kapcsolódó pontjaira való rámutatás és a diákok 		

<p>hozzásegítése ahhoz, hogy saját maguk értelmezzék az egyes parancsolatokat saját élethelyzeteikre.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erkölcsi ítélőképesség fejlesztése a parancsolatokról való közös gondolkodás révén. • Keresztyén értékrend felmutatása és bátorítás annak a megélésére. • Rámutatás arra az összefüggésre, ami Jézus Krisztus tanítása és a Tízparancsolat között van. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szabad órakeret	Szabályaink (bevezető óra)	A tanuló:	<i>Természetismeret:</i>
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten a Tízparancsolatot adja a népének (bevezető óra)	<ul style="list-style-type: none"> • Megismeri a Tízparancsolat, mint Isten útmutatását az ember életére. • Saját szavaival képes értelmezni és példákat mondani minden parancsolatra. • Felismeri, hogy az Isten által adott Törvény örökérvényű. • Keresi a lehetőségeit annak, hogyan tudja saját életében megélni Isten törvényeit. • Szabályjátékok segítségével elemez néhány szabályt. Beszélgetés során felismeri annak a jelentőségét, hogy az emberi életnek szüksége van szabályokra. • Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket a Bibliában. • Szituációs játékok segítségével csoportosan vagy közösen elemez egyes parancsolatokhoz kapcsolódó etikai kérdéseket, élethelyzeteket. • Kritikusan érvel etikai kérdésekben, pl. kapcsolat a másik nemmel, lopás, stb. 	A serdülőkor változásai: Konfliktusok, nemi működések, függőségek (alkohol, drog, cigaretta), fiatalkori bűnözés.
Bibliai történetek – Ószövetség	1. parancsolat – Az egyiptomi szabadulás története (2Móz 14,15-31)		Viselkedési normák, szabályok jelentősége az ember életében.
Bibliai történetek – Ószövetség	2. parancsolat – Az aranyborjú (2Móz 32),		A családi és társas kapcsolatok jelentősége.
Bibliai történetek – Ószövetség	3. parancsolat – Dávid és Góliát (1Sám 17)		<i>Dráma:</i> Döntési helyzetek elemzése, feldolgozása, dramatikus tevékenységekkel (pl. a tanulókat érdeklő konfliktushelyzetek, emberi problémák alapján – a Tízparancsolat fényében).
Bibliai történetek – Ószövetség	4. parancsolat – Salamon templomot épít az Úrnak (1Kir 6; 8,22-61)		
Bibliai történetek – Ószövetség	5. parancsolat – Dávid és Absolon (2Sám 15,1-16)		
Bibliai történetek – Ószövetség	6. parancsolat – Káin és Ábel (1Móz 4,1-16)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Kapcsolat a másik nemmel (7. parancsolat előtti bevezető óra)		
Bibliai történetek – Ószövetség	7. parancsolat – Dávid és Betsabé (2Sám 11,1-12,23)		
Bibliai történetek – Ószövetség	8. parancsolat – Géházi kapzsisága és bűnhődése (2Kir 5,19-27)		
Bibliai történetek – Ószövetség	9. parancsolat – A Nagytanács elhatározza Jézus halálát (Jn 11,45-57; Mk 14,56-64)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Bárcsak nekem is lenne! (Vágyaink)		
Bibliai történetek – Ószövetség	10. parancsolat – Nábót szőlője (1Kir 21)		
Bibliai	Jézus és a Tízparancsolat		

történetek – Újszövetség	(Mt 12,9-14. Lk 10,25-28)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tízparancsolat, szabályok, aranyborjú, bálványimádás, Góliát, Salamon, Dávid, Absolon, Káin és Ábel, Géházi, kapzsiság, bűnhődés, Nábót szőlője,	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Az aranyborjú történetének korosztályi szintű ismerete. • A Tízparancsolat és Mt 5,17 memoriter szintű ismerete. • Mózes, Dávid, Nábót személyének korosztályi szintű ismerete. • A tanuló képes néhány mondatban értelmezni a Tízparancsolatot. • Ének 	

3. Tematikai egység	Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 10 óra +2 óra összefoglalás és ellenőrzés
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. • Tapasztalati élmények a következőkről: szeretet, kirekesztés, befogadás, hála, megbocsátás, adósság, betegség, meggyógyulás. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttérük megismertetése. • A példázat fogalmi értelmezésének bővítése. • A krisztusi lelkület fogalmának és jellegzetességeinek megismertetése. Krisztusi lelkületre nevelés. • A példázatokon keresztül Isten következő tulajdonságainak bemutatása: megértés, elfogadás, megbocsátás. • Rámutatás Isten elfogadó és megbocsátó szeretetére. A tanulók hívogatása és bátorítása Isten szeretetének elfogadására. • Rámutatás Jézus Krisztus betegségek fölötti hatalmára. • Egészséges életmódra nevelés, arra való rámutatással, hogy az egészség nemcsak a testi tünetek hiányát jelenti, hanem azt is, hogy lelkileg rendben vagyunk. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Mit jelent önmagunk és mások szeretete? (1Kor 13)	Irodalom: Családi, baráti kapcsolatok sokfélesége az irodalmi művekben. A mitológiai és bibliai történetektől a kortárs irodalomig, magyar és világirodalmi szemelvényekkel.
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus a megdicsőülés hegyén (Mt 17,1-8)	
Bibliai történetek – Újszövetség	Az adós szolga példázata (Mt 18,21-35)	
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézust nem fogadják be egy samáriai faluban (Lk 9,51-56)	
Isten utat mutat a	A krisztusi lelkület (Jézust nem fogadják be egy	
A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti háttérüket. • Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket a Bibliában. • Szituációs játékokon keresztül a befogadás, elfogadás, megbocsátás, tékozlás kiábrázolása és a játékok után elemző beszélgetés. • A példázatok közös, kreatív értelmezésén keresztül megismeri Isten megértő, elfogadó és 		

mindennapokban	samáriai faluban)	megbocsátó szeretetét. Saját szavaival mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó példákat tud mondani. <ul style="list-style-type: none"> • Felismeri a következőket: <ul style="list-style-type: none"> ○ Isten mindannyiunkra vár. ○ a teljes egészség azt jelenti, hogy a lélekben is egészségesek vagyunk. • Saját életéből példákat tud mondani arra, hogy mi mindenért lehet hálás. 	
Bibliai történetek – Újszövetség	A tékozló fiú példázata (Lk 15,11-32) A tékozló fiú ppt. 1 óra		
Bibliai történetek – Újszövetség	A tíz leprás meggyógyítása (Lk 17,11-19)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: hála (A tíz leprás meggyógyítása)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Szeretet, adós szolga, példázat, Samária, elfogadás, befogadás, tékozló fiú, megbocsátás, lepra, leprás, gyógyítás, hála.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • A tékozló fiú példázatának és a tíz leprás meggyógyítási történetének korosztályi szintű ismerete. • Ének 	

4. Tematikai egység		Az egyház története	Órakeret: 8 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi ismeretek, élmények, tapasztalatok a kapcsolódó témákról. • Kapcsolódó korábbi történelmi ismeretek. 	+ 2 óra összefoglalás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz kapcsolódó egyháztörténelmi személyek és események megismertetése. • Rámutatás arra, hogy az egyház története párhuzamos a világi történelemmel. • A tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy meglássák az összefüggéseket az egyháztörténet és a történelem között. • Arra való rámutatás, hogy minden történelmi időben lehetőség van megélni az Istennel való kapcsolatot. Bátorítás arra, hogy a tanuló ugyanezt tegye a saját korában. • Fogalmi tisztázások: egyházatyák, szerzetesrend, reformátorok. • Arra való rámutatás, hogy a megyében, egyházmegyében milyen magyar reformátorok voltak. • Magyar református identitásra nevelés. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Református keresztyénnek lenni	Augustinus és az egyházatyák	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> • Alapvető ismereteket szerez az egyház kezdeteiről és a magyar keresztyén egyház születéséről. • Saját szavaival képes értelmezni a szerzetesrend, egyházatya, reformátor, magyar reformátor fogalmakat. Példát tud mondani ezekre. 	Történelem: <ul style="list-style-type: none"> - A reformáció és a katolikus megújulás Európában, Magyarországon. - Az Erdélyi Fejedelemség aranykora Bethlen Gábor idején. - Habsburg-ellenes
Református keresztyénnek lenni	István király: a magyar keresztyén egyház kezdetei		
Református keresztyénnek lenni	Assisi Ferenc és a szerzetesrendek		
Református	Az egyház		

keresztyénnek lenni	megreformálásának az igénye (Luther, Kálvin) Református hithősök – ppt. 2 óra	<p>(megyében, egyházmegyében) milyen emlékek vannak a magyar reformáció korából. Ajánlott projekt: látogatás egy környékbeli emlékműnél.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a bibliás fejedelem és protestáns fejedelem kifejezéseket. Példákat tud ezekre erre mondani. • Keresi az összefüggéseket és a kapcsolatokat a történelem és az egyház története között meglévő ismeretei alapján. • Képes értelmezni a magyar református fogalmát, szituációs játékok segítségével példákat tud 	harcok és vallási mozgalmak a XVII. században.
Református keresztyénnek lenni	Magyar reformátorok a környezetünkben		<p>Ének-zene: Gregorián énekek, reformációi énekek, históriás énekek, stb.</p>
Szabad órakeret	Látogatás egy környékbeli emlékműnél		
Református keresztyénnek lenni	A bibliás fejedelem		
Református keresztyénnek lenni	Protestáns fejedelmek		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Augustinus, egyházatya, István király, magyar keresztyén egyház, szerzetesrend, Assisi Ferenc, reformáció, Luther Márton, Kálvin János, magyar reformáció, magyar református	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • István Király, Kálvin János és a városában, megyében élt magyar reformátor személyének korosztályi szintű ismerete. • A reformáció fogalmának és jelentőségének az ismerete. • Ének 	

5. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematikai egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 9 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. • Az úrvacsorához, mint gyülekezeti szokáshoz kapcsolódó élmények. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • Karácsonyhoz, húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. • A karácsonyi ünnepkör fogalmának és tartalmának megismertetése. • A reformáció ünnepének megismertetése, történeti háttér felidézése. • A „szüntelen reformáció” reformátori alapelv és jelentésének megismertetése. Ez által a szüntelen megújulásra való nevelés. • Az ünnepi hangulat megalapozása. Istennel való ünneplésre nevelés. • A páskavacsora, utolsó vacsora és az úrvacsora tartalmának és jelentőségének megismertetése, a köztük való kapcsolatra való rámutatás. • Vágyakozás felébresztése az úrvacsorán való részvétel iránt. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Reformáció ünnepe: az egyház megújulása,	A tanuló:	Életvitel:

Luther és Kálvin	<ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti hátterüket. • Részt vesz az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. Ajánlott projekt: a karácsonyi ünnepkör kreatív összefoglalása. • Ismeri a reformáció emlékűnnepét. • Ismeri a „szüntelen reformáció” alapvetet és saját szavaival képes értelmezni, példát mondani rá. • Ismeri a páskavacsora, utolsó vacsora, úrvacsora fogalmát és a közöttük lévő összefüggést. • A tanuló felismeri, hogy életünk utolsó pillanatáig sem késő Istenhez fordulni. • Saját szavaival össze tudja foglalni az első gyülekezet jellegzetességeit. 	A tárgykészítés, modellezés, mint hobbi lehetőségeinek megismerése (ünnepeket megelőző barkácsolás).
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a karácsonyra (1 óra)		
Karácsonytól vízkeresztig, a karácsonyi ünnepkör (Jn 1,1-18)		
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a húsvétra (1 óra)		
A páskavacsora és az utolsó vacsora, úrvacsora (Mk 14,3-25)		
Jézus megszólítja a gonosztevőt a kereszten (Lk 23,32-43)		
Jézus Krisztus feltámadása (Mt 28,1; Jn 20,26)		
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a pünkösdre (1 óra)	<ul style="list-style-type: none"> • A reformáció és az úrvacsora fogalmának és jelentőségének az ismerete. • A karácsonyi ünnepkör fogalmának és a hozzá tartozó ünnepek ismerete. • Kálvin János és Luther Márton személyének korosztályi szintű ismerete. • Ének 	
Az első gyülekezet (ApCsel 11,19-26; 2,42-47)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Karácsonyi ünnepkör, páskavacsora, utolsó vacsora, úrvacsora, első gyülekezet, reformáció emlékűnnepe, semper reformanda (szüntelen reformáció)	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		

7. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 10 óra Kerettanterv által

betervezett óraszám: 55 óra

Helyi sajátosságok óraszám: 7 óra (4 betervezve)

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység	Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 25 óra + 4 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi élmények a református gyülekezetéről és szokásrendszeréről. • Tapasztalati élmények, előzetes tudás a hitről, hitért való harcokról. • Korábbi történelmi ismeretek az egyháztörténeti részek 	összefoglalás számonkérés (egyháztörténeti részeknél)

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai

- A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása.
- A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása.
- Önismereti fejlesztés a csoporthoz illő önismereti játékok segítségével.
- Arra való rámutatás, hogy Isten konkrétan minket szólít meg Igéje (a teljes Szentírás által). A tanulók hívogatása és buzdítása arra, hogy naponként olvassák a Bibliát és keressék Isten életükre szóló üzenetét. Ennek a gyakoroltatása kreatív közös igemagyarázat révén.
- A hitvallás és hitvalló életmód néhány példájának bemutatása a gályarabok és hitvalló őseink élettörténetei kapcsán.
- Arra való rámutatás, hogy a közösségben mindenkinek meg van a helye. A tanulók hozzásegítése egymás elfogadásához, pozitív, nyílt és elfogadó attitűd kialakításához.
- Keresztyén felekezetek jellegzetességeinek megismertetése, és arra való rámutatás, hogy a keresztyén felekezetek tagjai testvéreink a hitben. Az ökumené fogalmának és lehetőségeinek megismertetése.
- Imádságos lelkületre nevelés részeként az imádságos lelkület különböző példáinak a bemutatása (Szentírásból és történelemből). A „szüntelenül imádkozzatok” , „imádkozzál és dolgozzál” alapelvek és tartalmuk megismertetése.
- A tanulók bátorítása az egyéni csendességre és fohászkodásra.
- A diakónia fogalmának megismertetése, az MRE szeretetszolgálati területeinek bemutatása, a helyi egyházközségek szeretetszolgálatának feltérképezése.
- Egy szeretetintézmény meglátogatása révén a tanulói tapasztalatok bővítése a szeretetszolgálat lehetőségeivel és az intézményben élőkkel kapcsolatban.
- Az MRE legismertebb ifjúsági alkalmainak (Csillagpont, regionális alkalmak, stb.) bemutatása, hívogatás az ifjúsági csoportok látogatására. Vágyakozás felkeltése a gyülekezet ifjúsági csoportjába való tartozásra.
- Arra való rámutatás, hogy Istennel való kapcsolatunk folyamatosan változik, ami a szüntelen megújulás része.
- Példák keresése a saját iskolából korábban élt református személyek megismerése révén.

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Ki vagyok én? (Bevezető óra)	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> • felismeri annak a lehetőségét, hogy Isten nemcsak magához hívja az egyéneket, hanem bátorít és küld mások felé. Saját szavaival meg tudja fogalmazni, hogyan hívja őt Isten magához. Keresi annak a lehetőségeit, hogy őt hová és kikhez küldi Isten. • Részt vesz az önismereti játékokban. • A teljes Szentírást, mint Isten Igéjét érti. • Tipikus megnyilvánulások alapján (köszöntés, szóhasználat) felismeri a keresztyén testvérfelekezeteket. • Ismeri az ökumené fogalmát és törekszik a testvéri attitűdre a testvérfelekezetekkel. • Ismeri a gyülekezeti, egyházmegyei, egyházkerületi vagy az országos egyház által 	<p><i>Magyar nyelv:</i> Vélemény, vita, érv, hozzászólás képességének fejlesztése. Szövegértés (Bibliolvasás, értelmezés) A szókincs változása: régi és új szavak, kifejezések gyűjtése a Biblia világából.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában (pl. felnőtté válás,</p>
Isten szól hozzánk	Hogyan szól hozzám Isten a Szentírásban? (2Tim 3,16)		
Isten utat mutat a mindennapokban	A hit válasz Isten vonzására		
Isten közösséget formál	Kapcsolataink (család, barátok, csoportok)		
Református keresztyénnek lenni	Hűség a hitben: Gályarabok, hitvalló őseink		
Református keresztyénnek lenni	A protestánsok küzdelmei (vallásszabadság, vallási egyenjogúság)		
Isten közösséget formál	Testvéreink a hitben: keresztyén felekezetek		
Református	Az ökumené		

keresztyénnek lenni	jelentése és jelentősége	<ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a fohász és az egyéni csendesség lehetőségeit, törekszik ezek megélésére. • Ismeri az „Imádkozzál és dolgozzál!” alapelvet és törekszik ennek megfelelően élni. • Az egyháztörténeti példák révén megismeri annak a lehetőségét, hogy férfiként és nőként is lehet Istent szolgálni. Keresi annak a lehetőségeit, ő hogyan szolgálhatja Istent saját körülményei között. • Képes értelmezni és saját szavaival példákat mondani a hitvalló életre az egyháztörténelemből. 	tolerancia, szorongás, stb.)
Református keresztyénnek lenni	Egy ökumenikus hittanóra		<i>Történelem:</i> Népek egymásra hatása, együttélése.
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A fohász és az egyéni csendesség (Jézus elcsendesedései: Mk 6,46. Imádság a Gecsemáné kertben)		A nemzetiségek, felekezetek helyzete. (Kisebbség, többség.)
Isten szól hozzánk	Imádságos lelkület a Szentírásban (Nehémiás, Dániel, Pál apostol)		<i>Életvitel:</i> Karrier és hivatás fogalma, ezek hatása családi szerepek, értékrend és munkamegosztás alakulása.
Isten szól hozzánk	Szüntelen imádkozzatok! Szikszai György: Tanítások és imádságok		A családok eltérő helyzete, életszínvonala a XIX. század végén.
Református keresztyénnek lenni	Imádkozzál és dolgozzál! A munka Isten által adott feladatunk		<i>Történelem:</i> A kommunista diktatúra a Szovjetunióban. A GULAG rendszere.
Református keresztyénnek lenni	A református egyház diakóniája (Jak 2,14-26)		Kultúra, művelődés a Horthy-korszakban. Gyermeknevelése, oktatása.
Református keresztyénnek lenni	Protestáns nők Isten szolgálatában: Lorántffy Zsuzsanna, Árva Bethlen Kata		
Református keresztyénnek lenni	Magyar protestánsok a magyar irodalomban		
Református keresztyénnek lenni	Szüntelen reformáció: hogyan változunk a hitben?		
Református keresztyénnek lenni	Hitvalló elődeink (saját iskolából hitvalló elődök)		
Isten közösséget formál	Isten vonzásában: ifjúsági csoportok és találkozók		
Isten utat mutat a mindennapokban	Hogyan hív engem Isten? (évváró óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak			Ökumené, diakónia, ifjúsági csoportok, magyar protestánsok, szüntelen reformáció, „Imádkozzál és dolgozzál!” Szikszai György, fohász, egyéni csendesség, keresztyén felekezetek, gályarabok, vallásküzdelmek

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Egy szabadon választott magyar református személyének az ismerete, a 17-19. század legalább két magyar protestáns alakjának, nevének és munkásságának az ismerete. • Tudja a gályarabok történetét a saját szavaival megfogalmazni. • 2Tim 3,16 memoriter szintű ismerete. • Fohász, ökumené, diakónia fogalmának korosztályi szintű ismerete. • Ének
--	---

2. Tematikai egység Előzetes tudás	Isten hívása az Ószövetségben <ul style="list-style-type: none"> • Korábbi ismeretek, élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről és személyekről. • Tapasztalati élmények a hívásról, identitásról. 	Órakeret: 4 óra + 1 óra összefoglalás, számonkérés
---	--	--

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai <ul style="list-style-type: none"> • Az identitás fogalmának felhasználásával az Istenhez való tartozás fogalmának tisztázása. • A témakörhöz tartozó történetek és személyek, valamint alapvető kortörténeti háttér megismertetése. • Isten tanuló felé irányuló hívogatásának közvetítése. • Arra való rámutatás, hogy a hit tudatos döntést jelent. • Bátorítás arra, hogy tudatosan vállalja az Isten népéhez és a református egyházközséghez való tartozást, keresve annak a lehetőségét a mindennapokban. • Rámutatás arra, hogy Isten hívása azt is jelenti, hogy feladatot bíz ránk. A tanuló nevelése arra, hogy minden életkorban keresse az Istentől kapott életfeladatait. • A témakörhöz tartozó könyvek bibliai helyének megismertetése. 		
---	--	--

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szabad órakeret	Identitás: mit jelent Istenhez tartozni? 1 óra	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket, alapvető kortörténeti háttérrel és a következő személyeket: Ruth, Ézsaiás, Jeremiás. • Ismeri a próféta fogalmát, tud bibliai példákat mondani erre. • Felismeri a kapcsolatot a között, hogy Isten hív és ezzel együtt feladatot bíz az elhívottra. Törekszik ezeknek a feladatoknak a felismerésére. • Felismeri, hogy a hit tudatos döntést jelent. • Identitása fejlődik, felismeri, hogy az identitásának része az is, ha egy néphez, közösséghez tartozik. • Képes megkeresni a Bibliában Ruth könyvét, Ézsaiás és Jeremiás próféta könyveit. 	<i>Vizuális kultúra:</i> Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével. <i>Életvitel:</i> A települési és a tágabb környezet gazdasági, foglalkoztatási, továbbtanulási lehetőségei. (Más városban lévő gyülekezetek)
Isten utat mutat a mindennapokban	Aki Isten népét választja (Ruth)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Ézsaiás próféta elhívása (Ézs 6)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Jeremiás próféta elhívása (Jer 1,1-10; 1,17-19)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Identitás, Ruth könyve, Ézsaiás, Jeremiás, próféta, elhívás	
A fejlesztés várt eredményei a tanév		<ul style="list-style-type: none"> • Saját szavaival tudja megfogalmazni az elhívás fogalmát és 	

végén (min. követelmény)	tudjon a tanultak alapján példát mondani rá. • Ének
--------------------------	--

3. Tematikai egység	Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 13 óra +3 óra összefoglalás és ellenőrzés
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. Tapasztalati élmények a következőkről: boldogság, kitartás, várakozás, elégedettség, gazdagság, szegénység, remény, reménytelenség, ítélkezés, elfogadás, kirekesztés. 	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai

- A témakörhöz tartozó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttérük megismertetése.
- Önismeret fejlesztése játékok, beszélgetések alapján az elégedettségről, saját magunkról, a boldogságról, reményről és reménytelenségről.
- A történetekhez tartozó korábbi tapasztalati élmények tudatosítása és a tanulók segítése abban, hogy mindezeket saját pozitív fejlődésük érdekében használják.
- A boldogmondások segítségével keresztyén értékrend közvetítése és a tanulók bátorítása, annak életükbe való adaptálására.
- Gazdasági nevelés, tudatos javakkal való élésre nevelés.
- Rámutatás arra, hogy igazi reménye annak van, aki Istenben bíz, és Rá hagyatkozik. A tanulók bátorítása arra, hogy minden helyzetben merjenek Istenben reménykedni.
- Erkölcsi ítélőképesség fejlesztése és ítélkezés, előítéletek helyett krisztusi elfogadásra nevelés.
- A krisztusi elfogadás fogalmának és sajátosságainak megismertetése.

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus a boldog életről tanít (Mt 5,3-10)	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti háttérüket. • Önismerete fejlődik, saját szavaival meg tudja fogalmazni a következőket (példákat tud mondani rájuk) <ul style="list-style-type: none"> ○ boldognak lenni, ○ ki vagyok én, ○ ami elégedetté tesz, ○ reménykedés és reménytelenség, ○ ítélkező és előítéletes magatartás, ○ krisztusi elfogadás. • Szituációs játékok, beszélgetések által fölismeri, hogy milyen javai vannak, igyekszik ezekkel korosztályi szintjének megfelelően tudatosan élni. • Helyzettanulmányok, képelemzések révén keresi annak a lehetőségeit, 	<i>Történelem:</i> - Az első és második világháború. Béke, háború, hadviselés. (Boldogok, akik békét teremtenek... - Mt. 5,9a) - Gazdasági világválság az Egyesült Államokban és Európában (Mi tesz elégedetté? Hogyan bánjunk javainkkal – A bolond gazdag példázata). - Nemzetiszocializmus Németországban,
Isten utat mutat a mindennapokban	Boldog lehetek (Boldogmondások) Mi a boldogság? ppt. 1 óra		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus a helyes sorrendről tanít (Lk 10,38-42)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus önmagáról tanít (Jn 6,35. 51; 8,12; 10,7-15; 11,25; 14,6; 15,1-2)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A tíz szűz példázata (Mt 25,1-13)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A bolond gazdag (Lk 12,16-21)		
Isten utat mutat a	Mi tesz elégedetté? (A bolond gazdag, Lk		

mindennapokban	12,16-21)	akiknek nála kevesebbük van.	Hitler a diktátor. A náci terjeszkedés kezdetei Európában. (Krisztusban tehát nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad... - Gal. 3,28 /Előítéletek és a krisztusi elfogadás/)
Isten utat mutat a mindennapokban	Hogyan bánjuk a javainkkal?		
Isten utat mutat a mindennapokban	Nincs reménytelen helyzet (Jézus a tengeren jár, Mt 14,22-33)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus gyógyít: a kapernaumi százados szolgája (Lk 7,1-10)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Beszélgetés Jézussal: Nikodémus (Jn 2,23-3,21)		
Isten közösséget formál	Ítélezés és a krisztusi elfogadás (A házasságtörő nő, Jn 8,1-11)		
Isten közösséget formál	Előítéletek és a krisztusi elfogadás (Gal 3,28-29. Kornéliusz és Péter)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	boldogság, kitartás, várakozás, elégedettség, gazdagság, szegénység, remény, reménytelenség, ítélezés, krisztusi elfogadás, kirekesztés, példázat, boldogmondások, bolond gazdag példázata, javaink, házasságtörés, a tíz szűz példázata, Jézus „én vagyok” mondásai.		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • A bolond gazdag példázatának, a boldogmondásoknak, a tíz szűz példázatának, Kornéliusz és Péter történetének korosztályi szintű ismerete. • Jézus „én vagyok” mondásai közül egy szabadon választott mondás memoriter szintű ismerete. • Ének 		

4. Tematikai egység	Élet az apostoli korban	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. • Történelmi ismeretek Róma, a missziói utak, az első keresztyének és a vértanúság kapcsán. 	+ 2 óra összefoglalás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek és alapvető kortörténelmi háttér megismertetése. • Az első gyülekezetek és az apostoli kor fő jellegzetességeinek megismertetése. • Pál apostol missziói útjainak megismertetése. • A misszió fogalmi tisztázása és a vágyakozás felébresztése Isten Igéjének hirdetése iránt. • A vértanúság fogalmának tisztázása és István vértanú példájának megismertetése. • István vértanú történetén keresztül a hitvalló lelkületre való rámutatás. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Szabad órakeret	Az apostolok korának fő jellegzetességei (1 óra)	A tanuló:	
Bibliai történetek – Újszövetség	Hűség a hitben: István vértanú (ApCsel 6,1-15)	<ul style="list-style-type: none"> Képes saját szavaival értelmezni és röviden összefoglalni az apostoli kor jellegzetességeit, a vértanúság és a missziói utak fogalmát. Ismer néhány állomást Pál missziói útjairól és térképen képes megkeresni azokat. 	<i>Történelem:</i> A gyarmatbirodalmak kialakulása. Misszió a gyarmatokon.
Bibliai történetek – Újszövetség	Pál apostol missziói útjai (ApCsel 14,8-18; 16,1-10; 19,1. 23-40)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Pál útja Rómába (ApCsel 27-28) Quo Vadis 2 óra		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		●Apostoli kor, vértanúság, István, missziói utak, Róma, hajóút	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		Pál apostol és István vértanú személyének korosztályi szintű ismerete. <ul style="list-style-type: none"> Pál apostol missziói útjai közül legalább három állomás ismerete. Ének 	

5. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 11 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. Tapasztalati élmények, ismeretek a következőkkel kapcsolatban: környezetvédelem, gyász. 	
▲ tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai <ul style="list-style-type: none"> Karácsonyhoz, húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. Ünnepi hangulat megalapozása, bátorítás az egyházi ünneplésbe való bekapcsolódásra. A „teremtés hete” fogalmának, tartalmának és jelentőségének megismertetése. A tanulók segítése, hogy keressék a kapcsolódási pontokat a „teremtés hetébe” való bekapcsolódáshoz. A gyászsal kapcsolatos tapasztalati élmények tudatosítása és lelkigondozói segítségnyújtás azok feloldásában. Gyászolók vasárnapjának megismertetése. Rámutatás arra, hogy Jézus Krisztus feltámadásával végső győzelmet szerzett a halál fölött. A keresztnek, mint győzelmi jelképnek a tudatosítása. A Szentlélek és pünkösd ünnepe közötti kapcsolat felmutatása. Húsvéti és pünkösdünnepkör megismertetése. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A teremtés hete	A tanuló:	<i>Történelem:</i>
Megemlékezés gyászolók vasárnapján: református reménységünk (Jn 11,25)	<ul style="list-style-type: none"> Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és kortörténeti háttérüket. Megismeri a teremtés csodálatos voltát és keresi annak a lehetőségeit hogyan lehet óvni és védeni a természetet. Ajánlott projekt: ismertető plakát készítése a teremtés hetére. Részt vesz az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. 	Népirtás a második világháborúban. Megemlékezés a Holokauszt áldozatairól.
Ünnepi készülődés a karácsonyra (szabad órakeret, 1 óra)		
Mária éneke (Lk 1,46-56)		
Jézus megkenetése Betániában (Jn 12,1-8)		
Jézus és Mária (Jn 20,11-18)		A személyes szabadság korlátozása
Ünnepi készülődés a húsvétra		

		a
--	--	---

(szabad órakeret, 1 óra)	<ul style="list-style-type: none"> • Képes saját szavaival (korosztályi szintjén) értelmezni a következőket: <ul style="list-style-type: none"> ○ teremtés hete, ○ gyászolók vasárnapja, ○ feltámadás, ○ a Szentlélek munkája. 	kommunista diktatúra idején, a mindennapi élet az ötvenes években. Hétköznapok és ünnepek.
Jézus 7 szava a kereszten (Mt 27,46; Lk 23,34-43. 46; Jn 19,26-27)		
Ezékiel látomása a csontok feltámadásáról (Ez 37)		
A Szentlélek munkálkodik: Kornéliusz (ApCsel 10)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Teremtés hete, gyászolók vasárnapja, Jézus családja, Jézus 7 utolsó szava a kereszten, Ezékiel, látomás, Kornéliusz, Szentlélek, húsvéti ünnepkör, pünkösdi ünnepkör.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • A húsvéti és pünkösdi ünnepkör fogalmi és tartalmi ismerete. • Ének 	

8. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 9 Kerettanterv által

betervezett óraszám: 55

Helyi sajátosságok óraszám: 8 óra (3 betervezve)

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység	Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 19 óra + 3 óra összegzés, számonkérés (az egyháztörténeti részek után)
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi élmények a református gyülekezetek világáról, a Szentírásról és a Magyarországi Református Egyházzal. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. • A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. • Naponkénti Isten előtti elcsöndesedésre, a Biblia olvasására nevelés. • Az MRE felépítésének és fő szolgálati területeinek bemutatása. • A határainkon túli magyarság területeinek és alapvető sajátosságainak megismertetése. • A református egység (határainkon innen és túl) megélésére nevelés. • Az önkéntesség lehetőségeinek bemutatása és az önkéntes feladatok vállalására nevelés. • Református férfiak és nők példáin keresztül annak a bemutatása, hogyan lehet saját képességeinket Isten ügyéért használni. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten szól hozzánk	Isten naponta szól hozzám	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a következő fogalmakat, melyeket saját szavaival és példákkal képes értelmezni: misszió, önkéntesség, határainkon túli magyar reformátusság, példakép. • Ismeri az MRE alapvető felépítését. Tudja, hogy melyik egyházmegyébe tartozik.
Isten utat mutat a mindennapokban	Ki vagyok én? Egy nemzethez tartozom	
Református keresztyénnek lenni	Isten népéhez tartozom. A református egyház felépítése	
Református	Gyülekezetem élete és	
		<i>Gyülekezeti élet:</i> Testvérgyülekezetek határainkon innen és túl. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegelemzés

keresztyénnek lenni	működése ma	<ul style="list-style-type: none"> Az MRE szolgálati területeinek megismerése során feltérképezi, hogy ő mely területekbe tud bekapcsolódni egyéni képességei, lehetőségei alapján. Önálló kutatómunka (vagy csoportmunka) keretén belül feltérképezi az anyagülekezetének életét és szolgálati területeit, melyet bemutat. Ajánlott projekt: legalább 1 hétig igeolvasó napló vezetése egyénileg azokról a gondolatokról, melyek a napi igeolvasás során megfogalmazódtak a diákokban. Az naplóban összegyűjtött gondolatok megosztása az osztálytársakkal nem kötelező. 	<p><i>Földrajz:</i> A Kárpát-medence magyarok által lakott területeinek meghatározása.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A trianoni békediktátum, országvesztés.</p> <p>A határon túli magyarság sorsa a két világháború között.</p> <p>Kisebbség, nemzetiség.</p> <p><i>Informatika:</i> Adatok gyűjtése interneten a kapcsolódó személyekről.</p>
Református keresztyénnek lenni	Reformátusok határainkon túl		
Szabad órakeret 1 óra	Kapcsolataink más református iskolákkal		
Isten közösséget formál	Áldássá lenni: Önkéntesség a Magyar Református Egyházban		
Református keresztyénnek lenni	Férfiak Isten szolgálatában: Kiss Ferenc, Ravasz László, Martin Luther King		
Református keresztyénnek lenni	Nők Isten szolgálatában: Zsindelyné Tüdös Klára; példaképek a környezetünkben		
Református keresztyénnek lenni	A MRE missziós tevékenysége		
Református keresztyénnek lenni	Misszionáriusok régen és ma; Molnár Mária		
Isten utat mutat a mindennapokban	Tovább Istennel (Évzáró óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		MRE, egyházköztség, egyházmegye, egyházkerület, önkéntesség, példakép, misszió, misszionárius.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> Ravasz László vagy Kiss Ferenc személyének és munkásságának korosztályi szintű ismerete. A misszió fogalmának korosztályi szintű ismerete. Fel tud sorolni legalább két országot, ahol magyar református gyülekezetek vannak. Ének 	

2. Tematikai egység	Isten formáló kezében	Órakeret: 7 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. Tapasztalati élmények, ismeretek a következőkről: férfiak vagy nők lenni, lelkiismeret, szeretet, TV és hatásai, a számítógép és hatásai, Internet. 	+ 2 óra összefoglalás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> A témakörhöz tartozó bibliai történetek, személyek és alapvető kortörténeti háttérük ismerete. 		

<ul style="list-style-type: none"> • Önismereti fejlesztés a következő területeken: férfiként és nőként a szolgálatban, a szeretet megélése az emberi kapcsolatokban. • Etikus és tudatos számítógép és Internethasználatra nevelés. • Tudatos médiahasználatra és médiakezelésre nevelés. • A lelkiismeret fogalmának életközponató példák által történő tisztázása. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Ki vagyok én? Férfi vagyok – nő vagyok (Bevezető óra) 180 fokos fordulat c. film 3 óra	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz kapcsolódó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti hátterüket. • Ismeri a lelkiismeret fogalmát, melyet képes a saját szavaival értelmezni. • Bibliai alapokon példákat tud mondani arra, hogyan lehet a férfi és női mivoltát megélni az Isten ügyéért való munkálkodásban. • Példákon keresztül meg tudja fogalmazni, hogy mit jelent a tudatos TV, média- és Internethasználat. • Példákat tud mondani arra, hogyan jelenítheti meg keresztyén értékrendjét a virtuális világban is. • Példákat tud mondani arra, hogyan nyilvánulhat meg a szeretet az emberi kapcsolatokban (pl. család, párkapcsolat, iskola) • Önállóan meg tudja keresni a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A média társadalmi szerepe, használata A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a média hírei és a környezetben tapasztalt valóság összehasonlítása.</p> <p>A média, mint hatalmi ág. A nyilvánosság szerepe a közéletben.</p> <p><i>Informatika:</i> A virtuális világ.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Érzelmet kifejező magyarázó képek, rajzok (piktogram, smiley az Interneten).</p>
Bibliai történetek – Ószövetség	Férfiként Isten ügyéért: (Gedeon, Bír 6-7)		
Bibliai történetek - Újszövetség	Nőként Isten ügyéért: Mária és Márta (Lk 10, 38-42) Az élet védelmében – bizonyágtétel 2 óra		
Isten utat mutat a mindennapokban	A szeretet arcai (1Kor 13)		
Isten szól hozzánk	A lelkiismeret, mint tükör		
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten formáló kezében: Jeremiás a fazekasnál (Jer 18,1-11)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Szemben a képernyővel (beszélgetés a média hatásairól)		
Isten utat mutat a mindennapokban	A számítógép és az Internet világa Kényelmes keresztyénség? ppt. 2 óra		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		férfi, nő, nemi identitás, szolgálat, szeretet arca, szeretettípusok, szeretetnyelvek, fazekas, média hatásai, számítógép, virtuális világ, Internet, TV, nyomtatott sajtó	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • Képes értelmezni és példákat mondani a média, a számítógép és az Internet pozitív és negatív hatásaira. • 1Kor 13 memoriter szintű ismerete. • Ének 	

3. Tematikai egység	Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 20 óra
Előzetes tudás	• A témakörhöz tartozó történetekkel	+4 óra

	<p>kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tapasztalati élménye és ismeretek a következőkről: áldás, jövőkép, félelem, pályaválasztás, szenvedés, egyedüllét, elhagyatottság érzés, 	összefoglalás és ellenőrzés
--	---	-----------------------------

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai

- A témakörhöz tartozó bibliai történetek, példázatok és alapvető kortörténeti háttérük megismertetése.
- Narratív interpretáció fejlesztése a példázatok közös értelmezése során.
- Önismeret fejlesztése a következő területeken: egyéni képességek, jövőkép, pályaválasztás, egyéni értékrend.
- A tudatos tanulói pályaválasztás segítése.
- Testi és lelki tisztaságra nevelés.
- A bűnvallás és a bűnvalló imádság fogalmának tisztázása, az egyházi életben használt bűnvalló imádságok bemutatása.
- Annak a tudatosítása, hogy a hit tudatos és folyamatos döntést igényel.
- Erkölcsi ítélőképesség fejlesztése az élet értékének témakörében.

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: só és világosság (Mt 5,13-16)	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket, példázatokot és alapvető kortörténeti háttérüket. • Önállóan meg tudja keresni a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. • Saját szavaival képes értelmezni az órai közös munka során a példázatokot. • Részt vesz az önismereti egyéni és csoportmunkában, mely során összegyűjti a pályaválasztással kapcsolatos kérdéseit, vágyait, félelmeit, egyéni képességeit és lehetőségeit. • Kiselőadás során bemutat egy általa szimpatikusnak talált pályaképet. • Képes értelmezni a bűnvalló imádság fogalmát és ismeri az úrvacsorai bűnvalló imádságot. • Képes példák révén, saját álláspontja mellett érvelve, a saját szavaival megfogalmazni a következőket <ul style="list-style-type: none"> ○ mit jelent az élet értéke egy nehéz élethelyzetben, ○ tiszta élet. 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>Társadalmi szabályok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>A tanult irodalmi alkotásokból ismert szereplők jellemábrázolása, pályaképek felvázolása.</p> <p><i>Biológia:</i></p> <p>Szépség, erő, egészség. A fogyasztékkal élő emberek. A fogamzástól az elmulásig.</p>
Isten közösséget formál	Áldásnak lenni mások számára (Só és világosság)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A talentumok példázata (Mt 25,14-30)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Mennyit érek? (A talentumok példázata)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Merre tovább? Jövőképek, pályaválasztás Ki Jézus Krisztus? ppt. 1 óra		
Isten utat mutat a mindennapokban	Pályaválasztás: református iskolák ma		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus hív: a gazdag ifjú (Lk 18,18-27)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: Búza és konkoly példázata (Mt 13,24-30. 36-43)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A szőlőmunkások példázata (Mt 20,1-16)		
Bibliai történetek –	Jézus gyógyít: A megszállott fiú		

Újszövetség	meggyógyítása (Mk 9,14-29)
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tisztaságot akar: A templom megtisztítása (Jn 2,13-24)
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A bűnvalló imádság
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megszólít: a samáriai asszony (Jn 4,1-42)
Isten utat mutat a mindennapokban	Egyedül a szenvedésben? (Gyógyítás a Bethesda tavánál, Jn 5,1-15)
Isten utat mutat a mindennapokban	Az élet értékes (öngyilkosság, eutanázia, stb.) Életet menteni c. film 3 óra
Kulcsfogalmak/ fogalmak	példázat, só és világosság, gazdag ifjú, gazdagság, búza és konkoly, talentum, szőlőmunkások, megszállott, pszichés betegségek, tisztaság, bűnvalló imádság, úrvacsorai bűnvalló imádság, samáriai, szenvedés, elhagyatottság, élet értéke, öngyilkosság, eutanázia, abortusz, pályaválasztás, jövőkép
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<p>A talentumok példázatának, a búza és a konkoly példázatának, valamint a gazdag ifjú történetének korosztályi szintű ismerete.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Mt 5,13-16 memoriter szintű ismerete. • Az úrvacsorai bűnvalló imádság memoriter szintű ismerete. • Ének

4. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 10 óra + 1 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. • Előzetes ismeretek az ünnepekörökről, adventről, feltámadásról. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. • Az egyházi év ünnepeinek és ünnepeinek, valamint azok tartalmának a megismertetése. • A második advent fogalmának tisztázása, az első és második advent közötti összefüggésre való rámutatás. • A feltámadással kapcsolatos keresztyén látásmód összegzése. • A Szentlélekkel kapcsolatos keresztyén látásmód összegzése és a Szentlélek mindennapi életben való munkájára való rámutatás. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az első és a második advent (Jel 22,6-21)	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti 	<i>Hon- és népismeret:</i> Magyar népszokások.
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a		

karácsonyra (1 óra)	<p>hátterüket.</p> <ul style="list-style-type: none"> Részt vesz az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. Ajánlott projekt: a karácsony, húsvét, pünkösd fő üzenetének ábrázolása montázs vagy plakát készítésével. Képes értelmezni az első és második advent fogalmát. Ismeri az egyházi év ünnepeit és ünnepköreit. Képes értelmezni a feltámadás fogalmát és annak tartalmát csoportmunka során, kreatív módon közvetíti. Önállóan meg tudja keresni a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. 	<p><i>Vizuális kultúra:</i> Érzelmeik kifejezése képzőművészeti alkotásokon (pl. Munkácsy Krisztus trilógiája).</p>
Jézus Heródes előtt (Lk 23,6-12)		
Tanítás a feltámadásról (1Kor 15)		
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a húsvétra (1 óra)		
Az egyházi év ünnepei		
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a pünkösdre (1 óra)	<p>első advent, második advent,</p>	
A Szentlélek munkálkodik: A Lélek gyümölcse (Gal 5,16-25)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	első advent, második advent,	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> Gal 5,22-23 memoriter szintű ismerete. Az egyházi év ünnepköreinek, ünnepeinek és azok tartalmának ismerete. Ének 	

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés, minősítés a hatályos köznevelési törvénynek megfelelően első történik. 5-8. évfolyamon a hitoktató a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szöveges értékelés kíséri. Az érdemjegyekről az iskola a tanulót, és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíti.

A tanultak ellenőrzése és értékelése sokrétű módszertani skála alkalmazása révén történik. A számonkérés alapja a kerettantervben rögzített, és a tematikai egységeknél is szereplő, az adott év tananyagához tartozó minimális követelmények rendszere. Formáit tekintve az értékelésnek része:

- Minden új témához kapcsolódóan egy megelőző felmérés a tanuló előzetes tudásáról. Mivel az iskolánk tanulócsoportjainak összetétele vegyes, ezért a hitoktatónak tekintettel kell lennie arra, hogy az osztály egy része egyházi óvodából érkezik, mások egyéb köznevelési intézményekben vagy az egyházközség területén részesültek hit- és erkölcsstan oktatásban és ezeknek megfelelő előképzettséggel rendelkeznek. Az osztályokban vannak olyan tanulók is, akik sem hit- és erkölcsstan oktatásban nem vettek részt, sem pedig gyülekezeti kötődésük nincs. Az aktuális témával való ismeretek előzetes felmérése során a hitoktatónak szem előtt kell tartania.
- A tanulói tevékenység megfigyelése az órán kifejtett, illetve a tanítási órán kívüli projektek elvégzése során.
- Szóbeli értékelés a kérdésekre adott válaszok, összefüggő feleletek, referátumok, szóbeli beszámolók alapján.
- Írásbeli munka értékelése írásbeli beszámolók, feladatlapok, témazárók, tesztek által.

Mindezek alapján az értékelés alapelvei:

- A gyermek iránti tiszteletet az értékelés során is meg kell adni. Ennek a tiszteletnek a megnyilvánulása, hogy a katechéta figyelembe veszi a tanulók adott életkorhoz kapcsolódó vélhető és tipikus valamint egyéni sajátosságait, speciális igényeit (pl. siket, látássérült, hallássérült, stb.).
- Az értékelés során a katechéta törekszik a pozitív hangvételű, nevelő jellegű, lehetőség szerint bátorító, biztató és fejlődést segítő megfogalmazásra és értékelésre, melynek célja, hogy a tanuló az adott területen, témakörön belül fejlődjön.
- Az értékelés során a hitoktató objektivitásra törekszik, nem a tanuló személyes véleményét, hanem az elsajátított ismereteket, összefüggéseket, illetve a mérhető pontokat értékeli.

Az iskola egyedi értékelési szempontjai:

- Hétfőként az első óra hétkezdő istentisztelet, melyen az intézmény minden tanulója az osztályfőnöke felügyelete mellett vesz részt.
- A református tanulók havi legalább 1 alkalommal gyülekezeti istentiszteleten kell, hogy részt vegyenek. Erről Istentisztelet látogatási naplót vezetnek.

Az elvárás fölött teljesítőket a tanév végén tárgyjutalomban részesítjük.

Amennyiben a tanuló nem tudja igazolni a havi egy Istentiszteleten való részvételt, és hittanból kétesre áll, akkor a rosszabbik jegyet kapja. Amennyiben református középiskolában szeretné a diák folytatni tanulmányait, az Istentisztelet-látogatási napló a lelkeszi ajánlás kérelméhez is szükséges.

Függelék

A református hit- és erkölcsstan tantárgy esetében az iskola minden évben az MRE által elfogadott és jóváhagyott *Református hit- és erkölcsstan tankönyvjegyzék* könyveiből és tanuló segédleteiből választ a diákok számára.

A hittankönyvek és ajánlott segédletek a következők:

- Kósa Zoltánné — Lukácsné Dákos Ibolya: Hittan 5. tankönyv Református Pedagógiai Intézet, Budapest, 2001.
- Szélné Sebor Lilla: Hittan 6. tankönyv Református Pedagógiai Intézet, Budapest, 2001.
- Benke György: Hittan 7. tankönyv Református Pedagógiai Intézet, Budapest, 2000.
- Bodó Sára: Hittan 8. tankönyv, Református Pedagógiai Intézet, Budapest, 2005.

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek

Általános tantervű tanulócsoportok 5-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Általános iskolák 5–8. évfolyamain osztálykeretek között szervezett tanítás.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 2. sz. mellékletében kiadott 2.2.04_tort_tars_5-8. tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

A tantárgy órakerete

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	2	72	65	7
6.	2	72	65	7
7.	2	72	65	7
8.	2	72	65	7

Helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Az emberiség őskora. Egyiptom és az ókori Kelet kultúrája	12	1	13
Az ókori görög-római világ	23	6	29
A középkori Európa világa	14	-1	13
A magyarság történetének kezdetei és az Árpádok kora	16	1	17
Évfolyam összesen	65	7	72

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A magyar Királyság virágkora	13	1	14
A világ és Európa a kora újkorban	14	0	14
Magyarország a kora újkorban	18	-1	17
A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon	20	7	27
Évfolyam összesen	65	7	72

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

felhasználása

5. évfolyam:		Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
Óskor, Ókor	Bibliai téma	1	
Görög-római világ	Olimpia, vallás, Athén, Spárta, művészetek, tudományok, bibliai témák	6	
Árpád-kor	Koronázási ékszerek	1	
		Összesen:	8-1

6... évfolyam:	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Magyar királyság	Hunyadiak	1
Forradalmak, polgárosodás	Francia forradalom ipari forradalom, Széchenyi, Kossuth, forradalom és szabadságharc	7
	Összesen:	8-1

Célok és feladatok:

A református iskolában folyó történelemoktatás során nem csupán ismereteket kívánunk nyújtani, hanem hitre nevelést is. Olyan irányt kívánunk mutatni, amely a tanulók későbbi életében egy biztos utat, szilárd jellemet eredményez, akik kellő alázattal és hittel, szilárd akaráttal néznek szembe az életben a gondokkal. Keresztyén értékek közvetítésével, történelmi példákon át segítjük elő, hogy diákjaink felismerjék a gazdasági, társadalmi és politikai folyamatok törvényszerűségeit, s ezt a tudást felnőve képesek legyenek saját életükben is kamatoztatni. Kialakítjuk a problémafelismerő, az együttműködési és a döntési képességeket, elősegítve, hogy tudásukkal, magatartásukkal becsületes magyar állampolgárokká váljanak, Istenhez és hazájukhoz hű emberek legyenek, és tudják mindezt az európai közösségben elhelyezni.

Az *ember és társadalom* műveltségi terület a tanulók társadalmi környezetben való eligazodásához, szocializációjához nyújt segítséget. Ennek középpontjában hagyományosan a *történelem* mint múltismeret áll, mely a társadalom közös emlékezeteként az emberi azonosságtudat egyik alapja. Ez az identitástudat sokrétű, a legszűkebb helyi közösségektől, a haza és a nemzet legnagyobb kohéziós erőt jelentő összefogó erején át, az európai kontinens közösségei által az emberiség egészéhez való tartozás érzéséig terjed. Kölcsönös függésünk megértése meghatározó jelentőségű, amely világtörténelmi látásmódot követel, és a különböző – főleg európai – kultúrák, de leginkább határainkon inneni és túli nemzeti értékeink megbecsülését jelenti.

A történelem tanításának és tanulásának a célja olyan, hazánk és az emberiség múltjával kapcsolatos műveltség és képességek elsajátíttatása és elsajátítása, amely közös kommunikációs alapot szolgáltatva biztosítja egymás kölcsönös elfogadását a szűkebb és tágabb közösségek számára. Fontos a történelmi folyamatok megértetése és megértése is, olyan történelmi tudat kialakítását megalapozva, amelynek révén egyrészt beláthatóvá válik, hogy a jelen a múlt történéseinek a következménye is; másrészt viszont az, hogy mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára. A történelem tanulásának tehát nem pusztán az a célja, hogy megismerjük múltunkat, hanem az is, hogy jobban tudjunk tájékozódni a jelenben. Kiemelt cél annak érzékeltetése, hogy a magyar nemzet történelme sokféle egyéb nemzetiség és etnikum együttműködésének az eredménye is.

A múlt felidézésének igénye és az ehhez szükséges képességek fejlesztése csak akkor lehet eredményes, ha – figyelembe véve a tanulók életkori sajátosságait – élményszerű a tanítás. Az általános iskolai történelemtanításnak éppen ezért a múltat szemléletesen megjelenítő történettanításon kell alapulnia. A történetek a múlt színes, sodró valóságának, a valaha volt élet lehető lényegi teljességének képszerű felidézését jelentik. Segítik átélni a tanulóknak a történelmi valóságot, vagyis a segítségükkel juttathatjuk el tanulóinkat a történelmi elemzésig, a megfelelő következtetések, általánosítások segítségével a tudományosan megalapozott történelmi ismeretek rendszeréhez.

Mivel az 5–6. évfolyamos tanulók gondolkodása konkrét, ezért esetükben a múlt képszerű megjelenítése különös jelentőségű. Ennek érdekében a történetek megjelenítésén alapuló és tevékenység-központú feldolgozás a történelemtanítás alapelve, melynek eszközei között fontos szerepet játszik a jeles történelmi személyiségek bemutatása, valamint az egyes korok embereinek mindennapjait bemutató életmódtörténet. A 7–8. évfolyamos tanulók gondolkodása már inkább elvont fogalmi szintű, amely képes a múlt valóságát az általánosítás magasabb szintjén, sokoldalúbb történelmi összefüggésekbe ágyazva feldolgozni. A történelem képszerű megjelenítését jelentő történettanításra itt is szükség van, mely azonban már komolyabb elemzéssel társul, mivel ezek a tanulók képesek a történelem megismerésének, a jelenségek elemzésének magasabb szintjére is.

A tananyag tevékenység-központú feldolgozása a kompetencia elvű képzés folyamatában a fejlesztési feladatok révén valósul meg. A tananyag elsajátítása elsősorban tanulói tevékenységgel lehetséges, a tevékenységek elvégzésére irányuló képességek fejlesztése pedig különböző típusú feladatok révén történik. A történelem megismeréséhez az ember és társadalom műveltségi terület egészére is érvényes fejlesztési területek – az ismeretszerzés és tanulás, a kritikai gondolkodás, a kommunikáció, valamint az időben és térben való tájékozódás – járulnak hozzá a legsajátosabb módon. Fontos, hogy a tanulók – az élethosszig tartó tanulás igényének megfelelően – képessé váljanak ismereteket meríteni szűkebb környezetükből, történetekből, könyvekből, képekből, tömegkommunikációs eszközökből, a világhálóról, statisztikai adatokból, grafikonokból, diagramokból, tárgyi és szöveges forrásokból és más ismerethordozókból. Az is lényeges, hogy az ezekből szerzett ismereteket egyre önállóbban és kritikusabban értelmezzék, és tudjanak belőlük következtetéseket levonni.

A tantervi táblázatok fejlesztési követelmények oszlopában a fejlesztési feladatokra lehet példákat találni. Elvárás, hogy egy kétéves ciklus során a megfelelő évfolyamokhoz kötött fejlesztési feladatok mindegyike legalább egyszer megjelenjen. A szaktanár döntheti el, hogy melyik témánál melyik fejlesztési feladatot, vagy feladatokat, milyen konkrét formában dolgozza fel. A táblázatok témák rovatában dőlt betűvel jelöltük a tájékoztató jellegű, csupán javasolt ismétlődő/visszatérő és hosszsmetszeti témákat, a fejlesztési követelmények példaként szolgáló feladatait, valamint a kapcsolódási pontok ajánlott anyagait.

A társadalmi és állampolgári ismeretek témakörei a társadalmi gyakorlatra összpontosító szocializációs célú tartalmi egységek, amelyek komplex módon reagálnak a diákokat közvetlenül érintő társadalmi jelenségekre. Problémafelvetésük és szóhasználatuk olyan tudományterületekre épül, mint a szociológia, a szociálpszichológia, a politológia, a jogtudomány, a közgazdaságtan és a média tudománya. Az e témakörökben megjelenő ismeretek fontos szerepet játszanak a társadalom múltjára és jelenére vonatkozó tudás összekapcsolásában. Egyúttal alapokat kínálnak annak megértéséhez, hogy miként működik a társadalom, az állam és a gazdaság, amelyben saját maguk és családjuk mindennapi élete zajlik.

Nem mindegy tehát, hogy a tanulók találkoznak-e ezekkel a kérdésekkel iskolai tanulmányaik során, vagy sem. Mint ahogy az sem mellékes, hogy az iskola ösztönzi-e őket az aktív, cselekvő állampolgárként való életre, vagy az őket körülvevő világ társadalmi, közéleti és gazdasági problémáival akkor találkoznak először, amikor azokat már nekik maguknak kell megoldaniuk. A társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek témaköreinek feldolgozása – cselekvési minták bemutatásával, szituációs gyakorlatok szervezésével, tapasztalatszerzési lehetőségek megteremtésével és bizonyos gyakorlatias készségek fejlesztésével – sokat tehet azért, hogy a fiatalok ne álljanak majd védtelenül bonyolult élethelyzetekben.

A történelem, illetve a társadalmi és állampolgári ismeretek témaköreihez tetszés szerint, több helyen is hozzá kapcsolhatók a *médiaismeret* tartalmai, melyeket úgy érdemes beépíteni a helyi tantervbe, hogy azok egyszerre segítsék az adott tartalom jobb megértését, valamint az általános iskolai médiaoktatás fejlesztési céljainak megvalósulását. A kerettantervben megjelenő média tartalmak közvetlenül beépíthetők a történelem 7–8. évfolyam anyagába, de különálló egységként is feldolgozhatók.

A tematikai egységekhez rendelt *nevelési-fejlesztési célok* az iskolaszakaszok között egymásra épülnek, ezért az 5–8. évfolyamra megfogalmazottak a 9–12. évfolyamon is elvárásaként jelennek meg.

5-6. évfolyam

Az általános iskolai *történelemtanítás* első két éve bevezet a történelem tanulásába. Olyan alapvető fejlesztési területek, nevelési célok állnak a középpontban, mint a nemzeti öntudat kialakítása, fejlesztése, a hazafias nevelés, az állampolgárságra és demokráciára nevelés megalapozása, valamint a tanulás tanítása. A kulcskompetenciák közül a szociális és állampolgári kompetencia, valamint a hatékony és önálló tanulás kiemelt jelentőségű. Fontos szempont az adott szakaszban a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási értékeinek a megismertetése, továbbá, hogy a tanulók bepillantást nyerjenek a történelmi múltat feldolgozó történész munkájába. Ajánlott a múzeumok, közgyűjtemények látogatása, rendeltetésük, szerepük megismertetése. Ez szolgálja a tantárgy vonzóvá tétele mellett annak hitelességét is.

A rendszeres történelemtanítás az első két évben a történetek feldolgozásán, a jeles történelmi személyiségek és az adott korok mindennapjainak bemutatásán alapul, kiemelten tárgyalva a magyar történelmi múlt sorsfordulóit. Ennek keretében fontos arra figyelni, hogy a magyarságot – egyebek mellett – a múlttól szóló, a közösség többsége által ismert mondák, történetek, valamint a közös nyelv és hagyomány tartják össze. Figyelemmel kell lenni arra is, hogy a múlt megismerésével alakul ki az egyes ember történelmi látásmódja, a nemzedékek közös történetei pedig a nemzeti öntudat fejlesztését eredményezhetik. Ez a két év alapozza meg a tanulók időben és térben való tájékozódását. Mindezeknek a megvalósítása csak tevékenység-központú tanítással, változatos fejlesztési feladatok beiktatásával lehetséges. Törekedni kell a történelemtanítás élményszerűségére is, hogy a távoli korokat, az ott élő emberek világát élet közelien tudjuk feldolgozni. A feldolgozás során támaszkodni kell a korosztály élénk, alkotó fantáziájára is. Fontos, hogy figyelembe vegyük az 5–6. osztályos tanulók jellemzően konkrét gondolkodását, amely a múlt képszerű megjelenítését igényli. Építenünk kell az alsó tagozatos történelmi tárgyú olvasmányok élményanyagára is.

5. osztály

Tematikai egység	Az emberiség őskora. Egyiptom és az ókori Kelet kultúrája	Órakeret 13óra
Előzetes tudás	Alsó tagozatos olvasmányok az őskori emberről és a Bibliából. A negatív számok használata a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság), a számok helye a számegyenesen. Az idő mérése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri az emberi munka és a környezethez való alkalmazkodás jelentőségét, valamint a különböző emberi közösségeknek (család, törzs stb.) az egyes történelmi korokban betöltött szerepét. Tudatosulnak benne az állam különböző társadalomszervező funkciói (munka megszervezése, védelem stb.). Belátja, hogy az emberi civilizációt sokak munkája teremtette meg, valamint a múlt emlékei, maradványai megóvásra érdemesek.	

	Képes tankönyvi olvasmányok és képek által közvetített történetekből ismereteket szerezni az őskorról és az ókori Keletről, valamint azok valós és a fiktív elemeinek a megkülönböztetésére a régi korokról szóló történetekben. A történetek elmesélésével fejleszti szóbeli kifejezőmódját. Megérti az időszámítás jelentőségét és megismeri annak technikáját. Felismeri a történelmi térképek sajátosságait, a földrajzi térképekhez viszonyítva is.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Ismétlés, az alsó tagozatos történelmi tárgyú olvasmányok felidézése.</p> <p>Rejtőzködő múlt, a régészek munkája.</p> <p>Képek az őskori ember életéből.</p> <p>Varázslók és varázslatok. Az őskor kulturális emlékei.</p> <p>Az első letelepült közösségek: falvak és városok. <i>Falvak és városok.</i> 12 törzs letelepülése. Az időszámítás.</p> <p>Az ókori Egyiptom. Hétköznapi és ünnepek.</p> <p>A piramisok titkai: az egyiptomi vallás, tudomány és művészetek. Az egyiptomi fogság. A Biblia. Történetek az Ószövetségből. Dávid és Salamon. <i>A világvallások alapvető tanításai. Népek és vallások egymásra hatása.</i></p> <p>Ókori keleti örökségünk Mezopotámia, India, Kína területéről. Az írásbeliség kezdetei. <i>Hasonlóságok és különbségek.</i></p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tankönyvi szövegek tanulmányozása. <i>(Pl. a régészet szerepe a múlt megismerésében.)</i> – Képek, képsorok megfigyelése. <i>(Pl. az emberek őskori tevékenységei leletek és rekonstrukciós rajzok alapján.)</i> – Információk rendezése. <i>(Pl. bibliai történetek olvasása alapján.)</i> – A hallott és olvasott elbeszélő szövegek tartalmának elemzése. <i>(Pl. bibliai történetek meghallgatása, olvasása alapján.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Valós és fiktív elemek megkülönböztetése. <i>(Pl. Bábel tornya.)</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismertető az őskori szerszámokról, eszközökről; a művészet kezdeteiről. <i>(Pl. a barlangrajzok és őskori szobrok alapján.)</i> – A nagy folyamatok szerepének érzékeltetése a földművelés kialakulásában. <i>(Pl. az öntözéses földművelés és a kereskedelem kialakulásának okai, következményei.)</i> 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Mondák, mitológiai történetek, bibliai történetek <i>(pl. a teremtéstörténet és a vízözön története a Bibliában)</i></p> <p><i>Természetismeret:</i> Tájékozódás a térképen, égtájak, földrészek, alapvető térképészeti jelölések. Az állatok házasítása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Őskori művészet: építmények, barlangrajzok, szobrok <i>(pl. Stonehenge, altamirai barlangrajz)</i>. Egyiptomi és mezopotámiai sírtípusok és templomok <i>(pl. Kheopsz-fáraó piramisa, zikkurat /toronytemplom/, a karnaki Amon templom)</i>, szobrok az ókori Egyiptomból <i>(pl. az írnok szobra, Nofretete fejszobra)</i>, ókori keleti falfestmények vagy domborművek <i>(pl. Fáraó vadászaton – thébai falfestmény)</i>.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – Az ókori kulturális örökség számbavétele írásban és szóban. (Pl. a piramisok, a kínai nagy fal; az írásfajták.) <p>Tájékozódás időben és térben:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az időszámítás kialakulásának okai és jelentősége. (Pl. időszalag készítése.) 	
--	--	--

<i>Értelmező kulcsfogalom</i>	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték.
<i>Tartalmi kulcsfogalom</i>	Életmód, kereskedelem, város, állam, egyeduralom, gazdaság, társadalom, kultúra, vallás, többistenhit, egyistenhit.
<i>Fogalmak, adatok</i>	<p><i>Fogalmak:</i> őskor, ókor, régészet, szerszámkészítés, öntözéses földművelés, Krisztus előtt, Krisztus után, évtized, évszázad, emberöltő, fáraó, piramis, hieroglifa, ékírás, betűírás, múmia, Biblia, Ószövetség.</p> <p><i>Személyek:</i> Ádám, Éva, Noé, Mózes, Dávid, Salamon.</p> <p><i>Topográfia:</i> ókori Kelet, Egyiptom, Nílus, Jeruzsálem, Mezopotámia, Kína.</p> <p><i>Évszámok:</i> Kr. e. 3000 körül (az Egyiptomi Birodalom egyesítése).</p>

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, szemléltetés, kooperatív oktatási módszer
--	---

Tematikai egység	Az ókori görög-római világ	Órakeret 29 óra
Előzetes tudás	Olvasmányok, filmek ókori görög és római mitikus és valós eseményekről, személyekről. Iskolában szerzett újszövetségi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri, hogy az ókori görögséget a közös nyelv, a mondai történetek, a vallás és az olimpiai játékok kapcsolják össze. Látja, hogy az athéniak a perzsák elleni harcokban nemcsak a földjüket, városukat védték, hanem a szabadságukat is. Értékeli az ókor hőseinek közösségükért tett bátor, önfeláldozó magatartását. Megérti, hogy a történelem szereplőit, hőseit elsősorban a közösség érdekében tett cselekedeteik alapján értékelhetjük. Tisztában van azzal, hogy az ókori rómaiak olyan hatalmas birodalmat hoztak létre, mely a Kárpát-medence területére is kiterjedt, így fontos a pannóniai római örökségünk kulturális emlékeinek megismerése, megbecsülése és védelme. Képes szöveges és képi információk gyűjtésére, azok egymással való	

	összevetésére ókori görög-római témákból, valamint korabeli régészeti emlékek megfigyelésére, lelet és rekonstrukció összevetése is. A megismert történelmi fogalmakat helyesen alkalmazza, az egyszerű írásos forrásokat megérti, és tanári segítséggel feldolgozza. Képes történelmi események időrendbe állítására és időszalagon való elhelyezésére is.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Mondák a krétai és trójai mondakörből.</p> <p>A görögök vallása és az ókori olimpiák. <i>Hétköznapiok és ünnepek.</i></p> <p>Hétköznapiok Athénban és Spártában. <i>Gyermekek nevelése, oktatása.</i></p> <p>Történetek a görög-perzsa háborúk korából. Zsidók háborúi. <i>Békék, háborúk, hadviselés. Egyezmények, szövetségek.</i></p> <p>Az athéni demokrácia virágkora.</p> <p>Művészek és művészetek, tudósok és tudomány az ókori görög világban.</p> <p>Történetek Nagy Sándorról. <i>Birodalmak.</i></p> <p>Róma alapítása és terjeszkedésének kezdetei. A pun háborúk és hadvezérei. <i>Birodalmak. A földrajzi környezet. Közlekedés, úthálózat, hírközlés.</i></p> <p>Köztársaságból egyeduralom. Híres és hírhedt császárok. A zsidók fontosabb királyai. <i>Uralkodók és államférfiak.</i></p> <p>A régi Róma művészeti emlékei, híres tudósai és</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Információk gyűjtése a görög világról. <i>(Pl. az életmód jellegzetességei.)</i> – Információk gyűjtése a görög-római világban lezajlott jelentősebb háborúkról képek és történelmi térképek segítségével. <i>(Pl. a görög-perzsa háborúk, a pun háborúk.)</i> – Történetek és képek gyűjtése az ókori római világból. <i>(Pl. Romulus és Remus mondája; olvasmányok feldolgozása Róma fénykoráról.)</i> – Képszerű ismeretek gyűjtése az antik építészetéről. <i>(Pl. a görög és római építészet hasonlóságainak és különbségeinek összevetése.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Valóság és fikció szétválasztása egy-egy görög és római mondában. <i>(Pl. a trójai faló története vagy Romulus és Remus.)</i> – Mondák forráskritikai elemzése. <i>(Pl. a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése az Ariadné fonaláról szóló történetben.)</i> – A hódító Róma történelmi szerepe. <i>(Pl. a római hódítások pozitív és negatív következményei.)</i> 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Mese, monda, mítosz. <i>(Pl. ismert görög mondák Prométheuszról, Odüsszeuszról, Daidalosz és Ikaroszról.)</i></p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> Néhány példa a görög/latin szavak átvételére a tanult idegen nyelvben.</p> <p><i>Matematika:</i> A római számok.</p> <p><i>Hittan:</i> A vallási közösség és vallási intézmény. A nagy világvallások világképe és erkölcsi tanításai.</p> <p><i>Természetismeret:</i> A félsziget fogalma, jellegzetességei a gazdasági életben. A Balkán-félsziget és az Itáliai félsziget Európa térképén.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Ókori épületek maradványai <i>(pl. az athéni Akropolisz, a római Colosseum)</i>; a görög és római emberábrázolás, portrészobrászat; korai keresztény és bizánci templomok.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Részletek népszerű játékfilmekből. <i>(Pl. Wolfgang Petersen: Trója; Oliver Stone: Nagy Sándor;</i></p>

<p>művészei.</p> <p>Élet a Római Birodalomban. <i>Család, lakóhely.</i></p> <p>Pannónia provincia.</p> <p>A kereszténység zsidó gyökerei, kialakulása és elterjedése. Az Újszövetség. Jézus története. <i>A világvallások alapvető tanításai, vallásalapítók, vallásújítók.</i></p> <p>A Római Birodalom meggyengülése, a Nyugatrómai Birodalom bukása.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Lelet és rekonstrukció összevetése. <i>(Pl. Colosseum, diadalívek stb.)</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A görög világ főbb jellegzetességeinek bemutatása. <i>(Pl. néhány monda szóbeli felidézése.)</i> – Szituációs játék. <i>(Pl. az athéni demokrácia működése.)</i> – Rendszerező tábla készítése <i>(pl. az ókori Hellásról és a Római Birodalomról).</i> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az Itáliai-félsziget elhelyezkedése, felszínének jellegzetességei. A Római Birodalom terjeszkedése. <i>(Pl. a második pun háború nyomán követése történelmi térképen; a Római Birodalom helye Európa mai térképén.)</i> – Az időszámítás technikájának gyakorlása. <i>(Pl. a főbb görög és római események ábrázolása párhuzamos időszalagon.)</i> 	<p><i>Ridely Scott: Gladiátor;</i> <i>William Wyler: Ben Hur;</i> <i>Franco Zeffirelli: Jézus élete.)</i></p>
<p>Értelmező kulcsfogalom</p>	<p>Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, jelentőség.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalom</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoportok, életmód, város, gazdaság, termelés, állam, birodalom, egyeduralkodó, demokrácia, királyság, köztársaság, császárság, vallás, vallásüldözés.</p>	
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>Fogalmak:</i> mítosz, városállam, olimpia, népgyűlés, Akropolisz, légió, rabszolga, provincia, népvándorlás, Újszövetség. <i>Személyek:</i> Zeusz, Periklész, Romulus, Hannibál, Julius Caesar, Augustus, Jézus, Mária, József, Attila. <i>Topográfia:</i> Balkán-félsziget, Olümposz, Athén, Spárta, Perzsa Birodalom, Marathón, Itáliai-félsziget, Róma, Karthágó, Szicília, Római Birodalom, Pannónia, Aquincum, Júdea, Betlehem. <i>Évszámok:</i> Kr. e. 776 (az első feljegyzett olimpia játékok), Kr. e. 490 (a marathóni csata), Kr. e. V. század közepe (Athén fénykora), Kr. e. 44</p>	

	(Julius Caesar meggyilkolása), Kr. u. 476 (a Nyugat-római Birodalom bukása, az ókor vége).
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, a tanulók kiselőadásai

Tematikai egység	A középkori Európa világa	Órakeret 13óra
Előzetes tudás	Olvasmányok – mesék és valós történetek –, filmek a középkor világából/világáról: királyok, lovagok, polgárok, parasztok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri, hogy a különböző népek vallása, kulturális, társadalmi és gazdasági tevékenysége kölcsönösen hat egymásra. Látja, hogy a közösségeket a munka tartja fenn, a gazdasági fejlődés szempontjából pedig fontos az egyéni érdekelttség, valamint azt, hogy a társadalmi életet a szellemi és anyagi viszonyok együttesen határozzák meg. Érzékeli, hogy a korszak meghatározó vallási és szellemi irányzatainak (lovagi kultúra, humanizmus stb.) máig mutató hatásuk van. Felismeri a középkori keresztény államok kialakulása jelentőségét. Képes a középkori Európa főbb változásainak a bemutatására, meghatározó vallásainak megkülönböztetésére jellegzetességeik alapján. Sokoldalúan és kritikus szemlélettel megismeri a középkori ember életét, és. szóbeli kifejezőképességét fejleszti erről szóló történetek elbeszélésével.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A Frank Birodalom és keresztény királyságok. A Bizánci Birodalom.</p> <p>Az iszlám vallás megjelenése és alapvető tanításai. Az iszlám kulturális hagyatéka. Az iszlám és Jézus Krisztus. Népek és vallások egymásra hatása, együttélése.</p> <p>A keresztény egyház felépítése, jellemzői. A fontosabb európai államok az első ezredfordulón.</p> <p>Az uradalmak. Földesurak és</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A középkori élet színtereinek, főbb jellemzőinek megismerése. <i>(Pl. a földesúri vár felépítésének, az egyes részek funkciójának számba vétele képek alapján.)</i> – Ismeretek gyűjtése az érett középkorról. <i>(Pl. a reneszánsz stílus jegyeinek megfigyelése festmények, szobrok és épületek képeinek segítségével; a vallási fanatizmus megnyilvánulásai.)</i> 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Középkori témájú mesék, mondák a királyokról, lovagokról, földesurakról.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> A híresebb középkori városok nevének helyes kiejtése a tanult nyelven.</p> <p><i>Matematika:</i> Az „arab” számok eredete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A középkori építészet, a román és a gótikus stílus jellemzői; középkori freskók,</p>

<p>jobbágyok. <i>Család, lakóhely.</i></p> <p>A keresztény egyház. Világi papok és szerzetesek.</p> <p>Lovagi életmód, lovagi erények. A keresztes hadjáratok.</p> <p>A középkori városok. A katedrálisok és a gótika. A polgárok. <i>Falvak és városok.</i></p> <p>A céhek kialakulása, feladatai és működésük. A távolsági kereskedelem vízen és szárazföldön. <i>Felfedezők, feltalálók.</i></p> <p>Járványok a középkorban. <i>Betegségek, járványok.</i></p> <p>A középkori Európa öröksége.</p> <p>A humanizmus és a reneszánsz. A könyvnyomtatás.</p>	<p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Társadalmi csoportok jellegzetességeinek felismerése, összevetése. <i>(Pl. a bencés rend legfontosabb jellegzetességeinek ismerete; társadalmi csoportok [szerzetesek, lovagok] közös jellemzői.)</i> – A középkori városok jellegzetességeinek számbavétele, magyarázata, az életmód jellemzői. <i>(Pl. képek és térképek segítségével megértetni, miért az adott helyen alakultak ki a középkori városok.)</i> – Kérdések megfogalmazása egyszerű írásos források alapján. <i>(Pl. a könyvnyomtatás elterjedésének jelentősége a kultúrában.)</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A középkori életmód ismertetése szóban vagy feldolgozása játékos formákban. <i>(Pl. apródból lovag – a lovaggá válás folyamatának megbeszélése dramatizált formában)</i> – Események, történések dramatikus megjelenítése. <i>(Pl. hűbéri eskü, lovaggá avatás.)</i> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A középkori birodalmak térképen való elhelyezése. <i>(Pl. a Frank Birodalom, a Bizánci Császárság.)</i> – Az időszak használatának, valamint a tanult évszámokkal való számítás gyakorlása. <i>(Pl. a</i> 	<p>táblaképek, üvegablakok és oltárszobrok. Reneszánsz paloták. A reneszánsz nagy mesterei.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Gregorián énekek, a reneszánsz zene.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> Érdekességek a testedzés történetéből – a parasztok sportjai, lovagi játékok.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Részletek népszerű játékokból <i>(pl. Mel Gibson: A rettenthetetlen; Luc Besson: Jeanne d’Arc.)</i></p>
--	--	--

	<i>tanult események elhelyezése az időszalagon.)</i>	
Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás.	
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoportok, életmód, város, falu, gazdaság, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, politika, állam, államforma, politika, állam, államforma, királyság, császárság, egyeduradalom, birodalom, vallás, vallásüldözés, kultúra.	
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> középkor, uradalom, hűbérúr, hűbéres, vár, jobbágy, robot, majorság, iszlám, pápa, szerzetes, eretnek, kolostor, kódex, lovag, középkori város, céh, járvány, távolsági kereskedelem, könyvnyomtatás.</p> <p><i>Személyek:</i> Nagy Károly, Mohamed, Szent Benedek, Gutenberg.</p> <p><i>Topográfia:</i> Bizánci Császárság, Frank Birodalom, Mekka, Arab Birodalom, Német-római Császárság.</p> <p><i>Évszámok:</i> 622 (Mohamed „futása”), 800 (Nagy Károly császár), XV. század (könyvnyomtatás).</p>	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés	

Tematikai egység	A magyarság történetének kezdetei és az Árpádok kora	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	Magyar népmesék, hazai nemzetiségek és más népek meséi, mesefajták; mondák, regék, legendák. Alsó tagozatos olvasmányok a hun-magyar mondakörből, a vérszerződésről, a honfoglalásról, Szent Istvánról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanuló megbecsüli az országalapítók és -építők (uralkodók és közemberek) munkáját és emlékét. Felismeri a közösségi összefogás, áldozatkészség és helytállás erejét a haza építésében és védelmében. Értékeli hazánk európai keresztény államközösségbe való sikeres beilleszkedését, felismeri a keresztény értékrend máig ható elemeit és azok jelentőségét. Belátja, hogy az utókor a korszak szereplőit a közösség érdekében tett cselekedeteik alapján értékeli.</p> <p>Megismeri és feldolgozza a magyarság régmúltját, a tények és a vitatott kérdések (eredet, rokonság stb.) együttes feltárásával is. Felismeri a mondák és valóság közötti kapcsolatokat és ellentmondásokat egyaránt. Különböző források feldolgozása és ütköztetése révén fejleszti kritikai gondolkodását.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>Mondák, krónikák és történetek a magyarság eredetéről és vándorlásáról. Zsidók vándorlásai.</p> <p>Az ősi magyar harcmodor. Honfoglalás és letelepedés a Kárpát-medencében. A kalandozó hadjáratok.</p> <p>A keresztény magyar állam megalapítása, Géza fejedelem és Szent István intézkedései. Bírák kora.</p> <p>A keresztény magyar állam megerősítése Szent László és Könyves Kálmán uralkodása idején. Dávid és Salamon.</p> <p>A tatárjárás. Az ország újjáépítése a tatárjárás után. IV. Béla, a második honalapító. A babiloni és asszír fogság. <i>Kisebbség, többség, nemzetiségek.</i></p> <p>Árpád-kori kulturális örökségünk.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A magyar őstörténetre vonatkozó ismeretek szerzése különböző típusú forrásokból. <i>(Pl. a rovásírásos ABC megismerése.)</i> – Történetek megismerése és feldolgozása. <i>(Pl. Szent István és Szent László legendáiból.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Forrásütköztetés a honfoglaló magyarok életmódjára vonatkozó ismeretek megbeszélése során <i>(Pl. az ősi magyar hitvilág és az új vallás összehasonlítása.)</i> – Történelmi személyiség jellemzése <i>(pl. Szent István király Intelmeinek rövid részletei alapján).</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Beszámolók, kiselőadások tartása. <i>(Pl. Csaba királyfi, a vérszerződés, a fehér ló mondája.)</i> – Rekonstrukciós rajzok elemzése. <i>(Pl. az ősi magyar öltözködés, lakhely, szerszámok és fegyverek.)</i> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Történelmi mozgások megragadása. <i>(Pl. a honfoglalás útvonalai.)</i> – Kronológiai adatok rendezése. <i>(Pl. a jelentősebb Árpád-házi uralkodók elhelyezése az időszalagon.)</i> 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A hun-magyar mondakör. Részletek magyar szentek legendáiból.</p> <p><i>Természetismeret:</i> A Kárpát-medence tájegységei, gazdaságföldrajzi jellegzetességeik.</p> <p><i>Ének-zene:</i> A magyar népzene régi rétegű és új stílusú népdalai, a népi tánczene.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Festmények, szobrok és filmek a magyar mondavilágról, a vérszerződésről, a honfoglalásról és az államalapításról. Népvándorlás kori tárgyak. A román stílus hazai emlékei.</p> <p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> Részletek népszerű játékfilmekből. <i>(Pl. Koltay Gábor: Honfoglalás; Koltay Gábor: István, a király.)</i></p>
<p>Értelmező kulcsfogalom</p>	<p>Változás és folyamatosság, történelmi forrás, tény és bizonyíték, értelmezés, történelmi nézőpont.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalom</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, felemelkedés, lesüllyedés, életmód, gazdaság, termelés, politika, állam, királyság, államszervezet, törvény,</p>	

	adó, vallás, vallásüldözés, kultúra.
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> hun, finnugor, félnomád életmód, törzs, nemzetség, nagycsalád, fejedelem, táltos, honfoglalás, kalandozás, vármegye, tized, ispán, tatár, kun.</p> <p><i>Személyek:</i> Attila, Álmos, Árpád, Géza fejedelem, Szent István, Gellért püspök, Szent László, Könyves Kálmán, IV. Béla, Szent Margit.</p> <p><i>Topográfia:</i> Urál, Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Erdély, Esztergom, Pannonhalma, Székesfehérvár, Buda, Muhi.</p> <p><i>Évszámok:</i> IX. század (Etelköz), 895–900 (a honfoglalás), 997–(1000)–1038 (I. /Szent/ István uralkodása), 1077 (I. /Szent/ László trónra lépése), 1241–1242 (a tatárjárás), 1301 (az Árpád-ház kihalása).</p>
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, a tanulók előadásai, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés</p>

A fejlesztés várt eredményei az 5. évfolyam végén	<p>Az időszámítás technikájának és jelentőségének megértése. A kritikai gondolkodás és a szóbeli kifejeződés mód fejlődése. A megismert történelmi fogalmak helyes alkalmazása. Egyszerű írásos források megértése és feldolgozása tanári segítséggel. Történelmi események időrendbe állítása, elhelyezésük az időszalagon. A középkori ember életének többoldalú és kritikus szemléletű megismerése. A korszak meghatározó vallási és szellemi irányzatainak hatásának megértése. Mondák és valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismertetése. A kritikai gondolkodás fejlesztése különböző források feldolgozása és ütköztetése révén.</p>
--	--

	<p>Az egyetemes emberi értékek elfogadása ókori és középkori egyetemes és magyar kultúránk élményszerű megismerésével. A családhoz, a lakóhelyhez, a nemzethez való tartozás élményének személyes megélése. A történelmet formáló, alapvető folyamatok, összefüggések felismerése (pl. a munka értékteremtő ereje) és egyszerű, átélhető erkölcsi tanulságok azonosítása.</p> <p>Az előző korokban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak felidézése.</p> <p>A tanuló ismerje fel, hogy a múltban való tájékozódást segítik a kulcsfogalmak és fogalmak, amelyek fejlesztik a történelmi tájékozódás és gondolkodás kialakulását.</p> <p>Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli.</p> <p>Tudja, hogy az egyes népeket főleg vallásuk és kultúrájuk, életmódjuk alapján tudjuk megkülönböztetni.</p> <p>Ismerje fel, hogy a vallási előírások, valamint az államok által</p>
--	--

	<p>megfogalmazott szabályok döntő mértékben befolyásolhatják a társadalmi viszonyokat és a mindennapokat.</p> <p>Tudja, hogy a történelmi jelenségeket, folyamatokat társadalmi, gazdasági tényezők együttesen befolyásolják.</p> <p>Tudja, hogy az emberi munka nyomán elinduló termelés biztosítja az emberi közösségek létfenntartását.</p> <p>Ismerje fel a társadalmi munkamegosztás jelentőségét, amely az árutermelés és pénzgazdálkodás, illetve a városiasodás kialakulásához vezet.</p> <p>Tudja, hogy a társadalmakban eltérő jogokkal rendelkező és eltérő vagyoni helyzetű emberek alkotnak rétegeket, csoportokat.</p> <p>Tudja, hogy az eredettörténetek, a közös szokások és mondák erősítik a közösség összetartozását, egyben a nemzeti öntudat kialakulásának alapjául szolgálnak.</p> <p>Tudja, hogy a társadalmi, gazdasági, politikai és vallási küzdelmek számos esetben összekapcsolódnak.</p> <p>Ismerje fel ezeket egy-egy történelmi probléma vagy korszak feldolgozása során.</p> <p>Legyen képes különbséget tenni a történelem különböző típusú forrásai között, és legyen képes a korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni.</p> <p>Legyen képes a történetek a feldolgozásánál a tér- és időbeliség azonosítására, a szereplők csoportosítására fő- és mellékszereplőkre, illetve a valós és fiktív elemek megkülönböztetésére. Ismerje a híres történelmi személyiségek jellemzéséhez szükséges kulcsszavakat, cselekedeteket.</p> <p>Legyen képes a tanuló történelmi ismeretét meríteni hallott és olvasott szövegekből, különböző médiumok anyagából.</p> <p>Legyen képes emberi magatartásformák értelmezésére, információk rendezésére és értelmezésére, vizuális vázlatok készítésére.</p> <p>Legyen képes információt gyűjteni adott témához könyvtárban és múzeumban; olvasmányairól készítsen lényegyet kiemelő jegyzetet. Képes legyen szóbeli beszámolót készíteni önálló gyűjtőmunkával szerzett ismereteiről, és kiselőadást tartani.</p> <p>Ismerje az időszámítás alapelemeit (korszak, évszázad, évezred) tudjon ez alapján kronológiai számításokat végezni. Ismerje néhány kiemelkedő esemény időpontját.</p> <p>Legyen képes egyszerű térképeket másolni, alaprajzot készíteni. Legyen képes helyeket megkeresni, megmutatni térképen, néhány kiemelt jelenség topográfiai helyét megjelölni vaktérképen, valamint távolságot becsülni és számítani történelmi térképen.</p> <p>Legyen képes saját vélemény megfogalmazása mellett mások véleményének figyelembe vételére.</p>
	6. osztály
Tematikai egység	A Magyar Királyság virágkora
Előzetes tudás	Mesék, mondák és valós történetek a Hunyadiakról. A nándorfehérvári hősök.
	Órakeret 14 óra

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Tudatosul a tanulóban, hogy a királyokat, uralkodókat a történetekben megismert személyes tulajdonságaik és a kor kihívásaira adott (a társadalom életére hatást gyakorolt) válaszaik eredményessége, illetve önfeláldozó magatartásuk alapján örzi meg a történelmi emlékezet. Látja a törökellenes harcok hősiességének máig ható példáját. Felismeri az összefogás jelentőségét egy függetlenségéért küzdő nép életében. Látja a történelmi személyiség szerepét, jelentőségét, képes személyek, csoportok tetteinek megindokolására, valamint történetek mesei és valóságos elemeinek megkülönböztetésére. Megérti és értelmezi a képi és írásos források szövegét.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>A királyi hatalom megerősítése I. Károly idején. Dávid király.</p> <p>Nagy Lajos, a lovagkirály. Főbb törvényei.</p> <p>Egy középkori város: Buda. Jeruzsálem.</p> <p>Hunyadi János törökellenes harcai. A nándorfehérvári diadal.</p> <p>Hunyadi Mátyás uralkodása</p> <p>és reneszánsz udvara. <i>Uralkodók és államférfiak.</i></p> <p>A mohácsi vereség és következményei. Buda eleste.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Információk szerzése, rendszerezése és értelmezése szöveges és képi forrásokból. <i>(Pl. I. Károly politikai és gazdasági intézkedése írásos és képi források felhasználásával.)</i> – Történeti események feldolgozása mai szövegek és rövid korabeli források alapján. <i>(Pl. a nándorfehérvári győzelem.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Lelet és rekonstrukció összevetése. <i>(Pl. egy vár makettje és romjai.)</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tanulói kiselőadások tartása. <i>(Pl. Élet a középkori Budán.)</i> – Uralkodók és politikájuk jellemzése. <i>(Pl. a lovagkirály külső és belső tulajdonságai.)</i> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Szinkronisztikus vázlat készítése <i>(pl. a XIV-XV. századi egyetemes és magyar történelmi eseményeiről).</i> 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Népmesék és mondák Mátyás királyról. Arany János: Toldi.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Reneszánsz zene Mátyás király udvarából.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A gótikus és a reneszánsz stílus építészeti emlékei Magyarországon. A középkori Buda műemlékei. Mátyás visegrádi palotája. A corvinák.</p>

Értelmező kulcsfogalom	Változás és folyamatosság, történelmi forrás, tény és bizonyíték, értelmezés, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, felemelkedés, lesüllyedés, életmód, város, gazdaság, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, törvény, királyság, vallás, kultúra.
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> aranyforint, nádor, nemes, ősiség és kilenced törvénye, kormányzó, végvár.</p> <p><i>Személyek:</i> I. Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, Hunyadi Mátyás, I. Szulejmán.</p> <p><i>Topográfia:</i> Nándorfehérvár, Visegrád, Mohács.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1308 (I. Károly), 1456 (Nándorfehérvár), 1458-1490 (Hunyadi Mátyás uralkodása), 1526 (a mohácsi vereség).</p>
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, a tanulók kiselőadásai</p>

Tematikai egység	A világ és Európa a kora újkorban		Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Olvasmányok a földrajzi felfedezésekről, elsősorban Kolumbuszról, valamint a felfedezések előtti Amerikáról. Iskolai és iskolán kívüli ismeretek a protestáns vallásokról. Olvasmányok vagy filmelmények a Napkirályról és udvaráról.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanulóban tudatosul, hogy az emberi alkotótevékenység, kezdeményezőképeség (tudományos felfedezések és technikai találmányok stb.) a gazdasági fejlődés meghatározó elemei. Felismeri, hogy a felfedezők, újtók töretlen hite, szilárd akarata és kitartása záloga a sikerességnek. Látja, hogy a fejlettebb népek, államok erőfölényük birtokában leigázzák, gyarmatosítják a fejletlenebbeket, valamint, hogy az államok közötti és társadalmon belüli konfliktusok nem egyszer háborúhoz vagy polgárháborúhoz vezetnek, melyek jelentős emberáldozatokkal járnak.</p> <p>Felismeri a földrajzi felfedezések jelentőségét és hatását az európai és amerikai életmódra. Megérti a XVI-XVII. századi vallási megújulás okait és jelentőségét. Képes élményszerű ismeretek szerzésére a kora újkori „fényes udvarokról”, információk gyűjtésére, képi és szöveges források együttes kezelésére, a történelmi és földrajzi atlasz együttes használatára. Párhuzamokat keres megismert történelmi élethelyzetek, események és mai életünk között.</p>		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>A földrajzi felfedezések okai és céljai. Hódítók és meghódítottak. <i>Felfedezők, feltalálók.</i></p> <p>A felfedezések hatása az európai (és amerikai) életre.</p> <p>A reformáció és a katolikus megújulás. <i>Történelemformáló eszmék.</i></p> <p>Az alkotmányos királyság létrejötte Angliában.</p> <p>A Napkirály udvara. Saul, Dávid, Salamon.</p> <p>A felvilágosodás kora. <i>Történelemformáló eszmék.</i></p> <p>Az észak-amerikai gyarmatok függetlenségi harca. Az Egyesült Államok létrejötte.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Információk szerzése és rendszerezése tanári elbeszélés, tankönyvi szövegek és képek alapján. <i>(Pl. a Kolumbusz előtti Európán kívüli világról.)</i> – Következtetések levonása a feldolgozott információkból. <i>(Pl. a reformáció fő tanításai egy Luther-szövegrészlet alapján.)</i> – Írásos vagy rajzos vázlat elemzése. <i>(Pl. a királyi önkényuralom és az alkotmányos királyság jellemzői.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Különbségek azonosítása egy-egy történelmi jelenség kapcsán <i>(pl. a felfedezések okai és céljai)</i> 	<p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>A protestáns templomok külső-belső arculata. A barokk stílus jellegzetességei. A versailles-i palota és Szentpétervár. A barokk legnagyobb mesterei.</p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>A barokk és a klasszikus zene néhány mestere.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p> <p>Részletek népszerű játékfilmekből <i>(pl. Ridley Scott: A Paradicsom meghódítása; Eric Till: Luther; Mel Gibson: A hazafi).</i></p>	

Egyezmények, szövetségek.	<p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Beszámolók készítése. (Pl. egy felfedező útja.) – Saját vélemény megfogalmazása (pl. a felvilágosodás jelentőségéről). – Összehasonlító táblázatok készítése (pl. a katolikus és protestáns vallások különbségeiről). <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A korszak néhány kiemelt eseményének elhelyezése az időszalagon. – Néhány kiemelt esemény megjelölése kontúrtérképen. (Pl. a felfedező utak és az első gyarmatok.) 	
Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, értelmezés, jelentőség.	
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, felemelkedés, lesüllyedés, életmód, város, gazdaság, termelés, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gyarmatosítás, politika, állam, államszervezet, alkotmányos királyság, köztársaság, parlamentarizmus, birodalom, vallás, vallásüldözés.	
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> újkor, felfedező, gyarmat, manufaktúra, reformáció, protestáns, jezsuita, katolikus megújulás, felvilágosodás, alkotmány.</p> <p><i>Személyek:</i> Kolumbusz, Luther, Kálvin, Cromwell, XIV. Lajos, Rousseau, Washington.</p> <p><i>Topográfia:</i> Amerika, Versailles, London, Szentpétervár.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1492 (Kolumbusz), 1517 (Luther fellépése), 1776 (az amerikai Függetlenségi nyilatkozat).</p>	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, a tanulók kiselőadásai	

Tematikai egység	Magyarország a kora újkorban	Órakeret 17óra
Előzetes tudás	Mondák és történetek Hunyadi Jánosról, a török ellenes harcok világáról, az „igazságos” Mátyásról, valamint a mohácsi tragédiáról.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A hazafiság erősítése a hódítókkal szembeni védekezés, a hősi önfeláldozás példáin keresztül. A tanuló felismeri, hogy az ország közösségeinek széthúzása gyengíti a társadalom védekező képességét a hódítókkal szemben, az összefogás és az egységes fellépés azonban még egy vereség esetén is a behódolás helyett megegyezést eredményezhet. Felismeri a török terjeszkedés megállításának jelentőségét hazánk és Európa szempontjából. Érzékeli, hogy két nagyhatalom közötti helyzetünk fokozott terhet rótt a társadalom minden rétegére. Látja a politikai megosztottság következményeit. Észleli, hogy az egyeduralkodó törekvések saját céljával ellentétes hatást válthatnak ki. Képes egymásnak ellentmondó források értékelésére. Igény felkeltése múzeumok, várak felkeresésére határokon innen és túl.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>A három részre szakadt ország lakóinak élete. A zsidó állam kettészakadása.</p> <p>Végvári harcok – végvári hősök. A nagy várháborúk éve (1552). <i>Békék, háborúk, hadviselés.</i></p> <p>Reformáció és katolikus megújulás Magyarországon.</p> <p>Az Erdélyi Fejedelemség aranykora Bethlen Gábor idején.</p> <p>Élet a török hódoltságban. <i>Óltözködés, divat.</i></p> <p>Habsburg-ellenes harcok és vallási mozgalmak a XVII. században, a török kiűzése.</p> <p>A Rákóczi-szabadságharc.</p> <p>Az ország újjáépítése, a hódoltsági területek benépesítése. A fogság után az ország újjáépítése. <i>Kisebbség, többség, nemzetiségek.</i></p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Információgyűjtés, rendszerezés a tankönyvből és olvasókönyvekből (<i>pl. a végvári katonák életéről</i>). – Életmód-történeti ismeretek gyűjtése. (<i>Pl. a kor jellegzetes magyar, német és török ruházódása.</i>) <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A három országrész jellegzetességeinek összevetése. – A személyiség szerepe a történelemben: (<i>Pl. II. Rákóczi Ferenc élete, pályaképe.</i>) <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kiselőadás tartása a reformációról és ellenreformációról. (<i>Pl. kulturális hatásuk elemzése.</i>) <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Történelmi térkép elemzése. (<i>Pl. információk gyűjtése a három részre szakadt ország térképének segítségével.</i>) 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Gárdonyi Géza: Egri csillagok; Arany János: Szondi két apródja.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Népdalok a török korból, kuruc dalok. A barokk zene. A tárogató.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Jelentősebb barokk műemlékek Magyarországon. Az erdélyi építészet jellegzetességei. A török hódoltság műemlékei: mecsetek, minaretek és fürdők.</p> <p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> Részletek népszerű játékfilmekből. (<i>Pl. Várkonyi Zoltán: Egri csillagok.</i>)</p>

Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, tény és bizonyíték, értelmezés, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, felemelkedés, lesüllyedés, nemzetiség, népességfogyás, életmód, város, gazdaság, termelés, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, államszervezet, rendelet, birodalom, vallás, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> végvár, hódoltság, szultán, szpáhi, janicsár, kuruc, labanc, hajdú, úrbér, jobbágyrendelet, zsellér, betelepítés, türelmi rendelet. <i>Személyek:</i> Dobó István, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós, II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia, II. József. <i>Topográfia:</i> Pozsony, Bécs, Erdélyi Fejedelemség, Eger, Gyulafehérvár, Debrecen. <i>Évszámok:</i> 1541 (Buda török kézen), 1552 (a „nagy várháborúk” éve), 1686 (Buda visszavívása), 1703–1711 (a Rákóczi-szabadságharc), 1740–1780 (Mária Terézia).
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, a tanulók kiselőadásai, rejtvények,

Tematikai egység	A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon	Órakeret 27óra
Előzetes tudás	Ismeretek olvasmányok és filmek alapján a francia forradalomról és Napóleonnól. A gőz szerepe az első ipari forradalomban. Olvasmányok Széchenyiről, a Lánchídról és Kossuthról. Alsó tagozatos olvasmányok az 1848–49-es forradalomról és szabadságharcról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri, hogy a polgárosodással párhuzamosan az szabadság, egyenlőség, testvériség eszméinek együttese nagy társadalmi mozgósító erővel hat. Látja, hogy a jelentős társadalmi és gazdasági átalakulásoknak egyaránt vannak győztesei és vesztesei, e folyamat vizsgálata feltárhatja a személyes és közösségi sors közötti összefüggéseket. Megérti, hogy az utókor nézőpontjából többnyire az válik történelmi személyiséggé, hőssé vagy mártírrá, aki a személyes érdekei elé a közösség hosszú távú érdekeit helyezi. Látja a középkori államok és a polgári nemzetállamok közti különbségeket. Értékeli a polgári nemzetállammá válás békés és erőszakos útjait. Hazafiságra nevelés a reformkor, a forradalom és a szabadságharc tanításának során. Megismeri és értékeli a korszak nagy történelmi személyiségei példamutató életét és munkásságát. Megismeri a reformkor legjelentősebb eredményeit, és értékeli ezek jelentőségét a korábbi magyarországi és a korabeli európai viszonyok tükrében. Képes a történelmi forrásokon túl más tantárgyak ismereteinek, információinak felhasználására, következtetések levonására történelmi térképek segítségével.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A francia forradalom és vívmányai. A jakobinus terror.</p> <p>Napóleon felemelkedése és bukása. <i>Uralkodók és államférfiak.</i></p> <p>Az ipari forradalom első feltalálói és találmányai.</p> <p><i>Közlekedés, úthálózat, hírközlés.</i></p> <p>Széchenyi István elméleti és gyakorlati munkássága. Adakozás a Bibliában.</p> <p>A reformkori rendi országgyűléseken felmerülő fő kérdések.</p> <p>Kossuth Lajos programja és szerepe a reformkorban. Próféták. Az 1848-as forradalom. A szabadságharc fontosabb csatái és jeles szereplői.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismeretszerzés tanári elbeszélés és vázlatrajz alapján. <i>(Pl. Széchenyi és Kossuth reformkori tevékenysége.)</i> – Következtetések levonása rövid közjogi forrásrészletekből. <i>(Pl. az Emberi és polgári jogok nyilatkozatából.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Változások és hatásaik nyomon követése. <i>(Pl. a szabadságharc bukásának következményei.)</i> – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása. <i>(Pl. Robespierre zsarnok vagy forradalmár?)</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tanulói kiselőadás jelentős történelmi személyiség életéről. <i>(Pl. Wesselényi Miklósról, Kölcsey Ferencről.)</i> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Jelentős események egymásra hatásának vizsgálata. <i>(Pl. a forradalom és a pozsonyi rendi országgyűlés történései.)</i> 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Csokonai, Kölcsey, Vörösmarty és Petőfi versei; Jókai Mór: A köszívű ember fiai.</p> <p><i>Természetismeret:</i> Az iparfejlődés környezeti hatásai.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Marseillaise, a nagy romantika mesterei. Erkel: Himnusz; Egressy Béni: Szózat; 1848-as dalok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A kort bemutató történeti festmények.</p> <p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> Részletek népszerű játékfilmekből <i>(pl. Andrzej Wajda: Danton; Bereményi Géza: A Hídember).</i></p>
Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, értelmezés, jelentőség, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, forradalom, felemelkedés, lesüllyedés, népességgrobbanás, migráció, életmód, város, gazdaság, termelés, erőforrás, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, királyság, köztársaság, államszervezet, hatalmi ág, parlamentarizmus, közigazgatás, nemzet, vallás, vallásüldözés.	
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> népfelség elve, jakobinus, polgári nemzet, ipari forradalom, tőkés, bérmunkás, kapitalizmus, rendi országgyűlés, alsótábla, felsőtábla,	

	<p>reformkor, közteherviselés, cenzúra, sajtószabadság, választójog, felelős kormány, jobbágyfelszabadítás, honvédség, trónfosztás, nemzetiségi törvény.</p> <p><i>Személyek:</i> XVI. Lajos, Robespierre, Napóleon, Watt, Széchenyi István, Kölcsey Ferenc, Wesselényi Miklós, Kossuth Lajos, Deák Ferenc, Petőfi Sándor, Batthyány Lajos, Jellasics, Görgei Artúr, Bem József.</p> <p><i>Topográfia:</i> Párizs, Waterloo, Debrecen, Isaszeg, Buda, Világos, Arad.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1789 (a francia forradalom kezdete), 1815 (a waterlooi csata), 1830 (a Hitel megjelenése, a reformkor kezdete), 1832–1836 (reformországgyűlés), 1848. március 15. (forradalom Pest-Budán), 1849. április 14. (a Függetlenségi nyilatkozat), 1849. október 6. (az aradi vértanúk és Batthyány Lajos kivégzése).</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, a tanulók kiselőadásai</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén</p>	<p>Az összefogás jelentőségének, hiányának felismerése. A történelmi személyiség szerepének, jelentőségének felismerése. Képi és írásos források szövegének megértése, értelmezése. A földrajzi felfedezések jelentőségének és hatásának felismerése az európai és amerikai életmódra.</p> <p>A vallási és politikai megosztottság következményeinek megértése. A középkori államok és a polgári nemzetállamok közti különbség megértése. A korszak nagy történelmi személyiségei példamutató életének és munkásságának megismerése és értékelése. A reformkor legjelentősebb eredményeinek megismerése, és ezek jelentőségének értékelése a korábbi magyarországi és az európai viszonyok tükrében. A történelmi forrásokon túl más tárgyak ismereteinek, információinak felhasználása. Következtetések levonása történelmi térképek segítségével.</p>
	<p>Az egyetemes emberi értékek elfogadása középkori és kora újkori egyetemes és magyar kultúrkincs élményszerű megismerésével. A családhoz, a lakóhelyhez, a nemzethez való tartozás élményének személyes megélése.</p> <p>A történelmet formáló, alapvető folyamatok, összefüggések felismerése (pl. a munka értékteremtő ereje) és egyszerű, átélhető erkölcsi tanulságok azonosítása.</p> <p>Az előző korokban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak felidézése.</p> <p>A tanuló ismerje fel, hogy a múltban való tájékozódást segítik a kulcsfogalmak és fogalmak, amelyek fejlesztik a történelmi tájékozódás és gondolkodás kialakulását.</p> <p>Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli.</p> <p>Tudja, hogy az egyes népeket főleg vallásuk és kultúrájuk, életmódjuk</p>

alapján tudjuk megkülönböztetni.

Ismerje fel, hogy a vallási előírások, valamint az államok által megfogalmazott szabályok döntő mértékben befolyásolják a társadalmi viszonyokat és a mindennapokat.

Tudja, hogy a történelmi jelenségeket, folyamatokat társadalmi, gazdasági tényezők együttesen befolyásolják.

Tudja, hogy az emberi munka nyomán elinduló termelés biztosítja az emberi közösségek létfenntartását.

Ismerje fel a társadalmi munkamegosztás jelentőségét, amely az árutermelés és pénzgazdálkodás, illetve a városiasodás kialakulásához vezet.

Tudja, hogy a társadalmakban eltérő jogokkal rendelkező és eltérő vagyoni helyzetű emberek alkotnak rétegeket, csoportokat.

Tudja, hogy az eredettörténetek, a közös szokások és mondák erősítik a közösség összetartozását, egyben a nemzeti öntudat kialakulásának alapjául szolgálnak.

Tudja, hogy a társadalmi, gazdasági, politikai és vallási küzdelmek számos esetben összekapcsolódnak.

Ismerje fel ezeket egy-egy történelmi probléma vagy korszak feldolgozása során.

Legyen képes különbséget tenni a történelem különböző típusú forrásai között, és legyen képes a korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni.

Legyen képes a történetek a feldolgozásánál a tér- és időbeliség azonosítására, a szereplők csoportosítására fő- és mellékszereplőkre, illetve a valós és fiktív elemek megkülönböztetésére. Ismerje a híres történelmi személyiségek jellemzéséhez szükséges kulcsszavakat, cselekedeteket.

Legyen képes a tanuló történelmi ismeret meríteni hallott és olvasott szövegekből, különböző médiumok anyagából.

Legyen képes emberi magatartásformák értelmezésre, információk rendezésére és értelmezésére, vizuális vázlatok készítésére.

Legyen képes információt gyűjteni adott témához könyvtárban és múzeumban; olvasmányairól készítsen lényegyet kiemelő jegyzetet. Képes legyen szóbeli beszámolót készíteni önálló gyűjtőmunkával szerzett ismereteiről, és kiselőadást tartani.

Ismerje az időszámítás alapelemeit (korszak, évszázad, évezred) tudjon ez alapján kronológiai számításokat végezni. Ismerje néhány kiemelkedő esemény időpontját.

Legyen képes egyszerű térképeket másolni, alaprajzot készíteni. Legyen képes helyeket megkeresni, megmutatni térképen, néhány kiemelt jelenség topográfiai helyét megjelölni vaktérképen, valamint távolságot becsülni és számítani történelmi térképen.

Legyen képes saját vélemény megfogalmazása mellett mások véleményének figyelembe vételére.

7–8. évfolyam

Helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

7. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A nemzetállamok kora és a gazdasági élet új jelenségei.	8	1	9
Önkényuralom és kiegyezés. A dualizmus kora Magyarországon.	12	-1	11
A nagyhatalmak versengése és az első világháború.	8	2	10
Európa és a világ a két háború között.	11	0	11
Magyarország a két világháború között.	14	-1	13
A második világháború.	12	6	18
Évfolyam összesen	65	7	72

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ.	6	4	10
Magyarország a második világháború végétől az 1956-os forradalom és szabadságharc leveréséig.	8	3	11
A két világrendszer versengése, a szovjet tömb felbomlása.	6	0	6
A Kádár-korszak jellemzői.	8	0	8
Az egységesülő Európa a globalizáció kiteljesedése.	6	0	6
Demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon.	5	0	5
Társadalmi szabályok.	3	0	3
Állampolgári ismeretek.	5	0	5
Pénzügyi és gazdasági kultúra.	5	0	5
Háztartás és családi gazdálkodás.	5	0	5
Médiakörnyezet, a média funkciói, a nyilvánosság.	3	0	3
A médiamodellek és intézmények.	3	0	3
A média társadalmi szerepe, használata. Reklám és hír a hagyományos és az új médiában.	2	0	2
Évfolyam összesen	65	7	72

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Nemzetállamok kora	Számonkérés	1
I.világh.	A háború eseményei, Mo részvétele	2
II.világh.	A háború eseményei, Mo. részvétele, holokauszt, egyház szerepe, rendszerezés	6

	Összesen:	7
--	-----------	---

8... évfolyam:	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Hidegháború	A kétpólusú világ, összefoglalás, témazáró	4
Mo. 1945-1956 között	A Rákosi-korszak, kommunista diktatúra egyházellenesség	3
	Összesen:	7

Az alapfokú oktatást záró két évfolyam *történelemtanításában* már lehetőség van a múltat a korábinál összetettebben, teljesebben, az általánosítás magasabb szintjét megragadva, sokoldalúbb összefüggésekbe ágyazva bemutatni. Az ebben a képzési szakaszban belépő *társadalmi és állampolgári ismeretek* a történelemmel együtt a korábbiaknál nagyobb lehetőséget kínál az állampolgárságra, demokráciára nevelésre. A nemzeti azonosságtudatra és a hazafiságra nevelés követelménye pedig Trianon utáni történelmünkben a határon túli magyarság sorsát nemzetünk múltjának és jelenének részeként kívánja tárgyalni. Fontos az európai integráció és a globalizáció folyamatának összeegyeztetése az egészséges nemzeti azonosságtudat kialakításával és ápolásával. A kulcskompetenciák közül a szociális és állampolgári kompetencia készíti elő tanulóinkat a közügyekben való részvételre. Ez elsősorban a társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek keretében valósul meg. Tárgyunkon keresztül is elérendő fontos cél a hatékony, önálló tanulás és a történelmi ismeretek önálló elsajátítása képességének mind magasabb szintre emelése is.

A 7–8. évfolyamon a tanulók már magasabb szintű elvont fogalmi gondolkodásra is képessé válnak. Az alsóbb évfolyamokra jellemző, a múltat megjelenítő történettanításnál ez már jobban közelít az elemzőbb jellegű irányába. Mindez nem jelenti azonban azt, hogy a képszerűség elvét és igényét teljességgel sutba dobjuk, de mindenképpen törekednünk kell arra, hogy a tanulókkal a történelem elemzésének alapvető módszereit elsajátíttassuk. A két évfolyam anyaga az elmúlt másfél évszázad történelmét dolgozza fel. A társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretekkel együtt egyrészt felkészíti tanítványainkat arra, hogy megértsék saját korukat, másrészt, hogy a jelenben felmerülő kérdésekre főként a közelmúlt történelmében keressenek és kapjanak válaszokat. Legalább ennyire fontos azonban az is, hogy a demokrácia értékeinek bemutatásával felkészítsük őket a felelős állampolgári létre és a demokratikus közéletben való tudatos részvételre.

A *társadalmi és állampolgári ismeretek* – mint szocializációs hatású témaköröket átfogó tartalmi terület – természetesen módon kapcsolódik a Nat-ban megfogalmazott valamennyi általános fejlesztési feladathoz. Ez a lehetősége abból fakad, hogy a jelenben való eligazodásra igyekszik felkészíteni a tanulókat. Olyan tartalmakat visz be az oktatásba, amelyek a hétköznapi életben közvetlenül hasznosítható tudást eredményeznek. Olyan készségek fejlesztését célozza, amelyek – miként az összes kulcskompetencia – széles körben hasznosíthatók az iskolán kívüli életben is. A témakörök feldolgozása hozzájárul a szociális és állampolgári, valamint a kezdeményezőképeség és vállalkozási kompetencia fejlesztéséhez. általános nevelési célok közül jelentős mértékben segíti az állampolgárságra és demokráciára való nevelést, a másokért való felelősségvállalás és az önkéntesség gondolatának elmélyülését a tanulóknban, a gazdasági és a pénzügyi nevelést, valamint kisebb mértékben a pályaeorientációt is.

Az általános iskola utolsó évfolyamán megjelenő társadalmi és állampolgári ismeretek témakörei a társadalomtudományi oktatás lezárását jelentik az iskolatípuson belül. A témakörök a történelmi tudásra építve foglalják össze, és a diákok saját életére vonatkoztatják

a korábban megismert társadalmi, gazdasági és politikai fogalmakat, illetve viszonyrendszereket. E témák feldolgozása ugyanakkor előkészítés is a továbblépésre, hiszen ez az év fordulópontot jelent a tanulók többségének életében. 14 éves kortól felgyorsul a szocializáció. Egyre fontosabbá válik az állampolgári jogok és kötelességek ismerete, valamint tudatos gyakorlása, a gazdaság működésének átlátása, a vállalkozói szemlélet kialakulása, valamint a bonyolult társadalmi viszonyok reális értelmezése. A fiatalok egyre aktívabb önálló fogyasztókká válnak, ezért fontos, hogy e téren is a tudatosság jellemezze döntéseiket. A tantervben szereplő jelenismereti témakörök elő kívánják segíteni a fiatalok társadalmi beilleszkedését, egyéni érvényesülését és közösségi felelősségvállalását. Elsősorban azon képességek megerősödését kívánják támogatni, amelyek birtokában a tanulók el tudnak igazodni számukra ismeretlen helyzetekben, megoldásokat tudnak keresni azokra a problémákra, amelyekkel szembesülnek, képesek a lehetőségeik mérlegelésére, dönteni tudnak, valamint az általános emberi és polgári normáknak megfelelő módon viselkednek.

Ebben az életszakaszban lesznek a tanulók között olyanok, akik közvetlenül vagy tanulási irányuk megválasztásával elindulnak a munka világa felé. Számukra külön is fontos lehet mindaz, amivel e témakörök feldolgozása hozzá tud járulni a pályaválasztásról, valamint a gazdasági és a pénzügyi kérdésekről való reális gondolkodás megalapozásához.

Mind a XX. századi történelem, mind a társadalmi és állampolgári ismeretek témakörei is számos izgalmas lehetőséget kínálnak a *médiamodul* egységeinek beépítésére. Ezek az egységek a tanulási folyamat bármely pontján tetszés szerint elhelyezhetők, ahol támogatják az adott korszak jobb megértését – hozzájárulva egyúttal a médiaismeret sajátos fejlesztési céljainak a megvalósulásához is.

7. osztály

Tematikai egység	A nemzetállamok kora és a gazdasági élet új jelenségei	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Jelentős események és történelmi személyiségek felidézése a középkori és az újkori Európa történetéből. Amerika felfedezése, a felfedezők élete. Találmányok, ipari fejlődés. Az 1848–1849-es magyar forradalom és szabadságharc eseményei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri a nemzeti öntudatra és a hazafiságra nevelés megjelenésének jellemzőit, a nemzetépítést mint a közösségteremtés új formáját. Tudatosul benne a nemzetállamiság társadalmi összetartó ereje. Képes a középkor és az újkor egy-egy részterületének összehasonlítására, a XIX. századi Európa és Észak-Amerika történelme közös vonásainak egybevetésére. Felismeri, hogy a középkori és az újkori vezető államok közül néhány a XIX. században és ma is vezető szerepet tölt be a politikai és gazdasági életben. Megismeri és képes mérlegelni a tudományos és technikai fejlődés pozitív és negatív oldalát egyaránt. Megérti és értelmezi a változások lényegét, képes saját vélemény kifejtésére, önálló kutatómunkával történő alátámasztására. Képes az egyes események nyomon követésére és értelmezésére térképen, bizonyos tények, adatok felkutatásával.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az egységes Németország	Ismeretszerzés, tanulás:	Vizuális kultúra:

<p>létrejötté.</p> <p>Polgárháború az Amerikai Egyesült Államokban.</p> <p>Az ipari forradalom második szakaszának feltalálói és találmányai. <i>Felfedezők, feltalálók.</i></p> <p>Szövetségi rendszerek és katonai tömbök kialakulása.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Információk gyűjtése lexikonokból, az internetről vagy könyvtári kutatással. <i>(Pl. a közlekedés fejlődése a lovas kocsitól az autóig.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Magyarázat az egységes államok kialakulásának történelmi okaira. <i>(Pl. az Egyesült Államok megszületése.)</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Beszámoló készítése valamilyen témáról. <i>(Pl. a korszak magyar tudósai, feltalálói.)</i> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanult földrajzi helyeknek térképen történő megkeresése. – Vaktérkép <i>(pl. a központi hatalmak és az antant országok berajzolásához).</i> 	<p>A XIX-XX. század fordulójának stílusirányzatai.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Liszt Ferenc zenéje. A kort idéző híres operarészletek.</p> <p><i>Fizika:</i> Korabeli felfedezések, újítások, találmányok <i>(pl. autó, izzó, telefon)</i>. Ezek működésének elvei.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalom</p>	<p>Változás és folyamatosság, ok és következmény, tény és bizonyíték, interpretáció.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalom</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, nemzet, nemzetiség, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, életmód, gazdaság, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ágak, egyeduralom, önkényuralom, királyság, császárság, köztársaság, parlamentarizmus, demokrácia, közigazgatás, birodalom.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, munkaformák szervezési- és módszerek,</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, a tanulók kiselőadásai, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés</p>	

Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> polgárháború, nemzetállam, szabad verseny, monopólium, szociáldemokrácia, tömegkultúra.</p> <p><i>Személyek:</i> I. Vilmos császár, Bismarck, Lincoln, Edison, Marx.</p> <p><i>Topográfia:</i> Olaszország, Németország, Egyesült Államok.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1859 (csata Solferinónál), 1861-1865 (polgárháború az Egyesült Államokban), 1871 (a Német Császárság létrejötte).</p>	
Tematikai egység	Önkényuralom és kiegyezés. A dualizmus kora Magyarországon	
Előzetes tudás	<p>A forradalom és a szabadságharc történetének ismerete. A magyar polgári átalakulás elhelyezése időben és térben, a XIX. századi Európa viszonyai közepette. Iskolai megemlékezések: az aradi vértanúk emléknapja.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanuló felismeri az uralkodói önkényt, és tudatosulnak benne a zsarnoki intézkedések hátrányai. A nemzetek közötti szembenállás feloldásaként felismeri és elfogadja a kölcsönös engedményeken alapuló megegyezés (kiegyezés) jelentőségét. Megismeri és megbecsüli a békés országépítő munka eredményeit, értékeit.</p> <p>Megismeri a magyar történelem főbb csomópontjait, kiemelkedő gazdasági és társadalmi folyamatait, fontosabb történéseit a XIX. század második feléből. Megérti, hogy az adott lehetőségek minél teljesebb körű kihasználása európai összehasonlításban is jelentős előrelépést hozott. Képes elemezni a korszak eredményeit, összehasonlítva a korábbi magyarországi fejlődés ütemével, illetve a korabeli európai viszonyokkal. Értékelése egy-egy jeles politikus, személyiség munkásságát.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Magyarország az önkényuralom éveiben.</p> <p>A kiegyezés; Deák Ferenc szerepe létrejöttében. Az új dualista állam.</p> <p><i>Államférfiak. Egyezmények, szövetségek.</i></p> <p>Magyarország gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődése.</p> <p><i>Népek egymásra hatása, együttélése.</i></p> <p>Budapest világváros.</p> <p><i>Urbanizáció.</i></p> <p>Az Osztrák-Magyar Monarchia együtt élő népei. A nemzetiségek helyzete.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az adatok oszlop- és kördiagramokban történő feldolgozása. <i>(Pl. a korszak gazdasági fejlődésének jellemzői.)</i> – Ismeretszerzés írásos és képi forrásokból. <i>(Pl. tájékozódás Budapest XIX. századi történelmi emlékeiről.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Érvek és ellenérvek gyűjtése a kiegyezésről. <i>(Pl. vita arról, hogy ez a lépés az ország megmentésének vagy elárulásának tekinthető-e.)</i> – Beszámoló a millenniumi eseményekről a kor fény- 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Arany János: A walesi bárdok; Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>A magyar történelmi festészet példái.</p> <p>A századforduló magyar építészeti emlékei és legismertebb festői <i>(Pl. Rippl-Rónai József, Csontváry Kosztka Tivadar).</i></p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>A családok eltérő helyzete, életszínvonala a XIX. század végén.</p>

<p>Zsidók és más népek kapcsolata. Kisebbség, többség, nemzetiségek.</p> <p>A millenniumi ünnepek. Hazánk a XX. század elején.</p>	<p>és árnyoldalait is bemutatva.</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A dualista rendszer államszerkezeti ábrájának elkészítése, és magyarázata. – A kiegyezésben főszerepet játszó személyiség portréjának bemutatása (pl. Deák Ferenc, Eötvös József, Ferenc József). <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Földrajzi, néprajzi (pl. honismereti) és történelmi térképek összevetése. – Budapest fejlődésének nyomon követése (pl. korabeli és mai térképek alapján). 	
<p>Értelmező kulcsfogalom</p>	<p>Változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, jelentőség.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalom</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrások, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, önkényuralom, hatalmi ág, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, vallás.</p>	
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>Fogalmak:</i> passzív ellenállás, kiegyezés, közös ügyek, dualizmus, millennium, agrárország, emigráció, amnesztia. <i>Személyek:</i> Deák Ferenc, I. Ferenc József, gróf Andrássy Gyula, báró Eötvös József, Kandó Kálmán, Bánki Donát. <i>Topográfia:</i> Osztrák-Magyar Monarchia, Budapest. <i>Évszámok:</i> 1867 (a kiegyezés), 1896 (a millenniumi ünnepek).</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, a tanulók kiselőadásai</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>A nagyhatalmak versengése és az első világháború</p>	<p>Órakeret 10 óra</p>
--------------------------------	--	--

Előzetes tudás	A XIX. századról szóló olvasmányok, filmek, képek. A nemzetállamok kialakulása Európában, mely folyamat konfliktusokhoz vezet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri az emberi élet értékeit kiélezett történelmi helyzetben, elutasítja a háború pusztításait, megérteti, elfogadja, sőt feladatának érzi a hősi halottak emlékének ápolását, felismeri a békés életviszonyok jelentőségét. Megismeri az első világháborúhoz vezető történelmi folyamatokat, benne a szövetségekötéseket. A téma hazai vonatkozásaihoz ismereteket merít önálló gyűjtő- és kutatómunkával. Képes önállóan tájékozódni, a katonai eseményeket nyomon követni a térképen. Tudatosul benne, hogy Európa történelmének addigi legvéresebb időszaka az első világháború volt.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A gyarmatbirodalmak kialakulása. Élet a gyarmatokon.</p> <p>Az első világháború kirobbanása. Tömegek és gépek háborúja. <i>Békék, háborúk, hadviselés.</i></p> <p>Magyarok az első világháborúban. <i>Az egyház és a háború kapcsolata.</i></p> <p>A háború következményei Oroszországban, Lenin és a bolsevikok hatalomra kerülése.</p> <p>Az Egyesült Államok belépése és az antant győzelme a világháborúban. <i>Történelemformáló eszmék.</i></p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Jegyzetek készítése Európa nagyhatalmainak vezetőiről. (<i>Pl. II. Vilmos, Ferenc József, II. Miklós</i>). – Ismeretszerzés a XIX. század végi nagyhatalmakról az internetről. <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Érvek gyűjtése (<i>pl. a háború törvényszerű kitörése, illetve annak elkerülhetősége mellett</i>). <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Grafikonok, táblázatok elemzése, készítése az első világháború legfontosabb adatairól. – Vita. (<i>Pl. A politikusok szerepe és felelőssége az első világháború kirobbantásában.</i>) <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A történelmi tér időbeli változásai. (<i>Pl. a határok újrarajzolása a háború után</i>) – Vaktérképek készítése. (<i>Pl. frontvonalak berajzolása.</i>) – Az események ábrázolása 	<p><i>Földrajz:</i> Európa, és benne a Balkán helye a mai földrajzi térképeken.</p> <p><i>Kémia:</i> Vegyifegyverek kémiai alapjai.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Katonanóták archív felvételekről.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Korabeli fotók, albumok; részletek a Magyar évszázadok című tévésorozatból.</p> <p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> Játékfilmek részletei (<i>Pl. Jean Renoir: A nagy ábránd; Stanley Kubrick: A dicsőség ösvényei; Delbert Mann: Nyugaton a helyzet változatlan stb.</i>)</p> <p><i>Informatika:</i> Adatok gyűjtése történelmi eseményekről és személyekről az interneten.</p>

	időszalagon.	
Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, jelentőség, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági teljesítmény, politika, állam, államforma, államszervezet, birodalom, szuverenitás, háború, hadsereg.	
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> villámháború, állásháború/állóháború, bolsevik, szovjet, háterszág, kétfrontos háború.</p> <p><i>Személyek:</i> II. Vilmos, Lenin, Wilson, II. Miklós.</p> <p><i>Topográfia:</i> Szerbia, Szarajevó, Pétervár, Oroszország.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1914. július 28. (a világháború kirobbanása), 1914-1918 (az első világháború), 1917 (az oroszországi forradalom és a bolsevik hatalomátvétel).</p>	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, a tanulók kiselőadásai</p>	

Tematikai egység	Európa és a világ a két háború között		Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A XIX. század nagyhatalmainak ellentétei, a gyarmatosítás alakulása az előző évfolyam tanulmányai alapján. Az első világháború nagy csatái, új fegyverei, és a világegés következményei.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanuló felismeri, hogy a háborút lezáró békéket kizárólag a győztesek érdekeinek megfelelően kötik meg. Felismeri a háború és a válságok következményeként a szélsőséges politikai erők befolyásának növekedésének és hatalomra jutásának veszélyeit, azonosítja a modern diktatórikus rendszerek jellemzőit, és elítéli azokat.</p> <p>Megismeri a háború utáni rendezést és következményeit. Képes nyomon követni térképen a területi változásokat. Megérti a történelmi összefüggéseket, egyszerűbb háborús forrásokat képes elemezni.</p> <p>Felismeri, hogy a két világháború közötti időszak a demokráciák és diktatúrák közti vetélkedés jegyében telt el.</p>		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>A Párizs környéki békék. Európa új arca.</p> <p>A kommunista diktatúra a Szovjetunióban Sztálin, a diktátor. A GULAG</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismeretek szerzése a békekötés dokumentumaiból (pl. új országhatárok). – Statisztikák összevetése 	<p><i>Földrajz:</i></p> <p>Kelet- és Közép-Európa térképe.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Dokumentum- és játékfilmek,</p>	

<p>rendszere. Sztálin és az egyház. <i>Birodalmak.</i></p> <p>A gazdasági világválság az Egyesült Államokban és Európában.</p> <p>Nemzetiszocializmus Németországban, Hitler a diktátor. Hitler és az egyház.</p> <p>A náci terjeszkedés kezdetei Európában.</p>	<p><i>(pl. az európai nagyhatalmak és gyarmataik területük, népességük, ásványkincseik alapján).</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Feltevések megfogalmazása a számunkra igazságtalan békéről. – Az első világháború utáni békék történelmi következményei, és az abból eredő újabb konfliktusok felismerése. – Többféleképpen értelmezhető szövegek és képi dokumentumok elemzése. <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A gazdasági világválság magyarázata, összehasonlítása napjaink gazdasági folyamataival. – Diagramok készítése <i>(pl. termelési és munkanélküliségi adatokból).</i> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az események és az évszámok elhelyezése a térképen. 	<p>fotók, albumok. Játékfilmek <i>(pl. Chaplin: Modern idők, A diktátor)</i>, rajzfilmek <i>(pl. Miki egér)</i>, Walt Disney stúdiója <i>(pl. Hófehérke és a hét törpe)</i>.</p> <p>Építészek <i>(pl. W. Gropius, F. L. Wright, Le Corbusier)</i>, szobrászok <i>(pl. H. Moore)</i> és festők <i>(pl. H. Matisse, P. Picasso, M. Duchamp, M. Chagall, S. Dali)</i>.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Neoklasszicizmus <i>(pl. Stravinsky: Purcinella)</i>.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalom</p>	<p>Változás és folyamatosság, ok és következmény, interpretáció, történelmi nézőpont.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalom</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, gazdasági válság, politika, állam, államforma, államszervezet, egyeduralom, demokrácia, parlamentarizmus, diktatúra, közigazgatás, birodalom, szuverenitás.</p>	
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>Fogalmak:</i> békediktátum, kommunizmus, GULAG, személyi kultusz, fasizmus, nemzetiszocializmus, kisantant, proletárdiktatúra, tőzsde, részvény, gazdasági válság. <i>Személyek:</i> Clemenceau, Sztálin, Roosevel, Mussolini, Hitler.</p>	

	<p><i>Topográfia:</i> Szovjetunió, New York. <i>Évszámok:</i> 1918. november 11. (az első világháború vége), 1922 (a Szovjetunió megalakulása), 1929-1933 (a nagy gazdasági világválság), 1933 (Hitler hatalomra kerülése).</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, a tanulók kiselőadásai</p>

Tematikai egység	Magyarország a két világháború között	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	A dualizmus korának Magyarországja. Korábbi olvasmányok a trianoni békediktátumról és a trianoni Magyarországról. Iskolai megemlékezések: a nemzeti összetartozás napja.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanuló azonosítja a nemzeti önvédelem és az önfeladás közötti különbséget, felismeri a politikai kalandorság jellemzőit és következményeit. Tudatosul benne a trianoni békediktátum és országcsönkítés igazságtalansága, és nemzeti sorstragédiaként éli meg azt. Megérti, hogy egy-egy nemzet érdekérvényesítése legtöbbször egy másik nemzet kárára történik, így a vesztes fél ezt nem egyszer végzetes katasztrófaként éli meg.</p> <p>Az ismeretek, információk, érvek, ellenérvek egymással szembe- és egymás mellé állításával önálló véleményt alkot az adott korszakról. Ezek alapján a korszak és szereplői tevékenységének kiegyensúlyozottan értékeli, elismerve azok eredményeit, de nem elhallgatva bűneit sem. Felismeri, hogy a két háború közötti magyar politikát döntően a trianoni döntésre választ adó revízió határozta meg. Képes térképen bemutatni a Trianont követő területi változásokat, majd a revíziók ideiglenes eredményeit.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az őszirózsás forradalom és a tanácsköztársaság okai, következményei.</p> <p>A trianoni békediktátum, országvesztés és a Horthy-korszak kezdete.</p> <p>A Horthy korszak jellegzetességei.</p> <p>A kultúra, a művelődés a Horthy-korszakban.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Információk gyűjtése, grafikonokból, táblázatokból, szöveges forrásokból (pl. a <i>Magyarországra nehezedő háború utáni terhekről</i>). – Korabeli képi információforrások feldolgozása (pl. <i>plakátok, képeslapok, újságillusztrációk</i>). 	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> Szent-Györgyi Albert izolálja a C-vitamint.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Kodály Zoltán és Bartók Béla zeneszerzői jelentősége.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Aba-Novák Vilmos: Hősök kapujának freskói Szegeden, Derkovits Gyula: Dózsa-sorozata.</p>

<p>Horthy és az egyház. <i>Gyermekek nevelése, oktatása.</i></p> <p>A határon túli magyarság sorsa a két világháború között.</p> <p>A revíziós politika első sikerei. vélemények</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A kor helyi és lakóhely környéki építészeti emlékeinek felkeresése. <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az 1918–1920 közötti folyamatok értelmezése. <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Saját megfogalmazása történelmi helyzetekről (pl. a király nélküli Magyar Királyságról). – Információk gyűjtése, elemzése, érvek, ellenérvek felsorakoztatása (pl. a trianoni békediktátummal kapcsolatban). <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A revízió határmódosításainak nyomon követése, térképek és táblázatok segítségével. 	
Értelmező kulcsfogalom	Ok és következmény, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, életmód, város, nemzet, nemzetiség.	
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> öszirózsás forradalom, tanácsköztársaság, vörösteror, fehérterror, kormányzó, numerus clausus, konszolidáció, revízió, zsidótörvény.</p> <p><i>Személyek:</i> Károlyi Mihály, Kun Béla, Horthy Miklós, Bethlen István, Teleki Pál.</p> <p><i>Topográfia:</i> Csehszlovákia, Jugoszlávia, Románia.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1918. október vége (az öszirózsás forradalom), 1919. március (a Magyarországi Tanácsköztársaság kikiáltása), 1920. március (Horthy kormányzóvá választása), 1920. június 4. (Trianon), 1938 (az első bécsi döntés), 1940 (a második bécsi döntés).</p>	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek,	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer	
	Szemléltetés	

szervezési- és munkaformák	
-----------------------------------	--

Tematikai egység	A második világháború		Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Az újabb háborúhoz vezető út. Események, társadalmi és kulturális törekvések, gazdasági törések a XX. század első felében. Iskolai megemlékezések: a holokauszt emléknapja.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri a társadalmi kirekesztés különböző formáit, elutasítja az ún. fajelméletet, felismerve annak következményeit. Tudatosulnak benne a hátszínigot sem kímélő háborús pusztítások. A frontkatonák és a civil lakosság személyes sorsán keresztül felismeri a háború kegyetlenségének és a hősi helytállás kettősségét. Megismeri az emberiség legnagyobb háborújának fontosabb eseményeit, és önálló véleményt alkot azokról. A korszak tanulmányozása során erősödik benne a társadalmi igazságosság iránti igény, az emberi jogok és a demokratikus intézményrendszerek tiszteletének fejlesztése, valamint a béke megőrzése fontosságának belátása. Tudatosulnak benne azok az okoknak, amelyek a pusztító háborúhoz vezettek, és melynek része a népiirtás és a holokauszt. Képes önálló tudásbővítésre az iskolán kívül szerzett ismeretek (pl. filmek) felhasználásával. Ismeri és (pl. időszalagon, rendszerező táblán) ábrázolni tudja a háború fontosabb történései időrendjét, képes a térképen az egyidejűleg több fronton (és földrészen) is zajló események nyomon követésére. Tájékozott a háború fontosabb szereplőiről, megfelelően értékelve a tevékenységüket.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>A második világháború kezdete és első éveit.</p> <p>A Szovjetunió német megtámadása. Koalíciók létrejötte. A totális háború. <i>Békék, háborúk, hadviselés.</i></p> <p>Fordulat a világháború menetében. Magyarország hadba lépésétől a német megszállásig.</p> <p>A hátszínig szenvedései. Népiirtás a második világháborúban, a holokauszt. <i>Az egyház szerepe.</i></p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Írásos források, eredeti fotók és dokumentumfilmek feldolgozása (pl. a háború kirobbanásával kapcsolatban). – Önálló ismeretszerzés, majd beszámoló filmek alapján (pl. <i>Ryan közlegény megmentése, Schindler listája, A bukás</i>). – Diagramok készítése, értelmezése (pl. a háborús erőviszonyok ábrázolása). – Haditechnikai eszközök megismerése. <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Magyarázat arra, hogy hazánkat földrajzi helyzete 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Radnóti Miklós: <i>Nem tudhatom.</i></p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Eredeti fotók, háborús albumok.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Dokumentumfilmek (pl. a második világháború nagy csatái), játékfilmek (pl. <i>Andrzej Wajda: Katyń; Michael Bay: Pearl Harbor – Égi háború; Joseph Vilsmaier: Sztálingrád; Andrzej Wajda: Csatorna; Ken Annikin: A leghosszabb nap; A halál ötven órája; Rob Green: A bunker.</i></p>	

<p>A második front megnyitásától a világháború végéig. A jaltai és a potsdami konferencia.</p> <p>Magyarország német megszállása. A holokauszt Magyarországon. Szálasi és a nyilasok rémuralma. Szovjet felszabadítás és megszállás.</p> <p>Rendszerezés.</p>	<p>és revíziós politikája hogyan sodorta bele a háborúba.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vita, elemzések, kiselőadások tartása a Horthy-korszak revíziós politikájával kapcsolatban. – Háborús háttérintézmények (pl. <i>hátország, hírszerzés, koncentrációs tábor, GULAG</i>) összehasonlítása. <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Fegyverek, katonai eszközök és felszerelések bemutatása (pl. <i>repülő, harckocsik, gépfegyverek, öltözetek</i>). – Kiselőadások tartása, olvasmányok, filmek, elbeszélések alapján. – Érvek, ellenérvek egy-egy vitára okot adó eseményről. (Pl. <i>Pearl Harbor megtámadása; a partraszállás</i>.) <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A főbb háborús események időrendbe állítása térségenként, frontonként. – Térképek elemzése, a folyamatok összefüggéseinek megértése, távolságok, területek beclése. – Egyszerű stratégiai térképek és csatatérképek készítése. 	
<p>Értelmező kulcsfogalom</p>	<p>Változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, interpretáció, történelmi nézőpont.</p>	
<p>Tartalmi</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, népességfogyás, migráció, életmód,</p>	

kulcsfogalom	gazdaság, termelés, erőforrás, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, politika, állam, államforma, államszervezet, diktatúra, birodalom, emberi jog, polgárjog, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> tengelyhatalmak, furcsa háború, hadigazdaság, totális háború, zsidóüldözés, holokauszt, gettó, deportálás, partizán.</p> <p><i>Személyek:</i> Churchill, Kállay Miklós, Szálasi Ferenc.</p> <p><i>Topográfia:</i> Lengyelország, Sztálingrád, Don-kanyar, Normandia, Auschwitz, Berlin, Jalta, Hiroshima.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1939. szeptember 1. (a második világháború kirobbanása), 1941. június 22. (Németország megtámadja a Szovjetuniót), 1941. június 27. (Magyarország hadba lépése), 1941. december 7. (Pearl Harbor, az Egyesült Államok hadba lépése), (1943. január (a doni katasztrófa), 1943. február eleje (a sztálingrádi csata vége), 1944. március 19. (Magyarország német megszállása), 1944. június 6. (a normandiai partraszállás), 1944. október 15-16. (Horthy kiugrási kísérlete, Szálasi hatalomátvétele), 1945. április (a háború vége Magyarországon), 1945. május 9. (Európában befejeződik a háború), 1945. szeptember 2. (Japán kapitulációja).</p>

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, portfólió módszer</p>

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén	<p>Az újkori és modernkori egyetemes és magyar történelmi jelenségek, események feldolgozásával a jelenben zajló folyamatok előzményeinek felismerése, a nemzeti azonosságtudat kialakulása.</p> <p>A múltat és a történelmet formáló, alapvető folyamatok, összefüggések felismerése (pl. technikai fejlődésének hatásai a társadalomra és a gazdaságra) és egyszerű, átélhető erkölcsi tanulságok (pl. társadalmi kirekesztés) azonosítása, megítélése.</p> <p>Az új- és modernkorban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása, a hasonlóságok és különbségek felismerése.</p> <p>A tanuló ismerje fel, hogy a múltban való tájékozódást segítik a kulcsfogalmak és fogalmak, amelyek segítik a történelmi tájékozódás és gondolkodás kialakulását, fejlődését.</p> <p>Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli, tudjon példát mondani ellentétes értékelésre.</p> <p>Ismerje a XIX.-XX. század nagy korszakainak megnevezését, illetve egy-egy korszak főbb jelenségeit, jellemzőit, szereplőit, összefüggéseit.</p> <p>Ismerje a magyar történelem főbb csomópontjait egészen napjainkig.</p> <p>Legyen képes e hosszú történelmi folyamat meghatározó szereplőinek azonosítására és egy-egy korszak főbb kérdéseinek felismerésére.</p>
---	--

	<p>Ismerje a korszak meghatározó egyetemes és magyar történelmének eseményeit, évszámait, történelmi helyszíneit. Legyen képes összefüggéseket találni a térben és időben eltérő fontosabb történelmi események között, különös tekintettel azokra, melyek a magyarságot közvetlenül vagy közvetetten érintik.</p> <p>Tudja, hogy az egyes népek és államok a korszakban eltérő társadalmi, gazdasági és vallási körülmények között éltek, de a modernkor beköszöntével a köztük lévő kapcsolatok széleskörű rendszere épült ki. Tudja, hogy Európához köthető a modern demokratikus viszonyokat megalapozó szellemi mozgalmak és dokumentumok.</p> <p>Tudja, hogy Magyarország a trianoni békediktátum következtében elvesztette területének és lakosságának kétharmadát, és közel ötmillió magyar került kisebbségi sorba. Jelenleg közel hárommillió magyar nemzetiségű él a szomszédos államokban, akik szintén a magyar nemzet tagjainak tekintendők.</p> <p>Tudja, hogy a társadalmakban eltérő jogokkal rendelkező és vagyoni helyzetű emberek alkotnak rétegeket, csoportokat.</p> <p>Tudjon különbséget tenni a demokrácia és a diktatúra között, s tudjon azokra példát mondani a feldolgozott történelmi korszakokból és napjainkból.</p> <p>Ismerje fel a tanuló a hazánkat és a világot fenyegető globális veszélyeket, betegségeket, terrorizmust, munkanélküliséget.</p> <p>Legyen képes különbséget tenni a történelem különböző típusú forrásai között, és legyen képes egy-egy korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni.</p> <p>Tudja, hogy hol kell a fontos események forrásait kutatni, és legyen képes a megismert jelenségeket, eseményeket összehasonlítani.</p> <p>Ismerje a híres történelmi személyiségek jellemzéséhez szükséges adatokat, eseményeket és kulcsszavakat.</p> <p>Legyen képes a tanuló történelmi ismeretet meríteni és egyszerű következtetéseket megfogalmazni hallott és olvasott szövegekből, különböző médiumok anyagából.</p> <p>Legyen képes információt gyűjteni adott témához könyvtárban és múzeumban; olvasmányairól készítsen lényegyet kiemelő jegyzetet. Legyen képes könyvtári munkával és az internet kritikus használatával forrásokat gyűjteni, kiselőadást tartani, illetve érvelni.</p> <p>Ismerje fel a sajtó és média szerepét a nyilvánosságban, tudja azonosítani a reklám és médiapiac jellegzetességeit.</p> <p>Legyen képes szóbeli beszámolót készíteni önálló gyűjtőmunkával szerzett ismereteiről, és kiselőadást tartani.</p> <p>Legyen képes saját vélemény megfogalmazása mellett mások véleményének figyelembe vételére, és tudjon ezekre reflektálni.</p>
8. osztály	

Tematikai egység	Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépülése	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A világháborúk története. A hírek egyre gyorsabb terjedésének történetisége, a napi aktuális események figyelése, az egyre	

	szaporodó információk befogadása. Élmények, információk merítése a XX. századdal kapcsolatban más tantárgyakból, műveltségterületekből.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanuló felismeri az európai kontinens természetellenes megosztottságának veszélyeit, képes ennek személyes sorsokon keresztül való átélésére. Látja a nukleáris háború lehetőségének veszélyeit. Tudatosulnak benne a demokratikus és diktatórikus társadalmi rendszerek közötti különbségek az emberi szabadságjogok biztosítása terén. Látja, hogy a demokrácia a közös döntés intézményrendszerének az emberi jogokat leginkább biztosító formája.</p> <p>Felismeri, hogy a közelmúlt eseményei nagyban meghatározzák napjaink történéseit. Képes önállóan tájékozódni és véleményt alkotni az adott kor fordulópontjairól, valamint különböző időszakokat összevetni, összefüggések megállapítása céljából. Érvelni tud az egyes történelmi folyamatok (pl. globalizáció) kérdésében. Képes akár egymásnak ellentmondó források értékelésére, értelmezésére a történelmi hitelesség szempontjából.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A kétpólusú világ kialakulása.</p> <p>Az 1947-es párizsi békeszerződések.</p> <p>A kettéosztott Európa. A NATO és a Varsói Szerződés születése.</p> <p><i>Egyezmények, szövetségek.</i></p> <p>Válságócok és fegyveres konfliktusok a hidegháború korában (Izrael Állam létrejötte, arab-izraeli és vietnami háborúk).</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Információk rendszerezése és értelmezése (pl. az <i>Egyesült Államok és a Szovjetunió vetélkedéséről</i>). – Információk szerzése a családok, gyermekek, nők helyzetéről a kettéosztott világban (pl. <i>Európa nyugati és keletei felében és Észak-Amerikában</i>). <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kérdések megfogalmazása különféle eseményekhez kapcsolódóan. – Egymásnak ellentmondó a források gyűjtése, elemzése és ütköztetése. – Érvek gyűjtése azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy a globalizáció közelebb hozza vagy eltávolítja-e az egyes embereket egymástól. <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Önálló gyűjtőmunkán 	<p><i>Földrajz:</i></p> <p>Kisebb államok és nagyhatalmak gazdasági, területi méreteinek összevetése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>A korszak jellemző képzőművészeti alkotások. Köztéri szobrok. Modern építészet.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p> <p>Játékfilmek (pl. <i>Dror Zahavi: Légihíd – Csak az ég volt szabad</i>, <i>Adrzej Wajda: Hamu és gyémánt</i>).</p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>Penderecki: Hiroshima emlékezete; Britten, Ligeti György.</p>

Összefoglalás és téma: áró.	<p>alapuló beszámoló (pl. a távírótól a mobiltelefonig címmel).</p> <p>Tájékozódás térben és időben:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A NATO országok és a Varsói Szerződés tagállamainak azonosítása a térképen. 	
Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, társadalmi mobilitás, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog.	
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> hidegháború, vasfüggöny, jóléti állam, piacgazdaság, szuperhatalom.</p> <p><i>Személyek:</i> Truman, Marshall, Hruscsov.</p> <p><i>Topográfia:</i> Szovjetunió, NSZK, NDK, Kína, Észak- és Dél-Korea, Észak- és Dél-Vietnam, Kuba, Közel-Kelet.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1946 (a fultoni beszéd), 1947 (a párizsi békék), 1949 (a NATO, az NDK és az NSZK megalakulása), 1953 (Sztálin halála), 1955 (a Varsói Szerződés), 1961 (Jurij Gagarin űrrepülése, a berlini fal felhúzása).</p>	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, a tanulók kiselőadásai	

Tematikai egység	Magyarország a második világháború végétől az 1956-os forradalom és szabadságharc leveréséig	Órakeret 11óra
Előzetes tudás	A bolsevikok hatalomra kerülése Oroszországban. Tanácsköztársaság Magyarországon. A kommunista és szocialista eszmék. A második világháború következményei hazánkban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló megismeri Magyarország szovjet mintára történő erőszakos átalakítását, megérti a kommunista diktatúra jellegét és lényegét. Értékeli az 1956-ban az idegen elnyomás és zsarnokság ellen föllázadt emberek, közösségek bátorságát, feladatvállalását, adott esetekben hősiességét, a hazafiságra nevelés és a nemzeti öntudat megerősítése érdekében. Együtt érez a szabadságharc hőseinek és áldozatainak sorsával, szolidáris velük.	

	<p>Felismeri, hogy a XX. században a két totalitárius diktatúra miképpen és milyen áldozatok árán alakította a világ, és benne Magyarország sorsát. Megismeri a kommunista diktatúrák embertelenségét, az ebből fakadó elnyomás, az alacsony életszínvonal jellegzetességeit, a vasfüggöny mögötti bezártság képtelen világát. Ismeretek merít az akkor élt emberek visszaemlékezéseiből, valamint a vonatkozó múzeumok anyagából is. Véleményt fogalmaz meg, melyet képes vitában képviselni.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Magyarország 1945–1948 között.</p> <p>Kommunista diktatúra: Rákosi, a diktátor. Ravasz László.</p> <p>A személyes szabadság korlátozása, a mindennapi élet az ötvenes években. Egyházellenesség. <i>Hétköznapiak és ünnepek.</i></p> <p>Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Információk, adatok, tények gyűjtése, értelmezése. <i>(Pl. a korszak tanúinak meghallgatása, jegyzetek készítése.)</i> – Az 1956-os események nyomán követése több szálon. Adatgyűjtés, fotók, filmek, a Terror Háza Múzeum meglátogatása. Vitafórum a visszaemlékezésekről. <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Történelmi személyiségek <i>(pl. Rákosi és társai)</i> jellemzése. – A felszámolt polgári életforma és az új életkörülményeinek összehasonlítása. <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Saját vélemény megfogalmazása a Rákosi-diktatúráról. <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A magyar internálótáborok helyének megkeresése Magyarország térképén <i>(pl. Recsk, Hortobágy)</i>. – Az 1956. október 23. és november 4. közötti események kronológiai sorrendbe állítása. – Magyarország vaktérképén az 1956-ban hazánkra törő 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról; Tamás Lajos: Piros a vér a pesti utcán; Márai Sándor: Mennyből az angyal.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Az ötvenes évek építésze. Az első lakótelepek. A korszak jellemző képzőművészeti alkotásai.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Játékfilmek <i>(pl. Bacsó Péter: A tanú; Goda Krisztina: Szabadság, szerelem)</i>.</p>

	szovjet csapatok útvonalának bejelölése.	
Értelmező kulcsfogalom	Ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, felemelkedés, lesüllyedés, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség; gazdaság, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, közigazgatás, szuverenitás, demokrácia, diktatúra, emberi jog, állampolgári jog, vallásüldözés, egyházüldözés, vallásszabadság.	
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> népbíróságok, államosítás, internálás, pártállam, ÁVH, kitelepítések, tervgazdaság, kollektivizálás, szövetkezet, tömegpropaganda,</p> <p><i>Személyek:</i> Tildy Zoltán, Rákosi Mátyás, Nagy Ferenc, Kovács Béla, Mindszenty József, Nagy Imre, Kádár János.</p> <p><i>Topográfia:</i> Debrecen, Recsk, Hortobágy.</p> <p><i>Évszámok:</i> 1945. november (választások Magyarországon), 1946 (a második köztársaság és az új forint), 1947 (a kékcédulás választások, a párizsi béke), 1956. október 23. (forradalom kitörése), 1956. november 4. (a forradalom leverésének kezdete).</p>	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer</p> <p>Szemléltetés, a tanulók kiselőadásai</p>
---	--

Tematikai egység	A két világrendszer versengése, a szovjet tömb felbomlása	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A háború után kialakuló két világrendszer, a hidegháború időszakának kezdete. Integrációs törekvések a politikai és gazdasági életben, új katonai szövetségek létrehozása. A háború után a nemzetek közötti összefogásnak egyre nagyobb a szerepe.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri a kommunista államberendezkedés fejlődésképtelenségét, tudatosulnak benne a bukás körülményei és következményei. Megismeri a két világrendszer vetélkedésének főbb történéseit. Felismeri a szovjet típusú országokban végbemenő rendszerváltozás lényegi elemeit. Képes a korszak főbb eseményeinek feldolgozására internet segítségével, korabeli sajtótudósítások és filmhíradók, valamint dokumentumfilmek felhasználásával.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A gazdaság két útja:	Ismeretszerzés, tanulás:	Földrajz:

<p>piacgazdaság és tervgazdaság.</p> <p>Az életmód változása, a populáris kultúra kialakulása és terjedése a világban. <i>Öltözködés, divat.</i></p> <p>Tudományos és technikai forradalom. Fegyverkezési verseny és űrprogram. <i>Felfedezők, feltalálók.</i></p> <p>A nyugati integráció. Az enyhülés kezdetei. <i>államférfiak.</i></p> <p>Az európai szovjet típusú rendszer összeomlása. <i>Birodalmak.</i></p> <p>A rendszerváltó Közép-Kelet-Európa. Németország egyesülése. A Szovjetunió és Jugoszlávia felbomlása.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Adatok, képek gyűjtése a fegyverkezési és űrprogramról. – Információk gyűjtése a nagyhatalmak politikai és gazdasági helyzetéről. Hasonlóságok és különbségek felismerése, megfogalmazása. <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Problémák felismerése, a szocialista gazdaság egyre jobban megmutatkozó gyengeségeinek elemzése (pl. a tervutasításos rendszer). – Érvek, ellenérvek gyűjtése a két rendszer (kapitalizmus és szocializmus) működésének értékeléséhez. Vitafórum rendezése. – A lényeg kiemelése, a kulcselemek megértetése grafikonok és képek alapján. <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A szocialista és a kapitalista rendszer bemutatása szóban, kiselőadás tartása a szocializmusról források, olvasmányok alapján. <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Történelmi térkép és mai földrajzi térkép együttes használata. (Pl. a közép- és kelet-európai országok földrajzi helyzetének meghatározása.) 	<p>Közép- és Kelet-Európa országhatárainak változása.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> A XX. század második felének filmművészete. (Pl. <u>Florian Henckel von Donnersmarck</u>: <i>A mások élete.</i>)</p> <p><i>Informatika:</i> Adatok gyűjtése interneten jeles történelmi személyekről (pl. <i>Gorbacsov, Szaharov, II. János Pál, Reagan</i>), eseményekről (pl. <i>a berlini fal lebontása</i>).</p> <p><i>Ének-zene:</i> John Cage. Emerson – Lake – Palmer: Egy kiállítás képei; John Williams: Filmzenék (pl. <i>Csillagok háborúja, Harry Potter</i>).</p>
<p>Értelmező kulcsfogalom</p>	<p>Történelmi idő, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi nézőpont.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalom</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés,</p>	

	erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog, vallás, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> tervgazdaság, piactudomány, beat-korszak, olajárrobbanás, atomkatasztrófa, mamutcégek, nemzetközi pénzügy, csúcstechnológia. <i>Személyek:</i> Brezsnyev, Kennedy, Reagan, Gorbacsov, II. János Pál. <i>Topográfia:</i> Ukrajna, Észtország, Lettország, Litvánia, Csehország, Szlovákia, Szerbia, Horvátország, Szlovénia, Németország, Prága, Csernobil. <i>Évszámok:</i> 1962 (a kubai rakétaválság), 1968 (a „prágai tavasz”, nyugati diáklázadások), 1989 (a berlini fal lebontása), 1991 (a Varsói Szerződés és a KGST felszámolása, a Szovjetunió felbomlása), 1991-1999 (a délszláv háború), 1991-2004 (Jugoszlávia felbomlása), 1993 (Csehszlovákia szétválása, Csehország és Szlovákia létrejötte), 1999 (Jugoszlávia NATO bombázása).

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, a tanulók kiselőadásai, portfólió módszer
---	--

Tematikai egység	A Kádár-korszak jellemzői	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A kétpólusú világ megszűnése, az európai szovjet típusú rendszerek összeomlása. A Szovjetunió, a szovjet típusú rendszer története 1917–1990/1991 között.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló megismeri az 1956-ot követő kegyetlen megtorlást, tudatosul benne a társadalom és a hatalom közötti kényszerű kompromisszum eredménye és kártékony volta. Képes önálló vélemény alkotására a XX. század közép-kelet-európai népeinek történetéről. Megismeri azánk útját a forradalom utáni megtorlástól a kádári időszak, a „legvidámabb barakk” főbb eseményein keresztül a rendszerváltozásig. A megélt és megírt történelem különbségeinek megfigyelése családtörténeti elemek felhasználásával.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az 1956 utáni kádári diktatúra, a megtorlás időszaka. A kádári konszolidáció. Élet a „legvidámabb barakkban”. A pártállam csődje.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Önálló információgyűjtés a kádári diktatúra éveiről. (Pl. az 1956-os forradalom hőseinek elítélése; a szövetkezetek létrehozása.)	<i>Vizuális kultúra:</i> Dokumentum- és játékfilmek, a Memento Szoborpark. Makovecz Imre építésze, Erdélyi Miklós művésze.

<p>A rendszer megváltoztatása kezdetei.</p>	<p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Történelmi folyamat elemzése (pl. <i>Magyarország útja a kommunizmustól szocializmus bukásáig</i>). – Érvek gyűjtése ugyanazon korszak egyik, illetve másik történelmi szereplője mellett, illetve ellen. <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Beszélgetés a Kádár-rendszer élő tanúival. <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Gazdasági, társadalmi, kulturális különbségek a magyar és a korabeli nyugat-európai 	
<p>Értelmező kulcsfogalom</p>	<p>Változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalom</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog, vallás.</p>	
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>Fogalmak:</i> munkásörség, konszolidáció, népfelkelés, puha diktatúra, amnesztia, háztáji, pártállam, szamizdat, demokratikus ellenzék. <i>Személyek:</i> Kádár János. <i>Topográfia:</i> Salgótarján, Szászhalombatta, Bős-Nagymaros, Monor, Lakitelek. <i>Évszámok:</i> 1958 (Nagy Imre és vádlott társai kivégzése), 1968 (az új gazdasági mechanizmus), 1985 (monori találkozó), 1987 (a lakiteleki találkozó), 1989 (Nagy Imre és mártírtársainak újratemetése, a harmadik köztársaság kikiáltása).</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, a tanulók kiselőadásai</p>	

--	--

Tematikai egység	Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A XX. század utolsó harmadának legfontosabb technikai újításai. A nyugat-európai integráció kezdetei. A szovjet tömb felbomlása. Politikai fordulat a rendszerváltó kelet-európai államokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló mérlegeli a globalizációs folyamatok előnyeit és hátrányait, képes megítélni a történelmi-társadalmi kérdéseket, folyamatokat a demokratikus értékek jegyében. Belátja a globalizáció és a rendszerváltozás közötti összefüggéseket. Kialakul benne a kisebbségek iránti megértés, a demokratikus és a környezettudatos gondolkodás. Azonosul az egységes Európa gondolatával, felkészül a közéletben való tudatos részvételre.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az Európai Unió létrejötte és működése. <i>Egyezmények, szövetségek.</i></p> <p>A közelmúlt háborúi, válságócai (Közel-Kelet, Afganisztán, Irak, Irán).</p> <p>A globális világ sajátosságai, globalizáció előnyei és hátrányai. <i>Történelemformáló eszmék.</i></p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A személyes tapasztalatokra alapozott információk gyűjtése (<i>pl. a televízió, a mobiltelefon, az internet</i>) előnyeiről és hátrányairól. <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Környezeti- és atomkatasztrófák értékelése egy mai tizenéves. <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Önálló vélemény megfogalmazása a szűkebb és tágabb környezetünket befolyásoló tényezőkről. <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A rendszerváltás (rendszerváltozás) ütemének összehasonlítása a volt szocialista országokban. 	<p><i>Földrajz:</i> Az Európai Unió kibővülése és jelenlegi működése.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> Az ökológiai változások figyelemmel kísérése a XXI. század elején.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> A XXI. század első évtizedének filmművészete. <i>Hit- és erkölcsstan:</i> Az ember szerepe, helye a gyorsan változó világban.</p>
Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi nézőpont.	

Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog, vallás, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> multikulturalizmus, terrorizmus, migráció, , integráció, euró, internet, tömegkommunikáció. <i>Topográfia:</i> az EU tagállamai. <i>Évszámok:</i> 1992 (a maastrichti szerződés aláírása), 1995 (a schengeni egyezmény életbe lépése), 2002 (az euró bevezetése), 2001. szeptember 11. (terrortámadások az Egyesült Államokban), 2004 (tíz új tagállam csatlakozik az EU-hoz, köztük Magyarország is).

Tematikai egység	Demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A Kádár-korszak legfontosabb általános jellemzői. Az egypártrendszer működésének alapelvei. A pártállam csődjének okai és jelei a Kádár-korszak utolsó éveiben.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri a demokratikus átalakulás jelentőségét, az ezt tagadó álláspontokat kritikával illeti, a következményeket differenciáltan értékeli. Megismeri a demokratikus intézményrendszer működése fontosságát, erősödik benne a haza iránt érzett elkötelezettség érzése. Sokoldalúan felkészül a jövődő közéleti szerepekre. (Pl. A demokrácia játékszabályainak dramatikus módszerrel történő tanulása. A vitakultúra fejlesztése.)		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A demokratikus jogállam megteremtése. Magyarország csatlakozása a NATO-hoz és az Európai Unióhoz. A gazdasági élet és a jogi intézményrendszer a mai Magyarországon. A magyarországi nemzetiségek és etnikai kisebbségek. A cigány (roma) népesség helyzete. A határon túli magyarság	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Ismerkedés a jogállamiság intézményrendszerével. Következtetések levonása, majd azok rendszerezése. A napi közéletből vett példák felsorakoztatása. – Tapasztalatok gyűjtése a család, a szűkebb és tágabb környezet, az iskola mindennapi életéből. <i>Kritikai gondolkodás:</i> – A határon túl élő magyarok sorsának	<i>Földrajz:</i> A Kárpát-medence magyarok által lakott területeinek meghatározása, vaktérképre rajzolása. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> A családok életszínvonalának változása a rendszerváltást követően.	

<p>sorsa a rendszerváltozást követően. <i>Kisebbség, nemzetiség.</i></p>	<p>megismerése, a valós és fiktív elemek megkülönböztetése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Történetek, élő tanúk visszaemlékezései, azok meghallgatása. (<i>Pl. a rendszerváltás korának aktív szereplői és tanúi.</i>). <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Saját vélemény kialakítása a rendszerváltás éveinek dilemmáiról és eseményeiről. – A médiumok hírei és a környezetben tapasztalt valóság összehasonlítása. <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az erdélyi, kárpátaljai, felvidéki és délvidéki magyarok életviszonyainak összehasonlítása egymással és a hazai viszonyokkal. – Jelentősebb határon túli magyarlakta települések bejelölése vaktérképre. 	
<p>Értelmező kulcsfogalom</p>	<p>Változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalom</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog, vallás.</p>	
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>Fogalmak:</i> privatizáció, rendszerváltás/rendszerváltozás, pluralizmus, demokratikus intézményrendszer, jogállam. <i>Személyek:</i> Antall József, Göncz Árpád, Horn Gyula, Orbán Viktor, Mádl Ferenc. <i>Topográfia:</i> Erdély, Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Várvidék (Burgenland). <i>Évszámok:</i> 1990 (szabad, többpárti választások Magyarországon), 1991 (a szovjet csapatok távozása hazánkból), 1999 (csatlakozás a NATO-hoz),</p>	

	2004 (Magyarország EU-tag lett).
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, a tanulók kiselőadásai

Tematikai egység	Társadalmi szabályok	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az emberi együttélésre vonatkozó hétköznapi és iskolai szabályok ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A legfontosabb együttélési szabályok jellemzőinek tudatosítása. Különböző típusú társadalmi szabályok értelmezése, a közös és az eltérő vonások felismertetése. Annak beláttatása, hogy minden közösséget a résztvevők által elfogadott írott és íratlan szabályok hoznak létre és tartanak fenn. A saját életre vonatkozó szabályok azonosítása.	
Témák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<p>Szokás, hagyomány, illem, erkölcs.</p> <p>A jogi szabályozás sajátosságai.</p> <p>Jogok és kötelességek.</p> <p>Az alapvető emberi jogok. A gyermekek jogai, diákjogok.</p> <p>Egyenlőség és egyenlőtlenségek a társadalomban.</p> <p>Tapasztalatszerzés: valamilyen hivatalos ügy elintézésében.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A médiából vett példák azonosítása az alapvető emberi jogok érvényesülése, illetve megsértése témakörében. – Társadalmi egyenlőtlenségek és egyenlőségek azonosítása történelmi példák alapján. <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Személyes tapasztalatok és korábban tanult ismeretek kapcsolása a szokás, a hagyomány, az illem, az erkölcs és a jog fogalmához. – Különböző társadalmi szabályok összehasonlítása és tipizálása. – Jogok és kötelezettségek egymáshoz kapcsolása a közösségi életben. <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Érvelés valamilyen 	<p><i>Hon- és népismeret:</i> Magyar népszokások.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> Az élővilággal szembeni kötelességeink, és az állatok jogai.</p> <p><i>Hit- és erkölcstan:</i> Szabadság és korlátozottság. Színesedő társadalmak. A társadalmi együttélés közös normái.</p>

	diákjog érvényesítésének szükségessége mellett.	
<i>Kulcsfogalmak</i>	Társadalom, norma, szabály, jog, kötelesség.	
<i>Fogalmak</i>	Szokás, hagyomány, illem, erkölcs, alapvető emberi jog, gyermeki jog, hivatal, egyenlőség, társadalmi különbség, társadalmi egyenlőtlenség.	

Tematikai egység	Állampolgári alapismeretek	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A politikai ideológiák és struktúrák történelmileg kialakult alaptípusainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az állampolgári felelősség kialakítása. A köz- és egyéni érdek összeegyeztethetőségének problémái. Napjaink legjellemzőbb politikai rendszereinek megismertetése, és az ezzel kapcsolatban korábban tanultak fogalmi rendszerezése. A modern politikai rendszer működési mechanizmusának nagy vonalakban való áttekintése. Az önálló véleményalkotás gyakoroltatása egy-egy konkrét politikai jelenséggel kapcsolatban.	
Témák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<p>Államformák (királyság, köztársaság).</p> <p>Politikai rendszerek (demokrácia, diktatúra).</p> <p>A demokratikus állam működésének alapelvei (hatalommegosztás, hatalomgyakorlás és társadalmi kontroll).</p> <p>Állampolgári jogok és kötelességek.</p> <p>Magyarország politikai intézményei (államszervezet és társadalmi érdekképviseletek).</p> <p>A média, mint hatalmi ág. A nyilvánosság szerepe a közéletben.</p> <p>Tapasztalatszerzés: részvétel a diákönkormányzat munkájában.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az államformákra és politikai rendszerekre vonatkozó történelmi ismeretek bemutatása szóban vagy írásban. – A magyarországi törvényalkotás folyamatának megértése. – A nyilvánosság politikai szerepének igazolása a médiából vett példák segítségével. <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Vita az állampolgári jogok és kötelességek viszonyáról, ezek magyarországi érvényesüléséről. – A média és a politikai hatalom viszonyának elemzése konkrét példák alapján. 	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i></p> <p>Tágabb otthonunk - Európa. A média és a valóság.</p>

<i>Kulcsfogalmak</i>	Állam, politikai rendszer, államforma, királyság, köztársaság, hatalom, intézmény, szervezet, kormányzás, demokrácia, diktatúra, szélsőséges pártok és mozgalmak, államszervezet, hatalommegosztás.
<i>Fogalmak</i>	Hatalmi ág, érdekképviselő, állampolgári jogok, állampolgári köteleességek, közjó, politikai intézmény, média, közélet, nyilvánosság.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer (csoportmunka), szemléltetés

Tematikai egység	Pénzügyi és gazdasági kultúra		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A munka világával kapcsolatos ismeretek és személyes tapasztalatok. Kamatszámítás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tudatos tervezés és a személyes felelősségvállalás hangsúlyozása. Néhány gazdasági-pénzügyi alapfogalom megismertetése. A gazdaságról való gondolkodás megalapozása és formálása a gazdasági szereplők azonosításán és a saját gazdasági szerepe tudatosításán keresztül. A gazdaságra vonatkozó korábbi ismeretek rendszerezése.		
Témák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok	
<p>A gazdaság legfontosabb szereplői, és kapcsolatuk a piaccgazdaságban (háztartások, vállalatok, állam, külföld, piac, pénzügyi közvetítők).</p> <p>A pénz funkciói és formái (érme, bankjegy, pénzhelyettesítők, bankkártyák). Az infláció.</p> <p>Pénzintézetek és tevékenységük (betétgyűjtés, hitelezés, kamat, tőke, árfolyam).</p> <p>Egy diák lehetséges gazdasági szerepei (munka, fogyasztás, gazdálkodás a zsebpénzzel).</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A piaccgazdaság modelljének megalkotása, a szereplők és a piacok közötti kapcsolatrendszer megértése. – Kiselőadások tartása a pénztörténet főbb korszakairól. – Egy külföldi osztálykirándulás költségvetésének elkészítése – a valuták közötti váltás gyakorlásával együtt. <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Gazdasági-pénzügyi döntések szimulálása néhány feltételezett gazdasági változás tükrében. 	<p><i>Földrajz:</i> A gazdaság ágazatai. A magyar gazdaság főbb működési területei. A piac működésének alapelvei. A pénz szerepe a gazdaságban. Nemzeti és közös valuták. Árfolyam, valutaváltás.</p> <p><i>Matematika:</i> Kamatszámítás.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Korszerű pénzkezelés.</p>	

Tapasztalatszerzés: internetes tájékozódás árfolyamokról és befektetési lehetőségekről.	– Nyert, illetve feláldozott haszon mérlegelése néhány gazdasági döntésben.	
<i>Kulcsfogalmak</i>	Munka, gazdaság, piac, pénz, termelés, fogyasztás.	
<i>Fogalmak</i>	Piacgazdaság, háztartás, vállalat, belföld, külföld, pénzügyi közvetítő, bankjegy, pénzhelyettesítő, költségvetés, bevétel, kiadás, egyenleg, megtakarítás, betét, kötvény, befektetési jegy, hitelfelvétel, kamat, árfolyam, infláció.	

Tematikai egység	Háztartás és családi gazdálkodás	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Személyes tapasztalatok a családi – háztartási gazdálkodással kapcsolatban. Kamatszámítás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyéni felelősség, kezdeményezőképeség és az alkotó munka szerepének tudatos felismertetése. A pénzkezelés alapvető fogalmainak megértetése a családi gazdálkodás legfontosabb kérdéseire kapcsolódóan.	
Témák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<p>Családi bevételek: munkával szerzett jövedelmek, nem munkával szerzett jövedelmek (társadalmi juttatások, tulajdonból származó jövedelmek, örökség, nyereség, vagyón).</p> <p>Családi kiadások: létszükségleti kiadások (élelem, ruházatkódás, lakás, közüzemi szolgáltatások), egyéb kiadások (oktatási-kulturális, szabadidős és rekreációs kiadások).</p> <p>Takarékosság a háztartások fogyasztásában és vásárlásában (energiahasználat, beruházás, tudatos vásárlás, hulladékkezelés és újrahasznosítás).</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A családi és a személyes szükségletek, illetve vágyak számbavétele. Ezek rangsorolása és szimulációs gyakorlat keretében való összevetése a reális lehetőségekkel. – Különböző élethelyzetekhez kapcsolódó családi költségvetések tervezése. – Számításokkal alátámasztott választás minimum két banki megtakarítási lehetőség közül. – A háztartási megtakarítási lehetőségek azonosításának gyakorlása szituációs játék keretében. – Lakossági folyósámla 	<p><i>Földrajz:</i> Egy termék árát befolyásoló tényezők. Kiadás és bevétel. Különböző fizetési módok. A fogyasztási szokások változásai.</p> <p><i>Matematika:</i> Diagramok, táblázatok, grafikonok – adatleolvasás, készítés, értelmezés. Kamatos kamat, befektetés és hitel.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> A háztartás és a közszolgáltatások. Hulladékgazdálkodás.</p>

Családi pénzkezelési technikák (megtakarítás és befektetés, hiány és hitel, bankszámlák, bankkártyák és banki műveletek).	családi bevételek és kiadások szerkezetének grafikus ábrázolása.	
Tapasztalatszerzés: látogatás egy pénzügyintézetben, a lakossági folyószámlákhoz kapcsolódó banki tevékenységek megismerése.		
<i>Kulcsfogalmak</i>	Család, szükséglet, munka, tulajdon, jövedelem.	
<i>Fogalmak</i>	Háztartás, költségvetés, bevétel, kiadás, társadalmi juttatás, tulajdonból származó jövedelem, örökség, nyereség, vagyon, létszükségleti kiadás, nem létszükségleti kiadás, beruházás, egyenleg, megtakarítás, befektetés, hitel, kamat, bank, bankszámla, bankkártya, banki művelet, lakossági folyószámla.	
<i>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Magyarázat, elbeszélés, a tanulók kiselőadásai, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer (csoportmunka), szemléltetés	

Tematikai egység	Médiakörnyezet, a média funkciói, a nyilvánosság	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Személyes és közvetett kommunikáció megkülönböztetése. Minden médiumra kiterjedő, személyes médiahasználati tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – Az internet, a televízió, a videojáték (mozi, rádió, újság) szerepének meghatározása. A média használata a mindennapokban. – A különféle médiatartalmak értelmezése, a média funkcióinak (megörökítés, tájékoztatás, vélemények befolyásolása, jövedelemszerzés, szórakoztatás, gyönyörködtetés, önkifejezés) azonosítása. – A nyilvánosság jelentésének és jelentőségének meghatározása, szerepének tisztázása az egyes korokban és társadalmakban. 		<i>Informatika:</i> Tájékozódás néhány online szolgáltatás céljáról lehetőségéről. Az internet kommunikációs szolgáltatásai (MSN, Skype, VoIP, chat, blog).
Kulcsfogalmak/fogalmak	Média, tömegkommunikáció, médiahasználat, funkció, médiaszöveg, nyilvánosság.	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer (csoportmunka), szemléltetés
---	---

Tematikai egység	A médiamodellek és intézmények.	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A médiakörnyezet szereplőinek azonosítása: a fogyasztók/felhasználók és a médiatartalom-előállítók. Információk saját környezet médiahasználati szokásairól.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértetése, hogy miért jelenik meg a média közönsége kettős szerepben: mint vásárló és mint áru. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – A médiapiacon az olvasóért, nézőért, felhasználóért folyó verseny szereplői, jellemzői és eszközei. – A fontosabb médiamodellek (közszolgálati, kereskedelmi, közösségi média) és jellemzői, valamint azok megkülönböztetése. – A médiaintézmények célközönségei (életkor, nem, végzettség, kulturális és egzisztenciális háttér, érdeklődés). – A közösségi hálózatok funkciói, jellemzői. 		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A beszélő és az elbeszélő szerep, a mindentudó és a tárgyilagos elbeszélői szerep különbözősége, a közvetett és a közvetlen elbeszélésmód eltérései.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Közszolgálati média, kereskedelmi média, közösségi média.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer (csoportmunka), szemléltetés	

Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata – Reklám és hír a hagyományos és az új médiában	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A kereskedelmi kommunikáció (reklám) megjelenési helyeinek, alapformáinak ismerete. A hírgyártáshoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró,	

fotóriporter) ismerete.	
A tematikai A „naiv fogyasztói” szemlélet átértékelése, az önálló és kritikus attitűd egység nevelési- fejlesztési céljai kialakítása, a kritikamédiatudatosság fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – A reklámok a hirdetés és a médiaipar jellemzői. – A hírgyártás folyamatának, szereplőinek azonosítása. – A hír, a kommentár és a hírérték fogalmának meghatározása. – A pártatlanság és korlátai. 	<i>Vizuális kultúra:</i> Reklámhordozó felületek gyűjtése, csoportosítása, olvasása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezőmódja közötti összefüggés alapján.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hír, kommentár, hírérték, hírverseny, pártatlanság, hírportál, közösségi oldal.

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer (csoportmunka), szemléltetés, rejtvények, kutatómunka
A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén	<p>Annak felismerése, hogy a közelmúlt eseményei nagyban meghatározzák napjaink történéseit. A kommunista államberendezkedés fejlődésképtelenségének és a bukás körülményeinek és következményeinek felismerése. A szovjet típusú országokban végbemenő rendszerváltozás lényegi elemeinek felismerése. Önálló vélemény alkotása a XX. század közép-kelet-európai népeinek történetéről. Az összefüggések belátása a globalizáció és a rendszerváltozás között. Az egységes Európa kialakulása folyamatának megismerése, felkészülés segítése a közéletben való tudatos részvétellel. A legfontosabb együttélési szabályok jellemzőinek megértése és tudatos alkalmazása. Az önálló véleményalkotás kialakulása egy-egy konkrét politikai jelenséggel kapcsolatban. A tudatos tervezés és a személyes felelősségvállalás elsajátítása. Egyéni felelősség, kezdeményezőképeség és az alkotó munka szerepének alkalmazása. A média kritikus szemlélete.</p>
	<p>Az újkori és modernkori egyetemes és magyar történelmi jelenségek, események feldolgozásával a jelenben zajló folyamatok előzményeinek felismerése, a nemzeti azonosságtudat kialakulása.</p> <p>A múltat és a történelmet formáló, alapvető folyamatok, összefüggések felismerése (pl. technikai fejlődésének hatásai a társadalomra és a gazdaságra) és egyszerű, átélhető erkölcsi tanulságok (pl. társadalmi kirekesztés) azonosítása, megítélése.</p>

	<p>Az új- és modernkorban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása, a hasonlóságok és különbségek felismerése.</p> <p>A tanuló ismerje fel, hogy a múltban való tájékozódást segítik a kulcsfogalmak és fogalmak, amelyek segítik a történelmi tájékozódás és gondolkodás kialakulását, fejlődését.</p> <p>Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli, tudjon példát mondani ellentétes értékelésre. Ismerje a XIX.-XX. század nagy korszakainak megnevezését, illetve egy-egy korszak főbb jelenségeit, jellemzőit, szereplőit, összefüggéseit. Ismerje a magyar történelem főbb csomópontjait egészen napjainkig.</p> <p>Legyen képes e hosszú történelmi folyamat meghatározó szereplőinek azonosítására és egy-egy korszak főbb kérdéseinek felismerésére.</p> <p>Ismerje a korszak meghatározó egyetemes és magyar történelmének eseményeit, évszámait, történelmi helyszíneit. Legyen képes összefüggéseket találni a térben és időben eltérő fontosabb történelmi események között, különös tekintettel azokra, melyek a magyarságot közvetlenül vagy közvetetten érintik.</p> <p>Tudja, hogy az egyes népek és államok a korszakban eltérő társadalmi, gazdasági és vallási körülmények között éltek, de a modernkor beköszöntevel a köztük lévő kapcsolatok széleskörű rendszere épült ki. Tudja, hogy Európához köthető a modern demokratikus viszonyokat megalapozó szellemi mozgalmak és dokumentumok.</p> <p>Tudja, hogy Magyarország a trianoni békediktátum következtében elvesztette területének és lakosságának kétharmadát, és közel ötmillió magyar került kisebbségi sorba. Jelenleg közel hárommillió magyar nemzetiségű él a szomszédos államokban, akik szintén a magyar nemzet tagjainak tekintendők.</p> <p>Tudja, hogy a társadalmakban eltérő jogokkal rendelkező és vagyoni helyzetű emberek alkotnak rétegeket, csoportokat.</p> <p>Tudjon különbséget tenni a demokrácia és a diktatúra között, s tudjon azokra példát mondani a feldolgozott történelmi korszakokból és napjainkból.</p> <p>Ismerje fel a tanuló a hazánkat és a világot fenyegető globális veszélyeket, betegségeket, terrorizmust, munkanélküliséget.</p> <p>Legyen képes különbséget tenni a történelem különböző típusú forrásai között, és legyen képes egy-egy korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni.</p> <p>Tudja, hogy hol kell a fontos események forrásait kutatni, és legyen képes a megismert jelenségeket, eseményeket összehasonlítani.</p> <p>Ismerje a híres történelmi személyiségek jellemzéséhez szükséges adatokat, eseményeket és kulcsszavakat.</p> <p>Legyen képes a tanuló történelmi ismeretet meríteni és egyszerű következtetéseket megfogalmazni hallott és olvasott szövegekből, különböző médiumok anyagából.</p> <p>Legyen képes információt gyűjteni adott témához könyvtárban és múzeumban; olvasmányairól készítsen lényegyet kiemelő jegyzetet. Legyen képes könyvtári munkával és az internet kritikus használatával forrásokat gyűjteni, kiselőadást tartani, illetve érvelni.</p>
--	---

	<p>Ismerje fel a sajtó és média szerepét a nyilvánosságban, tudja azonosítani a reklám és médiapiac jellegzetességeit.</p> <p>Legyen képes szóbeli beszámolót készíteni önálló gyűjtőmunkával szerzett ismereteiről, és kiselőadást tartani.</p> <p>Legyen képes saját vélemény megfogalmazása mellett mások véleményének figyelembe vételére, és tudjon ezekre reflektálni.</p> <p>Legyen képes példák segítségével értelmezni az alapvető emberi, gyermek- és diákjogokat, valamint a társadalmi szolidaritás különböző formáit.</p> <p>Legyen képes példák segítségével bemutatni a legfontosabb állampolgári jogokat és kötelességeket, tudja értelmezni ezek egymáshoz való viszonyát.</p> <p>Legyen képes a gazdasági és pénzügyi terület fontosabb szereplőit azonosítani, illetve egyszerű családi költségvetést készíteni, és mérlegelni a háztartáson belüli megtakarítási lehetőségeket.</p>
--	---

A tanulók értékelése

A történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek műveltségterületet közvetítő órákon az értékelés alapjául az érvényben levő Nemzeti alaptanterv, illetve az adott kerettantervben, valamint a rá épülő iskolai programban megfogalmazott fejlesztési célok és feladatok szolgálnak.

Általános elvként ajánljuk a következőt: a tanulói teljesítmények értékelésében alkalmazott szempontok legyenek összhangban a NAT-ban megfogalmazott fejlesztési követelményekkel, valamint az iskolai pedagógiai programban, illetve a helyi tantervben meghatározottakkal. Az értékelés pozitív hatásához hozzájárul, ha az folyamatos és tárgyyszerű, azaz megnevezi a teljesítmény erősségeit és gyengéit, valamint az utóbbiak javításához szükséges teendőket is.

Az értékelés funkciói közül kiemelkedő szerepet tulajdonítunk a formáló, a motiváló, az irányt adó, a tanulót elsősorban saját teljesítményéhez viszonyító, fejlesztő értékelésnek, ugyanis ez segíthet leginkább az önismeret fejlesztésében, az ösztönzésben, a továbblépés feladatainak, útjának megmutatásában.

A tanterv alkalmazásához szükséges speciális képesítési követelmények és tárgyi feltételek:

Képesítési feltétel a pedagógus szakirányú végzettsége. Tárgyi feltétel a tankönyvön és a Képes történelmi Atlaszon túl, az iskolában meglévő demonstrációs és kísérleti eszközök, szükség szerint saját készítésű eszközök. Emellett az iskolai könyvtár, számítógép, internet.

Fontos, hogy a tanuló elsajátítsa a tantárgy szaknyelvét.

A tantárgyi értékelés speciális formái, szempontjai

Az értékelés a következő módszerekkel történhet: ●

Szóbeli értékelés

- egyéni feleltetés
- önálló munka bemutatása, kiselőadás
- Írásbeli értékelés

- ellenőrző dolgozat: előre bejelentett, több leckét átfogó dolgozat

Speciális elvárások a tankönyvvel kapcsolatban:

- A megfelelő tankönyvek kiválasztásánál az alábbi szempontokat tartjuk kiemelten fontosnak: ● Tartalmi szempontból feleljen meg a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott tartalmi és fejlesztési irányelveknek.
- A tudományos pontosság párosuljon az életkori sajátosságoknak megfelelő megfogalmazással és az ismeretek jól érthető, értelmezhető megfogalmazásával. Az ismereteket rendszerezetten, logikailag összekapcsolható módon közvetítse.
 - Legyen alkalmas arra, hogy felkeltse a tanulók érdeklődését a tantárgy iránt. (Megfelelő minőségű és tartalmú képanyag; didaktikus ábrák; érdekességek bemutatása; továbbgondolkozásra, bűvárkodásra alkalmas feladatok stb.).
 - A tankönyv minősége, megjelenése legyen alkalmas a tanulók esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, a tankönyv állapotának megóvására.
- Nyújtson segítséget a megfelelő történelmi szemlélet kialakításához. tankönyv legyen jól
- tanítható, jól tanulható.

Természetismeret- 5-6. évfolyam

Általános tantervű osztályok számára

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Általános iskolák 5-6. évfolyamain osztálykeretek között szervezett tanítás.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott **2.2.07 Természetismeret 5–6. évfolyam** alapján készült helyi tanterv. A földrajz témaköröket kék színnel jelöltük.

A 10%-nyi órakeretet az alábbiakra fordítjuk:

- elsősorban a tananyag gyakorlására, ismétlésére,
- a tananyag mélyítésére,
- nagyon tehetséges, érdeklődő osztályok esetén új anyag feldolgozására,
- kísérletezésre
- összefoglalásra, ellenőrzésre.

A tantárgy órakerete

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	2	72	65	7
6.	2	72	65	7

Helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Élet a kertben	12	+2	14
Állatok a házban és a ház körül	8	+1	9
Alföldi tájakon (Hazai tájak élővilága címmel egyes témakörök)	6		6
Állandóság és változás környezetünkben	9		9
Tájékozódás a valóságban és a térképen	5		5

A Föld és a Világegyetem	7		7
Felszíni és felszín alatti vizek	7		7
Hegyvidékek, dombvidékek	5		5
A természet és a társadalom kölcsönhatásai	6		6
Gyakorlás, ellenőrzés, értékelés		4	4
Évfolyam összesen	65	7	72

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Alföldi tájakon	4		4
Tájékozódás a valóságban és a térképen	5		5
A Föld és a Világegyetem	4		4
Hegyvidékek, dombvidékek	6		6
Az erdő életközössége	12	+2	14
Vizek, vízpartok élővilága	12	+1	13
Kölcsönhatások és energia vizsgálata	8		8
Az ember szervezete és egészsége	14	+1	15
Gyakorlás, ellenőrzés, értékelés		3	3
Évfolyam összesen	65	7	72

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Élet a keretben	Séta a gyümölcsösben, vagy a piacon	1
Élet a keretben	Az almafa	1
Állatok a házban és a ház körül	Hitünk és tantárgyunk kapcsolata Ismeretek: Az ember kapcsolata az állatokkal	1
	Gyakorlás, ellenőrzés, értékelés	4
	Összesen:	7

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Az élet erdőközössége	Tanulmányi séta az erdőben	1
Az élet erdőközössége	Vadsparki séta	1
Vizek, vízpartok élővilága	Vízparti tanulmányi séta	1
Az ember szervezete és egészsége	Hitünk és tantárgyunk kapcsolata: Megfelelő életmód-szenvedélybetegségek megelőzése	1
	Gyakorlás, ellenőrzés, értékelés	3
	Összesen:	7

Alapelvek, célok és feladatok

Napjaink környezeti problémái és a fogyasztói társadalom által kínált, gyakran egészségkárosító életmódra csábító megoldások ráirányítják a figyelmet a természettudományos műveltség fontosságára, amelynek alapozása a természetismeret tantárgy egyik legfontosabb feladata.

A tantárgy legfőbb célja a tanulók természet iránti érdeklődésének fenntartása. Olyan gyerekek nevelése, akik nyitottak a világra, felismerik a problémákat, keresik a jelenségek okait, következtetéseket tudnak levonni a tapasztalt tényekből, képesek kérdéseket megfogalmazni, és életkoruknak megfelelő válaszokat találnak a felvetődött kérdésekre. Ez a gondolkodásmód segít eligazodni a természeti és társadalmi környezetben, egyben kitágítja a világ megismerésének lehetőségét, a mindennapokban jól hasznosítható tudás megszerzését szolgálja. A korábban megszerzett ismeretekre és készségekre épülve fejleszti a természeti jelenségek megfigyelésének a képességét, fölkelte a megfigyelt jelenségek magyarázata iránti igényt, előkészíti a természettudományos megismerés módszereinek alkalmazását, és megalapozza a 7. évfolyamtól induló természettudományos tárgyak: a biológia-egészségtan, a fizika és a kémia, valamint a földrajz tanulását.

A természetismeret tantárgy fontos szerepet tölt be a megismerési módszerek elsajátításában, a természettudományos gondolkodásmód megalapozásában, a természethez való pozitív attitűd alakításában. Az iskolai tanulás folyamatába szervesen beépülnek a tanulóknak az élet különféle területein a legkülönbözőbb forrásokból és tapasztalatokból szerzett ismeretei, csakúgy, mint előzetes élményei, közvetlen tapasztalásai. Ez nemcsak a tanulás hatékonyságát, hanem a tanulási motivációt is erősíti. Az ismeretszerzés nem öncélú, hanem a gondolkodás és az önálló tanulás fejlesztését szolgálja. A használható tudás megszerzése lehetőséget nyújt ahhoz, hogy a tanuló új szituációban a tantárgyi kereteken kívül is sikeresen alkalmazza tudását. Az egyéni tapasztalatszerzésre épülő tanulás, a tevékenységközpontú módszerek, az IKT-eszközök alkalmazása, a vita és az érvelés olyan élményekhez juttatják a diákokat a tantárgy tanulása közben, amelyek elősegítik a természethez való pozitív viszonyulásuk fennmaradását, és hozzájárulnak a természettudományok iránti érdeklődés felkeltéséhez.

A fejlesztési területek közül kiemelkedik és különösen nagy hangsúlyt kap a természetismeret tantárgy keretein belül az ember szervezetének és működésének megismerése, a környezet és fenntarthatóság problémakörének elemzése.

A témakörök feldolgozása során a tanulási, a gondolkodási és a kommunikációs képességek fejlesztése párhuzamosan folyik, egymást erősítik. Ez teszi lehetővé, hogy a tanulók életkoruknak megfelelően használják a szaktudomány nyelvezetét a jelenségek, folyamatok értelmezése és a természet bemutatása során.

5-6. évfolyam

A tantárgy az Ember és természet, valamint a Földünk-környezetünk műveltségterület tartalmait és fejlesztési feladatait öleli fel. A körülöttünk lévő világ komplex megismerését szolgálja, melyben a különböző tudományterületek – a fizika, biológia-egészségtan, kémia, földrajz – ismeretei összekapcsolódnak, egymást kiegészítik, magyarázatul szolgálnak mesterséges és természetes környezetünkben lejátszódó jelenségek megértéséhez.

A megismerés a tanulók életkori sajátosságaihoz igazodik. A közelitől a távoli, az egyeditől az általános felé halad. Élmények, egyéni tapasztalatok megszerzésére törekszik. Kiemelt szerepük van a megfigyeléseknek, kísérleteknek, vizsgálódásoknak, melyek tapasztalatait – tanári irányítás mellett – növekvő önállósággal képesek elvégezni, rögzíteni, értelmezni, miközben egyre nagyobb jártasságot szereznek a balesetmentes eszközhasználatban, a csoportban végzett munka során a feladatok megosztásában és az együttműködésben. Alapvető elvárás évente legalább két kísérlet, vizsgálódás önálló elvégzése, illetve négy, tanórán bemutatott vizsgálatról feljegyzés készítése.

Vizsgálódások közben feltárnak az élő és élettelen anyagok tulajdonságai, szerkezetük és működésük összefüggései, az anyagok kölcsönhatásai és változásai. Megismerik a közvetlen környezet állatait, növényeit, jellemző tulajdonságait, jelentőségét, emberhez fűződő kapcsolatát.

Hazánk tájainak és életközösségeinek vizsgálata során megtanulnak tájékozódni térben és időben, térképen és valóságban. Megértik az élő és élettelen környezet kölcsönhatásait, a szervezet és az életmód összefüggéseit. Eléjük tárul a természet formagazdagsága és szépsége, amely erősíti a fiatalok kötődését szűkebb és tágabb környezetükhöz, szülőföldjükhöz.

A természetismeret tanulása során fejlődik a tanuló szemléleti térképolvasási képessége. A kerettanterv megjeleníti a legfontosabb topográfiai fogalmakat is. Elvárható tudás, hogy a tanuló felismeri és megmutatja ezeket a különböző ábrázolásmódú térképeken.

A természetismeret tantárgy embert és környezetét, a természeti és társadalmi folyamatokat egységben jeleníti meg. Kutatja az okokat és a következményeket. Együttgondolkodásra sarkallja a tanulókat, meglátatja az emberi tevékenység pozitív és negatív hatásait. Rávilágít a fogyasztói társadalom hibáira, anyag- és energiatakarékos szokások kialakítására ösztönöz. Az ember személyes felelősségét hangsúlyozza az egészség és a környezet védelmében.

A fiatalok számára legérdekesebb témakör saját szervezetük felépítésének és működésének megismerése, mely során feltárnak a kamaszkori változások okait és a vele kapcsolatos tennivalókat, tudatosulnak a veszélyeztető környezeti hatások. A hangsúly a betegségek megelőzésére helyeződik. A lelki egészség megőrzése érdekében ráirányítja a figyelmet a reális önismeret, a család és a társas kapcsolatok jelentőségére.

Új elemként jelenik meg a követelményekben, hogy a tanuló a kétéves ciklus alatt legalább egy alkalommal önállóan dolgozzon fel egy természettudományos témát. A feladat lehetőséget nyújt a tehetségek kibontakoztatására, az elvégzett munka tükrözi a tanuló készségeinek, képességeinek fejlődését is.

Hitünkől fakadó megfontolások

A kereszténység középpontjában az Isten által teremtett természet és a benne élő Isten képmására teremtett ember áll. Ez különös felelősséget ró az emberre saját magával, másik emberrel és a teremtett világgal szemben. A református iskolában a természetismeret oktatását is áthatja ez a szemlélet. Ez különböző formákban jelenik meg az oktatás során.

1. A teremtett világ csodálata, és a Teremtő felismerése műveiben
2. Az ember felelőssége a világgal szemben – az egyszerűség, szerénység, lemondás, önzetlenség sokat segít a környezeti gondok enyhítésében
3. Felelősség saját magunkkal szemben – egészségvédelem, szennvedélybetegségek
4. Felelősség a másik nemi és utódainkkal szemben – keresztény szexuális erkölcs

Ezek a területek általában csak implicit módon jelennek meg az órai munkában, de *A természet és társadalom kölcsönhatásai*, valamint *Az ember szervezete és egészsége* témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. Ezen anyagrészeknél jól együtt lehet dolgozni a hitoktatókkal is.

A tanulók értékelése

Az Ember és természet, valamint a Földünk-környezetünk műveltségterületet közvetítő órákon az értékelés alapjául az érvényben levő Nemzeti alaptanterv, illetve az adott kerettantervben, valamint a rá épülő iskolai programban megfogalmazott fejlesztési célok és feladatok szolgálnak.

A tanulók munkájának az értékelése az iskolai minőségbiztosítás alapja is egyben, a pedagógus önszabályozásának az eszköze.

Általános elvként ajánljuk a következőt: a tanulói teljesítmények értékelésében alkalmazott szempontok legyenek összhangban a NAT-ban megfogalmazott fejlesztési követelményekkel, valamint az iskolai pedagógiai programban, illetve a helyi tantervben meghatározottakkal. Az értékelés pozitív hatásához hozzájárul, ha az folyamatos és tárgyyszerű, azaz megnevezi a teljesítmény erősségeit és gyengéit, valamint az utóbbiak javításához szükséges teendőket is.

Az értékelés funkciói közül kiemelkedő szerepet tulajdonítunk a formáló, a motiváló, az irányt adó, a tanulót elsősorban saját teljesítményéhez viszonyító, fejlesztő értékelésnek, ugyanis ez segíthet leginkább az önismeret fejlesztésében, az ösztönzésben, a továbblépés feladatainak, útjának megmutatásában. Az értékelhető tanulói megnyilvánulásokra vonatkozó szóbeli és/vagy írásos megjegyzések is pontosabb tájékoztatást nyújtanak, rámutathatnak konkrét problémákra, egyúttal javaslatokat is tehetnek a fejlesztésre. A tanulók önértékelése pedig többcélú órai feladat is lehet.

A tanterv alkalmazásához szükséges speciális képesítési követelmények és tárgyi feltételek:

Képesítési feltétel a pedagógus szakirányú végzettsége. Tárgyi feltétel a tankönyvön és a munkafüzeten túl, az iskolában meglévő demonstrációs és kísérleti eszközök, szükség szerint saját készítésű eszközök. Emellett az iskolai könyvtár, számítógép, internet. Néhány téma esetében

szükséges a közvetlen tapasztalás, kísérletezés, tevékenykedtetés, az ehhez szükséges tárgyi és anyagi feltételek megteremtése a munkaközösség feladata.

A tankönyvek kiválasztásának elvei

A megfelelő tankönyvek kiválasztásánál az alábbi szempontokat tartjuk kiemelten fontosnak:

- Tartalmi szempontból feleljen meg a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott tartalmi és fejlesztési irányelveknek.
- A tudományos pontosság párosuljon az életkori sajátosságoknak megfelelő megfogalmazással és az ismeretek jól érthető, értelmezhető megfogalmazásával. Az ismereteket rendszerezetten, logikailag összekapcsolható módon közvetítse.

5. évfolyam

Tematikai egység/fejlesztési cél

Előzetes tudás

A tematikai egység céljai

*Tartal-
mak*

**Tanuló
i
tevéke-
nyisége
k**

- **A kert – dísznövények a kertben** – (a petúnia és a muskátli)
- **A tulipán**
Dísznövények szerepe közvetlen környezetünkben (lakás, osztályterem, udvar). A növények gondozásának elemi ismeretei. A növényi test felépítése, a szervek

Élet a kertben

A növény testének részei, fás és lágyszár, életjelenségek.

A szerkezet és a működés összefüggéseinek felismerése a virágos növények testfelépítésén keresztül.
A zöldség- és gyümölcsfélék szerepe az egészséges táplálkozásban, fogyasztásuk egészségvédelmi szabályainak megismerése.
A növények környezeti igénye – termesztése, valamint szerveinek felépítése – működése közötti oksági összefüggések feltárása, magyarázata. A felépítés és a működés kapcsolatának megfigyelése a növények testfelépítésének példáján.
A fenntarthatóságot segítő szemlélet megalapozása a kártevők elleni védekezés kapcsán.
A rendezett és szép környezet iránti igény felkeltése. Az ember személyes felelősségének felismertetése a környezet alakításában.

módszerek, munka- és szervezési formák

működése, a növények életfeltételei.
A petúnia és a tulipán szervei, testfelépítése.
Séta a gyümölcsösben, vagy a piacra

- **Az őszibarack – monília**
- **A diófa Az almafa**
- **A szőlő**

**P
e
d
a
g
ó
g
i
a
i
e
l
j
á
r
á
s
o
k
,**

Kapcs. pontok

Tan-eszközök

- **A paprika**
- **A fejes káposzta – a káposztalepke**
- **A vöröshagyma**
- **A burgonya - burgonyabogár**
Gyümölcs- és zöldségfélék (őszibarack, dió, szőlő, burgonya, vöröshagyma, paprika, káposztafélék) környezeti igényei, termőhelye, testfelépítése, ehető részei, élettartama, felhasználása. A zöldség- és gyümölcsfélék szerepe az

egészség megőrzésében.
Fogyasztásuk higiénés szabályai.
A gyümölcs- és zöldségfélék kártevői: káposztalepke, házatlan csigák, monília.
A kártevők elleni védekezésyszerhasználat

életmódja, jelentősége.	A kert életközösségként való értelmezése.		<i>Magyar nyelv és irodalom</i>
<p>• Madarak a kertben: a rigók (énekes rigó, feketerigó), a kerti és a házi rozsdafarkú</p> <p>Jellegzetes kerti madarak.</p>	<p>A növények életfeltételeinek igazolása kísérletekkel.</p> <p>Növények telepítése, gondozása az osztályteremben, iskolaudvaron, a növények fejlődésének megfigyelése.</p> <p>Ismert kerti növények összehasonlítása adott szempontok (testfelépítés, életfeltételek, szaporodás, anyagcsere) alapján.</p> <p>Az egyes fajok/fajták környezeti igényei és gondozási módja közötti összefüggés megismerése.</p> <p>Egy tipikus egyszikű és egy tipikus kétszikű növény virágának vizsgálata; a tapasztalatok rögzítése.</p> <p>Fás-és lágyszár összehasonlítása</p> <p>Zöldség- és gyümölcsfélék ehető növényi részeinek összehasonlítása. Terméstípusok, almatermés</p> <p>A termés és a termés megkülönböztetése konkrét példákon keresztül.</p> <p>A főbb növényi szervek és a módosult növényi részek azonosítása ismert példákon.</p>	<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Mire van szükségük a növényeknek ahhoz, hogy szépek, egészségesek legyenek, és bő termést hozzanak?</p> <p>Miben különbözik a konyhakert a virágos kerttől?</p> <p>Miért egészséges a zöldség-és gyümölcsfélék fogyasztása?</p> <p>Milyen növényi részt fogyasztunk, amikor zöldséget, gyümölcsöt eszünk?</p> <p>Mi a veszélye a kártevők vegyszeres irtásának?</p>	<p>szövegértés: a szöveg egy közöti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben elszórt, expliciten megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása; a szöveg elemei közötti ok-okozati viszonyok magyarázata; egy hétköznapi probléma megoldása a szöveg tartalmi elemeinek felhasználásával; hétköznapi kifejezés alkalmi jelentésének felismerése.</p>
	<p>A kártevők alapvető rendszertani (országszintű) besorolása és a kártevők hatására bekövetkező elváltozások értelmezése.</p> <p>A vegyszermentes védekezés fontosságának tudatosítása, a biológiai védekezés lehetőségeinek és jelentőségének felismerése.</p> <p>A földigiliszta és az éti csiga megfigyelése, összehasonlítása</p> <p>A kerti madarak szerepének bemutatása a kártevők megfékezésében.</p>	<p>Miért találkozunk sok földigilisztával és csigával eső után? Miért képes az éti csiga sértetlenül átjutni az éles borotvapengén?</p>	<p><i>Történelmi, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>Amerika felfedezése.</p> <p><i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. Összehasonlítás, azonosítás megkülönböztetés. Osztályozás egy és egyszerre két (több szempont szerint, adott, ill. elkezdet válogatásban felosztás szempont szerint. Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása).</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i></p> <p>zöldség- és gyümölcsfélék felhasználása.</p> <p><i>Informatika:</i> információk az interneten.</p>
Fogalmak	<p>Zöldség, gyümölcs, virág, mag, termés, fő- és mellégyökérzet, főeres levél, mellékeres levél, lepellel, ivarlevél, csonthéjas termés, bogyótermés, módosult növényi rész, gumó, egynyári, kétnyári, évelő növény, gyűrűsféreg, bõrizomtomló, puhatestű, köpeny, zsigerzacskó, átalakulásos fejlődés, átalakulás nélküli fejlődés, tápláléklánc.</p>	<p>virág, takarólevél, kétnyári, évelő</p>	

Tematikai egység/fejlesztési cél	Állatok a házban és a ház körül			Órakeret 8 +1óra
Előzetes tudás	Háziállat, ízeltlábú, életjelenségek: mozgás, táplálkozás, légzés, szaporodás, fejlődés.			
A tematikai egység céljai	<p>A felépítés és a működés kapcsolatának bemutatása a házban és a ház körül élő állatok testfelépítésének, életmódjának vizsgálatán keresztül.</p> <p>A tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztése az élőhely-szervezet-életmód, a testfelépítés-működés-egyedfejlődés közötti oksági összefüggések feltárásával.</p> <p>A rendszerszemlélet fejlesztése az állatcsoportok jellemzőinek összegyűjtésével, a lényeges jegyek kiemelésével. A hierarchikus rendszerezés elvének megismerése és alkalmazása.</p> <p>Az ember és az állatok sokrétű kapcsolatának megábrázolása, a felelős állattartás igényének kialakítása, szokásrendszerének formálása.</p> <p>Az egészséges életmódra való törekvés erősítése az állati eredetű táplálékok fogyasztásával kapcsolatos egészségügyi szabályok megismertetésével.</p>			
Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. Pontok	Tan-eszközök
<p>• A szarvasmarha</p> <p>• A házi sertés</p> <p>• A házityúk</p> <p>• A kutya</p> <p>Hítünk és tantárgyunk kapcsolata</p> <p>Ismeretek:</p> <p><i>Ismeretek:</i> Háziállatok: kutya</p> <p>Haszonállatok: sertés, szarvasmarha, házityúk testfelépítése, életmódja, hasznosítása. Az állatok életfeltételeihez illeszkedő felelős állattartás.</p> <p>Az állati eredetű tápanyagok szerepe az ember táplálkozásában. Állati eredetű anyagok felhasználása (toll, bőr).</p> <p>Az állatok szerepe a betegségek terjesztésében. A megelőzés lehetőségei.</p> <p>• A fecskék</p> <p>• A házi veréb</p> <p>• A házi légy</p> <p>• Állatvédelem, madárvédelem</p> <p>A házban és a ház körül élő állatok: házi veréb, füstifecske, házi légy testfelépítése, életmódja, jelentősége.</p> <p>Az állatok szerepe a betegségek terjesztésében. A megelőzés lehetőségei.</p> <p>Az állatok életfeltételeihez illeszkedő felelős állattartás.</p> <p>Madárvédelmi alapismeretek.</p>	<p>Önálló kutatómunka a kutya háziiasításával kapcsolatban.</p> <p>A megismerési algoritmusok alkalmazása az állatok megfigyelése és bemutatása során.</p> <p>Az ember kapcsolata az állatokkal</p> <p>A testfelépítés – életmód – élőhely összefüggésének felismerése, magyarázata.</p> <p>A környezethez való alkalmazkodás bizonyítása példákkal, a megfigyelés eredményének rendszerezése, következtetések levonása.</p> <p>A megismert állatok csoportosítása különböző szempontok szerint.</p> <p>Az állatorvosi felügyelet jelentőségének felismerése az ember egészségének védelmében.</p> <p>Gerinces és gerinctelen állatok testfelépítése közötti különbségek azonosítása.</p> <p>A madárvédelem évszakhoz kötődő tennivalóinak elsajátítása, gyakorlása.</p> <p>Az állattartás, az állatok védelme iránti felelősség megértése.</p>	<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Hogyan vált háziállattá a kutya?</p> <p>Mi a kérdés?</p> <p>Milyen szerepet töltenek be a háziállatok az ember életében?</p> <p>Hogyan védekezhetünk az állatok által terjesztett betegségek ellen?</p> <p>Miért költöznek el egyes madarak a tél beállta előtt?</p> <p>Miért és hogyan védjük télen a madarakat?</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> óskor.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés: a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony felismerése.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> állati eredetű táplálékok szerepe.</p> <p><i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok ismerete.</p> <p>Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása.</p> <p>Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint.</p> <p>Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása).</p>	<p>Tankönyv, munkafüzet.</p> <p>Applikációs képek</p>
Fogalmak	Háziállat, gerinces, gerinctelen, madár, emlős, patás, összetett gyomor, kérődző, ragadozó, növényevő, mindenevő, ízeltlábú, rovar, teljes átalakulás.			383

Tematikai egység/fejlesztési cél	Alföldi tájakon		Órakeret 6 óra	
Előzetes tudás	Síkság, alföld, élőhely, életközösség, madár, emlős, ízeltlábú, rovar, táplálkozási lánc, táplálkozási hálózat, környezetszennyezés, környezet – szervezet – életmód összefüggései, élőlények bemutatásának algoritmusai, tájékozódás a térképen, diagramok, tematikus térképek értelmezése.			
A tematikai egység céljai	Átfogó kép kialakítása alföldi tájaink természetföldrajzi jellemzőiről, természeti-társadalmi erőforrásairól, gazdasági folyamatairól, környezeti állapotáról. A természeti, társadalmi-gazdasági értékek megismerésén keresztül a hazához való kötődés erősítése, a nemzettudat fejlesztése. Az alföldek keletkezésének vizsgálata során a folyamatok sorrendjének, időléptékének érzékeltetése. A szemléleti térképolvasás elemi készségeinek fejlesztése. A környezetre kifejtett egyéni és társadalmi hatások és a belőlük adódó problémák felismertetése, megoldási módok keresése.			
Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. Pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> • A mező élővilága: fűfélék, gyógy- és gyomnövények • A búza • Szántóföldi növényeink: kukorica, napraforgó • Rovarok és rovarevők a mezőn: sáskák, szöcskék, fürgé gyík • Emlősök: mezei nyúl, mezei pocok • Madarak a mezőn: fácán, egerészölyv <p>A füves puszták jellegzetes növényei: fűfélék, gyógy- és gyomnövények, jellemzőik, jelentőségük.</p> <p>Termesztett növényei: búza, kukorica, napraforgó; jellegzetes szervek, termesztésük, felhasználásuk</p> <p>Az életközösség állatai: sáskák, szöcskék, gyíkok, fácán, mezei pocok, mezei nyúl, egerészölyv szervezete, életmódja.</p>	<p>A megismert életközösségek ökológiai szemléletű jellemzése.</p> <p>A növényi szervek környezeti tényezőkhöz való alkalmazkodásának bemutatása konkrét példákon.</p> <p>A környezet – szervezet – életmód összefüggéseinek bemutatása konkrét példákon.</p> <p>A megismerési algoritmusok használata az élőlények jellemzése során.</p> <p>Állatok különböző szempontú csoportosítása.</p> <p>Táplálékláncok készítése a megismert növényekből és állatokból.</p> <p>A természeti és a kultúrtáj összehasonlítása. A gazdasági tevékenység életközösségre gyakorolt hatásának bemutatása példákon.</p>	<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Gyógyítanak-e a gyógynövények?</p> <p>Hogyan lesz a búzából kenyér?</p> <p>Melyik hungarikum köthető az Alföldhöz?</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése. Szövegben elszórt, explicit megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemi közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata.</p> <p><i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok ismerete. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása).</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a honfoglaló magyarok háziállatai.</p>	<p>Tankönyv és munkafüzet. Applikációs képek</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Síkság, alföld, feltöltődés, természeti erőforrás, fűféle, koronagyökér, takarólevél nélküli virág, fészek-, kalász-, torzsavirágzat, szemtermés, kifejlés, kétéltű, hulló, rágsáló.			
Topográfiai ismeretek	Alföld, Kisalföld, Duna-Tisza-köze, Tiszántúl, Mezőföld, Kiskunság, Nagyunság, Hortobágy, Szeged, Kecskemét, Debrecen, Győr.			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Állandóság és változás környezetünkben – Anyag és közeg		Órakeret 9 óra	
Előzetes tudás	Anyagok érzékszerveinkkel észlelhető és mérhető tulajdonságainak felismerése, mérése, természetes és mesterséges mérőeszközök használata. Halmazállapotok és halmazállapot-változások megkülönböztetése.			
A tematikai egység céljai	A közvetlen környezet egyes anyagainak felismerése, megnevezése, bizonyos tulajdonságaik alapján történő csoportosítása, előre megadott halmazképző-fogalmak alapján. A kísérlet mint bizonyítási módszer alkalmazása anyagok tulajdonságainak meghatározásában, jelenségek felismertetésében. Gyakorlottság kialakítása a mennyiségi tulajdonságok mérésében.			
Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. Pontok	Taneszközök
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Anyagok és tulajdonságaik</i> A talaj, a levegő és a víz tulajdonságai, szerepük az élővilág és az ember életében (konkrét példák). • Megmérjük a tárgyak néhány tulajdonságát Élő és élettelen anyag minőségi tulajdonságai, mérhető jellemzői. • Olvadás, fagyás • Párolgás, forrás, lecsapódás Az anyagok különféle halmazállapotainak és a halmazállapot-változásainak összefüggése a hőmérséklettel. • Oldódás, keveredés Keverékek és azok szétválasztása. • Az égés Gyors és lassú égés, a tűzoltás alapjai. Teendők tűz esetén. 	<p>Tárgyak felismerése tulajdonságaik alapján. A környezetben előforduló élő és élettelen anyagok felismerése, csoportosítása megadott szempontok alapján, szempontok keresése.</p> <p>Hosszúság, idő és hőmérséklet mérés, adatok táblázatos rögzítése, mérés – becslés gyakorlása. Mérési eljárások, mérőeszközök használata a hőmérséklet, hosszúság, időtartam mérésének önálló elvégzése során megadott szempontok alapján. A mért adatok rögzítése, értelmezése.</p> <p>Jég olvadásának megfigyelése, olvadási hőmérsékletének mérése.</p> <p>Párolgással kapcsolatos kísérletek végzése, víz forrásának megfigyelése, forráspontjának mérése.</p> <p>Olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás megfigyelése, példák gyűjtése a természetben, a háztartásban, az iparban. Hétköznapi és kísérleti tapasztalatok összehasonlítása, a közös vonások kiemelése. Olvadás és oldódás közötti különbség felismerése megfigyelés-kísérleti tapasztalatok alapján.</p> <p>Keverékek és oldatok készítése, a kapott új anyag megfigyelése, megnevezése. Keverékek és oldatok szétválasztása többféle módon. Anyagok oldása vízben, denaturált szeszben és olajban. Az oldódások összehasonlítása. A tűzveszélyes anyagokkal való bánásmód és a tűz esetén szükséges teendők. elsajátítása, gyakorlása.</p> <p>Égéstermékek vizsgálata-</p>	<p>A tanulók megfigyelési, lényegkiemelő, szóbeli kifejező képességének fejlesztése. Páros- és csoport munka. Adatok, kiegészítő ismeretek gyűjtése az internetről. Otthoni kísérletek végzése.</p>	<p><i>Matematika:</i> A becslés és mérés, mennyiségek nagyságrendi rendezése, számok, mérések, mértékegységek, mennyiségek használata, átváltás. Adatok lejegyzése, ábrázolása, rendezése, az adatok közötti kapcsolatok vizsgálata.</p>	<p>Méterrúd, mérőszalag, laboratóriumi hőmérő, üvegpocharak, borszeszegő, vegyszerek (konyhasó, olaj), gyertya, tölcser IKT-s tananyagok</p>
Fogalmak	Anyag, halmazállapot, kiterjedés, hőmérséklet, időpont, időtartam, keverék, mérés, olvadás- és forráspont, oldódás, égéstermék, égés			

Tematikai egység/fejlesztési cél	Tájékozódás a valóságban és a térképen		Órakeret 5 óra	
Előzetes tudás	Iránytű, alaprajz, a fő világtájak, térkép vázlat, térkép.			
A tematikai egység céljai	A térbeli tájékozódás fejlesztése valós környezetben és a térképen. A valóság és a térképi ábrázolás összefüggéseinek megvilágítása. A különböző térképek jelrendszereinek megismerése, értelmezése, felhasználása az információszerzés szolgálatában. Az elemi térképolvasás lépéseinek alkalmazása, a szemléleti térképolvasás alapozása.			
Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. Pontok	Taneszközök
<p>• <i>Miről mesél a térkép?</i> Iránytű. Fő-és mellékvilágtájak.</p> <p>• Tájékozódás a térképen (Gyakorlóóra) A valós tér átalakítása, alaprajz, térképszerű ábrázolás. A térábrázolás különböző formái – útvonalrajz, térkép vázlat. A térképi ábrázolás jellemzői: égtájak, szín- és jelkulcs, névírás, méretarány, aránymérték.</p> <p>• Tájékozódás Magyarország domborzati térképén Hazánk nagytájai, szomszédos országaink.</p> <p>• Tájékozódás Magyarország közigazgatási térképén</p> <p>• Hogyan használjuk a különböző térképeket? Térkép fajták: domborzati, közigazgatási, turista-, és kontúrtérkép.</p>	<p>Különböző térképek összegyűjtése, jelrendszereinek megismerése, összehasonlítása. A térkép és a valóság közti viszony megértése.</p> <p>Eligazodás a terepen térkép vázlattal. Térkép vázlat készítése. Iránytű, irányok meghatározása. Fő- és mellékvilágtájak.</p> <p>Irány meghatározása a valós térben. Az iránytű működésének mágneses kölcsönhatásként való értelmezése. A térkép és a valóság közötti viszony megértése. Eligazodás terepen térkép vázlattal.</p> <p>Tájékozódás nappal. Felszínformák kialakítása terepasztalon. Felszínformák rajzolása, a térkép színrendszerének a formához rendelése. A felszíni vizek felismerése a térképen.</p> <p>A térábrázolás különböző formáinak összehasonlítása. Térkép vázlat készítése a lakóhely részletéről. Felszínformák – alföld, dombság, hegység, völgy, medence – ábrázolásának felismerése a térképen. A térkép jelrendszerének értelmezése. Különböző jelrendszerű térképek elemzése, információ gyűjtése. Irány és távolság meghatározása (digitális és nyomtatott) térképen. Méterarány és az ábrázolás részletessége közötti összefüggés megértése. A különböző térképek ábrázolási és tartalmi különbségeinek megállapítása.</p> <p>A közigazgatási térkép használata. Útvonalak hosszának összehasonlítása különböző térképeken. A térképek névmutatójának és keresőhálózatának használata – útvonaltervezés. Turistatérképek jelrendszerének megfigyelése. Tájékozódás hazánk domborzati és közigazgatási térképén.</p>	<p>Gyűjtőmunka egyénileg és csoportban. Egyéni és csoportmunkában térkép vázlat készítése. Iránytű használatának gyakorlása egyéni és csoportmunkában. Irányított térképolvasás</p> <p>Csoportmunka, páros munka Útvonaltervezés egyénileg és csoportmunkában. Beszámoló, kiselőadás, térkép vázlat készítése. Internet használata</p>	<p><i>Történelem:</i> az ősember, és az ókori népek térképészeti ismeretei. Földrajzi felfedezések.</p> <p><i>Matematika:</i> mérés, aránypár, kisebbités, nagyítás. Mértékegységek átváltása.</p> <p><i>Magyar nyelv:</i> szövegértés, jelrendszerek értelmezése.</p> <p><i>Biológia,</i> védett növények, állatok. Informatika: keresés az interneten.</p>	<p>Különböző típusú térképek, atlaszok, Magyarország falitérképei Iránytű Mérőszalag, vonalzó, négyzethálós papír Magyarország közigazgatási térképe, autóstérkép, várostérképek, turistatérkép</p>

Fogalmak Topográfiai ismeretek:	Fő- és mellékvilágítják, alaprajz, útvonalrajz, térkép vázlat, térkép, térképi jelrendszerek, keresőhálózat, turistajelzés. Alföld, Kisalföld, Északi-középhegység, Dunántúli-középhegység, Dunántúli-domb- és hegyvidék, Nyugatmagyarországi-peremvidék. Szlovákia, Ukrajna, Románia, Szerbia, Horvátország, Szlovénia, Ausztria.
--	---

Előzetes tudás

A Nap látszólagos napi járása. A Nap, mint energiaforrás. Időjárás, hőmérséklet, szél, csapadék.

A térbeli tájékozódás fejlesztése. A Föld Világegyetemben elfoglalt helye. Földünk a Naprendszer tagja. A tanulók oksági gondolkodásának fejlesztése a Nap, a Hold és a Föld mozgásainak kapcsán. Természeti törvények felismerése, alkalmazása hétköznapi jelenségek megfigyelése kapcsán. Különböző típusú információforrások használatának gyakorlása hőmérsékleti diagramok, tematikus térképek révén.

A tematikai egység céljai

A térbeli tájékozódás, a térfogalom fejlesztése átfogó kép kialakításával a Naprendszer felépítéséről, Földünknek a világegyetemben elfoglalt helyéről. A rendszerszemlélet fejlesztése a Nap, a Föld és a Hold mozgásai, a közöttük levő kölcsönhatások és következményeik vizsgálata során.

Az oksági gondolkodás fejlesztése a természeti környezet jelenségeinek – a Hold fényváltozásainak, a napszakok, évszakok és az éghajlati övezetek kialakulásának – magyarázata, a légköri alapfolyamatok közötti oksági összefüggések feltárása során. Természeti törvények felismerése, alkalmazása a hétköznapi jelenségek értelmezésekor.

Különböző típusú információforrások használatának gyakoroltatása éghajlati diagramok, tematikus térképek révén. A klímaváltozás és az emberi tevékenység közötti összefüggés felismerése, a személyes felelősség tudatosítása.

A tudományos megismeréshez kötődő történeti szemlélet formálása.

Tartalmak

Tanulói
tevékenységek

• *A Föld mozgásai*
A Föld alakja. A tengely körüli forgás és a Nap körüli keringés következményei.

• **A Hold**
• **A Naprendszer**
• **A Világegyetem**

A Föld helye a Naprendszerben és a Világegyetemben. Égitest, csillag, bolygó, hold. Sarkcsillag, csillagképek. A Naprendszer. A Nap jelentősége. A Nap, a Föld és a Hold egymáshoz viszonyított helyzete, mérete, távolsága, mozgása, kölcsönhatása. Kopernikusz hipotézisének tudománytörténeti jelentősége.

Pedagógiai eljárások, módszerek,
munka- és szervezési formák

Kapcs. Pontok
Taneszközök

• **A napsugár nyomában**

• **A levegő**
• **Merről fúj a szél?**

• **Az Országos Meteorológiai Szolgálat jelentése**

lámpával.
A Föld mozgásainak megfigyelése (animáció) az internet segítségével.
A Föld mozgásai és a napi, évi időszámítás összefüggéseinek megértése. Az évszakok váltakozásának magyarázata.
Nap és a Föld helyzetének modellezése a különböző napszakokban és évszakokban.

A Föld, a Nap és a

Világegyetem közötti

hierarchikus kapcsolat

ábrázolása. A csillag és a

bolygók közötti különbség

felismerése.
A sarkcsillag és egy-két csillagkép felismerése az égbolton.
Érvek gyűjtése arról, hogy a Nap csillag.

A holdfogyatkozás és a Hold fényváltozásainak értelmezése modell vagy más szemléltetés alapján.

A napközponti világkép egyszerű modellezése.

A napsugárzás, az égbolt felhővel való borítottságának megfigyelése. Hőmérséklet mérése különféle helyeken és időpontokban, a kapott adatok elemzése. a napi középhőmérséklet és hőingás kiszámítása.
A levegővel kapcsolatos kísérletek elvégzése tanári irányítással, egyénileg, ill. páros munkával. A

kísérletek eredményének lejegyzése, lerajzolása egyénileg. Képek gyűjtése a levegő különböző tulajdonságainak bemutatására.

Egyszerű kísérletek elvégzése egyénileg.

Ábra- és szöveg elemzése, adatok gyűjtése egyéni és páros munkával. Az összegyűjtött adatok, képek, ábrák elemzése tanári irányítással.

Időjárási adatok gyűjtése, kiértékelése közösen és csoportmunkában. Időjárás- jelentések elemzése tanári irányítással. Időjárás-jelentés készítése páros, majd egyéni munkával.

A csapadék és a szél keletkezésének leírása ábra vagy modellkísérlet alapján. A fizikai jelenségek (nyomásváltozás, hőmérsékletváltozás, halmazállapot változások) bemutatása a csapadék és a szél keletkezésében.

Időjárás és a gazdasági élet közötti kapcsolat bizonyítása konkrét példák alapján. Időjárás-jelentés értelmezése, a várható időjárás megfogalmazása piktogram alapján. Az időjárási elemek észlelése, mérése. A mért adatok rögzítése, ábrázolása.

Napi középhőmérséklet, napi és évi közepes hőingadozás számítása.

A veszélyes időjárási helyzetekben való helyes viselkedés szabályainak összegyűjtése.

Tanári magyarázat, tanulói kísérletek, internetes animáció megkeresése és megfigyelése a Föld mozgásairól.
Időmérő eszközök gyűjtése, az idő múlásának megfigyelése.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:

Miért váltakoznak az évszakok és a napszakok?

Miért hosszabbak a nappalok nyáron, mint télen?

Megfigyelés, mérés, összehasonlítás tanári irányítással.

Kísérletek elvégzése tanári irányítással, ill. önállóan. A kísérletek eredményének megörökítése. Információkeresés a neten.

Előzetes feladat otthoni kísérletezésre. A kísérlet eredményének megörökítése írásban vagy rajzban.
Adatgyűjtés, elemzés, összehasonlítás, osztályozás tanári irányítással.
Ábraelemzés, tematikus térképek olvasása közös, majd egyéni munkában.

Hogyan állapítható meg éjszaka iránytű nélkül az északi irány?

Miért látjuk másnak a csillagos égboltot a különböző évszakokban?

Hogyan készül az időjárás-jelentés? Hogyan keletkezik a szél és a csapadék? Hogyan védhetjük magunkat villámátláskor, hóviharban, hőségekben, szélviharban?

Magyar nyelv: szöve

Kísérletezés: inform gyűjtése, elemzése, összehasonlítása, következtetések lev

Egészségvédelem: a veszélyei, az egyes elemek veszélyei, a lehetőségei.

Informatika: inform gyűjtése *Informatika* irányított keresés gy

Fizikai ismeretek: m mérőeszközök, mér

Matematika: számítás feladatok (átlag- és különbségszámítás) egymáshoz való visz Rendszerezést segít és algoritmusok. Összehasonlítás, azo megkülönböztetés; i azonosságok megál. Osztályozás egy és két (több) saját szer szerint, adott, illetve válogatásban felism szempont szerint. Matematikai modell (hierarchikus kapcs ábrázolása).

--	--	--	--	--

Fogalmak	Föld, Nap, Hold, Világegyetem, égitest, bolygó, csillag, hold,			
-----------------	---	--	--	--

Topográfiai ismeretek:	napsugárzás, napi középhőmérséklet, napi hőingás, csapadék. Naprendszer, Nap, Merkúr, Vénusz, Föld, Mars, Jupiter, Szaturnusz, Uránusz, Neptunusz, Hold.			
-------------------------------	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

Felső tagozat helyi tantervei

3525 Miskolc, Pallos u. 1.

Felső tagozat helyi tantervei Tematikai egység/fejlesztési cél	3525 Miskolc, Pallos u. 1. Felszíni és felszín alatti vizek	Órakeret 7óra		
Előzetes tudás	A víz előfordulása, szerepe a természetben. A víz tulajdonságai. Folyóvíz, állóvíz. Vízszennyezés.			
A tematikai egység céljai	Környezetvédelem és a fenntartható fejlődés ismeretanyagának részeként a vizek védelme, jelentőségük megismerése az ember életében. Felelősségteljes viselkedésre nevelés a vízvédelemmel, a vízzel való takarékoskodással kapcsolatban. Felszíni és felszín alatti vízkészleteink nemzetgazdasági jelentőségének tudatosítása. Hazaszeretetre való nevelés. Magyarország vízrajzának megismerése során a szemléleti térképolvasás fejlesztése. A természet- és a társadalomföldrajzi folyamatok időléptéke közti különbségek érzékeltetésével az időbeli tájékozódás, az időfogalom fejlesztése. Érdeklődés felkeltése a természeti szépségek megismerése és befogadása iránt.			
Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. Pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Vízparti tanulmányi séta</i> • Hazánk nagy folyói • Ahol a víz az úr – A folyók felszínformálása Árvizek kialakulásának oka, az ellene való védekezés formái. • A forrástól a torkolatig – Honnan érkezik a folyók vize? • Legnagyobb tavunk, a Balaton Állóvizek keletkezése, pusztulása. Legnagyobb tavunk: a Balaton (keletkezése, jellemzése). Felszíni vizek: hazánk legjelentősebb állóvizei, folyóvizei. A folyók útja a forrástól a torkolatig. Vízugyűjtő terület, vízvásztó, vízjárás, folyók felszínformálása. • Felszín alatti vizeink Felszín alatti vizek: talajvíz, hévíz, ásványvíz, gyógyvíz jellemzői, jelentősége az ember életében, gazdasági életében. A belvizek kialakulásának okai és következményei, az ellene való védekezés formái. • Az életet adó víz – Vízellátás, vízgazdálkodás A folyók, tavak haszna, jelentősége. Vízszennyezés okai, következményei, megelőzésének lehetőségei. Vizek védelme. <p>Víz tisztítási eljárások.</p>	<p>Információgyűjtés, tanulói kísérlet, megfigyelés, mérések elvégzése.</p> <p>Szöveg, dia, fotó, filmrészlet elemzése, irányított megfigyelés. Térképhasználata, a térképi jelrendszer ismeretének gyakorlása. Adatok gyűjtése, elemzése.</p> <p>Tájékozódás időben és térben – információgyűjtés, rendszerezés. Tanári magyarázat. Ábra-, folyamatábra elemzése közös munkával.</p> <p>Kísérlet elvégzése, következtetés levonása közösen. Ábrák, fényképek elemzése tanári irányítással. Térképi megfigyelések tanári irányítással, ill. önállóan.</p> <p>Tájékozódás, térképi megfigyelés, elemzés. A logikai gondolkodás fejlesztése szövegelemzéssel. Fényképek gyűjtése, album összeállítása önállóan vagy párban.</p> <p>Folyamatábrák elemzése tanári irányítással. Térképmunka önállóan és tanári irányítással. Információ gyűjtése, értékelése, elemzése önállóan és közös munkával.</p> <p>Ábraelemzés önállóan és tanári irányítással. Anyaggyűjtés és album összeállítása párban. Kommunikáció; beszámoló összeállítása, saját vélemény kifejtése. Kiselőadás tartása egyénileg vagy párban.</p> <p>Ismeretszerzés, anyaggyűjtés egyénileg vagy csoportban. Folyamatábrák elemzése tanári irányítással. Kritikai gondolkodás fejlesztése, érvek és ellenérvek gyűjtése csoportmunkában. Kommunikáció: beszámoló készítése, táblázat összeállítása párban vagy önállóan.</p>	<p>Tanulmányi séta, csoportmunka tanári irányítással. Rajz készítése egyénileg.</p> <p>Adatgyűjtés, képanyag gyűjtése önállóan, elemzés tanári irányítással. Tájékozódás a térkép segítségével önállóan és közös munkával.</p> <p>Információgyűjtés térképről, fotók, ábrák, tankönyvi szöveg segítségével tanári irányítással, ill. önállóan. Összehasonlító elemzések elvégzése tanári irányítással. Képek elemzése önálló vagy páros munkával megadott szempontok alapján.</p> <p>Folyamatábrák elemzése irányított megfigyeléssel. Információk gyűjtése, értékelése, következtetések levonása tanári irányítással.</p> <p>Térképi megfigyelés tanári irányítással. Folyamatábrák elemzése tanári irányítással.</p> <p>Ábraelemzés, szövegelemzés tanári irányítással. Anyaggyűjtés megadott szempontok alapján. Kiselőadás, táblázat készítése előzetes szempontok alapján.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> anyagfogalom, oldat, keverék. Sebesség megállapítása egyszerű eszközökkel.</p> <p>Életvitel: víz-szennyezés, tisztítás, vízvédelem.</p> <p><i>Magyar irodalom:</i> verselemzés; irodalmi szöveg tudományos elemzése. Népdalok szövegének elemzése.</p> <p><i>Informatika:</i> irányított keresés az internet segítségével. Természetismeret, biológia: a vizes élőhelyek védelme, védett növények és állatok ismerete.</p>	<p>Térkép, mérőszalag, kísérleti eszközök: üvegedények, tiszta homok, kavics, szűrő. Fényképe-zőgép.</p> <p>Magyarország és Európa domborzata falitérképek. Film, fotók, ábrák.</p> <p style="text-align: right;">392</p>

Fogalmak Topográfia	Felszíni és felszín alatti vizek, talajvíz, belvíz, hévíz, gyógyvíz, ásványvíz, folyó- és állóvíz, főfolyó, mellékfolyó, vízgyűjtő terület, vízvásztó, vízjárás, vízszennyezés, vízvédelem, felszínformálás. Duna, Tisza, Balaton, Fertő tó, Velencei-tó, Szigetköz, Szentendrei-sziget, Csepel-sziget, Mohácsi-sziget
--------------------------------------	---

Tematikai egység/fejlesztési cél	Hegyvidékek, dombvidékek			Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	hegy, hegység, domb, dombság, völgy, medence. Víz, szél, hőmérséklet-változás hatásai a felszín formálásában.			
A tematikai egység céljai	Az idő és a természet erőinek szerepe a Föld felszínének alakításában. A külső és belső erők egyensúlyának szerepe a földfelszín mai képe alakulásában. Hazaszeretetre való nevelés, a hazai táj szépségének és értékeinek bemutatásával. A földrajzi tér megismerési módszereinek továbbfejlesztése, a szemléleti térképoltatás fejlesztése.			
Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. Pontok	Taneszközök
<p>• A hegységek születése Hazai hegységeink keletkezése, a belső erők szerepe a hegységképződésben: gyűrődés, vetődés, vulkánosság.</p> <p>• A mészkőhegységek születése (kiegészítő anyag)</p> <p>• Külső erők felszínformálása A külső felszínformáló erők: víz, szél, jég, hőmérsékletingadozás hatásai. A lepusztulás – szállítás – lerakódás – feltöltődés kapcsolata</p> <p>• Közetek vizsgálata Közetek vizsgálata. Az andezit, bazalt, mészkő, homok, lösz, barnaköszén, feketeköszén jellegzetes tulajdonságai, felhasználásuk.</p> <p>• A talaj A talaj szerkezete, képződése, szennyeződése és pusztulása. A talaj fő alkotóelemei (kőzettörmelék, humusz levegő, víz). A talaj védelme. A mezőgazdaság hatása a környezetre: talajpusztulás, környezetszennyezés.</p> <p>• Hegyvidékek, dombvidékek haszonnövényei (Hazai tájak élővilága fejezetben) Termesztett növényei: lucerna, repce testfelépítése, termesztése, felhasználása.</p> <p>A növénytermesztés, állattenyésztés és az élelmiszeripar kapcsolata.</p>	<p>Egyszerű modellkísérletek elvégzése önállóan, párban és osztályszinten. Képek, fényképek gyűjtése, tabló összeállítása önállóan vagy párban. Vulkáni működésről film elemzése, a kitörés egyes szakaszainak felismerése – a szakszavak használatának gyakorlása. Bazalt, andezit megfigyelése. Térképmunka egyénileg és osztályszinten.</p> <p>Mészkő megfigyelése nagytáblával. Kísérlet elvégzése párban. A folyamatábrák elemzése a tankönyv szövege segítségével. Az ábrákon megismert formakincs felismerése fotókon - verseny. Térképhasználat gyakorlása osztályszinten és önállóan.</p> <p>Tanulói kísérletek elvégzése párban vagy osztályszinten, tankönyvi szöveg alapján. A kísérletek megőrzése rajzban egyéni munkával. Ábra- és fényképelemzés, összehasonlítás, azonosságok és különbségek felismerése tanári irányítással. A mészkő vizsgálata egyénileg, irányított megfigyeléssel. Közetek vizsgálata párban és csoportmunkával, a munkafüzet feladatai alapján. Tanulói kísérletek elvégzése. Példák keresése a közetek tulajdonságai és felhasználhatóságuk között.</p> <p>A talajminták vizsgálata önállóan vagy párban a tankönyv és a munkafüzet feladatainak irányításával. A tankönyvi ábrák elemzése tanári irányítással. Tankönyvi szemelvény elemzése önálló munkával.</p>	<p>Kísérletek végzése egyénileg vagy párban. Kísérlet megfigyelése osztályszinten. Szemelvények válogatása, elemzése. Információ, fényképek, filmek keresése az interneten.</p> <p>Mészkő irányított megfigyelése nagytáblával. Folyamatábrák elemzése a tankönyv szövege segítségével, tanári irányítással. Felszínformák felismerése ábrákon, s beazonosításuk fényképeken – verseny osztályszinten.</p> <p>Kísérletek elvégzése, eredmények megőrzése. Elemzés, összehasonlítás, következtetések levonása szóban és írásban. Közetvizsgálat.</p> <p>Andezit, bazalt, tufák, mészkő, márvány, barna-és feketeköszén vizsgálata, tulajdonságaik megállapítása, összehasonlítása.</p> <p>Kísérlet elvégzése tanári irányítással, a tankönyv és munkafüzet feladatai alapján. Ábraelemzés tanári irányítással. Szövegelemzés, szövegértési feladat megoldása önállóan.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> az anyag tulajdonságai, halmazállapot-változások. Internet: irányított keresés</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés – a szöveg és a folyamatára közötti tartalmi megfelelés felismerése, a szövegben elszórt információk azonosítása, összekapcsolása az ábra információjával.</p> <p><i>Matematika:</i> osztályozás, összehasonlítás, elemzés, a fogalmak egymáshoz való viszonya. <i>Technika:</i> anyagok megmunkálása</p> <p><i>Természetismeret, biológia:</i> a talaj szerepe az élővilágban</p>	<p>Kristálycukor, edény, víz. Magyarország domborzata falitérkép Fényképek, andezit, bazalt.</p> <p>Mészkő, nagytábla, fényképek</p> <p>Mészkövek nagytábla, terepasztal, öntözőkanna, homok, hajszárító, fényképek</p> <p>Közetek, nagytábla, kalapács, ecetsav.</p> <p>Talajminták, üvegek, nagytábla</p> <p>394</p>

Kulcsfogalmak/fogalmak	Gyűrődés, vetődés, rög, lépcsős felszín, beszakadt árok, vulkán, kráter, kürtő, magma, magmakamra, láva, vulkáni hamu, andezit, bazalt, mészkő, belső erő, külső erő, bauxit, lignit. Gyökérgümő, pillangós virág.
Topográfiai ismeretek	Dunántúli domb- és hegyvidék, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Nyugat-magyarországi peremvidék

Tematikai egység/fejlesztési cél	A természet és a társadalom kölcsönhatásai	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Természeti erőforrás, mezőgazdaság, ipar, környezetszennyezés, energiahordozó, életközösség, természeti erőforrások és a társadalmi gazdasági folyamatok összefüggése, tájleírás és az élőlények bemutatásának algoritmusa.	
A tematikai egység céljai	<p>A természeti erőforrások és felhasználásuk a gazdaságban. A természeti környezet és a társadalom fejlettségének összefüggései. A gazdasági szerkezet változása. Hazaszeretetre való nevelés. Globális és lokális problémák összefüggéseinek felismertetése. A helyi környezeti problémák felismerése, a problémák okai és következményei. A helyi környezet védelme. Kötődés kialakítása a lakóhelyhez, a lakóhelyi közösséghez.</p> <p>A rendszerszemlélet és gondolkodás fejlesztése a természeti erőforrások társadalmi-gazdasági felhasználása során bekövetkezett változások vizsgálatával, a globális problémák helyi vetületeinek felismerésével. Aktív állampolgárságra nevelés a helyi környezeti problémák okainak és következményeinek felismerésén alapuló, a környezet védelméért való aktív együttműködésre való késztetéssel.</p> <p>A hazához, a szűkebb pátriához való kötődés erősítése a lakóhelyi táj természeti és gazdasági-társadalmi környezetének megismerésével.</p> <p>Az embernek a természetben elfoglalt sajátos helyzetének és ezzel kapcsolatos felelősségének megértése a természetes és mesterséges életközösség különbségeinek megismerésével, a városi környezetben élő állatoknak az emberre gyakorolt hatásainak megismerésével.</p> <p>Anyag- és energiatakarékos szemlélet formálása, tudatos vásárlási szokások megalapozása, az egyéni felelősség tudatosítása.</p>	

Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. Pontok	Tan-eszközök
<p>• <i>A gazdaság szerkezete</i> Gazdasági ágazatok: mezőgazdaság, ipar, szolgáltatás. A gazdaság természeti feltételei.</p> <p>• Tanya, falu, város Településtípusok: tanya, falu, városjellemző képe, társadalmi, gazdasági szerepe. Élet a városban. A gazdasági ágazatok együttműködése. Hálózatok szerepe a lakosság ellátásában (víz-, energiaellátó rendszer, közlekedési hálózat).</p> <p>• Ismerjük meg lakóhelyünket! A lakóhelyi táj természetföldrajzi és gazdasági-társadalmi jellemzői.</p> <p>• Állatok a városban: egér, patkány, csótányok, galambok A város mesterséges életközösségének, sajátos állatvilága: házi egér vándorpatkány, csótány, feketerígó, galamb, elszaporodásuk feltételei és következményeik A betegséget terjesztő állatok elleni védekezés formái.</p> <p>• Budapest Hazánk fővárosa, Budapest: földrajzi helyzete, gazdasági, kulturális jelentősége.</p>	<p>Kommunikáció, információk gyűjtése önálló munkával, tanári irányítással. Saját vélemény kialakítása a szükségletek kielégítése kapcsán. Különböző termékek gyűjtése és osztályozása páros munkában. Tablókészítés csoportmunkával.</p> <p>Szöveges és képi információk gyűjtése önálló és páros munkával. Térképmunka egyénileg és tanári irányítással. Különböző térképek használatának gyakorlása közös munkával és egyénileg.</p> <p>Kommunikáció: vita az osztályban, érvek és ellenérvek gyűjtése, előadása.</p> <p>Kritikai észrevételek megfogalmazása önállóan.</p> <p>Önálló, páros és csoportmunkában anyaggyűjtés, osztályozás.</p> <p>Kommunikáció: riportkészítés, családi történetek gyűjtése, idegenvezetés.</p> <p>A városi élőhely nyújtotta előnyök és hátrányok elemzése az állatok alkalmazkodásának vizsgálata során.</p> <p>Példák gyűjtése betegségeket terjesztő városi fajokra (például parlagi galamb, vándorpatkány, róka) és az ezekkel kapcsolatos problémákra. A megoldási módok közös értékelése.</p> <p>A szelektív hulladékgyűjtés szabályainak megismerése és gyakorolása az iskolában.</p> <p>A főváros látnivalóinak bemutatása önálló ismeretszerzéssel és feldolgozással.</p>	<p>Szövegek gyűjtése a történelemtankönyvből, mesekönyvekből. Elemzés, osztályozás. Családtörténet kutatása egyénileg.</p> <p>Termelés, gazdálkodás, fogyasztás fogalmának megismertetése, kialakítása irányított kommunikációval.</p> <p>Irányított megfigyelés, gyűjtőmunka előzetes szempontok alapján. Vita rendezése. Térképolvasás. Tematikus térképek használatának gyakorlása.</p> <p>A tananyag feldolgozása a tankönyv és a munkafüzet feladatai segítségével, tanári irányítással. Faliújság, tábló. album készítése.</p>	<p><i>Történelem:</i> őskor, ókor emberének élete. Mesék, történetek elemzése.</p> <p><i>Technika, életvitel:</i> nyersanyag, termék, közlekedés, energia- és vízellátás</p> <p><i>Történelem:</i> helytörténet, szózhagyomány, népművészet Természetvédelem.</p> <p><i>Informatika:</i> információ-gyűjtés</p>	<p>Tankönyv, munkafüzet Applikációs képek Atlasz és falitérkép Képek, különböző mezőgazdasági és ipari termékek</p> <p>Magyar-ország térképei, légifotók, fényképek, helyi térkép, fényképek, termékek</p>
Fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés, tanya, falu, város, termelés, fogyasztás, nyersanyag, késztermék.			

<p>A fejlesztés várt eredményei az 5. évfolyam végén</p>	<p>A tanuló tudjon anyagokat, kölcsönhatásokat, fizikai, kémiai változásokat felismerni, jellemezni. Értelmezze a jelenségeket az energiaváltozás szempontjából</p> <p>Ismerje a Föld helyét a Világegyetemben, Magyarország helyét Európában.</p> <p>Tudjon tájékozódni a térképeken.</p> <p>Erősödjön a természet és a haza iránti szeretete. Törekedjen a természeti és társadalmi értékek védelmére.</p>
---	--

Ismerje fel szűkebb és tágabb környezetében az emberi tevékenység környezeti hatásait. Legyen képes egyszerű kísérleteket, megfigyeléseket, méréseket önállóan, illetve csoportban biztonságosan elvégezni, a tapasztalatokat rögzíteni, következtetéseket levonni.
Legyen nyitott, érdeklődő a világ megismerése iránt. Az internet és a könyvtár segítségével legyen képes tudása bővítésére. Legyenek saját ismeretszerzési, ismeretfeldolgozási módszerei.

6. évfolyam

Tematikai egység/fejlesztési cél	Az erdő életközössége			Órakeret 12+2 óra
Előzetes tudás	Életközösség, lombhullató, örökzöld, porzós és termős virág, megporzás, telepes test, állatok csoportjai különböző tulajdonságaik alapján, összetett gyomor, kérődző állat, állandó madár, gerinctelen állatok egyedfejlődési típusai, élőlények bemutatásának algoritmusai, a környezet- szervezet- életmód és szervek felépítése-működése közötti összefüggés.			
A tematikai egység céljai	<p>A rendszerszemlélet fejlesztése, a rendszerfogalom mélyítése az erdő életközösségének, az élőlények szerveződésének, sokoldalú kapcsolatrendszerének ökológiai szemléletű vizsgálatával.</p> <p>A környezeti tényezők és az életközösségek szerkezete közötti összefüggés feltárása és magyarázata a hazai erdők példáján.</p> <p>Egészséges életmódra nevelés a természetjárás iránti igény felkeltésével, a természeti környezet védelmét szolgáló magatartás- és viselkedéskultúra fejlesztése.</p> <p>A környezet-szervezet-életmód, a szervek felépítése-működése közötti oksági összefüggések feltárása, bizonyítása az életközösség élőlényeinek megismerése során.</p> <p>Az emberi tevékenységnek a természetes életközösségre gyakorolt hatásainak elemzése; az erdőpusztulás okainak és következményeinek megismerése.</p> <p>Aktív természetvédelemre ösztönzés.</p>			
<i>Tartalmak</i>	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. Pontok	Tan-eszközök

<ul style="list-style-type: none"> • Az erdő: szintek stb. • A cserjék: gyepűrőzsa • A lombos erdők: kocsánytalan tölgy, gyertyán, bükk, • Fenyvesek: erdei fenyő, gyapjaslepke • Aljnövényzet: erdei pajzsika, nagy seprűmoha • Gombák: erdőszéli csiperke és a gyilkos galóca <p>Hazai erdőségek földrajzi helye, kialakulása, gyakori erdőtípusainak jellemzői.</p> <p>Az erdő, mint életközösség.</p> <p>Az erdő szintjei, a környezeti tényezők függőleges irányú változásai.</p> <p>Az erdősíntek legjellemzőbb</p>	<p>A természetjárás viselkedési szabályainak megfogalmazása.</p> <p>Hazai erdők életközösségének ökológiai szemléletű jellemzése.</p> <p>A növények környezeti igénye és előfordulása közti oksági összefüggések bemutatása konkrét példákon keresztül.</p> <p>A tölgy-, bükk- és fenyőerdők összehasonlítása. Az élő és az élettelen környezeti tényezők szerepének bemutatása az erdők kialakulásában, előfordulásában és az erdők függőleges tagolódásában.</p> <p>A megismerési algoritmusok alkalmazása az állatok és a növények faji sajátosságainak bemutatásakor.</p>	<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Hogyan változik a hegyvidéki erdők képe a magasság emelkedésével?</p> <p>Milyen jelei vannak az élőlények egymás közötti versengésének az erdőben?</p> <p>Miért kedvelt táplálék a vadhús és az erdei gomba?</p> <p>A gombák gyűjtésének és fogyasztásának szabályai.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés – a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, expliciten megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Az erdő megjelenítése irodalmi alkotásokban.</p> <p><i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya.</p>	<p>Tankönyv, munkafüzet Applikációs képek</p>
---	---	--	--	---

<p>növényeinek (kocsánytalan tölgy, gyertyán, bükk, erdei fenyő, gyeptúrósza, erdei pajzsika, nagy seprűmoha) környezeti igényei, faji jellemzői, testfelépítése, hasznosítása, az életközösségben betöltött szerepe.</p> <p>Az erdőszéli csiperke és a gyilkos galóca faji sajátosságai. A (bazidiumos) gombák testfelépítése, táplálkozása, szaporodása. A gombák szerepe az életközösségekben, az egészséges táplálkozásban.</p> <p>A gombafogyasztás szabályai.</p> <p>Tanulmányi séta az erdőben</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nagyvadak: gímszarvas, • Emlősök: róka, vaddisznó • Madarak: nagy tarkaharkály, erdei fülesbagoly, széncinege • Ízeltlábúak - rovarok: erdei vöröshangya, szarvasbogár • Pókszabásúak: koronás keresztspók, közönséges kullancs <p>Vadasparki séta</p> <p>Az erdő gerinctelen és gerinces állatainak (szarvasbogár, gyapjaslepke, erdei vöröshangya, koronás keresztspók, közönséges kullancs, széncinege, nagy tarkaharkály, gímszarvas, vaddisznó, erdei fülesbagoly, róka) külleme, teste, élete, szerepe az erdő életében.</p> <p>A kullancsok által terjesztett betegségek, az ellenük való védekezés. A kullancseltávolítás fontossága, módszerei.</p> <p>Táplálkozási láncok, táplálékhálózat. A vadgazdálkodás szerepe, jelentősége. Az erdő szociális, környezetvédő szerepe; veszélyeztetettsége. Az erdőjárás szabályai.</p> <p>Herman Ottó munkásságának jelentősége.</p>	<p>A mohák, harasztok, nyitvatermők és zárvatermők összehasonlítása jellegzetes képviselőik példáján. Az erdő növényeinek különböző szempontú csoportosítása.</p> <p>A növények és gombák táplálkozása közötti különbségek magyarázata. Az ehető és mérgező gombapárok összehasonlítása.</p> <p>A tanult növények felismerése a természetben</p> <p>A vadállomány szabályozása és az élőhely védelme közötti kapcsolat megértése.</p> <p>A pókszabásúak, a rovarok, a lepkék és a bogarak összehasonlítása.</p> <p>Tanult állatfajok megfigyelése</p> <p>Erdei táplálkozási láncok összeállítása.</p> <p>A kullancsfertőzés elleni védekezés alkalmazása természetjárás során</p> <p>Az orvoshoz fordulás eseteinek felismerése.</p> <p>Erdei életközösség megfigyelése terepen, vagy jellegzetes erdei növények, növényi részek vizsgálata, a tapasztalatok rögzítése.</p> <p>A környezetszennyezés, élőhelypusztulás következményeinek bemutatása konkrét példákon.</p>	<p>A kullancsok által terjesztett betegségek, jellemző tüneteik. A megelőzés és védekezés formái.</p> <p>Az erdőjárás magatartási szabályai.</p>	<p>Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok.</p> <p>Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása.</p> <p>Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint.</p> <p>Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása).</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> állati eredetű táplálékok szerepe; a fa megmunkálása; a betegség tünetei.</p> <p><i>Informatika:</i> információkeresés az interneten.</p>	
--	---	--	---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Erdő, zárvatermő, nyitvatermő, haraszt, moha, virágtalan növény, gomba, spóra, barkavirágzat, makktermés, tülével, tobozvirágzat, cserje, pókszabású, rovar, bogár, lepke, csáprágó, pödörnyelv, kúszóláb. vésőcsőr.
------------------------------------	--

Tematikai egység/fejlesztési cél	Vizek, vízpartok élővilága	Órakeret 11 +1 óra
Előzetes tudás	A víz jelentősége a földi élet szempontjából; az állatok csoportosítása különböző szempontok szerint, az állatok jellemzésének szempontjai vízszennyezés forrásai, következményei.	
A tematikai egység céljai	<p>Az élő és élettelen környezeti tényezők sokoldalú kapcsolatrendszerének megismerése a vizek-vízpartok életközösségében.</p> <p>Az élőhely – szervezet – életmód összefüggéseinek magyarázata a víz-vízpart élőlények vizsgálatán.</p> <p>A természetszeretet és természetvédelem iránti elkötelezettség elmélyítése az élővilág változatosságának, sokszínűségének, sérülékenységének tudatosításával.</p> <p>A természet jelzéseinek felismertetése, értelmezése, az okok és következmények elkülönítése az emberi tevékenységek és az élettelen környezet közötti kapcsolatrendszer elemzésével.</p> <p>A helyi környezeti problémák iránti érdeklődés felkeltése. A személyes felelősség tudatosítása a vízkészlet tisztaságának megőrzésében. A tanulók aktív cselekvésre ösztönzése a természet védelmében egyéni és közösségi szinten.</p>	

<i>Tartalmak</i>	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. Pontok	Tan-eszközök
<p>Vízparti tanulmányi séta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ártéri erdők: vízparti fák • Mocsárrétek növényei • Vízpartok, sekély vizek növényei: nádas • Hínárnövények <p>A vízi élőhely jellemző élettelen környezeti tényezői. Vízi-vízparti növénytársulások vízszintes tagozódása: lebegő, gyökerező hínár, nádas mocsárrétek, ártéri erdők jellegzetes növényeinek testfelépítése, életmódja jelentősége.</p> <p>Az életközösség veszélyeztetettségének okai, következményei: tápanyagdúsulás és a mérgeanyag koncentrációja.</p>	<p>A vízi és a szárazföldi élőhely környezeti tényezőinek összehasonlítása.</p> <p>A növények környezeti igényei és térbeli elrendeződése közötti összefüggés bemutatása egy konkrét vízi, vagy vízparti társulás példáján.</p> <p>A növényi szervek környezethez való alkalmazkodásának bemutatása konkrét példákon.</p> <p>A megismerési algoritmusok alkalmazása a lágy- és fásszárú növények leírása és a gerinces és a gerinctelen állatok bemutatása során.</p> <p>A vízparti növények környezetvédelmi és gazdasági jelentőségének bemutatása konkrét példákon.</p> <p>Egysejtű élőlények megfigyelése, összehasonlításuk.</p> <p>Az állatok különböző szempontú csoportosítása.</p>	<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Meleg, nyári napokon olykor tömegesen pusztulnak a halak a Balatonban. Mi ennek az oka?</p> <p>Miért félnek az emberek a kígyóktól, békáktól? Mi a „kígyóing”?</p> <p>Mire mondják, hogy virágzik a Tisza?</p> <p>Mit tehetünk, hogy kevesebb szünnyog fejlődjön ki környezetünkben?</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> fűzfavesszőből, nádból készült tárgyak a környezetünkben.</p>	<p>Tankönyv, munkafüzet Applikációs képek</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Vizek egysejtűi: zöld szemes ostoros, papucsállatka, baktériumok testfelépítése, életmódja. • Halak: ponty, leső harcsa • Vizek, vízpartok gerinces állatai: kecskebéka, vízisikló • Vizek, vízpartok madarai: tőkés réce, barna réti héja, fehér gólya • Ízeltlábúak a vízben és a vízparton: kecskerák, szúnyogok, szitakötők, (tiszavirág) • Gerinctelen állatok: tavi kagyló, orvosi pióca, <p>A vízi-vízparti életközösség jellemző gerinctelen és gerinces állatai: tavi kagyló, orvosi pióca, kecskerák, szúnyogok, szitakötők, (tiszavirág) ponty, leső harcsa, kecskebéka, vízisikló, tőkés réce, barna réti héja, fehér gólya külleme, teste, élete, jelentősége az életközösségben, az ember életében, védettségük.</p> <p>Kölcsönhatások az életközösségben: táplálkozási láncok, táplálékhálózatok. Az életközösség veszélyeztetettségének okai, következményei: tápanyagdúsulás és a mérgeanyag koncentrációja.</p> <p>Az életközösség védelme.</p>	<p>A megismerési algoritmusok alkalmazása a lágy- és fásszárú növények leírása és a gerinces és a gerinctelen állatok bemutatása során.</p> <p>A vízi élethez való alkalmazkodás példákkal történő illusztrálása.</p> <p>Táplálkozási láncok összeállítása a megismert fajokból.</p> <p>Az emberi tevékenység hatásainak elemzése, a környezetszennyezés és az ember egészsége közötti összefüggés felismerése.</p> <p>Az állatok egyedszáma, veszélyeztetettsége és védettsége közötti összefüggés elemzése.</p> <p>Terepgyakorlat: egy vízi-vízparti életközösség megfigyelése.</p>		<p><i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Hierarchikus kapcsolatok ábrázolása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ Fogalmak</p>	<p>Egysejtű, sejtszervecske, baktérium, moszat, telepes test, gyöktörzs, kétlaki növény, hínárnövényzet, gerinctelen, gyűrűsféreg, puhatestű, kagyló, ízeltlábú, rovar, rák, gerinces, hal, kopoltyú, úszóláb, lemezes csőr, gázlóláb, tépőcsőr, markoló láb, lágyhéjú tojás, átalakulásos fejlődés, átváltozás, átalakulás nélküli fejlődés, költöző madár, téli álm, változó testhőmérséklet.</p>			

Tematikai egy/fejlesztési cél	Kölcsönhatások és energia vizsgálata			Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Kölcsönhatások felismerése a hang, a fény és a hő terjedésével kapcsolatban. Napenergia, látható fény. Hőmérséklet. Energiaforrások, energiafajták.			
A tematikai egység céljai	A mindennapi környezetben előforduló kölcsönhatások felismerése, jellemzése, bizonyítása kísérletek elvégzésével. A kölcsönhatásokat kísérő energiaváltozások során az energia-megmaradás elvének elfogadása. Környezettudatos, energiatakarékos szemléletmód megalapozása. A tanultaknak a hétköznapi életben tapasztalható jelenségek, változások során való felismerésére, alkalmazására való képesség fejlesztése.			
Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. Pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> • A hővezetés • Hőáramlás, hőszállítás • Melegítés, hűtés • Mágnesség A mágneses kölcsönhatás: vonzás, taszítás. • Elektrosztatikai jelenségek Az elektromos kölcsönhatás: vonzás, taszítás. Az elektromos energia felhasználása, szerepe a mindennapi életben. • Mozgás, mozgásállapot-változás • Gravitáció 	<p>„Laboratóriumi kísérletezés „, megfigyelés, a tapasztalatok írásbeli rögzítése, összehasonlítása. Példák gyűjtése a melegítés és a hűtés szerepe a hétköznapi életben. Példák gyűjtése arra vonatkozóan, hogy miért fontos a Nap a földi élet szempontjából (fény- és hőforrás).</p> <p>Állandó mágnesek kölcsönhatásának vizsgálata. Mágnesek és nem mágnesezhető anyagok kölcsönhatásának vizsgálata. A mágneses kölcsönhatások megfigyelése. Vonzás és taszítás jelenségének kísérlettel való igazolása.</p> <p>Fémek és szigetelők elektrosztatikus kölcsönhatásának vizsgálata. Testek elektromos állapotának létrehozása dörzsöléssel, elektromos állapotban lévő és semleges testek kölcsönhatásainak vizsgálata. A villám keletkezésének elemi értelmezése a tapasztalatok alapján.</p> <p>Hely- és helyzetváltoztatás megkülönböztetése, példák keresése, csoportosítása megadott és saját szempontok alapján.</p> <p>Annak magyarázata, hogy a déli féltekén miért nem esnek le az emberek a Földről, pedig „fejfelé állnak”.</p>	<p>Tanulók megfigyelési és lényeg kiemelési, szóbeli kifejező képességének fejlesztése. Páros és csoport munkák. Adatok, kiegészítő ismeretek gyűjtése az internetről. Önálló, otthoni kísérletek végzése.</p>	<p><i>Matematika:</i> táblázat és grafikon készítés és olvasás</p>	<p>Internezes tananyag és Sulinetes anyagrészek használata</p> <p>IKT-s tananyag felhasználása</p>

<p>• Energia A háztartásban használt energiahordozók jellemzése, felhasználásuk. Az energiatakarékosság. Az élő szervezetek energiája.</p>	<p>Testek esésének megfigyelése.</p> <p>Az energiahordozók csoportosítása különböző szempontok alapján. A mindennapi életből hozott példákon keresztül az energiatípusok és az energiaátalakulások csoportosítása.</p> <p>Példák a megújuló és a nem megújuló energiaforrások felhasználására.</p> <p>Az ember táplálkozása, mozgási szokásai és testsúlya közötti kapcsolat felismerése.</p>			
<p>Kulcsfogalmak/Fogalmak</p>	<p>Hőmérséklet, mozgás, mozgásállapot-változás, mágnes, vonzás, taszítás, hővezetés, hőáramlás, hősugárzás, hőszigetelés, gravitációs kölcsönhatás, energiagazdálkodás, energiatakarékosság, energiamegmaradás.</p>			

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Tájékozódás a valóságban és a térképen</p>			<p>Órakeret 5 óra</p>	
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Iránytű, alaprajz, fővilágtérkép, térképvázlat, térkép.</p>				
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A térbeli tájékozódás fejlesztése valós környezetben, térképen és földgömbön. A földrajzi tér hierarchikus kapcsolatainak felismertetése. Átfogó kép kialakítása Magyarország világban elfoglalt helyéről. A valóság és a térképi ábrázolás összefüggéseinek megértetése, a térképi ábrázolásmód korlátainak belátása. A különböző térképek jelrendszerének megismerése, értelmezése, felhasználása az információszerzés folyamatában. Az elemi térképolvasás lépéseinek alkalmazása, a szemléleti térképolvasás megalapozása.</p>				
<p><i>Tartalmak</i></p>	<p>Tanulói tevékenységek</p>	<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák</p>	<p>Kapcs. Pontok</p>	<p>Tan-eszközök</p>	

<ul style="list-style-type: none"> • Bolygónk térségei: földrészek és óceánok. • Helymeghatározás: földrajzi fókálózat. • Európa helyzete, határai. Hazánk helye 	<p>Tájékozódás a földgömbön és a térképen. Földrészek, óceánok felismerése különböző méretarányú és ábrázolásmódú térképeken.</p> <p>A nevezetes szélességi körök felismerése a térképen. Földrajzi helymeghatározás különböző tartalmú térképeken.</p>	<p>Gyűjtőmunka egyénileg és csoportban. Iránytű használatának gyakorlása egyéni és csoportmunkában. Irányított térképolvasás</p> <p>Csoportmunka, páros munka Beszámoló, kiselőadás,</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> földrajzi felfedezések.</p> <p><i>Matematika:</i> Térbeli mérési adatok felhasználása számításokban. Becslés. Nagyítás, kicsinyítés. Mérés, mértékegységek</p>	<p>Tankönyv, munkafüzet Földgömb, térképek</p>
--	---	---	--	---

Európában.	Európa és Magyarország tényleges és viszonylagos földrajzi fekvésének megfogalmazása.	térképvázlat készítése. Internet használata	használata. Koordináta-rendszer, aránypár. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés <i>Informatika:</i> keresés az interneten, alkalmazások használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Földrajzi fókusz, keresőhálózat, turistajelzés.			
Topográfiai ismeretek	Szlovákia, Ukrajna, Románia, Szerbia, Horvátország, Szlovénia, Ausztria. Baktérítő, Ráktérítő, Déli-sark, déli-sarkkör, Egyenlítő, Északi-sark, északi-sarkkör, kezdő hosszúsági kör. Atlanti-óceán, Csendes-óceán, Indiai-óceán, Jeges-tenger, Földközi-tenger, Afrika, Amerika, Európa, Ázsia, Ausztrália, Antarktika, Közép-Európa.			

Tematikai				
egység/fejlesztési cél	A Föld és a Világegyetem			Órakeret 4 óra
<p>Előzetes tudás</p> <p>Pedagógiai Program 2013</p> <p>Felső tagozat helyi tanterve</p> <p>A tematikai egység céljai</p>	<p>A Nap látszólagos napi járása, a Nap mint energiaforrás, időjárás, hőmérséklet, csapadék, szél.</p> <p>Jókai Mór Református Általános és Alapfokú Művészeti Iskola</p> <p>3525 Miskolc, Pallosy utca 11.</p> <p>A Naprendszer felépítéséről, Földünknek a világegyetemben elfoglalt helyéről.</p> <p>A rendszerszemlélet fejlesztése a Nap, a Föld és a Hold mozgásai, a közöttük levő kölcsönhatások és következményeik vizsgálata során.</p> <p>Az oksági gondolkodás fejlesztése a természeti környezet jelenségeinek – a Hold fényváltozásainak, a napszakok, évszakok és az éghajlati övezetek kialakulásának – magyarázata, a légköri alapfolyamatok közötti oksági összefüggések feltárása során. Természeti törvények felismerése, alkalmazása a hétköznapi jelenségek értelmezésekor.</p> <p>Különböző típusú információforrások használatának gyakoroltatása éghajlati diagramok, tematikus térképek révén.</p>			
<p><i>Tartalmak</i></p> <p>Tanulói tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Éghajlati övezetek: trópusi • Éghajlati övezetek: mérsékelt • Éghajlati övezetek: hideg • Az éghajlatot módosító tényezők <p>Föld gömbhéjas szerkezete. Éghajlati övezetek.</p> <p>Éghajlat-módosító tényezők: földrajzi szélesség, óceántól való távolság, domborzat.</p> <p>Magyarország éghajlata: száraz és nedves kontinentális éghajlat.</p>	<p>A klímaváltozás és az emberi tevékenység közötti összefüggés felismerése, a személyes felelősség tudatosítása. A tudományos megismeréshez kötődő történeti szemlélet formálása.</p> <p>Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák</p> <p>Az éghajlati övezetek összehasonlítása.</p> <p>A Föld gömbalakja, a napsugarak hajlásszöge és az éghajlati övezetek közötti összefüggés felismerése. Éghajlat-módosító tényezők felismerése a példákban.</p> <p>Éghajlat jellemzési algoritmusának megismerése és használata. Éghajlati diagramok és éghajlati térképek információtartalmának leolvasása, az adatok értékelése.</p> <p>A légkör általános felmelegedésének helyi és globális következményeinek felismerése példákban</p>	<p>Kapcs. Pontok</p> <p>Tan-eszközök</p> <p>leolvasása, az adatok értékelése.</p>	<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Miért van a sarkvidékeken hideg, a trópusokon meleg?</p>	<p><i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása.</p> <p>Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint.</p> <p>Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása).</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, expliciten megfogalmazott</p>

Tankönyv munkafüzet
Applikációs képek.
Atlasz Falitérkép, földgömb
Tankönyv munkafüzet
Applikációs képek

Atlasz, földgömb

Fogalmak	Évszak, gömbhéjas szerkezet, éghajlati övezet, éghajlat, időjárás, napi és évi középhőmérséklet, napi hőingadozás, évi közepes hőingadozás, csapadék, szél			
Tematikai egység/fejlesztési cél	Alföldi tájakon		Órakeret 4 óra	
Előzetes tudás	Síkság, alföld, élőhely, életközösség, madár, emlős, ízeltlábú, rovar, táplálkozási lánc, táplálkozási hálózat, környezetszennyezés, környezet – szervezet – életmód összefüggései, élőlények bemutatásának algoritmusai, tájékozódás a térképen, diagramok, tematikus térképek értelmezése.			
A tematikai egység céljai	Átfogó kép kialakítása alföldi tájaink természetföldrajzi jellemzőiről, természeti-társadalmi erőforrásairól, gazdasági folyamatairól, környezeti állapotáról. A természeti, társadalmi-gazdasági értékek megismerésén keresztül a hazához való kötődés erősítése, a nemzettudat fejlesztése. Az alföldek keletkezésének vizsgálata során a folyamatok sorrendjének, időléptékének érzékeltetése. A szemléleti térképolvasás elemi készségeinek fejlesztése. A környezetre kifejtett egyéni és társadalmi hatások és a belőlük adódó problémák felismertetése, megoldási módok keresése.			
<i>Tartalmak</i>	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. Pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> • Az Alföld • A Kisalföld • Élet az alföldeken Hazai alföldjeink keletkezése. <p>A Kisalföld és az Alföld tájai, természeti adottságai.</p> <p>Alföldek hasznosítása, szerepük a lakosság ételmiszerellátásában. A növénytermesztés, állattenyésztés és az ételmiszeripar összefüggései.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nemzeti Parkok <p>A Kiskunsági vagy a Hortobágyi Nemzeti Park természeti értékei.</p>	<p>A Kisalföld, a Kiskunság és a Nagyunság természeti adottságainak összehasonlítása.</p> <p>A tájjellemzés algoritmusának megismerése, gyakorlása a megismert tájak bemutatása során.</p> <p>Információk leolvasása különböző diagramokról, tematikus térképekről.</p> <p>A természeti és a kultúrtáj összehasonlítása. A gazdasági tevékenység életközösségre gyakorolt hatásának bemutatása példákon.</p> <p>Egy választott nemzeti park természeti értékeinek, vagy ősi magyar háziállatok bemutatása önálló kutatómunka alapján.</p>	<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Hogyan alakultak ki hazánk alföldjei az egykori tenger helyén?</p> <p>Mi a futóhomok?</p> <p>Melyik hungarikum köthető az Alföldhöz?</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése. Szövegben elszórt, explicit megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemi közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Alföld megjelenítése irodalmi alkotásokban.</p> <p><i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok ismerete. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása).</p>	Természetvédelmi területek, nemzeti parkok térképe, képei
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Síkság, alföld, feltöltődés, természeti erőforrás, fűféle, koronagyökér, takarólevél nélküli virág, fészek-, kalász-, torzsvirágzat, szemtermés, kifejlés, kétlétű, hulló, rágcsáló.			

Topográfiai ismeretek

Alföld, Kisalföld, Duna-Tisza-köze, Tiszántúl, Mezőföld, Kiskunság, Nagykunság, Hortobágy, Szeged, Kecskemét, Debrecen, Győr.

Tematikai egység/fejlesztési cél	Hegyvidékek, dombvidékek			Órakeret 6 óra	
Előzetes tudás	Jellegzetes felszíni formák (síkság, alföld, dombság, hegység, völgy, medence), a folyók felszínformálása, kőzetek (homok, lösz,) és ásványkincsek (barnaszén, feketekőszén, kőolaj, földgáz), környezetszennyezés, talajpusztulás. A növény jellegzetes szervei, fő típusaik, egynyári, kétnyári, évelő növény. Természeti erőforrások – társadalmi, gazdasági folyamatok összefüggései, éghajlati diagramok, éghajlati térképek értelmezése.				
A tematikai egység céljai	<p>Az egyensúly és stabilitás fogalmának mélyítése a külső és belső erők egyensúlyának a földfelszín mai képezés kialakításában való szerepének megismerésével.</p> <p>A természeti erőforrások és a társadalmi-gazdasági folyamatok összefüggéseinek bizonyítása, következtetések levonása. A logikai térképolvasás megalapozása.</p> <p>A hazaszeretet elmélyítése hazai tájaink szépségeinek és értékeinek bemutatásával.</p> <p>A földrajzi tér megismerési módszereinek továbbfejlesztése. Az információgyűjtés és feldolgozás fejlesztése a térképek, diagramok, adatsorok használatában való jártasság és a szemléleti térképolvasás készségeinek fejlesztésével.</p> <p>A földfelszín kialakulása és az ember termelő tevékenysége során végzett tájtalakítás időléptéke közötti különbség érzékeltetése. Az emberi tevékenység által okozott károk és a megelőzés lehetőségeinek megismerése, a személyes felelősségérzet erősítése.</p>				
<i>Tartalmak</i>	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. Pontok	Tan-eszközök	

<p>• Északi-középhegység</p> <p>• Dunántúli-középhegység</p> <p>• Nyugat-magyarországi peremvidék Az Északi-középhegység és a Dunántúli-középhegység természeti adottságai, tájai. Élet a hegyvidékeken: A természeti erőforrások és az általuk nyújtott lehetőségek. Az erdő gazdasági jelentősége, napsütötte déli lejtők – szőlőtermesztés – borászat, ásványkincsek és ipari felhasználásuk.</p>	<p>Az Északi-középhegység és a Dunántúli-középhegység megadott szempontok szerinti összehasonlítása.</p> <p>Az alföldek és a hegyvidékek éghajlatának összehasonlítása, a különbségek okainak bemutatása az éghajlati diagramok, tematikus térképek elemzésével.</p> <p>A mészkő- és vulkanikus hegységek vízrajza közti különbségek indoklása. A természetes növénytakaró övezetes változásának magyarázata.</p> <p>Természeti erőforrások és a társadalmi-gazdasági kapcsolatok bemutatása konkrét példák alapján.</p> <p>Az emberi tevékenység kárt okozó hatásainak bizonyítása konkrét példákon keresztül.</p> <p>Az ország nyugati tájai éghajlatának összehasonlítása az Alfölddel éghajlati térképek, diagramok felhasználásával. Az eltérés indoklása.</p>	<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Hogyan keletkeztek a hegységek? Hogyan működnek a vulkánok? Mire használják a bazaltot és a mészkövet?</p> <p>Mi az oka annak, hogy a Bükkben csak a hegy lábánál találunk forrásokat?</p> <p>A biodízel mint energiaforrás. Használatának előnyei és hátrányai.</p> <p>Mi az oka annak, hogy a Bükkben csak a hegy lábánál találunk forrásokat?</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés – a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, expliciten megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemi közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata.</p> <p><i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok ismerete. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés;</p>	<p>Tankönyv, munkafüzet Atlasz Közet- és ásványgyűjtemény</p>
---	---	---	---	---

<p>• Dunántúli-domb- és hegyvidék A dunántúli domb- és hegyvidék, Nyugat-magyarországi peremvidék természeti adottságai, tájai. Élet a dombvidéken. Természeti erőforrások.</p> <p>• A tájak gazdasági élete Az ember gazdasági tevékenységének következményei. A táj arculatának változása. A növénytermesztés, állattenyésztés és az élelmiszeripar kapcsolata. A mezőgazdaság hatása a környezetre: talajpusztulás, környezetszennyezés.</p> <p>• Nemzeti parkok Bükk Nemzeti Park természeti értékei.</p>	<p>A víz felszínformáló szerepének bemutatása a dombvidék felszínének formálásában. Példák az ásványkincsek és az ipar összefüggéseire.</p> <p>A mezőgazdasági környezetszennyezés formáinak és hatásainak bemutatása konkrét példákon.</p>	<p>A biodízel mint energiaforrás. Használatának előnyei és hátrányai.</p>	<p>különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása).</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: anyagok megmunkálása.</i></p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Gyűrődés, vetődés, rög, lépcsős felszín, beszakadt árok, vulkán, kráter, kürtő, magma, magmakamra, láva, vulkáni hamu, andezit, bazalt, mészkő, belső erő, külső erő, bauxit, lignit.</p>			
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Dunántúli domb- és hegyvidék, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Nyugat-magyarországi peremvidék, Bakony, Vértes, Dunazug-hegység, Börzsöny, Cserhát, Mátra, Bükk, Zempléni-hegység, Aggteleki-karszt, Kékes, Alpokalja, Zalai-dombság, Somogyi-dombság, Tolnai-hegyhát, Mecsek, Miskolc, Veszprém, Pécs.</p>			

<p>Tematikai egység/fejlesztési cél</p>	<p>Az ember szervezete és egészsége</p>	<p>Órakeret 14 +1óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Testrész, életjelenség, csont, izom, táplálkozás, érzékszerv, érzékelés, betegség, egészség, életszakasz.</p>	
<p>A tematikai egység céljai</p>	<p>Az emberi test felépítésével és működésével kapcsolatos meglévő ismereteik rendszerezése. Az egészséget veszélyeztető tényezők felismerése, az egészséges életvitel szokásrendszerének formálása. Az ember személyes felelősségének tudatosítása egészségének megőrzésében, sorsának, életpályájának alakításában. A környezet – szervezet – életmód – egészségi állapot közötti összefüggés feltárása, a higiénés kultúra fejlesztése. A betegségek megelőzésének, az időbeni orvoshoz fordulás jelentőségének tudatosítása. A reális énkép, önismeret fejlesztése, az alapvető emberi értékek, erkölcsi normák elfogadása, a velük való azonosulás. Az egészségvédelemmel kapcsolatos információk iránti érdeklődés felkeltése, megfelelő szintű jártasság kialakítása az információk feldolgozásában, értelmezésében. A fogyasztókkal élő emberek elfogadása, segítése.</p>	

<i>Tartalmak</i>	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcs. Pontok	Tan-eszközök
<p>• Az emberi test Testkép, testalkat, testtájak. Az emberi test méretének, arányainak változásai az egyedfejlődés során.</p> <p>• A bőr • A mozgás A mozgás szervrendszere. A vázrendszer és az izomzat fő jellemzői. A mozgás-szervrendszer felépítése és működése közötti kapcsolat. A kamaszkori elváltozások okai, következményei, megelőzésük lehetőségei.</p> <p>• A táplálkozás</p> <p>• Egészséges táplálkozás Az egészséges táplálkozás alapelvei. A táplálék mennyisége és minősége. Az étkezések száma, aránya.</p> <p>• A légzés • A keringés • A kiválasztás A táplálkozás, a légzés, a kiválasztás és a keringés legfontosabb szervei. Kapcsolatok az anyagcsere életjenségei, szervrendszerei között. Káros szenvedélyek. Az alkohol, a dohányzás, kábítószer hatása az ember szervezetére, személyiségére.</p>	<p>A testarányok és méretek összehasonlítása a különböző életszakaszokban. A divat és a média szerepének tudatosulása a testkép kialakításában. A külső megjelenés összetevőinek, jelentésének és hatásainak felismerése.</p> <p>Táplálékpiramis összeállítása. Táplálkozási szokások, étrendek elemzése, javaslatok megfogalmazása. A túlsúlyosság és a kóros soványosság veszélyeinek bemutatása. Adatok elemzése a 10–12 éves fiatalok egészségi állapotáról (túlsúly, alultápláltság, tartáshibák, lúdtalp, stb.) az okok elemzése következtetések levonása.</p> <p>A mozgás és a fizikai, szellemi teljesítőképeség összefüggéseinek bizonyítása példákon.</p> <p>A táplálkozás, a légzés és a mozgás közti kapcsolatok bemutatása konkrét példákon.</p> <p>Egyszerű kísérletek a mozgás, a pulzus, illetve a légzésszám közötti kapcsolatra. Az adatok rögzítése és értelmezése.</p>	<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Helyes és helytelen testtartás.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés – a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Család, baráti kapcsolatok ábrázolása az irodalomban.</p> <p><i>Informatika:</i> információkeresés, adatgyűjtés és -értelmezés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> az emberi test ábrázolása, a szép test fogalma a különböző korokban.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> elsősegélynyújtás; betegjogok, egészségügyi ellátás.</p>	<p>Tankönyv, munkafüzet Applikációs képek Csontváz Emberi torzó Faliképek</p>

<p>• Érzékszervek Az érzékszervek szerepe. A látó és hallószerv károsító hatásai. megelőzésük módja.</p> <p>• A férfi és női nemi szervek A férfi és a női nemi szervek felépítése és működése. A nemi szervek egészsége, személyi higiénája.</p> <p>• Serdülés Serdülőkori változások. A két nem testi és lelki tulajdonságainak különbségei. A serdülő személyiségének jellemző vonásai. Az önismeret és az önfejlesztés eszközei.</p> <p>• Egyedfejlődés szakaszai – család A családi és a társas kapcsolatok jelentősége. Az egyedfejlődés szakaszai. Méhen belüli és méhen kívüli fejlődés. A családi és a társas kapcsolatok jelentősége. Az ember értelmi képességének, érzelmi intelligenciájának alapvonásai</p> <p>• Egészség, betegség Gyermekbalesetek – elsősegélynyújtás Fertőzés, betegség, járvány. A leggyakoribb fertőző betegségek tünetei és megelőzésük módjai. Lázcsillapítás és diéta. Orvosi ellátással kapcsolatos ismeretek. Veszélyforrások és megelőzésük lehetőségei a háztartásban, közlekedésben, sportolás közben. Elsősegélynyújtás elemi ismeretei. Környezet és az ember egészsége.</p> <p>• Szenvedélybetegségek Káros szenvedélyek. Az alkohol, a dohányzás, kábítószer hatása az ember szervezetére, személyiségére.</p>	<p>Az érzékszervek védelmét biztosító szabályok és szokások megismerése, alkalmazása.</p> <p>Nemi szervek működésének serdülőkori változásai, a testalkat és a lelki tulajdonságok összefüggéseinek elemzése.</p> <p>Férfi és női szerepek megkülönböztetése, fiúk és lányok jellemző tulajdonságainak összehasonlítása, kapcsolatba hozása a nemi szerepekkel.</p> <p>A kamaszkori változások jeleinek és okainak összegyűjtése.</p> <p>Az egyes életszakaszok legfontosabb jellemzőinek bemutatása.</p> <p>A kommunikáció jelentőségének bizonyítása különböző szituációkban.</p> <p>A konfliktusok okainak és következményeinek elemzése, a feloldás formáinak megismerése.</p> <p>Az eredményes gyógyulás és az időbeni orvoshoz fordulás összefüggéseinek belátása. A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat felismerése</p> <p>Veszélyhelyzetek, kockázatok azonosítása különböző szituációkban.</p> <p>A viselkedés és a balesetek közötti oksági összefüggések vizsgálata. Az újult beteg ellátása. A sebellátás, vérzéscsillapítás gyakorlata.</p> <p>A személyes felelősség, a család és a környezet szerepének bemutatása (irodalmi példák) a</p>	<p>Mi a serdülőkori változások oka? Mi a különbség a fiúk és a lányok nemi működése között? Miért gyakoriak a konfliktusok a serdülők életében? Hogyan oldhatók fel? Fiatalkori bűnözés adatai. Hogyan befolyásolják a barátok, a család a fiatal életét?</p>		
---	---	--	--	--

Mit jelent a függőség és

<p>Az önismeret és az önfejlesztés eszközei. Viselkedési normák, szabályok jelentősége az ember életében</p> <p>Hítünk és tantárgyunk kapcsolata</p>	<p>függőségek megelőzésében.</p> <p>A kipróbálás és a függőség összefüggéseinek megértése.</p> <p>Megfelelő életmód- szenvedélybetegségek megelőzése</p>	<p>melyek a tünetei?</p> <p>Milyen hatást fejt ki a serdülő szervezetére a cigaretta, az alkohol és a kábítószer?</p>		
<p>Fogalmak</p>	<p>Csont, izom, ízület, mozgásszervi elváltozás, tápcsatorna, emésztés, felszívódás, tápanyag, normál testsúly, túlsúly, alultápláltság, légzés, tüdő, vér, szív, kiválasztás, vese, petefészkek, here, nemi hormon, ivarsejt, magömlés, menstruáció, nőies, férfias jelleg, érzékszerv, egészség, betegség, fertőzés, járvány.</p>			

<p>A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén</p>	<p>A tanuló tudjon anyagokat, kölcsönhatásokat, fizikai, kémiai változásokat felismerni, jellemezni. Értelmezze a jelenségeket az energiaváltozás szempontjából</p> <p>Ismerje az emberi szervezet felépítését, működését, serdülőkori változásait és okait. Tudatosuljanak az egészséget veszélyeztető hatások, alapozódjon meg az egészséges életvitel szokásrendszere.</p> <p>Formálódjon reális énképe, értse a családi és a társas kapcsolatok jelentőségét, élete irányításában kapjon döntő szerepet az erkölcsi értékrendnek való megfelelés. Legyen embertársaival empatikus és segítőkész.</p> <p>Ismerje a Föld helyét a Világegyetemben, Magyarország helyét Európában. Alakuljon ki átfogó kép hazai tájaink természetföldrajzi jellemzőiről, természeti-társadalmi erőforrásairól, gazdasági folyamatairól, környezeti állapotokról. Legyen képe a közöttük levő kölcsönhatásokról.</p> <p>Ismerje hazánk legjellemzőbb életközösségeit, természetett növényeit, a házban és ház körül élő állatait. Értse az élő és élettelen környezeti tényezők kölcsönhatását. Ismerje fel a környezet-szervezet-életmód, valamint a szervek felépítése és működése közötti összefüggéseket.</p> <p>Tudjon tájékozódni a térképeken. Értelmezze helyesen a különböző tartalmú térképek jelrendszerét, használja fel az információszerzés folyamatában.</p> <p>Erősödjön a természet és a haza iránti szeretete. Törekedjen a természeti és társadalmi értékek védelmére.</p> <p>Ismerje fel szűkebb és tágabb környezetében az emberi tevékenység környezeti hatásait. Anyag- és energiatakarékos életvitelével, tudatos vásárlási szokásaival önmaga is járuljon hozzá a fenntartható fejlődéshez.</p> <p>Legyen képes egyszerű kísérleteket, megfigyeléseket, méréseket önállóan, illetve csoportban biztonságosan elvégezni, a tapasztalatokat rögzíteni, következtetéseket levonni.</p> <p>Legyen nyitott, érdeklődő a világ megismerése iránt. Az internet és a könyvtár segítségével legyen képes tudása bővítésére. Legyenek saját ismeretszerzési, ismeretfeldolgozási módszerei.</p>
--	---

Fizika

Általános tantervű tanulócsoporthok 7-8. évfolyamok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Osztálykeretek között szervezett tanítás.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 2. sz. mellékletében kiadott 2.2.09.2 (B) változata alapján készült helyi tanterv.

Iskolánk a 7. évfolyamon a szabadon felhasználható órakeret terhére heti 1 órát (évi 36 órát) adott a fizika tantárgy tanításához. Ezen órák óraszámai és témái piros színnel vannak jelölve. **A tantárgy órakerete**

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
7.	2	72	65	7
8.	2	36+36	32	4+36

7. évfolyam:				
Tematikai egység rövid címe		Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Természettudományos vizsgálati módszerek		5	0	5
Mozgások		17	2	19
Nyomás		14	1	15
Energia, energiaváltozás		9	1	10
Hőjelenségek		15	3	18
Év végi összefoglalás, az elmaradt órák pótlása		5	0	5
Évfolyam összesen		65	7	72

8. évfolyam:				
Tematikai egység rövid címe		Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Elektromosság		16	16	32
Optika, csillagászat		14	14	28
A tanév eleji ismétlés és év végi összefoglalás, az elmaradt órák pótlása		2	10	12
Évfolyam összesen		32	40	72

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

7. évfolyam:		Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
Mozgások	Út, idő számítása		2
Nyomás	Tartóerő számítás		1

Energia, energiavált.	Energia számítása	1
Hőjelenségek	Fajhő, hőmennyiség és tömeg számítása	3
	Összesen:	7

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	4+36
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Elektromosságtan	Áramerősség, töltés, idő, feszültség, ellenállás, Ohm törvénye, soros, párhuzamos kapcsolás, teljesítmény, munka, transzformátor számítása	16
Optika, csillagászat	Fényvisszaverődés sík-és gömbtükrökről, fénytörés, fénytani lencsék sugármeneteinek szerkesztése. Optikai eszközök.	14
A tanév eleji ismétlés és év végi összefoglalás, az elmaradt órák pótlása	A 7. osztályos anyag ismétlése, feladatmegoldások. Az elektromosságtan, optika ismétlése.	10
	Összesen:	4+36

A természettudományos kompetencia középpontjában a természetet és a természet működését megismerni igyekvő ember áll. A fizika tantárgy a természet működésének a tudomány által feltárt legalapvetőbb törvényszerűségeit igyekszik megismertetni a diákokkal. A törvényszerűségek harmóniáját és alkalmazhatóságuk hihetetlen széles skálátartományát megcsodálva bemutatja, hogyan segíti a tudományos módszer a természet erőinek és javainak az ember szolgálatába állítását. Olyan ismeretek megszerzésére ösztönözzük a fiatalokat, amelyekkel egész életpályájukon hozzájárulnak majd a társadalom és a természeti környezet összhangjának fenntartásához, a tartós fejlődéshez és ahhoz, hogy a körülöttünk levő természetnek minél kevésbé okozunk sérülést.

Nem kevésbé fontos, hogy elhelyezzük az embert kozmikus környezetünkben. A természettudomány és a fizika ismerete segítséget nyújt az ember világban elfoglalt helyének megértésére, a világ jelenségeinek a természettudományos módszerrel történő rendszerbe foglalására. A természet törvényeinek az embert szolgáló sikeres alkalmazása gazdasági előnyöket jelent, de ezen túl szellemi, esztétikai örömet és harmóniát is kínál.

A tantárgy tanulása során a tanulók megismerik az alapvető fizikai jelenségeket és az azokat értelmező modellek és elméletek történeti fejlődését, érvényességi határait, a hozzájuk vezető megismerési módszereket. A fizika tanítása során azt is be kell mutatnunk, hogy a felfedezések és az azok révén megfogalmazott fizikai törvények nemcsak egy-egy kiemelkedő szellemóriás munkáját, hanem sok tudós századokat átfogó munkájának koherens, egymásra épülő tudásszövetét jelenítik meg. A törvények folyamatosan bővültek, és a modern tudományos módszer kialakulása óta nem kizárják, hanem kiegészítik egymást. Az egyre nagyobb teljesítőképességű modellekből számos alapvető, letisztult törvény nőtt ki, amelyet a tanulmányok egymást követő szakaszai a tanulók kognitív képességeinek megfelelő gondolati és formai szinten mutatnak be, azzal a célkitűzéssel, hogy a szakirányú felsőfokú képzés során eljussanak a választott terület tudományos kutatásának frontvonalába.

A tantárgy tanulása során a tanulók megismerkedhetnek a természet tervszerű megfigyelésével, a kísérletezéssel, a megfigyelési és a kísérleti eredmények számszerű megjelenítésével, grafikus ábrázolásával, a kvalitatív összefüggések matematikai alakú megfogalmazásával. Ez utóbbi nélkülözhetetlen vonása a fizika tanításának, hiszen e tudomány fél évezred óta tartó diadalmenetének ez a titka.

Fontos, hogy a tanulók a jelenségekből és a köztük feltárt kapcsolatokból leszűrt törvényeket a természetben újabb és újabb jelenségekre alkalmazva ellenőrizzék, megtanulják igazolásuk vagy cáfolatuk módját. A tanulók ismerkedjenek meg a tudományos tényeken alapuló érveléssel, amelynek része a megismert természeti törvények egy-egy tudománytörténeti fordulóponton feltárt érvényességi korlátainak megvilágítása. A fizikában használatos modellek alkotásában és fejlesztésében való részvételtől kapjanak vonzó élményeket és ismerkedjenek meg a fizika módszerének a fizikán túlmutató jelentőségével is. A tanulóknak fel kell ismerniük, hogy a műszaki-természettudományi mellett az egészségügyi, az agrárgazdasági és a közgazdasági szakmai tudás szilárd megalapozásában sem nélkülözhető a fizika jelenségkörének megismerése.

Célok és feladatok

Az általános iskolai természettudományos oktatás, ezen belül a 7– 8. évfolyamon a fizika tantárgy tanításának és tanulásának legfőbb célja és feladata a tanulók felvértezése mind a személyiségük, tudásuk, készségük és képességük, mind a gondolkodásuk fejlesztésével arra, hogy majd boldoguljanak, helytálljanak magánéletükben, élethivatásukban és a 21. századi társadalomban.

Ennek érdekében a **NAT Ember és Természet műveltségterülete előírásainak megfelelően a legfőbb feladat a természettudományos és más alapkompenciák fejlesztése**, a gyermekekben ösztönösen meglévő kíváncsiság és tudásvágy megerősítése, a sikerélmény biztosítása, a tantárgy megszerettetése, a fizika további tanulásának érzelmi és értelmi magalapozása.

A fizika alaptudomány, mert saját, a többi természettudomány alapjául is szolgáló fogalomrendszere, alapelvei és törvényei vannak. Ezért bizonyos előismereteket a többi reál tantárgy tanításához a fizikának kell biztosítania. A fizikának meghatározó szerepe és felelőssége van a természet megismerésében és védelmében, a technika fejlesztésében és az ahhoz való alkalmazkodásban is.

A tanítási-tanulási folyamatban központi szerepet kell biztosítani legfontosabb szereplőknek, a tanulóknak. Ezért

- figyelembe kell venni a tanulók többségére jellemző **életkori sajátosságokat**;
- minél **aktívabb szereplővé** kell tenni őket a tudás megszerzésében (tanulói kísérletek, a bemutatott kísérletek közös elemzése, önálló adatgyűjtés stb.);
- gondoskodni kell a többség **sikerélményéről**, mert ez a legfontosabb tényezője a tantárgy megszerettetésének, tehát érzelmileg és értelmileg is hozzá kell kötni a tanulókat a fizikához;
- mivel a tanulók azt az ismeretet, gondolatot fogadják be legkönnyebben, ami **jól kapcsolódik a már meglévő ismereteikhez**, tudásuk bővítésénél építeni kell a korábban megszerzett iskolai vagy iskolán kívüli konkrét tapasztalataikra, ismereteikre. Érdemes ezeket az egyes témák feldolgozása előtt céltudatosan feleleveníteni, bővíteni;
- figyelembe kell venni, hogy a tanulók ebben az életkorban egyre több területen képesek az elvontabb (absztrakt, formális) gondolkodásra. Ezt nagymértékben erősíti, fejleszti, ha azt **megfigyelések, kísérletek, mérések, ezek elemzése** előzi meg, és a későbbi gyakorlati alkalmazások igazolják helyességüket;
- a tanulók ismerjék meg és gyakorolják be a hagyományos és a **korszerű ismeretszerzési módszereket** és a korszerű eszközök alkalmazását, mert ezzel hatékonyabbá és könnyebbé tehetjük munkájukat;
- lehetőséget kell adni **csoporthmunkára**, mert az jellemformáló, és felkészíti őket a felnőttkori feladatok elvégzésére.

Fejlesztési feladatok

A fizika tanulása, tanítása **nem lehet öncélú** (csak a fizikai tartalomra figyelő), formális (csak a jelenségek, fogalmak, törvények stb. emlékezeti tudását segítő és elváró). Ezért ezt a műveltségi területet az egész természettudomány és az általános műveltség részeként kell feldolgozni úgy, hogy a fizika minél több szállal kapcsolódjon ezekhez. Közös munkával (a tanulókkal és a többi kollégával) el kell érni, hogy a tanulók döntő többsége elinduljon és évről évre előrelépjen azon a fejlődési folyamaton, amelynek eredményeként 18 éves korára képes lesz:

- **biztonsággal tájékozódni** a természetben, a társadalomban, a rázúduló információhalmazban, felismerni abban a helyét és feladatait, és ezek ismeretében képes lesz rendszerben gondolkodni és önállóan cselekedni;
- megismerni az ehhez szükséges fizikai jelenségeket, fogalmakat, törvényszerűségeket életkorának megfelelő alkalmazási szinten és kialakítani önmagában az olyan logikus (a természettudományokra jellemző, de általánosan felhasználható) gondolkodásmódot, amely segíti **felismerni és megkülönböztetni az áltudományos tanokat** a bizonyított ismeretektől, így tudatosan tudja, hogy döntéseiben mit vegyen figyelembe;
- észrevenni a kapcsolatot a fizika fejlődése és a társadalom változása, a történelmi folyamatok kialakulása között, megismerni, értékelni a legkiválóbb fizikusok munkásságát, tudományos eredményeit, ezek hatását az emberiség életére.
- **eldönteni, hogy miben tehetséges,** és ez alapján meghatározni azt az életpályát, amire sikeresen felkészülhet.

Biztosítani kell a tanulóknak, hogy:

- irányítással vagy önállóan, egyedül vagy csoportosan megtervezhessenek és végrehajthassanak megfigyeléseket, kísérleteket, ezek elemzését, közös értékelését és az eredményeket szakmailag és nyelviileg is helyesen fogalmazzák meg. Ismerjék és alkalmazzák a balesetvédelmi szabályokat.
- hagyományos mérőeszközök (mérőszalag, óra, hőmérő, mérleg, rugós erőmérő, feszültség- és áramerősség-mérő stb.) és ezek korszerű változatát alkalmazzák; az ismeretszerzés minél többféle lehetőségét (könyvtár, számítógép, internet, multimédiás eszközök stb.) felhasználják;
- a fizikai ismeretek rendszerében felismerjék, hogy melyek azok az alapvető fogalmak, elvek, törvények, amelyekre a rendszer épül. Ezekkel kiemelt hangsúllyal kell foglalkozni, pl.: az anyag és ennek mindkét fajtája (a részecskeszerkezetű, ill. a mező), valamint legfontosabb tulajdonságaik (halmazállapot, tehetetlenség, gravitáló képesség, a kölcsönható képesség, mágneses és elektromos tulajdonság stb.); a megmaradási törvények; a tér, idő, tömeg elemi szintű értelmezése.
- észrevegyék és tudatosan használják az **a)** anyag, test, változási folyamatok, **b)** ezek tulajdonságai, **c)** az ezeket jellemző mennyiségek összetartozó, de alapvetően különböző jellegű fogalmát.
- értsék az energia és energiaváltozás (munka, hőmennyiség) mint **mennyiségi fogalmak** jelentőségét az állapot és az állapotváltozás általános jellemzésében, az energiával kapcsolatos köznapi szóhasználatok szakmailag helyes értelmezését és annak elfogadását, hogy ezek célszerű, egyszerűsített kifejezések, pontatlanok ugyan, de használatuk mégis elfogadható, ha tudjuk, mit „rejtjelezünk” velük.
- A fizika tantárgy a NAT-ban meghatározott **fejlesztési területek és kulcskompetenciák** közül különösen az alábbiak fejlesztéséhez járulhat hozzá: *Természettudományos kompetencia:* A természettudományos törvények és módszerek hatékonyságának ismerete, az ember világbeli helye megtalálásának, a világban való tájékozódásának elősegítésére. A tudományos elméletek társadalmi folyamatokban játszott szerepének ismerete, megértése; a fontosabb technikai vívmányok ismerete;

ezek előnyeinek, korlátainak és társadalmi kockázatainak ismerete; az emberi tevékenység természetére gyakorolt hatásának ismerete.

Szociális és állampolgári kompetencia: a helyi és a tágabb közösséget érintő problémák megoldása iránti szolidaritás és érdeklődés; kompromisszumra való törekvés; a fenntartható fejlődés támogatása; a társadalmi-gazdasági fejlődés iránti érdeklődés.

Anyanyelvi kommunikáció: hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás a témával kapcsolatban, mind írásban, a különböző gyűjtőmunkák esetében, mind pedig szóban, a felelések és prezentációk alkalmával.

Matematikai kompetencia: alapvető matematikai elvek alkalmazása az ismeretszerzésben, a mennyiségi fogalmak jellemzésében és a problémák megoldásában, ami a 7–8. osztályban csak a négy alapműveletre és a különböző táblázatok elkészítésére, grafikonok rajzolására és elemzésére korlátozódik.

Digitális kompetencia: információkeresés a témával kapcsolatban, adatok gyűjtése, feldolgozása, rendszerezése, a kapott adatok kritikus alkalmazása, felhasználása, grafikonok készítése.

Hatékony, önálló tanulás: új ismeretek felkutatása, értő elsajátítása, feldolgozása és beépítése; munkavégzés másokkal együttműködve, a tudás megosztása; a korábban tanult ismeretek, a saját és mások élettapasztalatainak felhasználása.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: az új iránti nyitottság, elemzési képesség, különböző szempontú megközelítési lehetőségek számbavétele.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség: a saját prezentáció, gyűjtőmunka esztétikus kivitelezése, a közösség számára érthető tolmácsolása.

Mindezekre és sok más sikeres fejlesztésre és a sikerélmény széleskörű biztosítására a **legalkalmasabb módszer** a gyermekközpontú, az életkori sajátosságokat tiszteletben tartó, gyakorlati szemléletű, rendszerben gondolkodtató, **színvonalas fizikatanítás**.

Mindkét évfolyamon *keresztén* világnézetünket tükrözze a felhasznált képanyag, a feladatok szövegezése, témájának megválasztása. A tudománytörténeti vonatkozásokat is ebben a szellemben tárjuk a diákság elé. Mutassunk rá, hogy a hit és a tudomány nem áll ellentétben egymással, Isten teremtett világának megismerésében találunk a fizika csodájára. A tudósok és a vallás kapcsolata. Hívó tudósok munkássága.

7. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Természettudományos vizsgálati módszerek	Órakeret: 5 óra
Előzetes tudás	A tulajdonság és mennyiség kapcsolata. A mérés elemi fogalma. Hosszúság-, idő-, hőmérséklet-, tömegmérés gyakorlati ismerete. A megfigyelés és a kísérlet megkülönböztetése. A tömeg és térfogat elemi fogalma.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Együttműködési képesség fejlesztése. A tudományos megismerési módszerek bemutatása és gyakorlaltatása. Képességek fejlesztése megfigyelésre, az előzetes tudás mozgósítására, hipotézisalkotásra, kérdésfeltevésre, vizsgálatra, mérés tervezésére, mérés végrehajtására, mérési eredmények kezelésére, következtetések levonására és azok kommunikálására.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A természetismeretben tanultak felelevenítése. Milyen kísérleteket láttatok és végeztetek az 5. osztályban természetismeret-órán?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A tanulói kísérleti munka szabályai. Veszélyforrások (hő, vegyi, elektromos, fény, hang stb.) az iskolai és otthoni tevékenységek során.</p>	<p>Ismeretek felidézése, rendszerezése.</p> <p>Fényképek, ábrák, saját tapasztalatok alapján a veszélyek megfogalmazása, megbeszélése. Csoportmunkában veszélyre figyelmeztető, helyes magatartásra ösztönző poszterek, táblák készítése.</p>	<p>Természetismeret 5. évfolyam: I. Az anyag és néhány fontos tulajdonsága; IV. Állandóság és változás környezetünkben, kölcsönhatások c. fejezetek. Hit- és erkölcsstan: Az anyag Isteni eredete.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: baleset- és egészségvédelem.</i> <i>Magyar nyelv és irodalom: kommunikáció.</i></p>
<p><i>Ismeretek:</i> Megfigyelés. Leírás, összehasonlítás, csoportosítás. Céltudatos megfigyelés. A természet megfigyelésének fontossága a tudósok természettörvényeket feltáró munkájában.</p>	<p>A megfigyelőképesség ellenőrzése egyszerű feladatokkal. Szempontok megfogalmazása jelenségek megfigyelésére, a megfigyelés végrehajtására és a megfigyelésről szóbeli beszámoló. Megfigyelések rögzítése, dokumentálása.</p>	<p>Kémia: a kísérletek célja, tervezése, rögzítése, tapasztalatok és következtetések.</p>
<p>Problémák, alkalmazások: Hogyan kell használni a különböző mérőeszközöket? Mire kell figyelni a leolvasásnál? Hogyan tervezzük meg a mérési folyamatot? Hogyan lehet megjeleníteni a mérési eredményeket? Mire következtethetünk a mérési eredményekből? Mérőeszközök a mindennapi életben.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Mérőeszközök használata. A mért mennyiségek mértékegységei és átváltásai.</p>	<p>Hosszúság, terület, térfogat, tömeg, idő, hőmérséklet stb. mérése, meghatározása csoportmunkában, az eredmények egyéni feljegyzése.</p> <p>Mérési javaslat, tervezés és végrehajtása az iskolában és a tanuló otthoni környezetében. Hipotézisalkotás és értékelés a mérési eredmények rendszerbe szedett ábrázolásával. Előzetes elképzelések számbavétele, a mérési eredmények elemzése (táblázat, grafikon).</p> <p>Egyszerű időmérő eszköz csoportos készítése. A tömeg és a térfogat nagyságának elkülönítése. (Jellegzetes tévképzet: a két mennyiség arányos kezelése.)</p>	<p>Földrajz: időzónák a Földön.</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: az időszámítás kezdetei a különböző kultúrákban. Hit- és erkölcsstan: Kr.e és Kr.u. fogalma Matematika: mértékegységek; megoldási tervek készítése.</p>

	Önálló munkával különféle információhordozókról az élővilág, az épített környezet és az emberi tevékenység hosszúság- és időbeli méretadatainak összegyűjtése tanári és önálló feladatválasztással.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Test – tulajdonság – mennyiség. Megfigyelés, mérés, mértékegység, átlag, becslés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Mozgások	Órakeret: 17+2 óra
Előzetes tudás	A sebesség naiv fogalma (hétköznapi tapasztalatok alapján). A sebességváltozást eredményező kölcsönhatások és a különféle erőhatások felismerése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A hétköznapi sebességfogalom pontosítása, kiegészítése. Az egyenletes mozgás vizsgálata és jellemzése. Lépések az átlagsebességtől a pillanatnyi sebesség felé. A mozgásállapot és a lendületfogalom előkészítése. A közlekedési, balesetvédelmi szabályok tudatosítása, a felelős magatartás erősítése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Milyen mozgásokat ismersz? Miben különböznek és miben egyeznek meg ezek? <i>Ismeretek:</i> Hely- és helyzetváltozás. Mozgások a Naprendszerben (keringés, forgás, becsapódások). Körmozgás jellemzői (keringési idő, fordulatszám). A testek különböző alakú pályákon mozoghatnak (egyenes, kör, ellipszis= „elnyúlt kör” – a bolygók pályája).	Mozgással kapcsolatos tapasztalatok, élmények felidézése, elmondása (közlekedés, játékszerek, sport). Mozgásformák eljátszása (pl. rendezetlen részecskemozgás, keringés a Nap körül, égitestek forgása, a Föld–Hold rendszer kötött keringése). A mozgásokkal kapcsolatos megfigyelések, élmények szabatos elmondása.	<i>Testnevelés és sport:</i> mozgások. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Petőfi és a vasút; Arany: a levéltovábbítás sebessége Prága városába a 15. században. <i>Matematika:</i> a kör és részei.
<i>Problémák:</i> Hogyan lehet összehasonlítani a mozgásokat? Milyen adatokat kell megadni a pontos összehasonlításhoz? Hogyan lehet eldönteni, hogy ki	A viszonyítási pont megegyezéses rögzítése, az irányok rögzítése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> tájképek. <i>Matematika:</i> Descartes-féle koordináta-rendszer és elsőfokú

<p>vagy mi mozog?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A mozgás viszonylagossága.</p>		<p>függvények; vektorok.</p>
<p><i>Problémák:</i> Milyen sebességgel mozoghatnak a környezetünkben található élőlények, közlekedési eszközök? Mit mutat az autó, busz sebességmérőjének pillanatnyi állása? Hogyan változik egy jármű sebességmérője a mozgása során? Hogyan változik egy futballlabda sebessége a mérkőzés során (iránya, sebessége)? Miben más ez a teniszlabdáéhoz képest?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A sebesség. Mozgás grafikus ábrázolása. A sebesség SI-mértékegysége. Az egyenes vonalú mozgás gyorsulása/lassulása (kvalitatív fogalomként). Átlagos sebességváltozás közlekedési eszköz egyenes vonalú mozgásának különböző szakaszain. A sebességváltozás természete egyenletes körmozgás során. Ha akár a sebesség nagysága, akár az iránya változik, változó mozgásról beszélünk.</p>	<p>Az egyenletes mozgás sebességének meghatározása az út és idő hányadosaként, a fizikai meghatározás alkalmazása egyszerű esetekre. Egyszerű iskolai kísérletek, sportmozgások, közlekedési eszközök egyenes vonalú mozgásának megfigyelése, ábrázolása út-idő grafikonon, és a sebesség grafikus értelmezése. Az egyenes vonalú egyenletes mozgásra egyszerű számítások elvégzése (az út, az idő és a sebesség közti arányossági összefüggés alapján). Következtetések levonása a mozgásról. Az átlag- és a pillanatnyi sebesség fogalom értelmezése. Út-idő grafikonon a mozgás sebességének értelmezése, annak felismerése, hogy a sebességnek iránya van. A gyorsulás értelmezése kvalitatív szinten, mint az aktuális (pillanatnyi) sebesség változása. Egymás utáni különböző mozgásszakaszokból álló folyamat esetén a sebesség változásának értelmezése.</p> <p>A sebesség fogalmának alkalmazása különböző, nem mozgás jellegű folyamatokra is (pl. kémiai reakció, biológiai folyamatok).</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek (fékidő), sebességhatárok. <i>Matematika:</i> arányosság, fordított arányosság. <i>Földrajz:</i> folyók sebessége, szélesebbesség. <i>Kémia:</i> reakciósebesség.</p>
<p><i>Jelenségek:</i> Az egyik szabadon mozgó testnek könnyebb, a másíknak nehezebb megváltoztatni a sebességét.</p>	<p>A tulajdonság és - annak jellemzője- a mennyiség kapcsolatának és különbözőségének felismerése. Az alap és a származtatott</p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> lendület a sportban. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési</p>

<p><i>Ismeretek:</i> A tömeg. A tehetetlenség, mint tulajdonság, a tömeg, mint mennyiség fogalma. Mértékegység.</p> <p><i>Problémák, jelenségek:</i> Minek nagyobb a tömege 1 liter víznek, vagy 1 dm³ vasnak? Minek nagyobb a térfogata 1 kg víznek, vagy 1 kg vasnak? Azonos térfogatú, de különböző anyagból készült, illetve azonos anyagú, de különböző térfogatú tárgyak tömege.</p> <p><i>Ismeret:</i> A sűrűség mint tulajdonság és mint az anyagot jellemző mennyiség.</p> <p><i>Jelenség:</i> Nem mindegy, hogy egy kerékpár, vagy egy teherautó ütközik nekem azonos sebességgel.</p> <p>A gyermeki tapasztalat a lendület fogalmáról. Felhasználása a test mozgásállapotának és mozgásállapot-változásának a jellemzésére: a nagy tömegű és/vagy sebességű testeket nehéz megállítani.</p> <p><i>Ismeretek:</i> A test lendülete a sebességtől és a tömegtől függ. A magára hagyott test fogalmához vezető tendencia. A tehetetlenség törvénye.</p>	<p>mennyiség megkülönböztetése.</p> <p>A testek tömegének összekapcsolása a részecskemoddellal (a tömeget a testeket felépítő részecskék tömegének összege adja).</p> <p>Egyes anyagok sűrűségének kikeresése táblázatból, és a sűrűség értelmezése.</p> <p>Annak felismerése, hogy a test mozgásállapotának megváltoztatása szempontjából a test tömege és sebessége egyaránt fontos.</p> <p>A mozgás és a mozgásállapot megkülönböztetése.</p> <p>Konkrét példákon annak bemutatása, hogy egy test lendületének megváltozása mindig más testekkel való kölcsönhatás következménye.</p> <p>Annak a kísérletsornak a gondolati elemzése és a gondolatmenet bemutatása, amiből leszűrhető, hogy annak a testnek, amely semmilyen másik testtel nem áll kölcsönhatásban, nem változik a mozgásállapota: vagy egyenes vonalú egyenletes mozgást végez, vagy áll.</p>	<p>szabályok, balesetvédelem.</p> <p><i>Matematika:</i> elsőfokú függvények, behelyettesítés, egyszerű egyenletek <i>Kémia:</i> a sűrűség; részecskeszemlélet.</p>
<p><i>Jelenségek, kérdések:</i> Milyen hatások következménye a mozgásállapot megváltozása. Az erő mérése rugó nyúlásával.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Az erőhatás, erő. Az erő mértékegysége: (1 N).</p>	<p>Rugós erőmérő skálázása. Különböző testek súlyának mérése a saját skálázású erőmérővel.</p>	

<p>Az erő mérése. A kifejtett erőhatás nagysága és az okozott változás mértéke között arányosság van. Az erőhatás, mint két test közötti kölcsönhatás, a testek mozgásállapotának változásában (és ezt követő alakváltozásában) nyilvánulhat meg.</p>		
<p><i>Problémák:</i> Hogyan működik a rakéta? Miért török össze a szabályosan haladó kamionba hátulról beleszaladó sportkocsi? <i>Ismeretek:</i> A hatás-ellenhatás törvénye. Minden mechanikai kölcsönhatásnál egyidejűleg két erőhatás lép fel ezek egyenlő nagyságúak, ellentétes irányúak, két különböző testre hatnak, az erő és ellenerő jellemzi ezeket.</p>	<p>Demonstrációs kísérlet: két, gördeszkán álló gyerek erőmérők közbeiktatásával, kötéllal húzza egymást – a kísérlet ismertetése, értelmezése. Kapcsolódó köznapi jelenségek magyarázata, pl. rakétaelven működő játékszerek mozgása (elengedett lufi, vízi rakéta).</p>	
<p><i>Ismeretek:</i> Az erő mint vektormennyiség. Az erő vektormennyiség, nagysága és iránya jellemzi.</p>	<p>Annak tudása, hogy valamely test mozgásállapot-változásának iránya (ha egy erőhatás éri) megegyezik a testet érő erőhatás irányával (rugós erőmérővel mérve a rugó megnyúlásának irányával).</p>	<p><i>Matematika:</i> a vektor fogalma.</p>
<p><i>Problémák:</i> Miért nehéz elcsúsztatni egy ládát? Miért könnyebb elszállítani ezt a ládát kiskocsival? Mitől függ a súrlódási erő nagysága? Hasznos vagy káros a súrlódás? <i>Ismeretek:</i> A súrlódás. A súrlódási erő az érintkező felületek egymáshoz képesti elmozdulását akadályozza. A súrlódási erő a felületeket összenyomó erővel arányos, és függ a felületek minőségétől. Gördülési ellenállás. Közegellenállás jelenség szintű</p>	<p>A súrlódási erő mérése rugós erőmérővel, tapasztalatok rögzítése, következtetések levonása. Hétköznapi példák gyűjtése a súrlódás hasznos és káros eseteire. Kiskocsi és megegyező tömegű hasáb húzása rugós erőmérővel, következtetések levonása. Érvelés: miért volt korszakalkotó találmány a kerék.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek (a súrlódás szerepe a mozgásban, a fékezésben). <i>Testnevelés és sport:</i> a súrlódás szerepe egyes sportágakban; speciális cipők salakra, fűre, terembe stb. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a kerék felfedezésének jelentősége.</p>

ismerete.		
<p><i>Problémák:</i> Miért esnek le a tárgyak a Földön? Miért kering a Hold a Föld körül?</p> <p><i>Ismeret:</i> A gravitációs kölcsönhatás, gravitációs mező. Gravitációs erő. A súly fogalma és a súlytalanság. 1 kg tömegű nyugvó test súlya a Földön kb. 10 N.</p>	<p>Egyszerű kísérletek végzése, következtetések levonása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a testek a gravitációs mező hatására gyorsulva esnek; – a gravitációs erőhatás kiegyensúlyozásakor érezzük/mérjük a test súlyát, minthogy a súlyerőel a szabadesésében akadályozott test az alátámasztást nyomja, vagy a felfüggesztést húzza; – ha ilyen erőhatás nincs, súlytalanságról beszélünk. <p>Kísérleti igazolás: rugós erőmérőre függesztett test leejtése erőmérővel együtt, és a súlyerő leolvasása – csak a gravitációs hatásra mozgó test (szabadon eső test, az űrhajóban a Föld körül keringő test) van a súlytalanság állapotában. (Gyakori tévképzet: csak az űrben, az űrhajókban és az űrállomáson figyelhető meg súlytalanság, illetve súlytalanság csak légtüres térben lehet.)</p>	<p><i>Matematika:</i> vektorok.</p> <p>Hit- és erkölcstan: Jézus a vízen jár. Kettényílik a Vörös-tenger.</p>
<p><i>Jelenségek:</i> Asztalon, lejtőn álló test egyensúlya. <i>Ismeretek:</i> A kiterjedt testek egyensúlyának feltétele, hogy a testet érő erőhatások „kioltják” egymás hatását.</p> <p><i>Jelenségek:</i> A csigán, pallóhintás levő testek egyensúlya. <i>Ismeretek:</i> Az erőhatás forgásállapotot változtató képessége. A forgatónyomaték elemi szintű fogalma.</p>	<p>Testek egyensúlyának vizsgálata. Az egyensúlyi feltétel egyszerű esetekkel történő illusztrálása.</p> <p>Példák keresése az erőhatások forgásállapot-változtató képességének szemléltetésére.</p>	<p>Hit- és erkölcstan: Dávid és Góliát. A parittyá forgatónyomatéka.</p>
<p><i>Alkalmazások:</i> Egyszerű gépek. Emelő, csiga, lejtő. <i>Ismeretek:</i></p>	<p>Az egyszerű gépek működési elvének vizsgálata konkrét példákon. Példák gyűjtése az egyszerű gépek elvén működő eszközök</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> háztartási eszközök, szerszámok, mindennapos</p>

<p>Az egyszerű gépek alaptípusai és azok működési elve. Az egyszerű gépek esetén a szükséges erő nagysága csökkenthető, de akkor hosszabb úton kell azt kifejteni.</p>	<p>használatára. Alkalmazás az emberi test (csontváz, izomzat) mozgásfolyamataira. Tanulói mérésként/kiselőadásként az alábbi feladatok egyikének elvégzése: – arkhimédészi csigasor összeállítása; – egyszerű gépek a háztartásban; – a kerékpár egyszerű gépként működő alkatrészei; – egyszerű gépek az építkezésen.</p>	<p>eszközök (csavar, ajtótamasztó ék, rámpa, kéziszerszámok, kerékpár). <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> arkhimédészi csigasor, vízikerek a középkorban.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Viszonyítási pont, a mozgás jellemzői (sebesség, átlagsebesség, gyorsulás (kvalitatív), periódusidő, fordulatszám). A tehetetlenség és a tömeg, tömegmérés, sűrűség. Erőhatás, erő, gravitációs erő, a súly, súrlódási erő, hatás-ellenhatás, Egyensúly. Forgatónyomaték.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>3. Nyomás</p>	<p>Órakeret: 14+1 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Matematikai alpműveletek, az erő fogalma és mérése, terület.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Helyi jelenségek és nagyobb léptékű folyamatok összekapcsolása (földfelszín és éghajlat, lég- és a tengeráramlások fizikai jellemzői, a mozgó fizikai hatások; a globális klímaváltozás jelensége, lehetséges fizikai okai). A testek súlya és a természetben előforduló, nyomással kapcsolatos jelenségek vizsgálata (víznyomás, légnyomás, a szilárd testek nyomása). A víz és a levegő, mint fontos környezeti tényező bemutatása, a velük kapcsolatos takarékos és felelős magatartás erősítése. A hallással kapcsolatos egészségvédelem fontosságának megértetése. A matematikai kompetencia fejlesztése.</p>	

<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Problémák, gyakorlati alkalmazások:</i> Miért lehet a rajzszeget beszúrni a fába? Mi a különbség a síléc, túsarkú cipő, úthenger, és a kés élének</p>	<p>Különböző súlyú és felületű testek benyomódásának vizsgálata homokba, lisztbe. A benyomódás és a nyomás kapcsolatának felismerése, következtetések levonása.</p>	

<p>hatása között? Hol előnyös, fontos, hogy a nyomás nagy legyen? Hol előnyös a nyomás csökkentése?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A nyomás fogalma, mértékegysége. Szilárd testek, folyadékok és gázok által kifejtett nyomás.</p>	<p>A nyomás fogalmának értelmezése és kiszámítása egyszerű esetekben az erő és a felület hányadosaként.</p> <p>Szilárd testekkel kifejtett nyomáson alapuló jelenségek és alkalmazások ismertetése.</p>	
<p><i>Jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A folyadékoszlop nyomása. Közlekedőedények, folyadékok sűrűsége. Környezetvédelmi vonatkozások: kutak, vizek szennyezettsége.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Nyomás a folyadékokban: – nem csak a szilárd testek fejtene ki súlyukból származó nyomást; – a folyadékok nyomása a folyadékoszlop magasságától és a folyadék sűrűségétől</p>	<p>Annak belátása, hogy, gravitációs mezőben levő folyadékoszlop nyomása – a rétegvastagságtól és a folyadék sűrűségétől függ.</p> <p>Közlekedőedények vizsgálata, folyadékok sűrűségének meghatározása.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> ivóvízellátás, vízhalózat (víztornyok). Vízszennyezés</p>
<p><i>Gyakorlati alkalmazások:</i> hidraulikus emelő, hidraulikus fék.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Dugattyúval nyomott folyadék nyomása. A nyomás terjedése folyadékban (vízi buzogány, dugattyú). Oldalnyomás.</p>	<p>Pascal törvényének ismerete és demonstrálása.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési eszközök.</p>
<p><i>Jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> autógumi, játékléggömb.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Nyomás gázokban, légnyomás. Torricelli élete és munkássága.</p>	<p>A gáznyomás kimutatása nyomásmérő műszerrel. A légnyomás létezésének belátása. Annak megértése, hogy a légnyomás csökken a tengerszint feletti magasság növekedésével.</p>	<p><i>Kémia:</i> a nyomás mint állapotjelző, gáztörvények. <i>Földrajz:</i> a légnyomás és az időjárás kapcsolata.</p>

<p><i>Gyakorlati alkalmazások:</i> Léghajó.</p> <p><i>Ismeretek:</i> A folyadékban (gázban) a testekre felhajtóerő hat. Sztatikus felhajtóerő.</p> <p>Arkhimédész törvénye.</p>	<p>Arkhimédész törvényének kísérleti igazolása. A sűrűség meghatározó szerepének megértése abban, hogy a vízbe helyezett test elmerül, úszik, vagy lebeg. Egyszerű számítások végzése Arkhimédész törvénye alapján. A következő kísérletek egyikének elvégzése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cartesius-bűvár készítése; – kődarab sűrűségének meghatározása Arkhimédész módszerével. <p>Jellemző történetek megismerése Cartesius (Descartes) és Arkhimédész tudományos munkásságáról.</p>	<p><i>Biológia–egészségtan:</i> halak úszása.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> hajózás.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> úszás</p> <p>Hit- és erkölcsstan: Noé bárkája.</p> <p><i>Földrajz:</i> jéghegyek.</p>
<p><i>Gyakorlati alkalmazások:</i> Nyomáskülönbségen alapuló eszközök.</p>	<p>Néhány, a nyomáskülönbség elvén működő eszköz megismerése, működésük bemutatása. (Pipetta, kutak, vízlégszivattyú, injekciós fecskendő. A gyökér tápanyagfelvételének mechanizmusa.)</p>	<p><i>Biológia–egészségtan:</i> tápanyagfelvétel, ozmózis.</p> <p><i>Kémia:</i> cseppentő, pipetta, ozmózis.</p>

<p>A hanggal kapcsolatos <i>problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Mi a hang? Mitől kellemes és mitől kellemetlen a hang? Hangrobbanás. Miért halljuk a robbanást? Jerikó falainak leomlása. Mi a zajszennyezés, és hogyan védhető ki? Ultrahang (pl. denevérek, bálnák, vesekő-operáció). <i>Ismeret:</i> A hang keletkezése, terjedése, energiája. A terjedési sebesség gázokban a legkisebb és szilárd anyagokban a legnagyobb. Az emberi hallás első lépése: átalakulás a dobhártyán Zajszennyezés. Hangszigetelés.</p>	<p>Hangforrások (madzagtelefon, üvegphár-hangszer, zenei hangszerek) tulajdonságainak megállapítása eszközkészítéssel.</p> <p>Annak megértése, hogy a hang a levegőben periodikus sűrűségváltozásként terjed a nyomás periodikus változtatására, és hogy a hang terjedése energiaváltozással jár együtt.</p> <p>A zaj, zöreij, dőrej, másrésről a zenei hangskálák jellemzése.</p> <p>A hangok emberi tevékenységre gyakorolt gátló és motiváló hatásának megértése.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> hangszerek, hangskálák.</p> <p><i>Biológia–egészségtan:</i> hallás, ultrahangok az állatvilágban; ultrahang az orvosi diagnosztikában. Hit- és erkölcsstan: Jeriko falainak leomlása.</p> <p><i>Matematika:</i> elsőfokú függvény és behelyettesítés.</p>
<p><i>Ismeretek:</i> Rengés terjedése a földkéregben és a tengerekben: a földrengések kis rezgésszámú hangrezgések formájában történő terjedése, a cunami kialakulásának leegyszerűsített modellje.</p>	<p>Szemléltetés (pl. animációk) alapján a Föld belső szerkezete és a földrengések kapcsolatának, a cunami kialakulásának megértése.</p>	<p><i>Földrajz:</i> a Föld kérge, köpenye és mozgásai. Hit- és erkölcsstan: Minden energia Istentől ered.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Nyomás, légnyomás. Sűrűség. Úszás, lebegés, merülés. Hullámterjedés. Hang, hallás. Ultrahang.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>4. Energia, energiaváltozás</p>	<p>Órakeret: 9+1 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A különféle kölcsönhatások, állapotváltozások felismerése. Erő, elmozdulás mennyiségi fogalma. A mennyiség, mint a tulajdonság jellemzője.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Az energia fogalmának mélyítése. Az energiaváltozással járó folyamatok, termelési módok, kockázatainak bemutatásával az energiatakarékos szemlélet erősítése. Energiatakarékos eljárások. A természetkárosítás fajtái fizikai háttérének megértése során a környezetvédelem iránti elkötelezettség, a felelős magatartás erősítése.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Problémák, gondolatok az általános szemléletmód erősítésére: Keressünk különféle módokat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - egy test felmelegítésére! - egy vasgolyó felgyorsítására! - mi a közös ezekben a változásokban, és mi a különböző? <p>Van-e valami közös a különféle változásokban, ami alapján mennyiségileg össze lehet - hasonlítani azokat?</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Az energia elemi, leíró jellegű fogalma. Az energia és megváltozásai.</p> <p>Az energia megmaradásának felismerése és értelmezése.</p> <p>Munkavégzés és a munka fogalma. A fizikai munkavégzés az erő és az irányába eső elmozdulás szorzataként határozható meg.</p> <p>A munka, mint az energiaváltozás egyik fajtája. A munka és az energia mértékegysége.</p> <p>A testen végzett munka eredményeként változik a test energiája, az energia és a munka mértékegysége megegyezik: neve joule (ejtsd: dzsúl). A joule jele: J.</p> <p><i>Jelenségek:</i></p> <p>Különféle munkavégzések vizsgálata, elemzése. Olyan esetek felismerése, amelyeknél az erőhatások ellenére nincs munkavégzés.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Az energia különféle fajtái:</p>	<p>Jelenségek vizsgálata, megfigyelése során energiatípusok megkülönböztetése (pl. a sűrűlő mozgó test felmelegedésének megtapasztalása, a megfeszített rugó mozgásba hoz testeket, a rugónak energiája van; a magasról eső test felgyorsul, a testnek magasabb helyzetében a gravitációs mezőnek nagyobb energiája van stb.)</p> <p>Annak megértése, hogy minden olyan hatás, ami állapotváltozással jár, legáltalánosabban energiaváltozással jellemezhető.</p> <p>Eseti különbségtétel a munka fizikai fogalma és köznap fogalma között.</p> <p>A hétköznapi munkafogalomból indulva az erő és a munka, illetve az elmozdulás és a munka kapcsolatának belátása konkrét esetekben (pl. emelési munka).</p> <p>A munka fizikai fogalmának definíciója arányosságok felismerésével: az erő és az irányába eső elmozdulás szorzata. (1 J = 1 N · 1 m)</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az ősember tűzgyújtási eljárása (fadarab gyors oda-vissza forgatása durva falú vályúban).</p> <p><i>Földrajz:</i> energiahordozók, erőművek.</p> <p><i>Kémia:</i> kötési energia.</p> <p>Hit- és erkölcsstan: Minden energia Istentől ered.</p>

<p>belső energia, „helyzeti” energia, mozgási energia, rugóenergia, kémiai energia, a „táplálék” energiája. A mozgó testnek, a megfeszített rugónak, a gravitációs mezőnek energiája van.</p>		
<p><i>Jelenségek, ismeretek:</i></p> <p>Energiaátalakulások, energiatípusok: vízenergia, szélenergia, geotermikus energia, nukleáris energia, napenergia, fosszilis energiahordozók. Napenergia megjelenése a földi energiahordozókban.</p>	<p>Konkrét energiatípusok felsorolása (napenergia, szélenergia, vízenergia, kémiai energia /égés/), és példák ismertetése egymásba alakulásukra.</p>	<p><i>Kémia:</i> hőtermelő és hőelnyelő kémiai reakciók, fosszilis, nukleáris és megújuló energiahordozók (exoterm és endoterm reakciók, reakcióhő, égéshő).</p>
<p>Problémák, gyakorlati alkalmazások: Energia és társadalom. Az energiával kapcsolatos köznapi szóhasználatok értelmezése! Miért van szükségünk energiaváltozással járó folyamatok létrehozására? Milyen tevékenységhez, milyen energiaváltozással járó folyamat szükséges? <i>Ismeretek:</i> Energiamérleg a családi háztól a Földre. James Joule élete és jelentősége a tudomány történetében.</p>	<p>Saját tevékenységekben végbemenő energiaváltozással járó folyamatok elemzése. A köznapi nyelvben használt energiával kapcsolatos kifejezések értelmezése (pl. energiaszállítás, energiahordozó, energia előállítás stb.) és annak belátása, hogy ez egyszerűsíti ugyan a szóhasználatot, de mindig tudni kell, hogy mit fejez ki valójában.</p> <p>Az energiatakarékosság szükségességének megértése, az alapvető energiahordozók megismerése.</p>	
<p><i>Gyakorlati alkalmazások:</i> Egyszerű gépek működésének vizsgálata energiaváltozások szempontjából</p> <p><i>Jelenségek, problémák:</i></p> <p>A társadalom és a gazdaság fejlődése egyre kevesebb izomerőt igényel! A gépek működtetéséhez üzemanyag kell. Mi ennek a feltétele és mi a következménye?</p> <p><i>Ismeretek:</i></p>	<p>Annak felismerése, hogy egy jelenség több féle szempontból is vizsgálható, és ha helyes a következtetés ugyanazt az eredményt kapjuk.</p> <p>Annak elmagyarázása, hogy miként vezethető vissza a fosszilis energiahordozók (szén, olaj, gáz) és a megújuló energiahordozók (víz, szél, biomassza) léte a Nap sugárzására.</p> <p>Részvétel az egyes energiaválto-</p>	<p><i>Kémia:</i> kémia az iparban, erőművek, energiahordozók felosztása és jellemzése, környezeti hatások, (energiakészletek).</p> <p><i>Földrajz:</i> az energiahordozók megoszlása a Földön, hazai energiahordozók. Energetikai önellátás és nemzetközi együttműködés.</p>

<p>Energiaforrások:</p> <p>Fosszilis energiahordozók és kitermelésük végessége. A vízenergia, szélenergia, megjelenése a földi energiahordozókban.</p> <p>A geotermikus energia, a nukleáris energia, haszna, kára és veszélye. A Föld alapvető energiaforrása a Nap. Az egyes energiahordozók felhasználásának módja, környezetterhelő hatásai.</p>	<p>zással járó folyamatok, lehetőségek előnyeinek, hátrányainak és alkalmazásuk kockázatainak megvitatásában, a tények és adatok összegyűjtése. A vita során elhangzó érvek és az ellenérvek csoportosítása, kiállítások, bemutatók készítése.</p> <p>Projektlehetőségek a földrajz és a kémia tantárgyakkal együttműködve:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Erőműmodell építése, erőmű-szimulátorok működtetése. – Különböző országok energia-előállítási módjai, azok részaránya. – Az energiahordozók beszerzésének módjai (vasúti szénszállítás, kőolajvezeték és tankerek, elektromos hálózatok).
<p>Jelenségek, problémák:</p> <p>Van, aki ugyanannyi idő alatt több munkát végez, mint mások. Hogyan jellemzik az ilyen szorgalmas és ügyes ember tevékenységét?</p> <p>Ismeret:</p> <p>A teljesítmény és a hatásfok fogalma.</p>	<p>Az energiaváltozással járó folyamatok jellemzése gyorsaság és hasznosság szempontjából.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Energia, energiaváltozás, energiamegmaradás. Munkavégzés, munka. Energiafajták: mozgási, belső-, rugalmas „helyzeti” energia. A megújuló energia: vízi, szél-, geotermikus, napenergia; A nem megújuló energia: fosszilis; Teljesítmény, hatásfok.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Hőjelenségek	Órakeret: 5+3 óra
Előzetes tudás	Hőmérséklet-fogalom, csapadékfajták. Halmazállapotok és változásaik. Az energia fogalma és mértékegysége. Az energiaváltozások jellemzése. Az energia fajták sokfélesége. Az anyag egyik fajtájának részecske szerkezete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az egyensúly (sok területre érvényes) fogalmának alapozása, mélyítése (egyensúlyi állapotra törekvés, termikus egyensúly). A	

<p>részecskeszemlélet és az energiaváltozás kapcsolata. Az anyagfogalom mélyítése.</p> <p>Az energiatakarékosság szükségességének beláttatása, az egyéni lehetőségek felismertetése.</p> <p>A táplálkozás alapvető energetikai vonatkozásai kapcsán az egészséges táplálkozás fontosságának beláttatása.</p>

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek:</i> Milyen hőmérsékletű anyagok léteznek a világban? Mit jelent a napi átlaghőmérséklet? Mit értünk a „klíma” fogalmán? A víz fagyás- és forráspontja; a Föld legmelegebb és leghidegebb pontja. A Nap felszíni hőmérséklete. A robbanómotor üzemi hőmérséklete. Hőmérséklet-viszonyok a konyhában. A hűtőkeverék. <i>Ismeretek:</i> Nevezetes hőmérsékleti értékek. A Celsius-féle hőmérsékleti skála és egysége.</p>	<p>A környezet, a Föld, a Naprendszer jellegzetes hőmérsékleti értékeinek számszerű ismerete és összehasonlítása. A víz-só hűtőkeverék közös hőmérséklete alakulásának vizsgálata az összetétel változtatásával.</p> <p>A Celsius-skála jellemzői, a viszonyítási hőmérsékletek ismerete, tanulói kísérlet alapján a hőmérő kalibrálási módjának megismerése.</p>	<p><i>Biológia–egészségtan:</i> az élet létrejöttének lehetőségei. <i>Földrajz:</i> hőmérsékleti viszonyok a Földön, a Naprendszerben. <i>Matematika:</i> mértékegységek ismerete. <i>Kémia:</i> a hőmérséklet (mint állapothatározó), Celsius-féle hőmérsékleti skála (Kelvin-féle abszolút hőmérséklet).</p>
<p><i>Alkalmazások:</i> Otthoni környezetben előforduló hőmérőtípusok és hőmérséklet-mérési helyzetek. <i>Ismeret:</i> hőmérőtípusok.</p>	<p>A legfontosabb hőmérőtípusok (folyadékos hőmérő, digitális hőmérő, színváltós hőmérő stb.) megismerése és használata egyszerű helyzetekben. Hőmérséklet-idő adatok felvétele, táblázatkészítés, majd abból grafikon készítése és elemzése. A javasolt hőmérséklet-mérési gyakorlatok egyikének elvégzése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Pohárba kiöntött meleg víz lehülési folyamatának vizsgálata. – Elektromos vízmelegítővel melegített víz hőmérséklet-idő függvényének mérése (melegedési görbe felvétele, különböző mennyiségű vízre, különböző ideig melegítve is). 	<p><i>Matematika:</i> grafikonok értelmezése, készítése. <i>Informatika:</i> mérési adatok kezelése, feldolgozása. <i>Kémia:</i> tömegszázalék, (anyagmennyiség-koncentráció).</p>

	<p>– Só-jég hűtőkeverék hőmérsékletének függése a sókoncentrációtól.</p> <p>A melegítés okozta változások megfigyelése, a hőmérséklet mérése, az adatok táblázatba rendezése, majd a hőmérséklet időbeli alakulásának ábrázolása, következtetések megfogalmazása.</p>	
<p><i>Ismeretek:</i> A hőmérséklet-kiegyenlítődés. A hőmennyiség (energia) kvalitatív fogalma, mint a melegítő hatás mértéke. Egysége (1 J).</p>	<p>Hőmérséklet-kiegyenlítődési folyamatok vizsgálata egyszerű eszközökkel (pl. hideg vizes zacskó merítése meleg vízbe). Hőmérséklet-kiegyenlítéssel járó folyamatokra konkrét példák gyűjtése; annak felismerése, hogy hőmennyiség (energia) cseréjével járnak. Annak felismerése, hogy a közös hőmérséklet a testek kezdeti hőmérsékletétől, tömegüktől és anyagi minőségüktől függ.</p>	<p><i>Földrajz:</i> energiahordozók, a jéghegyek olvadása. <i>Biológia–egészségtan:</i> az emberi testhőmérséklet. <i>Kémia:</i> „hőtermelő és hőelnyelő” folyamatok (exoterm és endoterm változások).</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, alkalmazások:</i> A víz sűrűségének változása fagyás során. Jelentősége a vízi életre, úszó jéghegyek, a Titanic katasztrófája. Miért vonják be hőszigetelő anyaggal a szabadban lévő vízvezeték? Miért csomagolják be a szabadban lévő kőszobrokat? A halmazállapot-változásokkal kapcsolatos köznapi tapasztalatok (pl. ruhaszárítás, csapadékformák, forrasztás, az utak téli sózása, halmazállapot-változások a konyhában stb.)</p> <p><i>Ismeretek:</i> Halmazállapotok és halmazállapot-változások. Melegítéssel (hűtéssel) az anyag halmazállapota megváltoztatható. A halmazállapot-változás hőmérséklete anyagra jellemző állandó érték. Olvadáspont, forráspont, olvadáshő, forráshő fogalma.</p>	<p>A különböző halmazállapotok és azok legfontosabb jellemzőinek megismerése.</p> <p>Tanári mérést követő csoportmunka alapján a jég-víz keverék állandó intenzitású melegítésekor fellépő jelenségek bemutatása a részleges elforrálásig, a melegedési görbe felvétele és értelmezése.</p> <p>A mindennapi életben gyakori halmazállapot-változásokhoz kapcsolódó tapasztalatok, jelenségek értelmezése.</p>	<p><i>Földrajz:</i> a kövek mállása a megfagyó víz hatására. <i>Biológia–egészségtan:</i> a víz fagyásakor bekövetkező térfogat-növekedés hatása a befagyás rétegességében és a halak áttelelésében.</p> <p><i>Kémia:</i> halmazállapot-változások, fagyáspont, forráspont (a víz szerkezete és tulajdonságai). Keverékek szétválasztása, desztillálás, kőolaj-finomítás</p> <p><i>Kémia:</i> égés, lassú oxidáció, energiaátalakulások,</p>

<p>Csapadékformák és kialakulásuk fizikai értelmezése.</p> <p><i>Problémák, alkalmazások</i> A tüzelőanyagok égése és annak következménye. Az égés jelensége, fogalma és a vele kapcsolatos energiaváltozás jellemzése. A gyors és a lassú égés. Élelmiszerek szerepe az élő szervezetekben. Az élő szervezet, mint „energiafogyasztó” rendszer.</p> <p>Annak tudása, hogy mely átalakulásoknál nő energia, illetve melyeknél csökken.</p>	<p>Az égés és a környezetszennyezés kapcsolata.</p>	<p>tápanyag, energiatartalom. <i>Biológia–egészségtan:</i> egészséges táplálkozás, az egészséges énkép kialakítása.</p>
<p><i>Ismeretek:</i> A halmazállapotok és változások értelmezése anyagszerkezeti modellel. Az anyag részecskékből való felépíthetősége, az anyagok különböző halmazállapotbeli szerkezete. A kristályos anyagok, a folyadékok és a gázok egyszerű golyómodellje. A halmazállapot-változások szemléltetése golyómodellel. A belső energia. Belső energia szemléletesen, mint golyók mozgásának élénksége (mint a mozgó golyók energiájának összessége). Melegítés hatására a test belső energiája változik. A belsőenergia-változás mértéke megegyezik a melegítés során átadott hőmennyiséggel.</p>	<p>Az anyag golyómodelljével kapcsolatos ismeretek felfrissítése és alkalmazása az egyes halmazállapotok leírására és a halmazállapot-változások értelmezésére.</p> <p>Annak felismerése, hogy melegítés hatására a test belső energiája megváltozik, amit jelez a hőmérséklet és/vagy a halmazállapot megváltozása.</p> <p>Egy szem mogyoró elégetésével adott mennyiségű víz felmelegítése az energiatartalom jellemzésére. Tanári útmutatás alapján az élelmiszerek csomagolásáról az élelmiszerek energiatartalmának leolvasása. Az élelmiszereken a kereskedelemben feltüntetik az energiatartalmat.</p>	<p><i>Kémia:</i> halmazállapotok és halmazállapot-változások. Értelmezésük a részecskeszemlélet alapján.</p>
<p>Milyen anyag alkalmas hőmérő készítésére? <i>Ismeretek:</i> Hőtágulás és gyakorlati szerepe. Hőtan és táplálkozás: az életműködéshez szükséges energiát a táplálék biztosítja.</p>	<p>Egyszerű kísérletek bemutatása a különböző halmazállapotú anyagok hőtágulására. Gyűjtőmunka alapján beszámoló tartása a hőtágulás jelentőségéről a technikában és a természetben.</p>	<p><i>Matematika:</i> egyszerű számolások.</p>

<p><i>Problémák, jelenségek, alkalmazások:</i> Elraktározhatjuk-e a meleget? Mely anyagok a jó hővezetők, melyek a hőszigetelők? A Nap hőszugárzása, üvegházhatás. A légkör melegedése. A hőáramlás szerepe a fűtéstechnikában. Hőszugárzás, a hőkameraképek és értelmezésük. Az energiatudatosság és a hőszigetelés.</p> <p><i>Ismeretek:</i> „Hőátadás”, hővezetés, hőáramlás, hőszugárzás.</p>	<p>Egyszerű demonstrációs kísérletek alapján a hőátadás különböző módjainak, alapvető jelenségfajtáinak megismerése. Jó és rossz hővezető anyagok megkülönböztetése. Gyűjtőmunka alapján gyakorlati esetek alapján annak bemutatása internetes képekkel, videofelvételekkel, hogy mikor van szükség jó hővezetésre, mikor szigetelésre.</p> <p>A hőszigetelés és az ezzel kapcsolatban lévő energiatakarékosság jelentőségének felismerése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> energiatakarékossági lehetőségek a háztartásban (fűtés, hőszigetelés).</p> <p><i>Földrajz:</i> a Nap sugárzásának hatása, jelentősége; légköri folyamatok; hideg és meleg tengeri áramlatok.</p> <p><i>Kémia:</i> üvegházhatás (a fémek hővezetése).</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hőmérséklet, halmazállapot, halmazállapot-változás, olvadáspont, forráspont, termikus egyensúly. Égés, égéshő. Hőtágulás. Hőterjedés.</p>	

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén

- Eredményeiről tartson pontosabb, a szakszerű fogalmak tudatos alkalmazására törekvő, ábrákkal, irodalmi hivatkozásokkal stb. alátámasztott prezentációt.
- Ismerje fel, hogy a természettudományos tények megismételhető megfigyelésekből, célszerűen tervezett kísérletekből nyert bizonyítékokon alapulnak.
- Váljon igényévé az önálló ismeretszerzés.
- Legalább egy tudományos elmélet esetén kövesse végig, hogy a társadalmi és történelmi háttér hogyan befolyásolta annak kialakulását és fejlődését.
- Használja fel ismereteit saját egészségének védelmére.
- Legyen képes a mások által kifejtett véleményeket megérteni, értékelni, azokkal szemben kulturáltan vitatkozni.
- A kísérletek elemzése során alakuljon ki kritikus szemléletmódja, egészséges szkepticizmusa.
Tudja, hogy ismeretei és használati készségei meglévő szintjén további tanulással túl tud lépni.
- Ítélje meg, hogy különböző esetekben milyen módon alkalmazható a tudomány és a technika, értékelje azok előnyeit és hátrányait az egyén, a közösség és a környezet szempontjából.
Törekedjék a természet- és környezetvédelmi problémák enyhítésére.
- Legyen képes egyszerű megfigyelési, mérési folyamatok megtervezésére, tudományos ismeretek megszerzéséhez célzott kísérletek elvégzésére.
- Legyen képes ábrák, adatsorok elemzéséből tanári irányítás alapján egyszerűbb összefüggések felismerésére. Megfigyelései során használjon modelleket.
- Legyen képes egyszerű arányossági kapcsolatokat matematikai és grafikus formában is lejegyezni. Az eredmények elemzése után vonjon le konklúziókat.

- Képes legyen a sebességfogalmat különböző kontextusokban is alkalmazni.
- Tudja, hogy a testek közötti kölcsönhatás során a sebességük és a tömegük egyaránt fontos, és ezt konkrét példákon el tudja mondani.
- Értse meg, hogy egy adott testet érő gravitációs vonzást a Föld (vagy más égitest) gravitációs mezője okozza.
- A tanuló tudja, hogy az energiával kapcsolatos köznapi szóhasználat egy rövidített kifejezési forma, amelynek megvan a szakmailag pontosabb változata is.
- Magyarázataiban legyen képes az energiaátalakulások elemzésére, a hőmennyiséghez való kapcsolódásuk megvilágítására. Tudja használni az energiafajták elnevezését. Ismerje fel a hőmennyiség cseréjének és a hőmérséklet kiegyenlítésének kapcsolatát.
- Fel tudjon sorolni többféle energiaforrást, ismerje alkalmazásuk környezeti hatásait. Tanúsítson környezettudatos magatartást, takarékoskodjon az energiával.
- A tanuló minél több energiaátalakítási lehetőséget ismerjen meg, és képes legyen azokat azonosítani. Tudja értelmezni a megújuló és a nem megújuló energiafajták közötti különbséget.
- A tanuló képes legyen arra, hogy az egyes energiaátalakítási lehetőségek előnyeit, hátrányait és alkalmazásuk kockázatait elemezze, tényeket és adatokat gyűjtsön, vita során az érveket és az ellenérveket csoportosítsa, és azokat a vita során felhasználja.
- Képes legyen a sebesség, gyorsulás, tömeg, sűrűség, az erő, a nyomás fogalmának értelmezésére és kiszámítására egyszerű esetekben.
- Tudja, hogy nem csak a szilárd testek fejtenek ki nyomást. Tudja magyarázni a gázok nyomását a részecskeképpel.
- Tudja, hogy az áramlások oka a nyomáskülönbség.
- Tudja, hogy a hang miként keletkezik, és hogy a részecskék sűrűségének változásával terjed a közegben.
- Tudja, hogy a hang terjedési sebessége gázokban a legkisebb, és szilárd anyagokban a legnagyobb.

8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Elektromosság, mágnesség	Órakeret: 16+16 óra
Előzetes tudás	Mágneses és elektrosztatikus alapjelenségek töltés fogalma, földmágnesség.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az elektromos alapjelenségek értelmezése és gyakorlati alkalmazása; Az egyen- és a váltóáram megkülönböztetése. Összetett technikai rendszerek működési alapelveinek, jelentőségének bemutatása (a villamos energia előállítás hálózatok; elektromos hálózatok felépítése). Az elektromosság, a mágnesség élővilágra gyakorolt hatásának megismertetése. Érintésvédelmi ismeretek elsajátíttatása.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások,	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
--	----------------------------------	----------------------------

ismeretek		
<p>Hogyan lehet könnyen összeszedni az elszórt gombostűket, apró szögeket?</p> <p>Mit tapasztalsz két egymáshoz közel levő mágnesrúd különböző helyzeteiben?</p> <p><i>Ismeretek:</i> Mágnesek, mágneses kölcsönhatás. Ampère modellje a mágneses anyag szerkezetéről. Földmágnesség és iránytű.</p>	<p>Kis csoportos kísérletek végzése permanens mágnesekkel az erőhatások vizsgálatára (mágnesrudak vonzásának és taszításának függése a relatív irányításuktól), felmágnesezett gemkapocs darabolása során pedig a pólusok vizsgálatára; tapasztalatok megfogalmazása, következtetések levonása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – az északi és déli pólus kimutatása; – bizonyos anyagokat (pl. vas) mágnesessé lehet tenni; – a mágneses pólusokat nem lehet szétválasztani. <p>Az iránytű orientációjának értelmezése, egyszerű iránytű készítése.</p>	<p><i>Földrajz:</i> tájékozódás, a Föld mágneses tere.</p> <p><i>Kémia:</i> vas elkülönítése szilárd keverékből mágnessel (ferromágnesesség).</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> A hit és a mező összefüggése.</p>
<p><i>Jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Elektrosztatikus jelenségek a hétköznapokban (műszálas pulóver feltöltődése, átütési szikrák, villámok, villámhárító).</p> <p><i>Ismeretek:</i> Az anyagszerű elektromos tulajdonságú részecskéinek (elektron, proton és ion) létezése. Az atomok felépítettsége. Az elektromos (elektrosztatikus kölcsönhatásra képes) állapot. Az elektromos töltés mint mennyiség, értelmezése. Bizonyos testek többféle módon elektromos állapotba hozhatók. Az elektromos állapotú testek erőhatást gyakorolnak egymásra. Kétféle (negatív és pozitív) elektromos állapot létezik, a kétféle „töltés” közömbösíti egymás hatását. Az elektromos tulajdonságú részecskék átvihetők az egyik testről a másikra.</p>	<p>Tanári bemutató kísérlet alapján a kétféle elektromos állapot kialakulásának megismerése dörzs-elektromos kísérletekben, a vonzó-taszító kölcsönhatás kvalitatív jellemzése. Tanári irányítással egyszerű elektroszkóp készítése, működésének értelmezése.</p> <p>Az elektromos tulajdonság és az elektromos állapot megkülönböztetése.</p>	<p><i>Kémia:</i> elektromos töltés, elektron, elektrosztatikus vonzás és taszítás, a fémek elektromos vezetésének anyagszerkezeti magyarázata (ionos kötés, ionrács, ionvegyületek elektromos vezetése oldatban és olvadátkban).</p>
<p><i>Jelenségek:</i> Elektrosztatikus energia</p>	<p>A feszültség fogalmának hozzákapcsolása az elektromos</p>	<p><i>Kémia:</i> az elektron, a töltés és a feszültség.</p>

<p>bizonyítéka a hőhatás alapján: az átütési szikrák kiejtették a papírt. A töltött fémgömb körül a próbatöltés-inga megemelkedik.</p> <p><i>Ismeretek:</i> A feszültség fogalma és mértékegysége. A töltések szétválasztása során munkát végzünk.</p>	<p>töltések szétválasztására fordított munka végzéséhez. Az elektromos mező energiájának egyszerű tapasztalatokkal történő illusztrálása.</p>	
<p><i>Ismeret:</i> Az elektromos áramkör és részei (telep, vezetékek, ellenállás vagy fogyasztó). A telepben zajló belső folyamatok: a különböző elektromos tulajdonságú részecskék szétválasztása a két pólusra. A két pólus közt feszültség mérhető, ami az áramforrás elektromos mezejének mennyiségi jellemzője.</p>	<p>Egyszerű áramkörök összeállítása csoportmunkában, különböző áramforrásokkal, fogyasztókkal.</p> <p>A feszültség mérése elektromos áramkörben mérőműszerrel.</p>	<p><i>Kémia:</i> a vezetés anyagszerkezeti magyarázata. Galvánelem.</p>
<p><i>Ismeret:</i> Az elektromos egyenáram. Az elektromos egyenáram mint töltéskiegyenlítési folyamat. Az áram erőssége, az áramerősség mértékegysége (1 A). Adott vezetéken átfolyó áram a vezető két vége között mérhető feszültséggel arányos. A vezetéket jellemző ellenállás fogalma, mérése és kiszámítása. Az ellenállás mértékegysége (1 Ω). Ohm törvénye.</p>	<p>Áramerősség mérése (műszer kapcsolása, leolvasása, méréshatárának beállítása).</p> <p>Ellenállás meghatározása Ohm törvénye alapján (feszültség- és árammérésre visszavezetve).</p> <p>Mérések és számítások végzése egyszerű áramkörök esetén.</p>	<p><i>Kémia:</i> az elektromos áram (áramerősség, galvánelem, az elektromos áram kémiai hatásai, Faraday I. és II. törvénye).</p> <p>Hit- és erkölcsstan: A tudomány és a vallás kaocsolata.</p>
<p><i>Gyakorlati alkalmazások:</i> Az elektromágnes és alkalmazásai. Elektromotorok.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Az áram mágneses hatása: az elektromos áram mágneses mezőt gerjeszt. Az áramjárta vezetők között mágneses kölcsönhatás lép fel,</p>	<p>Oersted kísérletének kvalitatív értelmezése. Tekercs mágneses terének vizsgálata vasreszeléssel, hasonlóság kimutatása a rúd-mágnessel. Az elektromotor modelljének bemutatása. Csoportmunkában az alábbi gyakorlatok egyikének elvégzése: – elektromágnes készítése</p>	

<p>és ezen alapul az elektromotorok működése.</p>	<p>zsebtelep, vasszög és szigetelt huzal felhasználásával, a pólusok és az erősség vizsgálata;</p> <ul style="list-style-type: none"> – egyszerű elektromotor készítése gemkapocs, mágnes és vezeték felhasználásával. <p>Egyéni gyűjtőmunka az elektromágnesek köznapi/gyakorlati felhasználásáról.</p>	
<p><i>Problémák, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Milyen változás észlelhető t-az elektromos fogyasztók alkalmazásánál?</p> <p>Elektromosenergia-fogyasztás.</p> <p>Mi a hasznos célú és milyen az egyéb formájú, felesleges energiaváltozás különböző elektromos eszközöknél (pl. vízmelegítő, motor)?</p> <p>Mit mutat a havi villanyszámla, hogyan becsülhető meg realitása?</p>		<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> elektromos eszközök biztonságos használata, villanyszámla értelmezése, elektromos eszközök energiafelhasználása, energiatakarékosság.</p>
<p><i>Ismeret:</i></p> <p>Az áram hőhatását meghatározó arányosságok és az azt kifejező matematikai összefüggés ($E=UIt$), energiakicsatolás, fogyasztók.</p>	<p>Az Ohm-törvény felhasználása egyszerű esetekben.</p> <p>A rendszerben gondolkodás erősítése.</p>	<p><i>Matematika:</i> egyszerű számítási és behelyettesítési feladatok.</p>
<p>Problémák, jelenségek:</p> <p>Miben különbözik az otthon használt elektromos áram a „zsebtelepek” által létrehozott áramtól?</p> <p>Az elektromos árammal mágneses mezőt hoztunk létre. Lehet-e mágneses mezővel elektromos mezőt létrehozni?</p> <p>Ismeretek:</p> <p>Az elektromágneses indukció jelensége. Váltakozó áram és gyakorlati alkalmazása.</p>	<p>Egyéni gyűjtőmunka az alábbi témák egyikében:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hol használnak elektromos áramot? – Milyen elektromossággal működő eszközök találhatók otthon a lakásban? <p>Milyen adatok találhatók egy fogyasztón (teljesítmény, feszültség, frekvencia)?</p> <p>Az elektromosság gyakorlati jelentőségének felismerése. A hőhatás jelenségét bemutató egyszerű kísérletek ismertetése (pl. az elektromos vízmelegítés mértéke arányos az áramerősséggel, a feszültséggel és az idővel. A fogyasztó</p>	

	<p>fényerejének változása folytonosan változtatható kapcsolóval.</p> <p>Ellenállásdrót melegedése soros és párhuzamos kapcsolású fogyasztókban az áramerősség növelésével.) Annak megértése, hogy az elektromos fogyasztó energia<i>változással</i>-átalakítással („fogyasztással”) jár.</p> <p>Tanári vezetéssel egy családi ház elektromos világításának megtervezése, modellen való bemutatása.</p> <p>A balesetvédelem fontosságának felismerése.</p> <p>Annak megítélése, hogy a háztartásokban előforduló elektromos hibák közül mit lehet házilag kijavítani és mi az, amit szakemberre kell bízni.</p>	<p>Hit- és erkölcsstan: Isteni gondviselés.</p>
<p><i>Problémák, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Miért elektromos energiát használunk nagy részben a mindennapi életünkben?</p> <p>Melyek az ország energiafogyasztásának legfontosabb tényezői? Honnan származik az országban felhasznált elektromos energia?</p> <p>Az elektromos energia „előállítása”, szállítása.</p>	<p>Az erőművek és a nagyfeszültségű hálózatok alapvető vázszerkezetének (generátor, távvezeték, transzformálás, fogyasztók) bemutatása.</p> <p>Annak belátása, hogy az elektromos energia bármilyen módon történő előállítása hatással van a környezetre.</p> <p>Csoportos gyűjtőmunka a hazai erőműhálózatról és jellemzőiről (milyen energiaforrással működnek, mikor épültek, mekkora a teljesítményük, stb.).</p> <p>Magyarország elektromosenergia-fogyasztása főbb komponenseinek megismerése, az elektromos energia megtakarításának lehetőségei.</p>	<p><i>Földrajz:</i> az energiaforrások földrajzi megoszlása és az energia kereskedelme.</p> <p><i>Kémia:</i> energiaforrások és használatuk környezeti hatásai.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Mágneses <i>dipólus-hatások, pólusok</i>, mágneses mező. Elektromos tulajdonság, elektromos állapot, töltés, elektromos mező.</p> <p>Áramerősség, feszültség, ellenállás, áramkör, elektromágnes.</p> <p><i>Elektromágneses indukció, váltakozó áram, generátorok és motorok.</i></p> <p>Erőmű, <i>transzformátor</i>, távvezeték.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	7. Optika, csillagászat	Órakeret: 14+14 óra
Előzetes tudás	Hosszúságmérés, éjszakák és nappalok váltakozása, a Hold, látszólagos periodikus változása. Sebesség, egyenletes mozgás. Energia, energiaváltozás. Hősugárzás. Frekvencia.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az anyag és a kölcsönhatás fogalmának bővítése. A fény tulajdonságainak megismerése. A fény szerepe az élő természetben. A beszélgetések és a gyűjtőmunkák során az együttműködés és a kommunikáció fejlesztése. A tudomány és a technika társadalmi szerepének bemutatása. A földközéppontú és a napközéppontú világgép jellemzőinek összehasonlítása során a modellhasználat fejlesztése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</p> <p>Árnyékjelenségek.</p> <p>Fényáteresztés. Visszaverődés, törés jelensége.</p> <p>Hétköznapi optikai eszközök (síktükör, borotválkozó tükör, közlekedési gömbtükör, egyszerű nagyító, távcső, mikroszkóp, vetítő, fényképezőgép).</p> <p>Száloptika alkalmazása a jelátvitelben és a gyógyászatban.</p> <p>Távcsövek, űrtávcsövek, látáshibák javítása, fényszennyezés.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>A fény egyenes vonalú terjedése.</p> <p><i>A fényvisszaverődés és a fénytörés:</i> a fény az új közeg határán visszaverődik és/vagy megtörik; a leírásuknál használt fizikai mennyiségek (beesési szög, visszaverődési szög, törési szög rajzolása).</p> <p>Teljes visszaverődés.</p> <p>Hétköznapi optikai eszközök képképzése. Valódi és látszólagos kép.</p> <p>Síktükör, homorú és domború</p>	<p>Az árnyékjelenségek magyarázata a fény egyenes vonalú terjedésével.</p> <p>Fény áthatolásának megfigyelése különböző anyagokon és az anyagok tanulmányozása átlátszóságuk szempontjából.</p> <p>Jelenségek a visszaverődés és a fénytörés jelenségének vizsgálatára.</p> <p>A sugármenet szerkesztése tükrös visszaverődés esetén</p> <p>Periszkóp, kaleidoszkóp készítése és modellezése.</p> <p>A sugármenet kvalitatív megrajzolása fénytörés esetén (plánparalel lemez, prizma, vizeskád).</p> <p>Kvalitatív kapcsolat felismerése a közeg sűrűsége és a törési szögnek a beesési szöghöz viszonyított változása között.</p> <p>A teljes visszaverődés jelenségének bemutatása alapján (pl. az akvárium víztükrével) a jelenség kvalitatív értelmezése.</p> <p>Az optikai szál modelljének megfigyelése egy műanyag palack oldalán kifolyó vízszög hátulról történő</p>	<p><i>Biológia–egészségtan:</i> a szem, a látás, a szemüveg; nagyító, mikroszkóp és egyéb optikai eszközök (biológiai minták mikroszkópos vizsgálata).</p> <p><i>Matematika:</i> geometriai szerkesztések, tükrözés.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a szintévesztés és a színvakság társadalmi vonatkozásai.</p> <p>Hit- és erkölcsstan: A teremtés.</p>

<p>tükör, szóró- és gyűjtőlencse. Fókusz. A szem képalkotása. Rövidlátás, távollátás, színtévesztés.</p>	<p>megvilágításával. Kép- és tárgytávolság mérése gyűjtőlencsével, fókusz-távolságának meghatározása napfényben. Sugármenetrajzok bemutatása digitális táblán. A tanuló környezetében található tükrök és lencsék képalkotásának kísérleti bemutatása. Tükrök esetén a kép keletkezésének értelmezése egyszerű sugármeneti rajzzal. Gyakorlati különbségtétel a valódi és a látszólagos kép között. A fókusz kísérleti meghatározása homorú tükör és gyűjtőlencse esetén. Az emberi szem mint optikai lencse működésének megértése, a jellegzetes látáshibák (távollátás, rövidlátás) és a korrekció módja (szemüveg, kontaktlencse).</p>	
<p>Ismeretek: A fehér fény színeire bontása. Színkeverés, kiegészítő színek. <i>A tárgyak színe:</i> a természetes fény különböző színkomponenseit a tárgyak különböző mértékben nyelik el és verik vissza, ebből adódik a tárgy színe.</p>	<p>A fehér fény felbontása színekre prizma segítségével; a fehér fény összetettségének felismerése. Tanulói kísérlettel a színkeverés bemutatása forgó színkoronggal. A tárgyak színének egyszerű magyarázata.</p>	<p><i>Biológia–egészségtan:</i> a színek szerepe az állat- és növényvilágban (klorofill, rejtőzködés).</p>
<p>Problémák: Milyen folyamatokban keletkezik fény? Mi történhet a Napban, és mi a Holdon? Minek a fényét látják a „kék bolygót” megfigyelő űrhajósok? <i>Ismeretek:</i> Elsődleges és másodlagos fényforrások. Fénykibocsátó folyamatok a természetben.</p>	<p>Az elsődleges és másodlagos fényforrások megkülönböztetése, gyakorlati felismerésük. Fénykibocsátást eredményező fizikai (villámlás, fémek izzása), kémiai és biokémiai (égés, szentjánosbogár, korhadó fa stb.) jelenségek gyűjtése.</p>	<p><i>Kémia:</i> égés, lángfestés. <i>Biológia–egészségtan:</i> lumineszcencia. <i>Földrajz:</i> természeti jelenségek, villámlás.</p>
<p>Problémák, jelenségek, alkalmazások: Milyen az ember és a fény viszonya?</p>	<p>Hagyományos és új mesterséges fényforrások sajátosságainak összegyűjtése, a fényforrások és az energiatakarékosság</p>	<p><i>Biológia–egészségtan:</i> a fényszennyezés biológiai hatásai, a fényszennyezés mint a környezetszennyezés</p>

<p>Hogyan hasznosíthatjuk a fényvel kapcsolatos tapasztalatainkat a környezetünk megóvásában? Milyen fényforrásokat használunk? Milyen fényforrásokat érdemes használni a lakásban, az iskolában, a településeken, színpadon, filmen, közlekedésben stb. (színérzet, hőérzet, élettartam)? Mit nevezünk fényszennyezésnek? Milyen Magyarország fényszennyezettsége? <i>Ismeretek:</i> Mesterséges fényforrások. Fényszennyezés.</p>	<p>kapcsolatának vizsgálata (izzólámpa, fénycső, kompaktlámpa, LED-lámpa). Az új és elhasznált izzólámpa összehasonlítása. Összehasonlító leírás a mesterséges fényforrások fajtáiról, színéről és az okozott hőérzet összehasonlítása. A fényforrások használata egészségügyi vonatkozásainak megismerése. A fényforrások használata környezeti hatásainak megismerése. A fényszennyezés fogalmának megismerése.</p>	<p>egyik formája. <i>Kémia:</i> nemesgázok, volfrám, izzók, fénycsővek.</p>
<p>Problémák, jelenségek: A csillagos égbolt: Hold, csillagok, bolygók, galaxisok, gázködök. A Hold és a Vénusz fázisai, a hold- és napfogyatkozások. Milyen történelmi elképzelések voltak a Napról, a csillagokról és a bolygókról? <i>Ismeretek:</i> Az égbolt természetes fényforrásai: a Nap, Hold, bolygók, csillagok, csillaghalmazok, ködök stb. A Naprendszer szerkezete. A Nap, a Naprendszer bolygóinak és azok holdjainak jellegzetességei. Megismerésük módszerei. Geocentrikus és heliocentrikus világkép. A tudományos kutatás modelleken át a természettörvényekhez vezető útja mint folyamat.</p>	<p>A csillagos égbolt megfigyelése szabad szemmel (távcsővel) és számítógépes planetáriumprogramok futtatásával. Az objektumok csoportosítása aszerint, hogy elsődleges (a csillagok, köztük a Nap) vagy másodlagos fényforrások (a bolygók és a holdak csak visszaverik a Nap fényét). A csillagok és a bolygók megkülönböztetése képüknek kis távcsőbeli viselkedése alapján. A fázisok és fogyatkozások értelmezése modellkísérletekkel. A Naprendszer szerkezetének megismerése; a Nap egy a sok csillag közül. A csillagos égbolt mozgásainak geocentrikus és heliocentrikus értelmezése. Ismeretek szerzése arról, hogy a Naprendszerről, a bolygókról és holdjaikról, valamint az (álló-) csillagokról alkotott kép miként alakult az emberiség történetében. Differenciált csoportmunka alapján Ptolemaiosz, Kopernikusz, Galilei, Kepler</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az emberiség világgépének változása. Csillagképek a különböző kultúrákban. Hit- és erkölcsstan:A teremtés folyamata. <i>Kémia:</i> hidrogén (hélium, magfúzió). <i>Matematika:</i> a kör és a gömb részei. <i>Földrajz:</i> a Naprendszer. A világűr megismerésének, kutatásának módszerei.</p>

	munkásságának megismerése.	
<p>Problémák, jelenségek, alkalmazások:</p> <p>A Nap és más fényforrások felbontott fénye (pl. gyertya lángja megszóva).</p> <p>Infralámpa, röntgenkép létrejötte (árnyékhatás), mikrohullámú sütő.</p> <p>A röntgen ernyőszűrés az emberi szervezet és ipari anyagminták belső szerkezetének vizsgálatában, az UV sugárzás veszélyei.</p> <p>A hőtanhoz továbbvezető problémák: Mit hoz a villám, amivel felgyújtja a fát, amibe belecsap? Mit sugároznak ki a fénnel együtt az izzított fémek? Mit ad a fény a kémiai reakcióhoz?</p> <p>Ismeretek:</p> <p>A napfény és más fényforrások (elektromágneses) spektruma: rádióhullámok, mikrohullámok, infravörös sugárzás, látható fény, UV sugárzás, röntgensugárzás.</p> <p>A Nap fénye és hősugárzása biztosítja a Földön az élet feltételeit.</p> <p>A napozás szabályai.</p> <p>Példák az infravörös és az UV sugárzás, a röntgensugárzás élettani hatásaira, veszélyeire, gyakorlati alkalmazásaira a technikában és a gyógyászatban.</p>	<p>A különböző sugárzások hatásairól a köznapi és a médiából származó ismeretek összegyűjtésével a látható fénytartomány kibővítése elektromágneses spektrummá, kiegészítése a szintén közismert rádió- és mikrohullámokkal, majd a röntgensugárzással.</p> <p>Annak felismerése, hogy a fény hatására zajlanak le a növények életműködéséhez nélkülözhetetlen kémiai reakciók.</p> <p>Az infravörös és az UV sugárzás, a röntgensugárzás élettani hatásainak, veszélyeinek, gyakorlati alkalmazásainak megismerése a technikában és a gyógyászatban.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> növényi fotoszintézis, emberi élettani hatások (napozás); diagnosztikai módszerek.</p> <p><i>Kémia:</i> fotoszintézis, (UV fény hatására lejátszódó reakciók, kemilumineszcencia).</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenes vonalú terjedés, tükör, lencse, fénytörés, visszaverődés. A fény hatása az élő természetre. Fényszennyezés. Nap, Naprendszer. Földközéppontú világkép, napközéppontú világkép.	

A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén

A tanuló használja a számítógépet adatrögzítésre, információgyűjtésre.

Eredményeiről tartson pontosabb, a szakszerű fogalmak tudatos alkalmazására törekvő,

ábrákkal, irodalmi hivatkozásokkal stb. alátámasztott prezentációt.

Ismerje fel, hogy a természettudományos tények megismételhető megfigyelésekből, célszerűen tervezett kísérletekből nyert bizonyítékokon alapulnak.

Váljon igényévé az önálló ismeretszerzés.

Legalább egy tudományos elmélet esetén kövesse végig, hogy a társadalmi és történelmi háttér hogyan befolyásolta annak kialakulását és fejlődését.

Használja fel ismereteit saját egészségének védelmére.

Legyen képes a mások által kifejtett véleményeket megérteni, értékelni, azokkal szemben kulturáltan vitatkozni.

A kísérletek elemzése során alakuljon ki kritikus szemléletmódja, egészséges szkepticizmusa. Tudja, hogy ismeretei és használati készségei meglévő szintjén további tanulásal túl tud lépni.

Ítélje meg, hogy különböző esetekben milyen módon alkalmazható a tudomány és a technika, értékelje azok előnyeit és hátrányait az egyén, a közösség és a környezet szempontjából. Törekedjék a természet- és környezetvédelmi problémák enyhítésére.

Legyen képes egyszerű megfigyelési, mérési folyamatok megtervezésére, tudományos ismeretek megszerzéséhez célzott kísérletek elvégzésére.

Legyen képes ábrák, adatsorok elemzéséből tanári irányítás alapján egyszerűbb összefüggések felismerésére. Megfigyelései során használjon modelleket.

Legyen képes egyszerű arányossági kapcsolatokat matematikai és grafikus formában is lejegyezni. Az eredmények elemzése után vonjon le konklúziókat.

Ismerje fel a fény szerepének elsőrendű fontosságát az emberi tudás gyarapításában, ismerje a fényjelenségeken alapuló kutatóeszközöket, a fény alapvető tulajdonságait.

Képes legyen a sebességfogalmat különböző kontextusokban is alkalmazni.

Tudja, hogy a testek közötti kölcsönhatás során a sebességük és a tömegük egyaránt fontos, és ezt konkrét példákon el tudja mondani.

Értse meg, hogy egy adott testet érő gravitációs vonzást a Föld (vagy más égitest) gravitációs mezője okozza.

A tanuló tudja, hogy az energiával kapcsolatos köznapi szóhasználat egy rövidített kifejezési forma, amelynek megvan a szakmailag pontosabb változata is.

Magyarázataiban legyen képes az energiaátalakulások elemzésére, a hőmennyiséghez való kapcsolódásuk megvilágítására. Tudja használni az energiafajták elnevezését. Ismerje fel a hőmennyiség cseréjének és a hőmérséklet kiegyenlítésének kapcsolatát.

Fel tudjon sorolni többféle energiaforrást, ismerje alkalmazásuk környezeti hatásait. Tanúsítson környezettudatos magatartást, takarékoskodjon az energiával.

A tanuló minél több energiaátalakítási lehetőséget ismerjen meg, és képes legyen azokat azonosítani. Tudja értelmezni a megújuló és a nem megújuló energiatípusok közötti különbséget.

A tanuló képes legyen arra, hogy az egyes energiaátalakítási lehetőségek előnyeit, hátrányait és alkalmazásuk kockázatait elemezze, tényeket és adatokat gyűjtsön, vita során az érveket és az ellenérveket csoportosítsa, és azokat a vita során felhasználja.

Képes legyen a sebesség, gyorsulás, tömeg, sűrűség, az erő, a nyomás fogalmának értelmezésére és kiszámítására egyszerű esetekben.

Tudja, hogy nem csak a szilárd testek fejtenek ki nyomást.

Tudja magyarázni a gázok nyomását a részecskeképpel.

Tudja, hogy az áramlások oka a nyomáskülönbség.

Tudja, hogy a hang miként keletkezik, és hogy a részecskék sűrűségének változásával terjed a közegben.

Tudja, hogy a hang terjedési sebessége gázokban a legkisebb, és szilárd anyagokban a legnagyobb.

Ismerje az elektromossággal kapcsolatos biztonsági szabályokat, az elektromos áramkör részeit, képes legyen egyszerű egyenáramú áramkörök összeállítására, és azokban az áramerősség mérésére.

Tudja, hogy az áramforrások mezőjének kvantitatív jellemzője a feszültség.

Tudja, hogy az elektromos fogyasztón energiaváltozás és átalakulás jön létre.

A tanuló képes legyen az erőművek alapvető szerkezetét bemutatni.

Tudja, hogy az elektromos mező bármilyen módon történő előállításuk terheli a környezetet.

A tantárgyi értékelés speciális formái, szempontjai

Időbeli szempontok alapján:

- Kezdeti értékelést – amelyre a tanulási-tanítási tevékenység előtt kerül sor és amely az adott pillanatban meglévő készség-, képességrendszer és információmennyiséget célzott megállapítani
- Folyamat közbeni értékelést – amelyet a tanulási-tanítási folyamat megvalósulása idején érvényesítünk
- Végző(záró) értékelést – amely egy-egy képzési szakasz végén valósul meg.

Az értékelés a következő módszerekkel történhet: •

Szóbeli értékelés

- egyéni feleltetés
- önálló munka bemutatása, kiselőadás •

Írásbeli értékelés

- ellenőrző dolgozat: előre bejelentett, több leckét átfogó dolgozat
- félévi és év végi dolgozat •

Gyakorlati ellenőrzés

Az egyéni, illetve a csoportos tevékenységek is értékelhetők. Csoportmunka értékelésekor a csoporttagok eltérő minősítést is kaphatnak, figyelembe véve a csoportbeli aktivitásukat.

Speciális elvárások a tankönyvvel kapcsolatban:

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;

- a taneszköz legyen jól tanítható, jól tanulható;
- a taneszköz nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a tantárgy óraszámának és igényeinek megfelelő használatra több tanéven keresztül;
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek több éven keresztül használhatók;
- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan **digitális tananyag**, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal (pl. veszélyes, időigényes kísérletekről készült filmek, animációk) 3D modellek, grafikonrajzoló, statisztikai programok, interaktív feladatok, számonkérési lehetőségek, játékok stb. segítségével.
- amelyekhez olyan hozzáférés biztosított, amely az iskolában használt digitális eszközöket és tartalmakat interneten keresztül a diákok otthoni tanulásához is nyújtani tudja.

KÉMIA

általános tantervű osztályok számára 7-8
évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
Általános iskolák 7-8. évfolyamain osztálykeretek között szervezett tanítás.

A kémia tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
7.	1	36	32	4
8.	2	72	65	7

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 2. sz. mellékletében kiadott 2.2.10.2 KÉMIA tantárgyi kerettanterv (B-változata) alapján készült helyi tanterv.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felosztása

7. évfolyam:

Tematikai egység	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám	Témakör össziókerete
A kémia tárgya, kémiai kísérletek	4	0	4
Részecskék, halmazok, változások, keverékek	16	2	18
A részecskék szerkezete, tulajdonságai, vegyülettípusok	12	2	14
Évfolyam összesen	32	4	36

8. évfolyam:

Tematikai egység	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám	Témakör össziókerete
A kémiai reakciók típusai	14	0	14
Élelmiszerek és az egészséges életmód	13	0	13
Kémia a természetben	12	2	14
Kémia az iparban	12	2	14
Kémia a háztartásban	14	3	17
Évfolyam összesen	65	7	72

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Részecskék, halmazok, változások, keverékek	Oldatok, elválasztási műveletek a gyakorlatban – tanulókísérlet. Oldatokkal kapcsolatos számítások elmélyítése. Teremtett világ sokszínűsége.	2
Részecskék szerkezete és tulajdonságai, vegyülettípusok	Kovalens kötés kialakítása nemfém elemek között. Molekulák világa.	2
	Összesen:	4

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kémia természetben	Légköri gázok előállítás, kimutatása - kísérletek Ásványvizek (forgalomban lévő) összehasonlítása	2
Kémia a háztartásban	Keresztyén ember felelőssége a környezetéért, a mindennapi környezetvédelem Gyakorlati ismeretek megszerzése	3
Kémia az iparban	Gyártási folyamatok hétköznapi szemmel, ha van rá mód üzem- v. múzeumlátogatás	2
Összesen:		7

A kémia tanításának célja és feladatai

A kémia tanításának célja és feladata, hogy a tanulók fokozatosan sajátítsák el azt a kémiai műveltségterületet és szemléletet, amely a 21. század kulturált emberét képessé teszi arra, hogy a környezetében megjelenő és mindennapi tevékenységében felhasználásra kerülő anyagok kémiai tulajdonságait, hatásait, a kémiai jelenségeket és azok összefüggéseit, törvényeit megértse, és segíti őt az anyagok tudatos felhasználásában.

Az anyag sokféleségének bemutatása mellett e sokféleség osztályozásával meg kell mutatni, hogy az, néhány egyszerű elv alapján jól megérthető és kezelhető. A továbbfejleszhető ismeretanyag és a szemléletmód járuljon hozzá a tanulók egységes természet- és társadalomképének formálásához, keresztyén világlátásához, egyéni képességeik felismeréséhez és fejlesztéséhez, a természettudományok iránti érdeklődés és az önművelés iránti igény felkeltéséhez. A tanulók tudjanak ismeretekhez jutni a természeti és technikai környezet jelenségeinek, folyamatainak megfigyelése, mérése, vizsgálata és értelmezése, illetve az ismeretterjesztő irodalom, a könyvtár és az elektronikus információhordozók révén. Legyenek képesek a természettudományok körébe tartozó különböző problémák felismerésére. A kémia tanulása alakítsa ki felelősségteljes tudást az élő környezet megóvása és az egészséges életmód megvalósítása érdekében.

A kémiai tananyag a lehetőségek maximális felhasználásával kapcsolódik több más műveltségterülethez, azokkal együttműködve tekinthet át az embernek, az általa létrehozott társadalomnak, valamint az őt körülvevő természetnek a kölcsönhatásait. A kémia műveltségi terület keretei között folyó nevelés-oktatás a fenntartható fejlődés igényeinek megfelelően formálja a tanulók gondolkodásmódját, természethez való viszonyát. Az informatika tárgyban elsajátított képességek, készségek gyakoroltatása, továbbfejlesztése során alapvető önművelési, ismeretszerzési technikákat gyakorolhatnak a diákok. A kémiai eljárások, valamint az egyes elemek, vegyületek, módszerek felfedezésének történetével, neves kémikusok tevékenységének tanításával az a cél, hogy kialakuljon a tanulóknál a kémia kultúrtörténeti szemlélete.

A kémiaoktatás feladata, hogy nyújtson maradandó és hasznosítható tudást, komplex természetbarát szemléletet, biztosítson olyan kémiai alpműveltséget, amely alkalmas a szakirányú képzés megalapozására.

A kémia, mint belépő természettudományos tantárgy, kiváló megvalósítási terepe annak, hogy a diákok az élet minden területén jól használható módot alakítsanak ki. Kísérletei révén a tények tiszteltetére, elfogadására nevel.

Tanulmányaik során a tanulók legtöbbször tapasztalatokból, megfigyelésekből, kísérletekből indulnak ki, ezekből vonnak le következtetéseket, majd kutatják az anyag viselkedésének okait. A tapasztalatok sarkallhatják a mérték keresésére. A tudományos megismerés egyes formáinak alkalmazásával egyre önállóbban tudnak új ismereteket szerezni. Közben hasznos anyagismeretekhez jutnak, amelyeket a napi tevékenységeik során közvetlenül is alkalmazhatnak.

A kémiával való ismerkedés közben olyan tapasztalatokon nyugvó, biztos anyagismereten alapuló tudást szerezhettek meg, amely nemcsak segíti őket (például a háztartási teendőkben), hanem életmentő is lehet számukra (például a szén-monoxid hátása). A természettudományos szemlélet birtokában a tanulók egyre tudatosabban ügyelhetnek az egészségükre, szűkebb és tágabb környezetükre. Az így kialakuló látásmód védheti meg a jövő generációt az áltudományok különböző formáitól.

A változatos témakörök inspirálhatják a tanulókat, hogy a tananyagot a legkülönbözőbb módokon közelítsék meg, problémákat vessenek fel, kutakodjanak, vitázzanak, és ehhez keressenek az interneten adatokat, információkat. A pályaválasztásukat segítheti a magyar és keresztyén vegyészek világhírű teljesítményével való találkozás.

A kémiai jelenségek vizsgálata egyaránt igényel gyakorlati és elméleti készségeket, így a tantárgy kisebb-nagyobb sikerélményhez juttathat mindenkit, ami a hatékony tanulás egyik alapvető feltétele.

A kémia az általános iskolában élményközpontúan, a diákok természetes kíváncsiságára építve jelenik meg. A diszciplináris tudás megszerzése mellett azonos súlyt kap a napi élettel és a környezettel, egyéb tanulmányaival való kapcsolat, továbbá azoknak az utaknak, módoknak a megtalálása, amelyekkel a kívánt információ, tudás birtokába juthat.

Az elsődleges cél az érdeklődés felkeltése és szinten tartása a legkülönbözőbb interaktív módszerekkel (saját megfigyelésekkel, problémafelvető kísérletekkel). Az otthoni megfigyelések, mérések, kémhatás vizsgálatok, kutakodások még a kémia népszerűsítését is elősegíthetik.

A tanulók az életkorukhoz és a 21. századhoz alkalmazkodó módszerek alkalmazásával nemcsak kémiatudásra, anyagismeretre és szemléletre tesznek szert, hanem megőrizhetik nyitottságukat, érdeklődésüket az ilyen témák iránt. A kíváncsiság, pedig az újabb ismeretek megszerzésének hajtóereje.

Keresztyén hitünkől fakadó felelősségünk:

A kereszténység középpontjában az Isten által teremtett természet és a benne élő Isten képmására teremtett ember áll. Ez különös felelősséget ró az emberre saját magával, másik emberrel és a teremtett világgal szemben. A református iskolákban a kémia oktatását is áthatja ez a szemlélet. Ez különböző formákban jelenik meg az oktatás során.

- 1 A teremtett világ csodálata, és a Teremtő felismerése műveiben, az atomok molekulák sokszínűségének felismerésén túl, az egész mögött megbúvó rendszer megismeréséig.
- 2 Az ember felelőssége a világgal szemben
 - a) Környezetvédelem: a környezeti problémák átfogó, felelős vizsgálata
 - b) Önkorlátozás: bár megtehetném, de nem teszem meg – tudományos kutatás morális határai, műszaki alkalmazások, a kényelem kiszolgálása
- 3 Felelősség saját magunkkal szemben – egészségvédelem, szenvedély- betegségek, alkohol, drog megjelenése a mindennapi életben

Ezek a területek hol konkrétan, hol csak áttételesen jelennek meg a tananyagban, de a helyes szemlélet kialakításához folyamatosan jelen kell lennie a tudomány erkölcsi értékelésének. A diákoknak meg kell ismerniük, és be kell látniuk, hogy a tudomány nem mindenható, az

emberi tudás véges, mert minden tudás mögött az Isten áll. Csak aki ezt elfogadja, az tudja igazi értéként művelni a tudományt.

Egy tanterv sosem fog reformátussá, vagy keresztyénné válni, az igazi hitelességet a mindennapokban a tudást átadó tanárok keresztyén élete fogja megadni. A tanári felelősségünk fontos része, hogy legyen szemünk előtt mindenkor a tanulók nevelése.

Ismeretszerzési, -feldolgozási és alkalmazási képességek fejlesztésének lehetőségei, feladatai

A helyi tanterv a fejlesztési feladatok közül kiemelt hangsúllyal a következőket tartalmazza:

- a természettudományos megismerés módszereinek bemutatása,
- a kémia tanulás módszereinek bemutatása, a tanulási készség kialakítása, fejlesztése,
- tájékozódás az élő és az élettelen természetről,
- az egészséges életmód feltételeinek megismertetése,
- a környezetért érzett felelősségre nevelés,
- a hon- és népismeret, hazaszeretetre nevelés, kapcsolódás Európához, a világhoz,
- a kommunikációs kultúra fejlesztése,
- a harmonikusan fejlett ember formálása,
- a pályorientáció,
- a problémamegoldó képesség, a kreativitás fejlesztése,
- döntésképes személyiségek fejlesztése, akik tárgyi ismereteik segítségével, képesek a lakóhely és az iskola közvetlen aktuális problémáinak, sajátos természeti adottságainak megismerése alapján véleményt formálni és cselekedni.

Cél a tanulók

- megfigyelőképességének és a fogalmak megalkotásán keresztül logikus gondolkodás- módjának fejlesztése,
- önállóan végzett célirányos megfigyelések és kísérletek eredményeiből, a megismert tények, összefüggések birtokában legyenek képesek következtetések levonására, ítéletalkotásra,
- életkori sajátosságaiknak megfelelően legyenek képesek a jelenségek közötti hasonlóságok és különbségek felismerésére,
- legyenek képesek arra, hogy gondolataikat szóban és írásban nyelvileg helyesen, világosan, szabatosan, a kémiai szakkifejezések helyes alkalmazásával fogalmazzák meg,
- ábrákat, grafikonokat, táblázati adatokat tudjanak értelmezni, számítási feladatokat megoldani, ismerjék és alkalmazzák a problémamegoldás elemi műveleteit,
- tudják magyarázni ismereteik mennyisége és mélysége szerint a természeti jelenségeket és folyamatokat, valamint a technikai alkalmazásokat,
- használjanak modelleket,
- szerezzenek gyakorlottságot az információkutatásban,
- ismerjék fel az ismereteikhez kapcsolódó környezeti problémákat, ismereteik járuljanak hozzá személyiségük pozitív formálásához,

- tudják, hogy az egészség és a környezet épsége semmivel sem pótolható érték, legyenek tájékozottak arról, hogy a természettudomány fejlődése milyen szerepet játszik a társadalmi folyamatokban, a különböző népek, országok tudósai, kutatói egymásra épülő munkájának az eredménye, és e munkában jelentős szerepet töltenek be a magyar tudósok, kutatók is.

A tanulók tisztában legyenek a következőkkel:

- az egész anyagi világot kémiai elemek, ezek kapcsolódásával keletkezett vegyületek és a belőlük szerveződő rendszerek építik fel;

az anyagok szerkezete egyértelműen megszabja fizikai és kémiai tulajdonságait; a vegyipar termékei nélkül jelen civilizációnk nem tudna létezni;

- a civilizáció fejlődésének hatalmas ára van, amely gyakran a háborítatlan természet szépségeinek elvesztéséhez vezet, ezért törekedni kell az emberi tevékenység által okozott károk minimalizálására;
- a kémia eredményeit alkalmazó termékek megtervezésére, előállítására és az ebből adódó környezetszennyezés minimalizálására csakis a jól képzett szakemberek képesek.

Annak érdekében, hogy minden tanuló belássa a kémia tanulásának hasznát, és hatékony védelmet kapjon az áltudományos nézetek, valamint a csalók ellen, az alábbi elveket kell követni:

- a kémia tanításakor a tanulók már meglévő köznapi tapasztalataiból, valamint a tanórákon lehetőleg együtt végzett kísérletekből kell kiindulni, és a gyakorlati életben is használható tudásra kell szert tenni;

A tanulóknak meg kell ismerni, meg kell érteni és a legalapvetőbb szinten alkalmazni is kell, a természettudományos vizsgálati módszereket.

A tanulási folyamat során a tanulóknak

- el kell sajátítaniuk a megfelelő biztonsági-technikai eljárásokat, manuális készségeket;
- el kell tudniuk különíteni a megfigyelést a magyarázattól;
- meg kell tudniuk különböztetni a magyarázat szempontjából lényeges és lényegtelen tapasztalatokat;
- érteniük kell a természettudományos gondolkodás és kísérletezés alapelveit és módszereit;
- érteniük kell, hogy a modell a valóság számunkra fontos szempontok szerinti meg- jelenítése;
- érteniük kell, hogy ugyanazt a valóságot többféle modellel is meg lehet jeleníteni;
- minél több olyan anyag tulajdonságaival kell megismerkedniük, amelyekkel a hétköznapokban is találkozhatnak, ezért célszerű a felhasznált anyagokat „háztartási- konyhai” csomagolásban bemutatni, és ezekkel kísérleteket végezni;
- korszerű háztartási, egészségvédelmi, életviteli, fogyasztóvédelmi, energia- gazdálkodási és környezetvédelmi ismeretekre kell szert tenniük;
- a kémiával kapcsolatos vitákon, beszélgetéseken, saját környezetük kémiai vonatkozású jelenségeinek, folyamatainak, illetve környezetvédelmi problémáinak tanulmányozására irányuló vizsgálatokban és projekteken kell részt venniük.

A kémia szerepe kulcskompetenciák fejlesztésében

A kémia tantárgy a számítási feladatok révén hozzájárul a matematikai kompetencia fejlesztéséhez. Az információk feldolgozása lehetőséget ad a tanulók digitális kompetenciájának anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációkészségének fejlesztéséhez is. A kémiatörténet megismertetésével hozzájárul a tanulók erkölcsi neveléséhez, a magyar vonatkozások révén, pedig a nemzeti öntudat erősítéséhez. A csoportmunkában végzett tevékenységek, a kooperatív oktatási módszerek a kémiaórán is alkalmat adnak az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésére. A testi és lelki egészségre, valamint a családi életre nevelés érdekében a tanulók megismerik a környezetük egészséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Ismereteket sajátítanak el a veszélyhelyzetek és a káros függőségek megelőzésével kapcsolatban is. A kialakuló természettudományos műveltségre alapozva fejlődik médiatudatosságuk.

A kémia tananyag felépítése 7-8. évfolyamon

A kémia tárgyát képező makroszkopikus anyagi tulajdonságok és folyamatok okainak megértéséhez, már a kémiai tanulmányok legelején szükség van a részecskeszemlélet kialakítására. A fizikai és kémiai változások legegyszerűbb értelmezése a Dalton-féle atommodell alapján történik, amely megengedi az atomokból kialakuló molekulák kézzel is megfogható modellekkel és kémiai jelrendszerrel (vegyjelekkel és képletekkel) való szimbolizálását, valamint a legegyszerűbb kémiai reakciók modellekkel való „eljátszását”, illetve szóegyenletekkel és képletekkel való leírását is. A mennyiségi viszonyok tárgyalása ezen a ponton csak olyan szinten történik, hogy a reakcióegyenlet két oldalán az egyes atomok számának meg kell egyezniük. A gyakorlati szempontból legfontosabbnak ítélt folyamatok itt a fizikai és kémiai változások, és ezeken belül a hőtermelő és hőelnyelő folyamatok kategóriába sorolhatók. Ez a modell megengedi a kémiailag tiszta anyagok és a keverékek megkülönböztetését, valamint a keverékek kémiailag tiszta anyagokra való szétválasztási módszereinek és ezek gyakorlati jelentőségének tárgyalását. A keverékek (elegyek, oldatok) összetételének megadása a tömeg- és térfogatszázalék felhasználásával történik.

Az anyagszerkezeti ismeretek a továbbiakban a Bohr-féle atommodellre, illetve a Lewis-féle oktetszabályra építve fejleszthetők tovább. Ezek már megengedik a periódusos rendszer (egyszerűsített) elektronszerkezeti alapon való értelmezését. Ebből kiindulva az egyszerű ionok elektronleadással, illetve -felvétellel való képződése is magyarázható. A molekulák kialakulása egyszeres és többszörös kovalens kötésekkel mutatható be. A 7–8. évfolyamon a kötés- és a molekulapolaritás fogalma nincs bevezetve, csak a „hasonló a hasonlóban oldódik jól” elv szerint a „vízoldékony”, „zsíroldékony” és „kettős oldékony” anyagok különböztetendők meg. A fémek jellegzetes tulajdonságai az atomok közös, könnyen elmozduló elektronjaival értelmezhetők.

Abból a célból, hogy a rendezett kémiai egyenletek alapján egyszerű sztöchiometriai számításokat tudjanak végezni, a tanulóknak a 7–8. évfolyamon meg kell ismerkedniük az anyagmennyiség fogalmával is. Ennek bevezetése megerősíti a részecskeszemléletet, amennyiben megtanulják, hogy a kémiai reakciók során a részecskék száma (és nem a tömege) a meghatározó. Szemléletes hasonlatokkal rá kell vezetni a diákokat arra, hogy a részecskék tömege általában olyan kicsi, hogy hagyományos mérlegeken csak nagyon nagy számú részecske együttes tömege mérhető. Az egyes kémiai reakciók megismerésekor pedig,

az egymással maradéktalanul reakcióba lépő, vagy bizonyos mennyiségű termék előállításához szükséges anyagmennyiségek kiszámítását is gyakorolják.

A redoxireakciók tárgyalása ezeken az évfolyamokon az égés jelenségéből indul ki, s az oxidáció és a redukció értelmezése is csak oxigénátmenettel történik. A redukció legfontosabb példáit az oxidokból kiinduló fémkohászat alapegyenletei nyújtják. A savak és bázisok jellemzésére és a sav-bázis reakciók magyarázatára a 7–8. évfolyamon a disszociáció (Arrhenius-féle) elmélete szolgál. Ennek során kiemelt szerepet kapnak a gyakorlatban is fontos információk: a savak vizes oldatai savas kémhatásúak, a bázisok vizes oldatai lúgos kémhatásúak, a kémhatás indikátorokkal vizsgálható és a pH-skála segítségével számszerűsíthető; a savak és lúgok vizes oldatai maró hatásúak, a savak és bázisok vizes oldatai só és víz keletkezése mellett közömbösítési reakcióban reagálnak egymással. A megismert kémiai anyagok és reakciók áttekintését rövid, rendszerező jellegű csoportosítás segíti.

A szerves kémiai ismeretek tárgyalása és a szerves vegyületek néhány csoportjának bevezetése ezen a szinten csak a hétköznapi világban való eligazodást szolgálja. A természeti és az ember által alakított környezet gyakorlati szempontból fontos anyagainak és folyamatainak megismerése az előfordulásuk és a mindennapi életünkben betöltött szerepük alapján csoportosítva történik. A környezetkémiai témák közül már ebben az életkorban szükséges a fontosabb szennyezőanyagok és eredetük ismerete.

7. évfolyam

	Tematikai egység	Órakeret
1.	A kémia tárgya, kémiai kísérletek	4 óra
2.	Részecskék, halmazok, változások, keverékek	18 óra
3.	A részecskék szerkezete, tulajdonságai, vegyülettípusok	14 óra
	Összesen:	36 óra

Tematikai egység	A kémia tárgya, kémiai kísérletek	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Térfogat és térfogatmérés. Halmazállapotok, anyagi változások, hőmérsékletmérés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tudománytörténeti szemlélet kialakítása. A kémia tárgyának, alapvető módszereinek és szerepének megértése. A kémia kikerülhetlenségének bemutatása a mai világban. A kémiai kísérletezés bemutatása, megszerettetése, a kísérletek tervezése, a tapasztalatok lejegyzése, értékelése. A biztonságos laboratóriumi eszköz- és vegyszerhasználat alapjainak kialakítása. A veszélyességi jelek felismerésének és a balesetvédelem szabályai alkalmazásának készségszintű elsajátítása.	
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<p>A kémia tárgya és jelentősége A kémia tárgya és jelentősége az ókortól a mai társadalomig. A kémia szerepe a mindennapi életünkben. A kémia felosztása, főbb területei.</p> <p>Kémiai kísérletek A kísérletek célja, tervezése, rögzítése, tapasztalatok és következtetések. A kísérletezés közben betartandó szabályok. Azonnali tennivalók baleset esetén.</p> <p>Laboratóriumi eszközök, vegyszerek Alapvető laboratóriumi eszközök. Szilárd, folyadék- és gáz halmazállapotú vegyszerek tárolása. Vegyszerek veszélyességének jelölése.</p>	<p>A kémia tárgyának és a kémia kísérletes jellegének ismerete, a kísérletezés szabályainak megértése. Egyszerű kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása. Baleseti szituációs játékok. Kísérletek rögzítése a füzetben. Vegyszerek tulajdonságainak megfigyelése, érzékszervek szerepe: szín, szag (kézlegyezéssel), pl. szalmiákszesz, oldószerek, kristályos anyagok. Jelölések felismerése a csomagolásokon, szállítóeszközökön. A laboratóriumi eszközök kipróbálása egyszerű feladatokkal, pl. térfogatmérés főzőpohárral, mérőhengerrel, indikátoros híg lúgoldat híg savval, majd lúggal való elegyítése a színváltozás bemutatására. Laboratóriumi eszközök csoportosítása a</p>	<p>Biológia-egészségtan: ízlelés, szaglás, tapintás, látás.</p> <p>Fizika: a fehér fény színekre bontása, a látás fizikai alapjai.</p>

	környezettel való anyagátmenet szempontjából.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Balesetvédelmi szabály, veszélyességi jelölés, laboratóriumi eszköz, kísérlet.	

Tematikai egység	Részecskék, halmazok, változások, keverékek	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Balesetvédelmi szabályok, laboratóriumi eszközök, halmazállapotok, halmazállapot-változások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tudománytörténeti szemlélet kialakítása az atom és az elem fogalmak kialakulásának bemutatásán keresztül. A részecskeszemlélet és a daltoni atomelmélet megértése. Az elemek, vegyületek, molekulák vegyjelekkel és összegképlettel való jelölésének elsajátítása. Az állapotjelzők, a halmazállapotok és az azokat összekapcsoló fizikai változások értelmezése. A fizikai és kémiai változások megkülönböztetése. A változások hőtani jellemzőinek megértése. A kémiai változások leírása szóegyenletekkel. Az anyagmegmaradás törvényének elfogadása és ennek alapján vegyjelekkel írt reakcióegyenletek rendezése. A keverékek és a vegyületek közötti különbség megértése. A komponens fogalmának megértése és alkalmazása. A keverékek típusainak ismerete és alkalmazása konkrét példákra, különösen az elegyekre és az oldatokra vonatkozóan. Az összetétel megadási módjainak ismerete és alkalmazása. Keverékek szétválasztásának kísérleti úton való elsajátítása.	
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
Részecskeszemlélet a kémiában Az atom szó eredete és a daltoni atommodell. Az egyedi részecskék láthatatlansága, modern műszerekkel való érzékelhetőségük. A részecskék méretének és számának szemléletes tárgyalása. Elemek, vegyületek A kémiailag tiszta anyag fogalma. Azonos/különböző atomokból álló kémiailag tiszta anyagok: elemek/vegyületek. Az elemek jelölése vegyjelekkel (Berzelius). Több azonos atomból álló részecskék képlete. Vegyületek jelölése képletekkel. A mennyiségi viszony és az alsó index jelentése.	A részecskeszemlélet elsajátítása. Képletek szerkesztése. A vegyjelek gyakorlása az eddig megismert elemeken, újabb elemek bevezetése, pl. az ókor hét féme, érdekes elemfelfedezések története. Az eddig megismert vegyületek vegyjelekkel való felírása, bemutatása. Egyszerű molekulák szemléltetése modellekkel vagy számítógépes grafika segítségével. Molekulamodellek építése. Műszeres felvételek molekulákról.	Biológia-egészségtan: emberi testhőmérséklet szabályozása, légkör, talaj és termőképessége. Fizika: tömeg, térfogat, sűrűség, energia, halmazállapotok jellemzése, egyensúlyi állapotra törekvés, termikus egyensúly, olvadáspont, forráspont, hőmérséklet, nyomás, mágnesesség, hőmérséklet mérése, sűrűség mérése és mértékegysége, testek úszása, légnyomás

<p>Molekulák A molekula, mint atomokból álló önálló részecske. A molekulákat összetartó erők (részletek nélkül).</p>		<p>mérése, tömegmérés, térfogatmérés. Földrajz: vizek, talajtípusok.</p>
<p>Halmazállapotok és a kapcsolódó fizikai változások A szilárd, a folyadék- és a gázhalmazállapotok jellemzése, a kapcsolódó fizikai változások. Olvadáspont, forráspont. A fázis fogalma.</p> <p>Kémiai változások (kémiai reakciók) Kémiai reakciók. A kémiai és a fizikai változások megkülönböztetése. Kiindulási anyag, termék.</p> <p>Hőtermelő és hőelnyelő változások A változásokat kísérő hő. Hőtermelő és hőelnyelő folyamatok a rendszer és a környezet szempontjából.</p> <p>Az anyagmegmaradás törvénye A kémiai változások leírása szóegyenletekkel, kémiai jelekkel (vegyjelekkel, képletekkel). Mennyiségi viszonyok figyelembevétele az egyenletek két oldalán. Az anyagmegmaradás törvénye.</p>	<p>A fizikai és a kémiai változások jellemzése, megkülönböztetésük. Egyszerű egyenletek felírása. Jód szublimációja. Illékonyság szerves oldószereken bemutatva, pl. etanol. Kétfázisú rendszerek bemutatása. Pl. vaspor és kénpor keverékének szétválasztása mágnessel, illetve összeolvasztása. Égés bemutatása. Hőelnyelő változások bemutatása hőmérséklet mérése mellett, pl. oldószer párolgása, hőelnyelő oldódás. Információk a párolgás szerepéről az emberi test hőszabályozásában. Az anyagmegmaradás törvényének tömegméréssel való demonstrálása, pl. színes csapadékképződési reakciókban. Egyszerű számítási feladatok az anyagmegmaradás (tömegmegmaradás) felhasználásával.</p>	<p>Matematika: százalékszámítás.</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: őskorban, ókorban ismert fémek.</p>

<p>Komponens Komponens (összetevő), a komponensek száma. A komponensek változó aránya.</p>	<p>Elegyek és oldatok összetételének értelmezése. Összetételre vonatkozó számítási feladatok megoldása.</p>
<p>Elegyek és összetételük Gáz- és folyadékelegyek. Elegyek összetétele: tömegszázalék, térfogatszázalék. Tömegmérés, térfogatmérés. A teljes tömeg egyenlő az összetevők tömegének összegével, térfogat esetén ez nem mindig igaz.</p>	<p>Szörp, ecetes víz, víz-alkohol elegy készítése. Egyszerű számítási feladatok tömeg- és térfogatszázalékra, pl. üdítőital cukortartalmának, ételecet ecetsavtartalmának, bor alkoholtartalmának számolása. Adott tömegszázalékú vizes oldatok készítése, pl. cukorból, illetve konyhasóból. Anyagok oldása vízben és étolajban.</p>
<p>Oldatok Oldhatóság. Telített oldat. Az oldhatóság változása a hőmérséklettel. Rosszul oldódó anyagok. A „hasonló a hasonlóban oldódik jól” elv.</p>	<p>Információk gázok oldódásának hőmérséklet- és nyomásfüggéséről példákkal (pl. keszonbetegség, magashegyi kisebb légnyomás következményei).</p>
<p>Keverékek komponenseinek szétválasztása Oldás, kristályosítás, ülepités, dekantálás, szűrés, bepárlás, mágneses elválasztás, desztilláció, adszorpció.</p>	<p>Keverékek szétválasztásának gyakorlása. Kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása. Információk a desztillációról és az adszorpcióról: pl. pálinkafőzés, kőolajfinomítás, a Telkes-féle – tengervízből ivóvizet készítő – labda, orvosi szén, dezodorok, szilikagél.</p>
<p>A levegő, mint gázelegy A levegő térfogatszázalékos összetétele.</p>	<p>Információk a levegő komponenseinek szétválasztásáról.</p>
<p>Néhány vizes oldat Édesvíz, tengervíz (sótartalma tömegszázalékban), vérplazma (oldott anyagai).</p>	<p>Sós homokból só kioldása, majd bepárlás után kristályosítása. Információk az étkezési só tengervízből történő előállításáról.</p>
<p>Szilárd keverékek Szilárd keverék (pl. só és homok, vas és kénpor, sütőpor, bauxit, gránit, talaj).</p>	
<p>Kulcsfogalmak /fogalmak</p>	<p>Daltoni atommodell, kémiailag tiszta anyag, elem, vegyület, molekula, vegyjel, képlet, halmazállapot, fázis, fizikai és kémiai változás, hőtermelő és hőelnyelő változás, anyagmegmaradás, keverék, komponens, elegy, oldat, tömegszázalék, térfogatszázalék.</p>

Tematikai egység	A részecskék szerkezete és tulajdonságai, vegyülettípusok	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Részecskeszemlélet, elem, vegyület, molekula, kémiai reakció.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mennyiségi arányok értelmezése vegyületekben a vegyértékelektronok számának, illetve a periódusos rendszernek az ismeretében. Az anyagmennyiség fogalmának és az Avogadro-állandónak a megértése. Ionok, ionos kötés, kovalens kötés és fémes kötés értelmezése a nemesgáz-elektronszerkezetre való törekvés elmélete alapján. Az ismert anyagok besorolása legfontosabb vegyülettípusokba.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<p>Az atom felépítése Atommodellek a Bohr-modellig. Atommag és elektronok. Elektronok felosztása törzs- és vegyértékelektronokra. Vegyértékelektronok jelölése a vegyjel mellett pontokkal, elektronpár esetén vonallal.</p> <p>A periódusos rendszer Története (Mengyelejev), felépítése. A vegyértékelektronok száma és a kémiai tulajdonságok összefüggése a periódusos rendszer 1., 2. és 13–18. (régebben főcsoportoknak nevezett) csoportjaiban. Fémek, nemfémek, félfémek elhelyezkedése a periódusos rendszerben. Magyar vonatkozású elemek (Müller Ferenc, Hevesy György). Nemesgázok elektronszerkezete.</p> <p>Az anyagmennyiség Az anyagmennyiség fogalma és mértékegysége. Avogadro-állandó. Atommög, moláris tömeg és mértékegysége, kapcsolata a fizikában megismert tömeg mértékegységével.</p>	<p>A periódusos rendszer szerepének és az anyagmennyiség fogalmának a megértése. Képletek szerkesztése, anyagmennyiségre vonatkozó számítási feladatok megoldása. Vegyértékelektronok jelölésének gyakorlása. Információ a nemesgázok kémiai viselkedéséről. Az elemek moláris tömegének megadása a periódusos rendszerből leolvasott atommögök alapján. Vegyületek moláris tömegének kiszámítása az elemek moláris tömegéből. A kiindulási anyagok és a reakciótermékek anyagmennyiségeire és tömegeire vonatkozó egyszerű számítási feladatok. A $6 \cdot 10^{23}$ db részecskeszám nagyságának érzékeltetése szemléletes hasonlatokkal.</p>	<p>Fizika: tömeg, töltés, áramvezetés, természet méretviszonyai, atomi méretek.</p>

<p>Egyszerű ionok képződése A nemesgáz-elektronszerkezet elérése elektronok leadásával, illetve felvételével: kation, illetve anion képződése. Ionos kötés. Ionos vegyületek képletének jelentése.</p> <p>Kovalens kötés A nemesgáz-elektronszerkezet elérése az atomok közötti közös kötő elektronpár létrehozásával. Egyszeres és többszörös kovalens kötés. Kötő és nemkötő elektronpárok, jelölésük vonallal. Molekulák és összetett ionok kialakulása.</p> <p>Fémes kötés Fémek és nemfémek megkülönböztetése tulajdonságaik alapján. Fémek jellemző tulajdonságai. A fémes kötés, az áramvezetés értelmezése az atomok közös, könnyen elmozduló elektronjai alapján. Könnyűfémek, nehézfémek, ötvözetek.</p>	<p>Az ionos, kovalens és fémes kötés ismerete, valamint a köztük levő különbség megértése. Képletek szerkesztése. Egyszerű molekulák szerkezetének felírása az atomok vegyérték-elektronszerkezetének ismeretében az oktettelv felhasználásával. Összetételre vonatkozó számítási feladatok megoldása. Só képződéséhez vezető reakcióegyenletek írásának gyakorlása a vegyértékelektronok számának figyelembevételével (a periódusos rendszer segítségével). Ionos vegyületek képletének szerkesztése. Ionos vegyületek tömegszázalékos összetételének kiszámítása. Molekulák elektronszerkezeti képlettel való ábrázolása, kötő és nemkötő elektronpárok feltüntetésével. Példák összetett ionokra, elnevezésükre. Összetett ionok keletkezésével járó kísérletek, pl. alkáli- és alkáliföldfémek reakciója vízzel. Kísérletek fémekkel, pl. fémek megmunkálhatósága, alumínium vagy vaspor égetése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Atommag, törzs- és vegyértékelektron, periódusos rendszer, anyagmennyiség, ion, ionos, kovalens és fémes kötés, só.</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén</p>	<p>A tanuló ismerje a kémia egyszerűbb alapfogalmait (atom, kémiai és fizikai változás, elem, vegyület, keverék, halmazállapot, molekula, anyagmennyiség, tömegszázalék, kémiai egyenlet, égés) alaptörvényeit, vizsgálati céljait, módszereit és kísérleti eszközeit, a mérgező anyagok jelzéseit.</p> <p>Ismerje a levegő, a víz tulajdonságait.</p> <p>Tudja, hogy a kémia a társadalom és a gazdaság fejlődésében fontos szerepet játszik.</p> <p>Értse a kémia sajátos jelrendszerét, a periódusos rendszer és a vegyértékelektron-szerkezet kapcsolatát, egyszerű vegyületek elektronszerkezeti képletét, a tanult modellek és a valóság kapcsolatát.</p> <p>Értse és az elsajátított fogalmak, a tanult törvények segítségével tudja magyarázni a halmazállapotok jellemzőinek, az egyes kísérletek során tapasztalt jelenségeit.</p>
---	--

Tudjon egy kémiával kapcsolatos témáról önállóan vagy csoportban dolgozva információt keresni, és tudja ennek eredményét másoknak változatos módszerekkel, az infokommunikációs technológia eszközeit is alkalmazva bemutatni.

Alkalmazza a megismert törvényszerűségeket egyszerűbb, a hétköznapi élethez is kapcsolódó problémák, kémiai számítási feladatok megoldása során.

Használja a megismert egyszerű modelleket a mindennapi életben előforduló, a kémiával kapcsolatos jelenségek elemzésekor.

Megszerzett tudását alkalmazva hozzon felelős döntéseket a saját életével, egészségével kapcsolatos kérdésekben, vállaljon szerepet személyes környezetének megóvásában.

8. évfolyam

	Tematikai egység	Órakeret
1.	A kémiai reakciók típusai	14 óra
2.	Élelmiszerek és az egészséges életmód	13 óra
3.	Kémia a természetben	14 óra
4.	Kémia az iparban	14 óra
5.	Kémia a háztartásban	17 óra
	Összesen:	72 óra

Tematikai egység	A kémiai reakciók típusai	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Vegyértékelektron, periódusos rendszer, kémiai kötések, fegyelmezett és biztonságos kísérletezési képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kémiai reakciók főbb típusainak megkülönböztetése. Egyszerű reakcióegyenletek rendezésének elsajátítása. A reakciók összekötése hétköznapi fogalmakkal: gyors égés, lassú égés, robbanás, tűzoltás, korrózió, megfordítható folyamat, sav, lúg. Az ismert folyamatok általánosítása (pl. égés, mint oxidáció, savak és bázisok közömbösítési reakciói), ennek alkalmazása kísérletekben.	
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<p>Egyesülés Egyesülés fogalma, példák.</p> <p>Bomlás Bomlás fogalma, példák.</p> <p>Gyors égés, lassú égés, oxidáció, redukció Az égés, mint oxigénnel történő kémiai reakció. Robbanás. Tökéletes égés, nem tökéletes égés és feltételei. Rozsdásodás. Korrózió. Az oxidáció, mint oxigénfelvétel. A redukció, mint oxigénleadás. A redukció ipari jelentősége. A CO-mérgezés és elkerülhetősége, a CO-jelzők fontossága. Tűzoltás, felelős viselkedés tűz esetén.</p>	<p>Az egyesülés, bomlás, égés, oxidáció, redukció ismerete, ezekkel kapcsolatos egyenletek rendezése, kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása. Pl. hidrogén égése.</p> <p>Pl. mész, cukor, kálium-permanganát, vízbontás.</p> <p>Pl. szén, faszén, metán (vagy más szénhidrogén) égésének vizsgálata. Égéstermékek kimutatása. Annak bizonyítása, hogy oxigénben gyorsabb az égés. Savval tisztított, tisztítatlan és olajos szög vízben való rozsdásodásának vizsgálata. Az élő szervezetekben végbemenő anyagcsere-folyamatok során keletkező CO₂-gáz kimutatása indikátoros meszes vízzel.</p> <p>Termitreakció.</p> <p>Levegőszabályozás gyakorlása Bunsen- vagy más gázégőnél: kormozó és szűrőláng. Izzó faszén, illetve víz tetején égő benzin eloltása, értelmezése az égés feltételeivel.</p> <p>Reakcióegyenletek írásának gyakorlása.</p>	<p>Biológia-egészségtan: anyagcsere.</p> <p>Fizika: hő.</p>
Oldatok kémhatása, savak, lúgok Savak és lúgok, disszociációjuk vizes oldatban, Arrhenius-féle sav-bázis elmélet. pH-skála, a pH,	Savak, lúgok és a sav-bázis reakcióik ismerete, ezekkel kapcsolatos egyenletek rendezése, kísérletek szabályos és	

<p>mint a savasság és lúgosság mértékét kifejező számérték. Indikátorok.</p>	<p>biztonságos végrehajtása. Háztartási anyagok kémhatásának vizsgálata többféle indikátor segítségével. Növényi alapanyagú indikátor készítése.</p>
<p>Kísérletek savakkal és lúgokkal Savak és lúgok alapvető reakciói.</p>	<p>Kísérletek savakkal (pl. sósavval, ecettel) és pl. fémmel, mészkővel, tojáshéjjal, vízkővel. Információk arról, hogy a sav roncsolja a fogat. Kísérletek szénsavval, a szénsav bomlékonysága.</p>
<p>Közömbösítési reakció, sók képződése Közömbösítés fogalma, példák sókra.</p>	<p>Megfordítható reakciók szemléltetése. Víz pH-jának meghatározása állott és frissen forralt víz esetén. Kísérletek lúgokkal. Különböző töménységű savoldatok és lúgoldatok összeöntése indikátor jelenlétében, a keletkező oldat kémhatásának és pH-értékének vizsgálata. Reakcióegyenletek írásának gyakorlása. Egyszerű számítási feladatok közömbösítéshez szükséges oldatmennyiségekre.</p>
<p>A kémiai reakciók egy általános sémája</p> <ul style="list-style-type: none"> – nemfémes elem égése (oxidáció, redukció) égéstermék: nemfém-oxid nempfém-oxid reakciója vízzel savoldat (savas kémhatás) – fémes elem égése (oxidáció, redukció) égéstermék: fém-oxid fém-oxid reakciója vízzel lúgoldat (lúgos kémhatás) – savoldat és lúgoldat összeöntése (közömbösítési reakció) sóoldat (ionvegyület, amely vízben jól oldódik, vagy csapadékként kiválik). – kémiai reakciók sebességének változása a hőmérséklettel (melegítés, hűtés). 	<p>Az általánosítás képességének fejlesztése típusreakciók segítségével. Kalcium égetése, az égéstermék vízbe helyezve az oldat kémhatásának vizsgálata. Kémcsőben lévő, indikátort is tartalmazó, kevés NaOH-oldathoz sósav adagolása az indikátor színének megváltozásáig, oldat bepárlása. Szódavíz (szénsavas ásványvíz) és meszes víz összeöntése indikátor jelenlétében.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Egyesülés, bomlás, gyors és lassú égés, oxidáció, redukció, pH, sav, lúg, közömbösítés.</p>

Tematikai egység	Élelmiszerek és az egészséges életmód	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Elem, vegyület, molekula, periódusos rendszer, kémiai reakciók ismerete, fegyelmezett és biztonságos kísérletezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szerves és a szervetlen anyagok megkülönböztetése. Ismert anyagok besorolása a szerves vegyületek csoportjaiba. Információkeresés az élelmiszerek legfontosabb összetevőiről. A mindennapi életben előforduló, a konyhai tevékenységhez kapcsolódó kísérletek tervezése, illetve elvégzése. Annak rögzítése, hogy a főzés többnyire kémiai reakciókat jelent. Az egészséges táplálkozással kapcsolatban a kvalitatív és a kvantitatív szemlélet elsajátítása. A tápanyagok összetételére és energiaértékére vonatkozó számítások készségszintű elsajátítása. Az objektív tájékoztatás és az elriasztó hatású kísérletek eredményeként elutasító attitűd kialakulása a szenvedélybetegségekkel szemben.	
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<p>Szerves vegyületek Szerves és szervetlen anyagok megkülönböztetése.</p> <p>Szénhidrátok Elemi összetétel és az elemek aránya. A „hidrát” elnevezés tudománytörténeti magyarázata. Egyszerű és összetett szénhidrátok. Szőlőcukor (glükóz, $C_6H_{12}O_6$), gyümölcscukor (fruktóz), tejcukor (laktóz), répacukor (szacharóz). Biológiai szerepük. Méz, kristálycukor, porcukor. Mesterséges édesítőszeres. Keményítő és tulajdonságai, növényi tartalék-tápanyag. Cellulóz és tulajdonságai, növényi rostanyag.</p> <p>Fehérjék Elemi összetétel. 20-féle alapvegyületből felépülő óriásmolekulák. Biológiai szerepük (enzimek és vázfehérjék). Fehérjetartalmú élelmiszerek.</p> <p>Zsírok, olajok Elemi összetételük. Megkülönböztetésük.</p>	<p>Az élelmiszerek legfőbb összetevőinek, mint szerves vegyületeknek az ismerete és csoportosítása.</p> <p>Tömény kénsav (erélyes vízlevonó szer) és kristálycukor reakciója. Keményítő kimutatása jóddal élelmiszerekben. Csiriz készítése. Karamellizáció.</p> <p>Tojásfehérje kicsapása magasabb hőmérsékleten, illetve sóval.</p> <p>Oldékonysági vizsgálatok, pl. étolaj vízben való oldása tojássárgája segítségével, majonéz készítés. Információk a margarinról, szappanfőzésről.</p> <p>Alkoholok párolgásának bemutatása. Információk mérgezési esetekről. Ecetsav kémhatásának vizsgálata, háztartásban előforduló további szerves savak bemutatása.</p>	<p>Biológia-egészségtan: az élőlényeket felépítő főbb szerves és szervetlen anyagok, anyagcsere-folyamatok, tápanyag.</p> <p>Fizika: a táplálékok energiataralma.</p>

<p>Tulajdonságaik. Étolaj és sertészsír, koleszterintartalom, avasodás, kémiailag nem tiszta anyagok, lágyulás.</p> <p>Alkoholok és szerves savak Szeszes erjedés. Pálinkafőzés. A glikol, a denaturált szesz és a metanol erősen mérgező hatása. Ecetesedés. Ecetsav.</p> <p>Az egészséges táplálkozás Élelmiszerek összetétele, az összetétellel kapcsolatos táblázatok értelmezése, ásványi sók és nyomelemek. Energiatartalom, táblázatok értelmezése, használata. Sportolók, diétázók, fogyókúrázók táplálkozása. Zsír- és vízoldható vitaminok, a C-vitamin. Tartósítószer.</p> <p>Szenvedélybetegségek Függőség. Dohányzás, nikotin. Kátrány és más rákkeltő anyagok, kapcsolatuk a tüdő betegségeivel. Alkoholizmus és kapcsolata a máj betegségeivel. „Partidrogok”, egyéb kábítószer.</p>		<p>Az egészséges életmód kémiai szempontból való áttekintése, egészségtudatos szemlélet kialakítása. Üdítőitalok kémhatásának, összetételének vizsgálata a címke alapján. Információk Szent-Györgyi Albert munkásságáról. Információk a drog- és alkoholfogyasztás, valamint a dohányzás veszélyeiről. Információk Kabay János munkásságáról.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szerves vegyület, alkohol, szerves sav, zsír, olaj, szénhidrát, fehérje, dohányzás, alkoholizmus, drog.</p>	

Tematikai egység	Kémia a természetben	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	A halmazok, keverékek, kémiai reakciók ismerete, fegyelmezett és biztonságos kísérletezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természetben található legfontosabb anyagok jellemzése azok kémiai tulajdonságai alapján. Szemléletformálás annak érdekében, hogy a tanuló majd felnőttként is képes legyen alkalmazni a kémiaórán tanultakat a természeti környezetben előforduló anyagok tulajdonságainak értelmezéséhez, illetve az ott tapasztalt jelenségek és folyamatok magyarázatához. A levegő- és a vízszennyezés esetében a szennyezők forrásainak és hatásainak összekapcsolása, továbbá azoknak a módszereknek, illetve attitűdnek az elsajátítása, amelyekkel az egyén csökkentheti a szennyezéshez való hozzájárulását.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<p>Hidrogén Tulajdonságai. Előfordulása a csillagokban.</p> <p>Légköri gázok A légkör összetételének ismételése (N₂, O₂, CO₂, H₂O, Ar). Tulajdonságaik, légzés, fotoszintézis, üvegházhatás, a CO₂ mérgező hatása.</p> <p>Levegőszennyezés Monitoring rendszerek, határértékek, riasztási értékek. Szmog. O₃, SO₂, NO, NO₂, CO₂, CO, szálló por (PM10). Tulajdonságaik. Forrásaik. Megelőzés, védekezés. Ózonpajzs. Az ózon mérgező hatása a légkör földfelszíni rétegében. A savas esőt okozó szennyezők áttekintése.</p>	<p>A légköri gázok és a légszennyezés kémiai vonatkozásainak ismerete, megértése, környezettudatos szemlélet kialakítása. M: Hidrogén égése, durranógáz-próba. Annak kísérleti bemutatása, hogy az oxigén szükséges feltétele az égésnek. Lépcsős kísérlet gyertyasorral. Pl. esővíz pH-jának meghatározása. Szálló por kinyerése levegőből. Információk az elmúlt évtizedek levegővédelmi intézkedéseiről.</p>	<p>Biológia-egészségtan: szaglás, tapintás, látás, környezetszennyezés, levegő-, víz- és talajszennyezés, fenntarthatóság.</p> <p>Fizika: Naprendszer, atommag, a természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere, elektromos áram.</p> <p>Földrajz: ásványok, kőzetek, vizek, környezetkárosító anyagok és hatásaik.</p>
<p>Vizek Édesvíz, tengervíz, ivóvíz, esővíz, ásványvíz, gyógyvíz, szennyvíz, desztillált víz, ioncserélt víz, jég, hó. Összetételük, előfordulásuk, felhasználhatóságuk. A természetes vizek, mint élő rendszerek.</p> <p>Vízszennyezés A Föld vízkészletének terhelése kémiai szemmel. A természetes vizeket szennyező anyagok (nitrát-, foszfátszennyezés, olajszennyezés) és hatásuk az élővilágra. A szennyvíztisztítás lépései. A közműolló. Élővizeink és az ivóvízbázis védelme.</p> <p>Ásványok, ércek Az ásvány, a kőzet és az érc fogalma. Magyarországi hegységképző kőzetek főbb</p>	<p>A vizek, ásványok és ércek kémiai összetételének áttekintése; a vízszennyezés kémiai vonatkozásainak ismerete, megértése, környezettudatos szemlélet kialakítása. Különböző vizek bepárlása, a bepárlási maradék vizsgálata. Környezeti katasztrófák kémiai szemmel.</p>	

<p>ásványai. Mész, dolomit, szilikátásványok. Barlang- és cseppkőképződés. Homok, kvarc. Agyag és égetése. Porózus anyagok. Kőszén, grafit, gyémánt. Szikes talajok.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>H₂, légköri gáz, természetes és mesterséges víz, ásvány, érc, levegőszennyezés, vízszennyezés.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Kémia az iparban</p>	<p>Órakeret 14 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A természetben előforduló anyagok ismerete, kémiai reakciók ismerete, fegyelmezett és biztonságos kísérletezés.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Annak felismerése, hogy a természetben található nyersanyagok kémiai átalakításával értékes és nélkülözhetetlen anyagokhoz lehet jutni, de az ezek előállításához szükséges műveleteknek veszélyei is vannak. Néhány előállítási folyamat legfontosabb lépéseinek megértése, valamint az előállított anyagok jellemzőinek, továbbá (lehetőleg aktuális vonatkozású) felhasználásainak magyarázata (pl. annak megértése, hogy a mész építőipari felhasználása kémiai szempontból körfolyamat). Az energiatermelés kémiai vonatkozásai esetében a környezetvédelmi, energiatakarékosági és a fenntarthatósági szempontok összekapcsolása a helyes viselkedésformákkal.</p>	

<p>Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)</p>	<p>Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>A vegyész és a vegyészmérnök munkája az iparban, a vegyipari termékek jelenléte mindennapjainkban. A vegyipar és a kémiai kutatás modern, környezetbarát irányvonalai.</p> <p>Vas- és acélgyártás A vas és ötvözetek tulajdonságai. A vas- és acélgyártás folyamata röviden. A vashulladék szerepe.</p> <p>Alumíniumgyártás A folyamat legfontosabb lépései. A folyamat energiaköltsége és környezetterhelése. Újrahasznosítás. Az alumínium</p>	<p>A tágabban értelmezett vegyipar főbb ágainak, legfontosabb termékeinek és folyamatainak ismerete, megértése, környezettudatos szemlélet kialakítása.</p> <p>Információk a vegyipar jelentőségéről, a vas- és acélgyártásról.</p> <p>Alumínium oxidációja a védőréteg leoldása után.</p> <p>Információk a különféle felhasználási célú papírok előállításának környezetterhelő hatásáról.</p> <p>Információk a műanyagipar nyersanyagairól.</p>	<p>Biológia-egészségtan: fenntarthatóság, környezetszennyezés, levegő-, víz- és talajszennyezés.</p> <p>Fizika: az energia fogalma, mértékegysége, energiatermelési eljárások, hatásfok, a környezettudatos magatartás fizikai alapjai, energiatakarékos eljárások, energiatermelés módjai, kockázatai,</p>

<p>tulajdonságai.</p> <p>Üvegipar Homok, üveg. Az üveg tulajdonságai. Újrahasznosítás.</p> <p>Papírgyártás A folyamat néhány lépése. Fajlagos faigény. Újrahasznosítás.</p> <p>Műanyagipar A műanyagipar és hazai szerepe. Műanyagok. Közös tulajdonságaik.</p>	<p>víz-, szél-, nap- és fosszilis energiák, atomenergia, a természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere, elektromos áram.</p> <p>Földrajz: fenntarthatóság, környezetkárosító anyagok és hatásaik, energiahordozók, környezetkárosítás.</p>
<p>Energiaforrások kémiai szemmel Felosztásuk: fosszilis, megújuló, nukleáris; előnyeik és hátrányaik. Becsült készletek. Csoportosításuk a felhasználás szerint. Alternatív energiaforrások.</p> <p>Fosszilis energiaforrások Szénhidrogének: metán, benzin, gázolaj. Kőolaj-finomítás. A legfontosabb frakciók felhasználása. Kőszenek fajtái, széntartalmuk, fűtőértékük, koruk. Égéstermékeik. Az égéstermékek környezeti terhelésének csökkentése: porleválasztás, további oxidáció. Szabályozott égés, Lambda-szonda, katalizátor.</p> <p>Biomassza Megújuló energiaforrások. A biomassza fő típusai energetikai szempontból. Összetételük, égéstermékeik. Elgázosítás, folyékony tüzelőanyag gyártása. A biomassza, mint ipari alapanyag a fosszilis források helyettesítésére.</p>	<p>Az energiaforrások áttekintése a kémia szempontjából, környezettudatos szemlélet kialakítása. Információk a kémiai szintézisek szerepéről az üzemanyagok előállításánál. Információk az egyén energiatudatos viselkedési lehetőségeiről, a hazai olajfinomításról és a megújuló energiaforrások magyarországi fölhasználásáról.</p>
<p>Mész A mészalapú építkezés körfolyamata: mészegetés, mészoltás, karbonátosodás. A vegyületek tulajdonságai. Balesetvédelem.</p>	<p>Információk a mész-, a gipsz- és a cementalapú építkezés során zajló kémiai reakciók szerepéről. A főbb lépések bemutatása, pl. a keletkező CO₂-gáz kimutatása meszes vízzel, mészoltás kisebb</p>

Gipsz és cement Kalcium-szulfát. Kristályvíz. Kristályos gipsz, égetett gipsz. Az égetett gipsz (modellgipsz) vízfelvétele, kötése. Cementalapú kötőanyagok, kötési idő, nedvesen tartás.	mennyiségben. Információk a régi mészégetésről.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vas- és acélötvözet, alumínium, üveg, papír, energia, fosszilis energia, földgáz, kőolaj, szén, biomassa, mész, körfolyamat, kristályvíz.	

Tematikai egység	Kémia a háztartásban		Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	A háztartásban előforduló anyagok és azok kémiai jellemzői, kémiai reakciók ismerete, fegyelmezett és biztonságos kísérletezés.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A háztartásokban található anyagok és vegyszerek legfontosabb tulajdonságainak ismerete alapján azok kémiai szempontok szerinti, szakszerű jellemzése. Az egyes vegyszerek biztonságos kezelésének, a szabályok alkalmazásának készségszintű elsajátítása a kísérletek során, a tiltott műveletek okainak megértése. A háztartási anyagok és vegyszerek szabályos tárolási, illetve a hulladékok előírás szerinti begyűjtési módjainak ismeretében ezek gyakorlati alkalmazása. A háztartásban előforduló anyagokkal, vegyszerekkel kapcsolatos egyszerű, a hétköznapi életben is használható számolási feladatok megoldása.		
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok	
Savak, lúgok és sók biztonságos használata Használatuk a háztartásban (veszélyességi jelek). Ajánlott védőfelszerelések. Maró anyagok. Savak Háztartási sósav. Akkumulátorsav. Ecet. Vízkezelők: a mészkövet és a márványt károsítják. Lúgok Erős lúgok: zsírolók, lefolyótisztítók. Erős és gyenge lúgokat tartalmazó tisztítószer. Sók Konyhasó. Tulajdonságai.	A háztartásban előforduló savak, lúgok és sók, valamint biztonságos használatuk módjainak elsajátítása. Pl. kénsavas ruhadarab szárítása, majd a szövet roncsolódása nedvességre. Információk az élelmiszerekben használt gyenge savakról. Annak bizonyítása, hogy a tömény lúg és az étolaj reakciója során a zsírolékony étolaj vízdékonnyá alakul. Információk táplálékaink sótartalmáról és a túlzott sófogyasztás vérnyomásra gyakorolt hatásáról. Sütőpor és szódabikarbóna reakciója vízzel és ecettel. Információk a	Biológia-egészségtan: tudatos fogyasztói szokások, fenntarthatóság. Fizika: az energia fogalma, mértékegysége, elektromos áram.	

<p>Felhasználása. Szódabikarbóna. Tulajdonságai. Felhasználása. A sütőpor összetétele: szódabikarbóna és sav keveréke, CO₂-gáz keletkezése.</p>	<p>szódabikarbónával való gyomorsav-megkötésről.</p>	
<p>Fertőtlenítő- és fehéritőszerek Hidrogén-peroxid. Hipó. Klórmez. Tulajdonságaik. A hipó (vagy klórmez) + sósav reakciójából mérgező Cl₂-gáz keletkezik. A klórgáz tulajdonságai. A vízkőoldó és a klórtartalmú fehéritők, illetve fertőtlenítőszeres együttes használatának tilalma.</p> <p>Mosószeres, szappanos, a vizek keménysége Mosószeres és szappanos, mint kettős oldékonyságú részecskék. A szappanos, mosószeres mosóhatásának változása a vízkeménységtől függően. A víz keménységét okozó vegyületek. A vízlágyítás módjai, csapadékképzés, ioncsere.</p> <p>Csomagolóanyagok és hulladékok kezelése A csomagolóanyagok áttekintése. Az üveg és a papír, mint újrahasznosítható csomagolóanyag. Alufólia, aludoboz. Az előállítás energiaigénye. Műanyagok jelölése a termékeken. Élettartamuk.</p>	<p>A háztartásban előforduló fertőtlenítő- és mosószeres, valamint biztonságos használatuk módjainak elsajátítása. A csomagolóanyagok áttekintése, a hulladékkezelés szempontjából is, környezettudatos szemlélet kialakítása.</p> <p>O₂-gáz fejlődése. Információk a háztartási vegyszereket összetételéről. Semmelweis Ignác tudománytörténeti szerepe. Információk a kettős oldékonyságú részecskékről. Vízlágyítók és adagolásuk különbsége mosógép és mosogatógép esetében. Információk a foszfátos és foszfátmentes mosópor környezetkémiai vonatkozásairól. Alumínium oldása savban és lúgban. Információk: mi miben tárolható, mi mosható mosogatógépben, mi melegíthető mikrohullámú melegítőben. Információk a csomagolóanyagok szükségességéről, a környezettudatos viselkedésről. Információk az iskola környékén működő hulladékkezelési rendszerekről.</p>	
<p>Réz és nemesfémek A félnemesfémek és nemesfémek. A réz (vörösréz) és ötvözetei (sárgarézt, bronz). Tulajdonságaik. Tudománytörténeti érdekességek. Az ezüst és az arany ún. tisztaságának jelölése. Választóvíz, királyvíz.</p> <p>Permetezés, műtrágyák Réz-szulfát, mint növényvédőszer. Szerves növényvédőszeres.</p>	<p>Kémiai információk ismerete a háztartásban található néhány további anyagról, azok biztonságos és környezettudatos kezelése. A háztartásban előforduló kémiai jellegű számítások elvégzési módjainak elsajátítása.</p> <p>Réz és tömény salétromsav reakciója. A rézgálic színe, számítási feladatok permetlé készítésére és</p>	

<p>Adagolás, lebomlás, várakozási idő. Óvintézkedések permetezéskor. A növények tápanyagigénye. Műtrágyák N-, P-, K-tartalma, vízdékonysága, ennek veszélyei.</p> <p>Az energia kémiai tárolása Energia tárolása kémiai (oxidáció-redukció) reakciókkal. Szárazelemek, akkumulátorok. Mérgező fémek, vegyületek begyűjtése.</p>	<p>műtrágya adagolására. Információk a valós műtrágyaigényről. Információk a háztartásban használt szárazelekekről és akkumulátorokról. A közvetlen áramtermelés lehetősége tüzelőanyag-cellában: H₂ oxidációja.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Vízkezelő, zsírtelenítő, fertőtlenítő- és fehérítőszer, mosószer, vízkeménység, csomagolóanyag, műanyag, szelektív gyűjtés, nemesfém, permetezőszert, műtrágya, várakozási idő, adagolás, szárazelem, akkumulátor.</p>	

<p>A fejlesztés eredményei a 8. évfolyam végén</p>	<p>A tanuló ismerje a kémia egyszerűbb alapfogalmait (atom, kémiai és fizikai változás, elem, vegyület, keverék, halmazállapot, molekula, anyagmennyiség, tömegszázalék, kémiai egyenlet, égés, oxidáció, redukció, sav, lúg, kémhatás), alaptörvényeit, vizsgálati céljait, módszereit és kísérleti eszközeit, a mérgező anyagok jelzéseit.</p> <p>Ismerje néhány, a hétköznapi élet szempontjából jelentős szervetlen és szerves vegyület tulajdonságait, egyszerűbb esetben ezen anyagok előállítását és a mindennapokban előforduló anyagok biztonságos felhasználásának módjait.</p> <p>Tudja, hogy a kémia a társadalom és a gazdaság fejlődésében fontos szerepet játszik.</p> <p>Értse a kémia sajátos jelrendszerét, a periódusos rendszer és a vegyértékelektron-szerkezet kapcsolatát, egyszerű vegyületek elektronszerkezeti képletét, a tanult modellek és a valóság kapcsolatát. Értse és az elsajátított fogalmak, a tanult törvények segítségével tudja magyarázni a halmazállapotok jellemzőinek, illetve a tanult elemek és vegyületek viselkedésének alapvető különbségeit, az egyes kísérletek során tapasztalt jelenségeket.</p> <p>Tudjon egy kémiával kapcsolatos témáról önállóan vagy csoportban dolgozva információt keresni, és tudja ennek eredményét másoknak változatos módszerekkel, az infokommunikációs technológia eszközeit is alkalmazva bemutatni.</p> <p>Alkalmazza a megismert törvényszerűségeket egyszerűbb, a hétköznapi élethez is kapcsolódó problémák, kémiai számítási feladatok megoldása során, illetve gyakorlati szempontból jelentős kémiai reakciók egyenleteinek leírásában.</p> <p>Használja a megismert egyszerű modelleket a mindennapi életben előforduló, a kémiával kapcsolatos jelenségek elemzésekor.</p> <p>Megszerzett tudását alkalmazva hozzon felelős döntéseket a saját életével, egészségével kapcsolatos kérdésekben, vállaljon szerepet személyes környezetének megóvásában.</p>
--	--

Az értékelés szempontjai és formái

Az értékelés során az ismeretek megszerzésén túl vizsgálni kell, hogyan fejlődött a tanuló absztrakciós, modellalkotó, lényeglátó és problémamegoldó képessége. Meg kell követelni a jelenségek megfigyelése és a kísérletek során szerzett tapasztalatok szakszerű megfogalmazással való leírását és értelmezését. Az értékelés kettős céljának megfelelően mindig meg kell találni a helyes arányt a formatív és a szummatív értékelés között. Fontos szerepet kell játszania az egyéni és csoportos önértékelésnek, illetve a diáktársak által végzett értékelésnek is. Törekedni kell arra, hogy a számonkérés formái minél változatosabbak, az életkornak megfelelőek legyenek. A hagyományos írásbeli és szóbeli módszerek mellett a diákoknak lehetőséget kell kapniuk arra, hogy a megszerzett tudásról és a közben elsajátított képességekről valamely konkrét, egyénileg vagy csoportosan elkészített termék létrehozásával is tanúbizonyságot tegyenek.

Formái:

- szóbeli felelet,
- feladatlapok értékelése,
- írásbeli tesztek, dolgozatok osztályozása,
- rajzok készítése,
- modellek összeállítása,
- grafikonok elemzése,
- számítási feladatok megoldása,
- kísérleti tevékenység minősítése,
- kiselőadások tartása,
- munkafüzeti tevékenység megbeszélése,
- gyűjtőmunka (kép, szöveg és tárgy: ásványok, kőzetek, ipari termékek) jutalomponttal történő elismerése,
- poszter, plakát, prezentáció készítése előre megadott szempontok szerint,
- természetben tett megfigyelések, saját fényképek készítése kémiai anyagokról, jelenségekről, üzem- és múzeumlátogatási tapasztalatok előadása.

BIOLÓGIA-EGÉSZSÉGTAN 7 – 8. évfolyam

A tantárgy órakerete: 7 - 8. évfolyam

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
7.	2	72	64	8
8.	1	36	33	3

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A 7. évfolyamon a rendeletben meghatározott kötelező heti időkeret, azaz, heti 2 órában terveztük meg a Helyi tantervet. Így az évi órakeret 72 óra lesz.

A 8. évfolyamban a rendeletben meghatározott kötelező heti 1 óra így az évi órakeret 36 óra.

A tantárgy oktatása osztálykeretben történik.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 2. sz mellékletében kiadott **2.2.08.1.** tantárgyi kerettanterv ("A" változata) alapján készült el a helyi tanterv.

A biológia tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Az élőlények változatossága I. Csapadékhoz igazodó élet a forró éghajlati övben	10	1	11
Az élőlények változatossága II. Az élővilág alkalmazkodása a négy évszakhhoz	12	1	13
Az élőlények változatossága III. Az élővilág alkalmazkodás a hideghez, és a világtenger övezeteihez	10	1	11
Rendszer az élővilág sokféleségében	10	1	11
Részekből egész	12	1	13
Szépség, erő, egészség	10	-	10
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret		2 1	2 1
Hitünk és tantárgyunk kapcsolata			
Évfolyam összesen	64	8	72

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi	Helyi többlet-	Témakör

	óraszám	óraszám (±)	összidőkerete
A szervezet anyag- és energiaforgalma	13	-	13
A belső környezet állandósága	10	-	10
A fogamzástól az elmúlásig	10	-	10
Hítünk és tantárgyunk kapcsolata		1	1
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret		2	2
Évfolyam összesen	33	3	36

A biológia tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	8
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Az élőlények változatossága I. Csapadékhoz igazodó élet a forró éghajlati övben	- A trópusi éghajlati öv fontosabb haszonnövényei, szerepük a táplálkozásban. Kiselőadás	1
Az élőlények változatossága II. Az élővilág alkalmazkodása a négy évszakhhoz	- Mely környezeti tényezőknek van elsődleges szerepük a növényzeti övek kialakulásában a mérsékelt övezetben? - Az időjárás elemei, azok változásának és hatásainak vizsgálata. Melyek a parlagfű gyors elterjedésének okai és következményei? Kiselőadás	1
Az élőlények változatossága III. Az élővilág alkalmazkodás a hideghez, és a világtenger övezeteihez	Hogyan függ az egyén életvitelétől a fenntarthatóság? Ötletbörze	1
Rendszer az élővilág sokféleségében	- Irányított adatgyűjtés, majd vita a darwinizmussal és az evolúcióval kapcsolatos hitekről és tévhitekről - Magyar tudósok a rendszerezés tudományában, pl. Csapody Vera stb. - A Bibliában előforduló növények keresése, azok szerepe. Kutatómunka.	1
Részekből egész	- A sejtosztódási típusok összehasonlítása az információátadás szempontjából. Tudományos kisfilm megtekintése. Prezentáció készítése.	1

	- A mikroszkóp megismerése, növényi és állati sejtek, szövetek vizsgálata, összehasonlítása. Megfigyeléseikről önálló feljegyzés készítése.	
Hítünk és tantárgyunk kapcsolata	- A teremtett világ csodálata, és a Teremtő Isten felismerése műveiben. - Az ember felelőssége a világgal szemben – az egyszerűség, szerénység, lemondás, önzetlenség sokat segít a környezeti gondok enyhítésében. Az egyes témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. Ezen anyagrészeknél jól együtt lehet dolgozni a hitoktatókkal.	1
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret	Minden témakör végén, illetve szükség szerint.	2
	Összesen:	8

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	3
---------------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Hítünk és tantárgyunk kapcsolata	- Az ember szervezete és egészsége témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. - Felelősség saját magunkkal szemben, egészségvédelem, szennedélybetegségek - Felelősség a másik nemmel és utódainkkal szemben – keresztény szexuális erkölcs - Ezen anyagrészeknél jól együtt lehet dolgozni a hitoktatókkal. Kiselőadás, kutatómunka, ismeretterjesztő film megtekintése.	1
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret	Minden témakör végén, illetve szükség szerint.	2
	Összesen:	3

Célok, feladatok:

A **biológia** tantárgy tartalma a természettudományos műveltség sajátos és egyben szerves része. Különös jelentőségét az adja, hogy az élő természettel foglalkozik, amelynek része a társadalomban élő, tanuló ember is. Az e kerettantervben szereplő biológia tantárgy témakörei, és azok feldolgozási módjai a NAT azon törekvésére építenek, amely szerint a természettudományokban való alapvető jártasság nemcsak az orvosok, mezőgazdászok, környezetvédők, biológusok és a szaktudósok, hanem minden ember számára fontos. Az általános iskolai biológia az alsó tagozatos környezetismeret, illetve az 5–6. évfolyamon tanult természetismeret tantárgy folytatása, de azoktól eltérően már csak az élők világával foglalkozik. A tantárgy tanulásának fontos feladata a természetről és az emberről, a kettő kapcsolatáról való szemlélet formálása, a diákok egészséges életmódjának és környezettudatos magatartásának alakítása.

Annak érdekében, hogy diákjaink nyitottak legyenek a világra, tudjanak tapasztalati tényekből következtetéseket levonni, felismerjék a problémákat, keressék azok okait, és életkoruknak megfelelő válaszokat fogalmazzanak meg a felvetődött kérdésekre, a biológia tanulása során a mindennapi életben tapasztalható jelenségekből, problémákból kiindulva jutunk el a megoldáshoz szükséges ismeretekhez, és azok alkalmazásához.

A célok megvalósításához elengedhetetlen, hogy a tanulók aktívan részt vegyenek az ismeretszerzés folyamatában. Ehhez megfelelő motiváció, tanulási környezet és az (inter)aktív tanulási formákat támogató tanulásszervezés szükséges, amelynek során folyamatosan fejlődik a természettudományos gondolkodáshoz nélkülözhetetlen megfigyelőképesség, a könyvtári és más információforrások használata, az információk rögzítésének és felidézésének képessége. Ennek során alakul a diákok egyéni tanulási stílusa és együttműködési képessége, megtanulnak másokkal együttműködni és csoportban tanulni.

A 7. évfolyamon a diákoknak az élővilág és az élőlények iránti szeretetére és kíváncsiságára építve – a fiatalabb korra jellemző – közvetlen megfigyelésen és tapasztalatszerzésen alapuló, többnyire leíró jellegű tudásépítés mellett egyre erőteljesebben jelenik meg az absztrakt gondolkodás fejlesztése. A természet szépségére, az élővilág „érdekes dolgaira” történő rácsodálkozás a kíváncsiság kielégítése és fenntartása mellett azokat a pozitív érzelmeket mozgósítja, melyek motiváló hatása a tanulás fáradtságosabb szakaszain is átsegíti a tanulót.

A Föld nagy tájai zonális életközösségeinek megismerése során, az életközösségek jellegzetes élőlények megismerése által világossá válnak a fajok elképesztő sokfélesége mögött rejlő alapvető törvényszerűségek: a testfelépítésnek és a működésnek, illetve az állati viselkedésnek a környezeti feltételekhez való alkalmazkodása. Példák sorozatán keresztül derül fény az életközösségek felépülésének törvényszerűségeire, és a fajok közötti kapcsolatok különböző típusainak megismerésére. Sor kerül a fajok sokféleségében való rendszerezés szükségszerűségének belátására és a tudományos rendszerezés alapjainak a megismerésére.

A környezettudatosság és a fenntarthatóság tantárgyakon átívelő nevelési feladat, amely karakteresen kötődik a természettudományos tárgyakhoz és a biológiához. Megvalósítása leginkább az életközösséggel és az emberrel foglalkozó tematikus egységeknél valósítható meg.

A tudományos megismerés során nemcsak a „mi van a természetben?“, hanem „miért éppen úgy van?“ kérdésre is keressük a választ saját lakó környezetünkben, ami hozzájárul a globális folyamatok megértésében is. Több témakör tartalma ad lehetőséget arra, hogy a tanulók tervezett megfigyeléseket, kísérleteket, méréseket végezzenek, és tapasztalataikról feljegyzéseket készítsenek. A balesetmentes kísérletezés fegyelemre szoktat, miközben fejleszti a megfigyelés és az elemzés képességét. Az önálló tanulás megvalósítását segítik a gyűjtőmunkára épülő, prezentációval is kísért kiselőadások és projektek, melyek információhordozók alkalmazására és természettudományi témájú ismeretterjesztő források keresésére, követésére, értelmezésére épülnek. A tudomány gyakorlati alkalmazásának felelősségét az egészség, a természeti erőforrások és a környezeti rendszerek állapotának kontextusában helyezzük el.

Fejlesztési követelmények

A tanuló legyen nyitott, tanúsítson érdeklődést környezete és szervezete iránt. Legyen érzékeny problémáira. Tanuljon meg **tapasztalatokat, tudományos ismereteket szerezni**. Legyen képes megszerzett tudását a mindennapi életben hasznosítani. Váljon igényévé az önálló ismeretszerzés.

Ehhez az szükséges, hogy:

- legyen képes a természetben és a szervezetében játszódó jelenségek, folyamatok, változások, kölcsönhatások tudatos megfigyelésére;
- tudjon vizsgálatokat, kísérleteket önállóan végezni és rendelkezzen megfelelő gyakorlattal az anyagok eszközök ismeretében, balesetmentes használatában;
- ismerje fel a megfigyelések, vizsgálódások feladataiban rejlő problémát, legyen képes azok tapasztalatait értelmezni, magyarázni, belőle következtetéseket levonni és róluk írásos, rajzos feljegyzéseket készíteni;
- tudja a szöveges és a képi információhordozókat önállóan használni, diagramokat elemezni, ezekből következtetéseket levonni;
- legyen képes ismereteinél a lényeges és a lényegtelen elkülönítésére, a mennyiségi és minőségi jellemzők összehasonlítására, az ok-okozati összefüggések felismerésére és magyarázatára;
- tudja használni az ismeretek megszerzésénél és reprodukálásánál a megismerési algoritmusokat,

A környezetben való tájékozódás érdekében szükséges tudnia, hogy a természet élő és élettelen dolgai, jelenségei, kölcsönhatásai **időben és meghatározott térben** zajlanak.

Így fontos, hogy:

- tudja, a természetben minden állandó változásban, mozgásban van,

- tudja, a természeti jelenségek, folyamatok, kölcsönhatások időben és térben játszódnak,
- értse a folyamatok időbeliségét és visszafordíthatatlanságát,
- ismerje fel az élőlények egyedfejlődési szakaszait és időtartamát,
- tudatosuljon benne, hogy az élőlények elválaszthatatlanok környezetüktől, mert azzal állandó és folytonos anyagcserét folytatnak,
- rendelkezzen megfelelő szintű testtopográfiai ismerettel az élőlények és saját szervezetük felépítésénél,
- lássa a test külső és belső tereiben a rész és az egész viszonyát,
- ismerje a főbb biotopok, életközösségek földrajzi helyét.

Fejlesztési területek - nevelési célok

Hit és erkölcsi nevelés

A kereszténység középpontjában az Isten által teremtett természet és a benne élő Isten képmására teremtett ember áll. Ez különös felelősséget ró az emberre saját magával, másik emberrel és a teremtett világgal szemben. A református iskolában a biológia oktatását is áthatja ez a szemlélet. Ez különböző formákban jelenik meg az oktatás során.

A teremtett világ csodálata, és a Teremtő felismerése műveiben.

Az ember felelőssége a világgal szemben – az egyszerűség, szerénység, lemondás, önzetlenség sokat segít a környezeti gondok enyhítésében

Felelősség saját magunkkal szemben – egészségvédelem, szenvedélybetegségek

Felelősség a másik nemi és utódainkkal szemben – keresztény szexuális erkölcs

Ezek a területek általában csak implicit módon jelennek meg az órai munkában, de *A természet és társadalom kölcsönhatásai*, valamint *Az ember szervezete és egészsége* témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. Ezen anyagrészeknél jól együtt lehet dolgozni a hitoktatókkal is.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulóban kifejlődnek a környezet harmonikus, környezetkímélő életvezetéshez szükséges szokások, mozgósítható a környezet védelmét célzó együttes cselekvésre. Érti a mennyiségi és minőségi változás, fejlődés fogalmát, valamint, hogy a fogyasztás önmagában sem nem cél, sem nem érték. Egyre érzékenyebbé válik környezete állapota iránt, képes annak változását elemi szinten értékelni. Felismeri a mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket és kerüli ezeket. Képes társaival együttműködésben tudatosan, a környezeti szempontokat is figyelembe véve alakítani az iskola belső és külső környezetét. Nem hagyja figyelmen kívül személyes élettereinek kialakításában a környezetbarát módokat, előnyben részesítve a természetes, újrahasznosítható, illetve újrahasznosított anyagokat. Érzékenyebbé válik az anyag- és energiatakarékos életvitelre és ismeri ezek gyakorlati technikáit. Érti a fenntarthatóság fogalmát

Tantárgyi tartalom:

Tematikai egység	Az élőlények változatossága I. Csapadékhoz igazodó élet a forró éghajlati övben		Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> – Az éghajlat elemei, a talaj (humusz), az éghajlati övezetek jellemzői. – A környezeti tényezők hatása az élőlényekre. – Táplálkozási lánc. – A víz körforgása a természetben. 		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerszemlélet fejlesztése az élővilág és a környezet kapcsolatának, az életközösségek szerkezetének, időbeni változásának elemzése során. – Az életközösségek belső kapcsolatainak megértése a fajok közötti kölcsönhatások típusain keresztül. – Az életközösségek veszélyeztetettségének felismerése, a lokális környezetszennyezés globális következményeinek feltárása. 		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Hogyan határozzák meg az élettelen környezeti tényezők az élőket, az élők az élőket, az élettelen az élőket, az élettelen az élettelen? A környezeti tényezők (fény, hőmérséklet, levegő, víz, talaj) hatása a növényzet kialakulására.</p> <p>Miért elképzelhetetlen az ÉLET víz nélkül? A víz szerepe a földi élet szempontjából (testalkotó, élettér, oldószer).</p> <p>Szobanövényeink egy része trópusi eredetű. Milyen ápolási igényben nyilvánul ez meg (pl. orchideák, broméliák, kaktuszok, filodendron)? Példák az élőlényeknek a</p>	<p>Példák a növények környezethez való alkalmazkodására (szárazságtűrő, fénykedvelő, árnyéktűrő).</p> <p>Példák a víz fontosságára.</p> <p>A magas hőmérséklet mellett a csapadék mennyiségéhez, illetve eloszlásához való alkalmazkodási stratégiák (testfelépítés, életmód, élőhely és viselkedés) bemutatása néhány jellegzetes forró éghajlati</p>	<p><i>Kémia:</i> a víz szerkezete és jellegzetes tulajdonságai.</p> <p><i>Földrajz:</i> A Föld gömb alakja és a földrajzi övezetesség, a forró éghajlati öv.</p>	

<p>magas hőmérsékletre való alkalmazkodásra.</p> <p>Az életközösségek vízszintes és függőleges rendeződése, mint a környezeti feltételek optimális kihasználásának eredménye.</p> <p>A forró éghajlati öv jellegzetes életközösségének jellemzése (területi elhelyezkedés, kialakulásuk okai, főbb növény- és állattani jellemzői).</p> <p>Fajok közötti jellegzetes kölcsönhatások (együttélés, versengés, élősködés, táplálkozási kapcsolat) a trópusi éghajlati öv életközösségeiben.</p> <p>Milyen következményekkel jár az erdők kiirtása? Milyen forrásból tudjuk C-vitamin szükségletünket kielégíteni a téli hónapokban?</p> <p>A trópusi éghajlati öv fontosabb haszonnövényei, szerepük a táplálkozásban.</p> <p>Mi befolyásolja az élőlények ismétlődő, ritmusos aktivitását? A biológiai óra.</p> <p>Milyen következményekkel jár az erdők kiirtása? Az élőhelyek pusztulásának, azon belül az elsivatagosodásnak az okai és következményei.</p>	<p>növény és állat példáján keresztül.</p> <p>Az élővilággal kapcsolatos térbeli és időbeli mintázatok magyarázata a forró éghajlati öv életközösségeiben.</p> <p>A kedvezőtlen környezet és a túlélési stratégiákban megnyilvánuló alkalmazkodás felismerése.</p> <p>Táplálkozási lánc összeállítása a forró éghajlati öv életközösségének jellegzetes élőlényeiből.</p> <p>A trópusokról származó gyümölcsökkel és fűszerekkel kapcsolatos fogyasztási szokások elemzése; kapcsolatuk a környezetszennyezéssel.</p> <p>Projektmunka lehetősége: a forró éghajlati övben megvalósuló emberi tevékenység (az ültetvényes gazdálkodás, a fakitermelés, a vándorló-égető földművelés, a vándorló állattenyésztés, túllegeltetés, az emlősállatok túlzott vadászata) és a gyors népességgyarapodás hatása a természeti folyamatokra; cselekvési lehetőségek felmérése. Az elsivatagosodás megakadályozásának</p>	<p>Tájékozódás térképen.</p> <p><i>Matematika:</i> modellezés; összefüggések megjelenítése.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A tengeren túli kereskedelem jelentősége (Kolumbusz Kristóf)</p>
--	--	--

	lehetőségei.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Környezeti tényező, életfeltétel, tűrőképesség, környezethez való alkalmazkodás; trópusi esőerdő, erdős és füves szavanna, trópusi sivatag, elsivatagosodás; versengés, együttélés, táplálkozási lánc; gerinces, hüllő, madár, emlős.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Ismétlés, Motiválás, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Értékelés.	

Tematikai egység	Tematikai egység: Az élőlények változatossága II. Az élővilág alkalmazkodása a négy évszakhoz	13 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> – A környezeti tényezők hatása az élőlényekre. – Az éghajlat elemei és módosító hatásai. – Éghajlati övezetek. – Táplálkozási lánc. 	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – Életközösségek felépítésének és belső kapcsolatrendszerének megismerése megfigyelések és más információforrások alapján. – Az élőlények alkalmazkodásának bizonyítása a testfelépítés, életmód, élőhely és viselkedés kapcsolatának elemzésével. – Az emberi szükségletek kielégítésének környezeti következményei, veszélyei feltárása során a globális problémákról való gondolkodás összekapcsolása a lokális, környezettudatos cselekvéssel. 	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mely környezeti tényezőknek van elsődleges szerepük a növényzeti övek kialakulásában a mérsékelt övezetben? A természetes növénytakaró változása a tengerszint feletti magasság, illetve az	Az időjárás elemei, azok változásának és hatásainak vizsgálata. A környezeti tényezők és az élővilág kapcsolatának	<i>Földrajz: Mérsékelt övezet,</i>

<p>egyenlítőől való távolság függvényében. A mérsékelt övezet és a magashegységek környezeti jellemzői.</p> <p>Hogyan változik egy rét, vagy a park füve a nyári szárazságban, illetve eső után? A mérsékelt éghajlati övezet életközösségeinek (keménylombú erdők, lombhullató erdőségek, füves puszták jellemzői) jellemzése (földrajzi helye, legjellemzőbb előfordulása, környezeti feltételei, térbeli szerkezete, jellegzetes növény- és állatfajok).</p> <p>Honnan „tudja” egy növény, hogy mikor kell virágoznia? Honnan „tudja” a rigó, hogy mikor van tavasz? A mérsékelt öv életközösségeinek jellegzetes növényei és állatai.</p> <p>Fajok közötti kölcsönhatások néhány jellegzetes hazai társulásban (erdő, rét, víz-vízpart).</p> <p>Az ember természetátalakító munkájaként létrejött néhány tipikus mesterséges (mezőgazdasági terület, ipari terület, település) életközösség a Kárpát-medencében.</p> <p>Hogyan alakulnak ki a savas esők és hogyan hatnak a természetre? A környezetszennyezés jellemző esetei és következményei (levegő, víz, talajszennyezés).</p>	<p>bemutatása a mérsékelt övi életközösségek néhány jellegzetes élőlényének példáján.</p> <p>A környezeti tényezők élővilágra tett hatásának értelmezése a mérsékelt övi (mediterrán, kontinentális, tajga, magashegységi övezetek, déli és északi lejtők) fás társulások összehasonlításával.</p> <p>A megismert állatok és növények jellemzése (testfelépítés, életmód, szaporodás) csoportosítása különböző szempontok szerint.</p> <p>Példák az állatok közötti kölcsönhatásokra a jellegzetes hazai életközösségekben.</p> <p>A lakóhely közelében jellegzetes természetes és mesterséges életközösségek összehasonlítása.</p> <p>Az ember és a természet sokféle kapcsolatának elemzése csoportmunkában:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A természetes élőhelyek pusztulásának okai (pl. savas eső, fakitermelés, 	<p>mediterrán éghajlat, óceáni éghajlat, kontinentális éghajlat, tajgaéghajlat, függőleges földrajzi övezetesség. Időjárási jelenségek, a földfelszín és az időjárás kapcsolata, légköri és tengeri áramlatok (Golf-áramlat, szélrendszerek). Csapadékfajták.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> formakarakterek, formaarányok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Petőfi: Az Alföld.</p> <p><i>Matematika:</i> Algoritmus követése, értelmezése, készítése. Változó helyzetek megfigyelése; a változás kiemelése (analízis). Adatok gyűjtése, rendezése, ábrázolása.</p>
--	---	---

<p>Melyek a parlagfű gyors elterjedésének okai és következményei? „Tájidegen” és allergén növények (parlagfű).</p>	<p>az emlősállatok túlzott vadászata, felszántás, legeltetés, turizmus) és veszélyei; a fenntartás lehetőségei.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Aktuális környezetszennyezési probléma vizsgálata. – Az „tájidegen” növények és állatok betelepítésének következményei. – Gyógy- és allergén növények megismerése. Gyógynövények felhasználásának, az allergén növények ellen való védekezés formáinak ismerete és jelentőségének felismerése. <p>A lakókörnyezet közelében lévő életközösség megfigyelése: a levegő-, a víz- és a talajszennyezés forrásainak, a szennyező anyagok típusainak és konkrét példáinak megismerése, vizsgálata. Lehetséges projekt munka: helyi környezeti probléma felismerése, a védelemre vonatkozó javaslat kidolgozása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Keménylombú erdő, lombhullató erdő, füves puszta, tajga, nyitvatermő, zárvatermő, gerinces, hulló, madár, emlős; táplálkozási hálózat.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Ismétlés, Motiválás, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Értékelés.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Az élőlények változatossága III.</p>	<p>11 óra</p>
--------------------------------	--	----------------------

	Az élővilág alkalmazkodása a hideghez, és a világtenger övezeteihez	
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> – Éghajlati övezetek. – Vizek– vízpartok élővilága. – Környezeti tényezők, életfeltételek. – A fajok közötti kölcsönhatások típusai. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – Az élővilág sokféleségének, mint értéknek felismerése. – Az életközösség anyag- és energiaáramlása és az egyensúlyi állapot közötti összefüggés megértése. – A Föld globális problémáinak összegzése, a fenntarthatóságot támogató életvitel, illetve az egyéni és közösségi cselekvés megalapozása. – A tudomány és a technika a társadalomban és a gazdaság fejlődésében játszott szerepének bemutatása konkrét példák alapján. – A kutató és mérnöki munka jelentőségét felismerő és értékelő attitűd megalapozása. 	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Miben hasonlít a sivatagi, illetve a hideg égövi állatok túlélési stratégiája? A hideg éghajlati övezet életközösségeinek jellemzése az extrém környezeti feltételekhez való alkalmazkodás szempontjából.</p> <p>Miben mások a szárazföldi és a vízi élőhelyek környezeti feltételei? A világtenger, mint élőhely: környezeti feltételei, tagolódása. A világtengerek jellegzetes élőlényei, mint a vízi környezeti feltételekhez való alkalmazkodás példái.</p> <p>Mi kapcsolja össze a közös</p>	<p>Az extrém környezeti feltételekhez (magas és alacsony hőmérséklet, szárazság) való alkalmazkodás eredményeként kialakuló testfelépítés és életmód összehasonlítása a hideg és a trópusi övben élő élőlények példáin.</p> <p>Önálló kutatómunka: a világtengerek szennyezésével kapcsolatos problémák. A megismert élőlények csoportosítása különböző</p>	<p><i>Földrajz:</i> hideg övezet, sarkkörüi öv, sarkvidéki öv.</p> <p><i>Matematika:</i> táblázatok, rajzos modellek, diagramok, grafikonok leolvasása, megértése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése.</p>

<p>élőhelyen élő fajokat? Az életközösségek belső kapcsolatai, a fajok közötti kölcsönhatások konkrét típusai. Anyag- és energiaáramlás a tengeri életközösségekben.</p> <p>Az élőhelyek pusztulásának okai: a prémes állatok vadászata, a túlzott halászat, a bálnavadászat, a szennyvíz, a kőolaj, a radioaktív hulladék, a turizmus következményei.</p> <p>Milyen veszélyekkel jár a globális fölmelegedés a sarkvidékek és az egész Föld élővilágára? A Föld globális problémái: túlnépesedés - a világ élelmezése, fogyasztási szokások – anyag- és energiaválság, környezetszennyezés – a környezet leromlása.</p> <p>Konkrét példák a biológiának és az orvostudománynak a mezőgazdaságra, az élelmiszeriparra, a népesedésre gyakorolt hatására.</p> <p>Hogyan függ az egyén életvitelétől a fenntarthatóság?</p> <p>A fenntarthatóság fogalma, az egyéni és közösségi cselekvés lehetőségei a fenntarthatóság érdekében. Az éghajlat hatása az épített környezetre (pl. hőszigetelés).</p>	<p>szempontok szerint.</p> <p>Táplálkozási lánc és táplálékosztályi piramis összeállítása a tengeri élőlényekből. Példák a fajok közötti kölcsönhatásokra a tengeri életközösségekben.</p> <p>Kutatómunka: nemzetközi törekvések a környezetszennyezés megakadályozására, illetve a környezeti terhelés csökkentésére. Az ember természeti folyamatokban játszott szerepének kritikus vizsgálata példák alapján.</p> <p>Az életközösségek, a bioszféra stabil állapotait megzavaró hatások és a lehetséges következmények azonosítása. A környezeti kár, az ipari és természeti, időjárási katasztrófák okainak elemzése, elkerülésük lehetőségeinek bemutatása.</p> <p>A tejtermékek és antibiotikumok előállításához és a mikrobák, továbbá a biológiai védekezés és a kártevő-irtás, valamint a védőoltások és a járványok kapcsolatának feltárása.</p> <p>Az energia-átalakító folyamatok környezeti hatásának elemzése, alternatív energiaátalakítási módok összehasonlítása. Az energiatakarékos magatartás módszereinek és</p>	<p><i>Fizika:</i> Az energia-megmaradás elvének alkalmazása. Az energiatermelés módjai, kockázatai. A Nap energiatermelése. Időjárási jelenségek, a földfelszín és az időjárás kapcsolata. Csapadékfajták. Természeti katasztrófák. Viharok, árvizek, földrengések, cunamik.</p>
--	--	--

	<p>ezek fontosságának megismerése önálló forráskeresés és feldolgozás alapján.</p> <p>Az ismeretszerzés eredményeinek bemutatása, mások eredményeinek értelmezése, egyéni vélemények megfogalmazása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tundra, plankton, egysejtű, moszat, szivacs, csalánozó, gerinces, hal, madár, emlős; környezeti tényező, tűrőképesség, táplálkozási hálózat, táplálkozási piramis, fenntartható fejlődés, táplálkozási piramis.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Ismétlés, Motiválás, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Megfigyelések végzése, feljegyzés készítése Prezentáció készítése Értékelés.	

Tematikai egység	Rendszer az élővilág sokféleségében	11 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> – A főbb növény- és állatcsoportok tulajdonságai. – A környezethez való alkalmazkodás formái. – A testfelépítés, életmód, élőhely és viselkedés kapcsolata. 	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – Az élővilág rendszerezésében érvényesülő szempontok értelmezése. – A hierarchikus rendszerezés elvének alkalmazása. – A tudományos modellek változásának felismerése. – A tudományos módszerek és a nem tudományos elképzelések megkülönböztetése. 	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mire jó a dolgok (könyvek, zenék, ruhák, gyűjtemények) csoportosítása és	<p>A rendszerezés és a csoportosítás közti különbség megértése.</p> <p>- Irányított adatgyűjtés,</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Egy hétköznapi kifejezés (rendszerezés) alkalmi jelentésének felismerése; a</p>

<p>rendszerezése a hétköznapi életben? Az élőlények csoportosításának lehetőségei.</p> <p>Milyen szempontok szerint lehet csoportosítani az élőlényeket? Igaz-e, hogy az ember a majomtól származik? A tudományos rendszerezés alapelvei a leszármazás elve, és néhány jellegzetes bizonyítéka.</p> <p>Az élővilág törzsfajlásának időskálája.</p> <p>Baktériumok, egyszerű eukarióták, gombák, növények és állatok általános jellemzői. A növények és állatok országa jellegzetes törzseinek általános jellemzői.</p>	<p>majd vita a darwinizmussal és az evolúcióval kapcsolatos hitekről és tévhitekről - Magyar tudósok a rendszerezés tudományában, pl. Csapody Vera stb. - A Bibliában előforduló növények keresése, azok szerepe. Kutatómunka.</p> <p>Rendszertani kategóriák (ország, törzs, osztály, faj) megnevezése, a közöttük lévő kapcsolat ábrázolása.</p> <p>A földtörténeti, az evolúciós és a történelmi idő viszonyának bemutatása, az egyes változások egymáshoz való viszonyának érzékelése.</p> <p>A hazai életközösségek jellegzetes fajainak rendszertani besorolása (ország, törzs). A főbb rendszertani csoportok jellemzőinek felismerése 1-1 tipikus képviselőjének példáján. Egy magyar múzeumban, nemzeti parkban, természettudományi gyűjteményben stb. tett látogatás során látott, korábban ismeretlen fajok elhelyezése – a testfelépítés jellegzetességei alapján - a fő rendszertani kategóriákban.</p>	<p>szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése. Kulturált könyvtárhasználat.</p> <p><i>Matematika:</i> Halmazok eszközjellegű használata. Fogalmak egymáshoz való viszonya: alá- és fölérendeltségi viszony; mellérendeltség. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok.</p> <p><i>Földrajz:</i> a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségei. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> tájékozódás a térben és időben.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Rendszerezés, rendszertani kategória; ország, törzs, osztály.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Ismétlés, Motiválás, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Megfigyelések végzése, feljegyzés készítése Prezentáció készítése Értékelés.</p>	

Tematikai egység	Részekből egész	13 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> – A növények és az állatok testfelépítése. – Táplálkozási lánc. – Szaporodási típusok a növény- és az állatvilágban. 	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerszemlélet fejlesztése rendszer és környezete kapcsolatának elemzésén keresztül. – A rész és egész viszonyának felismerése az élő egységes egész és a benne összehangoltan - működő szerveződési szintek összefüggésében. – A növényi és az állati sejt hasonlóságainak megállapításával a természet egységére vonatkozó elképzelések formálása. – Az ember természetben elfoglalt helye, a természetben megjelenő méretek és nagyságrendek érzékeltetésével. – A sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok összekapcsolása a növényi sejt és növényi szervek működésének példáján. 	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Hogyan tudunk különbséget tenni élő és élettelen, növény és állat között? Az élő szervezet, mint nyitott rendszer. A rendszer és a környezet fogalma, kapcsolata, biológiai értelmezése.</p> <p>Miért nem képes a szövetes élőlények egy-egy sejtje az összes életműködés lebonyolítására, míg az egysejtűek egyetlen sejtje igen? A biológiai szerveződés egyeden belüli szintjei, a</p>	<p>Az élővilág méretskálája: a szerveződési szintek nagyságrendjének összehasonlítása. A rendszer és a környezet fogalmának értelmezése az egyed, és az egyed alatti szerveződési szinteken.</p> <p>A rendszerek egymásba ágyazottságának értelmezése az egyeden belüli biológiai szerveződési szintek</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben megfogalmazott feltételeket teljesítő példák azonosítása.</p> <p><i>Fizika:</i> lencsék, tükrök,</p>

<p>szintek közötti kapcsolatok. Testszerveződés a növény- és állatvilágban.</p> <p>Az eukarióta sejt fénymikroszkópos szerkezete, a fő sejtalkotók (sejthártya, sejtplazma, sejtmag) szerepe a sejt életfolyamataiban.</p> <p><i>Minek a megfigyelésére használunk távcsövet, tükröt, nagyítót, mikroszkópot?</i> A fény-, illetve az elektronmikroszkóp felfedezése, jelentősége a természettudományos megismerésben.</p> <p>Miért keletkezik két egyforma sejt egy egysejtű élőlény kettéosztódásakor? A sejtosztódás fő típusai, és szerepük az egyed, illetve a faj fennmaradása szempontjából.</p> <p>A növényi és az állati szövetek fő típusai, jellemzésük.</p> <p>Mi a magyarázata annak, hogy a táplálkozási láncok általában zöld növényel kezdődnek? A növények táplálkozásának és légzésének kapcsolata; jelentősége a földi élet szempontjából.</p> <p>Mire lehet következtetni abból, hogy a sejteket felépítő anyagok az élettelen természetben is megtalálhatók? Az élőlényeket/sejteket felépítő anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és</p>	<p>példáján.</p> <p>Növényi és állati sejt megfigyelése, összehasonlításuk. A felépítés és a működés összefüggései a növényi és az állati sejt példáján.</p> <p>Kutatómunka a mikroszkópok felfedezésével és működésével kapcsolatban. Növényi és állati sejtek megfigyelése fénymikroszkópban.</p> <p>- A sejtosztódási típusok összehasonlítása az információátadás szempontjából. Tudományos kisfilm megtekintése. Prezentáció készítése. Sejtenyészetek előállítás. - A mikroszkóp megismerése, növényi és állati sejtek, szövetek vizsgálata, összehasonlítása. Megfigyeléseikről önálló rajzok és feljegyzés készítése.</p> <p>Néhány jellegzetes növényi és állati szövettípus vizsgálata; a struktúra és a funkció közötti kapcsolat jellemzése a megfigyelt szerkezet alapján. A struktúra-funkció kapcsolatának elemzése zöld levél szöveti szerkezetének vizsgálata alapján. Néhány jellegzetes állati és</p>	<p>mikroszkóp.</p> <p><i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya: alá- és fölérendeltségi viszony; mellérendeltség értelmezése. Tárgyak, jelenségek, összességek összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik (méret) szerint; becslés, nagyságrendek.</p> <p><i>Informatika:</i> adatok gyűjtése az internetről.</p> <p><i>Kémia:</i> a víz szerkezete és tulajdonságai, oldatok, szerves anyagok.</p>
--	--	--

<p>olajok, fehérjék, vitaminok) és szerepük az életműködések megvalósulásában.</p> <p><i>Miben egyezik, és miben különbözik a madarak tojása, a halak ikrája és a mohák spórája?</i></p> <p>A szaporodás mint a faj fennmaradását biztosító életjelenség. Fő típusai.</p>	<p>növényi szövet megfigyelése fénymikroszkópban. Vázlatrajz készítése.</p> <p>A sejt anyagainak vizsgálata. A balesetmentes kísérletezés szabályainak betartása.</p> <p>Az ivaros és ivartalan szaporodási módok összehasonlítása konkrét példák alapján.</p>	
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i> Szerveződési szint, sejt, szövet; sejtalkotó, táplálkozás, anyagszállítás, légzés, ivaros és ivartalan szaporodás.</p>		
<p>Javasolt Ismétlés, Motiváció, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, pedagógiai eljárások, módszerek, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Megfigyelések végzése, feljegyzés szervezési- és készítése, Prezentáció készítése Értékelés, Szemléltető eszközök – munkaformák applikáció, interaktív tananyag alkalmazása, tudományos kisfilmek megtekintése stb.- alkalmazása.</p>		

Tematikai egység	Szépség, erő, egészség	10 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A kültakaró és a mozgás szerveinek legfontosabb jellemzői. – A hám-, a kötő- és támasztó-, valamint az izomszövetek szerkezete. 	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az egészséges életvitel szokásrendszerének kialakítása érdekében a rendszeres testmozgás és a bőrápolás iránti igény felkeltése. – Az egészséget veszélyeztető tényezők azonosítása, az ismeretek és tapasztalatok felhasználása a veszély időbeni érzékelése és elhárítása érdekében. – A fogyatékkal élő emberekkel tanúsított elfogadó, segítő, megértő magatartás erősítése. – A reális énkép és az önismeret fejlesztése. 	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az emberi test síkjai, szimmetriája, formavilága, esztétikuma.</p> <p>Milyen szerepe van a bőrnek és függelékeinek (haj, köröm) a vonzó megjelenésben? Mikor és miért izzadunk? A bőr felépítése és funkciói. A bőr szerepe a külső testkép kialakításában: a bőr kamaszkori változásainak okai, következményei.</p> <p>Házi kozmetikumok használata, illetve hogyan válasszunk kozmetikai szereket? A bőr- és szépségápolás. A bőr védelme; bőrsérülések és ellátásuk. Bőrbetegségek (bőrallergia, fejtetvesség, rühatka, gombásodás).</p> <p>Milyen kapcsolat van az ember mozgása és fizikai munkavégzése között? A mozgásszerv-rendszer aktív és passzív szervei. Az ember mozgásának fizikai jellemzése (erő, munkavégzés).</p> <p>Hogyan alkotnak a csontok egységes belső vázat? A csontok kapcsolódása. Az ízület szerkezete. A porcok szerepe a mozgásban.</p> <p>Miként befolyásolja az életmód a mozgásszervrendszer állapotát? Mozgássérülések (ficam, rándulás, törés) ellátása,</p>	<p>A kétoldali szimmetria felismerése, példák szimmetrikusan és aszimmetrikusan elhelyezkedő szervekre.</p> <p>A bőr szöveti szerkezetének és működésének összefüggése. Példák a szerkezeti változás – működésváltozás összefüggésére.</p> <p>A pattanás, a zsíros és a száraz bőr, a töredezett haj és köröm összefüggése a bőr működésével.</p> <p>Környezetkímélő tisztálkodási és tisztítószer megismerése, kipróbálása. Öngyógyítás és az orvosi ellátás szükségessége. Elsősegélynyújtás bőrsérülések esetén.</p> <p>Az emberi csontváz fő részei, a legfontosabb csontok felismerése.</p> <p>A szervezet mozgása és a szervek, szövetek működésének kapcsolata.</p> <p>Példák a jellegzetes csontkapcsolatokra.</p>	<p><i>Informatika:</i> adatok gyűjtése az internetről.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony felismerése.</p> <p><i>Matematika:</i> Modellezés; összefüggések megjelenítése. Szimmetria, tükrözés.</p> <p><i>Kémia:</i> az oldatok kémhatása.</p> <p><i>Fizika:</i> erő, forgatónyomaték; mechanikai egyensúly.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> a bemelegítés szerepe a balesetek megelőzésében.</p>

<p>mozgásszervi betegségek (csípőfícam, gerincferdülés, lúdtalp) és megelőzésük.</p> <p>A mozgás, az életmód és az energia-szükséglet összefüggései.</p>	<p>Elsősegélynyújtás mozgássérülések esetén. A mozgássérült és mozgáskorlátozott emberek segítése.</p> <p>Sportoló és nem sportoló osztálytársak napi-és heti-rendjének összehasonlítása, elemzése a mozgás (edzés), pihenés, tanulás egyensúlya a test napi energiaigénye szempontjából. Önálló kutatómunka: sportolók, edzők, gyógytornászok, ortopéd orvosok stb. élményei, tapasztalatai a mozgás és a testi-lelki egészség kapcsolatáról.</p>	
--	--	--

Kulcsfogalmak/

fogalmak **Kültakaró, mozgás-szervrendszer, ízület.**

Javasolt Ismétlés, Motiváció, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, **pedagógiai** Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport **eljárások,** munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, **módszerek,** Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Megfigyelések végzése, feljegyzés **szervezési- és** készítése, Prezentáció készítése Értékelés, Szemléltető eszközök – **munkaformák** applikáció, interaktív tananyag alkalmazása, tudományos kisfilmek megtekintése stb.- alkalmazása. Modellek bemutatása, Önvizsgálat

Tematikai egység	Hitünk és tantárgyunk kapcsolata Összefoglalás, értékelés	1 óra 2 óra
Előzetes tudás	<p>– A Hit- és erkölcsstan órán elsajátított ismeretek</p> <p>- Bibliai történetek a teremtésről</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>– A rendszerszemlélet fejlesztése rendszer és környezete kapcsolatának elemzésén keresztül.</p> <p>– A rész és egész viszonyának felismerése az élő egységes egész és a benne összehangoltan - működő szerveződési szintek összefüggésében.</p> <p>– Az ember természetben elfoglalt helye, a természetben, felelőssége a teremtett világért</p>	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A Biblia és a tantárgyunk kapcsolata</p> <p>Hogyan találunk kapcsolatot a Biblia és tudomány között?</p> <p>Református és más felekezeti tudósok megismerése, szerepük a biológia tudományának fejlesztésében</p> <p>Hitünk szerepe az élővilág sokféleségének, csodálatos rendszerének fenntartásában.</p>	<p>- A teremtett világ csodálata, és a Teremtő Isten felismerése műveiben.</p> <p>- Irányított adatgyűjtés, majd vita a darwinizmussal és az evolúcióval kapcsolatos hitekről és tévhitekről.</p> <p>Növények, állatok keresése a Bibliában, azok szerepének megállapítása.</p> <p>- Az ember felelőssége a világgal szemben – az egyszerűség, szerénység, lemondás, önzetlenség sokat segít a környezeti gondok enyhítésében.</p> <p>- Az egyes témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek.</p> <p>- A témakörök feldolgozása során összefüggéseket, kapcsolatot kell keresni keresztyén hitünk és a tudomány között.</p> <p>Minden anyagrésznél jól együtt lehet és kell dolgozni a hitoktatókkal.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben megfogalmazott feltételeket teljesítő példák azonosítása.</p> <p><i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya: alá- és fölérendeltségi viszony; mellérendeltség értelmezése. Tárgyak, jelenségek, összességek összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik (méret) szerint; becslés, nagyságrendek.</p> <p><i>Informatika:</i> adatok gyűjtése az internetről.</p> <p>Biblia: Növények és állatok megjelenése, jelenőségük felismerése.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>		

<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Ismétlés, Motiváció, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Megfigyelések végzése, feljegyzés készítése, Prezentáció készítése Értékelés, Szemléltető eszközök – applikáció, interaktív tananyag alkalmazása, tudományos kisfilmek megtekintése stb.- alkalmazása.</p>
--	---

<p>A fejlesztés eredményei a évfolyam végén</p>	<p>–A tanuló értse az éghajlati övezetek kialakulásának okait és a biotopok összetételének összefüggéseit az adott térségre jellemző környezeti tényezőkkel.</p> <p>–Ismerje a globális környezetkárosítás veszélyeit, értse, hogy a változatosság és a biológiai sokféleség érték.</p> <p>–Ismerje és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tudjon belőlük táplálékláncot összeállítani.</p> <p>–Példákkal tudja illusztrálni az élőlények közötti kölcsönhatások leggyakoribb formáit.</p> <p>–Tudja bemutatni az egyes életközösségek szerkezetét, térbeli elrendeződésük hasonlóságait és különbségeit.</p> <p>várt okait.</p> <p>7.</p> <p>–Tudja elhelyezni morfológiai jellegzetességeik alapján, az ismert élőlényeket a fejlődés-történeti rendszerben (maximum osztály szintig).</p> <p>–Lássa a sejtek, szövetek, és szervek felépítése és működése közötti összefüggést.</p> <p>–Értse a sejt szintű és a szervezetszintű életfolyamatok közötti kapcsolatot.</p> <p>–Ismerje az ivaros és az ivartalan szaporodás előnyeit és hátrányait, szerepüket a fajok fennmaradásában, a földi élet változatosságának fenntartásában.</p>
---	---

	<p>–Tudjon önállóan és társaival együttműködve megfigyeléseket, vizsgálódásokat, kísérleteket végezni, tapasztalatairól feljegyzéseket készíteni.</p> <p>–Rendelkezzen jártassággal a mikroszkóp használatában.</p>
--	---

8. évfolyam

Célok és feladatok:

A biológia tanulása által a diákok nemcsak az élő természet szépségét és változatosságát, de saját szervezetük működését is megismerik, miközben egyre jobban megértik a természeti törvényszerűségeket, a jelenségek háttérében zajló folyamatokat és a közöttük lévő összefüggéseket.

A tartalmak egy része lehetőséget ad a társadalom és a gazdaság aktuális problémáinak felismerésére és értelmezésére, az aktív és felelős állampolgári magatartás gyakorlására.

A tanítás-tanulás folyamatát a fejlesztő értékelés segíti, amely támogatja a tanulónak a tanulás folyamatában való aktív részvételét, segíti a reális önismeret alakulását és az önálló tanulási stratégiák kiépítését.

A tananyag a természet leíró megismeréséből kiindulva fokozatosan halad a jelenségek háttérében lévő általános természeti törvények felismerése, a természetben lévő kölcsönhatások megismerése és megértése felé.

Az ember megismerése és egészsége fejlesztési feladataihoz kapcsolódó tartalmaknak és tevékenységeknek meghatározó szerepük van a kamaszok reális önismeretének alakításában. Nevelési feladataink súlypontjai a testi-lelki egészségre, a családi életre nevelésre, az önismeret és a társas kultúra fejlesztésére és a fenntarthatóságra koncentrálnak. Szándékainknak azonban van erkölcsi-állampolgári vetülete is, azaz az önmaga cselekedeteiért és azok következményeiért viselt felelősség tudatával rendelkező személyiség alakítása. Az egyedekből álló szerveződés, valamint az egyedek jellemzésének és működési sajátosságainak a megismerését az egyed alatti szerveződési szintek megismerése követi: a struktúra és a funkció közötti kapcsolat megvalósulása a sejtekben és a szövetekben, a növényi és az emberi szervezetekben, szervrendszerekben

Fejlesztési követelmények:

- ▲ tanuló vegye észre az egészséges test felépítésének és működésének csodáit;
- ismerje a környezetét és egészségét károsító tényezőket, használja fel ismereteit a veszély időbeni felismerésére és elhárítására;
- tekintse egészségének, környezetének védelmét elsőrendű feladatának és vegyen részt aktívan a megvalósításban.

- Sajátítson el megfelelő mennyiségű és mélységű ismereteket az **élő és élettelen anyag** tulajdonságairól, szerkezetének és működésének összefüggéseiről.

Ennek érdekében:

- ismerje meg a legfontosabb szerves és szervetlen anyagok jellemző tulajdonságait;
- tudja az élelmiszerek, ételek tápanyag-tartalmát és táplálkozását e szerint alakítsa;
- értse, hogy az élő szervezetet felépítő anyagok mennyisége, aránya és szerkezete elválaszthatatlan a működéstől;
- ismerje fel az élő anyag különböző megjelenési formáiban a hasonlóságokat és a különbségeket;
- lássa az ökológiai rendszerekben az anyagok áramlását, körforgását;
- értse a növényi, állati és emberi szervezet építő és lebontó anyagcsere-folyamatainak elválaszthatatlanságát;
- legyenek biztos ismeretei a szervezetet károsító anyagok (nikotin, alkohol és a drog) mérgező hatásáról kipróbálásuk és használatuk veszélyeiről;
- ismerje a leggyakoribb környezetszennyező anyagokat, törekedjen felhalmozódásuk megelőzésére és az esetlegesen kialakuló károk csökkentésére.
- Lássa a természettudományok XX. században bekövetkezett fejlődését és meghatározó szerepét a Föld és a földi élet jövőjében.

Ennek érdekében:

- ismerje a közvetlen tapasztalatszerzés módszereit, szerepét és jelentőségét a természettudományos megismerésben;
- tudja, hogy ezen tapasztalatait az információhordozók által bővítheti, fejlesztheti;
- fogadja kritikával az információkat, mert téves nézetekkel is találkozhat;
- értékrendjében kapjon megfelelő helyet a tudomány és a tudás tisztelete;
- ismerje hazánk kiemelkedő eredményeket elért tudósait, kutatóit, orvosait;
- legyen büszke eredményeikre, nemzetközi elismertségükre;
- törekedjen munkásságuk széles körű ismertetésére és hírnevük öregbítésére.

Fejlesztési területek, nevelési célok:

A családi életre nevelés

A tanuló képes felismerni és megfogalmazni családban betöltött szerepeket, feladatokat, megtalálja és elvégzi a rá háruló feladatokat. Tisztában van a nemi szerepek biológiai funkcióival, társadalmi hagyományaival. Felismeri a családi élet és a párkapcsolatok során előforduló súlyos problémahelyzeteket, és ezek megoldásához megfelelő segítséget tud kérni. A szakasz végére a tanuló értéknek tekinti a gondosan kiválasztott, mély társas kapcsolatot. Tisztában van azzal, hogy a szexualitás a párkapcsolatok fontos eleme, és érti az ezzel kapcsolatos felelősséget is. Tud a pozitív és negatív családtervezés különböző lehetőségeiről, ismeri a művi terhesség-megszakítás lelki és fizikai veszélyeit. A tanuló alkalmazás szinten ismeri a csecsemőgondozás néhány alapvető lépését.

A testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló fel tudja sorolni az egészséges táplálkozás néhány alapvető szabályát. Ismeri a tisztálkodással kapcsolatos alapvető szabályokat, a személyes higiéné ápolásának módjait, majd megtanulja tudatosan ápolni személyes higiénéjét. Tudja, hogy a rendszeres testmozgás kialakul az igénye ezek iránt. A tanuló (az iskola és szülei segítségével) igyekszik olyan kikapcsolódást, hobbit találni, amely hozzásegíti lelki egészségének megőrzéséhez. Ismeri az aktív pihenés fogalmát, meg tud nevezni aktív pihenési formákat. Tisztában van a feltöltődés és kikapcsolódás jelentőségével. Tudatosan figyel testi egészségére, képes szervezetének jelzéseit szavakkal is kifejezni. Ismer és alkalmaz stressz oldási technikákat, tisztában van a nem megfelelő stressz oldás következményeivel, ennek kockázataival (különösen az alkohol, a dohányzás és a drogok használatának veszélyeivel), és tudatosan kerüli ezeket. Ismeri a stressz okozta ártalmakat, civilizációs betegségeket és ezek megelőzési módjait.

Tematikai egység	A szervezet anyag- és energiaforgalma	13 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> –A sejt felépítése, sejtszintű életfolyamatok. –A tápcsatorna szakaszai és fő működéseik, a táplálékok tpanyagtartalma. –A légző szervrendszer részei és működéseik. –A keringés szervei és szerepük a szervezet működésében. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> –A sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok összekapcsolásával a rendszerfogalom mélyítése. –A saját és mások egészségének megőrzése iránti felelős magatartás erősítése. –Az egészséges táplálkozás jellegzetességeire építve a tudatos fogyasztói szokások megalapozása, erősítése. –Az orvoshoz fordulás céljának, helyes időzítésének tudatosítása, illetve baleset esetén a tudatosan cselekvő magatartás megalapozása. 	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Miért van szüksége szervezetünknek különböző tápanyagokra (fehérjékre, szénhidrátokra és zsírokra)?	A táplálékok csoportosítása	<i>Kémia:</i> a legfontosabb tápanyagok (zsírok, fehérjék, szénhidrátok) kémiai felépítése

<p>Az élőlényeket felépítő szervetlen és szerves anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és olajok, fehérjék, vitaminok) szerepe.</p> <p>Miért nincs önemésztés a tápcsatornában? A tápcsatorna részei és szerepük a tápanyagok emésztésében és felszívódásában.</p> <p>Melyek az alultápláltság, a túlsúly, az elhízás okai és következményei? Az egészséges táplálkozás jellemzői (minőségi és mennyiségi éhezés, alapanyagcsere, testtömeg-index, normál testsúly).</p> <p>Hogyan jutnak tápanyaghoz és oxigénhez a szervezetünk belsejében található sejtek? A vér és alkotóinak szerepe az anyagszállításban és a vérárvadásban.</p> <p><i>Miben különbözik a be- és a kilélegzett levegő összetétele, és mi a különbség magyarázata?</i> A légzési szervrendszer részei és működésük. Hangképzés és hangadás.</p> <p>Milyen történések játszódnak le a szív működésekor? A keringési rendszer felépítése és működése.</p> <p>A táplálkozás és a légzés szerepe szervezet</p>	<p>jellegzetes tápanyagtartalmuk alapján.</p> <p>A fő tápanyagtípusok útjának bemutatása az étkezéstől a sejtekig.</p> <p>Számítások végzése a témakörben (pl.: testtömeg-index, kalóriaszükséglet)</p> <p>Nemzeti öntudat fejlesztése – pl. Szent-Györgyi Albert munkássága Prezentáció készítése.</p> <p>Lehetséges projekt munka:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Felvilágosító kampány összeállítása az egészséges táplálkozás megvalósítására; a testsúllyal kapcsolatos problémák veszélyeinek megismerésére. – Az egészséges étkezési szokások népszerűsítése. – A táplálkozásnak és a mozgásnak a keringésre gyakorolt hatása, az elhízás következményei. <p>A szív működést kísérő elektromos változások (EKG) gyógyászati jelentősége; a szív megállás, szívinfarktus tüneteinek felismerése.</p>	<p><i>Matematika:</i> Adatok, rendezése, ábrázolása. Matematikai modellek (pl. függvények, táblázatok, rajzos modellek, diagramok, grafikonok) értelmezése, használata.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben alkalmazott speciális jelrendszerek működésének magyarázata (táblázat).</p>
--	---	--

<p>energiaellátásában. A vér szerepe a szervezet védelmében és belső állandóságának fenntartásában. Immunitás, vércsoportok. A védőoltások jelentősége.</p> <p><i>Mitől függ, hogy mennyi folyadékot kell elfogyasztanunk egy nap?</i> A kiválasztásban résztvevő szervek felépítése és működése.</p> <p>A vízháztartás és a belső környezet állandósága. A só- és vízháztartás összefüggése.</p> <p>Hogyan függ össze a szívinfarktus a kockázati tényezőkkel? Vérzéstípusok - vérzéscsillapítások.</p> <p>Légzőszervi elváltozások, betegségek megelőzése.</p> <p>A szív és az érrendszeri betegségek tünetei és következményei.</p> <p>Az alapvető életfolyamatok (légzés, pulzusszám, vérnyomás, testhőmérséklet és vércukorszint) szabályozásának fontossága a belső környezet állandóságának fenntartásában.</p> <p>A rendszeres szűrővizsgálat, önvizsgálat szerepe a betegségek megelőzésében.</p> <p>Melyek az egészségügyi ellátáshoz való jog főbb</p>	<p>- A pulzusszám, a vércukorszint, a testhőmérséklet és a vérnyomás fizikai terhelés hatására történő változásának megfigyelése és magyarázata. Vizsgálatok elvégzése, csoportonként, forgószínpad szerűen, Eredmények, megfigyelések készítése.</p> <p>A vér- és vizeletvizsgálat jelentősége, a laborvizsgálat legfontosabb adatainak értelmezése. Látogatás egy laboratóriumban, az alapvizsgálatokról felvilágosító előadás meghallgatása, önálló feljegyzés készítése.</p> <p>Vénás és artériás vérzés felismerése, fedő- és nyomókötés készítése.</p> <p>Önálló kutatómunka: milyen feltételekkel köthet életbiztosítást egy egészséges ember, illetve aki dohányzik, túlsúlyos, magas a vérnyomása, alkoholistá vagy drogfüggő? Adatgyűjtés arról, hogy milyen hatással van a dohányzás a keringési és a légzési szervrendszerre, illetve a magzat fejlődésére.</p> <p>Az interneten található betegségtünetek értelmezése és értékelése.</p> <p>Vita a rendszeres egészségügyi és</p>	<p><i>Informatika:</i> adatok gyűjtése az internetről, prezentáció készítése.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> betegjogok.</p>
---	--	---

<p>ismérvei? Betegjogok: az orvosi ellátáshoz való jog; háziiorvosi és szakorvosi ellátás.</p>	<p>szűrővizsgálatok, az önvizsgálat, a védőoltások, valamint az egészséges életmód betegség-megelőző jelentőségéről.</p> <p>Az eredményes gyógyulás és az időben történő orvoshoz fordulás ok-okozati összefüggésének összekapcsolása.</p>	
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i> Tápanyag, anyagcsere, alapanyagcsere, emésztés, vér, vércsoport, véralvadás, immunitás, szűrlet, vizelet, só- és vízháztartás.</p>		
<p>Ismétlés, Motiváció, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Javasolt Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport pedagógiai munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, eljárások, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Megfigyelések végzése, feljegyzés módszerek, készítése, Prezentáció készítése Értékelés, Szemléltető eszközök – szervezési és applikáció, interaktív tananyag alkalmazása, tudományos kisfilmek munkaformák megtekintése stb.- alkalmazása. Modellek bemutatása, Kísérletek végzése, Egészségügyi Központ látogatása, Önvizsgálat</p>		

Tematikai egység	Belső környezet állandóságának biztosítása	10 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> – A sejt felépítése. – Külső- és belső környezet, egyensúlyi állapot. – Környezethez való alkalmazkodás, az érzékszervek specializálódása adott inger felfogására. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A szervezet és a környezet kölcsönös egymásra hatásának megértése. – A környezeti jelzések kódolásának és dekódolásának értelmezése az érzékelés folyamatában. – Az alkohol és a kábítószeres káros élettani hatásának ismeretében tudatos, elutasító attitűd alakítása. 	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>A környezeti jelzések érzékelésének biológiai jelentősége.</p> <p>Mi történik, ha valamelyik érzékszervünk nem, vagy nem megfelelően működik? Mit jelent a szemüveg dioptriája? A hallás és egyensúlyozás, a látás, a tapintás, az ízlelés és a szaglás érzékszervei.</p> <p>Miben hasonlít, és miben különbözik az EKG és az EEG? Az idegrendszer felépítése; a központi és a környéki idegrendszer főbb részei, az egyes részek Az idegsejt felépítése és működése.</p> <p>A feltétlen és a feltételes reflex. A feltételes reflex, mint a tanulás alapja.</p> <p>Meddig tudjuk visszatartani a lélegzetünket, tudjuk-e szabályozni a szívverésünket? Az alapvető életfolyamatok (légzés, pulzusszám, vérnyomás, testhőmérséklet és vércukorszint) szabályozásának működési alapelve.</p> <p>Mely tényezők veszélyeztetik az idegrendszer egészségét? Az alkohol egészségkárosító hatásai. A lágy és kemény drogok legismertebb fajtái, hatásuk az ember idegrendszerére, szervezetre, személyiségére.</p>	<p>Az érzékeléssel kapcsolatos megfigyelések, vizsgálódások végzése, a tapasztalatok rögzítése, következtetések levonása. Az érzékszervi fogyatékkal élő emberek elfogadása, segítségük kulturált módja. Adatgyűjtés a leggyakoribb szembetegségekről és korrekciós lehetőségeikről. Annak megértése, hogy az érzékelés az érzékszervek és az idegrendszer együttműködéseként jön létre.</p> <p>Az EEG működésének alapja és elemi szintű értelmezése. Az idegsejt különleges felépítése és működése közötti összefüggés megértése.</p> <p>Példák arra, hogy a tanulás lényegében a környezethez való alkalmazkodásként.</p> <p>Az egyensúlyi állapot és a rendszerek stabilitása közötti összefüggés felismerése, alkalmazása konkrét példákon.</p> <p>- A szენvedélybetegségeket kiváltó szerek és azok csoportosítása, hatásainak összegzése. Prevenációs lehetőségek gyűjtése. Kutatómunka, előadások meghallgatása, önálló feljegyzések készítése, vagy egyéni prezentáció készítése előre meghatározott témakörben.</p>	<p><i>Fizika:</i> A hang keletkezése, hangforrások, a hallás fizikai alapjai. Hangerősség, decibel. Zajszenyezés. A fény. A szem és a látás fizikai alapjai. Látáshibák és javításuk.</p> <p><i>Matematika:</i> Változó helyzetek megfigyelése; a változás kiemelése (analízis). Modellek megértése, használata.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés - a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata; egy hétköznapi probléma megoldása a szöveg tartalmi elemeinek felhasználásával.</p> <p><i>Informatika:</i> szövegszerkesztés</p>
---	--	--

<p>A megelőzés módjai.</p>	<p>- Nemzeti öntudat fejlesztése, magyar tudósok munkásságának bemutatásán keresztül, pl. Szentágothai János, Ceizel Endre. Kutatómunka IKT eszközök alkalmazása segítségével.</p> <p>A személyes felelősség tudatosulása, a szülő, a család, a környezet szerepének bemutatása a függőségek megelőzésében. A kockázatos, veszélyes élethelyzetek megoldási lehetőségeinek bemutatása.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Receptor, érzékszerv, reflex, reflexkör, feltétlen és feltételes reflex, központi és környéki idegrendszer.</p>
<p>Ismétlés, Motiváció, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Javasolt Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport pedagógiai munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, eljárások, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Megfigyelések végzése, feljegyzés módszerek, készítése, Prezentáció készítése Értékelés, Szemléltető eszközök – szervezési- és applikáció, interaktív tananyag alkalmazása, tudományos kisfilmek munkaformák megtekintése stb.-alkalmazása. Modellek bemutatása, Kísérletek végzése, Egészségügyi Központ látogatása, Önvizsgálat</p>	

Tematikai egység	Fogamzástól az elmúlásig	10 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Sejtosztódás. – Szaporodási típusok a növény-és állatvilágban. – A nemi érés jelei. 	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Felkészítés a felelősségteljes párkapcsolatra alapozott örömteli nemi életre és a tudatos családtervezésre. – Az életszakaszok főbb testi, lelki és magatartásbeli jellemzőinek megismerésével azoknak a viselkedési formáknak az erősítése, melyek biztosítják a korosztályok közötti harmonikus együttélést. 	

	– Az önismeret fejlesztésével hozzájárulás önmaguk kibontakoztatásához, mások megértéséhez, elfogadásához, a boldogságra való képesség kialakításához.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Mi a szexualitás szerepe az ember életében?</i> A férfi és a nő szaporodási szervrendszerének felépítése és működése.</p> <p>Milyen változások zajlanak le a szervezetben a női nemi ciklus alatt? Elsődleges és másodlagos nemi jellegek. A nemi hormonok és a pubertás. Az ivarsejtek termelődése, felépítése és biológiai funkciója. A menstruációs ciklus. Az önkielégítés.</p> <p>Melyek a különböző fogamzásgátlási módok előnyei és hátrányai? A fogamzásgátlás módjai, következményei. Az abortusz egészségi, erkölcsi és társadalmi kérdései. A nemi úton terjedő betegségek kórokozói, tünetei, következményei és megelőzésük.</p> <p>Mely környezeti és életmódbeli hatások okozhatnak meddőséget? A fogamzás feltételei, a méhen belüli élet mennyiségi és minőségi változásai, a szülés/születés főbb mozzanatai.</p>	<p>Az örökítő anyagot megváltoztató környezeti hatások megismerése, azok lehetséges következményeinek megértése, felkészülés a veszélyforrások elkerülésére.</p> <p>Másodlagos nemi jellegek gyűjtése, magyarázat keresése a különbségek okaira. A biológiai nem és a nemi identitás megkülönböztetése. A petesejt és a hím ivarsejt termelődésének összehasonlítása. A nemek pszichológiai jellemzőinek értelmezése.</p> <p>A biológiai és társadalmi érettség különbözőségeinek megértése. Érvelés a tudatos családtervezés, az egymás iránti felelősségvállalásra épülő örömteli szexuális élet mellett. Hiedelmek, téves ismeretek tisztázására alapozva a megelőzés lehetséges módjainak tudatosítása.</p> <p>Mikortól tekinthető a magzat embernek/élőlénynek? – Érvelés a tudatos gyermekvárás mellett.</p>	<p><i>Informatika:</i> szaktárgyi oktatóprogram használata.</p> <p><i>Fizika:</i> ultrahangos vizsgálatok az orvosi diagnosztikában.</p> <p><i>Matematika:</i> ciklusonként átélt idő és lineáris időfogalom; időtartam, időpont.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony felismerése; a bibliográfiai rendszer mibenléte és alkalmazása; a szövegben megfogalmazott feltételeket teljesítő példák azonosítása.</p>

<p>Hogyan változik az építő- és lebontó anyagcsere aránya az egyes életszakaszokban? A méhen kívüli élet főbb szakaszainak időtartama, az egyed testi és szellemi fejlődésének jellemzői.</p> <p>Mikor alakul ki és meddig változik a személyiség? A serdülőkor érzelmi, szociális és pszichológiai jellemzői. A személyiség összetevői, értelmi képességek, érzelmi adottságok. Az önismeret és önfejlesztés fontossága.</p> <p>Melyek a jó emberi kapcsolatok jellemzői? Leány és női, fiú és férfi szerepek a családban, a társadalomban. A családi és az egyéni (rokoni, iskolatársi, baráti, szerelmi) kapcsolatok jelentősége, szerepük a személyiség fejlődésében. A viselkedési normák és szabályok szerepe a társadalmi együttélésben.</p> <p>- A biológiai és társadalmi érettség különbözőségeinek megértése.</p>	<p>A születés utáni egyedfejlődési szakaszok legjellemzőbb testi és pszichológiai megnyilvánulásainak összehasonlítása, különös tekintettel az ember életkora és viselkedése összefüggésre.</p> <p>Az adott életkor pszichológiai jellemzőinek értelmezése kortárs-segítők és szakemberek segítségével. Példák a családi és iskolai agresszió okaira, lehetséges kezelésére, megoldására. Szerepjáték (önzetlenség, alkalmazkodás, áldozatvállalás, konfliktuskezelés, probléma-feloldás). Szerepjáték, illetve kortárs irodalmi alkotások bemutatása a szerelemnek az egymás iránti szeretet, tisztelet és felelősségvállalás kiteljesedéseként történő értelmezéséről.</p> <p>- Párvalasztás, a másik nem tisztelete családtervezés, fogamzásgátlás, gyermekvállalás fontossága. A keresztyén hitünkkel összefüggő elvárások, kötelezettségek.</p> <p>- Az emberi élet védelme, az idős emberek tisztelete, segítése. Kiselőadások készítése.</p>	
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>.Ivarsejt, nemi hormon, elsődleges, másodlagos nemi jelleg, nemi szerv, szexualitás, abortusz, fogamzásgátlás, tudatos családtervezés.</p>	
<p>Javasolt</p>	<p>Ismétlés, Motiváció, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat,</p>	

pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Megfigyelések végzése, feljegyzés készítése, Prezentáció készítése Értékelés, Szemléltető eszközök – applikáció, interaktív tananyag alkalmazása, tudományos kisfilmek megtekintése stb.- alkalmazása. Modellek bemutatása, Kísérletek végzése, Egészségügyi Központ látogatása, Önvizsgálat
--	--

Tematikai egység	Hitünk és tantárgyunk kapcsolata	1 óra
Előzetes tudás	<p align="center">– A Hit- és erkölcsstan órán elsajátított ismeretek</p> <p align="center">- Bibliai történetek a teremtésről</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> - A témakörhöz tartozó bibliai történetek, személyek és alapvető kortörténeti háttérük ismerete. - Önismereti fejlesztés a következő területeken: férfiként és nőként a szolgálatban, a szeretet megélése az emberi kapcsolatokban – Felkészítés a felelősségteljes párkapcsolatra alapozott örömteli nemi életre és a tudatos családtervezésre. – Meg kell ismerni az emberi test biológiai felépítését, csodálatos működését. – Az egészségvédelem alapvető ismerveit el kell sajátítani: – A lelkiismeret fogalmának életközponitú példák által történő tisztázása – Az önismeret fejlesztésével hozzájárulás önmaguk kibontakoztatásához, mások megértéséhez, elfogadásához, a boldogságra való képesség kialakításához. 	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> - Felelősség saját magunkkal szemben, egészségvédelem, szennvedélybetegségek - Felelősség a másik nemmel és utódainkkal szemben – keresztény szexuális erkölcs 	<ul style="list-style-type: none"> - Ismeri a témakörhöz kapcsolódó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti háttérüket. - Ismeri a lelkiismeret fogalmát, melyet képes a saját szavaival értelmezni. - Bibliai alapokon példákat tud mondani arra, hogyan lehet a férfi és női mivoltát megélni az Isten ügyéért való munkálkodásban. 	<p><i>Informatika:</i> szaktárgyi oktatóprogram használata.</p> <p><i>Bibliai ismeretek</i></p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egy</p>

<p>Református és más felekezetű tudósok megismerése, szerepük a biológia tudományának fejlesztésében</p> <p>Nyírbátori tudósok, orvosok megismerése, munkásságuk.</p> <p>Hitünk szerepe az ember testfelépítésének és harmonikus működésének, csodálatos rendszerében, egészségünk fenntartásában.</p>	<p>Lenhossék József (Buda, Várnegyed, 1818. március 20. – Budapest, 1888. december 2.) orvos, anatómus, antropológus,</p> <p>Dr. Bella Imre (1893. Nyírbátor – 1967. Budapest) orvos, tüdőgyógyász – „szegények” orvososa, valamint.</p> <p>Dr. Tanhoffer Lajos (1843. Nyírbátor – 1909. Budapest) orvos, biológus, akadémikus.</p> <p>Munkásságuk felkutatása, megismerése.</p> <p>- Az ember szervezete és egészsége témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek.</p> <p>Prezentáció készítése – az egészségvédelem, a párválasztás, családi élet az öregedés, elmúlás, feltámadás rendszerében.</p> <p>- Minden témakörnél, anyagrészeknél jól együtt lehet és kell dolgozni a hitoktatókkal. Kiselőadás, kutatómunka, ismeretterjesztő film megtekintése.</p>	<p>vagy kategória-elem viszony felismerése; a bibliográfiai rendszer mibenléte és alkalmazása; a szövegben megfogalmazott feltételeket teljesítő példák azonosítása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Érzelmet kifejező magyarázó képek, rajzok (piktogram, smiley az</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Erkölcünk, keresztyén hitünk, a fogamzástól az elmúlásig tartó Földi életünkben.</p> <p>Férfi, nő, nemi identitás, szolgálat, szeretet arca, szeretettípusok, szeretetnyelvek</p>	
<p>Javasolt pedagógiai</p>	<p>Ismétlés, Motiváció, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport</p>	

eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Megfigyelések végzése, feljegyzés készítése, Prezentáció készítése Értékelés, Szemléltető eszközök – applikáció, interaktív tananyag alkalmazása, tudományos kisfilmek megtekintése stb.- alkalmazása. Modellek bemutatása, Kísérletek végzése, Egészségügyi Központ látogatása, Önvizsgálat	
Összefoglalás, gyakorlás, ismétlés	Helyi többlet óraszám	Témakör összidőkerete
	2	2

A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyamos végén

- Lássa a sejtek, szövetek, és szervek felépítése és működése közötti összefüggést. Értse a sejtszintű és a
 - szervezetszintű életfolyamatok közötti kapcsolatot.
 - Ismerje az ivaros és az ivartalan szaporodás előnyeit és hátrányait, szerepüket a fajok fennmaradásában, a földi élet változatosságának fenntartásában.
- Legyen tisztába saját teste felépítésével és alapvető működési sajátosságaival.
 - Legyen tisztába a férfi és a nő közötti különbséggel és a kamaszkor biológiai- pszichológiai problémáival.
 - Ismerje a betegségek kialakulásának okait, megelőzésük és felismerésük módjait, az egészséges életmód és az elsősegélynyújtás legfontosabb szabályait.
- Értse a szűrővizsgálatok jelentőségét a betegségek sikeres gyógyításában.
 - Tudjon önállóan és társaival együttműködve megfigyeléseket, vizsgálódásokat, kísérleteket végezni, tapasztalatairól feljegyzéseket készíteni.
- Rendelkezzen jártassággal a mikroszkóp használatában.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés leggyakoribb formái

- Az önálló és csoportos tanulói tevékenység: forráshasználat; megfigyelés; kísérletezés; applikációs tevékenység; programkészítés, szervezés folyamatos ellenőrzése, szóbeli értékelése.
- Szóbeli feleltetés.
- Írásbeli ellenőrzés: munkafüzet, munkalap, feladatlap, témazáró.
- Tanév eleji diagnosztikus mérés, félévkor és tanév végén szummatív mérés.
- Önálló – tanórán kívüli – forráshasználat (könyv, folyóirat, multimédiás eszközök), megfigyelés, adatgyűjtés, kiselőadás, programkészítés.
- A témaköröket lezáró feladatlapokat, vagy a központilag összeállított felmérőlapokon, illetve a szaktanár által elkészített felmérőlapokon végezhető el.
- A tanév végi értékelésbe javasolt beszámítani a tanórán kívül végzett egyéb tevékenységet, pl. tanulmányi versenyeken való részvételt.

Értékelési szempontok:

- Milyen szinten sajátította el a tanuló a tananyaghoz kapcsolódó szaknyelvet és az élőlények testtopográfiai ismereteit?

Hogyan használja a megismerési algoritmusokat? Felismeri-e az

- élőlényeket, tudja-e őket jellemezni?
- Képes-e a megismert tények, folyamatok, fogalmak elemzésére, törvényszerűségek bizonyítására?
- Érti-e az ökológiai rendszerek szabályozó folyamatait, tudja-e példákkal illusztrálni a környezet – életmód- szervezet, valamint a szervek felépítése és működése közti oksági összefüggéseket?
- Képes-e a növényi és állati anyagcsere összehasonlítására, látja-e az autotróf anyagcsere szerepét a bioszférában?
- Felismeri-e a növény és állatvilág élőlényeinek testfelépítésében és életműködéseinek fejlődésében az evolúciós újításokat?

Képes-e a megismert élőlények rendszerezésére?

Ismeri-e az emberi szervezet felépítését, működését, szabályozó folyamatait?

- Látja-e szervezetében a rész és az egész viszonyát, az életfolyamatok irreverzibilitását?
 - Elsajátította-e és alkalmazza-e a mindennapokban az egészséges életvitel szokásrendszerét?
- Tudja-e, mikor kell orvoshoz fordulni és hogyan kell ott viselkedni?
- Rendelkezik-e megfelelő önállósággal a megfigyelések, vizsgálódások, kísérletek végzésében, az eszközök balesetmentes használatában, az információhordozók kiválasztásában, hasznosításában?
 - Elsajátította-e az értő, a válogató a kritikai olvasás megfelelő szintjét, és tudja-e hasznosítani az ismeretszerzés folyamatában?
 - Miként tud önállóan vagy társaival együttműködve ismereteket szerezni, gyakorlatokat végezni, megszerzett ismereteit új szituációban alkalmazni?
 - Milyen mértékben vált személyiségének jellemzőjévé a környezet- és egészségvédelem, valamint a permanens önművelődés igénye?

Hogyan kapcsolja össze a biológiai ismereteit a keresztyén hittel, annak elvárásaival? Folyamatosan

- biztosítani szükséges a lassabban haladó, esetlegesen az osztályközösségekben jelenlevő SNI, BTM tanulók fejlesztését, egyéni felzárkóztatását.

A tankönyvválasztás szempontjai

- taneszköz, fedje le a biológia tantárgy kerettantervi anyagát;
- biológia tankönyv tartalma korrekt és igényes legyen szaktárgyi szempontból
- a taneszköz legyen jól tanítható a helyi tantervben meghatározott, a biológia tanítására rendelkezésre álló órakeretben;

- a taneszköz segítségével a biológia kerettantervben megadott fogalomrendszer jól megtanulható, elsajátítható legyen, nyelvezete alkalmazkodjon a tanulók életkori sajátosságaihoz;
- a taneszköz segítséget nyújtson a megfelelő biológiai, illetve természettudományos szemlélet kialakításához, ábraanyagával támogassa, segítse a tanári demonstrációs és a tanulói kísérletek megértését.

Földrajz 7-8. évf. Helyi tantárgyi tanterv

általános tantervű osztályok számára

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Általános iskolák 7-8. évfolyamain osztálykeretek között szervezett tanítás.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott 2.2.11. földrajz_7-8 tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzés:

A tantárgy a szabadon tervezhető órakeretből a hetedik évfolyamon a kerettantervi javaslatához képest, heti egy órával megemelt óraszámot kapott. Ebben az időkeretben a lemeztectonika, a Föld éghajlata, a világgazdaság, illetve Afrika és Amerika természet és társadalom-földrajzával foglalkozunk kiegészítő anyagok- olvasmányok, IKT-s feladatsorok, internetes honlapok, linkek, képek, videók- segítségével.

A tantárgy órakerete

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
7.	1+1	36+36	34	2+36
8.	2	72	63	9

Helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

7 évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete

A szilárd Föld anyagai és folyamatai	8		8
A lemeztektonikával összefüggő földrajzi folyamatok megláttatása földfelszínen és a felszín alatt, valamint ezek következményei az emberek életében		8	8
Ismétlés, összefoglalás, értékelés		2	2
A földrajzi övezetesség alapjai	7		7
A Föld éghajlatának és természetes növényzetének változása a globális felmelegedés és az emberi beavatkozás következtében		7	7
Gazdasági alapismeretek	5		5
Vezető gazdasági nagyhatalmak és monopóliumok hatása közvetlenül vagy közvetve mindennapi életünkre ill. a jövőre		5	5
Afrika és Amerika földrajza	14		14
Afrika - és Amerika természet-és gazdaságföldrajzának kiegészítése, a két kontinens fővárosainak nevezetes városainak megismerése		14	14
Ismétlés, összefoglalás, értékelés		2	2
Évfolyam összesen	34	34+2	72

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Ázsia földrajza	10		10
Ausztrália a sarkvidékek és az óceánok földrajza	4		4

Európa általános földrajza	5		5
Észak-és Mediterrán Európa földrajza	5		5
Atlanti-Európa földrajza	6		6
Kelet-és Közép-Európa földrajza	7		7
A Kárpát-medencevidék földrajza	5		5
A hazánkkal szomszédos országok földrajza	6		6
Magyarország természeti és kulturális értékei	5		5
Magyarország társadalomföldrajza	10		10
Ismétlés, összefoglalás, értékelés		7	7
TEREMTÉS és földtörténet párhuzamba állítása, Bibliai földrajzi nevek		2	2
Évfolyam összesen	63	9	72

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

Hitünkben fakadó megfontolások

A kereszténység középpontjában az Isten által teremtett természet és a benne élő Isten képmására teremtett ember áll. Ez különös felelősséget ró az emberre saját magával, másik emberrel és a teremtett világgal szemben. A református iskolában a természetismeret oktatását is áthatja ez a szemlélet. Ez különböző formákban jelenik meg az oktatás során.

5. A teremtett világ csodálata, és a Teremtő felismerése műveiben

6. Az ember felelőssége a világgal szemben – az egyszerűség, szerénység, lemondás, önzetlenség sokat segít a környezeti gondok enyhítésében
Felelősség saját magunkkal szemben –környezet-és- egészségvédelem!

Ezek a területek általában csak implicit módon jelennek meg az órai munkában, de *A természet és társadalom kölcsönhatásai*, témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. Ezen anyagrészeknél jól együtt lehet dolgozni a hitoktatókkal is.

Ezek a területek általában csak implicit módon jelennek meg az órai munkában, de *A természet és társadalom kölcsönhatásai*, témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. Ezen anyagrészeknél jól együtt lehet dolgozni a hitoktatókkal is.

Földrajz az általános iskolák 7–8. évfolyama számára

A földrajzoktatás megismerteti a tanulókat a szűkebb és tágabb környezet természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőivel, folyamataival, továbbá a környezetben való tájékozódást, eligazodást segítő alapvető eszközökkel és módszerekkel. Vizsgálódásának középpontjában a természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek, azok kölcsönhatásai, illetve napjaink gazdasági, környezeti eseményei állnak. A földrajz tantárgy a természet- és társadalomföldrajz, valamint a regionális tudomány mellett számos földtudományt képvisel a közoktatásban, integrálja a földtani, a légkörtani, a hidrológiai, a talajtani és a planetológiai tudást. Tantárgyi előzménye az első tagozatos környezetismeret, illetve 5–6. évfolyamon a természetismeret, így annak követelményrendszerére épül, amelynek teljesítését feltételezi.

7-8. évfolyam

A földrajzi tartalmak feldolgozása során fejlődik a tanulók földrajzi-környezeti gondolkodása, helyi, regionális és globális szemlélete. Megértik, hogy a természet egységes egész, a Föld egységes, de állandóan változó rendszer, amelyben az ember természeti és társadalmi lényként él, és ez megköveteli az erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodást. Az oknyomozó tudásszerzés elvéből kiindulva a tananyag feldolgozása során a tanulók minden tényt, jelenséget és folyamatot elsődlegesen térbeli, emellett időbeli változásában, fejlődésében ismernek meg, meglátva azok okait és lehetséges következményeit is. Így fokozatosan kialakulhat felelős magatartásuk a szűkebb és a tágabb természeti, illetve társadalmi környezet iránt. A helyi és a regionális gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok értékelésével és a globális folyamatok érzékelésével lehetővé válik, hogy a tanulók megismerjék az emberiség egész bolygónkra kiterjedő tevékenységét, valamint az ebből fakadó, szintén világméretű természeti, társadalmi és környezeti problémákat.

A tartalmak feldolgozása a szűkebb és a tágabb környezet földrajzi jellemzőire épül. Elsődleges célja a térbeli intelligencia fejlesztése. Kiemelt része a haza és környezete földrajzi-környezeti jellemzőinek megismertetése, amelynek során megalapozódik a hazához és a magyarsághoz való kötődés. Az Európai Unió, valamint a távoli országok természeti és társadalmi-gazdasági sajátosságainak bemutatásával hozzájárul az eltérő kultúrák megismerése iránti igény, a nyitott és befogadó magatartás, illetve szemlélet kialakulásához. Mindezt úgy valósítja meg, hogy közben elősegíti a természeti és a kulturális értékek iránti tisztelet, illetve a következő nemzedékek számára történő megőrzésük iránti igény kialakulását. Ezzel hozzájárul a felelős és tudatos környezeti magatartás, a jövő generáció érdekeit is szem előtt tartó gondolkodás fejlődéséhez. A hazáról, a földrészeinkről és a távoli földrészekről való tudásszerzés mellett nagymértékben segíti a tanulók képességeinek fejlődését. A más anyanyelvű országok és kultúrák megismerése elősegítheti a tanulóknál az adott célnyelven történő kommunikáció igényének kialakulását, ez pedig megkönnyítheti az idegen nyelvi kommunikáció fejlődését. A különféle szóbeli és írásbeli ismeretközvetítő, illetve értékelési módszerek alkalmazásával segíti az anyanyelvi kommunikáció fejlődését.

A természeti és a környezeti folyamatokban megfigyelhető kölcsönhatások feltárásával a földrajzoktatás hozzájárul a természettudományi szemlélet és gondolkodásmód kialakulásához. Folytatja az 5–6. évfolyamon megkezdett integrált tudásszerzést és az egységes természettudományi szemlélet alakítását. Az állandóság és a változás látszólagos ellentmondásosságát, a rendszerek törvényszerűségeit, a struktúra és a funkció összefüggéseit, az anyag, az energia, az információ különböző formáit regionális megjelenésükben vizsgálja. A természeti jellemzőkhöz mindig hozzákapcsolja azok társadalmi-gazdasági felhasználását, illetve egymáshoz illeszti a társadalmi élet és a gazdaság elemeit is, ezáltal megveti a társadalomtudományi szemlélet alapjait is. Szüntelenül változó és globalizálódó világunk természeti, környezeti és társadalmi-gazdasági folyamatainak megismeréséhez és megértéséhez elengedhetetlen a folyamatos tájékozódás és információszerzés, valamint a nyitott gondolkodás. Ezért a tartalmi elemek elsajátítása elképzelhetetlen a tanulók egyre önállóbbá váló információkezelő tevékenysége nélkül. Így a tanítási-tanulási folyamatban nagy hangsúlyt kap az információszerzés és az információfeldolgozás képességének fejlesztése, különös tekintettel a tapasztalati és a digitális világ nyújtotta lehetőségek felhasználására. Mivel a földrajz tantárgy feladatának tekinti a tanulók megismertetését a helyi, a regionális és a globális környezetükkel, a valóság pedig gyorsan változik, ezért a tanulók kénytelenek állandóan önállóan frissíteni ismereteiket. A távoli tájak megismerésében nagy szerepet kapnak a mediatisált kommunikációs eszközök (nyomtatott sajtó, televízió, internet) által szerzett információk. A földrajz tantárgynak tehát célkitűzése, hogy ösztönözze a médiumok által közvetített világ kritikus elemzését, értelmezését, megértesse a tanulókkal, hogy a világ itteni ábrázolása nem azonos a valósággal, az eseményeknek és a jelenségeknek az alkotók által konstruált változatát láthatják.

A tanítási-tanulási folyamat kiemelt célja a folyamatos önképzés iránti igény felébresztése, valamint az élethosszig tartó tanulás képességének kialakítása. Hazánk és a világ társadalom-földrajzi jellemzőinek bemutatásával a tantárgy elősegíti a szociális és állampolgári kompetenciák fejlődését. Napjaink társadalmi-gazdasági folyamatainak megismertetése nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók a gazdasági élet eseményeiben eligazodó aktív, kreatív, rugalmas és vállalkozóképes állampolgárrá válhassanak. A tantárgy komplex ismeretanyaga révén segíti a tanulók pályaválasztását, eligazodását a munka világában, illetve felkészíti őket a szakirányú középfokú tanulmányokra. Hozzájárul ahhoz, hogy az általános iskolából kilépő diákok képesek legyenek felelős döntéshozatalra az állampolgári szerepek gyakorlása során.

A földrajztanulás során a tanulók megszerzik a szemléleti térképolvasás képességét, és jártasságot szereznek az okfejtő térképolvasásban (különböző méretarányú és ábrázolásmódú térképeken). A dokumentum topográfiai és kulcsfogalmi listája csak az adott témában újonnan megjelenő és azokat a fogalmakat tartalmazza, amelyek a kerettanterv tartalmi és szemléleti újdonságainak pontosítása érdekében szükségesek, a korábbi életkori szakaszban vagy a megelőző témák során feldolgozottakat tudottnak feltételezi.

Célok és feladatok

A Nemzeti alaptanterv Földünk-környezetünk műveltségi területében megfogalmazott tartalmi és fejlesztési követelmények szerint a műveltségi terület és az ezt megjelenítő földrajz tantárgy alapvető feladata, hogy megismertesse a tanulókat szűkebb és tágabb környezetünk természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőivel, folyamataival. Felismertesse a folyamatok között megfigyelhető alapvető összefüggéseket,

kölcsönhatásokat. A földrajz tanulása során alakul ki a tanulóknál a mindennapi élet szempontjából döntő fontosságú térbeli és időbeli tájékozódási képesség.

A Földünk-környezetünk műveltségi terület a napjainkban lejátszódó társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok vizsgálatát állítja a középpontba. A komplex, természeti és társadalmi-gazdasági jelenségeket, folyamatokat egyaránt bemutató tananyag feldolgozásának célja a tanulók szemléletének formálása, a földrajzi gondolkodás képességének megalapozása. Az általános iskolai földrajzoktatás során a pusztán tényközlő tananyagátadás helyett a hangsúlyt a természeti, társadalmi-gazdasági és a környezeti folyamatok vizsgálatára, az összefüggések és az általános törvényszerűségek megvilágítására kell helyezni.

A Földünk és környezetünk műveltségterület – a lehetőségekhez igazodva – támogatja a könyvtárak, múzeumok és az elektronikus eszközök (kalkulátor, számítógép, internet stb.), információhordozók célszerű felhasználásának megismerését, alkalmazásukat az ismeretszerzésben, a problémák megoldásának egyszerűsítésében.

A *sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése, illetve a kisebbségi migráns tanulókkal való foglalkozás* a műveltségterület tantárgyi órákon is szükséges: ami a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciáláshoz nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását és kiegészítő pedagógiai szolgáltatások igénybe vételét teheti szükségessé. Figyelembe kell venni az egyéni fejlesztési tervek kialakításakor, a tanórákon a csoportok szervezésekor, a tanórák tanulásszervezési eljárásainak tervezésekor. Sajátos tanulásszervezési megoldások alkalmazása nélkül ugyanis nem valósíthatók meg a különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyerekek, a tanulási és egyéb problémákkal, magatartási zavarokkal küzdő tanulók nevelésének, oktatásának feladatai. Figyelembe kell venni a tervezéskor a tanórán kívüli lehetőségek felhasználását is.

A tantárgyi kerettanterv érvényesíti az iskolai oktatás-nevelés közös, átfogó elveit, így részt vállal az egészségfejlesztés, a környezetvédelem és a fogyasztóvédelem társadalmi feladataiból.

A Földünk és környezetünk műveltségterület az *egészségnevelési feladatát* elsősorban azokon a témakörökben tudja elvégezni, ahol a mindennapi életmóddal kapcsolatos témák jelennek meg, hiszen az itt megjelenő tartalmi elemek alkalmasak arra, hogy elősegítsék a tanulók egészségfejlesztési attitűdjének, magatartásának, életvitelének kialakulását a megjelenő ismeretek értelmezésén, továbbgondolásán keresztül.

A *környezettudatosságra nevelés* érdekében a Földünk és környezetünk műveltségterület igen alkalmas arra, hogy különböző problémák, adatok és tények felhasználásával, feladatokat oldjanak meg a tanulók, amelyeken keresztül megismerhetik, megérthetik, valamint végiggondolhatják azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak, továbbá konkrét európai és hazai példák is felismerik a társadalmi-gazdasági modernizáció pozitív és negatív környezeti következményeit.

Az egészségvédelemhez és a környezetvédelemhez hasonlóan a *fogyasztóvédelemre*, a tudatos kritikus fogyasztói magatartásra való nevelés is jól megoldható a Földünk és környezetünk gazdasági és társadalmi vonatkozású témakörein keresztül, amely amúgy is fontos területe a mindennapokban megjelenő problémák, összefüggések vizsgálatának, így mód van az egyes termékekről való beszélgetésekre vagy szituációs játékokra.

A földrajzoktatás kiemelten fontos feladata, hogy fejlessze a tanulók környezeti érzékenységét, megértesse velük a helyi, a regionális és a globális környezeti problémák, az emberre veszélyes folyamatok felismerésének, mérséklésének és megakadályozásának fontosságát és

lehetőségeit. A tantárgy tartalmának elsajátítása során tudatosulnia kell a tanulóknak, hogy az emberiség jövőjét meghatározó kihívások döntően földrajzi problémákból indulnak ki.

A Nemzeti alaptanterv lehetővé teszi, hogy az önálló tantárgyi keretben történő földrajzoktatás, a Földünk-környezetünk műveltségi területben megfogalmazott célkitűzések, a fejlesztési feladatoknak megfelelő tartalmak és képességek elsajátítása már az 5. évfolyamon megkezdődjön. Az első két évfolyam földrajztanításának feladata azonban továbbra is alapvetően a későbbi tantárgyi oktatás megalapozása. Ezért az 5. és a 6. osztályban az elsajátítandó ismeretek elsősorban a közvetlen földrajzi környezetben megfigyelhető jelenségekkel és folyamatokkal kapcsolatosak. A legfontosabb feladat, hogy a tanulók megismerkedjenek a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetben való tájékozódás alapvető eszközeivel és módszereivel. Az alapozás legfontosabb célja, hogy a tanulók elsajátítsák a megfigyelés, az információszerzés- és feldolgozás alapvető módjait, a legfontosabb földrajzi kompetenciákat, majd ezek fokozatos elmélyítésével képesek legyenek egyre sokoldalúbb alkalmazásukra a földrajzi tanulmányaik során. Az 5–6. évfolyamon a földrajzoktatás a közvetlen környezetből jellemzőiből kiindulva, a földrajzi tér fokozatos tágításával megismerteti a tanulókat Földünk legfontosabb jelenségeivel és azok következményeivel. A hangsúlyt azonban mindvégig a megfigyelésre, a közvetlen tapasztalatszerzésre és az alapvető összefüggések felismerésére helyezi.

A 7–8. évfolyam feladata, hogy megismertesse a tanulókat az egyes kontinensek és országok természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőivel. A tananyag feldolgozása során a távoli tájak földrajzi jellemzőinek megismerése után jutunk el Európa, a Kárpát-medence és végül hazánk bemutatásához. A vizsgálódás középpontjában a természeti, a társadalmi-gazdasági és a környezeti folyamatok, jelenségek, valamint napjaink eseményei állnak. Földünk népeinek, országainak megismerése nagymértékben hozzájárul a különböző kultúrák iránti érdeklődés kialakításához, a másság megértéséhez és elfogadásához. Elősegíti, hogy reális kép alakuljon ki a tanulóknak nemzeti értékeinkről, a magyarság világban elfoglalt helyéről, hazánk természeti, társadalmi-gazdasági adottságairól valamint európai integrációjáról.

A Földünk-környezetünk műveltségi terület tartalmainak feldolgozása során fejlődik a tanulók földrajzi-környezeti gondolkodása, helyi, regionális és globális szemlélete. Megértik, hogy a természet egységes egész, a Föld egységes, de állandóan változó rendszer, amelyben az ember természeti és társadalmi lényként él, és ez megköveteli az erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodást. A műveltségi terület minden jelenséget és folyamatot változásában, fejlődésében mutat be, megláttatva azok okait és lehetséges következményeit is. Így fokozatosan kialakulhat a tanulók környezetért felelős magatartása.

Fontos, hogy a műveltségi terület, és így a tantárgyi oktatás tartalmi és képességfejlesztési szempontból történő megalapozása már az alsó tagozaton – az Ember a természetben műveltségi területben megfogalmazottak alapján – megkezdődik. A felső tagozaton azonban a Földünk-környezetünk műveltségi terület tartalmi és képességfejlesztési feladatai már nemcsak az Ember a természetben, hanem az Ember és társadalom műveltségi terület bizonyos elemeihez is szervesen kapcsolódnak. Ezek a kapcsolatok is hangsúlyozzák a földrajz integrált jellegét, valamint a természeti és társadalmi-gazdasági jelenségek, folyamatok összefüggéseinek megvártatásában és kölcsönhatásainak feltárásában betöltött szerepét.

A tanulók értékelése

A tanulói teljesítmények értékelése három egymáshoz szorosan kapcsolódó részelemből tevődik össze: a földrajzi-környezeti az ismeretek, az ismeretek alkalmazásának képessége, a földrajzi kompetenciákban való jártasság.

A tanulói teljesítmény értékelése szempontjából az alapvető ismeretelemek elsajátítása mellett döntő fontosságú, hogy a tanulók milyen mértékben sajátították el a legfontosabb földrajzi kompetenciákat, kiemelten a földrajzi térben való tájékozódás képességét, a földrajzi tartalmú információszerezés és az információk feldolgozásának, értelmezésének képességét.

A tanulói teljesítmény értékelésére sokféle lehetőség és mód kínálkozik:

- Az alapfogalmak és összefüggések megértésének ellenőrzése rövid írásos, illetve szóbeli felelet, frontális foglalkozás formájában. A nagyobb témaegységek feldolgozását követően az elsajátított ismeretek és képességek szintjének ellenőrzése írásbeli feladatlap segítségével.
- Egyéb tanulói tevékenységek értékelése: tanórai tevékenység; szerepvállalás a csoportmunka során; terepi munka, megfigyelések elvégzése és a tapasztalatok értelmezése, illetve egyszerű jegyzőkönyv készítése; gyűjtőmunka és az összegyűjtött információk különböző formában történő feldolgozása (írásbeli vagy szóbeli beszámoló, tabló, rajz stb.).
- Egy-egy kiválasztott témához kapcsolódó rövid szóbeli vagy írásbeli beszámoló, leírás, rajz készítése. **Tanári irányítással, csoportmunkában vagy egyénileg végzett IKT-s feladatok megoldása.**

A tankönyvek kiválasztásának elvei

A megfelelő tankönyvek kiválasztásánál az alábbi szempontokat tartjuk kiemelten fontosnak:

- Tartalmi szempontból feleljen meg a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott tartalmi és fejlesztési irányelveknek.
 - A tudományos pontosság párosuljon az életkori sajátosságoknak megfelelő megfogalmazással és az ismeretek jól érthető, értelmezhető megfogalmazásával. Az ismereteket rendszerezetten, logikailag összekapcsolható módon közvetítse.
 - Legyen alkalmas arra, hogy felkeltse a tanulók érdeklődését a tantárgy iránt. (Megfelelő minőségű és tartalmú képanyag; didaktikus ábrák; érdekességek bemutatása; továbbgondolkodásra, bűvárkodásra alkalmas feladatok stb.). Szemléletmódjával közvetítse a természeti és a kulturális értékek felismerésének és megőrzésének fontosságát, és ösztönözzön a felelős környezeti magatartásra.
- A tankönyv tananyag-elrendezése, szerkezete tegye lehetővé a differenciált tanórai és tanórán kívüli munka megszervezését. Adjon segítséget az egyes témakörökben elsajátított ismeretek rendszerezésében. Tartalmazzon az ismeretek elsajátítását ellenőrző, illetve az ismeretek alkalmazását igénylő, a
- földrajzi kompetenciák elmélyítését segítő feladatokat.

Földrajz 7–8. évfolyam

Célok és feladatok

Fejlődjön a tanulók földrajzi térben való tájékozódási képessége. Legyenek képesek önállóan a szemléleti, tanári irányítással az okfejtő térképolvasásra különböző tartalmú és méretarányú földrajzi térképeken. Ismerjék a földrajzi térben való eligazodáshoz nélkülözhetetlen topográfiai fogalmakat. Rendelkezzenek átfogó képpel Földünk egészéről (felépítéséről, éghajlatáról, geológiájáról, társadalmi és gazdasági folyamatairól), s annak kisebb-nagyobb egységeiről.

Szerezzenek jártasságok az információszerzés és -feldolgozás különféle módszereinek alkalmazásában. Alakuljon ki bennük az igény az önálló, a szűkebb és tágabb földrajzi környezet alaposabb megismerését segítő földrajzi tartalmú információszerzésre. Legyenek képesek a megszerzett ismeretek és információk alkalmazására a mindennapi élet társadalmi-gazdasági és környezeti jelenségeinek, folyamatainak megértésében. A tanulók alkalmazzák a természeti, a környezeti és a társadalmi-gazdasági megfigyelések módszereit és eszközeit. Legyenek képesek földrajzi tartalmú adatokat értelmezni, és azokból következtetéseket levonni, véleményeiket, észrevételeiket szabatosan megfogalmazni. Legyenek helyes képzeik a földrajzi környezet elemeinek (pl. óceánok, kontinensek, hegységek, népség, termelés) méreteiről, a számszerűen kifejezhető adatok nagyságrendjéről.

A tanulók ismerjék meg az egyes kontinensek és a főbb országok általános természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőit. Ismerjék fel a kontinensek, a tipikus tájak és országok regionális jellemzőit, a közöttük lévő hasonlóságokat és különbségeket. Vegyék észre a természeti és a társadalmi adottságok szerepét a gazdasági fejlődés sajátosságaiban. Értsék meg, hogy az egyes adottságok szerepe, jelentősége az idők során változhat.

A tananyag elsajátítása, Földünk népeinek, országainak megismerése járuljon hozzá a különböző kultúrák iránti tisztelet és érdeklődés kialakításához, a társadalmi-gazdasági fejlődés eltérő lehetőségeinek és módjainak megértéséhez, elfogadásához.

Hazánk földrajzi jellemzőinek megismerése segítse elő, hogy reális kép alakuljon ki a tanulóknál nemzeti értékeinkről, a magyarság világban elfoglalt helyéről, hazánk természeti, társadalmi-gazdasági adottságairól, valamint európai integrációjáról.

A tantárgy tanulása során a tanulók összefüggéseikben ismerjék meg a környezetkárosító folyamatokat, ezek forrásait, megelőzésük és megszüntetésük lehetséges módjait is. Értsék meg, hogy a környezet károsodása nem ismer országhatárokat, a károk megakadályozása érdekében nemzetközi összefogásra, együttműködésre van szükség. Lássák be az egyéni felelősség fontosságát a környezetkárosító folyamatok mérséklésében.

7. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szilárd Föld anyagai és folyamatai	Órakeret 8 óra +8 óra+2 óra
--	---	--

<p>Előzetes tudás</p>	<p>Szemléleti kép a Föld belső gömbhéjairól. Megfigyelések és vizsgálódások alapján szerzett tapasztalatok a szűk környezetben található szilárd anyagokról. A belső és külső erők, hatásaik felismerése, modellezése. A talajképződés lényege hazai talajtípusok vizsgálata alapján. Emberi és természetföldrajzi időléptékek, időtartamok érzékelése. Konkrét, lakóhelyhez közeli példák ismerete környezetalakító tevékenységre, természeti értékek védelmére.</p>
<p>A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai</p>	<p>A térszemlélet fejlesztése az ember által tapasztalható méretek (pl. hegyek) és a Föld méretviszonyainak összehasonlítása révén.</p> <p>Az időfogalom, az időbeli tájékozódás fejlesztése az ember által tapasztalható időtartamok és a földtörténeti időegységek arányainak érzékeltetésével.</p> <p>A felfedezettő tanulási stratégia alkalmazása (megfigyelések, vizsgálódások, mérések megadott szempont alapján tanári irányítással), a balesetmentes és biztonságos eszközhasználat gyakoroltatása, a tapasztalatrögzítés önállóságának fokozatos növelése.</p> <p>Az oksági gondolkodás erősítése, mélyítése több ok együttes hatására bekövetkező jelenségek vizsgálata során.</p> <p>A szükségletek kielégítése és a fenntarthatóság közötti egyensúly lehetőségének bemutatása, a környezettudatos gondolkodás, a fenntarthatóság iránti elkötelezettség megalapozása.</p> <p>A természet, mint megbecsülendő és védendő érték beláttatása a talaj példáján.</p>

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>1-2. Környezetünk anyagainak vizsgálata (egy elméleti + egy gyakorlati óra) Ásványokból összetett természetes (kőzetek, ércek) és mesterséges anyagok (pl. beton, téglá) összehasonlítása egyéni és csoportos vizsgálódással. A legfontosabb bio- és ércásványok, kőzetalkotó ásványok, drágakövek, magmás, üledékes és átalakult kőzetek (vas- és rézérc, bauxit, agyag, márvány) tulajdonságainak megfigyelése, mérése, vizsgálata; csoportosításuk. A talaj anyagainak és szerkezetének megismerése különböző talajtípusok vizsgálata, összehasonlítása során. A talajkeletkezési folyamat és a talaj tulajdonságainak összekapcsolása.</p>	<p><i>Kémia:</i> Szerves és szervetlen anyag, keverék, szilárd anyag, egyes ásványok és kőzetek összetétele. Halmazállapotok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> élő anyag.</p>
<p>3. A földtani képződmények védelmének megismerése környékbeli példákön közvetlen tapasztalatszerzéssel. (Gyakorlati óra) 3-4. A folyamatosan változó bolygó és környezet II. A földövek és méreteik, a kőzetöv és a kőzetlemezek felépítésének megismerése. A földtani és a természetföldrajzi kontinensfogalom összekapcsolása. Geológiai (belső) erők megnyilvánulásainak megértése a kőzetlemezek mozgásának és következményeinek összekapcsolásával (hegyláncok felgyűrődése, gyűrődés; mélytengeri árkok és óceáni hátságok keletkezése; vulkánosság és földrengés; emelkedés és süllyedés, vetődés, rögösödés; magmás, átalakult kőzetek keletkezése).</p>	<p><i>Matematika:</i> Képzelti mozgás, szétvágások. Időegységek, időtartammérés, számok a számegyenesen.</p> <p><i>Fizika:</i> úszás, sűrűség, erőhatások, szilárd testek fizikai változása.</p>
<p>5. A folyamatosan változó bolygó és környezet III. A földrajzi (külső) erők felismerése folyamatokban (aprózódás és mállás; lepusztulás és felhalmozódás, feltöltődés; üledékképződés, üledékes kőzetek keletkezése). A geológiai erők és a földrajzi erők harcának értelmezése.</p>	
<p>6. A kontinensek területét gyarapító és fogyasztó folyamatok megkülönböztetése. A szárazföldek és a tengerek mindenkori földgömbi helyzete természetföldrajzi és környezeti következményeinek felismerése a mai földrészek kialakulásához vezető állapotok példái alapján</p>	
<p>7. Tájékozódás a földtörténeti időben Tájékozódás a geológiai mozgások, változások időskáláján egyes események időpontjának, folyamatok időtartamának elhelyezésével, idővonalzó készítésével.</p>	
<p>8-9. Összefoglalás, ismétlés. Ellenőrzés, mérés.</p>	
<p>10-17. A lemeztektonikával összefüggő földrajzi folyamatok megláttatása földfelszínen és a felszín alatt, valamint ezek következményei az emberek életében.</p>	
<p>18. Összefoglalás, ismétlés. Ellenőrzés, mérés.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kőzetöv; ásvány, kőzet, érc; magmás, üledékes és átalakult kőzet; ősmaradvány; építőanyag, nyersanyag, energiahordozó. Geológiai (belső) és földrajzi (külső) erő. Óceáni és kontinentális lemez, magma, vulkán, láva, földrengés. Szilárdhulladék-lerakó, földtani természetvédelem. Geológiai idő, földtörténeti időegységek.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A földrajzi övezetesség alapjai	Órakeret 7 óra+7 óra
Előzetes tudás	Időjárási elemek, jelenségek. A besugárzás és a felmelegedés, a víz körforgása és halmazállapot-változásai, a felhő- és csapadékképződés jelenségek felismerése. Példák hozatala az időjárási elemek térbeli és időbeli változásaira, az éghajlat-módosító tényezők megnyilvánulására. A nedves és a száraz kontinentális éghajlat jellemzése, társadalmi-gazdasági hatásainak felismerése hazai példákon. A Föld gömb alakjának és az éghajlati övezetek kialakulásának összekapcsolása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A modellszemlélet alapozása a földrajzi övezetességi rendszer elemeinek példáival a regionális földrajzi tanulmányok előtt. A földrajzi és az éghajlati övezetesség különbségének megértése. A földrajzi övezetesség elemeinek összeillesztése különböző típusú összefüggéseket mutató ábrák (diagramok, modellek, magyarázó ábrák) elemzése során. A kutatásos stratégia alkalmazása (természeti adottságok értékelése a társadalom szempontjából, társadalmi-gazdasági hatásaik, környezeti következményeik meglátása példákból). Az övezetek, övek bemutatási szempontjainak és a tipikus tájak jellemzési algoritmusának megismertetése. Szociális nevelés a környezet és az életmód kapcsolatának felfedezésével. Családi életre nevelés a más kultúrákban jellemző családi életmódok bemutatásával.	
1. Éghajlati alapismeretek (elméleti és gyakorlati óra) Az éghajlati elemek, az éghajlatot alakító és módosító tényezők érvényesülésének felismerése, ma gyarázata; az éghajlat övezetességét kialakító tényezők értelmezése; éghajlati diagram olvasása.	<i>Fizika:</i> fény, hullám, hőmérséklet, halmazállapot, csapadék.	
2. A forró övezeti földrajzi-környezeti kapcsolatok feltárása Esőerdővidék (a felszálló légáramlás következménye, jellemzői, erdőirtás és termőföld-erózió); szavannavidék (az évszakos esőzés következményei, legelőváltó gazdálkodás, az elsivatagosodás folyamata); sivatag (a leszálló légáramlás uralma, jellemzői, napenergia-készlet).	<i>Matematika:</i> modellek és diagramok megértése, adatleolvasás. <i>Biológia-egészségtan:</i> életfeltételek, életközösségek, biotopok, ökológiai kapcsolatrendszerek.	
3. A mérsékelt övezeti földrajzi-környezeti kapcsolatok értelmezése A mediterrán táj és a mediterrán gazdálkodás jellemzése; a természetföldrajzi jellemzők a földrészek belseje felé való változásának felismerése a valódi mérsékelt övben, a füves területek és a vegyes szántóföldi gazdálkodás összefüggéseinek bemutatása; a tajgavidék és az erdőgazdálkodás jellemzése.	<i>Informatika:</i> adatgyűjtés az internetről,	

<p>4. A hideg övezeti földrajzi-környezeti kapcsolatok feltárása időjárási térképek, előrejelző A megvilágítás évszakos különbsége következményének felismerése a szélsőséges természeti rendszerek viszonyokban.</p> <p>5. A függőleges földrajzi övezetesség A természetföldrajzi adottságok függőleges változásának és a hegység éghajlat- és vízvásztó szerepének felismerése; a magashegységi táj jellemzése; a vízenergia-hasznosítás modellszerű értelmezése; helyes magatartás lavinaveszélykor.</p> <p>6-7. Összefoglalás, ismétlés, gyakorlás. Ellenőrzés, mérés</p>	
<p>A Föld éghajlatának és természetes növényzetének változása a globális felmelegedés és az emberi beavatkozás következtében</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Vízszintes és függőleges földrajzi övezetesség, földrajzi övezet és öv. Szélrendszer (passzát, nyugatias, sarki); éghajlat (egyenlítői, szavanna-, forró övezeti sivatagi, mediterrán, óceáni, tajga); éghajlat- és vízvásztó hegység; vízjárás. Sivatai vázталaj, szürke erdei talaj. Elsivatagosodás, hóhatár, gleccser. Vízenergia, napenergia. Tipikus táj (esőerdő-, szavanna- és tajgavidék, sivatag, mediterrán és magashegységi táj). Gazdálkodás (erdő-, vegyes szántóföldi és legelőváltó gazdálkodás).</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gazdasági alapismeretek	Órakeret 5 óra +5 óra
Előzetes tudás	A gazdaság természeti feltételeinek, a gazdasági ágazatok tevékenységeinek felismerése példákban. A családi bevétel és kiadás példáinak ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Közgazdasági szemlélet alapozása az üzletekben vásárolható termékeket előállító gazdasági ágazatok tevékenysége közötti szoros kapcsolat és az egyes termékek árát befolyásoló sokféle tényező felismertetésével. A kreatív gondolkodás fejlesztése a piac működési alapelveinek, a kereslet és a kínálat szerepének köznapi gyakorlati példákon keresztül történő megértése során. Gazdasági és pénzügyi nevelés, a felelős gazdálkodás megalapozása a családi gazdaság működésének helyzetgyakorlatokban való bemutatásával.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

<p>1. A gazdaság értelmezése A gazdasági ágazatok feladatának, szerepének megismerése egy ország életében; a szolgáltatás és a mindennapi élet kapcsolatának meglátása (lakóhelyen és a világhálón igénybe vehető szolgáltatások); az országok és a gazdasági fejlettség alapadatainak megismerése.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a gazdasági ágak történelmi kialakulása; nemzetközi együttműködések.</p>
<p>2. Pénzügyi alapismeretek I. (elméleti és gyakorlati óra) Egy termék árát befolyásoló tényezők (ráfordítások, kereslet, kínálat) és kapcsolatuk megértése. A pénz és szerepe, típusai, fizetési módok megismerése. Nemzeti és közös valuták, árfolyam egyszerű értelmezése, a valutaváltás eljárásának megismerése helyzetgyakorlatokban.</p>	<p><i>Matematika:</i> mennyiségek összehasonlítása, százalékszámítás, egyenes arányosság.</p>
<p>3. Pénzügyi alapismeretek II. (elméleti és gyakorlati óra) A piac működési alapelveinek, a kiadás-bevétel rendszer megértése egyszerű köznapi példákban. A kölcsön veszélyeinek felismerése. A takarékosodás és a megtakarítások lényege.</p>	<p><i>Informatika:</i> adat- és ténygyűjtés az internetről.</p>
<p>4. Nemzetközi együttműködések: A nemzetközi együttműködések szükségességének felismerése különböző típusú szervezetek példáin (EU, ENSZ, WHO, UNESCO, WWF, regionális és civil szervezetek).</p>	
<p>5. Ismétlés, ellenőrzés</p>	
<p>6-10. Vezető gazdasági nagyhatalmak és monopóliumok hatása közvetlenül vagy közvetve mindennapi életünkre ill. a jövőre.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Gazdasági ágazat és ág, gazdasági szerkezet. Kereskedelem, vám. Pénz, kiadás, bevétel, kölcsön, megtakarítás. Valuta, árfolyam.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Afrika és Amerika földrajza	Órakeret 14 óra +14 óra+2 óra
Előzetes tudás	A földrészek szerkezetfejlődési modelljének ismerete. Eligazodás a földtörténeti időben. A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség rendszere, az övek főbb természeti adottságainak és környezeti problémáinak összefüggései. A földrajzi övek és a tipikus tájak földrajzi jellemzési algoritmusának használata. A földrészek és az óceánok megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Átfogó kép kialakítása Afrika és Amerika természetföldrajzi jellemzőiről a Föld fejlődéséről és a földrajzi övezetességi rendszerről való tudás alkalmazásával.</p> <p>Térsejtellet fejlesztése az ábrázolt térben való tájékozódással. A valós térbeli viszonyok megismertetése térkép alapján, a szemléleti térképolvasás képességének fejlesztése.</p> <p>A kritikai gondolkodás fejlesztése a földrészek társadalmi-gazdasági jellemzői és a természeti adottságok, a történelmi események, a világban zajló gazdasági folyamatok elemzésével, illetve a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepének, a gazdasági fejlettség területi különbségeinek, okainak, társadalmi és környezeti következményeinek meglátásával. Az ország-jellemzés algoritmusának alkalmaztatása.</p> <p>A környezeti szemlélet fejlesztése a regionális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák világméretűvé válásának érzékeltetésével, az emberiség közös felelősségének megértésével a környezet állapotában, valamint a hosszú távú természeti, környezeti folyamatok példákban való felismertetésével.</p> <p>Családi életre nevelés a más kultúrákban lévő életmódok megismertetésével.</p> <p>A kommunikációs képességek fejlesztése a szövegbeli speciális jelrendszerek működésének megfigyelésével, valamint különböző jellegű információs anyagokban való célszerű kereséssel, tabló-összeállítással és beszámoló-készítéssel (országcsoporthok, országok bemutatása).</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>I-2. Afrika természetföldrajza</p> <p>Afrika domborzatának és tájainak megismerése. Afrika éghajlata és vízrajza. Erőforrások: a földtani szerkezet és az övezetesség következményeinek, valamint az ásványkincs- és energiahordozó-készletek területi és gazdasági ellentmondásosságának értelmezése.</p>		<p><i>Biológia-egészségtan:</i> A forró övezet élővilága. Városi ökoszisztéma.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Gyarmatosítás, ókori öntözéses kultúrák. Amerika meghódítása. Urbanizáció, technológiai</p>
<p>3. Afrika társadalomföldrajza I.</p> <p>Emberfajták, népek és kultúrák találkozása. A népességrobbanás, a fiatal népesség és következményeinek összekapcsolása eseteírásokban (etnikai feszültségek, országok közötti és polgárháborúk).</p>		

<p>4. Afrika társadalomföldrajza II. A trópusi mezőgazdaság változatos formái (talajváltó, ültetvényes, oázis- és legeltető gazdálkodás) és az azokhoz kötődő életmódok különbségeinek feltárása. Száhel, az éhezés és a szegénység földje: a természeti, társadalmi, egészségügyi veszélyhelyzetek (pl. menekültek, járványok, túllegeltetés), ökológiai katasztrófa okozati megismerése, nemzetközi segítségnyújtás szükségességének felismerése.</p>	<p>fejlődés. <i>Hit- és erkölcsstan:</i> lokális cselekvések és globális problémák.</p>
<p>5. Afrika társadalomföldrajza III. Egyiptom: az ősi kultúra és a globális világ ellentmondásainak megértése.</p>	
<p>6-7. Amerika természetföldrajza A földrész szerkezeti tagolódásának, a szerkezetfejlődési múlt gazdaságot és életmódot meghatározó szerepének megismerése. Észak-, dél- és közép-amerikai tájtípusok összehasonlító elemzése. A természetföldrajzi övezetesség, az É-D-i nyitottság és K-Ny-i zártság következményeinek, veszélyhelyzeteinek felismerése. Az aszimmetrikus vízgyűjtő terület következményeinek megismerése, a vízrendszer-hasznosítás modellezése.</p>	
<p>8. Amerika társadalomföldrajza I. A földrész népességföldrajzi tagolódásának megismerése; a népességkeveredésből fakadó társadalmi-gazdasági előnyök, hátrányok felismerése példákban. A népességkoncentrációk, a városodás és a városiasodás, a település-együttesek, az agglomerációs zóna kialakulási folyamatának értelmezése példákban.</p>	
<p>9. Amerika társadalomföldrajza II. A farmgazdálkodás modellezése, a mezőgazdasági övezetesség átalakulásának értelmezése (pl. elmetérképezéssel). Az erőforrás-gazdálkodástól a tudásalapú társadalomig való fejlődési út értelmezése; a technológiai övezet jellemzése.</p>	
<p>10-13. Amerika országföldrajza Eltérő szerepű országok (világgazdasági nagyhatalom, felzárkózó erőterek, banánköztársaságok) földrajzi összehasonlítása. Amerikai Egyesült Államok, mint világgazdasági vezető hatalom; Brazília mint gyorsan fejlődő ország.</p>	
<p>14-15. Összefoglalás, ismétlés. Ellenőrzés, mérés</p>	
<p>16-29 Afrika - és Amerika természet-és gazdaságföldrajzának kiegészítése, a két kontinens fővárosainak nevezetes városainak megismerése.</p>	

30. összefoglalás, ismétlés. Ellenőrzés, mérés	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Tagolatlan és tagolt partvidék; gyűrt- és röghegységrendszer, szárazföldi árokrendszer. Hurrikán, tornádó; vizesés, időszakos folyó, artézi kút, tóvidék, sivatagtípus.</p> <p>Emberfajta, bennszülött. Túlnépesedés, éhségövezet, menekült, járvány, túllegeltetés, ökológiai katasztrófa. Gyűjtögetés, talajváltó, ültetvényes és oázisgazdálkodás, vándorló és istállózó állattartás, monokultúra, vadfoglalás, farmgazdaság. Egyoldalú gazdaság, banánköztársaság, gazdasági befolyás, bérmunka, világceg, tudásalapú társadalom, világgazdasági nagyhatalom. Tipikus táj (ültetvény, farm, rezervátum, menekülttábor, technológiai övezet, urbanizáció, városövek, városövezet, agglomerációs zóna).</p>
Topográfiai ismeretek	<p>Afrikai- és Kanadai-ősföld, Atlasz, Andok, Appalache, Sziklás-hegység, Dél- és Kelet-afrikai- magasföld, Brazil-felföld, Mexikói-fennsík, Amazonas- és Kongó-medence, Szahara, Szudán; Mississippi- és Paraná-alföld, Préri, Floridai- és Kaliforniai-félsziget; Száhel. Amerika részei. Vörös-tenger, Guineai- és Mexikói-öböl, Amazonas, Kongó, Mississippi, Nílus, Orinoco, Paraná; asszuáni Nagy-gát; Nagy-tavak, Panama-csatorna.</p> <p>Egyiptom, Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Mexikó, Venezuela; Alexandria, Atlanta, Brazíliaváros, Chicago, Houston, Kairó, Los Angeles, New Orleans, New York, Rio de Janeiro, San Francisco, São Paulo, Szilícium-völgy, Washington.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén</p>	<p>Ismerjék fel a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggéseket és törvényszerűségeket. Legyenek képesek alapvető összefüggések, tendenciák felismerésére és megfogalmazására az egyes földrészekre vagy országcsoportokra, tájakra jellemző természeti jelenségekkel, társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatban, ismerjék fel az egyes országok, országcsoportok helyét a világ társadalmi-gazdasági folyamataiban. Érzékeljék az egyes térségek, országok társadalmi-gazdasági adottságai jelentőségének időbeli változásait. Ismerjék fel a globalizáció érvényesülését regionális példákban. Tudják példákkal bizonyítani a társadalmi-gazdasági folyamatok környezetkárosító hatását, a lokális problémák globális következmények elvének érvényesülését. Legyenek tisztában a Földet fenyegető veszélyekkel, értsék a fenntarthatóság lényegét példák alapján, ismerjék fel, hogy a Föld sorsa a saját magatartásukon is múlik.</p> <p>RenDELKEZZENEK a tanulók valós képzetekkel a környezeti elemek méreteiről, a számszerűen kifejezhető adatok és az időbeli változások nagyságrendjéről.. Legyenek képesek természet-, illetve társadalom- és gazdaságföldrajzi megfigyelések végzésére, a különböző nyomtatott és elektronikus információhordozókból földrajzi tartalmú információk gyűjtésére, összegzésére, a lényeges elemek kiemelésére. Ezek során alkalmazzák digitális ismereteiket. Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni földrajzi öveget,</p>
---	---

földrészeket,
országokat és
tipikus tájakat.

Legyenek képesek a
tanulók a térképet
információforráské
nt használni,
szerezzék meg a
logikai
térképolvasás
képességét. A
topográfiai
ismereteikhez
tudjanak földrajzi-
környezeti
tartalmakat
kapcsolni.

8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ázsia földrajza	Órakeret 10 óra+1 óra
Előzetes tudás	<p>A földrészek szerkezetfejlődési modelljének ismerete. Eligazodás a földtörténeti időben.</p> <p>A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség rendszere, az övek főbb természeti adottságaival és környezeti problémáinak összefüggései.</p> <p>A sivatag, a tajgavidék, a magashegység, az agglomeráció és a technológiai park tipikus tájak jellemzői, az országok jellemzési algoritmusának használata.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Oksági gondolkodás fejlesztése Ázsia természetföldrajzi jellemzőinek okaival, társadalmi-gazdasági következményeivel és a világ gazdasági folyamataival való összefüggésekben történő feldolgozásával. A földrajzi tényezők életmód-meghatározó szerepének felismertetése.</p> <p>Prognosztikus szemlélet fejlesztése az ázsiai gazdasági fejlettség területi különbségeinek és okainak megláttatásával, a társadalmi és környezeti következményeik elképzeltetésével.</p> <p>Környezeti szemlélet fejlesztése a regionális társadalmi-gazdaság, környezeti problémák világméretűvé válásának példákban való érzékeltetésével, az egészséges környezet megőrzésében a társadalmi felelősségének bemutatásával.</p> <p>Az időbeli tájékozódás fejlesztése a rövidebb időtartamú társadalmi és környezeti folyamatok példákban való felismertetésével.</p> <p>A szemléleti térképolvasás fejlesztése különböző tartalmú térképeken való önállóan tájékozódással, az információk közötti összefüggések indoklásával.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>1-3. Ázsia természetföldrajza A „legek” földrésze: óriástájak és szerkezeti egységek, változatos éghajlat és termőföldhiány, vízbőség és vízszegénység kontrasztjának, okainak megismerése. Természeti veszélyhelyzetek (földrengés, vulkánkitörés, cunami, tájfun) felismerése, a helyes magatartás megismerése. Belső-ázsiai sivatagok: kontinens-belseji zárt fekvés következményeinek megértése. Monszun vidék és terület: a kialakító okok összehasonlítása a forró és a mérsékelt övezetben, jellemzésük, az öntözéses monszungazdálkodás modellezése.</p>		<p><i>Matematika:</i> ok-okozati gondolkodás, modellezés. <i>Fizika:</i> légköri jelenségek fizikai törvényszerűségei, természeti katasztrófák.</p>
<p>4. Ázsia társadalomföldrajza Népek és kultúrák jellemzőinek, népességkoncentrációk kialakulási okainak és következményeinek megismerése. Az ősi kultúrák, a világvallások társadalmat, gazdaságot, környezetet befolyásoló szerepének felismerése példákban.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> ókori jelentős ázsiai kultúrák, napjaink gazdasági fejlődése; a gazdasági hatalomváltás.</p>
<p>5. Területi fejlettségi különbségek felismerése. A világ új fejlődési és gazdasági pólusa, felgyorsult gazdasági növekedés, technológiaátvitel-folyamat értelmezése.</p>		
<p>6-7. Ázsia regionális földrajza I-II. Eltérő szerepkörű országsoportok: olajországok, mezőgazdasági alapanyag-termelők, összeszerelő-beszállítók, újonnan iparosodott országok, új gazdasági hatalmak megismerése.</p>		<p><i>Biológia-egészségtan:</i> biotechnológiai forradalom, életfeltételek.</p>
<p>7. India: a hagyományos zárt társadalom és az informatikai társadalom ellentmondásai.</p>		
<p>8. Japán: a termőföld-, energia- és nyersanyagszegénység; a biotechnológián és elektronikán alapuló gazdasági hatalom; a természeti katasztrófa-helyzetek földrajzi alapjai, életmódbeli és környezeti következményei.</p>		
<p>9. Kína: a világ meghatározó gazdasága; a tengerparti és a belső területek fejlettségkülönbségének természeti alapjai, életmódbeli és környezeti következményei.</p>		
<p>10-11. Összefoglalás, ismétlés, gyakorlás. Ellenőrzés, mérés.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Vulkáni szigetív. Kontinentalitás, szélsőségesen szárazföldi terület, monszunvidék és monszunterület; mérsékelt övezeti sivatagi, forró és mérsékelt övezeti monszun éghajlat, tájfun, cunami, talajpusztulás. Népességrobbanás, világvallás, zarándokhely. Öntözéses gazdálkodás, zöld forradalom, technológiaátvitel, csúcstechnológia, informatikai társadalom.</p>	
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Eurázsia, Ázsia részei, Közel- és Távols-Kelet; Arab-félsziget, Fülöp- és Japán-szigetek, Indokínai-félsziget, Indonéz-szigetvilág, Dekkán- és Közép-szibériai-fennsík, Dél-kínai-hegyvidék, Himalája, Pamír, Csomolungma, Fuji, Góbi, Hindusztáni-, Kínai- és Nyugat-szibériai-alföld, Mezopotámia, Tajvan, Takla-Makán, Tibet, Tien-san, Urál; Fekete-, Japán- és Kaszpi-tenger, Perzsa-öböl, Aral- és Bajkál-tó, Boszporusz, Brahmaputra, Indus, Jangce, Gangesz, Mekong, Ob, Sárga, Urál-folyó, Tigris. Dél-Korea, India, Japán, Kína, Kuvait, Szaúd-Arábia, Thaiföld, Törökország; Hongkong, Kalkutta, Kanton, Mumbai, Peking, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Tokió, Újdelhi.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ausztrália, a sarkvidékek és az óceánok földrajza	Órakeret 4 óra+ 1 óra
Előzetes tudás	A szerkezetfejlődési folyamatok által létrehozott képződmények példái. Eligazodás a földtörténeti időben. A forró és a hideg övezet és öveik főbb természeti adottságainak, környezeti problémáinak ismerete. Az óceánok és a tengerek tulajdonságainak elkülönítése, a földrészek és az óceánok megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Átfogó kép alkotása Ausztrália és a sarkvidékek természetföldrajzi jellemzőiről, az okok és a jellemzők közötti összefüggések felismertetése a Föld fejlődéséről és az övezetességi rendszerről való tudás alkalmazásával. A környezetgazdálkodási szemlélet fejlesztése a tengeri erőforrások globális folyamatokban betöltött szerepének felismertetésével példákban, sérülékenységeinek és következményeinek megértésével. A modellszerű gondolkodás fejlesztése elméleti modellalkotással a térség problémáiról. Az információszerző stratégia fejlesztése a tengert ábrázoló térképeken való tájékozódással, információleolvasással.	
		Kapcsolódási pontok
1-2. Ausztrália, a kontinensnyi ország Elszigetelt fekvés, ellentmondásos természeti adottságok (sivatag és artézivíz-készlet, termékeny alföldek és hegyvidék) és következményeik ismerete.		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> nagy földrajzi felfedezések; hajózás.
3. A világtenger földrajza Az óceánok és tengerek földrajzi jellemzőinek, a tengeráramlások szerepének, a Világtenger mint erőforrás (ásványkincsek, árapály-energia, halászat) és mint veszélyforrás (szökőár) megismerése; a veszélyeztető folyamatok (pl. vízszennyezés, túlhalászás) egyszerű értelmezése. Szigetvilág az óceánban (Óceánia), a speciális fekvés gazdasági, társadalmi és környezeti következményeinek (hajózás, idegenforgalom stb.) megismerése.		<i>Kémia:</i> ózon; sós víz és édes víz; vízszennyezés. <i>Biológia-egészségtan:</i> életfeltételek, a hideg övezet és a tengerek élővilága.
4. A sarkvidékek földrajza Az Északi- és a Déli-sarkvidék összehasonlító földrajzi jellemzése; az ózonréteg-eltérnyedések okainak és következményeinek átlátása; a sarkvidék, mint speciális élettér értelmezése; az Antarktika szerepének, a kutatóállomások jelentőségének megismerése.		<i>Fizika:</i> Felhajtóerő, hőszigetelés. A tengermozgások fizikai alapjai (hullámok vízfelületen).
5. Ismétlés, ellenőrzés.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állandóan fagyos és tundraéghajlat, fahatár, belföldi jégtakaró, jéghegy, ózonréteg, korallzátony, jégsivatag. Világtenger; tengeráramlás; árapály-energia, túlhalászás, kutatóállomás. Őslakos, bevándorló.
Topográfiai ismeretek	Ausztráliai-alföld, Nagy-Artézi-medence, Nagy-Vízválasztó-hegység, Nyugat-ausztráliai-ösföld, Új-Guinea, Grönland, Hawaii; Murray. Ausztrália, Új-Zéland; Melbourne, Perth, Sydney. Északi-sarkvidék, Déli-sarkvidék (Antarktisz).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Európa általános földrajza	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Szerkezetfejlődési folyamatok által létrehozott képződmények felismerése példákban. Eligazodás a földtörténeti időben. A földrajzi övezetesség rendszere, az övek főbb természeti adottságai, környezeti problémái. A szélrendszerek éghajlatot meghatározó szerepe. A földrészek és országcsoportok szerepe a világgazdaságban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az Európa-tudat megalapozása az integrációs folyamat céljainak megismertetésével, napjaink törekvéseinek érzékeltetésével. A tanulni tudás képességének fejlesztése az előzetes (a távoli földrészekkel kapcsolatos) tudás előhívásával és alkotó felhasználásával. Az analízis képesség fejlesztése Európa természetföldrajzi adottságai és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségek, környezeti veszélyek feldolgozásával. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése az európai kulturális sokszínűség földrajzi okainak és a népességkeveredés következményeinek elemzése során. A közös európai kultúra, főként földrajzi alapjainak ismerete és a megőrzésére irányuló igény kialakítása. Az információszerzési képesség fejlesztése adatok, egyszerű adatsorok, diagramok értelmezésével, elemzésével, a földrajzi övek jellemzési szempontjainak önálló használatával.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kaledóniai-, variszkuszi- és alpi hegységképződés; eljegesedés. Időjárási front. Öregedő társadalom; indo-európai nyelvcsalád; soknemzetiségű ország; uniós polgár, állampolgár; letelepedési engedély, munkavállalási engedély. Gazdasági és politikai integráció; euró-övezet, Schengeni övezet.	
Topográfiai ismeretek	Európa részei; Észak-atlanti-áramlás. Az Európai Unió tagállamai és fővárosuk; Strasbourg, Vatikán.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Észak- és Mediterrán-Európa földrajza	Órakeret 5 óra+1óra
Előzetes tudás	Áttekintő kép Európa természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségekről. A hideg mérsékelt és a meleg mérsékelt öv, a mediterrán táj és gazdálkodás jellemzőinek, a vándorló állattartás lényegének ismerete. Az Európai Unió országai és fővárosuk megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Lényegkiemelő és összehasonlító képesség fejlesztése a két kontinensrész közös és egyedi földrajzi-környezeti vonásainak, azok okainak és következményeinek feltárásával. Gyakorlatorientált szemlélet fejlesztése az ismert világ folyamatos tágulása a fejlődésben máig érzékelhető hatásainak, valamint a természeti és gazdasági körülmények, hagyományok gondolkodásmódot, életmódot befolyásoló hatásának felismertetésével. Az információfeldolgozás képességének fejlesztése ismeretekről való leírás készítésével segédeszközök használatával, tanári irányítással. A szociális kompetencia fejlesztése az országcsoportok környezeti problémáinak irányított projektmódszerrel történő feldolgozásával.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
1. A tenger, a tagolt partvidék szerepe az észak- és dél-európai népek életében A tengerparti fekvés elszigetelő és a világ más részeivel összekötő szerepének, az életmódra gyakorolt hatásának belátása.		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Földrajzi fekvés szerepe a világ-gazdasági helyzetben; nagy földrajzi felfedezések; munkamegosztás. Gyarmatosítás következményei (gyarmattartók). Kultúrák ütközése. <i>Informatika:</i> bemutató készítése.
2. Észak-Európa földrajza: az északi fekvés következményeinek megismerése; az eltérő jellegű természeti tájak, az adottságaikhoz igazodó munkamegosztás modellezése; országai jóléte, gazdagsága okainak, összetevőinek értelmezése.		
3-4. Mediterrán-Európa földrajza Dél-Európa természetföldrajzi jellemzése; a napfényövezet, a kikötőövezet és az üdülőövezet földrajzi-környezeti modelljének megalkotása. Az országok gazdasági életének, a szolgáltató ágazatok súlyának megismerése. A népességmozgások és a menekültáradat kialakulási okainak és következményeinek értelmezése Olaszország példáján. A környezetben lejátszódó események, folyamatok, helyzetek bemutatása helyzetgyakorlatokban.		
5. A Balkán-térség A térség természetföldrajzi jellemzése, a karsztvidékek modellezése; a kultúrák találkozási következményeinek felismerése példákban.		
6. Ismétlés, ellenőrzés		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fjord, moréna. Kikötőövezet, üdülőövezet, karsztvidék, tengeri bányászat, vízerőmű, földhőerőmű. Kereskedelmi flotta, bérfuvarozás, parasztgazdaság, földbérleti rendszer, mezőgazdasági szövetkezet, munkamegosztás, vendégmunkás, munkaerővándorlás, időszakos idegenforgalom.
Topográfiai ismeretek	Adriai-, Balti- és Északi-tenger; Appenninek, Appennini-, Balkán-, Pireneusi (Ibériai)-, Skandináv-félsziget, Izland, Kréta, Szicília. Balti-ösföld, Balkán-, Dinári- és Skandináv-hegység, Pireneusok, Dalmácia, Etna, Finn-tóvidék, Vezúv; Pó. Norvégia; Bergen, Helsinki, Oslo, Várna, Velence, olasz ipari háromszög.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlanti-Európa földrajza	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Áttekintő kép Európa természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségek, környezeti veszélyhelyzetek ismerete. A valódi mérsékelt öv természetföldrajzi jellemzői, az óceáni éghajlat. A tenger szerepe a társadalom életében. Az Európai Unió országai és fővárosuk megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kritikai gondolkodás fejlesztése az öregedő társadalom, a túltermelés és a társadalom nagymérvű környezetátalakító tevékenysége következményeinek feltárásával (mentális térképkészítés). A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése a termelés más kontinensekre való áthelyezése következtében kialakuló válsághelyzet és az új fejlődési pályák választása konfliktusának elemzésével. A környezeti szemlélet alakítása a környezeti állapot javítására tett kezdeményezések bemutatásával, a regionális és a globális szemlélet összekapcsolása. Földrajzi-környezeti tartalmú, különböző céloknak megfelelő, másodlagos információhordozók kiválasztása tanári irányítással. A térbeli intelligencia fejlesztése az országok népességi, gazdálkodási adatai egymáshoz való viszonyának, nagyságrendjének érzékeltetésével.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>1-2. Atlanti-Európa földrajzi jellemzői és problémái A nyugati fekvés földrajzi következményeinek felismerése, Nyugat-Európa természetföldrajzi jellemzése. A fosszilis energiahordozó és ásványi nyersanyag-készletek fogyása következményeinek felismerése. Bányavidékek és ipari körzetek átalakulási folyamatának és a gazdasági szerkezet modernizációjának értelmezése. A szélenergia-hasznosítás; a környezet savanyodása, a vízszennyeződés okozati és prognosztikus értelmezése.</p> <p>3. Nyugat-Európa meghatározó országai I. (Gyakorló óra) Regionális földrajzi sajátosságai megismerése összehasonlító elemzéssel.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> gyarmatosítók, ipari forradalom, technológiai váltás.</p> <p><i>Matematika:</i> kritikai gondolkodás, nagyságrendi viszonyítás.</p>
<p>4. Nyugat-Európa meghatározó országai II. Egyesült Királyság (a gyarmattartó szigetország, a világ műhelye és a profilt váltó iparvidékek).</p>	
<p>5. Nyugat-Európa meghatározó országai III. Franciaország (az élelmiszertermelés és a könnyűipar hagyományainak, a modern ipar kialakulásának földrajzi összefüggései).</p>	
<p>6. Ismétlés, rendszerezés, ellenőrzés.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Bányavidék, átalakuló ipari körzet, szélpark, savas ülepedés és eső, a környezet savanyodása.</p>
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Brit-szigetek, Francia-középhegység, Londoni- és Párizsi-medence, Mont Blanc, Pennine; La Manche, Rhône, Szajna, Temze. Anglia; Birmingham, Glasgow, Lyon, Manchester, Marseille; Közép-angliai-iparvidék.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kelet- és Közép-Európa földrajza	Órakeret 7 óra+1óra
Előzetes tudás	<p>Áttekintő kép Európa és Ázsia északi része természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségek, környezeti veszélyhelyzetek.</p> <p>A hideg és a valódi mérsékelt öv földrajzi jellemzőinek, a kontinentalitás térbeli változásának ismerete. A mérsékelt szárazföldi és a szárazföldi terület természetföldrajzi jellemzői, a hegyvidéki függőleges övezetesség és hatásuk az életmódra. Magashegység, tajgavidék, bányavidék, átalakuló ipari körzet, kikötőövezet mint tipikus tájak, tájjellemzési algoritmus.</p> <p>Az Európai Unió országai és fővárosuk megnevezése.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az oksági gondolkodás fejlesztése a nyersanyagban való gazdagság, szegénység és a függőség, valamint a történelmi, politikai változások és a társadalmi-gazdasági hatások felismertetésével.</p> <p>A tájfejlődés társadalmi összetevőinek, illetve a térbeli kölcsönhatások és érdekek érvényesülésének felismertetése (a különböző adottságú tájak átalakítása kultúrtájakká).</p> <p>A közép-európai regionális tudat megalapozása hazánk közvetlen környezetének európai összefüggésben való megismertetésével, a közép-európai országok és hazánk kapcsolatának értelmezésével.</p>	

<p>1. Kelet-Európa, kapocs Ázsia és Európa között A kontinensbelseji fekvés és a hatalmas kiterjedés természet- és társadalom-földrajzi következményeinek felismerése (összehasonlító tematikus térképolvasás). A termelési kapcsolatrendszer (ásványi nyersanyag-, energiahordozó-kitermelés és feldolgozóipari ágazatok; energiagazdaság, erdőgazdálkodás és fafeldolgozás; eltérő célú mezőgazdasági termelés) megértése.</p> <p>2. Oroszország Az európai és ázsiai erőközpont sokszínű természeti és társadalmi alapjai, nagy területi fejlettségbeli különbségek.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Technológiai kapcsolatok. Szocialista világrénd, hidegháború, Szovjetunió. Osztrák-Magyar Monarchia, világháború.</i></p> <p><i>Biológia-egészségtan: életközösségek.</i></p>
<p>3. A hegyvidéki Közép-Európa: a közép-európai magashegyvidék természetföldrajzi jellemzői, társadalmi életet befolyásoló hatásának bizonyítása; a tej- és az erdőgazdaság, az idegenforgalom meghatározó szerepének igazolása.</p>	
<p>4. A medencei Közép-Európa A gazdasági-társadalmi élet eltérő jellegű feltételeinek feltárása a Közép-európai-sík- és rögvídek feltöltött alföldjein, dombvidékeken, középhegységi tipikus tájain. A közép-európai országok összefonódó gazdasági múltjának és jelenének értelmezése. A vegyipari és a gépipari kapcsolatrendszer felismerése.</p>	
<p>5. Lengyelország és Csehország összehasonlító komplex földrajzi jellemzése.</p>	
<p>6. Németország földrajza, az európai gazdaság motorjának elemzése (esetelemzés, mentális térképkészítés).</p>	
<p>7-8. Összefoglalás, ismétlés, rendszerezés, ellenőrzés.</p>	

<i>Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>		<i>Kapcsolódási pontok</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Természetátalakítás, kultúrtáj. Katonai és politikai nagyhatalom, tervgazdálkodás, gazdasági körzet, nagyüzemi gazdálkodás, családi mezőgazdálkodás, energiagazdaság, hegyi turizmus.	
Topográfiai ismeretek	Alpok, Kaukázus, Lengyel- és Német-középhegység, Szudéták, Cseh-medence, Kelet-európai-síkság, Német-Lengyel-alföld, Kaszpi-mélyföld; Ruhr-vidék, Szilézia; Boden-tó, Dnyeper, Don, Duna-Majna-Rajna vízi út, Visztula, Volga. Oroszország, Svájc; Brno, Frankfurt, Gdańsk, Hamburg, Katowice, Köln, Krakkó, Moszkva, München, Plzeň, Stuttgart, Szentpétervár, Volgográd.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A Kárpát-medencevidék földrajza	Órakeret 5 óra	
Előzetes tudás	<p>A földszerkezetet alakító folyamatok. Éghajlatot alakító és módosító tényezők, a vízhálózat. Áttekintő kép Európa és benne Közép-Európa természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségekről, környezeti veszélyhelyzetekről. A magas- és a középhegyvidék, a dombvidék és a feltöltött síkság tipikus tája. A közép-európai és a magyarországi nagytájak ismerete.</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az oksági gondolkodás fejlesztése a medencejelleg közvetlen és közvetett földrajzi következményeinek, az ember életmódját meghatározó feltételeknek az összekapcsolásával, illetve prognosztizálással. A kritikai és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése stratégiai tervezéssel társadalmi, környezetvédelmi témájú feladatmegoldásban tanári útmutatással. Időszemlélet fejlesztése különböző léptékű földtani, földrajzi, környezeti folyamatok elemzésével (a Kárpát-medencevidék kialakulása, az ember környezet-átalakító tevékenysége). A szociális kompetencia fejlesztése a medencevidék népeinek, országainak együttműködésében rejlő lehetőségek, az együttműködés szubjektív korlátainak felismertetésével. A digitális kompetencia fejlesztése digitális prezentációs kiselőadás készítésével.</p>		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	

<p>1-2. A Kárpát-medencevidék természetföldrajzi egysége</p> <p>A Kárpát-medence szerkezetének, domborzatának összekapcsolása a földtani fejlődési folyamatokkal; a medencejelleg modellezése.</p> <p>A medencejelleg következményeinek bizonyítása az éghajlatban, a vízrajzban és vízkészletekben, a környezeti állapotban.</p> <p>A medencevidék nagytájainak földrajzi jellegzetességei, az azokból adódó környezeti különbségek, veszélyhelyzetek értelmezése.</p>	<p><i>Fizika:</i> fizikai folyamatok a földkéregben.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> tájjal, szülőfölddel kapcsolatos irodalmi művek.</p>
<p>3. A Kárpát-medencevidék társadalom-földrajzi egysége</p> <p>A medencejelleg társadalmi hasznosításának, a tájatalakításnak és következményeinek az ok-okozati rendszerű megismerése, prognosztizálása.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Magyar Királyság, magyar kultúra</p>
<p>4. A Kárpát-medencei népesség összetételének értelmezése, a Magyarország határán túli néprajzi tájegységek és földrajzi alapú népszokásaik megismerése.</p>	<p><i>Erkölcstan:</i> nép, nemzet, nemzetiség, etnikum.</p>
<p>5. Ismétlés, ellenőrzés.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Földtani alapszerkezet, medencejelleg, szeszélyes időjárás és vízjárás, aszályveszély, árvízveszély, vízrendezés, vízkészlet, földcsuszamlás, kultúrpuszta, szikesedés; földhőenergia, biomassa. Vásárvonal, vásárváros, hídváros. Magyarság, nemzetiség, nemzeti kisebbség, etnikum, néprajzi csoport, néprajzi táj, nyelvsziget; székely, csángó.
Topográfiai ismeretek	Kárpát-medencevidék, Kárpátok; Erdélyi-hegyvidék, Erdélyi-medence; Király-hágó, Vereckei-hágó. Délvidék, Erdély, Felvidék, Kárpátalja, Székelyföld, Órvidék, Partium.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A hazánkkal szomszédos országok földrajza	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Áttekintő kép Közép-Európa és benne a Kárpát-medence, Kelet-Európa és a Balkán térség természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségekről. A magas- és középhegyvidék és a feltöltött síkság tipikus tájainak, a kárpát-medencei nagytájak ismerete. A magyarság kárpát-medencei múltjának, jelen helyzetének ismerete.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A nemzeti öntudat fejlesztése a szomszéd országok hazánkkal való múltbeli és jelenlegi kapcsolatának tudatosításával, a magyarsághoz kapcsolódó országrészeik földrajzi-környezeti jellemzőinek megismertetésével. Oksági gondolkodás fejlesztése az országok földrajzi jellemzőinek rendszerezésével (összehasonlító táblázat, mérlegelés, logikai sorok, idő- és térsorok, folyamatvázlatok, sémák stb.). A kritikai gondolkodás fejlesztése tényelemzéssel (országok földrajzi-környezeti jellemzői). A tanulni tudás képességének fejlesztése az előzetes (a Közép-Európával kapcsolatos) tudás előhívásával és alkotó felhasználásával. Médiatudatosságra nevelés és a digitális kompetencia fejlesztése internetalapú szolgáltatások célirányos használatával (pl. tények, adatok, képek, idegenforgalmi ajánlatok keresése). A kommunikatív és a művészi kifejezőkészség fejlesztése országbemutató során (tanulói kreatív módszerek).</p>
<p>1. A Kárpát-medence magashegységi keretének országai I. (Gyakorló óra) Az alpi és a kárpáti országok természet- és társadalom-földrajzi jellemzőinek összehasonlítása; történet elmondása hazai és külföldi utazások átélt élményeiről.</p> <p>2. A Kárpát-medence magashegységi keretének országai II. Ausztria mint a legfejlettebb gazdaságú alpi szomszéd földrajzi jellemzése. Magyar szórványok, Őrvidék; a hazánkkal való társadalmi-gazdasági kapcsolatok.</p> <p>3. A Kárpát-medence magashegységi keretének országai III. Szlovénia mint a legfejlettebb délszláv térség és Szlovákia mint a fiatal kárpáti ország (a Felvidék) földrajzi jellemzőinek megismerése és bemutatása.</p> <p>4. A keleti termékeny vidékek országai Románia gazdag természeti erőforrásokra épülő útkereső gazdaságának bemutatása; Erdély és Partium földrajzi jellemzése. Ukrajna mint Kelet-Európa potenciális éleltára, energiaszolgáltatója földrajzi-környezeti kapcsolatrendszerének feltárása; Kárpátalja földrajzi jellemzése.</p> <p>5. A déli hegyvidékek országai Horvátország és Szerbia: hasonló nyelv, eltérő vallás és kultúra (országok összehasonlító természet- és társadalom-földrajzi jellemzése); a Vajdaság, Délvidék magyarlakta termékeny tájának földrajzi jellemzése.</p> <p>6. Ismétlés, ellenőrzés.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Trianoni szerződés és következményei. Szovjetunió. Jugoszlávia, délszláv háború.</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	

Topográfiai ismeretek	Bécsi-medence, Duna-delta, Grazi-medence, Isztria, Magas-Tátra, Hargita; Maros, Olt, Vág. Horvátország, Szerbia, Ukrajna; Vajdaság; Arad, Belgrád, Brassó, Fiume, Graz, Kassa, Kijev, Kolozsvár, Marosvásárhely, Munkács, Nagyvárad, Salzburg, Újvidék, Ungvár, Temesvár, Zágráb.
------------------------------	---

<p>Felsőtagozás Magyarországi nagytájak 3525 Miskolc, Pallos u. 1.</p> <p>A medencei fekvés nagytájanként eltérő következményeinek értelmezése; az alföldi, a dombvidéki és a középhegységi nagytájak természet- és társadalom-földrajzi jellemzése, a természeti adottságok felhasználásának értelmezése és a táj átalakításának modellezése.</p>	<p><i>Hon- és népismeret:</i> nemzeti kultúra, néprajzi csoport, népszokások.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szöveges információgyűjtés.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> ökológia és természetvédelem.</p>
<p>5. A magyar nemzeti kultúra (Gyakorló óra)</p> <p>A magyarországi néprajzi csoportok és földrajzi alapú hagyományaik értelmezése; a magyar földrajzi felfedezők, utazók és tudósok kiemelkedő teljesítményeinek bemutatása tanulói kutatómunka alapján.</p>	
<p>5. Természeti, kulturális és történelmi értékvédelem, eredetvédelem (Gyakorló óra)</p> <p>A védettség különböző fokozatainak és jellegének összehasonlítása helyek, objektumok példáin; a védelem lényegének megértése, a védett helyeken engedélyezett tevékenységek megismerése; kulturális hungarikumok megismerése projektmunkában.</p>	
<p>6. Ismétlés, ellenőrzés.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyarország természeti és kulturális értékei	Órakeret 5 óra+1óra
Előzetes tudás	<p>A Kárpát-medence természet- és társadalomföldrajzi jellemzői, nagytájai. Magyarország nagytájai és egyes középtájai, megyei, néhány városa. A hegységek és a felszín alatti vizek típusai. A középhegység, a karsztvidék és a feltöltött alföld tipikus táj.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A térszemlélet fejlesztése Magyarország földjének a Kárpát-medencevidék egészében való földrajzi értelmezésével.</p> <p>Az oksági gondolkodás fejlesztése az országrészek, tájak földrajzi jellemzőinek összevetésével (az összehasonlító földrajzi elemzés módszerével, a jellemzők okainak és következményeinek összekapcsolásával).</p> <p>A szülőföld és a haza szeretetének megalapozása a mikrokörnyezet megismerésétől induló, egyre bővülő tudásszerzéssel; a haza- és a nemzettudat formálása.</p> <p>Környezettudatosságra nevelés a természet-, környezet- és értékvédelem alapvető céljainak, közös és sajátos feladatainak megismertetésével, illetve információgyűjtéssel, és az azokkal kapcsolatos személyes és közösségi cselekvési lehetőségek felismertetésével.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Hordalékkúpsíkság, löszvidék, árterület, szikes puszta, dombvidék, hegységközi medence, romhegység, tanúhegy, karsztosodás. Világörökségi védettség, nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék, történelmi emlékhely, a törvény erejénél fogva védett terület és érték, bioszféra-rezervátum, Ramsari terület, termék-eredetvédelem.</p>	

Topográfiai ismeretek	Aggteleki-karszt, Badacsony, Balaton-felvidék, Baradla, Bükk-fennsík, Budai-, Kőszegi-, Soproni-, Tokaj-Eperjesi- (Zempléni-), Villányi-hegység, Cserhát, Gerecse, Pilis, Vértes, Baranyai-, Somogyi- és Tolnai-dombság, Bodroghköz, Dráva menti és Pesti-síkság, Győri-, Marcal- és Tapolcai-medence, Hajdúság, Hegyalja, Jászság, Őrség; Szigetköz, Mohácsi- és Szentendrei-sziget, Tihanyi-félsziget; Hévízi-tó, Ipoly, Kis-Balaton, Sajó, Sió, Tisza-tó, Zagyva, Zala. A magyarországi világörökség helyszínek és nemzeti parkok.
------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyarország társadalomföldrajza	Órakeret 10 óra+2 óra
Előzetes tudás	A Kárpát-medence társadalomföldrajzi jellemzői. Magyarország megyéi, néhány városa. A gazdasági ágazatok szerepe az országok életében és kapcsolataik különböző példái.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Reális tudáson alapuló nemzettudat kialakítása a magyar gazdaság világgazdaságban és az európai gazdasági erőterben változó helyzetének értelmezésével.</p> <p>Gazdasági nevelés a gazdasági ágazatok jellegzetességeinek, értékeinek, gondjainak problémaközpontú megközelítésével, gondolatvázlatok készítésével és stratégiai tervezéssel.</p> <p>A kreativitás, a kezdeményező- és vállalkozóképeség szerepének felismerése a társadalmi-gazdasági fejlődésben regionális és hazai példákon.</p> <p>A földrajzi környezetben, a köznapi életben való eligazodás és a konfliktuskezelés képességének fejlesztése. Állampolgárságra nevelés a hírek földrajzi-környezeti tartalmú információinak értelmezésével, nézetek megfogalmazásával, kifejtésével.</p> <p>A tanulni tudás képességének fejlesztése kooperatív módszerekkel, hálózatos tanulással.</p> <p>A gyakorlati életre nevelés az internetalapú szolgáltatások (pl. adattárak, menetrendek, idegenforgalmi ajánlatok) használatával, a szerzett ismeretek másokkal való digitális megosztásával, valamint a tudatos vásárlói magatartás jellemzőinek bemutatásával.</p>	

<p>1. Néesség és településhálózat I. (Gyakorló óra) A néességfogyás értelmezése; a néességszám-csökkenés és a társadalom öregedése okainak, következményeinek feltárása; a néességszerkezet megismerése.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Néességési ciklus, infrastruktúrafejlődés a történelmi Magyarországon. Kommunikációs és technológiai fejlődés.</p>
<p>2. Néesség és településhálózat II. A településfajták, a településhálózat átalakulásának értelmezése; lakókörnyezetek és életmódbeli jellemzők (nagyvárosi, városi, falusi települések, természeti, épített és emberi környezet, gazdasági, szociális eltérések).</p>	<p><i>Matematika:</i> Modellek megértése. Adatok jegyzése, ábrázolása.</p>
<p>3. Néesség és településhálózat III. A régiók és Budapest földrajzi jellemzése, változó súlyuk okainak elemzése; a falusias térségek válsághelyzetének, felzárkózásuk lehetőségeinek megismerése.</p>	<p><i>Informatika:</i> internetalapú szolgáltatások használata.</p>
<p>4-10. Magyarország gazdasági szerkezete Magyarország gazdasági szerkezetének elemzése; a fejlettség és az életmód kapcsolata, a regionális különbségek megismerése. A fogyasztási szokások változásának belátása, okaik feltárása és következményeik megvitatása. A magyar gazdaság főbb működési területei. Az átmenő forgalom jellemzői és infrastruktúrája; a térben és szerkezetében változó külgazdasági kapcsolatok. Az idegenforgalom szerepe a gazdaságban, elérő jellegű körzetei (okozati és prognosztikus bemutatás). Hagyományos mezőgazdasági termékek, élelmiszerek, ételek; a hagyományok földrajzi alapjai. A magyar mezőgazdaság helye a globális gazdaságban, európai integrációban. A húzóágazatok (autóipar, gyógyszeripar, kommunikációs ágazat) szerepe, jövőbeli lehetőségei. A tudásipar feltételei és jellemzése; az ipari és infoparkok szerepe.</p>	
<p>11-12. Ismétlés, összefoglalás, rendszerezés, ellenőrzés.</p>	
<p>TEREMTÉS és földtörténet párhuzamba állítása, Biblia-i földrajzi nevek</p>	

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Fogyó társadalom, településhálózat, régió, eurorégió, tranzitország, menekültstátusz, termelői támogatási rendszer, kistermelő, vállalkozás, fogyasztói kosár, idegenforgalmi körzet, gyógyturizmus, bor- és gasztronómiai turizmus, falusi turizmus, szolgáltatáskereskedelem, tudásipar, infopark.</p>
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Magyarország megyei jogú városai. Balatonfüred, Gyöngyös, Gyula, Hajdúszoboszló, Hatvan, Hévíz, Kalocsa, Keszthely, Komárom, Kőszeg, Mohács, Paks, Röske, Siófok, Százhalombatta, Szentendre, Szentgotthárd, Tihany, Tiszaújváros, Visegrád,</p>

	Visonta, Záhony.
--	------------------

<p>A fejlesztés eredményei a évfolyam végén</p>	<p>A tanulók átfogó és reális képzetekkel rendelkezzenek a Föld egészéről és annak kisebb-nagyobb egységeiről (a földrészekről és a világtengerről, a kontinensek karakteres nagytájairól és tipikus tájairól, valamint a világ gazdaságban kiemelkedő jelentőségű országcsoportjairól, országairól). Legyen átfogó ismeretük földrészünk, azon belül a meghatározó és a hazánkkal szomszédos országok természet- és társadalomföldrajzi sajátosságairól, lássák azok térbeli és történelmi összefüggéseit, érzékeljék a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepét. Birtokoljanak reális ismereteket a Kárpát-medencében fekvő hazánk földrajzi jellemzőiről, erőforrásairól és az ország gazdasági lehetőségeiről az Európai Unió keretében. Legyenek tisztában az Európai Unió meghatározó szerepével, jelentőségével.</p> <p>Ismerjék fel a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggéseket és törvényszerűségeket. Legyenek képesek alapvető összefüggések, tendenciák felismerésére és megfogalmazására az egyes földrészekre vagy országcsoportokra, tájakra jellemző természeti jelenségekkel, társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatban, ismerjék fel az egyes országok, országcsoportok helyét a világ társadalmi-gazdasági folyamataiban. Érzékeljék az egyes térségek, országok társadalmi-gazdasági adottságai jelentőségének időbeli változásait. Ismerjék fel a globalizáció érvényesülését regionális példákban. Ismerjék hazánk társadalmi-gazdasági fejlődésének jellemzőit</p> <p>8. összefüggésben a természeti erőforrásokkal. Értsék, hogy a hazai gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok világméretű vagy regionális folyamatokkal függenek össze.</p> <p>Tudják példákkal bizonyítani a társadalmi-gazdasági folyamatok környezetkárosító hatását, a lokális problémák globális következmények elvének érvényesülését. Legyenek tisztában a Földet fenyegető veszélyekkel, értsék a fenntarthatóság lényegét példák alapján, ismerjék fel, hogy a Föld sorsa a saját magatartásukon is múlik.</p> <p>Rendelkezzenek a tanulók valós képzetekkel a környezeti elemek méreteiről, a számszerűen kifejezhető adatok és az időbeli változások nagyságrendjéről. Tudjanak nagy vonalakban tájékozódni a földtörténeti időben. Legyenek képesek természet-, illetve társadalom- és gazdaságföldrajzi megfigyelések végzésére, a különböző nyomtatott és elektronikus információhordozókból földrajzi tartalmú információk gyűjtésére, összegzésére, a lényeges elemek kiemelésére. Ezek során alkalmazzák digitális ismereteiket. Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni földrajzi öveket, földrészeket, országokat és tipikus tájakat.</p> <p>Legyenek képesek a tanulók a térképet információforrásként használni, szerezzék meg a logikai térképolvasás képességét. A topográfiai ismereteikhez tudjanak földrajzi-környezeti tartalmakat kapcsolni. Topográfiai tudásuk alapján a tanulók biztonságosan tájékozódjanak a köznap életben a földrajzi térben, illetve a térképeken, és alkalmazzák topográfiai tudásukat más tantárgyak tanulása során is.</p> <p>Legyenek képesek a társakkal való együttműködésre. Alakuljon ki bennük az igény arra, hogy későbbi életük folyamán önállóan tovább gyarapítsák földrajzi ismereteiket.</p>
---	--

Ének-zene
Általános tantervű tanulócsoporthok
5-8. évfolyamok

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	1	36	32	4
6.	1	36	32	4
7.	1	36	32	4
8.	1	36	32	4

A helyi tanterv alapját képező kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 2. sz. mellékletében kiadott 2.2.12.1. ének-zene 5-8 tantárgyi kerettanterv (A- változata) alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

Az ének-zene órák pedagógiai szakmai eredményességét segíti az egyházi ének tantárgy tanórai és az énekkar szakköri keretekben végzett tevékenysége.

A helyi tantárgyi tanterv áttekintése

5. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Zenei reprodukció - Éneklés	15	3	18
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység	3	0	3
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.	3	0	3
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	4	0	4
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	7	1	8
Évfolyam összesen	32	0	36

6. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Zenei reprodukció - Éneklés	15	1	16
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység	4	0	4
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.	3	0	3
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	3	0	3
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	7	3	10

Évfolyam összesen	32	4	36
-------------------	----	---	----

7. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Zenei reprodukció - Éneklés	11	3	14
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység	4	0	4
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.	3	0	3
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	4	0	4
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	10	1	11
Évfolyam összesen	32	4	36

8. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Zenei reprodukció - Éneklés	11	3	14
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység	4	0	4
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.	3	0	3
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	4	0	4
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	10	1	11
Évfolyam összesen	32	4	36

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zenei reprodukció - Éneklés	Egyházi énekek	3
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	1
	Összesen:	4

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zenei reprodukció - Éneklés	Egyházi énekek	1
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	3
	Összesen:	4

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zenei reprodukció - Éneklés	Egyházi énekek	3
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	1
	Összesen:	4

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zenei reprodukció - Éneklés	Egyházi énekek	3
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	1
	Összesen:	4

Tantárgyi bevezető

Az ének-zene tantárgy tanításának legfőbb céljai megismertetni a gyermekeket az éneklés és a zenélés örömeivel, valamint kulcsokat adni számukra a zene élményt nyújtó megismeréséhez, megértéséhez és élvezetéhez. Ezeknek a céloknak az elérését segíti a kiválasztott repertoár.

Az iskolai ének-zene tanulás várt eredménye: a zenei gyakorlat és a zenehallgatás során a tanulók széles körű élményeket szereznek, amely segíti őket eligazodni a körülöttük lévő sokszínű zenei világban.

Az iskolai zenepedagógiai munka Kodály Zoltán alapelveire épül, az aktív éneklést és zenélést szorgalmazza, tradicionális népzene és igényes műzene alapul. A zenei hallásfejlesztés a relatív szolmizáció segítségével történik. A klasszikus remekművek értő befogadása fejleszti az érzelmi intelligenciát.

A kerettantervben feltüntetett anyagokon keresztül a tanulók megismerik népzene és más népek zenéje, nemzeti zenei kultúránk és a klasszikus zene, a jazz, valamint a populáris műfajok igényes szemelvényeit. A zenepedagógiai munka a tanulók részben az iskolában, részben az iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, zenei élményeire, illetve adott esetben zenei gyakorlatára épül, s ezáltal ösztönzi őket énekkarokban és házi zenélésben való aktív részvételre.

Az ének-zene óra elsősorban pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére való, a személyiségfejlődés szempontjából azonban rendkívül fontos az ott megszerzett ismeretanyag, műveltségtartalom is.

A keresztény ember életében az éneklés imádság, tanítás, Isten dicséretének, a hálaadásnak és a szeretetnek kifejezése. A református iskola énekkutatásában tehát kiemelt szerepe kell, hogy legyen az Istenről és Istenhez szóló énekeknek: a zsoltároknak, dicséreteknek, istentiszteleti, ifjúsági énekeknek. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek nem csupán mellékesen vagy kikapcsolódásképp, hanem teljes örömmel és figyelemmel tudjanak részt venni az éneklésben, hogy az énekek megismerése által istentiszteleti részvételük és lelki életük egyaránt gazdagodjék. Az egyházi énekek biztos tudása elősegíti, hogy a tanulók a gyülekezetek aktív tagjaivá váljanak, a gyülekezetek zenei szolgálatában részt vegyenek.

Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése, zenét hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő felismerő kottaolvasás és a befogadói kompetenciák fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

A tantárgy fejlesztési céljai a következők:

Zenei reprodukció

Éneklés

- Az iskolai ének-zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás. Az ének-zene órán tanult zenei anyag egy részét énekléssel és kreatív zenei gyakorlatokkal készítik elő, illetve sajátítják el.

- Az énekórai műhelymunkát kórus egészíti ki, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés örömét a tanulók a hétköznapok számos területén megoszthassák másokkal. (Pl. közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon, saját koncertek szervezése hozzátartozóknak, ismerősöknek.)
- Az énekes anyag egy része mindvégig a magyar népdal marad, a 3. osztálytól kezdve a klasszikus zenei szemelvények száma növekszik, s a 7. osztálytól kezdve kiegészül a jazz és az igényes populáris zene válogatott szemelvényeivel – elsősorban a befogadói hozzáállás különbségeinek érzékeltetése és a zenei minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amely műfaji határoktól függetlenül értelmezhető.
- A református iskolákban kibővül ez az énekanyag a gyülekezeti énekekkel (válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepségekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz), népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumokkal, igényes populárisabb ifjúsági énekekkel, valamint a többszólamúság gyakorlására alkalmas bibliai szövegű kánonokkal (klasszikus és kortárs szerzők), és taize-i énekekkel.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése

- A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.
- A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.

Felismerő kottaolvasás

- A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés mélységeihez is jelentősen hozzájárulhat. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.
- Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni.
- A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. A népdalokból vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A népdalok szövegének értelmezése rávilágít a népdalok gazdag szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát.

Zenei befogadás

Befogadói kompetenciák fejlesztése

- A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható

megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatói magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között.

- Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadjává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A befogadói kompetencia fejlesztése éppen ezért részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul.
- Rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: minden órán legyen zenehallgatás, ha más nem zongorakísérettel éneklés, amely az élmény (örömszerző) funkción túl alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.
- Adekvát befogadói attitűd. A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfajának pontos értelmezését, elfogadását és pozitív értékelését.
- A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.
- A zeneelméleti és zenetörténeti alapismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott művel kapcsolódókkal kell foglalkozni. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia. Egy szerzői életrajz ismertetésében a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átértékelése, és mindennek művészetére gyakorolt hatása az elsődleges tartalom. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor kisegítő, tájékozódást könnyítő jelleggel. Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formatan, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha segítenek a gyerekeknek átérezni azokat a zenei jelenségeket, amelyekről szólnak.

Zenehallgatás

- A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Lehetőleg teljes műveket hallgassanak meg, hiszen a tanulók befogadói kompetenciáját, s elsősorban zenei formaérzékét a teljes kompozíciók bemutatása fejleszti. A műalkotás egészéről kell benyomást szerezniük, mielőtt a részletekre irányítják a figyelmüket. Miközben a figyelem irányítása bizonyos jelentéstartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan kell figyelni arra, hogy a szempontok ne terelessék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról.

- Az első hat osztályban nem kronológiai rendbe szervezve ismertetjük meg a tanulókat a zeneművekkel, hanem az életkori sajátosságok gondos figyelembevételével a kétéves ciklusok mindegyikében a zeneirodalom, a zenei stílusok és műfajok teljes spektrumából válogatunk. Az általános iskola utolsó két osztályában sor kerülhet kronologikus rendszerezésre, de csak az ismeretközlés szintjén.
- A református iskolák zenehallgatási anyaga kiegészül az énekeskönyv énekanyagának a zeneirodalom különböző korszakaiból származó feldolgoásaival, szemléltetve a formai és műfaji gazdagságot, stílusbeli sokszínűséget. A felsőbb osztályokban ezt kiegészíti az ének-zene órán megismert műfajok és művek mai, aktuális liturgikus és egyéb egyházi jellegű használatának felmutatása, illetve néhány zene- és egyházzene-történeti szempontból egyaránt fontos nagyobb lélegzetű zeneművek megismertetése. Ízelítőt adunk a szórakoztató zene és az egyházzene kölcsönhatásaiból (dicsőítés különböző műfaji keretek között), s keressük a művek adott korszaktól és stílustól független értékét.
- Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is.
- Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bizniuk kell abban, hogy a meg nem ismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művek hallgatására.
- Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangversenyek kifejezetten az adott korcsoporthoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítjük az élmények feldolgozását.

Tárgyi feltételek

- Szaktanterem pianínóval vagy zongorával
- Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz
- Megfelelő méretű, jól szellőztethető terem a kórusmunkához, **kottatár** Ötvonalas tábla, mágneses tábla, **vagy digitális tábla** Ritmushangszerek
- Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók Számítógép
- internetkapcsolattal, **projektor vagy digitális tábla** Hangtár, hozzáférhető hanganyag
- **Tankönyvek**
- **Református énekeskönyvek, egyházi énekgyűjtemények**

A következő fejlesztési célokat segíti az ének-zene tantárgy kerettantere: erkölcsi, **hitbeli** nevelés, nemzeti öntudat és hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a testi és lelki egészségre nevelés, felelősségvállalás másokért és önkéntesség, médiatudatosságra nevelés, a tanulás tanítása. A kulcskompetenciák tekintetében az esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, szociális és állampolgári, a hatékony, önálló tanulás kompetenciája fejlesztéséhez is hozzájárul.

Fejlesztési célok

Reprodukció. Az éneklésre épülő tanítás első lépéseként a tanulóknak az éneklés örömeinek és helyes szokásainak kialakítása játszott a fő szerepet. Ebben az életkorban már az éneklés tisztasága, kifejező ereje, a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a kommunikatív muzikalitás kialakítása kerül a fejlesztés középpontjába. A magyar és más népek zenéje továbbra is jelen van az énekes anyagban, azonban a hangsúly folyamatosan eltolódik a klasszikus szemelvények irányába, majd a 8. osztályban a populáris zene szemelvényei is megjelennek a tananyagban. Ezek elemzésénél fontos, hogy rámutassunk arra, hogy a klasszikus zene fordulatai, formai megoldásai miként hatnak alapvetően, meghatározóan e művek stílusára. A tanulók a zenei elemeket improvizációs, kreatív játékos és intellektuális feladatokkal is gyakorolják.

Zenehallgatás. A felső tagozat zenehallgatási anyagára a sokszínűség jellemző. Elsődleges cél a stílus jellegzetességeinek megismertetése: szerkesztés módok, formai megoldások, egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok bemutatása. Kronologikus áttekintésre majd a 8. osztályban kerül sor. A felső tagozatos zenehallgatásra ajánlott alkotások többsége nagy lélegzetű, előkészítése, többszöri meghallgatása és feldolgozása sokszor meghaladja a tanítási óra adta időkeretet. Inspiráljuk a tanulókat órán kívüli meghallgatására is és más, az órai anyaghoz kapcsolódó zeneművek megismerésére.

Az ének-zene tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjék, azok fejlesztésében részt vegyen. Az erkölcsi nevelés a keresztyén értékrend felmutatásában, annak megismerésére való buzdításban, elfogadására való ösztönzésben jelenik meg. Az egyházi ének tanít, int, nevel. Teszi ezt elsősorban az egyes énekek szövege és a hozzá szervesen kapcsolódó bibliai történetekben, egyháztörténeti eseményekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás által. A tantárgy órája a vallási és nemzeti ünnepekre való készülés fontos terepe, s mint ilyen nem csupán nemzeti öntudatra, hanem európai azonosságtudatra is nevel. Népzeneink, református énekkincsünk, az órákon tanult műzenei szemelvények történeti, irodalmi és zenei szempontból is kapcsolnak a nemzeti és az európai értékekhez egyaránt. Az énekek tartalma (pl. más népek dalai, énekes imádság), de maga a közös éneklés gyakorlati megvalósítása közelebb visz az egymás iránti elfogadás és felelősségvállalás sokszor nehezen megélhető valóságához. Az énekekből helyes önismeretet és helyes istenismeretet is tanulhatnak diákjaink. Az elméleti jellegű feladatok széles terepet kínálnak a digitális kompetencia fejlesztésére (anyaggyűjtés, projektfeladatok megvalósítása). A tantárgy folyamatosan törekszik annak a látásmódnak a fejlesztésére, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges, s kötelessége a teremtett világot őrizni és védeni.

5. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - Éneklés	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban megismert népzenei és műzenei szemelvények ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangai lehetőségek figyelembe vételével (hangterjedelem: a-d”, törekvés a tiszta intonációra). Kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.	
Ismeretek,/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Magyar népzene: válogatás régi rétegű és új stílusú népdalokból (minimum 5 magyar népdal éneklése). Gregorián zenei szemelvény éneklése (min. 1) Magyar történelmi énekek: az 1848–49-es szabadságharc dalai. (1-2) Nemzeti énekeink: Erkel Ferenc-Kölcsey Ferenc: Himnusz, Egressy Béni-Vörösmarty Mihály: Szózat éneklése fejből. Más népek dalai, a műzene tonális és funkciós zenei nyelvének megismerését segítve. Többszólamúság: klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai és világi szövegekkel, könnyű reneszánsz kórustételek, Taize-i énekek.(3-6) A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre. Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, stílusosan kapcsolódva az éppen tanult zenei történelmi korszakhoz, stílushoz, vagy illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz. Népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumok.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, szókincsbővítés, szövegértelmezés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> magyar történelmi énekek és a magyar történelem párhuzamai.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> iskolai és egyházi ünnepek, kontextusok a bibliai szöveggel, történettel.</p>
Kulcsfogalmak /fogalmak	Régi és új stílusú népdal, gregorián ének, Himnusz, Szózat, kórusmű, társas ének, zsoltár, dicséret, zsoltárparafrázis, genfi zsoltár, kánon.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Az énekes anyagból minimum 15 dalt, zenei szemelvényt (5 magyar népdal, 1 gregorián ének, 1-2 katonadal 1848-49-ből, 3-6 többszólamú tétel, 5-10 református ének) emlékezetből énekelnek stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Törekvés a többszólamú éneklésre.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Egy- és többszólamú ritmusgyakorlatok a tanult ritmuselemekkel és ritmus osztinató. Zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal	
A tematikai egység	Visszatérő forma és rondó alkotásának megismerése.	

nevelési-fejlesztési céljai	
Ismeretek/ Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Ritmus, metrum: Kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel, verssorok ritmizálása, osztinató. Páros-páratlan metrumok megéreztetése mozgásos gyakorlatokkal Egyszerű, stilizált tánclépésekből lépéssor kombinálása régi korok zenéjéhez.</p> <p>Dallami improvizáció: Adott ritmus motívumra dallamvariációk pentachordokkal, dúdolással, szolmizálva.</p> <p>Zenei forma alkotás: Kérdés-felelet játékok Zenei forma alkotása visszatérő elemekkel (rondó)</p> <p>Változatos ritmusképletek használata. Dallami rögtönzés a tanult zenei formák alkalmazásával.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek: kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása.</p> <p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dúr, moll, visszatérő forma, rondó, dallami variáció, szekvencia.
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével.	
Ismeretek/ Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés - tudatosítás - gyakorlás/alkalmazás hármasságában.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum: tizenhatodok, kis éles és kis nyújtott ritmus</p> <p>Dallami és harmóniaelemek: r' és m' hangok dúr és moll hangsorok: (1#, 1b-ig)</p> <p>Hangközök: (prím, kvárt, kvint, oktáv,) kis és nagy szekund, kis és nagy terc.</p> <p>Zenei előadásra vonatkozó jelzések: tempójelzések és dinamikai jelek (parlando, tempo giusto, rubato).</p> <p>Ütemfajták, ritmikai elemek megkülönböztetése és egyszerűbb ritmusgyakorlatok során reprodukálása.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p> <p><i>Matematika:</i> számsorok, törtek.</p>	
Kulcsfogalmak/	kis éles és kis nyújtott ritmus, dúr és moll hangsor, (prím, kvárt, kvint, oktáv,) kis és nagy	

fogalmak	szekund, kis és nagy terc, abszolút hangnevek (pontosítva), violin- és basszuskulcs, allegro, andante, mezzoforte, pianissimo.
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A tanult zenei elemeket felismerik. Előkészítés után a tanult zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvasnak.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által	
Ismeretek/ Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése. Hangszínhallás és többszólamú hallás készség fejlesztése: énekes hangfajok ismerete (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus). Formaérzék fejlesztése: visszatéréses kéttagú forma, rondóforma. A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok (népzenehez kapcsolódva, pl. népszokások, néphagyomány, a szöveg jelentése; a komolyzene befogadásához kapcsolódva, pl. zenetörténeti ismeretek, zeneszerzői életrajz megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája). A hangszerek megkülönböztetése és azonosítása a következő szempontok szerint: dallamhangszer, ritmushangszer, műzenei és népi hangszer (duda, tekerő, cimbalom, citera). Szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése. Tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban.</p>		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, értelmezés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangköz, formai egység (dallamfordulat, dalforma, és rondóforma).	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások).	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás - Zenehallgatás	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kísérni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési	A népzene tárházából és a megjelölt korok zeneműveiből válogatva a tanulók érdeklődését erősítve törekvés a zeneirodalom	

céljai	remekműveinek megismertetésére. Hangverseny-látogatásra nevelés.
Ismeretek/ Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az énekes anyaghoz kapcsolódó eredeti népzenei felvételek meghallgatása, ezek művészi szintű adaptációi mai autentikus előadóktól.</p> <p>Más népek zenéje, világzenei feldolgozások nemzetiségeink zenei hagyományainak megismerése.</p> <p>Reneszánsz kórusdalok, barokk szemelvények. Reneszánsz és barokk szerzők bibliai tárgyú művei. Rövid betekintés Johann Sebastian Bach egyházi munkásságába.</p> <p>Zeneirodalmi szemelvények:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vokális művek, – hangszeres művek (versenymű, rondóforma) – operarészletek <p>A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése.</p> <p>Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira.</p> <p>Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.</p> <p>A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi korok, korstílusok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gregorián ének, reneszánsz tánc, énekfeldolgozás, genfi zsoltár, zsoltárparafrázis , madrigál, menüett, szvit, concerto, kantáta, korál .
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét (min. 5 alkotás) megismerték

Ajánlott zenehallgatási anyag

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfónia tétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Magyar népzene, más európai népek zenéje.

Népi hangszeres felvételek a hangszerek felismertetésére (tekerő, duda, citera, népi zenekar, cimbalom)

Bartók Béla: Mikrokozmosz és Gyermekeknek kötetekből zongoradarabok

Bartók Béla: Este a székelyeknél

Kodály Zoltán: Kállai kettős

Ligeti György: Sípbal, dobbal, nádihegedűvel - dalciklus Weöres Sándor verseire Gregorián énekek a magyar és európai gregorián hagyomány alapján.

Reneszánsz kórusművek, homofon és polifon zsoltárfeldolgozások. (Lassus, Palestrina, Banchieri, Bourgeois, Goudimel, Le Jeune, L'Estocart, Sweelinck)

Zene Mátyás király udvarából (Pavane, Gaillarde, Basse dance, Balle) Farkas Ferenc:

Apor Lázár tánca

Klasszikus felvételek a hangszerek hangszínének megismerésére, felismerésére

Antonio Vivaldi: 4 évszak (részletek)

Johann Sebastian Bach: János passió – részletek, BWV 245

Johann Sebastian Bach Máté passió- részletek

Johann Sebastian Bach: G-dúr menüett

Johann Sebastian Bach szvit részletek (táncok)

Johann Sebastian Bach csembaló és orgonadarabok

Johann Sebastian Bach: V. brandenburgi verseny I. tétel

Henry Purcell: Artúr király: Shepherd, shepherd leave decoying, Fairest isle Henry Purcell:

Trombitafanfár

Georg Friedrich Händel: Tűzijáték szvit (részletek); Vizi zene (részletek)

Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekfeldolgozásai.

6. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - éneklés	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban és az 5. osztályban megismert népzenei és műzenei szemelvények ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hang lehetőségek figyelembe vételével (hangterjedelem: a-d”, törekvés a tiszta intonációra). Kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.	
Ismeretek/ Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Magyar népzene: válogatás régi rétegű és új stílusú népdalokból (minimum 5 magyar népdal éneklése).</p> <p>Magyar történelmi énekek: históriás énekek, kuruc kori dalok, az 1848–49-es szabadságharc dalai.</p> <p>Más népek dalai, a műzene tonális és funkciós zenei nyelvének megismerését segítve.</p> <p>Zongorakíséretes dalok: bécsi klasszikus és más zenei stílusból.</p> <p>Többszólamúság: klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai és világi szövegekkel, könnyű reneszánsz kórustételek, Taize-i énekek.</p> <p>A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre.</p> <p>Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, stílusosan kapcsolódva az éppen tanult zenei történelmi korszakhoz, stílushoz.</p>		<p>Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejezőkészség fejlesztése, szókincsbővítés, szövegértelmezés.</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: magyar történelmi énekek és a magyar történelem párhuzamai.</p> <p>Hit- és erkölcsstan: mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján, a zeneművek üzenete.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Régi és új stílusú népdal, históriás ének, kuruc kori dal, kórusmű, zsoltár, dicséret, zsoltárparafrázis, genfi zsoltár, kánon.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Az énekes anyagból minimum 5 magyar népdalt, 3 történelmi éneket, 2 műdalt, 2-3 református éneket emlékezetből énekelnek stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Törekvés a többszólamú éneklésre.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Egy- és többszólamú ritmusgyakorlatok a tanult ritmuselemekkel és ritmus osztinató. Zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Visszatérő forma és variáció alkotásának fejlesztése. A rögtönzés fejlesztése a következő zenei ismeretek felhasználásával: 6/8-os metrum, felütés, dúr-moll dallami fordulatok, tercpárhuzam.	
Ismeretek/ Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Ritmus, metrum: Kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel, verssorok ritmizálása, osztinató. 6/8, 3/4 helyes hangsúlyozása, páros-páratlan metrumok váltakozásának megéreztetése mozgásos gyakorlatokkal. Egyszerű, stilizált tánclépésekből lépéssor kombinálása régi korok zenéjéhez.</p> <p>Dallami improvizáció: Adott ritmus motívumra dallamvariációk pentachordokkal, dúdolással, szolmizálva. Tercpárhuzamok szerkesztése</p> <p>Zenei forma alkotás: Kérdés-felelet játékok funkciós környezetben, négy és nyolcütemes egységekben. Zenei forma alkotása visszatérő elemekkel (rondó, variáció).</p> <p>Változatos ritmusképletek használata. Dallami és harmóniai rögtönzés, a tanult zenei formák alkalmazásával.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek: kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása.</p> <p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hatnyolcad, három nyolcad, dúr, moll, tercmenet, zenei periódus, visszatérő forma, rondó, dallami variáció.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció- Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban és az 5. osztályban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés - tudatosítás - gyakorlás/alkalmazás hármasságában. Ritmikai elemek, metrum:		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete.

<p>új ütemfajták: 6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola, Módosított hangok: fi, szi, ta, ri dúr és moll hangsorok 1# 1b-ig Hangközök: az eddig tanultak. Zenei előadásra vonatkozó jelzések: tempójelzések és dinamikai jelek. allegro, adagio Ütemfajták, felütés, ritmikai elemek megkülönböztetése és egyszerűbb ritmusgyakorlatok során reprodukálása.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata. <i>Matematika:</i> számsorok, törtek.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola, dúr és moll hangsor, vezetőhang, az eddig tanult hangközök, allegro, and ante, mezzoforte, pianissimo.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén</p>	<p>A tanult zenei elemeket felismerik. Előkészítés után a tanult zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvasnak.</p>
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás- Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 3 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerekről.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által</p>	
<p>Ismeretek/ fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése. Formaérzék fejlesztése: visszatéréses kéttagú forma, triós forma, rondóforma, variációs forma. A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok (népzenéhez kapcsolódva, pl. népszokások, néphagyomány, a szöveg jelentése; a komolyzene befogadásához kapcsolódva, pl. zenetörténeti ismeretek, zeneszerzői életrajz megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája). A hangszerek megkülönböztetése és azonosítása a következő szempontok szerint: dallamhangszer, ritmushangszer, műzenei hangszer, népi hangszer. Szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése. Tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, értelmezés.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hangköz, formai egység (dallamfordulat, dalforma, variációs forma, triós forma és rondóforma).</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén</p>	<p>Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások).</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás- Zenehallgatás	Órakeret 10 óra
--------------------------------------	--------------------------------	--------------------

Előzetes tudás	Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kísérni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A népzene tárházából és a megjelölt korok zeneműveiből válogatva a tanulók érdeklődését erősítve törekvés a zeneirodalom remekműveinek megismertetésére. Hangverseny-látogatásra nevelés.
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az énekes anyaghoz kapcsolódó eredeti népzenei felvételek meghallgatása, ezek művészi szintű adaptációi mai autentikus előadóktól.</p> <p>Más népek zenéje, világzenei feldolgozások nemzetiségeink zenei hagyományainak megismerése.</p> <p>Zeneirodalmi szemelvények a stílusérzék fejlesztéséhez – a bécsi klasszika zeneirodalmából.</p> <p>Zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva:</p> <p>vokális művek, hangszeres művek – szerenád, divertimento, szimfónia tétel (triós forma, rondóforma), hangszeres művek (variáció, versenymű), daljáték/operarészletek.</p> <p>A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése.</p> <p><i>Klasszikus szerzők bibliai tárgyú művei.</i> <i>Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira.</i> <i>Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.</i></p> <p>A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> magyar történelmi énekek, irodalmi párhuzamok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi korok, korstílusok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dal, daljáték, opera, menüett, szvit, concerto, szerenád, divertimento, versenymű, szimfónia
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stíusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét (min. 5 alkotás) megismerték

Ajánlott zenehallgatási anyag:

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfónia tétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Magyar népzene, más európai népek zenéje.

Kodály Zoltán: Pünkösdlő, Villő, (kórusművek)

Kodály Zoltán: Mátrai képek

Kodály Zoltán: Magyar népzene sorozatból balladák Bartók Béla: Falun
 Bartók Béla: Mikrokozmosz és Gyermekeknek részletek
 Karai József: Estéli nótázás
 Bárdos Lajos: Dana-dana

Joseph Haydn szimfóniái közül: G-dúr, „Üstdob” szimfónia,
 Joseph Haydn: London szimfónia IV. tétel (részlet)

Wolfgang Amadeus Mozart: Egy kis éji zene I.t K. 525 Wolfgang
 Amadeus Mozart: Divertimento
 Wolfgang Amadeus Mozart: Esz-dúr kürtverseny III. tétel- Rondó
 Wolfgang Amadeus Mozart: A varázsfuvola K. 620 – részletek
 Wolfgang Amadeus Mozart: Requiem- részletek
 Joseph Haydn: Teremtés oratórium- részletek

Ludwig van Beethoven: D-dúr hegedűverseny, op. 61 I. tétel Ludwig van
 Beethoven: IX. szimfónia, IV. tétel
 Ludwig van Beethoven: VI. szimfónia Zivatar (részlet)
 Bakfark X. lantfantázia
 Tinódi: Egervár viadaljáról való ének

Georges Bizet: Carmen – „Az utcagyerekek kórusa” („Avec la garde montante” – részlet az I. felvonásból)
 Gyülekezeti énekek felvétele egy szólamban, orgona kísérettel. Reneszánsz homofon és polifon zsolnárfeldolgozások
 (Claude Goudimel, Claude Le Jeune, Loys Bourgeois, Pascal L’Estocart, Nicolas Vallet, Jan Pieterszoon
 Sweelinck).
 Kodály Zoltán genfi zsolnárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekkfeldolgozásai.

7. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - éneklés	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Biztos éneklési készség, kifejező és stílusos előadás csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A dalkincs ismétlése és folyamatos bővítése: többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai, egyházi énekek . Az énekkhang további képzése, figyelve a tanulók egyéni vokális fejlődésére (mutálás).	
Ismeretek/ Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Magyar népzene az életkornak megfelelő csoportokból válogatva (pl. táncnóta, szerelmi dal).</p> <p>Más népek dalai (pl. orosz, cseh, szlovák, lengyel, román népdalok).</p> <p>Zongorakíséretes dalok, népdalok.</p> <p>A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó énekes anyag: dal- és témarészletek a romantika korából.</p> <p>Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, kapcsolódva az éppen tanult zenetörténeti korszakhoz, stílushoz, valamint illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepségekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz.</p> <p>Népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumok</p> <p>Néhány igényes populárisabb zenei szemelvény az egyházi ifjúsági énekek köréből.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, versmegzenésítések irodalmi alapja.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti nyelven.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján kontextusban a bibliai</p>

<p>Többszólamúság: klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai szöveggel, Taize-i énekek.</p> <p>A zenei példák éneklése közben az életkori sajátosságoknak megfelelő tiszta intonáció és helyes hangképzés (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), továbbá stílusos, kifejező éneklésre törekvés.</p>		szöveggel, történettel.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Verbunkos dal, romantikus dal, táncnóta, zsoltár, zsoltárparafraízis, dicséret, genfi zsoltár, kánon.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Az énekes anyagból minimum 10-15 dalt, református éneket és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek kifejezően csoportban.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Ritmus- és dallamvariálási készség, fejlődő formaérzék	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kialakított készségek továbbfejlesztése. Generatív képességfejlesztés rögtönzött folytatással.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Különböző metrikájú, egyszerű ritmusgyakorlatok alkotása és reprodukálása.</p> <p>Ritmus, metrum: különböző táncok metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója ritmusimprovizáció: szinkópálás.</p> <p>Dallam: hétfokú hangsorok.</p> <p>Komponálás és rögtönzés összekapcsolása: egyszerű dallam alkotása megadott paraméterekkel (hangkészlet, metrum, ritmikai elemek, szekvencia), rögtönzött folytatás (pl. kérdés és felelet rögtönzés)</p>		<p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariációk.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött a ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció- Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek: a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről és azok alkalmazásának és újraalkotásának képessége a különböző generatív tevékenységek során. Könnyű olvasógyakorlatok énekes reprodukciójának képessége.	
A tematikai egység	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei	

nevelési-fejlesztési céljai	reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt zenei anyagnál könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciójával a belső hallás fejlesztése. Felismerő kottaolvasási képesség fejlesztése egy-egy meghallgatott zenemű kottaképeinek követése alapján.
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában: a változó ütemmutató felismerése, fejlődés a felismerő kottaolvasás terjedelmében és sebességében. Ritmikai elemek, metrum: új ütemfajták: Dallami és harmóniaelemek: harmóniai változások megfigyelése. Hangközök: kis és nagy szext, kis és nagy szeptim (megismerés szintjén).	<i>Matematika:</i> törtek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kis és nagy szext, kis és nagy szeptim.
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Az új zenei elemeket felismerik kottaképről. Előkészítést követően a megismert zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvassák.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás- Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlesztése.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei tapasztalatok. Nemzeti jelleg a romantika zenéjében, a kelet-európai népek népzeneje. A népdalfeldolgozás módjai Bartók és Kodály művészetében. Műzene és népzene megkülönböztetése hangszerek megfigyelésével. A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: Alapvető ismeretek, a mű keletkezésének körülményeiről, zeneművek történeti koráról, a zeneszerzők életéről, a művek műfajáról és formájáról. Ismerkedés a partitúrával (a zenehallgatást segítő egyszerűsített kottakép). Más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása, az önálló ismeretszerző tevékenységre való ösztönzés, önálló gyűjtések, kutatások	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> középkori világi költészet, nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. <i>Idegen nyelvek:</i> énekes művek eredeti nyelven. <i>Hit- és erkölcsstan:</i> műalkotások erkölcsi üzenete. <i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti	

(zenei példa és ismeretanyag) Összefüggések bemutatása a zenei stíluskorszakok és történelmi események között, önálló gyűjtőmunka segítségével.	stíluskorszakok és stílusirányzatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Műzene, népzenei feldolgozás, klasszikus zene.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten.
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás- Zenehallgatás	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadói kompetencia erősítése. Zenehallgatóvá nevelés.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az énekes anyaghoz kapcsolódó szemelvények meghallgatása, zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva:</p> <p>a romantika zenéje: romantikus dal, operarészlet, zongoradarabok, programzene, szimfonikus költemény.</p> <p>A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése.</p> <p>A meghallgatott szemelvények felismerése.</p> <p>A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (hangversenylátogatás motivációs szerepének felhasználásával)</p> <p>Romantikus szerzők bibliai tárgyú művei. Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> romantikus és kortárs költészet, szövegelemzés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok ismerete.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel, egyháztörténettel. A történetek és a művek erkölcsi üzenete.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Versenymű, szimfonikus költemény, táncjáték, kamarazene.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 10 alkotás) megismerték, a hallott műveket jellemző részleteik alapján felismerik.	

Ajánlott zenehallgatási anyag

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Wolfgang Amadeus Mozart: Német tánc Franz Schubert:

Pisztráng, Pisztrángötös

Robert Schumann: Gyermekekjelenetek, op. 15 (részletek) Ifjúság album (részletek) Felix Mendelssohn-

Bartholdy: Nászinduló Szentivánéji álom-ból

Felix Mendelssohn-Bartholdy: e-moll hegedűverseny (részlet) Frederic Chopin:

H-dúr nocturne, op. 32. No. 1, Perckeringő Erkel Ferenc: Hunyadi László – részletek

Liszt Ferenc: Csárdás obstiné, Magyar fantázia Liszt Ferenc: XIV.

magyar rapszódia

Giuseppe Verdi: Aida (részletek)

Giuseppe Verdi: Requiem- részletek

Richard Wagner operarészletek

Mogyeszt Petrovics Muszorgszkij: Egy kiállítás képei (részletek) Bedrich Smetana:

Moldva (részlet)

Johannes Brahms: V. magyar tánc

Kodály Zoltán: Székelyfonó – Görög Ilona balladája

Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán valamint kortárs szerzők énekfeldolgozásai.

Benjamin Britten: Variációk és fűga egy Purcell-témára op. 34

8. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - éneklés	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Biztos éneklési készség, kifejező és stílusos előadás csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A dalkincs ismétlése és folyamatos bővítése: többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai, kiegészítve a magyar populáris zene műfajaiból válogatott néhány példával. Az énekhang további képzése, figyelve a tanulók egyéni vokális fejlődésére (mutálás).	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Magyar népzene az életkornak megfelelő csoportokból válogatva (pl. szerelmi dal, búcsúzó dal, keserves). Más földrészek népzeneje, afroamerikai zene. Zongorakíséretes dalok, népdalok 20. századi vagy mai feldolgozásai. Többszólamúság: kánonok, reneszánsz társasdalok rövid részletei. Példák a populáris zenéből.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, versmegzenésítések irodalmi alapja. <i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti nyelven.

<p>A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó énekes anyag: dal- és témarészletek a barokk és a romantika korából.</p> <p>Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, kapcsolódva az éppen tanult, ismételt zenetörténeti korszakhoz, stílushoz, illetve illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepségekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz.</p> <p>Néhány igényes populárisabb zenei szemelvény az egyházi ifjúsági énekek köréből.</p> <p>Többszólamúság: klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai szöveggel, Taize-i énekek.</p> <p>A fenti zenei példák éneklése közben az életkori sajátosságoknak megfelelő tiszta intonáció és helyes hangképzés (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), továbbá stílusos, kifejező éneklésre törekvés.</p>		<p><i>Hit- és erkölcsstan: mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján kontextusban a bibliai szöveggel, történettel.</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Társadal, keserves, romantikus dal, táncnóta, zsoltár, zsoltárparafrázis, dicséret, genfi zsoltár, kánon.</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén</p>	<p>Az énekes anyagból 10-15 dalt, egyházi éneket és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek kifejezően csoportban.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Ritmus- és dallamvariálási készség, fejlődő formaérzék	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kialakított készségek továbbfejlesztése. Generatív képességfejlesztés komponálással, rögtönzött folytatással.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Különböző metrikájú, egyszerű ritmusgyakorlatok alkotása és reprodukálása.</p> <p>Ritmus, metrum: különböző táncok metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója ritmus-improvizáció, szinkópálás.</p> <p>Dallam: hétfokú hangsorok és a blues skála megismertetése</p> <p>Komponálás és rögtönzés összekapcsolása: egyszerű dallam alkotása megadott paraméterekkel (hangkészlet, metrum, ritmikai elemek, szekvencia), rögtönzött folytatás (pl. kérdés és felelet rögtönzés)</p>		<p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariációk, augmentáció, diminúció	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A generatív képességfejlesztés eredményeként továbbfejlődött a ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció- Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek: a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről és azok alkalmazásának és újraalkotásának képessége a különböző generatív tevékenységek során. Könnyű olvasógyakorlatok énekes reprodukciójának képessége.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt zenei anyagnál könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciójával a belső hallás fejlesztése. Felismerő kottaolvasási képesség fejlesztése egy-egy meghallgatott zenemű kottaképének követése alapján.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában: a változó ütemmutató felismerése, fejlődés a felismerő kottaolvasás terjedelmében és sebességében.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum.</p> <p>Dallami és harmóniaelemek: harmóniai változások megfigyelése.</p>		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás- Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlesztése.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei tapasztalatok</i></p> <p>Szerkesztési és formai ismeretek: homofon és polifon szerkesztésmód, egytémájúság és egy-egy zenei ötlet kibontása a barokk zenében, klasszikus szonátaforma megfigyelése.</p> <p>A népdalfeldolgozás módjai Bartók és Kodály művészetében.</p> <p>Impresszionizmus a festészetben és a zenében.</p> <p>A populáris dalok zenei jellemzőinek megfigyelése a következő szempontok alapján: forma, szöveg, szövegábrázolás, dallami jellemzők, alapritmus és más érdekes ritmikai elemek, hangszerelés, improvizáció, dallami díszítés, különleges előadói megoldások.</p> <p>A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek:</p> <p>Alapvető ismeretek, a mű keletkezésének körülményeiről, zeneművek történeti koráról, a zeneszerzők életéről, a művek műfajáról és formájáról.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> középkori világi költészet, nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> énekes művek eredeti nyelven.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és</p>

Más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása, az önálló ismeretszerző tevékenységre való ösztönzés, önálló gyűjtések, kutatások (zenei példa és ismeretanyag) Összefüggések bemutatása a zenei stíluskorszakok és történelmi események között, önálló gyűjtőmunka segítségével.	stílusirányzatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Homofónia, polifónia, zenei impresszionizmus, műzene, népzenei feldolgozás, klasszikus zene, populáris zene.
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás- Zenehallgatás	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Zenehallgatóvá nevelés.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az énekes anyaghoz kapcsolódó szemelvények meghallgatása, zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva:</p> <p>a középkor és a reneszánsz zenéje: gregorián és trubadúr ének, madrigál, barokk zene: kantáta és oratórium szvit, concerto, concerto grosso részletek, bécsi klasszicizmus: vonósnégyes, versenymű, szimfónia, a romantika zenéje: romantikus dal, operarészlet, zongoradarabok, programzene, szimfonikus költemény, a 20. század zenéje: kórusművek, daljáték, opera, táncjáték, kamarazene, jazz és a rock születése, kortárs zenei művek megismerése.</p> <p>A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése. A meghallgatott szemelvények felismerése. Zenetörténeti korszakok, stílusjegyek, műfajok és formák rendszerezett ismerete. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).</p> <p><i>Az ének-zene órán megismert műfajok és művek mai, aktuális liturgikus és egyéb egyházi jellegű használata.</i> <i>Romantikus szerzők bibliai tárgyú művei.</i> <i>Bibliai tárgyú zeneművek hallgatása: XX. századi és kortárs</i></p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> romantikus és kortárs költészet, szövegelemzés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok ismerete.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan: hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel, egyháztörténettel, a történetek és a művek erkölcsi üzenete.</i></p>

feldolgozások. Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai. A szórakoztató zene és az egyházzene kölcsönhatásai (dicsőítés különböző műfaji keretek között), a korszaktól független érték keresése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Trubadúr ének, madrigál, oratórium, kantáta, concerto grosso, vonósnégyes, versenymű, szimfonikus költemény; táncjáték, kamarazene, jazz, rock
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 10 alkotás) megismerték, a hallott műveket jellemző részleteik alapján felismerik.

Ajánlott zenehallgatási anyag

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Európán kívüli kultúrák népzeneje

[Kodály egyházi kórusműveiből válogatás](#)

[Kortárs és ma élő zeneszerzők egyházi műveiből válogatás](#)

[Gregorián énekek, korai többszólamú művek részletei](#)

[Johann Sebastian Bach: 2. Brandenburgi verseny, – 3. tétel](#)

Georg Friedrich Händel: Messiás (Messias), HWV 56: For unto us a child is born, Halleluja

[Georg Friedrich Händel: F-dúr orgonaverseny \(részlet\)](#)

Joseph Haydn: Évszakok: Szüreti kórus, Tavasz kórus Ludwig van

Beethoven: V. sors szimfónia

[Antonin Dvorak: Újvilág szimfónia IV. t. részlet](#)

[Claude Debussy: Zongoradarabok](#)

[Arthur Honegger: Pacific 231](#)

[Maurice Ravel: Bolero](#)

Franz Schubert: Die Schöne Müllerin – dalciklus

Johannes Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány, c-moll, Op. 80

[Erkel Ferenc: Bánk bán - részletek](#)

Liszt Ferenc: Les Préludes (részlet) Erik Satie:

Gymnopedie No. 1.

Bartók Béla: Concerto, BB 123 IV. tétel – Megszakított közjáték Bartók zongoradarabok, kórusművek

[Igor Sztravinszkij: Petruska \(részletek\)](#)

Carl Orff: Carmina Burana - O, Fortuna

[George Gershwin: Bendzsó dal](#)

Ligeti György: Atmosphères, Lux aeterna

[Bartók Béla: Kórusművek pl. Ne menj el](#)

[Kodály Zoltán: Székelyfonó \(részletek\)](#)

[John Cage: 4'33''](#)

Krzysztof Penderecki: Hirosima emlékezete

Emerson Lake and Palmer: Egy kiállítás képei (Pictures at an Exhibition) (részletek)

Andrew Lloyd Webber valamely művének részlete (pl. Macskák) Szörényi- Bródy: István a király c. rockopera

Kodály Zoltán genfi zsolttárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekefeldolgozásai. Igényes mai populáris egyházzenei feldolgozások (pl. After Crying).

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák

Az ének-zene tantárgy jellegénél fogva nagy általánosságban a hagyományos módszereket részesíti előnyben, de az énekek megtanításának bizonyos fázisainál, illetve bizonyos anyagrészek feldolgozásánál nem ritkán eltérünk tőle. Többnyire egy teljes osztály, *frontális osztálymunka* keretében tanulja az énekeket, melyet a *tanári magyarázat* segít. Már ebben a fázisban lehetőség van a *differenciált csoportmunkára*, mikor kiemeljük azokat a tanulókat, akik már máshonnan ismerték az éneket, vagy gyorsabban tanulnak a többiekénél. Az énekek gyakorlása – még a gimnazisták esetében is – történhet úgy, hogy az osztály tanulóit egy *játék* keretében bontjuk csoportokra, s ezt használjuk fel a több versszak vagy a többszöri ismétlés változatossá tételéhez. Az *önálló* vagy *páros munka* az elméleti háttér és a zenehallgatási anyag feldolgozásánál játszhat szerepet (információgyűjtés, téma több szempontú megfontolása stb.). A tanév során érdemes egy-egy csoportos *projektfeladatot* is beiktatni, melynek keretében a tanulóknak nagyobb lehetőségük van a más tantárgyakkal és területekkel való tantárgyi kapcsolatok megkeresésére és felhasználására. Ilyen lehet egy énekről készített kisfilm összeállítása, egy ünnephez, ünnepkörhöz kapcsolódó tábló elkészítése, de legkézenfekvőbb egy konkrét műsorra, előadásra, szolgálatra való felkészülés. Az éneklésben gyengébb, ám szorgalmas, törekvő diákok kapjanak lehetőséget, hogy *kiselőadás* vagy *házi dolgozat* formájában fejtsenek ki egy nagyobb elméleti témát, melyre önállóan vagy kiscsoportban készülhetnek fel. A kötelező és szorgalmi házi feladatok során adjunk alkalmat az *informatikai és multimédiás eszközök használatát, a kutatás, adatgyűjtés, interjú* módszerét igénylő egyéni és csoportos feladatok elvégzésére. A tehetséggondozás terepe lehet az iskolai *énekversenye* megrendezése, s felkészülés a helyi, területi és országos szintű megmérettetésekre, az énekkari munka, vagy a hangszeres tanulók tudásának felhasználása az órai munka, illetve a műsorok, rendezvények alkalmain.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai:

Mint minden tantárgy, az ének-zene esetében is szükség van diagnosztikus értékelésre. Év elején, az első órákon képet alkotunk az osztály énektudásáról, úgy a készség, mint a konkrét énekanyag tekintetében, de praktikusán egy ének megtanításának kezdetén – a bemutatás után – mérjük fel, hogy a tanulók milyen feltételekkel kezdik meg az adott ének megtanulását. Nehezen képzelhető el olyan helyzet, hogy ezt a felmérést ne az ének megtanítása kövesse, ám a módszer, és a ráfordított idő függ ettől a felméréstől.

A tanulók fejlődése szempontjából legfontosabb a formatív értékelés. Ez sosem minősítést vagy ítélezést jelent, hanem egyfajta visszajelzés a tanulási hibákról, nehézségekről, s egyúttal a tanulás sikerességéről is. A feladat kitérésével egy időben az értékelés szempontjait is határozzuk meg. Fejlesztő értékelési formák: rendszeres szóbeli értékelés egyénileg és csoportosan, a tanulás folyamatos nyomon követése, házi feladatok rendszeres ellenőrzése és értékelése, valamint a tanulók órai munkájának figyelemmel kísérése. Az éneklés alkalmával mindig adjunk lehetőséget arra, hogy ne a teljes osztály, hanem csak egy kisebb csoport mutassa be a tanult anyagot, így az értékelés – és a továbbhaladás segítése – is inkább személyre szabott lesz. Célszerű, ha tanár és diák együtt elemzik az elvégzett feladatot, így érdekeltté és egyben felelőssé tehetjük a tanulókat is saját tanulásukért, annak eredményességéért. Az év közbeni osztályzás történhet egy-egy szóbeli énekes felelet alkalmával. Igyekezünk arra, hogy ennek csak kisebb része legyen valójában

egyéni éneklés, hiszen sok ének már funkciójánál fogva sem egyéni éneklésre íródott, s jellegétől is idegen a négy szemközti számonkérés-szituáció. Győződjünk meg az éneklésben való részvételről, a helyes és pontos szövegtudásról és a pozitív hozzáállásról – de főképpen kísérik figyelemmel az órai aktivitást, s ezt mindig számítsuk bele az osztályzatba, amit szóbeli szöveges értékelés egészítsen ki. Időnként adjunk lehetőséget az elméleti anyagról való számadással kiváltani az énekes számonkérést. Jutalmazzuk a szorgalmi feladatokat, az énekkari és műsorokban való részvételt, közreműködést, értékeljük a fűzetvezetést. Iktassunk be az év során projektfeladatokat (pl. egy ének, egy korszak, egy zeneszerző bemutatása), melyben a nehezen, vagy rosszul éneklő diák is sikerélményhez juthat. Adjunk olyan feladatokat melyek értékelésénél fontos szempont az önálló ismeretszerzési képességek fejlesztése, a szintetizálás, a lényeglátás, a csoportmunkában való együttműködés, a felelősségvállalás.

A félévi, év végi értékelésnél tartuk szem előtt, hogy az osztályzat nem büntetés, hanem az adott időszak teljesítményének értékelése. Az évközi érdemjegyekhez mindig számítsuk hozzá az egyéni előmenetelt és az igyekezetet is.

Függelék:

Felvételek – válogatás az elmúlt években megjelent gyülekezetiének-felvételekből:

- A magyar népének népzenei felvételeken (8 kazetta, kísérfűzet – Közr.: Dobszay László és Németh István) MET Egyházzenei füzetek IV/4-11. – Magyar Egyházzenei Társaság
 - A Magyarországi Református Énekeskönyv dallamai (válogatás 4 CD lemezen, unisono kórus és orgonakíséret formájában) – ReZeM Bp., 2004.
 - Hinni taníts, Uram! – Egyházi énekek Nagy Csaba Zoltán feldolgozásában – Debrecen 2009.
 - Psalterivm - Genevan Psalms / Corvina Consort, Kalmanovits Zoltán – Magyar Kultúra Kiadó, 2010.
- Református Énekek Cd sorozat – Periferic Records Stereo Kft.
- Református énekek hangzó tára I-IV. 442 ének kazettán. – ReZeM Bp., 2000. Református szertartási énekek (a Scola Calviniana énekel – A péntek reggeli prima és a pünkösdi istentisztelet énekei) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.
- Szentegyházi dicséreték (Kobzos Kiss Tamás és a Pécsi Ref. Koll. Énekkara énekel – Huszár Gál 1560. évi énekeskönyvének anyagából) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.

Ajánlott énekgyűjtemények – válogatásra

- Az Úrnak zengjen az ének – Ifjúsági Énekeskönyv (Szerk. Berkesi Sándor) - Kálvin Kiadó, Budapest, 2006.
 - Dicsérsjáték az Urat! *gyermek és ifjúsági énekek* (Szerk. Berkesi Gábor, Draskóczy László, Hamar István) - k.n. Budapest, 1991.
 - Énekeskönyv *magyar reformátusok használatára* - Magyarországi Református Egyház Kiadása, Budapest, 1948.
 - Harangszó, *énekek gyermekeknek* (Szerk. Draskóczy Balázs) - Református Egyházzenei Munkaközössége, Budapest, 1994.
 - Jézushoz jöjjetek, *162 bibliai kánon* - Magyarországi Református Egyház, Budapest, 1988.
 - Jézust áldja énekünk *gyermekénekek óvodásoknak* (Szerk. Kiss Lászlóné) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.
- Krisztus az énekem - Dunamelléki Református Egyházkerület 2012.

- Minden forrásaim tebenned vannak (Szerk. Kálmán Lajos, Gattyán Ilona, Zákányi Bálint) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.
- Népdalzsoltárok - Edition Eola, Bécs, 1985.
- Ó és Új, *111 ének a magyar református gyülekezetek használatára* - Református Egyházzenei Munkaközössége, Budapest, 1995.
- Szól a kürt, *304 bibliai kánon* (Szerk. Draskóczy László) - k.n. Budapest, 1989.

Többszólamú feldolgozások, kóruskották

- Adjakok hálát az Istennek! – kórusművek, énekefeldolgozások – Kálvin Kiadó, Budapest
- Bicinia Sacra – genfi zsoltárok Goudimel feldolgozásai alapján, és korálok Johannes Schein Cantionaleja alapján; Egyházzenei füzetek III/13. MET
- Csomasz Tóth Kálmán – Háromszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.
- Csomasz Tóth Kálmán: Kétszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.
- Draskóczy László: *Hatalmas Isten, könyörgünk*. Egyszerű énekefeldolgozások háromszólamú vegyeskarra – ReZeM 1993.
- Egyházzenei vezérfonal – Református Sajtóosztály, Bp. 1969. - <http://egyhazzene.reformatus.hu/index.php?id=105>
- Énekeljünk az Úrnak! – Magyarországi Baptista Egyház Bp. 1985. Evangéliumi vegyeskarok – Magyarországi Baptista Egyház, Bp. 1976.
- Gárdonyi Zoltán kórusművei: I. *Szívemnek kösziklája*, II. *Magasztaló ének*. – ReZeM 1999, 2001.
- Goudimel Zsoltárok 1565. (Genfi zsoltárok több szólamban) – MRE Zsinata Bp., 2001.
- Kétszólamú reneszánsz kórustételek – közreadja: Soós András; Egyházzenei füzetek III/12. MET
- Kórusművek egyházi iskolák számára. Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc. (Berkesi Sándor szerk.) – Bp., 2002.
- Nagy Csaba Zoltán: Egyházi kórusművek – Debrecen 2009.
- Ósváth Viktor egyházi ének-feldolgozásai (3 kötetben) – Kecskemét Ref. Egyh. Emmaus Kiadója
- Örvendeztetek az erős Istennek! – kórusművek gyülekezeti énekkarok részére – ReZeM Bp. 1992.
- Protestáns graduál. – ReZeM Bp., 1996.
- Psalterium Ungaricum (Szenci Molnár Albert zsoltároskönyve) – Bp. 2001.
-

Egyházi ének

Helyi tantárgyi tanterv

Általános tantervű tanulócsoportok
4. és 6. évfolyamok részére

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Az egyházi ének tantárgyat a hitoktatás részeként, de ökumenikus módon, teljes osztályok részvételével oktatjuk.

A tanterv 4. és 6. évfolyamos tanulócsoportokra készült.

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret*</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
4.	1	36	0	36
6.	1	36	0	36

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Az 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet mellékleteiben kiadott kerettanterv az egyházi ének tantárgyhoz nem rendel óraszámot, ezért a református jogszabályok alapján a 4. és 6. évfolyamokon *egyházi ének tantárgyként heti +1 órát szánunk az egyházi énekanyag megismertetésére* a szabadon felhasználható órakeretből.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A Magyarországi Református Egyház közoktatási törvénye (MRE 2005. évi II. törvény) 31.§ (3) bekezdésében előírt egyházi ének tantárgy bevezetésének végrehajtásáról szóló Zs-96 /2006 MRE Zsinati határozat mellékleteként megjelent kerettantervi ajánlás alapján, de összhangban a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet mellékleteiben kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv A- változatával készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

Az egyháziének-óra pedagógiai szakmai eredményességét segíti az ének-zene tantárgy tanórai és az énekkar szakköri keretekben végzett tevékenysége.

Tematikai egység rövid címe	4. osztály	6. osztály
1. Zenei reprodukció - Éneklés	27	27
2. Zenei reprodukció - Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	2	2
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	1	1
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	2	2

5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	4	4
Évfolyam összesen:	36	36

Tantárgyi bevezető:

A keresztyén éneklés lényegének summáját Pál apostol Kolossébeliekhez írt levelében találhatjuk (Kol 3,16): „*A Krisztusnak beszéde lakozzék tibennetek gazdagon, minden bölcsességben; tanítván és intvén egymást zsoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel, hálával zengedezvén a ti szívetekben az Úrnak.*” Csomasz Tóth Kálmán értelmezésével az éneklés lényege tehát a következő:

- **Krisztusnak beszéde.** Nem emberé, még ha ember mondja, éneklis is.
 - Bennünk kell, hogy lakozzon; nem átmenetileg, hanem állandóan, s így belőlünk kell, hogy kiáradjon mások felé is.
- **Gazdagon** – nem szegényesen, árválkodva, hanem bőségesen.
 - Minden bölcsességben, teljes, nem csak rész szerint való mértékben, elménket teljesen áthatva, kizárólagosan ráfigyelve.
 - Tanítván és intvén: nem csupán gyönyörködtetésért, s még inkább nem kikapcsolódásért, pihenésképpen, hanem mintha Isten kérne, tanítana általunk (2Kor 5,20)
- **Egymást,** mivel az egyetemes papság elve szerint mindenki tanító és tanítvány. Zsoltárokkal, mint amik
 - felidéznek Isten nagy tetteit, aki tegnap, ma és örökké ugyanaz. Dicséretekkel, mint amik dicsőítik az Urat, s magasztalják a Messiást.
- **Leleki énekekkel,** mint amiket a Szentlélek ihlet
- **Hálával zengedezvén,** mert ez vele szemben az egyetlen lehetséges magatartás. Szívetekben – mély és
 - személyes megtelődéssel, Áprily Lajos megfogalmazásában:
 - „hű szájjal és hű szívvel” (Református énekeskönyv: 167.)
- **Az Úrnak,** akié a dicséret, dicsőség, tisztesség és hálaadás

A kötelező jelleggel egyházi ének néven oktatott tantárgy rövid múltat tekint vissza. Ez azonban sosem jelentette azt, hogy ne oktatták volna az egyházi éneket. Sőt régen az ének- vagy zeneóra egyházi énekek éneklését, és egyházzenei tudás továbbadását jelentette elsősorban. Ebbe a szemléletbe hozott változást Ádám Jenő és Kodály Zoltán azóta világhírűvé vált „Kodály-módszer”-e, mely anyagát tekintve kibővítette a tantárgyat: ettől kezdve – az egyházi ének mellett – népdalok, műdalok éneklése, zenei ismeretek megszerzése, zenetörténeti korok megismerése képezte a tárgy tananyagát. Érthető, hogy ez a tananyag nem volt átadható heti egy órában, szükségessé vált hát az óraszám növelése 2-3 órára. A háború után szépen lassan átszerkesztették az ének-zene könyvek anyagát; rövidesen kikerültek, új – „haladó” – szöveget kaptak az egyházi énekek. A kieső anyagot igyekeztek pótolni, azonban így is idővel sokak szemében túlréprezentálttá vált a tárgy. A rendszerváltás, és az azzal együtt járó nyitás politikája, mely szükségessé, korszerűvé tette a nyugati nyelvek tanítását iskoláinkban, valamint az ennek idejére eső technikai-informatikai forradalom, mely megkövetelte a számítástechnika tanításának jelentőségét, a tanórák számának növekedését eredményezte; kézenfekvőnek látszott hát – ellensúlyozásképpen – az ének-zene órák számának csökkentése.

A rendszerváltás után újrainduló egyházi iskolákban a régi hagyományok alapján természetesnek tűnt az egyházi énekek visszavétele a tananyagba. Az igény több részről is megfogalmazódott: szükség volt egyrészt arra, hogy a vallás mondanivalója mellett annak liturgiai külsőségeit is megismerje a tanuló, másrészt arra, hogy az egykor „lefejezett” ének

tantárgy újra teljessé lehessen, s nem utolsó sorban arra, hogy a politikai okokból mellőzött kultúrkinccs ismét hozzáférhető legyen. Érthető volt ugyanakkor a fenntartó egyházak részéről az a törekvés is, hogy az iskolák egyházi voltát kihangsúlyozni alkalmasabb tantárgyak és műveltségi területek nagyobb jelenlétét kívánták meg. A megoldást már nehezebb volt megtalálni: Voltak iskolák, melyek próbálkoztak az egyházi ének integrálásával az ének-zene tantárgyba, ez azonban az óraszám emelése nélkül nem volt több látszatintézkedésnél.

A Magyarországi Református Egyház az egyházi éneket önálló tantárgyként a rendszerváltás óta először 2004-ben szerepeltette, a középiskolai képzésbe illeszthető nyelvi előkészítő évfolyam tantervi ajánlásában. A heti egy órás, egy éves egyházi ének tanterv a Református Pedagógiai Intézet gondozásában született meg. Ezzel nagy hiányosságot törlesztettünk. – Egy évvel később, 2005-ben a Zsinat az 1995-ös közoktatási törvényének módosításával előírta az egyházi ének tantárgy bevezetését és oktatását a református egyházi fenntartás alatt működő alap- és középfokú közoktatási intézmények számára. Az egyházi ének oktatása a hit- és erkölcsstan órákkal együtt több jelentős pedagógiai célt szolgál református iskoláinkban.

A tananyag döntő részben az 1948-as, hivatalban lévő énekeskönyvből válogat. (*Énekeskönyv magyar reformátusok használatára. Szerkesztőbizottság elnöke: Dr. Csomasz Tóth Kálmán.*) Kiegészítésként ajánljuk a 2006-ban a Kálvin Kiadó gondozásában megjelent, „Az Úrnak zengjen az ének” című hivatalos ifjúsági énekgyűjtemény használatát (szerkesztette: Berkesi Sándor). A törvényhez illeszkedő, új kerettanterv összeállításában a tananyag kiválasztása során figyelembe vettük az életkori sajátosságokon és a tantárgyi célrendszeren túl a rendszerváltás előtti debreceni református kántorképző tanfolyam gyülekezeti ének tantárgyának követelményét, mint a '48-as református énekeskönyv anyagának oktatásához készült egyetlen zsinórmértéket, illetve az elmúlt évtizedek himnológiai kutatási eredményeit.

Szükséges megjegyeznünk, hogy jelen helyi tanterv az egyházi ének fent hivatkozott kerettantervét teljesen új rendszerbe szedve közli. Ennek magyarázata, hogy az iskolák helyi tanterve – s ezen belül a tantárgyi helyi tantervek – egységes rendet kíván, kívánnak meg, melyből az egyházi ének sem lóghat ki. Továbbá azt is jelezni kívántuk ezzel az egységességgel, hogy az ének-zene tantárgy és az egyházi ének sok tekintetben vállvetve halad. Ebből adódik tehát, hogy az egyházi ének kerettanterv témacsoportjai helyett – hasonlóan az ének-zene tárgyhoz – mi is fejlesztési célokra bontottuk az adott év tananyagát. Az óraszámok aránya rámutat arra, hogy az egyházi ének tárgy a református gyülekezeti gyakorlat énekeinek tanítását tűzi ki elsődleges céljául, s minden egyéb (pl. kreatív zenei tevékenység, kottaolvasás, zenehallgatás) ennek van alárendelve.

Az egyházi ének tantárgy célja:

- közös éneklés, zenélés élményének felmutatása
 - a ma általánosan használt gyülekezeti énekek megismertetése, megtanítása, különös tekintettel a történeti értékre
 - tanítani, gondozni a 16-17. században egyházunkban használt, és a 19. század elején nagyrészt félreállított közép-európai – s ezen belül magyar – dallamkörből származó dicséreteteket és a genfi zsoltárokat; ezek egy része ma már általánosan ismert, nagyobbik részük azonban még mindig elhanyagolt
- a dallamvilágot képviselő, de nem énekeskönyvből származó énekek megtanítása
 - a fenti körön kívül elsősorban az európai egyházi énekinccs legértékesebb dallamait megismertetni a hozzájuk kapcsolódó zeneirodalmi művekkel, feldolgozásokkal kontextusban

- a zeneértő és -érző képesség fejlesztése segítségével a személyes hit és az osztályközösség gyülekezeti jellegének megerősítése, illetve az önmegismerésre, empátiára, kommunikációra való nevelés
- a más felekezetekkel közös énekanyag bemutatása, ezáltal a más felekezetek iránti elfogadásra való nevelés
- a gyülekezeti ének sajátos összetevőinek, a református és más felekezetek énekeskönyvének megismertetése
- a gyülekezeti éneklés megszerettetése, az élményekből fakadó kollektív és egyéni éneklési kedv felkeltése, az éneklési kultúra továbbfejlesztése.
- az egyetemes egyházzenei kultúra iránti érdeklődés felkeltése, s az egyházzenei kultúra minél szélesebb körének bemutatása
- kapcsolódás a hit- és erkölcsstan tantárgyhoz, annak segítése a gyülekezeti énekek megtanítása által
- a közös iskolai rendezvények énekes és zenei anyagának megtanítása, színesítése, művelése a zenei hallás fejlesztésével a zenei emlékezet és képzelet fejlesztése
- a történelmi időszemlélet kialakítása, az összefüggések felismertetése, megláttatása egyes
- történelmi korok és stíluskorszakok segítségével

Az egyházi ének tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a témák egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, de folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése, s zenét is hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő felismerő kottaolvasás és a befogadói kompetenciák fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

A tantárgy fejlesztési céljai rokonságban állnak a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet mellékleteiben kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv által megfogalmazottakkal:

Éneklés

- Az iskolai egyházzenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás.
- Az órai munkát kiegészíti a kórus, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés öröme a tanulók a hétköznapi számos területén megoszthassák másokkal. (Pl. közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon, saját koncertek szervezése hozzátartozóknak, ismerősöknek.)
- A hit- és erkölcsstan órákon, az iskolai áhítatokon, ünnepeken, gyülekezeti alkalmakon az egyháziének-órák énekanyaga helyére kerülhet, s igazi közösségi élménnyé válhat.
- Az énekes anyag nagy része a Református Énekeskönyv énekei közül kerül ki, melyet kiegészít az újabb kori, vagy kortárs populárisabb ifjúsági énekek valamint bibliai szövegű kánonok köre – elsősorban a befogadói és reflektív hozzáállás különbségeinek érzékeltetése valamint a zenei minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amely műfaji határoktól függetlenül értelmezhető.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése

- A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos

használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.

- A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.

Felismerő kottaolvasás

- A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés mélységeihez is jelentősen hozzájárulhat. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.
- Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni. A kottaolvasás nem cél, hanem eszköz az iskolai zenetanulás folyamatában.
- A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. Az egyházi énekekből vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A szöveg értelmezése rávilágít a énekek gazdag tartalmi világára, szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát. Az egyházi énekek a népdalokhoz hasonlóan nem a felismerő kottaolvasás gyakorlatpéldái. Csak akkor kell szolmizáltatni, ha az a szebb, tisztább megszólaltatást segíti.

Befogadói kompetenciák fejlesztése

- A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatási magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között.
- Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A befogadói kompetencia fejlesztése éppen ezért részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul. Az alsó tagozatban a gyermek a játékos tevékenység során képes leginkább az elmélyült figyelemre. Az alsóbb osztályokban a mozgás és az éneklés szorosan összekapcsolódik. A zeneérzés fejlesztése mellett a mozgás is lehetőséget ad a zenei jelenségek megérettetésére és megértésére, a zenei készségek elmélyítésére is.
- Rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: lehetőleg minden órán legyen zenehallgatás, amely az élmény (örömszerző) funkcion túl alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.

- Adekvát befogadói attitűd. A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfajának pontos értelmezését, elfogadását és pozitív értékelését.
- A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.
- A zeneelméleti, egyházzenei és zenetörténeti alapismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott énekkel és zeneművel kapcsolódókkal kell foglalkozni. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia, ezért teljes mértékben mellőzendő az öncélú adatközlés és a nagy mennyiségű memorizálás. Egy szerzői életrajz ismertetésében például nem az önmagukban semmitmondó dátumok és a tartózkodási helyek felsorolása és visszakérdezése, hanem a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átéreztetése, és mindennek művészetére gyakorolt hatása az elsődleges tartalom. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor kiegészítő, tájékozódást könnyítő jelleggel. Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formátan, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha segítenek a gyerekeknek átérezni azokat a zenei jelenségeket, amelyekről szólnak.

Zenehallgatás

- A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Lehetőleg teljes műveket hallgassanak meg, hiszen a tanulók befogadói kompetenciáját, s elsősorban zenei formaérzékét a teljes kompozíciók bemutatása fejleszti. A műalkotás egészéről kell benyomást szerezniük, mielőtt a részletekre irányítják a figyelmüket. Miközben a figyelem irányítása bizonyos jelentéstartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan kell figyelni arra, hogy a szempontok ne tereljék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról.
- Nem kronológiai rendbe szervezve ismertetjük meg a tanulókat a zeneművekkel, hanem az életkori sajátosságok gondos figyelembevételével, kapcsolódva a tanult énekekhez a zeneirodalom, a zenei stílusok és műfajok teljes spektrumából válogatunk.
- Az egyháziének-órák zenehallgatási anyaga elsősorban az énekeskönyv énekanyagának feldolgozásai a zeneirodalom különböző korszakaiban, szemléltetve a formai és műfaji gazdagságot, stílusbeli sokszínűséget. A 9. osztályban ezt kiegészíti az ének-zene órán megismert műfajok és művek mai, aktuális liturgikus és egyéb egyházi jellegű használatának felmutatása, valamint az ének-zene óráról kimaradt zene- és egyházzene-történeti szempontból egyaránt fontos nagyobb lélegzetű zeneművek megismertetése. Ízelítőt adunk a szórakoztató zene és az egyházzene kölcsönhatásaiból (dicsőítés különböző műfaji keretek között), s keressük a művek adott korszaktól és stílustól független értékét.

- Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedjünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is.
- Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bízniuk kell abban, hogy a meg nem ismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művek hallgatására.
- Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangversenyek kifejezetten az adott korcsoporthoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsük az élmények feldolgozását.

Tárgyi feltételek:

- Szaktanterem pianínóval vagy zongorával
- Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz
- Megfelelő méretű, jól szellőztethető terem a kórusmunkához, kottatár Ötvonalas tábla, mágneses tábla, vagy digitális tábla Ritmushangszerek
- Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók Számítógép
- internetkapcsolattal, projektor vagy digitális tábla Hangtár, hozzáférhető
- hanganyag
- Tankönyvek
- Református énekeskönyvek, egyházi énekgyűjtemények

– Az egyházi ének tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjék, azok fejlesztésében részt vegyen. Az erkölcsi nevelés a keresztyén értékrend felmutatásában, annak megismerésére való buzdításban, elfogadására való ösztönzésben jelenik meg. Az egyházi ének tanít, int, nevel. Teszi ezt elsősorban az egyes énekek szövege és a hozzá szervesen kapcsolódó bibliai történetekben, egyháztörténeti eseményekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás által. A tantárgy órája a vallási és nemzeti ünnepekre való készülés fontos terepe, s mint ilyen nem csupán nemzeti öntudatra, hanem európai azonosságtudatra is nevel. Református énekincsünk történeti, irodalmi és zenei szempontból is kapcsol a nemzeti és az európai értékekhez egyaránt. Az énekek tartalma – a közbenjáró imádság – közelebb visz az egymás iránti elfogadás és felelősségvállalás sokszor nehezen megélhető valóságához. Az énekekből helyes istenismeretet és helyes önismeretet is tanulhatnak diákjaink. A tantárgy folyamatosan törekszik annak a látásmódnak a fejlesztésére, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges, s kötelessége a teremtett világot őrizni és védeni.

Az egyháziének-órák zenei nevelés irányába ható tevékenységeinek együtt kell haladnia az adott évfolyam ének-zene óráival, így mind az adott pedagógiai szakaszra vonatkozó tantárgyi fejlesztési célokat, mind pedig a tantárgyi tartalmat praktikus okokból ugyancsak a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet mellékleteiben kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv segítségével és azzal összhangban fogalmazzuk meg:

4. osztály:

A zenei nevelés általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, a teljes személyiség sokoldalú fejlesztése. Ennek megalapozása az alsó tagozatban kezdődik, ahol a NAT-ban meghatározott fejlesztési területek, nevelési célok közül öt kiemelten fontos: az erkölcsi nevelés (elfogadják és cselekvéseik mércéjévé teszik az emberi kapcsolatok elfogadott normáit és szabályait); nemzeti öntudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek, szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete); állampolgárságra és demokráciára nevelés (képesek társaikkal a kooperációra, el tudják magukat helyezni a közösségben, megértik a szabályok fontosságát); az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességük, a társaikkal való együttműködés képessége és a mások iránt érzett empátia továbbfejlődik); testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia). Legfontosabb kulcskompetenciák: esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia.

Fejlesztési célok:

Az éneklésre épülő tanítás első lépése az éneklés örömeinek és az éneklés helyes szokásainak kialakítása, amelynek elemei az értelmes frazeálás, kifejező artikuláció és a megfelelő hangterjedelem. Az éneklést sok mozgás, szabad mozgásos improvizáció, dramatizálás kíséri és teszi változatossá. Az énekeket a tanulók elsősorban hallás után tanulják, és több versszakkal vagy csoportba szedve is énekeljék. Az összeállítás mind a zenei, mind a tartalmi szempontokat figyelembe veszi. Az énekek szövegét tekintve az első hallásra bonyolultabbnak tűnő vagy régies nyelvezetű énekek sem vetendő el. Ne feledjük, hogy a jó ének beszélni és gondolkodni is tanít, ehhez azonban fontos lehet a tanári, vagy közös szövegértelmezés. A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a dallami, ritmikai, hallási és többszólamú készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják. A zenei tevékenységek élményszerűek, játékosak, mozgásosak legyenek, jellemezze azokat a tapasztalás- és tevékenységközpontúság. Ebben az életkorban alapozható meg az adekvát zenehallgatói magatartás, a gyerekek tapasztalatokat szereznek a tudatos zenehallgatói tevékenységről. A zenehallgatás során a tanulók spontán és tudatos élményeket gyűjtenek a hangzó világról, a hangszínekről, hangszerekről, hangszercsoportokról, előadóegyüttesekről, tempóról, dinamikáról és zenei formákról, valamint megismerkednek hosszabb lélegzetű zeneművekkel is. A kiválasztott anyag nagyobbik része kapcsolódik az órai énekes anyaghoz.

6. osztály

A már részletezett módon az egyházi ének tantárgy kerettanterve a következő fejlesztési célokat segíti: erkölcsi nevelés, nemzeti öntudat és hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a testi és lelki egészségre nevelés, felelősségvállalás másokért és önkéntesség, médiatudatosságra nevelés, a tanulás tanítása. A kulcskompetenciák tekintetében az esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, szociális és állampolgári, a hatékony, önálló tanulás kompetenciája fejlesztéséhez is hozzájárul.

Fejlesztési célok

Az éneklésre épülő tanítás első lépéseként a tanulóknak az éneklés örömeinek és helyes szokásainak kialakítása játszott a fő szerepet. Ebben az életkorban már az éneklés tisztasága, kifejező ereje, a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a

kommunikatív muzikalitás kialakítása kerül a fejlesztés középpontjába. A magyar és európai énekkincs adja továbbra is az énekes anyag gerincét, azonban kiegészítésül bibliai szövegű klasszikus és kortárs kánonok erősítik a többszólamú kultúrát, s az ifjúsági énekek által a populáris zene szemelvényei is megjelennek a tananyagban. Ezek elemzésénél fontos, hogy rámutassunk arra, hogy a klasszikus zene fordulatai, formai megoldásai miként hatnak alapvetően, meghatározóan e művek stílusára. A tanulók a zenei elemeket improvizációs, kreatív játékos és intellektuális feladatokkal is gyakorolják. A felső tagozat zenehallgatási anyagára a sokszínűség jellemző. Elsődleges cél sokféle stílus jellegzetességeinek megismertetése: szerkesztés módok, formai megoldások, esetleg egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok bemutatása. Az egyháziének-óra keretében történő zenehallgatásnak általában nem célja nagy lélegzetű művek teljes bemutatása, hanem többnyire az órán tanult énekes anyaggal, esetleg korszakkal szoros összefüggésben hallgassunk meg rövidebb szemelvényeket. Inspiráljuk a tanulókat órán kívüli zenehallgatásra is.

Tantárgyi tartalom:

4. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Az ének-zene órákon, hit- és erkölcsstan tárgy keretében valamint iskolai közös alkalmakon megismert egyházi énekek ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangigények figyelembe vételével (hangterjedelem: a-d ² , törekvés a tiszta intonációra). Ritmikus, helyes tempójú, kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Énekek a Református énekeskönyvből: 25., 42., 65., 89., 90., 134., 161., 165., 225., 236., 254., 255., 278., 299., 312., 315/1.2., 326/1.2., 341., 353., 358., 374., 390., 460., 463., 475. valamint a heti énekek rendjében még ezeken felül sorra kerülő énekek.</p> <p>Nemzeti énekeink: Erkel Ferenc-Kölcsey Ferenc: Himnusz, Egressy Béni-Vörösmarty Mihály: Szózat éneklése fejből, közösen.</p> <p>Többszólamúság: bibliai szövegű kánonok, Taize-i énekek.</p> <p>Néhány populárisabb szemelvény a népdalzsoltárok, valamint az ifjúsági, és gyermek-énekeskönyvek – elsősorban magyar gyökerű – anyagából.</p> <p>A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre.</p>		<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció, verbális kifejezőkészség fejlesztése.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján kontextusban a bibliai szöveggel, történettel.</p> <p>Ünnepek.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> az énekek tartalmának képi ábrázolása.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgás,</p>

	helyes légzés, testtartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zsoltár, genfi zsoltár, dicséret, énekdolgozás, kánon, kórusmű, Himnusz, Szózat

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempó tartás, tempóváltozás érzete, metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, a 4/4-es és 3/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Tempó, ritmus, metrum: Tempó metrum (3/4, 4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és felelgetős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal</p> <p>Dallam: Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal. Ritmuskíséret komponálása, ritmus osztinató, dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoportos kísérek, dudabasszus.</p> <p>Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel: Kérdés-felelet játékok dallami kiegészítés. Egyszerűbb, saját költésű, vagy népdalszerű dallam improvizációja.</p> <p>Belső hallás és zenei memória fejlesztése: Játékos memória gyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal, hangzó és „néma” éneklés.</p>		<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondat szerkezetek - kérdés és felelet.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariáció, 3/4 ütemmutató, osztinató, dudabasszus, orgonapont, zenei forma, nyitás és zárás, kérdés és felelet, zenei mondat, (forte, piano, crescendo, decrescendo), memória, „néma” éneklés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének	

fejlesztési céljai	olvasása kézjelről, betűkottáról.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármasságában. Ritmikai elemek, metrum: Ritmikai elemek: szinkópa, egész kotta és szünete, nyújtott és éles ritmus. Ütemmutató, ütemfajta: $\frac{3}{4}$. Dallami elemek: Belépő szolmizációs hangok: alsó szó, alsó ti, fá, felső dó' és ti. A pentaton, pentachord, hexachord és a hétfokú hangsor dallamfordulatai. Hangközök: Tiszta hangközök: oktáv, kvint, kvart, prím	<i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. <i>Matematika:</i> halmazok, számsorok. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.
Kulcsfogalmak/fogalmak	A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele, hármasság, violinkulcs, kereszt és b mint előjegyzés jelölése	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú hallásképesség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú hallásképesség és a formaérzék fejlesztése.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: szabad mozgás improvizációval (egyéni, párban vagy csoportosan) különböző karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével; teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráló feladattal; zenei memória gyakorlatok. Zenei jelenségek megfigyeltetésével: hangfajták (szoprán, alt, tenor, basszus) hangszínhallás fejlesztése; a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint; zenei együttesek (énekkar és zenekar, énekkar és orgona együttes) megszólalása, a zenei analízis képessége a következő fogalmak	<i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. <i>Hit- és erkölcstan:</i> hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel, figyelem a csendre. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memóriafejlesztés, hangszín, hangerő. <i>Matematika:</i> elemző

<p>használatával: azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció és különbözőség, a forma mozgásos és vizuális ábrázolása, kérdés-felelet;</p> <p>differentiált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése, ellentétpárok: szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszerű- és többszólamú;</p> <p>a dallam és kíséret különbözőségeinek megfigyelése.</p> <p>Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeret elmélyítése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – feldolgozott énekek rövid története – az énekek szövegének értelmezése, dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák); 	<p>képesség fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenei élmények vizuális megjelenítése.</p> <p>Kreativitás, manuális készség fejlesztése</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kórusfajta, szoprán, tenor, zenekartípus, azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció, különbözőség, zenei ellentétpár, szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszerű- és többszólamú</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei feldolgozások megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva. Egyházi énekek feldolgozása a zeneirodalom különböző korszakaiban – különös figyelemmel az alábbi jelenségekre:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ellentétpárok, különböző zenei karakterek. – Hangszínek: a gyermekkórus, a nőikar, a férfikar, a vegyeskar, az orgona hangszíne. – Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus, tempó) – Zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság, variáció, feldolgozás, fődallam megtapasztalásához. – Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével. 		<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel. A történetek és a művek üzenete. Ünnepek.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memória és a szövegelemzési képesség fejlesztése a hallgatott énekek szövegén keresztül.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenei tartalmak vizuális megjelenítése.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zenei téma, fődallam, kíséret, feldolgozás, kórusok típusai, orgona
A fejlesztés eredményei a évfolyam végén	<p>várt 4.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanulók 25 gyülekezeti éneket, valamint néhány bibliai szövegű kánont, gyerekéneket, ifjúsági éneket el tudnak énekelni emlékezetből, a-d” hangterjedelemben, csoportosan. Az énekeket több versszakkal vagy egymáshoz fűzve is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek az énekek élményekből kiinduló, szövegtartalmat, üzenetet kifejező megszólaltatásával. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus-osztinató, kánon). – Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. – A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam) felismerik kottaképről. Az ismert énekeket felismerik és olvassák kottaképről csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ismeretlen ének ritmusát pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. – Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert szólam- és hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció, fődallam) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. – Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik év végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a zenei stílusérzék és zeneértés egyre árnyaltabbá válik. <p style="text-align: center;">6. osztály</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban ének-zene és egyháziének-órákon valamint iskolai közös alkalmakon megismert egyházi énekek ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hang lehetőségek figyelembe vételével (hangterjedelem: a-d”, törekvés a tiszta intonációra). Ritmikus, helyes tempójú, kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Énekek a Református énekeskönyvből: 23., 46., 66., 81., 84., 105., 167., 185., 196., 301., 316/1.2., 318., 337., 370., 380., 385., 399., 488., 491., 500., 503., valamint a heti énekek rendjében még ezeken felül sorra kerülő énekek.</p> <p>Szertartási énekek: Invocatio, Responsorium, Benedicamus</p> <p>Többszólamúság: bibliai szövegű kánonok, Taize-i énekek.</p> <p>Néhány populárisabb szemelvény a népdalzsoltárok, valamint az ifjúsági énekeskönyvek anyagából.</p> <p>A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció, verbális kifejezőkészség fejlesztése.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> magyar történeti énekek és a magyar történelem, valamint az egyháztörténet párhuzamai.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján kontextusban a bibliai szöveggel, történettel. Ünnepek.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> az énekek tartalmának képi ábrázolása.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Genfi zsoltár, zsoltárparafrázis, dicséret, gregorián ének, énekefeldolgozás, kánon, kórusmű, graduál, Invocatio, Responsorium, Benedicamus</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 2 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Ritmus- és dallam-osztinató. Zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Visszatérő forma és variáció alkotásának fejlesztése a refrének énekek és az előadói csoportok variabilitásának segítségével.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Ritmus, metrum: Kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel, verssorok ritmizálása, osztinató. helyes hangsúlyozás, a felütés és a páros-páratlan metrumok váltakozásának megéreztetése mozgásos és ritmus gyakorlatokkal.</p> <p>Dallami improvizáció: Dallamvariánsok szerkesztése pentachordokkal, dúdolással, szolmizálva.</p> <p>Zenei formaalkotás: Kérdés-felelet játékok funkciós környezetben, négy és nyolcütemes egységekben. Zenei forma alkotása visszatérő ismert elemekkel (rondó, variáció, rezponzoriális, antifonális éneklés).</p> <p>Változatos ritmusképletek használata. Dallami és harmóniai rögtönzés, a tanult zenei formák alkalmazásával.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek: kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása.</p> <p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zenei periódus, visszatérő forma, rondó, dallami variáció, szekvencia, rezponzoriális és antifonális éneklés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés - tudatosítás - gyakorlás/alkalmazás hármasságában.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum: új ütemfajták: 6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola, kis éles és kis nyújtott ritmus, tizenhatodok</p> <p>Dallami és harmóniaelemek:</p>		<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete.</p>

<p>r' és m' hangok, fi, szi, dúr és moll hangsorok, Hangközök: kis és nagy szekund, kis és nagy terc. Zenei előadásra vonatkozó jelzések: tempójelzések és dinamikai jelek. Ütemfajták, felütés, ritmikai elemek megkülönböztetése.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p> <p><i>Matematika:</i> számsorok, törtek.</p>
---	---

Kulcsfogalmak/ fogalmak	6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola, kis éles és kis nyújtott ritmus, dúr és moll hangsor, vezetőhang, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, abszolút hangnevek (pontosítva), violin- és basszuskulcs, allegro, andante, mezzoforte, pianissimo.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		ási pontok
<p>Korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése, a teljes figyelem kialakításának fejlesztése:</p> <p>Hangszínhallás és többszólamú hallás készség fejlesztése: énekes hangfajok ismerete (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus),</p> <p><i>erkölcs</i> Formaérzék fejlesztése: visszatérési kétfajú forma, triós forma, rondó forma, variációs forma.</p> <p>A zeneirodalmi példák, az énekek feldolgozásának befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok, a szöveg jelentése, zenetörténeti, egyháztörténeti ismeretek, életrajzok megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája. Szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése.</p> <p><i>Tájékozottság a szemléltető-történeti kézzel a zenevezető</i></p>		<p><i>Ének-zene:</i> a t ismeretek és e készségek alk</p> <p><i>Hit- és</i></p> <p>csendre</p> <p><i>Magyar nyelv</i> szövegértés, é</p> <p>anult tított almazása.</p> <p><i>tan:</i> figyelés a</p> <p><i>és irodalom:</i> rtelmezés.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Formai egység: dallamfordulat, dalforma, variációs forma, triós forma és rondó forma, strófikus ének, imitáció.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat, szólamokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kísérni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei feldolgozások megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.</p>
<p style="text-align: center;">Ismeretek/fejlesztési követelmények</p> <p>Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva. Énekfeldolgozások a zeneirodalom különböző korszakaiban, szemléltetve a formai és műfaji gazdagságot, stílusbeli sokszínűséget. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése.</p>	<p style="text-align: center;">Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel, egyháztörténettel. A történetek és a művek üzenete. Ünnepek.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> magyar történelmi énekek, irodalmi párhuzamok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi korok, korstílusok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Gregorián, reneszánsz, reformáció, barokk, énekkari szólamok, zenei téma, fődallam, kíséret, imitáció, feldolgozás, orgona</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén</p>	<p>A tanulók 25 gyülekezeti éneket, valamint néhány bibliai szövegű kántont, ifjúsági éneket el tudnak énekelni emlékeztető stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Az énekeket fejből vagy énekeskönyvből több versszakkal vagy egymáshoz fűzve is éneklük. A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük. Többszólamú éneklési készségük tovább fejlődik. Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások). A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stíusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy-egy részét megismerték.</p>
--	---

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák

Az egyházi ének tantárgy jellegénél fogva nagy általánosságban a hagyományos módszereket részesíti előnyben, de az énekek megtanításának bizonyos fázisainál, illetve bizonyos anyagrészek feldolgozásánál nem ritkán eltérünk tőle. Többnyire egy teljes osztály, *frontális osztálymunka* keretében tanulja az énekeket, melyet a *tanári magyarázat* segít. Már ebben a fázisban lehetőség van a *differenciált csoportmunkára*, mikor kiemeljük azokat a tanulókat, akik már máshonnan ismerték az éneket, vagy gyorsabban tanulnak a többiekénél. Az énekek gyakorlása – még a gimnazisták esetében is – történhet úgy, hogy az osztály tanulóit egy *játék* keretében bontjuk csoportokra, s ezt használjuk fel a több versszak vagy a többszöri ismétlés változatossá tételéhez. Az *önálló* vagy *páros munka* az elméleti háttér és a zenehallgatási anyag feldolgozásánál játszhat szerepet (információgyűjtés, téma több szempontú megfontolása stb.). A tanév során érdemes egy-egy csoportos *projektfeladatot* is beiktatni, melynek keretében a tanulóknak nagyobb lehetőségük van a más tantárgyakkal és területekkel való tantárgyi kapcsolatok megkeresésére és felhasználására. Ilyen lehet egy énekről készített kisfilm összeállítása, egy ünnephez, ünnepkörhöz kapcsolódó tabló elkészítése, de legkézenfekvőbb egy konkrét műsorra, előadásra, szolgálatra való felkészülés. Az éneklésben gyengébb, ám szorgalmas, törekvő diákok kapjanak lehetőséget, hogy *kiselőadás* vagy *házi dolgozat* formájában fejtsenek ki egy nagyobb elméleti témát, melyre önállóan vagy kiscsoportban készülhetnek fel. A kötelező és szorgalmi házi feladatok során adjunk alkalmat az *informatikai és multimédiás eszközök használatát*, a *kutatás, adatgyűjtés, interjú* módszerét igénylő egyéni és csoportos feladatok elvégzésére. A tehetséggondozás terepe lehet az iskolai *énekversenyek* megrendezése, s felkészülés a helyi, területi és országos szintű megmérettetésekre, az énekkari munka, vagy a hangszeres tanulók tudásának felhasználása az órai munka, illetve a műsorok, rendezvények alkalmain.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai:

Mint minden tantárgy, az egyházi ének esetében is szükség van diagnosztikus értékelésre. Év elején, az első órákon képet alkotunk az osztály énektudásáról, úgy a készség, mint a konkrét énekanyag tekintetében, de praktikusán egy ének megtanításának kezdetén – a bemutatás után – mérjük fel, hogy a tanulók milyen feltételekkel kezdik meg az adott ének megtanulását. Nehezen képzelhető el olyan helyzet, hogy ezt a felmérést ne az ének megtanítása kövesse, ám a módszer, és a ráfordított idő függ ettől a felméréstől.

A tanulók fejlődése szempontjából legfontosabb a formatív értékelés. Ez sosem minősítést vagy ítélezést jelent, hanem egyfajta visszajelzés a tanulási hibákról, nehézségekről, s egyúttal a tanulás sikerességéről is. A feladat kitűzésével egy időben az értékelés szempontjait is határozzuk meg. Fejlesztő értékelési formák: rendszeres szóbeli értékelés egyénileg és csoportosan, a tanulás folyamatos nyomon követése, házi feladatok rendszeres ellenőrzése és értékelése, valamint a tanulók órai munkájának figyelemmel kísérése. Az éneklés alkalmával mindig adjunk lehetőséget arra, hogy ne a teljes osztály, hanem csak egy kisebb csoport mutassa be a tanult anyagot, így az értékelés – és a továbbhaladás segítése – is inkább személyre szabott lesz. Célszerű, ha tanár és diák együtt elemzik az elvégzett feladatot, így érdekeltté és egyben felelőssé tehetjük a tanulókat is saját tanulásukért, annak eredményességéért. Az év közbeni osztályzás történhet egy-egy szóbeli énekes felelet alkalmával. Igyekezzünk arra, hogy ennek csak kisebb része legyen valójában egyéni éneklés, hiszen az egyházi ének már funkciójánál fogva sem egyéni éneklésre íródott, s jellegétől is idegen a négy szemközti számonkérés-szituáció. Győződjünk meg az éneklésben

való részvételről, a helyes és pontos szövegtudásról és a pozitív hozzáállásról – de főképpen kísérjük figyelemmel az órai aktivitást, s ezt mindig számítsuk bele az osztályzatba, amit szóbeli szöveges értékelés egészítsen ki. Időnként adjunk lehetőséget az elméleti anyagról való számadással kiváltani az énekes számonkérést. Jutalmazzuk a szorgalmi feladatokat, az énekkari és műsorokban való részvételt, közreműködést, értékeljük a fűzetvezetést. Iktassunk be az év során projektfeladatokat (pl. egy ének vagy egy ünnep bemutatása), melyben a nehezen, vagy rosszul éneklő diák is sikerélményhez juthat. Adjunk olyan feladatokat melyek értékelésénél fontos szempont az önálló ismeretszerzési képességek fejlesztése, a szintetizálás, a lényeglátás, a csoportmunkában való együttműködés, a felelősségvállalás.

A félévi, év végi értékelésnél tartsuk szem előtt, hogy az osztályzat nem büntetés, hanem az adott időszak teljesítményének értékelése. Az évközi érdemjegyekhez mindig számítsuk hozzá az egyéni előmenetelt és az igyekezetet is.

Az értékelésnél mindenképpen vegyük figyelembe, hogy a tiszta hang és a jó zenei érzék Isten ajándéka. Nem adatik mindenkinek. Nem vehetjük el a gyermek zene iránti kedvét és örömet negatív értékeléssel, csak mert nem kapta meg ezt az ajándékot. A tantárgyi értékelésnek tehát ennek tudatában kell történnie.

Függelék:

Felvételek – válogatás az elmúlt években megjelent gyülekezetiének-felvételekből:

- A magyar népének népzenei felvételeken (8 kazetta, kísérőfüzet – Közr.: Dobszay László és Németh István) MET Egyházzenei füzetek IV/4-11. – Magyar Egyházzenei Társaság
- A Magyarországi Református Énekeskönyv dallamai (válogatás 4 CD lemezen, unisono kórus és orgonakíséret formájában) – ReZeM Bp., 2004.
- Hinni taníts, Uram! – Egyházi énekek Nagy Csaba Zoltán feldolgozásában – Debrecen 2009.
- Psalterium - Genevan Psalms / Corvina Consort, Kalmanovits Zoltán – Magyar Kultúra Kiadó, 2010.
- Református Énekek Cd sorozat – Periferic Records Stereo Kft.
- Református énekek hangzó tára I-IV. 442 ének kazettán. – ReZeM Bp., 2000. Református szertartási énekek (a Scola Calviniana énekel – A péntek reggeli prima és a pünkösdi istentisztelet énekei) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.
- Szentegyházi dicséreték (Kobzos Kiss Tamás és a Pécsi Ref. Koll. Énekkara énekel – Huszár Gál 1560. évi énekeskönyvének anyagából) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.

Ajánlott énekgyűjtemények – válogatásra

- Az Úrnak zengjen az ének – Ifjúsági Énekeskönyv (Szerk. Berkesi Sándor) - Kálvin Kiadó, Budapest, 2006.
- Dicsérvétek az Urat! *gyermek és ifjúsági énekek* (Szerk. Berkesi Gábor, Draskóczy László, Hamar István) - k.n. Budapest, 1991.
- Énekeskönyv *magyar reformátusok használatára* - Magyarországi Református Egyház Kiadása, Budapest, 1948.
- Harangszó, *énekek gyermekeknek* (Szerk. Draskóczy Balázs) - Református Egyházenészek Munkaközössége, Budapest, 1994.
- Jézushoz jöjjetek, *162 bibliai kánon* - Magyarországi Református Egyház, Budapest, 1988.
- Jézust áldja énekünk *gyermekénekek óvodásoknak* (Szerk. Kiss Lászlóné) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.
- Krisztus az énekem - Dunamelléki Református Egyházkerület 2012.

- Minden forrásaim tebenned vannak (Szerk. Kálmán Lajos, Gattyán Iлона, Zákányi Bálint) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.
- Népdalzsoltárok - Edition Eola, Bécs, 1985.
- Ó és Új, *111 ének a magyar református gyülekezetek használatára* - Református Egyházzene Munkaközössége, Budapest, 1995.
- Szól a kürt, *304 bibliai kánon* (Szerk. Draskóczy László) - k.n. Budapest, 1989.

Többszólamú feldolgozások, kóruskották

- Adjatok hálát az Istennek! – kórusművek, énekfeldolgozások – Kálvin Kiadó, Budapest
- Bicinia Sacra – genfi zsoltárok Goudimel feldolgozásai alapján, és korálok Johannes Schein Cantionaleja alapján; Egyházzenei füzetek III/13. MET
- Csomasz Tóth Kálmán – Háromszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.
- Csomasz Tóth Kálmán: Kétszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.
- Draskóczy László: *Hatalmas Isten, könyörgünk*. Egyszerű énekfeldolgozások háromszólamú vegyeskarra – ReZeM 1993.
- Egyházzenei vezérfonal – Református Sajtóosztály, Bp. 1969. - <http://egyhazzene.reformatus.hu/index.php?id=105>
- Énekeljünk az Úrnak! – Magyarországi Baptista Egyház Bp. 1985. Evangéliumi vegyeskarok – Magyarországi Baptista Egyház, Bp. 1976.
- Gárdonyi Zoltán kórusművei: I. *Szívemnek kösziklája*, II. *Magasztaló ének*. – ReZeM 1999, 2001.
- Goudimel Zsoltárok 1565. (Genfi zsoltárok több szólamban) – MRE Zsinata Bp., 2001.
- Kétszólamú reneszánsz kórustételek – közreadja: Soós András; Egyházzenei füzetek III/12. MET
- Kórusművek egyházi iskolák számára. Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc. (Berkesi Sándor szerk.) – Bp., 2002.
- Nagy Csaba Zoltán: Egyházi kórusművek – Debrecen 2009.
- Ósváth Viktor egyházi ének-feldolgozásai (3 kötetben) – Kecskemét Ref. Egyh. Emmaus Kiadója
- Örvendeztetek az erős Istennek! – kórusművek gyülekezeti énekkarok részére – ReZeM Bp. 1992.
- Protestáns graduál. – ReZeM Bp., 1996.
- Psalterium Ungaricum (Szenci Molnár Albert zsoltároskönyve) – Bp. 2001.

Általános tantervű tanulócsoporthoz 5. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Általános iskolák 5. évfolyamain osztálykeretek között szervezett tanítás.

A tantárgy órakerete

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	1	36	32	4

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 2. sz. mellékletében kiadott 2.2.05_honism_5-6. tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Az én világom I. A 19-20. század fordulóján jellemző hagyományos paraszti életmód.	2	0	2
Az én világom II. A 19-20. század fordulóján jellemző hagyományos paraszti életmód.	2	0	2
Találkozás a múlttal I. A paraszti ház és háztartás, a ház népe. Népi mesterségek.	5	3	8
Találkozás a múlttal II. A hétköznapi élet rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel)	6	1	7
Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete és szokásrendje. Jeles napok, ünnepi szokások a paraszti élet rendjében. Társas munkák, közösségi alkalmak.	12	0	12
Magyarok a történelmi és a mai Magyarországon. Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok hon-és népismereti, néprajzi jellemzői a Kárpát-medencében és Moldvában. A hazánkban élő nemzetiségek és 5etnikai kisebbségek.	5	0	5
Évfolyam összesen	32	4	36

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
A paraszti ház és háztartás	Ételkészítés, munkamegosztás, játékok	3
Hétköznapi	Munkák	1

Tantárgyi bevezető

Célok és feladatok:

A református iskolában folyó történelemoktatás során nem csupán ismereteket kívánunk nyújtani, hanem hitre nevelést is. Olyan irányt kívánunk mutatni, amely a tanulók későbbi életében egy biztos utat, szilárd jellemet eredményez, akik kellő alázattal és hittel, szilárd akarral néznek szembe az életben a gondokkal. Keresztyén értékek közvetítésével, történelmi példákon át segítjük elő, hogy diákjaink felismerjék a gazdasági, társadalmi és politikai folyamatok törvényszerűségeit, s ezt a tudást felnőve képesek legyenek saját életükben is kamatoztatni. Kialakítjuk a problémafelismerő, az együttműködési és a döntési képességeket, elősegítve, hogy tudásukkal, magatartásukkal becsületes magyar állampolgárokká váljanak, Istenhez és hazájukhoz hű emberek legyenek, és tudják mindezt az európai közösségben elhelyezni.

A hon- és népismeret tartalmazza népünk kulturális örökségére leginkább jellemző sajátosságokat, nemzeti kultúránk nagy múltú elemeit, a magyar néphagyományt. Teret biztosít azoknak az élményszerű egyéni és közösségi tevékenységeknek, amelyek a család, az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megbecsüléséhez, velük való azonosuláshoz vezetnek. Segíti az egyéni, családi, közösségi, nemzeti azonosságtudat kialakítását. Megalapozza és áthatja a különböző műveltségi területeket. Rendszerezett ismeretanyagként pedig lehetőséget teremt a magyar népi kultúra értékein keresztül a saját és a különböző kultúrák, a környezet értékeit megbecsülő és védő magatartás, illetve a szociális érzékenység kialakítására.

A tanulók felfedezik, hogy a nemzedékeken át létrehozott közösségi hagyomány összeköti őket a múlttal és segít nekik eligazodni a jelenben. Felismerik, hogy az emberiség évezredek óta felhalmozódott tapasztalatai a legegyszerűbb, és éppen ezért a legfontosabb mindennapi kérdésekre adott gyakorlati válaszok tárháza. Megértik a tanulók, hogy a néphagyomány az általános emberi értékek hordozója, ezért ismerete az általános műveltséghez is szükséges.

A tantárgy megalapozza a tanulók nemzeti önismeretét, nemzettudatát, a tevékeny hazaszeretetet. Tudatosítja a tanulóknál, hogy először minden népnek a saját hagyományát, nemzeti értékeit kell megismernie, hogy azután másokét is, a nemzetiségek, a szomszéd- és rokonnépek, a világ többi népének kultúráját, az egyetemes értékeket, a köztük lévő kölcsönhatást is megérthesse. Ösztönöz a szűkebb és tágabb szülőföld, a magyar nyelvterület hagyományainak és történelmi emlékeinek felfedezésére, a még emlékezetből felidézhető, vagy a még élő néphagyományok gyűjtésére. Bővíti a tanulók művelődéstörténeti ismereteit, a hagyományőrzést, népi kultúránk, nemzeti értékeink megbecsülését. Értékrendjével hozzájárul a tanulók értelmi, érzelmi, etikai és esztétikai neveléséhez, a természettel való harmonikus kapcsolatuk kialakításához és a társadalomba való beilleszkedésükhöz.

A tanítás során – pedagógiai és néprajzi szempontok szerint kiválasztott hon- és népismereti, néprajzi forrásanyagok felhasználásával –, minél több lehetőséget kell teremteni a néphagyományok élményszerű megismerésére. Törekedni kell a tanulók cselekvő és alkotó részvételére a tanulás során, hogy az érzékelésen, észlelésen, élményeken keresztül jussanak el az elvontabb ismeretekig, az összefüggések meglátásáig.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az én világom I. A 19–20. század fordulóján jellemző hagyományos paraszti életmód	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Alsó tagozatos olvasmányok a családról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A legszűkebb közösséghez, a családhoz, a lokális közösséghez való tartozás érzésének kialakulása, értékének tudatosítása. A megszerzett ismeretekkel a néhány emberöltővel korábbi időszakról alkotott kép tágitása, ezzel az időfogalom fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Családunk története, családfa. Szomszédság, rokonság. Rokoni viszonyok, elnevezések. Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban. Nagyszüleink, dédszüleink világának erkölcsi normái. A harmonikusan működő családi minták. Keresztény családmódel.	Családfa készítése a rokoni viszonyok, elnevezések alkalmazásával. Családi történetek gyűjtése, mesélése a nagyszülők, dédszülők gyermekkorából, életmódjuk jellemző elemeinek kiemelése (gazdálkodó életmód – ipari munka). A megismert családi történetek megosztása – az önkéntesség betartásával – az osztályközösséggel. A hagyományos paraszti vagy városi családmódel működésében az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás meghatározó szerepének felismerése. A felmenő családtagok, rokonsághoz tartozó személyek életének időbeni behatárolása.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> család és lakóhely. <i>Hit- és erkölcsstan:</i> Család, otthon. Egyén és közösség. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> A családi élet színtere, a családi otthon; különböző lakókörnyezetek jellemzői. Rokonsági és generációs kapcsolatok a családban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Családfa, rokonsági fok (felmenő ág: apa/anya, nagypapa/nagyanya, dédapa/dédanya, lemenő ág: gyermek, unoka, dédunoka, oldalág: testvér/báty, öcs, nővér, hűg, unokatestvér, nagybácsi, nagynéni (ány), házassági rokonság (műrokonság).	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az én világom II. A 19–20. század fordulóján jellemző hagyományos paraszti életmód	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Az én világom. Családismeret, családtörténet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	A lokális ismeretek tudatosításával a szülőföld szeretetének, a helyi értékek megbecsülésének erősítése. A helyi társadalom tagoltságáról, a közösség sokszínűségéről és az ebben rejlő gazdagságról szemléletes kép kialakítása. Az időbeli tájékozódás fejlesztése a helyi nevezetességek	

	időbeli elhelyezésével.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az én városom, falum. A lakóhely természeti adottságai, helytörténete, néphagyományai. A település társadalmi rétegződése (etnikum, felekezet, foglalkozás, életkor, vagyoni helyzet). A lakóhelyhez köthető neves személyiségek, nevezetes épületek, intézmények.</p> <p>Helytörténet, helyi hagyományok, nevezetességek. A régió hon- és népismereti, néprajzi jellemzői, néphagyományai. Református templomok lakóhelyünkön.</p>	<p>A helyi hagyományok megismerése, feldolgozása különböző tevékenységekkel. Az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza megbecsüléséhez vezető egyéni és közösségi tevékenységek elsajátítása (pl. a közvetlen környezet értékeinek feltárása, az emlékhelyek gondozása.) A lakóhely nevezetes épületeinek, a régió jeles szülötteinek történelmi korszakokhoz kötése.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Falvak és városok. Szegények és gazdagok világa.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> lakókörnyezetek és életmódbeli jellemzők (nagyvárosi, városi, falusi települések, természeti, épített és emberi környezet).</p> <p><i>Természetismeret:</i> Személyes tér. A földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Szegények és gazdagok. A vallás funkciói. Vallási közösségek és vallási intézmények.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Helytörténet, természeti környezet, neves személy, helyi hagyomány, település, régió.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Találkozás a múlttal I. A paraszti ház és háztartás, a ház népe. Népi mesterségek	Órakeret 5+3 óra
Előzetes tudás	Családtörténet, településtörténet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	A hagyományos paraszti életmód fontosabb elemeiben a természeti tényezők meghatározó szerepe, a környezeti feltételekhez való alkalmazkodás felismertetése. A különböző mesterségek megismerése során a szakmák megbecsülésének kialakítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>A ház történeti fejlődése. Jurta, veremház, egysejtű ház, többosztatú ház. A házak külső jellegzetességei: falazat, tetőszerkezet, tetőformák.</p> <p>A konyha, az ételkészítés és eszközei. Kenyérsütés, gabonaételek, burgonyaételek, vajkészítés, hurkatöltés. Konyhai cserépedények: a főzés, sütés, tálalás, élelmiszertárolás edényei. Fazekasmesterség.</p> <p>Sarkos és párhuzamos elrendezésű szobák. Munkasarok – szentsarok. Tároló bútorok, ülőbútorok, asztal, ágy. Bútorművesség.</p> <p>Munkamegosztás a családon belül. Férfi és női munkák, a gyerekek feladatai. Napi, heti és éves munkarend.</p> <p>Gyermekjátékok, a belenevelődés folyamata. Az iskola régen és ma. A felnőttek életét utánzó játékok, eszközös, ügyességi játékok, sportjellegű játékok.</p>	<p>Az életmód és a háztípusok történeti változásainak megismerése képi és egyéb információk alapján, mindezek összefüggésének felismerése. A természeti körülmények, a rendelkezésre álló építési anyagok és a különböző háztípusok kialakulása közötti összefüggések felfedezése. A konyhai cserépedények funkció szerinti rendszerezése; a legfontosabb ételek alapanyagainak, elkészítési módjának, eszközkészletének megfeleltetése. A berendezési tárgyak funkcióváltozásainak nyomon követése konkrét példák alapján. Az évszázaddal korábbi idők családon belüli, korosztályok és nemek szerinti munkamegosztásának összehasonlítása a mai korról. Népi játékok élményszerű elsajátítása. Az oktatás körülményeinek, módjának időben történt változásairól ismeretek szerzése képi és rövid szöveges információforrások alapján.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> Településtípusok (tanya, falu, város), jellemző képük, a hozzájuk kötődő tevékenységek.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességei, népművészete.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> A családi gazdálkodás, takarékoság. Családi munkamegosztás. Ételkészítési folyamatok.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> gyermekjátékok, népi játékok.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népi gyermekdalok, népi gyermekjátékok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> gyermekek nevelése és oktatása régen.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Jurta, veremház, egysejtű ház, többosztatú ház, falazat, tetőtartó szerkezet, tetőformák, konyhai cserépedény, munkasarok, szentsarok, munkamegosztás, belenevelődés, utánzó játék, eszközös játék, sportjellegű játék.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Találkozás a múlttal II. A hétköznapiak rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel)</p>	<p>Órakeret 6+1 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A paraszti ház és háztartás, a ház népe. Népi mestereségek.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési</p>	<p>A gazdálkodó élet főbb területeinek megismerése során a rendelkezésre álló természeti javak ésszerű felhasználása előnyeinek, az önellátás</p>	

céljai:	fontosságának belátása. A közösen végzett munka előnyeinek, közösségerősítő hatásának felismertetése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A hétköznapok rendje. A gazdálkodó ember legfontosabb munkái. Gabonamunkák: szántás, vetés, aratás. A gabonamunkákhoz kapcsolódó szokások. Állattartás: a szilaj-, a félszilaj- és a kezestartás. A pásztorok ünnepei. Kendermunkák. Fonóbeli munkák és játékok.</p> <p>Hétköznapi és ünnepi viselet. Hétköznapi vászonruhák, a női és a férfi viselet darabjai. Gyermekviselet. Néprajzi tájak eltérő ünnepi viselete.</p> <p>Táplálkozás. Hagyományos paraszti ételek. Napi és heti étrend. Téli és nyári étrend.</p>	<p>Az állattartási módokban a honfoglalás előtti életmód elemeinek, illetve az életmódváltással bekövetkező változások következményeinek felismerése képi és szöveges, illetve egyéb (pl. tárgyi) források – feldolgozása, rendszerezése alapján. A hétköznapi vászonviselet elemeinek összehasonlítása a gyerekek ruházatával képek alapján. A hasonlóságok és a különbségek megfogalmazása. A jellegzetes táji ünnepi viseletek megismerése során a magyar népviseletek sokszínűségének felfedezése. A közösséghez tartozás külső kifejezésformájának észrevétele. Az egykori és a mai megjelenési formák jelentéstartalmának feltárása konkrét példák alapján. Az önellátó életvitel meghatározó elemeiben a természettel kialakított harmonikus kapcsolat előnyeinek észrevétele. A hagyományos paraszti táplálkozás jellemzőinek és a gyerekek étkezési szokásainak összevetése. A szembetűnő különbségek és a tovább élő táplálkozási szokások megfogalmazása, tapasztalatok megosztása.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Nők és férfiak életmódja. Öltözködés, divat.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> anyagok tulajdonságai, anyagok feldolgozása.</p> <p><i>Hit- és erkölcstan:</i> szokások, normák szerepe, jelentősége.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szántás, vetés, aratás, szilaj- és félszilaj állattartási mód, fonás, szövés, fonó, ing, gatyá, pendely, szoknya, kötény, ünnepi viselet, böjtös nap, téli étrend, nyári étrend.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete és szokásrendje. Jeles napok, ünnepi szokások a paraszti élet rendjében. Társas munkák, közösségi alkalmak	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozaton (ének-zene, magyar nyelv és irodalom,	

	környezetismeret órák), valamint a különböző műveltségi területeken előforduló hon- és népismereti tartalmak.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A jeles napi, ünnepi szokások, az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó népszokások, valamint a társas munkák (pl. szüret, kukoricafosztás) és más közösségi alkalmak (pl. vásár, búcsú) hagyományainak és jelentőségének felismertetése a paraszti élet rendjében. A hétköznapi és ünnepek váltakozásának, ritmusának felismerése, az ünnepek jelentőségének tudatosítása az egyén és a közösség életében. egy-egy ünnepkör, jeles nap köszöntő vagy színjátékszerű szokásainak, valamint a társas munkákhoz, közösségi alkalmakhoz kapcsolódó szokások élményszerű, tevékenységközpontú, hagyományhű elsajátítása, különös tekintettel a helyi hagyományokra; a lakóhelyhez, a tájhoz való kötődés erősítése.

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Jeles napok, ünnepi szokások a paraszti élet rendjében. A jeles napok, ünnepi szokások fogalma, szerepe, általános jellemzői. Előkészületek (advent, nagyböjt), munkatilalmak, jellegzetes ételek, népviselet, köszöntő és színjátékszerű szokások. Karácsonyi ünnepekör. Advent, az adventhez tartozó jeles napok, szokások (pl. Miklós és Luca napja, Ádám-Éva napja, karácsonyi kántálás, betlehemezés). Karácsony napjától vízkeresztig, pl. névnapköszöntés, regölés, aprószentek napi vesszőzés, szilveszteri, újévi szokások, újévi köszöntők, vízkereszt, háromkirályjárás. Református karácsonyi hagyományok, szokások.</p> <p>Farsang, farsangi szokások. Farsangi ételek, bálók, szokások. Farsangi köszöntők és maszkos alakoskodások.</p> <p>Iskolába toborzó szokások: Balázs- és Gergely-járás.</p> <p>Nagyböjt és a húsvéti ünnepekör jeles napjai és szokásai. Nagyböjti játékok, virágvasárnapi kiszehajtás és villózás, a nagyhét jeles napjai. Húsvéti szokások, pl. húsvétvasárnapi zöldágjárás, húsvéti locsolkodás, hímestojás készítés, fehérvasárnapi komatálküldés. Református húsvéti szokások. Májusfaállítás, pünkösd, pünkösd szokások. Pünkösdkirály-választás, pünkösdölés, pünkösdkirályné-járás.</p>	<p>A jeles napok, ünnepi szokások jelentőségének, közösséget megtartó szerepének, valamint az ünnepi előkészületek fontosságának felismerése a paraszti élet rendjében a konkrét szokások, ünnepek tevékenységeinek megismerése, elsajátítása során különböző (néprajzi) forrásanyagok segítségével, pl. eredeti hangzóanyag meghallgatása, filmek, fotók, ábrák megtekintése a különböző népszokásokról. Az ünnepi szokások jellemzőinek megkülönböztetése a hétköznapiak rendjétől. A legfontosabb állandó és változó időpontú ünnepek felismerése. A különböző jeles napokhoz, ünnepi szokásokhoz kapcsolódó – néprajzi és pedagógiai szempontok alapján kiválasztott – köszöntő és színjátékszerű szokások élményszerű, hagyományhű módon történő elsajátítása, eljátszása. A szokás kellékeinek elkészítése. A kalendáriumi szokásokhoz kapcsolódó tevékenységek végzése: termés- (pl. lucabúza ültetés), férj- (pl. András napi böjttölés), időjárásjóslás (pl. hagymakalendárium); jeles napok, ünnepi szokások tárgyai (pl. hímestojás készítése). Régi fényképek gyűjtése, rajzok készítése kalendáriumi szokásokról, társas munkákról, közösségi alkalmakról. Szóbeli, írásbeli élménybeszámoló hagyományos és új (helyi) közösségi, ünnepi alkalmakról. Annak felismerése, hogyan igyekezett a hagyományos faluközösségben harmonikus</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> vallási népszokások</p> <p><i>Ének-zene:</i> a magyar népzene régi rétegű és új stílusú népdalai, a népi tánczene.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Részletek népszerű játékfilmből. (Pl. Jókai Mór–Várkonyi Zoltán: Egy magyar nábob – pünkösdkirályválasztás.)</p>

<p>A nyári napforduló ünnepe. Szent Iván napi szokások, énekek.</p> <p>Gazdasági ünnepek, társas munkák.</p> <p>Az őszi jeles napokhoz, munkaalkalmakhoz kapcsolódó szokások (pl. szüret, fonó, fonóbeli játékok, tollfosztó, kukoricafosztó), közösségi alkalmak (pl. vásár, pásztorünnepek).</p> <p>Az emberi élet fordulói. A gyermek születése – hiedelmek és szokások. Keresztelő.</p> <p>Gyermekkor, leány-, legényélet. A lakodalom néhány jellegzetessége.</p> <p>Református hagyományok, szokások.</p>	<p>kapcsolat kialakítására az ember a természettel, a faluközösség tagjaival; hogyan igazította a gazdasági munkákat az évszakok váltakozásához.</p> <p>A természetismeret, az időjárás megfigyelések, a népi időjárás jósások szerepének felismerése a gazdasági évben.</p> <p>Az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó szokások néhány jellegzetességének összehasonlítása a mai korról, pl. olvasmányok, olvasmányrészletek segítségével.</p> <p>Annak tudatosulása, hogyan segítette a hagyományos faluközösség az egyént az emberi élet fordulójánál.</p> <p>Egy-egy megismert népszokás tájegységhez, etnikai csoporthoz történő kötése.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Ünnep, jeles nap, böjt, advent, karácsonyi ünnepkör, karácsonyi kántálás, betlehemezés, bölcsőske, regélés, névnapi köszöntés, aprószentek napi vesszőzés, újévi köszöntők, háromkirályjárás, farsangi köszöntők, iskolába toborzó szokások, böjti játékok, kiszehajtás, villőzés, húsvét, zöldségjárás, komatálküldés, májusfaállítás, pünkösddőlés, pünkösdi királynéjárás, nyári és téli napforduló, társasmunka, kaláka, aratás, szüret, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó, vásár, pásztorünnep, keresztelő, leány-, legényélet, lakodalom.</p>		

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Magyarok a történelmi és a mai Magyarország területén.</p> <p>Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok hon- és népismereti, néprajzi jellemzői a Kárpát-medencében és Moldvában.</p> <p>A hazánkban élő nemzetiségek és etnikai kisebbség</p>		<p>Órakeret 5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Hon- és népismeret előző témái.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A magyar néphagyomány sokszínűségének és közös vonásainak megismerése a tájegységek, etnikai csoportok hon- és népismereti, néprajzi jellemzőinek bemutatásával. A saját közösség megismerése által az identitástudat, a kötődések erősítése. A földrajzi környezet, a történeti és a gazdasági tényezők hatásának felismerése a néphagyományok alakulására, konkrét táji példákon keresztül.</p>		
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>A magyar nyelvterület néprajzi tájai, tájegységei, etnikai</p>	<p>A határon túli magyarok lakta területek, illetve a magyar</p>	<p><i>Természetismeret:</i> A Kárpát-medence és</p>	

<p>csoportjai, a határainkon túl élő magyarok.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Dunántúl; – Észak- Magyarország; – Alföld; – valamint a nagytájakhoz tartozó határon túli tájak (pl. Burgenland, Muravidék, Zoboralja, Mátyusföld, Bácska, Bánát, Kárpátalja) – Erdély és Moldva. <p>Jellegzetes hon- és népismereti, néprajzi jellemzőik. Példák az anyagi kultúra és a folklór köréből.</p> <p>Magyarországon élő nemzeti kisebbségek. A hazai és a határontúli reformátusság.</p>	<p>nyelvterület nagy néprajzi tájának azonosítása térképen. A magyar nyelvterületen élő etnikai csoportok (pl. palóc, matyó, kun, székely) megnevezése. A Magyarországon élő nemzeti kisebbségek (pl. német, szlovák, szerb, horvát, szlovén, román, roma) megnevezése. A természeti adottságok, éghajlati viszonyok életmódra, népi építészetre gyakorolt hatásának felismerése. Képek gyűjtése a megismert tájakra jellemző viseletekről, népi építészetről, népművészetről, hagyományokról. Tájékozódás a nagy tájegységek területéhez köthető világörökségekről, magyar szellemi kulturális örökségekről, nemzeti parkokról.</p>	<p>házánk nagytájai. A népi kultúra értékei, népszokások. A kulturális élet földrajzi alapjai (nyelvek, vallások). A magyarsághoz kötődő világörökségi helyszínek. A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi földrajzi vonásai. Nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességei, viselete és kézműves tevékenységei.</p>
<p>Szülőföld. A természeti környezet meghatározó szerepe, hatása a gazdálkodásra, a településszerkezetre, az építkezés módjára. A táj jellegzetes népviselete, kézműipari tevékenysége. Népszokások, népdalok, a népköltészet fennmaradt alkotásai (mesék, mondák).</p>	<p>A tanuló saját szülőföldjének megismerése meglévő helytörténeti irodalom feldolgozásával, gyűjtésekkel. A kistáj beillesztése a korábban megismert megfelelő nagytájba. (Nagyvárosok iskoláinak tanulói választhatják a városhoz közeli táj feldolgozását.) Helyi kutatások igénybevétele a történeti múlt feltárásához. Önálló gyűjtőtevékenység alkalmazása az ismeretszerzés folyamatában. A természeti környezet befolyásoló hatásának felismerése a mesterséges környezet kialakításában. Megismert helyi népszokások, népdalok, mesék, mondák közösség előtti bemutatása.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> Személyes tér. A földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességei, viselete és kézműves tevékenységei.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> népdalok, népmesék, mondák.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Etnikai csoport, nemzeti kisebbség, néprajzi táj, határainkon túl élő magyarok, a nemzeti összetartozás napja.</p>	

A fejlesztés várt eredményei az	A tanulók megismerik lakóhelyük, szülőföldjük természeti adottságait, hagyományos gazdasági tevékenységeit, néprajzi jellemzőit, történetének
--	---

évfolyam végén	<p>nevezetesebb eseményeit, jeles személyeit. A tanulási folyamatban kialakul az egyéni, családi, közösségi, nemzeti azonosságtudatuk.</p> <p>Általános képet kapnak a hagyományos gazdálkodó életmód fontosabb területeiről, a család felépítéséről, a családon belüli munkamegosztásról. A megszerzett ismeretek birtokában képesek lesznek értelmezni a más tantárgyakban felmerülő népismereti tartalmakat.</p> <p>Felfedezik a jeles napok, ünnepi szokások, az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó népszokások, valamint a társas munkák, közösségi alkalmak hagyományainak jelentőségét, közösségmegtartó szerepüket a paraszti élet rendjében. Élményszerűen, hagyományhű módon elsajátítják egy-egy jeles nap, ünnepkör köszöntő vagy színjátékszerű szokását, valamint a társas munkák, közösségi alkalmak népszokásait és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységeket.</p> <p>Megismerik a magyar nyelvterület földrajzi-néprajzi tájainak, tájegységeinek hon- és népismereti, néprajzi jellemzőit. Világossá válik a tanulók számára, hogyan függ össze egy táj természeti adottsága a gazdasági tevékenységekkel, a népi építészettel, hogyan élt harmonikus kapcsolatban az ember a természettel.</p>
-----------------------	---

A tanulók értékelése

A Hon- és népismeret műveltségterületet közvetítő órákon az értékelés alapjául az érvényben levő Nemzeti alaptanterv, illetve az adott kerettantervben, valamint a rá épülő iskolai programban megfogalmazott fejlesztési célok és feladatok szolgálnak.

Általános elvként ajánljuk a következőt: a tanulói teljesítmények értékelésében alkalmazott szempontok legyenek összhangban a NAT-ban megfogalmazott fejlesztési követelményekkel, valamint az iskolai pedagógiai programban, illetve a helyi tantervben meghatározottakkal. Az értékelés pozitív hatásához hozzájárul, ha az folyamatos és tárgyszerű, azaz megnevezi a teljesítmény erősségeit és gyengéit, valamint az utóbbiak javításához szükséges teendőket is.

Az értékelés funkciói közül kiemelkedő szerepet tulajdonítunk a formáló, a motiváló, az irányt adó, a tanulót elsősorban saját teljesítményéhez viszonyító, fejlesztő értékelésnek, ugyanis ez segíthet leginkább az önismeret fejlesztésében, az ösztönzésben, a továbblépés feladatainak, útjának megmutatásában.

A tanterv alkalmazásához szükséges speciális képesítési követelmények és tárgyi feltételek:

Képesítési feltétel a pedagógus szakirányú végzettsége. Tárgyi feltétel a tankönyvön (munkafüzeten) túl az iskolában meglévő demonstrációs és kísérleti eszközök, szükség szerint saját készítésű eszközök. Emellett az iskolai könyvtár, számítógép, internet.

Fontos, hogy a tanuló elsajátítsa a tantárgy szaknyelvét.

A tantárgyi értékelés speciális formái, szempontjai

Az értékelés a következő módszerekkel történhet: ●

Szóbeli értékelés

- egyéni feleltetés
- önálló munka bemutatása, kiselőadás ●

Írásbeli értékelés

- ellenőrző dolgozat: előre bejelentett, több leckét átfogó dolgozat

Speciális elvárások a tankönyvvel kapcsolatban:

A megfelelő tankönyvek kiválasztásánál az alábbi szempontokat tartjuk kiemelten fontosnak:

- Tartalmi szempontból feleljen meg a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott tartalmi és fejlesztési irányelveknek.
- A tudományos pontosság párosuljon az életkori sajátosságoknak megfelelő megfogalmazással és az ismeretek jól érthető, értelmezhető megfogalmazásával. Az ismereteket rendszerezetten, logikailag összekapcsolható módon közvetítse.
- Legyen alkalmas arra, hogy felkeltse a tanulók érdeklődését a tantárgy iránt. (Megfelelő minőségű és tartalmú képanyag; didaktikus ábrák; érdekességek bemutatása; továbbgondolkozásra, bűvárkodásra alkalmas feladatok stb.).
- A tankönyv minősége, megjelenése legyen alkalmas a tanulók esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, a tankönyv állapotának megóvására.
 - tankönyv (munkafüzet) legyen jól tanítható, jól tanulható.

Rajz-és vizuális kultúra

Általános tantervű tanulócsoportok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Általános iskolák 5-8. évfolyamain osztálykeretek között szervezett tanítás.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott 2.2.14_vizkult_5-8 tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

A tantárgy órakerete

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	1	36	32	4
6.	1	36	32	4
7.	1	36	33	3
8.	1	36	33	3

Helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Valóság és képzelet	5	1	6
Stílus és mozgás	8	1	9
Idő – és térbeli változások	3		3
Jelértelmezés, jelalkotás	3		3
Kép-és szöveg	3		3
Tervezett és alakított környezet	5	1	6
Tárgy és hagyomány	5	1	6
Évfolyam összesen	32	4	36

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Valóság és képzelet	5	1	6
Stílus és mozgás	8		8
Idő – és térbeli változások	2	1	3
Jelértelmezés, jelalkotás	2	1	3
Kép-és szöveg	5	1	6
Tervezett és alakított környezet	6		6
Tárgy és hagyomány	4		4
Évfolyam összesen	32	4	36

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Érzelmek, hangulatok	5		5
A művészi közlés	6	2	8
Magyarázó képek	2		2
Mozgóképi közlés	3		3

Montázs	1		1
---------	---	--	---

Vizuális kommunikációs formák	3		3
Mozgóképek	1		1
Kiemelés	2		2
A montázs szerepe	1		1
Tervezett, alakított környezet	4		4
Épített környezet	5	1	6
Évfolyam összesen	33	3	36

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Érzelmek, hangulatok	4		4
Művészi közlés, mű és jelentése	6		6
Magyarító képek, rajzok	2	1	3
Mozgóképi közlés	4		4
Montázs	1		1
Vizuális kommunikációs formák	2		2
Reprodukálás	2		2
Kiemelés	1	1	2
A montázs szerepe	2		2
Tervezett, alakított környezet	4	1	5
Az épített környezet	5		5
Évfolyam összesen	33	3	36

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Valóság és képzelet	Bábel tornya feldolgozás	1
Stílus és mozgás	Az élet, mint labirintus	1
Tervezett, alakított környezet	A Deszkatemplom motívumai	1
Tárgy és hagyomány	Egyiptomi és görög istenek	1
	Összesen:	4

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Valóság és képzelet	Noé története	1
Idő és térbeli változások	A kereszténység születése	1
Jelértelmezés, jelalkotás	Keresztény jelképek	1
Kép és szöveg	Sámson története	1
	Összesen:	4

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	3
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Művészi közlés	Magyaró. barokk templomai	1
Művészi közlés	A Református Nagytemplom	1
Épített környezet	A Deszkatemplom története	1
	Összesen:	3

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	3
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Magyarító képek, rajzok	Vallási szimbólumok	1
Kiemelés	A karácsony jelképei	1
Tervezett, alakított környezet	A Deszkatemplom motívumai	1
	Összesen:	3

A vizuális nevelés legfőbb célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a látható világ jelenségeinek, a vizuális művészeti alkotásoknak mélyebb értelmezéséhez és megítéléséhez. A tantárgy így nemcsak a képző- és iparművészet területeinek a feldolgozásával foglalkozik tehát, hanem tartalmi közé emeli a vizuális jelenségek, közlések olyan köznapi formáinak vizsgálatát is, mint a tömegkommunikáció vizuális megjelenései, a legújabb elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségek és az épített, alakított környezet. A képzőművészet, vizuális kommunikáció, tárgy- és környezetkultúra a vizuális kultúra tantárgynak olyan részterületei, amelyeknek a tartalmi végigkísérik a közoktatásban a vizuális nevelést, ám a különböző iskolaszakaszokban különböző módon kapnak hangsúlyt. Ezek a részterületek azonban a legfontosabb tartalmakat biztosítják csupán a fejlesztéshez, de a hatékony fejlesztés csakis komplex feladatokban, egymással összefüggő feladatsorokban értelmezhető. A tantárgy oktatása tevékenység-, illetve gyakorlatközpontú, ahol alapvető fontosságú a játékos-kreatív szemlélet, illetve hogy a tantárgy tartalmainak feldolgozása komplex, folyamatorientált megközelítésben történjen, így a pl. a projekt módszer eszközét is felhasználja a tanítás-tanulás folyamatában.

A NAT fejlesztési feladatainak alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlati tevékenységeinek fontos célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, ezáltal a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása. További cél tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (például látás, hallás, kinetikus érzékelés) kapcsolatát, amely a számítógépes környezet bevonásával képes egy újabb,

„más minőségű” intermediális szemléletet is kialakítani. A fejlesztés átfogó célja segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek az őket érő hatalmas mennyiségű képi információt, számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten, kritikusan feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, továbbá ezzel kapcsolatos önálló véleményt megfogalmazni. Cél továbbá segíteni a művészi és köznapi vizuális közlések pontos értelmezését, továbbá fokozni az alkotómunka során a vizuális közlés és kifejezés árnyalt megjelenítését. A vizuális nevelés kiemelt fontosságú feladata a kreativitás működtetése, illetve fejlesztése, a kreatív képességek kibontakoztatása. Nagy hangsúlyt kap a kreatív problémamegoldás folyamatának és módszereinek tudatosítása, mélyítése. A fejlesztés minden más tantárgytól megkülönböztető lehetősége az örömteli, élményt nyújtó, a személyes megnyilvánulásnak legnagyobb teret engedő alkotótevékenység megszerettetése, ezáltal a motiváció fokozása, egy szélesebb értelemben vett alkotó magatartás kialakítása. Cél továbbá a problémamegoldó képesség erősítése, hisz a feladatok önálló megoldása bizonyos rutinok, készségek kialakításával kezdődik, majd az egyre önállóbban végzett tevékenységeken keresztül jut el a projektfeladatok önálló megoldásáig. A tanulók önismeretének, önkritikájának, önértékelésének fejlesztése kritikai szemléletmód kialakításával a gyakorlati tevékenységeken keresztül valósul meg, amelyek mindegyike – eredeti céljától függetlenül is – személyiségfejlesztő hatású. Motiváló hatásuk mellett segítik az érzelmi gazdagodást, az empátia, az intuíció fejlesztését, az önálló ízlés, a belső igényesség kialakulását, az önértékelés és önismeret kialakulása révén pedig a céltudatos önszabályozást.

Mindezekről függetlenül a vizuális kultúra tanításának fontos alapelve azonban, hogy a művészeti nevelés valójában művészettel nevelésként értelmezendő, hisz a közoktatásban a művészet nem lehet célja, csupán eszköze a nevelésnek, azaz egy közismereti tárgy közvetlen feladata nem lehet a

„művészképzés”.

A fenti célok és szemlélet megvalósítását segíti a kerettanterv, amely konkrét módszertani segítséget nem biztosít, hisz ez nem feladata, de a fejlesztési követelmények részletezésével teszi konkrétabbá az elvárható fejlesztés irányát. A kerettanterv – némileg eltérően a NAT kompetenciafejlesztő kiindulópontjától – a vizuális kultúra részterületei szerint („Kifejezés, képzőművészet”, „Vizuális kommunikáció”, „Tárgy- és környezetkultúra”) szervezi a fejlesztés követelményeit. Az említett részterületeket további tematikai egységekre bontja, és ezeken belül fogalmazza meg a fejlesztés követelményeit, amelyekhez két évfolyamra ajánlott óraszámokat is feltüntet. Természetesen sem a tematikai egységek, sem a tematikai egységekbe foglalt tantervi követelmények sorrendje nem jelez semmiféle időrendi sorrendet vagy logikai kapcsolatot, illetve

egy-egy fejlesztési követelmény nem azonos egy-egy tanóra tananyagával. Az optimális tartalomtervezés a különböző tartalmi egységek követelményeit összekapcsolja a tanórán, azaz a helyi tantervkészítés, még inkább a tanmenet-összeállítás folyamán a tematikai egységeket rugalmasan kell kezelni, a tanulásszervezés felépítésének logikáját követve felhasználni, az adott évfolyamra ajánlott óraszám figyelembevételével. A kerettanterv összességében az adott iskolaszakaszokra fogalmazza meg a fejlesztési tartalmakat, a hozzárendelt óraszámokkal, amelyeknek csak a 90%-ára ad kötelező tartalmat, míg a fennmaradó 10% szabad felhasználást biztosít a tervezés során.

Az adott tantárgy fontosságát hangsúlyozza, hogy az információs csatornák gazdagodása a szóveges információ befogadás mellé felzárkóztatja a vizuális információk tudatos befogadásának fontosságát is, hisz az információk forrása és jellege alapján szöveg és kép együtt értelmezése napjainkban gyakoribb jelenség valós élethelyzetekben. A médiatudatosság fejlesztésének tehát egyre fontosabb aspektusa a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló médiahasználat és médiaértés. Ebből következően a tervezés során további fontos szempont, hogy 5–8. évfolyamon a mozgóképkultúra és médiaismeret bizonyos kapcsolódó fejlesztési követelményeit a vizuális kultúra tantárgy óraszám keretén belül kell végrehajtani. Az óraszámegosztást az adott iskolaszakaszban, pontosabban a 7–8. évfolyamon a mozgóképkultúra és médiaismeret követelményeihez feltüntetett órakeret jelzi.

5 - 6. évfolyam

A fokozott realitási igény megjelenése az adott életkorban megalapozza a tanulók információk közti szelekciós képességét, és kritikai gondolkodást alakít ki. A művészeti nevelés értékközvetítő, értékteremtő és személyiségformáló szerepe lehetőséget biztosít a kompetenciák legszélesebb körű fejlesztésére.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciájának folyamatos mélyítése lehetőséget teremt az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésére. A testi és lelki egészségre nevelés feladata a vizuális kultúra tantárgynak is, hiszen a kifejező céllal születő alkotások létrehozásának folyamata a harmonikus személyiségfejlődéshez nagyban hozzájárul, a párokban és csoportban végzett tervező és alkotó munka elősegíti a másokért való felelősségvállalást, a másokkal való együttműködést. A módszerek és munkaformák sokszínűsége lehetőséget teremt a tanulás tanításának hatékony elősegítésére is. A forma és rendeltetés összefüggéseinek vizsgálata által, tárgyi környezetünk leírásával a hatékony, önálló tanulás módszerei, a rekonstruáló és konstruáló képességek fejlesztésével a kreatív problémamegoldás lépései tudatosulnak, mely hosszú távon a kezdeményezőképeséget és a vállalkozói kompetenciát ösztönzi. A tervezés során kibontakozik a természettudományos és technológiai kompetencia, és előtérbe kerül a fenntarthatóság és környezettudatosság lehetőségeinek vizsgálata is. A vizuális kommunikáció területén a kép és szöveg lehetséges kapcsolatainak feltárása az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésének is terepet biztosít, a gyakorlati feladatok lehetőséget teremtenek a digitális kompetencia mélyítésére.

A vizuális kultúra részterületei közül az 5. évfolyamon nagyobb arányban szerepelnek a „Kifejezés, képzőművészet” részterülethez kapcsolódó tartalmak, hiszen a megjelenő művészettörténet tananyagával bővülnek a fejlesztés követelményei. Ehhez hasonló a „Tárgy- és környezetkultúra” részterület tematikai egységeinek aránya is, hiszen az alsóbb iskolaszakaszhoz képest új feladatok jelennek meg: a tervezett alakított tér és az épített környezet szerkezeti, történeti tanulmányozása, mely a nemzeti és európai identitás mellett a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését is szolgálja. E szakaszban a „Vizuális kommunikáció” részterület tartalmai a másik kettőhöz képest csekélyebb mértékben vannak jelen.

5. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Valóság és képzelet	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az élményt nyújtó, személyes megnyilvánulások érvényesítése az alkotó folyamatban. A vizuális nyelv alapelemeinek ismerete és alkalmazása a kifejező alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák alapszintű alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel az előtanulmányok során szerzett tapasztalatok alkalmazásával. Tér és sík megkülönböztetése, megjelenítése különböző méretű és formájú felületeken. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási p
<p>A valóság, modell (pl. épített és természetes környezet, tárgyak, alakok) célirányos megfigyelése adott szempontok (pl. térbeli helyzet, arány, plaszticitás, színviszonyok) alapján, és ábrázolása síkban illetve térben, különböző technikákkal (pl. grafika: ceruza, tus, pác, kréta, fotó, akvarell, tempera, mintázás, konstruálás). Tananyag, témák: épületek, szobrok, festmények, iparművészeti tárgyak elemzése. Látvány utáni tanulmányrajzok: hajlított síklapok, spirál, möbiusz, természetes és mesterséges forgásformák. A szemmagasság és a látszati kép. Forgástestek képe alálátásban, rálátásban és természetes nézőpontból.</p> <p>Egyszerű téri helyzetek leírása (pl. formai, szerkezeti, felületi, tónusbeli), az adott valós látvány sajátosságaiból kiinduló kompozíció egy részletének képi igényű nagyítása, illetve kompozíciós variációk létrehozása, különböző színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, pasztell-, olajkréta, vegyestechnika). Tananyag, témák: a forma alakja és jellegzetes felülete (textúra-faktúra). Mimikri. Kompozíciós játék a minta léptékváltásával. Felületképzés különböző anyagokból. Anyagszerű és dekoratív felületek. Papírplasztika készítése.</p> <p>Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése síkban, térben, időben.</p> <p>Tananyag, témák: a színek hangulati hatása. A valós forma átalakítása színekkel és mintákkal. Valós formák ábrázolása kitalált mintákkal. Karikatúrafigurák tervezése valós formák átalakításával. Karakteres vonások kiemelése.</p> <p>Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, s a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes, grafikai technika, mintázás, konstruálás, installáció talált tárgyakkól, fotó). Tananyag, témák: a jó illusztráció jellemzői. A szöveg és az illusztráció kapcsolata. A görög mitológia szereplői. Petőfi Sándor: János vitéz című művének illusztrálása csoportmunkában: képsorozat készítése a jelenetekről közös munkával.</p>		<p>ntok</p> <p>s</p> <p>a.</p> <p>ntos</p> <p>ei</p> <p>zása.</p> <p>n:</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tömörítés, kiemelés, kompozíció, szín-, vonal-, formaritmus, variáció, színharmónia, szinkontraszt, főszín, méretarány.
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Stílus és mozgás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Művészeti ágak és a képzőművészeti ágak legfontosabb megkülönböztető jegyeinek felismerése. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális leírása. A vizuális nyelv alapelemeinek megkülönböztetése és használata. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége, az érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbözőségek tudatosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak felismerése. A megfigyelt jelenségek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és színviszonyainak megfigyelése és ábrázolása. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete legjellemzőbb képzőművészeti alkotásain és szimbolikus tárgyain keresztül, gyakorlati feladatok előkészítő szakaszába ágyazottan. A vizuális nyelv alapelemeinek és azok egymáshoz való viszonyának értelmezése. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>– Különböző mozgások (pl. emberi, állati, ipari, gépi, mechanikai, kémiai, földrajzi, biológiai) megfigyelése és rögzítése egy vizuális látványban, felhasználva megadott művészettörténeti alkotások inspiráló hatását. Tananyag, témák: állatábrázolás az őskorban, jellemző nézetek az ember-és állatábrázolásban (Egyiptom és Mezopotámia művészete). Idealista és realista emberábrázolás a görög és római művészetben.</p> <p>– Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek megjelenítése meghatározott művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek elemzése, és inspiráló, alkotó felhasználása által síkban és/vagy térben.</p> <p>Tananyag, témák: őskor (mágia és vadászcselekmények ábrázolása csoportmunkában, vázlatkő készítése gipszöntéssel, őskori portré rekonstrukciója koponya alapján, állatszobrok mintázása agyagból vagy kavicsból), saját névtábla tervezése egyiptomi hieroglifjelekkel, védőszellemek és kevert lények a mezopotámiai kultúrában, bonyolult alaprajzok és labirintusok a kréai művészetben, görög színház – színházi álarckok.</p> <p>– Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, (pl. őskor, ókori egyiptom, ókori görög és római) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség) szerint.</p> <p>Képek, látványok, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, zenéjelenetek, álmok, közösségi alkalmak) szöveges leírása, a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak azonosításával. A leírás alapján személyes feldolgozások megjelenítése síkban, térben vagy időben (pl. festés, plasztika, parafrázis, intermedialis: pl. fotográfia) a tárgyalt művészettörténeti korszak inspiráló felhasználásával.</p> <p>Tananyag, témák: belső tulajdonságok látható megjelenítése, mimika és gesztus. Fotómanipuláció, fénymásolati képek átalakítása</p>	<p>Természetismeret: Az emberi test, testarányok. Mozgásképesség.</p> <p>Matematika: változó helyzetek, időbeliség.</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történeti korok, korszakok.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák eltérő szemléletének megtapasztalása.</p> <p>Ének-zene: zenetörténeti és zeneirodalmi alapismeretek a befogadói hozzáállás fejlesztése céljából. Hit és erkölcstan: Az élet mint labirintus</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, képsík, képi és optikai helyzetviszonylat, takarás, pont, vonal, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, nagyság, kiegészítő szín, kevert szín, kontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Idő- és térbeli változások	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Érzékelhető tulajdonságok alapján azonosságok és különbözőségek tudatos felismerése, leírása. A közvetlen tapasztalatok útján szerzett élmények feldolgozása. Megfigyelt jelenség látványelemeinek megnevezése. Események, történések elmondása, részekre bontása, a jellemző fázisok megjelenítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természeti vagy épített környezet idő és térbeli változásainak sűrített megjelenítése. Természettudományos és technikai megfigyelés és gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
– Mozgásélmények megfigyelése valóságos vagy mozgóképi példák alapján. Tananyag: a holtpont jelentősége a művészetben. A mozgássor fázisokra bontása (pl. mozgókép „kikockázása”). A mozgás megjelenítése vizuális átírással.	Magyar nyelv és irodalom: történet ideje, helyszíne, cselekmény kezdő- és végpontja, cselekményelemek sorrendje. Matematika: változó helyzetek, időben lejátszódó történések megfigyelése, a változás kiemelése.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Jelértelmezés, jelalkotás	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Egyszerű vizuálisan értelmezhető jelenségek, jelzések, közlő ábrák értelmezése. Tájékozódás vizuális elemek alapján. Az egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések: jel, alaprajz, térkép értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Magyarozó rajzok, képes használati utasítás pontos értelmezése. A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
– Képes (pl. fotósorozat), rajzos használati utasítás létrehozása az előzetesen értelmezett képi utasítások (pl. műszaki berendezések üzembe helyezése, tárgyak összeszerelése, Lego) tanulmányozásának segítségével. Az utasítás kipróbálása, ellenőrzése, a visszacsatolás után módosítás a felmerült problémák alapján. Tananyag, témák: magyarozó ábrák gyűjtése és értelmezése. Tárgyalkotás fázisrajzok alapján.	Természetismeret: Tájékozódás természetes és épített környezetben; technikai eszközök működésének megfigyelése. Jelek, jelzések felismerése és értelmezése. Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonyának, megfigyelése. Informatika: rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Használati utasítás, jel, jelentés, egyezményes jelzés, jelrendszer, piktogram, embléma, ábra, vizuális sűrítés, kiemelés, séma.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Kép és szöveg	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az emberi gesztusok, mimika, mozdulatok értelmezése. Alapfokú jártasság dramatikus játékformákban. A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző beszédmod eszközeinek alkalmazása. A szóhasználat és testbeszéd összehangolása különféle beszédhelyzetekben.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális sűrítés és kiemelés fogalmának ismerete, megfelelő alkalmazása. Kép és szóbeli vagy írott szöveg együttes alkalmazása a jelentésmódosulások megfigyelésének céljával.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>– Szöveg és kép együttes megjelenésének tanulmányozása (pl. képregény) után, az alkotóelemek variálásával a vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. adott kép szövegalkalásának megváltoztatása, azonos szövegek különböző képekhez rendelése). Tananyag, témák: sumer írás, képrejtvény tervezése, egy tanult irodalmi alkotás elkészítése képregény formájában csoportmunkában.</p> <p>– Korábban készített saját alkotás továbbgondolása, felhasználása alkalmazott grafikai feladatként (pl. DVD-borító, képernyővédő, arcúati elem), vagy képgrafikaként.</p>	
Kapcsolódási pontok	
<p>Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonya.</p> <p>Ének-zene: zenei stílusok és formák.</p>	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Hang- és képkapcsolat, kiemelés, alkalmazott grafika.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Építmények, építészeti alkotások típusainak, funkcionális térrészeinek megnevezése. Térbeli formák kiterjedésének, méretének, téri helyzetének megállapítása. Környezetalakítás egyszerű eszközökkel. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása. Szerkezetek és térmodellek állékonyságának (statikájának), teherbírásának megfigyelése. Különböző korok és kultúrák tárgyi környezetének vizsgálata meghatározott szempontok alapján. Változatos anyag- és eszközhasználat a tárgykészítés során.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>– Egyszerű tértervezés és téralakítás meghatározott célból (pl. védelem, szakralitás, figyelemfelkeltés, emlékállítás) különféle eszközökkel (pl. rajzos vázlat, magyarázó rajz, fotómontázs, modellezés) és anyagokkal (pl. agyag, karton, fa, gipsz, drót, textil, talált tárgyak) történeti korok legfontosabb alátámasztó-teherhordó (pl. oszlop, pillér, fal) és térlefedő (pl. gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola) lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek megfigyelésével. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szerkesztéssel és szabadkézi rajzban.</p> <p>– A közvetlen környezetben található tárgyak (pl. bútor, szerszám, jármű, szerkezet, öltözék, hangszer), épületek (pl. lakás, pályaudvar, templom, iroda, istálló, garázs, víztorony, palota, színház, múzeum) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül, az összegyűjtött információk alapján.</p>		<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi korszakok.</p> <p>A természeti és mesterséges, technikai és épített.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák eltérő létmódja, szemlélete.</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: tervezés, anyagalakítás.</p> <p><i>Matematika:</i> Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével.</p> <p>A tér elemei, síkbeli, térbeli alakzatok. Tárgyak tulajdonságainak vizsgálata. Geometriai modellek.</p>
A Deszka templom motívumai		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Épület, építmény, téri helyzetek, építészet, alaprajz, homlokzat, forma, funkció, alátámasztás, térlefedés, oszlop, pillér, fal, gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola, térmodell, térkonstrukció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, elemző- magyarázó rajz, kézműves technika, sorozatgyártás, design.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy és környezetkultúra Tárgy és hagyomány	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Megadott szempontok alapján tárgyak, anyagok csoportosítása. A különböző anyagokról szerzett tapasztalatok szóbeli megfogalmazása. Tárgyak, épületek, műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás. Alapvető manuális készségek működése az anyagalakítás során.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma, a rendeltetés és a díszítmény kapcsolatának megértése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>– Létrehozott vagy talált tárgyak díszítésének megtervezése és kivitelezése különféle díszítőelemek (pl. növényi, állati, geometrikus motívumok) gyűjtése, megfigyelése, tanulmányozása után, oly módon, hogy a díszítmény legyen a tárgy formai, funkcionális és társadalmi környezettudatos üzenetével, illetve az alkotó személyes közlési szándékával.</p> <p>Különböző történeti korok és kultúrák (pl. Európán kívüli) sajátos, legjellemzőbb szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése és elemző vizsgálata. pl. egyiptomi varázserejű tárgyak, amulettek</p> <p>Egyiptomi és görög istenek –attribútumok.</p>		<p>Magyar nyelv és irodalom: népköltészet.</p> <p>Természetismeret: összhangban a környezettudatossal, fenntarthatóság.</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: hagyományok és foglalkozások, szaktudományok.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népművészet, mesterség, hagyományos kézműves technika, forma, funkció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, formaredukció, díszítmény, motívum, formaritmus, környezettudatosság, társadalmi üzenet.
------------------------------------	---

A fejlesztés várt eredményei az 5. évfolyam végén	<ul style="list-style-type: none"> –A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek megfelelő alkalmazása az alkotó tevékenység során a vizuális emlékezet segítségével és megfigyelés alapján. –Egyszerű kompozíciós alapelvek a kifejezésnek megfelelő használata a képalkotásban. –Térbeli és időbeli változások lehetséges vizuális megjelenéseinek értelmezése, és egyszerű mozgásélmények, időbeli változások megjelenítése. –A mindennapokban használt vizuális jelek értelmezése, ennek analógiájára saját jelzésrendszerek kialakítása. –Szöveg és kép együttes jelentésének értelmezése különböző helyzetekben és alkalmazása különböző alkotó jellegű tevékenység során. –Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján egyszerű következtetések megfogalmazása. –Néhány rajzi és tárgykészítési technika megfelelő használata az alkotótevékenység során. –Reflektálás társművészeti alkotásokra vizuális eszközökkel. –A legfontosabb művészettörténeti korok azonosítása. –Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése során a vizuális megfigyelés pontos megfogalmazása. –Fontosabb szimbolikus és kultúrális üzenetet közvetítő tárgyak felismerése. –A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. –Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról. <p style="text-align: center;">Ajánlott műtípusok, művek, alkotók</p>
---	--

Amennyiben a különböző korok és kultúrák feldolgozását kronologikus megközelítésben végezzük, az alábbi műtípusok, művek, alkotók bemutatása ajánlott:

Megalitikus építészet (pl. *Stonehenge*), őskori mágikus ábrázolás (pl. *altamirai barlangrajz*), ókori egyiptomi és mezopotámiai sírtípusok és templom (pl. *Kheopsz piramisa*, *Zikkurat – Ur*, *karnaki Ámon-templom*), faragott mészkőszobor az ókori Egyiptomból (pl. *Írnok szobor*, *Nofretete fejszobra*), halotti kultusz tárgyai (pl. *Tutanhamon arany halotti maszkja*), az ókori Egyiptom ábrázolását bemutató falfestmény vagy dombormű (pl. *Fáraó vadászaton/Nebamun írnok vadászaton – thébai falfestmény*), az ókori görög és római templom (pl. *athéni Akropolisz: Parthenon, Erekteion; Pantheon*), ókori színház, amfiteátrum (pl. *Colosseum*), görög és római emberábrázolás (pl. *delphoi kocsihajtó*, *Müron: Diszkoszvető*, *Szamothrakéi Niké*, *Laokoón-csoport*, *római portré szobor*)

A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, míg a magyar művészettörténetben megtalálható leglényegesebb példák is bemutatásra kerüljenek. A fentebb ajánlott műveken és alkotókon kívül adott témák szemléltetésére további műtípusok és művek is felhasználhatók. Különösen érvényes ez akkor, ha az adott témát nem kronologikus, hanem tematikus megközelítésben dolgozunk fel, vagy ha nem elsősorban művészettörténeti, hanem nyitottabban értelmezett kultúrtörténeti, tárgy történeti tartalmakat mutatunk be. Ezekben az esetekben a válogatás további fontos szempontja, hogy az adott téma függvényében a magas művészet és a populárisabb irányzatok egyformán szemléltessék az adott tartalmat, hogy tértől (pl. Európán kívüli kultúrákból származó művek) és időtől (pl. akár kortárs művek) független példák mutassák be az adott tananyagot. Fontos továbbá, hogy a vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra részterületek szemléltetéséhez a kortárs kultúrából, a történelmi korokból, illetve a közelmúltból származó példákat is felhasználhatjuk.

6. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Valóság és képzelet	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az élményt nyújtó, személyes megnyilvánulások érvényesítése az alkotó folyamatban. A vizuális nyelv alapelemeinek ismerete és alkalmazása a kifejező alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák alapszintű alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel az előtanulmányok során szerzett tapasztalatok alkalmazásával. Tér és sík megkülönböztetése, megjelenítése különböző méretű és formájú felületeken való komponálással. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A valóság, modell (pl. épített és természetes környezet, tárgyak, alakok) célirányos megfigyelése adott szempontok (pl. térbeli helyzet, arány, plaszticitás, színviszonyok) alapján, és ábrázolása síkban illetve térben, különböző technikákkal (pl. grafika: ceruza, tus, pác, kréta, fotó, akvarell, tempera, mintázás, konstruálás). Tananyag, témák: Látvány utáni tanulmányrajzok készítése gömbölyű formákról (a térbeliség kifejezése tónusfokozatokkal, takarásokkal, különböző méretekkel). Részlet- és metszetrajzok. természetvédelmet kifejező gipszdombormű készítése.</p> <p>Egyszerű téri helyzetek leírása (pl. formai, szerkezeti, felületi, tónusbeli), az adott valós látvány sajátosságaiból kiinduló kompozíció egy részletének képi igényű nagyítása, illetve kompozíciós variációk létrehozása, különböző színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, pasztell-, olajkréta, vegyestechnika). Tananyag, témák: csendélet látvány utáni ábrázolása, a látvány valós színeinek megváltoztatása, pl. kidolgozás csak hideg vagy csak meleg színekkel.</p> <p>Ráközelítés – nagyítás - részletrajzok. Mikroszkopikus méretek és minták.</p> <p>Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése síkban, térben, időben.</p> <p>Tananyag, témák: a látványtól a képalkotásig. A valóság művészi átírása (jellé egyszerűsítés, torzítás, kiemelés, formaritmus, színritmus). A forma átalakítása megszemélyesítéssel. Fénymásolati kép kreatív kiegészítése.</p> <p>Színkontrasztok.</p> <p>Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, s a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes, grafikai technika, mintázás, konstruálás, fotó). Tananyag, témák: közmondások és szólások vizuális megjelenítése, képsorozatok.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: a műélvezet megtapasztalása.</p> <p>Matematika: pontos megfigyelés, lényegkiemelés.</p> <p>Ének-zene: zenei élmény feldolgozása.</p> <p>Hit és erkölcstan: Noé története</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tömörítés, kiemelés, kompozíció, szín-, vonal-, formaritmus, variáció, színharmónia, színkontraszt, főszín, kiegészítő szín, komplementer, méretarány.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Stílus és mozgás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Művészeti ágak és a képzőművészeti ágak legfontosabb megkülönböztető jegyeinek felismerése. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális leírása. A vizuális nyelv alapelemeinek megkülönböztetése és használata. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége, az érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbségek tudatosítása.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak felismerése. A megfigyelt jelenségek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és színviszonyainak megfigyelése és ábrázolása. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete legjellemzőbb képzőművészeti alkotásain és szimbolikus tárgyain keresztül, gyakorlati feladatok előkészítő szakaszába ágyazottan. A vizuális nyelv alapelemeinek és azok egymáshoz való viszonyának értelmezése. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.</p>
---	---

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>– Különböző mozgások (pl. emberi, állati, ipari, gépi, mechanikai, kémiai, földrajzi, biológiai) megfigyelése és rögzítése egy vizuális látványban, felhasználva a művészettörténeti alkotások inspiráló hatását. Tananyag, témák: pl. vízköpő figurák a Notre-Dame homlokzatán; Leonardo rajzai a madarak repüléséről és a gépezetekről készült tervei; különböző történelmi korszakok és művészeti stílusok emberábrázolási hagyományai; szépségideálok, az emberi test anatómiája és arányainak elemzése, krocki rajza.</p> <p>– Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek megjelenítése meghatározott művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek elemzése, és inspiráló, alkotó felhasználása által síkban és/vagy térben. Tananyag, témák: pl. egy képzeletbeli lovagi torna megjelenítése egy meghatározott kameraállásból.</p> <p>– Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, (pl. romanika, gótika, reneszánsz, barokk) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség) szerint. Tananyag, témák: az ókeresztény és bizánci művészet (katakomba, bazilika, mozaik, papírmózaik készítése), a népvándorlás kora (a honfoglaló magyarok díszítőművészete, viselete, fegyverzete és használati tárgyai), a román stílus (bazilikális alaprajz, épületszobrászat, freskók és táblaképek, a magyar koronázási jelvények), a gótikus stílus (csúcsívek támívek és támpillérek, üvegablakok, a lovagi kultúra és a címerhasználat, kódex, díszes iniciálé tervezése, milyen lehetett az udvari bolond viselete a középkori várakban), Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) szöveges leírása, a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak azonosításával. A leírás alapján személyes feldolgozások megjelenítése síkban, térben vagy időben (pl. festés, plasztika, parafrázis, intermediális: pl. fotográfia, kinetikus, installációs, environment, eseményművészet) a tárgyalt művészettörténeti korszak inspiráló felhasználásával.</p> <p>Tananyag, témák: képelemzés, kompozíciós vázlatrajzok, képátalakítások, képkiegészítések, a látvány adott célú továbbgondolása és megjelenítése az eredetitől eltérő tartalommal: híres műalkotások szereplőinek ábrázolása plakáton. Riport készítése egy híres műalkotás főalakjával. Régi korok divatja: egy híres műalkotás szereplőinek viselete (anyaggyűjtés, kutatómunka az interneten.)</p>	<p>Természetismeret: Az emberi test, testarányok. Mozgásképeség.</p> <p>Matematika: változó helyzetek, időbeliség.</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történeti korok, korszakok.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák eltérő szemléletének megtapasztalása.</p> <p>Ének-zene: zenetörténeti és zeneirodalmi alapismeretek a befogadói hozzáállás fejlesztése céljából.</p> <p>Hit és erkölcstan: A kereszténység születése</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, képsík, képi és optikai helyzetviszonylat, takarás, pont, vonal, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, nagyság, kiegészítő szín, kevert szín, kontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Idő- és térbeli változások	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Érzékelhető tulajdonságok alapján azonosságok és különbségek tudatos felismerése, leírása. A közvetlen tapasztalatok útján szerzett élmények feldolgozása. Megfigyelt jelenség látványelemeinek megnevezése. Események, történések elmondása, részekre bontása, a jellemző fázisok megjelenítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természeti vagy épített környezet idő és térbeli változásainak sűrített megjelenítése. Természettudományos és technikai megfigyelés és gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>1. Mozgásélmények megfigyelése valóságos vagy mozgóképi példák alapján, a mozgássor fázisokra bontása (pl. mozgókép „kikockázása”). A mozgás megjelenítése vizuális átírással (pl. egyszerű tárgy-animáció, optikai játékok: pörgetős füzet, zootrop szalag). Tananyag, témák: Elmozdulás – mozgás. Kedvenc sportág jellegzetes mozdulatsorának megörökítése fotósorozattal vagy rajssorozattal. Fázisrajzok a kézmozdulatokról. Mozdulatsor megjelenítése egy képen belül. Sziluettrajzból mintaterv, vagy sziluettrajzból divatbábú.</p> <p>2. A természet, (pl. növény, időjárás, ember, táj, állat) az épített környezet (pl. épület, tárgy, híd, szerkezet) időbeli folyamatainak, változásainak (növekedés, pusztulás, fejlődés, lebomlás, öregedés, penészesedés, rozsdásodás) megfigyelése, modellezése (pl. hőszenvedő, anyag változása kitéve az időjárásnak) személyesen választott cél érdekében (pl. emlékek felidézése, napi tevékenység tervezése). A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel. Tananyag, témák: rajzsorozat készítése egy termés, vagy levél száradásáról.</p>		<p>Magyar nyelv és irodalom: történet ideje, helyszíne, cselekmény kezdő- és végpontja, cselekményelemek sorrendje.</p> <p>Természetismeret: mozgás és idő változása; ciklikus jelenségek.</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: az idő ábrázolása vizuális eszközökkel.</p> <p>Informatika: adatok csoportosítása, értelmezése, táblázatba rendezése, használata.</p> <p>Matematika: változó helyzetek, időben lejátszódó történések megfigyelése, a változás kiemelése.</p> <p>Hit és erkölcsstan: Sámson története</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis, valós idő, lassítás, gyorsítás, állókép, mozgókép, képkocka, tárgy-animáció, zootrop-szalag.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Jelértelmezés, jelalkotás	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Egyszerű vizuálisan értelmezhető jelenségek, jelzések, közlő ábrák értelmezése. Tájékozódás vizuális elemek alapján. Az egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések: jel, alaprajz, térkép értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Magyarázó rajzok, képes használati utasítás pontos értelmezése. A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>– A legfontosabb egyezményes vizuális jelek, jelzések, szimbólumok (pl. tájékozódás, közlekedés, cégek, parancsikonok) gyűjtése, értelmezése. A közösség számára fontos, nem vizuális jellegű információk (pl. események, időpontok, tevékenységek, jellemzők) képi tömörítése, direkt jellé (pl. piktogram, jelzőkártya) alakítása, használatba helyezése (pl. ismert útvonal rajzán vizuális jelzések kialakítása).</p> <p>Tananyag, témák: rajzos jel (piktogram) tervezése, olimpiai sportágak piktogramjának megismerése és újak tervezése, a jelalkotás (stilizálás, egyszerűsítés) folyamatának bemutatása rajzsorozattal (mintatervezés: ember, állat és növényforma stilizálása), textilminta (pl. ágynemű, strandruha) tervezése a stilizált forma alkalmazásával.</p>	<p>Természetismeret: Tájékozódás természetes és épített környezetben; technikai eszközök működésének megfigyelése. Jelek, jelzések felismerése és értelmezése.</p> <p>Földrajz: tájékozódás, térrajz, útvonalrajz, térképábrázolás.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonyának, megfigyelése.</p> <p>Ének-zene: zenei olvasás és íráskönyvtár.</p> <p>Informatika: rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása.</p> <p>Matematika: Tájékozódás. Objektumok alkotása. Rendszeralkotás.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Használati utasítás, jel, jelentés, egyezményes jelzés, jelrendszer, piktogram, embléma, ábra, vizuális sűrítés, kiemelés, séma.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Kép és szöveg	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Az emberi gesztusok, mimika, mozdulatok értelmezése. Alapfokú jártasság dramatikus játékformákban. A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző beszédmod eszközeinek alkalmazása. A szóhasználat és testbeszéd összehangolása különféle beszédhelyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális sűrítés és kiemelés fogalmának ismerete, megfelelő alkalmazása. Kép és szóbeli vagy írott szöveg együttes alkalmazása a jelentésmódosulások megfigyelésének céljával. A különböző kommunikációs felületeken megjelenő reklám hatásmechanizmusának értelmezése és alkotó használata. Médiatudatosság kialakítása a személyes preferenciák érvényre juttatásával.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>– Szöveg és kép együttes megjelenésének tanulmányozása (pl. plakát, képregény) után, az alkotóelemek variálásával a vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. adott kép szövegáírásának megváltoztatása, azonos szövegek különböző képekhez rendelése). Tananyag, témák: a reklámok előnyei és hátrányai. A plakátkészítés mente. Ismert műalkotások reklám célú alkalmazásának előnyei. Betűtervezés. Monogram. Szóképek alkotása a tartalmat kifejező vizuális eszközökkel. Iskola emblémájának terve (kép és szövegfeldolgozott egységes kompozíciója).</p> <p>– Hang és kép együttes alkalmazása (pl. árnyjáték, dramatikus játék), szabad asszociációk megfogalmazása a létrejött üzenetek kapcsán. Tananyag: körvonalból minta. Sziluettek – divattervek</p> <p>– képzeletbeli divatbemutató – öltözetekhez illő zene.</p> <p>– Reklámhordozó felületek (pl. folyóirat, póló, reklámszatyor, kitűző, hűtőmágnes) gyűjtése, csoportosítása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezés módja közötti összefüggés alapján. Tananyag, téma: a konkrét vagy kitalált cég tevékenységét vagy a forgalmazott árut hangsúlyozó reklámszatyor tervezése (jelalkotás, emblématervés).</p> <p>– Korábban készített saját alkotás továbbgondolása, felhasználása alkalmazott grafikai feladatként (pl. bélyeg, DVD-borító, sporteszköz felülete), vagy képgrafikaként.</p> <p>– Nem mozgóképi reklámhordozók (pl. CD-borító, plakát, csomagolóanyag, termékcimke) tervezése, kivitelezése szabadon választott technikával (pl. digitális képszerkesztéssel, kollázs technikával vagy élőképben), a reklám hatásmechanizmusának tudatos használatával.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonya.</p> <p>Ének-zene: zenei stílusok és formák.</p> <p>Informatika: multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből.</p> <p>Hit és erkölcstan: keresztény jelképek</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hang- és képkapcsolat, kommunikációs csatorna, üzenet, reklámhordozó, reklámfelület, szlogen, médium, manipuláció, képi valóság, fikció, vizuális és verbális sűrítés, kiemelés, alkalmazott grafika.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Építmények, építészeti alkotások típusainak, funkcionális térrészeinek megnevezése. Térbeli formák kiterjedésének, méretének, téri helyzetének megállapítása. Környezetalakítás egyszerű eszközökkel. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása. Szerkezetek és térmodellek állékonyságának (statikájának), teherbírásának megfigyelése. Különböző korok és kultúrák tárgyi környezetének vizsgálata meghatározott szempontok alapján. Változatos anyag- és eszközhasználat a tárgykészítés során.	

	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p>– Egyszerű tértervezés és téralakítás meghatározott célból (pl. védelem, szakralitás, figyelemfelkeltés, emlékállítás, interakció) különféle eszközökkel (pl. rajzos vázlat, magyarázó rajz, fotómontázs, modellezés) és anyagokkal (pl. agyag, karton, fa, gipsz, drót, textil, talált tárgyak) történeti korok legfontosabb alátámasztó-teherhordó (pl. oszlop, pillér, fal) és térlefedő (pl. gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola) lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek megfigyelésével. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szerkesztéssel és szabadkézi rajzban. Tananyag, témák:</p> <p>– A közvetlen környezetben található tárgyak (pl. bútor, szerszám, jármű, szerkezet, öltözk, hangszer), épületek (pl. lakás, pályaudvar, templom, iroda, istálló, garázs, víztorony, palota, színház, múzeum) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül, az összegyűjtött információk alapján. Tananyag, témák: kutatómunka a könyvtárban vagy az interneten (a lakóhely híres épületének feldolgozása, portfólió készítése fotókkal, vázlatrajzokkal és szöveges magyarázatokkal.)</p> <p>– Egy választott tárgy vagy épület átalakítása, áttervezése, modellezése meghatározott célok érdekében (pl. álcázás, transzparencia, figyelemfelkeltés, megváltozott környezeti hatás: árvíz, hó, napfény, közösségi esemény) a történeti korok, európai és Európán kívüli, illetve a modern társadalmak tárgyi környezetéből hozott példák elemzéséből származó tapasztalatok alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével.</p> <p>Tananyag, témák: megszemélyesített ivóedények tervezése, (előtanulmányok: a középkori akvamanile). Régi korok tárgyainak átalakítása napjainkban is használható tárgyakká.</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi korszakok.</p> <p>Természetismeret: Az ember hatására bekövetkező változás a táj képében. A természeti és mesterséges, technikai és épített.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák eltérő létmódja, szemlélete.</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: tervezés, anyagalakítás.</p> <p><i>Matematika:</i> Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével. A tér elemei, síkbeli, térbeli alakzatok. Tárgyak tulajdonságainak vizsgálata. Geometriai modellek.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Épület, építmény, téri helyzetek, építészet, alaprajz, homlokzat, forma, funkció, alátámasztás, térlefedés, oszlop, pillér, fal, gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola, térmodell, térkonstrukció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, elemző- magyarázó rajz, kézműves technika, sorozatgyártás, design.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy és környezetkultúra Tárgy és hagyomány	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Megadott szempontok alapján tárgyak, anyagok csoportosítása. A különböző anyagokról szerzett tapasztalatok szóbeli megfogalmazása. Tárgyak, épületek, műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás. Alapvető manuális készségek működése az anyagalakítás során.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti sajátos jegyeinek értelmezése. A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma, a rendeltetés és a díszítmény kapcsolatának megértése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>– Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl. skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, vagy gyűjtött képek alapján).</p> <p>– A mai életbe, életformába illeszthető, hagyományos kézműves technikával (pl. szövés, hímzés, nemezelés, lemezdomborítás, papírmerítés) készített tárgy (pl. iskolaszer, öltözet, hangszer, játék, kisbútor) létrehozása, meghatározott tulajdonos (pl. adott személyiség, életkor, nemek, foglalkozás) vagy funkció (hétköznapi, ünnepi) számára, a környezettudatosság lehetőségeinek figyelembevételével. Öv tervezése, gyöngyfüzés, fonott karkötő készítése.</p> <p>– Különböző történeti korok (pl. népvándorlás kora) sajátos, legjellemzőbb szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése és elemző vizsgálata. Tananyag, témák: honfoglalás kori hajfonatkorongok és tarsolylemezek elemzése (szimmetrikus kompozíció, ismétlődő motívumok). Palmetta rajza, körkompozíció tervezése, rekonstrukció/rajzkiegészítés, honfoglalás kori ötvöstárgy színes áttervezése).</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p>Hon- és népismeret: család és lakóhely, falvak és városok.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: népköltészet.</p> <p>Természetismeret: környezettudatosság, fenntarthatóság.</p> <p>Ének-zene: népzene.</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: hagyományos foglalkozások, szakmák.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népművészet, mesterség, hagyományos kézműves technika, forma, funkció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, formaredukció, díszítmény, motívum, formaritmus, környezettudatosság, társadalmi üzenet.

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók

Amennyiben a különböző korok és kultúrák feldolgozását kronologikus megközelítésben végezzük, az alábbi műtípusok, művek, alkotók bemutatása ajánlott:

Korakeresztény és bizánci templom (pl. *Santa Sabina*, *Hagia Sophia*), népvándorlás kori tárgy (pl. *nagyszentmiklósi kincs*, *honfoglaláskori öltözet*), román kori és gótikus templom, székesegyház (pl. *pisai dóm*, *jáki bencés apátsági templom*, *amiens-i székesegyház*, *nyírbátori református templom*), *Magyar Szent Korona és koronázási palást*, épületdíszítő és oltárszobrok a középkorból (pl. V. Stoss), gótikus freskó és oltárkép (pl. Giotto, M.S. Mester), gótikus üvegablak (pl. *chartres-i katedrális üvegablakai*), reneszánsz és barokk palota és kastély (pl. *Palazzo Farnese*, *chambordi kastély*, *versailles-i palota*, *fertődi Eszterházy-kastély*), a reneszánsz és barokk mesterei (pl. Michelangelo B., Leonardo da Vinci, Raffaello S., A. Dürer, P. Bruegel, P. P. Rubens, Rembrandt, D. Velazquez, Vermeer van Delf).

A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, míg a magyar művészettörténetében megtalálható leglényegesebb példák is bemutatásra kerüljenek. A fentebb ajánlott műveken és alkotókon kívül adott témák szemléltetésére további műtípusok és művek is felhasználhatók. Különösen érvényes ez akkor, ha az adott témát nem

kronologikus, hanem tematikus megközelítésben dolgozunk fel, vagy ha nem elsősorban művészettörténeti, hanem nyitottabban értelmezett kultúrtörténeti, tárgy történeti tartalmakat mutatunk be. Ezekben az esetekben a válogatás további fontos szempontja, hogy az adott téma függvényében a magas művészet és a populárisabb irányzatok egyformán szemléltessék az adott tartalmat, hogy tértől (pl. Európán kívüli kultúrákból származó művek) és időtől (pl. akár kortárs művek) független példák mutassák be az adott tananyagot. Fontos továbbá, hogy a vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra részterületek szemléltetéséhez a kortárs kultúrából, a történelmi korokból, illetve a közelmúltból származó példákat is felhasználhatjuk.

<p>A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén</p>	<ul style="list-style-type: none"> -A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek megfelelő alkalmazása az alkotó tevékenység során a vizuális emlékezet segítségével és megfigyelés alapján. -Egyszerű kompozíciós alapelvek a kifejezésnek megfelelő használata a képzésben. -Térbeli és időbeli változások lehetséges vizuális megjelenéseinek értelmezése, és egyszerű mozgásélmények, időbeli változások megjelenítése. -A mindennapokban használt vizuális jelek értelmezése, ennek analógiájára saját jelzésrendszerek kialakítása. -Szöveg és kép együttes jelentésének értelmezése különböző helyzetekben és alkalmazása különböző alkotó jellegű tevékenység során. -Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján egyszerű következtetések megfogalmazása. -Néhány rajzi és tárgykészítési technika megfelelő használata az alkotótevékenység során. -Reflektálás társművészeti alkotásokra vizuális eszközökkel. -A legfontosabb művészettörténeti korok azonosítása. -Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése során a vizuális megfigyelés pontos megfogalmazása. -Fontosabb szimbolikus és kultúrális üzenetet közvetítő tárgyak felismerése. -A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. -Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.
---	--

7. évfolyam

Mivel a vizuális kultúra tantárgy legfontosabb célja ebben az iskolaszakaszban is a vizuálisan, illetve vizuális művészi eszközökkel megismerhető világ vizsgálata, az esztétikai, művészeti nevelés kulcskompetencia fejlesztésének feladatát képes leginkább közvetíteni. E megismerési folyamatban különösen fontos szerepet nyer, hogy a tantárgy nem csupán a megfigyelés, értelmezés, azaz a befogadás tevékenységeinek segítségével kívánja teljesíteni ezt a feladatot, hanem csakúgy, mint az alsóbb iskolaszakaszokban, egy produktumokat létrehozó, szorosan kapcsolódó alkotótevékenység segítségével. E tevékenység különösen fontos, mert az alkotófolyamat során az önálló tanulói utak bejárásával a hatékony és önálló tanulás támogatásának is megteremti a lehetőségét, továbbá ez az összetett megismerési és fejlesztési folyamat fokozottan segíti az önismeret és önértékelés képességének a fejlesztését, ennek segítségével ebben az iskolaszakaszban különösen fontos jelentőséget nyerhet az adott tantárgy és a pályaorientáció kapcsolata is. Ebben az időszakban különösen fontos továbbá a vizuális nevelés értékközvetítő és értékteremtő hatásának személyiségformáló ereje, így továbbra is nagyban segítheti a testi, lelki egészség megteremtését és fejlesztését. Mivel a vizuális kultúra tantárgy hagyományosan erős kultúráközvetítő szerepben van, így a történeti korok művészetének megismerése erősítheti a nemzeti öntudatot, illetve a történeti példák esztétikai preferenciái a szociális kompetenciák fejlesztését is támogathatják. A vizuális kultúra tantárgy kevésbé hagyományos, azonban szükség szerint korszerű tartalmai a képzőművészetten kívül a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra, amelyek határozott célul tűzik ki a médiatudatosság fejlesztését, illetve a fenntarthatóság, környezettudatos szemlélet erősítését.

A vizuális kultúra részterületei közül ebben a szakaszban a gyerekek természetes érdeklődését és szükségletét is kielégítve, a „*Vizuális kommunikáció*” részterület fejlesztési feladata veszi át a főszerepet, illetve a „*Kifejezés, képzőművészet*” részterületnek a modern művészet és kortárs kultúra által közvetíthető tartalmai kapnak fontosabb, kiemelt szerepet, míg a „*Tárgy- és környezetkultúra*” részterület követelményei az építészettörténet összegző jellegű megközelítését és a környezettudatosság erősítését tűzik ki célul.

A médiatudatosság fejlesztésének egyre fontosabb aspektusa a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló médiahasználat és médiaértés. Ebből következően a mozgóképkultúra és médiaismeret bizonyos vizuális kultúrához kapcsolódó fejlesztési követelményei is itt jelennek meg, külön tematikai egységekben (lásd a vizuális kommunikáció tematikai egységei után).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Látvány plaszticitásának és színviszonyainak, érzelmi hatásainak megfigyelése és kifejező ábrázolása. Színtani alapok kifejező használata és ismerete. Önkifejezés alkalmazása az alkotó-tevékenységekben. Vizuális-esztétikai jellegű szempontok érvényesítése az alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikáknak a kifejezési szándéknak megfelelő alkalmazása.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Érzelmek, hangulatok megfogalmazása egyéni szín- és formavilágban. A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata.</p> <p>Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>Látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése, kifejező feldolgozása színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, fotókollázs/montázs, pasztell, vegyes technika), különböző színérzet (pl. hideg, meleg), illetve különböző ábrázolási rendszerek (pl. perspektíva, axonometria) használatával. Tananyag, téma: a színek jelképes szerepe. Érzelemábrázolás a mimika és a színek kifejező erejének hangsúlyozásával. Pointillista festmény készítése főszínek alkalmazásával. Cél: színárnyalatok elérése optikai színkeveréssel. Egy pillanatnyi hangulatot érzékeltető tájkép vagy épület festése fotó alapján. A festmény készítésekor ne a részletek kidolgozására, hanem az épület hangulatának kifejezésére helyezzük a hangsúlyt!</p> <p>Köztéri szobrok. Néhány köztéri szobor felidézése a korábban megismert művészettörténeti stíluskorszakokból. A lakóhelyen vagy a környékén látható szobrok megnevezése.</p> <p>Választható feladatok. Szobor tervezése adott környezetbe, pl. meseszereplő szobra egy játszótérre vagy vidámparkba. Milyen szobor díszíthetné egy színház, egy iskolaudvar, egy sportcsarnok vagy egy állatkert előterét? Játszóterei játékok (mászóka, csúszda) tervezése.</p> <p>Művészeti élmények (pl. zene, mozgás, médiajelenség) vizuálisan értelmezhető megjelenítése önkifejező asszociációs alkotások által síkban, térben, időben (pl. zene hangulatát kifejező festészeti vagy plasztikai megjelenítéssel, talált tárgyakból készített installációval, fotókollázs technikával).</p> <p>Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, parafrázis készítése (pl. színesből fekete-fehér vagy monokróm megjelenítés, sík alkotás térbelivé alakítása, kép kiegészítése sajátos elemekkel vagy részletekkel, stílus- és műfajváltás, idő és karaktercserék). Tananyag, téma: portrérajz híres műalkotás reprodukciója vagy egy napjainkban élő híres személy fotója alapján. Időutazás: régi portrék átalakítása. Pl. az arcok vagy a ruhák módosítása, egy napjainkban élő ismert személy portréjának kiegészítése régies ruhával stb. Síkból a térbe. Térbeli portré készítése választható technikával (papírhajtogatás, papírmásé, agyag, gipsz).</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: verbális közlésformák, a műelemzés verbális módszerei.</p> <p>Ének-zene: A zenei és vizuális élmények kapcsolata.</p> <p>Zenei kompozíció.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Megjelenítés, vizuális átírás, stilizálás, kiemelés, kompozíció, színritmus, vonalritmus, formaritmus, felületek (textúra, faktúra), parafrázis, mozgásfázisok, fotókollázs, montázs, vetület, horizont, nézőpont, perspektíva.
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Művészeti és a képzőművészeti ágak legfontosabb jegyeinek megkülönböztetése a műelemzés során. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális és képi elemzése. A vizuális kifejezés eszközeinek használata. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak árnyalt megkülönböztetése. Különböző ábrázolási rendszerek, szíkontrasztok, felületi hatások felismerése, kifejező szerepük értékelése műalkotások tematikus elemzésén keresztül. A megfigyelt jelenségek, műalkotások formai és színviszonyainak értelmezése vizuális és verbális módszerekkel. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok legjellemzőbb műalkotásainak és szimbolikus tárgyainak azonosítása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási po ntok

<p>– Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok (különösen a 19. század), stílusirányzatok stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja: pl. megörökítés, tanítás) szerint.</p> <p>Tananyag, témák: A 19. század a gyors stílusváltások kora. A klasszicizmus, a romantika, (historizmus, eklektika), a <u>biedermeier</u>, a magyar történelmi festészet. Különböző művészeti stílusok és stílusorszakok emberábrázolási szokásai. A portré: látvány utáni tanulmányrajz készítése.</p> <p>A realizmus a 19. században. Történelmi események és a hétköznapi élet témái a festményeken. Népi életképek.</p> <p>A plein air és az impresszionizmus. A képsorozat. A műtermi festészet és a szabadtéri festészet összehasonlítása.</p> <p>A pointillizmus. A posztimpresszionizmus jellemzői.</p> <p>Stílusok és emberek (öltözetek, tárgyak, műalkotások csoportosítása, kronológiai sorrendbe állítása).</p> <p>Személyes vélemény kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában. Választható feladatok. Színes portré festése az érzelmet, a hangulatot vagy egy</p>	<p>választott belső tulajdonságot kifejező vagy annak hatását megerősítő színárnyalatok kikeverésével. Kettős portré festése ellentétes tulajdonságok egy portrén belüli ábrázolásával, pl. ilyen vagyok és ilyen szeretnék lenni címmel. Közmondások, szólások ábrázolása a tartalmat legjobban kifejező, a jellegzetes mimikát hangsúlyozó színekkel. Különleges portrék, egyéni ötletek.</p> <p>Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) önálló elemzése a vizuális közlés köznap és művészi formáinak megkülönböztetésével, illetve az elemzés eredményének, a következtetéseknek a bemutatása szöveggel és képekkel (pl. szöveg és illusztráció kapcsolatok létrehozása a szemléltetés érdekében).</p> <p>Ábrázolási rendszerek: a perspektíva. A perspektíva fajtái: a vonal-, a levegő- és a színperspektíva. Geometrikus alapformák látvány utáni távlati ábrázolása. A kocka vagy a hasáb látszati képe. Egy- és kétirányponos perspektíva (irányvonalak, iránypont, horizont). Vetületi ábrázolás. A kocka és a csonkolt kocka vetületi képe. A képsíkrendszer. A Monge-féle háromképsíkös vetületi ábrázolás. A vetületi képek értelmezése. Axonometrikus ábrázolás. Egy- és kétméretű axonometrikus ábrázolás szerkesztésének megismerése. A kocka csonkolása felezéssel, negyedeléssel, harmadolással. Rekonstrukciós feladatok.</p> <p>Szögletes sík- és térformák. Síklapok távlati ábrázolása (pl. leporelló, origami). Tanulmányrajzok készítése a papírmoddellről. Játék a vonalakkal. Szerkesztések (pl. tükröképes kompozíció létrehozása, vagy mintatervezés: geometrikus formák [négyzet-kör-negyedkör] felhasználásával).</p> <p>Büvös kocka készítése papírból. Kaleidociklusok tanulmányozása, készítése.</p> <p>Térplasztikák készítése papírból.</p> <p>Az anyagok felülete (pl. tanulmányrajz készítése egy</p>
--	---

Történelem, társadalmi és
állampolgári ismeretek:
Időmeghatározás.
Művészeti korstílusok
és irányzatok kötődése a
társadalmi, kulturális
háttérhez. Társadalmi
témák vizuális
megjelenítése.

Magyar nyelv és irodalom: a
művészeti ágak
mellérendelt viszonyainak
megtapasztalása.

Ének-zene: művészettörténeti
és zenetörténeti
összefüggések.

Internetes portálok használata.
Digitális prezentációk
készítése.

Hit és erkölcsstan:
Magyarország barokk
templomai
A Református Nagytemplom
/Debrecen/

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, vetület, képsík, axonometria, egy iránypontos perspektíva, képzőművészeti műfaj, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, síkbeli és téri helyzetviszonylat, takarás, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, formatömeg, főszín, mellékszín, kevert szín, szíkontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus, stíluskorszak, stílusirányzat, intermedialis kifejezés/műfaj, kortárs művészet.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Magyarázó képek/rajzok	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nem vizuális természetű információk érzékletes képi megfogalmazása. Időbeni folyamatok értelmezhető vizuális megjelenítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

<p>Pontosan értelmezhető információközlések képes és rajzos használati utasítások megfogalmazásával, kivitelezésével (pl. kitalált, „képtelen tárgyról”) a különféle jelentésmódok, ábrázolások megfigyelésének céljával. Formaelemzés, formaátalakítás: napjaink tárgyainak áttervezése egy önállóan választott régi stílusban, pl. barokk kerékpár, gótikus mobiltelefon, rokkó vasaló stb. Emberiesedett tárgyak tervezése, pl. szék és lábas valódi lábakkal. Egy tárgy „emberiesedésének” folyamatábrái. Az átalakulás lépései. Nem vizuális természetű információk érzékletes megjelenítése egyezményes jelzések használatával (pl. grafikonon, diagramon), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával, a jelentésváltozatok megfelelő működésének tudatosítása érdekében.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: Szöveg és kép viszonya. Nyelvi és nem nyelvi kódok mindennapi közlési helyzetekben. Meggyőző kommunikáció. Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Szó szerinti és metaforikus jelentés.</p> <p>– Matematika: Rajzolt, illetve tárgyi jelek értelmezése. Rendszeralkotás: elemek elrendezése különféle szempontok szerint. Rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok).</p> <p>– Földrajz: a mindennapi környezetben előforduló jelek, jelzések, a jelekből álló információhoz kapcsolódó kommunikáció.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Egyezményes jel, jelzés, saját jel, jelzés, jelrendszer, tér-idő változás, (grafikon), (diagram).</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Vizuális kommunikáció Mozgóképi közlés</p>	<p>Órakeret 3 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Mozgások megfigyelése, megjelenítése. Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>– A mozgókép működésének, a mozgás illúziókeltésének értelmezése kreatív feladatmegoldás érdekében (pl. taumatróp fotokollázs technikával, rajzolt/fotózott zootróp-szalag készítése zootróp-dobba/hengerbe).</p> <p>– A mozgóképi nyelv alapjainak, működésének értelmezése, majd kreatív alkalmazása összetettebb feladat kapcsán (pl. story-kamerába vágott videoanyag készítése megadott szereplő, leírás, fogalomból vagy fotográfiákból kiindulva), mely a médium párbeszéd, sajtós (nyelvi) működésének felismerését célozza meg.</p>		<p>– Magyar nyelv és irodalom: elbeszélő, cselekmény, epizód, helyszín, board, leírás, fogalomból vagy</p> <p>jellemzés; szerkezet,</p> <p>a cselekményt alkotó elemek, fordulatok, jelenet, konfliktus, feszültség, tetőpont, fordulópont.</p> <p>Informatika: Egyszerű animációk.</p> <p>A hagyományos médiumok modern megjelenési formái.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Technikai kép, optikai játék (taumatróp, zootróp, fenakisztoszkóp), retinális utóképhatás, a mozgás illúziója, animáció, képkivágás, nézet (gépállás, gépmozgás), beállítás, jelenet, expozíció, lezárás, konfliktus, fordulat, elbeszélő-szerkezeti alapséma, story-board.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Montázs	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése. Reflektálás filmes élményekre. Szabad asszociáció.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

<p>– Térben és időben egymástól távol eső elemek, részletek, motívumok egységes egészé szervezése új információközlés, alkotás létrehozása, különféle technikával megvalósított konkrét feladatmegoldás (pl. fotókollázs, vagy „montázs-film” meglévő, „talált” mozgóképi részletek „összeszerelésével”) érdekében.</p> <p>A mozgóképi (tér-idő) szerkesztés jelentőségének, a montázs néhány alaptípusának felismerése, összehasonlítása konkrét rövidfilmek, illetve játékfilmrészletek (pl. Gaál István: Pályamunkások, Rodriguez: Desperado, Lang: M – Egy város keresi a gyilkost) elemzése, összehasonlítása</p>	<p>–Magyar nyelv és irodalom: a kompozíció meghatározó elemei; különböző nézőpontú elbeszélés; cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek; ismétlés, fokozás, párhuzam, ellentét; metaforikus jelentés; allegória, szimbólum; szórakoztató irodalom, filmes feldolgozások.</p>	
<p>kapcsán.</p>		

Kulcsfogalmak/ fogalmak

Montázs és gondolkodás, montázselv, tér-idő szervezés, (mozgóképi szerkesztés/montázs), leíró és szubjektív kép/nézőpont; lineáris- cselekményábrázoló és párhuzamos montázs.

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Vizuális kommunikáció Vizuális kommunikációs formák</p>	<p>Órakeret 3 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása adott szempontok alapján, olvasása, értelmezése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>

<p>– A verbális és vizuális kommunikáció közötti különbségek felismerése megfogalmazása kreatív gyakorlatok tanulságaiból levonva (pl. képek szóbeli leírásával, „közvetítésével” történő rekonstruálással). Portré ábrázolása leírás alapján. Mozaikkép (fantomkép) készítése.</p> <p>– A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása, összehasonlítása a különféle vizuális kifejező eszközök, médiumok tudatosítása érdekében. Képek az utcán, plakátok csoportosítása típusaik szerint, majd tervezése. Házfalak, tűzfalak tervezése.</p> <p>– Többértelműség. Lehetetlen ábrák (paradoxon helyzetek).</p> <p>A Necker-kocka. Optikai csalás. Illuzionisztikus térábrázolás.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: Nyelvi és nem nyelvi kódok, mindennapi közlési helyzetek, meggyőző kommunikáció. A nyomtatott és az elektronikus szövegek jellemzői. Gyakori szövegtípusok (pl. médiaszövegek). Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Információhordozók és természete, kommunikációs funkcióival és kultúrájával (pl. vizuális, audiovizuális, elektronikus).</p> <p>– Informatika : Multimédiás dokumentumok elemei. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Kommunikációs médiumok és szerepük. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái.</p> <p>– Matematika : Osztályozás. Rendszeralkotás elemek elrendezése; rendszerezést segítő eszközök (pl. táblázatok).</p>	<p>mindennapi közlési helyzetek, meggyőző kommunikáció. A nyomtatott és az elektronikus szövegek jellemzői. Gyakori szövegtípusok (pl. médiaszövegek). Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Információhordozók és természete, kommunikációs funkcióival és kultúrájával (pl. vizuális, audiovizuális, elektronikus).</p> <p>– Informatika : Multimédiás dokumentumok elemei. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Kommunikációs médiumok és szerepük. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái.</p> <p>– Matematika : Osztályozás. Rendszeralkotás elemek elrendezése; rendszerezést segítő eszközök (pl. táblázatok).</p>
---	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	A kép „működése”, állókép és mozgókép különbözősége, közvetlen és közvetett kommunikáció, tömegkommunikáció, távközlés, televízió, internet, gesztusnyelv, közlekedési tábla, térkép, plakát, képes forgatókönyv, fotográfia, mozgókép, (techno)médium.
--------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei Reprodukálás és ábrázolás – a mozgókép kettős természete	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	A reprodukálás, a technikai úton rögzített kép/hang és az ábrázolás fogalmának ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mozgóképi írás-olvasás tudás fejlesztése. Alapszintű mozgóképnyelvi tájékozottság megszerzése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A mozgóképi közlés kettős természetének, azaz egyszerre ábrázoló és reprodukáló alaptulajdonságának megtapasztalása és tudatosítása (pl. mobiltelefonnal rögzített képek vagy híradórészletek tanulmányozása alapján). A dokumentum és a fikció fogalmának magyarázata konkrét példákon keresztül (pl. Bunuel: Föld kenyér nélkül, Tarr Béla: Hotel Magnezit).		Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; vizuális kultúra: az elbeszélő, előadó kifejezési szándékának szubjektív nézőpontja.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dokumentum, fikció, reprodukció, ábrázolás, kettős természet, valóság.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A kiemelés (hangsúlyozás) alapeszközei a mozgóképi ábrázolásban, az írott és az online sajtóban	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A művészeti alkotások és a médiaszövegek egyaránt konstruált textusok. A művek (irodalmi, képzőművészeti, zenei alkotások) és a médiaszövegek nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos néhány fontos alapfogalom (pl. ismétlés, motívum, kompozíció) ismerete, helyes alkalmazása élőszóban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>– Mozgóképi szövegek (pl. filmetűdők, reklámok, klipek, előzetesek, animációs filmek) megfigyelése és elemzése annak tudatosítása céljából, hogy melyek a figyelemirányítás, kiemelés eszközei (legfontosabb motívumok ismétlése, közelkép, fény/szín, zenei hangsúlyok, kameramozgások, váltakozó beállítások tempója).</p> <p>– Napilapok, magazinok, hírportálok, címlapok és belső oldalak rendjének megfigyelése, a nyomtatott és online sajtó szövegeinek megkonstruálása során alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások tudatosítása érdekében (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szín és folthatások, tördelés, írott szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, felnyíló/futó ablakok, hang-és képanyagok).</p>		<p>Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; vizuális kultúra: a hangsúlyozás, nyomatékosítás eszközei a társművészetekben.</p> <p>– Informatika: a hagyományos médiumok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazása.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ismétlés, közelkép, képkivágás, tempó, kameramozgás, címrend, tipográfia, tördelés, illusztráció, képaláírás, link, banner.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A montázs szerepe és alapformái a mozgóképi ábrázolásban	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A dolgok elmondásának, megjelenítésének szükségszerű módja, a kihagyás, tér- és időváltások alkalmazása, az ehhez kapcsolódó konvenciók elfogadása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>– A filmkép jelenidejűségének megtapasztalása, felismerése és a montázs alapfunkcióinak azonosítása a mozgóképi ábrázolásban (pl. a cselekmény folyamatosságának és ritmusának megteremtése, a mozgóképi szöveg jellemző terének és idejének létrehozása, jelentésalkotás) kreatív gyakorlatok kapcsán (pl. egyszerű történés vagy történet tervezése és felvétele „kamerába vágott” technikával), az alapvető montázstípusok és megoldások kipróbálása érdekében (pl. lineáris, párhuzamos montázs, flashback, flash forward).</p> <p>– Művészeti példák (pl. képzőművészet, fotó, irodalom, zene) összevetésével a montázshatás általánosabb, emberi gondolkodást és kifejezést jellemző értelmének tanulmányozása.</p>	<p>Informatika: Digitális képek jellemzőinek megismerése (pl. méret, szín, színmélység, kontraszt), minőségének javítása. Képszerkesztő program használata. Műveletek képekkel, képszerkesztés, képvágás. Montázs készítése.</p> <p>Digitális hangformátumok megismerése. Az egyes formátumok közötti átalakítás elvégzése. Hang vágása egy hangszerkesztő program segítségével.</p> <p>– Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; időbeli és térbeli változások kifejezései különböző eszközökkel.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Montázs, szerkesztés, idő, tér, folyamatosság, ritmus, flashback.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Közvetlen környezet vizuális megfigyelése alapján tapasztalatok megfogalmazása. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Egyszerű téri helyzetek értelmezése vizuálisan és szövegben. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Egyszerű tárgykészítő technikák alkalmazása. Tervvázlatok készítése.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Megfigyelések alapján a vizuális közlések érdekében különböző rajzi technikák alkalmazása. Tárgykészítő, kézműves technikák megfelelő alkalmazása. Tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése. A választás lehetőségének mérlegelése a feladatmegoldás során felmerülő ötletek között.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>

Tárgytervezés, szoborszerű szék tervezése.
tárgyalkotás (pl. érdekes Bútortervek készítése egy ismert személy számára az emberi tulajdonságok és a tárgy jellemzőinek ötvözésével.)
eszköz) a vizuális Illusztráció készítése Gazdag Erzszi: A szék című verséhez.

felmérésből, megismerésből származó elemző tapasztalatok (pl. rajzos felmérés) alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével.

Tananyag, téma: divatos hölgy és úr a 19. század első felében. A magyar díszruha. Tárgy- és környezetkultúra. Régi és új tárgyak. Használati tárgy tervezése adott funkcióra és stílusban. Tárgyak a múzeumokban, pl. Néprajzi Múzeum, Iparművészeti Múzeum, Történeti Múzeum.

Mintatervezés megadott cél érdekében (pl. textilterv, CD- borító, falfestmény az iskola udvarán).

Épületek, tárgyak átalakítása, áttervezése meghatározott célok vagy más funkció betöltése (pl. használati tárgyból személyes tárgy) érdekében. Egy napjainban ismert használati tárgy átalakítása más funkciójú működésre, pl. vasalóautó.

Tananyag, téma: formaátalakítás. Érdekes, szokatlan, vicces tárgyak tervezése. A forma és környezete: a lakberendezés tárgyai. Az enteriőr. Lakberendezés. Hagyományos és szokatlan bútorok. Formaelemzés, látvány utáni tanulmányrajz, tárgytervezés.

Választható ábrázolási feladatok.

Egy forgószék tervezése saját részre a tanulóasztal mellé.

Egy katalógusban megjelent szék axonometrikus rajzának megszerkesztése és a rajz színezése feltűnő színekkel és mintákkal.
Egy szokatlan formájú,

Matematika: Síkbeli és térbeli alakzatok. Vetületi ábrázolás. tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés szerepe, jelentősége, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat. Lakókörnyezet- életmód. Tárgyak, szerkezetek, rendeltetés.

Technika, életvitel és gyakorlat: Szükségletek és igények elemzése,

Biológia- egészségtan: Minőségi tulajdonságok megkülönböztetése. Környezet fogalmának értelmezése. Helyi természet- és környezetvédelmi problémák felismerése. Környezettudatos magatartás, fenntarthatóság.

- Földrajz: védett hazai és nemzetközi természeti értékek.

Kulcsfogalmak/ fogalmak

Tervezési folyamat, felmérés, funkció, gazdaságos anyaghasználat, alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás, műszaki jellegű ábrázolás, vonalfajta, környezettudatos magatartás, környezetvédelem.

--	--

Előzetes tudás	Tárgyak, épületek vizuális megfigyelése adott szempontok alapján. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése.
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Alakított, tervezett környezet értelmezése különböző módon. Különböző korú és típusú tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Az építészet térszervező és tömegalakítást szolgáló eszközeinek megértése. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények

Kapcsolódási pontok

Tárgyak, épületek történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: épületek, használati és dísz tárgyak összehasonlító elemzése a megfigyelése.
történeti változást vagy a földrajzi elhelyezkedést Hon- és jól szemléltető példa: Néprajzi tájegységek, nemzetiségek.
szempontok szerint (pl. Hagományos paraszti tárgykultúra.
anyaghasználat, funkció).

Az építészet történetében megjelenő alapvető térszervezést és tömegalakítást (pl. alaprajztípusok, alátámasztó elemek, térlefedések) szolgáló építészeti megjelenések összegzése a fontosabb építészettörténeti példák alapján.

Tananyag, téma: az enteriőr stílusváltozásai a különböző történelmi korszakokban.

Lakásbelső képe régi stílusokból és napjainkból. Jellegzetes példák megfigyelése az úri, a polgári és a népi építészetből. Választható feladatok: Egy lakószoba berendezési tervének ábrázolása szabadkézi rajzban. Egyszerű belső tér ábrázolása axonometrikus szerkesztéssel.

A perspektivikus ábrázolás.
Geometrikus alapformák

látvány utáni távlati ábrázolása. Egy- és kétirányponthoz perspektíva (irányvonalak, iránypont,

horizont). Vetületi ábrázolás. A vetületi képek értelmezése. Axonometrikus és a

összefü

<p>ábrázolás. Szerkesztett képek és formák. Képalakítás</p>	<p>Kárpát-medence földrajza, kulturális régió.</p>	
<p>megismert axonometrikus szerkesztésekkel. műszaki ábrák hagyományos és új megoldásai</p>	<p>Technika, életvitel és gyakorlat: lakókörnyezet és életmód; tárgyak, szerkezetek, rendeltetése.</p> <p>Ének-zene: népdalok, hangszeres népzene.</p>	
<p>számítógépes rajzolás jelentősége (előnyei, hátrányai). Legalább egy, közvetlen tapasztalatok útján megismerhető</p>		
<p>néprajzi tájegység (pl. Tiszántúl – pl. Jászság,</p>		
<p>Bodrogköz) tárgykultúrájának (pl. épület, öltözcék, használati tárgy) elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tárgycsoportoktól. Különböző népművészeti motívumokat gyűjtése, majd egy színekompozíció (festmény vagy színes grafika) készítése a választott népi motívumok felhasználásával.</p> <p>Perspektíva</p> <ul style="list-style-type: none"> • tanulmányok: a Deszka templom. <p>•</p> <p>•</p>	<p>..</p> <p>..</p> <p>..</p>	<p>–</p> <p>–</p> <p>–</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Építészeti elem, közösségi és személyes tér, alaprajztípus, osztatlan és osztott (vagy egyszerű és bővített) tér, fő-, oldal-, kereszthajó, apszis, dongaboltozat, keresztboltozat, oszloprend, masztaba, piramis, akropolisz, amfiteátrum, bazilika, palota, kúria, használati tárgy, dísz tárgy, rituális tárgy, viselet, népi kultúra, néprajzi tájegység, kézművesség, ipari formatervezés.
------------------------------------	---

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók

Amennyiben a különböző korok és kultúrák feldolgozását kronologikus megközelítésben végezzük, az alábbi műtípusok, művek, alkotók bemutatása ajánlott:

19. század építészetének megjelenései (pl. Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum, Steindl Imre: Országház, W. Clark A. Clark: Lánchíd, Péchy Mihály: Református Nagytemplom, Kuhnel Pál, Packh János, Hild József: Főszékesegyház, Hild József: Székesegyház). A 19. század festészetének és szobrászatának megjelenései (id. Markó Károly: Visegrád, Ferenczy István: Pásztorlányka, Antonio Canova: Géniusz). A romantika, biedermeier, a magyar történelmi festészet, a realizmus, az impresszionizmus, a posztimpresszionizmus festői és építészei (pl. Joseph Paxton, Feszli Frigyes, Ybl Miklós, Gustave Eiffel, Schulek Frigyes, Jean-Auguste-Dominique Ingres, John Constable, Eugène Delacroix, Francisco Goya, Jea-Francois Millet, William Turner, Claude Monet, Eduard Manet, Williem Morris, Paul Gauguin, Georges Seurat, Vincent van Gogh, Paul Cézanne, Székely Bertalan, Benczúr Gyula, Madarász Viktor, Wágner Sándor, Than Mór, Paál László, Munkácsy Mihály, Szinyei Merse Pál).

A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, míg a magyar művészettörténetben megtalálható leglényegesebb példák is bemutatásra kerüljenek. A fentebb ajánlott műveken és alkotókon kívül adott témák szemléltetésére további műtípusok és művek is felhasználhatók. Különösen érvényes ez akkor, ha az adott témát nem kronologikus, hanem tematikus megközelítésben dolgozunk fel, vagy ha nem elsősorban művészettörténeti, hanem nyitottabban értelmezett kultúrtörténeti, tárgytörténeti tartalmakat mutatunk be. Ezekben az esetekben a válogatás további fontos szempontja, hogy az adott téma függvényében a magas művészet és a populárisabb irányzatok egyformán szemléltessék az adott tartalmat, hogy tértől (pl. Európán kívüli kultúrákból származó művek) és időtől (pl. akár kortárs művek) független válogatás mutassa be a témát. Fontos továbbá, hogy a vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra részterületek szemléltetéséhez a kortárs kultúrából, a történelmi korokból, illetve a közelmúltból származó példákat is felhasználhatjuk (pl. építészet alaprajzi, alátámasztási és térlefedési változásai).

<p>A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén</p>	<p>Célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló alkalmazása. A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek tudatos és pontos alkalmazása az alkotótevékenység során adott célok kifejezése érdekében. Bonyolultabb kompozíciós alapelvek használata különböző célok érdekében. Térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének kifejező vagy közlő szándéknak megfelelő értelmezése, és következtetések megfogalmazása. Alapvetően közlő funkcióban lévő képi vagy képi és szöveges megjelenések egyszerű értelmezése. Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján összetettebb következtetések megfogalmazása. Több jól megkülönböztethető technika, médium (pl. állókép-mozgóképek, síkbeli-térbeli) tudatos használata az alkotótevékenység során. A médiatudatos gondolkodás megalapozása a vizuális kommunikációs eszközök és formák rendszerezőbb feldolgozása kapcsán. A mozgóképi közlés mód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeinek felismerése. Mozgóképi szövegek megkülönböztetése a valóság ábrázolásához való viszony, alkotói szándék és nézői elvárás karaktere szerint. Társzművészeti kapcsolatok lehetőségeinek értelmezése. A legfontosabb kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok megkülönböztetése és a meghatározó alkotók műveinek felismerése. Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése, összehasonlítása. A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.</p>
---	---

8. évfolyam

Mivel a vizuális kultúra tantárgy legfontosabb célja ebben az iskolaszakaszban is a vizuálisan, illetve vizuális művészi eszközökkel megismerhető világ vizsgálata, az esztétikai, művészeti nevelés kulcskompetencia fejlesztésének feladatát képes leginkább közvetíteni. E megismerési folyamatban különösen fontos szerepet nyer, hogy **a tantárgy nem csupán a megfigyelés, értelmezés, azaz a befogadás tevékenységeinek segítségével kívánja teljesíteni ezt a feladatot, hanem** csakúgy, mint az alsóbb iskolaszakaszokban, **egy produktumokat létrehozó, szorosan kapcsolódó alkotótevékenység segítségével.** E tevékenység különösen fontos, mert az alkotófolyamat során **az önálló tanulói utak bejárásával a hatékony és önálló tanulás támogatásának is megteremti a lehetőségét,** továbbá ez az összetett megismerési és fejlesztési folyamat fokozottan segíti **az önismeret és önértékelés képességének a fejlesztését,** ennek segítségével ebben az iskolaszakaszban különösen fontos jelentőséget nyerhet az adott tantárgy és a pályaorientáció kapcsolata is. Ebben az időszakban különösen fontos továbbá a vizuális nevelés érték közvetítő és

értékteremtő hatásának személyiségformáló ereje, így továbbra is nagyban segítheti a testi, lelki egészség megteremtését és fejlesztését. Mivel a vizuális kultúra tantárgy hagyományosan erős kultúráközvetítő szerepben van, így a történeti korok művészetének megismerése erősítheti a nemzeti öntudatot, illetve a történeti példák esztétikai preferenciái a szociális kompetenciák fejlesztését is támogathatják. A vizuális kultúra tantárgy kevésbé hagyományos, azonban szükség szerint korszerű tartalmai a képzőművészetén kívül a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra, amelyek határozott célul tűzik ki a médiatudatosság fejlesztését, illetve a fenntarthatóság, környezettudatos szemlélet erősítését.

A vizuális kultúra részterületei közül ebben a szakaszban a gyerekek természetes érdeklődését és szükségletét is kielégítve, a „*Vizuális kommunikáció*” részterület fejlesztési feladata veszi át a főszerepet, illetve a „*Kifejezés, képzőművészet*” részterületnek a modern művészet és kortárs kultúra által közvetíthető tartalmai kapnak fontosabb, kiemelt szerepet, míg a „*Tárgy- és környezetkultúra*” részterület követelményei az építészettörténet összegző jellegű megközelítését és a környezettudatosság erősítését tűzik ki célul.

A médiatudatosság fejlesztésének egyre fontosabb aspektusa a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló médiahasználat és médiaértés. Ebből következően a mozgóképkultúra és médiaismeret bizonyos vizuális kultúrához kapcsolódó fejlesztési követelményei is itt jelennek meg, külön tematikai egységekben (lásd a vizuális kommunikáció tematikai egységei után).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Látvány plaszticitásának és színviszonyainak, érzelmi hatásainak megfigyelése és kifejező ábrázolása. Színtani alapok kifejező használata és ismerete. Önkifejezés alkalmazása az alkotó-tevékenységekben. Vizuális-esztétikai jellegű szempontok érvényesítése az alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikáknak a kifejezési szándéknak megfelelő alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érzelmek, hangulatok megfogalmazása egyéni szín- és formavilágban. A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata. Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése, kifejező feldolgozása színes technikákkal (pl. színismeretek áttekintése, a monokróm festészet), különböző színérzet (pl. hideg, meleg), illetve különböző ábrázolási rendszerek (pl. perspektíva, axonometria) használatával. Színkontrasztok fajtáinak összegzése, szintani kísérletek. Színkontrasztok megfigyelése a műalkotásokon. Ellentétes tulajdonságok, érzelmek, fogalmak ábrázolása. Csontváry Magányos cédrus című festményéhez kapcsolódó rajzi feladatok (pl. „faönarckép” tervezése).</p> <p>A színek hatásai. A színek szimbolikus jelentése. (pl. önjel vagy mandala tervezése a színek érzelmi szerepét hangsúlyozva, illetve képátalakítás a Vadakra jellemző szín- és faktúrahaználattal, vagy emberi alakot ábrázoló kollázsok készítése Matisse nyomán.</p> <p>Művészeti élmények (pl. zene, mozgás, médiajelenség) vizuálisan értelmezhető megjelenítése önkifejező asszociációs alkotások által síkban, térben, időben (pl. zene hangulatát kifejező festészeti vagy plasztikai megjelenítéssel).</p> <p>További színhez kapcsolódó feldolgozási lehetőségek: festés zenére, (pl. egy választott zene hangulatának megörökítése festményen). Játékos csoportmunka: Pollock festői módszerének, a dripping festészeti technikának a kipróbálása a gyakorlatban.</p> <p>Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, parafrázis készítése (pl. Picasso képei, melyet Velázquez nyomán készített, vagy Dali <i>Fiókos Vénusz</i> című alkotása, továbbá Barabás Márton kortárs festőművész <i>Párkák</i> című műve is jó kiindulási alap lehet ezeknél a feladatoknál). Képátalakítás különböző módszereinek megismerése (pl. egy valóságghű fénykép alapján a kép átalakítása [tájképfestés] a Vadakra jellemző szín- és faktúrahaználattal.)</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: verbális közlésformák, a műelemzés verbális módszerei.</p> <p>Ének-zene: A zenei és vizuális élmények kapcsolata.</p> <p>Zenei kompozíció.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Megjelenítés, vizuális átírás, stilizálás, kiemelés, kompozíció, színritmus, vonalritmus, formaritmus, felületek (textúra, faktúra), parafrázis.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Művészeti és a képzőművészeti ágak legfontosabb jegyeinek megkülönböztetése a műelemzés során. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális és képi elemzése. A vizuális kifejezés eszközeinek használata. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak árnyalt megkülönböztetése. Különböző ábrázolási rendszerek, színkontrasztok, felületi hatások felismerése, kifejező szerepük értékelése műalkotások tematikus elemzésén keresztül. A megfigyelt jelenségek, műalkotások formai és színviszonyainak értelmezése vizuális és verbális módszerekkel. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok legjellemzőbb műalkotásainak és szimbolikus tárgyainak azonosítása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>– Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok (különösen a 20. század irányzatai: fauvizmus, kubizmus, futurizmus, expresszionizmus, absztrakt irányzatok, konstruktivizmus, dadaizmus, szürrealizmus, op-art, valamint a kortárs művészet) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja: pl. megőrkítés, provokálás) szerint. Általános bevezető a modern művészetről. Annak összegzése Mi a modern művészet? Beszélgetés a modern szobrászat és festészet néhány jelentősebb alkotásáról. Műfaji határok összemosódási folyamatának elemzése.</p> <p>– Egy ismert épület kubista stílusban való megjelenítése. A kubista képszerkesztés módszereit tükröző rajzok, festmények vagy kollázsok készítése.</p> <p>– Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában. Képvariációk színekkel: Deim Pál Ádám és Éva című szitasorozatának elemzéséhez kapcsolódó feladatok. Portrészorozat: különböző érzelmeket kifejező portrék ábrázolása.</p> <p>– Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) önálló elemzése a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak megkülönböztetésével.</p> <p>– A perspektivikus kép szerkesztésének szabályai. Egyszerűsített vonaltávlati szerkesztések.</p> <p>– A szurrealizmus festészetéhez kapcsolódva. „A kulönc zseni”, Dalí művészetének bemutatásán keresztül egyéni álmok képek festése. Beszédes képkeretek tervezése.</p> <p>A tanulmány fogalma. Drapériák a műalkotásokon. Pl. egy (vagy két) ponton felfüggesztett textildarab lerajzolása.</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Időmeghatározás. Művészeti korstílusok és irányzatok kötődése a társadalmi, kulturális háttérhez. Társadalmi témák vizuális megjelenítése. Magyar nyelv és irodalom: a művészeti ágak mellérendelt viszonyainak megtapasztalása. Ének-zene: művészettörténeti és zenetörténeti összefüggések. Informatika: Internetes portálok használata. Digitális prezentációk készítése. Hit és erkölcsstan: Dürer: Tanulmány Krisztus lepléhez Szecesszió: a Sagrada Familia szimbólumai</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, vetület, képsík, axonometria, egy- és kétirányú perspektíva, képzőművészeti műfaj, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, síkbeli és téri helyzetviszonylat, takarás, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, formatömeg, főszín, mellékszín, kevert szín, szíkontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus, stíluskorszak, stílusirányzat, intermedialis kifejezés/műfaj, kortárs művészet.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Magyarázó képek/rajzok	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nem vizuális természetű információk érzékletes képi megfogalmazása. Időbeni folyamatok értelmezhető vizuális megjelenítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

<p>3. Pontosan értelmezhető információközlési képes és rajzos használati megfogalmazásával kivitelezésével kitalált, tárgyról”) jelentésmódok, ábrázolások megfigyelésének céljával.</p> <p>4. A szimbólum és különböző fajtái. Összetett képi szimbólumok. Stilizálás illetve redukálás folyamatának, módszereinek megfigyelése a műalkotásokon (pl. állatot szimbolizáló jel tervezése).</p> <p>5. Nem vizuális természetű információk érzékletes megjelenítése egyezményes jelzések használatával (pl. grafikonon, diagramon), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával [pl. önjelek tervezése egy megismert jelentéstár alapján, geometriai formákat, számokat, betűket és állatszimbólumokat tömörítve], jelentésváltozatok megfelelő</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: Szöveg és kép viszonya. Nyelvi és nem nyelvi kódok mindennapi közlési helyzetekben. Meggyőző kommunikáció. Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Szó szerinti és metaforikus jelentés. Matematika: Rajzolt, illetve tárgyi jelek értelmezése. Rendszeralkotás: elemek elrendezése különféle szempontok szerint. Rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok). Éldrajz: a mindennapi környezetben előforduló jelek, jelzések, a jelekből álló információhoz kapcsolódó kommunikáció. Hit és erkölcsan: vallási szimbólumok</p>	<p>és nem nyelvi kódok mindennapi kapcsolata a szöveggel. Szó szerinti és Rendszerezést segítő információhoz</p>
<p>működésének tudatosítása érdekében. Egy adott jelről, vagy ábráról verbális információk megfogalmazása.</p> <p>6. Diagram, grafikon, piktogram, embléma témakör feldolgozása. Különböző logók (pl. környezetvédelmi, iskolai) vagy horoszkópjelek tervezése.</p>		

Kulcsfogalmak/
fogalmak

Egyezményes jel, jelzés, saját jel, jelzés, jelrendszer, (szimbólum, grafikon, diagram, embléma, logó).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Mozgóképi közlés	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Mozgások megfigyelése, megjelenítése. Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

<p>– A mozgókép mozgás illúziókeltésének működésének, a</p> <p>értelmezése kreatív feladatmegoldás érdekében (pl. rajzolt/fotózott szalag készítése dobba/hengerbe).</p> <p>– Pl. A futurista művészek képalkotói módszereinek tanulmányozása. A festészet és a fotóművészet kapcsolata.</p> <p>– A mozgóképi nyelv alapjainak, működésének értelmezése, majd kreatív alkalmazása összetettebb feladat kapcsán (pl. képregény, story-board), mely a médium sajátos (nyelvi) működésének felismerését célozza meg.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: elbeszélő, cselekmény, epizód, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek, fordulatok, jelenet.</p> <p>informatika: Egyszerű animációk. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái.</p>	
<p>– Képregények készítése egyéni témaválasztás alapján (pl. metamorfózis témájában).</p>		

Kulcsfogalmak/
fogalmak

Technikai kép, optikai játék (taumatróp, zootróp), retinális utóképhatás, a mozgás illúziója, animáció, képregény, story-board.

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Vizuális kommunikáció Montázs</p>	<p>Órakeret 1 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése. Reflektálás filmes élményekre. Szabad asszociáció.</p>	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>– Térben és időben egymástól távol eső elemek, részletek, motívumok egységes egészé szervezése új információközlés, alkotás létrehozása, különféle technikával megvalósított konkrét feladatmegoldás (pl. fotókollázs) érdekében.</p> <p>– Pl. A dadaizmus művészettörténeti elemzése kapcsán is bemutatható a montázs, illetve a montázs-elv. A Merz (Kurt Schwitters művészete). A montázs készítésének különböző fajtái. Egyéni portfólió összeállítása, készítése megadott szempontok szerint.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: a kompozíció meghatározó elemei; különböző nézőpontú elbeszélés; cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek; ismétlés, fokozás, párhuzam, ellentét; metaforikus jelentés; allegória, szimbólum; szórakoztató irodalom, filmes feldolgozások.</p>	
	<p>Montázs és gondolkodás, montázselv, tér-idő szervezés, (mozgóképi szerkesztés/montázs), leíró és szubjektív kép/nézőpont; lineáris- cselekményábrázoló és párhuzamos montázs.</p>	

Kulcsfogalmak/
fogalmak

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Vizuális kommunikáció Vizuális kommunikációs formák</p>	<p>Órakeret 3 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása adott szempontok alapján, olvasása, értelmezése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>

	<p>— A verbális és vizuális kommunikáció közötti különbségek felismerése megfogalmazása gyakorlatok tanulságaiból (pl. képek leírásával, „közvetítésével” történő rekonstrukcióval).</p> <p>Kitalált történet írása Dalí — Az égő zsiráf című festményéről.</p> <p>A különböző csoportosítása, összehasonlítása a különféle kifejező médiumok tudatosítása érdekében.</p> <p>A fotó és a film kapcsolata (képsorozatok, képkivágások: közelkép, félközeli megfigyelése).</p> <p>Az op-art művészet jellemzői. Térhatás és mozgás két dimenzióban. Optikai illúziók elemző vizsgálata.</p> <p>Furfangos képi illúziók. Többértelmű képek vizsgálata.</p> <p>Plakátművészet régen és ma. Pl. plakáttervezés a szecesszió divatjából kiindulva.</p>
<p>Kulcsfogalmak / fogalmak</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: Nyelvi és nem nyelvi kódok, mindennapi közlési helyzetek, meggyőző kommunikáció. A nyomtatott és az elektronikus szövegek jellemzői. Gyakori lényegi szövegtípusok (pl. médiaszövegek). Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Információhordozók és természete, kommunikációs funkcióival és kultúrájával (pl. vizuális, audiovizuális, elektronikus).</p> <p>Informatika: Multimédiás dokumentumok elemei. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Kommunikációs médiumok és szerepük. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái.</p> <p>Matematika: Osztályozás. Rendszeralkotás elemek elrendezése; rendszerezést segítő eszközök (pl. táblázatok).</p> <p>A kép „működése”, állókép és mozgókép különbözősége, közvetlen és közvetett kommunikáció, tömegkommunikáció, távközlés, televízió, internet, gesztusnyelv, plakát, képes forgatókönyv, fotográfia, mozgókép, médium. Képkivágás, nézet (gépállás, gépmozgás), beállítás, jelenet, expozíció, lezárás, konfliktus, fordulat, elbeszélő-szerkezeti alapséma.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei Reprodukálás és ábrázolás – a mozgókép kettős természetű	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	A reprodukálás, a technikai úton rögzített kép/hang és az ábrázolás fogalmának ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mozgóképi írás-olvasás tudás fejlesztése. Alapszintű mozgóképnyelvi tájékozottság megszerzése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
–A mozgóképi közlés kettős természetének, azaz egyszerre ábrázoló és reprodukáló alaptulajdonságának megtapasztalása és tudatosítása (pl. híradórészletek tanulmányozása alapján). A dokumentum és a fikció fogalmának magyarázata konkrét példákon keresztül.		Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; vizuális kultúra: az elbeszélő, előadó kifejezési szándékának szubjektív nézőpontja.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dokumentum, fikció, reprodukció, ábrázolás, kettős természet, valóság.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A kiemelés (hangsúlyozás) alapeszközei a mozgóképi ábrázolásban, az írott és az online sajtóban	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A művészeti alkotások és a médiaszövegek egyaránt konstruált textusok. A művek (irodalmi, képzőművészeti, zenei alkotások) és a médiaszövegek nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos néhány fontos alapfogalom (pl. ismétlés, motívum, kompozíció) ismerete, helyes alkalmazása élőszóban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>–Mozgóképi szövegek (pl. reklámok, klipek) megfigyelése és elemzése annak tudatosítása céljából, hogy melyek a figyelemirányítás, kiemelés eszközei (legfontosabb motívumok ismétlése, közelkép, fény/szín, zenei hangsúlyok, kameramozgások, váltakozó beállítások tempója).</p> <p>–Napilapok, magazinok, címlapok és belső oldalak rendjének megfigyelése, a nyomtatott és online sajtó szövegeinek megkonstruálása során alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások tudatosítása érdekében (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szín és folthatások, tördelés, írott szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, felnyíló/futó ablakok, hang-és képanyagok).</p> <p>–Újság, magazin vagy könyvborító címlapjának megtervezése.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; vizuális kultúra: a hangsúlyozás, nyomatékosítás eszközei a társművészetekben.</p> <p>Informatika: a hagyományos médiumok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazása.</p> <p>Hit-és erkölcstan: Karácsony jelképei</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ismétlés, közelkép, képkivágás, címrend, tipográfia, tördelés, illusztráció, képaláírás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A montázs szerepe és alapformái a mozgóképi ábrázolásban	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A dolgok elmondásának, megjelenítésének szükségszerű módja, a kihagyás, tér- és időváltások alkalmazása, az ehhez kapcsolódó konvenciók elfogadása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>– A filmkép jelenidejűségének megtapasztalása, felismerése és a montázs alapfunkcióinak azonosítása a mozgóképi ábrázolásban (pl. a cselekmény folyamatosságának és ritmusának megteremtése, a mozgóképi szöveg jellemző terének és idejének létrehozása, jelentésalkotás) kreatív gyakorlatok kapcsán (pl. egyszerű történet vagy történet tervezése és felvétele „kamerába vágott” technikával), az alapvető montázstípusok és megoldások kipróbálása érdekében (pl. lineáris, párhuzamos montázs, flashback, flash forward).</p> <p>– Művészeti példák (pl. képzőművészet, fotó, irodalom, Montázs zene) összehasonlításával a montázshatás általánosabb, gondolkodást és kifejezést jellemző értelmének tanulmányozása.</p>	<p>Informatika: Digitális képek jellemzőinek megismerése (pl. méret, szín, színmélység, kontraszt), minőségének javítása. Képszerkesztő program használata. Műveletek képekkel, képvágás.</p> <p>emberi készítése. Digitális hangformátumok megismerése. Az egyes formátumok közötti átalakítás elvégzése. Hang vágása egy hangszerkesztő program segítségével.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; időbeli és térbeli változások kifejezései különböző eszközökkel.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Montázs, szerkesztés, idő, tér, folyamatosság, ritmus, flashback.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Közvetlen környezet vizuális megfigyelése alapján tapasztalatok megfogalmazása. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Egyszerű téri helyzetek értelmezése vizuálisan és szövegben. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Egyszerű tárgykészítő technikák alkalmazása. Tervvázlatok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelések alapján a vizuális közlések érdekében különböző rajzi technikák alkalmazása. Tárgykészítő, kézműves technikák megfelelő alkalmazása. Tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése. A választás lehetőségének mérlegelése a feladatmegoldás során felmerülő ötletek között.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási po	ntok

<p>– Tárgytervezés (pl. öltözék kiegészítő [öv, táska, ékszer stb.]), tárgyalkotás (pl. állóóra-, lámpa, illetve közlekedési eszközök [repülő, léggömb, autó, motor, stb.] tervezése) a vizuális felmérésből, megismerésből származó elemző tapasztalatok (pl. rajzos felmérés) alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével.</p> <p>– Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. lakóház, szoba) megjelenítése szerkesztéssel és szabadkézi rajzban, illetve az önálló tervezési, tárgyalkotó folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig.</p> <p>– Természeti forma részletes rajzi elemzése (értelmező vázlatok, fázisrajzok, kerétszetszettek megjelenítése). Választható feladatok: pl. a) Illusztráció készítése egy</p>	<p>tervének elkészítése. Adott kert felulnézeti képéből kiinduló rajzos feladatok</p> <p>Deszka templom: tanulmányok</p>	
<p>növényhatározóba b) Egy citromról (vagy bármely gyümölcsről, zöldségről) tanulmányrajzok készítése. c) Koponyák ábrázolása.</p> <p>– A környezettudatos élet lehetőségeinek összegyűjtése a közvetlen környezetben. Kertek és – parkok. Kerttervezés: geometrikus formára nyírt sövények térbeli ábrázolása. Sövénylabirintus</p>		

Matematika: Síkbeli és térbeli alakzatok. Kiválasztása, tervezés szerepe, jelentősége, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat.
 Vetületi ábrázolás. Technika, életvitel és gyakorlat: Lakókörnyezet-életmód. Tárgyak, szerkezetek, rendeltetés.
 Szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk: Biológia-egészségtan: Minőségi tulajdonságok megkülönböztetése.
 Környezet fogalmának értelmezése. Helyi természet- és környezetvédelmi problémák felismerése. Környezettudatos magatartás, fenntarthatóság.
 Földrajz: védett hazai és nemzetközi természeti értékek.

Kulcsfogalmak/
 fogalmak

Tervezési folyamat, felmérés, funkció, gazdaságos anyaghasználat, alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás, műszaki jellegű ábrázolás, vonalfajta, környezettudatos magatartás, környezetvédelem.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Az épített környezet története	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Tárgyak, épületek vizuális megfigyelése adott szempontok alapján. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Alakított, tervezett környezet értelmezése különböző módon. Különböző korú és típusú tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Az építészet térszervező és tömegalakítást szolgáló eszközeinek megértése. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>A modern építészet jellemzői, sajátosságai, jeles képviselői. A Bauhaus. A Nagy Lakóegység (funkcionalista stílus). Szoborszerű épületek (organikus építészet). Az organikus építészet magyar követői. A funkcionalista és az organikus építészet összehasonlítása.</p> <p>Az építészet történetében megjelenő alapvető térszervezést és tömegalakítást (pl. alaprajztípusok, alátámasztó elemek, térlefedések) szolgáló építészeti megjelenések összegzése a fontosabb építésztörténeti példák alapján.</p> <p>Legalább egy, közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység tárgykultúrájának (pl. épület, öltözék, használati tárgy) elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tárgycsoportoktól.</p> <p>Népismeret: a szőttesek. Csíkos vagy négyzethálós mintatervek készítése. Papírszövés. Maszk készítése (pl. maori, állatos, busó stb.) álarcok tervezése. Régi magyar népszokások felelevenítése, kutatómunka az interneten vagy a könyvtárban. Pl. a karácsonyhoz köthető témák ábrázolása csoportmunkában vagy egyénileg.</p> <p>Organikus építészet :Makovecz Imre Szentlélek templom /Paks/ Karácsonyi jelképek</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: épületek, használati és dísz tárgyak megfigyelése.</p> <p>Hon- és népismeret: Néprajzi tájegységek, nemzetiségek.</p> <p>Hagyományos paraszti tárgykultúra.</p> <p>Földrajz: A természeti környezet és a kultúra összefüggései.</p> <p>Magyarország és a Kárpát-medence földrajza, kulturális régió.</p> <p>Technika, életvitel és gyakorlat: lakókörnyezet és életmód; tárgyak, szerkezetek, rendeltetése.</p> <p>Ének-zene: népdalok, hangszeres népzene.</p> <p>Hit és erkölcsstan: Noé története</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Építészeti elem, közösségi és személyes tér, alaprajztípus, osztatlan és osztott (vagy egyszerű és bővített) tér, fő-, oldal-, kereszthajó, apszis, dongaboltozat, keresztboltozat, oszloprend, használati tárgy, dísz tárgy, rituális tárgy, viselet, népi kultúra, néprajzi tájegység, kézművesség, ipari formatervezés.

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók

Amennyiben a különböző korok és kultúrák feldolgozását kronologikus megközelítésben végezzük, az alábbi műtípusok, művek, alkotók bemutatása ajánlott:

19–20. század fordulójának irányzatai, [azaz szecesszió és szimbolizmus] pl. A. Gaudi, A. Rodin, G. Klimt, Toulouse-Lautrec, Rippl-Rónai József, Csontváry Kosztka Tivadar),

– 20. századi, [azaz fauvizmus, kubizmus, futurizmus, expresszionizmus, absztrakt irányzatok, konstruktivizmus, dadaizmus, szürrealizmus, op-art] (pl. W. Gropius, Breuer Marcell, Gerrit Thomas Rietveld, Friedrich Hundertwasser, F. L. Wright, Le Corbusier, H. Moore, H. Matisse, V. Kandinszkij, P. Picasso, M. Duchamp, M. Chagall, K. Schwitters,

U. Boccioni, S. Dali, P. Mondrian, K. Malevics, P. Klee, Kassák Lajos, J. Pollock, A. Warhol, V. Vasarely). Továbbá

– a kortárs irányzatok példái (pl. Makovecz Imre, Erdély Miklós, Barabás Márton, Olajos György, Sipos Eszter).

A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, míg a magyar művészettörténetben megtalálható leglényegesebb példák is bemutatásra kerüljenek. (Pl. Ferenczy Károly, Fényes Adolf, Tihanyi Lajos, Czóbel Béla, Szőnyi István, Egry József, Medgyessy Ferenc, Borsos, Miklós néhány jelentősebb alkotása.)

A fentebb ajánlott műveken és alkotókon kívül adott témák szemléltetésére további műtípusok és művek is felhasználhatók. Különösen érvényes ez akkor, ha az adott témát nem kronologikus, hanem tematikus megközelítésben dolgozunk fel, vagy ha nem elsősorban művészettörténeti, hanem nyitottabban értelmezett kultúrtörténeti, tárgytörténeti tartalmakat mutatunk be. Ezekben az esetekben a válogatás további fontos szempontja, hogy az adott téma függvényében a magas művészet és a populárisabb irányzatok egyformán szemléltessék az adott tartalmat, hogy tértől (pl. Európán kívüli kultúrákból származó művek) és időtől (pl. akár kortárs művek) független válogatás mutassa be a témát. Fontos továbbá, hogy a vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra részterületek szemléltetéséhez a kortárs kultúrából, a történelmi korokból, illetve a közelmúltból származó példákat is felhasználhatjuk (pl. építészet alaprajzi, alátámasztási és térlefedési változásai).

<p>A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén</p>	<p>Célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló alkalmazása. A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek tudatos és pontos alkalmazása az alkotótevékenység során adott célok kifejezése érdekében. Bonyolultabb kompozíciós alapelvek használata különböző célok érdekében. Térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének kifejező vagy közlő szándéknak megjelelő értelmezése, és következtetések megfogalmazása. Alapvetően közlő funkcióban lévő képi vagy képi és szöveges megjelenések egyszerű értelmezése. Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján összetettebb következtetések megfogalmazása. Több jól megkülönböztethető technika, médium (pl. állókép-mozgókép, síkbeli-térbeli) tudatos használata az alkotótevékenység során. A médiatudatos gondolkodás megalapozása a vizuális kommunikációs eszközök és formák rendszerezőbb feldolgozása kapcsán. A mozgóképi közlés mód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeinek felismerése. Mozgóképi szövegek megkülönböztetése a valóság ábrázolásához való viszony, alkotói szándék és nézői elvárás karaktere szerint. Társművészeti kapcsolatok lehetőségeinek értelmezése. A legfontosabb kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok megkülönböztetése és a meghatározó alkotók műveinek felismerése. Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése, összehasonlítása. A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.</p>
<p>A tanulók értékelése</p>	<p>A művészeti területeken különösen nagy hangsúlyt kap a formáló, motiváló értékelés, hisz ennek segítségével biztosítható az alkotás örömeinek megőrzése, továbbá a saját teljesítményekhez viszonyított egyéni továbblépés feltételei. Ennek érdekében, és különösen az adott terület szubjektivitását gyakran túlhangsúlyozó nézőpontok ellensúlyozására igen fontos, hogy a szaktanár törekedjen a tárgyyszerű értékelésre. A viszonylagos tárgyyszerűség feltétele, hogy az adott munkát (teljesítményt) jól meghatározott szempontok szerint kell megvizsgálni, a teljesítmény erősségeit és gyengéit meg kell nevezni, valamint az utóbbiak javításához szükséges teendőket ismertetni kell.</p> <p>A fentiekből következik, hogy a művészetek esetében különösen fontos értékelési mód a szóbeli értékelés, azaz kiváltképp az alkotó munka esetében folyamatos egyéni korrekció szükséges, az eltérő egyéni képességek és készségek figyelembevételével. Kizárólag a megfelelő értékelési eljárások gyakorlásával lehet sikeres az adott műveltségterület szempontjából oly fontos képességfejlesztő stratégia.</p>

A tankönyv kiválasztás szempontjai

A művészeti nevelés nem minden esetben feltételezi a tankönyvek használatát, mert a képességfejlesztésen alapuló művészeti neveléshez nem feltétlenül szükséges a hagyományos tankönyvi forma.

A tankönyv segítse az egységes alapokra épülő differenciálást, amennyiben lehetővé teszi, hogy a tanulók adottságaikkal, saját fejlődési ütemükkel összhangban tanulhassanak.

A tankönyv elsősorban keret, sokkal inkább egy kiindulópont legyen, a benne szereplő ismeretanyag más csoportosításban is feldolgozható, más irányokba továbbfejleszhető, pedagógiai céljai más feladatokon keresztül is megvalósíthatóak legyenek.

A tankönyv inspiráló képeket, feladatokat, játékokat tartalmaz. A feldolgozást segítő képek, feladatok, játékok akkor segítik leginkább a fejlesztést, ha az életkori sajátosságoknak megfelelnek. A képeket kiegészítő szöveges részek fontos jellemzője, a jól tagolt, érthető megfogalmazás. A tankönyvben szereplő esetleges ismeret jellegű tudáselemek (pl. művek címe, alkotók, évszámok) nem uralják a tananyagot. A tankönyv inkább biztosítson minél több lehetőséget a tanulói tevékenységre, és ösztönözzön az önálló tanulói ismeretszerzésre, így szolgálva a helyi tantervben foglalt sajátos feladatok teljesítését.

A tankönyv segítséget nyújthat, hangsúlyozni kell azonban, hogy a hatékony tanári tevékenységet semmilyen tankönyv nem helyettesítheti, mert az iskolában – kiváltképp a művészetek tanításával – nem egyszerűen ismeretek átadása folyik.

Informatika

6-8. évfolyam

Kötelező tantárgy 6 – 8. évfolyamon

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
6.	1	36	32	4
7.	1	36	32	4
8.	1	36	32	4

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- A tanterv minden évfolyamon teljes tanévre kiterjedő állandó – a számítógépterem férőhelyeihez igazodó csoportbontásban kerül megtartásra.
- A tantárgyi ismeretek gyakorlati elsajátítása és alkalmazása indokolja és lehetővé teszi az elektronikus tankönyvek és segédanyagok (tantárgyi oktató CD, DVD, e-book olvasók, stb.) rendszeres használatát.
- A tanulói munka értékelése, a más tantárgyakhoz való tantárgyi integráció révén pedagógiai szempontból is hangsúlyt kap a csoportmunka.
- Az informatika órákon megszerzett tudás és ismeretanyag a tantárgyi kapcsolódásokon túl kapcsolódik az iskola hagyományaihoz, értékeihez, mindennapi életéhez.
- Az informatika tantárgy ismereteinek átadása és elsajátítása közben a tanulók folyamatosan találkoznak a Biblia és a református hit- és erkölcsstan tanításaival, a keresztyén és ezen belül a református értékekkel.

A tanterv alkalmazásához szükséges személyi és tárgyi feltételek:

- számítógépterem (1 tanuló/1 gép) Multimédiás számítógépek hálózatba kötve, számítógép termenként 1 db hálózatba kötött nyomtatóval, szkennelvel, internetelérés, digitális fényképezőgép,
- oktató CD, DVD, e-book olvasók, e-bookok, iskolai könyvtár,
- rendszergazda, a számítógépes hálózat és az eszközök üzemeltetéséhez,
- karbantartásához.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2.sz. mellékletében (Kerettanterv az általános iskolák 5-8. évfolyama számára) kiadott 2.2.15_informat_5-8.Informatika tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

6. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	4	0	4
2. Alkalmazói ismeretek	10	+3	13
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	8	0	8
4. Infokommunikáció	4	+1	5
5. Az információs társadalom	4	0	4
6. Könyvtári informatika	2	0	2
Évfolyam összesen	32	4	36

7. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	2	0	2
2. Alkalmazói ismeretek	14	+3	17
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	6	0	6
4. Infokommunikáció	4	+1	5
5. Az információs társadalom	3	0	3
6. Könyvtári informatika	3	0	3
Évfolyam összesen	32	4	36

8. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	2	0	2
2. Alkalmazói ismeretek	14	+4	18
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	6	0	6
4. Infokommunikáció	4	0	4
5. Az információs társadalom	3	0	3
6. Könyvtári informatika	3	0	3
Évfolyam összesen	32	4	36

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

felhasználása

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
2.1 Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	Rövid szöveg beírása, javítása	2
2.1 Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	Elmélyítésre szolgáló időkeret: Bibliai témájú prezentáció készítése	1
4.2. Az információs technológián alapuló	Elmélyítésre szolgáló időkeret:	1

kommunikációs formák	E-mail-es kapcsolat kialakítása külföldi keresztyén közösségekkel, vagy egyénekkal.	
	Összesen:	4

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
2.1 Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	<i>Multimédiás dokumentumok előállítása</i> Szöveg, kép, hang, animáció elhelyezése a dokumentumban. A prezentáció testreszabása, háttér, áttűnés, animáció beállítása. Bemutatók készítése közös munkában, csoportokban. Bibliai témájú prezentáció készítése	3
4.3. Médiainformatika	Elmélyítésre szolgáló időkeret: Bibliai témájú hangoskönyvek, e-bookok használata.	1
	Összesen:	4

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
2.1 Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	<i>Multimédiás dokumentumok előállítása</i> A prezentáció önálló készítése, animálása, vetítési beállítások. Bibliai témájú prezentáció készítése.	4
	Összesen:	4

INFORMATIKA

Az informatika tantárgy ismeretkörei, fejlesztési területei hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló az információs társadalom aktív tagjává válhasson. Az informatikai eszközök használata olyan eszköztudást nyújt a tanulóknak, melyet a tanulási folyamat közben bármely ismeretszerző, -feldolgozó és alkotó tevékenység során alkalmazni tudnak. Ennek érdekében fontos a rendelkezésre álló informatikai és információs eszközök és szolgáltatások megismerése, működésük megértése, az egyéni szükségleteknek megfelelő szolgáltatások kiválasztása, és célszerű, értő módon való kritikus, biztonságos, etikus alkalmazása.

Az informatikai és információs eszközök, szolgáltatások az egyén életének és a társadalom működésének szinte minden területét átszövik, ezért az informatika tantárgyban szereplő fejlesztési területek számos területen kapcsolódnak a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeinek fejlesztési feladataihoz. Az informatika tantárgy keretében megoldandó feladatok témájának kiválasztásakor, tartalmainak meghatározásakor fokozott figyelmet kell fordítani a kiemelt nevelési célok, a kulcskompetenciák és az életszerű, releváns információk megjelenítésére.

Az informatika tantárgy feladata, hogy korszerű eszközeivel és módszereivel felkeltse az érdeklődést a tanulás iránt és lehetővé tegye, hogy a tanuló a rendelkezésre álló

informatikai eszközök segítségével hatékonyabbá tegye a tanulási folyamatot. Az informatika tanulása hozzásegíti a tanulót, hogy önszabályozó módon fejlessze tanulási stratégiáját, ennek érdekében ismerje fel a tanulási folyamatban a problémamegoldás fontosságát, az információkeresés és az eszközhasználat szerepét, legyen képes megszervezni tanulási környezetét, melyben fontos szerepet játszanak az informatikai eszközök, az információforrások és az online lehetőségek.

Az informatika tantárgy segíti a tanulót abban, hogy az internet által nyújtott lehetőségek kihasználásával aktívan részt vegyen a demokratikus társadalmi folyamatok alakításában, ügyeljen a biztonságos eszközhasználatra, fejlessze kritikus szemléletét, érthető módon és formában tegye fel a témával kapcsolatos kérdéseit, törekedjen az építő javaslatok megfogalmazására, készüljön fel a változásokra. Az informatika tantárgy kiemelt célja a digitális kompetencia fejlesztése, az alkalmazói programok felhasználói szintű alkalmazása, az információ szerzése, értelmezése, felhasználása, az elektronikus kommunikációban való aktív részvétel.

Az informatikaórákon elsajátított alapok lehetővé teszik azt, hogy a tanuló a más tantárgyak tanulása során készített feladatok megoldásakor informatikai tudását alkalmazza. Az informatika tantárgy feladata a formális úton szerzett tudás rendszerezése és továbbfejlesztése, a nem formális módon szerzett tudás integrálása, a felmerülő problémák értelmezése és megoldása. Az egyéni, a csoportos, a tanórai és a tanórán kívüli tanulás fontos színtere és eszköze az iskola informatikai bázisa és könyvtára, melyek használatához az informatika tantárgy nyújtja az alapokat.

Az informatika műveltségterület fejlesztési céljai – a tanulók váljanak a digitális világ aktív polgárává –, illetve a Nemzeti alaptanterv fejlesztési céljai, valamint az ott leírt digitális kompetenciák fejlesztése akkor valósulhatnak meg, ha az egyes tantárgyak, műveltségterületek tanítása és a tanórán kívüli iskolai tevékenységek szervesen, összehangolt módon kapcsolódnak az informatikához. Az informatika műveltségterület egyes elemeinek elsajátítása, a készségek fejlesztése, az informatikai tudás alkalmazása tehát valamennyi műveltségterület feladata. A digitális kompetencia fejlődését segíthetik például a szaktanárok közötti együttműködések (például: közös, több tantárgyat átfogó feladatok), továbbá az aktív részvétel a kulturális, társadalmi és/vagy szakmai célokat szolgáló közösségekben és hálózatokban.

Az informatika tantárgy fejlesztési feladatait a Nemzeti alaptanterv hat részterületen írja elő, melyek szervesen kapcsolódnak egymáshoz. Az egyes műveltségterületek a fejlesztési feladatok megvalósítása során építenek az informatika tantárgy keretében megalapozott tudásra és az informatikai eszközök használatára.

Mindennapi életünk során az intelligens informatikai rendszerek sokaságát használjuk. Az *informatikai eszközök használata* témakörön belül a számítógép felépítése és a gép alapvető működését biztosító hardverrészek kerülnek bemutatásra, a tanulók megismerik az adattárolást, a digitalizálást, az interaktivitást segítő eszközöket és a legfontosabb hardverelemek működését.

Az információs társadalom lehetőségeivel csak azok a személyek tudnak megfelelő módon élni, akik tudatosan alkalmazzák az informatikai eszközöket, ezért a fejlesztési feladatok meghatározása során elsősorban az eszközök ismeretére, az eszközökkel megvalósítható lehetőségek feltérképezésére és az alkotó felhasználásra kerül a hangsúly.

Az *alkalmazói ismeretek* témakör fejlesztése során a társadalmi élet számára hasznos informatikai műveletek megismerésére, megértésére és használatára, például állományok kezelésére, különböző alkalmazások használatára, és a programok üzeneteinek értelmezésére kerül sor. A számítógép működése közben lejátszódó algoritmusok megfigyelésével, megértésével, az eljárások tudatos, értő alkalmazásával javítható a számítógép használatával szembeni attitűd, fejleszthető a munka hatékonysága. A számítógép működtetése érdekében a

tanulóknak magabiztosan kell használniuk az operációs rendszert, amelyen keresztül kommunikálnak a számítógéppel.

Az alkalmazói programok használatakor fontos a célnak megfelelő eszközök kiválasztása, a szövegszerkesztéssel, kép- és videoszerkesztéssel, multimédia-fejlesztéssel, prezentációkészítéssel, táblázatkezeléssel, adatbázis-kezeléssel kapcsolatos problémák megoldása közben az alkalmazott programok értő felhasználása, az alkalmazható eljárások megismerése, a használat közben felmerülő problémák megoldása. Az alkalmazói ismeretek fejlesztése többféle program használatát igényli, amelyek együttesen támogatják a kreativitást és az innovációt.

A 21. század kihívásai közé tartozik az, hogy az emberek az életük során megvalósított tevékenységeket tudatosan és körültekintően tervezzék meg. A problémamegoldás életünk szerves részét alkotja, az életszerű, probléma alapú feladatok sikeres alkalmazása befolyásolja az életminőséget. Ennek szükséges előfeltétele az algoritmizálási készségek formális keretek közötti fejlesztése, amelyre a *problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel* témakörben kerül sor. Feladataink, kötelességeink, önkéntes és szabadidős tevékenységeink elvégzése, a közösségi életformák gyakorlása döntések sorozatából tevődik össze. A problémamegoldás az élet minden területén jelen lévő alaptevékenység, melynek sajátosságait a tanulókkal egyrészt a problémamegoldás elméletének, lépéseinek, eszközeinek, módszereinek, általános szempontjainak elsajátításával, másrészt a problémamegoldás általános elveinek más műveltségi területeken való gyakorlati alkalmazásával érdemes megismertetni.

A problémamegoldás egyes részfolyamatai, például az információ szerzése, tárolása, feldolgozása önálló problémaként jelenhetnek meg. A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel rész elsajátítása során a tanuló megismerkedik az algoritmizálás elméleti módszereivel, a szekvenciális és vezérlésvű programok alapvető funkcióival, majd az elméleti megalapozást követően a gyakorlatban készítene és tesztelne számítógépes programokat.

Az elkészített programok segítségével más műveltségi területek problémái tanulmányozhatók, illetve különböző jelenségek szimulálhatók. A problémamegoldási ismeretek tanítása a mások által készített programok algoritmusainak értelmezését, az alkalmazói képesség kialakítását és a kritikus szemléletet is támogatja.

Az *infokommunikáció* tényerésével a 21. század a hagyományos információforrások mellett központba állítja az elektronikus információforrások használatát, előtérbe helyezi az interneten zajló kommunikációt, megköveteli a hálózati és multimédiás informatikai eszközök hatékony felhasználását.

Hangsúlyossá válik a különböző formákban megjelenő információk (szövegek, képek, hangok, egyéb multimédiás elemek) felismerése, kezelése, értékelése és felhasználása. Az ismeretek bővítéséhez, kiegészítéséhez a könyvtár, valamint az internet korosztálynak megfelelő alapszolgáltatásainak, az intelligens és interaktív hálózati technológiáknak az önálló használata szükséges. Az alkalmazáshoz nélkülözhetetlen a szükséges információk online adatbázisokban való keresése, a találatok és a programok által szolgáltatott válaszok értelmezése, az adatok közötti összefüggések felismerése és vizsgálata tanári segítséggel. A túlzott vagy helytelen informatikai eszközhasználat veszélyeket rejthet, melyekre érdemes felhívni a figyelmet, hasznos lehet megismerni azokat a módszereket, amelyekkel a veszélyek elkerülhetők.

Az infokommunikáció témakörén belül kerül sor az interneten zajló kommunikációs formák és rendszerek bemutatására, megismerésére és összekapcsolására. A kommunikációs folyamat magában foglalja az információk fogadását, küldését, továbbítását, tárolását, rendszerezését, a netikett betartását, a kommunikációt akadályozó tényezők felismerését. A csoportokon belül zajló kommunikáció számtalan lehetőséget rejt a tanulási folyamatok

számára, ennek érdekében a tanulóknak tájékozottságot kell szereznük a közösségi oldalak használatáról, azok előnyeiről és veszélyeiről, meg kell ismerniük a használatra vonatkozó elvárásokat, szabályokat.

A médiainformatika témakör tartalmazza az elektronikus, internetes médiumok elérését, használatát, információk kinyerését, felhasználását. A források használata magában foglalja az egyes információhordozók tanulásban való alkalmazását, valamint hitelességük, objektivitásuk vizsgálatát, tartalmuk értékelését is.

Az *információs társadalom* témakörben elsajátított ismeretek, fejlesztett készségek és képességek hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló a későbbiekben etikusán és biztonságosan kezelje az adatokat, megfelelően használja a rendelkezésére álló informatikai eszközöket. Az aktív állampolgárság érdekében kerül sor az elektronikus szolgáltatások megismerésére, az egyes szolgáltatástípusok céljainak azonosítására, jellemzésére, az igényeknek megfelelő szolgáltatások kiválasztására. A tanulók a szabályok betartásával igénybe veszik a számukra hasznos elektronikus szolgáltatásokat. Az informatikai rendszerek használata közben számtalan biztonsági, etikai probléma merül fel, melyek tájékozottság és tapasztalat birtokában megfelelő módon kezelhetők, ezért lehetőséget kell nyújtani a tapasztalatszerzés többféle módjára, pl. a médiában szereplő események különböző szempontok szerinti értelmezésére, a társakkal történt esetek megbeszélésére, a lehetséges megoldási alternatívák kifejtésére.

A *könyvtárhasználat* oktatásának célja a tanulók felkészítése az információszerzés kibővülő lehetőségeinek felhasználására a tanulásban, a hétköznapi életben az információk elérésével, kritikus szelekciójával, feldolgozásával és a folyamat értékelésével. A könyvtár forrásközpontként való használata az önműveléshez szükséges attitűdök, képességek és az egész életen át tartó önálló tanulás fejlesztésének az alapja. A fenti cél az iskolai és fokozatosan a más típusú könyvtárak, könyvtári források, eszközök megismerésével, valamint a velük végzett tevékenységek gyakorlásával, tudatos, magabiztos használói magatartás, tájékozódás és a könyvtárhasználat igényének kialakításával érhető el.

Az információkeresés területén kiemelt cél, hogy a képzési szakasz végére a tanuló tudatosan és komplexen gondolkodjon a folyamatról és tervezze azt. Ehhez elengedhetetlen, hogy ismerje a dokumentumtípusok és segédkönyvek típusait, jellemzőit és azok információs értékének megállapításának szempontjait. Ezen tudásának fokozatos, folyamatos és gyakorlatközpontú fejlesztése segíti őt a feladatokhoz szükséges kritikus és válogató forráskiválasztáshoz és információgyűjtéshez. Tudatosítani szükséges a tanulóknak a könyvtári információszerzéshez, -feldolgozáshoz és -felhasználáshoz is kapcsolódóan az etikai szabályokat, jogi vonatkozásokat.

A könyvtári informatika témakör oktatása során a tanuló a könyvtárak és a könyvtári források használatának alapjaival ismerkedik meg, majd a többi tantárgy keretében megvalósuló, erre a tudására épülő gyakorlati feladatok során szerez tapasztalatokat az egyes műveltségterületeken és rendszerezi, mélyíti tudását. Mindezek során egyszerre vannak jelen a könyvtárak által nyújtott hagyományos szolgáltatások és a korszerű társadalmi igényeket kiszolgáló modern technikai lehetőségek.

Az *informatikai eszközök használata* a számítógépteremben lévő szabályok betartásával és az egészséges számítógépes munkakörnyezet kialakításával építő módon hat az erkölcsi gondolkodásra, a testi és lelki egészségre.

Az informatikai eszközök használata során, a megismert hardverelemek bővülésével a digitális és a természettudományos kompetencia is fejlődik. A papír nélküli nyomtatási lehetőségek megismerése, az analóg információk digitalizálása erősíti a környezettudatosságot, felkészíti a tanulókat a fenntarthatóság megteremtéséből adódó feladatokra.

A biztonságos adattárolás megismerésével, az egyéni felelősségvállalás és az illetéktelen adathozzáférés megismertetésével fejleszthető az erkölcsi gondolkodás. A digitális eszközök használatával fejlődnek a diákok technikai készségei.

Az *alkalmazói ismeretek* során a tanulók dokumentumokat szerkesztenek, amely fejleszti az anyanyelvi kommunikációt, a digitális kompetenciát, az esztétikai érzéket és az önálló tanulást. A személyes dokumentumok készítése fejleszti az önismeretet, segíti a pályaorientációt. A multimédiás dokumentumok készítése támogatja a médiatudatosságra nevelést. A táblázatok kezelésére alkalmas programokkal végzett műveletek során nyert információk támogatják a felhasználót az önálló döntésben, segítik a matematikai, a digitális, a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetenciák fejlesztését és a hatékony, önálló tanulást. **A készített alkotások alkalmasak a hitbéli elköteleződés kifejezésére.**

A *problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel* témakör hozzájárul az önismereti és a társas kapcsolati kultúra fejlesztéséhez. A problémamegoldás során a tanulók megtapasztalják, hogy egy nagyobb probléma akkor oldható meg hatékonyan, ha azt kisebb részekre bontják és a feladat megoldása közben csoportban dolgoznak együtt. A csoportmunka szervezése hozzájárul az önismeret fejlesztéséhez valamint a társak megértéséhez, elfogadásához.

Az angol nyelvű utasításkészletet tartalmazó programozási nyelvek használata segíti az idegen nyelvi kommunikáció fejlesztését. A programozással foglalkozó diák a program használatát bemutató dokumentumok, illetve hibaüzenetek értelmezése során rákényszerül az angol nyelvű szövegek olvasására és azok megértésére. A feladathoz tartozó problémák programozására angol nyelvű minták, megoldási javaslatok, források találhatóak az interneten, emellett angol nyelvű fórumokon is tanácsot lehet kérni. A fellelhető tudásanyag áttanulmányozása, illetve a fórumokon való levelezés során jelentősen mélyül a tanulók angol nyelvű tudása, fejlődik kommunikációs képességük.

A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör támogatja a matematikai kompetencia fejlesztését, mert a matematikai problémák algoritmizálása és az algoritmus programmal történő megvalósítása során a tanuló használja a diszkussziót, a folyamat során hangsúlyossá válik a logikus gondolkodás. Az algoritmizálás során a matematika órákon megismert képletek alkalmazására, átalakítására kerül sor. Az alkotás során igénnyé válik a felhasználóbarát program írása, a szakkifejezések megfelelő használata, a matematikai készségek rugalmas alkalmazása. A programírás végén a tanulók teszteléssel ellenőrzik munkájukat, felismerik a programhasználatához szükséges felhasználói dokumentumok fontosságát.

A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör összekapcsolódhat a természettudományos és technikai kompetenciafejlesztéssel, mert a természettudományos problémák megoldásának algoritmizálása és programmá történő kódolása során a tanuló megismeri a tudományos ismeretszerzés módszereit, felismeri az összefüggések matematikai képletekkel való felírásának jelentőségét. A tantárgyi integráció során alkalmazott oktatóprogramok, tantárgyi szimulációk tanulmányozása erősíti a tanuló megfigyelő képességét. A méréseknél és azok kiértékelésénél az eszközök kezelése veszéllyel járhat, emiatt kötelező jelleggel érvényt kell szerezni a balesetmentes viselkedési formáknak.

Az *infokommunikáció* témakör során szerzett tapasztalatok támogatják a médiatudatosságra nevelést. A hagyományos média mellett az elektronikus média mindennapjaink nélkülözhetetlen részévé vált. Az információszerzés, a tanulás, a szórakozás és a kapcsolattartás sem képzelhető el digitális média nélkül. Az informatika tantárgy kiemelt célja, hogy a tanuló az információs társadalom aktív és kritikusan gondolkodó részvevője legyen. A médiatudatos oktatás célja, hogy a tanuló az elképesztő mennyiségű információból legyen képes kiválasztani a hiteles információt. Fontos, hogy a diákok meg tudják különböztetni a valóságot és a virtuális világot. A multimédia jelentős szerepet játszik

társadalmunk megismerésében, ezért a média működésének megismerése nélkülözhetetlen az információk kritikus értelmezéséhez, ennek érdekében kerül sor a médiatudatos, kritikus gondolkodás ösztönzésére, az etikus viselkedés betartására. A média egyes elemei a manipuláció eszközei is lehetnek, a tudatos befolyásolás jelei jól azonosíthatók. A helyes médiahasználatra való felkészítéssel, a helyes viselkedésminták megfigyelésével megelőzhető a káros függőség kialakulása. Az eszközhasználat során ügyelni kell az önálló döntéshozatalon alapuló mértéktartásra. Fontos azoknak a helyzeteknek a felismerése, melyekben elkerülhetetlen a segítségkérés. **Elvárás, hogy a diákok az infokommunikációs eszközök használata során is tartsák be a keresztyén viselkedési normákat.**

Az információs társadalom témakör tárgyalása során a tanulók olyan normákat, értékeket ismernek meg, melyek hozzájárulnak az erkölcsi neveléshez és ezen keresztül a családi életre neveléshez. Az elektronikus szolgáltatások igénybevétele egyéni felelősségvállalással jár, amely támogatja a társadalmi folyamatok megismerését. Az online tevékenységek végzésekor lehetőség nyílik a társas kapcsolatok ápolására, a szociális kompetencia fejlesztésére, a folyamatokban való aktív és kritikus részvétellel fejlődik az önismeret, és a szövegértő, -feldolgozó képesség.

Az informatikai eszközhasználat készségszintű elsajátítása támogatja a tanulás eredményességét, hozzájárul az élményszerű, korszerű eszközökkel támogatott tanulás megvalósításához, lehetőséget nyújt a folyamatos és hatékony önképzéshez.

Az informatikai eszközök használata során cél, hogy a felhasználók törődjenek a testi és lelki egészségükkel, munkájukat egészséges munkakörnyezetben végezzék. A jövőorientált gondolkodás kialakítása érdekében érdemes megismerni az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásait, a környezetet kímélő energiatakarékos üzemmódokat. A társadalmi tevékenységek hatással vannak a környezetre, a környezet megóvása érdekében a környezettudatos életmód kialakítására és az ezzel kapcsolatos információk keresésére is hangsúlyt kell fektetni.

Az online rendszerek megismerésével lehetővé válik a valós és virtuális kapcsolatok közötti különbségek azonosítása. A világhálóról származó tartalmak különböző hitelességűek, ezért eleinte csak a biztonságos információforrások használata javasolt, a későbbi évfolyamokon a tanulók tanulmányi feladataiknak, érdeklődésüknek megfelelően, körültekintően bővíthetik az alkalmazott források és felhasználások körét.

A *könyvtárhasználati* tudás a kiemelt fejlesztési területek mindegyikében elengedhetetlen, mivel minden téma megismerése hatékony és kritikai szemléletet igényel. Ezen belül is kiemelkedik a nemzeti műveltség, értékek és az egyetemes kultúra megismertetése, hiszen ezek alapvető eszközei az információforrások. A demokráciára nevelés és az állampolgári kompetencia fejlesztésének fontos része az információhoz való jog tudatosítása és a megszerzéséhez, megértéséhez, a társadalom érdekében való aktív felhasználásához szükséges tudás fejlesztése. Az információ feldolgozása sok erkölcsi kérdés megvitatását teszi szükségessé, melyekkel a tanulók társas kapcsolati kultúrája fejleszthető.

A könyvtári informatika keretén belül kerül sor annak a megtanítására, hogy hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások a tanulás során. A forrás- és könyvtárhasználat tanulása segít az információkeresés és a tanulás folyamatának megértésében, a tanulási stratégia fejlesztésében. A témakör a gyakorlatközpontúságból adódó folyamatos tevékenykedtetéssel és az együttműködést igénylő csoportmunkával járul hozzá a differenciáláshoz. Mind az anyanyelvi, mind a digitális kulcskompetenciák fejlesztése területén kiemelt jelentősége van az információs problémamegoldás folyamatának, valamint ezek bemutatásának. A könyvtárhasználat tanítása során cél, hogy a tanulók a nyomtatott és a digitális eszközök segítségével önállóan és tudatosan használjanak könyvtárakat, anyanyelvi és idegen nyelvű információforrásokat.

Az informatika órákon megjelenő református tartalmat maga a tananyag feldolgozására szolgáló, tanár által kitűzött feladatok tartalmazzák. (Feldolgozott fényképek, rajzolt képek, írt vagy formázandó szövegek, adatfeldolgozás adatai, készített weblapok tartalma, prezentációk témája.) A készített alkotások alkalmasak a hitbéli elköteleződés kifejezésére.

Az alkalmazott munkaformák pl csoportmunka lehetőséget teremt arra, hogy a tanulóknál kialakuljon és megszilárduljon a vallásos értékrend: egymás elfogadása, segítése, összetartozás érzése.

5-6. évfolyam

A tanulók az *informatikai eszközök használata* során megismerik a számítógépet, annak főbb egységeit, a perifériákat. Kezdetben tanári segítséggel, később önállóan használják a legfontosabb eszközöket. Megismerik a fájl- és mappakezeléssel kapcsolatos műveleteket és a víruskereső program használatát. A számítógép kezelése során figyelembe veszik, hogy az adatok védelméről is gondoskodniuk kell.

Az *alkalmazói ismeretek* témakörben a tanulmányi és közösségi feladataikhoz kapcsolódóan kerül sor a számítógépes programok használatára. A szövegszerkesztő és prezentációkészítő alkalmazások használata az egyéni munka mellett a csoportmunka során is megjelenik. A multimédiás környezetben szövegek, képek, animációk, hangok kezelésével foglalkoznak.

Az információszerezés során az adatokat rendszerezni kell, hogy később könnyebben feldolgozhatók legyenek. A tanulók megismerik a táblázatos adattárolás, a grafikus adatábrázolás, az esztétikus adatmegjelenítés formáit. Először tanári segítséggel értelmezik a rendszerezett formában megjelenő adatokat, később önállóan is tudnak hasonló formában adatokat rendezni.

A korábbi ismeretek alapján és az életkori sajátosságoknak megfelelően ebben a képzési szakaszban a tanulók a *problémamegoldás* alapvető folyamatával és elemeivel ismerkednek meg. A problémamegoldás előtt információkat gyűjtenek, és megtervezik a folyamatot. A tanulók kezdetben közösen értelmezik kész algoritmusokat. Eleinte tanári segítséggel, majd egyre önállóbban készítenek egyes tevékenységeket leíró algoritmusokat és folyamatábrákat.

A problémamegoldás érdekében az életkori sajátosságnak megfelelő fejlesztőrendszerek használata ajánlott. A szoftverek használata közben a tanulók megismerkednek az utasításokkal, egyszerű programokat írnak, kész programokat értelmeznek.

A tanulási képességek fejlesztése és a tanulási folyamatok támogatása érdekében interaktív oktatóprogramok alkalmazására kerül sor. Az oktatóprogramok használata közben a tanulók azonosítják az algoritmusok lépéseit, tanulmányozzák a beállítások módosító szerepét. Az interaktív programhasználat során beavatkoznak a folyamatokba, a beavatkozások következményeinek megfigyelése lehetővé teszi a programok hatékony, tudatos irányítását.

Az információszerezés egyre inkább átkerül az internetre. Ebben a korosztályban elsősorban tanári irányítással zajlik az információszerezés. Az interneten történő tájékozódás és a szükséges információ beszerzése érdekében meg kell ismerni a böngésző szolgáltatásait. A tanulók eleinte a tanár által ajánlott oldalakat keresik fel, később megismerik a kulcsszavas és tematikus keresőgépek használatát is.

Az információs társadalomban alapvető elvárás, hogy a tanulónak legyen saját postafiókja, ismerje az elektronikus levelezés alapvető funkcióit és az *infokommunikáció* szabályait. Fontos tisztázni az adatvédelem jelentőségét.

A hagyományos média mellett a tanulás, művelődés során egyre nagyobb szerepet kap az elektronikus adathordozók és az interneten lévő tartalmak használata.

Az *információs társadalom* témakör feldolgozása közben a tanulók megismerkednek az internet használata közben felmerülő problémákra, felkészülnek azokra a feladatokra, amelyek az online világban várnak rájuk. Tapasztalatot szereznek az informatikai biztonsággal kapcsolatos területeken, megismerkednek a számítógép védelmi lehetőségeivel, a személyes adatvédelemmel. A tanulók a tanulás során számtalan különböző minőségű információforrással találkoznak. A célnak megfelelő források kiválasztása megfelelő tapasztalaton alapul, melynek érdekében az információforrások hitelességének megítélésére, értékelésére kerül sor. A tanulást támogató információforrások saját dokumentumokban való alkalmazása, az információforrásokra való hivatkozások egyre nagyobb szerepet töltenek be a tanulás során, ennek érdekében a tanulók hivatkozásokat tartalmazó mintákat tekintenek meg és értelmezik.

Az e-szolgáltatások fontos szerepet töltenek be az információs társadalom kialakításakor, ennek érdekében a tanulók az életkori sajátosságoknak megfelelő elektronikus szolgáltatásokat ismernek meg, azonosítják azok szerepét. Megfigyelik a szolgáltatások működését, megfogalmazzák az eljárások futtatása közben szerzett tapasztalataikat, azonosítják az egyes eljárások célját. Kiválasztják a személyes igényeiknek megfelelő szolgáltatásokat, megismerik a szolgáltatás igénybevételéhez szükséges eljárásokat, és tapasztalatot szereznek azok biztonságos működésében.

A *könyvtári informatika* fejlesztési területen ebben a szakaszban az alsó tagozaton szerzett iskolai könyvtári és gyermekkönyvtári tapasztalatokra építve a megszerzett tudás rendszerezése és tudatosítása kerül középpontba. A tudás bővítése és a szokásformálás során egyre hangsúlyosabb szerepet kap a könyvtári források és szolgáltatások tanulásban való felhasználása. Cél, hogy a tanuló minden tantárggyal kapcsolatban megismerje a különböző források felhasználási lehetőségeit.

Ezek az évfolyamokon cél, hogy a tanuló tanári irányítás mellett önállóan tájékozódjon az iskola könyvtárában. Kiemelt szerepet kap a korosztály számára készült nyomtatott és elektronikus ismeretterjesztő művekben való önálló tájékozódás, és a szerzett információk megadott szempontok szerinti felhasználása, a források azonosítása.

6. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Programok indítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Adott informatikai környezet tudatos használata. Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásával való ismerkedés. A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás megteremtése. Víruskereső programok használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Adott informatikai környezet tudatos használata</i> Ismerkedés a számítástechnika fő alkalmazási területeivel. Az informatikai eszközök választásának szempontjai. Az alkalmazási területek összegyűjtése csoportmunkában.		<i>Természetismeret: a számítógépek szerepe az időjárás-előrejelzésben.</i>
<i>Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásának megismertetése</i>		<i>Természetismeret: a jellemző testméretek;</i>

<p>Egészséges, ergonómiai szempontoknak megfelelő számítógépes munkakörnyezet megismerése. A számítógép káros hatását csökkentő egyszerű mozgásgyakorlatok végzése.</p>	<p>az érzékszervek védelmét biztosító szabályok. A környezeti állapot és az ember egészsége közötti kapcsolat.</p> <p><i>Testnevelés és sport: az irodai és a számítógép előtt végzett munkához gyakorlatok.</i></p>
<p><i>Az operációs rendszer alapszolgáltatásainak megismerése</i> Az operációs rendszerek alapszolgáltatásai, eszközzel. Mappaműveletek: mappaszerkezet létrehozása, másolás, mozgatás, törlés, átnevezés. Állománykezelés: létrehozás, törlés, visszaállítás, másolás, mozgatás, átnevezés, nyomtatás, megnyitás, keresés. Állományok típusai. Számítástechnikai mértékegységek.</p>	<p><i>Természetismeret; matematika; idegen nyelvek; magyar nyelv és irodalom: a számítógéppel segített tanulás módszereinek alkalmazása során a fájl- és mappaműveletek alkalmazása, mértékegységek, számrendszerek.</i></p>
<p><i>A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás</i> A számítógép és a legszükségesebb perifériák rendeltetésszerű használata. Az iskolai hálózat használata. Hálózati be- és kijelentkezés, hozzáférési jogok, adatvédelem. A gépterem házirendjének megismerése, betartása.</p>	
<p><i>Víruskereső programok használata</i> Víruskereső program alkalmazása, vírus keresése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Információ, adat, bit, számítógép, periféria, billentyűzet, monitor, egér, háttértár, operációs rendszer, állománytípus, állományművelet, mappaművelet, hozzáférési jog, vírus, víruskereső program.</p>
<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés Tanári bemutatás, önálló kipróbálás. Magyarázat, szemléltetés, kérdés.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>2. Alkalmazói ismeretek</p>	<p>Órakeret 13 óra</p>
	<p>2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása</p>	
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete és alkalmazása.</p>	

Szövegbevitel billentyűzetről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szöveges dokumentumok létrehozása, mentése. Szövegműveletek végrehajtása. Multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása, mentése</i></p> <p>Rajzok készítése. Műveletek rajzrészletekkel. Elemi alakzatok rajzolása, módosítása. A vágólap használata.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: rajz készítése történelmi, társadalmi vagy vallási témáról.</i></p> <p><i>Természetismeret: Vázlatrajz készítése a lakóhelyről és környékéről.</i></p>
<p><i>Szövegműveletek végrehajtása</i></p> <p><i>Vallási témájú rövid szöveg beírása.</i></p> <p>Állomány mentése. Szöveges állomány megnyitása. Szöveg javítása. Karakterformázás. Bekezdésformázás. Szöveg kijelölése, másolása, mozgatása, törlése. Helyesírás ellenőrzése.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; magyar nyelv és irodalom, hit- és erkölcstan: elektronikus formájú irodalmi, bibliai, ismeretterjesztő, publicisztikai szövegek olvasása. Az információs-kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások kialakítása. Alapvető nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása.</i></p>
<p><i>Multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből</i></p> <p>Szöveg, kép, hang, animáció elhelyezése a dokumentumban. A prezentáció testreszabása, háttér, áttűnés, animáció beállítása. Bemutatók készítése közös munkában, csoportokban. Egyéb multimédiás dokumentumok előállítása. <i>Bibliai témájú prezentáció készítése.</i></p>	<p><i>Természetismeret, hit- és erkölcstan: prezentációk készítése önállóan és csoportmunkában.</i></p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szövegegységek, multimédia, prezentáció, dia, diavetítés.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés. Feladattal vezérelt egyéni munka. Prezentációk készítése csoportmunkában. Megbeszélés, stukturálás.

--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés	
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az adatok rögzítését, értelmezését, vizsgálatát, szemléltetését segítő eszközök megismerése. Adatok csoportosítása, táblázatba rendezése. Néhány közhasznú információforrás használata. Adatkeresés digitális tudásbázis-rendszerben. Térképhasználati ismeretek alapozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Az adat értelmezését, vizsgálatát, szemléltetését segítő eszközök megismerése</i> Az adat fogalmának megismerése. Az adatok rögzítését, értelmezését, vizsgálatát, szemléltetését segítő eszközök használata. Adatok feldolgozását segítő műveletek végzése.	<i>Matematika: tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik szerint; (analizálás); összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés). Becslés. Rajzolt, illetve tárgyi jelek értelmezése.</i>	
<i>Adatok értelmezése, csoportosítása, táblázatba rendezése</i> Adatok értelmezése és rögzítése táblázatban.	<i>Természetismeret: az anyagok és testek érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése, összehasonlítása. Adatok jegyzése, rendezése, ábrázolása.</i>	
<i>Néhány közhasznú információforrás használata</i> Közhasznú információforrások adatainak értelmezése.		
<i>Adatkeresés digitális tudásbázis-rendszerben</i> Digitális tudástárak megismerése. Online tudástárak használata.	<i>Hit- és erkölcsstan: Református tartalmú oldalak felkeresése.</i>	
<i>Térképhasználati alapismeretek megszerzése</i> Útvonalkeresők, térképes keresők használata.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, hit- és erkölcsstan: a tanult helyek megkeresése a térképen.</i>	

	Távolságok becslése és számítása történelmi térképeken; a Biblia korából.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Információ, adat, információforrás, online tudástár, adatbázis, térkép, koordináta, útvonalkereső.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezérelt egyéni munka. Magyarázat, kérdezés, vita, önellenőrzés önértékelés, házi feladat

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 8 óra
	3.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	
Előzetes tudás	Információ felismerése, kifejezése. Információforrások ismerete. Algoritmus ismerete, megfogalmazása. A tevékenységek műveletekre bontása önállóan vagy tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információ gyűjtése, feldolgozása. A problémamegoldás lépéseinek ismerete és ábrázolása. Az informatikai eszközök és módszerek alkalmazási lehetőségeinek megismerése. Csoporttevékenységben való részvétel.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Az információ jellemző felhasználási lehetőségeinek megismerése</i> A problémamegoldáshoz szükséges információ gyűjtése, felhasználása. Jelrendszerek ismerete.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom; idegen nyelvek; matematika; erkölcsstan; természetismeret; ének-zene; vizuális kultúra; technika, életvitel és gyakorlat; testnevelés és sport: a tantárgyak által használt jelölésrendszerek ismerete.</i></p>
<p><i>Az algoritmus informatikai fogalmának megismerése</i> Problémák algoritmusainak megtervezése. A megoldás lépéseinek szöveges, rajzos készítése, értelmezése. Folyamatábra készítése.</p>		<p><i>Természetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: a tantárgyakban tanult tevékenységek szöveges, rajzos megfogalmazása, algoritmizálása, folyamatábrák készítése.</i></p> <p><i>Matematika:</i></p>

	<p>gondolkodás, értelmezésmodellek (pl. rajzos modellek, gráfok) megértése. Algoritmus követése, értelmezése, készítése. A gráf szemléletes fogalma, egyszerű alkalmazásai.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan: Bibliai családfák készítése gráffal.</i></p>
<p><i>Problémák megoldása önállóan, illetve irányított csoportmunkában</i> Az algoritmuskészítés lépéseinek az ismerete. Algoritmus tervezése, különböző megoldási lehetőségek tanulmányozása. Az informatikai eszközök és módszerek alkalmazási lehetőségeinek megismerése a problémamegoldás különböző fázisaiban.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom; idegen nyelvek; matematika; erkölcsstan; történelem; társadalmi és állampolgári ismeretek; természetismeret; ének-zene; vizuális kultúra; technika, életvitel és gyakorlat; testnevelés és sport: a tantárgyak tananyagainak egyéni vagy csoportos feldolgozása, a produktum bemutatása multimédiás eszközökkel. Többféle megoldási mód keresése, az alternatív megoldások összevetése.</i></p>
<p><i>A robotika alapjainak megismerése</i> A folyamatos beavatkozást, vezérlést igénylő problémák megoldási módjának megismerése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: a rendszeresen végrehajtandó tevékenységek alaputasításainak kidolgozása.</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Probléma, információ, kód, utasítás, művelet, algoritmus, folyamatábra, vezérlés.</p>
<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Csoportmunka tanári irányítással. Egyéni munka tanári irányítással. Irányított csoportmunka. Magyarázat, szemléltetés, stukturálás.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	
Előzetes tudás	Egyszerű felhasználói szoftverek alapszintű kezelése. Utasítások leírásainak használata. Alapvető matematikai műveletek ismerete. Síkgeometriai ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Algoritmusok megvalósítása a számítógépen. Kész programok kipróbálása. Vezérlésszemléletű problémák megoldása.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<i>Adott feladat megoldásához tartozó algoritmusok megfogalmazása, megvalósítása számítógépen</i> Fejlesztőrendszerek alaputasításainak ismerete, alkalmazása. Egyszerűbb feladatok megoldási algoritmusainak megvalósítása Logo vagy más fejlesztőrendszer segítségével.	<i>Matematika:</i> Algoritmus követése, értelmezése, készítése.
	<i>A problémamegoldás során az ismert adatokból az eredmények meghatározása</i> Adatok bevitele, az adatok alapján az eredmények meghatározása, a végeredmények megjelenítése.	<i>Természetismeret:</i> műveletek, összefüggések kiszámolása. Válasz megfogalmazása szóban és írásban. <i>Matematika:</i> A programozni kívánt művelettel kapcsolatos alapvető ismeretek.
	<i>Feladatok megoldása egyszerű, automataelvű fejlesztőrendszerrel</i> Az algoritmizálási készségek fejlesztésére alkalmas fejlesztőrendszerek megismerése. Problémamegoldás folyamatának értelmezése.	<i>Matematika:</i> tájékozódás a síkban A tájékozódást segítő viszonzyszavak. Koordinátarendszer, koordináták. Feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése a megalkotásuk előtt. Geometriai alakzatok tulajdonságai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bemeneti adat, eredmény, utasítás, algoritmus.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás önálló kipróbálás, feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés. Feladattal vezetett egyéni munka, csoportmunka tanári irányítással. Magyarázat, szemléltetés önellenőrzés, önértékelés, verseny, házi feladat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.3. rúbb folyamatok modellezése	
Előzetes tudás	Egy fejlesztői rendszer alapszintű ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Oktatóprogramok használata. A különböző típusú beállítások módosító szerepének felismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>A szabályozó eszközök hatásának megfigyelése oktatóprogramokban</i> Interaktív oktatóprogramok használata. Beavatkozás a program folyamataiba. A beállítások módosító szerepének felismerése.		<i>Matematika:</i> oktatási- tanulási technológiákkal való megismerkedés, azok interaktív használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Eljárás, beállítás, paraméter, interaktivitás, oktatóprogram.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés. Önértékelés, önellenőrzés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció	Órakeret 5 óra
	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. Keresőkérdések megfogalmazása tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Keresőkérdések alkotása, a keresés eredményének értelmezése, a keresés pontosítása. Információforrások kiválasztása, használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Keresőkérdések megfogalmazása</i> Böngészőprogram kezelése, webcímek beírása, linkek használata, portálok felkeresése. Kulcsszavas és tematikus keresés. Kereső operátorok ismerete. Keresőkérdések megfogalmazása, értelmezése, pontosítása.		<i>Hit- és erkölcsstan: A Bibliában előforduló ételek, növények keresése.</i>
<i>Irányított információkeresés eredményének értelmezése</i> Találatok értelmezése. A találatok során kapott információk tanulmányozása. A keresés céljának leginkább megfelelő oldalak felkeresése.		<i>Biológia-egészségtan:</i> állatokról, növényekről képek, adatok gyűjtése.
<i>Információforrások irányított kiválasztása</i> Konkrét információforrások használata. Hírportálok felkeresése.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kulturális hírportálon keresztül

	egy meglátogatandó színházi előadás műsorának keresése.
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Webhely, webcím, böngésző, link, keresés, keresőgép, tematikus keresés, kulcsszavas keresés, kereső operátorok, hivatkozásgyűjtemény.
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Feladattal vezetett egyéni munka. Magyarázat, önellenőrzés, házi feladat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. A számítógép alapvető használata, böngészőprogram ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információ küldése, fogadása. Elektronikus levelezőrendszer használata. Saját e-mail cím készítése. Netikett ismerete.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p><i>Az információ küldésének és fogadásának megismerése. Kapcsolatteremtés infokommunikációs eszközök útján Levelezőrendszer alapvető szolgáltatásainak ismerete és alkalmazása. Saját e-mail cím létrehozása. Üzenet küldése, fogadása, válasz a kapott üzenetre, levél továbbítása, mellékletek csatolása. A mobilkommunikáció eszközei.</i></p>	
	<p><i>Felelős magatartás az online világban Netikett ismerete. A kommunikáció írott és íratlan szabályai. Adatvédelem, az információk megosztásának etikai kérdései. Az online kommunikációban rejlő veszélyek elleni védekezés.</i></p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan: Koncentráció a tízparancsolattal. Keresztyén magatartás.</i></p>
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Levelezőrendszer, e-mail cím, elektronikus levél, regisztráció, címzett, másolat, rejtett másolat, tárgy, melléklet, csatolás, válasz, továbbítás, netikett.	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Feladattal vezetett egyéni munka. Kiselőadás, vita.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.3. Médiainformatika	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. CD, DVD	

	használata. Böngészőprogram használata, fontosabb portálok ismerete.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hagyományos és az elektronikus média kezelése, internetes média elérése, információk letöltése a számítógépre, információk értelmezése.
	Ismeretek/fejlesztési követelmények Kapcsolódási pontok
<i>Internetes portálok, szöveges és képi információforrások használata</i> Weboldalak megtekintése, mentése. Szöveg, kép mentése weboldalról. Hang-, képanyagok elérése, videomegosztó rendszerek felkeresése. Elektronikus könyv keresése, olvasása. Médiatárak keresése, médiumok elérése, használata. Oktatási célú adatbázisok használata. Oktatóprogramok használata.	<i>Idegen nyelv: nyelvi oktatóprogramok használata.</i> <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; magyar nyelv és irodalom: korabeli filmek keresése (Magyar Nemzeti Filmarchívum), elektronikus könyv olvasása.</i> <i>Hit- és erkölcsstan: Biblia a neten</i>
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Elektronikus média, videomegosztás, elektronikus könyv, médiatár, oktatóprogram.
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Feladattal vezetett egyéni munka. Megbeszélés, önellenőrzés, önértékelés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az információs társadalom	Órakeret 4 óra
	5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai	
Előzetes tudás	Az informatikai biztonsággal kapcsolatos tapasztalatok megfogalmazása. A számítógép vagy a programok használata során tapasztalt esetleges meghibásodások megfogalmazása. Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az informatikai biztonsággal kapcsolatos ismeretek megértése. Az adatvédelem érdekében alkalmazható lehetőségek megértése. Az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályok megértése. Az információforrások feltüntetése a dokumentumokban.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Az informatikai biztonság kérdései</i> Az informatikai biztonsággal kapcsolatos ismeretek. A számítógép és a számítógépen tárolt adatok védelme.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: a tevékenység elvégzéséhez és eredményéhez kapcsolódó biztonságos eszközhasználat.</i></p>
<p><i>Az adatokat – különösen a személyes információkat – érintő visszaélések, veszélyek és következmények megismerése</i> Adatvédelemmel kapcsolatos fogalmak. Adatkezeléssel kapcsolatos eljárások megismerése. A személyes adatok védelme.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: a személyes életvitel tevékenységei, eljárásai.</i></p>
<p><i>Az infokommunikációs viselkedési szabályok megismerése</i> Az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályok megismerése. A hálózat használatára vonatkozó szabályok megismerése, értelmezése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: közreműködés a közösségi normák kialakításában.</i></p>
<p><i>Az információforrások megkülönböztetése a saját dokumentumban</i> Információforrások gyűjtése. A felhasznált információforrások feltüntetése a saját dokumentumban.</p>	<p><i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan: az információ gyűjtéséhez és feldolgozáshoz szükséges kommunikációs készségek megalapozása.</i></p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom: az információs-kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások kialakítása.</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Informatikai biztonság, adat, személyes adat, adatvédelem, adatkezelés, netikett, információ, információforrás, hivatkozás.</p>
<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Projektfeladatok megoldása. Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka, Csoportmunka tanári irányítással. Kiselőadás, szemléltetés, bemutatás.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata</p>	
---	--	--

Előzetes tudás	Elektronikus szolgáltatásokkal kapcsolatos tapasztalatok, vélemények megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elektronikus szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének felismerése. A szolgáltatások céljainak azonosítása, működésének megfigyelése.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<i>Az e-szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének megismerése</i> A globális információs társadalom jellemzői. Elektronikus szolgáltatások szerepe és használata a hétköznapi életben.	<i>Biológia-egészségtan: egészséges életmód.</i> <i>Technika, életvitel és gyakorlat: a környezetben megismerhető munkatevékenységek.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információs társadalom, elektronikus szolgáltatás, regisztráció, leiratkozás, azonosító, jelszó.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka. Megbeszélés, kérdezés, házi feladat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Könyvtári informatika	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A könyvtári terek, alapszolgáltatások, elterjedtebb dokumentumtípusok jellemzőinek és a könyv bibliográfiai azonosító adatainak ismerete. Betűrendezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A könyvtár forrásainak és eszközeinek tanári segítséggel való alkotó és etikus felhasználása a tanulmányi feladatok során.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<i>Könyvtártípusok megkülönböztetése. Az iskolai könyvtár eszköztárának készség szintű használata</i> Tájékozódás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében. Az iskolai könyvtár eszköztárának készség szintű használata a könyvtári terek funkcióinak és a könyvtári abc ismeretében. Könyvtárlátogatás a települési könyvtárban.	
	<i>Könyvtári szolgáltatások</i> A hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismerése. A könyvtár alapszolgáltatásainak használata. A könyvtári katalógus funkciójának megértése. Katalógusrekord (-cédula) adatainak értelmezése.	<i>Minden tantárgy keretében: ajánlott olvasmányokkal kapcsolatos feladatok.</i> Csoportos könyvtárlátogatás, könyvtári óra.

	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az önálló feladatvégzés egyes lépéseinek elkülönítése és gyakorlása (könyvtárlátogatás, könyvkölcsönzés, gyermeklexikon).</p>
<p><i>Információkeresés</i> Megadott művek keresése a könyvtár szabadpolcos állományában a feliratok és a raktári jelzet segítségével. Keresőkérdések megfogalmazása tanári segítséggel.</p>	
<p><i>Dokumentumtípusok, kézikönyvek</i> Hagyományos és nem hagyományos dokumentumok formai, tartalmi, használati jellemzőinek megállapítása; csoportosításuk. A korosztálynak készült tájékoztató források, segédkönyvek biztos használata.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> ismerkedés különböző információhordozókkal. Sajtóműfajok. A nyomtatott és az elektronikus szövegek jellemzői. A média különféle funkcióinak felismerése. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> segédkönyvek, kézikönyvek, atlaszok, lexikonok használata. <i>Természetismeret:</i> Térkép-fajták. <i>Matematika:</i> ismerethordozók használata.</p>
<p><i>Forráskiválasztás</i> A megadott problémának megfelelő nyomtatott és elektronikus források irányított kiválasztása. A könyvtárhasználati és informatikai alapokra építő információgyűjtést igénylő feladatok.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> feladatvégzés könyvekkel, gyermeklapokkal (válogatás, csoportosítás, tematikus tájékozódás). Anyaggyűjtés nyomtatott és elektronikus források</p>

	<p>segítségével.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> információk gyűjtése adott témához segítséggel könyvtárban, médiatárban, múzeumokban.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgyakkal, jelenségekkel, műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése.</p> <p><i>Természetismeret:</i> tájékozódás a környezet anyagairól. Válogatás információs anyagokban és gyűjteményekben (könyv és médiatár, kiállítási-múzeumi anyagok).</p>
<p><i>Bibliográfiai hivatkozás, forrásfelhasználás</i> A forrásmegjelölés etikai vonatkozásainak megértése. Saját és mások gondolatainak elkülönítése. A felhasznált források önálló azonosítása a dokumentumok főbb adatainak (szerző, cím, hely, kiadó, év) megnevezésével.</p>	<p><i>Minden tantárgy, feladat esetében:</i> a forrásfelhasználás jelölése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Könyvtár, kézikönyvtár, katalógus, hivatkozás, forrás, könyv, időszaki kiadvány, honlap, CD, DVD, lexikon, enciklopédia, szótár, atlasz.</p>
<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka. Csoportmunka tanári irányítással. Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka tanári irányítás mellett. Megbeszélés, kérdés, verseny.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén</p>	<p><i>A tanuló az informatikai eszközök használat témakör végére</i> ismerje a számítógép részeinek és perifériáinak funkcióit, tudja azokat önállóan használni; tudjon a könyvtárszerkezetben tájékozódni, mozogni, könyvtárat váltani, fájlt keresni; tudjon segítséggel használni multimédiás oktatóprogramokat;</p>
--	---

tudjon az iskolai hálózatba belépni, onnan kilépni, ismerje és tartsa be a hálózat használatának szabályait;
ismerje egy vírusellenőrző program kezelését.

A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére

tudjon rövid szöveget beírni;
ismerje a szövegszerkesztés alapfogalmait, legyen képes önállóan elvégezni a leggyakoribb karakter- és bekezdésformázásokat; használja a szövegszerkesztő nyelvi segédeszközeit;
ismerje egy bemutatókészítő program egyszerű lehetőségeit, tudjon rövid bemutatót készíteni;
ismerje fel az összetartozó adatok közötti egyszerű összefüggéseket; segítséggel tudjon használni tantárgyi, könyvtári, hálózati adatbázisokat, tudjon különféle adatbázisokban keresni;
tudjon különböző dokumentumokból származó részleteket saját munkájában elhelyezni.

A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére

legyen képes összegyűjteni a problémamegoldáshoz szükséges információt;
ismerje a problémamegoldás alapvető lépéseit;
képes legyen önállóan vagy segítséggel algoritmust készíteni; tudjon egyszerű programot készíteni;
legyen képes egy fejlesztőrendszer alapszintű használatára;
a problémamegoldás során legyen képes együttműködni társaival.

A tanuló az infokommunikáció témakör végére

legyen képes a böngészőprogram főbb funkcióinak használatára;
legyen képes tanári segítséggel megadott szempontok szerint információt keresni;
legyen képes a találatok értelmezésére;
legyen képes az elektronikus levelezőrendszer önálló kezelésére; legyen képes elektronikus és internetes médiumok használatára; legyen képes az interneten talált információk mentésére;
ismerje a netikett szabályait.

A tanuló az információs társadalom témakör végére

ismerje az informatikai biztonsággal kapcsolatos fogalmakat; ismerje az adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat;
ismerje az adatvédelem érdekében alkalmazható lehetőségeket; ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat;
szerezzen gyakorlatot az információforrások saját dokumentumokban való feltüntetésében.

A tanuló a könyvtári informatika témakör végére

a különböző konkrét tantárgyi feladataihoz képes az iskolai könyvtárban a megadott forrásokat megtalálni, és további releváns forrásokat keresni; konkrét nyomtatott és elektronikus forrásokban képes megkeresni a

	megoldáshoz szükséges információkat; el tudja dönteni, mikor vegye igénybe az iskolai vagy a lakóhelyi könyvtár szolgáltatásait.
--	--

7–8. évfolyam

Célok és feladatok

Korunkban a társadalmi szocializáció már környezetünk informatikai rendszerébe való beilleszkedést is jelent. Az oktatás fejlesztő szakaszában a tanulónak már legyenek sokirányú tapasztalatai az alapvető informatikai eszközök helyes használatáról, az információszerezés és a kommunikáció társadalmi rendjéről. Legyen képes információtudatos viselkedésre.

A számítógép kiemelkedik az informatikai eszközök sorából, ismerje meg a tanuló a számítógép kezelésének alapjait, a legfontosabb hardvereszközök használatát. Tudja a hardver és szoftver fogalmát. Iskolai tanulmányi és közösségi feladataihoz kapcsolódó számítógépes programokat használjon. Gyakorlattan használja a feladathoz választott alkalmazói programokat, ismerje ki magát multimédiás környezetben. Legyen képes elvégezni a mindennapi karbantartás feladatait. Ismerje néhány kiemelkedő magyar tudós szerepét a számítógép fejlődésében.

Az algoritmizálás egyszerre eszköze a problémamegoldásnak és a képességfejlesztésnek. Ismerjen a tanuló alapalgoritmusokat, tudjon alapvető utasításokat olyan programozási nyelven, amely alkalmas az algoritmusok kipróbálására. Tudjon egyszerű folyamatokat modellezni, legyenek tapasztalatai a természeti, társadalmi események számítógépes modellezésében.

Az információszerezés adatok gyűjtését és feldolgozását jelenti. Ismerje a tanuló az adatkezelés technikáját, az adatvédelem és a szerzői jog szabályait.

A papíron és elektronikusan tárolt információ hozzáférését is tanulnunk kell. Ismerje meg a tanuló a könyv értékét, a könyvtár és az internet lehetőségeit.

Nagyon fontos az, hogy a tanulók életkorának megfelelő eszközökkel és módszerekkel dolgozzunk. Minden tanórán sokféle érdekes tevékenységgel találkozzanak a gyerekek.

Szerezzenek tapasztalatokat az önálló tanulás fontosságáról, hatékony technikáiról, így készülhetnek fel az egész életen át tartó tanulásra.

Az egyénileg, elszigetelten végzett tevékenységeket gyakran kiválthatja a csoportoknak adott, közösen megoldható feladat. Valódi kihívásokat jelentő feladatokat, „élesben” megoldandó problémákat is kapjon a tanulócsoporthoz.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata		Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a különböző informatikai környezetekben. Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata. Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata. Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz kiválasztása.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<p><i>Tájékozódás a különböző informatikai környezetekben</i> Számítógépes és nem számítógépes informatikai környezetek megismerése, összehasonlítása.</p>		<p><i>Fizika:</i> egyes technikai eszközök működésének megfigyelése, a működés feltételeinek értelmezése a mindennapi környezetben.</p>	
<p><i>Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata.</i> A számítógép fő egységei. Neumann elvű gépek fő részei. Bemeneti és kimeneti perifériák, adathordozó eszközök működési elvei. Az eszközök helyes használatának elsajátítása.</p>			
<p><i>Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata</i> Az operációs rendszer grafikus felületének magabiztos használata.</p>		<p><i>Fizika; biológia-egészségtan; kémia:</i> a tudomány és a technika mindennapi élettel való kapcsolata.</p>	

<p><i>Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz kiválasztása</i></p> <p>Az adott feladat elemzése. A probléma megoldásához szükséges informatikai eszköz kiválasztása.</p> <p>A probléma megoldásához szükséges funkciók elsajátítása.</p>	<p><i>Fizika; kémia; matematika; biológia-egészségtan: a tantárgyi órán felmerülő feladatok informatikai eszközzel történő megoldása. Az adott helyzethez legjobban illeszkedő hardver és szoftver kiválasztása. A tanórán bemutatott kísérlet vagy vizsgálat jegyzőkönyvének nyomtatása.</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak Monitor, nyomtató, adathordozó, pendrive, merevlemez, CD, CD-olvasó.</p>	
<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák Tanári bemutatás, önálló kipróbálás. Egyéni munka tanári irányítással. Szemléltetés, kérdezés, stukturálás, házi feladat.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>2. Alkalmazói ismeretek</p>	<p>Órakeret 17 óra</p>
<p>2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása</p>		
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. A szövegszerkesztés alapfogalmainak ismerete. A leggyakoribb karakter- és bekezdésformázások önálló végzése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása. Objektumok szövegben való elhelyezése. Összetett dokumentum készítése. Multimédiás dokumentumok előállítás.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Szöveges, rajzos dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása</i> Kisebb méretű dokumentum minta vagy leírás alapján történő szerkesztése.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom: szövegalkotás a társadalmi (közösségi) élet különböző területein a papíralapú és az elektronikus műfajokban).</i></p>

<p><i>Objektumok a szövegben</i> Objektumok beillesztése a szövegbe.</p> <p>A szövegben elhelyezhető különböző objektumok (kép, szöveg, rajz) tulajdonságainak megismerése, az egyes jellemzők módosítása.</p>	
<p><i>Összetett dokumentum készítése</i> Egyszerű szöveget, rajzot és táblázatot is tartalmazó dokumentumok elkészítése.</p> <p>Szöveg mentése különböző formátumokban.</p> <p>Vallási témájú összetett dokumentumok készítése.</p>	
<p><i>Multimédiás dokumentumok előállítása</i> Szöveg, kép, hang, animáció elhelyezése a dokumentumban. A prezentáció testreszabása, háttér, áttűnés, animáció beállítása. Bemutatók készítése közös munkában, csoportokban.</p> <p><i>Bibliai témájú prezentáció készítése.</i></p> <p><i>Hit- és erkölcsstan: Prezentáció készítése az aktuális tananyaghoz.</i></p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szöveg, multimédia, prezentáció, dia, diavetítés.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás önálló kipróbálás, feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés. Egyéni munka. Magyarázat, szemléltetés, interaktív tananyag, önellenőrzés, önértékelés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. Példák megnevezése a táblázatok mindennapi életben történő használatára vonatkozóan. Alkalmazói programok fájlműveletei. A térképhasználat alapjainak ismerete.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Táblázatkezelés. Táblázatos dokumentumok készítése. Az adatkezelés alapjainak fejlesztése. Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek. Térképhasználati ismeretek felhasználása, keresése az interneten.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Táblázatkezelés</i> Táblázatkezelő program használata. A munkakörnyezet beállítása. A táblázatkezelő menürendszerének megismerése.</p>	
<p><i>Táblázatos dokumentumok. Az adatkezelés alapjai</i> Táblázatok használata a mindennapi életben. Adatok táblázatos formába rendezése, feldolgozása. Adattípusok megismerése. Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás elsajátítása.</p>	<p><i>Matematika:</i> ismeretek alkalmazása az újabb ismeretek megszerzésében. Táblázatok készítése.</p>
<p><i>Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek</i> Adatok megjelenítése, kiemelése, aktuális információ keresése. Az adatok gyűjtése, csoportosítása, értelmezése.</p>	<p><i>Fizika; kémia; földrajz; biológia-egészségtan:</i> a vizsgált természeti és technikai rendszerek állapotának leírására szolgáló szempontok és módszerek megismerése, használata.</p>
<p><i>Térképhasználati ismeretek felhasználása, keresése az interneten</i> Térképhasználati ismeretek alkalmazása. Térképek keresése, használata. Keresés a térképen, a térképek átalakítása.</p>	<p><i>Földrajz; fizika:</i> A térbeli tájékozódást szolgáló eszközök és módszerek alapjainak és felhasználásának megismerése. A GPS idő-, távolság- és sebességadatainak értelmezése. <i>Hit- és erkölcsstan:</i> nevezetes vallási helyek GPS adatai.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás, cella, oszlop, sor, aktív cella, tartomány, munkalap, munkafüzet.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés. Feladattal vezérelt csoportmunka. Szemléltetés, magyarázat, kérdezés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel		Órakeret 6 óra
	3.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása		
Előzetes tudás	Az információ világában való tájékozódás képessége, jelrendszer ismerete. Algoritmusleírás eszközeinek ismerete. Egyszerű folyamatokra értelmezése. Algoritmuskészítés. Egy fejlesztőrendszer ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Algoritmus leírása. A feladatmegoldást segítő eszközök megismerése. Csoportos feladatmegoldás. Összetett probléma megoldása fejlesztői környezetben.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<p><i>A problémák megoldásához szükséges eszközök és módszerek megismerése</i> Az algoritmusleírás eszközeinek és módszereinek megismerése. Egyszerű algoritmusok készítése.</p>		<p><i>Matematika:</i> algoritmus követése, értelmezése, készítése. Elemek elrendezése különféle szempontok szerint; rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok) használata, készítése. Megalkotott rendszer átalakítása.</p>	
<p><i>Problémák megoldása önállóan, illetve irányított csoportmunkában</i> Iskolai élethez kapcsolódó probléma megoldása önállóan vagy irányított csoportmunkában.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom, idegen nyelvek, történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, hit- és erkölcsstan:</i> a tantárgyak tananyagainak feldolgozása, adatgyűjtés interneten. Az adatok tárolása és cseréje különböző informatikai eszközök felhasználásával.</p>	

<p><i>A robotika alapjainak megismerése, egyszerű vezérlési problémák megoldása</i> Egyszerű vezérlési feladatok megoldása fejlesztői környezetben.</p>	<p><i>Matematika:</i> Tájékozódás a síkban. Koordináta-rendszer, koordináták. A feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése a megalkotásuk előtt. Szerkesztések különféle szerkesztési eszközökkel és eljárásokkal. Objektumok létrehozása adott feltételek szerint. Geometriai alakzatok tulajdonságai.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Utasítás, elágazás, ciklus, feltétel, programkód, futtatás, fordítás, tesztelés.</p>
<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka tanári irányítás mellett. Megbeszélés, vita, szimuláció, házi feladat, önellenőrzés, önértékelés.</p>
<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Fejlesztői környezet ismerete. Adatbevitel, a végeredmény megjelenítése.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Algoritmusok készítése és megvalósítása. Tervezési eljárások megismerése, az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elveinek alkalmazása.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Adott feladat megoldásához algoritmusok tervezése, végrehajtása</i> Algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján. Algoritmus kódolása fejlesztői környezetben.</p>	<p><i>Matematika:</i> algoritmus követése, értelmezése, készítése. Megalkotott rendszer átalakítása.</p>

<p><i>A problémamegoldáshoz szükséges adatok és az eredmény kapcsolata</i></p> <p>Az eredmény meghatározása a bemenő adatok alapján.</p>	<p><i>Fizika; kémia:</i> műveletek, összefüggések kiszámolása.</p> <p><i>Matematika:</i> oktatási-tanulási technológiákkal való megismerkedés, azok interaktív használata.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Alulról felfelé építkezé^s elve, lépésenkénti finomítás elve, bemenő adat, kimenő adat.</p>
<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Feladattal vezetett egyéni munka, csoportmunka tanári irányítással. Szemléltetés, magyaráz^{at}, stukturálás.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció		Órakeret 5 óra
	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek		
Előzetes tudás	Böngészőprogramok, keresők, levelezőrendszerek használata. Információkeresés az interneten. Megadott művek elektronikus katalógusban való visszakeresése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információk hatékony keresése, a legfontosabb információk megtalálása, a hiteles és nem hiteles információk megkülönböztetése, információk kritikus kezelése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<p><i>Összetett keresések űrlapok segítségével</i> Tematikus és kulcsszavas keresőgépek használata az információ elérésére, több keresési szempont egyidejű érvényesítése, űrlapok kitöltése.</p>		<p><i>Földrajz:</i> a Föld országainak, fővárosainak bemutatásához, prezentációk készítéséhez anyagok gyűjtése, kiselőadás készítése.</p>	
<p><i>Hatékony, céltudatos információszerzés</i> A keresés folyamata. Keresőkérdés alkotása. Releváns információk kiszűrése a kereső által megtalált adathalmazból.</p>		<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Vallási tárgyú információk keresése. (Egyházkerületi, egyházközségi rendezvényekről.)</p>	
<p><i>Információforrások irányított kiválasztása, hitelességének vizsgálata, szelektálása</i> Helyi könyvtári és a korosztálynak szóló elterjedt adatbázisok. Az információk elemzése hitelesség szempontjából. Több hasonló tartalmú oldal összehasonlítása.</p>		<p><i>Fizika:</i> természettudományos anyagok gyűjtése, a megbízhatóság vizsgálata</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Keresés, letöltés, hitelesség, űrlap.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladatmegoldás. Feladattal vezetett önálló megismerés. Kérdezés, vita, házi feladat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
Előzetes tudás	Elektronikus levél írása, fogadása, új postafiók regisztrálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A modern infokommunikációs eszközök hatékony használata.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p><i>A kommunikációs modell megismerése</i> Az információ küldésének és fogadásának kommunikációs eszközei, funkciói, kiválasztási szempontjai. Az elektronikus levelezés alapjai. A mobilkommunikáció eszközei. Kapcsolatteremtés infokommunikációs eszközök útján. Az internet kommunikációs szolgáltatásai.</p>	<p><i>Kémia; biológia-egészségtan, hit- és erkölcstan:</i> feladatok közös kidolgozása kommunikációs csatornákon keresztül.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikációs modell, üzenet, internetes kommunikáció, mobilkommunikáció, adatvédelem.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka Bemutató, megbeszélés, kiselőadás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.3. Médiainformatika	
Előzetes tudás	A hagyományos és az elektronikus média kezelése, az internetes média elérése, egyes elemek letöltése. A médiában megjelenő információk hitelességének kritikus értékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A legújabb médiainformatikai technológiák használata, alkalmazása; önálló és kritikus attitűd fejlesztése.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p><i>A hagyományos médiumok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazásuk a megismerési folyamatban</i></p> <p>A média alkalmazási lehetőségei. Internetes portálok, szöveges és képi információforrások. Internet, televízió, rádió használata.</p> <p>Elektronikus könyv, hangoskönyv használata. Szótárak, lexikonok, folyóiratok az interneten. Képek, zenék, filmek elérése az interneten. Oktatóprogramok, oktatóanyagok keresése az interneten. Internetes térképek keresése.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan: Bibliai tárgyú hangoskönyvek, e-bookok használata.</i></p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom: hangoskönyv, elektronikus könyv használata.</i></p> <p><i>Idegen nyelvek és irodalom: szótárak, lexikonok használata</i></p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Internetes oktatóprogram, regisztráció, online szótár, online elérés, elektronikus könyv, hangoskönyv, információmegosztó portálok.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Csoportmunka tanári irányítással. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag szimuláció, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az információs társadalom		Órakeret 3 óra
	5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai		
Előzetes tudás	Informatikai biztonsággal, információkezeléssel kapcsolatos tapasztalatok. Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése, véleményezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információ előállítása, megosztása, terjesztése, használata, átalakítása. Az információ kezelése során felmerülő veszélyek felismerése, elhárításuk lehetőségei. Az információforrások hitelességének értékelése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<p><i>Az adatokkal, különösen a személyes adatokkal való visszaélések, veszélyek és következmények megismerése, azok kivédése, a védekezés módszereinek és szempontjainak megismerése</i></p> <p>Az adatvédelemmel kapcsolatos feladatok megismerése.</p> <p>Az adatokkal való visszaélések kivédése.</p> <p>Az adatokkal való visszaélésekből származó veszélyek és következmények megismerése.</p> <p>Védekezési módszerek és szempontok megismerése.</p>		<p><i>Hit- és erkölcsstan: Keresztyén magatartás jellemzői</i></p>	

<p><i>Az információ hitelessége és ellenőrzési lehetőségeinek megismerése</i> Megbízható információforrások ismerete. Az információ hitelességének értékelése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a tevékenységekhez szükséges információk kiválasztása és alkalmazása. A különböző eredetű információk szűrése, értékelése, összekapcsolása, érvényességük kiterjesztése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Adat, adathalászat, kéretlen levél (spam), lánclevél (hoax), információ, információforrás, hitelesség, megbízhatóság.</p>
<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Csoportmunka irányítással. Megbeszélés, vita, kiselőadás.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Könyvtári informatika		Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az iskolai könyvtár önálló használata a raktári rend ismeretében. Közkönyvtári tapasztalatok. Könyvtári katalógusok irányított használata. Az önálló műre való hivatkozás alapjainak ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az iskolai és lakóhelyi könyvtár alapszolgáltatásainak és a különböző információforrásoknak önálló, alkotó és etikus felhasználása egyszerű tanulmányi feladatok egyéni és csoportos megoldása során.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<p><i>Könyvtártípusok, funkcionális terek</i> Tájékozódás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében. Az összes könyvtártípus jellemzőinek megismerése, összehasonlítása. A kézikönyvtár összetételének és tájékozódásban betöltött szerepének megismerése. Nagyobb könyvtárak funkcionális tereinek megismerése. Önálló eligazodás a települési közkönyvtárban. A gyermekkönyvtár (-részleg) önálló használata. Könyvtárlátogatás.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> könyvtárhasználat. <i>Hít- és erkölcsstan:</i> Vallási, bibliai tárgyú könyvek a könyvtárban.</p>	
<p><i>Könyvtári szolgáltatások</i> Könyvtári szolgáltatások irányított alkalmazása a tanulásban és a tájékozódásban. A kézikönyvtár önálló használata.</p>			

Információkeresés

Hatékony, céltudatos információszerzés.

Keresett téma kifejezése tárgyszóval.

Összetett keresőkérdés megfogalmazása.

Megadott szempontok szerint való keresés az iskolai és a lakóhelyi elektronikus könyvtári katalógusban.

Konkrét feladathoz való irányított forráskeresés katalógus és bibliográfia segítségével.

A forráskeresés és -feldolgozás lépéseinek tudatosítása, irányított alkalmazása.

Hit- és erkölcsstan: Vallási témájú könyvek keresése.

Technika, életvitel és gyakorlat: a tevékenység információforrásainak használata: a tevékenységhez kapcsolódó információszükséglet behatárolása és a tevékenységhez, a probléma megoldásához szükséges komplex tájékozódás.

Fizika; kémia; biológia-egészségtan: Információk keresése, könyvtár-, folyóirat- és internethasználat, adatbázisok, szimulációk használata.

Magyar nyelv és irodalom: Írás, szövegalkotás: rövidebb beszámolók anyagának összegyűjtése, rendezése különböző nyomtatott (lexikonok, kézikönyvek) és elektronikus forrásokból.

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: önálló információgyűjtés adott témához különböző médiumokból.

Földrajz: tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - információgyűjtés internetalapú szolgáltatásokkal (tények, adatok, menetrendek, hírek, idegenforgalmi ajánlatok).

**Kulcsfogalmak/
fogalmak**

Nemzeti könyvtár, szakkönyvtár, elektronikus könyvtár, bibliográfia, linkgyűjtemény, keresőkérdés, tárgyszó, szerzői jog, információs érték.

Pedagógiai**eljárások,
módszerek,
szervezési- és
munkaformák**

Feladattal vezérelt önálló megismerés.

Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka tanári irányítás mellett.

Projektfeladatok megoldása.

Megbeszélés, bemutatás.

<p>A fejlesztés eredményei a évfolyam végén</p>	<p><i>A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére</i> ismerje meg a különböző informatikai környezeteket; segítséggel legyen képes az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszközök kiválasztására.</p> <p><i>A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére</i> tudjon dokumentumokba különböző objektumokat beilleszteni; tudjon szöveget, képet és táblázatot is tartalmazó dokumentumot minta vagy leírás alapján elkészíteni; tudjon animált bemutatót készíteni.</p> <p><i>A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére</i> lássa át a problémamegoldás folyamatát; ismerje és használj a az 7. algoritm usleíró eszközö ket; ismerje egy program ozási nyelv alapszint ű utasítása it; tudjon kódolni algoritm usokat; legyen képes meghatározni az eredményt a bemenő adatok alapján</p>
---	--

t
a
n
u
l
ó
a
z
i
n
f
o
k
o
m
m
u
n
i
k
á
c
i
ó
t
é
m
a
k
ö
r
v
é
g

é
r
e
l
e
g
y
e
n
k
é
p
e
s
m
e
g
k
e
r
e
s
n
i
a
k
í
v
á
n
t
i
n
f

o
r
m
á
c
i
ó
t
;
l
e
g
y
e
n
k
é
p
e
s
a
z
i
n
f
o
r
m
á
c
i
ó
é
r

t
é
k
e
l
é
s
é
r
e
;

A tanuló az információs társadalom témakör végére

ismerje az informatikai biztonsággal és
adatvédelemmel kapcsolatos
fogalmakat; ismerjen megbízható
információforrásokat;
legyen képes értékelni az információ hitelességét;

A tanuló a könyvtári informatika témakör végére

a könyvtár és az internet szolgáltatásait igénybe véve képes önállóan releváns
forrásokat találni konkrét tantárgyi feladataihoz.

8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata		Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata. Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata. Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz kiválasztása.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<p><i>Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata</i> Digitalizálás. Képek szkennelése. Digitális fotózás.</p> <p><i>Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata</i> A hálózati operációs rendszerek funkciói, főbb szolgáltatásai. Vezetékes és vezeték nélküli kapcsolatok. Az iskolai hálózat vázlatos felépítése.</p>		<p style="color: green;"><i>Hit- és erkölcstan: Digitális képek plomról készítése a helyi témakör keretében</i></p> <p><i>atika; biológia-</i></p>	
<p><i>Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz kiválasztása</i> Nyomtatás fájlba, pdf állományok készítése. Környezettudatos viselkedés nyomtatáskor. Be-, illetve kitömörítés.</p>		<p><i>Fizika; kémia; matematika; egészségtan: a tantárgyi órán felmerülő feladatok informatikai eszközzel történő megoldása. Az adott illeszkedő hardver és szoftver kiválasztása.</i></p> <p><i>ai eszközzel történő helyezethez legjobban szoftver</i></p>	

Kulcsfogalmak/fogalmak	Digitalizálás, hálózat, hálózati szolgáltatás, tömörítés, tömörített állomány.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, feladatmegoldás. Csoportmunka tanári irányítással Feladattal vezetett egyéni munka Megbeszélés, szemléltetés, stukturálás, verseny.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek		Órakeret 18 óra
	2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása		
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. A szövegszerkesztés alapfogalmainak ismerete. A leggyakoribb karakter- és bekezdésformázások önálló végzése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Táblázatkészítés szövegszerkesztővel. Digitális képek alakítása, formázása. Hangszerkesztés. Webes publikáció készítése.		
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
	<i>Táblázatkészítés szövegszerkesztővel</i> Táblázat beszúrása szövegbe. A táblázat tulajdonságainak beállítása. Táblázat formázása.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> kísérlet vagy vizsgálat jegyzőkönyvének elkészítése.	
	<i>Információk publikálásának különböző módjai az interneten</i> Weblap készítése. Bloghasználat megismerése.	<i>Hit- és erkölcsstan: Keresztyén értékrend megjelenése az internetes kommunikációban is.</i>	

<p><i>Digitális képek alakítása, formázása</i> Digitális képek jellemzőinek megismerése. Képszerkesztő program használata. Műveletek képekkel, képszerkesztés, képvágás.</p>	<p><i>Vizuális kultúra: a technikai médiumok képkalkoló módszerei; vizuális reklámok.</i></p>
<p><i>Multimédiás dokumentumok előállítása</i> A prezentáció önálló készítése, animálása, vetítési beállítások. Bibliai témájú prezentáció készítése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/fogalomok Szöveg, digitális kép, weblap, blog, vetítési beállítások.</p>	
<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.</p>
<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. Példák megnevezése a táblázatok mindennapi életben történő használatára vonatkozóan. Alkalmazói programok fájlműveletei. A térképhasználat alapjainak ismerete.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Táblázatkezelés. Táblázatos dokumentumok készítése. Az adatkezelés alapjainak fejlesztése. Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek. Térképhasználati ismeretek felhasználása, keresése az interneten.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>

<p><i>Táblázatos dokumentumok. Az adatkezelés alapjai</i> Cellahivatkozások használata. Képletek szerkesztése. A konstans, relatív és abszolút hivatkozás fogalmának megismerése</p>	<p><i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz: Mérési adatok, ábrák, értelmezése. Diagramok elemzése, értelmezése.</i></p>
<p><i>Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek</i> Diagramok készítése. Diagramtípus kiválasztása, szerkesztése, módosítása.</p>	<p><i>Fizika; kémia; földrajz; biológia-egészségtan: a vizsgált természeti és technikai rendszerek állapotának leírására szolgáló szempontok és módszerek használata.</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Cellahivatkozás, konstans, relatív és abszolút hivatkozás, képlet, függvény, diagram</p>
<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Feladattal vezetett önálló munka. Tanári bemutatás, önálló kipróbálás Magyarázat, szemléltetés, önellenőrzés, verseny.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel		Órakeret 6 óra
	3.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása		
Előzetes tudás	Az információ világában való tájékozódás képessége, jelrendszer ismerete. Algoritmisleírás eszközeinek ismerete. Egyszerű folyamatábra értelmezése. Algoritmuskészítés. Egy fejlesztőrendszer ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Algoritmus leírása. A feladatmegoldást segítő eszközök megismerése. Csoportos feladatmegoldás. Összetett probléma megoldása fejlesztői környezetben.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények			Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák megoldása önállóan, illetve irányított csoportmunkában</i> Iskolai élethez kapcsolódó probléma megoldása önállóan vagy irányított csoportmunkában.</p>			<p><i>Magyar nyelv és irodalom, idegen nyelvek, történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a tantárgyak tananyagainak feldolgozása, adatgyűjtés interneten. Az adatok tárolása és cseréje különböző informatikai eszközök felhasználásával.</p>
<p><i>A robotika alapjainak megismerése, egyszerű vezérlési problémák megoldása</i> Egyszerű vezérlési feladatok megoldása fejlesztői környezetben.</p>			<p><i>Matematika:</i> Tájékozódás a síkban. A tájékozódást segítő viszonyok ismerete. A feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése a megalkotásuk előtt. Szerkesztések különféle szerkesztési eszközökkel és eljárásokkal. Objektumok létrehozása adott feltételek szerint. Geometriai alakzatok tulajdonságai. Koordinátarendszer, koordináták.</p>

Kulcsfogalmak/fogalmak	Utasítás, elágazás, ciklus, feltétel, programkód, futtatás, fordítás, tesztelés.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka tanári irányítás mellett. Csoportmunka tanári irányítással. Magyarázat, megbeszélés, stukturálás, házi feladat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	
Előzetes tudás	Fejlesztői környezet ismerete. Adatbevitel, a végeredmény megjelenítése.	
További feltételek	Személyi Tárgyi: Számítógépterem, hálózat, internetcsatlakozás, kivetítő.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Algoritmusok készítése és megvalósítása. Tervezési eljárások megismerése, az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elveinek alkalmazása.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p><i>Elemi és összetett adat megkülönböztetése, kezelése</i> Elemi és összetett adattípusok megismerése és alkalmazása</p>	<p><i>Matematika:</i> a feltételekkel való összevetés során annak tudatosítása, hogy a feltételek hogyan befolyásolják az eredményt</p>
	<p><i>Robotvezérlési, grafikai feladatok megoldása fejlesztőrendszerrel</i> Az automataelvű fejlesztőrendszer alapfogalmai. Robotvezérlési alapfogalmak.</p>	

Kulcsfogalmak/fogalmak	Alulról felfelé építkezés elve, lépésenkénti finomítás elve, elemi adat, összetett adat, bemenő adat, kimenő adat.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka. Önértékelés, önellenőrzés, verseny.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.3. Egyszerűbb folyamatok modellezése	
Előzetes tudás	Fejlesztői környezet ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tantárgyi szimulációs programok használata.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<i>Véletlen jelenségek modelljeinek megismerése, a paramétermódosítás hatásainak megfigyelése</i> Tantárgyi szimulációs programok használata, a beállítások hatásainak vizsgálata. A szabályozó eszközök hatásai az oktatóprogramokban. Véletlen jelenségek modelljei.	<i>Kémia; fizika; biológia; földrajz:</i> szimulációs programok. <i>Matematika:</i> véletlen esemény.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Véletlen jelenség, modell, szimuláció beállítás.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett önálló munka. Megbeszélés, szimuláció, interaktív tananyag.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció		Órakeret 4 óra
	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek		
Előzetes tudás	Böngészőprogramok, keresők, levelezőrendszerek használata. Információkeresés az interneten. Megadott művek elektronikus katalógusban való visszakeresése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információk hatékony keresése, a legfontosabb információk megtalálása, a hiteles és nem hiteles információk megkülönböztetése, információk kritikus kezelése, a tartalmak publikálásra való előkészítése.		
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
	<p><i>Nyomtatásra és webes publikálásra szánt dokumentumok készítése</i></p> <p>Közlésre szánt szöveges és képi információval kapcsolatos elvárások, kiválasztási szempontok.</p> <p>Nyomtatási beállítások.</p> <p>Webes publikálásra alkalmas fájlformátumok megismerése.</p> <p>Internetes oldalak feltöltése egy nyilvános tárhelyre.</p> <p>Publikus és nem publikus adatok megkülönböztetése.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan: Keresztyén tartalmú weblap készítése. Feltöltése ingyenes tárhelyre, vagy egyházi oldalra.</i></p>	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Publikálás, hitelesség.		
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Csoportmunka tanári irányítással, feladattal vezetett egyéni munka, projektfeladatok megoldása. Megbeszélés, kiselőadás, vita.		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák		
Előzetes tudás	Elektronikus levél írása, fogadása.		

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A modern infokommunikációs eszközök hatékony használata.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p><i>A kommunikációs célnak megfelelő választás a médiumok között</i></p> <p>A fogyatékkal élőkkel való és a fogyatékkal élők közötti kommunikációt biztosító eszközök megismerése.</p> <p>A virtuális tér közlekedési szabályai.</p> <p>A kommunikációs médiumok és szerepük.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, hit- és erkölcstan: közösségi portálokon megjelenő személyes adatok vizsgálata a védelem és adatbiztonság szempontjából.</i></p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Kommunikációs modell, üzenet, internetes kommunikáció, mobilkommunikáció, adatvédelem.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Frontális osztálymunka</p> <p>Feladattal vezetett önálló munka.</p> <p>Megbeszélés, kiselőadás.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az információs társadalom	Órakeret 3 óra
	5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai	
Előzetes tudás	Informatikai biztonsággal, információkezeléssel kapcsolatos tapasztalatok. Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése, véleményezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az információ előállítás, megosztása, terjesztése, használata, átalakítása.</p> <p>Az információ kezelése során felmerülő veszélyek felismerése, elhárításuk lehetőségei.</p> <p>Az információforrások hitelességének értékelése.</p> <p>Viselkedési szabályok közös kialakítása, a kulturált együttélés szabályainak betartása.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Az informatikai eszközök alkalmazásának fontosabb etikai kérdései</i></p> <p>A jogtiszta szoftverhasználat előnyei. Szabadon vagy korlátozottan használható programok használata. A programhasználat során betartandó jogok és köteleességek.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> az iskolai környezet rendje, tisztasága.</p> <p><i>Matematika:</i> matematikai modellek, statisztikai elemzések), alkalmazásuk módja, korlátai (pontosság, értelmezhetőség).</p>
<p><i>Az információforrások etikus felhasználásának megismerése</i></p> <p>Az információszerzés folyamatának ismerete. Az információforrások etikus felhasználása. Az információforrások feltüntetése. Az információ értéként való kezelése, megosztása.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a személyes felelősség belátása és érvényesítése a közvetlen környezet alakításában.</p> <p><i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> információk keresése, könyvtár-, folyóirat- és internethasználat, adatbázisok, szimulációk használata, kiselőadások tervezése.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Közösségek az egyházban.</p>
<p><i>Az információ és az informatika emberi kapcsolatokra gyakorolt hatásának megismerése</i></p> <p>Az információ szerepe az információs társadalomban. Az informatikai eszközök használatának következményei.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a probléma megoldásához szükséges komplex tájékozódás.</p>

Kulcsfogalmak/fogalmak	Jogtisztta szoftver, licenc, ingyenes szoftver, korlátozottan használható szoftver.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Frontális osztálymunka. Bemutató, kiselőadás, vita.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata	
Előzetes tudás	Életkori sajátosságoknak megfelelő elektronikus szolgáltatásokkal kapcsolatos tapasztalatok, vélemények megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elektronikus szolgáltatások hét napi életben betöltött szerepének felismerése. Az elektronikus szolgáltatások használata, a biztonság figyelembevétele, a kritikus szemléletmód kialakítása.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p><i>Az e-szolgáltatások használatának célirányos megismerése</i></p> <p>Az elektronikus szolgáltatások funkcióinak megismerése.</p> <p>Az elektronikus szolgáltatások működésének megismerése, a szolgáltatások igénybevétele, használata, lemondása.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: a megtakarítási lehetőségek felismerése, a hatékonyság, egészség- és környezettudatosság érvényesítése.</i></p> <p><i>Hit- és erkölcsstan: A teremtett világ védelme.</i></p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információs társadalom, média, elektronikus szolgáltatások, regisztráció, leiratkozás, azonosító, jelszó.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka. Megbeszélés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Könyvtári informatika		Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az iskolai könyvtár önálló használata a raktári rend ismeretében. Közkönyvtári tapasztalatok. Könyvtári katalógusok irányított használata. Az önálló műre való hivatkozás alapjainak ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az iskolai és lakóhelyi könyvtár alapszolgáltatásainak és a különböző információforrásoknak önálló, alkotó és etikus felhasználása egyszerű tanulmányi feladatok egyéni és csoportos megoldása során.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<p><i>Dokumentumtípusok, kézikönyvek</i> Nyomtatott és elektronikus kézikönyvek, közhasznú információforrások és ismeretterjesztő művek típusainak ismerete. Közhasznú adatbázisok használata.</p>		<p><i>Matematika:</i> ismerethordozók használata.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az önálló gyűjtés feladatvégzés, információ és alkalmazása. ismeretszerzés módszereinek jelentésének kótarakban.</p> <p>Az ismeretlen kifejezések megkeresése egy nyelvű sz</p>	

<p><i>Forráskiválasztás</i> A feladatnak megfelelő forrástípus önálló kiválasztása. Információforrások hitelességének vizsgálata, szelektálása. Többféle forrásra épülő tematikus gyűjtőmunka. Feladattal vezetett egyéni munka, csoportmunka tanári irányítással.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a különböző eredetű információk szűrése, értékelése, összekapcsolása, érvényességük kiterjesztése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az információ kritikus befogadásának megalapozása (azonos témáról különböző forrásból származó rövidebb információk összevetése tanári irányítással, csoportosan).</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a források megbízhatósága.</p>
<p><i>Bibliográfiai hivatkozás, forrásfelhasználás</i> Bibliográfiai hivatkozás önálló készítése. Idézés jelölése. A szerzői jogi vonatkozások megértése. Forrásjegyzék összeállítása.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> források megjelölése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Kézikönyv, szaklexikon, szakkönyv, napilap, folyóirat, bibliográfia, linkgyűjtemény, keresőkérdés, tárgyszó, szerzői jog, információs érték, felhasznált irodalomjegyzék.</p>
<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Csoportmunka tanári irányítással.</p> <p>Feladattal vezetett egyéni munka, csoportmunka tanári irányítással.</p> <p>Kooperatív módszer, házi feladat.</p>

<p><i>A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére tudja használni az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásait;</i></p>
--

A fejlesztés
eredményei a
évfolyam végén

A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére

tudjon egyszerű táblázatot létrehozni;

ismerje a

várt diagramok

8. szerkesztésén

ek,

módosításána

k lépéseit;

tudjon

bemutatót

készíteni.

*A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel
témakör végére*

tudjon egyszerű vezérlési feladatokat

megoldani fejlesztői környezetben;

ismerjen és alkalmazzon tervezési

eljárásokat;

tudjon kódolni algoritmust;

legyen képes meghatározni az

eredményt a bemenő

adatok alapján; legyen

képes tantárgyi szimulációs

programok használatára.

A

t

a

n

u

l

ó

a

z

i

n

f
o
k
o
m
m
u
n
i
k
á
c
i
ó
t
é
m
a
k
ö
r
v
é
g
é
r
e
l
e
g
y
e
n
k

é
p
e
s
m
e
g
k
e
r
e
s
n
i
a
k
í
v
á
n
t
i
n
f
o
r
m
á
c
i
ó
t
;
l

;
legyen képes előkészíteni az
információt weben történő
publikálásra; tudja
megkülönböztetni a
publikussá tehető és
védendő adatait;
használja a legújabb infokommunikációs technológiákat, szolgáltatásokat.

A tanuló az információs társadalom témakör végére

ismerje az adatokkal való visszaélésekből származó
veszélyeket és következményeket; ismerje az
informatikai eszközök etikus használatára
vonatkozó szabályokat;
ismerje az információforrások etikus felhasználási lehetőségeit;
ismerje fel az informatikai eszközök használatának az emberi kapcsolatokra
vonatkozó következményeit; ismerjen néhány elektronikus szolgáltatást;
legyen képes a szolgáltatások igénybevételére, használatára, lemondására.

A tanuló a könyvtári informatika témakör végére

a választott forrásokat képes alkotóan és etikusán felhasználni a feladatmegoldásban;
képes alkalmazni a más tárgyakban tanultakat (pl. informatikai eszközök
használata, szövegalkotás); egyszerű témában képes az információs
problémamegoldás folyamatát önállóan végrehajtani.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tanulók értékelése

A tanulók előzetes ismerete és gyakorlati tudása általában nagyon eltérő. Akkor tudjuk hatékonyan szervezni a foglalkozásokat, ha a nagy óraszámú egységek (Informatika alkalmazói ismeretek; Infotechnológia) kezdetekor *diagnosztikus értékelés* során tárjuk fel a tanulók ismereteit és meglévő készségeit.

Szummatív értékelést félévkor és év végén osztályzatokkal kifejezve történik.

Az eredményes előrehaladás érdekében fontos a tanulók munkájának és tudásának rendszeres ellenőrzése és értékelése, amely folyamatos szóbeli értékeléssel valósulhat meg. Egy-egy témakör feldolgozása során a tanuló

tanórai tevékenységét, elvégzett munkáját, elkészített

- dokumentumait,

- ismereteinek szintjét, fejlődését,

- órai aktivitását,

- együttműködését (a csoportmunkában való részvételét) értékeljük rendszeres szóbeli értékeléssel és félévente legalább 3 db érdemjeggyel.

-

-

A tanulói teljesítmény értékelésének speciális szempontjai:

Az értékelés alapja az ismeretek és képességek alkalmazásának a szintje. A dokumentumok több tanóra alatt készülhetnek el, a kész dokumentum értékelésével a tanuló többórás tevékenységét együttesen minősíthetjük.

Az értékelés szempontjai, hogy

- ismeri-e a legfontosabb tényeket, jelenségeket, fogalmakat, tudja-e elméleti

- ismereteit a gyakorlatban alkalmazni, képes-e az önálló

- munkavégzésre,

- tükröződik-e a logikus gondolkodás a teljesítményében,

- tud-e önállóan ismereteket szerezni, feldolgozni, új ismereteket előállítani, ki tudja-e

- választani a munkájához szükséges eszközöket,

- milyen mértékben alkalmazza a számítógépet, mint eszközt mindennapi munkájában.

-

Függelék:

A tankönyvek kiválasztásának speciális elvei:

- adjon segítséget a gyakorlati munkához,
- ösztönözze a további önálló ismeretszerzést és számítógépes munkát, sokféle nehézségű feladatot tartalmazzon,
- hardver- és szoftver független legyen, vagy többféle lehetőséget mutasson be, megfelelően kezelje az
- informatika gyorsan változó részeit.
-

Emelt informatika

5-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Emelt szintű tantárgy 5 – 8. évfolyamon

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	1	36	32	4
6.	2	36+36	32	4+36
7.	2	72	64	8
8.	2	72	64	8

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- A tanterv minden évfolyamon teljes tanévre kiterjedő állandó – a számítógépterem férőhelyeihez igazodó csoportbontásban kerül megtartásra.
- A tantárgyi ismeretek gyakorlati elsajátítása és alkalmazása indokolja és lehetővé teszi az elektronikus tankönyvek és segédanyagok (tantárgyi oktató CD, DVD, e-könyvek, stb.) rendszeres használatát.
- A tanulói munka értékelése, a más tantárgyakhoz való tantárgyi integráció révén pedagógiai szempontból is hangsúlyt kap a csoportmunka.
- Az informatika órákon megszerzett tudás és ismeretanyag a tantárgyi kapcsolódásokon túl kapcsolódik az iskola hagyományaihoz, értékeihez, mindennapi életéhez.
- Az informatika tantárgy ismereteinek átadása és elsajátítása közben a tanulók folyamatosan találkoznak a Biblia és a református hit- és erkölcstan tanításaival, a keresztyén és ezen belül a református értékekkel.

A tanterv alkalmazásához szükséges személyi és tárgyi feltételek:

- számítógépterem (1 tanuló/1 gép) Multimédiás számítógépek hálózatba kötve, számítógép termenként 1 db hálózatba kötött nyomtatóval, szkennelvel, internetelérés, digitális fényképezőgép,
- oktató CD, DVD, e-book olvasók, e-bookok, iskolai könyvtár,
- rendszergazda, a számítógépes hálózat és az eszközök üzemeltetéséhez,
- karbantartásához.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében (Kerettanterv az általános iskolák 5-8. évfolyama számára) kiadott) 2.3.2_informat_5-8 emelt informatika tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

5. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	4	0	4
2. Alkalmazói ismeretek	11	+3	14
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	7	0	7
4. Infokommunikáció	4	+1	5
5. Az információs társadalom	4	0	4
6. Könyvtári informatika	2	0	2
Évfolyam összesen	32	4	36

6. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	4	0+3	7
2. Alkalmazói ismeretek	11	+4+16	31
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	7	+6	13
4. Infokommunikáció	4	+5	9
5. Az információs társadalom	4	+4	8
6. Könyvtári informatika	2	+2	4
Évfolyam összesen	32	4+36	72

7. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	8	+1	9
2. Alkalmazói ismeretek	22	+4	26
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	14	+2	16
4. Infokommunikáció	9	0	9
5. Az információs társadalom	5	0	5
6. Könyvtári informatika	6	+1	7
Évfolyam összesen	64	8	72

8. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	8	+1	9
2. Alkalmazói ismeretek	22	+4	26
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	14	+2	16
4. Infokommunikáció	7	0	7

5. Az információs társadalom	7	0	7
6. Könyvtári informatika	6	+1	7
Évfolyam összesen	64	8	72

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
2.1 Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	Rövid szöveg beírása, javítása Karakterformázás	3
4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	Elmélyítésre szolgáló időkeret: E-mail-es kapcsolat kialakítása külföldi keresztyén közösségekkel, vagy egyénekekkel.	1
	Összesen:	4

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	4+36
Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Az informatikai eszközök használata	Iskolai és otthoni számítógépes környezet	1
1. Az informatikai eszközök használata	Vírusok	1
1. Az informatikai eszközök használata	Fájlkezelés segédprogrammal.	1
2.1 Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	Kurzor testreszabása. Billentyűzet működése és kezelése. Monitor tulajdonságai. Digitalizálás, képszerkesztés, fájlformátumok és mentésük. Meghívó, névjegy, képeslap, üdvözlő kártya, rajzos órarend készítése, nyomtatása.	12
2.1 Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	A vágólap. Egyszerűbb bekezdésformázások. Szöveg kijelölése, másolása, mozgatása, törlése.	2
2.1 Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	Animációk tervezése, készítése, mentése.	4
2.1 Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	A prezentáció testreszabása, háttér, áttűnés, animáció beállítása.	2
3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	Egyszerű feladatok megoldása fejlesztői rendszerek segítségével.	6

	Egyszerű programok írása önállóan.	
4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	Böngészők beállításai és használatuk.	2
4.3. Médiainformatika	Oktatóprogramok használata.	3
5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai	Hálózatok.	2
5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai	Közösségi oldalak és használatuk.	2
6. Könyvtári informatika	A könyvtárhasználati és informatikai alapokra építő információgyűjtést igénylő feladatok.	2

Összesen: 4+36

7. évfolyam:		Szabad órakeret:	8
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
1. Az informatikai eszközök használata	Elmélyítésre szolgáló időkeret.	1	
2.1 Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	A prezentáció testreszabása, háttér, áttűnés, animáció beállítása. Bemutatók készítése közös munkában, csoportokban. Bibliai témájú prezentáció készítése.	3	
2. Alkalmazói ismeretek	Összefoglalásra szolgáló időkeret.	1	
3.2 Algoritmizálás és adatmodellezés	Eljárások írása önállóan.	2	
6. Könyvtári informatika	Összefoglalásra szolgáló időkeret.	1	
		Összesen:	8

8. évfolyam:		Szabad órakeret:	8
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
1. Az informatikai eszközök használata	Elmélyítésre szolgáló időkeret.	1	
2.1 Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	Prezentációk önálló megtervezése és elkészítése. Prezentáció előadása.	3	
2. Alkalmazói ismeretek	Összefoglalásra szolgáló időkeret.	1	
3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	Összetett programozási feladat megoldása.	2	
6. Könyvtári informatika	Összefoglalásra szolgáló időkeret.	1	
		Összesen:	8

INFORMATIKA

Az informatika tantárgy ismeretkörei, fejlesztési területei hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló az információs társadalom aktív tagjává válhasson. Az informatikai eszközök használata olyan eszköztudást nyújt a tanulóknak, melyet a tanulási folyamat közben bármely ismeretszerző, -feldolgozó és alkotó tevékenység során alkalmazni tudnak. Ennek érdekében fontos a rendelkezésre álló informatikai és információs eszközök és szolgáltatások megismerése, működésük megértése, az egyéni szükségleteknek megfelelő szolgáltatások kiválasztása, és célszerű, értő módon történő kritikus, biztonságos, etikus alkalmazása.

Az informatikai és információs eszközök, szolgáltatások az egyén életének és a társadalom működésének szinte minden területét átszövik, ezért az informatika tantárgyban szereplő fejlesztési területek számos területen kapcsolódnak a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeinek fejlesztési feladataihoz. Az informatika tantárgy keretében megoldandó feladatok témájának kiválasztásakor, tartalmainak meghatározásakor fokozott figyelmet kell fordítani a kiemelt nevelési célok, a kulcskompetenciák és az életszerű, releváns információk megjelenítésére.

Az informatika tantárgy feladata, hogy korszerű eszközeivel és módszereivel felkeltse az érdeklődést a tanulás iránt, és lehetővé tegye, hogy a tanuló a rendelkezésre álló informatikai eszközök segítségével hatékonyabbá tegye a tanulási folyamatot. Az informatika tanulása hozzásegíti a tanulót, hogy önszabályozó módon fejlessze tanulási stratégiáját, ennek érdekében ismerje fel a tanulási folyamatban a problémamegoldás fontosságát, az információkeresés és az eszközhasználat szerepét, legyen képes megszervezni tanulási környezetét, melyben fontos szerepet játszanak az informatikai eszközök, az információforrások és az online lehetőségek.

Az informatika tantárgy segíti a tanulót abban, hogy az internet által nyújtott lehetőségek kihasználásával aktívan részt vegyen a demokratikus társadalmi folyamatok alakításában, ügyeljen a biztonságos eszközhasználatra, fejlessze kritikus szemléletét, érthető módon és formában tegye fel a témával kapcsolatos kérdéseit, törekedjen az építő javaslatok megfogalmazására, készüljön fel a változásokra. Az informatika tantárgy kiemelt célja a digitális kompetencia fejlesztése, az alkalmazói programok felhasználói szintű alkalmazása, az információ szerzése, értelmezése, felhasználása, az elektronikus kommunikációban való aktív részvétel.

Az informatikaórákon elsajátított alapok lehetővé teszik azt, hogy a tanuló a más tantárgyak tanulása során készített feladatok megoldásakor informatikai tudását alkalmazza. Az informatika tantárgy feladata a formális úton szerzett tudás rendszerezése és továbbfejlesztése, a nem formális módon szerzett tudás integrálása, a felmerülő problémák értelmezése és megoldása. Az egyéni, a csoportos, a tanórai és a tanórán kívüli tanulás fontos színtere és eszköze az iskola informatikai bázisa és könyvtára, melyek használatához az informatika tantárgy nyújtja az alapokat.

Az informatika tantárgy fejlesztési feladatait a Nemzeti alaptanterv hat részterületen írja elő, melyek szervesen kapcsolódnak egymáshoz. Az egyes műveltségterületek a

fejlesztési feladatok megvalósítása során építenek az informatika tantárgy keretében megalapozott tudásra és az informatikai eszközök használatára.

Mindennapi életünk során az intelligens informatikai rendszerek sokaságát használjuk. Az *informatikai eszközök használata* témakör a számítógép felépítését és a gép alapvető működését biztosító hardverrészeket mutatja be, a tanulók megismerik az adattárolást, a digitalizálást, az interaktivitást segítő eszközöket és a legfontosabb hardverelemek működését.

Az információs társadalom lehetőségeivel csak azok a személyek tudnak megfelelő módon élni, akik tudatosan alkalmazzák az informatikai eszközöket, ezért a fejlesztési feladatok meghatározása során elsősorban az eszközök ismeretére, az eszközökkel megvalósítható lehetőségek feltérképezésére és az alkotó felhasználásra kerül a hangsúly.

Az *alkalmazói ismeretek* témakörében a társadalmi életben hasznos informatikai műveletek megismerésére, megértésére és használatára, például állományok kezelésére, különböző alkalmazások használatára, és a programok üzeneteinek értelmezésére kerül sor. A számítógép működése közben lejátszódó algoritmusok megfigyelésével, megértésével, az eljárások tudatos, értő alkalmazásával javítható a számítógép használatával szembeni attitűd, fejleszthető a munka hatékonysága. A számítógép működtetése érdekében a tanulóknak magabiztosan kell használniuk az operációs rendszert, amelyen keresztül kommunikálnak a számítógéppel.

Az alkalmazói programok használatakor fontos a célnak megfelelő eszközök kiválasztása, a szövegszerkesztéssel, kép- és videoszerkesztéssel, multimédia-fejlesztéssel, prezentációkészítéssel, táblázatkezeléssel, adatbázis-kezeléssel kapcsolatos problémák megoldása közben az alkalmazott programok értő felhasználása, az alkalmazható eljárások megismerése, a használat közben felmerülő problémák megoldása. Az alkalmazói ismeretek fejlesztése többféle program használatát igényli, amelyek együttesen támogatják a kreativitást és az innovációt.

A 21. század kihívásai közé tartozik az, hogy az emberek az életük során megvalósított tevékenységeket tudatosan és körültekintően tervezzék meg. A problémamegoldás életünk szerves részét alkotja, az életszerű, probléma alapú feladatok sikeres alkalmazása befolyásolja az életminőséget. Ennek szükséges előfeltétele az algoritmizálási készségek formális keretek közötti fejlesztése, amelyre a *problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel* témakörben kerül sor. Feladataink, kötelességeink, önkéntes és szabadidős tevékenységeink elvégzése, a közösségi életformák gyakorlása döntések sorozatából tevődik össze. A problémamegoldás az élet minden területén jelen lévő alaptevékenység, melynek sajátosságait a tanulókkal egyrészt a problémamegoldás elméletének, lépéseinek, eszközeinek, módszereinek, általános szempontjainak elsajátításával, másrészt a problémamegoldás általános elveinek más műveltségi területeken való gyakorlati alkalmazásával érdemes megismertetni.

A problémamegoldás egyes részfolyamatait, például az információ szerzése, tárolása, feldolgozása önálló problémaként jelenhetnek meg. A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel rész elsajátítása során a tanulók megismerkednek az algoritmizálás elméleti módszereivel, a szekvenciális és vezérléselvű programok alapvető funkcióival, majd az elméleti megalapozást követően a gyakorlatban készítik és tesztelik számítógépes programokat.

Az elkészített programok segítségével más műveltségi területek problémái tanulmányozhatók, illetve különböző jelenségek szimulálhatók. A problémamegoldási ismeretek tanítása a mások által készített programok algoritmusainak értelmezését, az alkalmazói képesség kialakítását és a kritikus szemléletet is támogatja.

Az *infokommunikáció* térnyerésével a 21. század a hagyományos információforrások mellett központba állítja az elektronikus információforrások használatát, előtérbe helyezi az interneten zajló kommunikációt, megköveteli a hálózati és multimédiás informatikai eszközök hatékony felhasználását.

Hangsúlyossá válik a különböző formákban megjelenő információk (szövegek, képek, hangok, egyéb multimédiás elemek) felismerése, kezelése, értékelése és felhasználása. Az ismeretek bővítéséhez, kiegészítéséhez a könyvtár, valamint az internet korosztálynak megfelelő alapszolgáltatásainak, az intelligens és interaktív hálózati technológiáknak az önálló használata szükséges. Az alkalmazáshoz nélkülözhetetlen a szükséges információk online adatbázisokban való keresése, a találatok és a programok által szolgáltatott válaszok értelmezése, az adatok közötti összefüggések felismerése és vizsgálata tanári segítséggel. A túlzott vagy helytelen informatikai eszközhasználat veszélyeket rejthet, melyekre érdemes felhívni a figyelmet, hasznos lehet megismerni azokat a módszereket, amelyekkel a veszélyek elkerülhetők.

Az infokommunikáció témakörén belül kerül sor az interneten zajló kommunikációs formák és rendszerek bemutatására, megismerésére és összekapcsolására. A kommunikációs folyamat magában foglalja az információk fogadását, küldését, továbbítását, tárolását, rendszerezését, a netikett betartását, a kommunikációt akadályozó tényezők felismerését. A csoportokon belül zajló kommunikáció számtalan lehetőséget rejt a tanulási folyamatok számára, ennek érdekében a tanulóknak tájékozottságot kell szerezniük a közösségi oldalak használatáról, azok előnyeiről és veszélyeiről, meg kell ismerniük a használatra vonatkozó elvárásokat, szabályokat.

A médiainformatika témakör tartalmazza az elektronikus, internetes médiumok elérését, használatát, információk kinyerését, felhasználását. A források használata magában foglalja az egyes információhordozók tanulásban való alkalmazását, valamint hitelességük, objektivitásuk vizsgálatát, tartalmuk értékelését is. **Elvárás, hogy a diákok az infokommunikációs eszközök használata során is tartsák be a keresztyén viselkedési normákat.**

Az *információs társadalom* témakörben elsajátított ismeretek, fejlesztett készségek és képességek hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló a későbbiekben etikusan és biztonsággal kezelje az adatokat, megfelelően használja a rendelkezésére álló informatikai eszközöket. Az aktív állampolgárság érdekében kerül sor az elektronikus szolgáltatások megismerésére, az egyes szolgáltatástípusok céljainak azonosítására, jellemzésére, az igényeknek megfelelő szolgáltatások kiválasztására. A tanulók a szabályok betartásával igénybe veszik a számukra hasznos elektronikus szolgáltatásokat. Az informatikai rendszerek használata közben számtalan biztonsági, etikai probléma merül fel, melyek tájékozottság és tapasztalat birtokában megfelelő módon kezelhetők, ezért lehetőséget kell nyújtani a tapasztalatszerzés többféle módjára, pl. a médiában szereplő események különböző szempontok szerinti értelmezésére, a társakkal történt esetek megbeszélésére, a lehetséges megoldási alternatívák kifejtésére.

A *könyvtárhasználat* oktatásának célja a tanulók felkészítése az információszerezés kibővülő lehetőségeinek felhasználására a tanulásban, a hétköznapokban az információk elérésével, kritikus szelekciójával, feldolgozásával és a folyamat értékelésével. A könyvtár forrásközpontként való használata az önműveléshez szükséges attitűdök, képességek és az egész életen át tartó önálló tanulás fejlesztésének az alapja. A fenti cél az iskolai és fokozatosan a más típusú könyvtárak, könyvtári források, eszközök megismerésével, valamint a velük végzett tevékenységek gyakorlásával, tudatos, magabiztos használói magatartás, tájékozódás és a könyvtárhasználat igényének kialakításával érhető el.

Az információkeresés területén kiemelt cél, hogy a képzési szakasz végére a tanuló tudatosan és komplexen gondolkodjon a folyamatról és tervezze azt. Ehhez elengedhetetlen, hogy ismerje a dokumentumtípusok és segédkönyvek típusait, jellemzőit és azok információs értéke megállapításának szempontjait. Ezen tudásának fokozatos, folyamatos és gyakorlatközpontú fejlesztése segíti őt a feladatokhoz szükséges kritikus és válogató forráskiválasztáshoz és információgyűjtéshez. Tudatosítani szükséges a tanulóknak a könyvtári információszerezéshez, -feldolgozáshoz és -felhasználáshoz kapcsolódóan is az etikai szabályokat, jogi vonatkozásokat.

A könyvtári informatika témakör oktatása során a tanuló a könyvtárak és a könyvtári források használatának alapjaival ismerkedik meg, majd a többi tantárgy keretében megvalósuló, erre a tudására épülő gyakorlati feladatok során szerez tapasztalatokat az egyes műveltségterületeken és rendszerezi, mélyíti tudását. Mindezek során egyszerre vannak jelen a könyvtárak által nyújtott hagyományos szolgáltatások, és a korszerű társadalmi igényeket kiszolgáló, modern technikai lehetőségek.

Az *informatikai eszközök használata* a számítógépteremben érvényes szabályok betartásával és az egészséges számítógépes munkakörnyezet kialakításával építő módon hat az erkölcsi gondolkodásra, a testi és lelki egészségre.

Az informatikai eszközök használata során, a megismert hardverelemek bővülésével a digitális és a természettudományos kompetencia is fejlődik. A papír nélküli nyomtatási lehetőségek megismerése, az analóg információk digitalizálása erősíti a környezettudatosságot, felkészíti a tanulókat a fenntarthatóság megteremtéséből adódó feladatokra.

A biztonságos adattárolás megismerésével, az egyéni felelősségvállalás és az illetéktelen adathozzáférés megismertetésével fejleszhető az erkölcsi gondolkodás. A digitális eszközök használatával fejlődnek a diákok technikai készségei.

Az *alkalmazói ismeretek* során a tanulók dokumentumokat szerkesztenek, amely tevékenység fejleszti az anyanyelvi kommunikációt, a digitális kompetenciát, az esztétikai érzéket és az önálló tanulást. A személyes dokumentumok készítése fejleszti az önismeretet, segíti a pályorientációt. A multimédiás dokumentumok készítése támogatja a médiatudatosságra nevelést. A táblázatok kezelésére alkalmas programokkal végzett műveletek során nyert információk támogatják a felhasználót az önálló döntésben, segítik a matematikai, a digitális, a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetenciák fejlesztését és a hatékony, önálló tanulást. **A készített alkotások alkalmasak a hitbéli elköteleződés kifejezésére.**

A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör hozzájárul az önismereti és a társas kapcsolati kultúra fejlesztéséhez. A problémamegoldás során a tanulók

megtapasztalják, hogy egy nagyobb probléma akkor oldható meg hatékonyan, ha azt kisebb részekre bontják, és a feladat megoldása közben csoportban dolgoznak együtt. A csoportmunka szervezése hozzájárul az önismeret fejlesztéséhez, valamint a társak megértéséhez, elfogadásához.

Az angol nyelvű utasításkészletet tartalmazó programozási nyelvek használata segíti az idegen nyelvi kommunikáció fejlesztését. A programozással foglalkozó diák a program használatát bemutató dokumentumok, illetve hibaüzenetek értelmezése során rákényszerül az angol nyelvű szövegek olvasására és azok megértésére. A feladathoz tartozó problémák programozására angol nyelvű minták, megoldási javaslatok, források találhatóak az interneten, emellett angol nyelvű fórumokon is tanácsot lehet kérni. A fellelhető tudásanyag áttanulmányozása, illetve a fórumokon történő levelezés során jelentősen mélyül a tanulók angol nyelvű tudása, fejlődik kommunikációs képességük.

A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör támogatja a matematikai kompetencia fejlesztését, mert a matematikai problémák algoritmizálása és az algoritmus programmal történő megvalósítása során a tanuló használja a diszkussziót, a folyamat során hangsúlyossá válik a logikus gondolkodás. Az algoritmizálás során a matematikaórákon megismert képletek alkalmazására, átalakítására kerül sor. Az alkotás során igényné válik a felhasználóbarát program írása, a szakkifejezések megfelelő használata, a matematikai készségek rugalmas alkalmazása. A programírás végén a tanulók teszteléssel ellenőrzik munkájukat, felismerik a programhasználatához szükséges felhasználói dokumentumok fontosságát.

A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör összekapcsolódhat a természettudományos és technikai kompetenciafejlesztéssel, mert a természettudományos problémák megoldásának algoritmizálása és programmá történő kódolása során a tanuló megismeri a tudományos ismeretszerzés módszereit, felismeri az összefüggések matematikai képletekkel való felírásának jelentőségét. A tantárgyi integráció során alkalmazott oktatóprogramok, tantárgyi szimulációk tanulmányozása erősíti a tanuló megfigyelőképességét. A méréseknél és azok kiértékelésénél az eszközök kezelése veszéllyel járhat, emiatt kötelező jelleggel érvényt kell szerezni a balesetmentes viselkedési formáknak.

Az *infokommunikáció* témakör során szerzett tapasztalatok támogatják a médiatudatosságra nevelést. A hagyományos média mellett az elektronikus média mindennapjaink nélkülözhetetlen részévé vált. Az információszerezés, a tanulás, a szórakozás és a kapcsolattartás sem képzelhető el digitális média nélkül. Az informatika tantárgy kiemelt célja, hogy a tanuló az információs társadalom aktív és kritikusan gondolkodó résztvevője legyen. A médiatudatos oktatás célja, hogy a tanuló az elképesztő mennyiségű információból legyen képes kiválasztani a hiteles információt. Fontos, hogy a diákok meg tudják különböztetni a valóságot és a virtuális világot. A multimédia jelentős szerepet játszik társadalmunk megismerésében, ezért a média működésének megismerése nélkülözhetetlen az információk kritikus értelmezéséhez, ennek érdekében kerül sor a médiatudatos, kritikus gondolkodás ösztönzésére, az etikus viselkedés betartására. A média egyes elemei a manipuláció eszközei is lehetnek, a tudatos befolyásolás jelei jól azonosíthatók. A helyes médiahasználatra való felkészítéssel, a helyes viselkedésminták megfigyelésével megelőzhető a káros függőség kialakulása. Az eszközhasználat során ügyelni kell az önálló

döntéshozatalon alapuló mértéktartásra. Fontos azoknak a helyzeteknek a felismerése, melyekben elkerülhetetlen a segítségkérés.

Az információs társadalom témakör tárgyalása során a tanulók olyan normákat, értékeket ismernek meg, melyek hozzájárulnak az erkölcsi neveléshez és ezen keresztül a családi életre neveléshez. Az elektronikus szolgáltatások igénybevétele egyéni felelősségvállalással jár, amely támogatja a társadalmi folyamatok megismerését. Az online tevékenységek végzésekor lehetőség nyílik a társas kapcsolatok ápolására, a szociális kompetencia fejlesztésére, a folyamatokban való aktív és kritikus részvétellel fejlődik az önismeret, és a szövegértő, -feldolgozó képesség.

Az informatikai eszközhasználat készségszintű elsajátítása támogatja a tanulás eredményességét, hozzájárul az élményszerű, korszerű eszközökkel támogatott tanulás megvalósításához, lehetőséget nyújt a folyamatos és hatékony önképzéshez.

Az informatikai eszközök használata során cél, hogy a felhasználók törődjenek a testi és lelki egészségükkel, munkájukat egészséges munkakörnyezetben végezzék. A jövőorientált gondolkodás kialakítása érdekében érdemes megismerni az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásait, a környezetet kímélő energiatakarékos üzemmódokat. A társadalmi tevékenységek hatással vannak a környezetre, a környezet megóvása érdekében a környezettudatos életmód kialakítására és az ezzel kapcsolatos információk keresésére is hangsúlyt kell fektetni.

Az online rendszerek megismerésével lehetővé válik a valós és virtuális kapcsolatok közötti különbségek azonosítása. A világhálóról származó tartalmak különböző hitelességűek, ezért eleinte csak a biztonságos információforrások használata javasolt, a későbbi évfolyamokon a tanulók tanulmányi feladataiknak, érdeklődésüknek megfelelően, körültekintően bővíthetik az alkalmazott források és felhasználások körét.

A *könyvtárhasználati* tudás a kiemelt fejlesztési területek mindegyikében elengedhetetlen, mivel minden téma megismerése hatékony és kritikai szemléletet igényel. Ezen belül is kiemelkedik a nemzeti műveltség, nemzeti értékek és az egyetemes kultúra megismertetése, hiszen ezek alapvető eszközei az információforrások. A demokráciára nevelés és az állampolgári kompetencia fejlesztésének fontos része az információhoz való jog tudatosítása és a megszerzéséhez, megértéséhez, a társadalom érdekében való aktív felhasználásához szükséges tudás fejlesztése. Az információ feldolgozása sok erkölcsi kérdés megvitatását teszi szükségessé, melyekkel a tanulók társas kapcsolati kultúrája fejleszhető.

A könyvtári informatika keretén belül kerül sor annak a megtanítására, hogy milyen módon használhatók a könyvtári és más információforrások a tanulás során. A forrás- és könyvtárhasználat tanulása segít az információkeresés és a tanulás folyamatának megértésében, a tanulási stratégia fejlesztésében. A témakör a gyakorlatközpontúságból adódó folyamatos tevékenykedtetéssel és az együttműködést igénylő csoportmunkával járul hozzá a differenciáláshoz. Mind az anyanyelvi, mind a digitális kulcskompetenciák fejlesztése területén kiemelt jelentősége van az információs problémamegoldás folyamatának, valamint ezek bemutatásának. A könyvtárhasználat tanítása során cél, hogy a tanulók a nyomtatott és a digitális eszközök segítségével önállóan és tudatosan használjanak könyvtárakat, anyanyelvi és idegen nyelvű információforrásokat.

Az informatika órákon megjelenő református tartalmat maga a tananyag feldolgozására szolgáló, tanár által kitűzött feladatok tartalmazzák. (Feldolgozott fényképek,

rajzolt képek, írt vagy formázandó szövegek, adatfeldolgozás adatai, készített weblapok tartalma, prezentációk témája.) A készített alkotások alkalmasak a hitbeli elköteleződés kifejezésére.

Az alkalmazott munkaformák pl. csoportmunka lehetőséget teremt arra, hogy a tanulóknál kialakuljon és megszilárduljon a vallásos értékrend: egymás elfogadása, segítése, összetartozás érzése.

5-6. évfolyam

A tanulók az *informatikai eszközök használata* során megismerik a számítógépet, annak főbb egységeit, valamint a perifériákat. Kezdetben tanári segítséggel, később önállóan használják a legfontosabb eszközöket. Megismerik a fájl- és mappakezeléssel kapcsolatos műveleteket és a víruskereső program használatát. A számítógép kezelése során figyelembe veszik, hogy az adatok védelméről is gondoskodniuk kell.

Az *alkalmazói ismeretek* témakörben a tanulmányi és közösségi feladatokhoz kapcsolódóan kerül sor a számítógépes programok használatára. A szövegszerkesztő és prezentációkészítő alkalmazások használata az egyéni munka mellett a csoportmunka során is megjelenik. A multimédiás környezetben szövegek, képek, animációk, hangok kezelésével foglalkoznak.

Az *információszerzés* során az adatokat rendszerezni kell, hogy később könnyebben feldolgozhatók legyenek. A tanulók megismerik a táblázatos adattárolás, a grafikus adatábrázolás, az esztétikus adatmegjelenítés formáit. Először tanári segítséggel értelmezik a rendszerezett formában megjelenő adatokat, később önállóan is tudnak hasonló formában adatokat rendezni.

A korábbi ismeretek alapján és az életkori sajátosságoknak megfelelően ebben a képzési szakaszban a tanulók a *problémamegoldás* alapvető folyamatával és elemeivel ismerkednek meg. A problémamegoldás előtt információkat gyűjtenek, és megtervezik a folyamatot. A tanulók kezdetben közösen értelmezik kész algoritmusokat. Eleinte tanári segítséggel, majd egyre önállóbban készítenek egyes tevékenységeket leíró algoritmusokat és folyamatábrákat.

A problémamegoldás érdekében az életkori sajátosságnak megfelelő fejlesztőrendszerek használata ajánlott. A szoftverek használata közben a tanulók megismerkednek az utasításokkal, egyszerű programokat írnak, kész programokat értelmeznek.

A tanulási képességek fejlesztése és a tanulási folyamatok támogatása érdekében interaktív oktatóprogramok alkalmazására kerül sor. Az oktatóprogramok használata közben a tanulók azonosítják az algoritmusok lépéseit, tanulmányozzák a beállítások módosító szerepét. Az interaktív programhasználat során beavatkoznak a folyamatokba; a beavatkozások következményeinek megfigyelése lehetővé teszi a programok hatékony, tudatos irányítását.

Az *információszerzés* színtere egyre inkább átkerül az internetre. Ebben a korosztályban elsősorban tanári irányítással zajlik az információszerzés. Az interneten történő tájékozódás és a szükséges információ beszerzése érdekében meg kell ismerni a böngésző

szolgáltatásait. A tanulók eleinte a tanár által ajánlott oldalakat keresik fel, később megismerik a kulcsszavas és tematikus keresőgépek használatát is.

Az információs társadalomban alapvető elvárás, hogy a tanulónak legyen saját postafiókjá, ismerje az elektronikus levelezés alapvető funkcióit és az *infokommunikáció* szabályait. Fontos tisztázni az adatvédelem jelentőségét.

A hagyományos média mellett a tanulás, művelődés során egyre nagyobb szerepet kap az elektronikus adathordozók és az interneten lévő tartalmak használata.

Az *információs társadalom* témakör feldolgozása közben a tanulók megismerkednek az internet használata közben felmerülő problémákkal, felkészülnek azokra a feladatokra, amelyek az online világban várnak rájuk. Tapasztalatot szereznek az informatikai biztonsággal kapcsolatos területeken, megismerkednek a számítógép védelmi lehetőségeivel, a személyes adatvédelemmel. A tanulók a tanulás során számtalan különböző minőségű információforrással találkoznak. A célnak megfelelő források kiválasztása megfelelő tapasztalaton alapul, melynek érdekében az információforrások hitelességének megítélésére, értékelésére kerül sor. A tanulást támogató információforrások saját dokumentumokban való alkalmazása, az információforrásokra való hivatkozások egyre nagyobb szerepet töltenek be a tanulás során, ennek érdekében a tanulók hivatkozásokat tartalmazó mintákat tekintenek meg és értelmeznek.

Az e-szolgáltatások fontos szerepet töltenek be az információs társadalomban, ennek érdekében a tanulók az életkori sajátosságoknak megfelelő elektronikus szolgáltatásokat ismernek meg, azonosítják azok szerepét. Megfigyelik a szolgáltatások működését, megfogalmazzák az eljárások futtatása közben szerzett tapasztalataikat, azonosítják az egyes eljárások célját. Kiválasztják a személyes igényeiknek megfelelő szolgáltatásokat, megismerik a szolgáltatások igénybeviteléhez szükséges eljárásokat, és tapasztalatot szereznek azok biztonságos működésében.

A *könyvtári informatika* fejlesztési területen ebben a szakaszban az alsó tagozaton szerzett iskolai könyvtári és gyermekkönyvtári tapasztalatokra építve a megszerzett tudás rendszerezése és tudatosítása kerül középpontba. A tudás bővítése és a szokásformálás során egyre hangsúlyosabb szerepet kap a könyvtári források és szolgáltatások tanulásban való felhasználása. Cél, hogy a tanuló minden tantárggyal kapcsolatban megismerje a különböző források felhasználási lehetőségeit.

Ezek az évfolyamokon cél, hogy a tanuló tanári irányítás mellett, önállóan tájékozódjon az iskola könyvtárában. Kiemelt szerepet kap a korosztály számára készült nyomtatott és elektronikus ismeretterjesztő művekben való önálló tájékozódás, és a szerzett információk megadott szempontok szerinti felhasználása, a források azonosítása.

5. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Ismert alkalmazások futtatása számítógépen. Kapcsolattartás a számítógéppel ismert programokon keresztül.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési	Adott informatikai környezet tudatos használata. Az operációs rendszer alpműveleteinek megismerése.	

céljai	A számítógéppel történő interaktív kapcsolattartáshoz legszükségesebb perifériák bemutatása és használata.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p><i>Adott informatikai környezet tudatos használata</i> Ismerkedés a számítástechnika főbb alkalmazási területeivel. Egyes informatikai eszközök célszerű használata, működési elveinek bemutatása. Adott informatikai környezetben végzett munka szabályainak megismerése. Egyszerű oktatóprogramok interaktív használata.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> a számítógépek szerepe a természeti folyamatok megismerésében; számítógépes modellek alkalmazása; mérések és vezérlések számítógéppel.</p>
	<p><i>Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásának megismertetése</i> Egészséges, ergonómiai szempontoknak megfelelő számítógépes munkakörnyezet bemutatása. A számítógép előtt végzett munka káros hatását csökkentő szabályok alkalmazása, egyszerű mozgásgyakorlatok végzése.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> az egyes életszakaszokra jellemző testméretek; az érzékszervek védelme. A környezeti állapot és az ember egészsége közötti kapcsolat.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> az irodai és a számítógép előtt végzett munkához kapcsolódó gyakorlatok.</p>
	<p><i>Az operációs rendszer alapműveleteinek megismerése</i> Az operációs rendszerek funkcióinak megismerése. Mappaszerkezet létrehozása, mappaműveletek (pl. másolás, mozgatás, törlés, átnevezés, váltás). Eligazodás a háttértárak rendszerében.</p>	<p><i>Természetismeret, matematika, idegen nyelvek, magyar nyelv és irodalom:</i> a jelek világa, titkosírások.</p>
	<p><i>A számítógéppel való interaktív kapcsolattartáshoz legszükségesebb perifériák bemutatása és használata</i> A számítógép és a legszükségesebb perifériák rendeltetésszerű használata. Többfelhasználós környezetben való munkavégzés (például: be- és kijelentkezés, hálózati meghajtó), adatvédelmi alapismeretek.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számítógép, periféria, billentyűzet, monitor, egér, háttértár, operációs rendszer, mappaművelet, hozzáférési jog, számítógépes hálózat, adatvesztés.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás Egyéni munka tanári irányítással Feladattal vezérelt egyéni munka Csoportmunka tanári irányítással. Magyarázat, szemléltetés, stukturálás, önellenőrzés, önértékelés, házi feladat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 14 óra
	2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	
Előzetes tudás	Ismert alkalmazások futtatása számítógépen.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű, rajzos és személyhez kötődő dokumentumok készítése. A rajzeszközök megfelelő használata. Egyszerű zenés alkalmazások, animációk elkészítése és használata. A feladat megoldásához szükséges alkalmazói környezet használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Egyszerű, rajzos és személyhez kötődő dokumentumok készítése</i> <i>A rajzeszközök megfelelő használata</i> Képszerkesztő programok alkalmazása. Tantárgyakhoz kapcsolódó rajzok készítése, mentése segítséggel. Tantárgyakhoz kapcsolódó szöveg begépelése, javítása. Karakterformázás. A dokumentum mentése és nyomtatása segítséggel. Vallási témájú rövid szöveg írása.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> rajz készítése történelmi, társadalmi vagy vallási témáról.</p>
<p><i>Egyszerű zenés alkalmazások, animációk elkészítése és használata.</i> Médialejátszó alkalmazása. Hangállományok lejátszása, hangfelvételek készítése, lejátszása. Animációk megtekintése, értelmezése.</p>		<p><i>Ének-zene:</i> népdalok meghallgatása.</p>
<p><i>A feladat megoldásához szükséges alkalmazói környezet használata</i> Tantárgyakhoz kapcsolódó feladatok megoldása informatikai környezetben. Számítógépes multimédiás oktatójátékok, alkalmazások.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adat, információ, képszerkesztő program, animáció, médialejátszó.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás Feladattal vezérelt egyéni munka Projektfeladatok megoldása. Megbeszélés, szemléltetés, kérdés, önellenőrzés, önértékelés, házi feladat, verseny.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés	
Előzetes tudás	A környezetünkben lévő személyek és tárgyak jellemzőinek kiválasztása, rögzítése. Adatok csoportosítása, elemzése. Néhány közhasznú információforrás ismerete.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök megismerése. Adatok csoportosítása, értelmezése, táblázatba rendezése. Néhány közhasznú információforrás használata.
Ismeretek/fejlesztési követelmények <i>Az adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök megismerése</i> Az adatrögzítési módok (például: táblázat, rajz, fénykép, szöveg, hangfelvétel, videofelvétel) összevetése. Az adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök használata.	Kapcsolódási pontok <i>Matematika:</i> tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik szerint; (analizálás); összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés). Becslés. Rajzolt, illetve tárgyi jelek értelmezése.
<i>Adatok csoportosítása, értelmezése, táblázatba rendezése</i> Adatok rögzítése, csoportosítása és értelmezése táblázatban.	<i>Természetismeret:</i> az anyagok és testek érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése, összehasonlítása. Adatok jegyzése, rendezése, ábrázolása.
<i>Néhány közhasznú információforrás használata</i> Keresés, adatgyűjtés közhasznú információforrásokban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információ, adat, információforrás, online tudástár, adatbázis.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés. Irányított csoportmunka Irányított önálló megismerés. Megbeszélés, interaktív tananyag, önellenőrzés, önértékelés, házi feladat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 7 óra
	3.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	
Előzetes tudás	Információ felismerése, kifejezése. Információforrások ismerete. Algoritmus ismerete, megfogalmazása. A tevékenységek műveletekre osztása önállóan vagy tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési	Információ gyűjtése, feldolgozása és az információtartalom helyességéről való meggyőződés. A problémamegoldás lépéseinek	

céljai	ismerete. Az informatikai eszközök és módszerek alkalmazási lehetőségeinek ismerete. Csoporttevékenységben való részvétel.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p><i>Az információ jellemző felhasználási lehetőségeinek megismerése</i> A problémamegoldáshoz szükséges információk gyűjtése, felhasználása. Például saját titkosírás vagy az iskola szabályrendszeréhez illeszkedő jelképrendszer készítése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom, idegen nyelvek, matematika, erkölcsstan, természetismeret, énekzene, vizuális kultúra, technika, életvitel és gyakorlat, testnevelés és sport: a tantárgyak által használt jelölésrendszerek ismerete.</i></p>
	<p><i>Az algoritmus informatikai fogalmának megismerése</i> Informatikai eszközökkel megoldható problémák algoritmusainak megtervezése. A megoldás lépéseinek szóveges, rajzos megfogalmazása, értelmezése.</p>	<p><i>Természetismeret, technika, életvitel és gyakorlat: a tantárgyakban tanult tevékenységek szóveges, rajzos megfogalmazása, algoritmizálása, folyamatábrák készítése.</i></p> <p><i>Matematika: gondolkodás, értelmezésmodellek megértése. Alkotás és kreativitás – Rendszeralkotás.</i></p>
	<p><i>Problémák megoldása önállóan, illetve irányított csoportmunkában</i> Az algoritmuskészítés legfontosabb lépéseinek az ismerete: tervezés, különböző megoldási lehetőségek tanulmányozása, hibalehetőségek számbavétele, hatékonyság kérdése, döntés folyamata. A problémamegoldás különböző fázisaiban az informatikai eszközök és módszerek alkalmazási lehetőségeinek tanulmányozása.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom, idegen nyelvek, matematika, erkölcsstan, történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, természetismeret, énekzene, vizuális kultúra, technika, életvitel és gyakorlat, testnevelés és sport: a tantárgyak tananyagainak egyéni vagy csoportos feldolgozása, a produktum bemutatása</i></p>

		multimédiás eszközökkel. Többféle megoldási mód keresése, az alternatív megoldások összevetése.
<i>A robotika alapjainak megismerése</i> Algoritmusok megvalósítására alkalmas programok használata. A folyamatos beavatkozást, vezérlést igénylő problémák megoldási módjának megismerése. Például a „teknőc” utasításokkal történő irányítása.		<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a rendszeresen végrehajtandó tevékenységek alaputasításainak kidolgozása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Probléma, információ, kód, utasítás, művelet, algoritmus, hiba, hatékonyság, döntés, vezérlés, teknőc.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Egyéni munka tanári irányítással. Feladattal vezetett önálló megismerés. Irányított csoportmunka. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, kooperatív módszer, önellenőrzés, önértékelés, házi feladat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	
Előzetes tudás	Egyszerű felhasználói szoftverek gyakorlott, alapszintű kezelése. Utasítások leírásainak használata. Alapvető matematikai műveletek és összefüggések ismerete, alkalmazása. Síkgeometriai ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Algoritmusok megvalósítása a számítógépen. Kész programok kipróbálása. Vezérlésszemléletű problémák megoldása.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<i>Adott feladat megoldásához tartozó algoritmusok megfogalmazása, megvalósítása számítógépen</i> Fejlesztőrendszerek alaputasításainak ismerete, alkalmazása. Egyszerűbb feladatok megoldási algoritmusának megvalósítása Logo vagy más automata elvű fejlesztői rendszer segítségével. Egyszerű programok írása közösen.	<i>Matematika:</i> modellek (pl. rajzos modellek, gráfok) értelmezése, algoritmus követése, értelmezése, készítése. Rendszeralkotás, elemek elrendezése különbféle szempontok szerint.
	<i>Feladatok megoldása egyszerű, automata elvű fejlesztőrendszerrel</i> Az algoritmizálási készségek fejlesztésére alkalmas szoftverek tanulmányozása. Problémamegoldás folyamatának értelmezése. Grafika készítése teknőccel.	<i>Matematika:</i> tájékozódás a síkban A tájékozódást segítő viszonyzavak. Koordináta-rendszer, koordináták.

	Feltételeknek megfelelő alkotások elképzése a megalkotásuk előtt. Geometriai alakzatok tulajdonságai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adatbevitel, adatkivitel, modularitás, utasítás, algoritmus.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás Feladattal vezérelt csoportmunka Magyarázat, vita, szemléltetés, stukturálás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.3. rúbb folyamatok modellezése	
Előzetes tudás	Legalább egy fejlesztői rendszer alapszintű ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Oktatóprogramok használata. A paraméterek módosító szerepének megismerése.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<i>A szabályozó eszközök hatásának megfigyelése oktatóprogramokban</i> Interaktív oktatóprogramok használata.	<i>Matematika:</i> oktatási-tanulási technológiákkal való megismerkedés, azok interaktív használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Beállítás, interaktivitás, oktatóprogram.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Egyéni munka. Egyéni munka tanári irányítással Megbeszélés, önellenőrzés, önértékelés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció	Órakeret 5 óra
	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. Keresőkérdések megfogalmazása tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Keresőkérdések alkotása, a keresés eredményének értelmezése, a keresés pontosítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Keresőkérdések megfogalmazása</i> Böngészőprogram kezelése, webcímek beírása, linkek használata, portálok felkeresése. Kulcsszavas és tematikus keresés.		<i>Hit- és erkölcsstan: A Bibliában előforduló ételek, növények keresése.</i>
<i>Irányított információkeresés eredményének értelmezése</i> Találatok értelmezése. A találatok során kapott információk tanulmányozása. A keresés céljának leginkább megfelelő oldalak felkeresése.		<i>Biológia-egészségtan: állatokról, növényekről képek, adatok gyűjtése</i>
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Webhely, webcím, böngésző, link, keresés, keresőgép, tematikus keresés, kulcsszavas keresés.	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Egyéni munka tanári irányítással Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka, bemutatás. Magyarázat, vita, stukturálás, önellenőrzés, önértékelés, házi feladat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. A számítógép alapvető használata, böngészőprogram ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információ küldése, fogadása. Elektronikus levelezőrendszer használata. Saját e-mail cím készítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Az információ küldésének és fogadásának megismerése</i> <i>Kapcsolatteremtés infokommunikációs eszközök útján</i> Levelezőrendszer alapvető szolgáltatásainak ismerete és alkalmazása. Saját e-mail cím létrehozása. Üzenet küldése, fogadása, válasz a kapott üzenetre, levél továbbítása, mellékletek csatolása.		
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Levelezőrendszer, e-mail cím, elektronikus levél, regisztráció, címzett, másolat, rejtett másolat, tárgy, melléklet, csatolás, válasz, továbbítás.	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Tanári bemutatás. Feladattal vezetett önálló megismerés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.3. Médiainformatika	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. CD, DVD használata. Böngészőprogram használata, fontosabb portálok ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hagyományos és az elektronikus média kezelése, internetes média elérése, információk l etöltése a számítógépre, információk értelmezése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Internetes portálok, szöveges és képi információforrások használata</i> Weboldalak megtekintése, mentése. Szöveg, kép mentése weboldalról. Hang-, képanyagok elérése, videomegosztó rendszerek felkeresése. Oktatóprogramok használata.		<i>Idegen nyelv:</i> nyelvi oktatóprogramok használata. <i>Hit- és erkölcsstan:</i> <i>Biblia a neten</i>
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Elektronikus média, videomegosztás, oktatóprogram.	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Feladatmegoldás, feladat tal vezetett önálló megismerés. Egyéni munka. Megbeszélés, kérdezés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az információs társadalom	Órakeret 4 óra
	5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai	
Előzetes tudás	Az informatikai biztonsággal kapcsolatos tapasztalatok megfogalmazása. A számítógép vagy a programok használata során tapasztalt esetleges meghibásodások megfogalmazása. Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az informatikai biztonsággal kapcsolatos ismeretek megértése. Az adatvédelem érdekében alkalmazható lehetőségek megértése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Az informatikai biztonság kérdései</i> Az informatikai biztonsággal kapcsolatos ismeretek. A számítógép és a számítógépen tárolt adatok védelme.		<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a tevékenység elvégzéséhez és eredményéhez

	kapcsolódó biztonságos eszközhasználat.
<i>Az adatokat – különösen a személyes információkat – érintő visszaélések, veszélyek és következmények megismerése</i> Adatvédelemmel kapcsolatos fogalmak. Adatkezeléssel kapcsolatos eljárások megismerése. A személyes adatok védelme.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: a személyes életvitel tevékenységei, eljárásai.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Informatikai biztonság, adat, személyes adat, adatvédelem, adatkezelés, netikett, információ, információforrás.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Irányított csoportmunka Kiselőadás

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Könyvtári informatika	Órake
Előzetes tudás	A könyvtári terek, alapszolgáltatások, elterjedtebb dokumentumtípusok jellemzőinek és a könyv bibliográfiai azonosító adatainak ismerete. Betűrendezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A könyvtár forrásainak és eszközeinek tanári segítséggel való alkotó és etikus felhasználása a tanulmányi feladatok során.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<i>Könyvtártípusok megkülönböztetése. Az iskolai könyvtár eszköztárának készségszintű használata</i> Tájékozódás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében. Az iskolai könyvtár eszköztárának készségszintű használata a könyvtári terek funkciói és a könyvtári abc ismeretében. Könyvtárlátogatás a települési könyvtárban.	<i>Matematika: ismeretek rendszerezése.</i>
	<i>Könyvtári szolgáltatások</i> <i>A hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismerése.</i> A könyvtár alapszolgáltatásainak használata. A könyvtári katalógus funkciójának megértése. Katalógusrekord (-cédula) adatainak értelmezése.	<i>Minden tantárgy keretében: ajánlott olvasmányokkal kapcsolatos feladatok.</i> Csoportos könyvtárlátogatás, könyvtári óra. <i>Magyar nyelv és irodalom: az önálló feladatvégzés egyéni lépéseinek elkülönítése és gyakorlása, (könyvtárlátogatá</i>

		könyvkölcsönzés, gyermeklexikon).
<i>Információkeresés</i>	Megadott művek keresése a könyvtár szabadpolcos állományában a feliratok és a raktári jelzet segítségével. Keresőkérdések megfogalmazása tanári segítséggel.	<i>Hit- és erkölcsstan:</i> <i>Vallási témájú könyvek keresése.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Könyvtár, kézikönyvtár, katalógus, hivatkozás, forrás, könyv, időszaki kiadvány, honlap, CD, DVD.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka, bemutatás Feladattal vezetett önálló megismerés.	

<p>A fejlesztés eredményei az évfolyam végén</p>	<p><i>A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére</i> ismerje a számítógép részeinek és alapvető perifériáinak funkcióit, tudja azokat önállóan használni; legyen képes kezelni a billentyűzetet és az egeret; ismerje a mappaszerkezetben való tájékozódás alapfogalmait; tudjon a könyvtárszerkezetben tájékozódni, mozogni, könyvtárat váltani, fájlt keresni; tudjon mappát másolni, mozgatni, létrehozni és törölni; ismerje az informatikai környezetben való munkavégzés alapszabályait; tudjon önállóan kommunikálni ismert programokkal; segítséggel tudjon használni multimédiás oktatóprogramokat; tudjon az iskolai hálózatba belépni, onnan kilépni, ismerje és tartsa be a hálózat használatának szabályait; ismerjen a számítógép előtt végzett munka káros hatásait csökkentő szabályokat és mozgásgyakorlatokat.</p> <p><i>A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére</i> tudjon egyszerű rajzos-szöveges dokumentumot elkészíteni, módosítani, háttértárra menteni; ismerje a szövegszerkesztés alapfogalmait, legyen képes önállóan elvégezni 5. karakterformázásokat ismerje fel az összetartozó adatok közötti egyszerű összefüggéseket; tudjon adatokat táblázatba rendezni.</p> <p><i>A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére</i> legyen képes összegyűjteni a problémamegoldáshoz szükséges információt; ismerje a problémamegoldás alapvető lépéseit; legyen képes egy fejlesztőrendszer alapszintű használatára; a problémamegoldás során legyen képes együttműködni társaival.</p> <p><i>A tanuló az infokommunikáció témakör végére</i></p>
--	--

	<p>legyen képes a böngészőprogram főbb funkcióinak használatára; legyen képes tanári segítséggel, megadott szempontok szerint információt keresni; legyen képes a találatok értelmezésére; legyen képes az elektronikus levelezőrendszer önálló kezelésére.</p> <p><i>A tanuló az információs társadalom témakör végére</i> ismerje az informatikai biztonsággal kapcsolatos fogalmakat; ismerje az adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat; ismerje az adatvédelem érdekében alkalmazható lehetőségeket.</p> <p><i>A tanuló a könyvtári informatika témakör végére</i> a különböző konkrét tantárgyi feladataihoz képes az iskolai könyvtárban a megadott forrásokat megtalálni, és további releváns forrásokat keresni.</p>
--	---

6. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	<p>Ismert alkalmazások futtatása számítógépen. Kapcsolattartás a számítógéppel ismert programokon keresztül.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Adott informatikai környezet tudatos használata. Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásával való ismerkedés. Az operációs rendszer alpműveleteinek megismerése. A számítógéppel történő interaktív kapcsolattartáshoz legszükségesebb perifériák bemutatása és használata.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Adott informatikai környezet tudatos használata</i> Iskolai és otthoni számítógépes környezet. Egyszerű oktatóprogramok interaktív használata. Vírusok</p>		<p><i>Természetismeret:</i> a számítógépek szerepe a természeti folyamatok megismerésében.</p>
<p><i>Az operációs rendszer alpműveleteinek megismerése</i> Állománykezelés az operációs rendszerrel és segédprogramjaival (pl. létrehozás, törlés, visszaállítás, másolás, mozgatás, átnevezés, nyomtatás, futtatás, keresés). Állományok jellemzői, típusai.</p>		<p><i>Természetismeret;</i> <i>matematika; idegen nyelvek; magyar nyelv és irodalom:</i> a számítógéppel segített tanulás módszereinek alkalmazása során a fájl- és mappaműveletek alkalmazása.</p>
<p><i>A számítógéppel való interaktív kapcsolattartáshoz legszükségesebb perifériák bemutatása és használata</i></p>		

Többfelhasználós környezetben való munkavégzés (például: be- és kijelentkezés, hálózati meghajtó), adatvédelmi alapismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számítógép, periféria, billentyűzet, monitor, egér, háttértár, operációs rendszer, állománytípus, állományművelet, mappaművelet, hozzáférési jog, számítógépes hálózat, adatvesztés.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás Egyéni munka tanári irányítással Feladattal vezérelt egyéni munka Csoportmunka tanári irányítással. Magyarázat, megbeszélés szemléltetés, kérdezés, stukturálás, önellenőrzés, önértékelés, házi feladat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 31 óra
	2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	
Előzetes tudás	Ismert (szöveges, rajzos, zenés) alkalmazói környezet használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű, rajzos és személyhez kötődő dokumentumok készítése. A rajzeszközök megfelelő használata. Egyszerű zenés alkalmazások, animációk elkészítése és használata. A feladat megoldásához szükséges alkalmazói környezet használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Egyszerű, rajzos és személyhez kötődő dokumentumok készítése</i> <i>A rajzeszközök megfelelő használata</i> Képszerkesztő programok alkalmazása. A vágólap. Kurzor testreszabása. Billentyűzet működése és kezelése. Monitor tulajdonságai. Digitalizálás, képszerkesztés, fájlformátumok és mentésük. Rövid dokumentumok készítése. Meghívó, névjegy, képeslap, üdvözlő kártya, rajzos órarend készítése, nyomtatása. Egyszerűbb bekezdésformázások. Szöveg kijelölése, másolása, mozgatása, törlése. Helyesírás ellenőrzése. A dokumentum mentése és nyomtatása segítséggel. Vallási témájú rövid szöveg írása.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegalkotás, szaknyelv használata, beszédkultúra, kommunikáció.</p>
<p><i>Egyszerű zenés alkalmazások, animációk elkészítése és használata.</i> Animációk tervezése, készítése, mentése. A prezentáció testreszabása, háttér, áttűnés, animáció beállítása. Bemutatók készítése közös munkában, csoportokban. Bibliai témájú prezentáció készítése.</p>		<p><i>Természetismeret, hit- és erkölcsstan:</i> prezentációk készítése önállóan és csoportmunkában.</p>
<p><i>A feladat megoldásához szükséges alkalmazói környezet használata</i> Tantárgyakhoz kapcsolódó feladatok megoldása informatikai környezetben.</p>		

Számítógépes multimédiás oktatójátékok, alkalmazások.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adat, információ, képszerkesztő program, animáció, médialejátzó.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Szemléltetés, magyarázat, kérdés Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Egyéni munka tanári irányítással Feladattal vezérelt egyéni munka Csoportmunka tanári irányítással Megbeszélés, projekt módszer, önellenőrzés, önértékelés, házi feladat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, inf máció megjelenítés	
Előzetes tudás	A környezetünkben lévő személyek és tárgyak jellemzőinek kiválasztása, rögzítése. Adatok csoportosítása, elemzése. Néhány közhasznú információforrás ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Adatkeresés digitális tudásbázis-rendszerben. Térképhasználati ismeretek alapozása.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<i>Adatkeresés digitális tudásbázis-rendszerben (SDT)</i> Adatkeresés digitális tantárgyi adatbázisokban, tudástárakban (például: Sulinet Digitális Tudásbázis).	Hit- és erkölcsan: Református tartalmú oldalak felkeresése.
	<i>Térképhasználati ismeretek alapozása</i> Tájékozódás, útvonaltervezés digitális térképen, digitális térképes keresők használata.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, hit- és erkölcsan:</i> a tanult helyek megkeresése a térképen. Távolságok becslése és számítása történelmi térképeken; a Biblia korából.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információ, adat, információforrás, online tudástár, adatbázis, térkép, koordináta, útvonalterv.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Szemléltetés, magyarázat, kérdés, vita. Feladattal vezérelt egyéni munka	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 13 óra
	3.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	
Előzetes tudás	Információ felismerése, kifejezése. Információforrások ismerete. Algoritmus ismerete, megfogalmazása. A tevékenységek műveletekre osztása önállóan vagy tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információ gyűjtése, feldolgozása és az információtartalom helyességéről való meggyőződés. A problémamegoldás lépéseinek ismerete. A megoldási folyamat lépéseinek ábrázolása. Az informatikai eszközök és módszerek alkalmazási lehetőségeinek ismerete. Csoporttevékenységben való részvétel.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Az információ jellemző felhasználási lehetőségeinek megismerése</i> Az egyes képzési területeken használt, illetve a hétköznapi életben megfigyelhető kommunikációs jelrendszerek alapjainak ismerete. Az informatikai eszközökön használt jelek, ikonok információtartalmának értelmezése, ismerete. Adatok rendszerezése, táblázatokból történő kiolvasása.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom, idegen nyelvek, matematika, erkölcsstan, természetismeret, ének-zene, vizuális kultúra, technika, életvitel és gyakorlat, testnevelés és sport: a tantárgyak által használt jelölésrendszerek ismerete.</i></p>
<p><i>Az algoritmus informatikai fogalmának megismerése</i> Folyamatábrák készítése.</p>		<p><i>Természetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: a tantárgyakban tanult tevékenységek szöveges, rajzos megfogalmazása, algoritmizálása, folyamatábrák készítése.</i></p>
<p><i>Problémák megoldása önállóan, illetve irányított csoportmunkában</i> Az algoritmuskészítés legfontosabb lépéseinek az ismerete: tervezés, különböző megoldási lehetőségek tanulmányozása, hibalehetőségek számbavétele, hatékonyság kérdése, döntés folyamata. A problémamegoldás különböző fázisaiban az informatikai eszközök és módszerek alkalmazási lehetőségeinek tanulmányozása.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom, idegen nyelvek, matematika, erkölcsstan, történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, természetismeret, ének-zene, vizuális kultúra, technika, életvitel és gyakorlat, testnevelés és sport: a tantárgyak</i></p>

	tananyagainak egyéni vagy csoportos feldolgozása, a produktum bemutatása multimédiás eszközökkel. Többféle megoldási mód keresése, az alternatív megoldások összevetése.
<i>A robotika alapjainak megismerése</i> Algoritmusok megvalósítására alkalmas programok használata. A folyamatos beavatkozást, vezérlést igénylő problémák megoldási módjának megismerése. Például a „teknőc” utasításokkal történő irányítása.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a rendszeresen végrehajtandó tevékenységek alaputasításainak kidolgozása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Probléma, információ, kód, utasítás, művelet, algoritmus, hiba, hatékonyság, döntés, folyamatábra, vezérlés, teknőc.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Szemléltetés, magyarázat, kérdés, modellezés Tanári bemutatás, önálló kipróbálás Feladattal vezérelt egyéni munka

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	
Előzetes tudás	Egyszerű felhasználói szoftverek gyakorlott, alapszintű kezelése. Utasítások leírásainak használata. Alapvető matematikai műveletek és összefüggések ismerete, alkalmazása. Síkgeometriai ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Algoritmusok megvalósítása a számítógépen. Kész programok kipróbálása. Vezérlésszemléletű problémák megoldása.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<i>Adott feladat megoldásához tartozó algoritmusok megfogalmazása, megvalósítása számítógépen</i> Egyszerűbb feladatok megoldási algoritmusának megvalósítása Logo vagy más automata elvű fejlesztői rendszer segítségével. Egyszerű programok írása.	<i>Matematika:</i> modellek (pl. rajzos modellek, gráfok) értelmezése, algoritmus követése, értelmezése, készítése. Rendszeralkotás, elemek elrendezése különböző szempontok szerint; rendszerezést segítő eszközök – fadiagram, útdiagram,

	táblázatok – használata, készítése; megalkotott rendszer átalakítása. A gráf szemléletes fogalma, egyszerű alkalmazásai.
<p><i>A problémamegoldás során az ismert adatokból az eredmények meghatározása</i></p> <p>Adatbevitel, adatok és a végeredmények megjelenítése. Szöveggel és számokkal elvégezhető műveletek kódolása.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> műveletek, összefüggések kiszámolása. Válasz megfogalmazása szóban, később írásban is.</p> <p><i>Matematika:</i> ismerethordozók használata – oktatási-tanulási technológiákkal való megismerkedés, azok interaktív használata.</p>
<p><i>Feladatok megoldása egyszerű, automata elvű fejlesztőrendszerrel</i></p> <p>Az algoritmizálási készségek fejlesztésére alkalmas szoftverek tanulmányozása.</p> <p>Problémamegoldás folyamatának értelmezése.</p> <p>Grafika készítése technóccal.</p> <p>Egyszerű feladatok megoldása fejlesztői rendszerek segítségével.</p> <p>Egyszerű programok írása önállóan.</p>	<p><i>Matematika:</i> tájékozódás a síkban (alapvető fogalmak és eljárások felidézése, alkalmazása). A tájékozódást segítő viszonyszavak. Feltételeknek megfelelő alkotások elképzése a megalkotásuk előtt. Szerkesztések különböző eszközökkel és eljárásokkal. Objektumok létrehozása adott feltételek szerint. Geometriai alakzatok tulajdonságai. Koordináta-rendszer, koordináták.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adatbevitel, adatkivitel, feltétel, elágazás, ismétlés, modularitás, paraméter, utasítás, algoritmus.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és	Szemléltetés, magyarázat, vita, önellenőrzés, önértékelés, házi feladat. Tanári bemutatás, önálló kipróbálás.

--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.3. Egyszerűbb folyamatok modellezése	
Előzetes tudás	Legalább egy fejlesztői rendszer alapszintű ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Oktatóprogramok használata. A paraméterek módosító szerepének megismerése.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p><i>A szabályozó eszközök hatásának megfigyelése oktatóprogramokban</i></p> <p>Interaktív oktatóprogramok használata.</p> <p>Beavatkozás a program folyamataiba.</p> <p>A beállítások, paraméterek módosító szerepének tanulmányozása.</p> <p>Az interaktív oktatóprogramok algoritmusainak, eljárásainak azonosítása.</p>	<p><i>Matematika:</i> oktatási-tanulási technológiákkal való megismerkedés, azok interaktív használata.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Eljárás, beállítás, paraméter, interaktivitás, oktatóprogram.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Szemléltetés, magyarázat, modellezés Tanári bemutatás, önálló kipróbálás Egyéni munka tanári irányítással	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció	Órakeret 9 óra
	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. Keresőkérdések megfogalmazása tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Keresőkérdések alkotása, a keresés eredményének értelmezése, a keresés pontosítása. Információforrások kiválasztása, használata.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p><i>Keresőkérdések megfogalmazása</i></p> <p>Böngészők beállításai és használatuk.</p> <p>Kulcsszavas és tematikus keresés.</p> <p>Kereső operátorok ismerete.</p> <p>Keresőkérdések megfogalmazása, értelmezése, pontosítása.</p>	<p><i>Hit- és erkölcstan: A Bibliában előforduló ételek, növények keresése.</i></p>
	<p><i>Irányított információkeresés eredményének értelmezése</i></p> <p>Találatok értelmezése.</p> <p>A találatok során kapott információk tanulmányozása.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan: állatokról, növényekről képek, adatok</i></p>

A keresés céljának leginkább megfelelő oldalak felkeresése.	gyűjtése.
<i>Információforrások irányított kiválasztása</i> Konkrét információforrások használata. Hírportálok felkeresése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kulturális hírportálon keresztül egy meglátogatandó színházi előadás műsorának keresése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Webhely, webcím, böngésző, link, keresés, keresőgép, tematikus keresés, kulcsszavas keresés, kereső operátorok, hivatkozásgyűjtemény.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Egyéni munka tanári irányítással Feladattal vezérelt egyéni munka Önellenőrzés, önértékelés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. A számítógép alapvető használata, böngészőprogram ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információ küldése, fogadása. Elektronikus levelezőrendszer használata. Netikett ismerete.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<i>Felelős magatartás az online világban</i> Netikett ismerete. A kommunikáció írott és íratlan szabályai. Adatvédelem, az információk megosztásának etikai kérdései. Az online kommunikációban rejlő veszélyek elleni védekezés.	<i>Hit- és erkölcsstan:</i> <i>Koncentráció a tízparancsolattal.</i> <i>Keresztyén magatartás.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Levelezőrendszer, e-mail cím, elektronikus levél, netikett.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kiselőadás, vita, előadás, megbeszélés. Egyéni munka.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.3. Médiainformatika	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. CD, DVD használata. Böngészőprogram használata, fontosabb portálok ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hagyományos és az elektronikus média kezelése, internetes média elérése, információk letöltése a számítógépre, információk értelmezése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Internetes portálok, szöveges és képi információforrások használata</i> Weboldalak megtekintése, mentése. Szöveg, kép mentése weboldalról. Hang-, képanyagok elérése, videomegosztó rendszerek felkeresése. Elektronikus könyv keresése, olvasása. Médiatárak keresése, médiumok elérése, használata. Oktatási célú adatbázisok használata. Oktatóprogramok használata.</p>	<p><i>Idegen nyelv: nyelvi</i> oktatóprogramok használata.</p> <p><i>Történelem,</i> <i>társadalmi és állampolgári ismeretek, magyar nyelv és irodalom:</i> korabeli filmek keresése (Magyar Nemzeti Filmarchívum), közkönyvtárak felkeresése, elektronikus könyv olvasása.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> <i>Biblia a neten</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak Elektronikus média, elektronikus könyv, médiatár, oktatóprogram.</p>	
<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák Szemléltetés, verseny, differenciált egyéni munka. Irányított egyéni munka.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az információs társadalom	Órakeret 8 óra
	<p>5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai</p>	
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az informatikai biztonsággal kapcsolatos tapasztalatok megfogalmazása. A számítógép vagy a programok használata során tapasztalt esetleges meghibásodások megfogalmazása. Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályok megértése. Az információforrások feltüntetése a dokumentumokban.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Az infokommunikációs viselkedési szabályok megismerése</i> Hálózatok. A hálózat használatára vonatkozó szabályok megismerése,</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közreműködés a</p>	

<p>értelmezése. Közösségi oldalak és használatuk. Az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályok megismerése.</p>	<p>közösségi normák kialakításában.</p>
<p><i>Az információforrások megkülönböztetése a saját dokumentumban</i> Információforrások gyűjtése. A felhasznált információforrások feltüntetése a saját dokumentumban.</p>	<p><i>Fizika, kémia, biológia-egészségtan:</i> az információ gyűjtéséhez és feldolgozáshoz szükséges kommunikációs készségek megalapozása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az információs-kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása, az ezekhez kapcsolódó tipikus hibák és veszélyek felismerése, kiküszöbölése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Informatikai biztonság, adat, személyes adat, adatvédelem, adatkezelés, netikett, információ, információforrás, hivatkozás.</p>
<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Magyarázat, kiselőadás, házi feladat, páros munka, frontális osztálymunka.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata</p>	
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Elektronikus szolgáltatásokkal kapcsolatos tapasztalatok, vélemények megfogalmazása.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az elektronikus szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének felismerése. A szolgáltatások céljainak azonosítása, működésének megfigyelése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p><i>Az e-szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének megismerése</i> A globális információs társadalom jellemzői. Elektronikus szolgáltatások szerepe és használata a hétköznapi</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> egészséges életmód.</p> <p><i>Technika, életvitel és</i></p>	

életben.	<i>gyakorlat: a környezetben megismerhető munkatevékenységek.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információs társadalom, elektronikus szolgáltatás, regisztráció, leiratkozás, azonosító, jelszó.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Frontális magyarázat, frontális magyarázat, kooperatív módszer, megbeszélés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Könyvtári informatika	Órake
Előzetes tudás	A könyvtári terek, alapszolgáltatások, elterjedtebb dokumentumtípusok jellemzőinek és a könyv bibliográfiai azonosító adatainak ismerete. Betűrendezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A könyvtár forrásainak és eszközeinek tanári segítséggel való alkotó és etikus felhasználása a tanulmányi feladatok során.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p><i>Dokumentumtípusok, kézikönyvek</i> Hagyományos és nem hagyományos dokumentumok formai, tartalmi, használati jellemzőinek megállapítása; csoportosításuk. A korosztálynak készült tájékoztató források, segédkönyvek biztos használata.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom: ismerkedés különböző információhordozókkal.</i> 1. Sajtóműfajok. A nyomtatott és az elektronikus szöveg jellemzői. A média különféle funkcióinak felismerése. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> segédkönyvek, kézikönyvek, atlaszok, lexikonok használata.</p>
	<p><i>Forráskiválasztás</i> A megadott problémának megfelelő nyomtatott és elektronikus források irányított kiválasztása. A könyvtárhasználati és informatikai alapokra építő információgyűjtést igénylő feladatok.</p>	<p><i>Hit- és erkölcs tan</i> Vallási, bibliai társadalmi és állampolgári ismeretek a könyvtárban. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p>

	<p>feladatvégzés könyvekkel, gyermeklapokkal (válogatás, csoportosítás, tematikus tájékozódás). Anyaggyűjtés nyomtatott és elektronikus források segítségével.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> információk gyűjtése adott témához segítséggel könyvtárban, médiatárban, múzeumokban.</p> <p><i>Természetismeret:</i> tájékozódás a környezet anyagairól. Válogatás információs anyagokban és gyűjteményeikben (könyv és médiatár, kiállítási-múzeumi anyagok).</p>
<p><i>Bibliográfiai hivatkozás, forrásfelhasználás</i> A forrásmegjelölés etikai vonatkozásainak megértése. Saját és mások gondolatainak elkülönítése. A felhasznált források önálló azonosítása a dokumentumok főbb adatainak (szerző, cím, hely, kiadó, év) megnevezésével.</p>	<p><i>Minden tantárgy, feladat esetében:</i> a forrásfelhasználás jelölése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Könyvtár, kézikönyvtár, katalógus, hivatkozás, forrás, könyv, időszaki kiadvány, honlap, CD, DVD, lexikon, enciklopédia, szótár, atlasz.</p>
<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kiselőadás. Feladattal irányított egyéni munka. Páros munka.</p>

<p>A fejlesztés eredményei a évfolyam végén</p>	<p><i>A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére</i> ismerje a számítógép részeinek és alapvető perifériáinak funkcióit, tudja azokat önállóan használni; ismerje az informatikai környezetben való munkavégzés alapszabályait; segítségével tudjon használni multimédiás oktatóprogramokat; tudjon az iskolai hálózatba belépni, onnan kilépni, ismerje és tartsa be a hálózat használatának szabályait; ismerjen alapvető adatvédelmi szabályokat; ismerje a vírusokat.</p> <p><i>A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére</i> ismerje a billentyűzet működését; tudjon egyszerű rajzos-szöveges dokumentumot elkészíteni, módosítani, háttértárra menteni; tudjon különböző dokumentumokból származó részleteket saját munkájában elhelyezni; ismerje a szövegszerkesztés alapfogalmait, legyen képes önállóan elvégezni karakter- és bekezdésformázásokat; használja a szövegszerkesztő nyelvi segédeszközzeit; ismerje egy bemutatókészítő-program egyszerű lehetőségeit, tudjon rövid bemutatót készíteni; segítséggel tudjon használni tantárgyi, könyvtári, hálózati adatbázisokat, tudjon különféle adatbázisokban keresni; ismerje a monitor jellemzőit; tudjon képet digitalizálni, képet szerkeszteni; ismerje legalább egy digitális térképes alkalmazás szolgáltatásait.</p> <p><i>A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére</i> 6. legyen képes összegyűjteni a problémamegoldáshoz szükséges információt; ismerje a problémamegoldás alapvető lépéseit; képes legyen önállóan vagy segítséggel algoritmust készíteni; tudjon egyszerű programot készíteni; legyen képes fejlesztőrendszerek alapszintű használatára; a problémamegoldás során legyen képes együttműködni társaival.</p> <p><i>A tanuló az infokommunikáció témakör végére</i> tudja egy böngészőprogram alapvető funkcióit beállítani; legyen képes a találatok értelmezésére; legyen képes elektronikus és internetes médiumok használatára; legyen képes az interneten talált információk mentésére; ismerje a netikett szabályait.</p> <p><i>A tanuló az információs társadalom témakör végére</i> legyen ismerete a hálózatok felépítéséről, működéséről, felelősen tudjon használni egy közösség oldalt, ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat; szerezzen gyakorlatot az információforrások saját dokumentumokban</p>
---	---

	<p>való feltüntetésében.</p> <p><i>A tanuló a könyvtári informatika témakör végére</i> a különböző konkrét tantárgyi feladataihoz képes az iskolai könyvtárban a megadott forrásokat megtalálni, és további releváns forrásokat keresni; konkrét nyomtatott és elektronikus forrásokban képes megkeresni a megoldáshoz szükséges információkat; el tudja dönteni, mikor vegye igénybe az iskolai vagy a lakóhelyi könyvtár szolgáltatásait.</p>
--	--

7-8. évfolyam

Az *informatikai eszközök* közül egy operációs rendszer rutinszerű használata fontos a számítógéppel való kommunikáció során. Ezeken az évfolyamokon a tanulók már önállóan használják a legfontosabb eszközöket, segítség nélkül kezelik a fájlokat és mappákat. Napjainkban egyre fontosabbá válik az információk digitális formában való tárolása, az analog információk digitalizálása. A digitalizált állományok mérete sokszor rendkívül nagy lehet, ezért szükséges a tömörítési módok és eljárások ismerete is.

Az *alkalmazói ismeretek* elsajátításával gyakorlottan használják a tanulók a szövegszerkesztő programot, tudnak szöveget, képet és táblázatot is tartalmazó dokumentumot minta vagy leírás alapján elkészíteni. A dokumentumok esztétikus megjelenítése érdekében képek gyűjtésére, feldolgozására kerül sor, képszerkesztő program segítségével. Ismerik a tanulók a táblázatkezelés alapjait, a diagramok szerkesztésének, módosításának lépéseit. Tudnak különböző dokumentumokból származó részleteket saját munkájukban elhelyezni, ismerik a webes publikáció jellemző elemeit.

A *problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel* témakörben a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten tovább mélyítik az algoritmusleíró eszközökkel kapcsolatos ismereteiket, egyszerű algoritmusokat értelmeznek és fogalmazznak meg. Az iskolai étellel kapcsolatos, vagy egyénileg választott összetettebb problémák megoldásának folyamatát a tanulók tanári segédlettel részfolyamatokra bontják fel. A korábban megkezdett, folyamatos beavatkozást igénylő problémák tanulmányozása a paraméterértékek változtatásával és a változtatások eredményeinek megfigyelésével folytatódik.

A tanulók a problémákhoz algoritmusokat készítenek, az algoritmusokat programozási nyelven kódolják, a kódolás során megismerik a program működését, alkalmazzák a megismert utasításokat. Az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elve alapján a tanulók több oldalról megközelíthetik a problémát, feltárják a probléma szerkezetét, értelmezik az adatok közötti összefüggéseket, a strukturált megoldás érdekében eljárásokat készítenek. Az egyenletekkel leírható folyamatok tanulmányozása nem feltétlenül igényel informatikai segítséget, viszont a véletlen jelenségek tanulmányozása elképzelhetetlen a számítógép véletlenszám-generátora nélkül. A véletlenül alapuló jelenségek tanulmányozása akár a saját készítésű, akár a mások által készített programok tanulmányozásakor tanulságos.

Az *infokommunikációs eszközök* használatakor, az információszerzés során az általános iskola utolsó évfolyamain az internet hatékony használata kerül előtérbe. A tanulók az egyszerű keresések mellett az összetett keresések végzésében is gyakorlatot szereznek. Az információszerzés során szerzett tapasztalatok következtében megjelenik a kritikus szemlélet az információk hitelességével szemben. A szükséges információk megkeresésén, letöltésén túl a saját anyagaik publikálására is sor kerül.

A korábbi évek során megismert infokommunikációs eszközök bővítése, egyéb internetes és mobilkommunikációs lehetőségek megismerése következtében a tanulók egyre tudatosabban választanak a rendelkezésre álló elektronikus médiumok között. Betartják az adatvédelem alapvető szabályait, felismerik az ártó szándékú támadásokat és megfelelő eszközökkel képesek védekezni ezek ellen.

Az *információs társadalom* témakör feldolgozása során a tanulók megismerik az információkezeléssel kapcsolatos feladatokat, a veszélyek elhárítási lehetőségeit, a jogi és etikai vonatkozásokat. Az alkalmazás során kiemelt szerepet kap az információforrások hitelességének értékelése, az információk etikus használata. Az informatikai eszközök használatakor törekednek a helyes módszerek kialakítására, megismerik a kulturált együttélésre vonatkozó szabályokat és betartják azokat. Az informatikai eszközök használata jelentősen hozzájárul a változásokhoz, ezért érdemes megismerni a fejlődés egyes szakaszait.

A tanulók az életkori sajátosságoknak és az igényeknek megfelelő elektronikus szolgáltatásokkal ismerkednek meg, majd sor kerül azok hétköznapi életben betöltött szerepének, céljainak azonosítására és biztonságos, kritikus használatára. A fejlesztés során a szolgáltatások kiválasztását követően a működés megfigyelése és megértése, az egyes funkciók kipróbálása, a működési algoritmusok azonosítása, az eljárások értő alkalmazása és a kritikus szemléletmód kialakítása kap hangsúlyos szerepet.

A *könyvtári informatika* fejlesztési területen az egyre tudatosabb könyvtárhasználóvá nevelés a kiemelt cél. Ehhez járul hozzá az információs problémamegoldás alapvető lépéseinek ismerete, az egyes eszközök, módszerek tanári támogatással történő alkalmazása, továbbá az iskolai könyvtár állományának és szolgáltatásainak önálló használata. Az önálló forráskiválasztást és -használatot, a döntések meghozását támogatja, hogy a tanulók megismerik az egyes könyvtár típusok és szolgáltatásaik jellemzőit, különbségeit, a nyomtatott és elektronikus kézikönyvek, tájékoztató eszközök széles tárházát, azok információs értékét.

A különböző tantárgyi gyűjtőmunkákhoz, projektmunkákhoz kapcsolódó támogatásban, értékelésben hangsúlyos szerepet kapnak az etikai és jogi vonatkozások, a forrásjegyzék készítése és a hivatkozások.

7. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Adott informatikai környezet tudatos használata. Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásának ismerete. Az operációs rendszer alapszolgáltatásainak ismerete. A számítógéppel való interaktív kapcsolattartáshoz legszükségesebb perifériák használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a különböző informatikai környezetekben. Az informatikai eszközök használata és működési elveinek megismerése. Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata. Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és/vagy szoftvereszköz kiválasztása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

<p><i>Tájékozódás a különböző informatikai környezetekben</i> Különböző informatikai környezetek jellemzőinek, elemeinek megismerése.</p>		<p><i>Fizika, biológia-egészségtan, kémia:</i> a tudomány és a technika mindennapi élettel való kapcsolata, az egyéni felelősség kérdése.</p>
<p><i>Az informatikai eszközök használata és működési elveinek megismerése</i> Informatikai eszközök fő részegységei. Perifériák, adathordozó eszközök működési elvei.</p>		
<p><i>Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata</i> Az operációs rendszer és/vagy egy segédprogram alapszolgáltatásainak használata (mappaszerkezet kialakítása adathordozón, állományműveletek.) Egy hálózati operációs rendszer használatának alapszabályai (például: jogosultságok, adatvédelem, adatbiztonság). Az iskolai hálózat használata (szabályok, lehetőségek).</p>		
<p><i>Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz kiválasztása</i> Iskolai feladatok elkészítésére alkalmas eszközök kiválasztása.</p>		<p><i>Fizika, kémia, matematika, biológia-egészségtan:</i> a tantárgyi órán felmerülő feladatok informatikai eszközzel történő megoldása. Az adott helyzethez legjobban illeszkedő hardver és szoftver kiválasztása.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Monitor, nyomtató, lemez meghajtó, hálózat, hálózati szolgáltatás.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Szemléltetés, magyarázat, önellenőrzés, önértékelés, házi feladat. Feladattal vezetett egyéni munka.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 26 óra
	2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	
Előzetes tudás	Egyszerű rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása, mentése. Szövegműveletek végrehajtása. Multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Rajzos-szöveges, táblázatos dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása. A dokumentumtípusok megismerése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Rajzos, szöveges, táblázatos dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása</i> Kisebb méretű, de többféle formátumú dokumentum minta vagy leírás alapján történő elkészítése. Objektumok (például: táblázat, videó, diagram) beillesztése dokumentumba. Összetett dokumentumok minta vagy leírás alapján történő elkészítése. Vallási témájú összetett dokumentumok készítése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegalkotás a társadalmi (közösségi) élet különböző területein a papíralapú és az elektronikus műfajokban).</p>
<p><i>Multimédiás dokumentumok előállításához szükséges alapelemek készítése</i> Digitális médiaelemek készítése (például: hangfelvétel, videófelvétel, fényképezés), jellemzőik megismerése.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> a technikai médiumok képkeltő módszerei; vizuális reklámok.</p>
<p><i>Előadások, bemutatók készítése</i> Valamely tantárgy ismeretanyagát feldolgozó, különböző típusú prezentációk készítése. Bibliai témájú prezentáció készítése Prezentációk önálló megtervezése és elkészítése.</p>	<p>Hit- és erkölcstan: Prezentáció készítése az aktuális tananyaghoz.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak Szöveg, digitális médiaelem.</p>	
<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Megbeszélés, szemléltetés, önértékelés, frontális feladatadás, differenciált egyéni munka.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök ismerete. Adatok csoportosítása, értelmezése, táblázatba rendezése. Néhány közhasznú információforrás használata. Adatkeresés digitális tudásbázis-rendszerben. Térképhasználati alapismeretek.</p>

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök, illetve módszerek megismerése. Az adatbázisból való információszerzés módjainak megismerése. Térképhasználati ismeretek felhasználása, keresése az interneten.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Az adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök, illetve módszerek megismerése</i></p> <p>Táblázatok használata a hétköznapi és az iskolai életben (például: cella, sor, oszlop, hivatkozás, képlet).</p> <p>Adatok formátuma, típusai (például: szöveg, szám, pénznem).</p> <p>Az adatok szemléltetését segítő eszközök (például: diagram) megismerése.</p> <p>Az adatok csoportosítása, értelmezése, grafikus ábrázolása, következtetések levonása.</p> <p>Diagramok készítése.</p>		
<p><i>Adatbázisokból való információszerzés módjainak megismerése</i></p> <p>Az adatok gyűjtése, csoportosítása, lekérdezése.</p>		<p><i>Fizika, kémia, földrajz, biológia-egészségtan:</i></p> <p>a vizsgált természeti és technikai rendszerek állapotának leírására szolgáló szempontok és módszerek használata.</p>
<p><i>Térképhasználati ismeretek felhasználása, keresése az interneten</i></p> <p>Térképhasználati ismeretek alkalmazása.</p> <p>Térképek keresése, használata.</p> <p>Keresés a térképeken, a térképek átalakítása.</p>		<p><i>Földrajz, fizika:</i> a térbeli tájékozódást szolgáló eszközök és módszerek alapjai és felhasználásuk. A GPS idő-, távolság- és sebességadatainak értelmezése.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> nevezetes vallási helyek GPS adatai.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás, cella, oszlop, sor, aktív cella, tartomány, munkalap, munkafüzet, cellahivatkozás, konstans, relatív és abszolút hivatkozás, képlet, diagram	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, házi feladat, önellenőrzés. Frontális osztálymunka, feladattal vezetett egyéni munka.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 16 óra
--	---	----------------------------

3.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása		
Előzetes tudás	Az információ világában való tájékozódás képessége, néhány jelrendszer ismerete, használata. Az információfelhasználás etikai szabályainak, veszélyeinek ismerete. Algoritmusleírás eszközeinek ismerete. Egyszerű folyamatábra értelmezése, készítése. Az algoritmuskészítés legfontosabb lépéseinek alkalmazása. Legalább egy programozási nyelv ismerete, alapszintű alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Algoritmus leírása. A feladatmegoldást segítő eszközök ismerete. Csoportos feladatmegoldás. Összetett probléma fejlesztői környezetben való megoldása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>A problémák megoldásához szükséges eszközök és módszerek megismerése</i></p> <p>Az algoritmusleírás eszközeinek mélyebb elsajátítása (pl. folyamatábra elemeinek bővítése).</p> <p>Egyszerű algoritmusok leírása algoritmusleíró nyelven.</p> <p>A feladatmegoldást segítő lehetőségek megismerése.</p>		<p><i>Matematika:</i> algoritmus követése, értelmezése, készítése.</p> <p>Elemek elrendezése különféle szempontok szerint; rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok) használata, készítése. Megalkotott rendszer átalakítása.</p>
<p><i>Problémák megoldása önállóan, illetve irányított csoportmunkában</i></p> <p>Iskolai élethez kapcsolódó problémák, illetve választott saját feladatok megoldása önállóan, vagy irányított csoportmunkában.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom, idegen nyelvek, történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a tantárgyak tananyagainak feldolgozása, adatgyűjtés interneten. Az adatok tárolása és cseréje különböző informatikai eszközök felhasználásával.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Utasítás, elágazás, ciklus, feltétel, programkód, futtatás, fordítás, tesztelés.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Magyarázat, vita, kooperatív módszer, páros munka, frontális osztálymunka.	

Tematikai egység/	3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	
--------------------------	--	--

Fejlesztési cél	
Előzetes tudás	Egyszerű programozási nyelv, fejlesztői környezet ismerete. Adatbevitel, a végeredmény megjelenítése, grafikai alapismertek.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetett algoritmusok készítése, és ezek programban való megvalósítása. A fejlesztői környezet program állapotjellemzőinek kezelése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Adott feladat megoldásához algoritmuselemek, algoritmusok tervezése, végrehajtása</i></p> <p>Algoritmus kódolása a számítógép számára egyszerű programozási nyelven.</p> <p>Az eljáráskészítés előnyeinek vizsgálata, eljárások alkalmazása (paraméterezés).</p> <p><i>Eljárások írása önállóan.</i></p>	<p><i>Matematika:</i></p> <p>algoritmus követése, értelmezése, készítése.</p> <p>Rendszeralkotás – elemek elrendezése különféle szempontok szerint; rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok) használata, készítése. Megalkotott rendszer átalakítása.</p>
<i>Robotvezérlési, grafikai feladatok megoldása fejlesztőrendszerrel</i>	
Teknőc állapotának változtatása, állapotjellemzőinek ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lépésenkénti finomítás elve, bemenő adat, kimenő adat, változó.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Megbeszélés, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés, differenciált egyéni munka.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	
3.3. Egyszerűbb folyamatok modellezése	
Előzetes tudás	Egyszerű programozási nyelv, vezérlés-szemléletű fejlesztői környezet ismerete. Az eljárás alkalmazásának és az eljárás paraméterének ismerete.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Véletlen események modellezése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>A paramétermódosítás hatásainak megfigyelése</i></p> <p>Tantárgyi szimulációs programok használata, a paramétermódosítás hatásainak vizsgálata.</p>	<p><i>Kémia, fizika, biológia, földrajz:</i> szimulációs programok.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Modell, paraméter, szimuláció.

Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Megbeszélés, szimuláció, házi feladat, differenciált egyéni munka.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció	Órakeret 9 óra
	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	
Előzetes tudás	Böngészőprogramok, keresők, levelezőrendszerek használata. Információkeresés az interneten. Megadott művek elektronikus katalógusban való visszakeresése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információk hatékony keresése, a legfontosabb információk megtalálása, a hiteles és nem hiteles információk megkülönböztetése, információk kritikus kezelése, a tartalmak publikálásra való előkészítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Összetett keresések űrlapok segítségével</i> Tematikus és kulcsszavas keresőgépek használata az információ elérésére, több keresési szempont egyidejű érvényesítése, űrlapok kitöltése.		<i>Földrajz:</i> a Föld országainak, fővárosainak bemutatásához, prezentációk készítéséhez anyagok gyűjtése, kiselőadás készítése. <i>Hit- és erkölcsstan:</i> Vallási tárgyú információk keresése. (Egyházkerületi, egyházközségi rendezvényekről.)
<i>Hatékony, céltudatos információszerzés</i> Releváns információk kiszűrése a kereső által megtalált adathalmazból.		
<i>Információforrások irányított kiválasztása, hitelességének vizsgálata, szelektálása</i> Az információk elemzése hitelesség szempontjából. Több hasonló tartalmú oldal összehasonlítása.		<i>Fizika:</i> természettudományos anyagok gyűjtése, a megbízhatóság vizsgálata.
<i>Kulcsfogalmak/fogalmak</i>	Keresés, letöltés, hitelesség, űrlap.	
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, páros munka.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
Előzetes tudás	Elektronikus levél írása, fogadása, új postafiók regisztrálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A modern infokommunikációs eszközök hatékony használata.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p><i>A kommunikációs modell megismerése</i> <i>Infokommunikációs eszközök használata, a mobilkommunikációs eszközök megismerése.</i> Az információ küldésének és fogadásának megismerése. Kapcsolatteremtés infokommunikációs eszközök útján. Az internet kommunikációs szolgáltatásai.</p>	<p><i>Kémia, biológia-egészségtan, hit- és erkölcstan:</i> feladatok közös kidolgozása kommunikációs csatornákon keresztül.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikációs modell, üzenet, internetes kommunikáció, mobilkommunikáció, adatvédelem.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Magyarázat, kooperatív módszer, differenciált csoportmunka.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.3. Médiainformatika	
Előzetes tudás	A hagyományos és az elektronikus média kezelése, az internetes média elérése, egyes elemek letöltése. A médiában megjelenő információk hitelességének kritikus értékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A legújabb médiainformatikai technológiák használata, alkalmazása; önálló és kritikus attitűd fejlesztése.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p><i>A hagyományos médiumok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazásuk a megismerési folyamatban</i> A média alkalmazási lehetőségei. Internet, televízió, rádió használata. Elektronikus könyv, hangoskönyv használata. Szótárak, lexikonok, folyóiratok az interneten. Képek, zenék, filmek elérése az interneten. Oktatóprogramok, oktatóanyagok keresése az interneten. Internetes térképek keresése.</p>	<p><i>Matematika:</i> bonyolult vagy érdekes függvények vizsgálatához anyaggyűjtés, digitális táblára anyagfeldolgozáshoz.</p> <p><i>Földrajz:</i> térképhasználat.</p>

	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hangskönyv, elektronikus könyv.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Bibliai tárgyú hangskönyvek, e- bookok használata.</p> <p><i>Idegen nyelvek, magyar nyelv és irodalom:</i> szótárak, lexikonok használata.</p>
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Internetes oktatóprogram, regisztráció, online szótár, online elérés, elektronikus könyv, hangskönyv, információmegosztó portálok.
<i>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</i>	Megbeszélés, kiselőadás, házi feladat, verseny. Differenciált egyéni munka.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az információs társadalom	Órakeret 5 óra
	5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai	
Előzetes tudás	Informatikai biztonsággal, információkezeléssel kapcsolatos tapasztalatok. Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése, véleményezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információ előállítása, megosztása, terjesztése, használata, átalakítása. Az információ kezelése során felmerülő veszélyek felismerése, elhárításuk lehetőségei. Az információforrások hitelességének értékelése.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p><i>Az adatokkal való visszaélések, veszélyek megismerése, azok kivédése, a védekezés módszereinek megismerése</i></p> <p><i>Az adatvédelemmel kapcsolatos feladatok megismerése.</i></p> <p><i>Az adatokkal való visszaélések kivédése.</i></p> <p><i>Az adatokkal való visszaélésekből származó veszélyek és következmények megismerése.</i></p> <p><i>Védekezési módszerek és szempontok megismerése.</i></p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: az emberi tevékenységek hatásainak felismerése, a tevékenységek nem várt hatásainak kezelési ismeretei.</i></p> <p><i>Hit- és erkölcsstan: Keresztyén magatartás</i></p>

<i>jellemzői</i>	
<p><i>Az információ hitelessége és ellenőrzési lehetőségeinek megismerése</i></p> <p>Megbízható információforrások ismerete. Az információ hitelességének értékelése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: a tevékenységekhez szükséges információk kiválasztása és alkalmazása. A különböző eredetű információk szűrése, értékelése, összekapcsolása, érvényességük kiterjesztése.</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Adat, adathalászat kéretlen levél (spam), lánclevél (hoax), információ, információforrás, hitelesség, megbízhatóság.</p>
<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Megbeszélés, vita, önellenőrzés, önértékelés, házi feladat. Frontális osztálymunka.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Könyvtári informatika	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az iskolai könyvtár önálló használata a raktári rend ismeretében. Közkönyvtári tapasztalatok. Könyvtári katalógusok irányított használata. Az önálló műre való hivatkozás alapjainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az iskolai és lakóhelyi könyvtár alapszolgáltatásainak és a különböző információforrásoknak önálló, alkotó és etikus felhasználása egyszerű tanulmányi feladatok egyéni és csoportos megoldása során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Könyvtártípusok, funkcionális terek</i></p> <p>Tájékozódás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében. Az összes könyvtártípus jellemzőinek megismerése, összehasonlítása. A kézikönyvtár összetételének és tájékozódásban betöltött szerepének megismerése. Nagyobb könyvtárak funkcionális tereinek megismerése. Önálló eligazodás a települési közkönyvtárban. A gyermekkönyvtár (-részleg) önálló használata. Könyvtárlátogatás.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> könyvtárhasználat.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Vallási, bibliai tárgyú könyvek a könyvtárban.</p>
<p><i>Könyvtári szolgáltatások</i></p> <p>Könyvtári szolgáltatások irányított alkalmazása a tanulásban és a tájékozódásban.</p>		

<p>A kézikönyvtár önálló használata.</p>	
<p><i>Információkeresés</i> Hatékony, céltudatos információszerzés. Keresett téma kifejezése tárgyszóval. Összetett keresőkérdés megfogalmazása. Megadott szempontok szerint való keresés az iskolai és a lakóhelyi elektronikus könyvtári katalógusban. Konkrét feladathoz való irányított forráskeresés katalógus és bibliográfia segítségével. A forráskeresés és -feldolgozás lépéseinek tudatosítása, irányított alkalmazása.</p>	<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Vallási témájú könyvek keresése.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a tevékenység információforrásainak használata: a tevékenység kapcsolódó információszükséglet behatárolása és a tevékenységhez, a probléma megoldásához szükséges komplex tájékozódás.</p> <p><i>Fizika, kémia, biológia-egészségtan:</i> információk keresése, könyvtár-, folyóirat- és internethasználat, adatbázisok, szimulációk használata. Természettudományi témájú ismeretterjesztő források önálló keresése, követése, értelmezése, az ismeretszerzés eredményeinek bemutatása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> írás, szövegalkotás: rövidebb beszámolók anyagának összegyűjtése, rendezése különböző nyomtatott (lexikonok, kézikönyvek) és elektronikus forrásokból. Az önálló feladatvégzés,</p>

	<p>információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazása. Internetes enciklopédiák és keresőprogramok használata.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: önálló információgyűjtés adott témához különböző médiumokból.</i></p> <p><i>Földrajz: tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról – információgyűjtés internetalapú szolgáltatásokkal (tények, adatok, menetrendek, hírek, idegenforgalmi ajánlatok).</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Nemzeti könyvtár, szakkönyvtár, elektronikus könyvtár, linkgyűjtemény, keresőkérdés, tárgyszó, szerzői jog, információs érték.</p>
<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Kiselőadás, projektmódszer, házi feladat, verseny. Feladattal vezetett egyéni munka.</p>

<p>A fejlesztés eredményei a 8. évfolyam végén</p>	<p><i>A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére</i> ismerjen meg különböző informatikai környezeteket; ismerje és tudja használni egy operációs rendszer, valamint a számítógépes hálózat alapszolgáltatásait; tudja megkülönböztetni a számítógép és egyéb informatikai eszközök főbb részegységeit; ismerje a legfontosabb perifériák működési elveit; önállóan legyen képes a tanult feladattípusok azonosítására, a megoldáshoz szükséges hardver- és szoftvereszközök kiválasztására és használatára.</p> <p><i>A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére</i> tudjon különböző típusú dokumentumokba különböző objektumokat beilleszteni; tudjon szöveget, képet, rajzot is tartalmazó dokumentumot minta vagy leírás alapján elkészíteni; tudjon médiaelemeket minta vagy leírás alapján elkészíteni; tudjon bemutatót készíteni; tudjon egyszerű táblázatot létrehozni.</p> <p><i>A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére</i> ismerje és használja az algoritmusleíró eszközöket; ismerje egy programozási nyelv alapszintű utasításait; tudjon kódolni 7. algoritmusokat; legyen képes tantárgyi szimulációs programok használatára.</p> <p><i>A tanuló az infokommunikáció témakör végére</i> legyen képes megkeresni a kívánt információt; legyen képes az információ értékelésére; használja a legújabb infokommunikációs technológiákat, szolgáltatásokat.</p> <p><i>A tanuló az információs társadalom témakör végére</i> ismerje az informatikai biztonsággal és adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat; ismerje az adatokkal való visszaélésekből származó veszélyeket és következményeket; ismerjen megbízható információforrásokat; legyen képes értékelni az információ hitelességét.</p> <p><i>A tanuló a könyvtári informatika témakör végére</i> a könyvtár és az internet szolgáltatásait igénybe véve képes önállóan releváns forrásokat találni konkrét tantárgyi feladataihoz; képes alkalmazni a más tárgyakban tanultakat (pl. informatikai eszközök használata, szövegalkotás).</p> <p style="text-align: center;">8. évfolyam</p>
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	<p>Adott informatikai környezet tudatos használata. Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásának ismerete. Az operációs rendszer alpműveleteinek ismerete.</p> <p>A számítógéppel való interaktív kapcsolattartáshoz legszükségesebb perifériák használata.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásáról szerzett ismeretek bővítése. Az informatikai eszközök használata és működési elveinek megismerése. Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és/vagy szoftvereszköz kiválasztása.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásáról szerzett ismeretek bővítése</i> Az informatikai eszközfüggőség és a megelőzés lehetőségei.</p>		
<p><i>Az informatikai eszközök használata és működési elveinek megismerése</i> Perifériák, adathordozó eszközök működési elvei. Digitalizálás.</p>		<p><i>Hit- és erkölcsstan: Digitális képek készítése a helyi templomról</i></p>
<p><i>Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata</i> Az operációs rendszer és/vagy egy segédprogram alapszolgáltatásainak használata (tömörítés, kibontás).</p>		<p><i>Fizika, biológia-egészségtan, kémia: a tudomány és a technika mindennapi élettel való kapcsolata, az egyéni felelősség kérdése.</i></p>
<p><i>Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz kiválasztása</i> Iskolai feladatok elkészítésére alkalmas eszközök kiválasztása.</p>		<p><i>Fizika, kémia, matematika, biológia-egészségtan: a tantárgyi órán felmerülő feladatok informatikai eszközzel történő megoldása. Az adott helyzethez legjobban illeszkedő hardver és szoftver kiválasztása.</i></p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Adathordozó, merevlemez, optikai lemez, lemez meghajtó, digitalizálás, hálózat, hálózati szolgáltatás, tömörítés, tömörített állomány.</p>	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és	<p>Magyarázat, megbeszélés kiselőadás, szemléltetés, házi feladat. Frontális feladatadás.</p>	

munkaformák	
--------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 26 óra
	2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	
Előzetes tudás	Egyszerű rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása, mentése. Szövegműveletek végrehajtása. Multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Multimédiás dokumentumok előállításához szükséges alapelemek készítése. Előadások, bemutatók készítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Rajzos, szöveges, táblázatos dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása</i> Objektumok (például: táblázat, videó, diagram) beillesztése dokumentumba. A dokumentumban elhelyezhető különböző objektumok tulajdonságainak megismerése, az egyes jellemzők módosítása. Összetett dokumentumok minta vagy leírás alapján történő elkészítése.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegalkotás a társadalmi (közösségi) élet különböző területein a papíralapú és az elektronikus műfajokban).</p> <p><i>Fizika, kémia, biológia-egészségtan:</i> kísérlet vagy vizsgálat jegyzőkönyvének elkészítése.</p>
<p><i>A dokumentumtípusok megismerése</i> Weblap. Blogkészítés.</p>		<p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Keresztyén értékrend megjelenése az internetes kommunikációban is.</p>
<p><i>Multimédiás dokumentumok előállításához szükséges alapelemek készítése</i> Digitális médiaelemek készítése, műveletek médiaelemekkel (például: szerkesztés, vágás).</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> a technikai médiumok képkalkotó módszerei; vizuális reklámok.</p>
<p><i>Előadások, bemutatók készítése</i> Valamely tantárgy ismeretanyagát feldolgozó, különböző típusú prezentációk készítése. Bibliai témájú prezentáció készítése. Prezentáció előadása.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szöveg, digitális médiaelem, weblap, blog.	

Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Magyarázat, szemléltetés, megbeszélés, kooperatív módszer, önellenőrzés, önértékelés. Önálló munka, differenciált egyéni munka.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés	
Előzetes tudás	Az adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök ismerete. Adatok csoportosítása, értelmezése, táblázatba rendezése. Néhány közhasznú információforrás használata. Adatkeresés digitális tudásbázis-rendszerben. Térképhasználati alapismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Adatok grafikus ábrázolása, következtetések levonása. A megtalált információ rögzítése, értelmezése, feldolgozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Az adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök, illetve módszerek megismerése</i></p> <p>Táblázatok használata a hétköznapi és az iskolai életben (például: cella, sor, oszlop, hivatkozás, képlet). Diagramok készítése.</p>		
<p><i>Adatok grafikus ábrázolása, következtetéseklevonása</i></p> <p>Táblázatok használata a mindennapi életben. Kimutatások, diagramok készítése. Adatelemzést szolgáló függvények (például: összegzés, szélsőérték, átlag) megismerése.</p>		<p><i>Matematika:</i> ismeretek alkalmazása az újabb ismeretek megszerzésében, a gyakorlati életben és más tantárgyak keretében (pl. százalék, kamatos kamat, terület-, felszín-, térfogatszámítás, relatív gyakoriság, valószínűség, logaritmusfüggvény). Táblázatok készítése.</p> <p><i>Fizika, kémia, biológia-egészségtan, földrajz:</i> mérési adatok, ábrák értelmezése. Természeti jelenségek, folyamatok időbeli</p>

	lefolyásának leírása függvényekkel, diagramok elemzése, értelmezése.
<i>A megtalált információ rögzítése, értelmezése, feldolgozása</i> Állományok, találati listák letöltése, adatok értelmezése, adatfeldolgozás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás, cella, oszlop, sor, aktív cella, tartomány, munkalap, munkafüzet, cellahivatkozás, konstans, relatív és abszolút hivatkozás, képlet, függvény, diagram
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Magyarázat kiselőadás, házi feladat. Feladattal vezérelt egyéni munka.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 16 óra
	3.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	
Előzetes tudás	Az információ világában való tájékozódás képessége, néhány jelrendszer ismerete, használata. Az információfelhasználás etikai szabályainak, veszélyeinek ismerete. Algoritmisleírás eszközeinek ismerete. Egyszerű folyamatábra értelmezése, készítése. Az algoritmuskészítés legfontosabb lépéseinek alkalmazása. Legalább egy programozási nyelv ismerete, alapszintű alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Algoritmus leírása. A feladatmegoldást segítő eszközök ismerete. Csoportos feladatmegoldás. Összetett probléma fejlesztői környezetben való megoldása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>A problémák megoldásához szükséges eszközök és módszerek megismerése</i></p> <p>Az algoritmisleírás eszközeinek mélyebb elsajátítása (pl. folyamatábra elemeinek bővítése).</p> <p>Egyszerű algoritmusok leírása algoritmisleíró nyelven.</p> <p>A feladatmegoldást segítő lehetőségek megismerése.</p>		<p><i>Matematika:</i> algoritmus követése, értelmezése, készítése.</p> <p>Elemek elrendezése különféle szempontok szerint; rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok) használata, készítése. Megalkotott rendszer átalakítása.</p>
<p><i>Problémák megoldása önállóan, illetve irányított csoportmunkában</i></p> <p>Iskolai élethez kapcsolódó problémák, illetve választott saját feladatok megoldása önállóan, vagy irányított csoportmunkában.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom, idegen nyelvek, történelem, társadalmi és</i></p>

	<p><i>állampolgári ismeretek:</i> a tantárgyak tananyagainak feldolgozása, adatgyűjtés interneten. Az adatok tárolása és cseréje különböző informatikai eszközök felhasználásával.</p>
<p><i>A robotika alapjainak megismerése, egyszerű vezérlési problémák megoldása</i> Alakzatok rajzolása, vagy egyszerű vezérléses játék készítése valamely fejlesztői környezetben. A paraméterértékek változtatása, a változtatások hatásának tanulmányozása.</p>	<p><i>Matematika:</i> tájékozódás a síkban. A tájékozódást segítő viszonyok ismerete. A feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése a megalkotásuk előtt. Szerkesztések különféle szerkesztési eszközökkel és eljárásokkal. Objektumok létrehozása adott feltételek szerint. Geometriai alakzatok tulajdonságai. Koordináta-rendszer, koordináták.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Utasítás, elágazás, ciklus, feltétel, programkód, futtatás, fordítás, tesztelés.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kiselőadás, szemléltetés, önellenőrzés, önértékelés, házi feladat. Differenciált egyéni munka.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	
Előzetes tudás	Egyszerű programozási nyelv, fejlesztői környezet ismerete. Adatbevitel, a végeredmény megjelenítése, grafikai alapismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetett algoritmusok készítése, és ezek programban való megvalósítása. Az alulról felfelé építkezés elvének ismerete. Az ekurzió alkalmazása. Az összetett adattípusok eljárások és a 1 ₁ kezelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

<p><i>Adott feladat megoldásához algoritmuselemek, algoritmusok tervezése, végrehajtása</i></p> <p>Eljárás-készítés: paraméterezés, feltételes utasítások, ciklusok, rekurziók.</p> <p>Összetett algoritmusok készítése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elve alapján.</p> <p>Összetett programozási feladat megoldása.</p>	<p><i>Matematika:</i> algoritmus követése, értelmezése, készítése.</p> <p>Rendszeralkotás – elemek elrendezése különféle szempontok szerint; rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok) használata, készítése. Megalkotott rendszer átalakítása.</p>
<p><i>A problémamegoldáshoz szükséges adatok és az eredmény kapcsolata</i></p> <p>A bemenő adatok, a kimenő adatok és a változók értékeinek megadása, a bemenő adat és eredmény kapcsolatának megfigyelése.</p> <p>A programozás eredményeinek további felhasználása.</p>	<p><i>Fizika, kémia:</i> műveletek, összefüggések kiszámolása, számítógépes mérések elvégzése.</p> <p><i>Matematika:</i> oktatási-tanulási technológiákkal való megismerkedés, azok interaktív használata.</p> <p>A programozni kívánt művelettel kapcsolatos alapvető ismeretek.</p>
<p><i>Elemi és összetett adatok megkülönböztetése, kezelése</i></p> <p>Elemi és összetett adattípusok jellemzőinek megismerése, alkalmazásuk. Az összetett adatok kezelése.</p>	<p><i>Matematika:</i> a feltételekkel való összevetés során annak tudatosítása, hogy a feltételek hogyan befolyásolják az eredményt.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Alulról felfelé építkezés elve, lépésenkénti finomítás elve, elemi adat, bemenő adat, kimenő adat, összetett adat, változó.</p>
<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Szemléltetés, strukturálás, önértékelés, önellenőrzés. Páros munka. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>3.3. Egyszerűbb folyamatok modellezése</p>	
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Egyszerű programozási nyelv, vezérlés-szemléletű fejlesztői környezet</p>	

	ismerete. Az eljárás alkalmazásának és az eljárás paraméterének ismerete.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Véletlenszám generálása, véletlen esemény szimulálása. Véletlen események modellezése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Véletlen jelenségek modelljeinek megismerése, a paramétermódosítás hatásainak megfigyelése</i> Véletlenszám generálása, a véletlenszámok alkalmazása programokban.	<i>Matematika: véletlen esemény.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Véletlenszám, véletlen esemény, modell.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Magyarázat, modellezés. Frontális magyarázat, frontális osztálymunka. Páros munka.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció	Órakeret 7 óra
	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	
Előzetes tudás	Böngészőprogramok, keresők, levelezőrendszerek használata. Információkeresés az interneten. Megadott művek elektronikus katalógusban való visszakeresése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információk hatékony keresése, a legfontosabb információk megtalálása, a hiteles és nem hiteles információk megkülönböztetése, információk kritikus kezelése, a tartalmak publikálásra való előkészítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Nyomtatásra és webes publikálásra szánt dokumentumok készítése</i> Nyomtatási beállítások. Webes publikálásra alkalmas fájlformátumok megismerése. Internetes oldalak feltöltése egy nyilvános tárhelyre. Publikus és nem publikus adatok megkülönböztetése.	<i>Hit- és erkölcsstan: Keresztyén tartalmú weblap készítése. Feltöltése ingyenes tárhelyre, vagy egyházi oldalra.</i>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Keresés, letöltés, publikálás, hitelesség, úrlap.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Megbeszélés, magyarázat, szemléltetés, önellenőrzés, önértékelés, házi feladat. Feladattal vezérelt egyéni munka	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
Előzetes tudás	Elektronikus levél írása, fogadása, új postafiók regisztrálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A modern infokommunikációs eszközök hatékony használata.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p><i>A kommunikációs célnak megfelelő választás a médiumok között</i> A különböző médiumokban rejlő lehetőségek. <i>A fogyasztókkal élővel való és a fogyasztókkal élők közötti kommunikációt biztosító eszközök megismerése.</i></p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, hit- és erkölcsstan:</i> közösségi portálokon megjelenő személyes adatok vizsgálata a védelem és adatbiztonság szempontjából.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Internetes kommunikáció, mobilkommunikáció, adatvédelem.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kiselőadás, megbeszélés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az információs társadalom	Órakeret 7 óra
	5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai	
Előzetes tudás	Informatikai biztonsággal, információkezeléssel kapcsolatos tapasztalatok. Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése, véleményezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az információ kezelése során felmerülő veszélyek felismerése, elhárításuk lehetőségei. Az információforrások hitelességének értékelése. Viselkedési szabályok közös kialakítása, a kulturált együttélés szabályainak betartása.</p>	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p><i>Az informatikai eszközök alkalmazásának fontosabb etikai kérdései</i> A jogtiszt szoftverhasználat előnyei. Szabadon vagy korlátozottan használható programok használata. A programhasználat során betartandó jogok és kötelességek.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> az iskolai környezet rendje, tisztasága.</p>

	<p><i>Matematika:</i> matematikai modellek (pl. nyitott mondatok, gráfok, sorozatok, függvények, függvényábrázolás, számítógépes programok, statisztikai elemzések), alkalmazásuk módja, korlátai (pontosság, értelmezhetőség).</p>
<p><i>Az információforrások etikus felhasználásának megismerése</i> Az információszerzés folyamatának ismerete. Az információforrások etikus felhasználása. Az információforrások feltüntetése. Az információ értéként való kezelése, megosztása.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a személyes felelősség belátása és érvényesítése a közvetlen környezet alakításában.</p> <p><i>Fizika, kémia, biológia-egészségtan, földrajz, történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> információk keresése, könyvtár-, folyóirat- és internethasználat, adatbázisok, szimulációk használata, kiselőadások tervezése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása, az ezekhez kapcsolódó tipikus hibák és veszélyek felismerése, kiküszöbölése.</p>
<p><i>Az információ és az informatika emberi kapcsolatokra gyakorolt hatásának megismerése</i> Az információ szerepe az információs társadalomban.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a probléma megoldásához</p>

Az informatikai eszközök használatának következményei.	szükséges komplex tájékozódás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jogtiszta szoftver, licenc, ingyenes szoftver, korlátozottan használható szoftver.
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Frontális magyarázat Differenciált egyéni munka, megbeszélés vita.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata	
Előzetes tudás	Életkori sajátosságoknak megfelelő elektronikus szolgáltatásokkal kapcsolatos tapasztalatok, vélemények megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elektronikus szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének felismerése. Az elektronikus szolgáltatások használata, a biztonság figyelembevétele, a kritikus szemléletmód kialakítása.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<i>Az e-szolgáltatások használatának célirányos megismerése</i> Az elektronikus szolgáltatások funkcióinak megismerése. Az elektronikus szolgáltatások működésének megismerése, a szolgáltatások igénybevétele, használata, lemondása.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: a megtakarítási lehetőségek felismerése, a hatékonyság, egészség- és környezettudatosság érvényesítése.</i> <i>Hit- és erkölcsstan: A teremtett világ védelme.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információs társadalom, média, elektronikus szolgáltatások, regisztráció, leiratkozás, azonosító, jelszó.	
Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezérelt egyéni munka, kooperatív módszer.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Könyvtári informatika	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az iskolai könyvtár önálló használata a raktári rend ismeretében.	

Közkönyvtári tapasztalatok. Könyvtári katalógusok irányított használata. Az önálló műre való hivatkozás alapjainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az iskolai és lakóhelyi könyvtár alapszolgáltatásainak és a különböző információforrásoknak önálló, alkotó és etikus felhasználása egyszerű tanulmányi feladatok egyéni és csoportos megoldása során.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Dokumentumtípusok, kézikönyvek</i> Nyomtatott és elektronikus kézikönyvek, közhasznú információforrások és ismeretterjesztő művek típusainak ismerete. Közhasznú adatbázisok használata.</p>	<p><i>Matematika:</i> ismerethordozók használata – könyvek (pl. matematikai zsebkönyvek, szakkönyvek, ismeretterjesztő könyvek, lexikonok, feladatgyűjtemények, táblázatok, képletgyűjtemények).</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az önálló feladatvégzés, információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazása: segédkönyvek, szótárak, lexikonok, helyesírási kézikönyvek használata, ismeretlen kifejezések jelentésének megkeresése egynyelvű szótárakban. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az élővilág rendszerezésében érvényesülő szempontok bemutatása határozókönyvek alapján.</p>
<i>Forráskiválasztás</i>	<i>Hit- és erkölcsstan:</i>

<p>A feladatnak megfelelő forrástípus önálló kiválasztása. Információforrások hitelességének vizsgálata, szelektálása. Többféle forrásra épülő tematikus gyűjtőmunka.</p>	<p>Vallási, bibliai tárgyú könyvek a könyvtárban.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a tevékenység információforrásainak használata. A tevékenységekhez szükséges információk kiválasztása és alkalmazása. A különböző eredetű információk szűrése, értékelése, összekapcsolása, érvényességük kiterjesztése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az információ kritikus befogadásának megalapozása (azonos témáról különböző forrásból származó rövidebb információk összevetése tanári irányítással, csoportosan).</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a források megbízhatósága.</p>
<p><i>Bibliográfiai hivatkozás, forrásfelhasználás</i></p> <p>Bibliográfiai hivatkozás önálló készítése. Idézés jelölése. A szerzői jogi vonatkozások megértése. Forrásjegyzék összeállítása.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> források megjelölése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Elektronikus könyvtár, kézikönyv, szaklexikon, szakkönyv, napilap, folyóirat, bibliográfia, linkgyűjtemény, keresőkérdés, tárgyszó, szerzői jog, információs érték, felhasznált irodalom jegyzék.</p>
<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Megbeszélés, differenciált csoportmunka.</p>

<p>A fejlesztés eredményei a évfolyam végén</p>	<p><i>A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére</i> ismerje az informatikai eszközökkel kapcsolatos függőség néhány jellemzőjét, legyen képes tenni a függőség kialakulása ellen; ismerje a legfontosabb perifériák működési elveit; önállóan legyen képes a tanult feladattípusok azonosítására, a megoldáshoz szükséges hardver- és szoftvereszközök kiválasztására és használatára.</p> <p><i>A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére</i> tudjon szöveget, képet, rajzot is tartalmazó dokumentumot minta vagy leírás alapján elkészíteni; tudjon médiaelemeket minta vagy leírás alapján elkészíteni; ismerje a diagramok szerkesztésének, módosításának lépéseit; tudjon bemutatót készíteni.</p> <p><i>A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére</i> lássa át a problémamegoldás folyamatát; tudjon egyszerű vezérlési feladatokat megoldani fejlesztői környezetben; ismerjen és alkalmazzon tervezési eljárásokat; legyen képes meghatározni az eredményt a bemenő adatok alapján.</p> <p>8.</p> <p><i>A tanuló az infokommunikáció témakör végére</i> legyen képes előkészíteni az információt weben történő publikálásra; tudja megkülönböztetni a publikussá tehető és a védendő adatait.</p> <p><i>A tanuló az információs társadalom témakör végére</i> ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat; ismerje az információforrások etikus felhasználási lehetőségeit; ismerje fel az informatikai eszközök használatának az emberi kapcsolatokra vonatkozó következményeit; ismerjen néhány elektronikus szolgáltatást; legyen képes a szolgáltatások igénybevételére, használatára, lemondására.</p> <p><i>A tanuló a könyvtári informatika témakör végére</i> a választott forrásokat képes alkotóan és etikusan felhasználni a feladatmegoldásban; egyszerű témában képes az információs problémamegoldás folyamatát önállóan végrehajtani.</p>
---	---

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tanulók értékelése

A tanulók előzetes ismerete és gyakorlati tudása általában nagyon eltérő. Akkor tudjuk hatékonyan szervezni a foglalkozásokat, ha a nagy óraszámú egységek (Alkalmazói ismeretek; Problémamegoldás) kezdetekor *diagnosztikus értékelés* során tárjuk fel a tanulók ismereteit és meglévő készségeit.

Szummatív értékelést félévkor és év végén osztályzatokkal kifejezve történik.

Az eredményes előrehaladás érdekében fontos a tanulók munkájának és tudásának rendszeres ellenőrzése és értékelése, amely folyamatos szóbeli értékeléssel valósulhat meg.

Egy-egy témakör feldolgozása során a tanuló tanórai

- tevékenységét, elvégzett munkáját, elkészített dokumentumait,
- ismereteinek szintjét, fejlődését,
- órai aktivitását,
- együttműködését (a csoportmunkában való részvételét) értékeljük rendszeres szóbeli értékeléssel és
- félévente legalább 3 db érdemjeggyel.
-

A tanulói teljesítmény értékelésének speciális szempontjai:

Az értékelés alapja az ismeretek és képességek alkalmazásának a szintje. A dokumentumok több tanóra alatt készülhetnek el, a kész dokumentum értékelésével a tanuló többórás tevékenységét együttesen minősíthetjük.

Az értékelés szempontjai, hogy

- ismeri-e a legfontosabb tényeket, jelenségeket, fogalmakat, tudja-e elméleti ismereteit a gyakorlatban alkalmazni, képes-e az önálló munkavégzésre,
- tükröződik-e a logikus gondolkodás a teljesítményében,
- tud-e önállóan ismereteket szerezni, feldolgozni, új ismereteket előállítani, ki tudja-e választani a munkájához szükséges eszközöket,
- milyen mértékben alkalmazza a számítógépet, mint eszközt mindennapi munkájában.
-

Függelék:

A tankönyvek kiválasztásának speciális elvei:

- adjon segítséget a gyakorlati munkához,
- ösztönözze a további önálló ismeretszerzést és számítógépes munkát, sokféle nehézségű feladatot tartalmazzon,
- hardver- és szoftver független legyen, vagy többféle lehetőséget mutasson be, megfelelően kezelje az informatika gyorsan változó részeit.
-

TECHNIKA, ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT

Általános tantervű tanulócsoportok 5-6-7. évfolyamok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Általános iskola 5-6-7. évfolyamain csoportbontásban szervezett tanítás.

A tantárgy órakerete

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	1	36	32	4
6.	1	36	32	4
7.	1	36	32	4

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI- rendelet 2. sz. mellékletében kiadott 2.2.16. Technika- tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Ételkészítés	7	0	7
Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben.	8	0	8
Tárgyi kultúra és, technológiák, tárgykészítés, modellezés	14	4	18
Közlekedési ismeretek	3	0	3
Évfolyam összesen	32	4	36

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Ételkészítés	7	0	7
Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben.	8	0	8
Tárgyi kultúra és, technológiák, tárgykészítés, modellezés	14	4	18
Közlekedési ismeretek	3	0	3
Évfolyam összesen	32	4	36

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Tárgyi kultúra és technológiák, tárgykészítés, modellezés	munkadarab készítése	4
	Összesen:	4

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Tárgyi kultúra és, technológiák, tárgykészítés, modellezés	munkadarab készítése	4
	Összesen:	4

Célok és feladatok

A tudás hétköznapi életben való alkalmazása, a gyakorlatban való jártasság megszerzése, az alkotó képesség fejlesztése. Legfontosabb célja, hogy segítse a gyermekeket a technikai környezetbe való beilleszkedésben, a tájékozódásban és az aktív alkotótevékenységben egyaránt. Az alkotás örömeinek átélése során elégedettséget érezzenek a munkában, végső soron kialakul a munkához való pozitív hozzáállás. Ennek érdekében egyre több lehetőséget biztosítunk a gyermekek önálló képzeletére, illetve annak aktivitását célzó technikai feladatok megoldására is.

Az alapvető szerszámok és technikai eszközök szakszerű és balesetmentes használata. Az általános iskolás korosztály technikai nevelése a technikai műveltség alapozását, a kezűgyesség fejlesztését, és a mindennapokban praktikus elemi ismeretek és tevékenységek elsajátítását, begyakorlását foglalja magába.

A műszaki- és természettudományos kompetencia fejlesztése. A technikai műveltség alapozása a gyakorlati tevékenységekhez kapcsolódó elemi ismeretek szerzését, a megfelelő technikai szemléletmód formálását jelenti. Az Életvitel és gyakorlat műveltségterület a technika bonyolult kapcsolatrendszerét elméleti, gyakorlati, manuális, tervezési és modellezési feladatokon keresztül mutatja be. Az oktatásban a manualitás központi helyet foglal el. A kéz intelligenciájának fejlesztésére a gyermek és ifjúkor a legalkalmasabb, később már nem pótolható az itt elkövetett mulasztások.

A fogyasztói, felhasználói kultúra fejlesztése. Az iskolai oktatás-nevelés közös, átfogó elvei, céljai, – mint például az egészségfejlesztés, a környezetvédelem és a fogyasztóvédelem – egyes foglalkozások keretében közvetlenül, témaként is megjelennek. A foglalkozások anyaga, információtartalma tág határok között választható meg, ezért a tantárgy a tanulók személyes élethelyzetéhez is igazodó tevékenységek, feladatok elvégzése révén különösen hatékonyan szolgálhatja ezeknek a céloknak az elérését, azaz a tudnivalók információként való megtanulásán túl a követendő minták elfogadását, a helyes szokások kialakítását.

Felkészíteni a családi életre, az egészséges életvitelre. Az életvitel ismeretek körébe tartoznak a háztartásban, az egészségnevelés, a szűkebb lakóhelyi környezet, a lakás és környéke, a gazdálkodás és a szolgáltatások területei. Idesorolhatók a helyes közlekedés, és ennek szabályainak ismerete is.

Különböző helyzetekhez való alkalmazkodás, válaszok korunk kihívásaira. Az Életvitel és gyakorlat műveltségterület olyan ismereteket nyújt, olyan képességeket, készségeket és

beállítódásokat alakít ki, amelyek segítik a modern technika és gazdaság eredményeinek ésszerű felhasználását, ugyanakkor óvnak ennek torzító hatásaitól.

A pályaválasztásra való felkészítés segítése. Az egyes anyagok megmunkálásához, különböző tevékenységek végzéséhez kapcsolódó szakmák megemlítésével, bemutatásával 5.

6. osztályban közvetve. 7. osztályban a munkakörnyezetek megismerése, a munkavállaláshoz szükséges ismeretek közlésével közvetlenül.

A tantárgy keretében szervezett foglalkozásokon a témából és a tanulói tevékenységekből következően jellemzővé tehető a tanulók olyan egyéni illetve csoportos tevékenysége, amely a pedagógus részéről csupán a háttérből történő irányítást igényel. Másik sajátos körülmény, hogy a foglalkozások jelentős része kétkézi tevékenységek, terepgyakorlatok révén teljesül. Ilyen munkaformák esetében lehetségessé válik az egyes tanulókkal, csoportokkal való differenciált foglalkozás. Különösen fontos lehetőség ez a nehezen tanuló gyerekek segítésére, a sajátos nevelési igényű tanulók tanulási sikerélményhez juttatásához, valamint az anyagi, szociális okok miatt hátrányos helyzetű tanulók esélyeinek kiegyenlítéséhez, akik számára otthon a tantárgyhoz kötődő technikai, tárgyi környezet nem, vagy csak korlátozottan áll rendelkezésre, akiknek az életéből hiányzanak a fejlődést biztosító családi minták és iskolai pályához is meghatározó személyes élmények. A velük való személyes törődés és az egyénhez illesztett tanulásszervezés más tantárgyak óráin alig lehetséges keretei között a tanulást, a munka eredményét ők is örömként, pozitív élményként élhetik meg. Az így a nehézségek ellenére is fejlődő munkaszokások és tanulási attitűd más tantárgyak óráit, a teljes iskolai pályát eredményesebbé teheti.

A tantárgy feladatai

Az Életvitel és gyakorlat műveltségterület tartalma alapvető kulturális értékek hordozója. A technikai műveltség – ezen belül a technika tantárgy tananyaga – az általános műveltségnek több tudományág gyakorlati tudását integráló része. Olyan ismereteket, készségeket, képességeket és beállítódásokat alakít, amelyek segítik a modern technika és gazdaság eredményeinek ésszerű felhasználását, ugyanakkor óvnak annak torzító hatásaitól.

Aki a technikát használni, vagy felhasználását irányítani akarja, annak technikailag műveltnek, a technikai-társadalmi problémákban és a lehetőségekben jártasnak kell lennie.

A technikai környezettel való együttélésre, annak ésszerű fejlesztésére, környezettudatos alakítására, a célszerű emberi alkotásra minden életkorban nevelni kell.

Az Életvitel és gyakorlat műveltségterület célja a mesterséges környezet területeinek és összefüggéseinek bemutatásával a tanulók tájékozottságának, biztonságérzetének növelése, az emberi alkotások megismertetésével a világ teljességének és szépségének átélése. További célja a civilizáció társadalmi, környezeti vonatkozásainak feltárása révén a felelős, környezettudatos, toleráns beállítottság kifejlesztésére, a fenntartható fejlődés megértése, elfogadása, a kritikus fogyasztói magatartás kialakítása.

Az „Életvitel és háztartás” foglalkozásoknak igen nagy felelőssége van az önállóságra és a családi életre való felkészítésben. Ugyanakkor ösztönzést adhat a tanulóknak az egészséges életmód és korszerű táplálkozás ismereteinek elsajátítására, a káros szenvedélyek elkerülésére is. a takarékos gazdálkodási szemlélet kialakulására.

Fontos feladatuk a tanulóknak az önálló közlekedésre való felkészülés, a közlekedés szabályainak alkalmazása, a helyes magatartási formák elsajátítása, a veszélyhelyzetek elkerülése.

- A pályorientáció segíti a tanulók pálya- és szakmaválasztási érettségének kialakulását. Az iskolának lehetőséget kell adnia, hogy a tanulók képességeiket megismerhessék, kipróbálhassák, fejleszthessék önismeretüket, kialakíthassák pályaképüket.
- Az Életvitel és gyakorlat műveltségterület egyértelműen a hétköznapi és munkavégzési tevékenységhez kötődik, egyebek mellett az ehhez szükséges magatartást, szokásokat, készségeket, attitűdöket alapozza meg, elsősorban a cselekvésre, a tapasztalati tanulásra, az öntevékenységre, az iskolán kívüli tevékenységeknek az oktatásba való beintegrálására kínál lehetőséget. Ennek megfelelően a kiemelt fejlesztési feladatok és a kompetencia értelmezésének súlypontja a szakképzésben is meghonosodó szemlélethez közelít, amely a kompetenciákat a személy tudásának cselekvésekben való megnyilvánulásaként komplexen értelmezi, magát a cselekvést tekinti elsődlegesnek, erre fűzi fel a tanítás-tanulási folyamatot.

A kerettanterv alkalmazása

- Az Életvitel és gyakorlat műveltségterület foglalkozásain balesetvédelmi szempontok miatt csoportbontás javasolt. Ajánlott a külön tanműhely és a háztartástan szaktanterem.
- Az egyes tantárgyakhoz tartozó kerettantervi javaslatokban foglalt tartalmak és tevékenységek nem értelmezhetők feltétlenül egymást követő tanórák konkrét tananyagaként, azaz természetesen nem használhatók úgy, mint egy tanmenet. Az adott rendbe elhelyezett fejlesztési célok, illetve tartalmak és tevékenységek tehát nem tükrözik sem a tanítás időrendjét, sem annak fontossági sorrendjét. Mivel a tanórán az adott képességek fejlesztése komplex feladatok megoldásával valósul meg, a szaktanár feladata, hogy a kerettantervünkbe foglalt főbb képességszintekhez tartozó tartalmakat és hozzájuk köthető tevékenységeket a megfelelő módon összeállítsa, megalkotva belőle a tanórák tananyagának sorozatát. A tanórákon, foglalkozásokon megoldandó feladat lehetőleg legyen komplex, és legyenek – különösen 5. és 6. évfolyamon – olyan produktumok, amelyek személyes célra (például egy pénztárca, ékszerek, ételek, utazási terv), vagy kollektív munka részeként (például egy rendezvény megszervezése során) hasznosulnak.
- A helyes és balesetmentes eszköz és szerszámhasználat, a veszélyforrások felismerése, azonosítása különös hangsúlyt kap, ezért erre minden órán, minden tevékenység során fokozottan figyelni kell.

A tanulók értékelésének szempontjai:

- A technikai nevelés nem a lexikális tudás gyarapítására törekszik, hanem az elméleti tudás mindennapi gyakorlati alkalmazására. Fontos, hogy csak olyan követelményt támasszunk a tanulókkal szemben, amely életkori sajátosságukkal, egyéni képességeikkel, ismereteikkel összhangban van, és amelyben a fokozatosság elve, az ösztönző nevelő hatás érvényesül. Fontos, hogy az értékelés kedvező pedagógiai feltételek között történjen, a kiegyensúlyozott tanítási-tanulási folyamat részeként. A tanári értékelésen kívül adjunk teret az önértékelésnek, a társak értékelésének is.
- Tegyük világossá tanulóink előtt, hogy milyen elvárásaink vannak munkájukkal kapcsolatban. A helyes értékelés első feltétele az, hogy minél több megbízható, visszajelző információ birtokában mondjunk ítéletet.
- Maga az értékelés mindig pozitív, segítő szándékú legyen, segítse a pozitív motivációt. A tevékenység elvégzését, a relatív fejlődést és az abszolút teljesítményt, mint három értékelési

szempontot, egyensúlyban kell tartani. A számszerű értékelés – osztályzat - mellől nem hiányozhat a pontosabb, árnyaltabb, szöveges minősítő értékelés sem. Az értékeléssel segítenünk kell a tanulót önmaga megismerésében, fejlődésében, a helyes pályaválasztásban, életvitelének alakításában.

A tantárgyi értékelés speciális formái, szempontjai

Időbeli szempontok alapján:

- Kezdeti értékelést – amelyre a tanulási-tanítási tevékenység előtt kerül sor és amely az adott pillanatban meglévő készség-, képességrendszer és információmennyiséget célzott megállapítani
- Folyamat közbeni értékelést – amelyet a tanulási-tanítási folyamat megvalósulása idején érvényesítünk
- Végző (záró) értékelést – amely egy-egy képzési szakasz végén valósul meg.

Az értékelés a következő módszerekkel történhet: ●

Szóbeli értékelés

- egyéni feleltetés
- önálló munka bemutatása, kiselőadás ●

Írásbeli értékelés

- rögtönzött: bejelentés nélküli írásbeli felelet az aktuális tananyagról
- ellenőrző dolgozat: előre bejelentett, több leckét átfogó dolgozat
- félévi és év végi dolgozat ●

Gyakorlati ellenőrzés

Az egyéni, illetve a csoportos tevékenységek is értékelhetők. Csoportmunka értékelésekor a csoporttagok eltérő minősítést is kaphatnak, figyelembe véve a csoportbeli aktivitásukat.

Készített munkadarabok értékelése kivétel, pontosság és esztétika alapján.

Tankönyvek, taneszközök kiválasztásának elvei:

- A tankönyvek, mint tanulói segédeszközök járuljanak hozzá a tanulók komplex személyiségformálásához.
- Alkalmassak legyenek az elméleti és a gyakorlat egységben történő tanítására. A tankönyvben található feladatok, illusztrációk, ábrák önálló ismeretszerzésre ösztönözzenek, segítsék elő az elméleti ismeretek megértését, a tanultak rögzítését, gyakorlati alkalmazását, önellenőrzésre, önértékelésre sarkallják a tanulókat.
- A megismerő-, a cselekvő- és a kommunikációs képességek együttes fejlesztésével alapozzák meg a tanulók „technikai műveltségét”.
- A gyakorlati tevékenységek közben tudatosan fejlesszük a tanulók kezűgyességét, kreativitását, azaz a problémafelismerő és problémamegoldó képességét.

- A technika bonyolult kapcsolatrendszerét elméleti, gyakorlati, manuális, tervezési és modellezési feladatokon keresztül mutassa be.

5-6. évfolyam

A Technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja az 5–6. évfolyamon az, hogy az 1–4. évfolyamon történő irányított játékos cselekvések során nyert tapasztalatok újabbakkal egészüljenek ki, és az élményszerű megismerés önállóbbá, tudatosabbá, célzottabbá váljon. Az életkori sajátosságaikhoz igazodó korszerű, hatékony és meggyőző módszerek révén a tanulók alapkészségei erősödjenek, gondolkodási képességeik folyamatosan fejlődjenek, elvontabbá váljanak. A tevékenységek keretei kilépnek a tanterem védett környezetéből, a játékos tevékenységek helyébe fokozatosan az életből átvett feladatok lépnek, a tanulói tevékenységek feltételei és következményei egyre életszerűbbé válnak. Ezzel megkezdődik a felkészülésük környezetük egyre önállóbb alakítására, a változásokhoz való rugalmasabb alkalmazkodásra és saját sorsuk befolyásolására. A veszélyhelyzetek és a konfliktusok kezelése, az átgondoltan tervezett és kitartó munka, majd az ezt záró reális értékelés alakítja ki a helyes önértékeléssel bíró, fejlődőképes, önálló személyiséget, s így egyre inkább képessé válnak az önképzésre, önálló tanulásra. Az életvezetési ismeretek a testi-lelki épséget veszélyeztető betegségek megelőzésére, a káros szenvedélyektől mentes, egészség- és környezettudatos életvitel igazi értéként való elfogadására, megélésére és megtartására irányulnak. A családok mindennapjaira vonatkozóan az élethelyzetek megoldására, a háztartási munka célszerű szervezésére, az anyagi lehetőségek ésszerű felhasználására, az egészséges táplálkozás érdekében hagyományos és korszerű eljárások és eszközök alkalmazására kell példákat mutatni.

- A nemzeti kultúra átörökítéséhez, a nemzeti hagyományok ápolásához gyakorlati tevékenységekkel (tárgyalkotó tevékenységgel és gyűjtőmunkával) kapcsolódik a tantárgy. A jól megalapozott nemzeti azonosságtudatra épülhet az egyetemes emberi kultúra értékeinek elfogadása. A munka értékteremtő szerepe, a környezetkímélő termelés és a tudatos fogyasztói magatartás kiemelése a gazdasági ismeretek megalapozásához járul hozzá.
- Az alkotóképesség fejlesztése a Tárgyi kultúra, technológiák, termelés részben a modellezés során, a manuális tevékenységek gyakorlásával az alapvető technikai eszközök balesetmentes és szakszerű használatával történik. A párokban, kisebb-nagyobb csoportokban történő munkavégzéskor a kölcsönös alkalmazkodásra, odafigyelésre, a vezető és a vezetett szerep kipróbálására kerül sor. A gyűjtőmunkák és az anyagvizsgálatok végzése segíti a megismerési és rendszerezési folyamatok gyakorlását. A harmonikus és esztétikus zöld környezet kialakítására az agrotechnikai tevékenységek nevelnek. Az adottságok függvényében szobai és kerti növények termesztése, hobbi- és haszonállatok gondozása is végezhető. A tantárgy tanulási szokásrendjének alakítása (információgyűjtés, műszaki kommunikáció, mintakövetés, munkatevékenységek végzése, önellenőrzés, hibajavítás, értékelés) folyamatos, rendszeres, következetes munkával érhető el a kiemelt fejlesztési feladatok végzése során.
- A Közlekedés témakör egyrészt az 1–4. évfolyamon elsajátítottak ismétlése, gyakoroltatása (a gyalogos, kerékpáros és tömegközlekedés KRESZ szerinti szabályai, rendje, eszközei, rendszere,

a balesetmentes, udvarias közlekedés elvárható követelményei, elsősegélynyújtás), másrészt bővítése (menetrendek, információforrások használata).

A pályaaorientáció ismereteit nem külön tematikai egységként dolgozzuk fel. A tevékenységek tudatos szervezésével folyamatosan lehetővé kell tenni, hogy a tanulók felfedezhessék belső értékeiket, és kipróbálhassák, mire képesek. A reális önismeret és a pozitív énkép kialakítása, a közösségi feladatok vállalásában az együttműködési képesség fejlesztése, valamint a szakmák, foglalkozások jellemzői és az azokra való alkalmasság megismerése a pályaválasztás irányításának előkészítésére ad támpontokat.

Mindkét évfolyamon *keresztény* világnézetünket tükrözze a felhasznált képanyag, a feladatok szövegezése, témájának megválasztása. A tudománytörténeti vonatkozásokat is ebben a szellemben tárjuk a diákság elé. Mutassunk rá, hogy a hit és a tudomány nem áll ellentétben egymással, Isten teremtett világának megismerésében találunk a fizika csodájára

.A tudósok és a vallás kapcsolata .Hívó tudósok munkássága.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Ételkészítés	Órakeret: 7 óra		
Előzetes tudás	<p>A mindennapos étkezési szokások, ételfajták, étkezési eszközök, étkezőhelyek ismerete. Egyszerű konyhai kézi eszközök biztonságos kezelése, az evőeszközök kulturált használata. Megfontolt, fegyelmezett, biztonságra törekvő viselkedés a munkakörnyezetben. Az étkezéshez kapcsolódó elemi viselkedési szabályok betartása. Tapasztalat és saját élmények a környezetről.</p>			
További feltételek	<p>Személyi: Technika és háztartástan tanár Tárgyi: A tananyag megtanításához szükséges eszközök. Tankonyha.</p>			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A saját tevékenység, a cselekvések és a következmények összefüggéseinek belátása, a saját felelősség felismerése. Kölcsönös odafigyelés, alkalmazkodás, együttműködés a csoportos tevékenységek során. Az étkezéssel, ételkészítéssel, élelmiszerekkel összefüggő munkatevékenységek azonosítása, felismerése. Tapasztalatok megfogalmazása az ételkészítési anyagok tulajdonságairól, átalakulásáról. A konyhai tevékenységekkel járó veszélyérzet kifejlődése, törekvés erősítése a biztonságra, fegyelmezettségre, megfontoltságra. Feladatvállalás, célratörő, hatékony munkamagatartás, produktivitás fejlesztése. Törekvés az igényességre, tiszta környezetre, kulturált viselkedésre.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	

<p>1.1 Az ételkészítés alapjai, élelmiszerek</p> <p>Élelmiszerek rendszerezése és szerepe a táplálkozásban. Egészséges életmód. Korszerű, egészséges táplálkozás. Éhezés, közétkeztetés, családi étkezés</p> <p>Ételek, étel-alapanyagok azonosítása, évszakokhoz, étkezési alkalmakhoz, élethelyzetekhez kapcsolása.</p> <p>Az élelmiszerek beszerzésével kapcsolatos tudnivalók (élelmiszerlánc, nyomon követhetőség). A tudatos és takarékos élelmiszer-beszerzés szempontjai.</p> <p>Ételreceptek értelmezése.</p> <p>Az ételkészítés folyamatának részekre, műveletekre bontása, az étkezéshez kapcsolódó teendők meghatározása, a csoporton belüli, illetve a családi munkamegosztás lehetőségeinek megbeszélése.</p> <p>1.2. Ételek készítése</p> <p>Az étel-alapanyagok tisztítása, előkészítése, receptúra szerinti mérése, a készítéshez szükséges eszközök meghatározása.</p> <p>1.3. Élelmiszerek, ételek tárolása, tartósítási eljárások</p> <p>Az ételkészítéshez és étkezéshez kapcsolódó személyi higiéniai követelmények megismerése, betartása.</p> <p>1.4. Konyhai eszközök, gépek használata</p> <p>A balesetveszélyes konyhai kézi eszközök, kézi gépek, és a használatukkal járó balesetveszélyek azonosítása.</p> <p>Az ételkészítés során használt tüzelő-, melegítő-, főző-, sütő- stb. berendezésekhez, a forró vízhez, forró anyagokhoz, eszközökhöz kapcsolódó baleseti veszélyek azonosítása és ezek elhárításának gyakorlása.</p> <p>1.5. Étkezési kultúra</p> <p>Az étkezési szokások és azok történeti háttere.</p> <p>A kulturált étkezés követelményei. Az étkezőasztal megterítése, ételek tálalása.</p> <p>Az étkezéssel kapcsolatos illemszabályok gyakorlati alkalmazása.</p> <p>1.6. Az ételek készítésével kapcsolatos utómunkálatok</p> <p>Az ételkészítéshez, illetve az étkezéshez használt edények és eszközök mosogatása.</p>	<p>Irányított beszélgetés – frontális osztálymunka Tanári magyarázat, szemléltetés</p> <p>Feladattal irányított egyéni és kiscsoportos feldolgozó munka.</p> <p>Feladattal, szempontokkal irányított megfigyelés, csoportos megbeszélés.</p> <p>Szövegek, ábrák feladattal irányított elemzése</p> <p>Feladattal, szempontokkal irányított megfigyelés, egyéni és csoportos munkavégzés</p> <p>Vásárlási terv és költségvetés készítése</p>	<p><i>Természetismert:</i> Haszonnövények és haszonállatok, termények, termékek az egyes évszakokban. Hőmérséklet, hőmennyiség, hőátadás. Tápanyagok, táplálék, egészséges táplálkozás.</p> <p>Hít- és erkölcsstan: Kenyérszaporítás és a Kánai menyegző.</p> <p><i>Matematika:</i> arányosság, fajlagos mennyiségek, tömeg- és térfogategységek</p> <p>·</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szókincs- és fogalombővítés,</p>	<p>Információforrások, audiovizuális anyagok.</p> <p>A feladatoknak megfelelő anyagok, szerszámok, konyhai eszközök, kigépek.</p>
--	---	---	---

<p>A konyha és az étkező takarítása.</p> <p>1.7. Környezettudatosság</p> <p>Az étkezéshez, ételkészítéshez kapcsolódó energia-, víz- és anyagtakarékosság, valamint az élelmiszer-csomagolások újrahasznosítási lehetőségeinek feltárása, megismerése.</p> <p>Az élelmiszerhulladék minimalizálásának lehetőségei.</p> <p>A keletkező hulladékok azonosítása, szelektálása</p>		<p>kommunikáció, piktogramok.</p> <p><i>Hit- és erkölcstan:</i></p> <p>felelősségünk az egészség megőrzésében.</p> <p><i>Hit- és erkölcstan:</i></p> <p><i>Étkezés előtti és utáni imádságok</i></p>	
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Étel, étkezés, élelmiszer, egészséges táplálkozás, éhezés, közétkeztetés, családi étkezés, főtt étel (meleg étel), hideg étel, tálalás, mosogatás, maradék étel, ételtárolás, hulladék, fogyaszthatóság, anyagtakarékosság, energiatakarékosság, víztakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés.</p>		

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>2. Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben</p>	<p>Órakeret: 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az épített környezet elemeinek és összetevőinek, valamint funkcióinak azonosítása, érdeklődés, törekvés annak megfelelő használatára, alakítására.</p> <p>Az élő és a tárgyi környezet jellemzőinek, kapcsolatának, kölcsönhatásainak megfigyeléséből származó tapasztalatok felhasználása a problémamegoldások során, tevékenységek gyakorlásakor.</p> <p>A szükségletekből adódó technikai problémák felismerése és technikai eszközökkel, -eljárásokkal történő megoldása.</p> <p>Használati utasítások megértése, helyes értelmezése..</p>	
<p>További feltételek</p>	<p>Személyi: Technika és háztartástan tanár</p> <p>Tárgyi: A tananyag megtanításához szükséges eszközök, gépek.</p>	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés az épített, illetve mesterséges környezet elemeiről és összetevőiről, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. A környezet állapota, használati jellemzői, az emberi életminőségre és a természeti környezetre gyakorolt hatásai iránti érdeklődés, a környezetet alakító tevékenységekkel járó felelősség belátása. Véleményalkotás a tevékenységekkel érintett szakmákról, munkafolyamatokról.
---	---

	<p>A tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó célzott információszerzés információforrásokból. A használt anyagok, eszközök, a tapasztalt látvány, jelenség stb. vizsgálatából fakadó tapasztalatok rögzítése.</p> <p>Gyakorlati problémamegoldás lépéseinek azonosítása.</p> <p>Előzetesen bemutatott és megbeszélte munkaműveletek pontos végrehajtása, a biztonsági szabályok betartása, veszélyhelyzetek felismerése.</p> <p>Elemi agrotechnikai ismeretek elsajátítása.</p> <p>Igényesség a kulturált, rendes, tiszta, esztétikus környezet iránt.</p>		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök

<p>2.1. A mesterséges, illetve épített környezet A mesterséges, illetve épített környezet jellemzői: építmények építése. Tapasztalatok gyűjtése a felhasznált anyagok és eszközök fizikai jellemzőiről. Épület alaprajzának, terület helyszínrajzának értelmezése és összevetése a valósággal. Épületek, építmények funkciói, szerkezeti elemei, anyagai, kötőanyagok, felületi anyagok jellemzői. Árnyékolás, hő- és vízszigetelés. Építési, szerelési szakmák és jellemző tevékenységeik.</p> <p>2.2. Az épített környezet biztonsága, katasztrófa-elhárítás A mesterséges környezetet, épületeket károsító természeti, időjárási hatások azonosítása.</p> <p>2.3. Balesetek megelőzése Mechanikus jellegű baleseti veszélyek. Kéziszerszámok, eszközök biztonságos használata. Elektromos eszközök érintésvédelme. Munkavédelmi eszközök, felszerelések. Balesetveszélyes munkaműveletek, mozzanatok, munkavédelmi eszköz szükségességének felismerése.</p> <p>2.5. Környezettudatosság Környezettudatos épületek tervezése. Környezetbarát anyagok és eljárások alkalmazása a tevékenységek során.</p>	<p>Irányított beszélgetés – frontális osztálymunka Tanári magyarázat, szemléltetés</p> <p>Feladattal irányított egyéni és kiscsoportos feldolgozó munka.</p> <p>Feladattal, szempontokkal irányított megfigyelés, csoportos megbeszélés.</p> <p>Szövegek, ábrák feladattal irányított elemzése</p> <p>Feladattal, szempontokkal irányított megfigyelés,</p>	<p><i>Matematika:</i> geometria, számok, számítások, mértékegységek kezelése, egyenes arányosság.</p> <p><i>Természetismeret:</i> Vetület, térkép, méretarány. Szerkezeti anyagok fizikai és kémiai tulajdonságai. Hit- és erkölcsstan: Templomok és elhelyezkedésük. Keresztyén magatartás a</p>	<p>Információforrások, audiovizuális anyagok.</p> <p>A feladatoknak megfelelő anyagok, szerszámok, kisgépek.</p>
---	---	--	--

<p>2.6. Növénytermesztés, állattartás Növények (pl. dísnövények, fűszernövények, fák) telepítése és gondozása. Hobby- és haszonállatok tartásával kapcsolatos feladatok megismerése.</p> <p>2.7 Az egészségre ártalmas természeti eredetű veszélyforrások A veszéllyel járó helyzetek és a veszélyek felismerése, teendők a károsodás elhárítása érdekében, illetve károsodás esetén.</p>	<p>egyéni és csoportos munkavégzés</p>	<p>környezetünkkel szemben.</p> <p>Haszonnövények , haszonállatok. Gépek.Mirha.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Az ember és a környezet kölcsönhatása, felelősségérzet. A tárgyi világ (modern technikai eszközök) életmódkönnyítő használata, mértékletesség, veszélyforrások.</p>	
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Épület, építmény, alaprajz, helyszínrajz, méretarány, szerkezeti anyag, fizikai és technológiai tulajdonság, építés, készítés, termelés, munkavédelmi szabály, munkavédelmi eszköz, használati utasítás, baleset, áramütés, érintésvédelem.</p>		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés			Órakeret: 14+4 óra
Előzetes tudás	<p>Anyagok vizsgálata, tulajdonságok felismerése, tapasztalatok megfogalmazása. Adott feladat megoldásához szükséges információk szerzése és célszerű felhasználása. Tárgyak elkészítése segítségével, minta alapján. Mérés, szerszámok biztonságos alkalmazása, tapasztalatok megfogalmazása.</p>			
További feltételek	<p>Személyi: Technika és háztartástan tanár Tárgyi: A tananyag megtanításához szükséges anyagok, szerszámok, eszközök, gépek. Felszerelt szaktanterem.</p>			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Tapasztalatszerzés a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról, tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. Véleményalkotás az egyes szakmákról, munkatevékenységekről. Az anyagok tulajdonságai és felhasználhatóságuk közötti kapcsolatok megértése. Tervrajz készítése és a feladat végrehajtási lépéseinek megtervezése. Kéz ügyesség fejlesztése. A tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés erősítése a biztonságra. A változtatásokhoz, változásokhoz való rugalmas alkalmazkodás, felkészülés a veszélyhelyzetek és a konfliktusok kezelésére.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	

<p>3.1. A tárgyak és a tárgykészítéshez használt anyagok fizikai és technológiai tulajdonságai Természetes és mesterséges faanyagok, papír, textil, képlékeny anyagok vizsgálata szemrevételezés, próba, összehasonlítás, mérés alapján. Az anyagok előállításához és megmunkálásához kötődő szakmák.</p> <p>3.2. Tárgyak, szerkezetek, modellek előállítása <i>Munkadarab készítése.</i> A tárgyak rendeltetése és használati jellemzői. Mérés milliméteres pontossággal. Mérőeszközök alkalmazása. Új szerszámok és műveletek megismerése, alkalmazása. Összetett (többféle anyagból, több alkatrészből álló) használati tárgyak, építmény</p>	<p>Irányított beszélgetés – frontális osztálymunka</p> <p>Tanári magyarázat, szemléltetés</p> <p>Feladattal irányított egyéni és kiscsoportos feldolgozó munka.</p>	<p><i>Matematika:</i> mérés, méretarány, kicsinyítés, nagyítás, geometriai szerkesztések, geometriai transzformációk, testek. Hit- és</p>	<p>Információforrások, audiovizuális anyagok.</p> <p>A feladatoknak megfelelő anyagok, szerszámok, kiségek.</p> <p>Anyagminták,</p>
---	--	---	---

<p>makettek, járműmodellek készítése természetes anyagok, hulladékok felhasználásával. A modellezés mint hobbi lehetőségeinek megismerése. A tárgykészítéshez kapcsolódó szakmákról ismeretek szerzése.</p> <p>3.3. Műszaki kommunikáció alkalmazása Méretmegadás elemei. Rajzjelek (hajlítási vonal, tengely, nem látható él, furat, átmérő, sugár). Méretarányos kicsinyítés, nagyítás. Vetületi ábrázolás.</p> <p>3.4. Takarékos, hatékony, igényes munkavégzés Tárgyak, modellek célszerű és takarékos tervezése. Anyagok újrafelhasználása. A szükséges információk gyűjtése, felhasználása. Anyagmennyiség kiszámítása a tervek alapján. Munkafolyamat tervezése, szervezése. A kivitelezés problémái. Együttműködés társakkal közös tevékenységben.</p> <p>3.5. Eszközök rendeltetésszerű, biztonságos használata, megfelelő munkakörnyezet Biztonságos munkavégzéshez szükséges munkafogások ismerete, ép szerszámok célszerű, balesetmentes használata. A munkakörnyezet rendjének fenntartása. A műveletekhez szükséges munkavédelmi felszerelések alkalmazása. A segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése.</p>	<p>Feladattal, szempontokkal irányított megfigyelés, csoportos megbeszélés.</p> <p>Szövegek, ábrák feladattal irányított elemzése</p> <p>Feladattal, szempontokkal irányított megfigyelés, egyéni és csoportos munkavégzés</p>	<p>erkölcstan: Keresztyén magatartás a munkavégzés során.</p> <p><i>Természetismeret:</i> mérés, az anyagok fizikai tulajdonságai, mechanikai kölcsönhatások, anyagszerkezet.</p> <p>Hit- és erkölcstan: A jó sáfár.</p> <p><i>Hit- és erkölcstan:</i> Kötődés a tárgyi világhoz. Találmányok az emberiség szolgálatában (az emberek javára, kárára).</p>	<p>mérőeszközök, ábrák, információ források</p> <p>Modell anyagok, papír, textil és famegmunkáló szerszámok, rajzeszközök</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Anyag, fa, alapanyag, termék, szerszám, fizikai tulajdonság, technológia, anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, tervezés, minta, rajzjelek, vonalfajta, méret, mérés, méretarány, vetületi ábrázolás, anyagmennyiség, költség, szabály, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás</p>		

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>4. Közlekedési ismeretek</p>	<p>Órakeret: 3 óra</p>
---	--	--

Előzetes tudás	<p>A gyalogos közlekedés alapismeretei. A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok. A vízi és légi közlekedés eszközei.</p>		
További feltételek	Személyi: Technika és háztartástan tanár		
	Tárgyi: A tananyag megtanításához szükséges eszközök, közlekedési táblák.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Hagyományos és korszerű környezetkímélő közlekedéstechnikai eljárások, célszerű eszközök alkalmazásával a technikai ismeretek bővítése, a környezettudatos magatartás erősítése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök

<p>4.1. A forgalomszabályozás közlekedési jelzései A közúti közlekedési jelzések hierarchiája. A jelzőtáblák és útburkolati jelek. A forgalomirányító fényjelzőkészülékek jelzéseinek jelentése.</p> <p>4.2. A közlekedés rendszere, közlekedéstörténet A járművek. A városi, közúti, a vízi és légi közlekedés rendszereinek megismerése. A közlekedés fejlődése, találmányok és feltalálók a közlekedéstörténetben – információgyűjtés, rendszerezés. A közlekedéssel kapcsolatos foglalkozásokról, szakmákról információszerzés.</p> <p>4.3. Balesetvédelem Közlekedésbiztonsági ismeretek. A féktávolság.</p>	<p>Irányított beszélgetés – frontális osztálymunka</p> <p>Tanári magyarázat, szemléltetés</p> <p>Feladattal irányított egyéni és kiscsoportos feldolgozó munka.</p> <p>Feladattal, szempontokkal irányított megfigyelés, csoportos megbeszélés.</p> <p>Szövegek, ábrák feladattal irányított elemzése</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szaknyelv, szókincsbővítés, szövegértés, könyvtárhasználat.</p> <p><i>Informatika:</i> internethasználat, könyvtárhasználat, alkalmazások használata.</p> <p>Isteni gondviselés.</p> <p><i>Természetismeret:</i> sebesség, gyorsulás.</p>	<p>Információforrások, audiovizuális anyagok.</p> <p>Terepasztal, ábrák, feladatlap</p> <p>Járműmodellek, információforrások.</p>
--	---	--	---

		Közlekedési táblák, szabályok értelmezése	<i>Hit- és erkölcsstan:</i> találmányok az emberiség szolgálatára (anyagi hasznára, javára, kárára).	
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Útvonalítípus, főútvonal, kerékpárút, autóút, autópálya, közlekedési csomópont, forgalomirányítás, elsőbbség, kikerülés, fékezés, fékút, megállás, tilalom, közlekedési tábla, viselkedési norma, útkereszteződés, alárendelt út, egyenrangú út, útviszony, közlekedésbiztonság			

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	<p>Tapasztalatok megfogalmazása a környezet elemeiről, állapotáról, a környezet-átalakító tevékenységgel járó felelősség belátása.</p> <p>Tapasztalatok az ételkészítéssel, élelmiszerekkel összefüggő munkatevékenységekről. Ételkészítés és tárgyalás során a technológiák helyes alkalmazása, eszközök szakszerű, biztonságos használata. Elemi műszaki rajzi ismeretek alkalmazása a tervezés és a kivitelezés során.</p> <p>Az elkészült produktumok (ételek, tárgyak, modellek) reális értékelése, a hibák felismerése, a javítás, fejlesztés lehetőségeinek meghatározása.</p> <p>Az ember közvetlen tárgyi környezetének megőrzésére, alakítására vonatkozó szükségletek felismerése, a tevékenységek és beavatkozások következményeinek előzetes, helyes felismerése, az azzal járó felelősség belátása.</p> <p>A tárgyi környezetben végzett tevékenységek biztonságossá, környezettudatosá, takarékosá és célszerűvé válása.</p> <p>A gyalogos és kerékpáros közlekedés KRESZ szerinti szabályainak, valamint a tömegközlekedés szabályainak biztonságos alkalmazása.</p> <p>A kerékpár karbantartásához szükséges ismeretek elsajátítása.</p>
---	---

6. évfolyam

Tematikai egység/	Ételkészítés	Órakeret:
--------------------------	---------------------	------------------

Fejlesztési cél				7 óra
Előzetes tudás	<p>A mindennapos étkezési szokások, ételfajták, étkezési eszközök, étkezőhelyek ismerete. A korszerű, egészséges táplálkozással kapcsolatos ismeretek, ételkészítési eljárások alapjainak ismerete. Konyhai eszközök, gépek biztonságos kezelése, az evőeszközök kulturált használata. Megfontolt, fegyelmezett, biztonságra törekvő viselkedés a munkakörnyezetben. Az étkezéshez kapcsolódó elemi viselkedési szabályok betartása. Tapasztalat és saját élmények a környezetről.</p>			
További feltételek	<p>Személyi: Technika és háztartástan tanár Tárgyi: A tananyag megtanításához szükséges eszközök. Tankonyha.</p>			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A saját tevékenység, a cselekvések és a következmények összefüggéseinek belátása, a saját felelősség felismerése. Kölcsönös odafigyelés, alkalmazkodás, együttműködés a csoportos tevékenységek során. Az étkezéssel, ételkészítéssel, élelmiszerekkel összefüggő munkatevékenységek azonosítása, felismerése. Tapasztalatok megfogalmazása az ételkészítési anyagok tulajdonságairól, átalakulásáról. A konyhai tevékenységekkel járó veszélyérzet kifejlődése, törekvés erősítése a biztonságra, fegyelmezettségre, megfontoltságra. Feladatvállalás, célratörő, hatékony munkamagatartás, produktivitás fejlesztése. Törekvés az igényességre, tiszta környezetre, kulturált viselkedésre.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	

<p>1.1 Az ételkészítés alapjai, élelmiszerek</p> <p>A tradicionális magyar konyha értékei, hungarikumok. A készítendő étel és a szükséges alapanyagok mennyiségének meghatározása, a költségek, valamint a készítés időszükségletének becslése. Az élelmiszer-biztonság alapszabályai. Kiemelt kockázatú élelmiszertermékek. Az élelmiszerek címkéjén feltüntetett információk értelmezése. Ételreceptek értelmezése.</p> <p>1.2. Ételek készítése</p> <p>Az étel-alapanyagok tisztítása, előkészítése, receptúra szerinti mérése, a készítéshez szükséges eszközök meghatározása. Főzött jellegű (pl. levesek, főzelékek, főtt tészta), sütőben készülő (pl. sütemények, pizza, rakott ételek), továbbá serpenyőben készülő ételek (pl. zöldségételek, palacsinta, tükörtojás) készítése.</p> <p>1.3. Élelmiszerek, ételek tárolása, tartósítási eljárások</p> <p>A hőkezelési eljárások (melegítés, hõn tartás, hûtés, fagyasztás) kipróbálása, a hõkezelés hatásainak, szerepének feltárása az egyes ételek elkészítése és tárolása során. További ételtartósítási eljárások kipróbálása, az ételek és ételalapanyagok megromlásának vizsgálata. Ételek tárolása, csomagolása. A megmaradt ételek felhasználási lehetőségei, az ételmaradékok kezelése. Az étel-alapanyagok és az ételek háztartásban való tárolásának alapvetõ élelmiszerhigiéniai szabályai, a kereskedelembõl származó élelmiszerek fogyaszthatósági, illetve eltarthatósági adatainak értelmezése. Az ételkészítéshez és étkezéshez kapcsolódó személyi higiéniai követelmények megismerése, betartása.</p> <p>1.4. Konyhai eszközök, gépek használata</p> <p>A balesetveszélyes konyhai kézi eszközök, kézi gépek, és a használatukkal járó balesetveszélyek azonosítása. Az ételkészítés során használt tüzelõ-, melegítõ-, fõzõ-, sütõ- stb. berendezésekhez, a forró vízhez, forró anyagokhoz, eszközökhöz kapcsolódó</p>	<p>Irányított beszélgetés – frontális osztálymunka Tanári magyarázat, szemléltetés</p> <p>Feladattal irányított egyéni és kiscsoportos feldolgozó munka.</p> <p>Feladattal, szempontokkal irányított megfigyelés, csoportos megbeszélés.</p> <p>Szövegek, ábrák feladattal irányított elemzése</p> <p>Feladattal, szempontokkal irányított megfigyelés, egyéni és csoportos munkavégzés.</p> <p>Vásárlási terv és költségvetés készítése</p>	<p><i>Természetismere t:</i> Haszonnövények és haszonállatok, termények, termékek az egyes évszakokban.</p> <p>Hit- és erkölcstan: A bõjt szerepe, jelentősége.</p> <p>Hõmérséklet, hõmennyiség, hõátadás. Tápanyagok, táplálék, egészséges táplálkozás. Fertõtlenítõszere k, mosószerek. Matematika: arányosság, fajlagos mennyiségek, tömeg- és térfogategységek</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szókincs- és</p>	<p>Információforrások, audiovizuális anyagok.</p> <p>A feladatoknak megfelelő anyagok, szerszámok, konyhai eszközök, kisképek., hûtógép</p>
---	--	--	---

<p>baleseti veszélyek azonosítása és ezek elhárításának gyakorlása. A konyhai eszközökhöz kapcsolódó élelmiszer-higiéniai szabályok megismerése, alkalmazása.</p> <p>1.5. Étkezési kultúra</p> <p>A kulturált étkezés követelményei. Az étkezőasztal megterítése, ételek tálalása. Az étkezéssel kapcsolatos illemszabályok gyakorlati alkalmazása.</p> <p>1.6. Az ételek készítésével kapcsolatos utómunkálatok</p> <p>Az ételkészítéshez, illetve az étkezéshez használt edények és eszközök mosogatása. A konyha és az étkező takarítása.</p> <p>1.7. Környezettudatosság</p> <p>Az élelmiszer-csomagolások újrahasznosítási lehetőségeinek feltárása, megismerése.</p>		<p>fogalombővítés, kommunikáció, piktogramok. <i>Hit- és erkölcsstan:</i> felelősségünk az egészség megőrzésében. <i>Hit- és erkölcsstan:</i> Egyházi ünnepek, étkezési szokások.</p>	
---	--	---	--

<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Étel, étkezés, élelmiszer, egészséges táplálkozás, főtt étel (meleg étel), hideg étel, főzés, sütés, tálalás, mosogatás, maradék étel, ételtárolás, tartósított élelmiszer (étel), ételmaradék, hulladék, fogyaszthatóság, megromlás, ételmérgezés, anyagtakarékosság, energiatakarékosság, víztakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés.</p>
---------------------------------------	--

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben</p>	<p>Órakeret: 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az épített környezet elemeinek és összetevőinek, valamint funkcióinak azonosítása, érdeklődés, törekvés annak megfelelő használatára, alakítására. Település, épület, építés menete. Az élő és a tárgyi környezet jellemzőinek, kapcsolatának, kölcsönhatásainak megfigyeléséből származó tapasztalatok felhasználása a problémamegoldások során, tevékenységek gyakorlásakor. Alapvető agrotechnikai ismeretek. A szükségletekből adódó technikai problémák felismerése és technikai eszközökkel, -eljárásokkal történő megoldása. Használati utasítások megértése, helyes értelmezése..</p>	
<p>További feltételek</p>	<p>Személyi: Technika és háztartástan tanár Tárgyi: A tananyag megtanításához szükséges eszközök, háztartási gépek, modellek.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Tapasztalatszerzés az épített, illetve mesterséges környezet elemeiről és összetevőiről, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. A környezet állapota, használati jellemzői, az emberi életminőségre és a természeti környezetre gyakorolt hatásai iránti</p>	

	<p>érdeklődés, a környezetet alakító tevékenységekkel járó felelősség belátása. Véleményalkotás a tevékenységekkel érintett szakmákról, munkafolyamatokról. A tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó célzott információszerzés információforrásokból. A használt anyagok, eszközök, a tapasztalt látvány, jelenség stb. vizsgálatából fakadó tapasztalatok rögzítése. Gyakorlati problémamegoldás lépéseinek azonosítása. Előzetesen bemutatott és megbeszélte munkaműveletek pontos végrehajtása, a biztonsági szabályok betartása, veszélyhelyzetek felismerése. Elemi agrotechnikai ismeretek elsajátítása. Igényesség a kulturált, rendezett, tiszta, esztétikus környezet iránt.</p>		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok

<p>2.1. A mesterséges, illetve épített környezet</p> <p>A mesterséges, illetve épített környezet jellemzői és gondozása. Mechanikus szerkezetek, építési és mechanikus javítási, állagmegóvási munkák, takarítás. Tapasztalatok gyűjtése a felhasznált anyagok és eszközök fizikai jellemzőiről. Épület alaprajzának, terület helyszínrajzának értelmezése és összevetése a valósággal.</p> <p>2.2. Az épített környezet biztonsága, katasztrófa-elhárítás</p> <p>Az épített környezet, az épületek és a háztartás tűz- és vagyonbiztonsága, védelem az időjárási hatások ellen.</p> <p>A mesterséges környezetet, épületeket károsító természeti, időjárási hatások azonosítása.</p> <p>Tűzveszélyes tevékenységek, helyzetek felismerése, tűzvédelmi szabályok ismerete.</p> <p>2.3. Balesetek megelőzése</p> <p>Mechanikus jellegű baleseti veszélyek.</p> <p>Kéziszerszámok, eszközök biztonságos használata.</p> <p>Elektromos eszközök érintésvédelme.</p> <p>Munkavédelmi eszközök, felszerelések.</p> <p>Építési és mechanikus állagmegóvó, javító, takarító munkák során használt eszközök, felszerelések használatának szabályai.</p> <p>Balesetveszélyes munkaműveletek, mozzanatok, munkavédelmi eszköz szükségességének felismerése.</p> <p>2.4. Veszélyes anyagok a háztartásban</p> <p>Kémiai, biológiai, illetve tűzvédelmi szempontból veszélyes anyagok (gyógyszerek, kozmetikai anyagok, irtószerek, tisztítószerek, oldószerek, festékek, növényvédő szerek, műszaki célú vegyi anyagok stb.) tárolása, kezelése, használata, ezek veszélyei és ezekkel kapcsolatos biztonsági szabályok.</p> <p>Az anyagok kémiai veszélyeiről való tájékozódás információforrásokból.</p> <p>2.5. Környezettudatosság</p> <p>A háztartási tevékenységek becsült víz- és energiaigényének és költségének meghatározása.</p>	<p>Irányított beszélgetés – frontális osztálymunka Tanári magyarázat, szemléltetés</p> <p>Feladattal irányított egyéni és kiscsoportos feldolgozó munka.</p> <p>Feladattal, szempontokkal irányított megfigyelés, csoportos megbeszélés.</p> <p>Szövegek, ábrák feladattal irányított elemzése</p> <p>Feladattal, szempontokkal irányított megfigyelés, egyéni és csoportos munkavégzés</p>	<p><i>Matematika:</i> geometria, számok, számítások, mértékegységek kezelése, egyenes arányosság.</p> <p><i>Természetismeret:</i> Vetület, térkép, méretarány.</p> <p><i>Hit- és erkölcstan:</i> <i>Temetők és kialakításuk.</i> <i>Temetési szertartások.</i></p> <p>Szerkezeti anyagok fizikai és kémiai tulajdonságai. Haszonnövények, haszonállatok. Gépek, elektromos jelenségek, mechanikai kölcsönhatások.</p> <p><i>Hit- és erkölcstan:</i> Az</p>	<p>Információforrások, audiovizuális anyagok.</p> <p>A feladatoknak megfelelő anyagok, szerszámok, kisgépek.</p>
---	---	--	--

<p>Víz és energiatakarékosság. A pazarló használat felismerése. Kis zajterhelésű, víz- és energiatakarékos háztartási gépek használatának jelentősége.</p> <p>A hulladékok azonosítása, csoportosítása, szelektív gyűjtése. Mindennapjainkban keletkező újrafelhasználható és veszélyes hulladékok. A veszélyes hulladékok kezelése, tárolása. Tájékozódás a hulladékokról, veszélyeikről és újrahasznosításuk lehetőségeiről információforrásokból.</p>	<p>kiszáradás, túlhevülés, kihűlés, villámcsapás, allergia, kullancs- és rovarcsípések, fertőzések, élősködők az emberen és a lakásban).</p> <p>A veszéllyel járó helyzetek és a veszélyek felismerése, teendők a károsodás elhárítása érdekében, illetve károsodás esetén.</p>			
<p>Környezetbarát anyagok és eljárások alkalmazása a tevékenységek során.</p> <p>2.6. Növénytermesztés, állattartás</p>				

Hobbikert létesítésével és fenntartásával kapcsolatos munkálatok.
Komposztálás.

Élelmiszernövények termesztési fogásainak elsajátítása.

2.7 Az egészségre ártalmas természeti eredetű veszélyforrások

Az embert érő időjárási és természeti eredetű károsító hatások (leégés, napszúrás,

emb
e
r

és a környezet kölcsönhatása, felelősségérzet. A tárgyi világ (modern technikai eszközök) életmódkönnyítő használata, mértékletesség, veszélyforrások.

*Kulcsfogalmak/
fogalmak*

Alaprajz, helyszínrajz, méretarány, vagyonvédelem, tűzvédelem, alkatrész, szerkezet, gép, rendszer, szerkezeti anyag, fizikai és technológiai tulajdonság, termelés, javítás, felújítás, állagmegóvás, karbantartás, vegyszer, permetezés, oltás, gyógyszer, mérgezés, fertőzés, egészségkárosodás, baleset, áramütés, érintésvédelem, hulladék, veszélyes hulladék.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés	Órakeret: 14+4 óra
Előzetes tudás	Anyagok vizsgálata, tulajdonságok felismerése, tapasztalatok megfogalmazása. Adott feladat megoldásához szükséges információk szerzése és célszerű felhasználása. Tárgyak elkészítése segítségével, minta alapján. Mérés, szerszámok biztonságos alkalmazása, tapasztalatok megfogalmazása.	
További feltételek	Személyi: Technika és háztartástan tanár Tárgyi: A tananyag megtanításához szükséges anyagok, szerszámok, eszközök, gépek. Szaktanterem.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Tapasztalatszerzés a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról, tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése.</p> <p>Véleményalkotás az egyes szakmákról, munkatevékenységekről.</p> <p>Az anyagok tulajdonságai és felhasználhatóságuk közötti kapcsolatok megértése.</p> <p>Tervrajz készítése és a feladat végrehajtási lépéseinek megtervezése.</p> <p>Kézügyesség fejlesztése.</p> <p>A tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés erősítése a biztonságra.</p> <p>A változtatásokhoz, változásokhoz való rugalmas alkalmazkodás, felkészülés a veszélyhelyzetek és a konfliktusok kezelésére.</p>		
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Taneszközök</p>
<p>3.1. A tárgyak és a tárgykészítéshez használt anyagok fizikai és technológiai tulajdonságai</p> <p>Természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papír, textil, képlékeny anyagok vizsgálata (hajlítás, törés, hasítás, keménység, rugalmasság, nedvszívás, korrózió), szemrevételezés, próba, összehasonlítás, mérés alapján.</p> <p>Az anyagok előállításához és megmunkálásához kötődő szakmák.</p> <p>3.2. Tárgyak, szerkezetek, modellek előállítása <i>Munkadarab készítése.</i></p> <p>A tárgyak rendeltetése és használati jellemzői.</p> <p>Mérés milliméteres pontossággal. Mérőeszközök alkalmazása. Új szerszámok és műveletek megismerése, alkalmazása.</p> <p>Összetett (többféle anyagból, több alkatrészből álló) használati tárgyak, építmény makettek, jármű- és gépmodellek készítése természetes anyagok, hulladékok és egyéb építőelemek (pl. konstrukciós játékok – fa- és fémépítő, Lego, Lego Education készletek) felhasználásával.</p> <p>A modellezés mint hobbi lehetőségeinek megismerése.</p> <p>A tárgykészítéshez kapcsolódó szakmákról ismeretek szerzése.</p> <p>3.3. Műszaki kommunikáció alkalmazása</p> <p>Műszaki rajzok készítése, olvasása (értelmezése).</p> <p>3.4. Takarékos, hatékony, igényes munkavégzés</p>	<p>Irányított beszélgetés – frontális osztálymunka</p> <p>Tanári magyarázat, szemléltetés</p> <p>Feladattal irányított egyéni és kiscsoportos feldolgozó munka.</p> <p>Feladattal, szempontokkal irányított megfigyelés, csoportos megbeszélés.</p> <p>Szövegek, ábrák feladattal irányított elemzése</p> <p>Feladattal,</p>	<p><i>Matematika:</i> mérés, méretarány, kicsinyítés, nagyítás, geometriai szerkesztések, geometriai transzformációk, testek.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan: Karácsonyi ajándékok készítése, az ajándékozás öröme.</i></p> <p><i>Természetismeret:</i> mérés, az</p>	<p>Információforrások, audiovizuális anyagok.</p> <p>A feladatoknak megfelelő anyagok, szerszámok, kisgépek.</p>

<p>Tárgyak, modellek célszerű és takarékos tervezése. Anyagok újrafelhasználása. A szükséges információk gyűjtése, felhasználása. Anyagmennyiség, költség kiszámítása a tervek alapján. Munkafolyamat tervezése, szervezése. A kivitelezés problémái. Együttműködés társakkal közös tevékenységben.</p> <p>3.5. Eszközök rendeltetésszerű, biztonságos használata, megfelelő munkakörnyezet</p> <p>Biztonságos munkavégzéshez szükséges munkafogások ismerete, ép szerszámok célszerű, balesetmentes használata. A munkakörnyezet rendjének fenntartása. A műveletekhez szükséges munkavédelmi felszerelések alkalmazása. A segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése.</p>	<p>szempontokkal irányított megfigyelés, egyéni és csoportos munkavégzés</p>	<p>anyagok fizikai tulajdonságai, mechanikai kölcsönhatások, anyagszerkezet.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Kötődés a tárgyi világhoz. Találmányok az emberiség szolgálatában (az emberek javára, kárára).</p>	
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Anyag, fa, fém, műanyag, alapanyag, termék, szerszám, fizikai tulajdonság, technológia, anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, tervezés, minta, rajzjelek, vonalfajta, méret, mérés, méretarány, vetületi ábrázolás, anyagmennyiség, költség, szabály, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás</p>		

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>4. Közlekedési ismeretek</p>	<p>Órakeret: 3 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A kerékpáros közlekedés alapismeretei. Viselkedési normák a közösségi közlekedési színtereken. Járműhasználattal kapcsolatos veszélyhelyzetek értelmezése, a balesetek megelőzési lehetőségeinek ismerete. A szárazföldi közlekedés eszközei.</p>	
<p>További feltételek</p>	<p>Személyi: Technika és háztartástan tanár Tárgyi: A tananyag megtanításához szükséges eszközök, közlekedési táblák. Kerékpárok, kerékpáros gyakorlópálya</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Biztonságos kerékpáros közlekedés szabályainak ismerete, alkalmazása. Hagyományos és korszerű környezetkímélő közlekedéstechnikai eljárások, célszerű eszközök alkalmazásával a technikai ismeretek bővítése, a környezettudatos magatartás erősítése.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<p>4.1. A forgalomszabályozás közlekedési jelzései A rendőri forgalomirányító tevékenység.</p> <p>4.2. A közlekedés rendszere, közlekedéstörténet A járművek.</p> <p>4.3. Balesetvédelem Közlekedési helyzetek, veszélyek, balesetek elemzése, megelőzése. Az érzékelési- és útviszonyok forgalombefolyásoló szerepe. A biztonságos kerékpáros közlekedéshez szükséges gyakorlati készségek fejlesztése az alapvető szituációkat modellező gyakorlati pályán. A kerékpár karbantartása. Tennivalók közlekedési baleset esetén. Az elsősegélynyújtás feltételrendszere, helyzetfelmérés, biztosítás és segítségkérés.</p> <p>4.4. Vasúti közlekedés A biztonságos és udvarias vasúti közlekedés szabályai. Közúti és vasúti menetrendek, útvonalterképek tanulmányozása. Útvonalterv készítése térkép és útvonaltervező segítségével.</p>	<p>Irányított beszélgetés – frontális osztálymunka Tanári magyarázat, szemléltetés</p> <p>Feladattal irányított egyéni és kiscsoportos feldolgozó munka.</p> <p>Feladattal, szempontokkal irányított megfigyelés, csoportos megbeszélés.</p> <p>Szövegek, ábrák feladattal irányított elemzése</p> <p>Közlekedési táblák, szabályok értelmezése</p> <p>Kerékpárszerelés Kerékpározás gyakorlása gyakorlópályán</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szaknyelv, szókinészbővítés, szövegértés, könyvtárhasználat.</p> <p><i>Informatika:</i> internethasználat, könyvtárhasználat, alkalmazások használata.</p> <p><i>Természetismeret:</i> sebesség, gyorsulás.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> találmányok az emberiség szolgálatára (anyagi hasznára, javára, kárára).</p>	<p>Információforrások, audiovizuális anyagok.</p> <p>Kerékpárok, kerékpáros gyakorlópálya.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/</i></p>	<p>Útvonaltípus, főútvonal, kerékpárút, autópálya, közlekedési csomópont, forgalomirányítás, elsőbbség, kikerülés, fékezés, fékút, megállás, tilalom, közlekedési tábla, viselkedési norma, útkereszteződés, alárendelt út, egyenrangú út, útviszony, közlekedésbiztonság</p>		

fogalmak	
----------	--

<p>A fejlesztés eredményei a évfolyam végén</p>	<p>Tapasztalatok megfogalmazása a környezet elemeiről, állapotáról, a környezet-átalakító tevékenységgel járó felelősség belátása.</p> <p>Tapasztalatok az ételkészítéssel, élelmiszerekkel összefüggő munkatevékenységekről. Ételkészítés és tárgyalás során a technológiák helyes alkalmazása, eszközök szakszerű, biztonságos használata. Elemi műszaki rajzi ismeretek alkalmazása a tervezés és a kivitelezés során.</p> <p>Az elkészült produktumok (ételek, tárgyak, modellek) reális értékelése, a hibák felismerése, a javítás, fejlesztés lehetőségeinek meghatározása.</p> <p>Az ember közvetlen tárgyi környezetének megőrzésére, alakítására vonatkozó szükségletek felismerése, a tevékenységek és beavatkozások következményeinek előzetes, helyes felismerése, az azzal járó felelősség belátása.</p> <p>A tárgyi környezetben végzett tevékenységek biztonságossá, környezettudatossá, takarékos és célszerűvé válása.</p> <p>A gyalogos és kerékpáros közlekedés KRESZ szerinti szabályainak, valamint a tömegközlekedés szabályainak biztonságos alkalmazása.</p> <p>A kerékpár karbantartásához</p>
--	---

szükséges ismeretek elsajátítása.

A vasúti közlekedésben való biztonságos és udvarias részvétel.

Tájékozódás közúti és vasúti menetrendekben, útvonalterképeken. Útvonalterv olvasása, készítése.

Továbblépés feltételei	<p>A foglalkozásokon való, aktív cselekvő részvétel.</p> <p>A fejlesztési céloknak megfelelő készségek, képességek, attitűdök folyamatos fejlődése.</p> <p>A foglalkozásokon a tárgyak, produktumok elkészítése, a feladatok megoldása a tevékenység elvégzése.</p> <p>Tudjon az egészséges táplálkozás szabályai szerint étrendet összeállítani, a háztartási gépeket szakszerűen használni.</p> <p>Egyszerű axonometrikus és vetületi rajzok olvasása, értelmezése, az anyagok érzékelhető tulajdonságainak azonosítása</p> <p>A használt eszközök és szerszámok szakszerű és balesetmentes használata.</p> <p>A közúti közlekedés és tömegközlekedés szabályainak ismerete, alkalmazása, veszélyforrásai ismerete. Biztonságos közlekedési magatartás.</p> <p>Fogadja el a szelektív hulladékgyűjtés fontosságát, alkalmazza az szabályait.</p> <p>Ismerje a tudatos fogyasztói magatartást és a célszerű gazdálkodást</p>
-----------------------------------	---

7. évfolyam

„A”-változat

Helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala:

| 7.évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összídőkerete
A háztartás és közszolgáltatások.	10	0	10
Közlekedés.	6	0	6
Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés.	8	4	12
Továbbtanulás, munkák, szakmák, megélhetés, munkakörnyezet megóvása.	8	0	8
Évfolyam összesen	32	4	36

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés	munkadarab készítése	4
	Összesen:	4

Az évfolyamon *keresztén* világnézetünket tükrözze a felhasznált képanyag, a feladatok szövegezése, témájának megválasztása. A tudománytörténeti vonatkozásokat is ebben a szellemben tárjuk a diákság elé. Mutassunk rá, hogy a hit és a tudomány nem áll ellentétben egymással, Isten teremtett világának megismerésében találunk a fizika csodájára A tudósok és a vallás kapcsolata .Hívő tudósok munkássága.

A Technika, életvitel és gyakorlat tantárgyban a 7. évfolyamon új és egyszersmind nagy jelentőségű tematikai egységként a munkába állás előzményeit, a munkákat, munkakörnyezeteket, szakmákat, továbbtanulási lehetőségeket közvetlenül és célzottan bemutató, pályorientációt szolgáló tanórák, foglalkozások jelennek meg. A korábbi években a produktív tevékenységek tapasztalatai révén kialakult önismeret, a már felismert saját tulajdonságok összevethetővé válnak a megismert lehetőségekkel, az ismeretek az életpályára vonatkozó elképzeléssé válhatnak, a továbbtanulásról, a pályaválasztásról szóló elhatározássá érlelődhetnek.

- A 7. évfolyamon a család által használt összetettebb műszaki rendszerek, közművek, közszolgáltatások összefoglalásával befejeződik, teljessé válik a háztartás, a lakókörnyezet megismerése. Ennek révén a családi életre nevelés elemeként tudatosabbá válhat a családon

belüli munkamegosztás és az azon belül lehetséges saját szerepek. Az ennek keretében szerzett tapasztalatok, a vizsgáldás, a működési próbák, a környezet alakításában elvégzett kisebb feladatok, amellyel, hogy a pályorientációt segítve további alkalmakat adnak arra, hogy a tanulók feltárják saját képességeiket, jelentősen fejlesztik a műszaki és természettudományos kompetenciát is. Ezekben a foglalkozásokon a tanulók egyrészt felhasználják a természettudományos tantárgyakban tanultakat, másrészt az ekkor szerzett tapasztalatok alapul szolgálnak a későbbi években sorra kerülő tanuláshoz. A társas kapcsolati kultúra fejlesztésére a csoportos keretek között végzett feladatmegoldás, a tanuló saját tevékenységének, a saját továbbtanulási elképzeléseknek a társakéival való összevetése adhat alkalmat. A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia kialakulását a saját szerep megtalálása, az ötleteknek, elképzeléseknek a valósággal, a lehetőségekkel való összevetése és értékelése, a tanulás tanítását, a hatékony, önálló tanulási kompetencia fejlődését pedig a tantárgy valamennyi 7. osztályos foglalkozását jellemző feladatközpontú tevékenységi tartalmak segítik. A matematikai kompetenciát és a gazdasági, pénzügyi nevelést a háztartási és a közlekedési rendszerek megismerése, működésük elemzése során elvégzett, célzottan a mennyiségi összefüggésekről szóló számítási feladatok szolgálják. Ezeknek a költségekre vonatkozó eredményei egyben hozzájárulnak a takarékoság, a környezettudatosság, a fenntarthatóság iránti elkötelezettség fejlesztéséhez is.

A 7. évfolyam kerettantervében a Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés fejezet is teret nyert, amelynek sajátos fejlesztési célja, hogy a diák az otthonában előforduló kisebb-nagyobb műszaki természetű hibák, működészavarok megelőzését szolgáló, házilag is végrehajtható karbantartási feladatokat vagy esetleg egyszerűbb javítási műveleteket is képes legyen elvégezni. Lehetőséget ad arra, hogy az érdeklődési kör és a lehetőségek függvényében - 3.2. A), illetve 3.2 B.) jelzésű - két alváltozat valamelyikét lehessen választani

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. A háztartás és a közszolgáltatások			Órakeret: 10 óra
Előzetes tudás	<p>A háztartásban használt eszközök szerepe, használati jellemzői, a kezelésük biztonsági szabályai.</p> <p>A háztartásban felhasznált anyagok jellemzői, a tevékenységek alapvető feltételei és környezetre gyakorolt hatásaik.</p> <p>A háztartás mint műszaki környezet elemeinek és összetevőinek, valamint funkcióinak azonosítása, érdeklődés, törekvés azok megfelelő használatára.</p> <p>A műszaki környezet jellemzőinek, kapcsolatainak, kölcsönhatásainak megfigyeléséből származó tapasztalatok felhasználása a problémák megoldása során, tevékenységek gyakorlásakor.</p> <p>A szükségletekből adódó, illetve a műszaki jelenségekkel járó, hibákból következő technikai problémák felismerése.</p> <p>Használati utasítások, leírások, műszaki információk megértése, értelmezése.</p>			
További feltételek	<p>Személyi: Technika és háztartástan tanár</p> <p>Tárgyi: A tananyag megtanításához szükséges anyagok, szerszámok, eszközök, gépek. Felszerelt szaktanterem.</p>			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Tapasztalatszerzés a háztartás műszaki jellegű rendszereinek felépítéséről, működéséről, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése.</p> <p>Az ember mindennapos tevékenységei és a környezet állapota, jellemzői közötti összefüggések felismerése, a természet általi meghatározottság és a környezetre gyakorolt hatások megértésére irányuló szándék, a tevékenységekkel járó felelősség belátása.</p> <p>Véleményalkotás a tevékenységekkel érintett szakmákról, munkafolyamatokról.</p> <p>A tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó célzott információszerzés információforrásokból. A használt anyagok, eszközök, a tapasztalt látvány, jelenség vizsgálatából fakadó tapasztalatok önálló rögzítése.</p> <p>Gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározása segítséggel.</p> <p>Előzetesen bemutatott és megbeszélte munkaműveletek pontos végrehajtása, a biztonsági szabályok betartása, veszélyhelyzetek felismerése.</p> <p>Igényesség a megfelelően funkcionáló, rendezett mesterséges környezet iránt.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	

<p>1.1. A háztartás elektromos rendszere</p> <p>Az elektromos hálózat fizikai-műszaki jellemzői, áramköri elemek a háztartási hálózatban.</p> <p>Világítás, motorok, fűtő, hűtő eszközök, elektromossággal működő háztartási és egyéb eszközök, gépek jellemzői, működésük és használatuk.</p> <p>Az elektromos rendszer üzemzavarai, túláramvédelmi és érintésvédelmi eszközök jellemzői, szerepe.</p> <p>Az elektromos energiafogyasztás árának, díjának meghatározása, takarékosági lehetőségek. Villanyszámlák tartalmának értelmezése.</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése a környezetben használt elektromos eszközök működéséről és használati jellemzőiről, a tapasztalatok összehasonlítása, értékelése.</p> <p>1.2. A háztartás és a lakókörnyezet vízellátó-, szennyvíz- és csapadékvíz-elvezető, illetve -kezelő rendszere</p> <p>A vízfelhasználáshoz kapcsolódó felszerelési, berendezési tárgyak, szerelvények szerkezete és működése.</p> <p>Az ivóvíz forrásai, a víz minősége, fizikai, kémiai és biológiai jellemzői, vízfogyasztási módok, a víz élelmi, más háztartási, valamint műszaki, technológiai célú felhasználása.</p> <p>A háztartási szennyvíz keletkezési forrásai, az elvezetés, gyűjtés, tisztítás eljárásai, eszközei.</p> <p>A csapadékvíz káros mechanikai és kémiai (korróziós) hatásai az emberi lakókörnyezetben.</p> <p>Üzemzavarok, rendellenességek a vízellátás és a szennyvíz-, valamint a csapadékvíz-elvezetés működésében.</p> <p>Felelőségünk a talajvíz és a vízbázisok tisztaságának megőrzésében.</p> <p>A vízfogyasztás árának, díjainak meghatározása, takarékosági lehetőségek. Víz- és csatornaszámlák tartalmának értelmezése.</p> <p>A csapadékvíz-gyűjtés és -felhasználás lehetőségei.</p> <p>Víztakarékos technológiai megoldások és rendszerek.</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése a környezetben használt, a vízfelhasználáshoz kapcsolódó</p>	<p>Irányított beszélgetés – frontális osztálymunka</p> <p>Tanári magyarázat, szemléltetés</p> <p>Feladattal irányított egyéni és kiscsoportos feldolgozó munka.</p> <p>Feladattal, szempontokkal irányított megfigyelés, csoportos megbeszélés.</p> <p>Szövegek, ábrák feladattal irányított elemzése</p> <p>Feladattal, szempontokkal irányított megfigyelés, egyéni és csoportos munkavégzés</p> <p>Számítások</p> <p>Gyűjtőmunka, tabló</p>	<p><i>Fizika:</i> Elektromos áram, áramkör, energiatermelés, energiaátalakítás, energiaforrások. Fényforrások, motorok működési elve, az elektromos áram hőhatása. Elektromos és hőtani mennyiségek (feszültség, áramerősség, teljesítmény, hőmérséklet, hőmennyiség, hőenergia, égéshő, fűtőérték).</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> A víz szerepe az élet kialakulásában és fenntartásában. A víz humán-</p>	<p>Információforrások, audiovizuális anyagok.</p> <p>A feladatoknak megfelelő anyagok, szerszámok, szerelvények, modellek, szerelőkészletek.</p>
--	--	---	--

<p>eszközök működéséről és használati jellemzőiről.</p> <p>1.3. A háztartás és a lakókörnyezet különböző fűtési megoldásai</p> <p>A gáz forrásai, az ellátás rendszere, elemei, gázfűtés, a gáz szállítása, tárolása, gázt felhasználó háztartási készülékek.</p> <p>Szilárd tüzelőanyagok és fűtőberendezéseik, üzemeltetési szabályaik.</p> <p>Füstgázvezetés, az égéstermékek környezeti hatásai.</p> <p>A gázhálózat, gázpalackok, gázfogyasztó berendezések üzemeltetésének veszélyei, üzemzavarok, a használat biztonsági szabályai, a biztonsági berendezések működési jellemzői. Gázszivárgásra és más üzemzavarra utaló jelek, teendők és tilalmak rendellenességek esetén.</p> <p>A fűtési és más hőenergia-felhasználási költségek meghatározása, takarékosági lehetőségek. Gázszámlák tartalmának értelmezése.</p> <p>Megújuló energiaforrások felhasználása a fűtésben és a használati melegvíz készítésében.</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése a környezetben használt, fűtésre, hőenergia-termelésre használt eszközök működéséről és használati jellemzőiről, összehasonlításuk energetikai, gazdaságossági és környezetvédelmi szempontból.</p> <p>1.4. Hulladékgazdálkodás</p> <p>A hulladékok keletkezési módjai a háztartásban és a lakókörnyezetben.</p> <p>A keletkező hulladékok fizikai és kémiai jellemzői, tárgyként való tovább használati, illetve anyagként való újra feldolgozhatóságuk lehetőségei.</p> <p>A hulladék keletkezését mérséklő fogyasztási, életmódbeli szokások, hulladékok házilag kezelése, komposztálás.</p> <p>A hulladékszállítás, szelektív hulladékgyűjtés, hulladékkezelés, energetikai célú hulladékhasznosítás települési környezettől függő rendszerei.</p> <p>A hulladékok kezelése, a hulladék keletkezésével, tárolásával, kezelésével járó veszélyek.</p> <p>Veszélyes hulladékok, környezeti és egészségügyi hatásaik.</p> <p>Komposztálható hulladékok.</p> <p>Háztartási körülmények között égethető és nem égethető hulladék anyagok.</p> <p>A hulladékokkal járó költségek meghatározása, a csökkenést eredményező</p>		<p>élettani szerepe.</p> <p>A hulladékok tárolásának, kezelésének biológiai veszélyei.</p> <p>Mérgező anyagok egészségügyi hatásai.</p> <p>Hit- és erkölcsstan: A jó sáfár.</p> <p>Keresztyén magatartás.</p> <p><i>Földrajz:</i> A víz körforgása a természetben.</p> <p>A víz felhasználása az egyes gazdasági termelési területeken.</p> <p>Fosszilis és megújuló energiaforrások.</p> <p>Hit- és erkölcsstan: Az Isten által alkotott Föld megóvása.</p>	
---	--	---	--

<p>megoldások, a takarékoság lehetőségei. Tapasztalatok gyűjtése a lakókörnyezetben keletkező hulladékokról, a gyűjtés, kezelés megoldásairól, az újrahasznosítási lehetőségekről.</p>		<p><i>Matematika:</i> számok, alapműveletek, matematikai modell.</p> <p><i>Kémia:</i> Az égés mint kémiai folyamat, égéstermékek, a környezetre káros hatású kémiai anyagok. A víz tulajdonságai. Korrózió.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Családi kiadások. Takarékosság a háztartások fogyasztásában.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> A modern technika alkalmazásának</p>	
--	--	--	--

		előnyei, hátrányai, veszélyei, az életvitelt könnyítő lehetőségei. Magunkért és másokért érzett felelősség. Mértékletesség a fogyasztásban. Érték és mérték. <i>Informatika:</i> információkeres és, internethasználat	
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Elektromos energia, energiafogyasztás, áramfelvétel, túláramvédelem, érintésvédelem, áramütés, ivóvíz, szennyvíz, csapadékvíz, használati melegvíz, vízvezeték, vízszelvény, szennyvízvezeték, csatornázás, szennyvíztisztítás, gázenergia, gázfogyasztás, gázfűtés, gázszivárgás, gázmérgezés, füstmérgezés, füstgázelvezetés, szilárd tüzelés, hulladék, veszélyes hulladék, újrahasznosítás, hulladékkezelés, szolgáltatás, közmű, közüzemi szolgáltató, közüzemi számla		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Közlekedés	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás	A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, közlekedési jelzőtáblák. A közlekedési balesetek megelőzését szolgáló magatartás.	
További feltételek	Személyi: Technika és háztartástan tanár	
	Tárgyi: A tananyag megtanításához szükséges anyagok, szerszámok, eszközök, gépek. Tanpálya	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A közúti kerékpáros közlekedésben való felelős részvétel erősítése. A gépjárművek üzemeltetésével kapcsolatos problémák megfigyelésével, megvitatásával a szabályismeret, a szabálykövető attitűd, a felelősségérzet és a környezettudatosság erősítése.</p>		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök

<p>2.1. A kerékpáros közúti közlekedés</p> <p>A kerékpáros közúti közlekedés KRESZ szerinti szabályai, eszközrendszere. A balesetmentes, udvarias közlekedés. Közlekedési veszélyhelyzetek felismerése, elhárítása. A biztonságos kerékpáros közlekedéshez szükséges gyakorlati készségek fejlesztése az alapvető szituációkat modellező gyakorlati pályán. Felkészítés a közúti forgalomban történő kerékpáros közlekedésre.</p> <p>2.2. Közlekedéstörténet</p> <p>A motorok fejlődési állomásai. A korszerű szárazföldi közlekedés. A járműmeghajtások jövője.</p> <p>2.3. Környezet- és egészségtudatos közlekedés</p> <p>A közlekedési eszközök által okozott, a környezetet terhelő, illetve az egészséget károsító hatások. A mozgás élménye. A természet, mint közlekedési környezet. A biztonságos túrakerékpározás. Kerékpártúra-útvonalak, útvonalterv készítése.</p> <p>2.4. Nyomtatott és elektronikus közlekedési információforrások</p> <p>Tájékozódás közlekedési útvonalakról, járatokról, adatokról. Papíralapú és elektronikus menetrendek használata. A közlekedés idő- és költségigényének meghatározása útvonaltervező segítségével. A közlekedési környezet – mint rendszer – jellemzői. A közlekedési infrastruktúra mennyiségi jellemzői (idő, sebesség, gyakoriság, közlekedési logisztika).</p>	<p>Irányított beszélgetés – frontális osztálymunka</p> <p>Tanári magyarázat, szemléltetés</p> <p>Feladattal irányított egyéni és kiscsoportos feldolgozó munka.</p> <p>Feladattal, szempontokkal irányított megfigyelés, csoportos megbeszélés.</p> <p>Szövegek, ábrák, menetrendek, térképek feladattal irányított elemzése</p> <p>Feladattal, szempontokkal irányított megfigyelés, egyéni és csoportos szerelés.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, digitális információk kezelése.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> kerékpározás.</p> <p><i>Fizika:</i> motorok, mechanika.</p> <p><i>Matematika:</i> tájékozódás a térben térkép és egyéb vázlatok alapján, számok, műveletek, számítások időtartamokkal.</p> <p><i>Informatika:</i> Alkalmazások használata. Többszálú lineáris olvasás.</p>	<p>Információforrások, audiovizuális anyagok.</p> <p>Térképek, menetrendek, utikönyvek</p> <p>Motor és egyéb működő modellek</p> <p>Kerékpár, kerékpáros gyakorló- és ügyességi pálya.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Motor, útvonaltervezés, menetrend, környezettudatos közlekedés, környezeti terhelés.</p>		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés			Órakeret: 8+4 óra
Előzetes tudás	Tájékozottság a háztartás ellátó rendszereiről Adott feladat megoldásához szükséges információk szerzése és célszerű felhasználása. Rajzolás, mérés. Tárgyak elkészítése minta alapján. Egyszerű szerelési műveletek elvégzése segítséggel. Szerszámok biztonságos alkalmazása. Tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése			
További feltételek	Személyi: Technika és háztartástan tanár			
	Tárgyi: A tananyag megtanításához szükséges anyagok, szerszámok, eszközök, gépek. Felszerelt szaktanterem.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról, tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. A karbantartás szükségességének felismerése, helyzetelemzés, hibakeresés, problémamegoldás, a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése. A munka során felhasznált anyagok technológiai tulajdonságainak felismerése, az ismeretek alkalmazása. A tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, a biztonság iránti igény kialakítása. Véleményalkotás az egyes szakmákról, munkatevékenységekről.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	

<p>3.1. Karbantartás a háztartásban</p> <p>Vízvezeték-szerelvények, különféle vízcsapok, lefolyók, WC tartályok működése (szabályozása), gyakran előforduló hibák, javítások.</p> <p>Áramkör: a biztosító, a vezeték és a szerelvények mérete, valamint a fogyasztók teljesítménye közötti összefüggés.</p> <p>Világítási áramkör, foglalatok, izzófajták, energiatakarékos izzók, kapcsolók – adatok értelmezése, összehasonlítása.</p> <p>Fali dugaszoló aljzatok, vezetékcsatlakozások, villásdugók szerelése.</p> <p>A laikus által végezhető javítások határai.</p> <p>3.2. A) Tárgykészítés Munkadarab készítése.</p> <p>Egy probléma (érzékelés, kapcsolás stb.) megoldása elektronikai áramkör modell készítésével, a hozzá tartozó kapcsolási rajz segítségével.</p> <p>Az irányítástechnika és az automatizálás alapjainak megismerése a készített modell segítségével.</p> <p>Motoros járműmodell (közúti, vízi, vagy kötött pályás) tervezése, elkészítése, kipróbálása, értékelése.</p> <p>A gépek és a gépelemek megismerése a készített modell segítségével.</p> <p>VAGY (az érdeklődési kör és a lehetőségek függvényében)</p> <p>3.3. Eszközök rendeltetésszerű, biztonságos használata, megfelelő munkakörnyezet</p> <p>Biztonságos munkavégzéshez szükséges munkafogások ismerete, alkalmazása.</p> <p>A szerszámok célszerű, balesetmentes használata.</p> <p>A munkakörnyezet rendjének fenntartása.</p> <p>A műveletekhez szükséges munkavédelmi felszerelések alkalmazása.</p> <p>A segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése.</p>	<p>Irányított beszélgetés – frontális osztálymunka</p> <p>Tanári magyarázat, szemléltetés</p> <p>Feladattal irányított egyéni és kiscsoportos feldolgozó munka.</p> <p>Feladattal, szempontokkal irányított megfigyelés, csoportos megbeszélés.</p> <p>Szövegek, ábrák, diagramok feladattal irányított elemzése</p> <p>Feladattal, szempontokkal irányított megfigyelés, egyéni és csoportos munkavégzés</p>	<p><i>Fizika:</i> áramkör, vezető, fogyasztó, az elektromos áram munkája és teljesítménye.</p> <p><i>Informatika:</i> információkeresés és, irányítás, szabályozás.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> Kötődés a tárgyi világhoz. Találmányok az emberiség szolgálatában (az emberek javára, kárára).</p> <p><i>Keresztyén magatartási szabályok.</i></p>	<p>Információforrások, audiovizuális anyagok.</p> <p>A feladatoknak megfelelő anyagok, szerszámok, szerelvények, modellek, szerelőkészletek.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Vízvezeték, szerelvény, szabályozás, elektromos szerelvény, áramkör, A) gépelem</p>		

<p>Tematikai egység/</p>	<p>4. Továbbtanulás, munkák, szakmák, megélhetés, munkakörnyezetek megismerése</p>	<p>Órakeret:</p>
---------------------------------	---	------------------

Fejlesztési cél				8 óra
Előzetes tudás	<p>A környezet állapotára, változtatására, az emberi tevékenységek feltételeire és hatásaira irányuló érdeklődés, erről szerzett tapasztalatok.</p> <p>Saját tapasztalatok a munka világából a személyes környezetben élők tevékenységéhez kapcsolódóan.</p> <p>A saját tevékenységek eredményességéről, erősségekről, gyengeségekről szóló tapasztalatok.</p>			
További feltételek	<p>Személyi: Technika és háztartástan tanár</p> <p>Tárgyi: A tananyag megtanításához szükséges anyagok, szemléltetőeszközök. Munkahelyek.</p>			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A munkavégzés jelentőségének tudatosítása a társadalom jóléte szempontjából.</p> <p>Az ember környezetének, valamint tevékenységeinek, munkájának, továbbá a megélhetés és az életminőség kapcsolatának felismerése.</p> <p>Továbbtanulási, pályaválasztási elhatározás, életpálya-elképzelés kialakítása, megerősítése. A tervezett pálya jellemzőinek összevetése a személyes elképzelésekkel, a lehetőségek helyes megítélése, fejlődő önismeret, reális önértékelés.</p> <p>A megélhetést biztosító tervezett életpályára, munkára való alkalmasság nélkülözhetetlen összetevőinek (képesség, szaktudás, tanulás, munkakultúra) tudatosítása.</p> <p>A saját életpálya és életminőség alakításában viselt személyes felelősség felismertetése.</p> <p>Előzetes ismeretszerzés a karrier, a hivatás és a családi élet összeegyeztetéséről.</p> <p>A munkamegosztás, az egyéni és kollektív munkatevékenységek, a technológiai folyamat, a produktumok stb. összefüggéseinek felismerése, megértése.</p> <p>A munkára való alkalmasság összetevőinek, a munkavégzés körülményeinek és a munkát végzőre gyakorolt hatásoknak, a munkával járó veszélyeknek a felismerése.</p> <p>Tapasztalatszerzés a helyes munkamagatartásról, a munkakultúráról.</p> <p>A megismert munkakörnyezetekről alkotott vélemény és érvek megfogalmazása a saját elképzelésekkel összevetve.</p> <p>Közelebb kerülés a saját pályaválasztási döntéshez.</p> <p>A munkakereséssel, munkába állással kapcsolatos alapvető tudnivalók elsajátítása.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	

<p>4.1. A tanulási pálya</p> <p>A tanulási pálya szakaszai. Képzési lehetőségek, eltérő tanulási utak, szakmatanulási lehetőségek megismerése, elemzése, összevetése. Iskolatípusok, képzési formák, közoktatás, szakképzés, felsőoktatás, felnőttképzés, érettségi, szakmai vizsga, diploma.</p> <p>4.2. Szakmák és munkák</p> <p>Az egyes gazdasági ágazatokhoz tartozó munkák, foglalkozások, szakmák, szakmacsoportok megismerése, elemzése, összevetése. Szakmák közös és eltérő tevékenységi elemei, termékei, szolgáltatásai, munkakörülményei. A napi életvitelt meghatározó, az egyes szakmákhoz, foglalkozásokhoz kapcsolódó jellemzők (pl. munkaidő beosztás, szezonális).</p> <p>4.3. Munkakörnyezetek megismerése</p> <p>Előzetes tájékozódás a megismerendő munkakörnyezetekről, technológiákról, munkatevékenységekről, termékekről, szolgáltatásokról, munkakörülményekről, munkaszervezeti keretéről. Információforrások felkutatása.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Egyedi termékkészítéssel foglalkozó, javító, felújító; – árutermelő, ipari vagy agrár jellegű; – kereskedelmi, vendéglátási, gazdasági, közlekedési jellegű; – egészségügyi, szociális, oktatási jellegű, és személyeknek szolgáltatást nyújtó más munkahely, munkakörnyezet, foglalkozás megismerése helyszínen tett látogatás, audiovizuális segédanyag vagy meghívott szakértő segítségével. <p>Információgyűjtés a megismert munkakörnyezetekről: az alkalmazott eszközök, technológiák, a felhasznált anyagok, a munkafolyamatok jellemzői, a tevékenység feltételei és környezeti hatásai, munkaszervezeti sajátosságok, munkakörülmények, kereseti lehetőségek. A szerzett tapasztalatok rögzítése, feldolgozása.</p> <p>4.4. Környezet és pályaválasztás</p> <p>A családi, települési környezet, az életmód, a megélhetés, a továbbtanulási</p>	<p>Irányított beszélgetés – frontális osztálymunka</p> <p>Tanári magyarázat, szemléltetés</p> <p>Feladattal irányított egyéni és kiscsoportos feldolgozó munka.</p> <p>Feladattal, szempontokkal irányított megfigyelés, csoportos megbeszélés.</p> <p>Szövegek, ábrák feladattal irányított elemzése</p> <p>Munkahely látogatás</p> <p>Önismereti, pályaalalmassági tesztek</p>	<p><i>Informatika:</i> adatgyűjtés az internetről.</p> <p><i>Földrajz:</i> a gazdaság ágai, a munkahelyteremtés természet- és gazdaságföldrajzi alapjai.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan: Az egyszerű emberek tisztelete, szakmák megbecsülése.</i></p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> munkahely és munkavállalói szerep.</p> <p><i>Magyar találmányok, feltalálók.</i></p> <p><i>Hit- és erkölcsstan: A munka és a</i></p>	<p>Információforrások, audiovizuális anyagok.</p> <p>Bemutató filmek</p>
---	--	--	--

lehetőségek és a személyes ambíciók összevetése.
Elképzelések megfogalmazása a saját lehetőségekről, tanulási pályáról.

Karrier és hivatás fogalma, ezek hatása a családi szerepek, értékrend és munkamegosztás alakulására.

A települési és a tágabb környezet gazdasági, foglalkoztatási, továbbtanulási lehetőségei.

A szakmákról, munkalehetőségekről, pályaaltemasságról, továbbtanulásról szóló információk forrásainak megismerése, használata. Önálló tájékozódás szakmákról, munkákról internetes (pl. Nemzeti pályaaorientációs portál) és más információforrásokból, valamint a személyes környezetben.

4.5. Munkavállalás

Vállalkozók és alkalmazottak az értékteremtő munkában. A vállalkozói lét és az alkalmazotti helyzet előnyei és hátrányai.

Vállalkozói tevékenységek, a vállalkozó személye, felelős vállalkozói

magatartás.

Alkalmazottként való elhelyezkedés. A munkába állás adminisztratív előzményei (álláskeresés, tájékozódás, önéletrajz, motivációs levél, állásinterjú).

4.6. Megélhetés

A család megélhetése, a jövedelemforrások, a napi életvitel, az élethelyzetek és az életminőség összefüggései.

A család megélhetési, önfenntartási lehetőségei, tevékenységei, a tanulás és a munkamagatartás szerepe, kapcsolata.

Teendők és lehetőségek munkanélküliség esetén.

mun

gző ember tisztelete. Személyes tapasztalatok, együttműködés,

egyéni boldogulás és a csapatmunka.

Pályaválasztás – foglalkozás, élethivatás.

Magyar nyelv és irodalom: az önéletrajz formái, a hivatalos levél jellemzői.

Általános iskola, középiskola, felsőoktatás, szakképzés, felnőttképzés, szakképesítés (szakma), érettségi, diploma, fizikai munka, kétszemes munka, szellemi munka, ipar, kereskedelem, mezőgazdaság, közlekedés, termelés, termék, szolgáltatás, foglalkozás, munkahely, munkaidő, munkabér, munkaadó, munkavállaló, vállalkozó, alkalmazott, motivációs levél, állásinterjú, munkaszerződés, munkanélküliség, családi öfenntartás, karrier, hivatás, alapanyag, termelőeszköz, gép, árutermeles, sorozatgyártás, egyedi termék, javítás, felújítás, szolgáltatás, építés, szerelés, technológia, munkaművelet, fogyasztó, vevő, ügyfél, vállalat, vállalkozás, intézmény, munkaszervezet, munkahelyi hierarchia, munkamegosztás, munkanorma, munkabér.

*Kulcsfogalmak/
fogalmak*

k á t v é				

<p>A fejlesztés eredményei a évfolyam végén</p>	<p>Az egészséges, biztonságos, környezettudatos otthon működtetéséhez szükséges praktikus életvezetési ismeretek elsajátítása, készségek kialakulása.</p> <p>A háztartás elektromos, víz-, szennyvíz-, gáz- és más tüzelőberendezéseinek biztonságos kezelése, takarékos és felelős használata, a használattal járó veszélyek és környezeti hatások tudatosulása, hibák, működészavarok felismerése. Egyszerű karbantartási, javítási munkák önálló elvégzése.</p> <p>Környezettudatosság a háztartási hulladékok kezelése során.</p> <p>A víz- és energiafogyasztással, hulladékokkal kapcsolatos mennyiségek és költségek érzékelésének, becslésének képessége. Elköteleződés a takarékos életvitel és a környezetkímélő technológiák mellett.</p> <p>A kerékpárosokra vonatkozó közlekedési szabályok tudatos készségi szintű alkalmazása. Tájékozottság a közlekedési környezetben.</p>
---	---

T

u

d

a

t

o

s

k

ö

z

l

e

k

e

d

é

s

i

m

a

g

a

t

a

r

t

á
s
.
A
k
ö
z
l
e
k
e
d
é
s
i
m
o
r
á
l
a
l

k
a
l
m
a
z
á
s
a
.

Környezettudatos közlekedésszemlélet.
Alapvető tájékozottság a továbbtanulási lehetőségekről, elképzelés a saját felnőttkori életről, pályaválasztási lehetőségek mérlegelése.
Tapasztalatok, ismeretek, véleményalkotás a meglátogatott munkahelyekről, ezek összevetése a személyes tervekkel. Az adottságok, képességek, igények, lehetőségek összhangjának keresése.
A munkatevékenységnek az önmegvalósítás részeként történő értékelése. A munkába álláshoz szükséges alapkészségek és ismeretek elsajátítása.

Továbblépés feltételei	<p>A foglalkozásokon való, aktív cselekvő részvétel. A fejlesztési céloknak megfelelő készségek, képességek, attitűdök folyamatos fejlődése. A foglalkozásokon a tárgyak, produktumok elkészítése, a feladatok megoldása, a tevékenység elvégzése. A lakás villamos berendezéseinek ismerete és helyes használata. Alapvető balesetvédelmi és érintésvédelmi ismeretek. Ismerje a közműrendszerek (vízvezeték- és fűtési rendszerek) működését. A közlekedési helyzetek helyes megítélése, a veszélyhelyzetek gyors felismerése, elhárítása. Ismerje fel az egészséget fenyegető veszélyek, különös tekintettel a dohányzása, az alkohol és a kábítószer-fogyasztás veszélyeire, fogadja el az egészségvédelemnek és az élet feltétlen tiszteletének fontosságát. Rendelkezzen megfelelő önismerettel és pályaképpel</p>
-----------------------------------	--

Testnevelés Helyi tantárgyi tanterv 5 – 8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
Kötelező tantárgy 5 – 8. évfolyamon

A tantárgy órakerete

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	5	180	162	18
6.	5	180	144	36
7.	5	180	149	31
8.	5	180	149	31

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- A tanterv minden felsős évfolyamon teljes tanévre kiterjedő állandó – fiúk ill. lányok összevonásával kerül megtartásra.
- A tanulói munka értékelése, a más tantárgyakhoz való tantárgyi integráció révén pedagógiai szempontból is hangsúlyt kap a csoportmunka.
- A testnevelés órákon megszerzett tudás és ismeretanyag kapcsolódik az iskola értékeihez, mindennapi életéhez.

A tanterv alkalmazásához szükséges személyi és tárgyi feltételek:

- tárgyi feltételek: tornaterem, szertár, zuhanyzókkal és mosdókkal ellátott öltözők, salakos futópálya, beton kézilabda pálya, távolugró gödör
- személyi feltételek: 4 fő testnevelés szakos felsős tanár, 4 fő testnevelés speciális kollégiumot végzett alsós tanító

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott 2.2.17_testnev_5-8 testnevelés tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (\pm)	Témakör összidőkerete
Természetes és nem természetes mozgásformák	18		18
Úszás és úszó jellegű feladatok	18		18
Sportjátékok	35	11	46
Atlétika jellegű feladatok	20	4	24
Torna jellegű feladatok	29	3	32
Alternatív környezetben űzhető sportok	23		23
Önvédelmi és küzdő jellegű feladatok	19		19
Évfolyam összesen	162	18	180

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (\pm)	Témakör összidőkerete
Természetes és nem természetes mozgásformák	18		18
Sportjátékok	35	11 + 4 (úszás helyett)	50
Atlétika jellegű feladatok	20	4 + 5 (úszás helyett)	29
Torna jellegű feladatok	29	3 + 3 (úszás helyett)	35
Alternatív környezetben űzhető sportok	23	+ 3 (úszás helyett)	26
Önvédelmi és küzdő jellegű feladatok	19	+ 3	22
Évfolyam összesen	144	18+18	180

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (\pm)	Témakör összidőkerete
Természetes és nem természetes mozgásformák	17		17
Sportjátékok	31	7 + 4 (úszás helyett)	42
Atlétika jellegű feladatok	28	3 + 4 (úszás helyett)	34
Torna jellegű feladatok	28	3 + 3 (úszás helyett)	35
Alternatív környezetben űzhető sportok	22	+ 4 (úszás helyett)	26
Önvédelmi és küzdő jellegű feladatok	23	+ 3 (úszás helyett)	26
Évfolyam összesen	149	13 + 18	180

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Természetes és nem természetes mozgásformák	17		17
Sportjátékok	31	7 + 4 (úszás helyett)	42
Atlétika jellegű feladatok	27	3 + 4 (úszás helyett)	34
Torna jellegű feladatok	29	3 + 3 (úszás helyett)	35
Alternatív környezetben űzhető sportok	22	+ 4 (úszás helyett)	26
Önvédelmi és küzdő jellegű feladatok	23	+ 3 (úszáshelyett)	26
Évfolyam összesen	149	13+18	180

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása:

5. évfolyam:		Szabad órakeret:	18
Tematikai egység	Téma		Óraszám
Sportjáték	<ul style="list-style-type: none"> - röplabda - kosárlabda - labdarúgás - kézilabda 		11
Atlétika	<ul style="list-style-type: none"> - rajtok, rajthelyzetek - futások különböző formái - ugrások: távolugrás, magasugrás - kislabdadobás 		4
Torna	<ul style="list-style-type: none"> - talajgyakorlat: gurulóátfordulások, fejállás, gyertya, híd összekötőelemek, - szekrényugrás - kötélmászás 		3
Összesen:			18

6. évfolyam:		Szabad órakeret:	36
Tematikai egység	Téma		Óraszám
Sportjátékok	<ul style="list-style-type: none"> - röplabda - kosárlabda - labdarúgás - kézilabda 		15
Atlétika	<ul style="list-style-type: none"> - rajtok, rajthelyzetek - futások különböző formái - ugrások: távolugrás, magasugrás 		9

	- kötélmászás	
Torna	- talajgyakorlat: gurulóátfordulások, fejállás, gyertya, híd összekötőelemek, - szekrényugrás - kötélmászás	6
Alternatív környezetben üzhető sportok	- frizbi - tollaslabda - asztalitenisz	3
Önvédelmi és küzdő jellegű feladatok	- grundbirkózás: fogások, küzdelem - judo: esések, tompítások	3
	Összesen:	36

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	31
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Sportjátékok	- röplabda - kosárlabda - labdarúgás - kézilabda	11
Atlétika	- rajtok, rajthelyzetek - futások különböző formái - ugrások: távolugrás, magasugrás - súlylökés: vetések - váltófutás	7
Torna	- összefüggő talajgyakorlat: gurulóátfordulások, fejállás, kézállás, gyertya, híd összekötőelemek, - szekrényugrás: támaszugrások - kötélmászás - függeszkedés	6
Alternatív környezetben üzhető sportok	- frizbi - tollaslabda - asztalitenisz - floorball	4
Önvédelmi és küzdő jellegű feladatok	- grundbirkózás: fogások, küzdelem - judo: esések, tompítások	3
	Összesen:	31

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	31
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Sportjátékok	- röplabda	11

	<ul style="list-style-type: none"> - kosárlabda - labdarúgás - kézilabda 	
Atlétika	<ul style="list-style-type: none"> - rajtok, rajthelyzetek - futások különböző formái - ugrások: távolugrás, magasugrás - súlylökés: vetések - váltófutás 	7
Torna	<ul style="list-style-type: none"> - összefüggő talajgyakorlat: gurulóátfordulások, fejjállás, kézállás, gyertya, híd összekötőelemek, - szekrényugrás: támaszugrások - kötélmászás - függeszkedés 	6
Alternatív környezetben űzhető sportok	<ul style="list-style-type: none"> - frizbi - tollaslabda - asztalitenisz - floorball 	4
Önvédelmi és küzdő jellegű feladatok	<ul style="list-style-type: none"> - grundbirkózás: fogások, küzdelem - judo: esések, tompítások 	3
Összesen:		31

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

Ezen az iskolafokon a tanulók a mozgástanulás magasabb szintjére lépnek. Az alapokat az 1–

4. évfolyamon megvalósuló céltudatos fejlesztési folyamat biztosítja. Erre építve valósul meg

5. évfolyamtól az életkori sajátosságokat és a szenitív időszakokat szem előtt tartó komplex készség- és képességfejlesztés. A tulajdonképpeni sportági képzés az 5. évfolyamon kezdődik meg, és teljesedik ki a 8. évfolyamra, mindvégig szem előtt tartva a motoros teljesítmény két alapvető összetevője – a mozgáskészség és motoros képesség – szükségszerű összhangjának megteremtését. A Nemzeti alaptanterv testnevelés és sport műveltségterület célkitűzéseinek megvalósításához 5–8. évfolyamon az örök értékeket képviselő tradicionális sportágak mellett a tanulók érdeklődését kiváltó újszerű sport-, illetve testgyakorlati ágakra helyezük a hangsúlyt. A javasolt tartalmak feldolgozása igényes és sokoldalú mozgáskultúrával, magas szintű cselekvésbiztonsággal ruházza fel a tanulókat. Olyan tudásról van szó, melynek előnyeit észrevétlenül élvezik a mindennapok cselekvéseiben, motoros és motivációs bázisa a rekreációs célú sporttevékenységeknek, és nem utolsó sorban utat mutat, és utat nyit a tehetségesek előtt az élsport világába. Ez az életkor kiemelkedő szerepet játszik a testnevelés és sport iránti elkötelezettség, az élethosszig tartó fizikai aktivitás iránti igény

megalapozásában. Ebből a prioritást élvező szempontból a tartalom megjelenési formái és a hozzájuk kapcsolódó módszerek is kulcstényezőnek számítanak. Az 5–8. évfolyamra összeállított kerettanterv a sportági, illetve testgyakorlati ágak pszichomotoros tartalmait mellett különös gondot fordít a tudatosítást elmélyítő, az informáltságot gazdagító, ezáltal a kognitív szférát érintő elméleti ismereteknek – természetesen szoros összefüggésben a motoros tartalommal. Így a tartalom szerves részei a személyi higiénével, a balesetek megelőzésével, a játék-versenyszabályokkal, a sport- és testgyakorlati ágakkal kapcsolatos alapvető technikai-taktikai tudáselemek, az életkorhoz igazított élettani ismeretek, a tudatos tanulást segítő cselekvési, biomechanikai, edzésméleti elvek, módszerek stb. Az elméleti tudásanyag része továbbá az egészséggel, az életmóddal, azaz a test kulturálásával kapcsolatos ismeretek köre. „Ép testben ép lélek”, – erős, egészséges ember könnyebben vehet bármilyen akadályt; kudarcot, betegséget, gyászt,...- tehát testi és lelki bajokat egyaránt.

A testnevelésóra minden mozzanata a felső tagozatban is magában rejti az *erkölcsi tulajdonságok* fejlesztésének lehetőségét. A játék- és viselkedésszabályok betartatásával a szabálykövető magatartást alapozzuk meg. A „fair play”, fontosságára való felhívás, mint református érték. De ez csak meggyőző pedagógiai tevékenység eredményeként valósulhat meg. Cél beláttatni azt, hogy a szabályok az egyén és a közösség érdekeit egyaránt szolgálják. Így élvezhető minden játék, a játék- és versenyszabályok tisztelete biztosítja az egyenlő feltételeket. Ilyen körülmények között az adott cél mindenki számára elérhető. Az erkölcsi fejlődést szolgálja a fair play fogalmának megismerése, az igazságosság elvének elfogadása és annak gyakorlatba ültetése, a kötelességteljesítés, a szorgalmas munkavégzés és a mások teljesítménye iránti felelősségérzet elismerése. Ide kapcsolhatók a felelősségvállalás másokért fejlesztési terület elvárásai. A motoros közeg természete megkívánja a társakkal való együttműködést, de együttnevelés esetén a közösséghez tartozó fogyatékkal élő társaknak történő segítség is erkölcsi kötelesség. Hazánk gazdag a nemzetközi sportsikerekben. A sportéletünk sikereinek és kiemelkedő sportembereink megismerése a *nemzeti öntudat* és *hazafias nevelés* erős érzelmeket is megmozgató eszköze. Ez a témakör minden tanulót megérinti, és büszkeséggel tölti el, nem beszélve a sportban tehetséget mutató tanulókról. Esetükben már az 5. évfolyamtól kezdve lehetőség nyílik a *pályaorientáció* megalapozására. Nincs is talán több olyan műveltségterülete a közoktatásnak, amely hatékonyabb terepe lenne a *demokráciára nevelésnek*. A sport *önfegyelemre, önuralomra nevel*. Az erőszakmentesség, az agresszió elvetése és a konfliktusok normális kezelése alapvető elv és gyakorlat a testnevelésben ezen az iskolafokon is. A közös célért való együttműködést kínálja a motoros oktatás megannyi szituációja. Az erőszakmentességet szolgálja a testnevelés azzal is, hogy már az 5. évfolyamtól kezdve felhívja a figyelmet a sporteseményekhez kapcsolódó agresszióra és elítéli azokat, a médiában megjelenő formái esetében is. Szembesülni önmagunkkal, reális testképet és énképet kialakítani szinte lehetetlenség lenne a motoros cselekvések végrehajtása és átélése nélkül. A motoros teljesítmény külső értékelése még nagyon fontos pedagógiai módszer ebben az életkorban. De a 7–8. évfolyamra az *önértékelés*, a belső értékelés szerepe egyre inkább felértékelődik. Önkritikai és kritikai érzékük eredményeként ebben az életkori szakaszban már határozott véleményt tudnak megfogalmazni saját és társaik teljesítményéről, illetve magatartásáról. A *testi és lelki egészségre* nevelés értékei egybeforognak a testnevelés és sport műveltségterület

célrendszerével. Bár a nevelési terület feladatainak megoldásából minden közoktatási tantárgynak ki kell venni a részét, a testnevelés deklaráltan és rejtett tantervi hatásként is záloga a feladatok realizálásának, az életkori szakasz sajátosságainak megfelelően. Szorosan ide tartoznak azok a sport és a környezet kapcsolatát tartalmazó, a *környezettudatosságot* szolgáló információk, amelyekre a szabadtéren történő sportfoglalkozások adnak lehetőséget. A kerettanterv szerkezeti egységei révén a motoros tanulás komplexitását tükrözi ezen az iskolafokon is. Motoros képességek, motoros készségek egymással szerves és funkcionális kapcsolatban fejlesztendők. Ezt a két összetartozó elemet játékos, élményt nyújtó módszerekkel és célszerű szakpedagógiai instrukciókkal realizáljuk, valamint hozzáadunk az életkornak, értelmi képességeknek megfelelő elméleti ismereteket, akkor a sikeres tanulás, a hatékony motoros oktatás stratégiáját valósítjuk meg. Ezzel megismertetjük a tanulókat az *eredményes tanulás alapvető technikáival*, és felkészítjük őket az önálló testkulturális művelődésre.

A fejlesztési területek feladatainak fentebb bemutatott megvalósításával sikeresen munkálkodunk a *hatékony, önálló tanulás, valamint a szociális és állampolgári kompetencia kialakításán*.

Az *anyanyelvi kommunikáció* fejlesztése döntően két módon valósul meg az 5–8. évfolyam testnevelés oktatása keretében. Meghatározó eszköz a szaknyelvi terminológiai, valamint a testkulturális ismeretek koncentrikusan bővülő körének igényes közvetítése a testnevelő tanár által. De nem elhanyagolható a kommunikációs kompetencia fejlesztése szempontjából a szűk értelemben vett szakmai közléseken túl, a tanár-tanuló kommunikáció milyensége, illetve a tanulók kommunikációs lehetőségeinek biztosítása. Erre alkalom nyílik a tanórákon többek között a hibajavítás, a saját és más teljesítményének értékelése, a játéksituációk megbeszélése, a győzelmek-vereségek okainak feltárása, az egymásnak nyújtott segítségadás stb. keretében. Cél a testkultúrához kapcsolódó, valamint közösségben végzett motoros tanulás folyamatához kapcsolódó kommunikációs hajlandóság és nyitottság kialakítása.

A *kezdeményező-készség, a vállalkozói kompetencia* fejlesztésére a testnevelés és sport természetéből adódóan ebben az életkori szakasz is számtalan lehetőséget tartogat. Elég csak a különböző foglalkoztatási formákban történő munkavégzésre gondolni. A testnevelési játékok, sportjátékok csapatainak megszervezésében, tevékenységükben, a tanórai versenyek lebonyolításában való részvétel is önálló feladat megoldását várja el a tanulóktól. Tanórán és tanórán kívüli foglalkozásokon, szervezeti és önkéntes formákban mindenki megtalálhatja a képességeinek, ambícióinak leginkább megfelelő reszortot, illetve feladatot. A kompetenciák és a fejlesztési területek összefüggéseire jellemző, hogy ennek a kompetenciának a fejlesztése egyúttal az erkölcsi fejlődést, a demokráciára nevelést, az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztését, a felelősségvállalást másokért az önkéntességet és még a pályaeorientáció nevelési területek céljait is szolgálják.

A testnevelés-tanítás sajátos céljai közé kell sorolni az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* kompetencia fejlesztését. A motoros cselekvések mozgásmintát és mozgásmodellt megközelítő megjelenítésük által esztétikai tartalommal bírnak. Már az 5. évfolyamtól kezdve nagy hangsúlyt kell fektetni a megjelenítés, a végrehajtás minőségére, mert ezek egyrészt az eredményesség mutatói, másrészt a belső motiváció kiváltó hatásai lehetnek. Egy szemre is szép tornaelem vagy labdás megoldás nagy hatással van az egyéni és

a társakra egyaránt. Az esztétikai élmény átélése, a kifejezőkészség kinyilvánítása kiváltja és fokozza a testnevelés iránti érdeklődést már ezen az iskolafokon is.

Testnevelés célja: egészség megőrzése, egy egészséges mozgáskoordináció kialakítása, betegségek megelőzése, prevenció s nem utolsó sorban a mozgás megszerettetése: játék,

örömszerzés. Egy német teológusnő szavait idézve:

„Hogy lehet boldogságot adni egy gyermeknek? Adjunk egy labdát a kezébe és játsszon!”

/ Dorothe Sölle /

5. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és nem természetes mozgásformák	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	<p>Az egyszerű bemelegítő gyakorlatok szaknyelvének ismerete és azok önálló végrehajtása.</p> <p>Részvétel a gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák kialakításában.</p> <p>A tanórához kapcsolódó higiénés és magatartási szabályok betartása.</p> <p>A relaxáció fogalmának, a tudatos ellazulásnak ismerete.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanórák szervezéséhez szükséges rendgyakorlatok elsajátítása.</p> <p>A biomechanikailag helyes testtartás végrehajtása.</p> <p>Alapvető jártasság a relaxációt szolgáló gyakorlatokban.</p> <p>A mozgásszabályozó-, ritmus- és a kéz-láb koordinációs képesség fejlődése.</p> <p>Az erősítés, a nyújtás és a mobilizálás alapvető elveinek és egyszerű módszereinek megismerése.</p> <p>Együttműködés a rendgyakorlatok és a csoportos feladatok végrehajtásánál.</p> <p>A személyi és környezeti higiénias ismeretek elsajátítása.</p> <p>A relaxációs tudás továbbfejlesztése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p><i>Rendgyakorlatok- térbeli alakzatok kialakítása.</i></p> <p>Az óra szervezéséhez szükséges térformák, alakzatok és kialakításuk. Sorakozó vonalban és oszlopban. Táv- és térköz felvétele. Nyitódás, zárkózás. Igazodás, takarás. Testfordulatok. Megindulás, megállás. Fejlődés, szakadozás.</p> <p><i>Gimnasztika</i></p> <p>Természetes mozgásformák egyéni- és társas szabadgyakorlatokban, szerek/kéziszerek felhasználásával, játékos feladatokkal és versengésekkel is összekötve.</p> <p>Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok az ízület- és gerincvédelem szabályainak megfelelően, eszköz nélkül és eszközökkel, egyénileg, párban valamint csoportban. Játékos gimnasztikai gyakorlatsorok zenére. Játékos és határozott formájú gyakorlatok: szabad-, társas, szer- és kéziszergyakorlatok. Határozott formájú szabadgyakorlati alapformájú 4–8 ütemű szabad-, társas-, kéziszer- és szergyakorlatok. Szabadgyakorlat füzér (6–8 gyakorlat) irányítva, vagy önállóan, zenére is.</p> <p><i>Képességfejlesztés</i></p> <p>Keringésfokozás testnevelési játékokkal. Alapállóképességet és ízületi mozgékonytárgyat fejlesztő egyszerű 2–4 alapformát tartalmazó, szabad-, szer- és kézigyakorlatok. Koordinációs</p>		<p><i>Matematika:</i> számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink, az emberi szervezet.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p>

képességfejlesztés kéziszergyakorlatok és szabadgyakorlatok folyamatos végrehajtásával, zenére is (ritmusérzék, kinezetikus differenciáló képesség). A testtartásért felelős izomcsoportok erősítése, nyújtása.

Játékok, versengések

A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. Koordinációt és fittséget fejlesztő szabály- valamint feladatjátékok kooperatív- és versenyjelleggel.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés: A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló speciális gyakorlatanyag. A testtartásért felelős izmok koncentratív használata. Légző- és lábboltozat erősítő gyakorlatok.

A 10 testtájról vonatkozó gerinctorna gyakorlatanyagból óránként 1 gyakorlat tanítása. . Az 5. osztályosok relaxációs gyakorlatai. Az autogén tréning alapfokú gyakorlatai.

Motoros, illetve fittségi tesztek végrehajtása.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

Az óra szervezéséhez szükséges rend- és gimnasztikai gyakorlatok alapfogalmai.

A bemelegítés és a levezetés funkciója a motoros tevékenységeknél.

A motoros alapképességek elnevezései.

A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek.

Az erősítés, a nyújtás és a mobilizálás alapvető elvei és egyszerű módszerei.

A törzserősítő gyakorlatok szerepe a testtartás javításában, a testtartásért felelős izmok ismerete. A futás szerepe és jelentősége a keringési, mozgató- és légzési rendszer fejlesztésében, az egészség megőrzésében, a fittség fokozásában.

Alapvető szervezési ismeretek az alkalmazott játékok lebonyolításában

Egészségnevelési alapismeretek: Az egészséges élet alapfeltételei (napi tisztálkodás, fogmosás, heti hajmosás, testmozgás, egészséges táplálkozás). Öltözői rend és a sportfelszerelés tisztasága. Ismeretek a pubertással járó testi és lelki változásokról

Relaxációs alapismeretek: belső figyelem, önkontroll, testtudat, a feszültségek feloldása.

Személyes felelősség: egészség, sport, életvitel, életmód és baleset-megelőzés alapismeretei.

Kulcsfogalmak/ fogalmak

Rendgyakorlatok, szabad-, társas, szer- és kéziszergyakorlat, bemelegítés, levezetés, képességfejlesztés, erő, gyorsaság, állóképesség, koordinációs képességek, erősítés, nyújtás, mobilizálás, prevenió, megelőzés, biomechanikailag helyes testtartás, relaxáció, fittség, edzettség, érzelem- és feszültség szabályozás, életmód, egészséges táplálkozás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Úszás és úszó jellegű feladatok	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Az uszoda rendszabályainak, baleset-megelőzési intézkedéseinek ismerete és betartása. Egy úszásnemben 25 méter biztonságos leúszása. A fejesugrás végrehajtása. A tanult úszásnem fogalmi készletének ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alsó tagozatban tanult úszásnem technikájának javítása. Az új úszásnem jártasság szintű elsajátítása. Fejlődés az aerob állóképesség terén az úszásnemnek megfelelő ritmus kialakításával, valamint folyamatos és távolságot növelő úszással. Az uszoda higiénés szabályainak betartása. Az úszás szerepének ismerete az egészséges életmódban és az életvédelemben.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Hátúszás <i>Feladatok háton:</i> lebegés és siklás háton. <i>Hátúszó lábtempó:</i> hátúszó lábtempó úszólappal és labdával; siklás hátúszás lábtempó; hátúszás lábmunka önálló gyakorlása. <i>Hátúszás kartempó:</i> hátúszás kartempó – késleltetve; mélytartásból, majd magastartásból; egykaros hátúszás-kísérletek; levegővétel. <i>Hátúszás kar- és lábtempó:</i> hátúszás lábtempó, késleltetett kartempó; hátúszás kar- és lábtempó technikai gyakorlatai.</p> <p>Új úszásnem: a gyorsúszás <i>Gyorsúszás lábtempó:</i> siklás hason; gyorsúszás lábtempó korlátnál és önállóan eszközök felhasználásával is; gyorsúszás lábtempóval. <i>Gyorsúszás kartempó:</i> gyorsúszás kartempó járásban; gyorsúszás kartempó járásban egy karral végzett kartempóval; egykaros úszások gyorsúszásban. <i>Gyorsúszás kar- és lábtempó összekötése.</i> <i>Gyorsúszás levegővétele:</i> gyorsúszás levegővétel gyakorlása járás közben; a gyorsúszás levegővétele „hátrafordulással”; a gyorsúszás kartempó és a levegővétel összekapcsolása. <i>Úszások a mélyvízben:</i> gyorsúszás karral-lábbal; gyorsúszás karral – lábbal, hátrafordulós levegővétellel; úszás szabadon. <i>Rajtok:</i> a hátúszó rajt előkészítő gyakorlatai, hátúszó rajt. Ugrások, merülések, taposások: beugrás és taposás a mélyvízben (növekvő időtartamban); fejesugrás.</p> <p><i>Képességfejlesztés</i> A koordinációs képességek fejlesztése a technikai gyakorlatok pontos végrehajtásával. Aerob állóképesség fejlesztése növekvő távolságra történő taposással, és úszással a tanult úszásnemekben. A gyorsasági állóképesség fejlesztése a gyors-, illetve a hátúszás lábtempójának alkalmazásával rövidebb távon, ismétlésekkel,</p>		<p><i>Természetismeret:</i> közegellenállás, a víz tulajdonságai, felhajtóerő, víz és vízszennyezés; személyi higiénia, testápolás.</p>

<p>versenyszerűen, valamint versenyszerű úszással meghatározott távolságra.</p> <p><i>Játékok, versengések</i></p> <p>Fogójátékok. Játékos, kooperatív vízbe ugrások; feladatok labdával és különböző eszközökkel. Egyéni, sor- és váltóversenyek úszólappal, egyéb eszközökkel. Víz-alámerülési versenyek. Versenyek mély vízben víz alatti feladatokkal. Úszóversenyek talpas-, majd fejesugrással meghatározott távon, a tanult úszásnemekben.</p> <p><i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i></p> <p>A bemelegítés vizes gyakorlatai; tartásjavító, prevenciós vízi gyakorlatok.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>Az úszásnemek és az úszásnemekkel összefüggő alapvető szakkifejezések.</p> <p>A víz szervezetre gyakorolt hatásai.</p> <p>Az aerob állóképesség fogalma és a fejlesztés alapvető módszerei.</p> <p>Az úszás szerepe, jelentősége az edzettség és a fittség növelésében.</p> <p>A vízben végezhető játékok balesetvédelmi és játékszabályai.</p> <p>A tanulás során alkalmazott úszóversenyek szabályai.</p> <p>Az uszoda és a fürdők higiénés szabályai.</p> <p>Az úszástudás és a vízbiztonság szerepe az egészség megőrzésében és az életvédelemben.</p> <p>Bátorságra nevelés a mélyvízben történő gyakorlatokkal.</p> <p>Az önkontroll fejlesztése az önálló és tudatos tanulással.</p>	
---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Úszásnem, levegővétel, taposás, fejesugrás, intenzív úszás, aerob állóképesség, önkontroll, vízbiztonság, életvédelem.
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 46 óra
Előzetes tudás	<p>Az alapvető manipulatív-, hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerűen végrehajtva.</p> <p>A manipulatív alapkészségek alapvető mozgásmintái és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete.</p> <p>Játékban és gyakorlás közben különböző biztonságos feladatmegoldás kézzel-lábbal is.</p> <p>A sportjáték elsajátításához szükséges labdás és labda nélküli motoros és kognitív képességek.</p> <p>Sportszerű magatartás a játéktevékenységben.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A sportjátékok életkori sajátosságokhoz igazodó alap technikai és taktikai készletének, valamint elméleti ismereteinek elsajátítása.</p> <p>Fejlődés a motoros képességekben a sportjátékok mozgásanyagának intenzív és tudatos gyakorlásával.</p> <p>A csapatjátékos tulajdonságok kialakulása, szerepük tudatosulása az eredményes játéktevékenységben.</p> <p>Aktív részvétel a sportjátékok előkészítő játékaiban és a sportjátékok</p>	

	<p>egyszerűsített, valamint kiteljesedő változataiban. Törekvés a sportszerűsége, a szabálykövető magatartásra, a figyelmes és hatékony munkavégzésre. Érdeklődés kialakulása a sportjátékok iránt. Az egyéni adottságoknak és érdeklődésnek leginkább megfelelő sportjáték megtalálása rekreációs célú testedzésre, vagy a versenyszerű sportágválasztás elősegítésére. Csapatportoknál cél a közösségre nevelés: egy célért, együtt, egymásért küzdünk!</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Legalább két sportjáték választása kötelező.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Kosárlabdázás <i>Labda nélküli technikai gyakorlatok:</i> Megindulás, megállás. Futás közben iram- és irányváltatások. Felugrások egy és páros lábról. Alaphelyzet. Cselezés meginduláskor és futás közben. A védőtől való elszakadás legegyszerűbb módjai. <i>Labdás technikai gyakorlatok:</i> Labdás ügyességi gyakorlatok. Labdavezetések: Magas, középmagas, mély labdavezetés helyben és haladással, mindkét kézzel. Labdavezetési feladatok. Hosszú- és rövid indulás. Megállások 1, 2 leütés után, labdavezetésből, sarkazás. Átadások-átvételek: Kétkezes mellső-, felső-, egykezes felsőátadás helyben és mozgás közben pattintva is. Páros-, lefutás. Kosárra dobások: Kosárra dobás helyből egy kézzel. Fektetett dobás <i>Taktikai gyakorlatok:</i> Emberfogásos védekezés: Taposás alaphelyzetben. A védekezés kar- és lábmunkája. Védőmozgás, a védő helyezkedése. <i>Képességfejlesztés</i> A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékokra jellemző gyakorlatokkal (futások iram- és irányváltatással, felugrások stb.). A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat-végrehajtásokkal. A motoros képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. <i>Játékok, versengések</i> A kosárlabdázás labda nélküli és labdás technikai készletének gyakorlása testnevelési játékokban. Kosárlabdajáték könnyített szabályokkal. Kosárra dobó versenyek, egyénileg és csapatban. Részvétel az iskolai mini kosárlabda bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás-nevelés elősegítése. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> Baleset-megelőzés a kosárlabdázás játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. A kosárlabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése.</p> <p>Röplabdázás <i>Labda nélküli technikai gyakorlatok:</i> Alaphelyzet. Igazodás a labdához.</p>	<p><i>Matematika:</i> logika, valószínűség-számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Természetismeret:</i> mechanikai törvényszerűségek; az emberi szervezet működése, energianyerési folyamatok.</p>

Labdás technikai gyakorlatok: Alkarérintés (könnyű műanyag labdával, majd röplabdával): Egyéni és páros gyakorlatok. Alsó egyenes nyitás: A nyitás gyakorlása egyénileg és párokban.

Kosárérintés: Egyéni és páros gyakorlatok. Kosár- és alkarérintés összekapcsolása, kísérletek a folyamatos és váltakozó érintésekre. Felső ütőérintés: egyénileg és párokban.

Taktikai alapgyakorlatok. Nyitás- nyitásfogadás

Képességfejlesztés

Különböző egyensúlyi helyzetekben állás, testhelyzetek változtatása, a labda és a test különböző helyzeteinek összehangolása. Labdaütögetés a kéz és a láb különböző felületeivel. Fejelés labdával.

Játékok, versengések

A technikai elemek gyakorlása testnevelés játékokban, játékos feladatokban, valamint mini röplabdázásban.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

A röplabdajáték szabadidőben, szabadtéren, strandon is játszható alapvető technikai készségeinek, valamint egyszerűsített játékformáinak megismerése.

Kézilabdázás

Labda nélküli technikai gyakorlatok: Alaphelyzet; védekező és támadó lábmunka; megindulás-megállás; felugrás-leérkezés, ütközések; cselek. Irányváltatások; cseles, megtévesztő mozgások; fordulatok labda nélkül. A sáncolás, a laza és a szoros emberfogás technikája.

Labdás technikai gyakorlatok: A labda fogása; guruló labda felvétele állóhelyben és mozgás közben. Labdavezetés mindkét kézzel állásban és mozgás közben, önszöktetéssel, irány-, iramváltással, nehezített körülmények között is. Egy- és kétkezes átadások helyben és mozgás közben, nehezített feltételek között is (kétkezes felső, mellső, pattintott; egykezes felső átadás helyben – kilépéssel Célba dobási gyakorlatok: helyből; kilépéssel; 3 lépés után; felugrásból

Taktikai gyakorlatok: 1:1 Védekezés emberfogással és 6:0-ás területvédekezéssel. A védő, a támadó helyezkedése. Egyéni védekezés: a védő helyezkedése a labda nélküli és a labdát birtokló támadóval szemben. Üres helyre helyezkedés, védőtől való elszakadás. Támadásból védekezésbe való visszarendeződés.

Helycsere labdaátadással, labdavezetéssel. Lerohanások, rendezetlen védelem elleni játék.

Képességfejlesztés

A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző gyakorlatokkal (pl. futások iram- és irányváltatással, felugrások, fordulatok, labdával is) a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladatvégrehajtásokkal.

Játékok, versengések

A kézilabdázás labda nélküli és labdás technikai elemeinek gyakorlása testnevelési játékokban és játékos feladatokban. Kézilabdajáték szabálykönnyítéssel mérkőzésszerűen. Részvétel az iskolai bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között, a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. Baleset-megelőzés a kézilabdázás játékelemeinek szabályos és körülményekintő végrehajtásával. A kézilabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése.

Labdarúgás

Labdás technikai gyakorlatok

Játékos labdás feladatok 2 3 4 vagy több játékos együttműködésével, négyzet, téglalap vagy rombusz alakzatban, átadások irányának megváltoztatásával. Labdavezetések külső és belső csüddel, mindkét lábbal, különböző alakzatban. Rúgás: belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával.

Átadások (passzolások), átvételek mindkét lábbal, átadások laposan mozgás közben, ívelten növekvő távolságra, irányváltoztatással.

Labdavevétel: talppal, belsővel, csüddel, combbal, mellel. Levegőből érkező labda átvétele belsővel. Fejlesztés: előre, oldalra, különböző irányból érkező labdával. Alapszerelés, megelőző

szerezés, labdaátvétel megakadályozása. Egyszerű cselek. Partdobás. *Taktikai gyakorlatok:* Párharcok az 1:1 elleni játékban, labdaszerzés, szabályos szerelés a játékban. Szabadulás emberfogásból elfutással és testcsellel Területvédekezés. Felállási formák a kispályás játékban.

Kapusmunka: Alaphelyzet, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása.

Kigurítás, kidobás, kirúgás állított, lepattintott labdával. *Képességfejlesztés*

A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző gyakorlatokkal (pl. futások előre, hátra és oldalra, irányváltással és fordulatokkal, labdával is; szökdelések-ugrások labda felhasználásával is; a játékelemek intenzív gyakorlása; mérkőzések; gyorsindulások különböző helyzetből, labdával is). A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat-végrehajtásokkal. A labdás koordináció játékos fejlesztése a játékelemekből kiindulva (cél elérése labdával, célbalövés, összjáték stb.). A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához.

Játékok, versengések

A technikai és a taktikai feladatok megoldását előkészítő, valamint a begyakorlást segítő játékok és játékos feladatmegoldások.

Cserefutball 3–4 fős csapatokkal. Játék 1 kapura 2 labdával. 2:1 elleni játék. Kispályás labdarúgás. Labdarúgó mérkőzések.

Részvétel az iskolai kispályás bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Baleset-megelőzés a labdarúgás játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. Az életkori sajátosságokhoz igazodó képességfejlesztés megvalósítása, különös tekintettel a koordinációs képességekre. A labdarúgás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között végzett játéktevékenységgel.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A sportjátékok játékelemeinek technikailag helyes és célszerű végrehajtásával kapcsolatos ismeretek, a tudatos és önálló tanulás segítése érdekében.

A sportjátékok játékszabály- és taktikai alapismeretei.

A sportjátékok elsajátítását kedvezően befolyásoló kondicionális és koordinációs képességek, valamint fejlesztésük alapismereti és egyszerű módszerei.

Az eredményes csapatjáték feltételei és a csapatjátékos tulajdonságok tudatosítása.

A sportjátékok szabadidőben is űzhető formáinak megismerése.

Az öntevékeny játékszervezés és -vezetés alapvető ismeretei.

A sportszerűség, a fair play szerepe, illetve a szabálykövető magatartás fontossága a sportjátékokban, a szabálytalanságok és a durvaság elutasítása, a sportjáték mérkőzéseit kísérő negatív jelenségek helyes értelmezése.

A magyar sportjátékok kiemelkedő bázisai, nemzetközi sikerei.

A sportjátékok balesetvédelmére, a tárgyi-létesítményi feltételekre és a sportoló felszerelésre vonatkozó alapismeretek.

A labda nélküli és labdás egyszerű bemelegítés elvei és módszerei.

A testnevelési játékok széles repertoárjának ismerete a sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátításához és az öntevékeny szabadidős tevékenységek szervezéséhez.

A sportjátékok iránti érdeklődés kialakulása és megszilárdulása az egyéni adottságoknak és érdeklődésnek leginkább megfelelő sportjáték megtalálása rekreációs célú testedzésre, vagy a versenyszerű sportágválasztás elősegítésére.

Kulcsfogalmak/ fogalmak

Védőtől való elszakadás, hosszú és rövid indulás, sarkazás, önpassz, fektetett dobás, emberfogásos védekezés, kétkezes mellső átadás, minikosárlabdázás, szabálykövető magatartás. Ütközés, testcel, sáncolás, laza és szoros emberfogás, bedobás, szabaddobás, büntetődobás, üres helyre helyezkedés, fair play. Játékelemek, labdaátadás, labdaátvétel, labdahúzogatás, labdagörgetés, csüd, megelőző szerelés, dekázás, partdobás, kigurítás-kirúgás, kispályás labdarúgás, összjáték, aranycsapat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatok	Órakeret 24 óra
Előzetes tudás	<p>A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok ismerete, precizításra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között.</p> <p>A 3 lépéses dobóritmus ismerete.</p> <p>A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban.</p> <p>Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is.</p> <p>A Kölyökatlétikával és/vagy a játékos feladatokkal kapcsolatos élmények kifejezése.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az atlétikai cselekvésminták elsajátítása, illetve azok alkalmazása az egyéni adottságoknak megfelelően.</p> <p>Törekvés az atlétikai versenyszámok technikájának elsajátítására és a teljesítménynövelésre.</p> <p>Fejlődés elérése a kondicionális képességek terén, különös tekintettel az aerob állóképességre-, valamint az alsó- és felső végtag dinamikus erejére.</p> <p>A tartós futás technikájának optimalizálása, és az egyénhez igazított sebesség kialakulása.</p> <p>Kitartás és igyekezet a motoros képességfejlesztésben, valamint a tartós munkavégzésben.</p> <p>Érdeklődés az atlétika sportág iránt.</p> <p>Tehetséggondozás a versenysport iránt érdeklődők számára.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Futások, rajtok</p> <p>Lassú futás tempóváltással, közbeiktatott feladatokkal. Futóiskolai gyakorlatok. Akadályfutás. (A szabadban természetes akadályok, a teremben tornaszerek leküzdése.) Közepes iramú futás. Iramfutások lendületesen, természetes mozgással. Állórajt, térdelőrajt. Rajtok-indulások különböző kiinduló helyzetből.</p> <p>Vágtafutások, gyorsfutások irányváltoztatással, különféle szintereken.</p> <p>Repülő és fokozó futások 30–40 m-en. Vágtafutások 20–30 m-en.</p> <p>Váltófutás, egykezes alsó váltás. Tartós futás a táv növelésével és a távnak megfelelő iram megválasztásával.</p> <p>Szökdelések, ugrások:</p> <p>Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Helyből távolugrás, folyamatosan is. Távolugrás guggoló vagy lépőtechnikával, 8–14 lépés nekifutásból az elugrás helyzetét tartva, elugró sávból.</p> <p>Magasugrás: 6–8 lépésről átlépő technikával nyújtott vagy hajlított lábbal; magasugróversenyek.</p> <p>Dobások:</p> <p>Dobóiskolai gyakorlatok: dobások és lökések különböző kiinduló helyzetből tömött labdával, helyből és 3–4 lépéses lendületből.</p>		<p><i>Ének-zene:</i> ritmus-gyakorlatok, ritmusok.</p> <p><i>Természetismeret:</i> energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság.</p> <p><i>Földrajz:</i> térképismeret.</p> <p><i>Informatika:</i> táblázatok, grafikonok.</p>

Dobások és lökések különböző célba, különböző labdával. Vetőmozgás füles labdával célba (sáv, zóna) helyből és negyed fordulattal. Kislabdahajítás célba és távolba nekifutással.

Képességfejlesztés

Az ideg-izom kapcsolat javítása futóiskolai gyakorlatokkal. Reagáló képesség, reakciógyorsaság fejlesztése és felgyorsulási képesség fejlesztése rajtgyakorlatokkal. Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Aerob állóképesség fejlesztése, a kitaró futás távjának fokozatos növelésével és a távra megfelelő egyéni iram kialakításával.

Mozgásátállítódás képességének fejlesztése akadályfutásokkal. Kinesztétikus differenciáló képesség fejlesztése iramváltásos futással. A láb dinamikus erejének növelése ugróiskolai gyakorlatokkal. A dinamikus láberő és a ritmusérzék növelése ugrókötél-gyakorlatokkal.

Játékok, versengések

Az atlétikai versenyszámok elsajátítását és begyakorlását segítő játékos feladatmegoldások, testnevelési játékok és versenyek.

Rajtversenyek. Futóversenyek 60 m-es távon, térdelő rajttal. Váltóversenyek. Helyből távolugró versenyek. Távol- és magasugró versenyek. Kislabdahajító versenyek helyből és nekifutással Célba dobó versenyek.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

A tartós futás technikájának optimalizálása, valamint az egyénhez igazított tartós futás sebességének kialakítása - a szabadidőben végzett önálló gyakorlás elősegítése érdekében. A szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások előtti bemelegítő gyakorlatok elsajátítása.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A tartós futás, a gazdaságos vágta- és irambeosztással kapcsolatos alapismeretek.

El- és felugrásoknál az erőteljes kar- és láblendítés jelentősége.

A nekifutás sebességének és az el-, illetve felugrás nagysága közti kapcsolat.

Különböző eszközökkel különböző célba történő dobások célszerű végrehajtásával kapcsolatos ismeretek.

A szabad levegőn rendszeresen végzett tartós futások szerepe az edzettség és a fittség kialakításában.

A fejlesztő folyamat során alkalmazott játékok, játékos feladatmegoldások céljának és jelentőségének tisztázása az atlétikára jellemző cselekvésminták elsajátításában.

Az alapvető versenyszabályok ismerete és betartása.

Törekvés a tanulók önmagukhoz viszonyított teljesítményének emelésére, egymás teljesítményének elismerése.

Az aerob jellegű futások jelentősége az egészség megőrzésében. Ismeretnyújtással érdeklődés felkeltés a rendszeresen végzett tartós futások iránt.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állórajt, térdelőrajt, vágtafutás, tartós futás, váltófutás, egykezes alsó váltás, aerob állóképesség, futóiskolai gyakorlatok, irambeosztás, el- és felugrás, hajítás- edzettség.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatok	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	<p>Az alapvető hely- és helyzetváltoztató, valamint manipulatív mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.</p> <p>Alapvető tornaelemeket tartalmazó gyakorlat önálló bemutatása.</p> <p>A szekrényugrásoknál többnyire nyújtott karú támasz.</p> <p>Az egyensúly megtartása fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben.</p> <p>A mászókulcsolás egyéni adottságoknak és képességeknek megfelelő végrehajtása.</p> <p>Egyénileg, párban és csoportban végzett ritmikus mozgások. A zene követése fokozódó sikerességgel.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A motorikus cselekvésbiztonság fejlődése a torna jellegű feladatmegoldásokban.</p> <p>Igényesség az esztétikus test iránt és a „tornászos” mozgás elsajátítására.</p> <p>Fejlődés a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából kiemelt motoros képességek terén, különös tekintettel a test erejére, az ízületi mozgékonyaságra, az izomérzékelésre, a téri tájékozódó és az egyensúlyozó képességre.</p> <p>Törekvés a kreativitásra, az improvizációra és az önkifejezésre a torna jellegű feladatmegoldásokban.</p> <p>A reális testkép és a testtudat kialakulása.</p> <p>Az izmok, izomcsoportok erejének növelését és nyújtását szolgáló módszerek/gyakorlatok megismerése.</p> <p>A balesetvédelmi ismeretek tudatos alkalmazása, az együttműködés az egymás iránti segítőkészség kinyilvánítása.</p> <p>Érdeklődés kialakulása a torna jellegű feladatmegoldások iránt, a rendszeres fizikai aktivitás mozgásválasztékának bővítésére, illetve a versenysport iránt érdeklődők tehetséggondozása céljából.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Torna</p> <p>A talajtorna és legalább egy tornaszer választása kötelező.</p> <p><i>Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok:</i> Akadályokon fel-, át- és lemászások, kúszások. Támlázások különböző irányokban, különböző szereken. Mellső fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás. Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből, különböző testhelyzetekbe, sorozatban is. Zsugorfejállás. Fejállás, különböző lábtartásokkal. Fejállásból gurulóátfordulás előre, különböző testhelyzetekből, különböző testhelyzetekbe Spárgakísérletek. Mérlegállás. Hanyattfekvésből emelés hídba. Tigrisbukfenc. Összefüggő talajgyakorlat. Keresztbe állított ugrószekrényen (2–4 rész): felguggolás és homorított leugrás; zsugorkanyarlati átugrás, guggoló átugrás; huszárugrás. Hosszába állított ugrószekrényen (2–4 rész): felguggolás és homorított leugrás; felguggolás és gurulóátfordulás előre; gurulóátfordulás előre ugródeszkaról történő elrugaszkodással; felguggolás és leguggolás, felguggolás és leterpesztés. Alacsony gerendán: felguggolás és homorított leugrás; felguggolás és terpesztéssel leugrás. Gerendán: támaszhelyzetben át, fel- és leugrás.</p> <p><i>Függéshelyzetek és függésgyakorlatok:</i> Változatos feladatok függőszerkeken függőállásban, függésben, fekvő függésben. Bordásfalon függésben haladás oldalt, felfelé és lefelé. Függésben húzózkodások. Kötélmászás, mászókulcsolással. Érintő magas gyűrűn fiúknak: függésben térd- és sarokemelések; alaplendület függésben; zsugorlefüggés; lefüggés; fellendülés lebegő függésbe; ereszkedés hátsó függésbe; hátsó függésből emelés lebegőfüggésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás. Gyűrűn: hátsó függés; függésben lendület hátra, homorított leugrás, fellendülés lebegő függésbe. Lányoknak: lendületek előre-hátra; fellendülés lebegőfüggésbe; zsugorlefüggés.</p> <p><i>Egyensúlyozó gyakorlatok:</i> Egyensúlyozó járások és játékos feladatok gerendán, ferde padon, fordulatokkal, szerek hordásával. Alacsony gerendán (lányoknak): érintőjárás, hármaslépés, fordulatokkal és szökdelésekkel is. Mérlegállás. Függőleges repülés lábterpesztéssel.</p> <p><i>Képességfejlesztés</i></p> <p>Koordinációs képességek fejlesztése egyszerű talajgyakorlati elemek végrehajtásával, azok kombinálásával, valamint az ugrószekrény és a gyűrű alkalmazásával (téri tájékozódó-, mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék). Egyensúlyérzékelés fejlesztése alacsony gerendán végrehajtott statikus és dinamikus gyakorlatokkal. A váll, a kar és a törzs erejének fokozott erősítése támaszhelyzetben, valamint függésben végzett gyakorlatokkal.</p> <p><i>Játékok, versengések</i></p> <p>Játékos és utánzó feladatokkal ügyesség- és erőfejlesztés. Akadály- és váltóversenyek a tornaszerek felhasználásával. Összefüggő talajgyakorlat (fiúk-lányok), valamint gerendagyakorlat (lányok) önálló összeállítása, bemutatása a társak pontozásával.</p>	<p><i>Természetismeret:</i> az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, lökőerő, reakcióerő, hatásidő, egyensúly, tömeg, középpont.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> reneszánsz, barokk.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> társas viselkedés, önismeret, énkép, jellem, média, önreflexió, kooperatív munka.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmus és tempó.</p>

Tehetséggondozás a torna sportágban tehetségesekkel versenyeken való részvétellel.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

A szervrendszerek sokoldalú alkalmazkodásának elősegítése a torna jellegű feladatmegoldásokkal. A saját testtömeg mozgatásával, valamint a különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal a test izmainak arányos fejlesztése, a helyes testtartás kialakításának/megtartásának biztosítása. A cselekvésbiztonság növelésével a mindennapi életben történő biztonságos cselekvések elősegítése. A gyakorlás biztonságos körülményeinek megteremtése.

Ritmikus gimnasztika (lányoknak)

Előkészítő mozgások: RG-re jellemző tartásos és mozgásos gyakorlatelemek (kar- és törzsívek, kar- és törzshullámok stb.).

Fő mozgások: Testsúlyáthelyezések különböző irányokba, különböző kar- és törzsmozgásokkal kombinálva. Járások: alapforma, guggoló, lábujjon-, sarkon-, külső talpélenjárás, érintő-, hintajárás. Járások láblendítéssel, térdemeléssel, sarokemeléssel; hajlított járás, különböző kar- és törzsmozgásokkal kombinálva, különböző irányba, fordulatokkal is. Ritmizált lépések: keringő-, ridalépés, zárt és nyitott hármaslépés, váltólépés egyszerű formái különböző kar-, ill. törzsmozgásokkal, fordulatokkal kombinálva. Futások: alapforma, térdemeléssel, sarokemeléssel, ollózó-, harántterpesztéssel –

különböző kar-, ill. törzsmozgásokkal, fordulatokkal kombinálva. Szökdelések: térdemeléssel, sarokemeléssel, harántterpesztéssel, oldalterpesztéssel, őztartással, lábkeresztezéssel, fordulattal, galoppszökdelés, szökdelés őztartással, szökdelő hármaslépés, koppantó szökdelés, indiánszökdelés – különböző kar-, ill. törzsmozgásokkal, fordulatokkal kombinálva. Ugrások: ugrássorozatok, hajlított olló, olló, őz, hajlított őz, terpeszugrás, bicskaugrás, összeugrások térd- és láblendítéssel. Egyensúlyozás: lábujjon térdemeléssel előre, oldalra; hajlított lábemeléssel hátra (attitude). Forgások: lépőforgás (tour chaine), egyszerű fordulatok, forgások egy lábon.

Kötélgyakorlatok: rövidkötél-gyakorlatok, lendítések, lengetések, körzések, nyolcas körzések, áthajtások, keresztáthajtások, dobások- elkapások, testre csavarások, talajra ütések, pörgetések, különböző irányokban és síkokban kötve egyszerű testtechnikai elemekkel.

Képességfejlesztés

Az ízületi mozgékonyosság, a ritmus-, a reagáló-, az egyensúlyozó képességek fejlesztése. A törzs-, láb-, csípőízület-hajlító és -feszítő dinamikus-statikusan erejének növelése. Az improvizációs képesség, a kreativitás és az esztétikai érzék fejlesztése. Nyújtó, erősítő hatású, állóképességet, mozgáskoordinációt, ritmusérzékenységet, ízületi mozgékonyosságot fejlesztő célgimnasztikai szabad-, bordásfal-, zsámoly-, rövidkötél-gyakorlatok.

Játékok, versengések

Átugrások, átugrások oszlopban kötél felhasználásával Páros gyakorlatok kötéllel. Játékok-feladatok hárman egy kötéllel. Egyéni és páros versengések kötél áthajtásokkal, különböző feladatokkal.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Prevenációs funkciók betöltése aerob munkavégzéssel, valamint az egészséget szem előtt tartó gyakorlatok jártasság szintű elsajátításával, a testtartásért felelős izomcsoportok fejlesztésével. Új, szabadidőben is gyakorolható testedzési formák megismerése által hozzájárulás az egészségmegőrző szokásrendszer megalapozásához.

Aerobik (lányoknak és fiúknak)

Alapállás;

2-4 ütemű *alaplépések (Low-impact)*: járás (march), sarokérintés (heel dig), támadólépés (lounge), lábujjérintés (toe touch), kitörés (squat), térdlendítés (knee lift), saroklendítés (leg curl), lép-zár-lépés (step-touch), keresztlépés (grapevine), A-lépés (A step), V-lépés (V step), bokszlépés (boks step), mambo, csa-csa-csa, sarkonfordulás (pivot-turn), oldallendítés (side kick), lábszárlendítés (flick kick), láblendítés (leg kick);

2-4 ütemű *alaplépések (Hi-impact)*: futás (jog), térdlendítés szökkenéssel (jumping knee lift), saroklendítés szökkenéssel (jumping leg curls), oldallendítés szökkenéssel (side kick), lábszárlendítés szökkenéssel (flick kick), terpesz-zár (jumping jack), sasszé (chasse), harántszökdelés (ski-run);

Zenére történő mozgások aerobik alaplépésekkel: egyszerű alaplépések magas ismétlésszámmal, karmunkával; alaplépések variálása-kombinálása (haladással, karmunkával); alaplépések összekapcsolása; 4x8 ütemű egyszerű koreográfia (basic); szimmetrikus koreográfia.

Képességfejlesztés

Ritmusképesség-fejlesztés: egyszerű közismert zene ütemének kitapsolása minden ütemre, minden 1. ütemre, 1. és 5. ütemre stb., duplázva. Csoportok különböző módon jelzik az ütemeket (1. csoport tapsolja az 1. és a 2. ütemet, a 2. csoport dobantja a 3. és a 4. ütemet stb.). Helyben járás közben tapsolás, duplázva stb. Az egészséget szem előtt mozgásanyag elsajátítása során a kondicionális és koordinációs képességfejlesztéssel hozzájárulása a fittség szervi megalapozásához Aerob munkavégzéssel az aerob állóképesség fejlesztése.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Prevenációs funkciók betöltése aerob munkavégzéssel, valamint az egészséget szem előtt tartó gyakorlatok jártasság szintű elsajátításával, a testtartásért felelős izomcsoportok fejlesztésével. Új, szabadidőben is gyakorolható testedzési formák megismerése által hozzájárulás az egészségmegőrző szokásrendszer megalapozásához.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A tornajellegű feladatmegoldások kulcsmozzanatai.

Az életkorhoz és a fejlesztési folyamathoz igazított torna szaknyelve. Ismeretek a szerek, eszközök biztonságos használatáról, a segítségnyújtásról és a biztosításról.

A tornajellegű feladatok sikeres megoldásához szükséges alapvető kondicionális és koordinációs képességek.

A szenzitív életkorhoz igazított erőfejlesztő gyakorlatok helyes

<p>végrehajtására vonatkozó ismeretek. Osztálykeretben rendezett tornaversenyek rendezésével, lebonyolításával kapcsolatos alapismeretek. A kiemelkedő teljesítmény és az egyéni képességekhez viszonyított teljesítményfejlődés elismerése. A balesetmentes gyakorlás szabályainak betartása és betartatása. A feladat-végrehajtások során segítségnyújtás egymásnak. Az RG- és az aerobikgyakorlatok helyes, az egészséget szem előtt tartó kivitelezésének alapismeretei. A helytelen gyakorlat végrehajtása következményeinek tudatosulása. Az aerob munkavégzés lényege, és az állóképesség fejlesztésében betöltött szerepe. A helyes testtartásért felelős izmok-izomcsoportok erejének növelésére és nyújtására vonatkozó alapismeretek. Az ellenjavallt, károsodásokat okozó gyakorlatok elkerülése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tornászos testtartás, támlázás, tigrisbukfenc, kézenátfordulás, zsugorkanyarlati átugrás, guggoló átugrás, huszárugrás, alaplendület függésben, zsugorlefuggés, lefuggés, lebegőfüggés, összefüggő gyakorlat, segítségnyújtás, biztosítás, tornaverseny, pontozás. RG, hintajárás, keringőlépés, ridalépés, hármaslépés, olló, özugrás, terpeszugrás, bicskaugrás, lépőforgás. Aerobik, fitnessz aerobik, aerob munkavégzés, támadólépés, kitörés, A-lépés, V-lépés, bokszlépés, mambó, csa-csa-csa.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív környezetben űzhető sportok	Órakeret 23 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Néhány szabadidős mozgásforma alaptechnikai elmeinek végrehajtása és szabályainak ismerete. Az alternatív sportok sporteszközeinek biztonságos használata játéktevékenységekben. A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak ismerete. Az időjárás körülményeknek megfelelően öltözködés.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal elérhető célok. A szabadidőben jól hasznosítható sportágakban gyakorlottság szerzése. A szabadterén különböző időjárás viszonyok között végzett tevékenységekben aktív részvétel. A szervezet edzettségének növelése. Az egészséges életmód iránti igény erősítése. A szabadban végzett testedzés jelentőségével, valamint a személyi és környezeti tisztasággal kapcsolatos ismeretek bővítése. A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás erősítése. Az alternatív környezetben végzett sporttevékenységek viselkedési és magatartási normáinak betartása.</p>	
	<p>Kapcsolódási pontok</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Frizbi: <i>Dobások</i> párokban, csoportokban (5–7 fő), állóhelyben, majd mozgásban és helycserékkel. Folyamatos passzolások. <i>Nyitások</i> meghatározott távolságra. Célbadobások a koronggal a zónába. <i>Védekező mozgások</i>, ugrások, elkapások.</p> <p><i>Túra</i> a városban – csoportokban. Felkészülés a túrára: tervekészítés, a szükséges tárgyak összeírása stb. Túra jelzett turistautakon. A térkép követése tanári irányítással. <i>Az iránytű és a tájoló.</i> A tájolás. Távolságmérések a térképen. Távolságmérési gyakorlatok. Városi túra tervezése és önálló feladat megoldása. Turista- és tájfutó térképek jelrendszere. Túra tervezése: menetrend, távolságmérések, menetidő-megállapítás stb. <i>Tájékozódás a terepen</i> (gyakorlatok az iskola környékén). Terepgyakorlatok – vezetővonal-követés gyakorlása tájfutó térképpel közösen, majd kisebb csoportokban, futással. A tájékozódási ismeretek bővítése és rendszerezése. Önálló feladatmegoldást igénylő tevékenységre történő felkészítés.</p> <p>Alpesi síelés: <i>Alapmozgások a lécen:</i> lábemelgetések; lépések oldalra, körben; térdrugózások, csúszó lépések; lépcsőzés. <i>Rézsút siklás:</i> mély, középső és emelt helyzetben; lábemelgetéssel. <i>Egyenes siklás</i> az alaphelyzet felvételével. <i>Hóeke, hóekeivelés:</i> különböző sugarú, sebességű ívek; hóekeívek összekapcsolása, hóekeivelések botkerüléssel. <i>Hóekeiveléstől a párhuzamos lendületig:</i> rézsútsiklásban a lécvégek völgyirányba fordítása; lendület a hegy felé, a fékezés megtanulása. Hóekelendület. Hóekeivelések kapuk között, növekvő sebességgel, a lécek által bezárt szög fokozatos csökkentésével. A támasztás gyakorlása: hegylábás támasztott lendület; támasztott lendület kétoldali támazzsal; völgylábás támasztott lendület. Botozás tanulása, botozás a hegysílec melléforgatásának segítésére. Párhuzamos lendület, lécfordítás páros lábbal és botozással. <i>Asztalitenisz:</i> Az asztalitenisz mozgásanyagának és készségeinek, azok végrehajtási és alkalmazási módjainak, valamint a különböző játékszituációkban a játékszabályok betartásának oktatása. Floorball: A floorball technikájának (labdaátvétel, passzok, kapura lövések, cselezések...) oktatása, egyszerű játékhelyzetek alkalmazása. Képességfejlesztés A szabadidőben jól űzhető sportágak gyakorlásával a kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése.</p> <p>Játékok, versengések</p>	<p><i>Természetismeret:</i> időjárás ismeretek, tájékozódás, térképhasználat; gravitáció, szabadesés, forgómozgás; az emberi szervezet működése.</p>

<p>„Cicajáték” koronggal. Siklóverseny; „gyűjtögető”; baglyos játék. „Rollerezés” – egy lécs felcsatolásával, vonalban, párokban. Siklás „alagútban”. Váltóversenyek tárgyak felemelésével, illetve lerakásával. Hóekeívelések párokban, egymás mellett és mögött. Váltóverseny, egyéni és csapat célba dobó verseny koronggal, mérkőzések. Versenyek meghatározott távon. Ügyességi versenyek. Szlalom verseny kapuk között, hóekeíveléssel.</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között üzhető új testedzési formák jártasság szintű elsajátítása. Az edzettség növelése az alternatív környezetben üzhető sportok által. A sportági mozgásformák technikailag helyes elsajátítására törekvéssel a balesetek megelőzése.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A különböző időjárási körülményekhez és sportágakhoz igazodó bemelegítés. A választott aktivitáshoz köthető baleset-elhárítási ismeretek. Az választott mozgásrendszer játékszabályainak ismerete és alkalmazása. A szabadban és különböző évszakokban végzett testedzés egészségre gyakorolt hatásai. Környezettudatos viselkedés ismeretei és betartása. Az időjárásnak és a sportolási formának megfelelő öltözék tudatosítása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>A választott aktivitásoknak megfelelő fogalmak. A közölt minta esetén: frizbi, korong, zóna, Spirit of Games, tájfutás, természetjárás, térképtípusok, alpesi sielés, rézsút siklás, hóeke, hóekeívelés, párhuzamos lendület, sportszerűség, sí-KRESZ.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelmi és küzdőfeladatok	Órakeret 19 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Néhány önvédelmi fogás bemutatása. Tompítással történő esés végrehajtása előre, hátra és oldalt. A grundbirkózás alapvető szabályainak ismerete és alkalmazása. Sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartása. Az agresszió elutasítása. Az önvédelmi feladatok céljának belátása és elfogadása.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A balesetek elkerülése szempontjából elengedhetetlenül fontos alapvető eséstechnikák és önvédelmi fogások elsajátítása. A tanult technikák változó körülmények közötti alkalmazásában jártassági szint elérése. Az alapvető önvédelmi szabályok, a leggyakoribb vészhelyzetek elkerülésének, a menekülés, a segítségkérés módjainak és lehetőségeinek ismeretei.</p>	

	<p>Annak belátása, hogy a küzdősportokat csakis önvédelemre használhatják. Törekvés az önfegyelemre és az önszabályozásra.</p>
<p align="center">Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p align="center">Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Önvédelem <i>Önvédelmi fogások:</i> Szabadulások egykezes, kétkezes lefogásból, mellső, hátsó egykezes és kétkezes átkarolásból. <i>Grundbirkózás:</i> Fogáskeresések állásban, megfogások és fogásmódok (kapocsfogás, tenyérbefogás, csuklófogás). Alapállások, alaphelyzetek gyakorlása. Fogáskeresés gyakorlása játékosan.</p> <p>Dzsúdó Különböző eséstechnikák tompító felületének elsajátítása alacsony, talaj közeli helyzetekben. Zuhanó esések előre, hátra, oldalra különböző kiinduló helyzetekből (térdelés, nyújtott ülés, guggolás, hajlított állás, állásZuhanó esések társ általi lökésből állásban és mozgásban. Félvállas gurulás előre és hátra technikájának elsajátítása talaj közeli helyzetből indulva állásból történő végrehajtásig. Állásküzdelem: Fogáskeresés és fogásbontás gyakorlása. Küzdőmozgás elsajátítása és kialakítása.</p> <p>Képességfejlesztés Az elvárt képességek kialakításához szükséges speciális küzdősportokra jellemző bemelegítő gyakorlatok, a kúszások és mászások, valamint speciális egyéni és páros képességfejlesztő gyakorlatok.</p> <p>Játékok, versengések Küzdőjátékokat előkészítő érintéses feladatok és játékok. Húzások, tolások előkészítése páros küzdőjátékokkal. Földharcjátékok (szőnyegfelület esetén). A grundbirkózás és a dzsúdó alaptechnikáinak jártasságszintű elsajátításával, az erő összemérések megteremtése. A tehetséges tanulók alaptudásának biztosítása az iskolán kívüli versenyeztetéshez és a sportegyesületbe történő irányításhoz.</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A balesetek elkerülése szempontjából elengedhetetlenül fontos alapvető eséstechnikák és önvédelmi fogások elsajátítása. Viselkedésminták kialakítása veszélyes helyzetek és fenyegetettség elkerülésére.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A gyakorlatok helyes végrehajtására vonatkozó technikai ismeretek. Játékos feladatmegoldások szerepe az önvédelmi és küzdőjellegű sportok elsajátításban.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> keleti kultúrák.</p> <p><i>Természetismeret:</i> izmok, ízületek, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.</p>

<p>A versenyzés során az elbizakodottság és a félelem leküzdésének tudatosítása. Az agresszió és az asszertivitás értelmezése. A siker és a kudarc, mint a versenyzés velejárói. Az ellenfél képességeinek elismerése, együttműködés a gyakorló párral. A magyar küzdősport legjobbjai, olimpiai bajnokunk: Kovács Antal. Veszélyes helyzetekre, fenyegetettségre, a fenyegetettség elkerülésére vonatkozó, valamint a segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Dzsúdó, önvédelmi technika, eséstechnika, állasküzdelem, fogáskeresés, fogásbontás, földharc, fair play, agresszió, asszertivitás.</p>

<p>A fejlesztés eredményei az évfolyam végén</p>	<p><i>Természetes és nem természetes mozgásformák</i></p> <p>A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása. Öntevékeny részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában.</p> <p>A bemelegítésre, a sokoldalú előkészítésre, valamint a képességfejlesztésre alkalmas mozgásformák, gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása.</p> <p>8-10 gyakorlattal önálló bemelegítés végrehajtása.</p> <p>A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete. A testtartásért felelős izmok tudatos, koncentratív fejlesztése. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása.</p> <p>Relaxációs módszerek alkalmazásával a feszültségek önálló szabályozása. A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete.</p> <p><i>Úszás és úszó jellegű feladatok</i></p> <p>Választott úszásnemben készségi szintű, egy másikban 150 méteren vízbiztos folyamatos úszás. Intenzív úszásra törekvés rövidtávon. Fejesugrás és váltó folyamatos taposás a mélyvízben.</p> <p>Az úszással összefüggő balesetvédelmi utasítások, valamint az uszoda, fürdő viselkedési szabályainak betartása.</p> <p>Ismeretek az úszástudás, a vízbiztonság szerepéről az egészség megőrzésében és az életvédelemben.</p> <p>Külső visszajelzés információinak elfogadása és hasznosítása a különböző úszásnemek gyakorlásánál.</p> <p><i>Sportjátékok</i></p> <p>A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátítása, ezek alkalmazása testnevelési játékokban, játékos feladatokban és a sportjátékokban.</p> <p>Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására.</p> <p>A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása. Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban.</p>
--	--

Részvétel a kedvelt sportjátékban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon vagy egyéb szervezeti formában.

Atlétika jellegű feladatok

A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatok jártasság szintű elsajátítása. A rajtok végrehajtása az indítási jeleknek megfelelően.
A vágta és a tartósfutás technikájának végrehajtása a mozgásmintának megfelelően.
Ugrásoknál a nekifutás távolságának és sebességének kialakítása tapasztalatok felhasználásával.
A kislabda-hajító technika képességeknek megfelelő elsajátítása. A kar- és lábrendítés szerepének ismerete az el- és felugrások eredményességében.
Az atlétikai versenyek alapvető szabályainak ismerete.
Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában.

Torna jellegű feladatok

A testtömeg uralása nem szokványos támaszhelyzetekben és támaszgyakorlatokban – szükség esetén segítségadás mellett.
A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása.
A dinamikus és statikus egyensúlygyakorlatok végrehajtása a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett.
Talaj-, illetve gerendagyakorlat önálló összeállítása.
Az aerobik alaplépések összekapcsolása egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal.
Az alaplépésekből 2-4 ütemű gyakorlat végrehajtása helyben és haladással, zenére is.
A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemeinek bemutatása.
A járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések technikailag megközelítően helyes végrehajtása.
A gyakorlatvégzések során előforduló hibák elismerése és a javítási megoldások elfogadása.
A balesetvédelmi utasítások betartása. Segítségnyújtás a társaknak.

Alternatív környezetben üzhető sportok

A tanult alternatív környezetben üzhető sportágak alaptechnikai gyakorlatainak bemutatása.
A sportágak üzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata.
A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete.
A természeti környezetben történő sportolás egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak elfogadása és betartása.
A mostoha időjárási feltételek mellett is aktív részvétel a foglalkozásokon.

Önvédelmi és küzdőfeladatok

Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák elfogadható bemutatása, különös tekintettel a tompítási technikákra, Grundbirkózásban az alaphelyzetek, a kitolás és a kihúzás végrehajtása.

	<p>A dzsúdó elemi guruló- és esés gyakorlatainak bemutatása. Jártasság néhány önvédelmi fogásban. A test-test elleni küzdelmet vállalása. Belátása annak, hogy a küzdősportok nem az agresszió eszközei. Érzelmek és az esetleges agresszió szabályozása. Mások teljesítményének elismerése. A feladatok végrehajtásában aktivitásra törekvés. A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályainak ismerete és alkalmazása.</p>
--	---

6. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és nem természetes mozgásformák	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	<p>Az egyszerű bemelegítő gyakorlatok szaknyelvének ismerete és azok önálló végrehajtása. Részvétel a gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák kialakításában. A tanórához kapcsolódó higiénés és magatartási szabályok betartása. A relaxáció fogalmának, a tudatos ellazulásnak ismerete.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanórák szervezéséhez szükséges rendgyakorlatok elsajátítása. A biomechanikailag helyes testtartás végrehajtása. Alapvető jártasság a relaxációt szolgáló gyakorlatokban. A mozgásszabályozó-, ritmus- és a kéz-láb koordinációs képesség fejlődése. Az erősítés, a nyújtás és a mobilizálás alapvető elveinek és egyszerű módszereinek megismerése. Együttműködés a rendgyakorlatok és a csoportos feladatok végrehajtásánál. A személyi és környezeti higiénias ismeretek elsajátítása. A relaxációs tudás továbbfejlesztése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Rendgyakorlatok- térbeli alakzatok kialakítása.</i> Az óra szervezéséhez szükséges térformák, alakzatok és kialakításuk. Sorakozó vonalban és oszlopban. Táv- és térköz felvétele. Nyitódás, zárkózás. Igazodás, takarás. Testfordulatok. Megindulás, megállás. Fejlődés, szakadozás. <i>Gimnasztika</i> Természetes mozgásformák egyéni- és társas szabadgyakorlatokban, szerek/kéziszerek felhasználásával, játékos feladatokkal és versengésekkel is összekötve. Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok az ízület- és gerincvédelem szabályainak megfelelően, eszköz nélkül és eszközökkel, egyénileg, párban valamint csoportban. Játékos gimnasztikai gyakorlatsorok zenére. Játékos és határozott</p>		<p><i>Matematika:</i> számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások. <i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink, az emberi szervezet. <i>Vizuális kultúra:</i> tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p>

formájú gyakorlatok: szabad-, társas, szer- és kéziszergyakorlatok. Határozott formájú szabadgyakorlati alapformájú 4-8 ütemű szabad-, társas-, kéziszer- és szergyakorlatok. Szabadgyakorlat füzér (6-8 gyakorlat) irányítva, vagy önállóan, zenére is.

Képességfejlesztés

Keringéscsoportozás testnevelési játékokkal. Alapállóképességet és ízületi mozgékonytárgyat fejlesztő egyszerű 2-4 alapformát tartalmazó, szabad-, szer- és kézigyakorlatok. Koordinációs képességfejlesztés kéziszergyakorlatok és szabadgyakorlatok folyamatos végrehajtásával, zenére is (ritmusérzék, kineztiédikus differenciáló képesség). A testtartásért felelős izomsoportok erősítése, nyújtása.

Játékok, versengések

A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. Koordinációt és fittséget fejlesztő szabály- valamint feladatjátékok kooperatív- és versenyjelleggel.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés: A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló speciális gyakorlatanyag. A testtartásért felelős izmok koncentratív használata. Légző- és lábboltozat erősítő gyakorlatok.

A 10 testtájra vonatkozó gerinctorna gyakorlatanyagból óránként 1 gyakorlat tanítása. . Az 5-6. osztályosok relaxációs gyakorlatai,. Az autogén tréning alapfokú gyakorlatai.

Motoros, illetve fittségi tesztek végrehajtása.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

Az óra szervezéséhez szükséges rend- és gimnasztikai gyakorlatok alapfogalmai.

A bemelegítés és a levezetés funkciója a motoros tevékenységeknél.

A motoros alapképességek elnevezései.

A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek.

Az erősítés, a nyújtás és a mobilizálás alapvető elvei és egyszerű módszerei.

A törzserősítő gyakorlatok szerepe a testtartás javításában, a testtartásért felelős izmok ismerete. A futás szerepe és jelentősége a keringési, mozgató- és légzési rendszer fejlesztésében, az egészség megőrzésében, a fittség fokozásában.

Alapvető szervezési ismeretek az alkalmazott játékok lebonyolításában

Egészségnevelési alapismeretek: Az egészséges élet alapfeltételei (napi tisztálkodás, fogmosás, heti hajmosás, testmozgás, egészséges táplálkozás). Öltözési rend és a sportfelszerelés tisztasága. Ismeretek a pubertással járó testi és lelki változásokról

Relaxációs alapismeretek: belső figyelem, önkontroll, testtudat,

a feszültségek feloldása. Személyes felelősség: egészség, sport, életvitel, életmód és baleset-megelőzés alapismeretei.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rendgyakorlatok, szabad-, társas, szer- és kéziszergyakorlat, bemelegítés, levezetés, képességfejlesztés, erő, gyorsaság, állóképesség, koordinációs képességek, erősítés, nyújtás, mobilizálás, prevenció, megelőzés, biomechanikailag helyes testtartás, relaxáció, fittség, edzettség, érzelem- és feszültség szabályozás, életmód, egészséges táplálkozás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok 50 óra	Órakeret
Előzetes tudás	<p>Az alapvető manipulatív-, hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerűen végrehajtva.</p> <p>A manipulatív alapképességek alapvető mozgásmintái és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete.</p> <p>Játékban és gyakorlás közben különböző biztonságos feladatmegoldás kézzel-lábbal is.</p> <p>A sportjáték elsajátításához szükséges labdás és labda nélküli motoros és kognitív képességek.</p> <p>Sportszerű magatartás a játéktevékenységben.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A sportjátékok életkori sajátosságokhoz igazodó alap technikai és taktikai készletének, valamint elméleti ismereteinek elsajátítása.</p> <p>Fejlődés a motoros képességekben a sportjátékok mozgásanyagának intenzív és tudatos gyakorlásával.</p> <p>A csapatjátékos tulajdonságok kialakulása, szerepük tudatosulása az eredményes játéktevékenységben.</p> <p>Aktív részvétel a sportjátékok előkészítő játékaiban és a sportjátékok egyszerűsített, valamint kiterjedő változataiban.</p> <p>Törekvés a sportszerűsége, a szabálykövető magatartásra, a figyelmes és hatékony munkavégzésre.</p> <p>Érdeklődés kialakulása a sportjátékok iránt. Az egyéni adottságoknak és érdeklődésnek leginkább megfelelő sportjáték megtalálása rekreációs célú testedzésre, vagy a versenyszerű sportágválasztás elősegítésére.</p> <p>Csapat sportoknál cél a közösségre nevelés: egy célért, együtt, egymásért küzdünk!</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Legalább két sportjáték választása kötelező.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Kosárlabdázás</p> <p><i>Labda nélküli technikai gyakorlatok:</i> Megindulás, megállás. Futás közben iram- és irányváltoztatások. Felugrások egy és páros lábról. Alaphelyzet. Cselezés meginduláskor és futás közben. A védőtől való elszakadás legegyszerűbb módjai.</p> <p><i>Labdás technikai gyakorlatok:</i> Labdás ügyességi gyakorlatok.</p> <p>Labdavezetések: Magas, közép magas, mély labdavezetés helyben és haladással, mindkét kézzel. Labdavezetési feladatok. Hosszú- és</p>		<p><i>Matematika:</i> logika, valószínűség-számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Természetismeret:</i></p>

<p>rövid indulás. Megállások 1, 2 leütés után, labdavezetésből, sarkazás. Megállás, sarkazás, önpasszból, ill. kapott labdával. Átadások-átvételek: Kétkezes mellső-, felső-, egykezes felsőátadás helyben és mozgás közben pattintva is. Páros-, hármas lefutás.</p>	<p><i>egészségfejlesztés</i></p> <p>Baleset-megelőzés a kosárlabdázás játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. A kosárlabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése.</p> <p>Röplabdázás</p> <p><i>Labda nélküli technikai gyakorlatok:</i> Alaphelyzet. Igazodás a labdához.</p> <p><i>Labdás technikai gyakorlatok:</i> Alkarérintés (könnyű műanyag labdával, majd röplabdával): Egyéni és páros gyakorlatok. Alsó egyenes nyitás: A nyitás gyakorlása egyéni és párokban.</p> <p>Kosárérintés: Egyéni és páros gyakorlatok. Kosár- és alkarérintés összekapcsolása, kísérletek a folyamatos és váltakozó érintésekre. Felső ütőérintés: egyéni és párokban.</p>	<p>változtatása, a labda és a test</p>
<p>Kosárra dobások: Kosárra dobás helyből egy kézzel. Fektetett dobás 1, 2 leütésből, labdavezetésből mindkét oldalról. Fektetett dobás labdavezetésből, önpasszból, kapott labdával, mindkét oldalról.</p>	<p><i>Taktikai alapgyakorlatok:</i> Nyitásfogadás csillag alakzatban. Nyitás- nyitásfogadás. Felállás és helyezkedés a nyitásfogadásánál.</p> <p><i>Képességfejlesztés</i></p> <p>Különböző egyensúlyi helyzetekben állás, testhelyzetek változtatása, a labda és a test különböző helyzeteinek összehangolása. Labdaütögetés a kéz és a láb különböző felületeivel. Fejlesztés labdával.</p> <p><i>Játékok, versengések</i></p>	<p>Labdaütögetés a kéz és a láb különböző</p>
<p><i>Taktikai gyakorlatok:</i></p> <p>Emberfogásos védekezés: Taposás alaphelyzetben. A védekezés kar- és lábmunkája. Védőmozgás, a védő helyezkedése.</p> <p><i>Képességfejlesztés</i></p>	<p>A technikai elemek gyakorlása testnevelés játékokban, játékos feladatokban, valamint mini röplabdázásban.</p> <p><i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i></p>	<p>játékos feladatokban, valamint mini</p>
<p>A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző gyakorlatokkal (futások iram- és irányváltoztatással, felugrások stb.). A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladatvégrehajtásokkal. A motoros képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és fittség szervei megalapozásához.</p> <p><i>Játékok, versengések</i></p>		
<p>A kosárlabdázás labda nélküli és labdás technikai készletének gyakorlása testnevelési játékokban. Kosárlabdajáték könnyített szabályokkal. Kosárra dobó versenyek, egyéni és csapatban. Részvétel az iskolai mini kosárlabda bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás-nevelés elősegítése.</p>		

Prevenció, életvezetés,

mechanikai

törvényszerűségek; az
emberi szervezet
működése,
energianyelési
folyamatok.

A röplabdajáték szabadidőben, szabadtéren, strandon is játszható alapvető technikai készségének, valamint egyszerűsített játékformáinak megismerése.

Kézilabdázás

Labda nélküli technikai gyakorlatok: Alaphelyzet; védekező és támadó lábmunka; megindulás-megállás; felugrás-leérkezés, ütközések; cselek. Irányváltatások; cseles, megtévesztő mozgások; fordulatok labda nélkül. A sáncolás, a laza és a szoros emberfogás technikája.

Labdás technikai gyakorlatok: A labda fogása; guruló labda felvétele állóhelyben és mozgás közben. Labdavezetés mindkét kézzel állásban és mozgás közben, önszöktetéssel, irány-, iramváltással, nehezített körülmények között is. Egy- és kétkezes átadások helyben és mozgás közben, nehezített feltételek között is (kétkezes felső, mellső, pattintott; egykezes felső átadás helyben – kilépéssel). Labdaátvétel és -átadások: különböző irányból érkező labda átvétele; átadások mozgás közben különböző irányba és távolságra; különleges labdaátadási formák. Célba dobási gyakorlatok. Kapura lövések: helyből; kilépéssel; 3 lépés után; felugrásból; különböző lendületszerzés után; passzív, félaktív és aktív védővel szemben. Bedobás. Szabaddobás. Büntetődobás.

Ütközések oktatása. Indulócsel labda nélkül és labdával. Indulócsel, testcsel, átadócsel, átadási csel és labdavezetés. Kapusmunka: Alaphelyzet; helyezkedés; védelem kézzel, lábbal; kidobás; 7 méteres védelem.

Taktikai gyakorlatok: 1:1; 2:1, 3:1 elleni játék. Védekezés emberfogással és 6:0-ás területvédekezéssel. A védő, a támadó helyezkedése. Egyéni védekezés: a védő helyezkedése a labda nélküli és a labdát birtokló támadóval szemben. Üres helyre helyezkedés, védőtől való elszakadás. Támadásból védekezésbe való visszarendeződés. Helycsere labdaátadással, labdavezetéssel. Lerohanások, rendezetlen védelem elleni játék.

Képességfejlesztés

A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékokra jellemző gyakorlatokkal (pl. futások iram- és irányváltatással, felugrások, fordulatok, labdával is) a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladatvégrehajtásokkal.

Játékok, versengések

A kézilabdázás labda nélküli és labdás technikai elemeinek gyakorlása testnevelési játékokban és játékos feladatokban. Kézilabdajáték szabálykönyvvel mérkőzéseszerűen. Részvétel az iskolai bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között, a játékelemek intenzív gyakorlásával és

mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. Baleset-megelőzés a kézilabdázás játékelemeinek szabályos és körületekintő végrehajtásával. A kézilabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése.

Labdarúgás

Labdás technikai gyakorlatok

Játékos labdás feladatok 2 3 4 vagy több játékos együttműködésével, négyszög, téglalap vagy rombusz alakzatban, átadások irányának megváltoztatásával. Labdahúzogató, -görgetés; haladás közben, fordulatokkal is. Labdavezetések külső és belső csüddel, mindkét lábbal, különböző alakzatban. Rúgás: belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával.

Átadások (passzolások), átvételek mindkét lábbal, átadások laposan mozgás közben, ívelten növekvő távolságra, irányváltoztatással.

Labdavevétel: talppal, belsővel, csüddel, combbal, mellel. Levegőből érkező labda átvétele belsővel. Fejlesztés: előre, oldalra, különböző irányból érkező labdával. Alapszerelés, megelőző

szerelés, labdaátvétel megakadályozása. Egyszerű cselek. Partdobás. *Taktikai gyakorlatok:* Párharcok az 1:1 elleni játékban, labdaszerzés, szabályos szerelés a játékban. Szabadulás emberfogásból elfutással és testcsellel. Támadásból védekezésbe való visszarendeződés. 2:1 elleni játék. Kispályások: 2:1, 3:1, 4:2, 5:2 alkalmazása egy és két udvarra. Területvédekezés. Felállási formák a kispályás játékban.

Kapasmunka: Alaphelyzet, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása.

Kigurítás, kidobás, kirúgás állított, lepattintott labdával. *Képességfejlesztés*

A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző gyakorlatokkal (pl. futások előre, hátra és oldalra, irányváltással és fordulatokkal, labdával is; szökdelések-ugrások labda felhasználásával is; a játékelemek intenzív gyakorlása; mérkőzések; gyorsindulások különböző helyzetből, labdával is). A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat-végrehajtásokkal. A labdás koordináció játékos fejlesztése a játékelemekből kiindulva (cél elérése labdával, célbalövés, összjáték stb.). A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához.

Játékok, versengések

A technikai és a taktikai feladatok megoldását előkészítő, valamint a begyakorlást segítő játékok és játékos feladatmegoldások. Cserefutball 3 4 fős csapatokkal. Játék 1 kapura 2 labdával. 2:1 elleni játék. Kispályás labdarúgás. Labdarúgó mérkőzések. Részvétel az iskolai kispályás bajnokságban, a sportágválasztás és

<p>az utánpótlás nevelés elősegítése. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> Baleset-megelőzés a labdarúgás játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. Az életkori sajátosságokhoz igazodó képességfejlesztés megvalósítása, különös tekintettel a koordinációs képességekre. A labdarúgás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárás viszonyok között végzett játéktevékenységgel.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A sportjátékok játékelemeinek technikailag helyes és célszerű végrehajtásával kapcsolatos ismeretek, a tudatos és önálló tanulás segítése érdekében. A sportjátékok játékszabály- és taktikai alapismeretei. A sportjátékok elsajátítását kedvezően befolyásoló kondicionális és koordinációs képességek, valamint fejlesztésük alapismereti és egyszerű módszerei. Az eredményes csapatjáték feltételei és a csapatjátékos tulajdonságok tudatosítása. A sportjátékok szabadidőben is űzhető formáinak megismerése. Az öntevékeny játékszervezés és - vezetés alapvető ismeretei. A sportszerűség, a fair play szerepe, illetve a szabálykövető magatartás fontossága a sportjátékokban, a szabálytalanságok és a durvaság elutasítása, a sportjáték mérkőzéseit kísérő negatív jelenségek helyes értelmezése. A magyar sportjátékok kiemelkedő bázisai, nemzetközi sikerei. A sportjátékok balesetvédelmére, a tárgyi-létesítményi feltételekre és a sportoló felszerelésre vonatkozó alapismeretek. A labda nélküli és labdás egyszerű bemelegítés elvei és módszerei. A testnevelési játékok széles repertoárjának ismerete a sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátításához és az öntevékeny szabadidős tevékenységek szervezéséhez. A sportjátékok iránti érdeklődés kialakulása és megszilárdulása az egyéni adottságoknak és érdeklődésnek leginkább megfelelő sportjáték megtalálása rekreációs célú testedzésre, vagy a versenyszerű sportágválasztás elősegítésére.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Védőtől való elszakadás, hosszú és rövid indulás, sarkazás, önpassz, fektetett dobás, emberfogásos védekezés, kétkezes mellső átadás, minikosárlabdázás, szabálykövető magatartás. Ütközés, testcsel, sáncolás, laza és szoros emberfogás, bedobás, szabaddobás, büntetődobás, üres helyre helyezkedés, fair play. Játékelemek, labdaátadás, labdaátvétel, labdahúzogatás, labdagörgetés, csüd, megelőző szerelés, dekázás, partdobás, kigurítás-kirúgás, kispályás labdarúgás, összjáték, aranycsapat.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Atlétikai jellegű feladatok</p>	<p>Órakeret 29 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok ismerete, precizításra</p>	

	<p>törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között. A 3 lépéses dobóritmus ismerete. A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban. Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is. A Kölyökatlétikával és/vagy a játékos feladatokkal kapcsolatos élmények kifejezése.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az atlétikai cselekvésminták elsajátítása, illetve azok alkalmazása az egyéni adottságoknak megfelelően. Törekvés az atlétikai versenyszámok technikájának elsajátítására és a teljesítménynövelésre. Fejlődés elérése a kondicionális képességek terén, különös tekintettel az aerob állóképességre-, valamint az alsó- és felső végtag dinamikus erejére. A tartós futás technikájának optimalizálása, és az egyénhez igazított sebesség kialakulása. Kitartás és igyekezet a motoros képességfejlesztésben, valamint a tartós munkavégzésben. Érdeklődés az atlétika sportág iránt. Tehetséggondozás a versenysport iránt érdeklődők számára.</p>

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok Lassú futás tempóváltással, közbeiktatott feladatokkal. Futóiskolai gyakorlatok. Akadályfutás. (A szabadban természetes akadályok, a teremben tornaszerek leküzdése.) Közepes iramú futás. Iramfutások lendületesen, természetes mozgással. Állórajt, térdelőrajt. Rajtok-indulások különböző kiinduló helyzetből. Vágtafutások, gyorsfutások irányváltoztatással, különféle szintereken. Repülő és fokozó futások 30–40 m-en. Vágtafutások 20–30 m-en. Váltófutás, egykezes alsó váltás. Tartós futás a táv növelésével és a távnak megfelelő iram megválasztásával.</p> <p>Szökdelések, ugrások: Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Helyből távolugrás, folyamatosan is. Távolugrás guggoló vagy lépőtechnikával, 8–14 lépés nekifutásból az elugrás helyzetét tartva, elugró sávból. Magasugrás: 6–8 lépésről átlépő technikával nyújtott vagy hajlított lábbal; magasugróversenyek.</p> <p>Dobások: Dobóiskolai gyakorlatok: dobások és lökések különböző kiinduló helyzetből tömött labdával, helyből és 3–4 lépéses lendületből. Dobások és lökések különböző célba, különböző labdával. Vetőmozgás füles labdával célba (sáv, zóna) helyből és negyed fordulattal. Kislabdahajítás célba és távolba nekifutással. Súlylökés helyből.</p> <p>Képességfejlesztés Az ideg-izom kapcsolat javítása futóiskolai gyakorlatokkal. Reagáló képesség, reakciógyorsaság fejlesztése és felgyorsulási képesség fejlesztése rajtgyakorlatokkal. Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Aerob állóképesség fejlesztése, a kitartó futás távjának fokozatos növelésével és a távnak megfelelő egyéni iram kialakításával. Mozgásátállítódás képességének fejlesztése akadályfutásokkal. Kinesztétikus differenciáló képesség fejlesztése iramváltásos futással. A láb dinamikus erejének növelése ugróiskolai gyakorlatokkal. A dinamikus láberő és a ritmusérzék növelése ugrókötél-gyakorlatokkal.</p> <p>Játékok, versengések Az atlétikai versenyszámok elsajátítását és begyakorlását segítő játékos feladatmegoldások, testnevelési játékok és versenyek. Rajtversenyek. Futóversenyek 60 m-es távon, térdelő rajttal. Váltóversenyek. Helyből távolugró versenyek. Távol- és magasugró versenyek. Kislabdahajító versenyek helyből és nekifutással. Súlylökő versenyek. Célba dobó versenyek.</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmus-gyakorlatok, ritmusok.</p> <p><i>Természetismeret:</i> energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság.</p> <p><i>Földrajz:</i> térképismeret.</p> <p><i>Informatika</i> : táblázatok, grafikonok.</p>

<p>A tartós futás technikájának optimalizálása, valamint az egyénhez igazított tartós futás sebességének kialakítása - a szabadidőben végzett önálló gyakorlás elősegítése érdekében. A szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások előtti bemelegítő gyakorlatok elsajátítása.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A tartós futás, a gazdaságos vágtamozgás és az irambeosztással kapcsolatos alapismeretek.</p> <p>El- és felugrásoknál az erőteljes kar- és láblendítés jelentősége.</p> <p>A nekifutás sebességének és az el-, illetve felugrás nagysága közti kapcsolat.</p> <p>Különböző eszközökkel különböző célba történő dobások célszerű végrehajtásával kapcsolatos ismeretek.</p> <p>A szabad levegőn rendszeresen végzett tartós futások szerepe az edzettség és a fittség kialakításában.</p> <p>A fejlesztő folyamat során alkalmazott játékok, játékos feladatmegoldások céljának és jelentőségének tisztázása az atlétikára jellemző cselekvésminták elsajátításában.</p> <p>Az alapvető versenyszabályok ismerete és betartása.</p> <p>Törekvés a tanulók önmagukhoz viszonyított teljesítményének emelésére, egymás teljesítményének elismerése.</p> <p>Az aerob jellegű futások jelentősége az egészség megőrzésében.</p> <p>Ismeretnyújtással érdeklődés felkeltés a rendszeresen végzett tartós futások iránt.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Állórajt, térdelőrajt, vágtafutás, tartós futás, váltófutás, egykezes alsó váltás, aerob állóképesség, futóiskolai gyakorlatok, irambeosztás, el- és felugrás, hajítás, lökés, edzettség.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Torna jellegű feladatok</p>	<p>Órakeret 35 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az alapvető hely- és helyzetváltoztató, valamint manipulatív mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.</p> <p>Alapvető tornaelemeket tartalmazó gyakorlat önálló bemutatása.</p> <p>A szekrényugrásoknál többnyire nyújtott karú támasz.</p> <p>Az egyensúly megtartása fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben.</p> <p>A mászókulcsolás egyéni adottságoknak és képességeknek megfelelő végrehajtása.</p> <p>Egyénileg, párban és csoportban végzett ritmikus mozgásokban a zene követése fokozódó sikerességgel.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A motorikus cselekvésbiztonság fejlődése a torna jellegű feladatmegoldásokban.</p> <p>Igényesség az esztétikus test iránt és a „tornász” mozgás elsajátítására.</p> <p>Fejlődés a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából kiemelt motoros képességek terén, különös tekintettel a test erejére, az ízületi mozgékonyagra, az izomérzékelésre, a téri tájékozódó és az</p>	

	<p>egyensúlyozó képességre. Törekvés a kreativitásra, az improvizációra és az önkifejezésre a torna jellegű feladatmegoldásokban. A reális testkép és a testtudat kialakulása. Az izmok, izomcsoportok erejének növelését és nyújtását szolgáló módszerek/gyakorlatok megismerése. A balesetvédelmi ismeretek tudatos alkalmazása, az együttműködés az egymás iránti segítőkészség kinyilvánítása. Érdeklődés kialakulása a torna jellegű feladatmegoldások iránt, a rendszeres fizikai aktivitás mozgásválasztékának bővítésére, illetve a versenysport iránt érdeklődők tehetséggondozása céljából.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna <i>Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok:</i> Akadályokon fel-, át- és lemászások, kúszások. Támlázások különböző irányokban, különböző szereken. Mellső fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás. Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből, különböző testhelyzetekbe, sorozatban is. Zsugorfejállás. Fejállás, különböző lábtartásokkal. Fejállásból gurulóátfordulás előre, különböző testhelyzetekből, különböző testhelyzetekbe. Fellendülés kézállásba, bordásfalnál. Fellendülés kézállásba és gurulóátfordulás. Spárgakísérletek. Mérlegállás. Hanyattfekvésből emelés hídba. Tigrisbukfenc. Kézen átfordulás oldalt, mindkét irányba. Összefüggő talajgyakorlat. Keresztbe állított ugrószekrényen (2–4 rész): felguggolás és homorított leugrás; zsugorkanyarlati átugrás, guggoló átugrás; huszárugrás. Hosszába állított ugrószekrényen (2–4 rész): felguggolás és homorított leugrás; felguggolás és gurulóátfordulás előre; gurulóátfordulás előre ugródeszkáról történő elrugaskodással; felguggolás és leguggolás, felguggolás és leterpesztés. Alacsony gerendán: felguggolás és homorított leugrás; felguggolás és terpesztéssel leugrás. Gerendán: támaszhelyzeten át, fel- és leugrás. <i>Függéshelyzetek és függésgyakorlatok:</i> Változatos feladatok függőszerkeken függőállásban, függésben, fekvő függésben. Bordásfalon függésben haladás oldalt, felfelé és lefelé. Függésben húzódkodások. Kötélmászás, mászókulcsolással. Érintő magas gyűrűn fiúknak: függésben térd- és sarokemelések; alaplendület függésben; zsugorlefuggés; lefüggés; fellendülés lebegő függésbe; ereszkedés hátsó függésbe; hátsó függésből emelés lebegőfüggésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás. Gyűrűn: hátsó függés; függésben lendület hátra, homorított leugrás, fellendülés lebegő függésbe. Lányoknak: lendületek előre-hátra; fellendülés lebegőfüggésbe; zsugorlefuggés. <i>Egyensúlyozó gyakorlatok:</i> Egyensúlyozó járások és játékos feladatok gerendán, ferde padon, fordulatokkal, szerek hordásával. Alacsony gerendán (lányoknak): érintőjárás, hármaslépés, fordulatokkal és szökdelésekkel is. Mérlegállás. Függőleges repülés lábterpesztéssel. <i>Képességfejlesztés</i> Koordinációs képességek fejlesztése egyszerű talajgyakorlati elemek</p>	<p><i>Természetismeret:</i> az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, lököerő, reakcióerő, hatásidő, egyensúly, tömeg, középpont.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> reneszánsz, barokk.</p> <p><i>Hit- és erkölcstan:</i> társas viselkedés, önismeret, énkép, jellem, média, önreflexió, kooperatív munka.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmus és tempó.</p>

végrehajtásával, azok kombinálásával, valamint az ugrószekrény és a gyűrű alkalmazásával (téri tájékozódó-, mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék). Egyensúlyérzékelés fejlesztése alacsony gerendán végrehajtott statikus és dinamikus gyakorlatokkal. A váll, a kar és a törzs erejének fokozott erősítése támaszhelyzetben, valamint függésben végzett gyakorlatokkal.

Játékok, versengések

Játékos és utánzó feladatokkal ügyesség- és erőfejlesztés. Akadály- és váltóversenyek a tornaszerek felhasználásával. Összefüggő talajgyakorlat (fiúk-lányok), valamint gerendagyakorlat (lányok) önálló összeállítása, bemutatása a társak pontozásával.

Tehetséggondozás a torna sportágban tehetségesekkel versenyeken való részvétellel.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

A szervrendszerek sokoldalú alkalmazkodásának elősegítése a torna jellegű feladatmegoldásokkal. A saját testtömeg mozgatásával, valamint a különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal a test izmainak arányos fejlesztése, a helyes testtartás kialakításának/megtartásának biztosítása. A cselekvésbiztonság növelésével a mindennapi életben történő biztonságos cselekvések elősegítése. A gyakorlás biztonságos körülményeinek megteremtése.

Ritmikus gimnasztika (lányoknak)

Előkészítő mozgások: RG-re jellemző tartásos és mozgásos gyakorlategyek (kar- és törzsívek, kar- és törzshullámok stb.).

Fő mozgások: Testsúlyáthelyezések különböző irányokba, különböző kar- és törzsmozgásokkal kombinálva. Járások: alapforma, guggoló, lábujjon-, sarkon-, külső talpélenjárás, érintő-, hintajárás. Járások láblendítéssel, térdemeléssel, sarokemeléssel; hajlított járás, különböző kar- és törzsmozgásokkal kombinálva, különböző irányba, fordulatokkal is. Ritmizált lépések: keringő-, ridalépés, zárt és nyitott hármaslépés, váltólépés egyszerű formái különböző kar-, ill. törzsmozgásokkal, fordulatokkal kombinálva. Futások: alapforma, térdemeléssel, sarokemeléssel, ollózó-, harántterpesztéssel –

különböző kar-, ill. törzsmozgásokkal, fordulatokkal kombinálva. Szökdelések: térdemeléssel, sarokemeléssel, harántterpesztéssel, oldalterpesztéssel, őztartással, lábkeresztezéssel, fordulattal, galoppszökdelés, szökdelés őztartással, szökdelő hármaslépés, koppantó szökdelés, indiánszökdelés – különböző kar-, ill. törzsmozgásokkal, fordulatokkal kombinálva. Ugrások: ugrássorozatok, hajlított olló, olló, őz, hajlított őz, terpeszugrás, bicskaugrás, összeugrások térd- és láblendítéssel. Egyensúlyozás: lábujjon térdemeléssel előre, oldalra; hajlított lábemeléssel hátra (attitude). Forgások: lépőforgás (tour chaine), egyszerű fordulatok, forgások egy lábon.

Kötelgyakorlatok: rövidkötél-gyakorlatok, lendítések, lengetések, körzések, nyolcas körzések, áthajtások, keresztáthajtások, dobások- elkapások, testre csavarások, talajra ütések, pörgetések, különböző irányokban és síkokban kötve egyszerű testtechnikai elemekkel.

Képességfejlesztés

Az izületi mozgékonyosság, a ritmus-, a reagáló-, az egyensúlyozó képességek fejlesztése. A törzs-, láb-, csípőízület-hajlítók és -feszítők dinamikus-statikusan erejének növelése. Az improvizációs képesség, a kreativitás és az esztétikai érzék fejlesztése. Nyújtó, erősítő hatású, állóképességet, mozgáskoordinációt, ritmusérzékenységet, izületi mozgékonyosságot fejlesztő célgimnasztikai szabad-, bordásfal-, zsámoly-, rövidkötél-gyakorlatok.

Játékok, versengések

Átjutások, átugrások oszlopban kötél felhasználásával Páros gyakorlatok kötéllel. Játékok-feladatok hárman egy kötéllel. Egyéni és páros versengések kötél áthajtásokkal, különböző feladatokkal.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Prevenációs funkciók betöltése aerob munkavégzéssel, valamint az egészséget szem előtt tartó gyakorlatok jártasság szintű elsajátításával, a testtartásért felelős izomcsoportok fejlesztésével. Új, szabadidőben is gyakorolható testedzési formák megismerése által hozzájárulás az egészségmegőrző szokásrendszer megalapozásához.

Aerobik (lányoknak és fiúknak)

Alapállás;

2-4 ütemű *alaplépések (Low-impact)*: járás (march), sarokérintés (heel dig), támadólépés (lounge), lábujjérintés (toe touch), kitörés (squat), térdlendítés (knee lift), saroklendítés (leg curl), lép-zár-lépés (step-touch), keresztlépés (grapevine), A-lépés (A step), V-lépés (V step), bokszlépés (boks step), mambo, csa-csa-csa, sarkonfordulás (pivot-turn), oldallendítés (side kick), lábszárlendítés (flick kick), láblendítés (leg kick);

2-4 ütemű *alaplépések (Hi-impact)*: futás (jog), térdlendítés szökkenéssel (jumping knee lift), saroklendítés szökkenéssel (jumping leg curls), oldallendítés szökkenéssel (side kick), lábszárlendítés szökkenéssel (flick kick), terpesz-zár (jumping jack), sasszé (chasse), harántszökdelés (ski-run);

Zenére történő mozgások aerobik alaplépésekkel: egyszerű alaplépések magas ismétlésszámmal, karmunkával; alaplépések variálása-kombinálása (haladással, karmunkával); alaplépések összekapcsolása; 4x8 ütemű egyszerű koreográfia (basic); szimmetrikus koreográfia.

Képességfejlesztés

Ritmusképesség-fejlesztés: egyszerű közismert zene ütemének kitapsolása minden ütemre, minden 1. ütemre, 1. és 5. ütemre stb., duplázva. Csoportok különböző módon jelzik az ütemeket (1. csoport tapsolja az 1. és a 2. ütemet, a 2. csoport dobbantja a 3. és a 4. ütemet stb.). Helyben járás közben tapsolás, duplázva stb. Az egészséget szem előtt mozgásanyag elsajátítása során a kondicionális és koordinációs képességfejlesztéssel hozzájárulás a fittség szervi megalapozásához Aerob munkavégzéssel az aerob állóképesség fejlesztése.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Prevenációs funkciók betöltése aerob munkavégzéssel, valamint az egészséget szem előtt tartó gyakorlatok jártasság szintű elsajátításával, a testtartásért felelős izomcsoportok fejlesztésével. Új, szabadidőben is

<p>gyakorolható testedzési formák megismerése által hozzájárulás az egészségmegőrző szokásrendszer megalapozásához.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A tornajellegű feladatmegoldások kulcsmozzanatai.</p> <p>Az életkorhoz és a fejlesztési folyamathoz igazított torna szaknyelve.</p> <p>Ismeretek a szerek, eszközök biztonságos használatáról, a segítségnyújtásról és a biztosításról.</p> <p>A tornajellegű feladatok sikeres megoldásához szükséges alapvető kondicionális és koordinációs képességek.</p> <p>A szenzitív életkorhoz igazított erőfejlesztő gyakorlatok helyes végrehajtására vonatkozó ismeretek.</p> <p>Osztálykeretben rendezett tornaversenyek rendezésével, lebonyolításával kapcsolatos alapismeretek.</p> <p>A kiemelkedő teljesítmény és az egyéni képességekhez viszonyított teljesítményfejlődés elismerése.</p> <p>A balesetmentes gyakorlás szabályainak betartása és betartatása. A feladat-végrehajtások során segítségnyújtás egymásnak.</p> <p>Az RG- és az aerobikgyakorlatok helyes, az egészséget szem előtt tartó kivitelezésének alapismeretei.</p> <p>A helytelen gyakorlat végrehajtása következményeinek tudatosulása.</p> <p>Az aerob munkavégzés lényege, és az állóképesség fejlesztésében betöltött szerepe.</p> <p>A helyes testtartásért felelős izmok-izomcsoportok erejének növelésére és nyújtására vonatkozó alapismeretek.</p> <p>Az ellenjavallt, károsodásokat okozó gyakorlatok elkerülése.</p>	
--	--

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tornászos testtartás, támlázás, tigrisbukfenc, kézenátfordulás, zsuporkanyarlati átugrás, guggoló átugrás, huszárugrás, alaplendület függésben, zsugorlefuggés, lefüggés, lebegőfüggés, összefüggő gyakorlat, segítségnyújtás, biztosítás, tornaverseny, pontozás.</p> <p>RG, hintajárás, keringőlépés, ridalépés, hármaslépés, olló, őzugrás, terpeszugrás, bicskaugrás, lépőforgás.</p> <p>Aerobik, fitness aerobik, aerob munkavégzés, támadólépés, kitörés, A-lépés, V-lépés, bokslépés, mambó, csa-csa-csa.</p>
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív környezetben űzhető sportok	Órakeret 26 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Néhány szabadidős mozgásforma alaptechnikai elmeinek végrehajtása és szabályainak ismerete.</p> <p>Az alternatív sportok sporteszközeinek biztonságos használata játéktevékenységekben.</p> <p>A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak ismerete.</p> <p>Az időjárási körülményeknek megfelelően öltözködés.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal elérhető célok.</p> <p>A szabadidőben jól hasznosítható sportágakban gyakorlottság szerzése.</p>	

	<p>A szabadtéren különböző időjárási viszonyok között végzett tevékenységekben aktív részvétel.</p> <p>A szervezet edzettségének növelése.</p> <p>Az egészséges életmód iránti igény erősítése.</p> <p>A szabadban végzett testedzés jelentőségével, valamint a személyi és környezeti tisztasággal kapcsolatos ismeretek bővítése.</p> <p>A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás erősítése.</p> <p>Az alternatív környezetben végzett sporttevékenységek viselkedési és magatartási normáinak betartása.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p><i>Túra</i> a városban – csoportokban. Felkészülés a túrára: tervkészítés, a szükséges tárgyak összeírása stb. Túra jelzett turistautakon. A térkép követése tanári irányítással.</p> <p><i>Az iránytű és a tájoló.</i> A tájolás. Távolságmérések a térképen. Távolságmérési gyakorlatok. Városi túra tervezése és önálló feladat megoldása. Turista- és tájfutó térképek jelrendszere. Túra tervezése: menetrend, távolságmérések, menetidő-megállapítás stb.</p> <p><i>Tájékozódás a terepen</i> (gyakorlatok az iskola környékén).</p> <p>Terepgyakorlatok – vezetővonal-követés gyakorlása tájfutó térképpel közösen, majd kisebb csoportokban, futással. A tájékozódási ismeretek bővítése és rendszerezése. Önálló feladatmegoldást igénylő tevékenységekre történő felkészítés.</p> <p>Alpesi síelés</p> <p><i>Alapmozgások a lécen:</i> lábemelgetések; lépések oldalra, körben; térdrugózások, csúszó lépések; lépcsőzés.</p> <p><i>Rézsút siklás:</i> mély, középső és emelt helyzetben; lábemelgetéssel.</p> <p><i>Egyenes siklás</i> az alaphelyzet felvételével.</p> <p><i>Hóeke, hóekeívelés:</i> különböző sugarú, sebességű ívek; hóekeívek összekapcsolása, hóekeívelések botkerüléssel.</p> <p><i>Hóekeíveléstől a párhuzamos lendületig:</i> rézsútsiklásban a lécvégek völgyirányba fordítása; lendület a hegy felé, a fékezés megtanulása. Hóekelendület. Hóekeívelések kapuk között, növekvő sebességgel, a lécek által bezárt szög fokozatos csökkentésével. A támasztás gyakorlása: hegylábás támasztott lendület; támasztott lendület kétoldali támazzal; völgylábás támasztott lendület. Botozás tanulása, botozás a hegysílec melléforgatásának segítésére. Párhuzamos lendület, lécfordítás páros lábbal és botozással.</p> <p>Asztalitenisz: Az asztalitenisz mozgásanyagának és készségeinek, azok végrehajtási és alkalmazási módjainak, valamint a különböző játékszituációkban a játékszabályok betartásának oktatása.</p> <p>Floorball: A floorball technikájának (labdaátvétel, passzok, kapura lövések, cselezések...) oktatása, egyszerű játékhelyzetek alkalmazása.</p> <p>Képességfejlesztés</p> <p>A szabadidőben jól űzhető sportágak gyakorlásával a kondicionális</p>	<p><i>Természetismeret:</i></p> <p>időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat; gravitáció, szabadesés, forgómozgás; az emberi szervezet működése.</p>

<p>és koordinációs képességek fejlesztése.</p> <p>Játékok, versengések „Cicajáték” koronggal. Siklóverseny; „gyűjtögető”; baglyos játék. „Rollerezés” – egy lécs felcsatolásával, vonalban, párokban. Siklás „alagútban”. Váltóversenyek tárgyak felemelésével, illetve lerakásával. Hóekeívelések párokban, egymás mellett és mögött. Váltóverseny, egyéni és csapat célba dobó verseny koronggal, mérkőzések. Versenyek meghatározott távon. Ügyességi versenyek. Szlalom verseny kapuk között, hóekeíveléssel.</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között üzhető új testedzési formák jártaság szintű elsajátítása. Az edzettség növelése az alternatív környezetben üzhető sportok által. A sportági mozgásformák technikailag helyes elsajátítására törekvéssel a balesetek megelőzése.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A különböző időjárási körülményekhez és sportágakhoz igazodó bemelegítés. A választott aktivitáshoz köthető baleset-elhárítási ismeretek. Az választott mozgásrendszer játékszabályainak ismerete és alkalmazása. A szabadban és különböző évszakokban végzett testedzés egészségre gyakorolt hatásai. Környezettudatos viselkedés ismeretei és betartása. Az időjárásnak és a sportolási formának megfelelő öltözék tudatosítása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Természetjárás, térképtípusok, rézsút siklás, hóeke, hóekeívelés, párhuzamos lendület, sportszerűség, sí-KRESZ.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelmi és küzdőfeladatok	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Néhány önvédelmi fogás bemutatása. Tompítással történő esés végrehajtása előre, hátra és oldalt. A grundbirkózás alapvető szabályainak ismerete és alkalmazása. Sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartása. Az agresszió elutasítása. Az önvédelmi feladatok céljának belátása és elfogadása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A balesetek elkerülése szempontjából elengedhetetlenül fontos alapvető eséstechnikák és önvédelmi fogások elsajátítása. A tanult technikák változó körülmények közötti alkalmazásában jártassági szint elérése. Az alapvető önvédelmi szabályok, a leggyakoribb vészhelyzetek elkerülésének, a menekülés, a segítségkérés módjainak és	

	<p>lehetőségeinek ismeretei. Annak belátása, hogy a küzdősportokat csakis önvédelemre használhatják. Törekvés az önfegyelemre és az önszabályozásra.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Önvédelem <i>Önvédelmi fogások:</i> Szabadulások egykezes, kétkezes lefogásból, mellső, hátsó egykezes és kétkezes átkarolásból. <i>Grundbirkózás:</i> Fogáskeresések állásban, megfogások és fogásmódok (kapocsfogás, tenyérbefogás, csuklófogás). Alapállások, alaphelyzetek gyakorlása. Fogáskeresés gyakorlása játékosan.</p> <p>Dzsúdó Különböző eséstechnikák tompító felületének elsajátítása alacsony, talaj közeli helyzetekben. Zuhanó esések előre, hátra, oldalra különböző kiinduló helyzetekből (térdelés, nyújtott ülés, guggolás, hajlított állás, állás). Csúsztatott esés jobbra és balra állásban, majd oldalazó szökdeléssel. Társas rávezető gyakorlatok (társ hátán történő ülésből, társ által kötéllel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással). Zuhanó esések társ általi lökésből állásban és mozgásban. Félvállas gurulás előre és hátra technikájának elsajátítása talaj közeli helyzetből indulva állásból történő végrehajtásig. Lépésből, futásból történő végrehajtás. Végrehajtás akadályok felett (hasonfekvésben, térdelőtámaszban elhelyezkedő társ(ak) felett, zsámoly felett, kifeszített kötél felett, karikán át). Állasküzdelem: Fogáskeresés és fogásbontás gyakorlása. Küzdőmozgás elsajátítása és kialakítása.</p> <p>Képességfejlesztés Az elvárt képességek kialakításához szükséges speciális küzdősportokra jellemző bemelegítő gyakorlatok, a kúszások és mászások, valamint speciális egyéni és páros képességfejlesztő gyakorlatok.</p> <p>Játékok, versengések Küzdőjátékokat előkészítő érintéses feladatok és játékok. Húzások, tolások előkészítése páros küzdőjátékokkal. Földharcjátékok (szőnyegfelület esetén). A grundbirkózás és a dzsúdó alaptechnikáinak jártasságszintű elsajátításával, az erő összemérések megteremtése. A tehetséges tanulók alaptudásának biztosítása az iskolán kívüli versenyeztetéshez és a sportegyesületbe történő irányításhoz.</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A balesetek elkerülése szempontjából elengedhetetlenül fontos alapvető eséstechnikák és önvédelmi fogások elsajátítása. Viselkedésminták kialakítása veszélyes helyzetek és fenyegetettség</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> keleti kultúrák.</p> <p><i>Természetismeret:</i> izmok, ízületek, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.</p>

<p>elkerülésére.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A gyakorlatok helyes végrehajtására vonatkozó technikai ismeretek. Játékos feladatmegoldások szerepe az önvédelmi és küzdőjellegű sportok elsajátításban. A versenyzés során az elbizakodottság és a félelem leküzdésének tudatosítása. Az agresszió és az asszertivitás értelmezése. A siker és a kudarc, mint a versenyzés velejárói. Az ellenfél képességeinek elismerése, együttműködés a gyakorló párral. A magyar küzdősport legjobbjai, olimpiai bajnokunk: Kovács Antal. Veszélyes helyzetekre, fenyegetettségre, a fenyegetettség elkerülésére vonatkozó, valamint a segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Dzsúdó, önvédelmi technika, eséstechnika, állasküzdelem, fogáskeresés, fogásbontás, földharc, fair play, agresszió, asszertivitás.</p>

<p>A fejlesztés eredményei a évfolyam végén</p>	<p><i>Természetes és nem természetes mozgásformák</i></p> <p>A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása. Öntevékeny részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában.</p> <p>A bemelegítésre, a sokoldalú előkészítésre, valamint a képességfejlesztésre alkalmas mozgásformák, gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása.</p> <p>8-10 gyakorlattal önálló bemelegítés végrehajtása.</p> <p>A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete. A testtartásért felelős izmok tudatos, koncentratív fejlesztése. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása.</p> <p>Relaxációs módszerek alkalmazásával a feszültségek önálló szabályozása. A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete.</p> <p>6. <i>Sportjátékok</i></p> <p>A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátítása, ezek alkalmazása testnevelési játékokban, játékos feladatokban és a sportjátékokban.</p> <p>Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására.</p> <p>A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása. Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban.</p> <p>Részvétel a kedvelt sportjátékokban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon vagy egyéb szervezeti formában.</p> <p><i>Atlétika jellegű feladatok</i></p> <p>A tanult futó-, ugró-, dobgyakorlatok jártasság szintű elsajátítása.</p>
---	--

A rájtok végrehajtása az indítási jeleknek megfelelően.
A vágta és a tartósfutás technikájának végrehajtása a mozgásmintának megfelelően.
Ugrásoknál a nekifutás távolságának és sebességének kialakítása tapasztalatok felhasználásával.
A kislabda-hajító technika képességeknek megfelelő elsajátítása. A kar- és lábrendítés szerepének ismerete az el- és felugrások eredményességében.
Az atlétikai versenyek alapvető szabályainak ismerete.
Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában.

Torna jellegű feladatok

A testtömeg uralása nem szokványos támaszhelyzetekben és támaszgyakorlatokban – szükség esetén segítségadás mellett.
A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása.
A dinamikus és statikus egyensúlygyakorlatok végrehajtása a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett.
Talaj-, illetve gerendagyakorlat önálló összeállítása.
Az aerobik alaplépések összekapcsolása egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal.
Az alaplépésekből 2-4 ütemű gyakorlat végrehajtása helyben és haladással, zenére is.
A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemeinek bemutatása.
A járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések technikailag megközelítően helyes végrehajtása.
A gyakorlatvégzések során előforduló hibák elismerése és a javítási megoldások elfogadása.
A balesetvédelmi utasítások betartása. Segítségnyújtás a társaknak.

Alternatív környezetben üzhető sportok

A tanult alternatív környezetben üzhető sportágak alaptermikai gyakorlatainak bemutatása.
A sportágak üzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata.
A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete.
A természeti környezetben történő sportolás egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak elfogadása és betartása.
A mostoha időjárási feltételek mellett is aktív részvétel a foglalkozásokon.

Önvédelmi és küzdőfeladatok

Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák elfogadható bemutatása, különös tekintettel a tompítási technikákra, Grundbirkózásban az alaphelyzetek, a kitolás és a kihúzás végrehajtása.
A dzsúdó elemi guruló- és esés gyakorlatainak bemutatása. Jártasság néhány önvédelmi fogásban.
A test-test elleni küzdelmet vállalása.
Belátása annak, hogy a küzdősportok nem az agresszió eszközei. Érzelmek és az esetleges agresszió szabályozása.

	<p>Mások teljesítményének elismerése.</p> <p>A feladatok végrehajtásában aktivitásra törekvés.</p> <p>A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályainak ismerete és alkalmazása.</p>
--	---

7. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és nem természetes mozgásformák	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	<p>A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása.</p> <p>A tanult rend-, illetve gimnasztikai gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása.</p> <p>8–10 gyakorlattal önállóan bemelegítés végrehajtása.</p> <p>Az autogén tréning alapfokú gyakorlatainak ismerete.</p> <p>A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása.</p> <p>A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete.</p> <p>A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete.</p> <p>Öntevékenyen részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Gyakorlottság a szervezés célszerűségét, gyorsaságát szolgáló új térformák, alakzatok kialakításában.</p> <p>Egyszerű relaxációs technikák elsajátítása.</p> <p>Motoros tesztekkel mérhető fejlődés a kondicionális képességekben.</p> <p>A gimnasztikai gyakorlatok, gyakorlatsorok zenével összhangban történő végrehajtása.</p> <p>A kreativitás kinyilvánítása önállóan összeállított gimnasztikai gyakorlatfüzérrel.</p> <p>Az erősítés és nyújtás ellenjavallt gyakorlatainak ismerete és az okozati összefüggés egyszerű magyarázata.</p> <p>Igényesség a harmonikus, szép testtartás kialakításában.</p> <p>A kamaszkori személyi higiéniával kapcsolatos ismeretek bővülése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Rendgyakorlatok, térbeli alakzatok kialakítása.</p> <p>A testnevelésóra szervezéséhez szükséges egyéb térformák, alakzatok.</p> <p>Mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Alakzatfelvételek járás és futás közben, a lépéshossz és a járás sebességének változtatásával.</p> <p>Ellenvonulások járásban és futásban. Fejlődések és szakadozások ellenvonulásban.</p> <p>Gimnasztika</p> <p>Természetes mozgásformák egyéni és társas gyakorlatok formájában, szerek, kéziszer felhasználásával, játékos feladatokkal és versengésekkel összekötve. Játékos és szabadgyakorlati alapformájú szabad-, társas- szer és kéziszer-gyakorlatok (pad-, bordásfal-, labda-, karika-, ugrókötel-, gumikötél stb.). Nyújtó-, lazító hatású, állóképességet fejlesztő 8–16 ütemű, legalább 4 gyakorlatelemet tartalmazó szabadgyakorlatok és gyakorlatsorok. Bemelegítő és</p>		<p><i>Matematika:</i> számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások.</p> <p><i>Természetismeret:</i> testünk, életműködéseink.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p>

levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva, önálló tervezéssel is. Zenére végzett összefüggő gimnasztikasor. Egyszerű légző és relaxációs gyakorlatok. A testtartás javítását szolgáló ízületi mozgékonyt és a törzs erejét növelő gimnasztikai gyakorlatok.

Képességfejlesztés

Az alapállóképesség fejlesztése és a keringés fokozása zenére történő futásokkal és futás közben végzett feladatokkal. A kar- és a láb dinamikus erejének növelése kéziszer-gyakorlatokkal. A ritmusérzék, a kreativitás és a kinesztétikus differenciáló képesség fejlesztése zenére végzett gyakorlatokkal.

Játékok, versengések

A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. A testtudatot alakító, koordináció- és fittségfejlesztő szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, a gerinc izomegyensúlyának és a medence középállásának automatizálását biztosító eszközökkel is végezhető gyakorlatok. A láb statikai rendellenességei ellen ható gyakorlatok. Javasolt: A 10 testtájra vonatkozó gerinctorna gyakorlatanyagának felhasználása. Relaxációs alapgyakorlatok: (autogén tréning, progresszív relaxáció). Motoros, illetve fittségi tesztek végrehajtása.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

Az általános bemelegítő gyakorlatok összeállításának szempontjai és a bemelegítő blokkok főbb élettani hatásai.

A keringést fokozó természetes és speciális sportági mozgásformák jelentősége a bemelegítés és az edzettség szempontjából.

Az életkori sajátosságoknak megfelelő funkcionális erősítő gyakorlatok ismeretei és végrehajtásuk szempontjai.

Az erősítés és nyújtás kapcsolata, alkalmazásuk módszerei. Az ellenjavallt gyakorlatok indoklása.

Relaxációs technikák és prevenciók gyakorlatok szerepe az egészségmegőrzésben. Az autogén tréning és progresszív relaxáció értelmezése.

Az izomegyensúly fogalmának feltárása.

A kamaszkori személyi higiénével kapcsolatok információk. A tudatos higiénés magatartás ismérvei.

Az edzettség értelmezése és a rendszeres fizikai aktivitás szerepe az edzettség megszerzésében és az egészségtudatos magatartásban.

Kulcsfogalmak/ fogalmak

Ellenvonulás, gerinc-izomegyensúly, funkcionális gyakorlat, edzettség, egészségtudatos magatartás, autogén tréning, progresszív relaxáció, ellenjavallt gyakorlat, fizikai aktivitás, inaktivitás, intenzitás, terjedelem, időtartam, edzhetőség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 42 óra
Előzetes tudás	<p>A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátításában alkalmazott testnevelési játékok és játékos feladatok aktív és értő végrehajtása.</p> <p>A sportjátékok alapvető technikai készletének elsajátítása.</p> <p>Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására.</p> <p>A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása.</p> <p>Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban.</p> <p>Részvétel a kedvelt sportjátékban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon, vagy egyéb szervezeti formában.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A játékelemek eredményességre törekvő alkalmazása testnevelési játékokban és a sportjátékban.</p> <p>A sportjátékok technikai és taktikai készletét bővítő új elemek elsajátítása, és alkalmazása.</p> <p>Tapasztalatszerzés a taktikai helyzetek megoldásában.</p> <p>A játékszabályok kibővített körének ismerete és értő alkalmazása.</p> <p>A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése.</p> <p>A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása.</p> <p>Konfliktusok esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése és indokolása.</p> <p>A sportjátékokat kísérő sportszerűtlenségek, deviáns magatartások helyes megítélése.</p> <p>A sportjátékok magyar történetének kiemelkedő korszakai és személyiségei, valamint a világ élvonalába tartozó nemzetek megismerése.</p> <p>A sportjátékok iránti érdeklődés megszilárdulása.</p> <p>Az egyéni adottságokhoz és a megszerzett képességekhez igazodó sportjáték- tudás kialakulása, rekreációs célú vagy versenysport igényű alkalmazás elősegítésére.</p> <p>Csapatsportoknál cél a közösségre nevelés: egy célért, együtt, egymásért küzdünk!</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Legalább két labdajáték választása kötelező.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Kosárlabdázás</p> <p><i>Labda nélküli technikai gyakorlatok:</i> irányváltoztatás, cselezés; cselezés induláskor és futás közben.</p> <p><i>Labdás technikai gyakorlatok:</i> Labdás ügyességi gyakorlatok (normál méretű labdával). Labdavezetés: Labdavezetés félaktív, aktív védővel szemben játékos formában. Labdavezetés közben cselezés. Megállás, sarkazás, labdavezetésből kapott labdával változatos körülmények között. Megállás, sarkazás önpasszból és kapott labdával, meghatározott helyen és időben. Kosárra dobások: dobócsel, indulócsel után labdavezetés, fektetett dobás Fektetett dobás labdavezetésből, illetve kapott labdával ráfordulással. Átadások, átvételek: Átadás különböző irányba és távolságra, mozgás közben, kétkezes mellső átadással, pattintva is.</p> <p><i>Taktikai gyakorlatok:</i></p> <p>Emberfogásos védekezés: labda nélküli és labdát birtokló támadó véde. Labdavezető játékos véde; védekezés a labdavezetést befejező és a még labdát vezető támadóval szemben.</p> <p><i>Játékelemek alkalmazása:</i> 1:1 elleni játék, félaktív és aktív védővel; létszámfölényes helyzet 2:1 elleni játék. <i>Képességfejlesztés</i></p> <p>Kondicionális képességek fejlesztése a sportjátéokra jellemző labda nélküli és labdás technikai elemek, játékelemek gyakorlásával.</p> <p>Koordinációs képességek fejlesztése labdás gyakorlatokkal: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. A komplex képességfejlesztéssel hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. A kognitív képességek fejlesztése (helyzetfelismerés, kreativitás, anticipáció stb.) az üres helyek, az előnyök felismerése, az ellenfél általi akadályoztatás kezelése, a célba találás, az összjátékban való részvétel eredményeként.</p> <p><i>Játékok, versengések</i></p> <p>A kosárlabdázás technikai, taktikai készletének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Kosárlabdázás labdavezetés nélkül, könnyített szabályokkal, a szabályok bővülő körének beépítésével. Kosárra dobó versenyek. Részvétel az iskolai mini kosárlabda bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás-nevelés elősegítése.</p> <p><i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i></p> <p>Baleset-megelőzés a kosárlabdázás játékelemeinek szabályos, körültekintő végrehajtásával, valamint a játékszabályok betartásával, a sportszerűség szabályainak szem előtt tartásával. Sikeres tanulás biztosításával a kosárlabdázás megszerettetése, hozzájárulás a fizikai rekreációs sportágválasztáshoz.</p> <p>Röplabdázás</p> <p><i>Labdás technikai gyakorlatok, a tanult játékelemek tökéletesítése:</i> Az alkar-, kosárárintés, felső ütőérintés és alsó egyenes nyitás gyakorlása</p>	<p><i>Matematika:</i> logika, valószínűség-számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Fizika:</i> mozgások, ütközések, erő, energia.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az emberi szervezet működése, energianyerési folyamatok.</p>

egyéni, páros és csoportos gyakorlatokban.

Kosárárintés változatai: kosárárintés előre-hátra, alacsony és közepesen magasra elpattanó labdával. Kosárárintés célba, földre tett karikába, kosárba, különböző magasságú zsinór felett.

Egyenes leütés: a mozgássor gyakorlása labda és zsinór nélkül, majd zsinórnál tartott, illetve pontosan dobott labdából.

Képességfejlesztés

Labdakezelési ügyesség komplex fejlesztése (reagáló képesség, gyorskoordináció, ritmusérzék, differenciális mozgásérzékelés, téri tájékozódás, és egyensúlyozás) a testrészek különböző felületeivel történő érintésekkel egyénileg, párokban és csoportokban. Az egyensúlyozó és téri tájékozódó képesség fejlesztése csoportokban végzett alapérintéseket tartalmazó gyakorlatokkal, fordulatok és helycserék végrehajtásával.

Az erő-állóképesség fejlesztése az egyenes leütés és a sáncolás többszöri és folyamatos végrehajtásával. Mozdulatgyorsaság fejlesztése dobott labdák elérésére törekvéssel különböző kiinduló helyzetből.

Játékok, versengések

Az alapérintések tökéletesítése és a játékelemek eredményességének javítása testnevelési játékok, játékos feladatok alkalmazásával. 2:2, 3:3 elleni játék meghatározott érintési módokkal, a tanult érintések beiktatásával. Versengések egyénileg és párokban különböző érintésekkel.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

A röplabdajáték szabadidőben, szabadtéren, strandon is játszható technikai készletének valamint egyszerűsített játékformáinak elsajátítása

Kézilabdázás

Labda nélküli technikai gyakorlatok: Alapmozgás, indulás, megállás, irányváltoztatások, cseles, megtévesztő mozgások, fordulatok labda nélkül. Lábmunka csiszolása

Labdás technikai gyakorlatok: labdavezetés nehezített körülmények között irány- és ritmusváltoztatásokkal. Önszöktetés Kapura lövések: talajról különböző lendületszerzés után és felugrásból, passzív Ötlejtjáték

Képességfejlesztés

A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző feladatokkal, gyakorlatokkal, a játékelemek intenzív gyakorlásával; mérkőzések játszásával. A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és a fitness szervi megalapozásához.

Játékok, versengések

A kézilabdázás technikai, taktikai készletének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Célba dobó versenyek; kézilabdajáték a szabályok

fokozatos bővítésével. Részvétel az iskolai bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Baleset-megelőzés a kézilabdázás játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. A kézilabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárési viszonyok között végzett játéktevékenységgel.

Labdarúgás

Labdás technikai gyakorlatok: labdavezetések mindkét lábbal, külső és belső csüddel, különböző alakzatban. Labdahúzogató, -görgetés haladás közben, fordulatokkal. Átadások (passzolások), átvételek mindkét lábbal. Átadások laposan mozgás közben, ívelten növekvő távolságra, irányváltoztatással. Átvételek ívelt labdával. Labdalevétel: talppal, belsővel, külső csüddel, combbal, mellel. Levegőből érkező labda átvétele belsővel. Labda toppolás. Rúgások: belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával, különböző irányból érkező labdával. Cselezés: testcselezés, labdavezetésből labda elhúzása oldalra. Szerelés: alapszerelés- megelőző szerelés

Képességfejlesztés

A motoros képességek fejlesztése a labdarúgás technikai készletének variálásával, intenzív, nehezített körülmények közötti nagyobb ismétlésszámban történő végrehajtásával. A komplex képességfejlesztést szolgálja a technikai elemek sajátos ritmusának- dinamikájának kialakítása, valamint azok változatos, egyre bonyolultabb feltételek (idő, pontosság, összjátékkényszer, ellenféljelenlét stb.) mellett történő gyakorlása. A szervezet edzettségének, fittségének növelése a szabadtéren, különböző évszakokban és időjárési viszonyok közötti gyakorlással, mérkőzések játszásával.

Játékok, versengések

A labdarúgás játékelemeinek elsajátítását és rögzítését segítő játékos feladatok, testnevelési játékok. Cserefoci. Lábtenisz meghatározott szabályokkal. Vonal foci. Játék 1 kapura 2 labdával. 2:1 elleni játék.

Labdavezető, dekázó, célba rúgó és fejelő versenyek egyénileg és csoportosan. Kispályás labdarúgó mérkőzések. Részvétel az iskolai kispályás bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Baleset-megelőzés az évszakhoz, az időjáráshoz alkalmazkodó sportág- specifikus bemelegítés-gyakorlataival, és a technikai- taktikai játékelemek szabályos és sportszerű végrehajtásával. A labdarúgásban különösen igénybe vett izmok erősítésének és nyújtásának elvei és gyakorlatai a sérülések, károsodások prevenciója érdekében. A

szervek-szervrendszerek működésének fejlesztése a szabadtéren, különböző évszakokban és időjárési viszonyok között végzett sportág- specifikus motoros cselekvésekkel. Az élményszerű játékkal és a

<p>sokoldalú játéktudással a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A sportjátékokban a kibővített játékelem-repertoár technikai végrehajtására, a hibajavításra, a taktikai megoldásokra és hozzájuk kapcsolódó játékszabályokra vonatkozó ismeretek.</p> <p>A játék kiteljesítését szolgáló egyéni- és csapattaktikai ismeretek.</p> <p>A sportjátékszabályok körének bővítése és a képzettséghez igazodó játékvezetési ismeretek.</p> <p>A specifikus sportjátéktudás elsajátításához szükséges motoros képességek és alapvető fejlesztési módszerek.</p> <p>A csapatjátékok szerepe az együttműködés, a társas készségek kialakításában, a közösségi sikerek átélésének lehetőségeiben.</p> <p>A sportszerűség, a fair play és a szabálykövető magatartás fontossága a sportjátékokban. A sportolói és a szurkolói magatartás pozitív és negatív vonásai, a sporteseményekhez kapcsolódó durvaságok, az agresszió helyes értelmezése.</p> <p>A sportjátékok kiemelkedő magyar bázisai, nemzetközi sikerei.</p> <p>A világ élenjáró nemzetei a sportjátékokban.</p> <p>A sportjátékok rekreációs célú felhasználási lehetőségei és szerepe az egészséges életmód kialakításában.</p> <p>A sportjátékokkal kapcsolatos balesetvédelmi és elsősegély-nyújtási ismeretek.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ Fogalmak</p>	<p>Dobócsel, indulócsel, önpassz, lepattanó labda, ráfordulás, befutás, páros lefutás, 1:1, 2:1, 3:2. elleni játék, létszámfölényes helyzet. Adogató, felső egyenes nyitás, egyenes leütés, feladás, sáncolás, támadási alapformák, ütés-sáncolás fedezése, 1:1, 2:2 elleni játék. Ütközések, sáncolás, résekre helyezkedés, esés-tompítás, önszöktetés, átlövés. Átadócsel, rúgócsel, labda toppolás, emberfogásüres helyre helyezkedés, egyből játék, partdobás, sportágspecifikus bemelegítés, deviancia.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatok	Órakeret 34 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatokban jártasság.</p> <p>A rajtok mozgáselemeinek végrehajtása az indítás jeleknek megfelelően.</p> <p>A futómozgás technikájának alkalmazása a vágta, illetve a tartósfutásban.</p> <p>Tapasztalat a nekifutás távolságának és sebességének megválasztásában.</p> <p>Kislabdahajítás.</p> <p>A kar- és láblendítés szerepe az el- és felugrások eredményességében.</p> <p>Az atlétikai versenyek lényeges szabályai.</p> <p>Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása.</p> <p>Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő elsajátítása és a versenyszabályoknak megfelelő alkalmazása.</p> <p>Az atlétika versenyszámainak eredményes tanulását és a teljesítmények javulását megalapozó motoros képességekben mérhető fejlődés elérése.</p>	

	<p>A vágta-, a tartós-, valamint a váltófutás technikájának a mozgásmintához közelítő bemutatása.</p> <p>Ugrásoknál az optimális nekifutás, valamint az erőteljes kar- és láblendítés kialakítása.</p> <p>A hajításnál, lökésnél a lendületszerzés és kidobás összekapcsolása.</p> <p>Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek ismerete.</p> <p>A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete.</p> <p>Az érdeklődés cselekvésekben történő kinyilvánítása az atlétikai mozgások, valamint a sportolás és a rendszeres testedzés iránt.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Futások, rajtok</p> <p>A korábban tanult rajtformák (álló- és térdelőrajt) gyakorlása. Térdelőrajt rajtgepről. Rajtversenyek állórajttal, térdelőrajttal 15-20 m-es távon. Repülő és fokozó futások. Gyorsfutások játékosan és versenyek alkalmazásával 30-60 m-es távon. Iramfutás, tempófutás a táv fokozatos növelésével. Váltófutás váltózónában, egyenesben, játékosan és versenyszerűen, egykezes váltással. Tartós futás a táv és az intenzitás növelésével. Futás feladatokkal, akadályokkal, átfutás akadályok felett. Futóiskolai gyakorlatok.</p> <p>Szökdelések, ugrások</p> <p>Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Sorozat el- és felugrások. Helyből távolugrás. Távolugrás guggoló vagy lépő technikával. A nekifutás, az elugrás és a talajérés iskolázása (elugró sávból). Magasugrás átlépő és guruló technikával. A nekifutás és a felugrás iskolázása.</p> <p>Dobások</p> <p>Dobóiskolai gyakorlatok. Dobások, lökések különböző kiinduló helyzetből tömött- és füles labdával, célba is. Vetés füles labdával zónába vagy célba, egy és két kézzel (jobb és bal kézzel). Kislabdahajítás helyből, nekifutással hármas és ötös lépésritmusból. Kislabdahajítás célba. Súlylökés helyből és becsúszással (jobb és bal kézzel is.)</p> <p>Képességfejlesztés</p> <p>Az ideg-izom kapcsolat fejlesztése futóiskolai gyakorlatokkal. A reakció- és a vágtagyorsaság fejlesztése rajtokkal és vágtafutásokkal. Az idő- és tempóérzék fejlesztése iram- és tempófutásokkal. Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Az aerob állóképesség fejlesztése növekvő intenzitású tartós futással. Az ugrásokhoz szükséges gyors erő fejlesztése szökdelő és ugróiskolai gyakorlatokkal, valamint sorozat el- és felugrásokkal. A dobóerő és dobóügyesség fejlesztés tömött- és füles labda dobásokkal.</p> <p>Játékok, versengések</p> <p>Az atlétikai versenyszámok eredményes elsajátítását és az azokban</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmusgyakorlatok, ritmusok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság.</p> <p><i>Informatika:</i> táblázatok, grafikonok.</p> <p><i>Földrajz:</i> térképismeret.</p>

<p>elérhető teljesítmény fokozását elősegítő adekvát játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazása, versenyszerűen is. Az atlétikai versenyszámokban lebonyolított versenyek.</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Az atlétikai mozgások cselekvésmintáinak optimalizálása növeli a mindennapi cselekvések és feladathelyzetek biztonságos megoldását. Az életkori periódushoz igazodó arányos és harmonikus erőfejlesztés elősegíti az atlétikus versenyszámok eredményes elsajátítását és rögzíti a biomechanikailag helyes testtartást. A futások különböző formáinak és különböző terepen történő végzése cselekvésmintát szolgáltatnak a szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások számára. Levezetés, a szervezet lecsillapítása.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A rajtolás sikerében kiemelt szerepet játszó indulás utáni fokozatosan növekvő és gyorsuló lépések, a lábak és a karok aktív munkájának tudatosítása. Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek. Az „aktív elugrás” értelmezése. Az ugrások és dobások eredményes elsajátításához szükséges erőfajták, információk a passzív mozgatórendszer megterhelését, károsodását okozó erőedzésekről. A mozgáskoordináció szerepének tudatosítása az állóképességi és gyorsasági teljesítményekben. Az akarati tényezők szerepe az állóképességet igénylő teljesítményekben Alapvető ismeretek a terhelési összetevőkről. Ismeretek a tartós terhelések hatásáról a keringési rendszerre, a szervek és szervrendszerek szabályozására, működésük gazdaságosságára és a tanulásban érvényesülő teljesítőképességre. Az atlétikai képzéssel pozitív magatartásbeli tulajdonságok fejlesztése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Váltózóna, egykezes váltás, magasugrás guruló technikával, hármas-ötös lépésszám, vetés, ideg-izom kapcsolat, reagáló-gyorsaság, vágtagyorsaság, aktív és passzív mozgatórendszer, terhelési összetevő.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Torna jellegű feladatok</p>	<p>Órakeret 35 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A testtömeg uralása szükséges segítségadás mellett. A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása. Kötélmászás a képességnek megfelelő magasságig. Egyensúlygyakorlatok a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett. Az aerobik alaplépésekből 2–4 ütemű gyakorlat, egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal zenére is. A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemei.</p>	

	<p>Technikailag helyes járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések. Hibajavítás. Balesetvédelem. Segítségnyújtás a társaknak.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tornajellegű gyakorlatok végrehajtásánál igényesség a helyes testtartás kialakítására, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtésére. Talajon, gerendán, valamint gyűrűn összefüggő gyakorlatok önálló összeállítása, összekötő elemek alkalmazásával. A szekrény- és a támaszugrások biztonságos végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon. Az aerobik gyakorlatok végrehajtásában kreativitásra és igényes kivitelezésre törekvés. Az aerobik gyakorlatok zenével összhangban történő végrehajtása. A figyelemkoncentráció, az önkontroll és a kitartó képesség fejlődése. Önállóság, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna (talajtorna, szertorna) <i>Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok, támaszugrások:</i> Támlázások előre, hátra, oldalra, mellső, hátsó fekvőtámaszban haladással is. Mellső és mély fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás. Akadályok leküzdése támaszfeladatokkal. Gurulóátfordulások előre, hátra, különböző kiinduló helyzetből különböző befejező helyzetbe. Gurulóátfordulások sorozatban. Fejállás különböző kiinduló helyzetből, különböző lábtartással és lábmozgással. Mellső mérlegállás. Fellendülés kézállásba bordásfalnál, segítséggel és segítség nélkül. Fellendülés futólagos kézállásba, gurulás előre. Repülő-guruló átfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúknak). Kézen átfordulás oldalra, mindkét irányba megközelítően nyújtott testtel. Összefüggő talajgyakorlat. Csúsztatás nyújtott ülésből hasonfekvésbe és vissza (lányoknak). Vetődés mellső fekvőtámaszból nyújtott ülésbe (fiúknak). Ugrószekrény szélteben (lányoknak: 3–4 rész, fiúknak: 4–5 rész): guggolóátugrás. Ugrószekrény hosszában (lányoknak: 3–4 rész, fiúknak 4-5 rész): gurulóátfordulás a szekrényen talajról elugrással; felguggolás, leterpesztés. <i>Függésgyakorlatok:</i> Akadályok leküzdése függésfeladatokkal. Mászás kötélén/rúdon. Függeszekedési kísérletek bordásfalon felfelé és lefelé. Vándormászás. Függeszekedési kísérletek kötélén (fiúknak). Magas gyűrű (fiúknak): alaplendület; zsugorlefüggés; lendület előre zsugorlefüggésbe; zsugorlefüggésből ereszkedés hátsó lefüggésbe; homorított leugrás hátra, lendületből. Érintő magas gyűrű (lányoknak): lendületek előre-hátra; fellendülés lebegő függésbe; zsugorlefüggés; ereszkedés hátsó függésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás. Az alábbi tornaszerek: gerenda, gyűrű, nyújtó nem áll rendelkezésre iskolánkban. <i>Egyensúlyozó gyakorlatok:</i> Magas gerendán, ferdén elhelyezett padon:</p>	<p><i>Fizika:</i> az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, egyensúly, reakcióerő, hatásidő; egyensúly, tömegközéppont. <i>Biológia-egészségtan:</i> egyensúlyérzékelés, izomérzékelés. <i>Ének-zene:</i> ritmus és tempó.</p>

természetes és utánzó járások, futások, fordulatok. 1 m-es gerenda (lányoknak): Járások előre, hátra, oldalt különböző kartartásokkal. Érintőjárás; hármás lépés. Járás guggolásban. Mérlegállás. Független repülés különböző kiinduló helyzetből.

Aerobik (lányoknak, fiúknak)

Alaplépések, lépéskombinációk irányváltoztatással, forgással és karmunkával; komplett gyakorlatlánc (koreográfia); zenére történő duplázás; aszimmetrikus koreográfia.

Ugrókötélgyakorlatok (lányoknak, fiúknak)

Lengetések: oldalt lengetés; elől lengetés; fent lengetés; „fűnyíró”; 8-as figura.

Kötéláthajtások: egy, illetve páros lábon szökdeléssel, előre és hátra kötélahajtással állóhelyben és haladással; futás mindkét láb alatt történő áthajtással; helyben futás a joggoláshoz hasonló lábmunkával.

Kombinációk: oldalt lengetés egyik oldalra, majd páros lábon szökdelés közben kötélahatás előre, ezt követően oldalt lengetés másik oldalra; ugyanez hátra kötélahatással.

Fordulatok: $2 \times 180^\circ$ fordulat (egy oldallengetés közben 180° fordulat, majd kötélahajtás hátra a láb alatt, ezután a második 180° fordulat majd kötélahatás előre a láb alatt).

Képességfejlesztés

Koordinációs képességek komplex fejlesztése talajgyakorlati és gyűrűn végezhető elemek kombinált végrehajtásával, valamint az

ugrószekrény alkalmazásával (téri tájékozódó-mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék).

A statikus és dinamikus egyensúly-érzékelés fejlesztése gerendán végezhető gyakorlatokkal, illetve azok variálásával. A váll, a kar és törzs erejének erősítése támasz helyzetben és függésben végzett gyakorlatokkal. Zenére, állásban és talajon saját testsúllyal végezhető gyakorlatok a főbb izomszövetek erősítése céljából (térdfeszítő, -hajlító, csípőfeszítők,

-hajlítók, törzsfeszítő, -hajlító, könyökizület-feszítők, -hajlítók). Erősítő és statikus nyújtó hatású gyakorlatok variálása.

Játékok, versengések

Célszerű testnevelési játékok a tornaszerek (gerenda, ugrószekrény, zsámolyok) felhasználásával is.

Játékos feladatok, ugrókötéllel, kötélahajtással, hullámzó kör, hullámzó vonal. Összefüggő talajgyakorlat (fiúk-lányok), valamint gerendagyakorlat (lányok) önálló összeállítása, bemutatása összekötő elemek felhasználásával, a társak pontozásával.

Tehetséggondozás a torna, az aerobik és ugrókötél sportágakban tehetségesekkel különböző versenyeken való részvétellel, tehetségirányítás a versenysportba.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Az egészséges testi fejlődés elősegítése a tornajellegű feladatmegoldásokkal és az aerob munkavégzéssel. A test izmainak arányos fejlesztése, a biomechanikailag helyes testtartás, a gerinc

<p>izomegyensúlyának elősegítése a különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal, az erő- és nyújtó gyakorlatok összhangjának megteremtésével. A tornajellegű feladatmegoldásokkal a cselekvésbiztonság növelése, áttételesen a mindennapok biztonságos cselekvéseinek elősegítése.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A tornajellegű feladatmegoldásokhoz tartozó sportágak koncentrikusan bővülő szaknyelvi ismeretei.</p> <p>A sportágspecifikus önálló és bemelegítés szempontjai.</p> <p>Az erősítő és nyújtó hatású gyakorlatok alapvető anatómiai és élettani ismeretei.</p> <p>A mozgáshibákkal kapcsolatos ismeretek bővítése, a technikáról alkotott mozgáskép pontosításához és az önkontroll elősegítéséhez.</p> <p>A funkcionális és célzatos erőfejlesztő gyakorlatok kiválasztásának és végrehajtásának alapismeretei.</p> <p>A zenei és az esztétikai kivitelezésre vonatkozó ismeretek.</p> <p>Az életkor szenzitív szakaszai és értelmezésük alapismeretei.</p> <p>A tornajellegű gyakorlatokkal kapcsolatos versenyrendezés és -lebonyolítás kérdései.</p> <p>A feladat-végrehajtások során az egymásnak nyújtott segítségnyújtás és -biztosítás módjainak verbális és gyakorlati ismeretei.</p> <p>Az egészséges életmód összetevői közül a rendszeres testmozgás és táplálkozás összefüggéseire vonatkozó ismeretek.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Futólagos kézállás, repülő guruló átfordulás, csúsztatás, vetődés, guggolóátugrás, vándormászás, homorított leugrás, aszimmetrikus koreográfia, ugrókötel-gyakorlat, statikus és dinamikus egyensúlyérzékelés, statikus nyújtás, szenzitív életkori szakasz.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Alternatív környezetben űzhető sportok</p>	<p>Órakeret 26 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az alternatív környezetben űzhető sportágak alaptechnikái.</p> <p>A tanult sportágak űzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata.</p> <p>A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete.</p> <p>A természeti környezetben sportok egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályai.</p> <p>A mostoha időjárási feltételek melletti testmozgás.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal a tematika továbbtervezése.</p> <p>A játék- és sportkultúra gazdagodása a szabadidőben szórakozást és a játékélményt nyújtó új sportágak mozgásanyagának megismerésével.</p> <p>Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágak és népi hagyományokra épülő sportolási forma elsajátítása.</p> <p>Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek elsajátítása.</p> <p>A szabadban végzett mozgások jelentőségének belátása.</p> <p>A környezettudatosság fontosságának elismerése.</p>	

	<p>A természeti/környezeti hatásokkal szembeni alkalmazkodó, ellenálló képesség növekedése.</p> <p>A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagának elsajátításával.</p> <p>A szabadidőben rekreációs céllal végzett fizikai aktivitás iránti pozitív beállítódás fokozódása.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Asztalitenisz (folyosón és szabadban felállított asztalon is gyakorolható) <i>Előkészítő gyakorlatok:</i> a játékoknál felsorolt játékos gyakorlatok. <i>Technikai elemek:</i> alapállás; ütőtartás; lábmunka; tenyeres hosszú adogatás; tenyeres kontraütés; fonák hosszú adogatás; fonák kontraütés; fonák droppütés; tenyeres droppütés; fonák nyesett adogatás; tenyeres nyesett adogatás; alapszervák.</p> <p>Túrázás: Túra a városban – csoportokban. Felkészülés a túrára: tervkészítés, a szükséges tárgyak összeírása stb. Túra jelzett turistautakon. A térkép követése tanári irányítással.</p> <p>Floorball: Alaphelyzetek oktatása;húzás, oldalütés, szabadütés, büntető. Játék az alapszabályok betartásával.</p> <p>Tollaslabda: Játék szabályok betartásával.</p> <p>Képességfejlesztés Az <i>asztalitenisz</i> játékhöz szükséges koordinációs képességek fejlesztése játékos gyakorlatokkal, illetve az alapütések technikájának gyakorlásával. A láb és a kar gyorserejének fejlesztése, különös tekintettel az asztalitenisz sportág igényeire.</p> <p>Játékok, versengések <i>Asztalitenisz:</i> Labdapattogtatás az ütő tenyeres, illetve fonák oldalán különböző testhelyzetben, állóhelyben és járás közben - ügyesebb és ügyetlenebb kézzel. Ütögetés a falra, illetve párokban - ügyetlenebb kézzel is. Játékos ütögetés, pattogtatás, egyensúlyozás állomásokon, mindkét kéz igénybevételével. Ütögetés az ütő tenyeres és fonák oldalát váltogatva. Szervák célba - versenyszerűen. Rövidített, illetve szabályos játszmák.</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között üzhető új testedzési formák megismerése, jártasság szintű elsajátítása. A szervezet edzettségének, ellenálló- és alkalmazkodó képességének fokozása a természeti és környezeti hatásokkal. Az egészséges életmóddal kapcsolatos tudásanyag bővítése, a környezettudatos magatartás formálása. Az új sportági mozgásformák megismerésével a motoros cselekvésbiztonság növelése, technikailag helyes elsajátításukkal a balesetek megelőzése. A technikai gyakorlatok káros kivitelezése következményeinek tudatosításával prevenció ismeretek átadása.</p>	<p><i>Földrajz:</i> időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat.</p>

<p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A pszichomotoros tartalmakhoz tartozó információk az önálló és tudatos tanulás, gyakorlás elősegítésére. A választott aktivitás kellékei, játék- és versenyszabályai. A választott aktivitás helyes kivitelezésével és a testi épségre káros mozdulatokkal kapcsolatos ismeretek. Információk az sporteszközökről, valamint az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözékről Ismeretek a szabadterén különböző évszakokban és időjárási körülmények között történő sportolás egészségvédő hatásairól. A környezetkímélő magatartás főbb kritériumai. A rekreáció alapértelmezése, életkori sajátosságai és az életen át tartó fizikai aktivitás alapismeretei.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>A választott aktivitásoknak megfelelő fogalmak. A közölt minta esetén: koszorú; tenyeres adogatás, tenyeres kontraütés, fonák adogatás, fonák kontraütés, fonák droppütés, tenyeres droppütés, fonák nyesett adogatás, tenyeres nyesett adogatás, alapszerva, egészségvédő hatás, rekreáció.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelmi és küzdő jellegű feladatok	Órakeret 26 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák. Grundbirkózás alaphelyzetek, kitolás és a kihúzás. A dzsúdó elemi guruló- és esés gyakorlatai. Néhány egyszerű önvédelmi fogás. A test-test elleni küzdelem. Az érzelmek és az agresszió szabályozása. Mások teljesítményének elismerése. A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályai.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A grundbirkózás további technikájának, szabályainak elsajátítása és gyakorlatban történő alkalmazása. Az önvédelmi módok megismerése és gyakorlatainak kontrollált végrehajtása. Különböző eséstechnikák biztonságos végrehajtása társ közreműködésével is. Leszorítástechnikák és leszorításból történő szabadulás megismerése. Állasküzdelem kialakítása a dzsúdó elsajátított dobásaival. Veszélyes helyzetek, fenyegetettség felismerése, viselkedésminták elsajátítása a fenyegetettség elkerülésére. Segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása. A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása. A fájdalomtűrés és az önfegyelem fejlődése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Önvédelem, önvédelmi fogások Szabadulások fojtásfogásból. Védés után a tanult dobástechnikák</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: keleti</i></p>

<p>alkalmazása (pl. egyenes ütés háritása oldalra kitéréssel, majd nagy külső horogdobás).</p>	<p>gyakorlatok alkalmazásával (mászások, kúszások, emelések-hordások, függeszkeedések, húzások-tolások, kéziszerrel történő gyakorlatok).</p>	
<p>Grundbirkózás Emelések és védésük stb.). Grundbirkózás szabályai, küzdelmek azonos súlyú partnerekkel.</p>	<p>Játékok, versengések Az állás és földharc küzdelmet előkészítő páros küzdőjátékok. Földharcjátékok (szőnyegfelület esetén). Állásban végzett játékok. Emeléseket előkészítő páros küzdőjátékok. Mögékerülés, kiemelés páros játékos küzdőgyakorlatai. Állasküzdelmek azonos súlyú partnerekkel a grundbirkózás és a dzsúdó elsajátított elemeinek alkalmazásával. A tehetséges tanulók sportágspecifikus tudásának növelése a diáksportban történő versenyeztetéshez és a sportegyesületbe történő irányításhoz.</p>	
<p>Dzsúdó <i>Különböző eséstechnikák</i> tompító felületének elsajátítása alacsony talaj közeli helyzetekben. Zuhanó esések előre, hátra, oldalra - különböző kiinduló helyzetekből (térdelés, nyújtott ülés, guggolás, hajlított állás, állás.</p>	<p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A mindennapi cselekvésbiztonság növelése az eséstechnikák és tompítások elsajátításával. Viselkedésminták elsajátítása a veszélyes helyzetek és fenyegetettség elkerülésére.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az oktatásra kerülő gyakorlatok technikailag helyes végrehajtására vonatkozó ismeretek. Átfogó ismeretek a szabálytalan és tilos fogásokról. Az önvédelmi és küzdő jellegű feladatok eredményes végrehajtását befolyásoló alapvető motoros képességek ismeretei és életkorhoz</p>	
<p><i>Földharc technikák:</i> leszorítás technikák ismerete. Rézsútos/oldalsó/fej felőli/lovagló üléses leszorítás technikája. A leszorításokból történő szabadulás ismerete. Mini küzdelmek befogott leszorítás technikákból történő szabadulás adott időn belül (pl. 25 mp). Mini földharc küzdelem leszorítás technikák befogására irányulóan. <i>Dobás technikák:</i> Alapfogás. Egyensúlyvesztés irányai, a dobás részei. <i>Állás küzdelem (dzsúdó):</i> Tanult dobásokkal történő állasküzdelem.</p>		
<p>Képességfejlesztés Az önvédelmi és küzdő jellegű feladatok eredményes elsajátításához szükséges kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése természetes mozgásformák és játékos, egyéni és páros képességfejlesztő</p>		

kultúrák.

*Biológia-
egészségtan:* izmok,
ízületek, anatómiai
ismeretek, testi és
lelki harmónia.

<p>igazított fejlesztés módszerei. A küzdősportok mint a magyar sport nemzetközi sikereinek kiemelkedő képviselője. Szemléletformálás a küzdősportok komplex személyiségfejlesztő értékeinek ismertetésével (motoros, kognitív, szociális és érzelmi akarati tulajdonságok). Mire tanít a dzsúdó? Néhány elv és bölcsélet a keleti mesterek tanításaiból. Annak tudatosítása, hogy a küzdőmódokban a szerény, szorgalmas és kitartó emberek találnak védelmi eszközt. A küzdősportok gyakorlásában alapvető elv az egészségi és élettani szabályok megtartásának elve: a gyakorlás és a pihenés helyes aránya, a helyes táplálkozás, a célszerű légzés, a túleröltetés elkerülése. Az óvatosság, a figyelem és a józan helyzetmegítélés mellett le kell küzdeni az elbizakodottságot, a vigyázatlanságot és a félelmet.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>egyenes rúgás, leszorítás</p>

<p>A fejlesztés eredményei a évfolyam végén</p>	<p><i>Természetes és nem természetes mozgásformák</i> Gyakorlottság a célszerű óraszervezés megvalósításában. Egyszerű relaxációs technikákról tájékozottság. Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok önálló összefűzése és előadása zenére. Az erősítés és nyújtás néhány ellenjavallt gyakorlatának ismerete. Az összehangolt, feszes testtartás kritériumainak való megfelelésre kísérletek. A kamaszkori személyi higiénéről elemi tájékozottság. Az eddig elsajátított relaxációs technikák, és a képtudati, szimbolizációs folyamatok összekapcsolása.</p> <p><i>Sportjátékok</i> Gazdagabb sportjáték-technikai és -taktikai készlet. Jártasság néhány taktikai formáció, helyzet megoldásában. A játékszabályok kibővített körének megértése és alkalmazása. A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése. A 7. sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása. Konfliktusok, sportszerűtlenségek, deviáns magatartások esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése. Sporttörténeti alapvető tájékozottság a labdajátékokban.</p> <p><i>Atlétika jellegű feladatok</i> Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása. Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő végzése a tanult versenyszabályoknak megfelelően. Mérhető fejlődés a képességekben és a sportági eredményekben. Az atlétikai alapmozgásokban mozgásmintához közelítő bemutatás, a lendületszerzések és a befejező mozgások összekapcsolása. A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete.</p>
---	--

	<p><i>Torna jellegű feladatok</i></p> <p>A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának jelenléte a torna jellegű mozgásokban.</p> <p>Talajon, gerendán, valamint gyűrűn növekvő önállóság jeleinek felmutatása a gyakorlásban, gyakorlat-összeállításban.</p> <p>A szekrény- és a támaszugrások bátor végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon.</p> <p>Látható fejlődés az aerobikgyakorlatok kivételében és a zenével összhangban történő végrehajtása.</p> <p>Önkontroll, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.</p> <p><i>Alternatív környezetben üzhető sportok</i></p> <p>Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágakban és népi hagyományokra épülő sportolási formákban bővülő gyakorlási tapasztalat és fellelhető erősebb belső motiváció némelyik területén.</p> <p>Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek kinyilvánítása.</p> <p>A természeti erők és a sport hasznos összekapcsolásának ismerete és az ezzel kapcsolatos előnyök, rutinok területén jártasság.</p> <p>A környezettudatosság cselekedetekben való megjelenítése.</p> <p>A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításában.</p> <p>A szabadidőben végzett sportolás iránti pozitív beállítódás felmutatása.</p> <p><i>Önvédelmi és küzdőfeladatok</i></p> <p>A grundbirkózás alapttechnikájának, szabályainak gyakorlatban történő alkalmazása.</p> <p>A különböző eséstechnikák, szabadulások, leszorítások és az önvédelmi gyakorlatainak kontrollált végrehajtása társsal.</p> <p>Állasküzdelemben jártasság.</p> <p>A fenyegetettségi szituációkra, segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása.</p> <p>A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása.</p> <p>A fájdalomtűrésben és az önfegyelemben érzékelhető fejlődés.</p> <p style="text-align: center;">8. évfolyam</p>
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és nem természetes mozgásformák	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	<p>A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása.</p> <p>A tanult rend-, illetve gimnasztikai gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása.</p> <p>8–10 gyakorlattal önállóan bemelegítés végrehajtása.</p> <p>Az autogén tréning alapfokú gyakorlatainak ismerete.</p> <p>A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása.</p> <p>A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete.</p> <p>A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete.</p> <p>Öntevékenyen részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Gyakorlottság a szervezés célszerűségét, gyorsaságát szolgáló új térformák, alakzatok kialakításában. Egyszerű relaxációs technikák elsajátítása. Motoros tesztekkel mérhető fejlődés a kondicionális képességekben. A gimnasztikai gyakorlatok, gyakorlatsorok zenével összhangban történő végrehajtása. A kreativitás kinyilvánítása önállóan összeállított gimnasztikai gyakorlatfüzérrel. Az erősítés és nyújtás ellenjavallt gyakorlatainak ismerete és az okozati összefüggés egyszerű magyarázata. Igényesség a harmonikus, szép testtartás kialakításában. A kamaszkori személyi higiéniével kapcsolatos ismeretek bővülése.</p>
<p style="text-align: center;">Ismeretek/fejlesztési követelmények Kapcsolódási pontok</p>	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Rendgyakorlatok, térbeli alakzatok kialakítása. A testnevelésóra szervezéséhez szükséges egyéb térformák, alakzatok. Mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Alakzatfelvételek járás és futás közben, a lépéshossz és a járás sebességének változtatásával. Ellenvonulások járásban és futásban. Fejlődések és szakadozások ellenvonulásban.</p> <p>Gimnasztika Természetes mozgásformák egyéni és társas gyakorlatok formájában, szerek, kéziszer felhasználásával, játékos feladatokkal és versengésekkel összekötve. Játékos és szabadgyakorlati alapformájú szabad-, társas- szer és kéziszer-gyakorlatok (pad-, bordásfal-, labda-, karika-, ugrókötel-, gumikötél stb.). Nyújtó-, lazító hatású, állóképességet fejlesztő 8–16 ütemű, legalább 4 gyakorlatelemet tartalmazó szabadgyakorlatok és gyakorlatsorok. Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva, önálló tervezéssel is. Zenére végzett összefüggő gimnasztikasor. Egyszerű légző és relaxációs gyakorlatok. A testtartás javítását szolgáló ízületi mozgékonytságot és a törzs erejét növelő gimnasztikai gyakorlatok.</p> <p>Képességfejlesztés Az alapállóképesség fejlesztése és a keringés fokozása zenére történő futásokkal és futás közben végzett feladatokkal. A kar- és a láb dinamikus erejének növelése kéziszer-gyakorlatokkal. A ritmusérzék, a kreativitás és a kinesztétikus differenciáló képesség fejlesztése zenére végzett gyakorlatokkal.</p> <p>Játékok, versengések A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. A testtudatot alakító, koordináció- és fittségfejlesztő szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal.</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</p>	<p><i>Matematika:</i> számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások.</p> <p><i>Természetismeret:</i> testünk, életműködéseink.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p>

<p>A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, a gerinc izomegyensúlyának és a medence középállásának automatizálását biztosító eszközökkel is végezhető gyakorlatok. A láb statikai rendellenességei ellen ható gyakorlatok. Javasolt: A 10 testtájra vonatkozó gerinctorna gyakorlatanyagának felhasználása. Relaxációs alapgyakorlatok: (autogén tréning, progresszív relaxáció). Motoros, illetve fittségi tesztek végrehajtása.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>Az általános bemelegítő gyakorlatok összeállításának szempontjai és a bemelegítő blokkok főbb élettani hatásai.</p> <p>A keringést fokozó természetes és speciális sportági mozgásformák jelentősége a bemelegítés és az edzettség szempontjából.</p> <p>Az életkori sajátosságoknak megfelelő funkcionális erősítő gyakorlatok ismeretei és végrehajtásuk szempontjai.</p> <p>Az erősítés és nyújtás kapcsolata, alkalmazásuk módszerei. Az ellenjavallt gyakorlatok indoklása.</p> <p>Relaxációs technikák és prevenciók gyakorlatok szerepe az egészségmegőrzésben. Az autogén tréning és progresszív relaxáció értelmezése.</p> <p>Az izomegyensúly fogalmának feltárása.</p> <p>A kamaszkori személyi higiénével kapcsolatok információk. A tudatos higiénés magatartás ismérvei.</p> <p>Az edzettség értelmezése és a rendszeres fizikai aktivitás szerepe az edzettség megszerzésében és az egészségtudatos magatartásban.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Ellenvonulás, gerinc-izomegyensúly, funkcionális gyakorlat, edzettség, egészségtudatos magatartás, autogén tréning, progresszív relaxáció, ellenjavallt gyakorlat, fizikai aktivitás, inaktivitás, intenzitás, terjedelem, időtartam, edzhetőség.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 42 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátításában alkalmazott testnevelési játékok és játékos feladatok aktív és értő végrehajtása.</p> <p>A sportjátékok alapvető technikai készletének elsajátítása.</p> <p>Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására.</p> <p>A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása.</p> <p>Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban.</p> <p>Részvétel a kedvelt sportjátékban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon, vagy egyéb szervezeti formában.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A játékelemek eredményességre törekvő alkalmazása testnevelési játékokban és a sportjátékban.</p> <p>A sportjátékok technikai és taktikai készletét bővítő új elemek elsajátítása, és alkalmazása.</p>	

	<p>Tapasztalatszerzés a taktikai helyzetek megoldásában. A játékszabályok kibővített körének ismerete és értő alkalmazása. A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése. A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása. Konfliktusok esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése és indokolása. A sportjátékokat kísérő sportszerűtlenségek, deviáns magatartások helyes megítélése. A sportjátékok magyar történetének kiemelkedő korszakai és személyiségei, valamint a világ élvonalába tartozó nemzetek megismerése. A sportjátékok iránti érdeklődés megszilárdulása. Az egyéni adottságokhoz és a megszerzett képességekhez igazodó sportjáték- tudás kialakulása, rekreációs célú vagy versenysport igényű alkalmazás elősegítésére.</p> <p>Csapat sportoknál cél a közösségre nevelés: egy célért, együtt, egymásért küzdünk!</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Kosárlabdázás <i>Labda nélküli technikai gyakorlatok:</i> irányváltoztatás, cselezés; cselezés induláskor és futás közben. <i>Labdás technikai gyakorlatok:</i> Labdás ügyességi gyakorlatok (normál méretű labdával). Labdavezetés: Labdavezetés félaktív, aktív védővel szemben játékos formában. Labdavezetés közben cselezés. Megállás, sarkazás, labdavezetésből kapott labdával változatos körülmények között. Megállás, sarkazás önpasszból és kapott labdával, meghatározott helyen és időben. Kosárra dobások: dobócsel, indulócsel után labdavezetés, fektetett dobás. Lepattanó labda megszerzése után kosárra dobás. Fektetett dobás labdavezetésből, illetve kapott labdával ráfordulással. Közép távoli dobás helyből. Átadások, átvételek: Átadás különböző irányba és távolságra, mozgás közben, kétkezes mellső átadással, pattintva is. Bejátszás befutó társnak. Páros lefutás egy védővel. Hármás-nyolcas mögéfutással. Gyors indítás párokban. <i>Taktikai gyakorlatok:</i> Emberfogásos védekezés: labda nélküli és labdát birtokló támadó véde. Labdavezető játékos véde; védekezés a labdavezetést befejező és a még labdát vezető támadóval szemben. <i>Játékelemek alkalmazása:</i> 1:1 elleni játék, félaktív és aktív védővel; létszámfölényes helyzet 2:1 elleni játék. Befutások. 1:1 elleni játékadogatóval. Létszámfölényes helyzet 3:2 elleni játék. <i>Képességfejlesztés</i> Kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékokra jellemző labda nélküli és labdás technikai elemek, játékelemek gyakorlásával. Koordinációs képességek fejlesztése labdás gyakorlatokkal: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. A komplex képességfejlesztéssel hozzájárulás az edzettség és fittség</p>	<p><i>Matematika:</i> logika, valószínűség-számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Fizika:</i> mozgások, ütközések, erő, energia.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az emberi szervezet működése, energianyerési folyamatok.</p>

szervi megalapozásához. A kognitív képességek fejlesztése (helyzetfelismerés, kreativitás, anticipáció stb.) az üres helyek, az előnyök felismerése, az ellenfél általi akadályoztatás kezelése, a célba találás, az összjátékban való részvétel eredményeként.

Játékok, versengések

A kosárlabdázás technikai, taktikai készségének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Kosárlabdázás labdavezetés nélkül, könnyített szabályokkal, a szabályok bővülő körének beépítésével. Kosárra dobó versenyek. Részvétel az iskolai mini kosárlabda bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás-nevelés elősegítése.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Baleset-megelőzés a kosárlabdázás játékelemeinek szabályos, körültekintő végrehajtásával, valamint a játékszabályok betartásával, a sportszerűség szabályainak szem előtt tartásával. Sikeres tanulás biztosításával a kosárlabdázás megszerettetése, hozzájárulás a fizikai rekreációs sportágválasztáshoz.

Röplabdázás

Labdás technikai gyakorlatok, a tanult játékelemek tökéletesítése: Az alkar-, kosárérintés, felső ütőérintés és alsó egyenes nyitás gyakorlása egyéni, páros és csoportos gyakorlatokban.

Kosárérintés változatai: kosárérintés előre-hátra, alacsony és közepesen magasra elpattanó labdával. Kosárérintés célba, földre tett karikába, kosárba, különböző magasságú zsinór felett.

Felső egyenes nyitás. a mozgás végrehajtása a labda megütése nélkül, egyénileg a fallal szemben a labda megütésével; párokban a zsinór/háló felett. A nyitás végrehajtása a zsinórtól növekvő távolságra és különböző nagyságú célterületre, az alapvonal különböző pontjairól.

Felső egyenes nyitás-nyitásfogadás. A felső egyenes nyitás és az alkarérintéssel történő nyitásfogadás gyakorlása csoportokban, forgással.

Egyenes leütés: a mozgássor gyakorlása labda és zsinór nélkül, majd zsinórnál tartott, illetve pontosan dobott labdából.

Taktikai gyakorlatok. Támadási alapformák. Helyezkedés támadásnál. Az ütés és a sáncolás fedezése.

Képességfejlesztés

Labdakezelési ügyesség komplex fejlesztése (reagáló képesség, gyorskoordináció, ritmusérzék, differenciális mozgásérzékelés, téri tájékozódás, és egyensúlyozás) a testrészek különböző felületeivel történő érintésekkel egyénileg, párokban és csoportokban. Az egyensúlyozó és téri tájékozódó képesség fejlesztése csoportokban végzett alapérintéseket tartalmazó gyakorlatokkal, fordulatok és helycserék végrehajtásával.

Az erő-állóképesség fejlesztése az egyenes leütés és a sáncolás többszöri és folyamatos végrehajtásával. Mozdulatgyorsaság fejlesztése dobott labdák elérésére törekvéssel különböző kiinduló helyzetből.

Játékok, versengések

Az alapérintések tökéletesítése és a játékelemek eredményességének javítása testnevelési játékok, játékos feladatok alkalmazásával. 2:2, 3:3

elleni játék meghatározott érintési módokkal, a tanult érintések beiktatásával.

Versengések egyénileg és párokban különböző érintésekkel.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

A röplabdajáték szabadidőben, szabadtéren, strandon is játszható technikai készletének valamint egyszerűsített játékformáinak elsajátítása

Kézilabdázás

Labda nélküli technikai gyakorlatok: Alapmozgás, indulás, megállás, irányváltoztatások, cseles, megtévesztő mozgások, fordulatok labda nélkül. Lábmunka csiszolása.

Indulócserek, le- és visszaforgások.

Ütközések. Sáncolás helyben, mozgással talajon és felugrással. Résekre helyezkedés.

Esések-tompítások.

Labdás technikai gyakorlatok: labdavezetés nehezített körülmények között irány- és ritmusváltoztatásokkal. Önszöktetés. Labdás cselek: indulási-átadási lövő cselek.

Átadások: test előtti átadások, oldalról és hátulról érkező labda elkapása. Test mögötti átadások.

Kapura lövések: talajról különböző lendületszerzés után és felugrásból, passzív, félaktív és aktív védővel szemben. Átlövés felugrással is.

Kapura lövések cselezés után. Kapura lövés bedőléssel, bevetődéssel. Ejtés.

Kapusmunka: helyezkedés, támadás, ill. védekezés esetén. Feladatok gyorsindítás esetén.

Indítások megelőzése. Védés kézzel, lábbal. 7 méteres védeke.

Taktika: Egyéni taktika - betörések labda nélkül és labdával. A kapus átívelése.

Kitámadás, halászás, szerelés, elzárás. Csapatrész- és csapattaktika: 1:1; 2:1; 2:2, 3:2, 3:3 elleni játék. Védekezés emberfogással, 6:0-s és 5:1-es területvédekezéssel.

Üres helyre helyezkedés. Védőtől való elszakadás. Melléállásos elzárás. Gyors indítások. Lerohanásos támadás rendezetlen védelem ellen. Ötletjáték. Támadásból védekezésbe való gyors visszahelyezkedés.

Képességfejlesztés

A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátéokra jellemző feladatokkal, gyakorlatokkal, a játékelemek intenzív gyakorlásával; mérkőzések játszásával. A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és a fittség szervi megalapozásához.

Játékok, versengések

A kézilabdázás technikai, taktikai készletének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Célba dobó versenyek; kézilabdajáték a szabályok fokozatos bővítésével. Részvétel az iskolai bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Baleset-megelőzés a kézilabdázás játékelemeinek szabályos és

körütekintő végrehajtásával. A kézilabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között végzett játéktevékenységgel.

Labdarúgás

Labdás technikai gyakorlatok: labdavezetések mindkét lábbal, külső és belső csüddel, különböző alakzatban. Labdahúzogató, -görgetés haladás közben, fordulatokkal. Átadások (passzolások), átvételek mindkét lábbal. Átadások laposan mozgás közben, ívelten növekvő távolságra, irányváltoztatással. Átvételek ívelt labdával. Labdalevétel: talppal, belsővel, külső csüddel, combbal, mellel. Levegőből érkező labda átvétele belsővel. Labda toppolás. Rúgások: belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával, különböző irányból érkező labdával. Dekázás: haladással, irányváltoztatással.

Dekázás csoportosan csak lábbal, csak fejjel. Fejelés: előre, oldalra, különböző irányból érkező labdával. Fejelés felugrással. Cselezés: testcsel, labdavezetésből labda elhúzása oldalra, labdaátvétel testcsellel. Átadócsel, rúgócsel, rálépéssel, hátra húzással. Szerelés: alapszerelés- megelőző szerelés, labdaátvétel megakadályozása. Helyezkedés a támadó és a kapu közé, a labda elrúgása. Egyéb feladatok: partdobás szabályosan.

Kapusmunka: guruló- és ívelt labda megfogása, kigurítás, kirúgás állított, lepattintott labdával, helyezkedés, erős lövés megfogása, lábbal védés, kidobás.

Taktikai gyakorlatok: Gyors támadásba felfejlődés és visszarendeződés.

„Poszt” vagy „udvaros” gyakorlás. Helyezkedés. Emberfogás poszt szerint. Támadásban a védőtől való elszakadás, üres helyre helyezkedés. Váltás védelemben. A támadások súlypontjának változtatása rövid és hosszú átadásokkal. Egyből játék. 4:2 elleni játék. *Képességfejlesztés*

A motoros képességek fejlesztése a labdarúgás technikai készletének variálásával, intenzív, nehezített körülmények közötti nagyobb ismétlésszámban történő végrehajtásával. A komplex képességfejlesztést szolgálja a technikai elemek sajátos ritmusának- dinamikájának kialakítása, valamint azok változatos, egyre bonyolultabb feltételek (idő, pontosság, összjátékkényszer, ellenféljelenlét stb.) mellett történő gyakorlása. A szervezet edzettségének, fittségének növelése a szabadtéren, különböző évszakokban és időjárási viszonyok közötti gyakorlással, mérkőzések játszásával.

Játékok, versengések

A labdarúgás játékelemeinek elsajátítását és rögzítését segítő játékos feladatok, testnevelési játékok. Cserefoci. Lábtenisz meghatározott szabályokkal. Vonal foci. Játék 1 kapura 2 labdával. 2:1 elleni játék.

Labdavezető, dekázó, célba rúgó és fejelő versenyek egyénileg és csoportosan. Kispályás labdarúgó mérkőzések. Részvétel az iskolai kispályás bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés

elősegítése.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Baleset-megelőzés az évszakhoz, az időjáráshoz alkalmazkodó sportág-specifikus bemelegítés-gyakorlataival, és a technikai- taktikai játékelemek szabályos és sportszerű végrehajtásával. A labdarúgásban különösen igénybe vett izmok erősítésének és nyújtásának elvei és gyakorlatai a sérülések, károsodások megelőzése érdekében. A szervek-szervrendszerek működésének fejlesztése a szabadtéren, különböző évszakokban és időjárási viszonyok között végzett sportág-specifikus motoros cselekvésekkel. Az élményszerű játékkal és a sokoldalú játéktudással a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A sportjátékokban a kibővített játékelem-repertoár technikai végrehajtására, a hibajavításra, a taktikai megoldásokra és hozzájuk kapcsolódó játékszabályokra vonatkozó ismeretek.

A játék kiteljesítését szolgáló egyéni- és csapattaktikai ismeretek.

A sportjátékszabályok körének bővítése és a képzettséghez igazodó játékvezetési ismeretek.

A specifikus sportjátéktudás elsajátításához szükséges motoros képességek és alapvető fejlesztési módszerek.

A csapatjátékok szerepe az együttműködés, a társas készségek kialakításában, a közösségi sikerek átélésének lehetőségeiben.

A sportszerűség, a fair play és a szabálykövető magatartás fontossága a sportjátékokban. A sportolói és a szurkolói magatartás pozitív és negatív vonásai, a sporteseményekhez kapcsolódó durvaságok, az agresszió helyes értelmezése.

A sportjátékok kiemelkedő magyar bázisai, nemzetközi sikerei.

A világ élenjáró nemzetei a sportjátékokban.

A sportjátékok rekreációs célú felhasználási lehetőségei és szerepe az egészséges életmód kialakításában.

A sportjátékokkal kapcsolatos balesetvédelmi és elsősegély-nyújtási ismeretek.

Kulcsfogalmak/ Fogalmak	„Félaktív”, aktív védő, dobócsel, indulócsel, önpassz, lepattanó labda, ráfordulás, befutás, páros lefutás, hármas-nyolcas, 1:1, 2:1, 3:2. elleni játék, létszámfölényes helyzet. Adogató, felső egyenes nyitás, egyenes leütés, feladás, sáncolás, támadási alapformák, ütés-sáncolás fedezése, 1:1, 2:2 elleni játék. Ütközések, sáncolás, résekre helyezkedés, esés-tompítás, önszöktetés, átlövés, bevetődéses-bedőléses lövés, ejtés, betörés, gyorsindítás, kitámadás, halászás, elzárás, lerohanás. Átadócsel, rúgócsel, labda toppolás, emberfogás, védőtől való elszakadás, üres helyre helyezkedés, egyből játék, partdobás, sportág-specifikus bemelegítés, deviancia.
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatok	Órakeret 34 óra
Előzetes tudás	A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatokban jártasság.	

	<p>A rajtok mozgáselemeinek végrehajtása az indítás jeleknek megfelelően. A futómozgás technikájának alkalmazása a vágta, illetve a tartósfutásban. Tapasztalat a nekifutás távolságának és sebességének megválasztásában. Kislabdahajtás. A kar- és láblendítés szerepe az el- és felugrások eredményességében. Az atlétikai versenyek lényeges szabályai. Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában.</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása. Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő elsajátítása és a versenyszabályoknak megfelelő alkalmazása. Az atlétika versenyszámainak eredményes tanulását és a teljesítmények javulását megalapozó motoros képességekben mérhető fejlődés elérése. A vágta-, a tartós-, valamint a váltófutás technikájának a mozgásmintához közelítő bemutatása. Ugrásoknál az optimális nekifutás, valamint az erőteljes kar- és láblendítés kialakítása. A hajításnál, lökésnél a lendületszerzés és kidobás összekapcsolása. Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek ismerete. A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete. Az érdeklődés cselekvésekben történő kinyilvánítása az atlétikai mozgások, valamint a sportolás és a rendszeres testedzés iránt.</p>

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok A korábban tanult rajtformák (álló- és térdelőrajt) gyakorlása. Térdelőrajt rajtgépről. Rajtversenyek állórajttal, térdelőrajttal 15-20 m-es távon. Repülő és fokozó futások. Gyorsfutások játékosan és versenyek alkalmazásával 30-60 m-es távon. Iramfutás, tempófutás a táv fokozatos növelésével. Váltófutás váltózónában, egyenesben, játékosan és versenyszerűen, egykezes váltással. Tartós futás a táv és az intenzitás növelésével. Futás feladatokkal, akadályokkal, átfutás akadályok felett. Futóiskolai gyakorlatok. Szökdelések, ugrások Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Sorozat el- és felugrások. Helyből távolugrás. Távolugrás guggoló vagy lépő technikával. A nekifutás, az elugrás és a talajérés iskolázása (elugró sávból). Magasugrás átlépő és guruló technikával. A nekifutás és a felugrás iskolázása.</p> <p>Dobások Dobóiskolai gyakorlatok. Dobások, lökések különböző kiinduló helyzetből tömött- és füles labdával, célba is. Vetés füles labdával zónába vagy célba, egy és két kézzel (jobb és bal kézzel). Kislabdahajtás helyből, nekifutással hármas és ötös lépésritmusból. Kislabdahajtás célba. Súlylökés helyből és becsúszással (jobb és bal kézzel is). Vetés füles labdával távolba és célba, egy és két kézzel.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmusgyakorlatok, ritmusok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság.</p> <p><i>Informatika:</i> táblázatok, grafikonok.</p> <p><i>Földrajz:</i> térképismeret.</p>

Vetés tömött labdával, két kézzel két oldalra. Vetések negyed- és egész fordulattal, a pördület iskolázása.

Képességfejlesztés

Az ideg-izom kapcsolat fejlesztése futóiskolai gyakorlatokkal. A reakció- és a vágtagyorsaság fejlesztése rajtokkal és vágtafutásokkal. Az idő- és tempóérzék fejlesztése iram- és tempófutásokkal. Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Az aerob állóképesség fejlesztése növekvő intenzitású tartós futással. Az ugrásokhoz szükséges gyorsaság fejlesztése szökdelő és ugróiskolai gyakorlatokkal, valamint sorozat el- és felugrásokkal. A dobóerő és dobóügyesség fejlesztés tömött- és füles labda dobásokkal.

Játékok, versengések

Az atlétikai versenyszámok eredményes elsajátítását és az azokban elérhető teljesítmény fokozását elősegítő adekvát játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazása, versenyszerűen is. Az atlétikai versenyszámokban lebonyolított versenyek.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Az atlétikai mozgások cselekvésmintáinak optimalizálása növeli a mindennapi cselekvések és feladathelyzetek biztonságos megoldását. Az életkori periódushoz igazodó arányos és harmonikus erőfejlesztés elősegíti az atlétikus versenyszámok eredményes elsajátítását és rögzíti a biomechanikailag helyes testtartást. A futások különböző formáinak és különböző terepen történő végzése cselekvésmintát szolgáltatnak a szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások számára. Levezetés, a szervezet lecsillapítása.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A rajtolás sikerében kiemelt szerepet játszó indulás utáni fokozatosan növekvő és gyorsuló lépések, a lábak és a karok aktív munkájának tudatosítása.

Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek.

Az „aktív elugrás” értelmezése.

Az ugrások és dobások eredményes elsajátításához szükséges erőfajták, információk a passzív mozgatórendszer megterhelését, károsodását okozó erőedzésekről.

A mozgáskoordináció szerepének tudatosítása az állóképességi és gyorsasági teljesítményekben.

Az akarati tényezők szerepe az állóképességet igénylő teljesítményekben

Alapvető ismeretek a terhelési összetevőkről.

Ismeretek a tartós terhelések hatásáról a keringési rendszerre, a szervek és szervrendszerek szabályozására, működésük gazdaságosságára és a tanulásban érvényesülő teljesítőképességre.

Az atlétikai képzéssel pozitív magatartásbeli tulajdonságok fejlesztése.

Kulcsfogalmak/ fogalmak

Váltózóna, egykezes váltás, magasugrás guruló technikával, hármas-ötös lépésritmus, vetés, ideg-izom kapcsolat, reagáló-gyorsaság, vágtagyorsaság,

--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatok	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	<p>A testtömeg uralása szükséges segítségadás mellett.</p> <p>A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása.</p> <p>Kötélmászás a képességnek megfelelő magasságig.</p> <p>Egyensúlygyakorlatok a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett.</p> <p>Az aerobik alaplépésekből 2-4 ütemű gyakorlat, egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal zenére is.</p> <p>A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemei.</p> <p>Technikailag helyes járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések.</p> <p>Hibajavítás.</p> <p>Balesetvédelem.</p> <p>Segítségnyújtás a társaknak.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tornajellegű gyakorlatok végrehajtásánál igényesség a helyes testtartás kialakítására, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtésére.</p> <p>Talajon, gerendán, valamint gyűrűn összefüggő gyakorlatok önálló összeállítása, összekötő elemek alkalmazásával.</p> <p>A szekrény- és a támaszugrások biztonságos végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon.</p> <p>Az aerobik gyakorlatok végrehajtásában kreativitásra és igényes kivitelezésre törekvés.</p> <p>Az aerobik gyakorlatok zenével összhangban történő végrehajtása.</p> <p>A figyelemkoncentráció, az önkontroll és a kitartó képesség fejlődése.</p> <p>Önállóság, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna (talajtorna, szertorna)</p> <p><i>Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok, támaszugrások:</i> Támlázások előre, hátra, oldalra, mellső, hátsó fekvőtámaszban haladással is. Mellső és mély fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás. Akadályok leküzdése támaszfeladatokkal. Gurulóátfordulások előre, hátra, különböző kiinduló helyzetből különböző befejező helyzetbe. Gurulóátfordulások sorozatban. Fejállás különböző kiinduló helyzetből, különböző lábtartással és lábmozgással. Mellső mérlegállás. Fellendülés kézállásba bordásfalnál, segítséggel és segítség nélkül. Fellendülés futólagos kézállásba, gurulás előre. Repülő-guruló átfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúknak). Kézen átfordulás oldalra, mindkét irányba megközelítően nyújtott testtel. Összefüggő talajgyakorlat. Csúsztatás nyújtott ülésből hasonfekvésbe és vissza (lányoknak). Vetődés mellső fekvőtámaszból nyújtott ülésbe (fiúknak). Ugrószekrény szélében (lányoknak: 3–4 rész, fiúknak: 4–5 rész): guggolóátugrás. Ugrószekrény hosszában (lányoknak: 3–4 rész, fiúknak 4-5 rész): gurulóátfordulás a szekrényen talajról elugrással; felguggolás, leterpesztés.</p> <p><i>Függőgyakorlatok:</i> Akadályok leküzdése függőfeladatokkal. Mászás kötélén/rúdon. Függeszekedési kísérletek bordásfalon felfelé és lefelé. Vándormászás. Függeszekedési kísérletek kötélén (fiúknak). Magas gyűrű (fiúknak): alaplendület; zsugorlefüggés; lendület előre zsugorlefüggésbe; zsugorlefüggésből ereszkedés hátsó lefüggésbe; homorított leugrás hátra, lendületből. Érintő magas gyűrű (lányoknak): lendületek előre-hátra; fellendülés lebegő függésbe; zsugorlefüggés; ereszkedés hátsó függésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás.</p> <p><i>Egyensúlyozó gyakorlatok:</i> Magas gerendán, ferdén elhelyezett padon: természetes és utánzó járások, futások, fordulatok. 1 m-es gerenda (lányoknak): Járások előre, hátra, oldalt különböző kartartásokkal. Érintőjárás; hármas lépés. Járás guggolásban. Mérlegállás. Függőleges repülés különböző kiinduló helyzetből.</p> <p>Aerobik (lányoknak, fiúknak) Alaplépések, lépéskombinációk irányváltoztatással, forgással és karmunkával; komplett gyakorlatlánc (koreográfia); zenére történő duplázás; aszimmetrikus koreográfia.</p> <p>Ugrókötélgyakorlatok (lányoknak, fiúknak) <i>Lengetések:</i> oldalt lengetés; elől lengetés; fent lengetés; „fűnyíró”; 8-as figura. <i>Kötéláthajtások:</i> egy, illetve páros lábon szökdeléssel, előre és hátra kötélahajtással állóhelyben és haladással; futás mindkét láb alatt történő áthajtással; helyben futás a joggoláshoz hasonló lábmunkával. <i>Kombinációk:</i> oldalt lengetés egyik oldalra, majd páros lábon szökdelés közben kötélahajtás előre, ezt követően oldalt lengetés másik oldalra; ugyanez hátra kötélahajtással.</p>	<p><i>Fizika:</i> az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, egyensúly, reakcióerő, hatásidő; egyensúly, tömegközéppont.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> egyensúlyérzékelés, izomérzékelés.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmus és tempó.</p>

Fordulatok: 2x180 fordulat (egy oldallengetés közben 180 fordulat, majd kötélhajtás hátra a láb alatt, ezután a második 180° fordulat majd kötélhatás előre a láb alatt.

Képességfejlesztés

Koordinációs képességek komplex fejlesztése talajgyakorlati és gyűrűn végezhető elemek kombinált végrehajtásával, valamint az

ugrószekrény alkalmazásával (téri tájékozódó-mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék).

A statikus és dinamikus egyensúly-érzékelés fejlesztése gerendán végezhető gyakorlatokkal, illetve azok variálásával. A váll, a kar és törzs erejének erősítése támaszhelyzetben és függésben végzett gyakorlatokkal. Zenére, állásban és talajon saját testsúllyal végezhető gyakorlatok a főbb izomcsoportok erősítése céljából (térdfeszítő, -hajlító, csípőfeszítők,

-hajlítók, törzsfeszítő, -hajlító, könyökízület-feszítők, -hajlítók). Erősítő és statikus nyújtó hatású gyakorlatok variálása.

Játékok, versengések

Célszerű testnevelési játékok a tornaszerek (gerenda, ugrószekrény, zsámolyok) felhasználásával is.

Játékos feladatok, ugrókötéllel, kötélhajtással, hullámzó kör, hullámzó vonal. Összefüggő talajgyakorlat (fiúk-lányok), valamint gerendagyakorlat (lányok) önálló összeállítása, bemutatása összekötő elemek felhasználásával, a társak pontozásával.

Tehetséggondozás a torna, az aerobik és ugrókötél sportágakban tehetségesekkel különböző versenyeken való részvétellel, tehetségirányítás a versenysportba.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Az egészséges testi fejlődés elősegítése a tornajellegű feladatmegoldásokkal és az aerob munkavégzéssel. A test izmainak arányos fejlesztése, a biomechanikailag helyes testtartás, a gerinc izomegyensúlyának elősegítése a különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal, az erő- és nyújtó gyakorlatok összhangjának megteremtésével. A tornajellegű feladatmegoldásokkal a cselekvésbiztonság növelése, áttételesen a mindennapok biztonságos cselekvéseinek elősegítése.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A tornajellegű feladatmegoldásokhoz tartozó sportágak koncentrikusan bővülő szaknyelvi ismeretei.

A sportágspecifikus önálló és bemelegítés szempontjai.

Az erősítő és nyújtó hatású gyakorlatok alapvető anatómiai és élettani ismeretei.

A mozgáshibákkal kapcsolatos ismeretek bővítése, a technikáról alkotott mozgásképpontosításához és az önkontroll elősegítéséhez.

A funkcionális és célzatos erőfejlesztő gyakorlatok kiválasztásának és végrehajtásának alapismeretei.

A zenei és az esztétikai kivitelezésre vonatkozó ismeretek. Az életkor szenzitív szakaszai és értelmezésük alapismeretei.

A tornajellegű gyakorlatokkal kapcsolatos versenyrendezés és -

<p>lebonyolítás kérdései. A feladat-végrehajtások során az egymásnak nyújtott segítségnyújtás és -biztosítás módjainak verbális és gyakorlati ismeretei. Az egészséges életmód összetevői közül a rendszeres testmozgás és táplálkozás összefüggéseire vonatkozó ismeretek.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Futólagos kézállás, repülő guruló átfordulás, csúsztatás, vetődés, guggolóátugrás, vándormászás, homorított leugrás, aszimmetrikus koreográfia, ugrókötel-gyakorlat, statikus és dinamikus egyensúlyérzékelés, statikus nyújtás, szenzitív életkori szakasz.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Alternatív környezetben űzhető sportok</p>	<p>Órakeret 26 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az alternatív környezetben űzhető sportágak alaptechnikái. A tanult sportágak űzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata. A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete. A természeti környezetben sportok egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályai. A mostoha időjárási feltételek melletti testmozgás.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal a tematika továbbtervezése. A játék- és sportkultúra gazdagodása a szabadidőben szórakozást és a játékélményt nyújtó új sportágak mozgásanyagának megismerésével. Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágak és népi hagyományokra épülő sportolási forma elsajátítása. Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek elsajátítása. A szabadban végzett mozgások jelentőségének belátása. A környezettudatosság fontosságának elismerése. A természeti/környezeti hatásokkal szembeni alkalmazkodó, ellenálló képesség növekedése. A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításával. A szabadidőben rekreációs céllal végzett fizikai aktivitás iránti pozitív beállítódás fokozódása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Asztalitenisz (folyosón és szabadban felállított asztalon is gyakorolható) <i>Előkészítő gyakorlatok:</i> a játékoknál felsorolt játékos gyakorlatok. <i>Technikai elemek:</i> alapállás; ütőtartás; lábmunka; tenyeres hosszú adogatás; tenyeres kontraütés; fonák hosszú adogatás; fonák kontraütés; fonák droppütés; tenyeres droppütés; fonák nyesett adogatás; tenyeres nyesett adogatás; alapszervák.</p> <p>Túrázás: Túra a városban – csoportokban. Felkészülés a túrára: tervkészítés, a szükséges tárgyak összeírása stb. Túra jelzett</p>		<p><i>Földrajz:</i> időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat.</p>

turistaúton. A térkép követése tanári irányítással.

Floorball: Alaphelyzetek oktatása;húzás, oldalütés, szabadütés, büntető. Játék az alapszabályok betartásával.

Tollaslabda: Játék szabályok betartásával. Képességfejlesztés

Az *asztalitenisz* játékhoz szükséges koordinációs képességek fejlesztése játékos gyakorlatokkal, illetve az alapütések technikájának gyakorlásával. A láb és a kar gyorserejének fejlesztése, különös tekintettel az asztalitenisz sportág igényeire.

Játékok, versengések

Asztalitenisz: Labdapattogatás az ütő tenyeres, illetve fonák oldalán különböző testhelyzetben, állóhelyben és járás közben - ügyesebb és ügyetlenebb kézzel. Ütögetés a falra, illetve párokban - ügyetlenebb kézzel is. Játékos ütögetés, pattogatás, egyensúlyozás állomásokon, mindkét kéz igénybevételével. Ütögetés az ütő tenyeres és fonák oldalát változtatva. Szervák célba - versenyszerűen. Rövidített, illetve szabályos játszmák.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között üzhető új testedzési formák megismerése, jártasság szintű elsajátítása. A szervezet edzettségének, ellenálló- és alkalmazkodó képességének fokozása a természeti és környezeti hatásokkal. Az egészséges életmóddal kapcsolatos tudásanyag bővítése, a környezettudatos magatartás formálása. Az új sportági mozgásformák megismerésével a motoros cselekvésbiztonság növelése, technikailag helyes elsajátításukkal a balesetek megelőzése. A technikai gyakorlatok káros kivitelezése következményeinek tudatosításával preventív ismeretek átadása.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A pszichomotoros tartalmakhoz tartozó információk az önálló és tudatos tanulás, gyakorlás elősegítésére.

A választott aktivitás kellékei, játék- és versenyszabályai.

A választott aktivitás helyes kivitelezésével és a testi épségre káros mozdulatokkal kapcsolatos ismeretek. Információk az sporteszközökről, valamint az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözékről

Ismeretek a szabadterén különböző évszakokban és időjárási körülmények között történő sportolás egészségvédő hatásairól. A környezetkímélő magatartás főbb kritériumai.

A rekreáció alapértelmezése, életkori sajátosságai és az életen át tartó fizikai aktivitás alapismeretei.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	A választott aktivitásoknak megfelelő fogalmak. A közölt minta esetén: tenyeres adogatás, tenyeres kontraütés, fonák adogatás, fonák kontraütés, fonák droppütés, tenyeres droppütés, fonák nyesett adogatás, tenyeres nyesett adogatás, alapszerva, egészségvédő hatás, rekreáció.
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelmi és küzdő jellegű feladatok	Órakeret 26 óra
Előzetes tudás	<p>Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák. Grundbirkózás alaphelyzetek, kitolás és a kihúzás. A dzsúdó elemi guruló- és esés gyakorlatai. Néhány egyszerű önvédelmi fogás. A test-test elleni küzdelem. Az érzelmek és az agresszió szabályozása. Mások teljesítményének elismerése. A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályai.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A grundbirkózás további technikájának, szabályainak elsajátítása és gyakorlatban történő alkalmazása. Az önvédelmi módok megismerése és gyakorlatainak kontrollált végrehajtása. Különböző eséstechnikák biztonságos végrehajtása társ közreműködésével is. Leszorítástechnikák és leszorításból történő szabadulások megismerése. Állasküzdelem kialakítása a dzsúdó elsajátított dobásaival. Veszélyes helyzetek, fenyegetettség felismerése, viselkedésminták elsajátítása a fenyegetettség elkerülésére. Segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása. A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása. A fájdalomtűrés és az önfegyelem fejlődése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Önvédelem, önvédelmi fogások Szabadulások fojtásfogásból. Felső egykezes kalapácsütés, egyenes ütés és köríves ütés véde, háritása. Egyenes rúgás háritása. Véde után a tanult dobástechnikák alkalmazása (pl. egyenes ütés háritása oldalra kitéréssel, majd nagy külső horogdobás).</p> <p>Grundbirkózás Emelések és védésük. Mellső, hátsó és oldalemelések különböző fogásokkal (derékfogásból, hónaljfogásból, karlezárással, karfelütéssel stb.). Grundbirkózás szabályai, küzdelmek azonos súlyú partnerekkel.</p> <p>Dzsúdó Különböző eséstechnikák tompító felületének elsajátítása alacsony talaj közeli helyzetekben. Zuhanó esések előre, hátra, oldalra - különböző kiinduló helyzetekből (térdelés, nyújtott ülés, guggolás, hajlított állás, állás). Csúsztatott esés jobbra és balra állásban majd</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> keleti kultúrák.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> izmok, ízületek, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.</p>

oldalazó szökdeléssel. Társas rávezető gyakorlatok (társ hátán történő ülésből, társ által kötéllel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással). Zuhanó esések társ általi lökésből állásban és mozgásban.

Földharc technikák: leszorítás technikák ismerete. Rézsútos/oldalsó/fej felőli/lovagló üléses leszorítás technikája. A leszorításokból történő szabadulások ismerete. Mini küzdelmek befogott leszorítás technikákból történő szabadulás adott időn belül (pl. 25 mp). Mini földharc küzdelem leszorítás technikák befogására irányulóan.

Dobás technikák: Alapfogás. Egyensúlyvesztés irányai, a dobás részei. Nagy külső horogdobás (osoto gari), nagy csípődobás (ogoshi).

Átmenet dobástechnikából leszorítás technikába: nagy külső horogdobást követően rézsútos leszorítás, nagy csípődobást követően rézsútos leszorítás.

Állás küzdelem (dzsúdó): Tanult dobásokkal történő állasküzdelem.

Képességfejlesztés

Az önvédelmi és küzdő jellegű feladatok eredményes elsajátításához szükséges kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése természetes mozgásformák és játékos, egyéni és páros képességfejlesztő gyakorlatok alkalmazásával (mászások, kúszások, emelések-hordások, függeszkedések, húzások-tolások, kéziszerrel történő gyakorlatok).

Játékok, versengések

Az állás és földharc küzdelmet előkészítő páros küzdőjátékok. Földharcjátékok (szőnyegfelület esetén). Állásban végzett játékok.

Emeléseket előkészítő páros küzdőjátékok. Mögékerülés, kiemelés páros játékos küzdőgyakorlatai. Állasküzdelmek azonos súlyú partnerekkel a grundbirkózás és a dzsúdó elsajátított elemeinek alkalmazásával. A tehetséges tanulók sportágspecifikus tudásának növelése a diáksportban történő versenyeztetéshez és a sportegyesületbe történő irányításhoz.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

A mindennapi cselekvésbiztonság növelése az eséstechnikák és tompítások elsajátításával. Viselkedésminták elsajátítása a veszélyes helyzetek és fenyegetettség elkerülésére.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

Az oktatásra kerülő gyakorlatok technikailag helyes végrehajtására vonatkozó ismeretek.

Átfogó ismeretek a szabálytalan és tilos fogásokról.

Az önvédelmi és küzdő jellegű feladatok eredményes végrehajtását befolyásoló alapvető motoros képességek ismeretei és életkorhoz igazított fejlesztés módszerei.

A küzdősportok mint a magyar sport nemzetközi sikereinek kiemelkedő képviselője.

Szemléletformálás a küzdősportok komplex személyiségfejlesztő értékeinek ismertetésével (motoros, kognitív, szociális és érzelmi

<p>akarati tulajdonságok).</p> <p>Mire tanít a dzsúdó? Néhány elv és bölcselet a keleti mesterek tanításaiból.</p> <p>Annak tudatosítása, hogy a küzdőmódokban a szerény, szorgalmas és kitartó emberek találnak védelmi eszközt.</p> <p>A küzdősportok gyakorlásában alapvető elv az egészségi és élettani szabályok megtartásának elve: a gyakorlás és a pihenés helyes aránya, a helyes táplálkozás, a célszerű légzés, a túleröltetés elkerülése. Az óvatosság, a figyelem és a józan helyzetmegítélés mellett le kell küzdeni az elbizakodottságot, a vigyázatlanságot és a félelmet.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Felső egykezes kalapácsütés, egyenes ütés és köríves ütés, egyenes rúgás, fojtásfogás, leszorítás, nagy külső horogdobás (osoto gari), nagy csípődobás (ogoshi).</p>

<p>A fejlesztés eredményei a évfolyam végén</p>	<p><i>Természetes és nem természetes mozgásformák</i></p> <p>Gyakorlottság a célszerű óraszervezés megvalósításában.</p> <p>Egyszerű relaxációs technikákról tájékozottság.</p> <p>Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok önálló összefűzése és előadása zenére. Az erősítés és nyújtás néhány ellenjavallt gyakorlatának ismerete.</p> <p>Az összehangolt, feszes testtartás kritériumainak való megfelelésre kísérletek.</p> <p>A kamaszkori személyi higiénéről elemi tájékozottság.</p> <p>Az eddig elsajátított relaxációs technikák, és a képtudati, szimbolizációs folyamatok összekapcsolása.</p> <p><i>Sportjátékok</i></p> <p>Gazdagabb sportjáték-technikai és -taktikai készlet. Jártasság néhány taktikai formáció, helyzet megoldásában.</p> <p>A játékszabályok kibővített körének megértése és alkalmazása.</p> <p>A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése. A várt sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása.</p> <p>konfliktusok, sportszerűtlenségek, deviáns magatartások esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése.</p> <p>Sporttörténeti alapvető tájékozottság a labdajátékokban.</p> <p><i>Atlétika jellegű feladatok</i></p> <p>Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása.</p> <p>Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknak megfelelő végzése a tanult versenyszabályoknak megfelelően.</p> <p>Mérhető fejlődés a képességekben és a sportági eredményekben.</p> <p>Az atlétikai alapmozgásokban mozgásmintához közelítő bemutatás, a lendületszerzések és a befejező mozgások összekapcsolása.</p> <p>A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete.</p> <p><i>Torna jellegű feladatok</i></p> <p>A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának jelenléte a torna jellegű mozgásokban.</p>
---	---

Talajon, gerendán, valamint gyűrűn növekvő önállóság jeleinek felmutatása a gyakorlásban, gyakorlat-összeállításban.

A szekrény- és a támaszugrások bátor végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon. Látható fejlődés az aerobikgyakorlatok kivitelében és a zenével összhangban történő végrehajtása.

Önkontroll, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.

Alternatív környezetben űzhető sportok

Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágakban és népi hagyományokra épülő sportolási formákban bővülő gyakorlási tapasztalat és fellelhető erősebb belső motiváció némelyik területén.

Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek kinyilvánítása.

A természeti erők és a sport hasznos összekapcsolásának ismerete és az ezzel kapcsolatos előnyök, rutinok területén jártasság.

A környezettudatosság cselekedetekben való megjelenítése.

A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításában.

A szabadidőben végzett sportolás iránti pozitív beállítódás felmutatása.

Önvédelmi és küzdőfeladatok

A grundbirkózás alapttechnikájának, szabályainak gyakorlatban történő alkalmazása.

A különböző eséstechnikák, szabadulások, leszorítások és az önvédelmi gyakorlatainak kontrollált végrehajtása társsal.

Állasküzdelemben jártasság.

A fenyegetettségi szituációkra, segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása.

A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása.

A fájdalomtűrésben és az önfegyelemben érzékelhető fejlődés.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

- a gyakorlati követelmények bemutatása, osztályzása, képességfelmérések osztályzása, értékelése minden évfolyamon
- minden évfolyamon, adott sportágban képességfelmérések és azok osztályzása (atlétika, torna, sportjátékok, stb)- erő, gyorsaság, állóképesség, technikai és taktikai tudás értékelése a tanulók órai munkájának értékelése
- a tanulók játékhelyzetekben, játéktevékenység közbeni aktivitása, hozzáállása is értékeljük
- a tanulók részvétele a sportversenyeken (iskolai, egyházi iskolák közötti, diákolimpiai) a tanulók teljesítményének fejlődése saját képességükhöz mérten egy év alatt

Tanulók fizikai állapotának felmérése:

- A fizikai állapot felmérésére a Mini Hungarofit módszert használjuk
- A tanulók fizikai állapotának a felmérését a testnevelés órát tartó tanár végzi.
- A tesztek és felméréseket előre megbeszélte és meghatározott szempontok alapján készítjük.
- A szinttáblázatokat a diákok számára is jól látható helyre függesztjük ki.

„Naponta millió példaadás
válk le rólunk,
akár fényesedünk, akár besározódunk.
Szemek, kérdő szemek tükörképében
járva kép lesz,
s vonz vagy taszít életünk fénye, árnya.
Példa vagyok, ha akarom, ha nem.
A családi otthon tükörterem!”

-Füle Lajos-

Osztályfőnöki óra helyi tanterve 5-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
Kötelező tantárgy 5 – 8. évfolyamon

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	1	36		36
6.	1	36		36
7.	1	36		36
8.	1	36		36

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A tanítás félmunka, a nevelés teszi teljessé. Egyházi iskolában tanítani és nevelni kell, ennek révén történik a személyiség kibontakoztatása és a közösségi emberré formálás.

Az osztályfőnöki szerep nem korlátozódik az osztályfőnöki óra megtartására, ennél sokkal többet jelent. Az osztályfőnöki óra olyan helyszín, ahol lehetséges a pedagógus és a gyerekek közvetlen találkozása, az egész osztályközösség együttes formálására, nevelésére nyílik lehetőség direkt és indirekt nevelési módszerekkel egyaránt. Ezek a leginkább jellemformáló órák.

Az osztályfőnöki órának több funkciója, célja van:

- a tanulók segítése **önismeretük** fejlesztésében,
- **szociális képességek** (a kapcsolatteremtés, a kommunikáció, az empátia, a tolerancia, a kooperáció, a konfliktuskezelés stb. képességeinek) fejlesztése főként az osztályban megélt saját élmények alapján,
- **szerepvállalás** a tanulók iskolában és iskolán kívül szerzett élményeinek feldolgozásában, az ellentmondásos valóságban történő eligazodás segítségével, a felelős állampolgárrá nevelésben.

Az osztályfőnöki óra céljai között kiemelt feladat a szociális képességek fejlesztése. Szociális kompetencián minden olyan társas képességet, készséget értünk, amelyek segítenek jól beilleszkedni szűkebb és tágabb környezetünkbe, amelyekkel sikeresek és hatékonyak lehetünk társas kapcsolatainkban.

A szociális kompetencia két alapvető elemből áll:

1. az egyén belső harmóniája és bizalma, hogy képes környezetében eligazodni és arra hatást gyakorolni,
2. olyan attitűd-és képesség, amely a társas környezetben eredményes viselkedésminták elsajátítását és gyakorlását jelenti.

Az osztályfőnöki órákon ismereteinek átadása és elsajátítása közben a tanulók folyamatosan találkoznak a Biblia és a református hit- és erkölcs tanításaival, a keresztyén és ezen belül a református értékekkel.

A magyar református iskolák feladata, hogy nemes hagyományaihoz hű, az evangéliumi hit és erkölcs szellemében történő nevelés, korszerű, igaz ismeretanyag és kultúra közvetítése, a felsőbb tanulmányokra való előkészítés, a növendékek szellemi, lelki, akarat, fizikai képességeinek kibontakoztatása, hitvalló, alkotó, szolgáló, igaz életre nevelés. Olyan keresztyén közösség teremtése, amely a fiatalok hitben való megerősödéséhez, hitéletük kibontakozásához, nemzeti hovatartozásuk vállalásához, lelki, szellemi, erkölcsi példát, támaszt, és keretet ad, Isten dicsőségére élhet.

Az osztályfőnök személyes élete a diákok számára a lehangosabb hitre nevelő eszköz.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervi tantárgyi és óratervek ötödik évfolyamtól a tizenkettedik évfolyamig heti egy órában kötelezővé teszik az *osztályfőnöki órák* helyi tantervbe történő beiktatását. Nem készült azonban osztályfőnöki kerettanterv, így az osztályfőnöki órák tananyagát, tematikáját a tantestület a helyi tantervben határozza meg.

A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

5. évfolyam: Osztályfőnöki	
Tematikai egység rövid címe	Témakör összidőkerete
1. Test és lélek	4
1. Pszichikus működésünk	3
2. Személyiségünk	3
3. Tanulás, gondolkodás	3
4. Társas kapcsolatok	4
5. Mozgatóink	4
6. Aktualitások	15
Évfolyam összesen	36
6. évfolyam: Osztályfőnöki	
Tematikai egység rövid címe	Témakör összidőkerete
1. Identitás	4
2. Kommunikáció	3
3. Természeti környezetünk	3
4. Mozgatóink	4
5. Ünnepek	3

6. Magyarságunk	4
7. Aktualitások	15
Évfolyam összesen	36

7. évfolyam: Osztályfőnöki	
Tematikai egység rövid címe	Témakör összidőkerete
1. Egészséges életmód	4
2. Az ember, mint értékelő lény	3
3. Kapcsolatok	3
4. Mozgatóink	3
5. Pályaorientáció	3
6. Családunk	4
7. Aktualitások	16
Évfolyam összesen	36

8. évfolyam: Osztályfőnöki	
Tematikai egység rövid címe	Témakör összidőkerete
1. Egészséges élet	3
2. Pszichoszomatikus betegségek	4
3. Identitás	3
4. Személyiségünk	3
5. Pályaválasztás	3
6. Egyházunk	4
7. Aktualitások	16
Évfolyam összesen	36

Célok

„A pedagógia célja a növekedés. Szellemi téren az csak úgy képzelhető el, ha a nevelő mindig a legmagasabb intenzitású emberi lehetőséget képviseli a növendékével szemben, s mindig is azt igényli tőle.” – Karácsony Sándor –

A református iskola célja, hogy a tanításban igaz értékeket közvetítsen, növendékeit evangéliumi szellemben nevelje. Az iskola minden tevékenységét hassza át az Igéből táplálkozó református hit és az ökumenikus gondolkodás.

A személyiség tiszteletére való nevelés. Olyan tanulói gondolkodás, attitűd és magatartási formák kialakítása, amely az egyént eligazítja a világ kialakult értékrendjében, képessé teszi saját értékrendszere megválasztására, az ahhoz rendelhető egyéni és társadalmi viselkedésre, olyan harmónia kialakítására, amelynek kereteiben az ember megtalálja családi boldogságát, egyéni boldogulását és hasznos szerepvállalását.

Hangsúlyt kap az önismereti nevelés, a kapcsolatcultúrára és a közéleti szereplésre nevelés, valamint az otthonalakításra és a családalapításra való felkészülés. Ezen belül is elsősorban a tanulók magasabb rendű szükségleteinek kialakításához, tehetségük felismeréséhez, az értékek iránti pozitív viszonyuláshoz, a reális énkép, emberkép,

magyarságkép, Európa-kép és világgép kialakításához kíván segítséget nyújtani a tantárgy.

Az osztályfőnöki órák a tanulók egészséges életre nevelésében is fontos szerepet vállal. A saját képességek, tulajdonságok, érdeklődési irányok differenciáltabb megismertetésével és a reális önértékelés kialakításával hatékonyabbá teszi a felnőtt életre való felkészülést. Az életkoruknak és nemüknek megfelelő tipikus testi-lelki tulajdonságaik, a nemükből és személyiségükből adódó különbségeik felismerése, segíti a tanulókat a felelős, örömteli párkapcsolat kialakításában, a boldog családi életre való felkészülésben.

Tevékenységi formák, tananyag-elsajátítási módszerek:

„A hit hallásból van, a hallás pedig Isten Igéje által.” (Róm 10, 17.) Beszélgetés

Élmények felidézése. Megfigyelés.

Adat-és dokumentumgyűjtés. Tulajdonságok összehasonlítása.

A megfigyelt események felidézése és elemzése. Saját képességek számbavétele.

Szituációs szerepjátékok, valamint ezek megbeszélése.

Szépirodalmi, ismeretközlő és szakirodalmi szöveg elolvasása és feldolgozása.

Filmek, képek elemzése, vélemények formálása, ütköztetése, megbeszélése és elemzése. Sajtófigyelés.

Tanulói munkák, kiselőadások készítése.

Önmagunk, események, helyzetek megfigyelése elemzése és értékelése.

5. évfolyam

1. témakör: Test és lélek (4 óra)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<i>Énkép, önismeret</i> Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i>	Egészséges élet. Megelőzés, betegség. Fogyatékoság elfogadása, egészség. Testkultúra. Test, lélek, szellem. Játék, sport, szabadidő. Felkészülés a serdüléssel járó biológiai és pszichológiai változásokra	Kiscsoportos gyűjtőmunka, beszélgetés, Napirendkészítés, rögzítés	Hon- és népismeret Hit- és erkölcsstan Oroszlán Péter: Tanulásmódszertan

2. témakör: Pszichikus működésünk (3 óra)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia <i>Európai azonosságtudat és egyetemes kultúra</i> Életvezetés <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i>	Öröklött és szerzet tulajdonságok. Személyiségünk (általános és egyéni vonások). Önismeret. Vérmérséklet, jellem. Érzékelés, észlelés, érzelmek.	- fényképek gyűjtése - tablók készítése	Biológia Hit- és erkölcstan Magyar irodalom
3. témakör: Személyiségünk (3 óra)			
<i>Énkép, önismeret</i> Szociális és állampolgári kompetencia - figyelmesség – empátia - tisztelet - ragaszkodás Anyanyelvi kompetencia	Önismeret, egyediség, egyéniség, személyazonosság. Én-kép Önbizalom, önuralom	- beszélgetés - gyűjtőmunka	Történelem Hit- és erkölcstan Magyar irodalom Hon- és népismeret Wagner, Maurice: Vagyok-e valaki? A helyes önértékelésről Bp. 1995
4. témakör: Tanulás és gondolkodás (3 óra)			
<i>Énkép, önismeret</i> Szociális és állampolgári kompetencia - figyelmesség – empátia - tisztelet - ragaszkodás Anyanyelvi kompetencia	Tanulást segítő modellek. Ötödikes lettem. Tudás, mint érték. Képesség, tehetség. Az én példamutatásom fontossága	- beszélgetés - tablókészítés - idézetgyűjtés - tanulási technikák megbeszélése	Történelem Irodalom Hit- és erkölcstan Harsányi István: A tanulók megismerése Bp. 1971.
5. témakör: Társas kapcsolatok (4 óra)			
Szociális és állampolgári kompetencia Aktív állampolgárságra és demokráciára nevelés Tudatos, önálló és keresztyény életvitel <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i>	Barátság. Szülő-gyerek kapcsolat. Rokonság. Csonka család, nagyszülők szerepe Alkalmazkodás, elfogadás, felelősség. Egyenlőség, egyenrangúság. Alá-és fölérendeltség. Függség és önállóság. Vonzalom és szeretet. Közömbösség,	- gyűjtőmunka - videó nézés - versgyűjtés	Történelem Hittan Irodalom Hon és népismeret

	tolerancia, a másság iránti tisztelet. Szülőföld, közös sors.		
6. témakör: Mozgatóink 4 óra)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Énkép- önismeret Szociális és állampolgári kompetencia Tudatos és keresztyén életvitel Közösségépítés <i>Környezettudatosságra nevelés</i>	Érdekek, értékek, normák Szabadságunk és értékeink - sport és játék - a játékszabályok, mint értékek - a szabadság és a szabályok viszonya - a szabadság nem jelenti azt, hogy mindent szabad, - társadalmi játékszabályok - a természet törvényszerűségei Értékrend és divat Belső iránytű – öntörvényűség – nem mindig az az értékes, amit az emberek többsége annak tart Erény és bűn	beszélgetés sport játék tánc Kiscsoportos gyűjtőmunka Társasjáték kitalálása	Testnevelés Magyar nyelv- és irodalom Hon- és népismeret Történelem Matematika környezetismeret Dr Végh Ilona: Ép testben ép lélek Ntk. Kiadó 1998.
7. témakör: Aktualitások (15 óra)			
	Iskolánk hagyományos rendezvényei, egyházi és társadalmi ünnepeink		
	DADA órák		
	aktuális feladatok, problémák megbeszélése		

6. évfolyam

1. témakör: Identitás (4 óra)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Énkép, önismeret Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i>	Az én fogalma, az én-tudat fejlődése. Az ösztönös és a tudatos	Kiscsoportos gyűjtőmunka, beszélgetés,	Hon- és népismeret Hit- és erkölctan

	<p>én. Sikerorientáció és a kudarckerülés. Saját magam elfogadása, mások elfogadása Embertípusok A 12 évesek értékei és gyengeségei A felnőttek értékei és gyengeségei - a helyes önismeret fejlesztése emberi szempontból - milyen embertípus vagyok? - a hozott és a szerzett, ill. szerezhető értékeim számbavétele és tudatosítása</p>	<p>Önjellemzés Önismereti napló vezetése</p>	<p>Mohás: Találkozás önmagunkkal McDowell: Az vagyok akinek mások mondanak? Bp. 1995 Tóth László: Pszichológiai módszerek a tanulók megismeréséhez Kossuth Egyetemi Kiadó</p>
--	--	--	---

2. témakör: Kommunikáció (3 óra)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia</p>	<p>A kommunikáció céljai Kommunikáció szavakkal és szavak nélkül metakommunikációs jelzések Együttműködés A kommunikáció eszközei Napló és blog tömegkommunikáció</p>	<p>- kommunikációs játékok - beszélgetések - vita</p>	<p>Hit- és erkölcstan Magyar irodalom Magyar nyelvtan</p>

3. témakör: Természeti környezetünk (3 óra)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<p>Kommunikáció – verbális és metakommunikáció Szociális kompetencia <i>Testi-lelki egészség</i></p>	<p>A természeti szépségek, nemzeti hagyományok, népművészet, műemlékek megismerése, védelme – tanulmányi kirándulás. Nemzeti szimbólumok, nemzeti ünnepeink, lakóhelyünk ismerete.</p>	<p>- beszélgetés - gyűjtőmunka</p>	<p>Természetismeret Rajz Történelem Honismeret Dobrossy: Miskolc története</p>

4. témakör: Mozgatóink (4 óra)

Fejlesztendő	Témák, tartalmak	Tanulói	Kapcsolódási
--------------	------------------	---------	--------------

kompetenciák, fejlesztési feladatok	tevékenységek	lehet	ségek
<i>Énkép, önismeret</i> Szociális kompetencia - figyelmesség – empátia - tisztelet - ragaszkodás Anyanyelvi kompetencia	Érdekek, értékek, normák, magatartás, viselkedés. Kritika, megértés, megbocsátás. Konfliktusok szerepe a személyiségfejlődésben. Iskolai konfliktusok okai, forrásai Személyes kapcsolatok, önértékelés A konfliktusok kezelése	- beszélgetés - idézetgyűjtés - szituációs játékok	Irodalom Hit- és erkölcsstan Szekszárdi Júlia: Utak és módok Pedagógiai kézikönyv a konfliktuskezelésről 1995. Konfliktusok Iskolapolgár Alapítvány Bp. 1994.

5. témakör: Ünnepek (3 óra)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Szociális és állampolgári kompetencia <i>Európai azonosságtudat és egyetemes kultúra</i> Tudatos, önálló és keresztény életvitel <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i>	Az ünnep tanúságtétel, közösségi esemény Személyes, nemzeti és egyetemes ünnepeink - miért van ünneplő ruha? Kulturált viselkedés az ünnepélyeken az ünnep jellege szerint Öltözködés az ünnephez méltó módon Megünnepelni egy-egy eseményt, vagy személyt, vagy szentséget, közösséget vállalni az ünnepelttel.	- beszélgetés - etikai kódex	Hit- és erkölcsstan Irodalom Ének-zene Márai Sándor: Füves könyv

6. témakör: Magyarságunk (4 óra)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Szociális és állampolgári kompetencia Aktív állampolgárságra és demokráciára nevelés Tudatos és önálló keresztény életvitel Közösségépítés Életvezetés	Magyar népünk eredete Nemzetünk és a magyar egyház története - ki a magyar? - a magyar egyház történetének néhány érdekes személyisége Híres miskolci reformátusok	- gyűjtőmunka - videó nézés - versgyűjtés	Történelem Hit- és erkölcsstan A Magyar Református Egyház története /Bíró S.,Bucsay M., Sárospatak 1995./

7. témakör: Aktualitások (15 óra)			
	Iskolánk hagyományos rendezvényei, egyházi és társadalmi ünnepeink		
	Aktuális feladatok, problémák megbeszélése		

7. évfolyam

1. témakör: Egészséges életmód (4 óra)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<i>Énkép, önismeret</i> Szociális kompetencia	Az emberi test (egészség, betegség, testedzés). A nemi érés. Életkori jellemzők. Párkapcsolatok, ismerkedés, együttjárás, szerelem. Pszichikai működés (érzések, érzelmek). Egészséges táplálkozás. Pihenés. Alvás fontossága.	Kiscsoportos gyűjtőmunka, beszélgetés, Napirend összeállítása.	Testnevelés Biológia Nagy egészségkönyv Kossuth-Medicina Bp. 1991. Bagi Ágnes: Kamaszságok Móra 1985.
2. témakör: Ember, mint élőlény (3 óra)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia	Örök és változó értékek. Erkölc és erkölcsiség. Erkölcsei normák alakulása a különböző korokban. Az élet értelme és az értelmes élet. Életszínvonal, életmód, az élet minősége.	- kommunikációs játékok - beszélgetések - vita	Hit- és erkölcstan Magyar irodalom Magyar nyelvtan
3. témakör: Kapcsolatok (3 óra)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Kommunikáció – verbális és metakommunikáció Szociális kompetencia	Kapcsolatokat alakító pozitív és negatív tényezők (rokonszenv-ellenszenv- előítélet, őszinteség-hazugság). Társas magatartásmódok Helyes énkép	- beszélgetés - gyűjtőmunka - szituációs játékok	Hit- és erkölcstan Magyar nyelv és irodalom

	A társas kapcsolatok alakulása kisiskolás korban. A társas kapcsolatokat befolyásoló tényezők.		
--	---	--	--

4. témakör: Mozgatóink (3 óra)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<i>Énkép, önismeret</i> Szociális kompetencia - figyelmesség – empátia - tisztelet Anyanyelvi kompetencia	Felelősség önmagunkkal, másokkal és környezetünkkel szemben. Tolerancia, a másság elfogadása. Konfliktusok és azok kezelése. Vallás, világnézet, etnikai vagy nemzeti hovatartozás.	- beszélgetés - szituációs játékok	Irodalom Hit- és erkölcsstan

5. témakör: Pályaorientáció (3 óra)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Szociális kompetencia Tudatos, önálló és keresztény életvitel <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i>	Önismeret Érdeklődés Adottságok Tanulási motiváció Társadalmi környezet ismerete: Pályaismeret Munkaerő-piaci ismeretek elhelyezkedési lehetőségek	- beszélgetés - Városunk középiskolái	Hit- és erkölcsstan Irodalom Trobisch, W.: Beteljesületlen vágyakkal élni: A felnőtté válás problémáiról mindenkinek Program Kft., 1993.

6. témakör: Családunk (4 óra)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<i>Énkép, önismeret</i> Szociális és állampolgári kompetencia - tudatos, önálló és keresztény életvitel - közösségépítés - a család az a színtér számára, ahol megmutathatja értékeit és	A keresztény család - milyennek képzeled el leendő családodat? - hogyan készülsz az anyai, apai hivatásra? A szabadidő értelmes eltöltése	Beszélgetés, tablókészítés az ideális családról Önismereti és családismereti tesztek	Történelem Hit- és erkölcsstan Egészségtan Campbell, Ross: A szülői hivatás Bp. 1994. A keresztyén otthon

hibáit is. - viselje el, hogy szüleinek és a tanároknak is vannak hibái - ismerje fel és el saját hibáit is - igyekezzen kijavítani azokat			
7. témakör: Aktualitások (16 óra)			
	Iskolánk hagyományos rendezvényei, egyházi és társadalmi ünnepeink		
	Aktuális feladatok, problémák megbeszélése		

8. évfolyam

1. témakör: Egészséges élet (3 óra)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<i>Énkép, önismeret</i> Szociális kompetencia	Az emberi test (egészség, betegség, testedzés). az egészséges életmód alapkövei. Egészséges táplálkozás. Diéták. Pihenés. Alvás fontossága. Testápolás. Vitaminok	Kiscsoportos gyűjtőmunka, beszélgetés, Napirend összeállítása.	Testnevelés Biológia Dr Végh Ilona: Ép testben ép lélek
2. témakör: Pszichoszomatikus betegségek (4 óra)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Szociális kompetencia	Önkárosító életvitel. Veszélyek: alkoholizmus, dohányzás, kábítószer-élvezet, lelki betegségek, deviancia, normasértés, azonosulás az agresszióval). A test és a lélek harmóniája. A hit gyógyító ereje.	gyűjtőmunka prezentáció készítése	Biológia
3. témakör: Identitás (3 óra)			

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Kommunikáció – verbális és metakommunikáció Szociális kompetencia	Szerepidentitás: életkori szerep, családi szerep, nemi szerep. Iskolai értékelés hatása az énképre.	- beszélgetés - gyűjtőmunka - szituációs játékok	Hit- és erkölcsan Magyar nyelv és irodalom
4. témakör: Személyiségünk (3 óra)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<i>Énkép, önismeret</i> Szociális kompetencia - figyelmesség – empátia - tisztelet Anyanyelvi kompetencia	Önismeret, önértékelés, önbizalom, helyes önszeretet. Önmagunkhoz való viszony – másokhoz való viszony. Lelki konfliktusok. A személyiség kialakulásának folyamata. Szociális tanulás Önkontroll	- beszélgetés - szituációs játékok - önismereti teszt megoldása, kiértékelése	Irodalom Hit- és erkölcsan McDowel, Josch: Az vagyok akinek mások mondanak? Bp.: Corvinus, Timóteus Társaság, 1984. Bagdy Emőke- Telkes József: Személyiségfejlesztő módszerek Nemzeti Tk. Kiadó 1988.

5. témakör: Pályaválasztás (3 óra)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Szociális kompetencia Tudatos, önálló és keresztény életvitel <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i>	Önmegvalósítás képessége, pályák ismerete, továbbtanulási feltételek. Pályaválasztási kiadványok. A pályaválasztás családi vonásai. Középiskola választás: közel vagy távol Református középiskolák hónapjainak tanulmányozása.	- beszélgetés - prezentáció készítése a középiskolákról	Hit- és erkölcsan Irodalom Kulcsár: Az iskolai teljesítmény pszichológiai tényezői c. kötet
6. témakör: Egyházunk (4 óra)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
<i>Énkép, önismeret</i> <i>Európai azonosságtudat és</i>	Egyházunk története Jellegzetes hittételek	- gyűjtőmunka - prezentációk	Történelem Hit- és erkölcsan

<p><i>egyetemes kultúra</i></p> <p>Szociális kompetencia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tudatos, önálló és keresztyén életvitel - Konfliktuskezelés és társas kapcsolatok - Közösségépítés <p>Kommunikáció – verbális és metakommunikáció</p>	<p>A Tetemvári Református Gyülekezet A Deszka templom története</p>	<p>- beszélgetések</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom</p>
<p>7. témakör: Aktualitások (16 óra)</p>			
	<p>Iskolánk hagyományos rendezvényei</p>		
	<p>Pályaválasztási segítség, tájékoztatás</p>		
	<p>Aktuális feladatok, problémák megbeszélése</p>		

Alapfokú művészeti képzés

SZÍNJÁTÉK TANSZAK

helyi tanterve

Bevezetésre kerül a 2011/2012-es tanévtől az előképző 1. évfolyamán felmenő rendszerben

<u>AZ ALAPFOKÚ SZÍNLMŰVÉSZEZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI.....</u>	<u>3</u>
<u>A képzés struktúrája.....</u>	<u>3</u>
<u>Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái.....</u>	<u>3</u>
<u>Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei.....</u>	<u>4</u>
<u>A tanulók teljesítményének és szorgalmának értékelése minősítése.....</u>	<u>5</u>
<u>Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei.....</u>	<u>7</u>
<u>A DRÁMA ÉS SZÍNJÁTÉK TANTÁRGY CÉLJA, FELADATA, SZAKMAI KÖVETELMÉNYEI... </u>	<u>9</u>
<u>Előképző évfolyamok.....</u>	<u>9</u>
<u>Alapfokú évfolyamok.....</u>	<u>13</u>
<u>Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után.....</u>	<u>25</u>
<u>A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....</u>	<u>26</u>
<u>BESZÉD ÉS VERS TANTÁRGY CÉLJA, FELADATA, SZAKMAI KÖVETELMÉNYEI27 Alapfokú évfolyamok.....</u>	<u>27</u>
<u>A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.....</u>	<u>35</u>
<u>A MŰVÉSZEZETI ALAPVIZSGA RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEI.....</u>	<u>36</u>

AZ ALAPFOKÚ SZÍNŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi nevelés – figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi–dramatikus tapasztalatait – lehetőséget biztosít a színművészet iránt vonzódnak tanulók képességeinek fejlesztésére; ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására és fejlesztésére, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására, illetve felkészít a művészeti alapvizsgára és záróvizsgára.

A képzés lehetővé teszi

- A tanulók számára önmaguk tudatos megfigyelését
- Az önértékelést annak érdekében, hogy képessé váljanak saját eredményeik felismerésére és azok színházi munka során történő alkalmazására
- Az önkifejezést, a közös alkotómunka örömteli együttlétének megtapasztalását
- Az élet más területein elsajátított tanulói ismeretek, készségek, attitűdök színjátékban való alkalmazását
- Drámával és színházzal kapcsolatos tanulói aktív szókinés bővítését
- Színházi előadások egyéni vagy csoportos készítését, illetve mások által bemutatott produkciók megtekintését, értelmezését

A színművészet területén különösen

- Változatos dramatikus tevékenységformákban való részvételt
- Az alapvető dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban
- A színházi–drámai formával való kísérletezést, a színpadi megjelenítés jellemzőinek megismerését
- A színjáték kulturális hagyományainak megismerését
- A színjátéknak mint művészi kommunikációs formának a megtapasztalását

A képzés struktúrája

Tantárgyak és óraszámuk:

Tantárgyak és óraszámuk:

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2 évfolyam előképző + 6 évfolyam alapfok) A képzés tantárgyai:

Főtárgy: Dráma és színjáték (2 előképző) + (alapfok 1–6. évfolyam) Kötelezően

választható tantárgyak:

Beszéd és vers (1. alapfokú évfolyamtól)

Tantárgy	Évfolyamok							
	Előképző		Alapfok					
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Dráma és színjáték (Főtárgy)	2	2	3	3	3	3	3	3
Beszéd és vers (Kötelezően választható tantárgy)	-	-	1	1	1	1	1	1
Összes óra	2	2	4	4	4	4	4	4

A tanítási órák időtartama: 45 perc

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

A beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei

A követelményeket a Helyi tanterv követelményrendszere tartalmazza.

A beszámoltatás formái

1. Évközi beszámoltatás

- Gyakorlati feladat végrehajtása önállóan vagy tanári irányítással Szóbeli felelet
- Írásbeli felelet

2. Év végi beszámoltatás (vizsga)

- Nyilvános bemutató
 - *színpadi produkció* (előadás és/vagy jelenet, jelenetek) vagy
 - csoportos gyakorlatsor
- bemutató óra (tanári irányítással végrehajtott feladatok)
- Gyakorlati feladat végrehajtása (önálló munka; pl.: gyűjtőmunkák, gyakorlatsor összeállítása, levezetése stb.)
- Szóbeli vizsga (pl.: előadás-elemzés) Írásbeli vizsga (pl.: teszt, esszé)

3. Művészeti alapvizsga

A beszámoltatási formák alkalmazásának szabályai

a) Az év végi beszámoltatás (vizsga)

- az előképző évfolyamain nem kötelező,
- az 1–6. alapfokú évfolyamokon a tanult valamennyi tantárgyból kötelező: gyakorlati tantárgyakból a nyilvános bemutató kötelező,
 - a szaktanárok választása alapján lehetőség van a kombinált beszámoltatásra: több tantárgyból összevontan számolnak be a tanulók a tanév anyagából (pl. a színpadi előadást úgy kell összeállítani, hogy abból mérhető legyen a színjáték, a mozgásgyakorlatok, illetve a beszédgyakorlatok tantárgy adott évre előírt követelményeinek teljesítése is).

b) Év közben a beszámoltatás rendszeres (legalább három alkalom félévente).

c) Művészeti alapvizsga az utolsó alapfokú évfolyamra előírt követelmények teljesítését követően tehető.

Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei

Felvétel az iskola évfolyamaira

Az iskola 1. előképző és 1. alapfokú évfolyamára jelentkezés életkori feltételei:

- az előképző 1. évfolyamára azok a tanulók jelentkezhetnek, akik a jelentkezés évében töltik be 6. vagy 7. életévüket;
- az alapfok 1. évfolyamára azok jelentkezhetnek, akik a jelentkezés évében töltik be 8. vagy 9. életévüket.

Az iskolába jelentkezőt bizottság hallgatja meg, amely javaslatot készít a tanuló csoportbesorolásáról.

Ha a tanuló az iskola magasabb évfolyamára kéri felvételét, a jelentkezési lapján ezt fel kell tüntetnie. Kérelméről a bizottság különbözeti vizsga alapján dönt az iskola helyi tantervében az adott évfolyamra meghatározott követelmények figyelembevételével, majd javaslatot készít az igazgatónak a tanuló évfolyam- és csoportbesorolását illetően.

A meghallgatás és a különbözeti vizsga feladatait tanévenként a bizottság tagjai állítják össze a következő típusok szerint:

- beszédgyakorlatok (koncentráció, hangzás, ritmus, artikuláció figyelembevételével) egyénileg és csoportosan;
- mozgásgyakorlatok (térhasználat, mozgásritmus, karaktermozgások, mozgáskoordináció lehetőségeinek figyelembevételével) egyénileg és csoportosan;
- improvizációs gyakorlatok téma, szerep vagy tárgyak megadásával (csak magasabb évfolyamra jelentkezők esetében).

A tanulók felvételéről az igazgató dönt.

Ha a tanuló más alapfokú művészetoktatási intézményből kéri átvételét, akkor bizonyítványába bejegyzett elvégzett évfolyamai alapján soroljuk be a megfelelő évfolyamba, illetve csoportba. Ha a kötelezően, illetve a szabadon választott tantárgya módosul, a tanulónak különbözeti vizsgát kell tennie az iskola helyi tantervében az adott évfolyamokra meghatározott követelmények alapján.

A magasabb évfolyamra lépés feltételei

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.

Ha tanév végén a tanuló teljesítményére – legfeljebb két tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott, javítóvizsgát tehet. Ha elégtelen osztályzatainak száma meghaladja a kettőt, a tanuló az évfolyam megismétlésével folytathatja tanulmányait.

A tanuló kérelmezheti, hogy több évfolyam tanulmányi követelményének egy tanévben, illetve az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget osztályozó vizsga letételével.

Az iskola alapfokú évfolyamáról a továbbképző évfolyamra az léphet, aki – a jogszabályban meghatározottak szerint szervezett – művészeti alapvizsgát tett.

Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása a tanítási órák egyharmadát meghaladja, a tanuló nem osztályozható, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen. A tanulók mulasztásainak igazolásával kapcsolatos szabályozásokat az iskola szervezeti és működési szabályzata és házirendje tartalmazza.

A tanulók teljesítményének és szorgalmának értékelése minősítése

A TANULÓ TELJESÍTMÉNYÉNEK ÉRTÉKELÉSE, MINŐSÍTÉSE

A tanulók értékelésének alapja a folyamatos teljesítmény, figyelembe véve a tanuló fejlődési ütemét.

Az előképző 1. évfolyamán

A tanulók évközi értékelése *kifejtett szöveges (szóbeli, esetenként írásos)* formában történik.

A tanulók félévi és év végi teljesítményének minősítésére a négyfokozatú szöveges minősítési formát alakított ki:

kiválóan megfelelt jól
megfelelt; megfelelt;
nem felelt meg.

Kiválóan megfelelt annak a tanulónak a teljesítménye, aki az adott évfolyamra előírt tantárgyi követelményeket kiemelkedően teljesítette.

Jól megfelelt annak a tanulónak a teljesítménye, aki az adott évfolyamra előírt tantárgyi követelményeket teljesítette.

Megfelelt annak a tanulónak a teljesítménye, aki az adott évfolyamra előírt tantárgyi minimumkövetelményeket teljesítette.

Nem felelt meg annak a tanulónak a teljesítménye, aki a tantárgy adott évfolyamra előírt minimumkövetelményeit nem teljesítette.

A félévi és a tanév végi minősítést *kifejtett szöveges szóbeli értékelés* kíséri.

Az előképző 2. évfolyamán és az alapfok 1–6. évfolyamán

Tanév közben a tanuló teljesítményét minden tantárgyból a tanár rendszeresen – félévente legalább három – *érdemjeggyel értékeli*. Az érdemjeggyel történő értékelés mellett a tanár a tanév során folyamatosan alkalmazza a *kifejtett szóbeli, esetenként írásbeli értékelési* formát is.

Egy tantárgy követelményeire épülő év végi vizsgán a tanuló teljesítményét a tanár *egy érdemjeggyel értékeli*.

Több tantárgy követelményeire épülő év végi vizsgán a tanuló teljesítményét a tanár(ok) *tantárgyanként külön érdemjeggyel értékeli(k)*.

Félévkor és év végén a tanuló teljesítményét a tanár *osztályzattal* minősíti. (Kivétel az előképző 2. évfolyam. Ott félévkor négyfokozatú szöveges minősítés van.) A félévi osztályzatokat az év közben szerzett érdemjegyek alapján, az év végi osztályzatokat az évközi érdemjegyek és a vizsga érdemjegye(i) alapján kell megállapítani.

A tanuló teljesítményének értékelésére, minősítésére alkalmazható érdemjegyek és osztályzatok:

jeles	(5);
jó	(4);
közepes	(3);
elégséges	(2);
elégtelen	(1).

A félévi és az év végi osztályzattal történő minősítést *kifejtett szóbeli értékelés* kíséri.

A SZORGALOM ÉRTÉKELÉSE, MINŐSÍTÉSE

A szorgalom értékelése a tanuló foglalkozásokon való aktivitása, feladatvégzésének pontossága, kötelességtudata, képességeihez mért teljesítményének szintje, egyenletessége, alapján történik.

Példás annak a tanulónak a szorgalma, aki a foglalkozásokon folyamatosan aktívan közreműködik, felkészülését a rendszeresség, kötelességtudat és a pontosság jellemzi, a feladatok végzésében önálló, a képességeihez mérten a legmagasabb teljesítményt nyújtja, teljesítménye egyenletes, önművelése rendszeres.

Jó annak a tanulónak a szorgalma, aki a foglalkozásokon aktívan közreműködik, de aktivitása nem folyamatos, rendszeresen készül, de nem pontos és alapos, a csoportmunkában és az önálló munkában tehetségéhez mérten igyekszik részt venni.

Változó annak a tanulónak a szorgalma, akinek a foglalkozásokon aktivitása egyenetlen, a tanórákra való felkészülése rendszertelen, feladatait váltakozó érdeklődéssel végzi, önművelése rendszertelen, képességei alatt teljesít.

Hanyag annak a tanulónak a szorgalma, aki a foglalkozásokon nem mutat semmilyen aktivitást, feladatait nem végzi el, érdektelenség, közöny jellemzi.

A tanuló szorgalmának értékelésére, minősítésére alkalmazható érdemjegyek és osztályzatok:

példás	(5);
jó	(4);
változó	(3);
hanyag	(2).

A tanuló szorgalmát félévkor és év végén *egy* osztályzattal kell minősíteni.

A tanuló szorgalmának értékelését és minősítését félévkor és tanév végén a csoportvezető tanár – a csoportban tanító pedagógusok véleményének kikérésével – végzi.

A szorgalom osztályzattal történő minősítését *kifejtett szóbeli értékelés* kíséri.

Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei

A taneszközök kiválasztása a szaktanárok javaslata alapján történik.

A tankönyvválasztás a szakmai munkaközösség véleményének kikérésével a szaktanár joga. A választásnál a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- tartalma feleljen meg az iskola helyi tantervének; korszerű
- ismereteket közvetítsen;
- didaktikai módszerei feleljenek meg – a pedagógiai programban meghatározott – az iskolában folyó nevelés-oktatás alapelveinek, céljainak, feladatainak, eszközeinek, eljárásainak;
- segítse a tanulást, motiváljon;
- nyelvezete az adott korosztálynak megfelelő legyen; szerkezete legyen
- világos, érthető;
- esztétikus, igényes legyen; az ára
- legyen kedvező.

Az iskola biztosítja a kiválasztott tankönyvek könyvtári hozzáférhetőségét is.

•

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGÁRA BOCSÁTÁS FELTÉTELEI

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A művészeti alapvizsga tantárgyai: dráma és színjáték, valamint beszéd és vers

A művészeti alapvizsga egyes részei alóli felmentés:

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

Ha a tanuló már rendelkezik a színművészeti és bábművészeti ág valamelyik tanszakán beszéd és vers, mozgás és tánc, zene és ének, színházismeret tantárgyakból megszerzett művészeti alapvizsga vagy záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

(Színjáték és bábjáték tanszakon a fent megjelölt választható tantárgyak közül vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.)

A művészeti alapvizsga minősítése:

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön– külön osztályzattal kell minősíteni.

Azokban a tantárgyakban, ahol a tantárgy vizsgája több vizsgarészből áll, ott a tantárgy osztályzatát a vizsgarészek osztályzatának számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső osztályzatának meghatározásában a szóbeli vizsgarész osztályzata a döntő.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti, alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

A DRÁMA ÉS SZÍNJÁTÉK TANTÁRGY CÉLJA, FELADATA, SZAKMAI KÖVETELMÉNYEI

A dráma és színjáték főtárgy elsődleges célja, hogy a színházművészet – ezen belül is elsősorban a színjáték – iránt érdeklődő tanulók számára lehetőséget biztosítson a drámán és színjátékon keresztül történő önkifejezésre, közösségi alkotásra, a kommunikációs és előadói képességeik fejlődésére, a színházi alkotófolyamaton keresztül a színpadi munka alapjainak elsajátítására, a színházon keresztül önmagukra és a világra vonatkozó kérdések megfogalmazására és a válaszok keresésére.

A tantárgy oktatása során a célokat a közösségben végzett dramatikus tevékenység élményén, a játék örömein keresztül érjük el.

A tantárgy feladata, hogy a folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanuló váljon képessé a dráma és a színház értő befogadására, értelmezésére, illetve művészi együttműködésen keresztül, tanuló társaival együtt, drámai és színházi produktumok létrehozatalára.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a csoportos játék örömét
- a csoportos játék szabályait
- az érzékszervek működésének jelentőségét
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
- a szerepjátékokban való részvétel élményét
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes–táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket

Fejlessze a tanulók

- érzékszerveinek működését, érzékelését
- ritmusérzékét
- megfigyelő– és utánzókéességét
- mozgásos ügyességét, koordinációját
- együttműködési képességét
- hallási figyelmét
- figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét
- szabálytudatát
- közösségtudatát

Ösztönözze a tanulókat

- környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
- társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
- versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
- a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
- a játék örömeinek másokkal való megosztására

Tananyag

Bemelegítő mozgásos játékok

- Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
- Népi kiszámoló- és fogócskajátékok
- Egyszerű mozgáselemeket is tartalmazó körjátékok, népi játékok
- Egyszerű mimes játékok tanári narrációra
- Rövidebb versek, mesék kísérése mozgással

Érzékelő játékok

- Színek, formák, illatok, ízek felismerése, csoportosítása, megkülönböztetése
- Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
- Az idő észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok

- Egyenletes lüktetés érzékeltetése mondókázással
- Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
- Tempótartás (gyors és lassú) különböző térformákban
- Természetes ritmusok felfedezése és mozgásos lekövetése

Beszédgyakorlatok

- Hangok utánzása
- Beszédszervek ügyesítése játékos formában (ajak-, nyelvgyakorlatok)
- Beszédre készítő játékok

Utánzó játékok

- Testtartás és mozgás utánzása
- Hétköznapi tevékenységek utánzása
- Állatok mozgásának utánzása

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok

- Mondókák, kiszámolók, találós kérdések
- Mozdalmas és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok

- Népi gyermekjátékok
- Énekes-táncos játékok
- Mozdalmas (testnevelési) játékok
- Egyszerű szerkezetű drámajátékok

Csoportos improvizációs játékok

- Mondókák, gyerekdalok feldolgozása
- Gyerekversek feldolgozása

Komplex drámafoglalkozások

- Mesei motívum vagy meserészlet vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (tér meghatározás, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az érzékszervek működésének funkcióját, jelentőségét
- a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát

- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes–táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket (mindegyikből legalább egyet)

Legyenek képesek

- adottságaiknak megfelelően a látáshoz és halláshoz kapcsolódó differenciált és pontos érzékelésre
- a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
- alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánozó játékokban való aktív részvételre
- legalább egy vers vagy rövid meserészlet önálló elmondására
- a beszéd és a mozgás összekapcsolására csoportos játék során
- a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
- társaikkal való együttműködésre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a csoportos improvizációs játék örömét
- a csoportos játék szabályait
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a bemelegítéshez használható mozgásos (testnevelési) játékokat
- az alapvető ritmushangszerek használatát
- a dramatikus munkához szükséges újabb népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket
- egyes drámajátékok szabályait

Fejlessze a tanulók

- érzékszerveinek működését, érzékelését
- ritmusérzékét
- megfigyelő– és utánozókéességét
- mozgásos ügyességét, koordinációját
- együttműködési képességét
- hallási figyelmét
- figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét
- kifejezőkészségét
- helyzetfelismerési képességét
- szabálytudatát
- közösségtudatát

Ösztönözze a tanulókat

- környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
- társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
- versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
- az önállóan olvasott versek, mesék élményének megosztására
- a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
- a játék örömeinek másokkal való megosztására

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Fogójátékok
- Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
- Mozgáselemeket tartalmazó körjátékok, népi játékok
- Mímes játékok tanári narrációra

Érzékelő játékok

- Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
- Színkompozíciók összehasonlítása
- Tájékozódás hangok segítségével, tapintással, szaglással
- Az idő észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok

- Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
- Tempó tartás különböző térformákban
- Futások irányváltoztatással
- Ritmushangszerek és mozgás

Beszédgyakorlatok

- Beszédre készítő játékok
- Beszédgimnasztikai gyakorlatok
- Beszédszervek ügyesítése játékos formában

Utánzó játékok

- Egyszerű mozgástükrözések
- Hétköznapi tevékenységek és mesterségek jellemző gesztusainak utánzása
- Állatmozgások, természeti jelenségekhez kapcsolódó mozgások utánzása

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok

- Versek, mondókák szöveg nélkül, csak mozgással
- Összetettebb mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok

- Népi gyermekjátékok
- Mozgásos (testnevelési) játékok
- Egész csoportos és páros munkára épülő drámajátékok
- Vetélkedőjátékok

Komplex drámafoglalkozások

- Mesei motívum vagy meserészlet, vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, közös rajzolás, üzenetek, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a csoportos játék szabályait
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a bemelegítéshez során használt mozgásos (testnevelési) játékokat
- a megismert ritmushangszerek használatát
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket (az újonnan – tanultak közül mindegyikből legalább egyet)
- egyes drámajátékok szabályait

Legyenek képesek

- adottságaiknak megfelelően differenciált és pontos érzékelésre
- a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
- alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre
- legalább egy újonnan tanult vers és rövid meserészlet önálló elmondására
- a beszéd és a mozgás összekapcsolására a játékok során
- a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
- társaikkal való együttműködésre

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok Ismertesse meg a tanulókkal

- a képzelet és az emlékezet szerepét, fontosságát
- az egyszerű mozgáselemek összekapcsolását
- a tér használatát és az abban való tájékozódást
- a helyszín fogalmát, jelentőségét
- a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- rövidebb prózai mesék dramatikus feldolgozásának folyamatát
- a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
- a legfontosabb légző- és hangképző gyakorlatokat
- a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Fejlessze a tanulók

- együttműködő képességét
- képzelőerejét
- mozgásos improvizációs képességét
- térbeli tájékozódását
- figyelem-összpontosító képességét
- megfigyelő képességét
- problémamegoldó képességét
- ritmusérzékét
- légzőkapacitását
- hangképzését
- artikulációs képességét

Ösztönözze a tanulókat

- maguk és környezetük egyre tudatosabb megfigyelésére
- a közlésformák egyre differenciáltabb alkalmazására
- társaikkal való együttműködésre
- gondolataik és érzelmeik pontos kifejezésére
- a csoporton belüli aktív és kezdeményező munkára
- kiscsoportokban önállóan végzett tevékenységekre

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Összekapaszkodó, érintésére törekvő, érintés előtt elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok (pl. váll-, térdérintős játékok, nehezített speciális helyzetű fogók)
- Lazító és feszítő gyakorlatok
- Térformáló, térérzékelő játékok: játékos formában különböző térformák felvétele, formálása, kikerüléses gyakorlatokban térérzék–fejlesztés körjátékok, lánc-típusú népi játékok
- Szabad mozgás zenére önállóan és a társakkal együttműködve

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- A saját és a társak légzésének megfigyelése nyugalmi állapotban, tevékenység során (pl. tüzfűjás), beszéd közben; a tapasztalatok megfogalmazása
- Fúvójátékok (pl. lyukas kulcs, síp, szájharmonika fúvása) a kilégzés erejének és hosszának tanulmányozására; folyamatos és szaggatott fúvások
- Indirekt légzőgyakorlatok (pl. „gumibaba” felfújása, leeresztése)
- Hanggyakorlatok
- A hangadás megfigyelése (ásítás, nevetés, lelkiállapotok, hangulatok tükröződése a hangban)
- A hang tulajdonságairól szerzett tapasztalatok megfogalmazása (magas–mély, halk hangos)
- Egymás hangjának felismerése, utánzása
- Hangkitalálás (a saját hangtól eltérő hangzások játékos próbálgatása)
- Szavak, rövid mondatpárok játékos variálása
- Játékos hangerő-gyakorlatok
- Artikulációs gyakorlatok
- A kiejtés, az artikulációs mozgások megfigyelése
- A beszédszervek mozgásának „ügyesítése” szavak, szólamok ismételtégető ejtésével
- Szájról olvasás – kezdetben hangok, majd szavak
- Szóláncok pontos hangzó- és szóvégejtéssel
- Hangsúlygyakorlatok
- A szóhangsúly gyakorlása (az első szótag nyomatékos ejtésének gyakorlása egyre hosszabb szavakban)
- Az összetett szavak előtagjának és a teljes személynév első tagjának hangsúlya

Fantáziajátékok

- Elképzelt tárgyak, helyszínek, figurák részletes kigondolása csoportban
- A közösen kitalált figurák, helyszínek, tárgyak köré szervezett játék

Ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatok

- Játékos, mozgással és szöveggel összekapcsolt ritmikus koordinációs gyakorlatok (pl. versek, mondókák ütemezése tapssal, járással, mozgással különböző tempóban)
- Térkitöltő gyakorlatok
- Ritmikus, mozgással és szöveggel összekapcsolt számolás gyakorlatok
- Gyermekversek, mondókák ritmus- és mozgásváltással

Dramatikus játékok

- Mimetikus (egyéni és csoportos) improvizációk zenére
- Szituációs játékok pl. szó, mondat, helyszín megadásával Komplex

drámafoglalkozások

- Központi figura köré épülő dráma (hangaláfestés, szerep a falon, térképek és ábrák készítése, állókép, gyűlés, véletlenül meghallott beszélgetés, képaláírás, maszkok, beépített szereplő, gondolatkövetés konvenciók felhasználásával)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tér használatát és az abban való tájékozódást
- a helyszín fogalmát, jelentőségét
- a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
- a legfontosabb légző- és hangképző gyakorlatokat
- a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Legyenek képesek

- egyszerű képzettársításra, annak játékbeli alkalmazására
- egyes érzelmi állapotok verbális és mozgásos kifejezésére
- a tanult mozgáselemek összekapcsolására
- az adott tér használatára és az abban való tájékozódásra
- a helyszín fogalmának alkalmazására, jelentőségének felismerésére
- a tanult beszédgyakorlatok tudatos alkalmazására
- tanári irányítás mellett zajló komplex dramatikus tevékenységben való részvételre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a figyelem-összpontosítás tudatos alkalmazását
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érthető beszéd alapjait
- a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
- a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
- a beszédtevékenység részeinek egymásrataltságát
- a feszítés-lazítás alapgyakorlatait
- a mimikai bemelegítés gyakorlatait

Fejlessze a tanulók

- figyelem-összpontosító képességét
- megfigyelő képességét
- együttműködő képességét
- verbális megnyilvánulásainak tisztaságát
- fogalmazási és kifejező képességét
- dramatizáló képességét
- rögtönzési képességét
- elméleti drámaelméleti tudását

Ösztönözze a tanulókat

- figyelmük tudatos összpontosítására
- a külvilág és önmaguk érzékeny megfigyelésére

- önálló és tudatos kapcsolatteremtésre
- a nemkívánatos viselkedésformák konstruktív visszajelzésére, megváltoztatására
- önálló verbális megnyilvánulásra
- pontos és kifejező szerepjátékokra
- önálló dramatizálásra

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Gimnasztikus gyakorlatok játékos helyzetekben, nehezített járásmóddal, fordított testhelyzetben
- Indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok segítségével (pl. tapsos fogó, csendkirály – típusú játékok)

Lazító gyakorlatok

- Feszítés–lazítás fekvő, állva, ülve
- Az arc ellazítása, „kirázása” kilégzés közben

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- A különböző légzéstípusok megfigyelése (váll, mellkas, rekesz)
- A célszerű beszédlégzés folyamatának ismertetése
- Saját légzés megfigyelése nyugalmi állapotban és beszéd közben
- Zörej nélküli belégzést követő kilégzés a laza testtónus megőrzése mellett
- Kapacitásnövelő gyakorlatok versekkel, mondókákkal a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 40–50 szótag)
- Hanggyakorlatok
- Játékos hangerőpróbálgatás
- Hangok próbálgatása az erős érzelmi–indulati állapotok kifejezésére
- Artikulációs gyakorlatok
- Az áll nyitó mozdulatát megerősítő gyakorlatok
- Nyelvmozgást ügyesítő gyakorlatok
- Ritmus és tempógyakorlat
- Versek ütemezése kötött mozgással
- Hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok
- Számnevek, évszámok hangsúlya
- A kijelentés hanglejtése

Koncentrációs gyakorlatok

- Játékok számokkal
- Kérdés–felelet típusú játékok
- Mozgáskoncentrációs játékok
- Kapcsolatteremtő és bizalomgyakorlatok
- Kapcsolatteremtés szemkontaktussal, érintéssel, kézfogással, hanggal
- Vakvezető játékok alapváltozatai

Improvizációs játékok

- Mimetikus improvizációk (mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal)
- Hétköznapi élethelyzetek felidézése mozgással és beszéddel
- Szituációs játékok (pl. befejezetlen történetre, képzőművészeti alkotások reprodukcióival, a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával)
- Rövid történetek (ismert mesék) elmesélése zenére, kisebb csoportokban előkészített improvizációkkal

Komplex drámafoglalkozások

- Reális (de eltávolított) szituációk kibontása drámán keresztül
- Csoportról szóló drámaóra (a jelmezöltés, befejezetlen anyagok, interjú, forró szék, szerepcsere, kiscsoportos improvizáció, mimes játék, az igazság pillanata, belső hangok, szertartás, vita konvenciók felhasználásával)

Drámaelméleti alapok

- Verses mesék, mesék, elbeszélések szerkezetének érzékeltetése (történet, jelenet, jelenet kezdete és vége, főhős, szereplők, helyszín)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a figyelem–összpontosítás tudatos alkalmazását
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érthető beszéd alapjait
- a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
- a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
- a feszítés–lazítás alapgyakorlatait
- a mimikai bemelegítés gyakorlatait

Legyenek képesek

- figyelmük tudatos összpontosítására
- társaik, önmaguk és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
- a bizalom megélésére
- érzékeny kapcsolatteremtésre és a kapcsolat megtartására
- tiszta és kifejező verbális megnyilatkozásokra
- egy nagyobb lélegzetű vers vagy próza pontos, tiszta, érthető elmondására
- aktív szerepjátékra

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az együttérző beleélés szükséges voltát
- a szavak nélküli közlések jelentőségét
- a nonverbális kommunikáció csatornák működését
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
- a feszültség élményét és fogalmát
- az analógiás gondolkodás alapjait
- a karakter fogalmát
- a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat

Fejlessze a tanulók

- légzőkapacitását
- térhez igazodó beszédét
- artikulációs képességét
- empátiás képességét
- verbális és nonverbális kommunikációs képességét
- fantáziáját és kreativitását
- differenciált kifejezőképességét

- fogalmi gondolkodását
- kooperációs készségét

Ösztönözze a tanulókat

- elfogadó együttműködésre
- érzelmeik és szándékaik pontos kifejezésére
- a nonverbális kommunikációs jelek tudatos használatára
- a nonverbális kommunikációs jelek minél pontosabb értelmezésére

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Versenyjátékok, különböző típusú fogójátékok, nehezített fogó és üldözésses játékok a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére és a feszültség elvezetésére
- Különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok
- Testrészes-vezetésses futások, páros fogó, a vezetőt követő futás
- Lazító gyakorlatok
- Feszítés-lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlat
- A be- és kilélegzett levegő mennyiségének fokozatos növelése a laza testtónus megtartása mellett kapacitásnövelés versekkel, mondókákkal (legfeljebb 50–60 szótag)
- Hanggyakorlatok
- A térhez igazodó hangerő gyakorlása
- Az emelt hangvétel gyakorlása a test megfelelő tónusának összehangolásával (pl. rikkancs, piaci árus, idegenvezető)
- Artikulációs gyakorlatok
- Nyelvtörő mondókák
- A hosszú magánhangzók pontos ejtésének gyakorlatai
- Szájról olvasási gyakorlatok (versek, verssorok)
- Ritmus és tempógyakorlat
- Ütemezés változó tempóban kitalált mozgássorral, tánccal, tapsjátékkal
- Hangsúly- és hanglejtésgyakorlat
- A kérdés hangsúlya kérdőszóval és anélkül
- A kérdés hanglejtése kérdőszóval és anélkül

Kapcsolatteremtő és kommunikációs játékok

- Az arc, tekintet, gesztusok kifejezőképességét fejlesztő játékok, gyakorlatok
- Érzelmi állapotok kifejezése testtartással, gesztusokkal
- Üzenetek (pl. utasítások, parancsok, kérések) küldése tekintettel és gesztusokkal

Fantáziajátékok

- Tárgyjátékok, tárgyak megszólaltatása, képzeletbeli tárgyak
- Képzelt lények megszemélyesítése, beszélgetése
- Belső képek megjelenítése mozgással és beszéddel

Improvizációs játékok

- Szituációs játékok vázlat megadásával
- Különböző karakterek megjelenítése páros vagy kiscsoportos improvizációkban
- Feszültségteli hétköznapi helyzetek megjelenítése és értelmezése
- Látott vagy hallott történetek feszültségteli jeleneteinek felidézése improvizációkban

Páros és kiscsoportos kooperációs játékok

- Tükörjátékok
- Távolságtartó játékok
- Szoborjátékok

Ön- és társismereti játékok

- Tulajdonságok megfogalmazásával járó játékok (apróhirdetés, tulajdonságok vására)
- Egyszerű visszajelzésekre építő játékok

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi dilemmákat vizsgáló drámaórák (pl. a szakértő köntösében, telefonbeszélgetés, az élet egy napja, fórum-színház, Hogyan történt? konvenciókkal)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az együttérző beleélés szükséges voltát
- a szavak nélküli közlések jelentőségét
- a nonverbális kommunikáció csatornák működését
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
- az analógiás gondolkodás alapjait
- egyes karakterjellemzőket
- a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat
- a belső feszültség élményét, szerepét a drámai történetekben Legyenek képesek
- a szavak nélküli közlések különböző élethelyzetekben való felismerésére
- a nonverbális kommunikációs csatornák használatára
- aktív részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, komplex drámaórákban
- feszültségteremtő drámai jelenetek létrehozására
- beszédüket a térhez igazítani
- pontosan körülírt feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az elemző gondolkodás lényegét, használatát
- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
- a színpadi tér kreatív használatának alapjait
- az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét
- az időmértékes versek ritmizálását
- a tagadás hangsúlyát
- az improvizáció szabályait
- a színpadi létezés alapszabályait
- a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait

Fejlessze a tanulók

- légzőkapacitását
- kifejező beszédét

- testkontrollját
- elemző gondolkodási képességét
- szóbeli és nem szóbeli kifejezőképességét
- fogalmazási képességét
- helyzetfelismerési képességét
- problémamegoldó képességét
- együttműködési képességét
- megfigyelési képességét
- analógiás gondolkodását
- előadói képességét
- improvizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat

- önmaguk és környezetük tudatos megfigyelésére
- kritikus és önkritikus gondolkodásra
- különböző élethelyzetek és morális problémák erőszakmentes kezelésére
- beszédük és mozdulataik koordinált és kifejező használatára
- a különböző közlésformák differenciált alkalmazására
- egy–egy életkoruknak megfelelő rövid vers vagy prózai mű részletének bemutatására
- a munkaforma önálló megválasztásra egy–egy probléma feldolgozása során
- életkoruknak megfelelő rangos színházi előadások, színházi nevelési programok, filmek megtekintésére és a látottak közös feldolgozására a dráma eszközeivel

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Futásos és kikerüléssel járó gyakorlatok: ritmus és irányváltásos futások (szituációval), testrész– vezetéssel járó futások
- Egyensúly–játékok: toló és húzó mozdulatok játékos formában
- Lazítógyakorlat
- Feszítés–lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Légzéskapacitás növelése a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 60–70 szótag)
- Hanggyakorlatok
- Hangkitalálás
- Artikulációs gyakorlatok
- Nyelvtörők, versek pontos, pergő kiejtéssel
- Magánhangzók gyakorlatai (különös figyelemmel az időtartamra)
- Szinkronizálási (leolvasási) gyakorlatok versekkel
- Ritmus– és tempógyakorlat
- Időmértékes versek ritmizálása
- Hangsúlygyakorlat
- A tagadás hangsúlyai

Bizalomgyakorlatok

- Vakvezetéssel járó gyakorlatok

Improvizációs játékok

- Rögtönzések életkori témákra
- Hétköznapi szituációkat feldolgozó páros rögtönzések
- Rögtönzések közmondásokra

- Rögtönzések megadott konfliktusra
- Rögtönzések megadott témára
- Rövid monológok különböző élethelyzetekben

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
- Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (pl. riportkészítés, montázs, újrarájátszás, stílusváltás, analógia, mélyítés konvenciók által)

Színjátékos gyakorlatok

- A színpadi létezés alapszabályai
- Rövid vers vagy prózai mű részletének önálló előadása
- Rögzített kiscsoportos improvizációk nézők előtt
- A figyelem felkeltése és megtartása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
- a színpadi tér kreatív használatának alapjait
- az időmértékes versek ritmizálását
- a tagadás hangsúlyát
- az improvizáció szabályait
- a színpadi létezés alapszabályait
- a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait

Legyenek képesek

- mozgásuk, testtartásuk kontrollálására a csoportos gyakorlatok során
- véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
- kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
- különböző élethelyzetek kritikus és önkritikus elemzésére
- részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
- konfliktushelyzetek erőszakmentes megoldására
- a tér tudatos használatára
- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bizalom fontosságát
- a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
- a kontraszt fogalmát, tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő használatát
- a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
- a drámák alapvető munkaformáit

Fejlessze a tanulók

- megismerő, önmegismerő képességét
- önfegyelmét, színpadi fegyelmét
- asszociációs képességét
- konstruktivitását

- elemző gondolkodási képességét
- kritikai és önkritikai képességét
- előadói képességeit
- improvizációs képességét
- problémamegoldó képességét
- együttműködési képességét
- analógiás gondolkodását
- előadói képességét
- improvizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat

- önálló döntéshozatalra
- hiteles és őszinte színpadi jelenlétre
- előrevivő, építő gondolkodásra
- a feszültségteli helyzetek, konfliktusok elemzésére, a konfliktusokkal való szembenézésre
- más csoportok munkájának beható megismerésére
- színházi és mozgásszínházi előadások megtekintésére
- színházi előadásokat bemutató tévéfelvételek, videofilmek, dokumentumfilmek megtekintésére

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Egyensúlygyakorlatok
- Vezetékes gyakorlatok
- Forgás, gurulás, támaszhelyzetek talajon

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Nyelvtörő mondókák légzésszabályozással
- Hanggyakorlat
- Erős érzelmek, indulatok hangjának próbálgatása versekkel
- Artikulációs gyakorlat
- Szinkronizálás
- Ritmus- és tempógyakorlat
- Az időmértékes versek gyakorlása tetszőleges ritmuskísérettel
- Hangsúly- és hanglejtésgyakorlat
- Számnevek, évszámok, összetett szavak, nevek, ikerszavak hangsúlya
- Az összetett mondatok hangsúly- és hanglejtés-variációi

Fantáziajátékok

- Irodalmi művek „új címe”
- Képzőművészeti alkotások „előzménye”
- Kevésbé ismert irodalmi művek befejezése, folytatása
- Tárgyak nem rendeltetészerű alkalmazása

Bizalomgyakorlatok

- Dőléses, billenéses gyakorlatok

Improvizációs gyakorlatok

- Verseink indulati tartalmaira épülő improvizációk
- Verseink által keltett hangulatokra épülő improvizációk
- Mozgáselemekből építkező improvizációk

- Rögönzés zenei effektek beépítésével
- Rögönzések szimbólumok, ellentétek megadásával
- Etűdök (indulatok, hangulatok, érzelmek megadásával)

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
- Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (az eddig tanult konvenciók alkalmazásával)

Ön- és társismereti játékok

- Vélemények közlését és fogadását lehetővé tévő szabályjátékok (pl. mi lenne, ha?, telefon, ilyenek látlak)

Színjátékos gyakorlatok

- Rövid monológ önálló előadása
- Rögzített páros improvizációk nézők előtt
- Kapcsolattartás a partnerrel

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
- a kontraszt fogalmát
- a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
- a drámák alapvető munkaformáit

Legyenek képesek

- ellentétek tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő alkalmazására
- egy-egy drámai szöveg mozgásban és szóban való megjelenítésére
- a beszéd folyamat részeinek tudatos irányítására
- bonyolultabb feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére
- a munka eredményének bemutatására
- véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
- kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
- részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
- a tér tudatos használatára
- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- különböző színházi terek jellemzőit
- a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
- a színházi formanyelv alapelemeinek alkalmazását egy adott drámai szöveg megközelítésében
- a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
- a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
- az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
- a „félre” és a monológ technikai alapjait

Fejlessze a tanulók

- színházi fogékonyságát
- kritikai és önkritikai képességét
- más művészetek iránti fogékonyságát
- önállóságát, magabiztosságát

Ösztönözze a tanulókat

- az előző évek során tapasztaltak, tanultak alkalmazására
- kísérletezésre, rugalmas gondolkodásra
- konstruktív együttműködésre
- drámai művek olvasására
- színházzal rokon művészeti tevékenységek megismerésére, gyakorlására
- önálló, magabiztos megnyilvánulásra
- más, hasonló művészeti tevékenységet folytató csoportok tevékenységének megismerésére
- őszinte, építő szándékú kritikai megnyilvánulásokra
- nyilvánosság előtti fellépésre

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Lassított mozgás(különböző helyzetekben)
- A mozdulat megállítására vonatkozó gyakorlatok

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben
- Hanggyakorlatok
- Szöveges hangerő-gyakorlatok
- Életkorok hangadási karakterének tanulmányozása, próbálgatása
- Artikulációs gyakorlatok
- Pontos, laza pergő artikuláció járás, mozgás, fizikai terhelés közben
- Egymás artikulációjának megfigyelése, utánzása
- Ritmus- és tempógyakorlatok
- Ritmusgyakorlatok tempóváltással
- Hangsúly-, hanglejtésgyakorlatok
- Az alárendelő mondatok hangsúly- és hanglejtés variációi

Színházi alapismeretek

- Színházi térformák (pl. dobozszínház, körszínház)
- Mozgás a dobozszínház terében (a tér hangsúlyos pontjai és irányai)
- A „félre” technikája
- Monológ

Színjátékos gyakorlatok

- Különböző drámai konvenciók (pl. állókép, gondolatkövetés) alkalmazása az improvizációk és egy adott színdarab megjelenítésének előkészítésében
- Különböző drámai konvenciók (pl. belső hangok, „forró szék”) alkalmazása a szerepépítés folyamatában
- Rögtönzések érzelmi állapotok, színjátékos stílusok, szöveg megadásával
- Rögtönzések drámarészletek alapján, a mögöttes tartalmának és a szereplők érzelmi állapotának kibontásával

Felkészülés a vizsgára

- Improvizációk létrehozása és javítása tanári segítséggel
- Jelenet létrehozása és javítása tanári segítséggel vagy Rövid

előadás létrehozása tanári irányítással

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a különböző színházi terek jellemzőit
- a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
- a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
- a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
- az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
- a „félre” és a monológ technikai alapjait
- az előző évek tapasztalatainak alkalmazási, hasznosítási lehetőségét
- a fejlesztő és szinten tartó beszédes játékokat, beszédgyakorlatokat

Legyenek képesek

- alkotó és eredeti módon hasznosítani az előző évek tapasztalatait
- munkaformát választani az adott gondolat, érzelem kifejezése érdekében
- a munkaformák alkalmazására egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
- a munkaformák tudatos alkalmazására egy komplex drámafoglalkozás során
- részvételre egy adott mű színpadi feldolgozásának előkészítésében
- a helyes színpadi beszédre dramaturgikus és színpadi munkájukban egyaránt
- az alapfokon elsajátított képességeiknek megfelelő improvizációban, jelenetben vagy színházi előadásban való közreműködésre

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- saját teste lehetőségeit, illetve érzékszervei hatékonyságát
- a különböző verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
- a különböző, szerepjátékokban alkalmazható mozgásformákat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
- az empátiás képesség szerepét társas helyzetekben, kortársaival és másokkal való kapcsolatában
- a kreatív dramatizálás alapvető eszköztárát, a dramatizálás egyes lépéseit
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazásának lehetőségeit saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
- azokat a dramaturgikus technikákat valamint a társművészetek alapvető kifejezőeszközeit, amelyek a körülöttük lévő világról való gondolkodásban, véleményalkotásban, s azok kommunikációjában segítséget nyújtanak

Legyenek képesek

- figyelme tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre
- társai, önmaga és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára
- a bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben
- személyes élményei felszínre hozására és a szerepjátékokban való alkalmazására
- drámában és színjátékokban a szerepnek és a helyzetnek megfelelő kapcsolatteremtésre
- pontos és érzékletes szerepjátékra társaival és egyénileg

- a dramatizálás alapvető eszköztárának önálló alkalmazására, kreatív dramatizálásra
- saját teste, mozgásai, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésére, a tér kreatív használatára
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai – szöveg megjelenítésének előkészítésében
- társadalmi, életkori és erkölcsi problémákról szóló drámajátékokban való aktív közreműködésre, valamint a problémák életkorának megfelelő szintű vizsgálatára és megfogalmazására

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Színpad vagy dobogók Egészalakos tükör

Ritmus- és dallamhangszerek CD-lejátszó vagy magnó

Tévé, videó- vagy DVD-lejátszó Videokamera

Alapvető fénytechnika (reflektorok, állványok, fényszabályozó egység, árnylámpák, spotlámpák, mobil fényforrások)

A gyakorlatokat, improvizációkat, etűdök vagy előadások létrehozását segítő CD-k, DVD-k Tornaszőnyeg

BESZÉD ÉS VERS TANTÁRGY CÉLJA, FELADATA, SZAKMAI KÖVETELMÉNYEI

A beszéd és vers tantárgy tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt – az adottságaiknak és a képességeiknek megfelelő szinten – könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez. A tantárgy ugyanakkor keltse fel az érdeklődést a tudatos beszédművelés, valamint a vers- és prózamondás mint önálló pódiumi műfaj iránt.

A tantárgy feladata, hogy a tanulók a különböző képességfejlesztő gyakorlatokon, játékos feladatokon, szövegelemzéseken és memoriterekben keresztül váljanak képessé a magyar nyelv magas szintű, tudatos használatára, az irodalmi műalkotások értő befogadására és értelmezésére, jussanak el a lírai és prózai szövegek interpretálásának magas színvonaláig. A tantárggyal való ismerkedés során erősödjön befogadói és előadói attitűdjük, váljanak képessé a verskultúra ápolására.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszéd-folyamat eseményeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- a vers zenei-ritmikai jellemzőit

Fejlessze a tanulók

- hallási figyelmét
- megfigyelőképességét
- ritmusérzékét
- a csoportos munkára való készségét

Ösztönözze a tanulókat

- képességeik megismerésére
- megfigyeléseik megfogalmazására
- versolvasásra, fantáziájuk, asszociációs képességeik felszabadítására
- csoportos versjátékokra

Tananyag

Lazítógyakorlat

- Lazítás-feszítés

Légzőgyakorlat

- A légutak és a légzés folyamatának megfigyelése
- Légzőgyakorlatok hangokkal
- Szabályozott légzés egyszerű szólamokkal, mondókákkal
- Fúvójátékok folyamatosan, szaggatottan, lágyan, erősen

Hanggyakorlatok

- Játékos hangutánzás (állatok, gépek, tárgyak) magassági és dinamikai váltásokkal)

Hallásgyakorlat

- Egymás hangjának felismerése
- A környezet hangjainak megfigyelése

Artikulációs gyakorlatok

- Beszédmozgás-ügyesítés szavakkal, szólamokkal, nyelvtörő mondókákkal
- Szájról olvasás – hangok

Ritmus- és tempógyakorlatok

- Versek ütemezése tapssal, járással, ütőhangszerekkel
- Kis vers–zenei kompozíciók készítése közmondásokból, ritmikus szólásokból

Hangsúlygyakorlat

- A szóhangsúly
- Szövegek memoriterként való rögzítése
- A közös szövegtanulás (mondókák, ritmikus gyermekversek, párbeszédű versek)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az egyszerű mozgásügyesítő gyakorlatokat
- artikulációs és ritmusgyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly-szabályokat

Legyenek képesek

- figyelmüket a saját beszédükre irányítani
- a szöveg zenei–ritmikai elemeinek kiemelésére
- csoportos ritmusjátékokra
- csoportban történő vers-előadásra

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a célszerű beszédlelés folyamatát és egyszerű gyakorlatait
- a hétköznapi beszéd stílusformáló erejét
- a vershelyzetek felismerésének lehetőségeit
- az egyszerűbb képek, hangulatok kibontásának lehetőségeit
- a mimika és a testbeszéd szerepének jelentőségét

Fejlessze a tanulók

- hangszínnel való bánásának képességét
- szabad asszociációs képességét
- hanggal történő karakterábrázoló képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a saját és mások beszédének megfigyelésére
- különböző hangulatú szövegekkel való munkára
- kifejezőeszközök bővítésére

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Légzéstípusok ismertetése, megfigyelése
- A célszerű beszédlelés folyamatának ismertetése és egyszerű gyakorlatai

Hanggyakorlatok

- Hangkitaláló játékok (pl. állatok, mesefigurák, tárgyak elképzelt beszéde)
- Személyek és hangulatok megszólaltatása (hangszín-játék)
- A természetes alaphang gyakorlatai mindennapi szólammal, verssorokkal Artikulációs gyakorlatok
- Ajak és áll gyakorlatok
- A magánhangzók gyakorlatai
- A szóvégejtés játékos gyakorlatai

Ritmus és tempógyakorlatok

- Versek, mondókák ütemezése kötött mozgással
- Versek, mondókák lassuló és gyorsuló tempóban egyaránt, hangerőváltásokkal

Hangsúlygyakorlatok

- Az állítás (kijelentés) hangsúlya
- Ereszkedő beszéddallam
- Számnevek, évszámok hangsúlya
- A név hangsúlyai
- A név a cím, és a szöveg kapcsolata szöveggel való munkák
- Játék a szöveggel (ismert gyerekdalokkal, versekkel)
- Képek felismerése, szétválasztása, saját szavakkal történő leírása
- A hangulatváltó-pontok tudatosítása
- Hangkulissza készítése szabad asszociációkkal
- Mozgás-improvizáció a szövegre (szöveg nélkül)
- Szöveg és mozgás összekapcsolása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Rövidebb szövegek kiválasztása, bemutatása a gyerekirodalom klasszikusaitól, az egyéni választások szabadságával

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a természetes és a szerep-beszédhang jellemzőit
- a vers képekre tagolásának módjait az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét

Legyenek képesek

- légzésük egyszerű szabályozására
- különféle hangszínekkel karakterek és hangulatok megjelenítésére
- egyszerűbb költői képek felismerésére és kibontására
- a szövegek tartalmának kifejtésére
- a szöveg memoriterként való rögzítésére

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a természetes beszédhang tulajdonságait
- a hétköznapi beszéd stílusformáló erejét
- a saját középhang megtalálásának módjait
- a meseszöveg alapvetéseit
- a mesék, verses mesék, kisprózák illetve a prózaversek előadói különbségeit

Fejlessze a tanulók

- koncentrációs képességét
- artikulációs ügyességét és pontosságát
- a belső képek előhívását
- a történetmeséléshez szükséges készségeket

Ösztönözze a tanulókat

- az otthoni gyakorlásra
- saját élményeik szabatos megfogalmazására
- mese és novella olvasására
- eredményeik bemutatására
- mesélésre, nagy mesemondó egyéniségek lemezeinek vagy előadásainak meghallgatására

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Kapacitásnövelő légzőgyakorlatok zaj és látvány (vállemelés) nélkül
- Légzésszabályozó gyakorlatok

Hanggyakorlatok

- A mellkasi rezonancia megerősítése
- Mondókák mellhangon és fejhargon
- A közép hangsáv felismertetése
- Hangelőrehozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok

- A zárhangok gyakorlatai, kettőzésük technikája
- A hosszú magánhangzók ejtésének gyakorlatai
- Szájról olvasás (ismert verssorok, mondókák)

Ritmusgyakorlatok

- Ütemezés kitalált mozgással
- Időmérték – ütemhangsúly (támaszkodni a ritmusra, ellene dolgozni...)
- Ritmus a prózában
- A tagolás módozatai

Hangsúlygyakorlatok

- A kérdés hangsúlya és hanglejtése kérdőszóval és anélkül
- Közbevetések
- A mesélő és a beszélő elkülönítése
- Értelmi és érzelmi hangsúlyok
- Felkiáltások, óhajtások, jelző és jelzett szó kapcsolata

A szöveggel való munkák

- Közös mese-költés (pl. egyszerű láncmese vagy ismeretlen történetek végének kitalálása, nem várt fordulat beiktatása)
- Így mesélte anyukám – kedves mesék után-mondása
- Saját élményű történetek és viccek mesélése
- Mesélési technikák felismerése
- Közös mesemondás, dramatizálással
- A szereplők elkülönítése, megszólaltatása
- Nonverbális kommunikáció, mimika, testbeszéd

Mesehallgatás, meseolvasás

- Mesemondókkal való ismerkedés, előadás, hangos–könyv vagy mese–lemez segítségével
- Régi és új „mesék” olvasása (népmesék, majd rövid műmesék)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a kérdezés, felkiáltás, közbevetés helyes dallamvonalát
- a szereplők elkülönítésének néhány variációját
- az alapvető testbeszéd–formákat

Legyenek képesek

- széles hangterjedelemben, játékosan és könnyedén mondani szöveget
- rövid történetek, mesék értelmezésére, élményszerű felépítésére, közönség előtti önálló előadására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a koncentráció szerepét a beszédben
- a vers–kommunikáció fogalmát
- a művek befogadásának, értelmezésének és közvetítésének lehetőségeit
- a versmondó versenyek mibenlétét, és az azokon való részvétel ismérveit
- a balladamondás sajátosságait

Fejlessze a tanulók

- ritmusérzékét
- kommunikációját
- a személyes közlés és a saját gesztusrendszer tudatosítását
- képi fantáziáját
- előadási technikai tudását

Ösztönözze a tanulók

- eleven hanghasználatát
- produktív fantáziáinak előhívását
- önálló szövegválasztását
- „házi” vers– és prózamondó alkalmainak szervezését
- önálló véleménynyilvánítását

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Szöveges gyakorlatok mozgás közben
- A lopott (pót) levegővétel technikája

Hanggyakorlatok

- A mellkasi rezonancia megerősítése
- Skálázás szavakkal, verssorokkal, legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok

- A j–l–r hangok gyakorlatai
- Az artikulációs hibák fölismerése hallás útján

- „Szinkron-játék” (szájról olvasás) versekkel

Ritmusgyakorlatok

- Időmértékes versek ritmizálása
- Játék a magyaros versformákkal

Hangsúlygyakorlatok

- A tagadás hangsúlya

Szöveggel való munka:

- Változatos hangulatok, érzelmek megmutatása (kreatív hangfestés)
- Vershelyzetek, szituációk – helyzetdalokban, zsánerképekben
- Lírai dalok – hangszín, hangulat, érzelem, tempó
- Ismerkedés a balladákkal – sűrített érzelmek, feszültségek megjelenítése

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Választott nép- vagy vígballada
- Kisprózák (műmesék, novellák)
- Vidám, rövid időmértékes versek

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a légzés szövegtagoló szerepét
- beszédhibáik korrekciós lehetőségeit, a kreatív hangfestés eszközeit
- a hangszín szerepét a hangulatteremtésben
- a pódiumi kiállítás, megszólalás alapvető ismérveit

Legyenek képesek

- légzésük tudatos irányítására
- oldott, természetes középhangjuk használatára
- saját kiejtésük megfigyelésére és elemzésére
- különböző ritmusú lírai művek érzékletes megszólaltatására
- felépített produkciók bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hallás és beszédállapot kapcsolatát
- a gyakran hallható beszédhibákat, és azok korrekciós lehetőségeit
- az érzelmek, indulatok hangsúlymódosító szerepét
- a verselemzés előadói központú megközelítését

Fejlessze a tanulók

- hallásfigyelmét, hallási megkülönböztető képességét
- képzelőerejét
- érzelmi intelligenciáját
- empátikus és műértelmező képességeit

Ösztönözze a tanulókat

- a gesztusok és a mimika természetes használatára
- a versek saját élményű megfogalmazásának közelítésére

- önálló választású szövegek megformálására
- csoportos versműsorokban való részvételre

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Fizikai terheléssel
- Koncentrációs légzőgyakorlatok
- Nyelvtörők légzésszabályozással

Hanggyakorlatok

- A térhez igazodó középhang gyakorlatai
- Indulati fokozás–csillapítás egyszerű szólamokkal

Artikulációs gyakorlatok

- Nyelvtörők a sziszegő és a susogó hangok gyakorlására
- A gyakran előforduló beszédhibák egyszerű korrekciós gyakorlatai

Ritmusgyakorlatok

- Időmértékes versek tetszőleges és kötött ritmuskísérettel

Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok

- Mondatok hangsúly–variációi
- Az indulat és érzelem hangsúlyai

Szöveggel való munka:

- Tartalom és forma; gondolati ívek
- Személyes közelítés a szöveghez
- A szöveg és a testbeszéd egymásra hatása
- A megszemélyesítések játéka (párbeszédes versek)
- Ismerkedés a szónoki beszéd alapjaival – az érvelés tagolási technikái
- Erő, dinamika, gondolat a szövegben
- Elbeszélő költemények – (narrátor, több szereplő...)
- Rövid, ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Az irodalomórai kötelezők előadói feldolgozása
- Válogatás, önálló választás alapján, a kortárs irodalomból

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát
- a művészi előadás gondolati (érzelmi) és beszédtechnikai feltételeit
- a hangsúly és érzelmi többletek jelentés–módosító szerepét

Legyenek képesek

- alkalmazkodni a térhez
- megfelelő hangerővel, tartósan, érthetően szöveget mondani
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszédtechnikai váltások szerepét
- a leíró költészet és a gondolati líra sajátosságait, előadói követelményeit

Fejlessze a tanulók

- figyelemmegosztó képességét
- esztétikai érzékenységét
- képközvetítési készségeit

Ösztönözze a tanulókat

- hangi adottságaik eleven használatára
- önismeretük pontosítására
- saját közlésvagyuknak megfelelő szövegek kiválasztására, tolmácsolására
- csoportos és egyéni előadói munkára
- ünnepi műsorok szerkesztésében való kreatív részvételre
- az irodalmi előadó–művészet fórumainak megismerésére

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben

Hanggyakorlatok

- Szöveges hangerőgyakorlatok: a középhangerő, az erős és az intim hangvétel
- Szöveges hangmagasság gyakorlatok legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok

- Pontos, pergő tempójú szöveges gyakorlatok mozgás és fizikai terhelés közben

Ritmus és tempógyakorlatok

- Időmértékes szövegek gyakorlatai tempóváltásokkal

Hangsúly és hanglejtés gyakorlatok

- Összetett mondatok hanglejtése
- A „lebegő” szólamvég

Szöveggel való munka

- Gondolati és leíró versek színei
- Hangszín-váltások, hangerő, tempó, ritmus
- Érzelmek – átélés, és/vagy közvetítés
- Instrukció-adás (pl. egymás versmondásának megfigyelése, értékelése, a véleménynyilvánítás mikéntje)
- Saját élmény keresés a versekben
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
- Ünnepi műsorok szerkesztési gyakorlata (szövegek és zenék gyűjtése, válogatása)

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Az iskolai kötelezőkön túli önálló választások
- Műballadák

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az írásjelek megszólaltatásának lehetőségeit

- a kifejező beszéd lehetőségeit és hatáselemeit
- saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat

Legyenek képesek

- figyelmük megosztására
- érzelmeik kondicionálására
- fantáziájuk és előadókészségük felszabadítására
- ismeretlen szövegek értelmezett felolvasására
- önmaguk és egymás teljesítményének többirányú értékelésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat
- a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly–szabályokat
- az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét
- a szövegválasztás alapvető kritériumait
- a lírai és az epikus művek előadásmódja közötti különbségeket
- a testbeszéd jeleit
- a pódiumi szereplés alapvető követelményeit
- saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat
- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát

Legyenek képesek

- a beszéd folyamat részeinek és egészének tudatos irányítására az adottságaiknak legjobban megfelelő beszédállapot elérése érdekében
- hallás alapján fölismerni a követendő és az elvetendő beszédpéldát
- a fejlesztő és a korrekciós gyakorlatok alkalmazására beszédükben
- a szövegek zenei elemeinek kiemelésére, a ritmus és a vers gondolati összefüggésének felismerésére
- a szövegek tartalmának értelmezésére, memoriterként való rögzítésére
- mesék és versek, prózai szövegek önálló vagy csoportban történő előadására
- önmaguk és társaik teljesítményének értékelésére
- a kommunikációs csatornák eleven használatára

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Alapvető fénytechnika CD–lejátszó vagy
magnó

Tévé, videó– vagy DVD–lejátszó

CD–k, DVD–k , videofelvételek neves előadóművészek előadásaiból Hang–, zörej–, és
zajkeltő eszközök

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEI

Dráma és színjáték tantárgy:

Gyakorlati vizsga, két részből áll:

Improvizáció 2–3 perc

Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges vagy szöveg nélküli 2–3 fős jelenet lehet. A szaktanárnak a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, legalább tíz tételből álló tételsort kell összeállítania. A tételsor tartalmazhat szöveg nélküli vagy szöveges feladatokat. Az egyes tételeknek tartalmazniuk kell a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat (helyszín, szereplők, cselekmény, konfliktus).

A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció

– jelenet 3–5 perc

Színpadi produkció

A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján tanári irányítással készített prózai színházi produkció (2–3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A tanuló a csoportban, közös akciókban, együttes játékban közreműködve, illetve egyéni színpadi feladatok megoldásával egyaránt számot adhat a tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról.

vagy

– előadás 15-25 perc

A vizsga értékelése

Improvizáció

- Az instrukciók megértése, követése
- Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése),
- Színpadi jelenlét
- Figyelem, koncentráció (játékban maradás képessége, egyértelmű szerepbe lépés, szituációban maradás, egyértelmű kilépés a szerepből)
- Sűrités képessége
- A jelenet szerkezete, íve (a jelenet nyitása, zárása, jelenetépítés) a színjáték
- intenzitása,
- színjátszói kifejezőeszközök,
- karakterábrázolás (a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, karakter tartása).

Színpadi produkció

- a színpadi helyzetek megértése, az önálló játékok közös játékba illesztése,
- együttműködés (a partner impulzusainak elfogadása, erős impulzusok a partner felé, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása), figyelem, koncentráció,
- színpadi jelenlét,
- ritmusérzék (a jelenet tempójának közös kialakítása, együttes tempóváltás), a színjáték
- intenzitása,
- színjátszói kifejezőeszközök,
- karakterépítés (a karakter tartása, tipikus jegyeinek kiemelése),
- atmoszférateremtés.
-
-

Beszéd és vers tantárgy:

Gyakorlati vizsga, két részből áll

Beszédgyakorlat-sor bemutatása 5 perc

Tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (a beszédtechnikai gyakorlatok közül a szaktanár által összeállított – és legalább 3 különböző feladatot tartalmazó – gyakorlatsor)

A vizsga értékelése Beszédtechnikai ismeretek:

- a gyakorlatok ismeretének szintje,
- a megvalósítás pontossága,
- oldott artikuláció és középhang,
- tudatos nyelvhasználat

Vers- és prózamondás 5 perc

A közösen feldolgozott művekből (kötelező memoriterek) a tanuló által választott két különböző hangulatú vers vagy próza előadása

A tanuló a kötelező memoriterekből választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulóknak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.

A választott szövegek előadása:

- kifejező megszólaltatás,
- előadásmód,
- kiállítás,
- jelenlét,
- közvetítő erő,
- előadói készségek

A pedagógiai program érvényességével, módosításával, nyilvánosságával kapcsolatos egyéb intézkedések

I. A pedagógiai program érvényességi ideje

1. Az iskola 2013. szeptember 1. napjától az első és az ötödik évfolyamon szervezi meg először nevelő és oktató munkáját a pedagógiai program alapján.
2. A pedagógiai program felmenő rendszerben kerül bevezetésre.
3. Ezen pedagógiai program érvényességi ideje négy tanévre, azaz 2013. szeptember 1. napjától 2017. augusztus 31. napjáig szól.

II. A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

1. A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.
 - A nevelők szakmai munkaközösségei (ahol ilyen nem működik, ott a szaktanárok) minden tanév végén írásban értékelik a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.
2. A 2016-2017. tanév során a nevelőtestületnek el kell végeznie a pedagógiai program teljes – minden fejezetre kiterjedő – felülvizsgálatát, értékelését, és szükség esetén ezen pedagógiai programot módosítani kell, vagy teljesen új pedagógiai programot kell kidolgoznia.

III. A pedagógiai program módosítása

1. A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:
 - az iskola igazgatója;
 - a nevelőtestület bármely tagja;
 - a nevelők szakmai munkaközösségei;
 - a szülői munkaközösség;
 - az iskola fenntartója.
2. A tanulók a pedagógiai program módosítását diák-önkormányzati képviselői útján az intézmény vezetőségének tehetnek javaslatot.
3. A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és az igazgató jóváhagyásával válik érvényessé.

4. A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra vagy a működtetőre a jogszabályi előírásokon felül többletkötelezettség hárul, be kell szerezni a fenntartó, illetve a működtető egyetértését.
5. A módosított pedagógia programot a jóváhagyást követő tanév szeptember első napjától az első és az ötödik évfolyamon felmenő rendszerben kell bevezetni.

IV. A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

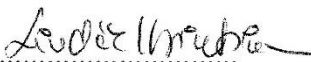
1. A pedagógiai programról minden érdeklődő tájékozódhat az iskola honlapján, és a titkárságon.

A pedagógiai program elfogadására és jóváhagyására vonatkozó záradékok

Legitimációs záradék

Jelen Pedagógiai Program 2015. szeptember 01-től került bevezetésre. Utolsó módosítása 2018. augusztus 31-én történt.

Véleményezte az iskola szülői szervezete:

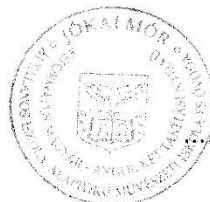
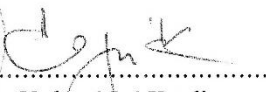

.....
Lindák Krisztina
elnök

Véleményezte a diákönkormányzat:

.....
Lukács Ákos Gyula
DÖK vezetője

Elfogadta a Jókai Mór Református Magyar- Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda tantestülete.

Jóváhagyta:

.....
Vadasné Joó Katalin
gazgató

Jóváhagyta:

.....
Almási Ferenc
Miskolc-Tetényári Református Egyházközség
vezető lelkésze

Miskolc, 2018. augusztus 31.